PYRRHI

CORRADI

PRAXIS

BENEFICIARIA.

PRAXIS BENEFICIARIÆ RECENTIORIBVS

Constitutionibus Apostolicis, Rotalibus Decisionibus, Sacrarumq; Congregationum Declarationibus, Decretis, atque Responsis, Summorumque Pontificum Gratijs, ac Datariæ, & Cancellariæ Apostolicæ Supplicationum, atque Bullarum formulis.

Dubiorum quoque in dies occurrentium Resolutionibus firmatæ, Cancellariæ Apostolicæ Notabilibus perornatæ, Formulisque Beneficialibus, pro ipsius Praxis germana, tutaque intelligentia, locupletatæ; Recentiorique stylo Datariæ in resignationibus Beneficiorum, necnon annuarum pensionum, ac fructuum reseruatione, Quinto Libro, iuxtà mentem Auctoris morte præuenti superaddito, nec aliàs impresso, vtillimè illustratæ; accuratè veteri Indici, nouo inserto, iuxtà ordinem materiarum.

Libri Quinque.

PYRRHI CORRADI

A TERRANOVA DIOECESIS ROSSANENSIS,

V. I. D. Prothonotarij Apostolici, Maioris Ecclesiæ Neapolitanæ Canonici, Ministri Generalis Supremæ Vniuersalis Sanctissimæ Inquisitionis de Vrbe, contra Hæreticam prauitatem in Regno Neapolis, vnius ex Consultoribus, diuque in Romana Curia apprimè versati.

VENETIIS, Apud Paulum Balleonium. M.DC.LXXI.

SVPERIORVM PERMISSV, ET PRIVILEGIO.

AVCTORIS
PROEMIVM.

Prodit iterum in lucem (Benigne Lector) Praxis hæc Dispensationum Apostolicarum, vtillimis referta Additionibus, Et Quinto Libro circa Beneficiorum Ecclesiasticorum resignationes praximque modernam Datariæ, & Cancellariæ Apostolicæ inpensionum reseruationibus, ac translationibus nunc primum locupletata; diuersis diuersa parantibus, apprimè necessaria. Vt autem, quod luce clarius est, non dissimuletur, quis ignoret, præsens sæculum, scientiarum claritate, supra omnes superiores ætates, quasi inter astra, Solem præfulgere; ac priscis illis Athenis, è quibus Orbi toto sapientiæ lux è proprio veluti fonte, refulsit, meritò comparari? Quàm verò mei ingenij hebetudo eiusmodi fulgoribus, ceù ante conspectum Solis noctua cæcutiat, æquior testis ipse sum, quàm vt Criticus quilibet testari possit. Verum, cum Praxis mea hæc beneficiaria, quam (diuina aspirante gratia) aggredior, nulla alia humano vsui frequentior sit, vt optimè, inter cæteros notat Lotter. de re benef. in apparatu, num. 1. *vt tamen dubitantium supercilio quoquomodo satisfiat, cur scilicet, etiam Vrbi Romæ, meas hasce lucubrationes afferri censere possim, vbi fulgentissimarum mentium iudicio, partus mei hebetes acies opponere temerarium videtur: accipe quæso quid afferam. Cum enim omnes, qui de humanis actionibus scripserint, de Republ. benemeriti censeantur, ij præsertim hoc honore dignissimi, visi sunt, qui illarum praxes tradidere; tum quia frustrà rectè alicuius operationis natura dignoscitur, si totum id praxi minimè astruere dignoscatur; tum quia, cum vniuersum ius eò tendat, vt humanæ actiones ad bonum politicum dirigantur, eius actionis directio practica, vniuersum ius contineat, necesse est. Hinc egregiè docuit* Bald. in cap. ex tenore, num. 2. vers. item ibi, de test. *tunc fructus ex arbore colligi, cum vera legum interpretatio à practica desumitur: multa namque ex vsu, & praxi habemus, quæ iurium interpretibus fuerunt incognita, vt benè tradit* Rebuff. in sua prax. tit. de vnion. n. 1. *imò verò quando res est dubia, id Iudex facere debet, quod solitum est fieri, prout dixit* Dec. in c. 1. n. 22. 1. lect. de constit. & cons. 11. n. 10. *ait, tantam esse practicæ vim, vt etiam rescriptum Principis per illam interpretetur; quod etiam dixit* Guido Pap. decis. 402. n. 3. *cum etenim ipsius Principis declaratio in aliqua parte defecerit, ob idque de illius rescriptorum interpretatione dubitari contigerit, ad illius praxim recurritur, & obseruantiam; quæ satis declarat mentem concedentis,* arg. si seruus plurium, §. fin. de leg. 3. Rot. decis. 571. n. 3. p. 1. *diuers. & generaliter, quælibet dispositio declaratur per subsequentem obseruantiam; sic & priuilegium; quod si declaratione indigeat, declaratur ex obseruantia subsequuta; cum illa dicatur, etiam priuilegiorum interpres, sicut etiam in Constitutionibus declarandis, per ea, quæ congerit* Barbos. in prax. exig. pens. q. 6. n. 50. cum plurib. seqq. *quinimmò, etiam ipsa legem declarat; prout, & Papæ intentio ex ipsa obseruantia desumitur,* Gonz. ad reg. 8. Cancell. gl. 9. §. 2. n. 62. cum plurib. seqq. *cum nihil de iure obseruetur, quin sit in praxi; ab eaque norunt omnes haudquaquam esse deflectendum,* l. vsitatissimum, *& ibi* Bald. de excus. tut. *vnde, non immeritò ipsam obseruantiam, Reginam interpretationum appellarunt DD. Non igitur nota aliqua dignus sum, qui praxim hanc tractandam suscipere proposui, tum ad humanæ actionis directionem, tum ad legum ipsarum, sacrorumque Canonum intelligentiam tantoperè, circa materiam, quæ proponitur, necessariam, quæ suis nititur fundamentis; cum Beneficialia Rescripta semper ferè per Cancellariam Apostolicam transire, neminem lateat; cuius stylus à iure processit, vt benè docuit* Staphil. de litter. grat. in tit. de leg. §. superest, vers. vlt. *cuius obseruantia, cum plena examinatione iustitiæ suscepta est; quod quidem ignotum haud extitit* Sarnen. super reg. de impetr. benef. per obit. famil. Card. vacan. q. 3. n. 3. *proindeque quamplurimos, etiam antiquorum Curialium, in hoc stylo, & obseruantia plurimùm decipi, non ignoramus; dum generaliter, atque indistinctè, siue oretenus, siue in scriptis, qualibet in re aiunt, ita se habere Romanæ Curiæ stylum;*

lum; quasi ad hanc ipsorum allegationem sit vnicuique silendum. Hi etenim non hactenus exploratum habent, quid ad obseruantiam, seu stylum inducendum, requiratur. Ipse verò, cum de stylo Curiæ, circa Praxim Beneficiariam, alloquor, de antiquo, firmo illo quidem, ac fixo, intelligo; prout supponit etiam Alber. in suo dict. verbo, stylus; *vt enim antiqui, ac periti aiunt Curiales, quo stylus, praxis, & obseruantia antiquiores, eò tutiores sunt: iure etenim cauetur, vt nunquam ab ijs recedatur, quæ diù certam interpretationem receperunt, iuxtà text. in* l. quod si nolit, ff. de edil. edict. & in l. minimè mutanda sunt, ff. de leg. *Nititur enim potissimum Praxis hæc Notabilibus ipsius Cancellariæ (sic communiter nuncupatis) quæ, opera, studioque Illustrissimorum, ac Reuerendiss. Dominorum Abbreuiatorum Litterarum Apostolicarum Maioris Præsidentiæ, necnon Excellentissimorum, etiam Aulæ Consistorialis Aduocatorum, trecentis ferè annis in quotidiana praxi deducta; quin ex vtriusque iuris visceribus extracta sint, nemo est qui ambigat; ac manuscripta in dies per omnium Curialium manus, oraque circumferuntur, atque in Sacro Rotæ Auditorio ad verbum allegantur; prout ex tot Sacræ Rotæ decisionibus rectè patet intuenti. Recentioribus, etiam Constitutionibus Apostolicis, Rotalibusque Decisionibus, Sacrarumque Congregationum Declarationibus, Decretis, atque Responsis, Litterisque, siue mandatis, Dubiorum, etiam in dies occurrentium, Resolutionibus, ad sensum Datariæ, & Cancellariæ Apostolicæ, iuxtà earundem stylum, receptamque praxim inconcussè seruatam, firmata. Beneficialibus non vacua Formulis, tùm supplicationum, tùm litterarum Apostolicarum, pro ipsius Praxis germana intelligentia, locupletata, illarumque Clausularum, & Decretorum, etiam ex ipsius Rotæ voto, interpretationibus, perornata.*

Ad hæc cæterorum virorum, qui in hac materia Beneficiaria, tàm præclarè scripserunt, fragmenta aliquas spicarum, post collectam ab eisdem: messem, omissarum, ne perirent collegi; ipsiusque Rotæ decisiones, tùm integras, tùm troncatas, Doctorumque classicorum dicta, ac sententias non semel in medium, etiam repetita reperies; quod quidem consultò factum esse existimabis; nunquam enim dicitur, quid superfluum; quamvis pluries idem, etiam de verbo ad verbum repetatur; quando materia subiecta id postulat, vt est text. in leg. mulieres, C. de dignit. *cum alijs adductis per* Gonz. d. reg. 8. gl. 6. vers. nec dicitur; *ac etiam, vt cum simplex Curialis, qui eò gaudet paucitate librorum, quo se graui negotiorum mole nouerit pressum, absq; alia chartarum reuolutione, quicquid sibi in hac praxi occurret, inueniat: namque præter theoricam cum praxi coniunctam, formulas ipsas de more, vsu, consuetudine, ac stylo Romanæ Curiæ fabricatas, atque receptas, & à tot practicis, peritisque viris, maximo ingenio, maturitate, eruditione, concinnoque stylo conceptas, optimeq; digestas, reperies; hanc profectò Praxim reddentes clariorem: quæ quamplurimis quoq; illustrata exemplis, veluti tutissima nauis, vastum illius pelagum nauigando, in veritatis portum tutò deducit. Ex quarum quidem Clausulis, etiam exequutiuis, necnon Decretis, Restrictiuis, cæterisque in eis contentis, dignoscitur apertè, quàm in ipsa Romana Curia sacri Canones, Imperialesque leges obseruentur; declarentur, atque perfectissimè practicentur. Cæterùm verò, si fortè lucubrationes ipsas, eleuati ingenij viris, tedium potius allaturas, quàm quicquid aliud parituras quis arbitrabitur, cessabit illud tamen, quando circa materiam, quæ proponitur, in facto pulsati, accurata exquiret indagine iuris aperti decisionem, ac praxim indiuiduam: Accidit enim benè valentibus, quod ea sæpe fastidiunt, quæ postea ægrotantes adorant, vt ait* Felin. in c. cum ordinem, sub n. 3. ante vers. limitata causa, de rescrip. *Nam etsi leuia quædam reperies, quæ pro simplicibus Curialibus proponuntur, quibus iuxta dictum Apostoli, debitores etiam sumus, grauiora, tamen non desunt, quæ tot annorum curriculo à peritissimis, antiquissimisq; Romanæ Curiæ viris, in hac materia apprimè versatis, non oscitanter, in ea, tàm in theorica, quàm in praxi, me profiteor didicisse, iuxta text. in* l. si auiam, *ibi, si cum peritioribus tractatum habuisses, facilè cognouisses*, C. de ingen. & manum. *quod etiam ait id.* Staphil. de litter. grat. in tit. de commiss. n. 101. in fin. *ex eo quod, vt benè notat* Flaminius Parisius Comprouincialis meus, in tract. de resig. benef. li. 3. q. 6. n. 28. *credendum est peritis, in materia Beneficiali. At verò vbi meas hic vires deficere agnoueris, illud potissimùm præ oculis habere non dedigneris, nempè, Scriptorem nullum sine repræhensione transisse, vt etiam dixit* Gonz. in d. reg. 8. glos. 67. num. 70. *Quòd si me in aliquo repræhensibilem iudicaueris, repræhendi non abnuo. Vnum tamen amicè moneo, vt me eo affectu repræhendas, qui te in aliena repræhensione, irrepræhensibilem reddat. Vale.*

IN

INDEX
LIBRORVM, ET CAPITVM
PRAXIS BENEFICIARIÆ.

LIBER PRIMVS.

LIBER SECVNDVS.

LI-

LIBER TERTIVS.

LIBER QVARTVS.

LIBER QVINTVS.

F I N I S.

PYRRHI

PYRRHI CORRADI PRAXIS BENEFICIARIÆ

Liber Primus.

SVMMARIVM.

1 *Definitionis virtus quæ.*
2 *Beneficij ecclesiastici definitio.*
3 *Definitio optima, quę conuertitur cum suo definito.*
4 *Origo Beneficiorum ecclesiasticorum.*
5 *Beneficia ecclesiastica sunt instituta de iure positiuo.*
6 *Papa potest dispensare in his, quæ sunt de iure positiuo.*
7 *Dispensat tamen regulariter ex iusta causa.*
8 *Supplicationes beneficiales quandoque per Officiales Datariæ Apostolicæ reyciuntur.*
9 *Datariæ Apostolicæ Officiales sunt Papæ vocis, & mentis Oraculum.*
10 *Fundationes beneficiorum Ecclesiasticorum Papa seruari studet.*
11 *Et quare.*
12 *Beneficia ecclesiastica, ex quinque requisitis constant, & quænam illa sint.*
13 *Requisita vbi plura simul requiruntur, vno deficiente, nihil dicitur actum.*

De Beneficij Ecclesiastici Definitione, Requisitis, ac Praxi.

CAPVT I.

PRAXIM Beneficiariam aggressorus, cum à rei definitione oporteat
exordiri, teste *Cic. de offic. in princip.*
vt illud, quòd disputatur, rectè sciatur,
1 tur, cum ea sit definitionis virtus,
rationem, quæ dat esse rei, eiúsque
substantiam demonstrare, iuxtà *tex.
in l. 1. ff. de iust. & iur. Paul. Castr.
in l. tugurij ff. de verbor. signific. &
in l. 1. §. dolum, ff. de dolo, Dec. in
l. omnis definitio, ff. de reg. iur.* nullam aliam beneficij ecclesiastici definitionem afferendam duxi, præter eam, quæ eiusdem beneficij naturæ, quidditati, & essentiæ noscitur conuenire. Proindeque superfluis definitionibus hic omissis, sic
illud, cum cæteris scribentibus placuit definire, nempè, quòd
2 sit ius percipiendi fructus ex bonis Deo dicatis, Clerico propter diuinum officium competens, quę quidem definitio op-
3 tima est, ex eo quòd benè conuertitur cum suo definito, *ad
not. per Bald. in l. maximum vitium, Cod. de liber. præter.
Bart. in l. 1. ff. de testam. Iason. in l. si is, qui, num. 38. ff. de
vsucap. glos. in l. fin. ff. de verbor. signific. & in l. 1. ff. de
capit. diminut. idem Bart. in l. 1. ff. de testam. idem Castr.
in l. si quis seruo, num. 4. ff. de furt. Alex. in l. 1. ff. de acquir. poss.* quòd quidem satis etiam congruit ipsius beneficij
originis; etenim cum constet, in primitiuâ Ecclesia nullum
adfuisse beneficium; ex eo quòd omnes Christiani propria
vendebant, & offerebant ad pedes Apostolorum, videntes
postmodum satis Reipublicæ expedire, si prædia emerentur,
& ex eorum fructibus pauperes alerentur, ea empta sunt,
Cathedralibusquè Ecclesijs applicata, vt eorum fructus per
Episcopos in pauperes distribuerentur, *vt in cap. dilectissimis,
& in c. videntes 14. quæst.* 1. postmodùm verò, successu tem-
4 poris cœperunt Ecclesiæ ædificari, illisquè dotes pro ministrorum alimentis assignati, *vt in c. nemo, de consecrat. dist.* 1.
& plenè per *Gamb. de autlior. leg. à lat. lib. 5. n. 37. & 39. cum
seqq.* & alios, quos congerit *Garc. de benef. p. 1. cap. 1. nu.* 10.
lectorem nihilominus ad *Ioan. Selua eod. tract. p. 1. quæst.* 1.
remittendo, quippè qui opulenter, plenaque manu ibi varias
beneficiorum definitiones congessit.

Quâ quidem definitione sic tradita, postolat eadem praxis,
vt æquè præponatur, ex quibusnam substantialibus requisitis
beneficium ipsum Ecclesiasticum constare dignoscatur; necnon quo pacto Summus Pontifex in beneficiorum huiusmodi collationibus, cæterisquè dispositionibus aduersus prædicta
illorum substantialia requisita dispensare, seù alias quoquo
modò disponere contingat; firma tamen semper remanente
ipsius beneficij natura, atque substantia, licèt aliquatenus alterata, seù immutata; cum in beneficialibus plenissimam ipse
habeat potestatem, eorumdemq; beneficiorum sit Dominus
absolutus, ac dispensator, *c. cuncta per modum, 9. q. 3. Archid.
in cap. 1. in fin. 16. quæst. 7.* cum huiusmodi beneficia sint ordinata, & instituta de iure positiuo, vt probantur *in c. 1. iun-
5 cta glos. 13. quæst. 1. Abb. in cap. constitutus, num. 13. de relig. dom. & in cap. extirpanda, §. qui verò num. 2. de præb.
Ioan. Selua dicta par. 1. quæst. 4. num. 22. & 23.* Idemque
6 Pontifex possit dispensare in his, quę sunt iuris positiui, vt est
communis opinio, teste *Paris. de resign. benef. lib. 5. quæst. 7.
num.* 127. licèt regulariter non dispenset, nisi iustis ad id sua-
7 dentibus causis, proindequè, sicut quotidiano experimento
edocti sumus, quamplurimos libellos, siuè supplicationes be-
8 neficiales reijci vidimus per Dominum Datarium, aliosque
9 Datariæ Apostolicæ Officiales, qui sunt ipsius Papæ vocis, &
mentis Oraculum, *Cassad. decis. 2. num. 7. de vnion. & decis. 3. num. 3. ante med. de reseruat.* Potissimùm verò vbi circa huiusmodi beneficia ecclesiastica, agitur de fundatoris, siuè testatoris voluntate mutanda, seu alteranda, quàm pro
posse ipsemet Papa, etiam quoad ipsius beneficij ecclesiastici
10 accidentarias qualitates seruari studet; quatenus ipsi fundatores, seù testatores iura eorum votis, ac desiderijs assistere
11 cernentes, feruentius, ac animosius ad Ecclesiarum fundationes, atque dotationes inducantur, vt dixit *Felin. in tract.
quando liter. Apost. noc. patr. Eccles. sub num. 1. vers. corroborari.*

Vt igitur præmissorum ratione liqueat, ex quibus bene-

ficium ipsum, extremis, siuè requisitis necessarijs constare oporteat, præponenda sunt illa signa quæ per omnes ferè DD. ad id considerantur, nimirum ratione personæ conferentis; illius, cui illud confertur; modi, quo confertur, onerisquè illi annexi, vt dixit *Barbat. in Clement. causam, §. quòd si forsan nu. 27. cum seqq. de elect. Abb. consil. 47. col. 1. lib. 1.* cum aliis relatis per *Cæsar. de Graff. decision. 13. num. 3. de preb.* Indeque quinque requisita cum suis declarationibus eliciuntur, quorum Primum est, quòd
12 beneficium ipsum sit Episcopali authoritate fundatum, Secundum, quòd habeat aliquid spiritualitatis annexum, Tertium, quòd conferatur à persona Ecclesiastica, Quartum, quòd conferatur Clerico, Quintum quod sit perpetuum. Quarè si vnum tantummodò ex prædictis requisitis deficiat, profectò beneficium ecclesiasticum dici non potest, sed omnia insimul requisita prædicta concurrere debent; vbi etenim plura requiruntur ad essentiam formalem alicuius rei, vno deficiente, nihil dicitur actum, *lege si vnus Cod. de testam. Bartol. consil. 113. cum pluribus adductis per Lambert. de iurepatr. par. 1. lib. 2. 3. art. 9. quæst. princip. num. 11. versic. nam vbi plura.* Quare pro singulorum signorum, siuè requisitorum huiusmodi declaratione, etiam pro eo, quod hæc nostra praxis requirit, duximus, vt infra, procedendum,

S V M M A R I V M.

14 *Beneficium Ecclesiasticum Episcopi authoritate erigendum.*
15 *Testatorem noluisse fundare beneficium ecclesiasticum, quomodo dignoscendum,*
16 *Beneficium Ecclesiasticum quocunque nomine nuncupetur, curandum non est, si tamen constet de suis necessarijs requisitis.*
17 *Natura rei attenditur, non autem vis in nomine.*
18 *Altaria erecta de consensu Episcopi, si dentur in titulum, sunt beneficia ecclesiastica.*
19 *In partibus Alemaniæ habentur pro beneficijs Ecclesiasticis,*
20 *Onus simplex celebrationis missarum non efficit beneficium ecclesiasticum.*
21 *Collatio vbi non cadit, non dicitur beneficium.*
22 *Onus administrandi bona, & celebrari faciendi missas, etiam cum denominatione Capellaniæ, si deficiant requisita, non dicitur beneficio, & nu. 57.*
23 *Etiam si Episcopus concesserit facultatem eas celebrandi.*
24 *Patronus quomodò possit impedire collationem legati cum onere celebrandi missas.*
25 *Capellania non collatiua non potest permutari tanquàm beneficium ecclesiasticum.*
26 *Nec impetrari in titulum beneficij contra voluntatem testatoris.*
27 *Reseruatio mensium non capit simplicem deputationem sacerdotis ad celebrandum missas.*
28 *Beneficium ecclesiasticum non faciunt terræ, seu possessiones, nisi concurrat consensus Ordinarij.*
29 *Legatum factum cum onere celebrandi missas, est quid laicale, & temporale, & nu. 39.*
30 *Beneficij qualitas attenditur ex fundatione, & erectione cum consensu Ordinarij.*
31 *Status vltimus beneficij attenditur in dubio, secus verò quando constat de anteriori.*
32 *Collatio in sui necessarium antecedens requirit existentiam beneficij.*
33 *Legata pia non dicuntur beneficia ecclesiastica in titulum collatiuum erecta à Papa, vel ab Ordinario iusta existente causa.*
34 *Fercula quæ dicantur ex Cancellaria Apostolica.*
35 *Non tenetur per alios, quàm Canonicos.*
36 *Capellaniam impetrans, debet probare illam esse beneficium ecclesiasticum.*
37 *Rebuffi sententia, nempè, quòd illa pars reddituum, quæ datur Ministro Ecclesiæ dicitur beneficium, reijcitur.*
38 *Capellania etiam perpetuò fundata sine authoritate Ordinarij, manent sub pia dispositione fundatoris, & hæredum.*
40 *Beneficium dici non potest ante approbationem Episcopi.*
41 *Institutio sola Ordinarij in beneficio, non arguit illud fuisse erectum illius authoritate.*
42 *Beneficium ecclesiasticum dici impossibile est sine consensu Episcopi.*
43 *Sed donec consensus interueniat, res stat in pendenti.*
44 *Capellania, etiam perpetua ad vitam Capellani, qui ad illius titulum potest ad sacros ordines promoueri, non dicitur beneficium sine authoritate Episcopi.*
45 *Sed perinde est, ac si talis Capellanus ad titulum patrimonij promouetur.*
46 *Ordinari non potest quis ad titulum beneficij amouibilis, licet collatiui, & quarè, num. 47.*
48 *Titulus ad ordines debet esse perpetuus, tàm ex parte dantis, quàm recipientis.*
49 *Capellania, licet collatiua ad nutum tamen amouibilis non deseruit pro titulo ad ordines.*
50 *Ordinatus ad titulum officij ecclesiastici non perpetui, potest illud a successore auferri, & quarè.*
51 *Capellani ad nutum amouibiles non iuuantur quasi possessione prædecessorum, cum non habeant titulum.*
52 *Episcopus, conferendo beneficium ecclesiasticum, non censetur illud approbare, nisi illius consensus collationem præcedat.*
53 *Bona relicta Altari pro celebratione missarum non faciunt beneficium sine consensu Episcopi.*
54 *Etiam si ex coniecturis appareat, testatorem intendere beneficium erigere.*
55 *Capellania non dicitur beneficium ecclesiasticum, cum illius prouisio ex dispositione testatoris ad laicos spectet.*
56 *Beneficium sine Canonica institutione obtineri non potest.*
58 *Legata pia, & simplices Capellaniæ pro celebrandis missis non cadunt sub spolijs, & inuehitur in Commissarios, & Subcollectores exigentes introitus dictarum missarum.*
59 *Capellania ex vnica collatione Ordinarij censetur beneficium.*
60 *Fundatorem, si appareat voluisse fundare Capellaniam non collatiuam, non refert lapsus 40. annorum ad illius statum immutandum.*
61 *Vltimus status non prodest, quando constat de legitimo statu præcedente.*
62 *Collatio facta tanquam de beneficio perpetuo, licet tale non sit, sustinetur, si non doceatur incontinenti de statu contrario,*
63 *Res tota iudicatur ex præsentaneo statu.*
64 *Ordinarij authoritas quomodò præsumatur in erectione beneficij.*
65 *Consensus Episcopi non requiritur in ampliatione Ecclesiæ, si iam ille in illius prima erectione interuenerit, Et quarè, num. 66.*

Praxis Primi Requisiti Beneficij Ecclesiastici, scilicet, quòd illud sit Episcopi authoritate fundatum.

C A P V T II.

1 QVod primum, scilicet, quòd tale beneficium sit Episcopali authoritate erectum, ita docet *glos. in Clement. 2. in fin. verbo, si beneficiorum*, & ibi communiter *DD. de decim. Felin. in cap. ex parte 2. num. 2. de rescript*, cum latè adductis in vna *Auriacen. Iuris nominandi 30. Ianuarij 1617. penès Buratt. decision. 224. num. 1.* in qua fuit dictum, testatorem non erexisse beneficium dandum in titulum, sed simplicem bonorum administrationem, ad effectum alendi ex eius fructibus sacerdotem eligendum per patronum, ad id deputandum, qui ad Altare, de quo agitur, quatuor missas in singulos menses celebraret, quandiù placuerit eidem patrono; ac insuper specialiter prohibuit, ne aliquis Episcopus, Vicarios, ac Officialis, siuè aliqua persona cuiusuis gradus, generis, & conditionis valeat administrationem dictæ hæreditatis, & celebrationem dictarum missarum conferre, nec presbyterum ad id eligere,

eligere, vel electum remouere, aut in aliquo se intromittere, sed patronum duntaxat id voluit pertinere, quæ omnia denotant dictam bonorum administrationem, non esse beneficium ecclesiasticum, sed tantum temporalem, in laicum cadentem, vt declarauit Rota in vna *Vlixbonen. Administrationis Capella*, 16. *Ianuarij* 1591. *coram Pena*; ac propterea subditur in *dicta decis. num.* 2. quò præmissa ideo non conueniunt beneficio ecclesiastico sæculari, quia illud inter cætera requirit, quòd si authoritate Ordinarij fundatum, *Nauarr. cons.* 5. *&* 6. *num.* 1. *de preb. Rota in vna Monopolitan. Hebdomadaria* 1. *Iulij* 1613. *coram Manzanede*. Quòd quidem nedum in simplicis beneficij nomine locum sibi dignoscitur vendicare, verùm etiam quocumquè nomine beneficium ipsium nuncupetur, vt ex pluribus probat *Gonz. ad reg.* 8. *Cancell. glos.* 7. *num.* 17. *&* 18. dum ait, curandam non esse, quo nomine
16 beneficium nuncupetur, vtrùm beneficium præstimonium, Capellania, Officium, portio, siuè pensio, vel alio nomine vocetur; cum nunquàm dicatur beneficium ecclesiasticum, si consueta requisita non concurrant; quia non est vis in no-
17 mine, sed potius attendi debet natura rei, quàm simplex nominatio, vt in *in actis num.* 18. Quòd quidem procedit, etiam si testator in simplici legato cum onere missarum voluerit, quòd ad illud debeat præsentari Clericus, siuè Sacerdos ab Ordinatio instituendus; quia nec propterea, nequè per quamcumque conditionem in testamento adiectam, quæ videatur conuenire beneficio ecclesiastico, si tamen non interuenit consensus Episcopi cum necessarijs requisitis, tale legatum potest dici beneficium, quoties constet de illius initio, & ordinatione testatoris, prout fuit dictum in vna *Melphiten. Oratorij* paulò inferius adducenda; nec proinde similis dispositio obnoxia est, cæteris solemnitatibus, ac requisitis beneficiorum ecclesiasticorum quæ ipsius tantummodò beneficijs conueniunt, si non adsit prædictus Ordinarij consensus.

Ac proindè ait *Sarnen. in reg. de ann. quæst.* 2. quòd si altaria erigerentur de consensu Episcopi, & datentur in
18 titulum, essent verè beneficia, de quibus quidem Altaribus, ex frequenti illorum cursu in Cancellaria Apostolica crebras vidimus fieri prouisiones, præsertim in parti-
19 bus Alemaniæ, vbi Altaria habentur pro beneficijs Ecclesiasticis, & conferuntur in titulum, vt habetur, etiam inter *notabilia ipsius Cancellariæ fol. mihi* 205. cum in illis concurrat ratio, quæ in cæteris beneficijs, aliàs autem
20 sine huiusmodi consensu, onus celebrandi, vel quid simile non efficit beneficium Ecclesiasticum, *Rota decision.* 254. *num.* 2. *par.* 3. *recent.* in qua fuit dictum, non obstare, quòd Ecclesia præsumatur erecta de licentia Ordinarij, quodquè stante dote, & onere spirituali annexo, alijsquè signis enumeratis per informantes, Capella, de qua agebatur, debuisset censeri beneficium ecclesiasticum collatiuum; quia id repugnabat voluntati fundatoris, per quàm excludebatur qualitas beneficij collatiui; ex eo quòd voluit, vt custodia, & sollicitudo Capellæ cum libera administratione hæreditatis illi relictæ, esse deberet in perpetuum penès Abbatem N. ac proinde fuit tentum, quòd ex his intentio, & voluntas dicti fundatoris satis deprehenditur ad excludendum collatione dictæ Capellaniæ in titulum cum collatione; quia collatio præsupponit, curam, & administrationem esse debere integraliter penès beneficiatum ab-
21 squè vlla diminutione; vndè exclusa collatione, non dicitur propriè beneficium, sed administratio, quæ longè distat à beneficio, vt *in dicta decision. num.* 3. & fuit etiam dictum in vna *Pacen. penes Caualer. decision.* 639. *num.* 2. *cum duobus seqq.*

22 Quarè ex onere administrationis, seù celebrari faciendi missas, vel denominatione Capellaniæ, non oritur præsumptio beneficij ecclesiastici collatiui, non concurrentibus necessarijs, vt dictum est.

Quòd quidem eò vsque accipiendum est, etiam si repetiatur, quòd Episcopus concesserit facultatem celebrandi
23 missas ad huiusmodi Capellam, seù Altare; quia nequè per huiusmodi facultatem censetur illud, seù illam in beneficium ecclesiasticum erexisse, aut instituisse; cum huiusmodi actus celebrandi cadat, etiam in priuatis Oratorijs, in quibus non potest celebrari, nisi de ipsius Episcopi licentia, *cap. si quis etiam de consecrat. dist.* 1. *cum alijs iuribus allegatis per Lotter. de re benefic. lib.* 1. *quæst.* 5. *nu.* 65.

Quinimmò in casu, quo iubet testator, quòd ex fructibus bonorum relictorum, celebrentur annuatim missæ pro eius anima, per Clericum à certo patrono nominandum, potest etiam tunc patronus adijcere conditionem, quod
24 Episcopus non se intromittat ad conferendum Clerico prædicto per patronum nominato, ac etiam declarare, quod huiusmodi Capellania non sit seruitium, sed memoria, & anniuersarium missarum; ita quod non soluatur subsidium, prout solui non debet ex his memorijs, quorum bona non sunt spiritualizata; quod quidem sæpissimè fieri contingit ab imperitis litterarum vocantibus anniuersarium missarum, Capellanias, cum adiectione nonnullorum verborum, ex quibus colligitur, quod mens relinquentis non fuit aliter instituere Capellaniam, sed anniuersarium missarum, vt per *Garc. de benef. in addit. ad p.* 1. *cap.* 2. *num.* 107. *ex Perez. de Lara de anniuers. lib.* 2. *capit.* 1. *à num.* 10.

Porrò, ex hac ratione in supradicta *Buratt. decis.* 224. *num.* 6. fuit conclusum similis Capellaniæ permutationem
25 in manibus Ordinarij factam, tamquam de beneficio ecclesiastico, ac collationem, inde sequutam contra fundatoris dispositionem, non potuisse subsistere in præiudicium patronorum.

Et aliàs, cùm testator legasset nonnullos hortos cuidam presbytero cum onere celebrandi missam qualibet hebdomada, & post ipsius mortem, vt hæredes testatoris eligerent alium sacerdotem, cui concederent illa bona per annos decem cum prædicto onere, & successiuè alius eligeretur post dictos decem annos; cum tamen postea compertum esset, hoc tamquam beneficium sæpius fuisse impetratum, & hæredes testatoris impediebantur eligere sacerdotem *ex reg. de trien.* ac proinde dubitaretur, an illis obstaret *d. reg. Rota* respondit, non esse locum regulæ prædictæ, quia non agebatur de beneficio, sed de Oratorio priuato, ex eo, quod non interuenerat consensus Episcopi, ac
26 proinde non potuisse impetrari, nec conferri in titulum beneficij; quia licèt non sit beneficium, est nihilominus seruanda voluntas testatoris, vt fuit dictum in vna *Salernitan. Oratorij*, quam refert *id. Gar. par.* 1. *capit.* 2. *numero* 106.

Præterea fuit aliàs subreptitia declarata quædam prouisio Apostolica, facta tamquam de beneficio ecclesiastico, cum esset tantummodo quædam deputatio sacerdotis ad tot missas celebrandas; quamuis talis presbyter obierit in mense Apostolico, cum non ageretur de beneficio, sed de simplici deputatione sacerdotis, quæ non cadit sub reseruatione,
27 prout non cadunt beneficia manualia, siuè ad nutum amouibilia, *Rot. decis.* 739. *num.* 8. *par.* 1. *diuers. Marius Anton. var. resol. lib.* 2. *resol.* 112. *casu* 52. vbi habetur, quod licèt sacerdos deputatus ad prædictas missas sic celebrandas, fruatur quibusdam terris, quæ videntur succedere loco beneficij, secundum *Fusc. de visit. lib.* 1. *cap.* 20. *num.* 23. *& lib.* 2. *cap.* 7. *num.* 6. nihilominus verius est, quod terræ, seu possessiones
28 numquam faciunt beneficium, nisi concurrat titulus perpetuus, ac interueniat inter cætera requisita, consensus Ordinarij, qui huiusmodi terras, seu possessiones erigat in titulum beneficij.

Non enim omne legatum simpliciter factum cum onere celebrationis missarum, nisi illud erigatur in titulum beneficij ecclesiastici, siuè Apostolica, siuè ordinaria authoritate, dici potest beneficium ecclesiasticum, nec proinde tamquam tale impetrari, aut conferri potest: nec semel vidimus huiusmodi impetrationes, taliter factas, nullas, & inualidas declaratas fuisse, & signanter declarauit Rota in vna *Melphiten. Legati Pij de anno* 1619. *coram Dunozetto*; namque cum quidam Angelus Musso in suo vltimo testamento legasset quoddam prædium quibusdam presbyteris suis consanguineis cum onere celebrandi nonnullas missas, & iuxta formam testamenti per plures annos, & successiuè fuissent ad huiusmodi legatum præsentati, & in eo instituti omnes presbyteri ab eodem testatore ad illud vocati; demum cum fuisset præsentatus quidam sacerdos, ante tamen illius institutionem quidam Angelus Petronius de prædicto legato, vti de beneficio vacante in mense reseruato per Sedem Apostolicam sibi prouideri obtinuit, Rota tamen declarauit, dictam prouisionem Apostolicam fuisse nullam; ex eo quod, licet legatum fuerit factum cum onere celebrandi missas, tamen non potest dici beneficium ecclesiasticum,
9 sed est quid laicale, & temporale, *Felin. in cap. ex parte* 2.

num. 2. de rescript. Nauarr. consil. 5. num. 1. & consilio 7. num. etiam 1. de prab. Gonz. super reg. 8. & glos. 5. num. 20. Sarnen. in regul. de ann. quast. 2. Guid. Papa decis. 187. num. 1. & sequent. Rota in vna Monopolitan. Hebdomada Veneris 14. Decembris 1612. coram Manzanedo, ea ratione quia dictum legatum caret erectione, seù institutione Ordinarij, sine qua beneficium ecclesiasticum suum esse non habet, idem Gonz. dicta glos. 5. num. 6. & 7. Rota decision. 509. num. 1. par. 1. diuers. & licet pro parte secundo dicti Angeli allegaretur, quòd in prouisione facta ad fauorem vltimi possessoris adsit institutio Ordinarij, fuit tamen responsum, quòd in indicanda qualitate beneficij, erectio,
30 seù fundatio tantùm debet attendi, cap. porrò de priuileg. Rota in Ripan. Oratorij 10. Maij 1591. coram Gypsio. Sicut
31 quòd neque erat attendendus vltimus status, quia hoc procederet in re dubia; secus verò quando constat, prout hìc, de anteriori statu, nempè laicalitatis, & temporalitatis, Rota decision. 2. de prab. in nou. & decis. 188. num. 1. circa med. vers. quia licet, par. 4. recent. ac proinde fuit conclusum, quòd stante huiusmodi temporalitate, & laicalitate prædicti legati, erat locus dispositioni testatoris, non autem collatio-
32 ni, & prouisioni Apostolicæ; cum collatio in suum necessarium antecedens requirat existentiam beneficij, quæ in præsenti casu non aderat, ex ijs, quæ iam supra dicta sunt.

Ex his igitur, & alijs præmissis satis constat, huiusmodi legata non posse dici beneficia ecclesiastica, nisi in titulum
33 erecta fuerint, siuè à Papa, siuè ab Ordinario, aliqua intercedente causa; potissimum autem in hoc Regno, in quo per Summum Pontificem vidimus quamplurima legata, etiam amplissimi redditus fuisse in titulum beneficiorum ecclesiasticorum erecta, & collata.

Vbi autem dicta prædia, aut alia bona, siuè possessiones, vnita, seù addita fuerint alicui beneficio, tunc quidem de eius iudicandum erit, sicut de beneficio. Vnde notat Cancellaria Apostolica, quòd aliàs fuit expedita prouisio cuiusdam Ferculi, siuè additamenti, tanquam de beneficio, & in titulom beneficij, sicut aliæ prouisiones; quòd
34 quidem Ferculum aiunt esse certum additamentum præbenda, & esse distincta Fercula à præbenda, & quòd non
35 tenentur per alios, quàm Canonicos; nec sunt vnita præbendæ, sed per Canonicos tenentur, & dantur in titulum beneficij, ac conferuntur, & vacant, sicut alia beneficia, & ista Fercula sunt possessiones, seu certi redditus deputati pro supplemento, & additamento præbendarum, quæ dantur in titulum, & conferuntur, vt dictum est; & quòd occurrit in istis Ferculis, sicut in quibusdam possessionibus solitis dati in titulum beneficij, vt in notab. eiusdem Cancell. fol. mihi 192.

In proposito igitur, in vna Volaterrana Capella, penès Seraphin. decision. 1095. tenuit Rota, impetrantem huiusmodi Capellaniam debere ante omnia probare existentiam
36 beneficij impetrati, & quòd sit Ecclesiasticum beneficium: nam alias non datur vacatio, vt tenuit Rota in vna Ispalen. Beneficij 16. Iunij 1586. coram Ortolen. & in casu dictæ decisionis Volaterran. nulla allata fuit collatio per Ordinarium, aut per sedem Apostolicam; quinimò pro parte cuiusdam Confraternitatis docebatur de vltimo statu antiquissimo, qui consideranda qualitate beneficij solet attendi, & in primo dicta decisione arguebatur, quandam Capellam, tanquam Oratorium simplex fuisse per longissimi temporis spatium rectam, & gubernatam per Confratres Laicos, absqnè aliqua Episcopi authoritate, vt in dicta decis.

Quarè non est audiendus Rebuff. in sua prax. tit. quid
37 sit, & quot mod. dicat. benef. num. 8. quatenus ait, quòd illa pars reddituum, quæ datur ministro Ecclesiæ, dicitur beneficium, & quòd in iure canonico hæc obuentionum Ecclesiæ portio, quæ datur pro seruitio, dicitur beneficiom; quia nihilominus aliter sensit Rota decis. 182. num. 5. par. 1. diuers. per quàm satis superquè declaratur huiusmodi administrationes, seù redditus non esse beneficia Ecclesiastica, sed tantùm quædam onera consistentiam in celebrare faciendo certum numerum missarum ex redditibus à testatore relictis.

Et probat idem Garc. dicta par. 1. cap. 2. num. 102. supradictas Capellanias quantumuis perpetuas, fundatas, & or-
38 dinatas sinè authoritate Episcopi esse sub pia dispositione fundatoris, & eius hæredum, & successorum, quia eas possunt donare, etiam sine consensu Episcopi; quibus vo-
luerint; dummodò sint idonei iuxtà dispositionem fundatoris, Nauarr. consil. 5. & 7. num. 1. de prab. & alij, quos refert idem Garc. loc. cit. nu. 103.

Et aliàs in vna Melphiten. Legati pij 24. Ianuarii 1629.
39 coram Dunozetto, quæ est decision. 238. num. 1. pag. 5. nu. 1. diuers. in recent. fuit dictum, quòd licèt legatum fuerit factum cum onere celebrandi missas, tamen non potest dici beneficium ecclesiasticum, sed est quid laicale, & temporale, quare dixit Felin. in cap. ex parte 2. de rescript. ex Calderin. consil. vltim. de iur. patron. quòd ad hoc, vt dotentur beneficia, & dotans fiat patronus, requiritur approbatio Episcopi, sine qua nihil valent testatorum conuentiones,
40 & quod non potest dici beneficium ante approbationem Episcopi, & ita fuit etiam dictum in dicta Monopolitan. Hebdomadę, quinimmò in eadem Melphiten. Legati pij, num. 3. fuit conclusum, non obstante, quòd in prouisione facta ad fauorem vltimi possessoris, adsit institutio Ordinarij,
41 quia in iudicanda qualitate beneficij, attenditur tantummodò fundatio, seu erectio, per text. in cap. porrò, de priuileg. Rota in vna Ripan. Oratorij, 10. Maij 1591. coram Gypsio num. 4. in qua fuit dictum, neque obstare, quòd sit attendendus vltimus status; quia hoc procedit in re dubia; secus verò quando clarè constat de anteriori statu laicalitatis, & temporalitatis, vt in casu d. decisionis, & sic est locus dispositioni testatoris, non autem prouisioni Apostolicę, cum collatio in suum necessariom antecedens requirat existentiam beneficij, vt dictum est, & ait Gonz. glos.
42 5. num. 22. aliàs etenim impossibile est, beneficium ecclesiasticum constitui, nisi interueneniat Episcopi consensus, ex adductis in dicta Monopolitan. Hebdomada, quare cum dictus consensus, seù authoritas desideratur, non est beneficium, sed stat in pendenti Rota decision. 11. de iure patron. in nou. & decis. 442. num. 2. versic. non obstantibus, lib. 3. par. 3. diuers. Addit. ad Buratt. decision. 1. num. 24. vbi, quòd antequàm consensus Ordinarij accedat, numquàm dici potest beneficium, etiam si sit Prælatus Episcopo inferior, dummodò habeat iura Episcopalia ex Lambert. de iure patronat. lib. 1. par. 1. quæst. 2. artic. 14. & in vna Fauentin. Beneficij penès eundem Buratt. decision. 61. num. 5. vbi quòd non dicitur beneficium, nisi sequuta approbatione Episcopi, sicut dicimus, quòd sine prædicto consensu, nec aliquòd ius pa-
43 tronatus acquiritur fundatori, Rota decision. 361. num. 3. par. 2. recent. quia dicitur tantùm pia donatio, aut pium legatum, si fortè pro missis celebrandis, vel pro anniuersario, vel etiam in perpetuum quidpiam relictum sit, Barbos. in addition. ad alleg. 70. num. 23. versic. posset tamen id Nauarr. dicto consil. 5. num. 1. de prab. qui in casu sibi proposito respondit, Capellaniam non esse beneficium ecclesiasticum authoritate iurisdictionis ecclesiasticæ, sed solum authoritate priuatæ laicalis testatoris, qui ratione sui patrimonij eam constituit sine vlla authoritate ordinaria, vel delegata, iuxtà ea, quæ notantur in cap. cum dilectus, de iurepatron. idem Garc. loco citato num. 7. vbi improbat opinionem Zerol. in praxi epis. part. 1. verbo beneficium, §. 1. in fin. quatenus ait, de iure non posse stare, quòd Capellanię, seù Capellę non sunt beneficia ecclesiastica, nisi sint per Episcopum approbatę. Et nihilominus verum est, quod huiusmodi Capellanię non veniunt sub nomine beneficij, etiam si illæ fuerint perpetuæ, videlicet ad vsum Capellani, qui illius redditibus gaudet ipsius vita durante, etiam ex eo quòd non sit ad nutum amouibilis; & quamuis huiusmodi Capellanus possit proinde ad illius titulum ad sacros ordines promoueri; sicut quotidie practicari videmus; quia taliter
44 promotus non dicitur promoueri ad titulum beneficij, nam talis Capellania non est collatiua, nec habet requisita ad beneficium ecclesiasticum, sed perindè est, ac si
45 ordinaretur ad titulum patrimonii iuxtà dispositionem Concilij Tridentini sess. 1. cap. 2. de reform. & probat etiam idem Garc. dicta part. 1. cap. 3. num. 112. vt alias diximus.

Sicut è contra non potest quis ad sacros ordines promoueri ad titulum Capellaniæ, aut alterius beneficii ec-
46 clesiastici ad nutum amouibilibus, quamuis collatiui, vt pariter dicendum est de Vicaria temporali, ad cuius titulum non potest quis promoueri, nisi sit perpetua; quia
47 omnia beneficia manualia, & ad nutum amouibilia, non possunt dici titulus ad quem possit ad sacros ordines promoueri, ita Maiol. de irregul. lib. 4. cap. 15. num. 4. Paris. de resign. benefic. lib. 2. q. 6. n. 2. & 3. id. Zerola p. 2. verbo, dimissoria, §. 9. cum alijs citatis per eundem Garc. d. p. 1. cap. 3.

cap. 3. *num.* 83. subdens *num. seq.* quòd titulus, ad quem
48 quis ordinari debet, necesse est, quòd sit perpetuus tàm
ex parte dantis, quàm recipientis, *dicto Concil. Trident.*
dicto cap. 2. vnde Capellania, etiam si ità fundata sit, quòd
esse debeat collatiua, sed tamen ad nutum amouibilis, non
49 potest deseruire pro titulo, cum patronus absquè aliqua
causa possit amouere Capellanum, aliumquè, quoties sibi
placuerit, ponere, seu præsentare, *idem Garc. loco citato nu.*
85. quia non potest quis ordinari ad titulum beneficij, nisi
illud fuerit perpetuum, & erectum Apostolica, seu ordina-
ria authoritate, & obliget ad horas canonicas, per *Glos.*
in d. Clem. 2. *de decim.* tunc enim huiusmodi Capellaniæ
æquiparantur cæteris beneficijs, vt alias diximus, & di-
citur *in cap. Apostolica*, 8. *quæst.* 1. *Rebuff. in tit. de pacific.*
possess. num. 247. *fol. mihi* 1241. aliàs enim satis patet, quòd
iura loquentia de beneficijs, locum sibi nequeunt vendica-
re in huiusmodi Capellanijs siue legitimo superiorum con-
sensu erectis; cum verè non sint beneficia, *Mandos. reg.*
34. *de ann. possess. quæst.* 17. *num.* 7. & ita resoluit *idem Ze-*
rol. dicta par. 2. *verbo, beneficium*, §. 10. & dum ibi quærit,
an missæ, quæ relinquuntur à quibusdam in legatis, veniant
appellatione beneficiorum, resoluit negatiuè; quia cum sint
ad nutum amouibiles à solis laicis possunt prouideri, & sic
sunt potius quædam seruitia, & missæ in dies celebran-
dæ.

Hinc igitur est, quòd quando Episcopus ordinauit ali-
quem ad titulum etiam Officij, quòd non erat perpetuum,
50 sed temporale, & amouibile, poterit nihilominus aufer-
ri; quia non potest prædecessor Episcopus assignare offi-
cium, quòd aliàs est temporale, & amouibile in perpe-
tuum presbytero ordinato, & eo modò prædictum offi-
cium facere perpetuum, ex *Molin. de primogenit. libro* 1.
cap. 15. *à num.* 17. nec obstat *Concil. Tridentin. sess.* 21. *cap.*
2. quia non procedit in his, quæ Episcopus non potest face-
re perpetua: vndè Episcopus, qui ad sacrum Ordinem
promoueret illum presbyterum, qui stipendium tempora-
le, & non perpetuum habebat, vel patrimonium assigna-
ret, qui non potuit assignare, malè faceret; nec id, quòd
aliàs erat alienum, vel temporale, potuit facere proprium
ordinati, vel perpetuum, ita vt semper ipsius presbyteri re-
maneat, ita ex *Gonz. Mendez Vasconcell. diuers. iur. argu-*
ment. lib. 4. *capit.* 8. *num.* 8. & 9. *ait Garc. in addit. ad par.*
1. *cap.* 2. *num.* 91. vbi improbat *Piasec. in praxi epis. p.* 1. *cap.*
1. *num.* 45. quatenus ait, quòd deputati ad Capellanias, ho-
spitalia, commendas, seu quæuis beneficia manualia ad
nutum amouibilia, possunt promoueri ad eorum titulum,
sed ab eidem seruitijs amoueri non poterunt, nisi habita
alia sufficienti prouisione, etiam in præiudicium patrono-
rum, qui sibi ipsis imputare debent, quòd talem permise-
runt promoueri ad huiusmodi seruitium, nec possunt ip-
sum amouere pro ea vice, sed *num.* 94. *versic. Nec prædi-*
51 *ctis*, ait quòd Capellani ad nutum amouibiles, cum non ha-
beant titulum non possunt iuuari quasi possessione prædeces-
sorum, nequè ex ea prætendere manutentionem in posses-
sione stipendij, prout nequè potest considerari aliqua pos-
sessio respectu ipsarum Capellaniarum; quia cum sint ma-
nuales, non sunt tituli beneficiales, vt fuit dictum in vna *Sa-*
lamantin. Stipendiorum 6. *Iunij* 1603. & 16. *Ianuarij* 1606.
coram Lancellotto.

Quòd quidem ita adhuc intelligendum est, etiam si te-
stator dixerit, se velle erigere beneficium; quia tale non
dicitur, nisi interuenerit consensus Ordinarij, ita *Felin.*
consil. 45. *num.* 2. *qui num.* 4. ait, quòd Episcopus confe-
52 rendo illud, non videtur approbare, nisi consensus præce-
dat collationem; namque bona relicta altari loco mercedis
pro celebratione missarum, sine prædicto consensu, non
53 censetur assignata pro dote, nec faciunt beneficium, prout
nequè satis est, quòd ipse testator ex alijs coniecturis inten-
debat verè creare beneficiom, cum ad id non interuenerit
huiusmodi consensus.

Et in vna *Salamantin. Capellaniæ*, *siue Legati pij penes*
Seraphin. decision. 611. fuit dictum, quòd noluerit testator
erigere beneficium Ecclesiasticum, cum voluerit, quòd
55 Capellaniæ prouisio ad solos laicos spectaret, & voluit,
quòd nec Papa, nec alius se in illius prouisione intromit-
teret; vnde apparebat noluisse erigere beneficium; cum
illud sine canonica institutione obtineri non possit, *cap.*
56 *beneficium, de reg. iur. in* 6. imò ipse testator voluit, vt in
euentum, quòd aliquis se intromiserit, reuocauit legatum,
quòd quidem fieri non potuisset, si fuisset beneficium;
nequè erat verisimile, quòd talem viam elegisset per quam
eius voluntas impugnari potuisset, *Ancharan. consil.* 197.
num. 7. *Rota decision.* 10. *de testamen. in antiq.* In qua qui-
dem *decision. Salamantin. num.* 6. habetur, quòd, licet
stantibus præmissis, Ordinarius non potuisset se intromitte-
re; quia tamen cum fuerit casus omissus à testatore, nempè
negligentiam hæredis, pro illa vice prouisio fuit deuoluta ad
Superiorem, cum Episcopus sit exequutor vltimarum vo-
luntatum *Concil. Trident. sess.* 22. *capit.* 8. Et in vna *Au-*
riacen. Iuris nominandi coram Buratto decis. 224. cum ex le-
ctura testamenti appareret, testatorem non exisisse benefi-
cium dandum in titulum, sed simplicem bonorum admini-
strationem ad effectum alendi ex eius fructibus, sacerdotem
eligendum per patronum ad id deputatum, qui quatuor
missas in singulo mense celebraret, quandiu eidem pa-
trono placuerit; ac insupèr specialiter prohibuit, ne ali-
quis Episcopus, Vicarius, Officialis, aut aliqua persona
cuiusuis gradus generis, & conditionis valeat administra-
tionem dictæ hæreditatis; & celebrationem dictarum missa-
rum conferre, nec presbyterum ad id eligere, vel electum
remouere, aut in aliquo se intromittere, sed ad patronum
duntaxat id voluit pertinere, & sic in dicta decisione fuit
dictum, quòd præmissa denotantia dictam administratio-
nem bonorum non possunt dici beneficium Ecclesiasticum,
sed tantum temporalem, in laicos cadentem, vt declarauit,
Rota in vna Vlixbonen. Administrationis Capellæ 16. *Ianua-*
rij 1591. *coram Pena*, & non conueniunt beneficio sæcula-
ri, quòd inter cætera requirit, quòd sit authoritate
Ordinarij fundatum, quò non conferatur à laico, sed ab
Episcopo, seù alia persona ecclesiastica, & in perpetuum,
vt supradictum est, & infra dicetur; quare nec illud o-
nus spirituale celebrandi Missas, nec denominatio Ca-
pellaniæ faciunt beneficium Ecclesiasticum, non concur-
57 rentibus alijs qualitatibus, ad illud constituendum, requi-
sitis.

Quare cum dicta Capellania fuisset ex causa permuta-
tionis coram Ordinario, collata tanquàm beneficium ec-
clesiasticum in perpetuum, & ad vitam N. cui etiam fuit
collata in titulum contra expressam fundatoris dispositio-
nem, non potuit in præiudicium patronorum sustineri,
vt aliàs tenuit. *Rota in dicta Salernitan. Oratoris impressa*
penès Garc. dicto §. 1. *capit.* 2. *num.* 106. sicut neque potest
in ea firmari vltimus status, cum non versemur in beneficio
ecclesiastico collatiuo, quòd possit conferri, stantibus
præmissis, prout dicitur in prædicta *Auriacen. Iuris no-*
minandi.

Et opportunè subdit *idem Zerola loco citato*, quòd huius-
modi legata, ob supradictam actionem, nequè cadunt
58 sub spolijs, etiam si excedant summam taxatam in *Con-*
stitutione Pij Quinti, quia non veniunt istæ Capellaniæ pro
celebrandis Missis, appellatione propriam Capellaniarum,
etiam si testatore nominentur Capellaniæ, vel beneficia
Ecclesiastica; addens proindè, quòd malè agunt Com-
missarij Apostolici, seu Subcollectores, qui exigunt in-
troitus, siuè potius eleemosynas dictarum Missarum,
durante vacatione per obitum Capellanorum, seu Sacer-
dotum, qui illas celebrant, & ex illis eleemosynis dicti
Commissarij, seù Subcollectores implent suas bursas, seù
marsupia, & sic Missæ non celebrantur, & animæ illo-
rum, qui eas reliquerunt, suis debitis suffragijs defraudan-
tur; ac proindè Ordinarij locorum debent prouidere,
cum ipsi sint exequutores illorum vltimarum voluntatum,
ex eo quòd, sicut supradictum est, tunc Capellaniæ veniunt
appellatione beneficiorum, quando sunt fundatæ cum
authoritate Ordinarij cum onere celebrationis huiusmo-
di Missarum, & comprehenduntor sub spolijs, & non
aliàs; quia prædicta *Constitutione Pij Quinti* cauetur, tunc
reditus beneficiales cadere sub spolijs, quando beneficium,
siuè cum cura, siue sine cura habet in redditus triginta
scutorum auri de Camera, qui conficiunt summam qua-
draginta duorum monetæ Neapolitanæ secundum valorem
antiquum prædictorum scutorum auri; prout est expressum
in instructionibus Subcollectorum spoliorum: hodie verò su-
pradicta scuta auri 30. constituunt summam quinquaginta
ducatorum circiter prædictæ monetę.

Ad rem verò, vndè paulisper digressus sum, redeundo,
cum ex superiùs iam dictis satis, superquè distinguatur
simplex Capellania, seu seruitium à beneficio Ecclesiasti-

co; cuius inter cætera requisita, illud potissimùm est, quòd
nimirum sit ordinaria authoritate fundatum, subnectere
hic congrua visum est, prout non semel in praxi euenisse sci-
mus, quòd ad cognoscendum, an Capella sit beneficium
ecclesiasticum conferibile, an potius Oratorium simplex,
erit illius vltimus status inspiciendus, sicut in beneficialibus
semper inspici debet, prout infra dicetur.

Interim tamen pro ista praxi dicendum est, quòd vbi cir-
ca præmissa non constat, an verè Capellania, aut simplex
Oratorium, an verò beneficium ecclesiasticum existat; quòd
potissimùm euenire posset, ex eo, quòd testamentum, si-
uè alia scriptura id nequeat demonstrare, vel quatenus illa
producatur, non fuerit in forma probanti, vndè id elici
possit, erit tunc quidem prædictus vltimus status attenden-
dendus; ita vt si reperiatur illud fuisse collatum in titu-
lum beneficij, ille erit attendendus, vt fuit dictum in vna
*Pacen. Capellania 27. Martij 1623. penes Caualer. decision.
639. numer.* 10. vbi, quòd id videbatur sufficere pro susti-
nenda reseruatione, tanquam de beneficio ecclesiastico, &
prius in vna *Tarrasin. Parochialis penes Ludouis. decision. 77.
num. 9. & in vna Tirasonen. Canonicatus 4. February 1618.
coram Sotto, & in vna Andrien. Beneficij 1609. coram Or-
temberge.*

Et semper in dubio, si appareat de vna collatione facta
59 per Ordinarium, talis Capellania censetur beneficium,
Crescen. decision. 112. *alias* 136. secùs verò si simus in claris,
quando videlicet constat, testatorem, seù fundatorem no-
luisse facere Capellaniam collatiuam; tunc enim non sufficit
quòd sit tanquàm talis collata, etiam spatio 40. annorum,
sed requiritur tempus immemorabile, vt ex pluribus probat
Garc. in addit. ad d. p. 1. cap. 2. nu. 115. & seq. prout etiam
superius dictum est.

Quare hic non videtur aptari posse, quòd tradit *Zaual.
quæst. 167. à num. 7.* videlicèt, quòd licèt Capellania non sit
collatiua ex sua fundatione, tamen si ex consensu patrono-
rum expresso, seù tacito, vel ex negligentia efficiatur collati-
ua, & posteà iterum eam vacare contigerit, licèt opponatur,
quòd non sit collatiua, vltimus tamen status sit consideran-
dus in illius prouisione, & quòd ita fuit iudicatum Toleti in
quadam Capellania Oppidi de la Puebla de Montalban, &
in alià Oppidi de Tur de Laguna, vt refert *idem Garc. loco
citato num.* 116. Quia, sicut iam dictum est, quando su-
mus in claris, non est opus coniecturis, *vulg. iur.* quare si
60 constet, fundatorem voluisse facere Capellaniam non colla-
tiuam, parum refert lapsus 40. annorum pro illius statu im-
mutando; quia licèt verùm sit vltimum statum attendi de-
bere, id tamen non habet locum quando constat de legitimo
61 statu præcedente; tunc enim non attenditur vltimus status
contrarius, nisi probetur legitimè præscriptus, & mutatus, vt
etiam fuit decisum in vna *Salamantin. Vicaria 15. Martij
1596. coram Cardinale Blanchetto*, relata in vna *Ferrariens.
Prioratus 25. Maij 1609. quæ est decis. 188. num. 1. p. 1. re-
cent.* & infra dicatur.

62 Vndè si collocatio fieret tanquàm de beneficio perpetuo,
licèt re vera, tale non sit, vel quia in dubium reuocatur,
vtrum nam fuerit ordinaria authoritate institutum, tunc ita
demum collatio ipsa sustineri posse videtur, quatenus incon-
tinenti de contrario statu non doceretur, ad tradita per *Cal-
derin. consil. 23. de prob.* & fuit dictum in præfata *Pacen. Ca-
pellania, vt in dicto Caualer. decis.* 639. sicut etiam vbi in du-
bio agitur de elicienda authoritate Episcopi in erectione talis
Capellæ ex aliquo actu positiuo; quia, si agatur de illius
63 præsumptione in præteritum, res tota iudicatur ex præsen-
tanea statu, qui si in reliquis conformet se statui beneficij
64 collatiui, putà, quia Ecclesia reperiatur ædificata in forma
debita, habeatque dotem, & Rectorem, ipsa Ordinarij au-
thoritas ab initio præsumetur, iuxta *consil. Barbat.* 33. *num.
1. lib.* 1. canonizatum per Rotam in vna *Hipporregien. Ca-
pella 3. Iunij* 1613. *coram Peronane*, teste *Lotter. de re benef.
lib. 1. quæst. 5. num. 68. versic. Et hæc quidem.*

Postremò, pro hoc primo requisito, non ita leniter no-
tandum videtur circa prædicti Episcopi consensum, quòd
postquam ille fuit adhibitus in fundatione Ecclesiæ am-
65 plius non requiritur, si fundator, seu patronus post Ec-
clesiæ huiusmodi erectionem, siuè fundationem, volue-
rit Ecclesiam ipsam aliquo modò ampliare, cum satis su-
perquè sit, dictum consensum iam legitimè interuenisse;
quare in vna *Toletan. Capellaniarum coram Mantica deci-
sion. 131. num.* 1. fuit dictum, quòd cum Ecclesia fuerit le-
gitimè constructa, & sufficienter dotata, Episcopus sine
rationabili causa, non potest impedire, quominus fundator,
& patronus possit eam ad augmentum diuini cultus dila-
tare, & sumptuosioribus ædificijs exornare, *argum. vltim.
de testament.* quia cessant rationes, ex quibus consensus Epis-
copi in noua Ecclesia ædificanda, vel funditus destructa
reficienda est necessarius, ne videlicet Ecclesia sine dote
condecenti construatur, vel reficiatur, vel vt alijs Ecclesijs
aliquòd præiudicium non inferatur, vt not. *in capit. ad au-
dientiam de Eccles. ædific.* Quare, cùm agatur, de Ecclesia
iam constructa, & dotata, amplianda, & exornanda, Epis-
copi consensus non est necessarius; quia facilius quid exten-
66 ditur, quam de nouo inducatur, vt ex iuribus in *dicta deci-
sion. numero* 2. adductis, & sic ex his non mutat aliquo
modò primæuam naturam ipsius beneficij, ex supra
dictis.

S V M M A R I V M.

67 *Beneficium datur propter officium.*
68 *Beneficij fructibus diminutis, quomodò beneficiatus non tenea-
tur ad horas canonicas.*
69 *Beneficium Ecclesiasticum continet spiritualitatem, & tem-
poralitatem.*
70 *Si tamen oneri spirituali interueniat authoritas Ordinarij.*
71 *Capellania denominatio non facit beneficium ecclesiasticum
non concurrentibus requisitis.*
72 *Missarum onus non est de essentia beneficij, sed sufficit recita-
re horas canonicas.*
73 *Præstimonia, quæ non habent annexam spiritualitatem, non
dicuntur beneficia.*
74 *Præstimonia illa sunt verè beneficia, quæ à Prælato non con-
feruntur nisi Clerico.*
75 *Sed hodie in Hispania dantur omnia in titulum bene-
ficij.*
76 *Et sunt instituta pro studentibus, ac subsidio contra infi-
deles.*
77 *Semicanonicatus duo in Ecclesia Meten. conferuntur in titu-
lum.*

Praxis Secundi Requisiti Beneficij Ecclesiastici, videlicet, quòd illud habeat aliquid spiritualitatis annexum.

C A P V T III.

QVoad secundum requisitum, nempè, quòd huius-
modi beneficium habeat aliquid spiritualitatis anne-
xum, veluti cum propter officium detur bene-
67 ficium, iuxtà *tex. in cap. fin. de rescript. in 6. Barbat. in cap.
in nostra num. 27. de rescript. Aegid. Bellarm. in cap. super
hoc, quæst. 15. num. 16. de renunc. Vivian. in praxi iurispatr.
lib. 15. capit. 3. num. 39. & 40. Lotter. de re benef. libro 1.
capit. 6. num. 27. & sequent.* vbi dicit quòd non ex alia
causa beneficium confertur Clerico quàm in recompen-
sam officij, ad quod iugiter tenetur. Sciendum tamen
id eo vsquè verum esse, vt beneficium quòd à sui pri-
mæua institutione habuit suos redditus, qui postmodum
casu, aut in totum, aut in partem defecerunt, aut fue-
rint imminuti, & ob huiusmodi fructuum carentiam be-
neficiatus ad horas canonicas recitandas minimè tenetur,
68 vt per *Garc. de benefic. par. 3. cap. 1. n. 41. cum seqq.* tamen
nomen, & naturam beneficij non amittit quandoquidem
duo in se ipsum beneficium continet, videlicet spiritualita-
tem, & temporalitatem, siue introitus super rebus, seu
possessionibus profanis; nec vnum sequitur ad positionem
alterius, *cap. sanctorum, §. si quæ, 70. dist.* & potentior
pars est spiritualitatis, vt dixit *Oldrad. cons. 166. numer. 2.
sub tit. de sequestr. possess. & fruct. Mandos. reg. 22. quæst. 4.
sub num.* 2. dicens quòd si separentur prædicta duo, præser-
tim dignius nō erit beneficium, quia huiusmodi fructus tem-
porales, nec sunt, nec vocari possunt beneficium, nec benefi-
cio similes, vt aliàs iam diximus.

Quòd quidem ita intelligas, si oneri spirituali beneficio
70 incumbenti interuenerit Ordinarij authoritas, prout su-
pra

pra diximus in præcedenti requisito; quia si nimirum onus
spirituale consistat in celebratione missarum, certum est, mis-
sas huiusmodi, sicut nec denominatio Capellaniæ faciunt be-
neficium ecclesiasticum, non concurrentibus cæteris requi-
sitis: vnde non est de essentia beneficij prædicti, quod in illius
fundatione, seu erectione adijciatur aliquod missarum onus,
71 illius ratione celebrandarum; cum ad prædictum requisi-
tum sufficiat, quod habeat onus recitandi horas Canonicas;
72 & in praxi sæpè vidimus huiusmodi beneficiorum erectio-
nes, tam liberæ collationis, quàm iuris patronatus, etiam or-
dinaria authoritate fieri, absque eo quod patronus, siue alius
fundator voluerit hoc onus adijcere, licet frequenter huius-
modi erectiones fiant cum onere celebrationis aliquot mis-
sarum: pro quo videndus est *Buratt.* in superius allegata *de-*
cis.224. num.5. Gonz. ad reg.8. Cancell. gloss.5. §.2. num.10.
qui loquitur de præstimonijs, & distinguit, quod, aut loqui-
mur de præstimonijs, quæ in sola temporalitate consistunt, &
quæ non dantur in titulum perpetuum, neque habent anne-
73 xum aliquod obsequium spirituale, & tunc non dicuntur be-
neficia ecclesiastica; ac propterea non sunt comprehensa in
regula reseruatoria, quæ loquitur de beneficijs ecclesiasticis;
aut loquimur de præstimonijs; quæ in titulum perpetuum
dantur, & habent aliquod onus spirituale annexum, & tunc
dicuntur beneficia, & cadunt sub reseruatione prædictæ re-
gulæ, & idem probat *Mandos. reg.34. quæst.12. num.3.* dicens,
quod huiusmodi præstimonia sunt propriè, & verè beneficia
74 ecclesiastica, quia ea non nisi Prelatus, nec alij, quam Clerico
conferre potest, & dixit *Hostien. in c. postulasti, col.2. vers. vnde,*
& electio, de rescript. & id Mandos. loc. cit. sub num.3. ponit
supradictam distinctionem; subdens, quod hodie omnia præ
75 stimonia in Hispania communiter dantur in titulum perpe-
tui beneficij, & habent annexum obsequium spirituale; quic-
quid de huiusmodi præstimonijs antea tentum fuerit; cum
76 ab initio instituta essent pro studentibus, & pro subsidio con-
tra infideles, & mille illorum absque dispensatione poterant
retineri, vt testatur *id. Mandos. loc. cit. n.2.*

Sicut etiam in Ecclesia Meten. sunt duo Semicanonica-
tus, qui antea reputabantur simplicia officia, vel stipendia ad
nutum duarum Dignitatum, nempè Decani, & Cercatoris
eiusdem Ecclesiæ, amouibiles; nihilominus postmodum tra-
77 ctu temporis eos esse fuit tentum, perpetuos; & ad eorum
titulum nonnulli fuerunt ad sacros ordines promoti, vt dici-
tur in vna *Meten. Semicanonicatus penes Farinac. in posthum.*
decis.544. num.5. & 6. tom.2.

S V M M A R I V M.

78 *Beneficium ecclesiasticum à persona ecclesiastica conferen-*
dum.
79 *Laicus est incapax iuris spiritualis.*
80 *Ex priuilegio tamen Papa fit capax.*
81 *Beneficia ecclesiastica, etiam fœmina potest ex priuilegio con-*
ferre.
82 *Papa tantùm reddit laicum capacem iuris spiritualis.*
83 *Collatio beneficij ecclesiastici facta à Rege, aut alio Principe*
dicitur facta à Papa.
84 *Rex Hispaniarum disponit de quamplurimis beneficijs in suis*
Regnis.
85 *Rex Franciæ in suo Regno dicitur Ordinarius collator.*
86 *Reges Anglorum, & Hungariæ etiam conferunt beneficia in*
suis Regnis.
87 *Rex Hispaniarum ex priuilegio confert beneficia, & in illis*
instituit absque alia præsentatione, quæ sunt sui iurispatrona-
tus.
88 *Imperator confert beneficia ecclesiastica ex priuilegio Aposto-*
lico.
89 *Collatio beneficij facta à laico ex priuilegio Papæ sub qua for-*
ma fiat.
90 *Non requirit institutionem.*
91 *Regibus conferentibus beneficia ecclesiastica sine priuilegio, non*
suffragatur aliqua consuetudo, seu præscriptio.
92 *Tolerantia non operatur in his, quæ non sunt quasibilia sine*
Principis concessione.
93 *Regnum Neapolis constat ex centum quadraginta octo Ciui-*
tatibus, quæ in viginti vnum Archiepiscopatus, ac centum vi-
ginti septem Episcopatus diuiduntur.
94 *Archiepiscopatus octo, & Episcopatus fexdecim in Regno Nea-*
polis prouidentur per Sedem Apostolicam ad præsentationem
Regis Hispaniarum.
95 *Archiepiscopatuum, & Episcopatuum collationum diuisio in-*
ter Regem Hispaniarum, & Summum Pontificem in Regno
Neapolis.
96 *Abbatissa, seu Priorissa potest ex priuilegio conferre bene-*
ficia.
97 *Necnon habere curam animarum per Vicarium exercen-*
dam.
98 *Regula 8. hodie 9. Cancellariæ reseruat beneficia spectantia,*
etiam ad collationem Collatricum.
99 *Abbatissa S. Benedicti de Cuperfano confert ex priuilegio be-*
neficia ecclesiastica, habetque iurisdictionem in Clericos, &
Laicos & in beneficijs Terræ Castellanæ.

Praxis Tertij Requisiti Beneficij Eccle-siastici, nempè, quod illud conferatur ab Ecclesiastica persona.

C A P V T IV.

78 QVoad tertium requisitum, quod scilicet beneficium ip-
sum non nisi ab ecclesiastica persona conferatur, ve-
luti ab Episcopo, vel alio Prælato, vt in *c. si quis de-*
inceps, & ibi glos. 16. q.7. Abb. cons.47. num.1. Anchar. in re-
gula beneficium, sub num.3. de reg. iur. in 6. Rebuff. de pacif. pos-
sess. num.287. cum alijs allegatis per *Gonz. glos.5. num.10. Bu-*
ratt. decis.224. num.3. Ratio est, quia beneficium ecclesiasti-
79 cum est ius spirituale, cuius laicus est penitus incapax, *id. Re-*
buff. in prax. tit. de clericis, & à quibus, num.4. Selua de benef.
p.1. quæst.7. num.8. & 9. Lambert. de iurepatr. p.1. lib.2. quæst.
7. art.7. Gigas de pens. quæst.21. num.4. Rota decis.318. & 343.
p.2. diuers. & fuit dictum in vna *Aquitan. Monasterij impres-*
sa penes Seraphin. decis.1382. vbi, quod laici sunt incapaces iu-
ris conferendi, eisque ius resistit, *d. c. si quis deinceps, c. per lai-*
cos, & cap. laicis, d.16. quæst.7. & propterea fuit dictum *in ea-*
dem decisione, num.1. nullum ius competere Ioanni ex colla-
tione ei facta; quia, vt illa subsistat, requiritur priuilegium,
vt *in d. c. si quis deinceps, id. Rebuff. de nominat. q.21. num.58. id.*
Selua p.2. q.23. Garc. de benef. p.1. cap.2. num.36. cum tale ius
neque præscriptione, neque consuetudine quæratur, sed re-
80 quiritur priuilegium Papæ, vt fuit resolutum in vna *Toletan.*
iuris nominandi, 27. Aprilis 1584. coram Blanchetto, relata
per eundem *Garc. d. num.37.* quo quidem priuilegio interue-
81 niente, nedum laicus, verum etiam fœmina potest beneficia
conferre, *glos. in cap. imperium, in fin. 15. quæst.7. Io. Andr. in*
Speculat. tit. de legato, §. nunc tractemus, vers. sed numquid lega-
tus, Innoc. in cap. quod sicut, & ibi gl. de elect. & alij, quos citat
Felin. in c. si quis, sub nu.3. de maior. & obed. Selua d. p.1. cap.5.
num.1. cum alijs relatis per eundem *Garc. loc. cit. num.33.* ex
82 eo quod, præter Papam, nemo potest laicum capacem redde-
re iuris spiritualis, *c.2. cum ibi not. de iud. Rota penes Farinac.*
decis.193. num.8. p.3. id. Garc. in add. p.1. cap.2. num.37. vbi
ex pluribus etiam probat, quod cum laici sint incapaces iu-
risdictionis ecclesiasticæ, illis non proficit præscriptio imme-
morialis, quę non æquiualet priuilegio, vbi adest incapacitas
præscribentis.

Quinimò vbi huiusmodi priuilegium concessum est, laicus
non dicitur conferre, sed ipse Papa confert, mediante ministe-
rio laici, vnde talis collatio non reputatur Regia, aut alterius
83 Principis, sed merè Apostolica, vt ex pluribus probat *Lotter.*
de re benef. lib.1. q.6. num.46. nam quoties Papa, ex priuilegio
transfert iura spiritualia in laicum, illa non sunt in laico, vt
fundata in ipso, sed vt in ministro, & agente nomine Papæ, vt
ait *Staphil. in titul. de mandat. de promd. numero 12. fol. mi-*
hi 33.

Hoc namque modo videmus, quod Rex Hispaniarum dis-
84 ponit de quamplurimis beneficijs in suis Regnis Granaten.
Neapolitan. & Siciliæ, ac in partibus Indiarum, alijsque locis
suorum Regnorum, sicut etiam Rex Franciæ, qui in suo Re-
85 gno dicitur Ordinarius Collator, necnon Reges Anglorum,
86 & Hungariæ, qui etiam conferunt in suis Regnis, vt per *Fe-*
lin. in cap. dilecto, de test. num.1. & prædictus Rex Hispania-
rum ex eodem priuilegio, non modo confert verùm etiam
instituit absque alia præsentatione, ad beneficia sui iurispatro-
natus, *teste eodem Gonz. glos.24. num.154.* & alijs ibi relatis,
Achill. de Graff. decis.9. de restit. spoliat. vbi loquitur de Impe-
ratore

88 tatore habente facultatem conferendi ex Apostolico priui-
legio, sicut omnes prædicti Principes conferunt.

Vnde, cum laicus habet à Papa potestatem ita conferendi,
89 simpliciter loquitur per verbum *Conferimus*, & sub hac for-
mula, videlicet, *Tenore præsentium, &c. conferimus, cum om-
nibus eius iuribus, redditibus, emolumentis, &c.* vt ex duabus
Regiæ collationis formis in fine præsentis capitis subijciendis,
patebit.

Et sic est notandum, quod per talem collationem, acqui-
90 ritur beneficium, nec requiritur aliqua institutio, aut confir-
matio Episcopi, aut alterius Clerici, *id. Garc. d. c. 3. nu. 34.* sub-
dens ibi, quod aliter non diceretur priuilegium.

Aduertit tamen *Letter. lib. 1. quæst. 6. num. 39.* quod Reges
huiusmodi beneficia conferunt ex prædicto priuilegio, nec
91 eis propterea suffragatur vlla consuetudo, seu præscriptio, &
ibi allegat prædictam *Seraph. decis.* 1382. etiam si esset imme-
morabilia cum perpetua tolerantia Papæ; Rationem ibi sub-
dens, nempè, quod cum versemur in his, quæ non sunt quæ-
92 sibilia sine Principis concessione, tolerantia de nihilo inser-
uit: ex eo quod hęc non est tolerantia, sed simplex conniuen-
tia, seu patientia, quę non inducit dispensationem in his, quæ
sunt contra iuris communis dispositionem, per *text. in c. cum
iamdudum, vbi gl. verbo, patientiam, de præb.*

Hoc autem quoad prędicta beneficia inferiora. Cęterùm,
cum Regnum Neapolitanum constet ex centum quadragin-
93 ta octo Ciuitatibus, quæ in viginti vnum Archiepiscopatus,
ac centum viginti septem Episcopatus diuiduntur, vt videre
est penès *Illustrissimum, & Reuerendissimum Dominum Ca-
rolum Marantam Episcopum Iuuenacen. in suis controuers.
respons. 52. num. 2. cum pluribus seqq. p. 2.* ex his, octo Archie-
94 piscopatus, ac sexdecim Episcopatus, ad ipsius Regis Catholi-
ci nominationem, & pręsentationem per Sedem Apostolicam
prouidentur.

Quinimmo cum Reges huius Regni Neapolis prætendis-
sent omnes, & quoscunque Episcopatus prouideri debere ad
eorundem voluntatem, & beneplacitum, vt antiquitus erat
consuetudinis in multis Mundi partibus, tamen ab anno
1532. mediante persona Regentis Muscettolæ Regij Orato-
ris in Romana Curia, fuit inter Summum Pontificem, & Im-
95 peratorem Carolum V. ita sedata res, vt nimirum viginti-
quatuor Ecclesiæ eiusdem Regni Archiepiscopatuum, &
Episcopatuum essent ad Regis pręsentationem, reliquæ verò
ad absolutam Summi Pontificis collationem; quicquid dicat
Lambert. de iurepatr. in 11. q. in princip. 1. p. lib. 1. art. 2. num. 14.
nempè quod idem Rex habet in hoc Regno nominationem
ad quadraginta Cathedrales Ecclesias principaliores ex priui-
legio Summi Pontificis, quia verius est, quod viginti quatuor
reseruatę fuerunt, & sunt infrascriptę, videlicet, Salernitan.
Rhegien. Tarentin. Brundusin. Hidruntin. Lancianen. quæ
quidem Ecclesiæ sunt Archiepiscopales; Episcopales verò
sunt, videlicet, Puteolan. Acerrarum, Castri maris, Caietan.
Cassanen. Contronen. Tropien. Monopolitan. Gallipolitan.
Oritan. Aquilan. Potentin. Triuentin. Motulen. Vgentin. &
Iuuenacen. cui nunc præest idem Illustriss. & Reuerendiss.
D. Carolus Maranta Neapolitanus, qui pręter generis nobi-
litatem eximiamque doctrinam, fideique, ac iustitiæ zelum,
integritatem, singularemque probitatem, cęterasque virtu-
tes, quibus clarescere dignoscitur se Orbi conspicuum reddit;
ac præter supradictas Ecclesias, alię etiam particulares remā-
serunt, & beneficis, vt sunt Ecclesia S. Nicolai Baren. Ecclesia
Altamurę, Canonicatus, & beneficis Ciuitatis Lucerin. &
alia, vt per *Io. Franciscum de Ponte decis. 12. n. 4.*

Porrò ex simili priuilegio Apostolico, etiam fœmina habe-
96 re potest ius conferendi beneficia ecclesiastica, sicut paulò su-
perius tetigimus, necnon quamcumque iurisdictionem, vt est
*text. in l. 2. ff. de reg. iur. c. mulierum, 33. q. 5. Selua de benef. p. 2.
quæst. 5. num. 2.* eidem etenim mulieri varijs ex causis huius-
modi collatio concedi consueuit, testè *Genz. ad reg. 8. gloss. 22.
num. 11. vers. similiter*, subdens *num. seq.* quod ei potest com-
petere ratione Dignitatis, quam ipsam habere contingat, vt
est *text.* expressus, qui loquitur in terminis huiusmodi colla-
tionis *in cap. dilecta, de maior. & obed.* vbi Honorius III. man-
dat, quod Abbatissa de Bubrigen. canonicas suas, & Clericos
suę iurisdictioni subiectos propter inobedientiam, officio, be-
neficioque suspendat: Eoque magis ex prędicto priuilegio
Apostolico possunt fœminę habere huiusmodi ius conferen-
di, *id. Selua d. q. 5. num. 1. cum pluribus seqq. Rebuff. super con-
cord. rubr. de collat. §. præfatique Ordinarij, in gl. verbo præfati-
que Ordinarij*, vbi quod etiam Abbatissa, aut Priorissa benefi-
97 cia conferre potest ex priuilegio, vt per *DD. in cap. dilecto, de
test. & c. fin. de concess. præb. c. dilecta, de præb. cap. 15.* cui *eod.
tit. lib. 6. Card. cons. 126. Boer. decis. 35. num. 10. vers. quia etiam
mulier ex priuilegio Romani Pontificis, idem Genz. d. gloss. 22.*
97 *num. 13. & num. seq.* ait quod Abbatissa potest habere cu-
ram animarum, licet eam exercere debeat per Vica-
rium.

Proindeque Summus Pontifex in regula reseruatoria mē-
sium Apostolicorum, quę hodie est 9. S. D. N. Innocentij X.
reseruat sibi omnia beneficia ecclesiastica cum cura, & sine
cura sæcularia, & quorumuis Ordinum regularia, qualiter-
cumque qualificata, &c. ad collationem, prouisionem, præ-
sentationem, electionem, & quamuis aliam dispositionem
quorumcunque Collatorum, & Collatricum sęcularium, &
98 quorumuis Ordinum regularium, &c. si ergo fœminæ non
possent supradicta beneficia conferre eo modo, quo supra di-
ctum est, vtique in supradicta regula non includeret Collatri-
ces, vt notat *id. Genz. loc. cit. num. 6. & seqq. & num. 15.* refert
quandam decisionem. *Bisignetis 3. de concess. præb.* de quadam
Abbatissa habente concordiam cum certo Decano, quod Ab-
batissa gaudeat in conferendo beneficia ecclesiastica duplici
turno, Decanus verò, vno.

Et inter cæteras mulieres, quæ ex supradicto priuilegio
conferre possunt huiusmodi beneficia, adest Abbatissa S. Be-
99 nedicti de Cupersano, quæ etiam iurisdictionem habet in
Clericos, Laicos, & beneficia Terræ Castellanæ, testè *Lam-
bert. de iurepatr. par. 1. lib. 2. art. 4. qu. 1. in princip. num. 3. fol.
mihi* 508.

Cum autem supra *num. 89. huius Cap.* dixerimus, nonnul-
los adesse Laicos, ac Reges, & Principes beneficiorum eccle-
siasticorum collatores, proinde sequentes formulas quibus
Inuictissimus Rex noster Catholicus conferendo vtitur, su-
bijciam, tenoris sequentis videlicet.

PHILIPPVS DEI GRATIA REX Castellæ Aragonum, Legionis, Vtriusque Siciliæ, Hierusalem, Portugalliæ, Hungariæ, Dalmatiæ, Croaciæ, Nauarræ, Granatæ, Toleti, Valentiæ, Gallecię, Maioricarum, Hispalis, Sardiniæ, Cordubæ, Corsicæ, Murtiæ, Giennię, Algarbij, AlgeZiræ, Gibraltaris, Insularum Canariæ, necnon Indiarum Orientalium, & Occidentalium Insularum, ac Terræ firmæ Maris Oceani, Archidux Austriæ, Dux Burguntiæ, Brabantiæ; Mediolani, Athenarum, & Neopatriæ, Comes Habspurgij, Flandriæ, Tyrolis, Barcinonæ, Rossilionis, & Ceritaniæ, Marchio Oristanni, & Goceani. Venerabili Deuoto nobis Dilecto Doctori Don Francisco Capycio Galeota, Gratiam nostram Regiam, & bonam voluntatem. Inuitat nos ratio, vt eos viros, quos vitæ probitas, doctrina, sinceraque fides illustrat, debitis præmijs, beneficijsque prosequamur. Quare, cum ad præsens Abbatia Sanctissimæ Trinitatis in Ciuitate Litij Citerioris nostri Siciliæ Regni existens, quam Don Ioannes Baptista Valenzuela Velazquez habebat, ob præsentationem de eo factam ad Ecclesiam Salmanticensem in hisce Regnis Hispaniæ vacet, eiusque collatio ad nos spectet, tanquam de nostro Iurepatronatus; attentis vitæ tuæ honestate, morumque integritate, alijsque virtutibus, quibus te ornatum accepimus, intuituque seruitiorum per Fabium Capycium Galeota patrem tuum huius nostri Supremi Italiæ Consilij Re-

gentem

gentem solerter præstitorum, in te dictam Abbatiam conferendam decreuimus. Tenore igitur præsentium, ex certa scientia, Regiaque authoritate nostra deliberatè, & consulto, ac ex gratia speciali, maturaque Sacri nostri Supremi Consilij accedente deliberatione, dictam Abbatiam Sanctissimæ Trinitatis Ciuitatis Litij modo prædicto vacantem, in te dictum Doctorem Don Franciscum Capycium Galeota conferimus, cum omnibus eius iuribus, redditibus, emolumentis, prærogatiuis, obuentionibus, introitibus, etiam cum redditibus decursis à die decimo octauo mensis Septembris anni proximè elapsi millesimi sexcentesimi quadragesimi primi exceptis tamen, & deductis expensis, & oneribus dictæ Abbatiæ solitis, & consuetis, & cum oneribus, & honoribus, & alijs omnibus ad idem beneficium, seu Abbatiam spectantibus, & pertinentibus, per te consequendis, & habendis ratione dictæ nostræ collationis in te, vt supra factæ. Hortantes propterea, & requirentes per præsentes Reuerendum Episcopum illius Diæcesis, seu eius Vicarium, vel alium ad hæc potestatem habentem ordinarium, vel delegatum, ac alias ecclesiasticas personas. Præcipientes verò, & mandantes Sindicis, & Electis Vniuersitati, & hominibus prædictæ nostræ Ciuitatis Litij, cæterisque alijs, ad quos spectabit, & quocunque modo spectare poterit, præsentesque peruenerint, seu fuerint quomodolibet præsentatæ præsentibus, & futuris, seu eorum Locatenentibus, & substitutis, quatenus admissa nostra collatione, te prædictum Doctorem Don Franciscum Capycium Galeota, vel tuum legitimum Procuratorem in possessionem prædictæ Abbatiæ cum omnibus iuribus, vt supra ponant, & inducant, positumque, & inductum manuteneant, protegant, & defendant contra cunctos, et respondeant, & responderi faciant de dictis iuribus, introitibus, & omnibus alijs prædictis, prout responderi alijs prædecessoribus, & possessoribus dictæ Abbatiæ solitum est, & consuetum, formaque, & tenore præsentium per eos, & vnumquemque ipsorum diligenter attenta, illam ad vnguem, & inuiolabiliter obseruent, & obseruari faciant per quoscunque iuxta ipsorum seriem, continentiam, & tenorem omni dubio, & difficultate cessantibus. Et contrarium non faciant, si dictæ ecclesiasticæ personæ nobis morem gerere cupiunt. Cæteri verò officiales, & subditi nostri prædicti gratiam nostram charam habent, & pænam ducatorum mille nostris inferendorum ærarijs, cupiunt euitare. In cuius rei testimonium præsentes fieri iussimus nostro magno negotiorum præfati Citerioris Siciliæ Regni sigillo à tergo munitas. Dat. in Ciuitate nostra Cæsaraugustæ die decimo tertio Nouembris, Anno à Natiuitate Domini Millesimo sexcentesimo quadragesimo secundo.

Dupplicada. **YO EL REY.**

Vidit Capycius de mandato.

Dominus Rex mandauit mihi
Antonio Carnero.

Vidit Muñoz Consiliarius.
Vidit N. Regens. *Vidit N. Regens.*

Prouee S. Magestad en el Dottor Don Francisco Capeche Galeota la Abbadia della Santissima Trinidad de la Ciudad de Leche e nel Reyno de Napoles, que tenea Don Iuan Bautista Valenzuela Vazquez, y vaca por hauerle S. Magestad presentado para la Iglesia de Salamanca.

Dupplicada *Sigillum à tergo.* *Consultado.*

Et sic ex prædicta formula litterarum patet, quod supradictus Rex Hispaniarum in beneficijs inferioribus sui iurispatronus habet ex priuilegio Apostolico collationem, & institutionem; quæ quidem beneficia confert bulla Regia, quando beneficium excedit summam ducatorum centum monetæ Regni Neapolitan. A summa verò ducatorum centum, & infra simili modo prouideotur per Excellentissimum Dominum Protegem Neapolitanum, qui ita passim in hoc Regno Neapolis eo modo, quo supra dictum est, confert ex traditis per *Gonz. d. glos. 24. num.* 154.

Quæ quidem facultas sic, vt præfertur cooferendi, concessa est aliquibus ex supra nominatis nedum quoad beneficia sæcularia, verùm etiam regularia; dummodo sæcularia sæcularibus, regularia verò regularibus conferant *c. placuit*, 16. *q.* 1. *Rota decis. 28. de preb. in nou. Cassad. decis. 4. eod. tit.* & ex *Concil. Trid. sess. 14. cap. 10. de refor. Lotter. de re benef. lib. 2. quæst. 31. num.* 3. & ita intellecta fuit facultas Imperatori sic conferendi, concessa, *Achill. de Grassis, d. decis. 9. num. 2. de restit. spoliat.* nisi tamen qui habuerat beneficium regulare ab eodem Imperatore, esset à Papa dispensatus, vt cum esset sæcularis posset obtinere beneficium regulare; aliàs enim collatio esset nulla, etiam si fieret à Papa motu proprio, qui nihilominus non videtur velle aliter conferre, quàm sit consuetũ & pront de iure, ex traditis per *Felin. in c. in nostra coroll. 40. n. 41. de rescript.* & dicitur in prædicta *dec. Achil. de Gras. n.* 3.

Vbi autem idem Rex beneficium coofert absque mentione dicti Iurispatronatus, dat litteras suæ collationis sub sequenti formula videlicet.

PHILIPPVS DEI GRATIA REX, &c. Venerabili Deuoto Nobis Dilecto Don N. gratiam nostram Regiam, & bonam voluntatem. Regiæ nostræ munificentiæ proprium est, vt quos vitæ probitas, eruditio quoque, & morum elegantia Venerabiles reddit, eos præcipuè honestemus, & augeamus. Quare cum ad præsens Archipresbyteratus Ecclesiæ Ciuitatis nostræ Altamuræ, in Citerioris nostro Siciliæ Regno, ad nostrum Regium Patrimonium spectans obitu Don Alexandri Effrem vacet, meritò ipsum

ipsum in te conferendum decreuimus ob tuam singularem virtutem, vitæque probitatem, aliasque præclaras animi tui dotes, quibus te ornatum accepimus. Tenore igitur præsentium ex certa scientia, Regiaque authoritate nostra deliberatè, & consulto, ac ex gratia speciali, maturaque Sacri nostri Supremi Consilij accedente deliberatione, præfatum Archipresbyteratum Ecclesiæ Ciuitatis nostræ Altamuræ in te dictum Don N. conferimus, & pariter prouidemus cum omnibus eius iuribus, iurisdictionibus, obuentionibus, introitibus, & alijs ad hanc ipsam Dignitatem pertinentibus, & spectantibus, per te consequendis, & habendis ratione dictæ collationis in te factæ. Inuestientes te dictum Don N. de huiusmodi Præbenda cum omnibus eius iuribus, iurisdictionibus, & alijs prædictis per præsentium expeditionem, vt moris est. Quam inuestituram, vim, robur, & efficaciam veræ realis, & corporalis possessionis, & effectualis exequutionis ipsius in iudicio, & extra volumus, & decernimus obtinere. Hortantes, & requirentes omnes, & singulos, ad quos spectat, & spectare poterit, quatenus te prædictum Don N. in dicto Archipresbyteratu, sic vt præfertur per nos prouisum, in corporalem possessionem ipsius, omni, qua decet sollemnitate, ponant, & inducant, positumque, & inductum manuteneant, & defendant contra cunctos. Deque iuribus, iurisdictionibus, introitibus, fructibus, ac omnibus alijs, vt supra solitis, & consuetis ad dictum Archipresbyteratum spectantibus, & pertinentibus tibi respondeant, & responderi faciant per quos deceat. Mandantes omnibus, & singulis Officialibus, & subditis nostris maioribus, & minoribus in dicto nostro Citerioris Siciliæ Regno constitutis, & constituendis, vt in pacifica possessione dicti Archipresbyteratus, & fructuum illius perceptione foueant, & assistant; contradictores, & renitentes quoslibet per opportuna, & debita iuris remedia compellendo: formaque, & tenore præsentium per eos, & vnumquemque illorum diligenter inspecta, illam ad vnguem, & inuiolabiliter obseruent, & obseruari faciant iuxtà ipsarum seriem, continentiam, & tenorem, omni dubio, difficultate, & impedimento cessantibus; & contrarium non faciant, fieriuè permittant, quatenus dictæ ecclesiasticæ personæ nobis obedire cupiunt; cæteri autem Officiales, & subditi nostri prædicti gratiam nostram charam habent; ac præter iræ, & indignationis nostræ incursum, pœnam ducatorum mille nostris inferendorum ærarijs, cupiunt euitare. In cuius rei testimonium præsentes fieri iussimus, nostro sigillo à tergo munitas. Dat. in Ciuitate nostra Cæsaraugusta die vigesimo septimo mensis Augusti, anno à Natiuitate Domini Millesimo sexcentesimo quadragesimo sexto.

YO EL REY.

Dominus Rex mandauit mihi
Don Inico Lopez de Carate.

Sequuntur subscriptiones DD. Regentium.

Prouee S. Magestad en Don N. el Arciprestazgo de Altamura e nel Reyno de Napoles, que vaca por muerte de Don Alexandro Effrem.

Sigillum Regium à tergo. *Registrada.* *Consultado.*

S V M M A R I V M.

100 *Beneficium est res ecclesiastica, quæ Sacerdoti, vel Clerico datur ad sacrum ministerium vtenda.*
101 *Beneficij collatio facta laico, non conualidatur, superueniente clericatu.*
102 *Laicus, nec per momentum temporis potest beneficium ecclesiasticum obtinere.*
103 *Habilitas superueniens post actum nullum, nihil operatur, si requiritur tempore actus.*
104 *Testamentum impuberis non validatur adueniente pubertate.*
105 *Collatio beneficij facta laico, tanquam Clerico, qui ita in litteris nominetur, non valet, neque aliquod ius confert.*
106 *Beneficium impetrans, tenetur probare clericatum, etiam si à tertio non opponatur.*
107 *Qualitas extrinseca non præsumitur, nisi probetur.*
108 *Beneficium cum impetratur in Romana Curia, exprimitur, Oratorem esse Clericum, aliàs collatio esset nulla.*
109 *Etiam si post expeditionem litterarum Orator fiat Clericus.*
110 *Præsentatus ad beneficium iurispatronatus, si non sit Clericus, præsentatio est nulla.*
111 *Nec sufficit, si præsentatus statim fiat Clericus.*
112 *Laicus, sicut est incapax collationis, ita etiam præsentationis.*
113 *Nominatio ad beneficium iurispatronatus non requirit clericatum, sed tantum præsentatio.*
114 *Clericus coniugatus non potest beneficium ecclesiasticum obtinere.*
115 *Quia reputatur vt laicus.*
116 *Licèt gaudeat priuilegio canonis*, si quis suadente, 17. qu.4. *& priuilegio fori.*
117 *Estque etiam incapax cuiuslibet administrationis ecclesiasticæ; vnde neque Vicarius Episcopi esse potest.*
118 *Episcopus dispensare non potest cum clerico coniugato, neque ad beneficium simplex.*
119 *Sed solus Papa dispensat.*
120 *Clericus coniugatus, viuens ritu græcorum, potest habere beneficium curatum.*
121 *Clericus coniugatus, est etiam incapax pensionis.*
122 *Laicus impetrans beneficium, asserendo, quod clericali charactere insigniri cupit, rarò hodie admittitur.*
123 *Et formula sic supplicandi, recessit ab Aula. Sed quid seruatur in praxi, num.126.*
124 *Laico, si ex priuilegio Apostolico confertur beneficium, illud efficitur quid sæculare.*
125 *Capellania, etiam authoritate Episcopi erecta, potest ex ordinatione fundatoris, dari puerò ante primam tonsuram, donec fiat Clericus.*
127 *Præcessisse in dubio præsumitur illud, quod requiritur pro validi-*

liditate actus, & num. 130.
128 Rescriptum, ratione vnius horæ, potest dici posterius.
129 Data tantum diei, non autem horæ apponitur in rescripto.
131 Actus præsumitur eo modo, quo valide fieri potest.
132 Interpretatio in dubio sumitur ad validandum actum.
133 Noua prouisio datur super nullitate collationis beneficij ob defectum clericatus.
134 Illius formula supplicationis proponitur.
135 Papa potest dispensare cum laico ad obtinendum beneficium.
136 Dispensatio, de impossibile, possibilem facit.
137 Laicus tuetur regula de impetrando beneficium certo modo, si illud obtinet ex dispensatione.
138 Laicus non est notarie incapax beneficij, cum possit illud ex dispensatione obtinere.
139 Rex Francorum, est Canonicus in Ecclesias S. Hilarij Pictauensis.
140 Laicus ex priuilegio Papæ potest habere etiam Canonicatum.
141 Fæmina potest ex priuilegio Papæ obtinere beneficium.
142 Ac potest esse Canonissa sæcularis.
143 Canonissæ sæculares in partibus Flandriæ, & Alemaniæ.
145 Abbatissatus impetrationis formula.
146 Canonici, & Canonissæ sæculares in Alemania faciant vnum Collegium.
147 Clericus carens exequutione clericatus, non potest sine dispensatione Sedis Apostolicæ beneficium obtinere.
148 Paria sunt non esse, vel esse, & non habere administrationem, & nu. 151.
149 Ratihabitio sequens facit aliquid legitimum, quod antea erat illegitimum.
150 Ratificatio male suscepti clericatus, non operatur, si fiat post collationem beneficij.
152 Pensio non est beneficium ecclesiasticum.
153 Beneficij appellatione non venit pensio.
154 Pensio, diuersas à beneficio habet qualitates, & quare.
155 Pensio in mera temporalitate consistit.
156 Pensio assignatur etiam laico.
157 Hodie tamen non assignatur, nisi clericis saltem prima tonsura.
158 Pensionem obtinere, longè minus est quàm beneficium.
159 Pensio quando veniat appellatione beneficij.
160 Pensionario iniungitur onus recitandi Officium Beatæ Mariæ.
161 Et sic habet annexum onus spirituale.
162 Pensionarius, quoad priuilegium fori, venit appellatione beneficiati.
163 Pensionum reseruationes non admittit Dataria Apostolica, nisi pro Clericis capacibus beneficiorum.
164 Beneficiatus, sicut tenetur ad horas Canonicas, sic pensionarius ad officium B. Mariæ.
165 Pensio est res spiritualis tanquam quoddam beneficium.
166 Pensionarius si asserat, se clericum, cum sit laicus, pensionis reseruatio est nulla.
167 Veritas præfertur communi reputationi.
168 Fructuum beneficij ecclesiastici reseruatio non datur nisi Cardinalibus, & alijs personis qualificatis.
169 Fructuum reseruatio requirit clericatum tempore reseruationis.
170 Clericatus superueniens non reualidat reseruationem fructuum.
171 Qualitas certo tempore requisita, si postea interueniat, nihil operatur.
172 Pensiones super fructibus Episcopatuum Hispaniæ, quando requirant clericatum.
173 Præsentatus, sufficit, quod sit Clericus præsentationis tempore.
174 Clericatus non requiritur tempore nominationis.
175 Præsentatio dicitur, quando fit Superiori, alioquin dicitur nominatio.
176 Clausula, Ex nunc, prout ex tunc, in reseruatione pensionis pro nondum clericali charactere insignito, quid operetur.
177 Pensio de consensu, sine causa, non solet per Papam reseruari.
178 Pensiones de consensu ad fauorem consanguinei titularis, vt plurimum fraudulentes.
179 Clausula quanam detur in reseruationibus pensionum de consensu, pro consanguineis titularis, quoad tempus ad litteras expediendas.
180 Dictio, nunc, est demonstratiua præsentis temporis.
181 Et denotat præsens esse initium obligationis.
182 Clausula, Ex nunc, prout ex tunc, intellectus in reseruatione pensionis pro nondum clericali tonsura insignito, & num. 187.
183 Conditionalis gratia nihil ponit in esse ante conditionis existentiam.
184 Sed in ea tempus conditionis inspicitur, non autem tempus Datæ.
185 Dictio, Ex tunc, extremitatem temporis significat.
186 Actus trahitur ad diem conditionis, & antea non operatur.
188 Clausula, Ex nunc &c. spem tantummodo tribuit exigendi pensionem post Clericatum.
189 Et siue dicat Ex nunc, prout ex tunc, vel Ex tunc, prout ex nunc, nihil differt.
190 Quia illius dispositio pendet semper à futuro euentu.
191 Neque est retrotractiua ad diem Datæ, nisi appareat, Papam aliud voluisse.
192 Pensio reseruata laico cum clausula, Ex nunc &c. non exigitur, nisi post Clericatum.
193 Clausula, Ex nunc &c. idem operatur in ipsa pensionis reseruatione à principio, quod in illius translatione.
194 Pensio reseruata illegitimo cum clausula, Postquam clericali charactere fuit insignitus, debetur solum à die suscepti characteris.
195 Transferens pensionem ad fauorem scholaris, cum clausula, Cum primum clericali charactere fuit insignitus, percipit interim pensionem.
196 Translationes pensionum in laicum non admittit Dataria Apostolica, nisi cum clausula, Ex nunc, &c.
197 Nec interim translatarius potest petere pensionem.
198 Pensio quando reseruatur laico, illum Dataria appellat scholarem.
199 Scholaris qualitas exprimitur ad differentiam Clericatus.
200 Laico, qui in reseruatione pensionis, Clericum se nominauit, quomodo succurrendum.
201 Reualidatio reseruationis pensionis ob defectum clericatus, petenda est in specie.
202 Gratia reualidatoria non sanat defectus non expressos.
203 Papa non censetur sanare defectus, quos ignorat.
204 Dispensare non censetur tacite Papa, vbi requiritur certa scientia defectus.
205 Reualidatio quoad vnum defectum, non extenditur quoad aliud non expressum.
206 Remoto vno obstaculo, non censetur alterum remotum, non facta illius mentione.
207 Restitutio non operatur illud, de quo non loquitur.
208 Confirmatio non trahitur ad non narrata Papæ.
209 Capacitas eadem requiritur in pensione, quæ in beneficio simplici.
210 Clericatus, quomodo probandus pro sustinenda reseruatione pensionis.
211 Clausula, Quod pensio non soluatur, nisi litteris expeditis quomodo intelligenda.
212 Pensio nulliter reseruata ob defectum Clericatus, reualidatur per nouam reseruationem.
213 Et sub qua formula petitur dicta noua reseruatio.
214 Clerico putatiuo quomodo possit pensio reseruari, & beneficium conferri.
215 Clericus non habens clericatus exequutionem, non est capax pensionis, aut beneficij.
216 Clausula, Ex nunc, prout ex tunc, &c. intelligitur de clericatu exequibili.
217 Clausula, Postquàm clericali charactere ritè insignitus fuerit, excludit illius inualidam susceptionem.
218 Ratificatio promotionis ab alio Ordinario facta, quomodo intelligenda.
219 Non retrotrahitur in præiudicium tertij.
220 Pensio reseruatur personis ecclesiasticis, licèt clerici non sint.
221 Milites S. Ioannis Hierosolymitani, lata significatione, dicuntur regulares.
222 Sunt de foro ecclesiastico, & dicuntur ecclesiasticæ personæ.
223 Et censentur, vt Clerici, ad effectum sibi reseruandi pensiones.

224 Non

224 *Non sunt capaces pensionum super fructibus beneficiorum sacularium.*
225 *Religiosi, late sumpto vocabulo, Clerici appellantur.*
226 *Miles, quilibet Lauretanus potest retinere pensionem ducentorum ducatorum auri de Camera, etiam si sit bigamus.*
227 *Miles Sancti Stephani, etiam pro summa ducatorum 200. quorum facultas fuit per Paulum V. ampliata ad 400. ducatos similes.*
228 *Miles SS. Mauritij, & Lazari pro summa etiam ducatorum 400.*
229 *Formula supplicationis pro reseruatione pensionis Militi Hierosolymitano.*
230 *Officiales, siue Cancellaria, siue Camera Apostolica, omnes sunt ipsius Papa, & nulla inter eos adest differentia.*
231 *Camera regulariter non discedit à stylo Cancellaria in litteris expediendis.*
232 *Officiales Camera, & Cancellaria circa litterarum expeditiones omnes sciunt intentionem Papa.*
233 *Milites Hierosolymitani sunt capaces pensionibus super fructibus beneficiorum sua Religionis.*
234 *Regularibus, etiam Claustralibus Papa reseruat pensiones.*
235 *Formula huiusmodi reseruationis proponitur.*
236 *Pensionem reseruat Papa ad commodum, & vtilitatem laici pro imminenti eiusdam necessitate.*
237 *Littera tamen huiusmodi reseruationis expediuntur in personam alicuius Clerici.*
238 *Et cum facultate transferendi, & quare.*
239 *Et proponitur exemplum.*
240 *Pensio quomodo reseruata puero trium annorum, vel circa.*
241 *Pensiones super fructibus beneficiorum Hispania pro Curialibus, & alijs Italis, quomodo Papa reseruet.*
242 *Pragmatica, & ordinationes Hispania prohibent pensiones reseruari ad fauorem exterorum.*
243 Capo di ferro *cur nuncupetur reseruatarius pensionum super fructibus beneficiorum Hispania.*
244 *Pensionis ius potest esse penes vnum, & illius commoditas penes alium.*
245 *Pensiones possunt Itali habere in Portugallia, vigore literarum Apostolicarum.*
246 *Pensionis reseruanda praxis pro exteris, super fructibus beneficiorum in Hispania existentium.*
247 *Pensione reseruata super capite Hispani ad commodum Itali, quid seruetur, ne Italus, moriente Hispano, amittat pensionem:*
247 *Mandata sunt irreuocabilia, super eo, ad quod quis de necessitate tenetur.*
249 *Pensionis ius an resideat penes eum, in cuius personam gratia pensionis facta est, an penes eum, in cuius commodum cedit, & tres casus proponuntur.*
250 *Dataria Apostolica quid seruat in reseruationibus pensionum pro Italis super beneficijs Hispania, pro cautela persona contemplata.*
251 *Pensiones Itala in caput Hispani reseruata, per mortem vtriusque extinguntur.*
252 *Et quare.*
253 *Pensio confidentialis quomodo probetur.*
254 *Casus proponitur.*
255 *Liber Dataria probat, eique fides adhibenda. Et praualet testibus, & n. 256.*
257 *Datarium non licet arguere de mendacio.*
258 *Datary attestatio, etiam post dimissum officium, magnam facit prasumptionem circa pensiones beneficiales.*
259 *Liber Dataria probat qualitatem gratia.*
260 *Dataria ministri, boni, & fideles.*

Praxis Quarti Requisiti Beneficij Ecclesiastici, idest quod illud conferatur Clerico.

CAPVT V.

QVoad quartum requisitum, dicimus, quod beneficium ecclesiasticum sit Clerico, non autem laico conferendum; quandoquidem beneficium est res eccle-
100 siastica, quæ sacerdoti, vel clerico datur in ordine ad sacrum ministerium, in perpetuum concessa, mediante canonica institutione, vt per *Rebuff. in praxi in principio, Hoied. de incompat. benef. p. 1. in præfat. num. 2. Paris. de resign. benef. lib. 4. quæst. 2. num. 4.* quare non est laicis conferendum, *cap. cum adeo, & ibi glos. verbo, clericus, de rescrip. cap. 2. de institut. Lap. alleg. 138. post num. 12. Mandos. reg. 24. quæst. 4. nu. 3. Menoch. de arbitr. iud. casu 201. num. 33. & dixit Abb. in c. in nos, de simon. & notant DD. in Clem. 2. de ætat. & qualit. Archid. Gemin. & alij in c. placuit, ante fin. 32. dist. cap. ecclesia S. Mariæ, de constit.* cum alijs adductis per *Hoied. d. p. 1. cap. vlt. num. 71. id. Paris. dict. q. 2. num. 1. Gonzal. ad reg. 8. glos. 2. num. 60.* quia sicut non potest beneficium ecclesiasticum à laico conferri, ex eo quod sit ius spirituale, ita ex eadem ratione neque à laico iurium spiritualium incapace, potest obtineri, *Selua de benef. p. 1. quæst. 7. num. 8. & 9. Rebuff. in d. prax. tit. de Clericis, & à quibus, & quomodo creentur, &c. num. 4. Gigas de pension. quæst. 21. num. 4. Mandos. in praxi signat. grat. tit. Prouisiones, vers. amplia, quod collatio,* vbi probat, quod collatio facta
101 laico, etiam superueniente postmodum clericatu, non reualidatur, seu reuiuiscit, ex iuribus ibi per eum allegatis, *id. Paris. d. quæst. 2. num. 1. & 32.* & alij, quos refert *Garc. p. 1. cap. 2. num. 28. Carol. de Graff. de effect. cler. effect. 15. num. 1. & 9.*
102 vbi, quod nec per momentum temporis potest quis beneficium ecclesiasticum obtinere, vti laicus; quare si quis obtineret beneficium tanquam laicus, etiam si post, clericatum statim assumpserit; nihilominus illa collatio semper erit inualida *id. Paris. d. quæst. 2. num. 8. cum pluribus seqq.* quia habilitas
103 superueniens post perfectum actum nullum, ex defectu existente tempore actus, nihil operatur, *Paul. de Castr. in l. si cum dotem, §. eo autem tempore, ff. sol. matr. Alex. cons. 123. nu. 1. cum pluribus seqq. lib. 1. Socin. iun. cons. 3. num. 5. & 7. lib. 4.*
104 qui loquuntur in simili de testamento facto ab impubere; quia illud est à principio nullum, & propterea non validatur pubertate postea superueniente, *l. si filius, qui in potestate, ff. de lib. & posth. id. Carol. de Graff. loc. cit. num. 12. & 13. cum seqq.* vbi plura similia in proposito congerit; quod quidem adeo procedit, vt etiam si Papa conferret beneficium laico, tan-
105 quam clerico; illumque in litteris prouisionis beneficij nominet Clericum, talis nominatio nihil prodest, neque aliquod ius confert, *Boer. decis. 171. num. 12.* vbi, pluribus comprobat, quod hæc probatio non sufficit pro clericatu, si pensionarius, vendicando beneficium, allegat se clericum, vel aliter agendo *id. Carol. de Graff. de effect. 15. nu. 35.* quare semper impetrans probare clericatum, & tonsuram, etiam si ab alio tertio, se-
106 cum litigante non opponatur: cum sit qualitas extrinseca,
107 quæ non præsumitur, nisi probetur, *id. Boer. decis. 171. num. 11.*

Ac proindè *idem Paris. loc. citat. num. 9.* testatur, quòd cum in Romana Curia impetratur beneficium, communiter
108 inter alia narrata, exprimitur, Oratorem esse Clericum; vnde si talis non esset, sed laicus, impetratio esset nulla, & obreptitia ob falsi narrationem, *Abb. in cap. cum dilecta, num. 15. de rescript. Alex. cons. 60. in fin. lib. 2.* subdens *idem Paris. num. 15.* id procedere, etiam si post receptam supplicationem, & expeditionem litterarum, superueniret
109 habilitas, veluti, quia tunc fecisset se clericali charactere insigniri; quia nihilominus collatio erit nulla: habilitas namque requisita à principio, non operatur, si postea superuenerit; quia debet adesse tempore actus, & sic collationis beneficij, *l. fratres, ff. de pæn. Bart. in l. vsusfructus, in fin. de stipul. seru. gl. in Clem. vt in verbo, constitutis, de ætat. & qualit. Gemin. in c. is, cui, de præb. in 6. & communiter DD. vt per eundem Paris. d. lib. 4. quæst. 1. num. 14. & d. q. 2. num. 17.* vbi id ampliat procedere, etiam si tunc temporis de tali beneficio prouisus, reputabatur clericus; veluti quia incedebat in habitu, & tonsura clericalibus, ac proindè pro Clerico reputabatur; quia constito in rei veritate, quod non esset Clericus tempore gratiæ, collatio erit nulla, prout *id. Paris.* loquitur in terminis reseruationis pensionis factæ laico *loc. cit. num. 19.* & probatur innumeris authoritatibus, & signanter *in cap. cum adeo, de rescrip. & in cap. 2. de instit. & in cap. dilecto, & ibi DD. de præb. Gonz. d. glos. 2. num. 60. cum pluribus seqq. & num. 63.* ait, quod neque vna sola hora potest laicus habere beneficium ecclesiasticum, *Io. Selua de benef. p. 1. quæst. 23. id. Paris. d. lib. 4. num. 3.* cum sicut dictum est, sit incapax spiritualium, *d. c. si quis deinceps, 16. quæst. 7.* quare, etiam si sit in ætate legitima constitutus ad beneficium simplex obtinendum, tamen nec beneficium liberæ collationis obtinere, nec ad illud, si fuerit de iu-

repa-

repatronatus; præsentari, si actu non sit clericus, aliquo
modo poterit; licet incontinenti postmodum promoueatur,
id. Hoied. loc. citat. & fuit dictum in vna *Fauentin. Beneficij*
20. Decembris penes Buratt. decis. 21. *num.* 1. vbi, quod præ-
110 sentatus ad beneficium iurispatronatus, cum non esset cle-
ricus tempore præsentationis de eo, coram Ordinario factæ,
præsentatio, non fuit valida, cum hoc requireretur in præ-
111 sentando, etiam ad simplicia; adeo vt non sufficeret, si in-
continenti fiat clericus, vt dictum est, ex *d. cap. 2. de institut.*
cum alijs, vt per Lambert. de iurepatr. lib. 2. part. 1. quæst. 7.
art. 2. num. 15. & art. 7. num. 7. & art. 29. vers. sic aduerte,
112 vbi quòd sicut laicus non est capax collationis, ita nec
præsentationis, licèt velit se promouere; & sicut esse debet
quis clericus tempore dictæ collationis, ita tempore præ-
sentationis, & secuta est *Rota in vna Burgen. Abbatia* 19.
Nouembris 1588. *coram Penia*, quæ distinguit inter nomina-
tionem, & præsentationem coram Ordinario, vt tempore
nominationis non requiratur clericatus, sed omnino tem-
113 pore præsentationis coram Ordinario, ita *id. Buratt. in d.*
decis. 21. num. 21. in fin. & suo loco dicetur. Quæ quidem
conclusio in tantum procedere dignoscitur, vt neque Cleri-
114 cus coniugatus possit beneficium ecclesiasticum obtinere,
cap. sanè, & cap. quod à te, de cler. coniug. Host. in sum. eodem
titul. num. 1. Anchar. in cap. Ioannes, numer. 5. eodem titul.
115 quandoquidem Clericus coniugatus reputatur tanquam
116 laicus in omnibus, præterquam in priuilegio Canonis, *si*
quis suadente, 17. quæst. 4. & in priuilegio fori ecclesiastici in
criminalibus, *text. in cap. vn. de cler. coniug. in 6.* quare ex
eadem ratione, Clericus coniugatus nedum est beneficij ec-
clesiastici incapax, verùm etiam cuiuslibet administrationis
117 ecclesiasticæ, *Abb. in cap. sanè, num. 2. eod. tit. Cæsar. de*
Grass. decis. 114. num. 4. cum pluribus seqq. de præb. prout ne-
que Vicarius Episcopi in spiritualibus generalis esse potest,
Barbos. de potest. Episc. alleg. 54. num. 6. Zerol. in praxi Epis-
copi parc. 1. verbo Vicarius, dub. 7. Sanch. de matrim. lib. 7.
disput. 46. num. 14. & alij relati per *Garc. de benef. par. 5. cap.*
118 *8. numer. 3.* nec Episcopus potest dispensare cum prædicto
clerico coniugato, etiam quoad simplex, vt pluribus com-
probat *Io. Selua in tract. de benef. par. 1. quæst. 7. num. 17. &*
seq. Hoied. de incompat. benef. par. 1. cap. 24. sub num. 77. vers.
contrariam tamen sententiam. fol. mihi 102. vbi quod, vt lai-
cus habeat beneficium ecclesiasticum, est contra ius com-
mune, secundum quod Episcopus dispensare non potest, sed
119 ad solum Pontificem talis dispensatio spectat. Potest ta-
men clericus coniugatus obtinere beneficium curatum, vi-
120 uens ritu græcorum; nam in Constitutione Innocentij
VIII. super ritibus Græcorum, quoad beneficia curata; ita
habetur, *Sacerdotes quoque coniugati, & alij, quibus parochia-*
norum cura, vel ecclesiarum parochialium regimen per Epis-
copos suos committitur, licitè, ac liberè possint parochianorum
suorum confessiones audire, ipsisque pœnitentiam iniungere pro
peccatis: quia, cui licet, vel conceditur quod est maius, com-
petit, & minus, nec negari conuenit, quod est minus, &c.
quam quidem Constitutionem refert. *Quar. in Summa bull.*
verbo, Græcorum Ritus, nu. 16. aliàs enim Clericus coniugatus
nedum incapax beneficij ecclesiastici, verum etiam pensio-
121 nis, vt in vna *Teluren. Pensionis 15. Decembris 1600. coram*
Cardinale Sacrato, & in Hidruntin. Pensionis coram Coccino
25. Iunij 1618. & in vna Hieracen. Pensionis 21. Iunij coram
Verospio, quos refert *Addit. ad Buratt. decis. 791. sub num. 7.*
Ait tamen *Mandos. reg. 24. num. 3.* quod erit valida colla-
tio beneficij, si in supplicatione narretur Papæ, quod Ora-
tor intendit quamprimum promoueri, & ibi ponit for-
mulam huiusmodi supplicationis pro laico, asserente se
scholarem, qui clericali charactere insigniri cupit, &c. *&*
Staphil. de expedit. 9. form. per quandam *decision. Rotæ in*
antiq. ait, quod non clerico incedenti tamen in habitu,
potest beneficium conferri, vt clerico, quasi habitus,
& dispositio animi sufficiant, vt quis pro clerico repute-
122 tur. At verò hodie non admittit Dataria Apostolica
huiusmodi supplicationes; quicquid seruatum esset tem-
pore ipsius *Mandosij*, quia benè procedit id quod ait
idem *Stephan. loco citato, numero* 36. quod miles gaudet pri-
uilegio militari ex eo tempore, quo in numerum militum
relatus est, & non ante; vnde hodie non admittitur illa
clausula, quàm *id. Stephan. tradit loc. cit.* nempè *supplicatur*
conferri N. cupienti: adscribi militia clericali, nec est simpli-
citer verum, quod ipse *Mand.* ait *loco citato*, quod si bene-
ficium conferatur laico, qui postmodum clericus efficia-
tur, collatio, propter superuenientiam clericatus, subsi-
stet, & valida erit iudicanda; & sic allegat stylum suppli-
candi iuxta prædictam formulam, qui iam recessit ab aula;
123 & ait *id. Garc. d. part. 1. cap. 2. numero 29.* quod cum ex pri-
124 uilegio Apostolico conceditur laico beneficium, efficitur
illud quid sæculare, & laicum; ita vt sit quoddam sæculare,
in mera temporalitate percipiendi fructus, consistens, & con-
sequenter in eo committeretur simonia; subdens *numer.* 29.
quod nihilominus Capellania erecta in titulum beneficij ex
125 bonis alicuius, authoritate Episcopi, potest ex ordinatio-
ne fundatoris dari puero ante primam tonsuram titulo sæ-
culari, donec fiat clericus; qui suo tempore tenebitur or-
dinari, & fieri clericus; & cum capax sit, & habilis, horas
canonicas recitare; ex eo quod id non repugnat, si acce-
dat Ordinarij authoritas, non vt ante primam tonsuram,
teneat eam quis in titulum beneficij, quod fieri non potest,
sed vt pro eo tempore non sit beneficium; donec fiat cleri-
cus; & ex tunc eam tenebit vt beneficium, & in titulum be-
neficij, accedente tamen collatione Ordinarij; nisi fortè in
principio, quo eam obtinuerit, interuenerit illius authori-
tas. Hæc ipse *Garc. loc. cit.* qui *num. 31.* subdit, quod vide-
tur nihilominus requiri, quod fundator talis Capellaniæ
collatiuæ expressè ita disponat, quod illa dari possit puero
ante primam tonsuram titulo sæculari: quia si simpliciter dis-
poneret, quod possit dari puero ante primam tonsuram,
intelligeretur de Capellania, vt sic, & ideo non valeret ta-
lis dispositio; Et aliàs in vna *Ispalen. Capellania 14. Martij*
1614. quidam Didacus infans non habuit prouisionem be-
neficij, sed tantùm decretum ab Ordinario, vt illi in sexto
ætatis suæ anno existenti, & sic incapaci tàm tituli beneficij,
quàm possessionis, responderetur de fructibus; & postquàm
ad legitimam ætatem peruenisset, fieret collatio, quæ est *de-*
cis. 531. n. 4. p. 4. in recent.

In proposito igitur superuenientis clericatus post collatio-
126 nem, ea quidem est praxis, vt si fortè velit Summus Pon-
tifex de beneficio prouidere Oratori, qui nondum erit
clericali charactere insignitus, non admittat supplicatio-
nem sub nomine Oratoris laici, sed ille nondum promo-
tus, nominetur clericus in supplicatione, quæ postquam
fuerit signata, retinetur in Officio Paruæ Datæ in Dataria,
absque eo quod apponatur Data; interim verò Orator pro-
mouetur, & postmodum habebit Datam post clericatum; &
de hac praxi restatur *id. Paris. d. lib. 4. quæst. 2. ferè per totum*,
quod si eodem die, quo apponitur Data in supplicatione, re-
periretur Orator promotus, nec discerni possit, an Data
ipsa, vel clericatus præcesserit: tunc, quia, vbi ad essentiam
substantialem actus aliquid debet esse prius altero, si vtrum-
què reperitur factum eodem die, præsumitur in dubio præ-
127 cessisse id, quod pro ipsius actus validitate præcedere de-
bebat, *idem Paris. loc. cit. num. 35. cum seq.* Et ita meo tem-
pore in facti contingentia euenit in collatione sinè cura Ec-
clesiæ S. Tryphonis Castren. Diœcesis, quę fuerat impetrata
tanquàm certo modo vacans: ex eo quòd impetrans assere-
bat, eam vacare propter inhabilitatem Rectoris, vti promo-
ti post assecutionem dictæ Ecclesiæ, & impetrans fuit exclu-
sus; quia prædictus Rector præsumebatur promotus, licèt
eadem Die Datæ gratiæ, attamen ante prædictam Datam,
ex doctrina *Felin. in c. pastoralis num. 5. de rescript. versic.*
ratione vnius horæ, nam ibi ex *Ioan. Andr. Butr. Imol. &*
128 *Abba.* probat, quòd ratione vnius horæ, vnum rescrip-
tum potest dici posterius, licèt habeat Datam eiusdem diei
cum alio, & idem tenet *gloss. in capit. si a sede in verbo ap-*
pareat, de præb. in 6. gloss. fin. in lege si ex pluribus, §. fin.
ff. de solut. vbi, quòd ratione horæ vnum instrumentum
dicitur prius altero; & facit, *leg. Titius, §. Lucius, in ver-*
bo, hora diei sexta, & in verbo, calescente cælo, idest in au-
rora, & ibi *gloss. ff. de lib. & posth.* per quàm tamen *glos.*
aduertit *idem Felin. loc. cit.* quòd prædicta *glos.* præsupponit,
quòd constet de hora vtriusquè rescripti, ergo à contrario
sensu, si constet de hora vnius, non autem alterius, non vide-
tur constare de prioritate; quia ex quo habent Datam eius-
dem diei, potuit aliud rescriptum esse ante, & etiam post il-
lam horam; quod quidem facillimo negotio euenire potest;
namque in litteris prouisionis non consueuit apponi illius
119 hora, sed tantùm Data diei dictæ prouisionis; & sic seruatur
in prouisionibus beneficialibus, in quibus apponitur Data
diei concessionis, non autem horæ, *Cassad. decis. 20. de præb.*
vbi dicitur, quod quotidianum est in Curia inter concurren-
tes plures in prouisione vnius beneficij eadem die à Papa,

item à Papa, & Ordinario; quia, cum hora non apponitur in prouisione Papali, si vnus ex prouisis, per testes probet horam, eius prouisio præualet, & canonizatur in Rota; & licèt prædicta hora non apponatur, ait tamen *Gonzal. ad reg. in §.3. proœm. num.* 80. se credere, quod si Domino Datario instanter supplicaretur, forsan ipsam etiam horam in supplicatione apponeret; quod tamen ego nunquam vidi.

Et notat etiam *Bald. in l. cum in testamento, §. hac ver-*
130 *ba, ff. de hæred. institut.* quod in dubio ille actus præsumitur præcessisse, qui debebat esse præambulus ad alium. Sicut etiam dicimus, quod quando mors, & collatio beneficij interuenerint vno, eodemque die, præsumitur, quod mors præcesserit collationem, vt fuit in puncto firmatum in vna *Nicien. Parochialis* 1. *Februarij* 1630. *coram Verospio, quæ est decision.* 344. *numero* 3. *&* 4. *diuers. in recent.* vbi opponebatur contra eum, qui impetrauerat beneficium viuentis, & dum probaretur per testes, quod obitus, & collatio successerant vno, eodemque die, fuit dictum, quod ad validitatem actus, & ad euitandum delictum, præsumitur post mortem, sequutam fuisse collationem, & idem tenet *Sarnen. super regula de impetr. benef. viu. quæstion.* 7. qui licet ibi dicat, se vidisse quandam Constitutionem Bonifacij VIII. Ad perpetuam rei memoriam, in quodam libro bullarum Rotæ cooperto serico viridi, *cap.* 152. vbi, quod prædictus Bonifacius voluit, quod omnes impetrationes factæ, etiam Motu proprio, sub Data eiusdem diei obitus, sint nullius momenti, ad istam tamen Constitutionem fuit responsum in *d. decisione Nicien. Parochialis, numer.* 6. *&* 7. præsumitur etenim pro impetrante, quod impetratio sit valida, & legitimo tempore facta, *Bart. in l. non solum, §. sed vt probari, ff. de non. oper. nunciat. Dec. in cap. in præsentia in* 10. *notab. de prob.* cum alijs relatis per *Put. decis.* 427. *nu.* 2. *par.* 3. Et alias in vna *Capuan. Decanatus* fuit dictum, esse præsumendum, quod obitus præcesserit prouisionem; quia quando sumus in dubio, quisnam actus præcesserit, sumitur interpretatio, quod ille actus in dubio præsumatur præcedere, qui est necessarius ad validitatem actus, vt ille potius valeat, quàm pereat; quia aliter interpretando, esset præsumere delictum in dubio, quod non est dicendum, ad *text. in d. l. merito, ff. pro socio*, cum alleg. per *Menoch. præsumpt.* 3. *num.* 14. *lib.* 5. quam quidem decisionem *Capuan. Decanatus* refert *Sarnen. super reg. de verisim. not. quæst.* 6. *vers. istis tamen non obstantibus, Crescent. decis.* 13. *num.* 1. *de rescript.* vbi, quòd prouisio Papæ sub die 4. mensis debet canonizari, etiam si testes deponant obitum de eadem die, & hora 24. vel media hora noctis vidisse illum mortuum deferri ad sepulturam; quia potest esse quod post illam horam fuerit gratia concessa, cum derogatione tamen regulæ verisimilis notitiæ; quia collatio beneficiorum etiam de nocte fieri potest. Præterea, quia videmus, quod gratia fit ex post, & tamen ad maius robur Datarius ad supplicantis petitionem, solet apponere Datam diei obitus cum derogatione prædictæ regulæ; & cum testes deponant, illa hora vidisse illum deferri ad sepulturam, verisimiliter à communiter accidentibus, debebat obijsse per plures horas antea, vt in *d. decis.*

Verùm hæc intelliguntur data derogatione prædictæ regulæ de *veris. not.* aliàs si exciperetur de dicta regula, impetranti incumberet onus probandi verisimilem notitiam obitus, *id. Sarnen. loc. cit. Marescott. var. resol. lib.* 2. *cap.* 1. *num.* 201. *cum seqq.* Vnde ait *id. Felin. in d. c. pastoralis, vers. ad identitatem, circa med.* quod si appareat fuisse appellatum vna hora, & in eadem impetratam commissionem appellationis, præsumitur appellationem præcessisse; quia præcedere debet, & hic plures casus similes congerit *Paris. de resign. benef. lib.* 4. *quæst.* 5. *num.* 40. vbi, quod semper capienda est præsumptio, vt actus valeat, *d. l. quoties, ff. de reg. iur. DD. in l.* 1. *ff. solut.*
131 *matr.* & hæc est generalis regula, vt actus præsumatur eo modo, quo validè, & licitè fieri potest, *l. quoties, ff. de reb. dub. d. l. merito, ff. pro socio, Ludouis. decis.* 493. *num.* 5. *Canaler. decis.* 307. *num.* 4. *per tex. in cap. ex litteris, de constit.* cum adductis per *Surd. cons.* 198. *num.* 15. *& seqq. lib.* 2. *Burat. decis.* 316.
132 *num.* 5. 6. *&* 7. *&* 10. vbi, quod interpretatio, in dubio sumenda est potius ad validandum, quàm ad destruendum actum, ex *d. l. quoties, ff. de reb. dub.*

Et aliàs dubium fuit propositum in Rota, Nam collatio Papæ facta erat eadem die ei, qui in partibus, hora secunda noctis factus fuerat clericus, & quærebatur, an esset inualida tanquàm facta inhabili, & laico, an verò præsumendum esset, collationem subsequutam fuisse clericatum; & pro hac vltima conclusione resolutum fuit, tum propter actus validitatem, *ad not. per Felin. in d. c. pastoralis*, quæ præsumptio validitatis omnes aliàs superat, *ad tex. in c. quoniam Abbas de off. deleg.* tum etiam propter horam certam clericatus, quæ anterioritatem præsumi facit, ad *Bald. in l. Imperator in* 1. *lect. col.* 3. *nu.* 4. *ff. de stat. hom.* & hunc casum refert *Mandos. in praxi Signat. grat. tit. Prouisiones, vers. Pulchrum dubium, Gonz. gloss.* 2. *num.* 73. vbi de supradicto casu loquitur, plures allegans authoritates, non tamen *d. Mandos. loc. cit.* quæ quidem per transitum dicta intelligantur, ne vlterius à proposita materia diuagari videamur.

Vbi verò contingit, Oratorem, in supplicatione se clericum asserere, cum tamen sit laicus, sibique beneficium nulliter, siue Apostolica, siue ordinaria authoritate conferri, Datariæ Apostolicæ vsus admisit (nisi fortasse facti qualitas Pontificem retrahat ab huiusmodi collatione conualidanda) vt dentur Oratori litteræ nouæ prouisionis, pro quibus impetrandis porrigitur supplicatio, quæ de more ipsius Datariæ ita concipi consueuit, videlicet.

134 *Beatissime Pater. Aliàs deuoto S. V. Oratori N. N. clerico Neapolitan. de sine cura Ecclesia, seu Capella Sancti N. Neapolitan. Ciuitatis, vel Diœcesis, per liberam resignationem deuoti vestri N. clerici de illa, quam tunc obtinebat, in manibus Ordinarij loci spontè factam, et per eundem admissam* (aut narretur aliùs modus vacationis) *vacante, de illa sic vacante ordinaria authoritate prouisum fuit, possessione, fructuumque perceptione subsequutis* (& sic exprimitur an prædictos fructus perceperit vel ne.) *Cum autem Pater Sancte, idem Orator, ex eo quod tempore prouisionis huiusmodi, clericali charactere minimè insignitus erat, licèt ad præsens eo existat, seu certis alijs causis dubitet, prouisionem huiusmodi viribus non subsistere, sed Ecclesiam, seu Capellam prædictam adhuc, vt præfertur, aut aliàs certo alio, quem S. V. pro expresso habere placeat, et seu in litteris si videbitur, regula contraria non obstante, exprimendo modo, vacare. Supplicat igitur humiliter E. S. V. Orator præfatus, quatenus verum, et vltimum dictæ Ecclesiæ vacationis modum, etiam si ex illo quæuis generalis reseruatio, etc. sibique omnes, et singulos fructus, etc. ex dicta Ecclesia, seu Capella per eum hactenus malè, et indebitè perceptos, qui summam CXX. ducatorum auri de Camera non excedunt, gratiosè remittendo, et condonando, specialem gratiam faciendo prædictam Ecclesiam, seu Capellam, cuius, et illi forsan annexorum fructus, etc. L. ducatorum auri de Camera, etc. non excedunt, siue præmisso, siue alio quouis modo, etc. vacet, eidem Oratori conferre, etc.*

Hoc autem habet locum nisi apparuerit, quod Papa ipsi Oratori vellet, licet laico, conferre beneficium; indubi-
135 tati namque iuris est, posse Papam cum laico dispensare, illumque capacem reddere ad obtinendum beneficium ecclesiasticum, quamuis nondum sit clericali charactere insignitus; nam virtus, ea est dispensationis, vt de im-
136 possibili, possibile faciat, *gloss. in cap. gratia, in verbo, non potest, de rescript. in* 6. *Abb. in cap. quod Dei timorem, colum.* 2. *de stat. Monach. id. Paris. d. quæst.* 2. *numero* 32. *&* 33. *&*

dixit

dixit Felin. in cap. causam, quæ numer. 6. de præscript. & tra-
dunt *DD. in cap. Ioannes, de cler. coniug.* quod quidem
137 vſque adeò procedit, vt laicus ſe tueatur regula de impe-
trando beneficia vacantia certo modo; quia poteſt ex diſpen-
ſatione beneficium obtinere, prout deciſum fuit in vna
Calaguritan. Abbatia 4. Nouembris 1551. *teſte Caputaquen,*
deciſ. 138. part. 2. & deciſ. 24. part. 3. vbi quod prædicta re-
gula conſiderat tantummodo, quod laicus non eſt notoriè
138 incapax, cum poſſit beneficium ex diſpenſatione retinere
Sarnen. in reg. de trienn. quæſt. 26. num. 3. Gonzal. d. gloſſ. 2.
num. 70. Nec nouum eſt, poſſe etiam laicum ex Papæ priui-
legio, nedum beneficia retinere, ſed etiam illa conferre, *DD.*
in cap. 2. de præb. in 6. & in cap. ſacroſancta, & in cap. Meſ-
ſana, de elect. & ex Abb. in cap. extirpanda, §. quia verò an
Gig. de penſ. quæſt. 21. num. 4. quod Rex Francorum eſt Ca-
139 nonicus in Eccleſia Sancti Hilarij Pictauicenſis, ſubdens
num. 5. nonnullos Principes Chriſtianos eſſe ab Apoſtolica
Sede priuilegiatos circa beneficiorum collationes, aut no-
minationes Prælatorum ex *Corſet. in tract. de poteſt. & ex-*
cellentia Regia quæſt. 11. vbi enumerat prædictos Principes,
& refert *Barboſ. de poteſtat. Epiſc. allegat. 72. num.* 75. quod
140 laici nedum beneficium, ſed etiam Canonicatus poſſunt
habere ex priuilegio Apoſtolico, vt habet familia Villalobo-
rum, nunc Marchiones Aſtorgæ in Sede Legionenſi, &
quod ſimile priuilegium conceſſum eſt à Papa Regibus illius
Regni, & idem eſt conceſſum Comiti Barchinonen. pro Ec-
cleſia illius Ciuitatis, ex authoribus ibi allegatis, & ex alijs à
nobis ſupra adductis.

Præterea ex ſimili diſpenſatione, ſeu priuilegio Apoſto-
lico videmus, quod ſicut fœminæ poteſt competere ius
141 conferendi beneficia, vt ſupra diximus, ita etiam eadem
142 poterit illa obtinere; nam poſſunt eſſe Canoniſſæ ſæcula-
res, de quibus eſt *text. in cap. dilecta, ibi Canoniſſas ſuas, de*
maior. & obed. & in Clem. Attendentes, §. illas quoque mu-
lieres, quæ vulgò dicuntur Canoniſſæ ſæculares, de ſtatu mo-
nach. quæ quidem mulieres viuunt ſecundum ordinem, &
vitam Canonicorum ſæcularium: ait tamen *Lambert. de iu-*
repatr. par. 1. lib. 2. art. 6. quæſt. 7. princip. num. 4. fol. 556. quod
licèt nomen Canoniſſæ cadat in mulieres, tamen iſtæ non
ſunt approbatæ à Sede Apoſtolica, vt dicit etiam *tex. in cap.*
indemnitatibus, de elect. in 6. & adeſt Rotæ deciſio, *in*
titul. de ſent. excomm. in antiquioribus, vbi determinatur,
tales Canonicas ſæculares eſſe à Deo reprobatas, & quod
non gaudent priuilegio, *ſi quis ſuadente*, 17. *quæſt.* 4. cum
non ſint verè eccleſiaſticæ perſonæ, licèt ſubſint Epiſcopo;
ſubdens *id. Lambert. loc. cit.* quod licèt iſtæ appellentur Ca-
nonicæ, non tamen ſunt probatæ; quia earum vita ſæpè ma-
lum habet finem, prout in *d. c. indemnitatibus*, namque vt plu-
rimum habitant permixtim, ſed quod ſemper ex iſtis mixturis
expectatur peſſimus euentus.

Quæ quidem Canoniſſæ ſæculares, vt obſeruaui in Can-
143 cellaria Apoſtolica, ſunt in partibus Flandriæ, & Alema-
niæ, de quibus loquitur, *d. cap. cum dilecta, §. fin.* quæ obti-
nere conſueuerunt quaſdam præbendas, & ibi Papa man-
dat, vt dictæ Canonicæ, & Clerici Abbatiſſæ obedientiam,
& reuerentiam impendentes, eius ſalubria monita, & man-
data obſeruent, eaſque eccleſiaſtica cenſura compellat, &
ibi *gloſſ. in verbo, Canonicas,* quod *dict. text.* loquitur ſecun-
dum conſuetudinem Theuthonicorum, vbi ſunt Canonicæ
ſæculares, quæ nullam, emittunt profeſſionem, nec renun-
ciant proprijs; immò quandoque contrahunt matrimonia,
quarum quidem Canoniſſarum vnaquæque habet duas,
vel tres præbendas temporales, quæ cum annectantur rei
ſæculari, ſæculares etiam præbendæ dicuntur, illarumque
fructus tanquam commoditas tantùm conſiderantur, quę
ex ipſis præbendis percipitur, & vnaquæque Canoniſſa po-
teſt ex illis duas, vel tres ſine diſpenſatione retinere, vt te-
ſtatur *Caputaqu. deciſ. 336. part. 2. per totum,* vbi, quod ſi iſtæ
præbendæ vendantur, non committitur ſimonia; ac proin-
de prædictæ Canoniſſę de illis ad eorum libitum diſponunt,
eaſque vendunt abſque diſpenſatione, & voluntate Superio-
ris, & vitio ſimonię, vt per *Lotter. de re benef. libr. 1. quæſt.*
19. *num.* 15. *Buratt. deciſ.* 827. *num.* 3. *& ibi Addit. num.* 9.
& deciſ. 840. *num.* 15. *& ibi id. Addit.* vbi quod prædictę Ca-
noniſſæ non emittunt vota, nec ſeruant clauſuram; tenen-
tur tamen prę ſtare obedientiam Abbatiſſæ, ex laudabili con-
ſuetudine, ac in die Paſchatis, Abbatiſſam prędictam in Cho-
ro ſedentem adire, & librum, ſiue aliquid aliud pręmanibus
habentes, quaſi ſuorum bonorum repręſentationem eidem

eidem

Abbatiſſæ offerre proprium; & facultatem petere eligendi
Confeſſarium, exeundi de Clauſtro, & Oppido pro eadem
die, vendendi, & emendi pro neceſſitate; necnon promittere
viuere, & mori ſub illius obedientia; quibus Abbatiſſa conce-
dit omnia petita, & omnia ſeruare tenentur, ſecundum mo-
dum viuendi introductum in Collegio, vt dicitur etiam in
vna *Tullen. Iuriſdictionis coram Cardinale Virili*, & pro non-
nullis Canoniſſis in partibus Flandriæ earundemque proui-
145 ſionibus, vidi aliàs ſupplicationes Papæ porrectas, eo quo
ſequitur modo, videlicet.

Beatiſſime Pater. Supplicat S. V. deuota il-
lius Oratrix Margharita N. Canoniſsa ſæcula-
ris, & Collegiatæ Eccleſiæ Beatæ Mariæ Virginis
loci N. Leodien. Diœceſis de nobili genere pro-
creata in decimonono ſuæ ætatis anno conſtitu-
ta vt Abbatiſsatum eiuſdem Eccleſiæ, in qua,
præter illius Abbatiſſam, Decaniſſam, & Ca-
noniſsam pro tempore exiſtentes, nonnulli Cleri-
ci ſæculares Canonicatus, & præbendas, ac alia
beneficia eccleſiaſtica inibi obtinentes, & cum
eiſdem, Decaniſſa, & Canoniſſis vnum Capitu-
lum facientes, fore noſcuntur, & qui Abbatiſſa-
tus inibi Dignitas principalis & electiua, ac for-
ſan curata, etiam cura iuriſdictionali exiſtit, &c.
eidem Oratrici conferre, &c.

Et in ſupplicatione pro Dignitate in Eccleſia in qua ſunt
Abbatiſſa, ac viri, & mulieres, ita fuit additum. Et cum ex-
preſſione, quod in dicta Eccleſia, præter illius Abbatiſſam
Ordinem S. Benedicti profiteri ſolitam, nonnullæ Canoniſſę,
ſęculares præbendas inibi obtinentes, & cum dicta Abbatiſſa,
vnum Capitulum conſtituentes, fore noſcuntur. Et circa ap-
probationem ſtatus dictæ Eccleſię.

Vnde notat Cancellaria Apoſtolica, quod beneficia, Ab-
batiſſatus, Prioratus, & alia, quæ conſueuerunt teneri per
Canonicas, ſeu Canoniſſas ſæculares in partibus Alemanię,
vbi ſunt plura Monaſteria, quibus præſunt Abbatiſſæ, vel
Prioriſſæ, & Canonicæ, ſeù Canoniſſę ſeculares; & in plu-
ribus locis eiuſdem Alemanię, vbi ſunt Canonici, & Cano-
146 niſſę ſęculares facientes vnum Capitulum, etiam ſi ſint Di-
gnitates principales, non tamen cadunt ſub reſeruationibus,
& regula de Dignitatibus principalibus reſeruatis, ita quod
confertur talis Dignitas principalis non vt reſeruata, ſi-
cut alia beneficia. In omnibus tamen talia beneficia iſtarum
Canonicatum, ſeù Canoniſſarum tractantur vt alia be-
neficia eccleſiaſtica non reſeruata; adeò quod Dignitas,
etiam principalis non eſt reſeruata per regulam de Digni-
tatibus principalibus, & ita dixerunt Domini Abbreuia-
tores. Qui tamen voluerunt, quod deberet poni Clauſu-
la, quod per hoc non intendit Papa approbare ſtatum ip-
ſarum, per *tex. in d. cap. indemnitatibus in fin. de elect. in*
6. & ita ponetur Clauſula *Volumus* in fine, poſt verbum,
mentio ſpecialis, prout eſt *tex. in d. cap. dilecta*, & ita
Adnotator teſtatur, vidiſſe minutam ſuper prouiſione Ab-
batiſſatus huiuſmodi Dignitatis principalis extra Curiam
vacantis, abſquè reſeruatione diſpoſitiuè, vel conditionaliter,
aut forma iuramenti, *vt in notabilibus eiuſdem Cancellariæ,*
fol. mihi 277. à tergo.

Poſtremò, quod dictum eſt de puro laico, qui non eſt be-
neficij eccleſiaſtici capax, dicendum quoquè eſt de eo,
147 qui licèt fuerit Clericus, clericatus tamen exequutio-
ne protſus caret, niſi ſecum fuerit per Sedem Apoſtolicam
diſpenſatum; à qua in dies huiuſmodi diſpenſationes ema-
148 nant; cum paria ſint non eſſe, vel eſſe, & non habere
adminiſtrationem, *Boer. deciſ. 171. numer. 26.* quare ſi exem-
pli gratia, fuerit quis ordinatus ab alieno Epiſcopo ſine
litteris dimiſſorialibus proprij Epiſcopi, licèt iſte ſit ve-
rè clericus, quia per talem ordinationem fuit impreſſus
character, *cap. eos, de tempor. ordin. in 6. Guid. Pap. deciſ.*
449. *numer.* 5. nihilominus non poterit obtinere beneficium
eccleſiaſticum; ex eo quod eſt ſuſpenſus ab exequutione
ordinum; quia irrita eſt collatio clericatus quoad exequu-
tionem, *cap. ſi quis auſus, diſt. 71. cap. nullus, cap. Epiſcopi,*

 9. quæſt.

9. quæst. 3. cum nullus de tempor. ordin. in 6. & licèt Ordina-
rius possit ratificare ordinationem factam ab alio Episcopo,
cap. Salernitana, & *ibi gloss. in verbo*, *ac si me auctore*,
149 vbi quod ratihabitio sequens facit aliquid legitimum,
quoad ab initio fuit illegitimè factum; requiritur tamen,
quod prædicta ratihabitio, seu ratificatio fiat antequàm cle-
rico sic malè promoto, fiat collatio beneficij; alioquin ipsa
collatio erit nulla, *Franc. in cap. si eo tempore, num. 8. de re-
script. in 6.* vbi improbat opinionem *Specul. in titul. de act. &
petit, §. de action. vers. numquid scholaris*, quatenus ait, vale-
re collationem, si laicus erat in proposito clericandi; tamen
contrarium est verius: quia inspiciendum est tempus Datæ
litterarum, quo debet esse clericus, vt *in c. cum adeo, de re-
script.* nisi tamen fuerit expressum, quod Orator sit laicus;
quia tunc, cum Papa, certa scientia rescribat, valeret talis
impetratio, alias enim collatio erit nulla, & beneficium va-
cat, ita vt possit ab alio, Certo modo, & ob malam huiusmo-
di promotionem impetrari; prout sæpè fieri vidimus huiuſ-
modi impetrationes in Romana Curia.

Est tamen aduertendum ex supradictis, quod licèt certa
sit conclusio, quod in casu malæ collationis huiusmodi cle-
ricatus, illa possit à proprio Episcopo ratificari, si tamen
antequam ratificetur, fieret talis beneficij collatio, ab alio,
vt supra dictum est, talis ratificatio non operatur, aut retro-
150 trahitur in præiudicium tertij impetrantis; pro quo vide
optimam decisionem *Caputaqu. 126. incip. Clericus promo-
tus, part. 1. Parif. de resign. benef. lib. 4. quæst. 2. numero 58.
59. & 60.* qui *numero 66.* ex iuribus ibi per eum allegatis,
satis esse ait, quod proprius Ordinarius approbet collatio-
nem clericatus ab alio Episcopo factam; alias enim nihil
151 dicitur actum; cum paria sint, non habere characterem,
ad effectum obtinendi beneficium, & tali modo habere, vt
careat executione: quia tunc est tanquam si non haberet,
Carol. de Graff. de effect. cler. effect. 15. num. 28. qui vsque ad
num. 40. plures congerit casus, in quibus clericus efficitur be-
neficij incapax.

Nec incongruè hic pro nostra praxi sequitur videre, num-
quid Summus Pontifex, sicut beneficium ecclesiasticum
laico, attento iure communi, minimè confert, idem quoque
dicendum sit in constitutione pensionis super fructibus be-
neficij ad fauorem laici. Et quidem videtur potius negati-
uè, quàm affirmatiuè respondendum, quandoquidem pen-
152 sio non est beneficium ecclesiasticum, *c. quamuis 1. de preb.
in 6. Selu. de benef. part. 1. quæst. 3. num. 11.* & est communis
opinio, de qua testatur *Hoied. de incompat. benef. par 2. cap. 7.
num. 4.* vbi probat *ex d. cap. quamuis*, quod quando manda-
tur alicui prouideri de beneficio, non potest vigore dicti
153 mandati prouideri de pensione, quia appellatione benefi-
cij non venit pensio in litteris beneficialibus, sed solùm com-
prehenditur beneficium, quod datur in titulum, *Bursat. cons.
351. num. 17. Parif. de resign. benef. lib. 11. quæst. 4. num. 31.*
154 *&* 32. pensio etenim diuersas à beneficio habet qualitates,
quia beneficiatus intitulatur beneficio, pensionarius verò
non, *Abb. in cap. ad audientiam, el 2. de rescript. vbi Felin.*
& alij; ac in multis differt pensio à beneficio, de quibus *idem*
155 *Parif. lib. 2. quæst. 15. per tot.* quia pensio in mera tempo-
156 ralitate consistit; & propterea videmus, quod assignatur
etiam laico, *Abb. & alij in d. cap. ad audientiam*, ac proinde
æquiparatur contractibus prophanis, *Marescott. var. resolut.
lib. 2. cap. 2. num. 4. cum pluribus seqq.*

His tamen non obstantibus, contrarium verius est; diu-
tinaque Romanæ Curiæ praxi receptum: namque, vt om-
nes norunt, ac testantur, etiam antiquissimi Curiales, ta-
metsi de iure communi, laicus sit capax pensionis, vt ait in-
ter cæteros, *Gigas de pension. quæst. 21.* nihilominus aliter ho-
die, attento prædictæ Curiæ stylo, dicendum est: qui ita
admisit, vt pensio super fructibus beneficij ecclesiastici, non
157 nisi clericis, saltem primæ tonsuræ constitui possit, eo mo-
do, quo ipsis beneficia conferuntur, vt fuit dictum in vna
*Ferrarien. Pensionis, coram Rembolda, impressa penès Vi-
man. in calce suæ prax. iurispatron. decis. 95. num. 4. Cardin.
Tusc. conclus. 56. littera B. numero 5. & 6. Vgolin. de pot.*
158 *Episc. cap. 50. §. 1. numero 2.* nam licèt longè minus sit ob-
tinere pensionem, quàm beneficium, nihilominus hic æqui-
parantur, cum vtrumque exigat statum clericalem in obti-
nente, vt per *Lotter. de re benef. libro 1. quæstio. 40. numero
121.* & regolariter quando beneficium capitur ample, &
159 fauorabili nomine, tunc pensio, etiam illius appellatio-
ne comprehendi potest, prout est quando illa confertur in
titulum, maximè hodie, stante Motu proprio Pij V. vbi
160 pensionario iniungitur onus recitandi singulis diebus, Of-
161 ficium Beatæ Mariæ: vnde pensio habet annexum onus
spirituale, per quod magis potest dici, vt veniat appella-
tione beneficij, vt optimè deducit *Grat. decisio. 158. in add.
num. 9.*

Quinimmo, etiam quoad priuilegium fori, pensionarius
162 venit appellatione beneficiati, vt ex pluribus cumulatis
per *Alexand. Sperell. eximium Cancellariæ Apostolicæ Maio-
ris Præsidentiæ Litterarum Apostolicarum Abbreuiatorem
in suis decis. for. Eccles. decis. 65. num. 34. cum pluribus seqq.
vbi num. 35.* quod cum de hac re hæsitaretur, fuit huiusmo-
di dubium, præsidente bon. mem. Cardin. Alciato in Sacra
Congregatione, propositum die 6. Decembris 1576. & con-
trarijs omissis, valdè vrgebat doctrina *Gig. de pens. quæst. 94.
numer. 8.* nihilominus tamen, quia adhuc minimè cessabat
difficultas, ipsa Congregatio remisit articulum ad Grego-
rium XIII. qui, audita relatione eiusdem Congregationis
sub die 18. eiusdem mensis, declarauit, pensionarium cen-
seri beneficiatum ad effectum gaudendi priuilegio fori eccle-
siastici, de quo loquitur *Concil. Trident. sess. 23. cap. 6. de re-
for.* Vnde reijcitur opinio contrarium asserentur præsertim
Parif. de resign. benef. lib. 2. quæst. 15. num. 15. vbi contrariam
affert aliam declarationem eiusdem Congregationis, quæ
tanquam apochrypha reijcitur ab eod. *Sperella loc. cit. num.
36. in fin.* quicquid etiam dixerit *Carol. de Graff. de effect. cle-
ric. effectu 1. a num. 1205. vers. attamen prædictus parum ob-
stantibus vsq. ad num. 1224.*

Nec Dataria Apostolica in praxi admittere consueuit pen-
163 sionum reseruationes, nisi pro dictis clericis beneficio-
rum capacibus: ac propterea supradictus stylus tenaciter
seruatur pro lege, iuxta *text. in cap. pastoralis, de fid. instrum.
c. bona, §. fin. de confir. vtil. vel inut. cap. ex litteris, de constit.
cap. quam graui, de crim. fals. Cassad. decis. 2. numero 4. de
loca. Felin. in cap. ex parte 1. num. 16. cum seqq. id. Parif. de re-
sign. benef. lib. 1. quæst. 2. num. 8. & lib. 3. quæst. 5. num. 55. &
libr. 8. quæstio. 8. numer. 47. Gonz. glos. 6. num.* a 10. præsertim,
quia sicut beneficiatus tenetur ad horas canonicas, ita ex d.
164 Motu proprio tenetur ad recitandum Officium B. Mariæ;
& sicut beneficium non potest resignari sine licentia Papæ,
ita nec pensio extinqui: nisi fortassè velit pensionarius illam
in totum remittere, *Grat. d. decis. 158. per tot. Garc. in add. ad
p. 1. cap. 5. num. 27.* vbi ex *Less. de iust. & iur. lib. 2. cap. 35. num.*
165 29. ait, pensionem, esse rem spiritualem tanquam quod-
dam beneficium, & hodie Rota tenet, quod pensio non sit res
prophana, sed annexa spirituali, vt fuit dictum in vna *Brito-
norien. coram Gypsio 12. Decembris 1588. & die 3. Martij 1589.
id Parif. lib. 6. quæst. 4. num. 54.*

Quod quidem in tantum procedere dignoscitur, vt si pen-
sionarius, tempore reseruationis pensionis asserat, se cleri-
cum, cum tamen sit laicus, huiusmodi reseruatio erit nul-
166 la, eo modo, quo diximus in simili de beneficio, & fuit
notabiliter dictum in vna *Barchinonen. Pensionis, quæ est de-
cis. 20. part. 3. libro 3. diuers.* vbi, ex eo quod post obtentam
pensionem, apparebat, quod pensionarius fecerat se clerica-
li charactere insigniri, & per eius aduersarium erant produ-
ctæ litteræ clericatus, & licèt per testes probaretur, quod
pensionarius per annum fuerat habitus, & reputatus pro cle-
rico, hoc non sufficiebat; quia vera probatio præualebat illi
probationi per reputationem.

Præterea aliàs istud in Rota fuit propositum dubium;
Nam translata fuerat pensio in fauorem asserentis se cleri-
cum; & dum super inualiditate huiusmodi translationis liti-
garetur, probabat translatatius per testes, se translationis
pensionis tempore, habitum, & tentum fuisse pro clerico,
quod sufficere videbatur, & per aduersarium fuerunt produ-
ctæ litteræ clericatus translatarij, quæ habebant Datam post
huiusmodi translationem; vnde Rota conclusit pro nullitate
167 translationis, veritatem communi reputationi præferens,
vt per *Mandos. in praxi signat. grat. titulo, Promisiones, vers.
Aliud dubium*.

Est etiam hic pro Tyronibus notandum, hæc nedum in re-
seruatione pensionis locum sibi vendicare, verum etiam in
reseruatione fructuum loco pensionis; prout quandoque
168 obseruauimus, licèt rarò; ex eo quod talis fructuum reser-
uatio non datur nisi Eminentissimis Cardinalibus, alijsque
personis, qualificatis, & Summo Pontifici charis, & acceptis;
tunc igitur in tali fructuum reseruatione, requiritur, quod
169 reseruatarius, tempore huiusmodi reseruationis, sit saltem
prima

prima clericali tonsura initiatus: namque ita de stylo Curiæ requiritur in reseruatione fructuum, sicut pensionis; qui quidem stylus facit ius, ac proinde pro lege seruandus est: & in terminis reseruationis huiusmodi fructuum contra Oratorem, qui tempore reseruationis asseruit, se esse clericum, cum talis non esset, adest notabilis *Rota decis. coram Lancellotto, impressa penes Farin. tomo 1. decis.* 158. *num.* 1. *vbi num.* 2. habetur, quod prædicta reseruatio fructuum fuit inualida; cum tempore dictæ reseruationis Orator non
170 esset Clericus; nec clericatus superueniens potuit reualidare gratiam reseruationis; cum habilitas requiratur tempore Datæ, iuxta *text. in cap. eam te, de rescript. cap. si eo tempore, eodem titul. lib.* 6. & fuit resolutum in vna *Vercellen. Canonicatus* 22. *Ianuarij* 1598. *coram Pacen. vt in d. decis.* 158. *num.* 2. *&* 3.

Et pro nullitate pensionis, sic nulliter ob defectum clericatus, reseruatæ, fuit etiam dictum, & in vna *Abulen. Pensionis* 11. *Maij* 1607. *coram Cardinale Sacrato, & in vna Zamoren. Pensionis* 29. *Octobris* 1601. *coram Ortemberge,* quas refert *Addit. ad Buratt. decis.* 791. *numer.* 7. vbi hanc conclusionem extendit, etiam si post reseruationem pensionis, statim efficeretur clericus; quia, sicut aliàs diximus,
171 qualitas certo tempore requisita in aliqua persona, si postea interuenerit, nihil operatur, *l. sciendum, §. fin. ff. qui satisd. cog. l. 2. §. non solum, ff. de excusat. tut.* attentis etiam alijs iuribus supra allegatis.

Est tamen notandum cum *Garc. de benef. in addit. ad p.* 1. *cap.* 5. *num.* 16. circa clericatum ad pensiones requisitum tempore reseruationis, idem Rotam intellexisse *in vna Abu-*
172 *len. Pensionis coram Lancellotto,* procedere in pensionibus ordinarijs, quæ reseruantur à principio, seu in concreto ad fauorem certæ personæ: secùs verò in pensionibus reseruatis in abstracto pro personis nominandis, vt in pensionibus Episcopatuum Hispaniæ de iurepatronatus Regis, in quibus ipsa Rota tenuit, non esse necessarium, quod persona nominata habeat clericatum tempore reseruationis, sed satis esse, quod sit clericus tempore nominationis, quo gratia effectuatur, & perficitur, non obstante, quod litteræ expediantur sub Data reseruationis, & in eis appelletur clericus iuxta stylum.

Verùm *idem Garc. loc. cit. vers. sed salua pace,* ait, se nunquam potuisse sequi supradictam, & aliàs similes decisiones ob hanc rationem, nempè, quod cum litteræ reseruationis pensionis sint ad fauorem talis vti clerici, & cum Data cedulæ Consistorialis, in qua reseruatur, vtique eo tempore oportet adesse clericatum; quia est iudicandum iuxta formam litterarum, & est earum Data attendenda; nec refert, quod reseruatio sit facta pro personis incertis, & nominandis; nam facta in supplicatione nominatione, & cum clausula, quod litteræ expediantur sub Data reseruationis, & cedulæ Consistorialis, perinde est, ac si à principio in fauorem eius esset reseruata, & nominatio retrotrahitur ad tempus reseruationis, & eiusdem cedulæ Consistorialis; & ita in nominatione, & supplicatione, quæ per Papam signatur, non ponitur Data, quia tempus illius non est attendendum, & aliàs non possunt spectare ad nominatum pensiones à die Datæ litterarum, etiam si ex tunc esset habilis, &c.

Ego verò à supradictis decisionibus Rotalibus nunquam discederem, sed eas omnino sequendas esse existimo; quia, quando huiusmodi pensiones reseruantur super fructibus Episcopatuum Hispaniæ, siue aliorum, ad illius fauorem, qui tunc temporis non esset clericali tonsura initiatus, satis superque est, quod tempore illius nominationis reperiatur clericus vt in dicta decisione *Abulen. Pensionis,* neque est respuendum exemplum, quod *idem Garc.* ibi reijcit de clericatu post nominationem, ante tamen præsentationem factam à patrono ad beneficium iurispatronatus; quia
173 præsentatus sufficit, quod sit clericus tempore præsentationis, quod attendi debet, non autem necesse est, quod
174 sit clericus tempore nominationis: namque præsentatio
175 intelligitur tantùm, quando fit Superiori, alioquin dicitur nominatio, vt per *Roch. de Curte de iurepatr. verbo, honorificum, quæst.* 41. *& ait id. Garc. p.* 7. *cap.* 1. *num.* 32. *cum pluribus seqq.*

Huiusmodi autem nominatio ad pensiones sub hac formula emanare consueuit, videlicet.

Motu proprio, &c. Cùm Nos aliàs in prouisione Ecclesiæ N. de persona Venerabilis fratris nostri A. per Nos facta, quem charissimus in Christo filius Philippus Hispaniarum Rex Catholicus nobis ad id per suas litteras præsentauerit, nonnullas pensiones annuas vsque ad summam quingentorum ducatorum in Regnis Hispaniæ cursum habentium super mensæ Episcopalis prædictæ Ecclesiæ fructibus, &c. aliquibus personis ecclesiasticis per Nos nominandis, eisdem tamen Philippo Regi gratis & acceptis, Motu proprio Apostolica authoritate cum facultate, derogatione, & Clausulis, prout in Cedula Consistoriali desuper confecta plenius continetur, reseruauerimus. Nos volentes dilectis filijs B. C. & D. prædictæ seu aliarum Diœcesum in litteris exprimendarum, Clericis eidem Philippo Regi gratis, & acceptis, vt commodius se sustentare valeant, de alicuius subuentionis auxilio, &c. ipsum B. ad vnam Trecentorum, C. verò ad aliam Centum, & D. ad aliam aliorum Centum ducatorum prædictorum pensiones annuas nominandos duximus, prout nominamus per præsentes, & alias iuxta formam, & continentiam dictæ Cedulæ Consistorialis, & sub illius Data litteras expediri volumus, & mandamus, &c. Per præsentem autem nominationem nolumus alijs personis ipsi Philippo Regi gratis, & acceptis, quoad reliquas pensiones, tam antiquas, quam nouas per Nos etiam super dictis fructibus reseruatas, quæ omnes tertiam eiusdem Ecclesiæ fructuum partem non excedunt vna, vel pluribus vicibus, & personis, prout nobis videbitur, nominandis, in aliquo præiudicare.

Est præterea in praxi notandum, quod in supradictis pensionum reseruationibus illud frequenter in Romana Curia vidimus seruari, quod litteræ huiusmodi reseruationis, etiam in vim cedulæ Consistorialis ad fauorem illius, qui neque tempore nominationis erat clericus expediuntur sub nomine scholaris, & cum clausula, *Ex nunc prout ex tunc, & è contra, postquam clericali charactere fueris insignitus,* & ita inter cætera seruatum vidi in reseruatione pensionis super fructibus Ecclesiæ Salernitan. ad fauorem filij quondam Ioannis Francisci Maricondæ patritij Neapolitani, & aliorum.

Nec aliàs Summus Pontifex, reseruando pensionem ad fauorem illius, qui non sit clericali saltem tonsura insignitus, consueuit literas dare super huiusmodi reseruatione, nisi cum prædicta clausula, *Ex nunc prout ex tunc, &c.* sicuti
176 omnes norunt Curiales: ne aliter pensionarium effectu gratiæ suæ reseruationis frustrari contingat, siue ille licèt in ætate legitima constitutus, non tamen initiatus sit, siue etiam ob minorem ætatem inhabilis, vt sic huiusmodi gratia ad tempus habile protrahatur, nimirum clericatus ipsius pensionarij.

Quam quidem clausulam, vbi Papa voluerit, huiusmodi pensionem supradicto inhabili reseruare, adijcit in quibuscunque reseruationibus pensionum ex quacunque cau-
177 sa, aut etiam sine causa; quamuis hoc posteriori modo non consueuerit pensionem ipsam reseruare, quæ secundum Curiæ stylum, *de consensu* nuncupatur, sine aliqua causæ expressione prout suo loco dicetur. Imò cum huiusmodi pensiones, vt plurimum ad fauorem consanguinei titularis, re-
178 seruari petantur, ac propterea fraudes innumeræ committi soleant, non est omittendum, quod licèt litteræ pensionis ex decreto Datariæ Apostolicæ in ipsa reseruationis supplicatione adiecto, teneatur pensionarius infra sex menses litteras prædictas expedire sub pœna nullitatis pensio-

nis, nihilominus consueuit Papa pensionarij indemnitati
occurrere, siue per ipsius temporis prorogationem, siue
quatenus illud lapsum sit, per restitutionem, prout suo
loco etiam dicetur. At verò, quando pensio reseruatur
scholari consanguineo, vel aliàs vnde fraudes ipsæ ori-
ri possent, etiam si id procedat ex causa resignationis à ter-
179 rio factæ ad alterius fauorem, multoties vidimus in
ipsa supplicatione hanc clausulam adiectam, nempè:

Et quoad pensionem prædictam pro prædicto N. si vel postquàm dictus N. clericali charactere ritè insignitus fuerit: Ita tamen quod dictus N. infra sex menses à Data præsentis gratiæ computandos, litteras Apostolicas super reseruatione pensionis per præsentes sibi reseruanda prædictæ, expediri facere teneatur; & eisdem sex mensibus durantibus, prorogationem ad illas expediendas, nec illis elapsis, restitutionem aduersus lapsum temporis à Sede Apostolica petere possit; sed ipso deficiente, pensio ipsa cesset eo ipso, &c.

Verum tamen est, quod nihilominus visæ fuerunt similes reseruationes absque prædicta clausula, quæ dependet ex arbitrio Domini Datarij.

Sanè de supradicta clausula, *Ex nunc, prout ex tunc, &c.*
frequenter circa huiusmodi pensionis reseruationem quæri
consueuit, quandoquidem inter quamplures, etiam Curiales
in dubium reuocatum extitit, an videlicet illa verificaretur
tempore Datæ litterarum huiusmodi reseruationis; ita vt ex
tunc pensionis termini currere incipiant ad fauorem pensio-
narij. Et nonnulli pro parte affirmatiua tenuerunt; & quod
proinde titularis, qui debet soluere pensionem, fiat quodam-
modo depositarius terminorum pensionis, vsquequo pensio-
narius efficiatur clericus, ad effectum eidem postea consi-
gnandi dictos terminos clerico effecto, & continuandi termi-
nos decurrendos in futurum; ex eo quod prædicta dictio,
180 *nunc*, sit demonstratiua præsentis temporis, vt *in l. 1. ff. de
cond. indeb. & in l. 1. §. nunc tractemus, ff. de tut. & rat. distrah.
Menoch. cons. 4. num. 3. Card. Tusc. litera D. conclus. 317. nu. 1.*
181 qui *num. 2.* resoluit, quod hæc dictio, *ex nunc*, denotat præ-
sens esse initium obligationis, *Barbos. dict. 149. de dict.*

At verò contrarium potius est tenendum, tanquam in
praxi non semel discussum, atque quotidie receptum; cum
huiusmodi clausula sit conditionalis, eaque referatur ad diem
182 suscepti characteris: ac propterea ante existentiam, & ad-
uentum diei, pensio prædicta non potest dici: reseruata, ad
tex. in c. si pro te, & ibi DD. de rescrip. in 6. Gemin. cons. 107. in
183 *fin.* quia conditionalis gratia nihil ponit in esse, ante prædi-
ctam conditionis existentiam; vnde in ea tempus conditionis
inspicitur, non autem tempus Datæ, vel prolati sermonis, *leg.
itaque, ff. si cert. petat. §. ex conditionali, instit. de verb. oblig. cap.
1. in fin. de spons. in 6.* & ex pluribus probat *Cassad. decis. 3.
num. 14. de præb.* qui *num. seq.* ait, non obstare dictionem, *ex
nunc, & è contra*, quæ videtur temporis inchoationem deno-
tare: quia id in actu conditionali non procedit, cum dicta
clausula non operetur à tempore Datæ, sed attenditur termi-
184 nus adimpletæ conditionis, non autem prolati sermonis;
nam etsi adsit dictio, *ex nunc*, quæ videtur tempus præsens
designare, vt dictum est, adest etiam illa dictio *ex tunc*, quæ
185 extremitatem temporis & conditionem significat, *vt in l.
4. §. fin. vbi glos. & Bart. ff. de cond. & demonstr. & in l. Gallus,
in princip. vbi glos. verbo, tunc ff. de liber. & posth. Mant. de co-
niect. vlt. volunt. lib. 3. tit. 14. num. 10. Peregr. de fideicom. art.
29. num. 28.* cum alijs congestis per *Barbos. dict. 354. num. 1. de
dict.* quarè *id. Cassad. d. decis. 3. sub numer. 15. circa fin.* reijcit
opinionem *Alexand. in l. 1. C. de cond. inser.* dicentis, quod
quando verba, *ex nunc, prout ex tunc*, adijciuntur in aliqua
dispositione, effectus videtur collatus in tempus præsens, quo
verba proferuntur ad illum actum, qui fit tempore prolatio-
nis verborum; quia id procedit in dispositione pura, non au-
tem conditionali, vt patet *in c. præterea, 2. de appell. vbi Innoc.
& Io. Andr.* qui dicunt, quod actus trahitur ad diem condi-
186 tionis, & antea non operatur; quia est natura supradictæ
187 clausulæ, *Ex nunc, prout ex tunc, &c.* in hac materia, vt non
faciat, quod reseruatio conditionalis, sit pura, sed transfundat
tempus præsens in futurum: ita vt tempore suo adueniente,
actus non sit inchoandus: sed perficiatur; nam dempto ter-
mino, ad quem, & sic de tempore futuro requisito ad perfe-
ctionem actus, clausula prædicta, remanet sine effectu, &
operatione, vt fuit dictum in vna *Cæsaraugustan. Dismem-
brationis impressa penes Rubeum, decis. 7. num. 6. tom. 2.* ac pro-
pterea refertur tantum ad diem, quo translatarius siue is, ad
cuius fauorem fuit prędicta pensio reseruata cum dicta clau-
sula, fuerit clericali charactere insignitus, & non aliàs: quia
transferens potest vsque ad illum diem exigere pensionem,
proinde ac si nihil actum foret; ex quo semper ante illum
diem, vel conditionis euentum nihil actum censetur, prout in
his terminis *Gabriel. cons. 185. ex num. 3. & cons. seq. per totum
lib. 1. Lotter. de re benef. lib. 1. quæst. 40. num. 21.* quia tota dis-
positio pendet à futuro euentu, & conditionis implementum
desiderat; cum dicatur facta per verbum futuri temporis:
non obstante, quod Papa in huiusmodi reseruatione pensio-
nis dicat, *reseruamus, constituimus, & assignamus*; neque po-
test actus conditionis retrotrahi ad tempus Datæ, & prolati
sermonis, *ad tex. in l. qui balneum, cum simil. ff. qui pot. in pign.
hab. id. Cassad. d. decis. 3. num. 15.*

Quare prædictæ pensionis sic, vt præfertur reseruatæ, solu-
tio est relata, & dilata ad tempus habile: cum gratia non ha-
beat effectum, nisi in tempore habili, *l. in tempus, ff. de hæred.
instit.* & fuit dictum in vna *Burgen. Pensionis coram Pena,
impressa penes Marches. de commiss. p. 1. sub numer. 5. circa fin.*
188 *fol. mihi 524.* & sic dicta Clausula spem tantummodo tri-
buit exigendi pensionem postquam Orator fuerit ad id per
clericatum habilitatus, *ex d. decis. Cassad. 3. num. 14. circa me-
dium*, vbi *num. seq. circa fin.* quòd siue sit dictum, *ex tunc prout*
189 *ex nunc*, siue *ex nunc, prout ex tunc*, nulla adest differentia;
190 sed dispositio pendet à futuro euentu; aliàs enim esset in
potestate Oratoris pensionarij assumere clericatum, quando
vellet, & interim toto suo tempore in statu laicali percipere
pensionem, etiam à die Datæ decurrendam, ad *tex. in l. potior,
in princip. §. 1. ff. qui pot. in pign. vt in d. decis. num. 19.* quæ opti-
mè facit in hac materia; quod quidem minimè dicendum
est, ex eo quod prædicta clausula, *ex nunc, &c.* non est retro-
191 tractiua ad diem Datæ; nisi appareat ex litteris huiusmodi
reseruationis, aliud Papam voluisse, nempè, quod retrotrahe-
retur ad dictam diem Datæ, vt fuit dictum in vna *Hispalen.
Archidiaconatus coram Puteo decis. 186. lib. 2.* quod quidem
nunquam, aut raro in præsenti casu visum est practicari in
litteris supradictæ reseruationis.

Vnde concludendum est ex præmissis, quod pensio reser-
uata laico cum dicta clausula, *Ex nunc, prout ex tunc, &c.* non
192 potest exigi à pensionatio, nisi postquàm effectus fuerit
clericus, & ex tunc tantummodò illius reseruatio sumit vigo-
rem, & non antea, quoad illius exactionem, & sic non pote-
rit exigere ipsius pensionis terminos, vel quid minimum,
prętextu, quod in illius reseruatione dicatur, *ex nunc, &c.*
quia, cum ob defectum clericatus, sit inhabilis ad illius per-
ceptionem, proinde non poterit petere terminos decursos à
die Datæ litterarum huiusmodi reseruationis vsque ad diem,
quo effectus est clericus, sed illos percipit titularis beneficij,
& in illius, & vtilitatem conuertit, ex iuribus supradi-
ctis.

Illud etiam, quod dictum est de pensionis reseruatione,
quam Summus Pontifex ad sui libitum, & quandoque absq;
consensu titularis in multis casibus pro scholari, siue minori,
clericali charactere non insignito reseruare consueuit, dicen-
dum est etiam in translatione pensionis pro prædicto pensio-
nario, ad illam inhabili: siue in actu translationis, siue reser-
193 uationis à principio; cum in vtroque casu requiratur cleri-
catus: nam in considetanda habilitate, vel inhabilitate perso-
næ, debet attendi tempus, quo actus ad personam applicatur.
Lotter. de re benef. lib. 1. q. 40. n. 129. subdens *nu. seq.* quod cle-
ricatus in translatario requiritur sicut in reseruatione pen-
sionis de tempore ipso translationis: nam aliàs si superuenisset
ex post, translatio esset nulla, *Rot. decis. 139. num. 1. & per tot.
p. 3. diuers.*

Vnde, adueniente casu translationis pensionis in personam
ex defectu clericatus inhabilem, adijcitur etiam in litteris ip-
sius translationis clausula huiusmodi, *Ex nunc prout ex tunc,
&c.* quæ ita pariter operatur, vt translatarius ipse, licèt ex
nunc habilitetur ad pensionem in ipsum translatam, illam ta-
men, sicut in casu simplicis reseruationis, vt supra dictum est,
poterit transferens ad sui fauorem, & commodum exigere
omnes fructus beneficij, nulla de ipsius pensionis reseruatio-
nis, seu translationis habita ratione, durante pensionarii inha-
bili-

bilitate, videlicet, ante clericatum: quia huiusmodi gratia refertur, etiam ad diem characteris suscepti, & propterea ante existentiam, & aduentum diei, pensio non potest dici reseruata, *d. c. si pro te, de rescrip. in 6. Gemin. cons. 107. in fin. Paris. de resign. benef. lib. 6. q. 4. sub nu. 23. vers. & huiusmodi translatio*, vbi quod dicta clausula refertur ad diem conditionis, & sic donec ipse translatarius efficiatur clericus: quia huiusmodi transferens nihil aliud facit, quàm consentire, vt eo facto clerico pensio antiqua extinguatur, ac noua ei reseruetur; quare antequàm sit effectus clericus, nullo modo potest dici antiqua pensio extincta; neque eo facto clerico, potest dici à principio extincta; quia consensus fuit conditionalis, si is fieret clericus, quæ est conditio suspensiua, nedum ipsius translationis, verù etiam extinctionis, & sic vsque ad illud tempus, redditus pensionis ad transferentem spectare videntur; *Garc. de benef. p. 2. cap. 2. nu. 161.* vbi *num seq. ex Gabr. cons. 189. lib. 1.*
194 quod pensio reseruata illegitimo cum clausula, *postquam clericali charactere fuerit insignitus*, debetur solum à die ritè suscepti characteris. Et *idem Paris. d. quæst. 4. sub num. 54. vers. sed dubium est*, ait, quòd cum A. transtulisset pensionem ad fauorem B. cum prædicta clausula, *Ex nunc, prout ex tunc, &c.* ex eo quod tunc translatarius erat laicus, qui pendente conditione, scilicet donec fuerit effectus clericus, erat inhabilis, fuit dictum pro nullitate prędictæ translationis; nam ante conditionis euentum non censebatur translata ad effectum sic transferendi, nec ius recessit a prædicto A. transferente, quia cum dicta pensio translata fuerit cùm dicta clausula, dies incertus conditionem facit, *l. dies incertus, ff. de cond. & demonstrat.* & sic nec translationem, nec extinctionem posse censeri factā ante conditionis euentum, *idem Paris. d. quæst. 4. num. 55. cum pluribus seqq.* vbi ex eo, quòd cum huiusmodi pensionis translatio facta sit pręcedente illius extinctione, sicut mos est Datariæ Apostolicæ, transferens non consensit simpliciter extinctioni pensionis, sed tantùm ad effectū translationis in N. translatarium, & non aliter, nec alio modo, consensus est conditionalis, & ante conditionis euentum, periudè est, ac si idem consensus non fuisset præstitus; & sic pensio non dicitur extincta, neq; ius à transferente recessit, eo modo, quo dicimus, beneficium resignatum ad fauorem alterius, non vacare ante conditionem impletam, sed illud remanere penes resignantem, & ius ab eo non abdicari; sic etiam cum reseruatio pensionis fuerit conditionalis, vt supra *id. Paris. loco cit. num. 58.* Et in terminis huiusmodi translationis pensionis, fuit dictum in vna *Eugubin. Pensionis 2. Iunij* 1559. Transferentem pensionem vigore facultatis transferendi in fauorem scholaris, cum pri-
195 mùm clericali charactere esset insignitus, posse post translationem, antequàm scholaris esset clericus, percipere pensionem; ita vt non teneatur ad restitutionem; quia translatio fuit conditionalis, & ad effectum, vt noua reseruaretur dicto scholari; vnde antequàm esset clericus, non erat purificata conditio, quàm decisionem refert *idem Garc. d. c. 1. num. 160.*

Nec alio modo ipsa Dataria Apostolica ex mente Papæ, admittit dictas translationes in laicum, nisi cum dicta clausula,
196 vt notum est Curialibus, & testatur *Lotter. de re benef. d. lib. 1. quæst. 40. num. 131.* qui *num. seq.* vsquè adeo id procedere ait, quod facta translatione pensionis cum supradicta
197 clausula, translatarius non potest petere interim pensionem; quia huiusmodi clausula refertur ad diem conditionis, *Card. & Imol. in c. 1. de conceß. preb. num. 10. idem Paris. quæst. 4. sub num. 23. d. vers. & huiusmodi translatio.* Hinc igitur est, quod si medio tempore, dum translatarius initiatur clericatu, transferens moriatur, non fit retrotractio, sed pensio remanet extincta, *idem Gabr. cons. 168. ex num. 13. & per tot. lib. 1. Lotter. loc. cit. num. 133.* assignans ibi rationem, nempè, quia, etiam conditio casualis non potest hoc casu retrotrahi propter defectum extremorum ex eodem *Gabr. cons. 186. num. 16. cum seqq.* necnon quia res deuenit ad casum, à quo incipere non potest; tunc enim non est pensio antiqua, quæ extinguatur, vt noua reseruetur, *idem Garc. loc. cit. num. 163.*

Est tamen hic aduertendum, quod aliàs Rota in vna *Regien. Pensionis impressa penes Rubeum decis. 38. num. 74. & 75.* tenuit quod per supradictam clausulam, *si & postquam clericali charactere, &c.* non expirat pensio morte transferentis, si postea translatarius fiat clericus, ex hac ratione, videlicet, quia prædicta translatio censetur admissa, viuente transferente, licèt suspensa, authoritate Summi Pontificis, donec translatarius fuerit clericali charactere insignitus. Verùm aduersus prædictam decisionem plurimùm videntur vrgere, quæ tradunt *idem Gabriel. d. cons. 186. per tot. & Garc. d. num. 163. necnon Lotter. d. num. 133.* prætereà, quia in consideranda habilitate, vel inhabilitate personæ, debet magis attendi tempus, quo actus ad personam applicatur, sicut alias diximus; nam dato etiam, quòd in gratia translationis facta non sit mentio, quòd translatarius erat laicus, neque in dicta gratia esset adiecta prædicta clausula, si clericatus superuenisset ex post, translatio esset nulla, vt fuit resolutum in vna *Barchinonen. Pensionis 17. Aprilis* 1548. *quæ est decis. 139. par. 3. lib. 3. diuers.* quàm sæpè in proposito, tàm in Romana Curia, quàm extrà eam audiui allegari.

Ad hæc accedit, quòd ait *Mandos. in praxi signat. grat. tit. prouisiones, vers. aliud dubium*, vbi quòd translata fuerat pensio in fauorem asserentis se clericum, & dum super nullitate translationis pensionis litigaretur, probabat translatarius per testes se translationis tempore habitum, & tenium fuisse per clerico; per aduersarium tamen fuerunt productæ litterę clericatus translatarij, quæ habebant Datam post huiusmodi translationem; vnde Rota conclusit pro nullitate translationis, veritatem communi reputationi præferens. Licèt aliud dicendum sit, quando dubitatur de clericatu: quoniam clarū est, illum probari posse per testes de fama, & communi reputatione, *Bellam. decis. 114.* vbi, quòd si impetrans expressit, se magistrum, vel presbyterum, aut aliam talem qualitatem habere, oportet, quòd probet ista, si negantur, & sufficit sūmaria probatio per famam, seù habitum, & reputationem, prout in terminis probationis clericatus fuit dictum in vna *Burgen. Pensionis penes Ludouis. decis. 20. num. 1. Buratt. decis. 407. num. 1.* quæ quidem probatio etiam adminiculatur per remissionem de eo factam vti clerico à Curia sæculari ad ecclesiasticam, vt fuit dictum in vna *Neapolitan. Canonicatus 9 Decembris* 1585. *coram Penia, vt in d. Ludouis. decis. 20. num. 2.* Et licèt vt experientia compertum est, quandoquè Oratori ad decipiendum Pontificem sæpè se clericum asserat in supplicatione, indequè Papa eum in suis litteris clericum appellet, clarum est, huiusmodi assertionem, fidem minimè facere, *Aucharan. in cap. si iudex laicus, vbi Franc. de sent. excom. in 6. Alex. in l. si prius, num. 8. ff. de nou. oper. nunc. Gram. decis. 81. num. 3. & 4.* cum nequeat huiusmodi clericatus per inditia, & coniecturas probari *Gloss. in cap. inter quatuor, verbo, argumentum, de cler. peregr. Boer. decis. 171. num. 12. qui num. seq.* ex pluribus authoritatibus ibi adductis, ait quòd licet sufficiat sola possessio habitus, & clericalis tonsuræ quoad fori priuilegium, non autem illa sufficiat ad beneficium obtinendū, nisi de ipso clericatu doceatur, *Marches. de commiss. p. 1. §. 2. num. 104. fol. 593. ex Abb. in cap. dudum, num. 7. de probat.*

Cum verò contingit, Summum Pontificem, pensionem puro laico reseruare, illud de more Datariæ seruatur, vt nun-
198 quam Oratorem, laicum appellet, sed sub nomine Scholaris, supplicationes desuper admittat; quæ quidem, qualitas nedum in illis, qui scholas frequentant, verificatur, verùm etiam in quibuscunquè viris quantumcunquè prouectæ ætatis, nec tamen sic expressa aliud operatur, nisi, vt ipse Scholaris à clericis distinguatur, prout declarat *glos. in c. cum ad eo, de rescript.* vbi quòd si est clericus, debet se clericum dicere, si non est clericus, non debet se clericum appellare, sed scholarem; ac propterea in vna *Baren. Pensionis 16. Decembris 1596. coram Penia impressa penes Marches. d. p. 1. folio 523. num. 3.* dicitur, quòd fuit reseruata pensio cuidam Laurentio Scholari cum dicta Clausula, *Ex nunc, &c.* in qua probatus fuit clericatus, & licèt narrabantur, eundem Laurentium, esse scholarem; fuit tamen dictum, hoc probatione
199 non indigere, cum ista qualitas quandoquè exprimi soleat ad differentiam clericatus; & isto modo vtitur Dataria Apostolica in quamplurimis gratijs, quarum concessiones, puris laicis conuenire minimè dignoscuntur, licèt antiquitus, etiam laicis huiusmodi pensiones Papa reseruabat; eos in litteris reseruationis, laicos appellando, vt per *Gig. de pens. quæst. 53. num. 3. idem Marches. loco citato num. 105.* qui *quæstion. 14. num. 4. in fin.* ait, se de anno 1530. vidisse litteras Apostolicas, in quibus Clemens VII. reseruabat pensionem ducatorum 24. auri de Camera cuidam infanti, qui etiam defectu natalium patiebatur, constituto in quarto suæ ætatis anno; assignatio fiebat, postquàm esset insignitus clericali charactere, cum eo dispensando, quò in illa ætate quatuor annorum promoueri posset ad primam tonsuram, & pensionem ex iùe perci-

percipere valeret, Veruntamen est, quòd hodie vix, aut rarò hæc videntur practicari.

Ea insuper fuit Summi Pontificis pietas, vt Oratorij, se falsò clericum in precibus asserenti, cum sit laicus, ne in his casibus pensionis reseruationis gratia careat effectu, prædictam sibi gratiam conualidet, ac pro ea preces eidem Pontifici, vt infra porrigi consueuerunt, videlicet.

Beatissime Pater. Aliàs S. V. deuoto Oratori N. Clerico Neapolitan. pensio annua ducatorum centum monetæ Regni Neapolitan. super mensæ Archiepiscopalis Tarentin. fructibus, &c. de consensu, & ad nominationem charissimi in Christo filij vestri Philippi Hispaniarum Regis Catholici, authoritate Apostolica reseruata fuit, prout in litteris Apostolicis desuper expeditis, plenius continetur. Cum autem, Pater Sancte, ex eo, quòd idem Orator tempore Datæ litterarum huiusmodi clericali, charactere minimè insignitus erat, licèt ad præsens eo existat, dubitet litteras prædictas de subreptionis, vel obreptionis vitio notari, sibiquè minus vtiles reddi, sequè desuper molestari posse tempore procedente. Supplicat igitur humiliter E. S. V. dictus Orator, quatenus, ne dictarum litterarum frustretur effectu, in præmissis opportunè prouidendo, eumquè specialis gratiæ fauore prosequendo, sibi omnes, & singulos dictæ pensionis terminos hactenus malè perceptos, qui summā CC. ducatorum auri de Camera, &c. non excedunt gratiose remittere, & condonare, sibiqi quòd litteræ præfatæ cum omnibus, & singulis in eis contentis clausulis, processusquè forsan habiti per easdem, ac inde sequuta, & sequenda quæcunquè, valeant, plenamquè roboris firmitatem obtineant, ac eidem Oratori suffragentur in omnibus, & per omnia, perinde, ac si tempore Datæ dictarum litterarum prædictus Orator clericali charactere insignitus fuisset, concedere, & indulgere. Irritumquè, &c. decernere dignemini de gratia speciali. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, nec non omnibus illis, quæ in dictis litteris concessa fuerunt non obstare, cæterisquè contrarijs quibuscunquè, cum clausulis opportunis.

Et cum absolutione à censuris ad effectum, &c. & quòd Oratoris dispensationes, &c. pro expressis, seù in toto, vel parte, &c. & de concessione, indulto, decreto, &c. latissimè extendendis; & quòd præmißorum omnium, & singulorum, &c. fieri possit in litteris.

Ex hoc igitur notandum est, quod in his casibus huiusmo-
201 di pensionis, siuè fructuum reseruationis, reualidatio petenda erit in specie ab ipso reseruatario, facta mentione supradictæ reseruationia nullitatis propter defectum clericatus tempore dictæ reseruationis; nec aliter prodesse poterit: Exempli gratia, fuit resignatum beneficium ad alterius fauorem, reseruata certa pensione siuè fructuum parte, loco pensionis pro tertio, qui tempore huiusmodi reseruationis non erat clericus. Postmodum verò resignatarius, ex eo quod omiserat prædictam resignationem publicare seruata forma Constitutionis Gregorij XIII. obtinuit à Papa restitutionem aduersus lapsum temporis ad sic publicandum, facta mentione dictæ reseruationis ad fauorem prædicti tertij cum Data currenti; quo tempore prædictus tertius reseruatarius reperitur clericus; qui propterea prætendebat prædictam reseruationem fuisse reualidatam vna cum dicta restitutione concessa resignatario; & sic sibi suffragari clericatum per eum susceptum ante Datam prædictæ restitutionis, ac ex ista noua gratia induci nouum Papæ consensum super dicta reseruatione, Nihilominus verò casu in Rota proposito in vna *Papien. Prioratus 6. Iunij* 1608. *coram Lancelloto*, fuit dictum, non obstare, quod post supradictum clericatum superuenitet prædictus nouus consensus, cum resignatarius die 3. Martij obtinuerit dictam restitutionem cum narratiua prædictæ reseruationis ad fauorem cuiusdam Thomæ, & quod litteræ prædictæ reseruationis non fuerant expeditæ; quia talis gratia restitutionis prodest tantùm resignatario supplicanti pro dicta restitutione, non autem prodesse potest prędicto Thomæ, qui nihil supplicauit, nec petijt reualidationem suæ reseruationis, aut narrauit defectum sui clericatus, prout ne-
202 cesse erat in gratia reualidatoria, per quam non sanantur defectus, qui non exprimuntur, quia non est dicendum, Pa-
203 pam voluisse sanare defectus, quos ignorabat adesse, *l. sed si hac, §. patronum, ff. de in ius voc. Bald. in c. super litteris, num. 7. de rescrip.* & dicitur in prędicta *decis. Papien. Prioratus impressa penes Farinac. tom. 1. decis. 158. num. 5.* in qua *num. 6.* fuit etiam dictum, cessare, quod dicebatur, validitatem resignationis fuisse correspectiuam ad prędictam reseruationem; itaut reualidata resignatione, censeatur etiam reualidata ipsa reseruatio; quia cum Papa ignorasset nullitatem reseruationi ex defectu dicti clericatus, non potuit illam reualidare,
204 nec tacitè censetur dispensare, cum ad hunc effectum deberet præcedere certa, & indubitata scientia defectus, nec reualidatio quoad vnum defectum, extenditur quoad alium non
205 expressum sicut per remotionem vnius obstaculi non cen-
206 setur remotum aliud, de quo non est facta mentio, vt ex iuribus, ibi *num. 6.* allegatis, & dixi in mea *Praxi Dispensat. Apostol. lib. 9. capit. 7. num. 6.* Vnde prætensio prędicti pensionarij carebat omni fundamento; quandoquidem ipsam gratiam reseruationis reualidatoriam non petijt, prout debebat, nec Papæ fuit narrata nullitas reseruationis pensionis; prout requirebatur ad illius reualidationem, *c. quia diuersitatem, de concess. preb. cap. 2. ne sed. vac. Rebuff. in prax. tit. de rescript. Perinde, & etiam valere, num. 37. Rota d. decis. 158. num. 5. Castren. cons. 84. num. 4. lib. 2. Ludouis. decis. 260. num. 16. in fin.* & fuit dictum in vna *Placentin. Decimarum quæ est decis. 350. num. 19. & 20. diuers. recentior.* quia nedum hic concurrit defectus expressionis inhabilitatis, verùm etiam præiudicium iuris tertio quæsiti, nempè titulari ob nullitatem huiusmodi reseruationis, ac propterea supra-
207 dicta restitutio non operatur illud, de quo non loquitur; quandoquè satis alienum fuit à mente Papæ confirmantis, vt in vna *Roman. Secretariatus* 10. *Aprilis* 1592. relata in vna *Roman. Nullitatis contractus impressa penes Farin. decision. 114. num. 4. tom. 3.*

Quòd quidem non videtur contemnendum, quandoquidem non rarò visum est in Dataria Apostolica similes gratias fuisse perperam petitas, ac proinde dolum reuersum fuisse ad dolosum, cum impossibile sit, confirmationem trahi ad ea,
208 quæ non fuerunt Papæ in specie explicata, vt supra dictum est, & tradit *Lotter. de re benef. lib. 2. quæst. 54. num. 40.*

Ex hac praxi habetur, quod etiam in pensionibus, quæ reseruantur ad Regiam nominationem, & super fructibus Episcopatuum Hispaniarum, Papa idem seruat, ac in alijs quibuscunquè pensionibus: quia, etsi, sicut aliàs diximus, pensio sit quid merè temporale, cuius est capax quæuis persona, quantumcunquè prophana, tamen ex quadam honestate, & congruentia non consueuit assignari nisi Clericis, etiam ex vsu, & stylo Sedis Apostolicæ, ita vt eadem capacitas requi-
209 ratur in obtinenda pensione, quæ in obtinendo beneficio simplici, *Nauarr. cons. 11. dict. num. 2. de temp. ord. Sanch. de matr. lib. 7. disput. 44. num. 9. circ. med.* vbi quod Papa potest iustè concedere pensionem, non solum ob ministeria, quæ coniugatus Ecclesiæ præstitit, sed etiam ratione paupertatis, vel alia iusta causa occurrente, cum non sit Papæ potestas in concedendis pensionibus alligata: quamuis eas non nisi clericis regulariter concedere consueuit, vt supra dictum est, *ad Lotter. lib. 1. quæst. 36. num. 16.* Idemquè admisit Datariæ Apostolicæ vsus, siuè praxis, vbi etiam fructus loco pensionis fuerunt reseruati: quandoquidem, tàm pensiones,

quàm

quàm fructus non reseruantur nisi Clericis, prout testatur
etiam *Gig. de pens. quæst.* 22. *num.* 14. & fuit dictum in vna
*Terulen. Pensionis coram Coccino Decano relata in Papiens.
Prioratus nu.* 1. *in fin.* vbi reseruatarius huiusmodi fructuum
supplicauit tanquàm clericus, cum talis non esset: ac proin-
de fuit resolutum pro nullitate reseruationis, nam ex litteris
clericatus apparebat, illum suscepisse 25. Maij 1584. reseruatio
autem fructuum habebat Datam per annum aote nempè
210 Kal. Aprilis 1583. & quòd iste est verus modus probandi,
quòd ante non erat clericus, quasi cum iste actus non sit rei-
terabilis, satis constat de non suscepto antea clericatu, vt fuit
resolutum in vna *Elnen. Beneficijs* 5. *Nouembris* 1584. *coram
Cardinale Pamphilio*, & in vna *Vercellens. Canonicatus coram Pacen.*

Quinimmò, attenta clausula, quæ hodie in huiusmodi re-
seruationibus adijcitur per Dominos Officiales Datariæ A-
postolicæ, nempè quòd pensio, siuè fructus non possunt exi-
211 gi nisi litteris expeditis, prout suo loco fusius dicetur, neq;
Oratori proderit quòd huiusmodi exactio non possit fieri, ni-
si post litterarum expeditionem, quo tempore reperiatur ef-
fectus clericus; quia clausula supradicta respicit exactionem,
& exequutionem non autem ipsam reseruationem, quæ con-
fert ius: ita vt propterea habilitas clericatus requiratur de
tempore reseruationis, quæ non suspenditur, nequè est con-
ditionalis, sed pura, licèt resolubilis in euentum exactionis
ante litterarum expeditionem, ex iuribus in *dicta decis. Papien. num.* 7. allegatis, necnon à nobis superius adductis.

Seruatur pariter in praxi, vt quandoque ob huiusmodi cle-
ricatus defectum tempore prædictæ reseruationis pensionis
212 Oratori succurratur per viam nouæ reseruationis, seù con-
stitutionis, quòd idem in effectu operatur, nisi ipsi Oratori
consultius potius vno, quàm altero modo esset. Proindequè
post narrationem facti, ac defectus clericatus, prosequi ita
consueuit, videlicet, *Cum autem (Pater Sancte) tempore præ-
213 dictarum litterarum, &c. Supplicat igitur humiliter E. S.V.
prædictus Orator, qui ad præsens dicto charactere insignitus
existit, quique nullos adhuc terminos ipsius pensionis percipit, vt
commodius sustentari valeat de alicuius subuentionis auxilio
prouidendo, sibique specialem gratiam faciendo, eidem Oratori dictam pensionem annuam ducatorum Triginta monetæ
Neapolitanæ, super dicta Ecclesia, quam dictus N. de præsenti
obtinet, &c. sibi quòd vixerit, vel procuratori suo legitimo, &c.
per dictum N. & successores suos, &c. annis singulis, &c. &
aliàs iuxta prædictæ reseruationis vim, formam, seriem, &
tenorem tantùm, integrè, vigore tamen litterarum, &c. infra
sex menses, &c. alioquin, &c. Et dummodo ipsius N. ad hoc
accedat assensus, persoluendam, apostolica authoritate de nouo
reseruare, constituere, & assignare dignemini, &c.*

Hoc tamen pro hac praxi omittendum minimè duxi, quòd
licèt, constito de incapacitate pensionarij, ob defectum
clericatus, annulletur pensionis reseruatio, tamen si illa, aut
illius translatio fiat in eum qui communi reputatione in ac-
214 ceptatione huiusmodi pensionis reputabatur Clericus, va-
lebit quidem talis reseruatio, siuè translatio, donec detegatur,
eum non esse Clericum, ex eo, quòd Clerico putatiuo, de
cuius Clericatu non constabat, nisi per communem reputa-
tionem, potest reseruari pensio, & conferri beneficium, quia
sufficit communis reputatio, licèt verè non appareat, illum
esse Clericum, quòd sufficit probari per testes de communi
reputatione, & publica voce, & fama, *Ludouis. decis.* 394.
nu. 2. & fuit dictum in vna *Theatin. Beneficij* 26. *Iunij* 1619.
num. 8. & in vna *Cusentin. Abbatia* 20. *Decembris* 1627. *coram virili, Burati, decis.* 31. *num.* 2. & ibi *Addit, Ret. decis.*
139. *num.* 2 *par.* 3. *diuers.*

Prætereà illud, quoad habilitatem circa Clericatum Ora-
toris, est in praxi notandum, quòd non semel contigisse sci-
mus, vt nimirum, neque ad huiusmodi pensionem obtinen-
dam ipsius Clericatus qualitas sufficiat, si perperam fuit ali-
quo modo ille susceptus, veluti collatus à non suo Ordina-
rio, vt considerauit *Paris. de resign. benef. lib.* 6. *quæst.* 4. *num.*
23. *vers. & huiusmodi translatio*, vbi, quòd si pensionarius
fuerit ordinatus prima tonsura à non suo Episcopo, quamuis
prima tonsura non sit Ordo, per illam tamen ascribitur, quis
militiæ Clericali, etiam si non suo Episcopo recipiatur ser-
uata forma Ecclesiæ, nihilominùs verò non habet exequu-
tionem, & non potest taliter ordinato pensio reseruari,
quarè ex hoc ait, *idem Lotter. lib.* 1. *quæst.* 36. *num.* 21.
quod sit Clericus, qui non habet Clericatum exequi-
215 bilem, non est capax beneficij, ita idem neque
erit pensionis capax; quicquid dixerit *Nauar. d. cons.* 11. *de
temp. ordin.* quia etiam in fine eiusdem consilij est adnotatum,
quod Rota censuit, talem promotum, esse inhabilem ad be-
neficium, & ad pensionem, *id. Lotter. d. lib.* 1. *q.* 40. *num.* 131.
vbi, quod nulli hodie permittitur facultas transferendi pen-
sionem in Laicum præterquam cum clausula, *Ex nunc prout
ex tunc cum fuerit Clericali charactere insignitus*, quæ intelli-
216 gitur de charactere exequibili, ex *Gabr. cons.* 189. *sub n.* 6. *ad
fin. vers. tamen puto, & num.* 11. *vers. tamen quia Papa, vol.* 1.
& cons. 189. *num.* 6. *vol.* 2. Vnde Datariæ Apostolicæ Officia-
lium mos est, in his præsertim, & similibus pensionum re-
seruationibus pro scholari, ad maiorem cautelam addere in
ipsa supplicatione, Si, & postquam prædictus N. clericali
charactere ritè insignitus fuerit; vt inde excludatur inualida
217 ipsius characteris susceptio, sed intelligatur tantummodo
de benè, validè, ac secundum ritum suscepto, & dixit *Rota
penes Caputaque decis.* 126. *par.* 1. ex *Rebuff. in tract. nominat.*
a 2. *num.* 12. in terminis promotionis ad primam tonsuram à
non suo Ordinario, quod licet Ordinarius possit ratificare
ordinationem factam ab alio, vt in *cap. Salonitana cum glos.
in verbo, ac si me authore* 63. *dist. & in cap. illud in glos. fin.* 71.
218 *dist.* tamen requiritur, vt ratificatio fiat per Ordinarium,
vel eius Officialem habentem speciale mandatum, vel quod
Episcopus agat in remotis, & Vicarius sit etiam in spirituali-
bus. Prætereà ista ratificatio debet fieri antequam clerico sic
promoto hac reseruatio pensionis, aut collatio beneficij, alio-
quin ipsa reseruatio, seu collatio non valet, vt per *Imol. in c.*
2. *num.* 29. *de instit. Franc. in cap. si eo tempore, numer.* 8. *de re-
219 script. in* 6. & prædicta ratificatio non retrotrahitur in præ-
iudicium tertij, ex iuribus in *d. decis. alleg. n.* 6.

Hic verò, pro hoc quarto requisito duximus etiam in pra-
xi notandum, quod licèt pensio non possit, stante stylo Ro-
manæ Curiæ, vt aliàs diximus, nisi clericis reseruari, non
tamen negatur, quin quandoque consueuerit Summus Pon-
tifex pensiones reseruare etiam personis, quæ, licet Clerici
220 non sint, illis tamen tamquam personæ Ecclesiasticæ, com-
parantur; quod quidem potissimùm sibi locum vendicat in-
ter cæteros, in militibus S. Ioannis Hierosolymitani, quos
221 Rota censuit, lata significatione dici regulares, vt videre
est apud *Cæsarem de Graff. decis.* 1. *num.* 11. *de probat.* vbi ex
eo, quod isti milites non possunt contrahere matrimonium,
promittuntque obedientiam Superiori, nec ab illo statu re-
cedere possunt, dicuntur, religiosi, & regulares, saltem largè,
quicquid sit de alijs hospitalarijs, suntque de foro Ecclesiasti-
222 co, & dicuntur Ecclesiasticæ personæ, *Card. in Clem. cum
de quibusdam, de religion. dom. Host. in cap. non dubium, de
senten. excomm.* vnde ex prædicta decisione *num.* 14. colligi-
tur, quòd existens in ordine approbato à Summo Pontifice,
vt sunt isti Religiosi, etiam quod remaneat in propria domo,
honestè viuentes, vt laici, censentur tamen, vt Clerici, ex to-
to translati in foro, & immunitate Ecclesiastica, vt sunt mi-
lites prædicti, qui censeri possunt vti clerici, saltem largè, &
satis possunt reputari personæ Ecclesiasticæ, & censeri, vt cle-
rici ad effectum, & eis reseruentur pensiones, vt in *d. decis.*
223 *num.* 10. *Marches. de commiss. p.* 1. §. 2. *nu.* 105. *fol.* 593.
Lotter. de re benef. lib. 1. *quæst.* 36. *num.* 36. & quando istis
militibus reseruatur pensio, non requiritur mentio clerica-
tus, *d. decis.* 1. *de probat. num.* 8. in qua habetur, quòd in
litteris huiusmodi pensionis pro milite Hierosolymitano, Of-
ficiales Cancellariæ Apostolicæ non curarunt de hac qualita-
te clericatus; quia cum sint organum Papæ, dicuntur decla-
rasse, mentem, & voluntatem Papæ esse, vt mentio clerica-
tus qualitercumque verificetur in militia narrata, prout etiã
habetur in *epitome dicta deci.* vbi quòd clericatus non est pro-
bandus per militem Hierosolymitanum, qui expeditis litteris
pensionis appellatus non est clericus, quamuis in supplicatio-
ne clericum se nominauerit, quia præterquàm, quòd litteræ
attenduntur, is dicitur clericus, saltem largè, & Ecclesiastica
persona, atq; subest Iudici Ecclesiastico; ac proindè fuit con-
clusum pro exequutione litterarum pro milite Hierosolymi-
tano, quamuis non fuisset probata qualitas asserti Clericatus
in supplicatione, vt *ead. decis.* 1. *c.* 15. *Cæs. de Graff.* Insuper
cum alias fel. record. Paulus V. reseruasset pensionem scu-
torum 400. auri ad fauorem Serenissimi Cardinalis de Sa-
baudia, qui postea eam transtulit in D. Equitem della Serena,
proposita causa, in Rota vltimo loco, vt in *decis.* 636. *num.* 7.
d. tom. 4. *recent.* quamuis ibi allegaretur defectus Intentio-
nis Papæ; quia prædictus Eques erat miles Hierosolymita-
nus, & ideo Religiosus, & Papa non soleat reseruare pen-

siones

siones super beneficijs sæcularibus pro Regularibus, cum regularia regularibus, sæcularia verò sæcularibus soleant cōferri, *cap. cum de beneficio, de præb. in 6.* fuit tamen responsum, quòd Papa etiam monacho pensionem assignare potest, ex adductis per *Gig. de pens. q. 15. per tot.*

Hoc etenim satis declarat praxis, & vsus Datariæ Apostolicę, quæ est organum ipsius Papæ, qui nedum reseruat pensionem personæ Ecclesiasticæ, licèt illa non sit clericali charactere insignita, vt est regularis Ordinis à Sede Apostolica approbati, verùm etiam pensionem prædictam sic vt præfertur reseruatam approbat, neque dum exprimitur, quòd beneficium sit pensione grauatum, de quo sit facienda mentio, curat, an illa fuerit clerico propriè reseruata, ac propterea dum ignoratur, an pensionatius sit clericus, saltem prima tōsura initiatus, tunc sufficit, quòd in supplicatione, ac postcà in literis, dicatur, *Cuius fructus, &c. super quibus pensio annua ducatorum, &c. certa persona Ecclesiastica, illam annuatim percipienti, apostolica authoritate reseruata reperitur*, quo casu intelligi potest de istis, & similibus militibus approbatis à prædicta Sede; quia, cum sint de foro Ecclesiastico; & Ecclesiasticæ personæ, ad effectum obtinendi pensiones prædictas, censetur, vt Clerici, prout in *d. Cas. de Grass. decis. 1. num. 14. & 19.* quarè pensio non requirit clericatum quando reseruatur militibus prædictis.

Nec est nouum, præsertim Curialibus Romanæ Curiæ, frequenter Papam reseruasse pensiones super fructibus beneficiorum Ecclesiasticorum, tàm monacho, quàm cuiuis regulari, ac etiam Equitibus Hierosolymitanis prædictis, expressa tamen eorundem qualitate, vt sic appareat, ipsum Papam, ex certa scientia, pensionem prædictam eisdem personis reseruasse, ex eo quòd sic Papa reseruando, censeatur dispensare, ex *l. Barbarius num. 14. ff. de off. Prætor. Paris. cons. 44. num. 15. & seqq. lib. 4. Selu. de benef. p. 3. q. 18. num. 27. vt in d. decis. 656. sub num. 7. vers. Neque etiam releuat in fin.*

In tantum igitur pensio prædicta in prædictis personis non potest subsistere, in quantum non fuerit Papæ illarum qualitas expressa: clarum est etenim, quòd nequè Equites Hiero-
224 solymitani sunt capaces pensionum super fructibus beneficiorum sæcularium, vt tradit *idem Gig. de pens. q. 57. num. 5. & seq.* & fuit dictum in vna *Nolan. Pensionis 10. Ianuary 1610. impressa penes Marches. de commiss. p. 1. §. 2. num. 1. fol. 621.* vbi, quòd Rota habuit pro constanti, quòd regularis, qualis est Hierosolymitanus miles sit incapax pensionis super beneficio sæculari, sicut incapax ipsiusmet beneficij, ex eodem *Gigante q. 57. num. 5. & seq. & quæst. 1. num. 6.*

Ac propterea in casu sibi constituendæ pensionis, oportet, quòd Orator narret suā qualitatem regularitatis in supplicatione, ne aliàs gratiæ sibi desuper faciendæ frustretur effectu, *Lotter. de re benef. lib. 1. q. 36. nu. 27.*

Quia licet Summus Pontifex non consueuerit pensiones annuas super beneficiorum Ecclesiasticorum reseruare, nisi Ecclesiasticis personis, quarum appellatione veniunt, tàm clerici sæculares, quàm Religiosi ex eo quod status Ecclesiasticus hoc duplici hominum genere componitur, vt probat *idem Lotter. d. lib. 1. q. 41. num. 19.* vbi concludit, Religiosos, lato sumpto vocabulo, Clericos appellari, ex *cap. duo sunt*
225 *genera, 12. q. 1. Cæsar. de Grass. d. decis. 1. num. 17. de probat.* ac in terminis horum militum Hospitalis S. Ioannis Hierosolymitani, ait quòd licet isti Milites sint laici, tamen id intelligendum est, quia ordinem clericalem non habent, sed largo modo, alijs respectibus benè possunt reputari personæ Ecclesiasticæ, & censeri, vt Clerici, maximè ad effectum obtinendi pensiones, vt dictum est.

Tamen id intelligendum est ex dispositione Papæ, qui ità voluit huiusmodi pensionem reseruare Religioso non habenti Clericatum, sicut & ipsi Clerico, quarè *idem Lotter. loco citato sub num. 21. vers. Prorsusque idem*, loquendo, iuxtà veram praxim Datariæ, & Cancellariæ Apostolicæ, ait, non sufficere, quòd eidem Papæ in Constitutione huiusmodi pensionis, & in supplicatione asseratur, Oratorem esse personam Ecclesiasticam, diuerso tamen modo ab expresso, veluti, quia Regularis expressit, se esse Clericum, & Papa existimans eum esse Clericum sæcularem, reseruaret pensionem super beneficio sæculari, vel è conuerso; namque super hoc requiritur certa scientia Papæ, vt censeatur dispensasse, alias posset dari exceptio de defectu intentionis in ipso Papa, etiam si gratia esset facta Motu proprio, prout in terminis reseruationis pensionis reseruatæ Equiti Hierosolymitani firmani Rota in dicta *decision. 656. par. 4. num. 7. vers. Neque etiam releuat.* Et hic modus reseruandi pensiones cum expressione huiusmodi qualitatis personæ est notus omnibus Curialibus, etiam mediocriter versatis.

Nisi tamen essemus in casibus, quibus nonnullis Equitibus ex speciali Papæ priuilegio concessum est, vt prædictæ pensiones sibi reseruentur, absque aliqua expressa, seu tacita dispensatione in actu ipsarum reseruationum, prout sunt E-
226 quites Lauretani, quorum quilibet etiam coniugatus, & bigamus; potest retinere pensionem pro summa ducatorum ducentorum; vt ex constitutione fel. record. Sixti X. & dicitur in vna *Portugallen. Pensionis coram Coccino decision. 299. num. 3.*

Necnon Milites Sancti Stephani pro summa ducentorum
227 ducatorum auri de Camera, ampliata à similis recordationis Paulo V. ad 400.

Item Eques pius pro ducatis 250. similibus.

228 Insuper Eques SS. Mauritij, & Lazari, qui si contrahat cum vnica, & virgine potest retinere pensiones, vsque ad summam 400. ducatorum auri de Camera, ex Constitutione Clem. VIII. de quibus omnibus loquitur *Add. ad Buratt. decis. 791. num. 15. cum pluribus seqq.*

Vt autem hæc, per suam praxim clarius innotescant, placuit exemplum similis reseruationis pensionis ad fauorem militis Hierosolymitani, subnectere, prout secundum cursum, ac stylum Cancellariæ, diù vidimus obseruari, quòd tale est, videlicet.

Paulus Episcopus seruus seruorum Dei. Dile-
229 *cto filio Gregorio Carrafæ militi militiæ Hospitalis S. Ioannis Hierosolymitani salutem, &c. Religionis Zelus, nobilitatis genus, vitæ, ac morum honestas, &c. Hinc est, quòd nos tibi, qui vt asseris de nobili genere ex vtroquè parente procreatus existis, ac habitum per milites Hospitalis S. Ioannis Hierosolymitani gestari solitum, suscepisti, & professionem per eosdem milites emitti consuetam, expressè emisisti, seù emittere intendis, regulares, vt commodius, &c. sustentari valeas, pensionem annuam, &c. liberam, immunem, & exemptam Centum, & viginti ducatorum monetæ Regni Neapolitani, super Parochialis Ecclesiæ S. Crucis Casalis S. Cypriani Auersan. Diœcesis fructibus, &c. & emolumentis vniuersis, etiam incertis ad Centum septuaginta ducatos auri de Camera, &c. tibi, &c. persoluendam, ac per te, etiam vnà cum quibusuis Præceptorijs, Prioratibus, ac alijs Hospitalis huiusmodi beneficijs, quomodolibet nuncupatis, per te iam obtentis, & in posterum obtinendis, percipiendam, exigendam, & leuandam, &c. constituimus, & assignamus, &c. Dat. Romæ apud S. Mariam Maiorem 1618. quarto Ian. Septembris Pontificatus nostri Anno Decimoquarto.*

Pro Illustriss. & Reuerendiss. D. Card. Montalto Summatore A. Damascenus.

O. Vestrius Barbianus.

Et sic ex huiusmodi formula litterarum patet, necessariam esse expressionem qualitatis, nec tamen requiritur clericatus, necnon ad præmissa tacità dispensatur, non obstante regula in Cancellariæ, qua cauetur, quòd dispensatio non veniat, nisi gratia totaliter effectum huiusmodi dispensationis concernant, vel aliàs nihil conferat, aut operetur; quia in similibus casibus, non obstat, quòd Papa præcisè, & expressè non dispenset, ex eo quòd iam Rota huic regulę aliàs respondit, & ego dixi in mea Praxi *Dispensat. Apost. lib. 1. capit. 6. num. 13.*

Et hæc est obseruantia Cancellariæ Apostolicę, quæ in simili-

ſimilibus gratijs non curat de expreſſa diſpenſatione, ſicut pluries in Romana Curia, & in ipſa Cancellaria obſeruaui; quia cum id Papa ſcienter faciat, videtur cum Oratore ad præmiſſa diſpenſare, vt in puncto firmauit *Gambar. de auth. leg. à lat. lib. 6. num. 259. Rota in d. deciſ. 656. ſub num. 7. d. verſ. neque etiam releuat*, quòd quidem ſeruatur, & practicatur ne dum in litteris, quæ expediuntur per Cancellariam, vt dictum eſt, verùm etiam per Cameram, & per viam ſecretam, prout fieri conſueuit pro perſonis qualificatis, ac Summo Pontifici gratis; quia omnes, qui præſunt prædictis offi-
230 cijs, ſunt Officiales ipſius Pontificis, & nulla datur etiam ſecundum Curiæ ſtylum, differentia, cum omnes ſint, ab eodem Papa ad hoc deputati, & omnium eſt æqualis facultas;
231 cum Camera regulariter non diſcedat à ſtylo, & modo Cancellariæ in litteris expediendis, vt omnes norunt practici Curiales, & teſtatur *idem Cæſar. de Graſſ. d. deciſ. 1. num. 10. de probat.* & omnes ſciunt mentem, & intentionem ip-
232 ſius Papæ; qui expreſſa ſibi Oratoris qualitate, tacitè ſecum diſpenſare cenſetur; quia clarum eſt, etiam ipſos milites Hieroſolymitanos tanquàm incapaces ad huiuſmodi penſiones; egere Apoſtolica diſpenſatione; niſi tamen illis reſeruarentur ſuper redditibus alicuius beneficij ſuæ Religionis; quia tunc
233 licèt illi profiteantur in manibus Superioris, tamen non penitus mutant ſtatum, nec viuunt in communi, ſed tenent redditus proprios, & magis vacant militiæ, quàm contemplationi, & redditus eorum Religionis ſunt ad hoc præcipuè inſtituti, vt ait *idem Gamb. d. lib. 6. num. 365. cum plurib. ſeqq.* vbi *num. 269.* ſubdit, id verum eſſe, niſi ex particularibus eorum conſtitutionibus aliud inducatur.

Quinimmò ex ſupradicta formula litteralia pro prædictæ penſionis reſeruatione, nedum elicitur tacita diſpenſatio ad obtinendam dictam penſionem, non obſtante ſtatu regularitatis, verùm etiam ſuper retentione aliorum beneficiorum eiuſdem Religionis Hieroſolymitanæ, vt ex illis verbis, *ac per te, vna cum quibuſuis Preceptorijs, Prioratibus, & alijs eiuſdem Hoſpitalis beneficijs, &c.*

Negari tamen non poteſt, quin Cancellaria Apoſtolica poſſit etiam dare expreſſam diſpenſationem, ſi iudicaret, illam expedire; prout dicebat bon. mem. Lambertus Vrſinus de Viuarijs, celeberrimus, ſuo tempore, Abbreuiator Maioris Præſidentię in ipſa Cancellaria; quæ notat, ſupradicta verba, *vna cum, &c.* ſapere diſpenſationem, cui æquipollent, vt in *notab. ipſius Cancellaria, fol. mihi* 18.

Regulariter autem, ſicut iam dictum eſt, expreſſo ſtatu regularitatis penſionarij, non requiritur expreſſa diſpenſatio pro validitate huiuſmodi reſeruationis penſionis; quòd quidem nedum procedit, & practicatur in regularibus Militaribus, vt in ſuperiori formula viſum eſt, verùm etiam in
234 Clauſtralibus etiam ſuper fructibus beneficiorum ſæcularium, pro qua reſeruatione, aliam litterarum formulam, ſecundum ſtylum Romanæ Curiæ, hic inſerere placuit, tenoris ſequentis, v. 3.

235 *Vrbanus, &c. Dilecto filio Vincentio Comneno, Ordinis Fratrum Prædicatorum Profeſſori ſalutem, &c. Religionis zelus, vitæ, ac morum honeſtas, & opportuna. Hinc eſt, quòd Nos, qui hodie Eccleſiæ Tropien. quæ de iurepatronatus Chariſsimi in Chriſto filij noſtri, Philippi Hiſpaniarum Regis Catholici, ratione Regni Neapolitani, cuius ipſe Philippus etiam Rex exiſtit, ex priuilegio Apoſtolico, cui non eſt hactenus in aliquo derogatum, fore dignoſcitur, tunc per obitum, &c. deſtitutæ, de perſona dilecti filij, &c. prouidimus, &c. continetur. Tibi, qui, vt accepimus, habitum per fratres Ordinis fratrum Prædicatorum geſtari ſolitum, ſuſcepiſti, & profeſsionem per eos emitti, conſuetam, expreſsè emiſit, regulares, & prædicto Philippo Regi gratus, & acceptus exiſtis, vt commodius ſuſtentari valeas, de alicuius, &c. prouidere, ac præmiſſorum meritorum tuorum intuitu, &c. volentes, Teque, &c. cenſentes, Motu proprio, non ad tuam, vel alterius pro te, etc. inſtantiam, ſed, ex noſtra mera liberalitate, tibi penſionem annuam Ducentorum ducatorum monetæ illarum partium ſuper Menſæ Epiſcopalis Tropien. fructibus, &c. ſuper quibus nos etiam hodie aliàs penſiones annuas, vſq; ad ſummam Mille centum, & quinquaginta ducatorum ſimilium alijs perſonis eccleſiaſticis, eidem Philippo Regi gratis, & acceptis, Motu ſimili reſeruari conceſsimus, Tibi quoaduineris, vel procuratori tuo, &c. per dictum N. cuius ad hoc expreſſus accedit aſſenſus, & ſucceſſores ſuos dictæ Eccleſiæ Præſules, ſeu adminiſtratores, &c. exiſtentes, annis ſingulis, pro vna videlicet, &c. feſtiuitatibus pro rata temporis, &c. perſoluendam, & per te, quòd vixeris percipiendam, exigendam, & leuandam, in adminiſtrationem pro tuis religioſis vſibus; ita vt rationem adminiſtrationis huiuſmodi, tuo Superiori, quandocumque ab eo requiſitus fueris, reddere tenearis, dicta authoritate, &c. reſeruamus, conſtituimus, & aſſignamus. Decernentes, dictum N. electum, & ſucceſſores ſuos, &c. obligatos, ac volentes, &c. qui in dictis feſtiuitatibus, vel ſaltim intra triginta dies illarum ſingulas immediatè ſequentes, &c. non perſoluerit cum effectum, tunc lapſus diebus eiſdem, ingreſſu Eccleſiæ interdictus exiſtat, &c. Si verò per ſex menſes, &c. à regimine, & adminiſtratione, &c. ſuſpenſus exiſtat eo ipſo. Non obſtan. Lateranen. &c. Dat. Romæ apud S. Mariam Maiorem 1630. Duodecimo Kal. Iulij, Pontificatus noſtri Anno Decimo.*

Videndum modò ſupereſt, pro eodem quarto requiſito, an præter religioſos de quibus, vt ſupra viſum eſt, conſuenit penſio reſeruari, quandoquè per Papam ad fauorem, ſiuè commodum puri laici, legitima ſaltem interueniente cauſa.

Et quidem, pro eo, quòd Romanæ Curiæ praxis vſuſque Datariæ, & Cancellariæ Apoſtolicæ, docent, longoque experimento compertum eſt, non rarò Papa reſeruat penſiones prædictas laicis, ex ſibi beneuiſa cauſa, puta pro imminenti-
236 bus perſonæ laicalis neceſſitatibus. Verùm hoc caſu non expediuntur litteræ huiuſmodi penſionis in perſonam ipſius laici, ſed, vt ſtylus prædictæ Curiæ, quoad fieri poteſt, ſeruetur, iuxtà ea, quæ alias diximus, expediri conſueuerunt in
237 perſonam alicuius clerici; tanquam huiuſmodi reſeruationis capacis, ad laici tamen commodum, & vtilitatem; & hęc, de prædicto ſtylo, confidentialis penſio nuncupari conſueui, vt teſtatur *Lotter. d. lib. 1. quæſtion. 36. ſub num. 103.* vbi, quòd ad conſeruandum illibatum huiuſmodi vſum, ſi quando Papa intendit ſubuenire alicui laico valde egeno, & miſerabili, penſionem reſeruat in caput clerici cum facultate tranſ-
238 ferendi; ne moriente reſeruatario, illa perſona fruſtretur gratia ſibi facta, & huiuſmodi confidentia eſt difficilis probationis; ex eo quod litteræ ſuper huiuſmodi reſeruatione expediuntur ad fauorem clerici, quæ eſt perſona ſuppoſita; vnde ſi reſeruatarius, vel tranſlatarius negaret huiuſmodi confidentiam, tunc præter cauſam ipſam miſerabilitatis, quæ ſemper eſt ſupponenda, & iuſtificanda, cum ſit fundamentũ, & baſis talis confidentiæ, aut ſimulationis, quæ non præſumitur, niſi probetur, vt dicitur in vna *Ciuitaten. Pratenſa*

Conſi-

Confidentia penes Mant. decis. 311. num. 14. ad not.per Bart. cons. 65. num. 4. Anchar. cons. 227. num.7. Ludouis.dec.401. num. 15. recurrendum est ad coniecturas, quæ in hac materia sufficiunt, vt pluribus comprobat *idem Lotter. loco citato num. 104. & seq.*

Et inter casus, in quibus similes pensiones, vidi, & audiui modo præmisso reseruatas, iste meo tempore in ipsa Curia
239 euenit, pro fel. record. Paulum V. fuit pensio reseruata in persona cuiusdam Ioannis Stephani laici coniugati patris prædicti Ioannis Bernardini; ad cuius preces, & vtilitatem fuit prædicto Io: Stephano reseruata, ex eo quòd ille erat cæcus, & senex, & sic ob huiusmodi cæcitatem, & senectutem, quæ ei superuenerunt; qui quidem Io: Stephanus pro dicta pensione supplicauit, mediantibus pluribus memorialibus, eidem Paulo porrectis, & ab illius Datario transmissis. Euenit postmodum casus, quòd ipse Io: Bernardinus filius dicti Io: Stephani, dum ad laicalia vota aspiraret, vxoremque ducere intenderet, ne pensio ipsa cessaret per contractum matrimonij, ac ne dictus Io.Stephanus priuaretur subsidio dictæ pensionis, transtulit eandem pensionem in quendam Hieronymum, qui postea recusabat soluere pensionem prædictam prædicto Io.Stephano, nulla habita ratione huiusmodi confidentiæ. Vnde cum in dubium reuocaretur, an verè supradicta pensio fuisset reseruata ad vtilitatem, & commodum prædicti Io. Stephani laici, causa in Sacro Rotæ Auditorio introducta, fuit dictum plures in hoc casu ad fauorem prædicti Io. Stephani concurrere præsumptiones, de quibus in decisione desuper facta in *Nouarien. Pensionis coram eodem Buratt. decis. 724. num. 3.* quarum prima, deducebatur ex condonatione expensæ compositionis ad preces ipsius Ioan. Stephani, eidem Paulo porrectas, vt apparebat in partita libri Datariæ Apostolicæ per hæc verba, *Pro assignatione pensionis 25. scutorum auri super fructibus, & distributionibus Canonicatus, & prabenda Ecclesia Nouariens. pro Hieronymo, Gratis de mandato Sanctissimi, Placet, ad supplicationem Io: Stephani Moyrani cæci;* ex quo verisimilis præsumptio dicebatur insurgere, quòd prædicta pensio esset reseruata ad vtilitatem, & commodum prædicti Ioannis Stephani. Secunda erat qualitas personæ miserabilis cæci. Tertia, quòd si dicta pensio fuit reseruata in persona filij ad commodum patris, multo magis, dum fuit translata in personam penitus extraneí. Quarta, expensæ factæ per Io: Stephanum post translationem in litigando contra titularem, prætendentem pensionis extinctionem per contractum matrimonij Io: Bernardini, necnon solutiones factæ per Hieronymum de pensionibus exactis. Præterea aderat attestatio Datarij illius temporis, quòd translatio huiusmodi pensionis à Summo Pontifice facta fuisset in capite Hieronymi, intuitu, & contemplatione, ac pro sustentione Io: Stephani cæci, & senectentis, *vt in dicta decis. 724. dicto num.4. cum pluribus seqq.* necnon *num.* 10. fuit dictum, non obstare, quod hæc pensio non reperiebatur adnotata in libro Datariæ, in quo adnotantur omnes pensiones, quæ ad commodum tertij reseruantur, quia in prædicto libro adnotantur solummodò pensiones, quæ super beneficijs Hispaniarum ad commodum Itali reseruantur; sed pro pensionibus super beneficijs Italiæ ad commodum tertij reseruatis, non apparet, aliquem adesse librum in Dataria.

Quæ quidem decisio fuit etiam confirmata coram *eodem Buratto qua est 791.* Verum, cum postmodum fuisset factum huiusmodi tertiò in Rota propositum, ex eo, quòd prædictæ præsumptiones non fuerunt pro sufficientibus habitæ, aliisque de causis, fuit recessum à decisis coram eodem *Buratto, vt in decis. 835.*

Pro huiusmodi etiam pensionibus confidentialibus alius habetur casus in vna *Conchen. Pensionis 6. Martij 1598. coram Peregrino* in qua fuerunt reseruatæ duæ pensiones à fel.
240 record. Gregor. XIII. cuidam Gundisaluo, tunc in tertio, vel circa suæ ætatis anno constituto, vt succedentibus annis, commodius se sustentare posset, vna videlicet. Trium millium ducatorum super Archidiaconatu de Alarcon, Ecclesiæ Conchen. & altera medietatis fructuum super vno ex Canonicatibus, & præbendis eiusdem Ecclesiæ, soluendæ Antonio patri, tunc Catholici Hispaniarum Regis à Secretis, & vbi ipse voluerit, durante minori ætate filij, cum primum fuisset clericali charactere insignitus, Postmodum verò, quia ipse Antonius pater fuerat per sententiam diffinitiuam declaratus hæreticus, ac hæreticorum fautor, eiusque imago publicè combusta, postquàm in ipsius personam, qui è manibus Curiæ se eximens, & vt dicebatur, ad hæreticos, & hostes fidei, & Reipublicæ Christianæ, se contulerat, sententiã exequi non potuisset, fuit dubitatum, An dictæ pensiones ipsi Gundisaluo amplius deberentur, vt habetur in principio decisionis, & fuit negatiuè resolutum, ex causis in dicta decisione diligenter examinatis.

Vt autem liqueret, dictam pensionem fuisse reseruatam contemplationem Antonij patris dicti Gundisalui, fuit dictum in eadem decisione, id appareret ex litteris reseruationis dictæ pensionis, ex illis verbis, *Dilecto filio Gundisaluo Perez. dilecti filij Antonj, etiam Perez laici, multis virtutibus prædictis, &c.* ex eo quòd prædictus Antonius erat laicus, & sic incapax pensionis, iuxta ea, quæ pro seruando stylo Curiæ superius dicta sunt circa huiusmodi pensionum reseruationes; nam dum prædictus Gundisaluus erat in tertio, vel circa suæ ætatis anno constitutus, nulla poterant in eo merita considerari; ac præterea de hoc, iuramento attestatus fuit Dux Sotæ, qui pro huiusmodi gratia ad fauorem dicti Antonij intercesserat apud Pontificem, & in gratiam Serenissimi Hispaniarum Regis, cuius tunc idem Antonius pater erat à Secretis; ac cum pensiones fuerint ferè quatuor mille ducatorum, non prout alimentis simpliciter, sed ad illam dignitatem tuẽdam, quàm, vti intimus Regis acquisiuerat, concessæ dicebantur; ac proindè, ex iuribus adductis, fuit dictum, beneficiatos ad solutionem prædictæ pensionis non esse adstrictos, *vt in d. decis. Conchen. Pensionis, vers. hac enim pensio,* relata per *Garc. p. 11. cap. 10. sub nu. 79.*

Romanæ verò Curiæ Tyrones hic obiter, præmissorum occasione, scire non pigeat, quid praxis seruet circa huiusmodi pensiones alio etiam modo confidentiales; quarum sermo in Dataria Apostolica, necnon in Sacro Rotæ Auditorio frequens est, Consueuit namque Summus Pontifex pensio-
241 nes reseruare super fructibus beneficiorum ecclesiasticorum Hispaniæ pro Italis, seu exteris, & tunc illas reseruat ad fauorem, & vitam alicuius Curialis originarij illarum partiũ; volens tamen commodum, & vtilitatem ipsius pensionis ad supradictos spectare, & hoc propter pragmaticas, & ordina-
242 tiones Hispaniæ, prohibentes, ne pensiones reseruentur ad fauorem exterorum; qui quidem originarius, ex communi Romanæ Curiæ vocabulo, *Capo di ferro*, nuncupatur; ex
243 eo quòd in illius capite omnes huiusmodi pensiones confidentiales collocantur, & reseruantur, ad commodum tamẽ, & vtilitatem alterius exteri, quem Papa iudicat benemeritum, vt testantur, *Parif. de resign. benefic. lib. 6. quæst. 4. nu. 61. idem Garc. par. 1. cap. 5. num. 261. Lotter. de re benef. lib. 1. quæst. 36. num. 90.* qui *num seq.* optimè probat, id minimè iuri repugnare, vt videlicet ius pensionis sit penes vnũ,
244 vt sic saluetur pragmatica, commoditas autem penes aliũ; quod quidem fieri dignoscitur, ad euitanda scandala, quę possent fortasse exoriri, si Papa, vtendo iure suo, niteretur contra dictas pragmaticas, pensiones pro prædictis Curialibus reseruare, vt *Lotter. ait loc. cit. num. 101.*

Quòd quidem intelligendum est de pensionibus super fructibus beneficiorum in Regnis Hispaniæ tantùm existenti-
245 bus, non autem Portugalliæ, vbi ipsi Itali pensiones possunt obtinere, prout cum effectu obtinent vigore litterarum Apostolicarum super huiusmodi pensionum reseruatione, quę ibi sine aliqua contradictione, debitæ exequutioni demandantur: ex stylo autem totius Hispaniæ est, vt in ea exteri pensiones non habeant; sed ipsi in capite dicti Hispani eas cõstituant, à cuius manu pensiones ipsas percipiunt, vt supra dictum est, & testatur *D. Gabriel Pereira tract. de manu Regia par. 1. cap. 64. num. 42.* relatus à *Barbos. in praxi exigen. pens. q. 5. nu. 39. fol. 72.*

Huius etiam reseruationis praxis iuxta superius dicta, optimè etiam desumitur ex *decis. 139. num. 1. part. 3. diuersor,* vbi Papa sic dixit Cardinali Neapolitano, *Concedimus vobis*
246 *pensionem Mille ducatorum super fructibus ecclesiæ beneficiorum, Reperiatis Hispanum, qui teneat illam in persona sua propter pragmaticam.* Hoc enim casu gratia facta est eidem Cardinali, vt ipse commodum, & vtilitatem haberet huiusmodi pensionis, nudum tamen nomen residebat penes quẽdam Ludouicum, sicut allegabat Cardinalis de Medices: quæ quidem reseruatio nunquàm, aut tarò conceditur inter Italos, nempè vt vnus Italus habeat nudum nomen reseruationis, alter verò Italus commodum, & vtilitatem huiusmodi pensionis, nisi Summi Pontificis pietas aliter suadeat, sed taotùm inter Hispanos, *Buratt. decis. 835. nu. 6.*

Verùm, cum persona illa, super qua residet pensionis reseruatio,

seruatio, quæ desuper nudum habet nomen, posset præmori,
& sic ille, ad cuius commodum, & vtilitatem reseruata est
pensio, illam amitteret, & gratia sibi facta frustratus rema-
247 neret, propterea titularis se obligat soluere pensionem,
præstito per eum fideiussore, ac prævia cædula banchatia de
illa soluendo statuto tempore, donec pensionarius, idest
persona supposita vixerit; qui quidem pensionarius constituit
procuratorem irreuocabilem personam illam, quæ fuit per
Papam contemplata, vt illam possit exigere; quarè ille in
cuius capite est pensio huiusmodi reseruata, non potest am-
plius dictum procuratorem reuocare, quia constituens ha-
bet nudum nomen pensionarij, ac etiam quia mandata sunt
248 irreuocabilia, vbi fiunt super eo, ad quod quis de necessi-
tate tenetur, vt per *Bal. in l. 1. n. 11. C. de act. & oblig. cum*
alijs allegatis per Gabriel. de procur. conclus. 2. n. 19. & 36. vt
inpuncto firmauit *Rota penes Seraphin. decis. 531. n. 2. p. 1.*
Cum autem, his sic stantibus, ac attenta huiusmodi
confidentia, sæpe numero lites desuper excitentur, prop-
tereà ad illis obuiandum, opòmè illud videtur in praxi ser-
uandum, quod in Sacro Rotæ Auditorio fuit resolutum.
Nam proposito dubio, An videlicet pensio, & ius ipsius
239 resideat penes eum, in cuius persona, gratia pensionis
facta est, an verò penes eum, in cuius commodum, &
vtilitatem cedit pensio prædicta; Domini constituerunt
tres casus, quorum Primus est, quoties sumus in claris,
veluti, quia Papa dixit, *Concedimus tibi pensionem Cen-*
tum ducatorum super fructibus talibus beneficy, Reperias
Hispanum, qui teneat illam in persona sua, vt supra di-
ctum est, Secundus casus in Curia Romana frequentior
est, quando gratia facta fuit alicui Hispano, & Papa dixit,
Assignamus pensionem hanc N. Hispano ab pragmaticam, &
volumus, quod illam exigat ad commodum B. quo casu ius re-
sidet penes N. nominatum, & non penes B. excepta vtilita-
te, & commodo pensionis. Tertius casus est, quando su-
mus in dubio, & tunc recurrendum est ad verba supplica-
tionis & litterarum, vt in vna *Ispalen. Pensionis die 13. Fe-*
bruarij 1573. relata per Paris. d. quæst. 4. num. 61.
Ad occurrendum modò litibus supradictis, ac pro præ-
missorum declaratione dicendum est, quod si reseruata
prædicta pensione in capite Hispani, ille, siue eius transl-
latarius decedat, etiam in vita Itali, ad cuius commodum
pensio est reseruata, certum est pensionem expirare, & om-
nem commoditatem; cum ius resideat penès dictum His-
panum, vt firmat *idem Paris. loco citato num. 62.* ex eo,
quòd pensio extinguitur per mortem Hispani, non autem
illius, cuius est commodum, siuè vtilitas: & quod ita vidit
practicari. Proindequè cum possit pensio extingui, tàm per
mortem personæ contemplatè, quàm reseruatarij, penes
250 quem adest ius dictæ pensionis, introductus fuit vsus Da-
tariæ Apostolicæ, vt simul cum dicta pensione in perso-
na Itali, datetur, etiam facultas eam transferendi, vt oc-
currente pèriculo vitæ reseruatarij, ne persona contempla-
ta careat huiusmodi pensione], fiat illius translatio in
aliam personam, qui eam soluet dictæ personæ contem-
platæ; quam quidem translationem facere potest prædi-
ctus reseruatarius in alium, & sine aliqua solemnitate, aut
scientia, seù consensu pensionarii, vt in *dicta Hispalen. Pen-*
sionis, num. 1. nam huiusmodi commoditas liberè potest in
alium transferri, & cedi, *leg. necessario, §. fin. de peric. &*
com. rei vend. etiam sine solemni aliqua nominatione; ex eo
quod non reperitur iure cautum, quod transferendo vtili-
tatem terminorum pensionis decursorum, & decurren-
dorum, aliqua requiratur solemnitas; sed tantùm in iu-
re, & titulo ipsius pensionis reperitur hoc expressum in
litteris, & aduertit etiam *Garc. dicta par. 1. cap. 5. num.*
269. quod reseruatarius, in cuius persona fuit pensio re-
seruata, potest validè eam transferre, illiusque cassationi
consentire, sine consensu illius, in cuius commodum est
ipsa pensio reseruata. Sicut etiam, ex eadem ratione potest
talis reseruatarius huiusmodi pensionem simpliciter, &
in totum extinguere ad commodum, & vtilitatem per-
sonæ contemplatæ sub consueta formula, qua Dataria
Apostolica vti consueuit, videlicet.

Beatissime Pater. Cum deuotus vester, Celi-
donius Ximenes, cui aliàs pensio annua ducatorum
C. super perpetui simplicis beneficijs ecclesiastici,
&c. quod ad præsens N. clericus obtinet, fructi-
bus, &c. eidem Celidonio, vel procuratori suo,
&c. certis ex causis, &c. cassationi, &c. non-
nullis anticipatis, seu anticipandis solutionibus,
&c. consentiat, &c. pensionem annuam, &c. de
expresso eiusdem Celidonij consensu cassare, &c.
prout in formula consueta huiusmodi cassationis suo loco
inferenda. Et in calce supradictæ supplicationis additur per
Reuisores, *Et de consensu*, & à tergo eiusdem extenditur,
idem consensus de more Notariorum Cancellariç, seù Came-
ræ Apostolicæ, videlicet. *Die, & mensis, &c. Anno, &c. Re-*
troscriptus D. Celidonius præsens, &c. retroscripta cassationi
pensionis, &c. consensit iurauit, &c.
In proposito igitur quando Papa reseruat pensionem, vel
eam transfert ad commodum alterius, quàm reseruatarij,
tota illa forma, quæ circa modum consumitur, considera-
tur simpliciter tamquàm causa, ordinata ad suum finem, qui
quidem finis, seù causa ipsa finalis gratiæ ponitur ex toto su-
per commodo, & vtilitate personæ contemplatæ, vt elegan-
ter tradit *idem Lotter. d. q. 36. n. 109.* & idem fuit conside-
ratum in supradicta *Ispalen. Pensionis num. 9.* per hæc verba.

Quintò, quia cum habeamus tex. expressum in
litteris reseruationis pensionis, quod ista pensio stet
cum facultate transferendi, & sic duret ad vitã
duorum, non interest Ecclesia, an duret ad vitam
duorum Italorum, vel ad vitam duorum Hispa-
norum; quia in istis, de iure non reperitur expressũ,
quod sit interesse considerabile. Ideo cum pensio non
sic duratura, nisi ad vitam duorum, magis propor-
tionabile, & probabile est iuxtà verisimilem mẽtẽ
concedẽtis, quod duret potius ad vitã duorũ Italorũ
quã ad vitã duorũ Hispan. Et dicere, quod facultas
transferendi sit imposita tantũ ad tuendã vtilita-
tem vnius Itali, & illius vitam tantùm, est diui-
nare, imò corrigere litteras, quæ indistinctè, & ge-
neraliter dant istam facultatem transferendi.
vt sunt formalia verba *d. decis. d. n. 9. quæ est 400. p. 1. diuers.*
& subditur *n. seq. vers. Septimo quia*, quod licèt istæ faculta-
tes transferendi petitæ in huiusmodi pensionibus datis Hispa-
nis in confidentiam, non soleant componi, sicut fit de alijs
translationibus, id non est, ex eo, quod pensio non sit dura-
tura ad vitam duarum personarum, prout aliæ pensiones cũ
similibus facultatibus concessæ; sed quia conceduntur fami-
liaribus, & alijs personis caris ipsi Papæ, quæ solent eximi ab
istis compositionibus.
Ea cum pariter ipsa pensio cesset per mortem eius, penes
quem est commodum, & vtilitas, ita etiam post illius obitum
extinguitur ius personç, in cuius capite fuit reseruata, etiam
dicta persona viuente; quid dixerit *Nauar. cons. 62. de simon.*
incip. Quæritur, nam in fine eiusdem cons. dicitur, Aduerten-
251 dum, referri in Sacro Rotæ Auditorio pronunciatum, pen-
siones, quæ Italo in caput Hispani reseruantur, extingui tam
per mortem Itali, quàm Hispani.
252 Nam licèt, re vera, ius pensionis resideat penes eum, in
cuius persona fuit reseruata, attamen satis videtur clarum,
quod cum pensio sit reseruata contemplatione, & ad commo-
dum alterius personæ, locum habet prædicta *decisio Ispalens.*
in qua fuit resolutum, pensionem positam in capite Ludoui-
ci ad commodum Cardinalis Neapolitani cessare, & extin-
guitur per obitum prædicti Cardinalis, ex eo quod non præ-
dicto pensionario, qui nudum tantùm habet nomen in hu-
iusmodi reseruatione, sed ipsi Cardinali facta est gratia præ-
dictæ pensionis; & Papa non assignasset pensionario, nisi in-
tẽdisset prouidere prædicto Cardinali, quo moriente, corruit
totum factum, vt optimè tradit *Garc. d. p. 1. cap. 5. num. 266.*
nequè obstat, quòd pensio, sicut morte pensionarij, cessasset,
per mortem tamen Cardinalis non debetur expirare; nam
respondetur, quòd esset contra mentem Papæ, qui hoc face-
re cogitauit ad commodum Cardinalis non autem illius
in cuius capite est pensio reseruata; ac proinde cessat
per obitum vtriusquè, cum in persona vtriusque con-

fiſſet, vnius videlicet quoad ſubſtantiam, & formam, alterius verò quoad commodum; proindeque conueniens eſt, quod altero eorum deficiente extinguatur, quàm quidem deciſionem refert fuiſſet approbatam viuæ vocis oraculo à Gregorio XIII. in plena ſignatura idem *Garc. c. 7. num. 267.* & dixit *Germon. de indult. Cardin. §. ſi verò illa nu. 56.*

Dubitari nihilominus quandoque contingit, an verè talis penſio ſit confidentialis, vel ne, ſtantibus præmiſſis, prout dubitari valdè poteſt, cum agatur de re, quæ de directo minimè poteſt probari, proindeque difficilis pro-
253 bationis, vnde procedendum eſt per probationes, per coniecturas, per circumſtantias, & præſumptiones, quę ſufficiunt, vt *per DD. in cap. præterea, de teſt. Decia. conſil. 543. num. 13.* & fuit tentum in vna *Mindonien. Canonicatus, & præb. 26. Octobris 1551. coram Dom. Antonio Auguſtino*, teſte *Capuiaquen. deciſion. 20. num. 6. par. 1. Pariſ. de confid. quæſt. 71. num. 1.* quia confidentia eſt ſpecies ſimonię, & dicitur ſimonia conuentionalis, quæ probatur ſignis, indicijs, & præſumptionibus ſicut etiam dicitur, quod quando aliàs illa ſecretò inter coniunctos, & amicos tractatur, præſumptiones, & coniecturæ ſufficiunt, *idem Pariſ. loco citato num. 4. & 5.* & in puncto firmat *Lotter. dicto lib. 1. quæſt. 36. num. 105.* ſubdens quod recurrendum eſt ad coniecturas, quæ in hac materia ſufficiunt: quod regulare eſſe ait in omni materia, quæ directo probari non poteſt, per *text. in leg. empt. Cod. plus val. quod agitur Alex. conſ. 197. num. 7. lib. 7.*

Et in propoſito confert caſus in vna *Tarraconen. Penſionis, penes Seraphin. deciſion.* 1088. vbi cum fel. record.
254 Gregorio XIII. anno 1582. reſeruaſſet penſionem quingentorum ſcutorum in perſonam Antonij, contemplatione tamen Cardinalis Commendoni; & titularis ſe obligaſſet in forma ſolita, fuit hæc penſio, viuo Cardinale ſoluta; ſed cum poſt eius obitum prætenderet quidam Abbas, Nepos dicti Cardinalis, vtilitatem, & commodum ad ſe ſpectare, titularis prætendebat, penſionem eſſe extinctam morte Cardinalis; at verò pro parte Nepotis, ac præcipuo fundamento ſuæ intentionis, allegatus fuit liber Datariæ Apoſtolicæ conſcriptus à quodam Petro Antonio, tunc temporis miniſtro Datarij, in quo in margine dictæ penſionis aderant hæc verba, videlicet, *Nepoti Cardinalis Commendoni, intuitu ipſius Cardinalis*, & quamuis titularis, hoc non obſtante, prætenderet extinctionem penſionis; ex eo, quòd eſt illa reſeruata ad commodum Cardinalis, ſtante quod apoſtilla cantabat, *intuitu Cardinalis*, & quod ſtatim, adueniente primo termino ſolutionis penſionis, ea fuit ſoluta Cardinali, nec non ſolutiones factæ Nepoti fuerunt poſtmodum per eundem poſitæ in computum Cardinalis: quæ res arguit, ipſum eas recepiſſe, non tàm nomine proprio, quàm Cardinalis; proindeque non debeat obſtare adnotatio prædicta facta in libro Datariæ, tanquàm in libro priuato, qui non facit fidem, vt aliàs ſenſit Rota in vna *Pampilonen. Penſionis coram Bubalo*; & quatenus eſſet adhibenda, cum non contineat nomen proprium Abbatis, ſed tantum ſcriptum ſit, *Nepoti Cardinalis*, propter incertitudinem non concludit, *leg. duo ſunt Titii, de teſtam. tut. l. non hoc Cod. vnde legit.* cum ſimilibus. De his tamen iuribus nulla fuit habita ratio;
255 ſed potius, prædictum librum Datariæ fuit dictum, probare, eique eſſe fidem adhibendam; cum liber, & manus prædicti miniſtri Datariæ fuerint recogniti, ſitque ſcriptus per Officialem ad id deputatum, & fuit dictum in ſuperius allegata *deciſion. Buratti 791. num. 3.* & in alia *Caſtellanaten. Canonicatus* 888. *num. 4.* vbi quod liber Datariæ
256 præualet teſtibus, & *num. ſequen.* quod non admittitur probatio per teſtes; niſi in defectum dicti libri; quia non
257 licet arguere Datarium, eiuſque libros de mendacio, *Guidobon. deciſion. 75. alias 71.* & in vna *Burgenſ. Abbatia 16. Martii 1592. coram Gypſio*, & in terminis penſionum confidentialium *Buratt. deciſ. 385. num. 9.* & in alia 724. *num. 9.* dicens quod atteſtatio Domini Datarij, etiam poſt dimiſſum officium, licèt non probet concludenter, magnam tamen
258 facit præſumptionem circa huiuſmodi penſiones confidentiales. Cum etenim reſeruationes huiuſmodi fiant ſuppoſita alterius perſona, non poteſt aliunde haberi veritas, quam ex huiuſmodi libris, & quinternis; quo caſu, ratione publicæ vtilitatis, neceſſe eſt, vt eis fides adhibeatur, vt dicitur de teſtibus familiaribus admittendis, ad id probandum, quod domi geſtum eſt, & quòd per alios probari non poteſt, vt in *dict. Seraph. deciſ.* 1088. *num. 5. & num. ſeq.* ſubditur, quòd aliàs ſemper in incerto eſſet, ad quem ſpectaret penſionis commoditas in graue præiudicium eorum, qui eam ſoluere tenentur, & tàm in prędicta *deciſ.* 1088. quàm in alia 1108. ſuper eadem re plenè diſcutiuntur ſupradictæ coniecturæ, quòd prædicta penſio non erat ad commoditatem dicti Cardinalis, per cuius obitum prætendebat titularis, penſionem eſſe extinctam; ſed illa intelligebatur reſeruata ad commodum, & vtilitatem dicti Nepotis. Et iterum propoſita dicta cauſa *Tarraconen. Penſionis*, fuit deciſio confirmata; cum fuiſſet pro ſufficienti probatione habita illa, quę
259 colligitur ex libro Datarij, qui probat qualitatem gratiæ, & fuerunt reiecta contra prædictum librum deducta; cum fuerit recognita manus ſcribentis, qui in Dataria habetur pro
260 bono, & fideli. Nec habita fuit ratio, nouiter per informantes conſiderata; quod in dicto libro reperiretur ſcriptum, *Intuitu Cardinali*, quia huiuſmodi verba potius oſtendunt contrarium, cum non potuiſſet dici penſio intuitu Cardinalis reſeruata, ſi ad ipſiuſmet Cardinalis commodum ſpectaret; ac proinde fruſtratoria fuiſſet mentio nepotis, vt in *d. deciſ.* 1108. penes eundem *Seraph.* vbi per plura exempla, id abundè probatur.

Et ſic videmus, quòd pro elicienda deſuper veritate, ac intentione Summi Pontificis in huiuſmodi reſeruationibus confidentialibus, ſemper recurritur ad prædictas præſumptionem, & coniecturas, ad ignoſcendum ad cuius commodum ſit penſio ipſa reſeruata, prout in ſimili fuit deductum in ſuperius duabus allegatis deciſionibus *Nouarien. Penſionis*, in quibus concludebatur pro validitate penſionis reſeruatę in perſona filij, ad vtilitatem patris cæci, & miſerabilis, vt ſupra dictum eſt: & pro hac confidentia probanda, allegabatur, quod pro parte dicti patris fuerunt porrecti Papæ ſupplices libelli, atteſtatio Domini Datarij illius temporis, remiſſio impenſarum per Officiales, condonatio Componendæ, & alia, quæ arguebant voluntatem Papæ concedendi penſionem eidem perſonæ miſerabili; licet poſtmodum Rota in eadem cauſa *Nouarien. Penſionis*, receſſit à duabus deciſionibus antea factis ſub die 11. Decembris 1624. attentis in contrarium vrgentioribus pręſumptionibus pro titulari beneficiato, vt aliàs diximus. Hæc autem paucula obiter dicta ſint, præter ea, quæ ad quartum requiſitum beneficij eccleſiaſtici pertinent, ne vlterius videar extra propoſitum, diuagari.

SVMMARIVM.

261 *Beneficium eccleſiaſticum in perpetuum conferendum.*
262 *Beneficia ſæcularia ſunt perpetua, regularia verò, manualia.*
263 *Beneficia ſæcularia, poſſunt ex conſtitutione eſſe manualia, & è contra.*
264 *Beneficiorum regularium impetratio valet, non facta mentione manualitatis.*
265 *Et quarè.*
266 *Vnionis gratia, tacita manualitate in beneficio ſæculari, eſt ſubreptitia.*
267 *Cancellariæ Apoſtolicæ praxis circa Commendam Monaſterii, quod Conuentu caret.*
268 *Monaſteria, quæ Conuentu carent, cadunt ſub regulis Apoſtolicos.*
269 *Beneficium dicitur perpetuum, ad differentiam manualis.*
270 *Verbum*, ad nutum, *quomodo accipiatur.*
271 *Verbum*, voluntas, *quid importet.*
272 *Amouendi facultatem habens, non tenetur ad obſeruantiam iuris.*
273 *Patronus poteſt abſquè cauſa amouere Capellanum amouibilem, & alterum præſentare.*
274 *Quod tamen intelligendum ceſſante odio, ſeù malitia in amouente.*
275 *Manualitate attenta, non datur amoto, reſtitutio.*
276 *Et quomodo id intelligatur.*
277 *Manualitas quoad regulares, quomodo differat à manualitate quoad ſæculares.*
278 *Manualitas non ſtat in natura beneficij, quod eſt perpetuum, nec per amotionem beneficiati, deſinit eſſe perpetuum.*
279 *Beneficia manualia, quomodo poſſint eſſe perpetua.*
280 *Beneficium manuale, eſt vere, & ſimpliciter beneficium.*
281 *Beneficia amouibilia poſſunt conferri in titulum.*
282 *Beneficia ſunt perpetua de iure poſitiuo.*
283 *Beneficia regularia, de ſui natura non perpetua poſſunt effici perpetua, & è contra.*

284 *Beneficia sacularia possunt effici amonibilia ex lege fundationis.*
285 *Capellania, etiam mannalis, collata per Ordinarium, indicatur beneficium ecclesiasticum.*
286 *Simonia committitur in beneficijs manualibus, sicut in cateris beneficijs.*
287 *Beneficium perpetuum, ex causa fit manuale, & non amplius ab Episcopo conferendum, & quomodò id intelligatur.*
288 *Beneficia sacularia perpetua, per Papam tantùm, non autem per inferiorem, ad tempus conferri possunt.*
289 *Beneficia potest Papa conferre in perpetuum, & ad tempus, ac sub conditione, & vt magis voluerit.*
290 *Beneficia manualia non rarò conferuntur à Papa in perpetuum, expressa sibi tamen manualitate.*
291 *Beneficium, in dubio præsumitur perpetuum.*
292 *Papa conferendo beneficium, non censetur voluisse illius naturam mutare.*
293 *Vltimus status collatiuus beneficii quid operetur.*
294 *Beneficij manualis resignato ad fauorem, quomodo à Papa admittatur.*
295 *Vnio beneficii manualis non valet, si Papa non sait expressa manualitas.*
296 *Ecclesiæ receptitiæ beneficia non possunt resignari, neque permutari, & quare.*
297 *Ecclesiam esse receptitiam, si narretur Papæ, illorum beneficiorum resignationes, & permutationes validæ ob eo admittuntur.*
298 *Collatio beneficii amouibilis, facta à Papa, non reuocatur ab Inferiore.*
299 *Collatio facta à Papa de beneficio manuali, intelligitur ad vitam Oratoris, expressa tamen manualitate.*
300 *Actus, certo tempore non conclusus, perpetuus reputatur.*
301 *Commenda, perpetua in dubio censentur, nisi contrarium appareat.*
302 *Dispositio generaliter loquens, generaliter intelligenda.*
303 *Argumentum valet de personis, vel rebus ad tempus.*
304 *Commendas hodiernas, esse perpetuas habetur ex illius formula, & quænam illa sit.*
306 *Beneficium manuale pluries in titulum perpetuum per Papam collatum, succedente illius vltima vacatione ad manualitatem reuertitur.*
306 *Res de facili ad suam primæuam naturam reuertitur.*
307 *Papa præsumitur beneficium contulisse secundum eius statum.*
308 *Beneficia manualia hodie cum difficultate à Papa conferuntur in titulum perpetuum.*
309 *Beneficium collatiuum præsumitur ex illius vltimo statu sic collatum.*
310 *Vltimus status in beneficialibus pluribus effectibus deseruit, & quibus.*
311 *Et consideratur tempore vacationis, seu impetrationis beneficij.*
312 *Iudicatur in vnaquaque re secundum tempus dispositionis.*
313 *Vltimus status indicat, eumdem statum fuisse in præteritum.*
314 *Vltimus status, non constito de contrario, inducit præsumptionem similis de præterito.*
315 *Beneficia tale præsumitur, in quali statu reperitur tempore vacationis.*
316 *Status beneficii duplici modo deprehenditur, nempè per veram, ac præsumptam probationem.*
317 *Præsumpta probatio quænam sit in beneficialibus.*
318 *Vltimus status sufficit pro iustificanda gratia.*
319 *Et intelligitur, dummodò fuerit sortitus effectum.*
320 *Vltimus status declaratur per plures regulas, vt hic.*
321 *Patres Societatis Iesu, qui emiserunt tria vota simplicia, possunt retinere beneficia sæcularia, & pensiones.*
322 *Beneficia omnia censentur sæcularia.*
323 *Beneficium, vt intelligatur regulare, per quot tempus debet tanquam tale gubernari.*
324 *Statum tribuit beneficio de sæculari in regulari, & è contra, cursus quadraginta annorum.*
325 *Statutum beneficij regularis, in sæcularem, & è contrà, potest Episcopus mutare.*
326 *Status regularitatis quomodo requirat præscriptionem quadraginta annorum.*
327 *Cancellaria Apostolica, quid sentiat circa mutationem status beneficii sæcularis, & beneficij regularis.*
328 *Beneficium, an fuerit tentum per regularem, vt regulare, an verò, vt sæculare, quomodo dignoscendum.*
329 *Beneficia fundata in Ecclesiis regularium, possunt conferri Clericis sæcularibus.*
330 *Et quomodo id procedat.*
331 *Fundatores possunt fundare Capellanias in Monasterijs, & Ecclesiis Regularium pro Clericis sæcularibus de consensu Superioris, & Ordinarii.*
332 *Collatio Papæ non mutat statum beneficii.*
333 *Et quomodo id procedat.*
334 *Collationes Apostolicæ inualidæ non mutant statum.*
335 *Vltimo statu in iudicando, attenditur, quis sit in possessione conferendi.*
336 *Possessio, non autem proprietas in collationibus beneficiorum attenditur.*
337 *Possessor bonæ fidei facit fructus suos.*
338 *Fructus iuris conferendi, eligendi, seu præsentandi, pertinent ad bonæ fidei possessorem, non autem ad dominum.*
339 *Aliud est, esse collatorem, vel patronum, aliud verè habere ius conferendi, vel præsentandi, quia vnum respicit petitorium, alterum possessorium.*
340 *Ius præsentandi habens, non inde sequitur, quod habeat ius patronatus.*
341 *Et quare.*
342 *Præsentatio quomodo competat quandoquè per viam simplicis petitionis.*
343 *Consuetudo Mediolani, quod ad petitiones Parochianorum instituantur Rectores.*
344 *Possessio, seu quasi iuris conferendi acquiritur per vnicum actum.*
345 *Etiam si collatio fuerit facta per assertum Vicarium.*
346 *Ac etiam per Vicarium generalem, mortuo Episcopo, ante notitiam obitus.*
347 *Proprietas non habetur in consideratione, sed nudum exercitium possessionis.*
348 *Papa censetur rescribere secundum ius commune.*
349 *Vltimus status quomodo attendatur pro sustinenda collatione beneficii.*
350 *Beneficia omnia præsumuntur libera.*
351 *Iurispatronatus probationes post Episcopi collationem, illam non irritant.*
352 *Instrumentum dicitur probatio euidens, ac facit rem notoriam.*
353 *Possessio conferendi beneficium, vti liberum sufficit.*
354 *Iurispatronatus probatio, post collationem Episcopi, deseruit pro aliis futuris vacationibus.*
355 *Proprietas absorbet possessionem, & quomodo n. 359.*
356 *Collatio beneficii iurispatronatus, vt valeat, quomodo intelligenda.*
357 *Veritas, ante completum negotium declarata, præfertur opinioni, quæ non attenditur in præiudicium veri concurrentis.*
358 *Præsentatio illius, quem Ordinarius scit non habere ius, est spernenda.*
360 *Præsentatus a bonæ fidei possessore non amouendus, quamuis postea constet, illum non esse patronum.*
361 *Vltimus status suffragatur, etiam contra prouisum Apostolicam.*
362 *Vltimus status non attenditur, quando constat de anteriore, & sic de veritate in contrarium.*
363 *Vnio extinguit titulum beneficii.*
364 *Præsentatio facta per possessorem, etiam violentum, si de violentia non constet, valet.*
365 *Prædo est etiam in sua possessione tuendus, nisi constet de mala fide.*
367 *Legitimè factum, non irritandum, licet ad eum casum deuenerit a quo incipere non poterat.*
368 *Prouisio Apostolica non mutat statum, seù quasi possessionem iurispatronatus.*
369 *Sed quando contrarium non apparet, illum corroborant, & declarant.*
370 *Nisi tamen appareat de Papa voluntate illum mutandi.*
371 *Solutio fructuum facienda possessori putatiuo non autem proprietario, qui caret possessio.*

Praxis Quinti Requisiti Beneficij Ecclesiastici scilicet, quòd illud sit perpetuum.

C A P V T VI.

QVoad Quintum requisitum beneficij ecclesiastici, videlicet, quod illud non ad tempus, sed in perpetuum
261 conferatur, satis patet ex *cap. sanctorum, 70. dist. c. penult. de cler. agrot. Abb. cons. 47. num. 1. vers. item quia*, nam talis est illius natura, *c. pracepta, 55. dist. c. veniens, cum ibi not. de fil. preb. Lap. alleg. 9. Cassad. decis. 12. num. 9.*
262 *de preb.* dicens, quod beneficia sæcularia sunt perpetua, regularia verò, omnia manualia, seù ad nutum Superiorũ amo-
263 uibilia, nisi sint curata, aut electiua; quodquè ex constitutione possunt sęcularia esse manualia, *idem Lap. d. alleg. 9.* sicut etiam regularia, ex alijs causis possunt fieri perpetua, &
264 huiusmodi beneficiorum regularium valet impetratio, non
265 facta mentione manualitatis: quia Papa, eo ipso, quod exprimitur, beneficium esse regulare, intelligit, quod est amouibile, nisi esset curatum, vel electiuum, vt dictum est, sicut etiam de beneficio sęculari, quod licet non exprimatur, quod sit perpetuum, valet nihilominus impetratio, non facta mentione de perpetuitate, nisi tamen esset manuale ex aliqua Constitutione, seù alio modo, quia collatio tunc teneret, non facta mentione manualitatis, vt dicitur in prædicta *decision. num. 9.* Vndè videmus quod in quibuscunquè beneficiorum impetrationibus, semper in exordio supplicationis Papæ porrigendæ, dicitur, *Cum perpetuum simplex beneficium ecclesiasticum, &c.* sicut aliàs diximus, quod si ipsum beneficium aliter reperiretur, quàm, vt exprimitur, collatio sicut etiam quæcunquè alia dispositio, esset subreptitia.

Vndè fuit aliàs dictum, stantibus supradictis, in vna *Camerinen. Prioratus*, relata per *Cassad. in d. decis. 12. num. 10.*
266 *de preb.* quod gratia vnionis, tacita manualitate in sæculari, esset subreptitia, & allegat ad hoc stylum Cancellariæ, quæ, quando non est Conuentus in Monasterio, exprimit. *Monasterium, quod Conuentu caret*, quando verò adest, non aliter exprimitur, sed solum dicit, *tale Monasterium*, quasi primum Papa ignoret, secundum intelligat ex expressione Monasterij.
267 Quarè praxis est Cancelleriæ Apostolicæ, vt si in supplicatione dicatur, Monasterium, quòd in commendam datur, Conuentu carere, in litteris exprimendum est eo modo, quòd Conuentu caret, nec debet aliquid dici de obedientia præstanda à Conuentu, si ad Conuentualitatem reducatur; quia videtur, intentio Papæ esse, date in commendam, quatenus Conuentu careat, aliter enim dicendum esset, si daretur in titulum: quia tunc illa verba, *si ad Conuentualitatem reducatur*, possunt apponi, &c. vt in *notab. eiusdem Cancell. fol. mihi 80. a tergo.*

Hoc etenim ita seruatur, quia nonnulla adsunt hodiè Monasteria, quæ Conuentu destituta fuerunt, & proinde nõ
268 prouidentur per electionem, sed cadunt sub regulis Apostolicis, *Lotter. de re benef. d. lib. 1. q. 26. nu. 37.*

In proposito autem huius quinti requisiti, nempè, quòd beneficium debeat esse perpetuum, tenuit etiam *Cæsar. Grass. decis. 13. n. 7.* cum alijs allegatis per *Buratt. decis. 224. n. 4.* Et
269 dicitur perpetuum, ad differentiam beneficij manualis, & ad nutum amouibilis, videlicet, quando testator per suam ordinationem, ab Ordinario confirmatam, fundauit, & dotauit beneficium, seù Capellaniam, & voluit, ac disposuit, se eiusquè hæredes, & successores apponere Capellanum, seu beneficiatum ad eorum nutum amouibilem, tunc enim patronus ad suum nutum, suamquè liberam voluntatem potest amouere Capellanum, seu beneficiatum, illud namq; verbum,
270 *ad nutum*, vt ex sua significatione patet accipitur pro voluntate, vt per *Garc. de benef. p. 1. cap. 2. nu. 85.* & verbum,
271 *voluntas*, importat liberam, & absolutam voluntatem, non autem regulatam; & propterea, qui facultatem habet
272 amouendi, non tenetur ad obseruantiam iuris, *Felin. in c. 1. sub n. 30. de constit. Imol. in l. si sic ver. quid de verbo,*
273 *liberam, ff. de leg. 1.* & sic absquè causa potest amouere Capellanum, & alterum præsentare; quòd quidem locum habet, non modò in prima vice, seù etiam toties, quoties patronus voluerit: quia ita est de intentione disponentis: eademq; ratio militat in vlterioribus, vicibus, quæ in prima: nec ait maior ratio de vno Capellano, quàm de alio, *idem Garc. loc. cit. n. 86.* Vel alio modò dicitur manuale, ex eo, quòd Superior, qui contulit, pro libito, ad manum suam potest illud reuocare: aut quia, illius natura est, vt illi præsidens, ad nutum Superioris amoueatur: ita vt si Abbas paciscerετur, non amouere monachum ab administratione, huiusmodi pactum non valeret; quinimmò, quòd posset illum amouere: etiam si iurasset non amouere: quia in istis beneficijs manualibus, seù ad nutum amouibilibus datur remotio, etiam sine aliqua
274 causa, cessante tamen odio, seù malitia in amouente, vt fuit dictum in vna *Regin. Pratensi spolij impressa penes Farinac. decis. 325. nu. 2. p. 3.* ex pluribus iuribus ibi allegatis, & in vna *Engubina Beneficij penes Buratt. decis. 382. n. 4.*
275 Ac proinde, stante huiusmodi manualitate, non datur
276 amoto restitutio, nisi tamen talis amotio fiat à non habente potestatem amouenti, & sic ab extraneo: quo casu competit ipsi amoto restitutio, vt fuit notabiliter dictum in præfata *decis. Regien. num. 3. Canal. decis. 72. num. 4.* dicens, quòd licèt Capellania esset manualis tamen non videbatur benè facta priuatio, & amotio, non probata causa priuationis, & quod proinde competit restitutio, *Rota decis. 6. de rest. spol. in antiq.* nam licèt aliàs Rota sequuta fuerit eam opinionem, vt in manualibus possit amotio fieri, etiam sine causa, id tamen intellexit, non subsit causa malitiæ, & præsumptio odij, *Franc. in cap. cum singula, n. 5. de preb. in 6.* & fuit dictum in vna *Aquilan. Prioratus quæst. 778.* inter impressas *diuers. par. 1.* cum alijs relatis in *d. decis. Canal. num. 5.* circa quod videndus, etiam est *Lotter. d. lib. 1. quæst. 33. nu. 2.* qui *num. 5. cum pluribus seq.* id adijcit discriminis inter ma-
277 nualitatem, quoad regulares, & quoad sæculares: quòd in sæcularibus constituetur in ipsa substantia beneficij, virtute dispositionis adiectæ in limine fundationis, quæ, vbi per Superiorem approbata est, venit omnino seruanda. In regularibus autem hæc qualitas manualitatis non constituitur aliquo modo in substantia beneficij; quia, etsi reputetur manuale, id tamen non prouenit ex natura ipsius beneficij, sed ex virtute professionis religiosi, qui, cum sit sub obedientia sui Superioris, nec habeat velle, nequè nolle, cogitur, statim ac reuocatur, beneficium dimittere: proindequè manualitatis vis stat in ipsa obedientia, non autem in natura beneficij, quod per-
278 petuum est, nec tale esse desinit per remotionem obedientiarij: *Gambar. de auth. leg. à lat. lib. 4. num. 15.* distinguens etiam inter manualia regularium, & manualia sæcularium Clericum: dicens, quod manualia regularium, sunt in se perpetua, quia illa facultas amouendi religiosum, descendit magis a vi professionis, vt dictum est, quod à natura beneficij, *vt in Clemen. 1. de suppl. neglig. prel.* ac proinde ex huiusmodi ratione, beneficia manualia possunt esse perpe-
279 tua, considerato, quod Prælatus forsan beneficiatum non amouebit, & sic beneficium erit perpetuum, *Rota decis. 739. nu. 5. p. 1. diuers. Gonz. ad reg. 8. Cancell. glos. 5. §. 6. num. 31.* Quia licèt huiusmodi beneficia regularia tolli possint, id non habent ex sua institutione, sed ex eo quod is, qui ea obtinet subiectus sit Superiori, quoad officia, habitationem, totamquè vitæ directionem, vt per *Garc. in addit. ad tractatum de beneficijs par. 1. cap. 2. nu. 78.* qui subdit *nu. 79.* ex *Azor. instit. mor. p. 2. lib. 8. cap. 26. quæst. 12.*
280 quòd manuale beneficium, est verè, & simpliciter beneficium, nam non confertur ad tempus certum, & determinatum, quia hoc repugnat cum natura beneficij, sed ad tempus incertum, & infinitum, scilicet quoad illud Superior reuocauerit: quod quidem non tollit beneficij rationem, aut minuit, ac etiam quia sufficit, quod beneficia sint perpetua aptitudinem, & sic dicuntur perpetua, quia certo tempore non limitantur; neque ex eo, quòd sint amouibilia,
281 possunt desinere posse conferri in titulum, quia benè possunt dari in titulum amouibilem, quamuis authoritate Papæ poterit esse, & dari beneficium ad certum tempus, cum esse perpetuum: tantùm sit de iure positiuo, & ex institutio-
282 ne ipsius Papæ. Et ex his ita intelligendam videtur illa communis conclusio, quod videlicet beneficia sæcularia, de sui natura sunt perpetua, regularia verò, manualia, *c. satis peruersum, 56. dist. c. veniẽt, & ibi Felin. de fil. presb. c. ex parte, de cler. agrot.* cũ alijs allegatis per *Mandos. reg. 3. q. 1 r. n. 2.* qui *n. seq.* ait, quod beneficia regularia de sui natura, nõ perpetua,
283 possunt, & aliquando effici perpetua, & è contrà, beneficia sęcularia de sui natura, perpetua possunt, & quandoquè fieri consueuerunt tẽporalia, & pro temporalibus haberi, & ad tempus per Summum Pontificem concedit, *capit. si gratiose.*

de

de rescript. in 6. Lap. alleg. 6. Cassad. decision. 4. de præb.
Ad nostram igitur praxim, circa hoc quintum requisi-
tum, nunc descendendo, notandum est, quòd licet be-
neficiom in eo consistat, quòd nimirum, non ad certom
tempus, sed perpetuò, idest ad vitam Oratoris confera-
tur, vt est tex. in dicto cap. præterea, 55. dist. cap. sanctorum,
70. dist. cap. postulasti, de rescript. cum alijs superius allega-
tis, & adductis per Rebuff. de pacif. possess. num. 287. vers. 5.
dignoscitur; fol. mihi 1242.
Neminem tamen latet, beneficia huiusmodi, eorum ad-
284 huc retenta natura, posse, etiam si sæcularia fuerint, ef-
fici manualia, seù ad nutum amouibilia; potissimum qui-
dem ex lege fundationis, vt fuit dictum in vna Gerunden.
Personatus, & Causa pia 17. May 1630. coram Verospio,
quæ est decision. 379. num. 1. cum pluribus seqq. diuersor. re-
cent. par. 5. in qua, nedum ex parte obtinentis, verum etiam
ipsius beneficij, licèt manualis, non desinit, illud esse perpe-
tuum; quandoquidem in casu dictæ decisionis, ex pacto,
& lege fundationis, poterat beneficiatus, vsque ad tertiam
nominationem, successorem sibi nominare; postmodum
verò succedere deberet causa pia, iuxtà Constitutionem
Synodalem Prouinciæ Tarraconen. nam licèt dictum bene-
ficium perpetuò durare non deberet, sed iuxtà formam fun-
dationis debebat, fieri prædicta nominatio, non propterea
desinit esse perpetoum; eom habeat omnia requisita bene-
ficij ecclesiastici; dum fuit erectum sub nomine beneficij,
authoritate, & decreto Ordinarij; si permutabile, cum
alio beneficio ecclesiastico; vacet per ingressum Religionis;
committatur in eo simonia, & non possit obtineri, nisi à
persona ecclesiastica. Præterea cum de huiusmodi Persona-
tu pluries facta fuerit collatio per Ordinarium, illa sola
285 satis esse potest, vt Capellania, etiam manualis, & amo-
uibilis, iudicari debeat beneficium ecclesiasticum, vt in di-
cta decision. num. 2. quia, sicut dictum est, beneficium sæ-
culare, ex statuto, Constitutione, aut fundatione, potest
esse manuale, & ad nutum amouibile, Lap. dicta allegat. 9.
Cassad. ad dicta decis. 12. num. 9. de præb. Garc. de benefic.
part. 1. capit. 2. num. 75. Ista namquè temporalitas non ex-
cludit statum beneficij, ex eo qood, licèt perpetuitas de iure
sit de essentia beneficij; quòd hic pro quinto requisito adij-
citur non tamen id repugnat, vt speciali iore, aliqua benefi-
cia possint non esse perpetua, vt in dicta decision. Gerunden.
Personatus, & Causa piæ num. 3. & 4. quarè, deficientibus
nominationibus, quas permisit fundator, extinguitor bene-
ficiom, & dos fauore prædictæ causæ piæ applicabatur, sub
num. 5. vers. His itaquè constitutis, & probat Paris. de confi-
dent. benefic. quæst. 18. num. 16. quòd hæc temporalia, seù
manualia, sunt etiam beneficia, & quòd in illis committitur
286 simonia, sicut in cæteris beneficijs, & possunt etiam ad fa-
uorem resignati, vt aliàs diximus.
287 Et consuluit Nauarr. consil. 9. de offic. ordin. posse Epis-
copum, de consensu patroni, beneficium, quòd iam per-
petuum erat, ex iosta causa, efficere manuale, & ad ip-
sius patroni nutum amouibile; ita vt desinat esse beneficium,
ab Episcopo conferendum: & quòd per istam ordinationem,
qua Capella perpetua fit temporalis, extinguitur bene-
ficium, quod erat perpetuum, & consequenter desinit
Ordinarius liberè ius instituendi, & patronus perdit ius præ-
sentandi ad illud; qoia non est amplius tale, sed libertatem ac-
quirit ponendi, & tollendi quem, & quoties voluerit, Garz.
ad reg. 8. Cancell. glos. 5. §. 6. n. 62.
288 Et beneficia sæcularia perpetuò possunt per Summum
Pontificem, non autem per Inferiorem, ad tempus concedi,
c. si gratiosè, de rescrip. in 6. Card. cons. 57. nu. 6. Lap. d. alleg. 9.
Cassad. decis. 4. de præb. quandoquidem ipse Pontifex potest
289 in perpetuom, & ad tempus, & sub conditione, ac vt magis
voluerit, conferre beneficia, cum habeat in beneficialibus ple-
nitudinem potestatis, Paris. in d. tract. de confid. q. 18. n. 4. cum
plurib. seqq. Sicut etiam beneficia manualia in perpetuum
confert, expressa sibi manualitate, vt mox dicetur.
Vnde, neminem Romanæ Curiæ Curialium, hanc inse-
290 ctantium praxim, latet beneficia manualia non rarò à Pa-
pa in perpetuum, ad vitam videlicet Oratoris, conferri con-
sueuisse, sicut pluries in Dataria Apostolica obseruauimus,
cum expressione tamen huiusmodi manualitatis, siue ad nu-
tum amouibilitatis, cum gratia, subreptitia omnino redde-
retur, si huiusmodi tacita manualitate, sub consueta formu-
la porrigeretur supplicatio; veluti dicendo, Cum perpetuum
simplex beneficium &c. vt supra dictum est, quando vide-
291 licet beneficium est verè perpetuum; eum tale) in dubio
præsumatur; & ita dicitur ad distinctionem beneficiorum
manualium, de quibus in dubio Papa prouidere non intendit,
teste Gonz. d. glos. 5. §. 6. num. 19.
Nisi tamen appareat, & exprimatur, illorum collationem,
electionem, prouisionem, aut institotionem, spectare ad Su-
periorem regularem, puta Abbatem, &c. Ludouis. dec. 370.
num. 6. & 7. relata per Buratt. decis. 929. nu. 2.
Vnde Datariæ Apostolicæ vsus est, vt in quacunquè dis-
positione de beneficio manuali, sit de eo omninò mentio fa-
cienda, ad euitandam subreptionem, vt ex pluribis probat
etiam Add. ad eundem Buratt. d. decis. 929. num. 7. plures
ibi ad id allegans decisiones. Ac propterea, quatenus ipse
Pontifex conferret, nulla habita mentione, an videlicet, be-
neficium, sit manuale, vel perpetuum, sed simpliciter confe-
292 rendo, non censetur voluisse mutare statum, naturamquè
beneficij alterare, efficereque perpetuum, quòd erat manua-
le, vt pluribus comprobat Lott. lib. 1. q. 33. nu. 58. cum seq.
licèt verùm sit, quòd ad sustinendam collationem, sufficit
vltimus status, vt inferius dicetur, qui dum reperitur colla-
tiuus, operatur, vt prouisus non sit amouendus, etiam si po-
293 stea detegatur, non esse verè beneficium, sed Capellania
amouibilis: nequè supradicta collatio infringitur, superue-
niente probatione veræ qualitatis, & proprietatis beneficij,
prout tenuit Rot. in vna Elnen. Eremitorij 7. Februarij 1631.
impressa penes Rub. decis. 13. num. 16. & 17.
Et sicut Papa potest simpliciter huiusmodi beneficia ma-
nualia conferre, eo modo, quo supra dictum est, potest etiam
illorum resignationem, ad fauorem alterius admittere cum
294 prædicta manualitatis expressione, Paris. in d. tract. de con-
fid. q. 11. per tot. dicens n. 6. quòd Abbatiæ, & Prioratus Regu-
lares hodie possunt resignari, & dantur in titulum perpetuũ.
Et habetur in Buratt. decis. 929. num. 5. quòd resignatio
295 facta, non expressa manualitate, non sustinetur. & ibi Add.
nu. 7. dicens quòd vnio beneficij manualis non suffragatur, si
Papæ fuit narratum, quòd beneficium erat perpetuum, Ca-
ualer. decis. 350. num. 1. Vnde concludit Gonz. loc. cit. num.
18. quod non modò ipsa vnio, verùm etiam quæcunq; impe-
tratio est nulla, non facta mentione manualitatis, & fuit di-
ctum in vna Soran. Beneficij 28. Iunij 1628. coram Domino
Merlino, & in eadem 5. Iulij 1632. coram Verospio, vt refert
idem Add. ad Buratt. decis. 929. num. 7. sicut dicitur de be-
neficijs Ecclesiæ receptiuæ, in quibus non datur vacatio, ne-
què de illis potest fieri resignatio, nequè permutatio, sed con-
296 festim, ac titularis decedit, beneficia in ea existentia suppri-
muntur, & exprimant, ac cessant, & esse desinunt, iuxtà tex.
in c. dilecto, vers. præterea, de præb. nam ita etiam posset in
huiusmodi Ecclesijs dari casus, quòd si resignationes, seù per-
mutationes fierent in manibus Papæ, sustinerentur, si narre-
tur, quòd prædicta Ecclesia sit receptitia, tunc enim ex vo-
luntate ex ipsius Papæ, qui sciuit statum, & qualitatum di-
ctæ Ecclesiæ, admittendo huiusmodi resignationes, ac per-
297 mutationes, remouetur obstaculum non vacationis, & pro-
uisio censetur facta non secus, ac si esset verè beneficium, vt
fuit dictum in vna Basilien. Canonicatus impressa penes Rub.
decis. 27. nu. 5. 6. & 7.
Circa verò huiusmodi collationem de beneficio amouibili,
ad vitam obtinentis, illud omittere non libuit quòd licèt sit
tale, tamen postquam illud Papa in perpetuum contulit non
298 poterit sic prouisus, ab Inferiore reuocari, siuè Papa sim-
pliciter, siuè per viam nouæ prouisionis, aut confirmationis
prouideat, vt per Io. Andr. Domin. & alijs, in c. præsenti, de
off. Ord. in 6. & in c. cum singula de præb. eod. lib. 6.
Et in facti contingentia, scio euenisse casum de anno 1617.
quo Episcop. Castren. intendebat remouere beneficiatum à
fine cura Ecclesia S. Iustinæ, suæ Diœcesis, quã Paulus V. fel.
record. contulerat ad vitam Dionysii Paoletta, & fuit Episco-
po rescriptum per Io: Baptistam Spatam, Aulæ Consistoria-
lis Aduocatum, suo tempore celeberrimum, dictum Episco-
dum non posse, ratione huiusmodi manualitatis amouere
Capellanum, cum sufficeret, collationem sibi factam fuisse à
Papa, cuius quidem rei rationem assignat Rebuf. de pac. poss. n.
279. fol. mihi 1237. nempè, quod quando Princeps concedit
aliquod beneficium, intelligitur, illud concedere pleno iure, vt
per Bal. in l. benef. ff. de const. Princ. Imol. in c. misi, col. pen. de
præb. ac proinde inferiorem non posse illum reuocare, nisi ex
causis, quibus beneficiatus venit beneficio priuandus; sicut de
Abbate regulare ait idem Lotter. de re benefic. lib. 1. quæ-
stion. 37. num. 75. & sequent. namquè cum Abbas nul-

lum habeat Superiorem regularem, non poterit à Conuentu
reuocari, etiam quòd electio Conuentus vim habere confir-
mationis; quia vbi electus, non subiacet potestati Conuen-
tus. Si verò agatur de Priore Conuentuali, non poterit is
reuocari, nec per Conuentum, nec per ipsum Superiorem,
cui est obedientiarius; cum talis Superior non possit infringe-
re quæ in Capitulo gesta sunt; concludens ibi *num.* 77. quod
si causa amotionis subesset, posset remoueri, habita tamen
cognitione huius causæ, & non aliàs, vt per *Roman. consil.
467. num.* 4. & fuit dictum in vna *Aretin. Commenda penes
Seraphin. decis. 772. num.* 6. quòd in prouisione facta à Papa
de Commenda Religionis, non potest Magnus Magister se
intromittere, nec prouisum remouere, neque aliquid in eius
præiudicium facere, dato, quòd aliter esset ad nutum amoui-
bilis, ex ibi allegatis, præsertim *Felin. in cap. per tuas, num.* 4.
de maior. & obed.

Nec refert, quòd Summus Pontifex, quando confert hu-
iusmodi beneficia manualia, non explicet in litteris suæ pro-
uisionis, se ad Oratoris vitam, beneficium manuale conferre;
quia sufficit, ipsum intellexisse huiusmodi manualitatem, si-
cut in similibus prouisionibus, notoria Cancelleriæ Aposto-
licæ praxi diu edocti sumus; sufficit etenim, nullum in litte-
ris prædictis adesse tempus præstitutum, vt sic talis prouisio
299 ad vitam prouisi Oratoris intelligatur; cum certum sit, hãc
prouisionem, in dubio perpetuam censeri; nisi de contrario
appareat, nec potissima huius rei ratio longè abest; quando-
300 quidem actus certo tempore non conclusus, perpetuus re-
putatur, ad *tex. in l. iurisperitos, in princ. & ibi Bart. ff. de
excus. tut. in 2. lect. l. sufficit, ff. de cond. indeb. glos. t. in cap.
fin. ante fin. de solut. Host. in c. si constiterit, post princip. de
solut.* nam collatio facta de beneficio, perpetua præsumitur,
*Feder. de Senis consil. 32. col. penult. versic. item dubium est,
Clem. et si principali, vers. per electionem. post princip. de re-
script.* & ibi id ampliatur, etiam si concessio, seu collatio sit ad
beneplacitum; aliaquè permulta ad id congerit *Mandos. reg.
30. q. 3. num. 6.* qui ante *num.* 5. idipsum intelligendum esse
301 ait de Commendis, quæ in dubio etiam perpetuæ censen-
tur, nisi contrarium appareat, *Hoied. de incompat. benef. p. 1.*
302 *cap. 14. num. 9.* nam dispositio generaliter de rebus, vel per-
sonis loquens, generaliter debet intelligi, & ita dicendum est,
etiam respectu temporis; quia dispositio generaliter, & in
perpetuum intelligenda est; cum de personis, vel rebus ad
303 tempus, valeat argumentum, *l. milites, §. & quia diximus,
& ibi Bart. ff. de testam. milit. Paris. de resign. benef. lib. 3. q.
1. num.* 113. Verùm quoad Commendas perpetuas, hodier-
nis temporibus satis, superque constat ex modernis formulis,
Papam velle ad vitam commendare, vt liquet ex notorio sty-
lo Cancellariæ Apostolicæ, quæ in huiusmodi Commendis
304 sic illius litteras concipit, nempè, *Tibi, per te, quoad vixe-
ris, tenendum, regendum, & gubernandum, &c.* & latius dixi
in mea Praxi *Dispens. Apost. lib. 6. cap. 4. nu. 27.*

Et subsequenter, omittendum non est, quòd si beneficium
manuale, etiam pluties in titulum per Papam conferatur, ef-
ficiaturquè proinde perpetuum, idest ad vitam obtinentis,
305 succedente tamen postmodum illius vacatione, illud ad suã
pristinam manualitatem reuerti, non ambigitur: tùm quia
306 res de facili ad suam primæuam naturam reuertitur, *lege si
vnus, §. quod in specie, ff. de pact. ab exordio, & ibi glos. ante
penult. 35. dist. Mandos. reg. 3. quæst. 11. num.* 4. tùm quia
eiusdem beneficij status nunquam immutatus censetur, aut
307 alteratus: ex eo quòd idem Pontifex præsumitur illud con-
tulisse secundum eius statum, quo ante illius collationem exi-
stebat, ac secundum illius naturam, & dixit notabiliter *Felin.
in cap. constitutus, num. 10. de rescript.* quòd iste punctus est
quotidianus, quando videlicet, collatio Papæ de beneficio
annali, vel manuali, facit illud perpetuum, per iura ibi per
eum allegata, & sequitur *Achill. de Graff. decis. 8. num. 7. de
præb.* nam ipso beneficio postmodum vacante, reassumit natu-
ram suam, vt dictum est, *Bart. in cap. porrecta, column. 2. de
confir. vtil. vel inut. idem Felin. in cap. in nostra, col. vlt. de
rescript Rebuff. in tract. de pacific. possess. nu. 279. idem Achill.
d. decis. 8. nu.* 8. nam dato, quòd pro illa vice efficiatur per-
petuum, tamen, cum postea vacat, redit ad manualitatem,
Lap. alleg. 9. & 27. & fuit dictum in vna *Elnen. Præpositura,*
impressa penes *Farin. in posth. decis. 340. nu. 6. p.* 5. & ita in
Romana Curia vidimus pluties obseruari.

Hodie verò, vt à pluribus Curialibus per litteras accepi,
308 huiusmodi beneficia manualia cum maxima difficultate in
titulum perpetuum conferuntur à Summo Pontifice, & licèt
à fel. record. Vrbano Papa VIII. nonnulla ita collata fue-
rint, nihilominus à nonnullis annis citra, ante illius obitum,
similes gratias denegauit; quamuis nil est, quin id facere
possit, cum Papa sit in beneficialibus Domini absolutus *c. 2.
in princip. de præb. in 6. cap. proposuit de concess. præb. Paris.
de resign. benefic. lib. 2. quæst. 4. num. 34. Gonz. ad reg. 8. §.
1. proem. num. 32. cum pluribus seqq.* Et hodie ita seruat Da-
taria Apostolica, quòd si semel Papa contulit beneficium
manuale in perpetuum, idest ad vitam Oratoris, cum posteà
denuò vacauerit, denegatur prædicta collatio, & beneficium
in sua manualitate remanet, vt dictum est.

Addunt nonnulli Sextum requisitum, ad huiusmodi bene-
ficium ecclesiasticum constituendum, nempè, quòd conferẽs
non possit illud sibi conferre, & retinere, prout inter cęteros
ait *Gonz. glos. 5. num.* 14. Verùm de hoc, cum non sit de
principalioribus requisitis, disserere minimè visum est, sed
tantùm, prout materia suadebit, suis locis aptius dicetur.

Quoniam verò minus quandoquè sufficienter liquet, bene-
ficium ecclesiasticum constaret ex suis necessarijs requisitis,
de quibus hactenus actum est, nihilominus tamen reperitur
iam illud aliàs fuisse tanquàm beneficium collatum, proinde-
309 què collatiuum ex illius vltimo statu præsumitur, vt infra
dicetur.

Et cum in proposito huius vltimi status, frequentissimus
de eo sit sermo in hac materia beneficiali: ex eo, quòd super
hoc innumeræ difficultates, & altercationes, tàm in Roma-
na Curia, quàm extrà eam desuper excitatæ fuerint, non
omninò à prædictis requisitis deuium agnouimus, (licet de
hoc alibi in discursu operis aptius forsan agi potuisset) pro hac
nostra praxi breuiter, quid circa illum, secundum subiectam
materiam sentiendum sit, adijcere; potissimùm verò, cum il-
310 lius cognitio pluribus, diuersisquè effectibus deseruiat, nẽ-
pè ad gratiam iustificandam, ad euitandam subreptionem;
necnon ad includendam, vel excludendam reseruationem, &
similia, vt dicitur in vna *Alerien. Beneficiorum penes Farin.
decis. 233. nu. 1. in fin. tom.* 1. Vnde pro ijs, qui hanc mate-
riam minimè callent, hanc in primis regulam constituere vi-
sum est, quàm postmodùm per sua exempla, clarius ape-
riemus.

Certum etenim est, quòd si cuiuscumquè rei vltimus sta-
tus attenditur, iuxtà *text. in l. si voluntate, in fin. Co. de re-
scind. vend. Tiraquell. de retract. conuent. in præf. num. 24.
Gabr. de empt. & vend. conclus. 1. num.* 47. potissimùm qui-
dem in materia beneficiali vltimus huiusmodi status in pro-
banda qualitate, ac existentia, necnon pertinentia beneficij,
attendendus est, *Felin. in cap. cum te, nu. fin. de rescript. Rot.
decis. 2. de præb. in nou. & decis. 49. nu. 1. in antiq. Dec. cons.
126. num. 1. Put. decis. 189. & 191. lib. 1. Oldrad. cons. 312.
num. 2. Mascard. de probat. conclus. 172. num. 8. lib. 2. Cas.
de Graff. decis. 4. de prob.* & alij, quos refert *Gonz. ad reg. 8.*
311 *glos. 45. num.* 14. qui quidem vltimus status consideratur
tempore vacationis, seù impetrationis beneficij, & fuit dictũ
in vna *Hostunen. Capell. 16. Maij* 1597. *coram Seraphino, &
in vna Capuan. Rectoria* 15. *Aprilis* 1611. *Rot. penes Farinac.
decis. 737. num. 5. par.* 4. quia in vnaquaquè re iudicatur se-
312 cundum tempus dispositionis, *Lotter. de re benefic. quæst.
34. num.* 36.

Ratio autem est, quia ex illius vltimo statu, præsumitur,
313 etiam eundem statum fuisse in præteritum, vt optimè de-
ducit *Rum. cons. 143. num. 20. in fin. & num. 21. lib. 1. Ber-
trand. cons. 7. num. 8. lib. 1. par.* 2. & fuit dictum in vna *Sa-
binen. Montis Rotundi,* quæ est *decis. 93. num. 87. & 88. &
decis. 203. num. 7. par. 5. recent.* nam quando præsens status
non habet contra se necessariam præsentis temporis verita-
tem, in præsenti præsumitur in præteritum, *Marescott. var.
resolut. lib. 1. cap. 55. num.* 20. quandoquidem ex hoc vlti-
mo statu oritur præsumptio ad credendum, antiquum statum
beneficij fuisse similem vltimo, cum vltimus status, non cõ-
314 stito de contrario, inducat præsumptionem similis status de
præterito, vt dictum est. ex eo, quòd beneficium tale præsu-
315 mitur, in quali statu reperitur tempore vacationis; licet non
sit præscriptum, tanquàm tale per spatium quadraginta an-
norum, vt infra dicetur, per notorium, *text. in capit. cum
de beneficio, de præb. in 6. idem Marescott. loco citato num.
22. in fin.*

Quare dicendum est, quòd modus deprehendendi statum
316 beneficij, duplex est, scilicet per veram eius probationem,
necnon præsumptam. Primo enim modo, quando videli-
cet illius statu constat ex tenore fundationis, in qua fuit be-
neficio

neficio ille ſtatus impreſſus, quem fundatori, aut teſtatori pla-
cuit, de licentia Superioris in illius fundationis limine, adijce-
re, vt eſt *tex. in c. monaſterium 16. qu. 7.* vel etiam ex legitima
præſcriptione, vt in *d. c. cum de beneficio*, ibi, *vt præſcriptio legi-
tima ſit completa, vbi gloſ. in verbo, legitima:* quæ quidem pręſ-
ſcriptio, quando repugnat vltimo ſtatui, debet plenè, & con-
cludenter probari, cum contra eam pugnet vltimus ſtatus
prędictus, qui in illius qualitate iudicanda plurimùm attendi-
tur, vt dicitur etiam in vna *Aretin. Capellania penes Seraph.
deciſ. 110. n. 1. & 2.* & dictum eſt ſupra.
Præſumptam verò probationem, eam dicimus, quæ oritur
317 ex ipſius beneficij vltimo ſtatu, veluti, ſi aliquando benefi-
cium fuit curatum, poſtmodum verò erectum, tanquam
ſine cura; quo caſu debet haberi pro non curato, prout ele-
ganter comprobat *id. Lotter. lib. 1. quaſt. 34. num. 18. cum plu-
ribus ſeqq.*
318 Sicque ex præmiſſis, vltimus ſtatus ſufficit ad effectum
iuſtificandi gratiam; ita vt illa ſubreptionis vitium euadat.
Secus verò, ſi conſtaret de anteriori ſtatu contrario; quia ille
tunc attenditur, niſi vltimus ſtatus ſit præſcriptus, aut legiti-
mè inductus, iuxtà *not. in d. c. cum de beneficio*, & fuit dictum
in vna *Ferrarien. Prioratus penes Farinac. deciſ. 308. nu. 1. cum
pluribus ſeqq. tom. 1.*
Porrò, in hac materia probandi vltimum ſtatum beneficij,
319 ita demum intelligendum eſt, dummodo ille fuerit ſortitus
effectum; vnde in vna *Acheruntin. Archipresbyteratus, penes
Canaler. deciſ. 482. num. 8.* fuit dictum, ad conſtituendum ſta-
tum huiuſmodi, attendi debere prouiſionem effectum ſorti-
tam, non autem illam, quam certum eſt, effectum non habuiſ-
ſe, ex *Io. Andr. & alijs in c. 2. de reſtit. in integr. Calder. conſ. 6.
de cauſ. poſſeſſ. & propr. & conſ. 22. de iurepatr.*
Ad huiuſmodi igitur nouum ſtatum declarandum, has, quę
ſequuntur, regulas ſubnectere viſum eſt: ex quibus, cum ſint
generales, quamplurima etiam inde deduci poſſunt.
320 Prima igitur regula ſit, quando dubitatur, an beneficium
ſit collatiuum; ex eo quod fortaſſe non appareat, illud conſta-
re ex ſuis neceſſarijs requiſitis, de quibus ſuperius iam egi-
mus; quo caſu, ſi reperiatur, fuiſſe aliàs ab Ordinario colla-
tum, ex vltimo eius ſtatu, præſumitur collatiuum; ſi id con-
ſtet per litteras collationis, *Felin. in c. in noſtra, num. 9. verſ. de
ſecundò, de reſcrip. Rot. deciſ. 508. num. 3. p. 1. diuerſ.* & fuit di-
ctum in vna *Neapolitan. S. Iacobi de Chiaia, penes Coccin. de-
ciſ. 178.* quod vltimus ſtatus erat ad fauorem Ordinarij, etiã
ex vnica collatione, necnon in vna *Hipporregien. Capellania
penes Farinac. in poſth. deciſ. 506. n. 3. tom. 1. Mareſcot. variar.
reſol. d. c. 55. n. 3.* nam beneficium ex vltimo eius ſtatu, potius
collatiuum, quàm manuale præſumitur, ſi habeat Rectorem
perpetuum; quia tunc non poteſt dici de menſa, *Ludouiſ. de-
ciſ. 75. nu. 4.* cum pręſumatur perpetuum, vt ſatis conſtat ex
*c. ſatis peruerſum, diſt. 56. gloſ. 1. in cap. paſtoralis, 7. q. 1. c. vnic.
de capel. monach. in 6. Card. conſ. 57. Lap. alleg. 9. Pariſ. de re-
ſign. benef. lib. 11. q. 3. n. 90. & ſeq.*
At verò, vbi non reperiatur collatio facta in titulum bene-
ficij, numquam poterit dici beneficium Eccleſiaſticum, etiam
ſi tale fuerit communiter nuncupatum, prout tenuit Rota in
vna *Peruſin. S. Mariæ de Niue*, impreſſa penes *Farinac. deciſ.
254. nu. 5. p. 3. diuerſ. recent.* in qua fuit dictum, non obſtare,
quod Capella aliquando fuerit nuncupata beneficium: nam
omiſſo, quod vbi rei ſubſtantia certa eſt, non attenditur no-
men *l. 2. §. ſed ſint, ff. ad Tertull. §. ſed hac ſolemnia, inſtit. de
verb. oblig.* adhuc per huiuſmodi nominationem non muta-
tur ſtatus, niſi concurrat voluntas Superioris, *Cald. conſ. 5. in
fin. de conſuet. Gemin. in c. cum de beneficio, nu. 9. Franc. num. 6.
Prob. n. 4. & 13. de præb. in 6. Selu. de benef. p. 3. q. 1. n. 40. Rebuf.
ſuper concord. tit. de collat. verbo regularia.*
Secunda regula, quando in dubium reuocatur, an benefi-
cium ſit ſæculare, vel regulare. Antequam tamen ad huiuſ-
modi regulæ declarationem deueniatur, præponendum ne-
ceſſariò duxi, quod de hac beneficij qualitate, eſt nimis in Da-
taria, & Cancellaria Apoſtolica, frequens ſermo, vbi ad Sac.
Canonum præſcriptum, beneficia ſæcularia, non niſi ſæcula-
ribus, regularia verò regularibus ferè ſemper conferuntur, vt
in *d. c. cum de beneficio, de præb. in 6. & in Conc. Trid. ſeſſ. 14.
cap. 10.* & dixi in mea *Praxi Diſpenſat. Apoſtol. lib. 6. c. 1. nu. 1.*
niſi è contrario huiuſmodi collationes diſpenſatiuè fiant, ali-
ter namque collatio beneficij regularis facta ſæculari eſt nul-
la: prout etiam aliàs Sac. Congreg. Concil. Trid. declarauit
ſub die 6. Iunij 1602. his verbis, *Sacra Congregatio Concilij
cenſuit, ſi beneficium huiuſmodi ſit ſæculare, nihil ſubeſſe diffi-
cultatis, vt monachus non teneatur habitum Religionis ſuſcipe-
re, & profiteri; quod ſi à principio fuerit regulare, & poſtea mu-
tauerit ſtatum concurrentibus his, quæ à iure communi requi-
runtur ad inducendam huiuſmodi mutationem, itidem cogi
Oratorem non poſſe, habitum Religionis aſſumere, in eaque pro-
fiteatur: Quod ſi beneficium ſit regulare, taleque nunc perma-
neat, collationem Oratori, qui ſæcularis eſt, tanquam ſæculari
factam, viribus carere:* quam declarationem refert etiam
Garc. de benef. in add. ad p. 7. c. 10. n. 15.
Imò, nedum nequeunt conferri beneficia regularia Cleri-
cis ſæcularibus, verùm etiam neque regularibus alterius Or-
dinis; cum non conueniat, vt homines diſparis profeſſionis,
vel habitus, ſimul in eiſdem Monaſterijs aſſocientur, vt eſt
*tex. in Clem. 1. de elect. cap. in noua, 16. q. 7. cap. cum cauſam, de
elect. Rebuff. in praxi, tit. de diſpenſ. cum regular. à n. 2. Sanch.
in præcep. Decalogi tom. 2. lib. 7. c. 29. nu. 29.* cum ipſa profeſſio-
nis diuerſitas, & habitus, diſſentiones, & ſcandala generet, vt
in *c. quod Deo, 33. q. 5. & cap. quidam, §. cum autem, de apoſtat.
Gonz. gloſ. 8. n. 96. & id. Sanch. loc. cit. nu. 20.* ait, quod neque
Summus Pontifex ſolet Regularibus gratiam impartiri, vt
aſſequantur beneficia alterius Ordinis, niſi transferendo illos
ad Monaſterium, ad cuius collationem beneficium aſſequun-
tur: prout neque poſſunt duo Religioſi diuerſorum Ordi-
num, eorum beneficia permutare, etiam de licentia ſuorum
Pręlatorum, vt per *Barboſ. in add. ad alleg. 57. nu. 170.* qui in
eiſdem *add. num. ſeq.* probat, poſſe Ordinarios collatores be-
neficium regulare conferre clerico ſæculari, qui habitum ſu-
ſcipere, & profeſſionem emittere omninò teneatur, Abbatias
autem, & beneficia, adminiſtrationem habentia, non niſi pro-
feſſis, iuxtà Canones, per eoſdem Ordinarios collatores con-
ferri poſſe, ex pluribus iuribus ibi allegatis.
Licèt circa hęc aliud dicendum ſit de Patribus Societatis
Ieſu, quibus per *fel. record. Gregorium XIII. ſua Conſtitutione,
qua incipit, Quanto fructuoſius, Kal. Februarij* 1582. & in alia,
Aſcendente Domino, Kal. Iunij 1584. indultum eſt, vt qui
emiſerint tria vota ſimplicia, poſſint retinere beneficia ſæcu-
321 laria, penſiones eccleſiaſticas, ius, & dominium bonorum
ſuorum, ad effectum ea diſtribuendi in pios vſus; ne poſtea di-
miſſi, eis priuati remaneant, ex celebri *Rota deciſ. in vna Ca-
putaquen. Penſionis 18. Aprilis 1616. coram Martino Andrea*,
vt refert *id. Barboſ. in add. ad dictam allegat. 57. num. 208.* &
latius dixi in dict. mea *Praxi Diſpenſ. Apoſtolic. lib. 6. cap. 2.
num. 7.*
Et in terminis huiuſmodi mutationis ſtatus, de ſæculari in
in regularem, fuit ſignanter dictum in vna *Nicien. Prioratus
coram Buratto deciſ. 776. num. 1.* quod pro vltimo ſtatu colla-
tiuo id diſcriminis verſatur, vt videlicet, de beneficio regulari,
collato ſęculari, ſufficiat decennalis pręſcriptio, dum non do-
cetur de contrario ſtatu præcedenti: prout inter cęteros te-
net *Io. Andr. in c. fin. de conſuetud. in 6.* dicens, ſufficere decen-
nalem præſcriptionem in conſuetudine, ſecundum ius com-
mune introducta; cum de iure communi omnia beneficia
322 cenſeantur eſſe ſæcularia, vt per *Staphil. de grat. expect. for-
mula decima, nu. 2. & 3.* dicentem, quod ideo ſufficit dicta de-
cennalis præſcriptio, quaſi velint DD. ſufficere tali caſu bre-
uius tempus ad hoc, vt res reuertatur ad naturam ſuam, vt *in
c. ab exordio, 35. diſt.* quamuis, ſi conſtaret de contrario ſtatu,
requireretur quadragenaria. Vnde circa hoc (pro eo, quod
etiam inter DD. Abbreuiatores Litterarum Apoſtolicarum
Maioris Præſidentiæ in Cancellaria Apoſtolica, in dies de
hac re, ſuboriri obſeruauimus altercationes) conſtituenda
eſt regula, ſiue concluſio, quod videlicet, vt dicatur benefi-
cium regulare, debet intelligi, quod per quadraginta annos
323 continuè, & pacificè ab vno, vel pluribus monachis inſtitu-
tis in eo, extitit gubernatum, vt eſt caſus *in d. c. cum de benefi-
cio, iuncta gloſ. in verbo, modum de præb. in 6.* quia ſatis eſt,
quod per ſpatium tanti temporis, ſcilicet quadraginta anno-
rum, fuerit per monachos gubernatum, licèt illius primæuus
ſtatus fuerit ſęcularis; ideſt licèt per antea fuerit ſæculare;
324 quia curſus quadraginta annorum, tribuit ſtatum beneficio
de ſæculari in beneficium regulare, & de regulari in ſęculare;
ex quo quidem *tex.* ait *Anchar. conſ. 162.* quod Eccleſia pro-
batur non curata, ſi à quadraginta annis citrà, collata fuit
tanquam non curata, & ſic poſtea continuè poſſeſſa; dato,
quod ante probetur curata; quia tanti temporis curſus tribuit
ſtatum beneficio; & hęc concluſio eſt in Rota recepta, quod
videlicet requiruntur, & ſufficiunt anni quadraginta pro fir-
mando ſtatu beneficij, vt *in d. c. cum de beneficio, & ibi omnes
DD.* & in his terminis tenuit etiam *Rota in d. Ferrarien. Prio-*

ratus

ratur coram Buratto, decis. 636. nu. 1. & antea in alis *Parmen. Prioratus* 28. *Ianuarij* 1594. *coram Litta*, & coram eodem confirmata 19. *Iulij* 1595. nam cum in ea ageretur de probanda pertinentia collationis, tanquam de regulari, quæ prætendebatur spectare ad Abbatem, fuit dictum, quod ille status erat attendendus; ex eo, quod Episcopus non probabat, collationes ab eo factas fuisse, vti de beneficio sæculari, sciente, & patiente ipso Abbate per spatium quadraginta annorum, *Marescott. d. lib. 1. c. 55. nu. 68.* qui ibi aliam decisionem refert in vna *Vercellen. Parochialis* 13. *Ianuarij* 1606. *coram Marquemontio*, in qua apparebat, Ecclesiam antiquitus fuisse parochialem, & alteri vnitam, & fuit dictum, quod non poterat dici recessum ab eo statu, nisi daretur alius status, inductus ab habente potestatem, & voluntatem primæuum statum immutandi, & præscriptus per quadragenariam cum bona fide. Hoc autem omninò requiritur, vt beneficij status mutetur, quod collationes sint factæ ab eo, qui habet potestatem mutandi illius statum, & hoc fecerit animo, & intentione, vt status mutetur; & in collatione debet exprimi, vel fieri collatio, veluti de regulari tanquam sæculari, vt per *Genuen. in praxi Curia Archiep. Neapolit. cap. fin.* qui subdit ibi, quod inter alia requisita ad mutandum statum beneficij, licèt ille mutetur spatio quadraginta annorum, requiritur nihilominus, quod ille, qui possidet beneficium tanquam sæculare, vel regulare, illud habeat titulo institutionis, dicens in *vers. Quartò non sufficit*, quod pro huiusmodi mutatione status non sufficit, quod beneficium possideatur per Commendatarium, sed requiritur, quod possideatur à vero titulari, *Hoied. de incompat. benef. p. 2. c. 24. n. 92. Gonz. glos. 8. n. 37.* Idem quoque voluit *Rebuff. super concord. tit. de collat. §. volumus, in verbo, regularia, fol. mihi* 446. vbi plura, etiam ad id caumerat requisita.

Qui quidem status mutatio dependet, etiam à potestate
325 Episcopi, qui potest mutare statum beneficij, & Ecclesiæ regularis, in sæcularem, vel è contra; quod etiam conceditur Abbati habenti iurisdictionem, quasi Episcopalem; quia tunc idem est in eo, quod in Episcopo; quicquid aliud sit in Episcopatu, seu Abbatia, vt ex allegatis per *Grat. discept. foren. c. 473. num. 1. 2. & 3.* qui ait *n. 4.* quod mutatio status Ecclesiæ sæcularis in regularem, spectat ad Ordinarium, cùm nullus Prælatus inferior possit mutare statum beneficij, *id. Genuen. loco cit. vers. nullus.*

Hoc autem obseruandum est, quod quadragenaria possessio ità requiritur ad præscribendum statum sæcularitatis,
326 quando præcedens status fuit completus per similem præscriptionem quadraginta annorum, vel alias constat de illo ex institutione, vel fundatione. Secùs verò quando status beneficij à principio erat sæcularis, & deinde mutatus fuit in regularem, & sic obseruatus per decem, vel viginti annos, ità quod non sit adimpleta legitima præscriptio quadraginta annorum; quia tunc ad effectum; vt iste secundus status mutetur, & ad primæuum reducatur statum sæcularitatis, sufficit præscriptio decennalia, vt iam supra dictum est, & tenuit etiam *Rot. decis. 2. num. 1. & 3. vers. at vbi primus status, de prab. in nou. Felin. in cap. in nostra, n. 4. de rescript. Gemin. in d. cap. cum de beneficio, de prab. in 6. id. Marescott. d. c. 55. nu. 70.*

Et quamuis *Staphil. de liter. grat. in prad. 10. forma Expectatiuarum, & Sarnen. de Expectat. sub nu. 106.* teneant, quod ad præscribendum statum sæcularitatis, indistinctè sufficiant decem anni, attamen eorum opinio nunquam fuit habita in consideratione; quandoquidem certum est, Rotam, tunc tantummodo contentari sola decennali præscriptione, quando status beneficij à principio fuit sæcularis, & hodie etiam prætenditur talis; licèt interuenerit medius status regularitatis, non præscriptus spatio quadraginta annorum; & hoc ratione facilioris reditus ad primæuam illius naturam, vt superius dictum est; ex eo, quod status sæcularitatis non erat omninò extinctus, & peremptus per præscriptionem completam, sed tantùm in parte mutatus; quo casu, status diminutus durabat in essentia, licèt cessaret effectus; vnde cum in eo essent reliquiæ, facilè fit reditus ad ipsum; & sic secùs, quando status sęcularis fuit omninò extinctus; & sublatus per pręscriptionem completam alterius status contrarij; quia cum nullæ tunc remaneant reliquię sęcularitatis, & ita impossibilis sit reintegratio, vel reuersio ad illum statum, sequitur, quod ad tollendum præscriptionem præcedentem, requiratur similis præscriptio quadragenaria, pręsertim cum agitur de auferendo ius tertio quęsitum per præscriptionem: quo casu cessat assistentia iuris communis, quo omnia beneficia sunt sæcularia; & talis præscriptio quadragenaria inducitur, etiam per vnicum actum, habentem causam successiuam, & continuationem tanti temporis, vt sunt ferè formalia verba eiusdem *Marescott. a d. n. 70. vsque ad fin. d. cap. 55.*

327 Cancellaria Apostolica hic, nonnulla pro hac nostra praxi, non contemnenda, notat, dum quærit; an eo ipso, quod beneficium sæculare, putà parochialis Ecclesia, fuit gubernata per regulares per annos quadraginta, dicatur mutatus status beneficij sęcularis, & assumpsisse naturam beneficij regularis; & præter ea, quæ supra dicta sunt, post multa concludit, quod si ipsa parochialis Ecclesia fuit gubernata per Regulares per dictum tempus, non mutatur status, nisi tenuerint illam, vt regularem, & regulariter, & ad illam Regularis institutus fuerit; quo casu sæcularis non admitteretur; & ideò, si illam, vt Regularis, & vt regulare beneficium, & regulariter non tenuit: imò potius, vt sæcularis, & vt sæculare, & sęculariter, adhuc clericus sæcularis poterit illam habere: quia status non est mutatus: imò propriè non dicitur gubernata per Regulares; ex eo quod, licèt Regularis eam tenuerit, non tamen vt Regularis, nec vt regulare, nec regulariter illam tenuit; imò potius, vt sęcularis, & sæculariter, & vt sęculare: quare clericus sæcularis, etiam poterit illam obtinere sine dispensatione: Si verò Regulares cępissent tenere beneficium sęculare, vt regulare, & regulariter, illudque per aliquod tempus tenuissent, non tamen per annos quadraginta, bona fide, tunc licèt mutatus non sit status, tamen de hoc fieri debet mentio in impetratione facta post per Clericos sęculares; aliàs esset nulla ipsa impetratio, secundum *DD. in cap. cum de beneficio, de prab. in 6.* Quare, cum in ipsa Cancellaria euenisset casus, & fuisset confecta minuta super gratia, Si neutri, pro quodam N. qui intendebat annullare prouisionem aduersarij: ex eo quod parochialis Ecclesia fuerat gubernata, & recta prius per monachum per quadraginta annos, & aduersarius dicebat, habuisse prouisionem per resignationem illius; vnde dicebatur beneficium mutasse naturam, & effectum regulare, & consequenter volebat, prouisionem non valuisse absque dispensatione, fuit responsum, statum beneficij non esse mutatum, nisi tentum fuisset, vt regulare, & regulariter, & tamen contrarium erat: quia imò illud tenuit, vt sæculare, & sæculariter: & sic illius natura non fuit mutata, & consequenter, etiam Clericus sæcularis potest illam habere sine dispensatione, vt habetur inter *notabilia dicta Cancellaria, fol. mihi* 216.

Ad hæc, si Religiosus præponatur Ecclesiæ sęculari, iuxtà dispositionem *tex. in c. quod Dei timorem, de stat. monach.* licèt ille prædictam Ecclesiam per quadraginta annos gubernasset, non intelligitur illius status mutatus de sæculari in regularem: quia, nisi Superior hoc declarauerit, non censebitur vnquam voluisse, vt Regularis ibi deseruiat regulariter, sed sæculariter: ac proinde noluisse mutare vsum circa regimen: quia non prohibetur Regularis, de iure promoueri ad parochialem, non tanquam Claustralis, sed tanquam Rector, & Clericus sæcularis; quamuis non deberet manere solus, sed sibi adhibere socium teneretur, vt pluribus eruditissimè comprobat *Lotter. de re benef. ex iuribus per eum allegatis lib. 1. qu. 34. num. 59. & seq.* & habetur etiam in prædictis *notabilibus loc. cit.* & dixi in mea *Prax. Dispensat. Apostolic. lib. 6. cap. 1. num. 15.*

Nec tamen displicet, quod ipsa Cancellaria Apostolica pariter notat ad cognoscendum, An beneficium sæculare fuerit
328 tentum per Regulares, vt regulare, an verò, vt sæculare; quod quidem satis ad hanc praxim conducere, certum est, cum non semel, sciamus, hunc casum euenisse, vt in quibusdam meis notulis adnotatum reperio, & concluditur, id cognosci, quando videlicet, Regularis non desinit esse Claustralis, & sub obedientia Abbatis, ac tenuit ibi socium, & officiauit regulari modo; & licèt ex eo solùm, quod beneficium sæculare curatum, fuit tentum per Regulares per annos quadraginta, non mutetur status, quin possit etiam Clerico sæculari sine dispensatione prouideri de illo, videatur obstare quod *ait Zabarel. in Clem. 2. de elect.* dum voluit, quod si instituti fuerint in beneficio sæculari curato solùm Regulares, quod mutetur natura beneficij, & sit sæcularis ad illud inhabilis sine dispensatione, nihilominus illius dictum procedit, quando Regulares fuerunt in dicto beneficio instituti vt Regulares, illudque gubernarunt, vt regulare, & regulariter; Si verò non fuerunt instituti, vt Regulares, & non gubernarũt, vt regulare, & regulariter, imò potius, vt sæculare beneficium & sęculariter, prout tenentur circa officia, tali casu non mutatur natura; imò etiam post, poterit clerico sæculari conferri

fine

fine aliqua dispensatione. vt in prędictis *notabilibus d. fol. 216.*
& in alio superiori notabili dictum est.
329 Sicut eodem modo, huiusmodi beneficia conferri pos-
sunt ipsis clericis sæcularibus, licèt fundata sint in Ecclesijs
regularibus, ac proinde videantur conferri debere Regu-
laribus, sub prætextu, quod præsumantur regularia,
tanquam fundata in dictis Ecclesijs regularibus, vt per *Re-
buff. in praxi, titul. quotuplex sit beneficium, numero 6.* quem
sequitur *Mascard. de probation. conclusion. 172. numero 17.*
& dixit Rota in vna *Parmen. Prioratus 5. Iunij 1595. coram*
330 *Cardula*; quia nihilominus, si ex illorum fundatione ap-
pareant, fundata, & instituta pro sæcularibus, licèt in Mo-
nasterijs Regularium, sæcularia tamen remanent huiusmo-
di beneficia, vt optimè probat *Garc. in addit. ad suum tra-
ctatum de benef. part. 7. cap. 10. numero 37.* & ita consul-
tum, ait, se respondisse de Capellanijs fundatis in Eccle-
sijs Militiarum Sancti Iacobi Calatrauæ, & Alcantaræ;
quas ibidem concludit, non posse dari fratribus, & Reli-
giosis eorundem Ordinum, vt etiam apparet ex earum
fundatione, & vsu, ac stylo illorum Regnorum, vbi fun-
datores, ad eas vocant suos consanguineos; vndè eorum
animus declaratur, quod voluerunt vt ipsæ Capellaniæ es-
sent sæculares, pro clericis sæcularibus; quandoquidem
nullibi prohibitum, sed potius permissum est fundatoribus,
331 fundare, & instituere Capellanias in Monasterijs, & Ec-
clesijs Regularium pro clericis sæcularibus, de consensu
tamen Superioris, & Ordinarij, de quibus tàm in Vrbe,
quàm in Ciuitate Neapolitana, & alibi, vidimus fieri col-
lationes clericis sæcularibus; quod etiam comprobat *idem
Garc. loco citato, dict. numero 37. vers. & si essent, in fine*,
& ex pluribus authoritatibus subdit, quod ideo ad id re-
quiritur, etiam consensus Superioris, & Conuentus, quia
monachis inuitis, non possunt aliqui acquirere iuspatrona-
tus in eorum Ecclesijs, seu Altaribus ad præsentandum cle-
ricos sęculares.

Tertia regula, Attenditur vltimus status ad sustinendam
collationem Apostolicam in vim reseruationis factam, iux-
tà *Consil. Calder. 23. de prab. Put. decisio. 200. libr. 1.* & fuit
dictum in vna *Gerunden. Beneficij 11. Decembris 1599. co-
ram Seraphin*, relata per *Caualer. decisio. 251. numer. 1. & 2.*
subdens ibi, quod licèt fuerit dictum, collationem Papæ
332 non mutare statum beneficij, vt per *Achill. de Graff. de-
cision. 13. in princip. de iurepatron. Caputaquen. decision. 189.
par. 1.* fuit tamen responsum, hoc verum esse, quando con-
333 stat de stato contrario, vt alias dictum est, & in proposi-
to ibi nulla ostendebatur Ordinarij collatio, *Coccin. decis.
174. numero 4.* in qua habetur, quod nunquam id fuit con-
trouersum; quia, quoties Papa contulit beneficium reser-
uatum, & prouisiones Apostolicæ sunt sortitæ eorum ef-
fectum, & demonstrant vltimum statum, & quasi posses-
sionem, hæc sufficiunt ad sustinendam collationem factam
vti de reseruato, *idem Put. decision. 206. libr. 1. Mohed. de-
cision. 8. de priuileg.* & fuit dictum in vna *Vicen. Beneficij 19.
Nouembris 1599. coram Penia*, & in vna *Gerunden. Benefi-
cij 11. Decembris eiusdem anni coram Patriarcha Alexan-
drine*, quas refert *Ludouis. decis. 95. numero 3.* & in vna
*Nolan. Primiceriatus 1. Februarij 1613. numero 1. penes eun-
dem Canal. decision. 234. numero 1. & decision. 315. numer. 4.*
in qua habetur, quod huiusmodi status non mutatur, ex
eo, quod aliquis beneficium possederit vti tale, non obstan-
te, quod fuisset allegatum, quod beneficiatus illud benefi-
cium acceptauerit cum onere exercendi curam, cum illud
esset simplex, & in vna *Pacen. Capellania penes eundem Ca-
nal. decisio. 639. numero 10.* in qua dicitur, quod licèt appa-
reret non adesse beneficium, sed legatum pium, quia ta-
men non producebatur instrumentum erectionis, vnde
appareret, non esse beneficium, & quatenus productum es-
set, non erat in forma probanti, fuit dictum, quod debebat
attendi vltimus status, secundum quem dicta Capellania
fuerat collata tanquam beneficium; quod videbatur suffice-
re pro sustinenda reseruatione, *idem Ludouis. decis. 77. nu-
mero 9.* quando tamen huiusmodi prouisiones Apostolicæ
334 essent validæ; secus verò si essent nullę, & subreptitiæ; quia
tunc per eas status non mutatur, *idem Marescott. loc. supra
cit. num. 21.*

Quarta regula, attenditur vltimus status ad iudicandum,
335 quis sit in possessione conferendi, in quo attenditur quis-
nam sit possessor, non autem quis habeat proprietatem, vel
non, vt docet *text. in cap. cum olim, & in cap. cum Eccle-
sia Sutrina, de cau. poss. & propr. Selu. de benef. par. 2. quæst.
7. numero 1. Mascard. de prob. conclus. 173. numero 4. & 5.*
cum alijs adductis per *Gonzal. gloss. 45. §. 2. numer. 4.* & hoc
omnes sciunt passim in beneficialibus procedere, in quibus
attenditur vltimus status, ac immediata, & vltima posses-
sio, vt aliàs diximus, & fuit signanter dictum in vna *Pla-
centin. Archipresbyteratus 17. Martij 1623. coram Pirouai-
ne*, & tenuit *Oldrad. consil. 312. sub numer. 1.* dicens, quod
336 in collationibus, & præsentationibus, statur possessioni,
non autem proprietati, *Put. decis. 2. numer. 4. lib. 3. Ludouis.
dict. decis. 77. numero 9. Gratian. disceptat. forens. cap. 577.
numer. 13. Cæsar. de Graff. decision. 4. de probat.* & nos suo
loco dicemus in materia præsentationis ad beneficium iuris-
patronatus; quoties enim in præsenti materia agitur de
collatione, electione, aut præsentatione, isti sunt fructus
iuris conferendi: iuris elegendi, necnon iurispatronatus, vt
dixit *Rota in vna Reatin. Beneficij*, quæ est *decision. 166. nu-
mer. 5. par. 1. diuers.* nam cum collatio sit fructus, & posses-
337 sor bonæ fidei faciat fructus suos, collatio Capituli, exem-
pli gratia, quod est in possessione conferendi, est præferen-
da collationi Episcopi, *dict. decis. loco citato*, & idem dixe-
runt *idem Selu. par. 3. quæst. 40. numer. 4. Æneas de Falco-
nibus, de reseruat. par. 4. effectu 26. numer. 2.* quia conferre,
est quidam fructus iuris conferendi, sicut electio, iuris eli-
gendi, *cap. cum Bertoldus, de re iud. Abb. in cap. cum olim,
de caus. poss. & poss. & propr. Cassad. decis. 3. numer. 6. de
pens.* & alij, quos refert *idem Gonzal. d. gloss. 45. §. 2. numer.
8.* qui *num. seq.* subdit, quod sicut possessor bonæ fidei facit
338 fructus suos, *vulg. iur.* ità isti fructus iuris conferendi, &
eligendi, seu præsentandi, pertinent ad bonæ fidei possesso-
rem, non autem ad dominum, *Add. ad Ludouis. d. decis. 77.
sub numer. 12. vers. & circa hanc materiam*. Vnde ex hac
ratione dicitur, quod aliud est esse collatorem, vel patro-
339 num, aliud verò habere ius conferendi, vel pręsentandi;
quia primum respicit petitorium, alterum verò, idest ius
conferendi, & præsentandi, respicit possessorium, *Franc. in
cap. vnic. 3. column. de iurepatron. in 6. idem Gonzal. loco citat.
numer. 27.* prout etiam si quis habeat ius pręsentandi, non
340 inde sequitur, quod habeat iuspatronatus; cum ex alia
341 causa possit competere prędictum ius pręsentandi, quam
ex iurepatronatus; vt enim dicunt *Prepos. & Archid. in cap.
hortamur, 71. dist.* præsentatio quandoque competit per
342 viam simplicis petitionis, veluti, quando populus petit,
vel supplicat, quod talis presbyter instituatur in Ecclesia
sua; ex eo, quod illum gratum habent, iuxtà *text. cum ibi
not. in cap. quod Dei timorem, de stat. monach.* vt per *Rocch.
de Curte in tract. iurispatr. verbo, competens. num. 60.* dicen-
tem, quod isto modo fortè procedit consuetudo, quæ est
343 Mediolani; ibi etenim ad petitiones parochianorum, insti-
tuuntur Rectores, quod etiam probat *Gonz. d. §. 2. sub nu. 28.
vers. sicut nec sequitur*.
344 Sanè, supradicta quasi possessio iuris conferendi ità de-
mum sibi locum dignoscitur vendicare, etiam si de huius-
modi quasi possessione non constet, nisi per vnicum actum,
qui fuerit sortitus effectum, veluti per vnam collationem,
per *text. in cap. querelam, de elect. & in d. cap. cum Eccle-
sia Sutrina, de causa poss. & propr.* & fuit dictum in vna
*Bracharen. Monasterij 4. May 1598. coram Cardinale Lan-
cellotto seniore*, in qua habetur, quod ad effectum acquiren-
di quasi possessionem iuris conferendi, sufficit vnica colla-
tio, effectum sortita, quam decisionem refert *Marescott. d.
cap. 55. num. 24.* qui *num. 26.* id ampliat, etiam in collatione
345 facta per assertum Vicarium; quia adhuc per eam acquiri-
tur Episcopo quasi possessio conferendi; imò etiam si fuerit
facta ab ipso Vicario generali, mortuo Episcopo, & ante suc-
346 cessoris aduentum acquiritur Episcopo successori, non con-
stito, quod huiusmodi obitus ad notitiam Vicarij peruene-
rit, ex *iuribus ibi allegatis*.

Sicut pariter, ex pręmissis dicendum est, quod in reser-
uationibus, & mandatis Apostolicis, in quibus reseruantur,
vel mandantur prouideri beneficia spectantia ad collatio-
nem, electionem, vel præsentationem aliquorum, non ha-
347 bebitur in consideratione proprietas istorum iurium, sed
tantummodo simplex, & nudum exercitium possessionis,
vt deducit *Lotter. de re benef. lib. 1. quæst. 34. numer. 27.* quia
Summus Pontifex, siue reseruando, siue rescribendo, at-
tendit ad ius commune, quo attenditur prędicta quasi pos-
348 sessio, & secundum illud se gerere, ac rescribere censetur,
*gloss. fin. in cap. consultationi, de tempor. ordin. in verbo, con-
sul-*

sultationem, *& in cap. ex tua, de fil. presb. cap. ex multa*, *in*
princip. de vot. quas *gloss.* approbat *Cardin. in Clem. fin. in 2.*
oppos. de presb. Abb. in cap. venerabilis de iud. & in cap. fin.
de iuram. calum. & in cap. 1. de dol. & cont. cum aliis cumu-
latis per *Felin. in cap. 1. num. 17. de constit. id. Gonz. §. 4. proam.*
num. 86.

Quinta regula, Attenditur vltimus status ad indican-
349 dum, an beneficium sit liberæ collationis, potissimum,
quando agitur de sustinenda collatione iam facta; quicquid
sit quòad futuras vacationes; quia si vltimus status sit de li-
bero, sustinetur collatio iam facta ab Episcopo; non obstan-
te exceptione iurispatronatus, interueniente præsertim bo-
na fide Episcopi, causata ex iuris assistentia, per quam om-
350 nia beneficia præsumuntur libera, *Menoch. de præsumpt.*
lib. 1. præsumpt. 130. numero 2. & 3. & ad liberam proinde
spectare collationem Ordinarij, *cap. omnes basilica 16. quæst.*
7. Rocch. de Curte in tractat. iurispatron. verbo, *construxit*,
quæst. 20. Capmaquen. decisio. 139. numer. 2. part. 2. cum alijs
adductis *per Garc. de benef. part. 5. cap. 5. numero 95.* & fuit
dictum in vna *Papien. Iurispatronatus impressa penes Fari-*
nac. decis. 435. numero 1. tom. 3. in qua *numer.* 4. habetur,
non obstare, quod fuerit decisum, constare de iurepatro-
natus, & ideo cum constaret de proprietate, non esse at-
tendendam quasi possessionem; quia fuit responsum, quod
cum probationes iurispatronatus fuerint factæ post colla-
351 tionem Episcopi, prædicta collatio non irritatur; nam
est facta ab eo, qui erat in quasi possessione conferendi;
propterea quod de iurepatronatus non constabat per con-
fessionem partis, vel rem iudicatam, prout requiritur, ad
effectum, vt proprietas præferatur possessioni, nec non
per publicum instrumentum, omni carens suspicione; cum
352 instrumentum dicatur quandoque probatio euidens, fa-
ciatque rem notoriam; si contra illud aliquid opponi non
possit, vt fuit etiam dictum in vna *Lucan. Iurispatronatus*
18. Iunij, & 20. Nouembris 1628. coram Dunozetto, *& in*
vna Leodien. Beneficij Sanctissimæ Trinitatis 27. Iunij 1629.
coram Cardinale Virili, quas *decis.* refert *Addit. ad Bu-*
ratt. decisio. 776. numero 16. & in vna Beneuen. Iurispatro-
natus, penes eundem *Farinac. dict. tom. 3. decis. 515. circa*
fin. in qua, ex pluribus comprobatur, quod ad effectum
353 collationis, sufficit quasi possessio conferendi beneficium,
vti liberum; ne ob exceptionem super proprietate, impe-
diatur prouisio, vel effectuata, reuocetur; prout fuit reso-
lutum in *Rota in vna Papien. Iurispatronatus de Basilica*
Petri 8. Martij 1613. coram Manzanedo, à nobis superius
etiam allegata, & prius in eadem *Papien. coram eodem*, fuit
decisum, quod cum Episcopus, attento vltimo statu, con-
currente bona fide, nec constaret, tempore collationis ha-
buisse notitiam, quod beneficium illud erat de iurepatro-
natus, collationem ab eo factam non posse reuocari, iuxta
Rot. decisio. 14. de iurepatron. in antiqu. & quatenus postmo-
dum constaret de iurepatronatus, illius canonizatio defe-
354 ruit pro alijs futuris vacationibus, vt in *dict. decis. Papien.*
sub numer. 7. & videre est penes *Marescott. d. cap. 55. numer.*
50. cum duob. seqq. quem ad id alleg. *Ioan. Baptist. Ciarlin.*
controuers. forens. cap. 107. numer. 93. dicens, quod collatio
facta per Ordinarium non infringitur pro ea vice; licèt
postea pronuntietur contra possessorem beneficij in *peti-*
torio; quia si postea constet de iurepatronatus, saluum
est ius patroni in vacationibus futuris; firma tamen rema-
nente collatione, ab Ordinario facta, tanquam de libero pro
ea vice.

At verò, secùs dicendum est, cum ante factam collatio-
nem, constaret de iurepatronatus, vel de libertate benefi-
cij; quia vltimus huiusmodi status tunc minimè attendi-
tur, nec etiam ad sustinendam collationem de proximo fa-
355 ciendam; quandoquidem, hoc casu proprietas absorbet
possessionem; ac proinde, quamuis collatio beneficij iuris-
356 patronatus, facta per Ordinarium, existentem in quasi
possessione liberè conferendi, valeat, ac præferatur præsen-
tationi patroni, non existentis in quasi possessione præsen-
tandi, id intelligitur, quando, videlicet prædicta collatio
fuit facta, antequam constaret de iurepatronatus; sed si fuit
facta postquam constitit de dicta proprietate, præsentatio
præfertur ipsi collationi, *ad text. in cap. cum dilectus*, *de*
caus. poss. & propr. quia veritas, ante completum negocium,
357 declarata, præfertur opinioni; quæ non attenditur in
præiudicium veri concurrentis, *Lap. alleg. 89. numer. 14. in*
fin. cum alijs adductis in vna *Panormitan. Archypresbytera-*
tus penes Buratt. decisio. 479. numer. 18. & in vna Romana
Iurispatronatus coram Merlino inter Diuers. recent. decision.
362. numer. 5. part. 5. Vnde ait *Paul. de Cittad. in suo tractat.*
iurispatron. part. 6. articul. 3. numer. 14. fol. mihi 135. quod
Ordinarius debet spernere præsentationem illius, quem vi-
358 det, non habere ius; eo quia, si verus patronus postea
præsentaret, cogeretur, in sui verecundiam, eum, quem
perperam præsentauit, remouere, *ex d. cap. decernimus 16.*
quæst. 7. quia non debet quis admitti ad agendum illud, quod
actum non releuat, *Lotter. de re benef. d. lib. 1. quæst. 34. nu-*
mer. 28. dicens, quod si in hoc casu doceretur de mala fide,
vel antequam consummaretur actus, nempè collationis, ip-
sa detegeretur ex veritatis manifestatione, tunc ipsa posses-
359 sio non prodest, sed remaneret per proprietatem absorpta,
vt iam supra dictum est; aliàs enim præsentatus ab eo, qui
360 erat in quasi possessione præsentandi cum bona fide, non
debet amoueri; quamuis deinde constet, præsentantem, non
esse verum patronum, *glos. in c. ex litteris, de iurepatron. Lap.*
d. alleg. 89. num. 8. in fin. Guido Papa cons. 92. Bald. in c. ex lit-
teris de restitut. spol. & alii quos refert *Grat. disceptat. forens.*
cap. 577. num. 9.

Præterea, in vna *Imolen. Iurispatronatus, quæ est decis. 167.*
par. 2. diuers. fuit tentum, quod licèt constaret de iurepatro-
natus, tamen, cum patroni, tempore vltimæ vacationis,
non essent in quasi possessione præsentandi, sed Ordinarius
in quasi possessione liberè conferendi, sequitur, quod colla-
tio spectet ad Episcopum, non autem præsentatio ad patro-
nos; quod tamen dictum fuit procedere, quando fuit pro-
cessum ad institutionem; secùs verò si constiterit prius de
proprietate, vt supra dictum est; ac proinde in casu dictæ de-
cisionis, cum fuisset obtenta à Papa quædam Capella, tan-
quam liberæ collationis, ac litteris in forma, *Dignum*, expe-
ditis, antequam tamen illarum Exequutor illas debitæ exe-
quutioni demandaret, fuisset probatum, prædictam Capel-
lam esse de iurepatronatus, præualuit præsentatio facta à
patronis; quia dum litteræ essent, vt supra, in forma, *Di-*
gnum, expeditæ, nec prædictus Exequutor Oratori, vigore
earundem litterarum, prædictam Capellam contulisset, at-
tendenda erat præsentatio patroni; licèt secùs esset, si litte-
ræ prouisionis fuissent expeditæ in forma gratiosa; tunc
enim, iam collatio facta est à Papa: nec proinde potest
præualere præsentatio facta à patrono, ex ijs, quæ supra di-
cta sunt.

Nec tamen, circa huiusmodi quintam regulam, omittere
libuit, quod, vt possit dici quasi possessio liberæ collationis,
requiritur, quod Ordinarius contulerit beneficium tan-
quam liberum, sciente, & patiente patrono; aliàs si contule-
rit, non facta mentione iurispatronatus, non præiudicabitur
iuri, & quasi possessioni patronorum; namque simpliciter
conferendo, videtur facta collatio sub tacita conditione, vi-
delicet, si patrono placuerit; & proinde non tollit vltimum
statum pacificum patronorum, quasi possessionis præsentan-
di, *Caputaquen. decis. 134. part. 1. & decis. 189. numer. 1. part.*
3. Garc. de benef. part. 5. cap. 5. num. 112. & in vna Barchino-
nen. Capellaniæ impressa penes Farinac. decis. 615. numero 3.
tom. 1. in qua prætendebatur, ob negligentiam patronorum
certo temporis spatio, fuisse præscriptum statum libertatis;
ex eo, quod non docebatur de quibusdam præsentationibus;
& fuit responsum, quod ex sola negligentia patronorum, qui
aliàs fuerunt in quasi possessione præsentandi, nisi docere-
tur de collationibus factis, tanquam de beneficio libero, cum
scientia, & patientia patronorum, non potuisset dici præscri-
ptus status libertatis, & quod ità fuit etiam dictum in *Pa-*
pien. Archipresbyteratus 9. Aprilis 1601. coram Card. Pam-
philio.

Sexta regula, Attenditur vltimus status qualitatis bene-
ficij iurispatronatus, an videlicet, illud sit laicale, vel eccle-
siasticum, vt in casu *Caualer. decis. 547. numer. 3.* in qua habe-
tur, quod licèt pluries patroni Ecclesiastici olim præsentas-
sent, vna cum laicis, tamen fuit dictum, quod, quicquid
esset de statu anteriori, Domini magnam vim fecerunt in
vltimis præsentationibus, quæ omnes fuerunt factæ à solis
laicis, tanquam de iurepatronatus laicali, & effectuatæ; ac
demum in vltimo statu per præsentationem factam à solis
patronis laicis ad fauorem N. per cuius obitum inducta erat
vacatio; qui vltimus status, quicquid sit de antiquo, potissi-
mùm attendi debet in hac materia beneficiali, ex iuribus ibi,
& à nobis desuper allegatis.

Septima regula, Attenditur vltimus status in materia
præ-

præsentationis ad beneficium iurispatronatus, sicut in quinta regula dictum est. Verùm ità hic distinguendum erit, prout etiam distinguit *Addit. ad Buratt. dict. decision. 776.* nempè, quod, aut agitur de pertinentia præsentationis, siue collationis, & tunc collatio spectat ad eum, qui est in quasi possessione conferendi, vel præsentandi bona fide, *cap. querelam, de elect. cap. consultationibus, de iurepatron. Put. decision. 120. numer. 1. lib. 1. Addit. ad Ludon. decision. 77. numer. 2. vers. sicut è contra*, & fuit dictum in vna *Nouarien. iurispatronatus 28. Iuny 1617. coram Vbaldo, idem Add. ad Burat. dict. decision. 772. numero 12.* dicens, quod præsentatio, & collatio factæ, sustinentur, etiam si deinde appareat de legitimo statu, vel pertinentia, ex innumeris decisionibus ibi allegatis. Aut agitur de qualitate beneficij; & tunc id obseruandum est, videlicet, aut ad effectum iustificationis gratiæ, & tunc sufficit probare vltimum statum, vt dicitur in vna *Volaterran. Capella penes Seraphin. decision. 1095. numer. 4.* quia, sicut pluries dictum est, in probanda qualitate beneficij, in dubio attenditur vltimus status, qui suffragatur, etiam contra prouisum

361 Apostolicum in possessorio summarijssimo; vt fuit dictum in vna *Alyphan. Iurispatronatus 4. Iuly 1629. coram D. Ghislerio*, quam decisionem refert *idem Add. ad Burart. d. decis. 776. num. 18.*

Aut agitur in præiudicium tertij impetrantis, qui probauit anteriorem statum, & sequens non est legitimè præscriptus; & isto casu, si propter statum anteriorem, collatio, vigore vltimi status, est nulla ipso iure, tunc non attenditur dictus vltimus status, *cap. cum de beneficio, de prab. in 6. & ibi Franch. numer. 5. & 6. Decian. consil. 126. numero 4. Lotter. de re benef. libro 1. quæstion. 34. numero 44.* quæ quidem distinctio prius facta est à *Bellam.* vt dixit *Rota decision. 2. numero 2. in non.* & benè declaratur in *decision. eiusdem Bellam. 172.* vbi collatio facta Canonico regulari, de beneficio, consueto solùm clericis sæcularibus assignari, est nulla; nec excusat negligentiam conferre, vel præsentare habentis, quominus habeat locum deuolutio, ad Superiorem.

Et hac ipsa distinctione primùm vsus est post *Bellarm. Coccin. in vna Marianen. seu Alerien. Vnionis impressa penes Farinac. decision. 737. numero 6. tom. 4.* ob hanc rationem, nempè, quia in dubio attenditur vltimus status;

362 secus quando constat de veritate in contrarium; & in casu, quo agitur de præiudicio tertij, non militat eadem ratio, quæ militat in pertinentia collationis; quia qualitas beneficij, non est fructus iuris conferendi, qui spectat ad possessorem bonæ fidei; sed respicit substantiam beneficij, quæ non est in fructu collationis; ac proinde in proposito prædictæ decisionis, cum ibi ageretur de beneficio vnito, licèt illius vltimus status esset de libero, attamen quia impetratum est tanquam liberum, collatio fuit nulla ipso iure; nam cum per dictam vnionem titulus beneficij esset extinctus, non poterat conferri; & ideo vltimus status ibi non erat attendendus, sed anterior, tanquam de vnito, vt sunt formalia verba, *d. decis. 737. num. 6.*

Pro cuius quidem Septimæ regulæ coronide, cum potissimùm illius materia resideat in *d. cap. consultationibus, de iurepatr.* quod frequenter in proposito allegatur, non absonum ab hac nostra praxi visum est, illius tenorem hic subnectere, vt sequitur.

Consultationibus, & infrà. Si aliquis Clericus ab Ordinario iudice in Ecclesia fuerit institutus ad præsentationem illius, qui eiusdem Ecclesiæ credebatur esse patronus, & postea iuspatronatus alius euicerit in iudicio, institutus non debet ab ipsa propter hoc remoueri, si tempore præsentationis fuit ille, qui eum præsentauit, iuspatronatus Ecclesiæ possidebat, cum ex hoc ei, qui de iure debet habere, nullum in posterum præiudicium generetur: Si verò non possidebat, sed tantum credebatur esse patronus, cum non esset, poterit ab eadem Ecclesia remoueri.

Et super hanc decretalem omnes DD. iactant fundamentum circa regulas supra allatas, & ex antiquioribus reperio *Oldrad. consil. 312. numero 2. vers. Prætereà, cum littera infeudatoris, ibi, Dato, quod infeudatio, & concessio facta per Imperatorem Duci, non teneret, ex quo tamen Dux ipse reperitur in vltima, & immediata quasi possessione iuris præsentandi, del ep. æsentatum per eum, seu ad eius præsentationem admissus censeri potior alio quocunque, etiam à verò patrono præsentato, etiam si iuris concessionem in feudum, & vltimam præsentationem aliquando Imperatores possedissent, ex quo Dux vltimo loco procedit; quia in talibus attenditur solum vltima, & immediata possessio, &c.*

Quod quidem in tantum probat, procedere *Paul. de Citad. in tractat. iurispatron. part. 6. articul. 3. quæst. 7.* sub *numer. 16.* vt, cum in dubio præsentant ille, qui est in quasi possessione præsentandi, etiam si quis esset in quasi possessione violenta, debet admitti ab eo præsentatus, quod si tamen constaret, etiam post institutionem deponitur, per *Archid. in cap. eum, qm, vers. inuasor, de præb. in 6.* & ex pluribus concludit etiam *Lambert.* eiusdem nominis, *1. part. lib. 2. & 3. articul. 9. princip. fol. 450.* collationem, vel præsentationem factam per possessorem, etiam violentum,

364 de cuius violentia, seu mala fide non constat, valere, &

365 teneri; quia etiam prædo est in sua possessione tuendus; sed si constat de huiusmodi violentia, & mala fide, cassa-

366 tur collatio, seu præsentatio, & ibi *idem Lambert.* ponit exemplum de violento possessore, seu intruso, puta, quia iuspatronatus habebat vna Ecclesia in alia, vel quis inuasit aliquam villam, vel in Ecclesia patronata se intrusit. Vnde clarius distinguit, aut nimirum isti possidentes pacificè tolerantur, ac de eorum iniusta causa, violentia, inuasione non constat, & volentes præsentare, admittuntur; sed constito de præmissis, institutus ad eorum præsentationem, est remouendus. Aut verò iste violentus inuasor, vel intrusus non possidet, sed tamen pacificè reputatur patronus, & tunc similiter, alio non comparente, admittitur eius præsentatio, & præsentatus instituitur; sed constito de non ipsius, & de eius violentia, inuasione, & intrusione, cassatur eius præsentatio, & institutus remouetur, ad *text. d. cap. consultationibus, de iurepatron.* in quo benè hæc materia declaratur, vbi *gloss. in verbo, credebatur*, quod vbi adest possessio cum bona fide, dicitur, quod plus valet, quod est in opinione, quàm quod est in veritate, *cap. si quis a simoniacis 1. quæst. 1. & cap. infames, 3. quæst. 7.* sicut etiam è contrario eadem *gloss. in d. cap. consultationibus*, verbo *remoue-*

367 *ri*, quod legitimè factum est, non debet irritari, licèt ad eum casum deueniat, à quo incipere non potuit, cum similibus ibi adductis, & *ead. gloss. in §. si verò, verbo etiam remoueri, in fin.* quod cum ibi dicatur, quod non possidebat, sed tantùm credebatur esse patronus, dicit, quod credulitas sine possessione non valet.

Cæterùm, pro hac praxi omittere non libuit, totum illud, quod dictum est de Ordinario, circa huiusmodi mutationem status, dicendum esse de ipso Summo Pontifice, cuius prouisiones, præsertim circa beneficia iurispatronatus, semper præsumuntur factæ iuxta naturam, & qualitatem beneficij; cum numquam patronis præiudicare intendat, per plura exempla à nobis suis locis afferenda, vt etiam per *Achill. de Graff. decis. vltim. de iurepatron.* vnde prouisio

368 Apostolica non mutat statum, seu quasi possessionem iurispatronatus, sed potius illam conseruat, vt dicitur in vna *Cæsaraugustan. Capellania, quæ est decis. 545. num. 3. part. 1. diuers. & in vna Pistorien. Canonicatus penes Caualer. decis. 390. num. 5.* cum pluribus alijs *decis.* allegatis per *Addit. ad Buratt. decis. 153. num. 5.* qui *num. 6.* subdit, hanc conclusionem procedere, quando verè constat de anteriori statu contrario, sicut aliàs diximus; secùs autem si de illo non constat, vt fuit etiam dictum in allegata *Nolan. Primiceriatus penes eundem Caualer. decis. 252. num. 2. & in vna Terdonen. Prioratus 5. May 1595. coram Orano, & in vna Placentin. Parochis Carpineti 7. Nouembris 1622. coram Pirovano*, quas refert idem *Addit. ad decision. 153. num. 6.* & quando con-

369 trarium non apparet, huiusmodi statum corroborant, & declarant prouisiones Apostolicæ, vt dicitur in vna *Nucerin. Iurispatronatus, penes eundem Caualer. decision. 126. num. 12.* nam licèt collationes Papæ non mutent statum beneficij, *Marescott. d. cap. 55. num. 18.* attamen plurimùm valent ad eius statum declarandum, vt per *Dec. consil. 126. in princip.* quamuis aliud dicendum sit, quando constat de enixa

370 Papæ voluntate mutandi statum beneficij; ac proinde in vna *Hostunen. Capellania, penes Seraphin. decision. 1301. numer. 2.* fuit dictum, quod prouisiones Apostolicæ non mutant statum, nisi concurrat scientia, & voluntas Papæ; quod quidem procedere certum est, etiam si ille deroget iuripatronatus, ita *Felin. in tract. quan. lit. noceant patr. Eccles.*

clef. idem Marefcott. dict. cap. 55. *num.* 35. prout etiam alias diximus; de qua quidem fcientia, & voluntate debet clarè conftare, alias in dublo non præfumitur ftatum huiufmodi mutaffe, *id. Addit. ad Buratt. d. decif.* 153. *num.* 7. *in fin.* ac proinde non inferunt præiudicium exiftenti in quafi poffeffione, vt per *Bellam. decif.* 107. *fub tit. de surepatr. id. Marefcott. loc. cit. num.* 34.

Poftremò circa huiufmodi mutationem ftatus, & quomodo ille attendatur, ita etiam accipiendum eft, vt non folum id procedat in beneficijs ecclefiafticis circa illorum prouifionem, eo modo, quo iam dictum eft, verùm etiam in omnibus alijs rebus fimilibus, vt per *Gonzal. ad regul.* 8. *Cancell. gloff.* 45. *§.* 2. *numer.* 15. *&* 16. dicens, quod proinde folutio fructuum, & redditruum beneficij eft facienda
371 poffeffori, feu Prælato putatiuo, & illi, eft præftanda obedientia, non autem proprietatem habenti, qui poffeffionem non habet, & *numer.* 24. quòd ille dicitur fucceffor in beneficio, ad effectum, vt illi fint reftituendi fructus à tertio inuafore fublati, qui eft in illius poffeffione; licèt nondum fit difcuffum de iure, illius *ex Achill. decifion.* 14. *aliàs* 129. *numer.* 1. in qua fuit hæc ratio confiderata, quia videlicet adminiftratio illorum fructuum debebat effe poffefforis, nam fructus, qui debentur Ecclefiæ, debent tradi ei, cui adminiftratio, rerumque Ecclefiæ poffeffio, authore prætore conceditur.

Quamplura, etiam vltra prædicta, circa vltimum ftatum in beneficialibus, videlicet quomodo, qualiter, & quando ex fententia Sacræ Rotæ Romanæ ille attendatur, videri poffunt penes *Marefcott.* à nobis ad id pluries allegatum, qui luculenter, ac plena manu *lib.* 1. *variar. refol. cap.* 55. hæc omnia ferè congreffit, necnon *Addit. ad Buratt. d. decif.* 776.

Finis Libri Primi.

PRAXIS

PRAXIS
ERECTIONIS PAROCHIALIS, ET MATRICIS ECCLESIÆ
In Sæcularem, & Collegiatam Insignem, cum Indultis, & Facultatibus.

LIBER SECVNDVS.

SVMMARIVM.

1 *Illud, de quo agendum est, debet esse in rerum natura.*
2 *Beneficia ecclesiastica non nascuntur, sed fiunt.*
3 *Erectionum sæcularium, & Collegiatarum Ecclesiarum vsus in Romana Curia.*
4 *Formula supplicationis pro huiusmodi erectione, proponitur.*
5 *Papa, cur dicatur Reatissimos, remissiuè.*
6 *Collegiatarom Ecclesiarum erectio non datur, nisi in locis conspicuis, & insignibus.*
7 *Conspicuus homo quisnam dicatur.*
8 *Insignis locus, quis, & nom.10.*
9 *Collegiatam Ecclesiam Papa non erigit, nisi prius certioratus de qualitate loci, in quo petitur erectio.*
11 *Collegiata Ecclesia, erectionis causa prius examinanda.*
12 *Collegiata Ecclesia, erecta in Oppido Nicosia Messanen. Diœcesis, ex quibus causis.*
13 *Alia similis in Oppido Summa Nolan. Diœcesis.*
14 *Alia similis in Terra Rignani, Ciuitatis Castellana Diœcesis.*
15 *Alia similis in Oppido de Caruitte, Remen. Diœcesis.*
16 *Collegiata Ecclesia regulariter erigitur de consensu prioris Ecclesia.*
17 *Insignitatis loci qualitas, ad effectum in ea erigendi Collegiatam insignem, qua. Et remittitur arbitrio Iudicis, n.19.*
18 *Dignitates in Ecclesia, quare instituta.*
20 *Collegiata Ecclesia, alia insignis, alia non insignis.*
21 *Cathedralis Ecclesię erectio quid requirat.*
22 *Collegiata Ecclesia, non insignis, qua.*
23 *Collegiata Ecclesia, an sit insignis, vel ne, potest declarari, etiam post illius erectionem.*
24 *Resignatione beneficij, inducitur amissio tituli, ac possessionis.*
25 *Erectio beneficij non reuocata, neque reuocabitur vnio beneficij resignati.*
26 *Quod tamen intelligitur, resignante in eadem voluntate persistente.*
27 *Patronorum consensus requiritur in erectione parochialis, aut alterius beneficij de iurepatronatus, in Collegiatam Ecclesiam.*

Praxis Requisitorum essentialium ad Erectionem Sæcularis, & Collegiatæ Ecclesiæ.

CAPVT I.

1 SVperiori libro visum est de essentialibus Requisitis, ad constituendum Beneficium Ecclesiasticum; cum verò sic ratio nobis insinuet, vt id, de quo agendum est, primò in rerum natura esse debeat, iuxtà *tex. in l. quidam referont, post princip. de iur. codicill. & in l. si eo tempore, ff. de his, quæ pro non scriptis, glos. in c. fin. verbo ad futuras, de rescriptis, cap. ad dissoluendum, & ibi glos. in verbo, accusare, de desponsa. impub.* proinde de beneficio ecclesiastico agi non potest, nisi illud prius in mundum prodeat, nempè per illius creationem, & institutio-
2 nem; cum huiusmodi beneficia non nascantur, sed fiant, vt ait *Cassad. decis. 7. nu. 6. de iurepatr.* relatus à *Gonz. ad reg. 8. Cancell. no.* 132. ac proinde, de pertinentibus ad hanc praxim agi non potest, nisi prius erectionem eorundem beneficiorum describamus, ac sic erectorum Clausulas, & decreta in ipsis erectionibus adiecta, ordinata seriè declaremus; potissimum verò earum erectionum, quę ad Summum Pontificem tantum pertinere noscuntur; ac propterea ab ea erectione initium sumendum, duximus, quæ plures continet partes, in quibus ista nostra praxis diffunditur: quarè operæ pretium existimauimus, si prætermissis maiorum Ecclesiarum erectionibus, de quibus perfunctoriè, ac prout occasio suadebit, in eiusdem praxis discursu aliquid dicetur (cum circa illarum erectiones, atque requisita ad id necessaria, videri possit Bullarium, in quo quamplurimæ erectiones, tàm Episcopalium, quàm Archiepiscopalium Ecclesiarum, diuersis successiuè temporibus factæ reperiantur) ab erectione parochialis in Collegiatam, & sæcularem Ecclesiam exordiamur; cuius quidem ere-
3 ctionis concessionem non raro lcimus in Romana Curia euenire. Et quidem, vt plenè, sufficienterque id liqueat, quod per eandem nostram praxim iotendimus aperire, eiusdem erectionis Supplicationis formulam, iuxtà ipsius Romanæ Curiæ morem, & vsum, fabricatam, atque conscriptam, hic subnectere placuit, quæ talis est, videlicet.

4 *Beatissime Pater. Cum Oppidum, Ciuitas nuncupatum, Modicæ, Siracusan. Diæcesis in ambitu suo satis amplum, necnon populi frequentia conspicuum, & insigne virorum generis nobilitate fulgentium, rerumquè ad humanæ vitæ vsum necessariarum, copia, refertur, ac aliàs plurimùm celebre, & ex principalioribus totius Regni Siciliæ Oppidis existat, ac titulo, & denominatione populosæ Ciuitatis, alijs eiusdem Regni Oppidis; ac etiam Ciuitatibus, quamuis amplis, & insignibus, hactenus non attributa, glorietur; & in ipso Oppido Modicæ tria distincta Tribunalia, & Curiæ temporales, cum mero, & misto Imperio adsint; & ad illius regimen vnus Gubernator aliorum Oppidorum, ac Terrarum, ab ipso Oppido Modicæ dependentium, seù illi subditorum Caput, deputari consueuerit; ac in eo diuersa Oratoria, & alia pia loca, necnon vnum Collegium Societatis Iesu, & altera sæcularis, & Collegiata Ecclesia S. Petri, pleræquè aliæ Ecclesiæ, & inter alias parochialis, & Matrix Ecclesia S. Georgij, quæ ob eius amplitudinem, & ornatum, situmquè commodum, & decentem, ac tanquam Matrix, non indigna est, quæ titulo, & prærogatiua Collegiatæ insignis Ecclesiæ condecoretur, adesse noscantur. Et deuotus S.V. Orator Vincentius de Salemi dictæ Ecclesiæ S. Georgij modernus Rector, deuoti, quoque vestri moderni Procuratores, & Oeconomi eiusdem Ecclesiæ, quotannis à parochianis ipsius Ecclesiæ S. Georgij, eligi, & deputari soliti, ad quos nonnullorum bonorom, seù legatorum ipsi Ecclesiæ S. Georgij, ad effectum illa, seù eorum redditus annuos in ipsius Ecclesiæ S. Georgij vsus, & necessitates, erogandi, relictorum, seù ad eosdem tantùm vsus competentium, & à fructibus, Rectori pro tempore existenti eiusdem Ecclesiæ S. Georgij, debitis, & per eum percipi solitis, realiter separatorum, ac distinctorum, administratio, ex laudabili, & inueterata, hactenusquè pacificè obseruata consuetudine, spectare dignoscitur; eandemquè Ecclesiam S. Georgij in Collegiatam insignem erigi, & instituì desiderantes, Vincentius, videlicet prædictam Ecclesiam S. Georgij, quam à vigintiquinq; annis circiter obtinet, in S.V. manibus, spontè, & liberè ad infrascriptum, tamen effectum, & non aliàs, aliter nec alio modo, resignare, Procuratores verò, & Oeconomi prædicti bonorum, & legatorum prædictorum mensæ Capitulari Ecclesiæ, sic in Collegiatam erigendæ, applicationi, & appropriationi, vt infra consentire, respectiuè proponant, & ex nunc hic resignet, illi verò consentiant. Si igitur (Pater Sancte) prædicta Ecclesia S. Georgij in Collegiatam insignem, sub inuocatione eiusdem S. Georgij, ac in ea vna Præpositura, prima, & principalis, & vnus Decanatus, secunda, ac vna Cantoria, tertia, necnon vna Thesauraria, quarta Dignitates, ac nouem Canonicatus, totidemquè præbendæ, vt infra, erigerentur, & instituerentur, eisquè sic erectis, & institutis, seù Mensæ Capitulari, eiusquè Ecclesiæ, pro illius, ac Dignitatum, Canonicatuumquè, & præbendarum huiusmodi dote, illasquè, & illos pro tempore obtinentium, congrua sustentatione, onerumquè eis pro tempore incumbentium supportatione, omnia, & singula ipsius Ecclesiæ S. Georgij fructus; redditus, prouentus, iura, obuentiones, & emolumenta, necnon legata, & bona supradicta perpetuò applicarentur, & appropriarentur, aliaquè infrascripta fierent, & ordinarentur, ex hoc profectò decori, tàm Ecclesiæ S. Georgij, quàm Oppidi Modicæ huiusmodi peramplius consuleretur; diuinusquè cultus in eadem Ecclesia non mediocriter augeretur. Supplicant igitur humiliter E.S.V. tàm dictus Vincentius, quàm deuoti etiam illius Oratores Paulus Oliueres, & Thomas Scarso, ac Martinus de Ruca, & Vitus Lupus, ac Iosephus Vincentij Frasca, necnon Iosephus Francisci, etiam Frasca; & Michael Sortinus, ac Stephanus Cauallus, & Stephanus li Aurifici, ac Hieronymus Petraliptus, ac Franciscus Tranchetta præsbyteri, necnon Nicolaus Frasca Subdiaconus dicti Oppidi Modicæ, quatenus in præmissis opportunè prouidendo, eosquè specialis gratiæ fauore prosequendo, ac resignationem huiusmodi admittendo, in dicta Ecelesia S. Georgij, cuius, & illi forsan annexorum fructus, &c. CLXXXX. computatis verò incertis. CCCLXXX. ducatorum auri de Camera se.co.ex. val.an. non exced. siue præmisso, siue alio quouis modo, aut ex alterius cuiuscunquè persona, seù per similem, vel aliam liberam resignationem dicti Vincentij, vel cuiusuis alterius de illa in Romana Curia, vel extra eam, etiam coram Notario publico, & testibus spontè factam, aut Constitutionem, &c. Execrabilis, vel assequutionem, &c. non tamen per obitum, vacet, etiam si deuoluta, affecta specialiter, vel aliàs ex quauis causa in litteris dispositiuè exprimenda, generaliter reser-*

reser-

reseruata existat, litigiosa, cuius litis statum, &c. existat, titulum collatiuum, ac denominationem, naturam, & essentiam parochialis Ecclesiæ collatiuæ; ità quod ex nunc Ecclesia collatiua esse desinat, & de cætero, vti talis, in titulum collatiuum conferri, aut impetrari non possit; & si illam deinceps conferri, aut impetrari, vel aliàs de illa disponi contigerit, collationes, impetrationes, & aliæ dispositiones huiusmodi, nullæ, & inualidæ existant, nulliquè suffragentur; nec etiam coloratum titulum possidendi tribuant, perpetuò, sine aliquo cuiuscunquè præiudicio, supprimere, & extinguere; Ipsamquè Ecclesiam S. Georgij in sæcularem Collegiatam insignem, cum Capitulo, stallo, mensa, arca, bursa, sigillo, & Choro communibus cùm omnibus, & singulis alijs Collegialibus signis, & insignijs Ecclesiarum Collegiatarum insignium; & in ea vnam Præposituram, quæ prima, & principalis pro vno Præposito, qui curam animarum deuotorum vestrorum parochianorum dictæ Ecclesiæ S. Georgij, ante hac per illius Rectorem titularem exerceri solitam, exercere; omniaquè onera parochialia supportare, ac Capellanos, & ministrantes, eum coadiuuantes, prout Rector, qui pro tempore fuit ipsius Ecclesiæ S. Georgij hactenus facere solitus fuit, manutenere teneatur; & ipsius Ecclesiæ Dignitates obtinentium, ac Canonicorum caput existat, & inter eos in dicta Ecclesia, sic in Collegiatam erigenda, illiusque Choro, & Capitulo, ac processionibus, cæterisquè actibus Capitularibus publicis, & priuatis eiusdem Ecclesiæ præeminentiam, ac primum locum habeat; ac vnum Decanatum, qui Secunda, pro vno Decano, & vnam Cantoriam, quæ Tertia, pro vno Cantore, ac vnam Thesaurariam, quæ quarta Dignitates existant, pro vno Thesaurario; necnon nouem Canonicatus, ac totidem præbendas pro nouem Canonicis; qui omnes Canonici, & Dignitates (Præpositura, tamen excepta) obtinentes huiusmodi, ex ipso Oppido Modicæ oriundi, & illius incolæ esse, ac filij patrimoniales, seù Parochiani eiusdem Ecclesiæ, sic in Collegiatam erectæ, seù illi, aut eius annexis, & grangijs, iure parochialitatis subiecti, alijs præferri: & quoad ipsam Præposituram, Doctores, aut Magistri in Theologia, vel Licentiati in decretis, ad præscriptum decretorum Concilij Tridentini, graduati, qualificati; & tam quoad illam, quàm reliquas Dignitates prædictas pro tempore obtinentes, actu presbyteri; quo verò ad Canonicos, clerici, in aliquo ex sacris ordinibus constituti esse, & Dignitatum prædictarum (Præpositura tamen similiter excepta,) quouis modo pro tempore vacaturarum plena, libera, & omnimoda collatio, prouisio, & dispositio in mensibus ordinarijs, & cessantibus reseruationibus, & affectionibus Apostolicis, ad deuotos vestros Capitulum ipsius Ecclesiæ, sic in Collegiatam erigendæ, spectare debeant; omnesque Dignitates obtinentes, ac Canonici huiusmodi, illius Capitulum inter se constituant; & tam in eadem Ecclesia, quàm processionibus Rochettum, & Cappas, hyberno, videlicet cum pelle alba, æstiuo verò temporibus serico munitas deferant, & apud Ecclesiam, sic in Collegiatam erigendam huiusmodi, personaliter residere, ac in ea singulis diebus, ac debitis temporibus, horas Canonicas, ac Conuentualem, seù maiorem, & aliàs missas, cæteraquè diuina officia solita, & consueta, cum mentis attentione, ac deuotione, seruataquè Ecclesiastica disciplina, psallere, decantare, recitare, ac celebrare, & aliàs ipsi Ecclesiæ, sic in Collegiatam erigendæ, in diuinis laudabiliter deseruire debeant, & teneantur, dicta authoritate etiam perpetuò sine tamen aliquo cuiuscunquè præiudicio, erigere, & instituere; illiquè sic erectæ, & institutæ, pro eius, ac mensæ capitularis, necnon Dignitatum, ac Canonicatuum, & præbendarum dote, & congrua illas, & illos pro tempore obtinentium sustentatione, onerumquè eis pro tempore incumbentium supportatione, omnia, & singula prædictæ Ecclesiæ S. Georgij, & illi annexorum membrorum, & pertinentiarum fructus, redditus, prouentus, iura, obuentiones, & emolumenta vniuersa tam certa, quàm incerta, etiam ratione exercitij curæ animarum lucri fieri, & percipi solita, ac ex pede altaris, prouenientia; necnon etiam omnia, & singula census, redditus, & bona, etiam emphyteuticà, ac aliàs quomodolibet qualificata, ac iura, & legata eisdem Ecclesiæ S. Georgij, & in ea sitæ Capellæ, seù Altari SS. Sacramenti, in eiusdem Ecclesia vsum, & necessitates duntaxat relicta, seù ad eosdem tantùm, & non ad alios vsus competentia, & in quibusuis rebus consistentia, ac ad pro tempore existentium Procuratorum, & Oeconomorum prædictorum administrationem, vt præfertur, spectàtia, ad valorem annuum C. duc. similiū ascendentia. Ita tamē quod in præsenti applicatione, fructus

bonorum,& legatorum prædictorum hactenus decursi,& donec ipsa erectio suos plenarios effectus sortita fuerit,decurrendi,prout nec bona,eleemosynæ , ac legata in posterum ipsi Ecclesiæ in Collegiatam erigendæ,ac SS.Sacramento,non autem mensæ Capitulari nominatim,& expressè relinquenda,comprehensa non censeantur;sed ipsius Procuratoribus,& Oeconomis per eos in continuam ceræ, et olei manutentionem,aliosq; eiusdem Ecclesiæ sic,vt præfertur,in Collegiatam erigendæ,pios vsus, & necessitates,& aliàs prout relicta fuerint,eroganda,& conuertenda omnino,vt prius reseruata sint; dūmodo legata applicanda huiusmodi pro dictæ Ecclesiæ S.Georgij vsibus , & necessitatib. duntaxat relicta fuerint,seù competant,& non aliàs;& per illorum applicationem,& appropriationē dicta Ecclesia S. Georgij in suis necessitatib. aliquod detrimentum non sustineat,Apostolica authoritate;dummodo modernorum Procuratorum , & Oeconomorum , necnon parochianorum prædictorum ad hoc accedat assensus, similiter perpetuò applicare , & appropriare . Ita quod liceat Capitulo eiusdem Ecclesiæ,sic in Collegiatam erigendæ,illorum omnium,iurium,& pertinentiarum suorum quorumcunq; veram, realem,& actualem possessionem,per se,vel alium, seù alios,eorum, ac dictæ mensæ Capitularis nominibus,propria authoritate,liberè apprehendere,& apprehensam perpetuò retinere,fructus quoq; redditus & prouentus,iura, obuentiones, & emolumenta, exinde prouenientia, percipere,exigere, leuare, ac in suos,& dictæ Ecclesiæ sic in Collegiatam erigendæ,seù mensæ Capitularis vsus,& vtilitatem conuertere,Diœcesani loci,vel cuiusuis alterius licentia desuper minimè requisita. Cùm hoc tamen,quod omnia,& singula fructus,redditus,& prouentus,iura, legata,bona,& emolumenta supradicta, in vnam massam, Dignitates, ac Canonicatus , & præbendas prædictos pro tempore obtinentibus , communem, congeri debeant,& ex illa,L.pro Præpositure, & pro cuiuslibet ex reliquis Dignitatib. XXIV. necnon pro cuiuslibet ex Canonicatib. & præbendis prædictis XVIII. ducat.pro illorum,& cuiuslibet illorum fructibus certis,seu præbendis detractis, reliqua omnia fructus, redditus , prouentus , & emolumenta supradicta,etiam incerta,in vsum distributionum quotidianarum inter Præpositum, Decanum, Cantorem,Thesaurarium,& Canonicos prædictos apud dictam Ecclesiam,sic in Collegiatam erigendam, pro tempore residentes,ac horis Canonicis,aliisq; diuinis officijs,suis loco, & tempore interessentes duntaxat,iuxtà prouidam ordinationem ab ipsis Præposito,Decano,Cantore, & Thesaurario,ac Canonicis desuper faciendam,diuidendam,& repartiendam,cedere,& conuerti debeant; ex quibus, Præpositus, intuitu exercitij,& oneris curæ animarum illi incumbentis huiusmodi,duas,quilibet verò ex reliquas Dignitates obtinentibus, ac Canonicis prædictis,vnam æqualem portionem annuim singulis habeant . Absentium verò,& non interessentium portiones,infirmitatis,aut alio legitimo (de quo doceri debeat) impedimento cessante,alijs præsentibus,& interessentibus diuinis officijs huiusmodi,pro cuiusque rata accrescant , & accrescere eo ipso censeantur . Et quotiescunque ipse Præpositus in exercitio curæ animarum huiusmodi , aut sacramentorum ecclesiasticorum administratione occupatus fuerit , pro præsente habeatur . Insuper ipsi Ecclesiæ, vt præfertur, in Collegiatam insignem erigendæ , illiusque Præposito, Decano, Cantori, & Thesaurario, ac Canonicis prædictis,vt ipsi, eorumque officiales , ministri,res,bona,proprietates, & iura quæcunque,omnibus, & singulis priuilegijs, immunitatibus, libertatibus, exemptionibus, præeminentijs , prærogatiuis, antelationibus, concessionibus, indultis , fauoribus, & gratijs,tàm spiritualibus,quàm temporalibus, quibus aliæ Collegiatæ insignes , earumque Capitula,Canonici,Dignitates obtinentes; alijq; ministri,& illorum proprietates, iura,res, & bona,de iure , vsu, priuilegio, concessione, consuetudine, aut aliàs quomodolibet vtuntur, fruuntur, potiuntur, & gaudent , ac vti, frui,potiri , & gaudere possunt , & poterunt quomodolibet in futurum , similiter , & pariformiter, ac absque vlla prorsus differentia in omnibus, & per omnia, perindè, ac si illa eis principaliter,& in specie concessa essent ; Dummodo tamen sint in vsu, & non reuocata , nec sub aliqua reuocatione comprehensa , sacrisq; Canonibus , & Concilij Tridentini decretis , alijsque Constitutionibus Apostolicis non repugnent, vti,frui, potiri , & gaudere ; necnon eisdem Præposito , Decano , Cantori , Thesaurario, & Canonicis, vt capitulariter congregati , quæcunq; statuta, ordinationes , capitula , & decreta,fœlix regimen Ecclesiæ sic in Collegiatam erigendæ , prosperamque illius personarum , rerum , & bono-

bonorum directiones, ac missarum, & aliorum diuinorum officiorum celebrationem, fructuumque, & prouentuum mensæ Capitularis huiusmodi, necnon distributionum quotidianarum separationem & diuisionem concernentia, ac aliàs vtilia, & necessaria, licita tamen, & honesta, sacrisque Canonibus, & prædicti Concilij decretis, & Constitutionibus Apostolicis non contraria, à loci Ordinario examinanda, & approbanda, facere, edere, & condere; ac quoties opus fuerit, illa melius reformare, alterare, mutare, seù alia de nouo præuijs examine, & approbatione huiusmodi, condere liberè, & licitè possint, & valeant; quæ, postquàm facta, & edita, condita, reformata, & vt præfertur, approbata fuerint, eo ipso Apostolica authoritate confirmata esse censeantur, & ab ijs, ad quos spectabit, inuiolabiliter, sub pœnis in eis infligendis, obseruari, & adimpleri debeant, pariter perpetuò concedere, & indulgere, eisq; plenam, amplam, & omnimodam ad id licentiam, & facultatem impartiri. Præsentes quoq; & desuper conficiendas litteras, sub quibusuis similium, vel dissimilium gratiarum reuocationibus, suspensionibus, limitationibus, aut alijs contrarijs dispositionibus, per quasuis Constitutiones Apostolicas, aut Cancellariæ Apostolicæ regulas, quomodocunque, ac sub quibusuis tenoribus, & formis editas, minimè comprehendi, seù confundi; sed semper ab illis exceptas; & quoties illæ emanabunt, toties in pristinum, & validissimum statum restitutas, repositas, & plenariè reintegratas, & de nouo, sub quacunque posteriori. Data, per Capitulum, & Canonicos prædictos quandocunq; eligenda, concessas esse, & fore, suumquè plenarium effectum sortiri, & obtinere, ac Capitulo, & Canonicis prædictis perpetuò suffragari. Sicq; & non aliàs per quoscunq; Iudices, & ordinarios, & delegatos, quauis authoritate fungentes, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales, etiam de latere Legatos, & Vicelegatos, dictæq; Sedis Nuncios, &c. iudicari, &c. debere, irritumq; &c. decernere. Et nihilominus Præposituram, cuius L. vnà verò cum distributionibus quotidianis LXXVIII. Vincentio, & Decanatum Paulo, ac Cantoriam Thomæ, & Thesaurariam, quorum cuiuslibet XXIV. computatis verò distributionibus prædictis XXXVIII. Mercurio, cuilibet verò ex Vito, vtroq; Iosepho, Michaeli, vtroque Stephano, Hieronymo, Francisco, & Nicolao prædictis, vnum, & vnam ex prædictis Canonicatibus, & præbendis, quorum, singulorum, & illis forsan annexorum fructus, &c. XVIII. computatis verò eisdem distributionibus quotidianis XXXII. ducatorum similium se. co. ex. prædictam, val. an. non exced. à primæua illorum erectione, & institutione huiusmodi vacantes, dicta authoritate conferre, & de illis, etiam respectiuè prouidere. Necnon pro Vincentio, qui in LXXX. vel circa suæ ætatis anno constitutus existit, ac curam animarum parochianorum Ecclesiæ S. Georgij huiusmodi spatio XXXV. annorum probè, & laudabiliter exercuit, vt occasione dictæ Præposituræ ad alicuius gradus susceptionem minimè obligetur, & obligatus sit. Ita tamen, quod illius, in dicta Præpositura successores, ad præscriptum dicti Concilij Tridentini, graduati, & aliàs qualificati esse debeant, eadem authoritate concedere, & indulgere dignemini de gratia speciali. Non obstantibus præmissis, ac quatenus opus sit, regula S. V. de exprimendo verò valore, alijsq; Apostolicis, ac in prouincialibus, & synodalibus Concilijs editis, & edendis, specialibus, vel generalibus Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrarijs quibuscunque cum clausulis opportunis.

Fiat, vt petitur M.

Et cum absolutione à censuris ad effectum, &c. & quod singulorum Oratorum prædictorum dispensationes, verusque, & vltimus Ecclesiæ resignatæ huiusmodi vacationis modus, etiam si ex illo quæuis generalis reseruatio, etiam in corpore iuris clausa, resultet, necnon lites, & causæ, si quæ sint, status, & merita, nominaq; & cognomina Iudicum, & collitigantium, eorumq; ac dicti Vincentij, & aliorum quorumcunque prouisiones, concessiones, aliaquè iura, & tituli, etiam proprij tituli, ac lites habeantur pro expressis, seù in toto, vel parte exprimi possint in litteris. Et cum clausula generalem, &c. exprimenda. Et de perpetuis, suppressione, extinctione, institutione, applicatione, appropriatione, conces-

sione, indulto, decreto, alijsque premissis perpetuò, & ad perpetuam rei memoriam; necnon admissione resignationis huiusmodi, ac prouisione Præpositurę pro Vincentio, ac Decanatus pro Paulo, & Cantoriæ pro Thoma, ac Thesaurariæ pro Mercurio, necnon singulorum ex dictis nouem Canonicatibus, & præbendis pro Vito Iosepho Vincentij, ac Iosepho Francisci, & Michaele, ac Stephano Cauallo, ac Stephano Laurifici, & Hieronymo, ac Francisco, & Nicolao prædictis, cum gratificatione opportuna, quatenus illi locus sit. Ita quod litteræ desuper in forma simplicium prouisionum, gratiosarum subrogationum, etiam quoad possessionem, gratiæ si neutri, si nulli, si alteri, perinde, & etiam valere, aut aliàs simul, vel ad partem expediri possint, & cum derogatione regulæ de annali possessore, quoad primam eius partem, latissimè extendendis. Et quod præmissorum omnium, & singulorum, etiam denominationum, qualitatum, nuncupationum, aliorumquè necessariorum maior, & verior specificatio, & expressio fieri possit in litteris, simul, vel ad partem expediendis. Et quoad suppres- Fiat M. *sionem; & extinctionem, ac erectionem; committatur Ordinario, sine alicuius præiudicio. Et quoad legata applicanda, dummodo illa prædicta Ecclesiæ vsibus, & necessitatibus duntaxat, relicta fuerint, seù competant, & non aliàs, & per illorum applicationem, & appropriationem dicta Ecclesia S. Georgij in suis necessitatibus aliquod detrimentum non sustineat. Quo verò ad prouisiones pro Paulo, ac Thoma, & Mercurio, nec non Vito, vtroquè Iosepho, Michaele, & vtroquè Stephano, Hieronymoquè, & Francisco, ac Nicolao prædictis committatur Ordinario cum Clausula, Si per diligentem, &c. Et cum decreto, quod à Capitulo prædicto de tribus posterioribus Dignitatibus, cessantibus reseruationibus, & affectionibus Apostolicis, pro tempore vacaturis, vt præfertur, pro tempore prouisi antequàm earum possessionem apprehendant, ab Ordinario loci; quoad scientiam, vitam, & mores, examinari, & approbari debeant; alioquin prouisiones illis factæ, nullæ sint eo ipso. Et cum alio decreto, quod dictus Vincentius, antequam possessionem dictæ Præpositurę adipiscatur, fidei catholicæ professionem, iuxta articulos iam pridem à Sede Apostolica propositos, in manibus Ordinarij sui emittere, illamquè sic emissam, ad Sedem prædictam in publicam, & authenticam formam, cum Ordinarij, & Oratoris prædictorum subscriptione, sine mendis, transmittere teneatur; alioquin præsens gratia, quoad ipsum Vincentium, nulla sit eo ipso.*

Datum Romæ apud S. Mariam Maiorem Octauo Id. Nouembris Anno Octauo.

Qua quidem formula sic præmissa, ad illius Clausularum declarationem deueniamus.

5 **Beatissime Pater.** Cur autem Papa dicatur
Beatissimus, vide quæ dicit *Rebuff. in sua prax. in form. signat. vers. Beatissime, fol. mihi* 102. *Paris. de resign. benef. lib.* 8. *qu.* 7. *num.* 41. *& quæ dixi in mea Prax. Dispensat. Apostol. lib.* 2. *cap.* 2. *num.* 1.

Conspicuum, & insigne. Non enim admittitur huiusmodi Collegiatæ Ecclesiæ erectio in quibuscun-
6 que locis, nisi illa conspicua fuerint, & insignia: præter Ciuitatem; quarè *Mart. lib.* 1. conspicuum amphitheatrum appellat, veluti vbi conspicui venerabilis amphitheatri erigitur
7 moles; sicut dicitur conspicuus homo, qui in se, omnium oculos conuertit; idemque sentire videtur *Concil. Trident. sess.* 5. *cap.* 5. *de reform.* vbi agitur de stipendio pro Lectoribus Sacræ Theologiæ, ibi, *ac etiam in Collegiatis existentibus in aliquo insigni Oppido*; vt infra dicetur: sic etiam insignis locus
8 dicitur, quia communiter pro tali habetur, & reputatur, vt per *Bald. in l. prouidendo, num.* 1. *per illum tex. C. de postul. Alexand. Guido Papa, Felin. Ias. & Dec. relati per Tiraquell. de nobilit. cap.* 10. *num.* 8. idem in proposito ciuidem insignitatis dixit *Innoc. in cap. præsenti, num.* 3. *de rescript. in* 6. *Lapus alleg.* 122. *num.* 2. *in fin. Card. in Clemen.* 1. *numer.* 28. *de for. compet.*

Hinc fit, quod, sicut Romanæ Curiæ vsus docet, quotiescunque à Summo Pontifice petitur parochialem, siue ma-
9 tricem Ecclesiam in Collegiatam erigi, non ita facilè petitionem huiusmodi ille admittere consueuit, nisi prius habita relatione à Metropolitano, vel Legato, aut Nuncio in illis partibus residente, qui inter cætera attestetur, locum illum esse insignem, ac de alijs qualitatibus ad id facientibus, vt ex eadem præmissa supplicationis formula patet; nimirum, quod non indignum erit, vt qualitatibus eisdem attentis, in eo loco, seu Oppido Collegiata Ecclesia erigatur: & in hunc etiam sensum, qualitas huiusmodi insignitatis videtur accipi in
10 *Clem. grauis, de sent. excomm.* vbi Ecclesia loci insignis intelligitur ratione numerositatis populi; quare ex hoc, locus etiam dicitur insignis, qui est nobilis, præcipuus, & magnæ famæ, vt in eadem formula exprimitur; prout adhuc necesse est ad huiusmodi erectionem, *Archid. in cap. statutum col.* 6. *circa med. verbo, locis insignibus, de rescript. in* 6. *Cardin. in Clem.* 1. *num.* 28. *de for. comp. vt in dict. decis.* 29. *à num.* 8. *ad* 11.

Sicque

Sicquè semper pro huiusmodi erectionibus, mandat Sum-
11 mum Pontifex prius examinari causas, an videlicet tales illæ
sint, per quas ad huiusmodi erectiones deueniri meritò pos-
sit, quæ potissimùm ad loci qualitatem, vbi Collegiata peti-
tur erigenda, referuntur, prout patet in exordio præinsertæ
supplicationis.

In eodem Regno Siciliæ, & in Oppido, Ciuitate nuncu-
pato, Nicosiæ Messanen. Diœcesis fuit erecta similis Colle-
12 giata, ex infrascriptis causis, nempè, cum illud sit insigne, &
valdè populosum, ac in dies (benedicente Domino) popu-
losius efficiatur, & bis mille circiter animas in se continenti-
bus, refertum, & in eo tres parochiales Ecclesiæ, & sex Mo-
nasteria, seu Domus regulares virorum, ac tria Monialium,
fundata existant, dictæquè tres parochiales, per tres Con-
gregationes presbyterorum sæcularium, qui perpetui illarũ
parochi, Communiæ vocantur, ac in eis presbyteri, propriæ,
vel alterius Diœcesis, ad vota maioris partis ipsorum pres-
byterorum recipiantur, & per eos in diuinis deseruiatur; ac
in dicto Oppido Archipresbyter, qui certam Ecclesiam, aut
Sedem, vel certos redditus annuo minimè, sed tantùm au-
thoritatem, Sacramenta ecclesiastica in dictis tribus paro-
chialibus Ecclesijs, illarum parochiani administrandi, habet;
ac proinde fuit erecta Collegiata Ecclesia, & in ea vnus Ar-
chipresbyteratus pro vno Archipresbytero, qui inibi Ca-
put, & Superior existeret, ac Cantori Canonicis, & benefi-
ciaris infrascriptis præcederet, & curam animarum parochia-
norum primodictę Ecclesiæ, mediante tamen opera infra-
scriptorum puorum beneficiatorum exerceret: ac tam in eis,
quàm alijs parochialibus Ecclesijs prædictis illarum paro-
chianis ecclesisstica sacramenta, prout primodictus Archi-
presbyter hactenus administrauit, administraret, quodquè
prædicta Cantoria esset Dignitas, non tamen principalis, &
post dictum Archipresbyterum, & ante Canonicos, & bene-
ficiatos infrascriptos incederet, pro vno illius Cantore, ac
duodecim Canonicatus, totidemquè præbendas pro duode-
cim Canonicis, necnon decem perpetua simplicia beneficia
ecclesiastica, ex quibus sex presbyteralia existerent pro sex
beneficiatis, qui, & Canonici prædicti, presbyteri, seù in ea
ætate constituti existerent, in qua infra annum ad sacerdo-
cium promoueri possent; quorum duo ex dictis beneficiatis
à loci Ordinario, pro tempore approbati, & idonei repetti,
secundo dictum Archipresbyterum in exercitio curæ anima-
rum parochianorum primodictæ Ecclesiæ, ac in ea; alijsquè
duabus parochialibus Ecclesijs prædictis illarum parochia-
nis in ecclesiasticorum sacramentorum administratione coa-
diuuare deberent, &c.

In Oppido Summæ Nolan. Diœcesi fuit similis Collegia-
13 ta erecta, cum illud copiosa nobilium, & illustrium persona-
rum, ac Vtriusquè Iuris Doctorum necnon aliorum fideliũ
multitudine, ad numerum sex millium personarum, vel cir-
ca, comprehensis Domibus, ac familijs propè, & extra dictũ
Oppidum existentibus, refertum; atquè ita, & aliàs insigne
existeret, nullam tamen Collegiatam Ecclesiam Cleri sæcu-
laris haberet, in qua horæ canonicæ, aliaquè diuina officia
celebrarentur, ibi verò inter alias Ecclesias; reperiretur Ec-
clesia S. Mariæ Sanitatis nuncupata, per Fratres Reforma-
tos Ordinis Eremitarum S. Augustini relicta, per fel. record.
Clementẽ Papã VIII. fuit dicta Ecclesia in Collegiatam
erecta, cum vna Præpositura principali Dignitate, necnon
vna Cantoria, secunda, vnaquè Thesauria, tertia Dignitati-
bus, ac vno pro Lectore Sacrę Scripturæ, & alijs octo Ca-
nonicatibus, ac vna Sacristia, ac alijs tribus Canonicatibus
supernumerarijs, & aliis sex simplicibus beneficijs, Clerica-
tus, nuncupandis, & ab Ecclesia B. Mariæ de Arcu nuncu-
patæ, dictæ Terræ, quæ cum libera, ac in titulum perpetui
beneficij ecclesiastici non dum erecta, & miraculis ipsius Dei-
paræ Virginis clara esset, Fratribus Ordinis Prædicatorum
S. Catherinæ de Senis concessa extitit, tot redditus, & bona,
quæ ad summam Quingentorum scutorum auri in auro, an-
nuatim ascenderent ex ijs, quæ ei per Christi fideles piè, &
abundè largita fuerant; quæ iam in aliàs sub die 19. Aprilis
1595. ex Decreto Sacræ Congregationis S. R. E. Cardina-
lium, negocijs Episcoporum Præfectorum ad hunc effectum
assignata extiterunt, dismembrata, & separata fuerunt; illa-
què, necnon alij redditus ad 150. ducatos monetæ Regni
Neapolitani ascendentes, quos Vniuersitas, & homines di-
ctæ Terræ pro dotæ prædictarum Cantorię, & Thesaurarię,
vt etiam iuspatronatus, & præsentandi ad illas sibi acquire-
retur, de suo iam assignarunt; necnon legata, obuentiones,
& alia, ad eamdem Ecclesiam spectantia, mensæ Capitulari
dictę Ecclesiæ, pro dotæ Dignitatum, Canonicatum, & præ-
bendarum, necnon beneficiorum prædictorum distribuenda.
Ac cum reseruatione prędicti Iurispatronatus eidem Vniuer-
sitati ad Cantoriam, & Thesaurariam prædictam, prout in
litteris huiusmodi erectionis factæ per eundem Clementem
VIII. sub Dat. Tusculi 1599. Duodecimo Kal. Nouembris
Anno Octauo plenius continetur.

14 In Terra Rignani, Ciuitatis Castellanæ Diœcesis, quæ in-
signis, & valdè populosa est, & superioribus annis per fel. re-
cord. Paulum V. in Ducatum erecta fuit, cum ibi adesset pa-
rochialis Ecclesia Archipresbyteratus nuncupata SS Vincen-
tij, & Anastasij, illam idem Paulus erexit in sæcularem, &
Collegiatam; ac in ea pariter instituit vnum Archipresbyte-
ratum pro principali Dignitate, & vno Archipresbytero, qui
inibi Caput, & Superior esset, & curam animarum parochia-
norum dictæ Ecclesiæ exerceret, ac presbyteruo sibi beneui-
sum à loci Ordinario approbandum, ad ipsius Archipresby-
teri nutum, ponendum, & amouendum, qui in exercitio di-
ctæ curæ illum adiuuaret: necnon sex Canonicatus, & duo
perpetua simplicia beneficia ecclesiastica Clericatus nuncu-
pata, pro duobus presbyteris, seu Clericis beneficiatis, &c.

In Oppido de Caruitte Remen. Diœcesi non longè distan-
te ab alijs Oppidis, & locis circumuicinis, in quibus nullum
orthodoxæ, & Catholicæ religionis exercitium habebatur,
15 quinimmò in eis hæreticæ prauitatis virus admodum grassa-
batur, dictiquè Oppidi incolæ, ob hæreticorum in alijs Op-
pidis, & locis prædictis existentium vicinitatem, de facili in
hæresis labem incidere poterant; ac adolescentes, nisi rectè in
diuini numinis cultu, veraquè religione instituerentur, ac
bonis moribus, & disciplinis imbuerentur, ex adipe hæreticæ
prauitatis allecti, ad illam amplectendam proni existebant;
prout tunc asserebatur: vt huic inconuenienti, aliquo salu-
tari remedio via præcluderetur, Carolus Gonzaga, Dux Ni-
uernensium, Dominus in temporalibus prædictorum loco-
rum, obtinuit à Summo Pontifice erigi vnam Collegiatam
Ecclesiam, cum vno Decanatu, qui principalis Dignitas exi-
steret, ac nouem Canonicatibus, &c.

Et deuotus S.V. Orator Vincentius, &c.

prædictæ Ecclesiæ modernus Rector. Nec alias huiusmodi ere-
ctiones concedi regulariter consueuerunt, quàm de consen-
16 su existentis illius Rectoris: quinimmò, vt ipsemet Rector
proinde Summo Pontifici pro ipsa erectione preces effundat,
cum agatur de illius preiudicio, prout etiam omnes alij, de
quorum preiudicio agitur, quiquè possent erectionem legiti-
mè impedire, erunt vocandi, prout infra dicetur.

In Collegiatam insignem,

de qua loqui-
tur *idem Concil. Trid. sess. 24. cap. 12. de reform.* nempè de
conferendis Dignitatibus, etiam in Collegiatis insignibus,
personis ad id qualificatis, vt infra dicetur; quę quidem qua-
litas insignitatis in huiusmodi Ecclesijs, non per se, & absolutè
17 ponitur, sed & respectu Dignitatum, de quibus principaliter
tractatur: & cum Dignitates in Ecclesijs ad conseruandam,
18 augendamquè ecclesiasticam disciplinam, fuerint institutæ,
sequitur, vt qualitas insignitatis, considerata in Ecclesijs
Collegiatis, respectu Dignitatum in eis existentium, non in-
telligatur ratione antiquitatis, vel nobilitatis, aut magnitu-
dinis rerum gestarum, vel apparatus, aut pompę ædificiorũ,
vel diuitiarum, vel alio respectu mundano, sed solùm respe-
ctu salutis animarum: quarè prædictas qualitates Rota arbi-
trata est, vt ad effectum constituendi Collegiatam Ecclesiam
insignem. Prima qualitas esse debeat, quòd talis Ecclesia
reponitur inter matrices Ecclesias, secunda, Nobilitas, & ce-
lebritas loci, Tertia, Antiquitas, Quarta, Præcedentia, quia
in processionibus præcedit Ecclesiam Sanctę Marię de Scala,
Quinta, structura ędificiorum, tàm intus, quàm extrà, Sex-
ta, Numerus Ministrorum in ea seruientium, videlicet Prę-
positus, Decem Canonici; Quindecim Capellani Curatus,
Sacrista, & duo Clerici, Septima, Multitudo, & frequentia
Christi fidelium, ad eam pro diuinis officijs, confluentium,
&c. vt habetur in vna *Mediolanen. Præpositura*, quę est *de-
cis. 29. num. 8. par. 2. diuers.* ex cuius tamen sententia, *num.*
19 *4. in fin.* cum talis insignitas, vel non insignitas possit arbi-
trio iudicis terminari, ad instar nobilitatis, vel ignobilitatis,
quę iudicis arbitrio reponitur, ac ad instar loci, qui, an sit in-
signis, ve ne, statur, etiam arbitrio iudicis, fuit dictum in ca-
su prędictæ decisionis, Ecclesiam dici insignem ex supradictis
septem qualitatibus; quamuis pro firmando supradicto statu
insigni-

insignitatis arbitrio iudicis, nihil aliud attendendum sit, quã ad Ecclesiam, frequens populus concurrere consueuit; in quo sensu locus insignis, & ex loco Ecclesia sumi videtur, *Lotter. de re benef. lib. 1. quæst. 15. num. 9.*

20 Quarè hinc infertur, quòd Collegiata Ecclesia, alia est insignis, alia non insignis; Insignis dicitur illa, quæ habet supradictas qualitates, & prout est expressum in præposita formula supplicationis. quòd proinde dicitur similis Cathedrali Ecclesiæ, vt in casu *Mantic. decis. 215. num. 3.* nam concur-
21 sunt qualitates illi requisitæ: cum in erigenda Cathedrali Ecclesia, requiratur quod locus habeant populum nobilem, & numerosum: itaut absquè huiusmodi erectione pateretur in diuinis detrimentum; & sic ad maiorem commoditatem administrandi sacramenta fiat; item quòd populus habeat nobilitatem in moribus, & honestate: deniquè, vt ibi adsit copia sacerdotum, ne Sedes Episcopalis vilescat ex *Isidor. Moscon. de maiestat. milit. eccles. lib. 1. cap. 15. in princ. littera B. vt in adnotat. ad Buratt. decis. 912. num. 12.*

Pro cuius quidem erectione semper debent adesse prædictæ qualitates; ac proinde consueuit supplicari Summo Pontifici in hunc modum, videlicet, *Beatissime Pater, &c.* narrantur huiusmodi qualitates, ac subinde prosequitur.

Supplicant igitur humiliter S.V. Oratores prædicti, quatenus d. Ecclesiæ Beatæ Mariæ honori, & decori opportunè prouidendo, ipsosquè specialis gratiæ fauore prosequendo, dictum Oppidum in Ciuitatem, ac parochialem Ecclesiam Beatæ Mariæ huiusmodi, cuius fructus, &c. L. &c. non excedunt, ex nunc, prout ex tunc, & è contra, cum illam per cessum, vel decessum, seù quamuis aliã dispositionem, &c. status. &c. existat, in Cathedralem Ecclesiam Maurianens. nuncupandam, sub eadem inuocatione pro Episcopo Maurianens. pro tempore existente; qui inibi præsideat; ac omnia, & singula, quæ ordinis, & iurisdictionis, ac cuiuscunquè alterius muneris Episcopalis sunt, exerceat cum Sede, & Episcopali mensa, ac etiam Capitulo prædicto cum mensa Capitulari, arca, sigillo, & alijs Cathedralibus, ac Capitularibus ad illam translatis, alijsquè insignijs, necnon priuilegijs, præeminentijs, honoribus, immunitatibus, & gratijs, quibus aliæ Cathedrales Ecclesiæ, earumq; Præsules, & personæ, de iure, vel consuetudine, aut alias quomodolibet vtuntur, &c. Apostolica authoritate perpetuò erigere, & instituere, ac ipsam Ecclesiam B. Mariæ Cathedralis nomine, & honore decorare, necnon omnia, & singula, &c. hanc formulam reperio in *notabilibus Cancellariæ Apostolicæ, fol. mihi 32.*

22 Non insignis autem Collegiata dici posset, ob exiguum Canonicorum numerum, modicorum reddituum, qualitatis seruitij, loci, & personarum, *idem Mantic. decis. 175. nu. 2.* & regulariter ad ostendendum, quòd Collegiata non sit insignis, potest probari ex numero exiguo Canonicorum, modicis redditibus, & qualitate seruitij, &c. quamuis hoc posset esse etiam arbitrarium, vt per *DD.* qui in *d. decis.* citantur super *cap. statutum de rescript. in 6.* Et sic habetur ex hoc, quòd Ecclesia Collegiata, licèt in limine illius fundationis non fue-
23 rit declarata insignis, nihilominus etiam longè post prædictã fundationem, vel erectionem poterit declarari, an sit talis, vt apparet ex *d. decis. 175. num. 2. Barbos. de potest. Episcopi in addit. ad alleg. 67. num. 4.* vbi ait, quod in dijudicatione huiusmodi insignitatis, fieri potest consideratio ex qualitate loci, prout decisum profert à Sacra Congregatione in vna *Collegiata Ecclesiæ Sancti Pauli* Oppidi Ciuitatis nouæ, Firman. Diœcesis, ad instantiam Ludouici Centoflorenti, qui obtinuit dictam Collegiatam, dici insignem ex eo quod Oppidum, in quo reperitur, est insigne, & reddit numerum quatuor mille habitatorum, hoc est focularium 820. quattuor Regularium, & vnum Sanctimonialium Monasteria; ibi existentia ciuitorum, & nobilium, &c.

Vincentius videlicet *per dictam Ecclesiam S. Georgij, &c.* Hic fit resignatio à parocho huius Ecclesiæ, ad effectum illam vniendi Collegiatæ Ecclesiæ erigendæ: ac proinde idem Rector, quatenus absens, constituet procuratorem in Romana Curia, ad resignandum in manibus Summi Pontificis: per quàm quidem resignationem, inducitur
24 amissio, nedum tituli, sed etiam naturalis, & ciuilis possessionis, ita *Innoc. Hostien. Card. Abb. Imol. & alij in c. quod in dubijs, de renunc. & in c. super hoc, & in c. admonere, eod. tit. Mohed. decis. 12. & 236. Caputaq. decis. 23. lib. 1. Lancell. de attent. cap. 6. num. 2. Menoch. de recuper. poss. 1. remed. num. 165. Cranet. consil. 341. num. 2. Ferret. cons. 6. num. 9. & cons. 9. num. 8.* & alij quos refert, *Paris. de resign. benef. lib. 1. quæst. 1. num. 15. Burat. decis. 787. num. 1.* vbi in vna *Vallisoletan. Parochialis*, quòd pro validitate similis vnionis fuit dictum, regulam Adriani VI. reuocatoriam vnionum, non obstare, tum, quia dicta vnio non fuit facta de vacaturo, prout de vacaturis loquitur dicta regula, per cessum, vel decessum, sed de vacante: ex quo obtinens parochialem, illam tunc liberè resignauit in manibus Papæ ad effectum, vt vniretur: per quam resignationem inducta est amissio tituli, & ciuilis possessionis, vt supra dictum est, quo casu, si non re-
25 nocetur erectio, neque reuocabitur dicta vnio, quæ accessoriè facta est, prout fuit decisum in vna *Gerunden. vnionis 13. Iunij 1611. coram Lancell. & in vna Alerien. Beneficiorum 15. Ianuarij 1618. coram D. Datario.*

Quòd quidem ita intelligas, vt licet resignans regulariter amittat omnem proprietatem, titulum, & possessionem, *idem Cassad. loco citato.* & fuit dictum in vna *Leodien. Canonicatus S. Pauli 25. Iunij 1621. coram Cardinale Verospio, Canaler. decis. 104. num. 2.* & in vna *Nucerin. Parochialis 28. Iunii 1630. coram Mermano,* & in vna *Spoletan. Parochialis 5. Maii 1624. coram Vbaldo Seniore, vt per Buratt. dicta decis. 787. num. 2.* Attamen id semper intelligendum est, eo-
26 dem resignante in eadem voluntate persistente, alias etenim prædicta resignatio haberetur pro non facta: & euenit anno 1613. in erectione Collegiatæ Ecclesiæ S. Abundij Lauden. Diœcesis, ex cuius causa illius Præpositus resignauit suam parochialem Ecclesiam in manibus fel. recordationis Pauli V. ad effectum, vt prædicta parochialis Ecclesia erigeretur in Collegiatam, postmodum verò ex quibusdam superuenientibus causis, licèt fuisset duplicatio, nedum signata, verùm etiam registrata, prædicta erectio euanuit, nec consensus erat præstitus in resignatione ad effectum vnionis.

Quarè ex his præsertim patet, quòd semper resignans potest pœnitere, donec præstetur consensus in Cancellaria, vel Camera Apostolica, vt opportunius alibi dicetur.

Iste quidem Rectoris consensus, nedum requiritur, si Ecclesia, sit parochialis, verùm etiam si simplex, & sine cura, erigeretur in Collegiatam, vt docet Romanæ Curiæ praxis: quòd si Ecclesia, siuè parochialis, siuè sine cura, aut perpetuũ
27 quodcunquè simplex beneficium Ecclesiasticum fuerit de iurepatronatus laicorum, accedere omninò debet, etiam consensus patronorum, vt aliàs diximus, nam aliter non daretur erectio, *Archid. in cap. monasterium, num. 3. 16. quæst. 6.* & si de facto fiat, intelligitur quidem sine patronorum præiudicio, *Præpos. in capit. si ex laicis sub num. 7. vers. quod dico verum 10. quæst. 1.* quos sequitur *Lotter. de re benefic. lib. 1. quæst. 14. num. 53.*

S V M M A R I V M.

28 *Dignitatem omninò nouum in Ecclesia erigere, ad solum Papam spectat.*
29 *Dignitas tamen antiqua, & extincta, potest per Canonicos, sine licentia Papæ, restaurari. Si tamen dos congrua ei assignetur, num. 33.*
30 *Dummodo Episcopi authoritas interueniat, aliàs non.*
31 *Facilius est reditus ad statum pristinum.*
32 *Res facilius renascitur, quàm a principio nascitur.*
34 *Zerolæ opinio reijcitur, quatenus dicit, Episcopum posse nouas Dignitates in Ecclesia creare. Similiter Barbosa, nu. 38.*
35 *Praxis, & obseruantia, sunt optima legum interpres.*

36 *Di-*

36 *Dignitates nouas, ab Ordinario erectas Dataria Apostolica non admittit.*
37 *Nec eas confirmat, nisi causa erectionis discussa in Sacra Congreg.*
39 *Legum intellectus, quotidiano vsu, apertius apparet.*
40 *Lege, quod non cauetur, in praxi non habetur.*
41 *Dignitates noua eriguntur a Papa in Cathedralibus, & Collegiatis Ecclesiis, etiam ad partem, & proponitur formula supplicationis pro huiusmodi erectione.*
42 *Cura animarum, potest esse in Ecclesia Collegiata, & tamen illa non pertineat ad Collegium, neque Ecclesia sit curata.*
43 *Collegiata Ecclesia, potest esse insimul curata, & n. 50.*
44 *Cura animarum Collegiata Ecclesia, potest ad extraneum pertinere.*
45 *Collegiata, & curata Ecclesia potest habere Dignitatem.*
46 *Cura animarum Cathedralis, & curata Ecclesia, potest spectare ad Episcopum tantùm, non autem ad Canonicos.*
47 *Cura animarum, quando demandatur peculiari personæ Ecclesia Collegiata, quomodo idem explicandum in rescripto.*
48 *Et quid seruet Cancellaria Apostolica, si prouideatur de Dignitate principali alicuius Ecclesia, qua etiam parochialis existit.*
49 *Collegiata, & parochialis Ecclesia litteris prouisionis, quodnam exordium detur.*
51 *Collegiata Ecclesia, si habet curam animarum, illa pertinet ad Collegium.*
52 *Sponsa vna, duos sponsos eodem tempore habere non potest.*
53 *Cura animarum, pertinens ad Canonicos Collegiata, dicitur pertinere ad Collegium, non autem vnicuique ex Canonis de per se. Decisio Cassad. 11. quomodo accipienda circa hoc, num. 54.*
55 *Collegiata Ecclesia, non erigitur sine principali Dignitate.*
56 *Collegiata Ecclesia signum, si in ea adsit Rector, vt Caput. Contra num. 57.*
58 *Collegialitatem probant in Ecclesia, illius Caput, & Canonici.*
59 *Dignitates, etiam plures, necnon alios Canonicatus insimul erigit Papa etiam ad partem post erectionem Cathedralis, seu Collegiata. Exemplum proponitur, num. 60.*

Praxis Erectionis Dignitatum in Cathedralibus, ac Secularibus, & Collegiatis Ecclesijs.

CAPVT II.

AC in ea vnam Preposituram, *quæ prima & principalis, &c.* In dubium vt plurimum (extra ca-
sum huiusmodi erectionis Ecclesiæ) reuocati consueuit, nun-
quid tam in Cathedralibus, quàm in Collegiatis Ecclesijs ad
solum Summum Pontif. spectet creare nouas Dignitates. Et
quidem, sicut longo experimento in Romana Curia à nobis
compertum est, à cuius obseruantia, tanquàm legum inter-
prete, minimè recedendum esse, omnes fatentur, affirmatiua
est omninò responsio, quæ suis est suffulta fundamentis; pre-
sertim verò, cum satis, superquè constet ex notorio textu,
diù in Dataria Apostolica ad praxim deducto *in cap. omnes, dist. 22.* cuius verba sunt hæc; *Omnes, siue patriarchi cuiuslibet apices, siue Metropoleon, primatuum, & Episcopatuum Cathedras, vel Ecclesiarum cuiuslibet Ordinis Dignitates instituit Romana Ecclesia*: ex quo tex. *Felin. in c. cum accessissent num. 14. de constit.* deducit optima ratione, quod quam-
28 uis creare Dignitatem omninò nouam spectet ad Summum
Pontificem, possunt tamen Canonici Dignitatem non
nouam, nempè, quæ prius extincta erat, puta Archidiaco-
natum, vel Archipresbyteratum creare in sua Ecclesia, quā-
29 do ipsa antiqua Dignitas erat extincta, & ex facto Episcopi
nouiter instituta, sine licentia Papæ; quòd tamen, *idem Felin.*
ibi declarat, dummodò videlicet Episcopi authoritas inter-
30 ueniat; aliàs enim solum Capitulum non potest, *Abb. Imol. & alii in cap. cum olim de consuetud.* qui dicunt, quòd ad id
non requiritur scientia Papæ, licèt ad cautelam videatur posse
peti illius licentia.

At verò nostra praxis circa ea versatur, per quæ Romanæ
Curiæ stylus, & consuetudo admittunt, vt nouas Dignita-
tes ad Summum Pontificem spectet erigere, vt supra dictum
est, cum ipse tantū possit tam Sedes Episcopales, quàm quas-
cunque dignitates ecclesiasticas creare *Mandos. in tract. sign. grat. tit. erectiones, vers. nouas Dignitates solus Papa erigit, Latter. de re benef. lib. 1. quæst. 5. num. 14.* qui concludit ibi,
Episcopum nulla circa id habere potestatem; quod tamen in-
telligendum est de noua Dignitate, non autem de restaura-
31 tione antiquæ, cum illa forsan defecisset, & facilis sit reditus
32 ad statum pristinum, faciliusq; res renascatur, quàm à prin-
cipio nascitur, *l. si testamentum, & ibi glos. verbo, imperfectum, ff. de testam.* quia tunc id potest etiam Episcopus, de
33 consensu Capituli, si dos congrua assignetur, & propterea
contrarium tenentes omninò respuuntur.

Et dum quærit *Zerol. in prax. Episc. verbo, beneficium par. 1. fol. mihi 24.* an Episcopus possit nouas Dignitates consti-
tuere in aliqua Ecclesia, etiam Cathedrali, sine authoritate
Apostolica, licèt affirmatiuè concludat, subdens ibi, quod sic
habuit in facto, & fuit ab Vrbem responsum, & quòd ita po-
test practicari, & practicatum fuisse audiuit ab Episcopo Ca-
strimaris, nomine Antonius Laureus, qui habebatur pro ma-
gno Canonista, & in sua Cathedrali plures erexerat Digni-
tates.

34 Hæc tamen opinio nullo modo sustineri posse videtur; cum
non modò repugnet iuri communi, verùm, etiam notoriæ
praxi Romanæ Curiæ; contrarium seruanti, quoad ipsas no-
uas Dignitates, & quatenus dicit prædictum Episcopum
erexisse predictas dignitates, ita est omninò intelligendum, vt
illæ posteà fuerint Apostolica authoritate confirmatæ: aliàs
enim esset iura ad id facientia, destruere; ac ipsam praxim
subuertere, quòd non est aliquo modò dicendum, cum pra-
xis, & obseruantia sint optima legum interpres, *l. si de inter-*
35 *pretatione, ff. de leg. l. item si aliàs, l. sed & Iulianus, §. perinde, ff. ad Macedon. l. quedam in fin. ff. de reb. dub. Mant. de coniect. lib. 11. tit. 18. num. 34.* ac proinde, cum huiusmo-
di erectiones sint frequentes in Curia, multoties in ipsa Da-
taria vidimus, tales nouas erectiones ab Ordinario factas,
36 omninò reijci, easquè non aliter fuisse ab ipso Papa confir-
matas, immò potius de nouo erectas, nisi prius negotio ere-
ctionis maturè, diligenterquè discusso in Sacra Congrega-
37 tione, siuè concilij Tridentini, siuè Episcoporum, vbi, vt
plurimum huiusmodi erectiones discutiendæ remittuntur,
antequàm supplicatio ab eodem Papa signetur.

Nec etiam videtur admittenda distinctio, quàm circa id
facit *Barbos. de potest. episc. addit. ad alleg. 68. sub num. 8. vers. ego tamen*, quia quoad nouas, & quascunque Dignita-
38 tes erigendas interdicta est Episcopo hæc facultas; quàm
quidem distinctionem nūquam Romana Curia est amplexa,
dum indistinctè illa tenet, & seruat, nouas Dignitates, quæ-
cunquè illa sint, ad solum Papam spectare: prout supra satis
superque probatum est. Vndè non immeritò hic congruit;
39 quòd legum intellectus, quotidiano iudiciorum vsu aper-
tius, ac perfectius in ipsis rerum documentis apparet, *§. qua omnia, instit. de satisd. & dixit Bald. in cap. nihil sub num.*
40 15. *versic. item de elect.* quòd illud, quòd lege non cauetur,
in praxi, non habetur, vt per *Gonz. ad reg. 8. §. 1. a num. 40. ad 43.*

Quòd quidem non tantùm procedit in casu erectionis Ec-
clesiarum Cathedralium, seu Collegiatarum, in quibus
vnico contextu, vnaquè expeditione conceditur erectio
ipsius Ecclesiæ, ac in ea Dignitatum, verum etiam con-
cedit Summus Pontifex ad partem, siuè vnius, siuè plu-
rium erectiones Dignitatum, siuè maiorem, siuè mino-
rum post Pontificalem, siuè principalium, & aliarum, etiam
in Collegiatis Ecclesijs.

Vt autem huiusmodi erectionis praxis magis elucescat,
formula supplicationis Summo Pontifici desuper porrigen-
da, hic subnectitur, tenoris sequentis, videlicet.

BEatissime Pater. Aliàs tunc in humanis agens N. Laicus dum vixit Diœcesis N. in suo vltimo, quod condidit, testamento, sub cuius dispositione, sicut Domino placuit, ab humanis decessit, inter alia per eum disposita, voluit, & mandauit, quod pro salute, & refrigerio animæ suæ, in Collegiata Ecclesia Sancti N. Terræ N. dictæ Diœcesi vna Dignitas, quæ Decanatus nuncuparetur, dictumquè De-

canatum

canatum pro tempore obtinens, qualibet hebdomada duas missas ad altare priuilegiatum dictæ Ecclesiæ pro ipsius testatoris animæ salute, celebrare, seù celebrari facere deberet, & tenetur; & pro prædicti Decanatus dote, ei quoddam prædium in loco N. iuxtà suâ notissima latera situm, reliquit, & alias, prout in dicto testamento plenius continetur. Cum autem (Pater Sancte) prædium prædictum annui redditus Quinquaginta scutorum existat, & prædicti N. hæredes ad hoc, vt illum pro tempore obtinens in distributionibus quotidianis, ad instar aliorum dictæ Ecclesiæ Dignitates obtinentium participare possit, cum modernis dictæ Ecclesiæ Præposito Capitulo, & Canonicis de assignando etiam eisdem alium redditum annuum octuaginta scutorum similium, conuenerint; ob idquè si pro præmissorum complemento; in dicta Ecclesia vnus Decanatus, qui inibi Dignitas quanta, & vltima existat, pro vno Clerico, seù presbytero, perpetuo futuro illius Decano, qui locum, & stallum in dicta Ecclesia, illiusque Choro, ac vocem in Capitulo post omnes dignitates antè verò omnes illius Canonicos, iuxtà eius præeminentiam haberet, & tam in dicta Ecclesia, quàm extra eam in Choro, ac processionibus, necnon missarum, & aliorum diuinorum, & officiorum celebratione, cæterisquè vniuersis actibus publicis, & priuatis, omnibus Canonicis prædictis præcederet, perpetuò erigeretur, & institueretur, ex hoc profectò diuini cultus in dicta Ecclesia, augmento, illiusquè decori, & venustati plurimum consuleretur. Supplicat igitur humiliter E. S. V. Orator prædictus, quatenus sibi in præmissis opportunè prouidendo; cumquè specialis gratiæ fauore prosequendo, in dicta Ecclesia vnum Decanatum, qui inibi dignitas quarta, et vltima existat pro vno Clerico, seù Presbytero, futuro illius Decano, qui locum, & stallum in eadem Ecclesia, ac illius Choro, necnon vocem in Capitulo post supradictas alias dignitates, ante verò omnes illius Canonicos, iuxtà eius prærogatiuam, & præeminentiam habeat, ac tam in dicta Ecclesia, quàm extrà eam in Choro, & processionibus, necnon missarum, et aliorum diuinorum officiorum celebratione, cæterisquè vniuersis actibus publicis, & priuatis, omnibus Canonicis supradictis præcedere, ac in omnibus, & singulis dignitates prædictas obtinentibus, se conformare, et ad eorum instar in dicta Ecclesia residere, eiquè in diuinis deseruire, et vltra præmissa, duas missas, qualibet hebdomada ad altare priuilegiatum dictæ Ecclesiæ, pro ipsius testatoris animæ salute, & refrigerio celebret debeat, seù celebrari faciat; omnibusquè, et singulis priuilegijs, immunitatibus, libertatibus, prærogatiuis, præeminentijs, antelationibus, fauoribus, concessionibus alijsquè gratijs, tàm spiritualibus, quàm temporalibus, quibus alias dignitates in dicta Ecclesia de iure, consuetudine, priuilegio, ac aliàs quomodolibet vtuntur, potiuntur, & gaudent, ac vti, petiri, & gaudere possunt, & poterunt quomodolibet in futurum, ipse pariter, ac pariformiter vti, potiri, & gaudere possit, & valeat, perpetuò erigere, & instituere, illique sic erecto, & instituto pro eius dote, prædiũ, ac redditus huiusmodi; ita quod liceat dictum Decanatum pro tempore obtinenti, per se, vel alium, &c. eius, & eiusdem Decanatus nomine, seu nominibus propria authoritate corporalem, &c. cum omnibus iuribus, & pertinentijs suis liberè apprehendere, &c. illorumquè fructus, &c. percipere, &c. Diæcesani loci, seù alterius licentia desuper minimè requisita, etiam perpetuo applicare, & appropriare. Non obstantibus, &c.

Et cum absolutione à censuris, &c.

Hæc autem formula poterit huic, & similibus erectionibus Dignitatem deseruire paruis mutatis, siuè additis, seù delctis, prout facti qualitas, siuè materiæ suadebit, optimoquè Pragmatico visum fuerit, cum nunquàm super his possit in totum dari certa verborum forma, quæ pendet ex qualitate facti.

Pro vno Præposito *qui curam animarum parochianorum dictæ Ecclesiæ ante hac per illius Rectorem titularem exerceri solitam, exerceret*, Quare prædicta Ecclesia, etiam quòd ex parochiali in Collegiatam erigatur, adhuc remanet curata; cum in ea creetur Præpositus, tanquam ipsius Collegij Caput, apud quem sit omnis iurisdictio, & omnis cura, quæ alias illi Collegio competeret: nam vt ait *Lotter. de re benef. lib. 1. quæst. 20. num. 131.* fieri potest quòd cura
42 animarum possit esse in aliqua Ecclesia Collegiata, & tamen
cura non pertineat, ad Collegium, nequè Ecclesia sic curata,
43 & è conuerso, quòd ipsa Ecclesia sit eadem cura Collegij po-
44 test etiam ad extraneum ab ipso Collegio aliquo speciali iu-
re pertinere, & sic nequè ad ipsum Collegium, nequè ad
principalem Dignitatem, quare ex hoc concludit *Felin. in
cap. in nostra, sub num. 15. 10. coroll. de rescript.* quòd pos-
45 sibile est in Ecclesia collegiata, & curata adesse Dignitatem,
quæ sit principalis, & ad quam quis consueuit per electio-
nem assumi, quæ tamen non est curata: quia ex speciali dis-
positione instituentis, vel alio iure potest cura parochiæ ad
alium pertinere, & ait *idem Lotter. loco citato nu. 133.* quòd
46 etiam fieri potest, vt si Collegiata sit Cathedralis, & curata,
nihilominus nequè apud Collegium, nequè apud aliquem ex
Canonicis, sed apud Episcopum tota cura resideat.
47 Quandoquè in similibus erectionibus, vbi cura animarum,
vt hic, demandatur peculiari personæ eiusdem Collegiatæ,
solet in rescripto huiusmodi concessionis ita explicari videlicet.

Quòd cura animarum parochianorum dictæ Ecclesiæ exerceat, at presbyterum sibi beneuisum, à loci tamen Ordinario approbandum, ad ipsius personæ huiusmodi nutum ponendum; & amouendum, qui cum in exercitio dictæ curæ coadiuuet, assignata ei congrua portione fructuum mensæ Capitularis pro illius sustentatione, ac opera, & labore circa præmissa per eum impendenda, habeat, ac emolumenta, & intuitu, ac occasione exercitij curæ animarum dictorum parochianorum prouenientia, cum dicto Præposito, seù Archipresbytero, ex quibus idem Præposi-

tus,

tus, seu Archipresbyter duplicem, presbyter verò simplicem portionem habeant, diuidat.

48 Notat hic Cancellaria Apostolica, quòd si prouideatur de
Dignitate principali alicuius Ecclesiæ, quæ etiam parochialis
existit, debeat dici; *Plebanum, seu Præpositatum prædictum
cui cura Parochianorum prædictæ Ecclesiæ, quæ etiam paro-
chialis existit, imminet animarum, ac cuius fructus, &c.* nec
sufficit facere mentionem simpliciter de cura animarum, per
D D. in cap. cum in illis de præb. vbi omnes concludunt, non
esse opus facere mentionem simpliciter de cura dicendo, *cui
cura imminet animarum, &c. vt ex notabilibus prædictæ Can-
cellariæ, fol. mihi 239. à tergo,* in qua tamen circa huiusmo-
di expressionem, diuersis temporibus vidi diuersimodè ser-
uari.
49 Quarè si petitur prouideri de Dignitate alicuius Collegia-
tæ Ecclesiæ, quæ adhuc parochialis est, in exordio litterarum
huiusmodi prouisionis, debet sic dici, *Cum Plebanatus, seu
Præpositura sæcularis, & Collegiata Ecclesia Terræ N. Diœ-
cesis N. cui cura Parochianorum dictæ Ecclesiæ, quæ etiam paro-
chialis existit, imminet animarum, &c.* nec sufficit simplici-
ter dicere, *cui cura imminet animarum*, vt supra dictum est;
namquè cum sit Collegiata, & parochialis, debet vtrumquè
50 exprimi, ex quo Ecclesia potest simul esse Collegiata, & pa-
rochialis, quia vnus status, non est alteri contrarius, *Felin.
in d. cap. in nostro, num. 4. de rescrips. Vtuian. in prax. iurisf-
patr. lib. 3. cap. 1. num. 17.* vbi ait, ita fuisse dictum in vna
Cremonen. Præpositura 20. February 1622. coram Rembaldo.
51 Quando verò Collegiata Ecclesia habet curam animarum,
illa, non pertinet ad singulos Canonicos illius, sed ad Colle-
gium, seù Capitulum vnicam personam Rectoris repræsen-
tans; quarè ait *Oldrad. cons. 67. num. 1. de præb.* quòd nul-
lus istorum de Capitulo habet curam, arguendo à matrimo-
nio carnali ad spirituale, quæ inter se æquiparantur, *cap. inter
corporalia, de translat. præl.* sed in carnali, vna sponsa, duos
52 sponsos eodem tempore habere non potest, *cap. 1. de spons.
du.* ergo sic in spirituali, quòd scilicet vna Ecclesia, quæ spon-
sa meritò nuncupatur, plures clericos sponsos, qui eiusdem
curam pariter eodem tempore habeant, non potest habere
*Mandos. cons. 20. num. 9. Gonz. ad reg. 8. Cancell. glos. 6.
num. 7.* qui ait, ita fuisse resolutum in vna *Vrgellen. Canoni-
catus, & præbenda, 20. Martij 1542. & Put. decis. 282.* ait,
53 quòd cura animarum, quæ pertinet ad Canonicos Collegia-
tæ Ecclesiæ, dicitur pertinere ad Collegium, non autem vni-
cuiquè Canonico de per se; ita vt Canonicatus dicatur cura-
tus; vndè totum Capitulum mandat curæ exercitium alicui
Vicario ad id deputato, Nec obstat *Cassad. decis. 11. nu. fin.
circa med. de præb.* dum dicit, quod possunt esse plures, cu-
ram animarum habentes, & quilibet dicitur habere curam,
siuè dicatur Rector, siuè Vicarius, siuè persona, & exerci-
tium curæ potest esse apud plures, nam ad hanc decisionem
54 datur optimus intellectus per eundem *Gonz. loc. cit. num. 74.*
vbi intelligit de exercitio curæ, quòd potest pluribus Vica-
rijs, Rectoribus impropriè nuncupatis, insolidum delegari,
cura tamen residet penes Capitulum, quòd verus Rector
duntaxat, est.

55 **Ipsius Ecclesiæ Caput** *existat.* Non enim
regulariter à Papa erigitur Collegiata Ecclesia, nisi principa-
lis aliqua Dignitas, in ea instituatur; cuius sit toti Ecclesiæ
Collegiatæ præesse, & non nisi authoritate Papæ, creari po-
test, *Azor. instit. moral. par. 2. lib. 6. cap. 30. vers. Secundò
quæritur.* Vndè in huiusmodi erectione. Præpositus dicitur
Prælatus: quia stabit tanquàm Caput præordinatum ad alios,
glos. in cap. statutum, verbo ad Collegiatas, de elect. in 6. vbi,
56 quod signum Collegiatæ Ecclesiæ illud est, quando ibi adest
Rector, vt Caput, & Canonici, vt membra, *Alex. cons. 74.
num. 4. & cons. 75. nu. 2. vers. vel quando, lib. 4. Lotter. d. lib. 1.
cap. 24. num. 77.*
Verùm tamen est, quòd licèt hic designetur Præpositus,
qui sit huius Ecclesiæ Caput, id, re vera, non seruatur in om-
nibus erectionibus, collegiatarum ecclesiarum, sicut pluries
in Romana Curia, in similibus Concessionibus obseruaui-
mus: nec proinde, si ipsa collegiata erigeretur sine Prælato,
seu Capite, posset dici acephala, idest sine capite; cum id non
57 sit ad illius essentiam necessariam, *Innoc. in capit. cum non
ignores, de præb. Bald. in Auth. habita, nc fil. pro patr. & not.
in cap. deliberatione, de offic. Leg. & inc. licet canon. de elect.
Franc. in d. cap. statutum, num. 3. Archid. in cap. sicut, nu. 2.
vers. & licet non habeat Prælatum 21. quæst. 2. Lotter. d. lib.
lib. 1. quæst. 14. nu. 81. cum seqq.* Cum tamen prædicta ec-
clesia habeat suum Prælatum, tanquàm illius Caput, nihil
est, quin omnis iurisdictio, & omnis cura, quæ alias ipsi Col-
legio competeret, sit apud talem Prælatum, *idem Lotter. loc.
cit. num. 104.*
Benè tamen aduertendum est, quòd licèt, sicut supra di-
ximus, vbi in Collegiata Ecclesia adsit Rector, vt Caput, ar-
gui possit ad Collegialitatem, nihilominus ex sola constitu-
tutione huius Rectoris, tanquàm Capitis, non deducitur ne-
cessario, Ecclesiam esse Collegiatam, ea eo quod in ea adsit
vnus tanquàm Caput, & fructus communiter percipiantur,
& diuidantur, cum hæc conueniat etiam simplici Congrega-
tioni, vt fuit dictum in vna *Nolan. Primiceriatus 4. Maij
1615. coram Verospio,* quæ est *decis. 673. nu. 2. par. 2. recent.*
quam etiam refert *Addit. ad Buratt. decis. 555. num. 5.* quia
tunc ad id prodest adesse Caput, vt videlicet vx illo possit in-
ferri ad Collegialitatem, quando sub eo adsint Clerici, vel
Canonici, vti membra, prout fuit dictum in allegata *Placen-
tin. Præpositura coram Manzica decis. 215. num. 2. vers. Vnde,
cum hæc Ecclesia,* vbi quod præpositus tanquàm Caput, &
58 Canonici tanquàm membra probant Collegialitatem.
Porrò, erigit adhuc Summus Pontifex post erectionem
Cathedralem, seù Collegiatæ Ecclesiæ, nedum vnam, seù
59 plures in ea Dignitates, verùm etiam Dignitates ipsas aliof-
què Canonicatus, & præbendas insimul, vt supra diximus,
quatenus ipsius Ecclesiæ qualitas ita suadeat. Exemplum
60 proponitur. Nam cum in Collegiata Ecclesia Terra Marti-
næ Tarentin. Diœcesis insignis, & populosa, alijsque insigni-
ta qualitatibus, adessent quatuor Dignitates, necnon duode-
cim Canonicatus, totidemquè præbendæ, ac alij vigintiqua-
tuor presbyteri participantes in massa communi, præter alios
eiusdem Ecclesiæ, ministros ad instantiam illius Capituli, &
Canonicorum, ac Vniuersitatis prædictæ Terræ, Papa, loco
tredecim ex prædictis vigintiquatuor, presbyteri participan-
tes in massa communi, præter alios eiusdem Ecclesiæ mini-
stros, ad instantiam illius Capituli, & Canonicorum, ac Vni-
uersitas prædictæ Terræ, Papa loco tredecim ex prædictis
vigintiquatuor presbyteris participantibus vnum Prioratum
pro quinta, & vltima Dignitate, ac alios tredecim Canoni-
catus, & præbendas erexit; illisquè sic erectis, pro eorum do-
te, omnia, & singula emolumenta, fructus, &c. ac iura quę-
cunquè, quæ prædicti tredecim presbyteri sic participantes,
alioqui dictæ Ecclesiæ in diuinis deseruientes, perciperent, &
percipere possent, perpetuò applicauit, & appropriauit.

S V M M A R I V M.

61 *Canonicatus, & præbendas potest Episcopus, tam in Cathe-
drali, quàm Collegiata Ecclesia, erigere.*
62 *Canonici supra numerum, possunt recipi in Ecclesia, super-
excrescentibus facultatibus, & nu. 63.*
64 *Et refertur ad id declaratio Sacræ Congregationis.*
65 *Canonici supra numerum, quomodo ab Episcopo creari pos-
sint.*
66 *Gratiæ expectatiuæ non conceduntur.*
67 *Canonici supranumerarij, non possunt creari ad futuram
præbendam.*
68 *Et refertur Declaratio Sacræ Congregationis.*
69 *Canonici supranumerarij, neq; a Capitulis Ecclesiarum pos-
sunt creari ad futuram præbendam.*
70 *Canonici, vbi instituti sunt sine præbenda, dicuntur titula-
res, nec sublati ex Concilio Tridentino.*
71 *Et refertur declaratio eiusdem Concilij.*
72 *Canonicatuum erectio, sub qua formula ab Episcopo fa-
cienda.*
73 *Canonicatuum collationes, a primæua erectione ab Episcopo
facta, vacantium formula.*
74 *Institutio, & translatio iuris non libera.*
75 *Liberalis nemo in necessarijs.*
76 *Collatio libera, dicitur donatio.*
77 *Capitulum, Sede Episcopali vacante, non succedit Episcopo in
facultate conferendi beneficia ecclesiastica.*
78 *Confirmatio, seu institutio, est necessaria, & debita electo, seu
præsentato.*
79 *Capitulum, Sede vacante, succedit in omnibus necessariis.*
80 *Instituendi potestas, quam habet. Capitulum Sede vacante,
dependet a iurisdictione.*

81 Ca-

81 *Canonicatuum erectio supra numerum, ad Summum Pontificem spectat.*
82 *Canonici supra numerum, non tenentur habere maiorem ætatem, quam 14. annorum, ex declaratione Sacræ Congregationis.*
83 *Erecto beneficio statim inducitur illius vacatio, & nu. 84.*
85 *Canonicatus plures, & ad partem, etiam extra casum erectionis Cathedralis, seu Collegiatæ Ecclesiæ, quandoque erigi consueuerunt per Sedem Apostolicam.*
86 *Canonicatuum plurium erectio, Apostolica authoritate, insimul facta.*
87 *Erigere potest Ordinarius in sua Ecclesia nedum beneficia inferiora, sed etiam Canonicatus.*
88 *Erectiones beneficiorum ab Ordinario facta, quando egeant confirmatione Apostolica.*
89 *Vnionibus beneficiorum, quot requisita concurrere debeant.*
90 *Regula de vnionibus, non derogatur ab Ordinario.*
91 *Vniones beneficiorum, fiunt a Papa, causis prius examinatis in Sacra Congregatione Concilij.*
92 *Quamuis pro libito voluntatis, possit vnire, & dismembrare, cum sit in beneficialibus, Dominus absolutus.*
93 *Vnire licet possit Papa sine causa, tamen non præsumitur, & quare.*
94 *Confirmatio Papæ, quid operetur.*
95 *Canonicatuum erectio, competit etiam inferioribus Prælatis, iura Episcopalia habentibus, & quare.*
96 *Commendatarius, potest facere, quicquid Abbas titularis.*
97 *Canonicatus erectionis formula factæ per Commendatarium.*
98 *Commendatarij, habentes iurisdictionem quasi Episcopalem, erigunt quæcunquè inferiora beneficia.*
99 *Commenda perpetua, habentur loco titulorum.*
100 *Commendatarius perpetuus quid possit.*
101 *Iurispatronatus creationi potest Commendatarius præstare authoritatem.*

Praxis Erectionis Canonicatuum, & Præhendarum in Cathedralibus, ac Sæcularibus, & Collegiatis Ecclesijs.

C A P V T III.

AC nouem Canonicatus, *totidemquè præbendas.* Ex causa præsentis erectionis parochialis Ecclesię
in Collegiatam, Papa erigit etiam Canonicatus, & præben-
61 das, aliàs verò potest Episcopus illos erigere, siuè in Cathe-
dralibus, siuè in Collegiatis Ecclesijs; quandoquidem nullibi
ei id prohibitum reperitur, quatenus fiat seruata forma sa-
crorum canonum; quorum vigore, potest nouos Canonica-
tus constituere, & veteres extinguere, etiam absquè Sedis
Apostolicæ licentia, quòd satis docuit *Innoc. in cap. cum accessissent num. 1. de constit. Caputaq. decis. 221. par. 1. & voluit Bald. in cap. cum M. Ferrariensis col. 4. de constitut.* vbi
erat constitutio iurata de certo numero Canonicorum, per
Papam, cum decreto irritanti, confirmata, & tamen, hoc non
obstante, si superexcrescant Ecclesiæ facultates, possunt reci-
62 pi alij Canonici; quia in quolibet iuramento intelligitur, si
res in eodem statu permanserit, *c. quemadmodum, de iureiur.*
vbi inter multos casus dicitur, quòd si quis *iurauerit*, se du-
cturum aliquam in vxorem, non potest ei opponere fornica-
tionem præcedentem, seu subsequentem, vt illam non ducat:
quia in illo iuramento talis debet conditio subintelligi, si vi-
delicet illa contra regulam desponsationis non venerit, *Felin. in cap. constitutus sub num. 3. vers. amplia hac, de constit.* pro-
vt dicitur de filia, quæ integram suam legitimam recepit, nō
potest, auctis facultatibus patris, petere legitimam per bono-
rum superexcrescentiam, vt per *Boer. decis. 62. num. 7.* & in
terminis huiusmodi erectionis item tenet *Zeral. in praxi Episcop. verbo beneficij, vers. quinto, an Episcopus, p. 1. fol. mihi 24. per tex. in c. ex parte, & ibi gl. in 1. notab. de const. & in c. 1. & 2. ead. tit. & in cap. ex parte de concess. præb. Lott. de re benef. lib. 1. quæst. 14. num. 37.* vbi id probat, quatenus fructus
excrescant, quia supra numerum Canonici recipi possunt,
multos DD. id allegans. Nec Episcopo facultas, nouos Ca-
63 nonicos ex causa, creandi, interdicta reperitur; namquè om-
nia sibi concessa intelliguntur, quæ ei non sint expresse à iure
prohibita *tex.* est expressus *in cap. lex diuinæ constitutionis 27. quæst. 2. cap. nuper §. in secundo verò casu, de senten. excomm. l. statuas, C. de relig. & sumpt. fun. l. necnon, §. quod eis, ff. quibus ex cau. maio.* Et alias fuit id à Sacra Congregatione
64 Concilij declaratum; quæ sic censuit, *Canonicatuum erectionem ab Episcopo fieri posse: ac propterea Canonici ab eo instituti habent stallum in Choro, & vocem in Capitulo, alijsque Canonici, post eorum institutionem promisis, præcedunt atq; honoribus, & præeminentijs frui debent, quibus Canonici antiquiores potiuntur, vt in vna Senogallian. 25. Februarij 1627.*
teste *Barbos. in collect. bullar. verbo, Canonicus, fol. 95. vers. 1.* subdens ex præmissorum rationem, etiam in *eodem verbo, Canonicus,* quòd è contra eadem Sacra Congregatio censuit,
quòd Canonici supranumerarij nō possunt ab Episcopo crea-
65 ri, nisi cum conditione, vt nullum ius ad præbendam vaca-
turam habeant, vel vendicent, ex tali erectione. Hoc au-
tem, quia satis constat, quòd Sacrum Concilium Tridentinū
66 *sess. 24. capit. 19.* statuit, quòd gratiæ Expectatiuæ nemini
amplius, etiam Collegijs, Vniuersitatibus, Senatibus, & alijs,
singularibus personis concedantur: ac postmodum Sacra
Congregatio eiusdem Concilij declarauit, quòd hodie non
67 possunt Canonici supernumerarij creati ad futuram præben-
58 dam, eo quo sequitur modo, videlicet, *Ex hoc decreto Expectatiuarum abrogatarum, colligitur non posse erigi Canonicatum supranumerarium ad futuram præbendam,* quàm de-
clarationem affert *Gonz. ad reg. 8. §. 1. proœm. num. 64.* Quòd
etiam declarauit eadem Sacra Congregatio, procedere, etiam
in Capitulis, vt neque Capitula Ecclesiarum possint Canoni-
69 cos supranumerarios creare super futura præbenda, prout
refert *Garc. de benef. par. 6. cap. 1. num. 5.* vbi tam probat,
quod in Ecclesijs, vbi sunt instituti Canonici, sine præbenda,
70 illam expectantes, qui dicuntur titulares, id non est sublatū
ex dicto decreto; quia tunc non eliguntur supranumerarij,
vt ex sequenti declaratione, videlicet.

71 *An in Ecclesia Salamantina, in qua extant 24. Canonici, quorum duo postremi præbendum expectant consuetudo immemorabilis hactenus obseruata, & à Pio Quarto, Motu proprio confirmata, & ex certa scientia, quæ antequam vacet aliquis Canonicatus, cuius electio spectat ad Canonicos, eliguntur à Capitulo, præcedente licentia Episcopi, duo, vel tres expectantes locum vltimi Canonici sine præbenda vacaturum, ad quē iuxtà graduum expectantis, denuo à Capitulo eligitur vnus, & admittitur, præcedente approbatione, & confirmatione Ordinarij, censeatur sublata ex decreto Concilij cap. 19. sess. 24. de reformat. Congregatio respondit, hanc consuetudinem non comprehendi hoc decreto Concilij.*

Et licèt Episcopo, in proposito, sit ista facultàs attributa, nihilominus verò, ratione erectionis Collegiatæ per Papam necessariò faciendæ, ad eundem spectat Canonicatuum in eadem Ecclesia instituendorum erectio; vt supra dictum est: propter quam totum negocium ad se aduocauit.

Cæterùm verò, eum ab Episcopo fieri contingit, siuè vnius, siuè plurium Canonicatuum erectionem, quòd ad hac nostra praxi minimè deuiat, sub sequenti formula erectio ipsa, iuxtà modum, & stylum, quos in pluribus peritissimis Episcopis obseruauimus, fieri consueuit, videlicet.

72 *NOs N. Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Episcopus N. Diuina disponente clementia circa statum quarumlibet Ecclesiarum nostrarum Ciuitatis, & Diœcesis, prout ex debito nostri Pastoralis Officij nobis incumbit, diligenter prospicientes, ad ea, quæ in exequutionem vltimarum voluntatum testato-*

testatorum rendunt, libenter intendimus, prout rerum personarum, & temporum qualitatibus diligenter pensatis, conspicimus in Domino expedire. Sanè sicut accepimus, aliàs tunc in humanis agens N. Laicus Terræ N. nostræ N. Diœcesis, suum vltimum condens testamentum, sub cuius dispositione ab humanis decessit, inter alia per eum tunc disposita, voluit, & mandauit, quòd ex eius mobilibus, ac se mouentibus bonis, in Collegiata Ecclesia S. Hieronymi dictæ Terræ, Capella sub inuocatione S. N. construeretur, dictaquè Ecclesia ampliaretur, ex eius verò immobilibus bonis, tres partes æquale, fierent, & vna dictæ Capellæ, ex alijs verò duabus dictorum immobilium bonorum portionibus duo Canonicatus, duæquè præbendæ in dicta Collegiata Ecclesia erigerentur, et instituerentur, dictiquè duo Canonicatus pro prima vice per dilectos nobis in Christo N. N. necnon, N. N. dicti testatoris Exequutores testamentarios, pro reliquis verò vicibus, per homines Consilij dictæ Terræ pro tempore existentes, nominarentur, & aliàs, prout in dicto testamento plenius dicitur contineri; dictiquè Exequutores testamentarij præmissa exequutioni demandari facere cupientes, Nobis humiliter supplicari fecerunt, quatenus in præmissis authoritatem nostram ordinariam interponere dignaremur. Nos igitur huiusmodi supplicationibus inclinati, et dictum sanctum opus, omni studio, omniquè diligentia amplectentes in dicta Collegiata Ecclesia duos Canonicatus, duasquè præbendas, vltrà illos, qui ad præsens existunt, pro duobus Presbyteris, seù Clericis sæcularibus, qui ad instar veterum dictæ Collegiatæ Ecclesiæ Canonicorum, locum, & stallum in ipsa Ecclesia, & illius Choro, ac vocem in Capitulo, necnon in ea, & processionibus, ac missarum, & aliorum diuinorum officiorum celebrationibus, cæterisquè vniuersis actibus publicis, & priuatis, alijs dictæ Ecclesiæ Canonicis se conformare, ac in dicta Collegiata Ecclesia personaliter residere, eiquè in diuinis deseruire debeant, & teneantur, authoritate nostra ordinaria, ac alias omni meliori modo, quo possumus, perpetuò erigimus, & instituimus, illisquè sic erectis, & institutis, pro eorum dote, ac eorumdem onerum supportatione duas partes prædictorum immobilium bonorum, per dictum testatorem eis, vt prefertur relictus, seù census per dictos Exequutores testamentarios ex eis emendos pro æqualis partes; ita quod liceat ambos Canonicatos, & ambas præbendas huiusmodi pro tempore obtinentibus, per se vel alium, seù alios, eorum, & dictorum Canonicatuum, & præbendarum nomine, seù nominibus, propria authoritate, corporalem, realem, & actualem possessionem bonorum, ac censuum huiusmodi, cum omnibus iuribus, & pertinentijs suis, liberè apprehendere, & apprehensam perpetuò retinere, illorumquè fructus, redditus, & prouentus, iura obuentiones, & emolumenta quæcunquè percipere, exigere, leuare, arrendare, locare, dislocare, ac in suos vsus, & vtilitatem conuertere; cuiusuis licentia desuper minimè requisita, authoritate prædicta, ac aliàs, vt præfertur, applicamus, & appropriamus. Et insuper prædictis N. & N. Exequutoribus testamentarijs huiusmodi pro prima vice, pro reliquis verò vicibus, hominibus Consilij dictæ Terræ pro tempore existentibus in perpetuum, & infinitum iuspatronatus, & præsentandi personas idoneas ad dictos duos Canonicatus, & præbendas, per præsentes erectos, & institutos, quoties illos, tàm hac prima vice, vt præfertur, quàm ex tunc de cætero perpetuis futuris temporibus, & ex quorumcumquè personis, etiam apud Sedem Apostolicam, ac in quibuscunque anni mensibus vacare eos contigeris, per Nos, seu Episcopum pro tempore existentem, ac nostram, seù illius Vicarium in spiritualibus generalem, etiam quandocumquè existentem, in dictis Canonicatibus, & præbendis Canonicos ad presentationem eamdem instituendos; itaut iuspatronatus, & præsentandi huiusmodi laicorum futuris patronis prædictis non ex priuilegio, sed ex veris primæua, reali, actuali, intega, & omnimoda fundatione, & perpetua dotatione laicali duntaxat competat, & ad illos pertineat, & quæcunque præsentationes per ipsos patronos ad dictos Canonicatus, & præbendas, pro tempore faciendas, validas, & efficaces sint, & existant suosquè plenarios, et integros effectus sortiantur, & obtineant, eadem authoritate, ac aliàs meliori modo, quo possumus, vt præfertur, reseruamus, concedimus, et assignamus. In contrarium facientibus non obstantibus, quibuscunque. In quorum omnium, & singulorum testimonium, et fidem, præsentes manu nostra subscriptas fieri, & per Secretarium infrascriptum subscribi, sigillisquè nostri, quo in similibus vtimur, iussimus, & fecimus appensione communiri. Datum, &c.

Sequitur modo videre, sub qua formula, Canonicatuum, collationes sic à primæua erectione ab Episcopo facta, vacantium fieri possint; quæ regulariter talis esse consueuit, vt sequitur, videlicet.

73 *NOs Ioannes Baptista, &c. Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Episcopus N. Dilecto nobis in Christo N. Vitæ, ac morum honestas, aliaquè laudabilia probitatis, & virtutem merita, super quibus apud Nos fide digno commendaris testimonio, Nos inducunt, vt tibi reddamur ad gratiam liberales. Cum itaquè alter, ac altera ex duobus Canonicatibus, & præbendis sæcularis,*

& Collegiatæ Ecclesiæ Sancti N. Terræ N. nostræ N. Diœcesis, qui de iurepatronatus dilectorum nobis in Christo N. & N. Exequutorum testamentariorum quondam N. pro hac prima vice, pro reliquis verò vicibus, hominum Consilij dictæ Terræ, pro tempore existentium, per Nos eis hodie, seù nuper reseruato ex fundatione, seù dotatione existunt, & per Nos, authoritate nostra ordinaria erecti, & instituti fuerunt, à primæua illorum erectione, & institutione huiusmodi vacauerint, et vacent ad præsens, Nos tibi, qui ad dictos Canonicatum, & præbendam, vt præfertur vacantes, à prædictis Exequutoribus testamentarijs, infra tempus ei à iure præfixum, præsentatus fuisti, præmissorum meritorum tuorum intuitu, specialem gratiam facere volentes, te ad præsentationem huiusmodi in dictis Canonicatus, & præbenda, cum omnibus tribus, & pertinentijs suis, eadem authoritate, ac alias, vt præfertur, instituimus, & de illis etiam prouidemus. Mandantes propterea Dilecto nobis in Christo Vicario nostro in spiritualibus generali, ac vniuersis, & singulis Presbyteris, & Clericis, necnon Notarijs, & Tabellionibus, in Ciuitate, & Diœcesis nostris N. constitutus, quatenus ipsi, vel duo, aut vnus eorum, per se, vel per alium, seu alios, te, vel procuratorem tuum, nomine tuo, incorporalem, realem, & actualem possessionem Cononicatus, & præbendæ huiusmodi, ac eorum iurium, & pertinentiarum suarum authoritate nostra inducant, ac defendant inductum, Amoto exinde quolibet illicito detentore; facientes tibi, vel procuratori tuo prædicto de Canonicatus, & præbendæ, ac eorum iurium, & pertinentiarum huiusmodi fructibus, redditibus, & prouentibus, iuribus, & emolumentis vniuersis integrè responderi. Contradictores, per censuras ecclesiasticas, et pecuniarias pœnas authoritate nostra, appellatione postposita, compescendo. In contrarium facientibus, &c. In quorum omnium, &c.

Hæc formula vidi plures, etiam petitissimos Episcopos in similibus institutionibus vti, quæ tamen non videtur conuenite, quando institutio, seù collatio fit ad præsentationem patronorum; tunc enim Episcopus nullam exercet liberalitatem in præsentatum: licèt aliud dicat in proœmio dictæ institutionis, ac etiam in corpore, vt in dicta formula, quia insti-
74 tutio est translatio iuris non libera: cum Superior, velit, nolit, teneatur præsentatum instituere si illæ fuerit idoneus, *Garc. de benef. p.4.cap. 1. num. 1.* vndè in necessitatibus, seù
75 necessarijs nemo liberalis existit, *l. rem legatum, ff. de adim. leg. Ludouis. decis.* 226. *num.* 6. Sed tantum quando collatio est libera in potestate conferentis beneficium, cui velit: nam
76 tunc talis collatio dicitur donatio: quarè aliud est institutio prædicta, quæ est necessaria, & debita præsentato, *Viuian. in praxi iurispatronatus lib.12.cap. 1. n. 1.* aliud verò collatio libera, vt dictum, & ait *Garc. d. tract. p. 5.cap.7. num. 63. ex Dec. consil.* 121. *num. 1. & Suar. tom.5.disput. 14. section. 2. num.* 32.

77 Quamobrem dicendum est, quòd cum institutio sit collatio libera, & non Capitulum, Sede Episcopali vacante, siuè illius Vicarius, non succedat Episcopo in facultate conferendi beneficia Ecclesiastica. vt *in cap. 2. ne sed. vac. & in cap. vn. eod. tit. lib.6. & in c. 1. de instit. eod. lib.* id tamen intelligitur de collatione libera, non tamen de institutione, seù confirmatione; quia potest Capitulum, Sede vacante, electos in beneficijs electiuis confirmare, *cap. cum olim. de maior. & obed.* necnon præsentates instituere, *d.c. 1. de instit. in*
78 *6.* nam huiusmodi confirmatio, seù institutio, est necessaria, & debita electo, seu præsentato, *idem Garc. d.p.1.cap.7.num. 54. & seq.* qui *num.* 59. rationem affert, nempè, quia iure cautum reperitur, quòd Capitulum Sede vac. succedat in
79 omnibus necessarijs, inter quæ est institutio, & confirmatio *idem nu.* 60. *Quar. in Sum. bull, verbo, Cap.Sed.vac. q.9. sub vers. qua conclusio 3. limit. Barbos. de potest. Episc. alleg.* 72. *num.* 183. *Filliuc. tract. 41. de benef. cap. 2. num. 43. idem Viuian. loco citato num.* 10. prætereà, quia ista potestas instituendi, quàm habet Capitulum, dependet à iurisdictione, &
80 in iurisdictionalibus illud succedit, licet in eo non transeat potestas liberè conferendi, quæ non est merè iurisdictionalis, sicuti institutio, & ita distinguit, & declarat *Franc. in dicto cap. 1. num. 3. de instit.* quod quidem per transitum dictum sit: cum suo loco fusius dicetur.

Quare formula institutionis prædictæ alio modo concipi posse videtur, prout nos suo loco aptius, cum omnibus suis requisitis necessarijs, iuxtà stylum, & praxim currentem adijcimus.

81 Hoc autem quoad praxim erectionis Canonicatuum, per Ordinarium, sua authoritate faciendæ: quo verò ad erectionem Canonicatuum supra numerum, ad solum Summum Pontificem, vt iam diximus, spectare nemo est qui ignoret, & quoad id. declarauit etiam alias Sacra Congregatio Concilij in vna *Venafran.* 13. *Martij* 1603. *quod Canonici supranumerarij, qui ex priuilegio Apostolico in aliqua Ecclesia recipiuntur cum eo, quod solum participent de distributionibus quotidianis, & nullam obtineant præbendam, sed ad primam vacaturam, iuxta*
82 *eorum prioritatem admittantur, non tenentur habere maiorem ætatem, quam 14. annorum, dummodo non optent, nisi cum ætatem requisitam, habuerint* teste *Barbos. in collect. bullar. verbo, Canonicus folio 98. versiculo* 8.

Præinsertæ duæ formulæ, altera erectionis, altera collationis, siuè institutionis, cum reseruatione iurispatronatus, possunt quoquè deseruire pro formulis erectionis, ac collationis Canonicatuum ordinaria authoritate, liberæ tamen collationis, faciendæ, paucis mutatis, ac deletis, siuè additis, sicut de formulis erectionis Dignitatum supra dictum est.

Quoniam verò post factam ab ipso Ordinario erectionem cuiuscunquè beneficij, non tamen iurispatronatus laicalis, posset in dubium reuocari, prout, non semel accidisse scimus, ad quem illius collatio spectet, tanquàm vacantis à primæua erectione; cum certum sit, beneficium post illius erectionem,
83 statim vacare, *Vualen. in Clem. fin. nu. 18. de rescript. Gemin. cons. 69. Gonz. ad reg. 8. Cancell. glos. 15. num.* 132. & cadit sub *eadem reg.* 8. quæ eo ipso, quod beneficium est de nouo erectum, intrat, *idem Gonz. glos. 9. §. 5. num.* 50. ideò dicendum cum eodem quòd si de nouo erigeretur, & crearetur aliquod beneficium, quòd non esset de iurepatronatus laicorum, sed alias includeretur sub regula reseruatoria, si dicta noua erectio facta esset in mense Apostolico etiam si nunquam fuisset collatum, veniret sub reseruatione dictę regulę, prout etiam dicam suo loco.

Sicut pariter, circa huiusmodi vacationem, dicendum est de erectione beneficij iurispatronatus, vt patet ex prædicta formula erectionis Canonicatus cum reseruatione dicti iurispatronatus; namque etiam in his tempus incipit currere pa-
84 tronis ad præsentandum, statim, quòd creatum est beneficium; quia tunc dicitur vacare, *Lamb. de iurepatr. lib.2.p.2.q. 1. in princip. art. 16. num. 1. fol.* 704. vbi quòd cum Ecclesia sit constructa, & completa, authoritate Ordinarij, licèt nondum fuerit consecrata, statim nihilominus currit tempus quatuor mensium patronis laicis, & sex ecclesiasticis ad pręsentandum, *id. Gonz. gl. 15. n* 112. qui post *n.* 115. addit, quòd eodem modo, sicut per prędictam regulam reseruantur beneficia, quocunq; modo vacatura in mensibus Apostolicis, sic Ordinarius potest illa conferre quomodocūq; vacent in suis quatuor mensibus ordinarijs, vel in sex mensibus alternatis, si gau-

gaudeat alternatiua. Quare in propoſito, ſi beneficium, re per-
fecta, erigeretur in menſe ordinarij, illius collatio ſpecta-
ret ad Ordinarium, qui proinde ſi velit illud conferre,
curabit illius erectionem perfici in ſuo menſe, licèt *Garc. de
benefic. par. 5. cap. 1. num. 520.* putet, Ordinarium poſſe de
tali beneficio prouidere, etiam ſi illius erectio perficeretur
in menſe Apoſtolico; nam quamuis beneficia erecta poſt
regulam reſeruatoriam cadant ſub reſeruatione, id non
procedit in ipſa prima vacatione, ſed in vacationibus ſuc-
cedentibus poſt primam prouiſionem, cum durum videa-
tur, & à mente Papæ alienum, quòd ſi in menſe Apoſtoli-
co erigeretur beneficium per Ordinarium, quod non eſſet de
iurepatronatus laicorum, Ordinarius prædictus non poſſet
illud conferre pro illa prima vice, nec patronus eccleſiaſticus
præſentare, quamuis *Gonz. loc. cit.* contrarium teneat.

Et in propoſito nouæ erectionis huiuſmodi Canonica-
tuum, Apoſtolica auctoritate faciendæ, quandoquè, non
vnus, ſeù duo tantùm, verùm etiam plures Canonica-
tus, etiam ad partem, & extra caſum erectionis Cathe-
dralis, ſiuè Collegiatæ Eccleſiæ, per Sedem Apoſtolicam
85 erigi conſueuerunt, præſertim, cum ob alicuius rei eſſen-
tialis defectum, ereptio ipſa ab Ordinario, ſua authorita-
te fieri nequeat, nam pro maior cautela, aut ſubſiſtentia
dictæ erectionis, petitur illius noua erectio, quàm ita vi-
di conceſſam in Eccleſia Meleuitan. per Vrbanum VIII.
Cum enim ille accepiſſet; quòd in dicta Eccleſia quin-
què Dignitates, nempè Archidiaconatus, Decanatus,
Cantatoria, Theſauria, atquè Archipresbyteratus necnon
decem Canonicatus, totidemquè præbendæ, tunc cano-
nicè erecti, & inſtituri duntaxat reperirentur, ipſa tamen
Eccleſia diuerſos redditus annuos ad Summam Quinque-
millium, & forſan amplius ſcutorum annuarim aſcenden-
tes, & à fructibus menſæ Capitularis eiuſdem Eccleſiæ
omninò diſtinctos, & ſeparatos pro ipſius Eccleſiæ fabri-
cæ, ſeù Sacriſtiæ, ac Officialium, & Miniſtrorum neceſ-
ſariorum manutentione, & ſtipendijs, alijſque oneribus
ſupportandis, haberet: ijdemquè redditus per duos Oeco-
nomos, ſeù procuratores, vnum videlicet ab Ordinario,
& alterum à Capitulo ipſius Eccleſiæ deputari, & ſemper
ſeù ſaltem, vt plurimum de gremio ipſius Capituli eligi
ſolitos, adminiſtrari conſueuerint, & ex illis prædictarum
fabricæ, & Sacriſtiæ oneribus debitè ſupportatis, & adim-
pletis, Mille, & amplius ſcuta monetæ Romanæ annua-
tim ſupereſſent, numerus autem Canonicatuum, & præ-
bendarum huiuſmodi, hàbita ratione qualitatis ipſius Ec-
cleſiæ, ob eius ſitum, & antiquitatem inter præclaras, &
inſignes aliàs Italiæ Cathedrales Eccleſias adnumerandæ,
valdè exiguus exiſteret. Propterea idem Vrbanus, tranſ-
miſſio duplici libello, pro infraſcripta erectione, ad Sa-
cram Congregationem Eminentiſſimorum Dominorum
Cardinalium, negotiis Epiſcoporum præpoſitam, ibique di-
ſcuſſis, eadem Congregatio, referente pro bon. mem. Car-
dinali Gypſio, cenſuit, ſi eidem Vrbano, videretur peti-
tam erectionem Canonicatuum, & præbendarum poſſe
concedi; ſub die 11. Martij 1633. Quare idem Vrbanus,
habita relatione à ſupradicta Congregatione, prædictæ Ec-
cleſiæ decori, ac venuſtati, diuinique cultus in ea augmen-
to conſulere volens, attento quòd redditus fabricæ, & Sacri-
ſtiæ prædictarum onera in dictis Mille ſcutis anonis ſuppe-
tunt opportunum iudicatit, quod in eadem Eccleſia alios
86 quinque Canonicatus, totidemquè præbendas erigeret, &
inſtitueret, illiſque ſic erectis, & inſtitutis, pro illorum
omnium dote Mille ſcuta annua, ducenta videlicet pro
ſingulorum ex Canonicatibus, & præbendis huiuſmodi
dote, & redditibus applicaret, & ex dictis Canonicati-
bus, & præbendis vnum, ſeù vnam Theologalem pro
vno Magiſtro, aut graduato in Theologia, qui primum
locum inter nouos Canonicos prædictos ſibi vendicaret,
ac alios Canonicatus, & præbendas pro quatuor aliis Cle-
ricis in dicta erectione nominatis, ac ſibi de huiuſmodi Ca-
nonicatibus, & præbendis prouideri Apoſtolica Anthori-
tate petentibus, qui apud dictam Eccleſiam perſonaliter re-
ſiderent, diuiniſquè officiis, horiſquè canonicis diurnis, &
nocturnis intereſſe, ac locum, ſi vel poſtquàm ſacris ini-
tiati fuerint, vocem in Capitulo, & proceſſionibus, alijſ-
què actibus Capitularibus publicis, & priuatis, ad inſtar
aliorum decem antiquorum Canonicorum in eadem Eccle-
ſia habere, &c. in omnibus, & per omnia, perinde, ac ſi præ-
dicti quinq; Canonicatus, in limine fundationis, & ereptio-
nis ipſius Eccleſiæ, & antiquorum Canonicatuum, & præ-
bendarum canonicè erecti fuiſſent, Apoſtolica authoritate,
abſquè vllo Capituli, & antiquorum Canonicorum Eccleſiæ
huiuſmodi deſuper præſtando, vel requirendo conſenſu; cir-
ca tamen aliquod illorum, vel cuiuſuis alterius præiudicium,
erexit, & inſtituit: illiſquè pro congrua eorum dote, Mille
ſcuta prædicta per pro tempore exiſtentes Oeconomos, ſeù
procuratores Eccleſiæ, ſeù fabricæ huiuſmodi realiter, & cum
effectu, omni mora, dilatione, & ſubterfugio ceſſantibus,
perſoluenda, ſeù etiam per prædictos quinquè Canonicos
pro tempore exiſtentes, propria authoritate percipienda, &
exigenda, ac inter eos æqualitèr diuidenda, ita tamen, vt in-
tegra ſumma prædicta in vnam maſſam inter nouos Canoni-
cos prædictos tantùm, non autem antiquos, communem, in
vſum diſtributionum quotidianarum, inter præſentes repar-
tirentur, cum hoc tamen, quod portio, ſeù portiones abſen-
tis, vel abſentium ex dictis quinque præbendis, reliquis no-
uis præſentibus, non autem antiquis Canonicis cedant, con-
uerti deberent, præuia prædictorum Mille ſcutorum ab aliis
redditibus ſupradictis opportuna ſeparatione, & diſmembra-
tione, perpetuò itidem applicauit, & appropriauit, cum clau-
ſulis in ſimilibus erectionibus, de more Curiæ apponi con-
ſuetis, ſub Dat. Septimo Kal. Februarii 1633.
87 Cum autem per ea, quæ ſupra adduximus, ſatis liquidò
conſtet, poſſe Ordinarium, ſua authoritate, erigere non mo-
dò beneficia eccleſiaſtica inferiora, verùm etiam Canonica-
tus, etiam in Cathedralibus Eccleſijs: cur igitur ſæpè nume-
ro videmus, huiuſmodi erectiones fieri etiam Apoſtolica au-
thoritate? Et quidem, cum hæc iunioribus, necnon iura
ignorantibus, aliquam poſſint admirationem afferre; ideò
eos non lateat, id, etiam iure cautum eſſe, quandoquidem
pluribus ex cauſis contingere ſæpè ſolet de his, & ſimilibus
88 erectionibus, ordinaria authoritate factis, ſiuè potius facien-
dis, hæſitari, veluti ex ſolemnitatis, ſeù alterius rei defectu,
qui non niſi à Summo Pontifice ſuppleri poteſt, vt aliàs dixi-
mus, vel ſi conditiones aliquæ in eis adiiciantur quas idem
Ordinarius, ſiuè nequeat, ſiuè nolit admittere, aut aliquid
aliud circa applicationem redditum, aut vnionem aliorum
beneficiorum pro beneficio nouiter erigendo, neceſſaria do-
te, ipſaquè vnio ſubſiſtere non poſſit; quia forſan Capitulum,
vbi eius conſenſus eſt omninò adhibendus, noluit conſentire,
iuxtà *tex. in c. paſtoralis de donat. Clemntin. vn. de reb. ec-
cleſ. non alien. Rebuff. in prax. titul. de vnion. gloſ. 11. num. 2.*
89 certum eſt enim, quòd in huiuſmodi vnionibus plura re-
quiruntur, & Primo requiritur cauſæ cognitio, & proin-
de Ordinarius faciendo tales vniones, debet neceſſariò in-
quirere, & cognoſcere de earum cauſa, *arg. tex. in Cle-
ment. fin. de rebus eccleſ. non alien.* vndè cum huiuſmodi
vnio fiet à Papa in forma gratioſa, non vocatis vocandis, &
ſine cauſæ cognitione ſolet, idem Papæ derogare regulæ
90 Cancelleriæ de vnionibus; quòd non poteſt Ordinarius,
Hoed. de incompat. benefic. part. 2. capit. 3. num. 9. Secun-
do requiritur, quòd interueniat vocatio, atquè citatio
eorum omnium, quorum intereſt in vnione facienda,
*Clemen. Ne in agro, de ſtat. monach. DD. in capit. ſicut
vnire, de exceſſ. Prælat. idem Hoeda loco citato verſic. Se-
cundo, quod requiritur.* Tertio, requiritur in vnione facien-
da per Epiſcopum conſenſus Capituli Cathedralis Eccleſiæ,
*d. Clement. fin. idem Hoeda loco citato verſic. Tertiò quòd
requiritur*; quarè, cum aliquid præmiſſorum ad id defi-
ciat, erit neceſſariò recurrendum ad Papam, vt in dies ſer-
uari videmus in praxi qui quandoquè non modo in caſibus
præmiſſis, verùm etiam quando vnio fit neceſſariò, & prin-
cipaliter ab eodem Pontifice, non prius ille ad huiuſmodi v-
nionem procedit, quàm cauſę diligenter in Sacra Congrega-
91 tione Concilij, ſiuè Epiſcoporum, fuerint examinatę; licèt
poſſit pro ſuæ voluntatis libito vnire, vel diſmembrare, cum
92 ſit dominus abſolutus beneficiorum; ac propterea dicere; ſic
volo, ſic iubeo, ſit pro ratione voluntas: quia cum Pa-
pa ſit ſolutus legibus, iura humana, eum non ligant,
*tex. in l. Princeps legibus, ff. de leg. l. fin. quibus mod. teſtam.
infir. §. ſed & quod Principi placuit, inſtit. de iur. nat.* & in be-
neficialibus liberá habet diſponendi facultaté *c. conſt. de præb.
in 6. Cle. 1. in fin. vt lit. pend. id. Hoed. p. 1. c. 1. n. 10.* Indubio
93 tamen licèt Papa poſſit vnire ſinè cauſa tamen non præſumi-
tur, id facere velle; cū potius præſumatur, vti iure, & ratione,
ex cauſis iuſtis moueri, *Bald. in tit. ad quem, vel quot contrau.
inueſt. term. deb. c. 1. vol. 2. Ruin. conſ. 60. ante n. 5. vol. 5.
Dec. conſ. 4. num. 7. Pariſ. conſ. 11. lib. 1. nu. 127.*

Quarè, vt plurimum, ficut dictum eft, ad ipfum Pontificem recorritur, non modò in cafibus, in quibus requiritur præcisè ipfius authoritas ad huiufmodi erectiones, verùm etiam, vbi de illis poffet in futurum dubitari, tanquàm ab Ordinario factis ad id fufficienti facultate minimè fuffulto; fæpè namquè videmus erectiones ordinaria authoritate factas, ficut etiam nonnullas aliàs conceffiones confirmari à Papa, vt ita non modò fuppleat defectus folemnitatis, qoi in ipfa erectione potuerint interuenire, verum etiam ad cautelam, ac pro maiori actus fubfiftentia, vt optimè notatit *Abbas confil. 41. num. 3. Gabriel. conf. 82. num. 2. lib. 2. Rota decifion. 65. num. 1. par. 2. diuerf. Caualer. decif. 292. num. 3.* vbi *num. 4.* ait, quòd quando contractus ex confirmatione Superioris validatur, etiam quòd ab initio effet nullus, fuftinerut in vim nouæ conceffionis, & tritum eft, quod Papa quando confirmat conceffiones
94 inferiorum, propter fuperioritatem, & eminentem poteftatem, femper aliquid roboris adijcit priori conceffioni; *arg. tex. in leg. 1. Cod. de vet. iur. enucl. cap. fi apoftolica, de preb. in 6.* ibi, *nofquè poftmodum, plena de his facta narratione, quod ab ipfo Legato factum extitit, ratum, & gratum habentes, id authoritate Apoftolica confirmamus, &c.* Quarè videmus confirmationes fæpiffimè à Dataria Apoftolica emanare fuper inferiorum conceffionibus: nam illas tres potiffimùm effectus confpicimus operari, Primum videlicet, quòd maiorem ipfi facto præftant authoritatem, iuxtà *tex. in c. fin. cum glof. verf. authorit. 11. dift.* Secundum, fi quid eft inualidom, fupplet eius defectum, *c. quoties de pact. c. 1. & ibi glof. in verbo, authoritatem, de tranfact.* Tertium, quod fine ipfius Papæ licentia non poffit retractari, quòd ipfe confirmauit, *c. 2. de confir. vtil. vel inut.*

Hanc eandem facultatem creandi nouos Canonicos, com-
95 petere non ignoramus, etiam inferioribus Prælatis, iura Epifcopalia habentibus, vt funt Abbates, etiam Commendatarij, & alij, quatenus iurifdictionem habeant, quafi Epifcopalem. Hi etenim omnia poffunt, quæ Epifcopi in earum Diœcefibus, circa ea, quæ funt iorifdictionis, iuxtà *glofs. & ibi DD. in Clem. 1. verbo, proprij de reb. ecclef. non alien.* vt
96 per *Barbof. de poteft. Epifcopi, alleg. 32. n. 31.* & quicquid poteft Abbas titularis ratione Dignitatis, poteft etiam illius Commendatarius, qui etiam Ordinarius dicitur, *tex. & ibi gl. in c. Ordinaris, de off. Ord. in 6. id. Barbof. loc. cit. nu. 32.*

Nec femel obferuatum vidimus in praxi, huiufmodi Canonicatuum erectiones fieri per prædictos Abbates, & Commendatarios, præfertim verò bon. memo. Scipionem Cardinalem Burghefium, perpetuum tunc Commendatarium Monafterij Oppidi de Pinarolo, Nullius Diœcefis Prouinciæ Taurinenf. qui in Ecclefia prædicti Monafterij erexit voum Canonicatum, & vnam pręberdam, eo, quo fequitur modo videlicet.

97 *NOS Seipio miferatione diuina tituli S. Chryfogoni Presbyter Cardinalis Burghefius nuncupatus, ac perpetuus Commendatarius Monaftery Oppidi Ciuitatis nuncupati de Pinarolo; Nullius Diœcefis, Prouinciæ Taurinenf. Ad perpetuam rei memoriam. Supernæ Maieftatis prouidentia circa ftatum Ecclefiarum præfertim Collegiatarum, quarum cura nobis eft commiffa, vt ad illas, Chrifti fidelium deuotio, et beneficiatorum numerus in eis accrefcat, proindè intendimus, prout locorum, et perfonarum qualitatibus diligenter penfatis, confpicimus in Domino falubriter expedire. Attendentes igitur, quòd dilectus nobis in Chrifto Rinaldus Rifanus, Iuris Vtriufquè Doctor, ac Præpofitus Collegiata Ecclefiæ Sancti Donati eiufdem Oppidi, ac in dicto Monafterio nofter Vicarius in fpiritualibus generalis, ad Dei Omnipotentis, ac eius Genitricis Mariæ femper Virginis laudem, & gloriam, ac S. Mauritij, et eiufdem Sancti Donati honorificentiam, et vt in dicta Ecclefia, ftante paruo illius Canonicorum, quatuor non excedentium, numero melius in diuinis, deferuiatur in ea Canonicatum, et præbendam, modo, & forma infrafcriptis fundare decreuit, fi fibi, eiufquè hæredibus, & fuccefforibus pro tempore exiftentibus, ius præfentandi nobis, noftrifquè fuccefforibus, dictum Monafterium in Commendam, titulum, aut aliàs quomodolibet obtinentibus, feù noftro, aut eorum Vicarijs in fpiritualibus generalibus, perfonam idoneam ad dictos Canonicatum, & præbendam, quoties illos, tam hac prima vice, quàm ex tunc, deinceps perpetuis futuris temporibus, vacare contigerit, per nos, aut fucceffores noftros, vel noftrum, aut eorum Vicarios prædictos, ad præfentationes eandem, inftituendam, per nos referuetur, concedatur, & affignetur. Nos igitur huiufmodi pium opus omni ftudio, & diligentia, amplectentes, dictumquè Rinaldum fpecialis gratiæ fauore profequi volentes, in dicta Collegiata Ecclefia alium Canonicatum, aliamquè præbendam pro vno Presbytero, feu Clerico, qui in ea ætate conftirutus exiftat, in qua infra annum, à data prouifionis fibi de eis pro tempore faciendæ, computandum ad facerdotium promoueri poffit, perpetuò futuro illius Canonico, qui ad inftar cuiufquè antiquorum dictæ Ecclefiæ Canonicorum, locum, & ftallum in ipfa Ecclefia, ac illius Choro, necnon vocem in Capitulo habere, & in ea, ac extrà eam in proceffionibus, ac miffarum, aliorumquè diuinorum officiorum celebrationibus; cæterifquè actibus publici, & priuatis, dictis antiquis Canonicis fe conformare, ac ad Altare eorumdem SS. Mauritij, & Donati in dicta Ecclefia, & per dictum Rinaldum fundatum, & inftitutum, quòd ipfa à piæ memoriæ Gregorio Papa XIII. pro defunctis priuilegiari obtinuit, miffam fingulis feftiuis, ac ferialis diebus celebrare, feù celebrari facere, ac alia onera, in publico dictæ fundationis inftrumento, cuius tenorem, præfentibus pro expreffo haberi volumus, latius expreffa, & contenta adimplere debeat, & teneatur; ac pro huiufmodi onerum fupportatione, annuum redditum Centum ex nunc; cum primùm verò dictum Rinaldum ab hac vita decedere contigerit, Centum quinquaginta fcuta, ad rationem octo florenorum monetæ Pedemontanæ pro quolibet fcuto ex infrafcriptis bonis per dictum Rinaldum eifdem Canonicatui, & præbendæ: per præfentes erectis, affignandis percipienda, habere; ac in oblationibus, offertorijs, eleemofynis, et facibus dictæ Ecclefiæ pro tempore relinquendis, ac ei etiam alibi, ratione dictæ Ecclefiæ obuenientibus, non tamen in decimis grani, vini, & aliorum quorumcumq; fructuum dictæ Ecclefiæ pro tempore obuenientium, participare, ac omnibus, fingulis priuilegijs, immunitatibus, exemptionibus, libertatibus, fauoribus præeminentijs,*

prero-

prærogatiuis, antelationibus, concessionibus, Conseruatorijs, indultis, alijsquè gratijs, tam spiritualibus, quàm temporalibus, quibus alij antiqui dictæ Ecclesiæ Canonici, de iure, vsu, consuetudine, necessitate, aut aliàs quomodolibet vtuntur, potiuntur, & gaudent, ac vti, potiri, & gaudere possunt, & poterunt quomodolibet in futurum, ipse pariter, & pariformitèr vti potiri, & gaudere possit, & valeat, authoritate nostra ordinaria, ac aliàs omni, quo possumus, modo meliori modernorum dictæ Ecclesiæ Canonicorum ad hoc accedente consensu, perpetuò erigimus, & instituimus; illisq; sic erectis, & institutis, pro eorum dote, & illos pro tempore obtinentium sustentatione, omnia, & singula proprietates, res, & bona merè laicalia, & patrimonialia, & ex patrimonio dicti Rinaldi prouenientia, per dictum Rinaldum eis assignanda ex nunc, prout ex tunc, cum primum illa assignauerit; ita quod liceat dictos Canonicatum, & præbendam pro tempore quomodolibet obtinentes, ex nunc, prout ex tunc, & è contra per se, vel per alium, seù alio, eius, & dictorum Canonicatus, & præbendæ nomine, seù nominibus, propria authoritate corporalem, realem, & actualem possessionem bonorum, rerum, & proprietatum huiusmodi, cum omnibus, & singulis pertinentijs suis, liberè apprehendere, & apprehensam perpetuò retinere; illorumquè fructus, &c. iura, obuentiones, & emolumenta quæcunquè percipere, colligere, exigere, leuare, locare, dislocare, arrendare, ac in suos vsus, & vtilitatem conuertere; cuiusuis licentia desuper minimè requisita, eadem authoritate, ac aliàs, vt præfertur, applicamus, & appropriamus. Cæterum eidem Rinaldo, ex nunc prout postquàm dicta bona, vt præfertur, assignauerit, eiusquè hæredibus, & successoribus eorumquè posteris, ac ab eis descendentibus in perpetuum, & in infinitum, iuspatronatus, & præsentandi nobis, nostrisquè successoribus, ac nostro, et eorum Vicarijs huiusmodi, personam idoneam, à nobis, vel successoribus nostris, aut nostro, seù eorum Vicarij prædictis approbandum ad dictos Canonicatum, & præbendam per præsentes erectos, & institutos, quoties illos, tam hac prima vice, quàm deinceps perpetuis futuris temporibus, & ex cuiuscunquè persona, etiam apud Sedem Apostolicam, in quibuscunq; anni mensibus, vacare contigerit, per nos, & successores, ac nostrum, & eorum Vicarios prædictos in dictæ Ecclesiæ Canonicum, ad præsentationem huiusmodi instituendam; itaut iuspatronatus, et præsentandi huiusmodi, laicorum futuris patronis prædictis, non ex priuilegio, sed ex veris primæua, reali, & actuali, integra, & omnimoda fundatione, et perpetua dotatione laicali ex bonis merè patrimonialibus, et laicalibus prædictis, duntaxat competat, & ad illos pertineat, ac quæcunquè præsentationes per ipsos patronos, ad dictos Canonicatum, & præbendam pro tempore faciendæ, validè, & efficaces existant suosquè plenarios, et integros effectus sortiantur, ac obtineant, dicta authoritate, & aliàs, vt præfertur, reseruamus, concedimus, et assignamus. In contrarium facientibus non obstantibus quibuscunquè. In quorum omnium, et singulorum fidem, et testimonium præsentes, manu nostra subscriptas, fieri, et per Secretarium nostrum infrascriptum subscribi, sigilliquè nostri, quo in similibus vtimur, iussimus, & fecimus appensione communiri. Datum, &c.

Vidi etiam aliàs, similes erectiones factas ab alijs Commendatarijs Abbatiarum, habentibus, etiam iurisdictionem quasi Episcopalem: quia cum sint perpetui, habentur, ac si essent verè Titulares, & sunt tanquam Ordina-
98 rij, qui possunt inter cætera erigere quæcunquè inferiora beneficia; quia huiusmodi commenda est titulus canonicus, *cap. dudum*, 2. *de elect. Rebuff. de pacific. possess. num.* 53. & ait *Sarnen. reg. de infir. quæst.* 13. *sub num.* 7. *versic.*
99 *quibus non obstantibus*, quòd odie perpetuæ commendæ habentur loco titulorum; vndè possunt omnia, quæ Episcopi circa ea, quæ sunt iurisdictionis, *Barbos. de potestat. Episc. allegat.* 72. *num.* 31. subdens *num.* 32. quòd Abbas Commendatarius, quando est perpetuus, potest etiam
100 præsentare, eligere, & conferre, habetquè liberam potestatem in beneficialibus, *Gonz. ad reg.* 8. *Cancell. glos.* 5. §. 8. *num.* 12. & 13. quia nihil differt Commendatarius à verò Abbate *Buratt. decis.* 610. *num.* 3. *Lotter. de re benef. quæst.* 7. *num.* 11.

Et sicut potest præstare consensum in beneficiorum erectionibus, in locis suæ iurisdictionis, in consequentiam habet facultatem præstandi authoritatem, & con-
101 sensum creationi, & acquisitioni iurispatronatus; prout concessum est in supradicta Canonicatus, & præbendæ erectione, vt patet ex illius formula præinserta; cum potestas dandi licentiam faciendi huiusmodi beneficiorum erectiones, trahat ad se, tanquàm quid consecutiuum, potestatem consentiendi acquisitioni iurispatronatus; ita fuit dictum in vna *Imolens. Iuspatronatus*, *quæ est decision.* 85. *numero* 2. *part.* 2. *diuers. Barbos. loco citato numer.* 31.

SVMMARIVM.

102 *Pænitentiarius, ad præscriptum Sacri Concilij, an possit Episcopo constitui in Collegiatis Ecclesiis. Et respondetur negatiuè, ex declaratione S. Congr. Conc.*

103 *Pænitentiarij institutionis facienda ab Ordinario, formula.*

104 *Pænitentiarius institutus ad præscriptum Concilij, non potest absoluere penitentibus à casibus Episcopo reseruatis, sine illius speciali delegatione.*

105 *Et sub qua formula concipi possit dicta delegatio.*

106 *Pænitentiarius institutus vigore Concilii, quàm iurisdictionem habeat absoluendi a peccatis. Et affertur declaratio S. Congr.*

107 *Penitentiarii institutio, an spectet ad solum Episcopum, sine Capitulo? Et respondetur affirmatiuè, ex declaratione S. Congr.*

108 *Penitentiarii Officium, ordinaria authoritate institutum, a primæua erectione vacans confertur per Ordinarium.*

109 *Si verò vacauerit in mense reseruato, confertur a Papa, etiam ex declaratione S. Congr.*

110 *Penitentiarii Officii prouisio, Sede Episcopali vacante, spectat ad Papam, etiam ex declaratione Sacræ Congregat.*

111 *Penitentiario, quando conferenda præbenda a Capitulo, Sede Episcopali vacante.*

112 *Penitentiarii præsentatio in Canonicatu, & præbenda præseruatur Capitulo, & aliis, ad quos spectat, dummodo fiat de electo ab Episcopo. Et refertur declaratio S. Congr.*

113 *Penitentiarii Officium non prouidetur pro concursum. Et quarè.*

114 *Pensionis reseruatio super fructibus Canonicatus Pœnitentiarij, non requirit expressionem istius qualitatis.*
115 *Pœnitentiarij Officio non prohibetur Ordinarius prouidere per concursum.*
116 *Graduatus, licèt indignè, gaudet priuilegijs graduatorum.*
117 *Doctor, quamuis ignorantissimus, torqueri non potest, & quarè.*
118 *Prærogatiuæ data Doctoribus, non competunt Doctorellis.*
119 *Ecclesia indiget viris litteratis non autem Asinis ferratis.*
120 *Pœnitentiarij Officium, non esse conferendum Doctori indocto ex declaratione S. Concil.*
121 *Potest tamen resignari, & conferri non Doctori, si tamen sit doctus, & habilis.*
122 *Doctores multi, nomine, pauci verò opere.*
123 *Doctoratus gradus, seu licentiatura, si non adsit tempore prouisionis, quodnam decretum detur Oratori per Datariam, vbi ista qualitas requiritur.*
124 *Pœnitentiarij Officij erectio, non sortita effectum in prima vice, denuò fieri potest.*
125 *Effectus in quacunq; dispositione est considerandus.*

Praxis Erectionis Officij Pœnitentiarij in Cathedralibus Ecclesijs, cum vnione Præbendæ.

CAPVT IV.

CVM verò Episcopus, ex causis superius expressis, possit Canonicatum, & præbendam, tàm in Cathedrali, quàm in Collegiata Ecclesiastica instituere, dubitari potest, an ita etiam in vtraquè possit constitue-
102 re, Pœnitentiarium ad præscriptum *Sacri Concilij Tridentini sessi. 24. capit. 8. de reform.* ibi *In omnibus etiam Cathedralibus Ecclesijs, vbi id commodè fieri poterit, Pœnitentiarius aliquis, cum vnione præbendæ proximè vacaturæ, ab Episcopo instituatur, qui Magister sit, vel Doctor, aut licentiatus in Theologia, vel iure canonico, & annorum quadraginta, seù alias, qui pro loci qualitate reperiantur, &c.*

Et respondetur, quòd, quoad Cathedrales, satis patet ex eodem Concilio, quo verò ad Collegiatas, aliter dicendum puto; quia dum *dictum Concilium*, de Cathedralibus loquitur, non ita dicendum est de Collegiatis; quod quidem si voluisset, expressisset; sed non expressit ergò noluit, *cap. ad audientiam, de decim. cap. inter corporalia, de translat. Prælat. Mandos. super reg. 32. quæst. 28. num. 2.*

Nec refert, nonnullos etiam peritissimos viros, existimasse, prædictum Concilium, sibi etiam locum vendicare in Collegiatis Ecclesijs sicut etiam me vidisse memini adnotatum inter quædam notabilia cuiusdam Abbreuiatoris maioris Præsidentiæ; quia super hoc nullum potest fieri fundamentum; cum vt plurimum hæc, & similia, quæ publicè, & per Curialium ora circumferuntur, quandoque etiam certo authore carent, & fundamento; proindeque quam sæpissimè vana sunt, & inania; vndè contrarium verius est: præsertim verò in casu nostro, cum nunquàm, aut raro visum fuerit, etiam in erectione Collegiatarum Ecclesiarum, quantumcunquè insignium, institui à Summò Pontifice Canonicum Pœnitentiarium. Et ab omni ambiguitate, qua posset quis circa id laborare, exemit nos eiusdem Sacri Concilij declaratio, quæ sub die 15. Maij 1584. sic censuit.

Dubitatur, An mens, & intentio Concilij sit, quòd in Collegiatis Ecclesijs necessariò instituatur Pœnitentiarius cum vnione præbendæ primò vacaturæ; ex quo ibi solum de Cathedralibus expressa mentio fiat. Quarè supplicatur pro parte Dom. Ludouici Pimentel, de quibusdam Canonicatu, & præbenda in Collegiata prouisi, super huiusmodi dubio à Sanctissima Congregatione declarationem fieri, & si aliquando iam facta sit, de illa sibi copiam authenticam dari, mandari. Congregatio censuit, decretum supradictum intelligi oportere in Cathedralibus tantùm, non autem in Collegiatis; quàm quidem declarationem affert etiam *Garc. de benef. p. 5. c. 4. n. 111.*

Sub qua tamen formula, literæ huiusmodi erectionis, ab Episcopo in sua Cathedrali Ecclesia faciendæ, concipi possint, ex ea, quàm subdimus, & communiter fieri obseruauimus, cernere licet.

103 *Nos N. Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Episcopus N. Diuina disponente clementia circa statum quarumlibet Ecclesiarum nostrarum Ciuitatis, & Diæcesis, præsertim verò nostræ Cathedralis Ecclesiæ, prout ex debito nostri pastoralis officij nobis incumbit, diligenter prospicientes, ad ea, quæ in executionem decretorum Sacri Concilij Tridentini, ac Christifidelium animarum salutem tendunt, libenter intendimus; prout rerum, & temporum qualitatibus, diligenter pensatis, conspicimus in Domino salubriter expedire. Sanè, cum in dicta Cathedrali Ecclesia sacrum Pœnitentiariæ Officium, iuxtà prædictorum decretorum dispositionem, nondum erectum existat, plurimumquè conueniat, vt illud tam pro ipsius Ecclesiæ decore, & venustate, ac diuini cultus in ea augmento, quàm eorundem decretorum complemento quàm primum in ea instituatur. Nos igitur huiusmodi sanctum opus, ac maximè necessarium, omni animi studio, omniquè pietate, ac diligentia amplectentes, in dicta nostra Cathedrali Ecclesia sacrum Pœnitentiariæ Officium pro vno Presbytero Canonico Pœnitentiario nuncupando, qui iuxtà eiusdem Sacri Concilij dispositionem, qualificatus esse, ac Christifidelium sacramentales confessiones audire, omniaquè, & singula, quæ ad huiusmodi Pœnitentiarij Officium pertinet, sedulò exercere, necnon stallum in Choro, & locum, ac vocem, tàm actiuam, quàm passiuam in Capitulo, processionibus, cæterisquè actibus publicis, & priuatis habere, & post dignitates, in dicta Ecclesia obtinentes, ac ante omnes illius Canonicos, & præbendam Theologalem habentem, incedere; omnibusquè illis horis, & temporibus, quibus dictum Officium exercebit, ac residendum diuinis officijs in Choro, ac pro rebus Capitularibus tractandis in Capitulo prædictis, interessendum, minimè teneatur. Et nihilominus omnia, & singula fructus, distributiones quotidianas, mortuaria obitus, aliaquè iura, obuentiones, & emolumenta quæcunquè, per alios Canonicos prædictos, qui in dicta Ecclesia personaliter, & continuò resident, & intersunt, percipi, & lucrifieri solita percipere, & lucrari, & aliàs cum omnibus priuilegijs, insignijs honoribus, & oneribus consuetis, authoritate nostra, ac aliàs omni meliori, quo possumus, modo, erigimus, & instituimus; dictoquè Pœnitentiariæ Officio, per præsentes erecto, Canonicatum, & præbendam dicta*

ctæ Ecclesiæ, eum primum illos quandocumquè, quomodocumquè, & vbicumquè vacare contigerit; ità quòd liceat dictæ Ecclesiæ Pænitentiaria pro tempore existenti, ex nunc, prout ex tunc, & è contra, per se, vel alium seù alios, eius, & dictæ Pœnitentiariæ nomine, seù nominibus, propria authoritate, corporalem, realem, & actualem possessionem dictorum Canonicatus, & præbendæ, cum omnibus iuribus, & pertinentijs suis, liberè apprehendere, & apprehensam perpetuò retinere, illorumque fructus, redditus prouentus, iura, obuentiones, emolumenta quæcumque, & illorum distributiones quotidianas, etiam, vt præfertur, percipere, exigere, leuare, arrendare, locare, dislocare, ac in suos vsus, & vtilitatem conuertere; cuiusuis licentia desuper, minimè requisita, eadem authoritate nostra ordinaria, ac aliàs omni meliori modo, quo possumus, vnimus, annectimus, & incorporamus. In quorum omnium, & singulorum fidem, &c. Datum, &c.

Nec tamen ex prædicta formula elicitur (quod obiter dictum sit) posse Pœnitentiarium, vt supra institutum, vigore dictæ institutionis, absoluere pœnitentes à casibus Episcopo 104 reseruatis, sine illius speciali delegatione; nam quamuis non desint, qui contrarium teneant, nempè, quod absque alia facultate, possit absoluere ab omnibus casibus prædictis, vt per DD. quos allegat *Garc. in add. ad p. 5. c. 4. n. 115. post tract. de benef.* nihilominus, contrarium verius est, quod seruatur etiam in praxi, & patet ex infrascripta formula, quæ ad meas manus peruenit, tenoris sequentis, videlicet.

105 *Decius miseratione diuina tituli SS. Ioannis, & Pauli S. R. E. Presbyter Cardinalis Carrafa, Archiepiscopus Neapolitanus. Dilecto nobis in Christo Alexandro Russo Sacræ Theologiæ, & V. I. D. Canonico Pænitentiario nostræ Metropolitanæ Ecclesiæ Neapolitanæ salutem in Domino. Tibi, quem dudum de præbenda Pænitentiali dictæ nostræ Ecclesiæ per nostras Bullas prouidimus, vt ab omnibus, & quibuscunque casibus, nobis quomodolibet reseruatis à iure, vel ab homine, etiam annexam censuram habentibus, & in specie à casibus procurantium abortum fætus animati, & colloquentium cum Monialibus, etiam de rebus obscænis, & ab alijs casibus, & censuris, etiam si tales forent, quod mentionem, & facultatem requirant specialem, absoluere possis, & valeas. Necnon dispensandi in casibus, nobis à iure permissis, etiam irregularitatibus, & suspensionibus relaxandis, iuxta formam Concilij Tridentini. Item commutandi vota, & absoluendi à iuramentis; eademque facultatem alijs committendi, licentiam, facultatem, & authoritatem in Domino concedimus, & impartimur. Teque in prædictis omnibus nostrum specialem Vicarium, in foro conscientiæ tantùm, deputamus. In quorum omnium, & singulorum, fidem præsentes per infrascriptum nostrum Actuarium fieri, & per nostrum generalem Vicarium, de mandato nostro, subscribi, nostrique sigilli impressione muniri iussimus. Dat. in Castro Turris Octauæ, nostræ Neapolitanæ Diæcesis, Anno 1624. Die verò 22. Octobris.*

De mandato Illustrissimi, & Reuerendissimi D. Cardinalis Archiepiscopi
Lælius Tastius Vicarius Generalis Neap.
N. Actorum Magister.

Nam licèt Pœnitentiarius prædictus eo ipso, quod institutus est, habeat à iure, & Concilio prædicto facultatem audiendi confessiones pœnitentium illius Diœcesis, & iurisdi-106 ctionem ad absoluendum à peccatis, & sit veluti Parochus totius Diœcesis, nec ad id requiratur noua licentia, cum sit ordinarius Confessor illorum de Diœcesi, & quilibet poterit ei confiteri peccata, & satisfaciet, etiam ex declaratione Sacræ Congregationis, quæ ait, *An si quis confessus fuerit sua peccata semel in Paschate Pænitentiario deputato in vim, decreti Concilij Tridentini sess. 24. cap. 8. dicatur satisfecisse præcepto contento in c. omnis vtriusque sexus, de pænit. & remiss. Congregatio censuit, satisfecisse.* Non tamen, vt dictum est, à casibus Episcopo reseruatis absoluere potest; cum prædictum Concilium nihil de hoc nouiter statuat; & à iure antiquo non est recedendum, nisi quatenus nouiter id statuitur, per *tex. in l. præcipimus, C. de appell.* & tradit *Nauar. cons. 20. de pænit. & remiss.* & ex pluribus comprobat *Garc. de benef. d. c. 2. nu. 115.* vbi hanc affert eiusdem Concilij declarationem videlicet, *Pænitentiarius non potest absoluere quemquàm à casibus, quos Episcopus sibi expresse reseruauerit, nisi ipsemet Episcopus hanc illi specialiter dederit facultatem.*

Ex qua etiam formula, illiusque structura, liquidò apparet, illud, quod in dubium reuocari pluries contigisse scimus, an videlicet, huiusmodi Pœnitentiarij institutio spectet ad solum Episcopum, an verò ad eum, & illius Ecclesiæ Capitulum, sicut aliàs prætendebant Capitulum, & Canonici Ecclesiæ Castren. qui contendebant, solum Episcopum non potuisse, sine consensu d. Capituli, ad hanc erectionem procedere, ex rationibus per eos tunc adductis,

107 At verò affirmatiuè responsum, seu declaratum extitit, nimirum ad solum Episcopum, hanc erectionem pertinere, sine interuentu Capituli: quod quidem fuit etiam à Sacra Congregatione eiusdem Concilij declaratum per hæc verba, videlicet, *Officium Pænitentiarij, per solum Ordinarium potest institui, ad quem quoque pertinet delectio personæ, quoties opus fuerit, pro exercendo tali officio.* Et aliàs eadem Sacra Cõgregatio sic etiam declarauit, videlicet, *Cum decreto Concilij sess. 24. c. 8. caueatur, quod in omnibus Cathedralibus Ecclesijs, vbi id commodè fieri poterit, Pænitentiarius aliquis cum vnione præbendæ proximè vacaturæ, ab Episcopo instituatur, Dubitatur, an quoties occurrerit vacatio Officij Pænitentiarij, & per consequens præbenda illi annexa, prouisio illius pertineat ad solum Episcopum, absque eo, quod Capitulum in aliquo se intromittere possit; Sanctissimus Dominus Noster, referente Congregatione Concilij, decreuit, institutionem Officij Pænitentiarij quandocunque faciendam, ad solum Episcopum pertinere, absq;*

con-

consensu Capituli: quam quidem declarationem refert *Ioan. Aloysius Riccius in sua prax. fori eccles. decis. 556. num. 3. Barbos. de pot. episc. alleg. 54. num. 2. Nauar. cons. vn. ne Sed. vac. Vgolin. de pot. ep. cap. 33. num. 2. Paris. in tract. de confid. q. 45. num. 17.* dicens, quod hic Pęnitentiarius potest institui ab Episcopo dumtaxat; quamuis de consuetudine, præbendæ debeāt conferri ab Episcopo, & Capitulo, & ita censuisse ait Congregationem prædicti Concilij sub die 24. Iulij 1572. *Mant. decis. 56. num. 1.* vbi dicitur in Sacra Congregatione decisum fuisse, electionem personæ Pęnitentiarij ad solum Episcopum pertinere, collationem verò prębendæ communem esse Episcopi, & Capituli, sicut ex statuto Ecclesiæ dispositum est, vt in *d. decis. quæ est Abulen. Canonicatus Pænitentiariæ,* in qua *n. 3.* dicitur, quod non obstat, declarationem Sacræ Congregationis habere locum in primęua tantum Officij institutione, ne alioqui præbendę collatio, quæ est communis Episcopi, & Capituli, reddatur elusoria; quia cum illa declaratio apertè dicat, electionem Pœnitentiarij ad solum Episcopum pertinere, non modò ex primęua huius Officij institutione, sed etiam quandocunque vacare contigerit, non licuit eam infirmare; *cap. cum contingat de maior. & obed.* quam quidem declarationem per extensum affert etiam *Garc. part. 5. cap. 4. num. 140.*

Quoniam verò post factam ab Ordinario erectionem, statim beneficium dicitur vacare, sicur iam diximus, videndum est, an vacatio huiusmodi Canonicatus Pœnitentiarij cadat sub eadem regula reseruatoria; quia per nouam creationem beneficij, illud dicitur vacare: cumque prædicta regula 8. reseruet omnia beneficia quocunque modo vacatura, præterquàm per resignationem, comprehenditur vtique tale Officium nouiter erectum.

Et quidem, quoad huiusmodi Officij prouisionem dicen-
108 dum est, à primęua illius erectione illam ad Ordinarium spectare, *Barbos. de pot. episc. alleg. 55. num. 2.* affirmans, quod Pœnitentiarij institutio, & electio personæ quoties opus fuerit pro exercendo tali officio, ad Episcopum spectat.

Cæterum verò, id minimè sibi locum vendicare certum est, quando Officium Pœnitentiarij, & vnita sibi præbenda
109 vacarent in mense Sedi Apostolicæ reseruato, vel alia adesset affectio, seu reseruatio; cum tunc illius collatio ad Summum Pontificem omninò pertinere dignoscatur, ratione reseruationis. Quod intelligendum est etiam de prima assignatione præbendæ, ex vi verborum Concilij Tridentini, ibi, *cum vnione præbendæ proximè vacaturæ:* quia non comprehenditur per supradicta verba, pręb̄enda vacans in mense Sedi Apostolicæ reseruato, etiam in prima vacatione, per erectionem huiusmodi, occurrente: quarè aliàs ad instantiam Episcopi Vicentin. qui in sua Cathedrali instituerat Pœnitentiarium cum assignatione præbendæ proximè vacaturę, consulta Sacra Congregatio, An huiusmodi vnio comprehendat Canonicatum, & pręb̄endam vacantes in mense Apostolicæ Sedi reseruato, fuit per eandem Sacram Congregationem responsum, seu declaratum, annuente etiam Sanctissimo, quod, ex quo *d. Concil. sess. 24. cap. 8.* non exprimit de Canonicatibus, etiam Sedi Apostolicæ reseruatis: & quando voluit eos comprehendere, expressè dixit, vt patet in Seminario, *sess. 23. cap. 18.* ac in simplici vniendo Cathedrali pauperi, *cap. 15. sess. 24.* idcircò *d. cap. 8* non comprehendit Canonicatum, & præbendam, vacantes in mense reseruato; quia si voluisset, expressisset, quemadmodum in alijs locis fecit; & aliàs Episcopo Placentin. rescripsit, *Iamdudum declaratum fuit: decretum Concil. Trid. sess. 24. c. 8. non comprehendere portiones, neque præbendas vacantes in mensibus reseruatis Sedi Apostolicæ reseruatis sub die 21. Augusti* 1577. Aliam præterea declarationem adducit *Azaued. cons. 14. nu. 14. & 15.* vbi declarat, Canonicatum, & pręb̄endam, qui vacarunt in mense Sedi Apostolicę reseruato, non comprehendi decretis *Concil. Trid. sess. 24. cap. 8. & sess. 5. cap. 1.* & Episcopo Latinen. fuit sic per eandem Congregationem rescriptum, *Sacra Congregatio Concil. Trid. censuit deputationem, & institutionem præbendæ pro Pænitentiario, non habere locum in Canonicatibus, & præbendis in mensibus Sedi Apostolicæ reseruatis,* quas quidem declarationes habes, etiam penes *Garc. dict. cap. 4. numer. 127. & in suis addit. ad eundem num. Barbos. de pot. Episc. d. alleg. 55. num. 3.*

Quare perperam nonnulli Ordinarij, vt pluries vidimus, in huiusmodi, & similibus erectionibus, ac Canonicatus & præbendæ proximè vacaturæ vnionibus addunt hæc verba, videlicet, *Canonicatum, & præbendam dictæ Ecclesiæ, cum primum illos quandocunque, quomodocunque, & vbicunque tàm in Romana Curia, quàm extrà eam, & ex cuiuscunque persona, vacare contigerit, &c.* quia sicut aliàs diximus, & infra dicetur, pluries fuit declaratum per Sacram Congregationem, prædictam vnionem, locum minimè sibi vendicare in præbenda Sedi Apostolicæ reseruata, & fuit etiam responsum Episcopo Seguntin. per illa verba, *proximè vacatura,* intelligi, non tamen in mense Papæ, *id. Garc. d. p. 5. cap. 4. sub nu. 127. qui num. 138.* sic ait, *Tertia, Sanctissimus D. N. Gregorius Papa XIII. &c. censuit, quod talis deputatio, & institutio non habet locum in Canonicatibus, & præbendis Sedi Apostolicæ reseruatis, & affectis.*

Patet etiam, quia nihil speciale, neque in regula reseruatoria, neque alibi circa id statutum est, an videlicet ab Ordinario, & Capitulo, an verò à Papa debeat prouideri huic Officio: & vtrum illius prouisio cadat in reseruationibus, vel non & tanquam casus omissus remanet dispositioni, iuris communis, ac prædictæ regulę, quandiù de aliqua lege speciali, seu priuilegio aliud disponente, non doceatur; prout optimè concludit *Gonz. ad d. reg. 8. glos. 9. §. 2. num. 82.* & aliàs Episcopis Salamantin. & Tirasanen. responsum fuisse per Sacram Congregationem Concilij ait *id. Garc. d. p. 5. cap. 4. num. 144.* per hæc verba, videlicet, *Cum Sanctissimus, referente Congregatione, declarauerit, institutionem Officij Pænitentiarij, necnon electionem quandocunque faciendam, ad solum Episcopum, absque consensu Capituli, pertinere, collationem autem præbendæ vniendæ ab illis fieri debere, ad quos antea spectabat. Quæritur, si Officij Pęnitentiarij, & vnitæ præbendæ vacatio contingat in mense Apostolico, vel aliàs præbenda esset reseruata, vel affecta, an electio personæ huiusmodi Pęnitentiarij pertineat ad Episcopum, vel ad Sanctissimum Dominum Nostrum, Congregatio, re bis re diligenter considerata, citatis etiam procuratoribus Episcoporum, quorum interest; & eorum visis allegationibus, censuit pertinere ad Suam Sanctitatem.*

Et in vna *Maioricen. Canonicatus 15. Nouembris* 1593. *coram Cardinale Millino*, fuit dictum, in casu ibi proposito, quod licèt alternatiua sit restricta ad beneficia, quæ spectant ad liberam collationem solius Episcopi, & collatio in Cathedralibus sit communis Episcopi, & Capituli; & licet electio Pœnitentiarij spectet ad Episcopum, tamen collatio præbendæ pertinet ad eos, ad quos ante Concilium spectabat, vt in d. causa censuit Sacra Congregatio Concilij; nihilominus respondit, & tenuit Rota, hoc procedere, quando electio pertinet ad Episcopum, non autem quando vacatio contingit in mense Apostolico, prout ead. Sacra Congregatio in pręd̄ictis decisionibus *Salamantin. & Tirasonen. Nominationis Pænitentiarij,* declarauit.

Cuius quidem rei potissima etiam ratio est, quia nimirum cum pręb̄enda sit vnita Officio Pœnitentiariis, illius collatio, vti sequela Officij Pœnitentiarij spectat ad Papam, ad quem pertinet electio personæ Pœnitentiarii; aliàs enim si collatio præbendę spectaret ad Episcopum, & Capitulum, quando electio Pœnitentiarij spectat ad Papam, sequerentur plura absurda, narrata in *d. decis.* quorum Primum, quod prouisio Papæ redderetur elusoria, si Episcopus, & Capitulum alteri conferrent præbendam; quia electus à Papa, ex collatione nullum commodum consequeretur. Secundum, quod esset necessarius duplex titulus, vnus à Papa, & alter ab inferiore. Tertium, quod præbenda esset vnita Officio Pœnitentiarij, & Pœnitentiarius haberet solum Officium sine præbenda, & tamen vnitorum eadem debet esse dispositio; quam quidem decisionem refert per extensum *Garc. d. par. 5. cap. 1. num. 732.*

Et iterum proposita eadem causa in eod. Sacræ Rotæ Auditorio de anno 1597. coram *Seraph.* vt in illius *decis.* 1218. idem fuit conclusum; nam cum vacasset Officium Pęnitentiarij de mense Septembris, Episcopo alternatiuæ gratia gaudente, dixerunt Domini, quod ante collationem, quæ fieri debet per eos, ad quos spectat, necesse est, vt pręcedat electio personę valida; quę electio spectat ad Episcopum solùm. Cum verò vigore alternatiuæ, non possit Episcopus eligere in mense Septembris, qui effectus est Apostolicus, electio spectat ad Papam; quia in hac electione nihil commune habet Capitulum cum Episcopo, & per consequens necesse erat, quod Episcopus, & Capitulum conferret ei, quem Papa elegerit; quare Papa præueniendo eligit simul, & confert, vt dicitur in *eadem decis.* & concludit, collationem factam per Episcopum, fuisse nullam; cum deberet præcedere valida electio, quæ non præcessit; ex eo quod illo mense non poterat

ipse eligere, sed spectabat electio ad Papam.

Et cum supradicta *Seraph. decisio*, circa hanc materiam, sit nimis celebris, & quotidie ferè in hoc proposito adducatur, & allegetur, non incongruum, pro hac nostra praxi, illius tenorem hic duximus subnectendum, qui talis est, videlicet.

Maioricen. Canonicatus Die Veneris 24. Ianuarij 1597.

FVit dubitatum super validitate collationis Canonicatus, & præbendę Ecclesię Maioricen. vnitæ Officio Pœnitentiarię, *iuxta decreta Sacri Concilij Tridentini sess. 24. cap. 8. de reform.* factę per Episcopum Maioricen. cum vacarent per obitum cuiusdam Antonij Belner de mense Septembris 1585. & in hoc versabatur difficultas, quod Episcopus acceptauerat alternatiuam, & sic mensis Septembris effectus erat Apostolicus; ideo dubitabatur, An electio Pœnitentiarij spectaret ad Papam, vel ad Episcopum; & pro validitate deducebatur, alternatiuam capere tantùm beneficia, quæ spectant ad liberam Episcopi collationem; sed in casu proposito, electionem esse quidem Episcopi, sed collationem spectare ad Episcopum, & Capitulum, ideoque non habere locum alternatiuam, itaut Papæ competat electio, & pro hac parte allegabatur *quadam decisio Sacri Concilij in causa Gerunden.* Contrarium tamen in hac eadem causa fuit resolutum *coram R.P.D. meo Millino; & deinde coram me* in præsenti causę propositione confirmatum; & moti fuerunt Domini hac potissimùm ratione, quia ante collationem, quę fieri debet per eos, ad quos spectat, necesse est, vt pręcedat electio personę valida; quę electio spectat ad Episcopum solùm; verum, cùm vigore alternatiuę non possit Episcopus eligere in mense Septembris, qui effectus est Apostolicus, electio spectat ad Papam; nam in hac electione nihil commune habet Capitulum cum Episcopo; & per consequens necesse habet Episcopus, & Capitulum conferre ei, quem Papa elegerit: ideoque Papa pręueniendo, eligit simul, & confert, nullumque ex hoc fit præiudicium collatoribus, qui electo conferre tenentur, & non alij. Neque obstat *decisio in causa Gerunden.* quia non fuerat quęsitum, an electio, & collatio spectaret ad Papam, vel ad Episcopum, sed an electio Episcopi immutaret naturam collationis, pręsupponendo, electionem factam ab Episcopo; & in hac parte optimè fuit responsum, non immutare; quod etiam procederet in electione facta per Papam, si Papa solummodo eligeret personam, relicta facultate conferendi, vti de iure; sed hoc vix locum habere potest in practica; cum Papa similes gratias imperfectas facere non soleat; & ex his tolluntur omnia, quę ex aduerso allegantur; nam quod dicitur, posse euenire absurdum, quod hoc pacto in duobus tantùm mensibus posset Capitulum conferre huiusmodi pręebendam, & Canonicatum; quia dato quod hoc sit verum, non tamen est inconueniens, cum non respectu vnius, vel alterius beneficij concedatur alternatiua, sed generaliter respectu omnium, præterquam reseruatorum; & ideo compensatur præiudicium, quod ex accidenti oritur circa aliquod corpus beneficij, cum emolumento, quod Episcopus consequitur ex adeptione dictorum mensium, & vt dictum est, hoc pręiudicium Capituli non est considerabile; cum omnino cogatur conferre ei, quem Episcopus elegisset. Quare conclusum fuit, collationem factam per Episcopum, non fuisse validam; cum præcedere deberet valida electio, quę non præcessit, ex eo, quod illo mense non poterat ipse eligere, sed spectabat electio ad Papam; & ita, post trinas propositiones, fuit per Dominos conclusum.

Et ex superius dictis infertur, etiam, quod si vacatio Offi-
110 cij Pœnitentiarij contingeret Sede Episcopali vacante, Capitulum non poterit de illo, prouidere, cum illud non succedat in prouisione beneficiorum ad Episcopum spectante, vt optimè concludit *Riccius in praxi fori eccles. tit. Praxis Episcoporum, decis. 555. num.* 4. vbi affert, declarationem prædicti *Concilij sess. 24. cap. 8.* super illis verbis, *ab Episcopo instituatur*, dicentem, *Solo, absque consensu Capituli, & etiam ab eodem solo instituatur; & licèt vacaret sedes Episcopalis, Capitulum nihil potest, etiam quod eo tempore Pœnitentiarius moreretur*, subdens *loc. cit.* quod tunc collatio spectat ad Papam privatiuè, stante reseruatione, *reg. 2. Cancell.* quia beneficia, Sede Episcopali vacante, conferuntur à Papa, & idem *Garc. in add. ad p. 5. cap. 4. num.* 150. in specie ait, quod vacante Pœnitentiaria, Sede Episcopali vacante, electio, & collatio pertinent ad Papam, etiam seclusa reseruatione; & non est reseruanda futuro Episcopo; quod fuit declaratum à Sacra Congregatione, & approbatum à Papa hoc modo, videlicet. *Vacante Sede Episcopali Ianuen. vacauit Canonicatus, & præbenda Pœnitentiarij eiusdem Ecclesiæ; dubitatum fuit, stante decreto Congregationis, quod electio Pœnitentiarij ad Episcopum pertineat sine consensu Capituli, ad quem spectat collatio dictæ præbendæ, & electæ personæ, an ad Capitulum, quod Sede Episcopali vacante succedit in iurisdictione Episcopali, an ad Sanctissimum, vel futurum Episcopum, Congregatio censuit decretum Pœnitentiarij, quod ad Episcopum electio personæ Pœnitentiarij pertineat non procedere, quando Canonicatus Pœnitentiarij vacauit Sede Episcopali vacante: quia tantùm Papa Ordinarius Ordinariorum, & Episcopus Episcoporum, sibi debet talem electionem vendicare. Sanctissimus hanc sententiam Congregationis sibi relatam approbauit, quod electio, & collatio, Sede Episcopali vacante, neque ad Capitulum, neque ad futurum Episcopum, sed ad Sedem Apostolicam pertineat.* Vbi autem collatio Pœnitentiariæ spectaret ad Capitulum, & Episcopus essent absens, tunc Capitulum, ob dictam absentiam, non potest se intromittere in electione Pœnitentiarij; quamuis ad illud spectet collatio; super quo, cum alias fuisset dubitatum, emanauit à Sacra Congregatione hęc sequens declaratio, videlicet, *Dubitauit Capitulum Burgen. An saltem absente Episcopo, ad se pertineat Pœnitentiarij electio, cum ad se etiam collatio pertineat: dicens, declarationem Congregationis, quod ad solum Episcopum pertineat electio Pœnitentiarij, non habet locum, cum Episcopus abest, Congregatio censuit, electionem personæ pertinere ad solum Episcopum, vel eo absente, ad Vicarium suum, cui Episcopus in specie delegauerit hanc facultatem, expensis tamen ipsius Episcopi. Sed & ipse Episcopus absens, poterit, vbi est eligere Pœnitentiarium: non enim ad id est necessaria præsentia, seu existentia in Diœcesi; nam etiam extra illam potest expediri, cum non sit contentiosæ, sed voluntariæ iurisdictionis*: quam declarationem habes etiam penes *Garc. in add. ad p. 5. cap. 4. num.* 143. *vers. & quamuis.* Subdens *vers. sequ.* quod si intra semestre à die notitiæ vacationis, Episcopus per se, vel eius Vicarium non eligeret Pœnitentiarium, deuoluitur electio ad Capitulum; cum ad Episcopum pertineat proprio iure, & ordinario, ex *Concil. iuxta cap. 2. de concess. præb.*

Et quoad prouisionem dictæ Pœnitentiarię, Sede Episcopali vacante, sciendum est, quod licèt *Rebuff. in prax. tit. de deuolution. n. 63. fol. mihi* 189. loquens de Vicario Capituli Sede vacante, dicat, quod iste Vicarius, & Officialis poterit suspendere, excommunicare, interdicere, priuare, & absoluere, *cap. his, quæ in fin. de maior. & obed. cap. vn. eod. tit. in 6.* & quod poterit etiam Capitulum creare Pœnitentiarium, qui absoluat à casibus etiam Episcopo reseruatis, &c. est aduertendum quod idem *Rebuff. loc. cit.* non loquitur de Pœnitentiario, ad præscriptum Sacri Concilij Tridentini cuius deputatio, cum annexione præbendę, spectat ad Episcopum, vt dictum est, sed de eo Pœnitentiario, qui sit simplex Confessarius à Capitulo constituendus, vt Sede Episcopali vacante, possit absoluere à casibus Episcopo reseruatis, cuius officium, per superuenientiam noui Episcopi, expirat, & nullam præbendam annexam habet, quod etiam aduertit, idem *Garc. in addit. ad d. p. 5. c. 4. sub d. n.* 150.

Notandum est tamen, pręmissa, nempè, quod, Sede Episcopali vacante, electio, & collatio huiusmodi spectat ad Papam, ita demum intelligenda esse, vt locum sibi vendicent in prima assignatione præbendæ pro Pœnitentiario, & quando non fuit per Episcopum Pœnitentiarius institutus, & electus cum vnione prębendæ proximè vacaturæ, non autem, quando
111 ipse Pœnitentiarius esset iam institutus ab Episcopo, & ante illius obitum, non fuit facta assignatio præbendæ; hoc etenim casu, potest Capitulum Sede vacante, assignare, & conferre eidem Pœnitentiario, antea instituto, & electo, primam præbendam, vacantem in mense ordinario, vbi tamen collatio erat communis Episcopi, & Capituli, vel solius Capituli, nec intrat reseruatio regulæ secundę, etiam vbi collatio præbendarum esset solius Episcopi, seclusa reseruatione dictæ *reg. 2.* Ratio autem est, quia collatio talis præbendæ erat debita Pœnitentiario, & necessaria, in qua succedit Capitulum, Sede vacante; quia illud succedit non solum in collatione necessaria, & debita, sed in omnibus necessarijs, & quæ sunt de iustitia, vt hic *glos. in Clem. 1. verbo Capituli, de heret.* quæ passim seruatur in praxi; vnde, & videmus, quod Capitulum, Sede vacante, potest instituere præsentatum ad benefi-

cium

cium iurispatronatus, prout aliàs diximus, & suo loco fusiùs dicetur.

Nec tamen, pro maiori præmissorum declaratione, videtur omittendum, quod stantibus tot Sacræ Congregationis declarationibus, quibus cautam est, electionem personæ Pœnitentiarij ad solum Episcopum pertinere, collationem autem præbendæ vniendę, ab illis fieri debere, ad quos antea spectabat, stante erectione pręd.icti Officij Pœnitentiariæ, facta per Episcopum, cum vnione primò vacaturæ, non poterit Capitulum, siue is, ad quem illius collatio spectat, alteri prouidere de prædicta præbenda; quia iam non vacat, stante vnione per Episcopum facta, quæ statim sortita est effectum; nam talis prębenda sic primò vacatura, videtur ab ipso Concilio deputata, & vnita Pœnitentiariæ; vnde, quatenus vacauerit in mense non reseruato, est de necessitate conferendo electo ab Episcopo, & supradictæ declarationes id magis, declarant, cum dicunt, collationem debere fieri, &c. quarè ponderando dictum verbum, *debere*, certum est, illud importare necessitatem, *l. Prætor, in princip. ff. de eden. l. debet, ff. naut. caup. & stabul. c. oblata, §. superiori, de appell. Clem. attendentes, & ibi glos. in verbo debeant, de stat. Monach. Barbos. dict. 6a. num. 1.* & fuit dictum in vna *Oscen. Canonicatus 1. Februarij 1593. coram Seraphino*, in qua cum ageretur de vnione ab Episcopo facta Officij Pœnitentiarij de prębenda proximè vacatura, quæ postea vacauit, Sede Apostolica vacante, fuit resolutum; non potuisse Capitulum, pretexto cuiusdam concordiæ, seu statuti, prębendam sic vacantem alteri conferre, quàm electo ab Episcopo ad prædictum Officium Pęnitentiarij, cum in illa; stante huiusmodi vnione, quæ fuit sortita effectum, non intrauerit *reg. 2.* reseruans beneficia, de quibus tempore vacationis dictæ Sedis, non fuerit dispositum; cum iam per Episcopum de illa præbenda fuerit dispositum per dictam vnionem factam ante vacationem; vnde collatio talis præbendę est necessariò facienda Pęnitentiario, tanquam illi debita; cum non possit Capitulum illam conferre, nisi electo ab Episcopo in Pœnitentiarium, ex traditis in dicta decisione, quæ videtur optima, & punctualis.

Cæterùm autem, nedum collatio, vt hic, sed etiam præsen-
112 tatio in Canonicatu, & prębenda Pœnitentiariæ, pręseruatur Capitulo, seu alijs, ad quos aliàs spectabat; dummodò præsentatio fiat de electo ab Episcopo, vt in vna Zamoren. declarauit Sac. Congreg. *Cum Congregatio declarauerit, electionem personæ Pœnitentiarij esse faciendam ab Episcopo, collationem verò præbendæ ad eos pertinere, ad quos antea spectabat, Capitulum Zamoren. postulauit declarari, An sicut præseruata collatio est, ita etiam sit præseruata præsentatio, quam habet Capitulum de d. Ecclesia præbendis, Congregat. censuit, idem in præsentatione, quod in collatione, sed tamen referendum Santissimo, qui probauit sententiam Congregationis, dummodo præsentatio fiat de electo ab Episcopo: & idem erit in electione, vbi electio spectaret ad Capitulum, seu alios, nam eadem ratio est de electione, ac præsentatione, vt per Garc. in add. ad d. p. 5. cap. 4. num. 143.*

An autem adueniente vacatione huiusmodi Officij Pœnitentiariæ, debeat de eo fieri concursus; sicut de parochialibus Ecclesijs, ad præscriptum *Concilij Trid. sess. 24. cap. 18. & Constitutionis Pij*, quæ incipit, *In conferendis?* Et pluribus omissis, quę pro affirmatiua sententia, à nonnullis perperam adducta sunt, negatiuam amplectendam esse, ex infra dicendis, constabit, præsertim verò ex sententia Sacrę Congregationis Concilij, quæ declarauit, huiusmodi concursum hic minimè requiri; nec est paruifacienda supradicta sententia, quæ tot validis nititur fundamentis; Quandoquidem, etsi verùm sit, quod Pœnitentiarius institutus, eo ipso habet à iure, & Concilio facultatem audiendi confessiones pęnitentium illius Diæcesis, & iurisdictionem ad absoluendum à peccatis, & est veluti parochus totius Dięcesis, sicut iam supra diximus,

Nihilominus verò, certum est, huiusmodi Pœnitentiarij
113 Officium, propter pręmissa, non requirere prouisionem per concursum; cum satis superquè pateat, supradictum Concilium nihil circa hoc, disposuisse, sicut disposuit de parochialibus Ecclesijs; namque, si aliàs voluisset, disposuisset vtique eodem modo de Canonicatibus Pœnitentiarijs, non autem expressit, ergo noluit, *tex. in l. vn. §. sin autem, C. de cad. toll. cap. ad audientiam, de decim. cap. inter corporalia, de transl. præl. cum simil.* Nec proinde valet dicere, quod cum dictum Concil. statuerit circa concursum ad parochiales Ecclesias, pro bono regimine animarum, ita etiam intelligendum sit de Officio Pœnitentiarij, cuius munus est, consulere pęnitentibus, ac salubria eis subministrare consilia, & monita pro earundem animarum salute; ac proinde, vbi est eadem ratio, ibi debeat esse eadem iuris dispositio, *l. si postulauerit, §. ratio, ff. de adult. l. illud, vers. sed magis, ff. ad l. Aquil. l. à Titio, & ibi Ias. col. 3. ff. de verb. oblig. Oldrad. cons. 185. in fin.* vbi quod tunc lex non dicitur extendi, sed enucleari; sicut neque ad id refert, quod si lex est specialis, ratio verò generalis, generaliter sit intelligenda, *l. cum Prætor, §. dulcissimis, ff. de leg. 2. Roman. cons. 457. Dec. cons. 35. num. 8.* quia nihilominus, per supra allegata non benè infertur ad huiusmodi concursum, nec refert, quod Officium Pœnitentiarij administret Sacramentum pœnitentiæ, proindeque videatur habere curam animarum; cum verè, non ex eo, quod Pœnitentiarius exerceat hoc Sacramentum, habet curam animarum, nisi cum hoc concurrat parochia; sola namque potestas fori pęnitentialis, non efficit beneficium curatum, nisi cum hoc, beneficiatus habuerit certam parochiam, vt docet *glos. in Clem. Dudum, verbo, impendant, de sepult.* vbi, quod licet personę ibi expressæ habeant facultatem audiendi confessiones confiteri sibi volentium, ac imponendi pęnitentias salutares, & beneficium absolutionis impendant, & ista sint de cura animarum, per quod videatur, istos esse curatos, saltem in tanto, vel ex delegata potestate, non tamen dicuntur curati, & testatur *Gonz. ad reg. 8. Cancell. glos. 9. §. 2.* quod communiter in Hispania, in omnibus Ecclesijs Cathedralibus, ac etiam in nonnullis Collegiatis Canonicatus, & prębendæ Theologales, non autem pęnitentiales, prouidentur per concursum, & *Garc. d. par. 5. cap. 4. nu. 143.* ait, quod quamuis in Concilio Prouincialis Compostellan. *art. 3. decret. 32.* statuatur, quod prouisio Pœnitentiariæ fiat pręuio edicto, & concursu, id tamen non videtur vsu receptum, nec id seruant Episcopi; quodquè in vna Abulen. dictum fuit electionem Pœnitentiarij, ad solùm Episcopum spectare, sed an concursus ab eo fieri debeat, Domini dixerunt, recurrendum esse ad Sacri Concilij Congregationem, & tamen est concludendum, eum non requiri; nam d. Concilium solom ad parochiales, requirit concursum; &, vt supra dictum est, sola potestas fori pęnitentialis non facit beneficium curatum; prout latè fuit dictum in vna *Caurien. Pensionis coram Coccino, decis. 324.* vbi allegabatur nullitas pensionis reseruatæ super fructibus Officij Pœnitentiariæ, tacita hac qualitate, quæ exprimi prætendebatur, tanquàm si esset beneficium curatum, de quo expressa mentio fieri debet, & fuit ex supradictis, resolutum, hanc expressionem non fuisse
114 necessarium, sed validam prædictam reseruationem; quod hic est incidenter notandum in praxi in similibus reseruationibus pensionum super fructibus Pœnitentiariæ, prout non semel euenisse scimus. Nam benè potest pensio reseruari super prædictis fructibus; quia per vnionem præbendæ, non extinguitur titulus Canonicatus, qui adhuc remanet, & dicitur Canonicatus Pœnitentiariæ, & potius videtur quoddam onus annexum, & vnitum Canonicatui, vt in *d. decis. in fin.*

At verò, quamuis, vt supra dictum est, concursus huius-
115 modi minimè hic requiratur, nihilominus non puto, Ordinarijs prohibitum, quatenus velint, si ita expedire iudicauerint, prędictum Officium per concursum prouidere, sicut faciebat Sanctus Carolus Borromæus Archiepiscopus Mediolanen. qui, cum primùm præbenda, vel Theologalis, vel Pœnitentialis vacasset, etiam si illius conferendi ius ad alium, quam ad Episcopum, præterquàm ad Sedem Apostolicam, pertineret, edictum proponi curabat pro concorsu desuper habendo, ac euocari quicunque essent, qui illius muneris causa, examen subire voluissent; confectoque constituti temporis spatio, vniuscuiusque eorum, qui illo nomine conuenerant, periculum, vel experimentum in litteris, ac doctrinis, omni, vel diligentissima percunctationum quęstionumuè ratione, faceret Episcopus, adhibitis sibi, pro arbitrio suo, alijs peritis, probisque viris; tùm etiam de illorum vita, moribus, ætate, gradu, ordine, cęterisque conditionibus, ad talem munus necessarijs, accuratè perquireret, vt habetur in *act. Eccl. Mediolanen. tom. 1. p. 1. tit. Quæ ad beneficiorum collat. attinent, fol. mihi 268.*

Vnde, cum Ecclesijs Cathedralibus, sicut aliàs dictum est, deputari debeat Pęnitentiarius, qui Magister, aut Doctor, seu Licentiatus sit in Sacra Theologia, vel iure Canonico, ex *d. Concil. Trid. sess. 23. cap. 8.* propterea optimum, erit, antequam iste ad huiusmodi munia subeunda admittatur, inquirere de eius sufficientia, vt supra dictum est, quia solus gradus Do-

Doctoratus,seu licentiaturæ,sine doctrina,non sufficit;quod
etiam in Dignitatibus,seruate,bonum est.

Quarè dubitat *Garc.p.7.c.7. num.*50. an ad beneficia, seu
Dignitates, gradum aliquem requirentia, sufficiat gradum
huiusmodi habere,etiam sine scientia competenti, itaut nihi-
lominus valeat adeptio talis beneficij,seu Dignitatis, & con-
cludit affirmatiuè; quia iste talis est, te vera, graduatus,
116 licèt indignè, & gaudet priuilegijs graduatorum, quod
ex pluribus probat *loco citato*, & dixit *Ripa in leg. Cen-
surio*, *numero* 17. *verf. nouissimi*, *ff. de vulg.* se alias res-
117 pondisse, Doctorem, quamuis ignorantissimum, torque-
ri, non posse, ne dignitas doctoratus dehonestetur; quod &
summa ratione introductum videtur,seu receptum; nam eo
ipso,quod quis est Doctor,qualis qualis sit,si insignia Docto-
ratus est adeptus, pro idoneo, ac verò Doctore, in omnibus
habetur,tum propter præsumptionem, talem approbantium,
tum propter euidens inconueniens; quia etiam Doctori con-
summatissimo,& doctissimo viro posset opponi,dicendo, Tu
es inscius & ignarus, ac tali gradu indignus; & sic quilibet
Doctor excellens,post tot dignos labores, infęlicissimus om-
nium viueret,& in eum etiam ignauissimi homines,imò mu-
lierculæ insurgerent, dicentes, Nec tibi gradus iste conuenit,
nec inter peritos connumerandus es, vt tradit *Mand. super
reg.*16. *q.*13.*n.*4. & quod iste sit verè graduatus, tenet *Aret.
in c.clerici,de iud.* & ibi *Felin.num.*2.*&* 3. *in* 4.*rubr.de maior.
& obed.*

At verò contrarium tenuit *Boer.de auth.mag.cons.num.*93.
vbi, quod in Curia Romana, prærogatiuæ datæ per regulas
Cancellariæ Apostolicæ Doctoribus,non competunt docto-
118 rellis,& indoctis,vbi ex *Barbatia in d.cap.clerici*, quod im-
petrans beneficium,nulliter impetrat, si narret se doctorem,
cum sit merus occupator illius tituli, ob eius excellentem
ignorantiam, Quod quidem potissimùm vendicat sibi locum
in assequendis beneficijs, & Dignitatibus ecclesiasticis; cum
119 Ecclesia indigeat viris litteratis, non autem asinis ferratis,
idem *Felin.in cap.si quando,n.*7. *de rescript.* vbi quod Pius II.
dicebat, indoctum Episcopum, Asino esse comparandum, &
ibi plura in proposito congerit; & de Pœnitentiario, tennit
Sacra Congregatio Concilij;nam vacante Officio Pœniten-
tiariæ Cathedralis Ecclesiæ Capuanæ,bo.me. Cardinalis Bel-
larminius, Archiepiscopus petijt ab ipsa Sacra Congregatio-
ne,an dictum Officium esset conferendum N. qui licèt Do-
ctor fuisset,tamen attestabatur,esse valdè ignarum; ac proin-
de,eadem Sac. Congregatio die 20.Martij 1623. censuit,prę-
120 dictum N. haberi, ac si non esset Doctor; & ideò de alio
prouidendum, vt refert *Barbos. de Canon. & Dignit. cap.*26.
num. 9. *fol.* 238. vbi, quod dicta Sac. Congregatio censuit,
quod potest præbenda Pœnitentiariæ resignari ad fauorem
illius,qui non est Doctor,neque Licentiatus;sed attestationi-
bus Ordinarij, Capituli, & Academ[illegible] Eboren. asseritur ad.
121 modum doctus, & habilis; quia [illegible]enter constat de
idoneitate,ad effectum, vt Papa prouideat,vt in *Elboren. Pa-
nitentiaria* 12. *Martij* 1623. Vnde licèt vulgo dicamus, non
omnem Doctorem, doctum esse, attamen benè è conuerso,
omnem doctum,esse Doctorem: multi etenim sunt Docto-
122 res nomine, pauci verò opere; quarè Doctoratus dignitas
hodie in Italia, quasi contemptibilis est;quandoquidem ad il-
lam ferè omnes promoueri curant, vt ait *Lotter. de re benef.
in appar.n.*128. *cum plurib. seq.*

Dataria tamen Apostolica, in prouisionibus Officiorum,
aut Dignitatum,cæterorumque beneficiorum,requirentium
gradum Doctoratus, seu Licentiaturæ, si tempore impetra-
tionis,Orator careat huiusmodi gradu, quod omninò expri-
mendum est, ad vitandum subreptionem, præfigit eidem
tempus ad illum gradum suscipiendum,vnius anni, aut aliàs,
prout sibi videbitur, cum adiectione huiusmodi decreti in
123 calce supplicationis,ac etiam litterarum,videlicet, *Volumus
autem, quod prædictus N. infra annum proximum, gradum
Magistery in Theologia in aliqua approbata Vniuersitate study
generalis,præuio rigoroso examine, & alys seruatis seruandis,
suscipere omninò teneatur: alias præsens gratia nulla sit eo ipso*,
prout adijci consueuit præsertim in collatione præbendæ
Theologalis.

Nec tamen,circa hanc praxim,omittendum putaui,quoad
validitatem supradictæ vnionis, quod per illa verba Concilij,
cum vnione præbendæ primò vacaturæ,si aliàs fuisset huiusmo-
di Officium Pęnitentiarij erectum cum vnione prędictę prę-
bendæ, quæ tamen esset postmodum à Papa simpliciter im-
petrata,narrata tamen huiusmodi vnione;& erectio supradi-
cta non potuit propterea suum effectum sortiri, non exinde
impediretur Episcopus, quin ad eiusdem Concilij pręscriptū,
124 ad nouam erectionem deuenire possit,cum vnione alterius
præbendæ, similiter primò vacaturæ: namque per primam
erectionem,sic inutilem,ab eo factam, ipsius facultas non est
extincta,& consumpta; quia, dum Concilium *sess.*24.*cap.*8.
de reform. ait, quod Pœnitentiarius aliquis cum vnione præ-
bendę primò vacaturæ, ab Episcopo instituatur, huiusmodi
verba sunt intelligenda cum effectu; quandoquidem effectus
125 in quacunque actione,& dispositione est considerandus, &
attenditur, *l.si non mortis,in fin.de inoff.testam. l.*1.*hac autem
verba,ff.quod quisque iur. Bald.in l.si mater,in* 3.*not. C. de in-
stit.& substit. Dec. cons.*313.*colum.*2. *circa med.* Vnde vulgò
dici solet,quod de modo non curatur, dummodo effectus se-
quatur, *Rot. decis.*276.*nu.*2.*p.*2. *diuers. id.Dec.* & alij *in d.l.si
mater, DD. in l.gallus,§.quid si tantum, ff.de liber.& posth. l.*
2.*C.de alim.pupil.præst.l.cum seruus,ff.de verb.oblig.*cum alijs
cumulatis per *Gonz.ad reg.*8.*Cancell.glos.*55.*nu.*11.*cum plu-
rib. seqq.* & in puncto firmauit *Rot.* in vna *Oscen. Canonica-
tus Officy Pęnitentiaria,*9.*Iuny* 1593.*penes Seraph.decis.*1034.
vbi apertissimè ostenditur, & concluditur, quod dum prædi-
ctum Concilium *loc.cit.* mandat Episcopis institutionem Of-
ficij Pœnitentiariæ cum vnione præbendæ primò vacaturæ,
considerauit effectuationem, & ideò huiusmodi facultatem
non consumi per erectionem, quæ non fuit sortita effectum:
quare,ea non obstante, poterit ad nouam erectionem prędi-
ctam deuenire, per *tex.in l.*3. *§.hac verba, de vulg. & pupill.*
quicquid aliàs fuerit dictum in vna *Tarraconen.Canonicatus,
seu Officy Pęnitentiary*, 15. *Iuny coram Corduba*, vbi, quod
facultas erigendi Pęnitentiariam, à Concilio Episcopis con-
cessa, per primam erectionem, ac vnionem, expirauit, per
tex. in l. beues, §. hoc sermone, de verb. signif. quam decisio-
nem refert *Garc.p.*5.*cap.*4. *num.*142. *circa med.* quia potius,
quoad hoc attenditur *d.decis.Seraph.* 1034. quam pluries vi-
dimus practicari.

S V M M A R I V M.

1 *Præbenda Theologalis,quando instituenda in Cathedralibus, ac Collegiatis Ecclesijs.*
2 *Præbenda non potest assignari Theologo, vbi fuerit aliud stipendium assignatum.*
3 *Et quando detur præbenda Theologalis, & aliud stipendium.*
4 *Præbenda Theologalis assignatio per Episcopum, non habet locum in reseruatis, & affectis, ex declaratione Sacri Concily.*
5 *Theologalis qualitas, nisi per Episcopum adijciatur in ipsa prouisione, non poterit postmodum illam adycere.*
6 *Theologalis præbenda requirit actualem deputationem,ex declaratione S. Concily.*
7 *Theologus idoneus, donec reperiatur, suspendenda est collatio Canonicatus pro Lectore Sacræ Scripturæ.*
8 *Theologalis præbenda institutionis, ab Ordinario facta, formula.*
9 *Lectoris deputatio pro Theologo, facienda ad præscriptum Concil.Trid. alias est nulla.*
10 *Episcopus non disponit aduersus decreta Concily, circa qualitatem persona pro præbenda Theologali.*
11 *Ac propterea,si non reperiatur persona qualificata, recurritur ad Papam,pro collatione huiusmodi præbendæ, etiam si Canonicatus, & præbenda non essent reseruati.*
12 *Et quomodo Papa, in litteris collationis huiusmodi,rescribere consueuerit.*
13 *Theologalis præbendæ loco, quando distributiones quotidianæ applicentur.*
14 *Distributiones quotidianæ, quando succedant loco præbendæ.*
15 *Theologalis præbenda,si esset insufficiens,poterit Episcopus,vacante altera, ambas applicare.*
16 *Theologo,vel Pœnitentiario,vbi sunt Canonicatus,& præbenda, non potest assignari aliud beneficium.*
17 *Theologalis, vel Pœnitentiaria erectio cum Clausula,* Cum primum,Canonicatum, & præbendam vacare contigerit, *quomodo intelligenda.*
18 *Et proponitur casus annullationis collationis prædictæ præbendæ.*

19 Ero-

19 *Erectiones beneficiorum, ex quibus causis facienda per Papam tantùm.*

20 *Theologo, quodnam decretum detur per Datariam, si præter Canonicatum, & præbendam unitos illius Officio, aliud incompatibile beneficium obtineat.*

21 *Pænitentiarium, & Lectorem in Cathedrali instituendi onus Episcopo iniungitur à Papa in prouisione Ecclesiæ, necnon Montem Pietatis, & Seminarium.*

22 *Præbendæ vacantes in mense reseruato, non possunt vniri officio Pænitentiarij, & Lectoris.*

23 *Vnio, cur Seminario fiat, etiam de reseruatis.*

25 *Præbendæ pænitentialis, seu theologalis assignatio, non impeditur per statutum seu consuetudinem de optando, & quare.*

25 *Optio, sapit vnionis dissolutionem, imò, etiam continet ipsam dissolutionem.*

26 *Vnio fieri non potest sine causa, & illius cognitione.*

27 *Vnio præbendæ pro Pænitentiario, præseruatur à regula renocatoria, etiam ex declarationibus Sac. Congreg.*

28 *Pænitentiarius, siue Lector Theologiæ licet, non possit optare, potest tamen suam præbendam renunciare, etiam ad fauorem.*

29 *Dummodò resignatarius habeat qualitates ad id à Concilio requisitas.*

30 *Ætatis 40. annorum defectus in Pænitentiario, quando non obstet.*

31 *Et huiusmodi ætas debet esse completa.*

32 *Pænitentiarius habens parochialem, an illam possit retinere, & sic vtrumque Officium exercere, ante vacationem præbendæ.*

33 *Pænitentiarius, ante vacationem præbendæ, eius Officio vnitæ, neque vocem in Capitulo, neque Sedem in Choro, habet, minusque interim pro Canonico habendus est.*

Praxis Erectionis Præbendæ Theologalis, seu Lecturæ in Cathedralibus, & Collegiatis Ecclesijs.

CAPVT V.

CONgruit consequenter, vt ad praxim transeamus erectionis Præbendæ Theologalis, seu Lecturæ, ad præscriptum eiusdem Sacri Concilij Tridentini, cuius decreto *sess. 5. cap. 1.* cautum est, vt in Ecclesijs Metropolitanis, vel Cathedralibus, si Ciuitas sit insignis, vel populosa, ac etiam in Collegiatis existentibus in aliquo insigni Oppido, etiam nullius Diœcesis, si ibi Clerus numerosus fuerit, vbi nulla præbenda, aut præstimonium, seu stipendium, ad id deputatum reperitur, præbenda, quomodocunque præterquam ex causa resignationis, primò vacatura, cui aliud onus incompatibile iniunctum non sit, ad eum vsum, ipso facto, perpetuò constituta, & deputata intelligatur, & quatenus in ipsis Ecclesijs, nulla, vel non sufficiens præbenda foret, Metropolitanus, vel Episcopus ipse, per assignationem fructuum alicuius simplicis beneficij, eiusdem tamen debitis supportatis oneribus, vel per contributionem beneficiatorum suæ Ciuitatis, & Diœcesis, vel aliàs, prout commodius fieri poterit, de Capituli consilio, ita prouideat, vt ipsa sacræ Scripturæ lectio habeatur; ita tamen, vt quæcunque aliæ lectiones, vel consuetudine, vel quauis alia ratione institutæ, propter id, minimè prætermittantur.

Ex quibus, inter cætera constat, ita demum ad huiusmo-
1 di erectionem, & assignationem debere procedi, quatenus ibi nulla præbenda, aut præstimonium, vel stipendium deputatum reperiatur. Vnde, si post factam alicuius præmis-
2 sorum assignationem, aliquo prætextu deueniatur ad nouam assignationem præbendæ, illa vtique erit nulla, vt fuit dictum in vna *Barchinonen. Canonicatus penes Seraph. decis. 1310.* nam postquam ab antiquo tempore reperiretur in Ecclesia Barchinonen. assignatum stipendium pro Lectore Sacræ Theologiæ, fuit à Papa impetrata præbenda pro eodem Lectore, nulla facta mentione supradicti stipendij; quia, attentis verbis supradicti Concilij, non poterat assignari prædicta præbenda, vbi reperiebatur assignatum prædictum stipendium, & sic non erat locus decreto dicti Concilij, prout etiam Sacra Congregatio censuit in eadem causa; quapropter gratia impetrata de dicta præbenda fuit iudicata nulla, & subreptitia, tanquam ex falsa causa; namque si fuisset Papæ narratum, adesse erectionem antiquissimam Lectoris salariati, cum certo, & perpetuò stipendio, non ita de facili, Papa nouam erectionem fecisset: eò magis, quia aliàs dicta Sacra Congregatio censuit, non esse necessarium, ex decreto d. Concilij, erigere præbendam Theologalem, vt dicitur in *d. decis. in qua num. 2.* subditur, quod casu, quo Papa voluisset huiusmodi nouam erectionem facere, cum præiudicaretur liberæ collationi Ordinarij, videbatur necessaria derogatio *regulæ de iur. quæs. non toll.* Et aliàs eadem Sacra Congregatio censuit, *Si stipendium pro Lectore Sacræ Theologiæ, iam ante Concilium fuit, vt proponitur, in Cathedrali deputatum, non esse necessarium ex decreto d. Concilij erigere Theologalem.*

Potest tamen contingere casus, quod & præbenda Canonicalis, & stipendium simul debeatur pro Lectione Sacræ Scripturæ, prout aliàs tenuit Rota *in vna Cæsaraugustan. Lectoriæ, penes Coccin. impressa inter diuers. recent. quæ est decis. 150. part. 5.* ibi etenim, cum ab immemorabili tempore, in Ecclesia Cæsaraugustan. Officium prædicti Lectoris esset demandatum vni ex Canonicis regularibus prædictæ Ecclesiæ, quæ, ante illius sæcularizationem, regularis erat, & electio prædicti Canonici ad Archiepiscopum solum spectaret, qui dicto Lectori assignabat decem caficia tritici, & decem metretas vini, ac scuta duodecim, fel. record. Clem. VIII. in prædicta Ecclesia erexit nihilominus vnum Canonicatum Lectoralem, cum assignatione præbendæ; & cum in dubium reuocaretur, num per erectionem prædictam, cessaret stipendium antea, vt supra assignatum, pluribus hinc inde adductis, fuit pro negatiua, conclusum, nempè, quod prædicto Canonico, vltra præbendam, etiam prædictum stipen-
3 dium deberetur; ex eo, quod in bulla prædictæ sæcularizationis præseruata fuerunt omnia iura, quæ antea prædictis Canonicis competebant; & sic anterior obligatio soluendi dictum stipendium; vnde erectio Canonicatus Lectoralis non facit cessare prædictum stipendium, per *text. & DD. in c. quia nonnulli, de magistr.* nec superueniencia nouæ causæ, tollit anteriorem causam prædicti salarij, seu stipendij; cum id tantummodo locum haberet, quando prædictum salarium fuisset transfusum in præbendam nouiter assignatam: quia tunc benè diceretur subrogata in locum salarij, vel si Archiepiscopus, qui tenebatur prius ad salarium, assignasset de suo proprio istam præbendam, & non aliàs; vnde erectio Canonicatus Lectoralis huiusmodi, cum assignatione prædictæ præbendæ, & onere legendi, non facit cessare huiusmodi salarium; nam dicta superueniencia nouæ causæ, tanquam è diuerso iure proueniens, dicitur venire cumulatiuè ad primam, non autem extinctiuè; præsertim quia, cum tanquam Canonicus, & Lector fungatur duplici officio, non est inconueniens, quod recipiat duplicatum emolumentum: eoque magis, quia assignatio præbendæ Canonicalis pro Lectore; non fuit assignata simpliciter pro Lectore, sed pro Lectore tanquam Canonico, cum alijs adductis in prædicta decisione.

Per supradictum verò Concilium *d. sess. 5. cap. 1.* ibi, *constituta, & deputata intelligatur*, Sacra Congregatio sic declarauit, *Cuius collationem Concilium reliquit illis, ad quos de iure ante Concilium spectabat; nec talis deputatio, seu con-*
4 *stitutio habet locum in Canonicatibus, & præbendis, Sedi Apostolicæ reseruatis, & affectis, quia tunc collatio spectat ad Papam.*

Præterea, stantibus supradictis verbis Concilij, ibi, *constituta, & deputata intelligatur*, est plurimùm aduertendum, quod si Episcopus prouidebit de huiusmodi Canonicatu, & præbenda, non adiecto onere, & qualitate Theologali, non poterit, postquam fuit facta talis prouisio, adij-
5 cere onus legendi, & interpretandi Sacram Scripturam; quandoquidem, vt talis præbenda, primò vacatura, sit Theo-
6 logalis, & maneat erecta in Theologalem, requiritur actualis deputatio, tàm ex declaratione Papæ, quàm Congregationis Concilij, vt sequitur, videlicet, *Sacra Congregatio Concilij censuit, Sanctissimo approbante illius sententiam, ad erectionem præbendæ Theologalis, requiri actualem deputationem: & ideo, si in prouisione præbendæ non fuit facta actualis deputatio, non posse prouisum compelli obire munus lecturæ;* & alia declaratio sic ait, *Præbenda, quæ primò post confirmationem Concilij vacauerit, & ipso facto eiusdem Concilij de-*

creto

ereto huius Capituli, versiculo, in Ecclesijs autem, pro Lectore Sacræ Scripturæ perpetuò constituta, & deputata intelligatur, si collata fuerit ad id munus inhabili per se explicare, an inualida sit, Sanctissimus, sentiens hoc Decretum Concilij, esse conditionale, requirique prius declarationem, & actualem deputationem Episcopi, vt illa præbenda sit Theologalis, respondit, valere collationem præbendæ, quæ primò post Concilium vacauit, factam personæ minus idoneæ ad Sacram Scripturam, per se ipsum interpretandam, si nondum illius præbenda actu fuerit deputata, & erecta in Theologalem, nec est inoptione Episcopi, præbendam vacantem assignare pro Pœnitentiario, licet ratione curæ animarum videatur magis necessarius propter verba huius decreti, ipso facto, vt in cap. 1. sess. 5. Verùm si magis expediens in aliquo loco particulari fuerit iudicatum, prius de Pœnitentiario prouideatur, habenda est confirmatio in specie à Sede Apostolica ad omnem difficultatem tollendam; quas declarationes refert *Garc. de benef. p. 5. cap. 4. num. 155.* necnon *Barbos. de Canonicis, & Dignitatibus, capite vigesimo septimo, num. 5. fol. mihi 246.*

Et in proposito personæ minus idoneæ ad id munus explicandum si fortè contingat, Clericum sæcularem non reperiri pro dicta præbenda, attenta dispositione, *Sacri Conc. Tridentini d. sess. 5. cap. 1.* ibi, *De cætero præbenda prestimonium, aut stipendium huiusmodi non nisi personis idoneis, & quæ per seipsos id munus explicare possint, conferatur, & aliter facta prouisio, nulla sit, & inualida;* Voluerunt nihilominus Pius V. & Gregorius XIII. collatio-
7 nem huius Canonicatus suspendendam esse, donec inueniatur idoneus Theologus sæcularis, si fieri possit; interim verò nullum esse ab Episcopo, fructuum ipsius Canonicatus, custodem, aut curatorem deputandum; sed eos omnes, Superiori alicuius Monasterij tradendos, qui curet, vt aliquis idoneus Theologus ex suis regularibus, publicè sacram Scripturam in Cathedrali doceat, prout hic mandatur; eique in primis necessaria subministret ex dictis fructibus; quod si quid reliquum erit, in Monasterij vsum conuertat, vt per *DD. in c. maioribus, de præb.* & magis in terminis, *Glos. in cap. quod nullus, in verbo præbenda, de magistr.*

Qui quidem regularis nihil aliud sibi vendicare, potest, nisi quod ei per prædictos Pium, & Gregorium concessum est: ac propterea cum quidam regularis in casu præmisso, peteret à Summo Pontifice sibi conferri Canonicatum, in commendam, stallum in Churo, & vocem in Capitulo, & quod posset deferre soperpelliceum, & habitum Canonicorum, hæc omnia ex supplicatione fuerunt deleta, & addita hæc verba, *Et citra commendam, seu prouisionem petitam. Et de concessione, & assignatione omnium, & quorumcumque fructuum, & etiam distributionum quotidianarum tantùm Canonicatus, & præbendæ prædictorum eidem Oratori pro stipendio præbendæ theologalis: donec de alio Magistro sæculari idoneo, cui Canonicatus, & præbenda prædicti conferri possint, prospectum sit; illorum titulo interim suppresso remanente, ita, vt nequeant à quoquè impetrari.* Et in alia simili, fuit per Dominos Reuisores Datariæ, sic additum. *Et circa prouisionem Canonicatus, & præbendæ huiusmodi, sed de concessione, & assignatione fructuum, & distributionum, &c. donec, &c. donec, &c. conferri possint per loci Ordinarium, vel sedem Apostolicam prospectum sit: illorum titulo interim suppresso remanente; itaut à quoquam impetrari nequeant; Et de licentia Superioris eiusdem Oratoris, qui habitum suum regularem, vt antea; semper gestet, & retineat, vbique, ac ad nutum sui Superioris ad Claustrum quandocunque reuocari possit.*

Quoniam verò, vt plurimum huiusmodi Officium Lectoris, sicut de Pœnitentiario dictum est, ab Ordinario, ex facultate sibi per dictum Concilium attributa, erigi consueuit, non abs re visum est etiam huiusmodi erectionis formulam hic subnectere, quæ sequenti modo, concipi posse videtur, videlicet,

8 *N. N. Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Episcopus N. Pastoralis nos admonet sollicitudo, vt ad ea, quæ nobis, ratione nostri Præsulatus, incumbunt, mentis nostræ aciem attentè dirigamus, per quæ animarum nobis creditarum saluti, sedulò consulatur, vt paruulis panem petentibus, prouida ille sibi manu frangatur, atquè dispensetur; quatenus ipsi, diuini verbi pabulo, cælestique rore per verbum Dei refecti, vberiores æternæ vitæ, referant fructus, cum per semitas Domini Nostri, diuina veritatis doctrina dirigantur. Sanè, cum in nostra Cathedrali Ecclesia N. Sacræ Theologiæ Lectoris Officium, iuxtà Decretorum Concilij Tridentini dispositionem, nondum per nostros prædecessores erectum existat, plurimumque conueniat, vt illud, tàm pro ipsius Ecclesiæ decore, & venustate, diuiniq; cultus in ea augmento, quàm eorundem decretorum complemento, quamprimùm in ea erigatur, atque instituatur. Nos igitur, tàm pium, ac sanctum opus, ac maximè necessarium, omni animi studio, omniquè pietate, ac diligentia amplectentes, in dicta nostra Cathedrali Ecclesia, vnum Sacræ Theologiæ, sacrarumquè litterarum Officium, pro Lectore Theologali nuncupando, qui iuxtà eiusdem Concilij Tridentini dispositionem, qualificatus esse, & in eadem Ecclesia, sacram Scripturam legere, & interpretari debeat, & teneatur, ac omnia, & singula, quæ ad Sacræ Scripturæ Lectoris Officium pertinent, sedulò exercere, necnon stallum in Choro, ac locum, & vocem tam actiuam, quàm passiuam in Capitulo, & processionis, cæterisq; actibus Capitularibus, publicis, & priuatis, secundum ordinem, inter Canonicos dictæ Ecclesiæ seruari solitum, habere debeat; ac omnibus illis horis, & temporibus, quibus dictum Officium exercebit, ad residentiam, & diuinis Officijs in Choro, ac pro rebus Capitularibus tractandis in Capitulo prædictis, interesse minimè teneatur. Et nihilominus omnia, & singula, fructus, redditus, prouentus, distributiones quotidianas, mortuaria aliaque iura, obuentiones, & emolumenta, per alios Canonicos prædictos, qui sic resident, & intersunt, percipi, & lucri fieri solita, percipere, & lucrari; necnon his, ac omnibus, & singulis priuilegijs, exemptionibus, insignijs, honoribus, & oneribus consuetis, ac immunitatibus, facultatibus, & gratijs quibuscumquè, tàm spiritualibus, quàm temporalibus, quibus reliqui Canonici præfati, & ipsis diuinis Officijs continuò assisten-*

tibus, et ministrantibus, vtuntur, potiuntur; et gaudent, ac vti, potiri, et gaudere possunt, et poterunt quomodolibet in futurum, ipse pariter, et pariformiter vti, potiri, et gaudere possit, et valeat, authoritate nostra ordinaria, ac aliàs omni meliori modo, quo possumus, modo, perpetuò erigimus, et instituimus. Illique sic erecto, et instituto, pro eius dote, illudque pro tempore obtinentis sustentatione, ac onerum illi incumbentium supportatione, Canonicatum, et præbendam dictæ Ecclesiæ, cum primùm illos, quandocunque quomodocunque vbicunque, et ex cuiuscumque persona vacare contigerit. Ita quod liceat dictæ Ecclesiæ Sacræ Theologiæ Lectori, ex nunc, prout ex tunc, & è contra per se, vel àlium, seù alios, eius, & dicti Lectoris Officij nomine, seù nominibus propria authoritate, corporalem, realem, & actualem possessionem dictorum Canonicatus, & præbendæ, cum omnibus iuribus, & pertinentijs suis, liberè apprehendere, & apprehensam perpetuò retinere; illorumque fructus, redditus, & prouentus, iura, obuentiones, & emolumenta quæcunque ac etiam distributiones quotidianas, etiam, vt præfertur, percipere, exigere, leuare, arrendare, locare, dislocare, ac in suos vsus, & vtilitatem conuertere, cuiusuis licentia desuper minimè requisita, eadem authoritate nostra ordinaria, ac etiam aliàs, omni alio meliori, quo poßumus, modo, vnimus, annectimus, & incorporamus. In quorum omnium, & singulorum fidem, & testimonium, præsentes, manu nostra subscriptas fieri, & per Secretarium nostrum infrascriptum subscribi, sigillique nostri, quo in similibus vtimur, iussimus, & fecimus appensione communiri. Dat. in Palatio nostro Episcopali. Die, &c.

Quæ quidem formula fuit per me annis retrò elapsis, ad requisitionem cuiusdam Prælati, confecta; licèt postmodum eam viderim alibi impressam.

Et debet fieri deputatio pro Lectore prædicto, de persona ad prædictum prædicti Concilij, qualificata, alias erit
9 nulla, cum non possit Episcopus disponere aduersus decre-
10 ta Concilij; quod si talis persona non reperiatur, & altera non qualificata, ad hanc præbendam aspiret, recurret ad
11 Papam pro illius collatione, etiam si Canonicatus, & præbenda huiusmodi non fuerint reseruati, neque affecti, qui in litteris prouisionis, ita in his casibus rescribere consueuit,
12 nempè; *Nos volentes N. presbyterum Ciuitatis, vel Diæcesis N. asserentem se, licet in Theologia graduatus non sit, ad explendum, tamen onus, eidem præbendæ, tanquam Theologali, incumbens habilem existere, ac in Ciuitate, & Diæcesis prædictis nullum graduatum, aut qui intra annum in Theologia graduari possit adesse, apud nos, &c.*

Et cum alias Canonicatus, & præbenda fuissent perperam ab Ordinario collati non habenti huiusmodi qualitatem, obtinuit ille à Papa illorum nouam prouisionem, cum narratiua, *Quod alias Canonicatu, ac Theologali nuncupata præbenda Ecclesiæ, N. &c. de illis sic vacantibus, & antea dispositione Apostolica non reseruatis, neque affectis, prædicto N. ordinaria authoritate extra dictam Curiam prouisum fuit, possessiona, nulla tamen fructum perceptione subsequutis. Cum autem, &c. tempore Data prouisionis huiusmodi, in Theologia graduatus non esset, licet nunc in Theologia Magister existat: proindeque dubitet prouisionem huiusmodi viribus non subsistere, & sicut accepimus, dicti Canonicatus, & præbenda adhuc vacare noscantur, Nos volentes eumdem N. qui etiam vtriusque Iuris Doctor existit, apud Nos, &c.*

Præmisso quidem modo possunt fieri similes erectiones ordinaria authoritate in vim Sacri Concilij Tridentini. Verùm cum expediat quandoque sicut aliàs diximus, vt quam primum fiat ipsa erectio, ac sortiatur effectum, etiamsi Canonicatus, & præbenda vniendi vacauerint in mense Apostolico, vel alias fuerint reseruati, aut affecti, cum per tot declarationes supra adductas, satis constet, huiusmodi vnionem de beneficiis reseruatis, seù affectis fieri non posse; proinde, vt prædicta vnio suum sortiatur effectum in vacatione Canonicatus, & præbendæ quomodolibet contingente, petitur ipsa erectio, & institutio à Summo Pontifice, cum narratiua, *quod cum primum, Canonicatum, & præbendam huiusmodi per cessum, etiam ex causa permutationis, vel decessum, seù quamuis aliam dimissionem, vel amissionem illos pro tempore obtinentium, aut etiam quouis modo, etiam apud Sedem Apostolicam, seù etiam in quocunque ex mensibus prædicta Sedi, & Romano Pontifici pro tempore existenti, ac per quascunque Constitutiones Apostolicas, seu Cancellariæ Apostolicæ regulas editas, & edendas, seù alias quomodolibet reseruatis, & reseruandis, aut locorum Ordinariis, vel aliis collatoribus, per easdem, seu alias Constitutiones Apostolicas, seu dicta Cancellariæ Apostolicæ regulas, similiter editas, & edendas, aut litteras alternatiuarum, vel quæuis alia priuilegia, & indulta Apostolica, seù alias, quomodolibet hactenus per dictam Sedem concessa, & in posterum concedenda, aut etiam de iure communi, vel particulari: seù alias quouis modo competentibus, & competituris, ac alias quomodocunque, quandocunque, & vbicunque, tam in Romana Curia, quam extra eam illos vacare contigerit, etiam si iam ad præsens vacent, ex nunc, etiam si deuoluti, affecti specialiter, vel alias ex quauis causa in litteris etiam dispositiuè exprimenda, generaliter reseruati, litigiosi, cuius litis statum &c.*

Aliàs etenim liberum est Summo Pontifici, præbendam, in mense sibi, & Sedi Apostolicæ reseruato, alteri, & cui videbitur conferre. Et de anno 1613. euenit casus, quo Episcopus Arianen. erexit præbendam, Theologalem cum vnione præbendæ primò vacaturæ, cuius vacatio incidit in mense Apostolico, & Papa alteri de ea prouidit; & cum nihilominus Episcopus prætenderet validitatem prædictæ vnionis, re delata ad Sacram Congregationem Concilij, fuit responsum, collationem à Papa factam, validam extitisse, & prædictus Episcopus expectauit aliam præbendam in suo mense vacantem, quam vniuit, vt supra.

Et modo supra expresso, consueuit supplicari Summo Pontifici, tàm pro parte Ordinarij, quàm Oratoris petentis sibi prouideri, etiam de Canonicatu, & præbenda proximè vacaturis, post erectionem factam à prædicto Ordinario; quia cum postmodum talis præbenda vacauerit in mensæ Apostolico, vel alias esset reseruata, seù affecta, tunc electio personæ, & collatio spectabit ad Papam, qui illam in hoc casu consueuit ipsi Oratori conferre, vt per *Barbos. de Canon. & Dignit. dict. cap. 17. num.* 13. quicquid cæteri in contrarium dixerint, & re vera, ita vidimus in praxi seruari.

Est tamen hic notandum, quod licet *Concil. Trident. loc. cit.* loquatur de applicanda præbenda, vt supra; nihilominus, vbi in illa Cathedrali non adsunt præbendæ, sed omnes fructus Canonicatuum consistunt in distributionibus quotidia-
13 nis, ipsi quidem, loco præbendæ assignari possunt, vt fuit per Sacram Congregationem declaratum, teste *Garc. de benef. par. 5. cap. 4. num. 128. circa finem*, ibi *Tertia intelligitur, etiam præbenda, cuius fructus omnes consistunt in distributionibus quotidianis, sicut reliqua, &c.* namque dictæ di-
14 stributiones succedunt loco præbendæ, vt etiam declarauit eadem Sac. Congregatio Concilii teste *eodem Barbosa dict. cap. 27. num. 7. fol. 246. qui num.* 8. subdit, quod si vacaret præ-
15 benda, quæ esset insufficiens, poterit Episcopus, vacante altera, ambas applicare pro lectione Sacræ Scripturæ; dummodò Canonici habeant sufficiens stipendium, ex *declaratione prædicta Sacr. Congregat. sub die 16. Februarij 1619.*
16 Et aliàs dicta Sacra Congregatio ita censuit, *Vbi sunt*

sunt præbenda, & Canonicatus, non potest assignari aliud beneficium pro isto Theologo, vel Pœnitentiario. Namque tunc esset deueniendum ad applicationem fructuum alicuius beneficij, quatenus in ipsis Ecclesijs nulla, vel non sufficiens præbenda foret, cum prædictum Concilium hanc curam ita prouidendi, mandat Episcopo, vel Metropolitano de fructibus simplicium beneficiorum eorumdem supportatis oneribus, vel per contributionem beneficiatorum suæ Ciuitatis, & Diœcesis, vel aliàs, prout commodè fieri poterit de consensu Capituli ita prouideant, vt in d. sess. 5. cap. 1.

Nec est omittendum, quod per illa verba opponi consue-
17 ta in huiusmodi erectionibus, videlicet, *cum primum illos vacare contigerit*, non potest collatio proximè futura alteri fieri, quàm Theologo, seù Pœnitentiario, siue in ipsa erectione nominato, siue nominando in prima vacatione, aliàs quæuis alia collatio reuocabitur, & annollabitur per Summum Pontificem, prout de anno 1613. contigit in erectione Pœnitentiariæ maioris Ecclesiæ Asculan. & de anno 1617. in erectione præbendæ Theologalis maioris Ecclesiæ Nucerin.

18 Et aliàs, cum in Ecclesia Tropien. nulla præbenda pro Pœnitentiario, aut Sacræ Scripturæ Lectore, constituta esset, & licèt in Congregatione S.R.E. Cardinalium ordinatum fuisset, vt prædictæ Ecclesiæ præbendam, in aliquo ex mensibus Sedi Apostolicæ reseruatis, primò vacaturam, ad vsum vnius Pœnitentiarij per tunc existentem Vicarium Generalem Tropien. constitui deberet, nihilominus, cum postea vacasset Canonicatus, & præbenda prædictæ Ecclesiæ per obitum extra Romanam Curiam de mense Iunij, prędictus Vicarius, vigore facultatis beneficia conferendi, sibi ab Episcopo attributæ, illos sic vacantes contulit cuidam suo familiari. Cumque fructus prędictorum Canonicatus, & prębendæ sufficientis redditua excessiui essent, non solum ad Pœnitentiarij, sed ad Sacræ Scripturæ Lectoris sustentationem sufficerent, Summus Pontifex desuper opportunè prouidendo, Motu proprio, prędictam collationem sic nulliter per prędictum Vicarium factam, reuocauit, & cassauit; necnon ab eisdem Canonicatu, & pręebenda, illorum omnium, & singulorum fructuum, &c. medietatem, iudicio Ordinarij discernendam, perpetuò separauit, & dismembrauit, ac in ipsa Ecclesia Tropien. vnam Pœnitentiariam pro vno Pœnitentiario, necnon vnum alium Canonicatum, & vnam aliam pręebendam Theologalem nuncupandam pro vno Canonico Theologali pariter nuncupando, qui iuxtà decretum Concilij Tridentini qualificati essent, & in eadem Ecclesia scripturam Sacram legere, ac interpretari, & vtrique eorum omnia, & singula, quæ ad Pœnitentiarii, & Sacræ Scripturæ Lectoris Officia pertinent exercere, necnon stallum in Choro, &c. Pœnitentiarius quidem post alios, alias Dignitates ibidem obtinentes, Canonicus autem Theologalis huiusmodi, secundum ordinem inter Canonicos prędictos seruari solitum, habere deberent, & omnibus illis horis, & temporibus, quibus dicta sua officia exercerent, &c. minimè tenerentur; & nihilominus omnia, & singula, &c. percipere, &c. instituit, &c. illisque sic erectis, & institutis, pro eorum dote, &c. Pęnitentiariæ videlicet primo dictos Canonicatum, & præbendam cum remanente illorum fructuum, &c. iurium obuentionum, & emolumentorum medietate, ac plenitudine iuris canonici, similiter perpetuo vniuit, annexuit, & incorporauit, Canonicatui verò, & præbendæ Theologali prædictis, alteram, vt præfertur, separatam, & dismembratam medietatem fructuum, &c. iurium, obuentionum, & emolumentorum huiusmodi itidem perpetuò applicauit, & appropriauit. Ita quod liceret Pœnitentiario videlicet, corporalem possessionem Canonicatus, & præbendæ vnitorum apprehendere, Canonico autem Theologali prædictis alteram separatam, & dismembratam medietatem fructuum, &c. iurium obuentionum, & emolumentorum huiusmodi percipere, exigere, & leuare, ac in suos cuiusque vsus, & vtilitatem conuertere per se, vel alium, seù alios propria authoritate, Diœcesani loci, vel cuiusuis alterius licentia desuper minimè requisita: decreuitque præmissa omnia, ac litteræ desuper confectæ nullo vnquam tempore, de subreptionis, seù nullitatis vitio, aut intentionis, vel quopiam alio defectu, etiam ex eo, quod causæ, propter quas emanarunt, coram Ordinario loci, vel alibi examinatæ, verificatę, & approbatę, necnon de facto prouisus à prędicto Vicario, & alij forsan interesse habentes ad id vocati non fuerint, seù ex quacunque alia causa, quantumuis legitima, & iuridica, notari, impugnari, innalidari, ac terminos iuris reduci, seù in ius, vel controuersiam vocari, aut aduersus illas quod cunque iuris, & facti, vel gratię remedium impetrari possit.

Et hic incidenter quatuor sunt notanda in praxi, per quam vsus Romanæ Curiæ docet, in prædicto, ac similibus
19 casibus tales erectiones ad Papam spectare, sicut alibi tetigimus. Primò, quia Episcopo non licet diuidere præbendas, quod quidem noscitur interdictum in Concilio Turonen. vbi Alexander Tertius expressè voluit, vt maioribus Ecclesiæ beneficijs in sua integritate manentibus, indecorum nimis videtur, vt minorum clericorum pręebendæ patiantur sectionem. Idcirco, vt sicut in magnis, ita quoque in minimis membris suis firmatam Ecclesia habeat vniuersitatem, diuisionem præbendarum, aut Dignitatum permutationem fieri prohibuit, vt dicitur *in cap. maioribus, de præbend. Paris. de resignat. benefic. lib. 6. quæst. 1. num. 4.* idem habetur in *cap. dilecto, de præbend. vbi Abb. & alij*, & licet id videatur permissum, quando facultates sufficiunt, vt supra visum est, ac propterea fieri posse ex iusta causa, vt *in cap. vacante, & in cap. causam de præbend. Garc. de benef. p. 12. cap. 4. num. 2.* vbi duæ decisiones Rotæ per extensum ad id referuntur, nihilominus, ista diuisio, seù sectio beneficij non est hic permissa Ordinario, qui non potest circa ius commune disponere, quamuis sibi liceat vigore dicti Concilij *dict. sess. 5. cap. 1.* prouidere per assignationem fructuum alicuius simplicis beneficij.

Secundò, neque idem Ordinarius potuit fructus à prædicta prebenda Canonicatus dismembrare, quæ quidem dismembratio proxima est diuisioni beneficij, *idem Garc. loc. cit. cap. 3. num. 1.* quia, licèt per huiusmodi dismembrationem non extinguatur beneficium, nihilominus alteratur, & diminuitur in bonis, ac fructibus, & redditibus; & dismembratio dicitur, cum aliqua bona, fructus, seù redditus beneficij ab eo separantur, & alteri applicantur, & fieri debet per Papam supradicta dismembratio, seù diminutio beneficij, quando inter cętera, non potest in huiusmodi diuisione haberi, consensus Capituli, qui requiritur, sicut in alienationibus rerum Ecclesiæ, *cap. 1. de rebus eccles. non alien. in 6. cap. 1. ne Sed. vac. & ibi DD. glos. in Clem. si vna, de rebus eccl. non alien. sd. Garc. d. cap. 3. num. 3.*

Tertiò, quia agitur de vnione beneficii in mense Apostolico reseruati, vt ex pręmissis patet; nam, sicut aliàs diximus, vnio prebendæ proximè vacaturæ, facienda etiam pro Canonico Theologo, non potest fieri de pręebendis reseruatis, seù affectis Sedi Apostolicæ; tunc enim ad Summum Pontificem talis collatio spectat, sicut iam dictum est.

Quartò, quia quandoque dicitur, etiam si interesse habere prætendentes vocati non fuerint, & hoc solùm spectat ad Papam; nam aliter requireretur, seù saltem subintelligeretur Clausula *Vocatis vocandis*, quæ importat partis citationem, *Felin. in cap. fin. num. 23. de præsumpt. Marius Antonin. var. resolut. lib. 1. resolut. 39. num. 3. Decian. cons. 173. num. 2. Gonzal. super reg. 8. Cancell. post glos. 9. numero 226.* & tunc iudex exequutor tenetur procedere iudicialiter. Summo itidem Pontifici, huiusmodi erectio reseruatur, quando Lector deputandus, repetitur possidere aliud incompatibile beneficium, puta, si fuerit Rector alicuius parochialis Ecclesiæ, pro cuius retentione, donec vnio fuerit sortita effectum, erit necessaria dispensatio. Tunc enim ad-
20 ditur decretum, *Et cum opportuna dispensatione pro Oratore, vt vna cum dicto Lectoris Officio, parochialem Ecclesiam prædictam, quam obtinet, donec vnio huiusmodi suum fuerit sortita effectum, retinere liberè, & licitè valeat. Ita tamen, vt interim apud dictam parochialem Ecclesiam personaliter residere, illique per seipsum deseruire, ac parochialis officia gerere debeat. Et cum decreto, quod postquàm vnio prædicta effectum sortita, ipseque Orator Canonicatus, & præbenda vnitorum huiusmodi possessionem assequutus fuerit, seu si per eum steterit, quominus illam assequatur, Ecclesiam parochialem prædictam, infra duos menses, ex tunc proximos, in manibus Romanum Pontificem liberè, cum specifica mentione præsentis decreti, & non alias, dimittere omninò teneatur; alioquin, tàm parochialis Ecclesia, quàm Officium, & illi vniti Canonicatus, & præbenda huiusmodi, vacent eo ipso.* In reliquis autem, tàm in erectione Officij Pęnitentiarij, quam Lectoris huiusmodi consueuit addi per Dominos Reuisores Datariæ Apostolicæ, hoc decretum, videlicet, *Et idem dummodò Canonicatus, & præ-*

F 2 *benda*

benda prædicti aliud onus incompatibile annexum non habeant quod est iuxta decretum *Concil. Trid. sess. 24. cap. 8. de reform.* ibi, *præbenda primò vacatura, cui aliud onus iniunctum non sit.* prout etiam adnotatum reperio in quibusdam notabilibus eiusdem Datariæ; quod tamen superfluum videtur, cum iam per d. Concilium fuerit ita prouisum.

Demum adde, plurimùm expedire, vt Episcopus curet omni meliori modo, ac quantu cituis po est, in Cathedrali ecclesia instituatur Pęnitentiarius, & Lector sacræ Scripturæ: propterea videmus, quod quotiescunquè prouidetur Ecclesiæ episcopali de nouo Pastore, ac in illius statu non narretur, ecclesiam, illos habere, semper in litteris promotionis imponitur prouiso, onus erigendi theologalem, & Pęnitentiariam præbendas; quarè in litteris huiusmodi promotionis
21 tale adijcitur decretum, videlicet, *Volumus autem, vt Theologalem, & Pęnitentiariam præbendas, ad præscriptum Concilij Tridentini, quamprimum erigas, & Montem Pietatis fieri cures, conscientiam tuam super hoc onerantes.* Et idem dicitur de Seminario, quando in supradicto statu non narratur, ad esse.

Illud autem, quod dictum est de vnione præbendæ proximè vacaturæ, Officij Pœnitentiarii, quod non capiat beneficia reseruata, dicendum quoquè est de præbenda Theologali:
22 eo, quod prædictum Concilij Tridentini Decretum, *d. sess. 5. cap. 1.* ibi in *Ecclesijs autem*, sicut supra, de hac præbenda Theologali diximus, non habet locum in præbenda vacante in mense Papæ aut alias reseruato, vt patet ex sequenti declaratione, videlicet, *Si vacauerit portio, non includitur hoc decreto, quia non venit appellatione præbendæ.* Secunda, *ibi, primò vacatura, &c. non tamen in mense Apostolico, quia non comprehenduntur sub hoc decreto præbendæ vacantes in mensibus reseruatis, & idem in præbenda pęnitentiali: ita fuit rescriptum Episcopis Valent. Ciuitaten. & Gadicen.* Tertia, *Intelligitur etiam præbenda, cuius fructus omnes consistunt in distributionibus quotidianis, sicut reliquæ, nec talis deputatio, & constitutio habet locum in Canonicatibus, & præbendis Sedi Apostolicæ reseruatis. Idem si in prædictis mensibus, Cardinalis haberet indultum a Sede Apostolica:* quas decisiones refert, etiam *Garc. de benef. p. 5. cap. 4. num. 128.* & hanc tertiam declarationem, etiam superius in proposito retulimus.

Et quoad vnionem prædictarum præbendarum, idem dicitur de præbenda pœnitentiali, quoad eos, qui habent indultum conferendi, prout etiam idem *Garc. loc. cit.* rescriptum fuisse testatur per eandem Sacram Congregationem, Duci de Alba, videlicet; *Omnes Illustrissimi Domini mei Cardinales declarauerunt, quod decretum Concilij Tridentini sess. 24. cap. 8. de Pęnitentiario, non habet locum in mensibus reseruatis Sedi Apostolicæ, vel in illis, in quibus Dominatio vestra habet indultum, nisi indultum habens, consensum dederit. Dat. Romæ 23. Martij 1685. A. Card. Carrafa.*

Ratio autem, cur Concilium non idem statuerit in erectione præbendarum Pęnitentialis, ac Theologalis, quod in Seminario, cui voluit posse fieri vnionem, etiam de beneficiis Sedi Apostolicæ reseruatis, & affectis, ea forsan est, quia hanc
23 necessitatem erectionis, & vnionis magis considerauit in Seminario, cuius erectio, & vnio non patiuntur tantam dilationem, vt possit expectari vacatio in mensib. Ordinarii: quæ fortasse longius protraheretur, quàm ipsa necessitas postulat; proindéq. arbitrandum est, curare quamprimum fieri vnionem Seminario, illamque suum sortiri effectum: non autem sic in vnione præbendarum Pęnitentialis, ac Theologalis; quod quidem si Concilium voluisset, vtique expressisset: quare non expressit, ergo noluit, *arg. text. in l. vni. §. sin autem, C. de cad. toll. c. ad audientiam, de decim. cap. inter corporalia, de transl. prael. Manuol. reg. 32. qu. 28. num. 2. & reg. 34. qu. 65. num. etiam 2.*

His accedit, quod huiusmodi deputationes præbendarum, scilicet Pœnitentialis pro Pœnitentiario, ac Theologalis pro Theologo, eo modo, quo supra dictum est, nequeunt impe-
24 diri, etiam in Ecclesiis, in quibus viget statutum, seu consuetudo optandi maiores, & pinguiores præbendas, ea ratione, nempè, quia Officio Pœnitentiarii, est perpetuò vnitus vnus Canonicatus, & vna præbenda; quarè, non possunt mutari, sed immobiles remanere debent cum eodem Officio Pœnitentiarii. Eo etenim ipso, quod præbenda semel erecta est, ac deputata in pœnitentialem pro Pœnitentiario, seu theologalem pro Theologo, non potest (sicut alias diximus) optari, idem *Garc. d. cap. 3. num. 132.* ex declaratione eiusdem Sacræ Congregationis, quæ sic ait, *Non potest optari præbenda, quæ fuit erecta, & deputata in theologalem pro Theologo, à sequenti Canonico, prout neque Pęnitentiarius, cui certa præbenda est deputata, & vnita, potest optare.* Et secundum has declarationes, pluries in facti contingentia consultus, respondi; quicquid nonnulli in contrarium adduxissent; nimirum, quia Canonicus Pœnitentiarius, siuè Theologus non debet esse deterioris conditionis, quàm cęteri Canonici, qui in eadem Ecclesia optant, & ascendunt ad maiores præbendas, sicut pro parte affirmatiua, primò diaerat, *Gonz. glos. 34. num. 78.* nam hoc omnino negatur, & oppositum tenendum est, *Nauar. sub titulo, de reb. eccles. non alien. cons. 14.* dicens, quod si daretur huiusmodi optio in præbenda Pœnitentiarij, esset quidem diuidere beneficia vnita, quod nemini licet, nisi ad id potestatem habenti; circa quod debent seruari solemnitates in modo diuidendi, si concurrat iusta causa: quare prosequitur *loc. cit.* quod si prædictus Pœnitentiarius, optaret aliam præbendam vacantem, diuideret præbendam priorem à suo Pœnitentiarii Officio: quam quidem potestatem ipse Pœnitentiarius, nullo iure naturali, diuino, aut humano habet, & hoc sine vlla solemnitate, & iusta causa pro libito, & beneplacito suo faceret, quod nullo sibi iure conceditur: & quia *d. cons.* de hac re, est optimum, et singulare, illud propterea videndum est per extensum.

Quinimmò superaddo, huiusmodi negotium optionis, non modo quidem sapere vnionis dissolutionem, verùm etiam
25 ipsam dissolutionem continere: et nihilominus certum est, huiusmodi dissolutionem fieri non posse, nisi iusta subsisten-
26 te causa, cum illius cognitione, ac consensu Capituli, sicut in facienda ipsa vnione, *Petrus de Perus. qu. 7. cap. 3. num. 5. & 6.* relatus à *Garc. p. 12. cap. 3. num. 307.* qui *par. 5. cap. 4. num. 126.* ait, quod cum vnio prębendę proximè vacaturę pro Pœnitentiario, sit facta authoritate Concilij, prout in d.
27 *sess. 24. cap. 8.* censetur etiam pręseruata in regula reuocatoria vnionum, per illa verba, *Non tamen Concilij Tridentini authoritate*, etiam si sit facta authoritate Sedis Apostolicę; & aliàs Sacra Congregatio declarauit, vt infra, videlicet, *An vniones factæ authoritate Sedis Apostolicæ in casu huius Cap. in fauorem Pęnitentiarij, dicantur saltem ex verisimili mente comprehensæ in hoc decreto, ad effectum, vt tales vniones cadant, vel ne sub exceptione regulæ reuocatoriæ vnionum? Sacra Congregatio censuit, huiusmodi vniones cadere sub exceptione regulæ.* Et etiam alia declaratio sic ait, *Congregatio censuit, Concilium debere intelligi, etiam de vnione facta authoritate Sedis Apostolicæ in fauorem Pęnitentiarii, ad effectum, vt dicta vnio non cadat sub regula reuocatoria vnionum, sed sit præseruata per verba illa contenta in regula, præterquam authoritate Concilij facta, idem Garcia loco citato.*

Et ex his pręmissis, licèt dicta prębenda, siue pœnitentialis, siue theologalis optari non possit, non tamen prohibetur
28 Pœnitentiarius, siue Lector Theologię suam pręhendam resignare, etiam ad fauorem alterius, sicut possunt resignari cęterę pręhendę eiusdem Ecclesię; dummodò resignatarius
29 habeat qualitates ad id à Sacro Concilio Trident. requisitas in *d. sess. 24. cap. 8.* nimirum, quod habeat (quoad Pœnitentiarium) gradum Doctoratus, vel Licentiaturę in Theologia, vel iure canonico, sitque ętatis quadraginta annorum; licèt quoad ętatem huiusmodi, Sacra Congregatio Concilii decla-
30 rauerit, defectum ætatis quadraginta annorum non obstare, vbi aliàs aptior, pro loci qualitate, non reperitur, *id. Garc. p. 7. cap. 4. num. 32. 33. & 34.* vbi existimat, sufficere, quod non reperiatur in Ciuitate, aut etiam Diœcesi, persona apta cum dictis qualitatibus; nec esse quęrendam extra Dięcesim, vel alius, qui aptior pro loci qualitate reperiatur, possit eligi in Pœnitentiarium; quod si in Dięcesi non reperiatur talis persona apta, & Episcopus velit, eum eligere extra illam, non nisi habentem dictas qualitates, eligere poterit, si talis ibi commodè reperiri potest; quodque pręedicti quadraginta an-
31 ni debent esse completi: quarè non prodest, si attingat tantum quadragesimum annum. Miratur verò hic *Hoied. de incompat. benef. p. 1. cap. 24. num. 18.* cur in Episcopo, qui supremum habet ordinem, & maiorem curam, quàm Pœnitentiarius, non requiritur, nisi ętas triginta, in Pœnitentiario autem quadraginta annorum: sed tamen ibi respondet, quod in Pœnitentiario eligendo non requiruntur tot requisita, quot in Episcopo necessaria sunt, & ideo non mirum, si in Pœnitentiario requiratur ętas 40. annorum.

Quid autem nunc, si Pœnitentiarius, ab Episcopo institutus, ad pręscriptum Concilij, cum vnione pręhendæ proxi-
mè

mè vacaturæ, habeat etiam parochialem Ecclesiam, num-
32 quid eam possit retinere, saltem donec aduenerit vacatio su-
pradictæ præbendæ, & sic interim vtriusquè officium exer-
cere? & quidem *Sacra Congregatio censuit, quod talis Peni-
tentiarius tenetur suum officium exercere, ac inseruire Pęniten-
tiariæ, & parochialem, quam obtinet, dimittere, etiam ante va-
cationem præbendæ*, quod tamen ita intelligas, nisi Summus
Pontifex cum Oratore dispensauerit, vt possit vtrumque
beneficium retinere, donec vnio supradictæ præbendę, fue-
rit sortita effectum, & ex tunc infra duos menses à die ade-
ptæ possessionis Canonicatus, & præbendæ, teneatur dimit-
tere parochialem ecclesiam prout supra dictum est de eo, qui
etiam parochialem ecclesiam obtinebat, & fuit prouisus de
præbenda theologali. Ipsa etiam *Sacra Congregat. 31. May
1596. censuit, etiam ipsum Pęnitentiarium ante vacationem
33 præbendæ, dicto officio vnitæ, neque vocem in Capitulo, neque
in Choro Sedem sibi vendicare posse, minusque habendum in-
terim esse pro Canonico*. Et aliàs Pęnitentiarius ab Episcopo
Vicentino vigore Concilij institutus, licèt adhuc non obti-
nuisset præbendam, duo prætendebat, de quibus consuluit
Sacr. Congregationem. Primò, *An debeat participare de distributionibus quotidianis, & ex nunc habere locum in Choro, & Capitulo; & antequàm sibi obueniat præbenda vacatura*. Secundò, *An debeat præcedere singulos Canonicos, cum habeat officium, & administrationem Sacramenti Confessionis, & Pęnitentiæ, & propterea sit Dignitas, sicut Præpositus, Archidiaconus, & similes? Congregatio Concilij censuit, Pęnitentiarium, antequam præbenda, quę suo officio fuit vnita, vacet, non habere locum, neque in Capitulo, neque in Choro, neque posse distributiones quotidianas percipere. An autem postquam vacauerit, & eam adeptus fuerit, debeat præcedere alios simplices Canonicos, tanquam vltima dignitas, referendum Sanctissimo, & dicendum, Congregationem sentire, quod Sanctitas sua constituat Officium Pænitentiarij pro vltima dignitate; ita vt omnes Canonicos præcedat: habet enim Officium cum administratione, & tamen Sanctissimus satius dixit non inducere hanc nouitatem; ideò iussit responderi, quod Pænitentiarius sedeat in loco sui Canonicatus, cum illum fuerit adeptus. Idem iussit responderi in Theologo*.

Quas quidem declarationes refert etiam *Garc. de benef. in add. ad 5. par. cap. 4. num. 111.* Hæc etiam paucula, circa praxim erectionis Officij Pœnitentiarij, præter ea, quæ superius dicta sunt, hic, ità suadente discursu reassumere visum est.

Ex ijs verò, quæ ad praxim erectionis præbendæ theologalis pertinent, vltra superius iam dicta, alia etiam reperies in mea *Prax. Dispensat. Apostol. lib. 7. cap. 1. num. 24. & 25.*

S V M M A R I V M.

1 *Canonicatus cum Dignitate in eadem Ecclesia, quomodo sine Apostolica dispensatione retineatur.*
2 *Canonicatum cum Dignitate impetranti, non dat regulariter Cancellaria dispensationem, nisi illa petatur, & quare.*
3 *Canonicatum cum dignitate obtinens, lucratur duplices distributiones.*
4 *Consuetudini permittenti, quod in Ecclesia teneantur Canonicatus cum dignitatibus, non derogatur per* Concil. Triden. sess. 26. cap. 17.
5 *Consuetudo pluriam Ecclesiarum obtinendi canonicatum cum dignitate in eadem Ecclesia.*
6 *Cimiliarchatus Officium cum Canonicatu, & præbenda in Ecclesia Neapolitana, sine Apostolica dispensatione retinetur.*
7 *Consuetudo retinendi Canonicatum cum Dignitate in eadem Ecclesia non aduersatur Canonum decretis.*
8 *Nec Dataria Apostolica vsus contradicit.*
9 *Et iustificatur ex pluribus prouisionibus.*
10 *Et quid seruet Dataria in huiusmodi expressione, in supplicatione.*
11 *Cessante huiusmodi consuetudine, seu statuto, est petenda dispensatio, quæ tamen, etiam ex causa, regulariter denegari consueuit.*
12 *Canonicus Lector quando possit, etiam Dignitatem insimul retinere.*
13 *Canonicatus cum Dignitate præsumitur obtineri ex dispensatione, nisi doceatur de consuetudine, refragante* Sac. Concil. Trid. sess. 7. cap. 4.
14 *Dignitatem habere cum Canonicatu in eadem Ecclesia, est incompatibile.*
15 *Consuetudo retinendi Canonicatum cum dignitate, est à Papa approbata.*
16 *Incompatibilitas Canonicatus cum Dignitate, maior est, si sint in duabus Ecclesiis.*
17 *Canonicatum cum dignitate impetrans, aut petere debet dispensationem, aut affirmatiue narrare consuetudinem obtinendi sine dispensatione.*
18 *Non enim admittitur narratiua, quod forsan per vnum, & eundem in eadem Ecclesia, sine dispensatione obtineri consueuit.*
19 *Dictio*, forsan *nihil affirmat.*
20 *Consuetudo irrationabilis, non præscribitur.*
21 *Contra ius commune, debet esse ad minus 40. annorum.*
22 *Vt inducatur, duo actus ad minus requiruntur, nec sufficit vnus tantum, & num. 30.*
23 *Verbum*, consueuit, *requirit plures actus, qui verificantur in duobus.*
24 *Solitum, inducitur ex vnico actu.*
25 *Dictio*, multa, *verificatur in tribus.*
26 *Beneficia duo incompatibilia, esse solita per vnum, sine Apost. dispensatione retineri, non admittitur in Dataria.*
27 *Quia per illam dictionem*, solita, *posset decipi Summus Pontifex.*
28 *Solitum, & consuetum differunt inter se, & in quo.*
29 *Mens hominis deprehenditur ex eo, quod consueuit facere.*
31 *Consuetudo requirit duos actus valde notorios.*
32 *Alias si non sint valdè notorij, requiruntur tres, vel plures actus.*
33 *Consuetudine, Papæ narrata, quod Canonicatus cum dignitate consueuerit per vnum in Ecclesia retineri, sine Apostolica dispensatione, cùm re vera ita non sit, inducitur illorum vacatio.*
34 *Et sub qua forma possint ab alio impetrari.*
35 *Perceptoria regularis impetratio, cum Clausula*, quod consueuit Clerico sæculari commendari, *non valet, si semel tantum fuerit sic commendata.*
36 *Canonicatus, quare incompatibilis cum Dignitate.*
37 *Clausula*, Cum omnibus, & singulis priuilegijs, &c. prærogatiuis, &c. *non importat dispensationem.*
38 *Consuetudini permittenti, vt quis obtineat Canonicatum cum Dignitate, non est derogatum per* Concil. Trid. sess. 24. cap. 17. *vbi, habenti beneficium competens, non conferatur aliud.*
39 *Consuetudo retinendi Canonicatum cum dignitate, non procedit in Canonico Pænitentiario.*
40 *Secus in Canonico Lectura, Doctorali, & Magistrali.*
41 *Consuetudo, seu statutum non admittit retentionem Portionis cum Canonicatu in eadem Ecclesia. Contrarium tenet* Garc. p. 11. cap. 5. n. 254.
42 *Et quanam sit ratio.*
43 *Dignitates omnes per tot Canonicos in ipsa Ecclesia, ex indulto Papæ in illius erectione, retineri.*
44 *Quod quandoque conceditur ad partem; Et proponitur formula supplicationis.*
45 *In Regno Franciæ, illiusque Cathedralibus, & Collegiatis ita indultum per Leonem X.*
46 *Casus refertur creationis in canonicum, ad effectum obtinendi dignitatem, canonicatu litigioso existente*, ex notab. Cancell.
47 *Clausula*, Quod dimittere tenearis, *non datur à Cancellaria, impetranti canonicatum cum dignitate, stante consuetudine retinendi vtramque sine dispensatione.*
48 *Canonicatus qualitas, sufficit adesse tempore prouisionis Dignitatis, ad effectum vtramque retinendi sine dispensatione.*
49 *Quare, si postmodum resignetur Canonicatus, retinetur Dignitas.*
50 *Et quanam sit ratio?*
51 *Initium spectari debet.*
52 *Causa commissa Canonico, aut in alia Dignitate constituto, qui post Datum commissionis, resignauit, poterit nihilominus illam causam decidere.*
53 *Qualitas sufficit adesse tempore, quo dispositio sumpsit effectum.*
54 *Consuetudo tenendi insimul Canonicatum, & Sacristiam, si illa resignetur cum reseruatione pensionis, non requirit dispensationem pro retentione dictæ pensionis.*
55 *Pensio, cum alio beneficio, non potest in eadem Ecclesia retineri.*

Praxis Prouisionis, ac retentionis Canonicatus, & Præbendæ, insimul cum Dignitate in eadem Ecclesia, ex consuetudine, & sine Dispensatione.

C A P V T VI.

NEc tamen alienum à proposita materia, agnouimus, circa praxim erectionis Dignitatum, ac Canonicatuum, & præbendarum in Cathedralibus, ac Sæcularibus, & Collegiatis Ecclesijs, adijcere, quod inter cæteras huiusmodi erectiones, non raro accidit, vt ab ipso Summo Pontifice aliud petatur erectionis genus, etiam ad partem, quam quidem Ordinarius, sua authoritate concedere nequit; cum
1 nimirum in Cathedrali aliqua Ecclesia, aut Collegiata, statutis, vel consuetudinibus cautum est, ne quis in ea, Dignitatem, Personatum, administrationem, seù officium obtinere, aut assequi possit, nisi fuerit eiusdem Ecclesiæ Canonicus, & quandoquè, etiam actu præbendatus, ac aliàs inibi, certis expressis modis, qualificatus: quo casu consueuit Summus Pontifex annuere ad petitionem Oratoris, qui Archidiaconatum videlicet, siuè aliam Dignitatem, iam inibi obtinet, quatenus Ipsum Oratorem in eiusdem Ecclesiæ Canonicum, cum plenitudine iuris Canonici, ad effectum, prædictum Archidiaconatum retinendi, vel aliam Dignitatem in ipsa Ecclesiæ, etiam post Pontificalem maiorem, seù personatum, vel administrationem, aut officium, etiam curatum, & electiuum, si sibi aliàs canonicè conferatur, dumtaxat, creare, & instituere dignetur, cum derogatione obstantium; illiusquè Ecclesiæ, etiam de certo numero Canonicorum, statutis, & priuilegijs non obstantibus, prout vidi in Dataria Apostolica concessum in Ecclesia Attrebaten. & alijs.

Circa quod, illud seruat Cancellaria Apostolica, & notat, quod si vni prouideatur de Canonicatu, & præbenda, ac dignitate, seù personatu, administratione, vel officio eiusdem Ecclesiæ, vel habenti vnum, aliud de prædictis confertur,
2 non datur dispensatio, si non est petita, nec clausula, *Quod dimittat*, & remittitur in dispositione iuris, si potest, vel ne. Si verò esset petita, daretur dispensatio; quia prædicta Cancellaria non tenet, dispensationem non requiri, sed dimittit propter difficultatem, in terminis iuris: & ideo bonum videtur, dispensare, & dabitur, si petita fuerit: & licèt in eadem Cancellaria de hac re dubitatum, & decisum fuisset, dispensationem, etiam petitam dari non debere; ex eo quod dicta Cancellaria tenet, non requiri: attamen iudicatum extitit ibidem contrarium, vt supra: quia de iure non videtur licere, per *tex. in cap. 1. de consuetud. in 6.* & ideo bonum videtur dispensare; alias stando in terminis iuris, fortè vnum vacaret per assequutionem alterius, vt *in d. c. 1.* prout in notab. prædictæ *Cancel. fol. 132. & habetur, fol. 56. à tergo*, quod si prouidetur vni obtinenti Dignitatem, vel Officium, de Canonicatu, & præbenda in eadem Ecclesia, tunc de stylo non datur dispensatio, sed relinquitur in dispositione iuris communis, & sic non debet dari clausula, *Volumus autem, &c. quod dimittere teneatur, &c.* sed si petitur dispensatio, tunc benè daretur. Secùs autem de alijs beneficijs inferioribus: quia tunc daretur dispensatio, vel Clausula, *Volumus*, vel iustificaretur, quod ex consuetudine obtineri possunt insimul cum alio.

Et aliàs *Sacra Congregatio censuit, posse aliquem in vna Ecclesia ex priuilegio, vel consuetudine, fungi duplici officio, v*
3 *sit Thesaurarius, & Canonicus, ac propterea duplices lucrari distributiones: quia obtinet eos diuerso iure; cum inter Dignitates suppleat numerum Dignitatum, & inter Canonicos suppleat numerum Canonicorum, nec eget substituto*, quam declarationem habes, etiam penes *Garc. de benef. p. 11. cap. 5. n. 245.*

Ratio namque huius declarationis ea quidem est, quia
4 consuetudini permittenti, quod in eadem Ecclesia teneantur Dignitates cum præbendis Canonicalibus, non est derogatum à *Concilio Tridentino sess. 24. cap. 17.* prout etiam ipsa Sacra Congreg. declarauit, idem *Garc. loc. cit. n. 246.*

Et in proposito, d. Cancellaria tenet, quod si vnus sit Canonicus præbendatus, habeatque Archidiaconatum eiusdem Ecclesiæ, qui consueuit teneri per Canonicos actu præbendatos, iuxtà statuta, & consuetudines, &c. & resignat Canonicatum, & præbendam ex causa permutationis, & datur sibi Thesauraria alicuius Ecclesiæ, quæ etiam obtineri consueuit per Canonicos illius, actu præbendatos, etiam iuxta statuta, & creetur Canonicus in ecclesia, vbi est Thesauraria, ad effectum illam obtinendi, & assequendi, & in alia, vbi est Archidiaconatus, creetur de nouo Canonicus, ad effectum retinendi Archidiaconatum, debet sic narrare prius resignationem ex causa permutationis, videlicet, *Et quod Archidiaconatum, &c. pro expressis habentes, &c. Aduren. per cuius Archidiaconatus, & Gratsen. per cuius Canonicos actu præbendatos dicta Thesauraria teneri consueuit Ecclesiarum prædictarum Canonicatus, cum plenitudine iuris canonici, ac Thesaurariam prædictam, cuius, &c. vt in alijs, & debet derogari statutis Ecclesiarum narrando illa, & deinde dicere, quibus, quoad præmissa, illis aliàs in suo robore permansuris, &c. vt in alijs derogationibus, prout annotatum reperitur in notabilibus d. Cancellariæ Apostolica, fol. mihi* 200. Et in pluribus Ecclesijs, tam vltra, quam citra montes, adsunt similia statuta, seu
5 consuetudines permittentes vtrumque in vna, eademque Ecclesia retineri, prout in hac ecclesia Neapolitan. Cimiliarchatus Officium, & Canonicatus, cum præbenda per vnum
6 Canonicum retinentur, absque dispensatione Apostolica. Et in quamplurimis alijs Ecclesijs huius Regni.

Nec tamen ista consuetudo retinendi Canonicatum insimul cum Dignitate, sine Apostolica dispensatione, plurimum à Sacrorum Canonum decretis, noscitur deuiare;
7 quandoquidem de Canonicatu obtento insimul cum Archidiaconatu in vna eademque ecclesia, ac per vnum, & eumdem Oratorem, adest satis notorius, *text. in cap. cum te, de rescript. in fin.* ibi, *cum tempore, quo littera ipsa data fuerunt, de Capitulo esses; sicut qui eras Archidiaconus, & Canonicus eiusdem Ecclesiæ*; adest etiam notabilis *glos. in cap. gratia, in verbo, iure teneri, de rescript. in 6. & in cap. super eo, de præb. eod. lib.* ibi, *secundum Ecclesiæ vestræ consuetudinem approbatam, & ibi glos. in verbo, dispensatio*, dicit, quod ad id requiritur dispensatio Episcopi, nisi consuetudo Ecclesiæ aliud induceret, vt possint sine dispensatione retineri, *Franc. in d. c. super eo, num. 4. ex eadem glos.* dicens, quod potest per consuetudinem induci, vt in eadem Ecclesia possit quis retinere Canonicatum, & præbendam, cui annexa est Ecclesia Parochialis, ac etiam aliam Dignitatem, sine alicuius dispensatione: & sic videmus passim, Datariam Apostolicam, statutum,
8 siue consuetudinem huiusmodi admittere, vt benè norunt practici Curiales: præsertim verò, cum huic consuetudini non sit per *d. Concil. loco citato* derogatum, vt supra dictum est, & aliàs censuit Sacra Congregatio eiusdem Concilij 13. Ianuarij 1594. vt habetur in vna *Arianen. Archidiaconatus, penes Rubeum decis. 256. num 6. & 7. tom. 2.* vbi, narratiue, quod Dignitas simul cum Canonicatu, consueuit obtineri absque dispensatione Apostolica, iustificatur ex plurib. pro-
9 uisionibus, & dixit Rota in vna *Taurinen. Thesaurariæ 25. Iunij 1621. coram Buratto, vbi num. 2. in fin.* quod Ecclesia Hipporegien. habet particulare statutum, quod aliquis non promoueatur ad Dignitates in dicta Ecclesia, nisi sit Canonicus præbendatus.

Est tamen, circa hanc praxim, notandum, secundum
10 vsum Datariæ Apostolicæ, quod vbi non adest hæc consuetudo, asseraturque eosdem per vnum, & eundem obtineri consuetos, semper additur per Dominos eiusdem Datariæ Officiales, *sine dispensatione Apostolica*, & quatenus fuerint dicta verba omissa in Dataria prædicta, supplentur per
11 Cancellariam, alias oportet petere dispensationem pro vtriusque retentione: quinimmo talis dispensatio, sine legitima causa denegari consueuit, etiam allegando illorum fructuum tenuitatem,

Quòd

Quòd si ex consuetudine, Dignitas consueuit teneri vnà
cum portione, non est opus dispensatione, nec Clausula, *quod*
dimittat debebit tamen narrari dicta consuetudo, iuxta sty-
lum videlicet, *Nos tibi, qui, vt asseris, integram portionem*
dictæ Ecclesiæ, in qua integræ, & nonnullæ aliæ portiones adesse
nescuntur, & quæ vna cum Dignitatibus eiusdem Ecclesiæ, ab-
sque dispensatione per vnum, & eundem consueuit, inter alia
obtineri, &c. vt in eiusdem notab. *f.* 132.

Imò, stante tali consuetudine, vt in Ecclesia Cathedrali,
per quemlibet Canonicum, habentem præbendam Canoni-
catnum annexam, obtineatur vna ex Dignitatibus, quæ
nullum habet onus, seù emolumentum, sed solùm sedet su-
pra Canonicos, & illos in processionibus præcedit, potest
12 etiam Canonicus Theologus, dictam Dignitatem obtinere,
vt fuit resolutum in S. Congregatione Concilij sub die 18.
Nouembris 1628. teste *Barbos. de Canon. & Dignit. cap.* 27.
num. 23. qui *num. seq.* aduertit, circa præcedentiam, Theo-
logum, postquàm vacauerit præbenda, quæ suo officio vni-
ta est, & eadem aptus fuerit, debere sedere in loco sui Cano-
nicatus; quia præbenda theologalis non est Dignitas; & ideo
priora loca, eam obtinens; relinquere debet antiquioribus
Canonicis, & ita refert declarasse prædictam Sacram Con-
gregationem in vna Mediolanen.

Et in proposito eorum, quæ paulò superius dicta sunt, fa-
cit supradicta decisio *Taurinen. Thesaurariæ*, vbi quod non
fuerunt admissæ enunciatiuæ personarum, quæ eodem tem-
pore obtinuerunt Thesaurariam, ac Canonicatus ex consue-
sudine, & absquè dispensatione Apostolica; imò potius fuit
tentum, quòd præsumatur, illos obtinuisse ex dispensatione
13 Apostolica: quandoquidem, præmissis non modicum resistit
ius commune, præsertim verò *tex. in d. cap.* 1. *de consuet. in* 6.
quo prohibetur, duos personatus, aut duas Dignitates, vel
Præposituras, seù administrationes, aut duo officia, vel co-
rum alterum, cum reliquo insimul, & præbendi retineri, &
ex nouo iure *Concil. Trid. sess.* 7. *cap.* 4. prohibetur, vt qui-
cunquè de cætero, plura curata, aut alias incompatibilia be-
neficia ecclesiastica, siuè commendæ perpetuæ, aut alio quo-
cunquè nomine, & titulo, contra formam sacrorum cano-
num, & præsertim constitutionis Innocentij III. quæ incipit,
de multa, recipere, ac simul retinere præsumpserit, beneficijs
ipsis, &c. ipso iure priuatus existat, qui quidem *tex.* extendi-
tur ad quæcunquè beneficia incompatibilia; & sic in casu no-
stro, ex præmissis, incompatibile est, habere dignitatem, seù
14 officium, vel personarum in eadem Ecclesia cum Canonica-
tu, vt ex *Clem. fin. de præb. & cap.* 1. *eodem tit. in* 6. quam
quidem consuetudinem scimus, adesse in infinitis Ecclesijs
15 cathedralibus, & Collegiatis, & in diuersis mundi partibus,
& à Summo Pontifice approbatam: prout diu in Romana
Curia obseruauimus, præsertim verò in Hispania, vbi adest
communis ista consuetudo retinendi, absquè Apostolica dis-
pensatione, Dignitatem cum Canonicatu, & præbenda in
Ecclesijs Cathedralibus, & Collegiatis, vt etiam refert *Gonz.*
glos. 10. *sub num.* 42. *in vna Corduben. Archidiaconatus de*
Castro 18. *Decembris* 1606. *coram Sacrate*. At verò, vbi illa
non adest, petenda est dispensatio Summi Pontificis; quo ca-
su Cancellaria Apostolica non intitulat prouisum, de Digni-
tate, sed de Canonicatu dumtaxat, dando dispensationem
sub eodem tecto, propter illorum incompatibilitatem; aliàs
autem si consueuerint obtineri sinè dispensatione, debet pro-
uisus intitulari, etiam de dignitate dicendo, *Canonico, & De-*
cano Ecclesiæ N. vt in notabilibus eiusdem Cancellariæ fol. mi-
hi 291. licet aliquando viderim id non seruari in dicta Can-
cellaria. Hæc verò consuetudine cessante, de iure commu-
ni, est incompatibilis Dignitas cum Canonicatu, vt per *Ho-*
ied. de incompatib. benef. par. 1. *cap.* 11. *num.* 1. qui *cap.* 10.
num. 10. ait id etiam sibi locum vendicare, etiam si sint in
duabus Ecclesijs; nam sicut habere in eadem Ecclesia digni-
tatem cum officio, vel personatu, sit incompatibile, ita etiam
16 erit, habere prædicta in diuersis Ecclesijs, propter identita-
tem rationis, subdens, quod si aliquo modo prædicta essent
incõpatibilia, id deberet esse in eadem Ecclesia; ex eo quod mi-
nus difficile esset, vt quis posset exercere duo officia in vna
Ecclesia, quàm in diuersis, & sic, cum id non liceat in vna
Ecclesia, nequè in diuersis Ecclesijs.

Quarè docet nos notorius prædictæ Datariæ, & Cancel-
lariæ Apostolicæ stylus, in huiusmodi impetrationibus, aut
17 peti debere dispensationem, aut affirmatiuè narrare, quòd
vtrumquè, sinè dispensatione potest retineri per vnum, &
eundem: vt supra diximus. Vnde, si in assecutione Digni-
18 tatis diceretur, *ac forsan per vnum ex dictis Ecclesiæ Cano-*
nicis, etiam vna cum illius Canonicatus, & præbenda, absquè
dispensatione Apostolica, obtineri consueuit: prout dicitur in
prædicta *Taurinen. Thesauraria num.* 2. non infertur, seù
præsupponitur, adesse talem consuetudinem, ex illa dictione,
19 *forsan*, quæ nihil affirmat. *Felin. in capit. accedens* 1.
num. 10. *vers. maior responsio, vt lit. non contest*: sed dubium
inducit, vt *in l. in commodato, §. sicut autem, ff. commod. l.*
in substitutione, & ibi glos. in verbo, fortè, ff. de vulg. &
pupill. & in d. decis. d. num. 2. in qua, nequè constabat, quòd
erectio Thesaurariæ contineret dispensationem, illam reti-
nendi cum Canonicatu, vt ex illius lectura.

Et quamuis videatur, hanc consuetudinem, tanquam ir-
20 rationabilem, non præscribi, *vt in cap. fin. de consuet. & in*
c. 1. *eod. tit. lib.* 6. attamen illa solet admitti per Summum
Pontificem, quarè *in d. decis. Taurinen. num.* 4. postquàm
fuit exclusa dispensatio, propter defectum probationis, subdi-
tur, etiam ex antea ibi dictis, non esse probatam hanc con-
suetudinem, nec quoad tempus, quæ, cum sit contra ius cõ-
21 mune, debet esse ad minus annorum quadraginta, iuxta
not. in capit. fin. de consuet. & ibi *Abb. Io. Andr. & alij*, nec
quoad actus, qui non debent esse minus duobus *Bartol. in*
22 *l. mela, §. sed si alimenta, ff. de alim. leg. num.* 1. *Alexan.*
cons. 5. *vers. si vera sunt, num.* 23. *lib.* 5. *Seraphin. in vna*
Meliten. Præcedentiæ decis. 381. *n.* 2. vbi quòd vnicus actus
non sufficit pro iustificanda consuetudine, *& num.* 3. subdi-
tur, quod ex bis, quæ variè seruata sunt, non inducitur præ-
dicta consuetudo, *vt in d. Taurinen. d. num.* 4. ex eo quòd
hoc verbum, *consueuit*, requirit plures actus, qui tamen veri-
23 ficatur in duobus, *l. vbi numerus, ff. de test. l. inter illam in*
fin. ff. de verb. sign. c. pluralis loquutio, de reg. iur. in 6. licèt,
si dicatur obtineri solitus, vnum tantùm actus sufficeret, vt
24 fuit dictum in pluribus decisionibus relatis à *Garc. p.* 7. *c.* 10.
num. 37. sicut, etiam dicimus de dictione, *multa*, quæ veri-
25 ficatur in tribus, *Grat. discep. forens. c.* 135. *nu.* 11.

Ratio enim præmissorum ea esse potest, quia Clerici, in-
ducendo consuetudinem contra ius, quasi præscribunt con-
tra legem Superioris, & ideò requiritur tempus; quòd in
præscriptione contra clericos, vel Ecclesiam, requiritur, *id.*
Hoied. p. 2. *c.* 11. *nu.* 14. & fuit dictum in vna *Giennen. Portio-*
nis Mercurij, 5. *Iunij* 1613. *penes Farinac. p.* 1. *decis.* 497. *n.* 3.
in d. Taurinen. num. 5. in qua impugnabatur ipsa consuetu-
do, etiam quoad actus, qui non debent esse minus duobus; ac
proinde ex notorio stylo Curiæ, ac forma fabricandi suppli-
cationes, continentes consuetudinem retinendi duo beneficia
incompatibilia, vt supra dictum est, non sufficit narrare, quòd
26 talia beneficia sint solita obtineri per vnum, & eundem absq;
dispẽsatione Apostolica: nã tales supplicationes cũ huiusmodi
narratiua nõ admittuntur, & pluries vidimus, illas reijci con-
27 tra illos, qui fortè volebant decidere Sũmũ Pontificẽ, illiusq;
Officiales; quia iam notum est discrimen, quod versatur in-
28 ter solitum, & consuetum: namquè solitum in vna tantùm
vice, consuetum verò, non nisi in duabus verificatur, sicut
iam dictum est, & not. etiam *Bart. in d. l. mela, §. sed si alimen-*
ta, num. 1. *ff. de alim. & cib. leg. Alexand. cons.* 5. *num.* 23. *lib.* 5.
Corn. cons. 28. *num. fin.* nec in isto casu Oratori impetranti
quicquam prodest, Papam circumuenisse, cuius mens non est
concedere, quæ non consueuerunt concedi: cum mens ho-
29 minis deprehendatur ex eo, quod consueuit facere, *l. seruis*
legatis, §. seruus, l. seruis vrbanis, ff. de leg. 3. *Gonzal. ad reg.* 8.
30 *Cancell. glos.* 36. *num.* 85. & sic vnicus actus non sufficit pro
iustificatione dictæ consuetudinis, ad not. *per Bald. in rubr.*
C. quæ sit longa consuet. in 2. *quæst.* 4. *Seraph. decis.* 381. *num.* 2.
& declarat *idem Hoied. d. p.* 2. *cap.* 11. *num.* 17. qui in proposito
ait, quod, vt dicta consuetudo obtinendi plura beneficia, vera
sit, debet esse inducta ex pluribus actibus; quia vnicus actus
31 non est sufficiens, sed requiruntur ad minus duo actus val-
dè notorij; quod si non sint valdè notorij, tunc actus tres,
32 vel plures requiruntur; ex quibus verisimiliter cognosci pos-
sit, hos actus ad notitiam populi deuenisse, iudice, tanquam
bono viro, id existimante.

Alias etenim in proposito, si fortè Summo Pontifici nar-
ratum fuerit, quod Dignitas consueuerit per vnum, & eun-
33 dem, vnà cum Canonicatu, & præbenda in eadem Ecclesia
obtineri sine Apostolica dispensatione, & nihilominus non
adsit talis consuetudo, possunt Dignitas, & Canonicatus hu-
iusmodi à quocunque, tanquam certo modo vacantes, im-
petrari: pro qua quidem impetratione porrigitur in Dataria
supplicatio, quæ itaque concipi poterit, videlicet.

Bea-

censuit, non posse; quia consuetudo est strictè interpretanda; & quia nemo potest esse triplex in eadem Ecclesia 8. Ianuarij 1587. & 27. Martij 1594.

Quamuis aliter dicendum sit de Canonico Lecturæ, Canonico doctorali, & magistrali; quia isti possunt, vbi talis adest consuetudo, obtinere etiam insimul Dignitatem in eadem Ecclesia, vt probat *id. Garc. loc. cit. num.* 253. dicens ibidem, quod hoc proinde procedit; quia in huiusmodi Canonicis lecturæ, solùm consideratur Canonicatus, & præbenda cum tali onere, & non tale officium, cui sit annexus Canonicatus; & sic stante dicta consuetudine, possunt simul obtinere Dignitatem eiusdem Ecclesiæ.

Et aliàs d. S. Congr. censuit, quod stante consuetudine in Ecclesia Cathedrali, vt per quemlibet Canonicum, habentem præbendam, Canonicatui annexam, obtineatur vna ex Dignitatibus in eadem Ecclesia, quæ nullum habet onus, seù emolumentum, sed solum sedit supra Canonicos, & illos in processionibus præcedit, potest dictam Dignitatem obtinere, sub die 18. Nouembris 1628. teste *Barbos. in coll. bull. fol. 119. verbo, Canonicus Theologus, vers. 2.*

Monitos tamen hic volumus Romanæ Curiæ Tyrones, quod licèt Summus Pontifex admittere consueuerit statutum, seù consuetudinem obtinendi in eadem Ecclesia per vnum, & eumdem, Canonicatum cum dignitate, absque dispensatione Apostolica, & quandoquè ipsemet Papa, id ex speciali indulto concedat, vt infra dicetur, non tamen per huiusmodi consuetudinem solet concedere retentionem
41 Portionis, & Dignitatis insimul in eadem Ecclesia, cum vna vacet per alterius assequutionem, ipso iure, etiam per noua iura *Concil. Trid. sess. 7. c. 4. de refor.* prout declaranit *Rot. in vna Aquilan.* in qua fuit probata *decis. Rot. 484. p. 1. diuers.* ex declaratione Congreg. Concilij, & refert *Burat. in vna Giennen. Portionis 13. Nouembris* 1613. quæ est *decis. 19. nu. 4.* in qua pro retentione prædictæ portionis, cum Dignitate, allegabatur statutum Ecclesiæ, permittens retentionem Dignitatis cum Canonicatu; & nihilominus fuit responsum, quod cum statutum sit correctorium iuris communis, & Sacrum Concilium prohibuerit retentionem incompatibilium, extendi non potest ad retentionem Dignitatis, cum Portione, de qua non loquitur; & in ead. *Giennen. Portionis* subditur, *num. 5. & 6.* quod placuit Dominis diuersitatis ratio, in decisione considerata inter retentionem Canonicatus, cum Dignitate, & retentionem Portionis; quia Canonici habent æqualia seruitia,
42 cum Dignitatibus, Portionarij verò inferiora; vnde inconueniens, & absurdum videbatur, vt habens Dignitatem, retinere posset etiam Portionem, pro qua teneretur, etiam in inferiori, seruitio ministrare. contra not. *in cap. statutum, de maior. & obed.* Nihilominus verò ait, *id. Garc. loc. cit. num.* 254. quod licèt non soleat dari dignitas Canonico, seù portionario, vel è contra, nisi cum narratiua, quod dignitas per vnum ex ipsius Ecclesiæ Canonicis, seù portionarijs, etiam cum illius Canonicatu, & præbenda, seù portione absquè dispensatione Apostolica obtineri consueuit, stylus verò habet, Dignitatem cum Canonicatu, seù portione in eadem Ecclesia esse incompatibilem de iure, seclusa consuetudine; ergo vbi adest talis consuetudo, possunt ita retineri.

Sanè, quoad retentionem Canonicatus, cùm Dignitate, eo modo, quod supra diximus, sciendum est, non modò
43 vnam, sed quandoquè omnes eiusdem Ecclesiæ Dignitates obtineri consueuisse per totidem Canonicos, siuè Cathedralis, siuè Collegiatæ, quod quidem crebrò fieri vidimus in Romana Curia, tàm in actu erectionis huiusmodi Dignitatum, factæ per Summum Pontificem, nimirum, quod tales Dignitates insimul cum Canonicatibus, & præbendis, ad vitam absquè dispensatione Apostolica valeant obtineri, quàm etiam ad partem, eo quo sequitur modo, videlicet.

44 *Beatissime Pater. Cum Ecclesiæ N. statutis, & consuetudinibus, aut alias caueri dicatur, quod nullus in ea, Dignitatem, personatum, administrationem, seù Officium obtinere, aut assequi possit, nisi illius Canonicus, & forsan actu præbendatus, aut aliàs inibi certis forsan expressis modis, qualificatus existat, Supplicat igitur humiliter S. V. deuotus illius Orator N. qui Archidiaconatum, qui inibi Dignitas, &c. obtinet, quatenus, &c. ipsum Oratorem in dictæ Ecclesiæ Canonicum, cum plenitudine iuris canonici, ad effectum, dictum Archidiaconatum retinendi, vel in eadem Ecclesiam Dignitatem aliam, etiam post pontificalem, maiorem, seù personatum, vel administrationem, aut officium, etiam curatum, & electiuum, si sibi aliàs canonicè conferatur, obtinendi duntaxat, creare, & instituere dignemini de gratia speciali, Non obstantibus Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, dictæque Ecclesiæ, etiam de certo Canonicorum numero, statutis, &c. cæterisque contrarijs quibuscunquè, cum clausulis opportunis.*

Fiat vt petitur I.

Et cum absolutione à censuris, etc.

Ad hæc *Rebuff. in concord. titulo de Reseruationibus, §. in Cathedralibus, fol. mihi* 244. vbi Leo Decimo in Regno
45 Franciæ voluit, posse creari Canonicos, ad effectum obtinendi Dignitatem, ibi, *In Cathedralibus tamen, Metropolitanis, & Collegiatis Ecclesijs, in quarum statutis cauetur expressè, quod nullus ibidem Dignitatem, personatum, administrationem, vel officium obtinere possit, nisi in illis actu Canonicus existat, Canonicos ad effectum dumtaxat inibi obtinendi Dignitatem, personatum, administrationem, vel officium huiusmodi, & non consequendi primam præbendam vacaturam, creare posse intendimus;* & sic prædictus Leo creat ibi Canonicos, siue statuto Ecclesiæ caueatur expressè, quod nullus ibi Dignitatem obtineat, nisi sit actu Canonicus, siue consuetudine ita obseruetur, vt ibidem declaratur.

Est preterea notandum, quod aliàs Cancellaria Apostolica expediuit creationem in Canonicum, cum clausula, *ex nunc, prout ex tunc, & è contra*, ad effectum retinendi
46 Dignitatem; putà, quod Orator litigabat super Canonicatu, & pręebenda, & nolebat, in euentum euictionis Canonicatus, & præbendæ prædictorum, amittere Dignitatem, quam obtinebat; quæquè simul cum Canonicatu, & præbenda oportebat vigore prædictorum statutorum, retinere: Vnde, ex nunc, prout ex tunc, in euentum euictionis, creatur Canonicus, ad effectum retinendi prædictam Dignitatem, vt in illius *notabilibus, fol. mihi* 237.

Insuper, si prouideatur vni, obtinendi Dignitatem, vel Officium, de Canonicatu, & pręebenda in eadem Ecclesia, tunc de stylo Cancellariæ Apostolicæ, non datur dispensatio, sed relinquitur in dispositione iuris communis; vt
47 aliàs diximus. Vnde, nec dabitur Clausula, seù decretum, *Volumus autem, quod, &c. dimittere tenearis*; si verò peteretur dispensatio, daretur; licèt secùs dicendum sit de alijs beneficijs inferioribus; tunc enim daretur dispensatio; aut clausula, *Volumus*, vel pariter iustificaretur, quod ex consuetudine obtineri possunt insimul, vel alio iure, prout ipsa Cancellaria notat in eisdem *notab. folio mihi 36. à tergo.*

Præmissis addo, quod in aliquibus Ecclesijs adest quoquè indultum Summi Pontificis, ne quisquam aspirare pos-

instántia reddat quandoque Papam faciliorem, ad sic dispensandum, prout etiam, attenta eorumdem beneficiorum fructuum tenuitate, & cum Orator vtrique absque diuini cultus detrimento valeat deseruire, ne detrahatur curæ, & seruitio debitis ipsis Ecclesijs. Quare Canonico Cathedralis Ecclesiæ fuit à Summo Pontifice collata parochialis Ecclesia, redditus Decem, vnà verò cum incertis, Quadraginta ducatorum auri de Camera, cum retentione Canonicatus, redditus anoui, etiam vnà cum incertis, aliorum Quadraginta ducatorum similium, his verbis in litteris Apostolicis
62 super prouisione, adiectis, videlicet, *Nos enim tibi, vt vnà cum primo dicta Ecclesia, si illam, vigore præsentium assequaris, Canonicatum, & præbendam huiusmodi, attenta fructuum vtriusque tenuitate, & quod primo dicta Ecclesia à prædicta Terra, vno milliare tantum distat, & tu vtrique per te ipsum, commodè, absque diuini cultus, & exercitij curæ animarum dilectorum filiorum parochianorum detrimento, deseruire potes, vt similiter asseris, quoad vixeris retinere liberè, & licitè valeas, generalis Concilij, ac Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrarijs nequaquam obstantibus, authoritate Apostolica, & tenore præmissis, de speciali gratia permittimus. Volumus autem, quod primodicta Ecclesia, ac Canonicatus, & præbenda huiusmodi, debitis propterea non defraudentur obsequijs, & animarum cura in primodicta Ecclesia, nullatenus negligatur, sed eius; ac Canonicatus, & præbendæ prædictorum congruè supportentur onera consueta. Quodque tu, quandiu primodictam ecclesiam obtinueris, apud illam personaliter residere tenearis, nec quicquam ex debito, & necessario illius seruitio, & officio prætermittere debeas; & pro illis diebus, & horis, quibus dictæ maiori Ecclesiæ, ratione illius Canonicatus, & præbendæ prædictorum, non inserueris, distributiones quotidianas amittas.* Quandoque etiam in calce supplicationis adijcitur simile decretum, nempè, *Et quoad dispensationem petitam, dummodo fructus, tam Parochialis ecclesiæ, quam Canonicatus, & præbendæ prædictorum, iuxta illorum verum annuum valorem, non excedant quantitatem superius expressam; & quod dictus Orator apud dictam Parochialem ecclesiam, &c. & nihil, &c.* vt supra dictum est. Qui quidem modus qualificandi, seù restringendi huiusmodi dispensationes, desumptus videtur ex *cap. Ordinarij, §. cæterum, de off. ordin. in 6.* ibi, *Prouideat tamen Ordinarius, qualiter nec animarum cura in eisdem ecclesijs, Personatibus, seu Dignitatibus negligatur, nec beneficia ipsa debitis obsequijs defraudentur.*

Seclusa igitur, super his, Apostolica dispensatione, certum est, quod per assequutionem beneficij curati, vacat Dignitas, Officium, & Personatus, & è contra, vt in *d. c. Ordinarij, & in extrauag. execrabilis, de præb. ac communiter DD. in cap. de multa eod. tit.*

S V M M A R I V M.

1 *Concursui non est locus, quando cura est penes Collegium.*
2 *Quia, quæ statuta sunt de parochialibus, non habent locum in Collegiatis Ecclesijs.*
3 *Argumentum à matrimonio carnali ad spirituale, validum.*
4 *Sponsa vna, duos sponsos habere non potest.*
5 *Ecclesia, seù Capella, quod non possit impetrari in titulum collatiuum, indulti formula proponitur.*
6 *Et quanam decreta ei adijciantur per Datariam.*
7 *Pensio reseruata super fructibus ecclesiæ, nondum erectæ in titulum, est nulla.*
8 *Ecclesia non erecta in titulum, non potest impetrari.*
9 *Nec vti beneficium, pensione grauari.*
10 *Ecclesia, quod non possit erigi in titulum collatiuum, nec illius fructus applicentur pro dote beneficij, Indultum quid continere debeat.*

Praxis Concessionis Indulti, quod Ecclesia non possit erigi, neque impetrari in titulum Beneficij Ecclesiastici.

C A P V T VII.

IN titulum collatiuum *conferri, & impetrari non possit.* Quarè ista parochialis, quæ in Collegiatam Ecclesiam erigitur, non poterit amplius absolutè dici curata, seù parochialis, nec tamquam talis poterit ab aliquo impetrari, nam licèt quando cura parochianorum dictæ Ecclesiæ resederit penès particularem personam, vt hic videlicet illius Præpositum, ac proinde prouideatur de ea per concursum, seruata forma *Concilij Trident. sess. 24. cap.* 18. si ta-
1 men cura ipsa remaneat penes Collegium, tunc non est locus concursui, iuxta dispositionem *prædicti Concilij, ac Constitutionis Pij V. quæ incipit, In conferendis, Gonz. ad reg. 8. Cancell. glos. 6. num.* 158. vbi quod cessat concursus, quando cura animarum spectat ad Ecclesiam Collegiatam, & exercetur per Canonicos, vel Hebdomadarios, aut alios Clericos; quia in vacatione per obitum cuiuslibet Canonici, Hebdomadarij, aut Clerici, non requiritur concursus, vt censuit Sacra Congregatio Concilij in vna *Neapolitan. Hebdomadaria S. Ioannis Maioris Quintodecimo Kal. Augusti* 1569. *per cons. Oldrad. 67. in tit. de præb. & de verb. sign.* prout suo loco fusius dicetur: ea enim, quę statuta sunt de
2 parochialibus, non habent locum in Collegiatis curatis, *Paris. de resign. benef. lib. 8. quæst. 9. num. 93. Caualer. decis.* 274. *num.* 5. cum tunc nemini conferatur parochialis, aut titulus perpetuæ Vicariæ, *id. Gonz. d. gl. 6. num.* 160 *in fin. id. Oldrad. d. cons. 67. num.* 1. dicens, quod nullus prædicto-
3 rum habet curam animarum; arguendo à matrimonio carnali ad spirituale, quæ æquiparantur; sed in carnali, vna
4 sponsa, duos sponsos, vno eodemque tempore, habere non potest, *c. 1. de spons. duorum*, ergo sic in matrimonio spirituali, vbi vna sponsa, prout est vna Ecclesia, plures sponsos clericos, qui eiusdem curam pariter eodem tempore exerceant, habere non potest, etiam alias diximus.

Hæc quidem praxis locum sibi dignoscitur vendicare, cum ab ipso Pontifice petitur, ne Ecclesia, quæ iam in titulum beneficij erecta reperitur, valeat ab aliquo impetrari; quod quidem potissimùm concedi consueuit ad instantiam alicuius Confraternitatis, seù Congregationis piorum hominum, qui in illa Ecclesia, pietate ducti ad pia opera exercenda sese congregari consueuerunt, siuè congregari desiderant. At verò alia praxis circa id inoleuit petendi, videlicet, vt Ecclesia nondum erecta in titulum beneficij ecclesiastici, nequeat erigi in futurum; quod quidem ex eisdem, vel similibus causis desuper expressis, consueuit per simile rescriptum impetrari, cuius quidem formula talis esse potest, vt sequitur, videlicet.

5 *BEatissime Pater. Exponitur humiliter S. V. pro parte deuotorum illius Oratorum Confratrum Confraternitatis SS. Corporis Christi, in Ecclesia S. Nicolai Terræ N. Diœcesis N. canonicè instituta, Quod ipsi ab immemorabili tempore, in pacifica possessione regendi Capellam sub inuocatione eiusdem SS. Corporis Christi in dicta Ecclesia erectam, quam in Capellam collatiuam, seù beneficium collatiuum hactenus erectum fuisse, non constat, eiusque bona, quorum fructus, redditus, & prouentus ad valorem 24. Ducatorum auri de Camera, vel circa ascendunt, quos in luminariorum, manutentionem, & alia pia opera quotannis erogare consueuerunt, administrandi, existunt. Verùm quia ipsi Oratores dubitant, ne aliqui, ambitione, aut auaritia ducti, Capellania huiusmodi, in titulum perpetuæ sine cura Capellaniæ, aut alterius beneficii Ecclesiastici collatiui, erigi procurent. Supplicant igitur humiliter E. S. V. Oratores prædicti, quatenus piorum operum huiusmodi manuten-*

tentioni, ac ipsorum Oratorum deuotioni hac in parte opportunè consulendo, eisque specialem gratiam faciendo, eisdem Oratoribus, vt de cætero, perpetuis futuris temporibus, dictam Capellaniam à S.V. vel illius successoribus, aut Sede Apostolica, seù eius de latere Legatis, Nuncijs, aut loci Ordinarijs, vel eorum Vicarijs in spiritualibus generalibus, in perpetuum beneficium ecclesiasticum, seù in eius titulum erigi, vel institui, aut eiusdem Capellæ bona huiusmodi pro dote alicuius beneficij Ecclesiastici, seù pij loci erecti, seù erigendi, aut alium vsum applicare, seù tanquam perpetuum simplex beneficium Ecclesiasticum, aut aliàs per quoscunque impetrari, seù de illa, vti de beneficio Ecclesiastico, vel aliàs Apostolica, seù ordinaria, vel quauis alia authoritate, prouideri, aut aliàs disponi nullatenus possit; nec ea, sub quibusuis erectionibus, institutionibus, impetrationibus, prouisionibus, expectatiuis, specialibus, vel generalibus, etiam mentalibus reseruationibus, aut alijs quibuscunque dispositionibus etiam per S.V. seù eius successores, aut Sedem Apostolicam, vel Legatos, seù Nuncios, vel Ordinarios, seù eorum Vicarios, aut quosuis alios, & aliàs quacunque authoritate, & quomodolibet pro tempore factis, in genere, vel in specie, comprehendatur, neque comprehendi posit, sed semper ab illis excepta existat, & impetrationes, prouisiones, acceptationes, aut aliæ dispositiones, quas in futurum, de ea, seù eius bonis huiusmodi, vt præfertur, aut aliàs quomodolibet fieri contigerit, & inde secuta quæcunque irrita, & inania, ac nulla, & inualida, nulliusque roboris, vel momenti sint, & existant, perpetuò concedere, & indulgere. Sicque ab omnibus, & singulis quibuscunquè Iudicibus, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, ac S.R.E. Cardinales iudicari, & diffiniri debere, Irritum, &c. decernere dignemini de gratia speciali. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrarijs quibuscunquè cum clausulis opportunis.

Fiat, vt petitur I.

Et cum absolutione à censuris ad effectum, &c. & de perpetuis concessione, indulto, decreto, alijsquè præmissis, vt supra, latissimè extendendis, & quod præmissorum omnium, & singulorum, &c. maior, & verior specificatio, & expressio fieri posit in literis, per Breue S. V. seù officium minoris gratiæ, & cum clausula. Ad perpetuam rei memoriam, expediendis. Et sic additur per Datariam. *Et committatur Ordinario, & dummodo Capella huiusmodi hactenus, in titulum beneficij ecclesiastici conferri, vel concedi, non consueuerit, ipsique Confratres in pacifica possessione, Capellam prædictam, illiusque res, & bona administrandi existant. Cum decreto, quod deinceps, de receptis, & administratis, Ordinario, cuius visitationi omnino subiecti sint, si ad id ab eo requisiti fuerint, quotannis, iuxtà dispositionem Concilij Tridentini, rationem reddere teneantur; quodquè per præsentem gratiam, nullum nouum ius in Capella, illiusquè rebus, & bonis, ex administratione huiusmodi quomodolibet supradictæ Confraternitatis Confratribus acquiratur.* Fiat I.

Vel additur (quod idem est) *Dummodo ipsa Capella, aut Ecclesia in titulum ecclesiastici beneficij hucusque erecta non fuerit*; & sic in proposito, prædicta parochialis, quæ erigitur in Collegiatam, per suppressionem, remanet sine titulari, vt dicitur in vna *Miluen. Pensionis penes Farinac. in posthumis decis.* 530. *tom.* 2. in qua, cum fuisset reserua-
7 ta pensio super fructibus Ecclesiæ, quæ ex simili indulto, non potuit erigi in titulum beneficij, fuit dictum, quod cum tale beneficium non esset in rerum natura, per consequens, nec super eo pensio imponi potuit; & sicut Ecclesia non ere-
8 cta in titulum, non potest impetrari, *Seraphin. decis.* 1095. *num.* 2. *& seq.* ita nequè potuit vti beneficium, pensione
9 grauari; quia esset dare accidens, sine subiecto, quod nec natura, nec ius admittit, *l. eius, qui in prouincia, §. si stipulatus, vbi DD. ff. si cert. pet.* ac proinde fuit annullata dicta pensio, quamuis pensionarius esset in quasi possessione exigere, vt in *d. decisione*.

Verùm circa hanc formulam monitos volo nouos Pragmaticos Romanæ Curiæ, quod non obstante impetratione huiusmodi indulti, non semel visum fuit, introitus eiusdem Ecclesiæ applicari, pro dote alterius beneficij; proindequè in confectione supplicationis, post illa verba, *seù in titu-*
10 *lum erigi*, numquam omittantur illa sequentia, *aut eiusdem Capellæ bona huiusmodi pro dote alicuius beneficij, &c.* vt in d. cta formula.

S V M M A R I V M.

1 *Suppressio beneficiorum ecclesiasticorum, frequentissima in Romana Curia.*
2 *Nomina plura in beneficialibus, & quæ.*
3 *Nominum diuersitas, diuersitatem rerum inducit.*
4 *Nomina debent rebus conuenire.*
5 *Diuersitas nominum in beneficialibus, tripliciter consideratur.*
6 *Suppressio, extinctio, & dismembratio, valdè differunt ab vnio-*

unionibus, annexionibus incorporationibus, & applicationibus.

7 *Uniones nomen, est generale, & continet sub se suppressionem, & extinctionem.*
8 *Sine quibus, ipsa unio fieri nequit.*
9 *Unionis membra, seu requisita, quæ fiat.*
10 *Annexio, & applicatio, minus operantur, quàm subiectio, & quarè.*
11 *Suppressio, nunquàm fieri debet, nisi Ecclesiæ fructus probentur diminuti.*
12 *Licet quandoq; fiat ad alium effectum, vt hic.*
13 *Suppressio debet fieri ex necessitate, aut vtilitate Ecclesiæ.*
14 *Collegiatæ Ecclesiæ erectio tendit ad diuini cultus augmentum.*
15 *Suppressio duorum Canonicatuum, ob honorem, & decorem Ecclesiæ, vt hic, & valida.*
16 *Suppressio facta Episcopo, de Canonicatu, cuius fructus deputauit ad fabricam Ecclesiæ, valida.*
17 *Præbendæ possunt, ex causa supprimi, & extingui.*
18 *Suppressione, extinguitur beneficium, & desinit esse tale.*
19 *Suppressio, quando fieri possit ab Episcopo, cum consensu tamen Capituli.*
20 *Suppressiones, & extinctiones, quomodo annullari possint.*
21 *Et proponitur casus annullationis.*
22 *Suppressionis beneficij causa, est formiter probanda, & unmer. 33.*
23 *Non creditur Episcopo, illam enuncianti.*
24 *Nam, quæ sine causa fieri nequeunt, in ijs non creditur gerenti actum circa interuentu causæ.*
25 *Suppressio Canonicatuum Ecclesiæ Collegiatæ requirit etiam consensum Capituli Cathedralis, ex declaratione Sacræ Congreg.*
26 *Aliàs erit nulla ipso iure.*
27 *Et de vtroquè consensu debet legitimè constare, quia non sufficit enunciatiua Episcopi.*
28 *Vnio, cum materia suppressionis, fraternizat in requisitis necessariis.*
29 *Suppressio facta à Papa, non eget consensu Capituli.*
30 *Capituli consensus, quæ ratione requirantur in alienatione rerum Ecclesiæ.*
31 *Clausula* Vocatis, *quando intelligenda in rescripto Papæ super alienatione rerum Ecclesiæ.*
32 *Papæ authoritas, in alienatione rerum Ecclesiæ adhibetur, vt suppleat omnes solemnitates.*
34 *Supprimendi beneficia ecclesiastica, legitima causa est diminutio redditumm.*
35 *Hæc tamen diminutio, quomodo accipienda.*
36 *Beneficiis dos, præsumitur sufficiens assignata.*
37 *Suppressionis causa, quando est notoria, non indiget alia probatione.*
38 *Notorium, habet vim expressionis.*
39 *Et idem operatur, quod ipsa expressio.*
40 *Suppressio, copulatiuè requirit causam legitimam, & consensum Capituli.*
41 *Aliàs erit nulla.*
42 *Temporis cursus, facit præsumere solemnitates actus à iure requisitas, etiam non enunciatas.*
43 *Quatenus lapsum fuerit tempus triginta annorum.*
44 *Solemnitas, etiam non enunciata, præsumitur, quando agitur de grãui præiudicio alterius.*
45 *Suppressio requirit præexistentiam status collatiui beneficii, & num. 47.*
46 *Beneficio nulliter erecto, potest talis erectio, absquè solemnitate reuocari.*
48 *Beneficia, præsumuntur perpetua, & collatiua.*
49 *Beneficium, præsumitur benè fundatum, quando Ordinarius est in quasi possessione illud conferendi.*
50 *Quod intelligitur de collationibus, siuè Apostolicis, siuè ordinariis.*
51 *Vltimus status beneficii probatur ex vnica collatione.*
52 *Si status antecedens non probetur contrarius vltimo statui.*
53 *Et in dubio, attenditur vltimus status, secus quando constat de veritate in contrarium.*
54 *Suppressio beneficii, vt si valida, quid requirat.*
55 *Suppressionis beneficii defectus, solus Pappa supplet.*
56 *Suppressio non habet locum, nisi in Cathedralibus, & Collegiatis insignibus, & dummodo vnio fiat mensæ, seu massæ.*
57 *Vnio fieri non potest, nisi distributiuè, non autem mensæ Capitulari si fiat per Ordinarium, secus verè, si per Papam.*
58 *Beneficii redditus, potius aucti, quàm diminuti præsumuntur.*
59 *Beneficia de sui natura, præsumuntur congrua.*
60 *Beneficii fructuum diminutio, quomodo probanda.*
61 *Beneficii suppressionis causa, debet esse perpetua.*
62 *Canonicorum Maioris Ecclesiæ Neapolitanæ, numerus quadraginta, ad triginta reductus per Gregorium XIII. cum suppressione, & vnione beneficiorum Mensæ Capitulari.*
63 *Ac suppressionis, & vnionis, necnon reductionis, litteræ Apostolicæ subiiciuntur.*
64 *Necnon exemptionis Capituli eiusdem Ecclesiæ, à solutione Quindenni, ratione huiusmodi suppressionis, & vnionis.*
65 *Quindennii solutio, quando cesset, ratione suppressionis, & vnionis beneficiorum.*
66 *Compositio, quæ ratione soluitur in reseruatione pensionis super fructibus beneficii ecclesiastici.*
67 *Vnio facta Mensæ Capitulari Neapolitanæ, per suppressionem Monasterii S. Mariæ Angelorum.*
68 *Suppressio fieri non potest, quando numerus Canonicorum confirmatus est a Papa.*
69 *Sed quomodo id intelligendum.*
70 *Supprimere non potest Ordinarius beneficia, præterquàm in casu* Concil. Trident. sessio. 24. capit. 15. de reform. *secus Papa.*
71 *Cathedralis Ecclesia supprimitur, quando Ciues interficiunt proprium Episcopum.*
72 *Suppressum beneficium ad tempus, quando illud de nouo creetur.*
73 *Et potest per Ordinarium ad pristinum statum reduci.*
74 *Suppressionis non extinctiua tituli, virtus.*
75 *Supprimendi facultatem non habet inferior, habens iura Episcopalia.*
76 *Habet tamen Episcopus in Cathedralibus, & Collegiatis insignibus, non autem in alijs Ecclesiis.*
77 *Suppressionis formula, facta per Episcopum.*
78 *Vniones fiunt à Papa, quando non possunt fieri ab Ordinario.*
79 *Vnio facienda, de beneficio ad beneficium, non autem de beneficio ad non beneficium.*
80 *Et proponitur casus ex Notab. Cancell.*
81 *Suppressio beneficiorum, requirit consensum patronorum, etiam ecclesiasticorum.*
82 *Nec sufficit consensus maioris partis illorum, sed omnium, requiritur, aliàs non valet.*
83 *Imò non solum patronorum, sed omnium existentium in possessione iuris conferendi.*
84 *Vnire, an possit Episcopus Capitulo quando illius bona, & Capituli sunt communia.*
85 *Applicare non possunt Episcopi mensæ Capitulari fructus præbendarum suppressarum. Et quare num. 86.*
87 *Possunt tamen applicare vni præbendæ, vel singulis.*
88 *Capitulo, aliud si applicare, aliud verò singulis Canonicis, seù singulis de Capitulo.*
89 *Vnio facta ab Episcopo Cauen. mensæ Capitulari, declarata nulla per Sacram Congr. Concilij.*
90 *Quia Concilium non dat facultatem vniendi mensæ Capitulari, sed tenuibus præbendis singulorum Capitularium.*
91 *Supprimere potest Episcopus cum consensu Capituli, præbẽdam Dignitatem, aut Officium, & quomodo illius fructus distribuat, vel applicet.*
92 *Episcopus, quando etiam est Canonicus suæ Ecclesiæ, non potest authorizare in facto proprio, & quomodo hoc intelligendum.*
93 *Suppressio, & vnio, si de illarum validitate dubitetur, vel fiunt à principio à Papa, vel ab eodem confirmantur, ordinaria authoritate facta.*
94 *Et casus proponitur ex Notab. Cancell.*
95 *Suppressiones beneficiorum, vigore Concil. Trid. non possunt ab Episcopo fieri in mensibus reseruatis.*

Praxis Suppressionis Beneficiorum Ecclesiasticorum, eorumdemque fructuum applicatione.

CAPVT VIII.

SVpprimere, *& extinguere*, scilicet titulum, na-
turam, & essentiam prædictæ parochialis Ecclesiæ, in
Collegiatam erigendæ, ad effectum, illam, eidem Collegia-
tæ vniendi: quæ quidem suppressio, & extinctio fieri sem-
per consueuerunt, cum clausula, *sine alicuius præiudicio*, de
qua infra suo loco dicetur.
1 Hic sanè animaduertat non Curialis, frequentissimum
esse in Romana Curia, illiusquè Dataria, & Cancellaria
Apostolica, sermonem de huiusmodi beneficiorum suppres-
sionibus: quarè operæ prætium me facturum existimaui,
2 eos admonere, quòd plura in beneficialibus adsunt nomi-
na, nimirum, vnio annexio, incorporatio, suppressio,
extinctio, explicatio, & dismembratio; quæ diuersa
3 sunt inter se; quandoquidem nominum diuersitas, diuer-
4 sitatem rerum inducit, ac nomina debent rebus conuenire,
ad text. in leg. si idem, Cod. de Codicill. §. est aliud, ibi, *&
consequentia, institut. de donation. vbi glos. dat. concord. Bar-
tol. in leg. ex legato, versic. solum dico, quod sunt diuersa,
ff. de leg. 2. Mandos. super reg. 31. quæst. 5. num. 4. Hoed.
5 de incompat. benefic. part. 1. cap. 3. num. 3.* & hæc diuersitas
in prædictis nominibus, tripliciter considerari potest, nimi-
6 rum, Primò, quod suppressio, extinctio, & dismembratio,
valdè differunt ab vnionibus, annexionibus, incorporationi-
bus, & applicationibus. Secundò, quòd verbum, *dismem-
bratio*, valdè etiam differt ab alijs. Tertiò, quòd aliqua ex
prædictis nominibus, licèt consona videantur, nihilominus
habent aliquam dissonantiam; vndè vnio, nomen est gene-
7 rale, continetquè sub se suppressionem, & extinctionem,
tanquam requisita antecedentia: quarè dicendo, *vnionem*,
in suo amplo, & potiori significatu, intelligimus, etiam
suppressionem, & extinctionem, tanquàm antecedentia,
seù præambula ad vnionem perficiendam, *vulg. leg. ad rem
mobilem, ff. de procurat. leg. oratio, ff. de spons.* vt per *dicto
Mand. super reg. 12. quæst. 1. num. 3. idem Hoeda loco citato*
qui prædicta ex eodem *Mandos.* ad verbum transcripsit, ta-
cito authore, & vt ait idem *Mandos. loc. cit.* vnio continet
8 suppressionem, & extinctionem, sine quibus, ipsa vnio fieri
non potest: si enim sit vnio, in priori suo significatu, præ-
supponitur, quòd supprimatur, & extinguatur primum be-
neficium, & illius denominatio, prout patet ex præfata
formula huius erectionis parochialis Ecclesiæ in Collegiatã,
ex eo quòd, illud, quòd vnitur, sumit naturam illius, qui
fit vnio, vt suo loco dicemus. Quarè hoc modo species, seu
9 membra, vel requisita vnionis, erunt annexio, applicatio,
subiectio, & incorporatio: quæ quidem, inter se, valdè dif-
10 ferunt; namquè annexio, & applicatio minus operantur,
quàm subiectio: quia potest fieri vnio, applicatio, seù anne-
xio, & tamen non aderit subiectio; quia quodlibet beneficiũ,
siuè quælibet Dignitas, vel Cathedralis Ecclesia retinebit sua
iura, ac suas præeminentias. *idem Mandos. loc. cit.*
Hic autem notandum est ex eisdem verbis, *supprimere, &
extinguere*, in prædicta formula supplicationis appositis, quod
11 licèt nunquàm fieri debeat suppressio, nisi Ecclesiæ fructus
diminuti probentur, *vt in cap. ex parte, de constit. Felin.
in cap. constitutus, num. 1. de rescript. Seraphin. decision.*
1385. num. 1, nihilominus dari potest, etiam casus suppres-
12 sionis ad alium effectum, prout hic, videlicet, erigendi
Collegiatam Ecclesiam, quia ad huiusmodi suppressio-
13 nes faciendas, debet interuenire, aut necessitas, aut eui-
dens Ecclesiæ vtilitas, quorum vnum sufficit: & cum
14 erectio huiusmodi Collegiatæ Ecclesiæ, tendat in diuini
cultus augmentum, proinde, non modica vtilitas Eccle-
siæ exindè resultat; namque, vt ait, *Gratian. disceptat.
15 forens, capit. 819. num. 7.* in casu ibi proposito, valuit sup-
pressio duorum Canonicatuum, cum appareret, illam
fuisse factam ob honorem, & decorem Ecclesiæ Cathe-
dralis, in qua aderant solùm sexdecim Canonici, quibus
necesse erat, non sine dedecore, adimplere omnia mu-
nera spectantia ad Clericos, & alios in minoribus consti-
tutor: ideò rectè fuit facta suppressio dictorum Canoni-
catuum, ex quorum obuentionibus fierent quatuor por-
tiones distribuendæ inter quatuor Clericos, qui in Eccle-
sia inseruirent diuinis, & *num.* 10. ait, etiam, quod pas-
16 sim admittitur suppressio facta per Episcopum de Cano-
nicatu, cuius obuentiones deputauit ad fabricam, & vti-
litatem Ecclesiæ, seù ad alium pium vsum, & ibi alle-
gat *Imol. in cap. cum accessissent col. 9. in princip. vers. &
intellige, & versic. qua ratio cesset, quando non deberet, de con-
stitut. & Azor. institut. moral. part. 2. lib. 6. cap. 30. quæst.
15. in fin.*
20 Cęterum verò, cum extrà casum præsentis erectionis Col-
legiatæ Ecclesiæ, detur per Sedem Apostolicam aliud ge-
nus suppressionis beneficiorum, non incongruum visum est,
aliqua in medium afferre, quæ quotidie in Romana Curia
occurrunt in praxi.
17 Ac propterea præmittendum est, quòd licèt, etiam
ipsæ præbendæ possint ex causa, supprimi, & extingui,
vt in casu, *Concil. Tridentini session. 24. capit. 15. de re-
format.* per quod libera est Episcopo attributa facultas in ca-
sibus inibi, expressis, supprimendi, ita vt per dictam sup-
18 pressionem, extinguatur beneficium, & desinat esse tale;
cum videlicet in aliqua Ecclesia supprimitur Dignitas;
vel aliqua præbenda, seù illarum numerus minuitur; vt
est *text. in dicto capit. cum accessissent, de constitut.* & huius-
19 modi suppressio fieri possit ab Episcopo ex iusta causa.
vt supra dictum est, cum consensu tamen Capituli, vt
per *DD. in dicto capit. cum accessissent*, & constat *ex dicto
Concilio dicto capit.* 25. vbi quod in Ecclesijs Cathedrali-
bus, & Collegiatis insignibus, vbi frequentes, adeoquè
tenues sunt præbendæ, simul cum distributionibus quo-
tidianis, vt pro sustinendo decenti Canonicorum gradu,
pro loci, & personarum qualitate, non sufficiant, liceat
Episcopo, cum consensu Capituli, vel aliquot simplicia be-
neficia, non tamen regularia, vnire: vel si hac ratione pro-
uideri non possit, aliquibus ex ijs suppressis, cum patrono-
rum consensu, sic de iure patronatus laicorum sint, quo-
rum fructus, & prouentus reliquarum præbendarum di-
stributionibus quotidianis applicentur, eas ad pauciorem nu-
merum reducere, &c.
Nihilominus pro hac nostra praxi omittendum minimè
duximus, quod etsi Episcopus, etiam ex vi prædicti Con-
cilij, & in casibus ibi expressis, possit supprimere, & extin-
guere præbendas beneficiales, vt dictum est, tamen sæpissi-
mè occurrit, huiusmodi suppressiones, & extinctiones, fa-
cillimo negocio inficiari: proindequè ad Summum Pontifi-
cem, pro illarum maiori subsistentia, recursum haberi vide-
mus; cum tanquam minus legitimè ab Ordinario factæ, nul-
lo modo valeant sustineri, quod quidem exemplificari potest
in casu *Cavaler. decis.* 439. in qua cum in Ecclesia Collegiata
21 Terræ Noiæ, adessent viginti sex Canonicatus, quorum
quinquè, Archiepiscopus Baren. sub die 10. Februarij 1612.
suppressit, sub prætextu tenuitatis, & insufficientiæ, ad su-
stentandum Canonicos, secundum gradum condecentem, &
qualitatem Ecclesiæ, loci, & personarum, iuxtà prædictam
Concilij dispositionem, eorumquè redditus applicauit distri-
butionibus quotidianis aliorum Canonicorum, succedente
obitu possidentium huiusmodi Canonicatus suppressos, &
cum quidam alij prætenderent, dictam suppressionem esse
inualidam, obtinuerunt de iis à Sede Apostolica prouideri:
causaquè in Rota commissa, fuit dubitatum, an constaret de
inualiditate suppressionis, & fuit responsum, suppressionem
esse inualidam, nam, aut Archiepiscopus eam fecit authorita-
te ordinaria, quàm habet de iure communi, & visum fuit,
non posse sustineri, stante defectu causæ, & solemnitatis, quę
duo requiruntur, sicut in alienatione bonorum Ecclesię: cum
suppressio sit quędam species alienationis: nam Episcopus
priuatur per eam, iure vlterius conferendi beneficia suppres-
sa: causa autem debet esse necessitas, vel euidens Ecclesię vti-
litas; quæ quidem causa non fuit probata, nec allegata tenui-
tas fructuum prębendarum, videbatur sufficiens: cum antea,
per plures annos, adfuisset numerus viginti trium Canonico-
rum: qui, cum postea fuisset reductus ad numerum sexdecim
suppressis septè Canonicatibus, fuit postea de anno 1488. di-
cta suppressio reuocata, & reductus numerus ad pristinũ sta-
tũ. Necnon dictũ fuit etiã deficere solemnitatem, de iure cõ-

muni

muni requisitam, videlicet consensum Capituli Ecclesiæ
Cathedralis, iuxtà *tex. in Clement. 2. de rebus Eccles. non
alien.* cùm alijs adductis per *Rebuff. ad regul. de vnion. glos.*
11. *num.* 2. sicut etiam nec valida erat prædicta suppressio
vigore prædicti *Concilij Tridentini session.* 24. *capit.* 15.
quandoqnidem, licet appareret facta eo prætextu, & cum
ennnciatiua omnium ferè requisitorum à prędicto Cun-
cilio, & applicatio facta esset distributinnibus quotidianis
aliarum præbendarum, non autem mensæ Capirulari, quo
casu potuerat Capitulum Collegiatæ consentire; quia
non agebatur de vtilitate, & interesse mensæ Capitularis,
sed singulorum præbendatorum, & Collegiata, de qua
agebatur, erat insignis, nihilominus fuir in Rutam du-
bitatum, An in terminis Concilij sufficeret consensus Ca-
pituli Collegiatæ, cuius Canonicatus suppressi fuerant;
eum videretur requiri consensus Capiruli Ecclesiæ Cathe-
dralis, vt *in dicta Clementin.* 2. quia Capitulum Cathedra-
lis, videtur esse propriè Capitulum Episcopi, non autem
aliarum Ecclesiarum Collegiatarum, super quo ramen ni-
hil fuit firmatum. Insuper fuit dictum, suppressionem
permitti à Concilio in subsidium beneficiorum simplicium;
quę quidem causa penuriæ beneficiorum prædictorum non
fuit in dicta suppressione, expressa, & nihilominns daba-
tur fumus, quòd aderant alia beneficia simplicia. Præte-
22 rea, fuisse adhibendam causę cognitionem, & formiter
probandam causam suppressionis, & de hoc non esse Epis-
23 copo, id enuncianti, credendum, per illam regulam, quòd
in ijs, quæ sine certa causa fieri nequeunt, non creditur ge-
24 renti actum circa interuentum causæ, *ex doctr. Bartol. in
l. si fortè, ff. de castr. pecul. Decian. in cap. quæ in Ecclesia-
rum, num.* 130. *versic. & ex istis rationibus de constit.* Quàm
quidem decisionem, cum in facti contingentia, audiuerim
pluries allegatam, tàm in Vrbe, quam in extra eam, tan-
qoàm in hoc casu, apprimè notabilem, visum fuit, quasi ad
verbum hic transcribere.

Ex qua quidem decisione, *versic. Nihilominus*, notan-
dum est, fuisse alias per Sacram Congregationem Conci-
25 lij declaratum, quòd Canonicatuum alicuius Ecclesiæ
Collegiatæ, suppressio, vt ritè per Episcopum fiat obte-
nuitatem fructuum, debet, vltra consensum Capituli Col-
legiatæ, interuenire consensus Capituli Cathedralis, ita
26 vt suppressio, & vnio factæ sine huiusmodi consensibus,
27 sint pro iure nullæ; de quibus debet legitimæ constare, nec
sufficit, vt ab Episcopo enuncientur; vt in vna *Tropien.
primo Septembris* 1618. *teste Barbos. in collect. bull. verbo,
Canonicatus*: quæ quidem declaratio loquitur de suppres-
28 sione, & vnione (quia fraternizat vnio cum materia
suppressionis in requisitis necessariis, & præcipuè in ne-
cessitate causæ in Ordinario) ac etiam de consensu Capi-
tuli adhibendo in suppressione, quæ fit ab Ordinario; si
29 etenim fieret à Papa, huiusmodi consensus minimè requi-
ritur, & aliàs fuit in vna *Anconitan. Terrarum coram Se-
raphin.* resolutum, quòd in alienatione, consensus Capi-
30 pituli, non requiritur, vti personæ interesse habentis, sed
solum tanquam solemnitas: vnde stante commissione,
Si in euidentem, cum clausula, *Vocatis vocandis*, ad alie-
nandas terras mensæ Episcopalis, separatæ à mensa Capitu-
li, hoc casu sufficit, vt Episcopus vendat, & Capitulum
31 non est vocandum, nam dicta clausula videtur intelligen-
da de his, quæ pro solemnitate adhibentur: quia autho-
32 ritas Papæ adhibetur vt suppleat omnes solemnitates, quàm
Seraphin. decisionem refert *Garc. de benefic. part.* 12. *capit.* 2.
num. 165.

Quo verò ad probationem causæ suppressionis, prout
dicitur in prædicta *Caualer. decisione*, debet causa, ob
quam facta est huiusmodi suppressio, legitimè, & ple-
33 nè probari; ita vt, si allegetur diminutio redditnum,
34 quæ est potissima ratio reducendi, & supprimendi bene-
ficia, non solùm debet constare de tali diminutione, verum
etiam erit probandum, quòd ista diminutio consideretur
35 respectu quantitatis dotis assignatæ à principio erectio-
nis Canonicatus, seù alterius beneficij, quæ præsumitur
36 fuisse congrua, & sufficiens pro oneribus incumbentibus,
& alijs necessarijs, *capit. nemo, de consecrat. distinct.* 1. *Cal-
der. consil.* 10. *post med. versic. pro parte contraria, de probat.
Caputaq. decis.* 62. *p.* 1. *Grat. discept. for. cap.* 819. *nu.* 5. *Ludouis.
decis.* 483. *num.* 5.

Est nihilominus, ex eodem *Grat. loco citato* notandum,
circa eandem causæ probationem, quod quando illa est
37 notoria, & per se patet, non indiget alia probatione;
cum habeatur pro probata, sufficitquè, quòd fuerit in
suppressione talis causa allegata, & expressa; quamuis alias
38 dicta expressio requiretur: cum notorium habeat vim ex-
39 pressionis, & idem operetur, quòd ipsa expressio, *Innocen.
in capit. primo de offic. Vicar. & Felin. in capit. cum ordi-
nem* 6. *in* 5. *declarat. de rescription. Surdus consilio* 324.
num. 6. *lib.* 3.

Sicut pari modo, dicendum est, de consensu Capituli in
huiusmodi suppressione, qui pro illius validitate, etiam
ad præscriptum prædicti Concilij, est omnino adhibendus
40 copulatiuè, cum legitima causa, quando suppressio fit
authoritate ordinaria; aliàs autem redditur nulla, vt in
41 *capit. ex parte de constit. & in dicto cap. cum accessissent*, *vbi
Abbas num.* 4. *&* 9. *Garc. de Benefic. parte* 2. *capit.* 1. *numer.*
1. *&* 2. Verum est tamen, quod, vbi tantum temporis ef-
42 fluxerit, quòd faciat præsumere solemnitates actui à iure
requisitas, præsupponitur, huiusmodi consensum interue-
nisse, *idem Felin. in capit. Albericus num.* 4. *de test. Bursat.
consil.* 424. *lib.* 4. *Menochius præsumption.* 75. *num.* 24. *lib.* 2.
quia licèt non præsumatur, nisi probetur, *idem Felinus in
capit. sicut, de re iudic. num.* 26. *Boer. decision.* 345. *num.* 5.
tamen ex temporis diuturnitate, præsumitur interuenisse,
etiam non enunciatus in suppressione, quatenus lapsum
43 fuerit tempus triginta annorum, *idem Felin. dicto num.* 4.
cap. illud, num. 6. *de præsumpt. Alciat. eodem tractat. reg.* 3.
præsumption. 10. *Bursatt. dicto consil.* 424. & alij quos refert
idem Garc. dicta part. 12. *capit.* 2. *num.* 178. qui dicunt, quod
44 quando agitur de graui præiudicio alterius, præsumitur so-
lemnitas non enunciata, ex lapsu non minoris temporis tri-
ginta annorum, & in proprijs terminis; quòd Ecclesiæ vnio
de consensu Episcopi, & Capituli ex diuturnitate temporis
facta præsumatur, voluerunt, *Alexand. consil.* 219. *coln.* 3.
*in fin. versic. corroborantur, per text. in lege si filius Cod. de
petit. hæredit. & alij* relati *per Hoied. de incompatib. bene-
fic. par.* 2. *capit.* 3. *num.* 9. *versic. sed vtrum huiusmodi con-
sensus.*

Aliàs autem, vbi nec consensus ipse interuenerit, neque
interuenisse præsumitur, nulla prorsus erit huiusmodi sup-
pressio, ex supradictis, quoties constet de existentia bene-
ficij sic suppressi, vt in casu suppressionis beneficij Sancti
Nicostrati Alerien. diœcesis coram Vbaldo, cuius decisio-
nem vidi manuscriptam, nondum impressam; in qua dici-
tur, quòd in primis, & ante omnia, in huiusmodi suppres-
sionibus debet constare de statu collatiuo talis beneficij, vt
45 ipsa suppressio possit subsistere; quia nisi probetur illius exi-
46 stentia, ex eo, quòd fuerit, etiam fuerit beneficium nulli-
ter erectum, poterit talis erectio absquè solemnitate reuo-
cari: quinimò hoc pertinet ad officium Superioris, vt ait,
Compostell. in capit. cum M. Ferrariensis num. 5. *de constit.*
quòd secùs esset, si existentia huiusmodi beneficij probaretur,
nempè, quòd per plures vices collatum fuisset. Nec refert,
quòd non constet, à quo beneficium fuerit erectum: quia suf-
ficit, quòd si in rerum natura, & in statu collatiuo per aliquas
collationes, suos sortitas effectus, pro sufficienti statu, ad su-
stinendam collationem: quando beneficium, quòd præsuppo-
nitur suppressum fuit impetratum tanquam in statu collati-
47 uo existens, ex quo suppressio illum præsupponit: quia be-
48 neficia præsumuntur perpetua, & collatiua, *Gonzal. in reg.*
8. *glos.* 5. *num.* 50. *cum seqq. Lara de anniuers. & Capel. lib.*
2. *capit.* 1. *num.* 58. *& seq.* & fuit dictum in vna *Elnens.
beneficij* 7. *February* 1630. *coram Merlino*; imò quando Or-
dinarius esset in quasi possessione conferendi, vel ad alterius
49 præsentationem, instituendi, tunc ratione quasi possessionis,
præsumitur beneficium ecclesiasticum, cum debita solemni-
tate creatum; quòd est vnum ex necessarijs requisitis ad es-
sentiam beneficij, *idem Gonz. dicta glos.* 5. *num.* 11. & dixi-
50 mus aliàs ex collationibus enim, siuè Apostolica, siuè ordi-
naria authoritate factis, satis, probatum dicitur quòd benefi-
cium erectum fuerit à principio, vt esset perpetuum, & in
statu collatiuo.

51 Quinimmò, satis esset vnica collatio, vt probetur vltimus
status beneficij, iuxtà notata *in c. cum de beneficio, de præb. in*
52 6. nec status antecedens probetur contrarius vltimo statui, vt
fuit resolutum in vna *Marsicen. Vnionis* 12. *Iuny coram Coc-
cino Decano inter impressas part. secunda recent. decision.* 737.
vbi num. sexto quod in dubio attenditur vltimus status.
53 Secùs autem quando constat de veritate in contrarium; ac
proindè, cum in *dicta decision.* ageretur de quodam benefi-

cio vnito, licet vltimus status, fuerat de libero, attamen collatio fuit nulla ipso iure: quia, cum per vnionem beneficij, titulus esset extinctus, non erat attendendus, sed anterior, tanquàm de vnito; & in proposito videnda est omnino dicta decisio, vbi circa vltimum statum beneficii ponitur optima distinctio præter ea, quæ nos alias circa hoc diximus superiori, *cap. 6. num. 309.* Cæterum autem, si probetur collatio talis beneficii, facta ab Ordinario, præsumi debet in dubio etiam approbata illius fundatio, tanquam necessarium antecedens.

Et cum alias in simili causa, ageretur in Sacro Rotæ Auditorio, quid sentiendum de validitate, aut inualiditate suppressionis quorundam beneficiorum Confratrantiæ supranumerariæ, nuncupatorum, in parochiali Ecclesia Sancti Archangeli de Armenia Neapolitan. ex eo, quod Dom. Andreas Campanilis à Sede Apostolica impetrauerat vnam ex dictis Confratrantiis erectis a bon. mem. Annibale de Capua, tunc Archiepiscopo Neapolitano, tanquàm vacantem per deuolutionem, dabant cæteri beneficiati, Confratres nuncupati, de inualiditate dictæ impetrationis; ex eo, quod prædictæ Confratrantiæ supranumerariæ fuerant suppressæ per bon. mem. Cardinalem de Aquauiua, similiter Archiepiscopum Neapolitanum: & pro fundamento validitatis suppressionis, allegabant, quod huiusmodi beneficia, tanquam supranumeraria, erant creata ab Archiepiscopo, propter excrescentiam fructuum, quæ tamen nunquam adfuit: ex eo quod illæ semper habuerant tenuissimos redditus: necnon quia non agebatur de suppressione formali alicuius beneficij legitimè erecti in titulum collatiuum, sed Cardinalis prædictus reuocauerat tantum erectionem factam absquè aliqua causa de beneficio supranumerario: cùm non adesset super excrescentia fructuum vt dictum est: ac proinde, cum ageretur de beneficio supranumerario, & fructus essent tenues, nulla solemnitas requirebatur; nam Archiepiscopus, nihil aliud fecit, quam declarare id, quòd iure fuerat inductum, vt per *Imol. in dicto cap. cum M. Ferrariensis de constit.* præsertim cum certus numerus beneficiatorum non fuerat fractus, nec ampliatus, sed semper beneficium, de qua agebatur, fuerat supranumerarium, nec censebatur facta erectio perpetua, sed ad vitam prouisi, vt per *Ioan. Andr. in dicto cap. cum M. Ferrariensis, num. 11.*

Nihilominus pro dicto Andrea prouiso Apostolico, fuit adductum, quòd talis suppressio, nullo pacto potuisset subsistere; quandoquidem pro illa sustinenda, requiritur causa formiter probanda: cum neque credatur assertioni Episcopi, sed debent interuenire, etiam solemnitates a iure requisitæ, vt per *Cæsar. de Graff. decis. an. 1. de reb. eccles. non alien.* quia non creditur Ordinario, nisi quando agitur
54 de suppressione antea facta, & in Visitatione enunciata, ex *decis. Caual. 439. num. 4. & seqq.* & fuit tentum in vna *Trinentin. Vnionis coram Queipo*, vel quando est enunciata causa in specie, & non in genere, vt in eadem *Trinentin.* quia, cum suppressio tendat ad diminutionem diuini cultus, non potest Ordinarius supprimere sine causa, *idem Ludouis. decis. 483. & ibi Addit. nu. 8.*

Quòd ad huiusmodi suppressionis validitatem non aderat causa, satis, superquè apparebat ex decreto Visitationis pro huiusmodi suppressione, quòd tale erat, videlicet, *Viso supplici libello Confratrum Congregationis Ecclesiæ S. Archangeli Armeniorum, per Illustrissimum Dominum fuit prouisum, & decretum, Confratantias, quæ reperiuntur in dicto Collegio supra numerum, cum eas vacare contigerit, esse extinguendas, & supprimendas, prout præsenti decreto eas ex nunc, prout ex tunc supprimi, & extingui mandatur.* Et sic pro huiusmodi suppressione, non adducitur causa, aut solemnitas, cum vtraquè interuenire deberet, ex *iuribus supra allegatis*.

Nequè interuenit consensus Capituli, prout omninò interuenire debeat, pro solemnitate, vt supra diximus, *Monet. de comm. ut. vltim. volunt. cap. 12. quæst. 6. nu. 115. Caualer. d. decis. 439.*

Quatenus autem, per cæteros Confratres allegaretur, adesse consensum Capituli, seù Congregationis Confratrum prædictæ Ecclesiæ Sancti Archangeli, ex quo ipsi institerunt penès Archiepiscopum pro huiusmodi suppressione, vt patet in principio præfati decreti, dum dicit, *Visa supplici libello, &c.* ac propterea, id referri debeat ad validum consensum, qui in huiusmodi suppressionibus, requiritur, id nihil prorsus refragari patet, vt in prędicta *decis. Caualer. 439. num. 4. versic. Nihilominus*, nam in suppressione ibi contenta, dicitur, non sufficere consensum Capituli Collegiatæ, cuius Canonicatus suppressi fuerant, sed requiritur consensus Capituli Ecclesię Cathedralis; quia Capitulum Cathedralis videtur esse propriè Capitulum Episcopi, sicut iam supra dictū est. Igitur, tanto minus operatur consensus cæterorum Confratrum prędictæ Ecclesiæ S. Archangeli.

Quinimmò, ad exuberantiam, fuit adductum, quod, etiam sit adesset causa, & solemnitas nequè talis suppressio valeret; cum resultaret ad fauorem Archiepiscopi; qui in re propria, non poterat authorizare hanc suppressionem, per *text. in Clemen. vn. de reb. eccles. non alien. Rot. decis. 133. num. 1. p. 2. diuers.* ex quo Archiepiscopus est Abbas, & Rector prædictę parochialis Ecclesiæ, & tanquàm talis habet duas portiones ex fructibus suppressis: quarè in hoc casu oportebat, huiusmodi suppressionem fieri a Papa, cui tantum datum est, sup-
55 plere omnes defectus, qui in huiusmodi suppressione possent interuenire: vt etiam tenuit, *Rota in vna Perusin. beneficij 4. Iulij 1610. coram Penia.*

Quibus sic stantibus, non poterat Ordinatius, nequè iure ordinario, nequè vigore Concilij Tridentini facere huiusmodi suppressionem, nam quoad Concilium *sess. 24. cap. 15.*
56 *de refor.* non habet locum, nisi in Cathedralibus, vel Collegiatis insignibus; & tunc nequè valet vnio, seù suppressio, nisi ex necessitate, & dummodò non fiat mensæ, seù massæ, *idem Caualer. d. decis. 439.* quandoquidem clarum est, vnione fieri non posse, nisi distributiuè, non autem
57 mensæ Capitulari, nam hoc modo non sustinetur, *Gonzal. glos. 37. num. 25. Rot. decis. 565. par. 2. recent.* quod tamen est intelligendum, quando vnio fit per Ordinarium, sine authoritate Papæ; tunc enim omninò corruit ex defectu potestatis, vt in *dicta decis. 565.* quarè, secùs est, quandò vnio ipsa fit Apostolica authoritate: quia tunc erit omninò valida, *Garc. de benef. d. par. 12. cap. 2. §. 2. num. 168.* & alij relati in vna *Fereiran. Vnionis penes Rub. decis. 196. num. 2 & 3. tomo 2.* In proposito autem præsensæ Confratrantiæ supernumerariæ suppressionis, emanauit Sacrę Rotę decisio, tenoris sequentis, videlicet.

Neapolitan. Beneficij. Die Mercurij 15. Decembris 1538.
coram R. P. Domino Queipo.

Causa pluries proposita, & maturè discussa, censuerunt Domini, gratiam Andreæ Campanilis esse iustificatam: nam de existentia Confratrantiæ, seù beneficij controuersi, in Ecclesia parochiali Sancti Archangeli de Armeniia de anno 1606. & 1607. quæ in primis iustificari debet, *Garc. de benef. par. 1. cap. 2. num. 629. Seraph. decis. 1095. num. 2.* constat ex quatuor testibus, de quibus in summario Andreæ, num. 2. quæ coadiuuatur ex tribus prouisionibus factis de supradicta Confratrantia, quæ per necesse præsupponunt illius existentiam ex latè deductis in *Elnen. Beneficij 7. February 1630. cor. R. P. D. meo Merlino*, & notarunt *Gonz. super reg. 8. glos. 5. n. 20. & Garc. vbi supra et num.* 102.

Obitus Bartholomæi, per quem fuit Andreas prouisus, de mense Augusti 1607. iustificatur, tum ex tribus testibus, *vt in d. summ. num.* 4. qui illius funeri interfuerunt, & mortuum viderunt, *Gregor. decis. 37. num. 3. & decis. 78. num. 1.* tum etiam ex confessione partis aduersæ D. meus *Coccinus decis. 145. num. 2.*

Quòd dicta Confratrantia non requirat personalem residentiam, probatur ex iuris præsumptione, *Greg. decis. 108. num. 2. Rot. decis. 699. n. 3. p. 2. recent.* ac etiam ex testibus, qui dantur in Summ. Andreæ nu. 6. & 9.

Valor Confratrantiæ, quòd non excedat ducatos de Camera 24. probatur per quatuor testes in d. summ. nu. 7. quorum aliquid de certa scientia, reliqui verò de publica voce, & fama deponunt, quæ probatio pro iustificatione valoris, sufficiens est *Rot. decis. 82. & decis. 428. num. 4. coram Reuerendissimo D. Coccino*, cum ad illum probandum non requiratur probatio ita exacta, sed sufficit semiplena, & de communi reputatione, & fama, *Aegid. Bellam. decis. 674. Verall. decision. 277. num. 7. par. 1. & decis. 78. num. 4. par. 2. & decis. 49. num. 3. & 5. par. 3.* & fuit resolutum in *Pampilonen. Parochialis de Sanguesa 4. Iul. 1608. coram Ortemberge, & coram bo. m. Manzaneae in Vicon. Parochialis 4. Iulij 1612.*

Prout

Prout etiam valor Canonicatus, quem obtinet Andreas in Ecclesias Amalphitan. quòd non excedat ducat. 24. probatur per testes de publica voce, & fama: & tamen Rota in iustificatione valoris obtentorum semiplena, & qualiquali probatione contentatur, *Gregor. decision. 89. num. 6. & decis. 490. nu. 2.*

Denique, quòd Andreas habeat ius ad Canonicatum prędictum, & si oriundus à Ciuitate Scalen. probant testes in dicto suo summ. 10. & 11.

Contra quæ, duo præcipuè, quia reliqua per Dominos non fuerunt habita in consideratione) opponebantur per presbyteros dictæ Ecclesiæ S. Archangeli, Primò, quòd reseruatio non intret, nec iustificari potest, quia Archiepiscopus erat Cardinalis, & habeat indultum, qui proptereà excipitur in regula de mense, quando Andreas fuit prouisus de dicta Confratrantia, Secundo, quòd dicta Confratrantia superanmeria, fuit per bon. mem. Cardinalem Acquauiua de anno 1606. suppressa, & sic per dictam suppressionem, extincta; ita vt de cætero, illius vacatio dari nequeat; nam Ordinarius, etiam sine solemnitatibus potuit ex officiò, sua ordinaria authoritate, illam facere, secundum *Compostellan. in capit. cum M. num. 5. versic. ergo ad officium Superioris de constit.* quasi propriè non sit suppressio, sed reuocatio erectionis factæ absquè vlla authoritate.

Et quoad primum, placuit responsio data per informantes pro Andręa, quòd licèt verum sit, quòd regula de mense operetur contra Cardinalem, qui habet indultum, attamen in pręsenti, Andreas capit beneficium tanquam deuolutum, quæ deuolutio habet locum, etiam contra Cardinalem indultarium, qui prætextu ignorantiæ inualiditatis suppressionis excusari non valet; cum ista sit ignorantia iuris, quæ, vt notum est, non excusat, *ex vulgar.* præcipuè, quia dicti Cardinali; tanquàm Ordinario, incumbebat se informare, & perquirere statum, & qualitates beneficiorum, & vniones, & suppressiones, ex dispositione *Concil. Trid. session. 6. cap. 7. de reform.* examinare. Et Andreas, ex clausula, *siuè præmisso, siuè alio quouis modò*, quæ, vt intret, sufficit saltem de facto iustificare reseruationem, nempè, quòd aliàs mensis narratus esset reseruatus, & quod in eo contigerit vacatio ex traditis per *Gonzales super reg. 8. glos. 15. num. 86.* & cum vacatio fuerit in mense Augusti, & beneficium ad Papam deuolutum, potuit sumere vacationem, tanquàm de deuoluto, quæ ex lapsus temporis à die vacationis censetur de facto iustificata, secundum *tex. in cap. 2. dilectus, & cap. postulastis, de concess. præb. Rota in Mediolanen. beneficij 5. Iunij 1596. coram bon. mem. Cardinali Pamphilio.* Nec aduersantur Andreæ, verba suæ prouisionis, ibi *Dummodo prouisio ad nos hac vice pertineat*; quia non restringuntur ad modum vacationis expressum, sed omnes modos capiunt ea *Seraph. decis. 755. & decis. 764.*

Quòd verò ad secundum, in quo valdè presbyteri insistebant, fuit per Dominos responsum, de existentia beneficij, seù Confratrantiæ supranumerariæ, de qua agitur, in statuto collatiuo, non posse dubitari. Constat enim, Confratrantiam prædictam obtinuisse Iulium Gagliardum, & per illius obitum, collatam ab Ordinario Ioan. Baptistæ della Porta de anno 1580. à quo ex causa resignationis peruenerit in Bartholomæum de Leo anno 1594. quæ Confratrantiæ enunciantur supranumerarię in Visitationibus anni 1585. & 1606. omnes effectum sortitæ, vt constat ex nouo summario Andreæ num. 1. 2. 3. & 4. per successiuam vacationem per obitum, & resignationem prædictorum, iuxtà *consil. Oldrad. 229. num. 2.* & cum per obitum Bartholomæi sit prouisus. Andreas, negari non potest, quin appareat de vltimo statu collatiuo, qui in hac materia iustificationis, semper attenditur. *Calder. cons. 23. de præb. Ferret. consil. 132. num. 10. Put. decis. 206. lib. 1. Seraph. decis. 1219.* & fuit resolutum in *Meten. Canonicatus 23. Iun. 1617. coram bon. mem. Manzanedo*, prę sertim cum non doceatur de statu contrario anteriori, & quòd effluxerunt anni 46. necessarij ad imitationem status beneficij. *cap. cum de benefic. de præb. in 6. Rota decis. 308. nu. 4. p. 1. & decis. 737. num. 3. par. 2. recent. Gregor. decision. 77. & ibi Addit. nu. 12.* cum in præallegata *Elnens. Beneficij, & in Placentin. Archipresbyteratus 17. Martij 1623. coram R. P. D. meo Petrouano.*

Ex quo fundamento visum fuit Dominis, corruere suppressionem allegatam; cum illa legatur facta sinè solemnitatibus de iure, & per Tridentinum requisitis ex latè traditis coram me in *Trinentin. beneficij* 28. *Maii 1629. per totum Gregor. decis. 483.* & ibi latè *Add.* nempè sine causa, euidenti vtilitate, vel vrgente necessitate Ecclesiæ, ac etiam sine consensu Capituli Cathedralis, ex quibus redditur notoriè nulla, & inualida, ex supra traditis.

Non obstat *Compostellan. loco supra allegato*, quia non procedit in præsenti; cum Confratrantia ista reperiatur ab Ordinario collata, & sic præsumi debet in necessarium antecedens, per eundem approbata, & fundata, vt considerat *Gonz. super reg. 8. glos. 5. num. 4.* & consequenter, quod fuerit in erecta in titulum perpetui simplicis beneficij, prout de iure præsumitur; proptereà in illius suppressione erat seruanda forma, quæ requiritur in vnione beneficij perpetui, & collatiui, quale reperiebatur tempore suppressionis prædicta Confratrantia.

Et ita resolutum vtraque parte informante.

Verùm pro hac praxi nouerint Romanæ Curiæ Tyrones,
quòd cum inter cætera, quę reddunt nullam suppressio-
nem, ordinaria authoritate factam, sit defectus consen-
sus Capituli, vt patet ex supradicta decisione: proinde
(sicut etiam ex alijs causis) frequentissimus fit recursus ad
Summum Pontificem pro huiusmodi suppressionibus impe-
trandis: quia sicut iam aliàs dictum est, requiritur causa,
necnon solemnitas, sicut in alienatione rerum Ecclesiæ,
iuxtà *Extrauag. Ambitiosa de rebus eccles. non alienat.* quæ
quidem causa solet frequentior esse redditum diminutio,
ex iuribus aliàs allegatis, & omninò debet probari, cum
58 habeat iuris præsumptionem in contrarium: præsumuntur,
vt fuit dictum in vna *Calaguritan. de Iocano 9. Aprilis 1602.*
59 *coram Seraphino*, in qua, etiam dicitur, quòd beneficia,
de sui natura, præsumuntur congrua, vt *in capit. nemo,*
de consecrat. distinct. 1. Caputaq. decisio. 62. num. 1. parte 1.
60 quia diminutio fructuum probari debet respectu quantita-
tis assignatæ à principio erectionis beneficij: ex quo, tan-
to tempore, beneficiati fuerunt contenti ea portione, &
quantitate, & in dubium debet fieri interpretatio ad fauo-
rem cultus diuini, vt fuit dictum in vna *Calaguritan. Por-*
tionis de Narbasa coram Penia 3. Iulij 1589. Rota decis. 316.
num. 2. par. 3. recent. in qua, licet pro causa suppressionis,
fuerit allegatum, quòd redditus fuerit diminuti: ex eo quòd
fuerit grassata contagiosa luès, ob quàm 700. homines pe-
rierint, & ob id fuerunt diminutæ non solùm oblationes fi-
delium, propter infrequentiam populi, sed etiam decimæ,
Capitulo præstari solitæ, quia nonnulli agri remanserunt
inculti; & tamen de ista allegata fructuum diminutione,
nulla habita fuit ratio per eandem Rotam: quia, licet tot
homines defecerint, tamen diminutio, occasione pestis non
61 fuit perpetua, prout requiritur in huiusmodi suppressioni-
bus, sed transitoria, quia cursu temporis, locus potest in-
colis repleri, & terræ possunt per colonos aliundè euocan-
dos, arari, & coli, vt in *dicta decis. 316. num. 3.*

Hoc autem, quoad causam, quæ debet verificari, prout superius dictum est: quo verò ad solemnitatem, scilicet, consensum Capituli, ad id requisitum, nullus à Papa potest illum supplere, vt etiam dixi, *Abb. consil. 41. num. 3. lib. 1. Rota decision. 65. num. 1. & decis. 178. num. 2. par. 2. diuers.* ac proptereà, quòd non potest Episcopus, supplet Papa, cuius authoritas proptereà adhibetur, non quia ipse curat de istis solemnitatibus, sed tantum de vtilitate Ecclesiæ, *Seraphin. decis. 338. num. 4.* quamuis ista supprimendi facultas sit per *dicto Concil. Trident.* concessa Ordinario, cui in hac parte, est aliàs plurimùm deferendum, etiam de iure communi, ad tradita per *Rebuff. de congreg. num. 68. & 69. Surdus de aliment. titulo 4. quæstion. 23. num. 43. & seq.*

Pro huius quidem suppressionis theorica, adest notabilis, *textus in capit. final. de verborum signific.* vbi, cum Episcopus, & Capitulum Xantonen. Gregorio Nono insinuassent, quòd quadragenarius numerus Canonicorum institutus in eorum Ecclesia, non poterat obseruari, ex eo, quia non sufficiebant Ecclesiæ facultates, eis dederat in mandatis, vt Canonicorum, & præbendarum numerum, iuxtà facultates Ecclesiæ moderando, statuerent: quia tamen compertum erat, prædictas facultates, à tempore statuti oumeti, adeò excreuisse, quòd absque mutilatione præbendarum maior haberi potuisset numerus, fuit quæsitum proppterea ab eodem Gregorio, an per *moderationis* verbum, eundem numerum augmentare, vel minuere deberent, qui mandauit Decano, & Sacristæ Engalismen.

quatenus, si verè non essent minutæ præbendæ, cum moderatio locum non haberet, ipsarum, & Canonicorum numerum dimitteret in eodem statu, in quo erat, &c.

Vndè ex hoc textu, satis liquet de diminutione fructuum debere constare, aliàs huiusmodi suppressionem sibi locum vendicare non posse. Vndè secùs, quando de dicta fructuum diminutione constaret.

Sanè, ex theorica supradicta desumitur, quòd fuit ad praxim deductum per Capitulum, & canonicos huius Metropolitanæ Ecclesiæ Neapolitan. cuius Canonicorum numerus erat pariter quadragenarius; ac cum plurimum expediuisset, illos ad minorem numerum reduci ex eadem causa, in eodem textu expressa, fuit per Gregorium XIII. fælic. record. præuia suppressione decem Canonicatuum,
62 ac etiam vnione nonnullorum beneficiorum simplicium ad numerum triginta Canonicatuum totidemquè præbendarum, redactus; prout hodie reperitur: vt ex litteris Apostolicis ipsius Gregorij, tenoris sequentis videlicet.

G*Regorius Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Ex debito pastoralis officij, &c. Dudum, &c.* (narratur status Canonicatuum suppressorum, ac beneficiorum simplicium, & sequitur, vt infra.) *Et sicut exhibita nobis nuper pro parte dilectorum filiorum Capituli dictæ maioris Ecclesiæ, petitio continebat, licèt ipsa maior Ecclesia, inter cæteras etiam Metropol. Regni Neapolit. Ecclesias præcipua esse dignoscatur, & quampluribus Dei ministris, quibus abundè referta existit, sūmoperè decoretur, ac ad illius ornatum, atq; decorem, insigne Capitulum Canonicorū spectatæ fidei, probitatisquè virorum ibidem existat, ac decens, apprimeq; necessariū videatur, fore tamen Canonici maioris Ecclesiæ huiusmodi, qui numero Quadraginta existūt, & quorum quatuordecim præbendati dicuntur, & præter quandam cōmunis mensæ Capitularis dictæ maioris Ecclesiæ portionem, etiam aliàs aliquas præbendas distinctas, habent; reliqui verò vigintisex, simplices nuncupantur, & præbendis carent, aliquas tamen distributiones per Canonicos diuinis officijs interessentibus duntaxat, dietim, & annuatim lucrifieri solitas, percipiunt ex eadē mensa, cuius fructus, redditus, & prouentus Duorum Millium ducatorum auri de Camera, &c. non excedunt pro eorum dignitate, ipsiusquè maioris Ecclesiæ excellentia, suorum Canonicatuum, & præbendarum ratione, adeò tenues fructus redditus, & prouentus percipiant annuatim, vt illi, ad eorum congruam decentemquè sustentationem nullatenus sufficiant; & si tres præfati ex nunc, & septem alij dictæ maioris Ecclesiæ Canonicatus, de simplicium numero existentes, quos primo, secundo, & tertio, aut alio vlteriori loco per cessum, vel decessum, seù quamuis aliam dimissionem, vel amissionem, aut priuationem, septem ipsius maioris Ecclesiæ Canonicorum simplicium, seù etiam per assequutionem alicuius, vel aliquorum ex dictis Canonicatibus præbendatis, aut aliàs quouis modo, vacare contigerit; itaquod prior numerus viginti sex Canonicorum simplicium, ad numerū sexdecim penitus reducatur, perpetuò supprimeretur, & extingueretur, necnon prædicta, etiā, ex nunc, & aliud sub eiusdem S. Siluestri, quòd Venerabilis frater noster Fabius Episcopus Iscalen. ex concessione, seù dispensatione Apostolica in titulum, vel commendam, ac aliud, etiam sub S. Siluestri, quòd Manfredus Infante, necnon aliud sub S. Mariæ de Principio nuncupatæ in S. Restitutæ, & aliud sub S. Io: Baptistæ de Passarellis, etiam nuncupati, quæ Roccus Scala, ac reliquum perpetua simplicia beneficia ecclesiastica, ad collationem, prouisionem, præsentationem, seù quamuis aliam dispositionem Capituli, & Canonicorum prædictorum, vacatione illorū occurrente, spectantia, sub eiusdem S. Saluatoris veteris nuncupati inuocationibus maiori Ecclesijs prædictis, quòd Petrus Iacobus Palumba dilecti filij Clerici perpeti beneficiati in dictis Ecclesijs respectiuè obtinēt, cum primum illa per cessum, vel decessum, aut quamuis aliam dimissionem, vel amissionē Fabij Episcopi, & Manfredi, ac Rocchi, & Petri Iacobi prædictorum vacare contigerit, eidem mensæ, ad augmentum distributionum quotidianarum, inter remanentes ipsius Maioris Ecclesiæ Canonicos, horis canonicis interessentes, distribuendarum, etiam perpetuò vnirentur, annecterentur, & incorporarentur, ex hoc profectò remanētes Triginta Canonici huiusmodi, se decentius sustentare, illiusq; maioris Ecclesiæ obsequijs circa diuina, propensius impendere, ac in ea feruentiori animo residere, horisq; prædictis interesse satagerent, ac etiam diuinum officium, quoad dictam maiorem Ecclesiā, iuxtà decretum prædicti prædecessoris persolueretur. Quare pro parte Capituli præfatorum, asserentium, decem Canonicatuum simplicium, & beneficiorum insimul fructus, redditus, & prouentus Centum ducatorum auri similium, &c. prædictum valorem annuum non excedere,*

nob.

nobis fuit humiliter supplicatum, quatenus decem Canonicatus simplices supprimere, & extinguere ac beneficia huiusmodi, mensæ prædictæ vnire, annectere, & incorporare, aliasque in præmissis opportunè, &c. dignaremur. Nos igitur, &c. tres, vt præfertur vacantes, ex nunc, reliquos verò septem Canonicatus simplices prædictos, quos primo, secundo, tertio, vel alio veriori loco, &c. vacare contigerit, authoritate Apostolica, tenore præsentium, perpetuò supprimimus, & extinguimus. Ita quod prior numerus Quadraginta, ad Triginta Canonicorum numerum huiusmodi, vt præfertur, penitus reducatur, & reductus esse censeatur. Prætereà tàm vacantia, vt præfertur, quàm vacatura beneficia prædicta, &c. cum omnibus iuribus, & pertinentijs suis, eidem mensæ, authoritate, et tenore prædictis, etiam perpetuò vnimus, annectimus, & incorporamus. Ita quod liceat eidem Capitulo, per se, vel alium, seu alios eorum nomine, corporalem, &c. possessionem, &c. singulorum beneficiorum prædictorum, propria authoritate, liberè apprehendere, & perpetuò retinere, illorumque fructus, &c. in ipsorum Capituli vsum, et vtilitatem, siue augmentum distributionum quotidianarum huiusmodi conuertere, &c. Quocirca Venerabilibus fratribus nostris Capuan. et Surrentin. Archiepiscopis, ac dilecto filio, causarum Curiæ Cameræ Apostolicæ generali Auditori, &c. mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut vnus, &c. Non permittentes, &c. molestari. Contradictores, &c. Non obstantibus voluntate nostra prædicta, ac Lateranen. Concilij, &c. vniones perpetuas, &c. prohibentes. Necnon piæ mem. Bonifacij Papæ VIII. &c. et alijs, &c. ac maioris, et S. Restituta Ecclesiarum prædictarum iuramento, &c. etiam de certo Canonicorum numero, priuilegijs quoque, &c. etiam dicto Archiepiscopo Neapolitan. super conferendis Canonicatibus, et præbendis, alijsque beneficijs ecclesiasticis, etiam per Nos, et successores, ac Sedem huiusmodi, &c. etiam Motu proprio, et ex certa scientia, &c. ac quibusuis specialibus, vel generalibus reseruationibus, etiam mentalibus, et alijs vnionibus, annexionibus, et incorporationibus, etiam perpetuis, expectatiuis, et alijs gratijs, absque consensu Coadiutorum deputationibus, nominationibus, nominandiquè, et conferendi, ac alijs, citrà accessus, et regressus, facultatibus, litteris, et mandatis, et cum prouisionibus, et alijs dispositionibus, etiam prædictis familiaribus, et Officialibus, etiam actu officia sua exercentibus, etiam Imperatoris, Regum, &c. aliorum Principum contemplatione, etc. ac cum quibusuis antelationibus, suspensionibus, et alijs efficacissimis, et insolitis clausulis, etc. derogamus. Aut si aliqui super prouisionibus, etc. ac inde secuta quæcunque, ad Canonicatus suppressos, ac beneficia huiusmodi volumus non extendi, sed nullum per hoc, etc. generari, etc. Prouiso, quod propter vnionem, annexionem, et incorporationem huiusmodi, beneficia prædicta debitis non defraudentur obsequijs, sed eorum, etc. consueta. Nos enim, etc. Nulli ergo, etc. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ 1576. Decimonono Kal. Ianuarij. Pontificatus nostri Anno Quinto.

Postmodum verò, idem Gregorius XIII. ad supplicationem eiusdem Capituli, illud à solutione quindennij, ad quod ratione prædictæ vnionis, aliorumque præmissorum, teneri
dici posset, & quacunque obligatione desuper Cameræ Apostolicæ, & illius Officialibus facienda, exemit, & liberauit, &
64 ad quindennium huiusmodi soluendum, & se desuper obligandum, minimè teneri, neque ad id per Cameram, seu illius
Officiales, aut alios præfatos, vllo vnquam tempore cogi, vel compelli, & ob non solutionem, seu obligationem huiusmodi desuper molestari posse voluit. Mandauitque propterea omnibus, & singulis Officialibus, Depositarijs, Commissarijs, & alijs pro dicta Camera agentibus, necnon illis, ad quos litterarum huiusmodi expeditio quomodolibet spectat, quatenus, visis litteris desuper concessis, nulloque alio ab eodem Gregorio expectato mandato, litteras Apostolicas super suppressione prædicta expeditas, absque aliqua solutione quindennij, vel obligatione desuper facienda, expedirent, sub Dat. apud Sanctum Petrum, sub Annulo Piscatoris 25. Iunij 1577. Pontificatus sui Anno Sexto, & litteræ super huiusmodi concessione exhibitæ fuerunt in plena Camera Apostolica in qua admissæ, & registratæ fuerunt, iuxta formam Constitutionis Pij Quarti de registrandis in Camera.

Quare, pro ista praxi obiter est notandum, quod præmissa videntur processisse, etiam ex benignitate eiusdem Gregorij XIII. qui noluit, ratione præmissorum, Capitulum remanere obnoxium solutioni Quindennij, sicut fieri solet in his, & alijs casibus præsertim, quando fructus beneficiorum suppressorum, non tantùm pro distributionibus quotidianis applicantur, verùm etiam ad alium vsum, prout patet in supradictis litteris suppressionis, in quibus dicitur, quod prædicti fructus applicentur in Capituli vsum, & necessitates, siue augmentum distributionum quotidianarum; nam si absolutè de distributionibus prædictis tantùm loquerentur, certum est, quod secundum vsitatum cursum Cancellariæ Apostolicæ, non soluitur quindennium, quod quidem cessare hic omnes sciunt Curiales; quia quicquid sit de alijs vnionibus, & applicationibus, &c. perpetuis, in quibus regulariter fit obligatio de soluendo annatam singulis quindecim annis, seu
quindennium, (quod idem est) fallit, quando vnio, seu appli-
65 catio fit pro vsu distributionum quotidianarum, tantum;
quia de illis nonquam soluitur annata, seu quindennium; prout fuit dictum in vna Cortonen. 27. Maij 1569. cuius decisionem, suo loco adijciam.

Aliàs autem fiet obligatio de soluendo quindennium. Quinimmò in tantum hoc sibi dignoscitur locum vendicare, quod etiam, si quid minimum, præter vsum distributionum prædictarum ex prædictis fructibus applicetur, adhuc soluetur annata, & pro ea fit obligatio de soluendo quindennium, vt supra dictum est; licèt aliquando aliter viderim practicari.

Prout seruatur in Officio Componendarum, in reseruatione pensionis super fructibus beneficiorum incertis, aut di-
66 stributionibus quotidianis; nam si illa reseruetur super certis
& incertis soluitur compositio, eo modo, quo soluitur si super incertis tantummodo pensio reseruetur, etiam si quid minimum pensionis reseruetur super incertis, quod euenire solet, pro cautela pensionarij, petentis sibi pensionem reseruari super fructibus beneficij certis, & incertis, quando illi tales sunt; ex eo, quod si reseruetur pensio super certis tantùm, non soluitur compositio, prout suo loco dicetur.

In proposito autem solutionis quidenniorum, quæ noscitur

tur cessare, quando vnio, & applicatio fiunt ad vsum distributionum quotidianarum tantummodò, non autem si ad eundem, & alios vsus, vt supra dictum est, iam hoc in praxi patet ex infra positis. Cum enim non ita opportunè consultum fuisset indemnitati prędicti Capituli Neapolitani, per suppressionem decem Canonicatuum, ac reductionem ad numerum Canonicorum triginta, ac vnionem prædictorum beneficiorum, sel. record. Paulus V, cum accepisset, quod Pius etiam V. similis record. volens prouidere tenuitati fructuum dictæ Ecclesiæ Metropolitanæ, Perceptoriam S. Antonij Ordinis S. Augustini Canonicorum Regularium Neapolitan. mensę Capitulari eiusdem Ecclesiæ, pro augmento fructuum, & distributionum quotidianarum vniuerat, & incorporauerat; quę quidem vnio, & incorporatio non fuerunt sortitę effectum; proinde idem Paulus, Monasterium Monialium S. Mariæ Angelorum, etiam Neapolitan. ex tunc prout postquam omnes moniales in dicto Monasterio existentes è viuis decederent, seu alio translatę fuissent, suppres-
67 sit, & extinxit, illoque sic suppresso, omnes possessiones, census fructus, &c. & alia res, & bona, solum, & situm, ac ornamenta, & paramenta ecclesiastica, vniuersamque aliam supellectilem sacram, & prophanam, quæ in dicto Monasterio adesse contingeret, mensæ Capitulari Ecclesiæ Neapolitanę prædictę, in augmentum dictarum distributionum, aliosque dictę mensæ vsus, & vtilitatem applicauit, prout in litteris prędictę suppressionis sub Dat. Romę 1614. Kal. Maij Anno Nono Pontificatus prędicti Pauli continetur.

Cum verò, vnio, & incorporatio huiusmodi non appareret facta, pro distributionibus, tantùm, sed etiam pro fructibus eorundem Canonicatuum, necnon pro alijs vsibus dictæ mensę, proinde fuit facta obligatio de soluendo annatam, prout cum effectu soluitur singulis quindecim annis, cuius solutionis, eiusque quietantiæ formulas alia ferente occasione, suo loco subijciemus; quod secùs esset, si fructus prędictos in vsum tantummodo distributionum quotidianarum applicandos fore, expressum fuisset, vt dictum est.

Sanè, ex litteris suppressionis supra positis, pro Tyronibus adnotandum duximus, quod in huiusmodi suppressionibus, ad diminutionem numeri beneficiatorum tendentibus, illud potissimùm considerandum est, quod licèt Sacrorum Canonum decretis statutum sit, prędictas suppressiones nequaquam fieri posse, quando numerus Canonicorum, seu ministrorum in Ecclesia statutus est, vel confirmatus à Summo Pontifice; quia id operatur Apostolica confirmatio, vt contra eam non possit veniri; nam vbi Princeps confirmat, idem est, ac si ferat sententiam, *l. 1. §. neque, C. de vet. iur. enucl. gloss. in cap. dilecto filio, §. præterea, verbo huiusmodi clausula, de præb.*

Nihilominus verò, id locum habere noscitur, manentibus
69 redditibus, prout à principio applicati fuerunt: si etenim tractu temporis, diminuerentur, potest dicta suppressio fieri per Ordinarium, sicut iam diximus, prout etiam augeri numerus, si facultates superexcrescerent; quod quidem seruari, etiam ad præscriptum sacrorum canonum, non ignoramus, præsertim verò, *tex. in dic. cum M. Ferrariensis*, vbi omnes *DD.* ibi enim, *in §. verum*, habetur, quod, etiam si numerus fuerit statutus, siuè confirmatus Apostolica authoritate, poterit nihilominus illum Episcopus augere, vel minuere, iuxtà augmentum, aut diminutionem reddituum, *Gratian. discept. for. cap. 819. nu. 10. t. 5.* dicens, quod, non obstante confirmatione Papæ, si superueniat noua causa, possit talis numerus diminui, *Garc. de benef. p. 12. ca. 1. nu. 3. cum plurib. seqq.* subdens, quod licèt à Papa, vel eius authoritate, sit numerus præfixus, vel confirmatus, vel Dignitas creata, non possit Episcopus, etiam ex causa, diminuere, vel supprimere, id tamen intelligendum est, nisi causa diminuendi, nempè diminutio reddituum ex postfacto superuenisset, qui *num. 6.* allegat *Felin. in d. c. cum M. Ferrariensis*, dicentem, quod ex ista ratione, idem videtur dicendum, etiam si in confirmatione Apostolica adesset clausula decreti irrantis; sicut etiam ea non obstante, è conuerso fit augmentum, auctis facultatibus, *ex pluribus iuribus loc. cit. allegatis*; & alia in proposito ibi adducit, *num. 7.* cum *seqq.* qui tamen, *num. 8.* aduertit, quod vbi non euenisset diminutio, non potest fieri suppressio, si authoritate Papæ numerus est præfixus, vel confirmatus, vel Dignitas creata, etiam si non adsit clausula decreti irritantis.

Et non modò, prout dictum est, supprimitur ex causa, numerus beneficiatorum, verùm etiam ipsa Ecclesia, seù ipsum beneficium, vnà cum illius redditibus, quod tamen fieri non
70 potest ordinaria authoritate, præterquàm in casu *Concil. Trid. d. sess. 24. cap. 15 de refor.* sed per Papam, præsertim in casibus erectionum, quæ fiunt authoritate Apostolica, vt hic, dum supprimitur parochialis Ecclesia, ad effectum, illam erigendi in Collegiatam; sicut exprimitur in formula huiusmodi erectionis; in qua titulus collatiuus, ac denominatio, natura, & essentia parochialis Ecclesiæ collatiuæ, ita vt talis esse desinat, supprimuntur, aliàs enim suppressio tituli nunquam fieri debet, nisi redditus Ecclesiæ diminuti probentur, vt in *c. ex parte, de constit. Felin. in c. constitutus, num. 1. de rescript. Barbos. de pot. Episc. alleg. 67. num. 5.* sicut etiam supprimitur Cathedralis Ecclesia; quod accidit
71 quando Ciues interficiunt proprium Episcopum; tunc enim in pœnam tanti delicti, aufertur ab illa Ciuitate Dignitas Episcopalis; ac propterea destruitur Ecclesia Cathedralis, vt in *c. tua nos. 25. quæst. 2.* quod intelligendum est, ne videlicet Ciuitas ipsa talem habeat dignitatem, vt in *d. c. tua nos*, ibi, *Egeat ergo Episcopalibus subsidijs sibimet aliunde pensandis, quæ sacram in suo gremio collocatam suso crudeliter maculauit sanguine, dignitatem.* Quare Ciuitas ipsa non vsquè ad aliquod præfinitum tempus, sed perpetuo tali Dignitate carebit, vt *in summario d. c. ita nos*, ibi, *veluti dum Ciuitati Episcopali Dignitas perpetuò subtrahitur, Rebuff. in prax. tit. differ. inter priuil. rescript. & mandat. Zerol. in prax. Epis. p. 1. verbo Episcopus vers. Vigesimo septimo, Episcopum*; quod quidem procedere certum est, licèt omnes Ciues non peccati, nequè criminis rei sint; quia nihilominus priuantur honore, & Dignitate Episcopali, vt ex pluribus comprobat *Hoied. de incomp. benef. p. 1. cap. 23. nu. 113.* vbi, quod cum hæc sit pœna temporalis, ex causa iusta, possunt, etiam innocentes eam pati, quia in pœnis temporalibus, sæpissimè ponuntur aliqui sinè culpa, non tamen sinè causa.

Hoc autem, quoad suppressionem, tituli extinctiuam, interquam, & perpetuam suppressionem ad tempus, id versatur discriminis, nempè, vt tunc illa fiat, quando in aliqua Ecclesia, ob reddituum diminutionem, supprimitur Canonica-
72 tus, siuè aliud beneficium, iuxta *tex. in d. c. cum accessissent, de constitut.* nam superexcrescentibus postmodum tractu temporis, ijsdem redditibus, de nouo creatur Canonicatus, iuxta ea, quæ alias diximus; quo casu liberè potest Episcopus dictum Canonicatum, siuè quodcunquè aliud beneficium
73 ita suppressum, ad pristinum statum reducere, etiam sua ordinaria authoritate, nulla desuper Summi Pontificis requisita licentia, sicut plures vidimus practicari.

Quando verò agitur de suppressione, non extinctiua tituli,
74 illius dissolutio simpliciter remouet impedimentum, quod ante fuerat iniectum; proindequè beneficium, quod ante erat suppressum, intelligitur deduci de non esse ad esse, siuè de nouo creari; cum in eodem titulo sic suppresso conseruetur materia, & forma eiusdem beneficij, licèt fuerit collatio impedita; adeo, quod quando dissoluitur vnio, siuè reuocatur suppressio, beneficium non deducitur ab alio principio, sed ipsum est sui ipsius principium, ita doctissimus, & eruditissimus *Lotter. de re benef. lib. 2. q. 8. num. 85. & 86.*

Cùm verò certum sit, hanc supprimendi facultatem competere Episcopo, seruatis tamen ijs, quæ superius dicta sunt, potissimùm verò ex decreto Concilij supradicti, *sess. 24. cap. 15.* videndum est in hac praxi, an illa competat, etiam inferioribus, habentibus iura Episcopalia; & propterea sciendum est, quod alias Sacra Congregatio consulta, An Abbati exempto Collegiatæ sæcularis, habenti iurisdictionem ordinariam, & quasi Episcopalem in sua Ecclesia, vbi præbendæ, cum distributionibus quotidianis, adeo tenues sunt, vt pro sustinendo decenti Canonicorum gradu pro loci, & personarum qualitate non sufficiunt, liceat, cum consensu Capituli, aliquibus ex his suppressis, & eorum fructibus, & prouentibus aliquarum præbendarum distributionibus applicatis, eas ad pauciorem numerum reducere? Congregatio prę-
75 dicta censuit, non licere Abbati, sed Episcopo, cum consensu Capituli, si modo ipsa Collegiata insignis sit; & alia seruentur, quæ præscripta sunt á Concilio in hoc decreto, *Barbos. de pot. Epis. alleg. 67. num. 4.* vbi, quod Collegiatæ Ecclesiæ Prælatus, hanc facultatem supprimendi tenues præbendas non habet, licèt sit exemptus, & Ecclesia insignis; cum hoc solum Concilium concesserit Episcopis, cum consensu Capitulorum.

Quinimmo ipsis Episcopis hæc supprimendi facultas tradi-
76 ta est per dictum Concilium in Ecclesijs Cathedralibus, aut Collegia-

Collegiatis insignibus, non autem in alijs Ecclesijs, in quibus nulla est sibi tributa facultas extinguendi præbendas, vt augeantur distributiones quotidianæ ad augmentum cultus diuini, vt per *Monet. de distribut. quotid. quæst. 1. cap. 5. num. 28. id. Barbos. d. alleg. 67. nu. 2.*

Vt autem id in praxim deducatur, & magis liqueat, quonam modo Episcopus ad huiusmodi suppressionem procedat, illius formulam, hic de more, subnectere placuit, quæ talis esse poterit, videlicet.

NOs N. N. &c. Episcopus Asculan. Ad ea, quæ nobis ratione muneris nostri incumbunt, ad præscriptum Sacrorum Canonum, præsertim verò Concilij Trid. intendentes. Cum in visitatione sæcularis, & insignis Collegiatæ Ecclesiæ S. Eleutherij Terræ N. nostræ Asculan. Diœcesis per nos habita, compererimus quindecim tenues ibi adeo adesse præbendas, simul cum distributionibus quotidianis, vt pro sustinendo decenti Canonicorum gradu, pro loci, & personarum qualitate, non sufficiant; nec per redditus aliquorum beneficiorum simplicium, huiusmodi tenuitati prouideri possit, Nos cupientes, vt ministri Ecclesiæ, ad Dei seruitium magis animentur, & competenti stipendio ad psallendum in Choro, alliciantur, quod euenire non aliter posset, quàm si aliquæ ex dictis præbendis supprimerentur, quarum fructus, & prouentus, reliquarum præbendarum distributionibus applicentur, Nos verò attendentes, prædictum numerum quindecim præbendarum, qui ad præsens in dicta insigni Collegiata Ecclesia reperitur, posse ad decem reduci, cum quibus diuino cultui celebrando, ac dignitati Ecclesiæ sine aliquo diuini cultus detrimento, responderi poterit. Ideo Capituli ad id accedente consensu, quinque ex dictis quindecim præbendas, primo loco, per cessum, vel decessum, aut alio quouis modo vacantes, extinguendas, & supprimendas duximus, prout per præsentes authoritate nobis attributa, & omni alio meliori modo, quo possumus, extinguimus, & supprimimus; illarumquè fructus, redditus, & prouentus, reliquarum decem præbendarum distributionibus quotidianis applicamus. Declarantes, huiusmodi suppressionem, & applicationem, vt præfertur factas ex quibuscunque prouisionibus, etiam vigore resignationis, aut quibusuis alijs derogationibus, vel suspensionibus tolli, vel impediri non posse. In quorum omnium, & singulorum fidem, &c. Datum, &c.

Consimilem formulam habes penes *Barbos. de pot. Episc.* post *addit. in titulo, circa vniones, fol. mihi 35.* & extracta est ferè ad verbum ex textu supradicti Concilij *d. sess. 24. cap. 15. de refor.* cuius verba, hæc sunt, *In Ecclesijs Cathedralibus, & Collegiatis insignibus, vbi frequentes, adeoquè tenues sunt præbendæ simul, cum distributionibus quotidianis, vt sustinendo decenti Canonicorum gradui pro loci personarum, & qualitate non sufficiant, liceat Episcopis, cum consensu Capituli, vel aliquot simplicia beneficia, non tamen regularia, ijs vnire, vel si hac ratione prouideri non possit, aliquibus ex ijs suppressis, cum patronorum consensu, si de iure patronatus laicorum sint, quarum fructus, & prouentus reliquarum præbendarum distributionibus quotidianis applicentur eas ad pauciorem numerum reducere, Ita tamen, vt tot supersint, quæ diuino cultui celebrando, ac dignitati Ecclesiæ commodè valeant respondere, non obstantibus quibuscunque Constitutionibus, & priuilegijs, aut quacunquè reseruatione generali, vel speciali, aut affectione; neque prædictæ vniones, aut suppressiones tolli, seù impediri possint ex quibuscunquè prouisionibus, etiam vigore resignationis, aut quibusuis alijs derogationibus, vel suspensionibus.* Quæ formula sic præinserta, poterit deseruire, pro quacunquè suppressione, etiam alicuius Dignitatis, siuè in Cathedrali, siuè in Collegiata Ecclesia, quæ adhuc potest, ex causis prænarratis fieri per Episcopum, *Garc. d. p. 12. ca. 5. num. 2. Gambar. de auth. leg. a lat. lib. 5. tit. de dismembr. num. 22.* vbi, quod Legatus potest supprimere Dignitates in Ecclesia Cathedrali, vel Collegiata, aut aliàs minuere, vel etiam augere numerum Canonicorum de consensu Capituli, sicut etiam potest Episcopus, *c. cum accessissent, de constit. Oldrad. cons. 182. Speculator in tit. de dispens. Episc. num. 120.* & quod generaliter Episcopus vnit Ecclesias, adimit bona vnius, & dat alteri, ac supprimit Dignitates: & quod omnia præmissa fient sine præiudicio eius, qui dignitatem, vel beneficium obtinet de præsenti.

Et quoad vniones huiusmodi, sæpissimè, & in multis ca-
78 sibus illæ fieri consueuerunt per Summum Pontificem,
quando præsertim ab Ordinario fieri nequeunt, nisi in casi-
79 bus suis; & fiunt de beneficio, ad beneficium, non autem
de beneficio, ad non beneficium; quod Cancellaria Aposto-
80 lica notat, ita exemplificando, videlicet, quod in ea petebatur fieri vnio cuiusdam Ecclesiæ certo Altari, pro paramentis ad vsum Sacristiæ eiusdem Ecclesiæ, & dubitabatur, an deberet dari vnio, ex eo, quod non apparebat, an prædictum Altare esset beneficium ecclesiasticum, vt in Alemania, vbi habent Altare pro beneficio ecclesiastico, & confertur in titulum: & propterea habebatur pro inconuenienti, quod beneficium vniretur non beneficio ecclesiastico, & ideo dicebant debere supprimi beneficium in dicta Ecclesia; & facta suppressione, debere, applicari fructus beneficij suppressi eidem Altari, prout in *notabilibus eiusdem Cancellariæ, fol. 205.*

Et quatenus supradictum *Concilium Trid. loco cit.* ait, supradictas vniones, & suppressiones beneficiorum, præter consensum Capituli, requirere etiam consensum patronorum, si illa fuerint de iurepatronatus laicorum, tamen talis
81 consensus requiritur, etiam patronorum ecclesiasticorum,
ac inferioris collatoris, & electorum *Garc. de benef. p. 10. cap. 2. nu. 202.* quinimò nequè hic sufficit consensus maioris
82 partis patronorum; sed omnium requiritur, aliàs talis vnio,
seù suppressio esset nulla, prout fuit resolutum in vna *Spoletan. Capellaniæ 17. Iunij 1551. coram Capisucco* relata per *Caputaq. decis. 346. aliàs 3. p. 3. id. Garc. loc. cit. n. 205.* qui *n. seq.* subdit, quod nedum adhibendus est consensus omnium
83 prædictorum patronorum, verùm etiam omnium illorum,
qui sunt in possessione iuris conferendi, si qua penès aliquem, adest, maximè, iure speciali competens.

Hic verò subnectendum duxi, circa consensum Capituli, in huiusmodi suppressionibus, & vnionibus, adhibendum, quod non semel in praxi euenisse vidi, An videlicet, quando
84 bona Episcopi, & Capituli, sunt communia, possit ipse

Episcopus

Episcopus vnite Capitulo? Et negatiua est responsio allata, per Barbos. de potest. Episc. d. alleg. 67. num. 9. qui negat, id fieri posse per Episcopum; quamuis bona illius, & Capituli sint diuisa, si id cederet in vtilitatem Capituli; quia fructus applicarentur Capitulo, seu mensæ Capituli, cuius consensus, cum in huiusmodi vnione requiratur, non potest illud in re propria authorizare principaliter; sed benè consequenter, ad instar tutoris, vt est decis. Rot. 1. num. 2. 3. & 4. de eccles. adif. in antiq. vbi Capitulum, ex vnione consequebatur in effectu vtilitatem reuelationis ab onere præstandi quādam portionem, de qua ibi; sed quia hæc vtilitas contingebat consequenter, & indirectè, ideo fuit valida iudicata vnio, prout dictum fuit in eodem notabili Cancellaria d. fol. 280. & habetur in decis. 133. nu. 7. & 8. p. 2. diuers. id. Barbos. d. alleg. 67. num. 10. nam licèt mensæ Capitulari applicate non possint Episcopi fructus præbendarum suppressarum; cum
86 agatur de interesse ipsius Capituli, & ipsum authorizare
87 non possit in facto proprio; tamen si vellent applicare vni præbendæ, vel etiam singulis, possent; quia tunc non authorizarent in facto proprio; cum aliud sit applicare Capitu-
88 lo, & aliud singulis Canonicis, seu singulis de Capitulo; ex Imol. & Dec. in d.c. cum accessissent, de constit. Gonz. ad reg. 8. glos. 37. num. 24. quia aliud est Capitulum, & aliud singuli de Capitulo, ex iuribus ibi per eum allegatis, & num. 25. & quod ex hac ratione consuluit, & obtinuit à Sacra Congregatione Concilij Tridentini de mense Septembris anni
89 1605. quod vnio facta ab Episcopo Cauen. Mensæ Capitulari de quibusdam beneficijs simplicibus vigore Concilij Tridentini d. sess. 24. cap. 15. de refor. esset nulla: quia dictum Concilium non dat facultatem vniendi mensæ Capitulari, sed tenuibus prębendis singulorum Capitularium, & id. Gonz. in d. glos. 37. per tot. multa in proposito congerit, id. Garc. d. p. 12. cap. 2. num. 174. dicens, quod licèt propter commodum singulorum, Canonici in hoc videantur suspecti, tamen ista suspicio non facit, quod dicatur causa propria Capituli, & ideo licèt singulis vtilitas acquiratur, verum tamen est, dicere, Capitulum non præstare authoritatem in facto proprio, subdens, num. 175. quod potest Episcopus cum consen-
91 su Capituli supprimere præbendam, Dignitatem, aut Officium, eius fructus applicando non Capitulo, sed distribuendo inter singulos Canonicos, assignando cuiquè Canonico, vel præbendæ certam portionem, ex Hier. Gabriel. cons. 186. lib. 2. quem sequitur etiam id. Barbos. d. glos. 67. num. 10. Grat. discept. for. c. 819. num. 24.

At verò, vbi bona Episcopi, & Capituli sunt communia, veluti, quod ille sit etiam suæ Ecclesiæ Canonicus, vt in pluribus Cathedralibus videmus; cum hoc casu Episcopus, sit de Capitulo, & tanquam Canonicus habet fructus præ-
92 bendæ, aut distributiones, certum est, non posse authorizare in facto proprio, Lotter. de re benef. lib. 1. cap. 28. num. 61. quo casu recurrendum est ad Papam; prout in his, & similibus vidimus seruari; quamuis id. Lotter. loc. cit. ex Io. Andr. in c. cum accessissent, num. 19. de constit. dicat, quod possit recurri etiam ad Metropolitanum; cum tutius sit in his casibus, adire Papam.

Quarè, in praxi seruatur, vt cum de huiusmodi suppressionis, ac vnionis validitate quoquomodo hæsitatur, vel il-
93 læ petuntur à principio à Papa, vel illas iam ordinaria authoritate factas, ab eodem Papa confirmantur, sicut in dies fieri vidimus in Romana Curia.

Et alias in Cancellaria Apostolica occurrit tale dubium, quod notatur per hæc verba, videlicet, *Episcopus, & Capitulum, sine de consensu Capituli suppresserunt certum beneficium in Ecclesia, & illius fructus applicarunt mensa Capituli, distincta à mensa Episcopi, & ita Capitulum nactus est possessionem, & fructus percepit. Modò quia dubitatur de suppressionis, & applicationis validitate. Petitur noua suppressio, & applicatio. Dubitatum fuit, an deberet infieri, & Capitulum rehabilitari, tanquam inhabiles facti, & dubitabatur, quod sic: & hoc, quia Capitulum authorizauit, aut saltem consensum præstitit in facto suo, contra tex. & glos. & aliquos DD. in Clem. si vna, ibi, mensa sua, vel ipsi Capitulo, qua simpliciter loquitur; ergo siue mensa Capituli distincta à sua mensa, siue non, saltem in facto proprio Capitulum consensit, sicut dicendum est in vnione facta per Episcopum mensa Capituli distincta, de aliquo beneficio, vel saltem ratione consensus præstiti per Capitulum in facto proprio, cum non valeat, & ita in terminis tenet glos. supra allegata, & Imol. & Petr. de Perus. in tract. vnionis cap. 5. in fin.*

In contrarium tamen inter DD. Abbreuiatores Maioris Presidentia fuit resolutum nempè, quod, imò suppressio, & applicatio facta mensa Capitulari, distincta bona habenti à mensa Episcopi, valeat, vt tenet Oldrad. cons. 182. vbi notas ad intellectum Clem. Si vna, quia illa debet intelligi eo casu, quo bona sunt communia: nam si sunt diuisa, vtique non authorizat Capitulum in facto proprio, sed benè consentit; & illud non reprobatur: quia factum principaliter non pendet, nec fit ab eo, qui consensit, sed ab alio, prout in terminis nostris, vt idem Oldrad. declarat, & glos. etiam in d. Clem. hoc sentit de hoc, & plenè per DD. in cap. cum accessissent, de constit. Et propterea stante tali dubitatione, Domini in Parco noluerunt inficere, & rehabilitare Capitulum, postquam de iure dubium erat de eius validitate, & noluerunt, quod diceretur, quod dubitatur de viribus suppressionis, & applicationis, & absque alia rehabilitatione daretur noua suppressio, & applicatio; & ita factum est, vt in notabilibus prædicta Cancellaria, fol. mihi 280.

Nec tamen hic, pro hac nostra praxi omittere libuit, quod licèt Episcopus, eo modo, quo superius dictum est, & in casibus suis, possit huiusmodi suppressiones facere, id tamen intelligendum est, dummodo tales suppressiones faciat de be-
95 neficijs non vacantibus in mensibus Sedi Apostolicę reseruatis; quia etiam si supprimat beneficium, vt subueniat tenuitati Canonicatuum, non sibi permittitur in præiudicium prædictæ Sedis, sed in sui ipsius tantùm, prout declarauit *Sacra Congregatio Concilij Die 19. Nouembris 1619. testè Barbos. in Collect. Bullar. verbo Canonicatus, fol. 97. vers. 3.*

S V M M A R I V M.

1 *Collegiata, & Sacularis Ecclesia, distinguitur à Collegiata Regulari, secundum stylum Dataria Apostolica.*
2 *Cathedrales, & Regulares Ecclesia, de iure communi dicuntur Collegiata.*
3 *Et quodnam discrimen, inter eas versetur.*
4 *Regularis Ecclesia, erigitur à Papa in Collegiatam sacularem.*
5 *Et proponitur casus erectionis.*
6 *Canonicus Cathedralis, & regularis Ecclesia, an deputari possit Iudex à Papa. Et subijcitur Notab. Cancell.*
7 *Ecclesia Casaraugustan. quomodo ex regulari, in sacularem erecta per Clem. VIII.*
8 *Ecclesia quacunque, etiam simplex, potest erigi in Collegiatam.*
9 *Et si fuerit de iurepatronatus laicorum, accedat consensus patronorum.*
10 *Ecclesia Cathedrales saculares, qua habent Canonicos regulares, qua.*
11 *Illorum Episcopi, habentur loco Abbatum.*
12 *Et vnum corpus, constituitur ex ipso Conuentu, & Episcopo.*
13 *Et quid seruetur in ijs, qua pertinent ad regulam.*
14 *Canonicatuum, & Dignitatum collatio in Cathedrali regulari, fit ab Episcopo, tanquam Episcopus, non autem tanquam Abbas.*
15 *Abbati non competit ius conferendi in Cathedrali Ecclesia regulari.*
16 *Collegiatę Ecclesia, non sufficit, constituere Capitulum tantum.*
17 *Collegialitas, non dicitur, si beneficiati soleant tantum ibi congregari.*
18 *Et proponitur casus.*
19 *Congregationes, & tractatus, solent fieri, etiam in Ecclesijs non Collegiatis.*
20 *Nec proindè concluditur ad Collegialitatem.*
21 *Capitulum non faciunt, nec Collegium, plures beneficiati Ecclesia parochialis; quamuis ad instar Capituli, congregentur.*
22 *Collegialitas non inducitur ex eo, quod in Ecclesia adsint Dignitates, quia possunt erigi in Ecclesia, etiam non Collegiata.*
23 *Nec etiam quod in Ecclesia celebrentur Missa Conuentuales, & alia adsint, vt hic.*
24 *Collegialitas Ecclesia, ex quibus constare debeat.*
25 *Possessio Capitulariter capta, non infert ad Collegialitatem.*
26 *Sed quid requiratur ad Collegialitatem.*
27 *Ecclesia communiter habita pro Collegiata, probatur talis.*

28 *Col-*

28 *Collegialitatis signa non est necesse, quod omnia copulatinè requirantur.*
29 *Ecclesiam, esse Collegiatam, arguitur ex sufficientibus coniecturis.*
30 *Et standum est testibus, deponentibus super affirmatiua, non autem negatiua.*
31 *Collegialitatis signa, qua.*
32 *Ecclesiam, quando non constat, esse Collegiatam, recurritur ad signa, & coniecturas.*
33 *Collegialitatem probandi, præcipuus modus est, priuilegium Papæ in limine fundationis.*
34 *Collegialitas, licèt non præsumatur, nisi probetur, fallit tamen, vt hic.*
35 *Collegiata præsumitur ex arca communi, & sigilla, cum obseruantia subsequuta.*
36 *Collegiata Ecclesia signis cessantibus, prouidetur illi per concursum, si sit parochialis.*

Praxis Existentia, siue Probationis Collegialitatis Ecclesia Sæcularis.

CAPVT IX.

IN sæcularem, *& Collegiatam*. Datariæ, & Cancellariæ Apostolicæ mos est, siuè stylus, vt nedum in
huiusmodi erectione declaretur sæcularitas Collegiatæ Ecclesiæ, verùm etiam in impetrationibus Dignitatum, necnon Canonicatuum, cæterorumque beneficiorum ecclesiasticorum in ea consistentium: quare in exordio supplicationis, aut aliàs secundum casuum contingentiam, ita dicitur, videlicet, *Beatissime Pater. Cum talis Dignitas, aut Canonicatus, & præbenda, siue tale beneficium sæcularis, & Collegiata Ecclesia, Ciuitatis, seu loci N. Diæcesis N.* nam sæcularis, &
1 Collegiata ita distinguitur, ad differentiam Cathedralis, &
2 Regularis Ecclesiarum, quæ de iure communi etiam Collegiatæ dicuntur, *Abb. in c. nobis sub num.8 vers. item Cathedrales, de iurepatr. Bisignet. decis. 13. n.3. de præb. Coccin. decis. 259. in vna Celsonen. Præceptoria 16. Decembris 1605. num.9. Lotter. de re benef. lib. 1. qu. 14. num. 42.* qui *num. 52.* ait, quod Regularis Ecclesia, respectu Collegij, in hoc tantùm à sæcu-
3 lari distinguitur, quia Collegiati in ea, sine propriu viuunt, habentque ius eligendi, in reliquis autem habent omnia ferè signa Collegialitatis, sicut habent Cathedrales, & Collegiatæ sæculares; prout etiam diximus, quod sub nomine Canonicatus, venit etiam Canonicatus regularis, *glos. in Clem. 2. de iudic. Felin. in c. postulasti, n.4. in fin. de rescript. Rebuff. in praxi, tit. qmd sit, & quot mod. c. benef. num. 10. Paris. de resign. benef. lib. 11. q. 3. num. 88.*

Et non modò Summus Pontifex erigit Ecclesiam in sæcu-
4 larem, & Collegiatam, sed etiam Regularem in eandem Collegiatam sęcularem, vt in casu *decis. 252. Diuers. p.5. in recent.*
5 in qua, quędam Ecclesia S. Mariæ Villæ Beltrandi Gerunden. Dięcesis, primùm Regularis, deinde, authoritate Apostolica, erecta est in Collegiatam sæcularem, constitutis in ea, loco Abbatis, & Canonicorum Regularium, Archipresbytero, & totidem Canonicis sæcularibus; quæ sicut antea, dum erat in statu regularitatis, regebatur, & administrabatur per Abbatem, & Canonicos regulares, ita post sæcularizationem; quæ pręter illam qualitatem regularitatis, nihil aliud immutauit, administratio, est penes Archipresbyterum, & Capitulum; cum omnia iura, quę, ante sęcularizationem, spectabant ad Abbatem, & Canonicos regulares, censeantur translata in Archipresbyterum, & Capitulum, postquàm eorum loco fuerunt subrogati. Sicut etiam, quandoque Ecclesia sæcularis habet Canonicos regulares, vt infra dicetur.

Et hic notat Cancellaria Apostolica, quod Canonicus re-
6 gularis Ecclesiæ Cathedralis, potest deputari iudex Delegatus; debet tamen exprimi Ordo, puta, *Dilecto filio A. Canonico Ecclesia Cęsaraugustan. Ordinis S. Augustini*, & ita tenet *Archid. Io. de Lignano, & Gemin. in c. statutum de rescript. in 6.* & seruatur in Cancellaria. In Abbate autem, vel Priore Conuentuali, non exprimitur Ordo. Quare autem magis in Canonico, quàm in Abbate exprimitur Ordo, potest dici, quod in Canonico ideo est, quia nisi diceretur, non appareret, quod esset regularis, & si Cancellaria sciuisset, quod esset regularis, fortè non commisisset, cum sit in dubium, an possit; & ideo, vt appareat, quod Papa sciuit, Iudicem istum esse regularem, & hoc non obstante, ipsum deputauit; id expressit, quia latere potuit Papam, cum sit facti. Et idem, quod dicitur de Priore, habet etiam locum in Sacrista, & alijs habentibus Dignitatem in Ecclesia Cathedrali Regulari, vt non exprimatur Ordo, sed solum est in Canonicis istud, quod exprimitur, vt habetur in *notab. eiusdem Cancellarię Apostolicę, fol.*
7 *mihi* 126. Hanc Ecclesiam Cæsaraugustan. quę erat regularis Clemens VIII. fel. record. per suas litteras directas Nuncio Apostolico in partibus Hispaniarum, mandauit ad statum sęcularem reduci, vbi idem Clemens, non solùm simpliciter sęcularizauit antiquum capitulum, sed nouum constituit per hęc verba, *Necnon in dicta Ecclesia vigintiquatuor Canonicatus, & totidem prębendas, pro vigintiquatuor Clericis sæcularibus futuris illius Canonicis, qui omnes Capitulum sæculare ipsius Ecclesia faciant, & constituant, authoritate nostra, &c. erigas, & instituas*, vt habetur in vna *Cæsaraugustan. Iurisdictionis penes Farinac. in posthumis, decis. 208. n. 7. tom. 1.*

Et pro hac praxi, sciendum est, nedum Ecclesiam parochialem, siue matricem, vt hic, verùm etiam quamcumque Ec-
8 clesiam simplicem, posse erigi in Collegiatam, si causa vrgeat,
9 & si fuerit de iurepatronatus laicorum, patronorum accedat assensus; prout non semel in ipsa Romana Curia obseruauimus, & testatur *Lotter. de re benef. lib. 1. q. 14. num. 53.* dicens,
9 quod si de facto erigeretur, intelligeretur, sine præiudicio patronorum, & allegat *Pręposit. in c. si ex laicis sub nu. 7. vers. quod dico verum, 10. q. 1.*

Inter cęteras autem Ecclesias Cathedrales sæculares, (vt
10 de his aliquid dicamus,) quæ suos habent Canonicos regulares, sunt Ecclesiæ Pampilonen. & Dertusen. vt refert *Garc. de benef. p. 3. cap. 3. num. 16.* quandoquidem Cathedralis Ec-
11 clesia potest esse regularis, & tunc illius Episcopus habetur loco Abbatis, *vt in c. nullus, ibi, ad dignitatem verè episcopalem, ad quam Nouitij eliguntur interdum, talem in sæcularibus, vel regularibus Ecclesijs eligi minimè prohibemus, de elect. in 6.* & ibi *Franc. n. 3. id. Lotter. d. lib. 1. qu. 18. num. 6.* dicens, multas alias Ecclesias adesse, præter Dulmen. quæ similiter sunt Cathedrales, & Regulares, in Anglia existentes, & in Sicilia, Montis Regalis, quas commemorat etiam *Abb. in c. nobis, sub n. 8. de iurepatr.* vbi notat in his Ecclesijs, Episcopum, esse loco Abbatis, nec alium Superiorem extare, qui sit
12 Caput Conuentus, sed constitui vnum corpus, ex ipso conuentu, & Episcopo, *id. Lotter. d. num. 6.* qui exinde, *num. 14.* deducit, Episcopo competere omnimodam iurisdictionem in Canonicos regulares suæ Cathedralis, Abbatiali, & Episco-
13 pali, simul vnitis potentijs; licèt in his, quæ ad regulam pertinent, vtatur vicaria potestate alicuius monachi, tanquam melius versati in his, quę ad huiusmodi regulam pertinent, vt per *Io. Andream, & Gemin. in d. c. nullus.*

Quo verò ad collationem Canonicatuum, aut Dignitatum in sua Cathedrali, & Regulari Ecclesia, Episcopus, illos conferendo, non confert tanquam Abbas, sed tanquam
14 Episcopus, quia nullibi cauetur, in Ecclesijs Cathedralibus,
15 Abbati competere ius conferendi; ac propterea, licèt Episcopus sit, etiam loco Abbatis, tamen actum collationis exercet, non tanquam Abbas, sed tanquam Episcopus, ita *id. Lotter. d. lib. 1. q. 33. num. 117.*

Cum Capitulo, Stallo, *mensa, &c.* Non enim
16 sufficit solummodò capitulum, vt Ecclesia efficiatur Collegiata; quia ad Collegialitatem non infertur, si beneficiari so-
17 leant tantùm insimul ibi congregari: proindeque non fuit
18 Ecclesia habita pro collegiata in vna *Bisignanen. Archipresbyteratus coram Achill. de Graff. decis. 10. sub titul. de præb.* in qua testes deponebant, audiuisse ab omnibus Archipresbyteris, Clericis, & nobilibus de ciuitate, & ita communiter reputari, & teneri; & quod plures viderunt congregari, ad effectum visitandi Ecclesiam, creandi hominem, qui exigeret, massam communem, aliquando pro diuidenda massa, aliquando pro faciendo munus Episcopo; & quod Archipresbyter teneretur, & reputaretur pro capite, &c. Ratio
19 enim est, quia Congregationes, & tractatus huiusmodi solent, etiam fieri in Ecclesijs non Collegiatis, quapropter
20 non concluditur inde ad Collegialitatem, etiam quod Congregationes, & tractatus fuerint habiti super bonis communibus, & pertinentibus ad Prępositum, & Canonicos ratione Collegij; vt in *d. decis. Rot. diuers. decis. 56. num. 9. coram*

Puteo-

Pirouano in recent.p.5. Gonz. ad reg.8.Cancell.glos.19.nu.15.
21 dicens, quod non faciunt propriè, nec capitulum, nec Collegium, plures beneficiati alicuius Ecclesiæ parochialis; cum nis, ad instar capituli, congregentur; quia possunt ibi esse, vti singuli, non vti vniuersi, & dicerentur facere non vnum collegium, sed Congregationem. *Cæsar. de Graff. decis.4. de his, quæ fiunt à præl. in fine*; & fuit dictum in vna *Calaguritan. Capellaniæ de Nagera 14. Maij 1593. coram Orano*. Quinimmò dicit *Abb. in c. dilecta num. 1. in 2. notab. de excess. prel.* quòd licèt sint plures clerici beneficiati in eadem Ecclesia, tamen non per hoc dicuntur constituere collegium, seu facere capitulum; cum non possint erigere signa Collegij, nec se collegialiter congregare; ex eo quod regulariter omnia Collegia, sunt interdicta; quia homines non debent facere istas conuenticulas, seu Congregationes; cum ex eis timeatur conspiratio contra Principem, seu Ciuitatem, subdens, quod clerici sæculares, cum non habeant aliqua communiter expedienda, non possunt propria authoritate facere istas Congregationes, & constituere vnum collegium, & dixit Rota in vna *Vicen. Collegij penès Rubeum decis. 112. num.3. & 4. tom.2.*

Ad hæc, neque ad collegiatam inferri potest, quod in Ecclesia adsint Dignitates, puta, Cantoratus, & Primiceratus, quæ sunt inferiores Dignitates; quia, etiam Dignitates
22 possunt erigi in Ecclesia, quæ non sit collegiata, vt per *Feder. de Sen. cons.86. num.1.* relatum in vna *Venusin. Archipresbyteratus penès Rubeum decis.143. num.15.* vbi, quod nec releuat, quod in eadem Ecclesia, continuò celebretur Missa con-
23 uentualis, & adsint Punctatores, ac cęremoniarum Magister, & alij clerici, sigillum, & Archiuium, & alia significantia communionem; quia, cum hęc omnia possint spectare ad omnes, vti singulos, non vti vniuersos, ex eis non potest argui ad Collegialitatem; cum sint signa valdè æquiuoca, quæ conueniunt etiam simplici confraternitati, & Congregationi Presbyterorum, in quibus deputantur dicti Officiales; & tamen non sunt Ecclesiæ collegiatæ, *id. Abb. in c. nobis, num. 8. in fin. de iurepatr. Gonz. super regul.8. glos.15. & 16. & in d. decis. Venusin.* in qua remansit exclusa reseruatio prætensæ Dignitatis principalis in Collegiata; ac proinde ad inducendam veram Collegialitatem, oportet, quod Ecclesia Colle-
24 giata constet omnibus suis necessarijs requisitis, scilicet capitulo, stallo, mensa, archa, bursa, sigillo, & choro communibus, omnibusque, & singulis alijs collegialibus signis, & insignijs Ecclesiarum Collegiatarum insigniium, vt patet in præinserta formula supplicationis pro collegiata Ecclesia erigenda.

Quare, etiam in supradicta *decis. 56.* fuit etiam exclusa qualitas Collegialitatis, ex eo quod in Ecclesia reperiebantur Prępositus, & tres Canonici, qui congregabantur pro habendis colloquijs super inuestituris bonorum, & alijs concernentibus interesse Collegij, prout, neque ratio habita fuit,
25 quod possessio fuerit capitulariter tradita vni ex Canonicis; & demum à Visitatore Apostolico in eius visitatione, dictum fuerit, eam esse Collegiatam; nam, quatenus dicitur, possessionem fuisse traditam vni ex canonicis capitulariter, neque concluditur ad Collegiatam, etiam quod fuerint ad hunc effectum congregati Præpositus, & canonici; quia, licèt hæc pertinere videantur ad Collegiatam, parum circa id, operan-
26 tur, nisi etiam probetur, quod in ipsa traditione possessionis recipi, consueuerint canonici, cum assignatione stalli in choro, & loci in capitulo, & cum præstatione soliti iuramenti de seruandis statutis prędictę Ecclesiæ; & fundamentum prędictæ *decis. 56.* erat pro non collegiata, præsertim, quia in illa Ecclesia, quæ talis prætendebatur, non aderant commune sigillum, massa, & arca communis, vt exinde fructus diuiderentur, nec certus locus, in quo capitulariter congregarentur canonici, apparebat; quandoquidem præmissa sunt præcipua signa, ex quibus desumitur probatio Collegialitatis, vt per *Innoc. in c. postulasti, in principio, de iurepatr. Abb. in d. c. nobis, num.7. eod. tit. Caputaq. decis.142. p.1. Mant. decis. 175. num.1.*

Et cum alias impugnaretur quædam constitutio census facta per Dominos Canonicos S. Priscæ de Vrbe, ex eo, quod ipsi non fuerant, pro tali constitutione capitulariter congregati, ac proinde opponeretur de defectu solemnitatis; quia mandatum procuræ pro pecunijs accipiendis ad censum, fuit datum à duobus Canonicis tantùm, illisque non capitulariter congregatis, Rota tamen respondit, non obstare, quia non constabat, ipsos Canonicos facere capitulum, nec habere arcam, & massam communem; nec quod sit solitum congregari capitulariter, nec habere sigillum, & alia signa Ecclesiæ Collegiatæ, de quibus per *Abb. in d. cap. nobis, d. nu. 8. Felin. in c. accedentes, num.2. de præscript.* & fuit dictum in vna *Zamoren. de Thoro 12. Ianuarij 1598. coram Seraphino*, & firmatum in vna *Romana Census decis.201. num.4. recent. tom.1.* vbi *num.5.* subditur, quod nec facit, quod enuncietur capitulum S. Priscę, cum denominatio non sufficiat ad probationem Collegij, ex *Achill. de Graff. d. decis.10. de preb. & glos. in pragm. Sanct. tit. de elect. in verbo, Collegiatis.*

Cęterùm verò, quoad existentiam collegialitatis adden-
27 dum est etiam, quod si Ecclesia fuit communiter habita, tenta, & nominata Collegiata, probat, eam esse talem, vel saltem constituit in hac quasi possessione, iuncta etiam assertione Ordinarij in Visitationibus, cui tanquam informato de qualitate beneficiorum suæ Diœcesis, est plurimùm deferendum; præsertim si esset descripta in Catasto Episcopi, tanquam Collegiata, *Ludouis. decis.482. num.5.*

Quare, quando in Romana Curia fabricantur supplicationes pro huiusmodi erectionibus, semper in illis explicantur omnes qualitates constituentes hanc Collegialitatem, nempè, cum capitulo, stallo, mensa, arca, bursa, sigillo, & choro communibus, & cum alijs, quæ in eadem formula sunt expressa.

28 Nec tamen necesse est, quod copulatiuè requirantur omnia signa, quæ solent arguere, Ecclesiam esse Collegiatam, sed sufficit, si aliqua concurrant, *Addit. ad eundem Ludouis. d. decis.482. num.4. & d. decis.56. p.5. num.6. in recent.* vbi, quod quamuis necessarium non sit, quod concurrant omnes coniecturę, quæ solent à DD. ponderari, ad inducendam Collegialitatem actu, & non habitu tantùm, debent nihilominus illę concurrere, ex quibus possit verisimiliter, & quasi per necesse argui Collegialitas, & etiam fuit dictum in vna *Placentin. Prepositura coram Mant. decis.215.*
29 *num.1.* quod sufficiunt argumenta, & coniecturæ, ex quibus concluditur, Ecclesiam esse Collegiatam, *Innoc. in d. c. postulasti, de iurepatr. Io. Andr. Host. Abb. & alij in cap. nobis, eod. tit. Alexan. cons.75. num.2. lib.4.* & in *dict. decis.56. num. 7.* dicitur, quod sigillum, arca communis, & statuta propria, quæ vti à priuatis Congregationibus exerceri, aut haberi nequeunt, non autem illæ coniecturæ debent admitti, quæ æquiuocè, & possibiliter inferunt ad Collegialitatem, *Aym. in tract. de antiq. temp. fol. mihi 208. Achill. de Graf. d. decis.10. de preb.* & in concursu testium deponentium super affirmati-
30 ua, & negatiua Collegiatæ, standum est deponentibus esse Collegiatam *id. Add. ad Ludouis. d. num.4.* & pro habendis huiusmodi signis Collegialitatis, ait *Caputaq. d. decis.142. nu. 1. p.1.* quod, etiam præcipua, & potissima signa, & argumen-
31 ta huiusmodi Collegialitatis sunt, si Canonici pro negotijs communibus congregari consueuerint, necnon sigillum, & archa communis, ex quibus Ecclesiæ Collegialitas plenè, & concludenter probatur, absque eo quod omnia signa simul concurrant, vt dictum est, *Add. ad Burat. decis.455. num.5.* vbi etiam alia particularia signa ad id sufficientia, coogerit: & propterea est omnino videndus: quia ibi per eum adducta, plurimùm ad hanc praxim conferunt; prout pluries euenisse obseruauimus: quandoquidem, non semper potest constare de fundatione huiusmodi Collegiatæ: ac propterea recurren-
32 dum est ad illius signa, & coniecturas: cum aliàs pręcipuus modus probandi hanc Collegialitatem, sit quando constat de
33 priuilegio Ecclesiæ concesso in limine fundationis à Summo Pontifice, *id. Addit. ad Buratt. d. num.3.* qui *num.5.* subdit, quod licèt Collegialitas non pręsumatur, nisi probetur, fal-
34 lit tamen, quando sumus in Cathedralibus, & Conuentualibus, quæ de iure communi pręsumuntur Collegiatę. Et aliàs dixit Rota in vna *Comen. Iuris conferendi*, quod de statu Col-
35 legiatæ Ecclesiæ, dubitari non potest, quando adsunt tantummodo signa Arcæ communis, & sigilli cum obseruantia subsequuta, quæ est *decis.133. num.1. tom.2. penes Rubeum, ex iuribus ibi allegatis.*

Quarè, pro præmissis, benè aduertendum est, esse ad coniecturas recurrendum, ex quibus discerni possit, an Ecclesia sit verè collegiata, vt hic; nam quandoque signa sunt æquiuoca; cum materia ista possit assumere diuersas formas extraneas à forma Collegij; quarè non est sufficiens coniectura Collegij, quod in Ecclesia, siue Regulari, siue Sæculari, adsint multi deseruientes, & quod pro multis fuerit dos constituta, ex pluribus iuribus allegatis per *Lott. d. quæst. 14. num.55.*

Quare,

36 Quare, supradictis signis Collegialitatis cessantibus, eueniente vacatione alicuius Ecclesiæ, non obstante, quod illa forsan, Collegiata nuncupetur, nisi verè talis sit, neque de erectione in Collegiatam, constet, vel ex aliis signis, si illa fuerit parochialis, poterit statim Episcopus apponere edictum pro concursu, seruata forma *Concil. Trid. sess. 24. cap.* 18. ad instar aliarum parochialium Ecclesiarum, nulla de Collegialitate, habita ratione, necnon ad præscriptum *Constitutionis Pij* Quinti super modo, & forma prouidendi de parochialibus Ecclesiis, vt ex *Massobr. in prax. hab. concurs. ad vac. paroch. eccles. prælud. 2. num. 31.* & aduertit *Vivian. in prax. iurispatron. lib. 3. cap. 1. num. 48.* qui *num. seq.* ait, ita seruatum fuisse in facti contingentia, dum vacaret de anno 1623. in Diæcesi Tudertina, Prioratus Collegiatæ, & parochialis Ecclesiæ S. Cæciliæ, qui erat Prima Dignitas in dicta Collegiata, quę videbatur reseruata vigore *regula 3. Cancellaria.* Nam ad probandum, quod dicta Ecclesia esset Collegiata, adducebatur, quod per certum tempus, ita denominata fuerit, & in ea aderant tres Canonici in sacerdotio constituti, qui communiter appellabantur Canonici; quia, re maturè considerata, visisque scripturis, & documentis, in Archiuio existentibus, cum non constaret de aliqua erectione in Collegiatam, neque concurrerent alia signa sufficientia ad inducendam Collegialitatem fuit appositum edictum pro concursu, & ecclesia collata magis digno.

SVMMARIVM.

37 *Personarum acceptio, non est apud Deum.*
38 *Originis ratio, non est habenda in distribuendis beneficijs, sed habilitatis personæ, & meritorum.*
39 *Beneficium impetrans forensis, non facta mentione de loco suæ originis, gratia est subreptitia.*
40 *Quia Papa, in dubio intendit vnicuique prouidere in sua patria, & quarè.*
41 *Originarius, in assequutione beneficij, præferendus, Et quarè, num. 42.*
43 *Originarijs, ex Indulto Apostolico, beneficia ecclesiastica conferenda: Et proponitur formula Indulti.*
44 *Beneficia ecclesiastica, in Gallia, & Hispania, quomodo conferantur Regnicolis.*
45 *Melitæ Insulæ, ex indulto Leonis X. confirmato per Clementem Octauum beneficia, non conferuntur, nisi originarijs.*
46 *Et littera prædicti Indulti annectuntur.*
47 *Beneficia debita certo generi personarum, licèt cadant sub regula reseruatoria, intelligitur tamen hoc, cum sua causa.*
48 *Ita vt Papa conferat dicta beneficia personis sic qualificatis.*
49 *Nam per reseruationem, censetur praiudicare Collatoribus tantùm, non autem personis, quibus ius competit ex fundatione.*
50 *Oriundus, in omnibus ferè rescriptis beneficialibus, accipitur pro orto.*
51 *Filij naturales, quomodo distinguantur à filiis patrimonialibus.*
52 *Sententia* Gonz. glos. 9. §. 1. n. 3. *circa hoc.*
53 *Beneficia patrimonialia, quæ.*
54 *Beneficiorum patrimonialium, non fit mentio de iure communi.*
55 *Beneficia patrimonialia, quarè sic dicta.*
56 *Beneficiorum patrimonialium, frequens sermo in Dataria Apostolica.*
57 *Raro tamen illa conferuntur, per Papam.*
58 *Beneficia patrimonialia, dupliciter considerantur, vt hic.*
59 *Et habent conformitatem, cum beneficijs iurispatronatus laicorum.*
60 *Collatio, alia necessaria, alia voluntaria.*
61 *Capitulum, Sede Episcopali vacante, seu illius Vicarius, instituere præsentatos ad beneficia iurispatronatus.*
62 *Non tamen potest conferre beneficia libera collationis.*
63 *Nec alia expedire, quæ sunt meræ gratia.*
64 *Sed quæ sunt iustitia, & necessitatis.*
65 *Collatio facta ex causa permutationis, est necessaria.*
66 *Collatio voluntaria, quæ.*
67 *Beneficia conferenda esse certo generi personarum, intelligendum, quando ille reperiuntur.*
68 *Et sint idonei, & habiles, tempore prouisionis.*
69 *Dispositio, quantumuis generalis, recipit interpretationem de habilitate.*
70 *Et debet intelligi, si petatur, vel si velit.*
71 *Dignitates, & dimidia pars Canonicatuum in Cathedralibus, & Collegiatis insignibus, quibus conferenda.*
72 *Et quando idem in ipsis Collegiatis.*
73 *Collegiata Ecclesia insignes, comparantur Cathedralibus.*
74 *Gradus qualitas, cur in Collegiatis Ecclesijs requiritur, quoad Dignitates.*
75 *Collegiata Ecclesia, non eriguntur à Papa, nisi in loco insigni.*
76 *Dignitates in Ecclesijs Collegiatis insignibus Papa non confert, nisi personis qualificatis per Concil. Trid.*
77 *Qualitas requisita in prouisis de Dignitatibus in Collegiatis Ecclesijs, non est de precepto, nisi vbi id commodè fieri potest, ex declaratione S. Congreg.*
78 *Fieri non posse dicitur, quod commodè fieri nequit.*
79 *Posse non dicimur ea, quæ honestè non possumus.*
80 *Dignitates, etiam in Cathedralibus, quandoque non qualificatis conferuntur, & quare.*

Praxis Collationis Beneficiorum Ecclesiasticorum, certo generi Personarum, debita.

CAPVT X.

Ex ipso Oppido, *Oriundi*. Cautum est hic, inter cæteta, vt omnes Canonici, ac Dignitates (Præpositura tamen excepta) obtinentes, ex ipso Oppido Modicæ oriundi, & illius Incolæ sint; licèt de iure, quilibet possit eligi, & institui in beneficio, vt fuit dictum in vna *Vallisoletan praeminentiarum 24. Nouembris 1603. coram Pamphilio*, dummodo sit idoneus; proindeque statuta excludentia certum, genus personarum, dicuntur contra ius, prout sæpissimè in Rota decisum refert, *Garc. de benefic. p. 7. cap. 9. num. 4. & Mandos. ad reg. 16. quæst. 41. num. 1.* dum quærit, an sit rationi, & iuri conforme, quod non oriundo præferatur oriundus in assequutione beneficiorum ecclesiasticorum; & videtur negatiuè respondendum; ex eo,
37 quod apud Deum, non est acceptio personarum, *cap. nouit, versic. caterum, de iudic. cap. venerabilis, §. nos igitur, de prabend. Burat. decis. 747. num. 2. circa fin.* vnde neque in rebus diuinis debet esse: quia non debet haberi ratio, seu conside-
38 ratio originis, seu loci in distribuendis beneficijs, sed habilitatis, & meritorum, *cap. nos, qui, & c. nos loca, 40. distinctio,* quarè in *cap. ad decorem, de instnut. Innocent. III.* reprehendit Patriarcham Constantinopolitanum, his verbis, *Constantinopolitanus Patriarcha, aliarum nationum Clericos, spernens, Venetos tantùm in Constantinopolitanis Ecclesijs satagit collocare: non attendens, quod in omni gente, qui facit iustitiam, acceptus est Deo: nec Sanctuarium Dei conuenit iure hereditario possideri. Quo circa mandamus, quatenus moneatis eundem, vt viros litteratos, & alias idoneos, vndecumque originem duxerint, in prædictis Ecclesijs, & maximè in maiori, instituere non postponat, alioquin indignum se reddit, vt vos aliarum Clericos nationum ad eius obedientiam compellatis, &c.*

Præsertim verò, quod in Cathedra Petri, quæ est summa totius rei Christianæ, videmus sedere homines ex omni natione, & tamen dicitur Pontifex Romanus; Et quod nuda origo, non sit consideranda, probatur ex his, quæ latè cumulat *Soccin. consl. 288. col. 5. versic. ex quibus infero, id. Mandos. loc. cit. num. 2.*

At verò secus dicendum est, vbi adest priuilegium, vt hic, seu consuetudo; quia, qui est ex loco, seu Diæcesi beneficij, debet, quatenus idoneus, alijs præferri, *ad text. in leg. in Ecclesijs, Cod. de episcop. & cleric.* faciunt *not. per glos. & DD. in cap. si proponente, de rescript.* vbi, quod si forensis
39 impetrat beneficium, nec mentionem facit de loco suæ originis, gratia est subreptitia; quia Papa, in dubio, inten-
40 dit vnicuique prouidere in sua patria, *Roceh. de iurepatronat. verbo, honorificum, numero 47.* nam ratio postulat, vt in assequutione beneficiorum, cæteris paribus, originarius,
41 aliis exteris, præferatur, ex pluribus causis; quarum
42 Prima est, quia patriæ, de iure naturæ, debitores sumus, vt in *leg. veluti, ff. de iustitia, & iur.* vbi sit æquipara-

 tio

ſtributiones, & emolumenta quæcunquè, ſeù ſuper eis penſiones annuas percipiendum, omnino inhabiles, & incapaces exiſtant; & ſi vllo vnquàm tempore beneficia huiuſmodi, aut eorum aliqua, vèl aliquod alienigenis, ſeù extraneis prædictis conferri, aut de illis prouideri, ſeù fructus, redditus, & emolumenta, ac penſiones huiuſmodi reſeruari obtinuerint, collationes, prouiſiones, & reſeruationes prædictæ nullius ſint roboris, vel momenti, ac pro nullis, & infectis cenſeri, & haberi debeant, Apoſtolica authoritate, perpetuò concedere, & indulgere, ac ita ſtatuere, & ordinare, & ſingula beneficia huiuſmodi, naturalibus dicti Oppidi perpetuò affecta, & debita, alienigenas verò, & extraneos, ad illa obtinenda, illorumquè fructus, &c. & emolumenta, ſeù ſuper eis penſiones huiuſmodi percipiendas perpetuò inhabiles, & incapaces, vt præfertur; ac quaſcunquè collationes, prouiſiones, & aliàs diſpoſitiones de dictis beneficijs, necnon illorum fructuum, & emolumentorum, ſeù penſionum ſuper eiſdem fructibus reſeruationes ad fauorem aliorum, quàm naturalium Oppidi huiuſmodi, ac in eo natorum, & naſciturorum quacunquè, etiam Apoſtolica, vel ordinaria authoritate, etiam per S.V. & ſucceſſores ſuos Romanos Pontifices, pro tempore exiſtentes, & Sedem prædictam, illiuſquè Legatos, etiam de latere, contra tenorem conceſſionis, indulti, ſtatuti, & ordinationis huiuſmodi quomodolibet, pro tempore factas, & indè ſecuta quæcunquè nulla, & inualida, ac irrita, & inania, nulliuſquè roboris, & momenti fore, & eſſe, ac pro nullis, & inualidis, ac omnino infectis haberi, & cenſeri debere, ac illis, in quorum fauorem, & beneficium factæ fuerint, nullatenus ſuffragari, nec per eas cuiquè coloratum titulum poſſidendi tribui, vel acquiri, minuſuè præſentes, & deſuper conficiendas litteras, etiam ex eo, quod quicunquè in hoc forſan intereſſe habentes, ſeù habere prætendentes, ad hoc vocati, & cauſa, ſeù cauſæ, propter quam, ſeù quas præmiſſa à S.V. emanarint, etiam coram loci Ordinario delegato examinatæ, verificatæ, & iuſtificatæ non fuerint, ſeù quibus cauſis, de ſubreptionis, vel obreptionis, ſeù nullitatis vitio, aut intentionis S.V. vel quopiam alio defectu, notari, ſeù impugnari, vel aliàs quomodolibet infringi, ſeù retractari, aut inualidari, ſeù ad viam, & terminos iuris reduci, aut in ius, vel controuerſiam vocari, vel aduerſus eas quodcunquè iuris, & facti, aut iuſtitiæ, vel gratiæ remedium intentari, impetrari, vel concedi nullatenus vnquam poſſe. Sicquè ab omnibus, & ſingulis cenſeri, & ita per quoſcunquè Iudices, &c. etiam cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores ſublata, &c. iudicari, &c. debere, Irritum, &c. decernere dignemini, &c. Non obſtantibus, &c. cæterijſque contrarijs quibuſcunquè, cum clauſulis opportunis.

Et cum abſolutione à cenſuris ad effectum, &c.

Quarè, vſum Datariæ Apoſtolicæ, ita ſe habere, non ignoramus, vt beneficia eccleſiaſtica, vt plurimum conferantur à Papa potius indigenis, quàm exteris: ſignanter per rationem, in dicta formula expreſſam, nempè, quia facilius inducuntur ad reſidendum indigenæ, quàm extranei, vt ait, *Garc. de benefic. p. 7. cap. 9. num. 7.*

44 Similiter indultum, ita vidimus per ipſum Pontificem in diuerſis Regnis, præſertim in Hiſpania, vt habetur in *lib. 1. Ordinament. Hiſpan. tit. 3. leg. 18. 19. &* 20. & conſtat ex multis pragmaticis editis à Carolo V. Imperatore, Hiſpaniarum Rege, vt per *Couar. pract. qq. num. 5. cap. 35.* & in Gallia, vt per *Bened. in cap. Rainutius, lib. 5. num. 48 t. de teſtam.* Et vbi adeſt tale ſtatutum, ſeù priuilegium, aut conſuetudo, quod videlicet oriundus, ſeù naturalis ſit illius Regni, vbi adeſt beneficium exterus, illud beneficium ibi obtinere nequit, ſine Regio permiſſu, & litteris naturalitatis, quod ſeruatur etiam in Gallia, vt per *Rebuff. de pacif. poſſeſſ. num.* 217. vbi, quod exterus eſt inhabilis ad obtinenda beneficia in Regno, ex priuilegio dato Regibus Franciæ, vt in *pragm. ſanct. proœm.* continetur in verbo exterorum, *Pariſ. de reſign. benef. lib. 4. qu. 7. nu. 2. id. Garc. d. cap. 9. num. 2.*

Quæ quidem indulta, cum ſint ſic, vt pręmittitur conceſſa, nimirum ad inſtantiam Imperatoris, Regum, & aliorum maximorum Principum, nunquam: Papa eis derogare conſueuit in lęſionem Imperatoris, & Regum, qui ita ſupplicarunt, & ſic paſſim ſeruari videtur, & teſtatur *Gonz. ad reg. 8. gloſ. 9. §. 2. num. 45.* circa prouiſiones Canonicatuum, quod omnes prouidentur, ſecundum formam indultorum Sixti IV. Innocentij VIII. & Leonis X. & quod licèt vacent in menſibus reſeruatis, numquam: prouidentur per Sedem Apoſtolicam: cum tale indultum, non ſit conceſſum alicui perſonæ, nec Eccleſiæ particulari, ſed omnibus Regnis, Prouincijs Caſtellæ, Nauarræ, Granatæ: quarè dici non poteſt, quod ſit priuilegium particulare, ſed ſtatutum, ſeù Conſtitutio vniuerſalis, quoad omnes Eccleſias Cathedrales illorum Regnorum, & Prouinciarum vnde, in derogatione priuilegiorum quibuſuis perſonis, & Collegijs conceſſorum, non comprehenduntur prędicta Indulta vniuerſalia, quoad omnes Eccleſias Cathedrales tot Regnorum, & Prouinciarum, cum veriſimilius ſit, quod Papa potius voluerit grauare perſonas particulares vel aliqua Collegia, quam tot Regna, ac illorum vniuerſas Cathedrales, *id. Gonz. d. §. 2. num. 39. cum pluribus ſeqq.*

45 Inſulæ Melitæ, illiuſque Ciuitati, & Diæceſi Leo X. quod beneficia, inibi exiſtentia, non conferrentur, niſi Clericis illarum originarijs, & in eis oriundis perpetuò, voluit, & ordinauit; quæ quidem omnia fuerunt, etiam confirmata per fel. record. Clem. Papam VIII. & cum inter alia ſimilia indulta, frequentiorem obſeruauerim, adeſſe ſermonem in Dataria Apoſtolica de indulto, prędictæ Inſulæ conceſſo, deque illius partibus, non incongruum viſum eſt, eius tenorem hic per extenſum, ſubnectere, qui talis eſt, videlicet.

modo contigeret, quibusuis Clericis originarijs, & oriundis prædictis, etiam quæcunque quotcunque, & qualiacunque beneficia Ecclesiastica obtinentibus, & expectantibus, aliàs tamen idoneis, apostolica authoritate prouidere, & de illis aliàs disponere, liberè, & licitè posset, in omnibus, & per omnia, perinde ac si aliquæ de, & super dictis beneficijs, in genere, vel in specie, etiam nominatim collationes, & Commendæ Apostolicæ, Expectatiuæ gratiæ, generales, vel speciales reseruationes, vniones, etiam perpetuæ, mandata de vniendo, & quæuis dispositiones, etiam familiaribus, continuis commensalibus ipsius Prædecessoris, etiam descriptis, ac etiam dictis Cardinalib. etiam motu proprio, vel ad eorum instantiam eatenus concessa, & in futurum, etiam de vacantib. cum vacarent, concedendæ per eundem prædecessorem, & alios Romanos Pontifices pro tempore existentes, ac sedem prædictam, etiam motu simili, & ex certa scientia, ac cum quibusuis prægnantibus, fortissimis, & insolitis, etiam derogatoriarum derogatorijs clausulis non emanassent, seu emanarent, ac Constitutiones, & regulæ Cancellariæ Apostolicæ, Dignitatum maiorum, Prioratuum, aliorumque beneficiorum, etiam Cardinalium, & Romanorum Pontificum, ac ipsius prædecessoris familiarium continuorum commensalium speciales continentes; seu inducentes, aut aliàs quomodolibet affectionem facientes, vel consensum ipsorum Cardinalium in prouisionibus beneficiorum per obitum suorum familiarium continuorum commensalium vacantium faciendis, requirentes; quorum omnium tenores, formas, & effectus idem prædecessor pro expressis haberi voluit etiam quod ad id non apparerent, & nullatenus emanassent, plenam, & liberam facultatem, dicta authoritate concessit. Et nihilominus eidem Bonifacio Electo, quoad viueret, & dictæ Ecclesiæ Meleuitan. præesset, ac successoribus suis eiusdem Ecclesiæ Meleuitan. Præsulibus, seu Administratoribus pro tempore existentibus, vt ipsi de beneficijs ad eorum collationem, ratione ipsius Ecclesiæ Meleuitan. spectantibus, dum pro tempore vacarent, consanguineis, & affinibus, ac familiaribus suis, præsentibus, & futuris, licèt forenses existerent, & ipsi familiares, eorum continui commensales non essent, prouidere possent, & prouisiones illis factæ huiusmodi validæ, & efficaces existerent, statuto, & ordinatione, ac decreto prædictis nequaquam obstantibus, eadem Apostolica authoritate, de speciali gratia indulsit; seu ipsos consanguineos, affines ac familiares, quoad id, ab eisdem statuto, ordinatione, & decreto excepit. Decernens etiam quascunque reseruationes, affectiones, regulas, Constitutiones, commendas, gratias, expectatiuas, reualidationes, extensiones, mutationes, & facultates, vniones, mandata, seu decreta in illis contenta, quoad impediendum eundem Bonifacium Electum, quominus in præmissis sibi concessa facultate huiusmodi vti valeret, ad dicta beneficia ad eius collationem, vt præfertur pertinentia nullatenus se extendere: & per quoscunque etiam dictæ sedis legatos, etiam de latere, ac Nuncios pro tempore deputatos, quauis etiam speciali facultate fungentes, de beneficijs prædictis, nullatenus disponi posse necnon irritum, &c. quauis authoritate, etiam per eundem prædecessorem, & dictos legatos ac Nuncios, scienter, vel ignoranter contingeret attentari. Non obstantibus præmissis ac &c. Apostolicis, etiam ipsius prædecessoris in dicta Cancellaria publicandis, ac aliàs editis, & edendis similium facultatum, & indultorum prohibitiuis, reuocatiuis, suspensiuis, annullatiuis, & irritatiuis, quibus illorum omnium formas, tenores, effectus, & datas, ac etiam decreta, & clausulas, etiam derogatoriarum derogatorias, ac fortiores, & insolitas, necnon causas quantumcumque legitimas, etiam in fauorem expectantium Apostolicorum considerata, propter quas emanauerant, ac si de verbo ad verbum insererentur, pro expressis habens, illis aliàs in suo robore permansuris, ea vice duntaxat, specialiter, & expressè derogauit, cæterisque contrarijs quibuscumque. Ne autem de absolutione, statuto, ordinatione, concessione, voluntate, indulto, exceptione, decretis, & derogatione præfatis, pro eo quod, sicut accepimus, super illis certæ dicti prædecessoris litteræ, supplicationi desuper ab eo signatæ, & postmodum reformatæ minimè concordes confectæ, & propterea minus ritè expeditæ fuerunt; & exindè graues lites, & controuersiæ sunt exortæ, valeat quomodolibet hæsitari, ac incolæ, & habitatores, ac alij præfati illorum frustentur effectu, volumus, & eadem Apostolica autho-

ritate decernimus, quod præsentes litteræ, tanquam supplicationi, & illius reformationi huiusmodi conformes, & ad debitam formam reductæ, ad probandum plenè absolutionem, statutum, ordinationem, concessionem, voluntatem, indultum, exceptionem, decreta, & derogationem prædecessoris huiusmodi vbicunque sufficiant, nec ad id probationis alterius adminiculum requiratur. Nulli ergo, &c.

Dat. Romæ apud S. Petrum Anno 1591. Quinto Id Februarij Pontificatus nostri Anno Primo.

Notandum tamen est, quod vbi regulæ reseruatoriæ capiunt prædicta indulta, reseruatio regulariter censetur facta,
47 cum sua causa, & qualitate, ita vt Papa conferat dicta beneficia personis, dictam qualitatem habentibus, & non aliis;
48 nam ipse per huiusmodi reseruationem, censetur præiudicare tantummodo Collatoribus, non autem personis, quibus ius
49 competit ex fundatione; & licèt per diuersa iura probetur, huiusmodi beneficia, non cadere sub reseruatione, prout in vna *Vlixbonen. Prioratus, penes Seraph. decis.* 1420. nihilominus ibi concluditur, quod hoc non obstante, Domini censuerunt, illa comprehendi, verùm cum sua causa, prout Rota, etiam declarauit in supradicta *Meliten.* Sancti Marci, in qua dicitur, beneficia Insulæ Meliuæ, cadere quidem sub reseruatione regulæ, non obstantibus quibuscunque priuilegijs Apostolicis, etiam præseruatiuis aduersus regulas reseruatorias, & concessis ad instantiam Imperatoris, verùm cum sua causa: vt videlicet conferri debeant originarijs, & habitatoribus, vt etiam ait *Lotter. de re benef. libro 2. qu. 39. num.* 10. vbi refert etiam supradictam decisionem *Meliten. S. Marci.*

Et licèt aliàs in dubium reuocaretur, an per regulam reseruatoriam mensium Apostolicorum, prædicta beneficia censerentur reseruata, & fuerit resolutum in dicta *Melitensis Beneficij Sancti Marci* 10. *Iulij* 1594. *coram Penia*, quod indultum concessum à Leone Decimo habitatoribus, & Populo Insulæ Melitensis, vt perpetuis futuris temporibus, ecclesiastica beneficia Ciuitatis, & Diœcesis Melitensis, in quibuscunque mensibus vacantia, non nisi Clericis originarijs, aut Episcopi, pro tempore existentis, familiaribus, etiam consanguineis, conferantur, non obstante quacunque reseruatione in genere, vel in specie, per regulas Cancellariæ, non esse derogatum, quia illa non comprehendit indulta, quæ Communitatibus, seù Vniuersitatibus conceduntur, teste *Gonzal. glos. 9. §. 2. num.* 45. qui *num. sequ.* ait, quod in terminis eiusdem indulti, fuit aliàs idem resolutum in *Rota coram Grosperio die* 27. *Octobris* 1551.

Aduertendum est tamen, dictam decisionem, fuisse postmodum reuocata coram *eodem Penia sub die* 14. *Nouembr.* 1605. ex eo, quod abundantissimæ derogationes regulæ reseruatoriæ per viam legis generalis factæ, omnia similia indulta de medio tollunt, quatenus dictæ regulæ obstent, vt per eundem *Gonz. glos. 36. sub num. 42. vers. imò post hanc primam*, licèt reseruatio fiat cum sua causa, vt dictum est.

Verùm, cum hic posset in dubium reuocari, numquid per verbum prædictum, oriundi, vt in dicto indulto, intelligitur de illis, qui in eodem loco tantummodo orti sunt, an verò, qui etiam ratione paternæ originis oriundi dicuntur. Circa id nunquam à stylo Romanæ Curiæ, illiusque Cancellariæ Apostolicæ discedendum puto; quandoquidem, ibi oriundus
50 accipitur pro orto, nam in omnibus ferè rescriptis, præsertim beneficialibus, vtitur ipsa Cancellaria, hoc verbo, *oriundus* pro orto, iuxta *tex. in l. assumptio, & ibi glos. verbo, oriundus, ff. ad municip.*

Et hæc tria adiectiua, videlicet, oriundum, ortum, & originarium, distinguendo, oriundus ille dicitur, qui originem ducit ex eo loco, vnde maiores eius fuerint, ortus verò, & natus pro eodem capitur, dicendo aliquem ortum, seù natum ex parentibus Campanis, originarium autem, ab origine patris, non sua, & ex propria verbi significatione, & secundum hanc materia, oriundus, accipitur pro orto, seu nato, vt in *d. l. assumptio, vbi glos. in d. verbo oriundus*, exponit, *idest ortus*; quod quidem vsque adeo seruat prædictus stylus Curiæ, vt etiam si in supplicationibus, quæ Summo Pontifici porriguntur, dicatur, Oratorem, ex tali loco, vel Ciuitate ortum, nihilominus in litteris, super eadem met supplicatione, conficiendis, non ortum, sed oriundum appellari consueuisse, certum est, licèt ex communi vsu loquendi, oriundus quis dicatur ab origine, seù natiuitate propria, vel paterna, *Iasan l. huiusmodi, §. legatum, num. 18. ff. de leg. 1. Mandos. reg. 16. qu. 40. per tot.* & alij quos cumulat *Garc. de benefic. part. 7. cap. 9. num. 25 cum seq.*

Ac Filij patrimoniales, *seù Parochiani eiusdem Ecclesiæ, seù illi, aut eius annexis, & grangiis, iure parochialitatis subiecti, alijs præferri debeant.*

Ex forma etiam huius erectionis parochialis Ecclesiæ in Collegiatam, nedum omnes Canonici, & Dignitates obtinentes, vt dictum est, debent esse, ex ipso Oppido oriundi, & illius incolæ, verum etiam filij patrimoniales, &c. Denuciatur ex hac praxi, alia adesse beneficia ecclesiastica, quæ ex sui fundatione, institutione, statuto, consuetudine, vel priuilegio non debentur, nisi certis personis, seù certo personarũ generi, non autem alijs; sicut supra dictum est; adeò vt; his sic stantibus, illorum collatio illis tantummodò debeatur, & tanquam necessaria. Ac proinde in hac erectione conceditur, & statuitur, vt omnes huius Ecclesiæ Canonici, & Dignitates obtinentes (Præpositura excepta) sint ex eodem oppido oriundi; ac filij patrimoniales, &c. præferantur: licèt quandoque naturalibus loci debeantur beneficia ecclesiastica eodem modo, quo in dicta erectione dicitur, ibi, *ex ipso Oppido oriundi*; & sic
51 videtur, quod filij naturales, ita distinguuntur à filiis patrimonialibus, nempè, quod naturales dicantur illi, qui intra fines parochiæ nascuntur, qui etiam patrimoniales sunt, filii verò patrimoniales, non autem naturales, sunt illi, qui descendunt ex patre, vel matre, auo, vel auia alicuius parochiæ, licèt ipsi nascantur in alia parochia, vel Diœcesi. *Mandos. reg. 19. qu. 15. n. 21. vers. non omitto tamen.*

52 Nihilominus verò *Gonzal. glos. 9. §. 1. num. 33.* verius esse credit, indistinctè, & indifferenter, vocari filios naturales, & patrimoniales, licèt non nascantur intra parochiam, si tamen ex illa, aliquo capite, originem ducant; sicut, etiam vocantur filij patrimoniales, quamuis nati sint infra dictam parochiam; nam communis vsus loquendi, ac Constitutionum Synodalium verba; ita se habent, & faciunt, quod vtroquè nomine, modò naturales, modò patrimoniales nuncupentur, subdens idem *Gonz. num.* 14. quod nihilominus in diuersis Ciuitatibus, vel locis diuersa adsunt statuta, vel consuetudines super qualitatibus, & requisitis necessarijs, vt aliquis dicatur filius naturalis, seù patrimonialis; ex eo quod interdum requiritur, quod præcisè sit natus naturaliter ex parentibus incolis, & decimam soluentibus, necnon baptizatus intra limites parochiæ, seù parochiarum, in quibus huiusmodi patrimonialia beneficia consistunt.

Ex supradictis igitur sequitur, quod beneficia patrimo-
53 nialia sunt illa, quæ ex Apostolica concessione; vel statutis, seù Synodalibus Constitutionibus, Apostolica authoritate confirmatis, vel ex immemorabili consuetudine, sunt necessariò conferenda natis, incolis, vel originarijs alicuius patriæ, Ciuitatis, Oppidi, vel parochiæ, ita vt illi dumtaxat, qui filij naturales, & patrimoniales sunt, prouideri debeant de huiusmodi beneficijs, & non alij forenses, seù exteri, qui tales qualitates non habent; & hoc secundum varios ritus, & statuta locorum, in quibus Ordinarii tenentur prædicta beneficia conferre habilioribus, & sufficientioribus, *Cassad. decis. 18. incip. multa sunt beneficia, num. 1. Gonzal. dict. §. 1. num. 3.* & ex dictis beneficiis patrimonialibus multa sunt in Diœcesibus Burgen. Palentin. Calaguritan. & Giennen. & *Hoied. de incompatib. benef. par. 1. cap. 24. num. 86.* ait quod
54 de illis beneficiis patrimonialibus, nullus reperitur *text.* de
55 iure communi. Et dicuntur beneficia patrimonialia, quæ talibus filiis patrimonialibus conferri debent, (deriuando hoc nomen à patria, in qua sunt) arguendo ab ethymologia vocabuli per *tex. in l. 2. §. appellata, ff. si cert. pet. & in l. tugurium, ff. de verb. sign. l. facta, §. si videnda, ff. ad Trebell. cap. clerus, 21. dist. cap. si cupis, 16. qu. 1. cap. clericus 12. qu. 1. cap. puberes, de desp. impub. Arist. 2. top. loco 19. Mandos. reg. 19. qu. 15. num. 17. ad Gonz. d. num. 4.*

De quibus quidem beneficiis patrimonialibus, licèt frequens sit sermo in Dataria Apostolica, ex causis tamen su-
57 pradictis rarò conferuntur per Summum Pontificem; quandoquidem, per pragmaticas Caroli V. Imperatoris, ac Philippi II. expressè cauetur, vt huiusmodi beneficia patrimonialia prouideantur semper dignioribus per concursum,

& nun-

& numquam fere à Sede Apostolica impetrantur; ex eo quod
non est de intentione Papæ, tales gratias concedere, & Apo-
stolica priuilegia, ac immemorabiles consuetudines, desuper
existentes infringere; ac propterea litteræ huiusmodi impe-
trationum non exequuntur, tanquam emanatæ contra ip-
sius Pontificis intentionem; cum pœnis adiectis teste *eod.
Genz. loc. cit. num.* 28. & licèt regula reseruatoria octo men-
sium capiat, etiam beneficia patrimonialia, & sint per illam
reseruata, non tamen passim volunt Pontifices illa conferre,
licèt sint, ratione mensis, reseruata, vel ex alia reseruatio-
ne (excepta vacatione apud sedē) sed potius permittit, quod
Ordinarij, sed potius permittit, quod Ordinarij prouideant
de illis per concursum; & quando ob nimiā aliquorū impor-
tunitatē fiunt aliquæ prouisiones de illis beneficijs vacātibus
in mensibus reseruatis, tunc non alijs, nisi ipsismet filijs na-
turalibus, & patrimonialibus conferuntur, *id. Genz. n.* 59.

Verùm, licèt in præsenti erectione præferantur in colla-
tionibus prædictis, filij patrimoniales, vt supra, nihilomi-
nus, si ipsi non adsint, prædicta beneficia, nempè Dignita-
tes, & Canonicatus debent conferri oriundis, & incolis præ-
dicti Oppidi, & sic semper certo generi personarum, ac pro-
pterea videtur, quod dici non possit libera collatio, tamen
dicendum est, quod ista beneficia patrimonialia duplici-
58 ter considerantur; namquè aliqua pertinent ad præsen-
tationem electionem, seù nominationem patronorum,
& sola institutio pertinet ad ordinarium; vnde hoc modo
dicitur, quod huiusmodi beneficia patrimonialia magnam
59 habent conformitatem cum beneficijs iurispatronatus lai-
corum, *id. Hoed. d. cap. 24. num. 91. vers. nam magna
est similitudo, in fin.* aliqua verò pertinent ad liberam col-
lationem Ordinarij, sed tamen sunt filijs patrimonialibus,
per eum conferenda, *Put. decis.* 158. *num.* 2. *lib.* 2. & sic in
priori casu, scilicet, quando prouideatur ad præsentationem,
&c. collatio dicitur non libera, sed necessaria.

60 Quarè, ex prædictis, duplex dicitur collatio, altera nimi-
rum necessaria, altera voluntaria; illa etenim dicitur necessa-
ria, quam collator facere tenetur certo generi personarum,
vt supra dictum est, nec non quando ad patronorum legiti-
mam præsentationem, fit ab eodem Ordinario, institu-
tio in beneficio iurispatronatus; quia tunc etiam illa fieri
debet necessariò de persona sic præsentata, non autem de
alia; ac propterea hæc instituendi facultas, tanquam data te
51 necessaria vt alias diximus, competit etiam Capitulo, se-
de Episcopali vacante, illiusque Vicario, ad præscriptum *Con-
cilij Trid. sess. 24. c. 16. de refor.* prout etiam satis expresse
docet *tex. in cap. 1. de instit. in* 6. vbi, quod licèt Capitulum,
sede vacante, beneficia, quæ ad collationem Episcopi perti-
nent conferre non possit, præsentatos tamen à patronis, po-
test admittere, licèt ad Episcopum, si superesset, admissio,
& institutio huiusmodi pertineret. *Rebuff. in prax. tit. forma
Vicariatus num.* 133. *Azor. instit. moral. par. 2. lib. 3. cap. 39.
q.* 2. nam licèt Vicarius non possit conferre beneficia libera,
& spectantia ad collationem Episcopi, secùs dicendum est in
institutione, & confirmatione, quæ sunt omnino necessa-
riæ, & debitæ; quia Capitulum, sede vacante potest con-
stituere Vicarium, qui poterit prouidere de beneficijs, quo-
rum collatio est necessaria, vt in beneficio debito mandata-
rio vel nominato, *Garc. de benef. part. 5. cap. 7. num. 54. &* 55.
Viuian. in praxi iurispatr. par. 2. lib. 12. cap. 2. num. 10. prout
diximus supra *lib. 2. cap. 3. num. 74. cum plurib. seqq.*

Porrò, in proposito huius necessariæ collationis Vica-
rius Episcopi, licet hac ratione nequeat, sine speciali man-
62 dato beneficia ecclesiastica conferre, *cap. fin. de off. Vi-
car. in 6. Rebuff. loc. cit. à num. 39. Zerol. in prax. epis. ver-
bo Vicarius, §. 9. quæst. 1. id. Garc. d. p. 5. cap. 80. cum plurib.*
63 *seqq.* quia Vicarius, ea, quæ sunt meræ gratiæ expedire non
potest, & collatio beneficiorum est quædam donatio, *c. re-
latum, de prob. c. post electionem, de concess. præb.* potest ni-
64 hilominus expedire ea, quæ sunt iustitiæ, & necessitatis,
*Clem. 2. de off. Vicar. Bellam. decis. 93. Selu. de benef. 2. p.
q. 14. Sbroz. de offic. Vicar. quæst. 38. num. 3. Garc. d. cap. 8.
num.* 46. ac conferre potest beneficia vacantia per resi-
gnationem in manibus suis ex causa permutationis factam,
quatenus habeat facultatem recipiendi resignationes ex ea-
dem causa; prout communiter illa concedi consueuit in
litteris Vicariatus quandoquidem huiusmodi collatio fa-
65 cta, scilicet ex prædicta causa permutationis, non est vo-
lontaria; sed necessaria, quæ fieri nequit, nisi ipsis com-
permutantibus; fitquè vnico contextu, scilicet vtriusquè
compermutantis resignatio, & collatio, *id. Garc. d. cap. 8. n.
104. & seqq.*

Voluntaria, autem beneficij collatio, illa dicitur, quæ fit ex
66 voluntate libera, quę alio modo, dici potest libera translatio,
seu iuris concessio in beneficio vacante; quia collator con-
fert liberè cui vult, dummodò ille, cui confertur, sit idoneus,
*Abb. in c. authoritate, num. 9. de instit. Gemin. & alij in c. cum
in illis, §. 1. de præb. Genz. glos. 16. num.* 8. & sic conferre ma-
gis vni, quam alteri, est voluntarium, & gratiosum, & est gra-
tia, & liberalitas.

Nec tamen incongruè subnectitur hic, totum illud, quod
67 dicitur, de beneficijs debitis certo generi personarum, locum
sibi vendicare, quando personæ sic qualificatę reperiuntur,
quę ad talia beneficia aspirent; quarè si fortè contingat, nul-
lum adesse qualificatum, & habilem, nihil est, quin alius non
qualificatus, dummodo aliàs sit habilis, petere possit, sibi de
tali beneficio prouideri, vel quatenus qualificatus renuat, il-
lud alteri, non qualificato, conferri; vt in simili, de præsentan-
do ad beneficium de iurepatronatus, ait *Lambert. de iurepatr.
par. 1. lib. 2. art. 24. sub num. 20. vers. & ideo, fol. mihi* 591. vbi,
quod si in Diœcesi, Ciuitate, vel gremio, idonei clerici, non
reperiantur, recurrendum est, ad exteros, eundemque *Lam-
bert. citat id. Genz. loc. cit. sub num.* 17. *vers. adiungo,* vbi in
terminis huiusmodi beneficiorum patrimonialium ait, quod
si in aliquo loco, vbi beneficia sunt conferenda filij patrimo-
68 nialibus, non reperiantur de tempore prouisionis, clerici pa-
trimoniales habiles, & idonei, tunc quidem possunt illa alijs
extraneis conferri, *c. ne pro defectu, c. inter Canonicos, de elect.
l. eos, ff. de decurion. l. vt gradatim. §. 1. ff. de muner. & honor.*
nam quando beneficium debet conferri certæ personæ, seu
certo generi personarum, intelligitur, data habilitate talis per-
sonæ, & si illa idonea sit, & non aliàs; quia quælibet disposi-
69 tio, quantumuis generalis, recipit interpretationem de habi-
litate, per *tex. & ibi Bart. in l. 2. §. prætor, ff. qui satisd. cog.* Vn-
de, si prędicti qualificati vellent, ac peterent, & persequeren-
tur, prædicta beneficia, eisdem, & non alijs conferri debent; si
verò non adsint, vt supra, qualificati, vel adsint, & non prose-
quantur, possunt illa alijs conferri non qualificatis; quia dis-
70 positio, aut lex intelligi debet superatur, vel si velit, de quò
videndus est *Rebuff. super concord. Rubr. de collat. §. Vltimus,
fol. mihi* 481. & tunc dicitur prosequi, quando qualificata
persona non solum petit beneficium sibi conferri, sed obtinet
collationem, & plenè fuerit ipsum beneficium assequuta, &
quatenus aliquis fuerit contradictor, qui sibi se opponat, per
eam prosequitur aduersarium vsque ad sententiam; si fortè
Ordinarius alium de ipso beneficio prouideret, secùs verò, si
obtenta collatione ab Ordinario, taceat, quia tunc collatio
Ordinarij non est nulla, cum non dicatur prosequi, qui cum
effectu non prosequitur, *l. 1. ff. quod quisque iur.* nam præsu-
mitur renunciare, quando ante prædictam Ordinarij senten-
tiam destitit, *l. destitisse, ff. de iud. vt per Rebuff. loc. cit. sub vers.
item potest vt in textu prædicta Rubr. de collation.* ibi, *extan-
tibus præfatis graduatis, aut nominatis debitè qualificatis, illa
prosequentibus, alijs, quàm graduatis, aut nominatis non con-
ferant.*

Quoad Præposituram, *Doctores, aut Magistri
in Theologia, vel Licentiati in decretis,* Hoc quidem ad præ-
scriptum *Sacri Concilij Trid. d. sess. 24. cap. 12. de refor.* in quo
sancta Synodus hortatur, vt in Prouincijs, vbi id commodè
fieri potest, Dignitates omnes, & saltem dimidia pars Cano-
nicatuum in Cathedralibus Ecclesijs, & Collegiatis insigni-
71 bus, conferantur tantùm Magistris, vel Doctoribus, aut
etiam Licentiatis in Theologia, vel iure canonico; & licèt
huiusmodi qualitates non sint de præcepto, sed de consilio;
72 quia id Concilium non requirit ratione curæ, sed ratione
frequentiæ, seu multitudinis Christi fidelium, ad Ecclesias
Cathedrales, seu Collegiatas insignes, pro diuinis audiendis,
accedentium, pro Christi fidelium huiusmodi tamen anima-
rum salute, prędictum Concilium hortatur, Dignitates prę-
dictarum Ecclesiarum obtinentes, tales esse debere, tum eo-
rum doctrina magis prospicere possint saluti animarum, vt
dixit *Rota in vna Mediolanen. Præpositura* quę est *decis.* 29.
num. 8. par. 2. diuers. quare ex hoc, in his verbis, supradictum
73 Concilium Trid. videtur æquiparare collegiatas Ecclesias
insignes, ipsis Cathedralibus; adeò vt non sufficiat qualitas
Clericatus cum idoneitate, sed exigatur hæc prerogatiua
Magisterij, aut Doctoratus, vel licentiaturæ, *Lotter. de re be-
nef. lib. 1. q. 15. num. 1. Rot. d. decis. 29. num.* 8. in qua habetur,
quod

qood qualitas insignitatis Ecclesiarum Collegiatarum, debet
regulari, & intelligi secundum qualitatem Magisterij, vel
Doctoratus, aut licentiaturæ in Theologia, vel in iure ca-
nico; quam qualitatem debent habere omnes Dignitates in
Ecclesiis Cathedralibus, & Collegiatis insignibus; quia in d.
Concil. tractatur principaliter de Dignitatibus, & earum
qualitatibus; ac proinde ista qoalitas requiritur in duobus
generibus Dignitatum, videlicet io Dignitatibus, curam
animarum habentibus, iuxta *cap. cum cunctis, de elect.* Et in
Dignitate Archidiaconatus; quia Archidiaconi, sunt oculi
Episcopi; ac propterea Episcopum iuuare debent.

Qualitates etenim huiusmodi in ipsis Collegiatis Ecclesijs
74 insignibus ita requirunt, quia, vt ait *id. Lotter. loc. cit. num. 9.*
id præsumitur excogitatum ab eodem Concilio, ratione fre-
quentiæ, seù multitudinis Christifidelium, eò accedentium
pro audiendis diuinis, pro quorum animarum salute, ea fit
adhortatio, & nunquam dator à Papa, erectio Ecclesiæ Col-
75 legiatæ, nisi in loco insigni, vt iam patet ex præposita for-
mula supplicationis, in qua eidem Pontifici explicatur quod
Oppidum, in ambitu suo, satis amplum, nec non populi
frequentia conspicoum & insigne, ac virorum generis nobili-
tate fulgentium &c.

Hinc fit, vt nunquam ferè idem Pontifex conferat huius-
modi Dignitates, etiam in Collegiatis Ecclesijs prædictis,
76 nisi habentibus prædictas qualitates; quod quidem nulla alia
ratione dignoscitur seruari, quàm ex quadam lege honesta-
tis, cum qualitas ipsa non sit de præcepto, sed consilio, ex
eò quod idem *Concil. Trid.* id non præcipiat, sed hortetur,
id. Lotter. d. q. 15. num. 1. Et alias sacra Cōgregatio declarauit,
quod dictum Concilium hic hortatur, non præcipit, vt vbi
77 id commodè fieri potest, Dignitates in Cathedralibus Ec-
clesijs, & Collegiatis insignibus, conferantur tantùm Ma-
gistris &c. Cæterùm verò, illud à contrario sensu tenendum
est, vt nimirum, vbi commodè id fieri non potest, ni-
hil sit, quin alijs, ipsam qualitatem non habentibus conferri
prędictas dignitates videamus; quandoquidem satis trita
est illa conclusio, qnod nimirum, illud fieri non posse dici-
78 tur; quod commodè fieri nequit, *Innoc. in c. pastoralis, post
princip. ibi, nam non dicitur posse fieri de cau. poss. & propr. Ro-
man. cons. 469. post num. 4. vers. & licet quis Mandos. reg. 32.*
79 *q. 31. num.* 12. Sicut etiam non dicimur posse ea quæ honestè
non possumus, *l. si filius, de cond. inst. Caual, decis.* 494. ac
propterea vbi non adsit persona, ad id qualificata, alij non
qualificatæ conferri consueuit, habita, de hoc in literis
prouisionis, mentione, nempè *Nos volentes N. asserentem in
Ciuitate, & Diœcesi prædictis, nullum adesse ex Concilio Tri-
dentino qualificatum, qui ad dictam dignitatem aspiret, &c.*

Ac proinde, non semel videmos, huiusmodi Dignitates,
non modò in ipsis Collegiatis, verum etiam in Cathedra-
libus Ecclesiis, non ita qoalificatis personis, vt supra
per sedem Apostolicam conferri, quatenus oemo adsit,
80 nemo ad illas obtinendas aspiret; quod potissimùm ob fru-
ctuum tenuitatem euenire solet, vel ob aliam causam, prout
in casu præsentis erectionis parochialis in Collegiatam; in
qua indulgetur illis Præposito, qui in octuagesimo, vel
circa suæ ętatis anno constitutus existit, & curam aoima-
rum parochianorum prędictę Ecclesię S. Georgij, spatio tri-
gintaquinque annorum probe, & laudabiliter exercuit, vt
ratione huiusmodi Præposituræ, ad alicuius gradus suscep-
tionem minimè obligetur, & obligatus sit. Ita tamen, quod
illius in dicta Prępositura successores, ad pręscriptum dicti
Concilij Tridentini, graduati, & aliàs qualificati esse debeant.

S V M M A R I V M.

81 *Aetas requisita ad Dignitates in Cathedralibus Ecclesijs, quę.*
82 *Beneficia aliqua ecclesiastica, non nisi actu præsbyteris, conferenda.*
83 *Presbyteratus, de iure communi, non omnino requiritur tempore collationis beneficij.*
84 *Sed illius annexio intelligitur habitu, non tamen actu.*
85 *Quod procedit, etiam si presbyteratus, requiratur ex statuto, consuetudine, vel priuilegio.*
86 *Secùs verò, ex fundatione laicali, & quarè.*
87 *Fundationi beneficij, quando Papa, deroget.*
88 *Ordinis Sacri defectus, neminem repellit a beneficio, sed quomodo intelligatur.*
89 *Ordo presbiteratus, quando infra annum per prouisum, suscipiendus.*
90 *Fundationis lex, maiorem vim habet, quàm consuetudo, vel priuilegium.*
91 *Ecclesia seruitium, æquipollenter fit per substitutum.*
92 *Canonici ecclesia Segnin. quandoque se substituunt in functionibus Chori, & ecclesia.*
93 *Idem seruatur in Maiori ecclesia Neapolitana, ab immemorabili tempore.*
94 *Consuetudo immemorabilis, habet vim priuilegij à Principe concessi.*
95 *Ordo presbyteratus, actu requisitus, quomodo remittatur à Papa.*
96 *Fundatione non derogatur ex Clausula*, Non obstantibus, &c. *statuto autem fit.*
97 *Fundationis derogatio, debet esse expressa.*
98 *Motus proprius Papa, non censetur derogare fundationi laicali.*
99 *Patronis, sicut Papa non præiudicat in præsentatione, ita nec in tollendo ordinationem beneficij, & quare.*
100 *Clausula*, Non obstantibus, *quomodo intelligenda, circa derogationem fundationis beneficij.*
101 *Beneficium, seù Capellania, tribus modis potest esse Sacerdotale.*
102 *Beneficium simplex, non Sacerdotale, vni vel pluribus Sacerdotibus successiuè collatum per 40. annos, quomodo poterit conferri non Sacerdoti.*
103 *Clausula*, Motu proprio, & Non obstantibus, &c. *derogant fundationi iurispatronatus Clericorum.*
104 *Fundationis beneficiorum derogationes, in quibus casib. concedi consueuerunt.*
105 *Dispositio qualificata, non venit sub simplici.*
106 *Qualitas adiecta rei, immutat eius naturam.*
107 *Ordo Sacerdotalis quando requiratur per modum aptitudinis, aut contemporaneè.*
108 *Qualitas adiuncta verbo, debet regulari secundum tempus verbi.*
109 *Verba, sufficit, quod respiciant actum præsentationis ad beneficium, licèt non sint negatiuè concepta, quod hic declaratur.*
110 *Actus ab habitu, quomodo distinguatur, ex verbis prohibitionis.*
111 *Capellania fundata, quod Capellanus tot missas celebret, an illum arctet ad celebrandum per se ipsum.*
112 *Et resoluitur negatiuè; nam potest huic oneri per alium satisfacere, & quare num. 114.*
134 *Consuetudo, quod quis per alium celebret, valet.*
115 *Dispositio mandans, quod aliquis missam celebret, intelligitur, vt possit per alium illam celebrare.*
116 *Sacerdotis deputatio, qui celebret, requirit sacerdotium actu, & refertur decisio Rota.*
117 *Fundationis verba, omnino seruanda.*
118 *Verba*, eligatur sacerdos, pro missa celebranda, *respiciunt ipsam præsentationem.*
119 *Sacerdotij qualitas in fundatione, non tollitur per Episcopum, etiam de consensu patroni.*
120 *Onus in fundatione, quod deputetur sacerdos, qui celebret, aut celebrare faciat, quomodo intelligendum.*
121 *Presbyteri nomen est æquiuocum, & potest verificari, etiam in simplici Clerico.*
122 *Clerici minorum ordinum, quandoque presbyteri nuncupantur.*
123 *Interpretatio verborum, facienda secundum communem vsum loquendi.*
124 *Verba intelligenda secundum qualitatem proferentis.*
125 *Presbyteri nomen, non infert pernecesse ad qualitatem sacerdotij.*
126 *Præsertim, vbi concurrit communis vsus loquendi.*
127 *Obseruantia, quomodo non egeat præscriptione.*
128 *Verbum*, presbyter, *prolatum a fundatore, stante obseruantia, potest, etiam conuenire Clerico minorum ordinum.*
129 *Clericos nominandi presbyteros, communis vsus Ciuitatis Neapolis, ac vestibus talaribus tantùm, indutum, etiam sine prima tonsura, Abbatem, & Monsignore.*
130 *Presbyteri omnes, in Apulia, vocantur Abbates.*
131 *Abbatia, de iure communi, æquiparatur Episcopatui.*
132 *Abbates, nominantur inter Episcopos, & Archiepiscopos.*
133 *Presbyter, an simplex Clericus præsentandus, ex fundatione, recurritur ad coniecturas.*
134 *Necnon ad obseruantiam subsequutam.*
135 *Obseruantia, est cuiusuis dispositionis interpres.*

136 *Fun-*

136 *Beneficium, an requirat ordinem maiorem, vel minorem, recurritur ad consuetudinem.*

137 *Consuetudo interpretatiua, non requirit longi temporis præscriptionem.*

138 *Presbyteri nomen, potius ad sacerdotem, quam ad alium spectat.*

139 *Fundator, vel statutum dicens, quod prouisus de Capellania, sit Capellanus, vel Sacerdos, requirit, quod sit actu Sacerdos.*

140 *Sacerdos proximior ex fundatione, præsentandus, si non reperiatur, quis possit præsentari.*

141 *Præsentationis tempus, attendi debet.*

142 *Fundator adhuc viuens, quomodo præsentet contra disposita in fundatione.*

143 *Qualitas in fundatione beneficij apposita, intelligitur, quocunque modo illud vacauerit.*

144 *Conditiones in fundatione beneficij appositas, an possit Episcopus alterare.*

145 *Et resoluitur negatiuè.*

146 *Voluntas testatoris, pro lege seruanda.*

147 *Qualitates in fundatione beneficij appositas, nec de consensu patroni, tollit Episcopus.*

148 *Et refertur declaratio Sacræ Congregationis.*

149 *Sacerdotij qualitas in fundatione, quomodo necessaria, tempore præsentationis.*

150 *Conditiones nouæ ac noua pacta, quando apponi possent post fundationum beneficij.*

151 *Reseruatio facultatis apponendi nouas conditiones, post erectionem beneficii, est prerogatiue perfecta fundationis, & conditio suspensiua.*

152 *Sacerdotis qualitas in fundatione, quomodo declarata per Sacr. Congreg.*

153 *Fundationi beneficiorum qualitati solus Papa derogat.*

154 *Et quandoquè de consensu fundatoris viuentis.*

155 *Fundationis beneficiorum qualitati, Papa nimis parcè derogat.*

156 *Et huiusmodi derogationes regulariter proponuntur in Signatura Gratiæ.*

158 *Fundationis lex, quod non distinguit nec nos distinguere debemus.*

159 *Dotis promissio, non potest qualificari, eius actu perfecto.*

160 *Patronus, post fundationem beneficii, cur non possit apponere nouas conditiones.*

161 *Fundationi beneficii, Clemens VIII. raro derogabat.*

162 *Bernardinus Paulinus Clementis VIII. Datarius oculatissimus.*

163 *Fundatio beneficii, eadem est, si fiat in testamento, quæ extra illud, etiam circa derogationes.*

164 *Fundationum beneficiorum maior pars fit extra testamentum.*

165 *Fundationi beneficii non derogat Ordinarius, sed solus Papa.*

166 *Quod intelligendum de conditionibus possibilibus, non autem de impossibilibus, & turpibus, ac contra naturam beneficii, quæ habentur, ac si non essent apposita.*

167 *Nullum quod est, nullum producit effectum.*

Praxis Collationis Beneficiorum Ecclesiasticorum, certum Ordinem actu, siuè aptitudine, requirentium.

CAPVT X.

ACtu presbyteri. Licèt enim etiam in Cathedralibus Ecclesiis, ex nouo iure
Concilii Tridentini sess. 24. cap. 12. de reformat. sufficiat ad
81 huiusmodi Dignitates obtinendas, ætas viginti duorum annorum, ibi, *ad cæteras autem Dignitates, vel personatus, quibus animarum cura nulla subest, clerici alioquin idonei, & viginti duobus annis non minores adsciscantur*, attamen nil est, quia ex præscripto fundationis, vel erectionis, aut aliàs vt infra dicetur, debeant esse presbyteri, eo modo, quo ex eodem Concilio *dict. cap. 12.* requiritur ad Dignitates, curam animarum habentes, ibi, *Nemo deinceps ad Dignitates quascunque, quibus animarum cura subest, promoueatur, nisi qui saltem 25. suæ ætatis annum attigerit, & in clericali ordine versatus, doctrina ad suum munus exequendum, necessaria, ac morum integritate commendatur, &c.*

Quarè suadet hic materiæ qualitas, vt saltem per transennam aliqua ad hanc praxim conducentia, secundum stylum Cancellariæ, & Datariæ Apostolicæ, dicamus; qui eandem praxim minimè callent, aliqualem habeant cognitionem eorum, quæ seruantur circa beneficia ecclesiastica, ordinem aliquem annexum habentia, siuè habitu, siuè actu; ac proindè, pro Tyronibus tantùm aliqua subnectenda existimauimus.

Quarè dicendum est, nonnulla reperiri beneficia ecclesia-
82 stica, quæ non nisi actu presbyteris aliumvè, ordinem habentibus, sunt conferenda; quod quidem, non modò iure communi inspecto, verùm etiam ex fundatione, statuto consuetudine aut priuilegio contingere posse, certum est; quando, videlicet tale beneficium, licèt simplex, non est, nisi presbytero conferendum; tunc enim, idest tempore collationis, debet de eo prouisus, actu esse presbyter; quamuis ali-
83 ter sit dicendum, etiam de iure communi, quo non arctatur impetrans, vt habeat dictum ordinem tempore prouisionis; sed sufficit, quod postea promoueatur; quando quidem illa ordinis annexio, intelligitur habitu, non autem actu,
84 iuxta doctrinam *Abb. in c. cum in cunctis, §. inferiora, de elect. Buratt. decis. 463. num. 3.* nam de iure communi, in beneficijs habentibus presbyteratum, vel alium certum ordinem annexum, non requiritur, quod impetrans, illum habeat tempore prouisionis; sed sufficit, quod postea promoueatur; quia illa annexio intelligitur habitu, & non actu; vt latius ex infra dicendis constabit.

At verò hic, & in casu nostro, sufficit, prouisos de Dignitatibus prædictæ Collegiatæ Ecclesiæ, habere ætatem, ad presbyteratus ordinem requisitam; sed omnino requiritur, quod illi sint actu sacerdotes, ex supradictis; nam quamuis præsentandus ad beneficium, si tempore suæ præsentationis non esset presbyter, sed tamen in ætate legitima, qua poterit ad presbyteratus ordinem promoueri, quod ei sufficere videtur ex *not. in c. si eo tempore, & ibi glos. in verbo, prouideri, de præb. in 6.* hæc tamen benè proce-
85 derent, quando vigore statuti, consuetudinis, aut priuilegij, debet fieri collatio, vel præsentatio beneficij, habenti sacrum ordinem annexum; tunc enim sufficit, quod ille, cui fit collatio, vel de eo, præsentatio, habeat ætatem legitimam ad illum ordinem suscipiendum, quod etiam pro-
86 cedit in iurepatronatus ecclesiastico, secus verò est in iurepatronatus laicale, & quando versamur in dispositione laici, ponentis legem in re sua, tempore fundationis; nam hoc casu quando laicus disponit, quod præsentetur presbyter, non sufficit, quod præsentatus habeat ætatem idoneam ad presbyteratum, sed requiritur, quod sit actu presbyter; & sic duo debet habere eodem tempore collationis, seù præsentationis, scilicet idoneam ætatem, & sacerdotium, vt ex *Barbat. cons. 33. in fin. lib. 2.* probat *Lambert. de iurepatr. p. 1. lib. 2. art. 9. q. 7. princip. sub n. 2. vers. Certè fol.* 597. vbi quod ista theorica est semper menti tenenda. Et ita seruandum est etiam in præsenti erectione dum Papa voluit, quod omnes prædictas Dignitates obtinentes, sint actu presbyteri.

Quod quidem limitat nostra praxis, nisi prouisio fiat à Summo Pontifice; quia hoc casu, iuxta necessitatem impetrantis, ac ipsiusmet Ecclesiæ, consueuit ille dispensare aduersus iuris communis dispositionem, aut etiam si beneficium sit de iurepatronatus, derogando illius fundationi,
87 quatenus in ea caueatur, quod beneficium acquiri non possit, nisi per eum, qui in tali ordine, vel tali ætate fuerit constitutus; aut si dicatur, quod beneficiatus debeat esse actu sacerdos, vt per *Lambert. loc. cit.* qui *num. 3.* ait, quod si requireretur ordo ex dispositione iuris communis, nempè, quia Ecclesia est parochialis, vel sicuti in Archipresbyteratu, de iure ordinem presbyteratus, vel in Archidiaconatu, ordinem Diaconatus requirentibus, vt in *tit. de off. Archid. & off. Archipresb.* sufficit, præsentandum per patronos ad beneficia, & Dignitates, esse legitimæ ætatis vt possit infra annum promoueri, sine aliqua dispensatione, vt in *c. præterea, de ætat. & qualit.* ibi enim habetur, quod licèt ad regimen parochialis Ecclesiæ non debeat aliquis, nisi Subdiaconus admitti, dispensatiuè tamen in minoribus ordinibus constituti consueuerunt assumi; dummodo tales sint, qui infra breue tempus possint in presbyteros ordinari, vbi *glos. in verbo*

bo, breue tempus, ait, quod hoc breue, tempus est annus, &
*& in c.licèt canon.de elect.in 6.*dicitur, *& infra annum à sibi
commissi regiminis tempore numerandum, se faciat ad sacerdo-
tium promoueri,& in c.1.de instit.*habetur, quod si is,ad quem
Rectoris præsentatio in aliqua parochiali Ecclesia, noscitur
pertinere,quempiam in sacris non constiturum, præsentet ad
eam ipsum,dummodo alias sit idoneus, & infra tempus à iure
statutum,ad ordines,quos ipsius Ecclesiæ cura requirit, vale-
at promoueri, decernit Papa admittendum, *& ibi glos.* in fi-
guratione casus,dicit, quod propter desectum sacri ordinis,
88 non est quis à beneficio repellendus; dummodò alias fuerit
idoneus, & possit ad sacros ordines infra annum promoueri,
& ibi not.quod idoneitas in præsentato ad Ecclesiam, requi-
ritur tempore præsentationis, quoad alias qualitates, quam
sacrorum ordinum, *Garc.de benef.p.7. cap.1. num.42.* dicens,
quod in Episcopatu Abulens. adest quædam Constitutio sy-
nodalis antiquæ Synodus, in qua cauetur, quod omnes Ab-
bates benedicti, Decani,Archipresbyteri, Vicarij perpetui,&
Clerici curati, intra annum ordinentur in presbyteros,& Ar-
chidiaconi in Diaconos,modo,& forma statutis in sanctis iu-
ribus; alioquin,dicto termino elapso, si non receperint dictos
ordines annexos de iure,suis Dignitatibus,& beneficijs,etiam
curatis, & Archipresbyteratibus, & Vicarijs, ipso facto sint
eis priuati; subdens ibidem *n.43.*quoad Archipresbyteratus,
id non habere locum in Archipresbyteratibus ruralibus; sup-
posito, quod sint beneficia simplicia,nec personalem residen-
tiam requirant.

Quarè, patet ex supradictis,quod in beneficijs curatis, da-
tur prouiso annus ad suscipiendum sacrum presbyteratus or-
89 dinem,quando videlicet primæ illorum institutionis verba
non respiciunt actum ipsum collationis, seù præsentationis;
prout requiritur in hac erectione, ex verbis in supplicatione
adiectis videlicet, quod sint, actu presbyteri sufficit enim
tunc, quod Orator sit habitu sacerdos, licet non actu. At ve-
rò secùs dicendum est, vbi ipse presbyteratus ordo requirere-
tur in ipso collationis, seù præsentationis actu; veluti cum,
etiam alio modo dicatur, quod præsentetur sacerdos, vel Ca-
pellanus, qui missas celebret, vel alia adsint verba, quæ de
necessitate respiciunt ipsum pręsentationis actum; aut etiam
si in eadem fundatione id per æquipollens exprimeretur, vi-
delicè:, quod non possint missæ celebrari, nec diuina officia
exerceri per substitutum,aut quid simile; tunc enim demitur
hęsitandi locus, rationeq; aliter interpretandi, quam sit in
eadem fundatione expressum, vt rectè docet *Gonz. ad reg.8.
glos.5.num.*101. cum possit fundator, quascunque conditio-
nes in sua fundatione adijcere etiam, quod vsque ad certum
tempus non sacerdos possit obtinere Capellaniam, illoque
elapso, Capellanus debeat esse sacerdos, *id. Gonz. num.*103.
nam lex fundationis ea est in ipsius limine, quam fundator
voluit, ne transiret fines suos; vnde maiorem vim habet pri-
90 mæua prębendæ institutio, vel Capellaniæ apposita per ip-
sum fundatorem, quàm consuetudo, vel priuilegium, faciens
prębendam, vel Capellaniam sacerdotalem, vt ait *id. Lam-
bert.p.5.lib.2.art.29.ante n.3.q.7.princ. fol.597.*

Aliàs enim videtur sufficere, quod adsit seruitium Eccle-
91 siæ cui virtualiter,& per æquipollẽs satisfactum dicitur per
substitutum,tanquam non consideretur aliqua industria per-
sonæ pro munere, beneficio iniuncto, adimplendo; cũ in hoc
Ecclesia non lædatur, *Grat.discept.forens.cap.*800. *nu.*5. *vers.
præsertim.tom.*4. vbi *n.7.* per illationem quamdam ad casum
ibi propositum ait, quod ex decreto Sacræ Congregationis
92 permittitur, vt in Cathedrali Ecclesia Segnina illius Cano-
nici se seinuicem quandoque substituant, tam in functioni-
bus Chori, quàm Ecclesiæ; dummodo non substituantur illi,
qui obstricti essent eodem tempore in præstatione eiusdem
93 seruitij, prout etiam seruatur in hac maiori Ecclesia Neapo-
litana;quod quidem fieri posse,nullibi ambigitur;quandoqui-
dem ab immemorabili tempore adest huiusmodi consuetudo,
alium subrogandi; quæ seruanda videtur, tanquam ob tanti
94 temporis spatium, vim habeat priuilegij, à Principe concessi,
ac tituli melioris de mundo, ac veritatis, & pacti, quam ha-
bet Imperator, quando cum causa procedit, *id.Gratia. d.cap.*
800.*num.*2.

Est tamen hic, circa superius dicta, notandum, quod su-
pradictus *Gonz.loc.cit.num.*106. dicit, quod licèt testator di-
95 sposuerit, vt præsentandus sit actu presbyter,ac proinde
oporteat, quod illius voluntas seruetur, cum non sufficiat,
quod possit infra annum, aut statim promoueri, nihilominus
subdit,quod id non procedit, quando prouisio est facta à Pa-
pa, propter ordinariam clausulam *Non obstantibus*, in pro-
uisione Apostolica, apponi consuetam, & hoc ex *Caputaq.
decis.*127.*num.*2 *& 3.par.*1. quam *id. Gonz. ad hoc allegat.*

Sed re vera, d. decisio non loquitur de conditione, in li-
mine fundationis beneficij adiecta, sed de particulari Ec-
96 clesiæ statuto, cui sufficit derogari per dictam clausulam,
Non obstantibus, vt in *d. decis. num.* 2. vbi habetur; quod si
statuto alicuius Ecclesiæ cauetur, quod quis non possit ad
dignitatem promoueri, nisi sit actu sacerdos, tamen propter
prædictam clausulam *Non obstantibus*, sufficit, quod sit æta-
tis legitimæ, licèt non sit presbyter; aliàs enim si hoc intelli-
geretur de fundatione laicali, repugnaret, non modo ius
commune, verùm etiam notoria praxis Romanæ Curiæ, il-
liusquè Datariæ, & Cancellariæ Apostolicæ, quę non ad-
mittunt, clausulam prædictam derogare prędictę fundatio-
97 ni; cum requirant illius expressam, ac specificam derogatio-
98 nem; nec per gratiam, etiam Motu proprio concessam,cen-
setur eidem fundationi derogatum, nequè iuri, laico quę-
sito ex fundatione, vel dotatione, præiudicare, vt per *Sta-
phil. de liter. grat.tit. de vi, & effect. clausul. §. post prædictas
clausulas, num.*2. vbi quod pręfatę clausulæ non tollunt, ne-
què derogant ordinationi fundatoris in testamento; quia,
sicut Papa non vult pręiudicare in pręsentatione patronis,ita
99 nec in tollendo ordinationem, vel vltimam eorundem vo-
luntatem,*arg.c.cum dilectus,cum ibi not.de iurepatr.* ne prop-
terea laici retrahantur à fundatione, & dotatione beneficio-
rum; Nec refert quod idem *Gonz. in addit.* in secunda im-
pressione *d.glos.5.sub d.n.*106. dicat, pręmissam clausulam,
Non obstantibus, ita demum intelligendam esse; nisi laicus
expressè dicat in fundatione, quod non sufficiat, esse in tali
ętate, nisi de tempore collationis sit actualiter sacerdos;quasi
velit decere, quod si fundator ita non expresserit, valida es-
set supradicta clausula ad sic derogandum; Nam nihilomi-
nus obseruantia, & praxis Romanę Curię prędictę ita se
100 habet, vt in vtroquè casu requiratur specifica, & expressa
derogatio; cum prædicta clausula tunc operetur effectum
derogationis, quando videlicèr beneficium, seù Capellania
sit ex fundatione clericorum, vel statuto, aut consuetudine;
101 nam tribus modis potest esse beneficium, seù Capellania
sacerdotalis. Primò, si ex fundatione, statuto, vel consuetu-
dine caueatur, quod non possit conferri, nisi sacerdoti. Se-
cundò, quod promotus ad illam, seù ad illud, teneatur esse
sacerdos, aliàs priuabitur. Tertiò, quo ad teneatur fieri sa-
cerdos, alias priuabitur fructibus, vbi ex doctr. *Abb. in c.
cum in cunctis, num.*10.*&* 12. *in §. inferiora, de elect.* quod
fundatione, statuto, vel consuetudine potest introduci,quod
beneficium sit conferendum actualiter sacerdoti. Verùm hic
docet *Franc. in c.cum de beneficio, num.9. in fin. de prab.in 6.*
quod præter casus huiusmodi fundationis, statuti, aut con-
102 suetudinis, si beneficium aliàs simplex & non sacerdotale,
sit collatum vni, vel pluribus sacerdotibus, & per eos suc-
cessiuè sic rectum per 40. annos, tamen, hoc non obstante,
poterit postea conferri non sacerdoti, propter rationem ibi
per eum allatam.

Supradicta tamen Clausula, *Motu proprio*, aut *Non obstan-
tibus*, negari non potest, quin habeat in ventre derogatio-
103 nem fundationis, iurispatronatus Clericorum quibus Papa
vult, & potest facilius præiudicare; licèt aliud sit in funda-
tione iurispatronatus laicorum, cui non censetur deroga-
rum, nisi expressè id dicat, *Clem. quia contingit, de religios.
domib. Viuian. in prax. iurispatr. lib.* 14. *cap.3. n.16.&* 127.

Cęterùm, videmus passim in Romana Curia concedi fun-
dationis, aliorumquè præmissorum derogationes, quando
non sumus in casu, quo sufficiat, Oratorem, ad sacrorum
canonum præscriptum, posse infra annum promoueri; quia
si aliud ex fundatione, aut statuto, vel consuetudine habe-
tur, tunc peti debere scimus hanc derogationem, si exempli
gratia, requiritur, quod præsentatus, tempore pręsentatio-
nis, sit actu sacerdos, non autem habitu, nec aliàs pręsenta-
tio de eo facta tenebit, cum tunc qualitas adiuncta verbo,
debeat regulari secundum tempus verbi, *l.in delictis, §. ex-
traneus. ff. de noxal. Mohed. decis.* 23. *n.* 1. *de præb. Cassad.*
105 *decis.* 15. *n.*1. *eod. tit.* & sic qualificata dispositio non venit
106 sub simplici, *c. susceptum, de rescript. in 6.&* qualitas adie-
cta rei, immutat eius naturam, *c. debitores, c. cum contingat,
de iureiur. l.quamuis, C.de pact. Afflict. decis.*112. *num.* 5. *&
decis.*248.*n.*2.*Alex.cons.*26.*n.*2. *lib.* 1. *id. Mariscott. variar.
resolut. lib.*2. *cap.*35.*n.*101. *&* 102. *Gonz. ad reg.9.glos.9.n.7.
&* 8. *Grat. discept.foren. cap.* 800. *n.* 11. *circa med.* vbi quod
quan-

quando testator vsus est illis verbis. *che sia deputato vn facer-*
dote, tunc ista qualitas sacerdotij, iuncta verbo, *deputato*, fa-
cit, vt de necessitate, illius verificatio conueniat de tempore
verbi, vt dictum est, videlicet, quod sit actu sacerdos, & non
habitu tantum *c. nemo, vbi gl. in verbo, sacerdotio, de elect. in*
6. Barbat. conf. 43. n. 10. lib. 1. Bart. in l. Titius, de test. milit.
Surd. conf. 23. n. 10. l. 1. & conf. 216. num. 2. lib. 2. Rolan. conf.
100. n. 27. lib. 2. Alex. conf. 53. l. 7. id. Bart. in l. ex facto in
princip. ff. de vulg. & pupill. Bald. in l. præcipimus, §. sacré, C. de
appell. & in l. prædia col. vlt. verf. extra quero, C. de fideicom-
miss. Paris. de resig. benef. lib. 1. q. 11. num. 10.
Et optimè distinguit *id. Gratian. d. c.* 800. *sub eod. n.* 11.
verf. quæ sunt notanda, vbi quando versamur in dispositione
legis vniuersalis, vel particularis, & ordo Sacerdotij simpli-
citer desideraretur, nec respiceret actum præsentationis,
107 tunc tale sacerdotium censeretur requisitum per modum
aptitudinis, non autem contemporaneè, & actu cum ipsa ele-
ctione, vel prouisione; secùs verò, quando sumus in disposi-
tione hominis, & ordo respicit actum præsentationis; quia tūc
non valeret præsentatio, nisi verè sacerdos præsentaretur, vt
etiam distinguit *id. Abb. in d. cum incunctis, §. inferiora, n. 10.*
& 11. de elect.
Imò (quod satis confert ad ea, de quibus non semel andi-
uimus disputari inter *DD.* Abbreuiatores Maioris Præsiden-
tiæ in Cancellaria Apostolica, ratione expeditionum littera-
rum Apostolicarum, cum derogatione fundationis circa
qualitatem prouisi) memoriæ omninò tenendum est per Ro-
manæ Curiæ Tyrones, quod fuit in Rota dictum in vna
Placentin. Canonicatus, Iunij 1613. *coram Pirouano*, quæ
est *decis. 496. part. 3. diuers. in recent.* in qua *num. 6.* habe-
108 tur, quod ad hunc effectum, nempè, quod qualitas adiun-
cta verbo, debeat regulari secundum tempus verbi, ex iuri-
bus desuper allegatis, sufficit, vt verba respiciant actum præ-
109 sentationis, siuè nempè, quod non concipiantur negatiuè,
nempè, quod non valeat electio, vel præsentatio, nisi de con-
stituto actualiter in sacerdotio, *id. Grat. loc. cit. d. verf. quæ no-*
tanda sunt circa med. vbi ex *ead. decis. 496. d. num. 6.* ait, quod
contrarium tenentes, loquuntur vbi versamur in simplici
annexione ordinis, quæ secundum iuris dispositionem, con-
tentatur de habilitate, *cap. si pro clericis, &c. c. cui, de præb.*
110 *in 6.* quo casu distinguuntur actus, & habitus ex verbis pro-
hibitionis, quæ dant modum, vt contemporaneè, ordo re-
quisitus debeat concurrere, & non postea; sed non excludi-
tur, quin illa ordinis annexio, alia ratione, possit distingui ab
habitu, per respectum ad actum in ipsa iurispatronatus fun-
datione, vt considerat *Abb. in d. §. inferiora, num. 11. verf. qua-*
liter, de elect.
Ad hæc, si daretur casus, quo testator ad sacrorum cano-
num præscriptum fundasset Capellaniam, in illiusquè li-
111 mine fundationis, hanc adijceret conditionem, vt nimi-
rum, illam pro tempore obtinens, tot missas qualibet heb-
domada celebret, licet non desint, qui dicunt, de illa pro-
uisum teneri per se ipsum hoc adiunctum onus subire; ea qui-
dem moti ratione, quia qualitate sacerdotij non existente,
minus rectè voluntati testatoris satis fieret; proindequè mor-
dicus licèt perperam hanc opinionem defendunt.
Nihilominus verò, aliud in praxi seruari videmus; quando-
112 quidem illi verba in fundatione adiecta, videlicet, quod ce-
lebret, vel dicat tot missas in hebdomada Capellanus, eundem
minimè coarctat, quominus oneri prædicto per alium valeat
satisfacere, pro quo facit notabilis, *Lap. alleg. 35. quæ incipit,*
Vtrum ex dispensatione, n. 2. vbi quod satisfit testatori, si ibi per
alium diuina celebrentur, *Gonz. ad reg. 8. Cancell. glos. 5. n. 76.*
vbi citat eandem allegationem, *Felin. in c. cum omnes, n. 3. de*
constit. dicens, quod hoc procedit, etiam si in ordinatione te-
statoris, Ecclesia deberet conferri vni, qui ibi quotidie cele-
113 bret, quia valet consuetudo, quod per alium celebret, & re-
fert *id. Gonz. loc. cit. ante n. 78.* ita iudicasse Rotam, ex pluribus
decisionib. ibi per eum allegatis; hac ratione, quia nimirum,
114 illa verba, *qui celebret tot missas* non respiciunt actum ipsius
celebrationis ab ipsomet Capellano faciendæ, nec obligatio-
nem sacerdotij, sed potius sunt apposita ad denotandum obli-
gationem, & onus, quod ipse fundator Capellæ imponebat;
quandoquidem, etiam secūdum ius commune, dispositio mā-
115 dans, quod aliquis missam celebret, intelligitur, vt possit illā
per aliū celebrare *Lap. d. alleg. 35. n. 2. Hoied. de incomp. benef.*
par. 2. c. 1. n. 2. cum aliis relatis per *Gratian. d. cap. 800. num. 4.*
Licèt aliud dicendum sit, quando testator voluit, quod de-
116 putetur sacerdos, qui celebret: tunc etenim ista qualitas sa-
cerdotij, tanquam iuncta verbo *deputetur* id operatur, vt de
necessitate illius verificatio conueniat de tempore verbi, nem-
pè quod tunc sit actu sacerdos, non autem habitu tantū: pro-
ut tenuit *Rota in vna Valent. Iurispatron. die 20. Martij* 1589.
coram Orano, & in vna Taruisin. Iurispatronat. 26. Iunij 1607.
cum alijs relatis per *Grat. d. c. 800. n. 11.* Quarè, sufficit, quod
onus non sit expressè impositum Capellano, quod per alium
expleri non possit, vt per eundem *Gonz. loc. cit. n. 78.* vbi plura
in proposito congerit vsque *ad n.* 106. & adest notabilis deci-
sio in vna *Romana Capellania coram Cardinale Pamphil. Se-*
niore 23. Ianuarij 1589. quam sæpè audiui in Romana Curia
in proposito allegari, cuius tenorem propterea, ad verum hic
inserere placuit, qui talis est, videlicet,
Domini, attenta resolutione Illustrissimorum Dominorum
S. Concilij Interpretum in causa Pistorien. quod præsentandus
necessariò non debeat esse presbyter, ex eo quod in fundatio-
ne dicatur, Capellanum debere celebrare diuina officia: quia
iuxtà allegat. *Lapi* 35. nisi expressè caueatur, quod per se ipsū
hoc agat, satis censetur prouisum voluntati testatoris, si per a-
lium diuina celebrare faciat, ad *reg. qui per alium facit &c.* &
tradit *Card. in c. de multa, in fin. verf. 5. quæro, de præb.* Recesse-
runt à resolutis in hac causa & dixerunt, Capellaniam non es-
se sacerdotalem: quia ex verbis fundationis non adstringitur
Capellanus ad seruiendum Capellæ in diuinis, & missas cele-
brandas per se ipsum: & cum simus in beneficio, simplici, in
quo, ex generali quadam totis Orbis consuetudine, non re-
quiritur residentia, vt post *Card. tradit Imol. in c. fin. num. 9. de*
elect. nō resid. sufficiet, quod deseruiat per substitutum, ad not.
in c. super eo, de præb. in 6. Lap. d. alleg. 37. & alleg. 117. sub n. 2.
Card. in d. c. de multa in fin. Dec. in c. cum omnes in 2. lect. n. 55.
de constit. cum aliis allegatis.
Neq; obstat, quod in hoc casu, verba fundationis videantur
directa in ipsum Capellanum: cum dicant, quod beneficiū pro
tempore obtinens, certas missas qualibet hebdomada in eadē
Capella celebrare deberet: quia illa non respiciunt factum ip-
sum celebrationis missarum ab ipsomet Capellano: sed potius
sunt posita ad denotandum obligationem, & onus, quod ipsa
testatrix Capellæ imponebat: Et sufficit, quod onus expressè
non sit ita impositum Capellano, quod per alium expleri non
possit: quia aliàs, cum à iure personalis residentia non exiga-
tur, poterit per alium inseruire, ex præallegatis. Vltra quod,
etiam in casu resolutionis Congregat., verba erant directa ad
Capellanum, prout etiam in casu *allegat. Lapi*, vbi testator
mandauit dimidiam bonorum suorum, presbytero eligendo
dari, pro celebrandis missis.
Quod dicitur in casu *dec. Pistorien.* non fuisse factam men-
tionem celebrationis missarum, sed tantū Diuinorum, tollitur
ex ratione deseruiendi per alium, quæ militat vtroque casu.
Et eò magis venerunt Domini in hanc sententiam, quia
concurrit mens fundatoris, quæ colligitur ex præsentatione
ab ipsomet facta de Hieronymo de Sarragonibus, qui huic
Capellæ deseruiuit per substitutum, *Paris. conf. 50. n. 19. lib. 4.*
& postea fuit ferè semper possessa à simplicibus clericis, qui
missas, per alios fecerunt celebrari, *vul. l. si de interpretatione,*
ff. de legib. Aym. conf. 110. cum similibus, quam quidem deci-
sionem habes etiam penes *Marium Anton. var. resol. li. 1. re-*
sol. 4. sub n. fin. idemque tenuit *Rota prædicta dec. 216. n. 2. p. 3.*
recent.
At verò secùs dicendum est, si ita per testatorem disposi-
tum fuerit, vt videlicet Capellanus, ad tale beneficium præ-
sentandus debeat esse actu sacerdos, sicut supra diximus, aut
quod per se ipsum missas celebrare teneatur, tunc enim à tali
dispositione recedi nequaquam potest; nequè sufficit tunc,
eundem Capellanum in tali esse ætate constitutum, vt siuè
infra annum, siuè statim possit promoueri, ne recedatur à
117 verbis fundationis, quæ est omnino seruanda, *Rot. decis.*
207. *num. 2. p. 3. diuers. in recent.* vbi adijcitur particula testa-
menti fundatoris per hæc verba, videlicet, *Item, volo poni de-*
bere vnum sacerdotum bona conditionis, & famæ &c. qui om-
ni die celebrare debeat missam in Ecclesia S. Viti &c. pro ani-
ma mea, qui sacerdos de tempore in tempus, prout fuerit ne-
cesse, pro dicta missa celebranda eligatur, quarè illa verba,
eligatur, sacerdos pro missa celebranda, respiciunt ipsam præ-
sentationem; ac proinde, non sufficit, quod sit habitu sacer-
dos, sed debet esse actu, iuxtà *vulg. reg.* supradictam, quod
videlicet, qualitas adiuncta verbo, intelligatur secundum
tempus verbi vt dictum est, *Dec. conf. 127. sub n. 5.* & decla-
rauit *Rot. in vna Roman. Capellania 9. Martij coram Cardi-*
nale Pamphilio, n. 3. & in vna *Recanaten. Beneficij, Veneris*

24.

14. *Martij* 1608. quæ est *dicta decis.216. num.2.par.3.recent.* in qua, cum in fundatione beneficij fuisset reseruatum iuspatronatus, & eligendi presbyterum, fuit in ea dubitatum, An requireretur, quod præsentatus ad hoc beneficium, esse debeat actu sacerdos, & fuit resolutum, necesse esse ad validitatem præsentationis, & institutionis, quod præsentatus, de tempore præsentationis esset actu sacerdos; alias præsentatio esset nulla; & consequenter institutio; vbi etiam dicitur, quod in istis terminis ita fuit sæpissimè in Rota decisum, vt in causa *Parmen. Prioratus* 8. *Iunij* 1578. *coram Cardinale Blanchetto, & in vna Firman. Beneficiorum* 16. *Nouembris* 1583. *coram Orano, &* 29. *Aprilis coram eod. Blanchetto, &* 27. *Martij* 1596. *coram Litta*, & nouissimè in vna *Pampilonen. Capellania* 30. *Ianuarij* 1623. *coram Buratto*; in qua per æquipollens, dispositum fuit per fundatricem, quod Capellanus teneretur dicere missam quotidianam, quodquè deberet eligi persona idonea ad cantandum, & celebrandum; ac proinde quidem Ioannes, qui tempore præsentationis erat solum prima tonsura initiatus, scholaris, & actu non idoneus, non potuit præsentari; quodquè huiusmodi qualitas
119 sacerdotij, in limine fundationis requisitæ, non potest tolli per Episcopum, etiam de consensu patroni, instituendo, illam non habentem iuxtà dispositionem *Sacri Concilij Tridentini sess.25.cap.5. de refor.* quoquè Rota, pro certo, & indubitato habuit, quod qualitas sacerdotij, esset necessaria de tempore præsentationis, consideratis illis verbis fundationis, vt videlicet, *eligatur persona idonea, & sufficiens, ad cantandum, & celebrandum in dicta Capella, & quod patroni, ab eo dici efficiant vnaquaquè die dictā missam*; ac proinde, cum fundatrix requirat electionem personę idoneę, & sufficientis ad celebrandum, vtiquè requirit sacerdotium in ipso actu electionis; contraria etenim, benè procederent, nempè, quod pręsentatus sufficiat esse in ętate legitima ad se promoueri faciendum, quando sumus in iurepatronatus ecclesiastico, vel id requiritur vigore statuti, consuetudinis, & priuilegij, vt debeat fieri collatio, vel pręsentatio habenti, sacrum ordinem; quia tunc sufficit, quod ille, cui fit d. collatio, vel qui pręsentatur, habeat ętatem legitimam ad illum ordinem suscipiendum. Secùs verò in iurepatronatus laicali, & quando versamur in dispositione laici, apponentis legem in re sua, tempore fundationis, vt dictum est, quam quidem potest apponere; nam hoc casu, quando ille disponit, quod pręsentetur presbyter, non sufficit, quod pręsentatus habeat ętatem idoneam, ad presbyteratum, sed requiritur, quod sit actu presbyter, prout *in d. decis.* 216. *num.*5. & alias diximus supra; quod quidem minimè dicendum est, quando fuisset appositum simplex onus missarum; quia illud tunc per substitutum potest obiri, vt optimè *in d. decis.* declaratur.

Et cum aliàs quidam testator, in suo testaméto mandasset, quod erigeretur beneficium iurispatronatus, ita tamen, vt in eo deputetur sacerdos, qui teneretur quotidie celebrare,
120 aut celebrari facere missam vnam in tali Altari, in dubium nihilominus reuocabatur, an deberet tale iuspatronatus esse sacerdotale actu, vel habitu tantum; ac proptera, stantibus verbis fundationis, quæ in hac materia, debent attendi, *c. recipimus, de priuil. l. ad probationem, C. de probat.* dum dicebatur, quod deputaretur sacerdos, & ista qualitas sacerdotij iungeretur verbo, *deputatur*, necessariò conuenit illius verificatio de tempore verbi, quod actu verè, & non habitu tantum, sit sacerdos, prout aliàs tenuit *Rota in vna Valentina Iurispatronatus* 20. *Martij* 1589. *coram Orano, & in vna Alexandrina Decanatus* 12. *Iunij* 1598. *coram eodem, & in vna Taruisina Iurispatronatus* 26. *Iunij* 1607. *coram Lugdunen.* nec non in vna *Recanaten. Beneficij* 14. *Martij* 1608. *coram Lancellotto.* Præsertim verò, quia dicebatur, quod talis sacerdos teneretur quotidie celebrare missam; quia exercitium celebrandi conuenit tantùm sacerdoti actu, non habitu tantùm, vt inter cætera dixit Rota in supradicta *Parmē. Iurispatronatus coram Card. Blanchetto*, eo magis, cum simus, non in dispositione iuris, sed hominis, quo casu non valet præsentatio, nisi præsentatus esset verè sacerdos, vt in *d. Valentina Iurispatronatus*, quicquid alias dicendum esset in dispositione legis vniuersalis, vel particularis; cum tunc ordo sacerdotij non respiceret actum præsentationis.

Et quamuis, ex aduerso opponeretur, non sufficere ad hunc effectum, quod verba respiciant actum præsentationis, siuè electionis nisi etiam concipiantur negatiuè, scilicet, quod non valeat electio, seu præsentatio, nisi de actualiter constituto in sacerdotio, tamen fuit dictum, quod ordo sacerdotij requisitus, contemporaneè debet concurrere, iuribus ibi allegatis, & non postea; nec fundamentum Aduocatorum, tunc desuper scribentium pro Capellania non sacerdotali, fuit habitum in consideratione, ad excludendum necessitatem sacerdotij tempore pręsentationis, quia hoc non obstante, fuit resolutum, sacerdotium, pręsentationis tempore, omninò requiri; & sic nihil operari supradictam alternatiuam, *aut celebrari facere*, quæ tunc operaretur, quando videlicet sacerdos esset impeditus celebrare; prout Domini intellexerunt, & ne relaxetur obligatio quotidie celebrandi, tanquā inhunesta, & illicita; quam ita considerat *Lambert. de iurepat. p.1. lib.1. q.9. princ. num.27. fol.*185.

Prout neque fuit habita ratio, quod antea fuerat semper præsentatus Clericus ad dictum beneficium, etiam non actu Sacerdos; quia nihilominus, vt ibi dicitur, verba fundationis vila fuerunt satis clara, maximè cum non sit in potestate Ordinarij, derogare qualitatibus fundationi appositis, etiam si patroni interueniat consensus, vt in *d. Alexandrina Decanatus coram Orano*. Hanc decisionem habes penes, *Farinac. p.2. diuers. recent.* quæ est *Placentina Canonicatus decisio* 496. Quæ fuit facta meo tempore, & vidi allegationes ex vtraque parte factas.

Sed redeundo nunc ad præcisa verba illa supplicationis huius erectionis, scilicet, *actu presbyteri*, præter casum præsentis erectionis, in qua omnino requiritur presbyteratus, posset aliquando ex infra dicendis dubitari, an sub nomine presbyteri, veniat Clericus minorum ordinum: prout non semel
121 vidimus; sed hic parum refert, quod nomen presbyteri iuxta communem vsum loquendi sit æquiuocum, possitque in simplici Clerico, etiam verificari, quoniam id tantummodò locum sibi posset vendicare in locis, in quibus consueuerunt Clerici, etiam minorum ordinum, presbyteri appellari; at-
122 tento quod tunc interpretatio verborum potius facienda
123 est secundum vulgarem, & communem vsum loquendi, quàm secundum proprietatem latini sermonis: quare, si dispositio facta fuerit in loco, vbi consueuerunt quilibet Clerici, etiam minorum ordinum, nuncupari presbyteri, attendendus est prædictus vsus communis loquendi, per ea, quæ congerit *Felin. in proœm. decret. à num.5. ad fin.* vndè *Lotter. de re benef. lib.2. qu.47. num.55. & seq.* vox ista, *presbyteri*, non debet sumi adeò tenaciter, secundum proprietatem latini sermonis, quin etiam admittat interpretationem, secundum sensum vulgarem, ex aliqua circumstantia, quę cum hoc magis concurrat, veluti, si dispositio non sit concepta latino sermone, sed vulgari, præcipuè si ageretur de fundatione facta per ho-
124 minem idiotam, siuè vulgarem; cum verba intelligantur secundum qualitatem proferentis, *l. plenum, ff. de vsu, & habit.* cum alijs cumulatis per *Surd. cons.* 140. *num.*25. & 81. & fuit dictum in vna *Piscien. Beneficij penes Rub. decis.14. num.1. cum*
125 *seqq. tom.2.* quod ex nomine presbyteri, non infertur per necesse ad qualitatem sacerdotij, cum possit, & Clericis conuenire, *cap. vestra, de cohabit. Cler. & mul. Carol. de Grass. de effect. Clericat. in præludio, num.* 293. & 390. *Mant. decis.* 129. *num.*2. & subditur in eadem *decis. Piscien. num.*3. quod tanto magis erit ita intelligendum, quando ad id concurrit etiam
126 communis vsus loquendi, scilicet nominandi simplices Clericos, presbyteros, ac obseruantia pręsentandi Clericos, etiam
127 minorum ordinum: quæ quidem obseruantia non eget præscriptione, sed sufficit, aliquando ità fuisse obseruatum per duos, vel tres actus, *Dec. in cap. at si Clerici num.25. & 27. de iud.* quod vsque adeò intelligendum est, etiam si prædi-
128 ctum verbum, *presbyter*, fuerit prolatum à testatore, vel fundatore, latino sermone: quia licèt tunc accipiendum sit pro Sacerdote, nihilominus, stante pędicta obseruantia, etiam Clerico minorum ordinum potest conuenire, vt in *d. decis. Piscien. num.*7.

Nec ignotus est communis vsus huius Ciuitatis Neapo-
129 litanæ, per quem sciunt omnes, illius Clericos appellari presbyteros, imò statim atquè quis talaribus induitur vestibus, etsi prima Clericali tonsura careat, adhuc etiam Abbatem, ac quandoque *Monsignore* se patitur vocitari; quod quidem etiam per totum hoc ferè Regnum euenire non ignoramus, pręsertim verò, vt ait *Io. Andr.* quem sequitur *Abb. in cap. ex transmissa, num.5. de renunciat.* in Apulia, vbi om-
130 nes presbyteri sæculares vocantur Abbates; quamuis Ab-
131 bates dicantur ab Abbatia, quæ de iure communi æquiparatur Episcopatui, & *in cap. decernimus, de iudic.* Abbates no-
132 minentur inter Episcopos, & Archiepiscopos, *Hoied. de incompatib. duar. Abbat. cap.5. num.5.*

Vn-

Vndè, ex his, facillimo negotio contigere posse, certum est,
133 quod vbi nequè appatet, an presbyter, an, verò simplex
Clericus, seù Capellanus fuerit vocatus ex beneficij primæua
institutione, proindeq; io dubium reuocetur, numquid præ-
sentandus, sit ad præscriptum ipsius institutionis, aut funda-
tionis qualificatus, tunc quidem inconueniens minimè arbi-
trabitur, si ad coniecturas fuerit recurrendum, quando al-
ternata est hæc vox cum termino generaliori, vtpotè Capel-
lanus, vt optimè deducit *Lotter. d. q. 47. num. 6.* præsertim,
si beneficatim sit simplex; quandoquidem ex obseruantia sub-
134 sequuta, alias censuit Rota io vna *Pampilonen. beneficij ce-
ram Mant. dec. 129. nu.* 1. beneficium non esse Sacerdotale,
vt ad id præsentari debeant presbyteri; cum dicta obseruantia
135 sit optima cuiusuis dispositionis interpres, *ca. cum delectus,
de consuetud. l. si de interpretatione, & l. minime, ff. de leg. Ro-
man. cons. 271. num. 4. Crauett. cons. 101. num. 3. & dixi in
mea praxi dispensat. Apost. lib. 7. cap. 7. nu. 70.* & quando dubi-
136 tatur, ao beneficium requirat ordinem maiorem, vel mi-
norem, recurrendom est ad consuetudinem, *Mant. d. decis.
129. nu. 3.* qui *vers. & hac consuetudo*, ait, quod quando ista
137 consuetudo est interpretariua, non requirit longi teoporis
præscriptionem, ex ioribus ibi allegatis.
Quod tamen omninò cessat, si in fundatione aliud cauetur,
quia nihil refert, si constitisset postmodum, aliquando fuisse
præsentatos simplices Clericos ad tale beneficium, actu pres-
byteris conferendum; nam præsentationes factæ post ipsam
fundationem, non possunt deseruire pro obseruantia interpre-
tatiua, cum cesset omnis interpretatio, quando de tali contra-
ria fundatione constet, & de qualitate presbyteratus in ea
adiecta, ad *tex. in l. ille, aut ille, ff. de leg. 3. l. si continuus, §.
cum ita, iuncta glos. in verbo, nullus, ff. de verb. oblig.* quia, vt
dicitur in *d. Recanaten. Beneficij*, dato, quod alias fuissent prę-
sentati Clerici ad tale beneficium, id contingere potuisset, prę-
uia dispensatione Apostolica.
Vndè ex his elicitur, secùs dicendum esse, quando regula-
138 riter exprimitur nomen presbyteri, vel aliquid æquipollens
vt supra dictum est; quia potius ad Sacerdotem, quàm ad aliũ
spectat: cum prædicta qualitas prerbyteri iuncta verbo, *eli-
gendi*, debeat inseruire de tempore electionis, siuè præsenta-
tionis, quo verbum illud, ad effectum deducitor, *tex. in l. Ti-
tius, & ibi Bart. ff. de milit. testam. l. 3. ff. de aur. & arg. leg. c.
nemo potest, & ibi glos. in verbo saceraotio, de elect. in 6. De-
cius cons. 127. nu. 5. Paris. d. cons. 30. nu. 12. & 13.* & dicitur
in prædicta *decis. Recanaten. Lotter. d. q. 47. num. 10.*
Insuper ait *Zerol. in prax. Epis. p. 1. verbo, beneficium, §. 7.
5. concl.* relatus à *Garc. de benef. p. 7. cap. 1. n. 59.* quod quan-
do fundator, vel Statutum diceret, quod prouisus de Capel-
139 lania, sit Capellanos, vel Sacerdos requiritur, vt tunc sit
actu Sacerdos, & dictio, *vel* esset declaratiua, & proinde fuit
sententiatum, quod Capellaoia sit sacerdotalis, non tamen
actu, sed aptitudine, ex *Perez de Lara lib. 2. cap. 5. à nu. 11.
& Garc. loc. cit. nu. 63.* ait quod si in fundatione Capellaniæ
140 caueatur expresè, quod præsentetur Sacerdos proximior
de parentela, si inueniatur, alias præsentetur Clericus, si tem-
pore præsentationis, fuerit aliqois Sacerdos, ille debet præ-
sentari, licèt sit remotior, & erit præferendus, etiam si po-
stea, ante institutionem, alius proximior esset Sacerdos; quia
141 attendi debet tempus præsentationis, ex *decis. Rot.* in vna
Tarraconen. coram Seraph. relata ab eod. Garc. loc. cit.
Licèt aliud diceodum sit, quando fundator, seù testator, ad-
142 huc viuens, præsentauerit beneficiatum contra disposita
per eum io fundatione, vt in casu *Canal. decis. 365.* io qua
quidam Antonius fundauit beneficium, dicens, *Instituo, &
fundo perpetuum simplex, &c. cuius patronatus, durante vita
mea, ad me pertineat, & post obitum meum, illud relinquo hæ-
redi Domus mea in perpetuum, & non alias; qui patronus, va-
cante dicto Prioratu teneatur præsentare presbyterum dicta Do-
mus mea, si adfuerit, & si non adfuerit, teneatur præsentare
Clericum tonsuratum eiusdem Domus mea habilem, & qui ha-
beat intentionem, ordinem presbyteratus recipiendi; & non exi-
stente tali Clerico, teneatur præsentare Clericum, vel presby-
terum propinquiorem in gradu consanguinitatis prædicta Do-
mus mea; & non existente tali presbytero, seu Clerico, tenea-
tur prçsentare personam, qua sibi videbitur, dummodo sit ha-
bilis.*
Postmodùm verò ipsemet fundator, non obstantibus verbis
supradictæ fundationis, quibus mandauit, præsentari illos, de
suo genere, præsentauit adhuc viuens, extraneum; & quo-
dam alio de ipsius fundatoris genere se opponente, idem præ-
sentatus, fuit nihilominus ab Ordinario institutus in eodem
beneficio, licèt esset extraneus; quandoquidem ipse fundator,
quoad se, noo ligauit sibi manus, quin potuisset extraneum
præsentare, nec qualitatem, in ipsa foodatione requisitam,
haberet; quia huiusmodi grauamen, non sibi imposuit, sed
tantum suis hæredibus, vt patet ex tenore prędictæ fundatio-
nis, cuius verba referenda sunt ad dictos hæredes; quarè, cum
inde oriantur duæ dispositiones penitus diuersæ, & separatæ,
vna videlicet, durante vita sua, altera verò sub certis conditio-
nibus post mortem io hærede, & successore, & vnaquęq; ha-
beat orationem perfectam, noo possunt conditiones appositæ,
censeri repetitæ in prima, *vt in d. dec. 365. nu. 1. Addit. ad
Buratt. dec. 21. nu. 27.* vbi allegat supradictam decisionem,
necnon aliam in vna *Camerinen. pensionis 10. Decembris
1625. coram Pirouano.*
Vt tamen ad rem redeam, vndè videor me adhuc digres-
sum paulisper fuisse, addendum, hic videtur pro nostra praxi,
143 circa qualitates in fundatione, & alia in beneficio requisi-
ta, quod io tantum id locum sibi dignoscitur vendicare, vt
ipsa Sacerdotalis, siuè alia qualitas, in beneficij fundatione
adiecta, procedat nedum in casu vacationis ipsius beneficij
per obitum, sed etiam quocuoq; alio modo, illud vacare con-
tingit; etiam io casu permutationis cum alio beneficio, vt per
Mohed. decis. 7. de concess. preb. in qua, quidem Hieronymus,
alter ex compermutantibus, cum prætenderet, statutum, ibi
expressum, intelligeodum esse de beneficio vacante per mor-
tem, seu alium modum, non autem ex causa permutationis;
ac propterea illud non debebat extendi ad permutationem;
nihilominus fuit resolutum, quod prouisio facta contra statu-
tum, est nulla, & quod procedit, etiam in beneficio vacaote ex
causa permutationis. Supposito enim, quod permutatio fiat
authoritate Ordinarij, seruata forma Sacrorum Canonum,
tunc non potuit ille fundationis terminos amouere, quod si
fiat, nihil agitur, *Felin. in c. cum accessissent col. 7. de constit.*
cum tantummodo Summo Pontifici liceat derogare funda-
tioni, vt aliàs, diximus.
Hac verò sumpta occasione, non incongruum prorsus vi-
144 detur, hic subnectere, ounquid possit Episcopus, saltem
cum consensu patroni successoris, alterare qualitates, seù
conditiones, in lumine fundationis beneficij adiectas, dispen-
sando contra dictas qualitates, seù conditiones, conferendo
beneficium non habenti prædictas qualitates?
Ista quęstio est maximę considerationis circa hanc nostram
praxim, tanquàm frequentissima, cui videtur affirmatiuè re-
spondendum; quandoquidem multis probatur authoritatibus,
præsertim verò ex doctrina *Felin. in d. cap. cum accessissent,
nu. 7. de constit.* & ex pluribus rationibus, & distinctionibus,
quas ponit *Rech. de iurepat.* in verbo, *pro eo, quæst. 15. nu. 31.
& 32.* & ait idem *Felin. loc. cit. num. 19. vers. secundo restrin-
gitur*, vbi quod patrono consentiente, potest idem Episcopus
consentire, vt dictæ qualitates alterentur, & (quod vtilius est)
idem dicendum, si hæres patroni consentiret, & subdit ibidem,
quod ita ipse consuluit, & obtinuit Ferrariæ, vt pro vna vice
tantùm posset Episcopus, consentiente hærede patrooi, con-
ferre beneficium non habenti qualitates in fundatione appo-
sitas; quodquè idem esset, si ex toto vellet Episcopus cum
Capitulo, ex causa, illas conditiones auferre cum coosensu pa-
troni, vel hæredis, & excusat proinde hæredes, si veniunt
contra factum defuncti; quia, cum id faciant authoritate
Episcopi, non videtur eis imputandum, *arg. l. iusto possidet. ff.
de acquir. poss. Crescent. decis. 7. de iurepatr.* in qua dicitur, pos-
se Episcopum, de consensu patroni instituere aliquem, noo
habentem requisita per fundatorem, si id fiat pro vna vice
tantùm. *Lambert. de iurepatr. p. 1. lib. 2. art. 2. 7. q. princip. fol.
mihi 598.* præsertim *num. 4. circa med.* duio asserit, hanc can-
dem facultatem dispensandi super fundationis qualitatibus
pro vna vice, procedere, etiam si deuoluta sit potestas proui-
dendi ad Superiorem, qui cum patroni consensu, cooferret
beneficium non qualificato iuxtà formam fundatioois, & sic
notat Cancellaria Apostolica, videlicet, *Nota, quod Episcopus,
cum consensu patroni, potest alterare, & immutare fundatio-
nem, & institutionem beneficij; ita, quod licèt ex fundatio-
ne sit forte Sacerdotale, seu Diaconale, vel alia qualitas sit
requisita, tamen accedente dicto consensu patroni, Episco-
pus poterit contra fundationem dispensare, & ità illam alte
rare, & beneficium non presbytero, seu Diacono, aut alias
qualificato conferre, & valebit collatio; & istud fuit di-
ctum Hostiense quem refert, & sequitur Abbas in capit.
cum accessissent, de constitut. col. 4. & dicit, se istud obti-
nuisse,*

nuisse,

nuisse, vt finè patrona fundatio prædicta alterari non posset, nec contra eam conferre, sed illo volente, sic, quod est, perpetuò menti tenendum & sæpe occurrere potest, & iam vidi in Cancellaria de hoc dubitari, prout in notabilibus prædictæ Cancellariæ fol. mihi 145. à tergo.

His tamen non obstantibus, contraria sententia verior est,
145 & in praxi per totum Orbem recepta; prout longo experimento, etiam in ipsa Romana Curia edocti sumus, nimirum, non posse Episcopum aliquo modo, neque pro vna vice tantùm, etiam de consensu patroni, dispensare, siuè eisdem qualitatibus derogare; nec pro ista sententia contraria tuenda, refert nimis immorari; quandoquidem satis suffulta remanet ex contextu, *Clem. Quia contingit, de relig. dom.* ibi etenim Clemens V. in Concilio Viennen. sic loquitur, *Cum tamen ea, quæ ad certum vsum largitione sunt destinata fidelium, ad illum debeant, non ad alium, salua quidem Sedis Apostolicæ authoritate conuerti, Nos incuriam, & abusum huiusmodi detestantes, &c.*

Neque huius rei veritas videtur, posse aliqua tergiuersatione cælari, aut illius negatiua sententia aliquo modo in dubium reuocari; nàm in primis, satis vrgent, quæ afferuntur per *Roch. de iurepatr. d. verbo, pro eo, num. 32. in fin.* vbì *ex iuribus per eum ibi allegatis*, liquet, id per Episcopum minimè fieri posse, nec in totum, nec pro vna vice tantum, etiam ad petitionem hæredis, aut de eius consensu; ibique indistinctè tenet, id fieri nequire; ex eo, quod voluntas testa-
146 toris est pro lege seruanda, *§. disponat, in Auth. de nupt. c. vltima voluntas 13. q. 2. cum similibus*, & nouissimè non minori elegantia, quàm eruditione, ex pluribus probat Illustrissimus, & Reuerendissimus Dominus Carolus Maranta Neapolitanus Episcopus Iuuenacen. in suis celeberrimis, ac numquam satis laudatis responsionibus, *resp. 40. à num. 30.* & regulariter Episcopus non potest contra legem fundatoris, etiam dispensando, disponere, *vt in c. dilectus, de temp. ord. Io. Andr. post Host. in c. 1. de suppl. neg. prel. in 6.* vbi habetur, quod quando Canones imponunt legem Episcopis, non dispensant, nisi id specificè sibi reperiatur concessum; & sic Episcopus non poterit aliquo modò dispensare contra voluntatem testatoris; nam est illa, seruanda in forma specifica, ex *d. Clem. Quia contingit*; nam si diceretur, posse Episcopum commutare voluntatem defuncti, etiam pro vna vice, vel aliqualiter, non seruaretur illius voluntas in forma specifica, vt probat *Roch. loc. cit. num. 33.* vbi *per Bald. in l. si quis ad declinandam, col. 2. C. de episc. & cleric.* quod vbicunque testatoris dispositio est certa, respectu causæ, personæ, vel loci, non potest per Episcopum alterari.

Eoq; magis cessat hodiè omnis difficultas, attento etiã nouo iure *Conc. Trid.* cuius decreto, habetur, demptã esse Episcopo hanc facultatem; dùm expresè voluit, vt illis, quæ benè constituta sũt, contrarijs ordinationibus non derrahatur; ob idquè, quando ex beneficiorũ, quorũcũq; erectione, seù fundatione, aut alijs constitutionibus, qualitates aliquæ requirũtur, seù certa illis onera sunt iniuncta, seù in quacunquè alia dispositione, eis non derogetur; & idẽ in prębẽdis Theologalibus, Magistralibus, Doctoralibus, aut Presbyteralibus, Diaconalibus, aut Subdiaconalibus quãdocũquè ita cõstituta fuerit, obseruetur, vt eorum qualitatibus, vel ordinibus nihil in vlla prouisione detrahatur, & aliter facta prouisio, subreptitia censeatur, vt in *sess. 25. cap. 5. de refor.*

Nihilominus verò, etiam stante supradicto Concilio, non semel vidimus, nonnullos Episcoporum, facultate sibi per idem *Concil. d. sess. 25. cap. 4.* attributa, abutentes, missarum onera, nedùm simpliciter per testatores relicta, verùm etiam in fundatione beneficij Ecclesiastici imposita, etiam ex leui causa, reduxisse; cum nihilominus id sit Summo Pontifici tantummodo reseruatum, prout infra dicetur.

Porrò, ex prædicta dispositione, optimè ait *Genuen. in praxi Curiæ Archiep. Neapolis relatus à Garc. p. 7. cap. 1. nu. 111.* quod hodie non potest Episcopus tollere qualitates appositas
147 in fundatione beneficiorum, nec etiam cum consensu patronorum; quicquid fuerit dictum in vna *Forolivien. Capellaniæ, quæ est Seraph. dec. 871. num. 4.* in qua habetur, posse patronum de consensu Ordinarij, prò vna vice tantùm, præsentare ad beneficium, eum, qui non habet qualitates omnes, in fundatione appositas, & ibi allegat *Felin. in d. c. cum accessissent, nu. 19. vers. secundo restringitur. & Bero. cons. 5. nu. 38. lib. 1.* Nam cum dicta decisio videatur fundata super doctrina eiusdem *Felin*, non videtur, ex iam dictis, & infra dicendis, illã posse subsistere; quandoquidem, præter *d. Clem. Quia contingit*, ex nouo iure præfati Concilij, est Episcopo omninò facultas huiusmodi sublata, quicquid ante, omnes scribentes dixerint, ex prædicto *Felin. in d. c. cum accessissent*, nempè, posse prò vna vice Episcopum conferre Capellaniam Sacerdotalem non Sacerdoti, de consensu hæredis.

Neque pariter prodest, circa hoc, distinctio apposita in *dec. 7. Crescent. nu. 2. de iurepatr.* vbi postquam dictum fuit, posse Episcopum prò vna vice tantum, derogare qualitati fundationis, de consensu patroni, subditur, quod hoc procedere poterat, quando soli voluntati testatoris, vel fundatoris præiudicabatur, vt puta, quod debeat esse talis ætatis, talis conditionis, &c. nam hodiè nullo modo admittitur prædicta distinctio, quam ibi poteris videre.

148 Et aliàs de hac re, à Sacra Congregatione Concilij emanauit sequens declaratio, videlicet, *Congregatio Concilij censuit, non licere Episcopo, post Concilium, etiam accedente patronorũ consensu, derogare qualitatibus in fundatione beneficij appositis; Ideoq; si beneficium in fundatione certam ætatem requirit, non posse Episcopum illud: quamuis patronus consentiat, ei conferre, qui nequaquam fuerit huiusmodi ætatis.*

Et similiter in casu decisionis *Buratt. 630.* in qua fundator voluit, præsentari presbyterum; & tamen fuit præsentatus, qui erat solum prima tonsura initiatus; ac proindè fuit dictũ, quod Sacerdotij qualitas, in limine fundationis requisita, non potest tolli per Episcopum, etiam de consensu patroni, instituendo, non habentem prædictam qualitatem, iuxtà dispositionem *Sacri Concilij Tridentini d. sess. 25. cap. 5.* & fuit declaratum in prædicta Sacra Congregatione Concilij, & in Rota determinatum ea relatis per *Garc. d. n. 111. & seqq.* vt in *d. dec. Burratti 630. nu. 3.* vbi etiam quod Domini non dubi-
149 tarunt, quin qualitas Sacerdotij esset necessaria de tempore præsentationis, attentis verbis fundationis, vt eligatur persona idonea ad celebrandum; per quę quidem verba requiritur Sacerdotium in ipso actu electionis, per regulam, quod qualitas iuncta verbo, debeat verificari de tempore verbi, vt supradictum est.

Quarè, pro indubitato tenendum est, non posse quid attentari aduersus fundationem iam factam, prout nec noua pacta, seù nouas conditiones illi apponi; nisi fortasse id fuerit in
150 limine fundationis adiectum; tunc enim de hoc non est dubitandum, ex traditis per *Lamber. de iurepatr. lib. 1. p. 1. q. 9. art. 1. nu. 71.* & censuit *Rota in vna Giennen. Capellaniæ 15. Maij 1628. coram Verospio*. Vnde, prædictæ conditiones in vim huiusmodi facultatis, postquam fuerint appositæ, retrotrahuntur, & censentur appositæ eodem tempore, quo reseruata fuit prædicta facultas, nempè in actu fundationis; tunc
151 etenim dicta reseruatio fuit quædam prorogatio perfectionis fundationis, & conditio suspensiua actus, vsquè ad nouam declarationem; & prorogatio ipsa retrotrahitur ad initium actus prorogati; & censetur idem actus substantificè, prout fuit resolutum in *Rota penes Duran. decis. 118. nu. 6.*

Et ex ijs, quæ antea dicta sunt, eadem Sacra Congregatio Concilij ad instantiam Agentis Episcopi Abulen. declarauit
152 vt infra, *Primo, stante fundatione Capellæ in Ecclesia Cathedrali, sub his verbis testatoris, quod Capellanus debeat celebrare diuina officia diù, noctùque, dubitatur; Vtrum Capellanus iste debeat esse presbyter. Secundò, si ex fundatione cautum sit, vt Capellanus per se ipsum celebret missas Capellaniæ, an possit ista Capellania conferri simplici clerico. Tertiò, an Capellania, cui est annexum onus duarum missarum in hebdomada, per proprium Rectorem celebrandarum, dicatur Sacerdotalis, & non possit conferri clerico 14. annorum. Quartò, An de consensu patroni possit dispensari cum minori 25. annorum ad Capellaniam simplicem obtinendam, ad quam ex fundatione est præsentandus Sacerdos. Ad Primum, Congregatio Concilij respondit, ex his verbis non conferri, vt Capellanus debeat esse presbyter. Ad Secundum, & Tertium, posse quidem conferri simplici clerico, in ea tamen ætate constituto, vt infra annum ad Sacerdotium promoueri queat; nisi aliàs essent verba in fundatione posita, quæ requirerent, obtinentem, tempore collationis esse actu presbyterum. Ad Quartum, Hanc dispensandi facultatem, Episcopis post Concilium, non competere.* P. Aemil. Card. S. Marcelli.

Quarè, cum, præmissis sic stantibus, Episcopus non valeat
153 aliquo modo derogare qualitati fundationis, certum est, ad solum Papam id pertinere, *Marius Antonin. var. resol. lib. 5. resol. 108. ante n. 53.* vbi Papa dispensauit cum Oratore ad obtinendum beneficium Sacerdotale, quamuis idem prouisus non esset Sacerdos; eo quia esset filius vnius ex patronis,

namquè

namquè ex notorio Datariæ Apostolicæ vsu, docemur, quod
Papa in huiusmodi derogationibus requirit aliquam causam,
vt hic, nempè, quia præsentatus erat filius vnius ex patronis.
154 Præterea, nequè desunt, qui teneant, patronum funda-
torem, adhuc viuentem, posse saltem alterare qualitates; &
conditiones fundationis, etiam ex post facto, cum consensu
Episcopi, idquè signanter voluit *Roch. de Curt. de iurepatr.
in verb. pro eo, q.* 14. *num.* 30. cum alijs relatis per *Garc. d.
p. 7. cap. 1. num.* 103. & tamen non video, hanc eorum
opinionem, aliquo fundamento suffultam; quandoquidem
præter iura desuper allegata, potissimùm præualet Romanæ
Curiæ vsus circa hoc; quo attento, nedum huiusmodi de-
155 rogatio spectat ad Papam, verum ipse se nimis parcè in
huiusmodi derogationibus gerit, nec aliàs quaodoquè illas
concedit, nisi prius in plena Signatura Gratiæ proponantur;
156 & cum alias fuisset de hac re, proposita quæstio inter Do-
minos Abbreuiatores Maioris Præsidentiæ in Cancellaria
Apostolica, omnes eandem sententiam tenuerunt, præsci-
tim verò D. Lambertus Vrsinus de Viuarijs, nunquam sa-
tis laudatæ memoriæ, occasionem nactus, ex eo, quod cum
de anno 1613. quidam Hieronymus Canonicus Collegiatæ
Ecclesiæ S. Nazarij in Brolio Mediolanens. de suis proprijs
bonis fundasset, & dotasset quandam Capellaniam in dicta
Ecclesia, pro vno Capellano, qui in ea quotidie missam cele-
braret per se ipsum, reseruato eidem Hieronymo, & post
obitum suum, Præposito, & Canonicis prædictæ Ecclesiæ,
iure patronatus, ac præsentandi Capellanum, ea inter cæte-
ra in limine fundationis, conditione adiecta, quod prædi-
ctus Capellanus deberet esse actu Sacerdos, si verò secùs,
teneretur intra annum, presbyteratus ordinem suscipere.
Postmodum verò, cum idem Hieronymus fundator, inter-
posito iam ab Ordinario, decreto erectionis, & fundatio-
nis, maximoperè cuperet, pro illa prima vice, præsentare
ad Capellaniam prædictam, quendam Clericum suum ne-
potem in ætate 17. annorum, tantummodò constitutum,
fuit porrectus supplex libellus fel. recordat. Paulo V. qui ita
desuper indulsit, vt interim, donec dictus nepos ad ætatem
157 legitimam perueniret, pro suscipieodn presbyteratus or-
dine, per alium Sacerdotem obligationi dictæ Capellaniæ sa-
tisfaceret, cum derogatione fundationis, &c.

Ex qua quidem praxi, satis superquè elicitur, nullo modo
posse Episcopum, etiam petente ipsomet fundatore, post de-
cretum prædictum legitimè interpositum, aliqoid in eo alte-
rare, etiam pro vna, & prima vice, vt hic, reluctantibus tot
iuribus, ac Sacræ Congregationis declarationibus, quæ cum
non distinguant, an id sit Episcopo permissum, viuente, vel
mortuo fundatore, profectò nec nos distinguere debemus, *l.
158 de pretio, ff. de publ. glos. & Bart. in l. 3. ff. de off. præs.* idem
etiam *in l. ea mente, ff. de furt. l. quamuis, & ibi Ias. in 1. not.
ff. de in ius. voc. Lotter. de re benef. li.* 1. *q.* 32. *nu.* 8. vbi quod
tales leges, post fundationem, non possunt de consensu Epis-
copi apponi, aut quæ appositæ sunt, alterari, vt in simili di-
159 cimus de promissione dotis, quæ non potest qualificari, eius
actu perfecto, & absoluto, *l. ex morte, §. vlt. & ibi glos. in
160 verbo oblationis, C. de pact. conuent.* Ratio enim est, quia
ex post facto, patronus non potest ius iam Ecclesiæ, per fun-
dationem acquisitum, auferre, vel minuere, aut alio modo
per nouas conditiones, ac noua pacta, illi præiudicium infer-
re; & sic illa non possunt sustineri, nec attendi, iuxtà *glos. in
c. cum dilectus, verbo constitutum, de consuet. Mant. dec.* 50.
n. 9. ex *Abb. n.* 5. *& Imol. n.* 2. *post d. glos.* & communiter *Ca-
nonistæ in d. ca. dilectus, Durand. dec.* 518. *n.* 4.

Nec quidem sine maxima maturitate, totum id noscitur
eodem Concilij decreto, alijsquè iuribus prædictis sancitum;
namq; si hæc fundationis derogatio, etiam pro vna vice Epis-
copo competeret, profectò destruerentur verisimiliter omnia
iura patronatus, conditionesquè in illorum fundatione adie-
ctæ; ex eo, quod plurimùm faciliores se redderent Episcopi
ad sic derogandum, etiam ex quacumquè leui causa; perma-
ximèquè homines ab huiusmodi beneficiorum fundationibus
retraherentur. Quarè etiam mediocriter in Romana Curia
versatis, satis notum est, quod causam aliquam requirit Sum
mus Pontifex in huiusmodi derogationibus concedendis,
prout supradictum est: vnde non semel vidimus, preces eidem
Pontifici desuper porrectas fuisse, & ab eodem reiectas, vel
saltem in prædicta Signatura Gratiæ propositas, ibidemquè
maturè discussas pro huiusmodi derogatione concedenda;
161 prout seruatum est potissimùm tempore felic. record. Cle-
mentis VIII. qui rarò eas concedebat, vt ipse vidi in Romana
Curia adnotatum in quibusdam notabilibus manuscriptis
Bernardini Paulini, qui eiusdem Clementis fuit oculatissimus
Datarius.

Quibus adde, quod Sacri Canones adeò fauent pijs Ecclesia-
rum fundatoribus, vt si quando de nouo disponunt, soleant
præseruare contrarias fundatorum dispositiones, vt in *d. Cle-
m. Quia contingit, §. vt autem, de religiosf. domib. & in* c. *Eleu-
therius, §. & igitur,* 18. *q.* 2. quę quidem iuris indulgentia,
ex eo processisse videtur, ne scilicèt laici retrahantur à funda-
tione Ecclesiarum; qua ratione, & ipsummet ius patronatus
laicale conceditur, quod est contra iuris regulas: tum quia per
illud aufertur libera collatio Ordinarij, tum etiam quia da-
tur laicis occasio se immiscendi rebus spiritualibus, quarum
de iure sunt incapaces, vt fuit consideratum in vna *Romana
Iurispatronatus* 31. *Maij* 1613. *coram Cardinale Sacrato im-
pressa penes Viuian. in praxi iurispatronat. lib.* 4. *ca.* 9. *n.* 56.

Hoc quidem quoad huiusmodi fundationum derogatio-
nes, quas scimus non tantummodo sibi locum vendicare, si
tale iurispatronatus beneficium erigatur vigore testamenti,
sed etiam extrà illud; cum supradictę declarationes, ac etiam
ipsum Concilium loquantur simpliciter de huiusmodi dero-
gationibus fundationis, quę quidem fundatio ita dicitur, si-
ue fiat in testamento, siuè extrà illud; quinimmò dum ait *Ro-
ch. de Curt. de iurepatr.* relatus per *Lambert. eod. tract. p.* 1. *l.*
2. *art.* 30. 7. *q. princ. p. fol. mihi* 598. *n.* 15. *circa fin.* quod omnes
beneficiorum fundationes fiunt ex testamento, est falsum;
164 cum illæ sint rarissimæ, nam maior pars illarum fit extrà
testamentum, & quocumquè alio modo, vt in actis Ecclesię
Mediolanen. vbi in *tit. Quæ ad beneficij collationem pertinent,*
sic statuitur, *Si Capellania, etiam simplex, aliudue beneficium,
etiam iurispatronatus ex præscripto erectionis, fundationisuè, aut
alterius constitutionis, certum ordinem, aut alias conditiones re-
quirat in eo, de quo vel collationis, vel institutionis, vel alio no-
mine prouidendum est illud beneficium, nè Episcopus deincept,
etiam patronorum consensu permittat, concedat, aut quisq; sine
Sedis Apostolica dispensatione illud beneficium assequatur, qui
verò eo ordine non sit initiatus; quamuis ætate congrua sit pro il-
lo ordine suscipiendo; neque qui alijs conditionibus præditus non
sit, & quas illa vel erectio, vel fundatio, vel constitutio requi-
rit. vt in* 5. *Concil. Prouinc. p.* 1. *vers. si Capellania, fol.* 269.

Vndè, fundatio beneficij æqualiter, & quomodocumque
fiat, illius conditiones sunt seruandæ, quibus nemo, præter
Papam, vt iam dictum est, valet derogare, quicquid dicat
Viuian. in prax. Iurispatr. lib. 14. *c.* 3. *num.* 123. *cum pluribus
seqq.* vbi dum agit de forma seruanda in derogationibus quali-
tatum, in beneficij fundatione appositarum, ex diuersis iuri-
bus ibi ad id per eum allegatis, videtur sentire, quod ista de-
rogatio sit etiam permissa Ordinario; cum nihilominus lo-
quatur contra statuta per. *d. Concil. Trid.* & alia iura superius
allegata, quæ omninò sunt attendenda, prout adamussim per
totum Orbem seruantur.

Benè tamen hic subnectendum etiam duxi, quod eatenus
nequit Episcopus, prædictis qualitatibus derogare, quatenus
illę in limine fundationis appositæ, sint de sui natura possi-
166 biles: nam, secùs dicendum est, si impossibiles, seù turpes,
aut contra substantiam beneficij; tunc etenim perinde est, ac
si non essent appositæ, etiam si in illarum adiectione accesse-
rit consensus Ordinarij, qui in hoc casu est nullus, & proinde
non est opus aliqua derogatione; nam quod nullum est, nul-
167 lum producit effectum, ad *tex. in l.* 1. *in fin. ff. quod quisque
iur. l.* 2. *§.* 1. *ff. quemad. testam. aper. Clem.* 2. *in fin. de iud. l.
non putauit. §. non quouis, ff. de bon. poss. c. illud, de iurepatr.*

SVMMARIVM.

1 *Missarum numerus in fundatione beneficij, quando possit per
Ordinarium reduci.*
2 *Quanam facultas sit Episcopo ad id attributa, vigore Concilij
Tridentini.*
3 *Anniuersariorum numerus potest etiam per Episcopum reduci,
ex* Concil. Trid. sess. 25. cap. 4. *ex declaratione Sacræ Con-
gregationis, quæ hic annectitur.*
4 *Et sub qua forma fuit facta hæc reductio per Archiepiscopum
Neapolitanum.*
5 *Missarum numerus in fundatione beneficii, an per Ordinarium
ex causa diminutionis fructuum, possit reduci.*
6 *Et respondetur negatiuè. Et quare.*

I 2 7 Fun-

nuisse, vt sinè patrona fundatio prædicta alterari non posset, nec contra eam conferre, sed illo volente, sic, quod est, perpetuò menti tenendum & sæpe occurrere potest, & iam vidi in Cancellaria de hoc dubitari, prout in notabilibus prædictæ Cancellaria fol. mihi 141, à tergo.

His tamen non obstantibus, contraria sententia verior est,
145 & in praxi per totum Orbem recepta; prout longo experimento, etiam in ipsa Romana Curia edocti sumus, nimirum, non posse Episcopum aliquo modo, neque pro vna vice tantùm, etiam de consensu patroni, dispensare, siuè eisdem qualitatibus derogare; nec pro ista sententia contraria tuenda, refert nimis immorari; quandoquidem satis suffulta remanet ex contextu, *Clem. Quia contingit, de relig. dom.* ibi etenim Clemens V. in Concilio Viennen. sic loquitur, *Cum tamen ea, quæ ad certum vsum largitione sunt destinata fidelium, ad illum debeant, non ad alium, salua quidem Sedis Apostolicæ authoritate conuerti, Nos incuriam, & abusum huiusmodi detestantes, &c.*

Neque huius rei veritas videtur, posse aliqua tergiuersatione celari, aut illius negatiua sententia aliquo modo in dubium reuocari; nàm in primis, satis vrgent, quæ afferuntur per *Roch. de iurepatr. d. verbo, pro eo, num. 32. in fin.* vbi *ex iuribus per eum ibi allegatis*, liquet, id per Episcopum nuimè fieri posse, nec in totum, nec pro vna vice tantum, etiam ad petitionem hæredis, aut de eius consensu; ibiquè indistinctè tenet, id fieri nequire; ex eo, quod voluntas testa-
146 toris est pro lege seruanda, *§. disponat, in Auth. de nupt. c. vltima voluntas 13. q. 2. cum similibus*, & nouissimè non minori elegantia, quàm eruditione, ex pluribus probat Illustrissimus, & Reuerendissimus Dominus Carolus Maranta Neapolitanus Episcopus Iuuenacen. in suis celeberrimis, ac numquam satis laudatis responsionibus, *resp. 40. à num. 30.* & regulariter Episcopus non potest contra legem fundatoris, etiam dispensando, disponere, vt *in c. dilectus, de temp. ord. Io. Andr. post Host. in c. 1. de suppl. neg. prel. in 6.* vbi habetur, quod quando Canones imponunt legem Episcopis, non dispensant, nisi id specificè sibi reperiatur concessum; & sic Episcopus non poterit aliquo modò dispensare contra voluntatem testatoris; nam est illa, seruanda in forma specifica, ex *d. Clem. Quia contingit*; quia si diceretur, posse Episcopum commutare voluntatem defuncti, etiam pro vna vice, vel aliqualiter, non seruaretur illius voluntas in forma specifica, vt probat *Roch. loc. cit. num. 33.* vbi *per Bald. in l. si quis ad declinandam, col. 2. C. de epis. & cleric.* quod vbicunque testatoris dispositio est certa, respectu causæ, personæ, vel loci, non potest per Episcopum alterari.

Eoq; magis cessat hodiè omnis difficultas, attento etiã nouo iure *Conc. Trid.* cuius, decreto, habetur, demptã esse Episcopo hanc facultatem; dum expressè voluit, vt illis, quæ benè constituta sũt, contrarijs ordinationibus non detrahatur; ob idquè, quando ex beneficiorũ. quorũcũq; erectione, seù fundatione, aut alijs constitutionibus, qualitates aliquę requirũtur, seù certa illis onera sunt iniuncta, seù in quacunquè alia dispositione, eis non derogetur; & idẽ in prębẽdis Theologalibus, Magistralibus, Doctoralibus, aut Presbyteralibus, Diaconalibus, aut Subdiaconalibus quãdocũquè ita cõstituta fuerit, obseruetur, vt eorum qualitatibus, vel ordinibus nihil in vlla prouisione detrahatur, & aliter facta prouisio, subreptitia censeatur, vt in *sess. 25. cap. 5. de refor.*

Nihilominùs verò, etiam stante supradicto Concilio, non semel vidimus, nonnullos Episcoporum, facultate sibi per idem *Concil. d. sess. 25. cap. 4.* attributa, aborentes, missarum onera, nedùm simpliciter per testatores relicta, verùm etiam in fundatione beneficij Ecclesiastici imposita, etiam ex leui causa, reduxisse; cum nihilominus id sit Summo Pontifici tantummodo reseruatum, prout infra dicetur.

Porrò, ex prædicta dispositione, optimè ait *Gennen. in praxi Curia Archiep. Neapolitana relatus à Garc. p. 7. cap. 1. nu. 111.* quod hodie non potest Episcopus tollere qualitates appositas
147 in fundatione beneficiorum, nec etiam cum consensu patronorum; quicquid fuerit dictum in vna *Ferolsinen. Capellania, quæ est Seraph. dec. 871. num. 4.* in qua habetur, posse patronum de consensu Ordinarij, prò vna vice tantùm, præsentare ad beneficium, eum, qui non habet qualitates omnes, in fundatione appositas, & ibi allegat *Felin. in d. c. cum accessissent, nu. 19. vers. secundo restringitur. & Bero. cons. 5. nu. 38. lib. 1.* Nam cum dicta decisio videatur fundata super doctrina eiusdem *Felini*, non videtur, ex iam dictis, & infra dicendis, iã posse subsistere; quandoquidem, pręter *d. Clem. Quia contingit*, ex nouo iure præfati Concilij, est Episcopo omnino facultas huiusmodi sublata, quicquid ante, omnes scribentes dixerint, ex prædicto *Felin. in d. c. cum accessissent*, nempè, posse prò vna vice Episcopum conferre Capellaniam Sacerdotalem non Sacerdoti, de consensu hæredis.

Nequè pariter prodest, circa hoc, distinctio apposita in *dec. 7. Crescent. nu. 1. de iurepatr.* vbi postquam dictum fuit, posse Episcopum prò vna vice tantum, derogare qualitati fundationis, de consensu patroni, subditur, quod hoc procedere poterat, quando soli voluntati testatoris, vel fundatoris præiudicabatur, vt puta, quod debeat esse talis ætatis, talis conditionis, &c. nam hodiè nullo modo admittitur prædicta distinctio, quam ibi poteris videre.

148 Et aliàs de hac re, à Sacra Congregatione Concilij emanauit sequens declaratio, videlicet, *Congregatio Concilij censuit, non licere Episcopo, post Concilium, etiam accedente patronorũ consensu, derogare qualitatibus in fundatione beneficij appositis; Ideoq; si beneficium in fundatione certam ætatem requirit, non posse Episcopum illud: quamuis patronus consentiat, ei conferre, qui nequaquam fuerit huiusmodi ætatis.*

Et similiter in casu decisionis *Buratt. 630.* in qua fundator voluit, præsentari presbyterum; & tamen fuit præsentatus, qui erat solum prima tonsura initiatus; ac proindè fuit dictũ, quod Sacerdotij qualitas, in limine fundationis requisita, non potest tolli per Episcopum, etiam de consensu patroni, instituendo, non habentem prædictam qualitatem, iuxtà dispositionem *Sacri Concilij Tridentini d. sess. 25. cap. 5.* & fuit declaratum in prædicta Sacra Congregatione Concilij, & in Rota determinatum ex relatis per *Garc. d. n. 111. & seqq.* vt in *d. dec. Burratti 630. nu. 3.* vbi etiam quod Domini non dubi-
149 tarunt, quin qualitas Sacerdotij esset necessaria de tempore præsentationis, attentis verbis fundationis, vt eligatur persona idonea ad celebrandum; per quę quidem verba requiritur Sacerdotium in ipso actu electionis, per regulam, quod qualitas iuncta verbo, debeat verificari de tempore verbi, vt supradictum est.

Quarè, pro indubitato tenendum est, non posse quid attentari aduersus fundationem iam factam, prout nec noua pacta, seù nouas conditiones illi apponi; nisi fortasse id fuerit in
150 limine fundationis adiectum; tunc enim de hoc non est dubitandum, ex traditis per *Lamber. de iurepatr. lib. 1. p. 1. q. 9. art. 1. nu. 71.* & censuit *Rota in vna Giennen. Capellania 15. Maij 1628. coram Verospio.* Vnde, prædictæ conditiones in vim huiusmodi facultatis, postquam fuerint appositæ, retrotrahuntur, & censentur appositæ eodem tempore, quo reseruata fuit prædicta facultas, nempè in actu fundationis; tunc
151 etenim dicta reseruatio fuit quædam prorogatio perfectionis fundationis, & conditio suspensiua actus, vsquè ad nouam declarationem; & prorogatio ipsa retrotrahitur ad initium actus prorogati; & censetur idem actus substantificè, prout fuit resolutum in *Rota penes Duran. decis. 118. nu. 6.*

Et ex ijs, quæ antea dicta sunt, eadem Sacra Congregatio Concilij ad instantiam Agentis Episcopi Abulen. declarauit,
152 vt infra, *Primo, stante fundatione Capellæ in Ecclesia Cathedrali, sub his verbis testatoris, quod Capellanus debeat celebrare diuina officia diu, noctuquè, dubitatur; Vtrum Capellanus iste debeat esse presbyter. Secundò, si ex fundatione cautum sit, vt Capellanus per se ipsum celebret missas Capellaniæ, an possit ista Capellania conferri simplici clerico. Tertiò, an Capellania, cui est annexum onus duarum missarum in hebdomada, per proprium Rectorem celebrandarum, dicatur Sacerdotalis, & non possit conferri clerico 14. annorum. Quartò, An de consensu patroni possit dispensari cum minori 25. annorum ad Capellaniam simplicem obtinendam, ad quam ex fundatione est præsentandus Sacerdos. Ad Primum, Congregatio Concilij respondit, ex his verbis non conferri, vt Capellanus debeat esse presbyter. Ad Secundum, & Tertium, posse quidem conferri simplici clerico, in ea tamen ætate constituto, vt infra annum ad Sacerdotium promoueri queat; nisi alias essent verba in fundatione posita, quæ requirerent, obtinentem, tempore collationis esse actu presbyterum. Ad Quartum, Hanc dispensandi facultatem, Episcopis post Concilium, non competere.* P. Aemil. Card. S. Marcelli.

Quarè, cum, præmissis sic stantibus, Episcopus non valeat
153 aliquo modo derogare qualitati fundationis, certum est, ad solum Papam id pertinere, *Marius Antonin. var. resol. lib. 1. resol. 108. ante n. 53.* vbi Papa dispensauit cum Oratore ad obtinendum beneficium Sacerdotale, quamuis idem prouisus non esset Sacerdos; eo quia esset filius vnius ex patronis, namquè

namquè ex notorio Datariæ Apostolicæ vsu, docemur, quod
Papa io huiusmodi derogationibus requirit aliquam causam,
vt hic, nempè, quia præsentatus erat filius vnius ex patroois.
154 Præterea, nequè desunt, qui teneant, patronum funda-
torem, adbuc viuentem, posse saltem alterare qualitates; &
conditiones fundationis, etiam ex post facto, cum consensu
Episcopi, idquè signaoter voluit *Roch. de Curt. de iurepatr.*
in verb. pro eo, q. 14. num. 30. cum alijs relatis per *Garc. d.*
p. 7. cap. 1. num. 103. & tamen non video, hanc eorum
opinionem, aliquo fundamento suffultam; quandoquidem
præter iura desuper allegata, potissimùm præualet Romanæ
Curiæ vsus circa hoc; quo attento, nedum huiusmodi de-
155 rogatio spectat ad Papam, verum ipse se nimis parcè in
huiusmodi derogationibus gerit, nec aliàs quandoquè illas
concedit, nisi prius io plena Signatura Gratiæ proponantur;
156 & cum alias fuisset de hac re, proposita quæstio inter Do-
minos Abbreuiatores Maioris Præsidentiæ in Cancellaria
Apostolica, omnes eandem sententiam tenuerunt, præser-
tim verò D. Lambertus Vrsinus de Viuarijs, nunquam sa-
tis laudatæ memoriæ, occasionem nactus, ex eo, quod cum
de anno 1613. quidam Hieronymus Canonicus Collegiatæ
Ecclesiæ S. Nazarij io Brolio Mediolanens. de suis proprijs
bonis fundasset, & dotasset quandam Capellaniam in dicta
Ecclesia, pro vno Capellano, qui in ea quotidie missam cele-
braret per se ipsum, reseruato eidem Hieronymo, & post
obitum suum, Præposito, & Canonicis prædictæ Ecclesiæ,
iure patronatus, ac præsentandi Capellanum, ea inter cæte-
ra in limine fuodationis, conditione adiecta, quod prædi-
ctus Capellanus deberet esse actu Sacerdos, si verò secùs,
teneretur intra annum, presbyteratus ordinem suscipere.
Postmodum verò, cum idem Hieronymus fundator, inter-
posito iam ab Ordinario, decreto erectionis, & fundatio-
nis, maximoperè cuperet, pro illa prima vice, præsentare
ad Capellaniam prædictam, quendam Clericum suum ne-
potem in ætate 17. annorum, tantummodò constitutum,
fuit porrectus supplex libellus fel. recordat. Paolo V. qui ita
desuper indulsit, vt interim, donec dictus nepos ad ætatem
157 legitimam perueniret, pro suscipiendo presbyteratus or-
dine, per alium Sacerdotem obligationi dictæ Capellaniæ sa-
tisfaceret, cum derogatione fundationis, &c.

Ex qua quidem praxi, satis superquè elicitur, nullo modo
posse Episcopum, etiam petente ipsomet fundatore, post de-
cretum prædictum legitimè ioterpositum, aliquid in eo alte-
rare, etiam pro vna, & prima vice, vt hic, reluctantibus tot
iuribus, ac Sacræ Congregationis declarationibus, quæ cum
non distinguant, an id sit Episcopo permissum, viuente, vel
mortuo fundatore, profectò nec oos distinguere debemus, *l.*
158 *de pretio, ff. de publ. glos. & Bart. in l. 3. ff. de off. præs.* idem
etiam *in l. ea mente, ff. de furt. l. quamuis, & ibi Ias. in 1. not.*
ff. de in ius. voc. Lotter. de re benef. li. 1. q. 32. nu. 8. vbi quod
tales leges, post fundationem, non possunt de consensu Epis-
copi apponi, aut quæ appositæ sunt, alterari, vt in simili di-
159 cimus de promissione dotis, quæ non potest qualificari, eius
actu perfecto, & absoluto, *l. ex morte, §. vlt. & ibi glos. in*
160 *verbo oblationis, C. de pact. conuent.* Ratio enim est, quia
ex post facto, patronus non potest ius iam Ecclesiæ, per fuo-
dationem acquisitum, auferre, vel minuere, aut alio modo
per nooas conditiones, ac noua pacta, illi præiudicium infer-
re; & sic illa non possunt sustineri, nec attendi, iuxtà *glos. in*
c. cum dilectus, verbo constitutum, de consuet. Mant. dec. 50.
n. 9. ex *Abb. n. 5. & Imol. n. 2. post d. glos.* & communiter *Ca-*
nonista in d. ca. dilectus, Durand. dec. 518. *n.* 4.

Nec quidem sine maxima maturitate, totum id noscitur
eodem Concilij decreto, alijsquè iuribus prædictis sancitum;
namq; si hæc fundationis derogatio, etiam pro vna vice Epis-
copo competeret, profectò destruerentur verisimiliter omnia
iura patronatus, conditionesquè in illorum fundatione adie-
ctæ; ex eo, quod plurimùm faciliores se redderent Episcopi
ad sic derogandum, etiam ex quacumquè leui causa; perma-
ximèquè homines ab huiusmodi beneficiorum fundationibus
retraherentur. Quarè etiam mediocriter in Romana Curia
versatis, satis notum est, quod causam aliquam requirit Sum
mus Pontifex in huiusmodi derogationibus concedendis,
prout supradictum est: vnde non semel vidimus, preces eidem
Pontifici desuper porrectas fuisse, & ab eodem reiectas, vel
saltem io prædicta Signatura Gratiæ propositas, ibidemquè
maturè discussas pro huiusmodi derogatione coocedenda;
161 proot seruatum est potissimùm tempore felic. record. Cle-
mentis VIII. qui rarò eas concedebat, vt ipse vidi in Romana
Curia adnotatum in quibusdam notabilibus manuscriptis
Bernardini Paulini, qui eiusdem Clementis fuit oculatissimus
Datarius.

Quibus adde, quod Sacri Canones adeò fauent pijs Ecclesia-
rum fundatoribus, vt si quando de nouo disponunt, soleant
præseruare contrarias fundatorum dispositiones, vt in *d. Cle-*
m. Quia contingit, §. vt autem, de religios. domib. & in c. Eleu-
therius, §. & igitur, 18. *q.* 2. quę quidem ioris indulgentia,
ex eo processisse videtur, ne scilicèt laici retrahantur à funda-
tione Ecclesiarum; qua ratione, & ipsummet ius patronatus
laicale conceditur, quod est contra ioris regulas: tum quia per
illud aufertur libera collatio Ordinarij, tum etiam quia da-
tur laicis occasio se immiscendi rebus spiritualibus, quarum
de iure sunt incapaces, vt fuit consideratum in vna *Romana*
Iurispatronatus 31. *Maij* 1613. *coram Cardinali Sacrato im-*
pressa penes Viuian. in praxi iurispatronat. lib. 4. ca. 9. n. 56.

Hoc quidem quoad huiusmodi fundationum derogatio-
nes, quas scimus non tantummodo sibi locum vendicare, si
tale iurispatronatus beneficium erigatur vigore testamenti,
sed etiam extrà illud; cum supradictę declarationes, ac etiam
ipsum Concilium loquantur simpliciter de huiusmodi dero-
gationibus fundationis, quę quidem fundatio ita dicitur, si-
ue fiat in testamento, siuè extrà illud; quinimmò dum ait *Ro-*
ch. de Curt. de iurepatr. relatus per *Lambert. eod. tract. p. 1. l.*
2. art. 30. 7. q. princ. p. fol. mihi 598. *n.* 15. *circa fin.* quod omnes
beneficiorum fundationes fiunt ex testamento, est falsum;
164 cum illæ sint rarissimæ, nam maior pars illarum fit extrà
testamentum, & quocumquè alio modo, vt io actis Ecclesię
Mediolanen. vbi in *tit. Quæ ad beneficij collationem pertinent,*
sic statuitur, *Si Capellania, etiam simplex, aliudue beneficium,*
etiam iurispatronatus ex præscripto erectionis, fundationisuè, aut
alterius constitutionis, certum ordinem, aut alias conditiones re-
quirat in eo, de quo vel collationis, vel institutionis, vel alio no-
mine prouidendum est illud beneficium, nè Episcopus deinceps,
etiam patronorum consensu permittat, concedat, aut quisq; sine
Sedis Apostolicæ dispensatione illud beneficium assequatur, qui
vere eo ordine non sit initiatus; quamuis ætate congrua sit pro il-
lo ordine suscipiendo; neque qui alijs conditionibus præditus non
sit, & quas illa vel erectio, vel fundatio, vel constitutio requi-
rit. vt in 5. Concil. Prouinc. p. 1. vers. si Capellania, fol. 269.

Vndè, fondatio beneficij æqualiter, & quomodocumque
fiat, illius conditiones sunt seruandæ, quibus nemo, præter
Papam, vt iam dictum est, valet derogare, quicquid dicat
Viuian. in prax. Iurispatr. lib. 14. c. 3. num. 123. *cum pluribus*
seqq. vbi dum agit de forma seruanda in derogationibus quali-
tatum, in beneficij fundatione appositarum, ex diuersis iuri-
bus ibi ad id per eum allegatis, videtur sentire, quod ista de-
rogatio sit etiam permissa Ordinario; cum nihilominus lo-
quatur contra statuta per. *d. Concil. Trid.* & alia iura superius
allegata, quæ omninò sunt attendenda, prout adamussim per
totum Orbem seruantur.

Benè tamen hic subnectendum etiam duxi, quod eatenus
nequit Episcopus, prædictis qualitatibus derogare, quatenus
illę in limine fundationis appositæ, sint de sui natura possi-
166 biles: nam, secùs dicendum est, si impossibiles, seù turpes,
aut contra substantiam beneficij; tunc etenim perinde est, ac
si non essent appositæ, etiam si in illarum adiectione accesse-
rit consensus Ordinarij, qui in hoc casu est nullus; & proinde
non est opus aliqua derogatione; nam quod nullum est, nul-
167 lum producit effectum, ad *tex. in l. 1. in fin. ff. quod quisque*
iur. l. 2. §. 1. ff. quemad. testam. aper. Clem. 2. in fin. de iud. l.
non putauit. §. non quouis, ff. de bon. poss. c. illud, de iurepatr.

SVMMARIVM.

1 *Missarum numerus in fundatione beneficij, quando possit per Ordinarium reduci.*
2 *Quanam facultas sit Episcopo ad id attributa, vigore Concilij Tridentini.*
3 *Anniuersariorum numerus potest etiam per Episcopum reduci,* ex Concil. Trid. sess. 25. cap. 4. *ex declaratione Sacræ Congregationis, quæ hic annectitur.*
4 *Et sub qua forma fuit facta hæc reductio per Archiepiscopum Neapolitanum.*
5 *Missarum numerus in fundatione beneficii, an per Ordinarium ex causa diminutionis fructuum, possit reduci.*
6 *Et respondetur negatiuè. Et quarè.*

I 2 7 Fun-

7 *Fundatorum vltimas voluntates nullus inferior à Papa potest commutare.*
8 *Missarum onera in fundatione beneficiorum, reducendi facultas concessa Archiepiscopo Neapolitano.*
9 *Et qua ratione reductio fuerit facta, vigore prædictæ facultatis.*
10 *Missarum numerum reducendi facultas interdicta Episcopis, & alijs Inferioribus.*
11 *Et annectitur Decretum Sacræ Congregat.* De celebratione missarum.
12 *Declarationes Sacræ Congr. super huiusmodi decreto.*
13 *Missarum numerus, quomodò per Papam, aut Sacr.Congreg. reducatur.*
14 *Et sub qua formula.*
15 *Missarum celebrationis legatum, si non acceptetur, quid agendum.*
16 *Commutatio voluntatis defuncti, Episcopo interdicta.*
17 *Capellania, quomodò fieri possit collatiua, de non collatiua.*
18 *Capellaniæ erectio, quomodò non sit contra voluntatem testatoris, aliud statuentis.*
19 *Episcopus, est exequutor piarum dispositionum.*
20 *Capellanus non potest celebrare missas alibi, quàm in loco à testatore destinato, & num. 22.*
21 *Et quomodo indultum super hoc, contra fundationem concedatur.*
22 *Capellanus celebrans missas extrà locum destinatum à testatore, sine legitima causa, peccat mortaliter, non tamen tenetur illas denuò celebrare.*
24 *Neque tenetur ad restitutionem, & quarè.*
25 *Capellanus, ex causa studij, an possit missas celebrare extrà locum à testatore destinatum, ex dispensatione Episcopi.*
26 *Et resoluitur negatiuè, & quarè.*
27 *Capellanus alibi celebrans, quàm in loco à testatore destinato, non satisfacit illius voluntati.*
28 *Nec Episcopus, etiam de consensu hæredum, potest super hoc dispensare.*
29 *Beneficij titulus, quomodò de vna ad aliam Ecclesiam, cum onere missarum.*

Praxis Reductionis Oneris Missarum, etiam in limine fundationis Beneficij Ecclesiastici, impositi.

CAPVT XI.

DIximus suprà, licèt per transitum, demptam esse Episcopis facultatem, missarum onera reducendi; quarè, circa huiusmodi reductionem, prorsus absonum non agnouimus hic, quid seruet praxis, subnectere; namquè in erectionibus beneficiorum Ecclesiasticorum, inter cæteras illorum conditiones, missarum onera adijciuntur, quæ, vt plurimùm contingit, iuxtà fructuum diminutionem reduci, *vt in Clem. 1. in fin. de magistr. cum similibus*, si postmodum, videlicet reperiatur, quod fructus huiusmodi forsitan non sunt suffi-
1 cientes, sed aliquo modo diminuti, tunc enim videtur, posse Episcopum ipsum missarum numerum reducere, si ipsius patroni consensus interuenerit, aut etiam eo inuito, si vocatus nolit consentire *Gars. de benef. par. 7. cap. 2. num. 124. & seq.* quarè dicit *Felin. in cum accessissent, num. 19. ante fin. de constit.* quod ex causa vtili, relictum prò anniuersario, potest vna vicè ad aliud expendi & redire postea ad solitum debitum; sic etiam, quando Episcopus vellet dispensare in proposito, ex causa necessitatis Ecclesiæ; quia hoc videtur posse, etiam inuito patrono, vel ex causa necessaria, videlicet, quando ipsius beneficij redditus diminuti sunt, adeò quod opus est, illam Dignitatem, vel præbendam tollere, vel est impotens ad illas conditiones nunc, & non reperitur persona idonea, quæ eam velit sic conditionatum; quarè subdit, *id. Felin.* ibi, quod cessantibus redditibus, debeat cessare ordinatio testatoris. Vn-
2 dè possunt Episcopi in Synodo Diœcesana, prout etiam Generales Ordinum in suis Capitulis generalibus, easdem missas ad minorem numerum reuocare, ex *Concil. Trid. sess. 25. cap. 3. de refor.* vbi, quod cum sæpè, contingat in quibusdam Ecclesijs, vel tam magnum missarum celebrandarum numerum, ex varijs defunctorum relictis, impositum esse, vt illis pro singulis diebus, a testatoribus præscriptis nequeat satisfieri, vel eleemosynam huiusmodi prò illis celebrandis adeò tenuem esse, vt non facilè inueniatur, qui velit huic se muneri subijcere; vnde depereunt prædictæ testantium voluntates, & eorum conscientias, ad quos prædicta spectant, onerandi occasio datur. Sancta Synodus cupiens hęc ad pios vsus relicta, quo plenius, & vtilius potest, impleri, facultatem dat Episcopis, vt in Synodo Diœcesana, itemque Abbatibus, & Generalibus Ordinum, vt in suis Capitulis generalibus, re diligenter perspecta, possint prò sua conscientia in prędictis Ecclesijs, quas hac prouisione indigere cognouerint, statuere circa hęc quidquid magis ad Dei honorem, & cultum, atque Ecclesiarum vtilitatem viderint expedire; ità tamen, vt eorum semper defunctorum commemoratio fiat, qui prò suarum animarum salute, legata ea ad pios vsus reliquerunt.

Idem probat *Azor. instit. moral. p. 1. lib. 12. c. 18. nu. 61. Quar. in summa Bull. verbo, Missa, vers. posse Episcopum*, vbi, quod Episcopus potest in Synodo refrenare, seu reducere missarum numerum à fidelibus relictarum, quando tenues sunt eleemosynę, & missę non dicuntur. Imò cum alias in hac Curia Archiepiscopali in dubium reuocaretur, an in facultate reducendi numerum missarum, comprehenderentur, etiam Anniuersaria, proinde Sacræ Congregationi Concilij Tridentini pro parte Dominorum Canonicorum huius Maioris Ecclesia fuit porrectus supplex libellus tenoris sequentis videlicet, *Illustrissimi, & Reuerendissimi Domini. Capitulo Cathedralis Ecclesiæ Neapolitanæ, pro tenuit eleemosyna incumbit onus celebrationis tot Anniuersariorum, vt ad salutare remedium S. Concil. Trid. c. 4. sess. 25. de refor. sibi recurrendum sit, sed id non adhibet Perillustris, & Reuerendissimus Archiepiscopus; propterea, quod non de Anniuersarijs, sed de missis tantum mentionem facit Canon. Verum, cum paris vtriusque sit ratio, supplicat Capitulum Illustrissimis, & Reuerendiss. DD. VV. vt dignētur prędicto Antistiti rescribere, vt etiam dicti Canonis facultatè, in casu proposito, vti non dubitet, & Deus, &c.*

Quarè prædicta Sacra Congregatio, respondit Archiepiscopo Neapolitano, videlicet.

A tergo. *Perillustri, & Reuerendissimo Domino vti fratri Domino Archiepiscopo Neapolitano.* Intus verò.

Perillustris, & Reuerendissime Domine. Cum ex libello hoc, Capituli istius Cathedralis nomine oblato, cognitum esset Illustrissimis Dominis Cardinalibus, qui Sacra Tridentini Concilij decreta interpretantur, dubitari abs te, An eiusdem Concilij decretum sess. 25. cap. 4. intelligatur, etiam de Anniuersarijs, ij Amplitudini Tuæ significandum censuerunt, Decretum prædictum, in sacrorum etiam Anniuersariorum reductione, locum habere, vt in margine ipsius libelli adscriptum est. Quamobrem Amplitudo Tua, prædicti Canonis facultate in casu proposito, vti non dubitabit. Et benè in Domino valebit. Romæ die 26. Nouembris 1583.

Amplitudinis Tuæ vti frater
Philippus Boncompagnus Card. S. Sixti.

Earumdem litterarum exemplum habes etiam penes *Quar. in Summ. Bull. verbo*, & meminit *Barbos. de pot. Episc. alleg. 29. num. 4.*

Declaratio autem ipsius Congregationis, quæ in margine prædicti libelli apponitur, ea est, videlicet, *Congregatio Concilij censuit, Decretum Concilij session. 25. cap. 4. habere, etiam locum in reductione Sacrorum Anniuersariorum.*

Postmodum itaquè in Synodo Diœcesana Neapolitana, celebrata per bon. me. Annibalem de Capua Archiepiscopum Neapolitanum de mense Martij 1595. inter eius Decreta Synodalia, id repetitur, videlicet.

Et

Et quia Illustrissimus Dominus Archiepiscopus, tàm pro parte Perillustrium, & Adm. Reuerendorum DD. Canonicorum, quàm etiam RR. DD. Hebdomadariorum, maioris Ecclesiæ, ac Hebdomadariorum, & Confratrum Parochialis Ecclesiæ S. Georgij Maioris super reductione Anniuersariorum, fuerunt porrecta memorialia, &c. ideò ex speciali mandato ipsius Illustrissimi Domini Archiepiscopi fuit facta prouisio, vt sequitur, videlicet.

Annibal de Capua Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Archiepiscopus Neapolit.

QVia circa moderationem, & reductionem Anniuersariorum, ab aliquibus in hac Synodo fieri petitam, iuxtà formam decretorum Sacrosancti Concilij Tridentini, & litterarum nobis, nomine S. Congreg. Illustriss. dominorum Cardinalium Præpositorum super declaratione prædictorum decretorum Sacrosancti Concilij directarum, multa sunt videnda, & consideranda, ac maturè sit, circa prædicta, procedendum, quæ in hoc consessu ità diligenter, & accuratè, prout decet, videri, considerari, & decerni non possunt. Placet ne vobis, vt quæ circa prædicta prouidere, & ordinare oportet, possint à nobis decerni, & prouideri extrà Synodum, eamquè vim habeant, ac si in Synodo decreta fuissent? Resp. Placet.

Postmodum, omnibus ad hanc reductionem faciendam, recognitis per tres Dominos Canonicos, ad id ab eodem Archiepiscopo deputatos, retulerunt ipsi eidem Domino Archiepiscopo, quod cum magnus esset Anniuersariorum huiusmodi numerus, ac distributiones pro illis assignatæ, nimis tenues; adeò vt propterea illorum celebrationes ab eisdem Dominis Canonicis negligebantur, proindè visum fuit, pro quolibet Anniuersario, deberi distribui inter ipsos Dominos Canonicos, ducatos duodecim, vel circà, & in huiusmodi reductione, vnienda esse plura Anniuersaria, à diuersis personis relicta in vnius tantùm Anniuersarij celebratione; ità vt pro quolibet ex Anniuersarijs sic reductis, fiat prædicta diuisio ducatorum duodecim, & sic de alijs oneribus eisdem Dominis Canonicis incumbentibus, quæ etiam fuerunt reducta pro qualitate redditum.

Quarè, iuxtà præmissa, fuit per eundem Dominum Archiepiscopum, prouisum, vt infrà.

Annibal de Capua Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Archiepiscopus Neapolit.

4 *CVm prouidè Sacrosancti Concilij Tridentini decretis, Nè pia testantium voluntates, ac fidelium dispositiones, circà missarum celebrandarum onera imposita, depereant; eorumquè, ad quos ipsorum exequutio spectat, onerandi conscientias detur occasio, facultas sit Episcopis impartita, vt re diligenter in Diœcesana Synodo perspecta, possint, pro sua conscientia statuere, & prouidere quid magis circà hoc visum fuerit expedire. Illud etiam pari modo dispositum censeri circà Anniuersaria à Sacra Congregatione Illustrissimorum* Dominorum *Cardinalium in interpretandis decretis Concilij prædicti præpositorum, est declaratum, & nobis per litteras, nomine eiusdem Sacræ Congregationis significatum. Quarè, porrecta nobis petitione pro parte Perillustrium, & Admodum RR. Dominorum Canonicorum Ecclesiæ nostræ super moderatione, & reductione Sacrorum Anniuersariorum, & quorundam aliorum diuinorum officiorum per ipsos* DD. *Canonicos, ex varijs defunctorum legatis, ac aliorum fidelium dispositionibus explenda, mercede pro illis ità constituta, vt ab ipsis* DD. *Canonicis faciliter negligi, experientia sit comprobatum; omnesquè in simul in celebratione ipsorum interesse recusauerint. Nos volentes in præmissis opportunè prouidere, & eorum conscientiæ serenitati consulere, Visis petitionibus prædictis, ac declaratione Sacr. Congregationis, necnon assensu* Diœcesanæ *Synodi, per nos nuper celebratæ; vt quæ circà prædicta prouidere, & ordinare oportet; & in ipsa Synodo diligenter, & accuratè, prout decet, non ità facilè poterant, extrà ipsam Synodum per nos decernerentur, & prouiderentur; eamquè vim haberent, ac si in ipsa Synodo decreta fuissent, negotium prædictum Perillustribus, & Admodum RR.* Dominis N. N. & N. *Canonicis prædictæ nostræ Ecclesiæ considerandum, discutiendum, & disponendum, ac nobis in scriptis referendum, commisimus. Cumque ipsi debita, qua in his requiritur, diligentia, omnibus maturè pensatis, & congruenter dispositis, scripto retulissent, vt sequitur* (Hinc inserta est prædicta Deputatorum relatio, & prosequitur) *Oretenùs, etiam per eosdem relato nobis negotio, ac cum eisdem iterum singulis perspectis, & accurata consideratione perpensis, Visisquè videndis, & consideratis omnibus debitè considerandis, authoritate Sacrosancti Tridentini Concilij nobis in hac parte tributa, consti-*

constituimus, & definimus, Sacra Anniuersaria, & diuina officia in relatione iam dicta, mentionata forè, & esse moderanda, & reducenda, prout tenore præsentium, authoritate prædicta, illa perpetuò reducimus, moderamur, & minuimus, ac moderata, minuta, & reducta esse decernimus eodem ferè modo, & forma, prout in prædicta relatione continetur. Quibus sic peractis, & adimpletis DD. Canonici prædicti, & eorum successores, ab onere ipsorum, prout tenebantur, omninò liberati, & in alio, quoad hoc minimè obligati existant. Omniaque, & singula, quæ in eadem relatione præscribuntur, et disponuntur, iuxtà sui seriem, continentiam, & tenorem exequenda, & ad vnguem de cætero adimplenda præcipimus. Dummodò tamen prædicti DD. Canonici omnes intersint Anniuersarijs, et officijs prædictis; adeò quod nemo ipsorum excusetur ab eorum interessentia, nisi ex causis de iure permissis. Et Sacerdos celebrans Anniuersaria prædicta, intentionem, & memoriam, saltem virtualem habeat, illa applicandi in beneficium, & expiationem animarum omnium defunctorum in singulis Anniuersarijs prædictis mentionatorum; faciatquè insuper in collecta mentionem de vnoquoque ipsorum. Et ità constituimus, decernimus, definimus, declaramus, & prouidemus omni meliori modo, &c. Datum in Palatio nostro Archiepiscopali Neapolitano. Die sexta mensis Maij Anno Domini Nostri Iesu Christi 1595. Pontificatus Sanctissimi D. N. Clementis diuina Prouidentia Papa Octaui, Anno Quarto.

A. Archiepisc. Neapolit.

Ex supradictis patet, quod præinsertæ literæ Sacræ Congregationis Archiepiscopo Neapolitano directæ, continent tantummodò declarationem, non autem facultatem desuper eidem Archiepiscopo concessam; nam supradictum Concilium *loc. cit.* vendicat sibi locum, nedùm in reductione missarum, verùm etiam Anniuersariorum, & officiorum pro defunctis, vt ex *Galet. in marg. cas. consc. verbo missa*, 4. & alijs per *Barbos. de potest. Episc. alleg. 29. num. 4.*

Hoc autem quoad reductionem onerum missarum à fidelibus relictarum, ac etiam Anniuersariorum, vt suprà visum est.

Prætereà, cum nonnulla Ciuitatis, & Diœcesis Neapolitanæ beneficia Ecclesiastica essent exigui redditus, ac multis missarum, aliorumquè diuinorum officiorum oneribus grauata, adeò vt illorum onera prædicta nequaquam illorum fructibus, seu redditibus responderent; ac proindè nemo illa impetrare curaret, ac diù vacantia remanerent, eosdemquè redditus à diuersis personis, occuparentur; cum proindè du-
5 bitaretur, An Ordinarius posset dicta onera ipsis beneficijs iniuncta, attenta prædicta redditumm tenuitate, moderari, bo. me. Cardinalis de Aquauiua, tunc Archiepiscopus Neapolitanus obtinuit sibi à prædicta Sacra Congregatione Concilij facultatem impartiri, reducendi prædicta onera, etiam si illa essent imposita in fundatione beneficij; namquè
6 nullo modo id Episcopo permittitur, contra opiniones nonnullorum Episcoporum, quos scio in hoc Regno, vt aliàs dixi, indifferenter huiusmodi reductione fecisse, tàm oneris missarum, ratione piorum legatorum, quàm fundationis beneficiorum; cum nihilominus certum sit, in secundo casu id non esse sibi permissum, cum non possint apponere manus in missis in fundatione præmissa impositis, quia Sacrum *Concil. Trid. d. sess. 25. cap. 4.* apertè loquitur tantùm de legatis, ibi, *ex varijs defunctorum relictis, &c.* & infrà, ibi, *Sancta Synodus cupiens hæc ad pios vsus relicta, &c.* & sic loquitur de missis relictis à testatoribus, non autem de impositis in fundatione; idem *Barbos. d. alleg. 29. n. 9.* dicens, quod neque Episcopus, neque cæteri in supradicto *cap. 4.* expressi, possunt missas reducere, & ad minorem numerum reuocare, quando sunt in fundatione Ecclesiarum imposita.

Nam licèt pluries hoc in dubium fuerit reuocatum, nempè, an d. *Concil. loc. cit.* procedat tàm in missis testamento, vel legato sine titulo beneficij Ecclesiastici relictis, quàm in illis, quæ ex fundatione, aut dotatione Ecclesiæ, seu altaris celebrari debent; & quamuis eadem ratio militaret, ac proindè idem ius statui videretur, nihilominus à verbis Concilij prædicti non est recedendum; quod, cum tantummodò disponat super onere missarum, quæ ex varijs defunctorum relictis sunt celebrandæ, & facultas sit ità restricta, non possunt prædicti circà alia, quicquam statuere, prout declaratum fuisse per *Sacr. Congr. super d. cap. 4. in Mediolan. & Rauennaten.* ait *Leo in thesau. for. Eccles. p. 2. cap. 11. num. 33. Nald. in sua Summ. verb. Missa nu. 8.* qui etiam testatur, dictam Sacram Congregationem ita declarasse, attento quod in dicto Concilio sit tantum mentio de relictis in vltima voluntate, & ideò illa dispositio non est extendenda vltrà casum, & ad obligationem consurgentem à fundatione beneficij, quod est diuersum ab illo, ità etiam *Barbos. loc. cit. num.* 10. *ex Galet. verbo beneficium, par. 24. col. 2.* quod quidem procedere, certum est, etiam si fructus beneficiorum non sufficiant pro supportandis oneribus missarum eis impositi; quia, cum aga-
7 tur de commutatione voluntatis, fundatorum, ad vsus pios disponentium, inferior à Papa, etiam si sit Apostolicæ Sedis Legatus, illam alterare non potest, vt ex *Clem. 2. de relig. dom.* & aliis concludit idem *Leo loc. cit. nu.* 24. & nos pluries diximus suprà.

Quarè, porrecto eidem Sacræ Congregationi supplici libello pro obtinenda opportuna facultate reducendi omnia onera superius narrata, fuit prouisum, vt infrà, videlicet,

8 *Die 14. Februarij MDCIX. Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum fecit facultatem Illustrissimo Ordinario, vt in proximè celebranda Synodo Diœcesana, huiusmodi onera in fundatione hactenus imposita, pro sua conscientia, & iudicio moderari queat; ita vt idem possit circà talia onera hucusquè in fundatione relicta, quod potest quoad alia onera non relicta in fundatione ex præscripto Concilij decreto cap. 4. sess. 25.*

P. Card. Arrigonius.

Locus Sigilli.

Cuius quidem sic attributæ facultatis vigore, fuit per eundem Cardinalem in Synodo Diœcesana ità statutum, videlicet,

Decre-

Decretum Quintum.

9 *CVM pro aliquibus missis celebrandis adeò tenues redditus beneficiorum, & legatorum annorum reperiantur assignati, vt non facilè inueniantur, qui velint huiusmodi onera subire: vndè aliqua beneficia diù vacauerunt, & vacant, pleraquè fidelium voluntates depereant; propterea, tàm nostra ordinaria auctoritate, quàm vigore facultatis à Sacro Concilio Tridentino, & à Sacra Congregatione S. R. E. Cardinalium prædicti Concilij Interpretum (etiam quoad onera in beneficiorum fundatione) attributæ, pro singulis missis priuatis, vigore dictorum beneficiorum, & legatorum celebrandis, tarenum vnum præscribimus; reliquis verò maioris valoris in suo robore remanentibus; circà moderationem verò Anniuersariorum, aliorumquè diuinorum officiorum, quia in præsenti Synodo non possumus immorari, decernimus faciendam esse extra Synodum, & eamdem vim habere, ac si in Synodo facta fuisset.*

Ex his igitur patet, quòd cum nequeat Episcopus, siuè alius Inferior omninò disponere circa onera missarum in fundatione apposita, cum illi non sit talis facultas per *dictum Cōcilium loco citato*, attributa, recurrit ad Sacram Congregationem eiusdem Concilij, licèt multoties viderim in similibus, negotium per dictam Congregationem, remitti ad Papam, illiusquè Datariam, quando videlicet onus appositum est in fundatione.

Quò verò ad alias missarum reductiones, iuxtà terminos dicti Concilij, videtur super hoc, Episcopo, & alijs personis in dicto Concilio nominatis hanc facultatem fuisse attributam, sicut supra diximus, idem asserit *Ricc. in praxi fori Eccles. tit. praxis Capellaniarum, decis. 404. Barbos. d. alleg. 29. num. 1.* qui *num. seq.* ait ad huiusmodi reductionem faciendam, requiri iustam causam, cum voluntas testatoris non possit absquè illa violari, ex iuribus ibi per eum allegatis, ac proindè Prælati, qui habent hanc authoritatem, prudenter, cautè, & cum timore lædendi conscientias suas, procedere debent. Necnon ista facultas videtur Episcopis attributa reducendi missas, & legata pia relicta, tàm ante Concilium prædictum, quàm post; licèt ex declaratione Sacr. Congreg. non possit quoad relicta post dicto Conc. idem *Barbos. loco citato num. 5.*

At verò hodie aliter dicendum est; nam Sacra Congregatio prædicti Concilij authoritate sibi attributa a fel. record.
10 Vrbano Papa VIII. suo decreto probibet Episcopis, nè in Synodo Diœcesana, aut Generales in Capitulis Generalibus, vel aliàs quoquomodò reducant onera missarum imposita; sed voluit pro ijs moderandis, esse omninò recurrendum à Sedem Apostolicam, sub pœna nullitatis huiusmodi reductionis. Quòd quidem decretum, cum sit admodum super id salutare, & opportunum, non incongruè cum nonnullis eiusdem declarationibus circà huiusmodi missarum celebrationem, hic subnectere placuit, tenoris sequentis videlicèt.

CVM sæpè contingat in quibusdam Ecclesijs tam magnum Missarum celebrandarum numerum, ex varijs defunctorum relictis, aut piorum eleemosynis, impositum esse, vt illis pro singulis diebus præscriptis nequeat satisfieri, & tamen noua onera Missarum in dies suscipiantur; indequè fiat, vt depereant piæ testantium voluntates, obstricta benefactoribus fides violetur defunctorum animæ suffragijs priuentur, ecclesijs debitus subtrahatur cultus, ac Christi fideles graui scandalo affecti, plerumquè à similibus charitatis operibus retrahantur. Cumquè his malis maximum inter cætera fomentu præbeat, aut quòd ij, qui Missas supra vires celebrandas suscipiunt, sperent illas breui ad pauciorem numerum à Superioribus reductum iri; aut quòd Ecclesijs, forte pecuniarum absumpta, plerumquè nuda remaneant onera Missarum, absquè vllo emolumento: aut quòd eleemosyna pro illis celebrandis sit adeò tenuis, vt non facilè inueniantur, qui velint huic se muneri subijcere, & redditus Ecclesiæ, aut Monasterij adeò exigi, vt Sacerdos pro necessaria sua sustentatione, nouis se oneribus obstringere compellatur: Sacra Congregatio Cardin. Concil. Trident. interpretum animaduertens, facturam se rem Deo gratissima, charitatiquè, ac iustitiæ maximè consentaneā, si pro viribus satagat hunc teterrimum abusum è Christiana Republica conuellere, atquè eradicare: Sanctissimi D. N. Vrbani Diuina Prouidentia Papæ VIII. authoritate sibi specialitèr attributa, infrascripta Decreta edidit.

I. Ac primò districtè prohibet, atquè interdicit, ne Episcopi in Diœcesana Synodo, aut Generales in Capitulis generalibus, vel aliàs quoquo modo reducant onera vlla Missarum celebrandarum, aut post idem Concilium imposita, aut in limine fundationis, sed pro his omnibus reducendis, aut moderandis, vel commutandis ad Apostolicam Sedem recurratur, quæ re diligenter perspecta, id statuet, quod magis in Domino expedire arbitrabitur: alioquin reductiones, moderationes, & commutationes huiusmodi, si quas contra huius prohibitionis formam fieri contigerit, omninò nullas, atquè inanes decernit.

II. Deindè, vbi pro pluribus missis, etiam eiusdem qualitatis, celebrandis plura stipendia, quantumcumquè incongrua, & exigua, siuè ab vna, siuè à pluribus personis collata fuerunt, aut conferentur in futurum Sacerdotibus, Ecclesijs, Capitulis, Collegijs, Hospitalibus, Societatibus, Monasterijs, Conuentibus, Congregationibus, Domibus, ac locis pijs quibuscumque, tàm sæcularibus, quàm regularibus, Sacra Congregatio sub obtestatione Diuini Iudicij, mandat, ac præcipit, vt absolutè tot missæ celebrentur, quot ad rationem attributæ eleemosynæ præscriptæ fuerint, itaut alinquin ij, ad quos pertinet, suæ obligationi non satisfaciant; quinimo grauiter peccent, & ad restitutionem teneantur.

III. Id verò, vt deinceps obseruetur exactius Sacra Congregatio, eadem authoritate reuocat Priuilegia, & Indulta omnia quibusuis personis, Ecclesijs, ac Locis pijs, tàm Sæcularibus, quàm Regularibus, cuiuscumq; Ordinis, Congregationis, & Instituti, quamcunquè ob causam concessa, quibus indulgetur, vt certarum missarum, vel anniuersariorum celebratione, aut aliquibus collectis, seù orationibus, plurium missarum oneribus in futurum suscipiendis satisfiat.

IV. Ac similitèr, omne damnabile lucrum ab Ecclesia remouere volens, probibet Sacerdoti, qui missam suscepit celebrandam cum certa eleemosyna, ne eandem missam alteri, parte eiusdem eleemosynæ sibi retenta, celebrandam committat.

Prætereà, ne in Ecclesijs, in quibus onera missarum in perpetuum imposita sunt, Sacerdotes in eis, vt par est, adimplendis, eò tepidiores, ac segniores reddantur, quòd onera huiusmodi cum nulla, aut parua sint vtilitate coniuncta, statuit, atquè decernit, vt pecuniæ, ac bona mobilia Ecclesijs, Capitulis, Collegijs, Hospitalibus, Societatibus, Congregationibus, Monasterijs, Conuentibus, ac locis omnibus, tàm Sæcularibus, quàm Regularibus, atquè illorum personis in futurum simpliciter acquirenda cum onere perpetuò missarū celebrandarum, ab ijs, ad quos pertinet, sub pœna interdicti ab ingressu Ecclesiæ ipso facto incurrenda à die realis acquisitionis, statim deponi debeant penes ędem Sacram, vel personam fide, & facultatibus idoneam, ad effectum illa, seù illorum pretium quamprimum inuestiendi in bonis immobilibus fructiferis, cum expressa, & indiuidua mentione oneris, quòd illis annexum reperitur: ac si eadem bona immobilia, auctoritate Apostolica deinceps alienari contigerit, eorumdem pretium sub eadem pœna, vt supra, deponi, atque in alijs bonis stabilibus itidem fructiferis, cum eiusdem oneris repetitione, atquè annexione, conuerti debeat.

V. Ad hæc Sacra Congregatio, quibusuis Capitulis, Collegijs, Societatibus, & Congregationibus, necnon omnibus, & singulis Ecclesiarum, ac piorum locorum, tàm sæcularium, quàm regularium Superioribus, vel alijs, ad quos pertinet,

districtè

districtè prohibet, nè inposterum onera perpetua suscipiant missarum celebrandarum. Sæculares quidem sine Episcopi, vel eius generalis Vicarium. Regulares verò sine Generalis, vel Prouincialis consensu, & licentia in scriptis, & gratis concedendat alioquin Sæcularis, qui huius probibitionis transgressor extiterit, ab ingressu Ecclesiæ interdictus sit eo ipso: Regularis verò pœnam priuationis omnium officiorum, quæ tunc obtinebit, ac perpetuæ inhabilitatis ad alia de cætero obtinenda, vocisquè actiuæ, ac passiuæ, absquè alia declaratione incurrat. Eleemosynas verò manuales, & quotidianas pro missis celebrandis, ita demùm ijdem accipere possint, si oneribus antea impositis ità satisfecerint, vt noua quoquè onera suscipere valeant; alioquin omninò abstineant ab huiusmodi eleemosynis, etiam spontè oblatis in futurum recipiendis, & capsulas auferant ab Ecclesijs cum inscriptione illa, *Eleemosynas pro missis*, vel alia simili, sub ijsdem pęnis, ipso facto incurrendis: nè fideles hac ratione frustrentur. Episcopus verò, seù eius Vicarius, aut Generalis, vel Prouincialis, vbi de licentia pro perpetuis oneribus fuerint requisiti, in singulis casibus diligenter inquirant de singulis missarum celebrandarum obligationibus cuiquè Ecclesiæ, Monasterio, aut loco pio incumbentibus: nec anteà assensum huiusmodi, aut licentiam præbeant, quàm eis legitimè constiterit, illius Sacerdos tàm nouo oneri suscipiendo, quàm antiquis iam susceptis satisfacere posse, præcipuamquè rationem habeant, vt redditus, qui Ecclesijs, & locis piis relinquuntur, omninò respondeant oneribus adiunctis, secundùm morem cuiusquè Ciuitatis, vel Prouinciæ: intelligantquè, si in re tanti momenti desides, aut negligentes fuerint, in Nouissimo die se huius præter missi muneris rationem esse reddititos.

VI. Postremò Illustriss. Patres, non sinè graui animi dolore intelligentes mala ferè omnia, quæ Regularem disciplinam euertunt, ac præcipuè nimiam hanc facilitatem sonent in oneribus missarum suprà vires suscipiendis, veluti ex infecta radice, pullulare ex maiori Regularium numerum, quàm ferant redditus, & eleemosynę cuiusquè Monasterij, inhærentes Summorum Põtificum, ac Sacri Tridentini Concilij decreti, ac de re editis, Sanctissimi D. N. authoritate præcipiunt, ac mandant omnibus, & singulis Generalibus, Prouincialibus, Commissariis, Ministris, Præsidentibus, Abbatibus, Prioribus, Præpositis, Guardianis, Vicariis, & quibuscumq; aliis Superioribus Monasteriorum, Conuentuum, ac Domorum regularium bona immobilia possidentium, vel non possidentium, cuiuscumquè Ordinis, Congregationis, & Instituti existentium intra fines Italiæ, & Insularum adiacentium, vt singuli, ad quos pertinet, in qualiber Prouincia, adhibitis duobus, aut tribus Regularibus sui Ordinis, vel Congregationis probationibus, & rerum vsu petitioribus, bona immobilia, census, redditus, & prouentus omnes, consuetas item eleemosynas, & obuentiones, tam communes Monasteriorum, Conuentuum, & Domorum eiusdem Prouinciæ, quàm etiam singularibus personis religiosis assignata, seù permissas, in communem vsum deinceps conferendas, decem annorum immediatè præcedentiũ habita ratione, diligentèr, & maturè recognoscant, iis omnibus detractis, quæ reparationes, præstationes, grandines, sterilitates, aliauè cuiuslibet generis onera consueuerunt absorbere, eaquè omnis scripto fideliter exarata, idem Superior, cuius interest, in proximo Capitulo, seù Congregatione generali, vel prouinciali, coràm tribus Iudicibus ab ipsomet Capitulo, seù Congregatione diligendis, proponat, qui, computatis huiusmodi redditibus, eleemosinis, & obuentionibus vniuersis, & oneribus, vt supra, detractis, sedulò examinent, quot Religiosi homines, connumeratis etiam laicis, aliisquè necessariis seruientibus in vnoquoquè Monasterio, Conuentu, & Domo regulari, iuxtà regionis, & proprii instituti morem, victum, & vestitum, & medicinalis in communi habentes, & competenter valeant sustentari. Tum eorundem bonorum, redditũm, eleemosynarum, & onerum præcisam notam ipsimet Capitulo, seù Congregationi exhibeant: vt in illo diligentèr omnibus discussis, cuiusquè familia, Monasterij, Conuentus, ac Domus regularis in singula quaquè Prouincia certus earum tantùm personarum numerus, Patrum capitularium voto, præfigatur, quæ redditibus, eleemosynis, & obuentionibus, vt superiùs, sufficienter alii possint. Nè verò Superiores, qui id præstare debent, segnius, aut remissius, quàm par est, suo muneri satisfaciant, mandat Sacra Congregatio, vt infrà annum, post proximum Capitulum generale, vel prouinciale computandum, omnia hnc de genere capitularitèr gesta, in authenticam formam redacta, ad Sacram ipsam Congregationem Concilii singuli mittant, numerumquè, familiæ, singulorumquè, Conuentuum, Monasteriorum, & Domorum huiusmodi regularium, Capituli, seù Congregationis generalis vel prouincialis sententia, & auctoritate præfinitum, iisdem Superiores, tàm Generales, & Prouinciales omnes, quàm locales perpetuò seruare omninò teneantur, nec possint illum quoquo modo augere, etiam prætextu augmenti redditũum, absquè Sacræ Congregationis licentia. Superiores autem huiusmodi, qui prædicta omnia in præfixo termino non pręstiterint, vel numerum, vt suprà præscriptum, quouis modò augere præsumpserint, priuationis omnium officiorum, quæ tunc temporis obtinebunt, vocisquè actiuæ, ac passiuæ, & ad omnia suæ religionis officis, & gradus incurrere, atquè alijs etiam grauioribus à Sede Apostolica infligendis pœnis Sacra Congregatio subiacere voluit, & declarauit.

VII. Deinceps verò Monasterium, Conuentus, Domus, Congregatio, Societas Religiosorum, seù Regularium, nullibi recipiatur, nisi, præter alis ad id requisita, in singulis eiusmodi locis duodecim saltem fratres, aut Monachi, seù Religiosi, degere, & ex redditibus, & consuetis eleemosynis, detractis omnibus, vt suprà, detrahendis, competenter sustentari valeant, ad præscriptum decreti fel. record. Greg. XV. Ac de re editi. Alioquin Monasteria, & loca huiusmodi post hac recipienda, in quibus duodecim Religiosi, vt suprà, sustentari, atquè inhabitare non poterunt, & actu non inhabitauerint, Ordinarii loci visitationi, correctioni, atquè omnimodæ iurisdictioni subiecta ex intelligatur.

Porrò, ne vllo vnqnàm tempore hæc in obliuionem, seù desuetudinem habeant, Superiores locales, cuiusque Monasterii, Conuentus, ac Domus regularis curare, atque efficere teneantur sub pœna priuationis officiorum, vocisquè actiuę, & passiuæ, ipso facto incurrenda, vt in perpetuum, sexto quoquè mense, id est feria secunda post primam Dominicam Aduentus, & feria sexta post Octauã Corporis Christi, præsentes Ordinationes in publica mensa perlegantur. Omnibus, tàm Ecclesiasticis personis, cuiuscumquè sint ordinis, conditionis, & gradus, quàm laicis, quocumquè honore, ac potestate præditis, præsentia Decreta declarandi, vel interpretandi facultate penitùs interdicta.

Non obstantibus, quoad suprascripta omnia, & singula in præsentibus Decretis contenta, Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis in fauorem quarumcumquè personarũ, atquè Ordinum, tàm Mendicantium, quàm non Mendicantium, Militiarũ etiam Sancti Ioannis Hierosolymitani, Congregationum, Societatum, ac cuiuslibet alterius Instituti etiã necessariò, & in indiuiduo exprimendi Ecclesiarum, Monasteriorum, Conuentuum, Collegiorum, Capitulorum, Hospitalium, Confraternitatum, & aliorum quorumcumquè, tã Sæcularium, quàm Regularium locorum, necnon illorum etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, etiam immemorabilibus, priuilegiis quoquè, indultis, & litteris Apostolicis, etiam Mari magno, seù Bulla aurea, aut alias nuncupatis, sub quibuscumquè tenoribus, & formis, aut cum quibusuis etiam derogatarium derogatariis, aliisquè efficacioribus, & insolitis clausulis, necnon irritantibus decretis, etiam Motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, aut alias quomodolibet, etiam per viam communicationis, seù extensionis, concessis, & iteratis vicibus approbatis, & innouatis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumquè totis tenoribus, & formis, specialis, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales, mentio, seù quęuis alis expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma seruanda esset, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum nihil penitus omisso, & forma in illis tradita obseruata, inserti forent, præsentibus pro expressis haben. quibus, quoad ea, quæ pręsentibus aduersantur, illis, aliàs in suo robore permansuris, Sacra Congregatio, Sanctitatis Suæ auctoritate, specialiter, & expresse derogat, cæterisquè contrariis quibuscumquè.

Et ne præmissorum ignorantia à quoquam prætendi possit, voluit eadem Sacra Congregatio, vt præsentes ordinationes in valuis Basilicarum S. Ioannis Lateranensis, & Principis Apostolorum de Vrbe, ac in acie Campi Floræ, vt moris est, affixæ, omnes, ad quos pertinet, ità arctent, & afficiant; ac si vnicuiquè personalitèr intimatæ fuissent. Vtquè

earum-

earundem præsentium transumptis, etiam impressis, manu alicuius Notarij publici subscriptis, & sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ, munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Datum Romæ die 21. Iunij 1625.

Cosmus Card. de Torres.

Locus † Sigilli.

Prosper Fagnanus S. Congr. Secr.

Anno Domini Nostri IESV CHRISTI M. DC. XXV. Indictione octaua, Pontificatus autem in CHRISTO Patris, ac D. N. D. Vrbani Diuina Prouidentia Papæ VIII. anno eius III. die verò 22. mensis Septembris suprascripta decreta affixa, & publicata fuerunt ad valuas Basilicarum Sancti Ioannis Lateranen. & Principis Apostolorum de Vrbe, ac in acie Campi Floræ, vt moris est, per nos Camillum Fundatum, & Fabium Emilianum Sanctissimi D. Nostri Papæ Cursores.

Brandimartes Latinus prælibati Sanctissimi D. N. Papæ, ac S. Rom. & vniuersalis Inquisitionis cursor pro Mag. DD. Curs.

Romæ ex Typographia Reuer. Cameræ Apost. M. DC. XXV.

Postquàm verò prædicta decreta emanarunt, nonnulla fuerunt circa ea, in dubium reuocata, quare ad aliquorum instantiam, factæ sunt sequentes declarationes, videlicet.

SAcra Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum, auctoritate sibi à Sanctissimo D. N. attributa, ad singula dubia inferius proposita, ad hunc modum respondit.

Super primò Sacræ Congregationis decreto de celebratione Missarum, quo prohibetur, ne Episcopi in Diœcesana Synodo, aut Generales in Capitulo Generalibus, vel aliàs quoquo modo reducant onera vlla missarum celebrandarum, aut post idem Concilium imposita, aut in limine fundationis.

Quæritur, quid si Legatum sit ita tenue, vt non sit qui velit onus illi iniunctum subire, & si recurrendum sit ad Sedem Apostolicam pro moderatione oneris, totum, aut ferè totum insumendum sit pro expensis ad id necessarijs, & quid si permittatur Episcopo in fundatione, vt possint huiusmodi onera moderari.

Resp. Etsi Legatum sit adeò tenuè, nihilominus pro reductione oneris, vt suprà impositi ab ijs, ad quos pertinet, Sedem Apostolicam esse adeundam, quæ absquè vlla impensa statuet quòd magis in Domino è re esse iudicauerit. Verumtamen si in ipsa beneficij erectione expresè cautum fuerit, vt liceat Episcopo iniunctum onus reducere, ac moderari, legem hanc fundationis, quam decreta hac de re edita non sustulerunt, esse validam, & obseruandam.

Secundo super II. eiusdem Congregationis decreto, quo cauetur, vt celebrentur tot Missæ, quot ad rationem tributa eleemosynæ præscripta fuerit. Quæritur, an verba illa, præscriptæ fuerint, *intelligenda sint de præscriptione facta ab offerente, vel ab Ordinario?*

Resp. Esse intelligenda de præscriptione facta ab eo, qui eleemosynam tribuit, non autem ab Ordinario: quòd si tribuens eleemosynam, numerum Missarum celebrandarum non præscripserit, tunc tot Missas celebrari debere, quòd præscripserit Ordinarius, secundùm morem suæ Ciuitatis, vel Prouinciæ.

Tertiò, an cum Ordinarius præscripserit eleemosynam congruam, iuxtà qualitatem loci, personarum, ac temporum, Sacerdotes accipientes stipendium minus congruum, teneantur Missas ab offerente præscriptas celebrare?

Resp. Teneri.

Quartò, an Sacerdotes, qui tenentur Missas celebrare ratione beneficij, seu Capellæ, legati, aut salarij, possint etiam manualem eleemosynam pro Missis votiuis, aut defunctorum recipere, & vnico Missæ Sacrificio vtriquè oneri satisfacere?

Resp. Sacerdotes, quibus diebus tenentur Missas celebrare ratione beneficij, seù Capellæ, legati, aut salarij, si eleemosynas pro alijs etiam Missis celebrandis susceperint, non posse eadem Missa vtriquè obligationi satisfacere.

Quintò, posito, quòd testator relinquat, vt celebrentur pro eius anima centum Missæ, absque vlla præscriptione eleemosinæ. Quæritur, an liberum sit hæredibus eleemosynam sibi benè visam præscribere, an verò eadem eleemosyna præscribenda sit ab Ordinario?

Resp. Vbi nullam certam eleemosynam testator reliquit, esse ab Episcopo præscribendam eleemosynam congruam, quæ respondeat oneribus Missarum celebrandarum secundù morem Ciuitatis, vel Prouinciæ.

Sextò super III. Congregationis decreto, in quo eadem Congregatio reuocat priuilegia, quibus indulgetur, vt certarum Missarum, vel anniuersariorum celebratione, aut aliquibus collectis, seù orationibus plurium Missarum oneribus in futurum suscipiendis satisfiat. Quæritur, an verba, in futurum suscipiendis, *intelligenda sint de oneribus suscipiendis post priuilegium?*

Resp. Ità esse intelligenda.

Septimò super IV. eiusdem Congregationis decreto, quo prohibetur Sacerdoti, qui Missam suscipit celebrandam cum certa eleemosyna, nè eandem, Missam alteri, parte eiusdem eleemosynæ sibi retenta, celebrandam committat. Quæritur, an permittendum sit administratoribus Ecclesiarum, vt retineant aliquam eleemosynarum portionem pro expensis manutentionis Ecclesiæ, altarium, inseruientium, paramentorum, luminum, vini, hostiæ, & similium?

Resp. Permittendum non esse, vt Ecclesiæ, ac loca pia, seù illorum administratores, ex eleemosynis Missarum celebrandarum vllam, vtcumquè minimam portionem retineant ratione expensarum, quas subeunt in Missarum celebratione, nisi cum Ecclesia, & loca ipsa alios non habent redditus, quos in vsum earundem expensarum erogare licitè possint; & tunc quàm portionem retinebunt, nullatenùs debere excedere valorem expensarum, quæ pro ipsomet tantùm Missæ Sacrificio necessariò sunt subeundæ, & nihilominùs eo etiam casu curandum esse, vt ex pecunijs, quæ supersunt, expensis, vt suprà deductis, absolutè tot Missæ celebrentur, quot præscriptæ fuerint ab offerentibus eleemosynas.

Octauò, an hoc decretum habeat locum in beneficijs, quæ conferuntur in titulum, id est, an Rector beneficij, qui potest per alium celebrare, teneatur Sacerdoti celebranti dare stipendium ad rationem redditum beneficij.

Resp. Non habere locum, sed satis esse, vt Rector beneficij, qui potest Missam per alium celebrare, tribuat Sacerdoti celebranti eleemosynam congruam, secundùm morem Ciuitatis, vel Prouinciæ, nisi in fundatione ipsius beneficij aliud cautum fuerit.

Nonò, an Sacerdotes, quibus aliquando offertur eleemosyna maior solita pro celebratione Missæ, debeant dare eandem integram eleemosynam ijs, quibus Missas celebrandas committunt, an verò satis sit, vt dent celebrantibus eleemosynam consuetam?

Resp. Debere absolutè integram eleemosynam tribuere Sacerdoti celebranti, nec vllam illius partem sibi retinere posse.

Decimo, super V. eiusdem Congregationis decreto, quo inter cætera statuitur in hæc verba. Eleemosynas verò manuales; & quotidianas pro Missis celebrandis, ità demùm ijdem, accipere possint, si oneribus anteà impositis ità satisfecerint, vt noua, quoq; onera obire valeant, alioquin omninò abstineant ab huiusmodi eleemosynis, etiam spontè oblatis in futurum recipiendis, & capsulas auferant, &c. *Quæritur, an hoc decretum prohibeat absolutè, quominùs accipiant nouas eleemosynas ij, qui acceptis non satisfecerunt, & quid si congruo tempore possint omnibus satisfacere?*

Resp. Non prohibere absolutè, ac propterea, etsi oneribus

iam

iam susceptis non satisfecerint, posse tamen noua etiam onera suscipere Missarum celebrandarum, dummodò infra modicum tempus possint omnibus satisfacere.

Vndecimò, quid si offerens eleemosynas audito impedimento, consentiant, vt Sacerdos Missam celebret cum primum poterit.

Resp. Quamuis onera suscepta infrà modicum tempus adimpleri nequeant, si tamen tribuens eleemosynam pro aliarum Missarum celebratione, id sciat, & consentiat, vt illæ tunc demùm celebrentur, cum susceptis oneribus satisfactum fuerit decretum non prohibere, quominus eo casu eleemosyna accipiatur pro ijsdem Missis iuxtà benefactoris consensum celebrandis.

Duodecimò, an pœna Interdicti, & aliæ apposita in eodem decreto, afficiant tàm eos, qui accipiunt eleemosynas contra formam ibi præscriptam, quam eos, qui non auferunt capsulas ab Ecclesiis, vt ibidem præcipitur?

Resp. Has pœnas non habere locum, nisi in suscipientibus onera perpetua Missarum celebrandarum, sine licentia Episcopi, seù eius generalis Vicarij, aut Generalis, vel Prouincialis.

Decimotertiò, an in hoc decreto comprehendantur illæ capsulæ, quæ apponi solent in Ecclesiis in die Commemorationis omnium Sanctorum, & vulgo dicentur, Casse da Morti.

Resp. Comprehendi.

Decimoquartò, an administratores Ecclesiæ magnæ deuotionis, & concursus possint eleemosynas pro Missis celebrandis accipere, si iisdem Missis non nisi post longum tempus satisfacere valeant, nè alias cultus Ecclesiæ, & deuotio, ac concursus fidelium, vt aiunt, minuantur?

Resp. Non posse, nisi de consensu eorum, qui eleemosynas tribuant, vt suprà in responsione ad vndecimum.

Decimoquintò, quia prohibitio dicti decreti videtur aliquibus directa solis Capitulis, Collegijs, Societatibus, Congregationibus, necnon omnibus, & singulibus Ecclesiarum, & Piorum locorum, tàm Sæcularium, quam Regularium Superioribus, de quibus fit expressa mentio, non autem priuatis Sacerdotibus, qui tamen comprehendi videntur sub clausula generali, & alij, ad quos pertinet, *supplicatur pro opportuna declaratione.*

Resp. Comprehendi etiam priuatos Sacerdotes.

Decimosextò super VII. eiusdem Sacræ Congregationis decreto, quo cauetur, vt in singulis monasterijs Religiosorum præfigatur numerus, qui ex consuetis redditibus, aut eleemosynis commodè possit sustentari. Quæritur, an vbi hæc præfixio facta iam fuit in vim similis decreti sanctæ mem. Pauli V. absque tamen computatione redditum cuiusque Religiosi, sit denuò facienda, necnè?

Resp. Numeri præfixionem esse iterum faciendam, seruata forma vltimi decreti hac de re editi.

Decimoseptimò, an nouitij ad habitum regularem admissi, possint admitti ad professionem in monasterijs, in quibus habita, vt supra præfixione numeri commodè ali non possunt?

Resp. Esse admittendos ad professionem, si aliàs habiles existant; ac deindè in aliquo alio Monasterio eiusdem Religionis esse collocandos vbi commodè ali possint.

Decimooctauò super vltimo, quo cauetur, vt nulli recipiantur Conuentus Regularium, nisi præter alia ad id requisita, duodecim saltem fratres in eis degerere, & competenter sustentari valeant; stant alioquin subsint iurisdictioni Ordinarij. Quæritur, an hoc decretum, quod videtur editum in ordine ad celebratione Missarum, comprehendat eas Religiones, quæ non consueuerunt onera Missarum recipere, vt sunt Religiones Capuccinorum, ac Societatis IESV.

Resp. Comprehendere.

Vltimò, ad idem decretum, vbi disponit, vt nullibi recipiantur Monasteria, nisi, &c. habeat locum in Italia dumtaxat ad quam est restrictum decretum proximè antecedens, an vero etiam extra Italiam.

Resp. Habere locum etiam extra Italiam.

Cosmus Card. de Torres.

Locus † Sigilli.

Prosper Fagnanus S. Congr. Secr.

Romæ ex Typographia Reu. Cameræ Apostolicæ. M. DC. XXVI.

Præmissa tamen, ita demùm intelligenda esse, puto, dummodò simus in casu, quo requiritur præcisa, & indubitata, ac simplex commutatio, quæ per supradicta decreta est Episcopo interdicta: quarè secus dicendum esset, vbi non requiritur vera commutatio, quòd potest exemplificari in casu *decis. Mohed. 1. de iurepatronatus*, quàm audiui fuisse practicatam etiam post dictum Decretum Sacræ Congregationis, cuius casus talis est.

17 Quidnam Ferdinandus condidit testamentum, in quo mãdauit omnibus legatis solius, residuum bonorum suorum dari Capellæ S. Bartholomæi pro celebrandis quatuor missis in hebdomada, & reliquit in patronos dictæ Capellæ, Vniuersitatem luci N. & Rectorem Ecclesiæ Parochialis pro tempore existentem, & quendam Aluarum eius nepotem. Deindè, cum bona prædicta Capellæ dissiparentur, Vniuersitas dictæ Terræ, & Rector Ecclesiæ, seù eorum procurator præsentauerunt Vicario Generali N. quendam Capellanum, & citato Aluaro prædicto, seruatis seruandis, dicta Capellania fuit in titulum erecta, & bona relicta dictæ Capellaniæ applicata, & prædictus Vicarius instituit ad illam dictum Aluarum. A quibus omnibus fuit ad Sedem Apostolicam appellatum, nam ex parte Aluari dicebatur, quod erectio, & prouisio in personam prædicti Capellani erant inualidæ, quia non fuit seruata voluntas testatoris, nec Vicarius potuerat illam de iure mutare, nec alterare. Quarè fuit in Rota dubitatum, An erectio Capellaniæ fuerit ritè facta, & resolutum, quòd dispositio Episcopi non fuit contra voluntatem testatoris, nec mutauit eius voluntatem, quia Episcopus, seù eius Vicarius, ex quo voluntas iuxtà clausulam testamenti non erat adimpleta, potuit in causam necessariam, vel vtilem, alterare voluntatem testatoris, per *Imol. in l. 1. col. 2. ff. de condit. instit. Felin. in c. super his, col. 2. de accusat.* & licèt essent verba testamento, quod missæ dicerentur per Capellanos positos per patronos, non tamen mutatur voluntas, sed alteratus, quod licet Ordinatio, *Bald. in l. si testamentum, Cod. de testam.* maximè quia Capellania erat dotata, cum pro ea essent relicta bona omnia testatoris, vt constabat in facto, ad not. per *Abb. in cap. 3. de Eccles. ædific.* Est aduertendum, quod ista decisio reperitur impressa inter decisiones Ptolomæi Auditores Rotæ, quæ est 1122. *lib. 3. part. 3. diuersor.* sub cuius nomine illam citat *Gonz. ad reg. 8. glos. 5. num. 58. vers. quibus addo.*

Ratio præmissorum ea potissimum est, nam nisi ità desuper consuleretur, voluntas testatoris deperijsset: quia diminutis redditibus, de facili minueretur onus, ac numerus missarum, sicut sæpè vidimus euenisse, & testatoris anima defraudaretur suis suffragijs, ob huiusmodi diminutionem, & sequitur *Gonz. dicto num.* 58. concludens pro validitate
18 prædictæ erectionis, ex eo, quòd non erat talis erectio contra voluntatem testatoris, qui eam non prohibuit, nec prouisionem, sed potiùs ad fauorem illius voluntatis, vt bona magis conseruarentur, & Capellania perpetuaretur, præsertim, quia constabat, quòd bona prædictæ Capellaniæ per Vniuersitatem del Congesto, vnam ex patronis nominatam, dissiparentur: quòd quidem etiam hodiè fieri posse, nullibi ambigitur, vbi talis, vel similis causa interueniat: cum totum id cò tendat, nè videlicèt piæ testantium voluntates depereant; sed vt debitæ exequutioni demandentur; cum Episcopus sit
19 Exequutor demandatus omnium piarum dispositionum, tanquàm Sedis Apostolicæ delegatus, tum ex *Concil. Trid. sess. 24. cap. 8. de reform.* tùm etiam ex alijs, quibus nouissimè eleganter, more suo comprobat Illustrissimus, & Reuerendissimus Dominus meus *Carolus Maranta resp. 2. nu. 19. & respons. 3. num. 48. ac resp. 24. nu. 1. tom. 1.* necnon *resp.* 88. *nu.* 104. *tom.* 3.

Et secundum supradictam decisionem fuit annis retrò elapsis, facta similis erectio ex eadem causa, per hanc Curiam Archiepiscopalem in Capellam q. Ferdinandi de Quadra intus Maiorem Ecclesiam Neapolitanam.

Sed his superaddere visum est, quòd quoad huiusmodi numerum missarum, non modò non potest Episcopus hanc reductionem facere vigore prædicti Concilij Tridentini, repugnantibus decretis prædictæ Congregationis, verùm etiam, quia nec antea poterat; quandoquidem idem Concilium non loquitur de celebratione missarum in fundatione Ecclesiæ impositarum; cum in his nequè Episcopus, neque cæteri in prædicto Concilio expressi, dispensare possint, *Ricc. dicta decis. 404. in fin.* vbi sic declaratum fuisse refert per Sacram Congregationem eiusdem Concilij: quia sancta Synodus loquibus

quitur de missis relictis à testatoribus, non autem impositis in fundatione, in quibus prædictum Concilium non habet locum; cum inclusio vnius sit exclusio alterius, *cap. nonne, de præsumpt. l. cum prætor, ff. de iudic. Genz. ad reg. 8. glos. 54. num. 12. cum plurib. seqq.* & diximus supra.

20 Quinimmò, non modò nequit Episcopus super huiusmodi missarum numero, in fundatione relicto, dispensare, verùm etiam neque quòd Capellanus alibi prædictas missas valeat celebrare, quàm in loco à testatore, vel ab alio fundatore destinato, etiam si post fundationem ipse fundator. Hoc enim procedit de iure communi, vt videlicèt, missæ, & Anniuersaria sint celebranda in Ecclesia, vbi fundatorum corpora requiescunt, *Abb. consil. 5. num.* 4. dicens, quòd honestius ibi celebrantur missæ, quàm alibi, cum patrocinio illorum Sanctorum, sub quorum inuocatione Ecclesia consecrata est; & licèt animæ defunctorum, in alia Ecclesia quiescentium, eodem modò iuuarentur, si missę in alia Ecclesia celebrarentur, cum illæ eumdem effectum, vbilibet celebrentur, operentur, *Sot. in 4. dist. cap. 3. quæst. 2. art. 4. Seraphin. decis.* 1149. *nu.* 11. *Caualer. decis.* 494. Nihilominus honestius est, quòd in Ecclesia sepulturæ, vel alibi, iuxtà voluntatem, & legatum testatoris, celebrari debeant, vt ex *Caualer. decis. 494. num.* 3. 4. & 5. ac propterea ista celebratio non potest alibi fieri, nisi de licentia Papæ, quòd etiam ipse praxis docet; Cum etenim D. Ioannes Paulus Caccauellus felic. record. Vrbano Papæ VIII. narrasset, quod ipse, licet ratione perpetui simplices beneficij Ecclesiastici in maiori Ecclesia Neapolitana, quòd de iurepatronatus existit, duas missas singulis hebdomada ad Altare maius dictæ Ecclesiæ per se ipsum celebrare tenetur; cum tamen, ex deuotione, in aliqua alia Ecclesia sibi beneuisa, prædictas missas celebrare cuperet, idem Vrbanus Vicario Neapolitano scripsit, quatenus eidem D. Ioanni

21 Paulo, ipsius vita durante, & quamdiu prædictum beneficium obtinuerit tantùm, prædictas duas missas in alia Ecclesia, quæ ex deuotione, aut commoditate, magis illi placuerit, celebrare valeret, dummodò fundatoris, qui adhuc viuebat, accederet assensus, concederet; itaut prædictus D. Ioannes Paulus, ab ordinario loci, vel quopiam alio molestari non posset; prout in litteris desuper confectis, sub Dat. in Arce Gandulphi Albanen. Diœcesis 1628. Quintodecimo Kal. Iunij plenius continetur.

Præterea Domino Hieronymo Cortesio Neapolitano, V. I. D. viro eximiæ probitatis, cum ipse cuperet, etiam ex causa deuotionis, quasdam missas à fundatore relictas, ac in quadam Ecclesia Beneuentan. Diœcesis, celebrandas, celebrare hic Neapoli, vbi ipse Dom. Hieronymus commoratur, porrecto per eum supplici libello Sacræ Congregationi Concilij, obtinuit per eamdem, quòd dictas missas posset celebrare hic Neapoli. Ità tamen, vt à testatore non fuerit assignata particularis Ecclesia, seù Capella pro dicta celebratione; in hoc enim casu, dicta Sacra Congregatio non intendit derogare voluntati testatoris.

22 Ac propterea alibi, quàm in loco à testatore destinato, Capellanus celebrando, sine legitima causa, peccaret mortalitèr;

23 non tamen tenetur prædictas missas denuò, in loco destinato, celebrare, quia iam in substantiam satisfactum est oneri missarum à testare iniuncto, ità ex pluribus probat *Fraxinell. de oblig. Sacerd. sect. 4. concl. 5. §. 3. Barbos. de potest. Episc. alleg. 24. num.* 36. nam licèt peccet in re graui, non tamen tenetur iterùm in eadem Ecclesia, vel Altari celebrare missas, quas alibi iam celebrauit; immò nec ad aliquam restitutionem,

24 vt compenset sacrificia alibi facta; quia non priuauit fundatorem fructu sacrificij, pro quo iam Deus acceptauit valorem satisfactorium à Sacerdote applicatum, quatenus anima testatoris fuisset capax, idem *Barbos. d. num.* 36. Causa autem ad id legitima erit, v. g. si Altare fuerit destructum, vel ob inundationem, vel aliud impedimentum, idem *Barbos. loco citato num.* 33.

Est tamen aduertendum, quòd licèt idem *Barbos. loco cit.*

25 ex *Henriq. lib. 9. cap. 24. §. 4. in fin.* dicat, posse Episcopum dispensare in supradictis casibus, vt Capellanus, qui ratione studij abest, celebret in alio, quàm destinato loco; quia sic sa-

26 tisfacit prædicto oneri; nihilominus aliud vidimus non semel in Curia Romana seruari, namquè ad effectum prædictum, petitum fuit indultum Apostolicum, quòd de necessitate peti debere, tenent etiam peritissimi Curiales, aliàs enim Episcopus sic dispensando, derogaret voluntati testatoria, quò est sibi omninò interdictum, *dicta Clemen. quia contingit, circa finem.*

27 Quandoquidem certum est, Capellanum institutum ad celebrandum in certa Ecclesia, seu Oratorio, Sacello, vel Altari, non satisfacit voluntati testatoris, si alibi ipsas missas celebret, vt per *Azor. instit. moral. lib. 1. cap.* 24. quem sequitur *Graff. consil. 1. difficult. 4. de presb. Genuen. in suo Manuale Pastor. cap.* 73. qui enim est obligatus dicere missam in aliquo certo loco, non satisfacit, alibi eas celebrando, *Zerol. in praxi Episcop. verb. missa §. 1. circa fin. Ricc. in d. prax. fori Eccles. d. tit. praxis Capellaniarum decis.* 406. *num.* 2. qui *num.* 3. dicit, quòd si id fieri potuisset, finis institutionis Capellaniæ remaneret inobseruatus; cum electus sit locus, quem fundator voluit frequentari, religiosè honorari, & colli; ac propterea eius menti, & voluntati minimè satisfactum foret, est *Nauarr. de orat. cap. 5. num. 2. & 12.* ac propterea

28 subdit, id neque fieri posse per Episcopum, etiam heredibus consentientibus, vt alibi, quam in loco designato, missæ celebrentur; quia non agitur de voluntate hæredum, sed fundatoris, ex *d. Clem. quia contingit, de relig. domib.*

Quandoquè propter absentiam beneficium à loco, vbi missę sunt celebrandæ ex dispositione testatorie, datur simile indultum, & committitur Ordinario, qui eidam Oratori, celebrandi, seù celebrari faciendi missas prædictas in alia Ecclesia, quàm in illa, in qua testator, est sepultus, quotiès, & quando à tali loco absuerit tantum licentiam impartiatur.

Similiter Rectori Parochialis Ecclesiæ concessum fuit indultum celebrari faciendi per alium missas Capellaniæ, quandiù ipse Capellaniam, & Parochialem obtinuerit dumtaxat; ità quòd ex tunc deinceps, missæ huiusmodi per proprium Capellanum, iuxtà fundatoris dispositionem, celebrari deberent.

Quandoquè idem Pontifex, non modò onus, ex vna ad aliam Ecclesiã perpetuo, siuè ad tempus transfert, vt in supradictis exemplis patet, verùm etiam ipsum beneficij, seu Capellæ, titulum, eodem modo transfert, quatenus talis intercedat causa, quæ ipsius Pontificis animum ad sic transferen-

29 dum minimè rettahat: exempli gratia. N. ex suis proprijs bonis fundauit Monasterium Ordinis Sancti Basilij in Ciuitate Papien. & cum postmodum illius Ecclesia indigeret celebratione missarum, & in Ecclesia S. Bartholomæi eiusdem Ordinis in Ciuitate Ianuen. multæ missæ celebrabantur; & ex traslatione alicuius Capellaniæ in Ecclesia secundo dicti Monasterij fundatę, necessitati, & penuriç primodicti Monasterij, de consensu Capituli Conuentualis, & deindè Capituli Generalis dicti Ordinis, ipse Pontifex transtulit cum omnibus, & singulis dictæ Capellaniæ oneribus, fructibus, redditibus, prouentibus, & emolumentis; pront etiam aliç similis translationes non raró ex legitima tamen causa, eadem Pontificia authoritate fiunt.

S V M M A R I V M.

30 *Fundationi beneficij non potest Episcopus derogare, quamuis illa non contineat verba irritantia; nec potest aliud, nisi quod per Concil. Triden. est sibi concessum.*

31 *Conditiones etiam simpliciter apposita in fundatione beneficij, continet decretum irritans.*

32 *Fundationis beneficij simplex narratio quomodò sufficiat, pro impetranda illius derogatione.*

33 *Fundatoris voluntati, nec Episcopus, nec patronus praiudicare potest.*

34 *Conditiones in fundatione beneficij apposita, respiciunt honorem Dei, & seruitium Ecclesia.*

35 *Factum contra legem, non habentem clausulam annullatiuam quomodò valet.*

36 *Fundationis terminos non potest Ordinarius alterare.*

37 *Constitutio, licet non habeat clausulam annullatiuam, seruanda est tamen illius forma.*

38 *Decretum irritans in fundatione beneficij, non est de necessitate exprimendum in impetratione, licèt quandoque ad exuberantiam exprimatur.*

39 *Fundationes derogatio requiritur, etiam in beneficiis ad Sedem Apostolicam deuoluta, & num.* 43.

40 *Collatio beneficii, iure deuoluto, facienda iuxtà illius naturam.*

41 *Quia non receditur à forma, sed a persona.*

42 *Scrutinio publicato, si moriantur omnes Canonici, corruente tecto, subst.tuti tenentur eumdem eligere cui est ius quæsitum; & quarè.*

44 *Fun-*

44 *Fundationis derogatio, non cadit in Inferiore.*
45 *Papa, conferendo iure deuoluto, restringit suam prouisionem ad eius normam.*
46 *Nec censetur, velle vti plenitudine potestatis.*
47 *Fundatio beneficii, si plures contineat qualitates, omnes sunt Pontifici narranda.*
48 *Impedimentis duobus existentibus, vno sublato, remanet alterum.*
49 *Dispensationes tot necessaria, quot sunt impedimenta.*
50 *Derogatio generalis plurium qualitatum in fundatione beneficii non datur.*
51 *Et quare, & num. 137.*
52 *Clausula*, Non obstantibus, *non tollit ordinationem fundatoris.*
53 *Statutis patronum Ecclesiasticorum Papa derogat cum clausula*, Non obstantibus.
54 *Conditionibus appositis in fundatione beneficii de consensu Episcopi, & non alias derogat, & quare.*
55 *Conditionibus in fundatione beneficii nulliter appositis, Papa non censetur derogare.*
56 *Patronus, contra iuris dispositionem, nouam legem beneficio imponere non potest.*
57 *Iuspatronatus, an debeat esse hareditarium, vel gentilium, potest declarari in codicillo, de consensu Episcopi.*
58 *Conditiones in beneficio nulliter apposita, possunt conualidari per Papam.*
59 *Qualificatus, iuxtà fundationem, si non adsint, prasentabitur non qualificatur.*
60 *Et regula, circa hoc constituitur.*
61 *Vacatio diuturna, Ecclesiis damnosa.*
62 *Beneficium non confertur in inuitum.*
63 *Beneficium recipere, potest quis cogi per Papam.*
64 *Qualificatus, ex fundatione, non potest inuitus prasentari.*
65 *Prasentandus, potest iuri suo renunciare.*
66 *Actus quilibet tendens ad fauorem alterius, intelligitur, parte petente.*
67 *Qualitas requisita in beneficio, ex indulto Apostolico, quomodo non procedat in collationibus Apostolicis circa derogationem fundationis.*
68 *Canonicatus Collegiata Ecclesia prouidentur, sicut beneficia simplicia.*
69 *Et sic sufficit in eo prima tonsura.*
70 *Dispensare potest Episcopus cum illegitimo, ad obtinendum Canonicatum in Collegiata Ecclesia.*
71 *Canonicatus Collegiata Ecclesia, non requirunt sacrum ordinem.*
72 *Collegiata insignis, comparatur Ecclesia Cathedrali.*
73 *Promoueri qui potest intra annum, non eget dispensatione super atate.*
74 *Secus, si non potest intra idem tempus, promoueri.*
75 *Canonicatus iuspatronatus laicorum in Cathedrali, ex fundatione ante Concilium, non subiacent illius dispositioni* cap. 12. sess. 24. *quoad ordines sacros.*
76 *Ordines Sacri non requiruntur in Canonicis Collegiata Ecclesia non insignis.*
77 *Canonicatus in Collegiata, ac dimidia portio in Cathedrali non habent annexum sacrum ordinem.*
78 *Nisi aliter ex fundatione, statuto, aut consuetudine esset dispositum, etiam; quoad atatem.*
79 *Canonicatus collegiata Ecclesia, si habeant ordinē sacum annexum, de eis prouidetur, sicut in cathedralibus.*
80 *Aetas 14. annorum, sufficit in Canonicatu collegiata, etiamsi illi esset annexa Parochialis Ecclesia.*
81 *Prout etiam dicendum est de quouis beneficio simplici, requirente dictam atatem.*
82 *Et refertur declaratio Sacra Congr. & alio num. 89.*
83 *Intelligitur tamen de vnione accessoriè facta, non aequè principaliter.*
84 *Titulus non datur in beneficio annexo, sed in principali.*
85 *Ordo attenditur, quem requirit Dignitas, vel Canonicatus, de sui natura, non autem atas ad Parochialem illi annexam, etiam ex declaratione Sacra Congregationis.*
86 *Actus interpositus, regulatur secundum naturam eius, cui interponitur.*
87 *Aetas 14. annorum sufficiebat ad Canonicatus in Cathedralibus, de iure antiquo.*
88 *Casus omissus, remanet dispositioni iuris communis.*
90 *Dispensat Episcopus cum illegitimo ad beneficium simplex, sine consensu Capituli.*
91 *Capitulum, succedit Episcopo defuncto in iurisdictione Episcopali.*
92 *Nam tunc dicitur Ordinarius.*
93 *Capitulum dispensando cum illegitimo tenetur seruare ea, qua idem Episcopus.*
94 *Dispensatio Episcopi cum illegitimo, requirit causam.*
95 *Illegitimus dispensatus, debet esse honesta vita, &c.*
96 *Dispensatio Papa cum illegitimus, requirit causam, & quanam illa sit.*
97 *Delegatus Papa ad dispensandum cum illegitimo, quanam debeat prius examinare.*
98 *Dispensatio cum illegitimo facienda per Ordinarium, quid requirat in praxi.*
99 *Dispensatio cum illegitimo, non pramissa causa cognitione, non valet.*
100 *Dispensandi facultas cum illegitimo ad beneficium, intelligitur cum causa cognitione, Episcopo concessa.*
101 *Illegitimum promouendo Episcopus, non censetur cum eo dispensare, & quarè.*
102 *Intelligimus, est ab Episcopo dispensandus, antè collationem beneficij, vel tonsura.*
103 *Promouens indignum, punitur.*
104 *Dispensare, quomodò tacitè censeatur Papa super defectu.*
105 *Illegitimus dispensatus ab Ordinario ad beneficium simplex, potest illud obtinere in quacumque Diacesi.*
106 *Illegitimus filius, est habilis ad beneficium, nisi aliud in fundatione caueatur.*
107 *Aut alias illud sibi canonicè conferatur.*
108 *Quia censetur sub dispositione de legitimis.*
109 *Illegitimus filius, non reprasentat impudicam speciem progenitoris illegitimi.*
110 *Illegitimi patris qualitas, non nocet filio illegitimo.*
111 *Illegitimitas non imprimit delictum, sed defectum.*
112 *Illegitimi, licet incapaces eorum, qua proueniunt ex persona patris, sunt tamen capaces omnium ex persona propria prouenientium.*
113 *Dispensatio Episcopi cum illegitimo, non excedit limites sua facultatis.*
114 *Quod intelligitur, etiam ex quacumque causa vtili, & necessaria.*
115 *Intelligimus dispensatus ab Episcopo, ad Canonicatum Ecclesia collegiata, seu aliud beneficium, etiam si illud haberet annexam Parochialem Ecclesiam.*
116 *Vnitum beneficium, non possidetur tanquam titulus.*
117 *Illegitimus, a solo Papa dispensatur a plura, & qualificata beneficia, ac maiores ordines.*
118 *Dispensatio, tanquam odiosa, non includit, nisi primum actu post dispensationem, quod exemplificatur, vt hic.*
119 *Dispensatio, cessante culpa, quomodo intelligatur, cum effectu.*
120 *Intelligimus dispensatus ad vnum beneficium, si duo sibi collata, acceptet, perdit vtrumque, & quare.*
121 *Dispensare non potest Episcopus cum illegitimo super pluralitate beneficiorum.*
122 *Singularis loquutio, non extenditur ad pluralitatem.*
123 *Dispensatio non includit, nisi primum actum subsequentem, eoquè expleto, illa extinguitur.*
124 Dispensatio *Episcopi cum illegitimum ad vnum beneficium, procedit, etiamsi illud non sufficiat ad congruam sustentationem.*
125 *Illegitimus, vigore* cap. 1. de fil. presb. in 6. *non dispensatur ab Episcopo, si obstet aliquod statutum Ecclesia, quod illegitimus non admittatur ad tale beneficium.*
126 *Statutum Ecclesia, non obstat prouisionibus Apostolicis.*
127 *Episcopus non dispensat contra statutum iuratum, vel confirmatum.*
128 *Papa habet omnia iura in scrinio pectoris.*
129 *Statuti Ecclesia iurati, vel confirmati, est mentio facienda in supplicatione.*
130 *Statuti particularis derogatio, quandoque a Papa denegatur.*
131 *Illegitimus non dispensatur ad beneficium simplex, ab Episcopo, si obstet illius fundatio, vt hic.*
132 *Fundatio beneficij, vbi obstat, Episcopus, abstinere debet ab illius collatione.*
133 *Fundationi beneficij derogatio, datur a Papa, insimul cum collatione.*
134 *Fundationi derogatum non censetur a Papa, si dicat,*

Non

Non obstante fundatione.
135 *Fundationis ordinatio, non dicitur statutum.*
136 *Clausula generales non operantur derogationem fundationis beneficij.*
138 *Fundationis generalis, derogatio, etiam motu proprio concessa, non prodest imperranti.*
139 *Constitutiones Principis, licèt contineant omnes obstantias de mūdo, nō tollunt specialia priuilegia, statuta, vel cōsuetudine.*
140 *Nam illæ tendunt solùm ad tollendam subreptionem.*
141 *Fundationis beneficij derogatio, sub qua formula detur.*
142 *Etiam si fuerit fundatio Clerici, requirit expressam derogationem.*
143 *Illegitimo non prodest dispensatio ad beneficium ex* c. 1. de fil. presb. in 6. *si vltra, concurrat aliud impedimentum iuris.*
144 *Imò neque sufficit dispensatio Apostolica, non expresso altero impedimento.*
145 *Illegitimus obtinet Canonicatum in Collegiata, an illum retineat, illa erecta in Cathedralem.*
146 *Et quid de minore, qui præsentabatur ad Canonicatum, antè prædictam erectionem.*
147 *Collegiata erigitur in Cathedralem, ad augendum cultum diuinum.*
148 *Illegitimus dispensatus ad sine cura Ecclesiam, si illa erigatur in curatam, quomodò præficiendus in Rectorem simplicem, aut curatum.*
149 *Illegitimus, à solo Papa dispensatur ad dignitatem, aut personatum, reiecta opinione* Gamb.
150 *Personatus, & Dignitas æquiparantur beneficij curatis.*
151 *Rectoria, seù Prioratus ruralis, quomodò censeatur simplex beneficium.*
152 *Beneficia simplicia, sub nomine Dignitatum, quando conferantur.*
153 *Illegitimus non dispensatur ab Episcopo ad aliquem sacrum ordinem.*
154 *Nec ad beneficium, habens eumdem ordinem annexum.*
155 *Et quomodò intelligenda verba* cap. 1. de fil. presbyt. in 6. *ibi,* dūmodò sit tale, super quo possit Ordinario dispensare.
156 *Illegitimus, quando possit obtinere Canonicatum, & portionem in Cathedralis Ecclesia.*
157 *Dispensatio Episcopi cum illegitimo ad ordines, & beneficia, non se extendit vltrà minores ordines, & vnum simplex.*
158 *Illegitimi, antiquitus raro dispensabatur ad Canonicatus Ecclesiæ Cathedralis, præsertim tempore Pauli III. & Sixti V.*
159 *Et quarè repellantur ab Ecclesia Dei.*

Praxis Derogationis Fundationis Beneficij Ecclesiastici in illius Collatione.

CAPVT XII.

SAnè circà hanc praxim, admonendi sumus, prout superius
dictum est, non deesse, qui dicunt, tunc tantummodò non
possunt Episcopum fundationi derogare, quando videlicet,
qualitas in fundatione adiecta, contineret expresse verba ir-
ritantia, veluti, cum testator, seù fundator dicat, quòd talem
Ecclesiam, seu fundator dicat, quòd ad talem Ecclesiam, seù
Capellaniam non possit, neque debeat eligi, aut præsentari
aliquis, qui non fuerit in Sacerdotio constitutus, aliàs electio,
seù præsentatio, vel institutio nullius sit roboris, vel momen-
ti: cum re vera, quicquid dixerint etiam nonnulli peritissimi
Curiales, neque in theorica, neque in praxi, id sustineri pos-
30 se videatur; quia idem prorsus dicendum est, quamuis non
sine adiecta huiusmodi verba irritantia; sufficit enim, quòd
lex, seù qualitas fuerit simpliciter, videlicèt absque huiusmo-
di verbis, in fundatione apposita: quia neque tunc Episcopus,
vt dictum est, poterit derogare: cum etenim id eueniat pro-
pter decretum prædicti *Concilij Tridentini sess.* 24. *cap.* 5. *ibi*
non derogetur, sine aliquo adiuncto, non constat, de necessi-
tate requiri aliquid irritans ad impediendam derogationem
Episcopi, sed sufficit, quòd prædictum Concilium ita dispo-
suerit, nec aliter distinxerit, quarè nec nos distinguere debe-
mus, *vulg. iur.* quia Episcopus, contrà decreta Concilij dis-
ponere nullo modò potest, nisi in quantum sibi, per idem
Concilium fuerit attributa facultas, ad *glos. in cap. cum dile-*
ctus. in verb. ætate, de elect. Nauarr. in Manuali, de orat. capit.
11. *num.* 24. *Leo in thes. for. Eccles. par.* 2. *capit.* 8. *num.* 44.
Rebuff. in tractat. nomin. q. 5. *nu.* 30. & alij, quos refert *Barbos. de potest. Episc. glos.* 33. *nu.* 25.

Sicut neque est audiendus *Ferret. cons.* 305. dicens, quòd
si dicatur à testatore, vel fundatore, vt eligatur, seù præsen-
tetur Sacerdos, non requiritur Sacerdotium actu, tempore
electionis, seù præsentationis, sed solum aptitudine, nisi quā-
do ordo Sacerdotij fuit annexus per verba negatiua, seù an-
nullatiua, & prohibitiua, veluti si dicatur, quòd tale benefi-
cium, siuè Capellania non conferatur, nisi presbytero, vel
quòd non possit præsentari, nisi Sacerdos, nam neq; hoc ad-
mitti posse videtur: quia qui non est actu, sed tantum aptitu-
dine, Sacerdos non est: quarè in eo non verificātur verba re-
quirentia Sacerdotium, vt per *Garc. de benef. p.* 7. *c.* 1. *n.* 61.

Nec refert, quòd in aliquibus, institutionibus, seu fundatio-
nibus beneficiorum reperiantur, quandoq; ista verba irritātia;
quandoquidem illa aliud non operantur, nisi ad clarius ostē-
dendam enixam fundatoris voluntatem, circà obseruantiam
legis in fundatione appositæ, cum certum sit, quod conditio-
31 nes, etiam simpliciter sic appositę, continent in se decretum
irritans, & non possunt tolli de consensu Episcopi, vel patro-
norum, nec immutari, *Roch. de Curt. de iurepatr. verbo pro eo,*
quod de Diœcesani consensu, q. 14. *n.* 30. *Lambert. eod. tract. lib.*
3. *q.* 5. *princ. art.* 4. *Caputaq. decis.* 290. *p.* 2. relatos per *Marium*
Antoninum var. resol. lib. 1. *resol.* 1 2. *n.* 8.

Quarè, fatentur Curiales, prout ego ipse, tot annorum cur-
riculo in ipsa Romana Curia obseruaui, quòd nunquàm ne-
cessarium existimatum fuit in supplicatione porrigenda Sū-
mo Pontifici pro huiusmodi derogatione impetranda, expri-
mere, an videlicèt testator, seù fundator ità explicitè dispo-
suerit, vt factum contrà conditiones in fundatione appositas,
32 non valeat suffragari; cum solummodò satis sit narrare sim-
plicem dispositionem factam à fundatore: ex eo, quòd suffi-
cit, quòd ita fuerit simpliciter dispositum, vt nihilominùs vo-
luntas ipsa sit pro lege seruanda: quarè dixit Imperator, *dispo-*
nat testator, & fiat lex. §. disponat, Auth. de nupt. c. vlt. vol. 13.
q. 2. vbi *glos. in verbo vlt.* quod si quis eam non seruat, hoc ip-
sum, quòd ei est relictū, ab eo auferrur, *c. similiter,* 11. *q.* 1. Nec
omnes leges canonicæ, siuè ciuiles, super quibus petitur à
Principe dispensari, aut eis derogari, habent expressè decretū
irritans verbis explicitis. Prætereà sufficit, quòd testatoris,
aut fundatoris voluntati, dummodò rationabili, nec patro-
33 nus, nec Episcopus præiudicare possit, illam commutando,
iuxtà not. *cap. nos quidem, de testam.* quia commutari non po-
test, nisi de licentia Papæ, vt in *d. Clem. Quia contingit, de relig.*
dom. & in l. si quis ad declinandum, C. de Episc. & Cler. Bart. in
l. legatum, ff. de vsufr. leg. Lambert. de iurep. lib. 3. *art.* 3. *q. prin-*
cip. n. 4. *circa med. & n.* 5. *fol.* 1005. vbi quòd tales conditiones
34 in fundatione adiectæ, respiciunt honorem Dei, seruitium
Ecclesiæ, & sic eius vtilitatem, vel quandam satisfactionem
mentis defuncti, volentis, sic obseruari: nam licèt factum
35 contra legem, non habentem clausulam annullatiuā, valeat,
per ea, quæ tradit *Dec. consil.* 17. nihilominùs, ac ad rem no-
36 stram, clarum est, Ordinarium non posse fundationis termi-
nos alterare, & si aliter fieret, collatio, siue institutio, esset
nulla, *Put. decis.* 330. *n.* 1. *&* 4. *lib.* qui *nu.* 5. *&* 6. ait non ob-
stare, quòd constitutio non habeat clausulam annullatiuā,
quia absque decreto annullatiuo, actus est nullus, non serua-
ta forma constitutionis, quando datur potestas non habenti
cum certa qualitate, præsertim in habentibus causam perpe-
tuam prohibitionis, ad not. per *glos. in Clem.* 1. *verbo, inhi-*
bentes, de iurepatr. & per *Felin. in c. ex parte, col.* 4. *versic.* a.
limita, & col. pen. vers. quartus est casus, nu. 6. *de constu.* idem
Put. d. n. 6. vbi quòd quando sumus in habentibus perpetuam
causam prohibitionis, semper videtur latere vitium, etiam post
actum, & ideò sufficit ea prohibere, etiam si lex non dicat,
contrà factum esse irritandum; quòd est apprimè notandum
contrà nonnullos Pragmaticos Romanæ Curiæ, tenentes de-
cretum irritans in fundatione esse de necessitate in supplica-
tione exprimendum; licèt quandoque illud viderimus ad ex-
38 uberantiam exprimi, vt suprà dictum est.

Quoniam verò de derogationibus fundationum iurispa-
tronatus aliqua suprà diximus, ad nostram praxim perti-
net, ea, quæ circa id, in Romana Curia seruari didici-
mus, hic subijcere; namque in casibus, in quibus be-
neficia iurispatronatus, etiam laicalis per Summum
Pontificem conferri consueuerunt, Apostolicæ prouisiones
fiunt cum expressa derogatione qualitatum in fundatione

appositarum; quando ille in aliquo dignoscetur obstare,
quod quidem, vsquè adeò locum sibi dignoscitur vendicare,
39 etiam si beneficia ipsa fuerint ad Sedem Apostolicam deuo-
lutæ quia deuolutio fit ad Superiorem cum suo onere, & sua
qualitate; ac proinde, etiam tanquàm deuoluta, debent
conferri personia eisdem, quibus tenebatur inferior, à quo
facta est deuolutio fiat gradatim, & secundùm disposita in
Concilio Lateranense, de quo *in capit. 1. & 2. de concess.
preb.* prout etiam alibi diximus, & sic donec deuolutio ipsa
fiat ad Papam, *Rebuff. in tractat. nominat. quæst. 8. num. 11.
Viuian. in praxi iurispatron. par. 1. cap. num. 138. Felin. in
cap. cum accessissent, de constit. num. 18.* nam licèt patronus,
propter negligentiam perdiderit potestatem præsentandi, ta-
40 men Superior conferens iure deuoluto, non poterit alitèr
conferre, quàm se habet institutio, & natura beneficij, &
ex *Bald. in leg. si pupella, Cod. si mancip. ita alienat.* quod si
exequutor, qui de mandato testatoris, debeat, aliquid di-
stribuere inter pauperes, cum consilio Prioris Prædicatorum,
fuerit negligens, Episcopus succedens ei iure deuoluto, te-
41 netur ea formam seruare; quia non receditur à forma, quæ
perpetua est, sed à persona, & dixit *Innocen. in capit. pu-
blicato, in 4. quæst. de elect.* quòd si publicato scrutinio, mo-
42 riuntur omnes Canonici, corruente tecto, substituti de
nouo tenentur eundem eligere, quia per publicationem quę-
situm est ius nominato, quòd per casum non perdidit. Qua-
43 rè cum deuolutio fiat cum omnibus oneribus, & qualitati-
bus requisitis ex institutione, & natura beneficij, vt supra
dictum est, id etiam procedit etiam quando deuolutio fit ad
44 Summum Pontificem, de qua nunc loquimur, cum dero-
gatio fundationis non cadat in inferiore, sed ad ipsum Pon-
tificem spectat, & ob id ab eo est huiusmodi derogatio pe-
45 tenda; quia etiam ipse conferendo ex iure deuoluto, cen-
setur restringere prouisionem suam ad eius normam, nec
46 velle vti potestatis plenitudine, qua vti consueuit, proui-
dendo iure proprio de affecto, seu reseruato, ita peritissi-
mus *Lotter. de re benefic. lib. 2. quæst. 24. nu. 64.* prout cum
effectu seruatur in praxi, & dicitur in vna *Mediolanens. Pa-
rochialis coram Seraphin. decision. 1309. num. 3. & decision.
136.* sicut iam alias diximus, & opportunius suo loco di-
cetur in casu publicationis resignationis beneficiorum; nam
licet resignatio fuerit facta in manibus Ordinarij, & posteà
collatio obtenta à Papa tanquàm deuoluta ob negligentiam
eiusdem Ordinarij, nihilominus impetrans non habebit
semestre ad publicandum, prout disponitur in *Constitutio-
ne Gregorij XIII. de publicandis resignationibus*, quando resi-
gnatio fit in manibus Papæ, sed tantum tres menses: & sic
cum ista qualitate fit deuolutio prædicta.

Hinc igitur est, frustra laborare impetranda beneficia ad
sedem Apostolicam deuoluta, dum quærunt euadere in
supplici libello, expressionem qualitatum in fundatione,
aut institutione beneficij appositarum, quæ omninò sunt
Summo Pontifici explicandæ, vt valeat ille illis derogare,
quatenus sibi ita expediens videbitur; cum iam res fece-
rit transitum cum sua causa, *leg. alienatio, ff. de contrah.
emption. leg. traditio, ff. de acquir. rer. dom.* namquè cla-
rum est, hoc procedere, etiam in beneficijs deuolutis ad
ipsum Summum Pontificem, licèt non exprimatur in sup-
plicatione conditio, ac qualitas in ipsius beneficij fundatione
adiecta, quia idem Pontifex intendit prouidere iuxtà quali-
tatem, & formam appositam in fundatione beneficij: licèt illæ
non fuerint in precibus expressæ, vt alias diximus.

Quodquidem intelligendum est, non modò de qualitati-
bus in fundatione, siuè testamento adiectis, verùm etiam
quouis alio iure speciali: quia quocumquè modò fuerint ap-
positæ, sunt omninò seruandæ: quòd si fundatio contineat
47 plures qualitates, erunt quidem Summo Pontifici explican-
48 dæ, nec sufficiet si vna tantum explicetur: namquè duobus
impedimentis existentibus, vno sublato, remanet alterum,
49 *cap. pastoral. de priuileg. cap. ex tuarum de auth. & vs.
pal.* tot enim sunt necessariæ dispensationes, quot sunt ob-
stacula, *Franc. in cap. non potest §. fin. num. 5. de preb. in
6. Cassad. decision. 9. num. 4. eodem titul. Menoch. de arbitr.
iudic. lib. 2. centuria 3. casu 203. num. 13. Nauarr. consil. 17.
de rescript.* sicut etiam dicimus, vnam tantummodò dispen-
sationem non sufficere, ad contrahendum matrimonium
pro vno impedimento, si aliud remanet, *Cassad. post Abb.
dicta decision. 9. numer. 4. Gonzal. ad regul. 8. Cancell. glos.
13. num. 84. cum pluribus sequent.* & dixi in mea *Praxi Di-
spensat. Apostolic. lib. 9. capit. 7. num. 6.* Nec quidem a
50 Papa in huiusmodi casibus admittitur generalis petitio dero-
gationis plurium qualitatum in genere narratum, veluti,
si ipsa derogatio peteretur quoad omnes partes non ex-
pressas, aut in litteris exprimendas, cum nunquam vi-
sum fuerit in Dataria Apostolica, hanc genericam dero-
51 gationem admitti; ex eo quòd tales esse possunt qualitates
in fundatione adiectæ: quę non immeritò Pontificis ani-
mum ab huiusmodi derogatione retraherent, vt optimè do-
cet *Rebuff. in praxi titul. deuolut. num. 44.* vbi testatur,
Romanam Curiam seruatur in his deuolutis, vt soleat de-
rogare fundationi beneficiorum, etiam si in illa caueatur
expresè, quòd obtinens tale beneficium, teneatur in illo
personaliter residere, & esse sacerdos, vel ad sacerdotium
intra annum promoueri, ac quod cum illo non possit aliud
beneficium obtinere; quæ quidem omnia sunt in suppli-
catione exprimenda; cum generalis expressio, nimirum,
omnium qualitatum in fundatione appositarum, nisi fiat,
nihil prosit: quinimmò vidimus quamplures supplicatio-
nes super diuersis materiis, in quibus petabantur deroga-
tiones fundationum, per Datariam remitti ad Signaturam
Gratiæ, vt ibi causæ huiusmodi derogationum plenè exami-
narentur, vt alias dixi.

Nc operatur circa hoc generalis derogatio, vigore Clasu-
læ, *Non obstantibus*, in supplicibus libellis, ac subinde in
litteris prouisionis, apposita, sicut antea diximus, per
52 quàm certum est, nequaquam nolli ordinationes fundato-
ris, *Garc. de benefic. par. 7. cap. 1. num. 122.* vbi licèt dicat,
hanc peculiarem derogationem requiri non modò in funda-
tione iurispatronatus laicalis, verùm etiam ecclesiastici: quia
etiam fundatio clerici, est multum fauorabilis, nec ei censeri
debet derogatum, nisi de ea fiat expressa mentio, tamen po-
stea ibi subdit, quòd id habet speciale fundatio laici, cum
censeatur ei derogatum, etiam si in clausulis derogato-
rijs dicatur, *Non obstantibus fundationibus, &c.* quæ ta-
men verba de fundatiobus clericorum intelligenda erunt,
non autem laicorum, pro quibus oportet, quòd expresè,
& in indiuiduo fiat derogatio, non autem per clausulas
generales prægnantes, & latius hæc praxis explicatur per
Caputaqu. decision. 122. par. prima, in qua quo clausula,
*Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Aposto-
licis, an prouincialibus, & Sinodalibus constitutionibus, &
ordinationibus, necnon statutis, & consuetudinibus, ac
fundationibus, etiam iuramento, &c. roboratis, priuilegijs,
quoque indultis, &c.* apposita in prouisione alicuius benefi-
cij iurispatronatus, non operatur derogationem dictæ fun-
dationis, quia clausulæ quantumcumquè prægnantes, non
sufficiunt ad derogationem fundationis factæ per patronum
laicum, sed oportet, quòd indiuiduo, & non per clausu-
las æquipullentes, & prægnantes fiat derogatio, ex iuribus
in dicta decisio. allegati, quòd etiam in praxi notissimum est
apud omnes Curiales.

Quamuis aliud dicendum sit de derogatione fundatio-
nis iurispatronatus Ecclesiastici, vt dictum est; quia eo
modo, quo Papa derogare solet iurispatronatus clerico-
rum, siuè etiam ex priuilegio, aut præscriptione, absquè
aliqua illius mentione, & cum simplici clausula, *Non ob-
stantibus, &c.* prout suo loco dicetur, ita etiam potest dero-
gare, prout cum effectu passim derogat fundationi eiusdem
iurispatronatus cum eadem clausula, *Non obstantibus*, ex do-
ctrina *Felin. in capit. nonnulls, num. 23. de rescript.* vbi ait
quòd licet per clausulam, *Non obstantibus* consuetam poni
hodie in gratijs, derogetur statutis generalibus, omnia be-
neficia Ecclesiastica respicientibus, tamen non derogatur
per eam alicui statuto singulari, nisi de illo fiat expres-
sa mentio: subdens, ita demum hoc intelligi debere,
dummodò sit statutum laicorum appositum in fundatione,
secùs autem si esset statutum clerici; quia talibus statutis
53 patronorum ecclesiasticorum præiudicatur per clausulas ge-
nerales, *Non obstantibus, &c.* per *not. in c. dilectas de iurepatr.*
quamuis contrarium sentiat *Garc. de benef. p. 7. c. nu. 121.*

Prætereà notandum pro simplicibus, Curialibus, quandoq;
in Dataria Apostolica fuisse perperam, ac etiam ad decipien-
dum Summum Pontificem, petitas aliquas derogationes fun-
dationum, in quibus tamen non fuerunt appositæ con-
ditiones in limine fundationis, de consensu Ordinarij, sed
post fundationem, & sine dicto consensu, quæ cum
sint propterea nullius momenti habentur tanquam non ap-
positæ; eatenus enim Papa derogat fundationibus prædi-
ctis, quatenus conditiones sint legitimè, & cum di-

cto consensu appositæ, nam aliàs videretur Papa sua deroga-
tione approbare dictas conditiones, nolliter, vt supra apposi-
tas: cum nihilominus certum sit quòd nullum est, nullum
producere effectum, *l. 4. §. condemnatum, ff. de re iudic. il-
lud, de iurepatr. cum simil.* quod quidem contingere potest,
veluti si post, fundationem, cum consensu Ordinarij, fue-
runt per patronum, absque dicto consensu, sed de facto aliæ
conditiones appositæ; quo casu nulla erit fundationis dero-
gatio, quoad ipsas conditiones, sic nulliter adiectas; nam Pa-
55 pa sic derogando, non censetur eas approbare: quinimmò
semper ipso derogando fundationis, illiusquè qualitatibus,
ita qualificat suam gratiam derogationis, vt illa nunquam
censeatur facta, nisi de qualitatibus in limine fundationis,
cum consensu Ordinarij appositis, dicendo, *in cuius funda-
tione caueri dicitur expresse, quod, &c.* Ratio enim est, quia,
56 vt pluries diximus, hæres, seù alius patronus contra io-
ris dispositionem, nouam legem beneficio imponere non
potest, *Imol. post glos. in capit. cum dilectus, num. 21. Ab-
bas num. 5. de consuetud. Felin. in capit. significauit, de test.*
& fuit dictum in vna *Taletan. Capellaniæ*, quàm refert *Garc.
de benefic. par. 11. capit. 5. num. 222.* quia agitur de mutan-
da voluntate defuncti, circa Deo dicata, quòd soli Papæ
est permissum, *dicta Clementin. Quia contingit, de relig.
dom.* nisi fortasse per huiusmodi fundatorem fuerit ali-
qoid iu testamento, seu codicillo, de consensu Ordinarij,
declaratum, dummodò non tangat substantiam iurispatro-
natus, vt in causa *Mediolanens. Iurispatronatus*, quæ est *de-
cis. 675. num. 2. par. 1. recent.* in qua fuit dictum, quod idem
57 fundator potuit in codicillo declarare, an iuspatronatus
fuerit hæreditarium, vel gentilitium, & quòd non minus
in codicillis, quàm in ipsa fundatione, potuit sic qualifica-
ri iuspatronatus, concurrente consensu Ordinarij, ex *Cal-
der. consil. 5. & 20. de iurepatron. Abbas consil. 59. num. 3.
versic. 3. principaliter, lib. 1. Paris. cons. 35. n. 8. lib. 4.*

Et sic generaliter, vbicomquè conditiones, nulliter adie-
ctæ, aot alias subsistere nequeunt, vel si turpes fuerint, non
operabitur quoad eas, aliqua fundationis derogatio, quia
omninò illæ reijciuntur, & habentur perindè, ac si non
fuissent appositæ, *ad tex. in lege nuda, ff. de contrah. empt.*
licet aliter dicendum esset, si conditiones sic vt præfertur,
nullæ, fuerunt postea conualiditate per Papam: quia
58 quamuis illæ non sint alias in consideratione, nihilomi-
nus idem Papa poterit eas approbare, vt valeant, *Gonz.
glos. 57. num. 24. & 25.*

Postremò, in proposito præsentandi personas, secundum
formam fundationis qualificatas, prout superius diceba-
mus, ita hæc intelligenda sunt, videlicet, quatenus repe-
riantur ad præscriptum fundationis, qualificatæ, quæ pe-
tant sibi de tali beneficio prouideri: aliter enim non impe-
59 diuntur patroni præsentare, & Ordinarius instituere
alium non qualificatum, alias tamen dignum: quare opti-
mè ait *idem Gonz. gloss. 56. num. 88. cum seqq.* quòd si per
statutum, vel aliam dispositionem constituatur, quòd bene-
ficium sit conferendum certo generi personarum, vt puta
graduatis, nominatis, personis, de gremio Capituli, filijs pa-
trimonialibus, vel alio modo qualificatis, alias collatio sit
nulla, intelligi debet, ipsis volentibus, vel aliquo quali-
ficato, petente sibi fieri collationem, & prosequente: cum
Ordinarius collator, non teneatur quærere, & requirere
qualificatos, an velint sibi fieri collationem, *Ganzal. su-
pradicta loca citata.* Quare hic constituenda videtur regula,
iuxta ea, quę non raro in praxi euenire obseruauimus, nem-
pè quòd vocatus in fundatione beneficij, ac iuxtà illam qua-
lificatus, quid illud petit, debet omnibus alijs pręferri: quo
casu Episcopus, seù alius Collator non potest tale beneficium
alteri non qualificato conferre: si verò qualificatus non ad-
sit, vel quatenus adsit, tale beneficium non petit sibi con-
ferri, quia ad illud non aspirat tunc Collator potest illud
alteri non qualificato conferre. Quòd quidem intelligen-
dum, siue beneficium fuerit liberę collationis, ex sui prime-
ua erectione, siue de iurepatronatus laicorum, vbi patro-
ni tenentur pręsentare personam ex fundatione qualificatam:
nam licet ita cautum sit in ipsa fundatione, cum nihilomi-
nus tempore vacationis non adsit persona qualificata, vel
quatenus adsit non aspiret ad huiusmodi beneficium, tunc
quidem poterunt patroni alium non qualificatum præsen-
tare: nam semper lex, seu quælibet alia dispositio intelli-
gi debet, si talis persona id petat, vel velit, *Iason. in leg.
2. Cod. de iur. emphyt.* nec collatio proinde non qualificato
facta, erit nulla, cum Collator ignoret, an qualificatus
velit illud beneficium, nec tenetur quęrere qualificatum,
*Tiraquell. in repet. l. si vnquam in verba, reuertatur num. 8.
Cod. de reuoc. donat.* & de hoc videndus est *Rebuff. super con-
cord. Rubr. de collat. §. si quis vera, & ibi glos. in verbo, ip-
so iure, fol. mihi 348. & in §. vlt. glos. Extantibus præfatis
graduatis fol. 481.*

Præmissorum etenim ratio est, quia semper in gratia, seù
quacumque alia dispositione; intelligitur clausula, sinè con-
ditio, si is, cui conceditur, ea vti velit, etiam si adesset
clausula decreti irritantis, *idem Rebuff. in tractat. nominat.
quæst. 18. num. 9.* nam quisquè potest priuilegio in sui fauo-
rem introducto, renunciare, *c. si diligenti, de for. compet.
l. penult. Cod. de pact.* intelligitur enim beneficio affectum
qualificato, si videlicet ipse velit, qui sicut potest beneficio,
iam acquisito, renuntiare, *c. admonet, & c. quod in dubijs de
renunc.* multo fortius, acquirendo, *Clem. Gratia, de rescript.
idem Rebuff. d. nu. 9.*

Vndè, si tempore vacationis non compareat aliquis, vt
supra qualificatus, non tenetur Episcopus expectare, donec
reperiatur talis, & ita interim beneficium vacabit, in dis-
61 pendium cultus diuini: cum diuturna vacatio soleat sem-
per esse Ecclesijs damnosa, *cap. ne pro defectu, de elect.* Nec
62 beneficium conferendum est in inuitum, quia clericus in-
uitus non creatur, *cap. 1. distin. 71. cap. honoratus distin. 74.*
63 *c. quæris, de ætat. & qualit.* cum solum per Papam possit quis
cogi inuitus, vt recipiat beneficium, & fiat Prælatus, *Abbas*
64 *in cap. fin. de postul. præl.* quare in hoc casu, inuitus, licèt
qualificatus ad præscriptum fundationis, si nolit, non potest
præsentari, *cap. beneficium, de reg. iur. in 6. l. inuitus, ff. eo-
dem*, & quatenus esset ita qualificatus, ac proinde præsentan-
65 dus, potest iuri suo renunciare, *cap. fin. §. 1. de off. deleg. l.
filio præterito, iuncta glos. ff. de iniust. irritoque testamen. Pa-
ris. de resignat. benefic. lib. 3. quæst. 4. num. 5.* quod habet lo-
cum tàm in temporalibus, quam in spiritualibus, *Archid. in
cap. quàm periculosum, num. 4. 7. quæst. 1. & in cap. denique,
num. etiam 4. 6. quæst. 3. Alex. cons. 116. num. 2. lib. 3.* &
66 regulariter quilibet actus tendens ad fauorem alterius, est
intelligendus, parte petente, *glos. in l. vniuersa rescripta,
verbo, præbeatur, Cod. de precibus Imper. offer.* & quælibet
concessio facta ad fauorem alicuius, habet tacitam conditio-
nem, si is, in cuius fauorem facta est, ea vti vellet, *Put. decis.
353. num. 3. p. 2.* & diximus alias, dum locuti sumus in ter-
minis, & de qualitate filiorum patrimonialium.

Sciendum tamen est, circa qualitatem prædictam ex fun-
datione, id procedere, quando ita cautum est in fundatione
beneficij, at verò secus si post fundationem, ita concessum
67 fuerit ex indulto Apostolico, extra dictam fundationem, &
ad partem, nam in hoc casu, collatio facienda certo generi
personarum, non procedit in prouisionibus Apostolicis, quas
sæpè vidimus ex notorio stylo Datariæ, & Cancellariæ Apo-
stolicæ, tàm ex deuolutione, quàm ex quacumquè alia
causa, fieri non qualificatis personis, prout etiam docet *Put.
decis. 301. lib. 1. & decis. 11. de c-nstit.* & fuit dictum in vna
*Tridentin. Decanatus 25. February 1633. num. 2. impressa
penes Rub. decis. 183. num. 2. vbi num. 6. & 7.* dicitur, non
obstare, quòd beneficium debitum certo generi persona-
rum cadit sub reseruatione cum sua causa nempè, quòd con-
feratur illi generi, *Seraph. decis. 1420. num. 3.* nam aliud
est, quòd beneficium debeatur ex indulto, personis qua-
lificatis: quia in primo casu ex natura beneficij illud debe-
tur illi generi, in secundo verò debetur personis qualifica-
tis ex indulto, quòd non ligat Papam quando beneficium
vacat in mense reseruato, cum non fuerit concessum in li-
mine fundationis.

Quo verò ad Canonicos, *clerici, in aliquo ex
sacris ordinibus constitutus.* Licèt enim verùm sit in Ca-
68 nonicatibus Collegiatæ Ecclesiæ non requiri aliquem ex
sacris ordinibus, sed tantum clericalem tonsuram, *Abbas
in capit. 2. column. 2. in fin. versic. nota ibi per Ecclesia-
sticas, numer. 5. Ancharan. numer. 3. Butr. num. 7. In-
nocen. in princip. Ioan. Andrea ante fin. in verba Eccle-
siasticos, Imol. num. 3. Anan. numer. 5. Hostiens. in fine
de instit.* ex eo quòd *Concil. Trident. session. 24. cap. 12.
vers. in omnibus*, expresè loquitur de Canonicatibus Ec-
clesiæ Cathedralis, non autem de Collegiatis, & propte-
reà ad istas non extenditur, cum non sint ita priuilegiatę,
& nimis inter se differant, *DD. in capit. statum, §. san-*

ficaus, de rescript in 6. & circa Canonicatus in Collegiatis
nihil fuerit per dictum Concilium immutatum; ac proinde
69 de eisdem Canonicatibus est prouidendum, sicut de benefi-
cijs simplicibus, in quibus requiritur ætas annorum qua-
tuordecim inceptorum, vt ex eodem *Concil. Tridentin. sess.*
23. cap. 6. de reform. & fuit declaratum à Gregorio XIII.
prout testatur sacra Congregatio ipsius Concilij, vt refert
Leo in thes. for. Eccles. par. 2. cap. 3. num. 21. Garc. de be-
nefic. par. 7. cap. 4. num. 35. cum pluribus seqq. ac propterea
non est recedendum à dispositione iuris communis, secun-
dum quòd in Canonicatibus Collegiatæ non requiritur facer
ordo; quòd etiam intelligendum est de Canonicatibus Ec-
clesiarum Collegiatarum insignum, in quibus prima tonsu-
ra sufficit: ita quod, sicut Episcopus potest dispensare cum il-
legitimo, ad obtinendum beneficium simplex, iuxtà terminos
70 *cap. 1. de fil. presbyt. in 6.* ita etiam ad obtinendum Cano-
nicatum in Collegiata Ecclesia, *Gonzal. ad reg. 8. gloss. 5.*
num. 98. & seq. vbi etiam subdit, posse eundem dispensare
cum illegitimo ad obtinendam dimidiam portionem in Ca-
thedrali: cum talis dimidia portio sit ex inferioribus benefi-
71 cijs Ecclesiæ Cathedralis, *Paris. de resign. benef. lib. 2. q. 1.*
num. 116. & seq.

72 Nihilominùs aliud hic dicendum est, ob qualitatem insi-
gnitatis huius Collegiatæ, quæ in præsenti erectione com-
paratur Cathedrali Ecclesiæ, nam *dicto Concil. in d. cap. 12.*
de reformat. voluit, quòd in omnibus Ecclesijs Cathedrali-
bus omnes Canonicatus, ac portiones habeant annexum
ordinem presbyterij, Diaconatus, & Subdiaconatus. Qua-
rè ob hanc rationem tales Collegiatæ, quoad hoc, ex illa-
rum fundatione regulantur iuxtà prædictum decretum
Concilij, vbi quòd deinceps ad dignitatem, Canonicatum,
aut portionem nemo recipiatur, nisi eo ordine facro, aut si
initiatus, quem illa Dignitas, præbenda, aut portio requi-
rit, aut in tali ætate, vt infra tempus à iure statutum valeat
initiari, quare ait *Grat. discept. forens. tom. 3. cap. 591.*
num. 7. quòd ad effectum, an in aliquo casu sit dispensan-
dum, nec nè super ætate, videndum semper est, an is, qui
de beneficio prouidetur, si in ea ætate, vt intra annum va-
73 leat suscipere ordinem, quem requirit beneficium: nam si
poterit, non est super defectu ætatis dispensandum, cum
74 non indigeat dispensatione, nisi quando infra annum ob de-
fectum huiusmodi non potest ad illum ordinem promoueri,
quia tunc, erit necessaria dispensatio: prout idem dicen-
dum esse ait ipse *Grat. num. 8.* in casu Coadiutoriæ ad Ca-
nonicatum; quia cum constet, deputandum in Coadiu-
torem, esse constitutum in vigesimo primo suæ ætatis an-
no, non videtur, quoad hoc, indigere dispensatione: quia
jam intra annum habebit 21. annum completum, & erit in
22. & in ea ætate initiari poterit; Et alias *S. Congregatio*
Concilij censuit, ad obtinendum in Cathedrali Ecclesia Cano-
nicatum, cui est annexus ordo Subdiaconatus, sufficere,
quem esse constitutam in tali ætate, vt intra annum possit pro-
moueri ad Subdiaconatum.

Declarauit præterea eadem *Sacra Congregatio, capit. 12.*
session. 24. in ea parte, in qua dicitur, quod omnes Canonica-
tus debeant habere annexum ordinem Presbyteratus, Diaco-
natus, vel Subdiaconatus, non comprehendere Canonicatum
75 *iurepatronatus laicorum, ante Concilium fundatum, in ca-*
ius fundationis limine fuerit appositum pactum, quod descen-
dentes à fundatore possint dictum Canonicatum obtinere, li-
cet non facerdotes, nec in sacris ordinibus constituti, sed tan-
tum simplices clerici, donec deuenerint ad ordinem sacerdota-
lem, Ideo in hac sententia dandæ erunt litteræ ad Vicarium
Placentinum, coram quo casus hic contingit,

Cæterum verò, ista qualitas, nimirum, quòd Canonici
huius Collegiatæ insignis debeant esse in aliquo ex facris
76 ordinib. constituti, non requiritur in alijs Collegiatis non
insignibus; quinimmò quandoquè etiam in insignibus: cum
regulariter ac Canonicatus in Collegiatis Ecclesijs sufficiat,
prædicta ætas quatuordecim annorum, ex dispositione iuris,
iuxtà *tex. in cap. inordinata, iuncta glos. in verbo, pueri, de*
præb. Monet. de distrib. quotid. p. 2. q. 19. num. 14. namquè
Concilium Tridentinum, dum *loco citato* loquitur de ætate ad
Canonicatus Cathedralis Ecclesiæ, nihil disponit de Cano-
nicatibus Collegiatarum, nec de dimidijs portionibus in
Ecclesijs Cathedralibus; quare nec Canonicatus in Col-
77 legiata, nec dimidia portio in Cathedrali, habet ordinem
sacrum annexum, prout nequè requirit maiorem ætatem
78 quatuordecim annis *Gonz. d. glos. 5. n. 96.* quòd intelligen-
dum est, nisi ex fundatione, statuto, vel consuetudine legiti-
mè introducta, dispositum esset contrarium, & hoc tàm in
Collegiatis insignibus, quàm non insignibus, cum vtrisquè
(ex fundatione præsertim) possit adesse onus impositum,
quòd tales Canonicatus impetrantes, sint in ea ætate, quæ
requiritur in Canonicatibus Ecclesiæ Cathedralis, vt hic,
Garc. p. 7. cap. 4. num. 39. Vnde si ita fuerit in dispositum, id
erit omninò attendendum, *Bald. consil. 322. vol. 2. Alex.*
cons. 170. num. 5. & seq. Viuian. in prax. iurispatron. lib. 4.
cap. 2. num. 3. si verò nihil in contrarium appareat, cense-
tur fundator, se voluisse cum dispositione iuris communis
conformare, & vniuersali consuetudine, iuxtà *tex. in cap.*
cum dilectas, de consuet. & in cap. causam, quę de præscriptio.
Salyc. in l. si serui vestri, Cod. de nox. Mohed. decis. 18. de
can. poss. & propr. idem Viuian. lib. 6. num. 3. Leo in thes. for.
eccles. cap. 3. num. 20. vbi quòd si Canonicatus in Collegiata
habent ordinem sacrum annexum, de eis erit prouidendum,
sicut de Canonicatibus Cathedralis, & sic de Dignitatibus;
quarè si collatio fiet minori, erit nulla, prout videmus in
nonnullis collegiatis insignibus, inter quas, & Cathedrales
Ecclesias fit quasi æquiparatio, vt in *c. quia sæpe de elect. in 6.*
glos. in c. statutum in verbo, Cathedralium, ante fin. de rescr.
eod. lib. Mandos. super reg. 18. q. 2. num. 8.

Aliàs verò ita præmissa procedunt, vt etiam prędicta ętas
80 quatuordecim annorum sufficiat, etiam si aliquæ parochia-
les Ecclesiæ essent vnicæ, aliquibus huiusmodi Canonicati-
bus Collegiatæ Ecclesiæ: quinimmò etiam si beneficio sim-
plici, requirenti ætatem 14. annorum, ex rationibus supradi-
ctis, & infra dicendi: & in materia vnionis factæ de parochiali
82 Canonicatui, censuit Sacra Congregatio, attendendam esse
naturam Canonicatus, non autem parochialis, & sufficere,
quòd prouisus sit in ea ætate, quàm exigit Canonicatus, si
parochialis vnita sit perpetuò, & accessoriè Canonicatui; quã-
doquidem natura præbendę, vel beneficij per talem annexio-
nem non immutatur, vt in *c. super eo de præb. in 6. Franc. in*
83 *in d. c. 1. ante n. 7. de fil. præb. Barbos. de pot. epis. alleg. 60. n. 71.*
circa med. Secùs verò si vnio facta esset Canonicatui, aut al-
teri beneficio simplici æquè principaliter, tunc enim vnum
ab alio nõ dependet iuxtà *not. in c. 1. ne Sed. vac.* quod quidem
elicitur etiam ex *eod. c. 1.* quo prohibetur collatio beneficij,
cui cura imminet animarum, ad quòd quis intitulatur; sed
84 quãdo cura est annexa accessoriè, quis non dicitur intitulari
in annexo, sed in principali, vt *not. glos. in c. si eo tempore, de*
rescript. in 6. Barbos. loc. cit. Ricc. in prax. for. eccles. dec. 735.
85 *n. 2.* vbi, quod attendendus est ordo, quem requirit ipsa di-
gnitas, vel Canonicatus ex sui natura, non autem ætas, quã
requirit parochialis dicto Canonicatui adiuncta, vt in simili
respondit *d. S. Congr.* in casu qua *N.* obtinuit Canonicatum
requirentem ordinem Subdiaconatus; sed quia illi Canonica-
tui vnita erat parochialis, cum esset in ætate legitima ad Ca-
nonicatum, sed non ad Parochialem, Ordinarius, se difficilem
reddebat ad ipsum admittendum. Vnde consuluit dicta Sacr.
Congregationem. Et Congr. censuit, attendendam esse na-
turam Canonicatus, non parochialis, & sufficere, quod pro-
uisus sit in ea ætate, quàm exigit Canonicatus, si parochialis
est vnita perpetuò, & accessoriè Canonicatui; secùs si æquè
principaliter vnita esset; quia tunc non assumit naturam Ca-
nonicatus, prout declaratum fuisse, refert *Piasecius in prax.*
86 *epis. p. 2. c. 5. n. 21.* Quod quidem optima ratione firmatur re-
gula iuris, quòd actus interpositus regulatur secundum natu-
ram eius, cui interponitur, *l. si. C. de non numer. pec. & latè per*
DD. in l. 1. ff. de verb. oblig. ad. Ricc. in d. decis. 735. n. 4.

87 Quamuis de iure antiquo, & ante Concilium sufficeret
ætas quatuordecim annorum ad Canonicatus, etiam in Ca-
thedrali, de quibus, vti de beneficijs simplicibus erat iudican-
dum, prout dicendum est hodie de Canonicatibus Collegia-
tæ, in quibus sufficit prædicta ætas quatuordecim annorum,
quæ in dictis simplicibus pręscripta est per *d. Concil. sess. 23.*
cap. 3. de refor. quarè, cum circa Canonicatus Collegiatæ ni-
hil fuerit per Concilium prædictum, dispositum, vt supra di-
ximus, remanet tanquàm casus omissus dispositioni iuris cõ-
munis, *l. commodissimè, ff. de lib. & posth. l. si cum dotem,*
in princip. ff. sol. matrim. Dec. consil. 134. n. 4. vers. & ca-
sus omissus, Alex. in d. l. si cum dotem nu. 2. cap. susceptum,
de rescrip. in 6. Bald. in l. si mater, ff. de instit. Rot. dec. 141. n. 30.
par. 5. recent. cum vulg. & per Sacram Congregationem eius-
89 dem Concilij fuit declaratum, sufficere ætatem quatuorde-
cim annorum ad obtinendum Canonicatum in Collegiata
Ecclesia, & ad Sacra Congr. sic etiam declarauit videlicet,

Prima,

Prima, *Ætas 22. annorum non requiritur in Canonicatibus Collegiatarum Ecclesiarum magis nunc, quam ante Concilium.* Secunda, *Concilium, nihil innouanis super ætate promouendorum ad Canonicatus Collegiatarum Ecclesiarum.* Tertia, *In hoc Capit. etiam quoad ætatem illius, qui promouendus est ad Canonicatus Collegiatarum, non comprehenduntur.* Quarta, *Nullo Concilij decreto statutum est, quia, in eis requiratur ætas qui Canonicatus in Ecclesijs Collegiatis consequi volunt, sed id relictum est intra illos terminos, qui ante idem Concilium præscripti sunt.* Quinta, *Sanctissimi D. N. Gregorius XIII. decreuit, nihil disposuisse Concilium, qua ætate debeant esse ij, qui Canonicatus in Ecclesijs Collegiatis acquirere volunt, sicque reliquisse, hoc in illis terminis, qui ante Concilium constituti sunt.* Et *versic. In omnibus vero Collegiatis, censuit Sacra Congregatio, habere locum solum in Cathedralibus, & non extendi ad Canonicos in Collegiatis, nec etiam habere locum in Dignitatibus, & dimidijs portionibus, & quod licèt portiones habere debeant annexum Ordinem Sacrum, dimidia tamen portiones huic ordini sunt subiecta, &c.* Quas quidem declarationes habes penes *Garc. de benefic. part. 7. capit. 4. num. 37.* & hoc videmus in dies seruari, licèt quandoquè aliter seruetur: namquè Summus Pontifex ità quandoque ordinat Ecclesiam Collegiatam in illius erectione, vt in ea etiam omnes Canonici, nedum esse debeant in aliquo ex sacris ordinibus, sicut dispositur in dicto Concilio quoad Cathedrales, verùm etiam quòd sint in presbyteratus ordine constituti; prout vidi præsertim in erectione Collegiatæ Ecclesiæ facta per Vrbanum VIII. in Terra Sancti Angeli Pennen. Diœcesis, in qua voluit, vt nemo ex tunc deinceps Canonicatus, & præbendas prædictæ Ecclesię obtinere valeret, qui ad curam animarum exercendam habilis, & idoneus, ac actu presbyter non esset, vel saltem in ea ætate constitutus, vt infra annum ad presbyteratus ordinem promoueretur, & in futurum Canonicatus, & præbendæ huiusmodi, presbyterales essent, & nuncuparentur, vt in literis Apostolicis desuper expeditis de anno 1627. Non. Februarij, Pontificatus eiusdem Vrbani Anno Quarto, plenius continetur.

Aliàs autem, iure antiquo inspecto, etiam ætas septem annorum, quæ requirebatur, ad simplex, sufficiebat ad Canonicatum in Collegiata, & dimidias portiones in Cathedralibus, *Mandos. d. reg. 18. q. 1. num. 3. Boer. decis. 171. num. 1.* vbi, quòd in promouendo ad Canonicatum, non erat requisitus certus ordo, sed satis erat, quod sic promouendus, esset clericus, vt in *c. 2. ibi, per ecclesiasticos ordines, vbi Abb. in vlt. notab. de inst.* cum solùm habeamus in iure expressum; quòd si quis non est Subdiaconus, non potest habere vocem in Capitulo, vt in *Clement. vt ij, qui, de ætat. & qualit. Concilium tamen Trident. in d. cap. 6. sess. 23.* quòad beneficia disposuit, quòd nullus, ante annum decimum quartum, possit illa obtinere, & sufficit, quòd illum attingat, vt dicta Sacra Congregatio declarauit, & dixi in mea *Praxi Dispens. Apost. lib. 4. cap. 1. n. 1.*

Ex supradictis igitur, cum Episcopus, stante facultate sibi per Sacros Canones attributa possit dispensare cum illegitimo, ad minores ordines, & vnum simplex beneficium Ecclesiasticum, vt *in d. cap. 1. de fil. presb. in 6.* hac quidem ratione dispensai, vt dictum est, cum eodem ad obtinendum Canonicatum in Collegiata Ecclesia, qui non habeat aliquè sacrum ordinem annexum; quòd quidem (vt aliqua hic per transitum de dispensatione Ordinarij cum illegitimo dicam)
90 facere potest, etiam sine Consensu Capituli, qui, contra nonnullos, contrarium sentientes, nullo modo requiritur; quia, quidquid de iure videri possit, consuetudo ita se habet, vt solus Episcopus, ita dispenset, *Host. in cap. statutum, sub num. 3. ad fin. vers. alij dicunt, de tempore, ordinat.* licèt possit ipsum Capitulum, Sede Episcopali vacante, sic cum illegitimo dispensare, scilicet ad minores, & vnum simplex iuxtà terminos *d. cap. 1.* & pro eo Vicarius Capitularis, *Quar. in Sum. bull. tit. Capit. Sed. vac. vers. Secundò quæro,* prout sępè practicatum fuit in hac Curia, sede Archiepiscopali vacante, tenet etiam *Zerol. in praxi Episcop. verbo, Capitulum, vers. Tertiò, an Capitulum:* quandoquidem Capitulum, sede vacante omnia potest in ijs, quæ potest Episcopus ratione iurisdictionis Episcopalis, *Barbos. de potest. Episcopi alleg. 45. num. 24 & 26. Henriq. in Sum. lib. 14. de irreg. 1. §. 1. Gut-*
91 *tier. canon. quæst. lib. 1. cap. 3. num.* 10. quia succedit Antistiti defuncto in omnibus ijs, quæ de iure communi pertinebant ad ordinariam Episcopi iurisdictionem, exceptis nonnullis, speciatim à iure prohibitis, *Nauarr. consil. 44. num. 1. de temp. ordin. idem Guttier. d. lib. 1. cap. 11. num. 10. Rebuff. in prax. tit. de deuolut. num. 85. Panin. de offic. & pot. capit. sed. vacan. par. 1. quæst. 1. num. 3. cum seqq. quæst. 5. num. 2. vers. item regulariter, Rota decis. 1. num. 13. par. 2. diuersor.* ex eo
92 quòd Capitulum, sede vacante dicitur Ordinarius, *Extra. Execrabilis, §. cæterum de præb.* & succedit Episcopo in spiritualibus, & temporalibus, *capit. penult. & fin. de suppl. neglig. Prælat.* & in huiusmodi dispensatione tenetur idem Ca-
93 pitulum ea seruare, quæ seruat ipse Episcopus, qui licèt ex *d. cap. 1.* possit dispensare cum illegitimis ex quocunq; damnato coitu, ad minores ordines, & beneficium sine cura, hoc
94 tamen intelligitur cum causa, quæ omninò requiritur, cum agatur de dispensatione facienda per inferiorem à Papa; ac
95 proinde talis illegitimus debet esse honestæ vitæ, famæ, & existimationis, ac suffragantibus sibi meritis *Garc. de benef. p. 7. cap. 2. num. 47. cum seqq.* namq; ipsemet Summus Pontifex dispensando cum illegitimo, hanc clausulam adijcit in litteris, huiusmodi dispensationis, nempè *Discretioni tuæ, &c. mandamus quatenus, consideratis per te diligenter circumstantijs vniuersis, quæ circa idoneitatem ipsius N. fuerint attendenda,*
96 *si ipse paternæ incontinentiæ imitator non sit, sed bonæ conuersationis, & vitæ, ac alias merita sibi suffragentur ad huiusmodi dispensationis gratiam obtinendam, super quo tuam conscientiam oneramus, cum eodem, &c. dispenses.* Et hæc omnia sunt pro causa, ad id verificanda, vt præfertur; quia in ista dispensatione facienda per Episcopum, cum sit inferior Papa, requiritur causa prædicta, veluti quòd fiat illius suffragantibus meritis, *id. Garc. loco citato num. 49. ex Rodrig. qq. reg.*
97 *tom. 1. q. 13. art. 14. & 15.* quinimmò Delegatus ad exequendam huiusmodi Papæ dispensationem, attentis illis verbis, *consideratis per te diligenter circumstantijs vniuersis* tenetur illas pro validitate, ac recta exequutione huiusmodi, de quibus per *tex. in cap. magna deuotionis, §. hæc quidem tria, de vot.* diligenter antea examinare, nempè quid liceat secundùm æquitatem; quid deceat secundum honestatem, & quid expediat secundum vtilitatem, & *glos. ibi in verbo liceat*, quòd hæc tria semper sunt considerandas, *Lotter. de re benefic.*
98 *lib. 2. quæst. 48. num. 133.* Quare seruatur in praxi, vt in petenda huiusmodi dispensatione porrigatur Episcopo dispensati supplex libellus, ipseque Episcopus mandet desuper capij summariam informationem, prout signanter seruatur in dicta Curia Archiepiscopali, ac præmissis verificatis, dispensat;
99 aliàs enim si dispensaret non præmissæ causæ cognitione, talis dispensatio non valebit, *Abb. in cap. dudum 2. de elect. in fin. c. de multa, de præb. Felin. in c. ad audientiam, 2. de rescr.* nàm licèt *Bonifacius VIII. in d. c. 1.* tribuat Episcopo hanc
100 facultatem, intelligitur tamen cum causæ cognitione, prout firmat in puncto *Gambar. de auth. leg. à lat. lib. 10. num. 243.*

Quoniam verò ista dispensatio, quæ fit per Ordinarium, sua authoritate cum illegitimis, frequens plurimùm est, illiusquè formula satis à proposito, & prout decet, deuiantem, conceptam vidimus, propterea hic formulam ipsam omni sui parte perfectam, de more subnectere placuit, tenoris sequentis, videlicet.

N. N. Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Episcopus N. Vniuersis, & singulis præsentes nostras litteras inspecturis, lecturis, pariter, & audituris, Salutem in Domino sempiternam. Notum facimus, & attestamur, quòd Nos die Sabbathi quatuor temporum die, &c. mensis, &c. in nostra Cathedrali Ecclesia sacras ordinationes celebrantes, dilectum nobis, N. scholarem huius nostræ Diœcesis, bonæ vitæ, famæ, & existimationis ad hoc idoneum repertum, vigore facultatis nobis per Sacros Canones attributæ, clericali charactere insignimus, primamquè tonsuram illi contulimus,

ac eum eodem super defectu natalium, quæ ex Presbytero, & soluta genitus, patitur, vt etiam ad minores ordines promoueri, ac etiam perpetuum simplex beneficium Ecclesiasticum, cui crura non immineat animarum, aut alias ordinem aliquem sacrum annexum non habeat, si sibi aliàs canonicè conferatur recipere, & retinere liberè, & licitè valeat, huiusmodi defectu natalium non obstante, eadem authoritate dispensauimus, prout etiam per præsentes dispensamus. In cuius rei testimonium, &c. Dat. &c.

Et sub ista formula potest fieri talis dispensatio super defectum natalium; quòd intelligitur de illegitimis ex quocumquè damnato coitu, ad minores ordines, & vnum simplex ex *dicto cap. 1. vbi glosa in verbo, defectum*, quòd indistinctè intelligitur pro quocumquè defectu, siuè sit spurius, siuè adulterius, vel naturalis: licèt aliàs quoad successionem distinguatur, nec ita de facili dispensetur cum seruo, quàm cum reliquo, & sequitur *Vgolin. de irregular. cap. 44. §. 2. num. 3. cum alijs relatis per Garc. dicta par. 7. cap. 2. nu. 48.* & ita per totum Orbem practicatur: quia *dicto cap. 1.* non se restringit ad filios presbyterorum tantùm, nam illius summarium, ita se habet, nempè, *De filijs presbyterorum, & alijs illegitimè natis*; omnes etenim isti sunt venia digni: cum non proprio, sed alieno vitio laborent, vt dicit eadem *glos. verbo, defectum, in fin. ex l. legem, C. de nat. lib.*

Consimilem formulam habes penes *Barbos. de potest. Epis.* in calce suarum additionum ad eumdem tractatum; ex qua potissimum colligitur, quòd prædicta dispensatio ad ordines, & beneficium huiusmodi, debet fieri expressè;
101 quandoquidem Episcopus aliter promouendo illegitimum, non censetur cum eo dispensare, nisi vtatur verbo, *dispensamus*, contra nonnullos tenentes, etiam quòd sicut potest Episcopus cum prædictis illegitimis dispensare, potest facere statutum, quòd legitimet illegitimos ad minores ordines: quòd quidem omninò negatur: prout etiam reijcit *Franc. in dicto cap. 1. num. 2.* quia sic inducerentur homines ad peccandum, vt not. in *Clemen. Ne Romani, de elect.* & hoc esset contra notoriam praxim, quæ oppositum docet, & ait *Rebuff. in prax. titul. de dispensat. super defec.*
102 *natal. numer. 9.* quòd Episcopus, ante collationem beneficij, vel tonsuræ dispenset cum hoc illegitimo, aliàs non valebit actus, nec conferendo, videtur dispensare, vt per DD. *in dicto cap. 1. de fil. presb. in 6. Lotter. de re benef. lib. 2. quæst.*
103 *48. num. 142.* nam cum hoc promouens indignum, puniatur, *capit. nihil est, de elect.* inde satis euidenter apparet, promouentem, non dispensare per *glos. in cap. vn. verbo, dispensare, de ætat. & qualit.* nam vbicunquè canon imponit pœnam Ordinatio, illi prohibere censetur promotionem, quòd benè notandum dixit *Abb. in c. ad abolendam num. 3. vers. nota illam glos. de fil. presb. idem Lotter. loc. citato*, & patet ex supradicta formula, quòd priusquam Episcopus conferat primam tonsuram, & ordinem debet dispensare, vt in ea dicitur, nempè, *eadem authoritate dispensamus*.

Sicquè ad discrimina circa id versatur, inter Papam, & Episcopum, aut alium inferiorem, nempè, quod Papa aliquid
104 faciendo, quòd non potest valere propter aliquem defectum iuris, nisi dispenset, si sciat illum defectum, videtur tacitè dispensare: non autem sic inferior, nisi expressè dicat, se dispensare, ita *Nauarr. consil. 4. num. 2. de Simon.* ex doctrina *Panorm.* recepta *in c. diuersis fallacijs, de cler. coniug.*

Hæc autem dispensatio ita demum proderit taliter dispen-
105 sato, vt possit etiam in diuersis Diœcesis beneficium, siuè etiam Canonicatum in Collegiata successiuè obtinere, per *tex. in cap. cum olim, vbi Abb. num. 1. de cler. coniug. Masol. de irreg. lib. 1. cap. 8. num. 8.* vbi, quod talis dispensatio prodest, vt sic dispensatus possit illud beneficium obtinere in Diœcesi alterius Episcopi, *idem Lotter. dicta q. 48. num. 143. & seq.*

Sanè, pro hac praxi, aduertendum est, nunquam defuisse, qui non minus leuiter, quàm inutiliter, tenuerunt etiam legitimos, natos ex illegitimis, esse adhuc inhabiles ad beneficia Ecclesiastica assequenda; qui tamen toto cœlo aberrarunt, etiam si beneficia huiusmodi, fuerint de iurepatronatus, nisi tamen in eorum fundatione
106 expressè caueatur: quandoquidem isti, iure communi inspecto, sunt habiles, & idonei ad quæcumquè benefi-
107 cia, sibi alias canonicè conferenda, *gloss. in capit. quia clerici, in verbo filij, de iurepatron. Nauarr. consil. 1. num. 4. eodem titul.* & fuit dictum in vna *Pampilonen. Capellania 4. Martij 1622. coram Rembeldo, impressa penes Vivian. in calce sua prax. iurispatron.* quæ est *decision. 45. num. 6. & post num. 10. versicul. Nec faciunt.* vbi quòd, etiam in dubio facienda est interpretatio ad fauorem descendentium ex illegitimis: ita vt etiam ipsi censeantur sub
108 dispositione de legitimis: quia sunt de iure communi habiles, & idonei ad quæcunquè beneficia, dignitates,
109 & honores: cum in his non repræsentetur illa impudica
110 species progenitoris illegitimi, & sic qualitas patris non
111 imprimat delictum, sed defectum, vt per *Gemin. in capit. 1. num. 1. de fil. presbyt. idem Lotter. dicto lib. 2. q. 48. num. 7. & 8.* & in vna *Tirasonens. Eleemosinariæ, coram Lancellotto*, quàm refert *Garc. de benefic. part. 7. capit. 15. num. 35. circa princip.* vbi quòd illegitimas patris non obstat filio legitimo, vt præsentari non possit ad Eleemosynariam iurispatronatus, ad quam testator vocauerat Clericum descendentem à quodam Ioanne, & dictus Clericus erat filius legitimus patris spurij, qui de-
112 scendebat à dicto Ioanne: quia licèt legitimi ex patre illegitimo, sint incapaces eorum, quæ prouenjunt ex persona patris, seù contemplatione illius, sunt tamen capaces omnium ex persona propria prouenientium, vt per *Bartol. consil. 118. Paleot. de noth. & spur. capit. 13. Cephal. consil. 103. num. 7. cum seqq.* & hoc sine difficultate aliqua per totum practicatur.
113 Præterea Episcopus, sic dispensando, non excedat limites suæ facultatis, quæ per *dicto cap. 1.* restricta est ad mi-
114 nores, & vnum simplex non curatum, namquè ex quacunquè causa, etiam vtili, & necessaria, non poterit eidem illegitimo conferre cautum, nec vltra vnum dispensare; quia *dicto cap. 1.* loquitur in singulari, & sic cum sit, una in materia prohibitiua, non extenditur ad plura, *Lotter. dicta quæst. 48. num. 146.* vbi, quòd hæc facultas non intelligitur de omnibus beneficijs, sed de his tantùm, super quibus Episcopus potest dispensare, ex *dicto cap. 1.*

Notandum hic videtur, hoc procedere etiã si Canonicatui Collegiatæ Ecclesiæ: siue cuicumquè beneficio Eccle-
115 siastico, quod ita dispensatiuè confertur, esset annexa, & accessoriè vnita parochialis Ecclesia: quia per talem vnionem non mutatur status talis beneficij, & prædictum *c. 1.* loquitur de dispensatione ad beneficium, ad quod quis intitulatur: & cum parochialis Ecclesia est, vt supra annexa, quis non intitulatur in ea, vt rectè ait *Franc. in d. c. 1. sub nu. 8.* sicut iam supra diximus, & sic attenditur qualitas tantùm, & natura beneficij principalis, ad quòd illegitimus dispensatur,
116 non autem annexi, *Garc. de benef. p. 12. c. 2. n. 17.* quia vnitum beneficium non possidetur tanquam titulus, *Caputa. decis. 349. n. 2. p. 3. Lotter. lib. 1. q. 28. n. 102.* & hac ratione concludit etiam *Barbos. de potest. Epis. alleg. 45. n. 2. & 3. ampliat.* quòd hoc procedit, etiam si beneficio simplici, aut Canonicatui Ecclesiæ Collegiatæ, vel dimidijs portionibus, aut inferioribus beneficijs Ecclesiæ Cathedralis, parochialis Ecclesia fuerit vnita accessoriè, hac, inter cæteras, præcipuè ratione, quia quòd accedit alteri, sequitur conditionem, & naturam principalis, vt supradictum est, ex pluribus iuribus ibi per eum allegatis.
117 Quarè, si talis illegitimus vellet ad plura, etiam qualificatà beneficia, ac maiores ordines, dispensari, recurret ad Papã, à quo passim conceduntur huiusmodi dispẽsationes, cum quibusdam limitationibus, & modificationibus, de quibus in mea *Prax. Dispens. Apostol. lib. 3. c. 1. n. 9. in fin.* quia verba *d. c. 1.* non admittunt aliam interpretationem, cum sint admodum clara; nec admittenda est nonnullorum DD. sententia, contrarium sentientium, nempè, quòd licèt dispensatio, ex sui natura, sit stricti iuris, ac arcta, & proinde strictè interpretãda, intelligenda nihilominus est, quando illa conceditur vni, seù pluribus personis expressis, & determinatis, ex eo, quòd videatur data facultas, respectu personę dispẽsãdę, & tũc fiet stricta interpretatio, *Abb. in c. fi. de simon.* at verò vbi facultas dispẽ-

fandi

sandi conceditur à Principe, vt hic. Summus Pontifex talem
dispensandi facultatem non cum vna, & certa, ac determi-
nata persooa concedit Episcopis, sed indeterminatè, & gene-
raliter, ergo hæc facultas latè est interpretanda, prout consi-
stit in persona concedentis, vt in *c. olim, de verb. sign. Io. An-
dr. & Abba. in d. c. fin. de simon. Oldrad. cons.* 102. *Bellam.
dec.* 425. *Imol. in d. c.* 1. *de fil. presb. Alex. in l. ita scriptum*,
§. 1. *ff. de li. & posth. Sanch. de matrim. disp.* 24. *li.* 8. *num.* 9.
Garc. de benef. p. 1. *cap.* 1. *nu.* 73.
Nihilominus tamen, contraria sententia verior est, & in
quotidiana praxi recepta; quandoquidem dispensatio, tan-
118 quam odiosa, & à iure communi exorbitans, non inclu-
dit oisi primum actum sequentem post dispensationem, *c.
non potest, de preb. in* 6. facit, quod notat. *in c. quod dilectio,
de consang. & affin. Franc. in d. c.* 1. *de fil. presb. num.* 4. vbi,
quod si Papa dispensat cum Subdiacono, vt possit matrimo-
nium contrahere, & hoc contemplatione certæ mulieris, non
poterit tuac contrahere, oisi cum illa; quod quidem in tan-
toio sibi dignoscitur locum vindicare, etiam si ille, cum quo
est dispensatuio, noo fuerit cum effectu, & legitimè bene-
ficium assecutus; quia si fuerit in culpa, veluti quia dictum
beneficium tecipit iniustè, & scienter, vel quia licet illud cre-
dat, se legitimè, & iustè recepisse, postquam tamen id tesci-
uit, illud non dimisit, tunc secundum non poterit optinere;
& sic colpa sua frustratus remanet effectu talis dispēsatioois,
quę iā sic, vt pręfertur, effectū suū cōsūmauit in primo actu.
Secùs verò, si non fuit in culpa, veluti, quia post dimissio-
nem beneficij nullitet, ignorantet tamen obtenti, illud di-
119 misit, tunc enim aliud legitimè obtinere potest, ex eo quod
dispensatio, cessante culpa, debet intelligi cum effectu, *Franc.
in d. c.* 1. *nu.* 13. qui tandem quætit *nu. fin.* an ille, cum quo est
dispensatum iuxtà formam. *d. c.* 1. possit duo beneficia retine-
re, & concludit, quod aut illa duo beneficia fuerum insimol
120 sibi collata, ab eoquè acceptata, & tunc perdit vtrumquè
cum Episcopus noo possit sic conferre, nec acceptans sic ac-
ceptare, sed cogitur dimittere alterum, veluti si prædictorum
duorum beneficiorum vnum sit curatum, alterum verò sim-
plex dimittet curatū, quod iniustè adeptus est, *ex d. c.* 1. quod
restringitur ad vnum simplex, & sine cura, nec potest dispen-
121 sare super pluralitate beneficiorum, etiam simplicium, ex
eo quod *tex.* dicit, *& obtinere beneficium*, & sic vt dictum est;
loquitur io singulari, & singularis loquutio non extenditur
122 ad pluralitatem, *test. in c. gaudemus, de diuort. Sylu. verbo
beneficium*, 3. *nu.* 17. *Armil. eod. verbo, nu.* 22. *Valent. tom.*
4. *disp.* 7. *q.* 19. *Azor.* 2. *p. li.* 6. *ca.* 3. *q.* 12. *Nauar. cap.* 25. *num.*
69. *& cap.* 27. *nu.* 101. vbi absolutè ait, Episcopum posse,
quoad vnum duntaxat, dispensare, *Zerol. in prax. Episc. p.* 1.
verbo, Ordo, §. ad quartum, circa fin. Sanch. d. li. 8. *disp.* 31.
nu. 6. vbi in proprijs terminis firmat ex *d. c.* 1. illegitimom,
cum quo dispensatur ad beneficium, non posse; nisi vnicum
obtinere, eo modo, quo dicitur, quod quando dispensatio,
nec restringit ad primum matrimonium, nec explicat, vt li-
ceat toties, quoties libuerit, debet iotelligi de prima vice; er-
go multo magis hic, cum *d. c.* 1. *de fil. presb. id apertè explicet*,
ibi, *nisi vnicum beneficium obtinere*, rationem subdens *id. Sā-
123 ch. loc. cit.* nempè, quia dispensatio, eum non includat nisi
primum actum subsequentem, eo expleto, illa extinguitur,
ex *l. boues, §. hoc sermone, ff. de verb. sign. id. Garc. d. cap.* 2.
nu. 50. vbi ex *Azor.* 2. *p. li.* 6. *cap.* 3. *q.* 12. quod id procedit,
124 etiam si beneficiom, ad quod virtute *d. c.* 1. dispensatur,
non sufficit ad congruaio sustentationem.
Quatcous verò *d. c.* 1. loquitur de simplici tantùm benefi-
cio, ita demum id intelligas, quando videlicet huiusmodi
125 beneficij collationi, præter iuris impedimentum, non ob-
stet aliquod statotum in Ecclesia iutatum, & à Papa confir-
matum, quod nimirum illegitimus non admittatur ad tale
beneficium; tonc etenim Episcopus non poterit cum prædi-
cto illegitimo dispensare ad illud obtinendum contra dictum
statutum, aut coosuetudinem, prout optimè declarat *Franc.
in d. c.* 1. ac propterea prædicto statuto, aut consuetudine sic
refragante, recurrendum est pro collatione huiusmodi be-
neficij ad Summom Pontificem, qui tali statoto, aut con-
suetudini derogabit; si verò non esset iuratuio, aut confirma-
tum, tunc poterit Episcopus dispensare contra proprium sta-
tutum, *id. Franc. loc. cit.*
Quarè, monendos duximus Romanæ Curiæ Tyrones (ne
in simili derogatioue petant, quod petere minimè necesse est;
126 prout euenire solet) huiusmodi statotum nunquam in
prouision bus Apostolicis obstare, nisi illud fuerit iuratum,
aut Apostolica authoritate confirmatom; qoia propter iu-
ramentum, & confirmationem, mutat suam oaturam, vt *in
ca.* 1. *de confir. vtil. vel inut. & in cap. debitores, & in cap. cum
contingat, de iureiur. glos. in cap. cum non deceat, fin. de elect. in*
6. vbi dicitur, præmissa procedere; etiam si statuta contine-
rent id, quod continet ius commune; nam licèt alias, vbi Epi-
scopus dispensat contra ius commune, ita dispensare potest
cootra statutum cootinens illud, quod ius commune, fallit
127 tamen si statutum sit iuratum, vel confirmatum; quo ca-
su, vt dictum est, mutat suam naturam; & proinde pro il-
lius derogatione, ac illius beneficij collatione recurritur ad
Papam.
Vndè in petenda dicta collatione ita seruat Romanæ Cu-
riæ stylus, vt si fortassè, per tale statum contineos ius com-
mune, impediatur illegitimos ad obtinendum beneficium,
noo teneatur in supplicatione illud narrare; ea quidem ratio-
ne, quia agitur de statuto, vel priuilegio continente illud,
quod cootinet ius commune, ac proinde non præsumitur in
Papa ignorantia, qui habet omnia iura in scrinio pectoris,
128 *vulg. iur. Io. Andr. in d. c.* 1. *de fil. presb. in* 6. aliàs enim,
aut si statutum est iuratum, seù confirmatum, est de hoc fa-
129 cienda mentio, prout seruat vsus Datariæ, & Cancellariæ
Apostolicæ, quo docemur, vt in his & similibus, quando
huiusmodi beneficium situm est in Cathedrali, vel Collegia-
ta Ecclesia, post clausulam, *Non obstantibus, &c.* addatur,
derogatio statutorum sub hac forma, nempè, *nec non statu-
tis, etiam iuramento, confirmatione Apostolica confirmatis,
consuetudinibus, priuilegijs quoquè indultis &c. quibus omnibus
S. V. derogarè placeat*, quod si in Ecclesia adsit statutum, quod
illegitimus ad beneficium non admittatur, etiam si Papa cū
eo dispenset, non poterit ille admitti, si eidem Papæ de hoc nō
fuerit facta meotio, *id. Franc. loc. cit. nu.* 9.
Et quamuis generica statutorum expressio sofficiat ad tol-
lendum illius obstaculum, oeminem tamen Curialium latet,
Datariam Apostolicam in nonnullis casibus petere peculia-
ris statuti buiusmodi expressionem, cuius derogationem
130 quandoque denegatam fuisse scimus; quod potissimùm
euenire consueuit, quando ob aliquam eausam petitur dicti
statuti particularis derogatio, cui non expedit, aut non vide-
tur Papæ derogare.
Idem quoquè dicendum est, si præter iuris prohibitionē,
aut Statutom, prohibitio, etiam hominis obstet, ad huiusmo-
131 di beneficium obtinendum; si v. g. testator, aut fundator, in
limine fundationis beneficij ita disposuit, vt videlicet, ad illud
nequeat præsentari, nisi qui fuerit de legitimo matrimonio
procreatus; tunc enim etiam vigore *d. c.* 1. *de fil. presb. in* 6.
nō poterit Episcopus dispensare; cū Orator illegitimus egeat
dispensatione Apostolica, cum expressa derogatione funda-
tionis, *Felin. in c. cum accessissent, ante nu.* 18. *de constit. Lā-
bert. de iurepatr. p.* 1. *lib.* 2. 10. *q. princip. vers. ex hoc, fol. mihi*
673. vbi quod Episcopus potest dispensare super inhabilitate
præsentati, si tamen ipsa inhabilitas noo causetur ex lege, mo-
do conditione, vel iostitutione per fundatorem appositis, *Vi-
uiā. in praxi iurispatr. li.* 6. *ca.* 7. *nu.* 76. ac proinde vbi præser-
132 tim obstat fundatio, Episcopus omnino abstinere debet à
tali collatione, quæ, tonc spectat ad Papam, a quo petenda est
133 ipsius fundatioois derogatio in specie, quæ datur vnà eum
prouisione beneficij; perinde, ac si collatio spectaret ad Papā;
nec per quascunquè clausulas generales derogatorias, cense-
134 tur vmquam derogatum fundationi, vt supra diximus, etiā
si diceretur, *Non obstante fundatione, &c.* prout nec sub dictis
verbis comprehēditur derogatio statutorū; quia fundatio seù
ordinatio in fundatione posita, nō solet dici statutū, vt rectè
135 docet *Gar. de benef. p.* 7. *ca.* 1. *nu.* 121. *& seq. &* in vna *Forolo-
uien. Capellania coram Seraph. dec.* 871. *nu.* 7. fuit dictū, oon
obstare, quod io prouisione Apostolica, propter clausulas ge-
nerales, censeatur derogatum huic qualitati; quia dictæ clau-
136 sulæ non operantur derogationem qualitatum in funda-
tione expressatum, nisi de ijs fiat expressa mentio in impe-
tratione, *id Felin. in cap. nonnulli, in princip. de rescrip. & in
tract. quando litera Apostolica praiud. patr. in* 3. *limit. id. Vi-
uian. li.* 14. *cap. tertio, nu.* 16.
137 Non enim datur generalis derogatio, veluti si diceretur,
cuius fundationi, S. V. placeat derogare quoad omnes eius
partes, vt alias diximus, & docet etiam *Staphil. de liter. grat.
tit. de modo, & forma impetr. nu.* 27. *in fin. fol. mihi* 48. *Seraph.
dec.* 1270. *n.* 3. vbi fuit dictū, non obstare, quod E. io sua gratia
obtinuerit derogationem fundationis; quia non fuit explicitè
narrata illius forma. Quarè prædicta generalis derogatio non
prodesset

proderit impetranti, si adessent in Ecclesia aliqua statuta particularia, concernentia in indiuiduo. beneficium, quod impetratur, & requirit certas qualitates in persona dicti impetrantis, etiam si gratia fuerit motu proprio concessa; namque generaliter per Constitutionem Principis quantumcũ-
139 què publicè, vel solemniter editam, licèt contineat omnes obstantias de mundo, non tamen tolluntur specialia priuilegia, statuta, vel consuetudines, quæ non obstantiæ solum tendunt ad tollendam subreptionem, non ad alia iura specialiter petimenda, nisi nominatim specialiter, & expresè talia
140 per ipsum tollantur, ita *id. Felin. loc. cit. nu. 7.*

Quod etiam exemplificari potest, si non reperiatur persona qualificata iuxtà formam fundationis, quæ ad beneficiũ vacans aspiret, veluti si debeat esse sacerdos, & beneficium conferatur Clerico in minoribus. Tũc enim sic fundationis prędictæ qualitas exprimenda erit, nempe, *Cum tale beneficium*
141 *quod de iurepatronatus laicorum ex fundatione, vel dotatione existit, & in cuius fundatione expresè caueri dicitur, quod ad illud, dum pro tempore vacat, presbyter præsentari debeat &c. Nos volentes dilectum filium N. Clericum dictæ Diœcesis, asserentem, se in decimo octauo ætatis suæ anno, vel circa duntaxat constitutum, necnon dilecti fi y N. vnici eiusdem beneficy patroni fratrem germanũ existere. &c. Dũmodo, &c. & dicti N. ad hoc accedat assensus &c. Nos eum cum eodem N. vt beneficium huiusmodi, si illud sibi per te præsentium vigore conferri, & assignari contigerit, ex nunc, attento quod, sicut ipse N. asserit, nullus presbyter de familia dicti patroni ad beneficiũ sic vacans aspirat, recipere, & quoad vixerit retinere &c. valeat, fundatione prædicta, cui illa aliàs in suo robore permansura, hac vice duntaxat harum serie specialiter, & expresè derogamus, ac Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cęterisq. contrarys nequaquam obstantibus, Apostolica authoritate, earũ tenore præsentium de speciali gratia indulgemus. Volumus autẽ, quod idem N. cum primum ad ætatem legitimam, quẽcumq; ex sacris ordinibus suscipiendi, peruenerit, proximis inde futuris tẽporibus ordinem ipsum, quẽ ætas postulauerit, videlicet Subdiaconatus, Diaconatus, & presbyteratus suscipere, ac interim onera eidem beneficio incumbentia per presbyterum idoneum, a te approbatũ supportari facere omnino teneatur; aliàs præsens gratia nulla sit, ac beneficiũ huiusmodi vacet eo ipso, & ad fructuũ interim ex beneficio prædicto preceptorum, restitutionem obligatus existat.* Et iste est notorius stylus Datarię, & Cancellariæ Apostolicæ, circa huiusmodi fundationis derogationes, etiam si narretur, vt hic, quod non adsit presbyter, siuè persona, iuxtà formã prędictę fundationis qualificata, quę ad tale beneficiũ aspiret, vt supra dictũ est; & ratione, prędictę derogationis fundationis augetur taxa litterarum in ipsa Cancellaria.

Et sic in impetratione huiusmodi beneficij facienda est sopradicta mentio qualitatis fundationis, & ita etiam seruatur, si fundatio fuerit facta per clericum; quia adhuc necessaria erit particularis illius mentio, cum petitione expressæ derogationis; ex eo quod licèt generalis non obstantia tollat statuta clericorum, non tamen tollit particulares ordinationes in fundatione appositas, etiam si sint appositæ per clericos dotantes de bonis suæ Ecclesiæ, vt docet *id. Felin. loc. cit. ante nu. 8. & Garc. de benef. d. p. 7. cap. 1. num. 119. cum plurib. seqq.* per rationes ibi per eum allatas *nu.* 121.

Idem quoquè in proposito dicendum est, si vltra iuris impedimenta circa illegitimos quoad beneficia, aliud con-
143 currat impedimentum, nempè, si Orator illegitimus petierit sibi conferri beneficium Ecclesiasticum, quod illius pater habuit in eadem Ecclesia; tunc enim non sufficit dispensatio Episcopi, quia illa simpliciter concessa vigore *d. c.* 1. *de fil. presb. in 6.* non proderit ad dictum beneficium consequendum; quinimmò nequè hoc casu sufficit Apostolica
144 dispensatio simpliciter cum illegitimo facta, sed requiritur specifica, ac peculiaris dispensatio ad tale beneficium obtinendum cum expressa derogatione *Constitutionis Clementis VII.* aliorumquè contrariorum, prout ex pluribus probat *Anton. Riccíull. in suo tract. de pers. quæ in stat. reprob. versan. li. 3. ca. 13. num.* 35. de qua quidem praxi impetrandi beneficia in Ecclesia, in qua pater, &c. satis dixi in mea *Prax. Dispens. Apost. lib. 3. cap. 2. nu.* 14.

Quoniam verò, hęc dispensatio in terminis *d. cap.* 1. non egreditur illius limites, quippè quę restringitur ad simplex beneficium, videndum est, quid sentiendum, si casus occurrat, prout non semel in Romana Curia euenisse, non ignoramus, nempè si Episcopus, vigore prędictæ facultatis sibi attributæ, conferat illegitimo beneficium, quod tempore prędictę collationis est simplex, non requirés sacrum ordinem, successo tamen temporis illum requirer; quod exemplificari præsertim potest in canonicatibus Ecclesiarum Collegiatarum, qui regulariter non habent sacrum ordinem annexum, (nam, vt supra dictum est, potest Episcopus conferre illegitimo Canonicatũ collegiatæ Ecclesiæ) si dicta Ecclesia, ex collegiata, erigatur in Cathedralem, an possit talis illegitimus retinere Canonicatũ prędictum sibi alias ab Episcopo legitimè collatum. Vel si Canonicatus erit de iurepatronatus, an patronus, qui pręsentabat Clericos quatuordecim annorum, ita etiam nunc post dictam erectionem, secundum suam quasi possessionem possit prędictos Clericos pręsentare; an verò eos, qui fuerint annorum 22. iuxtà dispositionem *Conc. Trid. sess. 24. c. 10. de refor.*
145 Et primo casu dicendum est, illegitimum non posse retinere dictum Canonicatum in Ecclesia, sic in cathedralem erecta, sed egere dispensatione Summi Pontificis, qui etiam dispensando, cum illegitimis ad quęcunque, etiam qualificata beneficia, semper, inter cętera, excipit Canonicatos in cathedrali-
146 bus. Secundò etiam casu, debere pręsentandos esse Clericos in ętate 22. annorum, cum tales, in cathedrali Ecclesia, debeãt
147 pręsentari, ex d. Concilio; quia dum collegiata erigitur in Cathedralem, ad augendum cultum diuinum, augetur etiam illius Ecclesiæ dignitas, & plus honoris habet patronus, habere iuspatronatus in cathedrali, quàm in Collegiata; nec ei aufertur facultas pręsentandi, sed limitatur, vt pręsentet Clericũ annorum 22. prout fuit responsum anno 1627. dum vacaret Canonicatus cathedralis Ecclesiæ S. Miniati in Tuscia, quæ olim erat collegiata; ac proinde in proposito collationis dispensatiuè facienda ab Episcopo vigore *d. c. vn.* quoad minores ordines, dicendum est, quod postquam dicta Ecclesia Collegiata fuit erecta in cathedralem, Clericus qui fuit prouisus in ea de Canonicatu, cui sufficiebat tunc temporis ętas 14. annorum tenetur, suffragante sibi ętate legitima, se promoueri facere ad ordines sacros, iuxta dispositionem prędicti Concil. *d. sess. 24. c.* 10. pręuia dispensatione Apostolica.

Sicut pariter dicendum est, si postquàm prædictus illegitimus dispensatus ad beneficium simplex, eueniret casus, quo idem beneficium, quatenus esset Ecclesia de per se, erigeretur
148 in curatam, velitquè ipse illegitimus, si sit idoneæ ętatis, se concursui, ad supradictam parochialem obtinendam exponere, poterit enim tunc pręuia dispensatione Apostolica, seruatisquè aliis de iure seruandis, illam assequi, sin minus remanebit simplex ipsius Ecclesiæ Rector, siuè beneficiatus, sicut prius; cum dicta Ecclesia possit habere suum Parochum, nec non suum Rectorem: prout videmus pręsertim in hac Ciuitate, in qua plures sunt Ecclesiæ parochiales, quę habent suos Parochos, suosquè Rectores: cum de simplicibus fuerint erectæ in parochiales: quarum erectiones fieri consueuerũt, sine pręiudicio Rectorum, prout suo loco dicam, dum agam de erectionibus, & collationis parochialium Ecclesiarum.

Huius namquè rei rationem, iam supra assignauimus, videlicet, quia *text. in d. c.* 1. id satis explicat, dum tribuit facultatem prædictam quoad vnum simplex, & subdit, *cui cura non immineat animarum*, & ex hac ratione neque potest obtinere Dignitatem, aut Personatum: etiam sine cura, vt docet cõ-
149 munis praxis: cum hæc sint de Summo Pontifici reseruatis, & nemo præter eum possit dispensare, *glos. in dict. cap. 1. verbo beneficium, & ibi Franc. & aly, Mandos. in tract. de signat. grat. tit. Dispensationes super defectu natal. vers. Ad dignitates. Maiol. de irregular. lib. 7. cap. 8. num. 10. Garc. par. 7. cap. 2. num.* 53. qui *numero seq.* reiicit opinionem *Gambac. in tract. de authent. leg. à lat. lib. 7. rubr. 1. quæst. 12. a numero* 172. contrarium sentientis, quatenus ait, quod *dict. cap.* 1. generaliter concedit hanc dispensationem in beneficiis non curatis, & hæc potestas est fauorabilis.

Namque nihilominus excipiuntur, etiam beneficia non curata, quæ ita qualificata existunt, vt illa qualitas inducat indecentiam in ipso illegitimo; & sic non potest Episcopus ad hæc beneficia, vt præfertur, dispensare, quia idem *text. in dict. cap.* 1. intelligendus est tantummodò de beneficijs simplicib.,
150 non autem de Personatu, vel Dignitate, quæ solent æquiparari curatis, vt *in c. duarum de elect.* quorum dispensatio est soli Papæ reseruata cum prędictis illegitimis, *idem Franc. in dict. cap. 1. num. 6.* quinimmò ipsa *glos. in verbo, beneficium*, id declarat. *id. Mandos. loc. cit. Maiol. d. num. 10. Sylu. verbo, Beneficium, 3. num. 12. Armil. eod. verbo, num. 25. Less. de iust. & iur. lib. 2. cap. 13. num. 86. & aly*, quos refert *Garc. d. cap. 2. num.* 53. licèt aliter dicendum sit de Prælatione,

latione, seù Rectoria, quæ non cadit in nomen Dignitatis, vel de Priorato rurali, non habente Collegium, aut curam animarum, nec potestatem exercendi censuram in aliquos, nec prærogatiuam inter alios Rectores, cum censeatur simplex beneficium, vt per *Lotter. de re benef. li. 2. qu. 48. num.* 152. prout in dies videmus nonnulla beneficia simplicia sub
155 nomine Dignitatum, aut Canonicatuum, & similium, per Summum Pontificem conferri, licèt talia non sint; quasè in exordio supplicationis ita dici consueuit, videlicet, *Cum perpetuum simplex beneficium Ecclesiasticum, Canonicatus, seù Præpositura, vel Primiceriatus nuncupatum*, & nihilominus sunt simplicia beneficia, & tanquam talia conferuntur, vt omnes sciunt Curiales; sicut dicimus de Ecclesia parochiali habitu tantum, & non actu, quæ tanquam simplex beneficium confertur, prout suo loco dicetur.

Cum igitur, in proposito dispensationis vigore *d. cap. 1.* satis soperquè constet, non posse Episcopum dispensare, neque ad Dignitates, neque ad Canonicatus cum illegitimo, reiicienda prorsus est sententia, contrarium asserentium; imò super hoc plena manu scribentium, inter quos, *Archid. in d. cap. 1. Calderin. cons. 1. eod. tit. Oldrad. cons. 515. nu. 3. Nauar. cons. 4. de fil. presb. Selu. de benef. 3. p. qu. 61. Gigan. de pension. q. 17. nu. 3. Tabien. verbo, Beneficium, 2. num. 14. & 15. Azor. instit. moral. p. 2. lib. 6. num. 5. cap. 3. q. 11. Sayr. dec. 3. de fil. presb. Campanl. in suo Diuersorio iur. canon. rubr. 11. c. 13. nu. 85. & 83.*

Namque contraria sententia verior est, & in praxi quotidiana recepta, quam tenuerunt *Rota decis. 2. de fil. presb. in nou. Bellam. decis. 365. Felin. in c. postulasti, sub num. 4. de rescrip. Rebuff. in prax. tit. de dispens. super def. nat. num. 10. & 11. id Lotter. d. quæst. 48. num.* 153. vbi, quod licet articulus sit valde controuersus, & affirmatiuam sententiam tenuerit *glos. in eod. c. 1. verbo, beneficium*, & hoc propter generalitatem illius textus, nihilominus loquendo de Canonicatibus Cathedralium Ecclesiarum; ait, quod verior est negatiua sententia; & hoc propter præeminentiam, & maioritatem Canonicorum Ecclesiæ Cathedralis, super alios Clericos, *id. Garc. d. p. 7. cap. 1. num. 61.* nam licèt, ex eo, quia *d. cap. 1.* loquitur de simplici beneficio, & Canonicatus Cathedralis Ecclesiæ sit beneficium simplex *Nauar. cons. 11. de iniur. & damn. dat. & cons. 97. num. 5. de simon. Rebuff. de pacif. poss. num. 21. fol. mihi 385. Garc. d. p. 7. cap. 2. num. 59.* tamen id intelligitur, respectu curati non tamen respectu honoris, & præeminentiæ illud obtinentis in Cathedrali, *id. Lotter. loc. cit. num. 156.* qui vsque ad *num. 173.* multa, more suo, ad id eruditissimè congerit. Quia licèt ante *Concil. Trident.* potuisset sustineri contraria sententia, aliter nihilominus dicendum est hodie ex eod. *Concil. sess. 24. cap. 12. de refor.* cuius decreto cautum est, vt omnes Canonicatus Cathedralium Ecclesiarum habeant sacrum
153 ordinem annexum: cum verò nequeat Episcopus dispensare cum illegitimo, nec ad aliquem ex sacris ordinibus, sic nequè ex *d. cap. 1.* dispensare potest ad Canonicatum, aut
154 aliud beneficium Ecclesiasticum habens sacrum ordinem annexum, *Zerol. in prax. Episc. verbo, Canonici, §. 3. p. 1. Henriq. lib. 4. cap. 8. §. 10. ad fin. id. Garc. d. cap. 7. num. 66.* dicens ibi, ita esse intelligenda verba *d. cap. 1.* ibi, *dum-*
155 *modo sit tale, super quo possit Ordinarius dispensare*, nempè, quod tale beneficium non habeat sacrum ordinem annexum, quodque procedit, etiam si non requirat dictum sacrorum ordinem tempore collationis, vt tenet id. *Franc. in d. ca. 1. nu. 8.*

Proindequè ita contraria sententia accipienda est, quando videlicet in aliquam Cathedrali Ecclesia Canonicatus, &
156 portiones non haberent sacrum ordinem annexum; (licet non putem aliquam post idem Concilium reperiri) vel etiam si in fundatione cautum esset, quod talis Ecclesiæ Canonici sint in minoribus, non autem sacris ordinibus constituti. Sicut è contra si in fundatione Ecclesiæ Collegiatæ ex fundatione (vt hic) aut statuto, vel consuetudine, illius Canonicatus habeant sacrum ordinem annexum, tunc quod dictum est de Ecclesia Cathedrali, dicendum est etiam de Collegiata; licèt prædictum Concilium loquatur de Cathedralibus tantùm, non autem de Collegiatis, ad quas illud non se extendit, vt aliàs Sacra Congregatio eiusdem Concilij declarauit; idemquè probat etiam *Barbos. de Canon. & Dignit. cap. 13. num. 26.* dicens, quod attento nouo iure, Concilij *Trid. sess. 24. cap. 12.* cum omnes Canonicatus Ecclesiæ Cathedralis requirant aliquem ex sacris ordinibus, illorum facta distributione, non potest Episcopus cum illegitimo dispensare ad obtinendum Canonicatum in Cathedrali; imò nequè ad beneficium simplex, habens aliquem ex prædictis sacris ordinibus annexum. Et sic opinio contraria procedit de iure antiquo, & ante dictum Concilium, ac vbi nulla facta sit ordinum distributio; tunc enim poterat Episcopus cum illegitimo dispensare ad Canonicatum in Cathedrali, nisi forsan obstitisset aliquod statutum iuratum de non admittendo illegitimos ad Canonicatus prædictæ Cathedralis, vt per *Archid. & Gemin. in c. fin. de fil. presb. Tabien. in verbo, beneficium, 2. nu. 14. & 15.* Quarè, cum hodie omnes Canonicatus Cathedralis Ecclesiæ habeant annexum, saltem ordinem Subdiaconatus, consequens est, vt Episcopus non possit ad Canonicatum cum dicto illegitimo dispensare, *id. Maiol. d. cap. 8. num. 11.* quia Episcopalis potestas non se extendit quantum Papalis; ac proinde, si Episcopus legiti-
157 mauerit aliquem ad ordines, & beneficia, non se extendit sua legitimatio, siuè dispensatio vltra minores ordines, & vnum simplex *Henriq. lib. 14. ca. 8. §. 10. in fin. Sayr. de cens. lib. 6. cap. 11. num. 13.* vbi, quod sicut Episcopus dispensare nequit cum illegitimo ad sacrum ordinem, ita nec ad Canonicatum in Cathedrali; licèt secus esset ante d. Concil. Ac proinde habemus notorium stylum, & praxim Romanę Curiæ, quibus satis superquè docemur, vt quoties Summus Pontifex dispenset cum illegitimo ad beneficia Ecclesiastica, adijcit Dataria Apostolica clausulam, omnibus notam, videlicet, *Et citrà dispensationem ad Dignitates, ac Canonicatus, & præbendas in Cathedralibus, necnon Dignitates in Collegiatis Ecclesijs*, vt etiam dixi in mea *Prax. Dispens. Apostol. lib. 3. cap. 1. num. 11.*

Ex qua quidem praxi satis apertè constat, quod licèt Papa possit etiam ad omnia prædicta dispensare, nihilominus prædictos illegitimos non admittit ad Canonicatus in Ecclesia Cathedrali. Et licèt hæc dispensatio hodie sit plurimùm in
158 Romana Curia frequens, certum est, quod antiquitus non concedebatur prædictis illegitimis, vel saltem nimis parcè; prout adnotatum vidimus in quibusdam notabilibus manuscriptis cuiusdam Episcopi Gebennensis, Datarij Pauli III. qui semper ferè in suo Pontificatu denegauit huiusmodi dispensationem; Necnon tempore Sixti V. qui ab ea semper abhorruit, prout testatum audiui a bo. me. Euangelista Cardinali Cusentin. qui fuit illius Prodatarius.

Nec quidem tam prędicti, quæ alij Summi Pontifices, sine maxima ratione ab huiusmodi concessione retrahebantur quandoquidem Sancta Mater Ecclesia, à Sanctuario Dei
159 semper repulit illegitimos; ex eo quod sæpè soleant illi, paternæ incontinentiæ esse imitatores, necnon quia in ipso filio illegitimo, impudicus, atquè tanquam in speculo, immundus pater, conspicitur, iuxta illud *Deuteronomy, cap. 23. non ingrediatur Manzer, hoc est de Scorto natus, in Ecclesiam Domini vsquè ad decimam generationem*; ac insuper, quia indignus propter hoc reputatur tractare diuina, vt in *c. quod à te, de cler. coniug.* ac propter eorum vilitatem, & ignobilitatem, vt in *c. si gens Anglorum, 56. dist.* & proindè neque Deo amabiles, neque hominibus honorabiles creduntur, & ex aliis causis per omnes DD. consideratis.

Nec tamen, propter præmissa, istis illegitimis, etiam super quocumque damnato coitu denegari, sicut iam diximus, dispensatio consueuit; cum nihilominus regulariter sperni non debeant: namque Dei manus est, quæ operatus ita in vno, sicut in alio; quare vitia parentum non debent filiis imputari: vndè Diuus Augustinus, & transumptiuè in *c. vndecunquè, dist. 56.* quod vndecumque homines nascantur, si parentum vitia non sectentur, & Deum rectè colant, honesti, & salui erunt; semen enim hominis, ex qualicumque homine, Dei creatura est, &c. Quare licèt prædicti illegitimi, quamuis honesti, & virtute prædicti, mero iure promoueri non possint, nihilominus potest cum eis dispensari; *Lambert. de iurepatr. par. 1. lib. 2. art. 12. quæst. 7. num. 12. fol. mihi 560.*

SVMMARIVM.

1 *Dignitas prima post Pontificalem in Cathedrali, & principalis in Collegiata, qua ratione Papa referuentur.*
2 *Dignitas in principalis in Collegiata, reseruata, si excedat valorem decem florenorum.*

3 *Flo-*

3 *Florenus, de quo in regula 4. Cancellariæ, accipitur, pro ducato auri de Camera.*
4 *Datatus florentinus æquiparatur ducato auri de Camera.*
5 *Florenus nullus Cameræ reperitur, nisi ducatus auri de Camera.*
6 *Moneta nulla nuncupatur de Camera, nisi ipse ducatus.*
7 *Ducatus auri de Camera, ex quo constituatur.*
8 *Iulius argenteus vnde dictus.*
9 *Scutum auri in auro ocl'o stamparum, qaantam valeat.*
10 *Ducati decem de Camera, quot scuta moneta Romana constituant, & quot ducatos moneta Neapolitana.*
11 *Regula 4. verba,* decem florenorum, *ad quanam verba referantur.*
12 *Clausula in medio posita, referatur ad omnia.*
13 *Determinatio vna, respiciens plura determinabilia, omnia pariformiter determinat.*
14 *Qualitas eadem, omnia copulata, quæ ab eadem oratione reguntur, qualificat.*
15 *Dataria, & Cancellaria Apostolica vsus, & in supplicationibus, & in litteris Apostolicis, vna oratio, plura determinet.*
16 *Valoris qualitas decem florenorum in reg. 4. intelligenda de Dignitatibus principalibus in Collegiatis.*
17 *Florenus, à Florentinis initium duxit, & sic dicitur à Florentia.*
18 *Regula 4. Cancellariæ, an intelligenda, etiam de Dignitatibus erectis post reseruationem. Et concluditur affirmatiuè.*
19 *Et intelligitur de Dignitatibus acta, vt intret reseruatio.*
20 *Dignitas, si sempore vacationis, non sit actu maior, talis tamen efficiatur ante prouisionem, intrat reseruatio.*
21 *Regula 4. Cancellariæ, quas Dignitates comprehendat.*
22 *Abbas Collegiatæ Oppidi Medinæ cæli, habet Sedem in Cathedrali Segautin.*
23 *Regula 4. an reseruet vnam, vel duas Dignitates in Cathedrali, & sic etiam in Collegiata.*
24 *Et an reseruet Dignitatem monocularem.*
25 *Dignitas prima, seu principalis, si fuerit vnita, eius loco remanet reseruata secunda.*
26 *Si tamen vnio fuerit facta accessoriè, secus, si æquè principaliter.*
27 *Vnio, licet accessoriè facta, quando non extinguat titulum.*
28 *Vnio ad vitam, non extinguit titulum, sed habet vim dispensationis.*
29 *Et respicit potius fauorem personarum, quàm Ecclesiarum.*
30 *Vniones ad vitam, & Commendæ, sunt palliatæ dispensationes.*
31 *Dignitas prima, seu principalis, si fuerit de iurepatronatus laicorum, non impedit reseruationem sequentis Dignitatis.*
32 *Expectatiua ad primum beneficium vacans, si non sortiatur effectum in primo, capit secundo loco vacans.*
33 *Canonici solum dicuntur de Capitulo, non autem alij Inferiores de Ecclesia.*
34 *Dignitates in Cathedrali, siuè in Collegiata, non sunt de Capitulo.*
35 *Nisi tamen Dignitatem habentes, sint, etiam Canonici.*
36 *Dignitates habentes, licet habeant stallum in Choro, non tamen habent vocem in Capitulo.*
37 *Capituli appellatione, solum Canonici continentur.*
38 *Clerici Inferiores Ecclesiæ debent ita seruire Capitulo, sicut Episcopo.*
39 *Beneficiati Cathedralis, seu Collegiatæ Ecclesiæ non faciant Collegium.*
40 *Dignitates obtinentes in Ecclesia, ac etiam simplices presbyteri, quomodo possint interesse Capitulo.*
41 *Quasi possessio sufficit iudicio manutentionis.*
42 *Defectus respiciens proprietatem, non admittitur in iudicio summarissimo.*
43 *Etiam si dictus defectus offeratur incontinenti probandus.*
44 *Possessio, cum proprietate, nihil commune habet.*
45 *Possessio acquiritur per actum pacificè gestum.*
46 L. Cum hæredes, ff. de acquit. poss. *non procedit, quando agitur nomine Ecclesiæ.*
47 *Ius est metiendum ex parte possessoris.*
48 *Possessio Capituli suffragatur, etiam successoribus in Canonicatu,*
49 *Vocem habentes in Capitulo, non sequitur, quod sint de Capitulo.*
50 *Portionarij, vbi ex aliquo iure, effecti sunt de Capitulo, possunt eligi in Coadiunctos, & Coaiudices.*
51 *Canonici, quarè non debeant admittere Clericos inferioris ordinis in Capitulo.*
52 *Rebus Ecclesiæ in gubernandis, quanto sunt plures, tantò plura vident.*
53 *Dignitate, vel Canonico solemniter celebrante, Canonici pariter pro Diacono, & Subdiacono seruire debent, ex declaratione Sacræ Congreg.*
54 *Dignitas prima post pontificalem in Cathedrali, ac principalis in Collegiata vacantes, Apostolica Sede vacante, an conferantur per Ordinarium. Et concluditur negatiuè.*
55 *Et quænam sit ratio.*

Praxis Reseruationis, & Collationis Dignitatum in Cathedralibus, ac Sæcularibus, & Collegiatis Ecclesijs.

CAPVT XIII.

PRæpositura excepta. Licet enim hic, cæterarum
Dignitatum huius Colle-
giatæ Ecclesiæ, quouis modo pro tempore vacantium, ple-
na, libera, & omnimoda collatio, prouisio, & dispositio in
mensibus ordinarijs, cessantibus reseruationibus, & affe-
ctionibus Apostolicis, ad Capitulum, & Canonicos eiusdem
Ecclesiæ reseruentur, nihilominus Præpositura prædicta,
quæ inibi prima, & principalis Dignitas creatur, remanet
Summo Pontifici reseruata, sicut prima Dignitas post pon-
1 tificalem in Cathedrali: quæ quidem reseruatio, vt ait *Man-
dos. reg. 4. q. 1. nu. 1.* videtur habere quamdam cum iure
communi, conformitatem: quandoquidem videmus, etiam
in profanis, maiorum Dignitatum collationem, seù disposi-
tionem, esse Principi reseruatam, prout etiam habetur *in
cap. 1. de transl. præl. & in c. sicut vnire, de excess. præl. & in
l. 1. ff. de offic. eius, cui mand. est iurisd.* & sic dicta Præposi-
tura, cum instituatur prima, & principalis Dignitas in præ-
dicta Collegiata, comprehenditur in regula Cancellariæ,
quæ hodie est 4. in qua Summus ipse Pontifex reseruauit dis-
positioni suæ omnes Dignitates maiores post Pontificales in
Cathedralibus, etiam Metropolitanis, & Patriarchalibus,
necnon, valorem decem florenorum auri, communi æsti-
matione, excedentes, principales in Collegiatis Ecclesiis,
&c.

Quamuis ratio huius reseruationis, sic vt supra assignata,
non placeat *Lotter. de re benef. lib. 2. qu. 33. num. 7.* vbi ait,
quod illa militat potius in Supremis Dignitatibus, vt sunt
Episcopatus, & aliæ, ac proinde credit, aliam rationem
congruere; ex eo quod cum in istis Dignitatibus, non nisi
per electionem Capituli erit prouidendum, vt in *c. 1. de ele-
ct.* & sicut æquum fuit, propter crebros abusus, huiusmodi
electiuam facultatem Capitulo adimere, ita eorum libera
prouisio, & omnimoda dispositio reseruanda fuerat ipsi Pa-
pæ, propter cohærentiam iurisdictionis; quę cum neque in
Episcopo, neque in alio inferiori moueretur, præterquam
in Capitulo, à solo ipso Papa poterat hoc casu mandari; cum
omnis iurisdictio sit de regalibus Principis, &c.

Qualitas autem huiusmodi reseruationis eatenus vendi-
cat sibi locum, quatenus ipsa principalis Dignitas excedat
2 valorem decem florenorum auri, vt expressè loquitur *d.
reg. 4.* & patet iam hic ex formula supplicationis præsentis
erectionis, in qua dicitur, quod Præpositurę prędictę fru-
ctus sunt valoris Quinquaginta, vnà verò cum distributio-
nibus quotidianis, Septuaginta octo ducatorum: florenus
3 autem, de quò in dicta regula, accipitur pro ducato auri de
Camera, quod satis apertè elicitur ex *Extrau. Vas electionis,
§. porrò, turonenses, de cens.* vbi habetur, quod Turonen-
ses valent vnum florenum auri boni, puri, ac legalis ponde-
ris, & cunei Florentini; ex eo, quod hæc verba ostendunt,
quod Papa æquiparat libram Turonensium ducato Florenti-
4 no; ducatus autem Florentinus æquiparatur ducato auri de
5 Camera, & nullus florenus Cameræ reperitur, nisi ipse
6 Ducatus auri de Camera, nullaquè alia moneta nuncupatur
de Camera, præter istum ducatum, prout optimè declarat
id. Mandos. reg. 25. qu. 3. num. 4. & ita hodie passim accipi-
tur in

tur in Romana Curia, vt testatur etiam *Germon. de indult. Card. §. regularia, num.* 38. Ipse verò ducatus auri de Ca-
7 mera constituitur ex vno scuto auri in auro octo stampa-
8 rum; & vno Iulio argenteo, qui ita dici cœpit à tempore Iulij Secundi, & constat ex decem baiocchis, vt testatur *id. Germon. loc. cit.* & habetur in pluribus Rotæ decisionibus, præsertim in vna *Gabuan. Pensionis 6. Martis 1617. coram Verospio, & in vna Mantuan. Pensionis 12. Iunij 1617. coram Dunozetto, & in vna Lucan. Pensionis 20. Iunij coram Pirouano*, quas refert *Addit. ad Burat. decis. 626. à num.*
9 *6. ad fin.* Scutum verò auri in auro prædictarum octo stamparum, vsquè ad tempus Pauli V. valuit tresdecim Iulios, & forsan minus; ab inde verò cùrà cœpit alterari; ita, vt hodie valeat quindecim Iulios, qui tamen valor non ita potest hodie dici firmus, vt sicut paulatim ad prædictos Iulios quindecim ascendit, nequeat eodem modo minui; ac sic pro rerum incidentium vsu variari, *arg. l. pretia rerum, ff. ad l. falcid. id. Germon. lo. cit.* Ducati verò decem de Camera
10 constituunt summam sexdecim scutorum, & trium Iuliorum monetæ Romanæ; huius verò Regni Neapolis, ducatorum decem, & septem.

Aduertendum tamen duxi, circa supradicta verba eiusdem
11 regulæ, nempè, *valorem decem florenorum*, obiter quidem, & ab hac nostra praxi non prorsus alienum, quod non semel in dubium reuocatum extitit, numquid illa referantur ad verba præcedentia ipsius *regula 4.* vel ad sequentia, veluti ex eo, quod, vt huic reseruationi locus sit, requiratur, tam in dicta principali Dignitate in Collegiata, quàm prima post pontificalem in Cathedrali, ista qualitas, scilicet, quod excedat huiusmodi valorem, alioquin reseruatio non inducitur; namquè ex structura verborum prædictæ regulæ, videntur illa referri nedum ad Dignitates principales in Collegiatis, verùm etiam ad primas post Pontificales; vnde huiusmodi verba dirigenda videntur ad proximè præcedentia, & sic tam ad Dignitates in Cathedralibus, quam in Collegiatis, ex illa vulgari ratione, nempè quod Clausula in medio posi-
12 ta, ad omnia refertur, *Felin. in c. causam, quæ, num. 4. de rescript. l. fin. & ibi Bart. ff. de reb. dub. Manaos. de reg. 5. q. 6. num. 1. & reg. 34. quæst. 81. nu. 2.*

Quod quidem maiori fundamento suaderi videtur, quando Clausula est communis, vt hic, in qua non videtur sub esse ratio, quare magis ad vnum, quàm ad aliud referatur, & verbum, *reseruamus*, in *d. reg.* appositum, videtur vtrumquè determinare, & sic Dignitates, tam in Cathedralibus, quàm in Collegiatis; & clarum est, quod vna determinatio,
13 respiciens plura determinabilia, omnia parisformiter determinat, per *tex. in l. iam hoc iure, ff. de vulg. & pupill. l. in testamento, C. de milit. testam. l. quamuis, de impub. & aliis subst. c. secundò requiris, de appell.* eadem etenim qualitas,
13 omnia copulata, quæ ab eadem oratione regulatur, qualificat, *Soccin. cons. 2. num. 13. 14. & 18. Bart. in l. prætor. §. ceritquè differentia, ff. de vi. bon. rapt. Cassad. decis. 9. num. 3. in fin. super reg. Cancell. Cæsar de Grass. decis. 2. alias 89. nu. 4. & Gonz. ad reg. 8. glos. 43. num. 125. & 126. Burat. decis. 621. nu. 5.*

Nec noui est iis, præsertim qui callent vsum Datariæ, & Cancellariæ Apostolicæ, quod tàm in supplicationibus Sum-
15 mo Pontifici porrigendis, quàm in litteris Apostolicis, in ipsa Cancellaria expediendis, sæpissimè vna oratio plura determinat, de quarum vsu testatur *Rota decis. 287. num. 9. p. 5. recent.* vbi etiam quod vno verbo plurali comprehenduntur plures personæ in numero singulari, expressę, & *decis. 237. num. 13.* quod testator, vnica oratione, eum continuato sermone, plures fecit substitutiones, *Surd. cons. 564. num. 7. lib. 4. Decian. cons. 7. num. 87. lib. 5.* & ex pluribus formulis in præsenti opere in medium proferendis, rectè intuenti patebit. *Gonz. ad d. reg. 8. glos. 51. num. 55.* vbi inter casus reseruationis pro 15. casu id intelligendum esse ait, tàm de Dignitatibus maioribus post Pontificales in Cathedralibus, &c. valorem annum decem florenorum excedentibus, quàm de Dignitatibus principalibus in Collegiatis Ecclesijs; idemquè videtur tenere *Lotter. de re benef. lib. 2. q. 33. nu. 21.*

At verò, præmissis non obstantibus, contrarium omnino tenendum est; quod quidem comprobatur ex notorio stylo, & praxi Romanę Curiæ omnibus nota, & ipse in facti contingentia seruari multoties vidi in impetrationibus Dignitatum, tàm Ecclesiarum Collegiatarum, quàm Cathedralium: namquè obseruantia, talis circa præmissa est, vt qualitas huiusmodi valoris, videlicet decem florenorum,
16 intelligatur tantummodò de Dignitatibus principalibus in Collegiatis, non autem de primis post Pontificales in Cathedralibus; non obstantibus, pro contraria sententia, supra adductis: quod quidem satis patet ex contextu eiusdem regulæ, si illius verba attentè considerentur, & ex pluribus etiam comprobatur in vna *Arianen. Archidiaconatus, impressa penes Rub. decis. 236. nu. 15. tom. 2.* in qua ita supradictę *regula 4.* fuit datus intellectus, tàm quoad verba, quàm quoad rationem; nam quoad verba patet, ex eo quod reseruantur omnes Dignitates maiores post Pontificales in Cathedralibus, deinde volens Papa similiter reseruare Dignitates principales in Collegiatis, non vtitur verbo vniuersali, *omnes*, sed addit solummodò qualitatem excessus decem florenorum; quo verò ad rationem, inde ea insurgit, ex eo quod Dignitas Cathedralis maior post Pontificalem, etiam sine fructibus, magis ęstimatur, quàm principalis in Collegiata, decem florenorum auri valorem non excedens, respectu maioris pręeminentię, & per rationes in *d. decis. allatas num. 13. & num. seq.* vbi dicitur, cessare huiusmodi difficultatem, ex obseruantia Cancellarię Apostolicę, in qua prouisiones de Dignitatibus Ecclesiarum Cathedralium, expediuntur sine expressione valoris; secus verò in aliis prouisionibus; nec refert, quod verbum, *reseruamus*, in prędicta regula, determinet vtrumquè; nam ea determinatio respicit quodlibet determinatum cum sua qualitate; quia non est inconueniens, quod illa inęqualiter determinet, propter diuersam vtriusquè naturam, vel diuersam rationem, *ex iuribus ibidem num. 18. allegatis*; Et quidem ab hoc intellectu nunquam recedit Dataria Apostolica; cuius notorius stylus, consuetudo, & praxis satis docent scilicet quascunquè Dignitates maiores post Pontificales, etiam si nullos habeant fructus, esse reseruatas, & tamquam tales à Papa conferri; licèt aliud dicendum sit quoad collationes principal s Dignitatis in Collegiata circa prędictam fructuum expressionem; & quamuis *in d. decis.* fuerit dictum, quod prouisiones de dictis Dignitatibus in Cathedralibus non requirant expressionem valoris prędictorum fructuum, hoc non seruatur in praxi; quia illę semper fiunt cum dicta fructuum expressione, siuè pingues, siuè quantumcumquè exiles, & tenues illi sint. Et cum annis retrò elapsis vacasset Archidiaconatus Ecclesię Literen. qui inibi Dignitas prima post Pontificalem existit, fuerunt litterę Apostolicę super illius prouisione, expeditæ in Cancellaria sub infrascripta expressione, nempè, *Nos tibi, &c. Archidiaconatum prædictum, &c. cuius fructus, &c. Medij ducati auri de Camera, &c. valorem annuum non excedunt, &c.* Et in prouisione Archidiaconatus Ecclesię Minoren. *Nos tibi, &c. Archidiaconatum prædictum, cuius, & illi forsan annexorum fructus redditus, & prouentus, vt etiam asseris, nulli sunt Sine præmisso, &c.* Quinimmò, etiam in Dignitatibus, de quibus consistorialiter prouideri consueuit, & quę proindè in libris Camerę ad florenos taxati reperiuntur, adhuc illarum fructuum expressio fit ad ducatos auri de Camera, secundum valorem tempore Datę prouisionis Apostolicę, currentem.

Præterea, *regula 54. Cancellaria hodiè 55.* satis cautum est, quod in gratiis, de beneficiis vacantibus, verus annuus valor exprimatur, etiam per florenos, seu aliam monetam, vt in *d. regula*. Florenus autem ita dictus est, quia
17 à Florentinis initium duxit, & sic dicitur à Florentia, & per florem lilij albi ab vna parte, ab altera verò per S. Ioannis Baptistę effigiem, in eo existentes: vndè apparet: illum sic denominari non solum à Ciuitate Florentię, sed etiam à flore lilij, teste *Sarnen. super regula de valore exprimendo in impetrationibus beneficiorum quæst. 9. per tot.* qui quidem florenus, licèt propter varias Prouinciarum consuetudines, ac varietatem, incertam habeat ęstimationem, vt ait *Salyc. in l. fin. C. si cert. pet.* certum est nihilominus, quod in Romana Curia, in taxis Officialium, accipiuntur pro ducato auri de Camera, teste *eod. Germon. d. §. regularia, nu. 38.* & ita intelligendæ sunt taxæ, quę in libris Camerę ad dictos florenos reperiuntur, pręsertim in materiis Consistorialibus; licèt antea florenus huiusmodi esset forsan in dicta Curia minoris valoris, vt ait *id. Sarnen. loc. cit.*

Quarè, in proposito huiusmodi valoris expressionis faciendę in prouisionibus prędictis, satis est, quod Summus Pontifex ita voluerit in dicta regula cum decreto irritante, ibi *alioquin gratia prædicta nulla sit*, quod procedit etiam in gratiis,

quas

quas ab eodem Pontifice motu proprio emanare contigerit, vt in *d. regula*. Et sic semper prima Dignitas in Cathedrali, siuè habeat fructus, siuè non, ac principalis in Collegiata excedente valorem prędictorum decem florenorum, sunt reseruatæ.

Circa quod est non leuiter, pro hac nostra praxi aduertendum, quod pluties fuit in dubium in Vrbe reuocatum, num-
18 quid videlicet, prædicta regula intelligenda sit etiam de Dignitatibus erectis post dictam reseruationem. Et semper fuit tentū affirmatiuè; nā cum regula prædicta sit generalis, quæ semper reseruat, & semper loquitur, non potest circa hoc, considerari noua erectio beneficij, post ipsam reseruationem, nec prædicta regula restringitur à Papa ad beneficia, tempore illius editionis, erecta, sed loquitur generaliter de omnibus beneficijs, qualitercunquè qualificatis, & quamuis adsit ista qualitas nouæ erectionis, nihilominus includitur sub prædicta generalitate regulæ, ita *Gonz. de glos. 9. §. 5. sub nu. 47. vers. rursus*, idem tenuit *Mandos. reg. 3. q. 7. per tot.* ex hac etiam ratione; quia videlicet huiusmodi reseruatio, quando est fauorabilis, & non ambitiosa, includit, etiam beneficia de nouo creata, & in hoc casu nulla cadit ambitio, nullusquè pro reseruatione instingas, & consequenter est fauorabilis, sequitur *id. Gonz. d. §. 5. nu. 46.* & quando reseruationes sunt inductæ per Constitutiones, seù leges, aut regulas, vt hic, non est in consideratione noua erectio; nam ille regulariter respiciunt futura; quarè durante regula, quandocunque beneficium, seù Dignitas de nouo creatur, respectu regulæ, non potest dici noua creatio, & sic de hoc non est dubitandum, *id. Mandos. loc. cit. nu.* 21. & ita vidimus non semel practicari.

19 Quod tamen intelligendum est de maioribus, seù principalibus actu; ac proinde non sufficit ad effectum, vt intret dicta reseruatio, quod videlicet Dignitas sit erecta in postotū, prout fuit practicatum in casu decisionis *Vallisoletan. relata per Garc. de benef. p. 5. c. 1. nu. 257.* secundum quam dum similis casus disputaretur inter Dominos Abbreuiatores Maioris Præsidentiæ in Cancellaria Apostolica de mense Iulii 1613. fuit ita conclusum in Archidiaconatu maioris Ecclesiæ Castren. vno tantùm discrepante, qui fuit Dominus Lambertus Vrsinus, qui nihilominus in Cancellaria sequenti reproposito eodem dubio, secutus est aliorum sententiam, ponderatis per eum rationibus in *Vallisoletan. Decanatus*, allatis, & idem dicendum in casu, relato per *Gonz. glos. 51. nu.* 58. in quo fuit dictum, non sufficere, quod sit facta pura, & perfecta erectio alicuius Dignitatis in primam post Pontificalem in Cathedrali, vel principalem in Collegiata, quando effectus erectionis fuit suspensus vsque ad obitum alicuius, & ante dictum obitum contingat vacatio dictæ Dignitatis erectæ; quia tunc non erit reseruata, & allegat ibi supradictam *Vallisoletan.* vbi est supradictus casus, videlicet, quod in erectione Ecclesiæ Collegiatæ Vallisoletanæ in Cathedralem, fuerat facta à Sede Apostolica erectio Decanatus illius Ecclesiæ, purè, & perfectè in primam Dignitatem post Pontificalem, cum primùm vacaret Prioratus dictæ Ecclesiæ; ex eo quod Prioratus, antea præcedabat Decanum. Et cum ante obitum dicti Prioris contingeret vacatio Decanatus in mense ordinario, fuit dubitatum, an intraret reseruatio dictæ regulæ; ac dicto Gonzalez informante, & obtinente, fuit resolutum, quod non; quia de tempore vacationis adhuc pendebat suspensio erectionis; & hoc ob rationem in dicta decisione allatam, nempè, quod quamuis gratia, & erectio fuerit perfecta ab initio, eius tamen effectus, & exequutio fuit dilata in tempus, postquam Prioratus vacauerit per cessum, vel decessum Prioris, & consequenter ante adimplementum, & effectuationem, Decanatus remanet in suo statu, & non est adhuc prima Dignitas, & ideò non cadit sub hac regula reseruatoria; & licèt sequuto effectu, clausula *ex nunc, prout ex tunc, &c.* adiecta in dicta erectione, retrotrahatur ad diem Datæ, hoc tamen non procedit, ad effectum reddendi nullam collationem præcedentem, & in præiudicium iuris alteri, medio tempore, quæsiti; nam quod ad effectum, vt Decanatus sit reseruatus, tanquam prima Dignitas, debebat expectari obitus vtriusquè, tàm Coadiuti, quàm Coadiutoris, qui fuerat deputatus Priori prædicto cum futura successione; quia Papa noluit, nequè Coadiutori prædicto præiudicare, prout in dicta decisione.

20 Si tamen ipsa Dignitas, tempore vacationis, non esset actu maior, ante prouisionem verò esset talis effecta, intraret reseruatio prædicta; nam eo ipso, & in eodem puncto, quo facta est maior actu, eam capit reseruatio, *id Garc. loc. cit. num.* 258.

Est prætereà circa hanc praxim notandum, quod cum
21 Summus Pontifex in dicta regula declaret, etiam Dignitates, quæ in cathedralibus, etiam Metropolitanis post Pontificales non maiores existunt, & quæ ex Apostolicæ Sedis indulgentia, vel ordinaria authoritate, aut consuetudine præscripta, vel aliàs quouis modo in collegiatis Ecclesiis principalem præeminentiam habere noscuntur, sub reseruatione prędicta comprehendi debere, hoc modo dicuntur principales in collegiatis, licèt sint minores in Cathedralibus: prout fuit in Rota pronunciatum, teste *Garz. loc. cit. num.* 260. & hoc modo in nonnullis Prouincijs, præsertim Hispaniæ, & Galliæ sunt aliquæ Dignitates in cathedralibus, quæ habent sub se Canonicatus in alijs collegiatis, & in illis pręeminent, vt refert *Lotter. de re benef. lib. 2. qu. 33. num.* 22. & dicitur de Abbatia Collegiatæ Ecclesiæ Oppidi Medinæ cœli, Seguntin. Diœce-
22 sis, cuius Abbas habet Sedem in cathedrali Seguntin. & nihilominus Dignitas est principalis in dicta collegiata, ibiq; habet continuam moram, habitationem, & residentiam: & sic ipsa Dignitas non dicitur ob id consistere in dicta Cathedrali, prout habetur in vna *Seguntin. Dimidia Annata, quæ est dec. 136. nu. 7. ante fin. p. 1.* recent ex indulto Pii IV. in noua erectione dictæ Collegiatę, ibi, *Necnon eidem Abbati pro tempore existenti, quod stallum, vel Sedem in Choro ipsius Ecclesiæ, Seguntin. &c. retinere, &c. liberè, & licite valeat, &c.*

Vndè Datariæ Apostolicæ vsus est, & praxis, vt quoties à Papa petitur prouisio alicuius beneficii Ecclesiastici; quod aliquo modo sonet in Dignitatem, etiam si non sit in Ecclesiis Cathedralibus, nequè Collegiatis, prætendant, vt plurimum illius Officiales, talem Dignitatem habere pręeminentiam in aliqua Cathedrali, vel collegiata Ecclesia; & licèt hoc negetur, vt se tamen in tuto ponant, & pro eorum cautela, addunt in supplicatione, narratam Dignitatem carere supradicta pręeminentia, prout in ipsa Dataria pluries obseruaui; & cum aliàs vacasset Abbatia sęcularis della Cesarea, nuncupata, Hospitalis de Patientia Cesarea etiam nuncupata Neapolitan. in dispositiua supplicationis, & post illa verba *supplicat, &c. quatenus Abbatiam prædictam, &c.* fuit sic additum, *quæ in aliqua Cathedrale, vel Collegiata Ecclesia Dignitas non est*. Et sic obseruatum fuisse audiui, postquam in dicta regula fuerunt addita prædicta verba, *Declarantes Dignitates, &c.* & testatur *idem Garc. loc. cit. num.* 261. quod Archidiaconatus de Virbiesca, in Ecclesia Burgen. qui in Ecclesia Collegiata Oppidi de Virbiesca principalem pręeminentiam, et iurisdictionem habet, est reseruatus per dictam regulam.

Sæpè etiam contingit dubitari, vtrum per verba supradictæ regulæ, *reseruauit generaliter dispositioni suæ omnes Dignitates maiores post Pontificales in Cathedralibus, necnon principales in Collegiatis Ecclesijs*, reseruetur tantùm vna Dignitas maior post Pontificalem in Cathedrali, et vna
23 principalis in Collegiata, an verò duæ maiores, et duæ principales, si quę ita sint in dictis ecclesiis? Hanc quęstionem mouit *Mandos. reg. 3. quæst. 3.* vbi quærit, quid si in vna ecclesia Cathedrali sint duæ Dignitates, quæ habentur maiores aliis, & inter se vna maior alia, nempè Archidiaconatus prima, Archipresbyteratus secunda, Primiceriatus tertia, & sic etiam in Collegiatis, & sibi videtur dicendum, quod ad minus duæ sunt reseruatæ; ex eo quod supradicta regula loquitur in plurali, nempè, *reseruauit Dignitates maiores in Cathedralibus, & principales in Collegiatis*: sed tamen *nu. 2. d. q. in fin.* concludit, quod vna tantum Dignitas maior in qualibet Cathedrali, & principalis in qualibet Collegiata, reseruatur; nam regulariter vna Dignitas, est maior alia, & sic à communiter accidentibus non datur, casus, quo in eadem Ecclesia sint duæ Dignitates æquè maiores, vel in Collegiata duæ æquè principales; vndè cum materia non sit verificabilis in plurali, pluralitas resoluitur in singularitatem, ex iuribus ibi per eum allegatis, quamuis postmodum in fine *d. quæstione* videatur aliud sentire ratione cuiusdam decisionis in vna *Tuden. Abbatia*, in qua fuit dictum, propter dictionem vniuersalem in *d. regula*, ibi *omnes Dignitates*, comprehendi in eadem dispositione plures Dignitates maiores sub qualibet Cathedrali, & plures principales sub qualibet Collegiata, ac proinde, ex causa dictæ decisionis, videtur residere in ista opinione, quam nihilominus reiicit *Garc. dict. part. 5. capitul. 1. num.* 264. ex eo quod in *d. decis. Tuden. Abbatia*, agitur de duabus Dignitatibus æquè principalibus:

libus; ac proinde prosequitur *num.265.* quod si in aliqua Ecclesia Cathedrali sunt duæ Dignitates maiores post Pontificalem, vel in Collegiata duæ principales æquales, ambæ sunt reseruatæ; quia verba, ratio, ac mens dictæ regulæ sunt apta illas comprehendere; nam licèt idem *Mandos.d.q.3.n.4. in fin.* dicat non dari casum, quod in eadem Ecclesia sint duæ Dignitates æquè maiores, vel in Collegiata duæ æquè principales, vt supra, certum est nihilominus prædictam decisionem *Tuden. Abbatia* loquutam fuisse de duabus Dignitatibus æquè principalibus; prout etiam ipsemet *Mandos.d.reg.3. q.4.* vbi *sub num.7.* quod cum sint æquales Dignitates, & designare non possumus, quæ sit in *d. reg.* inclusa, vel exclusa; cum vtraquè sit principalis, in vtraquè consistit hoc Ius reseruationis, & sequitur *id. Garc. loc. cit. num.266. ex Guidob. decis.34.* dicens, quod reseruans Dignitates in Collegiatis, & maiores post Pontificales in Cathedralibus, comprehendit duas Dignitates pariter æquale in Ecclesia.

Necnon prętet dictas decisiones, vt supra adductas, pręsertim *Guidob.* 34. scimus pluties huiusmodi casum fuisse in illius contingentia, propositum inter prædictos Dominos Abbreuiatores Maioris Præsidentiæ, ac determinatum, & practicatum pro reseruatione huiusmodi duarum Dignitatum æqualium; nec puto id amplius egere alia discussione, seu declaratione, quamuis *id. Mandos. d.q.4. num.7. circa fin.* dicat, quod qui vellet Scyllam, & Carybdim, & sic vtrumquè scopulum euitere, posset adire Summum Pontificem pro declaratione. Id ipsum etenim fuit etiam tentum in vna *Turritan. Archipresbyteratus 7. May* 1574. vbi quod *d. regula* habet etiam locum quando sunt duæ æquales Dignitates, ita etiam tenent *Barbos. de potest. Epis. glos.57. num.* 101.

An autem ista reseruatio vendicet sibi locum in Dignitate
24 monoculari, nempè vbi adest tantùm vna Dignitas, & certum est, illam non comprehendi; ratio enim quarè monoculares Dignitates, seù monocularia beneficia præseruentur à reseruationibus, est, nè quis priuetur illa collatione vnius beneficij sibi competente, ad instar vnici luminis, quo quis priuari non debet, per *tex. in l. illicitas, §. ne tenuis, ff. de offi. Præsid.* vbi *glos. in verbo, lumine*, id exemplificat in tenui homine porcellum vnicum habente, quem tanquam oculum suum seruat, idem tenet *Felin. in c. in nostra, n.* 23. vbi ait, quod sicut inutilis esset impetratio beneficij viuentis, ita inutilis est, si ille, ad cuius collationem impetratur, habeat conferre vnum solum; quia vtroquè casu datur via ad speciale votum captandæ mortis, & quod ita scripsit Clemens Quartus contra impetrantem Dignitatem in genere, cum ibi essent vnica; vnde vlterius dixit *glos. in d. verbo, lumine*, quod rusticus non debet priuari vnico lumine, seù candela, quam habet, *id. Gonz. glos.9.§.4. num.6. & 7. qui num.*11. pluribus comprobat, quod regula Cancellariæ, reseruando primam Dignitatem post Pontificalem in Cathedralibus, & principalem in Collegiatis, non comprehendit Dignitatem monocularem; ex eo quod Dignitas maior, & principalior dici non potest, vbi non adest, nisi vna Dignitas; sicut si vnus homo esset in Ciuitate, non posset dici, quod talis sit principalis, seù maior; quia principale præsupponit accessorium, & maius præsupponit minus.

Verùm nihilominus est, hoc procedere, quando illa Ecclesia, in qua adest prædicta vnica Dignitas, non adesset aliud beneficium *Mandos.d.q.5.n.4. id. Gonz. d.§.5.n.26. & 27.* Secùs verò si adesset; nam fuit dictum in prædicta *Turritan. Archidiaconatus*, quod dicta monocularitas nō datur in consideratione, quando Collator habet alia beneficia, prout in casu prædictę decisionis, in quo pręsupponitur, quod in eadem Ecclesia adessent vndecim Canonicatus, totidemquè pręhendę; nā quamuis supradicti Canonicatus non essent eiusdem qualitatis, sicut est Dignitas Archipresbyteratus, tamen sat erat, quod adessent aliqua beneficia; quarè vbi non adsunt in Ecclesia alia beneficia, dicendum est, illam non comprehendi in dicta regula, *Ludouis. decis.*450. *n.*7. vbi fuit declarata inualida quędam vnio cuiusdam Dignitatis, ex eo, quod nō fuerat expressum, illam esse Dignitatem monocularem, cum Papa non soleat vnicam Dignitatem in Ecclesijs tollere.

Superest modò, antequam ab hac praxi reseruationis Dignitatum, iuxtà propositam materiam, discedamus, videre, quid sentiendum, si, attenta supradicta regula reseruatoria Dignitatum, prima Dignitas post Pontificalem in Cathedrali, siuè principalis in Collegiata, in quibus pręsupponimus adesse minores Dignitates, & prima, seù principalis fuerit accessoriè vnita, siuè Capitulo, siuè aliàs quomodolibet, in illis casibus, quibus supradicta vnio fuerit seruatis seruandis, & sic legitimè facta. Et quidem satis est in aperto, quod Summus Pontifex in qualibet ex Ecclesijs prædictis, vult per dictam regulam, sibi esse reseruatam vnam Dignitatem primam post Pontificalem in cathedrali, & principalem in collegiata. Proinde omnibus, quæ disputationis causa hic adijci possent, omissis, resolutiuè dicendum est, quod loco Di-
25 gnitatis, sic vt præfertur vnitæ, succedit sequens, quæ habebitur tanquam prima, & loco primæ Dignitatis; ita fuit in Rota decisum in vna *Virdunen. Decanatus 9. Martij* 1580. *coram Lancellotto*. In qua, quod vnita prima Dignitate post Pontificalem Capitulo, sequens est prima, & intrat regula reseruatoria Dignitatum maiorum post Pontificales, & non in vnita, quia fuit vnita accessoriè, & non æquè principaliter, vt apparebat ex verbis vnionis, quam decisionem refert per extensum *Garc.d.p.5.cap.1. num.270.* vbi concluditur, quod cum dicta prima Dignitas non sit amplius conferibilis, in ea non intrat *regula 3. quæ hodie est* 4.

Cum etenim supradicta vnio fuerit facta accessoriè, perditur nomen beneficij, & non dicitur amplius beneficium, sicut dicebatur ante vnionem, & efficitur pedisequa illius, cui ipsa Dignitas vnitur, necnon illius membrum, & transit in temporalitatem; quia fundata efficacia vnionis, Dignitas consolidata est Capitulo, seù beneficio, cui vnitur, & per vnionem prædictam, mutantur eius status, & natura; adeò quod, licet vnionis effectu, considerato exitu, quoad emolumenta exinde prouenientia, collatus fuerit in tempus, quo nullum potuerit, Dignitatem ipsam, aut aliud beneficium obtinendi, præiudicium generari, per consequens Dignitas, aut beneficium huiusmodi vacare nequit; quia assumens naturam illius, cui vnitur, desinit esse quod erat prius, & quod alteri aggregatur, eiusdem debet imitari naturam, ita egregiè *Oldrad. cons.257. sub tit. de concess. præbend. num. 15. circa fin.*

Sed hic notanda sunt verba dictæ decisionis *Virdun. Decanatus*, per quæ apparet, vnionem prędictam eatenus operari, vt Dignitas non sit virtute dictæ vnionis amplius reseruata, sed illius loco succedat sequens Dignitas, quatenus vnio prędicta fuerit facta accessoriè, vt dictum est: quod si æquè prin-
26 cipaliter, non eximitur à reseruatione prædicta: quia adhuc remanet in suo statu, & per consequens comprehenditur sub dicta regula; nam talis vnio operatur, vt dicta Dignitas maneat in suo statu; sicut etiam hoc modo Rector vnius beneficij, est Rector alterius, & vtrumquè beneficium manet, sicut erat prius, in suo statu, & honore, ac proprios redditus agnoscit, & gaudet suis priuilegijs, vt per *Mandos. reg.12.q.1. nu.4. Hoied. de incompat. benef. p.1. cap.15. nu.2. cum aliis relatis per Garc. p.12. cap.2. n.37.* & tradit *Gonz. ad reg.8. glos.5. §.7. n.55.* vbi quod per talem vnionem æquè principaliter factam, cum beneficium vnitum non perdat nomen, nec titulum, nec effectum beneficii, sed in omnibus status antiquus conseruatur, non excludit reseruationem.

Prout etiam dicendum est de Canonicatibus vnitis, & annexis Dignitatibus; nam quamuis talis vnio sit accessoriè facta, tamen non extinguitur titulus Canonicatus, *id. Garc. d. p.3. cap.2. n.511. & p.11. cap.5. n.199.* vbi, quod etiam si talis
27 vnio videatur fieri accessoriè, non tamen solet extingui, & supprimi titulus, & nomen pręhendæ, & Canonicatus, sed vti duo beneficia obtinentur, sicut etiam dicitur de vnione facta ad tempus, seù ad vitam; nam etiam quod fiat accessoriè, non
28 tamen est tituli extinctiua, nec vera vnio; sed potius habet vim dispensationis super incompatibilitate, vt videlicet cum quis non potest habere duo beneficia incompatibilia, mediante dicta vnione ad vitam, illa valeat retinere; cum talis vnio
29 respiciat potius fauorem personarum obtinentium, quàm Ecclesiarum, & semper Rota interpretata est, vniones ad vi-
30 tam, & commendas pro palliatis dispensationibus, ex *Cassad. decis.2. de vnion. Put. dec.240. n.1. li.1.* quamuis longo temporis cursu, rarò viderimus similes vniones per Papam concedi, refragante *Conc. Trid. sess.27. c.4. de refor.* ibi *Quicunque de cætero plura curata, aut alias incompatibilia beneficia Ecclesiastica, siue per viam vnionis ad vitam, seu commenda perpetua, &c. recipere, &c. beneficiis ipsi, &c. ipso iure priuatus existat.*

Sic pariter dicendum est ad effectum, vt intret sequens Dignitas, si prima post Pontificalem, seù principalis in Collegiata, fuerit de iurepatronatus laicorum: nam licèt sit
31 maior, non tamen excludit reseruatione alterius secundæ, sicut dictum est de vnione in dict. *Virdunen. Decanatus*,

& in alia Comprostellan. Prioratus 17. Martij 1597. coram Lit-
ta, quas etiam in proposito refert Lotter. de re benef. lib. 2. qu.
33. n. 43. qui nu. seq. id exemplificat in Expectatiua concessa
32 ad primum beneficium vacans, quæ si non potest ex aliqua
causa, sortiri effectum in primo vacanti, capit secundo loco
vacans.

Capitulum inter se constituunt, nempè huius Col-
legiatæ Ecclesiæ, etiam Di-
gnitates, cum Canonicis. Quod quidem de iure communi
33 non procedit, cuius satis clara conclusio est, quod soli Cano-
nici dicuntur de capitulo, cuius appellatione non solùm non
veniunt presbyteri, alijque inferiores Ecclesiæ, verum neque
habentes in ea Dignitatem; & licèt Canonici cathedralis ve-
niant sub nomine Dignitatis, hoc intelligitur larga interpre-
tatione, non autem ex propria significatione, vt per omnes
DD. in c. statutum, de rescript. in 6. Felin. in c. pastoralis num. 2.
de offic. deleg. Rot. decis. 16. de præb. in nou. cum certum sit, quod
Dignitates, quæ sunt verè, & propriè Dignitates, de iure
34 communi, siue in cathedrali, siue in collegiata non sunt de
Capitulo, id. Felin. in c. cum olim, n. 4. de sent. & re iud. dicens,
quod habens Dignitatem, vel personatum in Ecclesia, non
habet vocem in capitulo, & in c. cum M. Ferrariensis, nu. 18.
de constit. Rebuff. super Concord. in tract. de nominat. n. 32. vbi,
quod habentes Dignitatem in Ecclesia, de iure non sunt de
35 capitulo, nisi aliàs sint Canonici & ratione Dignitatis, quis
non est de capitulo, sed ratione Canonicatus, Seraph. dec. 98.
num. 1. Garc. dicta p. 11. cap. 5. num. 209. Lotter. de re benef. lib.
1. q. 25. nu. 67. & 71. Barbos. de potest. Episc. tit. 1. cap. 3. num. 18.
36 nam licèt huiusmodi Dignitates habeant stallum in Choro,
non tamen habent vocem in Capitulo; & hoc fuit etiam pon-
deratum in vna Corduben. Iurisdictionis coram Orano, & di-
ctum in vna Salamantin. Optionis, quæ est decis. 411. num. 6.
p. 1. diuers. & in vna Gerunden. Anniuersariorum 16. Ianuarij
37 1576. in qua quod appellatione Capituli, solùm continentur
Canonici, non autem beneficiati, aut alij habentes Dignita-
38 tes; ea ratione, quoad Clericos inferiores, quia isti debent ita
inseruire capitulo, prout Episcopo, vt ait Abbat. in cap. cum
non liceat, de præscript. in 3. notab. sub num. 2. versic. & aduer-
te, & ibi Felin. sub num. 2. vers. gusta bene, quod Clerici inferio-
res debent reuerentiam Capitulo, sicut Episcopo, de præscript.
Cæsar. de Graff. decis. 131. num. 6. 7. & 8. de his, quæ fiunt a ma-
ior. par. Capit.

Repugnat enim prædicto Iuri communi, vt in vna, eadem-
què Ecclesia, siue cathedrali, siue collegiata, beneficiati,
39 præter Canonicos, aliter considerentur, quàm vt singuli,
qui non possunt facere Collegium, Abb. in cap. dilecta in fin.
de excess. Prælat. & in cap. nobis num. 8. de iurepatr. idem Cæsar
de Graff. dec. vlt. num. 4. de his quæ fiunt &c. cum his omnibus
resistat ius commune; cum Canonici tantùm constituant ca-
pitulum, vt dictum est Compostell. in c. 1. nu. 4. versic. numquid
Portionarij, de elect. & capitulum repræsentant per Canoni-
cos, & non per alios Abb. in c. nouit de his, quæ fiunt &c. & in
c. scriptum, in 6. notab. de elect.

At verò neminem latet, quod licèt, iure communi inspe-
cto, soli Canonici constituant capitulum, adhuc nedum ha-
bentes in Ecclesia Dignitates, vt hic verùm etiam simplices
40 presbyteri possunt ex priuilegio, vel statuto, aut consuetu-
dine, acquirere facultatem interessendi capitulo, prout tenuit
Rota in vna Oritan. Voti 27. Martij 1626. coram Remboldo,
quæ est decis. 8. num. 3. par. 5. recent. in qua, cum constaret, non
nullos presbyteros, tam ante erectionem Ecclesiæ S. Mariæ
de Fontana Terræ Francauillæ Oritan. Diæcesis in Collegia-
tam, quàm etiam post erectionem, interuenisse in pluribus
actibus Capitularibus, & erant in ista quasi possessione, de-
bebant in ea manuteneri; ex eo, quod ad hunc effectum at-
tenditur quasi possessio, Bald. in l. ordinarij iuris, nu. 8. C. de rei
vend. Innoc. in c. bonæ il 2. n. 4. de postul. Prælat. Couar. pract. qu.
cap. 17. eaque in incorporalibus acquiritur etiam per vnicum
actum, cap. cum Ecclesia Sutrina, vbi Abb. num. 22. & 23. Rip.
num. 52. & seqq. de caus. poss. & propr. Rota decis. 17. num. 1. p. 3.
diuers. & decis. 286. num. 5. & decis. 354. nu. 9. coram Coccina,
41 & sufficit in iudicio manutentionis dicta quasi possessio,
quæ tamen, an sit iusta, vel iniusta, illius discussio reijcitur
ad petitorium; defectus enim respiciens proprietatem, non
42 admittitur in summarijssimo iudicio, Rota decis. 477. num. 4.
& decis. 614. num. 4. & decis. 688. in fin. p. 1. recent. Ludouis.
decis. 307. num. 3. vbi Addit. num. 5. probat hoc procedere,
43 etiam si dictus defectus offeratur incontinenti probandus;
& non potest impediri manutentio, sub prætextu non iuris,
nisi constet de prædicto non iure per confessionem; vel per
rem iudicatam; quæ quidem possessio non pendet à validita-
te proprietatis; cum nihil commune habeat possessio cum
proprietate, l. naturaliter §. nihil commune ff. de acquir. pos-
sess. præsertim vbi agitur de manutentione, in qua non requi-
ritur alius titulus, sed sola possessio sufficit, l. 1. §. sicut in-
terdicti ff. vti possid. vt per eundem Ludouis. decis. 275. num. 1.

Ac proinde presbyteri prædictæ Collegiatæ prætendentes,
se tàm ante, quam post dictam erectionem, interuenisse
in pluribus actibus Capitularibus, de illis satis apparebat;
ex eo quod in dicto Capitulo interuenerunt ad tractandum
de negocijs spectantibus ad vtilitatem Capituli; in quibus
quidem actibus dicti presbyteri vocabantur de gremio, &
Capitulares; vnde apparebat, illos fuisse admissos tanquam
de gremio, & Capitulares; maximè, quia non constabat de
aliqua contradictione in ipso actu, seu antea, sed potius
constabat, quod prædicti presbyteri, fuerunt admissi pacifi-
cè; & contradictio fuit facta post actum perfectum, & con-
summatum; ac propterea non impedit, quominus censea-
45 tur per dictum actum pacificè gestum, acquisita possessio.
Præsertim verò, quia in litteris prædictæ erectionis Eccle-
siæ in Collegium, dicitur, quod Canonici habeant vocem in
Capitulo ante omnes simplices Sacerdotes; vnde colligeba-
tur, quod etiam simplices Sacerdotes haberent vocem in Ca-
pitulo, & in ea debebant propterea manuteneri; prout hæc,
& alia in proposito habentur in prædicta decisione Oritana
Voti ferè ter tot.

In qua quidem quasi possessione benè se poterant tueri,
etiam presbyteri successores; ex eo quod, licèt Rota teneat,
quod possessio non continuetur in hæredem absquè noua
apprehensione, l. cum hæredes ff. de acquir. possess. hoc tamen
46 non procedit, quando Ecclesia, vel Dignitas est in posses-
sione, & agitur nomine Ecclesiæ, vel Dignitatis ex Innoc.
in c. quia qui violenter n. 1. vers. quidem tamen, & ibi Host. n.
3. in fin vers. quod non placet Io. Andr. num. 6. vers. illud enim.
Abb. num. 11. in 3. casu vers. secus dicit, de iud. Rota decis.
13. num. 2. de procur. in nou. & dec. 1. de restit. spoliat. pariter in
nouis, & propterea, cum possessio censeatur continuata vs-
què ad tempus litis motæ, cum animo retineatur, l. licet C.
de acquir. possess. Abb. in c. cum ad Sedem n. 13. de restit. spo-
liat. hinc sequitur, quod cum concurrant requisita, ex qui-
bus datur manutentio, nempè possessio de tempore litis mo-
tæ, & turbatio, vt in §. retinendæ instit. de interd. & not. An-
gel. cons. 19. n. 1. & 4. quæ sunt ferè formalia verba Coccin. in
vna Gerunden. Iuris interessendi in Capitulo. 6. Nouẽbris 1609.
quæ est in suis decis. 490. num. 2. & 3. mutatio personarum (sci-
licet presbyterorum) non mutat possessionem, cum ista sit
46 metienda ex parte possessionis, iuxtà decis. Guid. Papæ
629. Pin. decis. 151. lib. 3. & in proprijs terminis fuit resolu-
tum coram eod. Coccin. in vna Cæsaraugustana Præeminen-
tiarum 13. Martij 1609. in qua num. 3. quod possessio Capi-
tuli suffragatur etiam successoribus in Canonicatibus, quæ
est decis. eiusdem Coccin. 452. num. 2.

Porrò, ea quę supra dicta sunt, quoad Collegiatas Eccle-
sias, locum sibi etiam vendicare multo magis noscuntur in
Cathedralibus, in quibus Clerici cuiuscunque denominatio-
nis, cum sint inferiores Canonicis eo modo, quod supra di-
ctum est, Capitulum non constituunt; nisi hoc eis aliquo
particulari iure competat; prout constat ex quamplurimis
Rotæ decisionibus, præsertim in vna Tirasonen. Iuris interes-
sendi Capitulo 18. Maij 1612. quæ est decis. 397. tom. 3. di-
uers. recent. vbi, quod cum in Cathedrali Ecclesia Tirasone-
ni Portionarij prætenderent ingressum Capituli, & in illo
habere vocem, fuit decisum, prædictos Portionarios esse ma-
nutenendos in possessione interessendi, & votandi in actibus
Capitularibus; quia licet verum sit, illos de iure communi
non esse de Capitulo, nec in illo habere vocem, ex iuribus su-
pra allegatis, nihilominus verò, de consuetudine, statuto,
vel aliquo alio speciali iure, possunt Capitulum ingredi, ibi-
que habere vocem; vt in vna Calciaten. Canindicum 1. Iu-
nij 1615. quæ est decis. 708. p. 4. diuers. recent. nam stante
Statuto fundamentali Ecclesiæ Calciaten. apparet, Cano-
nicos, & Portionarios, esse de Capitulo, ita quod om-
nes isti Capitulum constituant, vnicumque Collegium
esse censeantur, ibi tamen n. 6. subditur, quod cessante statu-
to, aut consuetudine, non dicuntur de Capitulo, ex eo tan-
tum, quod in quibusdam, vel in omnibus actibus habuerint
vocem in Capitulo; prout dicitur ibi fuisse declaratum per
sacram Congregationem Concilij in causa Abulen. Iurisdi-

ctio-

ctionis, & *sequuta est Rota in eadem*; vt in pluribus alijs Ec-
clesijs; licet Portionarij interueniant in Capitulo, & in acti-
bus Capitularibus habeant vocem, non tamen dici possunt,
eos esse de Capitulo; quandoquidem non sequitur, ex eo,
quod habent vocem in Capitulo, dicantur de Capitulo; licet
vbi sint ex aliquo iure speciali effecti de Capitulo, intra lo-
quentia de Canonicis, procedent etiam in eis; cum tunc sint
etiam ipsi membra Episcopi, vt dicitur in vna *Calaguritan.* re-
lata *per Garc. p. 3. cap. 2. num.* 378. *cum seq.* quare sacra Con-
gregatio Concilij, nec non Rota pluries, tenuerunt, Portio-
50 narios, hoc casu posse eligi in Adiunctos, seù Coniudices;
quia, cum ipsi possint de iure speciali, esse de Capitulo, æquè
verè tales dicentur, ac si essent de iure communi, vt per *Lot-
ter. de re benef. lib.* 1. *q.* 25. *num.* 76.

At verò, in huiusmodi statutis condendis, aut consuetudi-
nibus inducendis plurimùm inuigilandum esse existimo à
51 Canonicis quarumcumque Ecclesiarum in admittendis
Clericis inferioris ordinis ad notandum in Capitulo; quando
quidem, longo experimento compertum est, inde innume-
ras, tractu temporis, excitari dissentiones, atque discordias,
prout tot Rotales decisiones in dies testantur; namque licèt
verum sit, quod in rebus Ecclesiæ gerendis, & gubernandis,
52 quanto sunt plures; tanto plura videant, in eisque perspica-
cior sit ratio ad discernendum, *hac consultissima, C. qui te-
stam facere poss.* & vt sacri Canones testantur, integrum sit
iudicium, quod plurimorum sententijs confirmatur, vt *in
c. prudentiam, in princip. de offic. & potest. iud. deleg.* prout di-
citur in vna *Cracouien. Iuris eligendi, quæ est decis.* 265. *num.*
5. *cum plurib. seqq. p.* 5. *recent.* Vt plurimum nihilominus,
Clerici huiusmodi inferiores, cuiuscunque in Ecclesia sint de-
nominationis, ad Capitulum à Canonicis, licèt legitimè ad-
missi, non rarò hac facultate sibi attributa, abutuntur; ipsique
Canonicis nedum æquales, verùm etiam maiores effici, con-
tra omnem iuris ordinem, ac honestatem, satagant; & vbi
sunt ad ministrandum introducti, sibi student ministrari: nec
inutile exemplum affertur in vna *Hispalen. Præeminentiarum,
quæ est decis.* 416. *p.* 1. *recent.* vbi Portionarij Ecclesiæ Hispalen
prætendebant, dum missam cantarent, quod Canonici illis in-
seruirent pro Diacono, & Subdiacono, ex solito, & consue-
to dictæ Ecclesiæ; sed cum essent inferioris ordinis, ideoque
in decens, & indecorum esset, Canonicos illis, vt supra de-
seruire, ac constaret, ipsos Portionarios multis prærogatiuis
carere, quas habent Canonici; imò in referendis negocijs in
capitulo, talis aderat disparitas, quod Portionarij id facerent
stantes, & capite discoperto, Canonici verò sedentes, & capi-
te tecto, ex his dictum fuit, satis apparere, Canonicos, esse
Portionarijs digniores, & superiores: Portionarios verò in-
feriores Canonicis; ex quibus resultare debebatur iustificatio
indecoris, & indecentiæ circa seruitium, quod Portionarij
prætendebant sibi à Canonicis præstari; cum, secundum iuris
dipositionem, indecorum, & inhonestum videatur, quod
maior minori deseruiat, *c.* 1. *& sc. statuimus, de maior. & obed.*
prout dicitur in prædicta decisione, & in alia simili in eadem
causa, quæ est *decis.* 466. *d. tom.* 1. *recent.*

Hoc enim seruitium præstandum est tantùm à Canonicis
Subdiaconis, & Diaconis Prælato, ac etiam Canonico cele-
branti; quod fuit per Sacram Congregationem Rituum sic
declaratum, videlicet, *Dignitate vel Canonico solemniter
celebrante, Canonici pariter pro Diacono, & Subdiacono, &
non alij inferiores seruire debent*; prout in vna *Sipontina Mon-
tis Gargani* 8. *Martij* 1631.

Et cum aliàs in Collegiata Ecclesia S. Felicis Gerunden.
illius beneficiatis fuisset ab illius Episcopo concessum, & à
Clemente VIII. per Breue confirmatum, vt se pro libito vo-
luntatis conuocare possent, ac omnia facere, quæ Collegio
cõpetere consueuerunt, nihilominus postmodum fuit dictum
de inualiditate concessionis, ac Apostolicæ confirmationis
huiusmodi, & per Rotam decisum, supradictos Clericos be-
neficiatos non potuisse se, vt supra, congregare ex causis, &
rationibus adductis in vna *Gerunden. Iurisdictionis*, quæ est
decis. 370. *p.* 5. *diuers. recent.* vbi alia decisione in causa *Valen-
tin. Iuris se congregandi* 4. *Decembris* 1596. *coram Cardinale
Pamphilio seniore*, fuit dictum, quod valdè interest Capitulo,
ne Portionarij vel Beneficiati acquirant ius se congregandi,
quam quidem decisionem sequuta fuit *Rota in alia Hispalē.
Contributionis* 22. *May.* 615. *coram Cardinale Pamphilio iu-
niore, nunc, S. D. N. Papa Innocentio Decimo.*

Cum verò materiæ qualitas, in medium offerre suaserit,
quid in praxi seruetur circa reseruationem, & collationem
Dignitatum, tam Cathedralium, quàm Secularium, & Col-
legiatarum Ecclesiarum, absonum prorsus non agnouimus
subnectere, quid circa huiusmodi Dignitates vacantes, Apo-
stolica Sede vacante, sentiendum, circa illarum collationem,
54 An videlicet Primæ Dignitates post pontificalem in Cathe-
dralibus, ac principales in Collegiatis, quæ sunt per *regulam*
4. Cancellariæ Apostolicæ, reseruatæ, Apostolica sede vacā-
te, remaneant futuro Pontifici reseruatæ, an verò possint per
Ordinarium conferri.

Huius etenim rei dubium inde insurgit, nempè, quia reser-
uatio facta per regulam prædictam, dicitur esse ad vitam ip-
sius Pontificis; quo defuncto, dicta regula, cum omnibus
aliis ab ipso Pontifice factis, expirat cum omni suo effectu, *c.
si gratiosè, de rescrip. in* 6. ac proinde collatio prædictarum
Dignitatum videtur pertinere ad Episcopos qui liberè possūt
prouidere beneficia vacantia in omnibus mensibus, sine ali-
qua distinctione, quia cum tunc sint omnia obstacula subla-
ta, omnes menses sunt Ordinariorum, vt per *Gonz. ad reg.* 8.
§. 5. *procem. n.* 46. nam decretum, & reseruatio, quæ sunt se-
quelæ regularum, sublatis regulis, durare non videntur, *reg.
accessorium, de reg. iur. in* 6. & vt patet in *Clem. vn. de immu-
nit. Eccles.* quando reuocatur vna Constitutio, reuocantur
omnes effectus super illa fundati; ita etiā dicta regula extin-
guitur morte cuiuslibet summi Pontificis, illam promulgan-
tis; ex eo quod in procem. regularum Cancellariæ nouus
Pontifex sic ait, *Reseruationes, Constitutiones, & Regulas in-
frascriptas fecit, quas, &c. suo tempore duraturas obseruari vo-
luit &c.* & sic expirant regulæ prædictæ cum obitu ipsius Pa-
pæ, licèt aliud dicendum sit, quando aliqua dispositio fit ad
beneplacitum Sedis Apostolicæ, nam ex eo, quod tunc Sedes
Apostolica nūquam moritur, prædicta Constitutio perpetuò
durabit; nisi a successore fuerit reuocata; nam quando aliqua
dispositio cantat ad beneplacitum Papæ, tunc per eius obitū,
per quem ipsius beneplacitum omnino extinguitur, eo ipso
expirat, vt in *d. c. si gratiosè*; secùs verò est, si dicatur *ad Apo-
stolicæ sedis beneplacitum*; quia cum ipsa sedes nunquam mo-
riatur, durabit perpetuò; ac proinde dixit *Philippus Probus*
relatus ab *eod. Gonz. loc. cit. nu.* 21. quod sicut Sol, & Luna
nunquam desinent esse, ita nec sedes Apostolica.

Quarè, cum beneficium vacauerit de tempore, quo regu-
la reseruatoria non erat in rerum natura, sed fuerat cum
conditore sepulta, & ius commune vigebat, quo omnes
menses sunt Ordinarij, *Caputaq. decis.* 86. *num.* 3. *li.* 1. *Cre-
scent. decis.* 3. *nu.* 4. *de priuileg.* tunc beneficium non incidit
in reseruatione, & ideo prouisio talis Dignitatis videtur spe-
ctare ad Ordinarium, quia, cum illius vacatio contingit A-
postolica Sede vacante, quo tempore regulæ Cancellariæ de-
finunt, nec aliquid operantur, & per obitum Pontificis con-
ditionis, earum vis & authoritas, expirarunt, *Paris. de resi-
gn. benef. lib.* 11. *qu.* 2. *num.* 31. *Seraph. decis.* 980. *num.* 12.
ideo Sede Apostolica vacante, omnes menses sunt Ordinario-
rum, qui tanquam ad ius commune reuertentes, possunt pro-
uidere de beneficijs vacantibus in quolibet mense, vt supra
dictum est, & cum per vacationem prædictæ Sedis Aposto-
licæ sint iam remota obstacula reseruationis, per dictam re-
gulam inducta, omnes menses sunt Ordinarij.

At verò præmissis non obstantibus, contrarium prorsus di-
cendum est, nempè huiusmodi Primas & principales Digni-
tates, etiam Apostolica sede vacante, non posse Ordinarios
conferre, sed illarum collationem, futuro Summo Pontifi-
ci esse reseruatam; ac ad ipsum spectare certum est; cuius rei
causam sæpius fuisse ventilatam, testatur *Gamb. de auth. leg.
à lat. lib.* 3. *num.* 180. & fuit in Rota, maiori Dominorum
suffragio resolutum pro dicta reseruatione, qui ad id fuerunt
55 moti ex *Extrau. Pauli II. de præbendis communes*, quæ in-
cipit, *Ad Romani Pontificis prouidentiam*: ibi, *Cum itaque
nonnulli Romani Pontifices prædecessores nostri per diuersas ea-
rum Constitutiones, quas suo tempore duntaxat durare volue-
runt, quæcunque beneficia Ecclesiastica, quæ sui, & S. R. E.
viuentium, & tunc existentium Cardinalium familiares conti-
nui commensales obtinebant, & in posterum obtinerent, &
eorum familiaritate durante, etiam si ab ipsa familiaritate per
obitum Cardinalium eorundem, vel alias recessissent, necnon
illa, quæ, etiam fructuum, & prouentuum Cameræ Apostolicæ
debitorum collectores, & qui ipsorum prædecessorum tem-
poribus sua officia exercuerunt, vnici subcollectores, durantibus
eorum officijs obtinebant, ac in quibuscumque locis vacauerint,
cum irritantis appositione decreti; & deinde prædecessoribus ip-
sis sublatis de medio, ac eorum beneficiorum occurrentibus va-*

cationibus, inter vtriusquè iuris interpretes, etiam Officiales Romanæ Curiæ sæpènumero hæsitatum extiterit, an beneficia huiusmodi, propter reseruationem, & decretum prædicta reseruata, vel affecta remanserint, ita quod nullus, præter Romanum Pontificem, de illis disponere potuerit, siue possit, &c. Nos, qui &c. considerantes effectum per reseruationem manusque appositionem eorundem prædecessorum in dictis beneficijs in esse productum per obitum ipsorum nequaquam censeri debere reuocatum &c. omnia, & singula beneficia &c. etiam si Præpositatus, Canonicatus, Præpositura, & præbendæ, Dignitates, personatus, administrationes, vel officia, &c. per huiusmodi reseruationem, & decretum remansisse, & remanere semper affecta, nullumque de illis, præter Romanum Pontificem, ea vice, quouis modo disponere potuisse, siue posse, harum serie decernimus, & pariter declaramus, &c.

Et licèt supradicta *Extrau.* loquitur de beneficijs familiarium, & Officialium, nulla facta mentione de regula, ac Dignitatibus prædictis, nihilominus dicendum est, quod, cum ratio sit generalis, debet intelligi in quacunque reseruatione; ex eo quod ponderatur appositio manus Papæ, quæ est in vno, sicut in alio casu; ac propterea fuit dictum, non dari diuersitatem inter vnum & alium casum; ex eo, quod lex, quamuimuis correctoria, si habeat rationem expressam, prout in dicta Constitutione, extenditur ad maioritatem rationis; cum non sit extensio, sed intensio & comprehensio, *l. sed si Iulianus §. mutus, ff. ad Maced.* ac insuper, si supradicta *Extrau.* non haberet aliquam rationem expressam, adhuc in hoc casu militaret, vbi non est dare rationem diuersitatis, *Gamb. d. lib. 3. num.* 181. qui licèt difficultatem faciat ad respondendum prædictæ *Extrau. vt in num.* 195. nihilominus ex ijs, quæ hic subsequuntur, firma remanet conclusio, quod supradictæ Dignitates, reseruatæ remaneant, etiam si vacauerint Apostolica sede vacante, ac *id. Gamb. loc. cit. n.* 180. refert hunc casum, videlicet, quod post obitum Leonis vacauit vna Dignitas, quæ fuerat per regulas suas reseruata, & dum dubitaretur, an remaneret affecta fuit per *Rot.* conclusum affirmatiuè, ex illa regula, quod beneficia semel affecta per reseruationem Papæ, semper remanent affecta; idem docet *Mandos. reg.* 10. *q.* 6. *ante n.* 6. ibi concludens, quod stante *d. Extrauag. Pauli II.* cum sit perpetua, reseruationis effectus, mortuo Papæ reseruante non expirat, sed illa remanet, & operatur; idem docet *Gonz. §. 5. proœm. sub n. 49. vers. rursus non obstat*, vbi quod dicta *Extrau.* declarat, semper durare reseruationem beneficiorum familiarium Cardinalium, Collectorum, & subcollectorum, ac aliam quamcunquè reseruationem factam à Papa detuncto; quod procedere ait in omnibus reseruationibus, etiam ratione rei, veluti Episcopatuum, Monasteriorum, Dignitatum primarum post pontificales, & principalium in Collegiatis necnon in reseruationibus ratione personarum, vt supra dictum est; quia licèt vacatio contingat Sede Apostolica vacantes, semper remanet reseruatio prius simpliciter, & absolutè facta, & causata, & Ordinarij se intromittere non possunt, vt in *d. Extrau.*

Et sic ex præmissis patet, quod beneficia prædicta tunc per reseruationem, etiam ante vacationem, sunt effecta; quia reseruatio prędicta facta est obsolutè, & purè ac de beneficijs certis, & certarum personarum, vt de Dignitatibus prædictis, Monasterijs, Beneficijs familiarium, & Officialium, &c. seù cum reseruatione qualitatis beneficij, vt quia est Dignitas principalis, Monasterium, &c. vel ratione qualitatis personæ, vt quia sit familiaris, Officialis, &c. tunc enim data illa qualitate, tempore regulæ, seù reseruationis, reseruatio intrat, & afficit beneficium; ita vt maneat affectum; licèt postea regola expiret, aut qualitas cesset; & ita procedit *d. Extr. v. ad Romanu*, & eius ratio, vt per *Garc. de benef. par. 5. cap. 1. num.* 789.

Vnde pro hac praxi optimè probat idem *Gar. p.* 12. *cap.* 2. *num.* 92. quod quando reseruatio beneficij esset perpetua, vt in prima Dignitate post pontificalem, quæ semper reseruata est, seù affecta per regulam Cancellariæ, non potest per Episcopum vniri.

Vt autem præmissa clarius appareant, duo sunt casus constituendi, quorum Primus est, quando agitur de reseruatione, quæ fit ratione temporis, prout in *regula* 8. *hodie* 9. tunc enim reseruatio, & affectio non contrahitur, nec inducitur, nisi in mensibus in *d. regula* 9. statutis vacatio beneficij contingat; & ad effectum huius reseruationis consideratur illud tempus vacationis, *Cassad. decis.* 8. *n.* 9. & 12. *de preb. Rot. dec.* 774. *n.* 3. & 1016. 3. *p.* 3. *diu.* quia hec reseruatio beneficij inducitur solum in ipso obitu possessoris, & vacationis, contingentis tali mensi Sedi Apostolicæ ad conferendum assignato. Vnde si talis vacatio contingeret sede ipsa vacante, etiam si aliàs esset mensis Apostolicus, nihilominus collatio spectaret ad Ordinarium; quia vacatio Sedis Apostolicę impedit, & excludit reseruationem, & regulæ Cancellariæ tunc non operantur, & ita intelligenda sunt quæ dicit *Gonz. in §. 1. proœm. n. 74. post medium.*

Secundus verò casus est, quando agitur de reseruatione, quæ inducitur, vel ratione personarum, vt putà, quia possidens beneficium erat familiaris Cardinalium, vel Collector, aut subcollector, vel alia adesset reseruatio, quæ personæ possessoris hęreret, vel ratione ipsius beneficij, vt quia esset prima Dignitas, Monasterium, vel alio modo ratione rei affectum Sedi Apostolicę, tunc enim, etiamsi vacatio contingat, sed Apostolica vacante, collatio spectat ad futurum Pontificem, quia hoc casu, reseruatio non inducitur in ipso obitu possessoris; & sic in vacatione, quo tempore iam regulę Cancellariæ expirarunt; sed fuit inducta, & iam fixa à principio, statim ac ille fuit familiaris, Collector, vel subcollector, vel beneficium fuit prima Dignitas, vt est casus noster, vel alio modo antea affectum Sedi Apostolicę; quo tempore regulæ Cancellarię vigebant, & suum effectum, nempè reseruationem iam induxerant; & quamuis Sede Apostolica vacante, dictæ regulæ Cancellariæ tanquam authoritatis tunc destitutæ, non inducant eo tempore reseruationem, non inde tamen reseruationes prius, viuente Papa, & regulis vigentib., inductæ, & infixę desinunt, nec expirant; imò beneficium semel affectum, semper remanet effectum, vt in *d. extrau. Ad Roma.*

Quam quidem distinctionem fecit *Rota in vna Andrien. Archidiaconatus* 5. *Decembr.* 1625. *coram Merlino*, vbi quod casus talis erat; nempe quod mortuo Gregorio XV. fel. rec. & antequam similis recurd. Vrbanus VIII. ad Apostolatus apicem assumeretur, vacauit Archidiaconatus, prima Dignitas post Pontificalem, per obitum Vangelæ, & de eo fuit prouisus per Ordinarium Ioannes, ac postmodum à prędicto Vrbano fuit collatus Riccardo, & circa id dubium versabatur in reseruatione; ex eo, quod prędictus Archidiaconatus vacauerit sed Apostolica vacante, quo tempore regulæ Cancellariæ desinunt per mortem Pontificis conditoris, vt supra diximus; & fuit resolutum ad fauorem prędicti Riccardi prouisi Apostolici, ex rationibus allatis in secundo casu prędictæ decisionis; quam per extensum habes penes *Viuian. in prax. iurepatr. lib. 5. cap. 5. sub n.* 164. & ita seruat Dataria, & Cancellaria Apostolica, & sciunt omnes Curiales.

Supradictam distinctionem transcripsit etiam *Barbos. in addit. ad allegat.* 57. *n.* 62. & singularis reputari potest, propter casus, qui circa hoc contingere possunt, prout euenisse scimus; nec id ratione caret; nam reseruationes semel per regulas inductæ, licet odiosæ sint, & iurisdictionem ordinariam absorbere videantur, tamen per obitum Papæ non expirant, vt ait *Sarnen. reg. de publ. resig. q. 6. n. 6. vers. sic etiam videmus*, quia huiusmodi regulæ inducunt affectionem permanentem: quod quidem si secus esset, oporteret dicere, quod cum Papa, in 2. *reg.* sibi reseruet generaliter omnes Ecclesias Patriarchales, Primatiales, Archiepiscopales, & Episcopales, ac Monasteria virorum, &c. Sede Apostolica vacante, ac occurrente vacatione per obitum Prælati, antequam nouus Pontifex successor fecisset reseruationes Ecclesiarum, quodlibet Capitulum posset eligere suum Patriarcham, Primatem, Archiepiscopum, vel Episcopum, & Conuentus Monasterij suum Prælatum regularem, sub pretextu, quod per vacationem Sedis Apostolicæ, fiat reditus ad ius commune. Et nihilominus, stantibus pręmissis, aliter est dicendum; ac proinde ait *Gamb. de auth. leg. lib. 3. num.* 196. quod si vacante Sede Apostolica, contigeret vacare Episcopatum electio, & confirmatio facta in partibus, valeret ex ibi per eum allegatis, nam de iure communi, mortuo Episcopo, sine alio superiore, per Capitulum, & Canonicos nouus eligebatur, *c. sacro, §. ex ijs* 63. *dist.* cum alijs relatis per *Mandos. reg. 2. q. 1. in proœm. n.* 2. & 3. sed quia Papa est dominus absolutus in beneficialibus, nemo debet mirari quod reseruat beneficia, quæ vult, & tanto, magis ista digniora, quib. melius prouidere potest ipse, quàm alius, *Gamb.* & *Mandos. loc. cit.* & *d. Extrauag. Pauli II.* procedit in omnibus reseruationibus ratione rei, veluti Episcopatuum, Monasteriorum, & primarum Dignitatum post pontificales, & principalium in Collegiatis, quæ etiam declarat, semper durasse reseruationem familiarium Cardinalium, Collectorum, & Sub-

& Subcollectorum, & aliam quamcunque reseruationem factam à Papa defuncto.

Est tamen hic aduertendum, quod licèt *Campanil. in suo Diuers. iur. canon. rubr.* 11. *cap.* 15. *num.* 26. *&* 27. contrarium teneat, nempè, quod huiusmodi primæ Dignitates, sede Apostolica vacante, possint ab Episcopo conferri, nullam aliam ibi adducens authoritatem; nisi quod ipse respondit Episcopo Minoren. eius patruo sub die 26. Ianuarij 1591. illum conferre potuisse primam Dignitatem in Cathedrali Ecclesia Minoren. Apostolica sede vacante; non obstante regula Cancellariæ, reseruante summo Pontifici Dignitates maiores post pontificales; quia cessante dicta regula, cessat prohibitio, illius vigore facta Episcopis conferendi dictas primas Dignitates; cum eisdem Episcopis nulla alia lege id interdictum reperitur; vnde mortuo Innocentio IX. poterat dictus eius patruus prædictam primam Dignitatem conferre, stante dispositione iuris communis, per quam Ordinarij possunt conferre omnia beneficia existentia in propria Diœcesi, *Paris. de resign. benef. lib.* 1. *q.* 10. *n.* 49.

Nihilominus verò (salua pace prædicti, Campanilis, viri alioqui vndequaque peritissimi) hæc sua opinio, neque in theorica, neque in praxi sustineri potest; quia ex diametro aduersatur solido & inconcusso stylo, & obseruantiæ Datariæ Apostolicæ, quæ, vt obseruaui, in casibus vacationis huiusmodi Dignitatum ab Ordinario collatarum, sede Apostolica vacante, aut super istis collationibus illa dat nouas prouisiones, in forma solita, cum annullatione possessionis forsan subsequutæ, ob decretum irritans, quod habent regulæ Cancellariæ Apostolicæ (licet aliter aliquando seruetur, cum dicta regula 4. non habeat tale decretum) aut denuò simpliciter conferuntur per Papam, & supradicti prouisi ab Ordinario composuerunt in ipsa Dataria pro fructibus malè perceptis, & sic vidimus seruari per nonum Pontificem successorem, & patet omnibus Curialibus.

Rectè tamen contrarium procedere posset, quando videlicet ipsa prima Dignitas esset de iure patronatus laicorum; tunc enim ad præsentationem patronorum, potest Episcopus, ab illis præsentatum, instituere quicquid dixerit *Couarr. pract. qq. cap.* 36. cum alijs relatis per *Garc. in addit. ad p.* 5. *cap.* 1. *nu.* 591. dum sine aliquo discrimine loquuntur, nempè quod præmissa procedunt in Episcopatibus, Abbatijs, Prioratibus, Decanatibus, & alijs Dignitatibus, quę Summo Pontifici reseruantur per *reg.* 2 *&* 3. *Cancell.* nam in supradictis, laici patroni vtuntur pręsentatione, eamque exhibere tenentur Romano Pontifici, non autem Pręlatis inferioribus.

Nam veriùs est, quod non solum in beneficijs minoribus, sed etiam in Decanatibus, & alijs Dignitatibus, quæ reseruantur per 4. *reg.* præsentatio fieri potest coram Ordinario, vt ab eodem fiat institutio, & contraria sententia supradictorum habet locum in Abbatijs, seù Prioratibus, & alijs Dignitatibus Consistorialibus, quę per Consistorium prouidentur, & in Dignitatibus exemptis ab Ordinario, in quibus pręsentatio est facienda Papę, *id. Garc. d. num.* 591.

Imò antequàm emanasset supradicta decisio in *Andrien. Archidiaconatus coram D. Merlino*, alia prius emanauit in vna *Abulen. Parochialis de la Calcada* 19. *Nouembris* 1593. *coram Ceraduba*, ex occasione collationis cuiusdam parochialis Ecclesię vacantis, de cuius reseruatione dubitabatur, & ibi fit etiam supradicta distinctio, vbi quod ex aduerso allegata procedunt in reseruationibus de beneficijs certis, seu certarum personarum, putà familiarium, Officialium, &c. Dignitatum principalium, &c. in quibus militat ratio prędictę *Extrauag.* ac propterea fiebat distinctio in Rota inter reseruationem, ratione qualitatis personæ, vt quia sit familiaris, officialis, &c. vel ratione qualitatis beneficij, vt quia sit Dignitas principalis &c. & reseruationem ratione vacationis in certo tempore, vt in primo casu semel data illa qualitate, reseruatio intret, & remaneat inducta affectio per illam; quamuis postea regula expiret, ex *d. Extrauag.* ex hac ratione, nempè, quia talia beneficia reseruantur purè, & simpliciter & data illa qualitate, quod fuerit familiaris, vel Dignitas principalis, statim in illis reseruatio inducitur, & producit effectum, cum adsit subiectum certum, & determinatum, in quo fundatur reseruatio.

At cum sit reseruatio, ratione vacationis in certo tempore, & non reseruentur beneficia certa, sed certificanda per vacationem succedentem in certis mensibus, & incertum sit, an beneficia sint vacatura, reseruatio talis reperit aliquod beneficium, quod ab initio inficiat; ac propterea tunc mortuo Papa, antequam beneficium per vacationem fuerit certificatum, nulla potest in hoc casu affectio considerari.

Hæc quidem distinctio procul dubio est similis primæ desuper allatę; placuit tamen illam etiam subnectere, vt clarius inde percipiatur, huiusmodi primas Dignitates, etiam mortuo Papa, remanere futuro Summo Pontifici, absque vlla prorsus contradictione reseruatas. Quam quidem decisionem reperies penes *Garc. p.* 5. *cap.* 1. *sub num.* 791. *vers. & ita fuit conclusum, &c.*

S V M M A R I V M.

1 *Canonici debent aliquod signum, ob præeminentiam supra alios Clericos deferre.*
2 *Quod à Papa tantum conceditur.*
3 *Canonicis Collegiatæ insignis conceduntur per Papam insignia Canonicalia.*
4 *Collegiatæ insignes, Cathedralibus æquiparantur.*
5 *Insignia deferendi facultas conceditur quandoque Dignitatibus Ecclesiæ, non autem Canonicis.*
6 *Insignium qualitas quandoquè præscribitur à Papa ad instar aliarum Collegiatarum.*
7 *Insignia deferendi facultas quamodo petenda à Papa.*
8 *Indultum concessum Archipresbytero Terræ Martinæ, deferendi insignia pastoralia.*
9 *Archipresbytero, & Canonicis Collegiatæ Ciuitatis Castellanæ, indultum deferendi insignia, concessum per Paulum V.*
10 *Necnon Collegiatæ S. Michaelis Lucan. per Clementem VIII.*
11 *Indultum deferendi insignia, concessum Canonicis, & Dignitatibus Ecclesiæ Panormitanæ, etiam ad supplicationem Cardinalis, illius Archiepiscopi. Et sub qua formula n.* 12.
13 *Et quod, Canonicis, Mansionarijs, & Capellanis Ecclesiæ Ferrarien.*
14 *Et Canonicis Ecclesiæ Ianuen.*
15 *Insignia Pontificalia Correctori Hospitalis Incurabilium Neapolis, quomodo per Gregorium XV. concessa.*
16 *Insignia, quandoquè maiora Collegiatis, quàm Cathedralibus concessa, & quare.*
17 *Abbatis de Pattientia Cęsarea, quanam insignia, & priuilegia concessa per Clementem VIII.*
17 *Insignia deferendi, ac alia, indultum, tam in erectione Ecclesiæ, quam ad partem concessum.*
19 *Insignia deferendi facultas, conceditur, ob diuini cultus augmentum.*
20 *Honor Ecclesiæ consistit in eo, vt diuinus cultus augeatur.*
21 *Fundatorum beneficiorum voluntati, quare Papa adhæreat.*
22 *Insignia deferendi, indulti formula proponitur, per supplicationem ad partem.*
23 *Mitræ vsum concessum Primicerio Ecclesiæ Neapolitanæ minori* 30. *annis.*
24 *Insignia deferendi facultas, regulariter non conceditur, nisi ex voto sacræ Congregationis Rituum.*
25 *Cappa Episcopalis, cum capucio coloris nigri, vsus concessus Priori S. Frigidiani per Clementem VIII.*
26 *Insignia Canonicis, & alijs à Papa concessa, non possunt ab Episcopo mutari.*
27 *Mitræ, & baculi vsus diuersis Abbatibus, & Præpositis concessus.*
28 *Sub qua forma concessus Abbati Monasterij Præmonstraten.*
29 *Insignium concessio extrà casum erectionis Ecclesię, causam requirit.*
30 *Mitra, est proprium ornamentum Pontificale, solis Episcopis competens.*
31 *Ætatis, super defectu ad Cathedrales, quomodo Papa dispenset.*
32 *Raynutius Farnesius, ætatis quindecim annorum, promotus à Paulo Tertio ad Ecclesiam Neapolitanam.*
33 *Et sub qua forma fuerit sibi constitutus Episcopus suffraganeus.*
34 *Insignia deferendi indultum, quandoquè ex illius abusu, reuocatum.*
35 *Et sub qua forma reuocatur.*
36 *Mitræ vsus, quomodo Abbatibus, alijsque Inferioribus, per Clementem IV. concessus.*
37 *Residere tenentur Canonici Collegiatæ, etiam non insignis.*
28 *Secùs in Collegiata rurali, & quomodo id intelligatur.*
39 *Canonici Collegiatæ Ecclesiæ non possunt vltra tres menses abesse.*
40 *Absentia Canonicorum, trium mensium, quomodo computanda, & num.* 49.

41 *Ad hanc absentiam, nec causam, nec licentiam Ordinarij requiri.*
42 *Canonici omnes, eodem tempore, abesse non possunt, sed quota eorum pars,*
43 *Collegiata dicitur Ecclesia, etiam si Canonici non resideant,*
44 *Collegiata Ecclesia remanet habitu, licet non actu, quando Collegialitatem non amisit,*
45 *Collegiata Ecclesia Canonici non possunt per substitutum deseruire.*
46 *Fundationi permittenti, Canonicos, vltra tres menses abesse, non est derogatum per Concilium,*
47 *Idem dicendum ex statuto confirmato à Sede Apostolica,*
48 *Quatenus fuerit confirmatum ex certa scientia.*
50 *Canonicorum Collegiata Ecclesia Medina celi absentia, & seruitium,*
51 *Clausula,* Sine alicuius præiudicio, *quibus rescriptis adijciatur,*
52 *Et de quo praiudicio intelligenda,*
53 *Concessio censetur facta, remoto omni iuris obstaculo,*
54 *Et quid Cancellaria Apostolica sentiat super hoc,*
55 *Clausula,* Sine alicuius præiudicio *si non fuerit apposita in supplicatione, suppletur per Cancellariam in litteris,*
56 *Et quatenus non apponatur, subintelligitur.*
57 *Principis concessio, intelligitur, sine alicuius iniuria.*
58 *Ius quasitum tertio, potest Princeps de potestate absoluta, tollere, etiam sine causa,*
59 *In dubio tamen id non prasumitur.*
60 *Clausula,* Sine alicuius præiudicio, *exemplificatur,*
61 *Et circa hanc Clausulam, Rota sequitur* Oldrad. cons.330.
62 *Intelligitur hac Clausula, de alio praiudicio, quàm de expresso,*
63 *Nec ad id requiritur derogatio, regula* de non tolled. iur. quæs.
64 *Nec in gratia de sui natura, praiudiciali,*
65 *Neque in ijs, qua sunt ratione publica vtilitatis,*
66 *Nec nominanda sunt persona, quibus praiudicatur,*
67 *Parochialis, si erigatur in Collegiatam, procedit alias parochiales,*
68 *Erectionis gratia, est de sui natura, praiudicialis.*
69 *Gratia, de sui natura praiudicialis, quarè non requirat derogationem reg.* de non toll. iur. quæs.
70 *Quando tamen requiratur ipsa derogatio in specie,*
71 *Clausula* Vocatis, *vigore, qui sint citandi in erectione Collegiata Ecclesia.*
72 *Et an vocandi beneficiati, quorum beneficia vniuntur pradicta Ecclesia,*
73 *Clausula,* Vocatis *non suspendit vnionis effectum, sed protrahitur illius executio,*
74 *Ne importat conditionem,*
75 *Erectio parochialis Ecclesia quandoquè fit inuito illius Rectore.*
76 *Et sub qua forma,*

Praxis Concessionis Indulti deferendi Insignia pro Canonicis, & Dignitatibus Cathedralium, ac Sæcularium, & Collegiatarum Ecclesiarum.

CAPVT XIIII.

1 ROchettum, & Cappas cum pelle alba. Canonici namque aliquod signum habere debent propter dignitatem, quam habent, & præeminentiam supra alios Clericos, vt à cæteris dignoscantur; quod quidem signum Canonicis Ecclesiæ Cathedralis, aut Collegiatæ non potest
2 Episcopus concedere, vel concessum mutare, inconsulta Sede Apostolica; prout nec etiam de nouo Almutiam, vt Congregatio declarauit in vna *Camerinen.* 25. *Ianuarij* 1602. *& in alia Placentin.* 16. *Ianuarij* 1604. neque Cappam, sine priuilegio, & expressa licentia Sedis Apostolicæ, vt eadem Sacra Congregatio in vna *Elnen.* 10. *Ianuarij* 1604. prout refert *Barbos. de Canon. & dignit. cap.* 2. *num.* 26. *fol.* 25. vbi ait, se repperisse d. Sacram Congregationem concessisse Canonicis Ecclesiæ Placentin. Prouinciæ Bononien. 2. Martij 1616. & Canonicis Papiæ 13. Iunij 1614. & Canonicis Collegiatæ Ecclesiæ S. Secundi Asten. Ciuitatis 16. Maij 1601. huiusmodi insignia; ac proinde præscribit Summus Pontifex in hac erectione, vestes tàm Dignitates in ea obtinentibus, quam Canonicis; quas quidem vestes pro qualitate Ecclesiæ concedit, quod fieri, vt plurimum consueuit ad partium petitionem, non modo in ipsa erectione, verùm etiam ad partem, tam
3 in Cathedralibus, quàm in Collegiatis insignibus, quæ ip-
4 sis Cathedralibus æquiparantur, *c. sæpè contingit, de elect. in* 6. *glo. in c. statutum in verbo, Cathedralium, de rescrip. eod. lib.*

Quandoquè etiam tribuitur hæc Pontificia facultas, non omnibus Dignitatem obtinentibus, Canonicis eiusdem Ecclesiæ, sed tantummodò ipsis Dignitatibus; quandoquè verò primæ tantùm Dignitati; nimirum, quod solus pro tempore futurus Præpositus Cappa, & Rocchetto, cæteri verò, insignijs in similibus vti solitis, & consuetis.

Nec tamen in omnibus huiusmodi erectionibus semper præscribi consueuit per ipsum Pontificem qualitas horum insignium, sed tantummodo apponitur, vt quoad delationem, videlicet Almutiarum, & Capparum, *ijs* quibus aliæ Col-
6 legiatæ Ecclesiæ illarum partium, quarum personæ Capitulum constituunt, vtuntur, vti possint. Qandoque cōceditur supradictis personis, quod omnibus, & singulis priuilegijs libertatibus, immunitatibus, exemptionibus, prærogatiuis, antelationibus, fauoribus, præeminentiis, indultis, concessionibus, aliisque gratijs, tam spiritualibus, quam temporalibus, quibus aliæ sæculares, & Collegiatæ Ecclesiæ illarum partiū, illarumque Capitula, & Canonici, de iure, priuilegio, statuto, consuetudine, vsu, aut aliàs quomolibet, vtuntur, fruuntur, potiuntur, & gaudent, &c. ita pariformiter, & æquè principaliter &c. vti, frui, potiri, & gaudere possint, &c. & licèt per hæc verba præsertim *priuilegio, statuto, vsu, consuetudine, &c.* videatur comprehendi etiam facultas deferendi supradicta insignia, nihilominus semper fuit de hoc permaximè dubitatum; ac propterea periti Curiales, curant id clarius, & præcisis verbis explicari, videlicet, *omnibus, & singulis aliis Collegialibus signis, & insignius Collegiatarum Ecclesiarum*
7 *insignium*; optimum tamen erit, si addatur, *etiam quoad delationem almutiarum, & capparum, quibus alia Collegiata illarum partium, quarum persona Capitula constituunt, ac earum necnon Cathedralium, & Metropolitanarum Ecclesiarum Canonici, Portionarij, & Dignitates, in illis obtinentes, de iure, consuetudine, vel priuilegio, seu alias quomodolibet vtuntur, &c. vti possint,* quod seruari videmus in Collegiatis insignibus, quasi scimus adesse in partibus Hispaniarum, quinimmò in illis Collegiatis Ecclesijs, vbi præsertim pro prima Dignitate instituitur Abbatia; nam illius Abbati concedi consueuit, vt Rochetto, ad Episcoporum instar, ac mitra, annulo, baculo pastorali, alijsque Pontificialibus insignijs vti possit, vt in erectione Collegiatæ Ecclesiæ Oppidi de Medina Celi Seguntin. Diœcesis, concessit Pius Quartus, qui eidem Abbati etiam indulsit, vt tam in dicta, quam in alijs Ecclesijs, & locis ecclesiasticis, in quibus in Pontificalibus pro tempore celebrabit, benedictionem solemnem post missarum, Vesperorum, aliorumque diuinorum officiorum solemnia, super populum inibi interessentem, dummodo aliquis Antistes, vel Sedis Apostolicæ Legatus præsens non sit seù si præsens fuerit, eius ad id accedat assensus, valeat impartiri.

8 Archipresbytero sæcularis, & Collegiatæ Ecclesiæ Terræ Martinæ, Tarentin. Diœcesis, fuit in erectione prædictæ Collegiatæ indultum, vt mitra, annulo, & baculo Pastorali, & alijs insignijs pastoralibus in dicta Collegiata, & aliis prædictæ Terræ Ecclesiis, & Capellis; vti, & in eis Christi fidelibus ad eas accedentibus, benedictionem solemnem post missarum, & matutinorum solemnia, ac in processionibus, & alijs stationibus in illis faciendis: dummodo aliquis Antistes ibi non fuerit, elargiri, ac clericalem tonsuram omnesque ordines minores in dicta terra conferre; necnon calices, patenas, ac alia quæcunque ornamenta ecclesiastica benedicere, &c. possit.

Et in erectione sæcularis, & Collegiatæ Ecclesiæ Ciuitatis
9 Castellanæ, facta per fel. record. Paulum V. fuit concessum, vt Archipresbyter, qui inibi principalem Dignitatem obtinet, Capuccium violaceum; necnon Canonici Rochettum cum pellibus varijs in humeris, ac beneficatis, vestes violaceas in dicta Ecclesia, & extra eam, necnon in processionibus, & actibus capi tularibus gestare, & deferre valeant.

Et

Et per fel. record. Clementem VIII. cui narratum extitit,
10 quod in Collegiata Ecclesia San Michaelis in foro Lucan. vnus Decanus, ac nouem Canonici, & duodecim, Capellani, necnon triginta Clerici iugiter resident, reperirentur, ibique populus Lucan. frequenti numero conuenire soleret, concessit ipsis Canonicis vsum mozzettæ nigræ, & Rochetti, Capellanis verò prædictis vsum Guffi, seù Almutiarum cum pelle nigra, & leonata, tam in dicta Ecclesia, quàm etiam in omnibus funeralibus, processionibus, & quibusuis aliis actibus capitularibus publicis, & priuatis omnibus, & singulis anni temporibus, & diebus deferre, & gestare valerent.

Necnon similis recordationis Paulus V. cui narratum extitit, quod Ciuitas Panormitana, quæ caput Regni Siciliæ, & Metropolis existit, situs amplitudine, palatiorum, & ædificiorum magnificentia habitatorum numero, portus maritimi commoditate, necnon Protegis, & Supremæ Curiæ dicti Regni solita residentia, omnium aliarum Ciuitatum eiusdem Regni celeberrima illiusque Metropolitana Ecclesia admodum antiqua, ac Dignitatum, necnon Canonicatuum, & præbendarum, aliorumque beneficiorum ecclesiasticorum numero, alijsque qualitatibus; & diuersis titulis, inter omnes Cathedrales; & Metropolitanas eiusdem Regni celebris diuersis titulis inter omnes Cathedrales, & Metropolitanas eiusdem Regni celebris, insignis, & conspicua, existit, ad supplicationem illius Capituli, ac etiam Cardinalis ab Auria
11 illius Præsulis Dignitates obtinentibus, & Canonicis eius-
12 dem Ecclesiæ concessit, vt quibuscumque anni diebus, & temporibus Rochettum, & Muzzettam violaceam, serico rubeo subsutas, & consutas in dicta Ecclesis ac in processionibus, & quibuscunque actibus, & vbicunque gestare valerent, indulsit.

Ad partem etiam, vt supra dixi crebro conceditur simile indultum, videlicet deferendi Cappas, & alia insignia pro Canonicis, siue Cathedralis, siue Collegiatæ Ecclesiæ, & pro Canonicis Cathedralis Ecclesiæ Ferratien. fuit Papæ narratum, quod sunt in eadem Ecclesia tres Dignitates, ac quatuordecim Canonicatus, vnumque Mansionariorum; qui numero octo existunt, & alterum Capellanorum collegia instituta, & tàm Capitulum, quàm Dignitates prædictas in ea obtinentes, necnon Canonici, Mansionarij, & Cappellani prædicti pro ipsius Ecclesiæ decore, illis concessum extitit, vt in choro, & capitulo, tempore hyemali, videlicet à die festiuitatis omnium Sanctorum vsque ad Sabbatum Sanctum
13 Cappis violaceis cum Cappucciis intus, quoad Canonicos, & Dignitates huiusmodi obtinentes, cum armellinis quo verò ad Mansionarios, & Capellanos, maoicis, ad distinctionem Canonicorum, & Dignitates prædictas obtinentium, vtatur. Æstate verò, & reliquo anni tempore, quoad Canonicos, & Dignitates obtinentes, cottis, & Rochettis, quo verò ad dictos Mansionarios, & Capellanos, cottis tantùm vti valerent. Postmodum verò sub die 28. Ianuarij 1606. Sacra Congregatio Rituum declarauit eisdem Capellanis concedendum esse vsum capparum, non obstante decreto, à canonicis contra ipsos Capellanos obtento, teste *Barbos. in collect. bull. verbo, Cappa fol. 149. vers. 9.* Prout etiam priuilegiũ deferendi cappas concessum ab innocentio VIII. Ecclesiæ Ia-
14 nuen. comprehendit, etiam Capellanos extra massam, quando inseruiunt choro, & incedunt in processionibus, prout declarauit *Sacra Congregat. Rituum in vna Ianuen. 22. Ianuarij 1618. & 10. Decembris 1619.* licet postmodum ipsa Congregatio recesserit ab hac declaratione, & dixerit, prædictum priuilegium competere solum presbyteris, seù Capellanis de Massa priuatiuè quoad omnes alios eiusdem Ecclesiæ Capellanos, *idem Barbos. loc. cit. vers.* 10.

Correctori pariter Hospitalis Incurabilium Neapolitan.
15 concessit fel. record. Gregorius XV. vt durante officio Correctoris huiusmodi tantum, in Ecclesia dicti Hospitalis, & in quibusuis alijs Ecclesiis, & capellis eidem correctori, ratione prædicti Hospitalis, subiectis, ac in Processionibus, aliisque actib. & cæremoniis publicis, dummodo prædictus corrector fuerit in sacro presbyteratus ordine, et in Dignitate Ecclesiastica constitutus, vt mitra, & baculo pastoralibus, necnon chyrothecis, annulo, sandaliis, mantello, seù mozzetta, Pileo Rochetto, habitu, coloribus, cęterisque insignis Pontificalibus, vti, illaque induere, deferre, et gestare, ac etiam missas, et alia diuina officia, more Episcoporum, celebrare, ac benedictionem solemnem populo ad diuina interessenti solemnem impartiri, indulsit, de quo indulto, etiam memini in mea *Praxi Dispens. Apost. li. 7. c. 4. n. 75.*

Sanè pro hac praxi non omittam, quod licet huiusmodi, & alia insignia concedi per Papam consueuerint, etiam Canonicis Collegiatæ Ecclesię, ne tamen videantur quandoque siue paribus, siue maioribus insignijs ac pręrogatiuis, quam Canonici cathedralis Ecclesiæ honoribus affici, atque condecorari, proinde ipse Pontifex in his concedendis exquirere prius consueuit, an Canonici inibi Cathedralis existentis, similibus aut maioribus vel minoribus gaudeant indultis desuper, & pręrogatiuis; ne in his Canonici collegiatæ videantur maioris conditionis Canonicorum cathedralium; cum illi sint in magno honore, magnaquè præeminentia constituti, *cap. quamuis, §. quamquam de præb. in 6.* dicanturque pars corporis Ecclesiæ, & Episcopi, *Gonz. ad reg. 8. glos. 2. num. 39.* pręmissaque proinde fieri debeant sine eorum pręiudicio; attamen non semel in his erectionibus concedendis ad petitionem laici de propriis bonis dotantis, pinguius super his conceditur indultum, quàm ipsa Cathedralis habet; attentis qualitatibus in huiusmodi erectionibus requisitis; puta si in Oppido magnus adsit focularìorum numerus, nempè quingentorum, necnon Doctorumque, diuitumquè copia, populiquè frequentia, quæ in hac erectionis materia, apta est inducere Pontificem ad illud concedendum, cum faciat locum, & Ecclesiam insignem pro diuini cultus augmento, vt dixit *Vual. in clem. grauis, de sent. excommun. num. 56. Rot. decis. 29. num. 8. & 11. p. 2. diuers.* maximè, attenta parochiali sic in Collegiatam erigenda, puta si sit aliarum parochialium Ecclesiarum matrix, in suisquè structuris, & ędificiis ampla: quarè his concurrentibus qualitatibus, ad Oratoris dotantis instantiam Collegiatæ huiusmodi Canonici, Dignitatesquè in ea
16 obtinentibus maius quandoque concedit indultum, quàm propriæ Cathedralis Canonici potiuntur: hoc tamen in ipso erectionis actu, potius, quam ad partem; sicut nos docuit ipsius Romanæ Curiæ vsus: cum in his concessionibus idem Pontifex plurimùm ipsius dotantis desiderio deferat, qui ita & non aliter voluit ipsam Ecclesiam dotare, eamque erigi facere in Collegiatam, vt fuit dictum in vna *Meleuitan. Erectionis collegiata penes Rub. dec. 258. tom. 2.* in qua, præsertim *num.* 23. subditor, quod etiam si Papa sciuisset, Canonicos Cathedralis, Cappis non decorari, nihilominus illas concessisset Collegiatæ, ne dotans retraheretur ab erectione: cum magis præponderet ratio augmenti cultus diuini, quod sequitur per erectionem, quàm ratio præiudicij, quod inferri potest Canonicis Cathedralis circa diminutionem honoris, seù decoris, vt per *Seraph. decis. 847. num. 3.*

Hac quoque ratione motus prædictus Clemens VIII. ad supplicationem q. Annibalis Cæsarei, erexit Abbatiam de Cæsarea noncupatam Neapolitan. cum assignatione annuorum reddituum Trium millium, & trecentorum ducatorum monetę Neapolitanæ; ex quibus deductis trecentis pro Abbate, necnon sexcentis pro duodecim presbyteris, totum illud, quod superesset, conuerteretur in necessitates Hospitalis & Ecclesiæ eiusdem Abbatiæ, similiter eodem tempore ab eodem Clemente erecti; qui inter cętera indulta, quæ in ipsa erectione eidem Abbati concessit, voluit, quod si dictus Abbas fuerit vtriusque, vel alterius iuris Doctor, aut nobilis, & in presbyteratus ordine constitutus, vel aliqua honoris, & dignitatis pręrogatiua decoraretur, in Ecclesia dictæ Abba-
17 tiæ, mitra, annulo, & baculo, cęterisque Pontificalibus insigniis, & ornamentis, perindè, ac si ipsi Ecclesiæ tanquam Abbas regularis pręsideret, vti; & quoties ipsum in ea in pontificalibus pro tempore celebrare contigerit, benedictionem solemnem post missarum, & aliorum diuinorum solemnia, supra populum inibi, tunc interessentem; dummodo inibi non sit aliquis Antistes, seù sedis Apostolicæ Legatus, aut si pręsens fuerit, ad id eius accedat assensus, elargiri. Necnon Imagines, cruces, vasa, tabernacula, etiam pro conseruatione Sacramenti Eucharistiæ, & Reliquiarum, ac Corporalia, necnon omnia, & singula vestimenta, & paramenta Ecclesiastica, etiam sacerdotalia, ad diuinum cultum, ac eiusdem Ecclesiæ, illiusque Altarium vsum dicata (in quibus tamen sacri olei vnctio non adhibetur) benedicere; necnon ipsam Ecclesiam & Cęmeterium dicti Hospitalis, si illa sanguinis, vel seminis effusione, aut aliàs pollui contigerit (aqua tamen prius per aliquem Catholicum Antistitem, vt moris est, benedicta) reconciliare; Ipsique Abbas, presbyteri, & Clerici, in quibuscunque processionibus, etiam generalibus, tàm in dicta Ecclesia, quàm extra eam pro tempore celebrandis, propriam Crucem habere, & deferre. Et qui ex dictis presbyteris à loci Ordinario, vel à Nuncio Apostolico in hac Ciui-

tate residere, ad hoc approbati fuerint, dictum Annibalem fundatorem, & pro tempore existentes patronos, Gubernatores, & Administratores, Officiales, Ministros, pauperes infirmos, ac febre laborantes eiusdem Hospitalis à quibusuis excommunicationis, etiam maioris, suspensionis, & interdicti, alijsque sententiis, censuris, & pœnis à iure, vel ab homine, quauis occasione, vel causa latis, quibus innodati fuerint, Necnon à quibuscumque eorum peccatis, criminibus, & excessibus, quantumcunque grauibus. & enormibus, etiam talibus, de quibus sedes Apostolica consulenda foret, videlicet in casibus tam Ordinariis locorum, quam etiam dictæ Sedi quomodolibet reseruatis, etiam contentis in litteris die Cœnæ Domini legi solitis (in mortis articulo dumtaxat, confessione eorum diligenter audita, in foro conscientiæ, iniuncta inde eis pro modo culpæ, arbitrio suo pęnitentia salutari) absoluere valeat; prout in litteris eiusdem erectionis sub Dat. Romę apud S. Marcum 1601. Octauo Id. Nouembris Pontificatus dicti Clementis anno Decimo.

Et quamplurima alia indulta his similia vidimus ex supra-
18 dicta ratione, per sedem Apostolicam, siuè in ipsa erectione,
19 siuè ad partem concessa, propter augmentum diuini cultus, quod est permaximè attendendum, vt dicitur in vna Ciuitaten. constructionis Capellæ penes *Seraph. dec. 487. num. 3. ex Butr. in c. cum olim, num. 15. de consuetud. & in cap. ad audientiam, 2. de eccles. ædif.* vbi quod in eo consistit honor, vt cul-
21 tus diuinus augeatur, ac propterea Papa sępè voluntati fundatorum adhæret, vt alij quoquè ad Ecclesias ædificandas inuitentur; maximè vbi patronus opulenter ipsas Ecclesias de suis bonis patrimonialibus, & laicalibus dotauerit, vt in supradicta erectione, & docuit etiam *Lambert. de iurepatr. lib. 1. q. 9. princip. num. 82. cum seqq.* & dicitur in supradict. *Rub. decis. 258.*

Quoniam vero huiusmodi, & similia indulta consueuit, etiam quandoque Summus Pontifex, ex alia causa, ac extra casum huiusmodi erectionis, ad instantiam alicuius Magnatis ad partem, vt dictum est, concedere, ne sine aliqua formula huiusmodi concessionis, vlterius progrediamur, hanc, quæ sequitur, subnectere visum est, videlicet.

22 *Beatissimæ Pater. Cum Ecclesia Firman. sit ex principalioribus Ecclesijs Prouinciæ Marchiæ; quippe quæ Metropolitana existit, in ea etiam competens Dignitatum, & Canonicatuum, ac præbendarum numerus adesse reperiatur, qui congruos, & sufficientes habent redditus pro illos obtinentium sustentatione; Ipsa quoquè Ciuitas Firmana venustate, & decore nulli alij illarum partium Ciuitati cedat; & propterea deuoti S.V. Oratores, Ecclesiæ prædictæ Capitulum, & Canonici plurimùm cupiant pro maiori Ecclesiæ decore, & honore eis à S.V. vt infra concedi, & indulgeri. Supplicant igitur humiliter eidem S.V. tam dicti Capitulum, & Canonici, quam deuoti quoquè S.V. Oratores prædictæ Ecclesiæ Beneficiati, præbendati nuncupati, quatenus eis in præmissis opportunè prouidendo, ipsosquè, & eorum Ecclesiam specialibus fauoribus, & gratijs prosequendo, modernis, & pro tempore existentibus dictæ Ecclesiæ Canonicis, & Dignitates obtinentibus, ac Capitulo, necnon Beneficiatis, quod de cætero, perpetuis futuribus temporibus in dicta eorum Ecclesia, necnon in Choro, & Capitulo, tempore hyemali, videlicet à die festiuitatis omnium Sanctorum, vsquè ad Sabbatum sanctum, Cappis violaceis cum Capuciis intus quoad Canonicos, & Dignitates obtinentes, armellinis; quo verò ad Beneficiatos dorsis pellibus ornatis, ac Rochettis, quæ quoad eosdem Beneficiatos, manicis, ad distinctionem Canonicorum, & Dignitates obtinentium huiusmodi careant, Æstate verò, & reliquo anni tempore, quoad Canonicos, & Dignitates obtinentes huiusmodi, Cottis, & Rochettis: quo verò ad Beneficiatos, Cottis tantum, ac alias ad instar Canonicorum sacrosanctæ Lauretanæ Ecclesiæ, ac Basilicæ Principis Apostolorum de Vrbe, vti, eaquè deferre liberè, & licitè possint, & valeant, Apostolica authoritate concedere, & indulgere; ipsosq; super præmissis per quæcunque Capitula, & personas, quauis authoritate quomodolibet molestari, perturbari, &c. non posse, &c. Non obstantibus, &c.*

Ex hoc itaquè patet, quod huiusmodi, & similia indulta, etiam quoad vsum mitræ consueuerunt per sedem Apostolicam, nedum in actu erectionis alicuius qualificatæ Ecclesiæ, sed etiam ad partem concedi,

Primicerio huius Metropolitanæ Ecclesiæ ętate minori fuit concessus vsus mitræ, prout ex litteris in forma Breuis, tenoris sequentis patet, videlicet.

A tergo, *Dilecto filio Aloysio Vincētio de Ianuario presbytero Neapolitan.* Intus vero. *Dilecte fili salutem &c. Exposcit tuæ deuotionis sinceritas, & morum promeretur honestas, vt quæ à nobis suppliciter postulas, affectu beneuolo tibi concedamus. Cum itaquè sicut nobis nuper exponi fecisti, Canonicatus, & præbendas, ac Dignitates in Ecclesia Neapolitan. pro tempore obtinentes, indulto vtendi Mitra à sede Apostolica eis concesso, dummodo in ætate triginta annorum constituti existant, gaudeant, & fruantur; Primiceriatumquè Dignitatem, non tamen maiorem post Pontificalem, dictæ Ecclesiæ obtinens, qui primus in ordine presbyterali existit, iuxta Rituale Romanum, ac etiam ex antiqua consuetudine, Archiepiscopo Neapolitano solemniter celebranti assistere consueuerit, Tu verò, qui, vt asseris, de nobili genere procreatus existit, cuiquè nuper Primiceriatum huiusmodi, qui de iurepatronatus laicorum, videlicet familiæ illorum de Ianuario, ex fundatione, vel dotatione, existit, certo tunc expresso modo vacantem, Apostolica authoritate contulimus, seu conferri mandauimus, possessione subsequuta, Archiepiscopo solemniter celebranti, cum Mitra, ob defectum ætatis triginta annorum huiusmodi assistere nequeas, prout cæteri dictæ Ecclesiæ Canonici assistunt, Nos igitur te specialis gratiæ fauore prosequi volentes, necnon à quibusuis &c. censentes,*

por-

porrectis nobis pro parte tua super hoc supplicationibus inclinati, Ex Voto Congregationis Venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium, Ritibus Ecclesiasticis Præpositorum, Tibi, vt etiam si trigesimum tuæ ætatis annum nondum attigeris, in omnibus dictæ Ecclesiæ functionibus, ac processionibus, Mitra, vt cæteri Canonicatus, & Dignitates in ipsa Ecclesia obtinentes, & prout si in ætate legitima constitutus esses, vti posses, similiter vti liberè, & licitè posis, & valeas, Apostolica authoritate tenore præsentium concedimus, & indulgemus. Decernentes te desuper à quoquam quauis prætextu, colore, vel ingenio impediri, aut molestari minimè posse, neque debere: sicquè per quoscumqè Iudices, &c. irritum, &c. Non obstantibus præmissis, ac Constitutionibus, &c. dictæque Ecclesiæ iuramento, &c. Quibus omnibus, &c. indiuidua mentio, &c. illis autem &c. permansuris &c. derogamus. Per præsentes autem dictum Iuspatronatus, & prætensum indultum huiusmodi non intendimus in aliquo approbare. Dat. Romæ apud S. Petrum sub Annulo Piscatoris, Die 14. Martij 1634. Pontificatus Nostri Anno Vndecimo.

De hoc indulto mentionem feci in mea *Prax. Dispens. Apost. lib. 4. cap. 2. num. 33.* & fuit concessum ex causis in prædictis litteris contentis, nempè, attenta nobilitate Oratoris, ac necessitate assistendi Archiepiscopo solemniter celebranti; non autem quia asseritur, prędictum Primiceriatum esse Dignitatem, non tamen maiorem post Pontificalem; quia in hac Metropolitana Ecclesia nulla adest Dignitas, vt dixi in prefata mea *Prax. lib. 9. cap. 3. num. 15.*

Pro nouis verò Curialibus hic omittere non libuit, quod licèt Summus Pontifex huiusmodi indulta, causis ita suadentibus, ad partem, & extrà casus erectionis, siuè Cathedralium, siuè Collegiatarum Ecclesiarum concedere consueuit,
24 tit, illa tamen non ita simpliciter concedit, nisi negotio prius discusso in Sacra Congregatione Rituum; ad quam ipse Pontifex supplices de hac re sibi oblatos libellos, transmittit; vbi causis prædictis perpensis, pręhabitaquè informatione super qualitate Ecclesiæ, cuius Canonici, Dignitates, seu Archipresbyteri, vel Abbates, aut aliæ personæ huiusmodi indulta petunt, vel pro quibus illa petuntur, si per informationem eamdem comperit ipsa Sacra Congregatio, pro qualitate eiusdem Ecclesię, id decens, ac conueniens esse, libellos ipsos ad Datariam Apostolicam remittit, ab ipso Pontifice subsignandos; super quibus de more postmodum Cancellarię Apostolicę sub plumbo, siuè in forma breuis sub annulo Piscatoris litterę expediuntur; hac in illis superaddita clausula nempe, *Ex voto Congregationis Venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium Ritibus Ecclesiasticis Præpositorum*, vt in litteris supradictis.

Vsum verò huiusmodi Capparum, siuè aliorum insignium, nedum in Cathedralibus, & Collegiatis insignibus, verum etiam aliis personis particularibus concessum quandoquè vidimus: & fel. recordat. Clemens Papa VIII. ad relationem supradictæ Congregationis, concessit vsum Cappæ Episcopalis cum Capucio coloris nigri Priori. S. Frigidiani Lucen. Congregationis Lateranen. teste *eod. Barbos. in coll. bul. ver. Cappa, fol. 149.*

Et postquam, siuè Canonicis, siuè aliis personis concessum est à Papa, deferre, siuè Cappas, siuè Caputium,
26 aut aliud signum, siuè colorem, non possunt illa ab Episcopos prædictis personis mutari, sine sedis Apostolicæ licentia, vt dictum est; prout declarauit supradicta *Sacra Congregatio in vna Hidruntin. 1. Septembris 1612. & in vna Brundusina Messapiæ 10 Nouembris 1612. idem Barbosa verbo Caputium folio 153. versiculo vltimo in collectan. bullar.*

De concessione, verò vsus Mitræ, & baculi diuersis Ab-
27 batibus, & Præpositis quamplurima exempla affert idem *Barbos. verbo Mitra, & Baculi vsus, fol. 465.* vbi signanter eundem vsum concessum refert Generali Congregationis Monachorum S. Hieronymi in Italia, sub die 26. Februarij, & 14. Martii 1611.

Et pro Abbate Monasterii Ordinis Præmonstraten. petente à Summo Pontifice vsum Mitræ, & aliorum insignium Pontificalium, ex causis in sequentis supplicationis formula expressis, fuit supplicatum, vt infra.

28 *Beatissime Pater. Cum Abbati pro tempore existenti, Monasterij, seù Abbatiæ Dominæ Nostræ de Corneul Præmonstraten. Ordinis Bisuntin Diœcesis, quæ ex antiquioribus dictæ Diœcesis, necnon ex fundatione, seù dotatione Ducum, & Comitum Burgundiæ, & in illis partibus vnica dumtaxat dicti Ordinis existit; maximè cum illius Abbas pro tempore existens confectioni Sacri Chrismatis quotiescunquè in Metropolitana Ecclesia Bisuntin. conficitur, ac Synodalibus Congregationibus cum alijs earundem partium Abbatibus, vsum Mitræ habentibus, assistere consueuit; quiquè sæpissimè pro vno ex eisdem Iudicibus Synodalibus cognitionem causam Ecclesiasticarum etiam habentibus, assumi solet, pro maiori eius decore, Mitræ, & aliorum Pontificalium insignium vsus plurimum conuenire dignoscatur. Et propterea deuotus S. V. Orator Nicolaus Verueren. modernus dictæ Abbatiæ Abbas, cui hactenus seù alijs ex prædecessoribus suis vsus baculi Pastoralis per S. V. seù aliquem ex Romanis Pontificibus eiusdem S. V. prædecessoribus suis concessus fuit, plurimum cupiat Mitræ, & aliorum Pontificalium insignium, vsum sibi eiusquè successoribus in dicta Abbatia Abbatibus, pro tempore existentibus, per S. V. vt infra perpetuò concedi. Supplicat igitur humiliter eidem S. V. dictus Orator, quatenus ipsius Abbatiæ decori, & venustati in præmissis opportunè consulendo, eamquè specialis gratiæ fauore prosequendo, eidem Oratori, eiusque successoribus in dicta Abbatia Abbatibus, pro tempore existentibus, vt ipsi Mitra, annulo, baculo Pastorali, sandalijs, chirotecis, & alijs Pontificalibus insignijs vti, ac tam in ipsius Abbatia, quàm alijs quibuscunque*

quæ

què Ecclesijs, & locis Ecclesiasticis, in quibus ipsum in Pontificalibus celebrare contigerit, benedictionem solemnem, post missarum, matutinorum, & aliorum diuinorum officiorum solemnia, super populum inibi interessentem, seu adstantem, dummodo aliquis Antistes, seu Apostolicæ sedis Legatus ibidem præsens non sit, vel si præsens, eius ad hoc expressus accedat assensus, elargiri; necnon clericalem tonsuram omnesquè minores ordines intra dictum, & alia Monasteria, Ecclesias, Prioratus, & loca primodicto Monasterio subiecta conferre, necnon Cruces, Calices, patenas, vestes, Casulas, aliaquè ornamenta, & indumenta etiam sacerdotalia, eaque in quibus sacri olei vnctio non est adhibenda, ad dictæ Abbatiæ, & aliarum illi subiectarum Ecclesiarum, seu Cappellarum, aut Altarium in eis existentium, vsum, & seruitium dicata, benedicere, liberè, & licitè possint, ac valeant, Apostolica authoritate, perpetuo concedere, & indulgere, ipsumquè Oratorem super præmissis, vel illorum occasione à quoquam, &c. dignemini de gratia speciali. Non obstantibus fel. record. Honorij III. & Alexandri IV. Roman. Pontif. S. V. prædecessorum, alijsquè quibusuis Apostolicis, necnon in Vniuersalibus, Prouincialibusquè, & Synodalibus Concilijs editis, & edendis specialibus, vel generalibus Constitutionibus, & ordinationibus, necnon Abbatiæ, & Ordinis prædictorum, etiam iuramento, &c. roboratis statutis, & consuetudinibus, cæterisquè contrarijs quibuscunquè cum clausulis opportunis.

Et cum absolutione à censuris ad effectum, &c.

Ex quibus sic præinsertis formulis satis liquet, causam
29 aliquam honestam requiri, vt supra dictum est, ad inducendum Summum Pontificem pro huiusmodi indultorum concessione, quando illa extrà casum erectionis prædictarum Ecclesiarum concedit, præsertim verò circa vsum Mitræ, quod pluries concessum fuisse in prædictis Ecclesijs non ignoramus; licèt non sine difficultate, præsertim verò ætate legitima minoribus; quia cum Mitra sit proprium ornamen-
30 tum, Pontificale illiusquè vsus Episcopis tantummodo competat, vt per *Durand. in ration. diuin. off. lib. 3. cap. 13. num. 1. & 2.* cum alijs relatis per *Lotter. de re benef. lib. 2. qu. 33. num. 49.* proindè non competit minori triginta annis; quam quidem ætatem completam debet Episcopus habere; prout declarauit *Gregorius XIV. in sua Constitutione* circa promouendos ad Ecclesias Cathedrales, publicata *Romæ die* 15. *Martij* 1591. per illa verba, videlicet, *trigesimum annum compellusse, Barb. de offic. Episc. alleg. 1. num.* 28. vbi quod non satis est attingere trigesimum annum, nisi illum expleuerit.

Quamuis dictæ Mitræ vsum concessum sæpe, à Papa videmus, nedum ætate minoribus, verùm etiam Abbatibus, alijsque personis, vt supra visum est, & testatur *idem Lotter. dict. num. 49.*

Qui propter eius supremam potestatem, præsertim in beneficialibus, dispensat, vt plurimum super ipso defectu ætatis etiam in prouisionem Cathedralium Ecclesiarum, eas mino-
31 ri, in administrationem, durante minori ætate huiusmodi, eaquè postmodum completa, concedendo in titulum; prout per fel. record. Paulum III. concessum extitit Raynutio Far-
32 nesio Archiepiscopo Neapolitano eius Nepoti, adolescenti ætatis quindecim annorum; qui tunc Patauij in scholis agebat; administrationem prius eiusdem Ecclesiæ in spiritualib., & temporalibus ad certum tempus committendo, illiquè deinde de prædicta Ecclesia prouidendo, vt dictum est; eidem constituendo suffraganeum Episcopum, quatenus ille, nomine eiusdem Raynutij, dictæ Ecclesiæ possessionem, ac regimen, & administrationem susciperet, vigore breuis Apostolici expediti, vt ex illius tenure, qui talis est, vt sequitur, videlicet.

A tergo. Venerabili Fratri Fabio Episcopo Bisignanen. *Intus verò.*

PAVLVS PAPA III.

33 *Venerabilis Frater, salutem, & Apostolicam benedictionem. Cum nuper dilectum filium Raynutium Farnesium Electum Neapolitanum, in administratorem in spiritualibus, & temporalibus Ecclesiæ Neapolitanæ, tunc per obitum bonæ memoriæ Francisci Caraffæ Archiepiscopi Neapolitani, apud Sedem Apostolicam defuncti, pastoris solatio destitutæ, ad certum tunc expressum tempus constituerimus, & deputauerimus, ac deinde de persona sua eidem Ecclesiæ prouiderimus, prout in nostris inde sub plumbo confectis, litteris plenius continetur; ac in eadem Ecclesia idoneum, & Catholicum Antistitem suffraganeum, qui in Ecclesia huiusmodi, ac Ciuitate, & Diœcesi Neapolitana Pontificalia exercere valeat, constituere, & deputare intendamus, Nos, ne interim Ecclesia ipsa in spiritualibus, & temporalibus detrimentum sustineat, prouidere volentes, per præsentes tibi committimus, & mandamus, quatenus, dictis nostris litteris tibi præsentatis, ipsius Ecclesiæ, illiusquè regiminis, & administrationis possessionem per te, vel alium, seu alios, dicti Raynutij nomine, & pro ipso, alias iuxta dictarum litterarum formam, et tenorem copias, et retineas, ac pro eodem Raynutio, donec aliud ab eo habueris in mandatis, omnia, et singula, quæ iurisdictionis ciuilis, seu criminalis, aut mistæ erunt, quæ verò spiritualia, et ordinis fuerint, vsquè ad constitutionem, et deputationem suffraganei huiusmodi, et interim ad beneplacitum nostrum in Ecclesia Ciuitatis, et Diœcesis prædicta facias, et decernas: Super*

qua-

quibus omnibus, et singulis plenam, & liberam, Apostolica authoritate, per easdem præsentes facultatem, et potestatem tibi concedimus, et impartimur; in contrarium facientibus non obstantibus quibuscunque. Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub Annulo Piscatoris, die 20. Augusti 1544. Pontificatus nostri Anno Decimo.

Fabius Episcopus Spoletanus.

Qui quidem Rayoutius, licêt postmodom ab eodem Paolo, Cardinalis creatus fuisset, dum esset io decimo quinto suæ ætatis anno constitutus, tamen ad Ciuitatem Neapolitanam, suamquè sponsam nonquam accessit; sed postmodum eandem Ecclesiam, in manibus eiusdem Pontificis cessit de anno 1549. ac dum trigesimum quintum suæ ætatis annom ageret, obijt Parmæ aono 1765. die 28. Octobris, vt videre est penes *eruditissimum virum, ac V.I.D. Bartholomaum Chiaccarellum in tract. de Archiep. Neapol. fol.* 325. vbi hęc, & alia erudirissimè disposita reperies.

Necnon post Sac. Conc. Tridentinum, ac prædictam *Constitutionem Gregorij XIV.* foit pluries per Summum Pontificem dispensatum super defecto ętatis promouendorum ad prędictas Cathedrales Ecclesias, signanter verò cum essem in Romana Curia bon. mem. Octauius Cardinalis Bandinus, qui tuoc Ecclesiæ Firmanæ præerat, ipsam Ecclesiam cessit in manibos Pontificis, qui illi pręfecit in Archiepiscopum Alexandrum Strotium Clericum Florentinum, vtriusque signaturæ Referendarium, qui trigesimum ætatis suæ annum non dum expleuerat; ipsequè Pontifex super defectu ætatis huiusmodi; neccon, ex eo qood non à sex mensibus in sacro presbyterarus ordine constiturus erat, vt etiam ex præscripto prædictæ Constitutionis requiritur: dispensauit, prout eodem modo vidimus pluries alios Romanos Pontifices cum persoois sibi gratis, & acceptis, in ptonotionibus ad Cathedrales dispensasse, cum sicut diximus, idem Pontifex plenissimam habeat in beneficialibus potestatem, vt per *Æneam de Falcon. in tract. de reseruat. pralud. 2. num. 2. Lotter. de re benef. lib. 2. q. 22. n. 9.*

Ad rem verò redeundo, circa concessionem huiusmodi vsus Mittæ, aliorumquè insignium prædictorum, ooo est obliuioni tradendum, quod non semel euenisse scimus, nempè quod Oratores, qui similia indulta à Summo Pontifice
34 obtinuerunt, illisquè aliquo modo abusi fuerint, ab eodem Pontifice, ob huiusmodi abusum illa reuocata fuerunt: nec me latet, nonnullos Cathedralis, Ecclesiæ Canonicos simile indulto, præter formam sibi in illius concessione traditam, amisisse: quod quidem à recto rationis tramire minimè deuiare certum est: quandoquidem, iuxta communis iuris regulam, meretur amittere priuilegium, qui permissa sibi abutitur potestate, *c. priuilegium, 11. qu. 3. l. qui fine de neg. gest. l. libera, vbi glos. ff. de pecul. Menoch. de arbitr. iud. cent. 6. cas.* 511. *n. 4.* expedit eoim Reip. oe quas sua re malè vtator, *§. fin. vers. expedit, instit. de his, qui sunt sui vel alien. iur.* cum aliis cumulatis per *Gonzal. ad reg. 8. Cancell. glos. 55. num.* 1. *& plur. seqq.* potissimum verò vbi Abbas, seù alius Prælatus, minus sufficienti facultate suffultus, aliquid ex supradictis, prætextu facultatis sibi de iure speciali, siuè commuoi concessæ, vsurpare pręsomit, Quare aliàs fel. record. Clemens Papa VIII. ad terminos ioris reduxit quædam vsurpatam facultatem super præmissis per nonnullos Abbates Commendatarios illam, eis penitus auferendo, prout constat ex quibusdam litteris Ipsius Clementis, quorum tenorem hic inserere non incongruum visum est, prout sequitur, videlicet.

35 *Clemens Papa VIII. Ad perpetuam rei memoriam. Romanum decet Pontificem æqui, boniquè supremum assertorem, ea, per quæ ob sinistram eorum interpretationem, aliquam iurisdictionem indebitè vsurpari, ac in Dei Ecclesia abusus afferri cernitur, declarationis suæ adminiculo elucidare, seù restrictionis, vel modificationis temperamine moderari, & ad terminos iuris reducere; prout rerum, temporum, & personarum qualitatibus diligenter pensatis, conspicit in Domino salubriter expedire. Sanè, sicut fide dignorum relationem, non sine animi nostri molestia accepimus, nonnulli Clerici, etiam in sacris ordinibus minimè constituti, nec Pontificali dignitate fulgentes, qui Monasteria Ordinis Cisterciensis ad sui vitam, ex concessione, seù dispensatione Apostolica obtinent, sub prætextu, quod in litteris suarum Commendarum apponatur eadem Clausula, quæ in litteris prouisionum Abbatum titularium dicti Ordinis opponi solet; nempè, sibi curam regimen, & administrationem in spiritualibus, & temporalibus plenariè committendo; non solum iurisdictionem in Monachos Monasteriorum sibi pro tempore commendatorum vsurpare prætendunt, prout de facto vsurpant, verùm etiam aliqui dictam Clausulam tam latè interpretantur, vt licèt benedicti, aut consecrati non sint, attamen in Pontificialibus solemniter celebrare, & calices, aliaquè paramenta, & ornamenta Ecclesiastica consecrare præsumunt. Cum autem, sicut nobis innotuit, hæc omnia sacris sanctionibus, ac Concilij Tridentini decretis aduersentur, Nos igitur, ad Summi Apostolatus apicem meritis licèt imparibus, diuina dispositione vocati, hæc inconuenientia è medio tollere, simulquè huiusmodi personarum regularium statum feliciter dirigere cupientes, prædictam Clausulam, quoad eos, qui dicta Monasteria, vt præfertur, obtinuerunt, & sacram benedictionem, aut consecrationis munus minimè susceperint, ad terminos iuris, & sacrorum Canonum, perindè, ac si huiusmodi Clausula in litteris suarum Commendarum minimè apposita fuerit, Apostolica authoritate, tenore præsentium, reducimus, ac reductam esse, ac fore decernimus. Sicquè, & non aliter ab omnibus, & singulis censeri, & ita per quoscunquè Iudices ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales, etiam de latere legatos, sublata, &c. aliter iudicandi, &c. iudicari, &c. ac irritum, &c. attentari, &c. Non obstantibus præmissis, &c. cæterisquè, &c. Volumus autem, & eadem authoritate decernimus, vt præsentium transumptis, etiam impressis, manu alicuius Notarij publici subscriptis, & sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides in iudicio, & extra habeatur, quæ ipsis præsentibus haberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum, sub Annulo Piscatoris Die 23. Iulij Anno Domini 1602. Pontificatus Nostri Anno Vndecimo.*

Quas

Quas quidem reductiones ad terminos iuris, siue reuoca-
tiones, sæpè ab ipso Summo Pontifice tàm in his, & similib.,
quàm io quibuscunquè materijs, vbi causa aliqua intercedit,
fieri consueuisse notum est omnibus Curialibus; quandoqui-
dem etiam vbi huiusmodi priuilegia essent ex beneficio Sedis
Apostolicæ Inferioribus concessa, ac illa fuerint per abusum,
conuersa in maleficium, & scandalum, conuenit, vt ab ipso
Pontifice rescindantur, & reuocentur, vt id *Lotter. d.lib.2.
q.33.n.5.* quarè huiusmodi priuilegij tenor inspiciendus est, &
seruandus; quia in tantum illud extenditur, quantum in eo
reperitur expressum, & non vltra, *Franc.in d.c.ad Apostolica,
n.5.de priuil.in 6.*

36 Et Clemens Quartus, quoad supradictum vsum Mitræ, il-
lum præscripsit Abbatibus aliisquè Prelatis Inferioribus, qui-
bus prædictus vsus non competit ex propria dignitate, sed ex
indulto Apostolico; ita vt illius concessio intelligatur, ne
inde scandala oriantur; volens propterea, vt Abbates, & alij,
quibus mitræ vsus est ab eadem Sede Apostolica concessus,
exempti quidem in Prouincialibus Concilijs, & Episcupali-
bus synodis, quibus nonnulli eorum interesse tenentur, mi-
tris tantummodo aurifrisiatis, non tamen aureas, vel argen-
teas laminas habentibus, vti possint; non exempti verò, sim-
plicibus, & albis, ac plenis vtantur. In alijs verò locis exem-
ptis, & non exemptis, mitris licet illis vti, prout concessa
eis ab eadem Sede indulta permittunt, vt in *d.c.ad Aposto-
lica.*

Apud eandem Ecclesiam *personaliter residere, ac in ea singulis die-
bus ac debitis temporibus, horas canonicas, ac conuentuales,
&c. psallere, decantare, & recitare debeant.* Scimus non se-
mel in dubium reuocatum fuisse, an Canonici sæcularis, &
collegiatæ Ecclesiæ, ad instar Canonicorum Ecclesiæ cathe-
dralis, ad residentiam teneantur, prout alias in *Sacra Congre-
gatione Concilij* fuit quæsitum sub *die 5. Iulij 1598. in vna Co-
men.* in qua fuit propositum dubium, *An videlicet ad ean-
dem residentiam, etiam collegiatarum Ecclesiarum Canonici,
teneantur, super quo Sacra Congregatio censuit, Canonicos Ec-*
37 *clesiarum collegiatarum, etiam in Oppidis non insignibus exi-
stentium, teneri ad residentiam: nisi essent collegiatæ rurales*
38 *prorsus destructa, aut in quibus numquam antea supra homi-
num memoriam solitum esset residere, & quarum Canonica-
tus ea essent fructuum tenuitate, vt qui eos obtinuerint, nec ex
eis ali possint, nec aliunde habeant, vnde commode viuant* idem
tenuerunt DD. *in cap.peruenit, de appellat. & probat text. in
cap.inter quatuor, de cler.non resident.& in cap.cum ad hoc, &
in cap.ad audientibus, & in cap.de cætero, eodem tit. & Hued.
de incompat.benefi. par.1. cap.17.num.3.* ait quod si non resi-
derent debitis temporibus, compelli possunt ad residendum,
atque horas canonicas statutis horis recitandas, vt fuit decla-
ratum per eodem S. Congregationem, quam declarationem
refert *Quarant.in Summ.Bull.verbo, Horæ Canonicæ, vers.
Præterea.*

Quinimmò ex solo contextu ipsius Sacri Concilij id clarè
apparet; quandoquidem ita cautum est *sess.24.cap.12. de re-
form.* vbi, obtinentibus in eisdem Cathedralibus, aut Colle-
giatis Dignitates, aut Canonicatus, præbendas, aut portio-
nes, non licet vigore cuiuslibet statuti, aut consuetudinis, vl-
tra tres menses, ab eisdem Ecclesiis quolibet anno abesse; sal-
uis nihilominus earum Ecclesiarum constitutionibus, quæ
longius seruitii tempus requirunt &c. quarè, etiam Canoni-
49 cis collegiatæ Ecclesiæ non licet nisi tribus mensibus abesse,
40 qui computari debent, siue ex vna absentia continua, siue ex
pluribus interpolatis; nec requiritur ad hanc absentiam Or-
dinarii licentia; nam aliàs Sacra Congregatio Concilii decla-
41 rauit, nullam assignandam esse causam, nec aliam licentiam
42 requiri; nec tamen omnes Canonicos posse abesse, eodem
tempore, ne ecclesia destituatur suo debito seruitio, sed tan-
tùm quotam partem Canonicorum, quæ videbitur arbitrio
Episcopi, & Capituli.

Verum supradicta verba, *personaliter residere*, non indi-
cant, vsquè adeò posse dici collegiatam Ecclesiam, dummo-
do præfati Dignitates obtinentes, ac Canonici resideant; quia
43 ad illius collegialitatem non requiritur residentia, vt absque
illa desinat esse collegiata ecclesia; etenim sufficit in ea adesse
Canonicos, licèt ibi non resideant; quia eorum culpa, & a-
busus non operantur, quod Ecclesia desinat esse collegiata;
vndè sufficit, quod, vt illa censeatur talis huiusmodi qualitas
non dicatur mutata; satis namque est, illam esse talem habi-
44 tu, licet non actu, quando collegialitatem non amisit, *Innoc.
in c.postulasti, num. 5. de iurepatron. Archid. in cap. licet canon
sub num.2.de elect.in 6.Felin.in cap. accedentes num.2. versic.
ponit etiam, de præscript.* & alii quos refert *Additio.ad Buratt.
decis.455.n.6.*

Quod quidem in tantum residentia Canonicorum in col-
45 legiatis Ecclesiis requiritur, vt illi nequeant per alios deser-
uire, etiam quod ibi sic deseruiri consueuerit; quia nihilomi-
nus Sacra Congregatio Concilii alias censuit, cogendos esse
Canonicos collegiatarum ad inseruiendum per se, non per
substitutum; quam quidem declarationem refert *Seraph. dec.
1256.num.fin.*

Sed cum prædicti Canonici ex decreto dicti Concilii Tri-
dentini, possint per tres menses, ab illorum Ecclesiæ abesse
vt supra dictum est, quæri potest hic, an per prędictum Con-
cilium sit sublata fundatio Ecclesiæ permittentis, Canonicos
prędictos vltra tres menses abesse: quo circa *Azor. instit.mo-
ral.2.par.lib.7.cap.6.qu.3.* licet prius dixerit rem esse dubiam,
quia Concilium solùm abrogat statuta, & consuetudines, qui-
bus vltra tres menses possint Canonici abesse: quarè non tol-
lit facultatem, ratione fundationis Ecclesiæ concessam, prę-
sertim si Ecclesia fuerit à laicis extructa, & dotata, ne ipsi re-
trahantur à fundatione Ecclesiarum: tamen ipsi *Azor.* pro-
babilius videtur, hanc etiam facultatem adhuc esse à prędicto
Concilio sublatam, maximę si Ecclesiam clericus fundaue-
rit, vel dotauerit, & mouetur hac ratione videlicet, nam li-
cèt, patronus ius nominandi ex fundatione comparauerit, cui
iuri Romanus Pontifex derogare non consueuit, nihil tamen
exigere potest, quod damnum Ecclesiæ afferat: sed absentia
Canonicorum, vel aliorum Dignitates, vel portiones ha-
bentium, solet esse noxia cathedralibus, vel collegiatis eccle-
siis: nam illæ priuantur suorum ministrorum opera, & con-
silio.

Nihilominus verò pro astruenda priore sententia ipsius
Azor.loc.cit. oppositum est omnino tenendum: nempe, quod
supradicta fundatio non fuit per d. Concilium sublata: prout
Sacra Congregatio declarauit, videlicet, *Congregatio censuit,
constitutionem, seu priuilegium in fundatione Ecclesia editam,*
46 *qua permittit Canonicis abesse vltra tres menses, non est subla-
tum a Concil.sess.24.cap.12. Die 21. Februarij 1576. in vna
Segobien. teste Garc.in suis addit.ad tract.de benef.par.3.cap.2.
sub num.244.* Et alia sic ait. *In verbis, Non obstantibus quibus-
cunque statutis, & consuetudinibus, etiam immemoralibus,
Non tamen sustulit hoc decretum fundationes, nec confirmatio-
nes Apostolicas, id.Garc.d.cap.2.num.216.*

Et subsequenter, in proposito quæri potest, an sicut per di-
ctum Concilium: non est sublatum priuilegium in limine
fundationis adiectum, circa tempus absentiæ Canonicorum,
vt supra dictum est, ita quoquè per illud sit derogatum statu-
47 to circa hoc, confirmatio à Sede Apostolica, per quod con-
ceditur vltra tres menses dictæ absentiæ.

Et quidem ab hac difficultate etiam exemit nos Sac. Con-
gregatio eiusdem Concilii, quæ aliàs sic respondit Archiepi-
scopo Valentino, videlicet, *Congregatio declarauit, statutũ, quo
permissum est Canonicis quatuor menses quolibet anno ab Ec-
clesia abesse, non esse sublatum à Concilio sess.24. cap.12. &
ideo obseruari debet. Die 26. Iunij 1576.* Et similis declaratio
sic ait *Statutum, per quod conceditur abesse vltra tres menses
ab Ecclesijs cathedralibus, & collegiatis, si à Sede Apostolica
fuit confirmatur, non censetur derogatum per dict. Concilium,*
quas declarationes refert *id.Garc.d.cap.2.num.216.* Quod ta-
48 men ita intelligendum est, nempè, vt talis confirmatio ema-
nauerit ex certa scientia, & cum causæ cognitione, non au-
tem si fuerit in forma communi: quæ quidem sic facta, nihil
operatur, vt probat *text.in cap.quia diuersitatem, vbi DD.de
concess.præbend.cap.quia intentionis, iuncta glos.in fin.de priui-
leg.glos.in cap.cum accessissent, in verbo, confirmatum, de con-
stitut.* cum aliis adductis per *Mandos.reg.21.qu.10.num.9.10.*
& 11. Sicut dicitur etiam de quibuscumquè concordiis à Se-
de Apostolica confirmatis: nam, sicut aliàs diximus, nibil con-
firmatio fiat ex certa scientia, illa nihil operatur, prout ipsa
Conciliii congregatio pariter declarauit per hęc sequẽtia ver-
ba, *Præsupposito decreto Sacræ Congregationis, quod concordia
à Sede Apostolica confirmata non censentur sublata per conci-
lium sess.6.cap.4.& sess.25. capit.6. an censeantur præseruata
concordia confirmata in forma communi, an verò illa tantum,
quæ fuerunt confirmata ex certa scientia. Congregatio, auditis
vtrisque aduocatis, eorumque rationibus diligenter perpensis,
censuit, illas tantum confirmationes intelligi præseruatas in de-
cretis concilij, quæ manarunt ex certa scientia, & cum causa
cogni-*

cognitiones, die Iouis 13. Nouembris 1586. quod certum est, procedere, etiam si simul concurrant consuetudo immemorabilis, concordia, & confirmatio in forma communi; & multa alia possunt circa hoc, videri penes eundem *Garc. loc. cit. num. 213. vsque ad num. 236.* quia loquitur secundum veram praxim Datariæ, & Cancellariæ Apostolicæ, circa huiusmodi confirmationes; quod tamen hic obiter dictum sit.

Contingit modo in hac praxi non leuiter dubitari, an Canonici, siuè Cathedralis, siuè Collegiatæ Ecclesiæ possint per tres menses prædictos, aut aliud tempus, ex statuto permis-
49 sum, interpolatè abesse, ad eorumque libitum explere dictum tempus absentiæ? De hoc pluries fuit dubitatum; multosquè supplices libellos, vidi meis temporibus factæ Cōgregationis dicti Concilij porrectos, quibus semper ipsa Congregatio negatiuè respondit, & censuit, Non posse confici ex horis, quibus Canonici residentes, absunt à Choro, dies, & ex diebus, & horis sic collectis, confici menses absentiæ, de quibus in hoc decreto: nequè ad colligendum seruitiū nouem mensium, colligendas esse punctaturas; quasi qui nouem partes punctaturarum ex duodecim habeant, seruitio nouem mensium, debito satisfecerint; sed ipsos dies residentiæ, & seruitij, siuè continui fuerint, siuè interpolati, numerādos esse, vt complementum dictorum nouem mensium, *id. Garc. loc. cit. n. 327.* qui *n. seq.* subdit, hanc declarationem non procedere, vbi ex fundatione, priuilegio Apostolico, aut statuto a sede Apostolica, in specie confirmato, aliud cautum sit, & vt ipse audiuit obseruari in Ecclesia Granaten.

Quod quidem non solùm in quibusdam alijs Cathedralibus id seruari scio, verùm etiam Collegiatis Ecclesijs ex eorum fundationibus; signanter verò vbi causa aliqua intercedit, vt in erectione sæcularis, & Collegiatæ Ecclesiæ Oppidi de Medina Cęli Seguntin. Dięcesis, cuius Canonicis, & Dignitatem in eadem Ecclesia obtinentibus, ad portionarijs, & alijs beneficiatis, ex eo quod prædictum Oppidum hyemali tempore frigoribus valde expositum, & agitatum exi-
50 stit, horas matutinas nōn media nocte, sed prima noctis hora, quibusuis, etiam festiuis diebus, prout in nonnullis Hispaniarum Ecclesiis fieri solet, dicere, cantare, & recitare; necnon eorundem Dignitates obtinentium, ac Canonicorum, integrorumquè etiam dimidiorum portionariorum singulis, ne perpetuam ibi residentiam faciendo, propter loci frigiditatem, & intemperiem in ægritudines incidant, tres menses continuos, seù interpolatos singulis annis, per quos continuò, seù interpolatis vicibus, prout sibi respectiuè visum fuerit, de ipsorum Abbatis & Capituli licentia, & prout illis expedire videbitur, se ab Ecclesia absentare, & quò voluerint, proficisci: ac interim fructus, redditus, & prouentus, ac distructiones quotidianas Dignitatum, Canonicatuum, & prębendarum, ac portionum suarum, ac si præsentes dictæ Ecclesiæ deseruirent, percipere possint, concessum est. Et sic eis ita fuit indultum ex causa sic expressa, quæ facit recedere a regulis iuris, *l. si hominem, ff. mand. Dec. in c. cum sit Romana, n. 13. de appell. Menoch. de arbitr. iud. lib. 2. Centur. 1. casu 52. num. 5.*

Sine alicuius præiudicio, Clausulam hanc in omnibus concessionibus Apostolicis, ex quibus aliquod alicui præiudicium parari possint, adiectam esse, scimus; nec tamen Romanæ Curiæ Tyrones desunt, qui illius virtutem, & effectum liquido non cognoscant; quandoquidem in ijs etiam apponitur rescriptis, in quibus iam de alicuius præiudicio apertè apparet. Nec semel in eorundem rescriptorum executione in hac Curia Archiepiscopali, supradictam Clausulam continentium, fuit in dubium reuocatum, de quonam præiudicio illa intelligenda esset: cum in eisdem rescriptis appareat iam voluisse Papam alteri præiudicare.

Et quidem, pro eo, quod ad hanc nostram praxim perti-
52 net, ijdem sciant Tyrones, ad quos tantummodo nostrum sermonem dirigimus, Clausulam eandem de alio debere præiudicio intelligi, quam de, eo quod resultat ex expressis in rescripto, per notabile consil. *Oldrad. 330. in fin.* quod Rota passim sequitur, vt in *decis. Seraph. 756. num. 2. & decis. 1445. num. 4. Rot. diuers. decis. 236. num. 3. p. 1. Addition. ad Ludouis. decis. 232. n. 7. Put. decis. 183. lib. 3. Addit. ad Buratt. decis. 442. n. 5. p. 2. qui n. 6.* ęquiparat supradictam Clausulam donationi habenti aliquas conditiones expressas, quamuis cōtineat verba, *purè liberè, &c.* nam censetur pura, & libera, præterquam quoad conditiones expressas, vt fuit resolutum in vna *Roman. de Mazzatostis, coram Cardinale Verospio.*

Vndè nec aliqua ex hoc dignoscitur subreptio exoriri; nam quando Papa intellexit pręiudicium in genere, non cadit subreptio, nec opus est derogatione regulę de iure quæsito non tollendo, *Dec. cons. 113. num. 7. vers. non obstat, Seraph. d. dec. 1445. n. 6.* nec refert, quod de personis, quibus præiudicium infertur, non meminerit, siue illis, ex communis iuris dispositione, siue ex speciali dispositione, ius competat. *Rot. decis. 48. n. 1. 2. & 3. p. 1. recent. & decis. 240. num. 21. & 22. par. 1. diuers.* etiam si Papa ius illud ignoraret; quia dum actum facit de sui natura pręiudicialem, virtualiter declarat, afficere omnes personas, ad quas pręiudicium spectare potest, vt fuit dictum in vna *Mantuan. Pensionis coram Merlino*, quæ est *dec. 24. n. 1. p. 5. diuers. recent.*

Vndè in casu, de quo per *Grat. discept. foren. c. 992. n. 7. cum seqq.* cum Papa concessisset vsum Ecclesiæ parochialis Patribus Theatinis, satis dicitur derogasse iuri alterius, & considerasse præiudicium illius Rectoris; cum in omnibus gratijs de sui natura præiudicialibus, præsertim vnionis, exemptionis, erectionis, & similium non possit dari de ignorantia Papæ, nec de subreptione, nec de non derogatione regulæ de *iur. quæs. non toll. Seraph. d. dec.* 1445. quicquid aliud sit, quando Papa non intellexit factum, ex quo oriebatur præiudiciū; prout in his terminis loquuntur nonnullæ decisiones, de quibus idem *Seraph. dec. 144. num. Grat. loc. cit.*

Ita pariter dicendum est, vbi Papa expressè; & ex certa scientia aliquid concedit, quod videatur esse contra iuris communis dispositionem; quia illud seruandum est, vt cen-
31 seatur facta concessio, remoto iuris obstaculo, vt per *Anch. cons. 293. n. 3.* relatum in vna *Vrbeuetana Census penes eundem Seraph. decis. 922. n. 3.*

Sanè pro hac nostra praxi obseruandum est, quod in vnionibus, in quibus Signatura, seù Cancellaria apposuit supradictam clausulam, *sine præiudicio, &c.* non apponit clausulam *vocatis, &c.* & vbi datur Clausula *vocatis, &c.* non datur Clausula *sine præiudicio*, vt fuit dictum per Dominos Abbreuiatores Maioris Pręsidentiæ in quadam erectione Canonicatus, & pręebendæ; vbi, cum in signatura haberetur clausula, *sine præiudicio*, dubitatum fuit, an adhuc deberet apponi Clausula *Vocatis, &c. Archiepiscopo, & Canonicis*, ac etiam ponere clausulam. *sine præiudicio*, & fuit resolu-
74 tum negatiuè, vt in *notabilibus Cancellar. Apost. fol. mihi 23.* Et inter quędam alia notabilia Cancellariæ Apostolicæ, adnotatum etiam reperio, quod vbi ponitur clausula, *sine alicuius præiudicio*, non debet poni clausula *Vocatis*, nam clausula *sine alicuius præiudicio* sufficit, vt ponatur sola tantùm, quia magis afficit.

Habet in proposito, hęc clausula, *sine præiudicio*, locum pręsertim in erectionibus quorumcumque beneficiorum, & Domorum Regularium, *Mandos. in prax. signat. grat. tit. Erectiones vers. 1. per text. in c. Ecclesia antiquitus, & seq. 16. qu. 1. & c. 1. ante fin. de nou. ope. nunc.* vbi, quod nulla Ecclesia in præiudiciū alterius construenda est, *c. cum olim in fin. de elect. c. ad audientiam, 1. cum ibi not. de eccles. ædif. Extrauag. 2. de concess. prab.*

Quod si prædicta Clausula non fuerit per Dominos Officiales Datariæ Apostolicæ adiecta in supplicatione, litteræ erectionis, siue quæcumque similes non expedientur in Cancellaria supradicta; ac proinde nunquam est omittenda in supplicatione. Tamen Domini Abbreuiatores tenent, quod
55 etiam si eueniet, quod non fuerit apposita in supplicatione, poterit nihilominus suppleri in Bulla erectionis, vt in eisdem notabilibus *fol. mihi* 274. Illa etenim talis est naturæ, vt etiam
56 non apposita, subintelligatur, quia quęcunq; Principis con-
57 cessio, semper intelligitur sine alicuius iniuria, *l. 2. §. si quis a Principe, & §. merito, ff. ne quid in loc. pub. c. super eo, ne off. deleg.* ibi, *non tamen est nostra intentionis diacesana, &c.* præiudicium generare, *Bald. in l. nec auus, C. de emancip. lib. Dec. cons. 11. num. 4. Ludouis. decis. 338. num. 2.* licet enim Princeps,
58 de potestate absoluta possit ius tertio quæsitum, tollere, etiā sine causa, ac etiam si agatur de graui præiudicio, *glo. & DD. in l. fin. C. si contra ius, & DD. in l. quoties, de precib. Imper. offerend. Innoc. & alij in c. quæ in ecclesiarum, de constit.* id tamen
59 nunquam in dubio præsumitur, & *Rebuff. in prax. super reg. de non coll. iur. quæst. glos. 7. num. 33.* nimium inuehitur contra Principes, qui de potestate absoluta, auferunt ius tertio quęsitum.

Praxis autem huius clausulæ, & intellectus, secundum etiam currentem stylum Cancellariæ Apostolicę, ac omnium

M se-

rescriptorum, pręsertim Romanæ Curiæ, pro clariore illius
explicatione, per casum infrascriptum exemplificari potest,
prout ipsa Cancellaria notat. Exempli gratia, si Confratres
60 alicuius confraternitatis, construi facere cęperunt Capel-
lam, dubitatur verò, ne illa, postquam perfecta fuerit, ab or-
dinario auferatur, petantque à Sede Apostolica licentiam,
eandem Capellam perficiendi, ac pro eorum orationibus di-
cendis, & Congregationibus faciendis, alijsquè pijs operibus
exercendis, perpetuò retinere, ac eleemosynas, & largitio-
nes, quæ inibi pro tempore fient, in pauperum infirmorum
substentationem, ac constructionem, & manutentionem prę-
dictæ Capellæ exponere, & erogare, & signatura dicat, *Con-
cessum, vt petitur*, siuè *Fiat, vt petitur, sine præiudicio, &c.* &
ad partem sit clausula, *Et de licentia, & facultate prædictis, &
in forma gratiosa, Ad perpetuam rei memoriam, &c.* licèt per
illa verba detur facultas perficiendi Capellam, & non videa-
tur in aliquo derogari iuri alterius, & sic Episcopi, vel Re-
ctoris Ecclesiæ parochialis, in cuius parochia construitur ca-
pella, seù alicuius alterius, & consequenter parum videatur
valere, & de modico seruire, tamen Domini Abbreuiatores
Maioris Pręsidentiæ in Cancellaria supradicta intellexerunt,
signaturam, idest illa verba, *sine alicuius præiudicio*, scilicet,
alias, idest in alijs, non autem in expressis; quoniam, cum ex
narratis iam constet de pręiudicio alterius; & Papa signat,
etiam cum illis verbis, videtur velle, quoad expressa pręiudi-
care, aliàs nihil concederet, & de ventu seruiret, & deberet
negare, non autem illo modo concedere. Vnde, ipsi Domi-
ni Abbreuiatores intelligunt illa verba, quod in alijs non ex-
pressis, sine pręiudicio, in expressis verò pręiudicetur, vt
petitum est; quia ex narratis constat de præiudicio: & ita
fuerunt litteræ expeditę pro dictis Confratrib. in forma gra-
tiosa, Ad perpetuam rei memoriam, vt possint Capellã perfi-
cere, & pro eorum orationibus, & Congregationib. faciendis,
& aliis piis operibus perpetuis futuris temporibus retinere, &
eleemosynas pro infirmorum sustentatione, &c. & erant di-
cta verba, *sine præiudicio*, vt in dictis *notab. Cancel. Apost. fol.
mihi* 168.

61 Hęc etiam fuit semper opinio Rotæ Romanæ, quæ passim
sequitur prędictum *Oldrad. cons. 330. n. 9.* vbi, quod intelligi-
62 tur clausula prædicta de alio præiudicio, præterquam quoad
expressa; necnon aliàs gratia fuisset frustratoria; & quod ista
Clausula, de necessitate intelligenda est de aliis. non autem de
eo, cuius obiectum fuit Papæ specificatum, *Paris. cons. 70. nu.
12. li. 1. Sarnen. de non toll. iur. quas. qu. 1. Castr. cons. 472. lib. 1.
Serap. d. dec. 1445. n. 4.* in propriis terminis erectionis, vbi, quod
Clausula, *Sine præiudicio*, in erectione opposita, debet intelli-
gi aliorum non expressorum; dicens, non obstare, quod non
63 fuerit derogatum regulę *de iur. quas. non toll.* quia id non pro-
64 cedit in gratia, de sui natura pręiudiciali, prout est vnio, exē-
ptio, erectio, & similes, vt supra dictum est, in quibus non po-
test de ignorantia Papę, aut de subreptione dici, ex quo ipse
Papa scit, per similes actus alicui semper præiudicari, vt fuit
resolutum in vna *Nullius de Stippa 19. Decemb. 1599. coram
eodē Seraph. & in vna Oscen. Inanis 10. Decemb. etiam 1599.
coram Millino, Rot. dec. 236. p. 1. n. 3. diuers.* & regulariter, vt
optimè norunt periti Curiales, semper cum hac clausula, sub-
sistunt tales impetrationes, absque eo, quod derogetur per Pa-
pam prædictę *reg. de non toll. iur. quas.* quando concessio, in
qua adijcitur dicta Clausula, est de sui natura pręiudicialis,
Corn. cons. 83. n. 16. lib. 4. dicens, quod quando apparet de cer-
ta scientia Principis, gratiam concedentis, quod illa sit alteri
pręiudicialis, vt in priuilegio, quod aliter effectum habere non
potest, tunc tale priuilegium continet tertij pręiudicium, ne
aliàs reddatur inane, vt per *Gonz. ad reg. 7. glos. 36. nu. 49. Ad-
dit. ad Buratt. decis. 576. n. 13.* vbi, quod prędictæ regulæ dero-
gatio non requiritur in gratia de sui natura pręiudiciali, vt
exemptio à decimis, vel ab Ordinario, & similia: prout ne-
65 què dictę regulę derogatio requiritur in ijs, quę fiunt ratio-
ne publicæ vtilitatis, vt fuit resolutum in vna *Salamant. Pri-
uilegiorum* relata à *Seraph. in d. Nullius, de Stippa, & à d. Ad-
dit. ad Buratt. decis. 576 num. fin.* nec opus est, quod Papa in
concessione gratiæ sic præiudicialis, nominet personas, qui-
66 bus præiudicare intendit; siuè ipsis personis tale ius compe-
tat ex dispositione iuris communis, siue specialis, prout in *d.
Mantuana Pensionis decis. 24. num. 2. p. 5. recent.* quia cum Pa-
pa sciat, gratiam, non nisi cum magno tertij præiudicio verifi-
cari posse, & nihilominus illam concedat, censetur per neces-
sarium antecedens, illi iuri derogare velle, *Cassad. decisio. 1.
de priuileg.* quæ incipit, *Fratres Minores per tot.* & fuit dictum
in *d. Mantuan. Pensionis 4. Decembris 1626. coram Merlino,
& in vna Romana, Dotis de Bellapambus 7. May 1629. coram
Dunozetto*, in qua habetur, id procedere. etiam si nulla sit fa-
cta mentio personarum, quibus præiudicium infertur; nam-
què virtualiter Papa declarat afficere omnes personas, ad
quas præiudicium spectare potest, vt in d. *Mant. Pensionis.*

Ad propositum igitur nostrum, & in casu præsentis ere-
ctionis parochialis Ecclesiæ in Collegiatam, in qua inter cæ-
tera, quæ præiudicium generare videntur, illud euenire pos-
set, quod si parochialis Ecclesia prædicta, quæ ante erectio-
nem præcederetur forsan ab alijs parochialibus, eum eriga-
67 tur in Collegiatam, eo ipso in necessariam consequentiam
maioris dignitatis, debet præcedere dictas parochiales; quã-
uis non sit derogatum regulæ *de non toll. iur. quas.* nam hæc
68 gratia erectionis, est de sui natura præiudicialis, & talis de-
rogatio necessaria nō est, vt fuit latè decisum in vna *Illerden.
Praeminentiarum coram Seraph.* quæ ex suis est *d. dec.* 1445.
cum prædicta Ecclesia parochialis, per hanc erectionem in
Collegiatam, sit dignior effecta, vt per *Alexandrin. in c. fin.
§. Episcopos, 17. dist. Henric. Boich. de synod. episcopo. p. 3.
in princip. nu. 28. Cassanaus in cathal. glor. mun. 38. conside-
rat.* allegari in *d. Illerden. praeminentiarum nu. 1.* vbi *num. 2.*
in specie, in controuersia cum parochialibus, fuit resolutum
in vna *Calaguritan. Praeminentiarum coram Iusto 6. Nouem-
bris* 1600. & in præfata *dec. Illerden.* adest similis casus, vt
in præsenti erectione parochialis, & matricis Ecclesiæ in
Collegiatam: ibi enim fuit dictum, non obstare deducta in
contrarium; nempè, quod primo loco dicebatur, Ecclesiam
B. Marię, esse matricem; eiquè fuisset datum mandatum de
manutenendo, vti maiori; & insuper fuisse pronunciatum;
esse matricem, & maiorem omnium Ecclesiarum Oppidi N.
& ad eam, tanquàm matricem, spectare omnia priuilegia,
prærogatiuas, & exemptiones, quæ de iure, & consuetudine
illarum partium, competunt Ecclesiis matricibus, & maio-
ribus. Quia cum Ecclesia prædicta fuerit erecta in Collegia-
tam, vtiquè in consequentiam maioris dignitatis, in illius ere-
ctione fuit præiudicatum iuribus matricitatis, quatenus est
matrix, prout si vna Ecclesia erigatur in Episcopatum, con-
sequens esset, vt locum sortiretur, qui deberetur Episcopali-
bus Ecclesiis; nam qui est dignior, præcedere debet, vt in
d. dec. Illerden. Praeminentiarum, vbi *nu. 4.* quod non obstat
clausula, *sine alicuius præiudicio*, in erectione apposita; quia
debet intelligi de aliorum non expressorum, *Rebuff. in pra-
x. tit. de erect. in Colleg. in fin. & in d. Extrauag. 2. de con-
cess. preb.* & licèt in *d. causa Illerden.* fuisset pro contraria
parte, adducta decisio *Syracusam coram Bubalo*, in qua di-
cebatur, gratiam esse in illo casu, subreptitiam, fuit respon-
sum, quod subreptio inde euenerat, stante dicta Clausula,
quia Papa non intellexerat factum, ex quo oriebatur præiu-
dicium, vnde secùs dicendum est, quando iam intellexit fa-
ctum, quod alteri agnouit præiudicium inferre, absquè eo,
quod fiat expressa mentio de personis, & rebus, quibus prę-
iudicare intendit; aut quod derogetur regulæ prædictæ *de
non toll. iur. quas.* quia postquam narratur factum ipsi Ponti-
fici, qui habet omnia iura in scrinio pectoris sui, *l. omnium,
C. de testam. cap. 1. de constit. in 5. Gonz. ad reg. 8. Cancell.
glos. 36. sub num. 49. vers. Hinc si vna Ecclesia, &c. erigi-
tur in Collegiatam*, nihil est, quin concedat gratiam, de sui
natura præiudicalem; vnde *nu. 50.* ait quod si erigitur in Ca-
thedralem locus, vbi Archidiaconus habet iurisdictionem, eo
ipso tollitur talis iurisdictio, & applicatur Episcopo; licèt alias
erectio intelligatur, sine præiudicio tertii, nisi quatenus in
litteris fuerit expressum, vt *in d. Extrau. 2.*

Porrò, quando Summus Pontifex concedit similes gratias,
in quibus aliquod alicui affertur præiudicium, sufficit etiam
quod de illo in genere cogitauerit absque aliqua derogatio-
ne prædictæ regulæ: quod quidē sufficere; nemo est, qui am-
bigat, ad euitandam subreptionem, *Cranet. cons. 79. nu. 8.*

Et testatur Rota in vna *Cæsaraugustan. Iurisdictionis coram
Damasceno, penes Farinac. in posthumis, decis. 208. nu. 2. tom.*
1. quod ista quæstio semper fuit ardua in Rota, & tentum,
quod in similibus gratiis, de sui natura præiudicialibus,
non requiritur formalis derogatio *regula de iure quas. non
toll.* ex eo, quod cum Papa intelligit, gratiam non posse
verificari, nisi cum præiudicio iuris tertii, & nihilomi-
nus illam concedit, censetur per necessarium antecedens,
illi velle derogare, vt etiam supra dictum est, & aliàs
eadem Rota tenuit in *d. Nullius de Stipa 19. Nouem-
bris 1586. & in vna Burgen. Quindenniorum 5. Decem-
bris*

brii 1601. *coram Seraphino, & in d. Oscea. Indulti*.

Præterea, aliam optimam rationem subdit *Rota in d. Cæsaraugustana Iurisdiction. a.* 3. nempè, non obstare, quod non sufficiat scientia Papæ, sed vlterius requiratur derogatio regulæ, vt per *Cas. de Grass. dec.* 3. *de rescript. & Rot. in alia Cæsaraugustan. Iurisdictionis* 13. *Iuly* 1594. *coram Seraphino*: quia prædictæ decisiones non loquuntur de scientia, quę oritur ex natura ipsius rei, quæ geritur, sed ex scientia desumpta ex narratis; circa quæ Papa facilius potuit decipi ob inuolucrum verborum. Insuper, quod gratia, quæ de sui natura non est præiudicialis, non habet tantam repugnantiam cum regula, sicut ipsamet gratia præiudicialis.

Vnde casus prædictæ *decisionis Cæsaraugust.* talis erat, quod Papa, reducendo illius Ecclesiam de statu regulari ad sæcularem, mandauit, Nuncio Apostolico, quod super criminibus Capitularium procederet seruata forma *Conc. Trid. sess.* 24. *ca.* 6. videlicet cum adiunctis, &c. nihilominus Archiepiscopus prætendebat procedere sine prædictis adiunctis, vt prius, prętendens se grauatum, maximè, quia in litteris erectionis non erat derogatum *regula de iur. quæs. non toll.* Attamen per rationes supradictas fuit dictum, quod prædicta derogatio non requirabatur; nam de sui natura illa gratia erat præiudicialis; quia per necesse aufert potestatem, quā aliàs habebat Archiepiscopus in procedendo sine adiunctis; quæ quidem potestas illi competebat de iure communi; cum esset loco Abbatis illius Capituli regularis, vt fuit dictum in causa *Montis Regalis Iurisdictionis* 27. *Iuly* 1607. *coram Coccino*. Vnde, eum Papa præsumatur habere omnia iura in scrinio pectoris, dictum est, non præsumitur tale ius ignorasse, *c.* 1. *cum ibi not. de const. in* 6.

Cœterùm verò, prædicta Clausula in suis casibus ita operatur, ac si adiecta esset Clausula, *Vocatis qui fuerint euocandi*, sicut alias diximus; cum in reliquis Summus Pontifex nemini intendat per erectionem huiusmodi, pręter expressa, alicui præiudicium inferre, *tex. in l.* 2. *§. si quis à Principe ff. ne quid in loc. publ. c. super de off. deleg. c. quamuis in fin. & ibi Gemin. nu.* 3. *de rescript. Buratt. decis.* 576. *nu.* 5. *& ibi Addit. nu.* 16. vbi tamen ait, quod requiritur, vt gratia sit præiudicialis ex sui natura, ad hoc, vt non sit expressè derogandum *regulæ de*
70 *iur. quæs. non toll.* quia si fieret præiudicialis ex narratis ab impetrante, non sufficeret scientia Papæ concedentis circa præiudicium iuris tertij; sed requireretur simul expressa derogatio regulæ prædictæ, prout distinxit *Rota decis.* 174. *numer.* 3. *&* 4. *p.* 1. *recent. & in vna Bononien. Vsusfructus* 27. *Maii* 1625. *coram Coccino*, quas refert *id. Addit. loc. citato num.* 6.

71 Quarè, essent propterea citandi quorum interest, & in terminis erectionis Collegiatæ Ecclesiæ, fuit dictum in vna *Vrbinaten. seu Nullius, Erectionis Collegiatę penes Farinac. in posthumis, decis.* 391. *tom.* 2. vbi erat citandus Archiepiscopus pro eius interesse, stante supradicta Clausula *Vocatis, &c.* quia in litteris prædictæ erectionis Terra Castri Durantis, dicitur esse Nullius Diæcesis, & tamen Archiepiscopus Vrbinaten. ante illarum expeditionem, prætendebat, illam esse sub iurisdictione ipsius: & quod tanto magis debebat citari, quia in dictis litteris de nouo mandabatur, quod Collegiata, illiusquè Abbas ab omni, & quacunque iurisdictione, & superioritate Archiepiscopi perpetuò eximatur, & totaliter liberetur: quo casu negari non potest, quin saltem respectu istius exemptionis de nouo faciendæ, de interesse, & præiudicio Archiepiscopi ad istum effectum constare diceretur, præsertim verò, cum idem Archiepiscopus poterat in casu isto instare pro declaratione, an in prædictis litteris comprehenderetur exemptio a iure visitandi, quod Ordinario competit vigore *Concilij Tridentini sess.* 7. *cap.* 8. *& sess.* 11. *cap. etiam* 8. ac propterea, hoc respectu, ille citandus erat.

72 Nec tamen puto vocandum vniti beneficii Rectorem, vbi ratione huius, vel similis erectionis fieret Ecclesiæ vnio beneficii viuentis, vt hic, cui per talem vnionem nullum dignoscitur pręiuditium parari, stante consueta clausula, *per cessum vel decessum, vel alias, cum ex persona ipsius beneficiati vacauerit*; & satis clarum est, antea non posse prædictam vnionem suum sortiri effectum: semperquè huiusmodi vniones fieri cum clausula, sine præiudicio obtinen-
73 tium: quamuis per eam non suspendatur vnionis effectus, sed illius tantùm prosequutio protrahatur ad tempus obitus beneficiati, ipsiusquè beneficii vacationis, nec dici potest, eam aliquam importare conditionem: cum demonstret tantummodo tempus omninò futurum, quo prædicta vnio debitæ exequutioni demandari debeant, vt ex pluribus probat *Lotter. de re benef. lib.* 1. *q.* 19. *num.* 36. *vers. Cæterum ego*.

75 Quamuis, etiam vbi præiudicium aliquod Rectori posset inferri, soleat quandoque Summus Pontifex in huiusmodi erectionibus, ac vnionibus Clausulam, aliquo modo eidem Rectori pręiudicialem, inseruire, iuxta tenorem supplicationis sibi desuper porrectæ; veluti quando sine cura Ecclesia erigitur in parochialem, contradicente illius Rectore; Quarè, cum fauore animarum plurimùm expediat, huiusmodi parochialem instituere, & erigere, addi consueuit in eadem erectione clausula hæc, videlicet, *Præsentes verò, &*
76 *desuper conficiendas litteras, etiam ex eo, quod dictus Rector, & quicunquè alij in hoc forsan interesse habentes, sed habere prætendentes, ad hoc vocati, & causa, ex causa, propter quam, seu quas præmissa à S. V. emanauerint, & coram loci Ordinario, tanquam a Sede Apostolica Delegato, examinata, verificata, & iustificata non fuerint, seu quibusuis alijs causis de subreptionis, vel obreptionis, seu nullitatis vitio, aut intentionis E. S. V. vel quopiam alio defectu notari, seu impugnari, aut alias quomodolibet infringi, vel retractari, seu inualidari, aut ad viam, & terminos iuris reduci, seu in iuris, vel controuersiam vocari, aut aduersus eas quodcumquè iuris, facti, vel iustitiæ, aut gratiæ remedium intentari, impetrari, vel concedi nullatenus vnquam posse. Sicquè per quoscunque Iudices, &c. sublata, &c.*

Quarè si præfatæ regulæ de non tollendo iure quæsito, non est opus derogare, etiam quando de personis, quibus infertur præiudicium, non fit mentio, ex iuribus ad id superius allegatis, multò minus requiritur huiusmodi derogatio quando exprimuntur personæ; quibus Papa præiudicare intendit. Et sic dicta Clausula, *Sine alicuis præiudicio*, comprehendit quodcumquè extrinsecum præiudicium, non autem contentum, siuè expressum in gratia, in qua Papa præiudicare videtur; nam talis Clausula reddit gratiam omninò puram de præsenti; aliàs enim fuisset frustatoria; vnde de necessitate intelligenda est de alio præiudicio, quàm de expresso, cuius obiectum fuit Papæ specificatum, vt optimè concludit *Oldrad. d. cons.* 330. *in fin. Sarnen. in reg. de iur. quæs. non toll. q.* 1. *circa fin.* vbi *ex DD.* ibi per eum allegatis, quod si testis dicat, aliquid esse factum in præsentia Titij, & Caij, & postea interrogatus dicat, quod illud non fuit factum in præsentia alicuius intelligitur, præter expressos, videlicet Titium, & Caium, quod quidem ipse *Oldrad.* ait procedere de plano in materia beneficiali, vel prophana; licèt in materia successionis, & legitimationis, in qua variæ sunt DD. opiniones, aliàs sit dicendum.

Et in simili fuit dictum in *Rota penes Cres. decis.* 7. *de iurepatr.* nam cum ex tenore fundationis deberet ad beneficium præsentari vnus de genere, & nomine ipsius testatoris, patronus nihilominus, relicto vno, qui tantùm aderat de genere, & nomine, præsentauit alium de genere tantùm, qui ab Episcopo institutus, obtinuit à Papa desuper nouam prouisionem, cum narratiua tenoris fundationis, & litis inter ipsum præsentatum, & alium de genere, & nomine cum derogatione iurispatronatus propter litem: & cum dubitaretur, an talis noua prouisio potuisset canonizari opponente se altero de genere, & nomine; licèt videretur hic negatiua sententia; ex eo quod vnus tantùm aderat, habens requisita per fundatorem, & sic ille debebat omninò præsentari; cum alias illi præiudicaretur, quasi quod haberet ius, saltem ad rem, tanquam certa persona, vnde dicta noua prouisio non debuisset suffragari; cum in ea adesset clausula, *Dummodo non sit alteri ius quæsitum*. Nihilominus fuit resolutum pro noua prouisione, quia tale ius non dicitur ad rem considerabile, vt per *Felin. in c. causam quæ, col. pen. vers. clausula Anteferri, de rescript.* cum etiam tenor fundationis fuisset Papæ narratus, etiam cum mentione litis, & oppositio alterius de genere, & nomine; quibus non obstantibus contulit cum derogatione, & illa clausula *Dummodo non sit ius quæsitum* intelligitur alias quàm ex narratis, ad *cons. Gemin.* 88. *col. penult.*

Sicut etiam pari modo dicendum est, si narrata per Oratorem intrusione, in conualidatione tituli Papa dicet, *Dummodo intrusus, non sit*, quia hæc clausula intelligitur de intrusione præternarratam, vt per *Viuian. in praxi iurisp. lib.* 13. *cap.* 8. *num.* 107. *claus.* 25. vbi ad id allegat *Sarnen. & Cresc. supra cit. & notat Cancellaria Apostolica in suis notab. fol. mihi* 164.

SVMMARIVM.

1 *Dignitatem nouam non potest Episcopus erigere, neque in Cathedrali, neque in Collegiata.*
2 *Et multo minus Collegiatam Ecclesiam.*
3 *Collegiata Ecclesia erectio, ab Episcopo facta, est nulla.*
4 *Confirmationis tempus consideratur in actu nullo.*
5 *Actus inualidi ratificatio, dicitur nouus actus.*
6 *Collegiata Ecclesia, est proprie, & vere Dignitas.*
7 *Praxis declarat mentem Pontificis.*
8 *In practica non habetur, quod lege non canetur.*
9 *Fructus assignantur pro dote Collegiata ex fructibus beneficij sibi vniti.*
10 *Dos sufficiens assignanda in erectione beneficij.*
11 *Quod debet disquirere Episcopus antequam erectioni consentiat.*
12 *Dos, quanta debeant esse pro Collegiata, ac quacunque alia Ecclesia, remissiue.*
13 *Debet assignari in limine fundationis beneficij.*
14 *Et debet Ordinarius, de qualitate dotis, & dotantis exquirere.*
15 *Dos beneficij super quibus rebus constituenda.*
16 *Dotis assignatio Collegiata Terra Rignani quomodo facta.*
17 *Vnio beneficiorum massa Capitulari Collegiata, donec sortiatur effectum, Communitas, seu Vniuersitas spondet necessaria, vt hic.*
18 *Et quod decretum erectioni adijciatur circa hoc, per Datariam.*
19 *Collegiata Ecclesia, quomodo de vno ad alium locum translata.*
20 *Et quomodo ex duabus Collegiatis, fiat vna.*
21 *Regula reuocatoria vnionum, quare emanauerit.*
22 *Procedit in vnionibus quacumque authoritate factis.*
23 *Vniones, quanam excipiantur a regula reuocatoria vnionum.*
24 *Dispositio quantumcumque generalis, non tollit priuilegium à iure concessum.*
25 *Regula reuocatoria vnionum, comprehendit vnionem ex causa voluntatis, aut vtilitatis.*
26 *Non tamen vniones ex causa dotis.*
27 *Vnio facta pro erectione beneficij, dicitur pro augmento cultus diuini.*
28 *Et tunc vnio, nec dismembratio subiacet regula reuocatoria.*
29 *Erectio Ecclesia, vbi non est necessaria, intrat regula reuocatoria vnionum.*
30 *Regula reuocatoria vnionum verba,* quæ suum non sunt sortitæ effectum, *quomodo intelligenda.*
31 *Vnio beneficij, vt dicatur sortita effectum quomodo intelligenda.*
32 *Effectuata in vno beneficio, censetur effectuata quoad reliqua.*
33 *Clausula,* Ex nunc prout ex tunc, *in vnione beneficij, refertur ad illius vacationem.*
34 *Vnio beneficij an debeat fieri Collegiata, ante, vel post illius erectionem.*
35 *Dos est accessoria ad erectionem Collegiata Ecclesia.*
36 *Reuocatoria futurorum, non comprehendit futurum, habens dependentiam a praterito.*
37 *Regula reuocatoria vnionum, qua ratione emanauerit.*
38 *Erectione beneficij gratia, si non expirauit, neque expirat vnio.*
39 *Quod intelligitur, siue erectio fiat à Papa ex certa scientia, siue per Executorem.*
40 *Erectione subsistente, subsistit, etiam vnio, non obstante regula reuocatoria.*
41 *Vnio sequitur erectione, tanquam illius accessorium.*
42 *Erectio beneficij, si non sortiatur effectum, neque vnio tenebit.*
43 *Principale sublato, accessorium etiam censetur sublatum.*
44 *Vnionum, cessantibus causis, cessant quoque vniones.*
45 *Vnio facta propter paupertatem Ecclesia, excrescentibus fructibus, dissoluitur.*
46 *Vnio ex quibus causis fieri potest, item & dissolui.*
47 *Nihil tam naturale, quam dissoluere eo genere, quo ligatum est.*
48 *Qui potest condemnare, potest absoluere.*
49 *Qui potest instituere, potest destituere.*
50 *Vnire qui potest, etiam vnionem dissoluere valet.*
51 *Vnionem etiam à Papa factam, quomodo possit Episcopus dissoluere.*
52 *Vnionis dissolutio fit ab Episcopo cum causa cognitione, & consensu Capituli.*
54 *Papa authoritas, excludit omnem aliam solemnitatem.*
55 *Vnio beneficij facta per Ordinarium, illiusque dissolutio requirunt causam, & consensum Capituli.*
56 *Vnionis dissolutio requirit citatio eorum, quorum interest.*
57 *Regula reuocatoria vnionum, si dubitetur, an praseruet factas ad diuini cultus augmentum, petitur gratia reualidatoria à Papa.*
58 *Et sub qua formula, petenda.*
59 *Ecclesia Neapolitana, ex insignioribus Italia Cathedralibus Regnique Neapolitani primaria.*
60 *Regula reuocatoria vnionum non habet locum, quando vnus Ordo supprimitur, eiusque beneficia alteri applicantur.*
61 *Vnio reuocatur, si fuerit facta ex causa voluptatis, aut vtilitatis, vel commodioris sustentationis.*
62 *Regula reuocatoria, quas vniones tueatur.*
63 *Causa priuilegiata, non venit in generali dispositione.*
64 *Vniones prasumuntur ex iusta causa, facta.*
65 *Vniones facta per Ordinarium, quomodo à Papa de nouo fiant, & sub qua formula.*
66 *Vnio facta de beneficio non reseruato, viuente beneficiato, valet, si ille obierit in mense Apostolico.*
67 *Vnio facienda per Episcopum, requirit consensum Capituli; quia dicitur alienatio.*
68 *Secus verò, si de consuetudine non requiratur.*
69 *Vnionis facienda per Ordinarium, si Capitulum non consentiat, recurritur ad Papam.*
70 *Papa supplet omnes solemnitates, & defectus.*
71 *Vnio, venit appellatione alienationis rerum Ecclesia.*
72 *Alienatione rerum Ecclesia prohibita, prohibetur etiam vnio.*
73 *Solemnitates ita requiruntur in vnione, sicut in alienatione.*
74 *Vniones non requirunt alias solemnitates, prater Papa authoritatem, legitimè tamen interpositum.*
75 *Vnio facta per Ordinarium sine, vel ex falsa causa, est nulla.*
76 *Nam requirit causam, & solemnitatem.*
77 *Et quando vtraque interuenit, seruanda est per successorem.*
78 *Vnio beneficiorum, vt valeat, requirit manifestam Ecclesia vtilitatem, ac necessitatem.*
79 *Vnionum rescripta, qua fiunt a Papa, semper intelliguntur, si causa vera sit.*
80 *Etiam si vnio fiat Motu proprio, & Papa causas vnioni inserat.*
81 *Et qua sit ratio.*
82 *Vniones perpetua a quadraginta annis citra, examinanda per Ordinarium.*
83 *Vnio beneficij requirit vocationem, & consensum patroni, siue laici, siue Clerici.*
84 *Non tamen requiritur consensus Rectoris, si ei non praiudicetur.*
85 *Sed quare ei sit insinuanda vnio.*
86 *Vnio beneficij ad tempus, an requirat consensum patroni.*
87 *Vnire sine consensu patroni, potest beneficium ad vitam, alteri beneficio, quod Rector obtinet.*
88 *Et quanam sit ratio, ex* Notab. Cancell.
89 *Collegiata Ecclesia erectio fit quandoque cum reseruatione iurispatronatus ad Canonicatus, & Dignitates.*
90 *Collegiata Ecclesia Oppidi Summa Nolan. Diacesis, iuspatronatus reseruatum illius Vniuersitati ad Dignitates.*
91 *Collegiata Ecclesia, quomodo suppressa, & in commodiori loco nouiter erecta.*
92 *Priuilegia, & immunitates, &c. Collegiata Ecclesia conceduntur ad instar aliarum Collegiatarum, quandoque verò exprimuntur in erectione.*
93 *Priuilegium, per illius non vsum, amittitur.*
94 *Sed quomodo id intelligatur.*
95 *Priuilegium non amittitur per non vsum, etiam spatio mille annorum, quando non venit casus eo vtendi.*
96 *Secus, si habens priuilegium, est in causa priuilegij, & per eum stet, quominus illo vtatur.*
97 *Priuilegia parochialis Ecclesia, in Collegiatam erecta, an censeantur extincta.*
98 *Ius tertij semper censetur praseruatum in vnaquaque dispositione.*
99 *Ius tertio quasitum, Papa censetur tollere potius per importunitatem, quam per voluntatem.*

Quod

100 *Quod procedit, etiam si rescriptum emanauerit ad fauorem pia causa.*
101 *Pensio reseruata super fructibus Collegiata, si illa erigatur in Cathedralem, non extinguitur.*
102 *Priuilegium, per mutationem non extinguitur, si est compatibile cum statu mutato.*
103 *Ecclesia iurispatronatus, si erigatur in Collegiatam, patronus præsentabit ad prabendas.*
104 *Ecclesia matrix, si erigatur in Collegiatam, amittit iura matricitatis.*
105 *Ecclesia, in Episcopatum erecta, sortitur locum debitum alijs Ecclesijs Episcopalibus.*
106 *Bona Ecclesiastica, sunt immunia ab omnibus gabellis, & tributis.*
107 *Bonorum exemptorum distinctio.*
108 *Canonici, extra Capitulum, nihil possunt disponere de pertinentibus ad illos.*
109 *Capituli consensus non probatur ex subscriptione aliquorum Canonicorum.*
110 *Quia aliud est Capitulum, aliud verò singuli de Capitulo.*
111 *Capitulum, vel singulos, concernentes, diuersi sunt actus.*
112 *Dispositio loquens de personis, nisi aliud exprimatur, nunquam comprehendit Collegium, vel Capitulum.*
113 *Canonicis, si relinquatur fundus, non dicitur testator legasse Capitulo, sed singularibus de Capitulo.*
114 *Et tunc Canonici diuident inter se; non autem applicabunt Mensa Capitulari.*
115 *Canonicorum appellatione, quando veniat Capitulum.*
116 *Canonici, quomodo ex rescripto Papa, possint aliquid expedire extra Capitulum.*
117 *Vota Canonicorum data extra Capitulum, actum Capitularem concernentia, non suffragantur.*
118 *Capitula Ecclesiarum Cathedralium, siuè Collegiatarum possunt de iure condere statuta.*
119 *Quod intelligitur in ijs, quę vniuersum statutum sua Ecclesia, vel interesse Episcopi non concernunt.*
120 *Et dummodo statuta non sint contra ius.*
121 *Capitulum, sine Episcopo, potest statuere circa modum diuidendi fructus, & distributiones.*
122 *Sede Episcopali vacante, potest statuere super statute Ecclesia, sicut Episcopus.*
123 *Et quomodo possit statutum facere, contrarium alteri statuto Episcopi.*
124 *Capitulum non potest statuere, quod fructus non interessentibus applicentur, nisi interueniat consensus Episcopi.*
125 *Statuta, iuri contraria, confirmantur à sede Apostolica.*
126 *Confirmatio Apostolica quomodo distinguatur, concessa in forma communi, à facta ex certa scientia.*
127 *Expressio totius tenoris rei confirmata idem operatur, quod Clausula* ex certa scientia.
128 *Confirmatio dicitur in forma communi, etiam si Papa dicat, omnia haberi pro expressis, perinde, ac si tenor illorum &c.*
129 *Et facta ex certa scientia, debet esse vera, & explicita, non autem per fictionem.*
130 *Dictio,* ac si *denotat similitudinem, sed non per omnia.*
131 *Et fingit factum, quo verè factum non est.*
132 *Clausula,* Pro expressis habentes &c. & Quorum tenores &c. *quid operentur in confirmationibus Apostolicis.*
133 *Quod habetur pro tale, non est, esse verè tale, sed per fictionem.*
134 *Absentes, ex iusta causa, quod habeantur pro præsentibus, dicitur impropriè, & per fictionem.*
135 *Verba,* videri, censeri, credi, *& similia denotant fictionem, & improprietatem.*
136 *Fictio, nunquam conuenit cum veritatem.*
138 *Expressum non fuisse dicitur, quando quid habetur pro expresso.*
139 *Fictio, veritatem excludit.*
140 *Princeps veritatem mutare non potest, licèt possit contra eam fingere.*
141 *Iuspatronatus concessum cum Clausula,* ac si esset ex fundatione &c *non excludit priuilegium.*
142 *Clausula,* licita tamen & honesta, *in confirmatione Statutorum, quando apponatur.*
143 *Statuta facta per Capitulum, & Canonicos, eatenus ligant, quatenus sint in vsu.*
144 *Lex, seù Constitutio, vtentium more non recepta, nullas habet vires.*
145 *Statutum, vt liget, debet esse vsu receptum.*
146 *Statuta semper habent tacitam conditionem, dummodo vsu recipiantur.*
147 *Et contrarius non vsus probatur eo ipso, quod non probatur vsus.*
148 *Statuti vsus non probatur, si illud fuit receptum per paucas vices, & quare.*
149 *Statutum, vt liget, debet esse publicatum, & vsu receptum.*
150 *Statutum imperfectum non ligat.*
151 *Concilij Tridentini decretis, nonnulla nouiter statuta, circa beneficialia.*
152 *Statutum, quo Canonicis permittitur absentia quatuor mensium, non est sublatum, si est ab Apostolica sede confirmatum.*
153 *Clausula,* Concilii Tridentini decretis non contrariis, *apponitur in confirmationibus Concordiarum.*
154 *Concordia à sede Apostolica confirmata, non sunt per* Concil. Trid. *sublata.*
155 *Statutum contra ius commune, & Concilij Trid. decreta, si allegetur confirmatum à Sede Apostolica, intelligitur de confirmatione, ex certa scientia.*
156 *Beneficia vacantia à primaua erectione, Apostolica authoritate facta, an sint reseruata.*
157 *Et respondetur affirmatiuè.*
158 *Reseruatio fauorabilis includit, etiam beneficia nouiter erecta.*
159 *Regula reseruatoria semper loquitur, semperquè reseruat.*
160 *Regula reseruatoria verba, loquuntur de quibuscunquè beneficijs.*
161 *Beneficium dicitur vacare per nouiam illius erectionem.*
162 *Et ita comprehenditur in regula reseruatoria.*
163 *Papa confert beneficia per eum nouiter erecta, tanquàm reseruata.*
164 *Et Cancellaria dat in bulla de vacanti apud Sedem.*
165 *Beneficium vacat statim, post decretum erectionis Ordinarij.*
166 *Erectio beneficij facienda ab Ordinario in suo mense, vt illud possit conferre.*
167 *Beneficia nouiter erecta à Papa, quacunque illa sint, ab eo conferuntur.*
168 *Licèt quandoque secus, ex benignitate.*
169 *Quod etiam concedit patronis ecclesiasticis pro prima vice.*
170 *Beneficiorum erectiones, cum nequeant ab aliquod impedimentum fieri per Ordinarium petuntur à Papa.*
171 *Beneficium vacans à primaua erectione facta per Papam, quomodo ab eodem confertur, licèt effectus erectionis sit suspensus ad certum tempus.*
172 *Opinio Garc. circa collationem faciendam de beneficio vacante a primaua erectione a Papa facta, aduersatur praxi Cancellaria Apostolica.*
173 *Beneficij nouiter a Papa erecti, collatio sub qua formula fiat.*
174 *Decretum irritans quid operetur.*
175 *Et quomodo inficiat titulum, & possessionem.*
176 *Beneficia, a primaua erectione a Papa facta, vacantia, neque a Cardinalibus habentibus indultum conferri possunt.*
177 *Beneficiorum vacantium a primaua erectione, prouisiones quomodo dentur per Cancellariam.*

Praxis Facultatis erigendi Sæculares, & Collegiatas Ecclesias, cum vnione Beneficiorum, &c.

C A P V T XV.

ERigere, & instituere, Locus, et materia ansam non exiguam pręstant, non nulla in frequenti vsu, et praxi, adducendi, quæ secundum Romanæ Curię, illiusque Datariæ Apostolicę stylum, occurrunt circa beneficiorum ecclesiasticorum erectiones, prout ibi longo annorũ cursu obseruauimus: et quidem pro nunc, nostrum institutum prosequendo, videndum est, an soli Papæ hanc parochialem in Collegiatam Ecclesiam erigendi, facultas competat, an verò eadem sit Episcopo concessa?

Et videtur, etiam Episcopi hanc fuisse attributam facultatem; quod quidem multis *DD.* authoritatibus comprobatum habemus; quando quidem ita inter cæteros tenet *Rebuff. in sua praxi tit. de erect. in Collegiat,* vbi dicit, hanc erectionem fieri posse, etiam per Episcopum, ex *cap. vobis de surepat.* idem tenet *Gamb. de offic. & pot. leg. à lat. lib. 5. tit. de pot. leg. in erig. nau. beaef. num. vlt.* vbi, quod etiam legatus potest erigere parochialem in Collegiatam; dummodo habeat dotem competentem; quia etiam Episcopus id præstare potest, ex *Abb. in c. quoniam, de vit. & hon. cler.* cum nonnullis alijs *DD.* etiam magnæ authoritatis, qui ita tenent per *tex. in d.c. quoniam. & ibi Io. Andr. n. 3. Bar. n. 2. Imol.* qui *testatur de communi, cum alijs relatis per Addit. ad Burat. decis. 912. num. 14.*

His tamen non obstantibus, contraria sententia verior est, & in praxi vsquè quotidiano recepta, vt omnibus Curialibus, etiam mediocriter in ipsa Curia versatis, totum est; cum omnes huiusmodi Collegiatarum Ecclesiarum erectiones inde noscantur emanare; quarè tam supradicti, quam cæteri *DD.* etiam ex modernis contrarium sentientes, toto aberrant cœlo, cum existiment, posse Episcopum erigere parochialem, aut aliam Ecclesiam in sæcularem, & Collegiatam, authoritate præsertim supradicti *tex. in c. quoniam, vbi Io. Andr. d. n. 3. Butr. d. n. 2. & 6.* qui attestantur de communi*nam, 1. Lotter. de re benef. lib. 1. q. 14. num. 44.* qui *n. seq.* non minus eruditissimè, quam doctissimè docet, eundem *tex. in d.c. quoniam*; loqui de Ecclesia regulari; quod quidem satis, superque, ex eodem *tex.* deprehenditur, qui non potest referri ad Ecclesiam sæcularem, vt ibi, *& statuere, vt bona eorum veniant in cõmune, in vna domo vescantur, atq; sub vno tecto dormiant, & quiescant,* & ibi *gloss. in verbo, in vna domo,* vbi, qui vult intelligere Capitulum istud de regularibus, planum esset; quia ibi non apparet, de quibus dicatur, ac etiam ex eo, quod dicitur *qui simul in eodem refectorio comedere, & in eodem dormitorio dormire debent,* & plenius ipsa *gloss. in verbo qui simul,* quod ex hoc videtur loqui de regularibus, qui simul viuunt, & dormiunt; quarè, vt optimè id. *Lotter. d. n. 44.* ait, licèt supradicti *DD.* videantur hunc intellectum respuere, constat nihilominus, illum esse verissimum; cum in
1 proposito, Episcopum, neque erigere nouam Dignitatem in Cathedrali, neque in Collegiata Ecclesia posse, constet, ex notorio *tex. in c. 1. & ibi gloss. 22. dist. 1. c. cum olim de elect.* sed tantùm veterem restaurare, eum res facile, & iure optimo redeat ad primæuum statum, *l. si vnus, vers. quoties enim ff. de pact. l. filia quem pater,* ibi *non translatas, sed redditus.* & ibi not. *glos. in verbo, sed redditus, ff. de liber. & posth. c. ab exordio, 35. dist. glos. in c. statutam, verbo moderandum, de preb. in 6.*

Quare, si Episcopo non licet semplicem, ac nouam Digni-
2 tatem creare, quod est minus, neque poterit Collegiatam Ecclesiam, quod est maius, *c. cum illorum, §. 1.* ibi, *cum maiora intelliganiur illis prohibita, quibus vetita sunt minora,* & ibi *glos. in verbo minora, de sent. excom. cap. gesta 74. dist. cap. illud 65. dist. l. qui indignus, ff. de Senat.* & fuit dictum in vna *Hispalen. Thesauraria, penes Farinac. in posthumis, decis. 331. n. 5. tom. 2. Filiuc. tract. 41. de benef. cap. 3. num. 112. Azor. instit. moral. p. 2. lib. 5. cap. 29. q. 25. & cap. 30. q. 2. Fusc. de visit. lib. 2. c. 1. num. 6. Massobr. in prax. haben. concurs. ad Paroch. præiud. 2. dub. 1.* Nec vnquam Romanæ Curiæ vsus admisit, posse aliquando fieri per Episcopum hanc Collegiatæ erectionem, teste *Garc. de benef. p. 12. cap. 5. num. 4.* quia totum id, nedum supradictis iuribus ad id allegatis repugnat, verum etiam eiusdem Curiæ stylo, consuetudini, & praxi. Et dato, quod Episcopus quandoquè erexerit aliquam Collegiatam
3 Ecclesiam, prout aliquando vidimus, talis erectio pro inualida habita fuit, ac tanquam nulliter facta, & de facto; vt respondit Paulus V. Cardinali Arrigonio illius Prodatario super quadam simili erectione facta ab Episcopo Asculan, quæ propterea cum sit ei interdicta, fuit in omnibus, & per omnia conualidata ab eodem Paulo; quod perindè est, ac si à principio ab ipso Papa, fuisset erecta, iuxtà illam commu-
4 nem iuris conclusionem, quod in confirmatione actus nulli, consideratur tempus confirmationis, & ratificatio actus
5 inualidi, nihil aliud est, quam nouus actus, *l. asse toto, ff. de verb. sign. Socin. cons. 92. num. 11. lib. 3. Menoch. cons. 80. num. 66.*

Pro qua quidem confirmatione erectionis, fuit porrecta supplicatio ipsi Prodatario, & in ea asserebatur, hanc confirmationem peti non ex necessitate, sed ad cautelam; propter quod dicebatur, *Cum autem Pater Sancte, firmiora sunt ea quæ Sedis Apostolicæ munimine roborantur, propterea, &c.* per quæ quidem verba quasi videretur, fuisse validè factam erectionem ab Ordinario, quandoquidem cum diceretur *firmiora sint, quæ à Sede Apostolica confirmantur, &c.* videbatur, quod nihilominus erectio Episcopi esset iam firma, & à Papa, illa tanquam firmior petebatur; cum comparatiuum præsupponat suum positiuum. *l. vbi autem, §. 1. ff. de verb. oblig. Surd. dec. 65. n. 6. Bal. in l. 2. n. 3. C. de probat. Rota dec. 219. n. 2. diuers. in recent. Io. Andr. in c. duobus, sub nu. 9. versic. quæ verba de rescript. Ancharan. cons. 215. sub n. 8. vers. 20. quia ex omnibus. Lotter. d. lib. 1. q. 29 n. 20.* Quarè memini, me vidisse supradictam supplicationem reiectam, ac petitam nouam erectionem à Papa, præcedente causarum cognitione.

Et aliàs Sacra Rituum Congregatio sic declarauit, *Parochialem Ecclesiam in Collegiatam non potest Episcopus erigere, in vna Caputaqu. 12. Iulij 1628.* teste *Barbos. in collectan. ball. verb. Parochialis fol. 552. ver. 7. Addit. ad Burat. dec. 912. n. 14. in fin.* vbi, quod stante prędicta declaratione Sacræ Congregationis, ab ea non est recedendum, & quod ita seruatur in praxi, vt omnes Collegiatæ sęculares erigantur authoritate Sedis Apostolicæ.

Vndè idem *Lotter. d. q. 14. n. 47.* tanquam eximius Curialis, ait, quod a iuris regulis nimium recederet, qui admitteret, Episcopum posse erigere collegiatam, cui interdicta est vnius, ac simplicis nouæ Dignitatis erectio; præsertim verò, cum
6 Ecclesia Collegiata sit propriè, ac verè Dignitas: proindeque non esse recedendum ab intellectu *glos. in d. c. quoniam,* & ab hac sententia, vt Episcopus, aut etiam quilibet inferior à Papa nequeat erigere collegiatam sęcularem in nam circumscripta authoritate delegata Sedis Apostolicæ, in quib. terminis posset sustineri, quæ de legato à latere pronunciauit *Rota in vna Regien Vnionis die 12. May 1625.* concluditur etiam in *d. dec.* impossibile esse, quod Episcopus, sua ordinaria authoritate, talem erectionem facere possit, vt etiam *S. Congreg. Concilij Trid. in vna Conuersan. 27. Iun. 1626. Viuian. in praxi iurispat. li. 1. t. 1. n. 209.* vbi licet dixerit, hanc erectionem videri fieri posse per Episcopum, semper tamen fieri solet authoritate Papæ, & in praxi vidit similem erectionem in Diœcesi Pergamen. & aliam similem Ecclesiam Ilibutni, erectas Apostolica authoritate: & prout in dies videmus inconcussè obseruari: quæ quidem praxis omnem circa hoc, aufert difficultatem, *l. quadam, in fin. ff. de reb. dub. l. cum de interpretatione, ff. de legib. l. sed, & Iulianus, §. persuade, ff. ad Maced.* cum alijs adductis per *Mascard. de probat. conclus. 1300. num. 19. cum pluribus sequentibus. Aym. consil. 101 num. 3. Io. Guttier. cons. 2. numero 10. Mant. de coniect. vltim. volunt. lib. 11. tit. 18. num. 34.*
7 namq; declarat mentem Pontificis, vt dixi in mea *Prax. Dispensat. Apost. le. 7. cap. 8, num. 70.* & ità fatentur omnes anti-
8 quissimi Curiales; cum clarum sit, quod in practica non habetur, quod lege non canetur, per ea, quæ dixit *Bald. in cap. nihil num. 15. de elect, Tiraquel. de pan. temper. causa, ca. num. 87.* aliter enim id non seruaretur in praxi, nisi ita esset de iure, *Gonz. ad reg. 8. Cancell. glos. 9. §. 2. num. 64.* Et quod Episcopus non possit erigere Collegiatam Ecclesiam, & ad Summum Pontificem tantum ipsa erectio spectet, dixit etiam *Rota in vna Vicen. Prioratus penes Rubeum decis. 99. num. 9. tom. 2. ex l. Neratius 85. vers. sit autem, ff. de verb. signif.* prout etiam de hac noua erectione tradit *Bald. in d. cap. cum accessissent, n. 17. vers. est & noua, & ver. item oportet, de constit.* vnde de hoc non est vlterius quærendum.

Sanè huiusmodi Ecclesiarum Collegiatarum erectiones, multifariam in ipsa Romana Curia, longo experimento concessas, obseruauimus; nempè iuxtà locorum qualitatem, Magnatum instantiam, & causarum: & licèt certa regula, certusque modus nequeant propterea assignari, ex discursu nihilominus præsentes materiæ, liquidò quisquis, etiam parum versatus, qualitates ad id poterit cernere requisitas ex ijs, etiam, quæ supra iam diximus.

Nec tamen omittere visum est, quod nedum prædictæ Parochiales, aut matrices Ecclesiæ, verùm etiam quantumcumque simplices, & sine cura erigi possunt in Collegiatas per Summum Pontificem, quatenus requisita ad id necessaria (vt hic) concurrant, seù aliàs causa aliqua ad ipsius Pontificis animum inducendum, intercedat: quod si prędicta ecclesia fuerit de iurepatronatus, non aliàs, quam ad id patronorum consensu accedente, quod testatur *Archidiac. in c. Monasterium, n. 3. 16. q. 7.* quem refert idem *Lotter. d. q. 14. n. 53.* vbi quod si id de facto fiat, intelligitur sine præiudicio patroni, ex *Prepos. in ca.*

in c.si ex laicis, sub n.7.versic. quod dico verum, 16. *quæst*.1. & nos iam alibi diximus.

Cæterùm verò, omnes Ecclesiarum erectiones possunt à Papa fieri; veluti Ecclesiæ sæcularis in regularem, & è contra, simplicis in Parochialem, Parochialis in collegiata in Episcopalem, Episcopalis in Archiepiscopalem, & Archiepiscopalis in Patriarchalem.

Omnia, & singula *prædicta Ecclesiæ S.Georgij, & illi annexorum membrorum, & pertinentiarum fructus, redditus, prouentus, iura, obuentiones, & emolumenta vniuersa, &c.* Cum etenim hic nulla alia opportuniori ratione possit mensæ Capitulari huius Ecclesiæ erigendæ, congruèque Dignitates, ac Canonicatus obtinen-
9 tium sustentationi consuli, prouidetur, vt hic per assignationem eorundem fructuum, &c. & sic pro Ecclesiæ huiusmodi congrua dote, quæ de necessitate debet tam illi, quam
10 vnicumque beneficio assignari sufficiens, & perpetua in illorum erectione; quod si erectio prædicta fiat de alia Eccle-
11 sia, seù beneficio authoritate ordinaria, Episcopus antequam præstet suum consensum super Ecclesiæ ædificatione, aut cuiuscumque beneficij quantumcumque simplicis erectione, debet in primis ex necessitate requirere, quod fundans assignet cum effectu sufficientem dotem pro ipsa Ecclesia per publicum instrumentum, *Viuian.in praxi iurispatronat. lib.*2.
12 *cap.4.num.*15.qui à *num.*31.*cum seqq.*ostendit, quanta debeat esse dos pro Collegiata Ecclesia, præsertim *num*.2. necnon pro vnaquaque Ecclesia, etiam simplici.

Applicare, & appropriare. Quæ quidem applicatio, & appropriatio suptadictorum omnium, sunt vnico contextu, & in ipso erectionis actu faciendæ; nec alias Summus Pontifex erigit, aut erigi mandat non modo Collegiatam, verùm etiam quodcumque beneficium Ecclesiasticum, nisi eodem tempore adsit redditus annuus, ex quo beneficiati valeant se commodè sustentari; ex eo, quod beneficium erigi non debet sine dote, vt supra dictum est; ac proindè ipse Pontifex in litteris erectionis illarum Exequutoribus mandare consueuit, nè ad beneficii erectionem procedant, nisi prius eidem beneficio sic erigendo assertum annuum redditum tutum, & securum, ac ab omni hypotheca prorsus, liberum verè, & realiter, ac validè, & perpetuò fundator assignauerit, & non antea, nec alio modo, qui tradi debet in limine fundationis,
13 *cap.nemo, el* 1.*de consecr.dist*.1.imò prædicta dos quandoque constituitur ante constructionem Ecclesiæ, vt in *d.ca. nemo, glos.in c.cum sicut, verbo consecranda, & ibi Abbat. de consec. Ecclesi.vel alt.*

Et quando huiusmodi erectio in casib. suis, fiet ordinaria
13 authoritate, debet Ordinarius antea qualitates dotantis exquirere, & quomodo velit dotem constituere, & an sit dos congrua, & sufficiens idem *Viuian.loc.cit.num*.17.

Huiusmodi antea dos pro beneficij erectione constitui, e-
15 tiam potest non modò super bonis stabilibus, verùm etiam super annuis censibus; quandoquidem illa verba, quæ solent addi per Dominos Officiales Datariæ, ac etiam Cancellariæ Apostolicæ, videlicet, *Mandamus, quatenus si, & postquam dictus N. redditum annuum huiusmodi pro dote, tutè, & securè, ac validè perpetuò assignauerit, & non antea, nec alias, dictam Ecclesiam erigas*, etiam de censibus annuis intelligenda sunt, ac tenuit Rota in vna *Meleuitana Erectionis Collegiatæ penes Rubeum dec.*283.*num*.12.& 13.*tom*.2. vbi quod Domini, quoad validitatem bonorum assignatorum, non dubitarunt, siuè in censibus; quia & ipsi census inter immobilia computantur, & validè dotes beneficiorum possunt super eis constitui, *l.si quis inquilinos, ff.de leg.*1.*l.iubemus nonnullis, ubi glos.in verbo annonas, Bald.Castrens.& aly, C.de sacrosanct. Eccles.l.hac edictale,§.his illud, C.de secund.nupt.Surd.decisio.*204.*Seraph.dec.*224.*num*.4. & alij relati in *d. dec. Meleuitan.* in qua fuit etiam responsum, quod si ipsa dotis constitutio fiat in censibus, qui secundum Bullam Pij V. perpetui non sunt, sed redimibiles ex parte venditorum, tunc sufficit, quod ex pretio redigendo, possint emi alii census, vel stabilia, ad hoc, vt ipsa dos perpetuetur, & sustineatur, vt *num*.20. *& seq.*

Illud autem, quod supra dictum est de applicatione, & appropriatione prædictorum bonorum, tunc procedit, quando Ecclesiæ assignantur redditus non beneficiales; at vero aliter se habet hæc praxis, quæ magis frequens est, vt in ipsa Romana Curia obseruauimus, quando pro Collegiata, siue alterius cuiuscumquè Ecclesiæ dote, fit vnio aliorum benefi-
ciorum Ecclesiasticorum, siue illis suppressis, applicatio fructuum eorundem. Et pro hac eadem praxi, adduco exem-
16 plum erectionis sæcularis, & Collegiatæ Ecclesiæ Terræ Rignani Ciuitatis Castellanæ Diœcesis, de qua aliàs mentionem feci, & quam fecit felic. recordat. Paulus V. ad instantiam Excellentissimi Domini Marci Antonij Burghesij, eius ex fratre germano nepotis, eiusdem Terræ Ducis, pro qua quidem erectione fuit supplicatio ita concepta, vz.

Beatissime Pater. Cum Terra Rignani Ciuitatis Castellanæ Diæcesis, insignis, & valdè populosa existat, &c. superioribusque annis in Ducatum per S.V. erecta fuerit; & in ea Parochialis Ecclesia, Archipresbyteratus nuncupata Ss. Vincentij, & Anastasij, quam N. illius Rector, & tria perpetua simplicia beneficia Ecclesiastica Canonicatus nuncupata, quæ Tarquinius Bracci, necnon N. clerici deuoti vestri ad præsens obtinent, fundata, & instituta reperiantur, dictiq; Rector, & singuli beneficiati in massa communi participanda, & eam inter se, Rector videlicet duplicem, ac singuli beneficiati prædicti simplicem portionem pro quolibet eorum habentes, inter se diuidant, dictique N. & N. aliqua emolumenta sibi ipsis, non autem Rectori prædicto communia habent, prædictus verò Tarquinius portionem peculiare, nihil commune cum dictis Rectore, & alijs duobus beneficiatis, ratione S. Mariæ, & S. Rochi, necnon S. Sisinij, & S. PenZani dictæ, seù alterius Diæcesis *sine cura Ecclesiarum, seù Capellarum dicto beneficio per prædictum Tarquinium obtento, perpetuò, aut aliàs vnitarum, seù quas ipse obtinet, habentem, percipiat; ac propterea, si nomen, titulus, & denominatio Rectoris dictæ Parochialis Ecclesiæ, ac tria beneficia huiusmodi ex nunc, prout ex tunc, & è contra, cum primum ea, & eorum quodlibet dictam Ecclesiam parochialem per dictorum N. N. N. cessum, vel decessum, aut aliàs quomodolibet vacare contigerit, dictorumquè beneficiorum nomina, tituls, denominationes, essentia, & natura perpetuò supprimerentur, & extinguerentur, illisquè sic suppresis, et extinctis, dicta ecclesia in sæcularem, & Collegiatam ecclesiam, cum mensa Capitulari, sigillo, archa, &c. et in ea vnus Archipresbyter, qui inibi Dignitas prima, et principalis esset pro vno illius Archipresbytero, qui inibi caput, et Superior existeret, ac Canonicis, et Beneficialis infrascriptis, iuxta eius præeminentiam præcederet, & illorum loco sex Canonicatus, & totidem præbendæ pro sex Canonicis, & duo perpetua simplicia beneficia Ecclesiastica Clericatus nuncupata pro duobus Presbyteris, seù Clericis, &c. qui omnes in dicta Ecclesia Capitulum constituerent, &c. erigerentur, ac mensæ Capitulari dictæ Ecclesiæ omnia, et singula Parochialis Ecclesiæ, ac beneficiorum sic supprimendorum, & extinguendorum huiusmodi proprietates, res, & bona, necnon dictæ Eccle-*

sia, seù

siæ, seù Capellæ, ac Abbatia nuncupata Sanctæ Mariæ loci Lucignani dictæ Diœcesis, ac etiam Abbatiæ nuncupatæ Sanctæ Mariæ, & S. Ioannis Terræ Fiani Nepesin. Diœcesis, quas deuota creatura vestra Franciscus Sanctæ Mariæ in Via lata, S. R. E. Diaconus Cardinalis Sfortia nuncupatus, in commendam, &c. obtinet, nec non Sancti Sebastiani, & Sancti Corradi Hortan. Diœcesis, quas Odoardus Sanctarellus, ac N. Sabinen. Diœcesis, etiam sine cura Ecclesiæ, seù Capellæ, quam Bernardinus Lupi, &c. obtinent, ex nunc cum primam, &c. eas, & earum singulas quomodolibet vacare contigerit, pariter perpetuò applicarentur, & appropriarentur, ac vnirentur, annecterentur, & incorporarentur ex hoc plurimùm, &c. consuleretur. Supplicat igitur humiliter S. V. deuotus illius Oratoris nobilis adolescens Marcus Antonius Burghesius dictæ terræ Dux, ac E. S. V. secundum carnem, ex fratre germano nepos, quatenus, &c. titulum, & denominationem Rectoris dictæ Parochialis Ecclesiæ, cuius, &c. de beneficia huiusmodi, ac Ecclesias, seù Capellas, quarum insimul, &c. cum primum ea, & eorum quodlibet, dictamquè Parochialem Ecclesiam per cessum, vel decessum, etiam ex causa permutationis, seù quamlibet aliam dimissionem, amissionem, seù priuationem, aut aliàs quouis modo, etc.

Et in hác praxi notandum, quod quandoquè, donec vnio 17 prædictorum beneficiorum fuerit sortita effectum, solent Vniuersitas, & homines illius loci, de necessarijs prouidere; & ad hoc in forma valida se se obligare, quando videlicet Episcopi etiam ipsi supplicant pro erectione, seù se vltro ad id se obligare voluerunt, & tunc tale decretum ipsi erectioni per Datariam adiectum vidimus, videlicet, *Et dummodò Vni-* 18 *uersitas, & homines prædicti ex suis redditibus, & facultatibus prouideant, vt donec vnio huiusmodi suum effectum sortita fuerit, quilibet ex Archipresbytero, & Canonicis prædictis saltem XL. scuta in vsum distributionum quotidianarum, vt præfertur, conuertenda, percipere possit.*

Aliam insuper vidi concessam erectionem similis collegiatæ Ecclesiæ, quæ licet antea fuerat collegiata cuiusdam loci, 19 cum tamen ille esset destructus, illius Dominus in temporalibus, ad locum insigniorem petiit à Sede Apostolica facultatem transferendi eandem ecclesiam, cum eisdem redditibus, prçuia suppressione, ex extinctione Dignitatum, & Canonicatuum in ea existentium, cum noua eorundem in secundo dicta ecclesiæ institutione, cum clausula: *Cum primum per cessum, vel decessum illos vacare contingerit, &c.* & cum reseruatione eiusdem iurispatronatus, quod in priori ecclesia habebat.

Quandoquè etiam Summus Pontifex, ex aliqua itidem, si- 20 bi benè visa causa, ex duabus ecclesijs collegiatis sæcularib., vnam tantùm efficit; quod non semel practicatum vidimus, prçsertim verò in Diœcesi Pennen. nam cum pro parte Capitulorum, & Canonicorum Ecclesiarum sçcularium, & collegiatarum S. Angeli, & S. Nicolai expositum fuisset fel. record. Papæ VIII. quod cura animarum Parochianorum Terræ eiusdem S. Nicolai per Archipresbyterum, & Abbatem, necnó Canonicos prçdictarum Collegiatarum exerceri consueuit, & illarum redditus essent tenues, ac in illorum diuisionibus magnæ discordiæ oriabantur; necnon cura animarum, prçsertim aduenarum, quia certam ex prçdictis Ecclesijs assignatam non haberent: ac insuper prçdicta Ecclesia, Sancti Nicolai, etiam ruinam minabatur, ità vt eius Abbas, & Canonici prçdicti, aliique Christi fideles illuc accedentes non nisi cum vitæ periculo, ad sacras functiones, aliaque necessaria peragenda, in ea commorari potuissent; propterea ad occurrendum ipsis discordijs, conuenerunt inter se, quod videlicet, vtriusque Ecclesiæ Capitula huiusmodi vnum corpus efficiendo, relictaque Ecclesia Sancti Nicolai, tanquam ruinosa, ad Ecclesiam Sancti Angeli prçdicti commodiorem sese conferentes, inibi in choro inseruire, omnesque functiones vtrique Capitulo, & Canonicis prçdictis, & alia in eorum Ecclesiis debita concorditer, & pariformiter exercere deberent. Et ne prçdicta Sancti Nicolai Ecclesia, quæ deinceps sçcularis, & collegiata habitu, non tamen actu haberetur omninò in diuinis detrimentum pateretur, vtrumque capitulum duas missas quotidianas, & in solemnioribus festiuis diebus, etiam missam decantatam celebrarent, seù celebrari facerent, atque redditus, vtriusque Ecclesiæ inter ipsos diuiderentur in vnam massam redacti ad modum distributionum quotidianarum inter ipsos distribuendarum, qui matutinis horis canonicis, aliisque functionibus interfuissent, prout in litteris Apostolicis desuper expeditis sub *Datum Romæ apud S. Petrum 1627. Prid. Non. Februar. Anno Quarto Pontificatus eiusdem Vrbani*, continetur.

Portò etiam ex prædicta causa sedandæ discordiæ, vidi consimilem ferè concessionem, seù confirmationem concessam à fel. record. Gregorio XIII. Summi namquè Pontificis præcipuum munus est, occurrere litibus, ac dispendijs, & pacem inter personas, præsertim Ecclesiasticas conseruare: quod quidem valdè rationabile est, *cap. finem litibus, de dol. & contum. cap. dispendia, de rescript. in 6. cap. sicut Sacerdot, 2. quæst. 7. l. quidam, ff. si cert. petat. l. minoribus, ff. de minor. l. item si res, §. fin. ff. de alien. iud. mutan. cau. l. litibus imponentes, C. de agric. & cens.* cum aliis adductis per *Mandos. in proœm. reg. de subrog. collitig. circa med. Paris. de resign. benefic. li. 11. q. 1. num. 28. & seq.*

Quoniam verò suprà diximus, huiusmodi erectiones crebriores fieri per vniones aliorum beneficiorum Ecclesiasticorum, quæ quidem vniones ex aliis causis fieri, etiam consueuerunt; propterea quid de illis praxis doceat, hic adnotare voluimus, cum pluries in Cancellaria Apostolica inter illius Dominos Abbreuiatores Maioris Prçsidentię de huiusmodi vnionum validitate, vel inualiditate fuisset habitus sermo.

Præmittendum propterea duximus, circa huiusmodi vniones, extare *regulam Cancellariæ* 13. qua Summus Pontifex omnes vniones, annexiones, incorporationes, suppressiones, extinctiones, applicationes, & dismembrationes, etiam perpetuas, de quibusdam Cathedralibus, necnon aliis Ecclesiis, Monasteriis, Dignitatibus, personatibus, Officiis, & beneficijs Ecclesiasticis, eorumuè Domibus, prædiis, & locis, per cessum, vel decessum, aut quamuis aliam dimissionem, vel amissionem, qualiacumque fuerint inuicem, vel aliis Ecclesiis, Monasteriis, & Mensis, etiam Capitularibus, Dignitatibus, personatibus, officiis, beneficiis, ac piis, & aliis locis, Vniuersitatibus, etiam studiorum generalium, & Collegiis, etiam in fauorem S.R.E. Cardinalium, seù Ecclesijs, Monasteriis, & beneficiis per eos obtentis quomodolibet, Apostolica, vel alia quauis (non tamen Concilii Tridentini) authoritate, nec nó pro fundatione, seù dotatione, augmento, vel conseruatione Collegiorum, &c. quæ non sunt sortitæ effectum, ac quæcumquè concessiones, mandata super vnionibus, annexionibus, incorporationibus, et aliis præmissis taliter faciendis, reuocauit, et cassauit.

Quam quidem regulam optima ratione emanasse, certum 21 est; quandoquidem per huiusmodi vniones, diminuitur cultus diuinus, et facultas conferendi: quare procedit nedum in 22 vnionibus Apostolica, sed alia quacumque authoritate factis, *Put. dec. 215. lib. 2. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. glo. 5. §. 7. nu. 44.* per illa verba regulæ, *quomodolibet, Apostolica, vel quauis authoritate*, per quæ reuocantur vniones non sortitæ effectum, per Pontificem prædecessorem, et per ipsam Sedem Apostolicam, etiam Consistorialiter, et ex certa scientia, et motu proprio concessę, et à fortiori videtur reuocatæ vniones factæ per Legatos, aut Ordinarios, quæ debiliores censeri debent, cum sint concessæ ab habentibus minorem potestatem, *Mandos. super reg. 12. qu. 6. sub num. 10. vers. tertio fauit.*

Posset tamen hic in dubium reuocari (cum illæ tantummodò excipiantur, quę factæ sunt authoritate *Concilij Trid. sess. 21. cap. 5. de reform.*) an videlicet, excipiantur etiam vnio- 23 nes, quæ fiunt pro fundatione, dotatione, augmento, vel conser-

seruatione Collegiorum, & aliorum piorum, & religiosorum
locorum ad fidei Catholicę defensionem, & propagationem,
bonarumque artium cultum, vt dicitur in eadem regula
vnionum reuocatoria? & pro negatiua sententia concurrit
omnium DD. opinio, iam in sua praxi recepta; sicut etiam
dicendum est, si fuerit ipsa facta ex causa dotis, & necessaria
alicuius loci, vel piæ rei, vt per *Rum. cons.54. num.12. lib.5.*
24 vbi, quod dispositio quantumcumquè generalis, non videtur
tollere priuilegium specialiter à iure concessum; quodque
lex, seù statutum generaliter loquens, non extenditur ad cau-
sam dotis in eius præiudicium. *Hypol. singul.442. Gozad. cons.
43. col.2. Paris. cons.81. num.9. lib.3. Rot. dec.1143. par.3. diuer.*
dicens, non esse verisimile, quod Papa voluit per regulam re-
uocatoriam vnionum, etiam perpetuarum, reuocare vnio-
nem factam ad augmentum cultus diuini, per *not. in cap. ex
parte, de constit. c. fin. de rescrip. in 6.* & fuit dictum in vna *Ca-
saraugustan. Dismembrationis fructuum 13. May 1596. co-
ram Iusto*, quam refert *Gonzal. loc. cit. num.48.* vbi, etiam a-
lias refert decisiones, & *num.49.* ait, quod excipitur à prædi-
cta regula vnio, quæ fit ad augmentum cultus diuini. *Capu-
taquen. dec.32. par.3. Mohed. dec.7. de priuileg.* & adest optima
dec. CauaLerij in vna Auximan. Vnionis, Lunæ 3. Iulij 1617.
quæ est in suis 435. *num.5.* vbi, quod non intrat supradicta
regula reuocatoria, cum sit facta vnio in augmentum cultus
diuini, quod necessario resultat ex erectione Parochialis in
Collegiatam, cum numero Canonicorum, & præbendarum;
per quam quidem decisionem fuit etiam responsum, dum
opponebatur eam Ecclesiam antea habuisse dotem; nam li-
cèt fuisset illa sufficiens pro Curatis, tunc inseruientibus, non
tamen erat sufficiens ad numerum Canonicorum, & pręben-
darum, qui postea in erectione illius Collegiatæ aucti sunt;
pro quorum manutentione, erat necessaria talis vnio, vt in
d. decis. num.3. & dicitur, quod fuit declarata valida vnio fa-
cta propter paupertatem, & necessitatem; nam aderant pau-
cissimi Canonici, nempè sex tantùm, cum tenuibus redditi-
bus: quarè præmissa locum sibi vendicare noscuntur in dote
necessaria, vt dictum est *Garc. de benefic. p.12. cap.2. num.283.*
vbi, quod ita dixit Cardinalis Crescentius, tunc Auditor, &
fuit dictum in vna *Mediolanen. Dismembrationis 16. Nouem-
bris 1594. coram Orano*, quod vnio, quæ est sortita effectum
ante regulam Sixti V. reuocatur, quando non fuit facta ex
25 causa necessaria, sed tantùm voluptatis, aut vtilitatis, idem
Garc. loc. cit. n.285.

Cæterùm verò, semper fuit tantum, & mordicus meo
tempore Lambertus Vrsinus Viuarius, ac Vlpianus Vulpius,
tunc eximij Abbreuiatores Maioris Præsidentiæ in Cancella-
ria Apostolica defendebant, quod in regulis reuocatoriis v-
26 nionum, non comprehenduntur vniones ex causa dotis, &
ità etiam fuit firmatum coram *Buratto dec.784. n.9.* & antea
coram *Put. dec.329. lib.1.* et tradit idem *Garc. loc. cit. d. n.283.*
27 *& seq.* nam quotiescumquè vnio fit pro erectione alicuius
beneficij, dicitur facta pro augmento cultus diuini, quo casu
28 regulariter, nec vnio, nec dismembratio subiacet regulæ re-
uocatorię vnionum. *Seraph. dec. 982. num.1. Crescent. dc.1. de
Paroch. idem Caualer. d. dec.435. num.3. & dec.449. num.6.* &
fuit dictum in vna *Tirasonen. Vnionis 12. Nouembr. 1593. co-
ram Gypsio, & in vna Perusin. Vnionis 1. April. 1596. coram
Blanchetto. Addit. ad Ludou. dec.419. & in d. Perusin. Vnionis,*
dicitur, quod sæpe fuit ita in Rota resolutum; dummodò ta-
men augmentum sit necessarium, non autem voluntarium,
vt supra dictum est, et dixit Rota in vna *Toletan. de Villega
coram Gypsio apud Garc. d. cap.2. num.282.* et in terminis dis-
membrationis fuit dictum in vna *Cæsaraugust. 21. Iunii coram
Pirouano, vt per Addit. ad Buratt. dec.734. num.11. cum seqq.*
in qua fuit sublata vnio, quæ dicebatur facta, causa maioris
cultus diuini, ob indigentiam; ac proindè ibi non fuit proba-
ta necessitas, ita vt potuisset dici, erectionem fuisse necessa-
riam, sed fuit voluntaria, et pro maiori commoditate populi,
29 et vbi erectio non est necessaria, semper intrat regula reuo-
catoria. *Achill. de Gras. dec.1. super d. regula, & Rota* declara-
uit in vna *Tolet. Capellanię coram Card. Pamphilio seniore*, re-
lata in eadem *Cæsaraugust. Dismembrationes penes Rub. dec.7.
num.7. tom.1.*

Sicut pari modo dicendum, quod nec vnio facta ex cau-
sa onerosa, cadit sub prędicta regula reuocatoria vnionū, aut
etiam ex causa contractus, *Mohed. dec.6. n.1. & 2. de priuileg.
Put. decis.50. lib.1.* quæ videtur eadem esse cum *dict. dec. Mo-
hedan.* et in ipsa *dec.50.* declaratur, quid sit vnio facta in vim
contractus.

Hoc tamen non omittam, quod cum dicta regula reuo-
catoria loquatur nimis generaliter, omnes casus in ea expres-
sos, comprehendere videtur, quando videlicet huiusmodi
vniones suum effectum minimè sortitę sunt; quia ex illius le-
ctura, supradicti casus videntur expressè comprehensi, non
autem excipiuntur; nam in eadem regula dicitur, *necnon pro
fundatione, seù dotatione, augmento, &c. reuocauit*; quare cum
ego nihil habuissem contra dictam regulam circa pręmissa,
semper tenui illam, prout iacet, & ad verbum, accipiendam
esse, vel saltem anceps diù fui, donec viderim plures decisio-
nes super intellectu verborum prędictę regulæ, pręsertim
verò *d. dec.1143. par.3. diuers.* in qua fuit dubitatum, An per
regulam Adriani Papæ esset reuocata vnio facta in augmen-
tum cultus diuini; & fuit tentum, quod talis vnio non
comprehenditur sub regulis, vnionum reuocatorijs; ea
quidem ratione, quia in dispositione generali reuocatoria,
non est credendum, quod disponens voluerit comprehende-
re ea, quę concernunt augmentum diuini cultus, vbi in his
terminis alię allegantur decisiones, idem *Garc. d. p.12. cap.
2.* qui ibi refert *dec. de Thanis.43.* in qua dicitur, quod regu-
la reuocatoria vnionum, quæ non sunt sortitæ effectum,
licèt habeat verba ambigua, etiam de vnionibus factis in fa-
uorem Ecclesiarum, & piorum locorum, tamen non intelli-
gitur reuocata vnio facta pro constitutione dotis, vel pro aug-
mento cultus diuini; quia si de eis Papa cogitasset, vel inter-
rogatus esset, ita verisimiliter respondisset, argum. *l. tale pa-
ctum, §. fin. ff. de pact.* & ex hac ratione fuit ita similiter ten-
tum in vna *Conchen. Erectionis, quæ est d. Seraph. 982.* in qua
dictum fuit, vnionem non cadere sub regula reuocatoria
vnionum, cum applicatio fuerit facta pro dote necessaria
beneficij erigendi, & pro augmento cultus diuini, idem *Mo-
hed. dec.145. Crescent. dec.116. & 141. Achill. de Grass. dec.
307. Caputaque dec.389. lib.1.*

Hic tamen incongruum minimè duxi subnectere, quomo-
do accipienda sint prædictæ regulæ verba, *quæ suum non sunt*
30 *sortita effectum*. Et quidem ita tunc esse intelligenda, dicen-
dum est, quando ipsius vnionis vigore, fuit capta possessio;
namque hoc casu non habet locum prędicta regula, vt fuit
resolutum in vna *Perusin. Beneficij coram Blanchetto*, vbi quod
vnio facta de Ecclesia, seù beneficio, de licentia beneficiati
cum fructuum sibi reseruatione, statim sortitur effectum, ca-
pta possessione, ante fructuum perceptionem; ita vt non re-
uocetur per dictam regulam reuocatoriam superuenientem,
durante adhoc reseruatione fructuum; secùs verò, si vnio es-
set suspensa post cessum, vel decessum beneficiati.

Est tamen hic aduertendum cum eodem *Garc. d. cap.2. nu.
290.* quod licèt Rota in vna *Toletan. beneficij*, quam ipse
refert *num.284.* videatur velle, quod vt vnio dicatur sorti-
ta effectum, fructus debeant esse percepti, id tamen non
31 existimat necessarium; sed statim, ac possessio capta est, di-
citur vnio sortiri effectum; per ea, quę ipse ibi allegat, ita
etiam tenuit Rota penes *Caualer. dec.449.* vbi cum fuissent
vnita plura beneficia pro erectione aliquorum Canonica-
tuum tamen, quia vnio in vnio tantùm ex illis beneficiis vni-
tis, erat effectuata in parte, quia cum eorum beneficiorum
valor fuisset sub vnica expressione coaceruatus, dos etiam
32 censebatur vnica, & sic cum vnio effectuatur in vno ex be-
neficijs vnitis sub eadem expressione coaceruatus, dos etiam
33 censebatur vnica, & sic cum vnio effectuatur in vno ex be-
neficiis vnitis sub eadem expressione valoris, censetur effe-
ctuata, quoad reliqua beneficia, vt ex pluribus decisionibus
ibidem allegatis. Vndè etiam parum refert, si facta non
fuerit vnica vnio omnium beneficiorum, sed plures, ac di-
stinctæ, & proindè per effectuationem vnius inferri non pos-
sit ad effectuationem alterius; quia sicut supra dictum est,
vnio talium beneficiorum, vnica tantùm dicitur, non autem
plures; cum appareat, vnicam dispositionem, vnica oratione,
ac verborum structuram pendentem ab iisdem verbis, *vni-
mus, annectimus, & incorporamus* in fine ipsius orationis, ap-
positis, pręsertim verò, cum vt pariter dictum est, id etiam
confirmetur, cum ipsorum beneficiorum valor non fuit di-
stinctè, ac separatim expressus, sed insimul, & ita in confuso
in vnam summam coaceruatus; quod clarè probat vnicam
tantùm vnionem, non tamen plures, & distinctas factas fuis-
se, prout considerauit aliàs *Rota coram eod. Caual. dec.408.
num.6. & d. dec.449. n.7. & dec.500. n.5.* relatis in vna *Fere-
tran. Vnionis penes Rub. dec.196. n.9. cum seqq. tom.2.*

Licèt aliter dicendum sit, si facta fuerit non vnica vnio
beneficiorum, sed plures, & distinctæ; quia tunc, per effe-
ctua-

ctuationem vnius inferri non potest ad effectuationem alte-
rius; vndè ait *Gonz.ad reg.8.Cancel.glos.5.§.9.* quod non est
inconueniens, quod eadem gratia pro vna parte sit valida, &
pro altera inualida; & sic licèt cesset quoad partem inuali-
dam, sustinetur quoad validam, & dicitur in *d.Feretra.Vnio-
nis num.9.*

Quod quidem in printi casu proposito, tanto magis pro-
cedere videbatur; quia intentio Papæ ea fuit, vt vnio statim
valeret, etiam non expectata erectione, stante Clausula, *Ex
nunc,prout ex tunc,& è contra*, quæ referenda est, non ad ere-
33 ctionem, sed ad vacationem beneficiorum vnitorum, vt di-
citur in *d.dec.Caualer.449.num.vlt.*

Sanè, pro hac nostra praxi dicendum est, quod iam non
semel obseruatum vidimus, vt premissa locum sibi vendi-
cent, nedum vbi agitur de vnione facta beneficio iam ere-
34 cto, verùm etiam in ipsa erectione; cum videlicet illa peti-
tur à Romano Pontifice, vt in casu *Crescent. decis.6. alias
138. sub tit.de præsumpt.* in qua fuit dictum, quod si Papa
mandauerit Episcopo, vt erigat Collegiatam Ecclesiam, &
illi erectæ, duo beneficia vniat, illaque supprimat; & reperia-
tur suppressio, & vnio facta certo tempore, & Ecclesia Col-
legiata, nesciatur tamen tempus erectionis, & dubitetur de
validitate suppressionis, & vnionis; ex quo debebat prius eri-
gi Ecclesia in Collegiatam, de quo non constabat, Domini
in vna *Malacitan. coram Domino Ioanne Clerici* dixerunt,
quod licèt ratione certi temporis suppressionis, & vnionis, il-
la deberet præsumi antecessisse, ad not.per *Socc.in l.1.in 2.col.
vers.tertio limita, ff. solut.matr.* tamen ad validitatem actus,
præsumitur erectionem præcessisse, ad not.per *Bald.in l.cum
ex testamento, de hered.instit. &c.* vt sunt formalia verba *d.
dec.*

Cum etenim huiusmodi suppressio, & extinctio factæ
fuerint pro dote Ecclesiæ erectæ in Collegiatam, quæ qui-
35 dem dos est accessoria ad erectionem; & cum erectio va-
leat, nec per aliquam regulam reuocetur, congruum est,
36 quod etiam accessorium, eius naturam sequatur, *vulg.iur.*
& ideò reuocatoria futurorum non comprehendit futurum,
habens dependentiam à præterito; item quia regula loqui-
tur, quando aliquod corpus beneficij extinguitur, & alteri
applicatur, idem *Crescent.decis.1. de Paroch. Caualer. dict.
dec.449. num.7.* vbi, quod cum regula non comprehendat
erectionem, quæ est gratia principalis, consequenter neque
comprehendit vnionem, tanquam accessoriam ad erectio-
nem, vt in *d.Crescens. dec.1.* & in *d. decis. Seraph.982.* & in
vna *Gerunden. Vnionis 3. Iunij 1601. coram Cardinale Lan-
cellotto*, namque hic ratio regulę cessare videtur, quæ non
37 alia ratione emanauit, nisi quia per tales suppressiones mi-
nuitur cultus diuinus, & potestas Ordinarii conferendi, vt a-
liàs dictum est.

Quarè accedit pro præmissorum corroboratione, quod
38 cum gratia erectionis non expirauerit, consequens est, vt
neque expirauerit vnio, quæ fit pro dote omninò necessaria,
vt in *d.dec.Caualer.449.num.6.* licet aliter dicendum sit, vbi
in litteris erectionis detur certa forma, puta, quia fuit di-
ctum, quod erectio fiat, postquam fuerit facta dismembra-
tio fructuum, &c. ad fauorem Collegiatæ; quia vbi prius
non fuerit facta erectio, non subsistit prædicta dismembra-
tio; & cum sit nulla ob non seruatam prædictam formam,
subiacet regulæ reuocatoriæ, vt dicitur in vna *Cæsaraugusta.
Dismembrationis penes Rub.dec.7.num.7.tom.1.*

Vnum tamen hic non omittam, quod videlicèt ita de-
mùm præmissa procedere dignoscuntur, siue erectio, & vnio
39 fiant à Papa ex certa scientia, siuè in forma communi, &
commissaria, qua Exequutori committatur, vt Apostolica
authoritate erigat, & vniat; quandoquidem, sicut subsistit
40 ipsa erectio, sic etiam, & vnio; licèt superueniente regula
reuocatoria, prædicta vnio non fuerit suum effectum sorti-
41 ta; veluti si dilata fuerit ipsa erectio, quam sequitur ipsa
vnio, tanquam accessorium ad suum principale, vt dictum
est, *l.cum principalis, & l.nihil doli, §. cum principale. ff.de
reg.iur.in 6.* ac proindè de eo iudicandum est, quod de princi-
pale, *l.etiam, C.de iur.dot.Surd.dec.88.num.1. Marius Anto-
nin.var.resolut.lib.1.resol.48.num.10.*

Quarè si fortè erectio, propter quam fuit facta vnio, ex
42 aliqua superueniente causa, non possit ad effectum deduci,
43 neque ipsa vnio tenebit; quia sublato principali, accesso-
rium, etiam censetur sublatum, argument. *text.in c. quo iure,
vers.tolle iura, 8. dist.cap.si monachus, ad clericatum, 16.qu.1.
cap.præterea, de offic.deleg.* sicut etiam dicimus de vnionum
dissolutionibus, quæ varijs causis contingere possunt; cessan-
44 tibus etenim causis prædictis, propter quas illæ factæ fue-
runt, cessabunt quoque & vniones. *Tiraquell.in tract.cessan-
te caus.vers.promissionis causa, & versic. concessionis, & con-
stitutionis causa, &c.cap.cum cessante de appellat.* Casus verò
huiusmodi vnionum dissolutionum, plures sunt in iure ex-
45 pressi, vt in *cap. cum M.de const.* vbi si vnio fuit facta prop-
ter paupertatem Ecclesiæ, excrescentibus fructibus, dissolui-
tur, & in pluribus aliis casibus, quorum nonnullos refert
46 *Rebuff.in prax.tit.de vnion.reuocat.* & generaliter, ex qui-
bus causis vnio fieri potest, item & dissolui; nihil enim tam
47 naturale est, quàm dissoluere eo genere quo ligatum est, *l.
nihil tam naturale, ff. de reg. iur. Dec. cons.233. column.3. &
cons.275.* idem *Rebuff.loc.cit.num.9. Caccialup. in tractat.de
vnion.artic.9. Garcias de beneficijs par.12.cap.2. num.305.*

Pro quibus vnionum dissolutionibus, tam in casu præ-
misso, quo erectio Ecclesiæ non habuit effectum, quàm in
quibuscumque aliis casibus, notandum est, quod licet vnio-
nes prædictę videantur fieri posse tantummodò per eos, qui
possunt vnire, per illam regulam, *quod iussit, vetuitque Prætor,
contrario Imperio tollere potest, l. quod iussit, ff.de re iud.* & qui
48 potest condemnare, potest absoluere, *l.is, qui potest, ff.de ac-
49 quir.hæred.* & sicut qui potest instituere, potest destituere, sic
etiam qui potest vnire, potest etiam vnionem dissoluere,
50 *l.c.cum ex iniuncto de hære. Rebuf.in d.tit.de vnio.reuoc.n.15.*

Nihilominus idem *Rebuff. loco citato num.18.* ait, quod
Episcopus non modo potest vnionem a se factam, dissolue-
51 re, sed etiam factam à Papa, vel Legato, causa subsisten-
te; quia Papa vniendo, noluit tollere potestatem dissol-
uendi vnionem Ordinario, qui potest quamcumque vnio-
nem nulliter factam reuocare, per *text. in cap. sicut vni-
re, de exces. prælat. Garc.dict.cap.x. num.303.cum sequent.*

Verum tamen puto, quod licèt Episcopus, per supradi-
cta, possit huiusmodi vniones dissoluere, vltra tamen causæ
52 cognitionem, debet etiam requirere consensum Capituli;
prout requiritur, quando ab eodem fit vnio; nam licèt Papa,
53 quando facit vnionem, non egeat dicto consensu pro so-
54 lemnitate, cum illius authoritas excludat omnem aliam so-
lemnitatem, *Abb.in cap.1.de confirm.vtil.vel inut.Corn.consil.
348.num.18.& cons.96.num.23. lib.1.* cum alijs adductis per
Rice.in praxi fori Eccles.dec.51.n.6.

Tamen aliud dicendum de Ordinario, in quo, siuè vnien-
55 do, siue vnionem ipsam dissoluendo, semper requiritur causa,
& consensus Capituli, idem *Garc.loc.cit.num.307.* sicut etiam
56 requiritur citatio eorum, quorum interest, vnionem non re-
uocari, *cap.fin.de elect.in 6.* ac etiam debet audiri Prelatus v-
triusque Diœcesis, si beneficia sint in diuersis Diœcesibus; cum
agatur de eorum præiudicio, idem *Rebuff. loc.cit. n.26. idem
Garc.num.308.*

Redeundo tamen vnde digressus sum paulisper, cum ex
superius dictis iam satis, superquè liqueat, prædictam regu-
lam vnionum reuocatoriam nequaquam res comprehende-
re vniones, ad diuini cultus augmentum tendentes, quæ
suum minimè sortitæ sunt effectum tempore superuenien-
tis Pontificis, qui in suæ assumptionis crastinum, mandat,
nouas Cancellariæ Apostolicæ regulas publicari, pluries vi-
sum est in hac praxi, aduersus eandem regulam reuocatoriam
aliquam adhiberi cautelam; ne fortasse in dubium, temporis
successu, reuocari contingat, numquid illa verè conseruet
57 vniones supradictas, nimirum in augmentum diuini cultus
factas: proindèque, ad omne dubium submouendum, con-
sueuit, sicut in ipsa Romana Curia obseruaui, peti à Summo
Pontifice, reualidatio huiusmodi vnionis, quę per dictam
regulam prętendi posset reuocata, & pro simili reualidatio-
ne, porrectæ fuerunt eidem Pontifici preces, vt sequitur, vi-
delicet,

58 *Beatissime Pater. Dudum felic. recordat.
Gregor. Papa Decimo Tertio S. V. prædecessor
certis ex causis tunc expressis, perpetuam Ca-
pellaniam, &c. cum primum illam, &c. va-
care contigeret Parochiali Ecclesia, &c. vni-
uit, annexuit, & incorporauit, & aliàs; prout
in litteris Apostolicis desuper expeditis, quorum
tenores, &c. plenius continetur. Cum autem
Pater Sancte, tempore obitus eiusdem Gregorij
præ-*

prædeceßoris, dictæ litteræ nondum erant sortitæ effectum, & eadem S.V. in crastinum suæ aßumptionis ad Summi Apostolatus apicem, per suas, & Cancellariæ Apostolicæ regulas, omnes, & singulas vniones, annexiones, & incorporationes, etiam perpetuas, de quibuscunque Ecclesijs, Monasterijs, & Dignitatibus, Præpositatibus, officijs, & beneficijs Ecclesiasticis per cessum, vel decessum, aut quamuis aliam dimissionem, vel amissionem, qualiacumque essent, inuicem, vel alijs Ecclesijs, Monasterijs, Dignitatibus, Præpositatibus, & officijs, ac beneficijs Ecclesiasticis; ac piis, & aliis locis, Vniuersitatibus, etiam Studiorum generalium, vel aliàs quomodolibet Apostolica, vel quauis authoritate factas, quæ suum non erant sortitæ effectum, ac quæcumquè concessiones, & mandata super vnionibus, &c. & aliis præmissis, prout in dicta regula, cuius tenorem, &c. plenius continetur, reuocauerit, cessauerit, & annullauerit; ac propterea ne gratia per dictum Gregorium prædecessorem facta, suo frustretur effectu. Supplicat, &c. quatenus, &c. litteras prædictas cum vnionibus, annexionibus, incorporationibus, decretis, ac omnibus, & singulis aliis in eis contentis clausulis, ac processus forsan habitos per easdem, et inde sequuta quæcumquè aduersus eandem regulam, et reuocationem, cassationem, et annullationem huiusmodi reualidare, eaque omnia in pristinum robur, et eum, in quo reuocationem, caßationem, et annullationem huiusmodi erant, statum, restituere, reponere, et plenariè reintegrare; ac quatenus opus sit, de nouo vnire, annectere, et incorporare. Sicquè ab omnibus, & singulis censeri, etc. Irritumquè, etc. Non obstantibus, etc.

Quæ quidem cautela, necessaria fuit semper habita ab antiquissimis, & practicis Curialibus; quamuis viderim aliàs ad notatum in notabilibus Bernardini Paulini, qui fuit Datarius Clementis VIII. hæc verba, videlicèt, *Sanctissimus Dominus Noster signauit hoc mane supplicationem porrectam ex parte prioris N. petentis reualidari vnionem beneficiorum N. N. & N. illius Monasterio factam pro diuini cultus augmento, quæ non est sortita effectum. Dixitque Sanctitas sua quod secundum narratiuam supplicationis, præfata reualidatio non erat necessaria*; hoc tamen ad tollendum dubium validitatis, vel inualiditatis huiusmodi vnionis.

At verò, ex præmissis aliter dicendum est, cum videlicet ex vnione non ita liquidò appareat, eam fuisse factam in diuini cultus augmentum, sed in casu dotis, aut alterius necessitatis, & sic non ex eadem regula reuocatoria expressis causis; proindèque dubitetur de huiusmodi vnionis validitate; quandoquidem si vnio ipsa non fuerit sortita effectum, debet pro illius subsistentia à nouo Pontifice peti illius reualidatio, prout satis ipsius Romanæ Curiæ praxis, omnibus iam nota, docet; licèt quandoquè similem petitam reualidationem viderimus ab ipso nouo Pontifice denegari. Quinimmò, etiam quod prędicta vnio fuerit facta in augmentum dotis; cum non videatur, quod illa possit subsistere: & cum ex tali augmento non inducatur præcisa causa necessaria, prout in præfata regula reuocatoria exprimitur, non sustinetur ex superius iam dictis.

Hinc, cum felic. recordat. Pius Papa Quinto Præceptoriam Sancti Antonij Ciuitatis Neapolitan. huic mensæ Capitulari vniuisset, siuè potius vniri, annecti, & incorporari mandasset, de quo alias diximus, nihilominus, quia prædicta vnio suum non fuerat sortita effectum, proindè supradictæ regulæ reuocatoriæ obnoxia remansit; etiam quod prędicta vnio fuisset facta Apostolica authoritate; quia huiusmodi regula, expresè loquitur de quibuscumquè vnionibus, quomodolibet Apostolica, vel quauis authoritate factis. Paulus verò Quintus similis recordat. præmissorum intuitu, accepto per eum, quod prædicta Ecclesia Neapoli-
59 tan. ex insignioribus totius Italiæ Cathedralibus, Regnique Neapolitan. primaria existit, in eaquè triginta Canonicatus, totidemquè præbendæ instituti reperiantur, eorumquè fructus, & prouentus tenues existebant, suppressit Monasterium, Monialium Sanctæ Mariæ Angelorum eiusdem Ciuitatis, eo modo, quo supra iam dictum est, illius introitus Capitulo prędictæ Ecclesiæ applicando; licèt aliter dicen-
60 dum esset, quando vnus Ordo supprimeretur, & eius beneficia alteri applicarentur; regula namque vnionum reuocatoria in hoc casu, non habet locum, vt fuit dictum in vna *Perusina, Vnionis 1. Aprilis 1596. coram Blanchetto, & in vna Gerunden. Vnionis 13. Iunij 1611. coram Lancellotto* Prę latis in vna *Vicentin. Prioratus penes Rubeum decis. 99. num. vlt. tom. 2.*

Quarè, ex hac praxi, satis, superque constat, censeri dictam vnionem reuocatam, cum non fuisset sortita effectum, iuxtà regulam supradictam; & proindè prædicti Pij successor alteri dictam Præceptoriam contulit, cuius fructus, qui satis abundè sunt pingues, & ad ter mille ducatos monetę huius Regni ascendunt, pro eorundem Canonicatuum dotis augmento, erant applicati, absque aliqua expressione, quod prædicta Ecclesia, ob tenuitatem eorundem fructuum, aliquod sentiret in diuinis detrimentum, aut cultus diuinus in ea augeretur; & sic vnio supradicta videbatur facta non pro dote necessaria, sed augmentatiua, quæ prædictæ regulę minimè poterat resistere, vt in vna *decisione de Tanis 43.* relata per *Garc. de benefic. dict. cap. 2. num. 283.* & fuit dictum in vna *Mediolanen. Dismembrationis 1594. coram Orano*, vbi, quod huiusmodi vnio reuocatur, si non fuerit facta ex causa necessaria, sed voluptatis, aut vtilitatis, vel pro commodiori sustentatio-
62 ne; quarè eadem regula tuetur tantummodò vnionem factam loco pio, quando videlicèt esset omninò necessaria, vt sine illa ministri, aut pauperes non possint sustentari; nam, vt satis supradictum est, in generali reuocatione, eam non venire tenuerunt Domini; referentes aliàs fuisse bis resolutum in vna *Gonchen.* pro Collegio, & intelligebant illud, quod in generali dispositione non venit causa priuilegiata, vt per *Ias. in l. 1 ff. sol. matr.* aliuquin, si causa necessaria non esset, tenuerunt quacumquè ratione factam vnionem, censeri reuo-
64 catam; quia vniones regularitèr debent præsumi ex iusta causa factæ, vt per *Achill. de Graff. dec. 388. super regula reuocatoria vnionum, & in vna Toletan. Capellaniæ 23. Ianuarij 1608. coram Pamphilio*, quam refert *Addit. ad Ludouis. dec. 419. n. 6. circa med.* vbi quod in vna *Valentin. subsidij 14. Martij 1616.* fuit resolutum, vnionem factam mensæ Capitulari, subiacere reuocationi; quia non censetur facta ex causa necessaria, cum Capitulum per prius, sine dicta vnione se sustentauerit, prout erat casus vnionis factæ, mensæ Capitulari Neapolitan. nam, sicut dictum est, vnio ipsa saluatur, quando fit absolutè ex causa dotis necessaria alicuius loci, vel rei piæ, idem *Achill. decis. vnica, de vnion. Rot. dec. 1143. p. 3. diuers. Crescen. d. dec. 1. de Paroch. n. 3.* & alij, quos refert *Gonz. glos. 5. §. 7. num. 48.* & in vna *Meton. Vnionis penes Caual. dec. 403.* cum Clemens VIII. felic. record. mandasset supprimi quandam Ecclesiam Parochialem, & vniri Mensæ Conuentuali Monasterij, & adueniente obitu dicti Clementis, supradicta vnio non fuisset effectuata, superuenientibus regulis reuocatoriis Leonis XI. & Pauli V. remansit prædicta vnio reuocata, & fuit dictum in præfata decisione, quod dicta vnio non probabatur facta pro necessaria, sed tantùm pro commodiore sustentatione dicti Conuentus, vt ex illius verbis apparebat, quæ talia erant, videlicèt, *Ex hoc sustentationi, & necessitatibus Prioris, & Conuentus non modicum consuleretur, exindèque ipsi diuinis laudibus commodiùs, & efficacius insisterent*; & in fine *prædictæ decisionis numer. 3.* concluditur, quod hodiè per modernas regulas ex presè

presſè reuocantur vniones factæ, etiam pro augmento dotis, vel pro conſeruatione piorum, & religioſorum locorum, vt fuit etiam dictum in *A.Toletan.Capellaniæ*, & in eadem *Valentina Subſidij*.

Quarè ſubdit idem *Additio.ad Ludouiſ. loco citato*, quod vnio, ſeù diſmembratio facta, occaſione erectionis alicuius Eccleſiæ, ſeù beneficij, vti pro illius dote, non cadit ſub dicta reuocatione, & in vna *Auximan. Vnionis Lunæ 3. Iulij 1617. coram Cauallerio deciſio. 435. num.3.* dictum fuit, non obſtare regulas reuocatorias vnionum editas per ſequentes Pontifices; cum vnio fuerit facta pro dote neceſſaria in erectione Collegiatæ Eccleſiæ; quo caſu non intrant regulæ reuocatoriæ, præſertim, cum ſit facta in augmentum cultus diuini, quod neceſſariò reſultat ex erectione Parochialis in Collegiatam cum numero Canonicorum, & præbendatorum, & ſubditur *dict. num.3.* nihil referre, quod opponebatur, Eccleſiam eandem antea habuiſſe dotem; quia licet fuiſſet ſufficiens pro Curatis tunc interuenientibus, non tamen erat ſufficiens ad numerum Canonicorum, & præbendatorum, qui poſtea in erectione nouæ Collegiatæ aucti ſunt, pro quorum manutentione erat neceſſaria talis vnio, ex d. *Seraph. dec. 982. num. 1. Caputaqu. dec. 42. p. 3.*

Cœterum verò, pro ijs vnionibus, quæ non ita appareant pro neceſſitate, aut cultus diuini augmento factæ, proindèque ſubiacent ordinationi prædictæ regulæ reuocatoriæ, vidimus ſæpe numero in Romana Curia à nouo Pontifice ſucceſſore peti ſimilium vnionum reualidationes, vt ex formula ſupra poſita apparet, ſiuè illæ fuerunt Apoſtolica, ſiuè ordinaria authoritate in ſuis caſibus, factæ; cum videlicet cauſæ in ipſa vnione expreſſæ tamquam debiles, aliquo defectu laborare noſcuntur, dequè illarum validitate hæſitari contingit: proindèque vt his tunc opportunè conſula-
65 tur, recurritur ad ipſum Pontificem, à quo non aliàs præmiſſis ſuccurritur, quàm per viam nouæ vnionis, cum opportuna facti narratione, prout ex alia ſequenti formula patebit, quæ ſecundum ipſius Curiæ ſtylum, ita concipi poſſe videtur, videlicet.

Beatiſſime Pater. Aliàs deuota Creatura veſtra N. Epiſcopus N. in actu viſitationis Eccleſiæ N. reperiens Archidiaconatum dictæ Eccleſiæ, Dignitatem ſecundam poſt Pontificalem, nullam præbendam, nulloſvè fructus habere, cum illi, quos olim habebat, ad nihilum ferè redacti eſſent, nec aliquas in dicta Eccleſia habeat diſtributiones quotidianas, & ob id diuinum cultum ex aliqua parte diminui, & ei debitum in omnibus rebus obſequium non præſtari, ſeù certis alijs cauſis adductus, perpetuum ſimplex beneficium ſub inuocatione Sancti N. in dicta Eccleſia, ex tunc, prout poſtquam illud vacare contingeret, eidem Archidiaconatui, ſub certis modo, & forma tunc expreſſis, ordinaria ſua authoritate, & aliàs omni meliori modo, quo potuit, perpetuò vniuit, annexuit, & incorporauit, & aliàs, prout in publico documento, ſeu patentibus litteris ipſius N. Epiſcopi deſuper confectis, plenius continetur. Cum autem (Pater Sancte) à quibuſdam de ſufficienti ipſius Epiſcopi ad præmiſſa peragenda, facultate dubitetur, & proindè, ne vlterius dubitari contingat. Supplicat humiliter S.V. deuotus illius Orator N. modernus dictæ Eccleſiæ Archidiaconus, quatenus in præmiſſis opportunè prouidendo, eumquè ſpecialis gratiæ fauore proſequendo, dictum beneficium, cuius, & illi forſan annexorum fructus, &c. non excedunt, cum primum illud per ceſſum, etiam ex cauſa permutationis, ſeù deceſſum, vel quamlibet aliam dimiſſionem, vel amiſſionem deuoti veſtri N. Clerici, qui illud ad præſens obtinet, aut alias quouis modo, etiam apud Sedem Apoſtolicam, ſeù etiam in quocumque ex menſibus S.V. & Romano Pontifici pro tempore exiſtenti, ac Sedi prædictæ per quaſcumquè Conſtitutiones Apoſtolicas, ſeu Cancellariæ Apoſtolicæ, regulas editas, & edendas, aut litteras Alternatiuarum, vel quæuis alia priuilegia, & indulta Apoſtolica, ſeù aliàs quomodolibet per dictam Sedem conceſſa, & in poſterum concedenda, aut etiam de iure communi, vel particulari, ſeù alia quouis modo competentia, & competitura, ac alias quomodocumquè, quandocumquè, & vbicumquè, tam in Romana Curia, quàm extra eam vacare contigerit, etiam ſi ad præſens vacet, etiam ſi deuolutum, affectum, &c. eidem Archidiaconatui; ita quod liceat etiam ex nunc, prout ex tunc, & è contra dicto Oratori, ac prædictum Archidiaconatum pro tempore obtinentem per ſe, vel alium, ſeu alios, & dicti Archidiaconatus nomine, ſeu nominibus, propria authoritate corporalem, &c. poſſeſſionem dicti beneficij, cum omnibus iuribus, & pertinentijs ſuis liberè apprehendere, &c. retinere, illiusquè fructus, &c. percipere, &c. ac in ſuos vſus, &c. conuertere, Diœceſani loci, &c. minimè requiſita perpetuò vnire, annectere, & incorporare; necnon vnionem, etc. huiuſmodi, ac præſentes, et deſuper conficiendas litteras, etiam ex eo, quod prædictus N. et quicumquè alij in hoc forſan intereſſe habentes, ſeu habere prætendentes ad hoc vocati, et cauſa, ſeù cauſæ propter quam, ſeu quas vnio, etc. huiuſmodi fiat, vel facta ſit, aliàs quomodolibet examinatæ, iuſtificatæ, vel verificatæ non fuerint, ſeu quibuſuis alijs cauſis de ſubreptionis, vel obreptionis vitio, aut intentionis S.V. vel quouis alio defectu notari, impugnari, aut aliàs quomodolibet infringi, ſeu ad viam, et terminos iuris reduci, ſeu in ius, vel controuerſiam vocari, aut, etc. vnquam poſſe, ſed eas, etc. et efficaces, etc. Sicquè, et non aliter, etc. iudicari debere, Irritum, etc. cum Clauſulis in vnionibus apponi conſuetis.

Ex qua quidem praxi notet nouus Curialis, quod Cancellaria Apoſtolica ſuper vnione non ſortita effectum, ac veriſimiliter reuocata per regulam reuocatoriam, non conſueuit dare confirmationem, aut gratiam, *Perindè valere*; nec ita litteræ expeditentur, etiam ſuper ſupplicationibus, manu Papæ ſignatis, ſed tantùm ſecundum ipſius Cancellariæ currentem ſtylum, datur, ſicut dictum eſt, noua vnio, vt in *notab. euſdem Cancell. fol. mihi* 195. vbi etiam alius notatur caſus, vt infra.

Bea-

In alia Cancellaria occurrit talis casus. Quidam obtinuerat quandam vnionem a legato, de vacaturo. Postea per Paulum fuit confirmata talis vnio; nec fuit sortita effectum. Modo petitur noua vnio, non dico confirmatio, quia non daretur, ex quo vnio iam fuit per plures Pontifices reuocata, & in tali noua vnione narrabatur vnio facta per legatum; Et demum confirmatio per Paulum, & petebatur noua vnio, & dicebatur, a nonnullis de viribus vnionis, annexionis, & incorporationis hasitetur, & tunc N. Abbreuiator dixit, quod illa verba, a nonnullis hasitetur, non bene stabant; quia cum iam esset talis vnio pluries reuocata, non debebat dici, quod hesitatur, sed debebant narrari, quæ supra dicta sunt, & deinde dici, dicebat. Cum autem vnio, annexio, & incorporatio prædicta propter reuocationem vnionum, &c. effectum non sortitarum, effectum sortita non fuerit, pro parte dicti N. nobis fuit, &c. petendo nouam vnionem, &c. vt in eisdem notab. d. fol. 195. a tor.

Quando autem petitur confirmatio vnionis, intelligitur de vnione facta ordinaria authoritate, vel Legati; quia tunc benè datur confirmatio. Secùs verò si fuerit facta authoritate Apostolica; tunc enim non datur confirmatio, sed gratia in forma, *Etiam valere*, aut similes litteræ, vt notat supradicta *Cancell. fol. mihi 27.*

Hoc insuper in eadem Curia obseruari vidi per peritos, & antiquos Curiales, quod scilicet, nè post factam vnionem, antequam tamen suum sortiatur effectum, in dubium reuocetur, num illa sub regula reuocatoria comprehendatur, veluti quando vnitur beneficium per cessum, vel decessum, vacaturum, expediatur vnio per Cancellariam (postquam concessum est in supplicatione) cum decreto, quod præfata vnio non comprehendatur sub quibuscumque reuocationibus vnionum, quæ pro tempore à Summo Pontifice emanarent. Hæc enim cautela videtur inuenta, quod Papa, etiam ex tunc supprimeret beneficium vnitum ad effectum, quod sub reuocationibus prædictis nequeat comprehendi, vt in prædictis *notab. Cancell. fol. mihi 13.* & dicam in casu suspensionis vnionis Seminario factę, infra suo loco; quamuis p:ędicta cautela non sit nimis tuta; quia Papa solet suspendere quascumque vniones, ac etiam suppressiones. Nisi tamen ipsa vnio fiat per Consistorium; tunc enim non oportet, quod declaretur, prędictam vnionem non comprehendi in dicta regula, aut illi derogare, cum pręsumantur in huiusmodi vnione omnia maturè considerata in eodem Consistorio, cuius prouisiones, al ęquè concessiones omnem defectum, ac fraudem, siue sinistram machinationem excludunt: quinimmò omnem cognitionem includunt; nec est, quid quod contrà eas obijci possit, nec vlteriorem cognitionem, seu discussionem requirunt, vt est videre in *Clem. vnica, vers. præfatis itaque Nuncijs, & vers. nos eodem mandato, de iureiur.*

Verùm, cum aliqua supra dixerimus circa gratias reualidationis vnionum, iam per regulam reuocatoriam extinctarum, superfluum minimè existimauimus illud hic subnectere, quod non semel in ipsa Curia accidisse scimus; nempè in petitione reualidationis earum vnionum, quæ factæ fuerunt extra limites, ac contra mentem Sacri Concilij Tridentini *sess. 21. cap. 5. de reform.* dum facultatem tribuit Ordinarijs in suis casibus vniendi, etiam beneficia reseruata, prćterquam, quod licèt vnio non teneat, si fiat de beneficio reser-
66 uato, nihilominus quando illa fit viuente beneficiato, quo tempore beneficium non erat reseruatum, si ipse postmodum obierit in mense Apostolico, vnio valebit, & suum sortietur effectum, vt fuit dictum in vna *Capotaquen. Beneficij relata per Ludouis. dec. 419. n. 5. & ibi Addit. num. 7.* vbi quod licèt in dispositione prædicti Concilij, Episcopo sit data facultas vniendi, etiam beneficia reseruata, nihilominus Sacra Congregatio eiusdem Concilij, & Rota pluries declararunt, id esse intelligendum de beneficijs, quæ non erant reseruata tempore vnionis, sed ex post fuerunt effecta reseruata ex vacatione in mense reseruato, vt etiam dixerunt *Domini Coccinus, Manzanedus, & Pamphilius*, consulti à Dataria in vna *Tudertin. Vnionis* 1620. quod ex eo fundatum asserunt, vt fraudes euitentur, quę alias in præiudicium Sedis Apostolicæ committi possent ab Ordinarijs, si possent vnire reseruata de tempore vacationis, nam possunt tantum vnire beneficia spectantia ad eorum collationem, *Garc. de benefic. p. 12. cap. 2. nu. 105.* De his verò fusius suo loco dicemus.

Quoniam verò frequens etiam est vnio, quæ in suis casibus fieri consueuit per Ordinarium sua ordinaria authoritate, proindè sępè accidit, de huiusmodi vnionis validitate dubitari, saltem ob defectum alicuius solemnitatis; quandoquidem in tali vnione requiritur necessariò consensus Capi-
pituli, *Rebuff. in prax. reg. de vnion. gloss. 11. num. 2. Gambar.*
de amb. leg. lib. 1. rubr. de potest. leg. in vniendo, Hoied. de
incompatib. benef. part. 2. cap. 3. num. 9. vers. Tertium quod
requiritur, vbi, quod in vnione facienda per Episcopum,
67 debet accedere consensus Capituli Cathedralis Ecclesiæ:
quia cum vnio sit alienatio, requiritur dictus consensus, vt
probat *tex. in Clem. fin. de reb. Eccles. non alien. & in Clem. ne*
in agro, §. ad hæc, de stat. monach. & in cap. sine exceptione, 12.
68 *q. 1. Garc. de benef. p. 12. c. 2. n. 145.* licèt vbi adesset consuetu-
do in contrarium, videatur, quod possit fieri sine consensu
Capituli, idem *Garc. d. cap. 2. num. 152.* vbi allegat *Concil. Pro-*
uinc. Bononien. tit. de vnion. §. quæ seruanda sunt in vnionibus,
ibi, *Deinde cum consilio, & consensu Capituli: nisi aliter ex lo-*
ci, siue Ecclesiæ consuetudine receptum esset: quare vbi non ex-
tat talis consuetudo, vnio non valet sine dicto consensu Ca-
pituli, iuxta *d. Clemen. si vna, & ibi Abb. & Imol. id. Garc.*
num. 159.
69 Ac proindè cum sæpè contingat, Capitulum in huiusmodi
vnionibus denegare suum assensum, qui requiritur pro so-
lemnitate actus, ob causam minus legitimam, recurritur
ad Summum Pontificem pro impetranda vnione: quo casu
70 non requiritur alius consensus; cum Papa suppleat omnes
solemnitates, omnesque defectus, *l. 2. C. quan. Decret. opus*
non est, Dec. cons. 141. num. 1. & cons. 127. num. 25. Abb. cons.
41. num. 3. vol. 1. Paris. cons. 26. nu. 16. vol. 1. nam in huiusmo-
di vnionibus proceditur eo modo, quo in alienationibus re-
71 rum Ecclesiæ; quia vnio venit appellatione alienationis: ac
72 proindè prohibitus alienare rem Ecclesiæ, prohibetur etiam
vnire, *c. 1. de reb. Eccl. non alien.* & in dicta vnione requirun-
73 tur ipsę solemnitates, quæ in dicta alienatione, *Rodo. in eod.*
tract. q. 2. cap. 4. n. 1. & 3. & sic in huiusmodi vnionibus, præ-
74 ter Papę authoritatem, non requiritur alia solemnitas, quan-
do videlicet ipsius Papæ authoritas legitimè, & validè inter-
ponitur: secùs verò si nulliter, & subreptitiè; quia talis autho-
ritas tunc nihil operatur, idem *Dec. cons. 142. n. 5. ver. non ob-*
stat, Ruin. cons. 157. num. 4. & nu. 11. sicut etiam dicitur, quod
75 quando vnio huiusmodi fiet per Ordinarium sine, vel ex fal-
sa causa, est nulla ipso iure, *Oldrad. cons. 251. sub tit. de reb. Ec-*
76 *cles. non alien. n. 1.* quia cum requirantur causa, & solemnitas,
si aliquid ex his deficiat, prædicta vnio nihil operatur, vt in *c.*
dudum, eod. tit. lib. 6. ac proindè ait *id. Oldrad. cons. 262. sub*
77 *eod. tit.* quod in tali casu huiusmodi vnio non debet seruari
per successorem, *Mandos. in praxi Signat. Grat. in tit. de vnion.*
vers. hodie, Garc. d. cap. 2. nu. 113. vbi ex *Bursat. cons. 185. nu. 13.*
78 *lib. 2.* quod vnio beneficiorum, vt valeat, manifesta Ecclesiæ
vtilitas, ac necessitas requiruntur cum causę cognitione, ac
omnium, quorum interest, citatio, & *num. 115.* subdit, quod
etiam vnio facta authoritate Apostolica ex falsa causa, est
nulla, vt dictum est, & tenuit semper *Rota, vt in suis practica-*
bilib. adiectis in calce 2. par. diuers. sub tit. de vnione, n. 6. quod
in rescriptis vnionum, quæ à Papa emanant, semper subintel-
79 ligitur clausula, si causæ verę sint, & quod ita fuit semper ob-
80 seruatum; quod quidem procedit etiam si vnio fiat motu
81 proprio, & Papa causas vnioni inserat; quia cum sint de facto
alieno, possunt redargui de falso, & sequitur *id. Garc. loc. cit.*
n. 116. vbi ad id plures authoritates adducit: & declaratur ex
nouo iure *Concil. Trid. sess. 7. cap. 6. de refor.* quo cauetur, quod
vniones perpetuæ à quadraginta annis citra factę, examinari
possint ab Ordinarijs, tamquam à Sede Apostolica delegatis:
& quæ per subreptionem, vel obreptionem obtentę fuerunt,
irritę declarentur, idem *Garc. d. cap. 2. nu. 117.* & de his vnio-
nibus plura videri possunt in prædictis practicabilibus Rotæ,
quę in dies in hac materia occurrunt, & practicantur; præte-
rea supradicta duo *cons. Oldrad. 261. & seq.* quamplurima
continent circa hanc materiam, illiusque praxim, & ad ea vi-
dimus, propterea sępè recurri.
83 Requiritur præterea in vnione, vocatio, etiam consensus
patroni, siue laici, siue Ecclesiastici, nam ita inter alia caue-
tur, etiam nouo iure, *d. Concilij sess. 24. cap. 15. de reform.*
id. Rebuff. eod. tit. de vnion. n. 28. & in reg. de vnion. glos. 11. n.
84 *61. Boer. dec. 345. nu. 4.* non tamen requiritur consensus Re-
ctoris, si ei ad suam vitam non præiudicetur, *Hoied. p. 2. d. c. 3.*
n. 3. vers. sed vtrum, circa med. vbi quod nec ei est insinuanda
85 vnio, postquàm ei non præiudicatur, nisi ad hoc, vt ignoran-
tiam non posset prætendere, si fortè permutare, vel alias ve-
lit resignare beneficiũ vnitũ, *arg. tex. in c. ad hoc, de postul. præl.*
id. Oldr. cons. 257. Castr. cons. 437. vol. 1. Et fuit aliàs in Can-
cellaria Apostolica dubitatum, vtrum dictus patroni consensus

N requi-

86 requiratur ità in vnione temporali, sicut in perpetua,& in-
ter Dominos Abbreuiatores Maioris Præsidentiæ super fuit
dictum,quod si essemus in vnione perpetua, indubitanter re-
quiritur consensus, seù derogatio, vt declarat latè *Petr. de
Perus.in tract. vnionum, in 5. art, princip. col.* §. si verò in
vnione temporali, & ad vitam, quicquid secus dicendum
esset, idem tamen tenendum est in vnione temporali, quia
per eam etiam alteratur status beneficii,& patitur capitis di-
minutionem; cum de beneficio efficiatur non beneficium,
& præiudicetur patrono circà præsentationem, & alios ef-
fectus; & ità ex dictis colligi potest ex identitate rationis, li-
cèt maior ratio sit in perpetua nihilominus militat in tem-
porali, & fuit pariter dictum, quod si fiat vnio non de bene-
ficio vacante,sed ille idem,qui est eius Rector,petit illud vni-
87 ti ad vitam alteri beneficio per eum obtento, & in hoc vi-
detur, quod non requiratur consensus, seù derogatio; nã pa-
88 trono non videtur fieri præiudiciũ in aliquo; ergo non re-
quiritur consensus:non circa præsentationem;quia nõ vacat,
nec per vnionem inducitur vacatio, sed extinguitur benefi-
cium. Itẽ circa alimenta, & processionem;non,quia Rector
Ecclesiæ, cui fit vnio, tenetur,ad processionem, & alimenta
ratione Ecclesiæ vnitæ, & ille idem,qui prius erat Rector,&
qui habuit consensũ,seù derogationẽ in prouisione illius,nũc
tenebit illud, non tamen in titulum, nec vt beneficium, sed
vt mẽbrũ alterius,cui facta est vnio, continuando quodãmo-
dò possessionem, mutata tamen causa. Et licèt ibi nonnulli
tenuissent contrarium, nempè, etiam in vnione temporali,
eo modo, quo dictum est, requiri consensum tamen id non
videtur posse defendi, vt in dictis *notabil. fol. mihi* 279. Cœ-
terum autem extra casum prædictum, nullo adiecto discri-
mine, tam in vnione perpetua, quàm temporali requiritur
supradictus consensus;cum nullibi reperiatur expressũ,quod
requiratur in vnionibus tantùm perpetuis,sed omnes absque
aliqua distinctione, dicunt, huiusmodi consensum adhiben-
dum esse in huiusmodi vnionibus, *Felin. in ca. cum accessis-
sent, col. 7. de const. Gemin.in c.nemo, de elect. in 6. glos. Car-
d. & Abb. in Clem.vn.de reb. Eccles. non alien. Lambert. de
iurep.li.3.q.6.art.2. Paris.de resign. benef.li.2.q.4.nu.*11.

89 Quandoq; fit erectio Collegiatæ Ecclesię cum reseruatio-
ne eiusdẽ iuspatronatus, tàm quoad Canonicatus,quã quo-
ad omnes dignitates,quę fieri consueuit in forma commissa-
riæ qua committitur Ordinario loci, & quandoquè etiam
duobus aliis Exequutoribus, qui authoritate Apostolica,
ipsam Ecclesiam erigant,& postquàm, si diruta est, restaura-
ta fuerit, vel à fundamentis cõstructa, tot bona stabilia,quo-
rum fructus ad tot ducatos ascendant, illi donata fuerint, &
assignata,iuspatronatus,& præsentandi Ordinario loci perso-
nas idoneas,ad dictos Canonicatus,& Dignitates,tàm à pri-
mæua erectione,quã quotiès vacabũt,eidẽ,qui restaurauit,vel
fũdauit,eiusq;hęredibus, & successoribus perpetuò reseruẽt.

Prout etiam in erectione sæcularis,& Collegiatæ Ecclesię
Terrę Sũmę, de qua alias mentionẽ fecimus,illius Vniuersi-
90 tati, ex dotatione 150.ducatorũ,reseruatur ius patronatus
ad dignitates Cantoriæ,& Thesaurariæ dictæ Ecclesiæ.

Aut etiam,prout aliàs vidimus,cum antiqua Ecclesia Col-
91 legiata vnius Oppidi,ex aliqua graui causa supprimitur,etiã
vna cum suis dignitatibus, & Canonicatibus,& in alio com-
modiori loco, de nouo erigitur quod potest contingere,
etiam cum reseruatione iurispatronatus ad fauorem noui-
ter construentium, qui petunt veterem Collegiatã huiusmo-
di, cum suis Canonicatibus supprimi, & extingui, illorum-
què fructus, & prouentus mensæ Capitulari nouæ Ecclesiæ
Collegiatę erigendę applicari, & appropriari, ac Dignitates
& Canonicatus huiusmodi, cum primum eos vacare con-
tingeret,ad nouam Ecclesiam collegiatam prædictam trans-
ferri.

Omnibus, & singulis, *priuilegiis, immunitatibus, &c. quibus alia Collegiata*

92 *insignes vtuntur*, *&c.* & sic ad instar aliarum Collegiata-
rum, quandoquè verò in ipsa erectione exprimuntur prędi-
cta priuilegia, quæ Papa concedere intendit.

Dummodò sint in vsu, &c.

93 Hoc autem, quia priuilegium per illius non vsum
amittitur, *l. 1. ff. de nund. & DD. in c. cum accessissent*, præ-
sertim *Felin. num.* 25. *& Dec. nu.* 63. *ac consist. Surd. cons.*
94 419. *num.* 1. quod tamèn ità intelligendum, si videlicèt se
occasio vtendi obtulerit; quandoquidem priuilegium non
amittitur per non vsum, etiam spatio mille annorum, quan-
do non venit casus eo vtendi, *gl. in verbo, semel, & DD. in
c. vt priuilegia, de priuil.* & fuit dictum in vna *Barchino-
nen. Prioratus coram Canaler. dec.* 80. *num.* 6. secùs verò di-
96 cendum est, quando habens priuilegium est in causa priui-
legii, & per eum stat, quominus illo vtatur, *glos. fin. in
c. Abbate sanè, de verb. sign.* vbi *Butr. num. vigesimoquarto
vers. secundo Abb. num.* 18. *& alij Buratt. decis.* 704. *n.*52.

Quid autem dicendum ex aliis iuribus,& priuilegiis, quæ
ipsamet Ecclesia antea habebat, numquid videlicèt, ex eo,
quod erigitur in Collegiatam, ac proindè Papa supprimit,
& extinguit titulum collatiuum, ac denominationem, na-
turam, & essentiam Parochialis Ecclesiæ collatiuæ, illam-
què in alium statum mutat, per huius status mutationem,
97 censeantur extincta priuilegia dictæ Parochialis, quatenus
aliqua adsint, quæ sint cum statu mutato compatibilia?
Et videtur negatiuè respondendum; quod quidem exem-
plificari potest in casu *dec. Seraph.* 1444. in qua quidam
Rector habebat ex priuilegio Apostolico, ius nominandi
ad quædam beneficium in Ecclesiis, quæ postea fuerunt ere-
ctæ in Cathedrales; et quamuis plura in contrarium fuis-
sent adducta, vt in prędicta decisione, fuit nihilominus con-
clusum pro eodem Rectore, scilicèt, quod posset nominare
ad beneficia existentia in locis, in quibus habebat prius ius
nominandi, licèt postea fuerint in Cathedrales erectæ; quia
nec propterea per hanc mutationem Ecclesiarum in Cathe-
drales, dici potest fuisse prædictu Rectori illatum præiudi-
cium, cum in vnaquaquè dispositione semper censeatur
98 præseruatum ius tertij; quarè hinc euenit, quod si aliquo
casu contingeret, Papam ius tollere, præsumitur hoc fe-
99 cisse per circumuentionem potius, et importunitatem,
quàm per voluntatem, vt probat *Felin.in c. cum aliis in 3.
& 4.colum.de re iud.* quod quidem in tantum procedere
100 videtur, etiamsi rescriptum emanaret ad fauorem piæ
causæ, vt tradit *Sarnen. super reg.de non tollend. iur. quæsit.
quæst.*1.*num.*4.*idem Seraph.d.dec.*1144.*num.*8.subdens *num.*
101 9. per illationem, quod pensione concessa super Colle-
giata, si ea postea erigitur in Cathedralem, non idcò pen-
sio ita extinguitur, et ibi allegatur quædam Rotæ decisio in
vna *Burgen.Quindenniorum*, in qua fuit dictum, quod per
102 mutationem,non extinguitur priuilegium, quod est com-
patibile cum statu mutato;secùs si sit incompatibile,et ibi ar-
103 guitur à simili,quod si Ecclesia iurispatronatus erigatur in
Collegiatam, patronus retinebit ius præsentandi ad præben-
das;quia priora iura hoc modo remanent omninò intacta.

At verò, secùs est dicendum, quando videlicet Ecclesia
matrix,vt hic,erigitur in Collegiatam;isto enim casu, licèt ad
illam, tanquam matricem, et maiorem omnium Ecclesiarũ
spectent omnia priuilegia, prærogatiuæ,et exemptiones,quę
de iure, seù consuetudine competunt Ecclesijs matricibus,
et maioribus illius loci, quia tamen ipsa erigitur in Collegia-
104 tam, fuit per hoc præiudicatum iuribus matricitatis, idem
*Seraph.dec.*1445.*num.*2. vbi in casu præeminentiarum dici-
105 tur, quod si vna Ecclesia erigatur in Episcopatum, sortitur
locum,qui debetur aliis Ecclesiis Episcopalibus *d. dec.n.*3.

Dicitur etiam in supplicatione huius erectionis, quod etiã
prędictę Ecclesiæ Collegiatę res, & bona gaudeant immu-
nitate, &c. quod est conforme iuri communi; namquè bo-
na Ecclesiastica sunt immunia; & libera ab oneribus, ga-
bellis, ac tributis impositis per Communitates, & Principes
laicos ex certa propositione Theologorum, Canonistarum,
& Iurisconsultorum,quam nemo ex Catholicis audet impu-
gnare. vt alias dixit *Rota in vna Alben. Gabella, seu onerum*
28. *Iunij* 1630. *coram D. Merlina*, quam refert *Addit. ad
Buratt. dec.* 780.*lit. A.*

107 Quarè obiter hic tres bonorum species distinguendę
sunt, Quarum Prima est illa, quę habet, & possidet Ecclesia,
iure spirituali, & diuino, prout sunt decimæ, & oblationes,
& hæc sunt semper, & perpetuo immunia à quibuscumquè
oneribus sæcularibus, tam pręteritis, quã futuris,quia illa im-
mediatè habet à Deo, nec sunt commiscenda cum laicis, vt in
Num. ca. 18. & notant *Canonistæ in cap. si tributum*, 11.*q.*1.
& in cap. secundum canonicam authoritatem 23. *q.* 8. Secunda
species, quæ à priuatis habuit Ecclesia, sed ad cultum diui-
num, & officium spirituale sunt destinata, veluti situs Eccle-
siarum, cœmeterium pro sepulturis, hortus iuxtà Ecclesiam;
& hęc pariter immunia sunt semper ab omnibus tributis, &
oneribus, nedum publicis, sed etiam priuatis, & prius quam
ad Ecclesiam peruenirent, existentibus, sit habetur in *d.
cap. secundum canonicam authoritatem.* 23 *quæst.* 8. & per
Bald.

Bald. in l. omnes, n.12. C. de sacros. Eccles. Turrecrem. in d. c.
si tributum, 11. q. 1. & in Sum. de Eccles. li. 1. ca. 98. in respons.
ad septimum argumentum, Io: Anton. de Nigr. in repet. Ex-
trau. vnica, nu. 242. de vit. & honest. Cler. Suar. ad Reg. An-
g. de immunit. Eccles. li. 4. c. 17. n. 6. & 7. & ca. 19. nu. 2. & 9.
& latius c. 20. n. 17. Tertia verò species bonorum est illa, quæ
ad Ecclesiam peruenit ex aliquo cōtractu, vel alia dispositio-
ne, puta venditionis, legati, vel similis, & hoc modo distinxit
Rota, vt refert id. Addit. ad Buratt. d. decis. 780. sub d.
lit. A.

Capitulariter Congregati, aliàs enim extra Ca-
pitulum nihil possunt
108 Canonici disponere de pertinentibus ad illos: quia debet
ad id formiter ipsum Capitulum congregari; vndè in vna
Romana Legati coram Canaler. dec. 193. n. 5. fuit dictū quod
109 consensus Capituli non videtur probari ex subscriptione
aliquorum Canonicorum: quia non apparebat interueniſſe
consensum ipsorum Collegialiter, & Capitulo ad illud legiti-
mè congregato, ad tradita per Innoc. in c. eam te, num. 9. de
110 rescript. Feder. de Sen. cons. 61. nu. 5. quia aliud est Capitu-
lum, aliud singuli de Capitulo, Abb. in cap. cum non liceat.
col. 2. post nu. 2. de præscript. Bellam. dec. 10. vbi, quod diuersi
111 sunt actus, Capitulum, vel singulos concernentes, & pa-
riunt diuersus effectus, id. Innoc. in cap. cum dilectus, de con-
suet. Cald. cons. 21. & dispositio loquens de personis, nisi
112 aliud exprimatur, nunquam comprehendit Collegium,
vel Capitulū, Roman. cons. 436. & alia similia adducit Man-
dos. super regu. 33. q. 51. per tot. Felin. in c. audits, ante num.
4. vers. Secunda responsio, dicens, quod si testator dicat, lego
113 fundum Canonicis, non dicitur legasse Capitulo, sed sin-
114 gularibus de Capitulo, & sic Canonici diuident inter se,
& non applicabunt mensæ Capitulari: At secus, si essemus in
materia necessariò, expedienda per Capitulum; quia tunc
115 appellatione Canonicorum, veniet Capitulum, id. Felin.
116 loc. cit. subdens ex Host. in summ. §. quando vers. quid si Pa-
pa, quod si Papa mandat aliquid expediri per maiorem par-
tem Capituli, debent Canonici capitulariter congregari,
consentire, si verò dicat, quod maior pars Canonicorum
consentiat, sufficit, quod consentiant singulariter extrà Ca-
pitulum: quia primo casu, Capitulum refertur ad Collegiū,
secundò verò casu, ad singulares. Vndè si agatur de mate-
117 ria, quæ actum Capitularem concernat, vota data extrà
Capitulum non suffragantur, quia debent dari vti ab Vni-
uersis, non vti à singulis, Burrat. dec. 225. nu. 4. namquè ge-
neraliter est, vt in omnibus, & quibuscunque actibus expli-
candis per Capitulum, & Vniuersitatem, collegialiter, & si-
mul in vnum consensus, vel dissensus præstetur, & actus ex-
pediatur, id. Buratt. dec. 351. nu. 11. & ibi Addit. num. 13.
quod vota data extrà Capitulum, & post factum scrutinium,
non augent numerum eligentium: quia non sunt præstita,
nec tempore congruo, nempè Scrutinii, nec loco congruo,
nempè Capitulari: quod ex præmissis intelligendū est de qui-
buscumquè actibus, sic, vt præfertur explicandis.

Statuta, & ordinationes. Quod etiā ad præscrip-
tum iuris intelligitur:
namquè Capitula Ecclesiarum Cathedralium, siuè Collegia-
118 tarum, necnon aliorum locorum piorum, possunt de iure
condere Statuta, Felin. in c. cum omnes, nu. 14. vers. demum
119 de const. quæ tamen vniuersum statum Ecclesiæ, vel inte-
resse Episcopi minimè concernunt, cap. constitutionem, & ibi
glos. in verbo statutum, de verb. sign. in 6. vbi quod Canoni-
ci possunt condere statuta, etiam sine consensu Episcopi,
Butr. in cap. constituents, nu. 25. de rescript. Lotter. de re benef.
l. 1. q. 14. n. 88. qui n. 89. comprobat, quod vbi accedit consen-
sus Episcopi, potest statuere, etiam circa ardua, & concernen-
tia vniuersum statum Ecclesiæ, idem Felin. & alii in ca. edo-
ceri, nu. 3. & 4. de rescript. qui allegat concord. & faciunt not.
in c. nouit, & in c. quanto, de his, quæ fi. a maior. par. cap. quod
tamen intelligendum est, dummodo statuta non sint contra
120 ius, vt infra dicetur.

Alias verò Capitulum solum, sine Episcopo, potest sta-
tuere, etiam quoad modum diuidendi fructus, & distributio-
121 nes quotidianas, ex eo, quod hoc respicit negotium pro-
prium ipsius Capituli, non autem Ecclesiæ, nec cultū diuinū,
glos. in c. 2. §. ceterum, in verbo, statutū, de verb. signif. Abb.
in c. cum consuetudinis, n. 4. de consuet. idem Felin. in d. c. cum
omnes, n. 9. circa fin. de const. vbi, quod quando Canonici fa-
ciunt statuta de pertinentibus ad Capitulum, tenent, per d.
glos. in c. 2. & facit glos. in c. cum aliquibus, vers. statutum, de
rescript. in 6. id. Felin. loc. cit. qui sub nu. 10. ait, quod Sede
Episcopali vacante, Capitulum, cum habeat iurisdictionem,
122 in isto casu potest statuere super statu Ecclesiæ, sicut ipso
Episcopus, & durabit statutum, etiam in tempus futuri Pa-
storis, glos. penult. in Clem. vn. verbo, conferantur, de rer. per-
mut. vbi quod Capitulum succedit in iurisdictione Episcopa-
li, & facit, quod potest Episcopus cum Capitulo; quod pro-
cedit, etiam si Canonici vellent facere statutum contrarium
123 alteri statuto Episcopi, quia licèt non possit Capitulū re-
uocare statutum Ecclesiæ, reuocando iura, & bona spectan-
tia ad ipsam Ecclesiam, per hoc non sequitur, quin possit re-
uocare statutum, quod fortè tendit ad noxa, & facere aliud
statutum rationabile, quia per hoc, est vti iurisdictioni sibi
concessa, ex iuribus per d. Felin. d. n. 10. allegatis.

Licèt aliud dicendum sit circa modum diuidendi fructus,
& distributiones quotidianas, illosquè lucrandi veluti, quod
124 etiam non interessentibus applicentur; quia cum hoc con-
cernat statum, & seruitium Ecclesiæ, ac cultum diuinum,
sine Episcopo nihil potest statuere, vt ex pluribus adductis
per Marescot. var. resol. lib. 2. ca. 32. n. 22. & 23. Quòd si statu-
125 tum fuerit iuri contrarium confirmandum erit à Papa, vt
dictum est, ac sæpè videmus confirmari.
126 Quæ quidem confirmatio duplici modo, sicut alias teti-
gimus, concedi consueuit nempè, aut in forma communi,
aut ex certa scientia.

Et vt aliqua hic obiter dicamus de confirmationibus Apo-
stolicis, quæ frequentem habent cursum in Curia super ge-
stis ab Inferioribus; notandum est, quod illæ sic inter se di-
stinguntur, vt videlicet, confirmatio vera, propria, & natura-
lis sit illa, quæ vocatur in forma communi, de qua semper
simpliciter loquendo intelligitur, vt loquitur text. in c. porre-
cta, & ibi glos. de confir. vtil. vel inut. vbi omnes interpretan-
tur, quod sub nomine confirmationis, ibi expresso, veniat
tantum illa, quæ dicitur in forma communi, & tanquam
ordinariè à Sede Apostolica impetrari solita exprimitur, ac
talis confirmatio dicitur, quando non adest causæ cognitio,
vt docet Barbat. inter cons. Alex. cons. 123. n. 18. vol. 4. & id.
Alex. cons. 15. n. 2. in fin. & n. 3. li. 5. licèt aliter dictum fuerit
in vna Veronen. exemptionis, vt infrà nu. 155.

Confirmatio autem ex certa scientia, est illa, quæ habet vim
nouæ concessionis, & ampliationis, cap. si Apostolica, & ibi
glos. in verbo confirmamus, de præb. in 6. c. quia diuersitatem,
de concess. præb. Ruin. cons. 31. n. 5. li. 1. Rot. dec. 165. num. 1.
diuers. in recent. vbi nu. 2. in casu ibi proposito dicitur, con-
firmationem fuisse facta ex certa scientia, dum Summus Pō-
tifex dicit, Sed ex certa scientia, & de mera nostra liberalitate,
ac Apostolica potestatis plenitudine, omnia, & singula priuilegia
indulta, facultates, exemptiones, immunitates, libertates, & alias
gratias, &c. Apostolica authoritate, tenore præsentiū confirma-
mus, & approbamus, illisq; perpetuæ, & inuiolabilis firmitatis
robur adiicimus, ac omnes, & singulos tā iuris, quàm facti de-
fectus, si qui forsam interuenerint, supplemus. Et in narratiua
gratiæ confirmationis debent narrari omnia prius concessa;
vt Papa intelligat, quæ debeat confirmare sub prædicta for-
ma; & regulariter videmus, in huiusmodi confirmationibus
narrari totum factū, vel inseri totū tenorem Statutorū, priui-
legii, vel saltem, quod ex præcedētibus, & sequentibus cōstet,
Papā fuisse informatum, vel quod in substantia talis tenor ex-
primatur; cū satis prolixū esset, si omniū rerum confirmāda-
rum facienda esset de verbo ad verbū plena narratio, præter
casus, in quibus talis narratio, de necessitate requiritur; quod
benè norunt periti Curiales, qui in his supplicationibus fabri-
candis totum factum regulariter in substantia narrant; vt in-
dè concessa confirmatio, dicatur ex certa scientia, iuxtà glos.
in c. pastoralis, §. præterea, vers. ex certa scientia, de offic. deleg.
Dec. in d. c. porrecta, nu. 15. de confir. vtil. vel inut. quinimmò,
etiam vbi in confirmatione est expressus totus tenor rei con-
127 firmatæ, hæc sola expressio idem operatur, quod Clausu-
la, Ex certa scientia, vt per Archid. in c. præsentium, n. 1. 7. q.
1. Aret. cons. 15. n. 5. Felin. in c. cum inter. nu. 1. & 2. de except.
Marescott. var. resolut. lib. 2. cap. 47. num. 1. qui num. seq.
subdit, quod stante tali expressione, illa clausula, quam
videmus adiici in supplicationibus pro huiusmodi confir-
mationibus, videlicèt, quatenus licita, & honesta, &c. non
stat conditionaliter, sed causatiuè, nempè, quia sunt li-
cita, & honesta, cap. penult. de confirm. vtil. vel inutil.
Host. in Summ. eod. tit. in fin. & sic ponitur pro, quia, vt
in l. properandum, §. 1. C. de iud. Barbos. de dicto verbo, qua-
tenus, num. 3. in fin.] Ac proindè, vbi tenor rei confirmatæ

non exprimitur, dicta Clausula non stat causatiuè, sed con-
ditionaliter, ex not. per *Dec. & alios in c. penult. de confir. vtil.*
vel inut. Ferrett, cons. 38. *num,* 5. quos refert idem *Mariscot.*
loc. cit. nu. 2.

Quare, vt suprà diximus, optimum semper erit in suppli-
catione exprimere totũ tenorẽ rei confirmandæ: aliàs enim
128 confirmatio erit in forma communi, etiam si Papa in lit-
teris huiusmodi confirmationis dicat, se omnia habere pro
expressis, ac si tenor illorum esset de verbo ad verbum in di-
ctis litteris insertus; quia, vt indè confirmatio censeatur fa-
cta ex certa scientia, debet esse vera, atquè explicita, non
129 autem per fictionem, quam importat illa dictio, *ac si*, vt
probat *tex in l. si alterius, ff. de hered. instit. Paul. Mont. de*
tut. & cur. c. 37. *n.* 54. quos refert idẽ *Barbos. dict.* 6. vbi, quod
130 dicta dictio denotat similitudinem, sed non per omnia, *l. si*
deferente, ff. quib. mod. pign. vel hypoth. solu. & fingit factum,
131 quod verè factum non est, vt not. *glos. in l. quamuis, ff. de*
bon. aut. iud. possid. ac proindè ea, quæ petuntur confirmãda,
erunt specialitèr exprimenda; vnde consulerem Romanæ
Curiæ Pragmaticis, vt quantum fieri possit, curent hanc ex-
plicitam fieri expressionem, ad ea vitanda, quæ alias possent
impugnari; prout non semel accidisse scimus. Pro quo facit
optima *Rot. dec.* 2. *de confirmat. vtil. vel inut. in nou.* Nec re-
fert, quod fuerit in supplicatione, ac etiam in litteris adiecta
Clausula, *Quorum tenores, &c.* vt dictum est, vel alia Clau-
sula, *Pro expressis habentes, &c.* quia huiusmodi Clausulę ope-
132 rantur, tantummodò ad tollendum subreptionem; itaut
pro validitate gratiæ, omnes obstantiæ tollantur, vt per *Butr.*
cons. 11. quod dicit idem *Marescot. loc. cit.* fuisse per Rotam
canonizatum; non tamen operatur, quod proindè dicatur,
Papam habere rei confirmandæ certam notitiam; nã quando
tenor habetur pro expresso, non solum non apparet, Papam
habuisse illius notitiam, sed potius illam non habuisse; quia
133 quod habetur pro tale, non est, esse tale verè, sed per fictio-
134 nem; sicut quando dicimus, quod absentes ex iusta causa
habentur, seù censetur presentes, impropriè loquendo, & per
135 fictionem quandam, sicut etiam verba, *videri, censeri, cre-*
di, & simili, quæ vt sępissimè apposita videmus in rescriptis,
& dispositionibus Apostolicis, denotant fictionẽ, & impro-
prietatem, *tex. in l.* 1. *§. deiecisse, & §. seq. iũcta glos. in verba vi-*
detur, ff. de vi, & vi arm. l. singularia, in fin. ff. si cert. pet. l. si quis
in fundum, ff. de cõtrah. empt. l. qui per successionem, & ibi Dec.
n. 3. *ff. de reg. iur. Bart. in l. si is, qui pro emptore, nu.* 5. *& ibi Ias.*
n. 90. *& omnes, ff. de vsucap. Gonz. ad reg.* 8. *glos.* 43. *n.* 20. vbi
136 *n.* 21. quod fictio nunquã conuenit cum veritate, *Menoch.*
de præs. li. 1. *præs.* 8. *n.* 10. & idem, cum fictio sit dispositio ad-
uersus veritate, vt per *Bart. & omnes in d. l. si is, qui pro emptore*, quando quid habetur pro expresso, datur intelligi, nõ fuis-
se expressũ, *id. Marescot. loc. cit.* concludens *nu.* 9. quod licet
clausula, *pro expressis habẽtes*, seù *quorum tenores, &c.* sufficiat
vt quo ad validitatem actus, perindè sit, ac si Papa rei notitiã
habuisset, quia non potest dari de subreptione, vt supra dictũ
est, quasi tacitum sit, quod ipse voluit haberi pro expresso;
tamen per eam non solum non potest dici, Papam habuisse
139 rei notitiam, sed totiut ignorasse, cum fictio veritatem
excludat, *Alex. cons.* 158. *num.* 7. *lib.* 2. *Felin. in c. quanto, n.*
2. *de præsumpt, Ias. in d. l. si is, qui pro emptore, n.* 168. *Menoch.*
supra dicta loc. cit. nu. 8. *&* 10. & Princeps veritatem mutare
140 non potest, etiam si possit contra eam fingere, *Bart. in d.*
l. si is, qui pro emptore, nu. 5. *vers. quod etiam patet, Castren.*
cons. 340. *nu.* 2. *vers. nec obstat, li.* 1. prout dicitur de iure pa-
tr. concesso, cum clausula, quod habeatur, ac si esset ex fun-
141 datione, & dotatione; quæ non operatur, vt non dicatur
ea priuilegio, & propterea cõprehensũ sub generali disposi-
tione reuocatoria patronatuum ea priuilegio, vt fuit decisũ
in vna *Placentin. Parochialis coram Litta, relata in vna Vir-*
dunen. Canonicatus, penes Farinac. in posthumis decis. 398.
num. 11. *tom.* 2. & sic de singulis; quod est apprimè notan-
dum à nouis Curialibus; namquè in praxi videmus, quod,
vt plurimum in huiusmodi confirmationibus Apostolicis,
nedum in substantia, narratur totum factum, confirman-
dum, verum etiam inseritur totus, integerquè tenor per
extensum, & de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, vt
supra diximus.

Licita tamen, & honesta.

Sacrisquè Canonibus, &c. Porrò supradicta
Clausula, sẽper apponitur, quando Papæ non narrãtur speci-
142 ficè supradicta statuta; quandoquidẽ si nihil narretur, vel
aliquid, & sic non plenè, vel sub inuolucro verborũ, contin-
gere posset, quod ille confirmaret improba, illicita, & simo-
niaca, præsertim in pactis beneficialibus, seù spiritualibus, ad
tex. in c. cum quidem, de pact. & c. ex parte, el. 1. *de off. deleg.*
Mandos. in praxi signat. Grat, titulo Confirmationes, vers. alte-
ro modo, quando tenor inseritur, subdẽs *vers. seq.* quod in qui-
busuis materijs, appositis clausulis quantumuis generalibus,
relatio facienda est solum ad licita, & honesta, non autem ad
ea, quæ quid absurdum, & inconueniens parere possint, ad
tradita per *Bart. & alios in l. talis scriptura, ff. de leg.* 1. *Abb.*
in c. Ecclesia, in 6. *notab. de elect. & in c.* 2. *requiris, de appell.*

Quarè, si huiusmodi statuta, & ordinationes, tanquam
minus licita, & honesta, deuient à iuris communis dispositio-
ne, non censerentur à Papa confirmata; quia, & si verum sit,
quod Canonici quarumcumq; Ecclesiarũ possint facere sta-
tuta in sua Ecclesia, etiam sine authoritate Superioris, *c. cum*
omnes, de constit. c. statutum, de hæret. in 6. *Gemin. in c.* 2. *§. ce-*
terum, n. 1. *de verb. sign. Ferrett. cons.* 286. tamen, vt dictum
est, non possunt statuere contra ius commune, & dixit Rota
in vna *Ilerden.* 3. *Decembris* 1593. impressa penes *Marches.*
p. 1. *c.* 6. *fol.* 273. *nu.* 1. quod licet Canonici quarumcumq. Ec-
clesiarum possint in Ecclesia sua facere statuta sine authori-
tate Superioris, non tamen possunt statuere super residentia,
vel super statu Ecclesiæ sine consensu Episcopi, & subditur
vers. non obstat, non obstare, quod Capitulũ sit in quasi pos-
sessione statuendi sine Episcopo circa residentiam in his, quæ
respiciunt chorum, & exercitium muneris vniuscuiusq; quia
huiusmodi facultas statuendi non trahitur ad casum in *d. dec.*
expressum cum statutum super residentia sit contrarium dis-
positioni *Concilij Tridentini sess.* 24. *c.* 12. *§. præterea*, quod
inducit etiam formam.

Et cum dicta Statuta, Ordinationes, Capitula, & Decre-
ta fuerint licita, & honesta; mandat Papa illa inuiolabiliter
obseruari, vt in supplicatione præsentis erectionis, quod qui-
dem semper intelligitur, nisi tractu temporis cesset illorũ ob-
143 seruantia. Certum est etenim, quod eatenus supradicta sta-
tuta per Canonicos, & Capitulum facta, ligant quatenus sint
in vsu; namquè clara est illa conclusio, quod lex, seù consti-
144 tutio, vtentium more non recepta, non obstat, nec illam
non seruantes dicuntur transgressores, *Alex. cons.* 6. *num.* 2.
quia statutum vsu non receptum, nullas habet vires, *Man-*
dos. reg. 23. *q.* 1. *num.* 4. *&* 5. *Capyciq. decis.* 203. *p.* 3. namquè,
145 vt illud liget, oportet, quod sit vsu receptum; quia statuta
semper habent tacitam conditionem, dummodo vsu recipiã-
146 tur; ex eo, quod per non vsum tolluntur, & contrarius
147 non vsus probatur eo ipso quod non probatur vsus; *id. Ca-*
148 *pyciq. d. dec. nu.* 1. vbi, quod vsus non probatur per paucas
vices illum fuisse receptum, quia paucas vices probare, est
exemplo, *Bald. in cap. fin. de consuetud.* prout in vna *Vercel-*
len. Optionis coram Caualer. decis. 134. *num.* 3. *vers. dubitans*,
in qua fuit dictum, quod licèt statutum esset factum à Ca-
pitularibus de consensu Episcopi, non tamen constabat, illud
fuisse publicatum, aut vsu receptum, & tamẽn vtrumq; erat
necessarium ad hoc, vt ligaret, per *DD. in cap. in istis, §. leg.* 4.
distinct. & in cap. 1. *vbi Bald. nu.* 3. *& seq. de constitut.* & idem
esset, si statutum esset imperfectum, veluti, quia statuentes
declarauerunt, statuta per ipsos compilata, esse reuidenda,
corrigenda, & à Sede Apostolica confirmanda, quia tanquã
imperfecta, & in vsu non posita, ante confirmationem prædi-
ctam non ligant, *id. Caualer. dict. decis.* 134. *num.* 4.

Et Concilij Tridentini Decretis, &c.

non contraria. Sunt verba consequutiua prædictæ Clausulæ,
licita tamen, & honesta, quæ ideò adijciuntur, quia ex no-
uo iure Concilij Tridentini nonnulla nouiter statuta sunt,
151 præsertim circa beneficialia, quæ præter alios Cano-
nes, ac Constitutiones Apostolicas, obstare possunt, præ-
sertim super residentia, vt *d. Concil. sess.* 24. *cap.* 12. *§. præ-*
terea, quia cum non appareat, Papam noluisse derogare
decretis prædicti Concilij, quod facere potest, etiam absquè
illius expressa mentione, proinde per illa verba, *non contraria*,
supradicta decreta censentur præseruata; ac propterea, & ex
hæc eadem ratione, id non procedit, quando agitur de statu-
tis contra prædicta decreta Concilij per Sedem Apostolicam
confirmatis, & alias Sacra Congregatio eiusdem Concilij
sic, *declarauit, Statutum, quo permissum est Canonicis per*
152 *quatuor menses quolibet anno ab Ecclesia abesse, si à Sede*
Apostolica confirmatum est, non esse sublatum a Concilio
sess. vigesima quarta. cap. 12. *& ideò obseruari debet. Die* 26.
Iuny, anno 1576. Et alia sic ait, *Statutum, per quod conceda-*
tur

*tur abesse vltra tres menses ab Ecclesiis Cathedralibus, si a Se-
de Apostolica fuit confirmatum, non censetur derogatum per
Concilium*, quas quidem declarationes adducit *Garc. de be-
nef.p.3.ca.2.nu.* 216.

Prout etiam hæc eadem clausula frequenter de stylo Cu-
riæ, adiici consueuit in confirmationibus concordiarum, quę
in dies ab eadem Curia emanant, quando in forma communi,
vt dici solet, expediuntur; namquè cum in illis non narra-
tur tenor rei confirmatæ, saltē in substantia, vt alias diximus,
ne Summus Pontifex decipiatur in sua confirmatione, so-
lent Domini Officiales Datariæ Apostolicæ adijcere supradi-
ctam clausulam, videlicet, *licita tamen, & honesta, &c.* vt
supra diximus.

Quare declarauit eadem Sacra Congregatio, quod con-
154 cordiæ à Sede Apostolica confirmatæ non censetur subla-
tæ per *Concil.Trid.sess.6.cap. 4. & sess. 21. cap. 6. de refor.* vt
in sequenti declaratione, Prima super *d. cap. 4. fuit resolutum
a Rota, & Congregatione Concilij, de mente Gregorij XIII. hunc
tex. non tollere concordias a Sede Apostolica confirmatas*, Se-
cunda, *An per Concil. sess.6. cap.4. & sess. 25. cap. 6. deroga-
tum sit concordijs non confirmatis per Sedem Apostolica, Con-
gr. Concil. censuit, derogatiuum esse concordiis, præterquam
confirmatis a Sede Apostolica, reliquas suos dutaxat tenere au-
thores*; quas declarationes adducit *Garc.d.ca.2.n.216.& 217.*

Cæterum verò, sicut paulò superius dictum est, si agatur
de statutis minimè; vt supra confirmatis, non possunt aliquid
contra supradictum Concilium Tridentinum continere, vt
in casu statuti super non residentia fuit dictum in prædicta *Il-
lerden. Statuti*.

Quod quidem in tantum procedit, vt si statutum contra
155 dispositionem iuris communis, ac Concilii prædicti alle-
getur confirmatum à Sede Apostolica, intelligendum est de
confirmatione ex certa scientia, nō autem in forma commu-
ni; quarè censuit aliàs *Rota in vna Veronen. Exemptionis co-
ram Pamphilio 27. May* 1594. vt sequitur videlicet, *Non ob-
stat consuetudo immemorabilis contenta in articulis Capituli,
quia est sublata per Tridentinum, quod in cap. 6. sess. 25. ex-
presse derogat consuetudini immemorabili, & procedit etiam,
quod simul concurrant consuetudo immemorabilis, concordia,
& confirmatio Papę in forma communi*, quam quidem deci-
sionem refert *id. Garc.d.c.2.nu.* 224.

Et nihilominus Præposituram, *cuius L. vna
verò cum di-
stributionibus quotidianis LXVIII. Vincentio, Decanatum Pau-
lo, a. Cantoriam Thomæ, & Thesaurariam, quorum cuiusli-
bet xxvii computatis verò, &c. XXXVIII. &c.* Et sic in eadem
supplicatione, pro erectione huiusmodi Collegiatæ, Oratores
instituti supplicant pro singulis sibi, collationibus faciendis de
Dignitatibus, & Canonicatibus; pro quibus postmodum ex-
pediuntur separatim litteræ super prouisione cuiuslibet Di-
gnitatis, ac Canonicatus, iuxtà consuetū stylū Canc. Apost.

Conferre Dignemini. Iam alias vidimus, an be-
neficia a primęua erectio-
156 ne vacantia, Apostolica authoritate facta, sint reseruata.
Et conclusimus affirmatiuè, nonnullis distinctionibus, secun-
dū vsum Cancellariæ Apostolicæ adiectis, ac etiam, vt infià
157 *nu. seq.* quæ regulariter tenet pro dicta reseruatione, prout
concludit etiam *Gaspar de Perus.d.tract.de reseruat.in verbo,
qua autem beneficia reseruantur, nu.*8. vbi, quod quando reser-
158 uatio est fauorabilis, & non ambitiosa, includit, etiā bene-
ficia de nouo creata; vndè cum in hoc casu nulla cadat ambi-
tio, consequenter dicitur fauorabilis, *id. Aeneas de Falcō.eod.
tract.3.q.princip. nu. 8. vers. beneficia post reseruationē nouiter
creata*, necnon potest considerari noua creatio beneficii post
ipsam reseruationem; nam tàm ante creationem, quam post,
159 prædicta regula semper loquitur, semperquè reseruat, vt
alias diximus, & tradit idem *Aeneas de Falcon.* relatus per *d.
Gonz. gloss. 9. §. 5. nu.* 45. qui ait ita intelligendum esse *Ge-
min.cons.69. nu. 9.* dum distinguit, an verba reseruationis
extendantur in futurum; quoad substantiam, & quoad acci-
dentalia, vel non, vt in primo casu comprehendantur, in se-
cundo verò non.

Nec refert, quod in quibusdam notabilibus cuiusdam Hē-
rici Motsburg, qui habebatur pro peritissimo Curiali, quæ
meo tempore circumferebantur in Vrbe, contrarium diceba-
tur: nam nullis fundamentis hoc firmabatur; & cum illa fuis-
sent allata in Parco Dominorū Abbreuiatorū Maioris Presi-
dētiæ in Cācellaria Apostolica, fuit hoc omnino reiectū præ-
sertim à Lamberto Vrsino Viuatio, & Vlpiano Vulpio inter
cęteros tunc eximijs Abbreuiatoribus, qui dixerunt, totum
oppositum esse verius, attentis verbis prædictæ regulæ, quæ
169 amplissima sunt, & loquuntur de quibuscunquè beneficijs,
vt idem *Gonz.* probat *num.* 48. reiectis ab eo omnibus pro
contraria sententia adductis.

Qui quidem *Gonz.* tanquam practicus, ac peritissimus,
suo tempore Curialis, ait *d.num.*50. quod si de nouo erige-
retur, & crearetur aliquod beneficium, quod non esse de
iurepatronatus laicorum, sed aliàs includeretur in prędicta
regula reseruatoria, quando post promulgationem factam,
vacaret, veluti per obitum, vel alio modo, si dicta noua
erectio facta esset in mense Apostolico, etiam si nunquam
fuisset collatum, veniret nihilominus, vt diximus, sub reser-
161 uatione prædictæ regulæ; quia per nouam creationem be-
neficij, illud dicitur vacare, antequam feratur, per *tex. in d.
Clem.fin.de rescript.* & cum regula reseruet omnia beneficia,
quocunquè modo vacatura, præterquam per resignationem,
162 comprehenditur beneficium vacans per nouam creatio-
nem, & erectionem, ac propterea Papa semper prædicta be-
neficia per ipsum erecta, confert, seù conferri, mandat, tan-
163 quam reseruata, & Cancellaria Apostolica in bulla dat de
165 vacanti apud Sedem.

Quarè id ita intelligendum est, vt licèt ipse *Gonz.* ibi non
explicet, an id intelligatur de erectione facta ab Ordinario in
partibus, an verò à Summo Pontifice, est tamen intelligen-
dum de beneficijs erectis authoritate ordinaria, quæ sicut
165 alibi diximus, post interpositionem decreti erectionis sta-
tim incipit beneficium vacare; & si ipsa vacatio contingit in
mense Apostolico, collatio spectabit ad Papam, vt dictum
est; ac proinde ijdem Ordinarij nimis cauti sunt in erectioni-
bus beneficiorum liberæ collationis, aut iurispatronatus cle-
166 ricorum, vt illorum vacationes à primæua erectione, ca-
dant in mensibus suis ordinarijs.

Namquè aliter dicendum, est, quando erectio fit à Papa
de quibuscunquè beneficiis, etiam iurispatronatus laicorum;
quia, tunc, cum illa vacent in Curia, tàm reseruata, quàm
167 non reseruata conferuntur ab eodem; etiam quod in ea non
vacent per obitum, quia illa nihilominus confert gratiosè,
quatenus adsit fides idoneitatis Oratoris; aliàs mandat con-
ferri, vt dictum est; in alijs verò beneficiis liberæ collationis,
vel iurispatronatus ecclesiastici, sic, vt dicitur, vacantibus,
datur de reseruato, vt patet ex proęmio, quod ponitur per
Cancellariam in reseruatis. Nisi tamen idem Pontifex ex sua
168 benignitate, ad instantiam fundatoris, concedat, prout
quandoque concessum vidimus, beneficia huiusmodi sic no-
uiter erecta, & in Curia vacantia, conferri ad præsentatio-
nem patroni per hęc verba, quæ in supplicatione pro huius-
modi erectione adijci consuerunt, videlicet, *Cæterum dictam
parochialem, (aut aliam Ecclesiam) cuius fructus, &c. non
excedunt à primæua illius erectione, & institutione, ante aliàs
quouis modo vacantem, eidem N. ad præsentationem dicti M.
conferre, &c.*

Sicut etiam concedere consueuit idem Pontifex, etiam
169 patronis ecclesiasticis, vt tàm pro prima vice, quàm dein-
ceps perpetuis futuris temporibus, valeant ad eadem benefi-
cia, Apostolica authoritate erecta, & à primęua erectione
vacantia, præsentare: cessantibus tamen alioqui reseruationi-
bus & affectionibus Apostolicis.

Hoc enim ita euenire scimus, cum videlicet huiusmodi
beneficii erectio non possit fieri ordinaria authoritate in par-
170 tibus ob aliquam causam, eundem Ordinarium impedien-
tem: veluti si beneficium petitur erigi à Summo Pontifice
ex aliquo legato, pio, vel introitibus relictis pro celebrandis
tot missis pro anima testatoris: quia cum fortasse tale lega-
tum nequeat adimpleri, nullaquè alia opportuniore ratione
testatoris voluntati consuli possit, & Ordinarius, nequeat il-
lam commutare: proindè recurritur ad Sedē Apostolicam, ex
qua in dies huiusmodi erectiones emanare videmus, cum
consueta clausula derogatoria, videlicet, *Non obstantibus vo-
luntate dicti testatoris, quam in, & quoad hoc sufficienter, &
expressè commutamus, aliisque constitutionibus, &c.*

In proposito autem, hic distinguit posteà idem *Gonz.
loc.cit.sub num.50.versic. & consequenter*, quod si erectio
fieret in mense Ordinarii, collatio prima ad spectat ad il-
lum: si verò fieret à Papa, semper prima collatio ad eundem
Papam pertinet: quia tale beneficium, vt dictum est, vacat
in Curia à primæua erectione, & quod ità seruatur: qui-
nimmò subdit ibidem, id procedere, quamuis effectus ere-
171 ctionis Papæ sit suspensus vsquè ad certum casum,

& casus ille non contingat in Curia, sed in partibus; quia nihilominus idem beneficium dicitur vacare in Curia, siuè, apud Sedem, vt declarauit Cancellaria Apostolica in vna *Conchen. Portionis 22. Aprilis* 1606. nam Clemens VIII. suppresserat Canonicatum primò vacaturum, & ex tertia parte fructuum illius erexit vnam Portionem in Ecclesia Conchen. & cum vacaret in partibus dictus Canonicatus, & ex suppressione illius resultaret erectio Portionis, & dubitaretur, an dicta Portio vacaret in partibus, vel in Curia, declarauit Cancellaria, quod vacauerat in Curia. Si verò ipsa erectio non fieret à Papa in forma gratiosa, sed ille daret alicui de partibus facultatem erigendi, tunc secus esset; quia vacatio contingeret in partibus, non autem Curia, idem *Gonz. vers. & consequenter*.

At verò ego, nullo prorsus circa id, discrimine constituto, aliud seruari vidi in huiusmodi beneficiorum erectionibus, Apostolica authoritate factis, siuè Papa erigat, siuè erectionem mandet, ab Ordinario, Apostolica authoritate fieri beneficium; nam sic erectum, tanquam in Curia vacans, semper confertur à Papa vti reseruatum, & bulla semper concipitur de reseruato, siuè collatio fiat in forma gratiosa, siuè in forma *Dignum*, seù commissaria, vt dictum est.

Quarè ex præmissis, parum ad rem conducit illa opinio *Garc. de benef. p. 5. c. 1. num.* 570. qui licèt antea tenuerit, ex iuribus, & rationibus desuper illatis, beneficia Apostolica authoritate erecta, à primæua erectione, debere conferri à Papa, tanquam in Curia vacantia, tamen subdit, ipsum putare, quod quamuis beneficia postea creata, & erecta cadant sub reseruatione regulæ, id non procedit in ipsa prima vacatione per creationem, & erectionem, sed in vacationibus succedentibus post primam prouisionem; ex eo, quod durum videtur, & à mente Papæ longè alienum, quod si in mense Apostolico crearetur, seù erigeretur beneficium per Ordinarium, quod non esset de iurepatronatus laicorum, ipse Ordinarius non posset illud conferre pro illa prima vice, nec patronus Ecclesiasticus præsentare, non obstantibus illis, quæ *id Gonz. loc. cit.* dicit *n. 49. & 50.*

Hoc enim non est aliquo modo admittendum, nam ex diametro aduersatur, nedum prædictis omnibus ex aduerso adductis, verùm etiam praxi Cancellariæ Apostolicæ, quæ adamussim seruat ea, quæ pro contraria opinione sunt allata, & omninò tenet, tale beneficium sic nouiter erectum venire sub reseruatione, etiam in prima vacatione post nouam creationem, & erectionem, prout eiusdem Cancellarię praxis, etiam in ea mediocriter versatis nota, comprobat, quandoquidem in similibus erectionibus, & prouisionibus Cancellaria concipit suam prouisionem Apostolicam per hęc
173 verba, videlicèt, *Beneficium prædictum, cuius, & illi forsan annexorum fructus, &c. ducatorum tot auri de Camera non excedunt, a primæua institutione, & erectione huiusmodi apud Sedem Apostolicam vacans, de quo, pro eo, quod Nos etiam dudum omnia beneficia Ecclesiastica apud Sedem eadē tunc vacantia, & in antea vacatura, collationi, & dispositioni nostræ reseruauimus. Decernentes ex tunc irritum, & inane si secus super his a quoquam quauis authoritate scienter, vel ignoranter contingeret attentari: nullusque de illo præter Nos hac vice disponere potuerit, siue possit, reseruatione, & decreto obsistentibus supra dictis, &c.*

Quarè ex ha praxi desumitur enixa voluntas ipsius Summi Pontificis reseruantis, etiam beneficia, sic, vt præfertur, à primæua erectione vacantia, cum adiectione prædicti decreti irritantis, quod, sicut ait *Gonz. glos. 67. num.* 13. habet
174 oculos retro, & operatur nullitatem ab initio, *Cassad. dec. 12. num. 4. 5. & 6. super reg. Cancell. Achill. de Grass. dec. 385. Rot. dec. 24. num. 5. p. 2. diuers.* ac inficit titulum, & possessio-
175 nem; ita vt prætenso possessori nullum remedium possessorium competere valeat; cum talis possessio careat omni iuris adminiculo, *vulg. iur.*

Quod quidem procedit, etiam in beneficijs erectis in Dięcesibus, in quibus Cardinales habent indultum conferendi in
176 omnibus mensibus; quia adhuc beneficia nouiter erecta, Apostolica authoritate, remanent Sedi Apostolicę reseruata, quatenus vacent ab illorum primęua erectione, cum sint reseruata, tanquam vacantia in Curia, ad quæ non se extendit huiusmodi indultum, nisi aliter in eo caueatur; & ita seruatur in praxi.

Hinc notat Cancellaria Apostolica, pro præmissæ praxis corroboratione, quod si alicui prouideatur, vel mandetur prouideri de beneficio hodie erecto, non datur, *Siuè præmisso, seù, vt præmittitur, siuè aliàs quouis modo, &c.* sed dicitur, *Decanatum prædictum, sic, vt præmittitur, seu ab eius primæua erectione huiusmodi vacantem, cum omnibus iuribus, &c.* nec ponitur Clausula, *Dummodò eius dispositio, &c.* quia alii modi non ponuntur, nec Clausula, *Dummodò tempore datæ, &c.* nec Clausula, *Aut si aliqui super prouisionibus, &c.* nec Clausula, *Ipseq; Decanatus dispositioni Apostolicæ, &c.* & hoc ideò est, quia cum hodie erectum fuerit, & hodie prouideatur, videtur, quod alius non potuit ius habere, seù litteras impetrare, & ideò Clausula, *Dummodò tempore datæ*, & Clausula, *Aut si aliqui*, non sunt necessariæ, &c. Si autem beneficium esset erectum primo per aliqua tempora, vel saltèm non eo die, quo fit prouisio, tunc ponendæ essent Clausulæ consuetę poni in vacantibus: quia alius potuit præuenisse. Sed si beneficium mandatur erigi, & conferri, tunc Clausula, *Dummodò*, & Clausula, *Aut si aliquis*, & Clausula de reseruatione speciali, vel generali, nec Clausula, *Siue, vt præmittitur, &c.* non sunt ponendæ; quia alius non potuit præuenisse, cum in instanti, quod illud erectum sit, prouideatur isti, vt in *notabilibus eiusdem Cancellariæ fol. mihi* 107. *vers. si hodie*. Et de his omnibus videndus est *Rebuff. in praxi in form. Signat. vers. Siuè præmisso à num. 10. vsque ad num. 14.*

S V M M A R I V M.

1 *Clausula*, Et cum absolutione à censuris ad effectum, &c. *virtus.*
2 *Fidei Catholicæ professio, à quibus emittenda, iuxtà Concil. Trid.*
3 *Emittitur etiam a prouisis de dignitate principali in Collegiata Ecclesia, secundum stylum Dataria Apostolica.*
4 *Supplicatio signata super Dignitate obtenta, retinetur in Dataria, donec ibi exhibeatur testimonium emissionis professionis fidei.*
5 *Necnon fides idoneitatis, ac de vita, & moribus Oratoris.*
6 *Fidei professionis emissio non requiritur in Dignitatibus post principales, in Collegiatis Ecclesijs, contra* Vgolin.
7 *Requiritur in Canonicatibus, etiam Regularibus Cathedralium Ecclesiarum, ex declaratione Sac. Congr.*
8 *Et quomodò in eis computetur tempus duorum mensium, ad illam emittendam.*
9 *Fidei professionem emittunt prouisi de Monasterijs, & quibuscumque locis regularibus.*
10 *Fidei professio iuxtà Concil. emittenda tantùm per Canonicos Cathedralis, non autem Collegiata Ecclesia.*
11 *Fidei professionem, qui semel emisit, illam denuò emittet in noua assequutione Canonicatus, vel Dignitatis, aut Parochialis.*
12 *Promoti ad Cathedrales, præstant iuramentum fidei, & fidelitatis, sicut alij Dignitates obtinentes.*
13 *Et quarè.*
14 *Fidei professionem emittere sponte tenentur prouisi, absque monitione.*
15 *Fidei professio potest emitti coram Vicario, etiam Episcopo non impedito.*
16 *Sicut dicendum est de concursu ad Parochiales, etiam Episcopo non impedito.*
17 *Fidei professio emissa in Capitulo, præsente Episcopo, seu eius Vicario, sufficit.*
18 *Sede Episcopali vacante, coram quo emittenda.*
19 *Non emissa infra duos menses, est nihilominus postmodum emittenda.*
20 *Non tamen proderit ad faciendos fructus suos, prouiso.*
21 *Canonicus absens pro seruitio Capituli, si non emisit professionem fidei, non facit fructus suos.*
22 *Semel ipso iure perdita, non quæruntur ipso iure.*
23 *Canonicus, qui non emisit fidei professionem, absens ex indulto Papæ, an faciat fructus suos.*
24 *Et an absens de licentia Capituli, non emissa dicta professione lucretur fructus.*
25 *Verba Concilij Tridentini, quod non emittenti professionem fidei, possessio non suffragetur, quomodò intelligenda.*
26 *Fructus perceptos non potest Ordinarius condonare ei, qui non emisit fidei professionem.*
27 *Illos tamen solet condonare Sacra Pænitentiaria Apostolica.*

28 *Et*

28 *Et quandoquè Sacra Congregatio Concilij, & sub qua formula.*
29 *Concilij Tridentini decretum, circa fructuum amissionem, ob non factam fidei professionem, non capit distributiones quotidianas.*
30 *Secus verò, si omnes fructus consistant in distributionibus quotidianis.*
31 *Distributiones quotidianæ veniunt in condemnationem fructuum, vbi non sunt alij fructus.*
32 *Et de stylo Rotæ, sub verbo* fructus, *comprehenduntur distributiones.*
33 *Fructus suos, qui non fecit, ob non factam fidei professionem, tenetur illos restituere.*
34 *Et etiam applicandi.*
35 *Fidei professionem intra tempus, scienter omittentes, peccant mortaliter.*
36 *Verbum* tenetur, *est necessitatis, & præcepti.*
37 *Fructus indebitè percipiens ob non emissam fidei professionem, quando excusetur a restitutione.*
38 *Lex pœnalis, si pœnam contineat ipso iure, non ligat in foro conscientiæ.*
39 *Fidei professionem, qui per inaduertentiam, omisit, potest id fateri Episcopo, a quo petat ad id admitti.*
40 *Coadiutor Canonici, durante Coadiutoria, non tenetur emittere fidei professionem.*
41 *Fidei professio, sub qua forma emittitur, ex Constitutione Pij IV.*
42 *Fidei professionis iuramentum corporaliter, & tactis euangelijs præstandum.*
43 *Et quomodò ex communi vsu præstetur.*
44 *Et quid, si contingat opponi de inobseruantia illius formæ.*
45 *Romana Curia, omnium Curiarum Magistra.*
46 *Fidei professionis iuramentum personaliter, non autem per procuratorem, præstandum. Ex declaratione Sac. Congr. & num. 50.*
47 *Auctor, prouisus de Canonicatu Metropolit. Ecclesiæ Neapol. emisit fidei professionem in Vrbe, ex gratia S. Congr.*
48 *Et sub qua forma, fuit id sibi indulsum.*
49 *Et quid si Orator in aliena Diœcesi reperiatur.*
51 *Fidei professionis iuramenti formula instrumenti subijcitur.*
52 *Iuramentum fidelitatis per prouisos de primis Dignitatibus, sub qua forma præstandum. Et quomodò per prouisos de dignitatibus regularibus, nu. 54.*
53 *Et quanam ratione expediatur in Cancellaria Apostolica.*
55 *Iuramentum professionis fidei, & alia præstanda per promotos ad Cathedrales, & Monasteria.*
56 *Constitutio Gregorij XIV. de hac re edita.*
57 *Iuramentum professionis fidei præstatur, etiam per DD. Cardinales ante pilei rubei receptionem.*
58 *Notariatus officium erectum a Gregorio XV. pro formandis processibus, super qualitatibus promouendorum ad Cathedrales Ecclesias, & Monasteria.*
59 *Archiuum ab Vrbano Octauo in Vaticano, pro conseruandis scripturis Sacri Collegij, & processibus promouendorum ad cathedrales, erectum.*
60 *Processus, circa qualitates promouendorum ad Cathedrales, quomodo conficiendi ex instructione Vrbani Octaui.*
61 *Processui promouendorum ad Cathedrales, ab Vrbe absentiũ, si quid desit, suppletur in curia.*
62 *Iuramenti fidelitatis per Episcopum promotum præstandi, formula, quæ.*
63 *Et vnde sit extracta hæc formula.*
64 *Cathedralis Ecclesia, quomodò a Cardinali proponatur in Consistorio.*
65 *Examen Episcoporum introductum a Clemente Octauo.*
66 *Pro absentibus promotis, coram quibus faciendum.*
67 *Apostolorum limina, etiam ex Constitutione Sixti Quinti visitanda.*
68 *Illiusquè tenor subijcitur.*
69 *Apostolorum limina non possunt nomine Episcopi, visitari per eum, qui commoratur in Vrbe, cum specialiter ad illam debeat mitti.*
70 *Nequè per presbyterum Diœcesanum, qui non sit de Capitulo.*
71 *Nequè per Regularem Episcopi familiarem, etiam si alium non inuenisse diceret.*
72 *Apostolorum limina visitant Episcopi, in partibus infidelium existentes, per eorum procuratores in Curia residentes.*
73 *Apostolorum limina, cum Episcopus nequè per se, nequè per alium visitare possit, prorogatur sibi tempus, secundum loci distantiam.*
74 *Apostolorum limina, quanam dicantur.*
75 *Papa fungitur authoritate Apostolorum.*
76 *Episcopus, qui accessit ad limina Apostolorum, tenetur Pontifici referre statum suæ Ecclesiæ.*
77 *Et huiusmodi statum in scriptis esse dandum, siuè per se ipsum, siuè per Nuncium visitet. Illiusquè amplissima formula proponitur.*
78 *Hic status examinatur in S. Congr. Concil. & quare.*
79 *Apostolorum limina visitare cur dicatur.*
80 *Quid hodie seruetur in visitatione prædicta.*
81 *Ecclesia Collegiata Oppidi de Medina Cæli, Seguntin. Diœcesis erectio, illiusquè Abbatis, amplissima priuilegia, & indulta.*
82 *Et tanquam celebris circumfertur, & adducitur quandoquè in exemplum.*

Praxis Secundæ Partis Supplicationis pro Erectione Sæcularis, & Collegiatę Ecclesiæ, cum Clausulis Executiuis.

C A P V T XVI.

ET cum absolutione *à censuris ad effectum, &c.* Hæc Clausula extenditur in singulis litteris desuper expediendis; & per eam Papa absoluit Oratores, quatenus egeàt, à sententia excommunicationis, etiam maioris, ac suspensionis, & interdicti; eos habilitando, ad effectum tantum reddendi capaces gratię sibi factæ; non tamen hæc Clausula tollit irregularitatem; quia Papa per eam non censetur dispensare, nisi hoc dicat expressè, de qua quidem Clausula vide *Paris. de resign. benefic. lib. 8. quæst. 7. num. 120. cum pluribus seqq.*

Fidei Catholicæ, nam in calce supplicationis pro erectione huius Collegiatæ Ecclesiæ, adiicitur decretum, per quòd prouisus de Præpositura, principali Dignitate, antequàm illius possessionem adipiscatur, professionem fidei Catholicæ, &c.

Nam licèt *Concilium Trident. sess. 24. cap. 12. de reform.*
2 loquatur de prouisis de quibuscumquè beneficijs curam animarum habentibus, qui à die adeptæ possessionis, ad minus intra duos menses, in manibus ipsius Episcopi, vel eo impedito, coram generali eius Vicario, seu Officiali, orthodoxæ suæ fidei publicam facere professionem, ac prouisi de Canonicatibus, & Dignitatibus in Ecclesijs Cathedralibus, non solum coram Episcopo, seù eius Officiali, sed etiam in Capitulo, idem facere teneantur; alioquin prædicti omnes prouisi fructus non faciant suos, nec illis possessio suffragetur.

Datariæ tamen Apostolicæ stylus est, vt prouisus de quacumquè prima Dignitate, siuè post pontificalem in Cathe-
3 drali, siuè principali in Collegiata, tenetur prædictam fidei professionem, sic, vt præfertur, emittere; illamquè sic emissam, ad Sedem Apostolicam, in publicam, & authenticam formam, cum Ordinarij, & Oratoris prædictorum subscriptione, sine mendis, transmittere teneatur; alioquin talis prouisio nulla erit eo ipso.

Quarè, signata supplicatione super prouisiones alicuius ex prædictis Dignitatibus, illa retinetur in Officio paruæ Datæ nuncupato in ipsa Dataria; indèq; non relaxanda,
4 donec ibi exhibeatur testimonium prædictæ fidei emissionis, vt infrà patebit.

Quinimmò in collatione prædictarum Dignitatum, su-
5 pradicta supplicatio non relaxatur, nisi etiam exhibeatur fides idoneitatis, ac de vita, & moribus Oratoris absentis, ad effectum expediendi litteras in forma gratiosa; cum rarò expediantur pro prędictis Dignitatibus, in forma *Dignum.*

In cæteris autem Dignitatibus, præter primam in Cathe-
6 drali, ac principalem in Collegiata, illarumquè Canonicatibus, non requiritur emissio professionis fidei; quia prædictum Concilium loquitur tantummodò de prouisis de Canonicatibus, & Dignitatibus in Ecclesijs Cathedralibus, & de beneficijs curatis; prout aliàs Sacra Congregatio declarauit,

rauit, his verbis, *Congregatio censuit, non extendit ad Cano-
nicatus in Collegiatis.*
7 Habet tamen locum prædictum Concilium, etiam in Ca-
nonicatibus Regularibus Cathedralium Ecclesiarum, prout
declarauit prædicta Congregatio, vt in sequenti declaratio-
ne videlicet, *Comprebenduntur, etiam si fuerint regulares,&
& computandi sunt duo menses à die electionis, vel quo ad-*
8 *mittuntur ad participationem massa Capitularis.* Et illam te-
nentur emittere qoicumquè de Monasterijs, Conuentibus,
9 Domibus, & alijs quibuscumquè locis Regularium quorū-
cumquè Ordinum, etiam Militarium, quamcumque nomi-
ne, vel titulo, prouisi fuerint, *Barbof. de potest. Episcop. al-
leg. 61. num.2.*
Aduertendum tamen est in proposito Ecclesiæ collegiatæ,
quòd licet *Vgolin. de offic. Episc. cap. 50. §. 16. num. 2.* dicat
quòd quamuis Cononici Collegiatæ Ecclesiæ non teneantur
facere processionem fidei in Capitulo, eam tamen facere de-
beut coram Episcopo, vel eius Officiali, nihilominus contra-
rium verius est, illumquè improbat, *Garc. in add. ad tract.
de benef.par 7. cap.3. sub num.14.* ex eo, quòd aliter declara-
10 uerit prædicta Sacra Congregatio; quæ absolutè vult, Ca-
nonicos in Collegiatis, non teneri ad fidei professionem:
quia Concilium solum loquitur de Canonicis in Cathedra-
libus.
11 Nec est in praxi omittendum, quòd qui semel emisit fidei
professionem in adeptione Canonicatus, Dignitatis, vel Pa-
rochialis, tenetur illam denuò emittere in assequutione alte-
rius Canonicatus, Dignitatis, vel Parochialis, quia Conci-
lium prædictum, dum dicit, *prouisi quoque, &c.* generaliter
loquitur, & ita est intelligendum, & sine aliqua distinctione,
*l.de pretio, ff. de publiciana in rem act. l.2.§.conuenire, in fin.
ff. de ind. l. quot probibet, ff. de postul. Roman. in l. si verò, §.
de viro, num. 19. ff. solut. matrim.* quarè quoties quomodo-
libet cadit prouisio, cadit noua emissio professionis fidei;
quòd non solum procedit in diuersis prouisionibus diuerso-
rum Canonicatuum, ac dignitatum, & beneficiorum cura-
torum, verum etiam si fuerit quis prouisus de illis, quæ an-
tea habuerat, & dimisit, *Barbof. dicta alleg. 61. num. 9.* &
ita passim seruatur in praxi.
12 Quòd quidem etiam videmus in dies practicari in promo-
tis ad Cathedrales Ecclesias, qui quoties ad aliam similem
Ecclesiam transferuntur, in qualibet promotione, & proui-
sione, debent præstare, prout præstant iuramentum fidei, &
fidelitatis, sicut alij Dignitates obtinentes.
13 Concilium etenim supradictum considerat prouisionem,&
possessionem, vt in *vers. Prouisi*, & sic quandocumquè quis
fuerit de nouo prouisus de Parochiali, Dignitate, vel præ-
benda, & eius possessionem acceperit, debet facere professio-
nem fidei, *Grac. in addit. ad d.c.3.num.18.*
14 Ad quam quidem fidei professionem emittendam, taliter
prouisi tenentur spontè, & absquè monitione se offerret, quia
Concilium dum loquitur de supradictis prouisis, eos obligat
absolutè ad dictam professionem emittendam: Et aliàs con-
sulta desuper Sacra Congregatio, nempe, *An prouisus de
Parochiali teneatur sponte se offerre ad professionem emittenda,
vel admonendus sit ab Episcopo, vel eius generali Vicario, aut
alioqui fructus suos non faciat. Congregatio respondit, teneri
se offerre, nec vlla admonitione opus esse;* quam declarationem
affert *Garc. d.p.3.c.3.n.20.*
Et quatenus supradictum Concilium ait, professionem
prædictam esse emittendam in manibus Episcopi, vel eo im-
pedito, coram generali eius Vicario, seu Officiali, ac propte-
reà posset in dubium reuocari, an illa possit fieri coram Vica-
rio, etiam Episcopo non impedito, dicendum est, quòd satis-
fit supradicto decreto Concilij, si illa fiat coram eodem Vica-
15 rio, etiam Episcopo non impedito; namquè supradicta verba
ipsius Concilij, solùm ponuntur ad admonitionem, & deno-
tandum, conuenientius esse, quòd illa fieret coram ipso Epis-
copo, cessante impedimento; sicut etiam dicimus, quòd in
16 concursu ad Parochiales Ecclesias prædictum *Conc. sess. 24.
c. 18. de refor.* loquitur eodem modò, nempè *transacto con-
stituto tempore,&c. examinetur ab Episcopo, siuè eo impedito,
ab eius Vicario Generali*: quia per hæc verba non tollitur,
quin examen possit fieri coram Vicario, etiam Episcopo non
impedito; cum sint posita ad denotandum conuenire, quòd
ab ipso Episcopo, cessante impedimento, fiat examen.
17 Quòd si taliter prouisi emiserint professionem in Capitulo,
præsente Episcopo, seù eius Vicario, qui fortè sit Canonicus,
profectò satisfacient, absquè eo, quòd illam emittant iterum
coram Episcopo, vel eius Vicario: cum isti dicantur illam
emisisse coram Episcopo, vel eius Vicario: & sic satis implent
præceptum Concilij, *idem Garc. loc. citato num. 24. Bar-
bof. dicta allegation. 61. num. 17.* & ità vidimus pluriès pra-
cticari.
18 Sede verò Episcopali vacante, non sufficit, dictam profes-
sionem emittere in Capitulo, si ibi non adsit Vicarius Capi-
tularis: nam licèt prædictum Capitulum, tunc succedat in
iurisdictione Episcopi,& illius vice fungatur, ac proindè vi-
deatur idem esse, ac sit fieret coram Episcopo, & Capitulo,
præsertim eum Vicarius, sit Vicarius ipsius Capitoli, & ab
eo deputatus: & ideò facta professione coram Capitulo, non
sit opus illam facere coram suo Vicario, nihilominus contra-
rium verius est: nam cum iurisdictio Episcopalis administre-
tur per Vicarium, magis per eum repræsentatur Episcopus,
quàm per Capitulum: maximè cum Concilium omninò ve-
lit, iurisdictionem administrari per Vicarium, & non per ip-
sum Capitulum, & sic coram ipso Vicario erit facienda, idem
Grac. loco citato num.27.
Porrò, qui intra dictos duos menses à die per eum adeptæ
19 possessionis, professionem non emisit, tenetur nihilominus
posteà illam emittere: quia iste terminus duorum mensium
non ponitur ad finiendam obligationem, sed ad differendam
19 executionem, & sic non finitur per lapsum illius; namquè
qui iubetur facere aliquid intra certum tempus, videtur ad
duo obligari, nempè ad faciendum illud intra dictum tem-
pus, si potest, & ad faciendum post lapsum temporis præsti-
tuti, quàm citò commodè facere poterit ità *Nauarr. cons. 11.
num. 1. de iureiur.*
20 Quamuis professio hæc facta post prædictos duos menses
non procedit prouiso ad quærendos fructus temporis præte-
riti: quia cum semel ipse illos amiserit, & non fecerit suos, li-
cèt posteà emittat professionem, eos non acquirit: qui tamen
fructus decursos intra prædictos duos menses, facit suos,
Garc. loco citato num. 30. vbi improbat nonnullos authores
dicentes, non facere fructus suos, nequè per dictos duos
menses, nec ad id professionem posteà factam prodesse: quòd
tamen omninò falsum esse ait: nam siuè faciat professionem
postea, siue nunquam eam faciat, Concilium non priuat fru-
ctibus decursis illis duobus mensibus, sed solùm in posterum
decorrendis, maximè cum odia, & pœnæ sint restringen-
dæ *vulg. iur.*
21 Quantùm verò ad prædictos fructus, seù distributiones,
ità intelligendum est, vt prouisus non faciat suos ante dictam
professionem, etiam si fuerit absens pro seruitio Capituli:
nam in vna *Oueten. Mercedis, qua est Coccin. dec. 256. num. 1.*
Domini dixerunt, illas non esse debitas, cum talis absentia
fuerit antequàm emitteret professionem fidei; qua propter
non potuit haberi pro præsente, ex *Concil. Trident. sess. 24.
de reformat. versic. Prouisi autem de Canonicatibus*, quòd
ità interpretata est Sacra Congregatio; nam fidei professio
proficit tantùm in futurum: & sic fructus præteriti non de-
bentur, sed postquam illam prouisus, emiserit, debentur in
futurum: namquè regulariter semel ipso iure perdita, non
22 quæruntur, ipso iure, *l.qui res §. aream, ff. de solut. c. quàm
periculosum 7. q. 1. Nauarr. d. consil. 11. de iureiur.* qua ra-
tione sic stante, non est quærendum, an haberet talem cau-
sam absentiæ, propter quam, etiam absenti debitæ fuissent
distributiones: cum non adimpleuerit mentem Concilij, *idem
Coccin. d. decis. 56. nu. 1.* subdens ibi, quòd proindè nullum
interesse potest prætendere, nequè ratione damni emergen-
tis, nequè lucri cessantis, respectu dictorum fructuum, &
distributionum.
23 Sed cum alias dubitaretur, an prouisus, absens ex indulto
Summi Pontificis, deberet gaudere fructibus Thesaurariæ,
ante professionis huiusmodi emissionem, vel potius sic iam
perceptos restituere, fuit tentum, ipsum non teneri; quia,
cum Papa huiusmodi indultum concessisset paulò post pro-
uisionem dictæ Thesaurariæ, & sciret, tàm tempore prouisio-
nis, quàm tempore indulti, prouisum in Romana Curia ex-
titisse, & coactum etiam esse in ea residere propter litem, vt
in dicto indulto exprimebatur, fatendum est, etiam, Papam
voluisse ipsi remittere per illud tempus, obligationem profes-
sionis, fidei faciendæ; nec potuit dici, quòd Papa crediderit,
professionem fidei factam fuisse ante dictum indultum, ob
temporis breuitatem, cuius non fuit ignarus, cum alijs ad-
ductis in vna *Cartaginen. Fructuum* relata per extensum à
Garc. d.p.3. cap.3. num.75. qua causa iterum proposita, idem
tenuit Rota, & Domini steterunt in decisis; hac potissimum
ratione,

ratione, nempè, quod prouisus non fecit fructus suos vigore possessionis, sed vigore indulti: ac propterea sumus extra casum Concilij, auferentis fructus ab illo, qui intra dictos professionem non emisit: quæ quidem decisio similiter est adducta ab eodem *Garc. loco citato num. 76.* In cuius tamen calce ait hanc rationem non videri bonam: nam Concilium absolutè arctat ad professionem fidei, prouisos, vt suprà, siuè faciant fructus suos ratione residẽtiæ, siuè vigore indulti: quòd supplet residentiam, & non possessionem. Et ego plurimùm adhæreo huic opinioni, tamquàm pluties ad praxim deductæ, ac rationibus suffultæ: quandoquidem distributiones non possunt alijs dari, quàm personaliter diuinis officijs interessentibus, *c. vn. §. statuimus, de cleric. non resid. in 6.* quòd quidem in tantum sibi locum dignoscitur vendicare, etiam si quis esset priuilegiatus circa præsentiam, etiam ex iuris priuilegio: quia ad hunc effectum, requiritur ipsa interessentia, & personale seruitium, quòd est quid amplius præsentia: & ideò suffragatur priuilegium super interessentia, quale est concessum à iure infirmis, & indebitè expulsis, vel carceratis, aut aliter iustè impeditis, vt in *d. cap. vn. de Cler. non resid.* cum alijs adductis per *Lotter. de re benef. lib. 1. quæst. 19. num. 38. cum pluribus seqq.* & proderit priuilegium, seù indultum super non residentia, vt videlicet, per illud non possit is beneficio priuari, ob non residentiam, vt per *Hoied. de incomp. benefic. par. 2. cap. 10. num. 15. in fin.*

24 Sicut etiam Canonici, qui non fecerunt fidei professionem, nec possunt, etiam de licentia Capituli, haberi, pro præsentibus, & fructus percipere, ex declaratione prædictæ Sac. Congregationis, quæ sic consulta est, *Illustrissimi, & Reuerendissimi Domini, Decreto Concilij Tridentini sess. 24. cap. 12. de reform. statutum est, quòd prouisi de Parochialibus, intra duos menses a die adeptæ possessionis, teneantur coram Episcopo, vel eius Vicario, Orthodoxæ fidei publicam professionem facere, & prouisi de Dignitatibus, vel Canonicatibus in Cathedralibus, illam non solum coram Episcopo, vel eius Officiali, verùm etiam in Capitulo facere debeant, alioquin, quòd fructus non faciant suos, nec eis possessio suffragetur. Quare Episcopus Segninus supplicat pro declaratione dubiorum infrascriptorum. Primum, An prouisi de Dignitatibus, vel Canonicatibus in Cathedrali, vel de Parochialibus in Ciuitate, aut diœcesi, teneantur prædictæ fidei professionem, iuxtà supradictum dicti Concilij decretum, personaliter facere, vel satisfaciant Concilio, si illam faciant per procuratorem? Secundum, An prouisi de dignitatibus, vel de Canonicatibus in Cathedrali, debeant huiusmodi professionem facere, prius coram Episcopo, vel eo impedito, coram Vicario, & posteà in Capitulo eandem reiterare, vel sufficiat semel tantùm in Capitulo, præsente Episcopo, vel eius Officiali, illam facere, & iurare. Tertium, An Capitulum possit habere pro præsentibus, & residentibus Canonicos, vel dignitates, qui nunquam in Ecclesia residerunt, fideiquè professionem, iuxtà prædictum Concilij decretum, non fecerunt, si fructus, etiam de licentia Capituli, perceperint, teneantur illos restituere? Sacra Congregatio censuit, Ad primum, teneri eos, de quibus in libello habetur, per se ipsos, non per procuratorem professionem fidei emittere. Ad secundum, non esse necessarium, vt professio huiusmodi prius coram Episcopo, vel eius Vicario, & postmodum coram Capitulo separatim fiat, sed si Episcopus adsit in Capitulo satis esse, vt Episcopo præsente, semel fiat in Capitulo. Ad tertium, non posse Capitulum habere pro præsentibus Canonicos, vel dignitates, qui nunquam in Ecclesia residerunt, & fidei professionem, iuxtà Concilij decretum cap. 12. sess. 24. non dum emiserunt. Ad quartum, eas, qui prædictam professionem non fecerunt, vtiquè teneri perceptos fructus restituere. Romæ die 18. Aprilis 1590.*

Quas quidem declarationes habeo authenticas, & reperies etiam penes *Garc. d. p. 3. cap. 3. num. 51.*

Quò verò ad intellectum illorum verborum supradicti *Concil. loco citato* nempè, *alioquin prædicti omnes prouisi fru-*
25 *ctus non faciant suos, nec illis possessio suffragetur*, dicimus, quòd satis, superquè omnibus est notum, fuisse pluries per S. Congregationem dicti Concilij, ac Rotæ Rom. decisiones, id declaratum, & resolutum: nam dum quæsitum est, an per dicta verba, voluerit Concilium, quòd dicta possessio non suffragetur, etiam ad effectum regulæ de triennali, & alios effectus, an verò quòd prouisis non suffragetur ad effectum acquirendi fructus dumtaxat, in specie dicta Congregatio censuit, nec longissimam, nedum triennale possessionem prodesse ei, qui non emisit professionem fidei, quoad fructus percipiendos, quandiù dictam professionem non emiserit: & proindè prouisus non poterit se tueri triennali, aut longissima possessione ad faciendum fructus suos, *Paris. de resignat. benefic. lib. 8. quæst. 9. num. 122. Garc. d. par. 3. cap. 3. nu. 33.* & sic dictum Concilium non inficit possessionem.

Et aliàs dicta *Sacra Congregatio censuit, rescribendum esse ad Nuncium Hispaniarum, ei, qui professionem fidei non emisit, possessionem non suffragari, quoad faciendum fructus suos tantum, quoad cæteros autem effectus, commodo possessionis, & cæteris iuribus, si quæ habet non priuari.* & aliàs eadem *Sacra Congregatio declarauit, omissionem professionis fidei, non priuare Canonicum alijs possessionis effectibus, sed ipsum, & vocem in Capitulo, & ius præcedendi habere a die adeptæ possessionis, vt in addit. eiusdem Garc. ad d. par. 3. cap. 3. num. 34.* & sic supradicta verba Concilij excludunt prouisos, quoad fructum perceptionem, non autem quoad titulum, & proprietatem, *Prosp. de August. in add. ad Quaran. in Summ. Bull. verb. Beneficiorum possessio, versic. inter alia, & sequen.* vbi testatur de supradicto rescripto Sacr. Congregat. prout etiam per *Barbos. de potest. Episc. dicta alleg. 61. n. 26.*

26 Fructus autem amissos, ob non factam fidei professionem, non potest Ordinarius amittenti, condonare, vt ex *Nauarr.* concludit *Garc. d. cap. 3. num. 63.* vbi quòd pro illorum condonatione, recurrendum est ad Sedem Apostolicam, & quòd S. Congregatio ita censuit super *d. cap. 12. his verbis, fructus amissos ob fidei professionem non factam, iuxtà hoc decretum, remittere, non potest Ordinarius, sed recurrendum est ad Papam, qui solet eos condonare.*

27 Et in hoc casu ferè semper vidimus haberi recursum ad Sacram Pœnitentiariam Apostolicam, quæ mandare consueuit Confessario, per prouisum eligendo, vt eumdem, audita prius ipsius Sacramentali confessione, à præmissis absoluat, iniuncta pœnitentia salutari, ac cum eodem, vt professionem huiusmodi secretè emittere licitè valeat, misericorditer dispẽset: sibiquè fructus prædictos, per eum perceptos, dummodò de alterius præiudicio non agatur, condonet in foro conscientiæ tantùm; ità quòd absolutio, & condonatio huiusmodi in foro iudiciario nullatenus suffragentur, & quandoquè iniungitur, vt faciat aliquam eleemosynam arbitrio eiusdem Confessarij.

28 Pro vtroquè autem foro, recurritur ad Sacram Congregationem eiusdem Concilij, quæ Oratori, sub hac forma consulere consueuit, nempè, Die, &c. *Sacra Congregatio Cardinalium, Concilij Tridentini interpretum, authoritate sibi attributa, benignè condonauit Oratori omnes fructus, quos, ob non emissam fidei professionem, suos non fecit, eiquè impertita est facultatem eamdem professionem emittendi coram suo Ordinario ad Sacri Tridentini Concilij præscriptum, dummodò aliquid eleemosynæ, arbitrio Ordinarij prædicti, pauperibus Christi elargiatur.* Horatius Card. Lancellottus.

29 Et in terminis supradicti decreti Concilij, illud non habet locum in distributionibus quotidianis; quæ dantur ratione ministerij, & operæ personalis, & laboris; nam prouisus, illas percipiens, facit suas; quia istæ non dicuntur prouentus Ecclesiastici istius, vel illius beneficij, sed acquiruntur ex labore, & interessentiam in diuinis, vt *cap. 1. de cler. non resid. in 6. Hoied. de incompat. benef. p. 1. c. 2. n. 8. & alijs, quos ad id refert Garc. d. p. 3. n. 59.*

Quod iam non semel declarauit Sacra Congregatio his verbis, *Concilium grauat non profitentes, vt non faciant fructus suos, quorum fructuum appellatione, distributiones quotidianæ non veniunt; ita Congregatio censuit non comprehendi in hoc casu verbis Concilij cap. 12. sess. 24.* Et alia sic ait, *Distributiones quotidianæ non comprehenduntur sub hoc vers. quas seruiens facit suas, licet professionem fidei non emiserit.*

30 Verùm tamen est; quòd si fructus consistant omnes in distributionibus quotidianis, quæ alioqui lucrantur, & non sunt obnoxiæ restitutioni, hoc casu succedunt loco præbendæ, propterea qui non emisit professionem, illos non faceret suos; aliàs enim frustraretur dispositio Sacri Concilij; prout passim seruatur in praxi, & testatur *Ricciull. de iure pers. intra grem. lib. 1. c. 13. nu. 55.* dum id ibi exemplificat in condemnatione facta in fructibus perceptis, quibus si beneficio careat; verificatur in distributionibus quotidianis; subdens per illationem, quòd cum omnes ferè Canonicatus, in Hispania consistant tantùm in distributionibus quotidianis, meritò prouisi ibi de Canonicatus, non emittentes professionem fidei, mulctantur in distributionibus, *Mohed. decis. 6. de præb.* dicens, quòd in condemnatione fructuum, veniunt di-

strib

distributiones quotidianę, quia sic est stylus, & communis practica Rutæ, quòd in causis beneficialibus super beneficijs Capitularibus, non fit alia condemnatio, nisi in fructibus
32 perceptis, & sub verbo, *fructibus*, semper comprehenduntur, distributionibus quotidianæ; quia licèt in impetrationibus beneficiorum, in valore non computentur distributiones quotidianæ, illæ tamen comprehenduntur sub fructibus; cum aliud sit dicere, quòd in valore fructuum non computentur, & aliud quod sint de fructibus, & cum alias euenisset casus, quo quidem Canonicus, cuius Canonicatus præbenda caret, & sic illius fructus in solis distributionibus quotidianis consistunt, supplicauit Sacræ Congregationi pro condonatione eorundem fructuum, narrando, quòd ob inaduertentiam omisit, fidei professionem, nihiluminus illa rem sit supplicem libellum, sibi porrectum, ad Datariam Apostolicam pro gratia condonationis, præuia eorundem fructuum transactione, seù, ex eo, quòd ita Papa mandauerat eidem Congregationi id fructuū condonatione prædicta, de cætero seruari; licèt postmodum vidcrim similes gratias ab eadem Congregatione emanasse.

33 Vbi autem prouisus non fecerit fructus suos, nec ei, vt supra illi condonentur, tenetur ad illorum restitutionem, & licèt *Concilium loco citato*, nihil dicat, eoinam illi sint restituendi, eum clarum sit, quò ad huiusmodi restitutionem teneatur, etiam in foro conscientiæ, etiam non interueniente aliqua sententia; cum prædictum Concilium impediat illorum acquisitionem, & sic obligat in foro conscientiæ, propterea dicendum est, illos applicandos esse fabricæ Ecclesiæ, vel pauperibus, quoad fructus Pa-
34 rochialis Ecclesiæ: si de ea agatur, sicut igitur de fructibus, ob non residentiam, amissis, *Paris. de resign. benef. lib. 8. d. quæst. nu. 123.*

Si verò agatur de Dignitatibus, habentibus fructus distinctos, & separatos à mensa Capitulari, tales fructus sunt applicandi fabricæ Ecclesię, quatenus indigeat, alias alteri pio loco arbitrio Ordinarij. In Canonicis autem, & Dignitatibus habentibus fructus, sic, vt profectus amissi spectare ad Capitulum videntur.

At verò, ex supra posita praxi, circa recursum ad Summū Pontificem pro illorum condonatione in quocumquè ex casibus prædictis, certum est hodie ad Cameram Apostolicam illos spectare, & est declaratio, quæ sic ait, *Gregor. XIII. solebat remittere fructus malè perceptos ob non factam fidei professionem, si verè nulla malitia interuenit, & dummodo quam primum emittant, statuitquè, quod nullus ad possessionem beneficij admitteretur, ante professionem fidei*, vt refert *Garc. d. p. 3. cap. 3. nu. 55.* qui tamen *num. seq.* subdit, hoc vltimum non esse vsu receptum, cum ad capiendam possessionem, non soleat attendi, an fecerit professionem fidei.

Hoc tamen omittendum minimè duxi, quòd qui non faciunt professionem fidei infra dictum tempus à Concilio prædicto præscriptum, si scienter id egerint, & notabiliter
35 neglexerint peccant mortaliter, per illud verbum prædicti
36 Concilij, *teneantur*, quod est necessitatis, & præcepti, ex authoritatibus, & iuribus adduct s per *d. Garc. loco n. 64. & 65.*

Et quid per ignorantiam, vel inaduertentiam, prout sæpè
37 euenire solet, non emisit dictam professionem, licèt non excusetur in foro exteriori, cum sit ignorantia iuris clari, quæ non excusat, tamen excusetur in foro conscientiæ: quarè duo capita ad hoc statuit, idem *Paris. d. lib. 10. q. 9. num. 8. & 9.* nempè, primum erit in foro exteriori, vt hic, ex *cap. ignorantia, de reg. iur. in 6. & Nauarr. cons. 1. num. 2. de sum. Trin. & fid. cath.* vndè præsumitur, prouisum mala fide percepisse fructus: secundùm verò caput, in foro interiori, in quo concludendum est, excusari, & non peccasse mortaliter, quo ad forum conscientiæ, nec esse obligatum ad restituendum fructus ex eodem *Nauarr. d. cons. 1. num. 3. & cons. 3. eod. tit.* quia ignorantia, incogitantia, & inaduertentia illum excu-
38 sant: nam, etiam lex pœnalis, si pœnam, ipso iure contineat, non ligat in foro conscientiæ, *glos. in cap. fraternitatis 12. q. 2. Felin. in cap. fin. nu. 7. de re iud.* quarè admonet idem *Nauarr.* tacendum esse hanc negligentiam coram hominibus, ac poterit, & debebit professionem prædictam tunc facere, vt in *cons. eodem tit.* ex eo, quod ille, qui iubetur aliquid facere intra certum tempus; obligatur ad duo, scilicèt ad faciendum illud, intra illud tēpus, si potest, & ad faciendum illud idē post lapsum temporis præstituti quam citò facere poterit, prout dictum est supra *num. 19. cap. cum dilecti, de dol. & contum. l. Celsus, ff. de recept. arbitr.* Vndè cum excusetur in foro conscientiæ, & quoad Deum à peccato mortali, consequenter excusatur à restitutione fructuum, si ex pura ignorantia, vel inaduertentia præcepti dicti Concilij sincerè, & absquè malitia, & mala fide desijt facere prædictam fidei professionem, ex congestis per *Garc. loco citato num. 68.*

39 Quibus sic stantibus, cum prouisus, post lapsum temporis prædicti animaduertat, se non emisisse dictam professionem, stante sua bona fide, accedat ad Episcopum, fatendo purè, & sincerè dictam inaduertentiam; ab eoquè petere potest, vt ad sic profitendum illum admittat, quòd sibi denegari non debet; prout ploties in facti contingentia euenisse non ignoramus: & per Episcopos, etiam peritissimos, & timoratos non fuisse denegatum, quòd quidem fuit semper ab antiquissimus Curialibus, & primarijs Aduocatis ipsius Vrbis, tentum.

Quòd autem dicitur de professione emittenda per Canonicos, ita demum intelligas de Canonicis verè, & non fictè, qui adepti sunt possessionem Canonicatus, & proindè infra dictos duos menses, à die prædictæ possessionis, teneotor ad emittendam dictam professionem: quarè aliter dicendum de Coadiutoribus Canonicorum cum futura
40 successione, quia Coadiutor, durante Coadiutoria, non est in possessione Canonicatus *Caputaq. decis. 64. lib. 3. Garc. part. 4. capit. 5. num. 76.* & sic ratione dictæ Coadiutoriæ non tenetur ad dictam professionem emittendam. Quamuis multos huiusmodi Coadiutorom, in adeptione possessionis Coadiutoriæ illam emisisse non semel viderimus: quòd quidem factum est sine aliqua necessitate: qui postmodum facto loco futuræ successioni, prædictam professionem non emiserunt, & ratione primodictæ professionis, tempore Coadiutoriæ, contendebat, illam esse validam, quam post denuò emiserunt, cum restitutione fructuum perceptorum prætextu primæ professionis: non animaduertentes, quoad Coadiutores Canonicorum, seù Dignitatum, licèt sint perpetui, & cum futura successione, non tenentur; nisi com factus fuerit locus futuræ successioni, hanc fidei professionem emittere, *Barbos. d. alleg. 61. n. 13.*

Iuxtà articulos, *iam pridem a Sede Apostolica propositos.* Quomodò autem, & sub qua forma sit hæc fidei professio emit ex præscripto *Sacri Concilij Tridentini sessione 24. cap. 12. de reform.* vbi, quòd omnes, quos Cathedralibus, & Superioribus Ecclesijs præfici, vel quibus de illarum Dignitatibus, Canonicatibus, & alijs quibuscumquè beneficijs Ecclesiasticis, curam animarum habentibus, prouideri contigerit, huiusmodi fidei professio emittere teneantur, nec
41 non ex Constitutione Pij IV. emittenda est per quoscumquè, quibus de Monasterijs, Conuentus, Domibus, & alijs quibuscumquè locis regularium, quorumcumq; Ordinum, & militiarum prouidebitur, vt in dicta Constitutione, quæ incipit *Iniunctum nobis*, sub *Dat. Romæ apud S. Petrum 1564. Id. Nouembr. Pontificatus sui Anno Quinto.*

Nec non ex alia *Constitutione eiusdem Pij IV.* sub eadem Data, quæ incipit, *In Sacrosancta Beati Petri*, in forma *Motus Proprij*, qua voluit, quòd nullus Doctor, Magister, Regens, vel alius cuiuscumquè artis, & facultatis professor, siuè Clericus, siuè Laicus, ac Sęcularis, vel cuiusuis Ordinis regularis sit, in quibus studiorum generalium Vniuersitatibus, aut Gymnasijs publicis, aut alibi ordinariā, vel extraordinariam Lectoris cathedram, assequi, vel iam obtentam retinere, seù aliàs Theologiam, canonicam, vel ciuilem censuram, Medicinam, Philosophiam, Grammaticam, vel alias liberas artes in quibuscumquè Ciuitatibus, Terris, Oppidis, & locis, etiàm in Ecclesijs Monasterijs, aut Conuentibus Regularium, quorumcumquè publicè, vel priuatim, quoquomodò profiteri, seù lectiones aliquas in facultatibus huiusmodi habere, vel exercere, nequè Doctores ipsi; aut Vniuersitatum, seù Gymnasiorum eorundem, Rectores, Cancellarij, vel alij Superiores, sed nec etiam Palatini Comites, aut alij particulares facultatem, eruditos viros ad eosdem gradus promouendi, habentes, Scholares, tàm laicos, quàm clericos, & cuiusuis Ordinis regulares, vel alios quoscumquè, quantalibet eruditione præditos, ad vllum gradum in eisdem facultatibus suscipiendum, recipere: nequè Doctores, Magistri, & Scholares ad electionem alicuius in Rectorem, vel Cancellarium Vniuersitatis, aut Gymnasij procedere, nec ipsi Scholares, vel alij quantumlibet docti, & alioqui habiles, gradus huiusmodi, palam, vel priuatim recipere valeant, &c. sub pœnis in

dicta

dicta constitutione contentis, nempè, quoad Antistites, facultatē doctorandi habentes, interdicti ab ingressu Ecclesiæ: quò verò ad alios, excommunicationis latę sententiæ, ac priuatione beneficiorum, & nullitatis receptionis, ac promotionis, &c. quas Cōstitutiones habes etiam penes *Quarant in Summ. Bull. verb. Fidei professio.*

Hic verò subnectitur, sub qua forma, ipsa fidei professio sit emittenda, & est videlicèt.

FORMA IVRAMENTI
PROFESSIONIS FIDEI.

EGO . . . . firma fide credo, & profiteor omnia, & singula, quæ continentur in Symbolo fidei, quo Sancta Romana Ecclesia vtitur, videlicet.

CREDO in vnum DEVM Patrem omnipotentem factorem Cœli, & Terræ, visibilium omnium, & inuisibilium. Et in vnum Dominum IESVM CHRISTVM Filium Dei vnigenitum. Et ex Patre natum ante omnia sæcula. Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero, genitum non factum, consubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt. Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de Cœlis. Et incarnatus est de Spiritu Sancto ex Maria Virgine, & homo factus est. Crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato, passus, & sepultus est. Et resurrexit tertia die secundum scripturas. Et ascendit in Cęlum, sedet ad dexteram Patris, & iterum venturus est cum glória iudicare viuos, & mortuos, cuius regni non erit finis. Et in Spiritum sanctum, dominum, & viuificantem, qui ex Patre, Filioquè procedit. Qui cum Patre, & Filio, simul adoratur, & conglorificatur, qui locutus est per Prophetas. Et vnam Sanctam Catholicam, & Apostolicam Ecclesiam. Confiteor vnum baptisma in remissionem peccatorum. Et expecto resurrectionem mortuorum. Et vitam venturi sæculi. Amen.

Apostolicas, & Ecclesiasticas traditiones, reliquasquè eiusdem Ecclesiæ obseruationes, & constitutiones firmissimè admitto, & amplector. Item sacram scripturam, iuxta eum sensum, quem tenuit, & tenet Sancta Mater Ecclesia, cuius est iudicare de verò sensu, & interpretatione sacrarum Scripturarum, admitto; nec eam vnquam, nisi iuxtà vnanimem consensum Patrum accipiam, & interpretabor. Profiteor quoquè septem esse verè, & propriè Sacramenta nouæ legis à Iesu Christo Domino nostro instituta, atquè ad salutem humani generis, licet non omnia singulis necessaria, scilicet Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, Pœnitentiam, Extremam vnctionem, Ordinem, & Matrimonium, illaquè gratiam conferte: & ex his Baptismum, Confirmationem, & Ordinem, sine

sacrilegio reiterari non posse. Receptos quoquè, & approbatos Ecclesię Catholicæ ritus in supradictorum omnium Sacramentorum solemni administratione recipio, & admitto. Omnia, & singula, quæ de Peccato originali, & de Iustificatione in Sacrosancta Tridentina Synodo definita, & declarata fuerunt amplector, & recipio. Profiteor pariter in Missa offerri Deo verum, proprium, & propitiatorium Sacrificium pro viuis, & defunctis: atquè in Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento esse verè, realitèr, & substantialitèr Corpus, Sanguinem, vnà cum anima, & diuinitate Domini Nostri Iesu Christi, fieriquè conuersionem totius substantiæ panis in corpus, & totius substantiæ vini in sanguinem; quàm conuersionem Catholica Ecclesia transubstantiationem appellat.

Fateor

fidei per procuratorem fieri nequeat, *&c.* quas quidem declarationes refert idem *Gar. loc. cit. n. 75. & 76.*

47 Et cum ego essem Romæ, prouisus de Canonicatu huius Metropolitanæ Ecclesiæ, consului bon. mem. Horatium Cardinalem Lancellottum virum sapientissimum, tunc Præfectum Sacræ Congregationis prædicti Concilij, an potuissem prædictam fidei professionem, per procuratorem à me, ad id specialiter deputandum, emittere, & negatiuè respondit, sed voluit; quod ad dictam professionem emittendam, aliquam peterem prorogationem, donec ad eandem Ecclesiam accessissem. Quarè fuit per me supplex ad id libellus eidem Sacræ Congregationi oblatus, tenoris sequentis, videlicet, à tergo. *Illustrissimis, & Reuerendissimis DD. Cardinalibus Sacræ Congregationis Concilij Tridentini, Pro Pyrrho Corrado Presbytero Rossanen. Diœcesis, Sacra Pœnitentiaria Apostolica à Secretis.* Intus verò, *Illustrissimi, & Reuerendissimi Domini, De mense Septembris proximè præterito Pyr-*
48 *rhus Corradus presbyter Rossanen. Diœcesis DD. VV. Illustrissimarum humillimus Orator, fuit ordinaria authoritate prouisus de Canonicatu Ecclesiæ Neapolitan. tunc vacante per obitum quondam Aluari de Luna. Verùm quia ipse Orator in Rom. Curia, negotijs Sacræ Pœnitentiariæ Apostolicæ præpeditus reperitur, cæterisque alijs de causis, professionem, infra tempus à Sacro Concilio Tridentino præfixum, emittere personaliter non valet. Supplicat propterea DD. VV. Illustrissimis, quatenus dignentur eidem Oratori concedere prorogationem trium mensium ad illam emittendam. Et Deus, &c.* Quæ quidem Sacra Congregatio sic rescripsit, videlicèt, *Die decima Nouembris 1618. Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum concessit Oratori, vt hic Romæ fidei professionem coram Illustrissimo Vrbis Vicario, vel coram Reuerendissimo Datario emittere possit; Ita tamen, vt quamprimum ad residentiam se conferat, atquè iterum eandem fidei professionem coram Illustrissimo Ordinario, vel eius Vicario, & Capitulo emittere debeat.*

Horatius Cardinalis Lancellottus. *Locus* † Sigilli.

49 Quòd si alibi fortasse reperiatur Orator, & in aliena Diœcesi, prout pluries euenisse scimus, ab eadem Sacra Congreg. impartitur facultas, vt ipsam fidei professionem emittat coram Ordinario loci, in quo reperitur. Et dummodò quam primum ei licuerit, ad suam Ecclesiam se conferat, & coram suo Ordinario, ad præscriptum prædicti Concilij iterum eandem fidei professionem emittat.

Et signanter declarauit prædicta S. Congregatio in causa Seguntina, prout superius retulimus, videlicèt. *Primum. An prouisi de Dignitatibus, vel Canonicatibus in Cathedrali, vel de Parochialib. in Ciuitate, aut Diœcesi, teneantur prædictam fidei professionem, iuxta supradictum Concilij decretum personaliter facere, vel satisfaciant Concilio, si illam faciant per procuratorem, &c. Congregatio censuit. Ad Primum, teneri eos, de quib.*
50 *libello habetur, per se ipsos, non per procuratorem, professionem fidei emittere.* Et de an. 1620. 12. Septemb. sic declarauit eadē S. Congreg. *Professionem fidei non posse emitti per procuratorem.*

Hoc autem quoad formam iuramenti professionis fidei, qua emissa conficitur de ea publicum instrumentum à publico Notario, tenoris sequentis, videlicèt.

51 *In Dei nomine Amen. Per hoc publicum instrumentum, cunctis pateat euidenter, quod Anno à Natiuitate Domini Nostri Iesu Christi, &c. Indictione, &c. Die verò, &c. mensis, &c. Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris, & Domini Nostri D. Innocentij diuina prouidentia Papæ Decimi, Anno eius Octauo. Intus Maiorem Ecclesiam N. & in eius loco Capitulari, Perillustris, & Admodum Reuer. Dominus N. Canonicus dictæ Ecclesiæ, flexis genibus coram Perillustri, & Admod. Reuer. Domino N. Canonico, & primo Diacono dictæ Ecclesiæ præsentibus cæteris Dominis Canonicis, ad id specialiter conuocatis, & congregatis, flexis genibus, fidei Orthodoxæ professionem, ad præscriptum decreti S. Concilij Trid. necnon Constitutionis felicis recordationis Pij Quarti emisit, Præsentibus NN. pro testibus ad prædicta vocatis, atque rogatis.*

Necnon Die vigesima secunda eiusdem mensis, &c. continuatis actibus præfatus Perillustris, & Adm. Reu. D. N. Canonicus supradictæ Ecclesiæ in Camera solita audientiæ Perillustris, & Adm. R. D. Vicarij Generalis N. flexis genibus in manibus eiusdem Domini Vicarij prædictam fidei Orthodoxæ professionem ad præscriptum Sacri Concilij Tridentini, ac Constitutionis felicis recordationis Pij IV. vt supra emisit, Præsentibus ibidem N. N. pro testibus, &c.

N. pro Notario intersui.

Quod quidem instrumentum extendi consueuit in calce formæ iuramenti impressæ, prout vbiquè ferè seruatur.

Aliud quoquè iuramentum, quod fidelitatis nuncupatur, sub diuersa forma præstatur, etiam per prouisos de primis Dignitatibus, in Cathedralibus, quandoquè etiam de principalibus in Collegiatis tenoris sequentis, videlicèt.

52 *Ego N. Archidiaconus Cathedralis Ecclesiæ N. Ab hac hora in antea fidelis, & obediens ero Beato Petro, Sanctæquè Apostolicæ Romanæ, & D. N. D. Innocentio Papæ Octauo, ac eius successoribus canonicè intrantibus; non ero in consilio, consensu, tractatu, vel facto, vt vitam, vel membrum perdant, seu quod contra alicuius eorum personam, vel in ipsorum, aut Ecclesiæ eiusdem, siuè Sedis Apostolicæ authoritatis, honoris, vel priuilegiorum, iurium, vel Apostolicorum Statutorum, ordinationum, reseruationum, dispositionum, seu mandatorum derogationem, vel præiudicium, machinationes, aut conspirationes fiant; & si, ac quoties aliquod horum tractari sciuero, id pro posse, ne fiat, impediam, & quanto citius commodè potero, eidem D. N. vel alteri, per quem ad ipsius notitiam peruenire possit, significabo. Consilium verò, quod mihi per se, aut per nuntios, seu litteras credituri sunt, ad eorum damnum, me sciente, nemini pandam. Ad retinendum, & defendendum Papatum Romanum, & Regalia S. Petri contra omnem hominem adiutor eis ero. Authoritatem, honorem, priuilegia, ac iura, quantum in me fuerit, potius adaugere, & promouere, statuta, ordinationes, reseruationes, dispositiones, & mandata huiusmodi obseruare, ac ea intendere curabo. Legatos Sedis eiusdem honorificè tractabo, & in suis necessitatibus adiuuabo. Hæreticos, Schismaticos, & qui alicui ex D. N. successoribusquè prædictis rebelles fuerint, pro viribus persequar, & impugnabo. Possessiones verò ad Archidiaconatum meum pertinentes, non vendam, nequè donabo, neque pignorabo, nequè de nouo infeudabo, vel aliquo modo alienabo, etiam cum consensu Capituli dictæ Ecclesiæ, inconsulto Romano Pontifice. Sic me Deus adiuuet, & hæc sancta Dei Euangelia.*

53 Hæc quidem forma iuramenti expeditur in Cancellaria Apostolica, vnà cum litteris prouisionis Dignitatis, & benè complicata clauditur sub plumbo, quæ sic à parte exteriori prænotatur, *Forma iuramenti*, & trasmittitur ad Oratorem.

54 Idem iuramentum præstatur per prouisos de Dignitatibus, etiam regularibus, nempè Prioratibus Conuentualibus, & Præceptorijs generalibus, & similibus, nonnullis mutatis, vel deletis, dicendo, *Ego N. Abbas, vel Prior, aut Præceptor, aut perpetuus Commendatarius Monasterij N.* vel si fuerit Commendatarius ad tempus, & postmodum titularis, *Ego N. Commendatarius, & futurus Abbas Monasterij N.* & ibi dicetur, *Possessiones verò ad meum Monasterium, &c. etiam cum consensu dicti Monasterij, &c.*

Ex præmissis verò occasionem nactus, subnectere hic visum est, quid circa antedictam fidei professionem emitten-
55 dam per promouendos ad Cathedrales Ecclesias, necnon ad Dignitates Abbatiales, Prioratus, & Monasteriorum regimina, seruetur; cum hoc à nostra praxi deuiare minimè agnouerimus, ac etiam Episcopatus dicatur beneficium, & inter beneficia Ecclesiastica (de quorum Praxi agimus) computetur, *Selu. de benef. p. 1. q. 2. n. 42. Hoied. in præfat. de incompat. benef. n. 7. Paris. de resign. benef. lib. 2. p. 1. num. 54.*

Et iam quoad formam iuramenti professionis fidei, quàm quoad alia particularia extat hodie *Constitutio fel. record. Gregorij XIV.* quæ incipit, *Onus Apostolicæ seruitutis, sub Datum Romæ in Monte Quirinali, Anno 1591. Id. Maij, Pontificatus Anno primo.*

Et inter cætera, quæ per promouendos ad Cathedrales, præstanda sint, est iuramentum professionis fidei, vt in dicta Bulla Pij IV. quæ est omnibus communis; & quando promouendus est in Curia, confecto processu, qui desuper à Notario deputando per Cardinalem, qui facturus est relationem in Consistorio secreto consueuit, postmodum promouendus prædictus emittit prædictam fidei professionem coram Cardinale relatore; à quo processus subscribitur, ac etiam à Capitibus Ordinum, scilicèt à primo Cardinali Episcopo, à primo Cardinali Presbytero, & à primo Cardinali Diacono.

57 Et iuramentum huiusmodi præstatur, & ab Eminentissimis Dominis Cardinalibus ante pilei rubri receptionem, de seruando quicquid in Constitutione Pij IV. continetur, prout fieri solet in Capella Palatij Vaticani, quæ Sixti

nuncupatur, quia fuit à Sixto Quatto ædificata, ac egregijs picturis, & emblematibus exornata. Quod si plures sint Cardinales, vnus eorum pro omnibus, Constitutionem prędictam legit, qua lecta, omnes, secundùm suæ promotionis locum, tactis sacrosanctis Dei Euangelijs, iurant coram Cardinalibus, præsertim Ordinum Capitibus, quorum præcipuum tunc munus est, hoc iuramentum accipere, Papæ, seù Collegij nomine, teste *Germon. de indul. Card. §. Quo in Romanam, num. 45.*

Sed ne aliquid, quoad hanc praxim, intactum relinquatur, circa illud, quod dictum est de Notario à prædicto Domino Cardinale deputando, sciendum est, quod huiusmodi processus ante Pontificatum Gregorij XV. conficiebantur, & instruebantur à diuersis Notarijs, quorum imperitia, quandoquè nonnulla inconuenientia oriebantur, quarè idem
58 Gregorius erexit vnum officium pro vno tantum Notario, qui priuatiuè quoad alios quoscumquè Notarios, informandis, & instruendis processibus, quos super qualitatibus promouendorum per Summum Pontificem ad quarumcumquè Cathedralium Ecclesiarum, necnon Monasteriorum, quorumcumquè Consistorialium, pro tempore vacantium, regimina, ac Ecclesiarum, & Monasteriorum huiusmodi statu in Romana Curia, coram S.R.E. Cardinalibus, aut eorum Auditoribus assistere, & testium dicta, & depositiones in scriptis per se, vel substitutum idoneum redigere teneatur; eidemquè officio applicauit pro illius dote, omnia, & singula emolumenta, per alios Notarios, qui antea informandis huiusmodi processibus astiterunt, ac prædictorum testium depositiones redegerunt, percipi consueta, vt in literis dictæ erectionis in forma breuis expeditæ sub *Dat. Romę apud S. Petrum 16. Julij 1621.*

Præterea, cum eidem Gregorio postmodum innotuisset, similes processus, qui extra dictam Curiam, in Germania, Gallia, Hispania, aliisque Christiani Orbis, Prouinciis, & Regionibus, super qualitatibus promouendorum, ad illarum partium Ecclesiarum Cathedralium, & Monasteriorum statu in partibus ipsis formantur, & ad eandem Curiam, pro litterarum Apostolicarum expeditione transmittuntur, expeditione facta, nullam prorsus rationem haberi, quinimmò distrahi, & deperdi solere, propterea statuit, quod de cætero huiusmodi processus, postquàm ab eisdem S. R. E. Cardinalibus ipsarum Nationum Protectoribus, Comprotectoribus, seu Viceprotectoribus, aut qui Ecclesias, & Monasteria huiusmodi in Consistorio proposuerint, & ab Ordinum Capitibus visi, recogniti, & approbati fuerint ab ipsis Cardinalibus, seù eorum Auditoribus, & ijs, ad quos spectauerit, ante Cedulæ Consistorialis subscriptionem, seù saltem illius partibus consignationem, eidem Notario, ad effectum illos conseruandi, consignari, ipseque Notarius illos fideliter custodire, & ad effectum illorum facilioris perquisitionis, rubricellam facere debeat, & ad id obligatus existat, huiusmodi curam eidem Notario demandauit; ac pro illius salario pro huiusmodi conseruatione, & custodia, ducatos duos auri de Camera pro singulo processu ad dictam Curam, vt præfertur, transmittendo, eidem Notario, à quolibet ex promouendis ad Ecclesias, & Monasteria huiusmodi, seù sollicitatoribus in dicta Curia, tales expeditiones prosequentibus, soluendos absquè mora assignauit. Ipsique Notario, vt quamdiù officium prædictum obtinuerit, vestem, seù togam violaceam induere possit, indulsit; prout in litteris in simili forma Breuis, expeditis sub *Dat. apud S. Petrum die 7. Decembr. 1621.* plenius continetur.

59 Postmodum verò Vrbanus VIII. fel. record. instituendo Archiuium Sacr. Colleg. S.R.E. Cardinalium in Palatio Vaticano, in quo conseruari debent Scripturæ, & alia acta ad dictum Collegium quomodolibet pertinentia, necnon processus super qualitatibus promouẽdorum ad Cathedrales Ecclesias, & Monasteria Consistorialia, moderatus est supradictam Constitutionem Gregorij quoad solutionem prædictorum ducatorum duorum de Camera pro conseruatione cuiuslibet processus, vt in sua Constitutione super dicta erectione, sub *Dat. apud S. Petrum 1625. Decimooctauo Kal. Januarij, Pontificatus sui Anno tertio.*

Circa vero formam huiusmodi processus conficiendi pro supradictis promouendis, adest hodie instructio supradicti Vrbani VIII. quæ inconcussè, & adamussim seruatur, nisi tamen ipse Summus Pontifex referat, prout referre consueuit pro personis sibi notis, gratis, & dilectis etiam quod non sint S. R.E. Cardinales, nam fit expeditio Ecclesiæ sine processu, & tunc referendo, concedit, approbantibus DD. Cardinalibus, teste *Paris. de resign. benef. lib. 8. q. 6. num. 18.* supradictæ verò instructionis forma talis est; videlicèt.

INSTRVCTIO PARTICVLARIS

CIRCA CONFICIENDOS PROCESSVS INQVISITIONIS

In qualitates eorum, qui promouendi sunt ad regimina Cathedralium, aut aliarum Superiorum Ecclesiarum, vel Monasteriorum.

Ad hoc, vt in dictis processibus conficiendis seruentur Sacri Canones, & Concilia Generalia, præsertim Tridentinum, & Constitutio fel. record. Gregorij Papæ XIV. super forma huiusmodi processuum conficiendorum, sub Dat. Idib. Maij 1591. Pontificatus sui Anno primo.

Iussu Sanctissimi D. N. VRBANI PP. VIII. edita.

Circa personas, ad quas spectat dictos Processus conficere.

Si Processus Inquisitionis conficiendus sit extrà Romanam Curiam, hoc munus spectat ad Legatos Sedis Apostolicæ, vel ad Nuncios Prouinciarum in locis, in quibus commorantur: Si non adsint Legati, neque Nuncij, spectat ad Ordinarios viciniores, qui ordo gradatim seruandus est; nec quisquam debet sibi hoc munus arrogare, præter ordinem supradictum, nisi Romano Pontifici, per speciale mandatum alicui alteri illud demandare placuerit. Quo casu apparere debet de mandato speciali in principio processus.

Si aliquis ex Prælatis, ad quem ordine supradicto spectat processum conficere, consanguinitate, vel affinitate vsquè ad tertium gradum inclusiuè promouendum contingat, ille excludatur ab hoc munere, quod eo casu deferatur ad illum, qui proximè sequitur, seruato eodem ordine, et gradu.

Si quis etiam sit legitimè impeditus, vt per se ipsum Processum conficere non possit, & ea adimplere, quæ continentur in §. inferius scripto, qui incipit, *Quicumquè confecturus est*, ea cura transferatur eodem ordine, & gradu ad aliom Prælatum viciniorem, Prælato impedito.

Si Processus sit conficiendus in Romana Curia, videndum est, ao Ecclesia, vel Monasterium, cui est prouidendum, sit ad nominationem, vel præsentationem Imperatoris, vel alicuius Regis, aut Principis, quo casu munus conficiendi Processum in Curia spectat ad Cardinalem, qui apud Pontificem, & Sedem Apostolicam est Protector illius Prouinciæ, in qua sita est Ecclesia, vel Monasterium.

Quod si Ecclesia, vel Monasterium non sit ad nominationem, aut præsentationem, vt præmittitur, Processus conficiendus erit per Cardinalem, à Romano Pontifice deligendum, qui de huiusmodi deputatione curabit aliquid apparere, vel saltem vigore suæ assertionis, aliquid narrari à Notario in principio Processus.

Quando contingat, Processum confici debere de qualitatibus Archiepiscopi, vel Episcopi extra Romanam Curiam degentis, qui ab vna ad alteram Ecclesiam sit transferendus, hoc munus, deficiente Legato, vel Nuncio Apostolico illius Prouinciæ, vel Regni, vbi sita est Ecclesia, à qua aliquis transferendus erit, spectat ad Metropolitanum; si persona transferenda, est Episcopus, si verò est Metropolitanus, spectat ad Episcopum suum suffraganeum antiquiorem residentem.

Si Prælatus inquirens, ob locorum distantiam non posset commodè per se ipsum testes examinare soper aliquo articulo, vt puta, super legitimis natalibus, ætate, aut aliquo eiusmodi, licebit ei partem illam alteri personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ subdelegare, non autem vniuersam inquisitionem.

Quoad Processus conficiendos, pro habenda informatione status Ecclesiarum, vel Monasteriorum, quibus prouidendum erit, hoc etiam conficere debeant ijdem Prælati, qui Processum de qualitatibus promouendorum confecturi sunt. Si verò contingat in alia Prouincia, vel Regno esse Ecclesiam, & io alia promouendum, tunc Prælatus inquirens poterit subdelegare Episcopo, qui erit vicinior ipsi Ecclesiæ, vel Monasterio, munus conficiendi Processum super statu dictæ Ecclesiæ, vel Monasterij.

Quo modo conficiendi sint Processus, vt dici possint, & videantur confecti per viam Inquisitionis.

QVicunquè confectus est Processum Inquisitionis in qualitates promouendi, etiam si sit Legatus, non per suos Vicarios, Auditores, vel alios Ministros, sed per se ipsum id munus exercere debet, licèt possit ab huiusmodi personis, vel alijs viris peritis adiuuari: Hæc autem in specie seruanda sunt.

Non recipiantur testes à promouendo, vel pro parte sua inducti, nequè articuli ab ipso, vel nomine suo producti, sed Prælatus inquirens interrogatoria; seù articulos per se ipsum formatos habeat, & super eis examinet testes, quos de rebus inquirendis sincerum, & fidele testimonium daturos esse existimet: ipse ex officio suo secretò vocari mandet, & secretò examinet, ipsemet recipiat in manibus suis singulorum testium iuramentum, quod ab Episcopis præstetur tacto pectore; à cæteris verò inferioribus cuiuscunquè qualitatis sint, tactis sacris scripturis, & ità respectiuè referat Notarius Processum scripturis, qui etiam asserat, testem fuisse ex officio vocatum, & examinatum à Prælato inquirente: insuper Prælatus ipse testes interroget super vnoquoque articulo: Ipsorum autem testium dicta vnà cum reliquis hoc negocium tangentibus scribat aliquis Notarius publicus, qui debebit etiam tàm dicta testium, quàm scripturas, & documenta producenda, vt inferius dicetur in processum, & publicum instrumentum reducere. Articuli autem, & interrogatoria inferiùs describentur.

Circa qualitates testium vocandorum, & examinandorum quoad personam promouendi.

TEstes sint viri graues, pij, prudentes, docti, & qui de qualitatibus promouendorum rectum iudicium ferre valeant, sincerumquè, ac fidele testimonium verisimiliter sint daturi; præsertim verò huiusmodi qualitates esse debēt in testibus, qu interrogandi erunt de fide Catholica, vita, moribus, doctrina, & aptitudine promouendi ad regendam Ecclesiam: Scire enim debent ipsi testes, quę requirantur in eo, qui recturus est Ecclesiam Cathedralem, ad hoc, vt sit idoneus ad alios docen. aptus ad illam gubernandam, & dignus, qui ad eam promoueatur.

Non sunt recipiendi in testes Cognati, vel nimium familiares, aut inimici, siuè æmuli personæ promouendæ.

In inuestigandis testium qualitatibus, adhibenda est diligentia per Prælatum inquirentem, vt cognoscere possit, quàm sint erga promouendum affecti, exindèque conijcere, vtrum ex affectu, an ex veritate testimonium dicant.

Si aliquando Prælato Inquirenti ita expedire videbitur, testibus ad memoriam reducet vim iuramenti, & grauitatem periurii, admonebitque ipsos reos futuros apud Deum eorum omnium, quorum vel committendo, vel omittendo rei erunt, qui promouebuntur, si vel falsa narrando, vel reticendo vera, causa erunt, vt homines indigni, vel minus idonei Ecclesiis præficiantur.

Quo modo Prælatus inquirens procedere possit per viam inquisitionis, quando non habet notitiam personæ promouendæ.

SI contingat Prælatum inquirentem non habere sufficientem notitiam personæ promouendę, ad hoc, vt possit deligere, & vocare testes ex officio, absquè scientia ipsius promouendi, & secretò, poterit curare, vt ipsemet promouendus, vel aliquis aliud det ei schedulam, in qua sint ordine descripta nomen dicti promouendi, cognomen, patria, ætas, parentes, ordo, gradus, professio, functio, si quam is fortè exercuit, loca, in quibus Theologiæ, vel Iuri Canonico operam dederit, aut longo tempore versatus fuerit, amici, & familiares, aliæuè personæ, quæ tam ipsum, quàm parentes eius intimè norint.

Cum autem huiusmodi schedula petenda sit tantummodò ad habendam quandam extraiudicialem notitiam eorum, quæ Prælatum inquirentem scire oportet pro inquisitione facienda, non debebit ipsa schedula inseri processui, neque de ea aliqua mentio in dicto processu fieri, sed ad partem seruari, donec inquisitio perficiatur, & ea perfecta, poterit lacerari, si Prælato videbitur.

Interrogatoria, quæ necessaria sunt ad inquirendum omnes qualitates, quæ in promouendis requiruntur.

PRimò. An testis cognoscat promouendum, quomodo a quo tempore citra, an sit ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, æmulus, vel odiosus.

2. An sciat in qua Ciuitate, vel loco, & Diœcesi promouendus sit natus, & quæ sit casos scientiæ.

3. An sciat ipsum natum esse ex legitimo matrimonio, atquè honestis, & Catholicis parentibus, & quæ sit causa scientiæ.

4. An sciat, cuius ætatis sit, præsertim, an expleuerit annum 30. & quæ sit causa scientiæ.

5. An sciat eum esse in sacris Ordinibus constitutum, quibus à quo tempore citra, præsertim an ante sex menses, & quæ sit causa scientiæ.

6. An sciat eum esse in Ecclesiasticis functionibus, et in exercitio Ordinum susceptorum diù versatum, in susceptione Sacramentorum frequentem, et deuotum, et quæ sit causa scientiæ.

7. An sciat, eum semper Catholicè vixisse, et in fidei puritate permansisse, et quę sit causa scientiæ.

8. An sciat, eum prædiritum esse innocentia vitæ, bonisquè moribus, & an sit bonæ conuersationis, & famæ, & quæ sit causa scientiæ.

9. Ao sciat eum esse virum grauem, prudentem, & quæ sit causa scientiæ.

10. An sciat eum aliquo gradu in Iure Canonico, vel in sacra Theologia insignitum esse, quibus in locis, quanto tempore, & quo fructu ipsi Theologiæ, vel iuri Canonico operam dederit, & an verè ea doctrina polleat, quæ in Episcopo requiritur, ad hoc, vt possit alios docere, & quæ sit causa scientiæ.

11. An sciat eum aliquo munere aliquando functum esse, vel circa curam animarum, aut regimen alterius Ecclesiæ se exercuisse, & quomodò in eis se gesserit, tam quoad doctrinam, quàm quoad prudentiam, integritatem, & mores, & quę sit causa scientiæ.

12. Ao sciat, eum aliquando publicum aliquod scandalum dedisse circa fidem, mores, siuè doctrinam, vel aliquo corporis, aut animi vitio, aliouè Canonico impedimento teneri, quominus possit ad Ecclesiam Cathedralem promoueri, & quæ sit causa scientiæ.

13. An eum idoneum existimet ad benè regendam Ecclesiam Cathedralem, & præsertim ea ad quam ipse est promouendus, an dignum, qui ad illam promoueatur, & an ipsius promotionem eidem Ecclesia vtilem, & proficuam futuram esse censeat, & quarè ità existimet. Depositiones testium seriatim, & per extensum scribantur: nequè præcisè affirmationes, seù negationes tantummodò admittantur.

Quæ requiruntur ad perfectam inquisitionem præter ea, quæ ex testibus habebuntur.

QVoad sacros Ordines, petendæ sunt à promouendo, & processui inserendæ, originales Bullæ, vel litteræ testimoniales collationum ipsorum ordinum, vel saltem earum se non modo vidisse eum cantantem Epistolam, & Euangelium, vel celebrantem, sed etiam legisse dictas bullas, vel litteras testimoniales, vel interfuisse collationibus Ordinum ei collatorum.

Quoad gradum similiter inserendum est processui Priuilegium originale, vel eius exemplar in authentica forma.

Si Prælato inquirenti, vel promouendo videbitur, processui etiam adiungantor aliqua Breuia, Litterę patentes, vel aliæ scripturę, aut publica documenta, quibus maior, aut melior probatio habeatur de natalibus, & functionibus promouendi, vel aliud eiusmodi, præsertim si testes circa ea sufficienter, & plenè non deposuerint recipiaotur, & adiungantur.

Si fortè promouendus nullum habet gradum in sacra Theologia, vel in Iure Canonico, necesse est, vt pręter probationem aliundè habendam circa eius doctrinam, iuxtà pręinsertum decimum interrogatorium, pro parte promouendi exhibeatur publicum alicuius Academię testimonium, quo idoneus esse declaratur ad alios docendos, quę populum Christianum scire oportet. Persona promouendi enuntietur hac nota, videlicèt si sit Prælatus, Admodum R.P. si verò non sit R. N.N. Promouendus, nonquam vocetur Electus, nequè ipse se talem vel nominet, vel scribat, nisi vbi pręcesserit Electio Capituli, aut Conuentus.

Qui seruandum quoad probationem doctrinæ, quando promouendi orti sunt in Prouincijs, in quibus non sunt Vniuersitates Studiorum, nequè consuetum est suscipi gradum aliquem.

IN huiusmodi locis, et personis sufficiet, si testimonio virorum grauium, et Sacræ Theologiæ, vel Iuris Canonici peritorum constet, promouendos ea scientia Theologiæ, vel Canonum verè pollere, vt idonei sint ad ea docenda, quæ populum Christianum scire oportet; ac muneris sibi iniungendi necessitati valeant satisfacere: Ideò formandum erit interrogatorium ad hunc sensum, iuxtà quod si testes deposuerint se de scientia promouendorum certos redditos esse, ex eo, quod prædictos promouendos specimen suę doctrinæ publicè, vel priuatim dedisse cognouerint: hoc modo sufficiens causa scientiæ dici poterit, aliàs non plenè probabunt doctrinam ad mentem supradictę Constit. Gregor. XIV.

Quid seruandum, si promouendus sit Regularis.

OMnia, quæ seruari debent in promouendo ad Ecclesiam Cathedralem, si sit sæcularis, seruanda etiam suot, si sit Regularis.

Sed quia Regulares non solent, vt plurimum suscipere insignia doctoratus in Vniuersitatibus Studiorum, necesse est, iuxtà decretum Concilij Tridentini, vt promouendus Regularis, à suis Superioribus regularibus testimonium habeat sufficientis doctrinæ, & quod sit aptus ad alios docendos. Nomine autem Superiorum intelligendi sunt dumtaxat, qui nullum sui Ordinis Superiorem agnoscunt, sioè ij cuiusuis Ordinis Abbates, Magistri, Ministri, aut Præpositi generales, vel quarumlibet Congregationum Præsidentes, siuè Definitores, aut Visitatores, Capitulum generale repræsentantes, siuè alij quocumquè vocabulo nuncupentur, & in eorum absentia ipsorum Vicarij, seù Commissarij Generales, vel in Romana Curia Procuratores Generales Ordioom, aut Congregationum succeduot.

Animaduertendum, tamen, qood præter soprascriptum Superiorum testimonium, est etiam aliundè inquirendum in huiusmodi Regularium doctrinam, quemadmodùm dictum est de sæculari, qui habet suæ doctrina testimonium à publica aliqua Academia.

Quid seruandum in translatione alicuius Episcopi ad alteram Ecclesiam.

SEroanda est eadem forma inquirendi ex officio, quæ superius dicta est.

Si Episcopus transferendus promotus suit post publicationem Concilij Tridentini, & constat in processu tonc temporis confecto, pleoè probata esse omnia reqoisita, sufficiet inquirere, & testes examinare super infrascriptis articulis: Si verò non constet de huiusmodi probatione in totum, vel io partem expediens erit testes examinare super omnibus articulis superiùs descriptis, vel saltem super illis, de quorum probatione noo coostiterit; & pręterea super articulis sequentib. erunt vtroquè casu omninò examinandi testes, & de contentis io eis facienda inquisitio ex officio, videlicèt.

1. Ao testis cognoscat Episcopum transferendum, quomodo, à quo tempore citrà, an sit ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, æmulus, vel odiosus.

2. An sciat, ipsum consecrationis munus soscepisse, & quæ sit causa scientię.

3. An sciat, per quot annos fuerit Episcopus illius Ecclesiæ, & quę sit causa scientiæ.

4. An sciat, eum in sua Ecclesia, & Diœcesi assiduè resedisse.

5. An sciat, eum diligenter, & sæpè dictam suam Ecclesiam, & Diœcesim visitasse, opportonè omnibus necessitatibus occurrisse, & prouidisse, eiusque decreta, & mandata debitæ executioni demandari curasse, & quæ sit causa scientiæ.

6. Ao sciat, eum sæpè solemniter celebrasse, Ordinationes iuxtà necessitatum exigentiam habuisse, Confirmationis Sacramentum ministrasse, cęteraquè Pontificalia exercuisse, & quæ sit causa scientiæ.

7. An sciat, eum pietatis, charitatis, & prudentiæ in gubernando specimen dedisse, ac verbo, & exemplo profecisse, & quæ sit causa scientię.

8. An sciat, eum prudenter vbilibet, & diligenter se gessisse in defendendis, conseruandis, & augendis iurisdictionibus spirituali, & temporali, iuribus, ac bonis omnibus suę Ecclesiæ, & quæ sit causa scientiæ.

9. Ao sciat, verè ea doctrina ipsum ad præseos pollere, quæ in Episcopo requiritur, ad hoc, vt possit alios docere, & sit causa scientiæ.

10. An dignum eum existimet, qui transferatur ad Ecclesiam N. et an censear eius translationem fore ipsi Ecclesiæ N. vtilem, et proficuam, et quarè ita existimet, et censeat.

Quid seruandum circa inquisitionem faciendam in qualitates eorum, qui in Consistorio promouendi sunt, vel confirmandi ad dignitates Abbatiales, & Prioratus, ac regimina Monasteriorum, vel alias Regularium Præfecturas.

Eadem omnia seruanda sunt, quæ dictum est, seruari debere in promouendis ad Ecclesias Cathedrales, præsertim quando præter curam, & regimen Monachorum annexa est Monasterio iurisdictio spiritualis, vel temporalis in populum.

Ideò super eiusdem interrogatorijs examinandi sunt testes, mutatis tamen mutandis, respectu Ecclesiæ Cathedralis, & respectu Monasterij, vel dignitatis regularis.

Addatur interrogatorium circa professionem Ordinis, & tempus, à quo eam emisit: Circa verò ætatem, sufficiat interrogare, & scire cuius ætatis sit, non restringendo se ad trigesimum annum expletum; postea enim videbitur, an in huiusmodi promouendo sit ætas legitima respectu dignitatis, ad quam promoueri debet.

Quoad doctrinam, cum promouendi ad huiusmodi dignitates regulares non sint per Concilia generalia adstricti ad gradum Doctoratus, siue Licentiæ, vel ad publicæ Academiæ testimonium, & nihilominus æquum sit, vt ea doctrina polleant, quia onus sibi imponendum sustinere valeant, Prælati inquirentes studiosè, ac diligenter inquirere debebunt super doctrina einsmodi personarum, iuxta modum, & formam superiùs notatam, vt Romanus Pontifex, habita informatione, quæ nam sit promouendi doctrina, iudicare possit, an sit talis, qualem dignitas illa exigit, & requirit.

Circa fidei professionem emittendam à promouendis tàm ad Ecclesias Cathedrales, quàm ad dignitates Regulares.

Fidei Professio debet emitti in manibus Prælati, ad quem inquisitio (seruato ordine superius dicto) pertinet, à quo si promouendus longè distet poterit idem Prælatus subdelegare receptionem dictæ professionis Ordinario, cui promouendus vicinior erit.

Prælatus recipiet professionem fidei à promouendo, præsente Notario publico, ac testibus; ipse autem promouendus eam emittet genibus flexis ante Prælatum, & in fine, tangendo ambabus manibus sacrosancta Euangelia, & spondendo, vouendo, ac iurando, prout in forma, ea deosculabitur.

Profitens duobus in locis, in quibus nomen, & cognomen suum exprimendum erit ea duntaxat sua propria manu adscribet.

Prælatus propriæ etiam manus subscriptione in fine exemplaris dictæ professionis testabitur eam a se receptam fuisse sub hac forma, ego N. fidei professionem iuxta suprascriptam formam à R. P. D. N. in manibus meis ad verbum emissam recepi; & ità testor manu propria.

Demum Notarius, qui præsens fuit publico instrumento, in calce eiusdem exemplaris immediatè post subscriptionem Prælati inquirentis, extensè fidem faciet de prædictæ professionis emissione, ac receptione præsentibus testibus, quorum nomina, & cognomina exprimet.

Maximè curandum est, vt exemplaria professionis fidei transmittantur absque mendis, nè leuibus quidem; cum nec in minimis liceat immutare formam à Sede Apostolica præscriptam, nimirùmque non modo Notarij scribentis, sed etiam, præcipuè Prælati inquirentis in curia circa hoc notetur in Sacro Consistorio, quando in eo fit relatio processus, & mendorum in professione fidei repertorum; cum necesse sit ea etiam nominatim referre; ideò expediens erit ad tollendā occasionem errorum prouenientium ex incuria scribentis, vt vbique imprimantur exemplaria, iuxta formam Romæ impressam, & maxima diligentia adhibeatur, nè mendosè imprimantur. Cum verò transmittenda sunt instrumenta professionis fidei, hæc ipsa subscribantur à profitente, & à Prælato inquirente, & in eisdem Notarius extendat instrumentum, prout dictum est.

Interrogatoria pro habenda informatione status Ecclesiæ.

PRim. An testis sciat, in qua Prouincia sita sit Ciuitas N. eius situs, qualitatis, & magnitudinis sit, quot constetur domibus, & à quo Christi fidelibus inhabitetur, cuius dominio in temporalibus subiaceat, & quæ sit causa scientiæ.

2. An sciat, illa Ciuitate esse Ecclesiam cathedralem, vel Metropolitanam, sub qua inuocatione, cuius structuræ, & qualitatis, aut aliqua reparatione indigeat, & quæ sit causa scientiæ.

3. Si est Ecclesia Archiepiscopalis, an sciat, quot Episcopos suffraganeos habeat, & qui sint, si est Episcopalis, an sciat, cui Archiepiscopo sit suffraganea, & quę sit causa scientiæ.

4. Quot, & quales sint in dicta Ecclesia dignitates, Canonicatus, & alia beneficia Ecclesiastica, quis sit numerus omnium Presbyterorum, & Clericorum inibi in diuinis inseruientium quæ sit dignitas maior post Pontificalem, quales sint redditus dignitatum Canonicatuum, & aliorum beneficiorum, & an adsint præbendæ Theologalis, & Pœnitentiaria, & quæ sit causa scientiæ.

5. An in ea, cura animarum exerceatur per quem, an sit in ea fons Baptismalis, & quæ sit causa scientiæ.

6. An habeat Sacrarium sufficienter instructum sacra supellectili, cæterisque rebus ad diuinum cultum, & etiam ad Pontificalia exercenda necessarijs, chorum, organum, campanile cum campanis, & cœmeterium, & quæ sit causa scientię.

7. An sint in ea corpora, vel aliquæ insignes Reliquiæ Sanctorum, quomodo asseruentur, & quæ sit causa scientiæ.

8. An habet domum pro Archiepiscopi, vel Episcopi habitatione, vbi, & qualem, quantum distet ab Ecclesia, & an reparatione indigeat, et quę sit causa scientiæ.

9. An sciat verum valorem redditumm mensæ Archiepiscopalis, vel Episcopalis, ad quam summam annuatim ascendant, in quibus consistant, an sint aliqua pensione onerati, ad cuios, vel quorum fauorem dicta pensio sit reseruata, et quæ sit causa scientię.

10. Quot existant in illa Ciuitate Ecclesiæ Parochiales, et an vnaquęque habeat fontem Baptismalem, quot item in illa existant Collegiatæ, quot Monasteria virorum, et mulierum, quot Confraternitates, et Hospitalia, et an ibi sit Mons Pietatis, et quæ sit causa scientiæ.

11. Quantum sit ampla Diœcesis, quot, et quæ loca complectatur, et quę sit causa scientiæ.

12. An in ea erectum sit Seminarium: quot in eo pueri alantur, et quę sit causa scientiæ.

13. An ipsa Ecclesia vacet, quomodo à quo tempore citra, et quę sit causa scientię.

De statu Ecclesiarum, quę sunt in partibus infidelium, quantum fieri poterit, diligens examen instituatur, neque admittantur Tituli in Prouinciali non descripti, vel qui in Scripturis Sacri Collegij non repeiiuntur.

Interrogatoria pro habenda informatione Status alicuius Monasterij.

PRimo. In qua Prouincia, & Diœcesi sint Monasterium, & quæ sit causa scientiæ.

2. Cuius ordinis sit, & quæ sit causa scientiæ.

3. Quis sit numerus Monachorum, & quis eos tanquàm caput regere consueuerit, & quæ sit causa scientiæ.

4. Sub qua inuocatione sit Ecclesia ipsius Monasterii, cuius structuræ, & qualitatis. An indigeat reparatione, & quæ sit causa scientiæ.

5. Qui sint redditus mensæ Conuentualis, & quæ sit causa scientiæ.

6. An Monasterium habeat aliquam iurisdictionem temporalem, aut spiritualem, quam, et in quos, & quæ sit causa scientiæ.

7. An habeat curam animarum per quem hæc exerceatur, et quæ sit causa scientiæ.

8. An vacet, quomodò, et à quo tempore citrà, et quę sit causa scientię.

Quid agendum, perfecta Inquisitione.

CVm totum examen, seù Inquisitio de persona promouenda,& informatio de statu Ecclesiæ, seù Monasterij perfectæ fuerint, Notarius eas, vnà cum scripturis, & documentis publicis, & anthenticis, ac Professione Fidei in instrumentum publicum rediget.

Si Processus Inquisitionis confectus fuerit extrà Rom. Cur. Prælatus, qui eum confecerit, ad Pontificem, clausum, & obsignatum transmittet, si Ecclesia, vel Monasteria non sint ad nominationem, vel præsentationem Imperatoris, vel alicuius Regis, si verò de huiusmodi nominatione, vel præsentatione, trasmittet processum ad Cardinalem illius Regni, vel Prouinciæ Protectorem, in qua est Ecclesia, vel Monasterium prouidendum.

Ipse autem Prælatus, vel per litteras separatas, simul tamen cum processu mittendas, vel per subscriptionem huiusmodi processus, significabit, quanta fides testibus examinatis, eorumq; dictis, & scripturis productis, suo iudicio habenda sit, simul etiam quid de promouendo ipse sentiat.

Processus sic formatus, & transmissus, primum à Cardinale, cui illum in Consistorio referendi munus incumbet; deindè à tribus Cardinalibus Prioribus Ordinum subscribetur, & postea fiet relatio in Consistorio.

Cardinalis relatur monere debet promouendum, si præsens in Curia sit, vt iuxtà Concilium Lateranen. nouissimè celebratum, omnes Cardinales, vel maiorem partem Collegij adeat, antequam Ecclesia, vel Monasterium proponatur, vt quæ a referente Collega sunt auditori, oculata fide, quantum ad personam ipsius promouendi attinet, cognoscere possint.

Quæ quidem omnia, sicut iam diximus, sunt exactissimè
seruanda. Verùm, si fortè contingat, quoad promouendos a
61 Romana Curia absentes, aliquid ex his, aliquo modo
omitti, nihil est, quin ipsa Curia suppleri possit, quod deesse
dignoscatur ad perfectam præmissorum inquisitionem; prout
aliàs euenisse, inter cętera, non ignoramus; namquè de
anno 1571. pro expeditione vnionis perpetuæ, Ecclesiæ Hierapetren. Ecclesiæ Sythien. vacante supradicta Ecclesia Hierapetren, per obitum bo. mem. Nicolai Bertoldi Episcopi, Archiepiscopus Creten. & alij Episcopi eius suffraganei scripserunt ad Summum Pontificem, rogantes Sanctitatem suam, vt dignaretur illam vnire Ecclesiæ Sythien. attentis pluribus rationabilibus causis, per eos allegatis; commendantes etiam D. Gasparem Vinianum, Episcopum Sythien. ob eius virtutes, & alias qualitates a Sacris Canonibus in Episcopo requisitas, tanquàm dignum, qui præficiatur ipsi Ecclesiæ Hierapetren. postquàm illa vnita fuerit, vt præfertur. Et præterea missus fuit processus factus coram prædicto Archiepiscopo Creten. super informationibus per eum sumptis de qualitatibus prædicti Gasparis.

Quibus de rebus informatus fuit Cardinalis Alciatus, qui facto verbo cum Sanctissimo in Consistorio, præconizauit, de ordine eiusdem Sanctissimi, dictam vnionem, & prouisionem. Postmodum, petita venia à cęteris DD. Cardinalibus Protectoribus Reipublicę Venetæ, in cuius Dominio sitę sunt ipsæ Ecclesiæ Hierepetren. & Sythien. illi contenti fuerunt, quod ipse D. Cardinalis dictam vnionem proponeret. Ac diligenter inspecto dicto processu, eum defectiuum esse reperit, nempè quia de natalibus, & ao esset in Sacris sufficienter non concludebat. Ideò sumptæ fuerunt informationes super his in Vrbe per ipsum met D. Cardinalem, qui examinauit testes desuper inductos, & per Secretarium suum, examen huiusmodi notari, & in publicam formam redigi fecit; ac demùm processu à se factum huiusmodi, cum processu de partibus connecti iussit, ac in fine talem attestationem manu propria subscripsit, videlicèt.

Ego F. Cardinalis Alciatus suprascriptas probationes de Statu dictarum Ecclesiarum Sythien. & Hierepetren. & rationibus vnionis earum, ac de qualitatibus dicti Reuer. Gasparis Viniani Episcopi Sythien. diligentèr examinaui, & accurata adhibita diligentia, inueni adesse sufficientes causas vnionis, & ipsum R. Gasparem, licèt non probetur Doctorem esse, doctum tamen, & in iure dicendo diu exercitatum, omnibusquè alijs qualitatibus a Sacris Canonibus, & Tridentina Synodo requisitis, præditum esse. Ideòq. affirmo, me certò existimare, eum idoneum esse, qui etiam dicta Ecclesia Hierepetren. postquàm ea vnita fuerit dictæ Ecclesiæ Sythien. præficiatur. Antequam tamen dicta Ecclesia Hierepetren. possessionem adipiscatur, emittat professionem fidei, iuxta formulam a Sancta Sede Apostolica præscriptam, in manibus Reuerendissimi Archiepiscopi Creten. In cuius rei fidem scripsi, & subscripsi.

F. Cardinalis Alciatus Relator.

Postmodùm idem processus fuit allatus ad tres alios Cardinales, nempè ad Cardinalem Tridentinum, Vicedecanum, quoniam aberat Cardinalis Moronus, ad Cardinalem de Pisis primum presbyterum Cardinalem, & ad Cardinalem Simoncellum primum Diaconum Cardinalem, qui singuli subscripserunt post Cardinalem Relatorem in eius conformitatem, prout adnotatum reperi in quibusdam notabilibus manuscriptis in Romana Curia.

Ad rem modò redeundo, vndè digressus sum, circa videlicèt professionem fidei per supradictos promouendos emittendam, dicendum est, quod aliud iuramentum, etiam fidelitatis illi pręstare tenentur, sicut promoti ad supradictas Dignitates inferiores, sub diuersa tamen forma, quod præstari regulariter consueuit à præsentibus in Curia, coram Illustrissimo Domino Cancellariæ Apostolicę Regente, tenoris sequentis, videlicèt.

62 *Ego N. Electus Ecclesiæ N. Ab hac hora in antea fidelis, & obediens ero Beato Petro, Sanctæquè Apostolicæ Romanæ Ecclesiæ, ac Domino Nostro Domino Innocentio Papæ Decimo, suisquè successoribus canonicè intrantibus; non ero in consilio, aut consensu, vel facto, vt vitam perdant, aut membrum, seu capiantur mala captione, aut in eos violenter manus quomodolibet iniiciantur, seù iniuriæ aliquæ inferantur quouis quæsito colore. Consilium verò, quod mihi credituri sunt, per se, aut nuncios, seù litteras ad eorum damnum, me sciente, nemini pandam. Papatum Romanum, & Regalia Sancti Petri adiutor eis esse ad retinendum, & defendendum, contra omnem hominem; Legatum Apostolicæ Sedis in eundo, & redeundo honorificè tractabo, & in suis necessitatis adiuuabo; iura, honores, priuilegia, & authoritatem Romanæ Ecclesiæ, Domini Nostri Papæ, & successorum prædictorum conseruare, defendere, augere, & promouere curabo; nec ero in consilio, facto, vel tractatu, in quibus contra ipsum Dominum Nostrum, vel eamdem Romanam Ecclesiam aliqua sinistra, vel præiudicialia personarum iuris, status, & potestatis eorum machinentur, & si talia à quibuscumquè procurari nouero, vel tractari, impediam hoc pro posse, & quanto citius potero commodè, significabo eidem Domino Nostro, vel alteri, per quem ad ipsius notitiam poterit peruenire, Regulas Sanctorum Patrum, decreta, ordinationes, sententias, dispositiones, reseruationes, prouisiones, & mandata Apostolica totis viribus obseruabo, & faciam ab alijs obseruari, Hæreticos, Schismaticos, & Rebelles eidem Domino Nostro, & successoribus prædictis pro posse persequar, & impugnabo. Vocatus ad Synodum, veniam, nisi præpeditus fuero canonica præpeditione, Apostolorum limina singulis triennijs personaliter, & per me ipsum visitabo, & Do-*

mino

mino Nostro, ac successoribus prædictis rationem reddam de toto meo Pastorali officio, ac de rebus omnibus ad meæ Ecclesiæ Statum ad Cleri, & populi disciplinam, animarum deniquè, quæ meæ fidei creditæ sunt, salutem quouis modo pertinentibus, et vicissim mandata Apostolica recipiam, et quàm diligentissimè exequar; quod si legitimo impedimento detentus fuero, prædicta omnia per certum nuncium, ad hoc speciale mandatum habentem, de gremio Capituli mei, aut alium in Dignitate Ecclesiastica constitutum, seù aliàs personatum habentem, aut ijs mihi deficientibus, per Diæcesanum Sacerdotem, & Clero deficiente, omninò per aliquem alium presbyterum sæcularem, vel regularem spectatæ probitatis, & religionis de supradictis omnibus plenè instructum; de huiusmodi autem impedimento docebo per legitimas probationes ad Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Diaconum Cardinalem, Ordinum Priorem per supradictum nuncium transmittendas. Possessiones verò ad mensam meam pertinentes, non vendam, neque donabo, neque impignorabo, neque de nouo infeudabo, vel aliquo modo, etiam cum consensu Capituli Ecclesiæ meæ, inconsulto Romano Pontifice; & si ad aliquam alienationem deuenere, pœnas in quadam super hoc edita Constitutione, contentas eo ipso incurrere volo. Sic me Deus adiuuet, & hæc Sancta Dei Euangelia.

63 Quæ quidem forma iuramenti, vt ex se patet extracta est ex *c. ego N. Episcopus, de iureiur.* necnon ex infrascripta Constitutione fel. record. Sixti Papæ Quinti de visitandis liminibus Apostolorum, & composita de ordine Clementis Papæ Octaui similis record.

Confecto igitur, ad præmissorum præsctiptum, processu, emissaque fidei professione, Cardinalis, qui processum confecit, in vno Consistorio præconizat Ecclesiam de cuius prouisione agitur; petitquè licentiam à Papa, vt possit in proximo consistorio referre prædictam Ecclesiam, & in alio proponit; & Summus Pontifex concedit cum consensu Cardinalium; antequam tamen proponat, in vigilia consistorij, vel per aliquot dies antea, Cardinalis Relator mittit schedulam omnibus Cardinalibus, tenoris sequentis, videlicet. *Ego Cardinalis N. in proximo Consistorio proponam Ecclesiam N. vacantem per obitum N. pro persona N.*

Sic etenim seruatur in Ecclesiarum Cathedralium, aliorumquè consistorialium prouisionibus, ex notorio stylò introducto à tempore Pontificatus Pauli IV. fel. record. qui voluit, quod dictæ prouisiones non eodem consistorio, prout antea fiebat, sed sequenti absoluerentur; vt interim omnes Cardinales possent, & debeant de qualitatibus perficiendi, seù promouendi, certiores reddi, & plenè instrui, teste *Mand. reg. 24. q. 3. n. 12. circa med.*

64 Et in ipso Consistorio secreto idem Cardinalis proponendo Ecclesiam, dicit *Beatissime Pater Vacat Ecclesia Metropolitana Lancianen. per translationem R.D. Marij Bolognini ad Ecclesiam Crotonien. Promouendus est Paulus Tassus à Serenissimo Rege Catholico præsentatus.*

Ciuitas Lancianen. est in Prouincia Aprutina citeriori, sub ditione eiusdem Regis; eius Metropolitana Ecclesia sub inuocatione Annunciationis Gloriosissimæ Virginis; habet duas Dignitates, Duodecim Canonicatus, & duas Capellanias, ac omnia necessaria: nullos tamen habeat suffraganeos. Domus Archiepiscopi distat ab Ecclesia ferè 400. passibus, quæ tamen satis commoda existit. Sunt in Ciuitate Lancianensi Parochiales octo, Monasteria sex Regularium diuersorum Ordinum, & vnum Monialium; angustam tamen habet Diæcesim, quæ quinque tantùm Oppida, & totidem Villas continet.

Eius fructus taxantur in libris Cameræ ad florenos 200. Valor annuus ascendit ad ducatos 700. monetæ Regni Neapolitani.

R.P.D. Paulus promouendus, est Neapoli, ex legitimo matrimonio, Catholicis parentibus procreatus, 50. ætatis suæ annum excedit, à multis annis Sacerdos, Doctor in vtroque iure, Ecclesiæ Metropolitanæ Canonicus, per triennium fuit Vicarius Archiepiscopi Neapolitani; est ex Iudicibus causarum appellationum, & idoneus, qui Ecclesiæ Lancianen. præficiatur. Emisit fidei professionem in manibus Nuncij Neapolitani, coram quo fuit formatus processus, à Reuerendiss. DD. meis Capitibus Ordinum, & à me approbatus, & subscriptus. Supplicatur pro expeditione, cum retentione, compatibilitate, & Canonicatus ad duos menses.

Quam quidem Ecclesiam proposuit bon. mem. Cardinalis Gesualdus. Et hanc formulam propositionis, cum aliis similibus pro expeditione prædictarum Ecclesiarum, necnon Monasteriorum, ponit *Paris. de resign. benef. lib. 8. qu. 5. per tot.*

Supradictæ verò Ecclesiæ Lancianen. prouisio fuit facta, antequam introductum esset examen Episcoporum; pro quo hodiè promouendus tenetur accedere ad Vrbem pro illo subeundo; nam cum anteà etiam Doctores ex priuilegio tantùm aspirabant, & quandoquè promouebantur ad Cathedrales Ecclesias; proindè cum priuilegium non faciat Doctorem, Clemens Papa VIII. fel. record. non immeritò in exe-
65 quutionem, *c. qui Episcopus 21. dist.* non aliàs ad Episcopatum promoueri decreuit, ac voluit, nisi idoneus super litteris repertos, præuio prædicto examine, ipso, ac pro tempore existente Summo Pontifice eidem examini assistente; nam si cæteri inferiores, ad animarum curam assumendi, & signantèr Parochi, non nisi præuio examine admittendi sunt ex Sacrorum Canonum, præsertim Concilii Tridentini dispositione *sess. 24. cap. 18. de reform.* multò magis Episcopi, qui eis præsunt, ac Vicarii Iesu Christi, ex *c. mulier, 33. q. 5.* vt per *Marches. de commiss. p. 3. §. 1. num. 31. & 32. fol. 313.* propterea idem Clemens, statuit, quod non solum habentes priuilegium, sed etiam docti viri ad cathedrales Ecclesias assumerentur; voluitquè ad Episcopatus in Italia assumendos, in Vrbe coram ipso, & Sacra Congregatione DD. Cardinalium, aliorumquè grauiorum, & peritorum Prælatorum, & virorum examinari. Quòd si fortè contingat, vt Pontifex, aduersa valetudine, aut alia causa impeditus, examini interesse non possit, differtur illud, donec cesset impedimentum; licèt nuperrimè aliter vsu euenerit; nam ne quid subirent incommodi plures Ecclesiæ cathedrales, pastoribus destitutæ, felicis recordat. Innocentius X. laborans graui illo morbo, qui eum tandem oculis subtraxit mortalium, voluit Eminentissimum Dominum Cardinalem Vicarium, suo nomine, præesse, prout re ipsa præfuit examini promouendorum ad prædictas Ecclesias vacantes; quorum vnus fuit Illustrissimus, & Reuerendissimus Dominus meus Paulus Squillante Neapolitanus, huius Metropolitanæ Ecclesiæ Canonicus, Ministri Generalis Supremæ Vniuersalis Sanctissimæ Inquisitionis de Vrbe, contra hæreticam prauitatem, in hoc Regno fisci patronus, qui ob eximiam doctrinam, fidem, prudentiam, & iustitiam, vitæquè integritatem, cæterasquè virtutes, quibus clarescere dignoscitur, ad Ecclesiam Theanensem iure optimo, fuit ab eodem Innocentio vocatus, atquè promotus. In Gallia verò, & Hispania coram S.R.E. Cardinalibus Legatis ibi existentibus, & Legatis deficientibus, coram Sanctæ Sedis Apostolicæ Nunciis, Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis, de speciali Papæ mandato, assistentibus aliis Prælatis, ac peritis viris, vt huiusmodi negocii grauitas requirit, se examini subiiciant; qui approbati, & non alias, ad Ecclesiarum regimina admittantur, ita *Leo in thes. for. Eccles. p. 1. cap. 3. num. 11.*

Porrò, inter cætera, in hac secunda forma iuramenti contenta, iurat promouendus ad Cathedralem Ecclesiam, se temporibus præstitutis, Apostolorum limina visitaturum; circa quod non semel vidimus in praxi de aliquibus dubitari;
67 & cum de hac re adsit Constitutio fel. recordat. Sixti PP. V. quæ est in viridi obseruantia, illius tenorem hic prius duximus inserendum, qui talis est, videlicèt.

Ego

68 *Sixtus Episcopus Seruus Seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Romanus Pontifex, &c. Hac perpetua Constitutione sancimus, decernimus, & mandamus, vt omnes Patriarchæ, Primates, Archiepiscopi, & Episcopi per Vniuersum Orbem Terrarum constituti à nobis deinceps ordinandi, etiam si Cardinalatus honore præfulgeant, antequam munus consecrationis suscipiant, seù eis consecratis, Pallium de Beati Petri corpore sumptum, eis tradatur, aut si ad aliam Ecclesiam transferantur, antequam illius regimini, & administrationi se immisceant, si quidem præsentes in Curia fuerint, in manibus S. R. E. Diaconi Cardinalis, ordine prioris; si verò absentes, in manibus Antistitis, qui ad impendendum munus prædictum, aut ad tradendum Pallium huiusmodi à Sede Apostolica delegabitur, iurent, iuxtà formulam in libro Cancellariæ Apostolicæ, Quinterno appellato, nuper descriptum, se Beatissimorum Apostolorum Petri, & Pauli limina, statutis in hac nostra Constitutione temporibus, personaliter, ac per se ipsos visitaturos, ac nobis, & successoribus nostris, pro tempore existentibus Romanis Pontificibus, rationem reddituros de toto eorum Pastorali officio, deque rebus omnibus ad ipsarum, quibus præsunt, Ecclesiarum Statum, ad Cleri, & populi disciplinam animarum, denique quæ illorum fidei credita sunt, salutem quouis modo pertinentibus, & vicissim mandata Apostolica humiliter recepturos, & quam diligentissimè exequuturos.*

Quod si legitimo impedimento detenti fuerint, iurent, se prædicta omnia adimpleturos per certum nuncium ad illa speciale mandatum habentem, de gremio suorum Capitulorum, aut alium in Dignitate Ecclesiastica constitutum, seù alias personatum habentem, aut si huiusmodi hominem Ecclesiastica Dignitate, & personatu præditum non habeant, per Diæcesanum Sacerdotem; & si clero careant omninò, per aliquem alium presbyterum sæcularem, vel regularem spectatæ probitatis, & religionis de supradictis omnibus plenè instructum. De huiusmodi autem impedimento docere debeant per legitimas probationes, ad dictum primum Diaconum Cardinalem per supradictum nuncium transmittendas.

Quin etiam Principes temporales, si quid pro eorum pietate, & erga hanc Apostolicam Sedem obseruantia, Romano Pontifici voluerint significare, eosdem, siuè Episcopos, siuè alios, qui ab eis mittentur, fides habebunt nuncios, ac relatores, quorum opera ab eadem Sede pro illorum Dominijs, Ditionibus, & rebus firmandis, ac stabiliendis, & cum Dei, & Sanctæ Religionis causa, sine qua tutò consistere, haud possint coniungendis, opportuna sinceræ charitatis officia, consilia, atquè subsidia expectare certò poterunt.

Ad hoc autem debitum visitationis officium commodè explendum, supradicti omnes Patriarchæ, Primates, Archiepiscopi, & Episcopi, Itali videlicèt, vel ex Italicis Insulis, vndè in Italiam commodiùs traijci potest, veluti Siculi, Sardi, Corsi, & alij adiacentium Prouinciarum Italiæ, ac etiam Dalmatiæ, & Græcarum, quæ è regione ipsius Italiæ, & Siciliæ oris sunt, tertio anno, Germani verò, Galli, Hispani, Belgæ, Bohemi, Vngari, Poloni, Angli, Scoti, Hiberni, & cæteri omnes, qui in Europa sunt citra mare Germanicum, & Balthicum, ac omnium Insularum Madis Mediterranei, quarto anno, & qui intra Europæ fines sunt his Prouincijs remotiores; ac etiam Africani littoribus nostris aduersi, ac Insularum Maris Oceani Septentrionalis, & Occidentalis Europæ, & Africæ citrà continentem noui Orbis, tàm qui nunc sunt, quàm qui ad Catholicam fidem per misericordiam Dei aliquando redierint, quinto anno, Asiatici verò, & qui extrà Asiam, & in alijs nouis terris Orientalibus, Meridionalibus, Occidentalibus, & Septentrionalibus, tàm in Insulis, quàm in continentibus, & denique in quibuslibet Mundi partibus, decimo anno iter suscipiant, & Deo concedente, perficiant; idemquè institutum tertio quoquè, quinto, & decimo anno repetant, & obseruent. Hæc autem annorum spatia à tempore suscepti muneris consecrationis, vel Pallij traditionis, aut translationis, vt præfertur, incipiant. Quæ nè longius differantur, volumus, quod tempus qualecumquè excursum alicui, ex suprascriptis Præsulibus, qui siuè morte præuentus, siuè aliqua quacumque de causa ob non finitum tempus ei præscriptum, dicta limina non visitauerint, ità illius suc-

successori effluxisse, & excurrisse intelligantur, vt termino ipso iuxtà prædecessoris sui iusiurandum completo, debitam tunc visitationem quamprimum conficere teneatur.

Hi verò ex supradictis Antistitibus, qui hactenus ab hac Sancta Sede ordinati sunt, aut dictum Pallium ab ea susceperunt, aut ad aliam Ecclesiam translati sunt, prout cuique distantia locorum, & temporum interualla præscripta sunt, ad supradicta omnia obseruanda à die publicationis præsentis Constitutionis omninò teneantur.

Iubemus igitur in virtute sanctæ obedientiæ supradictis omnibus Antistitibus præsentibus, & futuris, vt visitationem prædictam sibi, suisque Ecclesijs adeò vtilem, ac necessariam, iuxtà præscriptam formulam, omninò conficiant. Si vero (quod absit) non egerint, eos ab ingressu Ecclesiæ, ac etiam ab administratione tam spiritualium, quàm temporalium, necnon à perceptione fructuum suorum Ecclesiarum, à Capitulis eorum omni exceptione, & mora cessante, interim liberè exigendorum, & in opus fabricæ, seù ornamentorum Ecclesiæ emptionem, prout maior exegerit necessitas insumendorum ipso facto tandiù suspensos esse volumus, donec à contumacia resipiscentes, relaxationem suspensionis huiusmodi à Sede prædicta meruerint obtinere. Non obstantibus, &c. Datum Romæ apud S. Petrum, &c. Quintodecimo Kal. Ianuarij 1585. Pontificatus nostri anno primo.

Quarè, circa personam in præinsertis literis qualificatam, ab Episcopo impedito, deputandam ad prędicta limina visitanda, quatenus dicitur, *per certum nuncium, &c. de gremio suorum Capitularium, aut alium*, &c. non potest idem Episcopus aliquo modo excedere limites supradictę Constitutionis, sub pœnis in ea contentis, ac gestorum nullitatis;
69 quarè si prędicta limina, nomine Episcopi visitentur per eum, qui manet, seù commoratur in Curia, absque eo, quod ad hunc effectum specialitèr ad ipsam Curiam mittatur, non satisfacit Constitutioni prędictę; quod quidem Sacra Congregatio Concilij numquam licèt ex grauissima causa, etiam si Episcopus fuerit S.R.E. Cardinalis in sua Diœcesi residens, admittit, prout declarauit in vna *Fulginate*. 11. *Iulij* 1626. teste *Barbos. in collect. Bull. verbo limina Apostolorum, fol. mihi* 433. *vers.* 1.

Præterea in vna *Elboren.* cum Archiepiscopus petijsset
70 admitti ad visitanda limina eius nomine, Presbyterum Diœcesanum, non tamen de Capitulo, neque in Dignitate Ecclesiastica constitutum, & iam ad Vrbem transmissum, Sacra Congregatio Concilij Die 4. Decembris 1627. pro ea vice fecit gratiam, sed censuit, scribendum esse Collectori Portugalliæ, qui omnes Episcopos in posterum de hoc admoneret, idem *Barbos. loc. cit. vers.* 2.

Et aliàs ipsa Sacra Congregatio noluit admittere Regula-
71 rem, Episcopi familiarem, & commensalem ad prædicta limina visitanda, etiam si alium non inuenisse diceret, & prædictus Regularis iam esset in Vrbe, sub die 13. Nouembris 1627. idem *Barbos. loc. citato versic.* 3. Licèt aliter dicendum sit de Episcopis residentibus in partibus infidelium, pro quibus per Sacram Congregationem de propaganda fide coram Vrbano VIII. 28. Iulij 1626. fuit declaratum, sufficienter impleti prędictam Constitutionem Sixti Quinti per Episcopos in partibus infidelium residentes, si id pręstiterint, medio
72 ipsorum procuratorum, in Curia residentium, ità eruditiss. Dom. meus *Paulus Squillante* in suo celebri *tract. de priuileg. Episc. p.* 1. *cap.* 9. *num.* 9.

Pręterea sciendum est, quod Sacr. Congregat. Concilij, Episcopo impedito, qui neque per se ipsum, neque per certum nuncium accedere valet ad Vrbem pro prędictis limini-
73 bus visitandis, solet illi prorogare tempus ad tres, aut quatuor, vel quinque menses, aut alias, iuxtà distantiam ab Episcopatu ad Vrbem, ad effectum prædictum; qui postmodum elapso tempore prorogationis, tenetur ad id omninò sub eisdem pęnis; nisi fortè, ex nouo superueniente impedimento, obtineat secundam, & quandoquè vlteriorem prorogationem; quod quidem tempus sic prorogatum, computabitur Episcopo in proximo futuro triennio, aut alio ex temporibus supradictis.

Limina autem Apostolorum, quæ Episcopi, Archiepiscopi, Primates, & Patriarchæ visitare iuramento promittunt, licèt nonnulli existiment ea, esse Basilicas SS. Apostolorum Petri, & Pauli, alij verò SS. Petri, & Ioannis Lateranensis, in quibus condita sunt eorum corpora.

74 At verius est intelligi de Curia Romana; nam vbi est Papa, ibi intelliguntur esse limina Apostolorum; quia ipse fun-
75 gitur authoritate ipsorum Apostolorum, ac propterea non potest intelligi de Apostolis mortuis, vt ait *Felin. in cap. ego N. de iureiur.* & ibi *Abb. nu. 6. vers. quæro quid intelligitur hic appellatione liminum, & Gonz. ad reg. 9. Cancel. gl. 13. §. 1. n. 9.* Et sic omnes dicunt, esse Pontificem Maximum, qui illis liminibus præest.

Porrò, Episcopi eum per se ipsos visitant, tenentur, facta
76 prius Summi Pontificis pedum deosculatione, statum suarum Ecclesiarum ipsi Pontifici referre; & quamuis videatur sufficere, quod oretenus fiat ista relatio, vt patet ex supradicta Constitutione Sixti Quinti quatenus ibi dicitur, *iurent, &c.* cum tamen id clarè non constet, an vz. oretenus, vel in scriptis teneantur, DD. Cardinales, qui pro interpretatione, & exequutione Concilij Tridentini delecti sunt, decreue-
77 runt prędictum Statum esse in scriptis dandum, siuè per se ipsos, siuè per Nuncium visitant; ex eo, quod prędicta rela-
78 tio legitur in eorum Congregatione, ibique exactissimè examinatur, vt si aliquid pro recto regimine, & administratione Ecclesiarum, quibus ipsi Episcopi præsunt, anteà omiserint, attentius deinceps inuigilent; & ibi prædictæ relationes retinentur pro conseruatione prædictarum Ecclesiarum status; & si quę emendanda, aut corrigenda nouerint, diligenter curent, vt emendentur, & corrigantur, vt ait *Germon. in dict. suo tractat. de indult. Cardin, §. nulli, numero* 30.

79 Et licèt communiter dicatur, quod visitatio liminum Apostolorum, fit honoris causa, & ob honorem, & reuerentiam, quam Beatissimis illis Apostolis, cuius vices tenetur Papa, præstare debemus, & vt euitetur ille fastus verborum de visitando Papa; tamen nullus Episcoporum est, qui ex eadem, vel alia causa Romam accedit, non visitet, non modò prędictas Basilicas prædictorum Apostolorum Petri, & Pauli, sed etiam aliàs quinque, vel septem Basilicas ob antiquitatem, & excellentiam Sanctitatis, idem *Germon, loc. cit. num.* 31.

80 Licèt hodiè passim seruetur, vt nuncius, qui nomine Episcopi, visitat limina Apostolorum, secum deferat ad id illius speciale mandatum, cum publico documento legitimas probationes super impedimento Episcopi continentes, ac relationem Status Ecclesiæ cum litteris eiusdem Episcopi; quæ omnia ex forma prædictę Constitutionis, omninò requiruntur sub pœnis in ea contentis; & sufficit præsentari Illustrissimo Domino Secretario Sacræ Congregationis Concilij ac Basilicas Sancti Petri, & Pauli visitare, ac de huiusmodi visitatione, prędictæ Sacrę Congregationi fidem in scriptis factam à Deputatis ad id in dictis Basilicis, exhibere, quę eidem D. Secretario, ab ipso visitante consignatur, qui potest

ab

ab ipsa Curia postmodum discedere, etiam non expectato responso eiusdem Congregationis, quia postmodum examinato statu prædictæ Ecclesiæ eidem Episcopo rescribitur, et respondetur, etiam pro resolutione negociorum, pro quibus supplicari consueuit in calce eiusdem Status, vt ex infrascripta formula, quam tamquam copiosam, et amplam hic subnectere placuit, quæ est tenoris sequentis, videlicet.

Eminentissimi, & Reuerendissimi Domini.

CVm Sanctissimo D. N. ob summam potestatem sibi traditam à Christo Domino, sollicitudo incumberet omnium Ecclesiarum, iure, ac meritò statutum est, vt cuncti Christiani Orbis Antistites, præfinito quodam tempore, ad Sedem Apostolicam accederent, regiminis sui rationem redditurі, & monita, ac præcepta salutaria indè recepturi. Id verò hoc tempore, præsens præstare omninò constitueram, vt tam sanctæ peregrinationis vberes fructus, non tam animo, quàm oculis, & auribus haurirem; sed grauia, & multiplicis generis impedimenta de repente suborta, me detinuerunt, & adhuc detinent, quominus hoc iter arripere possim. Est igitur, quod gratias agam, & habeam immortales Sanctitati suæ, quæ mihi indulgere dignata est, vt ad peragendam Sacrorum liminum Visitationem, Nuntium destinare, facultas mihi esset. Delegi propterea ad id muneris Reuerendum Angelum Rosettum, Canonicum Ecclesiæ Collegiatæ Clararum huius Brixien. Diæcesis, probatæ vitæ, & bonæ conuersationis Sacerdotem, qui meam vicem gerat, & de vniuerso statu huius meæ Ecclesiæ, Amplitudines vestras Eminentissimas reddat certiores; & ne in re tam graui, à veritate, vel minimum aberrare possit, omnia, quæ cognitu digna sunt, scriptis exarata eidem perferenda tradidi.

Inter alias Galliæ Cisalpinæ Ciuitates, semper habita est magni nominis, Brixia, quippe quæ, & originis antiquitate, & diuitiarum copia, & agrorum longè, latèque patentium vbertate, valdè excellit; Ea verò Serenissimæ, & excelsæ Reipublicæ Venetæ Imperio paret fæliciter; & quemadmodum fide, & in obsequio in suum Principem nulli cedit, ità erga Deum pietate, ac religione floret; cuius rei tùm vetusta, tùm recentia exempla, & monumenta suppetunt.

Christianam fidem à B. Barnaba Apostolo accepisse traditur. Cum enim ipse Lyguriam, atq; Æmiliam peragrasset, Mediolanum, & Brixiam se contulit, atq; vtriq; Ciuitati Diuum Anathalonem Discipulum suum præfecit; sic enim illa ferebant tempora, vt ob sacrorum Antistitum penuriam, vnus multiplicis gregis curam susciperet; effecit autem Apostolica institutio, vt semper Catholica fides culta, & seruata fuerit; vt propterea magnus Sanctorum Episcoporum numerus, post Anathalonem successerit; nec vnquam hæresum labes, etiam quo tempore Mediolanum peruaserat, ipsam inficere (Deo fauente) potuerit,

Fuit etiam plurimorum Sanctorum Martyrum perfusa, atq; irrigata sanguine; inter quos principalem locum tenent Sancti Faustinus, & Iouita Ciues sui, qui & patroni, ac titulares eiusdem sunt; & illorum auxilium in grauissimis periculis, non semel experta est.

Ecclesia Cathedralis aliàs bipartita fuit, sed modo noua eiusdem ædificio, vna esse cæpit; immò magnæ huiusmodi progressiones factæ sunt, me opus vrgente, & Ciuitate ipsa opem, & opes exhibente; illi enim onus fabricæ incumbit, cui Clerus vniuersus pro summa aureorum mille quotannis, persoluendorum subsidio est.

Titulus eiusdem Ecclesiæ est B. Virginis Assumptæ, cuius imago cum effigie Sanctorum Faustini, & Iouitæ in publico, Cancellariæ Episcopalis sigillo impressa est.

Ædes Episcopales sunt satis amplæ, & magnificæ, quas ego ornatiores, & pulchriores reddidi, multa extruens, ac reficiens, & præsertim inferiorem, arcam, schalas, ac aulam ipsam magnam, non modò laqueari auro, ac picturis conspicuo, sed omnium Episcoporum imaginibus ibidem collocatis, honorificentissimam reddidi.

Prouentus mensæ Episcopalis, licèt pro Ecclesiæ splendore nòn sint ità pingues, non tamen tenues dici possunt; & super ipsis imposita est vna pensio aureorum mille, quæ soluitur Reuer. D. Abbati N.

Extant

Extant in Ecclesia Cathedrali sex Dignitates, nimirum Archidiaconatus, quæ primum locum obtinet post Pontificalem, Archipresbyteratus, cui etiam adnexum est onus curæ animarum pro definita quadam parte, & Parochia, Præpositure, Vicedominatus, Cantoriæ, & Decanatus; ex ijs duæ Priores, & postrema certos habent redditus, reliquæ nullos; non admittuntur autem in Capitulo, prout iuris est, & vetus consuetudo obtinuit.

Canonicatus sunt septemdecim, & eorum maior pars Sacerdotium annexum, habet; reliqui suis ordinibus adscripti sunt.

Præbendæ pro Theologo, & Pænitentiario, fuerunt erectæ, & vt iuris, ad sua munera obeunda, idoneis collatæ.

Extant præterea Mansionariæ sex, quorum tres vocantur Honorabiles; duæ tamen sunt participes distributionum Canonicalium; itaut earum singulis competat dimidia portio Canonica.

Non deest competens numerus Sacerdotum, quorum aliqui sunt Titulares Capellani numerò vndecim; aliqui amouibiles, qui statis diebus missas celebrant, & choro etiam inseruiunt.

Manutenentur expensis Capituli, Magistri Grammaticæ, & Musicæ, ac insuper Acholyti, & alij Clerici, qui Ecclesiæ ministrant.

Præter alias Reliquias, asseruatur in quadam Capella honorificentissimè extructa in Ecclesia ipsa Cathedrali, Sanctissima Crux, quæ aurea, & flamea nuncupatur, quam aliqui à Constantino Magno, aliqui à Carolo item Magno Ciuitati dono datam existimant; & cum ea, Christiano more, circumfertur, tùm aeris serenitas, tùm pluuia, prout necessitas exigit, impetrari creditur, prout etiam longissimo vsu, atquè experimento compertum est.

Præter Cathedralem, quæ, vt diximus, etiam Parochialis est, extant vndecim aliæ Parochiæ, quarum sex à Rectoribus sæcularibus, reliquæ à Regularibus gubernantur.

Fuit semper antiqua Ecclesiæ Cathedralis prærogatiua, vt in quibuscumquè funeribus, etiam si extrà illius Parochiam essent, tùm Regulares, tùm Rectores aliarum Parochialium ad ipsam accedere solerent, Clerumquè deducerent, & primas deferrent tàm in leuando cadauere, quàm in officio, etiam in ipsorum Ecclesijs faciendo: hanc tamen laudabilem consuetudinem Regulares quidam perturbare ausi sunt, ac nonnulli eorum quædam fortasse suffragia per subreptionem obtinuerunt; & maxime certè expediret, vt Ecclesia ipsa Cathedralis, aduersus quoscumquè actus contumaciales restituta, in antiqua iurium suorum possessione conseruaretur; ac totum negotium alicui in partibus terminandum committeretur.

Inter Parochiales verò primum locum obtinet Ecclesia Sancti Nazarij, quæ etiam Collegiata existit insignis; nam præter Præposituram, primam Dignitatem, habet etiam Primiceriatum, aliquos Canonicatus, & Capellanias nouem, & cum illius Præpositus hunc statum Ecclesiæ Collegiatæ subuertere vellet, ego tandem post multas expensas, obtinui declarari à Sacra Rota omnium Dominarum suffragijs, Ecclesiam esse Collegiatam, vt patet ex decisione, etiam impressa, quæ facta fuit die 17. Iunij 1605. & ex alia eiusdem Rotæ, in qua mandatum de manutenendo pro statu Ecclesiæ decretum fuit.

Monasteria Monialium in Ciuitate numerantur quatuordecim, in Diœcesi autem sex; quibus præficitur Vicarius, qui eorum curam habet; grauiora tamen negotia ad me defert; eorumdèm visitationem egomet obire soleo.

Eorum Monasteriorum, quæ in Vrbe sunt octo, & quæ in Diœcesi, quatuor regimini Ordinarij subduntur, reliqua à Regularibus gubernantur.

Silentio præterire non possum, Monasterium Capuccinarum, quæ strictioris vitæ rigorem, quem Capuccini seruant, ad vnguem imitantur; atquè ea vitæ Sanctitate fulgent, vt extraneas, etiam ad se trahant, numerusque illarum in immensum cresceret, nisi puellæ, quæ ingredi cupiunt, diuturni temporis experientia à me probarentur.

Extant præterea pia loca, vt conuertitarum, succursus, Zitellarum, Orphanorum, Domus

Dei

Dei, in quibus mulieres, puellæ, pueri, respectiuè aluntur.

Reperiuntur Hospitalia duo: alterum, quod vocatur magnum, prouentibus amplissimis locupletatum, quod erga omnes infirmos hospitalitatem egregiè exercet; & duos præterea Doctores conducit Sacræ Scripturæ alterum, & alterum grammatices, aureis centenis nummis, singulis annuatim attributis.

Alterum hospitale est, quod Incurabilium vocatur, non ità quidem locuples, sed pari tamen pietate regitur.

Sunt duo Montes Pietatis, quorum prior, etiam diuitibus dat mutuum, posterior verò, non nisi pauperibus.

Insignis est sodalitas Virginum, quæ sub auspicijs Sanctæ Vrsulæ, Deo præstant famulatum, hæ quidem sub parentum cura in proprijs domibus degunt habitu quodam, licèt non Regulari, à communi tamen distincto, vtuntur, Superiorem ex eorum Collegio deligunt, Sacramenta frequentant; & in pijs Christianæ vitæ officijs se exercent; castitatis propositum præseferunt, non tamen votum emittunt à pijs viris, solo iussu reguntur; & per varia etiam Diœcesis loca hoc institutum propagatur; cum plures ex illis, quæ in Ciuitate degunt, sint ex Nobilibus familijs.

Seminarium Clericorum, ad præscriptum Sacri Tridentini Concilij institutum, honestos prouentus habet. Regitur magna cura, itàut in moribus, & literis iuuenes proficiant, adhibitis optimis præceptoris, & grauissimis viris, qui in hoc opus assiduè incumbunt; illius ædes hoc tempore, commodiores, & laxiores reddidi, additis porticu, & xisto, ac cubiculis nonnullis, sacello, & diuersorio pro infirmis.

Confratriæ laicorum virorum, quæ vulgò Disciplinæ vocantur, sunt quatuordecim in Ciuitate, & totidem per Diœcesim processiones publicas comitantur, & aliquando funera; habentq; suas Ecclesias, & diebus festis psallunt, missas audiunt in eisdem, & alias præterea pietatis opera exercent.

Congregatio præterea quædam est piorum virorum, qui necessitates pauperum familiarum scrutantur, ipsisque tùm ex pijs legatis, tùm ex collata pecunia prouidere student; & orationis quadraginta horarum peculiarem curam gerunt.

Diœcesis Brixiana, vniuersæ Italiæ amplissima est; nam protenditur à Ponteligni, qui est vnicus in extrema ora Vallicellisca vsquè ad Ponteuicum, in longitudinem centum milliarium, eius verò latitudo alicubi patet milliarium circiter quinquaginta; sunt in ea aliqua Oppida, & Villæ ditionis Serenissimi Ducis Mantuæ, & aliorum Baronum, & Dominorum de Gonzaga, quæ ab immemorabili tempore regimini Episcoporum Brixien. assuetæ magnum commodum reportant.

Quæ ad numerum Ecclesiarum Parochialium, & Monasteriorum Regularium, Abbatiarum, Consistorialium, & Prioratuum, ac Commendarum pertinent, ea in alijs præcedentibus statibus fuerunt exposita, vt proptereà illis denuò recensendis supersederi possit.

Doctrinæ Christianæ institutio tum in Ciuitate, tum in Diœcesi ità floret, vt exteris exemplo esse possit; & licèt in hoc sanctæ memoriæ Caroli Cardinalis Visitatoris Apostolici, ac meorum prædecessorum labores grato animo agnoscam, mea tamen qualiscumquè opera, & vigilantia pro illius incremento nunquam defuit, nequè defutura est in posterum.

Verbi Dei prædicatio non modò in Cathedrali, tempore quadragesimæ, Aduentus, & per annum, sed etiam in singulis Oppidis, & Villis frequentissimè habetur; atque hoc munus à Parochis ipsis, & Curatis, qui, vt plurimum multæ doctrinæ, & eruditionis sunt, cum laude exercetur.

Visitationi Diœcesis quotannis incumbitur, eamquè egomet perlustrare non desisto, adhibitis doctissimis viris in partem operis, & sollicitudinis, præter Vicarios foraneos, qui sunt numero quinquaginta, & visitationem à me peractam pro sua quæque regione vrgent in singulos menses.

Conuentus etiam Clericorum ab ijsdem habentur menstrui, in quibus de Sacramentis, & varijs conscientiæ casibus disputatur.

Forum

Forum Episcopale, summa Dei benignitate ità regitur, vt absit, & à Vicario Generali, & ab omnibus Ministris quæcumquè sordida suspicio, iustitia autem, rectè quidem, & pro modo culpæ administratur, sed omnia Christiana, & Ecclesiastica charitate leniuntur.

Sanctissimæ Inquisitionis Officium sua munera exercere, liberè, me in primis, non modò adiuuante, sed etiam premouente; nec deest Illustrissimorum DD. Protectorum protectio, & fauor, quandò illi requiruntur.

Sacerdotes sunt in magno numero, & ferè omnes honestis vitæ alimentis prouisi; nam præter patrimonia illis assignata, quando beneficia desunt, ex piorum etiam legatis, & scholarum oneribus, vel liberis conductionibus sustinentur; Doctrina autem, Summo Dei beneficio quamplurimi eorum excellunt, & gradibus Doctoratus insigniti sunt. Reliqui mediocri cognitione pollent, & in his, quæ ad sua munera spectant, abundè versati sunt; id verò oritur ex duplici capite. Primum, quòd ad Sacros Ordines, non nisi exquisito examine, & magno adhibito scrutinio promouentur. Secundo, ex eo, quòd vt superius dixi, singulis mensibus conuentus Sacerdotales habentur, in quibus post Catechismi, seù Concilij Tridentini lectionem, quæstiones variæ rerum Sacrarum proponuntur, & discutiuntur; Quæ posteà ad virum à me destinatum, mittuntur, vt de ijs iudicium ferre possit; & quæ minus tutam, aut non communem decisionem habuerunt, emendentur, & corrigantur.

Rituale Sacramentorum, licèt à prædecessoribus Episcopis compositum, & in lucem emissum, fuit tamen meo iussu recusum, & multis opportunè additis, cumulatius redditum, itaut eo, Parmenses, Placentini, Cremonenses, & Cremenses vterentur; cum verò nuper prodierit Rituale Romanum, illud etiam imprimi curaui, vtroq; enim Parochi cum magno fructu vti poterunt.

Extabat etiam volumen quoddam Constitutionum, quæ certè quo tempore aditæ fuit, magnam vtilitatem attulerunt vniuerso Clero, sed illud penè interciderat; & cùm postmodùm quatuor Concilia Prouincialia celebrata fuerint, & complures Constitutiones Pontificiæ promulgatæ, visum est mihi necessarium longè locupletius Constitutionum opus em ittere, in quo decreta complura in varijs Synodis à me habitis, facta, multæ literæ pastorales, atquè edicta ad mores, ac disciplinam Ecclesiasticam spectantia, addita sunt.

Diutius immorari in recensendo Ecclesiæ meæ statu, necessarium non arbitror; cum id à me pluries fusius, & vberius factum fuerit: quædam dumtaxat subijciam, pro quibus obtinendis Amplitudinum vestrarum Sapientiam, atquè eximiam auctoritatem imploro, atquè exopto.

Negotia, pro quorum expeditione supplicatur.

PRimum, Cùm Sanctorum Faustini, & Iouitæ patronorum Brixien. celebretur officium cum octaua, & nihil de proprio habeatur, nisi vnica electio, quæ extat in Breuiario; Reuerendus Pater Abbas Sanctæ Apræ Canonicorum Regularium, cuius Ecclesia aliàs vocabatur Sancti Faustini ad sanguinem deuotione permotus, integrum officium proprium composuit, recitandum in solemnitatibus horum Sanctorum, illud verò, meo iussu lectum à viris doctis, visum est, coherere antiquitati, & probatis historijs. Cùm verò Sacræ Congregationis Rituum oblatum fuerit videndum, ego summi beneficij loco ducam, si amplitudines Vestræ Eminentissimæ dignabuntur pro illius celeri recognitione authoritatis suæ pondus addere, & benignitatis testimonium ad eam rem præstare.

Secundum, Mea Diœcesis, ratione Vallistelliscæ, finitima est Vallitellina; propterea accidit, vt tùm in ea parte, tum alibi, multi extent, qui incidunt in hæresim exteriorem illam, sed aliàs occultam, & ad forum iudiciale non deductum. Pro huiusmodi hominibus, si ad cor reuertantur, nullum præsens remedium in foro conscientiæ superesse videtur; nam cum facultas concessa à Sacro Tridentino Concilio Episcopis absoluendi à crimine hæresis, sit sublata per Bullam Cœnæ Domini, vt Sacra Congregatio censuit, difficillimum erit, inducere pœnitentes ad se ipsos prodendos Inquisitori, qui illos non absoluet, nisi præuia abiuratione. Mihi igitur videretur non solum opportunum, sed planè necessarium petere Amplitudinum Vestrarum interuentu à S. D. N. indultum absoluendi in foro Animæ ab hæresi occulta, cum clausulis tamen efficacibus, nè annua Bulla Cœnæ repetitione indultum ipsum irritum redderetur.

P *Tertium.*

8. An sciat, eum prædictum esse innocentia vitæ, bonisque moribus, & an sit bonæ conuersationis, & famæ, & quæ sit causa scientiæ.

9. An sciat eum esse virum grauem, prudentem, & quæ sit causa scientiæ.

10. An sciat eum aliquo gradu in Iure Canonico, vel in sacra Theologia insignitum esse, quibus in locis, quanto tempore, & quo fructu ipsi Theologiæ, vel iuri Canonico operam dederit, & an verè ea doctrina polleat, quæ in Episcopo requiritur, ad hoc, vt possit alios docere, & quæ sit causa scientiæ.

11. An sciat eum aliquo munere aliquando functum esse, vel circa curam animarum, aut regimen alterius Ecclesiæ se exercuisse, & quomodò in eis se gesserit, tam quoad doctrinam, quàm quoad prudentiam, integritatem, & mores, & quę sit causa scientiæ.

12. An sciat, eum aliquando publicum aliquod scandalum dedisse circa fidem, mores, siuè doctrinam, vel aliquo corporis, aut animi vitio, aliouè Canonico impedimento teneri, quominus possit ad Ecclesiam Cathedralem promoueri, & quæ sit causa scientiæ.

13. An eum idoneum existimet ad benè regendam Ecclesiam Cathedralem, & præsertim ea ad quam ipse est promouendus, an dignum, qui ad illam promoueatur, & an ipsius promotionem eidem Ecclesiæ vtilem, & proficuam futuram esse censeat, & quarè ità existimet. Depositiones testium seriatim, & per extensum scribantur: nequè præcisè affirmationes, seù negationes tantummodò admittantur.

Quæ requiruntur ad perfectam inquisitionem præter ea, quæ ex testibus habebuntur.

QVoad sacros Ordines, petendæ sunt à promouendo, & processui inferendæ, originales Bullæ, vel litteræ testimoniales collationum ipsorum ordinum, vel saltem earum se non modo vidisse eum cantantem Epistolam, & Euangelium, vel celebrantem, sed etiam legisse dictas bullas, vel litteras testimoniales, vel interfuisse collationibus Ordinum ei collatorum.

Quoad gradum similiter inferendum est processui Priuilegium originale, vel eius exemplar in authentica forma.

Si Prælato inquirenti, vel promouendo videbitur, processui etiam adiungantur aliqua Breuia, Litteræ patentes, vel aliæ scripturę, aut publica documenta, quibus maior, aut melior probatio habeatur de natalibus, & functionibus promouendi, vel aliud eiusmodi, præsertim si testes circa ea sufficienter, & plenè non deposuerint recipiantur, & adiungantur.

Si fortè promouendus nullum habet gradum in sacra Theologia, vel in Iure Canonico, necesse est, vt præter probationem aliundè habendam circa eius doctrinam, iuxtà præinsertum decimum interrogatorium, pro parte promouendi exhibeatur publicum alicuius Academię testimonium, quo idoneus esse declaratur ad alios docendos, quę populum Christianum scire oportet. Petitona promouendi enuntietur hac nota, videlicèt frater Prælatus, Admodum R.P. si verò non sit R. N.N. Promouendus, nunquam vocetur Electus, nequè ipse se talem vel nominet, vel scribat, nisi vbi præcesserit Electio Capituli, aut Conuentus.

Qui seruandum quoad probationem doctrinæ, quando promouendi orti sunt in Prouincijs, in quibus non sunt Vniuersitates Studiorum, nequè consuetum est suscipi gradum aliquem.

IN huiusmodi locis, et personis sufficiet, si testimonio virorum grauium, et Sacræ Theologiæ, vel Iuris Canonici peritorum constet, promouendos ea scientia Theologiæ, vel Canonum verè pollere, vt idonei sint ad ea docenda, quæ populum Christianum scire oportet; ac muneris sibi iniungendi necessitati valeant satisfacere: Ideò formandum erit interrogatorium ad hunc sensum, iuxtà quod si testes deposuerint se de scientia promouendorum certos redditos esse, ex eo, quod prædictos promouendos specimen suę doctrinæ publicè, vel priuatim dedisse cognouerint: hoc modo sufficiens causa scientiæ dici poterit, aliàs non plenè probabunt doctrinam ad mentem supradictę Constit. Gregor. XIV.

Quid seruandum, si promouendus sit Regularis.

OMnia, quæ seruari debent in promouendo ad Ecclesiam Cathedralem, si sit sæcularis, seruanda etiam sunt, si sit Regularis.

Sed quia Regulares non solent, vt plurimum suscipere insignia doctoratus in Vniuersitatibus Studiorum, necesse est, iuxtà decretum Concilij Tridentini, vt promouendus Regularis, à suis Superioribus regularibus testimonium habeat sufficientis doctrinæ, & quod sit aptus ad alios docendos. Nomine autem Superiorum intelligendi sunt dumtaxat, qui nullum sui Ordinis Superiorem agnoscunt, sinè ij cuiusuis Ordinis Abbates, Magistri, Ministri, aut Præpositi generales, vel quarumlibet Congregationum Præsidentes, sinè Definitores, aut Visitatores, Capitulum generale repræsentantes, siuè alij quocumquè vocabulo nuncupentur, & in eorum absentia ipsorum Vicarij, seù Commissarij Generales, vel in Romana Curia Procuratores Generales Ordinum, aut Congregationum succedunt.

Animaduertendum, tamen, quod præter suprascriptum Superiorum testimonium, est etiam aliundè inquirendum in huiusmodi Regularium doctrinam, quemadmodùm dictum est de sæculari, qui habet suæ doctrinæ testimonium à publica aliqua Academia.

Quid seruandum in translatione alicuius Episcopi ad alteram Ecclesiam.

SEruanda est eadem forma inquirendi ex officio, quæ superius dicta est.

Si Episcopus transferendus promotus fuit post publicationem Concilij Tridentini, & constat in processu tunc temporis confecto, plenè probata esse omnia requisita, sufficiet inquirere, & testes examinare super infrascriptis articulis: Si verò non constet de huiusmodi probatione in totum, vel in parte, expediens erit testes examinare super omnibus articulis superiùs descriptis, vel saltem super illis, de quorum probatione non constiterit; & præterea super articulis sequentib. erunt vtroquè casu omnino examinandi testes, & de contentis in eis facienda inquisitio ex officio, videlicèt.

1. An testis cognoscat Episcopum transferendum, quomodo, à quo tempore citrà, an sit ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, æmulus, vel odiosus.

2. An sciat, ipsum consecrationis munus suscepisse, & quæ sit causa scientię.

3. An sciat, per quot annos fuerit Episcopus illius Ecclesiæ, & quę sit causa scientiæ.

4. An sciat, eum in sua Ecclesia, & Diœcesi assiduè resedisse.

5. An sciat, eum diligenter, & sæpè dictam suam Ecclesiam, & Diœcesim visitasse, opportunè omnibus necessitatibus occurrisse, & prouidisse, eiusque decreta, & mandata debitæ executioni demandari curasse, & quæ sit causa scientiæ.

6. An sciat, eum sæpè solemniter celebrasse, Ordinationes iuxtà necessitatum exigentiam habuisse, Confirmationis Sacramentum ministrasse, cęterasquè Pontificalia exercuisse, & quæ sit causa scientiæ.

7. An sciat, eum pietatis, charitatis, & prudentiæ in gubernando specimen dedisse, ac verbo, & exemplo profecisse, & quæ sit causa scientię.

8. An sciat, eum prudenter vbilibet, & diligenter se gessisse in defendendis, conseruandis, & augendis iurisdictionibus spirituali, & temporali, iuribus, ac bonis omnibus suę Ecclesiæ, & quæ sit causa scientiæ.

9. An sciat, verè ea doctrina ipsum ad præsens pollere, quæ in Episcopo requiritur, ad hoc, vt possit alios docere, & sit causa scientiæ.

10. An dignum eum existimet, qui transferatur ad Ecclesiam N. et an censeat eius translationem fore ipsi Ecclesiæ N. vtilem, et proficuam, et quarè ita existimet, et censeat.

Quid

Quid seruandum circa inquisitionem faciendam in qualitates eorum, qui in Consistorio promouendi sunt, vel confirmandi ad dignitates Abbatiales, & Prioratus, ac regimina Monasteriorum, vel alias Regularium Præfecturas.

EAdem omnia seruanda sunt, quæ dictum est, seruari debere in promouendis ad Ecclesias Cathedrales, præsertim quando præter curam, & regimen Monachorum annexa est Monasterio iurisdictio spiritualis, vel temporalis in populum.

Ideò super eiusdem interrogatorijs examinandi sunt testes, mutatis tamen mutandis, respectu Ecclesiæ Cathedralis, & respectu Monasterij, vel dignitatis regularis.

Addatur interrogatorium circa professionem Ordinis, & tempus, à quo eam emisit: Circa verò ætatem, sufficiat interrogare, & scire cuius ætatis sit, non restringendo se ad trigesimum annum expletum; postea enim videbitur, an in huiusmodi promouendo sit ætas legitima respectu dignitatis, ad quam promoueri debet.

Quoad doctrinam, cum promouendi ad huiusmodi dignitates regulares non sint per Concilia generalia adstricti ad gradum Doctoratus, siue Licentiæ, vel ad publicæ Academiæ testimonium, & nihilominus æquum sit, vt ea doctrina polleant, quia onus sibi imponendum sustinere valean, Prælati inquirentes studiosè, ac diligenter inquirere debebunt super doctrina einsmodi personarum, iuxtà modum, & formam superiùs notatam, vt Romanus Pontifex, habita informatione, quæ nam sit promouendi doctrina, iudicare possit, an sit talis, qualem dignitas illa exigit, & requirit.

Circa fidei professionem emittendam à promouendis tàm ad Ecclesias Cathedrales, quàm ad dignitates Regulares.

FIdei Professio debet emitti in manibus Prælati, ad quem inquisitio (seruato ordine superius dicto) pertinet, à quo si promouendus longè distet poterit idem Prælatus subdelegare receptionem dictæ professionis Ordinario, cui promouendus vicinior erit.

Prælatus recipiet professionem fidei à promouendo, præsente Notario publico, ac testibus; ipse autem promouendus eam emittet genibus flexis ante Prælatum, & in fine, tangendo ambabus manibus sacrosancta Euangelia, & spondendo, vouendo, ac iurando, prout in forma, ea deosculabitur.

Profitens duobus in locis, in quibus nomen, & cognomen suum exprimendum erit ea duntaxat sua propria manu adscribet.

Prælatus propriæ etiam manus subscriptione in fine exemplaris dictæ professionis testabitur eam a se receptam fuisse sub hac forma, ego N. fidei professionem iuxta suprascriptam formam à R. P.D. N. in manibus meis ad verbum emissam recepi; & ità testor manu propria.

Demum Notarius, qui præsens fuit publico instrumento, in calce eiusdem exemplaris immediatè post subscriptionem Prælati inquirentis, extensè fidem faciet de prædictæ professionis emissione, ac receptione præsentibus testibus, quorum nomina, & cognomina exprimet.

Maximè curandum est, vt exemplaria professionis fidei transmittantur absquè mendis, nè leuibus quidem; cum nec in minimis liceat immutare formam à Sede Apostolica præscriptam, nimirque non modo Notarij scribentis, sed etiam, præcipuè Prælati inquirentis in curia circa hoc notetur in Sacro Consistorio, quando in eo fit relatio processus, & mendorum in professione fidei repertorum; cum necesse sit ea etiam nominatim referre; ideò expediens erit ad tollendā occasionem errorum prouenientium ex incuria scribentis, vt vbiquè imprimantur exemplaria, iuxta formam Romæ impressam, & maxima diligentia adhibeatur, nè mendosè imprimantur. Cum verò transmittenda sunt instrumenta professionis fidei, hæc ipsa subscribantur à profitente, & à Prælato inquirente, & in eisdem Notarius extendat instrumentum, prout dictum est.

Interrogatoria pro habenda informatione status Ecclesiæ.

PRim. An testis sciat, in qua Prouincia sita sit Ciuitas N. cuius situs, qualitatis, & magnitudinis sit, quot consletur domibus, & à quo Christi fidelibus inhabiterur, cuius dominio in temporalibus subiaceat, & quæ sit causa scientiæ.

2. An sciat, illa Ciuitate esse Ecclesiam cathedralem, vel Metropolitanam, sub qua inuocatione, cuius structuræ, & qualitatis, aut aliqua reparatione indigeat, & quæ sit causa scientiæ.

3. Si est Ecclesia Archiepiscopalis, an sciat, quot Episcopos suffraganeos habeat, & qui sint, si est Episcopalis, an sciat, cui Archiepiscopo sit suffraganea, & quę sit causa scientiæ.

4. Quot, & quales sint in dicta Ecclesia dignitates, Canonicatus, & alia beneficia Ecclesiastica, quis sit numerus omniū Presbyterorum, & Clericorum inibi in diuinis inseruientium quæ sit dignitas maior post Pontificalem, quales sint redditus dignitatum Canonicatuum, & aliorum beneficiorum, & an adsint prębendæ Theologalis, & Pœnitentiaria, & quæ sit causa scientiæ.

5. An in ea, cura animarum exerceatur per quem, an sit in ea fons Baptismalis, & quæ sit causa scientiæ.

6. An habeat Sacrarium sufficienter instructum sacra supellectili, cæterisquè rebus ad diuinum cultum, & etiam ad Pontificalia exercenda necessarijs, chorum, organum, campanile cum campanis, & cęmeterium, & quæ sit causa scientię.

7. An sint in ea corpora, vel aliquæ insignes Reliquiæ Sanctorum, quomodo asseruentur, & quæ sit causa scientiæ.

8. An habet domum pro Archiepiscopi, vel Episcopi habitatione, vbi, & qualem, quantum distet ab Ecclesia, & an reparatione indigeat, et quę sit causa scientiæ.

9. An sciat verum valorem reddituum mensæ Archiepiscopalis, vel Episcopalis, ad quam summam annuatim ascendant, in quibus consistant, an sint aliqua pensione onerati, ad cuius, vel quorum fauorem dicta pensio sit reseruata, et quæ sit causa scientię.

10. Quot existant in illa Ciuitate Ecclesiæ Parochiales, et an vnaquęque habeat fontem Baptismalem, quot item in illa existant Collegiatæ, quot Monasteria virorum, et mulierum, quot Confraternitates, et Hospitalia, et an ibi sit Mons Pietatis, et quæ sit causa scientiæ.

11. Quantum sit ampla Diœcesis, quot, et quæ loca complectatur, et quę sit causa scientiæ.

12. An in ea erectum sit Seminarium: quot in eo pueri alantur, et quę sit causa scientiæ.

13. An ipsa Ecclesia vacet, quomodo à quo tempore citra, et quę sit causa scientię.

De statu Ecclesiarum, quę sunt in partibus infidelium, quantum fieri poterit, diligens examen instituatur, neque admittantur Tituli in Prouinciali non descripti, vel qui in Scripturis Sacri Collegij non reperiuntur.

Interrogatoria pro habenda informatione Status alicuius Monasterij.

PRimo. In qua Prouincia, & Diœcesi sint Monasterium, & quæ sit causa scientiæ.

2. Cuius ordinis sit, & quæ sit causa scientiæ.

3. Quis sit numerus Monachorum, & quis eos tanquàm caput regere consueuerit, & quæ sit causa scientiæ.

4. Sub qua inuocatione sit Ecclesia ipsius Monasterii, cuius structuræ, & qualitatis. An indigeat reparatione, & quæ sit causa scientiæ.

5. Qui sint redditus mensæ Conuentualis, & quæ sit causa scientiæ.

6. An Monasterium habeat aliquam iurisdictionem temporalem, aut spiritualem, quam, et in quos, & quæ sit causa scientiæ.

7. An habeat curam animarum per quem hæc exerceatur, et quæ sit causa scientiæ.

8. An vacet, quomodò, et à quo tempore citrà, et quę sit causa scientię.

Quid agendum, perfecta Inquisitione.

CVm totum examen, seù Inquisitio de persona promouenda, & informatio de statu Ecclesiæ, seù Monasterij perfectæ fuerint, Notarius eas, vnà cum scripturis, & documentis publicis, & authenticis, ac Professione Fidei in instrumentum publicum rediget.

Si Processus Inquisitionis confectus fuerit extrà Rom. Cur. Prælatus, qui eum confecerit, ad Pontificem, clausum, & obsignatum transmittet, si Ecclesia, vel Monasteria non sint ad nominationem, vel præsentationem Imperatoris, vel alicuius Regis, si verò de huiusmodi nominatione, vel præsentatione, trasmittet processum ad Cardinalem illius Regni, vel Prouinciæ Protectorem, in qua est Ecclesia, vel Monasterium prouidendum.

Ipse autem Prælatus, vel per litteras separatas, simul tamen cum processu mittendas, vel per subscriptionem huiusmodi processus, significabit, quanta fides testibus examinatis, eorumq; dictis, & scripturis productis, suo iudicio habenda sit, simul etiam quid de promouendo ipse sentiat.

Processus sic formatus, & transmissus, primum à Cardinale, cui illum in Consistorio referendi munus incumbet; deindè à tribus Cardinalibus Prioribus Ordinum subscribetur, & postea fiet relatio in Consistorio.

Cardinalis relator monere debet promouendum, si præsens in Curia sit, vt iuxtà Concilium Lateranen. nouissimè celebratum, omnes Cardinales, vel maiorem partem Collegij adeat, antequam Ecclesia, vel Monasterium prouideatur, vt quæ a referente Collega sunt audituri, oculata fide, quantum ad personam ipsius promouendi attinet, cognoscere possint.

Quæ quidem omnia, sicut iam diximus, sunt exactissimè seruanda. Verùm, si fortè contingat, quoad promouendos à
61 Romana Curia absentes, aliquid ex his, aliquo modo
omitti, nihil est, quin ipsa Curia suppleri possit, quod deesse dignoscatur ad perfectam præmissorum inquisitionem; prout aliàs euenisse, inter cætera, non ignoramus; namquè de anno 1571. pro expeditione vnionis perpetuæ, Ecclesiæ Hierapetren. Ecclesiæ Sythien. vacante supradicta Ecclesia Hierapetren. per obitum bo. mem. Nicolai Bertoldi Episcopi, Archiepiscopus Creten. & alij Episcopi eius suffraganei supplicarunt ad Summum Pontificem, rogantes Sanctitatem suam, vt dignaretur illam vnire Ecclesiæ Sythien. attentis pluribus rationabilibus causis, per eos allegatis; commendantes etiam D. Gasparem Vinianum, Episcopum Sythien. ob eius virtutes, & alias qualitates à Sacris Canonibus in Episcopo requisitas, tanquàm dignum, qui præficiatur ipsi Ecclesiæ Hierapetren. postquàm illa vnita fuerit, vt præfertur. Et præterea missus fuit processus factus coram prædicto Archiepiscopo Creten. super informationibus per eum sumptis de qualitatibus prædicti Gasparis.

Quibus de rebus informatus fuit Cardinalis Alciatus, qui facto verbo cum Sanctissimo in Consistorio, præconizauit, de ordine eiusdem Sanctissimi, dictam vnionem, & prouisionem. Postmodum, petita venia à cæteris DD. Cardinalibus Protectoribus Reipublicę Venetæ, in cuius Dominio sitę sunt ipsæ Ecclesiæ Hierepetren. & Sythien. illi contenti fuerunt, quod ipse D. Cardinalis dictam vnionem proponeret. Ac diligenter inspecto dicto processu, eum defectiuum esse reperit, nempè quia de natalibus, & an esset in Sacris sufficienter non concludebat. Ideò sumptæ fuerunt informationes super his in Vrbe per ipsummet D. Cardinalem, qui examinauit testes desuper inductos, & per Secretarium suum, examen huiusmodi notari, & in publicam formam redigi fecit; ac demùm processu à se factum huiusmodi, cum processu de partibus connecti iussit, ac in fine talem attestationem manu propria subscripsit, videlicèt.

Ego F. Cardinalis Alciatus suprascriptas probationes de Statu dictarum Ecclesiarum Sythien. & Hierepetren. & rationibus vnionis earum, ac de qualitatibus dicti Reuer. Gasparis Viniani Episcopi Sythien. diligentèr examinaui, & accurata adhibita diligentia, inueni adesse sufficientes causas vnionis, & ipsum R. Gasparem, licèt non probetur Doctorem esse, doctum tamen, & in iure dicendo diu exercitatum, omnibusquè alijs qualitatibus a Sacris Canonibus, & Tridentina Synodo requisitis, præditum esse. Ideòq. affirmo, me certò existimare, eum idoneum esse, qui etiam dicta Ecclesia Hierepetren. postquàm ea vnita fuerit dictæ Ecclesiæ Sythien. præficiatur. Antequam tamen dicta Ecclesia Hierepetren. possessionem adipiscatur, emittat professionem fidei, iuxta formulam a Sancta Sede Apostolica præscriptam, in manibus Reuerendissimi Archiepiscopi Creten. In cuius rei fidem scripsi, & subscripsi.

F. Cardinalis Alciatus Relator.

Postmodùm idem processus fuit allatus ad tres alios Cardinales, nempè ad Cardinalem Tridentinum, Vicedecanum, quoniam aberat Cardinalis Moronus, ad Cardinalem de Pisis primum presbyterum Cardinalem, & ad Cardinalem Simoncellum primum Diaconum Cardinalem, qui singuli subscripserunt post Cardinalem Relatorem in eius conformitatem, prout adnotatum reperi in quibusdam notabilibus manuscriptis in Romana Curia.

Ad rem modò redeundo, vndè digressus sum, circa videlicèt professionem fidei per supradictos promouendos emittendam, dicendum est, quod aliud iuramentum, etiam fidelitatis illi pręstare tenentur, sicut promoti ad supradictas Dignitates inferiores, sub diuersa tamen forma, quod præstari regulariter consueuit à præsentibus in Curia, coram Illustrissimo Domino Cancellariæ Apostolicę Regente, tenoris sequentis, videlicèt.

62 *Ego N. Electus Ecclesiæ N. Ab hac hora in antea fidelis, & obediens ero Beato Petro, Sanctæquè Apostolicæ Romanæ Ecclesiæ, ac Domino Nostro Domino Innocentio Papæ Decimo, suisquè successoribus canonicè intrantibus; non ero in consilio, aut consensu, vel facto, vt vitam perdant, aut membrum, seu capiantur mala captione, aut in eos violenter manus quomodolibet inijciantur, seù iniuriæ aliquæ inferantur quouis quæsito colore. Consilium verò, quod mihi credituri sunt, per se, aut nuncios, seù litteras ad eorum damnum, me sciente, nemini pandam. Papatum Romanum, & Regalia Sancti Petri adiutor eis esse ad retinendum, & defendendum, contra omnem hominem; Legatum Apostolicæ Sedis ineundo, & redeundo honorificè tractabo, & in suis necessitatis adiuuabo; iura, honores, priuilegia, & authoritatem Romanæ Ecclesiæ, Domini Nostri Papæ, & successorum prædictorum conseruare, defendere, augere, & promouere curabo; nec ero in consilio, facto, vel tractatu, in quibus contra ipsum Dominum Nostrum, vel eamdem Romanam Ecclesiam aliqua sinistra, vel præiudicialia personarum iuris, status, & potestatis eorum machinentur, & si talia à quibuscumquè procurari nouero, vel tractari, impediam hoc pro posse, & quanto citius potero commodè, significabo eidem Domino Nostro, vel alteri, per quem ad ipsius notitiam poterit peruenire, Regulas Sanctorum Patrum, decreta, ordinationes, sententias, dispositiones, reseruationes, prouisiones, & mandata Apostolica totis viribus obseruabo, & faciam ab alijs obseruari, Hæreticos, Schismaticos, & Rebelles eidem Domino Nostro, & successoribus prædictis pro posse persequar, & impugnabo. Vocatus ad Synodum, veniam, nisi præpeditus fuero canonica præpeditione, Apostolorum limina singulis triennijs personaliter, & per me ipsum visitabo, & Do-*

mino

mino Nostro, ac successoribus prædictis rationem reddam de toto meo Pastorali officio, ac de rebus omnibus ad meæ Ecclesiæ Statum ad Cleri, & populi disciplinam, animarum deniquè, quæ meæ fidei creditæ sunt, salutem quouis modo pertinentibus, et vicissim mandata Apostolica recipiam, et quàm diligentissimè exequar; quod si legitimo impedimento detentus fuero, prædicta omnia per certum nuncium, ad hoc speciale mandatum habentem, de gremio Capituli mei, aut alium in Dignitate Ecclesiastica constitutum, seù aliàs personatum habentem, aut ijs mihi deficientibus, per Diæcesanum Sacerdotem, & Clero deficiente, omninò per aliquem alium presbyterum sæcularem, vel regularem spectatæ probitatis, & religionis de supradictis omnibus plenè instructum; de huiusmodi autem impedimento docebo per legitimas probationes ad Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Diaconum Cardinalem, Ordinum Priorem per supradictum nuncium transmittendas. Possessiones verò ad mensam meam pertinentes, non vendam, neque donabo, neque impignorabo, neque de nouo infeudabo, vel aliquo modo, etiam cum consensu Capituli Ecclesiæ meæ, inconsulto Romano Pontifice; & si ad aliquam alienationem deuenere, pœnas in quadam super hoc edita Constitutione, contentas eo ipso incurrere volo. Sic me Deus adiuuet, & hæc Sancta Dei Euangelia.

63 Quæ quidem forma iuramenti, vt ex se patet extracta est ex *c. ego N. Episcopus, de iureiur.* necnon ex infrascripta Constitutione fel. record. Sixti Papæ Quinti de visitandis liminibus Apostolorum, & composita de ordine Clementis Papæ Octaui similis record.

Confecto igitur, ad præmissorum præscriptum, processu, emissaque fidei professione, Cardinalis, qui processum confecit, in vno Consistorio præconizat Ecclesiam de cuius prouisione agitur, petitque licentiam à Papa, vt possit in proximo consistorio referre prædictam Ecclesiam, & in alio proponit; & Summus Pontifex concedit cum consensu Cardinalium; antequam tamen proponat, in vigilia consistorij, vel per aliquot dies antea, Cardinalis Relator mittit schedulam omnibus Cardinalibus, tenoris sequentis, videlicet. *Ego Cardinalis N. in proximo Consistorio proponam Ecclesiam N. vacantem per obitum N. pro persona N.*

Sic etenim seruatur in Ecclesiarum Cathedralium, aliorumquè consistorialium prouisionibus, ex notorio stylo introducto à tempore Pontificatus Pauli IV. fel. record. qui voluit, quod dictæ prouisiones non eodem consistorio, prout antea fiebat, sed sequenti absoluerentur; vt interim omnes Cardinales possent, & debeant de qualitatibus perficiendi, seù promouendi, certiores reddi, & plenè instrui, teste *Mand. reg. 24. q. 3. n. 12. circa med.*

64 Et in ipso Consistorio secreto idem Cardinalis proponendo Ecclesiam, dicit *Beatissime Pater Vacat Ecclesia Metropolitana Lancianen. per translationem R. D. Marij Bolognini ad Ecclesiam Crotonien. Promouendus est Paulus Tassus à Serenissimo Rege Catholico præsentatus.*

Ciuitas Lancianen. est in Prouincia Aprutina citeriori, sub ditione eiusdem Regis; eius Metropolitana Ecclesia sub inuocatione Annunciationis Gloriosissimæ Virginis; habet duas Dignitates, Duodecim Canonicatus, & duas Capellanias, ac omnia necessaria: nullos tamen habeat suffraganeos. Domus Archiepiscopi distat ab Ecclesia ferè 400. passibus, quæ tamen satis commoda existit. Sunt in Ciuitate Lancianensi Parochiales octo, Monasteria sex Regularium diuersorum Ordinum, & vnum Monialium; angustam tamen habet Diœcesim, quæ quinque tantùm Oppida, & totidem Villas continet.

Eius fructus taxantur in libris Cameræ ad florenos 200. Valor annuus ascendit ad ducatos 700. moneta Regni Neapolitani.

R. P. D. Paulus promouendus, est Neapoli, ex legitimo matrimonio, Catholicis parentibus procreatus, 50. ætatis suæ annum excedit, à multis annis Sacerdos, Doctor in vtroque iure, Ecclesiæ Metropolitanæ Canonicus, per triennium fuit Vicarius Archiepiscopi Neapolitani; est ex Iudicibus causarum appellationum, & idoneus, qui Ecclesiæ Lancianen. præficiatur. Emisit fidei professionem in manibus Nuncij Neapolitani, coram quo fuit formatus processus, à Reuerendiss. DD. meis Capitibus Ordinum, & à me approbatus, & sub scriptus. Supplicatur pro expeditione, cum retentione, compatibilium, & Canonicatus ad duos menses.

Quam quidem Ecclesiam proposuit bon. mem. Cardinalis Gesualdus. Et hanc formulam propositionis, cum aliis similibus pro expeditione prædictarum Ecclesiarum, necnon Monasteriorum, ponit *Paris. de resign. benef. lib. 8. qu. 5. per tot.*

Supradictæ verò Ecclesiæ Lancianen. prouisio fuit facta, antequam introductum esset examen Episcoporum; pro quo hodiè promouendus tenetur accedere ad Vrbem pro illo subeundo; nam cum anteà etiam Doctores ex priuilegio tantùm aspirabant, & quandoquè promouebantur ad Cathedrales Ecclesias; proindè cum priuilegium non faciat Doctorem, Clemens Papa VIII. fel. record. non immeritò in exe-
65 quutionem, *c. qui Episcopus 21. dist.* non aliàs ad Episcopatum promoueri decreuit, ac voluit, nisi idoneus super litteris repertos, præuio prædicto examine, ipso, ac pro tempore existente Summo Pontifice eidem examini assistente; nam si cæteri inferiores, ad animarum curam assumendi, & signanter Parochi, non nisi præuio examine admittendi sunt ex Sacrorum Canonum, præsertim Concilii Tridentini dispositione *sess. 24. cap. 18. de reform.* multò magis Episcopi, qui eis præsunt, ac Vicarii Iesu Christi, ex *c. mulier, 33. q. 5.* vt per *Marches. de commis. p. 3. §. 1. num. 31. & 32. fol. 313.* propterea idem Clemens, statuit, quod non solum habentes priuilegium, sed etiam docti viri ad cathedrales Ecclesias assumerentur; voluitquè ad Episcopatus in Italia assumendos, in Vrbe coram ipso, & Sacra Congregatione DD. Cardinalium, aliorumquè grauiorum, & peritorum Prælatorum, & virorum examinari. Quòd si fortè contingat, vt Pontifex, aduersa valetudine, aut alia causa impeditus, examini interesse non possit, differtur illud, donec cesset impedimentum; licèt nuperrimè aliter vsu euenerit; nam ne quid subirent incommodi plures Ecclesiæ cathedrales, pastoribus destitutæ, fel. recordat. Innocentius X. laborans graui illo morbo, qui eum tandem oculis subtraxit mortalium, voluit Eminentissimum Dominum Cardinalem Vicarium, suo nomine, præesse, prout re ipsa præfuit examini promouendorum ad prædictas Ecclesias vacantes; quorum vnus fuit Illustrissimus, & Reuerendissimus Dominus meus Paulus Squillante Neapolitanus, huius Metropolitanæ Ecclesiæ Canonicus, Ministri Generalis Supremæ Vniuersalis Sanctissimæ Inquisitionis de Vrbe, contra hæreticam prauitatem, in hoc Regno fisci patronus, qui ob eximiam doctrinam, fidem, prudentiam, & iustitiam, vitæquè integritatem, cæterasquè virtutes, quibus clarescere dignoscitur, ad Ecclesiam Theanensem iure optimo, fuit ab eodem Innocentio vocatus, atquè promotus. In Gallia verò, & Hispania coram S. R. E. Cardinalibus Legatis ibi existentibus, & Legatis deficientibus, coram Sanctæ Sedis Apostolicæ Nunciis, Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis, de speciali Papæ mandato, assistentibus aliis Prælatis, ac peritis viris, vt huiusmodi negocii grauitas requirit, se examini subiiciant; qui approbati, & non alias, ad Ecclesiarum regimina admittantur, ita *Leo in thes. for. Eccles. p. 1. cap. 3. num. 11.*

Porrò, inter cætera, in hac secunda forma iuramenti contenta, iurat promouendus ad Cathedralem Ecclesiam, se temporibus præstitutis, Apostolorum limina visitaturum; circa quod non semel vidimus in praxi de aliquibus dubitari;
67 & cum de hac re adsit Constitutio fel. recordat. Sixti PP. V. quæ est in viridi obseruantia, illius tenorem hic prius duximus inserendum, qui talis est, videlicèt.

Ego

68 *Sixtus Episcopus Seruus Seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Romanus Pontifex, &c. Hac perpetua Constitutione sancimus, decernimus, & mandamus, vt omnes Patriarchæ, Primates, Archiepiscopi, & Episcopi per Vniuersum Orbem Terrarum constituti à nobis deinceps ordinandi, etiam si Cardinalatus honore præfulgeant, antequam munus consecrationis suscipiant, seù eis consecratis, Pallium de Beati Petri corpore sumptum, eis tradatur, aut si ad aliam Ecclesiam transferantur, antequam illius regimini, & administrationi se immisceant, si quidem præsentes in Curia fuerint, in manibus S. R. E. Diaconi Cardinalis, ordine prioris; si verò absentes, in manibus Antistitis; qui ad impendendum munus prædictum, aut ad tradendum Pallium huiusmodi à Sede Apostolica delegabitur, iurent, iuxtà formulam in libro Cancellariæ Apostolicæ, Quinterno appellato, nuper descriptum, se Beatissimorum Apostolorum Petri, & Pauli limina, statutis in hac nostra Constitutione temporibus, personaliter, ac per se ipsos visitaturos, ac nobis, & successoribus nostris, pro tempore existentibus Romanis Pontificibus, rationem reddituros de toto eorum Pastorali officio, deque rebus omnibus ad ipsarum, quibus præsunt, Ecclesiarum Statum, ad Cleri, & populi disciplinam animarum, denique quæ illorum fidei creditæ sunt, salutem quouis modo pertinentibus, & vicissim mandata Apostolica humiliter recepturos, & quam diligentissimè exequuturos.*

Quod si legitimo impedimento detenti fuerint, iurent, se prædicta omnia adimpleturos per certum nuncium ad illa speciale mandatum habentem, de gremio suorum Capitulorum, aut alium in Dignitate Ecclesiastica constitutum; seù alias personatum habentem, aut si huiusmodi hominem Ecclesiastica Dignitate, & personatu præditum non habeant, per Diœcesanum Sacerdotem; & si clero careant omninò, per aliquem alium presbyterum sæcularem, vel regularem spectatæ probitatis, & religionis de supradictis omnibus plenè instructum. De huiusmodi autem impedimento docere debeant per legitimas probationes, ad dictum primum Diaconum Cardinalem per supradictum nuncium transmittendas.

Quin etiam Principes temporales; si quid pro eorum pietate, & erga hanc Apostolicam Sedem obseruantia, Romano Pontifici voluerint significare, eosdem, siuè Episcopos, siuè alios, qui ab eis mittentur, fides habebunt nuncios, ac relatores, quorum opera ab eadem Sede pro illorum Dominijs, Ditionibus, & rebus firmandis, ac stabiliendis, & cum Dei, & Sanctæ Religionis causa, sine qua tutò consistere, haud possint coniungendis, opportuna sinceræ charitatis officia, consilia, atquè subsidia expectare certò poterunt.

Ad hoc autem debitum visitationis officium commodè explendum, supradicti omnes Patriarchæ, Primates, Archiepiscopi, & Episcopi, Itali videlicèt, vel ex Italicis Insulis, vndè in Italiam commodiùs traijci potest, veluti Siculi, Sardi, Corsi, & alij adiacentium Prouinciarum Italiæ, ac etiam Dalmatiæ, & Græcarum, quæ è regione ipsius Italiæ, & Siciliæ oris sunt, tertio anno, Germani verò, Galli, Hispani, Belgæ, Bohemi, Vngari, Poloni, Angli, Scoti, Hiberni, & cæteri omnes, qui in Europa sunt citra mare Germanicum, & Balthicum, ac omnium Insularum Madis Mediterranei, quarto anno, & qui intra Europæ fines sunt his Prouincijs remotiores; ac etiam Africani littoribus nostris aduersi, ac Insularum Maris Oceani Septentrionalis, & Occidentalis Europæ, & Africæ citrà continentem noui Orbis, tàm qui nunc sunt, quàm qui ad Catholicam fidem per misericordiam Dei aliquando redierint, quinto anno, Asiatici verò, & qui extrà Asiam, & in alijs nouis terris Orientalibus, Meridionalibus, Occidentalibus, & Septentrionalibus, tàm in Insulis, quàm in continentibus, & deniquè in quibuslibet Mundi partibus, decimo anno iter suscipiant, & Deo concedente, perficiant; idemquè institutum tertio quoquè, quinto, & decimo anno repetant, & obseruent. Hæc autem annorum spatia à tempore suscepti muneris consecrationis, vel Pallij traditionis, aut translationis, vt præfertur, incipiant. Quæ nè longius differantur, volumus, quod tempus qualecumquè excursum alicui, ex suprascriptis Præsulibus, qui siuè morte præuentus, siuè aliqua quacumque de causa ob non finitum tempus ei præscriptum, dicta limina non visitauerint, ità illius suc-

successori effluxisse, & excurrisse intelligantur, vt termino ipso iuxtà prædecessoris sui iusiurandum completo, debitam tunc visitationem quamprimum conficere teneatur.

Hi verò ex supradictis Antistitibus, qui hactenus ab hac Sancta Sede ordinati sunt, aut dictum Pallium ab ea susceperunt, aut ad aliam Ecclesiam translati sunt, prout cuique distantia locorum, & temporum interualla præscripta sunt, ad supradicta omnia obseruanda à die publicationis præsentis Constitutionis omninò teneantur.

Iubemus igitur in virtute sanctæ obedientiæ supradictis omnibus Antistitibus præsentibus, & futuris, vt visitationem prædictam sibi, suisque Ecclesijs adeò vtilem, ac necessariam, iuxtà præscriptam formulam, omninò conficiant. Si vero (quod absit) non egerint, eos ab ingressu Ecclesiæ, ac etiam ab administratione tam spiritualium, quàm temporalium, necnon à perceptione fructuum suorum Ecclesiarum, à Capitulis eorum omni exceptione, & mora cessante, interim liberè exigendorum, & in opus fabricæ, seù ornamentorum Ecclesiæ emptionem, prout maior exegerit necessitas insumendorum ipso facto tandiù suspensos esse volumus, donec à contumacia resipiscentes, relaxationem suspensionis huiusmodi à Sede prædicta meruerint obtinere. Non obstantibus, &c. Datum Romæ apud S. Petrum, &c. Quintodecimo Kal. Ianuarij 1585. Pontificatus nostri anno primo.

Quarè, circa personam in præinsertis literis qualificatam,
ab Episcopo impedito, deputandam ad prędicta limina
visitanda, quatenus dicitur, *per certum nuncium, &c. de gremio suorum Capitularium, aut alium*, &c. non potest idem
Episcopus aliquo modo excedere limites supradictę Constitutionis, sub pœnis in ea contentis, ac gestorum nullitatis;
69 quarè si prędicta limina, nomine Episcopi visitentur per
eum, qui manet, seù commoratur in Curia, absque eo, quod
ad hunc effectum specialitèr ad ipsam Curiam mittatur, non
satisfacit Constitutioni prędictę; quod quidem Sacra Congregatio Concilij numquam licèt ex grauissima causa, etiam
si Episcopus fuerit S.R.E. Cardinalis in sua Diœcesi residens,
admittit, prout declarauit in vna *Fulginate. 11. Iulij* 1626. teste
Barbos. in collect. Bull. verbo limina Apostolorum, fol. mihi 433. vers. 1.

Prætereà in vna *Elboren.* cum Archiepiscopus petijsset
70 admitti ad visitanda limina eius nomine, Presbyterum Diœcesanum, non tamen de Capitulo, neque in Dignitate Ecclesiastica constitutum, & iam ad Vrbem transmissum, Sacra
Congregatio Concilij Die 4. Decembris 1627. pro ea vice
fecit gratiam, sed censuit, scribendum esse Collectori Portugalliæ, qui omnes Episcopos in posterum de hoc admoneret,
idem *Barbos. loc. cit. vers. 2.*

Et aliàs ipsa Sacra Congregatio noluit admittere Regula-
71 rem, Episcopi familiarem, & commensalem ad prædicta
limina visitanda, etiam si aliuni non inuenisse diceret, & prædictus Regularis iam esset in Vrbe, sub die 13. Nouembris
1627. idem *Barbos. loc. citato versic. 3.* Licèt aliter dicendum
sit de Episcopis residentibus in partibus infidelium, pro quibus per Sacram Congregationem de propaganda fide coram
Vrbano VIII. 28. Iulij 1626. fuit declaratum, sufficienter
impleri prędictam Constitutionem Sixti Quinti per Episcopos in partibus infidelium residentes, si id prestiterint, medio
72 ipsorum procuratorum, in Curia residentium, ità eruditiss.
Dom. meus *Paulus Squillante* in suo celebri *tract. de priuileg. Episc. p. 1. cap. 9. num. 9.*

Prętereà sciendum est, quod Sacr. Congregat. Concilij,
Episcopo impedito, qui neque per se ipsum, neque per certum nuncium accedere valet ad Vrbem pro prędictis limini-
73 bus visitandis, solet illi prorogare tempus ad tres, aut quatuor, vel quinque menses, aut alias, iuxtà distantiam ab Episcopatu ad Vrbem, ad effectum prædictum; qui postmodum
elapso tempore prorogationis, tenetur ad id omninò sub eisdem pęnis; nisi fortè, ex nouo superueniente impedimento,
obtineat secundam, & quandoquè vlteriorem prorogationem; quod quidem tempus sic prorogatum, computabitur
Episcopo in proximo futuro triennio, aut alio ex temporibus
supradictis.

Limina autem Apostolorum, quæ Episcopi, Archiepiscopi, Primates, & Patriarchæ visitare iuramento promittunt,
licèt nonnulli existiment ea, esse Basilicas SS. Apostolorum
Petri, & Pauli, alij verò SS. Petri, & Ioannis Lateranensis, in
quibus condita sunt eorum corpora.

74 At verius est intelligi de Curia Romana; nam vbi est Papa, ibi intelliguntur esse limina Apostolorum; quia ipse fun-
75 gitur authoritate ipsorum Apostolorum, ac propterea non
potest intelligi de Apostolis mortuis, vt ait *Felin. in cap. ego N. de iureiur.* & ibi *Abb. nu. 6. vers. quaro quid intelligitur hic appellatione liminum, & Gonz. ad reg. 9. Cancel. gl. 13. §. 1. n. 9.*
Et sic omnes dicunt, esse Pontificem Maximum, qui illis liminibus præest.

Porrò, Episcopi cum per se ipsos visitant, tenentur, facta
76 prius Summi Pontificis pedum deosculatione, statum suarum Ecclesiarum ipsi Pontifici referre; & quamuis videatur
sufficere, quod oretenus fiat ista relatio, vt patet ex supradicta Constitutione Sixti Quinti quatenus ibi dicitur, *iurent, &c.* cum tamen id clarè non constet, an v3. oretenus, vel in
scriptis teneantur, DD. Cardinales, qui pro interpretatione,
& exequutione Concilii Tridentini delecti sunt, decreue-
77 runt prędictum Statum esse in scriptis dandum, siuè per se
ipsos, siuè per Nuncium visitant; ex eo, quod prędicta rela-
78 tio legitur in eorum Congregatione, ibique exactissimè
examinatur, vt si aliquid pro recto regimine, & administratione Ecclesiarum, quibus ipsi Episcopi præsunt, anteà omiserint, attentius deinceps inuigilent; & ibi prædictæ relationes retinentur pro conseruatione prædictarum Ecclesiarum
statos; & si quę emendanda, aut corrigenda nouerint, diligenter curent, vt emendentur, & corrigantur, vt ait
Germon. in dict. suo tractat. de indult. Cardin. §. nulli, numero 30.

79 Et licèt communiter dicatur, quod visitatio liminum
Apostolorum, fit honoris causa, & ob honorem, & reuerentiam, quam Beatissimis illis Apostolis, cuius vices tuetur Papa, præstare debemus, & vt euitetur ille fastus verborum de visitando Papa; tamen nullus Episcoporum est,
qui ex eadem, vel alia causa Romam accedit, non visitet,
non modò prędictas Basilicas prædictorum Apostolorum
Petri, & Pauli, sed etiam aliàs quinque, vel septem Basilicas
ob antiquitatem, & excellentiam Sanctitatis, idem *Germon. loc. cit. num. 31.*

80 Licèt hodiè passim seruetur, vt nuncius, qui nomine Episcopi, visitat limina Apostolorum, secum deferat ad id illius speciale mandatum, cum publico documento legitimas
probationes super impedimento Episcopi continentes, ac relationem Status Ecclesiæ cum litteris eiusdem Episcopi; quæ
omnia ex forma prædictę Constitutionis, omninò requiruntur sub pœnis in ea contentis; & sufficit præsentari Illustrissimo Domino Secretario Sacræ Congregationis Concilii; ac
Basilicas Sancti Petri, & Pauli visitare, ac de huiusmodi visitatione, prędictæ Sacrę Congregationi fidem in scriptis factam à Deputatis ad id in dictis Basilicis, exhibere, quę eidem D. Secretario, ab ipso visitante consignatur, qui potest
ab

ab ipsa Curia postmodum discedere, etiam non expectato responso eiusdem Congregationis, quia postmodum examinato statu prædictæ Ecclesiæ eidem Episcopo rescribitur, et respondetur, etiam pro resolutione negociorum, pro quibus supplicari consueuit in calce eiusdem Status, vt ex infrascripta formula, quam tamquam copiosam, et amplam hic subnectere placuit, quæ est tenoris sequentis, videlicet.

Eminentissimi, & Reuerendissimi Domini.

CVm Sanctissimo D. N. ob summam potestatem sibi traditam à Christo Domino, sollicitudo incumberet omnium Ecclesiarum, iure, ac meritò statutum est, vt cuncti Christiani Orbis Antistites, præfinito quodam tempore, ad Sedem Apostolicam accederent, regiminis sui rationem reddituri, & monita, ac praecepta salutaria indè recepturi. Id verò hoc tempore, præsens præstare omninò constitueram, vt tam sanctæ peregrinationis vberes fructus, non tam animo, quàm oculis, & auribus haurirem; sed grauia, & multiplicis generis impedimenta de repente suborta, me detinuerunt, & adhuc detinent, quominus hoc iter arripere possim. Est igitur, quod gratias agam, & habeam immortales Sanctitati suæ, quæ mihi indulgere dignata est, vt ad peragendam Sacrorum liminum Visitationem, Nuntium destinare, facultas mihi esset. Delegi propterea ad id muneris Reuerendum Angelum Rosettum, Canonicum Ecclesiæ Collegiatæ Clararum huius Brixien. Diæcesis, probatæ vitæ, & bonæ conuersationis Sacerdotem, qui meam vicem gerat, & de vniuerso statu huius meæ Ecclesiæ, Amplitudines vestras Eminentissimas reddat certiores; & ne in re tam graui, à veritate, vel minimum aberrare possit, omnia, quæ cognitu digna sunt, scriptis exarata eidem perferenda tradidi.

Inter alias Galliæ Cisalpinæ Ciuitates, semper habita est magni nominis, Brixia, quippè quæ, & originis antiquitate, & diuitiarum copia, & agrorum longè, lateque patentium vbertate, valdè excellit; Ea verò Serenissimæ, & excelsæ Reipublicæ Venetæ Imperio paret fæliciter; & quemadmodum fide, & in obsequio in suum Principem nulli cedit, ità erga Deum pietate, ac religione floret; cuius rei tùm vetusta, tùm recentia exempla, & monumenta suppetunt.

Christianam fidem à B. Barnaba Apostolo accepisse traditur. Cum enim ipse Lyguriam, atq; Æmiliam peragrasset, Mediolanum, & Brixiam se contulit, atq; vtriq; Ciuitati Diuum Anathalonem Discipulum suum præfecit; sic enim illa ferebant tempora, vt ob sacrorum Antistitum penuriam, vnus multiplicis gregis curam susciperet; effecit autem Apostolica institutio, vt semper Catholica fides culta, & seruata fuerit; vt propterea magnus Sanctorum Episcoporum numerus, post Anathalonem successerit; nec vnquam hæresum labes, etiam quo tempore Mediolanum peruaserat, ipsam inficere (Deo fauente) potuerit,

Fuit etiam plurimorum Sanctorum Martyrum perfusa, atq; irrigata sanguine; inter quos principalem locum tenent Sancti Faustinus, & Iouita Ciues sui, qui & patroni, ac titulares eiusdem sunt; & illorum auxilium in grauissimis periculis, non semel experta est.

Ecclesia Cathedralis aliàs bipartita fuit, sed modo noua eiusdem ædificio, vna esse cæpit; immò magnæ huiusmodi progresiones factæ sunt, me opus vrgente, & Ciuitate ipsa opem, & opes exhibente; illi enim onus fabricæ incumbit, cui Clerus vniuersus pro summa aureorum mille quotannis, persoluendorum subsidio est.

Titulus eiusdem Ecclesiæ est B. Virginis Assumptæ, cuius imago cum effigie Sanctorum Faustini, & Iouitæ in publico, Cancellariæ Episcopalis sigillo impressa est.

Ædes Episcopales sunt satis amplæ, & magnificæ, quas ego ornatiores, & pulchriores reddidi, multa extruens, ac reficiens, & præsertim inferiorem, arcam, schalas, ac aulam ipsam magnam, non modò laqueari auro, ac picturis conspicuo, sed omnium Episcoporum imaginibus ibidem collocatis, honorificentissimam reddidi.

Prouentus mensæ Episcopalis, licèt pro Ecclesiæ splendore non sint ità pingues, non tamen tenues dici possunt; & super ipsis imposita est vna pensio aureorum mille, quæ soluitur Reuer. D. Abbati N.

Extant

Extant in Ecclesia Cathedrali sex Dignitates, nimirum Archidiaconatus, quæ primum locum obtinet post Pontificalem, Archipresbyteratus, cui etiam adnexum est onus curæ animarum pro definita quadam parte, & Parochia, Præpositurae, Vicedominatus, Cantoriæ, & Decanatus; ex ijs duæ Priores, & postrema certos habent redditus, reliquæ nullos; non admittuntur autem in Capitulo, prout iuris est, & vetus consuetudo obtinuit.

Canonicatus sunt septemdecim, & eorum maior pars Sacerdotium annexum, habet; reliqui suis ordinibus adscripti sunt.

Præbendæ pro Theologo, & Pœnitentiario, fuerunt erectæ, & vt iuris, ad sua munera obeunda, idoneis collatæ.

Extant prætereà Mansionariæ sex, quorum tres vocantur Honorabiles; duæ tamen sunt participes distributionum Canonicalium; itaut earum singulis competat dimidia portio Canonica.

Non deest competens numerus Sacerdotum, quorum aliqui sunt Titulares Capellani numerò vndecim; aliqui amouibiles, qui statis diebus missas celebrant, & choro etiam inseruiunt.

Manutenentur expensis Capituli, Magistri Grammaticæ, & Musicæ, ac insuper Acholyti, & alij Clerici, qui Ecclesiæ ministrant.

Præter alias Reliquias, asseruatur in quadam Capella honorificentissimè extructa in Ecclesia ipsa Cathedrali, Sanctissima Crux, quæ aurea, & flamea nuncupatur, quam aliqui à Constantino Magno, aliqui à Carolo item Magno Ciuitati dono datam existimant; & cum ea, Christiano more, circumfertur, tùm aeris serenitas, tùm pluuia, prout necessitas exigit, impetrari creditur, prout etiam longissimo vsu, atquè experimento compertum est.

Præter Cathedralem, quæ, vt diximus, etiam Parochialis est, extant vndecim aliæ Parochiæ, quarum sex à Rectoribus sæcularibus, reliquæ à Regularibus gubernantur.

Fuit semper antiqua Ecclesiæ Cathedralis prærogatiua, vt in quibuscumquè funeribus, etiam si extrà illius Parochiam essent, tùm Regulares, tùm Rectores aliarum Parochialium ad ipsam accedere solerent, Clerumquè deducerent, & primas deferrent tàm in leuando cadauere, quàm in officio, etiam in ipsorum Ecclesijs faciendo: hanc tamen laudabilem consuetudinem Regulares qnidam perturbare ausi sunt, ac nonnulli eorum quædam fortasse suffragia per subreptionem obtinuerunt; & maxime certè expediret, vt Ecclesia ipsa Cathedralis, aduersus quoscumquè actus contumaciales restituta, in antiqua iurium suorum possessione conseruaretur; ac totum negotium alicui in partibus terminandum committeretur.

Inter Parochiales verò primum locum obtinet Ecclesia Sancti Nazarij, quæ etiam Collegiata existit insignis; nam præter Præposituram, primam Dignitatem, habet etiam Primiceriatum, aliquos Canonicatus, & Capellanias nouem, & cum illius Præpositus hunc statum Ecclesiæ Collegiatæ subuertere vellet, ego tandem post multas expensas, obtinui declarari à Sacra Rota omnium Dominarum suffragijs, Ecclesiam esse Collegiatam, vt patet ex decisione, etiam impressa, quæ facta fuit die 17. Iunij 1605. & ex alia eiusdem Rotæ, in qua mandatum de manutenendo pro statu Ecclesiæ decretum fuit.

Monasteria Monialium in Ciuitate numerantur quatuordecim, in Diœcesi autem sex; quibus præficitur Vicarius, qui eorum curam habet; grauiora tamen negotia ad me defert; eorumdèm visitationem egomet obire soleo.

Eorum Monasteriorum, quæ in Vrbe sunt octo, & quæ in Diœcesi, quatuor regimini Ordinarij subduntur, reliqua à Regularibus gubernantur.

Silentio præterire non possum, Monasterium Capuccinarum, quæ strictioris vitæ rigorem, quem Capuccini seruant, ad vnguem imitantur; atquè ea vitæ Sanctitate fulgent, vt extraneas, etiam ad se trahant, numerusque illarum in immensum cresceret, nisi puellæ, quæ ingredi cupiunt, diuturni temporis experientia à me probarentur.

Extant prætereà pia loca, vt conuertitarum, succursus, Zitellarum, Orphanorum, Domus

Dei

Forum Episcopale, summa Dei benignitate ità regitur, vt absit, & à Vicario Generali, & ab omnibus Ministris quæcumquè sordida suspicio, iustitia autem, rectè quidem, & pro modo culpæ administratur, sed omnia Christiana, & Ecclesiastica charitate læniuntur.

Sanctissimæ Inquisitionis Officium sua munera exercere, liberè, me in primis, non modò adiuuante, sed etiam præmouente; nec deest Illustrissimorum DD. Protectorum protectio, & fauor, quando illi requiruntur.

Sacerdotes sunt in magno numero, & ferè omnes honestis vitæ alimentis prouisi; nam præter patrimonia illis assignata, quando beneficia desunt, ex piorum etiam legatis, & scholarum oneribus, vel liberis conductionibus sustinentur; Doctrina autem, Summo Dei beneficio quamplurimi eorum excellunt, & gradibus Doctoratus insigniti sunt. Reliqui mediocri cognitione pollent, & in his, quæ ad sua munera spectant, abundè versati sunt; id verò oritur ex duplici capite. Primum, quòd ad Sacros Ordines, non nisi exquisito examine, & magno adhibito scrutinio promouentur. Secundo, ex eo, quòd vt superius dixi, singulis mensibus conuentus Sacerdotales habeantur, in quibus post Catechismi, seu Concilij Tridentini lectionem, quæstiones variæ rerum Sacrarum proponuntur, & discutiuntur; Quæ postèa ad virum à me destinatum, mittuntur, vt de ijs iudicium ferre possit; & quæ minus tutam, aut non communem decisionem habuerunt, emendentur, & corrigantur.

Rituale Sacramentorum, licèt à prædecessoribus Episcopis compositum, & in lucem emissum, fuit tamen meo iussu recusum, & multis opportunè additis, cumulatius reddituum, itaut eo, Parmenses, Placentini, Cremonenses, & Cremenses vterentur; cum verò nuper prodierit Rituale Romanum, illud etiam imprimi curaui, vtroq; enim Parochi cum magno fructu vti poterunt.

Extabat etiam volumen quoddam Constitutionum, quæ certè quo tempore aditæ sunt, magnam vtilitatem attulerunt vniuerso Clero, sed illud penè interciderat; & cùm postmodùm quatuor Concilia Prouincialia celebrata fuerint, & complures Constitutiones Pontificiæ promulgatæ, visum est mihi necessarium longè locupletius Constitutionum opus em ittere, in quo decreta complura in varijs Synodis à me habitis, facta, multæ literæ pastorales, atquè edicta ad mores, ac disciplinam Ecclesiasticam spectantia, addita sunt.

Diutius immorari in recensendo Ecclesiæ meæ statu, necessarium non arbitror; cum id à me pluries fusius, & vberius factum fuerit: quædam dumtaxat subijciam, pro quibus obtinendis Amplitudinum vestrarum Sapientiam, atquè eximiam auctoritatem imploro, atquè exopto.

Negotia, pro quorum expeditione supplicatur.

PRimum, *Cùm Sanctorum Faustini, & Iouitæ patronorum Brixien. celebretur officium cum octaua, & nihil de proprio habeatur, nisi vnica electio, quæ extat in Breuiario; Reuerendus Pater Abbas Sanctæ Apræ Canonicorum Regularium, cuius Ecclesia aliàs vocabatur Sancti Faustini ad sanguinem deuotione permotus, integrum officium proprium composuit, recitandum in solemnitatibus horum Sanctorum, illud verò, meo iussu lectum à viris doctis, visum est, coherere antiquitati, & probatis historijs. Cùm verò Sacræ Congregationis Rituum oblatum fuerit videndum, ego summi beneficij loco ducam, si amplitudines Vestræ Eminentissimæ dignabuntur pro illius celeri recognitione authoritatis suæ pondus addere, & benignitatis testimonium ad eam rem præstare.*

Secundum, Mea Diœcesis, ratione Vallistellisca, finitima est Vallitellina; propterea accidit, vt tùm in ea parte, tum alibi, multi extent, qui incidunt in hæresim exteriorem illam, sed aliàs occultam, & ad forum iudiciale non deductum. Pro huiusmodi hominibus, si ad cor reuertantur, nullum præsens remedium in foro conscientiæ superesse videtur; nam cum facultas concessa à Sacro Tridentino Concilio Episcopis absoluendi à crimine hæresis, sit sublata per Bullam Cœnæ Domini, vt Sacra Congregatio censuit, difficillimum erit, inducere pœnitentes ad se ipsos prodendos Inquisitori, qui illos non absoluet, nisi præuia abiuratione. Mihi igitur videretur non solum opportunum, sed planè necessarium petere Amplitudinum Vestrarum interuentu à S. D. N. indultum absoluendi in foro Animæ ab hæresi occulta, cum clausulis tamen efficacibus, nè annua Bulla Cœnæ repetitione indultum ipsum irritum redderetur.

P *Tertium.*

Tertium Clarum est, ex Concilio Trident. sess. 24. cap. 18. *beneficia, quibus imminet cura animarum, conferri debet per concursum; postmodum Sacra Congregatio eiusdem Concilij interpretum declarauit, illud decretum non habere locum in Dignitatibus, & Canonicatibus, Curatis Cathedralium, & Collegiatarum Ecclesiarum, idque ex* cap. Statuimus, de elect. in 6.

Nunc verò huiusmodi declaratio extenditur ad Capellanias coadiutorales simplicium Parochialium, quòd aduersatur laudabili consuetudini huius Prouinciæ, & præsertim meæ Diœcesis, vergitquè in maximum animarum præiudicium.

Quartum, in Valletrumpina, & alijs locis meæ Diœcesis, sunt complures ferrifodinæ, in quibus magna hominum multitudo ferro eruendo incumbit. Cum verò tempore Quadragesimæ, oleo, & piscibus ob paupertatem vti non possunt, lac farinæ passim admiscent, & placentas efficiunt, quibus aluntur, existimantes, nisi hoc facerent, vires sibi ad opus defuturas. Nesciunt Parochi, qua ratione consulant huiusmodi hominibus; nec quomodò cum illis se gerere debeant, nequè ego huusquè aliquid certi Parochis ipsis præscribere potui; hinc enim ius naturæ quodammodò vigere, hinc præceptum Ecclesiæ de cauendo à cibis vetitis, quòd ab omnibus sanis violari non posse, certum est. Remedium igitur aliquod imploratur. Confido autem, Amplitudines Vestras Eminentissimas in his propositis capitibus, Dei gloriæ, & animarum saluti consulturos, mequè earundem protectioni, & gratiæ commendo quàm humillimè, &c.

Eminentiarum VV. Reuerendissimarum

Seruus Addictissimus N.

Episcopus Brixien.

Hæc autem, circa erectiones Sæcularium, & Collegiatarum Ecclesiarum, de quibus hactenus loquuti sumus. Aliàs, etiam vidimus similes erectiones, cum amplioribus indultis, concessionibus, gratijs, & facultatibus, iuxtà loci, & petentium qualitates; ac inter cæteras, erectionem factam per fel. record. Pium IV. in Oppido de Medina Cæli Seguntin. Diœcesis, ad instantiam illius Ducis, quæ continet am-
81 plissima priuilegia, & indulta, & tanquàm plurimùm cele-
82 bris, circunfertur in Romana Curia, etiam inter Officiales Datariæ Apostolicæ, & in casibus contingentibus petendi huiusmodi gratias, adducitur in exemplum.

Nam in dicta Ecclesia, quæ est sub inuocatione Sanctæ Mariæ, instituit vnam Abbatiam, quæ principalis, pro vno Abbate, ad quem iurisdictio in Capitulares, & aliàs ipsos Ecclesiæ personas, ac exercitium curæ animarum Parochialium dictæ Ecclesiæ pertineant, & vnum Prioratum, qui secunda, & vnam Scholastriam, quæ Tertia, ac vnam Cantoriam, quæ Quarta, necnon vnam Thesaurariam, quæ Quinta inibi Dignitates existant, ac Archipresbyteratum ex alia Ecclesia, in dictam Collegiatam transferendo, illum ibi in Sextam Dignitatem, qui easdem curam, & administrationem, quas Archipresbyter de Medina Cœli habuit, habere debeat. Necnon Sexdecim Canonicatus, ac totidem præbendas, quorum vnus, & vna Theologales, pro vno Magistro in Theologia, cuius electio spectet ad Capitulum; ita quòd in huiusmodi electione, nullus præter Abbatem, qui Dignitatem obtineat, nisi etiam Canonicus ipsius Ecclesiæ existat interuenire, vocemquè actiuam habere possit, ac Quatuor integras, pro totidem integris Portionarijs, quorum vnus Magister Capellæ, & alius Organista, ac alius Sacrista, & reliquus Sceptrifer ibi sint, & nuncupentur, ac Duas dimidias Portiones, quarum vna Portionario, dimidio Campanario nuncupato, reliquæ verò dimidiæ portiones huiusmodi sex pueris, seù Ministris Chori dictæ Collegiatæ assignari debeant,

Eidemquè Duci, eiusquè successoribus Medinæ Cæli Ducibus, ex causa dotationis, concessit iuspatronatus, & præsentandi personas idoneas, & in dicta erectione, qualificatas, ad supradictas omnes Dignitates, singulosquè, demptis Theologalibus, Canonicatus, & præbendas, portiones, & alia beneficia, tam à primæua erectione, quàm deinceps vacare contingerit, Ordinario loci, qui illas præsentatas infra triduum, ad instar priuilegij patronis Ecclesiarum sæcularium, & Collegiatarum de Berlanga, aut de Aquilar, Seguntin. & Burgen. Diœcesium, per Sedem Apostolicam concessi, instituere debeat, ità quod ipse Ordinarius, infra triduum huiusmodi, personas prædictas instituere indebitè recusauerit, tunc, & eo casu, Ordinarium viciniorem, aut aliam personam, in Dignitate ecclesiastica constitutam, adire valeant, qui, vel quæ præsentatas personas huiusmodi, in illis, Apostolica authoritate instituere, liberè, & licitè possit.

Necnon eidem Ecclesiæ, illiusquè Dignitatibus, singulis Canonicis, Portionarijs, Beneficiatis, & personis pro tempore existentibus, vt omnibus priuilegij, &c. etiam quoad delationem Almutiarum, & Capparum, quibus aliæ Collegiatæ Ecclesiæ illarum partium, quarum personæ Capitula constituunt, ac earum, necnon Cathedralium, & Metropolitanarum ecclesiarum Canonici, Portionarij, & Dignitates in illis obtinentes, &c. vtuntur, vti possint,

Ac etiam immunitate à solutione annatæ, seù dimidiorum, vel aliorum fructuum Dignitatum, Canonicatuum, & præbendarum, ac portionum, aliorumquè suorum beneficiorũ, occurrente eorum vacatione, Ecclesiæ Seguntin. & cuiusuis priuilegij Apostolici, illi, etiam Regum, Reginarum, & aliorum Principum contemplatione concessi, prætextu facienda, vti, potiri, & gaudere.

Ipsiquè Canonici dictæ erectæ Ecclesię in Iudices Apostolicos, & Conseruatores delegati,

Et tam ipsi, quàm Dignitates obtinentes, Portionarij, & alij beneficiati, ex eo, quòd Oppidum prædictum, hyemali tempore, frigoribus valdè est expositum, horas matutinas, non media nocte, sed prima noctis hora, omnibus diebus, cantare, & recitare, necnon eisdem, ne perpetuam ibi residentiam faciendo, propter loci frigiditatem, & intemperiem, in ægritudines incidant, tres menses continuos, siuè interpolatos singulos annis, per quos continuo, seù interpolatis vicibus, prout sibi respectiuè visum fuerit, de ipsorum Abbatis, & Capituli licentia, & prout illis expedire videbitur, se ab Ecclesia absentare, & quò voluerint, proficisci, ac interim fructus, &c. ac distributiones quotidianas Dignitatum, Canonicatuum, & præbendarum, ac portionum suarum, ac si præsentes dictæ Ecclesiæ deseruirent, percipere possint.

Necnon eisdem Duci, & abbati, quòd insimul quæcunquè statuta, &c. numerum præbendarum, augendarum, vel minuendarum, condere, &c. limitare, corrigere, &c. ac de nouo edere, ad instar aliarum Collegiatarum Ecclesiarum Hispaniæ, &c. ac quascunquè pœnas, &c. apponere, &c. ac debitæ exequutioni demandare.

Necnon eidem Abbati, quòd stallum in Choro ipsius Ecclesiæ Seguntin. ac quam Rector dictæ Ecclesiæ S. Mariæ hactenus inibi habuit, Dignitatem, retinere, eisquè, vt prius,

necnon

necnon Rochetto, ad Episcoporum instar, ac mitra, annulo, bacculo pastorali, alijsquè Pontificalibus iosignijs vti, & tam in dicta Collegiata, quàm alijs Ecclesijs, & locis Ecclesiasticis, in quibus in pontificalibus pro tempore celebrabit, benedictionem solemoem, post missarum, Vesperorum, aliorumquè diuinorum officiorum solemnia, super populum inibi interessentem; dummodò aliquis Antistes, &c. elargiri.

Ac Cruces, Imagines, Campanas, Vasa, Tabernacula etiam pro conseruatione Sacramenti Eucharistiæ, ac Reliquiarum Saoctorum, Corporalia, Vestimenta, etiam Sacerdotalia, paramenta, & ornamenta quæcunquè dictæ Ecclesiæ, eiusquè Altarium, citrà tamen calices, & patenas, benedicere valeat.

Necnon erectam Ecclesiam prædictam, illiusquè Cemeterium, sanguinis, vel seminis effusione, aut alias quouis modo pollutam, aqua tamen prius per aliquem Catholicum Antistitem benedicta, aspersa, reconciliare.

Ac personas dicti Oppidi, & illius districtus, ad hoc idoneas, clericali charectere insignire, & ad minores ordines, statutis à iure temporibus, promouere; ac in casibus Ordinarijs locorum reseruatis, absoluere.

Necnon omnes, & singulas causas, inter personas Ecclesiasticas dicti Oppidi tantùm, beneficialibus, titulum beneficij concernentibus, matrimonialibus, & decimalibus, ac criminibus, in quibus mors, aut mutilatio membri sequatur causis, dumtaxat exceptis, quas, necnon causas appellationum ab ipsius Abbatis diffinitiua sententia, quę totum negotium principale diffiniat Episcopus Seguntin. siue eius Vicarius Generalis cognoscat, & circa eas omnimodam ordinariam iurisdictionem habeat, & exerceat, cognoscere valeat: causæquè prædictæ ante diffinitiuam sententiam, ex quauis causa per Episcopum, siuè illius Vicarium prædictum, ab eodem Abbate auocari non possint.

Quodquè prædictus Episcopus, seù Vicarius, personas, ad Dignitates prædictas, per dictum Ducem præsentatas, instituere, ac iura propterea sibi debita, prout ex alijs beneficijs, iuxtà Constitutiones Synodales Seguntin. citrà tamen annatam prædictam, percipere valeat: ipsarumquè personarum præsentatarum institutio ad eum pertineat.

Necnon idem Abbas omnibus, & singulis vtriusquè sexus Christi fidelibus, benedictioni, per eum, vt pręfertur, largiendæ pro tempore assistentibus, verè pęnitentibus, & confessis, seù confitendi propositum habentibus, pro qualibet vice, qua interuenerint, indulgentiam, quàm Antistites in suis Ciuitatibus, & Diœcesibus, Christi fidelibus, benedictioni eorum interessentibus, concedere possunt, & coocedere consueuerunt, concedere, & elargiri, illamquè dicti Christi fideles consequi.

Insuper Abbas, & Canonici prædicti, tempore interdicti, ordinaria authoritate appositi, missas, & alia diuina officia, etiam ianuis apertis, & alta voce (excommunicatis, & interdictis exclusis) dummodò ipsi causam non dederint huiusmodi interdicto, celebrare: ac personis infrà limites Parochiæ dictæ Collegiatæ Ecclesiæ commorantibus, tempore interdicti huiusmodi Ecclesiastica Sacramenta ministrare, seù ministrari facere.

Ipsequè Abbas, in quoscumquè contradictores, & rebelles, sibiquè subiectas persooas, & excommunicationi, & aliàs sententias, censuras, & pœnas Ecclesiasticas promulgare, & quascumquè per eum latas sententias exequtioni demandare, ac alia circa hoc necessaria facere, licentiam concessit.

Prætereà, Abbatem, ac Dignitates obtinentes, Canonicos, ac Portionarios, aliasq; personas dictæ Ecclesiæ, ab omni iurisdictione Episcopi Seguntin. ac etiam aliorum quorūcumque ordinariorum locorum, ac illorum Vicariorum, & Officialium: ità tamen, quòd dictus Episcopus Seguntin. si illo verò absente, per eius Vicarium Generalem, Prouisorem nuncupatum pro tempore residentem, Ecclesiam prædictam, & illius Capitulum, Abbatem, necnon omnes Dignitates obtinentes, singulosquè Canonicos, Portionarios, & beneficiatos, ac personas, & Presbyteros, illorumquè beneficia, & bona visitare, corrigere, ac omnimodam iurisdictionem in illos, & ea, iure visitationis tantùm, exercere, &c. valeat, exemit: ac sub Sedis Apostolicę protectione suscepit, & Ecclesiam, aliosquè omnes supradictos, eorumquè beneficia, esse exempta, etiam ratione delicti, vel cootractus, aut rei, de qua agitur, iurisdictionem exercere, aut aliàs pœnas Ecclesiasticas promulgare non possint, & aliàs in contrarium irrita esse declarauit.

De hac erectione meminit Rota in vna *Seguntina Dimidia Annata, quæ est decis. 136. num. 7. par. 1. recent. & Garc. de benef. par. 6. cap. 3. num. 99.*

Finis Libri Secundi.

PRAXIS ERECTIONIS, ET COLLATIONIS

Parochialium Ecclesiarum.

LIBER TERTIVS.

SVMMARIVM.

1 *Parochialis Ecclesiæ Rector, ad nutum amouibilis, quomodo ex noua Papæ erectione fiat perpetuus.*
2 *Manualitas in Rectore Parochialis Ecclesiæ, non admittenda, & quarè.*
3 *Fundator Parochialis Ecclesiæ, non potest apponere conditionem, quod illius Rector sit amouibilis.*
4 *Formula supplicationis proponitur circa erectionem Parochialis Ecclesiæ, cum mutatione Rectoris amouibilis in perpetuum.*
5 *Parochialitas non arguitur, ex fonte baptismali, nequè ex Cæmeterio, num. 6. & quarè, num. 7.*

Praxis Erectionis Parochialium Ecclesiarum, Apostolica authoritate factæ, cum Reseruatione Iurispatronatus, ac prouisione.

CAPVT I.

Actum est superiori libro de ijs, quæ ad praxim pertinent erectionis Parochialium Ecclesiarum in Sæculares, & Collegiatas; quę, cum, sicut in principio eiusdem libri diximus, plures illa in beneficialibus, tàm circa substantialia, quàm accidentalia, contineat partes, licèt, & sequentibus, ordo retrogradus existimetur, indè tamen materia suasit exordiri. Quarè, cum etiam simplex Ecclesia, nedùm Apostolica, verum etiam ordinaria authoritate in Parochialem erigatur, proindè sequitur hic videre, quid in his ipsa praxis seruet; ex eo quòd per diuersa iura, id etiam Ordinarijs competere, certum est, potissimum verò ex notorio *tex. in cap. ad audientiam, 1. de Eccles. ædific, ac Sacri Concilij Tridentini*, vt infrà idcircò Constitutionem *Alexandri III. in d. capit. relatam*, tanquam gubernaculum, solidamquè basim huius materiæ, subnectere visum est, vt sequitur videlicèt.

Audientiam nostram noueris peruenisse, quòd villa, quæ dicitur Hytantum perhibetur ab Ecclesia Parochiali distare, vt tempore hyemali, cum pluuia inundant, non possint Parochiani sine magna difficultate ipsam adire: vnde non valent congruo tempore Ecclesiasticis officijs interesse. Quia igitur dicta Ecclesia ita dicitur redditibus abundare, quod præter illius Villæ prouentus, minister illius conuenienter valeat sustentationem habere, mandamus, quatenus si res ità se habet, Ecclesiam ibi ædifices, & in ea Sacerdotem, sublato appellationis obstaculo, ad præsentationem Rectoris Ecclesiæ maioris, cum canonico fundatoris assensu, instituas, ad sustentationem suam eiusdem Villæ obuentiones Ecclesiasticas percepturum: prouidens tamen, vt competens in ea honor pro facultate loci, matrici Ecclesiæ seruetur: quod quidem fieri posse videtur; cum eiusdem Villæ dominus viginti acras terræ frugiferæ velit ad vsus Sacerdotis conferre: Si verò persona matricis Ecclesiæ virum idoneum præsentare distulerit, vel opus illud voluerit impedire, tu nihilominus facias idem opus ad perfectionem deduci, & virum bonum, appellationis cessante diffugio, instituere non omittas.

Postmodùm verò superuenit *d. Concil.Trid. sess. 21. cap. 4. de reform.* quo cauetur, vt Episcopi, etiam tanquàm Sedis Apostolicæ Delegati, in omnibus Ecclesijs Parochialibus, vel baptismalibus, in quibus populus ità numerosus sit, vt vnus Rector non possit sufficere Ecclesiasticis Sacramentis ministrandis, & cultui diuino peragendo, cogant Rectores, vel alios, ad quos pertinet, sibi tot Sacerdotes ad hoc munus adiungere, quot sufficiant ad Sacramenta exhibenda, & cultum diuinum celebrandum. In ijs verò, in quibus, ob locorum distantiam, siuè difficultatem, Parochiani sinè magno incommodo ad percipienda Sacramenta, & diuina officia audienda accedere non possunt, nouas Parochias, etiam inuitis Rectoribus, iuxtà formam *Alexandri III.* quæ incipit *Ad audientiam*, constituere possint. Illis autem Sacerdotibus, qui de nouo erunt Ecclesijs nouiter erectis, præficiendi, competens, assignetur portio, arbitrio Episcopi, ex fructibus ad Ecclesiam matricem quomodocumquè pertinentibus, & si necesse fuerit, compellere possit populum ea subministrare, quæ sufficiant ad vitam dictorum Sacerdotũ sustentandam, quacumq; reseruatione generali, vel speciali, vel affectione super dictis Ecclesijs, non

non obstantibus. Neq; huiusmodi ordinationes, & erectiones possint impediri ex quibuscũq; prouisionibus, etiã vigore resignationis, vel quibusuis alijs derogationibus, aut suspensionis.

Ex his igitur liquidò constat, Ordinarios posse authoritate sibi desuper impertita, Parochiales Ecclesias erigere, prout etiam docet *Rebuff. in praxi, tit. de erectione in Curatam, & Parochialem, per tot. Mandos. in praxi Signatura gratia, tit. erectiones, Leo in thes. for. Eccl. p. 2. c. 2. n. 68.*

Inter cæteros autem casus, in quibus à Sede Apostolica huiusmodi Parochialium Ecclesiarum erectiones emanare consueuerunt, ille est, cum videlicet, adsit iam Parochialis Ecclesia erecta, habet tamen illius Rectorem ad nutum amouibilem, quòd quidem potest contingere ex fundatione statuto, aut consuetudine; proindequè à Summo Pontifice, petitur eiusdem Ecclesiæ status mutatio, vt pluriès in ipsa Romana Curia obseruauimus; idquè cum illius fundationis, derogatione; vt exindè Rector amouibilis, fiat perpetuus, idest ad sui vitam; quandoquidem in earundem Parochialium
2 Ecclesiarum erectione non debet admitti ista manualitas, seù ad nutum remotio; cum illæ debeant conferri in perpetuum, non obstante quacumquè contraria consuetudine, teste *Gonz. ad reg. 8. Cancell. glos. 5. §. 6. num. 6.* vbi ait, ità fuisse per Sacram Congregationem Concilij declaratum super *sess. 24. cap. 18. de refor.* necnon in præsentatione cuiusdam communitatis, quę allegabat antiquam consuetudinem amouendi Rectorem ad libitum; quòd quidem fieri non posse, optima ratione, probat *tex. in cap. 1. de capell. Monac. in 6.* vbi *glos. in verbo perpetui*, dicit, quòd beneficia non debent esse ad tempus; quia sicut matrimonium carnale non contrahitur ad tempus, sic nequè spirituale *cap. fin. de cond. appos. cap. actus legitimi, de reg. iur. in 6. l. si tibi, ff. de adopt.* & fuit dictum in vna *Vlixbonen. Iuris prouidendi 2. Decemb. 1605. coram Litta, idem Gonz. d. n. 60.* vbi *n. seq.* quòd ex tali mutatione Rectorum, Ecclesia recipit maximum detrimentum.

Vndè *Rota in vna Toletan. iuris nominandi* 29. *Nouembr.* 1582. *coram Blanchetto* dubitauit, an laicus fundator Paro-
3 chialis Ecclesiæ possit in fundatione apponere conditionem, quòd Rector sit ammouibilis ad nutum patroni, & in partem negatiuam inclinauit.

Pro cuius Praxis maiori dilucidatione, huiusmodi erectionis, supplicationis formulam de more Curiæ concipi consuetã, hic adijcere visum est, tenoris sequentis, videlicet.

4 *Beatissime Pater. Cùm deuotus S.V. Orator N. laicus, N. Diœcesis, prouide considerans, se, eiusquè antecessores, tanquàm patronos Parochialis Ecclesiæ S. Mariæ loci N. Diœcesis, iuxtà formam illius fundationis ab octuaginta circiter annis factæ, & à loci Ordinario obseruatæ ab indè citrà in possessione Presbyterum, qui eidem Ecclesiæ in diuinis deseruiret, illiusquè Parochianorum animarum curam exerceret, vnoquoquè anno ad dictam Parochialem Ecclesiam præsentandi, adesse; nihilominus si annale seruitium huiusmodi in perpetuum mutaretur, dictaquè Ecclesia in perpetuam Parochialem, pro vno Presbytero perpetuò futuro illius Rectore, per S.V. erigeretur, & institueretur, illius Parochianorum animarum cura potius per Presbyterum perpetuum, quàm annualem huiusmodi, maiori solicitudine, & diligentia exercetur, idquè in diuini cultus in dicta Ecclesia, cum illius decore, & venustate: maximi cum eadem Ecclesia in certis Quinquaginta, et incertis emolumenits Centum ducatos auri de Camera habeat, vergeret augmentum. Supplicant igitur humilitèr E. S. V. tàm dictus N. quàm deuotus, etiam illius Orator G. Presbyter dicta Diœcesis, quatenus in præmisis opportunè prouidendo, eosq; specialis gratiæ fauore prosequendo, dictam Ecclesiam in Parochialem perpetuam, cum eisdem insignijs Parochialibus quibus ad præsens decorata existit, pro vno Presbytero perpetuo futuro illius Rectore, qui eidem Ecclesiæ in diuinis deseruire, illiusq; Parochianorum curam animarum exercere, ac eis Sacramenta Ecclesiastica ministrare, aliaq; omnia, quæ ad similem Rectorẽ, de iure, vsu, consuetudine, & alias quomodolibet spectant, & pertinent, facere, dicere, gerere, exercere, & exequi debeat, & teneatur perpetuò, erigere, & instituere; illiq; sic erectæ, & institutæ pro illius dote, illamquè pro tempore obtinentium sustentatione, & onerum huiusmodi supportatione, omnia, & singula illius proprietates, res, census, & bona, quæcumquè cuiuscumquè quantitatis, qualitatis, & speciei existentia, ità quod liceat illius Rectori, pro tẽpore existenti, per se, vel alium, seù alios eius, & dictæ Parochialis Ecclesiæ nomine, seu nominibus, propria authoritate, corporalem, realem, & actualem possessionem proprietatum, rerum, censuum, ac bonorũ huiusmodi, cũ omnibus iuribus, et pertinentijs suis, liberè, apprehendere, & apprehensa perpetuò retinere, illiusq; fructus, &c. iura obuentiones, & emolumenta quæcũquè percipere, exigere, leuare, arrendare, locare, dislocare, ac in suos vsus, et vtilitatẽ conuertere, Diœcesani loci, vel cuiusuis alterius licentia desuper minimè requisita, etiam perpetuo applicare, & appropriare. Et insuper eidem N. eiusquè hæredibus, & successoribus, ac posteris, necnon ab eo, et eis descendentibus in perpetuum, & in infinitum iurispatronatus, & præsentandi personam idoneam ad dictam Parochialem Ecclesiam, etiam hac prima vice, & quotiès illã de cætero perpetuis futuris temporibus, per cessum, & ex causa permutationis, vel decessum, seù quamuis aliam dimissionem, vel amissionem, aut priuationem, illam pro tempore obtinentium, aut alias quouis modo, etiam apud Sedem Apostolicam, seù etiam in quocumquè ex mensibus S. V. & Romano Pontifici pro tempore existenti, ac Sedi prædictæ per quascumq; Constitutiones Apostolicas, seù Cancelleriæ Apostolicæ regulas editas, & edẽdas, seù alias quomodolibet reseruatas, et reseruãdas, aut locorũ Ordinarijs, uel alijs Collatoribus per easdẽ, vel alias Constitutiones Apost seù dictæ Cancallariæ regulas similitèr editas, et edendas, vel quæuis alia priuilegia, & indulta Apostol. seu aliàs quomodolibet hactenus per d. Sedẽ cõcessa, et in posterũ concedenda, aut etiã de iure cõmuni, vel particulari, seù alias quouis modo cõpetentib. et cõpetituris, aut aliàs quomodocũq; quandocũq; & vbicumq; tàm in Rom. Curia, quàm extra eam vacare contigerit, loci Ordinario, seù illius Vicario in spiritualibus generali, ad præsentationem eandem in dicta Ecclesia instituendam, itidem perpetuò reseruare, concedere, & assignare; necnon iuspatronatus, & præsentandi huiusmodi laicorum futuris patronis prædictis, non ex priuilegio Apostolico, sed ex veris primæ-*

P 3 na,

na, reali, actuali, integra, & omnimoda fundatione, & perpetua dotatione laicali ex bonis merè patrimonialibus, & laicalibus dumtaxat competere, & ad illos pertinere; ac vti tale sub derogatione iurispatronatus ex priuilegio Apostolico nullatenùs comprehendi, nec illis vllo vnquam tempore, etiam cuiusuis litis pendentia, seu vacationis eiusdem Parochialis Ecclesiæ apud Sedem prædictam, etiam ex causa permutationis, vel quocumquè alio prætextu, & ex quauis causa quantumuis vrgenti, & necessaria per quoscumquè Romanos Pontifices, etiam pro tempore existente, ac S.V. & Sedem prædictam, aut illius Legatos, etiam de latere, Nuncios, etiam motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, seù cuiusuis intuitu, & contemplatione derogari, aut derogatum cēseri posse, neque debere; ac quascumquè collationes, prouisiones, commendas, præsentationes, institutiones, & aliàs dispositiones de dicta Parochiali Ecclesia, vt præfertur vacante, quibusuis personis aliàs, quàm ad præsentationem dictorum patronorum, etiam cum speciali, & expressa derogatione iurispatronatus huiusmodi pro tempore factas, processusquè desuper formatos, ac inde sequuta, & sequenda, & quæcumquè nulla, & inualida, nulliusquè roboris, vel momenti fore, & esse, ac pro nullis, & infectis haberi, et censeri debere, nec ius, aut coloratum titulum possidendi, cuiquè tribuere, vel per illa acquiri, nequè præsentes, & desuper conficiendas literas de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, aut intentionis S.V. vel quopiam alio defectu notari, seu impugnari, aut aliàs quomodolibet infringi, vel retractari, aut inualidari, seù ad viam, & terminos iuris reduci, aut in ius, & controuersiam vocari, aut aduersus eas quodcumque iuris, & facti, vel iustitiæ, aut gratiæ remedium intentari, impetrari, vel concedi posse, sed eas ab omnibus, & singulis, quos concernunt, & concernet quomodolibet in futurum inuiolabiliter obseruari debere, sicquè ab omnibus, & singulis censeri, et ità per quoscumq; Indices, &c. etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, Sublata, etc. iudicari, etc. debere irritumq; etc. decernere. Et nihilominus dictam Parochialem Ecclesiam cuius, & illi forsan annexorum fructus, etc. L. vnà verò cum incertis CL. ducat. aur. de Cam. etc. non excedunt à primæua illius erectione, & institutione huiusmodi, aut aliàs quomodolibet vacantem, eidem G. ad præsentatione dicti N. patroni conferre, et de illa etiam prouidere dignemini de gratia speciali. Non obstantibus dictæ Ecclesiæ fundatione, quatenus in aliquo obstet, alijsq; præmissis, ac quatenus opus sit, S.V. & Cancelleriæ Apostolicæ regulis de vnionibus, etc. committendis ad partes, vocatis, etc. ac de exprimendo verò valore, necnon generalis, et Lateranen. etiam nouissimè celebrati Conciliorum, vniones perpetuas non nisi in casibus à iure expressio, fieri prohibentis, alijsquè Apostolicis, necnon in Prouincialibus, et Synodalibus Concilijs editis, et edendis specialibus, vel generalibus Constitutionibus, & ordinationibus, cæterisq; contrarijs quibuscumquè cum clausulis opportunis.

Fiat, vt petitur I.

Et cum absolutione a censuris ad effectum, &c.

Nullius etenim, prętet Papam, potest mutate conditiones in limine fundationis adiectas per patronos, de consensu Ordinarij, vt alibi diximus, quare hic non est mirandum, cum respecto huiusmodi fundationis, talis erectio spectet ad Papam; cum nihil in hoc possit Episcopus, vt docet *Menoc. de commut. vltim. volunt. cap. 10. num. 348. & seq. Vgolin. de offic. episc. cap. 52. §. 10. Marc. Anton. Genuen. in praxi Curia Archiep. Neapol. cap. 24. num. 10.*

Pari modo, ad eandem Sedem Apostolicam recursum videmus haberi, vbi de similium parochialium Ecclesiarum erectionibus, ordinaria authoritate factis dubitari posse contingat, cum firmiora satis esse noscantur, quæ eiusdem Sedis minimè roborantur proindè sæpè euenire solet, vt parochialis Ecclesiæ, ordinaria iam authoritate erectæ, confirmatio siuè noua erectio ab ipsa Apostolica Sede impetretur.

Et quoties Summos Pontifex concedit similes erections, in quibus pro causa allegatur, parochianus ob loci distantiam non posse congruis temporibus adesse in priori parochiali Ecclesia, &c, semper rescribit Ordinario, vt authoritate Apostolica erigat seruata forma *dicto cap. ad audientia t. de Eccles. ædif.* per huiusmodi commissionem videlicèt, *Et committatur Ordinario, ad cuius dispositionem, cessantibus reseruationibus, & affectionibus apostolicis, in concursu, iuxta Concilij Tridentini dispositionem dicta Ecclesia erigenda postquam erecta fuerit, pertineat. Et de huiusmodi erectione iuxta Constitutionem Alexandri Papa III. qua incipit, Ad audientiam, & dicti Concilij super hoc disponentis duntaxat. Et sine alicuius præiudicio.*

Necnon pro erectione fontis baptismalis consueuit Summus Pontifex etiam disquirere, an eædem causæ interueniant, quæ in *d. c. ad audientiam, de Eccles. ædif.* ac propteà fuit aliàs similis erectio petita, & concessa cum allegatione huiusmodi causarum, videlicet, propter distantiam loci vt *in dicto capit. ad audientiam*, itineris periculom, præsertim propè flumen, & inundationem aquarum, & aliàs, vt in supplicatione eodem Summo Pontifici porrecta, & ab eodem signata, quam apponit *Mandos. in tract. Signat. Grat. tit. erectiones sub vers. erectio non solet, fol. mihi 94.*

Similes gratias erectionis fontis baptismalis sæpè vidimus
5 à Summo Pontifice concessas; ita tamen, vt ex actu baptizandi, necnon sepeliendi, quinimmò, etiam ex decimarum, & oblationem, ac primitiarum perceptione non possit huiusmodi Ecclesia dici parochialis, nequè inferri exinde ad statum parochialitatis; nam sine Ecclesia parochiali potest,
6 etiam cœmeterium, siuè ex consuetudine, siuè Episcopi concessione haberi, *Archid. in cap. 1. de sepult. Host. in cap. quia nonnulli, de cler. non resid. Sarnen. super reg. de idiom. quæst. 11. num. 8.* & fuit dictum in vna *Recanatens. Parochialis, decis. 52. par. 2. diuers. nu. 19. & nu. 29.* quòd ex actu baptizandi non colligitur cora, cum baptisma possit etiam à laico exerceri, *cap. ad limina 30. quæst. 1.* quia actus baptizandi non spectat ad curam nequè pœnitentialem, nequè iudicialem, *d. decis. num. 29.* tametsi aptus ipse baptizandi, & sepeliendi, item perceptio decimarum, oblationum, & primitiarum sint iura parochiali, vt in *d. decis. num. 35. Ludon. decis. 387. nu. 11.* vbi in casu probandæ parochialitatis, fuit dictum, non obstare, quòd testes deponant, in Ecclesia S. Cypriani fuisse fontem baptismalem, & cęmeteriom; quia nec fons baptismalis probat parochialitatem, *Card. in Clemen. 1. nu. 4. quæst. 7. Anchar. in 2. notab. Imol. num. 7. de bapt. Feder. de Sen. cons. 80. num. 3. Dec. in cap. ad aures num. 10. de rescript.* prout nequè cęmeterium; cum etiam Ecclesia non parochia-
7 lis, nec curata, possit illud habere ex consuetudine, vt supra iam dictum est *Io. Andr. in cap. nonnulli, col. fin. versic. sed per talem receptionem, & ibi Butr. num. 10.* & fuit dictum in vna *Orsolon. Benefici penes Seraphin. decis. 1026. num. 5. & in*

& in vna Ciuitaten. Decimarum 16. Iuny 1597. coram Gypsio, quod non sufficit habere vsum sepeliendi, & baptizandi, nisi data distinctione limitum, quam decisionem refert *Addit. ad eumdem Ludouis. d. decis. 387. litera E.* cum Parochia nihil aliud sit, quàm locus ipse, in quo degit Populus alicui Ecclesię deputatus, & Parochus dicitur, qui eius Populi intra certos limites congregati, curam habet, ita vt ad hunc effectum sit necessaria certorum limitum constitutio, ita *Louer. de re benef. lib. 1. quæst. 20. num. 58.*

S V M M A R I V M.

1 *Parochialibus Ecclesijs quomodo occurrendum, si vnus Rector non sufficiat Sacramentis ministrandis, etiam ex declarationibus Sacræ Congreg.*

2 *Dismembratio fructuum, requirit solemnitatem, prout alienatio rei Ecclesiæ.*

3 *Parochialis Ecclesia non diuidenda ab Episcopo, si vnus Rector non sufficiat pro administratione Sacramentorum, & referuntur decisione Rotæ.*

4 *Parochialis, seu alterius Ecclesiæ dismembratio, non fit per Ordinarium, nisi concurrentibus causa, & solemnitatibus. Secùs per Papam.*

5 *Et circa id, plura notantur in praxi.*

6 *Decima, quando assignanda Ecclesiæ Parochiali.*

7 Cap. ad audientiam, 1. de Eccles. ædif. *dispositio, an habeat locum etiam in casibus æquipollentibus. Et proponitur exemplum.*

8 *Dismembrationis Ecclesiæ, causæ quomodo debeant probari.*

9 *Dismembratio, iuxtà terminos* Conc. Trid. c. ad audientiam, *quomodo petenda ab Ordinario.*

10 *Episcopus, quomodo ex vna, plures Ecclesias faciat.*

11 *Parochialis Ecclesiæ erectionis ordinaria authoritate factæ, formula.*

12 *Parochialem Ecclesiam Episcopus, nedum à fundamentis, verùm etiam simplicem Ecclesiam ita erigere potest.*

13 *Parochialis, an possit per Episcopum reduci ad simplicem Ecclesiam, siue simplex beneficium. Et responsio est negatiua.*

14 *Nam Papæ tantum competit ista facultas; Cum exemplis in praxi.*

Praxis Erectionis Parochialium Ecclesiarum, ordinaria authoritate factæ, cum prouisione.

C A P V T II.

FRequentiores verò Parochialium Ecclesiarum erectiones, ordinaria authoritate, ad præscriptum iurium superiùs allegatorum, nempè in *c. ad audientiam, 1. de Eccles. ædif. ac Concil. Trid. sess. 21. cap. 4. de refor.* fieri consueuerunt: nec tamen ista Ordinarijs impartita facultas, etiam tanquam Sedis Apostolicę delegatis, vt in *d. cap. 4.* simpliciter adeò capienda est, quin quandoque propter dubia, quæ circa easdem erectiones euenire solent, vt supra diximus, saltem sit desuper Sedes Apostolica consulenda, pro dubiorum eorundem dilucidatione. Proindè operæ pretium me facturum existimaui, si post praxim erectionis ipsarum Parochialium Ecclesiarum Apostolica authoritate factæ, eam consequenter etiam aggrediar, quæ circa Ordinarij erectiones prædictas, cum declarationibus dubiorum eorundem, ac Sacræ Congregationis prædicti Concilij, necnon Sacræ Rotæ decisionibus, versatur. Et quidem duo potissimùm sunt in hac re consideranda, ac exactissimè perscrutanda; quorum alterum, quid si populus, numerusque Parochianorum adeò numerosus existat, vt vnicus tantùm Parochialis Ecclesiæ Rector, minimè ad Sacramenta Ecclesiastica ministranda sufficiat. Alterum verò, quid si propter aliquod legitimum impedimentum, veluti si tempore hyemali, cum videlicet, aut pluuiæ inundant, aut niues vrgeant, ac proindè illius Parochiani ad illam, sine maxima difficultate, congruis, nequeant adire temporibus; ibique Ecclesiasticis interesse officijs, ac Sacramenta recipere, iuxtà ea, quæ iam supra tetigimus?

Et quoad primum latus, superque *eod. Concil. Trid. d. cap. 4.* cautum est, vt scilicet in omnibus Ecclesijs Parochialibus, vel baptismalibus, in quibus populus sit ita numerosus, &c.
1 cogant Episcopi Rectores, vel alios, ad quos spectat, sibi tot Sacerdotes adiungere, quot sufficiant, &c. non etenim ista populi numerositas causa est sufficiens, nouas erigendi Parochias; cum per ministrorum adiunctionem possit eidem numerositati satisfieri; & sic regulariter tenendum, quando solus curatus vno, eodemque tempore, pluribus, nequeat prouidere infirmis; quarè Sacra Congregatio eiusdem Concilij aliàs censuit, *Episcopum, in vim Concily Tridentini cap. 4. sess. 21. non posse erigere Coadiutoriam, sed vtique cogere Rectorum ad adiungendum sibi tot Sacerdotes, quod sufficiant Ecclesiastici Sacramentis ministrandis.* Et aliàs eadem *Sacra Congregatio censuit, ex ea sola causa, quod populus alicuius Parochialis Eclesiæ adeò sit numerosus, vt vnus Rector non possit sufficere Sacramentis ministrandis, & cultui diuino peragendo, minimè quidem licere Ordinario, nouam Parochialem erigere: nisi alia concurrant, quæ exprimuntur in Constitutione fel. record. Alexandri III. quæ incipit: Ad audientiam, & innouatur decreto Concily cap. 4. sess. 21. vers. In ijs verò; sed ob huiusmodi magnam multitudinem, debere Ordinarium vti remedio d. c. 4. in princ. scilicet cogendo Rectores, vt tot sibi Sacerdotes adiungant, quot sufficiant ad Sacramenta exhibenda, & cultum diuinum celebrandum.*

Quarè, vbi talis non vrgeat necessitas, non potest deueniri ad alterius Ecclesiæ erectionem, ac dismembrationem fructuum, quæ nullo modo fieri debet, nisi adhibitis consuetis requisitis, & solemnitatibus ad illius validitatem, vnà cum iusta causa ad augendum seruitium dictæ Ecclesię; cum ipsæ causæ requirantur, ac solemnitates in huiusmodi
2 fructuum dismembratione, quæ adhiberi debent in alienatione rerum Ecclesiæ, ita *Franc. in cap. 1. num. 5. de reb. Eccles. non alien. in 6.* vbi quod talis dismembratio fieri nequaquam potest, non vocato Rectore, vel dato defensore, & interuenientibus tractatibus, & iustis causis, alijsque requisitis in alienatione; subdens ibi exemplum, quod Abbas maior, etiam in Concilio generali, & iusta causa subsistente, non potest Sacristiam, seu custodiam à suo Monasterio dependentem erigere in aliquo Prioratu, deputando illi de bonis dicti Prioratus, nisi vocato possessore, ac seruatis alijs solemnitatibus requisitis in alienationibus rerum Ecclesiæ.

Et fuit dictum in vna *Syracusan. Dismembrationis fructuum 14. Februarij 1594. coram Pamphilio, & in vna Hispalen. Dismembrationis 11. Decembris 1615.* coram eodem, quas refert *Beltram. ad Ludouis. decision. 498. sub numero* 8. vbi, quod non reputatur pro iusta causa ad huiusmodi dismembrationem faciendam, sola numerositas populi; quia potest prouideri per adiunctionem aliorum Sacerdotum, qui coadiuuent Rectorem; & vltra dictam numerositatem requiritur magna loci distantia *Rota decision. 288. tomo 3. recent. Barbos. de potestat. Episcop. allegat. 78. numero* 1. qui ibi *in suis Addit.* ait, quod quando solus curatus eodem tempore, pluribus infirmis prouidere non potest, non datur in-
3 sta causa diuidendi Parochiam, sed tantùm adhibendi ministros Coadiutores, vt censuit *Rota decision. 484. tom. 1. num. 5. in fine in recent.* & Episcopus in vim decreti *Concily session. 21. cap. 4.* non potest erigere Coadiutoriam, sed vtique cogere Rectorem ad adiungendos tot sibi Sacerdotes, qui sufficiant Ecclesijs in Sacramentis ministrandis, vt etiam refert decisum *Armend. in addit. ad recopil. leg. Nauar. lib. 1. tit. 18. l. 7. de Episcopis num. 43.* Sicut etiam pluries declarauit Sacra Congregatio eiusdem Concilij.

Et aliàs in vna *Aquilan. Nullitatis erectionis*, emanarunt duæ decisiones in quibus latè definitur, quænam requirantur ad validitatem dismembrationis alicuius Ecclesiæ, quas cum sint in præsenti materia celeberrimæ, & quotidiè allegentur, hic inserere visum est, quæ sunt tenoris sequentis, videlicet.

Aquilan. Nullitatis erectionis Lunæ 24. Maij 1610. coram D. Pirouano.

PLacuit Dominus per deducta per informantes pro Archipresbytero, & Capitulo de Paganica, quod erectio Ecclesiæ sub inuocatione B. Mariæ ad Præsepe intra fines Ecclesiæ

clesiæ antiquæ Parochialis, & Baptismalis, & dismembratio partis curę animarum eiusdem nulla sit; quia in ea non interuenit solemnitas, & iusta causa, quæ sunt necessaria in huiusmodi dismembratione, cum sapiant alienationem, *Lap. alleg. 66. num. 3. & 5.* & fuit sæpissimè resolutum, & præsertim in vna *Elboren. Dismembrationis, coram R. P. bo. me. Iusto 17. Nouemb. 1610. & in Toletana Parochialis de Madrid coram R. P. Corduba 19. Nouemb. 1601.* & signanter notat *Abb. in c. ad audientiam il 1. num. 1. de Eccles. ædif.* Deficit enim iusta causa; quia non constat, quod propter difficilem accessum ad antiquam Parochialem, aliquis ex Parochianis defecerit absque Sacramentis, vel propter impedimentum, periculum sit patens, vt in casu *Lap. alleg. 66.* & prout requiritur ad hunc effectum, vt fuir consideratum in allegatis decisionibus.

Causæ autem enumeratæ in ipsa erectione, non videntur sufficientea; nam sola numerositas Populi aucti, non tribuit authoritatem Ordinariis erigendi nouas Parochias, cum huic obiecto satisfaciat *Conc. Trid. sess. 25. de refor. cap. 4.* dum ait, cogendos esse Rectores, vel alios, ad quoa spectat cura animarum, vt sibi tot Sacerdotes adiungant, quot sufficiant ad Sacramenta exhibenda, & cultum diuinum celebrandum, & quamuis inter causaa ædificandi nouas Ecclesias, censeatur etiam incrementum populi, *c. præcipimus, 16 q. 1.* tamen *Concil. Trid.* desiderauit maiorem necessitatem, scilicet distantiam loci, & difficultatem Parochianorum accedendi ad percipienda Sacramenta, prout Sacra Congregatio Concilij declarauit, & eam sequitur Rota in vna *Elboren. Dismembrationis*, & quæ in præsenti casu non iustificantur, sed potius contrarium apparet ex depositione testium, qui dantur in *Summario n. 2.* dum affirmant, nouam Ecclesiam non longè ab antiqua matrice distare.

Postrema causa neque ad dismembrationem suffragari videtur, quia scilicet Ecclesia non sit capax totius Populi, & sit difformis, tùm quia idem *in Concil. Trid.* non consideratur, nec in *c. ad audientiam de Eccles. ædif.* & satis prouideri potest per erectionem nouæ Capellæ, quę sit in proprietate Parochialia antiquæ, iuxtà eiusdem Sacræ Congreg. declarationem, quæ datur *in Summario*. Quod maximè suadetur, nè ad beneficiorum diuisionem de facili deueniatur, quæ regulariter prohibetur, *cap. maioribus, c. vacante, de preb. cap. 1. vbi glos. de reb. Eccles. non alien.* & fuit decisum in *Elboren.* supra allegata.

Solemnitas etiam non fuit adhibita, quæ requiritur in alienatione rerum Ecclesiæ *Rot. decis. 1. de reb. Eccles. non alien. in nou. Franc. in c. 1. col. 1. eod. tit.* & fuit dictum in vna *Marsicana coram Illustrissimo Pamphilio 14. Februarij* 1594. In hac enim dismembratione deficit consensus Capituli, ad quod pertinet antiqua Ecclesia Parochialis, & illius redditus, *c. 1. de reb. Eccles. non alien. in 6. & c. ad audientiam, 1. de Eccles. ædif. Gabr. conclus. 1. nu. 216. ampliat.* 57. Nec suffragatur consensus Vicarij; quia cura non est penes ipsum, sed tantum exercitium, nec percipit fructus Parochialis, sed percipit suam congruam de manu Capituli, & ideò defensio Ecclesiæ non spectat ad Vicarium, sed ad Capitulum, cuius citatio propterea omittenda non erat, *Abb. in c. extirpanda, §. qui verò, in repet. num. 15. post princ. de preb.* & eò magis videbatur annullanda etiam dismembratio prædicta, quia Episcopus reseruauerat iuspatronatus super Ecclesia erecta, ad fauorem suorum consanguineorum, quod propriè spectabat ad Capitulum *d. c. ad audientiam il 1. de Eccles. ædif.* Et ex his ita fuit resolutum vna tantùm parte informante.

In eadem coram eodem Veneris 10. Maij 1613.

HÆc causa fuit aliàs resoluta pro Archipresbytero, & Canonicis Terræ Paganicæ, scilicet constare de nullitate erectionis Ecclesiæ B. Mariæ ad Præsepe in Parochialem, & iuxta Rotæ resolutionem pronunciaui. Nunc verò in gradu restitutionis in integrum, causa iterum mihi commissa, Dubitaui: An constet de causis, & Domini responderunt negatiuè. Retentis namque terminis primę resolutionis dicebant Primò non obstare numerositatem populi, quã uis aucta probaretur ad numerum quinque millium; quia non est iusta causa dismembrandi, & erigendi nouas Parochiales; cum huic incommodo possit prouideri absque dismembratione, secundum modum, per Sacrum Concilium præscriptum, adiungendo sibi Rectorea alioa Sacerdotes, qui sufficiant ad exhibenda Sacramenta, & cultum diuinum celebrandum.

Et quamuis distantia locorum, & magna incommoditas populi ad recipienda Sacramenta, & audienda diuina, videantur præbere iustam causam erigendi nouas Parochialea, & vtrumque causatum dicatur propter populi numerositatem; cum omnes Parochiali Ecclesiæ adhęrentes esse non possint, vt ideò idemmet *Sacrum Concilium d. cap. 4. sess. 21. vers. In ijs verò, &c.* prædictis concurrentibus, declarauerit, licere Ordinarijs locorum, etiam inuitis Rectoribus, nouas Parochialea erigere, quod etiam prius fuerat dispositum in *c. ad audientiam, de Eccles. ædif.*

Tamen non quęlibet distantia suffragatur dismembrationi, sed ea duntaxat, quę pręber difficultatem Parochianis accedendi cum magno incommodo ad percipienda Sacramenta, & diuina officia audienda, qualia non est hęc, quę deducitur in Terra Paganicę; cum omnea habitatores non distent ab eodem Oppido, nec impetu currentis, & perennis fluminis, aut torrentis, illis impediatur aditus ad ipsam Ecclesiam, prout contingeret in casu decisionis *Lucana Dismembrationis 9. Maij 1611. coram Reuerendissimo Attrebaten.*

Secundò, non obstare quę pertinebant ad angustiam, & difformitatem Ecclesię antiquæ, & ad incommoditatem, vti positam in pede ipsius Terrę, non autem in medio, quę propterea inundationibus sæpissimè subijciebatur. Hæc enim visa sunt Dominis non posse deseruire pro iusta causa dismembrationis; cum illis incommoditatibus satis possit prouideri, nempè angustię, & difformitati per ampliationem, vel nouam Ecclesiæ ædificationem, distantię, & inundationi ex noua situatione intra idem Castrum in loco eminentiori à periculo aquarum remoto: vltrà quod inundatio prędicta non videbatur concludenter probata; & ex qualitate riuuli potiùs, quàm fluminis, aut torrentis contrarium apparebat; & vbicunque potest aliundè prouideri, deficit necessitas, quę est causa dismembrationis, & alienationis partis beneficij, *c. 1. de reb. Eccles. non alien.* & fuit dictum in *Elboren. Dismembrationis 17. Nouembris 1600. coram bo. me. Iusto.*

Quod autem aliquando contigerit, aliquos Parochianos obijsse sine Sacramentis, prout testes videntur deponere, multum mouisset Dominos, si eorum testimonium ad effectum, de quo quęritur, fuisset concludens; sed dicebant, hoc non probari, euenisse propter difficultatem accedendi ad infirmos ex distantia, vel aquarum inundatione, sed potius, quia solus Curatus eodem tempore pluribus infirmis prouidere non poterat; quod non conuenit causæ diuidendi Parochiam, sed adhibendi Ministros Coadiutores, iuxtà dispositionem *Sacri Concilii Tridentini in d. cap. 4. in princip.*

Postremò, non obstare, quod quoad solemnitatem, concurrat consensus Capituli; dum Archipresbyter, & Canonici interfuerunt proiectionis primi lapidis huius nouę Ecclesiæ, illamque laudarent, & alter Canonicus declarauerit, & protestatus fuerit, quod hęc vocatur Ecclesia noua Parochialia; nam quidquid sit quoad denominationem, & particularem aliquorum Canonicorum consensum, ad præiudicium tamen dismembrationis, ille consensus non capitulariter conclusus, & firmatus, sufficiens non est in hac parte, quę respicit Capitulum in vniuersum, non autem Canonicoa, vt singulos, *Felin. in c. cum omnes, num. 24. & 28. de constit. Rota in Calaguritana Canonicatus 28. Iunij 1605. coram Cardinale Lancellotto*, & ita subsistente iustitia primę sententię, de causis restitutionis in integrum non constare, fuit resolutum, vtraque parte informante; quia cessat lęsio prębens causam restitutionis, *Rot. decis. 1. in nou. & decis. 5. in antiq. de rest. in integr.*

Placebat tamen Dominis, quod ista moderna Ecclesia remaneret in adiutorium Matricis, iuxtà declarationem Sacræ Congregationis; cum negari non possit, quin ex testibus dasis pro parte Vniuersitatis appareat, quod cura animarum vsque ad ædificationem dictæ nouę Ecclesię passa fuerit aliquod detrimentum propter angustiam antiquę Ecclesię, & populi numerositatem.

Id ipsum tenuit etiam Rota in vna *Marsicana Dismembrationis fructuum*, vbi nulla fuit probata causa, seù necessitas augendi numerum Ministrorum in Parochiali Ecclesia, intra cuius fines non constabat, sine Sacramentis defecisse aliquos Parochianos ob incolarum multitudinem, & ministrorum paucitatem, vt requiritur ad augendum seruitium; maximè

cum

cum non fuisset probatum, quod in quodam Oppido populus ita esset numerosus, vt Rector cum vno Clerico Coadiutore non posset sufficere Ecclesiasticis Sacramentis administrandis, & ad cultum diuinum peragendum; & in terminis huiusmodi erectionis adest *Caputaq. dec. 240. par. 2.* in qua fuit dictum, quod cum omnia narrata in gratia super quibus Papa se fundauit, ad illam concedendam, sunt verificanda, maximè quando copulatiuè sunt narrata, & quælibet de per se non sufficiebat, vt inquit *Felin. in c. constitutus in princip. de rescript.* vbi *Dec. in 4. notab. & per Ægid. decis. 76.* proindè in casu erectionis fuit tentum in vna *Tirasonen. Pratensa erectionis coram D. Montisflasconen.* quod in noua erectione, in qua fuit narratum, quod populus erat auctus, & quod infantes sine baptismo, & homines sine Sacramentis decedebant, quod omnia ista erant verificanda; tum quia copulatiuè narrata fuerunt, tum etiam quia concessionem nouæ erectionis, Papa videtur fundasse intentionem suam super omnibus istis narratis, quę sunt necessaria ad nouam erectionem, faciendam, *c. ad audientiam, el 1. §. 1. de Eccles. ædif. & ibi per DD. Mariscott. var. resol. lib. 2. cap. 1. num. 6.*

Et quia dicta decis. *Marsican.* est etiam optima in hac materia, & vbique eam vidi, & audiui allegatam, propterea eam ad verbum referre visum est, vt sequitur videlicet.

Marsicana Dismembrationis fructuum 14. Februarij 1594.

PRo informante videlicet, dismembrationem fructuum Parochialis Ecclesiæ S. Nicolai non sustineri, quia dicitur alienatio *Achilles decis. vnica de rebus Eccl. non alienan.* & requirit omnes solemnitates, quæ requiruntur in alienatione rerum Ecclesiæ, *Rot. dec. 1. de reb. Eccles. non alien. in nouis, Franc. c. 1. col. 1. eod. tit. lib. 6. Rebuff. in compend. alien. rer. Eccles. num. 68.* & consequenter duo copulatiuè, nempè solemnitatem, & iustam causam, nec vnum sine aliu sufficit, *c. 1. de reb. Eccles. non alien. in 6. Clem. 1. eod. tit. DD. in c. sine exceptione, 12. qu. 2.* vbi latissimè *Laurent. de Rodulphis in 3. qu. Bertran. cons. 363. num. 2. in 2. primi, Dec. cons. 142. num. 4. Couar.* qui alios citat *var. resol. lib. 2. cap. 17. num. 2.* vbi testatur de communi, & sæpius fuit decisum; hic autem vtrumque deficit, nam de solemnitate aliqua non constat; imò potius de contrario; cum dismembratio sit facta, Ecclesia vacante, & non constituto ei defensore, prout requiritur, *cap. 2. vbi glos. in verbo, defensor. Franch. & alij de reb. Eccles. non alien. in 6.* & tradunt *DD. Card. Vital. num. 35. & alij in Clem. fin. eod. tit.* De causa, quæ debet esse, vel necessitatis, vel euidentis vtilitatis, minus constat, quod aliqua vigeat, vt potuerit fieri dismembratio pro erigendis istis nouis Canonicatibus; cum numerus Parochianorum non sit talis, quod Rector cum vno Clerico in administratione Sacramentorum, non possit supplere, *cap. vt quisque, vbi Card. Imol. & alij, de vit. & honest. Cler. Cassad. decis. 29. de pręb. Rebuff. de congrua, num. 65.* pręsertim cum non probetur defectus seruitij, ita quod propter paucitatem ministrorum, & multitudinem incolarum, seù Parochianorum, aliqui decesserint sine Sacramentis, vt requiritur ad augendum seruitium, per ea, quę aliàs deducta fuerunt in pluribus causis, & vltimo loco in causa *Tirasonen. Congrui seruitij de mense Maij præteriti coram me*. Et tantò magis, quod istis Canonicis, seu coadiutoribus nouiter erectis, non fuit impositum aliquod onus adiuuandi Rectorem in administratione Sacramentorum; & aliàs non sunt necessarij, cum ministri pro cantandis missis, & horis canonicis in Ecclesia Parochiali, sint tantùm ad benè esse, vt aliàs fuit resolutum in causa *Legion. Congrua sub die 11. Octobr. 1557. coram bo. me. Lauretano*, nec ista dismembratio potest sustinere vigore *Conc. Trid.* quia per Illustriss. Dominos Card. d. Concil. Interpretes, fuit resolutum Episcopum non potuisse ex fructibus huius Parochialis erigere Canonicatus.

Quoties ergo huiusmodi dismembratio fit per Ordinarium
4 vtrumque omninò requiritur, scilicet solemnitas, & causa; licèt secus dicendum sit, quando fit à Papa; quia quoad solemnitates, ad id requisitas, supplentur eius authoritate. Ratio autem cur in his requirantur istæ solemnitates, & causa, declaratur in vna *Toletana Parochialis de Madrid, 1. Februarij 1602.* nempè, quod requiritur consensus Rectoris, non solum pro eius interesse, sed pro forma inducta ad rigorem iuris obseruandum in fauorem publicum, nè Ecclesiæ depauperarentur, vt dicitur ibi latè deductum in vna *Senogallien. Spolij 10. Decembr. 1568. coram Finetto*, vbi fuit dictum, quod consensus subsequens Rectoris non conualidat alienationem nullam; sed operatur, quod ipse Rector non possit contradicere, ex iuribus in *d. dec. alleg.*

Sanè, ex decisionibus superius relatis, tuta elicitur praxis huiusmodi Parochialium Ecclesiarum erectionum, quarum permultas vidimus in dies, ob defectum tùm causę, tùm solemnitatem, cęterorumque requisitorum, nullas, & inualidas, nullinsque roboris declaratas fuisset ad hanc verò praxim plurimum conferunt sequentia, videlicet.

5 Primùm, quod Episcopus debet inquirere, an prima Parochialis, tam ampla existat, vt tempore hyemali, cum pluuiæ inundant; aut ob niues, non possint Parochiani congruis temporibus ipsam Parochialem adire, vt pluries supra dictum est; ac proindè oportet, vt huiusmodi inquisitio fiat per Episcopum, & de ea constet, sicut constare debet, quando agitur de alienatione rerum Ecclesiæ, antequam res alienetur, per *text. in c. sine exceptione 12. q. 2.*

Secundum, quod, hac inquisitione facta, Episcopus consentiat eiusdem nouæ Parochialis Ecclesiæ constructioni; quia aliàs nemo potest Ecclesiam ædificare, antequam Episcopus consentiat, ibique crucem figat *cap. nemo, de consecrat. dist. 1.*

Tertium, Curatus Prioris Parochialis Ecclesiæ debet consentire ædificationi secundæ; alioquin eo inuito, sine causa, si illi præiudicetur, non posset secunda Ecclesia ædificari, *Panorm. in d. cap. ad audientiam, col. 3. in fin.*

Quartum, debet Curato Prioris Parochialis Ecclesiæ compensari id, quod illi detrahitur, vt commodè valeat sustentationem in prima Ecclesia habere, *d. cap. ad audientiam.*

Quintum, quod Curatus Prioris Ecclesiæ habeat iuspatronatus secundę, iuxtà terminos *d. cap. ad audientiam*, quia quoties Ecclesia Parochialis ædificat in suo fundo, vel intra corpus ipsius Ecclesiæ, vnam Capellam, vel altare, aut aliam Ecclesiam, tunc Prælatus Prioris Ecclesiæ, erit patronus vtriusq; ita *Rocch. de Curte de iurepatron. verb. construxit, qu. 7. vers. si autem Ecclesia, sub num. 9.* vbi *circa fin.* subdit, hanc conclusionem procedere, dummodò Ecclesia ædificauerit sibi aliam Ecclesiam, vel Capellam in sui adiutorium, propter numerositatem populi; secùs autem si ędificauerit, vt esset beneficium per se stans; quia tunc de necessitate debebit ibi præsentari perpetuus Rector, vt per *Rebuff. in prax. tit. de erect. in curatam, num. 5. cum seqq. fol. mihi* 230.

Et sic, seruatur ius præsentandi Rectorem nouæ Ecclesiæ, ipsi Rectori Ecclesiæ matricis, à qua fit dismembratio, quasi in recompensam; quod autem intelligitur, vbi Ecclesia antiqua contulit de suo pro dote Ecclesiæ nouiter constructæ; nec proindè acquiritur iuspatronatus consanguineis Rectoris, sed ipsi Ecclesiæ; ac propterea secundum opinionem *Abb. in d. c. ad audientiam*, peccant illi Clerici, qui cum redditibus Ecclesiæ ædificant Capellas, illas attribuentes consanguineis, & vendicantes sibi, vt priuatis, iuspatronatus illarum, vt determinauit *Rota* in præinserta decisione *Aquilana Nullitatis Erectionis*.

Necnon, vt eiusdem nouæ Ecclesiæ Rectori assignentur pro illius sustentatione, oblationes pro modo Parochiæ dismembratæ, quo nomine veniunt, etiam decimæ: itaut Ecclesia filialis sic nouiter erecta, habeat fundatam intentionem super perceptione decimarum contra matricem, *Abb. in cap. cum contingat, sub num. 8. vers. quartus casus, de decim. Rota in vna Comen. Decimarum 28. Iunij 1602. & 27. Nouembr. 1606. & 1. Februarij 1608. coram Cardinali Sacrato, & in vna Mediolanen. Decimarum 9. Martij 1609. coram Lugdunen.* impressa penes *Farin. dec. 178. p. 1.* vbi *num. 5.* fuit dictum, quod decimæ prædiorum existentium in territorijs Capellarum Parochialium, pertinent ad Rectores illarum, non autem ad Ecclesiam matricem, ex pluribus iuribus, ac decisionibus ibidem allegatis.

Verum est tamen, hanc necessitatem assignandi decimas, non esse præcisam, sed causatiuam, videlicet in defectum aliorum redditnum Ecclesiasticorum: namque si aliàs Ecclesia esset sufficienter dotata, prædictæ decimæ deberentur matrici, concurrente maximè obseruantia, vt fuit dictum in vna *Mediolanen. Decimarum penes eundem Farin. decis. 419. num. 4. p. 1.* ibi enim visum fuit, non deberi decimas nouo Rectori Parochialis Ecclesiæ: quia in dismembratione fuerunt assignata bona stabilia, constituentia annum redditum scutorum sexaginta:

giuta; quare videbatur verisimile, quod dismembrans noluerit decimas locorum dismembratorum auferre ab Ecclesia matrici, & dari Parochiali de noun erectæ; ex quo decimę so-
6 lent dari in defectum redditum Ecclesiasticorum, vt dictum est, & dicitur, etiam in eadem *Mediolanen. Decimarum, penes eundem Farin. d.p.1. dec. 448. num. 2.* vbi quod in dismembratione videbantur exceptuatæ decimę, stante prędicta assignatione scutorum sexaginta, Rectori nouę Parochialis, præter emolumenta incerta funeralium, matrimoniorum, & alia Ecclesijs Parochialibus debita; & certum est, quod decimæ non transferuntur ipso iure in nouam Parochialem, sed remanent penes matricem.

Insuper pro facultate loci, competens honor matrici Ecclesiæ reseruetur, iuxtà disposita in *d.c. ad audientiam*, nempè aliqua pensitatio, arbitrio Episcopi moderanda, prout etiam eidem matrici in signum subiectionis ea reseruari possent, quæ alias iure Parochiæ in filialem transfunderentur, vt sunt non solùm ipsæ decimę, sed etiam iura sepulturæ, & baptizandi, prout hęc, & similia circa id congerit *Lotter. de re benef. lib. 1. q. 28. n. 46. cum plurib. seqq.*

Nec tamen pro hac nostra praxi, omittere libuit, quod pluties ab Ordinarijs in dubium reuocatur, num videlicet præ-
7 scripta forma in *d. cap. ad audientiam*, ita tenaciter seruanda foret, quod in cęteris æquipollentibus casibus, haud adimpleta censeatur. Namque *Lap. alleg. 66.* docet, quod si intra mœnia Ciuitatis includatur antiqua Parochia, ad quam saltem noctis tempore non pateat accessus Comitatensium, qui illi priùs subetant, habeatur hęc pro iusta causa dismembrandi huiusmodi Parochiam, & aliam extrà Ciuitatem erigendi, vt notat etiam *Lotter. d. q. 28. n. 26.*

Et quidem inter cęteros DD. quos hucusquè me reuoluisse contigit, satis, superque celebrem existimaui, *d. Lap. alleg. 66.* Ibi etenim, cum quodam Monasterium Monialium esset positum extrà Ciuitatem Florentię, haberetque latam Parochiã; & contigit, quod ipsa Ciuitas Florentina creuit, & antiquum circulum sui ambitus ampliauit, & veteribus mœnibus solo æquatis, noua construxit mœnia, nouumque, & ampliorem circulum, & ambitum formauit: infrà quæ noua mœnia inclusit dictum Monasterium, & certam partem ipsius Parochiæ; certam verò partem magis remotam ab extra dimittens: & demùm pars ipsius Parochiæ, quę, vt pręfertur, inclusa remansit, repleta fuit domibus, & habitationibus Ciuium dictę Ciuitatis Florentię, & vsque adeò ibidem excreuerunt habitatores, vt factus sit maximus numerus Parochianorum audientium in dictu Monasterio diuina officia, & à Capellanu cum ministris deputatis per Abbatissam, & moniales dicti Monasterij recipiant Ecclesiastica Sacramenta; quorum occasionibus Parochiani, qui ab extra remanserunt, sine maxima difficultate, diuina officia audire nequiuerunt, & recipere Sacramenta Ecclesiastica in dicta Ciuitate Florentina, & sæpissimè patiebantur maxima pericula animarum, & maximè cum portæ Ciuitatis Florentię, singulis diebus, ante noctis tenebras, claudantur vsque ad claram lucem sequentis diei; quo tempore nemini est possibile exire, vel intrare prædictam Ciuitatem Florentinam: propter quod per ministrum, seù Capellanum dicti Monasterij non potest repentini casibus infirmitatis, vel mortis, & maximè parturientibus mulieribus opportunè succurri, sicut nec diurnè, propter diffusam Parochiã in dicta Ciuitate Florentina, potest idem minister, prout expediret, vacare curæ ipsorum Parochianorum ab extra, & in remotis constitutorum; nec etiam ipsi Parochiani extra constituti cum suis mulieribus, & familia rusticis, & vilibus, ac abiectis vestibus, inducti, diebus festiuis ad prædictam Ciuitatem venire possunt, & in dictu Monasterio, cum Parochianis Ciuibus, diuitibus, & pretiosis vestibus ornatis, se immiscere: sed potius risui, & delusioni patent, ob disparitatem conditionis; propter quod sæpissimè retrahuntur ab auditione diuinorum officiorum. Propterea idem *Lap.* omnibus prędictis perpensis, ea ad nouam Parochialem erigendam esse sufficientia, iudicauit; vnde ait, quod si Ecclesia maior, & Parochialis prædicta habet in dicta villa aliquas obuentiones, & sine eis est adeò potens, quod potest se commodè sustentare, & reperitur aliquis, qui velit fundare de nouo Ecclesiam in dicta villa, & etiam addere dictis obuentionibus, quas matrix Ecclesia habet in dicta villa tantùm, quod omnia simul iuncta sufficiant ad dotem dictę Ecclesiæ, eam Episcopus faciat erigere in dicta villa, assignando ei dictas obuentiones, quas dicta matrix Ecclesia habet in dicta villa, & instituet in dicta noua Ecclesia Rectorem de per se, qui gerat curam dictæ villæ, & habitantium in ea, iuxtà formam *cap. ad audientiam 1. de Eccles. ædif.* subdens idem *Lapus*, supradictas causas esse sufficientes, cum sint plures, & maiores, quam causę, quæ mouerunt Papam in *d.c. ad audientiam*, in quo pro causa adducitur tantùm distantia Parochianorum, & difficultas accedendi ad Parochialem Ecclesiam; in casu autem prædictæ allegationis adducuntur plures causæ, præsertim verò, quia omni tempore nocturno, propter portas Ciuitatis Florentiæ, quæ clauduntur, non possunt Parochiani adire ad ministrum Ecclesiæ, nec minister ad eos; & hoc stante, non potest Rector prędictę matricis Ecclesiæ contradicere; imò potest ad id cogi ab Episcopo, vt in *dict. cap. ad audientiam*, dictus Rector debeat prius requiri. Præsentatio autem Rectoris ad dictam nouam Ecclesiam spectabit ad Rectorem matricis Ecclesię, cum assensu illius, qui fundauit nouam Ecclesiam. Ratio autem cur ad dictum Rectorem spectet dicta præsentatio, ea est, quia in præiudicium dicti Rectoris fundata est noua Ecclesia, seù Capella; vnde fit quasi quædam mutua compensatio: sicut iam supra diximus, & sic ambo erunt patroni nouæ Ecclesiæ, scilicet Fundator, & Rector matricis Ecclesiæ: quia de bonis vtriusque dotata est Ecclesia, & ambo præsentabunt Ordinariu Rectorem; nisi Episcopus in fundatione prædictæ concederet, quod ipsa maior Ecclesia liberè poneret ibi Rectorem, quod æquum esse ait *id. Lap. sub d. num. 6.* vel etiam melius pro Rectore maioris Ecclesiæ, qui erigat nouam Capellam in dicta villa, quæ non sit Ecclesia de per se, vt in casu *d.c. ad audientiam*, nec sit manualis, sed in proprietate, & de mensa dictę maioris Ecclesiæ; & tunc non instituetur ibi Rector de per se, imò mittet nunc istum ministrum, nunc illum, qui nomine Rectoris maioris Ecclesiæ ibi diuina celebret, & hominibus dicti loci Sacramenta Ecclesiastica ministret, & resideat, expensis maioris Ecclesiæ, & ille minister non erit Rector, sed quasi custos; temporalis Vicarius sub *d. nu. 6.* Hæc placuit ferè ad verbum transcribere, quia plurimum ad hanc praxim conferunt, licèt casus videatur de rarò contingentibus.

Ex prædictis igitur patet, quod si pro iusta causa dismembrationis, atque erectionis nouæ Parochiæ numerositas tantummodò populi allegetur, cui succurri potest per ministrorum multiplicationem ex prædictu *Concilio Tridentino d. sess. 21. cap. 4. de reform.* talis dismembratio subsistere nullo potest, idem *Lotter. d. q. 28. num. 28.* sicut nec iusta causa reputabitur loci distantia, vel etiam angustia Ecclesiæ, si per nouam ædificationem, aut ampliationem illius in loco accessibili, possit his difficultatibus occurri: stante quod Canon non quamlibet necessitatem, sed necessitatem euidentem admittit, *c. 1. de reb. Eccl. non alien. id. Lotter. loc. cit. num. 29.* qui *num. 33.* subdit, quod huiusmodi causæ veritas non debet dependere ex assertione partium, vel etiam ipsius Episcopi, aut alterius dismem-
8 brationi authorizantis, sed de ea debet positiuè constare ex processu desuper facto, vt fuit dictum in vna *Toletan. Parochialis de Madrid 19. Nouembr.* 1601. vbi quod legitima causa erat iustificanda per processum, non tamen scrupulosum, & secundum iuris subtilitatem, & sic sufficit simplex processus.

Et pro huius rei praxi, nempè in terminis *d. Concil. Trid. & cap. ad audientiam*, non est discedendum ab eodem *Lap. d. alleg. 66.* qui sub *num. 1. versic. quæritur*, ait, quod in similibus
9 casibus possunt Parochiani adire Episcopum loci Ordinariũ, & prædicta exponere, & petere, ac etiam suum officium implorare, vt prædictis prouideat, prout expedire cognouerit: qui quidem Episcopus, habita fide de prędictis, suum officium requisitus, impendet, & prouidebit, prout expedire videbitur; super quibus, tanquam spiritualibus, non requiritur libelli solemnitas, sed simpliciter exponere, & implorare officium Superioris, quod prouideat, & quoad ipsam causam, sufficit pro eius verificatione, accessus Ordinarij ad locum, & illius inspectio, *Lotter. loc. cit. num. 36. ex eod. Lap. d. alleg. 66.* qui sub *n. 7.* ait, quod per vnicam, & simplicem spectationem Iudicis accedentis ad locum, apparebit veritas: quandoquidem sunt quædam, quæ melius ostensione facta percipiuntur, quàm ex loquutione, *cap. Apostolica, de donat.* & probatio ad oculum aliam vincit, *§. agnationis, instit. de grad. cogn.* quibus sic peractis, omnia debent in actis publicis reduci, aliàs non esset standum Iudicis assertioni, quod videlicet locum vidisset, et negotium in tali statu reperisset, vt in terminis huiusmodi inspectionis dixit *Rota in vna Sabinen. Aquæ 29. Martij 1604.* relata per eundem *Lotter. loc. cit. num. 36.*

10 Est etiam hic notandum, quod cum Episcopus ex vna Ecclesia, plures facere potest, vt in *d. cap. ad audientiam, Abb. in cap.*

cap. extirpandæ, §. quia verò, col. 2. de præb. ita ex vno pingui beneficio potest facere duo, idem *Abb. in cap. conquerente, de cler. non resid.* vbi quod Episcopus potest ponere ministrum in Ecclesia Parochiali, & ex illius redditibus constituere pensionem ministro, vt ex pluribus cumulatis per *Gamb. de auth. leg. à lat. lib. 5. tit. de dismembrat. num. 7. cum plurib. seqq.* vndè probat idem *Lott. loc. cit. num. 25.* quod aliquando, sola pinguedo reddituum vnius, & exilitas fructuum alterius, reputatur iusta causa pro dismembrationes, vt in casu, quo Episcopus constituit ministrum in Ecclesia Parochiali, qui adiuuet Rectorem, assignando illi ad hunc effectum pensionem ex redditibus Ecclesiæ loco beneficij, quod posse fieri posse, ait ex eod. *Abb. in d. conquerente, sub n. 1. in 1. not. Seraph. dec. 428. num. 1.*

Cum verò, *Concilij Tridentini decreto sess. 21. cap. 5.* cautum adhuc reperiatur, quod possint Episcopi, etiam tanquam Sedis Apostolicæ Delegati, iuxtà formam iuris, sine tamen præiudicio obtinentium, facere vniones perpetuas quarumcumque Ecclesiarum Parochialium, & baptismalium, & aliorum beneficiorum curatorum, vel non curatorum cum curatis, propter earum paupertatem, & in cæteris casibus à iure permissis, etiam si dictæ Ecclesię, vel beneficia essent generaliter, vel specialiter reseruata, aut qualitercumque affecta, &c. proindè, cum sæpè fiant huiusmodi erectiones ab eisdem Ordinariis, non modò per viam vnionis post iam factam erectionem, sed vnico contextu fiat erectio cum applicatione aliorum introitum, necnon vnione simplicium beneficiorum, vt in *d. Concil.* disponitur, ideò huiusmodi erectionis formulam hic, etiam subijcere visum est, quæ talis esse potest, videlicet.

11 *N. N. Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Episcopus N. Vniuersis, & singulis, has præsentes nostras literas inspecturis, visuris, tecturis, pariterque audituris salutem in Domino. Notum in facimus, qualiter in generali Visitatione per nos facta in dicta nostra Ciuitate, & Diæcesi N. reperimus, quod in loco N. eiusdem Diæcesis, non aderat Ecclesia Parochialis, vbi Populus, & Christi fideles ibi commorantes, sanctissima Sacramenta, iuxtà temporis opportunitatem, recipere potuissent, quando ipsa Sacramenta erant ministranda tempore indigentiæ, ab Ecclesia N. per vnum milliare distanti, recipiebant per Presbyterum non certum, nec proprium Parochum pro Rectore Ecclesiæ N. longius distante, cuius erant Parochiani, non sine ipsarum animarum periculo; ac proindè, ob carentiam Ecclesiæ Parochialis, Parochi, & Curati in dicto loco N. qui continuò apud eos persisteret, eisdemque Sacramenta omnia opportunis temporibus ministraret, missasque, ac alia diuina officia, Dominicis, & festiuis diebus celebraret, aliquando accedebant ad Ecclesiam prædictam N. & non ad propriam, & multoties occurrebat omitti præceptum de audienda missa in dictis diebus Dominicis, & festiuis; non semel dicti loci habitatores, absque Ecclesiæ Sacramentis, ob prædictam causam, & locis distantiam moriebantur. Propterea attendentes nos saluti animarum, prout possumus, consulere, & scandalis occurrere, quæ pro dictis causis oriri in dies potuissent, accedente etiam consensu, & beneplacito habitatorum dicti loci, qui etiam nos humiliter supplicarunt, & maxima cum instantia requiesierunt pro erectione, & deputatione Ecclesiæ Parochialis in dicto loco pro eorum salute, & commoditate, cum deputatione alicuius Sacerdotis Parochi; obligantes se etiam penes acta Curiæ nostræ Ciuitatis N. vnusquisque ipsorum ad dandam, & consignandam quandam pecuniarum summam, & certam vini, & frumenti quantitatem dicto Parocho, vt commodè sustentari posit: Ideò, inuocato ad hoc Domini nostri Iesu Christi nomine, eiusque Matris Virginis semper Mariæ, & Sanctorum N. & N. Patronorum Ciuitatis, & Diæcesis nostræ auxilio, tenore præsentium erigimus, statuimus, eligimus, & deputamus in Parochiam, Ecclesiam Sancti N. existentem in medio dicti loci N. in qua cum fuerit accommodata, & benè apta, & reserata, volumus, & mandamus reponi Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, fontem baptismalem, & alia, quæ ad Ecclesiam Parochialē pertinent. Quæ omnia Sacramenta, iuxtà opportunitatem temporis, ministrari volumus, & mandamus, ipsis dicti loci N. habitatoribus per Sacerdotem, & Parochum, per nos, & successores nostros pro tempore existentes, eligendum, & deputandum, qui etiam Missas in Ecclesia prædicta diebus Dominicis, & festiuis, celebrare debeat, & teneatur. Declarantes, etiam ex nunc in anteà, & in perpetuum, dictam Ecclesiam S. N. in medio dicti loci N. existentem, esse Ecclesiam Parochialem, & curatam, electionemque, & deputationem Parochi, & successorum in futurum, pro cura animarum fidelium in dicto loco existentium, spectare, & pertinere ad nos, & successores nostros pro tempore existentes, & ad meram collationem, & prouisionem nostram ordinariam; nulli iurispatronatus seruituti subiectam, ad ipsosque Parochos spectare, & pertinere omne id totum, & quicquid per homines dicti loci N. vt supra Parochianos, promissum extitit; & sic prænominatas obuentiones, ac omnes alias eleemosynas, pro tempore in dicta Parochiali Ecclesia S. N. prouenientes; Quoniam verò obuentiones, & eleemosynæ supradictæ neque sufficere possunt ad congruam Parochi pro tempore existentis, sustentationem, pro-*

vidè

indè vigore facultatis nobis per Sacros Canones,ac Concilij Trid. decreta, attributæ, perpetuum simplex beneficium Ecclesiasticum sub inuocatione Sãcti N. intus sine curam Ecclesiam N.loci N.huius nostræ Diœcesis consistens,cum omnibus iuribus,& pertinentijs suis,ex nunc,prout ex tunc,quocumque modo illud vacare contigerit, vigore supradictæ facultatis, ac omni alio meliori modo,quo possumus, eidẽ Parochiali Ecclesiæ per nos,vt præfertur erectæ,vnimus,annectimus,& incorporamus. Ita quod liceat Parocho eiusdem Ecclesiæ,nunc,& pro tempore existenti, illius corporalem, realem, & actualẽ possessionem apprehendere, & apprehensam perpetuò retinere, eiusdemque beneficij fructus,redditus, & prouentus exigere, & leuare, ac in suos vsus, & vtilitatem conuertere, cuiusuis licentia desuper minimè requisita. Quam quidem vnionem annexionem,& incorporationem,vt suprà factam, ratã, gratam,& firmam habentes,& tenentes, ipsam omni tempore promittimus non reuocare,nec ei contrauenire quoquo modo de iure,vel de facto.Vt autem prædictam Parochialem Ecclesiam S.N.sic de nouo erectam de idoneo Rectore quamprimum,vt decet,prouideamus, nos pro exercitio curæ in populum, & vtriusque sexus homines in dicto loco habitantes, nominamus, & deputamus dilectum nobis in Christo N. Presbyterum, qui populo,& Ecclesiæ prædictis in diuinis, & animarum cura regenda præsit, & tanquam habilem, & idoneum, per RR. Patres examinatores in Synodo Diœcesana deputatos repertum, præficimus, illique curam regimen, & administrationem Sacramentorum pro populo,& inhabitatoribus dicti loci committimus,ac eidem de præfata Ecclesia sic nouiter erecta prouidemus, Mandantes, &c. In quorum fidem, & testimonium, &c. Dat. &c.

Similem formulam habes penes *Barbos. in calce suarum addit.de pot. Epis. fol.23.*

Porrò,iuxtà terminos *d.cap. ad audientiam, de Eccles. ædif.*
12 nedum poterit Episcopus erigere nouas Ecclesias Parochiales à fundamentis, verùm etiam simplicem Ecclesiam iam constructam, erigere in Parochialem, & curatam; quod quidem facere potest propter augmentum cultus diuini, *Rebuff. in praxi, tit. de erectione in Curat. & Paroch. num.* 1. & licèt videatur obstare Sacræ Congregationis Concilij declaratio, attamen ipsa non excludit,id fieri posse, legitima subsistente causa, vt tenet etiam *Azor. 2.p.lib.5.c.29.q.25. & c.30.q.3. &* 4. Quarè in dicta declaratione, quàm refert *Garc.de benef. p. 12. cap.5. num.3.* sic dicitur, *Nec beneficia simplicia in curata conuerti ab Ordinario possunt*, subdit tamen idem *Garc.* ibi, id intelligi posse, cessante causa, & necessitate, *Barbos. de potest. Epi. c.alleg.68.per tot.*

Hic verò saltem obiter videndum, vtrum quemadmodum Episcopus potest, per iura superius allegata, erigere simplices
13 Ecclesias in Parochiales, ita possit ipsas Parochiales reducere ad simplicem Ecclesiam, seù beneficium simplex? Et quidem negatiua est responsio; quandoquidem id cauetur potissimùm decreto *Concilij Tridentini sess.25. cap. 16. de refor.* vbi statuit Sancta Synodus, vt Ecclesiastica beneficia sæcularia, quocumque nomine appellentur, quæ curam animarum ex primæua eorum institutione, aut aliter quomodocumque retinent,illa deinceps in simplex beneficium, etiam assignata Vicario perpetuo congrua portione, non conuertantur, non obstantibus quibuscumque gratijs,quæ suum plenarium effectum non fuerint consequutæ &c. Ac proindè in vna *Capuan. Rectoria penes Far.in postb. dec.684. nu.5.* dicitur, quod curata beneficia non possunt conuerti in simplicia; quia, quicquid sit in alijs materijs, in materia curæ non potest per simplicem collationem, tanquam de simplici imprimi nouus status, obstante d. *Concil. loc.cit.* quo cauetur, nè beneficia curata in simplicia conuertantur; & quatenus ipsa Parochialis Ecclesia per Episcopum conuertatur in simplex beneficium, ipsa conuersio erit prorsus nulla;quia id per *d. Concil. loc.cit*, expressè prohibetur, *Marius Antonin. var. resol. lib. 1. resol. 112. casu 69.* & alias Sacra Congregatio eiusdem Concilij super *d. cap.16. sess.25. de reform.* sic censuit, Prima, *Parochiales Ecclesiam simplex beneficium conuerti non possunt,quod intelligendum est, etiam in aliqua parte fructuum ipsius Parochialis.* Secunda, *Nec Ordinarius dismembrare potest beneficia curata, ac vnire beneficijs simplicibus*, Tertia, ibi, *Non conuertantur, etiam pro parte, videlicet ex parte etiam minori fructuum Parochialis constituere beneficium simplex*, Quarta, *Non poterit Ordinarius separare ab Ecclesijs Parochialibus beneficia simplicia, siue Oratoria, si illis vnita essent, etiam si illis separatis, Parochiales non egeant.* Quas quidem declarationes reperies etiam penès eundem *Garc. d. p.12.cap. 2. num.87.*

14 Summus verò Pontifex amplam habet potestatem reducendi Parochiales Ecclesias in simplicia beneficia, præsertim verò, vbi causa aliqua intercedit; prout etiam in ipsa Vrbe vidimus practicari, nam cum aliàs adesset Parochialis Ecclesia S. Nicolai in Agone nuncupati de Vrbe, quæ ab Ecclesia S.Laurentij in Damaso de dicta Vrbe, tanquam eius matrice dependet, & illi est immediatè subiecta, eiusque collatio, ad eiusdem S. Laurentij Diaconum, seù Presbyterum Cardinalem spectat, & eidem Summo Pontifici fuisset supplicatum pro parte Rectoris,& Confratrum Confraternitatis eiusdem S.Nicolai Lotharingorum,attento,quod prædicta Parochialis Ecclesia septuaginta domos, seù familias, vel circa dumtaxat, sub sua cura, & Parochia haberet, illaque pro exercitio curæ animarum valdè angusta,& obscura existebat, illiusque Parochiani, qui numerum quadringentorum, & nonaginta, vel circa non excedebant, pro diuinis officijs audiendis, ad aliàs vicinas Ecclesias accedere consueuerant; eidem Pontifici expediens visum est, ipsam animarum curam, indè ad aliquam, seù aliquas ex vicinioribus Parochialibus Ecclesijs transferre, prædictamq; Ecclesiam S. Nicolai alicui Congregationi, seu Confraternitati, cuius cura in decenti statu constitueretur,& diuinus in ea cultus manuteneretur, concedere decreuit, quarè considerans idem Pontifex, quod à longo tempore, quamplurimi ex Lotharingiæ, & Barri Ducatibus oriundi,in Romana Curia,cum multa, tum fidei, & probitatis, tum etiam pietatis,ac propensę, erga Sedem Apostolicam deuotionis laude,versati fuerint,& eorum multi,diuersis Datariæ,& Cancellariæ Apostolicę muneribus,& officijs secundæ peritię, fidelitatis,& integritatis fama pręfuerint, ipse Pontifex ex dicta Parochiali Ecclesia, omnimodam curam animarum, ac onera Parochialia abdicauit, & ad aliquas Parochiales Ecclesias circumuicinas, arbitrio bon.mem. Cardinalis de Montealto, cuius titulus prædicta Ecclesia S. Laurentij erat; perpetuò transtulit, & in ipsa Ecclesia S. Nicolai denominationem,ac essentiam Parochialis Ecclesiæ, illiusque Rectoris perpetuò suppressit,& extinxit. Eandemque Ecclesiam S.Nicolai ab omni cura, & oneribus Parochialibus, liberam, & exemptam,& de cętero non collatiuam effectam,prędictæ Confraternitati concessit. Qui quidem Alexander Cardinalis ità desuper consensit, dummodò bona, ac proprietates, & fructus,&c. eiusdem Ecclesiæ S. Nicolai,duobus Canonicatibus,& totidem præbẽdis,paulò antè in dicta Ecclesia S.Laurentij Apostolica authoritate erectis, applicarentur, prout

ex

ex literis fel. record. Gregorius XV. sub Dat. Tusculi, Anno 1620. Tertio Non. Octobris, Pontificatus sui Anno Secundo.

Pariterque cum Parochialis Ecclesia S. Andreę de Funarijs nuncupata de Vrbe, quæ ab Ecclesia S. Marci de eadem Vrbe, tanquam eius matrice dependet, per liberam resignationem D. Pompilii Syluestri primodictæ Ecclesiæ Rectoris vacasset, illaque fonte baptismali careret, & in suis structuris, & ædificiis satis angusta, curaque animarum illi incumbens exigua erat, & ad circumuicinas Ecclesias transferri, & ab illarum Rectoribus commodè exerceri potuisset, pro parte Gubernatoris, & Confratrum SS. Quatuor Coronatorum de ipsa Vrbe Sculptorum, & Lapicidarum, fuit eidem Gregor. XV. supplicatum, quatenus primodictam Ecclesiam eidem Confraternitati concedere, ac vnum perpetuum simplex beneficium Ecclesiasticum in ea erigere dignaretur. Quarè idem Pontifex dictam Ecclesiam, &c. omnimodamque illius Parochianorum curam, &c. ab eadem Ecclesia perpetuò abdicauit, & ad Ecclesiam S. Nicolai de Funariis, primodictæ viciniorem, quatenùs verò modernus Rector S. Nicolai acceptare nolit, ad aliam similiter prædictæ Ecclesiæ S. Andreę viciniorem, cuius Rector curam huiusmodi acceptare contentus esset, transtulit; & in primodicta Ecclesia vnum simplex beneficium Ecclesiasticum, sub inuocatione eiusdem S. Andreæ erexit, prout in literis sub Dat. Romæ apud S. Petrum Anno 1623. Decimotertio Kal. April. Pontificatus eiusdem Gregorii Anno Tertio.

S V M M A R I V M.

1 *Cura animarum maximum in se periculum continet.*
2 *Et est tanto pretiosior, quanto periculosior.*
3 *Et quid circa id statuerit Concilium Tridentinum.*
4 *Constitutionis Pij V. super prouisionibus Parochialium Ecclesiarum tenor proponitur.*
5 *Concursus in Parochialibus Ecclesijs in multis casibus hic enumeratis, cessat.*
6 *Edictum pro concursu ad Parochiales, an & quando necessariò proponendum.*
7 *Concursus ad Parochiales ecclesias, an & quando fiat per Inferiorem Episcopo.*
8 *Synodus congregandi, est ius Episcopale.*
9 *Inferior, licet habeat ius congregandi Synodum, si tamen illam nondum congregauit, concursus spectat ad Episcopum.*
10 *Concursus per edictum ad Parochiales, qua formula vtebatur S. Carolus Borromaeus Archiepiscopus Mediolanen.*
11 *Alia etiam formula proponitur.*
12 *Vicarij deputatio ad Parochialem ecclesiam vacantem, non est de forma, quando collatio spectat ad Papam.*
13 *Secus si ad Episcopum, seu alium Inferiorem collatorem.*
14 *Vicarij deputationis formula, ad Parochialem ecclesiam vacantem.*
15 *Et quanam congrua portio eidem Vicario assignanda.*
16 *Non possunt assignari omnes fructus ecclesiæ vacantis.*
17 *Vicarius, constituendus Parochiali ecclesiæ, quocumque modo illa vacet.*
18 *Et semel constitutus, non potest remoueri, & quarè.*
19 *Parochialis ecclesia vacans, an commendetur per Ordinarium.*
20 *Et resoluitur negatiuè ex Sacra Congreg.*
21 *Vicarius deputatus ad Parochialem ecclesiam vacantem, si concurrat, quomodò ante collationem, possit bona prædictæ ecclesiæ administrare.*
22 *Edictum pro concursu ad Parochiales, vbi apponendum.*
23 *Edicti terminum non tenetur Episcopus prorogare.*
24 *Et prædicto termino durante, non potest fieri examen.*
25 *Sed quomodò illud sustineatur ante lapsum termini.*
26 *Examen per concursum ad Parochiales, quid requirat in praxi.*
27 *Et quos examinatores.*
28 *Et an eorum approbatio, vel reprobatio fiet separatim, vel simul.*
29 *Examinatores Synodales, non minus, quam sex deputandi.*
30 *Et in Synodo vera, & formali.*
31 *Examinatores Synodales, cuius qualitatis esse debeant.*
32 *Examen per concursum, an validum, si etiam adhibeantur Examinatores non Synodales cum Synodalibus.*
33 *Examinatoribus Synodalibus, singulis annis non deputatis, alij iam aliàs deputati, munus suum exercebunt.*
34 *Et quid si ex deputatis, aliqui moriantur, vel sint absentes.*
35 *Examinatorum Synodalium defectus, non nocet patrono, qui legitimè præsentauit.*

Praxis Prouisionis Parochialium Ecclesiarum per Concursum.

C A P V T III.

QVantum animarum cura, cæteras omnes superat, atque excellit, eò impensius Summus Pontifex moueri consueuit eis, ea, qua par est sedulitate, prouidere; quatenùs id officij genus omni vbique adhibita industria excola-
1 tur; cum curæ huiusmodi exercitium, maximum in se periculum contineat; eo, quod sit ars artium, vt in *cap. penultim. de ætat. & qualit.* & dixit *Vital. in Clem. 1. num. 29. de prab.* quod cura tanto est pretiosior, quanto periculosior; vt ex pluribus tradit *Gonz. ad regul. 8. Cancell. §. 5. num. 7. & glos. 6. num. 8. & 9.*

Quamobrem post praxim erectionum Parochialium Ecclesiarum, satis rationi consonum est, quid praxis ipsa seruet
2 circa earundem Ecclesiarum collationes, subnectere: quandoquidem, licèt huic rei satis, consultum noscatur, ex ijs, quę potissimùm sancita sunt per decreta *Sacri Concilij Tridentini sess. 24. cap. 18. ac fel. record. Pij V. Constitutionem*, qua declarauit, quid circà id, ad eiusdem Concilij mentem, servandum foret: nihilominus verò, quia temporibus succedentibus, secum dubia desuper, & ambiguitates afferentibus, quæ non nisi ipsius Romanæ Curiæ, eiusdemque Sacrarum Congregationum Eminentissimorum Cardinalium, quinimmò ipsiusmet Summi Pontificis oraculo aperiri, & dilucidari nequeunt: proindè Sedes Apostolica, non tarò consuli super hoc consueuit; quibus omnibus, etiam recentissimus, tùm Datariæ, tùm Cancellariæ Apostolicæ astipulatur stylus: Quarè, operæ pretium me facturum existimaui, si ea hic annectam, de quibus ipsam Sedem Apostolicam in dies consultam respondisse, non ignoramus.

Et quidem, vt ordinata seriè procedatur, verba prius eiusdem *Concilij*, mox prædictæ *Pij V. Constitutionis* tenorem, de more subijciam, videlicet.

3 *Expedit maximè animarum saluti à dignis, atque idoneis Parochis gubernari id, vt diligentius, ac rectius perficiatur, statuit Sancta Synodus, vt Parochialis ecclesię vacatio, etiam si cura ecclesiæ, vel Episcopo incumbere dicatur, & per vnum, vel plures administretur, etiam in ecclesiis patrimonialibus, seu receptiuis nuncupatis, in quibus consueuit Episcopus vni, vel pluribus curam animarum dare; quos omnes ad infrascriptum examen teneri mandat, per obitum, vel resignationem, etiam in Curia, seu aliter quomodocumque contigerit, etiam si ipsa Parochialis ecclesia reseruata, vel affecta fuerit generaliter, vel specialiter etiam vigore indulti, seu priuilegij in fauorem S. R. E. Cardinalium, seu Abbatum, vel Capitulorum, debeat Episcopus statim habita notitia vacationis ecclesiæ, si opus fuerit, idoneum in ea Vicarium, cum congrua eius arbitrio, fructuum portionis assignatione, constituere qui onera ipsius ecclesiæ sustineat, donec ei de Rectore prouideatur. Porrò Episcopus, & qui iuspatronatus habent, intra decem dies, vel aliud tempus ab Episcopo præscribendum, idoneos aliquos Clericos ad regendam ecclesiam, coram deputandis Examinatoribus nominet. Liberum sit tamen, etiam alijs, qui aliquos ad id aptos nouerint, eorum nomina deferre, vt possit posteà de cuiuslibet ætate, moribus, & sufficientia fieri diligens inquisitio. Et si Episcopo, aut Synodo Prouinciali, pro regionis more videbitur magis expedire, per edictum, etiam publicum vocentur, qui volent examinari. Transacto constituto tempore, omnes, qui descripti fuerint, examinentur ab Episcopo, siuè, eo impedito, ab eius Vicario generali, atque ab alijs Examinatoribus, non paucioribus, quam tribus, quorum votis, si pares, aut singulares fuerint, accedere possit Episcopus, vel Vicarius, quibus magis videbitur. Examinatores autem singulis annis in Diœcesana Synodo ab Episcopo, vel eius Vicario, ad minus sex proponantur, qui Synodo satisfaciant, & ab ea probentur. Adueniente vacatione cuiuslibet ecclesiæ, tres ex illis eligat Episcopus, qui cum eo examen perficiant: indeque succe-*

Q dente

dente alia vacatione, aut eosdem, aut alios tres, quos maluerit ex prædictis illis sex, eligat. Sint verò hi Examinatores Magistri, seu Doctores, aut Licentiati in Theologia, aut iure Canonico, vel alij Clerici, seù Regulares, etiam ex ordine Mendicantium, aut etiam sæculares, qui ad id videbuntur magis idonei, iurentque omnes ad Sancta Dei Euangelia, se quacumque humana affectione postposita, fideliter munus executuros, &c. Peracto deinde examine, renuncientur quotcumque ab his idonei iudicati fuerint ætate, moribus, doctrina, prudentia, & alijs rebus ad vacantem ecclesiam gubernandam, opportunis: ex hisque Episcopus eum eligat, quem cæteris magis idoneum iudicauerit: atque illi, & non alteri collatio ecclesiæ ab eo fiat, ad quem spectabit eam conferre. Si verò iurispatronatus ecclesiastici erit, ac institutio ad Episcopum, & non alium pertineat, is, quem patronus digniorem inter probatos ab Examinatoribus iudicabit, Episcopo præsentare teneatur, vt ab eo instituatur. Cum verò institutio ab alio, quàm ab Episcopo erit facienda, tunc Episcopus solus ex dignis eligat digniorem, quem patronus ei præsentet, ad quem institutio spectat. Quod si iuspatronatus laicorum fuerit, debeat, qui a patrono præsentatus erit, ab eisdem deputatis, vt supra examinari, & non nisi idoneus repertus fuerit, admitti. In omnibusque ex supradictis casibus non cuique alteri, quam vni ex prædictis examinatis, & ab examinatoribus approbatis, iuxtà supradictam regulam de ecclesia prouideatur; nec prædictorum examinatorum relationem, quo minus executionem habeat, vlla deuolutio, aut appellatio ad Sedem Apostolicam, siue eiusdem Sedis Legatos, aut Vicelegatos, aut Nuncios, seù Episcopos, aut Metropolitanos, Primates, vel Patriarchas interposita, impediat, aut suspendat; alioquin Vicarius, quem ecclesiæ vacantis anteà Episcopus arbitrio suo ad tempus deputauit, vel forsan postea deputabit, ab eius ecclesiæ custodia, & administratione non amoueatur, donec aut idem, aut alteri, qui probatus, & electus fuerit, vt supra sit prouisum: aliàs prouisiones omnes, seù institutiones, præter supradictam formam factæ, subreptitiæ esse censeantur; non obstantibus huic decreto exemptionibus, indultis, priuilegijs, præuentionibus, affectionibus, nouis prouisionibus, indultis concessis quibuscumque Vniuersitatibus, etiam ad certam summam, & alijs impedimentis quibuscumque. Si tamen adeò exigui redditus dictæ Parochialis fuerint, vt totius huius examinationis operam non ferat, aut nemo sit, qui se examini quærat subycere, aut ob apertas factiones, seu dissidia, quæ in aliquibus locis reperiuntur, facilè grauiores rixæ, ac tumultus possint excitari, poterit Ordinarius, si pro sua conscientia, cum Deputatorum consilio, ità expedire arbitrabitur, hac forma omissa, priuatum aliud examen, cæteris tamen, vt suprà seruatis, adhibere. Licebit etiam Synodo Prouinciali, si quæ ex supradictis circa examinationis formam addenda, remittendaue esse censuerit, prouidere.

Hæc autem ita sanctè, & salubriter fuerunt per dictum Concilium sancita, per quæ illud voluit tollere abusum inductum conferendi Parochiales Ecclesias minus idoneis, omissis magis idoneis: vndè, & collatorum conscientia grauabatur, & populus propter ignorantiam Rectorum, maximum damnum patiebatur, vt dicitur in vna *Abulen. Parochialis, impressa penes Garc. de benef. p. 5. cap. 5. num. 93. circa med.*

Postmodum verò cum supradictus *Pius V.* accepisset, formam, vt supra ab eodem Concilio Tridentino traditam, minus rectè seruari; ex eo, quod collatores earundem Parochialium Ecclesiarum, circa modum faciendi examen, nimis delinquebant, Parochialesque Ecclesias huiusmodi Clericis minus idoneis conferebant; indèque sequebantur nullitates, & inualiditates ipsarum collationum, proindè huic malo occurrens, suam edidit Constitutionem, qua omnes collationes factas, & faciendas contra prædictam formam, annullauit, Ipsius autem Constitutionis tenor talis est, videlicet,

Pius Episcopus seruus seruorum Dei, Ad perpetuam rei memoriam. In conferendis beneficijs Ecclesiasticis, & præsertim Parochialibus Ecclesiis personis dignis, & habilibus, quæ in loco residere, & per seipsos curam exercere valeant, quantam diligentiam adhiberi oporteat. Alexandri III. in Lateranen. Gregorij X. In Lugdun. generalibus Concilijs, ac Innocentij similiter III. et aliorum Rom. Pont. prædecessorum nostrorum editæ constitutiones testantur. Quod vt diligentius, ac rectius perficiatur, statuit etiam Synodus Tridentina, vt occurrente vacatione Parochialis Ecclesiæ, etiam generaliter, vel specialiter, etiam vigore indulti in fauorem S.R.E. Cardinalium, aut alias quomolibet reseruatæ, vel affectæ, debeat Episcopus, habita notitia vacationis Ecclesiæ, si opus fuerit, idoneum in ea Vicarium, cum congrua eius arbitrio, fructuum portionis assignatione constituere, qui onera ipsius Ecclesiæ sustineat, donec ei de Rectore prouideatur. Et deindè Episcopus, & qui iuspatronatus habet, intra decẽ dies aut aliud tempus ab Episcopo præscribendum, aliquos Clericos ad regendam Ecclesiam idoneos, Examinatoribus iuxtà formam eiusdem Synodi deputatis, nominet, & non nisi ab eisdem Examinatoribus per concursum aliorum examinatorum, etiam tamquàm magis idoneo ab Episcopo iudicato, et electo, de Ecclesia prouideatur; aliàs prouisiones, seù institutiones omnes præter formam prædictam factæ, subreptitiæ censeantur. Sed quoniam res humanæ semper in deterius prolabuntur, nisi sit, qui eas retineat, ac debitæ executioni demandet, & verendum sit, ne propter constitutionem huiusmodi transgressionem, maximi abusus oriantur; Nos, ad quorum notitiam non sine graui nostra molestia, peruenit, nonnullos ex venerabilibus fratribus nostris Archiepiscopis, & Episcopis, occurrente vacatione Parochialium Ecclesiarum, eas nullo, aut minus ritè seruato examine, præsertim illo, quod per concursum fieri debet, ex Concilio Tridentino, vel etiam examine ritè seruato, personis minus dignis, carnalitatis, aut alium humanæ passionis affectum, non rationis iudicium sequentes, contulisse, & de eis prouidisse, volentes, quantum cum Deo possumus huiusmodi, ac etiam futuris periculis occurrere, eorundem prædecessorum nostrorum constitutiones præfatas etiam innouando, authoritate apostolica, tenore præsentiũ omnes, & singulas collationes, prouisiones, institutiones, et quasuis dispositiones Parochialium Ecclesiarum ab eisdem Episcopis, & Archiepiscopis; ac quibusuis alijs collatoribus, tàm ordinarijs, quàm delegatis, etiam S.R.E. Cardinalibus, ac Sedis Apostolicæ Legatis, vel Nuncijs præter, & contra formam

ab eodem

ab eodem Concilio Trid. præsertim in examine per concursum faciendo, præscriptam, factas, aut in futurum faciendas, nullas, irritas, ac nullius roboris, vel momenti fore, & esse, nullumq; prouisi ius, aut titulum, etiam coloratum possidendi præbere, & Parochiales Ecclesias huiusmodi, vt prius ante collationes huiusmodi, vacabant, ex nunc vacare statuimus, decernimus, & declaramus; easque omnes pro tempore sic vacantes, nostræ, & Sedis Apostolicæ, seù eorũ, quibus ius conferendi eas; præterquam Episcopis, & Archiepiscopis, qui curam dicti examinis iuxtà decretum Concilij habere debent, competet, dispositioni reseruamus. Insuper, nè Parochiales Ecclesiæ diù in suspenso maneant, in maximum animarum periculum, quarumcumque Parochialium Ecclesiarum, quarum dum pro tempore vacant, ad Episcopos, Archiepiscopos, Primates, & Patriarchas, & quosuis alios ordinarios collatores in mensibus ordinarijs collatoribus, etiam per nostras regulas assignatis, prouisio, & collatio spectat, & pertinet, de quibus ijdem Episcopi, & Ordinarij prædicti intrà sex mensium spatium à die vacationis earundem, perfecto examine iuxtà formam Concilij Tridentini præfati, non prouiderint, ac illarum etiam quarum collationes nobis, & dictæ Sedi generaliter, vel specialiter, & ex quauis causa reseruatæ, seù affectæ existunt, aut aliàs ex indulto Sedis Apostolicæ competunt, ad quas, occurrente illarum vacatione, Episcopi, & Archiepiscopi præfati, personas per examen concursu mutuo habito, iuxtà dicti Concilij Tridentini formam approbatas, & magis idoneas non elegerint, aut electas nobis, vel successoribus nostris, aut ijs, ad quos collatio spectabit, pro collatione obtinenda, intra quatuor mensium spatium à die illius vacationis non significauerint; necnon Parochialium Ecclesiarum similium, quæ Iurispatronatus Ecclesiastici, vel aliorum, seu Clericorum, & laicorum simul fuerint, si præsentatus, intra tempus eisdem patronis à iure præfixum, præuio examine, iuxtà formam dicti Concilij approbatus, petatur institui, institutioque ipsa per duos menses à die præsentationis dilata fuerit, collationem, prouisionem, institutionem, ac omnimodam dispositionem nobis, & ipsi sedi, ac personis indulta huiusmodi conferendi, prouidendi, seù instituendi obtinentibus respectiuè reseruamus; data tamen in Parochialibus Iurispatronatus, optione ipsis patronis, vt si institutio ad ordinarios spectabit, ipsis ordinarijs illam facere negligentibus, & vltra dictos duos menses differentibus, possint pro huiusmodi institutione obtinenda habere recursum ad Metropolitanum, vel viciniorem Ordinarium, aut ad Sedem Apostolicam. Prohibentes etiam eisdem Ordinarijs, nè tempus decem dierum eisdem Ordinarijs, & Patronis ab eodem Concilio Tridentino ad nominandum idoneos Clericos coram deputatis Examinatoribus præfixum, vltrà alios decem dies prorogare audeant, vel præsumant. Districtius inhibentes, ne quis, præter Romanos Pontifices, aut alios indulta huiusmodi obtinẽtes, vt præfertur, quacumq; sit super hoc authoritate munitus, de huiusmodi beneficijs sic reseruatis (vt præfertur) disponere, vel circa illa, etiam per viam permutationis, vel àlias innouare quoquo modo præsumat. Vt autem non solum dignis, sed magis idoneis repertis, iuxtà eiusdem Concilij decretum, Parochiales Ecclesiæ conferantur, volumus, & eadem auctoritate decernimus, quod si Episcopus, minus habilem, posthabitis magis idoneis, elegerit, possint ij, qui reiecti fuerint, à mala electione huiusmodi ad Metropolitanum, vel si ipse eligens Metropolitanus, aut exemptus fuerit, ad viciniorem ordinarium, vti nostrum, & Sedis huiusmodi delegatum, aut alias ad ipsam Sedem Apostolicam appellare, ac prælectum ad nouum examen coram ipso appellationis Iudice, & eius Examinatoribus prouocare, & constito de prioris eligentis irrationabili iudicio, eoque reuocuto, Parochialis, magis idoneo per eumdem Iudicem appellationis, auctoritate nostra (quatenùs collatio ad Episcopum, à quo appellatum fuit, spectaret) conferatur, aliàs eidem magis idoneo per Iudicem appellationis approbatio conferenda remittatur ad eum, ad quem collatio, prouisio, vel institutio spectabit. Hæc tamen appellatio interposita interim non impediat, aut suspendat, quominus electio per ordinarium primo loco facta interim debitæ demandetur exequutioni, & prouisus ab eadem Ecclesia causa appellationis huiusmodi pendente non amoueatur. Et si quis à sententia per Iudicem appellationis lata, duxerit appellandum, is tunc ad Sedem ipsam Apostolicam appellabit. Si secùs in præmissis omnibus, et singulis actum, aut attentatum fuerit, irritum decernimus, et inane. Volumus autem, quod præsẽtium transumptis, manu alicuius Notarij publici subscriptis, et sigillo alicuius

perſonę in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ, munitis, eadem prorſus fides in iudicio, & extrà adhibeatur, quæ præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ, quodquè litteræ ipſæ, Cameræ, & Cancellariæ Apoſtolicarum, & Audientiæ cauſarum Palatij Apoſtolici valuis, & in acie campi Floræ, dimiſſis inibi copijs, publicatæ, & affixæ, omnes ità afficiant, & arctent, ac ſi illis perſonaliter intimatæ fuiſſent. Nulli ergò omninò hominum liceat hanc paginam noſtræ declarationis, ſtatuti, decreti, reſeruationis, prohibitionis, inhibitionis, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Dat. Romæ apud S. Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo ſexageſimo ſexto, quintodecimo Kal. Aprilis Pontificatus noſtri Anno Secundo.

Cæſ. Glorierius.

Viſa de Curia M. de Enciſo. *H.Cumyn.*

His igitur ſic præmiſſis, cum prædicti Concilii decretum, ac Pij Conſtiturio ſupradicta eò tendaot, vt per ea prouidè huiuſmodi examini per concurſum conſulatur; quia tamen nonulli adſunt caſus, in quibus ipſæ Parochiales Eccleſiæ abſq; præuio concurſu rectè conferuntur, eoſdem caſus prius enumerare placuit, vt poſtea vlteriora magis expeditè proſequar. Caſus igitur ſunt, videlicet.

5 Primus, quando Parochialis Eccleſia reſignatur ad alicuius fauorem coram Summo Pontifice, namque ita quotidie practicatur, & reſpondit *Sacra Congregatio Concilij in Ilerden. 2. Octobris 1566. & in vna Imolen. de menſe Maij 1569. & in vna Aurien. Tertio Kal. Februarij 1565.* teſte *Pariſ. de reſignat. benef. lib. 10. quæſt. 7. nummer. 15.* vbi quod aliàs à prædicta Congregatione fuit ſic reſponſum videlicet, *Decretum hoc Concilij Trident. quod dicit, vacationem omnem de Eccleſijs Parochialibus, etiam per reſignationem, examine per concurſum præuio, ab Ordinario debere conferri ei, quem aptiorem iudicauerit, locum non habere in reſignationibus factis in manibus Papæ in fauorem*; Et alia declaratio, *Concilium Tridentinum loquens de examine per concurſum faciendo, non habet locum in vacatione Parochialis per reſignationem factam in manibus Papæ, in fauorem, quam idem Pontifex admiſerit, & mandauerit expediri in forma Dignum.* Et alia, *Scribantur litteræ ad Epiſcopum N. in reſignatione facta in fauorem certæ perſonæ, non eſſe neceſſarium examen per concurſum; ſed ſatis eſſe, reſignatarium ab Examinatoribus in Synodo deputatis, ſimul cum Ordinario probari idoneum.* Et aliàs ſic, *Reſignatione facta in manibus Papæ in fauorem certæ perſonæ, & ab eo admiſſa, ille, in cuius fauorem reſignatum eſt, non eſt examinandus per concurſum, ſed ſufficit, ſi examinetur eo genere examinis, quod vocatur in forma Dignum*; & iſte eſt notiùs ſtylus, de quo teſtatur id *Pariſ. loc. cit. & Gonz. ad reg. 8. Cancell. gloſ. 6. n. 121.* vbi *nu. ſeq.* idem eſſe ait in ceſſione iurium pro extinctione litis, ex declaratione eiuſdem Sacræ Congregationis, quæ ſic ſe habet, *In ceſſione iurium in fauorem eius, qui prætendit habere ius, nec examen, nec expreſſio beneficiorum, aut valoris eſt neceſſaria, ſi vera lis fuerit.* Secùs verò vbi beneficium vacet per reſignationem, etiam in Curia, ſi reſignatio ſit ſimplex, & ad nullius fauorem, vel ſi Eccleſia ſit patrimonialis, vel receptitia, in quibus conſueuerit Epiſcopus vni, vel pluribus curam animarum demandare, vt in *d. Concil. ſeſſ. 24. c. 18. Mareſcot. var. reſol. lib. 1. c. 52. n. 6.*

In ſupradictis terminis reſignationis ad fauorem, aliæ prætereà emanarunt declarationes, vt infra, Prima, *Cum Parochialis Eccleſia reſignatio fit in manibus Sanctiſſimi, quia tunc non dicitur vacare, antequam alteri acquiratur, nec in ea poteſt ſtatim deputari Vicarius, nec eſt neceſſarium examen per concurſum, & aptiorem eſſe eligendum per Ordinarium; ſed ſatis eſt, reſignatarium ab Examinatoribus in Synodo deputatis, ſimul cum Ordinario probari idoneum*, Alia, *In Parochialibus per reſignationem in fauorem, quam appellant, concurſus fieri non debet: cum propriè non dicantur vacare: prouiſiones tamen iſtarum Ordinarijs committuntur, qui examinatis prouiſis, ſiue reſignatarijs, & idoneis repertis, ijs Parochiales huiuſmodi conferant; & in vna Giennen. In Prouiſionibus à Sede Apoſtolica factis, non eſt neceſſaria, nec de iure fieri debet examinatio, quæ fit per concurſum, quia dum ex Papæ commiſſione, quis examinatus, & approbatus fuerit Romæ, debet haberi, tamquam ſi fuiſſet examinatus, & approbatus per concurſum*, refert *id. Garc. d. p. 9. c. 2. n. 160. Proſp. de Anguſtino in addit. ad Quaran. in ſum. bull. tit. benef. Paroch. coll. q. 3. Zerol. in praxi epiſc. verbo parochia. §. 2. dub. 5. p. 1. Ricc. in praxi fori Eccl. verb. concurſus ad Parochiales, dec. 416. n. 2.* Et paſſim etiã videmus præſentibus in Romana Curia Parochiales Eccleſias in partibus vacante, Sedi tamen Apoſtolicę reſeruatas, etiam abſque concurſu conferri: nec refert, quod *Concil. Trid. d. c. 18. de reform.* mandet fieri examen per concurſum circa Parochiales eccleſias vacantes per obitum, vel per reſignationem, etiam in Curia, necnon ſi ipſa Parochialis eccleſia ſit reſeruata, vel affecta; quia nihilominus ſufficere diù obſeruauimus, ſi præſens in ipſa Romana Curia, cui Parochialis eccleſia prædicta confertur, examinetur ab Examinatoribus in Vrbe deputatis, & idoneus reperiatur, prout de hoc teſtatur etiam *Germon. de indult. Card. §. quibuſuis, n. 9.* nec quidem id contemnendum videtur, ſed potius Summi Pontificis clementiæ non modicum conſonum: quandoquidem ſi Curiales beneficia Parochialia, non niſi per concurſum examinis obtinere queant, facilè eueniret, vt ipſi quantumuis eſſent doctrinę eximiæ, boniſq; moribus prędití, numquam ferè talia beneficia aſſequi valerent, pręſertim ob locorum diſtantiam, ſi ad locum Parochialis eccleſię eundum eſſet examinis cauſa; quod fieri non poſſet ſine magno incommodo, magnaque impenſa, ac forſan ob huiuſmodi diſtantiam, ac moram, collatum forſan iam reperirent beneficium, vel quatenus non collatum, alios forſan deſcriptos, & examinatos pręſtantiores inuenirent, qui eſſent anteponendi; ſicquè, qui tantùm itineris confeciſſent, ſua ſpe fraudarentur, nam tanta ab Examinatoribus ipſius Vrbis adhibetur diligentia, cum ſint, vt plurimum viri in Theologia, & in Pontificio iure eminentiſſimi, item religioſi, & integri, vt qui ab eiſdem approbantur, & admittuntur, digni ſint non ſolum beneficio Parochiali, ſed quouis Epiſcopatu, vt *id. Germon.* ſubdit *loc. cit. nu. 10.*

Et quoad prædictum caſum reſignationis, addi poteſt, quod reſignatio ad fauorem, non inducit vacationem propriè, *Caſſad. dec. 3. de renunc. Put. dec. 357. n. 1. li. 1. & dec. 314. n. 2. li. 2. Barboſ. de poteſt. Epiſc. alleg. 60. nu. 21.* vbi *n. ſeq.* quod illa verba Concilij, videlicet, *per reſignationem, etiam in Curia*, intelligi debent de reſignatione ſimpliciter facta ad nullius fauorem, *id. Mareſc. d. c. 52. n. 9.* vbi, quod in hoc caſu ceſſat concurſus, ſiue reſignatarius ſit prouiſus in Curia, ſiue in partibus, vt declarauit prędicta Sacra Congr. *Vintan. in prax. iuriſpat. l. 10. c. 1. nu. 54.* Quando enim reſignatarius neque eſt in Romana Curia præſens, neque ad eandem tranſmiſit teſtimonium ſuæ idoneitatis, tunc expediuntur litteræ ſuæ prouiſionis in forma *Dignum*, quas poſteà ſuo Ordinario præſentabit, vt examinetur non per concurſum, ſed tantum ab Examinatoribus ſynodalibus ſimul cum Ordinario, & ſi reperiatur idoneus conſequitur poſſeſſionem Parochialis Eccleſiæ.

Secundus caſus, in quo ceſſat concurſus Parochialis Eccleſiæ, eſt in prouiſione facienda ex cauſa permutationis. *id. Pariſ. lib. 8. quæſt. 9. num. 95.* quia in huiuſmodi permutatione militat eadem cauſa reſignationis, quæ profectò continet in ſe reſignationem ad fauorem, vt per *Boer. deciſ. 2. num. 16. id. Pariſ. lib. 12. q. 5. num. 19.* & iuxtà ſtylum Cu-

ti

tiæ nunquam admittitur permutatio, nisi in supplicatione dicatur, quod compermutantes prius resignauit in manibus Papæ, ad effectum, vt de beneficijs sic resignatis vtrique resignanti respectiuè prouideatur, vt notum est omnibus Curialibus, *id. Prosp. de Augnst. loc. cit. Garc. d. p. 9. cap. 2. n. 161. id. Barbos. d. alleg. 60. n. 23.*

Hic verò dubitat, *id. Garc. n. 162.* an videlicet quatenus in hoc casu non requiritur examen per concursum, requiratur nihilominus nouum examen ipsorum, compermutantium coram Examinatoribus synodalibus: & reiecta opinione contraria ait, quod licèt non sit faciendum examen in beneficiorum permutatione, id procedit, quatenus beneficia sint ambo curata, & paria, secùs verò de simplici ad curatum, vel inæquali, ea declaratione d. Congregationis, subdens *nu. 163. ex Zecch. de repub. Eccles. c. 8. de Parocho, num. 6.* quod debent permutantes examinari circa scientiam, & inquiri de eorum ordine, moribus, & ætate; & si Ecclesię sint Parochiales, ij debent examinari coram Episcopo, vel eius Vicario, eo impedito, & tribus Examinatoribus in synodo constitutis, & quod ita seruatur, & sequitur *Ricc. in d. praxi for. Eccles. decis. 419. n. 2.* vbi ex *eod. Less. loc. cit.* quod non debet fieri examen per concursum, quando permutatio fieret cum aliqua Parochiali ferè paris conditionis; subdens ibi rationem, nempè, quia per antiquum examen vterque censetur idoneus, & ita refert censuisse Sacram Congregationem; cum alias fieret iniuria prioribus Examinatoribus.

Circa quod optimè aduertit *id. Garc. p. 9. cap. 2. n. 165.* quod expediret, quando aliqui vellent permutare beneficia, in quibus requiritur concursus, præsertim ad curatum, quod ante renunciationem ex eadem causa permutationis, fieret examen ad illud, prout fieri rectè potest: ne fortè postmodum non reperiatur idoneus; Et certè est bona praxis, pluries practicata.

Cum verò permutationes fiunt coram Summo Pontifice de huiusmodi Parochialibus, illarum litterę semper committuntur Ordinario in forma *Dignum*, nisi mittatur eiusdem Ordinarij approbatio cum Examinatoribus Synodalibus ad Parochiales, quæ permutantur, aut nisi permutantes sint in Romana Curia examinati, vt docet notoria praxis.

Tertius casus, prouidetur Parochialis sine concursu, quando in illius collatione nõ fuit seruata forma, vel prędicti *Concilij sess. 24. c. 18.* vel prędictæ *Constitut. Pij V.* per quam irritantur omnes collationes Parochialium, factæ contra formam prędictorum iurium, quæ penitùs remanent Sedi Apostolicę reseruatæ; & passim videmus ab eadem Sede fieri huiusmodi prouisiones. Et licèt ob inobseruantiam formæ traditæ a dicto *Concilio, & Constit. Pij V.* diuersimodè posset contingere vacatio, nihilominus stylus Datarię Apostolicę admittit expressionem in genere, & sic sufficit narrare in huiusmodi impetrationibus, prędictam formam minimè fuisse seruatam; quod profectò elicitur ea ipsa Constitutione, dum ibi dicitur, *Omnes, & singulas collationes, institutiones, & quasuis dispositiones Parochialium Ecclesiarum, &c. præter, vel contra formã ab eodem Concilio Tridentino, &c. factas, &c. nullas, irritas, ac nullius roboris, & momenti fore, & esse, &c. easque omnes pro tempore sic vacantes nostræ, & Sedis Apostolicæ, &c. dispositioni reseruamus*, prout etiam infra dicetur.

Quod tamen ita demum intelligendum est, quando videlicet huiusmodi Parochialium Ecclesiarum institutio, si fuerint de iurepatronatus, non spectet ad inferiorem; nam cum eo casu iam dixerit prædictum *Concil. d. cap. 18.* quod quando institutio ab alio facienda sit, quàm ab Episcopo, tunc Episcopus solus eligat digniorem, quem patronus ei præsentet, & ad quem institutio spectat; ac etiam, vt habetur in eadem *Constitutione Pij V.* qua prçseruatur in casibus dictæ Constitutionis prædictis inferioribus ius conferendi, ibi, *seu eorum, quibus ius conferendi eas præterquam Episcopis, & Archiepiscopis, qui curam dicti examinis, iuxtà decretum einsdem Concilij habere debent, competat, &c.* Proptereà eisdem inferioribus libera relinquitur conferendi facultas in casibus inobseruantię prædictę formę; namque possunt prouidere, & disponere de prędictis Parochialibus in dictis casibus absque aliquo concursu; quandoquidem ipsi, ob culpam Archiepiscopi, seu Episcopi, qui tenebatur eam seruare, & non seruauit, non debet super hoc prçiudicium aliquod inferri, vt pluribus comprobat *Genz. glos. 6. n. 126.* & infra dicetur.

Quartus casus, etiam ex iam dictis in casu præcedenti, non requiritur concursus, quando collatores fuerunt in mora conferendi dictas Parochiales, propter quam labitur tempus sex mensium; quia etiam ex eadem *Constitutione Pij V.* vacaret, earumque collatio est Sedi Apostolicæ reseruata, ibi, *Insuper, ne Parochiales Ecclesiæ diu in suspenso maneant in maximum animarum periculum, &c. de quibus Episcopi, & Ordinarij intra sex mensium spatium à die vacationis earundem, &c. non prouiderunt, &c.* & ita docet notoria praxis, prout etiam ait *Genz. d. glos. 6. num. 130. Viuian. in praxi iurispatron. lib. 10. cap. 1. num. 56.* & porrigitur supplicatio iuxta ea, quæ supra diximus, & quatenus Orator voluerit in ipsa supplicatione exprimere istum, seù alium peculiarem modum vacationis, vt in prçcedenti casu dictum est, poterit id ad sui libitum narrare.

Quando verò Parochialis Ecclesia iurispatronatus laicorum, quæ ab Episcopo iure deuoluto, ob præsentationem in tempore non factam, confertur, subiacet concursui, prout declarauit *Sacra Congregatio Concilij 29. Nouembris 1600.* teste *Barbos. in collect. bull. verbo, Parochialis, fol. 523. vers. 9.*

Quintus casus. Non requiritur concursus, quando in eo approbatus, si Ecclesia fuerit reseruata, vel illius collatio pertineat ad alium collatorem, intra quadrimestre à die notæ vacationis, attestationem suæ approbationis non transmiserit ad D. Datarium, vt ea *supradicta Constitutione*, ibi, *aut electas, nobis, vel successoribus nostris, aut ijs, ad quos collatio spectabit pro collatione obtinenda, intra quatuor mensium spatium, a die illius vacationis, non significauerint, &c. id. Genz. loco cit. num. 131. Viuian. d. cap. 1. num. 57.* Sed notandum est pro hac praxi, quod si infra dictos quatuor menses, persona electa per Ordinarium non fuerit Sedi Apostolicæ significata; ac proindè ob dictam formam non seruatam, collatio possit alteri fieri, quàm personæ in tempore non significatæ. Nihilominus pluries visum est, collationem ipsam, non obstante dicto lapsu temporis, fieri eidem personæ iam electæ, modo sequenti, videlicet, *Nos tibi, qui per dilectos filios Examinatores, &c. in concursu aliorum examinatus, & idoneus repertus, testimonio Ordinarij, nobis tamen post lapsum temporis, ad id in Constitutione fel. record. Pij Papæ V. prædecessoris nostri super modo, & forma prouidendi Parochialibus Ecclesijs, pro tempore vacaturis, edita, præfixum, exhibito, de vita moribus, &c. commendaris*: provt aliàs scimus euenisse casum in vacatione Parochialis Ecclesiæ S. Eusebij Asculan. Diœcesis, quo approbatus transmisit suam approbationem ad Curiam, quę tamen fuit deperdita, & sic non exhibita in tempore; & postquam Datario innotuit concursum fuisse legitimè factum, prout testabatur Ordinarius per suas litteras priuatas, & approbationem expeditam in tempore, fuit hoc modo facta eidem collatio dictę Parochialis, & in simili attestatur *Massobr. in prax. hab. concurs. ad Paroch. requis. 6. n. 1. sub num. 2.*

Cęterùm verò, quando talis Parochialis Ecclesia impetratur à tertio, & certo modo, nempè, ob non significationem personæ electę intra quatuor menses, dantur litteræ sub ista narratiua, nempè, *Cum itaque Parochialis Ecclesia N. &c. vacet ad præsens, nullusque, &c. & persona aliqua in suo concursu, iuxtà formam Concilij Tridentini, pro dicta Ecclesia sic vacante, & reseruata consequenda, iuxta Constitutionem Pij Quinti nobis hactenus significata non fuerit, Nos tibi, qui alias per dilectos filios examinatores, &c. examinatus, &c. conferimus, &c.*

Sextus casus. Non requiritur concursus, quando Parochialis Ecclesia est vnita Dignitati, vel Canonicatui; quia tunc non dicitur Parochialis; nam beneficium vnitum amittit nomen, ac naturam beneficij, *Rota decis. 11. de reb. Eccles. non alien. in antiq. Menoch. de arbit. iud. li. 2. casu 205. n. 97.* & obtinens Canonicatum, cui vnita est Ecclesia Parochialis, debet residere in Canonicatu, non autem in Parochiali, vt ex pluribus, etiam probat *Ricc. in d. praxi for. Eccles. dec. 417.* vbi quod ita declarauit Sacra Congregatio; quodquè attenditur qualitas, & natura beneficij principalis, non autem vniti, seu annexi, *Rot. penes Farin. dec. 323. n. 8. tom. 3.* vbi quod *in una Vicen. Parochialis coram Dom. Manzanedo*, vbi fuit dictum, quod cum Parochialis, & Præpositura, sit vnũ tantùm beneficium, aut alterum alteri vnitum, intrare dicebant Domini aliam conclusionem, nempè, quod Parochialis vnita Dignitati non subsit dispositioni *Concilij Tridentini sess. 24. c. 18.* neq; concursui, vt censuit S. Congreg. prout refert idem *Genz. glo. 5. §. 7. num. 13.* qui *num. 14.* docet, quod beneficium vnitum, se habet erga rem, cui vnitur, sicut filia erga matrem; quia sortitur naturam, & priuilegia matris, *capit. cum dilectus,*

de his, quæ vi met. adeò, quod si Parochialis sit vnita alicui Canonicatui Ecclesiæ Cathedralis accessoriè, non requiritur ætas requisita ad Parochialem Ecclesiam obtinendam, sed sufficit illa ætas, quæ requiritur ad Canonicatum, videlicet viginti duorum annorum, prout censuit Congregatio eiusdem Concilij, idem *Gonz. glos.9. in princ. num.4. Barbos. d. num.26.* Et aliàs eadem Sacra Congregatio sic censuit, *Examen concursus non est necessarium in Dignitate, quæ Parochialem perpetuè, & accessoriè vnitam habet. Et Episcopo Conchen. ac Nuntio Hispaniæ sic fuit responsum 22. Iunij 1575. S. D. N. ex sententia Congregationis Concilij declarauit, examen, quod ex decreto Concilij sess. 24. cap. 18. faciendum est per concursum in collatione Parochialium, non debere fieri in prouisione Dignitatis Abbatiæ; tametsi vnita sit ei Parochialis Ecclesia; dummodo hæc vnio authoritate Sedis Apostolicæ, ac perpetuò, & accessoriè facta sit, Marescot. var. resol. lib. 1. cap.52. num. 16. Viuian. in prax. iurispatr. lib. 10. cap.1. num.65.* At verò vbi cura animarum pertinet ad vnum Canonicum, ratione sui Canonicatus, cui est annexa, tunc in prouisione talis Canonicatus esset faciendus concursus, ex *d. Concil. cap. 18.* vt censuit *Sacra Congregatio in vna Segobien.* his verbis, *Quando cura animarum pertinet ad Canonicum, & præsentationem Capituli, ad quod collatio huiusmodi Canonicatus spectat, Episcopus debet ponere examen concursus, & si hoc examen ab alio fieret, collatio esset nulla, vt refert Garc. de benef. par. 9. cap.2. num. 184.*

Quare, cùm id locum sibi vendicare dignoscatur in Parochialibus accessoriè vnitis, proindè, vt ait *Garc. loc. cit. nu.194.* si Parochialis sit Dignitati æquè principaliter vnita, esset faciendus de ea concursus.

Ac propterea obiter nouerint Romanæ Curiæ Tyrones, quod vnio perpetua tribus modis fieri consueuit, quorum Primus est, quando fit per viam subiectionis, ità quod vna Ecclesia, vel vnum beneficium alteri subijciatur; quod quidem fieri contingit pro augmento illius dotis, & patrimonij; tunc enim illa Ecclesia, seu illud beneficium, cui fit talis vnio accessoriè, remanet superior, & principalior, vnitum verò beneficium erit inferius, subiectum, & accessorium, adhærens, & dependens ab Ecclesia, seù beneficio, cui facta est vnio. Secundò modo fit vnio æquè principaliter, nempè, quando duo beneficia ad inuicem vniuntur, & connectuntur: ità vt ex duobus fiat vnum dumtaxat, nihilominus verò mutuo priuilegia, & bona sua communicant.

Tertius modus vnionis est, cum duę Diœceses vniuntur quoad caput, & Gubernatorem, vt vtraque remaneat cum suis proprijs bonis, & iuribus distinctis, separatis, & non communicatis, vt prius. sed habent dumtaxat vnum tantùm Pastorem, & Rectorem, & quælibet retinet sua priuilegia, iura, & statuta, vt per eundem *Gonz. d. glos.5. §.7. nu.27. cum duob. seqq.*

Septimus casus, in quo Parochialis Ecclesia non requirit concursum, est, quando illa est de iurepatronatus laicorum: namque præsentatus a patrono, simpliciter examinatur ab Examinatoribus deputatis, & quatenùs idoneus repertus fuerit, instituitur, vt dispositum est in dicto *Concilio Tridentino, vers. quod si iuspatronatus*, & declarauit etiam Sacra Congregatio eiusdem Concilij his verbis: *Speciale est in iurepatronatus laicorum, vt non requiratur concursus in collatione Ecclesiæ Parochialis*, & alia declaratio: *Examen per concursum fieri non debet in vacatione Parochialis, quæ sit iurispatronatus laicorum, sed sufficit, quod deputatus à patronis examinetur ab Examinatoribus in Synodo Diœcesana deputatis, & idoneus iudicetur, prout statuit Concil. Trid. in §. quod si iuspatronatus, Ricc. in d. praxi for. Eccl. decis. 420. Marescott. var. resol. lib. 1. cap. 52. num. 11. Viuian. in praxi iurispatron. lib.10. cap.1. num. 58.* & alia declaratio sic se habet, *Congregatio saepedudum censuit, hoc cap. non requirere examen per concursum ad Parochialem, quæ sit iurispatronatus Laicorum validi: ideò admittendum ad eam illum, qui intra tempus, quod à iure patronis laicis præfixum Episcopo præsentatus, & à deputatis examinatus, & idoneus repertus fuit.*

Id tamen locum sibi minimè vendicare intelligas in Parochiali Ecclesia iurispatronatus laicorum, quæ beneficio liberæ collationis fuit vnita, vt fuit tentum in vna *Vlixbonen. Concursus 1. Iulij 1611. coram D. Coccino, impressa penes Farinac. tomo 4. decis. 579. num. 4. & 5.* vbi dicitur, fuisse necessarium concursum Parochiali vnitæ Canonicatui, de consensu patroni; quia talis Ecclesia remansit libera, & non amplius de iurepatronatus, ità vt non sit faciendus concursus.

Et cum prædicta Sacra Congregatio censuerit, id esse intelligendum de iurepatronatus laicorum ex fundatione, constructione, & dotatione, aut donatione; secus est, si competat ex priuilegio, vel præscriptione, aut alio quouis modo; quandoquidem ista iura patronatus, cum quasi possessione indè sequuta, sunt omninò sublata, & abrogata per dictum *Concilium Tridentinum sess. 25. cap.9. §. denique Gonzal. glos.6. num.137.*

Est quidem hic adnotandum, quod vbi patronus laicus præsentat ad Parochialem sine præuio concursu, id intelligendum, quatenùs ad illam vnus sit tantummodò præsentatus; quare, secùs dicendum est, vbi fuerint duo, aut plures præsentati: tunc enim inter ipsos præsentatos, omninò examen requiritur per concursum. Vnde Sacra Congregatio eiusdem Concilij sic censuit: *Veniente vacatione Parochialium de iurepatronatus laicorum, quando plures sunt præsentati, requiritur examen per concursum inter ipsos præsentatos tantùm, & ex his, qui facto examine, idonei ab Examinatoribus renunciati fuerint, Episcopus eum eligat, quem cæteris magis idoneum iudicauerit, atque illum, & non alterum instituat, iuxtà hoc decretum, Gonz. d. glos.6. n.138. vers. tertio declaratur, Garc. d. p.9. cap.2. n.256. Marescott. var. resol. lib. 1. cap.52. num. 11. Viuian. in praxi iurispatr. lib.10. cap.1. sub num. 59. Burat. dec.942. num.2.* in qua fuit dictum, quod concursus in Parochialibus iurispatronatus laicorum requiritur, quando sunt plures æqualiter præsentati, non autem quando vnus est præsentatus à maiori parte; quia tunc sufficit nudum examen, absque concursu, vbi præter alios per nos etiam allegatos, allegat *decis. Pampilonen. Parochialis de Guembe 27. Ian. 1614. & 26. Nouemb. 1615. coram D. Coccino Decano.*

Quarè sic intelligendum est, quando videlicet singuli præsentati à patronis laicis habent æqualem vocem: namque si aliquis habeat plures voces, ille solus erit examinandus; & quatenus idoneus repertus, instituendus, ex pluribus iuribus ibi allegatis, & in vna *Bononien. Iurispatronatus coram Ludouis.* quæ in suis est 494. vbi, quod licèt speciale sit in iurepatronatus laicorum, vt non requiratur concursus in examine, prout pluries resoluit Sacra Congregatio Concilij Tridentini, attamen, vt eadem declarauit, id non procedit, quando sunt plures præsentati; quia inter ipsos debet fieri concursus, vt eligatur magis idoneus; & ait ibi *Addit. num. 3. circa fin.* ità admisisse *Rotam in d. Pampilonen. Parochialis*, in qua etiam fuit resolutum, quod si habens maiorem partem vocum, se subijciat examini, & concursui, sibi præiudicat: quia facit se parem: & perindè haberi debet, ac si haberet pares voces.

Circa verò electionem magis idonei præsentati, cum duo concurrunt ad Parochialem Ecclesiam iurispatronatus, quorum vnus à maiori parte inhabilis, alter verò à minori parte habilis declaratur, hoc casu præsentatus ab ipsa minori parte, præfertur inhabili præsentato à maiori parte, per *text. in d. cap. dudum 1. de elect. & ibi Abb. vls. not.* & fuit dictum in vna *Pampilonen. Parochialis de Munna in coram Bubalo 13. Ianuarij 1591.* vbi ratio adducitur, nempè, quia præsentatio facta de inhabili est nulla, sicut alibi dicemus in materia præsentationis ad beneficia simplicia de iurepatronatus.

Hic verò notandum est, quod quoties patroni laici non præsentarunt in tempore Rectorem ad Parochialem Ecclesiam vacantem, & in hoc casu, eo elapso, deuoluitur collatio ad Ordinarium, qui conferre debet, prout confert beneficia ad illius liberam collationem spectantia; propterea Parochialem Ecclesiam prædictam, etiam iure deuoluto tenetur conferre per concursum. Quarè alias Sacra Congregatio Concilij sic declarauit, *Parochiales iurispatronatus laicorum, quas ab Episcopo ob præsentationem in tempore non sequutam, iure deuoluto confert, subiacent concursui, teste Barbos. in collect. bull. verb. Parochialis, fol.523. vers.9.* Et sic pariter declarauit, *Deuolutum beneficium Iurispatronatus laicalis ad Ordinarium, confertur per concursum pro illa vice idem Barbos. in d. coll. verbo, Beneficium Iurispatronatus fol.75. vers.4. & de potest. Episc. alleg.60. num. 20. & Dominus meus Paulus Squillante in tract. de priuileg. & obligat. Episc. p.3. cap.16. nu.11.*

Hoc autem quoad iuspatronatus laicale: quo verò ad mixtum, nempè partim Ecclesiasticum, & partim laicale, secus dicendum est; cum tunc fieri debeat concursus; nam sic aliàs declarauit eadem Sacra Congregatio, videlicet, *Si Ecclesia Parochialis sit iurispatronatus partim Ecclesiæ, partim laici,*

laici, seruanda est forma examinis per concursum hic posita, quam Concilium prascribit in conferenda Parochiali, que sit iurispatronatus meri Ecclesiastici, & idem dicendum est, quando patronatus pro duabus partibus pertinet ad laicum, & pro vna tantum ad Ecclesiasticum, quàm quidem declarationem refert *Ricc. in d. prax. fori Ecclef. decif.* 420. *num.* 2. & aliàs declarationes refert idem *Garc. dicta par.* 9. *cap.* 2. *num.* 70. qui *num. seq. ait*, rationem esse fauore Ecclesiarum, vt illis melius prouideatur, & quod qualitas clericalis, attenditur cum Ecclesiæ, vel personæ Ecclesiasticæ prosit; vndè talis qualitas debet prædominari, quando ex hoc resultat decus, seù commodum Ecclesiæ, & tunc in actu mixto fit denominatio à qualitate clericali, non autem à qualitate laicali mixta, vt optimè tradit *Felin. in tit. quan. litera Apost. uoc. patr. Ecclef. num.* 6. *ampl.* 6. *verf. nihilominus*, vbi etiam ait, ita procedere *cap.* 1. *de iurepatr. in* 6. vbi iuspatronatus competens simul Ecclesiæ, & laico, censetur Ecclesiasticum; quia si censetur laicale, deterioraretur conditio Ecclesiæ, habentis sequi naturam laicalis patronatus. Ac proinde à Sacra Congregatione nonnullæ circa id emanarunt declarationes, quas refert idem *Garc. d. par.* 9. *cap.* 2. *num.* 278. licèt quoad reseruationem huiusmodi Parochialium Ecclesiarum de iurepatronatus mixto aliud concludat *nu.* 284. nempè, quòd quamuis ad effectum concursus, iuspatronatus mixtum censeatur Ecclesiasticum ob fauorem Ecclesiæ, vt supra dictum est, attamen ad effectum reseruationis earundem Parochialium, censendum est laicale.

Est tamen aduertendum, quòd postquàm emanarunt prædictæ declarationes Sacræ Congregationis, alia contraria nouissimè indè emanauit sub die 5. Februarij 1628. per hæc verba videlicèt, *Sac. Congreg. Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum censuit, in collatione Parochialis Ecclesia iurispatronatus mixti non requiri formam examinis per concursum*, quam declarationem refert *Barbof. inter Constitut. & decret. post suas addit. ad tractat. de potest. Episc. folio mihi* 60. vbi ait corrigendum, & emendandum, quòd ipse prius dixerat, & tenuerat in *allegat.* 60. *num.* 17. *cum ibi per eum allegatis:* Et secundum hanc posteriorem declarationem dicti Concilij, vidi, & audiui pluries practicari, & testatur *Viuian. in fin. sua prax. iurispatron. in addit. ad cap.* 1. *lib.* 10. *num.* 34. quòd stante dicta declaratione, fuit facta institutio ab Ordinario sinè concursu, de præsentato à monialibus Sancti Laurentij, & populo eiusdem Parochiæ, cuius Ecclesiæ iuspatronatus, pro vna medietate ad moniales, pro altera verò ad populum pertinet. Quòd tamen certum est, procedere, vbi mixtura supradicta fuerit æqualis; nam si pars Clericorum esset maior, tunc vtiquè tanquàm potentior præponderat vocibus laicorum; & sic attenditur maior pars prædominans: nam semper à potentiori fit denominatio, *Buratt. decision.* 103. *num.* 9. eò magis, quia in supradicta *Ricc. decision.* 420. in fine illius declarationis Sacr. Congregat. dicitur, quòd quando iuspatronatus pro duabus partibus spectat ad laicum, & pro vna parte ad Ecclesiasticum requiritur concursus; igitur eo magis vbi Clericus habet maiorem partem.

Quo verò ad iuspatronatus merè Ecclesiasticum, circà illud, quòd pertinet ad institutionem, satis cautum est eodem *Concil. Tridentin. cap.* 18. *versic. si verò iurispatronatus Ecclesiastici Garc. dicto capit.* 2. *num.* 261. dicens, quòd vbi institutio ad Episcopum, & non ad alium pertineat, is, quem patronus digniorem inter probatos ab Eaaminatoribus iudicabit, Episcopo præsentare teneatur, vt ab eo instituatur: cum verò institutio ab alio, quàm Episcopo erit facienda, tunc Episcopus ex dignis eligat digniorem, quem patronus ei præsentet, ad quem institutio spectat, quòd etiam probatur ex pluribus declarationibus eiusdem Sacræ Congregationis, quarum Prima, *Cum nominatis à patrono Ecclesia potest Episcopus, etiam Clericos ad concursum admittere.* Secunda, *Episcopus instituere debet in beneficio præsentatum ab Ecclesiastico patrono, si digniorem elegerit ex approbatis ab Examinatoribus.* Tertia, *Si institutio istarum Parochialium de iurepatronatus Ecclesiastici ad Inferiores pertinet, licet exemptos, & Abbates, nihilominus Episcopus Ordinarius debet edicta concursus proponere, & Inferior instituat magis idoneum approbatum ab Episcopo: quòd si secùs actum fuerit, collatio erit nulla*, quas declarationes refert etiam idem *Garc. dicto num.* 261.

Hic verò, & pro hac nostra praxi dubitari contingit, an concurrentibus duobus presbyteris ad beneficium curatum de iurepatronatus Clericorum, si ambo reperiantur idonei, spectet ad Episcopum ius gratificandi, an verò ad patronos, stante dispositione *Concil. dict. sess.* 24. *capit.* 8. in quo dubio *Garc. loco citato num.* 265. respondet, patronum ecclesiasticum posse gratificare, & præsentare vnum ea illis, quem maluerit: nam cum ad eum spectet præsentatio, & electio dignioris, ad eum etiam videtur spectare gratificatio, vbi sunt plures æquè idonei præsentati, pro quo adest optimum *Nauarr. consil.* 5. *de iurepatron.* in cuius calce ait, aduertendum, fuisse resolutum, ad Examinatores non spectare iudicare quis sit magis idoneus; vndè patronus ecclesiasticus ea approbatis pro idoneis, eliget eum, qui sibi magis videtur idoneus, quem præsentabit Episcopo, ad quem spectat ius instituendi. At si institutio ad alium pertineat, Episcopus ipse ex approbatis eliget magis idoneum, quem patronus præsentabit ei, qui debet instituere, *Zerola in prax. Episcop. verb. iuspatronatus, parte* 2. *versic. Decimò, an concurrentibus*, vbi quòd ex verbis eiusdem *Concilij* §. *si verò*, ibi, *quem patronus digniorem inter probatos, &c.* hoc tunc ità intelligitur, quando videlicet patronus esset Clericus, idest iuspatronatus esset ecclesiasticum: namque si esset laicale, tunc Episcopus ex dignis eligit digniorem: & alias ipsa Congregatio Concilij super *dicto capit.* 8. *versic. si verò*, ibi, *is, quem patronus, &c.* pluries de hac re consulta, semper in facti contingentia sic respondit, videlicet. *Et ad eundem patronum ecclesiasticum spectabit, quando duo æque idonei ab Examinatoribus fuerint indicati, quia electio dignioris spectat ad patronum, institutio ad Episcopum pertinet.*

Præmissa tamen procedunt, nisi fortasse aliud in talis beneficij fundatione caueatur: cum per *Concil. Tridentin.* non sit derogatum fundationi, vt in *session.* 25. *cap.* 5. *de reform.* ibi, *quando igitur ex beneficiorum quorumcumquè erectione, seu fundatione, aut alijs constitutionibus qualitates aliqua requiruntur, seu certa illis onera sunt iniuncta in beneficiorum collatione, seù in quacumque alia dispositione eis non derogetur*, quarè super *dicto versic. si verò*, aliàs censuit Sacra Congregatio, vt hic videlicet, *Non habet locum hoc decretum contra institutionem, & fundationem, sed seruanda est lex in ipsa institutione posita, & tantùm præsentatus est examinandus ab Ordinario circa concursum, si repugnaret institutioni, siue fundationi*, quòd tamen procedit, nisi institutio iurispatronatus ecclesiastici, si facienda à Summo Pontifice, quia fortasse beneficium vacabit in mensibus Apostolicis; quandoquidem regulæ reseruatoriæ comprehendunt beneficia iurispatronatus ecclesiastici, *Gonz. ad reg.* 8. *gloss.* 18. *num.* 6.

Vndè in proposito, nonnullę ab eadem Sacra Congregatione emanarunt declarationes quarum Prima, *Si institutio ad Parochiales Ecclesias, quæ iuspatronatus ecclesiastici sint, facienda erit à Summo Pontifice, quia fortasse in mensibus reseruatis vacaneris, ius eligendi digniorem ad solum Episcopum pertinet, qui transmittere debet attestationem examinis facti, & concursus, quot in eo approbati, & quem ex approbatis vti digniorem, cui Sanctitas Sua gratiam faciat, nominarit, ita Congregatio censuit, & Sanctissimus, voluit, quia Episcopus melius cognoscit personas.* Secunda, *Barchinon. Electio dignioris ad Episcopum spectat, licet institutio a Papa facienda sit.* Tertia, *Si beneficium curatum iurispatronatus ecclesiastici in mensibus Sedis Apostolica reseruatis vacauerit, Episcopus ipse Ordinarius, nulla habita ratione patronorum, debet edicta concursus proponere, & idoneum eligere, ac Romam mittere cum fide Ordinarij à Summo Pontifice instituendum, sicut in alijs curatis, quæ non sunt de iurepatronatus, idem Garc. d. c.* 2. *n.* 273.

Octauus casus est in Parochialibus litigiosis vacantibus; tunc enim si alter collitigantium cedat, vel decedat, siuè sit in possessione Parochialis, siuè non, eo quòd ab Ordinario nequeat alius subrogari, ne collitigantes multiplicentur, aut collitiganti superuenienti præiudicium inferatur, cessat concursus, *Barbof. de potest. Episc. alleg.* 60. *n.* 37. quod tamen limitat *Garc. d. p.* 9. *cap.* 2. *num.* 170. ex declaratione Sacrę Congregationis, quæ sic ait, *Congregatio Concilij censuit, decretum Concilij Tridentini cap.* 18. *sess.* 24. *de reform. vbi de concursu faciendo super Parochialibus agitur, habere locum, etiam quod Parochiales litigiosa sint, quando in illis Summus Pontifex voluerit collitigantem subrogare,*

vel

vel ius demortui in alium transferre, nisi constet, Sanctitatem suam voluisse dicto Decreto Concilij deregare. Hieron. Card. Mattheus, Gonz. ad reg. 8. glos. 6. num. 142. cum sequen. qui *num.* 144. testatur quòd à Sede apostolica solet alius gratiosè subrogari absquè aliquo concursu, & vt plurimum subrogatur ipsomet collitigans superueniens, iuxta regulam Cancellariæ *de subrogandis collitigantibus*, prout ait tota die seruari: quodquè si vterquè collitigans obierit, tunc prouidebitur Parochialis Ecclesia per concursum: quia per obitum vtriusquè collitigantis in beneficialibus extinguitur lis, *Pus. decision.* 353. *num.* 1. nam sicut quando lis est inter duos super beneficio, mortuis ambobus collitigantibus, lis extinguat, & beneficium remanet liberum, *Clement.* 1. *in princip. vt lit. pend.* ita videtur, quando est lis pro parte vnius introducta, quòd per cessionem eius, lis dicatur extincta, cum mors naturalis, & ciuilis æquiparentur, *ad Clement. fin. de procur. Marescott. variar. resolut. lib.* 1. *cap.* 52. *num.* 17.

Et ait *idem Genz. loco citato num.* 152. quòd si is, qui obijt in possessione Parochialis, decessit in Curia, vel in mense reseruato extra illam, collatio spectabit ad Papam; si verò possessor decesserit extra Curiam, & in mense ordinario, collatio pertinebit ad Ordinarium, ex *dicta Clement.* 1. *vt lit. pend.*

Nonus casus, quando Dignitas habet curam animarum in Collegiatis Ecclesijs; quia tunc requiritur examen per concursum, ex declaratione Sacræ congregationis, quæ sic ait, *Congregatio censuit, in Dignitatibus habentibus curam animarum in Ecclesiis Collegiatis, non esse necessarium examen per concursum, quale requiritur in Parochialibus Ecclesiis, per hoc cap.* 18. *Gonz. d. glos.* 6. *num.* 162. *Barbos. alleg.* 60. *num.* 29.

Decimus casus, quando cura animarum exercetur in Ecclesia Collegiata per Canonicos, vel Hebdomadarios; nam huiusmodi examen per concursum non requiritur, vt aliàs Sacra Congregatio Concilio declarauit, & prius a felic. record. Paulo V. decisum fuit *Parisius de resignat. benefic. lib.* 8. *quæst.* 6. *num.* 93. *cum alijs ibi* abundè allegatis; nam licèt Ecclesia Collegiata dicatur, etiam Parochialis, quando tamen cura est penes Collegium, tunc, quia non dicitur Collegiata, curata, seù Parochialis, non erit locus concursui, vt censuit Sacra Congregatio in vna *Neapolitan. Hebdomadaria S. Ioannis Maioris* 15. *Kalen. Augusti* 1569. ex eo quod, cum cura non sit expressè alicui in particulari commissa quilibet in eadem ecclesia illam exercet: nam arguendo à matrimonio carnali ad spirituale, quia in carnali vna sponsa duos sponsos habere non potest eodem tempore, ergo sic erit in spirituali, quo vna ecclesia, quæ sponsa meritò appellatur, plures sponsus Clericos, qui eiusdem curæ pariter eodem tempore habeant, habere non potest, *Oldrad. consil.* 67. *ex cap. cum non ignores, de præb. & cap. sicut in vna,* 21. *quæst.* 2. alias enim in vna Ecclesia essent plura capita, quòd esset monstruosum, concludens ibi, *idem Oldrad.* quòd cura remanet penes Collegium, & non penes singulos, *idem Paris. dicto num.* 93. *Garc. dicto capit.* 2. *num.* 18. vbi refert declarationem eiusdem Congregationis, tenoris huiusmodi *Sanctissimus statuit, in Dignitatibus, & mansionarijs, seu Hebdomadarijs habentibus curam animarum in Ecclesiis Catheralibus, vel Collegiatis non esse necessarium examen per concursum: quia Concilium non fecit expressam mentionem Dignitatum. In Parochialibus autem, quæ non sunt neque in Cathedralibus, nec in Collegiatis, in quibus adsunt tres, vel quatuor exercentes curam animarum alterius, vicibus, nihil decisum est: licèt Congregatio absque dubio senserit faciendum esse examen per concursum.*

Nam comprehenduntur in decreto *prædicto Concilij d. cap.* 18. *& in Consuetudine Pij Quinti*; prout dicendum est, exempli gratia, de Parochiali Ecclesia, in qua sunt plures portiones, in quarum impetratione, quando earum collatio spectat ad Papam, consueuit in supplicatione ita exprimi, nempè, *Cum altera, ex duabus, seu vna ex pluribus portionibus Parochialis Ecclesiæ N. per vnum, seù plures Rectores, portionarios nuncupatos, dum viueret obtinebat, &c.* & sic huiusmodi portiones per concursum prouidentur. Verum nihilominus est, posse aliàs Episcopum Canonicos, seù Capellanos ad exercendum curam animarum deputatos ad Capitulo, vel alijs ad id authoritatem habentibus, examinare: nequè eis permittere absquè eius approbatione, curam exercere: licèt ab immemorabili tempore per eos illa exerceatur absq; examine, vt ait *idem Garc. d. p.* 9. *cap.* 2. *num.* 182.

Nec refert, quòd Canonici, seù Capellani, eo ipso, quòd sunt Canonici, & Capellani, habent annexam facultatem exercendi curam animarum, ac proindè non possit Episcopus de eorum inhabilitate ad illam curam exercendam cognoscere, & ita etiam videatur tenere *Nauarr. consil.* 8. *de priuil. num.* 9. namquè in fine *dicto consil.* additur, quòd Congregatio censuit, Episcopum posse examinare dictos Canonicos, & capellanos, ac Dignitates, volentes exercere curam, & eisdem inhibere, nec exerceant; Et circa hoc nonnulla adsunt declarationes supradicti Concilij quarum Prima, *Licet Episcopis Capellanos, seù adiutores ad exercendum curam animarum deputatos à Capitulo, siuè à quocumque ad id authoritatem habente, examinare, nec permittere illis absquè eius approbatione, curam exercere, nec Sacramenta administrare.* Secunda, *Etiam in Ecclesiis Cathedralibus, vel Collegiatis, in quibus exerceretur cura animarum per Capellanos amouibiles ad nutum Capitulorum, aut per ipsomet Canonicos, absque examine ab immemoriali tempore, hoc non obstante, omnes tenentur se subijcere examini Episcoporum.* Tertia, *An in iurisdictione, & quasi possessione, immemorabili tempore præscripta à Capitulo exercendi curam in Ciuitate, & deputandi ad id Capellanos adiutores, ad nutum amouibiles, possint se tueri post Concilium, quod non liceat Episcopo eos examinare, & approbare? Congregatio censuit Ordinario licere*, quas declarationes refert etiam *idem Garc. dicto cap.* 3. *num.* 182. *cum p. urb. seqq.*

Vndecimus casus, in quo non requiritur concursus est in beneficijs regularibus, quæ Regularibus conferri consueuerunt, *Zerol. in praxi Episc. par.* 1. *in verbo, Parochialis, §.* 5. *num.* 18. *versic. hoc decretum, Gonzal. ad reg.* 8. *Cancell. glos.* 6. *num.* 162. *versic. duodecimo, & vltimo, cessat in beneficiis regularibus*, & fuit dictum in vna *Vicen. Parochialis Castri Tertioli impressa penes Farinac. tom.* 3. *decis.* 323. *num.* 6. vbi, quòd Parochialis, regularis non comprehenditur sub *Constitutione Pij V.* nec in illa habet locum concursus *Vgolin. de potest. Episcop. cap.* 50. *§.* 3. *versic.* 4. & alij, quos refert *Barbos. alleg.* 60. *num.* 33. & probatur ex eiusdem Congregationis declaratione videlicet, *Hoc decretum de concursu, non habet locum in beneficijs regularibus, quæ Regularibus conferri consueuerunt*, & alias in vna *Ferrarien. Parochialis* 8. *Nouembris* 1596. *coram Corduba*, fuit dictum, non conferantur sine examine per concursum; quia non habet locum in beneficijs regularibus, quæ Regularibus conferri consueuerunt, licèt secùs dicendum sit, si sæcularibus conferantur, &c. *Ricc. in prax. for.* Eccles. *decis.* 421. *num.* 1. & ex eadem ratione Sacra Congregatione, sic etiam declarauit, *In Prioratibus regularibus habentibus curam animarum solitis commendari sæcularibus, non requiri concursum, Barbos. Alleg.* 60. *num.* 34.

Duodecimus casus, in quo non requiritur concursus est, quando Parochialis Ecclesia, subiecta est Monasterio, aut annexa, vel de eius mensa; tunc enim Monasterium nominat Rectorem, Episcopus verò confirmat, vt fuit decisum in vna *Vlixbonen. Iuris conferendi penes Farinac. tom.* 1. *dec.* 102. *num.* 1. in qua ita fuit iudicatum, iuxtà tradita *in ca.* 1. *de capell. monach. in c. Monachis, de præb.* & resolutum in vna *Tirasonen. Iuris præsentand.* 13. *May* 1588. *coram Bubalo, &* 13. *Octobris* 1595. *coram Lutia Barb. d. alleg.* 60. *num.* 31.

Decimus tertius casus est, In Vicarijs perpetuis Parochialium Ecclesiarum vnitarum, quæ non conferuntur per concursum, sed solum ad nominationem, seu præsentationem illorum, quorum Dignitati, vel Ecclesia, Parochialis est vnita, & annexa, deputandi sunt Vicarii; prout in vna *Barchinonen. Vicaria* 17. *Maij* 1624. *coram Domino Merlino*, vbi fuit dictum, non intrare concursum; nam attenta validitate vnionis, apertè sequitur, non esse locum huiusmodi concursui; quia cum Ecclesia vnita omninò suppressa remaneat, & efficiatur prędium ipsius Ecclesiæ, cui facta est vnio, vtique eiusdem Ecclesiæ Prælatus est etiam Rector, & Prælatus Ecclesiæ vnitæ; ideòque ad illius nominationem, seù pręsentationem deputari, & institui debet Vicarius absque alio concursu, iuxta Constitutionem Pij V. & subditur ibi, neque obstare, quod conclusio prædicta solum procedat, quando cura actualis tantùm, siuè ipsius curæ exercitium fuit translatum in Vicarium; secùs autem quando in illum totalis vtriusque curæ actualis nimirum, & habitualis translatio facta fuit, iuxtà distinctionem, quam ex

mente

mente Sacræ Congregationis Concilij amplexa est, *Rota dec. 579. num. 1. par. 2. recent.* quoniam in vnione facta, de qua in *dicta Barchinonens. Vicaria* fuit apertè dispositum, quòd Vicarius præsentari deberet ab Archidiacono, & institui ab Ordinario; quòd manifestè concursum excludit, & apertissimè arguit, curam ipsam, quoad exercitium, fuisse tantum translatam, quoad habitum verò remansisse penes Archidiaconum, cuius Dignitati vnio ipsa facta fuit, vt per *Barbos. in addit. ad suum tract. de potest. Episc. glos. 6. num. 32.*

Prættereà id satis declaratum in *Constitut. Pij V.* super declaratione portionum assignandarum Vicarius perpetui Parochialium vnitarum, vbi idem *Pius in §. Volumus,* statuit, quòd dicti Vicarij perpetui non ad liberam Ordinariorum electionem, sed ad nominationem illorum, in quorum Ecclesijs vnitis ponentur cum ipsorum Ordinariorum, seù eorum Vicariorum, præuio examine, approbatione deputentur, vndè Concilium loquitur de ipsis Parochialibus, non autem de Vicarijs ipsarum Parochialium vnitarum, in huiusmodi Vicarijs non solùm non requiritur concursus, imò nec examen nominati cum Examinatoribus Synodalibus; sed sufficit examen, & approbatio Ordinarijs circà quòd plures adsunt Sacræ Congregationis declarationes, quarum Prima, *Congregatio censuit, nominationem Vicariorum ab beneficiatos pertinere, hoc est ad eos, ad quos beneficia spectant, sic Pius Quintus in dicta bulla, addens, Ordinary, vel eius Vicary prauio examine, approbationem necessariam esse.* Secunda, *Ex dicta Bulla Pij Quiats Kalen. Nouembris, Anno secundo, Nominatio Vicariorum perpetuorum spectat ad Ecclesias, seu loca, quibus dictæ Parochiales sunt vnita; Et ad dictam nominationem poterit Episcopus præfigere terminum decem dierum.* Tertia, *Nominationem Vicarij perpetui Sanctissimus Dom. N. Gregorius Decimustertius audita relatione Congregationis, respondit, spectare non ad Ordinarium, sed ad eum, cuius est beneficium, in quo erigitur Vicaria, & alias in Vlixbonen. Iuris conferendi 2. Decembr. 1605. coram Litta,* fuit conclusum hoc procedere, quamuis Vicarij non essent ad nutum amouibiles, sed perpetui, & titulares; ex quo tales Vicarij non habent, nisi exercitium curæ animarum, vt per *Gonz. glos. 6. num. 161.*

Quoniam verò præmissa non ita simplicitèr, & de plano procedunt, proindequè plurius in facti contingentia occurrit dubitare de huiusmodi concursus necessitate in hoc casu, ideò non erit pro hac nostra praxi renuendum, tutum id eam limitationem admittere, vt nimirum in ijs Parochialibus vnitis non excludatur concursus, quando in Vicarium perpetuum, nedum solius curæ exercitium, sed etiam cura habitualis translata fuit, suprà dictum est, & tenuit *Rota in Vlixbonen. Concursus coram D. Coccino Decano penes Farinac. tom. 4. decis. 579.* in qua fuit resolutum, quòd quotiescunquè in Vicarium transfertur cura, non autem solum exercitium, intrat *Constitutio Pij Quinti,* necnon dispositio *Concilij Tridentini sess. 24. cap. 18.* quæ loquuntur de concursibus faciendis in collatione Parochialium, & quòd ità declarauit Sacra Congregatio.

Idem quoquè declarat intelligendum de Vicarijs erectis in Ecclesijs vnitis alicui beneficio, vel locu, abdicando, & separando curam animarum ab ipsis Ecclesijs, & transferendo eam in Vicarium; nam etiam hoc modo, videlicèt translata cura in ipsum Vicarium, adhuc Vicariæ appellatur, eo modò, quo dicitur de quibusdam beneficijs curatis, quæ dicuntur Vicariæ, & tamen non sunt Vicariæ Parochialium, alicui beneficio, aut locom vnitarum, sed sunt de per se, & propterea illæ conferuntur in concursu, sicut aliæ Parochiales, ex decreto supradicti *Concil. cap. 18.* quandoquidem, quoad hoc, Vicarius, & Rector sunt synonyma, & vnus pro alio accipitur; quia sæpè videmus Vicarium, Rectori nominari, & è contra, *glos. in Clement. 1. §. nonnullis, verb. Rectoribus,* & ibi *Vitalin. num. 5. de excess. prælat. gloss. in capit. 1. verbor. subiect. de verbor. signific. in 6.* & in proprijs terminis tenuit *Rota penes Farin. tom. 3. decis. 204. nu. 6. & in vna Cæsaraugustana fructuum 10. Nouembris 1595. coram D. Iusto* fuit dictum, quòd cum non ostendantur isti duo tituli, Rectoris, & Vicarij separati, sed videbatur ipse Vicarius, sinè Rectore, Vicarius reputatur verus Rector, & talis dici potest.

Decimusquartus casus, Non requiritur concursus, quando Ecclesia Parochialis est exigui redditus, vt examinis per concursum operam non ferret, aut nemo esset, qui vellit se huiusmodi examini subijcere; aut ob apertas factiones, seù dissidia, quæ in aliquibus locis reperiuntur, facilè grauiores rixæ, aut tumultus possent excitari; prout cautum est decreto eiusdem Concilij *dicto cap. 18. §. si tamen,* vbi Ordinarij conscientiæ remittitur, omissa forma concursus, sed priuatum examen adhibeat, *Gonz. glos. 6. num. 139. Barbos. alleg. 60. num. 38.* vbi quòd in prouisionibus huiusmodi Parochialium Ecclesiarum, etiam modici valoris, tres sunt Examinatores nihilominus adhibendi, *Mariscott. variar. resolut. lib. 1. c. 52. num. 15.* & aliàs Sacra Congregatio sic declarauit, videlicet, Prima, *Episcopo Vercellens. S. D. Nostri Gregorij XIII. audita relatione Congregationis, censuit, vt in collatione Parochialium, quæ sunt tenues, quarum fructus 24. ducatos auri de Camera non excedunt, si proposito primo edicto examinis per concursum; nemo comparuerit, fiat secundum edictum examinis, sed sine concursu, si Episcopus Vercellens. pro sua conscientia cum deputatorum consilio, ita expedire arbitrabitur, seruatis tamen temporibus præscriptis a Pio Quinto in sua bulla super collatione Parochialium.* Secunda, *Beneficia curata, cuius redditus adeò exigui sunt, vt eam nullus idoneus requirat, vel comparent in concursu Presbyteri, ita rudes, vt neque vulgarem linguam calleant, an melius sit non idoneis conferre, vel ea diu vacare permitti, Sanctissimus D. N. ex sententia Congregationis dixit, esse conferenda illis, quos inter omnes maiores literatura esse cognoueris Episcopus, eosdemque amplius erudiri curabis; vbi verò ob Dominos temporales, vel aliam iustam causam concursus non esset liber, & fructus Parochialis essent pingues, dixit, ponendos Vicarios, donec conferri potuerit magis idoneis seruata forma Concilij.* Tertia. *Quòd si nullus sit idoneus, Sanctissimus mandauit, Parochialem conferri ex comparentibus minus insufficienti; quem postea instrui curare debeat Episcopus, vt idoneus euadat:* quas declarationes affert etiam *Garc. par. 9. cap. 2. num. 220.*

Decimus quintus casus, Quando approbatus per concursum, & electus non vult consentire reseruationi pensionis annuæ moderatæ, quàm tunc Summus Pontifex reseruat ad fauorem alterius super fructibus vacantis Parochialis Ecclesiæ; tunc enim etiam ipso nominato recusante, idem Pontifex alteri conferre consueuit eandem Parochialem Ecclesiam, siuè cum pensione, siuè in illa, etiam nullo habito concursu, sed tantummodò præuio simplici examine ad curam animarum; neque istu casu refert, quòd prædicto nominato sit quæsitum ius ad talem Parochialem vigore eiusdem *Concil. cap. 18. ibi, atque illi, & non alteri collatio Ecclesiæ ab eo fiat, ad quem spectabit eam conferre;* quòd potest facere, etiam absquè derogatione dicti Concilij, cum Summus Pontifex habeat plenissimam in beneficialibus dispositionem, ac sit Dominus absolutus omnium beneficiorum, qui proindè potest etiam absquè causa beneficium Ecclesiasticum vni auferre, & dare alteri, *Gemin. cons. 99. num. 7. Simonet. de reseruat. quæst. 2. num. 6. Mohed. decis. 4. num. 2. de restit. spol. Gonz. ad reg. 8. §. 1. proœm. num. 31. cum pluribus seqq.* prætereà, quia non obstat, quòd approbato per concursum, sit acquisitum ius ad rem vigore dicti Concilij, quia quando collatio spectat ad solum Papam, tanquàm de beneficio reseruato, non dicitur acquisitum ius ad rem considerabile, *Mariscott. var. resolut. lib. 1. cap. 52. num. 14. & idem Gonz. d. glos. 6. num. 116.* refert, se pluries vidisse in Romana Curia in prædicto casu fuisse à Papa Parochiales Ecclesias, vt præfertur, vacantes, absquè concursu collatas.

Decimus sextus casus, In Parochialibus, quas quis acquirit per regressum; quia nequè requiritur concursus; tunc enim dari huiusmodi regressus consueuit, præsertim, vbi resignanti fuit reseruatus in euentum non solutionis pensionis, videlicèr, vt possit ad eandem Parochialem Ecclesiam resignatam, liberos habere regressum accessum, & ingressum; perindè, ac si nunquàm resignasset; prout de stylo Curiæ huiusmodi regressus datur. Et aliàs Sacra Congregatio in hoc casu sic censuit. *Qui Parochialem obtinuit post Concilium ex regressu verò ante Concilium acquisito; non est examinandus.* Alia. *In Parochialibus, quas quis acquirit per regressum, non est necessarium examen, quòd intelligendum est, si tamen possederit, secus, si eam nunquam possederit.*

Decimus septimus casus, quando quis per alterius generis regressum, scilicèt per obitum resignantis, acquirit parochialem, nempè cum ille est reseruatus, vt resignatario cedente,

cedente, vel decedente, aut Parochialem dimittente, liceat resignanti ad illam habere regressum; quia militat eadem ratio; cum iam ipse illam habuerit per concursum, seù aliàs fuerit approbatus, & sic non requiritur concursus, quia idem ius constitui debet, *vulg. lege illud, ff. ad l. Aquiliam, cap. cum dilecta, de confir. vtil. vel inut.* licèt huiusmodi regressus per obitum, sint sublati per *Concil. Trident. sess. 25. cap. 7. de refor.* sed tantum S. R. E. Cardinalibus alijsquè personis qualificatis, ac Summo Pontifici gratis, & acceptis, prout suo loco dicetur, concedantur.

Decimus octauus casus, In Parochialibus curatis habitu, non tamen actu non requiritur concursus; quia, ex eo, quòd populus, idest Parochiani cesserunt, remansit prædicta Ecclesia tanquàm simplicè beneficium, nec in ea habet locum *tex. in cap. licet canon. de elect. in 6.* Reperiuntur etenim multæ Ecclesiæ, quæ antiquitùs fuerunt curatæ, & habuerunt populum, & nunc illo carent, & sunt desertæ, ac habent bonos redditus, nec de illis prouidetur per concursum, ita *Zerol. in prax. Episc. verbo, beneficia par. 1. §. Ad quartum, §. secundum dubium*, vbi ait, se ita vidisse obseruari Beneuenti. Quòd si tractu temporis dicta Parochialis reducatur ad actum, tunc habebit locum dispositio *dicto cap. licet canon*, & de ea prouidebitur per concursum, iuxtà dispositionem *Concilij Trident. sess. 24 c. 18. & Constitutionem Pij V.*

Decimus nonus casus, quando Parochialis Ecclesia vacat in Curia, seù apud Sedem, siuè per obitum, siuè per simplicem resignationem, aut cessionem, siuè dimissionem, iuxtà decretum appositum in prouisione Apostolica de dimittendo primum beneficium incompatibile, nempè curatum; prout seruatur in Dataria Apostolica, quæ sinè concursu talia beneficia conferre, seù de illis prouidere consueuit, præmisso solo examine super sufficientia, prout quotidie practicari vidimus, & testatur *Gonz. ad reg. 8. gloss. 6. num. 116. Garc. in suis addit. ad p. 9. cap. 2. num. 153. Præsec. in praxi Episc. p. 2. cap. 5. nu. 9.*

Vigesimus casus, Præsupposito, quòd alicubi à tempore, cuius initii non est memoria, Parochi Ecclesiarum, Ecclesias Parochiales, pro tempore vacantes, optare consueuerunt, nam declarauit Sacra Congregatio, non esse sublatam per Concilium huiusmodi consuetudinem, & in illis Parochialibus, quæ optantur, non esse necessarium examen per concursum: quia omnes fuerunt examinati per concursum, cum vltimis, & qui de nouo admittitur, erit examinandus per concursum, prout, respondit supradicta Congregatio, teste *Garc. d. cap. 2. sub num. 165.*

Cæterùm verò, ac præter casus desuper expressos, in beneficiis curatis ex præscripto eiusdem *Concilij sess. 24. cap. 18. de refor. & constit. Pij V.* fieri debet prouisio per concursum: quàmuis constet de reseruatione, vel quia beneficium vacet, etiã in mensibus Apostolicis: nam adhuc proponi debent edicta.

Sed quid dicendum circa propositionem edicti, an videlicèt sit illud de necessitate ad validitatem concursus, & collationis huiusmodi Parochialium Ecclesiarum, stante dispositione prædicti Concilij.

6 Et quod illud non sit de necessitate proponendum, liquet ex textu eiusdem Concilij *d. cap.* 18. vbi, postquàm mandauit fieri diligentem inquisitionem de concurrentium ætate, moribus, & sufficientia, subdit, *Et si Episcopo, aut Synodo Prouinciali, pro regionis more videbitur magis expedire, per edictum etiam publicum vocentur, qui volent examinari*; quòd quidem intelligendum proinde est, vbi Concilium prouinciale id statuerit: cum dictum *Concilium Tridentinum*, id ex prædictis verbis, reliquit arbitrio Episcopi, vel Synodi Prouincialis, & idem probat *Nauarr. cons. 4. de præb.* vbi, quòd licèt plurimum deceat, non tamen cogitur Episcopus proponere edictum publicum per prædictum Concilium: quia id non præcipitur in illo, nisi per Synodum Prouincialem fuerit post illud, statutum, vt in plerisquè locis factum est, & tenetur nominare plures; nec potest impedire, nec alius, vel alii possint nominare intra decem dies examinandos. Quarè in vna *Nicien. Parochialis coram Dunozetto, impressa inter diuers. in recent. par. 5.* quæ est *decis. 260. num. 2.* fuit dictum, quòd durante termino, N. instetit, M. eius filium admitti ad concursum Parochialis, ac huiusmodi instantiam suffragari, quia de iure pater potest comparere pro filio, *leg. vltim. Cod. de impub. & al. subst.* & dixit *Alex. in l. exigendi, Cod. de procurat.* & alias Sacra Congregatio sic rescripsit *Congregatio Concilij censuit, propositionem edictorum publicorum, relictam esse arbitrio Episcopi, vel Synodi Prouincialis*, vt refert *idem Garc. d. p. 9. cap. 2. num. 37. & 38.* quicquid nonnulli in contrarium dixerint.

Porrò, hæc necessitas proponendi edictum, tunc demum locum habet, quando ita statutum est in Concilio Prouinciali, vt suprà dictum est, & habetur in *eodem Concil. Tridem.* vndè iuxtà illius terminos, circa præfixionem temporis decem dierum, & aliorum decem prorogationem, ita accipiendum est decretum Concilii Prouincialis Compostellani, vbi statuitur, quòd Episcopus intra quindecim dies à tempore notitiæ vacationis, per publicum, & necessarium edictum conuocet omnes quotquot voluerint examinari.

Proindequè in Concilio primo Prouinciali Mediolan. ita est videlicet, *Quia Sacrum Concilium Tridentinum ad Prouinciales Synodos illam cognitionem reiecit, an expediat, vt ij, qui præficiendi sunt Parochialibus Ecclesijs, ad examen vocandi sint per edictum, re diligenter considerata statuimus vt cum primum Episcopus Parochialem Ecclesiam vacare cognouerit, intra triduum ad Cathedralis, & vacantis Ecclesiæ ianuam publicum edictum per totos decem dies, vel aliud longius tempus eiusdem Episcopi arbitrio propositum esse iubeat; quo omnes inuitentur, qui volent examinari; vel alios examinandos nominare, vt transacto præstituto tempore examen confici possit, ac deinde orbatæ gregi ex ea formula, quæ in dicto Concilio præscripta est, idoneus Rector præficiatur*, prout in *act. Eccles. Mediolanen. d. concil. 1. sub tit. de edicto proponendo, &c. fol. mihi* 15.

Quarè secundum hoc intelligendi sunt, qui dicunt, concursum vitiari, si non proponatur edictum, cum in hoc casu illud esset de forma, quæ nisi seruaretur, corrueret actus, *vulg. iur.* Vndè si prædictum Concilium Prouinciale nihil circa hoc statuerit, videtur tale edictum relinqui arbitrio Episcopi, vt benè aduertit *Massobr. in prax. haben. concurs. requis. 3. num. 5. 6. & 7.* vbi ad id affert quamdam declarationem Sacr. Congreg. quæ sic ait, *Congregatio censuit faciendum examen pro concursu, quoties contigerit vacare Parochialem Ecclesiam; nec ideò à decreto Concilij recedendum erit, quod rixæ, & tumultus oriantur, & alia forsan peiora sequantur. Quod verò ad propositionem edicti attinet, hoc totum positum esse arbitrio ipsius Episcopi, faciat, nec ne, nisi Prouincialis Synodus aliquid circa hoc præcise statuerit, quod obseruandũ erit.*

Nequè (ni fallor) circa necessitatem proponendi publicum edictum, erit aliàs intelligenda *decision. Seraphin. 1148. num. 4.* quatenus ait, quòd, vt examen valeat iuxtà disposita per *Concil. Tridentin. loco citato*, debet constare de die propositi edicti, quasi velit inducere necessitatem huiusmodi propositionis, cum in Dataria Apostolica fuisset præsentatus quidam concursus, & inter cetera Domini censuerunt, illum esse defectiuum; quia non fuit appositus dies præpositi edicti, adeò vt sciri non potuerit, an intra terminum, vel post terminum fuerit N. examinatus, cum id videatur necessarium ad examinis validitatem, & terminis ille qui præfigitur iuxtà dispositionem Concilij, sit ad conuocandum eos, qui concurrere voluerint, & eo transacto, non prius debeant examinari.

7 Hic verò restat videre, num Inferiores Episcopo facere possint concursum ad huiusmodi Parochiales Ecclesias? Et quidem si simpliciter Inferioribus quæramus, profectò negatiua est responsio; quòd quidem satis, liquet ex decreto ipsius Concilij *dicto cap.* 18. quòd id præcipitur Episcopis tantùm, sinè eorum Vicarijs, non autem alijs collatoribus: ac proinde alij excluduntur: Vndè etiam Abbas, qui ab immemorabili tempore exercuit iurisdictionem Episcopalem, & temporalem in Parochos priuatiuè ad Ordinarium loci, non poterit hoc examen per concursum ad Parochiales Ecclesias facere: prout aliàs censuit Sacra Congregatio, vt per *Paris. de resignat. benefic. lib. 8. quæst. 9. num. 97.* & aliàs in eadem Sacra Congregatione fuit resolutum, *Quod vacante Parochiali Ecclesia, cuius collatio pertinet ad Archidiaconum, ius examinandi, vel eligendi virum idoneum, atque edictorum proponendorum ad Ordinarium pertinet, non autem ad Archidiaconum.* Et alias in eadem resolutum fuit, vt hic videlicèt, *Capitula, & Inferiores collatores, qui prouident Parochialibus sine examine concursus facto ab Examinatoribus ordinarijs in Synodo Diœcesana deputatis, reprehendantur, eorumque collationes nullæ sunt, debentquè hoc casu Episcopi locorum edicta concursus proponere prædictis Parochialibus, approbatosquè ab illis Romam mittere pro litte-*

rarum

rarum expeditione, cum prouisio istarum Parochialium ad Sedem Apostolicam spectet per bullam Pij Quinti de collatione Parochialium, quæ incipit, In conferendis; Et alias eadem Sacra Congregatio sic censuit. Quoties aliqua Ecclesia Parochialis vacauerit, ad quam Abbas aliquis habet ius nominandi, quemcumquè Abbas nominauerit, eum ad examen Ordinarius admittere debet illo examinis genere, quod vocatur per concursum; neque Abbas eam ob causam vllum examinis edictum proponere potest, neque illius officij artem aliquam attingere, sed id pertinet ad Ordinarium, qui debet ipse proponere edicta, & Examinatores ex Concilij Tridentini præscripto deputatos, adhibere, a quibus omnes examinentur; quo examine confecto, ex ijs, quos vita integritas, & doctrina commendabit, Ordinarius debet eligere magis idoneos, & postea Abbati relinquere, vt ex electis, cui maluerit, conferat curam. Prætereà, alia declaratio sic ait: Licèt aliqui Patriarchæ, habeant collationem Parochialium in aliena Diœcesi, Ordinarius tamen illius Diœcesis debet edicta proponere, & collatio postea fiet a Patriarchis ipsis approbatis ab Episcopo, vel eius Examinatoribus; quas quidem declarationes cum similibus refert Paris. d.q.9.n,99. cum pluribus seqq.

Necnon ipsa Congregatio pluriès consulta respondit, Capitula, & alios inferiores collatores; veluti Archidiaconos, Priores, Abbates, & his similes, habentes ius conferendi, non posse conferre curata beneficia, nisi eos, qui huiusmodi curam suscipere volunt, Ordinarius probauerit illo examinis genere, quod vocatur, per concursum, ac proinde neque Archidiaconus, neque Prior, neque Abbas, neque alius quiuis collator ob hanc causam, vllum examinis edictum proponere poterit; neque illius officij partem aliquam attingere, cum id pertineat ad Ordinarium, qui debet proponere edicta, & Examinatores, ex Concilij præscripto deputatos, adhibere, à quibus in huiusmodi concursu examinentur, prædictoque examine confecto, Ordinarius eliget magis idoneos, ac postea Abbati, vel alij collatori relinquere, vt ex electis cui maluerit, Parochialem Ecclesiam conferat, vt refert Germon. de indul. Cardin.§.quibusuis, n.13.

Qui etiam subdit num. seq. quòd etiam prædicta Sacra Congregat. aliàs consulta respondit, Patriarcham habentem ius conferendi aliquot parochiales in Diœcesi Episcopi suæ Prouinciæ sitas, non posse eas conferre, nisi approbatis, & examinatis ab Examinatoribus deputatis per Episcopum eius Diœcesis, in qua ipsæ parochiales sita sunt, & interim, dum parochiales illæ vacant, Episcopus illius Diœcesi, in qua sunt, ius habet constituendi in eis Vicarium cum congrua arbitrio suo, fructuum portionis assignatione, qui parochiæ inseruiat, donec ei fuerit de Rectore prouisum.

Quarè idem Germon. loco citato num. 16. miratur, quosdam Inferiores collatores tantæ esse petulantiæ, vt Episcopos suos, eorumq; authoritatem ità paruifaciant, ac Sacrosancti Concilij Tridentini decreta negligant, & quasi contemptui habeant, cum tamen memioisse deberent, Romanos Pontifices, licèt Concilio non subsint, Conciliorum tamen eorundem sanctionibus plurimam impartiri reuerentiam: ità vt illis quouis rescripto, & constitutione non derogare velle profiteantur, sed tantummodò cum de illis expressam fecerint mentionem,

Abbates tamen, & alij exempti ab hoc decreto excipiuntur: quatenus ius habeant congregandi Synodum, prout aliàs diximus, quia Concilium prædictum hoc commisit solis Episcopis, vel eorum Vicarijs, non autem alijs Collatoribus, vt ex illius verbis, ibi atque illis, & non alteri collatio Ecclesiæ, ab eo fiat, ad quem spectabit eam conferre, Nisi Inferior Episcopo sit nullius Diœcesis, habens proprium, & distinctum territorium, ac omnimodam, & quasi Episcopalem iurisdictionem, & ius congregandi Synodum, prout declarauit Sacra Congr. supradicti Concilij super d.cap. 18. sess. 24. ibi Poterit Ordinarius, si pro sua conscientia, &c. Ex hoc verbo, Ordinarius, colligitur hoc decretum locum habere in inferioribus Prælatis, vnde inferior Episcopo, qui omnimodam habet iurisdictionē Episcopalem, nec alicui subditur, sed est immediate subiectus Sedi Apostolicæ, Nullius Diœcesis, proprium territorium habens, si habet ius congregandi Synodum, & legitimè constat illam congregasse, & elegisse Examinatores, poterit concursum instituere, examinare, & approbare, ac Oeconomos, & Vicarios deputare: denique omnia illa, quæ per hoc decretum permittuntur, præstare, & aliàs eadem Sacra Congregatio sic declarauit, Abbatis habentis iura quasi Episcopalia, licet dare dimissorias subditis, intellige regularibus, vt in d. cap.10. Concursum facere non licet, nisi probetur habere ius congregandi Synodum, & aliàs legitimè congregasse, vt in cap.18. sess.24. Paris. d. lib.8.q.9.n 97. Prosp. de August. in add. ad Quarant. in Summ. Bull.tit. Benef.Parochial.collat.vers. Secundò quæro.

Et aliàs Episcopo Palentin. data fuit sequens declaratio. Reuerendissime Domine. Actum fuit in S.Congr. Cardinalium Conc. Trid. interpretum de his, quæ in libello, his literis adiuncto, continentur, & matura consideratione decretum est, ex Concilio Triden. non licuisse Abbati Oppidi Vallisoleti, nec in posterum licere Parochiales sæculares conferre, nisi his, qui ab Episcopo Palent. constitutis idonei fuerint iudicati, & ab Amplitudine tua, vti Ordinario, tanquàm magis idonei electi, collationesquè ab ipso Abbate, post Concilium, non seruata hac forma, factas, nulla esse, iusque Parochiales ipsas conferendi ex Bulla Sanctæ memoriæ Pij V. ad Sedem Apostolicam deuolutā esse, ideoq; Amplitudinem tuam debere è possessione deijcere eos, qui ab Abbate sic immissi fuerint, & edictis propositis, examen per concursum indicere, & nomina eorum, quos Examinatores iudicauerint idoneos, quiq. abs te tanquam magis idonei electi fuerint, ad Sanctiss. D.N. mittere, vt parochiales eis conferri possint: quæ omnia, vt quamprimum efficiantur, Amplitudo tua, quantum in se est, curabit, cui bonam valetudinem, & perpetuum diuinæ gratiæ præsidium opto. Rom. 24. Octob. 1573. Amplitudinis Tuæ tanquam frater Phil. Boncōp. Card. S. Sixti.

Verùm non est hic ad rem nostræ praxis, omittendum, quòd si fortè contingat inter inferiorem, & Ordinarium adesse præuentionem, prout est in quibusdam locis circa collationes huiusmodi Parochialium, ex Conc. Trid. d. sess.24.c.18. de refor. præuentio competens prædictis inferioribus in iure conferendi aliqua beneficia curata non aufertur: quamuis disponat ut quod prouideri non possit, nisi per edictum concursus ab ordinario apponendum: Et ad præseruandam præuentionem, Sacra Congregatio eiusdem Concilij dedit Inferiori cautelam huiusmodi, Si inferior haberet præuentionem cum Ordinario, debet habita notitia vacationis Parochialis, coram Notario declarare, se velle dictam parochialem conferre, & ideò rogare Episcopum, vt proponat edicta, & hac ratione tuebitur ius suæ præuentionis; quod quidem exemplificat Gonz. §. 3. proœm. n.18. in habentibus pares gratias: quia ille præfertur, qui præuenit in præsentatione suæ gratiæ coram Exequutore, iuxtà tex. in c. Capitulum, in fin. de rescript. & in c. duobus, eod. tit. in 6. & in eo, qui præuenit in occupatione molendini, iuxtà illud vulgare, Chi primo arriua al molino, primo macina, Bart. in l. quo minus, ff. de flum. & ibi Ias. & Ripa n.25. cum seqq. eidem Gonz. loc. cit. n.21.

Et aliàs S.Congr. prædicta sic declarauit, Quotiès vacauerit Ecclesia parochialis, cuius collatio spectat ad Præpositū alicuius Collegiatæ, debet idem Præpositus curare, vt fiat instrumentum publicum, in quo sit assumptus certus dies, &c. eius tenoris videlicèt, quod protestatur, se in ea ipsa Ecclesia conferenda, Ordinarium Episcopum præuenire, ipsamquè conferre illi, quem Episcopus idoneū elegerit ex ijs, quos Examinatores approbauerint: ac ideò se ei denunciare, vt edicta proponat, & curet, vt examen fiat suo tempore; quam declarationem refert Paris. de resign. benefic. lib. 8. q. 9. nu. 102. & ità vidi, & audiui pluries practicari.

Et in casu propositionis edicti per Ordinarium, quando collatio Parochialis spectat ad Inferiorem in vna Forosempronien. Parochialis coram Mantica decis.201. in suis, sub nu. 5. vers. item vacatio. fuit dictum, quod vacatio, iuxtà Constitutionem Pij V. probabatur ex eo, quòd Abbas, de quo ibi agitur, non habet omnimodam, & quasi Episcopalem iurisdictionem, sicut Sac. Concilium disponit, & à S. Congregatione fuit sæpissimè declaratum, & à Rota decisum in vna Legionen. S. Facundi, & in vna Marsican. Exemptionis, quòd nequè Abbas docet, se esse solitum conuocare Synodum, & in ea deputare examinatores. Quinimmò Episcopus Forosempronien. tanquàm vicinior, est in quasi possessione conuocandi Synodum, & à S. Congreg. obtinuit mandatum de manutenendo in sua quasi possessione iustificandi concursum, donec Abbas legitimè probauerit, se ius cogendi Synodum habere, aut aliàs coegisse, & in ea Examinatores, ad præscriptum Concilii deputasse. Et idem in eadem causa fuit resolutum coram eodem Mantic. dec. 228.

Benè tamen hic notandū est, sicut, etiam ex pluribus iam
dictis, quòd licèt eo ipso, quòd quis habet iurisdictionem Epi-
8 scopalem, videatur habere ius congregandi Synodum, cum sit
ius Episcopale, vt in c. conquerente, de offic. Ord. si tamen eam
9 nondum congregauit, aut Examinatores non deputauit, spe-
ctabit concursus ad Episcopū, intra cuius fines, seu Diœcesim

Paro-

Et notandum est, quod Vicarius cum congrua est, consti-
tuendus in qualibet Parochiali Ecclesia vacante, siuè de iure,
17 & de facto, siuè de facto tantùm, & siuè per obitum, siuè
per simplicem resignationem, siuè priuationem; & huius-
modi Vicarius sic deputandus, dummodò sit idoneus, non
est necessario examinandus; & eum Concil. Tridentinum di-
cat, statim, potest tamen Episcopus constitutionem prædicti
Vicarij vsq; ad tres dies à die notitiæ vacationis, non autem
18 vlterius differre, ac semel fecit constitutus Vicarius cum præ-
dicta congrua, non potest remoueri sine causa; quia Episco-
pus non retractat quod semel pro exequutione Concilij, ita
*Barbos. in add. ad alleg.60. num. 2. ex Massobr. in praxi ha-
ben. concurs. ad Paroch.*

Hic verò, ex eo, quod agitur de huiusmodi Vicarij depu-
tatione, vacante Ecclesia Parochiali, videndum breuiter est,
An ipsa Parochiali, sic vacans, donec de illius Rectore pro-
uideatur, possit interim ab Ordinario in commendam alicui
19 dari. Et quidem, cum sæpius de hac re audiuerim dubitari,
videtur posse affirmatiuè responderi; nempè commendari
posse vsquè ad sex menses per Ordinarium, vt probatur *in c.
nemo deinceps, de elect. in 6.* licèt illis finitis non possit idem
Episcopus commendam ipsam ad alios sex menses prorogare,
seù renouare; ne inde fiat aliqua fraus, vt est *tex. in c. com-
missa eod.tit.& lib.& in c. quanto, de diuot. Panin. in tract. de
off. Vicar. Sed. vac.2.p.q.3. Rebuff. in praxi, tit. de commenda,
n. 65. Houd. de incomput. benef. p. 1. cap. 14. n.3.* vbi hoc ita
declarat, nempè quando commenda fuit facta, ex eo quod
Rector Ecclesiæ curatæ, sit mente captus, vel absens, non
relicto Vicario; tunc enim poterit Ordinarius commendare
Ecclesiam, donec furor, seù absentia cesset, neque prius,
etiam lapso semestri, finitur huiusmodi commenda, & prius
resoluit *Mandos. reg. 30.q.3.num.8.*

At verò contrarium verius est, cum hodie supradicta iura
sint correcta per *Concil. Trid.* vt ipsa Sacra Congregatio de-
20 clarauit his verbis, *Commenda, quæ ad sex menses in Eccle-
sijs curatis fieri poterant ab Ordinarijs, c. nemo de elect. lib.6.
ampliùs post Concilium locum non habent; cum debeat in ijs
deputari Vicarius ad formam cap.18. sess.24. id. Gar. p.4. cap.
4. num.15.*

Nec incongruè, quoad hanc praxim videndum est, An vi-
delicet, si etiam prædictus Vicarius, sic ad præscriptum su-
pradicti Concilij deputatus, subijciat se examini, poterit ex
vi tantùm prædictæ electionis, illius, Ecclesiæ curæ exerci-
tium prosequi, ac sicut antea, tempore prædicti Vicariatus
21 bona administrare, donec litteras, siuè Ordinarij, siuè Apo-
stolicas suæ prouisionis expedierit; Et ita distinguitur, vide-
licet, vel dictus Vicarius, antequam talis constitueretur, erat
procurator, vel Oeconomus ad custodiam fructuum Eccle-
siæ pro tempore vacantis, aut fuerat simpliciter constitutus
Vicarius, vigore d. Concilij, aut alias propter discordiam pa-
tronorum. Nam primo casu non intrat *tex. in c. auaritia de
elect. in 6.* & sic prosequitur exercitium curæ. Secundo au-
tem casu non potest; nam ante collationem, nemo potest
percipere fructus beneficij, etiam tanquam Oeconomus,
prout comprobat ex pluribus, *Massobr. in supradicta prax.
requis. 1. dub.27.* Super quibus, & alijs, nonnullæ etiam ad-
sunt declarationes Sacræ Congregationis, quas hic de more
subijciam, tenoris sequentis videlicet.

*Illustrissimi, & Reuerendissimi Domini. Vacante Parochiali
Ecclesia in mense ad Summum Pontificem reseruato, Episco-
pus Placent. habito concursu, ex dignis digniorem elegit, Sup-
plicatur pro parte eiusdem Episcopi sequentia declarari. Primo,
si potest in dicta Parochiali constituere Vicarius, qui vti dignior
ad Parochialem nominatus est. Secundo, si potest magis idoneus
in commendam temporalem dictam Parochialem habere.
Tertio, si virtute mandati Episcopi, potest antequam sit facta
ei à Papa collatio, capere possessionem Parochialis. Quarto, si di-
gnior ante confirmationem, potest fructibus Parochialis gaude-
re sub prætextu Rectoris, commendatarij, seu Vicarij. Quinto,
si facit contra formam Concilij, agendo aliquid ex supradictis,
tam Episcopus mandans, quam dignior obediens. Sexto, fa-
ciendo contra Concilium, an amittat aliquod ius, si forte ei
competat ex nominatione, ex eo quod ante confirmationem
se immiscuit in administratione Parochialis. Ad primam Cong.
Conc. censuit, statim habita notitia vacationis Parochialis, de-
bere Episcopum constituere Vicarium idoneum, & sic non esse
expectandum tempus, quo dignior ad ipsi Parochiali preficien-
dum nominatus sit. Ad secundam, minimè posse. Ad tertium
pariter non posse. Ad quartum ante collationem non posse fru-
ctus percipere, nisi vti administratorem. Ad quintum, facere
contra Concilij decretum. Ad sextum, Promisum Apostolicum
apprehendentem possessionem beneficij literis non expeditis, ex
Iulij III. constitutione, amittere beneficium, sine ius ad illud
habendum, ac ad aliud obtinendum de cætero inhabilem effici.*
Quam declarationem vidi in forma authentica, manu bo. me.
Cardin. Matthæi subscriptam, eiusque sigillo munitam.

Redeundo tamen ad materiam propositionis edicti, vndè
paulisper digressus sum, seruat praxis, quæ etiam ex contextu
eiusdem Concilij oritur, vt huiusmodi edictum proponatur
22 ad valuas Cathedralis, ac vacantis Parochialis, ac etiam si ita
videbitur, in alijs publicis locis intra triduum à die vacatio-
tionis, siue aliud tempus Episcopo beneuisum; cum id non
fuerit præfinitum per dictum Concilium, *Zerola in praxi E-
piscop. p.1. in verbo, Parochia, vers. ad secundum*; & est appo-
nendum ad summum cum termino viginti dierum: namque
ex eodem Concilio præfigitur idem terminus decem dierum,
ex Constitutione verò Pij V. aliorum decem, vltra quos, vl-
terius prorogari nequaquam potest, *Barbos. de potest. episc. al-
leg.60. num.45.*

Quinimmo, quatenus supradicto Concilio cauetur, quod
intra decem dies, aut aliud tempus ab Episcopo præscriben-
dum, qui ad vacantem Parochialem concurrere voluerint,
nominentur, & in prædicta Constitutione Pij V. prohibetur
Ordinarijs, ne ipsi dictum tempus vltra alios decem dies
prorogent, inde Sacra Congregatio d. Concilij declarauit
23 concursus terminum non teneri Episcopum prorogare, licèt
benè faciat, prorogando, *17. Martij 1619. teste Barbos. in coll.
bull. verbo, concursus, vers. 4.*

24 Qui quidem termino durante, fieri non potest examen
per concursum, sed post illius lapsum. Et Sacra Congrega-
tio Concilii aliàs sic declarauit, *Concursum esse nullum, non
expectato lapsu termini, in vna Potentin. 4. Maij 1619.* vt
refert *idem Barbos. in ad. coll. d. verbo, Concursus, fol. 216.
vers. 6.* Verum est tamen, quod huiusmodi examen, nec-
25 non prouisio facta ante lapsum termini in edicto expressi,
nullo tamen postmodum comparente, sustinetur, vt fuit de-
cisum in vna *Carthaginen. Parochialis de Ierquera 9. Decem-
bris 1638. coram Orano*, relata per eundem *Garc. d.c.2.n.327.*

26 Qua nam praxi vti debeat Ordinarius in huiusmodi exami-
ne per concursum habendo, dicendum est, quod instante die
præfixa, conueniunt Examinatores coram Ordinario, & ip-
si examinandi, vnà cum Notario solùm in loco secreto, & ibi
examinantur, factis interrogationibus sedulò super sacramen-
torum administratione, & ex maiori parte super practica,
propositis, etiam aliquot casibus conscientiæ; quibus sic pe-
ractis, omnia scribantur, quæ acta sunt seriatim, & examina-
tis exclusis, fit scrutinium inter Examinatores, & Ordina-
rium, vtrum sint omnes æqualiter idonei, vel vnus magis;
quia si primum, Episcopus eliget, quem voluerit, & hic cade-
re potest gratificatio; si verò secundum, illum eliget, qui est
magis idoneus: sed vbi esset tanta penuria presbyterorum, qui
non pollerent tanta idoneitate, in tali re, id aget, quod com-
modius, & melius agere poterit Episcopus, vt Sac. Congre-
gatio declarauit; ex eo quod plus in vno, quàm in altero loco
requiritur sufficientia, siuè idoneitas. Postmodum proce-
ditur ad capiendam informationem, vbi talis praxis serua-
tur, quando collatio pertinet, vel ad Ordinarium, vel ad
Summum Pontificem, & alia, de quibus idem *Zerola loc. cit.
dub.10.*

Hoc autem, quoad concursum faciendum per Episco-
pum; cum Inferiori nullum ius circa id, competat, nisi in
casibus supra positis, attenta dispositione prædicti *Concilij
dict. cap.18.* quod, vt dictum est, solum Episcopis, vel eorum
Vicarijs in spiritualibus generalibus committit; ac nedum
id locum habet in Parochialibus specialiter, aut generaliter
reseruatis, vel affectis, sed etiam vigore indulti, seù priuilegii
concessi in fauorem S.R.E. Cardinalium, seù Abbatum, vel
Capitulorum, etiam per obitum, vel resignationem in Curia,
seù quocunque alio modo vacauerint, etiam si ad Patriar-
cham pertineat collatio, & Parochialis Ecclesia vacaret in
Diœcesi Episcopi, qui est Prouinciæ ipsius Patriarchæ, *Zerola
d.§. Ad secundum, dubio 4.*

Circa verò qualitatem, ac numerum Examinatorum
modò videndum est, iuxta ea, quæ sæpè sæpius in facto con-
tingere solent; nam licèt prima facie, leuia videantur, ni-
hilominus verò quam plures non semel obseruauimus exci-

contingere solent; nam licèt prima facia, leuia videantur, nihilominus super hoc fuisse difficultates; ac proinde dicendum, iuxtà idem Concilium, huiusmodi examen fieri debere cum
27 Examinatoribus, saltem tribus, ibi, *atque ab alijs Examinatoribus, non paucioribus, quam tribus;* Super quo Sacra Congregatio eiusdem Concilij declarauit, quod illud non statuit precisè, vt Examinatores sint tres, sed quod non possint adesse pauciores tribus; ita quod si tres sunt tantùm Examinatores, vota non possunt esse paria, sed singularia, quando singuli singulos approbant. Ac insuper declarauit, quod tres Examinatores, etiam adhiberi debent in Parochialibus modici valoris. Necnon, quod satisfactum erit huic decreto, si tertius Examinator examinauerit, & sit præsens in approbatione, licèt votum suum non explicauerit, Quod si vota Examinatorum paria, aut singularia fuerint, potest accedere Episcopus, vel eius Vicarius, quibus magis ei videbitur. Et aliàs ipsa Sacra Congregatio censuit, *Examen esse faciendum coram Episcopo, vel eius Vicario absque eorum voto decisiua, & tantum eos posse accedere, vbi vota sunt paria, vel singularia*: & insuper in ipsa facti contingentia, etiam sic declarauit, *An si existentibus quatuor Examinatoribus, singuli examinati dimidiam tantùm suffragiorum reportarunt, ex non approbatis Episcopus aliquem possit facere approbatum, Congregatio censuit, posse*, & ista accessio Episcopi, seù Vicarij debet fieri in ipso examine, seù coram ipsis Examinatoribus simul congregatis, & non separatim, quia approbatio, vel reprobatio eorum, qui examinantur non potest fieri separatim; sed Examinatoribus simul cum Ordinario congregatis; quamuis electio sit facienda ab Episcopo; cum ad ipsum solum tantummodò spectet, idem *Garç.d.p.9.cap.2.n.57.& seq.*

Est præterea hic notandum, quod licèt huiusmodi concursus fieri nequeat, nisi saltèm cum tribus Examinatoribus, nihilominus pro seruanda forma predicti Concilij, debent Examinatores Synodales deputari non minus, quam
29 sex; quia si pauciores, videlicèt quatuor, vel quinque Examinatores in Synodo deputentur, huiusmodi deputatio erit nulla; ac examen inde sequutum nihil operabitur, tanquam factum contra formam ipsius Concilij, idem *Garc. d.c.2. num.66.* Nec tamèn huiusmodi Examinatorum in Synodo electorum numerus debet esse nimis excessiuus; cum ex declaratione Sacræ Congregationis eiusdem Concilij in vna *Cæsaraugustana de anno 1627.* habeatur, quod licèt debeant proponi ad minus sex, non tamen esse debent plus viginti, teste *Barbos.in add. ad alleg. 60, num.47.*

30 Quæ quidem deputatio fieri debet in Synodo vera, & formali, nempè, quam facere debet Episcopus cum Clericis sibi subditis in sua Diœcesi ad tractandum de his, quæ curæ pastorali incumbunt, & de spectantibus ad reformationem, & bonum regimen Episcopatus; quarè non sufficit congregari Clerum, ad effectum solum deputandi Examinatores, & Iudices Synodales; quod quidem improbat idem *Garc.d.c.2. num.67.* vbi ait, ità fuisse factum in Episcopatu Abulen. illius sede vacante, ac tale examen concludit esse nullum.

Quo verò ad eorundem Examinatorum qualitates, quatenus *d. Concil. d. cap.18.* dicit, quod debeant illi necessariò esse Magistri, seù Doctores, vel licentiati in Theologia, aut iure Canonico, id intelligendum est, quatenùs adsint, qui huiusmodi qualitatibus præditi fuerint; alioquin sufficit, alios Clericos eligere, qui ad id videbuntur magis idonei; quod satis desumitur ex eodem Concilio, ibi, *vel alij Clerici, &c.* namquè prædicta dictio, *vel*, ampliat dispositionem, etiam ad diuersa, & est ampliatiua præcedentis dispositionis, *Barbos. de dict. ead. dict. vel*, & sic huiusmodi dictio tunc sibi locum dignoscitur vendicare quando alij, vt supra qualificati non extent, *Massobr. in prax.haben.concurs. ad Paroch. requis.11. dub.2.Vgolin. de offic. Episc. cap.50.§.5. num.1.* quos refert *Barbos. in add. ad d. alleg. 60. num. 49.*

Quid autem modo, si huiusmodi examen per concursum fuerit, exempli gratia, factum, adhibitis tribus Examinato-
31 ribus Synodalibus, alio, vel alijs adhibitis non Synodalibus, an illud subsistat, stante, quod dum fuerint exhibiti tres Examinatores Synodales, videtur iam formæ *Concilij d. sess.24. cap.18.* satisfactum,

Et quidem affirmatiuè responderi posse videtur, prout iam fuit per Rotam resolutam in vna *Dertusen. Parochialis de Villafranca 18. Decembr. 1581.* in qua visum fuit, non obstare, quod ex quinque Examinatoribus Metropolitanis, duo non erant Synodales, quia cum tres ex dispositione Concilii sufficerent, alij, qui ad maiorem cautelã fuerant adhibiti, non possunt vitiare, *l.testamentum, C.de testam. Modernus in l.quæ dubitationis, ff. de reg. iur.* sed potius tenuit ad illius augmentum; nec Concilium id prohibet in *d.cap.18.* prout neque vtitur aliqua taxatiua; ac propterea licuit Metropolitano, vltra Synodales, duos alios Examinatores eligere; & ità conclusum fuit, non obstantibus alijs ex aduerso adductis; cuius quidem rei potissima ratio desumi posse videtur, ex *decis.Cæsar.de Graff.169. in vna Legionen. Capellaniæ S.Vincentij, sub tit.de iurepatron.* vbi, quod præsentatio non dicitur nulla, cum Rector ex forma fundationis, teneretur adhibere vnum Parochianum, & adhibuit duos, per *text.in cap.cum Ecclesia Sutrina, de cau.poss. & propr.* namque licèt admisceatur cum electoribus persona extranea, tantùm abest, quod electio sit nulla, vt imò ille alius acquirat ius eligendi; quarè in hoc casu non potest dici violata forma, sicut non esset violata, si in testamento adhiberentur nouem testes,

At verò, premissis non obstantibus, contrarium verius est, prout fuit sæpè in Sacro Rotæ Auditorio resolutum, & in Sacra Congregatione Concilii declaratum; quandoquidem hic agitur de seruanda forma Concilii, nec tantummodò vitiatur, seù potius annullatur actus, quando ille sit contra formam, verum etiam si præter formam, *Ioan. Andr.in cap. prudentiam, super verbo, citra, de off. deleg.* dicens, per illum text. equiparari hic, contra, citrà, & præter, & in *cap. si cui, vbi glos. de elect. in 6.* vbi allegat illud Deuteronom. ibi. *Quod præcipio tibi, hoc tantum facito, nec addas quicquam, nec minuas*, idem *Ioan. Andr. in c.cum Martha super glos. 2. de celebrat. miss. per text. Apocalypsis cap.vltim.* vbi dicitur, *Si quis apposuerit aliquid super hoc, apponet Deus super ipsum plagas: & si quis diminuerit, auferet Deus eius partem de ligno vitæ*, & ait *Apost. ad Timoth. cap. 6. Præcipio tibi coram Deo, vt serues mandatum sine macula, & Ambros. in lib. de Paradiso, si quid addas, vel detrahas, præuaricatio videtur esse quædam mandati, cum purè, ac simpliciter forma mandati sit tenenda*, & alia multa circa id congerit *Felin.in cap.cum dilecta, num.6.vers.amplia primo*, ac proindè satis explorati iuris est, nedum formæ defectum vitiare actum, quando agitur contra formam, sed etiam quando citrà, vel præter formam; vt si quid aliud addatur, vel minuatur, *Abb.in cap.fin.column.3. de restitut. spol. Bald.in l.2.Cod.de seru.fugit. & in l.fin.Cod.de iuris, & legit. Ias.in l.3.num.41. ff.de leg.1.* quod quidem procedit siue forma inducta sit a lege, siue ab homine, *Mandos.reg. 27.quæst. 24.num.16.cum sequentibus*, & in istis terminis fuit decisum in vna *Panormitan. Archipresbyteratus coram Buratto, decis. 479.* vbi, quod de illo Archipresbyteratu fuit N.nulliter prouisus; cum concursus fuerit factus coram Examinatoribus extrà Synodum confirmatis, & notat ibi *Addit. num.19.* quod concursus dicitur nullus, nedum quando fuit habitus coram Examinatoribus, qui non fuerant in Synodo electi, sed etiam si inter deputatos in Synodo, interuenisset alter, qui non sit Examinator Synodalis, vt etiam declarauit Sacra Congregatio in *Toletan. Sarsinaten. & Messanen. Parochialis 15. Decembris 1629. & in vna Bassanen. Parochialis 18. February 1628. coram Cardinale Virili, & in vna Nicien. Parochialis 25. Iunij 1629. coram eadem*, in qua etiam fuit dictum, negatiuam illam, quod quis non esset Examinator Synodalis, debere plenè, & concludenter probari, vti fundamentum intentionis, & non sufficere, quod in registris Curiæ Episcopalis non reperiatur nominatus, aut descriptus in Synodo ille, quem prætendatur, non esse Examinatorem Synodalem; quia possibile erat, quod fuerit deputatus Examinator Synodalis ab Episcopo in Synodo, & non fuerit descriptus, prout dixit *Rota in vna Vicent. Parochialis Castri Tertoli coram Manzanedo*, impressa penes *Farinac. decisio. 123. num.4. par.3.* vbi quod pro concursu reperiendo in dictis registri, pars esset citanda, & à Notario referente prestandum iuramentum; quæ cum fuerint omissa, videtur, quod dicti Notarij relationi non sit standum, vltra quod videbatur, non esse necessariò describendam in dictis libris adnotationem concursus; & cum potuerit non adnotari, ista fides non probat per necesse; nam sufficit, aliquid esse possibile, vt probatio non concludat, *Castrens. in leg.penultim. §. docere, numero 4. ff. ne quis eum, qui in ius vocatus, Dec. consil. 37. numer.9. versic. præterea*, etiam

si de

ſi de dominio. Barboſ. in. Collect. D D. ad var. loc. Conſil. ſeſſ. 24. de refor. cap. 18. *num.* 109.

Cùm igitur in propoſito, decreto prædicti *Concilij loc. cit.* ſatis cautum eſſe dignoſcatur, examen per concurſum fieri debere coram Examinatoribus Synodalibus, ſaltem tribus, profectò, ſi illud fiat coram quinque Examinatoribus, quorum duo non ſunt Synodales, non ſeruatur forma prædicti Concilij præcipientis, omnes Examinatores debere adeſſe Synodales; vndè illi duo non poſſunt dici adhibiti ad maiorem cautelam, & abundantiam, & ita cenſuit Sacra Congregatio, vt in ſequenti, videlicet, *Exponitur, in Diœceſi Toletan. ab annis quatuordecim circà, nullam celebratam fuiſſe Synodum Diœceſanam; in vltima verò, quæ fuit celebrata de anno* 1580. *fuiſſe deputatos certos Examinatores Synodales, ex quibus aliqui diuerſis occupationibus detinentur, & alij verò promoti, & aliqui mortui ſunt, & vltra præfatos, fuerunt deputati in genere Auditores Conſilij ipſius Archiepiſcopi abſquè certa expreſſione perſonarum. Quæritur nunc, An iſta deputatio Auditorum, ſic genericè facta, valeat, vel non; & dato, quod valeat, an comprehendantur deputati Examinatores Synodales, illi tantùm Auditores, qui tempore Synodi erant, an verò cæteri, qui fuerunt in locum illorum ſubrogati? Et præſuppoſito, quod comprehendat etiam Auditores ſubrogatos, an concurſus factus cum tribus ex iſtis Auditoribus vna cum aliis nominatis ab Archiepiſcopo Toletano, abſquè eo, quod in Synodo approbati fuerint, valeat? Et omnia prædicta quæruntur ad effectum videndi ſi collationes factæ de Parochialibus præuiis talibus concurſibus, teneant, vel potius ad Sedem Apoſtolicam ſint deuoluta.* Ad Primum, *Congregatio cenſuit, valere, ſi tamen in Synodo ab Archiepiſcopo Auditores propoſiti fuerint, & ab ea probati.* Ad Secundum, *Minime comprehendi ſubrogatos.* Ad Tertium, *non valere, & ideò collationes factas, inualidas eſſe, eaſque ad Sedem Apoſtolicam eſſe deuolutas. Hier. Card. Matthæus.*

Eſt tamèn hic aduertendum, quod ad hoc, vt huiuſmodi concurſus ſit inualidus, ex eo, quod fuerint in eo adhibiti, etiam Examinatores non Synodales, requiritur, quod iſti ſic adhibiti, examinauerint, vnà cum alijs Examinatoribus Synodalibus; aliàs autem non erit nullus concurſus. Quarè aliàs Sacra Congregatio Concilij declarauit, concurſum eſſe nullum, vbi cum quatuor Examinatoribus Synodalibus alius interuenit, qui non erat Synodalis, iſquè examinauit, vt in vna *Meſſanen.* 9. *Septembr.* 1628. & 15. *Decembr.* 1629. teſte *Barboſ. in Collect. Bull. verb. Concurſus.*

Quid autèm nunc, ſi ex ſex Examinatoribus, aliqui intra
34 annum mortui ſint, aut aliàs abſentes, An tota facultas examinandi vnà cum Epiſcopo, & Vicario, ſpectabit ad ſuperſtites eo anno durante? Et affirmatiuè reſpondetur, & idem eſt, etiam ſi vnus tantummodò ſupereſſet, ob eam rationem, quia Synodus Diœceſana non debet, niſi ſingulis annis congregari; quod iam patet ex eodem *Concilio Tridentino ſeſſ. 24. cap. 2.* ibi, *Synodi quoq. Diœceſanæ quotannis celebrentur, &c.* idem *Garc. d. cap. 2. num. 69.*

Ad hæc, licèt Examinatores debeant quotanis in Synodo Diœceſana deputari, nihilominus, ſi ipſa Synodus non cele-
35 bretur, Examinatores ſemel deputati, munus ſuum exercent, donec Synodus ipſa habeatur; quod tamèn intelligendum eſt, ſi ſex remaneant, ex declaratione Sacræ Congregationis Concilij, quæ ſic ſe habet in vna *Soanen.* 1. *Februar.* 1593. *Congregatio Concilij cenſuit, Examinatores Synodales durare, donec alij in Synodo deputati fuerint; Verùm ſi elapſo anno, aliqui ex eis mortui fuerint, officium expirare, intelligenda eſt, vbi ſex tantum deputati fuerant, ſeu elapſo anno aliqui mortui fuerint, ita vt ſex non remaneant, Barboſ. in addit. ad alleg. 60. num. 49.* vbi, quod Epiſcopus non excuſatur, ſi poſt annum adhibeat Examinatores ſuperſtites, non extantibus ſex, etiam ſi caperet prætextum, quod ipſe de nouo adeptus eſſet poſſeſſionem Epiſcopatus; cum annus celebrandi Synodum non incipiat currere à die captæ poſſeſſionis, ſed à die Synodi vltimo loco celebratæ: quare ſi elapſo anno defectus Examinatorum contigit culpa ipſius Epiſcopi, non facientis Synodum, in qua illi deputentur, non excuſatur ab obſeruatione formæ, idem *Garc. d. p. 9. cap. 2. num.* 92. & ſic factus concurſus non tenet.

Sicut etiam nullus eſt, vbi fuerint adhibiti Examinatores deputati in Synodis præcedentibus; ſi tamen ipſi non fuerint confirmati in Synodo poſteriori; prout declarauit d. Sacra Congregatio in vna *Monopolit.* 13. *Iulij* 1639. *idem Barboſ. in collect. Bull. verbo, Concurſus, fol. 216. verſ. nono.*

Quod ſi infra annum omnes Examinato Synodales fuerint mortui, vel abſentes, poterit tunc Epiſcopus, per ſe ipſum Examinatores deputare, ac nominare abſquè celebratione Synodi, quæ non debet, niſi ſingulis annis celebrari; & ſic in huiuſmodi caſu parum refert, quod forma deſuper tradita per *d. Concil.* non ſeruetur; quia, cum his ſic ſtantibus, ſeruari non poteſt, ſufficit, quod actus fiat eo modo, quo fieri poteſt; iuris namquè rigor relaxatur, vbi propter impoſſibilitatem ſeruari non poteſt, *arg. cap. indemnitatibus, §. penult. & c. licèt, de vitanda, in fin. de elect. in 6. l. proximè, ff. de his, quæ in teſtam. delen.* ac per conſequens eius omiſſio non vitiat, *Pariſ. de reſign. benefic. lib. 7. q. 5. n. 17.* vbi ad alios allegat.

Præterea, eidem Sacræ Congregationi, anno 1593. porrectum eſt memoriale pro parte Epiſcopi Ciuitaten. tenoris ſequentis, videlicet, *In Epiſcopatu Ciuitaten. fuerunt deputati Examinatores Synodales, iuxta Sacri Concilij formam, & intra annum faciendi aliam Synodum, omnes mortui ſunt; & ante finem anni, quaſi in medio, vacauit Parochialis. Supplicatur declarari, An Epiſcopus ſolus illi prouidere poſſit præcedente publico edicto cum Examinatoribus ab eo nominatis, qui tamen non ſint pauciores tribus.* Cui fuit ſic reſponſum, *Sanctiſſimus D. N. Clemens VIII. decreuit, hoc in futurum obſeruari, quando omnes Examinatores Synodales intra annum eorum deputationis mortui fuerunt; nempe, vt Epiſcopus, ex Examinatoribus antiquis Synodalibus, ſi fuerint, ſubroget alios non pauciores numero ſex: & ſi non extiterint tot Examinatores Synodales antiqui, qui ad hunc numerum aſcendant, tunc Epiſcopus eligat illos, qui fuerint, ac alios ſuppleat de nouo, approbatos tamen à Capitulo vſque ad numeri prædicti complementum: Verùm ſi nulli antiqui Examinatores Synodales ſuperſtites fuerint, tunc Epiſcopus nouos Examinatores probitate, ac ſcientia idoneos, qui à Capitulo probati ſint, non pauciores præfato numero ſubſtituat; & veniente vacatione cuiuslibet Parochialis Eccleſiæ, Epiſcopus debebit ex præfatis Examinatoribus eligere tres, qui cum eo examen, iuxta decretum Concilij capit. 18. ſeſſ. 24. perficiant; officium autem omnium prædictorum Examinatorum Synodalium ſubrogatorum expiret, cum primum aduenerit tempus nouæ Synodi, iuxtà capit. 2. ſeſſ. 24. celebrandæ. Hier. Card. Matthæus.* quod quidem decretum refert *Leo in theſaur. for. Eccleſ. par. 2. cap. 3. n. 25* necnon *Maſſobr. in prax. haben. concurſ. ad Paroch. Eccleſ. requiſ. 12. dub. 3. fol. mihi* 481.

Nec aliàs, aut præter formam huius decreti, poterit Epiſcopus prædictis Parochialibus per concurſum prouidere, prætextu alicuius impedimenti; ex quo prætendat forſan, non potuiſſe congregare Synodum; quia tale impedimentum de facili remoueri poteſt, petendo licentiam à Summo Pontifice, vel à Sacra Congregatione deputandi Examinatores extrà Synodum; prout faciunt Ordinarij, occurrentibus caſibus; præſertim cum non vrgeret temporis anguſtia, ſed haberet ſex menſes ad prouidendum, iuxtà prædictam *Conſtitutionem Pij V. ſuper modo, & forma prouid. Paroch. Eccleſ.* & impedimenta, quæ remoueri poſſunt, non attenduntur, prout dictum fuit in prædicta *Burat. deciſ. 479. numer.* 12. 13. & 14. vbi quod aduerſus prædicta non ſuffragabitur Epiſcopo bona fides, ſeù probabilis ignorantia, ſtante decreto irritante, quod ligat, etiam ignorantes, præſertim quando diſpoſitio non eſt dubia, ſed certa, qualis eſt iſta Sacræ Congreg. & Conſtitutionis Pij V.

Omittendum tamen hic minimè viſum eſt, quod quatenùs ex præmiſſis omnibus, circa examen habendum cum Examinatoribus in Synodo Diœceſana deputatis, Sacrum Concilium Tridentinum irritas habeat collationes Parochialium, ſi aliter illæ fiant, ſicut ſupra dictum eſt, ſi ipſi Examinatores, etiam culpa Epiſcopi non fuerint debito tempore deputati, vacante Parochiali Eccleſia de iurepatronatus laicorum, nullum patronis indè præiudicium noſcitur parari, qui ad Parochialem Eccleſiam vacantem legi-
15 timè Rectorem præſentarunt; cum præmiſſis non obſtantibus, & ipſis ſic præſentare, & Ordinario præſentatum inſtituere ſit libera tributa facultas: quandoquidem in Parochialibus iuriſpatronatus laicalis, à patronis præſentati, ſi non adſint Examinatores Synodales, poterunt examinari coram alijs Examinatoribus ab Ordinario deputatis: quia vbi forma à lege inducta præcisè ſeruari, & adim-

pleri non potest, sufficit actum facere eo modo, quo fieri potest, vt supra dictum est; & culpa, ac negligentia Episcopi, qui Synodum non fecit, non debet nocere patronis, & præsentatis ab eis, prout in vna *Litteren. Archypresbyteratus 6. Iuny* 1582. in qua fuit dubitatum, An institutio Ferdinandi sit ritè, & rectè facta, & fuit dictum, non obstare, quod fuerat examinatus ab Examinatoribus non deputatis in Synodo Diœcesana, quæ cum non fuerit facta, non vitiat institutionem.

Verùm, quoad prædictam institutionem, illiusquè nullitatem, emanauit postmodum alia decisio in vna *Casalen. Parochialis 9. Nouembr. 1597. coram Seraphino*, in qua, institutio habetur pro nulla; sed tantum præseruatur præsentatio patronorum; ibi enim dicitur, fuisse resolutum, quod licèt institutio Parochialis fuit nulla ob non seruatam formam *Concily Tridentini sess.24.cap.*18. tamèn præsentatio fuit valida; ac proindè Rota instituit præsentatum per *Clem. Auditor, de rescript.* quia dicta præsentatio non annullatur per *Constitutionem Py V. super collatione Parochialium*, quæ non loquitur de patronis præsentantibus; quod quidem videtur confirmare, *Paris. de resign. benef. lib. 7. q. 5. num. 20. & 21.* vbi quod aliàs in *Rota* fuit tentum *die 6. Iuny 1582. coram Blanchetto*, quod institutio facta absq. examine confecto à deputatis in Synodo iuxtà decretum Concilij, valeat, vbi Synodus non fuit celebrata; dummodò taliter instituti se iterum subijciant examini, vt censuit *Sacra Congreg. Concil.* & fuit tentum in *Rota die 30. Iunij 1587. coram eodem Blanchetto*.

Certùm, in omnibus alijs prouisionibus Parochialium Ecclesiarum, seù potiùs mandatis de prouidendo in forma *Dignum* prouisum est per *Constitutionem fel. recor. Py V.* in forma *Motus propry* quæ incipit, *Cogit nos necessitas*, qua Cancellaria Apostolica, vtitur, & est in viridi obseruantia, in qua præscribuntur diuersæ formulæ expeditionum, seù mandatorum de prouidendo, & quoad Parochiales Ecclesias, sic habetur, *Ac per diligentem examinationem per te adhibitis Examinatoribus ad hoc a Concilio Tridentino designatis, si ibi sint, vti esse debent in Diœcesana Synodo deputatis, sin autem absq. illis faciendam, dictum N. ad hoc idoneum esse repereris, super quo tuam conscientiam oneramus, &c.* & sic eadem formalia verba apponuntur in prædictis litteris, ad præscriptum prædictæ Constitutionis, à nobis suo loco inserendæ.

S V M M A R I V M.

1 *Parochialis Ecclesia, neque Vicario Episcopi confertur, nisi per concursum.*
2 *Neque Doctori, siuè Licentiato in Theologia, siuè in iure Canonico.*
3 *Nec ijs, qui testimonium habent ab Episcopo idoneitate pro administrandis Sacramentis.*
4 *Concursus quomodò in beneficio simplice requiratur.*
5 *Parochialem Ecclesiam assequutus, quam postea dimisit, non potest eandem assequi sine nouo concursu.*
6 *Examinatores tenentur facere Episcopis relationem non solum circà doctrinam, sed de alijs, vt hic, Aliter peccant mortaliter, etiam si Episcopus ità velit, num.7.*
8 *Examinatores non debent eligere magis idoneum, sed Episcopi.*
9 *Nec tenentur explicitè referre omnes qualitates, eorum qui se examini subiecerunt, & quarè, num.10.*
11 *Consanguinei, & familiares Episcopi admittuntur ad concursum Parochialis Ecclesia, vacantis per obitum tantùm.*
12 *Parochialis Ecclesia Rector, potest ad aliam Parochialem vacantem concurrere.*
13 *Examinatorum vota, vbi sunt paria, vel singularia, quod possit Episcopus accedere, quando non habeat locum.*
14 *Episcopi voto vbi opponatur circa habilitatem magis idonei ad Parochialem, quid seruetur.*
15 *Ordinarius præsumitur instructus de requisitis concurrentium ad Parochiales, & num.20.*
16 *Appellare quando possit magis idoneus ad Parochialem, à mala electione Episcopi.*
17 *Episcopi grauamen quomodò remaneat iustificabile circa idoneitatem concurrentium ad Parochiales, quomodo vero secus.*
18 *Appellatio à sententia Metropolitani super electione ab Ordinario in concursu ad Parochiales, datur ad vtrumque effectum.*
19 *Et quanam sit ratio.*
21 *Appellatio, quoad effectum suspensiuum non habet locum in Parochialibus de iurepatronatus laicorum.*
22 *Examinatus, & magis idoneus in concursu ad Parochialem, si postea non amplius ad illam aspiret, quomodo de alio prouidendum.*
23 *Edicti concursus, termino elapso, an si quis compareat, sit admittendus.*
24 *Edicti termino durante, si nullus compareat pro assequenda Parochiali, aut ex descriptis, nullus reperiatur idoneus, quid seruandum.*
25 *Examen pro concursu ad Parochialem, transacto constituto tempore, intra quot dies faciendum.*
26 *Examinatores pro concursu ad Parochiales, tenentur ex forma præstare iuramentum, & sub qua formula illud præstent, & quando.*
27 *Parochialis collatio spectans ad inferiorem collatorem, non deuoluitur ad Sedem Apostolicam, ob non seruatam formam Concilij, & Constitutionis Py V.*
28 *Parochialis Ecclesia vacans ob non seruatam formam Concilij, ac Constitutionis Py V. sub qua formula impetretur à Sede Apostolica.*
29 *Et quomodo narratiua litterarum verificanda.*
30 *Et quid verificandum.*

Praxis Relationis Examinatorum, circa idoneitatem concurrentium ad Parochiales Ecclesias, & Appellationis à mala Episcopi electione.

C A P V T IV.

EXpletis ijs, quæ ad praxim pertinent proponendi edicta pro prędicto concursu habendo, necnon deputandi Examinatores, sequitur videre, quid seruandum circa concurrentium, ac eligendorum qualitates, cum ex eodem *Concil. dict. cap.* 18. habeatur, quod peracto examine, renuncietur quotcumque idonei iudicati fuerint ætate, moribus, doctrina, prudentia, & alijs rebus, ad vacantem Ecclesiam gubernandam, opportunis: atque ex his Episcopus eum eliget, quem cæteris magis idoneum iudicauerit, atque illi, & non alteri, collatio Ecclesię ab eo fiet, ad quem spectabit eam conferre.

Quibus sic stantibus, ac etiam cum *Concilium Tridentinum loco citato* pro forma requirat, vt omnia in *dict. capit.* 18. seruentur, proindè *Sacra Congregatio censuit, quod vacante Ecclesia Parochiali, Episcopus debet seruare formam*
1 *examinis per concursum, licet velit eam Vicario conferre. Et*
2 *alias declarauit, quod Doctor, siue Licentiatus in Theologia, siue in iure Canonico, etiam in publica Vniuersitate graduatus, non excusatur ab examine, quando petit sibi prouidere de aliqua Parochiali.* Quam quidem formam satis constat fuisse inductam per dictum Concilium, quod, postquàm præscripsit ea, quę seruanda sunt pro validitate collationis Parochialis Ecclesiæ, vlterius progreditur, videlicèt annullando prædictas collationes ob inobseruantiam formæ, illis verbis, *alias prouisiones omnes, seù institutiones, præter supradictam formam facta, subreptitia esse censeantur, non obstantibus huic decreto, exemptionibus, indultis, priuilegijs, præuentionibus, affectionibus, nouis prouisionibus, indultis concessis quibuscunque Vniuersitatibus, etiam ad dictam summam, & alijs impedimentis quibuscumque.* Ex quibus verbis satis inducta est forma, quæ tunc inducitur, quando constitutio non solum disponit super aliquo actu faciendo, sed vltra procedit, scilicet, annullando actum, vt scripsit notanter *Bald. in l. 1. vers. in contrarium*, & ibi *Alex. num. 6. & 7. vers. nisi statutum vlterius procederet, ff. de liber. & posthum. Dec. cons. 455. nu. 7.* & ex aliis adductis per *Mandos. reg. 24. quæst. 3. num. 8.* qui *numer.* 12. affert exemplum

de

de Auditoribus Sacræ Rotæ Romanæ, qui licèt constituantur, atquè creentur ex excellentioribus Doctoribus totius Orbis, debent priùs nihilominus examinari, antequam ad Rotam admittantur; quod quidem durum videbatur Felino Sandæo; qui cum esset ad Sacræ Rotæ Auditorium admittendus, licèt ægreferret examen, nihilominus, quando audiuit, illud requiri pro forma, libenter se eidem examini subiecit, vt ipsemet ait in *cap. cum venerabilis, sub num. 49. de except.* ibi, *quod semel examinatus debet iterum examinari, si transit ad altiora, & ideò Doctorati in iure, si assumantur in Auditores Sacri Palatij, debent iterum examinari*, subdens, *& in me seruatum fuit ad vnguem; quamuis ordinariam iuris Pontificij sellam annis 20. per publica occupassem gymnasia.*

Igitur, tanto magis, vt Ecclesiæ curatæ, & animarum curæ committantur personis dignis, iuxtà decretum *Innocentij III. & Alexandri etiam III. in Concilio Lateran. ac Gregorij X. in Concilio Lugdunen.* vt per *Paris. de resign. benef. li.8.q.9. nu.78.* & dicitur in supradicta *Constitutione Pij V.* debent prouideri præuio examine per concursum, ac seruata forma prędicta; etiam si Episcopus vellet huiusmodi Parochialem vacātē conferre personæ idoneæ vita, moribus, & scientia, de qua idoneitate omnibus constet: nam huiusmodi notorietas personæ qualificatæ non supplebit defectum prædictæ formæ, vt videlicèt remittatur huiusmodi examen; quod nullo modo fieri potest, *Bald. in cap. constitutus, de iud. Dec. cons. 99. nu.6. & cons. 162. nu. 4. id. Bald. in l. Iulianus, in fine*. Et hæc forma nedum inducta est per *d. Conc.* verùm etiam per supradictam *Constitutionem Pij V.* qui annullat collationes huiusmodi aliter factas, vt dictum est, id. *Paris. loc. cit. nu.* 84. qui *num.*88. infert, non posse Episcopum conferre Parochialem vacantē, non modo eius Vicario in spiritualibus, & temporalibus generali, sed nequè Archidiacono, Archipresbytero, Pœnitentiario, & aliis personis in dignitate constitutis, aut famosissimo Doctoris iuris Canonici, vel Theologiæ, qui per plures annos legit cum maximo applausu.

3 Quinimmò, etiam ij, qui ab Episcopo testimonium scriptum habuerunt, quod sint idonei moribus, scientia, & ætate pro administrandis Parochiis, sunt denuò per concursum examinandi, ex declaratione eiusdem Sacræ Congregationis, id. *Paris. loc. cit. num.89. cum plurib. seqq.*

Quæ quidem formæ obseruantia eò vsque procedere dignoscitur, vt etiam vbi in beneficio simplici requiratur pro
4 forma huiusmodi examen, prout sæpè contingere solet, quod hæc qualitas adiiciatur in illius fundatione, aut requiratur ità ex Statuto, aut consuetudine, illud non possit remitti.

Idem quoquè seruatur in nonnullis beneficiis non curatis, quæ etiam ex particulari ratione, vel priuilegio, solent itidem per concursum prouideri, vt sunt Canonicatus Doctorales, & Magistrales, ex *Constitution. Sixti IV. & Leonis X.* quoad Regna Castellæ, & in Diœcesibus Burgen. Calaguritan. & Palentin. beneficia patrimonialia, quamuis simplicia prouideatur per concursum solis filiis patrimonialibus, & dixit *Rota penes Ludouis. dec.* 387. *num. fin.* quod laudabiliter prouideretur beneficiis simplicibus per concursum, sicut videtur fieri in Curia, coram Eminentissimo Vicario Vrbis.

5 Idemquè esset in proposito, si semel approbatus ad eandem Parochialem, quam postea dimisit, vel resignauit, vellit postmodum ad eandem concurrere; quia licèt semel approbatus ad eandem Ecclesiam, amplius examinari non debeat: ex eo, quod iam illius sufficientia esset nota, puta, quia alias eandem Ecclesiam gubernauit, illiusquè curam mirificè, ac solerter exercuit, nihilominus, propter hoc non efficitur immunis ab huiusmodi examine per concursum; cum oporteat formam prædicti Concilii omninò seruari; quia ex hoc non deducitur, quod censeatur dignior, ex eo, quod aliàs exercuerit curam animarum; cum hoc solùm probet eius scientiam, non autem, quod in concursu veniat præferendus, vt fuit dictum in vna *Beneuentan. Parochialis*, quam ad id refert idem *Ludouis. decis.* 11. *num.* 7.

Hic verò, an prouisio Parochialis Ecclesiæ sit nulla, si Examinatores relationem fecerint solùm quoad litteraturam; examen verò circa mores, ætatem, & reliqua Episcopo relinquatur, vel si non fecerint relationem Episcopo de omnibus idoneis repertis, sed tantum de eo, qui ipsis magis idoneus videtur, fuit per Sacrę Congregatione sic responsum, *Examinatores teneri facere relationem, etiam circa mores,*
6 *ætatem, & reliqua, necnon eosdem Examinatores debere renuntiare quosquot idonei iudicati fuerint, Episcopum verò debere ex his, qui renunciati fuerint, magis idoneum eligere.* Probatur etenim id ex eod. Concilio in *vers. peracto examine*, his verbis, *Peracto deinde examine, renuncientur quot ab his idonei iudicati fuerint ætate, moribus, doctrina, prudentia, & alijs rebus ad vacantem Ecclesiam gubernandam opportunis.*

7 Quarè ex his deducit *Garc. d. p. a. n.*108. peccare mortalitèr Examinatores, facientes relationem, & approbationem, solùm quoad litteraturam, etiam si Episcopus ità velit; quia non adimplent, nec faciunt suum officium, vt debent; nam in huiusmodi concursu nō solum debet haberi præ oculis, scientia, sed etiam mores, & prudentia, tam de iure communi, vt in *cap. cum in cunctis, de elect.* quam ex dispositione *Sacri Concil. Trid. d. sess. 24. cap.*18. & dixit *Rota penes Ludouis. d. dec. 11. n. 5.*

Et ex approbatis, solus Episcopus, vel Vicarius, non au-
8 tem ipsi Examinatores debent eligere magis idoneum, nam aliàs *Sacra Congregatio censuit, non spectare ad Examinatores, sed ad Episcopum eligere ex approbatis magis idoneum.* & alia declaratio sic ait, *Sciendum, quod aliqui Examinatores prætendebant, ad eos spectare magis idoneum eligere, & ità de facto plures fuerunt prouisi, quibus ex gratia, Sanctissimus mandauit, vt expedirent nouas prouisiones.* Et alias in vna *Paduana* sic extitit declaratum, videlicèt, *Per hoc decretum nulla vnquam facultas data est Examinatoribus in electione magis idonei ad ei beneficium conferendum, sed ea solum ad Episcopum spectat.*

Hoc tamen non omittam, circa qualitates concurrentium prædictorum, quod licet pluries prædicta Sacra Congregatio declarauerit, quod pro forma requiritur, prout disponit ipsum Concilium *d. sess. 24. cap.* 18. quod omnes Examinatores diligenter se informent de singulis qualitatibus cuiuscūq; concurrentium, nempè ætatis, morum honestatis, prudentiæ, & scientiæ, cæterarumque rerum, quæ ad vacantem Ecclesiam gubernandam sunt necessaria, nihilominus quamuis verum sit, quod omnes Examinatores teneantur referre prædictas qualitates, & alias relatio erit nulla, per *tex. in cap. prudentiam*, & ibi *gl. in verb. circa formam, de off. deleg.* attamen non requiritur, quod Examinatores prædicti explicitè referant qualitates eorum, qui se examini subiecerunt, nempè, quod talis sit idoneus quoad mores, quoad ætatem, quoad doctrinam, & reliquas qualitates requisitas; cum sufficiat implicitè referre, omnes examinatos fuisse ido-
9 neos; quia certum est, quod dum refertur, aliquem esse idoneum, intelligitur, illum ità esse cum illis qualitatibus, quæ de iure requiruntur, vt est *tex. in cap. super inordinata, de præb. & in cap. 2. de instit. vbi glos. in verbo, idonei, & in cap. relatum, de concess. præben.* ac proindè, cum hoc ver-
10 bum, *idoneus*, in hac materia habeat certam iuris interpretationem, eo ipso, quod quis refertur idoneus, videtur satisfactum legi requirenti talem relationem; prout ex præmissis, in proprijs terminis firmauit *Rota penes Caualer. in vna Albinganen. Concursus, dec. 299. num. 1. 2. & 3.*

Nec tamen, quoad habilitatem personę ad concurrendum, ommittendum est, quod licèt ex *Constitut. Pij V.* edita super resignatione beneficiorum, inter cętera caueatur, oē beneficia in manibus Ordinarij resignata, possint conferri consanguineis, affinibus, aut familiaribus ipsorum collatorum, aut resignantium, vt in §. *cęteram præcipimus, &c.* & huiusmodi personæ non possint ad concursum admitti, ac proinde huic prohibitioni videantur includi, etiam Parochiales Ecclesiæ iurispatronatus laicorum, vt aliàs S. Cong. declarauit per hæc verba, videlicet *Episcopus non potest admittere in Parochialib. in suis manibus resignati, consanguineos, vel familiares tam suos, quàm resignantium ex bulla Pij V. anno eius tertio, Kal. Aprilis: ità S. D. N. Gregor. XIII. ex sententia Congregationis declarauit, & ideò admonendum Episcopum, ne huiusmodi consanguineos, vel familiares, admittat ad concursū.*

Nihilominus, id locum si quidem vendicare certum est, in Parochialibus vacantibus per resignationem in manibus Ordinarij, non autem quando illæ vacant per obitum, siuè
11 in mense ordinario, siuè Apostolico; super quo vidi litteras bo. me. Cardinali Lancellotti tunc Præfecti S. Congr. Concilij, sub die 3. Iunij 1617. directas Episcopo Castren. & aliàs in vna *Fanen. Parochialis 28 Iunij* 1596. *coram D. Corduba.* vt in sequenti decisione, videlicet.

Minus placuit secundum obiectum, quod fuerit approbatus familiaris Reuerendissimi Episcopi; quia licet in vacatione per resignationem, posset hoc procedere, non tamen habet locum in vacatione per obitum; quo casu familiaris Episcopi admittitur ad concursum, & ita fuit intellecta quędam resolutio Congregationis Concilij, quę indistinctè loquitur, ut familiares Episcopi admittantur ad concursum; illam enim in quadam causa Ciuitatis Castelli Parochialis 16. Iunij 1589. coram R. P. D. Orana, Domini intellexerunt in vacatione per resignationem, non per obitum, ex mente bonæ memoriæ Cardin. Carrafa, qui de hac re allequutus est Pontificem illius temporis.

Hic verò, quia contingere solet, vt Rector vnius Ecclesię Parochialis, ad aliam vacantem aspiret, dubitari potest, an talis Rector possit ad ipsam vacantem concurrere; vt post assequutionem secundæ, vacet prima? Et quidem non semel euenisse scimus in Ciuitate, & Diœcesi Neapolitana, quod
12 Rector vnius Parochialis Ecclesiæ peteret ad concursum alterius; & affirmatiuè procul dubio, potest responderi; quandoquidem indubitati iuris est, id fieri posse, sicut dicendum est, de beneficiato, qui potest præsentari ad aliud beneficium, etiam si illud, quod quidem sit curatum, vel Dignitas; quod quidem satis, superquè probatur in *c. de multa, de preb.* vbi dicitur, quod habens vnum beneficium curatum, vel Dignitatem, potest aliud, vel aliam acceptare, licèt vacet primum, vel prima, vt in terminis decidit *Card. in Clem. & si Apostolica, q. 5. de off. ordin. Rocch. de Curte de iurepatr. verbo, honorificum num.* 18. quod alias fuit per Sacram Congregationem Concilij declaratum sequentibus verbis, videlicet, *Episcopus potest, occurrenta vacatione beneficij curati, vocare, & admittere ad concursum, habentem aliud beneficium curatum, sed non potest sine concursu, licèt obtinuerit beneficium quod possidet per concursum, & postquam vacauerit, adepta pacifica possessione alterius beneficij curati, poterit Episcopus ponere edicta per concursum.* Et cum ex huiusmodi declaratione satis constet, quod habens beneficium curatum, non impediatur de iure, quominus possit admitti ad concursum alterius; non erit in potestate Episcopi, illum non admittere; nec videtur valere constitutio Synodi Diœcesanæ, vel Prouincialis, qua statuitur, ne habens beneficium curatum, admittatur ad concursum alterius intra tres, vel quatuor annos, *Garc. d. cap. 2. num.* 207. *cum seqq.*

Quid autem seruandum sit circa vota Examinatorum, illud est potissimum considerandum, quod cum Concilium Tridentinum *d. cap.* 18. non statuerit præcisè, vt Examinatores sint tres, sed quod non possint esse pauciores tribus, si vota Examinatorum paria, aut singularia fuerint, accedere potest Episcopus, seu eius Vicarius, quibus magis ei videbitur; sicut iam per Sacram Congregationem eiusdem Concilij declaratum extitit, quod Episcopus, vel eius Vicarius in hoc casu non habet votum decisiuum, *Paris. de resign. benef. lib.* 8. *q.* 9. *num.* 106. vbi quod prædictum examen faciendum est ab Episcopo, vel eius Vicario absquè ipsorum voto decisiuo, & tantum eos posse accedere, vbi vota sunt paria, vel singularia, vt dictum est circa huiusmodi vota singularia; Quod
13 enim Episcopus possit accedere quibus magis videbitur, id non habet locum, quando singuli Examinatores approbant vnum, quem alij reprobarunt, tunc enim non possunt dici vota singularia; super quo plures ab eadem Sacra Congregatione emanarunt declarationes, quarum Prima, *Vtrum stantibus verbis Concilij, ibi quorum votis, si pares, aut singulares fuerint, &c. & si ex tribus Examinatoribus, quilibet eorum vnum approbauerit, & alij duo approbatum ab altero reprobauerint, accedente Episcopo vni, vincat alios duos reprobantes; ex quo sunt numero pares probantes, & reprobantes, Congregatio respondit, non vincere, & neminem istorum videri approbatum.* Secunda, *Item an idem dicendum sit, quando sunt quinque Examinatores, & quilibet eorum approbat vnum ex examinatis, & cæteri quatuor reprobant approbatum ab altero, Episcopo vni illorum accedente, ex quo vota sunt singularia an iste, cui accedit Episcopus, sit præferendus; & sic vnus examinatoribus cum Episcopo vincat alios quatuor reprobantes, Idem respondit Congregatio.* Tertia, *Similiter si vnum tantum comparet ad se examinandum coram tribus Examinatoribus, vno illorum approbante, cæteris reprobantibus, an ille accedere possit Episcopus, Respondit Congregatio, non posse, & examinatum dici reprobatum.*

Porrò successiuè hic videndum erit, cum Parochialis Ecclesia debeat conferri approbato ab Examinatoribus, quid seruandum sit, vbi opponatur de Episcopi dolo, circa idoneitatem magis idonei; & nonnullis consultò omissis, placuit hic inserere decisionem in hoc casu factam coram *Baratto*, quæ est 635. *in suis in vna Regien. Concursus* 10. *Iunij* 1622. tenoris sequentis, videlicet.

Contra Federicum informantem Domini responderunt, non constare de irrationabili iudicio bon. mem. Reuerendissimi, Rangoni, Episcopi Regien. qui, postponendo dictum Federicum, contulit Camillo Parochialem Ecclesiam, de qua agitur, moti sunt autem: Primò, quia cum in concursu desuper facto, fuerit per Examinatores Synodales approbatus Camillus, & reiectus Federicus, vt in fine dicti Episcopi *in Summario num.* 1. & vt fatetur idem Federicus in appellatione coram eodem Episcopo interposita *d. Summ. num.* 2. non poterat propterea dictus Episcopus ferre aliquod iudicium pro Federico, nec alium eligere, quàm Camillum à dictis Examinatoribus approbatum, iuxta præscriptum *Sacri Concilij Tridentini de reform. cap.* 18. *versic. peracta*, ac etiam formam *Constitutionis Sanctæ memoriæ Pij V.* super collatione Parochialium sub die 14. *Kal. Aprilis* 1566. & consequenter illius iudicium non potest de aliqua irrationabilitate redargui, & prætensa appellatio Federici dicitur friuola, et à nullo grauamine interposita, et ideò reiicienda, *cap. vt debitus, de appellat. cap. quamuis, de appellat. in* 6. *Rot. decis.* 58. *num.* 3. *vers. & in casu, de appellat. in nou. cum vulgar.* Secundò, moti fuerunt Domini, quia de dicta irrationabilitate dici non potest constare, nisi quando concurrit, et clarè apparet dolus ipsius Episcopi, vt colligatur ex dicta *Constitut. Pij V.* tum in proœmio, ibi, *carnalitatis, aut alium humanæ passionis affectum non rationis sequentes*, Tum etiam in dispositiua, ibi, *constito de prioris eligentis irrationabili iudicio*, et tenuit *Rota in Rauennaten. Parochialis* 2 *Decembr.* 1592. *coram bon. mem. Cardinali Arrigonio, impressa apud Garc. de benef. par.* 9. *cap.* 2. *num.* 250. *& coram S. D. N. in Nullius Parochialis, seu Concursus* 4. *Decembr.* 1600. *quæ est decis.* 40. *par.* 1. *in recent. & duplicata decis.* 37. *par.* 2. *in eisdem, & in Aquen. Parochialis* 6. *Aprilis* 1612. *coram Reu. P. Domino meo Vbalde, in Barchinonen. Parochialis* 29. *Nouembris* 1613. *coram me, & in Cremonen. Concursus* 15. *Ianuary anni præteriti coram Reu. P. D. meo Manzanedo*, et in aliis passim. Hic autem nullus videtur posse considerari dolus in dicto Episcopo, cum non probetur aliqua inhabilitas Camilli, nec, quod ille pateretur aliquam exceptionem. Et quamuis Federicus esset maior natu, Doctor in Sacra Theologia, Diœcesanus, & de nullo prouisus beneficio, quæ qualitates sunt valdè considerabiles, vt ex traditis per *Abb. in cap.* 1. *de maior. & obed. & per Dec. consil.* 542. *num.* 12. *&* 13. *& in Panormitan. Archipresbyteratus* 3. *Decembr. coram me*, non tamen dici potest, illum debuisse præferri, cum in istis electionibus ad Parochiales ex supradicta dispositione *Concilij in dict. §. peracto*, vltrà doctrinam, sint quoque considerandi mores, prudentia, & alia pro regimine Ecclesiæ necessaria; ità vt dignior simpliciter non dicatur, nec veniat prępferendus is, qui sit doctior, vel sanctior, sed qui iuxtà munus, cui præficiendus est, aptior illius ministerio appareat, vt ex pluribus tenuit *Rota in d. Rauennaten. coram Arrigonio, & in d. Nullius Parochialis coram Sanctissimo, cum alijs in eadem Barchinonen. coram me, & in Pampilonen. Beneficij, de los Archos* 9. *Decembr.* 1619. *coram R. P. D. meo Vbalde*. Vndè, cum Episcopus, pro cuius iudicio præsumitur, *c. in præsentia, de renunc.* elegerit dictum Camillum, dicendum est, maiores qualitates cognouisse in eo pręponderare, quàm in Federico circa mores, & prudentiam, et alia pro gubernanda Ecclesia Parochiali opportuna, vt dixit *Rota in præcitatis decisionibus, &c.*

Insuper deducitur, quod pro iudicio Episcopo multum præsumitur, quoad electiones per ipsum factas ad Parochiales Ecclesias; quandoquidem ipse Ordinarius censetur benè
15 instructus de vita, moribus, aliisque concurrentium requisitis; ac proindè in supradicta *Rauennaten. Parochialis* fuit resolutum, quod ex duobus approbatis per examinatores pro æquè idoneis in scientia, electio vnius facta per Ordinarium erat bona, et legitima; quamuis non esset Sacerdos, nec Doctor, nec pauper, sicut erat alter approbatus ab examinatoribus, qui fuit ab Episcopo reiectus; quia quamuis dictę qualitates Doctoratus, Sacerdotij, et paupertatis, sint consideratione dignæ, nihilominùs ista sola non faciunt aliquem digniorem pro gubernanda Parochia, vt per *Couarr. in reg. peccatum, p.* 2. *§.* 7. *n.* 4. *verbo, dignior verò*, & infra dicetur, & fuit tentum in *Beneuentana Parochialis* 13. *Ianij* 1590.

coram

coram Orano, nam cum Archiepiscopus, vnũ de æquè idoneis ab examinatorib. approbatis, elegerit dicendũ erat, maiores qualitates cognouisse concurrere, in M. circa mores, & prudentiam, & alia, quæ sunt necessaria pro gubernanda Ecclesia Parochiali, quàm in N. cum pro iudicio Episcopi sit præsumendum, vt dictum est *d. cap. in præsentia, de renunc.* prout etiam colligitur ex *Constitut. Pij V.* quæ permittit tantùm appellationem, quando appellans docet de doloso, & irrationabili iudicio Episcopi, vt apparet in narratiua, & dispositiua eiusdem constitutionis, & dicitur in prædicta *Rauennat. Parochialis*. Quare cum Ordinarius, alterum ex æquè idoneis in scientia, elegerit, præsumitur in illo cognouisse maiores qualitates circa mores, prudentiam, & alia necessaria, præsertim verò, quando vita mores, conditiones, & aliæ qualitates electi, erant Ordinario prius notæ, vt per *Gonzal. ad reg. 8. gl. 4. num. 115. cum plurib. seqq.* & fuit dictum in *d. Rauennaten. Parochialis, num. 4.* in qua fuit electus ab Ordinario ille, qui erat Ciues, & Canonicus eiusdem Ciuitatis, & semper ibidem permanserat; ac propterea Archiepiscopus plenam habebat de eo notitiam; & quod licèt alter ex ipsis approbatis, esset eiusdem Diœcesis, tamen cum diu moratus esset extrà Diœcesim, & in diuersis locis, Archiepiscopus non potuit ità de facili habere notitiam de eius vita, moribus, & aliis qualitatibus, sicut de alio, ac proindè Ordinarius debuit præferre illum, de quo est melius informatus, ex *Capuccqu. dec. 406. p. 2.* vbi, quod contra Ordinarij prouisionem non potest opponi de subreptione, quia præsumitur habere notitiam personarum suæ Diœcesis, & non potest dari de intentionis defectu, & ait idem *Gonz. loc. cit. num. 119. cum seqq.* quod non solum interest, habere notitiam pristinam de vita, moribus, alijsque requisitis qualitatibus, sed etiam de scientia, & litteratura; quia potest quis in vno examine apparere magis doctus ex fortuna puncti assignati, vel quæstionis propositæ, cum re vera, sit minus, & è conuerso.

Et in vna *Fauentin. Parochialis penes Farinac. in posthum. dec. 521. num. 1. tom. 1.* fuit decisum, posse Ordinarium cum Examinatoribus præferre ei, qui magis scientia præcellit eum, qui prudentia, moribus, & integritate aptior videtur ad gubernandam Ecclesiam, vt tenuit *Rota in prædictis decisionibus Beneuentan. Parochialis, ac etiam Recanaten. similis, ac Sabinen. Concursus, & in d. decis.* 521. tenuit, præferri Doctori, Auditori, nobili, & diuiti eum, qui erat antiquior Sacerdos, Alumnus Societatis Iesu, & versatus in regimine animarum fuerat per multum tempus, & Præfectus Collegio iuuenum; cum alter reperiebatur condemnatus ob delationem armorum prohibitorum de nocte; ac pro suspicione associationis cum bannitis, fuit diffamatus de homicidio; & quod sola diffamatio ob scandalum, quod posset oriri inter Parochianos, sufficit pro exclusione.

Ex quibus non immeritò concluditur, quod appellantes ab iniusta electione Episcopi, non possunt facilè docere de grauamine, collationemquè iam factam euertere; cùm prædictum Concilium Tridentinum multum deferat iudicio Ordinarij; qui ex varijs animi sui motibus pensatis, & consideratis omnibus supradictis, se informare potuit, vt in *dict. cap. in præsentia de renunc.* facit *doctr. Alex. in apostil. ad Bar. super 2. lect. in. de excus. tutor. idem Gonz. d. glos. 4. nu. 124. cum duobus seqq.*

Si tamen Episcopi, minus habilem, posthabitis magis idoneis elegerint, possunt ij, qui reiecti fuerint, à mala electione huiusmodi ad Metropolitanum, vel si ipse eligens Metropolitanus, aut exemptus fuerit, ad viciniorem Ordinarium appellare, etc. vt in dicta Constitutione latius patet; quæ nihilominus locum tantummodò habet, quando appellans docet
16 de dolo, et irrationabili iudicio Episcopi, in quo satis consideratur iniustitia electionis, si electus sit familiaris, vel consanguineus Episcopi eligentis; quia tunc illius electio redditur suspecta, vt fuit dictum in vna *Ciuitatis Castelli*, relata in dicta *Rauennaten. Parochialis*, vbi docebatur de grauamine, ostendendo irrationabile, et dolosum iudicium Ordinarij, præsertim, cum electus esset eius familiaris, et forensis, non electus autem esset eiusdem Diœcesis, et repertus magis idoneus ab Examinatoribus, de quibus per *Gonzal. d. glos. 4.* vbi *num. 140. cum pluribus seqq.* multa in proposito huius irrationabilis iudicij Ordinarij, adducit.

Verùm, circa hanc praxim admonendum duxi, non posse sustineri, quod nonnulli tradunt, nempè, quod appellans à mala electione Episcopi, vt possit in secunda instantia prouocare ad nouum examen, debet prius docere de summo læsionis, aut grauaminis, & quod aliàs audiri non debeat; hoc enim non videtur aliquo modo conuenire dispositioni prædictæ *Constitutionis Pij V.* et iam fuit per Sacram Congregationem declaratum in vna *Pistorien.* cum aliter esset ligare manus appellanti, vt non possit docere de grauamine; cum sæpè acta examinis primæ instantiæ tali modo componantur, et fabricentur, vt ex illo de læsione apparere non possit, prædictaquè Constitutio redderetur elusoria; cum disponit, vt in secunda instantia appellans ad nouum examen possit prouocare, vt ex illo liqueat de rationabili, vel irrationabili iudicio Ordinarij, vt optimè ait idem *Gonzal. d. glos. 4. num. 144.* qui *num. 146. versic. nec omittendum*, aduertit, quod ad hoc, vt possit cognosci quis sit idoneus in litteratura, non debet transire multum tempus inter primum examẽ, et secundum; namquè illo medio tempore posset appellans laboriosè studere, et doctior fieri; et sic prouocatio ad secundum examen debet fieri intra breue tempus, arbitrio iudicis regulandum, proindèque ad huiusmodi nouum examen debet statim deueniri, saltim intra annum; aliàs enim grauamen, quod prætendi-
17 tur, remaneret iustificabile, vt rectè ait *Lotter. de re benef. li. 2. qu. 31. sub num. 155. vers. ad quod quidem examen*, vbi ità ait fuisse tentum in vna *Calaguritana beneficij de Cerruera* 8. *Februar.* 1591. *coram Penia*, quam sequuta est *Rota dec. 505. num. 4. p. 2. in recent.* ex eo, quia ex doctrina, et litteratura de præsenti, tanquam habitu acquisito, non autem innato, non infertur ad eandem litteraturam de præterito; nam fuit in eadem decisione dictum, quod cum post examen, et relationem, erant elapsi quatuor anni, quo temporis spatio poterat reiectus fieri habilis, licèt tunc non esset, non poterat ex nouo examine constare de iniustitia, et consequenter non erat admittendum, vt sæpè in Rota decisum fuit, et signanter in *d. Calaguritana de Cerruera*, nisi tamen constaret, prouocantem, etiam vltrà annum fuisse alijs ità negociis præpeditum, vt non potuerit litterarum studiis incumbere, idem *Lotter. loc. cit. sub d. num. 155. vers. præterquam si liqueret*; qui id seruari in Vrbe testatur, quod quando ibi proponitur, detectum esse grauamen per nouum examen habitum in partibus, adhuc ob grauitatem materiæ nimirum, curæ animarum, Rota ex abundanti adhuc inquirit de sufficientia, vbi non aliter canonizatur ius prouocantis, quam si de nouo examinetur, & (simpliciter tamen) approbetur ab Examinatoribus Vrbis sub *d. num. 155. vers. & vbi agitur, de prouisione Parochialis*, & quod ita seruatum fuit in vna *Pampilonen. Parochialis, sciu* 21. *Iunij* 1627. *coram Durano*. Quando tamen appellatur à dicta mala electione, ad Vrbem, datur ibi nouus concursus, & ibi vocandus est præelectus, prout declarauit *Sacra Congregatio dicti Concilij in causa Reatin. 16. Martij, & in Pisan. 17. Iulij* 1619. prout testatur *Barbos. in Collect. Bullar. verbo, Concursus, vers. 7. fol.* at 5. cum non sit attendenda litteratura, nisi de tempore primi examinis, quando appellans prætendit grauatum fuisse, prout in simili dicit *Franc. in cap. si eo tempore, num. 3. de rescript. in 6.* quod vbi certo tempore requiritur ætas determinata, si tunc deficiat, non confirmatur actus, licèt ex post facto superueniat ætas, & antea *num. 2.* quod si Papa mandet alicui prouideri de beneficio iuxtà merita, & probitates, alicuius, debet inspici tempus, vacationis, non autem impetrationis, quoad merita, & virtutes beneficiandi; vndè sufficit, quod talis reperiatur idoneus, dum examinatur, licèt non fuisset tempore impetrationis, cum Papa ibi rescribat, quod secundum merita sibi prouideatur; quod tamen procedit in rescriptis gratiosis, in quibus attenditur tempus Datæ.

Sanè, pro hac nostra praxi, non incongruum hic subnectere visum est, quod sæpè occurrisse vidimus; An attentis verbis prædicti Concilij *d. cap.* 18. videlicèt, quod *nulla deuolutio, aut appellatio impediat, aut suspendat, quominus relatio Examinatorum, ac Episcopi electio, & approbatio exequutionem habeat*, id locum habeat, si in secunda instantia prouocato, & facto examine, fuerit per Metropolitanum, vel alium Superiorem, reuocata prima sententia, sit etiam ista secunda sententia exequutioni demandanda, ac in possessionem Parochialis immittendus appellans, cui in secunda instantia fuit vti magis idoneo facta collatio, non obstante appellatione interposita per aduersarium, vigore primæ sententiæ, possessorem.

Hanc quæstionem mouet idem *Gonz. gl. 6. num. 163.* qui licèt pro parte affirmatiua multa adducat exempla, multasq; rationes, tamen postmodum pro negatiua concludit; & plura, vltra adducta per eumdem *loc. cit.* daduci possent, puto

tamen

tamen celebrem in puncto decisionem etiam *Buratti in Barchinonen. Parochialis 29. Nouembris* 1613. quæ in suis est aa. *num.* 1. vbi concluditur, dari appellationem à sententia Me-
18 tropolitani super electione facta ab Ordinario in concursu ad beneficia, iuxta *Constitutionem Pij V.* ad vtrumquè effectum deuolutiuum scilicèt, & suspensiuum, & secundum eandem decisionem pluries de hac re consultus, respondi, quippè quæ multis suffulta est validis fundamentis.

Non transmisso dubio, meo tempore per Dominum Datarium eidem D. Buratio, ac in Rota plenè discusso, fuit resolutum, quod verba prædictæ *Constitutionis*, videlicèt, *& si quis à sententia, &c.* intelliguntur, tam quoad effectum deuolutiuum, quàm suspensiuum, vt etiam ibi notat *Addit. litera A.* ac proinde secunda sententia non est exequutioni demandanda, pendente appellatione, vt per *Gutier. lib. 2. canon. quæst. cap. 11. num. 25. & pract. quæst. lib. 1. qu. 146.* Quare possessor parochialis non est à possessione remouendus, donec appellans obtinuerit tres sententias conformes, seù rem iudicatam, *Garc. de benef. par. 9. cap. 2. num.* 247. Vbi hoc factum æquiparat, quando conceditur gratia per Papam de parochiali, & adest certus possessor, nam tunc datur appellatio suspensiua à sententia Exequutoris; & non procedit dicta *Constitutio Pij V.* vt fuit resolutum in vna *Agrigentina Beneficij 1. Nouembr.* 1601.

19 Ratio autem est, quia si prædicta *Pij V. Constitutio* voluisset tollere appellationem suspensiuam à sententia Metropolitani, id expressisset; prout fecit in appellatione ab electione Ordinarij, in *vers. hęc appellatio*, vt dicitur in *d. dec. Barchinonen. num.* 4. vndè, cum id dictum non sit in prędicta Constitutione, ergo nec nos dicere debemus, vulg. *l. si seruum, § non dixit Prætor, ff. de acquir. hæred.* & dicitur in eadem *Barchinonen. Parochialis d. num.* 4.

Nec quidem contemnendæ sunt aliæ rationes desuper allatæ per *d. Gonz. d. glos. 6. num.* 189. *& seq.* nempè, quia postquam semel exequutio habuit effectum, iam videtur extincta via exequutiua, & consequenter erit via ordinaria procedendum, *text. in l. a Diuo Pio, §. si post de re iud.* cum iam fuerit extincta virtus, & effectus exequutionis; Præterea, quia causa, quæ semel effecta fuit ordinaria, semper remanet ordinaria, & appellabilis, *Lancellot. de attent. 2. p. cap. 4. in præfat. num.* 572. sicut in simili dicimus, non esse locum viæ exequutiuæ, quando obligatio Cameralis est per sententiam vulnerata, prout suo loco dicemus; quia cum non liceat actori appellare, debet etiam reo à contraria sententia reuocatoria prioris sententię vulnerantis, licita esse appellatio, & sic, vt dictum est, causa remanet semper appellabilis, *reg. non debet actori, de reg. iur. in 6. cum simil.* & fuit dictũ in vna *Romana Census coram Cantuccio, quæ est dec. 232. num. 1. p. 2. diuers. id. Gonzal. loc. cit. num.* 101. vbi *plurib. seqq.* quam plura ad id exempla adducit.

Ac propterea in *Barchinonen. Parochialis d. num.* 4. dicitur, quod ad hoc non obstant illa verba prædictæ *Constitut. Pij V.* ibi, *Constito de priori eligentis irrationabili iudicio, eoque reuocato, Parochialis per eundem Iudicem appellationis conferatur, seu conferenda remittatur*; quandoquidem dicta Clausula *Constito*, non refertur ad cognitionem, et reuocationem faciendam à Metropolitano, neque illi dirigitur; ac propterea concluditur ibi, non posse dici, constare de irrationabili iudicio, nisi per rem iudicatam, & *num.* 11. quod non est inconueniens, appellationem suspensiuam, esse denegatam ab electione Ordinarii, & tamen concessam à sententia Metropolitani, seù Iudicis appellationis reuocatoria; cum electio Ordinarii celeritatem desideret; & sic vigeat in ea ratio tollendi appellationem suspensiuam, vt in *l. fin. ff. de appellat. recip.*

Vndè si quęlibet sententia esset exequutioni mandanda, daretur maximum inconueniens, quod lites fierent immortales; nam sequeretur, quod priusquàm lis terminaretur, quatuor, vel plures Exequutores fieri, contingeret; cum ex vnaquaque sententia resultaret immissio vnius, & remotio alterius, & ex tali mutatione Rectorum, Ecclesia non modicum præiudicium reciperet, *Rot. dec. 24. num. 1. versic. modo Ecclesiæ, de præbend. in nouiss. idem Gonz. loc. cit. n.* 205.

Et vt clarius liqueat, cur nam Pius V. sustulit suspensionem exequutionis Ordinarii, declaratur in eadem decisione *Barchinonen. Parochialis, num.* 21. vbi ratio assignatur, videlicèt, ne Parochiales diu maneant in suspenso, in maximum animarum periculum, vt dictum est. Vndè, cum appellatio à mala Ordinarii electione admittitur ad effectum deuolutiuum, non autem suspensiuum, interim prouisus, appellatione pendente, non debet amoueri à Parochiali, vt dicitur in *d. Const. Pij V. vers. hac tamen*, quia semper præsumendum est pro electione Ordinarii; cuius præsumptio est adeo vehemens, vt non tollatur ex sententia Metropolitani, reuocatoria; nam cum in electione ad Parochiales, ad dispositionem dicti Concilii, vltrà doctrinam, sint etiam considerandi mores, prudentia, & alia ad Ecclesiam gubernandam opportuna; hac ratione dignior non simpliciter dicitur ille, qui doctior sit, vel sanctior, sed is, qui iuxtà munus, cui præficiendus est, aptior eius ministerio apparet; & hic est præferendus,
20 & Ordinarius præsumitur instructus, de vita, & moribus concurrentium, & aliis, vltra doctrinam, requisitis tanquam eius Diœcesanorum; vndè ex sola scientia maiori, non redarguitur electio Episcopi de irrationabilitate; quia sunt inspiciendi etiam mores, ac prudentia, & cætera, vt dictum est, Metropolitanus verò, per nouum concursum, non potest certior fieri, nisi de doctrina: & sic cessat in eo præsumptio, vel saltem non æquè viget: & adeò præsumitur de iudicio Ordinarii, vt debeat clarè doceri de dolo, & irrationabilitate illius, vt tenuit *Rota in vna Camerinen. Concursus 19. Decembris 1605. coram Attrebaten. & in vna Sabinen. similis 6. Aprilis 1609. coram Damasceno*, vt habetur in *d. Barchinonen. Parochialis num.* 28. 29. *&* 30. Quarè ex his satis apparet, maiorem esse pręsumptionem pro electione Ordinarii, à qua non datur appellatio suspensiua, quàm pro sententia Metropolitani, à qua datur quoad vtrumquè effectum; ac proindè sententia, quę habet maiorem pręsumptionem, habet aliquem effectum exequutiuum, non obstante alia contraria; prout dicitur in eadem *dec. n.* 36.

Quæ quidem omnia, certum est, sibi locum vendicare, etiam si contra prouisum sit lata sententia per Iudicem appellationis, à qua ipse appellauit; quia secundum sententia non est exequutioni demandanda, pendente appellatione, quæ habet vtrumquè effectum, deuolutiuum, scilicet, & suspensiuum, vt alias dictum est; quòd satis, superquè declaratum extitit in eadem Constitutione, per illa verba, *Et prouisus, ab Ecclesia, causa appellationis huiusmodi pendente, non amoueatur*, & exindè sequitur, quòd siuè causa appellationis pendeat in secunda, siuè tertia, aut vlterioribus instantijs, nullatenus exequutioni, locus erit, donec primus appellans, rem iudicatam reportauit, idem *Gonz. d. glos. 6. num.* 216. quòd certum est, procedere, licèt Iudex ad quem, declarauerit, primam sententiam, esse notoriè nullam, & attentatam: cum ob id non sit ad possessione remouendus, immissus ab Ordinario, donec de dicta nullitate, vel attentatis adsint tres sententiæ conformes, vel res iudicata; nam si aliter tenendum esset, quilibet Iudex Superior de facili diceret, primam sententiam esse manifestè nullam, & iniustam, vt suam sententiam posset exequutioni demandare; item, quia pendente appellatione a secunda instantia, declarante primam nullam, & attentatam, nihil debet innouari, cum à tali pronunciatione detur appellatio, idem *Gonz. loc. cit. num.* 220. *& seq.* ac etiam quia ratio diutinæ vacationis tollendæ, fuit maximè præ oculis habita ab eodem *Pio V. in d. Constitutione*, dum voluit, concursum huiusmodi, & alia, iuxtà formam præscriptam, ab Ordinario, infra sex menses expediri: aliàs enim collationes ad Sedem Apostolicam deuoluendas; & ex hac ratione, ab electione celeritatem requirente, non datur appellatio suspensiua, vt in *dicta decis. Barchinonen. Parochialis num.* 22.

Illud autem, pro hac nostra praxi, notandum est, quod vbi Concilium Tridentinum *sess. 24. cap. 18. versic. in omnibus*, necnon prædicta *Constitut. Pij V. de conferendis Parochialibus*, loquuntur de huiusmodi appellatione non admittenda ad effectum suspensiuum, habent locum tantummodò in Parochialibus liberæ collationis, quæ prouidentur per concur-
21 sum, non autem in illis, de iurepatronatus laicorum, quæ non ita prouidentur, sicut aliàs diximus: quandoquidem, vbi agitur inter pręsentatos, vel patronos laicos super pertinentia iurispatronatus, & appellatur ab institutione facta ad pręsentationem alicuius ex patronis, tunc quidem benè datur appellatio suspensiua; quia nimirum agitur inter dictos præsentatos, vel patronos laicos super pertinentia iurispatronatus: et appellatur ab institutione facta ad præsentationem alicuius ex compatronis: hoc enim casu possessio per appellationem suspendi debet: et hæc distinctio fuit admissa in *Rota in vna Placentin. Archipresbyteratus, impressa penès Farinac. tom. 2. decis. 656. num. 2.* vbi dicitur, ita etiam tentum

fuisse

fuisse in casu appellationis interpositæ à præsentato habente plures voces patronorum, in vna *Compostellana Parochialis 3. Iunij 1588. coram Card. Plato, & alijs*, & ita etiam in vna *Florentina Iurispatronatus de Iansiglsaccis, coram Durano*, quæ in suis est *dec. 160. num. 2.* & in vtraque decisione fuit propterea dictum, possessionem Parochialis, vigore mandati de immittendo ex institutione Ordinarij, fuisse attentatam, per *text. in cap. non solum de appellat. in 6. cap. 2. vt lit. pendent. eod. lib. cum similibus*.

Ad hæc, pro complemento huius praxis, proponendi edicta, eligendique ex approbatis, digniorem ad Parochialem Ecclesiam regendum, non est omittendum, quod (sicut sæpè contingere solet) si magis idoneus ex oppositoribus, desistat, nec amplius ad huiusmodi Parochialem Ecclesiam assequen-
22 dam aspirat, poterit Ordinarius, ex reliquis oppositoribus; magis idoneum eligere, si tamen, id eueniat ante factam per eundem Ordinarium, electionem, seù nominationem; tunc enim nondum primus concursus dicitur finitus, si ipsum magis idoneum, intra eundem terminum nominet. Quòd si id eueniat post factam ab ipso Ordinario electionem, seù nominationem de magis idoneo, & ille desistat, seù cedat, vel decedat, non poterit idem Ordinarius alium eligere ex oppositoribus eiusdem concursus, qui per electionem semel factam, finitus est; ac proindè est necessariò faciendus nouus concursus per noui edicti appositionem; in quo Ordinarius prædictus habebit nouum terminum, qui incipiet currere à die desistentiæ, seù cessionis, vel mortis ei notę, quod quidem probat *text. in cap. si electio, de elect. in 6.* ibi, *quod si electio, ex ea non sortitur effectum, quia electus consentire recusat, vel post consensum renunciat iuri suo, aut diem claudit extremum, seu ob occultum eius vitium irritatur, electores, qui iam fecerant, quod spectabat ad ipsos, intra iuris terminum, eligendo, habebunt, à dissensu, renunciatione, morte, vel irritatione prædictis, ac si vacatio noua esset, tempus integrum ad electionem alium celebrandum; dummodò nil fraudulenter egerint in præmissis*, vt sunt formalia verba eiusdem *tex.* sicut seruatur, etiam in casu præsentationis ad beneficium iurispatronatus de nouo tempore, quod currit patrono ad præsentandum in casibus præmissis, vt alias diximus, idemque probat *Nauar. cons. 51. num. 3. de rescript.* vbi ita intelligendum est, etiam de Ecclesia Parochiali per concursum, iuxta formam Concilij Tridentini; quia in eisdem casibus potestas noui concursus redit ad Episcopum; qui poterit iterum eligere digniorem; quia quoties concursus non sortitur effectum, pertinet ad eundem Episcopum alterum indicere concursus, nam vt ait *Zerol. in praxi Episc. verbo concursus*, §. 2. negligentia impetrantium non debet nocere diligentiæ Episcopi.

23 Item, quid seruandum in praxi, si elapso termino edicti, quis compareat, putaquè admitti ad concursum Parochialis Ecclesię vacantis. Id quidem non semel accidisse scimus; ac proinde, iuxta ea, quę vidimus seruari, dicendum est, sic comparentem, non debere admitti; quia licèt concursus non sit adhuc factus, nihilominus ex huiusmodi admissione satis prę. iudicium, iam intra legitimum tempus descriptis, inferretur, qui ius acquisiuerunt, ne aliqui, post prædictum temporis lapsum, describantur, sicut etiam idem esset, si non apponeretur edictum, sed examinandi essent coram Examinatoribus, intra decem dies, aut aliud tempus ab Episcopo præscribendum, iuxta formam Concilij; quia ipsis sic descriptis, est etiā ius quæsitum, ne alij extrà tempus describantur, ità optimè deducit *Garc. d. par. 9. cap. 2. num. 200. & seq.* vbi *nu. 202.* affert declarationem Sac. Congreg. quæ sic ait, *Alius non descriptus, petens admitti ad examen iam peractum, sed beneficij nondum facta collatione, non est audiendus, nec si non est factum examen, sed terminus tantùm lapsus, est admittendus cum descriptis, unde consuetudo contraria videtur, esse contra ius, & rationem*.

At verò contrarium tenendum est, prout in dies practicatur; nam omisso, quod quandoque in huiusmodi edicto solet apponi, quod etiam illius termino elapso, possint admitti, qui velint examinari, & hoc, vt Parochialibus sic vacantibus salubrius consulatur, absolutè tenendum est, opponentem se post terminum edicti re integra, idest ante per actum examē, posse, & debere admitti, vt censuit Sac. Congragatio in sequenti declaratione, *An occurrente vacatione beneficij in concursu prouidendi, ad quod intra termino in edicto præfixum, plures sunt oppositi, si dicto termino elapso, alter superueniat re integra, debeat admitti Congregatio censuit, re integra, esse vtroque admittendum. Hieronymus Cardinalis Matthæus*; & iuxtà eamdem declarationem fuit per Rotam resolutum; quod Prouisor potuit admittere ad concursum, venientem elapso termino ab eo præfixo, licèt contradicat aduersarius in tempore descriptus; cum ita suadeat æquitas, & fauor Ecclesiæ, cuius interest plures oppositores concurrere, *Gonz. ad reg. 8. glos. 9. §. 1. versic. superadde*, vbi loquitur in terminis concursus filiorum patrimonialium ad effectum obtinendi beneficia patrimonialia; nam qui se opponit post terminum, per edictum assignatum, ante factum examen, debet admitti, etiam si non doceret de impedimento, vel ignorantia, vt idem *Gonz. loc. cit.* qui ità censuisse, ait, Sac. Congreg. Concilij, etiam in terminis Parochialium; imò, quod si is non admitteretur, posset à tali denegatione appellare; idemque probat *in annot. contra nullit. & attent. num. 183. vers. sicut etiam*, ac ex his tollitur ratio contraria de iure oppositorum; quia, cum principaliter agatur de vtilitate Ecclesiæ, ea attendenda est; & terminus non præfigitur, vt postea nequeant alii admitti, sed, vt sciatur, non esse amplius expectandum *id. Garc. d. cap. 2. num. 206. in fin.* Alia item ratio est, quia in prouisionibus beneficiorum, edictum non circumducitur, sicut in iudicialibus, iuxtà terminos *dec. Franch. 400 glos. in cap. Ecclesia, 2. de elect.* cum alijs allegatis per *Ric. in prax. for. Eccles. decisio. 423.*

24 Quid autem, si durante termino edicti, aut nullus compareat, aut ex concurrentibus descriptis, nullus repertus fuerit idoneus ad Parochialem Ecclesiam sequentibus.

Et quidem hanc praxim iam declarauit Sacra Congregatio Concilij, quæ sic censuit super *d. cap. 18.* videlicet, *Item si Episcopus semel edictum proposuit per concursum, & ex multis examinatis, nullus repertus sit idoneus, licet Concilium non videatur necessario requirere edictum per concursum, fuit tamen tutius iudicatum, aliud edictum proponi, vt supra; & si nemo comparuerit idoneus, tunc alicui, præuio examine sine concursu beneficium conferetur*. Et Episcopo Vicen. sic responsum fuit, *Perillustri, & Reuerendissimo Domino vti fratri, Domino Episcopo Vicen. Reuerendissime Domino vti frater. Vacante aliqua Parochiali Ecclesia, si intra terminum edicti, vnus solum comparuerit, & nolit se examini subijcere, nec Parochialem curæ obtinere, censuerunt Illustrissimi Patres, qui Tridentini Concilij decretis interpretandis Sanctissimi D. N. authoritate præfecti sunt, ab Amplitudine tua assignandum esse aliud edictum rursusque vocandos oppositores. Ita igitur obseruauit Amplitudo tua, cui optimam valetudinem, & cælestis gratiæ dona à Domino exoptamus. Romæ 4. Martij 1592. Amplitudinis tuæ Perillustris, & Reuerendissimæ vti frater, Hieronymus Cardinalis Matthæus*. Non autem tunc erit aliud edictum necessarium proponere, aut propositum prorogare, si infra terminum vnus tantùm se exhibuerit; nam de eo solo periculum erit faciendum, *Prosp. de August. in add. ad Quaran. titulo Benef. Paroch. coll. post 4. vers. denique quæritur*, vbi ait ita haberi in *Concilio Prouinciali Bononien.*

Translacto autem constituto tempore, in edicto huiusmodi præfixo, cum non sit determinatum per d. Concilium
25 *loc. cit.* intra quot dies debeat fieri prædictum examen, videtur hoc relictum esse arbitrio Episcopi; qui si ita expediens videbitur, poterit illud ad tres, vel quatuor, aut sex dies illud differre; cum per hanc dilationem, Parochialis Ecclesia vacans, nullum patiatur circa curam animarum, detrimentum, cui iam de idoneo Vicario prouisum est, vt alias dixi.

Est prætereà in præmissis aduertendum, circa obseruantiam prædicti concursus, omnia in eodem Concilio contenta *d. cap. 18.* inducere formam, etiam in qualibet minima parte: quandoquidem, etiam longo rerum Romanæ Curiæ experimento, edocti sumus quotidiè, vt aliàs diximus, ad eandem Curiam recursum haberi pro impetrationibus Parochialium vacantium ob non seruatam formam d. Concilij, necnon Constitutionis Pij V. desuper editæ, per quam tales Parochialium Ecclesiarum collationes ad Sedem Apostolicam remanent reseruatæ, ac deuoluuntur.

26 Quarè certum est adhuc vitiari concursum, si etiam Examinatores prędicti non iurarunt, iuxta formam *Concil. d. ca. 18.* ibi, *iurentque omnes ad sancta Dei Euangelia, se, quacunque affectione postposita, fideliter munus suum executuros, &c.* cum sit de forma, vt huiusmodi Examinatores præstent iuramentum, tactis sacrosanctis Dei Euangelijs; alioquin examen, & concursus coram eis perperam fient, vt fuit dictum in vna *Foresempronien. Parochialis coram Mantica 15. Ianuarij 1593.* vbi fuit annullata collatio Parochialis propter duo, nempè, quia examinatores deputati iuxta formam prædicti

Con-

Concilij, non interfunt; necnon, cum in Synodo Diœcesana, sex ad minus debuissent eligi ex forma eiusdem Concilii, fuerunt quatuor tantùm deputati, vt etiam apparet ex supradictis S.Congregationis declarationibus.

Quod quidem iuramentum præstari consueuit publicè in Synodo, statim post eorum electionem; tunc enim, qui denunciati sunt Examinatores, & præsentes adsunt, singuli vocati à Magistro cæremoniarum, & deducti in manibus Episcopi, iuramentum in hunc, qui sequitur modum, præstabunt, videlicèt, *Ego N. deputatus in præsenti Synodo examinator eorum, qui eligentur ad Parochiales Ecclesias, iuro, me fideliter hoc examinandi munus perfuncturum, reiecto omni humano respectu. Ita me Deus adiuuet, & hæc sancta Dei Euangelia.* Quæ formula iuramenti desumpta videtur ex Synodo Prouinciali Bononien. Et quod non præstito prædicto iuramento, dictus concursus sit nullus, vt dictum est, fuit pluries declaratum per Sacram Congregationem dicti Concilii, præsertim in vna *Bisignanen. 2. Decembris* 1628. teste *Barbos. in Coll. bull. verbo, Concursus fol. 215. vers. 7.*

Nec tamen, sicut nonnulli faciunt, tenentur, aut debent huiusmodi iuramentum præstare in quolibet examine, & concursu; sed satis est, illud semel generaliter in ipsa Synodo præstitum de fideliter exercendo munus examinatoris, sicut regulariter practicatur; nec tamen tempus, quo illud præstari debet est de forma; cum sufficiat præstari antequam fiat concursus: ac etiam extra Synodum, & in manibus Notarij, per cuius attestationem sufficit, illud probari: quia prædictum Concilium tantummodò dicit, quod examinatores iurent, &c. nec aliquid aliud, in cuius manibus huiusmodi iuramentum præstari debeant.

Porrò, pro prædictæ formæ obseruantia, tum ad præscriptum *Concilij*, tum etiam prædictæ *Constitutionis Pij V.* paucula hæc adnotare non piguit, nempè, quod ex illis verbis eiusdem Constitutionis, volentis, quod omnes, & singulæ collationes, &c. ab Episcopis, Archiepiscopis, ac quibusuis aliis collatoribus, &c. factæ, & in futurum faciendæ contra formam iurium prædictorum, nullæ, & irritæ esse debeant, &c. & Parochiales Ecclesiæ huiusmodi, vt prius vacent; easque omnes pro tempore sic vacantes, Sedi Apostolicæ, seù eorum, quibus ius conferendi eas, præterquam Episcopis, & Archiepiscopis, qui curam dicti examinis, iuxtà decretum Concilij habere debent, competit, dispositioni reseruauit, vt in §. 3. eiusdem Constitutionis, & per illa verba, videlicet, *seu eorum quibus ius conferendi, &c.* clarè patet, quod in omnibus casibus, in quibus non seruatur forma prædicti Concilii, nec non huiusmodi Constitutionis, ius conferendi supradictas Parochiales deuoluitur ad Sedem Apostolicam, in pœnam Episcoporum, & aliorum collatorum circa id negligentium.

In Parochialibus verò, quarum collatio pertinet ad Inferiores Collatores, licèt non seruetur forma prædicta, non
27 propterea illarum collationes deuoluuntur ad eandem Sedem, sicut aliæ Parochiales in casibus præmissis; quia possunt iidem Inferiores easdem Parochiales absque concursu conferre personis idoneis, ac benemeritis; vt optimè inde probat *Gonz. glos. 6. num. 126. cum duobus seqq. vers.* & sic non erit locus Apostolicæ reseruationi, quando à principio talis Parochialis Ecclesia reseruata non erat, nec Inferior collator fuit in mora conferendi; quia per eum non stetit, obstante dilatione Episcopi, vel Archiepiscopi, aut dilatione concursus; quia talis Inferior, sine culpa puniri non debet, ex eodem *Gonzal. loc. cit. num. 129.*

Postremò, & pro complemento præmissorum, ac praxis expressionis modi vacationis, ob non seruatam formam Cōcilii, ac Constitutionis Pij V. super earundem Parochialium collatione, parum refert, in supplicatione, Summo Pontifici porrigenda, pro earundem Ecclesiarum impetratione, distinctè, ac præcisè peculiarem causam, propter quam forma prædictæ minimè seruata fuerit, exprimere; cum sufficiat, ipsum Pontificem in genere intellexisse ipsius formæ inobseruantiam, vt Parochialem sic vacantem Oratori conferat, aut eidem mandet conferri; licèt si Orator ipse velit exprimere ipsam peculiarem causam, non est cur sibi probibeatur, si fortasse magis sibi consultum foret, causam huiusmodi, siue vacationis modum aperire.

Quarè, vsus ipsius Datariæ Apostolicæ, sic se habet, vt huiusmodi supplicationes modo, quo sequitur admittat, videl.
28 *Beatissime Pater. Cum Parochialis Ecclesia S. Tryphonis loci N. Diœcesis N. per obitum quondam N. illius, dum viueret vltimi possessoris, extra Romanam Curiam, de mense N. proximè præterito defuncti, aut aliàs certo alio modo vacauerit, & vacet ad præsens, illiusque omnimoda dispositio, iuxtà formam Constitutionis fel. rec. Pij Papæ V. S. V. prædecessoris super modo, & forma prouidendi de Parochialib. Ecclesijs editam, eidem S. V. & Sedi Apostolicæ, hac vice, reseruata existat. Supplicat igitur humiliter E. S. V. deuotus illius Orator N. &c.* vel etiam dici potest, *Et quia forma Constitutionis, &c. in concursu desuper habito, seruata non fuit, omnimoda illius dispositio Sedi Apostolicæ reseruata existit*, & hic est notorius Curiæ stylus circa similes impetrationes, & collationes; cum tantummodò sufficiat postmodum coram Iudice exequutore verificare defectum prædictæ formæ, quæ omninò, & adamussim erit verificanda per impetrantem, vt fuit sæpè resolutum, & signanter in vna *Salamantin. Parochialis 21. Ianuarij* 1593. *coram Orano, & in vna Cæsaraugustan. Parochialis de Maella 8. Nouembris* 1599. *coram Card. Pamphilio*, quas in proposito refert *Duran. decis. 278. & in vna Vicen. Parochialis 14. Ianuarij* 1611. *coram Manzanedo*, impressa penes *Farinac. tom. 3. decis. 323.* in qua fuit dictum, quod quoad narratiuam reseruationis, ob non seruatam formam
29 *Constitut. Pij V.* in quo ipsa narratiua consistit, illa est concludenter per impetrantem probanda; cum in ea se fundet, siue agendo, siue excipiendo: quod absque dubio procedit, siue sit negatiua iuris, siue facti, *glos. in l. 2. ff. de probat. Bart. in l. in illa, ff. de verb. oblig. Innoc. in cap. super his, de accusat. Alexan. cons. 42. col. 2. lib. 6. Anchar. cons. 254. num. 3.* & alii relati per *Paris. de resign. benef. lib. 11. q. 14. num. 9.* vbi testatur de communi, quod ad huiusmodi gratiæ verificàtionem duo
30 impetrans probare debet; alterum, videlicèt, quod tempore huiusmodi impetrationis Parochialis; adhuc illa vacaret, cum narratum fuerit, etiam de præsenti vacare, alterum verò non obseruantiam dictæ Constitutionis, vt habetur penès eumdem *Duran. dec. 323. num. 1.*

SVMMARIVM.

1 *Fidei approbationis Ordinarij ad Parochialem Ecclesiam, duplex formula.*
2 *Parochialis Ecclesia reseruata, quomodo supplicationis formula, concipiatur pro illius impetratione.*
3 *Parochialis Ecclesia, etiam secundum sensum Cancellariæ Apostolicæ, quænam dicatur.*
4 *Curæ iurisdictionalis mentio, quomodo cesset in impetrationibus Apostolicis.*
5 *Archidiaconus, dicitur oculus Episcopi.*
6 *Curata beneficia habitu, non actu, quomodo à Papa impetranda.*
7 *Parochialis Ecclesia habitu tantùm, impetratur à Papa tamquam beneficium simplex.*
8 *Et quid seruet Cancellaria Apostolica in litteris illius prouisionis.*
9 *Parochialis Ecclesia habitu tantùm, requirit nihilominus expressionem huiusmodi Parochialitatis in supplicatione, & quare.*
10 *Parochia constituitur ex decem personis.*
11 *Parochialitas non excluditur ex non residentia Rectoris.*
12 *Collegialitas Ecclesiæ non amittitur, nisi authoritate Summi Pontificis.*
13 *Parochialis Ecclesia habitu tantùm, non amittit sua priuilegia.*
14 *Archipresbyteratus, habens iurisdictionem contentiosam, non dicitur beneficium curatum.*
15 *Curatum beneficium, intus Cathedralem, non requirit expressionem nominis Sancti.*
16 *Vacationis modus præcipuus est, per obitum beneficiati.*
17 *Vacatio beneficij non datur in Ecclesia non numerata, & quare.*
18 *Ecclesia non numerata, seù receptiua, quænam dicatur.*
19 *Et quæ, Ecclesia numerata.*
20 *Beneficium de mensa, quodnam dicatur.*
21 *Non vacat per obitum beneficiati.*
22 *Beneficium vnitum, neque vacat, neque impetrari potest.*
23 *Vacat beneficium per obitum beneficiati, etiam non adepta illius possessione.*
24 *Et quarè.*
25 *Supplicatio signata, non tamen registrata, potest lacerari.*
26 *Supplicatione signata, cum commissione in forma* Dignum *non vacat beneficium per obitum Oratoris.*

27 *Va-*

27 *Vacatione prima durante, beneficij, fit impetratio adhuc per obitum.*
28 *Et illius supplicationis formula duplex proponitur.*
29 *Supplicationem habens, & registratam, non tamen in forma gratiosa, non dicitur habere ius in re, sed tantummodo ad rem.*
30 *Vacatio beneficij non datur, nisi per obitum habentis ius in re.*
31 *Cancellaria Apostolica tenet, beneficium non vacare per obitum habentis supplicationem, etiam in forma gratiosa expeditam.*

Praxis Narratiuæ Supplicationis pro impetratione Parochialis Ecclesiæ, Sedi Apostolicæ reseruatæ.

CAPVT V.

VT autem consuetus nostræ praxis ordo seruetur, postquàm de ijs, quæ concursum ad Parochiales Ecclesias ritè habendum, concernunt, capite præcedenti, egimus; videndum est, quid seruandum, quando Parochialis Ecclesiæ collatio spectat ad Papam, qui de ea prouidet Oratori, præuia Ordinarii attestatione de illius idoneitate. Et quidem, cum indè oporteat exordiri, non incongruum duximus, eiusdem attestationis formulam, hic de more, subnectere, qua gloriosæ memoriæ S Carolus Borromæus Archiepiscopus Mediolanen. vti consueuit, cuius vsum quamplurimi Episcopi retinent, quæ est tenoris sequentis, videlicèt.

1 *Carolus S.R.E. Presbyter Cardinalis tituli S. Praxedis, Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Archiepiscopus Sanctæ Ecclesiæ Mediolanen.*

Vniuersis, & singulis, ad quos præsentes litteræ nostræ peruenerint, fidem indubiam facimus, & attestamur, quod cum Parochialis Ecclesia S.N. nostræ Mediolanen. Diœcesis, quàm N. de N. dum viueret obtinebat, per ipsius obitum, qui de mense N. extra Romanam Curiam diem suum clausit extremum, vacauerit, & vacet ad præsens: cumquè occasione vacationis huiusmodi per publica edicta vocati sint, qui examinari vellent, iuxta formam Sacrosancti Concilij Tridentini, Nos vnà cum Examinatoribus in Synodo Diœcesana deputatis, & electis, D. Presbyterum N. Diœcesis Mediolanen. transacto tempore, per concursum examinauimus, ipsumquè ad præfatam Ecclesiam regendam, gubernandam, & obtinendam, moribus, ætate, doctrina, & alijs rebus ad id opportunis, magis idoneum iudicauimus, & approbauimus. In quorum fidem præsentes manu nostra, subscriptas, & nostro Sigillo obsignatas fieri iussimus, & ab alijs Examinatoribus subscribi curauimus. Dat. &c.

Quæ quidem formula desumpta est ex *actis Ecclesiæ Mediolanen. tom. 2. par. 8. fol. mihi 1256.*

Vel si magis placuerit, alia quis vti poterit formula, quæ paritèr passim, eo quo sequitur modo fieri, & admitti consueuit, tenoris sequentis, videlicèt.

Nos N. N. Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Episcopus N. Omnibus, & singulis, præsentes nostras litteras visuris, lecturis, pariter, & audituris fidem facimus, & in verbo veritatis attestamur, qualiter Parochialis Ecclesia S.N. Terræ N. nostræ Diœcesis N. per obitum quondam N. illius, dum viueret vltimi possessoris, extra Romanam Curiam de Mense Martij proximè præterito defuncti, vacante, & edictis, vt moris est, iuxta Sacrosancti Concilij Tridentini dispositionem affixis, & Examinatoribus in Synodo nostra Diœcesana deputatis pro mutuo desuper habendo concursu, adhibitis, ac omnibus ad dictam Parochialem Ecclesiam obtinendam per eosdem Examinatores coram nobis examinatis, peractoque dicto examine, quatuor ex concurrentibus æquè idonei reperti fuerunt, Nos autem præ cæteris concurrentibus dilectum nobis in Christo N. tanquam magis idoneum elegimus, & iudicauimus, ac vti talem, ætate, vita, moribus, & doctrina omnibusque ad curam dictæ Ecclesiæ necessarijs, approbauimus. In quorum fidem, & testimonium præmissorum præsentes manu nostra subscriptas fieri fecimus, Sigillique nostri, quo in similibus vtimur, iussimus, & fecimus appensione communiri. Dat. &c. in Palatio nostræ solitæ residentiæ, sub anno à Natiuitate Domini, &c. Die verò, &c. Pontificatus S. D.N. Vrbani diuina prouidentia Papæ VIII. Anno vigesimoprimo.

N. Episcopus N.

N. Cancellarius.

Supplicationis verò formula pro impetranda à Summo Pontifice Parochiali Ecclesia, quæ secundum vsum *Per obitum extra Curiam pro approbato in concursu* prænotatur, & cum prædicta Ordinarii attestatione idoneitatis, insimul, Officiali ad id in Dataria deputato, porrigitur, talis est videlicèt.

2 *BEatissime Pater. Cum Parochialis Ecclesia, Archipresbyteratus nuncupata, Assumptionis B. Mariæ Virg. Terræ N. Zamoren. Diœcesis, per obitum quondam Hieronymi Sanchez illius, dum viueret, vltimi possessoris, de mense Iunij proximè præterito, extrà Romanam Curiam, Sede Episcopali Zamoren. vacante, defuncti, vacauerit, & vacet ad præsens, Supplicat igitur humiliter S.V. deuotus illius Orator N. presbyter dictæ Terræ, quatenus specialem sibi gratiam faciendo, Parochialem Ecclesiam prædictam, cuius, & illi forsan annexorum fructus, &c. CC. ducatorum auri de Camera, secundum communem extimationem, valorem annuum non excedunt, siuè præmisso, siuè alio quouis modo, aut ex alterius, cuiuscumquè persona, seù per liberam resignationem dicti defuncti, vel cuiusuis alterius de illa in dicta Curia, vel extra eam, etiam coram Notario publico, & testibus spontè factam, aut Constitutionem Execrabilis, &c. vel assequutionem, &c. vacet, etiam si deuoluta, affecta specialiter, vel aliàs ex quauis causa in litteris, etiam dispositiuè exprimenda, generaliter reseruata, litigiosa, cuius litis statum, &c. existat, eidem Oratori conferre, & de illa etiam prouidere dignemini de gratia speciali, Non obstantibus Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cæterisquè contrarijs quibuscumque cum clausulis opportunis.*

Fiat, vt petitur I.

Et cum absolutione à censuris ad effectum, &c. & quod Oratoris dispensationes, verusquè, & vltimus dictæ Parochialis Ecclesiæ vacationis modus, etiam si ex illo quæuis generalis reseruatio, etiam in corpore iuris clausa, resultet, necnon lites, & causæ, si quæ sint, status, & merita, nominaquè, & cognomina Iudicum, & collitigantium, eorumquè, ac dicti defuncti, aliorumquè, quorumcumquè concessiones, prouisiones, aliaquè

Rebuff. in praxi in 3. parte Signatura, vers. etiam situationis num. 4. & 5.

Sicut etiam verum est, quod non sit facienda mentio de cura iurisdictionali, quam Archidiaconus de iure habet; vt satis apertè patet in *d. c. 1. de offic. Archid.* vbi habetur, quod Archidiaconus, post Episcopum, & eius Vicarium, in omnibus, & in omnem curam in Clero, tam in Vrbe positorum, quàm eorum, qui per Parochias habitare noscuntur, ad se pertinere, &c. & *in d. c. ad hæc eod. tit.* vbi, quod per ipsum Archidiaconũ cura Episcopalis sollicitudinis debet releuari. Vndè non immeritò Archidiaconus dicitur oculus
5 Episcopi in epistola Beati Clementis, ibi *Diaconi Ecclesiæ tanquam oculi sint Episcopi, vt in c. Diaconi, dist. 93. & ibi glos. in verbo, oculi,* vbi, quod locu Diaconorum, successerunt Archidiaconi, qui dicuntur oculi Episcopi *d. cap. ad hæc, §. 2. Concil. Trid. sess. 24. cap. 12. de refor.* & ideò oculus Episcopi appellatur, vt loco Episcopi, per Episcopatum prospiciens, quæ corrigenda viderit, corrigat, & emendet, *& glos. in d. verbo, oculi*, ibi *oberrantes, & circumlustrantes*, & in verbo, *oberrantes*, quod sunt etiam alij circumlustrantes, qui sunt propriè testes Synodales, quorum munus est, ea exercendi, quæ continentur *in c. Episcopi, 35. q. 6.* vbi ponitur forma iuramenti per eosdem testes præstandi.

Hic verò postulat nostra praxis exprimi, quid sentiendum de ijs Parochialibus Ecclesiis, quæ habitu, non tamen actu dicuntur, prout paulò antè tetigimus; quarum impetrationes frequentes fuit in Romana Curia. Et quidem, in Cancellaria Apostolica, proposita quæstione inter illius eximios Abbreuiatos Maioris Præsidentiæ, Vtrum beneficia habitu tantùm
6 curata in illorum impetrationibus, debeant regulariter conferri, vt curata, an verò, vt simplicia, & visum fuit prima facie, quod deberent dici curata ex *Innoc. in c. de multa, de præb. num. 1. & alijs, quos refert Garc. p. 5. cap. 3. num. 100.* qui tenet, Ecclesiam, esse curatam ex ordinatione, seù destinatione Episcopi, non autem ex accidentia facti, idest accessu, seù recessu Parochianorum, prout tenet etiam *Alex. cons. 58. p. 4. Gemes. super reg. de idiom. q. 11. vers. & hoc*, & sic solus habitus sufficit primò per *tex. in l. foramen, ff. de seruit. vrban. præd.* vbi habetur, quod licet aqua cadens de cęlo, non cadat assiduè, quia tamen est apta cadere, existimatur perpetuò cadere, ad idem, quod *not. Io: Andr. in c. per venerabilem, qui fil. sint legit.* dicens, quod si causa delegatur vni Episcopo, & vnus habet habitu Episcopatum, alius habet exercitium, & possessionem, ille erit iudex, qui habitu Episcopatum. Præterea, quia ad hoc, vt Ecclesia censeatur Parochialis, attenditur authoritas Superioris, qui eam constituit Parochialem, vt in *c. nullus, 16. q. 7.* ac proindè si homines reuerterentur ad Ecclesiam, non esset opus noua authoritate Superioris, vt efficeretur Parochialis, sed potentia reducta ad actum reponit rem in pristino statu, *l. si vnus, §. pactus, ne peteret*, ibi, *in pristinam naturam redyt, ff. de pact.* & ita notat *Bald. in l. cunctos populos, in lectur. col. 2. C. de sum. Trin. vers. tertiò, quod secus dicimus in Ecclesia curata.* Necnon, quia ex variatione facti, non debet immutari ius curæ, quod non causatur à facto, sed ab ipso Superiore tribuente tale ius; & licèt de facto Rector non exerceat curam, tamen dicitur habere ius curæ.

His tamen non obstantibus, per eosdem DD. Abbreuiatores contrarium firmatum fuit ex nonnullis rationibus, per eos adductis, vt ex pluribus eiusdem *Cancellariæ Apostolicæ notabilibus fol. mihi 73. cum pluribus seqq.*

Verùm, licèt prædicta notabilia, in proposito nostræ praxis, sint plurimum notanda, non tamen ab iis abstinere visum est, quæ hodie circa eandem materiam in Dataria, ac Cancellaria Apostolica, & in Sacro Rotæ Auditorio practicantur; ex quibus docemur, quod talia beneficia regulantur in omnibus, vt simplicia, nempè quando sunt Parochiales Ecclesię habitum tantùm, & non actu nec est opus in illorum impetratione facere mentionem de cura, ex *Felin. in c. postulasti, sub num. 1. de rescript.* quia propter rationes desuper allatas, cura animarum propriè quis habere dicitur, ad quem pro administratione Sacramentorum, Parochiani coguntur accedere; & ipse curam exercet ex necessitate, *Abb. in c. dudum, 2. in 6. not. de elect. Dec. in c. ad aures, post num. 6. vers. & curatum beneficium, de rescript.*

Et propterea cum similes Ecclesiæ impetrantur à Summo Pontifice, non tenetur Orator in supplicatione facere men-
7 tionem, quod talis Ecclesia sit curata; quod optimè declaratum fuit per *Felin. loc. cit.* qui tenet, gratiam talis Ecclesiæ curatæ, habitu non esse subreptitiam, si de cura mentio facta non fuerit, vel est narratum, quod est sine cura: maximè cum per plures annos, Ecclesia Parochianis caruit, & verisimiliter nulla spes adest, vt ad actum reuocetur; quicquid dicendum sit, cum ecclesia paulò ante Parochianos amisit, & adest probabilis spes recuperationis actus, *id. Garc. d. p. 5. c. 3. num. 111.*

Hinc, ipsa praxis docet, quod in supplicatione nullum apponitur decretum, quod respiciat actum Parochialitatis, sed ecclesia tractatur, vt beneficium simplex, & est compatibilis cum alijs beneficijs, personalem residentiam requirentibus, *Marius Antonin. var. resol. lib. 1. resol. 53. n. 4.* vbi quod beneficium curatum habitu tantum, est compatibile cum Canonicatu, requirente residentiam, vel alio beneficio curato habitu, & actu simul, *per glos. & DD. in c. licet de elect. in 6. Bursat. cons. 152.* ac proindè, quando quis obtineret primum beneficium habitu, & actu curatum, si obtinet secundum habitu tantùm, & non actu, non vacabit primum ipso iure: quia, vt intret dispositio *tex. in c. de multa, de præb.* requiritur, quod secundum sit etiam habitu, & actu curatum, vt probat *Hoied. de incompat. benef. p. 1. c. 13. n. 58.*

Et ex eadem ratione notat Cancellaria prædicta, quod si Ecclesia est curata habitu, licet non actu, si prouideatur alicui, aliud curatum habenti, vel minori de aliquo beneficio curato, non habet locum *d. c. de multa, nec cap. in cunctis, c. licet canon, de elect.* & propterea concludit, quod dicta iura non habent locum in Ecclesia habitu, non autem actu curata, vt in illius *notab. fol. mihi 87.* & quando ipsa
8 Cancellaria dat litteras huiusmodi prouisionis in forma *Dignum*, non apponitur clausula, *Adhibitis Examinatoribus*, prout in Parochialibus actu, sed simpliciter dicitur: *Si per diligentem examinationem dictum N. ad hoc idoneum esse reperetis, &c.* In Parochialibus autem actu, apponitur clausula, *Si per diligentem examinationem, adhibitis per te Examinatoribus ad id à Concil. Trid. designatis, &c. idoneum esse reperetis, &c.* vt omnes norunt Curiales.

Verùm tamen est, quod in supplicatione Summo Pontifi-
9 ci desuper porrigenda, debet exprimi, quod prædicta Ecclesia Parochialis sit habitu, & non actu; quia licèt habeatur tanquam simplex, tamen etiam secundum sensum Datariæ Apostolicæ, in hoc casu non amittit nomen Parochialis; quin illa semper firma remanet, *Gonzal. gloss. 6. num. 89.* vndè non potest in supplicatione dici: *Cum perpetuum simplex beneficium Ecclesiasticum, aut cum sine cura ecclesia N.* sed sic exorditur, videlicet, *Beatissime Pater. Cum Parochialis ecclesia habitu, non tamen actu, Beata Maria, &c.* quia licèt habeatur tanquàm simplex, exprimenda est, nihilominùs illius qualitas; nam etsi nunc sit beneficium simplex, nihilominus posset dari casus recuperationis actus, si reuertantur Parochiani; & tunc tenebitur illius Rector promoueri, eidemque ecclesiæ prouidetur per concursum, seruata forma *Concilij Tridentini session. 24. cap. 18.* etiam à primo die, quo reuertuntur; cum tunc incipiat actu Parochialis esse; ac proindè, licet fel. record. Gregorius XIII. audita relatione Congregationis Concilij, declarasset, Parochialem, quæ habitu tantùm, & non actu curam habet, comprehendi verbis *d. cap. de multa, de præb.* nihilominùs talis declaratio videtur intelligenda, quando est spes probabilis recuperationis actus, nec lapsi sunt quadraginta anni sine Parochianis; non autem quando nulla adest spes, *Garc. d. part. 5. cap. 3. num. 121. & in add. ad d. num.* ait, quod ratio, quæ mouit Papam, fuit, quoniam de die in diem, seù in horas singulas, Parochialis habitu, potest fieri actu, si reuertantur Parochiani; vt etiam sentit Cancellaria prædicta: & etiam adest alia declaratio. *Nullius 20. Aprilis* 1593. quæ sic ait, *Congregatio Concilij cap. 13. sess. 24. dum Parochiales vniri Monasterijs prohibet sunt intelligenda de Parochialibus, quæ actu, non autem de illis, quæ habitu tantùm supra hominum memoriam, Parochiales existunt;* aliàs enim per reditum Parochianorum ipsa ecclesia recuperat statum suum, quasi iure postliminij, *Marescott. var. resol. lib. 2. c. 95. num. 2.* nisi interim Ordinarius illi limites subtraxerit, eosque alteri Parochię attribuendo, *Host. in c. quia nonnulli, sub num. 5. vers. tu verò dicas, & vers. quod si omnes, Parochiam, de cler. non resid. Lotter. de re benef. lib. 1. q. 20. n. 153.*

Porrò, ex supradicta ratione, nempè, propter spem reductionis de habitu ad actum, numquam Dataria, seù Cancellaria Apostolica admittit dispensationem ad vnum curatum habitu, alterum verò actu; quia licèt habitu tantùm,

rum, nihilominus posset etiam breui temporis interuallo, reduci ad actum, vt suprà dictum est.

Vndè, in vna *Firman. Parochialis 16. Decembr.1558. coram Domino Quiraga*, fuit resolutum, quod si in supplicatione impetrationis Parochialis, quæ curam habebat animarum habitu, & non actu, dictum sit, quod Ecclesia erat sine cura, gratia est subreptitia, si probabilis est spes, Parochianos reuerti posse; cum non sit facta mentio curæ, *cap.1. de verb. signif.* si verò nulla est spes redeundi, gratia erit valida; quod si lapsi essent quadraginta anni, sine Parochianis, tunc status beneficij esset immutatus, & beneficium erit simplex, *cap. cum de beneficio, de præb. in 6.*

Ex qua quidem decisione *Firmana Parochilis*, quam refert *id. Garc. p.5.cap.3.num.* 112. concludit ipse *n. seq.* quod prædicta decisio intelligenda est, prout alia *Thelesin Beneficij 13. Januar. coram Seraphin. dec.* 1064. vbi fuit præcipuè narratum, beneficium esse sine cura, quod tamen non erat verum; quia Parochiani recesserunt propter incursiones latronum, & de huiusmodi cura habitu debebat fieri mentio, vt per *Card. cons.48. id. Felin. in d. cap. postulasti, col.1. de rescrip. Staphil. de stat. & qualit. benef. num. 22. Rebuff. de litter. dispens. ratione ætatis, in verbo, etiam sine cura*; quo casu si beneficium narratur sine cura, gratia non sustinetur; quia dum causa recessus Parochianorum, fuit incursio latronum, adhibito remedio huic malo per Superiores, & Potestates, probabile est, prædictos Parochianos reuersuros in patriam suam, & locum, id. *Garc. d. n.* 131.

Eiusdem quoquè expressionis ratio militat circa beneficia obtenta, de quibus suo loco dicetur, quandoquidèm tenetur Orator exprimere Parochialis Ecclesiæ qualitatem, sinè statum, an videlicet illa sit actu, vel habitu; prout diù in ipsa Cancellaria Apostolica obseruauimus, & tenent omnes periti Curiales, ac firmauit *Rota in d. Firman. Parochialis*, vbi talis fuit adhibita distinctio, prout superius, etiam dictum est, nempè, quod aut adest spes, Parochianos posse reuerti, & hoc casu, si narretur beneficium esse sine cura, impetratio erit subreptitia; aut nulla adest spes, vt quia per annos 40. Ecclesia non habuerit Parochianos, & tunc valet impetratio; nam status beneficij curati videtur permutatus in simplex per spatium quadraginta annorum, vt per *Paris. de resign. benef. lib.10. q.2. num.87.*

Ex quibus igitur necessariò infertur, quod illa expressio facienda in supplicatione, videlicet, *Cum Parochialis Ecclesia habitu, non tamen actu*, vt dictum est, quando ipsa Ecclesia destituta est spe recuperandi Parochianos cum cursu quadraginta annorum, potest in supplicatione omitti, & sic simpliciter exprimi, nimirum, *Cum sine cura Ecclesia, aut simplex beneficium Ecclesiasticum, &c.* absq. eo, quod dicatur *Parochialis habitu tantùm, & non actu*; quia cum verisimiliter nulla adest spes recuperandi Parochialitatem, maximè cum lapsu quadraginta annorum sinè Parochianis, censetur absolutè, & in omnibus beneficium simplex; quarè, licèt non narretur talis cura habitu, vel narretur, sine cura, gratia non erit subreptitia; nec in eis habebit locum dispositio *d. cap. de multa de præb. & cap. licet canon, de elect.* nec dispositio *Concilij Trid.* de faciendo concursu, vt suprà dictum est, & sic in huiusmodi beneficij sufficit ætas requisita ad beneficia simplicia, id. *Garc. d. cap.3. num.* 115. Et dixit *Rota in vna Auellin. Beneficij 22. Junij* 1011. *coram Canaler. dec.* 164. quod cum homines Castri Serpici se contulissent in alienam Parochiam loci Sorbi, fuerunt exempti à prima Parochia, & effecti Parochiæ, intra cuius limites se transtulerunt; quarè, cum Ecclesia loci Serpici, quæ antea actu erat curata, per recessum Parochianorum remansit curata habitu tantùm, propterea Domini dicebant, illam per omnia regulari ad instar beneficij simplicis; nequè in hoc casu facienda erat mentio de cura habitu, sic etiam in vna *Perusina Beneficij 16. Januar.* 1608. *coram D. Concino Decano*, Verum est tamen, quod Cancellaria, & Dataria requirunt hanc mentionem.

Prætereà, cum ex eodem *Concilio Trid. sess. 24. cap.* 12. prouisi de quibuscumque beneficijs curam animarum habentibus, teneantur à die adeptæ possessionis, ad minus intra duos menses, in manibus Episcopi, vel eius Vicario generali, emittere fidei professionem, & in Romanæ Ecclesiæ obedientia se permansuros, spondeant, ac iurent, id intelligitur de cura actuali, non autem habituali; ac prouisus de Parochiali Ecclesia, quæ olim habebat Parochianos, qui iam non extant, non tenetur emittere d. fidei professionem; quamuis si contingat postmodum, ipsam Parochialem habitu, ad actum reuocari, videlicet, quia Parochiani redeunt ad habitandum, teneatur ipsam fidei professionem emittere, vt ex pluribus comprobat *Ricciull. de iure person. lib.1. cap.* 14. relatus à *Barbos. in addit. ad alleg.60. num.12. vers. sexto amplia.* Cum etenim hoc modo Parochialis Ecclesia, iam amiserit suam primæuam naturam, mutauit suum statum: & in simili notat *Cancellaria Apostolica*, quod si in supplicatione pro impetrationis Monasterij dicatur, quod illud Conuentu caret, in litteris exprimendum est eo modo; quod Conuentu caret, nec aliquid dici de obedientia prçstanda à Conuentu, si ad Conuentualitatem reducatur; quia videtur intentio Papæ esse, dare in commendam, quatenus Conuentu careat: secùs autem si daretur in titulum; quia tunc illa verba de obedientia, *si ad Conuentualitatem reducatur*, possunt apponi, vt in *notab. fol. 10. à tergo.*

Ipsa quoque Cancellaria, nos non semel in proposito docuit, quod narratiua Presbyteratus per errorem, siue partis, siue Sollicitatoris in impetratione beneficij habitu, non tamen actu curati, expressi, siue in supplicatione, siue in litteris super ea expeditis, nullo modo vitiat gratiam, tamquam superflua, & à Papa non habita in consideratione, qui nihilominus sub expressione simplicis Clericatus Oratoris, fuisset concessurus: cum prædicta qualitas in hoc casu non esset necessaria, tam de iure communi, quàm de stylo Curiæ, si talis expressio non esset dolosa, sed procederet ex errore, vt suprà dictum est; & secundùm hanc praxim pronunciauit *Rota in vna Conchen. Beneficij 11. Maij 1609. coram Sacrata.*

Notandum tamen ex præmissis, quod Parochialis non desinit esse Ecclesia in actu, si Parochiani, qui in Parochia habitant, ex aliqua causa, vel culpa, ibi non percipiant diuina; ità vt Curatus nullum laborem sustineat; quia ad effectum, vt Curatus consequatur iura Parochialia, sufficit, quod per eum non stet, quin ministret Ecclesiastica Sacramenta, *Abb. in ca. extirpandæ, §. qui verò, n. 11. Rebuf. in concord. tit. de collat. §. statuimus, in verbo, Parochialis, vers. qui dicatur Parochianus*; et amsi Parochiani audiant diuina, & Sacramenta percipiant in aliena Parochia; quia non propterea efficiuntur de illa Parochia; nisi animo perpetuæ habitationis, cum rerum substantia, ibi fiant incolæ, & Parochiani, *Clem. Dudum, §. huiusmodi, de sepult.* Idemque erit, si Curatus neglexerit administrare Sacramenta Parochianis; qui ea de causa fuerint coacti accedere ad alia loca, ad ea percipienda; quia hæc culpa, & negligentia Curati non potest mutare statum Ecclesiæ, id. *Rebuff. loc. cit.* cum aliis relatis per *Marescot. var. resol. lib. x. c. 95. n. 2. cum plurib. seqq.* qui sub *num. 6.* ait, id præsertim procedere, si constet, Ecclesiam habere limites, intra quos adsint habitatores, ex ibi allegatis, nec probetur, huiusmodi habitatores
10 recessisse, vel saltem remansisse decem personæ, quæ sufficiunt ad constituendam Parochiam, vt per *Specul. in tit. de not. crim. §. 8. vers. quidam tenent*, prout Rota canonizauit in vna *Toletan. Parochialis 15. Maij* 1587. *coram Cardin. Platto, & in vna Florent. Parochialis 22. Maij* 1630. *coram Coccine Decana*, quæ est *decis. 380. num. 8. par. 5. recent.* in qua fuit dictum, quod cum in territorio ibi expresso, adessent tres, vel quatuor domus, non sufficiebant ad constituendum populum, ex *c. vnic. 10. q. 5. & num. 28. in fin.* fuit consideratum, quod in Ecclesia continebantur tres domus, & animæ aptæ ad Communionem, quindecim; in secunda visitatione, domus quinque, & viginti animæ aptæ ad communionem: & in tertia visitatione, quatuor domus, & duodecim animæ aptæ ad communionem: quæ paucitas animarum, & domorum vix sufficit, vt Parochia possit erigi, *d. c. vnic.*, & ibi *gloss. & DD.*

11 Sicut etiam ex superius dictis, non excluditur Parochialitas, aut Ecclesia desinit esse actu Parochialis, ex eo quod de illa pro tempore prouisi, non resederint penes dictam Ecclesiam; cum id sonet potius in abusum, quam ad excludendam Parochialitatem: nam ex illius Rectoris non residentia, & culpa, non desinit Ecclesia esse Parochialis, vt fuit dictum in vna *Capuan. Rectoriæ 27. Maij 1612. coram Penia, impressa penes Farinac. tom. 3. decis. 368. num. 7. Buratt. decis. 455. num. 7.* vbi *num.* antecedenti, loquendo de Ecclesia Collegiata, ait, quod aliter de ea dicendum est; quia, vt Ecclesia censeri debeat Collegiata, & qualitas huiusmodi non dicatur mutata, sufficit, illam esse talem habitu tantùm, li-
12 cèt non actu, quando collegialitatem non amisit authoritate Summi Pontificis, ex pluribus iuribus ibi allegatis, & si-

& ſignanter fuit dictum in vna *Cremonen. Præpoſitura* 25.
Februarij 1622. *coram Remboldo*, & notatur io *d. Capuan.*
*Rectoria ſub d.num.*7. quod Eccleſia dicitur acto Collegiata,
quando iu ea adſunt Canonici; licèt oou reſideaut; quia eo-
xum culpa, ſeù abuſus, non operatur, quod Eccleſia deſinat
eſſe Collegiata, vt alibi diximus.

Eſt inſuper bic notandum, quod vbi Parochialis Eccleſia
eſſet habitu tantùm, non amittit ſua priuilegia, ſuaquè iura;
13 ſed illa omnia retinet; vnde, etſi ceſſet exercitium parochia-
litatis, nihilominus non ceſſant ſua iura, quæ ſemper conſer-
uantur cum illius priſtino, & antiquo ſtatu; licèt Eccleſia
ipſa fuerit tanquam beneficium ſimplex, ita *Lotter. de re be-
nef. lib.*1.*q.*20. *num.*157. *cum pluribus ſeqq.*

Quod præſertim hodie videmus in nonullis beneficijs ſim-
plicibus, quæ antea fueruut Eccleſię Parochialis, nunc verò,
licèt ſiut habitu tantummodo, adhuc illorum Rectores ha-
bentius decimandi, quod antea competebat Rectori Paro-
chialis; non enim ex ſola ſolutione decimarum, concluditur
neceſſariò ad Parochialitatem; cum ipſæ decimæ poſſint etiā
acquiri Eccleſiæ Parochiali ex alio titulo, quam de iure diui-
no, quę Parochiali Eccleſię debentur cum alijs Eccleſiis poſ-
ſint, etiam decimæ acquiri ex præſcriptione, *c.*1.*de præſcript.*
in 6.*c. cum contingat*, *iuncta gloſ. & c. cum in tua de decim.*
d. Florentin. Parochialis, *num.*24.

Hanc ſanè puto rationem eſſe, cur plerumquè in Dataria
Apoſtolica crebras viderimus fieri quorumdem ſimplicium
beneficiorum Eccleſiaſticorum impetrationes, quæ tamen
ſonant in nomen Rectoris curati; pro quibus ſupplicatio de-
ſuper Summo Pontifici porrigenda ſic exordiri conſueuit, vi-
delicet, *Beatiſſime Pater. Cum perpetuum ſimplex beneficium
eccleſiaſticum Archipresbyteratus*, *aut Plebania nuncupa-
tum S. N.* prout de quibuſdam alijs ſimilibus beneficijs eue-
niſſe ſcimus, licèt ſimplicibus, nomen tamen habent Digni-
tatis, Canonicatus Perſonatus, vel Officij, & ſimilium; nam
quamuis talia de præſenti cum effectu non ſint, credendum
tamen eſt, aliàs ita extitiſſe, quæ curſu temporis, varijs ex
cauſis eſſe deſierunt; niſi fortaſſe ex illorum primæua ere-
ctione fuerint ſic denominata.

Ac proinde, vt ait *Garc. de benef.p.*7. *cap.*1.*num.*40. adſunt
aliqua beneficia ſacerdotalia, quæ de iure requirunt, vt ea
obtinentes, ordinentur in presbyteros, vt eſt Parochialis, Ab-
batia, Decanatus, Præpoſitura, & Archipresbyteratus, vt
in *c.*1. *de ata. & qualit. & in c. cum in cunctis*, *§. inferiora, de
elect.* attamen poteſt eſſe, quod ex cauſis ſupradictis hodie
non ſint talia, quæ requirant, nec aliquem ſacrum ordinem
annexum; vndè præmiſſa, præſertim quoad Archipresbyte-
rom, non procedunt in Archipresbyteris ruralibus, ſuppoſito,
quod ſint beneficia ſimplicia, nec perſonalem reſidentiam
requirant; quod quidem vſquè adeò locum ſibi etiam digno-
ſcitur vendicare, vt data Nuntio facoltate conferendi bene-
ficia ſimplicia, poſſet nedum conferre ſupradicta beneficia
curata habitu tantùm, iuxta ea, quæ ſupra dicta ſunt, verum
etiam huiuſmodi Archipresbyteratus, qui non ſunt in Eccle-
ſijs Cathedralibus, ſed dicuntur rurales; quamuis habeant
aliquam iuriſdictionem; prout declarauit aliàs Sara Congre-
gatio ad inſtantiam Epiſcopi Burgen. circa nonnulos Archi-
presbyteratus, qui Dignitates rurales reputantur ſeù exi-
ſtunt, nec tamen Sedem in Cathedrali, nec Collegiatis Ec-
cleſijs habent, nec cura animarum illis imminet, nec perſo-
nalem reſidentiam requirunt; ſed eorum munus eſt, reui-
dendi computa Oeconorum Eccleſiarum ſub diſtrictu ſui
Archipresbyteratus exiſtentium, ac debitores compellendi,
&c. cum ſimilibus, vt io d. declaratione S. C. quam refert
*id. Garc.p.*4. *cap.* 3. *num.* 96. quæ declarauit, huiuſmodi Ar-
presbyteratus eſt compatibiles cum Dignitatibus, Canoni-
catibus, & alijs beneficijs, perſonalem reſidentiam requi-
rentibus, ſicut aliud beneficium ſimplex, nec prædictos Ar-
chipresbyteros teneri per ſeipſos munus prædictum ſibi in-
cumbens, exercere, ſed per alios ab ipſis deputandos exequi
poſſe, & iu vna *Conchen. Archipresbyteratus* 29. *Ianuarij*
1594. *coram Penia* fuit tentum, quendam Archipresbytera-
14 tum, iuriſdictionem contentioſam habentem, non bene-
ficium curatum, ad effectum, vt vacet per aſſequutionem
alterios beneficij incompatibilis, vt per *Gonzal. gloſ.* 6.*num.*
64. & proipdè habendum eſſe tanquam ſimplex benefi-
cium.

Aſſumptionis Beatę Marię. Exprimendum eſt
nomen Sancti ſub
cuius inuocatione eſt ipſa Parochialis Eccleſia, ſicut, etiā ſer-
uatur deſquocunq; alio beneficio, niſi illud coratū, eſſet intus
Cathedralem Eccleſiam, prout aliàs diximus: nempè cum
animarum cura incumberet ipſi Cathedrali Eccleſiæ: tunc
15 enim non eſt neceſſaria iſta expreſſio nominis Sancti inuo-
cationis ipſius Cathedralis, & Parochialis: ac etiam quando
prædicta Parochialis in aliquo loco vnica eſt; tunc enim
ſufficit dicere, *Cum Parochialis Eccleſia loci*, *ſeù Oppidi*, *ſi-
ue Terræ N.* ſic etiam ſi ipſa Parochialis fuerit matrix illius
loci, &c.

Per obitum *quondam Hieronymi Sanchez*. Inter
modos vacationis beneficiorum Eccleſiaſticorum, præcipuus
& principalis eſt ille, quandonimirum, beneficium vacat de
16 iure, & facto, nempè per obitum beneficiati, vt hic: nam di-
citur tunc verè, & propriè vacare, & ſic per mortem natura-
lem, *Gonz. gloſ.*15.*nu.*3.*per tex. in c. ſuſceptum, & ibi gl. in ver-
bo, non morte, de reſcript. in* 6. quia mors omnia ſoluit, *§. dein-
ceps, auth. de nupt. coll.*4. nam ſicut vſusfructus finitur morte
vſufructuarij, *tex. in l.*3. *§. fin. ff. quib. ex cauſ. vſufr. amnt.* ita
etiam beneficium vacat morte beneficiati: cum beneficiatus
vſurario, & vſufructuario comparetur, *c. fin. & ibi gloſ. verbo,
reſeruari, de off. ordin. in* 6. *idem Gonz. loc. cit. n.*4. *&* 5. *Barboſ.
de poteſt. Epiſ. gl.*72.*n.*7. *Viuian. in praxi iuriſpatr. lib.*5.*c.*5.*n.*6.
Et ſicut iſte modus eſt præcipuus inter alios, ſic etiam fre-
quentiſſimus in Romana Curia: adeò vt inter Officiales Da-
tariæ Apoſtolicæ, vnus quidem ſit, cuius ſibi proprium mu-
nus demandatur recipiendi omnes ſupplicationes beneficio-
rum vacantium per obitum, qui proinde de officio *Per obi-
tum* vulgariter nuncupatur.

Eſt nihilominus pro hac noſtra praxi notandum, quod licèt
beneficium vacet per obitum beneficiati, vt hic, fallit tamen
Primo in beneficijs conſiſtentibus in Eccleſia non numerata,
17 in qua non adeſt certus numerus Canonicorum, ſeù aliorum
beneficiatorum: ſed ſecundum fructuum ſuperexcreſcen-
tiam, vel decreſcentiam, beneficiati creſcunt, vel decreſcunt:
ac proindè in illa ius nouum creatur, quod cum perſona ex-
tinguitur; & ſic beneficium per obitum beneficiati, ibi non va-
cat, ſed tantùm eſſe deſinit, *c. ex parte, & ibi Hoſtien. col.*2.*ver-
bo, nullatenus, de conceſſ. præb.* & ibi notat *Imol. num.*2. *& pro-
batur in c. dilecto, verſ. prætereà, de præb.* vbi etiam *not. Innoc. n.*
3. *in gloſ. verbo, deſinit, Abb. num.*9. & fuit deciſum in vna *Ca-
lagurtan. Beneficij de Ormillas die* 23. *Maij* 1588. *teſte Mant.
deciſ.*229. *n.*1. & ideò nunquam vacat, ſed ſtatim ac titularis
decedit, ſupprimitur, expirat, ac ceſſat, *tex. in d. c. dilecto, n.*9. &
ibi communiter omnes, *Viuian. in d. praxi iuriſpatr. lib.*1. *cap.*
18 1.*num.*118. Et dicitur Eccleſia non numerata, quæ etiam re-
ceptiua nuncupatur, ad differentiam Eccleſiæ numeratæ, quę
19 ita dicitur, quando in ea adeſt certus, & definitus numerus
Canonicorum, ſeù aliorum beneficiatorum, in qua, aliquo
beneficio vacante, fit præſentatio per alios beneficiatos, &
inſtitutio per Epiſcopum, *Seraph. deciſ.* 942. *num.* 1. vt aliàs
dixi.

Fallit ſecundò, quando beneficium eſt de menſa, nempè
20 incorporatum menſæ Epiſcopali, ſeù Capitulari, vel Abba-
21 tiali: quia tale beneficium, per obitum illius Rectoris non
vacat, ſed remanet, vt ſupra incorporatum, et conſolidatur in
menſa, mortuo Prælato, *Gemin. in c. ſi propter, ſub nu.*3. *in fin.*
*Viuian. loc. cit. nu.*110. ac proinde dicit *id. Gonz. gloſ.* 5.*§.*6. *nu.*
64. quod cum tale beneficium de menſa, non ſit verè benefi-
cium, nec in eo detur vacatio, reſultat proinde, quod non
comprehendatur in regula reſeruatoria menſium, loquente
de beneficijs vacaturis, vt fuit deciſum in vna *Tarraſin. Paro-
chialis* 10. *Decembris* 1603. *coram Lota*.

Fallit tertio, quando beneficium eſt vnitum, quod cum ne-
22 que vacet, impetrari non poteſt, ſtante illius vnione, *Selu. de
benef.*3.*p.q.*15.*n.*76. *Rebuff. in praxi tit. de vnion. nu.*14. *Viuian.*
*d. c.*1. *num.*111. *ex Felin. in c. in noſtra, nu.*23. *verſ. corollarium*
27. *de reſcript. id. Selu. d. n.*76. *Rot. deciſ.*46. *de reſcript. in antiq.*
*Rebuff. in prax. tit. de vnion. n.*14. *Put. deciſ.*247. *à num.*7. *lib.*2.
*Gonz. d. gloſ.*5.*§.*7.*n.*22.

Circa tamen huiuſmodi vacationem per obitum, adnotan-
dum duxi, quod ſæpè in Romana Curia euenire contingit,
vt nedum beneficium vacet per obitum beneficiati, illiuſ-
que poſſeſſoris, verùm etiam, ſi poſt ſupplicationem ſigna-
tam, & regiſtratam, ille litteras nondum expediuerit, ſed an-
te adeptam huiuſmodi beneficij poſſeſſionem, diem clauſe-
rit extremum, beneficium dicitur vacare per obitum eiuſdem
beneficiati: prout in facti contingentia reſpondit *Rebuff. conſ.*
98. quem citat *Pariſ. de reſignat. benef. lib.*10. *quæſt.*7.*num.*54.

dicens, quod si resignatarius expediuit litteras resignationis
in Vrbe, & postea in itinere, cum proficisceretur ad capien-
dam possessionem, moriatur, ex *eod. Rebuff.* an. tale bene-
ficium vacare per obitum; quamuis illius possessionem non
23 fuerit adeptus; nam ex collatione, iam dominium, & om-
ne ius consequutus fuit; quia nihil refert possessio ad titu-
24 lum, *Couar. var. resol. lib.* 3. *cap.* 16. *col* 1. *&* 2. Vndè etiam
id procedit, quamuis collatio sit facta à Papa, & literæ non
sint expeditæ; quia ex sola supplicatione signata, & regi-
strata, vt dictum est, vacat per illius obitum cum per ipsam
solam supplicationem, vt præfertur registratam, gratia sit per-
fecta ante litterarum expeditionem, *Cassad. decis.* 2. *num.* 10.
de pension. Put. decis. 275. *num.* 2. *lib.* 3. & alij quos refert *Gonz.
glos.* 15. *§.* 2. *num.* 32. & nouissimè *Rota in vna Cæsaraugu-
stan. Canonicatus* 10. *Iunij* 1630. *coram Durano decis.* 385.
num. 11. vbi quod vacatio per obitum N. fuit consumpta per
prouisionem cum supplicatione registrata, etiam non appre-
hensa possessione.

Verum id intelligendum est, quando supplicatio registra-
ta, est tradita parti; quia antea non dicitur ius aliquod consi-
derabile ipsi parti quæsitum; cum de facili talis supplicatio,
25 quæ non sit registrata possit lacerari, *Sarnen. in reg. de non
toll. iur. quæs. q.* 20. *in fin.* & fuit dictum in vna *Oxomen. Ar-
chipresbyteratus* 6. *Aprilis* 1576. *coram Robusterio*, & pluries
obseruauimus in Dataria Apostolica.

At verò, ex præmissis addo, neque sufficere, quod ad ef-
fectum prædictum, supplicatio registrata, sit parti tradita,
vt postea per illius obitum vacet beneficium, sed omnia hæc
intelligenda esse, quando in supplicatione sic registrata, est
extensa forma gratiosa, quæ extendi consueuit in Officio Par-
uæ Datæ, quando videlicet est Orator præsens in Curia, in
eaque examinatus, & approbatus, aut testimonium Ordina-
rij de sua idoneitate in eodem officio produxit; sicut iam di-
ximus quandoquidem, si aliàs Orator haberet suam suppli-
26 cationem signatam, ac registratam cum commissione in
forma *Dignum*, vtique dici non potest beneficium per il-
lius obitum vacare; cum vigore dictæ supplicationis, cum
huiusmodi commissione, non sit facta ipsi Oratori collatio,
sed sibi detur mandatum de conferendo; & ita iuxtà hanc
praxim docet, etiam *Garc. de benef. p.* 4. *cap.* 2. *num.* 17. quod
tunc præmissa procedunt, quod beneficium vacat per obitum
illius, qui habuit supplicationem signatam, & registratam,
quando ipsa supplicatio est in forma gratiosa, vt dictum est,
secùs verò si in forma *Dignum*, aut aliàs commissaria; quia
cum tunc non dicatur prouisio, sed mandatum de prouiden-
do, beneficium non vacat per obitum illius, sed vt prius; ac
proinde eodem vacationis modo vacat beneficium, quod à
Summo Pontifice impetratur, & porrigitur sibi supplicatio,
quæ prænotatur de stylo Curiæ, *Adhuc per obitum*; quod qui-
dem seruatur, vt patet ad sensum, etiam si post primam hu-
iusmodi vacationem, beneficium fuerit alteri, licet nulliter,
27 collatum; quia adhuc durat prima vacatio; quod exempli-
ficari poterit in eo, qui impetrauit adhuc per obitum, & non
expressit eiusdem beneficij verum valorem, seù ex alia causa
fuerit nulliter collatum, vt dictum est; Tunc enim, de more
Curiæ concipitur supplicatio tenoris sequentis, videlicet.

28 *Beatissime Pater. Cum perpetuum simplex beneficium Ec-
clesiasticum sub inuocatione S. N. in Parochiali Ecclesia S. N.
Corduben. de quo aliàs per obitum quondam N. illius dum vi-
ueret vltimi possessoris, extra Romanam Curiam de mense Iu-
lij Anni proximè præteriti M. DC XLIIII. defuncti, vel aliàs
certo alio modo vacans, cuidam N. pro clerico se gerenti, autho-
ritate Apostolica prouisum, seù prouideri mandatum, aut con-
cessum extitit, & deinde ipse N. litteris Apostolicis desuper non
expeditis, possessioneque dicti beneficij minimè habita decessit,
de eodem, vt præfertur, vel adhuc per obitum dicti N. seù aliàs
certo alio modo vacante, cuidam P. asserto Clerico dictæ Diæ-
cesis, eadem authoritate prouisum, seù prouideri mandatum
fuit, prouisione, seù mandato ad illum huiusmodi, ex eo quod
dictus P. in litteris Apostolicis desuper expeditis, verum annuum
valorem dicti beneficij non expressit, illum XXIIII. ducatorum
auri de Camera, &c. annuatim non excedere, asserendo, cum
tamen illorum fructus longè plus valerent, & valeant de præ-
senti, ob non expressionem huiusmodi, nulla, & inualida, seù
nullo, & inualido existente, adhuc, vt prius, vel aliàs certo
alio modo vacauerit, & vacet ad præsens. Supplicat igitur,
&c. N. quatenus, &c. cuius fructus, &c. XXXIIII. ducat. au-
ri. &c.*

Vel etiam exempli gratia, quia prouisus de tali benefi-
cio non expressit, illud esse ex sui fundatione, sacerdotale,
quo casu, sic concipi poterit supplicatio pro illius noua im-
petratione, nempè.

*Beatissime Pater. Cum perpetua Capellania ad altare S.
N. sita in Ecclesia S. N. Corduben. quæ ex sui fundatione
Sacerdotalis existit, & de qua aliàs tunc per obitum illius vl-
timi possessoris, extra Romanam Curiam de mense N. defun-
cti, vacante, cuidam N. &c. Apostolica authoritate prouisum
fuit, prout in litteris Apostolicis desuper confectis plenius con-
tinetur, possessione subsequuta, prouisione, & litteris Aposto-
licis huiusmodi nullis, & inualidis existentibus, ex eo, quia ipse
N. tunc Clericali charactere dumtaxat insignitus erat, nec ex-
pressit, quod dicta Capellania sacerdotalis ex huiusmodi funda-
tione existeret, adhuc, vt præfertur, vacauerit, & vacet ad præ-
sens. Supplicat, &c. quatenus, &c.*

Ratio enim in proposito est, quia habens supplicationem
signatam, & registratam, non tamen in forma gratiosa,
29 sed in forma *Dignum*, non dicitur habere ius in re, sed tan-
tùm ad rem, & clarum est, beneficium non vacare, nisi per
30 obitum obtinentis ius in re, non autem ad rem, etiam ex
causa de prætexto; & hæc est notoria obseruantia Datariæ,
& Cancellariæ Apostolicæ; quamuis Cancellaria teneat be-
neficium non vacare per obitum illius, qui habuit supplica-
tionem signatam, & registratam; imò etiam in forma gratio-
sa expeditam, sed vt prius, & ita testatur etiam *d. par.* 4. *cap.* 2.
num. 18. dicens, quod cum Cancellaria, & Camera semper
teneant, beneficium non vacare per obitum habentis sup-
plicationem, etiam in forma gratiosa, sed vt prius, vt quoti-
diè videmus, ei erit standum, licèt Rota contrarium teneat,
cum Cancellaria, & Camera sint organum Papæ, vt per *Cas-
sador. decisio.* 2. *num.* 7. *de vnion.* ac propterea stylo Data-
tiæ, & Cancellariæ est magis standum tanquam Papæ ma-
gis propinquo, & eius organo, & de hoc fusius suo loco di-
cetur.

S V M M A R I V M.

1 *Sede Episcopali vacante, beneficiorum collatio spectat ad Pa-
pam, & n.* 50.
2 *Vacatione beneficij contingente in mensibus Iunij, & Decem-
bris, collatio semper spectat ad Ordinarium.*
3 *Siue gratiam Alternatiua acceptauerit, siue non.*
4 *Et in illis nulla potest considerari reseruatio, & quare.*
5 *Menses Martij, & Septembris, quomodo sint reseruati.*
6 *Regula reseruatoria mensium Apostolicorum, & Alternatiua
pro Episcopis, tenor proponitur.*
7 *Alternatiua gratia, quomodo olim concedebatur Episcopis
per supplicationem, manu propria Summi Pontificis signa-
tam, cum litteris sub plumbo.*
8 *Alternatiua mensium vsus, quando incæpit.*
9 *Quibus conceditur, & n.* 13.
10 *Alternatiua acceptata, non est locus pænitentia.*
11 *Et quantum duret.*
12 *Alternatiua acceptata non potest voluntariè per Episcopum
renunciari.*
14 *Alternatiua, antiquitus concedebatur etiam Inferioribus col-
latoribus, hodie verò aliter seruatur.*
15 *Non conceditur in beneficijs simultanea collationis.*
16 *Alternatiua acceptanda ab Episcopo, manente in Ciuitate,
vel Diœcesi.*
17 *Alternatiua, vtitur Episcopus in loco exempto sua Diœcesis.*
18 *Alternatiua acceptationis formula duplex proponitur.*
19 *Forma alia substantialis, alia accidentalis.*
20 *Forma, ex decreto irritante inducta, potest à Papa tantùm
alterari.*
21 *Datarius, est organum mentis, & vocis Papæ.*
22 *Et quicquid ipse facit, ipsemet Papa facere censetur.*
23 *Illiusque personam semper sequitur.*
24 *Alternatiua, quomodo acceptata per instrumentum,*
25 *Forma remittitur, propter necessitatem.*
26 *Alternatiua acceptationis litteras non valens Episcopus sub-
scribere ob infirmitatem, vel trementem manum, id poterit
adiutus aliena manu.*
27 *Alternatiua recognitio, sub qua formula detur per Datarium,
seu Prodatarium.*
28 *Alternatiua prodest Episcopo, etiam ante scientiam recogni-
tionis.*
29 *Et quomodò id intelligatur.*
30 *Alternatiua, incipit currere à die acceptationis.*

31 *Pri-*

31 *Priuilegium amittit, qui permissa potestate abutitur.*
32 *Alternatiua vsu quomodò Episcopus priuetur, si ea abutatur.*
33 *Et illius priuatio inducitur ipso iure.*
34 *Priuatio, quæ fit ipso iure, non requirit hominis ministerium.*
35 *Episcopus, quomodò excusandus à mala collatione beneficiorum reseruatorum, & num.38.*
36 *Beneficium, an vacauerit in mense ordinario, vel Apostolico, si ignoratur tempus, vel hora obitus beneficiati, & quid iuris.*
37 *Beneficio vacante per obitum beneficiati in mare, quomodò illius mors probanda.*
39 *Beneficia quomodocumquè reseruata, si Episcopus scienter conferat, quid agendum, & quid si ignoranter.*
40 *Alternatiua contraueniendo, Episcopus, non priuatur suis quatuor mensibus.*
41 *Alternatiua mensium non gaudet Episcopus, nisi verè, & personaliter resideat.*
42 *Etiam si absit ex causa à Concilio Tridentino approbata.*
43 *Aut ex necessitate suæ Ecclesiæ, vel etiam Reipublicæ, aut alia legitima causa absentia, etiam ex mandato Papæ.*
44 *Mensis expressio, necessaria in quacumquè vacatione beneficij.*
45 *Etiam in gratijs, Motu proprio concessis.*
46 *Motus proprius excludit defectum subreptionis, non tamen defectum intentionis.*
47 *Mensis expressio, in impetratione beneficij, dispositiuè facienda.*
48 *Vacatio beneficij reseruati, quando semiplenè, aut plenè probanda.*
49 *Alternatiuæ effectus, an incipiat ab ipsa die recognitionis.*
51 *Parochialis Ecclesia, Sede Episcopali vacante, non confertur à Capitulo.*
52 *Sedis Episcopalis vacatio, quousque duret.*
53 *Capitulum, Sede Episcopali vacante, non potest Parochiali vacanti apponere Oeconomum.*
54 *Pœnitentiarium non post Capitulum eligere Sede Episcopali vacante.*
55 *Capitulum, Sede Episcopali vacante, quando possit beneficia conferre.*
56 *Sede Apostolica vacante, beneficia reseruata conferuntur ab Ordinario, donec Papa faciat nouas regulas Cancellariæ.*
56 *Et quomodò hoc intelligendum.*
58 *Parochiale Ecclesiæ reseruata, vacantes, Sede Apostolica vacante, rectè per Ordinarios conferuntur.*
59 Cap. si à Apostolica, de præb. in 6. *de quibus Parochialibus intelligendum.*
60 *Vacatio beneficij, contingens ante obitum Papæ, in mense reseruato, si ille, eunc de eo non prouiderit, an prouideat Ordinarius.*
61 *Iurisdictionis exercitium, quando acquirat nouus Prælatus, vt beneficia conferre possit.*
62 Extrauag. Iniunctæ, de elect. *tenor proponitur.*
63 *Hæc* Extrauag. *non comprehendit Emmentissimos Cardinales, & quare.*
64 *Beneficia quando conferat Episcopus ante expeditionem litterarum suæ præfectionis, & illarum præsentationem Capitulo.*
65 *Breue de capienda possessione Episcopatus, non excluditur ab* Extrauag. Iniunctæ.
66 *Episcopus ad aliam Ecclesiam translatus, vsquequò conferat beneficia prioris Ecclesiæ.*
67 *Absolutio Episcopi, à vinculo prioris Ecclesiæ, & translatio ad secundam, quando incipiant.*
68 *Capitulum, quando possit constituere Vicarium Ecclesiæ vacanti per translationem Episcopi.*
69 *Episcopi sunt cæci erga nepotes.*
70 *Collatio beneficiorum, est actus iurisdictionis.*
71 *Capitulum, Sede vacante, potest beneficium simultaneæ collationis in mense Ordinarij vacans, conferre.*
72 *Collatio, licet simultanea Episcopi, & Capituli, competit tamen cuilibet eorum insolidum, & quid vbi Cardinalis Episcopus, confert ex indulto, beneficia reseruata, Proponitur declarationis Vrbani VIII. tenor, num.78.*
73 *Capitulum, deficiente Episcopo, confert iure proprio beneficia simultaneæ collationis.*
74 *Capitulo non præiudicat Papa in sua collatione, Sede Episcopali vacante.*
75 *Cancellaria Apostolica, quomodo concipiat litteras de beneficio reseruato Sede Episcopali vacante.*
76 *Quomodo dicatur organum Papæ.*
77 *Cancellaria Apostolica, quæ faciet, dicuntur fieri in Consistorio Papæ.*
79 *Verba,* vacauerit, & vacet od præsens, *quarè apposita in supplicatione beneficij vacantis per obitum.*
80 *Beneficium vacans in mense ordinario, ab eo confertur, etiam in mense Apostolico, & è contra.*
81 *Initium attendi, & spectari debet.*
82 *Vacationis beneficij, non autem durationis tempus attenditur, vt illud dicatur reseruatum, vel non.*
83 *Regula reseruatoria loquitur de tempore vacationis beneficij.*

Praxis Acceptationis, & Recognitionis Gratiæ Alternatiuæ Mensium, iuxtà Regulam IX. Cancellariæ Apostolicæ.

CAPVT VI.

DE Mense Iunij *proximè præterito*. Ex eo, quod beneficiorum collatio, Sede Episcopali vacante, prout in præinserta supplicationis formula pro impetratione Parochialis ecclesiæ, narratur, ad solum Summum Pontificem, spectat, vt etiam infra dicetur.

At verò, quia non rarò in dubium reuocari contingit, vtrũ etiam plena Sede prædicta, vigore gratię alternatiuæ, etiam non residens Episcopus, possit semper benefitia in mensibus Iunij, & Decembris vacantia conferre.

Quare negatiuè videtur respondendum; quandoquidem Papa concedit Episcopis alternatiuæ gratiam acceptantibus, vt valeant omnia beneficia vacantia in mensibus Februarii, Aprilis, Iunij, Augusti, Octobris, & Decembris, conferre, quamdiù apud ecclesias, & Diœceses suas resederint dumtaxat: vndè si non resideant in mensibus Iunii, & Decembris, conferre non poterunt: ac per consequens intrat reseruatio; quia concessum sub conditione residentiæ, censetur denegatum sub contraria conditione, videlicet absentiæ, seù non residentię, ad *text. in l. pecuniam, ff. si cert. pet. l. item quia, ff. de pact.* cum aliis adductis per *Gonz. ad reg. 8. glos. 43. sub nu. 122. vers. ex aduerso.*

His tamen non obstantibus, contraria sententia verior est,
2 tamquam in notoria praxi recepta: quia menses Iunii, & Decembris semper sunt Ordinarii, etiam sine alternatiua: quos proindè menses fixos pro Ordinario appellemus: quarè non possumus dicere, quod concedantur a Papa per alternatiuam, Episcopis; & quamuis in ea fiat mentio, etiam de his duobus mensibus causa demonstrationis, conditio tamen, & onus residentiæ, non censetur appositum respectu illorum, sed aliorum quatuor, qui per alternatiuam de nouo conceduntur, dictique autem duo menses sunt Ordinarii, siue
3 alternatiua sit acceptata, siue non, etiam si post illius acceptationem non resederit: nec sicut nonnulli perperam tenuerunt, cum prædictis duobus mensibus fit aliqua permutatio cum Papa, cum iam fuerint proprii Episcoporum sine alternatiua, idem *Gonz. d. glos. 43. num. 118.* & sic præfati menses Iunii, & Decembris, tanquam fixi pro Ordinariis semper spectant ad illos, & nunquam ius competere potest Papæ, etiam Ordinario, nunquam in sua Diœcesi residere, *Barbos. de potest. Episc. alleg. 73. num. 34. & 44.* & fuit dictum in vna *Papien. Beneficij* 10. *Aprilis* 1617. *num. 59.* relata per eundem *Barbos. d. alleg. 73. num. 59.* & ita illos fixos etiam appellat *Rota in vna Giennen. Canonicatus,* penès *Buratt. dec. 248. num. 1.* ibi, *Nam Canonicatus, de quo agitur, non est reseruatus ratione mensis, cum vacauerit de mense Iunij, qui semper est ordinarius, & fixus, & in d. Papien. Beneficij d. num. 59. circa fin.* vbi respon-
4 sum fuisse dicitur, quoad dictos duos menses fixos, quod nulla potest considerari reseruatio: ex eo, quod Papa, neque in prima parte regulæ, neque in secunda, eos reseruat: & ita tenent, & seruant Dataria, & Cancellaria, vt omnibus Curialibus notum est: nisi beneficia vacantia in istis duobus mensibus, fuerint alia reseruatione, Sedi Apostolicæ reseruata, seu affecta.

Idem quoque firmat *Garc. part. 5. cap. 1. sub numero 56.*

circa fin, vbi quod prima opinio videtur sibi falsa, ac propterea contrarium circa id tenendum existimat, nempè, quod menses Iunij, & Decembris semper sint Ordinarij, siuè alternatiua sit acceptare, siuè non,

Quapropter, non est recedendum à supradictis decisionibus Roralibus, plurimùm sensui, & prax: Datariæ, & Cancellariæ Apostolicæ conformibus, quæ simpliciter tenent, supradictos menses Iunij, & Decembris, nunquam fixos, firmos, & stabiles esse semper Ordinarij, siuè sine alternatiua, siuè cum ea, siuè resideat, siuè non, vt suprà dictum est,

Aliud verò dicendum est de alijs duobus ex quatuor men-
5 sibus, nempè Martij, & Septembris, qui post acceptatum ab Episcopo gratiam alternatiuæ, sunt Papæ reseruati, etiam ipso Episcopo non residente, *Rota dec,361.num. 1.par.3.recent. Barbos. alleg.53.n. 36.* & aliàs meo tempore de anno 1610. 14.Maij coram Cardinale Lancellotto, proposito dubio in Rota de ordine bo.me. Cardinalis Nazareni, tunc Prodatarij fel.record. Pauli V. fuit resolutum, collationes beneficiorum vacantium in mensibus Martij, & Septembris, nunquam spectare ad Episcopum absentem, qui acceptauit gratiam Alternatiuæ, *Garc. in addit.ad p. 5.cap. 1.n 691.* qui licèt postmodum satagat contrarium probare, nihilominus ea, quæ ipse pro contraria sententia adducit, non sunt in consideratione, imò ea reijcit *Barbos.loc.cit.* sed sequitur opinionem *Ricc. in prax. for. Eccl. dec. 684.* qui in proposito affert *dec. Rot. in vna Sulmonen. Alternatiuæ,* secundum quam nunquam Dataria, & Cancellaria Apostolica ab hoc recedunt; prout semper vidimus practicari; & quomodocumquè vacet beneficium in altero ex prædictis duobus mensibus, siuè Episcopus resideat, siuè non, semper per dictam Cancellariam datur de reseruato, & concipit suas litteras sub ista forma, videlicet.

Dudum siquidem per Constitutionem nostram beneficiorum Ecclesiasticorum in octo mensibus tunc expressis, extra Romanam Curiam, aliasquàm per resignationem vacaturorum vsquè ad voluntatis nostræ beneplacitum reseruatoriam, nec non concessionem facultatis disponendi de beneficijs eisdem ad liberam Episcoporum dumtaxat, non autem aliorum cum eis dispositionem pertinentibus, quæ in antea in sex alternis mensibus ex tunc expressis, extra dictam Curiam vacare contingeret, per nos eidem Episcopis, quandiu ipsi apud Ecclesias, aut Diæceses suas verè, & personaliter residerent dumtaxat factam, omnia beneficia Ecclesiastica ex tunc vsquè ad beneplacitum prædictum in Septembris, & reliquis quinque alternis mensibus, extra Curiam prædictam, alias, quam per resignationem vacatura collationi, & dispositioni nostræ reseruauimus. Decernentes, &c. attentari. Cum itaque postmodum perpetuum simplex, &c. quod q.N. obtinebat, per obitum eiusdem N. qui beneplacito prædicto adhuc durante, & gratia Alternatiua mensium huiusmodi à Venerabili fratri nostro moderno Episcopo Nuscan. iuxta Constitutionem prædictam, acceptata, ipsequè ea, litteris acceptationis huiusmodi ad dilecto filio Datario nostro receptis, & recognitis, vtente, extra dictam Curiam de mense Septembris proximè præterito vacauerit, &c. Nullusquè præter nos, &c.

Vel etiam alio modo, prout in supplicatione id narrari consueuit, nempè, *Cum tale beneficium, &c. per obitum quondam N. extra Romanam Curiam de Mense Martij proximè præterita defuncti, Episcopo N. gratia Alternatiua mensium Episcopis apud suas Ecclesias, vel Diæceses verè, & personaliter residentibus concessa, gaudente, vacauerit, &c.*

Hic verò occasionem nactus ex expressione prædicti mensis Iunij in supraposita formula supplicationis, nonnulla possem annectere circa alios menses, tum Apostolicos, tum ordinarios, necnon eorundem mensium alternatiua Episcopis concessam; attamen, cum de hac re copiosissimum tractatum ediderit disertissimus vir *Hieronymus Gonzalez*, ad illum lectorem remitto; paucula tamen adnotando, quæ in facti contingentia euenisse non ignoramus, & ad hanc nostram praxim apprimè conducunt. Cumquè omnia ad huiusmodi mensium alternatorum pertinentia à regula octaua, Cancellariæ Apostolicæ, quæ hodie est nona, promanare noscantur, quæ continet reseruationem mensium Apostolicorum, necnon prædictam Alternatiuam pro Episcopis residentibus, visum est prius integrum eiusdem regulæ tenorem subnectere, postmodum verò formulas litterarum gratiæ Alternatiuæ huiusmodi. Prædictæ igitur regulæ tenor talis est, videlicet.

6 *Item cupiens idem D. N. Papa pauperibus Clericis, & alijs benemeritis personis prouidere, omnia beneficia Ecclesiastica cum cura, & sine cura sæcularia, & quorumuis Ordinum regularia, qualitercunque qualificata, & vbicunque existentia in singulis Ianuarij, Februarij, Aprilis, Maij, Iulij, Augusti, Octobris, & Nouembris mensibus, vsque ad suæ voluntatis beneplacitum, extra Romanam Curiam, alias quam per resignationem, quocunq; modo vacatura, ad collationem, prouisionem, præsentationem, electionem, & quamuis aliam dispositionem quorumcunque Collatorum, & Collatricum sæcularium, & quorumuis Ordinum regularium (non tamen S.R.E. Cardinalium aut aliorum sub Concordatis inter Sedem Apostolicam, & quoscunque alios initis, & per eos, qui illa acceptare, & obseruare debuerant, acceptatis, & obseruatis, quæ lædere non intendit, comprehensorum) quomodolibet pertinentia, dispositioni suæ generaliter reseruauit. Volens in supplicationibus, seù concessionibus gratiarum, quæ de dictis beneficijs tunc vacantibus, etiam Motu proprio fient, de mense, in quo vacauerint, dispositiua mentionem fieri, alioquin gratias nullas esse. Ac consuetudines, etiam immemorabiles optandi maiores, & pinguiores præbendas, necnon priuilegia, etiam in limine erectionis concessa, & indulta Apostolica circa ea, ac etiam disponendi de huiusmodi beneficijs, aut quod illa sub huiusmodi reseruationibus nunquam comprehendantur, etiam cum quibusuis derogatoriarum derogatorijs, & fortioribus, efficacioribus, & insolitis clausulis, necnon irritantibus, & alijs decretis, quorum tenores pro expressis haberi, & latissimè extendi voluit, quibusuis personis, & Collegijs cuiuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, & conditionis existentibus, quomodolibet concessa, aduersus reseruationem huiusmodi minimè suffragari.*

Insuper Sanctitas Sua, ad gratificandum Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis inuenta, ipsis, quandiu apud Ecclesias, aut Diæceses suas verè, ac personaliter resederint dumtaxat, de omnibus, & quibuscumque beneficijs Ecclesiasticis cum cura, & sine cura sæcularibus, & regularibus, (ad liberam ipsorum dumtaxat, non autem aliorum cum eis dispositionem, seu præsentationem, vel electionem, nec etiam cum consilio, vel consensu, seù interuentu Capitulorum, vel aliorum, aut alias pertinentibus) quam antea in mensibus February, Aprilis, Iunij, Augusti, Octobris, & Decembris, extra Curiam ipsam vacare contigerit, (dummodo alias dispositioni Apostolicæ reseruata, vel affecta non fuerint) liberè disponendi facultatem concessit. Ac etiam voluit, vt si ipsi in collatione, aut alia dispositione beneficiorum in alijs sex mensibus, videlicet January, Martij, Maij, Iulij, Septembris, & Nouembris vacaturorum, (quæ etiam dispositioni suæ, vt præfertur, reseruauit) seu etiam aliorum dispositioni suæ, & dictæ Sedis alias quomodolibet reseruatorum, vel affectorum sese intromiserint, aut quominus prouisiones, & gratiæ Sanctitatis Suæ de illis, debitum effectum consequantur, impedimentum quoquomodo præstiterint, vsu, & beneficio prædictæ facultatis eo ipso priuati existant, ac collationes, & aliæ dispositiones de beneficijs, illius prætextu deinceps faciendæ, nullius sint roboris, vel momenti. Illi verò, qui gratiam Alternatiuæ prædictæ acceptare voluerint, acceptationem huiusmodi per patentes litteras, manu propria subscriptas, suoque sigillo munitas, in sua quisque Ciuitate, vel Diæcesi datas, declarare, & litteras ipsas huc ad Datarium Sanctitatis Suæ transmittere teneantur; quibus ab eo receptis, & recognitis, tunc demum, & non antea, vti incipiant gratia supradicta, Decernens sic in præmissis omnibus per quoscunque, &c. Iudicari debere, ac irritum &c.

Descendendo nunc ad praxim acceptationis supradictæ gratiæ Alternatiuæ, sciendum est, quod olim illa concedebatur per supplicationem, manu Summi Pontificis signatam, sicut seruatur in concessione cæterarum gratiarum; & sic super ipsa supplicatione postmodum litteræ sub plumbo expediebantur, iuxtà cursum, & stylum Datariæ, & Cancellariæ Apostolicæ; quarè alias in vna *Placentin. Parochialis coram Put.decis.387.lib.3.num, 1.* fuit resolutum, quod Alternatiua concessa Episcopo Placentino, non suffragaretur ei, ante expeditionem litterarum, & ideò collatio facta ante dictam expeditionem in mense reseruato, non valeret, & adijciebatur clausula, quod Ordinarius renunciaret quatuor mensibus sibi per dictam regulam concessis, & ex *Gonz.glos. 31.num.15.* quod non concedebatur Episcopis Alternatiua per regulam Cancellariæ, sicut hodie; quia solebat concedi per gratias, & breuia particularia, indultum ad gaudendum huiusmodi gratia, vt ex *Pama.de pot.cap. Sed. vac.p.1. qu.10, n.23.Bursa.cons.126.num.101.lib.2.*

Hodie verò, nulla requiritur expeditio litterarum, sed sufficit, quod illa acceptetur per litteras patentes, recognoscendas per D. Datarium, seruata forma prædictæ regulæ 9. decisiones verò nonnullæ loquentes de expeditione litterarum, fuerunt factæ de tempore, quo non concedebantur Alternatiuæ per dictam regulam, nec per legem generalem, sed per gratias particulares ad Episcoporum supplicationes; ac proinde necessaria erat litterarum expeditio, obstante regula de non iudic. iux. form. suppl. Et sic hodie certa forma huiusmodi Alternatiuam acceptandi, constituta est, vt etiam infra patebit, nec est necessaria aliqua supplicatio, aut litterarum expeditio, aut alia concessio, teste *Gonz. d. glos. 62. num. 30. cum seqq.*

Sanè hic, & quoad hanc praxim, plura notanda existimauimus circa huiusmodi acceptationem gratiæ Alternatiuæ, &

8 Primum. Huius Alternatiuæ vsum, ortum duxisse à fel. record. Nicolao V. de anno 1447. & sic etiam nonnulli illius successores Pontifices continuarunt, vt tradit *Bursat. consil. 126. num. 102. lib. 2.* ipseque Nicolaus Ordinarijs concessit quatuor menses, nempe Martium, Iunium, Septembrem, & Decembrem; posteà verò, fuit concessa pro sex mensibus, vt Episcopi facilius ad residentiam inuitarentur, æqualiter dictos menses diuidendo *Gonz. super reg. 8. §. 1. proem. num. 53. & 56.*

Secundum: Quod Summus Pontifex concedit huiusmodi
9 Alternatiuam omnibus Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis, ita volentibus; ac propterea, postquam illa fuerit ac-
10 ceptata, non est locus pœnitentiæ: & ab huiusmodi acceptatione recedi non potest: cum hæc acceptatio, sit quasi contractus à principio inter Papam, & Episcopum initus: & sicut fuit voluntarius, posteà efficitur necessarius, *vulg. nr.*
11 quarè illa durabit vsque ad obitum Papæ, illam concedentis, vel Episcopi acceptantis *Nauar. cons. 31. d. num. 1. & 2. de præb.* quia conceditur vsque ad illius beneplacitum, vt ex prædicta regula nona ibi, *vsque ad sua voluntatis beneplacitum, c. si gratiose 5. de rescript. cum simil.*

Idem quoque erit, si Episcopus, qui Alternatiuam acceptauit, ad aliam Ecclesiam transferatur, sicut etiam Archiepiscopus, vel Patriarcha; nam talis Alternatiuæ acceptatio cessat per huiusmodi translationem, ac prorsus extinguitur: quarè, si velint vti gratia Alternatiuæ, opus est, quod in nouo Episcopatu debeant eam de nouo acceptare; cum prima gratia fit limitata pro illo Episcopatu, in quo dictam Alternatiuam acceptauit: quinimmò à tempore Sixti Quinti prædictæ regulæ reseruatio fieri cœpit vsque ad Papæ beneplacitum: & sic durat toto tempore Pontificis, qui fecit prædictam regulam: nam antea solebat fieri vsque ad quinquennium; quo elapso renouabatur, vt habetur in regula Pij V. & Gregorij XIII. ac completo eodem quinquennio, fiebat noua regula, & requirebatur noua acceptatio Alternatiuæ, *Rota coram fel. record. Clemente VIII. in vna Egitanien. Beneficiorum* 19. *Ianuary* 1579. teste *Garc. de benef. p. 5. cap. 1. nu. 446. & seq.*

Verum est tamen, nonnullos quandoquè Episcopos, neque in illius translatione ad aliam Ecclesiam, neque alio tempore voluisse, vt vidimus, acceptare huiusmodi Alternatiua: cum possit contingere, illius acceptationem, quoad vnam Diœcesim, illis prodesse, quo vero ad aliam, ad quam transfertur obesse, ex varijs causis, quæ euenire solent: & idem si primo Episcopatu non curent hanc gratiam acceptare, sicut alios vidimus Episcopos, suis tantùm quatuor mensibus contentos esse, absque aliqua Alternatiuæ acceptatione; quare monendi sunt Episcopi, vt priusquam acceptent Alternatiuam, considerent, an illis potius sit frui suis quatuor mensib. ordinarijs, siue præsentes, siue absentes, quàm sex mensibus alternatis cum doloribus, oneribus, litiumque anfractibus euenire solitis circa obseruantiam, vel inobseruantiam conditionum, & qualitatum regulæ reseruatoriæ mensium, ac Alternatiuæ; & visum est plures Episcopos, noluisse acceptare Alternatiuam, & alios, qui postquam acceptauerant, & inconuenientia experti sunt, obtinuisse à Papa, vt suas acceptationes de medio tolleret, eosque ad quatuor menses ordinarios restitueret, teste *Gonz. glos. 43. num. 179.* & ita, me instante obtinuit Episcopus Asculan. de anno 1614. qui supplicauit pro dissolutione suæ acceptationis, & fuit repositus ad suos quatuor menses; & huius rei praxim tradit *id. Gonz. glos. 58. num. 23.* vbi, quod postquam Summo Pontifici porrectus est supplex libellus, illum ad suum Datarium transmittit, qui illius nomine, aut concedere, aut reijcere solet, prout sibi bene visum fuerit, iuxta causas in ipso libello expressas: aliàs enim Alternatiuæ acceptatæ non potest voluntariè
12 per Episcopum renuntiari, *Pur. decis. 88. num. 1. lib. 3.* & fuit resolutum in vna *Sulmonen. Alternatiuæ* 14. *May* 1610. *coram Lancellotto,* teste *Farinac. in posthumis decis. 289. num. 7. p. 1.* nam stante consensu Papæ, Episcopus ab huiusmodi acceptatione recedere potest, *l. sicut, C. de action. & oblig.* Et tunc nihil aliud agitur, nisi acceptationem semel factam cancellare, & cassare de libro ad id in Dataria deputato, qui per Dominum Officialem de *Per obitum* nuncupatum, teneri, & asseruari consueuit, vbi Episcopi, qui Alternatiuam acceptarunt, descripti reperiuntur; & in margine cassatio acceptationis cum die anno, & mense adnotatur, ad instar cassationis instrumenti obligatorij, & manu propria ipsius D. Datarij dicitur, qualiter talis Episcopus Alternatiuæ renunciauit, &c.

Tertium. Patet, ex eadem regula, huiusmodi Alterna-
13 tiuam concedi tantummodò Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis, sicut supra tetigimus, non autem Capitulis, Archidiaconis, aut alijs Inferioribus Collatoribus, qui fortasse ex statuto, consuetudine, aut priuilegio, habent ius conferendi; quicquid antea seruatum fuerit; antiquitus enim con-
14 cedebatur, etiam ipsis Inferioribus Collatoribus, vt per *Put. decis. 88. lib. 3.* vbi in vna *Tirasonen. Canonicatus coram Prospero, die* 19. *Ianuarij* 1548. fuit dictum, quod Alternatiua concessa Episcopo, prodesset, & Capitulo in beneficijs spectantibus ad collationem vtriusque, ex *Calder. cons. 22.* ac etiam, quod postquam Episcopus eligit Alternatiuam, Capitulum non potest dicere, *ego nolo ea vti, & volo habere menses ordinarios*, ex *d. consil. Calder.* Antiqua etenim Alternatiua non erat restricta ad solos Patriarchas, Archiepiscopos, & Episcopos, sicut hodie, sed omnibus Collatoribus indifferenter concedebatur.

Quarè, his sic stantibus, non est audiendus *Zerola in praxi Episc. p. 1. verbo, Alternatiua, vers. 4. an in Prælatis*, vbi quod prædicta Alternatiua habet locum, etiam in Prælatis, Episcopo inferioribus, habentibus potestatem conferendi beneficia; ex eo, quod si ligat maiores, etiam minores ligare debeat; cum valeat argumentum à maiore ad minus.

Hoc etenim omnino negatur, cum huiusmodi Alternatiua concedatur supradictis maioribus Collatoribus tantùm, *Garc. de benef. par. 5. cap. 1. sub num. 683.* & cum de hoc olim dubitatum fuisset in vna *Barchinonen. Infirmaria* 18. *Martij* 1558. in qua Domini dixerunt, consulendum esse Papam super intentione regulæ ipsæ respondit, mentem suam esse, vt regula pertineat tantùm ad maiores Collatores, cum ipsi perpetuò resideant, non autem ad Inferiores, & ibi *id. Garc.* acriter reprehendit prædictum *Zerolam*, contrarium tenentem.

Quartum, Hæc Alternatiua conceditur in beneficijs dumtaxat, quæ sunt ad liberam collationem, videlicet faciendam à solo Episcopo, absque alterius dispositione, præsentatione, vel electione, consensu, seu interuentu, vel aliàs, vt ex verbis eiusdem regulæ, idem *Gonz. al. glos. 45. à num. 10. Garc. d. p. 5. cap. 1. num. 475.* non autem in beneficiis, quæ Episcopi confe-
15 runt insimul cum Capitulo, vel aliis, vt patet ex textu ipsius regulæ vbi expressè dicitur, quod intelligatur de beneficiis ad liberam ipsorum dumtaxat, non autem aliorum cum eis, dispositionem, seu præsentationem, vel electionem, nec etiam cum consilio, vel consensu, seu interuentu Capitulorum, vel aliorum, quia in istis beneficiis non intrat.

Quintum, Quod Patriarcha, Archiepiscopus, aut Episcopus volens acceptare Alternatiuam, tempore huiusmodi ac-
16 ceptationis, debet manere in propria Ciuitate, vel Diœcesi; aliàs enim talis acceptatio nihil prodest; quia locus huiusmodi acceptationis est etiam de forma; qua non seruata, corruit actus, *vulg. iur.* quod quidem satis expressum est in eadem regula de Alternatiua, dum in fine dicitur, *In sua quisque Ciuitate, vel Diœcesi datas declararo, &c.* Ratio namque, ea est, quod cum concessio huiusmodi Alternatiuæ fiat ad hoc, vt Episcopi inuitentur ad residendum in suis Ciuitatibus, vel Diœcesibus, proinde vult Summus Pontifex, quod huiusmodi residentia incipiat ab acceptatione Alternatiuæ: & quod litteræ prædictæ acceptationis dentur in propria Ciuitate, vel Diœcesi; aliàs autem nihil fiat, *Gonz. gl. 62. num. 20.*

Vndè, etiam si Episcopus fuerit in Romana Curia præsens, veluti examinandus, ac pro expeditione suæ Ecclesiæ, vel pro liminibus Apostolorum visitandis, aut ex alia quacunque

cunque causa, non poterit exhibere suas litteras patentes acceptationis gratiæ Alternatiuæ, instando pro illius recognitione, & concessione dictæ gratiæ; sed oportet, quod prius vadat, vel redeat ad suam Diœcesim; indèque prædictas litteras ad D.Datarium trasmittat; quæ quidem gratia non semel visa est Episcopis, sic præsentibus, denegari.

Est tamen notandum, quod Episcopus poterit dictam
17 Alternatiuam acceptare, necnon illa vti, etiam in loco exempto suæ Diœcesis; nam adhuc dicitur in propria Diœcesi residere: cum talis locus dicatur suæ Diœcesis, vt per *DD. in cap.cum Episcopus, de off. ordin.in 6.* quia locus exemptus dicitur de Diœcesi, & in vna *Volaterran. Iurisdictionis*, *quæ est decis.207.num.2.par.2. diuers.* fuit dictum, quod quando locus est exemptus, licèt non sit de Diœcesi, adhuc tamen est in Diœcesi, vt per *Abb.in cap.Apostolica, num.3. de donat. Felin.in cap.quam graui, colum.5. de priuileg.* ac proinde, cum locus exemptus sit de Diœcesi, si tempore vacationis beneficii, Episcopus repertiatur in dicto loco dicitur in propria Diœcesi residere, ac vti valet gratia Alternatiuæ; quia etiam ibi non desinit præesse ouibus suis, ob cuius rationem conceditur dicta Alternatiua, vt ex pluribus probat *Gonz.glos.43. a num.187.ad 199.*

Quibus sic præpositis, non alienom à nostra praxi duximus, aliquam huiusmodi Alternatiuæ acceptationis formulam, quæ plerumque à nonnullis Episcopis, ad præscriptum supradictæ *regulæ 9.* concipi consueuit, proponere, illius ferè totum tenorem in litteris patentibus huiusmodi acceptationis inserendo, vt per illios verborum insertionem omne dubium remoueatur; concipi igitur poterit tenoris sequentis, videlicet.

18 *Nos N. Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Episcopus N. quibus nuper innotuit, quod Sanctissimus in Christo Pater, & Dominus Noster, Dominus Alexander diuina prouidentia Papa VII. ad gratificandum Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis, quandiu ipsi apud suas Ecclesias, aut Diœceses verè, & personaliter resederint dumtaxat, de omnibus, & quibuscunque beneficijs Ecclesiasticis cum cura, & sine cura sæcularibus, & regularibus, ad liberam, ipsorum dumtaxat, & non aliorum cum eis dispositionem, seu præsentationem, vel electionem, nec etiam cum consilio, vel consensu, seu interuentu Capitulorum, vel aliorum, aut alias pertinentibus, quæ in antea in mensibus Iunij, Augusti, Octobris, Decembris, Februarij, & Aprilis extra Romanam Curiam vacare contigerit, dummodo aliàs dispositione Apostolica reseruata, vel affecta non forent, liberam disponendi facultatem concessit, ac etiam voluit, vt illi, qui gratiam Alternatiuæ prædictæ acceptare vellent, acceptationem huiusmodi per patentes litteras, manu propria signatas, suoque sigillo munitas, & in sua quisque Ciuitate, vel Diœcesi datas declarare, litterasque ipsas ad Datarium Sanctitatis Suæ transmittere tenerentur; quibus ab eo receptis, & recognitis, tunc demum, & non antea, vti inciperent gratia supradicta. Quapropter Nos volentes gratiam Alternatiuæ huiusmodi, iuxtà formam præscriptam acceptare, illaque vti de cætero, modo, & forma præmissis, per has præsentes nostras litteras patentes, propria nostra manu subscriptas, sigilloque nostro munitas, eandem gratiam Alternatiuæ acceptare, eaque in futurum vti velle declaramus. In cuius rei fidem, & testimonium has præsentes fieri, nostraque manu propria, vt præfertur, subscriptas, & sigillo nostro muniri fecimus.*

Data in Palatio nostro Episcopali N. sub Anno à Natiuitate Domini, &c. Indictione, &c. Die, &c.

Et in hac forma vidi quamplures acceptationes factas à nonnullis Episcopis, in partibus Vltramontanis existentibus.

Quod si fortassè nimis prolixa formula prædicta videatur, aliam hic subnectere placuit, quæ communiter, & ferè vbiq; est in vsu, eo quo sequitur modo, videlicet.

Nos N. Archiepiscopus N. Intendentes, & volentes obseruare regulam reseruatoriam mensium Apostolicorum S. D. N. Alexandri diuina Prouidentia Papæ Septimi; necnon frui gratia, & beneficio Alternatiuæ Episcopis, apud Ecclesias, vel Diœceses suas verè, & personaliter residentibus per eandem regulam concessa. Propterea humiliter, & debita cum reuerentia, ac omni meliori modo, quo possumus, & debemus, libenter prædictam Alternatiuæ gratiam acceptamus, eaque vti velle declaramus, in cuius voluntatis, acceptationis, & declarationis fidem, præsentes patentes litteras, per nostrum Secretarium scriptas, propria nostra manu subsignauimus, sigillique nostri solito, impressione muniri fecimus, easque ad Illustrissimum; & Reuerendissimum Dominum eiusdem D. N. Papæ Datarium transmitti curauimus iuxta formam, & ad effectum de quibus in prædicta regula. Dat. in Ædibus nostris huius nostræ Ciuitatis, (vel in tali loco nostræ Diœcesis) Anno, &c. Die, &c. Mense, &c.

N. Archiepiscopus N.

N. Secretarius.

Supradictam formulam habes etiam penes *Gonz. ad d.reg. 8.glos.62.sub num.33.*

His igitur formolis sic præinsertis, plurimùm, circa obseruantiam formæ acceptationis huiusmodi Alternatiuæ, est inuigilandum; ex eo, quod illios regula secum affert decretum irritans in fine, ibi, *Decernentes sic in prædictis omnibus per quoscumque &c.iudicari debere*, *ac irritum*, *&c.* quod quidem decretum, quoad omnes ipsius regulæ partes, formam inducit, *glo.in Clem.2.verbo, nullo modo, de ætat. & qualit. Felin.in cap.ex parte, num.7.de constit. Ludou.dec.384. n.9.* licèt non desint, qui dicunt, nonnulla in dicta regula expressa, importare formam tantùm accidentariam; quod quidem huc vsque dignoscere non potui; cum potius aliter indè constet; nam licèt non possit negari, formam, hanc admittere
19 distinctionem, cum illa sit duplex, nempè alia substantialis, cui nihil addi, aut ex ea detrahi potest, *Bald. in l.2. C. de ser. fugit. & Ias.in l.3.ff.de leg.1.nu.41.* vt est illa, quæ dat esse rei; alia verò accidentaria, quæ dat esse materiæ, circa quam res ipsa versatur, quæ introducta est ad benè, & firmios esse, reddendo actum magis ornatum, & speciosum, vt ex pluribus comprobat eruditissimus *Lotter.de re benef.lib.1.q.4.num.47. & 58.* vndè, forma mutata in accidentalibus, seù accessorijs, non mutatur, aut perit substantia, *text.in l.fundi, & ibi Bald. ff.si quib.mod.vsusfruc.amitt.l.seruitutes*, *§.modo, ff.de seruit.*

20 Notandum tamen est pro hac praxi, quod licèt nemo, præter Papam, possit quicquam aduersùs huiusmodi decretum, irritans, attentare, ac propterea formam ex eo inductam in aliquo, etiam minimo immutare, vel indè detrahere: cum illius alteratio ad Papam ipsum spectet; prout etiam relaxatio decreti irritantis, *cap.cum inferior, de maior. & obed. Clem. Ne Romani. de elect. Rot.dec.72.n.5. in fin.par.1. diuers. recent.ad.Lotter.lib.2.q.15.num.88.* attamen in hoc casu, nempè acceptationis, & recognitionis litterarum patentium prædictæ Alternatiuæ, nihil est, quin possit Illustrissimus Datarius, seu Eminentissimus Prodatarius, ad quem spectat, nomine Summi Pontificis, hanc litterarum acceptationem recognoscere, aliquid ex dicta forma remittere; nam, exempli gratia, licèt in dicta regula sit expressè cautum, quod illi, qui noluerint acceptare gratiam Alternatiuæ prædictæ, acceptationem huiusmodi per patentes litteras, manu propria subsignatas, suoque sigillo munitas, & in sua quisque Ciuitate, vel Diœcesi datas declarare, &c. si tamen aliquid ex his, seù aliis requisitis defecerit, poterit nihilominus Datarius, si velit, dictas litteras recognoscere, illasque describi mandare in libro, & acceptatio, ac recognitio huiusmodi valebunt.

Nec de hoc mirandum videtur; ex eo, quod supradictus Datarius ad hoc concedendum, non censetur moueri, nisi
12 ex voluntate Papæ, cuius est ipse organum mentis, & vocis, prout de Cancellaria tradit *Cassad.decis.2.nu.7. de vnion. Cæsar. de Graf.dec.1.num.8. de prob.* ac proindè repræsentat personam ipsius Papæ, cuius vices in his beneficialibus am-
22 plissimè gerit: vnde quicquid facit ipse Datarius, ipsemet Papa facere censetur, ex illa regula, *omnia nostra facimus, quibus authoritatem nostram impartimur*, idem *Mandos. reg.33.q.2. num.1.* Nam si Prælatus habens Signaturam, quæ per *Concessum* vocatur, supplicationes, etiam gratiæ signat in propria Domo, & signando dicit, *Concessum, vt petitur in præsentia Domini Nostri Papæ.* & sic censetur supplicationes prædictas signare in præsentia Papæ, eo quidem magis Datarius, qui semper manet, & assistit in ipso Palatio Papæ, cuius per-
23 sonam semper sequitur, censetur omnia, quæ ad Datarij munus spectat, facere in præsentia Papæ: qui eidem Datario rem totam commisit, nedum quoad concernentia gratias beneficiales, verùm etiam quascumque alias concedendas, siue denegandas; qui moueri proinde solet secundum intentionem ipsius Datarij.

Sic etiam, quatenus in proposito prædictæ regulæ de Alternatiua voluit Papa, quod illius acceptatio fieri debeat

per

per litteras patentes, ibi, *acceptationem huiusmodi per litteras patentes, &c.* prout est de forma ipsius regulæ, si tamen dicta acceptatio facta fuerit per publicum instrumentum, il-
24 ludque idem Datarius admiserit, & recognouerit, valebunt vtique acceptatio, & recognitio huiusmodi; illarumque vigore poterit Episcopus gaudere dicta gratia Alternatiuæ, vt per *Garc.d.par.5.cap.1.num.596.* vbi, quod si ipse Datarius admitteret acceptationem Alternatiuæ factam, non seruata omninò dicta forma, vtique valeret, & tenuit *Rota in vna Salamantin. Fructus Archidiaconatus, de Monleon 3. Ianuary 1587. coram Gypsio*, Datarium, qui est organum Papæ, non obstante forma acceptationis, & decreto irritante, potuisse admittere instrumentum acceptationis Alternatiuæ, licèt non esset Sigillo munitum, nec recognitum, vt requirit regula, nec dubitari debuisse de illius facultate, *Rota penes Buratt.dec.833.in fin.*

Quarè, hac praxi sic stante, perperam contendunt Episcopi, qui ex gratia ipsius Datarij, Alternatiuam ipsam acceptant, non seruata in omnibus forma dictæ regulæ; ac postea, occurrente vacatione beneficij in mense, vigore prædictæ Alternatiuæ alternato, ac Papæ reseruato, qui aliàs sine illa, esset vnus ex quatuor mensibus ordinarijs, idem beneficium conferunt, prætextu nullitatis acceptationis, & recognitionis prędictæ gratiæ Alternatiuæ; quasi dubitando, an idem Datarius esset ad id sufficienti facultate suffultus, toto cœlo proindè aberrantes; prout euenisse adnotatum reperio, quod de anno 1616. Episcopus Asculanus ita contulit beneficium, & fuit sibi rescriptum à bo.mem. Marco Aurelio Mataldo tunc Dataria Pauli V. quod curaret sic ab ipso Episcopo nulliter prouisum, renunciare possessioni prædicti beneficij, tanquam Sedi Apostolicæ reseruari.

His insuper accedit, quod si ex gratia, potest ex forma in dicta regula prescripta aliquid omitti, eò magis, quandoque id admitti debet, quando forma ipsa vix, aut omninò seruari non potest; quandoquidem, clarum satis est, quod ex causa
25 necessitatis potest aliquid de forma omitti, vel immutari, *Felin.in cap.cum dilecta, num.13. de rescript. Cæsar de Grass. dec.6.num.8.de præb. Menoch.de arbitr.iud. centur.2. casu 82.* quia in casu necessitatis multa permittuntur, quæ alias non permitterentur, vt per *Roman.in l.si verò, §.de viro, in 4. fal. ff.solut.matr.*

Vndè, cum inter requisita, tradita per dictam regulam, requiratur, quod Episcopus manu propria subscribat prędi-
26 ctas litteras patentes, si tamen ille, propter infirmitatem, vel trementem manum, non poterit subscribere, id nihilominus poterit, adiutus cum aliena manu, vt ex *Peralta*, loquente de Notario, in *rubr.ff.de leg.2.* ait item *Gonz.glos.60.num.43.* subdens *num.2.* quod si Episcopus est omninò impeditus infirmitate, vel alia occasione, ita vt neque cum adiutorio alterius manus subscribere valeat, & minus scribere, sufficit in hoc casu, quod alius subscribat pro eo, per *text.in l.Diuus, ff.de in integr.restit.& in l.in ambiguis, §.quoties,ff. de reg.iur. cum simil.* & in terminis tenuit *Bal.in rubr.C.de fid.instrum.* vbi, quod quando pro forma requiritur subscriptio cum propria manu, imminente necessitate, tenet subscriptio facta aliena manu.

Et cum de anno 1608. euenisset casus acceptationis huiusmodi Alternatiuæ pro parte Episcopi Placentini, qui tunc adeò Chyragra afflictabatur, vt huiusmodi litteras, neque cum adiutorio alienæ manus suscribere valeret, pro eo subscripsit eius Vicarius generalis, cuius subscriptio talis erat, videlicèt, *Honoratus Lamega Vicarius Generalis Placentinus, de mandato Reuerendissimi Domini mei Fabritij Episcopi Placentini, impedimento Chyragra subscribere nequeuntis.* Quas quidem litteras patentes ego vidi admissas per bon.me. Pompeium Cardinalem Arrigonium, tunc Prodatarium fel. recordat. Pauli V. Rigor enim iuris relaxatur, vbi propter impossibilitatem seruari non potest, *argum. cap.indemnitatibus, §.penult.& cap.licet,de vitando, in fin. de elect. in 6.l.proximè, ff.de his,quæ in testam. delent.* Vndè licèt forma dictæ regulæ esset alias omninò seruanda, attamen vbi seruari non potest, sufficit actum facere quoquo modo fieri potest, & per consequens eius omissio non vitiat, *Paris. de resignat.benef.lib.7. qu.5.num.17.18. & 19.* & in his terminis *Gonzal. d.glos.60. num.47.* vbi comprobat ex pluribus, prædictam regulam non obligare Episcopum ad subscriptionem impossibilem; cum impossibilium nulla sit obligatio, *l.impossibilium,ff.de reg.iur.* vnde nedum dicta regula, verùm etiam quęuis alia obligatio intelligitur, vt non obliget ad impossibile, *l.fin.qui satisd.cog. Burat.dec.5.n.4.*

Denique, ipse D.Datarius, seu alius Officialis Datariæ Apostolicæ, ab eo deputatus accuratissimè legit, & recognoscit suprædictas litteras patentes, an videlicet in illis sit in reliquis seruata forma, per dictam regulam tradita, an sint integrę, solidæ, & omni parte perfectæ; non cancellata, non abolitæ, non vitiatæ, & absq; aliqua rasura, aut falsi suspicione. Et ad maiorem cautelam, licèt in casu acceptationis huius Alternatiuæ, non adsit pars, quæ debeat citari, prout, quandoque, ex aliqua causa contingere solet, consueuit tamen de mandato ipsius Datarij, examinari summariè duos testes super recognitione subscriptionis, & sigilli litterarum patentium acceptationis prędictæ Alternatiuæ, idem *Gonz.glos.64.num.6.* Quibus sic peractis, datur ab eodem Datario fides huiusmodi recognitionis, tenoris sequentis, videlicet.

27 *Nos Ægidius Vrsinus Vicarius Sanctissimi Domini Nostri D.Vrbani Diuina prouidentia Papæ VIII. Datarius, & vtriusque Signaturæ Referendarius notum facimus omnibus, & singulis, ad quos spectat, qualiter Die, &c. Mensis, &c. Anni, &c. pro parte Reuerendissimi Domini N. Episcopi N. præsentata, & recognita fuerunt litterę acceptationis gratiæ Alternatiuæ mensium, Præsulibus apud Ecclesias, & Diœceses suas verè, & personaliter residentibus, ab eodem Sanctissimo D. N. Papa concessa. In quorum fidem, præsentes litteras, manu nostra propria subscripsimus, & sigillo nostro muniri fecimus.*

Datum Romæ, Die, & Anno supradictis.

Ægid. Datarius.

Locus † Sigilli.

Consimilem formulam habes penes eumdem *Gonz.d.glos. 64. num.30.*

Si verò id Datarij munus, fuerit per Summum Pontificem alicui ex S.Rom.Eccl. Cardinalibus demandatum, datur ipsa fides recognitionis, similis tenoris, paucis tantùm mutatis, quæ tamen in substantia idem continet, vt sequitur.

Dominicus Tituli S. Sixti S. R. E. Presbyter Cardinalis Cecchinus nuncupatus, & Sanctissimi Domini nostri D. Innocentij, diuina prouidentia Papæ Decimi Prodatarius notum facimus omnibus, & singulis, ad quos spectat, qualiter pro parte Reuerendissimi in Christo Patris Domini N. Episcopi N. præsentata, & recognita fuerunt littera acceptationis gratiæ Alternatiua mensium Præsulibus, apud Ecclesias suas verè, & personaliter residentibus, ab eodem Sanctissimo Domino Nostro concessa. In quorum omnium, & singulorum fidem, & testimonium præsentes litteras manu propria subscripsimus, sigilloque, quo in talibus vtimur, impressione muniri fecimus.

Datum Romæ, Die Septimo Mensis N. Anno, &c.

D. Card. Prodatarius.

Locus † Sigilli.

De mandato Eminentiss. & Reuerendiss. Dom. Card. Prodatarij N. pro Secretario.

Hic verò se offert occasio dubitandi, vtrum ad hoc, quod Episcopus possit gaudere effectu Alternatiuæ, stante illius acceptatione, necnon recognitione per D. Datarium facta, requiratur eiusdem acceptationis scientia, vt validè conferre possit beneficium, quod in suo alternato mense vacauit?

Et negatiuè respondetur, nempè, quod talis scientia
28 non est necessaria, prout neque necessarium est, vt tantùm temporis effluxerit, quod talis recognitio Alternatiuæ potuerit ad Episcopum verisimiliter peruenire; vt ex pluribus probat idem *Gonzal. glos. 65. num. 20.* vbi, quod statim ac litterarum patentium recognitio sequuta est, incipit vsus Alternatiuæ. Quod tamen intelligendum, qua-
29 tenus recognitio non fuerit facta in aliqua parte mensis, qui iam erat Apostolicus; nam aliàs, cum fuerit ius quæsitum

Papæ

eo animo illam impetrasset, vt dicta negotia explicaret, quæ infra dictum sibi concessum tempus explicare potuisset; & dicta licentia ita sibi concessa extitit, vt si quando aliàs vsus abeundi veniret, illo pro sui libito vteretur. Proinde ipse Gregorius ad euitandas lites, quæ super collationibus, vt præfertur factis, potuissent exoriri inter prouisos Ordinarios, ac prouisos Apostolicos de eisdem beneficijs, declarauit, omnes, & quascumque dispositiones, siue ab ipso Christophoro Archiepiscopo, siue à Vicarijs suis ab egressu suo è Diœcesi Ispalen. prætextu gratiæ Alternatiuæ, quomodolibet factas de Dignitatibus, præbendis, beneficijs, & officijs prædictis, quæ inde ad obitum dicti Archiepiscopi, qui in itinere obijt vacauerunt, litterasque desuper confectas, processusque habitos cum inde sequutis omnibus vires, & effectum non habere. Sicque in omnibus causis, tunc pendentibus forsan, & futuris per quoscumque Iudices, &c. ac irritum, &c. sub *Dat. Romæ apud S. Petrum sub Annulo Piscatoris die 18. Iunij M. D. LXXXI. Pontificatus sui Anno Decimo.*

Portò ex his habetur, quod licet Papa potuisset declarare prædictum Archiepiscopum priuatum vsu gratiæ Alternatiuæ nihilominus, ex eo quod ille obierat, irritauit tantummodò collationes, vt supra factas; quod videtur satis, superque sufficere pro huiusmodi contrauentionis declaratione.

Illud tamen est circa hanc nostram praxim, aduertendum, quod si Episcopus habuerit iustam, seù coloratam causam prouidendi de beneficijs reseruatis, quod contingere potest, sicut non semel contigisse scimus, nempè quando quis per cuius obitum vacauit beneficium, decederet in partibus longinquis, & Ordinarius verisimiliter crederet, quod decessit in suo mense, quia de hoc aderat fama, cum re vera vacatio non contigerit, nisi in mense Apostolico, & reserua-
35 to, tunc enim Episcopus excusatur à pœna contrauentionis prædictæ.

Ad hanc quoque praxim reducitur illud, quod dicit *Garc. de benef. p. 5. cap. 1. num. 527.* nempè, quid iuris, quando vacat beneficium circa mediam noctem vltimi diei mensis, ita vt minimè constare possit, an fuerit finitus vnus mensis, & alius cæptus, & sic an vacauerit in mense Apostolico, an
36 verò in mense Ordinario, vel quando beneficium vacat per obitum illius, cuius mors ignoratur, in quo die, & mense fuerit, an in Ordinario, an in Apostolico; veluti cum quis inuenitur mortuus in fluuio, puteo, aut in deserto, & nescitur quo die, & mense obijt; cum nemo illum viderit mori; vel mane, prima Ianuarij repertus est mortuus in lecto, & nescitur, an obierit post mediam noctem, an verò ante: ac proindè, an beneficium censeatur vacasse in mense Ordinario, an Apostolico, vt indè ipse Ordinarius illud conferendo, censeatur contrauenisse gratiæ Alternatiuæ, & hic comprobat idem *Garc. loc. cit.* quod si facta diligentia, & indagatione, sciri non potest, in quo mense beneficium vacauerit, Episcopus hoc casu, antequam prouideat de beneficio vacante, inquirere debet in quo mense illud vacauerit, vt sciat, an ad se, an verò ad Papam illius collatio spectet: alias enim præmissa non adhibita diligentia, malè faceret; quia si forte vacasset in mense Apostolico violaret alternatiuam; sicut etiam si id contingeret ex mala computatione temporis, quo vacauit beneficium veluti, quia beneficiatus obiit vltima mensis Iulij, circa mediam horam noctis, & Episcopus die prima Augusti sequentis de illo beneficio prouidit, vt in casu decisionis in vna *Pistorien. Alternatiuæ 16. Octobris 1558. coram Quiroga*; in qua fuit resolutum, quod cum beneficiatus obiisset circa mediam horam noctis vltimæ diei Iulij, dicebatur obijsse in mense Iulio: quia totum illud tempus, quod est ante dimidiam noctem, attribuitur dicto diei vltimo, ad *l. more Romano, & ibi Iason, & alios allegatos, num. 54. ff. de feru. & cap. 1. & 2. extra eodem tit.* quia quod à vespera in vesperam Sabbata sanctificantur, intelligitur quoad festiuitatem Sanctorum, non autem, quod à vespera diei incipiat currere mensis. In qua decisione, licèt pro Episcopo fuerit adductum, quod ille veniret excusandus, non autem priuandus gratia alternatiuæ ex illa vnica collatione, nihilominus fuit dictum, quod etiam per dictam vnicam collationem, Episcopus perdiderat alternatiuam: quia non fuit illius formæ satisfactum; ac proinde, etiam illa modica contrauentio sufficie pro amissione prędictæ alternatiuæ, quam decisionem affert idem *Garc. d. p. 5. cap. 5. num. 739.*

Verùm tamen est, quod in casu dubio, quando, nimirum, per Episcopum adhibita diligentia, constare non potest, in quo mense obierit beneficiatus, tunc videtur, ipsum Episcopum illud beneficium sic vacans, conferre posse; nam in casu dubij, pręsumendum est pro Episcopo; quia ad eum spectat prouisio omnium beneficiorum suæ Diœcesis de iure communi, in quolibet mense vacantium: cum Episcopi in conferendis beneficij fundatam habeant intentionem, iuxtà *text. in cap. omnes basilicæ, cap. nullus, 56. quæst. 7. cap. cum ex iniuncto, in fin. de haret. Paris. de resignat. benef. lib. 5. quæst. 10. num. 49. Bellam. decisio. 17. num. 3. Put. decis. 492. num. 3. lib. 2. Capiciaqu. decis. 214. num. 5. par. 2. & 307. lib. 1.* licèt eorum potestas conferendi sit coarctata per reseruationes. Quare in prædicto casu dubio, adhibita per eum diligentia, vt præfertur, nec constando de tempore, & sic de reseruatione, prædicto iure priuari non debet: cum illa interpretatio sit fauorabilis, per quam fit reditus ad ius commune, *l. si vnus, §. pactus ne peteret, ff. de pact.* & ibi *Iason num. 6.* & in dubio, facienda est interpretatio pro non reseruatione: cum sit fauendum ordinariæ collationi, & iurisdictioni, quæ est fauorabilis, *Gonz. glos. 43. num. 153. & glos. 56. num. 130.* vbi ait Episcopum, ne ille priuationis pœnam incurrat, ob contrauentionem Alternatiuæ, excusari, etiam posse, si nimirum articulus erat intricatus, & valdè dubius, vtrum tale beneficium esset liberæ collationis, vel non.

Aut si contingat, beneficium vacare per obitum beneficiati, de cuius tempore non ita prorsus notitia haberi po-
37 test, veluti si obitus huiusmodi contingat in mari, vt reperio euenisse tempore bon. m. Annibalis de Capua tunc Archiepiscopi Neapolitani, quo vacauit sine cura Ecclesiæ S. Euphemię per obitum qu. Tryphonis de Auenia, qui prope Lyburnium miserrimè cum septem aliis & parua naui, fregata nuncupata, submersus est; vnde ipse Ordinarius, probato per famam, quod in suo mense casus huiusmodi obitus euenerat, prædictam Ecclesiam cuidam suo familiari contulit, innixus *decis. Rot. in vna Pampilonen. Beneficij, quæ est 53. par. 2. diuers.* vbi, quod licèt ad effectum reseruationis prouenientis ex vacatione beneficij in mense Apostolico obitus sit plenè, & concludenter probandus, nec sufficiat semiplena probatio per famam; quia agitur de pręiudicio Ordinarii, vt per *Put. decis. 166.* tamen si obitus contigerit in mari, probatio per famam satis erit; quia in his, quæ sunt difficilis probationis, fama sola plenam facit probationem, vt post *Butr. in cap. transmissa num. 10. versic. quandoque, qui fil. sint leg. & in cap. veniens, il 2. sub num. 30. de testam. Dec. in cap. 5. num. 16. in 5. casu, de appellat. Iason. in l. cum ea, num. 6. de transact. Menoch. de arbitr. iud. quæst. 39. casu 89. nu. 88.* & mors in mari contingens, non videtur posse negari, quin sit difficilis probationis, quæ etiam per eos, qui non interfuerunt, probari potest. per *text. in l. quoties, C. de naufrag. lib. 11. tradit Ang. in l. 2. §. si dubitetur, num. 4. & ibi Imol. numer. 12. post med. ff. quemadm. testam. aper. idem Ang. in l. si quidem, num. 3. vers. si verò mors, C. solut. matrim. Luc. de Pen. in d. l. quoties, prope fin. Boer. decis. 288. colum. 3. versic. & idem si agatur de morte*; & certum est, mortem in naui ac mari submersa, euenientem, difficilis esse probationis, et propterea admitti leues probationes, quæ alias non sufficerent, voluit *Corn. cons. 204. num. 4. lib. 3. per not. per DD. in dict. §. si dubitetur, & in d. l. si quidem.* Et quod ita dixerunt Domini in *d. Pampilonen. Beneficij*, in qua plures testes obitum vltimi possessoris d. beneficij, defuncti, de mense Nouembris in mari, ob naufragium nauis, in qua reperiebatur, per publicam vocem, et famam optimè probabant.

Præterea immunis à culpa erit Episcopus, quando habet iustam ignorantiæ causam nempè, an beneficiatus mor-
38 tuus, esset Officialis Cancellariæ, vel familiaris Papæ, aut alicuius Cardinalis, per cuius vacationem inducitur reseruatio; namque in similibus casibus, Episcopus conferens beneficium reseruatum, habet iustam causam excusationis a pęna regulæ reseruatoriæ; quia ignorantia facti, semper excusat à culpa, et consequenter à pęna: nam licet Ordinarius teneatur indagare, an beneficium vacans, esset reseruatum, sicut supra dictum est, tamen, quando talis indagatio erit difficilis, non tenetur quis indagare, nisi ea, quæ de facili sciri possunt, ad not. per *DD. in l. quandiu, C. qui admitt.* et ita fuit tentum in vna *Abulen. Beneficij de Villatoro coram Puteo dec. 551.* vbi, quod si beneficium erat reseruatum, quia mortuus, erat Acholytus non de participantibus; eo quia non incedebat in habitu, quod erat probabilis ignorantia talis reseruationis; et propterea id Episcopus, qui contulit, non tenebatur ad indagandum.

Prout passim videmus, Episcopos conferre licèt de facto,

in

in suis mensibus beneficia Notariorum Sedis Apostolicæ, qui vulgò Prothonotarij honorarij nuncupantur; ex eo quod non semper possunt ij habere notitiam eorumdem: quia non solent incedere in habitu; vndè si hoc modo eorumdem beneficia conferant, non propterea, videntur delinquere, tanquam conferentes beneficia reseruata per *Extrauag. ad regimen, de præb.* & per primam regulam Cancellariæ innouatoriam einsdem *Extrauag.* & aliam regulam de Alternatiua mensium. Ac proinde sæpè videmus super prouisionibus ab Ordinario de beneficijs prædictis peti tantummodo nouas prouisiones Apostolicas, nec Episcopus, qui ita contulit, stante verisimili ignorantia reseruationis, alicui pœnæ noscitur subiacere, à qua quælibet causa potest excusare, vt per *glos. in c. cum venerabilis, de consuet. l. igitur, §. potest ff. de liberali causa, id. Gonz. d. glos. 56. num. 137.* quamuis sic nulliter antea prouisus teneatur renunciare possessioni, vt alias diximus.

Ex quibus patet, quod si Episcopus habuerit iustam causam ignorantiæ, vel excusationis, non incurret dictam pœnam amissionis Alternatiuæ: tamen si postquam certificatus fuerit de reseruatione, & qualiter nullatenus prouidere poterat; vel si idem Episcopus prosequatur ad vlteriorem effectum suæ prouisionis, veluti immittendo in possessionem ab eo, de facto prouisum, vel si fuerat ante scientiam immissus, non curauerit quantum in se fuerit, intrusum à tali prouisione remouere, vt possessio vacua remanear, prouisus Apostolicus in illa capienda, impedimentum non babeat, certum est, quod in tali casu facilius intrat Alternatiuę priuatio; cum Episcopus à culpa, seù dolo excusari non valeat; hoc etenim expressè probatur in *cap. si beneficia, de praben. in 6.*

Nec tamen totum id restringitur tantummodò ad pœnam, propter Episcopi abusum Alternatiuæ, sed extenditur ad casus cuiuscumque beneficiorum reseruationis, de quibus, non obstante huiusmodi reseruatione, ipse Ordinarius
39 scienter prouideret; presertim verò, quando collatio beneficij fuerit facta per Papam, tanquam de sibi reseruato: quia reseruatio afficit manus Ordinarij collatoria, etiam ignorantia talem reseruationem; adeò quod collatio postmodum in contrarium facta, non valet, ità *Franc.* vltra alios *DD. in d. cap. si beneficia, num. 1.* quod tamen ibi id intelligit de collatione valida Papæ, aliàs verò secùs dicendum esset: verba autem prædicti text. quem pluries in facti contingentia vidimus, practicari, hæ sunt, videlicèt.

Si beneficia, quæ per Sedem Apostolicam conferuntur, aut decreto interposito reseruantur, interdum contingat ab ijs, ad quos aliàs pertinet collatio eorundem, aliquibus huiusmodi collationem, seu reseruationem ignorantibus de facto conferri, & beneficia, quæ illi tenebant antea, & post prædictorum adeptionem dimissa per eos, alijs assignari, ne talis ignorantia eis, cum sine sine culpa, præiudicialis existat, statuimus, vt si ipsi de collatione, seù reseruatione prædicta postea certiores effecti, sublata difficultate quacumque, omninò dimiserint beneficia sic sibi de facto collata, ad beneficia sua priora, collatione quibuscumque personis facta de ipsis nequaquam obstante, liberè reuertantur. Alioquin redeundi ad ea, si difficultatem adhibuerint in alijs dimittendis, sit ipsis penitus interdicta facultas. Eumdem quoque modum in demittendo recepta, & recuperando dimissa quoad omnes alios, qui forsan occasione prædicta, sua dimiserint beneficia, & dimissa per alios fuerint assequuti, per omnia decernimus obseruandum.

Et in terminis *dict. cap. si beneficia*, fuit aliàs per Rotam decisum in vna *Dertusen. Parochialis 12. February 1593. coram Penia*, vbi dato, quod ex concursu, & approbatione Ordinarii ad Parochialem reseruatam de qua reseruatione iusta adesset ignorantia, aliquod ius considerabile prouiso competere potuisset, illud amiserat, ex quo habita notitia reseruationis, non dimiserat liberè possessionem prędictæ Parochialis Ecclesiæ reseruatæ, iuxta dispositionem supradicti, *cap. si beneficia*, vt refert *idem Gonzal. glos. 56. num. 143.*

Prout in simili dicitur de eo, qui malè optauit præbendam, seù beneficium pinguius, qui si fuit inculpa, malè optando, non potest redire ad primam præbendam, seù beneficium iam dimissum: veluti quia sciebat, vel scire debebat, non esse locum optioni, obstante reseruatione; vel postquam sciuit perseuerauit in possessione beneficij malè optati, nec illud dimisit. Si autem non fuit in culpa, quia habebar iustam causam ignorantiæ, & cum primum certus factus fuerit de mala optione, dimisit beneficium malè optatum, tunc quidem poterit ad primum redire, ex eodem text. in *c. si beneficia, Calder. cons. 6. de consuet. Roman. cons. 329.* & alii quos refert *Garc. de benef. p. 5. cap. 1. num. 450.*

Nec multum temporis effluxit, quod vacante Canonicatu Diaconali huius Metropolitanæ Ecclesiæ Neapolitan. ille cum eius præbenda per bon. mem. Cardinalem Boncompagnum einsdem Ecclesiæ Pręsulem, vigore indulti Apostolici sibi concessi, siue sua ordinaria authoritate collatus fuit vni ex Canonicis prędictæ Ecclesiæ, possessione, seruatis aliàs seruandis, subsequuta. Verùm cum Summus Pontifex alteri illum contulisset, ex eo, quod esset Sedi Apostolicæ, duplici capite reseruatus; nec propterea poterat idem Cardinalis, neque vigore sui indulti, quod non se extendit ad beneficia, duplici reseruatione reseruata, prout suo loco dicemus; proindè taliter ab eodem Cardinale prouisus, statim, habita notitia collationis Apostolicæ alteri factæ, prędictum Canonicatum dimisit, & ad suum priorem Canonicatum, quem antea obtinebat, liberè rediit, seruata adamussim forma prædicti, *cap. si beneficia*, namque per hunc *text.* tenuit *Io. Andr.* ibi, quod volenti radire ad primum beneficium, dimisso secundo, non poterit inferri quæstio super tali beneficio, vel eius titulo, scilicet, quod iniustè, vel sine canonico titulo illud tenuerit, & sic non potest ille, qui de primo Canonicatu, seù beneficio fuerat prouisus, aliquo modo contradicere; quod satis patet ex supradicto textu, ibi, *ad beneficia sua priora liberè reuertantur*, namque id importat illa dictio, *liberè*, videlicet, non vocato aduersario, *c. 1. ante fin.* & ibi *glos. verbo, liberè*, & absque aliqua licentia, ac sine aliqua requisitione, seù vocatione, *c. de multa*, & ibi *Abb. num. 3. de præb.* necnon sine aliqua sententia, *c. de illis, de sponsal.* & declarat id. *Franc. in d. c. si beneficia, sub num. 4.* vbi quod ex vi huius decretalis, poterit ad dimissum beneficium propria authoritate redire, cum quasi iuris fictione, ab illo primo beneficio non videatur diuertisse, siue illud beneficium dimisisse, ex iuribus ibi allegatis. Quando verò quis regreditur ad primum beneficium, vtique poterit vigore *d. c. si beneficia*, vti remedijs retinendæ, seù recuperandæ; ex eo quod nunquam primam possessionem amisit, sed semper illam in animo conseruauit; ita vt contra illum non concedatur alteri dictum remedium possessorium, *Rebuf. in tit. de pacif. possess. num. 143. & num. 190. Gonz. glos. 56. sub num. 146.*

Benè tamen notanda est distinctio, quam *id. Franc. loc. cit.* adducit, nempè, quod si primum beneficium dimissum, non erat per aliquam occupatum, sed de iure, & de facto vacabar, tunc procedunt dicta per *Archid. in d. c. si beneficia*, nempè quod iuris fictione, non videtur ab eodem beneficio diuertisse, si verò erat occupatum per alium procedit opinio ipsius *Ioan. Andr. in eod. cap.* quia, licèt non sit priuatus illo beneficio per sententiam iuris, vel hominis, sed habeat ius in eo, nihilominus non poterit propria authoritate occupare, vt in simili not. per *Innoc. in cap. transmissa, de elect. & in cap. ex parte, de arbitr.*

Præmissa tamen, in proposito contrauentionis Alternatiuæ, ita demum declarantur, vt Episcopus, sic contrauenien-
40 do, non priuetur suis quatuor mensibus ordinatijs, videlicet, Martij, Iunij, Septembris, & Decembris, ad quos statim Episcopus restituitur, & etiam Papa ad suos octo menses, prout prius ante acceptationem Alternatiuæ, vt per *Gonz. d. glos. 56. num. 147.*

Nec tamen, saltem pro hac nostra praxi, omittendum puraui, effectu, ac vsu huiusmodi gratiæ Alternatiuæ, ita de-
41 mum posse Episcopum gaudere, quatenus videlicèt, ille verè, ac personaliter, penes suam Ecclesiam, seù Diœcesim residcat, vt ex contextu eiusdem regulæ satis apertè patet, ibi, *quamuis apud Ecclesias, aut Dięceses suas verè, ac personaliter resederint dumtaxat*; quæ quidem verba, antea non adijciebantur in prædicta regula; in qua tantummodò dicebatur, quod quotiescunque, & quandiù apud eorum Ecclesias, seù in eorum Diœcesi resederint dumtaxat; præterea addebatur, *omnibus Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis apud suas Ecclesias, & Dięceses, iuxtà Concilij Tridentini dispositionem, residentibus dumtaxat, &c.* ex quibus quidem verbis, sic in prædicta priori regula adiectis, poterant Episcopi gaudere gratia Alternatiuæ, etiam in illis tribus mensibus, qui ab eodem Concilio Tridentino *sess. 23. cap. 1.* possunt abesse, eodem modo, ac si personaliter residissent.

At verò, hodie aliter dicendum est; nam licet aliàs in dubium reuocatum fuisset, an videlicet, Episcopus absens ex causa a Concilio Tridentino approbata, fruatur alternatiua,

quam

quàm Sanctissimus concessit personaliter, duntaxat residentibus, cum vacasset simplex beneficium in Parochiali Ecclesia Beatæ Mariæ de Castillo, & Episcopus à sua Diœcesi abesset, Sebastianus Gonzalez illud à Sanctissimo impetrauit. Verùm, Episcopus habita notitia vacationis, idem beneficium alteri contulit. Quærebat prouisus à Sanctissimo, An collatio Episcopi absentis esset valida, eo prætextu, quòd si illis tribus mensibus, quibus per Concilium licèt abesse habeatur pro præsente, & gaudeat beneficio Alternatiuæ. Congregatio censuit, Episcopum illis tribus mensibus absentem, haberi pro præsente.

At verò prædicta declaratione non obstante, postmodum declarauit Summus Pontifex, audita relatione Sacræ Congregationis, se intelligere, vt non fruatur Episcopus Alter-
42 natiua, quando abest, etiam ex causa à Concilio approbata, idquè ad tollendas lites, quæ oriri possent super hoc articulo, quæ causa sit approbata, vel ne. Et ita hodie inconcussè seruatur, *Barbos. de potestate Episcop. allegat.* 53. *numer.* 30. *ex Garc. de benefic. in addit. ad parte* 5. *capit. primo num.* 463. vbi supradictæ declarationes referuntur.

Sicut neque sustineri posse videtur, quòd tradit *Leo in thesauri Eccles. part.* 2. *cap.* 3. *num.* 9. nempè, quòd si Episcopos, sanitaris recuperandæ, vel amicum, aut consanguineum inuisendi causa, vel pro suæ Ecclesiæ, aut Cleri negocijs, per aliquot dies abesse contingeret, redeundo ad suam residentiam, poterit beneficia vacata in eius absentia, per alternatiuam conferre.

Nam nihilominus contrarium est dicendum vt clarè patet ex dicta regula, secundum quàm oportet Episcopum verè, & realiter, omni fictione prorsus remota, residere, vt suprà iam diximus, hoc procedere certum est, si ipse Episcopus sit paratus ingredi suam Diœcesim, cui nihilominus impeditur ingressus, quicquid dixerit *Gonzal. gloss.* 43. *quæst.* 9. *num.* 200. etiam si idem Episcopus omni conatu satageret auferre impedimentum, quòd solùm poterat sibi locum vendicare, quando in dicta regula non erat appositum illud verbum, *verè*, vt mox dicetur.

Cum igitur, ad effectum gaudendi gratia Alternatiuæ, requiratur vera; & realis residentia, neque sufficiat residentia per fictionem, veluti si Episcopus esset à sua Ecclesia
43 absens pro vtilitate, aut necessitate dictæ Ecclesiæ, vel etiam Reipublicæ, aut alia legitima causa absentiæ, vt in Concilio Vniuersali, vel Prouinciali, vel in aliquo negotio, etiam ex mandato Summi Pontificis: quicquid dicendum esset antequàm in dicta regula adijceretur illa dictio, *verè*, quæ adiecta est ad excludendam fictam, & interpretatiuam residentia, scimus nunc, vt docet nos Romanæ Curiæ vsus, vt si quando Episcopus esset à sua Ecclesia, etiam absuturus ex aliqua vrgentissima, ac Summo Pontifici beneuisa causa, petatquè sibi concedi suæ Alternatiuæ vsum etiam durante prędicta absentia, id sibi, non alias indulgeri consueuit, quam vt superius.

Licèt enim aliàs *Sacra Congregatio Concilij* 6. *Iulij* 1573. censuerit, Episcopos absentes ex causa Reipublicæ gaudere beneficio Alternatiuæ: ex eo quòd absens ex causa iusta, abesse non dicitur, *text. in cap. ex parte* 2. *de cler. non resid. cap. vn. eodem titul. lib.* 6. *gloss. in cap. de cætero, extrà eodem titul. Card. in Clement. vt ij, de ætat. & qualit. & alij relati per Paris. de resignat. benefic. lib. primo, quæst.* 10. *num.* 58. *& sequent.* aliter hodie dicendum est propter prædictam dictionem, *vere*, prout aliàs ipsa *Sacra Congregatio* censuit: ita quòd, cum quidam Episcopus Hispaniæ abesset a propria Diœcesi per exercitio sui officij Inquisitoris generalis in Curia inuictissimi Hispaniarum Regis, vbi generalis Inquisitor cum suo Tribunali residere solet, & instanter supplicaret fel. record. Clementi Papæ VIII. quatenus illi concederet indultum speciale, vt posset gaudere beneficio Alternatiuæ, quamuis non resideret in propria Diœcesi, attenta dicta causa in fauorem fidei, & Reipublicæ resultante nunquàm tamen dictum indultum obtinere potuit.

Proindequè dicitur in vna *Elnens. Beneficij Sancti Saluatoris* 11. *Nouembris* 1602. *coram Penia impressa penes Marches. de commiss. par.* 1. *fol.* 351. *num.* 4. quòd non obstabat prætensio Petri ab Ordinario prouisi, quòd Episcopus gauderet Alternatiua: quia respondebatur, quòd cum Episcopus Elnens. exerceret in Regno Portugalliæ officium generalis Inquisitionis, cuius rationes solebat, & tenebatur residere in Ciuitate Vlixbonens. vbi erat constitutum id tribunal, ideò, licèt aliquando soleret accedere ad suum Episcopatum, & in eo residere, cum illa residentia non esset omnimoda, & deliberata, sed animo recedendi, & reuertendi ad Tribunal Officii generalis Inquisitionis, non gaudebat alternatiua, cum illa non esset propria, & talis residentia, qualem regula requirit, *Archid. in cap. licet canon. nu.* 5. *vers. parum est enim de elect. in* 6. *Corneus cons.* 244. *num.* 18. *& seq. lib.* 2. & fuit resolutum in alia *Elnens. Beneficij die* 22. *Martij* 1599. *coram Millino*.

Et supradictum indultum rarò concedi consueuit, quòd pluries meo tempore à fel. recor. Paulo V. vidi, & audiui denegari, etiam Episcopis benemeritis, & cum extraordinarijs, & maximè fauoribus, ac vrgentissimis causis; quippè qui plurimum ab huiusmodi indultorum concessionibus abhorrebat. Nec quidem aliquo modò de tali denegatione venit Papa arguendus, cum enixè super Episcopi residentia inuigilet, qui in sua Ecclesia Cathedrali, tanquàm maritus cum coniuge, tenetur ad residentiam, iuxtà *tex. in cap. inter corporalia, de transl. præl.* obligatioquè residendi in sua Ecclesia est de iure diuino, sicut Parochis in suis Parochiis *Couar. lib.* 3. *var. cap.* 13. *Nauarr. in man. cap.* 35. *num.* 121. *Garc. de benef. par.* 3. *cap.* 2. *nu.* 16. cum aliis relatis per *Barbos. de potest. Episc. alleg.* 53. *nu.* 2.

Et in proposito præmissorum, aliàs Episcopus Segobiensis cum acceptatam alternatiuam haberet, & continuò residentiam faceret in sua Diœcesi supradicta ac intelligeret, quòd Reges Catholici accesserant ad Domum del Scorial, à propria Diœcesi Segobien. per quatuor milliatia dumtaxat distante, & in conspectu territorii dictæ Diœcesis existentem, statim accessit ad eandem Domum, ac prædictos Reges visitauit, ac ex eo quod illum ad Archiepiscopatum Compostellanum nuper præsentauerant, gratias egit, ac festinanter ad suam residentiam continuandam in propriam Diœcesim reuersus est; à qua Diœcesi abfuit per duos dies, tantùm, videlicet die 13. & 14. mensis Aprilis, quo tempore vacauit quodam beneficium, de qua vacatione idem Episcopus notitiam habuit, dum ad prædictam Diœcesim rediret, & statim illud contulit illius Vicario. Postmodum verò alius obtinuit sibi à Sede Apostolica de eodem beneficio prouideri, vti reseruato, & collato, durante absentia prædicti Episcopi. Ortaquè inde controuersia, an videlicet hic intraret Alternatiua, vel verò propter dictam absentiam, licèt modicam, intraret reseruatio; post multa adducta per eundem *Gonz. glos.* 43. *a n.* 14. *vsque ad n.* 82. ad fauorem Episcopi, illiusquè Alternatiuæ, nihilominus tamen *d. nu.* 83. concludit ad fauorem prædictæ reseruationis; ex eo quòd verba prædictæ regulæ mensium, & Alternatiuæ sunt fortissima, & excludunt omnem fictionem, cum veram, ac actualem præsentiam de facto exigant, & quamuis, idem *nu.* 83. dicat, quòd maxima æquitatis ratio ad fauorem ordinariæ prouisionis concurrat, non tamen est recedendũ à verbis prædictæ regulæ, quæ licèt sit dura, ita tamen scripta est, *l. prospexit, ff. qui, & a quibus, c. in memoriam*, 19. *dist. Garc. d. p.* 5. *cap. nu.* 468. vbi ait, quòd id certum existimat, & ita consultus respondit; & huiusmodi causa in Rota proposita 26 Martij 1604. coram D. Iusto, fuit resolutum, non intrare Alternatiuam, sed potius reseruationem, licèt aliqui ex Dominis contrarium sentiebant.

Ad præmissa plurimùm confert casus, de quo in vna *Papien. Beneficij penes Martinum Andream decis.* 110. in qua, cum Episcopus in principio mensis Aprilis esset absens à sua Diœcesis, & ad eam redierit die 10. vel 11. eiusdem mensis, & die 14. vacasset beneficium, quo die ipse erat in Diœcesi, ex eo, quòd non fuerit præsens à principio dicti mensis, fuit dictum, collationem spectare ad Papam, & nullam esse collationem factam ab Episcopo.

Hæc tamen Alternatiua non intrat, quando beneficiũ vacat apud Sedem, aut alias, quàm ratione mensium fuerit Sedis Apostolicæ reseruatum: tunc enim sat est, quod in supplicatione Sũmo Pontifici porrigenda dicatur, *cum tale beneficium per obitum quon. N. illius vltimi possessoris nuper apud Sedem Apostol. defunctã vacauerit, &c.* vel fuerit alia particulari reseruatione affectũ, sufficit dicere, *Cũ tale beneficium per obitum quondam N. illius vltimi possessoris Sedis Apostol. Notarij, extra Romanam Curiam defuncti, &c. vacauerit, &c.*

Cęterùm verò, huiusmodi mensium expressione neces-
44 saria est in quibuscumquè alijs vacationibus, sub pœna nullitatis collationis; id namquè cauetur *regula nona Cancellariæ*, in qua Summus Pontifex voluit, quòd in supplicationibus, seù concessionibus gratiarum, quæ de dictis

T benefi-

beneficijs mne vacantibus, etiam *Motu proprio*, fiat dispositiuè mentio de mense, in quo vacauerint, alioquin gratia nulla esset; hoc autem, vt ipse Pontifex sciat, an vacatio contigerit in mense reseruato, vel ordinario, cum nunquam ille intendat præiudicare Ordinarijs collatoribus in suis mensibus, & sic, vt certior reddatur in suo mense: Hinc igitur est, quòd vbi cessat ista ratio, aliud sit dicendum, quare in vna *Lucanens. Præpositura coram Puteo, decision. 35. lib. tertio*, cum dubitauerit Rota, an fuerit necessaria expressio mensis in prouisione N. attenta vacatione per obitum Auditoris Rotæ, fuit resolutum, quòd non; quia cum Papa reseruet in octo mensibus beneficia vacantia, ad effectum, vt de illis prouideat pauperibus Clericis, & ne interim Ordinarius, in collatione ipsorum se intromittat, frustratoria fuisset dicta reseruatio respectu beneficiorum aliàs reseruatorum; cum de beneficijs reseruatis, certum sit, quòd Ordinarius se intromittere non possit; & cum expressio mensis fiat, vt Papa sciat, an beneficium vacet in mense, sibi reseruato, vel Ordinarij, istud non potest considerari in beneficio reseruato, quòd de sui natura, propter reseruationem, non potest spectare ad Ordinarium, vt in *dicta decis.*

45 Et ideo prædicta *regula nona* explicatur, quòd expressio mensis fieri debeat etiam in gratijs *Motu proprio* concessis, prout passim seruatur; quia, quamuis prædictus *Motus proprius* excludat defectum subreptionis, vt est *text. in capit. si Motu proprio, de prebend. in 6. Clement. si Romanus, & ibi gloss. in fin. eodem tit. Mohed. decision. 4. num. 2. & decision. 9. num. 4. de priuileg. Mandos. ad reg. 18. quæst. 13. nu. 2.* nihilominus non supplet defectum intentionis Papæ, no-
46 lentis dictas gratias concedere absquè expressione mensis, ne, vt dictum est, Ordinariorum prouisionibus præiudicium inferatur. Quinimmò, siuè gratia fuerit ad partis supplicationem, siuè *Motu proprio* concessa, semper ex-
45 pressio mensis fieri debet dispositiuè; aliàs enim non esset prædictæ regulæ satisfactum, si narretur mensis dubitatiuè, veluti si diceretur, quòd beneficium vacauit *forsan de tali mense*; quia ideo ponitur mensis dispositiuè, vt narrans præcisè teneatur ad illius verificationem, sicut nec sufficere, si diceretur, quòd beneficium vacauit in mensibus reseruatis: sed narrandus est mensis in particulari, *Garc. de benefic. part. 5. capit. primo num. 656.* & ita docet etiam notorius stylus Curiæ.

Et in tantùm hæc mensis expressio procedit, quòd Dataria Apostolica non admittit supplicationem, nisi in ea dispositiuè, & absolutè dicatur, quòd beneficium vacauit de tali mense; & vt dictum est, & prouisus tenetur præcisè mensem vacationis verificare; nam licèt vacatio sim-
48 pliciter considerata, probetur semiplenè, prout fit in casibus, in quibus agitur tantùm de leui præiudicio, veluti vigore breuis de capienda possessione nomine Cameræ; in hoc etenim, & similibus casibus, si ille, per cuius obitum dicitur vacari beneficium, viuit, collatio erit nulla, vt fuit dictum in vna *Cesaraugustan. Capellaniæ*, quæ est *decision. 46. par. 3. diuersor.* vbi, quòd probatur obitus per testes de fama deponentes; cum agatur de modico præiudicio, quia si ille, per cuius obitum beneficium dicitur vacare, adhuc viuit, poterit cum primum venerit, beneficium recuperare, & per *Mohed. decision. 77.* & Rota contentatur probatione obitus per publicam vocem, & famam, *Put. decis. 266. lib. 3.*

At verò, si agatur ad effectum reseruationis, secùs dicendum est; quia si conferatur beneficium, tanquam vacans in mense reseruato, tunc Domini dixerunt, quòd ad istum effectum non sufficit semipleoam probatio per publicam vocem, & famam, sed requiritur plena, & concludens; tùm quia agitur de præiudicio Ordinarij, vel alterius prætendentis collationem beneficij ad se spectare, tùm quia mensis Apostolicus est fundamentum intentionis impetrantis, vt per *Put. dicta decision. 266. idem Gonzal. glos. 11. num. 100.* & ideò requiritur huiusmodi mensis expressio, quia nedum agitur de præiudicio Ordinarij, vt dictum est, verùm etiam prouisi ab illo, qui erit priuandus, constito de reseruatione: quarè ait *Gonzal. supradicto loco citato*, longè aberrare forenses practicos Auditoris Cameræ, dum putant in hoc casu, sufficere semiplenam, seù leuem probationem.

Et in terminis prædictæ *regulæ 9.* circa probationem reseruationis, tempore vacationis beneficii non alienum visum est, annectere hic duos infrascriptos casus, quos euenisse fertur; nam in vna *Auersan. Parochialis*, vacarunt quædam beneficia in vltima nocte mensis Apostolici per obitum cuiusdam beneficiati, decedentis in quodam Oppido, seu loco, in quo non aderat horologium; & facta prouisione per Episcopum de dictis beneficijs, vti vacantibus in suo mense ordinario, ex eo quod post mediam noctem, contigerit vacatio, necnon à Papa, tanquàm de vacantibus in mense Apostolico: lite introducta in Rota, fuit dubitatum, an dicta beneficia vacauerint in mense ordinario, vel potius in mense Apostolico. Et quia fuit probatum per testes, quod tempore obitus, galli cantabant, prout verisimiler versus diem cantare solebant, fuit resolutum 12. *Martij* 1562. *coram Oradino*, vacationem euenisse post mediam noctem, & consequenter beneficia non esse reseruata, sed ad collationem Ordinarij spectasse, tanquam in mense Ordinario vacantia, *ex Polidoro Ripa in tractatu de noct. temp. cap. 100. num. 5. & 9. & cap. 161. nu. 3. necnon Ioseph. Ludouis. decis. Perusin. 116. num. 7. vt per Gonz. glos. 11. nu. 16.*

Aduertendum est tamen hic, quod *Bal. in c. consuluit, nu. 11. de off. deleg.* circa huiusmodi galli cantum, contrarium sentit, quarè id relinquitur arbitrio iudicantis, pensatis circumstantijs, ac testium rationibus alijsquè verisimilitudinibus, vt comprobat *idem Gonz. loc. cit. a nu. 18. ad 25.*

Quoniam verò, sæpè vidimus in Dataria Apostolica, huiusmodi Alternatiuæ gratiam ab Episcopis acceptari, & à D. Datario, absquè vllo prorsus temporis discrimine, recognosci, & sic in quocunquè mense, quocunquè die, & quacunquè hora, proindè ab hac nostra praxi haud alienum agnouimus, quid de huiusmodi obseruantia, & effectu sic acceptatæ, & recognitæ Alternatiuæ sentiendum sit, innuere, præsertim, cum de hac re nedum in ipsa Romana Curia, verum etiam extra eam fuerit apprimè dubitatum, an videlicet menses Alternatiuæ debeant in sua integritate persistere, vt nimirum possit Episcopus ea frui, veluti si ille habens Alternatiuam acceptatam cum recognitione, incipiat illius effectus ab ipsa die
49 recognitionis, etiam si ipsa recognitio sit intra mensem, & in quocunquè illius die.

Et omissis omnibus, quæ hic, pro affirmatiua sententia, adduci possent, illud est tenendum, quod pro negatiua docuit quotidiana praxis, vsusquè Datariæ Apostolicæ: in qua pro solido fundamento allegatam pluries audiui à bo. mem. Marco Aurelio Maraldo Datario Pauli V. decisionem in vna *Salamantin. Beneficij de Almenara 20. Iunij 1605. coram D. Manzanedo, quæ est 144. p. 3. recent.* Casus enim dictæ decisionis est, quòd acceptata Alternatiua Salamanticæ ab Episcopo Salamantino 6. Iulij 1605. ac recepta, & recognita in Dataria dicta acceptatione 18. Augusti eiusdem anni, euenit obitus quondam Didaci die 19. eiusdem mensis Augusti, per quem vacabit beneficium, de quo quidam Rhodericus à Papa, 7. Octobris, & Franciscus ab Episcopo 29. Septembris eiusdem anni fuerunt prouisi; quare dubitatum, an talis beneficij collatio spectaret ad Papam, an verò ad Episcopum, & fuit resolutum, illam spectare ad Papam: quia dictus mensis Augusti, in suo principio, per regulam octauam, erat Apostolicus, & reseruatus, & ita debuit reputari vsquè ad illius finem; nam regula alternatiuæ loquitur de mense integrali, non autem de singulis illius diebus, vt tenuit *Rota in Fauentina Canonicatus 16. Decembris 1585. coram Bianchetto*, hoc quidem ex eo præsertim, quia dicta regula reseruatoria nominat menses proprio nomine, quo casu quilibet eorum debet computari à media nocte vltima mensis proximè præcedentis, vsquè ad mediam noctem vltimam mensis, de quo agitur. Vndè, cum dicta *regula 9.* loquuta sit de mense Augusti, & sic de toto integrali, quicquid disponit circa reseruationem beneficiorum vacantium in illo mense, concernit, & respicit totum illum mensem integralem cum suis partibus in concreto, non autem illius partes, nempè singulos dies, & separatim ab illo toto: aliàs, hoc totum, nempè dictus mensis cessaret quoad dispositionem de dicto mense loquutã, & intraret dispositio de singulis diebus; quòd nec iura admittunt, nec dicta *reg. 9.*

Præterea, cum in initio dicti mensis Augusti, esset ius Papæ acquisitum, semper ille mensis remanet reseruatus, vt in *d. Fauent.* sicut beneficium semel affectum, semper remanet affectum, *Rota decis. 10. de præb. in nou.*

Necnon, cum Papa reseruet, & respectiuè concedat prouisionem beneficiorum in certis mensibus designatis per eorum nomina propria, iam ex hac designatione, quilibet mensis computatur a media nocte vltimi mensis proximè

præce-

præcedentis vsquè ad mediam noctem subsequentis, vt supra dictum est: adeo vt vnusquisquè mensis sit constitutiuus vnius corporis integralis: ac insuper, quia alias vna, & eadem res diuerso iure censeretur, & sic ne vnus, & idem mensis, non prout est diuiduus, sed prout est indiuiduus, partim reputetur Apostolicus, & partim ordinarius: vndè possibile est, vt id, quòd natura sua diuiduum est, constituatur indiuiduum ex voluntate disponentis, *lege cum eisdem, de adil. edict. Aym. in leg. 4. §. Cato, num. 191. de verbor. obligat.* cum etenim Papa concedit menses, suis nominibus designatos, ita singulos contemplatur, veluti singula corpora integralia: quarè impossibile est, vt concessio feratur ad partes integrantes, indequè mensis aliquis recipiat hanc diuisionem, cum totum recipiat suam essentiam à continuo, iuxtà *tex. in lege cum, qui ades, de vsucap.* vt ex his, & pluribus aliis comprobat *idem Lotter. de re benefic. dicto lib. 2. quæst. 40. nu. 54. cum pluribus seqq. & in fin. numer. 58.* allegat supradictam decisionem in causa *Salamantin. Beneficij*.

Vnde, cum in proposito, dictus mensis in sui initio fuerit dispositioni Apostolicæ reseruatus, erunt etiam reseruata, & affecta beneficia in eodem vacatura: ita vt licèt gratia Alternatiuæ fuerit acceptata ab Episcopo, imo, & recognita in Dataria 18. Augusti, nihilominus beneficia post dictam recognitionem in eodem mense vacantia, sunt, & remanent Papę reseruata, & non comprehenduntur sub dicta gratia Alternatiua, vt ex verbis dictę *regulæ 9.* ibi, *Dummodò aliàs dispositioni Apostolicæ reseruata, vel affecta non fuerint*, ex quibus, Papa declarauit suam mentem nullatenus esse, concedere Episcopis sub dicta gratia Alternatiuę, beneficia semel Apostolicę dispositioni reseruata, aut affecta.

Prout nequè obstare in dicta decisione dictum fuit, verba dictæ regulæ, ibi, *quibus receptis, & recognitis, tunc demum, & non antea vti incipiant gratia supradicta*: quasi illis detur intelligi, à die recognitionis factæ in Dataria, incipere Episcopum gaudere dicta gratia ex vi dictionis *tunc*, denotantis temporis extremitatem, ad *tex. in lege 4. §. fin. ff. de condit. & demonstrat.* Nam fuit responsum, dictionem, *tunc*, non semper extremitatem temporis significare, quim diuersimodè in iure accipi possit, vt per *Cassad. decision. prima, num. 3. de testam. cum aliis allegatis in dicta decis. 194.* in quà prædicta omnia habentur, & optimè responderur ad contraria, ac proindè ibi Lectorem remitto, vbi latè differitur, An Alternatiua concessa in medio mensis Apostolici, illius vsus incipiat currere à die Datæ, vel potius ab initio mensis habilis, vt in argumento dictæ decisionis.

Pari modo, circa mensium huiusmodi integritatem, dicendum est, cum Episcopus esset in possessione conferendi, vigore gratiæ Alternatiuæ prædictæ, & in principio mensis Aprilis, fuerit absens à sua Diœcesi, & ad eam redierit die 10. vel 11. eiusdem mensis, & die 14. eiusdem mensis vacauit beneficium, de quo die ipse Episcopus reperiebatur in residentia, & fuit prædictum beneficium collatum à Papa cuidam Ioanni Baptistæ vigore *regulæ 9.* & Ordinarius contulerat cuidam Ludouico: & Rota censuit, collationem spectare ad Papam: quia licet vacatio occurrerit in mense Aprilis, Episcopo tunc residente, qui quidem mensis vigore Alternatiuæ spectat ad Ordinarium: nihilominus, quia Episcopus in principio prædicti mensis fuit absens, cessauit Alternatiua, & fuit ius quæsitum Papæ, ita vt totus mensis proinde remanserit reseruatus, pro qua quidem mensis reseruatione fuerunt in infrascripta decisione, quamplurima considerata pro nullitate collationis Ordinarij. Nec non fuit dictum, non obstare decisionem *Sulmonen. Alternatiua 14. Maij 1610. coram Lancellotto*, quatenus in ea habetur, quòd durante absentia Episcopi, suspenditur vsus Alternatiuæ, & proinde videatur, quòd eo reuertente, statim recuperet vsum Alternatiuæ ex illa dictione, *quandiu*; quia id ad alium finem fuit deductum.

Prætereà, in eadem decisione fuit consideratum, quòd si aliter seruaretur, daretur locus fraudibus: quia possent Episcopi, extra earum Diœcesim vagari, nempè in mensibus Apostolicis, eo quòd in eis beneficia conferre non possint, in suis verò mensibus redire duntaxat, quando imminet vacatio alicuius beneficij, ob instantem infirmitatem beneficiati, & sequuta illius morte, collatione facta, statim à Diœcesi recedere, & iterum ad eam redire, instante aliqua alia simili vacatione, & denuò se absentare, & sic residentiam facere momentaneam, contra omnem iuris intellectum, & mentem Papæ, qui Alternatiuam concessit Episcopis, vt eos ad residentiam inuitaret: vt in vna *Papien. Benefic. 10. Aprilis 1617. coram Martino Andrea*, quæ est *decis. 100. in suis*.

Per quàm decisionem fuerunt per Rotam omnia contraria reiecta, quæ tenuerunt *Gonz. d. glos. 43. ex num. 140. & Garc. par. 5. cap. 1. ex nu. 695*, dum loquuntur contra Rotæ authoritatem, quatenus dicunt, quòd simpliciter debeat attendi tempus vacationis in statuenda, vel excludenda reseruatione: vndè, ratio hæc per prędictos allata, non est attendenda: cum vinculum reseruationis sit iniectum à principio mensis, & illum totum, tanquàm vnum quid integrale pertransit, sicut iam supra dictum est: vnde quandocumquè vacet beneficium, semper dicitur reseruatum Papæ, & sic etiam inspecto tempore vacationis, optimè dicetur intrare reseruatio, *Lotter. d. lib. 2. q. 40. num. 89.* & hæc est tutior praxis fundata super *d. decisione Martini Andreæ*, & ita concussè seruant Datariæ, & Cancellaria Apostolica.

Vt autem, præmissa clarius appareant, plures constituuntur casus, quorum Primus est, quando Episcopus non solùm fuit præsens tempore vacationis, sed initio ipsius mensis, & nedum continuauit suam residentiam, vsquè ad eum diem, verùm etiam deinceps per totum mensem; sed in ipso Episcopo præsumitur animus non perpetuò ibi commorandi, propter necessitatem, quàm habet aliò commorandi, ob aliquod onus antea susceptum, quòd etiam requirit personalem residentiam; quo casu, cum non detur animus perpetuò morandi apud suam Ecclesiam, non potest videri residens; quia quis non dicitur esse in loco, quem corpore occupat, dum mente, & animo abest, *l. post liminij, §. captiuus, de capt. & postlim. reuer.*

Secũdus casus est, quando Episcopus verè residebat tẽpore vacationis, nec dabatur præexistens aliqua causa remigrandi ad alium locum, in quo teneretur residere; sed post factam beneficij collationem, recesit à sua residentia, itaut nullo modo, possit dici, quòd per totum mensum verè, & personaliter resederit, & quæritur, an illa collatio per ipsum facta, sit valida, & quidem valere certum est; quia cum fuerit facta de tempore habili, ex eo quòd verè, & personaliter residebat, illa non debet retractari: licèt casus posteà euenerit, à quo non potuit inchoari, *cap. factum legitimè de reg. iur. in 6* nam licèt facultas conferendi in futurum, dependeat à causa continuæ residentiæ tamen validitas prouisionis iam factæ, ab illa amplius non dependet, sed simpliciter à statu, in quo res ipsa erat de tempore actus.

Tertius casus est, quando Episcopus fuit præsens tempore vacationis, non tamen initio mensis; itaut mensis ipse in sui initio affectus fuerit Papæ: & hoc casu, ne videatur auferri ius quæsitum Papæ, Rota perpetuò tenuit, non intrare Alternatiuam pro Episcopo, prout responsum fuit in *dicta Fauentin. Canonicatus coram Blanchetto, Germon. de indult. Cardin. in §. volumus autem, ex num. 21.*

Quartus casus est, quando Episcopus fuit præsens tam in principio mensis, quàm tempore vacationis, sed ante ipsam vacationem discessit ad modicum tempus, vt propterea minus integra videatur residentia à principio mensis, vsquè ad ipsum vacationis diem; qui quidem casus videtur habere maiorem difficultatem; cum mensis non intrauerit tanquàm Apostolicus, sed tanquàm ordinarius, super quo *idem Lotter. d. lib. 2. q. 40. num. 90.* dicit, quòd Rota sæpè in hoc articulo, diuisit æqualiter vota, nempè pro alternatiua, & contra eam, sed ipse, cum scriberet pro prouiso Apostolico, semper tenuit, vt nequè in hoc casu possit Episcopus vti Alternatiua in eo mense, ex rationibus ibi adductis, postquàm constituit prædictos casus *d. q. 40. a num. 81. vsq; ad nu. 91.*

Sede Episcopali *Zamoren. vacante.* Omniũ enim beneficiorum ecclesiasticorum dispositio, Sede Episcopali vacante, spectat ad Sedem Apostolicam, sicut iam diximus *hoc cap. num 1.* quòd quidem pluribus probatur, potissimùm verò, quia Capitulum, durante vacatione huiusmodi Sedis, non potest beneficia conferre, *vt in c. 2. ne sed. vacan. Archid. in cap. 1. de instit. lib. 6.* prætereà id satis expressè cauetur in
50 *Constitutione Pij V. qua incipit, Sanctissimus in Christo Pater publicata Romæ die 9. Martij 1568. Pontificatus sui anno Tertio*, qua sibi reseruauit omnia beneficia, Episcopali, Archiepiscopali, Patriarchali, seu Primatiali Sede vacante, quomodolibet vacantia, ad eorundem collationem, etiam quomodolibet pertinentia, *Viuian. in praxi iurispatron. lib. 5. cap. 3. num. 31.*

Necnon reseruantur eidem Sedi Apostolicæ per *regul. 2. Cancellaria* in qua Summus Pontifex sibi reseruauit Dignitates, & beneficia omnia, pariter ad collationem, præsentationem, &c. Patriarchatum Primatuum, Archiepiscoporum, & Episcoporum, &c, quæ post illorum obitum, &c. vacauerunt, vsquè ad prouisionem Successorum ad easdem Ecclesias, aut Monasteria, vel Dignitates Apostolica authoritate faciendam, & adeptam ab eisdem Successoribus pacificam illorum possessionem, quomodocunque vacauerint, & vacabunt in futurum, *Lotter. de re benefic, lib. 2. quæst, 2. num. 39. Garc. de benefic, par. 9. cap. 2. num,* 215, vbi ait ex *declaratione Toletan,* §. 10. donec Parochialis Ecclesia fuerit collata magis idoneo, Congregationem sentire, quòd Capitulum Sede vacante, etiam stante Concilio non
51 posset facere collationem Parochialium, in quocunque mense vacauerint, etiam seclusa reseruatione beneficiorum vacantium, Sede Episcopali vacante, quæ, tempore factæ dictæ declarationis, non stabat,

Quo circa, aliàs emanauit à Sacra Congregatione sequens declaratio, quæ sic ait, *Datarius testatur, Papam prouidere de beneficijs vacantibus in mensibus non reseruatis, Sede Episcopali vacante, licet de his nulla habeatur ratio reseruationis, vel in corpore iuris, vel in Extrauag, vel in regulis,*

Et quia sæpè contingit, in Romana Curia ignorari, an nouus Episcopus de Ecclesia prouisus, illius nihilominus possessionem fuerit adeptus: proinde ac pro Oratoris cautela, vbi dictum est, *Sede Episcopali N. vacante,* optimum erit addere, *seu possessione Ecclesia N. per modernum Episcopum nondum adepta;* ex eo quòd in prędicta regula expressè
52 dicitur, quòd durat vacatio Sedis Episcopalis, vsquè ad prouisionem illius, Apostolica authoritate faciendam, ac adeptam pacificam possessionem,

Quare ex his cessare videntur, quæ possent obijci aduersus prædictam *Constitutionem Pij V.* nempè, quòd illa non sit perpetua: cum supradictam reseruationem fecerit suæ tantùm dispositioni, vndè cum sit persoonalis, expirauit cum eodem *Pio* illius conditore. Et quidem hoc non negatur, præsertim, cum postea *Gregorius XIII.* qui succedit eidem Pio Quinto, non fecerit eandem reseruationem, sed benè verùm est, quòd à tempore Sixti Quinti, omnes Summi Pontificis reseruarunt sibi supradicta beneficia vacantia tempore Sede Episcopalis vacantis, *Garc. par. 5. cap. 1. num,* 224. *cum pluribus sequent.* qui *num,* 651. *reg. Cancell,* 53. de clausulis ponendis in litteris indulgentiarum, cuius vigore sic consueta clausula extendi consueuit, videlicet, *Volumus autem, quòd si alias Christi fidelibus dictam Ecclesiā visitantibus aliquam aliam indulgentiam perpetuò, vel ad certum nondum elapsum tempus duraturam concesserimus, præsentes nulla sint,* quæ operantur, vt dicta indulgentia sit nulla in totum, sed intelligitur tantùm de ipso Papa concedente talem indulgentiam; nam illud verbum, *concesserimus,* est personale: quare si illa Ecclesia haberet aliam, seù aliàs indulgentias, nondum finitas, ab antecessoribus Pontificibus concessas, istæ secundæ indulgentiæ non annullaotur. Secùs verò si priores fuerint concessæ ab eodem Pontifice; quia vigore prædictæ Clausulæ, posteriores sunt nullæ, nisi in secundis litteris fiat mentio priorum indulgentiarum ab eodem Pontifice concessarum; prout fieri consueuit, quando in eadem Ecclesia, seù illius Capella petitur alia similis indulgentia ab eodem Pontifice; tunc enim, secundæ indulgentiæ, conceduntur tantùm pro vna vice, & non apponitur prædicta Clausula, *Volumus,* prout pluties vidimus seruari, quando nouæ indulgentiæ sunt sicut primæ, nempè pro visitantibus in tali die, vel tali festo, nam alias, si non sint similes, benè concedi consueuerunt, sine prædicta Clausula, *Volumus,* veluti quando in eadem Ecclesia conceduntur indulgentiæ pro visitantibus, ac etiam Confraternitati in dicta Ecclesia canonicæ erectæ, necnon Altare priuilegiatum pro defunctis; tunc enim prædicta Clausula, *Volumus;* adiecta in litteris pro visitantibus, non impedit effectum posteriorum indulgentiarum a primis diuersarum; quia ex diuersis non sit illatio, *leg. Papinianus, ff. de minor, l. fin. Cod, de calum. Rolan. conf. 82. num. 19. & 20. lib. 3. Surd. cons, 150. num, 94.*

Quare, stante huiusmodi reseruatione, omninò dicendum est, non solum nequire Capitulum, Sede vacante, conferre beneficia simplicia, verùm, nec Parochiales Ec-
53 clesia, in quibus neque potest apponere Oeconomum, quia, cum hodie omnia beneficia vacantia dicta Sede Episcopali vacante, sint Papæ reseruata, vt supra dictum est, videtur etiam Capitulo sublata facultas constituendi in Parochiali, tunc vacante prædictum Oeconomum; quia, vt optimè aduertit *Lotter, dicto lib. 2. quæst. 2. num.* 40. eatenus hæc facultas eidem Capitulo competit, quatenus sibi incumbit onus percipiendi fructus, quòd non potest verificari in beneficijs reseruatis, quorum fructus percipiuntur per Subcollectores, & Ministros Cameræ Apostolicæ, ac etiam ex ipsius iuris communis ratione, semper tamen ex suppositione eiusdem reseruationis: quia ex eo, quod soli Papæ prouisio est reseruata, ipsemet, seù illius Ministris competit ius custodiæ.

Eadem quoque ratione, neque poterit Capitulum, Sede Episcopali vacante, occurrente vacatione Pœniten-
54 tiatiæ, illam prouidere, ac Pœnitentiarium eligere, etiam si collatio præbendarum sit communis Episcopi, & Capituli, vel etiam solius Capituli; quandoquidem electio personæ, & prouisio officii Pęnitentiarij ad solum Episcopum spectat; & Capitulum, Sede vacante non succedit in prouisione beneficiorum ad Episcopum spectante; super quo aliàs vidi litteras a Sacra Congregatione transmissas ad Vicarium Capitularem Asculan. quibus id declarabatur, & testatur *idem Garc, dicto capit. 4. num,* 145. vbi refert declarationem eiusdem Congregationis super *dicta session,* 24. *cap.* 8, ibi, *ab Episcopo instituatur, solo absque consensu Capituli, & etiam ab eodem solo eligatur, & licet vacaret Sedes Episcopalis, Capitulum nihil potest, etiam quo eo tempore Pęnitentiarius moreretur,* subdens, *num.* 146. quòd proindè prouisio, & electio Pęnitentiarii spectabit ad Papam priuatiuè, stante reseruatione regulæ 2. Cancellariæ de beneficiis ad collationem, præsentationem, electionem, & quamcumquè aliam dispositionem liberam Episcoporum pertinentibus, vacantibus de tempore vacationum Episcopatuum,

Est etiam aduertendum circa prædictas Constitutiones decernentes, beneficia Ecclesiastica, Sede Episcopali vacante, esse Papæ reseruata, quòd id admittit plures am-
55 pliationes, quarum Prima est, quando eorumdem beneficiorum collatio per ipsum Episcopum non ex toto liberè, sed cum consilio, vel consensu Capituli fieri deberet. Secunda, quando alius ex aliquo speciali iure haberet conferre cum Episcopo. Tertia, id procedere, etiam in beneficiis ad ipsum Episcopum pertinentibus iure deuoluto, ob negligentiam, vel culpam Inferiorum Prælatorum non conferentium, vel male conferentium, Quarta, & vltima, vt Capitulum, Sede vacante, neque Hospitalia conferre possit in titulum, quando habentur loco beneficij, *Quar. in Sum, bull, verbo, Capitulum Sede vacante, versic. None quare,*

Porrò, sicut dicimus, beneficiorum ecclesiasticorum collationem, Episcopali Sede vacante, ad Papam, ex supradictis iuribus spectare; ita è conuerso dicendum est de beneficiis reseruatis vacantibus Apostolica Sede vacante, quorum collatio tunc ad Ordinarium noscitur spectare; quandoquidem illius vacatione durante, omnes men-
56 ses sunt Ordinarii, qui potest prouidere de omnibus beneficiis vacantibus in quocunque mense, Rota in vna *Salamantin. Præstimonij,* quę est *decision.* 1228. *part.* 3. *diuersor,* vbi mortuo beneficiato, Apostolica Sede vacante, & in mense reseruato vigore alternatiuæ, fuit dictum, rectè fuisse prouisum de beneficio ab Ordinario; Episcopi etenim tunc poterunt liberè prouidere in omnibus mensibus, sine aliqua distinctione, cum sint sublata omnia ostacula, omnesquè menses sint Ordinarium, *Gonz.* §. 5. *proam. num.* 46. Nec refert, quod, vt quidam antiquus Curialis dicebat, quamuis essent regulæ Cancellariæ, remanet tamen *Extrauag, Ad regimen. de præb,* in qua reseruantur etiam certa, qualificata beneficia, ibi expressa, quia licèt extet huiusmodi *Extrauag,* nihilominus fuit facta à *Benedicto Papa XII.* qui voluit, eam tantummodo suo tempore durare, vt ibi dicitur, videlicet, *ordinationi, dispositioni, & prouisioni nostra, donec miserationis diuina clementia, nos vniuersalis Ecclesia regiminis præsidere concesserit,* nec aliundè prędictam *Extrauag.* sumit vires suas, ac spiritum, nisi ex prima regula Cancellariæ super reseruationibus generalibus, & specialibus, vbi in primis facit nouus Pontifex easdem reseruationes quæ in Constitutione feliç. recordat, *Benedicti Papa XII.* quæ incipit,

Ad

Ad regimen, continentur, ac illas innouat.

Quarè, durante prædictæ Sedis Apostolicæ vacatione, cum vacasset Canonicatus in Ecclesia Astoricens. de mense Ianuarij, fuit dictum per Rotam, quòd talis mensis erat ordinarius, quia mortuo Papa, expirat regula reseruatoria octo mensium: illaque extincta, omnes menses spectant ad Ordinarios, qui possunt tanquam ad ius commune redeuntes, prouidere de beneficijs vacantibus in quolibet mense, ijs tamen exceptis, quæ subsunt Concordatis Nationis Germanicæ, quæ etiam Sede Apostolica vacante, reseruata remanent ipsius Papæ successori *Barbos. in addit. ad alleg. 58. nu. 62.* Quamuis enim *idem Gonz. loc. cit. num.* 48. dicat quod per obitum Papæ supradictæ regulæ extinguantur, tamen in crastinum eiusdem Papę assumptionis illæ reuiuiscunt, & ad instar Phœnicis, & Aquilæ renouantur, vt ait *Sarnen. in proęm. reg. Cancell. quæst. 2. nu. 14.*

Et ex supradictis non solum erunt omnes menses Ordinarij, ante assumptionem noui Pontificis, sed etiam antequam ille faciat nouas regulas Cancellariæ: adeò vt si illo medio tempore ab assumptione scilicet, vsquè ad ordinationem earumdem regularum, vacaret aliquod beneficium in mensibus reseruatis, nullum obstaculum habebit Ordinarius, quominus illud sic vacans conferre valeat.

Verùm, cum in dubium fortasse reuocari quandoque contingat, vtrum confectæ prædictæ regulæ, tamen nondum publicatæ, adhuc ligent, proinde tenendum est, illarum publicationem non esse necessariam; statim ac factæ sunt, ab illorum initio ligant; quicquid de alijs legibus dicendum sit: quòd quidem hodie in nouis regulis pro potiori cautela, & ad tollendam omnem hæsitationem, solet explicari, nam licet in fine dictarum regularum dicatur, *Lecta, & publicata fuerunt suprascripta regulæ Ordinationes, & Constitutiones in Cancellaria Apostolica, &c.* nihilominus tamen in hodiernis regulis, in illarum principio declatur, quòd illæ ligent, ac robur habeant ante illarum publicationem: prout in illarum exordio, ibi, *Reseruationes, Constitutiones, & regulas infrascriptas fecit, quas etiam ex tunc, licet nondum publicatas, & suo tempore duraturas, &c.* quæ quidem verba, *licet nondum publicatas*, in alijs non reperiuntur appositæ, cum sine illis, satis superquè sit, quòd illæ habeant decretum irritans, & sufficiat, etiam quòd in principio dictarum regularum dicatur *ex tunc suo tempore duraturas*, ex quibus verbis declaratur voluntas Papæ, vt non sit necessaria prædicta publicatio, cum statim obligent ad effectum nullitatis actus in contrarium gesti, vt probat *idem Gonz. d. §. 5. proęm. num. 54. 55. & 56.*

Nec est omittendum, quod etsi prouisio facta ab Ordinarijs de beneficijs, Sede Apostolica vacante, in quolibet mense vacantibus, sit valida; id nihilominus est intelligendum;
57 nisi ipsa beneficia sint aliàs affecta, aut fortè Papa de nouo electus declaret, non expirasse reseruationem sui prædecessoris, vel illa de nouo reseruet, vt aduertit *Garc. de benef. par. 5. cap. 1. num. 646.*

58 Parochiales verò Ecclesiæ vacantes in mensibus reseruatis, dicta Apostolica Sede vacante, validè possunt per Ordinarios conferri, per notabilem *tex. in cap. si Apostolicę, de preben. in 6.* cuius verba hæc sunt, *Si Apostolica Sede vacante, Aliquas Parochiales vacare de cætero contigerit apud ipsam, statuimus, vt de eis, (ne ipsarum vacatio diutina periculum, valeat animabus afferre) per eos, ad quos pertinet, possit liberè ordinari, Constitutione fel. record. Clementis Papa prędecessoris nostri de beneficijs apud Sedem ipsam vacantibus per alium, quàm per Romanum Pontificem minime conferendis, vel aliàs quauis contraria super hoc edita non obstante. Idem volumus, & de illis, quę ibidem ipso Romano Pontifice viuente vacabunt, si de ipsis per eum ante ipsius obitum non fuerit ordinatum.*

Qui quidem *textus* adeò viget, vt non semel fuerit in praxi deductus: quia illius dispositio est per quam fauorabilis, ne videlicet Ecclesiarum Parochialium vacatio periculum aliquod valeat animabus afferre, & sic vt illis celerius prouideatur, cum alias talis vacatio esset damnosa, *cap. quam sit, de elect. in 6.* & propterea huiusmodi Parochiales sic vacantes possunt ab Ordinarijs liberè conferri.

Vndè licèt habeamus *tex. in c. 2. de preb. in 6.* per quem multa priuilegia sunt inducta pro reseruatione beneficiorum, in eo expressa, vt per *Sarnen. in reg. de trien. poss. q. 31. nu. 19.* attenta illius dispositione, qua cauetur quod omnia beneficia vacantia in Curia sint Papæ reseruata, nihilominus per *dict. text.* non censentur reseruatæ Parochiales Ecclesiæ vacantes in Curia, Sede Apostolica vacante, quare in hoc casu poterit Episcopus liberè prouidere, & disponere de Parochialibus Ecclesijs, absquè aliquo reseruationis impedimento, ita *Gonz. ad regul. 8. §. 5. proœm. num. 125. cum pluribus sequent.* subdens *num.* 128. se non inuenire, quòd sit derogatum in aliquo dispositioni *dicto cap. si Apostolica*: nec sufficit, quòd de nouo fiat lex, vel Constitutio disponens, quòd quæcunquè beneficia vacantia in Curia, etiam curata, sint reseruata: itaut nullo casu liceat Ordinario de illis disponere; nisi specialiter exprimeretur de Parochialibus vacantibus in Curia, Sede Apostolica vacante: ita vt casus *dicto cap. si Apostolica*, specialiter comprehendatur. Quarè ex eodem *textu* satis apparet, non intrare contraria, præsertim quòd tradit *Vasconcell. diuers. iur. argum. lib. 1. capit. 2. relatus a Garc. in addit. ad par. 5. cap. 1. num.* 789. nempè, quòd beneficia vacantia in mensibus reseruatis, non possunt conferri per Ordinarium Sede Apostolica vacante, quia sunt affecta; hæc etenim non procedunt in prædictis Parochialibus, vt præfertur vacantibus, sed in alijs vacationibus aliorum beneficiorum qualificatorum, & quatenus *in fin. addit. ad dicto num.* 789. dicitur, id intelligi, etiam de beneficiis vacantibus, viuente Papa, iam etiam hoc sublatum est per *dicto tex. in §. idem volumus*, qui apertè loquitur de Parochialibus vacantibus, etiam viuente Papa, in hoc etenim *cap. si Apostolica*, fuit per Summum Pontificem considerata ratio celeris collationis Parochialium Ecclesiarum, quarum diutina vacatio damnosa est, vt dicitur *in eodem cap. versic. statuimus*, ibi, *ne ipsarum vacatio diutina periculum valeat animabus afferre*, & dixit *Rota penes Buratt.* etiam in terminis *dicto cap. si Apostolica, decis. 22. num. 23.*

Quòd quidem, ad præmissorum corroborationem, patet etiam ex verbis Constitutionis Pauli V. reseruantis collationem beneficiorum Ecclesiasticorum, vacantium tempore Sedis Apostolicæ vacantis, ibi enim dum loquitur de huiusmodi reseruatione, excipit supradictas Parochiales Ecclesias, ibi, *Non tamen Parochiales Ecclesias.*

Præterea, quia nunquam aliqua lex, quantumuis generalis, comprehendit casus speciales legis antiquæ, vt pluribus comprobat *idem Gonz. loco citato num.* 129. qui indè infert *num.* 133. quòd regula Cancellariæ disponens, quòd beneficia reseruata, quæ tempore obitus Papæ remanserit vacantia, & minimè prouisa, semper censeantur reseruatas, vt aliàs diximus, non habet locum in vacatione Parochialium, quæ vacarunt in Curia ante obitum Papæ, & in vita de illis non disposuit in terminis *dicto cap. si Apostolica, & id. Gonz. loco citato* per multas illationes, ac rationes concludit à *num. 133. ad* 147. quòd Parochiales Ecclesiæ, quarum collatio est Papæ reseruata, Sede Apostolica vacante, possunt ab Ordinarijs conferri, & ita reperio practicatum extitisse in vacatione Parochialis Ecclesiæ S. Symeonis Asculan. Diœcesis de mense Ianuarij 1593. Sede Apostolica vacante; nam cum Episcopus Asculan. vigore *d. cap. si Apostolica*, contulisset prædictam Parochialem Ecclesiam: fuitquè postea per prouisum habitus recursus ad Sedem Apostolicam pro noua prouisione: ex eo quòd dubitabat ille de validitate collationis sibi per Ordinarium factæ, Sede Apostolica vacante, & in mense reseruato, in calce supplicationis desuper pro noua prouisione in Dataria Apostolica porrecta, fuit responsum pro validitate collationis, vt præfertur ab Ordinario facta; sicut etiam memini, me vidisse in quibusdam notabilibus manuscripti q. Bernardini Paulini, Datarij Clementis VIII. Imò in alia supplicatione, quam ipse Datarius eidem Clemēti detulerat signandam similis casus, propria manu eiusdem Datarij adnotatum, quòd Sanctissimus, dixit, Oratorē non egere noua prouisione, sed collationem Ordinarij fuisse validam.

Et hoc, non obstante *dicto cap. 2. de preben. in 6.* quòd continet principaliorem reseruationem, clausulam in corpore iuris: quia *per dicto capit. si Apostolica*, licèt non sit correctus *dicto text. in dicto capit. secundo*, tamen in hoc limitatur, & declaratur: ex eo quòd licèt ibi dispositum sit, quòd omnia beneficia vacantia in Curia sint Papæ reseruata, & ista reseruatio sit fortior alijs reseruationibus, vt dictum est, *dicto cap. si Apostolica*, limitat tamen *dicto text. in dicto capit. secundo*, vt non procedat quoad beneficia curata vacantia in Curia, Sede Papali vacante, nec quoad illa, quæ vacauerunt ante obitum Papæ, si de ipsis per eum, ante ipsius obitum non fuerit prouisum,

idem Gonz. loca citato num. 127. qui *num. seq.* ait, non inuenisse, quòd sit dispositioni *d. cap. si Apostolica*, in aliquo derogatum per Extrauagantes; pro qua quidem conclusione plurima congerit à *num.* 128. *vsque ad num*, 147. vbi in fine licèt relinquat cogitandum, ex eo quòd nunquam ipse viderit hunc casum in praxi judiciaria disputatum, nec pro, nec contra; ac proinde pro Apostolica prouisione in dubio fieri debeat interpretatio, nihilominus verius est practicari posse, prout passim practicatur, & practicatum vidimus, vt disponitur *in d. cap. si Apostolica*, sicut supra dictum est, etiam ex doctrina *Philip. Franc. in d. cap. si Apostolica, num.* 1. *in princip.* vbi, quòd mors Papæ tollit, ne Parochiales Ecclesię, in Curia vacare dicantur, sicut etiam habetur in Summario eiusdem, *cap. si Apostolica*, ac proinde poterit ab Ordinario de dicta Ecclesia Parochiali; nam licèt dicto Concilio cautum sit, quòd Parochiales Ecclesiæ prouideantur per concursum, etiam si vacauerint in Curia, & electio fiat ab Episcopo, collatio verò ab eo, ad quem aliàs de iure pertinet, & sic à Papa, si tamen de illo tempore vacauerit Sedes Apostolica, Episcopus non solum poterit eligere, verùm etiam conferre, *idem Gonz. loc. cit. nu.* 136.

Et licèt meo tempore viderim in Romana Curia de simili collatione ab Episcopo Castrens. Sede Apostolica vacante, facta de Parochiali Ecclesia S. Christophori in mense Apostolico vacante, aliquantisper dubitari, consultos tamen desuper Prodatarius fel. record. Pauli V. communicato negotio cum Horatio Lancellotto, tunc Rotę Auditore, postmodum S. R. E. Cardinale, etiam ex mente eiusdem Pauli, fuit eidem Episcopo responsum pro validitate dictæ collationis, ac fuit dictum, non obstare circa hoc, dispositionem prædicti *Concily d. sess.* 24. *cap.* 18. quatenus ait, debere Episcopum statim habita notitia vacationis Ecclesiæ, idoneum in ea Vicarium constituere, qui eiusdem Ecclesiæ onera sustineat, donec ei de Rectore prouideatur: nam nihilominus ex præmissis, satis superquè potest Episcopus huiusmodi Parochialem, etiam in Curia vacantem, conferre; quia non disponit hoc modo contra Concilium, sed tantum vtitur iure suo, ac ius suum prosequitur, *l. iniuriarum §.* 1. *ff. de iniur. l. quemadmodum, §. magistratus, ff. ad leg. Aquil.* & sic nemini iniuriam facit, *cap. cum Ecclesia Vulterann, de elect. Paris. de resign. benef. lib.* 3. *q.* 18. *num.* 4. *Gonz. ad reg.* 8. *Cancell. §.* 1. *proœm. num.* 42. Idemquè probat *Mariscott. var. resol. lib.* 2. *cap.* 95. *num.* 7. vbi, quod prædictas Parochiales Ecclesias sic vacantes possunt Ordinarij locorum conferre ex *d. tex. in c. si Apostolicu.* & comprobat *Massobr. in prax. haben. concurs. ad Paroch. requis.* 7. *dub.* 43. *per tot.* quòd pedum Episcopus, verùm etiam quilibet alius inferior collator potest conferre huiusmodi Parochiales Ecclesias, Apostolica Sede vacante; peracto tamen examine, iuxta formam traditam à *Concil. Trid. sess.* 24. *cap.* 18. *de refor.* quodquè dicta collatio fieri debet infra sex menses ab ipso Episcopo, seù alio inferiori et quia *d. tex. in cap. si Apostolica nullum præfigit terminum ad conferendum, d. requis.* 7. *dub.* 46.

Ait tamen, *idem Franc. in d. cap. si Apostolica, num.* 1, quòd aliter dicendum esset in alijs Ecclesijs curatis, non tamen Parochialibus, quia *d. tex.* loquitur de Parochialibus, &
59 de illis tantum intelligendus est, prout nec habet locum in Ecclesijs Parochialibus Collegiatis, neque in Parochialibus habitum tantùm, & non actu: cum cesset tunc ratio expressa *in dicto capitulo si Apostolica*, nempe, ne ipsarum vacatio diutina periculum valeat animabus afferre, &c. necnon quia dicta Constitutio corrigit, & propterea strictè intelligenda est, vt ipse ait ibi *num* 2. nec in Parochiali Ecclesia, quæ vnita est alicui Dignitati, siuè Cathedralis, siuè Collegiatæ ecclesiæ, quarum primæ Dignitates sunt reseruatæ per regulam 4. Cancellariæ, & remanent reseruatæ, seù affectæ, etiam mortuo Papa: tunc etenim non militat dispositio *d. cap. si Apostolica*, quia in hoc casu ea habetur ratio dictæ Parochialis, quæ de ipsa Dignitate, cui illa est vnita; nam huiusmodi Dignitates, etiam mortuo Papa, remanent reseruatæ, per futurum Summum Pontificem prouidendæ, si tamen dicta vnio facta fuerit accessoriè prædictæ Dignitati, nam accessorium regulatur secundum suum principale, *l. cum principalis, & l. nihil dolo, §. cum principale, ff. de reg. iur. c. accessorium eod. tit. in* 6.

Quoniam verò *tex. in d. cap. si Apostolica*, habet locum etiam in Parochiali ecclesia reseruata, & vacante etiam ante obitum Papæ, vt in §. *Idem volumus*, non abs re, quoad alia beneficia, quæritur, quid si ante obitum ipsius Papę vaca-
60 rat beneficium in mense adhuc reseruato, & Papa, morte præuentus, illud non prouidit, an cessauerit dicta reseruatio, ita vt Episcopus, vel alius Ordinarius valeat de illo disponere.

Et quidem negatiua est responsio, quæ satis apertè elicitur ex *regula* 11. *Cancellariæ*, ibi, *Item declarauit, &c. omnia, & singula beneficia Ecclesiastica, quæ dicti prædecessores, etiam prædicta dispositione, &c. reseruarunt, quæ &c. tempore obitus eorundem prædecessorum vacabant, &c. remansisse, & remanere per huiusmodi reseruationem affecta, &c. nullumque de illis, præter Romanum Pontificem, eu vice se intromittere, &c.* etiam ex multis rationibus allatis per *Gonz. ad reg.* 8. *§.* 5. *proœm. num.* 84. *cum seqq.* & ita vidimus pluries practicari, nempè quod sic vacantia beneficia fuerunt collata per Pontificem successorem.

Cùm autem, ex superius dictis, constet, beneficiorum collationem, Sede Episcopali vacante, ad Summum Pontificem omninò spectare; non quidem ab hac nostra praxi alienum existimauimus consequenter subnectere, quòd licèt de iure communi, Sedes Episcopalis, seù Abbatialis desinat vacare per confirmationem, institutionem, seù prouisionem à Sede Apostolica factam, ita vt per eas Prælatus acquirat exercitium iurisdictionis, etiam ante apprehensam possessionem per *gloss. in cap. penul. verbo, collatio, de præb. in* 6. ac proinde poterit beneficia conferre ex adductis per *Gonz. glos.* 15. *§.* 2. *num.* 80. *cum pluribus seqq.*

Nihilominus, ne possit dubitari, de prouisione, & quòd ille talis sit Prælatus, circa hoc emanauit infrascripta Constitutio, etiam ad tollendum abusus aliquorum Prælatorum, qui volebant sibi credi super prouisionibus sine litteris, & sua authoritate, malo more, concutiebant Collegia ad se recipiendum, vt ait *Lotter. de re benef. lib.* 1. *quæst.* 27. *num.* 31.
61 & 32. ac proinde dicendum est, quod nouus Prælatus non acquirit exercitium iurisdictionis, & sic neq; potest beneficia conferre, antequam litteras suæ promotionis expediat, ac illas Capitulo, seù Conuentui, cuius Prælati Sedes vacabat, ostendat: namq; quicquid antea de hac re sentiendum esset, sufficit ad præsens vigere Constitutionem fel. record. *Bonifacy Papæ VIII. vt in Extrau. Iniuncta, de elect. inter commun.* quæ cum sit quotidie practicabilis, ac tam in ipsa Romana Curia, quàm extrà eam allegetur, non incongruum existimaui, illius tenorem hic per extensum subiicere, qui talis est, vt sequitur videlicet,

62 *Iniunctu nobis debitum seruitutis exposcit, vt qui reformandos in Clero mores, & actus, prout nobis ex alta permittitur, solertius intendimus, ibi præcipuè reformationis accommodum remedium apponamus, vbi maius respicimus periculum imminere.*

Sanè, quàm periculosum existat, quòd aliquis in officio, dignitate, vel gradu fore se asserat, & pro tali, etiam habeatur, nisi prius ipse quòd asserit, legitimis ostenderit documentis, tam ex ciuilibus, quam ex canonicis institutis colligitur euidenter. Asserenti namque cum mandatis Principis se venisse, credendum non est, nisi hoc scriptis probauerit. Nec similiter creditur se asserenti legatum; nunquam enim Apostolicæ Sedis moris fuit, absque signatis apicibus vndecumque legationem suscipere. Sed nec dicenti, se delegatum, Sedis eiusdem creditur, vel intenditur, nisi de mandato Apostolica, fide doceat oculata. Similiter Clerici ad alienam Diœcesim sine suorum Ordinariorum litteris venientes, nec in suis recipiantur ordinibus, nec ad superiores ascendant. Clerici quoque monachi, qui de suis Ciuitatibus ad alienam Vrbem proficiscuntur, nisi muniti veniant suorum litteris Prælatorum, non sunt Clerici, vel monachi reputandi. Si quis prætereà in Clerum electum se dicat, si sacerdotem se nominet, hoc seruandum est; quia non sine periculo est in talibus communicatio indiscussa. Quod autem in alijs, qui se Episcopos, vel Superiores, Prælatos, aut etiam Abbates, Priores, seù alios Monasteriorum Rectores, quocumque nomine censeantur, appellantur, si discussio celebris, & diligens facienda, luculenter apparet: & si scandala, & pericula grauia, (quæ ipsorum patere posset communicatio indiscussa) diligentius attendantur. Hinc nos euidens euocat ratio, vt cum præmissis alijs casibus, qui minoris existunt periculi, sit ex constitutionibus casus iam præmissum, hunc vltimum, qui pericula grauiora minatur, nequaquam sine prouisione, opportuno remedio relinquimus.

Præsenti itaque valitura Constitutione sancimus, vt Episcopi, & alij Prælati Superiores necnon Abbates, Priores, & cęteri Monasteriorum regimina exercentes, quocunque nomine censeantur,

ſcantur, qui apud dictam Sedem promouentur, aut confirmationis, conſecrationis, vel benedictionis munus recipiunt, ad commiſſas eis Eccleſias, & Monaſteria, abſque dictæ Sedis litteris, huiuſmodi eorum promotionem, confirmationem, conſecrationem ſeu benedictionem continentibus, accedere, vel bonorum Eccleſiaſticorum adminiſtrationem accipere non præſumant: nullique eos, abſque dictarum litterarum oſtenſione recipiant, aut eis pareant, vel intendant.

Quod ſi forſan contra præſumptum fuerit, quod per Epiſcopos, Prælatos, Abbates, Priores, & alios Monaſteriorum regimina exercentes prædictos, medio tempore actum fuerit, irritum habeatur, nec quicquam interim ydem Epiſcopi, vel Prælati, Abbates, Priores, vel regimina exercent, de Eccleſiarum, vel Monaſteriorum prouentibus percipiant eorundem.

Capitula verò, Conuentus Eccleſiarum, & Monaſteriorum ipſorum, & alij quicunque ipſos abſque huiuſmodi dictæ Sedis litteris recipientes, vel obedientes eiſdem, tandiu ſint à beneficiorum ſuorum fructuum perceptione ſuſpenſi, donec ſuper hoc euſdem Sedis gratiam meruerint obtinere. Similiter quoque Epiſcopi, Prælati, Abbates, Priores, & alij Monaſteriorum regimina exercentes, & prædicti ſolito fidelitatis, & obedientia iuramento non præſtito. Illi etiam Pontifices, quos apud prædictam Sedem pallium continget recipere, abſque litteris traditionis ipſius pallij nequaquam ab eadem diſcedant: diſcedentes verò (quouſque huiuſmodi iuramentum præſtiterint, & litteras obtinuerint) nihil de ipſarum Eccleſiarum, & Monaſteriorum prouentibus percipiant: & quicquid interim per eos (vt de alijs prædicitur) actum fuerit, viribus non ſubſiſtat.

Vnde, attenta huiuſmodi *Extrauag.* ex ea ſatis liquet, non ſufficere, quod litteræ prouiſionum pro prædictis ſint expeditæ, verùm etiam requiritur, quod ſint Capitulo, vel Conuentui, oſtenſę; nec aliter, niſi hoc modo, intelligendi ſunt DD. ſimpliciter dicentes, quod litteræ debent eſſe expeditæ, nullam facientes de illarum oſtenſione, mentionem; quia, vt aduertit *id. Gonz. d. gloſ. 15. §. 2. n.* 84. licèt ipſi DD. loquantur de ſupradicta litterarum expeditione, non tamen excludunt illarum tranſportationem, oſtenſionem, & præſentationem, prout dicitur in *d. Extrauag.* cum decreto irritante, ac grauibus pœnis non ſolùm vtenti iuriſdictione ſine prædictis litteris, ſed etiam Capitolo, ſeù Conuentui admittenti ad poſſeſſionem, ſeu iuriſdictionis exercitium ante prædictarum litterarum præſentationem: imò prædicta *Extrau.* fuit confirmata per *Alexandrum VI.* & alios Romanos Pontifices; ita quod hodie de hoc non eſt dubitandum *Pariſ. de reſign. benef. lib. 8. q. 5. num.* 33.

Verum eſt tamen, quod licèt ſupradicta *Extrau. Iniuncta*, loquatur de prædictis Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, &c. non tamen ligantur Cardinales ex illius diſpoſitione: quia illi poſſunt etiam ante adeptam poſſeſſionem, beneficia conferre, vt per *Bartholomaeum Belencin. in tract. de charitat. ſubſid. q. 66.* relatus per *Sarnen. in proœm. regul. q. 4. nu. 9.* nam dicta Conſtitutio eſt exorbitans à regulis iuris communis, vt dicitur in vna *Toletan. Parochialis de Alcandete*, relata per *Garc. p. 5. c. 5. num. 252.* nec finalis ratio *d. Extrauag.* extendi
63 poteſt ad Cardinales, nec illis conuenire, *Seraph. deciſ. 1144. n. 2. verſ. aliæ rationes, & deciſ. 1548. n. 1. Lotter. de re benef. lib. 1. c. 27. num. 32.* quia dum diſponit, neminem admitti debere ad adminiſtrationem Eccleſiarum, litteris non expeditis, non comprehendit Cardinales; eo quia eſſet irrationabile, quod dicta generalis Conſtitutio, quæ emanauit pro intereſſe burſale, afficeret Cardinales, qui particulari priuilegio, ſunt immunes à taxis Officialium, vt fuit dictum in vna *Firman. Penſionis coram Durano, quæ eſt deciſ. 46. num. 13. & 14. p. 5. recent.*

Eſt tamen hic apprimè aduertendum, quod ſtantibus præmiſſis, non ſunt audiendi contrarium ſentientes ex quadam deciſione in vna *Burgen. Canonicatus*, quæ eſt *182. p. 2. diuerſ.* quam ſępiſſimè audiui (licèt perperam) allegatam: ex eo quod in ea fuerat tentum, gratiam Apoſtolicam fuiſſe iuſtificatam, non obſtante collatione facta N. per Capitulum, Sede Epiſcopali Burgen. vacante; quia dicta Sedes tunc non vacabat, ex quo Archiepiſcopus erat de dicta Eccleſia prouiſus in Conſiſtorio, & ſuper dicta prouiſione expedierat litteras; nam vacatio Eccleſiæ durat vſque ad confirmationem, *gl. in Clem. 1. verbo collato, vt lis. pend. &c.* & ideo poſt confirmationem poteſt etiam conferre beneficia, &c. cum alijs in *d. deciſ. num. 5. allegatis vbi n. 4.* dicitur, etiam non obſtare, quod Archiepiſcopus, de tempore dictæ collationis factæ per Capitulum, non cępiſſet poſſeſſionem Eccleſię; quia illa non eſt neceſſaria de iure communi, ſed ſufficit ſola prouiſio, quæ tribuit exercitium iuriſdictionis, vt ibi *n. 6.*

De huiuſmodi etenim deciſione, quæ ex diametro aduerſatur prędictæ *Extrauag. Iniuncta*, nulla eſt habenda ratio, quia *d. Extrauag.* non fuit animaduerſa in prædicta *deciſ. Burgen. Canonicatus*, vt aduertit *id. Gonz. loc. cit. ſub n. 87. verſ. necnon fuit receſſum*, & ibi plura in propoſito adducit *num. ſeq.* cum in *reg. 2. Cancellariæ* expreſsè dicatur, quod duret Sedis Epiſcopalis vacatio vſque ad prouiſionem illius, Apoſtolica authoritate faciendam, & adeptam pacificam poſſeſſionem.

Benè tamen practicatur, vt cum Epiſcopus nouiter creatus, non expediat debito tempore, litteras ſuæ promotionis, illaſque poſtmodum Capitulo oſtendat, conſueuerit Summus Pontifex dare eidem Epiſcopo litteras in forma Breuis ſub Annulo Piſcatoris, quod de more Curiæ nuncupatur *Breue*
64 *de capienda poſſeſſione*, cuius vigore ipſe Epiſcopus apprehendit ſuæ Eccleſiæ poſſeſſionem, ac omnia facit, quæ ad iuriſdictionem ordinariam pertinent, & ſic conferre etiam beneficia, vt ex tenore eiuſdem Breuis, in quo adijcitur clauſula, quod ipſe Epiſcopus teneatur infra ſex menſes primodictas litteras expedire. Formula autem ſupradicti breuis, talis eſſe conſueuit, vt ſequitur, videlicet.

A tergo. *Venerabili fratri, &c. Epiſcopo, &c.* Intus verò.

INnocentius Papa X. Venerabilis Frater, Salutem, &c. Cum nos nuper te à vinculo, quo Eccleſiæ N. cui tunc præeras, de Venerabilium Fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium conſilio, & Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, abſoluentes, ad Eccleſiam N. certo tunc expreſſo modo Paſtoris ſolatio deſtitutam, de eorundem fratrum conſilio, tranſtulerimus, tequè eidem Eccleſiæ N. in Epiſcopum præfecerimus, & paſtorem, curam, & regimen eiuſdem Eccleſiæ tibi in ſpiritualibus, & temporalibus plenariè committendo; prout in noſtris deſuper ſub plumbo propediem expediendis litteris Apoſtolicis, latius explicabitur. Nos, ne interim, dum litteræ prædictæ expediuntur, dicta Eccleſia N. aliqua in eiſdem ſpiritualibus, & temporalibus, detrimenta ſuſtineat, prouidere, ſimulquè commoditati tuæ conſulere volentes, Tibi, vt vigore præſentium, per te, vel procuratorem tuum, poſſeſſionem, ſeù quaſi, regiminis, & adminiſtrationis eiuſdem Eccleſiæ N. ac bonorum illius menſæ Epiſcopalis apprehendere, & retinere, fructus quoquè, redditus, & prouentus percipere, exigere, & leuare; ac in tuos vſus, & vtilitatem conuertere; necnon ea, quæ iuriſdictionis, non tamen ordinis, ſunt, facere, & exercere liberè, & licitè valeas, perinde, ac ſi litteræ præfatæ expeditæ eſſent, Apoſtolica authoritate, tenore præſentium, de ſpeciali gratia indulgemus. Mandantes dilectis filijs Capitulo, & vaſſallis dictæ Eccleſiæ, necnon Clero, & populo Ciuitatis, & Diœceſis N. vt tibi, tanquam patri, & paſtori animarum ſuarum deuotè intendentes, tua ſalubria monita, & mandata ſuſcipiant humiliter, & efficaciter adimplere

procu-

proturent; ipsiquè vassalli consueta seruitia, & iura tibi ab eis debita, integrè persoluant, & exhibeant; alioquin sententiam, siuè pœnam, quam ritè tuleris, ratam habebimus, & faciemus, &c. obseruari: Non obstantibus fel. record. Bonifacij Papæ VIII. prædecessoris nostri, quæ incipit Iniunctæ, alijsque, &c. necnon dictæ Ecclesiæ N. roboratis statutis, &c. cæterisquè contrarijs quibuscunque. Volumus autem, quod intra sex menses proximos, à Data præsentium computandos, litteras prædictas sub plumbo expedire, ac iura Cameræ Apostolicæ, et alijs propterea debita, persoluere omnino tenearis; alioquin dictis sex mensibus elapsis, prouisio, et præfectio prædictæ, nullæ sint, et Ecclesia ipsa vacare censeatur eo ipso. Dat. Romæ, &c. sub Annulo Piscatoris Die, &c. Pontificatus, etc. anno, etc.

Quæ quidem breuia admittuntur, quoad omnes prędictos
65 effectus; quia illa non excluduntur per *d. Extrauag. Iniunctæ*, sed quoad hoc, veniunt, etiam appellatione litterarum; & sic per breue huiusmodi satisfit eidem *Extrauag.* ad probandum promotionem Episcopi, vt ex pluribus comprobat *Staphil. in tract. breuium, fol. mihi* 148. *n.* 7. & ita passim practicari videmus, & apprehensa possessione per nouum Episcopum suæ Ecclesiæ, vigore prædicti breuis, potest etiam ille conferre beneficia.

Hoc autem, circa praxim collationis beneficiorum, quando Episcopus acquirit exercitium iurisdictionis per ostensionem prędictarum litterarum super prouisione suæ Ecclesię vacantis per obitum prioris Episcopi cum adeptione possessionis. Nunc vero, saltem obiter, videndum, quid seruetur, quando Episcopus de vno ad alium Episcopatum, Apostolica authoritate, transfertur, & quando possit validè conferre beneficia vacantia, siue prioris, siue posterioris ecclesiæ.

Et pro themate, sat est circa huiusmodi beneficiorum collationem, prouisum per *d. 2. regulam Cancellariæ*, qua Summus Pontifex inter cętera sibi reseruauit omnia beneficia ad quamcumque dispositionem, &c. quomodocumque vacauarint vsque ad prouisionem Successorum, &c. & adeptam ab eisdem possessionem.

Vnde, præponendum hic duxi, quod si Episcopus vnius ecclesię absoluatur per Summum Pontificem à vinculo, quo ei-
66 dem ecclesiæ tenebatur, & translatus ad aliam ecclesiam, vacabunt Canonicatus, & præbendę, siue alia beneficia prioris ecclesiæ, erunt reseruata vigore supradictæ regulæ; quia per talem absolutionem, & liberationem Episcopi à vinculo prioris ecclesiæ, factam de suo consensu, vacat prædicta ecclesia, & dicitur Episcopus translatus; quamuis non fuerit secundæ ecclesiæ possessionem adeptus: nam quantum ad se, iam est priuatus, & dicitur mortuus ab illa hora, qua transfertur, quantum ad primam ecclesiā, vt optimè probat *Grat. discept. for. c. 296. nu.* 15. subdens *num. seq.* quod proinde hæc translatio facta de eiusdem Episcopi consensu, dicitur in effectu quędam renunciatio; quod quidem optimè declaratur in vna *Plocen. Canonicatus* 26. *Martij* 1613. *coram Coccino Decano impressa penes Farinac. tom. 2. decis.* 475. vbi Summus Pontifex, sub die 14. Maij transtulit Episcopum Plocen. ad ecclesiā Vladislauien. & cum die 21. Iunij sequentis anni 1607. vacasset vnus ex Canonicatibus dictæ ecclesię Plocen. à qua Episcopus fuit translatus ad Vladislauien. fuit dubitatum, an constaret de reseruatione dicti Canonicatus, iuxtà prędictam *regulam 2. Cancellariæ* propter talem translationem? Et licèt pro negatiua videbatur, posse responderi, nempè, quod quis non dicitur verè translatus, nisi post adeptionem possessionis secundę ecclesiæ, per *glos. in cap. si quis iam translatus*, 21. *q.* 2. necnon; quia quando translatio fit ob merita, absolutio à vinculo prioris ecclesię, intelligitur facta sub conditione, quatenus videlicet placuerit translato, ex pluribus iuribus in *d. decis. n.* 4. *allegatis.* Nihilominus fuit conclusum pro vera translatione, & sic intrare prędictam *regulam 2. Cancellariæ*; ex eo quod supradicta translatio fuit facta de consensu ipsius translati, & propterea nihil habebat agere in prima ecclesia: nam statim perdit illius iura; & etiam in simplici translatione, non facta pro vtilitate, aut necessitate ecclesiæ, aut ob merita, statim post translationem, absque alio consensu pręcedente, aut subsequente, translatus perdit iura primæ ecclesię: quia Papa transferendo, absoluit a vinculo primæ ecclesiæ, factaque dicta absolutione, prima ecclesia remanet libera: et licèt huiusmodi sententia sit controuersa, nihilominus DD. allegati in *d. decis. Plocen.* concludunt; translationem statim habere effectum, etiam absque consensu: ergò multò fortius quando adest consensus: Et alias Sacra Congregatio consulta; *An Capitulum potuit deputare Vicarium generalem in Ecclesia, a qua quis fuit translatus, si translatio fuit facta de illius translati consensu, etiam ante adeptionem possessionis secunda Ecclesia, Censuit, quod sic.* Tanto magis, quia quando fit translatio pro vtilitate, aut necessitate ecclesię, ipsa incipit vacare à die pronunciationis, neque in hoc debet expectari consensus Episcopi, *Prob. ad Monach. in c. generali, de elect. in 6. Abb. in c. cum nobis, num. 5. in fin. vers. secus vbi Papa, de elect.* Et probabatur in *d. decis.* translationem fuisse factam de consensu ipsius Episcopi; quia procurator translati soluit annatam mille ducatorum, & habuit litteras expeditas: ex quo manifestè apparebat, fuisse constitutum procuratorem ad hunc effectum, cum mandatum coniecturis probetur, *Cæsar de Graff. decis. 2. nu. 5. & 6. de reb. Eccles. non alien.* Et ex facto videbatur cessare omnis difficultas; quia translatio fuit facta die 14. Maij, & sub die 23. eiusdem mensis Procurator habuit litteras expeditas Episcopatus Vladislauien. & die 21. Iunij euenit vacatio Canonicatus Plocen. quo stante, tempore vacationis Canonicatus Plocen. Ecclesia Vladislauien. non dicebatur amplius vacare, cum de ea fuerit facta prouisio, & litteræ expeditæ: nam vacatio Ecclesię durat vsque ad confirmationem electionis, qua sequuta, non dicitur vacare, *glos. in Clem. 1. vers. collatio, vt lit. pend. Felin. in c. cum Bertoldus, col. 2. n. 3. vers. dixit etiam, de re iud. cum alijs in d. decis. adductis n.* 11. *id. Grat. d. c. 296. num.* 14. qui *nu.* 24. ait, quod imò etiam primus Episcopatus vacabit illicò post translationem factam à Papa, non expectato translati consensu, qui dependet à voluntate Papæ, quasi videatur approbata vacatio, saltem eo casu, quo Episcopus fuit postulatus in Archiepiscopum, & ipse licèt non consenserit, tamen non contradixit, sed voluntati Papæ se submisit: namque tunc sequuta translatione, statim vacauit Episcopatus, cum non fuerit facta omnino sine suo consensu ex iuribus ibi allegatis, & subdit *num.* 45. quod in hoc casu neque attenditur protestatio Episcopi, cum statim, quod consenserit translationi, non poterit deinde in præiudicium Sedis Apostolicæ, & successorum protestari, & protrahere vacationem: nec poterit ipse translatus allegare. Hęc placuit ferè ad verbum ex *d. decisione* transcribere, quæ circa pręmissa quotidie allegantur, & practicantur.

Et alias emanauit Sacrę Congregationis declaratio in hunc qui sequitur modum, *Sacra Congregatio Episcoporum S. D. N. approbante censuit, ecclesiam, a qua volens, transfertur, seu quam dimittit Episcopus, vacare ab eo tempore, quo idem Episcopus ab illius vinculo absoluitur in Consistorio Sanctitatis Suæ, etiam ante expeditionem litterarum, vel adeptam possessionem secundæ ecclesiæ; & postquam huiusmodi absolutionis notitiam Episcopus habuerit, etiam ex testimonio, seu documento Secretarij Sacri Collegij, illico teneri eum abstinere ab exercitio ordinariæ iurisdictionis, eamque transferre in Capitulum, tanquam Sede vacante; & ita posse, & debere Capitulum statim ea iurisdictione vti, ac Vicarium, iuxta Trid. Concil. præscriptum eligere Sedemque vacantem publicare, quam quidem declarationem affert Massobr. in prax. haben. concurs. ad Paroch. req. 1. dub. 9. n.* 12. & emanasse testatur 10. *Decembr.* 1624.

Absolutio autem à vinculo prioris Ecclesiæ, & translatio
67 ad secundam incipiunt à Data Contracedulæ, & super ea, ac sub eadem Data expediuntur litterę Apostolicæ super præfectione ecclesiæ; & ab illo die Episcopus dicitur translatus; itaut nihil prorsus habeat cum priori ecclesia, & apponitur Data huiusmodi translationis, videlicet. *Romæ apud S. Petrum* 30. *Martij* 1573. *fuit Consistorium, in quo S. D. N. proponente Sanctitate Sua.*

Absoluit R. P. D. Ferdinandum Farnesium Episcopum Montis Flasconen. & Cornetan. à vinculo, quo ipsis Ecclesijs Montis Flasconen. & Cornetan. tenebatur, & eum transtulit ad ecclesiam Parmen. vacantem per cessionem Reuerendiss. D. Alexandri Cardinalis Farnesij, ipsumque illi in Episcopum præfecit, & Pasto-

Pastorem, &c. vt per *Paris. de resign. benef. lib. 8. q. 5. num. 32.* sic enim seruatur, quando ecclesia expeditur sine processu; prout contingit in personis notis, & Summo Pontifici gratis: quia tunc idem Pontifex refert, & concedit, approbantibus omnibus Cardinalibus, teste *eod. Paris. loc. cit. n. 16.*

Et à die prædictæ translationis, statim Episcopus perdit iura primę Ecclesiæ, vt alias diximus: & ab eo tempore vacat ecclesia, etiam ante expeditionem litterarum, vel adeptam possessionem secundæ ecclesię, & postquàm huiusmodi absolutionis notitiam habuerit, tenetur abstinere ab exercitio ordinariæ iurisdictionis, quæ tunc tanquam Sede Episcopali vacante, transit in Capitulum; quod eodem tempore, & intra
68 octo dies à die notitiæ dictę translationis potest, & debet constituere Vicarium: quia iam dicitur tunc vacare ecclesia per translationem, prout ex declaratione Sacrę Congregationis quam refert *Quar. in verbo c. Sed. vac. sub n. 4. vers. Terminum octo dierum.*

Illud autem, quod supra dictum est de adeptione possessionis Episcopatus, ad effectum conferendi beneficia, certum est, procedere, etiam in Episcopo translato, vt hic, qui ante adeptã supradictam possessionem ecclesiæ, ad quam transfertur, non potest beneficia conferre; licèt quidam Episcopus translatus, post dictam translationem, ac litterarum expeditionem, ante tamen dictam possessionem, de facto contulit pingue beneficium secundi Episcopatus, eius nepoti: & ab illo postmodum ego consultus de huiusmodi collatione, respondi pro illius inualiditate: prout satis constat, ex supradicta regula; licèt melius respondissem, quod amor, & carnalitas est vnus ex quatuor modis, quibus humanum ius peruertitur, *c. quatuor, 11. q. 3. glos. in c. peruenit, 1. q. 3. verbo grauius,* vbi, quod cæci sunt
69 Episcopi erga nepotes, *c. dilectissimi, 8. q. 2.* vnde non immerito dicit *text. in l. nec in ea, ff. ad leg. Iul. de adulter.* quod tantus impetus eorum, omnia effundendi nepotibus, est restringendus, *Redoan. de reb. Eccles. non alien. quæst. 54. numer. 7. & 8.*

Namque licèt, etiam Episcopo translato, vt dictum est, sufficiant ad acquirendam iurisdictionem, prouisio, ac expeditio litterarum suæ promotionis, illarumque transportatio, & ostensio, *ex d. Extrauag. Iniunctæ,* itaut, etiam ante adeptam possessionem ecclesiæ, possit conferre beneficia, hoc tamen procedit tantum de iure communi *Gratian. discept. for. c. 126.*
70 *num. 46.* ex eo, quod collatio beneficiorum sit actus iurisdictionis, *gloss. fin. in fin. in c. nouit, & ibi Abb. sub num. 3. de off. leg. gloss. & DD. in c. transmissam, de elect. Lap. alleg. 89. num. 12. Solu. de benef. q. 40. num. 1. Gonz. ad reg. 8. §. 4. proœm. num. 27.*

Nihilominus verò huiusmodi iurisdictio, quoad collationẽ beneficiorum, Sede Episcopali vacante, est limitata per *d. reg. 2.* quę ita reseruat prędictam collationem: prout etiam ipsa quotidiana praxis nos docet; & Datariæ Apostolicæ stylus affirmat, quod in vacatione beneficij in mense Ordinarij, dicta Sede vacante, postquàm narrata est in supplicatione, vacatio prædicta, si tamen in ea non dicitur, quod noui Episcopi possessio nondum fuerit apprehensa, addit ipsa Dataria hęc verba, *Seù possessione Ecclesia N. per modernum Episcopum nondum adepta,* vt aliàs diximus; quod est conforme supradictæ *reg. 2.* ibi, *& adeptam ab eisdem successoribus pacificam illorum possessionem, &c.*

Quod tamen ita demum locum sibi dignoscitur vendicare, quando videlicet collatio vacantis beneficij spectat ad solum Episcopum, & insolidum, non data simultanea collatione: quia vbi collatio est communis, Episcopi, scilicet, & Capituli, vel cum alio, aut etiam ad alterius præsentationem, vel electionem, vt dicitur in prędicta *regula 2.* beneficium Sede
71 Episcopali vacante, non erit reseruatum, sed Capitulum benè poterit conferre tale beneficium in mense ordinario vacans, *Gonz. glos. 45. §. 3. sub num. 36. vers. Quæro tertio,* nam solum beneficia vacantia in mensibus ordinarijs Sede Episcopali vacante, sunt reseruata Sedi Apostolicæ, quando collatio est libera, & ad solam dispositionem Ordinarij, absque alterius collatione, electione, seu pręsentatione, & sic loquitur dicta regula de collatione libera, quæ potest fieri à solo Episcopo, ad illius pręcisam, & totalem voluntatem, *Aym. cons. 122. nu. 5. Ruin. cons. 18. num. 6. Menoch. de arbitr. iud. lib. 1. q. 7. num. 34. Gonz. glos. 46. n. 3.*

Quia licèt diuisum sit exercitium conferendi inter Episcopum, & Capitulum, quod illis de iure communi competit, *vt in c. 1. & ibi glos. in verbo, diuidi, de iurepatr.* collatio tamen si-
72 multanea, quę de iure competit Episcopo, & Capitulo, competit etiam cuilibet illorum in solidum; cum sit actus diuiduus qui ab vno expediri potest quoad exercitium, vt dixit *Rota in vna Calciaten. & Legionen. Præstimoniorum penes Coccin. decis. 122. nu. 4. Lotter. de re benef. lib. 2. q. 21. num. 24.* sicut etiam dicitur de iurepatronatus, cuius exercitium competit cuilibet ex patronis in solidum, *c. 1. & 3. de iurepatr. Achil. de Grass. decis. 4. n. 53. de præb.* ita etiam eo modo, quo sępè fieri contingit, si videlicet collatio sit simultanea, Episcopi, & Capituli, & illa fiat ab altero illorum tantùm, siuè ab Episcopo, siuè à Capitulo, & ab altero nulla fiat collatio: nam illa per vnum illorum facta, tenebit; ex eo quod ius conferendi competit cuilibet in solidum, & si vnus non confert, censetur consentire collationi per alterum factæ, vt ex *d. decis. Achill. 4. nu. 13.* & collatio vnius collatoris pręseruat possessionẽ alterius; quod procedit in quocunque socio, & compatrono, *id Gonz. gl. 45. n. 69. & seq. & ead. glos. §. 3. n. 44. & seq.*

Vnde in proposito, deficiente Episcopo, Capitulum confert
73 iure proprio, vt dictum est, *c. 1. ne Sed. vac.* & vbi collatio spectat ad solum Episcopum, Sede Episcopali vacante, est per dictam regulam Papæ reseruata.

Supposita verò supradicta simultaneitate, Papa per prædicta verba regulę, *non tamen ad collationem cum alio, vel alijs,*
74 *&c.* satis apertè ostendit, se nolle Capitulo pręiudicium inferre in sua collatione, Sede prædicta vacante.

Hinc propterea est, quod Cancellaria Apostolica, quæ est organum mentis, & vocis Papæ, prędictæ regulæ conditoris *Cassad. decis. 3. num. 3. de reseruat. & decis. 2. num. 7. de vnion.* prędicta verba narratiuę supplicationis, latiùs, iuxtà illius stylum, in suis litteris super prouisione talia beneficij expediendis, declarat, quod ita demum intendit tale beneficium conferre, quatenus illud vacet Sede Episcopali vacante, illiusque collatio spectet tantùm ad Episcopum, non tamen ad illum, & Capitulum simul; quo casu mortuo, aut quomodolibet deficiente Episcopo, potest Capitulum solum illud beneficium conferre, vt dictum est.

Quarè, prædicta verba supplicationis, eo quo sequitur mo-
75 do ipsa Cancellaria declarat, & extendit, videlicet, *Dudum siquidem omnia beneficia ecclesiastica ad collationem, & quamcunque aliam dispositionem Episcoporum quorumcunque duntaxat, non tamen cum alio, vel alijs, aut etiam ad alterius præsentationem, vel electionem pertinentia, quæ post illorum obitum aut Ecclesiarum suarum dimissionem, vel amissionem, seu priuationem vsque ad promotionem suorum successorum ad easdem ecclesias, Apostolica authoritate faciendam, & adeptam ab eisdem Successoribus pacificam illarum possessionem, quomodocunque tunc vacantia, & in antea vacatura, collationi, & dispositioni nostræ reseruauimus, Decernentes ex tunc, &c. irritum, & inane si secus, &c. attentari. Cum itaque postmodum ecclesia Sancta N. loci, &c. N. Dięcesis, &c. cuius dum pro tempore vacat, collatio, & omnimoda dispositio Episcopum N. pro tempore existentem in solidum, cessantibus reseruationibus, & affectionibus Apostolicis, dignoscitur pertinere, & quam quondam N. prædictę Ecclesię Rector, dum viueret, obtinebat, per obitum eiusdem N. qui extra Romanam Curiam de mense Iunij proximè pręterito, Sede Episcopali N. vacante, seù possessione ecclesia N. per venerabilem fratrem nostrum modernum Episcopum N. nondum adepta, diem clausit extremum, vacauerit, & vacet ad presens, Nullusque de illa, præter Nos, hac vice disponere potuerit, siue possit, reseruatione, & decreto obsistentibus supradictis, Nos tibi, qui à dilectis filijs Examinatoribus in Vrbe deputatis examinatus, & idoneus repertus fuisti, asserenti te ex dicto loco oriundum existere, &c. conferimus, &c.*

Et ita similes prouisiones beneficiales prædicta Cancellaria expedire consueuit, extendendo verba supplicationis, non solùm vigore clausulæ illius secundæ partis, ibi, *latissimè extendendis,* sed etiam, quia ex officio, & secundum illius stylum, pro qualitate materiæ, clausulas supplicationis restringit, siue ampliat, & declarat, iuxtà mentem Papæ, vt per *Marescot. var. resol. lib. 2. cap. 18. num. 21.* & hoc modo intelligitur Cancellariam prædictam, esse illius organum, vt dictum est, nempè circa ea, quæ concernunt expeditionem litterarum: nam illius extensioni standum est, siue Clausulas supplicationis restringat, siue declaret, *Sarnen. super reg. de non iud. iuxt. for. suppl. q. 1. vers. quia sola supplicatio. nu. 2.* non autem concernentia substantiam gratiæ; cum hæc sint quæ pertinent ad plenitudinem potestatis; quam tamen non habet Cancellaria,
76 quæ dicitur organum Papæ in faciendo, & sic in addendo, & in augendo gratiam cum clausulis, & alijs, quæ de stylo solent concedi, non autem in faciendo, vel minuendo, & detrahendo ea,

ea, quæ io fupplicatione conceduntur, & quæ Cancellaria non expedit, prout notum eſt Curialibus, etiam mediocriter in ipſa Cancellaria verſatis, & comprobat, etiam *id. Mareſcot. loc. cit. n. 11. & 12.* ſed tantummodo illa, quæ ſecundum quaſdam regulas ſibi a Papa traditas, expedire conſueuit; vnde
77 non immeritò dici ſolet, quod ea, quæ in Cancellaria Apoſtolica fiunt, in Conſiſtorio Papæ fieri dicuntur *id. Sarnen. ſuper reg. de trien. q. 7. num. 2.*

Præmiſſa verò, quoad ſimultaneam collationem Epiſcopi cum Capitulo, vel alijs, certum eſt, procedere in beneficijs non reſeruatis: nam aliud dicendum eſt de reſeruatis, & in quibus S.R.E. Cardinales habent indulta conferendi: namque tunc non poterit prædictum Capitulum aliquod ius, prætextu ſimultaneæ collationis, prætendere; quod declaratum eſt per fel. record. *Vrbanum VIII. ſuo Motu proprio*, tenoris ſequentis videlicet.

78 *Sanctisſimus in Chriſto Pater, & D. N. D. Vrbanus diuina prouidentia Papa VIII. Accepto, quod S. R. E. Cardinales ſuper indultis, & facultatibus diſponendi de beneficijs Eccleſiaſticis, Sedi Apoſtolicæ reſeruatis, & affectis à Sede prædicta ſibi conceſſis, per Capitula, & Canonicos Cathedralium Eccleſiarum, quibus illi ex conceſſione, & diſpenſatione Apoſtolica præſunt, impediuntur ſub prætextu, quod ipſi Capitula, & Canonici ius nominandi, vel præſentandi, aut aliàs quomodolibet diſponendi de beneficijs in menſibus non reſeruatis, pro tempore vacantibus, cum prædictis Cardinalibus locorum Ordinarijs coniunctim, vel diuiſim habentes, tamquam membra capiti adhærentia, à Cancellariæ Apoſtolicæ regula menſium reſeruatoria, à qua Cardinales præſeruantur, etiam excipi, & facultates, ac indulta, quæ certarum reſeruationum obſtacula tollunt, ſibi quoque ſuffragari debere prætendunt; & attendens priuilegium, quod Cardinales in prædicta regula præſeruantur, eis intuitu Cardinalatus conceſſum eſſe, neque rationi conſonum fore, vt Capitula, & Canonici, dum ſui Præſules Cardinalatus honore præfulgent, plus iuris in præiudicium Sedis Apoſtolicæ, ſeu ipſorum Cardinalium Præſulum ius, & indultum conferendi ab ipſa Sede habentium, obtineant, quàm ſi ipſi Cardinales non forent, Motu proprio, ſub die vigeſima nona Decembris Anni ab Incarnatione Domini 1625. declarauit, intentionis, & voluntatis ſuæ eſſe, quod Cardinales Præſules, de omnibus, & ſingulis beneficijs Eccleſiaſticis quomodolibet nuncupatis, & qualificatis, ad eorum, etiam cum alio, vel alijs collationem, prouiſionem, præſentationem, electionem, ſeù quamuis aliam ſimilem, vel diſſimilem diſpoſitionem, ratione Eccleſiarum, quibus ipſi Cardinales præſunt, coniunctim, vel diuiſim ſpectantibus; non tamen in libris Cameræ Apoſtolicæ deſcriptis, nec ex perſonis familiarum Suæ Sanctitatis, vel Conclauiſtarum, aut ratione vacationis apud Sedem prædictam reſeruatis, vel affectis; quæ omnia Sanctitas Sua ſibi, & ſucceſſoribus ſuis pro tempore exiſteneibus, ſpecialiter, & expreſsè reſeruauit, ad præſens vacantibus, & in futurum vacaturis, ſoli per ſe ipſos, vel alios ad id deputandos, abſque Capitulo, & Canonicis, alijſque quamcumque ordinariam diſpoſitionem eorundem beneficiorum, ſimiliter coniunctim, vel diuiſim cum eiſdem Cardinalibus habentibus; dummodò aliàs ſub indultis eis conceſſis comprehendantur, liberè prouideant. Neque Capitula, aut Canonici huiuſmodi priuilegio, quod Cardinalibus Præſulibus, nullo habito Capitulorum, & Canonicorum reſpectu, conceſſum eſſe dignoſcitur, gaudere, frui, aut ius aliquod inde prætendere poſſint. Decernens declarationem prædictam, à dicta die vigeſima nona Decembris robur obtinere debere, etiam ſi necdum publicata fuiſſet, ac irritum &c.*

Et præter iſtam modetarionem adſunt nihilominus aliæ huiuſmodi indoltorum moderationes *Pij V. Conſtit. 37. in bullario tom. 2. & Gregorij XIV. Conſt. 19. d. tom. 2.* necnon *Pauli V. Conſtit. 58. tom. 3.*

Et ſic patet, quod Capitulum non poteſt concurrere ratione communionis, & conſortij; itaut indultum Cardinalis proſit, etiam ipſi Capitulo: nam ſupradicto *Motu proprio Vrbani VIII.* ſatis apertè cauetur, quod Cardinales Epiſcopi, collationem beneficiorum habentes, ſoli, & per ſe ipſos conferant, abſque Capitulis, & alijs, cum ipſis Cardinalibus collationem habentibus, & quod Capitula, indulto conferendi beneficia reſeruata, Cardinalibus conceſſo, intuitu duntaxat Dignitatis Cardinalitiæ, non autem Capitulorum, nullo pacto frui, aut aliquod ius inde prætendere poſſint, prout declarat etiam *Lotter. de re benef. lib. 2. q. 21. ſub n. 125. & Rot. deciſ. 935. num. 12. p. 4. recent.*

Et vacet ad præſens, ex eo, quod de huiuſmodi
79 Parochiali Eccleſia non fuerit alteri prouiſum; quaſi ſi quis fuerit in ea intruſus, erit, vel in ſupplicatione, vel in litteris exprimendum, vel ſaltem illæ expedientur cum clauſula, Amoto exinde quolibet illicito detentore: necnon ita dicitur, quod etiam vacat ad præſens; quia adhuc durat vacatio de beneficio reſeruato, attenta vacatione, Sede Epiſcopali vacante, vt ſupra dictum eſt.

Hic verò, circa huiuſmodi durationis vacationem, fruſtra quamplurimi membranas occupant, dum inaniter perſcrutati ſunt de re plurimum leui, an videlicet, ſi aliquod beneficium
80 vacet in menſe ordinario, ac Ordinarius illud non conferat in ipſo menſe, confert tamen ingreſſo menſe Apoſtolico, ex eo, quod talis beneficij vacatio durauit, ac intrauit in menſem Apoſtolicum, dicatur proinde illud eſſe reſeruatum.

Hanc quæſtionem mouet *Gonzal. gloſ. 11. num. 48.* & poſt multa, pro opinione affirmatiua adducta, contrarium nihilominus reſoluit *num. 53.* quia licèt vacatio duret vſque ad ſequentem menſem, collatio tamen ſpectat ad Epiſcopum, non autem ad Papam; quia aliud eſt vacare beneficium, quando illius poſſeſſor decedit, quæ vacatio contingit in vnico inſtanti;

ex

ex eo, quod tempus vacationis est momentaneum, & indiuisibile; aliud verò est, vacationem durare, seu continuare, durante tempore, quo beneficium non est prouisum: nec potest idem beneficium vacare ex vna, eademque persona in pluribus mensibus, sed in vno duntaxat, & sicut quando beneficium vacat in mense Apostolico, semper remanet reseruatum & nunquam poterit illud Ordinarius conferre; sic etiam è conuerso, si beneficium vacauerit in mense ordinario, fueritque subiectum ordinariæ dispositioni, nunquam amplius incidit in reseruationem; vndè habemus illam tritam conclusionem, quod sicut beneficia semel reseruata, licèt causa reseruans, cesset, nihilominus durant reseruata, sic etiam dicendum est de beneficio vacante in mense ordinario, quod non
81 poterit effici reseruatum; quia initium attenditur, ac spectari debet, *l. qui id, quod 1. respons. ff. de donat. & l. quod ab initio*, vbi latè *Dec. ff. de reg. iur. c. non firmatur, eod. tit. lib. 6. c. dudum el 1. de elect. in vers. electionis tempore*, *Mandos. reg. 18. qu. 12. num. etiam* 12, cum alijs adductis per *Gonz. loc. cit. d. num.* 53, 57. 58. & 59.

Quarè, vt beneficium dicatur reseruatum, vel non, conside-
82 ratur tempus, & hora ipsius vacationis, non autem tempus, quo durauit, & continuauit vacatio, *Rot. decis. 774. num. 3. & 10. p. 3. diuer.* vbi fuit dictum, quod secundum tempus vacationis consideratur, an beneficium sit reseruatum, vel non, *Viuian. in prax. iurispatr. lib. 7. c. 4. num. 25.* idem dixit *Garc. de benef. p. 5. c. 1. num. 536.* de quo nullus vnquam dubitauit, nec fuit in Rota disputatum, licèt id quotidiè contingat; quia re-
83 gula reseruatoria loquitur de tempore, & initio vacationis, scilicet, quando contingit obitus possessoris beneficij, seù alius modus vacationis, non autem de continuatione ipsius vacationis, *Garc. d. n. 536.*

Idem quoque si eadem beneficia pluries vacauerint in mensibus Apostolicis, nam adhue eadem ratio militat, tàm in secunda, quàm vlterioribus vacationibus, sicut etiam idem est respectu Ordinariorum in suis mensibus; præterea, quia regula reseruat omnia beneficia quocunque modo vacatura in mensibus Apostolicis, & sic quocunque modo vacant, siue prima vice, siue pluribus, intrat d. reseruatio, quę non extinguitur in prima vacatione; cum versemur in materia reiterabili, videlicet, quod de natura beneficij sit, vt pluries vacare debeat. Ac proinde quando in dispositione assignatur certum tempus, non solùm comprehenditur primus actus, sed etiam omnes illo tempore contingentes; & sufficit, quod vacatio sit expressa de certo tempore, nempè per obitum de tali mense, *Garc. loc. cit. sub num. 538.*

S V M M A R I V M.

1 *Parochialis Ecclesia potest conferri clerico habenti primam tonsuram.*
2 *Beneficium, si simpliciter dicatur sacerdotale, presbyteratus ordo non videtur annexus de tempore prouisionis, & ita intelligendum de Subdiaconatu, & Diaconatu.*
3 *Tempus vnius anni ad se promouendum ad presbyteratus ordinem, non intelligitur datum ad complendum ætatem.*
4 *Præsentandus ad beneficium sacerdotale, quando debeat esse actu sacerdos.*
5 *Dispensatus ad presbyteratum super defectu ætatis, non est habilis ad obtinendum Parochialem Ecclesiam, & numero 9.*
7 *Exempla declarant non autem arctant.*
8 *Dispositio qualibet, ampliatur, & restringitur ad limites rationis in ea expressę.*
10 *Dispensatio concessa super vno impedimento, non extenditur ad aliud, & num. 14.*
11 *Dispensationes tot requiruntur, quot sunt obstacula.*
12 *Dispensatio vna, quando sine altera sustineri non possit,*
13 *Dispensatus super non residentia, censetur etiam dispensatus, vt fructus percipiat.*
15 *Dispensatus ad ordines, etiam maiores, & presbyteratus, non censetur dispensatus, neque ad beneficium simplex.*
16 *Dispensatio Papæ super aliquo defectu, restringitur ad beneficia simplicia tantum.*
17 *Minori, petenti sibi prouideri de Parochiali, quomodo per Papam succurratur.*
18 *Diœcesis Oratoris, necessaria expressio, in impetratione beneficij.*
19 *Et quid Cancellaria Apostolica seruet circa defectum huiusmodi expressionis.*
20 *Oriundus, non oriundo, &c. præfertur in assecutione beneficij.*
21 *Regula Cancellariæ* de Idiomate, *cur emanauerit.*
22 *Et quomodo detur illius derogatio.*
23 *Valoris beneficij expressio requiritur in collationibus Apostolicis. Et quarè, n. 25. & 27.*
24 *Necnon in collationibus Legatorum à latere.*
26 *Non autem in collationibus Ordinarij, & quarè.*
28 *Regula* de exprimendo valore, *quid contineat.*
29 *Verbum* Redditus *quomodo intelligendum.*
30 *Et quomodo verbum* Prouentus.
31 *Valor beneficij, quarè exprimendus secundum communem æstimationem, & n. 32.*
33 *Valoris beneficij expressio, quæ fit per non excessum, non iustificatur per probationem de ascensu.*
34 *Falsitas, præsumitur expressa cum dolo.*
35 *Valor plurium beneficiorum, insimul exprimendus in collatione Apostolica, non autem separatè.*
36 *Clausula* Siue pręmisso, siue alio quouis modo, *quid operetur in litteris ad beneficia.*
37 *Constitutio* Ioannis XXII. *quæ incipit*, Execrabilis, *quid operetur in impetrationibus Ecclesiarum Parochialium circa modum vacationis.*
38 Extrauag. Execrabilis *habet decretum irritans,*
39 Extrauag. Execrabilis *pœna, quomodo euitetur per beneficiatum.*
40 Extrauag. Execrabilis, *an extendatur ad simplicia, habentia residentiam.*
41 Cap. de multa, de præb. *in vacatione Parochialium mentio, quid operetur.*

Praxis Dispositiuæ Supplicationis pro collatione Parochialis Ecclesiæ reseruatæ.

C A P V T VII.

SVpplicat *igitur humiliter S. V. deuotus illius Orator, &c.*

Presbyter. Quod intelligitur, quatenus Orator, tempore prouisionis, vt hic, sit in Presbyteratus ordine constitutus; sin minus, sufficit, illum ad id habere tunc legitimam ætatem; namque ad Parochiales Ecclesias, seù curata beneficia, & Dignitates quascunque, quibus animarum cura subest, promouendus debet attigisse vigesimum quintum suæ ætatis annum: aliàs prouisio est nulla, *tex. in c. cum in cunctis, §. inferiora, de elect. c. licet canon, eod. tit. lib. 6. Concil. Trid. sess. 24. cap. 2. de refor.* cum alijs relatis per *Garc. de benef. p. 7. cap. 4. nu. 41.* Quarè, cum prædicta iura non statuerint, quod tempore dictæ collationis, requiratur necessariò presbyteratus ordo, sufficit, quem, vt possit obtinere beneficia curata, & quælibet alia sacerdotalia, esse in prædicta ætate constitutum; etiam si tantùm habeat primam tonsuram, & sic nec requiritur, quod sit in quatuor minoribus ordinibus constitutus, *Rebuff. in prax. tit. requisita ad collationem bonam, n. 33. & 34. nu. 36. ex gl. Archid. Gemin. & Franc. in c. licet canon*, & aliàs fuit tentum in Rota, Coadiutoriam concessam super Archidiaconatu, maiori 25. annorum, esse validam: non obstante, quod tempore concessionis, non esset ad sacros ordines promotus, prout in vna *Oxomen. Archidiaconatus coram Guidobono* 10. *May* 1551. quod proinde intelligendum, etiam si adsit tantum prima tonsura, vt iam dictum est; & quatenus id. *Franc. in c. 2. n. 11. de instit. in 6.* ait, præsentatum ad Ecclesiam parochialem, dici idoneum, licèt non sit in sacris, debere tamen ad minus esse in minoribus, nihilominus ibi per minores intelligit etiam primam tonsuram: nam per illa verba solum vult excludere laicum, vt docet *id. Garc. loc. cit. nu. 45. & 46.* quicquid alij dixerint, & ità est declaratio *S. Congr.* quæ sic ait, *licèt ex decretis huius Concilij, post minores ordines esset expectandus annus, antequam quis ad sacros ordines promoueatur, vt cap. 11. sess. 23. potest tamen quis parochialem acquirere, etiam si non habeat aliquem ordinem sacrum, & intra annum promoueri ad sacerdotium debet*, Et alia declaratio sic ait, *An obti-*

obtinentem beneficium curatum, oporteat esse Diaconum, vel saltem subdiaconum, cum intra annum debeat promoueri ad sacerdotium, Congregatio censuit, non oportere.

Quarè, si simpliciter dicatur, quod beneficium sit sacerdotale, hoc casu, presbyteratus ordo, non videtur annexus actu de ipso tempore prouisionis, sed benè aptitudine, nempè, quod prouisus de tali beneficio sacerdotali, habeat legitimam, & aptam ætatem ad suscipiendum sacerdotium: & hoc sufficit ad tale beneficium assequendum; dummodò infra tempus à iure statutum, idest infra annum ad dictum sacerdotium promoueatur, vt etiam infra dicetur, & sic debet Orator habere ætatem ad id legitimam tempore prouisionis prædicti beneficij, iuxta *tex. in d. c. licet canon, de elect. in 6.* nam licèt *tex. in d. c. cum in cunctis, §. inferiora,* ita loquatur, videlicet, *inferiora, etiam ministeria, vt puta, decanatum, Archidiaconatum, & alia, quæ curam animarum habent annexam, nullus omnino suscipiat, sed nec Parochialis Ecclesiæ regimen, nisi qui iam vigesimum quintum ætatis annum attigerit, & scientia, & moribus commendandus existat, &c.* hic tamen *tex.* satis declaratur per *tex. in d. c. licet canon*; ibi *etenim Gregorius in Concilio Lugdunen. voluit, & declarauit, vt nullus ad regimen parochialis Ecclesiæ assumatur, nisi sit idoneus moribus, scientia, & ætate, decernendo, collationem parochialium Ecclesiarum faciendas ei, qui non attigerit vigesimum quintum annum, de cætero faciendas, viribus omnino carere, & infra annum à sibi commissi regiminis tempore, numerandum, se faciat ad sacerdotium promoueri; quod si infra idem tempus promotus non fuerit Ecclesia sibi commissa, nulla etiam præmissa monitione, sit authoritate dictæ Constitut. priuatus. & in c. ei, cui de præb. in 6.* ibi, *ei, cui prouideri mandatur simpliciter de præbenda proximè vacatura sacerdotalis præbenda conferri non possit; si nondum in ætate tali existat, quod possit ad sacerdotium promoueri, &c.* vbi *Franc. n. 1.* quod licet defectus taciturnitas ordinum impetrationis tempore, & promotionis non reddat quem inhabilem ad beneficium, talem ordinem requirens, tamen si tempore promotionis non sit in ætate apta ad ipsos ordines, redditur tunc inhabilis ad dictum beneficium.

Ex quibus iuribus satis, superquè patet, quod ad regimen Parochialis Ecclesiæ admitti non potest, nisi qui sit verè, realiter, & cum effectu constitutus in vigesimoquinto suæ ætatis anno, idest, quod illum attingat.

Quarè, cessat illud, quod quandoquè in dubium reuocatur, dum videlicet existimant, nonnulli, sufficere impetrantem dicta ætate minorem, posse intra annum promoueri ad Sacerdotium, non obstante defectu legitimæ ætatis; quia totum oppositum requirunt iura prædicta, nempè, esse necessarium, quod sit iam in dicta ætate constitutus, ac etiam declarat *tex. in c. si eo tempore, de rescript. in 6.* ibi, *si eo tempore, quo tibi de beneficio cum cura, vel sine cura mandauimus prouideri, ad obtinendum curatum beneficium idoneum non habebas ætatem, tibi, licèt nunc legitimæ effectus sis ætatis, authoritate litterarum huiusmodi, cum tempore Datæ ipsarum, adhuc non esse idoneus, de beneficio curam animarum habente nequaquam poterit prouideri.*

Vndè, tempus vnius anni, quod datur per iura supradicta,
3 non intelligitur datum ad complendum supradictam ætatem, sed tantummodò ad suscipiendum ordinem requisitum per ipsa iura, quàm citò suscipi poterit; vt ex *d. cap. licet canon, Abb. in d. c. cum in cunctis, §. inferiora, n. 10. & in vna Firmana Iurispatronatus, die 14. Nouemb.* 1586. *coram Orano.* in qua fuit resolutum, non constare de sufficienti ætate N. nam licèt Domini admittant, probari Clericum, de tempore præsentationis attigisse 24. annum per quatuor menses; dixerunt tamen, hanc ætatem non sufficere; quia cum illa Capellania habeat annexum ordinem Sacerdotalem saltem aptitudine, debet presentatus tempore præsentationis esse in ea ætate, quam annexus ordo requirit, & sic attigisse 25. annum, iuxtà *Clem. vlt. de ætat. & qualit.* & ità notat *gl. in d. c. ei, cui in verbo, ætate, de præb. in 6.* quem omnes sequuntur, & *Io. Andr. nu. 1.* qui licet dicat, hanc opinionem non modicum rigoris habere in eo, qui est ità proximus ætati legitimę, quod ante aduentum priorum temporum, ordinandus inchoasset 25. annum, adeò quod ob defectum ætatis, non impediretur, quominus in illis proximis temporibus possit fieri Sacerdos, subdit tamen, nimis presumptuosum esse, hoc assertiuè dicere, & conditoris esse, non glossatoris huic æquitati prouidere, & idem notat *Butr. ibi nu. 12.* quam decisionem refert *Garc. d. p. 7. c. 1. n. 60.* in qua allegatur *Abb. in d. c. cum in cunctis, §. inferiora, nu. 10.* vbi, quod annus non datur ad complendam ætatem, sed vt is, qui tempore prẹsentationis est legitimę ætatis, quantò citius, statutis tamen temporibus, se promoueri faciat, & ità fuit conclusum in d. *decis.* quam refert *Garc. d. c. 1. n. 80. & nu. 81.* vbi quod eandem sententiam tenuit *Rota in vna Lucana Capellania 4. Decembr.* 1595. *coram Gypsio,* in qua fuit dictum, quod quando verba respiciunt actum præsentationis,
4 scilicet, vt præsentetur presbyter, tunc præsentandus debet esse actu Sacerdos: si vero verba, presbyterum significantia, prosequutionem prẹsentationis respiciunt, vt scilicet præsentetur, qui celebrare teneatur, tunc satis est, quod sit habitu presbyter, quamuis non sit actu.

Quarè, vis non est facienda in alio, quàm in aperta sententia ex mente disponentis desumpta, quia, etiam ius commune, in hac materia, verborum rigorem vsque adeò seruat, vt dum ætatem exigit in promoto, non contentatur, quod is valdè proximus sit ætati idoneæ; ac propterea idem *Franc. in d. c. ei, cui num. 13.* dum quærit quid dicendum sit de eo, qui esset in 24. anno, & proximus 25. an possit talem præbendam Sacerdotalem obtinere, ait quod *Io. Andr.* videtur tenere, quod de æquitate posset præbendam prędictam obtinere, sed ipse *Franc.* ibi tenet contrarium; cum supradicta iura requirant concursum ætatis requisitæ ad ordines, tempore promotionis quarè iura loquentia in litteris ad beneficia, debent strictè intelligi: prout loquuntur; sequitur *Lotter. de re benef. lib. 2. q. 47. n. 20.* ex eodem *Io. Andr. in d. c. ei, cui,* vbi dat consilium; vt differatur collatio vsque ad ætatem completam: prout infrà per exemplum demonstrabitur, subdens, quod (vt supra dictum est) ille annus non datur ad complendam ætatem, sed ad suscipiendum ordinem, quàm citius fieri potest, ex *tex. in d. c. licet canon, de elect.* & pluries dictum est suprà.

Quod quidem in tantum procedere certum est, etiam si Orator, tempore suæ impetrationis, seù prouisionis, licèt prædicta ætate minor, reperiatur, dispensatiuè ad Sacros, etiam
5 presbyteratus ordines promotus; quia inhabilis nihilominus est ad Parochialem Ecclesiam, seù beneficium curatum obtinendum; nam simpliciter, & absolutè prædicti canones loquuntur, & circa id disposuerunt, nempè, quod si impetrans tempore suę impetrationis non attingeret 25. annum, impetratio sit nulla. & ità etiam notat *Franc. in d. c. licèt canon,* vbi *n. 1.* quod idoneitas in promouendo ad Parochialem Ecclesiam, debet esse scientia, moribus, & ætate, ac propterea aduertit, quod dicta idoneitas requiritur in supradictis à principio, scilicet, cum regimen dictæ Parochialis Ecclesiæ suscipit, aliàs esset nulla impetratio, vt dictum est; nam prędictus *text.* apertè satis loquitur, dum ait, *& infra annum à die sibi commissi regiminis inchoandum, se faciat ad sacerdotium promoueri*; quarè cum dicit, *à die sibi commissi regimini,* profectò intelligendum est à die sibi factę collationis; & sic stante quod sit iam in d. ætate legitima constitutus, nempè, quod attigerit 25. annum tempore dictę collationis, poterit intra annum, ex tunc decurrendum, ad sacerdotium promoueri; quod quidem intelligitur, vt ante dictum tempus non possit assequi dictam Parochialem, etiam si dispensatiuè fuerit promotus ante ætatem ad prędictum sacerdotium, *id. Franc. in d. c. licet canon, d. n. 1.* & vt supra dictum est.

Hoc autem sic intelligitur, attentis iuribus prædictis, ex quibus sufficit sola aptitudo ad prędictum sacerdotium suscipiendum. Secùs verò, vbi sacri canones aliter statuerunt, nempè quod eodem tempore prouisionis vtrumque concurrat, nempè ætas, & sacerdotium, cum decreto irritante, aut aliud sit expressè in fundatione cautum, sicut alias diximus, & est *tex. in c. nemo deinceps, de elect. in 6.* ibi, *Parochialem Ecclesiam alicui non constituto in ætate legitima, & sacerdotio, commendare præsumat, &c. quicquid secus actum fuerit, esse irritum ipso iure*; & sic supradictus canon non contentatur de ætate legitima tantùm, sed copulatiuè, cum ea requirit sacerdotium.

Illud autem, quod dictum est de Ecclesijs Parochialibus, seù beneficijs curatis, certum est habere etiam locum in cęteris beneficijs, habentibus annexum ordinem presbyteratus; sicut etiam dicendum est de illis beneficijs, quę habent annexum alium ordinem inferiorem, puta Subdiaconatus, seù Dia-
6 conatus, vt etiam in his requiratur ętas, ad talem ordinem requisita, tempore collationis; quia est eadem ratio, licet *tex. in d. c. ei, cui* expressit de Sacerdotali; cum id non sit gratia taxationis, sed exempli: prout tenent quamplurimi DD. quos refert, & sequitur *Garc. de benef. p. 7. c. 4. n. 51.* quod potissimùm potest habere locum etiam in Canonicatibus; ita vt, de illis prouisos, sufficiat, tempore prouisionis, esse in legitima ętate con-

constitutos ad illos suscipiendum, & intra tempus à iure statutum, promoueantur; quamuis negatiuam partem nonnulli *DD.* fuerint amplexi, quos refert *Lotter. de re benef. lib. 2. q. 47. num.* 21. nam ratio legis requirentis in prouisione beneficiorum sacerdotalium, ætatem legitimam de tempore prouisionis; est Ecclesiæ necessitas; quæ cum militet æquè in munere Diaconali, & Subdiaconali, sicut in munere sacerdotali, vtiquè ad hoc ordines, etiam legis dispositio extenditur, quantumcumque verba videantur concepta ad ordinem presbyteratus; cum ratio, ex se ipsa inducat dispositionem; ex eo quod, vbi plura habent eandem rationem, licèt de vno fiat mentio, videtur facta exemplatiuè, non au-
7 tem restrictiuè; quandoquidem exempla declarant, non autem arctant, ad *l. 1. §. quod vulgo, ff. de vi, & armata, l. damni infecti, ff. de damn. infect. l. ita vulneratus, ff. ad l. Aquiliam, c. 1. ne cler. vel mon. Abb. in c. in omni, num. 4. de test. glos. in pragm. tit. de collat. §. item placuit, in vers. Parochialibus Mandos. ad reg. 27. q. 1. num. 2. id. Lotter. loc. cit.* & ita absq. aliquo discrimine vidimus pluries practicari; nec ista praxis caret ratione; cum sit fundata in sua theorica; quia ita de istis præbendis Diaconalibus, & Subdiaconalibus sentiendum est, sicut de sacerdotalibus, prout tenet *Archid. in d. c. ei, cui sub n. 1.* vbi sic dicit per identitatem rationis, cum Ecclesia ita indigeat seruitio Diaconali, & Subdiaconali in ministerio altaris, sicut & sacerdotis, *id. Franc. in d. c. ei, cui, n. 14. in fin.* ex pluribus authoritatibus ibi per eum adductis; nam quæ-
8 libet dispositio ampliatur, & restringitur ad limites rationis in ea expressæ, etiam si verba non patiantur, *l. adigere, §. quamuis, de iurepatr. c. cum dilecta, de confir. vtil. vel inut. c. fin. de reg. iur. in 6.* cum ipsa ratio magis spectetur, quàm verba, ad quæ se habet tanquam anima ad corpus, vt ex *Bal. in l. si quis seruo, num. 10. C. de furt. & ait Lotter. d. lib. 2. q. 13. n. 24. & 25.* & eadem ratio decidit omnes casus, non per extensionem, sed comprehensionem, ad instar generis complectentis omnes suas species. Vnde optimè ait *Tiraquell. in l. si vnquam, verbo libertis, num. 37. C. de reuoc. donat. & de vtroque retract. §. 20. num. 2. & 3.* quod quando ratio posita in lege comprehendit plures casus, licèt de vno ibi fiat mentio, illud videtur factum exemplatiter, non autem restrictiuè, *Oldrad. cons. 185.* & alij, quos refert *Paris. de resign. benef. lib. 11. q. 3. num. 57. & 58.* prout in facti contingentia fuit ab Vrbe responsum Episcopo Castren. sub die 23. Nouembris 1621.

Nec in proposito, ex eo forsan, quia qui obtinuit Parochialem Ecclesiam, seù beneficium curatum, fuit dispensa-
9 tus super defectu ætatis ad presbyteratus ordinem, censetur etiam dispensatus ad Parochialem, seù beneficium curatum; aut quodcunquè alius habens annexum presbyteratus ordinem; namquè dispensatio est stricti iuris, & odiosa, strictamquè recipit interpretationem, *c. 1. in fin. de fil. presb. in 6. Sayr. de cens. lib. 6. cap. 11. num. 16. cum plurib. seqq. Azor. instit. moral. p. 2. lib. 7. cap. 33. q. 6. Marius Antonin. var. resol. lib. 1. resol. 19. num. 4. & lib. 3. resol. 2. num. 18. & 21. Barbos. de potest. Epis. alleg. 44. n. 1. & 3.* quarè, cum prædicta dispensatio fue-
10 rit concessa super vno impedimento, non extendit effectum suum ad aliud, *Carol. de Grass. de effect. cler. eff. 4. num. 57. & 58.* videlicet, vt cum illius vigore, quis dispensatus fuerit super defectu ætatis ad suscipiendum sacrum presbyteratus ordinem, prout hodie super defectu etiam vnius anni passim conceditur, non censeatur proinde dispensatus, ad obtinendam Parochialem Ecclesiam, aut beneficium curatum; quia hoc nullo modo dicendum est, nisi ad obtinendum etiam Parochialem Ecclesiam fuerit quoq. dispensatus; quia duo hic concurrunt impedimenta, seù duæ inhabilitates, nempè ad ordinem presbyteratus, necnon ad Parochialem Ecclesiam.
11 Vnde, tot requiruntur dispensationes, quot sunt impedimenta; quare ætate minor ad ordines, & beneficia, vt possit ad vtrumquè habilitari, oportet, eum obtinere dispensationem super defectu ætatis ad ordines, necnon ad Parochialem, seù aliud beneficium curatum, *Cassad. decis. 9. n. 4. de præb. Rota decis. 233. num. 22. p. 1. diuers. Beltram. ad Ludouis. decis. 87. n. 17. Lotter. de re benef. lib. 1. q. 40. num. 172.* & quod dispensatus ad ordines non censetur dispensatus ad beneficia, satis dixi in mea *Prax. Dispens. Apostol. lib. 1. cap. 5. num. 16.* nam factus capax alicuius actus per dispensationem, non censetur factus capax alterius separati ab ipso, per plura, quæ adducit *Borgas. de irreg. p. 2. in tit. de interpret. & extens. dispens.* ac propterea, cum oporteat, quem attigisse 25. annum, vt possit obtinere Parochialem Ecclesiam, & alias ad id censeatur inhabilis, hoc procedit, etiam si ad presbyteratus ordinē fuisset ante ętatem, ex Apostolica dispensatione, promotus, vt dictum est, *id. Franc. in d. c. licèt canon, Nauar. cons. 21. de celebrat. miss.* qui sub *nu. 3.* idem probat, nempè, quod dispensatus ad celebrandum missam ante legitimam ętatem, non censetur dispensatus ad obtinendum beneficium curatum; quia dispensatio vbi suum poterit operari effectum, non extenditur vltra.

Licèt, aliud dicendum sit, quando dispensatur cum minore, vt possit habere Parochialem, tunc enim censetur eo ipso dispensatum cum eo, vt non promoueatur intra annum;
12 quia vna dispensatio sine alia substineri non potest; sicut
13 etiam dicimus, quod eo ipso, quod Papa concedit, vt quis non resideat, & percipiat fructus, duplicem concedit dispensationem; quia dispensatio super non residentia, est inseparabilis à dispensatione super receptione fructuum, absq; eo, quod quis non resideat, vt fuit dictum in vna *Valisoletan. Archidiaconatus penes Farin. in posth. dec. 337. nu. 2. to. 2.*
14 Dispensatio etenim; vbi de per se sola potest operari, & separabiliter, non extenditur ad aliud, vt dictum est: nam ordines, & beneficia sunt superabilia, itaut exequutio vnius possit stare sine altero, *c. 2. & ibi glos. de fil. presb. Felin. in c. at si clerici, §. de adulterijs, n. 17. de iud. Paris. cons. 88. nu. 21. vol. 4. Henriq. in sum. Theol. moral. lib. 13. de excom. ca. 57. n. 5.* cum aliis relatis per *Mar. Antonin. var. resol. lib. 1. resol. 19. n. 10. Barbos. d. alleg. 40. n. 6. id. Carol. de Grass. d. eff. 4. n. 61.*

Ex his igitur patet, dispensatum ad ordines etiam maiores
15 ac presbyteratus, non censeri dispensatum ad beneficia Ecclesiastica, etiam simplicia, licèt non desint, qui teneant contrarium, quod videlicèt censeatur dispensatus saltem ad vnū simplex, præsertim *Butr. in c. postulasti, de rescript.* quem citat *Burgas. loc. cit. nu. 9. Henriq. d. nu. 57. & alij*, qui ex hac eorum opinione, plurimum noscuntur deuiare à iuris communis dispositione; cum satagant ipsius dispensationis naturam peruertere, quæ nullo modo extenditur, nec ad beneficium simplex, nisi fuerit quis etiam ad hoc specialiter dispensatus, *Rebuff. in prax. tit. de dispens. sup. def. natal. Barbos. d. alleg. 55. nu. 6.*

Porrò, qui Datariæ Apostolicæ praxim callent, sic omnino fatentur: illa etenim docet, quod quando contingit, Papam dispensare super aliquo defectu, seù impedimento inhabilitante ad ordines, & beneficia, suam dispensationem quan-
16 doquè restringit, quoad simplicia tantùm, & quamuis *id. Henriq. loc. cit. nu. 56.* teneat, dispensatum ad ordines, intelligi etiam ad beneficia, & Episcopatum, si defectus non erat intrinsecus, tamen illius opinio non est tenenda, tanquam contra communem, & practicam Datariæ, de qua testatur *Marius Antonin. d. lib. 1. resol. 19. nu. 10. circa fin.*

Verùm, vbi casus euenerit, quo prouidendus de Parochiali vacante, sit minoris ætatis, vel pro eo petitur dispensatio
17 Apostolica super defectu huiusmodi ætatis, vel si Parochialis fuerit de iurepatronatus, prorogatio temporis ad præsentandum Rectorem, prout non semel vidimus in Dataria in vtroquè casu seruari, tam ad Parochialem, quam ad quodcunquè aliud beneficium, certam ætatem requirens, quando prouidendus, seù præsentandus non valde distat à legitima ætate, rarò tamen ad Ecclesias Parochiales.

Sed nihilominus, cum aliàs euenisset casus, fuit per felic. record. Paulum V. huiusmodi prorogatio concessa, vt infra, nempè A tergo litterarum in forma Breuis. *Venerabili Fratri Episcopo Alexandrin. siuè dilecto filio eius Vicario in spiritualibus generali.* Intus verò.

Paulus Papa V. Venerabilis Frater, seù dilecte fili salutem, &c. Exponi nobis nuper fecerunt dilecti filij Vniuersitas, & homines Castri Spinæ Alexandrin. Diœcesis, necnon Bartolomæus Maluicinus Clericus dicti Castri, quod cum Parochialis Ecclesia eiusdem Castri, quæ, vt ipsi asserunt, de iurepatronatus laicorum, videlicet pro tempore existentium Vniuersitatis, & hominum ipsius Castri, ex fundatione, vel dotatione existit, per obitum quondam Petri Rauelli, illius dum

viueret vltimi possessoris, extra Romanam Curiam, de mense Septemb. proximè præteriti defuncti, vacauerit, & vacet ad præsens, Vniuersitas, & homines prædicti pro ipsius Ecclesiæ fælici regimine, & animarum illius Parochianorum salute, prosperaquè directione, ad eandem Ecclesiam, vt prefertur vacantem, Bartholomæum prædictum præsentare desiderant; & quia idem Bartholomæus in legitima ad id ætate constitutus non est, desiderium eorum adimplere non possunt, nobis humiliter supplicari fecerunt, vt eis super hoc opportunè prouidere, de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur eosdem exponentes specialis gratiæ fauore prosequi volentes, & à quibusuis, &c. censentes, certam de præmissis notitiam non habentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, fraternitati tuæ Frater Episcope, seù Discretioni tuæ fili Vicari, per præsentes committimus, & mandamus, quatenus, verificato prius coram te dicto iurepatronatus ex fundatione, vel dotatione, huiusmodi, quatuor menses Vniuersitati, & hominibus prædictis ad personam idoneam ad dictam Ecclesiam, vt præfertur vacantem, præsentandum à iure præfixos, ad quindecim menses à fine ipsorum quatuor mensium computandos, quibus durantibus, Vniuersitas, & homines prædicti præfatum Bartholomæum ad Ecclesiam prædictam coram te, seù pro tempore existente Ordinario loci, præsentare, & sic præsentatum in eadem Ecclesia ad præsentationem huiusmodi per te, seù pro tempore existentem Ordinarium loci institui facere liberè, & licitè valeane, in omnibus, & per omnia, ac si ijdem Vniuersitas, & homines intra dictos quatuor menses personam idoneam præsentassent, authoritate nostra Proreges, extendas, & amplies. Ipsosquè exponentes desuper à quoquam, quouis prætextu, colore, vel ingenio molestari, inquietari, aut quoquo modo impediri, ac collationem, seù dispositionem dictæ Ecclesiæ ob lapsum quotuor mensium huiusmodi ad quemcumque deuolui, aut deuolutam esse dici, vel censeri minimè posse. Sicquè per quoscumque iudices, &c. irritum, &c. authoritate nostra decernas, si secus, &c. attentari, non obstantibus præmissis, &c. quibuscumque. Volumus autem, &c. decernimus, quod durante termino prorogationis huiusmodi, aliquem presbyterum à te approbatum, pro seruitio dictæ Ecclesiæ cum assignatione congruæ portionis illius fructuum deputes. Dat. Romæ apud S. Mariam Maiorem sub Annulo Piscatoris, die 9. Octobris 1614. Pontificatus nostri Anno Decimo.

S. Iacomellius.

Idem litteratum exemplum reperies penes *Massobr. in sua prax. haben. concurs. ad Paroch. Eccles. requis. 2 dub. 3. n. 13.* vbi etiam testatur ante *d. n. 13.* Oratorem, tunc completo 21. suę ætatis anno, non potuisse obtinere dispensationem super defectu ætatis ad dictam Parochialem obtinendam, sed idem Paulus V. potius voluit concedere supradictam prorogationem, nedum ad quindecim, verùm etiam ad triginta menses in duabus vicibus.

Nonnulla etiam, quæ ad annexionem presbyteratus, seù alterius ordinis, beneficio Ecclesiastico pertinent, vide suprà *lib. 2. c. 19.*

Zamoren. Diœcesis. Necessaria quidẽ semper est expressio Diœcesis ipsius O-
18 ratoris impetrantis, potissimum verò in gratiis beneficialibus, stante *regula Cancellariæ* 17. qua voluit Papa, quod de concurrentibus in Data eiusdem diei super vacantibus, seù certo modo vacaturis beneficiis, illi, quibus gratię motu proprio conceduntur, cæteris, simili modo gratias non habentibus, cæteris paribus, oriundus non oriundo, & Diœcesanus non Diœcesano, &c. vt dicta regula, sub titulo *de concurrentibus in Data*,

Vndè, cum in impetratione beneficii contingit in supplicatione expressum fuisse, Oratorem esse talis loci, absq; eo, quod exprimatur Diœcesis, iste defectus expressionis consideratur
19 secundũ Cancell. Apost. distinctionẽ, vt infra, quę sic notat, nempè quod cum in supplicatione impetrationis Canonicatus, & præbendæ Ecclesiæ Viterbien. Alexander de Farnesio non exprimebat, se Clericum talis loci, dubitatũ fuit, ex quo erat Clericus Romanus, & Canonicatus, & pręběnda Viterbien. & sic non de Diœcesi, an posset in litteris prouisionis suppleri, & quod regulariter non suppletur, cuius loci Clericus sit; quoniam in supplicatione non fuit expressum, & est alterius Ciuitatis, vel Diœcesis, quàm illius, in qua situm est beneficium, ex quo fit gratia, tanquam Papa non intellexerit illi voluisse facere gratiam, si non erat de Diœcesi, in qua erat beneficium. Si vero esset Clericus eiusdem Diœcesis, cuius & beneficium, quod impetratur, tunc suppleri posset, Nihilominus bulla transiuit, quia Papa fecerat illi gratiã motu proprio, & propterea fuit permissum, vt suppleretur Ciuitas, cuius erat Clericus, vt in *notabilibus eiusdem Cancellarię fol. mihi 25.*

Et aliàs in eadem Cancellaria proposita supplicatione, in qua quidem impetrabat beneficium Diœcesis N. nec expresserat Diœcesim, vndè ipse impetrans erat oriundus, quærebatur suppleri in litteris, & fuit etiam dictum, quod non poterat, quia erat alterius Diœcesis, quam esset beneficium, quod impetrabatur, & ideò Papa fortè non concessisset, vt in eisdem *notabilibus fol. 24.*

Quod quidem plurimum est sacris Canonibus consonum: quandoquidem in assequutione beneficiorum Ecclesiastico-
20 rum debet præferri oriundus non oriundo, & Diœcesanus non Diœcesano, vt dicitur in supradicta *regul. 17.* quod fuit semper habitum in magna consideratione, vt satis liquet ex notorio stylo, & consuetudine Datarię Apostolicę, in qua præferuntur Diœcesani non Diœcesanis, pro quo facit *tex. in cap. nullus, & ibi gl. in verbo, Ciuitatis, in princ. 61. dist. & tex. in cap. sacrorum, 63. dist. & in cap. fraternitatis, de cler. non resid.* vbi habetur, quod Clericus vnius Diœcesis non debet recipi in alia Diœcesi, & plura ad id conducentia, affert *Mandos. reg. 16. q. 43. nu. 3.* quamuis aliàs Summus Pontifex pro libito suæ voluntatis conferat, prout ipsi videtur ob plenissimam potestatem, quam habet in beneficialibus, & attentis meritis impetrantium.

Et dixit etiam *Abb. in cap. ad decorem, de instit.* quod valdè honestum est, & fructuosum, vt quisquè in patria sua beneficietur; quia sic non depauperantur beneficia, & homines faciliùs inducuntur ad residendum in ea, quam extranei, *Sarnen. super regul. de idiom. q. 1. nu. 6.* & nos aliàs diximus.

Porrò, si id expedit in beneficiis simplicibus, quæ de consuetudine vniuersalis Ecclesię residentiam non requirunt, *Hoed. de incomp. benef. p. 1. c. 17. n. 26. & omnes DD.* multo magis expedit in beneficiis curam animarum habentibus; potissimum verò, quia ita *Regula Cancellariæ Apostolicæ 20. de idiomate*, disponit, qua Papa voluit, quod si contingat, ipsum alicui personæ de Parochiali Ecclesia, vel quouis alio beneficio, exercitium curæ animarum Parochianorũ quomodolibet habente, prouidere, nisi ipsa persona intelligat, & intelli-

gibiliter

gibiliter loqui sciat idioma loci, vbi Ecclesia, vel beneficium huiusmodi consistit, prouisio, seù mandatum, & gratia desuper quoad Parochialem Ecclesiam, vel beneficium huiusmodi nullius sint roboris, vel momenti.

Quæ quidèm regula satis conformis est iuri cōmuni;ex eo, qood illi sunt beneficiis curatis præficiendi; qui probè intelligant Parochianorum voces, murmaquè voce intelligantur; quod quidem præstare non poterit Rector, aut Curatus alienigena, vt ait idem *Sarnen. loc. cit. num.* 2. qui *num.* 4. subdit, quod propter hanc rationem in litteris Apostolicis expressio nationis requiritur, sic Papa vnicuiquè prouideot in
21 patria sua, in qua melius originarius, & cum maiore animi charitate, inter notos eiusdem linguę, ministrabit Sacramenta, quàm exterus, vt probatur in *ca. quoniam, de offic. Ordin.* vbi *Innocentius III.* in Concilio generali statoit, quod cum in Ciuitate, vel Diœcesi sunt populi diuersarum linguarum, Episcopus debet eis prouidere de viris idoneis, qui secundum diuersitates rituum, & linguarum diuina illis officia celebrent, & Ecclesiastica Sacramenta ministrent, &c. nam satis compertum est, ex disparitate linguæ, & dissonantia vocum, nasci quasdam inter homines differentias, & animi simultates, quę in Rectoribus animarum maximè sunt vitandæ; quia vbi de moribus corrigendis agitur, non libenter Italos Vltramontanum audit, nec Vltramontanus Italum, idem *Sarnen. loc. cit. num.* 9.

Vndè, etiam iure diuino id statotum esse, non dubitatur, cum videlicet Spiritus Sanctus, in Apostolos veniens, illis variis linguis loquendi donum largitus est, cum putaret, necessariam fuisse ad officium prędicandi, & ministerii Sacramentorum idiomatis intelligentiam, & alia multa io proposito congerit id. *Sarnen. loc. cit. d. q.* 1. *per tot.*

Huic regulę nunquam, vel rarò vidi in Romana Curia per Papam derogari, etiam cum maximis fauoribus, prout etiam testatur *Mandos. in prax. Signat. grat. verbo, Derogationes regularum, vers. Regula, de idiomate*; quia prædicta regula, omni iuri, & rationi consona est, adducens verba *Exechielis, ca.* 3. *in princip. Non enim ad populum profundi sermonis, & ignota lingua tu mitteris ad domum Israel, quorum non possis audire sermones, &c.*

Quòd si derogari contingat ex aliqua causa Papę beneoisa, talis derogatio ità concipitur, *Et vt asseris, idioma illius*
22 *patriæ, quod gentes illarum partium communiter loquuntur, non bene intelligis, nec intelligibiliter loqueris. Non enim tecum, vt Ecclesiam prædictam, &c. dispensamus. Præmissis, ac constitutionibus, &c. vt per Sarnen. d. reg.* 9. *q.* 14. *nu.* 1. *& id. Mandos. loc. cit. vers. Quando verò.*

Cuius, &c. Fructus, &c. Hæc dictio, *fructus*, sic cæterata extenditur ad redditus, & prouentus, vt infrà dicetur, in declaratione eorundem. Quia io collationibus Apostolicis beneficiorum
23 Ecclesiasticorum requiritur valoris expressio; nam licèt illa de iure non requiratur, sed hoc procedat de stylo antiquissimo Romanæ Curiæ, *Cappell. Tolos. q.* 436. *incip. Item fuit quęsitum, n.* 1. *ex glos. in Clem.* 1. *de præb. Felin. in c. ad aures, vers. prima conclusio, sub n.* 4. *de rescript. Dec. cons.* 262. *Rota dec.* 19. *de rescript. in nou. Paris. de resign. benef. li.* 8. *q.* 9. *nu.* 75.

Nihilominus verò, tractu temporis, multi Summi Pontifices, diuersas regulas super huiusmodi valoris expressione cōdiderūt, quorom primus fuit *Vrbanus IV.* ac post eum, nonnullosquè alios Pontifices supradictos, *Clemens VI.* qui de eadem re suam edidit Constitutionem, de qua, etiam meminit idem *Felin. loc. cit. nu.* 5. *vers. quarta conclusio*, cuius quidē Constitutionis tenor talis est, videlicet.

Dudum felic. record. Vrbanus prædecessor noster, inter alias ordinationes per eum prouidè factas, instituit, quod in quibuscunquè gratijs Apostolicis de beneficijs vacantibus, seù certo modo vacaturis beneficiorum, quæ obtinent, in quibus gratiæ sunt concessæ, seù de quibus eis promissum, vel mandatum fuerit prouideri veri valores exprimantur, alioquin gratiæ nullius existant roboris, vel momēti nisi proprio motu cōcessæ fuerint, vel huiusmodi beneficia, quæ obtinent, se asserāt dimissuros, & nuper accepimus à nonnullis in dubiū reuocari, an idē prædecessor sub ordinatione prædicta, beneficia, quę ex causa permutationis, post editionē factæ ordinationis, quæ permutātibus authoritate Apostolica hactenus sunt collata, si conferētur, voluerit cōprehēdi. Ad tollēdū huiusmodi dubiū præsentis tenore declaramus, beneficia huiusmodi post eandem ordinationem per prædictū prædecessorem, seù ipsius authoritate, ac per nos ex nostro mandato ex causa permutationis quibusuis personis quoquo modo collata, seù in posterum conferentur, debuisse, & debere comprehendi.

Quam quidem Constitutionem sic per extensum refert *Sarnen. super regula de valore, in præfatione, sub num.* 3. & exindè cęteri Pontifices hanc eandem regulam diuersimodè conceptam ediderunt. Quæ quidem valoris expressio, sicut requiritur io collationibus Apostolicis, sic illis, quæ
24 fiunt à Legato de latere, *Crescent. dec.* 10. *de rescript. Rot. dec.* 206. *p.* 1. *diuers. Burat. dec.* 162. *num.* 9.

25 Ratio autem hoius valoris expressionis in prouisionibus Apostolicis, est, vt tolleretor auaritia; ne scilicèt, per taciturnitatem huiusmodi valoris, aliquis, vltra merita, & plusquam oporteret, de beneficijs Ecclesiasticis caperet; & sic per falsam valoris expressionem, debitus dispensationis modus Papæ tolleretur. Alij dixerunt, id factum fuisse propter annatas, & ne illæ defraudarentur, cum pluribus alijs adductis per eundem *Sarnen. loc. cit. num.* 4. *&* 5.

Diximus, hanc valoris expressionem requiri in prouisionibus Apostolicis, necnon Legati à latere; quia illa non ha-
26 bet locum in collationibus Ordinarij, in quibus non exprimitur valor beneficij ab eo collati, *Felin. in d. cap. ad aures, n.* 15. *de rescrip. Cassad. super reg. Cancell. dec.* 31. *n.* 5. nec per illius taciturnitatem inducitur subreptio; quia in impetratione, quæ fit ab Ordinario, non considerantur huiusmodi mentiones, vel taciturnitates, *Clem.* 2. *de offic. Ord.* nam Ordinarius præsomitur conferre beneficia Motu proprio, non ad supplicationem, tanquam benè informatus de qualitatibus subditorum, & Ecclesiarum suarum; & propterea dicit *Cardin. in d. Clem.* 2. quod Ordinarij semper videntur prouidere motu proprio, vt dictum est, nam ipsi prouident Ecclesiis, Papa autem personis; *Felin. d. num.* 15. & ità seruatur.

Quarè, secus, dicendum est, quando Papa prouidet; quia
27 tunc talis expressio omnino requiritur, ad hoc potissimum, vt ille sciat; quomodo possit dispensare patrimonium Iesu Christi, secundum merita personarum petentium, *Abb. & Fel. in repetit. d. c. ad aures, de rescrip.* Vndè emanauit *regula*
28 *de exprim. val.* qua cauetur, quod in gratijs, quas quibusuis personis de beneficijs vacantibus, seù certo modo vacaturis, fieri congerit, illorum, & aliorum quoruncumquè beneficiorum, quæ dictæ personæ tunc obtinuerint, seù de quibus eis fuerit prooisum, vel concessum, aut mandatum prooideri, verus annuus valor per Marchas argenti, aut Sterlingorum, vel libras Turonen. paruorum, seu Fiorenos auri, aut ducatos, vel vncias auri, seù aliam monetam, secundum communem extimationem exprimarut, &c. Et sic, ne tacendo valorem, vnus caperet stipendia plurimorum, quæ Clericis pauperibus ministrare volentibus, possent subsidio esse.

Quarè, Papa, per expræssionem veri valoris, consultius Ecclesiis, & earom Indemnitatibus, ac cultui diuino, & personis benemerentibus, iuxtà condignum; prouidet; ac per expressionem huiusmodi tolluntur etiam multæ fraudes, quę fierent, si valor taceretur; nam etiam ipse Papa posset fraudari in perceptione iurium ad se pertinentium, sicut etiam Cameræ, & Cancellariæ Officiales, qoi bona fide, sub prætextu distributionum taxæ, & annatæ, quæ ex fructuum expressione proueniunt à Papa sua officia emunt, soper quibus quidem taxis maior officiorum Curię pars fundata existit, vnde si verus valor taceretur, magnum pręiudicium illis inferretur, qui officia, pro sua substentatione, propriis pecuniis quęsierunt; quod quidem fieri non posset sine conscientiæ periculo, & animæ offensione, ac scandalo plurimorum, vt ait idem *Sarnen. sup. d. regula de idiomate q.* 3. *num.* 7.

Ac ita exactè seruatur supradicta expræssio, vt etiam si beneficium sit adeò tenue, quod illius redditus non excedat valorem vnius ducati, adhuc ea sit necessaria; quod si nollos penitus fructus habeat, erit etiam in supplicatione dicendum, *cuius fructus nulli sunt.*

Redditus. Docet *tex. in c. grandi, iuncta glos. in verbo, redditus, de suppl. negl. præl. in* 6. quod hoc verbum, *redditus*, est nomen generale, & quod plus est in
29 redditu, quam in fructu, *l. in pecudum*, *§. partus*, *ff. de vsufr. glos. in c. generali*, *verbo redditus*, *de elect. in* 6. vbi dicit, quod omnis fructus coosistit in redditu, non tamen è contra, cum non omnis redditus consistat in fructu, vt per *Gonz. d. §.* 7. *n.* 194. *& seq.* & dictum verbum videtur hic appositum ad maiorem declarationem.

Et prouentus. Hæc etiam dictio generales, est, comprehendens omnes fructus na-
30 turales, industriales, & artificiales; & quod dicitur de prouentibus, dicendum est de obuentionibus,

dictam Clausulam, *Siuè præmisso, &c.* ac præcedere sequentem, *Aut Constitutionem Execrabilis*, hic consultò omisimus; cum de illis alio loco opportunius etiam agendum sit.

Aut Constitutionem Execrabilis.

In impetrationibus Apostolicis, quarumcumquè Parochialium Ecclesiarum, ac quorumuis beneficiorum, curam animarum habentium, de more Curiæ, ac notorio stylo Datariç, & Cancellariæ Apostolicæ, tàm in supplicationibus, quàm in litteris, adiici consueuit, etiam si Parochialis, aut beneficium huiusmodi vacet per Constitutionem *fel. record. Ioannis Papæ XXII. quæ incipit, Execrabilis quorundam, &c.* qua inter cçtera, cautum est, quod post adeptionem pacificam secundi curati, ipso iure vacet primum, & possit impetrari; quod si pars, illa duo retinere contendat per mensem, sine dispensatione, vtroquè priuatus sit; dictaquè beneficia sint Sedi Apostolicç reseruata, & alia prout ex tenore eiusdē Cōstitutionis.

Cum autem, per hanc Constitutionem, inducatur vacationis modus, quoad Dignitates, personatus, vel officia, aut alia beneficia curata, vt hic, & legitur in ipsa Constitutione, nescio, cur quandoque quamplurimæ supplicationes in Dataria Apostolica admittantur, etiam a peritissimis Curialibus confectæ pro impetrationibus simplicium Canonicatuum, & præbendarum, cum expressione vacationis per eandem Constitutionem inductæ; quandoquidem illius toto tenore perspecto, non comprehendit Canonicatus, prout benè fuit in praxi consideratum in vna *Giennen. Canonicatus* 28. *Aprilis* 1617. *penes Burats. dec.*242. *num.* 1. in qua fuit dictum, per hanc Constitutionem non dari vacationē vnius per assequutionem alterius Canonicatus; ex eo quod dicta Constitutio, super qua impetrator se fundauerat, loquitur tantùm de Dignitatibus, personatibus, vel officiis. *vt in §. Qui verò deinceps*; quare in primodictis tantùm beneficiis habenda est mentio de huiusmodi Constitutione non autē in aliis, vt dictū est.

Et per eandem Constitutionem, *Execrabilis*, inducitur ca-
37 sus vacationis de beneficio reseruato, nempè, quando quis assequutus fuit beneficium incompatibile cum primo; quia non solùm vacat primum, & est Sedi Apostolicæ reseruatum, si ab eadem Sede secundum beneficium obtinuit, sed etiam si statim primum non dimittit, & de facto illud, cum secundo habere prætendit; nam vacat tunc similiter secundum, & sic vtrumquè eidem Sedi Apostolicæ reseruatum remanet.

Prætetea, sciendum est, supradictam Constitutionem (licèt illa sit aliàs in viridi obseruantia) renouari tamen per primam regulam Cancellariæ Apostolicæ, ibi, *Ac reseruauit beneficia, quæ per Constitutionem piæ memoriæ Ioannis XXII. quæ incipit, Execrabilis, vacant, & vacare contigerit. Quam Constitutionem; & reseruationem Sanctitas Sua, tàm ad beneficia obtenta, quàm alia quæcumquè, de quibus Ordinarij, & alij Collatores contra Concilij Tridentini decreta disposuerunt, & disponent in futurum, extendit, & ampliauit, &c.* & alias d. reseruatio est Papç, & Sedis Apostolicç, vt in §. *Qui verò deinceps*, ibi, *nostræ Sedis Apostolicæ dispositioni reseruamus.*

Et sic per huiusmodi vacationes, frequentes vidimus prædictorum beneficiorum impetrationes, à Sede Apostolica, vt notum est, emanare pro quibus supplicationis narratiua, ita concipi consueuit, videlicet. *Beatissime Pater. Cum Parochialis Ecclesia Sancti N. Dįœcesis N. quam quidam N. pro præsbytero, & illius Rectore se gerens, vna cum altera Parochiali Ecclesia Sancti N. contra formam Constitutionis fel. record. Ioannis Papæ XXII. prædecessoris vestri, quæ incipit, Execrabilis, indebitè detinet occupatam, per Constitutionem huiusmodi, aut alias certo alio modo vacauerit, & vacet ad præsens, Supplicat igitur humiliter E. S. V. deuotus illius Orator N. &c.*

Est tamen hic notandum, secundum stylum Cancellariæ Apostolicæ, quod licèt prædicta *Constitutio, Execrabilis*, de rigore iuris, locum habeat, etiam in Dignitatibus, & personatibus non curatis, vt in §. *Qui verò deinceps, &c.* attamen ipsa Cancellaria non cōsueuit expedire litteras de vacanti per *d. Constitutionem*, nam licèt inter Dominos Abbreuiatores fuerit de hac re aliàs factum verbum, nunquam tamen voluerunt dare talem vacationem in Dignitatibus, & personatibus non curatis, quamuis habeat locū *c. de multa, de præb. vt in notab. Canc. Apost. fol. mihi* 204. *a tergo.* quia prædicta Cācellaria ad id mouetur, ex eo, quod huiusmodi Constitutio est pœnalis, & propterea restringenda in quantum fieri potest, *l. penult. cum vulg. ff. de pæn.* quarè ex hac ratione ait *Mandos. reg.* 1. *q.* 14. *n.* 4. quòd licèt propter verba eiusdē Constitutionis, in qua recipiēs secundū curatū, nisi primū absq; moræ dispendio, dimittat, ipso iure vtroq. priuatus existit, redditurquè inhabilis, ac beneficia taliter vacatura, Sedi Apostolicæ reseruentur, & proinde, videatur, etiā comprehendere Canonicatū cum Episcopatu, absquè dispensatione, vt in *d. qu. nu.* 1.

Nihilominus, quia d. Constitutio disponit contra eum, qui obtinet plura curata, Dignitates, vel personatus, Canonicatus autem non est curatus, nequè Dignitas, nec personatus ergo supradicta Constitutio non potest de Canonicatu interpretari. Prætcrea, quia Canonicatus non est ita compatibilis cum Episcopatu, seù alia Dignitate, sicut vnum curatum cum alio curato, vel curatum cum Dignitate, vel Dignitas cum alia Dignitate; nam licèt prædicta Cōstitutio procedat non solum in curatis, sed etiam in alijs beneficijs requirentibus residentiam, & Canonicatus sit talis, ergo comprehendit Canonicatum, sic comprehenderet etiam omnia beneficia, quocunquè modo personalem residentiam requirentia, quæ quodammodo, & ad benè esse requirunt personalem residentiam, quod non est dicendū, ergo, &c.

Quo verò ad Dignitates, & beneficia curata, iuxtà terminos prædictæ Constitutionis, *Hoied. de incompat. benef. p.* 1. *cap.* 13. *sub num.* 80. *vers. quarta*, ait, quod talis Constitutio procedit quando Dignitates, & beneficia sunt curata strictè, respectu fori pçnitentialis, vel largè, respectu fori contentiosi, vt docet *Staphil. de litter. grat. tit. de statu, & qualit. benef. num.* 44. vbi ad id allegat *Innoc. in c. cum satis, de off. Archid.* ac proinde si quis obtineat Archidiaconatum, qui non habet dictam curam strictè, vel largè cum alio beneficio curato sine dispensatione, non incurret pœnam dictæ *Constitutionis Execrabilis*, sed habet locum tantummodo *tex. in d. c. de multa*, & ita ait *id. Staph.* se tenuisse in facto *lo. cit. n.* 45. subdens *num.* 46. id etiam procedere, si obtinens talem Dignitatem, haberet conuocare Capitulum, quia per hoc non dicitur habere aliquam iurisdictionem fori contentiosi, cum non possit punire in aliquo non venientes ad Capitulum.

38 Sed cum prædicta Constitutio habeat secum decretum irritans, *Putens decis.* 94. *num.* 4. *lib.* 1. quoad pœnas in ipsa Constitutione inflictas, & inhabilitates, super quibus sæpè numero vidimus in Dataria Apostolica peti, & concedi nouas prouisiones cum rehabilitatione Oratorum ad beneficia, notandum est, quòd si is, qui obtinet beneficium curatum, secundum simile recipiat, & illicò non dimiserit primum, verbo, & facto, in manibus Ordinarij, est priuatus vtroquè beneficio, & efficitur inhabilis ad sacros ordines, & ad quæcumquè Ecclesiastica beneficia.

Quarè, stantibus verbis, ac pçnis in eadem Constitutione adiectis, notandum est, quòd, ne beneficiatus incidat in pç-
39 nas prædictas, debet statim, ac illicò, postquàm adeptus fuit possessionem dicti beneficij curati, sine moræ dispendio, verbo, & facto renunciare primo beneficio in manibus Ordinarij sub testimonio publico, vt satis apertè, id patet in *d. Constitutione Execrabilis*; & licèt id per prius dispositum esset *in c. de multa, de præb.* tamen per dictam Constitutionem Execrabilis plus disponitur, namquè per illam, qui consequitur secundum beneficium incompatibile, tenetur renunciare primo absquè moræ dispendio, verbo, & facto, &c. aliàs efficitur inhabilis ad Sacros Ordines Ecclesiasticos, & ad Ecclesiastica beneficia, vt patet ex eadem Constitutione, & tradit idem *Staphil. loc. cit. num.* 41. vbi, quod debet intelligi de tali incompatibilitate, quæ inducit priuationem ipso iure, prout est in duobus curatis, aut in curato, & Dignitate, vel personatu; etiam sine cura; vel officio perpetuo, iuxtà dispositionem dictorum iurium, & *capit.* 1. *de consuet. in* 6.

Qui quidèm *Staphil. loc. cit. nu.* 42. iuxtà ea, quæ superius dixi, ait; secùs, dicendum esse in alia dissimili incompatibili-
40 tate, veluti si habens vnum Curatum, adipiscatur beneficium simplex, personalem residentiam requirens, ex priuilegio, statuto, consuetudine, vel fundatione; nam licèt tale beneficiū sit etiam incompatibile cum vno curato, vel aliquo alio de prædictis, vt per *Innoc. in cap. ex tua, de cler. non resid. & in cap. fin. eod. tit.* nihilominus per adeptionem secundi talis, non vacat primum ipso iure; nam licèt possit priuari tali beneficio requirente residentiam, nisi in eo resideat, non tamen ipso iure priuatus est aliquo illorum; & hoc propter dispositionem pçdictorum iurium, præsertim *Constit. Execrabilis*, quæ cùm sit pœnalis, debet solummodò in suis terminis teneri, vt suprà diximus.

Ac proindè, deficientibus præmissis, non admittit Dataria Apostolica supplicationes impetrationum certo modo, &

ad præscriptum dictorum iurium, sed potius reijcit: prout illatum innumeras vidi reiectas potissimùm verò, vbi adeò factum explicabatur, vt Domini Officiales ipsius Dataríæ dignoscerent, nòn intrare iura prædicta.

Quę quidem omnia apprimè notanda sunt, propter impetrationes beneficiorum à Summo Pontifice, nè postea Orator deficiat in probationibus expressorum: vndè *Rebuff. in praxi, tit. forma noua prouisionis, vers. Aut Constitutionem, fol. mihi* 161. notandum ait, quod in litteris super beneficijs vacantibus per *Constitutionem Execrabilis*, ponitur clausula, *Si est ita*, & similiter de quibuscumque narratis facti informationem requirentibus.

41 Sanè, hæc vacatio, cum ita possit contingere per *d. Extrauag. Execrabilis*, ità etiam per *d. cap. de multa*: ac proindè idem *Rebuff. in forma Signaturæ, vers. Aut per Constitutionem*, subdit etiam *Aut. cap. de multa*, & cum *dict. cap.* satis vulgare sit, & practicabile circa præmissa, placuit in gratiam simplicium Curialium, illud hic subnectere, quod tale est, videlicet.

De multa prouidentia fuit in Lateranen. Concilium prohibitum, vt nullus diuersas Dignitates Ecclesiasticas, & plures ecclesias Parochiales reciperet contra Sacrorum Canonum instituta, alioquin recipiens sic acceptum amitteret, & largiendi potestate conferens priuaretur, &c. Nos euidentius, & expressius occurrere cupientes præsenti decreto statuimus, vt quicumque receperit aliquod beneficium curam habens animarum annexam, si prius tale beneficium habebat, eo sit ipso iure priuatus; & si forte illud retinere contenderit, etiam alio spolietur, &c. Hoc idem in personatibus esse decernimus obseruandum: addentes, vt in eadem Ecclesia nullus plures dignitates, aut personatus habere præsumat, etiam si curam non habeat animarum. Circa sublimes tamen, & litteratas personas, quæ maioribus sunt beneficijs honoranda, cum ratio postulauerit, per Sedem Apostolicam poterit dispensari.

SVMMARIVM.

1 *Capitulum, Sede Episcopali vacante facit concursum ad Parochiales, etiam ex declaratione Sacræ Congregationis, numero 4.*

2 *Nam fungitur vice Episcopi.*

3 *Et dicitur Ordinarius.*

5 *Approbationis ad Parochialem formula, quando vnus tantùm comparuerit.*

6 *Et quæ, vbi concursus fiat sine tribus saltem Examinatoribus.*

7 *Examinatorum defectus, in concursu ad Parochialem reseruatam, explicandus in testimonio Ordinarij circa idoneitatem, &c.*

8 *Collator inferior habens ius instituendi concursum ad Parochiales, potest etiam Oeconomum, & Vicarium ad illam deputare.*

9 *Concilij Tridentini decreta, non egent speciali derogatione.*

10 *Examen ad Parochiales factum in Vrbe, ab illius Examinatoribus, æquipollet examini per concursum in partibus.*

11 *Parochiales ecclesias conferunt Cardinales Episcopi, existentes in Vrbe, sine concursu.*

12 *Idoneitatis ad Parochialem sufficit attestatio, quod fiat à quocumque ex tribus Ordinarijs Oratoris.*

13 *Dummodò in specie fuerit approbatus ad illam Parochialem vacantem assequendam.*

14 *Nisi aliud D. Datario videatur, vt hic.*

15 *Clausula*, Si per diligentem, &c. *in prouisionibus Parochialium, intelligitur tam de examine facto, quam faciendo.*

16 *Formam*, Dignum, *in formam gratiosam, quot modis de stylo Curiæ in prouisionibus beneficiorum, mutari contingat, cum exemplis, vt hic.*

17 *Litteris Apostolicis plumbatis, nihil addendum, aut ex illis detrahendum.*

18 *Falsitatis nomine, in litteris Apostolicis, quid comprehendatur.*

19 *Falsificantes Breuia Apostolica, ac supplicationes, atroces pœnas subiere.*

20 *Falsitas in litteris Apostolicis, committitur ex additione vnius litteræ.*

21 *Falsitas non dicitur commissa in litteris Contradictarum, etiam plumbatis, si aliquid in eis corrigatur.*

22 *Falsificantes litteras Apostolicas, laqueo suspenduntur.*

23 *Falsitas in litteris Apostolicis intelligitur, etiam per appositionem vnius lineæ, aut etiam per errorem in grammatica.*

24 *Litteras Apostolicas corrigendi munus, Cancellariæ Regenti demandatum.*

25 *Supplicationum Apostolicarum correctio, postquam sunt registratæ, ad solum Datarium pertinet.*

26 *Datarij officium, dicitur à munere datandi supplicationes.*

27 *Et cuinam antiquitus demandatum erat.*

28 *Datandi supplicationes facultas, olim concessa Bibliothecario Sedis Apostolicæ.*

29 *Datarius Papæ, amplissimas habet facultates.*

30 *Et multa supplet per litteras priuatas, circa gratias à Papa concessas.*

31 *Gratias concedere solet Papa secundum intentionem Datarij.*

32 *Datarius, præsumitur omnia facere in oculis Papæ.*

33 *Datarij manus, excelsius, ac sublimius cunctis omnibus.*

34 *Illiusque qualitates.*

35 *Datarij munus, quando exercetur per Cardinalem, cur ille nominetur Prodatarius, non autem Datarius.*

36 *Rotæ Auditor, Episcopus effectus, Locumtenens vocatur.*

37 *Datarij ministerium, per obitum Papæ expirat, & ad quid tunc ille teneatur.*

38 *Datarius, quot, & quos Officiales habeat penes se.*

39 *Et quomodo ipsi se erga illum gerant.*

40 *Officia singula, singulis committenda personis.*

41 *Officium suum, si vnicuique personæ non obseruetur, Reipublicæ ordo confunditur.*

42 *Dualitas, quomodò ad rei interitum parata.*

43 *Datarius, mole negociorum pressus, nonnulla ad Datariam pertinentia ad Rotam examinanda transmittit.*

44 *Datarij munus, cur aliquando alicui ex Rotæ Auditoribus demandetur.*

45 *Datario, magna fides adhibenda circa Datas supplicationum.*

46 *Signatura Papæ incipit operari à die Datæ.*

47 *Supplicatio præsumitur per Papam signata tempore Datæ.*

48 *Signatura perficitur in Data, non autem in simplici appositione manus Papæ.*

49 *Dataria Apostolicæ libri præualent quibuscumque probationibus testium.*

50 *Antidatam probandi in gratijs Papæ, non datur facultas.*

51 *Antidatæ suspicio, quomodo cadat in collationibus Ordinariorum.*

52 *Data, altera parua, altera maior.*

53 *Antidatæ suspicio quomodò vitanda in collationibus Episcoporum.*

54 *Et in quibus casibus cadat suspicio.*

55 *Antidatæ suspicio in collationibus Ordinarij, quomodo excludatur ex requisitis in instrumento collationis.*

56 *Et quomodo suspicio Antidatæ cesset in collationibus Ordinarij.*

57 *Antidatæ suspicio in prouisione Ordinarij, non causat malam fidem in prouiso.*

58 *Fructus suos facit bona fide possidens.*

59 *Causa quæuis, etiam bestialis, excusat possessorem à perceptione fructuum.*

60 *Et quarè.*

Praxis Clausularum Secundæ partis Supplicationis pro Collatione Parochialis Ecclesiæ reseruatæ.

CAPVT VIII.

ET cum absolutione *à censuris ad effectum, &c.* De ista, & alijs clausulis secundæ partis signaturæ, quæ in supplicationibus beneficialibus de more Curiæ, ac secundum illius stylum adijci consueuerunt, dicam, etiam infra, in clausulis supplicationis resignationis beneficiorum, ac eadem clausula, vbi aptius, & opportunius cadunt; ijs tantummodo hic retentis, quæ ad praxim impetrationum Parochialium Ecclesiarum à Sede Apostolica, pertinent; proindeque sic sequitur, videlicet.

Qui

Qui per examinatores *in Synodo Diœcesana, iuxtà formam Concilij Tridentini deputatos, seruata forma Concilij huiusmodi, in concursu aliorum examinatus, & magis idoneus repertus, &c.* Cum aliàs in præinserta formula supplicationis pro huiusmodi Parochiali Ecclesia à Sede Apostolica impetranda, dictum fuerit, illam vacasse de mense Martii, Sede Episcopali vacante; proinde illius collationem ad Sedem Apostolicam pertinere ob id potuit Capitulum, siuè Vicarius ab eo deputatus, facere concursum ad Paro-
1 chiales vacantes: cum ad illud spectet obire illa munia, quæ Concilium prædictum statuit obeunda ab Episcopo, siuè eius Vicario, cum Parochialis Ecclesia vacare contigerit: ex eo
2 quòd Capitulum, Sede vacante, fungitur vice Episcopi, & succedit in his, quę sunt iurisdictiones ordinariæ, exceptis casibus in iure expressis: & iurisdictio data à Concilio Episcopis circa concursum Parochialium, est ordinaria, *Garc. de benef. par. 9. cap. 2. num. 7.* & exinde Capitulum Sede Episco-
3 pali vacante, dicitur Ordinarius, vt in *Extrauag. Execrabilis, §. cæterum, de præben.* & sic facere potest omnia, quæ sunt iurisdictionis *Molin. de iust. & iur. tract. 5. disp. 11. nu. etiam 11. Massobr. in prax. haben. concurs. ad paroch. requis. 1. nu. 6. & 10. Viuian. in prax. iurispatr. lib. 10. cap. 1. num. 37.* & ità vbiquè practicatur, & attestationem idoneitatis transmittit ad Vrbem pro collatione Apostolica facienda ad fauorem electi, vt infra.

Testimonio Vicarij *Generalis, a Capitulo Ecclesiæ N. illius Sede Episcopali vacante, legitimè deputati, de vita, moribus, & idoneitate commendatur.* Namquè in proposito prædicti Vicarii, declarauit aliàs Sacra Congregatio eiusdem Concilii, vt infra, videlicet, *Nono, Examinatores, ex pluribus examinatis, non vnum solum, sed plures, quos indicauerint idoneos, significabunt Vicario, & ex istis pluribus per examinatores iudicatis, non ipsi Examinatores, sed solus Vicarius eliget, quem cęteris magis idoneum iudicauerit, hæc enim facultas nullo modo Examinatoribus competit, cum soli Episcopo a Concilio sit attributa, cuius loco, erit Vicarius Se-*
4 *de vacante.*

Et vnaquæque ex prædictis duabus formulis pro approbato in concursu, poterit deseruire (deletis verbis concursum concernentibus) pro Oratore simpliciter examinato, & approbato ad Parochialem Ecclesiam vacantem, ob non seruatam formam *Constitutionis Pij Quinti*, aut etiam quocunquè alio modo, vbi non requiritur concursus: quia, sicut aliàs diximus, quando si vacat, licet sit Sedi Apostolicæ reseruata, nihilominus non adhibetur concursus, sicut in aliis casibus superius à nobis congestis, quamuis examen fieri debeat coram Ordinario, ac tribus saltem Examinatoribus Synodalibus simpliciter, ad curam animarum, & tunc ipsa forma gratiosa sic extendi consueuit in supplicatione, nempè, *Qui per Examinatores in Synodo Diœcesana* N. *iuxta formam Concilij Tridentini deputatos examinatus, & idoneus repertus, testimonio Ordinarij de vita, moribus, &c.*

Prout etiam, si ob tenuitatem fructuum Parochialis Ecclesię vacantis, vnus tantùm comparuerit, qui pro ea consequenda, se simplici, priuatoquè examini, vt supra, se subiicere voluerit, sicut statum est *a Concil. Tridentin. sess. 24. cap. 18. de reform.* circa finem, ibi, *si tamen adeò exigui redditus dictę Parochialis fuerint, &c.* quod erit in testimonio idoneitatis explicandum: cuius vigore extenditur postmodum forma gratiosa in supplicatione in hũc modum, nempè,
5 *Qui per Examinatores in Synodo Diœcesana, iuxta formam Concilij Tridentini deputatos, seruata forma Concilij huiusmodi, & nemine alio pro consequenda dicta Ecclesia, se examini subiciente, examinatus, & idoneus repertus fuit, testimonio Ordinarij de vita, moribus, &c. idoneitate commendatur.* Quia, licèt nemo aliua comparuerit, & sic non fuerit seruata forma concursus formalis, erit nihilominus id explicandum in prædicto testimonio, etiam de stylo Curiæ: quamuis etiam ipsum Concilium in casu præmisso admittat priuatum examen sine concursu.

Sicut etiam necessariò explicandum est, vbi pro conficiendo concursu, neque interuenerit, tres ad minus Examinatores Synodales: licèt huic defectui fuerit prouisum per tot Sacræ Congregationis declarationes; à nobis suis locis opportunius allatas: quinimmo ipse Summus Pontifex, ac Cancellaria Apostolica, quando dant litteras super huiusmodi prouisionibus in forma *Dignum*, & cum clausula, *Si per diligentem, &c.* ita in ipsis litteris subnectere consueuerint videlicet, *per Apostolica scripta mandamus, quatenus si per diligentem examinationem per te additis examinatoribus. &c. si illic sint, &c. sin minus absquè illis, &c.*

Et quando transmittitur testimonium idoneitatis ad Vrbem pro expediendis litteris in forma gratiosa, erit omnino explicandum, si alij Examinatores non Synodales adhibiti fuerint: quòd & iam ipsa quotidiana praxis docet; cum non raro euenisse viderimus, fuisse factum concursum,
6 cum nullus adfuerit in Diœcesi Examinatos Synodalis, vel quandoquè vnus, aut duo tantùm extiterint, supplendo numerum, quandoquè integrum trium Examinatorum ex alijs non Synodalibus, prout aliàs diximus: quod quidem pariter explicatur in eodem testimonio, vt inde etiam id explicetur in supradicta forma gratiosa, prout fieri sequenti modo consueuit, nimirum, *Qui per vnum in Synodo Diœcesana, iuxta formam Concilij Tridentini deputatum, & duos ab Episcopo N. loco duorum aliorum Examinatorum in ipsa Synodo, iuxta eandem formam deputatorum, & defunctorum, Examinatores ad id nominatos, in concursu examinatus, & idoneus repertus, testimonio eiusdem Ordinarij de vita, moribus, &c.* Vel etiam, *Qui per duos in Synodo Diœcesana, iuxta formam Concilij Tridentini, ac tertium ad id per Episcopum N. stante defectu aliorum Synodalium, partim absentium, partim aduersa valetudine impeditorum, examinatores, &c.*

Quandoquè vbi Examinatores in Diœcesi non reperiuntur ad præscriptum eiusdem Concilij, fuerunt illi per Sedem Apostolicam deputati; ac proinde fuit dictum in ipsa forma gratiosa, *Qui per Examinatores authoritate Apostolica ad hoc in defectum Examinatorum Synodalium per Episcopum N. deputatos, examinatos, &c.*

7 Alias enim, si defectus huiusmodi Examinatorum non fuerit expressus in prædicto testimonio Ordinarij, collatio, licèt Apostolica, erit nulla: quia si taceatur: credit Summus Pontifex, prædictum concursum fuisse factum secundum formam à prædicto Concilio traditam: cum omnibus requisitis, de quibus *in dicto cap. 18.* cum nihilominus si non fuerit in omnibus seruata forma prædicta, prouisio Apostolica facta ad fauorem Oratoris, qui præsentauit suam approbationem pro habenda forma gratiosa, & non expressit defectum dictæ formę, erit nulla, etiam si Ordinarius afferat in prædicta approbatione concursum fuisse legitimè factum; quia supradicta verba concernentia legitimam approbationem, comprehendunt etiam prouisiones Apostolicas, prout fuit tentum in vna *Gerunden. Sacristia coram Cotta*, quæ est *decis. 48. num. 3. par. 1. diuersor.* vbi quòd Rota ponderauit illa verba prædicti Concilij *loco citato*, ibi, *alias prouisiones, seu institutiones omnes, præter supradictam forma facta, subreptitia esse censeantur, &c.* quibus quidem verbis probatum fuit, quòd supradictum Concilium, adijciendo dictum verbum, *omnes*, nullam voluit exclusam esse prouisionem; cum loquatur non solùm de prouisionibus Ordinariorum, sed etiam quibuscunquè ac propterea non est recedendum à verborum generalitate, *l. 1. §. fin, qui nauem, de exercit. act. Rom. cons.* 389. quod etiam in *decis.* declaratur *eodem num. 3. versic. idque eo magis*; quia vbi *dicto Concil.* irritauit omnes prouisiones pręter dictam formam, etiam de nouis prouisionibus mentionem fecit; quas quidem nullus, præter Papam, concedit, *vt not. in c. post electionem, de concess. præb. Rebuff. in sua praxi sub tit. de nouis prouisionibus, per tot.*

Nec refert, quòd è contra videamus, tales prouisiones non esse subreptitias, stantibus clausulis, videlicet; *etiam si specialiter, vel alias generaliter reseruata existat*, ex eo quòd ipse prouisus non narrat concursum legitimè factum, sed solùm præsentat litteras testimoniales Ordinarij, id attestantis, quibus Papa præstando fidem, ait, *Nos tibi, qui a dilectis filijs Examinatoribus in Synodo Diœcesana deputatis, seruata forma Concilij huiusmodi in concursu aliorum examinatus, & idoneus repertus, testimonio Ordinarij de vita, moribus, & idoneitate commendaris*; & sic, cum sit narratiua Papæ, non eget iustificatione, vt per *Garc. de benefic. par. 9. cap. 2. num. 360. & seq.* Nam potius dicendum est, quòd forma adhibenda actui legis, seù Concilij decreto, si prætermittatur, etiam ipsius Papæ prouisionem vacuam, & inanem reddit, vt in *dicta decis. 48. num. 4.* quia licet standum sit assertioni, & narratiuæ Papæ, nempè, sibi innotuisse dictam approbationem testimonio Ordinarij, & sic prouisus non teneatur iustifi-

iustificare dictam suam approbationem, tamen cõstando de contrario, nempè, dictam approbationem non fuisse factam legitimè, ac iuxtà formam *Concilij*, prout Episcopus perperam testabatur, gratia, & prouisio non videntur subsistere: ex eo quòd fundantur in falsa causa de approbatione legitima, & falso testimonio, vt comprobat *idem Garc. loco citato num.* 365. concludens *num.* 367. quod oportet in supplicatione ponere Clausulam, *Etiam si forma Concilij non sit rectè obseruata*: quòd tamen solet in dicta supplicatione huiusmodi defectus eo modo, quo supra dictum est, narrari.

Quamuis aliud seruetur in impetratione Parochialis, certo modo vacantis, ob non seruatam formam *Concilij*, *seù Constitutionis Pij V.* tunc enim in Dataria, hæc generalis expressio, absquè eo, quòd singuli defectus formæ prædictæ exprimantur, admittitur.

Idem quoquè seruatur in approbationibus, quæ fiunt ab Inferioribus Episcopo, si fuerint Nullius Diœcesis, & habeant proprium, ac distinctum territorium, & omnimodam, ac quasi Episcopalem iurisdictionem, ac ius congregandi Synudum: quia tunc, ad instar aliorum Ordinariorum possunt concedere ad præscriptum *Concilij, ac Constitutionis Pij Quinti*, supradictam approbationem, in eaquè debent facere mentionem de omnibus defectibus, si qui forsan interuenerint circa concursum ab eodem Concilio præscriptum. Cęterùm verò, vbi nihil ex prædicta forma deficiat, vigore approbationis factæ, ac in Dataria Apostolica præsentatæ, dabitur forma gratiosa in hunc modum videlicet, *Qui per Examinatores in Synodo Monasterij Montis Cassinens. ad id sufficienti facultate suffulti, illiusque districtus, iuxta formam Concilij Tridentini deputatos, seruata forma Concilij huiusmodi, & nemine alio, pro consequenda dicta Ecclesia se examini subijciente, examinatus, & idoneus repertus fuerit, testimonio Vicarij in spiritualibus generalis Abbatiæ eiusdē Monasterij Montis Cassinen. de vita, moribus, &c.*

8 Namquè, etiam ipse Inferior, habens prædicta requisita, potest concursum instituere, examinare, & approbare, ac Oeconomos, & Vicarios Parochiali Ecclesiæ vacanti deputare ad formam eiusdem Concilij, vt per *Garc. p. 9. cap. 2. num.* 130. vbi, necnon *num.* 131. refert ad id declarationes Sacræ Congregationis eiusdem Concilij.

Sicquè, quomodocunque, & qualitercunquè eueniat defectus circa concursum, semper explicandus erit, vt Summus Pontifex, quatenus sibi videatur, possit sua authorita-
9 te supplere, absquè eo, quòd expressè deroget Concilio Tridentino: licet aliud senserit Rota in præallegata *decision.* 48. *num.* 11. vbi fuit dictum, non sufficere notitiam decretorũ, in quibus adscriptæ sunt clausulæ, irritum aliter actum gestum, reddentes, nullumquè declarantes, nisi in ipso actu à Papa, etiam in gesto adsit decreti derogatio.

Hoc etenim (salua pace tanti Tribunalis) non videtur subsistere, quia sufficit generalis derogatio, eiusdem Concilij, si appareat de intentione Papę volentis illi derogare, licèt illius mentio specialis facta non fuerit: cum propter illius authoritatem, nunquàm soleat specialiter ei derogari, *Gonz. glos.* 6. *num.* 120. prout quotidie in Dataria, & Cancellaria Apostolica practicatur, & alibi diximus.

Et in proposito obseruantiæ formæ, concursui ad Parochiales Ecclesias adhibendę, videmus, ipsam formàm Concilij, quandoquè non seruari, siuè Parochialis vacet apud Sedem, siuè extra Curiam quoad ipsas Parochiales affectas, seù reseruatas, nam sæpè in dicta Curia obtinetur, vt examen fiat in ipsa Vrbe, & aliàs *Congregatio eiusdem Concilij censuit, concedendum esse, hoc est, qui multos annos mansit in Curia*, teste *Paris. de resignat. benef. lib.* 10. *capit.* 8. *num.* 28. vbi, quòd ita fuit concessum familiari Papæ, & Congregatio Concilij censuit, Ordinarium de dicto examine facto in Curia, rationem debere habere, ac si ab eo examinatus, & approbatus esset, & hoc quando non habet litteras dimissoriales; nam tunc conceditur ex gratia speciali D. Datarij, si verò habet dictas litteras, & est præsens in Curia, passim concedi, vt tota die practicatur, & tunc expediuntur litteræ in forma gratiosa; quia examen super idoneitate ad Pa-
10 rochiales Ecclesias factum cum Examinatoribus in Vrbe deputatis, æquipollet examini facto in partibus cum requisitis Concilij Tridentini: nam licèt sint duo tantùm Examinatores in Romana Curia, deputati ad examen quorumcunquè beneficiorum inferiorum, tam per concursum, quam extra illum, nihilominus, si in ipsa Curia fiat examine priuatum ad Parochialem, perinde illud censetur, ac si fuisset factum per concursum. Et aliàs Sacra Congregatio in vna *Giennens.* sic censuit. *In prouisionibus a Sede Apostolica factis non est necessaria, nec de iure fieri debet examinatio, quæ fit per concursum, quia dum ex Papę commissione quis examinatur, & fuerit approbatus Romæ, debet haberi tanquam si fuisset examinatus, & approbatus per concursum*, quàm declarationem refert *Garc. dicta part.* 9. *capit.* 2. *num.* 160. quòd intelligitur, etiam si huiusmodi examinis commissio fiat à Datario: quia perinde est, ac si fieret ab ipso Papa, cuius ille est oraculum mentis, & vocis, illiusque personam repræsentet *idem Paris. lib.* 11. *quæst.* 13. *num.* 117.

11 Cardinales Episcopi, existentes in Curia, possunt conferre Parochialem Ecclesiam suæ Dięcesis, sine concursu: dummodò ille, cui prædicta Parochialis confertur, examinetur ab Examinatoribus deputatis à Papa, vel eius Vicario: quia eorum indulto non derogat Concilium Tridentinum *session.* 24. *capit.* 18. vbi loquitur tantum de indultis extraordinarijs; vt comprobat *Germon. de indult. Card. in §. Quibusuis num.* 9.

12 Cęterùm, vbi Parochialis Ecclesia vacauerit in casibus, in quibus non requiritur concursus, & est Sedi Apostolicæ reseruata, sufficit attestatio idoneitatis, facta ab Ordinario Oratoris, siuè originis, siuè beneficij, siuè domicilij; nam quilibet ipsorum poterit facere approbationem, cum qua ipse Orator poterit expedire litteras suæ prouisionis: nam Dataria Apostolica ipsam approbationem admittere consueuit, & multo magis quoad simplicia beneficia, prout ipsa praxis docet: quæ ita seruat, etiam vt prædicta attestatio admittatur in Dataria post obitum Episcopi attestantis.

Vndè, Canonicus Baren. cum obtinuisset sibi à Sede Apostolica prouideri de Parochiali Ecclesia in alia Dięcesi, per resignationem ad sui fauorem, in manibus Summi Pontificis factam, fuit examinatus, & approbatus præuio examine facto coram Archiepiscopo Baren. cum Examinatoribus Synodalibus eiusdem Dięcesis, transmissaquè illius approbatione, ab eodem Archiepiscopo facta, ad Vrbem, fuerunt litteræ suæ prouisionis expeditæ in forma gratiosa; in quibus dictum est, *Tibi, qui per dilectos filios Examinatores in Synodo Dięcesana deputatos examinatus, & idoneus repertus fuisti, de vita moribus, & idoneitate, Ordinarij tui testimonio commendaris*. Hoc autem, quia quilibet ex supradictis tribus Ordinarijs: est verè suus Ordinarius: & nullo ad id discrimine constituto, potest concedere approbationem ad quodcunquè beneficium vbilibet existens, quatenus Parochialis tunc non requirat concursum iuxta Concilium.

13 Quòd tamen, sicut in omnibus alijs casibus cuiuscunquè similis impetrationis, intelligendum est, dummodò quoad Parochiales Ecclesias, sit quis in specie approbatus ad illam Parochialem, tempore illius assequutionis; nam aliàs Dataria Apostolica non solet admittere generalem approbationem ad quascunque Parochiales Ecclesias obtinendas; licet Orator aliàs fuisset ad eandemmet Parochialem Ecclesiam, aut tanquam illius Vicarius, vel Coadiutor temporalis examinatus, & approbatus, quamuis, si D. Data-
14 rius id velit concedere, nihil est, quòd sibi prohibeatur; prout memini, me vidisse, Oratorem, alias ab Ordinario, cum Examinatoribus examinatum, & approbatum ad curam animarum, tanquam Coadiutor temporalis cuiusdam Parochialis Ecclesiæ, cum eadem Parochialis fuisset ad sui ipsius fauorem resignata, dubitaretquè, ne Episcopus ægrè ferret, & de facto impediret dictam resignationem ipse Orator, qui penes se habebat approbationem, alias de sui persona tanquàm Coadiutore prædictæ Ecclesiæ factam, illam Domino Datario præsentauit, qui eandem admisit, licèt non sine maximis fauoribus, & sic expediuit litteras suæ prouisionis in forma gratiosa, etiam cum clausula, *Tibi, qui ab examinatoribus in Synodo Diœcesana deputatis examinatus, & idoneus repertus fuisti, testimonio Ordinarij de vita, moribus, & idoneitate commendaris*; nam in approbatione tanquam Coadiutor temporalis ad eandem Parochialem, fiebat mentio de scientia, & idoneitate, &c.

Negari tamen non potest, quin quandoquè cum approbatione ad quamlibet Parochialem, expediantur litteræ in forma gratiosa, & sine commissione examinis, nempè permutationum, & resignationum in fauorem, & aliorum prouisionum Papæ, prout testatur *Garc. in addit. ad suum tract. de benefic. par. 9. cap. 2. num.* 167. vbi, quòd ita vidit tempore

Pauli

Pauli V. quamuis id tegulariter non admittatur.

Nec omittam, quòd circa clausulam soperius appositam, *Si per diligentem examinationem, &c. idoneum esse reperers, &c.* quæ in mandatis de prouidendn de Parochialibus Ecclesiis adiicitur, ita illa intelligenda sir, vt licèt importet conditionem, & operetur, quòd examen cum eaaminatoribus Synodalibus requiratut pro forma, adeò vt illud prætermitti nequeat; quamuis, re vera, impetrans sit idoneus, attamen in vna *Pistorien. Parachialis 6. Februarij 1623. coram Dom. Merlino* relata per *Viuian. in calce sua praxis iurispatron. decision.* 81. visum fuit in Rota, conditionem, ac formam huiusmodi satis fuisse adimpletam; ex eo, qoia Orator fuerat iam ante receptionem, & præsentationem factam litterarum prnuisionis in forma *Dignum*, examinatus coram Ordinario, Examinatoribus Synodalibns adhibitis, & idoneus repertus, & approbatus ad eandem Parochialem, & consequenter non fuit necessarium nouum examen: quia semel examinatus, iterum examinari non debet, *capit. accepimus, & ibi glos. 1. in 1. not. de atat. & qualit.* Et clausula debet intelligi de examine
15 facto, siuè faciendo, quatenus illud iam antea factum non fuisset, siuè etiam conditio prædicta dicatur casualis, ex quo, etiam idoneus casu, vt puta memoria labente, vel Præsulis, aut Examinatorum aspectu perterritus, deficere potést in eaamine, siuè mixta, tanquam pendens etiam ab arbitrio, & iudicio Ordinarij, vel Examinatorum, non est necessariò adimplenda post rescripti præsentationem; sed sufficit, quòd fuerit antea in rei veritate, modo prædicto adimpleta, quotiea, tempore rescripti Princeps ignorabat adimplementum, ad *text. in l. hac conditio, §. fin. & ibi Bart. & Soccin. ff. de condit. & demonstr.* nam præsumitur, quòd si Papa sciuisset adimplementum, non quidem in forma *Dignum*, sed in forma gratiosa, & absqnè tali conditione prouidisset. Præterea, quia ita se habet stylus Cancellariæ, secundum quem, exhibita approbatione ad eandem Parochialem Ecclesiam, passim mutari consueuit supplicatio ea forma *Dignum*, in formam gratiosam; per clausulam prædictam importata.

Quarè ex prædictis patet responsio ad ea, quæ tradit *Garc. dicta p. 6. cap. 2. num. 253. & seqq. Genz. super reg. 8. glos. 4. num. 89. & 96. & seqaen.* quia eorum dicta procedunt, quando non præcessit examen cum tribus Examinatoribus Synodalibus, iuxtà formam præscriptam, vel quando fuit tantummodo generalis ad Parochiales, io quibus casibus versabatnt *decis. Calagurisan. de Ormillas* relata in *dicta decision. num.* 1. non autem quando præcessit specialis approbatio ad talem Parochialem, prævio eaamine, ideo non applicatur, cum N. fuerit ab Examinatoribus Synodalibus rigorosè eaaminatns, & approbatus ad hanc eandem Parochialem, & ab eodem Ordinario.

Ratio autem differentiæ in hac eadem decisinne est, qoia per examen generaliter factum ad Parochiales, non est plenè consultum disciplinę Christianæ, & curæ animarum alicuius certæ Parochialis; namquè fieri potest, quòd talis Parochialis exigat in suo Rectore præcipuas qualitates, quæ ab eattaneo, Ordinario examinante pro alia Parochiali, non potuerint excogitari; qun secus est, vbi ad eandem Parochialem, & ab eodem Ordinario, quis prius fuerit examinatus, & approbatus.

Præterea fuit dictum, non obstare, quòd à die, quo prædictus N. fuit ab Examinatoribus approbatus, vsque ad diem, exhibitionis litterarum Apostolicarum, effluxerint ferè duo menses, & vsquè ad diem obtenti supradicti mandati de immittendn intercesserit quinquennium, intra quòd temporis spatium potuit ipse N. mutasse mores; itaut de tempore immissionis non esset idoneus; quooiam hniusmodi morum mutatio nullo mndo probabatur, & iuris præsumptio est in contrarium, nam ex ante acta vitæ ratione, assequimur, quid de sequenti vita sit præsnmendum, vt tradit *Marsil. in l. maritus, nam. 34. & seqq. de quast. Alciat. de prasumpt. reg. 2. prasumpt. 8. in princip.* Quàm quidem decisinnem placuit ad verbum ferè transcribere, cum valde conferat ad hanc nostram praxim, & hoc frequentissimè in bia casibus accidisse non ignoramus, & secundum prædictum stylum testatur etiam *Barbos. in add. ad alleg. 60. num. 91.* vbi allegat *dicta decis. Pistorien. Parochialis*, ac idem *Garc. loc. citata* allegat dictum stylum Cancellariæ, quem ego diuersimodè vidi circa id, seruari, vt infra dicam; ac propterea dum in *dicta decisione Pistorien. num.* 7. dicitur, supradictum stylum ita se babere, vt exhibita, approbatione Oratoris, mutetur
16 forma *Dignum* io gratiosam, tribus potissimum modis id euenire posse, compertum est, &

Primò, si supplicatio signata, nondum registrata, fuerit cum commissione in forma *Dignum*; nam superueniente dicta approbatione, deletur commissio prædicta, & loco ipsius extenditur forma gratiosa, nempè, *Qui per Examinatores in Synodo Diœcesana deputatos, &c. examinatns, &c.* Quandoquidem id seruant prædicti Romanæ Curiæ Pragmatici, vt si à principio sibi non transmittatur à partibus approbatio, & ignorent, ao debeant litteras eapedire in forma *Dignum*, vel gratiosa (loqunr io casibus, aliàs à nobis adductis de Parochialibus, in quibus noo requiritur examen per concursum) proindè signata supplicatione, non curant eam ad registrum transmitti, nisi certo sciant, partes non potuisse transmittere approbationem, & sic litteras expedient in forma *Dignum*.

Quòd si nihilominus, post registratam supplicationem, superuenerit, approbatio, clarum est, non posse in eadem supplicatione mutari formam *Dignum*, in gratiosam: quinimò, nec potest addi punctus vnns à quouis ex Datariæ Apostolicæ Officialibus, sed tantum ab ipsomet Datario, qui in aliquid aptando in snpplicatione registrata, vel ex ea detrahendo, nimis parcè se gerit, etiam si vnum tantummodò verbum fuerit; vt notoria praxia, docet, & videri est in vna *Illerden. Canonicatat coram Durano, impressa inter diuers. recent. decis. 387. par. 5. sub num. 6. vers. Hac difficultas*, vbi manu ipsius Datarij verbnm, *existente*, fuit mutatum, vt legeretur verbum, *existere*, qui nequè aliter dictum verbum mutasset, nisi quia apparebat verbum, *existente*, fuisse scriptum per errorem scribentis; cum secundum subiectam materiam supplicatioois, ac congruum sensum, & modum loquendi Datarię, & Cancellariæ Apostolicæ, illa clausula debuerat formari, vt legeretur, *existere*, pro firmiori actus validitate, vt io *dicta decis. num.* 7. Vndè bis stantibus, moltò minus delebit ex ipsa supplicatione, si registrata formam *Dignum*, mutando illam, in gratiosam, sed prouidebitor per viam reformationis, vt infra. Nec tamen redarguendus est Sollicitator, si vt plurimùm, tàm in his Parochialibus, quàm cęteria beneficijs, curet non expectata approbatione ipsas supplicationes registrari, hoc enim fortè cootingat, idem beneficium, primi supplicatione signata tantùm, alteri superuenienti, maioribus qualitatibus pollenti, conferri; quòd non ratò euenisse scimus, præsertim, si Summus Pontifex in illius concessinne fuerit deceptus; sæpè enim vidimus, quòd propter importunitatem, snpplicantium pręoccupatus, vel circumuentus non concedenda concedit, *cap. cum de iuuentute, de purg. can. cap. 2. de concess. preb. Genz. glos. 15. nu. 34.* quinimmò etiam non circumueotus, cum babeat plenissimam potestatem in beneficialibus, *cap. 2. in princ. de pręb. cap. proposuisti, eodem tit.* ac naturaliter si solus Dominus beneficiorum, illorumque dispensator, *c. cuncta per mundum, 9. quast. 3. Paris. de resign. benefic. lib. 2. quast. 4. num. 34. idem Genz. in §. 1. proœm. num. 33.* itaut possit de potestate ordinaria, etiam sine causa, beneficium Ecclesiasticum vni auferre, & dare alteri, *Mohed. decis. 4. num. 2. de restit. spol. & idem Genz. loc. cit. nu. 36.*

Propterea, cum idem Pontifex nemini velit præiudicare, nec tollere ius alteri quæsitum, ad euitandum ea, quæ vix euitari possent, antequàm supplicatio sit registrata, non expectata approbatione, mittitur illa statim ad registrum, & ea registrara, non eapectata approbatione, mittitur illa statim ad registrum, & ea registrata dicitur Oratori ius quęsitom, ac proindè ait *Sarnen. super reg. de non toll. iur. quas.* quòd antequàm snpplicatio perueniat ad manus partis, potest cassari per Dominum Datarium, siuè alios Officiales; quia non dicitur ius quęsitum, donec sit relaxara, & satis notum est, quòd illa regulariter, non relaaatur, nisi prius fuerit registrata, quòd satis docet notorius stylus Datariæ, cuius Officiales nonquàm supplicationes nondum registratus tradunt partibus, quòd tenacissimè sub grauibus pęnis seruatur, propter suspicionem fraodis, & falsitatis, quæ facillimè euenire potest, si supplicatio signata, antequàm registretur, traderetur parti; quarè in proposito, præiudicium non infertur parti, antequam registretur, cum tunc non dicatur aliquod ius considerabile quæsitum, nec aptitudo ad præiudicium; & Papa, vsquè ad illud tempus possit denegare, ac lacerare supplicationem, & ad libitum disponere de beneficio, absquè iniuria supplicantis, vt ait idem *Sarnen. super reg. de iure quas. non tollendo,*

tollendo, quæst. 20. *num.* 2. & fuit dictum in vna *Oxomen. Archipresbyteratus 6. April.* 1576. *num.* 196. *Rota decis.* 791. *nu.* 15. *par.* 1. *diuers. idem Gonz. glos.* 15. §. 2. *num.* 33. Melius enim est, supplicationem habere registratam in forma, *Dignum*, (cum forma gratiosa, superueniente approbatione, poterit suppleri per viam reformationis) quàm versari in discrimine amittendi beneficium; nec per huiusmodi nouas gratias supplentes quosuis defectus in principali supplicatione, aliquòd regulariter infertur Oratori præiudicium, cum sufficiat, quòd prima supplicatio sit registrata, perquàm est, iam Orator ius quæsitum, vt supra dictum est.

Et hæc cautela potest deseruire, nedum impetrationibus Parochialium Ecclesiarum, verùm etiam in quibuscumquè gratiarum Apostolicarum impetrationibus, vbi optimus Pragmaticus, ita Oratori consultum fore existimabit.

Reformatio autem supplicationis pro habenda forma gratiosa, postquàm superuenerit approbatio, eo, quo sequitur modo concipi consueuit, videlicet. *Pater Sancte. Dignetur S. V. litteras super præinserta conficiendas cum expressione, quòd Orator in ea nominatus, & cognominatus, examinatus, & idoneus repertus testimonio Ordinarij de moribus, & vita commendatur; in reliquis verò iuxta eiusdem præinsertæ vim, seriem, continentiam, & tenorem expediri mandare. Non obstantibus omnibus illis, quæ eadem S. V. in eadem præinserta voluit non obstare, cæterisque contrarijs quibuscumque.*

Placuit inserere hanc formulam, tanquàm frequentiorem, etiam in cęteris beneficijs supradictis; quòd si approbatio superueniens erit ad Parochialem Ecclesiam, idem ordo seruatur, sed facta mentione, quòd Orator fuerit per Examinatores in Synodo Diœcesana deputatos. &c.

Vel, si superuenerit ipse Orator, qui velit in Vrbe examinari, postquàm fuerit examinatus, & approbatus, conficitur reformatio, vt sequitur videlicet. *Pater Sancte. Attento quòd N. in præinserta nominatus, & cognominatus, est præsens in Curia, & ab Examinatoribus in Vrbe deputatis, examinatus, idoneus repertus fuit, Dignetur S. V. litteras super præinserta conficiendas, in forma gratiosa, in reliquis verò, iuxtà eiusdem præinserta vim, seriem, continentiam, & tenorem expediri mandare, præmissis cæterisquè in contrarium facientibus, non obstantibus quibuscumque.* Vel potest dici, *Non obstantibus omnibus illis, &c.* vt supra.

Secundum, mutatur forma *Dignum*, in gratiosam, si approbatio superuenerit dum litteræ expediebantur in Cancellaria, vel etiam expeditæ, non tamen plumbatæ fuerint, tunc in litteris prædictis, quæ fuerant conscriptæ in forma *Dignum*, absquè eo, quòd de nouo ex integro rescribantur, possunt apponi illa verba, quę formam gratiosam important, deletis, quæ pro forma *Dignum*, apposita erant, quòd vigore supradictæ reformationis fieri potest.

Tertiò; si prædicta approbatio Ordinarij superuenerit, postquàm prædictæ litteræ, nedum erant expeditæ in Cancellaria, verùm etiam plumbatæ; tunc enim, non potest illis aptari forma gratiosa, nisi prius signetur noua supplicatio super eadem gratia, additis in ea verbis, formam prædictam importantibus, eaquè registrata, ac præuia licentia Illustrissimi Domini Regentis, corriguntur prædictæ litteræ, ex quibus extrahitur plumbum, ibi cum cordula canapis appositum, & aliud cum cordula sericei, croceiquè coloris appenditur, vt in prouisionibus in forma gratiosa, quòd fit opera diligentissimi Scriptoris, qui bullas conscripserat, abradendo ab eis priora verba in forma *Dignum*, apposita, & alia, pro forma gratiosa in illis aptè collocando, prout fit etiam in prędicto secundo modò: & ita in his casibus passim seruatur, & euitantur quamplurima inconuenientia, præsertim, vt in casu prædictæ *Pistorien. Parochialis.*

17 Cæterùm verò, postquàm huiusmodi litteræ sunt plum-
batæ, nemo propria authoritate potest in illis aliquid adde-
re, aut ex illis detrahere, vel minuere sine incursu excom-
municationis, præsertim latæ in *Bulla Cęna Domini* ibi, *Ex-
communicamus, & anathematizamus omnes falsarios littera-
rum Apostolicarum, etiam in forma Breuis, ac supplicatio-
num, gratiam, vel iustitiam concernentium per Romanum
Pontificem, vel S. R. E. Vicecancellarium, seu gerentes vi-
ces eorum, aut de mandato eiusdem Romani Pontificis si-
gnatarum; necnon falsè signantes supplicationes huiusmodi,
sub nomine Romani Pontificis, seu Vicecancellarij, aut geren-
18 tium vices prædictorum.* Ac propterea, notandum est, no-
men falsificationis, esse nomen genericum, comprehendens,
etiam mutationes quascunquè earundem, ac rasuras, correctiones, & cancellationes.

Nec nouum est Romanæ Curiæ Curialibus, decisionem adesse Petri de Vincentia, olim Cameræ Apostolicæ Auditoris insignis in quodam suo consilio, siuè relatione facta coram Alexandro Sexto Summo Pontifice, in Consistorio
Secreto, super falsitate Breuium commissa per Bartholo-
19 mæum Floridum Archiepiscopo Cusentin. eiusdem Papę Se-
cretarium, qui fuit propterea priuatus, & combustus; idem-
què expertus fuit quidam Sebastianus de Federicis Teruisi-
nus, aliàs Doctor eminentis doctrinæ, qui propter falsitatem
quarundam supplicationum, à Leone X. iussus est ignibus
tradi, vt refert *Staphil. in tract. Breuium sub num. 6. versic.
Præterea, & vers. Non obstante modo.*

Quod quidem in proposito corrigendi supplicationes, aut
litteras Apostolicas, certum est procedere, etiam si in præ-
dictis litteris, vna tantum littera adderetur; quia talia pa-
20 trantes adhuc falsarij dicuntur, *idem Staphil. loco citato di-
cto num. 6. Felin. in cap. 2. de crim. fal.* vbi prædictam ex-
communicationem ait incurri, etiam ab imponente manus
in litteris Papæ circa non substantialia, vel circumstantias,
non necessarias, puta in cognomine, vel agnomine, & simi-
libus, nec refert, quòd ipse *Felin. in c. 2. num.* 18. *de rescript.*
dicat se audiuisse, quòd Pœnitentiarię Papę non intelligunt,
hanc pœnam falsi incurri ex appositione manus, per quòd
nihil substantiale alteratur; quia aliter nos ex supradictis do-
cemur, & semper docuit stylus, seù vsus Romanæ Curiæ,
quòd incurritur dicta excommunicatio per additionem, etiã
vnius puncti, vt etiam ex pluribus antea comprobauit *idem
Felin. loc. prox. citato d. nu.* 18.

21 Quòd tamen non habet locum in bullis, quæ transeunt per
officium Contradictarum, quæ, seù illorum aliquæ, licet
plumbatæ, possunt ab illarum Correctore, siuè per se, siuè
per alium, de eius mandato corrigi, illarum tamen sustantiã
non alterando; ità suadentibus rationibus in erectione officij
prædicti Correctoris, expressis, seù aliàs.

Neque etiam audiendus est *Sayr. in thes. cas. consc. lib.* 3. *cap.* 10. *sub num.* 12. quatenus, ait, quod licèt id communiter fieri non debeat propria authoritate à quocunquè, sed curandum sit, literas prædictas corrigi per Officiales Curiæ, ad hoc deputatos, nihilominus tamen, fortasse aliquando sine peccato id fieri poterit, maximè quando non datur facilis recursus ad Officiales Curiæ, quibus ex officio competit, quodquè in hac re cautius vnusquisquè esse debet, ne id faciat absquè Doctorum, ac prudentum consilio, &c.

Nam ista opinio, nullo modo est admittenda, & qui id at-
tentaret, procul dubio lueret pœnam, & efficeretur subditus
22 quatuor Episcopatus, vni videlicet, qui vnitus est Aquilan.
& vocatur Furcanen. alteri Scalen. tertio Boianen. quarto
Strangulen. omnibus in hoc Regno existentibus; si ità suase-
rit prædictæ falsitatis qualitas siuè grauitas, prout dictitare
consueuerunt iuuenes Pragmatici in Cancellaria Apostolica,
in proposito abhorrendi ab huiusmodi falsitatibus, à quibus
vnusquisquè satagit se, saltem formidine pœnæ, à tanto faci-
nore seruare innoxium.

Cęterùm, quoad falsitatem huiusmodi, intelligendum est
de appositione manus in litteris Papæ, siuè in magno, siuè
in modico, etiam corrigendo vnum punctum, vt dictum est,
23 aut vnam lineam, etiam per errorem in grammatica, licèt
sensum non mutaret; cum postquàm litteræ sunt plumbatæ,
& Breue in totum expeditum, quæuis correctio spectet ad
Officiales ad id deputatos, vt benè docet *Sylu. in verbo, ex-
communicatio 7. num. 8. excomm. 4. versic. corrigentes, Caiet.
eod. verbo, cap. 26. in fin. cum alijs adductis per Sayr. loco ci-
tato num.* 11.

Verùm, circa correctionem, aut additionem puncti, siuè lineæ in litteris Apostolicis, hodie non potest iste casus contingere: cum in prædictis litteris non apponantur neque lineæ, prout neque dyphtongi, vt statuit Pius Secundus: vndè Cancellaria Apostolica, in huiusmodi litteris non vtitur orthographia, prout vtitur Præfectura Breuium in Breuibus sub Annulo Piscatoris.

Hoc enim munus corrigendi litteras Apostolicas, sub
24 plumbo tamen expeditas, soli Illustrissimo Domino Cancel-
cellarię Apostolicæ Regenti demandatum est, vbi ille vide-
rit, illas sine noua supplicatione super eadem gratia, Summo
Pontifici porrigenda, posse corrigi: cum ipse Regens, necnon
Cancellaria, & Camera sint organum Papæ, *Cassad. decis.* 2.
num. 7. *de vnion. Marescott. var. resol. lib.* 2. *cap.* 18. *num.* 21.

quare,

quarè, quando litteræ prædictæ sunt corrigendæ, ipse Regens
mandat, illas per Scriptorem earundem litterarum corrigi:
dicendo in suprema illarum parte, (visa prius correctione)
Corrige in registro, prout iacet; ac postmodù per vnum ex
Magistris ipsius registri fit fides correctionis prædictæ, dicen-
do, *Correctum per me N. Magistrum registri*.

Quò verò ad correctionem supplicationum Apostolica-
25 rum, postquàm illæ sunt registratæ, soli Datario illa deman-
data est ab ipso Summo Pontifice, cuius personam ille re-
præsentat, *Paris. de resignat. benefic. lib. 11. quæst. 13. num.
117. Gonz. glos. 63. num. 56.* cum res tantam non patiatur
dilationem, vt possit suppleri per reformatoriam supplica-
tionem, manu eiusdem Papæ, vel alterius illius nomine
signandam, qui tamen per correctionem huiusmodi supplica-
tiones prædicta, seù gratia in eis concessas, contra mentem
Papæ, alterare non intendit, & supplicationes corrigendo, il-
larum etiam registrum corrigit cum illius manus appositio-
ne videlicet *N. Dat.* & Datarius potest id facere, etiam lite
pendente, videlicet supplicationes sic registratas corrigere,
Caputaq. decis. 239. num. 1. par. 1.

Quòd tamen intelligitur, quando manifestè constat de er-
rore, ac proinde parti non est ius quæsitum, aut præiudicium
affertur teste etiam *Marches. de commiss. par. 1. num. 269. fol.
74.* nam licèt proprium Datarij officium, dicatur à munere
26 datandi supplicationes Apostolicas, vndè, propria manu te-
netur extendere Datas, *Rot. decis. 68. nu. 12. par. 5. recent.*

Nihilominùs, (vt aliqua hic obiter dicamus de Officio
Datarij, necnon de viribus, & effectu Datæ per ipsum
in supplicationibus Apostolicis extendendæ) in omnibus
gratiam concernentibus repræsentat personam ipsius Papæ,
vt dictum est: quarè illius facultas non restringitur ad da-
tandum tantùmmodò dictas supplicationes, prout antiqui-
tus fiebat, antequam dictum officium successiuis tempo-
ribus ad tam sublime onus perueniret; imò tunc, vt audi-
uimus, & legimus, qui supplicationes databat, nec nomen
27 Datarij, prout est hodie, sortitus est; nam huic muneri
addictus erat vnus ex Prothonotarijs, Primicerius nuncu-
patus, vt ex bullis Martini II. in quibus dicitur, *Data per
manus Stephani Primicerij Defensoris Summæ Sedis Apostoli-
licæ, Anno Pontificatus Domini Martini Secundi*, & in
Bullis Stephani Secundi, sic dicitur, *Data per manus Ste-
phani Primicerij Anno II. Domini Stephani*. hæc postmo-
dum facultas datandi concessa fuit Bibliothecario Sedis Apo-
28 stolicæ, & aliàs prout refert *Sarnen. in proem. regul. tit. de
orig. & offic. Prothonot. num. 6.* & solum supplicationes da-
tabant.

28 Hodie autem, D Datarius amplissimas habet facultates,
sibi à Papa attributas; itaut cum dietim, & per singula
ferè momenta ipsi Papæ assistat, omnia, quæ gratias su-
pradictas concernunt, per eius manus transeant, sine
quo factum est nihil; prout etiam quandoquè, circa lit-
teras Apostolicas, gratiam præsertim concernentes, non-
nulla accidentalia, ad Oratorum instantiam per suas litte-
30 ras priuatas Executori directas, supplet, & tanquam
Oraculum mentis Papæ, declarat, nec proinde dicitur al-
terare formam, aut substantiam gratiæ, sed exprimit illud,
quòd tacitè in dictis litteris, seù illarum supplicationibus
inest, vt in vna *Ferrarien. Bonorum, quæ est decision. 780.
num. 3. & 5. par. 4. recent.* nam licèt Papa ipsas gratias con-
cedat, non autem Datarius, nihilominus ipse Pontifex ad
31 illas concedendas, vel denegandas, moueri solet secun-
dum intentionem ipsius Datarij, cui desuper totam rem
commisit, quiquè multoties, eidem Pontifici, præter in
supplicibus libellis expressa, quamplura oretenus, summa fi-
delitate suggerit, ad gratias concedendas, prout causæ, aut
supplicantium qualitates suadent, *Gonz. ad reg. 8. glos. 63.
num. 58. & dixi in dicta mea Prax. d. lib. 1. cap. 1. num. 34.*
cæteraque ex vi sui officij supplet, quæ de ordine Pontificis
supplere videtur; cum sit illius organum vocis, & mentis,
& omnia, quæ Papa agit, medio ipsius agit, *Put. decis. 434.
32 num. 1. lib. 3. Burat. decis. 883. num. 10.* cum omnia præ-
sumatur facere in oculis ipsius Papæ, *Seraphin decis. 755.
num. 1.*

33 Hinc est, quòd hoc Datarij munus excelsius, ac subli-
mius cunctis omnibus censetur, teste *eodem Gonz. loco citato
nu. 61.* ac proinde apud Papam conspicuum, vnde ingenij,
ac doctrinæ dotes expostulat, vt pro dignitate exerceatur:
34 si què Summus Pontifex ad idem munus obeundum assu-
mit insignem aliquem Romanæ Curiæ Prælatum, ijs etiam
qualitatibus pollentem, de quibus *in mea Prax. dicto libro 2.
cap. 3. num. 13.* qui eo ipso, quod ad Datarii munus assu-
mitur, est in vtraquè Signatura Referendarius, ipsiusquè
Papæ Auditor, ac Prælatus domesticus; qui proindè porta-
bit pondus diei, & æstus.

Quòd si quandoque ille, meritis suffragantibus, ad Cardi-
nalatus sublimitatem euehatur, cum tanta dignitate præful-
gear, donec alium Prælatum deputet Summus Pontifex, ad
35 supradictum Datarij munus obeundum, non amplius Data-
rius, sed Prodatarius se inscribit, & nominatur: quandoqui-
dem Sacro Cardinalium Cœtui est cooptatus, qui inter eccle-
siasticos viros, post Papam primum locum tenent: adeo quòd
fratres Papæ appellentur, & sicut Papa dicitur vniuersalis
Ecclesiæ sponsus, ita Cardinales vocantur filij primi gradus
Papæ, & diademate Principis scripti, ac vnum corpus, cum
Papa facere existimantur, & pars corporis illius dicuntur, ei-
què in consulendo, & erigendo Orbem, assistunt, ac proinde
Consiliarii eius, Columnæ Ecclesiæ, Reges, maximi Princi-
pes, Senatores, & post Papam maiores, ac patres sunt spi-
rituales, & Orbis terrarum Cardines, vt ait *Sarnen. in dicto
proœm. regul. quæst. 4. num. 3. & 4. Paris. de resign. benefic. lib.
7. cap. 12. num. 14. cum pluribus seqq. Gonz. glos. 24. num. 4.*
vnde ex his nomen Datarij videtur ferè non conuenire Car-
dinali.

Sicut etiam dicimus de Sacræ Rotæ Romanæ Auditori-
bus: qui licèt non constituantur ex Episcopis, tamen effecti
36 Auditores Rotæ, si creantur Episcopi, non per hoc desinunt
officium Auditoratus Rotæ exercere in omnibus, & per om-
nia, prout prius, sed tamen desinunt nominari Rotæ Au-
ditores, & vocantur Locumtenentes, quia Auditorum lo-
co sunt: quamuis talis Locumtenens, Rotæ Decanus effi-
ci non possit. Quarè, post adeptum Auditoratum, ad Epis-
copatum promotus, erit loco Auditoris, sed in nihilo mi-
nor erit quolibet alio Rotæ Auditore, vt ex *Prouinciali fol.
61.* ait *Mandos. in form. prim. commiss. causa super be-
nefic. versic. seu illorum Locumtenentibus, circa princip. fol. 7.*
Et sic Episcopali dignitate adepta, non congruit, eos Audi-
tores Rotæ nuncupari, vt credit *Marches. de commiss. par. 1.
§. 1. num. 88. fol. 1327.* quia in eo statu, fratres Papæ appel-
lantur.

Verùm tamen est, quòd cum Datarij officium si pluri-
mùm sublime, vt dictum est, indignum profectò non cen-
setur, quin exerceatur etiam à Cardinali per modum proui-
sionis, prout sæpè euenisse non ignoramus, licet Pius Quar-
tus in sua Constitutione super reformatione Conclauis in
37 electione Summi Pontificis, voluerit, quòd Datarij ministe-
rium, per Pontificis obitum, omninò expiret; itaut non so-
lum Datas per eum antea notatas, extendendi potestatem
minimè habeat, sed quascumquè supplicationes gratiarum,
& iustitiæ, penes eum, aut eius ministros adhuc existentes,
etiam si datatæ fuerint, Collegio Cardinalium statim, sub
sigillo clausas, præsentare teneatur, futuro Pontifici reseruan-
das: quòd si contra præmissa, quicquàm, ad cuiusuis, etiam
Cardinalis instantiam, attentare præsumpserit, irritum, &
inane existat, & nihilominus falsi crimen incurrat, illius ra-
tionem futuro Pontifici redditurus.

38 Habet D. Datarius plures sub se Officiales, siuè ministros
ipsius Datariæ, qui illum vbiquè sequuntur, veluti vbi Sum-
mus Pontifex moram trahit, siuè videlicèt, in Palatio Vati-
cano, siue in Monte Quirinali, & hi sunt videlicet.

Subdatarius, per cuius manus transeunt omnes ferè sup-
plicationes ab eo prius reuidendæ, Summarius in illarum cal-
ce adiectis, antequam ad ipsum Datarium perueniant, qui il-
las Pontifici signandas defert.

Præfectus Officium Componendarum, vbi de materijs
componibilibus soluitur compositio.

Vnus Officialis de *Per obitum* nuncupatus, cui potissimùm
porriguntur supplicationes pro impetrandis beneficijs Eccle-
siasticis, per obitum vacantibus, vt illas etiam cum Summa-
riis deferat supradicto Domino Datario, quamuis multoties
occurrit, vt omisso prædicto Officiali, immediatè supplica-
tiones prædictæ eidem Datario porrigantur.

Duo Officiales, Reuisores omnium supplicationum, quæ
per Datariam transeunt, quorum vnus Primus, alter verò
Secundus Reuisor nuncupatur, qui singulari vigilantia, ocu-
lisquè lynceis obseruant, an in dictis supplicationibus aliquid
adsit, per quòd videatur in concessione gratiæ Summus Pon-
tifex circumuentus, vt videlicet comperiant aliquid concess-
sum, quòd ipse Pontifex nō erat concessurus, ac proinde huic

muneri

muneri deputantur viri omni exceptione maiores, necnō antiquissimi Curiales, & in rebus Datariç plurimum practici, & versati.

Vnus Officialis, Reuisor supplicationum matrimonialium, qui priuatiuè ad alios, ipsas supplicationes, iàm ante, quàm post signatas, reuidet: quòd munus non minori sinceritate, ac fidelitate cæterorum exercetur, cuiquè fuit per fel. recordat. Vrbanum Papam VIII. Perillustris Dominus Io: Vincentius Beger nobilis Romanus deputatus; quippè qui ob eximiam doctrinam, necnon integritatem, singularemquè probitatem cæterasquè virtutes, quibus clarescere dignoscitur, in sui genitoris locum, fuit non immeritò suffectus.

Vnus Officialis de Parua Data, cui eadem die, qua supplicationes sunt signatæ, traduntur, in quibus notat tantummodò ipsam Datam, quæ postmodum extenditur per Dom. Datarium in eisdem supplicationibus.

Vnus Officialis *de Missis* nuncupatus, qui omnes supplicationes datatas, incisis earum summarijs, transmittit ad registrum.

Viginti Registratores supplicationum Apostolicarum.

Vnus Registrator Secretus.

Sex Clerici Registri supplicationum prædictarum.

Quatuor Magistri eiusdem Registri.

Omnes prædicti Officiales, ita inter se gerunt, vt licèt ordo sit distinctus, vna tamen inter eos summa probitas, summosquè zelus, in rebus Datariç peragendis, purè candideque
39 seruantur, eidemquè Domino Datario, qui eis præest, exactissimè parent, reuerentiamquè ita exhibent, vt illius dilectionem erga eosdem conciliare non vereantur; vt sic recta eorum administratio officiorum generetur, ad instar cœlestium Militiarum exemplar, quòd nos instruit, vt dum sint Angeli, & Archangeli, licèt non sint æquales, sed in potestate, & ordine differant alter ab altero, hæc proinde iustitia est, vt minor seruiat maiori, vt ait *tex. in cap. est ordo* 33. *q.* 5. Et cum omnes isti, Christi Vicario in terris deseruiant, omnia eorum officia ea, qua par est sedulitate, ac fidelitate aduertunt: prout ita se gerere monentur per *tex. in l. manense, Cod. de delator. lib.* 10. ac cum dignè, & laudabiliter se exerceant, quicunquè sint, & vndè veniant, diuinitus vocati censentur, *cap. cum deputati, de iud. vt per Rebuff. super concord. rubr. de constit. verbo, cogeretur, fol. mihi* 63. & ait *Mandos. super reg.* 27. *q.* 24. *num.* 5. *&* 10.

Hæc autem omnia demum feliciora haberi certum est, quatenus quisquè se ipsum agnoscat, vt nulli suum officium subtrahatur, sed vnicuiquè, quòd suum est, seruetur, ne ordo rerum confundantur, exindequè, peiora sequantur: est enim iuris communis dispositio, per quàm singula officia
40 singulis sunt committenda personis, vt in *c. cum singula, in princ. de preb. in* 6. & deputatio vnius capitis pariter correspondet omni iuri, & in apibus, vnus etiam Princeps, grues vnam sequuntur, Imperator vnus, & Roma ipsa ab initio duos Reges habere non potuit, & in vtero Rebecchæ, Esau, & Iacob bella gesserunt, *c. in apibus q.* 1. *Barbat. cons.* 40. *nu.* 68. *&* 72. *vol.* 4. sic dixit *Rot. penes Coccin. decis.* 203. *num.* 2. *in vna Montis Regalis Iurisdictionis*: quarè, si vnicuiq; suum officium non obseruatur, totus Reipublicæ ordo confunditur, *c. prouenit,* 11. *q.* 1. nec in vno officio æquè principaliter duo sunt Officiales, cum ista qualitas ad rei interitum parata *d. cap. in apibus, l.* 3. *§. penult. in fin. ff. de admin. tut.* cum aliis adductis in alia *Montis Regalis, idem Coccin. decis.* 238. potissimum verò, cum nequè Superiores, Inferiorum officia sibi vendicent, tunc enim vniuersale bonum optimè gubernatur; sicut absurdum quoquè esset, si promiscuis actibus rerum turbentur officia, ad *tex. in l. repetita, Cod. de Episcop. & Cler.* nec à recto iuris tramite deuium agnoscimus, quòd si vnius Officialis se intromittere vellet circa spectantia ad alium Officialem, culpa non careret, & deberet repelli, per *tex. in l. culpa est, ff. de reg. iur. c. non est sine culpa eod. tit. lib.* 6. *Bart. in l. in prouincijs, C. de numerarijs, & actuarijs, lib.* 3. *Bald. in d. l. repetita, l.* 1. *C. de apparit. præfectorum prætorio lib.* 12. *cum alijs allegati per Mandos. super reg.* 28. *q.* 28. *nu.* 2. vbi, vt ita præmissa exemplificemus ait, quòd breue a supplicatione discordans, non potest, nec debet ad Abbreuiatores remitti, vt illud corrigant: quia Abbreuiatores non se intromittunt circa breuia. Et sicut in proposito, indecorum est, vt in corpore humano, alterum membrum, alterius fungatur officio, ita quoquè noxium, si singula rerum ministeria personis totidem non fuerint distributa, *c.* 1. 89. *dist.* ne secùs mala sequantur, vt plurimum vitæ integritatem labefactantia. cum non minus promptiores esse debeamus, atquè parati dimicare de honore, quam de commodis nostris, vt ait *Cassaneus in præfat. Cathal. glor. mun. vers. quapropter, circa med.*

Benè tamen vidimus practicari, vt quandoq; (ita suadente grauitate materiæ) cum D. Datarius, tanta negociorum mole pressus, nequeat illius circumstantias examinare, ac in dubium reuocetur, an gratia sit concedenda, vel ne, potissi-
43 mum verò beneficialis, non ad Signaturam, consueto modo, supplicationem transmittit, sed à Sacræ Rotæ Auditorium, negocium, ibi per omnes Dominos Auditores, plenè examinandum, ad hoc, vt si postmodum agnouerit gratiam, esse sinè alicuius præiudicio concedendam, signetur dicta supplicatio à Papa, de cuius mandato, vt plurimum id fieri consueuit; prout in vna *Romana Iurispatronatus coram Cardinale Sacrato* 31. *Maij in princip. & in vna Barchinonen. Parochialis coram Buratt. decis.* 22. *ante num.* 1. Vndè, optima ratio-
44 ne Summus Pontifex, quandoquè ad Datarij munus aliquē ex ipsius Rotæ Auditoribus assumit, qui ex se præsertim in casibus beneficialibus, decernat, quòd ad mentem eiusdem Rotæ, sibi decernendum videtur.

Ex qualitate igitur personę, quę ad Datarii munus obeundum deputatur, facile coniici potest, quanta ei sit adhibenda
45 fides, præsertim circa Datas in supplicationibus apponendas: ne videlicet vllo vnquam tempore de Datæ anterioritate, vel posterioritate contendi possit, cum proinde summoperè inuigilet, vt ipsæ supplicationes eadem die, qua signatæ sunt, datentur: cum Data, non autem signatura attendi debeat, quæ ab ipsa Data incipit operari, & supplicatio,
46 ante Datam, possit lacerari: & dum Papa signat gratias, scit illis apponendam esse Datam per Datarium, & sic certam diem, virtualiter declarat, etiam quod solum à die Datæ ipsius signaturæ debeat operari: licèt aliquando gratiæ non datentur sub eadem die, qua fuerunt à Pontifice signatæ, ita suadente aliqua ratione, prout pluries obseruauimus in Dataria Apostolica id factum fuisse, etiam ipso Papa ita iubente, vt testatur etiam *Rota in vna Meten. Prioratus impressa penes Viuian. in calce sua Praxis iurispatr. dec.* 54. *nu.* 7. *coram Merlino*, qui fuit Datarius Gregorii XV.

Quarè, non obstat, quod ex sola Signatura gratia sit perfecta; ex eo quod simul stant, quod gratia recipiat perfectionem è Signatura Papæ, & quod tamen hæc perfectio incipiat à die Datæ, & signatura trahatur ad diem Datæ; quoniam censetur Papam signasse supplicationem à die, sub qua apparet dataria à Datario per ipsum, vt in *decis.* 54. *num.* 9. & sup-
47 plicatio præsumitur signata tempore Datæ, nec admittitur probatio in contrarium, vt dicitur in vna Calaguritana Præstimonij coram *Pur. decis.* 94. *num.* 2. *lib.* 2. *& in d. Meten. Prioratus num.* 10. ac proinde, vt dictum est, sola signatura non sufficit; nec sequitur, Papa signauit supplicationem ergo signatura fuit perfecta pro substantia, gratiæ; nam si-
48 gnatura perficitur in Data, non autem in simplici appositione manus Papæ; quamuis illa concludat ad porrectionem supplicationis, sed illius perfectio censetur dilata in aliud tempus, nempè, quo erit apposita Data, *Lotter. de re benef. lib.* 2. *q.* 24. *nu.* 33. 34. Vndè Datæ defectus, non facit, quod gratia non sit perfecta, sed ostendit, de quo tempore, gratia fuit obtenta, vt est notorius stylus Curiæ, de quo restatur *Caputaq. dec.* 88. *nu.* 4. 5. *p.* 3. & eodem die, quo supplicationes signantur, & datantur, scribuntur in libris Datariæ vbi vnicuiquè licet tamquam in nitidissimo speculo, inspicere diem signaturæ, illiusquè Datam; quarè, stante eximia probitate D. Datarii circa hoc, ac omnia ad suum officium per-
49 tinentia, prædicti libri semper præualent quibuscunquè contrariis probationibus testium, *Buratt. dec.* 888. *sub nu.* 2. vbi *nu.* 3. quod non licèt arguere Datarium, eiusquè libros de mendacio; & fuit dictum in vna *Salamantina, & in vna Burgen. Abbatię* 16. *Martij* 1592. *coram Gypsio*, nec aliquem latet, quod gratia censetur, & dicitur signata ea die, sub qua fuit datata; nec admittitur probatio in contrarium, & dissonum esset, quod apponeretur in Data certa dies, & tamen illa non attenderetur, & ita liceret partibus redarguere Datarium, quod minus candidè officium suum exercuerit, de cuius tamen integritate Summus Pontifex adeo confidit, vt contra illum non admittantur articuli, vt in *d. decis.* 54. *num.* 12.

Et sic ita tenendum est, eo magis si agatur de iustificando tempore, diuerso ab eo sub quo concepta est parua Data in supplicatione, & in litteris iam expeditis, quia post illarum expeditionem, non agitur de redarguendo Datario, vel

alio

alio Officiali, sed ipsomet Papa, qui in litteris prędictis profitetur, se eas dare sub tali die: quare volenti probare contrarium, denegatur meritò hæc facultas, prout dicitur in vna Oscen. Parochialis, quæ est *dec.367. num. 2. p. 3. diuers.* In qua fuit dictum, non esse admittendam probationem Petri, quæ tendebat contra attestationem Papæ, vt in *Clem. litteris, de prob.* & quod Paulus Papa Quartus in sua Signatura reiecit quandam supplicationem, in qua aduersarius petebat, vt admitteretur ad probandum, non fuisse tunc temporis, Martinum familiarem, &c.

Sicut neque audiendus esset, qui sub prætextu, quod probatio non intendatur contra factum Principis, sed Datarii, qui est organum ipsius Papæ, nam qu[illegible] per ipsum fiunt in his, quæ spectant ad eius officium, [illegible]dentur facta ab ipsomet Papa, vt supra iam diximus, & ait *Lotter. d. lib. 2. quæstione 23. numero 25. & 26.* vnde, nullo modo datur facultas probandi antidatam in gratiis Papæ, vt in *d. decis. 367. num.2.*

Hæc etenim, locum sibi tamen vendicant in collationibus Ordinariorum, aliorumque Inferiorum collatorum, quia si eorum collationes non babeant Notorium, & testes, regulariter, non valent, non autem sic prouisione, Papæ, quæ propter plumbum, & tot solemnitates, sunt certæ, & nullam suspicionem habere possunt, *Put. dec. 315. lib. 2.* & sic
51 quando ipsi collatores concurrunt cum Papa, cadit suspicio, antidatæ, nisi eorum prouisiones sint in forma publici instrumenti, cum testibus, & aliis solemnitatibus, etiam si alias essent in forma litterarum patentium cum sigillo, & subscriptione Episcopi, vel illius Scribæ, aut Secretarii, quod tenuit Rota penes *Bellam. decis. 321.* vbi quod licèt litteræ Episcoporum sigillis sigillatæ, sint, authenticæ, hoc tamen locum non habet contra Apostolicos impetrantes, non confingantur fraudes, & *dec. 441.* quod littera ordinaria promissiua in præiudicium Apostolici, cum de Data dubitatur, non probat: & hoc propter facilitatem supplatandi prouisiones Apostolicas, *id. Lotter. d. q. 23. num. 11. & 12.*

Ac propterea, sciendum est, supplicationes Apostolicas duplicem habere Datam, quæ tamen in substantia, vna est,
52 videlicet altera, quæ parua Data nuncupatur, altera verò Data maior, siuè extensa; nam quando porrigitur supplicatio, illa defertur ad Papam, & vbi est signata, transmittitur per Dominum Datarium ad Officialem Præfectum paruæ Datæ, qui in extrema parte supplicationis apponit Datam sub eadem die, qua illa est sibi consignata, sed abbreuiatè, videlicèt, *Apud S. Petrum Id. April. Anno Primo*; & hæc dicitur parua Data, quæ adijcitur per hunc Officialem, tanquam ministrum Datarij, vt mox Datarius ipse quandoquè illam extendat; & sic quando supplicatio ad ipsum Datarium deuenit, in calce supplicationis, sic Datam ipsam extendit, videlicet, *Dat. Romæ apud S. Petrum Id. Aprilis Anno Primo*; & hæc dicitur Data Maior, siuè extensa, desumpta est Data parua. Et sic inter vtramquè Datam, nulla est differentia, vt etiam dictum est, nec contrarium potest vnquam præsumi; ita vt, sub hoc prætextu, fraudes committantur, vt satis notum est omnibus.

Ac propterea, monendi sunt Episcopi, circa materiam
53 præuentionis, vt videlicet, semper faciant collationes per publicum instrumentum coram Notario, & testibus, se subscribentibus in eodem collationis instrumento, sine quibus, quando agitur contra prouisum Apostolicum, non creditur literis Ordinarij super prouisione ab eo facta, etiam si in illis apponatur ipsius Ordinarij authenticum sigillum; nè confingantur fraudes in anticipanda Data; ex eo, quod semper, vel quasi frequenter accidit, quod Episcopi, vel eorum Cancellarij contra Apostolicos impetrantes, anticipant Datas, præsertim ad fauorem suorum nepotum, seù consanguineorum; nam cum Ordinarijs impetrantes Apostolici sint exosi, facilè vti solent antidatis, & sigillum eorum apponunt ad libitum; vt per *Gonz. §.3. proœm. num. 147.*

Ac proindè ait *Rebuff. super concord. rubr. de collat. vers. palam, fol. mihi* 263. quod beneficia debent palàm conferri; alioquin collatio est suspecta, & in *tract. nominat. q. 10. num. 22. & 23.* quod non creditur, litteris Episcoporum sigillatis, sine testibus, & subscriptione Notarij, circa prouisiones factas de beneficijs, ad eorum collationem spectantibus, in præiudicium Apostolicorum impetrantium, per *text. in cap. cum a nobis*, ibi, *nec scriptum eorum, nisi testium adminiculo fulciatur, de test.* quarè ait, *Felin. in cap. 1. num. 1. de fid. instrum. ex Innoc. in cap. cum P. eod. tit.* quod est contra ius, & officium tabellionis, quod chartæ animalis mortui credatur sine aliquo adminiculo.

Quod quidem, non solùm procedit in Episcopis, & alijs inferioribus Collatoribus, verùm etiam Cardinalibus, etiam Legatis à latere, *Achill. de Graff. dec. 7. aliàs 171. num. 2.* vbi quod Domini dupliciter id extenderunt, & Primo ad dictos Cardinales. Secundo non solùm in antidata, sed etiam in Clausula, in qua adesset aliqua suspicio, & quæ auferret beneficium impetranti Apostolico, *Garc. de benef. p. 8. cap. 4. num. 54.*

54 Potissimùm verò, huiusmodi fraudes possunt committi ab Episcopo in assertione ab eo facta de resignatione in suis manibus, ex causis in *Constitutione Pij Quinti*, expressis, in præiudicium prouisi Apostolici; nam posset asserere, beneficia fuisse prius in suis manibus resignata, & hoc modo esset in sua facultate, eludere omnes prouisiones beneficiorum vacantium per obitum; & iste casus est expressus apud *Crescent. decis. 13. de probationibus*, & secundum eam innumeræ fraudes possunt committi, prout cum effectu pluries vidimus, & *Gonz. loc. cit. num. 152.* testatur.

Idem contingere posset, si vacante beneficio in mense, per regulam reseruato, Sede tamen Apostolica vacante, quo tempore cessat dicta reseruatio; cum omnes menses sint Ordinarij; qui proindè intra idem tempus, contulissem prætenditur; sed quia post dictam collationem, creatur nouus Papa, qui in crastinum suæ assumptionis edidit regulas Cancellarię, pręsertim 68. qua dispositioni suæ beneficia, quæ à die obitus sui Prædecessoris, vsquè ad diem editionis regularum vacauerunt, & de quibus per Ordinarios tunc dispositum non fuerat, reseruauit, proindè si appareat, collationem Ordinarij factam fuisse paulò antè creationem Pontificis, certum est, illam prouisionem non carere suspicione antidatæ, in fraudem reseruationis dicti Pontificis, vt est casus ferè similis in vna Dertusen. Parochialis coram Litta, relata per *Garc. d. p. 4. cap. 3. num. 91. in fin.*

55 Ex ex præmissis dicendum est, non sufficere, quod collatio fuerit facta coram Secretario Episcopi, & testibus si Secretarius non esset Notarius, vel si testes non essent subscripti, idem *Gonz. loc. cit. num. 153. & seq.*

Præterea, testes, qui in huiusmodi Episcopi collatione interuenerunt, debent esse omni exceptione maiores; ac proindè domestici, & familiares, qoibus imperari potest, non sunt idonei, *cap. in litteris, de test.* nam paria sunt, non babere testes, vel habere domesticos: & ità strictè seruari debet ad euitandas falsitates, quas prædicti Ordinarii, seù eorum Vicarii, ad hoc benè instructi, faciunt, vt ait idem *Rebuff. d. rubr. de collat. vers. palam, id. Gonz. loc. cit. nu. 160.*

Verùm, quoad ipsos testes, dicendum est, quod licèt litteris Ordinarii non credatur, nisi babeant testes, in præiudicium impetrantium Apostolicorum, intelligitur tamen, quod testes subscripserint, vel Notarius fuerit rogatus de eorum præsentia, & interuentu, non autem, quod Episcopus apponat. præsentibus talibus, nisi illi postmodum examinati deponant interfuisse; prout fuit dictum in vna *Chisanen.* quã refert *Garc. d. ca. 4. nu. 14.*

Qui *n. 53.* quatenus *Gonz.* dicit, quod in instrumento collationis factæ coram Notario, requiritur supradictorũ testiũ subscriptio, quæ solum requiritur, qoando collatio non est facta coram Notario, sed per litteras ipsius Episcopi suo sigillo munitas, subdit, quod in instrumento publico prædictæ collationis non requiritur subscriptio testium; sed satis est, quod eorum nomina inscribantur à Notario, vt ex communi tradit *Couarr. pract. quæst. ca. 20. nu. 4.* & quod ita practicatur. Et verè, vt pluriès obseruauimus, rarò videntur ipsorum testiũ subscriptiones in dicto instrumento, in quo sufficit, eos fuisse à Notario nominatos.

Verùm, non est omittendum, pręmissa ita demum procedere, vbi cadit suspicio prædictæ antidatæ; aliàs enim illa
56 cessante, statu litteris Ordinarii, solo suo sigillo roboratis in his, quæ ad eius officium pertinent, ex pluribus relatis per *Garc. d. p. 8. cap. 4. num. 34. & 35.* nam si, exempli gratia, constaret de possessione anteriori, babita à prouiso ordinario, ante Datam litterarum impetrantis Apostolici, tunc frans excluditur, & consequenter est dictis litteris fides adhibenda, *Gonz. d. §. 3. pręm. num. 161. Garc. d. cap. 4. nu. 16.* Sicut etiam dicendum est, quod prouisio Ordinarii, sine Notario, & testibus, sub die tertia Martii, cuius vigore fuit capta possessio beneficii die sequenti, probat contra impetrantem Apostolicum, prouisum sub die 4. Martii, quia

X appre-

apprehensio possessionis concurrens cum prouisione Apostolica, opitulatur prouisioni Ordinarij; cum sit instrumentum publicum, & facit præsumi pro validitate, & veritate prouisionis antecedentis Ordinarij, idem *Garc. loc. cit. num. 17.*

Ad hæc, quando concurreret pro litteris Episcopi carentibus Notario, & testibus, aliqua præsumptio, seu verisimilitudo, quæ excluderet dictam præsumptionem fraudis, & antidatæ, tunc vna præsumptio potentior, & maior excludit aliam minorem; & præsumptio, quæ concurreret cum litteris Ordinarij, erit potentior, tùm vt Ordinarij collatio teneat, tùm quia esset benignior, vt euitetur delictum antidatæ, quod non præsumitur, *l. merito, ff. pro socio, cum pluribus allegatis per Garc. d. cap. 4. num. 167. cum plurib. seqq.*

Sicut etiam prouisio Ordinarij, non habens subscriptionem Notarij, probat contra prouisum Apostolicum, quando non tractatur de antidata, sed prouisus ab Ordinario fatetur, prouisionem Apostolicam esse anteriorem, sed tamen dicit inualidam; ex eo, quod cum Papa Ordinario concessisset indultum, sibimet manum ligauerat; & sic eum tunc conferre beneficia spectet ad Ordinarium, creditur eius litteris cum solo ipsius sigillo, *id. Garc. loc. cit. num. 24.*

Hoc tamen non est omittendum, quod huiusmodi antidatæ suspicio in prouisione Ordinarij non causat in prouiso malam fidem; ac proinde in vna *Mediolanen. liquidationis fructuum penes Ludouis. decis. 74. num. 6.* fuit dictum, non obstare, quod prouisio Ordinarij, eum careat testibus, & subscriptione Notarij, sit suspecta de antidata; quia ista suspicio
57 non potest causare malam fidem in prouiso ab Ordinario, qui sciuit, non adesse antidatam, nec fuit conscius, se inuasisse alienum beneficium; nam ad effectum faciendi fructus suos, sufficit qualis, talis titulus, etiam inualidus, & putatiuus, dummodo non sit reprobus; nam bona fides sufficit
58 ad faciendos fructus suos, *Bart. in l. sed & si lege, num. 4. in fin. ff. de petit. hered. Rota decis. 577. p. 1. diuers.* necnon ad inducendam bonam fidem, quæ sine aliquo titulo sufficit, §.
59 *si quis a non domino, instit. de rer. diuis.* quælibet causa, etiam temeraria, & bestialis, possessorem excusat à fructuum restitutione, *id. Bart. & alij in l. Celsus, ff. de præscript.* necnon qualis qualis occasio possidendi; prout fuit dictum in vna *Auximana Spolij 3. Decembris 1611. coram Pirouano*, relata in vna *Bononien. de Gusdalottis*, quæ est *decis. 528. n. 7. p. 4. recent. Addit. ad Ludouis. d. decis. 74. litera A.*

Nec taliter ab Ordinario prouisus in aliquo deliquit, cum
60 nesciebat, nec scire tenebatur, an in collatione sibi ab eo facta, adesset antidata, vel nè, sicut dicitur de prouiso ab eodem Ordinario de beneficio reseruato, qui non tenetur ad restitutionem fructuum perceptorum ante motam litem, quando reseruatio non erat notoria, nec inserta in corpore iuris, vt in *d. Mediolanen. liquidationis fructuum num. 2.* vbi dicitur, quod non apparebat, prouisum, habuisse scientiam reseruationis, nec reseruatio erat in corpore iuris clausa, vel super certo corpore beneficij, aut aliàs indubitata, & notoria, vt eius ignorantia allegari non potuisset, prout requiritur ad inficiendam possessionem prouisi ab Ordinario, cum solum decretum irritans positum in reseruatione clausa in corpore iuris, vel super certo beneficio, sit illud, quod inficit titulum, & possessionem, quod ita dici non potest, cum titulus habitus erat ab illo, qui est Ordinarius, vt dicitur in vna *Cæsaraugustana Preceptoria penes Put. decis. 180. n. 4. & 5.* Quæ etiam per transitum dicta sint.

S V M M A R I V M.

1 *Vicariæ perpetuæ, in quibus æquiparentur Parochialibus.*
2 *Vicaria vna perpetua, vacat ipso iure per assecutionem alterius.*
3 *Vicarius perpetuus, non potest remoueri, etiam si principalis Rector moriatur, & quare.*
4 *Vicaria perpetua, potest ad fauorem renunciari.*
5 *Vicarij perpetui, quando constituendi per Episcopum.*
6 *Vicarij temporales non constituendi per Episcopum; quando verò secus.*
7 *Cura animarum in Parochialibus vnitis à quibus, & quomodo exercenda.*
8 *Vicaria perpetua non datur, quando Parochialis habet Rectorem.*
9 *Cancellaria Apostolica quid sentiat circa hoc.*
10 *Vicarij perpetui quinam dicantur.*
11 *Vicario perpetuo, mortuo, Ecclesia dicitur vacare per illius obitum.*
12 *Vicariæ perpetuæ, sunt beneficia de per se.*
13 *Vicarij perpetui, siuè Rectoris nomina, sunt synonyma.*
14 *Vicariæ duæ perpetuæ, incompatibiles.*
15 *Vicarius perpetuus, dicitur Rector curæ animarum, licèt non sit Rector Ecclesiæ.*
16 *Vicarij amouibiles, hodie constitui non possunt.*
17 *Vicarij perpetui, constituendi per Ordinarios, etiam si in litteris vnionis dicatur, quod Ecclesia possit deseruiri per Vicarios amouibiles.*
18 *Quod tamen intelligitur de vnionibus ante Concilium.*
19 *Vicarij perpetui, constituendi per Episcopum in Visitatione.*
20 *Et ex iusta causa, aliàs à perpetuitate appellatur.*
21 *Vicarijs perpetuis; quænam portio assignanda.*
22 *Constitutionis Pij V. tenor, de hac re proponitur:*
23 *Et quomodo illa intelligenda, circa emolumenta incerta pro Vicario, & nu. 26.*
24 *Venter non debet pendere ab incerto, quia non patitur dilationem.*
25 *Vicario perpetuo in assignanda portione quæ consideranda.*
27 *Vicarij perpetui non instituendi ab Episcopo, nisi Vicaria formaliter erecta.*
28 *Vicaria temporalis, non requirit collationem, aut institutionem.*
29 *Vicariæ amouibiles, non sunt tituli beneficiales, neque impetrabiles.*
30 *Vicariæ vltimus status perpetuitatis non attenditur, nisi spatio 40. annorum.*
31 *Vicariæ erectio, conceditur quandoquè ad partem, & quomodo quandoquè à primæua erectione.*
32 *Vicariæ perpetuæ erectionis formula, cum prouisione proponitur.*
33 *Constitutio Pij V. super portione assignanda Vicario perpetuo, est in suo robore.*
34 *Et in quibus Vicarijs, Constitutio hæc non habet locum.*
35 *Vicaria perpetua, erecta in Parochiali Ecclesia Terræ Procitæ Neapolitan. Diœcesis, tenor proponitur.*
36 *Manualitas, difficilè admittitur in Parochialibus.*
37 *Beneficia non conferuntur ad tempus, sed in perpetuum.*
38 *Beneficij collatio, in perpetuum, intelligitur, ad vitam illius, cui confertur.*
39 *Parochiales Ecclesiæ in perpetuum conferendæ, non obstante contraria consuetudine.*
40 *Parochialis Ecclesiæ fundator, non potest in fundatione adijcere, quod Rector sit amouibilis.*
41 *Parochialis Ecclesia, Nationis Græcorum Neapolis, in titulum perpetuum conferenda.*
42 *Vicariæ perpetuæ vacantes in mensibus reseruatis, an etiam comprehendantur in Constitutione Pij V. de portione assignãda Vicarijs perpetuis. Et resoluitur negatiuè.*
43 *Clausula opposita in parte exequutiua gratiæ, numquam auget ipsam gratiam.*
44 *Decretum irritans, non inficit detentationem, & insistentiam facti.*
45 *Vicaria perpetua, an prouideatur per concursum; Et concluditur negatiuè.*
46 *Vicaria perpetua, nulla est prouisio per concursum, vbi ille non est adhibendus.*
47 *Concursus in Vicaria perpetua, an requiratur, quid inspiciendum.*

Praxis Erectionis, & Collationis Vicariarum perpetuarum Parochialium Ecclesiarum.

CAPVT IX.

Actum est hactenus de iis, quæ ad praxim pertinent erectionis, & collationis Parochialium Ecclesiarum. Cum verò iuxta loquentia de eisdem Parochialibus, in multis locum sibi vendicent in illarum perpetuis Vicariis, prout infra patebit, non abs re paucula hic consequutiuè, circa

circa illarum praxim, iuxtà Romanæ Curiæ, ac Ordinariorum stylum, & consuetudine in suis casibus, explanare.

Inter cætera enim, ipsæ perpetuæ Vicariæ æquiparantur
1 Parochialibus Ecclesiis, circa vacationem per assequutionem, & per non promotionem, ac ætatem ad id requisitam; quarè, obtinens Vicariam perpetuam in beneficio curato, si assequatur secundam Vicariam, babentem curam animarum, vel quodcunquè aliud beneficium curatum, non potest resignare
2 primam Vicariam ad alterius fauorem; quia vacat ipso iure per adeptionem secundi; nam inter se sunt incompatibilia; quia habens huiusmodi Vicariam perpetuam, dicitur habere titulum in beneficio, *Abb. in c. ad hac, de offic. Vicar. Rebuff. in tit. de dispens. ratione ætat. Gonz. ad reg. 8. glos. 5. §. 3. num. 20. Paris. de resign. benef. lib. 3. q. 1. num. 115. cum seq.* vnde optimè deducitur, quod Vicarius perpetuus non potest remoueri, etiam si Rector principalis moriatur, *DD. in c. extirpanda, §. qui præb.* quia, cum Vicaria sic beneficium, debet esse perpetua, vt in *c. sanctorum, 70. dist.* quinimmò Vicarius præsentatus à Monachis earum Ecclesias Parochiales, & ab Episcopo institutus, remoueri non potest ab Ecclesia ab ipsis Monachis, non obstante consuetudine, vel statuto quouis in contrarium faciente; sed si aliqua rationabilis causa exista, propter quam Vicarius debeat priuare, tunc poterit Episcopus illum priuare Vicaria prædicta, sicut quemlibet beneficiatum suo beneficio, vt *in c. vn. de capell. Monach. in 6.* & pluribus comprobat *Hoied. de incompat. benef. lib. 1. cap. 15. num. 12.*

4 Necnon Vicaria perpetua potest ad fauorem renunciari, sicut quodlibet beneficium ecclesiasticum, prout resoluit *id. Hoied. d. cap. 15.* item eodem modo permutari, prout est in praxi receptum, de qua testatur *id. Paris. lib. 2. q. 1. n. 112. cum seq.*

Et licèt diuersimodè huiusmodi Vicaria accipiatur, vt per *Mādos. reg. 34. q. 13.* & de Vicarijs perpetuis plures habeamus præsertim in *Clem. 1. de iurepatr. d. cap. extirpanda, §. qui verò, cap. auaritia, & cap. de monachis, de præb* cum alijs congestis per *Quar. in Bull. verbo, Vicarius, in fin.* nos vero, alijs omissis, de illis tantummodò acturi sumus, quarum vsus frequens est in Romana Curia; potissimùm verò circa collationes Apostolicas, etiam ex causa resignationis, aut permutationis, & de qua loquitur Clemens V. in Concilio Viennensi, vt habetur in *Clemen. vnica, de offic. Vicarij*, cuius verba hæc sunt, *Quæ de Ecclesijs, curam animarum habentibus per receptionem aliarum similium amittendis ad Sacerdotium, & de eorum ætate à iure statuta noscuntur, in perpetuis Ecclesiarum Parochialium Vicarijs, & assumptis ad eas, volumus obseruari.*

Concilij Tridentini decreto, etiam cautum est, vt beneficia curata, quæ Cathedralibus, Collegiatis, seù alijs Ecclesiis, vel Monasterijs, beneficijs, aut pijs locis quibuscumq; perpetuò vnita, & annexa reperiuntur, ab Ordinarijs locorum annis singulis visitentur; qui sollicitè prouidere procu-
5 rent, vt per idoneos Vicarios, etiam perpetuos, nisi ipsis Ordinarijs, pro bono Ecclesiarum regimine, aliter expedire videbitur, ab eis cum tertiæ partis fructuum, aut maiori, vel minori, arbitrio ipsorum Ordinariorum portione, etiam super certa re assignanda, ibidem deputando, animarum cura laudabiliter exerceatur, appellationibus, priuilegiis, exemptionibus, etiam cum iudicum deputatione, & illorum inhibitionibus quibuscunquè in præmissis minimè suffragantibus, vt in *sess. 7. cap. 7. de refor.*

Ex quibus verbis satis deprehenditur, idem Concilium derogare priuilegio ponendi Vicarium temporalem, seù ad nutum amouibilem; quinimò derogat etiam immemorabili consuetudini deseruiendi per Vicarios temporales, seù amo-
6 uibiles, quod iam declaratum etiam est per Sacram Congregationem eiusdem Concilii, quæ sic ait, *Per hoc decretum tollitur consuetudo immemorialis, vt in illis beneficijs vnitis deseruiatur per Capellanos amouibiles; nisi aliter Episcopo videbitur*; quarè non poterit Ordinarius id facere liberè, & sine causa; quia illius arbitrio, & iudicio est relictum; & in hac mutatione de temporali Vicario in perpetuum inspicienda est expedientia, & vtilitas Ecclesiarum; vt ipsa Sacra Congregatio etiam declarauit, videlicet, *Congregatio censuit, relinqui arbitrio Episcopi, ponendi Vicarium perpetuum in Parochialibus vnitis Archidiaconatui, seù alijs Dignitatibus, seù Canonicatibus, secundum facultatem, & prout colligitur ex hoc decreto. Nec constitutio Pij V. obstat, quod & de vnitis ante Concilium intelligatur.* Alia. *De Parochialibus*
7 *vnitis Capitulis Cathedralium, seù Collegiatarum sic censendum est: Si cura animarum incumbit certa persona, per illam exercenda est.* Si immineat toti Capitulo, vt per singulos, per vices exerceatur, ipsi cogendi sunt ad illam exercendam, vt per *not. in ca. statutum, de elect. in 6.* si spectat ad illorum mensam: ita, vt si institutio illarum personarum, quæ illam curam exercent, à nullo Superiore facienda esset, Canonici non possunt compelli, vt nec per se ipsos, nec per Vicarios perpetuos illam exerceant, *glos. in Clem. 1. de excess. præl. ver. mensam, & ibi Card. Imol. & Anchar. in d. c. extirpanda, §. quæro, de præb.* idem dicendum, si per Sedem Apostolicam eis esset indultum, vt per temporarios cura exerceatur; sed in istis duobus casibus postremis, ex Congregatione cogi possunt ad constituendos Vicarios perpetuos, iuxta tamen decretum Congregationis supra, non præcisè, ità *Garc. de benef. p. 11. cap. 2. à num. 4. ad num. 10.*

Et sic notandum, quod Vicaria perpetua in Ecclesia cura-
8 ta, & Parochiali, non datur de iure, quando habet Rectorem; nisi illa Parochialis, sic annexa alteri Ecclesiæ, *tex. est in d. c. extirpanda, §. qui verò, vbi glos. in verbo, perpetuò, de præb. & glos. in d. Clement. 1. de off. Vicar. Caputaq. decis. 339. num. 1. par. 3.*

9 Cancellaria Apostolica, circa huiusmodi Vicarias, hic notat, quod si in Parochiali Ecclesia erigitur Vicaria perpetua, tunc vterquè, & Rector, & Vicarius habent curam animarum, sed aliquando erigitur Vicaria, & auocatur cura in totum à Parochiali Ecclesia, seù Rectori Parochialis Ecclesię, & datur Vicario; & tunc nulla cura remanet Rectori Parochialis Ecclesiæ, seù Rectori Rectoriæ Parochialis, vel ipsi Parochiali Ecclesiæ: & isto casu dicitur aliàs fuisse in ipsa Cancellaria Apostolica decisum, quod non debet amplius appellari Parochialis Ecclesia, seù Rectoria Parochialis, cum curam non haberent, sed beneficium, Rectoria nuncupatum, vt in suis *not. ib. fol. 124. à tergo.*

10 Vndè dicendum est, quod Vicarij perpetui dicuntur ij, in quibus transfusa est omnis cura; quapropter inde deducit *Lotter. de re benef. lib. 1. qu. 33. n. 9.* quod isti minus propriè Vicarij dicuntur; cum nec gerant vices Rectorum Ecclesię, nec ab eis dependeant, sed babeant administrationem, authoritate iuris; adeo quod non possunt per Monachos, seù Rectores Ecclesiarum impediri, in ipsius curæ exercitio: quia Vicarius non dicitur, nisi ad aliud, puta respectu directi, & principalis Rectoris, vt ait *Ægid. decis. 701. sub num. 3.* subdens, quod hoc modo prodest Ecclesię habere Vicarium perpetuum, quia talis est pastor, & melius de ouibus curat; & adeo operatur
11 ipsa perpetuitas Vicarii, vt eo mortuo, dicatur Ecclesia per eius obitum vacare, idem *Lotter. loc. cit. num. 112.* quia tales Vicarii perpetui habent verum titulum, *cap. ad hac, & ibidem Abb. de off. Vicar. text. & ibi glos. in Clem. 1. eod. tit.* ac propterea ait *Gambar. de auth. leg. à lat. li. 5. tit. de potest. leg. in vnien.*
12 *num. 100.* quod istæ Vicariæ perpetuæ, licèt teneant nomen illud, tamen sunt beneficia de per se, & talia simpliciter iudicantur, vt dictum est; quarè parum refert, si vocetur Vicarius, siuè Curatus, siuè Rector, siuè alio quouis nomine; nam
13 aliquando ista nomina, tanquam synonyma variantur, & vnum pro alio capitur, vt fuit dictum in vna *Vrgellen. Parochialis 13. Nouembris 1603. & in vna Vlixbonen. Iurispatronatus 2. Decembris 1605. teste Gonzal. ad reg. 8. glos. 5. §. 3. num. 32.*

Praxis namquè Datariæ, & Cancellariæ Apostolicæ nos docet, quod obtinens Vicariam perpetuam in beneficio curato, si assequatur secundam Vicariam, babentem curam animarum, non potest resignare, primam Vicariam in fauorem alterius: quia vacat ipso iure per assequutionem secundæ, vt supra dictum est; quæ quidem praxis sactis apertè extracta est ex *d. Clem. 1. de off. Vicar.* ibi *per receptionem aliarum similium amittendis*: quia duæ Vicariæ perpetuæ sunt inter
14 se incompatibiles, *c. 2. de off. Vicar.* vbi *glos. in verbo, plures, id. Rebuff. loc. cit. §. vel earum perpetua Vicaria, idem Paris. d. qu. 1. num. 116.* namquè eadem prorsus est ratio de duabus Vicariis perpetuis, quæ de duabus Parochialibus, aut duobus beneficiis, personalem residentiam requirentibus; & ista videtur ratio, quare duo beneficia curata retineri non possunt, nempè, quia vtrumq; personalem residentiam requirit, quod per vnum hominem fieri non potest: quia vnicum corpus pluribus locis continuè, & personaliter residere non potest, vt ait *Lap. alleg. 116. num. 3.*

15 Hinc igitur est, quod Vicarius perpetuus dicitur Rector,

curæ animarum; licèt propriè non sit Rector Ecclesiæ; quia cura actualis aufertur Rectori, & transfertur in Vicarium perpetuum; quo casu in huiusmodi Vicaria, cum sit perpetua, habet locum *c. de multa de prab.* cuius dispositio cessat omnino in Vicarijs temporalibus; quia in eis non causatur incompatibilitas, vt tenuit *Rota decis. 2. sub num. 2. de excess. prel. in nou. Hoed. d. cap. 15. sub num. 8. id. Rebuff. in praxi, d. verbo, vel earum perpetua Vicaria*; nam dispositio prædicti *c. de multa*, non procedit in illis officijs, & dignitatibus, quæ non sunt perpetua, neque dantur in titulum perpetui beneficij, vt fuit resolutum in vna *Seguntin. Thesauraria 19. Aprilis 1596. coram Orano, teste Coccin. decis. 18. num. 2. & 3.*

Est tamen hic notandum pro nostra praxi, quod licèt de iure antiquo, in Ecclesiis quæ non pleno iure spectant ad religiosos, sed habent Episcopi institutionem, ponendi sint Vicarij perpetui, in ijs autem, quæ pleno iure ad religiosos spectant, possunt ipsi ponere Vicarios ad nutum amouibiles, vt tradit *Barbos. de pot. Epis. alleg. 72. n. 189.* nihilominus verò, hodie ex *Concil. Trid. d. sess. 7. c. 7. de refor.* statutum est, vt Or-
16 dinarij deputare possint Vicarios perpetuos in quibuscunq; beneficijs curatis, quæ vnita reperiuntur Ecclesiis Cathedralibus, Collegijs, & Monasteriis, non obstantibus priuilegiis, &c. vt supra dictum est; quæ quidem verba comprehendunt quæcunq; Monasteria, etiam exempta, & Ecclesias quomodocunq; eisdem, & eorum mensæ vnitas. *id. Barbos. loc. cit. n. 100.*

Præterea, certum est, huiusmodi Vicarios perpetuos, posse sic ab Ordinarijs constitui, etiam si in litteris vnionis expres-
17 sa sit Clausula, vt possint deseruire per Vicarios amouibiles: quia id intelligitur fieri potuisse ante prædictum Conci-
18 lium, non ita si post illud, cum eadem clausula id fuerit concessum. *id. Barbos. loc. cit. n. 190.* vbi aduertit, quod verba prædicti Concilij exigunt iustum Ordinariorum arbitrium, quodque totum id fiat in visitatione, prout apertè elicitur ex verbis eiusdem Concilij *d. cap. 7.* ibi, *ab Ordinarijs locum singulis annis visitentur qui sollicite prouideri procurent, vt per idoneo Vicarios etiam perpetuos, &c. Garc. de benef. p. 11. ca. 2. num. 12.* vbi ait, quod non videtur dari Ordinario hæc iurisdictio, nisi
19 in visitatione, etiam ex declaratione Sacræ Congregationis Concilij, quam ipse ibi refert.

Quod semper intelligendum, iusta causa intercedente,
20 aliàs enim ab huiusmodi perpetuatione Vicarij poterit appellari: quia iam dictum Concilium concedit, quod possint Vicarij temporales deputari, & tantùm id remittit arbitrio Ordinarij, vt si viderint expedire, deputent Vicarios perpetuos, vt in *d. c. 7.* ibi, *nisi aliter expedire videbitur*.

Quo verò ad portionem Vicarijs perpetuis assignandam, licèt super hoc iam per *d. Concil.* prouisum fuerit *d. sess. 7. c. 7.* ibi *ab eis cum tertia partis fructuum, aut maiori, vel minori arbitrio ipsorum Ordinariorum portione, etiam super re certa assignanda*, nihilominus verò post dictum Concilium, experientia compertum extitit, Ordinarios prædictos in assignandis huiusmodi portionibus, modum excessisse; quarè fel. record. Pius V. volens huic malo occurrere, suam hac de re, edidit Constitutionem, qua satis consultum est circa modum, & quantitatem huiusmodi portionis; Nam voluit,
21 quod dicta portio non debeat esse maior Centum, nec minor Quinquaginta scutorum annuorum summa, computatis omnibus, etiam incertis, & emolumentis, & alijs obuentionibus, communiter percipi solitis. Et cum dicta Constitutio sit in viridi obseruantia, illius tenorem hic per extensum subnectere placuit. qui talis est, videlicet.

22 *PIVS Episcopus seruus seruorum Dei, Ad perpetuam rei memoriam. Ad exequendum Pastoralis officij debitum, vigilantibus studiis intendentes, ad ea, per quæ Cathedralium aliarumuè ecclesiarum, nec non monasteriorum, beneficiorum, seù Collegiorum, ac aliorum piorum locorum prospero profectui, diuiniquè cultus augmento, & opportunæ congruæquè sustentationi Parochialium Ecclesiarum eisdem vnitarum statui feliciter dirigendo, & personarum in illis curam exercentium vtilitati recta ratione, & prouida moderatione consuli, & salubriter prouideri valeat, libenter interponimus nostræ sollicitudinis partes. Hinc est, quod nos, ad quorum aures (quod non sine animi nostri molestia referimus) peruenit, nonnullos ex venerabilibus fratribus nostris Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis, in deputandis Vicarijs, ac in assignatione portionum Vicarijs perpetuis Parochianorum dictis Ecclesiis, Monasterijs, beneficijs, vel locis pijs perpetuò vnitarum ex Concilio Tridentino facienda, ita modum excessisse, vt parum, aut nihil ex fructibus, redditibus, & prouentibus Parochialium Ecclesiarum sic vnitarum Ecclesijs, Monasterijs, beneficijs, Collegijs, alijsquè locis pijs remanserit; ob idquè multæ ortæ sint super hoc controuersiæ circa interpretationes decreti dicti Concilij. Nos ad eas tollendas animum intendentes, considerantesquè vniones ipsas ideò à prædecessoribus nostris factas esse, vt ex redditibus, & emolumentis beneficiorum vnitorum Ecclesiis, Monasterijs, Collegijs, beneficijs, & locis pijs, quibus illa vniuntur, facilius onera eisdem incumbentia supportentur, & promptius à ministris Ecclesiasticis in eisdem diuina officia celebrentur, hospitalitas seruetur, aliaquè charitatis opera exerceantur, ac etiam, vt nihilominus cura animarum dictarum Parochialium laudabiliter exerceretur. Motu proprio, & ex certa nostra scientia, auctoritate Apostolica, hac nostra perpetuò valitura constitutione statuimus, & ordinamus, ac declaramus, quemadmodum etiam de ipsius Concilij mente fuisse colligimus, Patriarchas, Archiepiscopos, & Episcopos præfatos in assignatione portionis ipsis Vicarijs perpetuis ex prædicto Concilio ipsorum Prælatorum arbitrio facienda, ita se continere, & arbitrari debere, vt non maior centum, nec minor quinquaginta scutorum annuorum summa, computatis omnibus, etiam incertis emolumentis, & alijs obuentionibus communiter percipi solitis, eis omnino assignetur; nisi Vicarijs temporariis solitum fuisset plus assignari, siue in quantitate, aut quota fructuum, pecuniaquè numerata, fundo, seù alia re stabili, portio huiusmodi constituatur, cuiuscunquè valoris Parochialis Ecclesia vnita fuerit, & habita etiam ratione redditũum, & onerum loci, cui Parochialis ipsa vnita fuerit; ita quod portiones vltra, vel infra dictas summas scutorum centum, & scutorum quinquaginta hactenus assignatæ, vel in posterum forsan assignandæ, quoad excessum, & defectum huiusmodi nullius roboris, & momenti existant, & ad summas prædictas reductæ, & auctæ respectiuè censeantur; nisi tamen valor annuus ipsius Parochialis vnitæ, habita ratione (vt præfertur) minor sit quinquaginta scutis, quo casu portio assignata, vel assignanda Vicario perpetuo non debeat excedere summam annuam valoris dictæ Parochialis, sed sufficiat, quod omnes fructus eius dumtaxat*

attri-

attribuantur ipsi Vicario perpetuo. Et quoniam iniquum esset, eos qui commodis priuantur, eadem onera quæ prius sustinebant debere sufferre: Volumus, & statuimus, quod Ecclesiæ, Monasteria, Collegia, beneficia, & pia loca huiusmodi, in quorum Parochialibus Ecclesijs vnitis, continget Vicarias prædictas erigi, pro quantitatibus fructuum ipsis Vicarijs perpetuis assignatorum, ad solutionem quindenniorum, quam nobis, & Cameræ Apostolicæ soluunt, vlterius non teneantur, sed eis detractio fiat ad ratam certorum, quæ de fructibus dictarum Parochialium percipiuntur. Ita tamen quod Vicarij perpetui, qui pro tempore deputabuntur, teneantur accipere à Sede Apostolica nouam prouisionem suæ deputationis, & soluere Annatam pro portione fructuum, reddit1uum, & prouentuum certorum sibi assignata, & expedire literas Apostolicas nec aliàs ad possessionem dictarum Vicariarum perpetuarum, & seruitium earundem Parochialium admitti possint, nisi soluta Annata, & expeditis literis Apostolicis nouæ prouisionis, vt præfertur: alioquin integrum quindennium solui debere; nec Vicarij prædicti antea tuta conscientia, fructus percipere possint. Volumus insuper, & ita mandamus, quod dicti Vicarij perpetui non ad liberam ordinariorum electionem, sed ad nominationem illorum, in quorum Ecclesiis vnitis ponentur, cum ipsorum ordinariorum, seù eorum Vicariorum præuio examine approbatione deputentur. Et si dictæ Parochiales vnitæ erunt Monasterijs regularium mendicantium, possint à superioribus dictorum Monasteriorum nominari ex ipsis mendicantibus; quos si ordinarij præuio examine per se, aut eorum Vicarios faciendo, idoneos ad curam animarum exercendam inuenerint, & ita pro idoneis approbauerint, teneantur in Vicarios, ad nutum tamen superiorum suorum amouibiles, deputare. Idemquè etiam seruetur in regularibus Monachis tantum; dummodo in ea Parochiali, in qua vnus ex eis Monachis fuerit, seruata forma prædicta, Vicarius deputatus habitent cum eo saltem quatuor alij ex dictis Monachis. Sicque per quoscunque iudices, quauis auctoritate fungentes, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi potestate, iudicari, & interpretari debere: Necnon irritum, & inane decernimus quicquid secùs à quoquam, quauis auctoritate attentatum forsan est hactenus, vel in posterum contigerit attentari. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrarijs quibuscunque. Volumus autem, quod præsentes litteræ in Cancellaria nostra Apostolica, & ad valuas Principis Apostolorum de Vrbe, de more publicentur, & inter constitutiones perpetuò valituras describantur. Et quia difficile foret eas ad singula quæquè loca deferri, quod earum transumptis etiam impressis, manu alicuius Notarij publici subscriptis, & sigillo alicuius Prælati munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergo, &c. Dat. Romæ apud S. Petrum anno 1567. Kal. Nouembris Pontificatus nostri anno Secundo.

Est tamen hic aduertendum, quod dum prædicta Constitutio ait, huiusmodi congruam intelligi, computatis, etiam certis emolumentis, & incertis, eius sensus est, de illis in-
23 certis, quæ habent quamdam certitudinem, vt sunt decimæ frumenti, & vini, alijsquè fructibus, emolumentis, & obuentionibus, quæ penes Vicarium sunt incerta, quantum ex illis percipere possit; non autem hoc est intelligendum de omnino incertis; vt sunt eleemosynæ Altaris, funeralium, & similium; quia ista non computantur in congruam; cum sint exigua, & incerta, ac pendent ex libera offerentium voluntate, vt fuit dictum in vna *Burgen. Congrua apud Mant. decis. 268. n. 6. Rot. decis. 5. n. 3. p. 2. diuers. & in recent. decis. 449. n. 6. p. 2. & decis. 420. num. 3. p. 1. sub n. 2.* ex hac ratione, quia venter non debet pendere ab incerto cum non patiatur dila-
24 tionem, vt dicitur in vna *Ianuen. Parochialis coram Coccino 1. Iulij 1633. impressa penes Rub. decis. 230. n. 2. cum seq.* vbi subditur, quod licèt, quando congrua fuit semel à principio assignata, debeat Vicarius illa esse contentus; tamen hoc non procedit, quando Vicarius, non potest se sustentare, & sustinere opera Ecclesiæ; nam non agitur tunc de illius prælud icio tantùm, sed de præiudicio Ecclesiæ, & ordinis clericalis, vt in *d. decis. 420. & 449.* Vnde videmus, quod talis congrua, quandoque in erectione Vicariæ perpetuæ, facta à Papa, conceditur plus quàm est assignata à Pio V. in d. sua Constitutione; nam in huiusmodi assignatione, considerari debet
25 locus, quantitas fructuum, qualitas personæ, & similia vt per *Rebuff. de congr. q. 4. in princip.* cum alijs relatis in vna *Fauentina Vicariæ 20. Iunij 1634. num. 11. coram Dunozetto, penes eundem Rub. decis. 220.*

Et sicut nequè eleemosynæ, nequè funeralia comprehenduntur in fructibus, & emolumentis prædictis, sic nequè illa
26 incerta, quæ Vicarius postea ex suo labore, & officio, percipit; quia nec ista includuntur in prædicta portione Centum, vel Quinquaginta; & ius de his non considerat, nec in congrua portione solent computari, vt ex *Rebuff. in d. tract. de congr. num. 83. cum duobus seqq.* & sic seruatur in praxi, & patet ex diuersis formulis similium erectionum, inferius inserendis.

Præterea, ac pro hac nostra praxi non ab re, subnectere hic visum est, quod quando Ordinarius, in exequutionem prædicti Concilij Tridentini, intendit in prædictis beneficijs curatis instituere Vicarios perpetuos, ipsa institutio nullo modo fieri potest de temporalibus in perpetuis; nisi prius for-
27 maliter erigatur ipsa Vicaria, iuxtà formulas supradictas.

Non enim potest alicui beneficium conferri, quod non fuerit, siuè apostolica, siuè ordinaria authoritate erectum; ac proinde debet prius erigi Vicaria perpetua, vt possit dici beneficium; cum antea, certum sit, beneficium dici non posse, dum sit ad nutum amouibile, nec conferatur in titulum, sed tantummodo sit simplex salarium, seù stipendium; nam circa huiusmodi Vicarios temporales, ita se habet praxis, quod illorum nominatio pertineat ad Prælatum, seù prælatam monasterij, cui beneficium vnitum est, & Episcopus debet solùm approbare, & admittere, ac licentiam dare administrandi sacramenta, quatenus ipse Vicarius idoneus repertus fuerit, quem potest examinare, ne-
18 què vlla alia requiritur collatio, aut institutio, ita *Garc. de benef. p. 2. cap. 2. num. 93. ex Flores de Mena q. 10. num. 26.* qui ait, quod sic fuit nouissimè declaratum per Sac. Cong. Concil. & aliàs in vna *Salamantin. Vicariæ 15. Martij 1567. coram Blanchetto*, fuit dictum, quod huiusmodi Vi-
29 cariæ ad nutum amouibiles, non sunt tituli beneficiales, nec impetrabiles, ac quod proinde non erat valida nominatio Abbatis facta de Vicario perpetuo, quia Abbas non potuit

interesse habentes, seù habere prætendentes, ad hoc vocati, & in causam, seù causas propter quam seù quas præmissa emanarunt, coram Ordinario loci, tanquam à Sede Apostolica delegato, aut quocunquè alio iudice, vel aliàs examinatæ, iustificatæ, vel verificatæ non fuerint, aut aliàs ex quauis causa de subreptionis, vel obreptionis, seù intentionis S.V. vel quouis alio defectu notari, seù impugnari nullatenus vnquam posse; sed illas semper, & perpetuò validas, & efficaces existere, & fore, suosquè plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere; necnon ab omnibus inuiolabiliter obseruari debere; Sicquè & non aliter, per quoscumquè iudices, &c. Irritum, &c. decernere. Et nihilominùs Vicariam prædictam, cuius, & illi forsan annexorum fructus, &c. LXX. ducat. aur. de Cam. se. com. ext. vel an. non excedunt, à primæua illius erectione huiusmodi, aut aliàs quouis modò vacantem, eidem N. conferre, & de illa etiam prouideri dignemini de gratia speciali. Non obstantibus præmisis, ac S.V. & Cancellariæ Apostolicæ regulis de non tollendo iure quæsito, quatenus opus sit, ac de vnionibus, &c. committendis ad partes, vocatis, &c. ac de exprimendo vero valore, necnon generalis, ac Lateranen. etiam nouissimè celebrati Conciliorum vniones per perpetuas, nisi in casibus à iure permissis fieri prohibentibus, ac quibuscumquè constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cæterisquè contrarijs, quibuscumquè cum clausulis opportunis.

Fiat, vt petitur F.

Et cum absolutione à censuris ad effectum, &c. & quod dicti N. dispensationes, verusquè, & vltimus dictæ Vicariæ vacationis modus, etiam si in illo, &c. exprimi possint in litteris, & cum clausula generalem, &c. exprimenda. Et de perpetuis erectione, institutione, applicatione, appropriatione, abdicatione, exemptione, liberatione, absolutione, decreto, derogatione, & alijs præmissis, vt supra latissimè in litteris extendendis, perpetuò, & ad perpetuam rei memoriam in forma gratiosa necnon prouisione dictæ Vicariæ pro N. cum gratificatione opportuna, quatenus illi locus sit. Et quòd litteræ in forma simplicium erectionis, & prouisionis, &c. & cum opportuna, &c. Et quòd præmissorum omnium, &c. fieri possit in litteris, simul, vel ad partem. Et quoad erectionem, &c. cum clausula, Ad perpetuam rei memoriam, &c. Fiat F.

Licèt supradicta Vicaria fuerit concessa ad supplicationem, nibilominus verò concedit etiam consueuit in forma *Motus proprij*, prout in Dataria Apostolica obseruauimus, & patet etiam in formula infrascripta. Et in duabus Parochialibus Ecclesijs, vna, videlicèt sub SS. Vincentij, & Anastasij; & altera sub Sancti Iacobi in Burgo S. Petri, innocationibus de Vrbe, fuerunt erectæ, insimul duæ Vicariæ per qui considerans, quòd earumdem Parochialium Ecclesiarum Parochiani, à multis annis, ob diutinam Rectorum ipsarum Ecclesiarum, qui à Confratribus Confraternitatum in eisdem Ecclesijs existentibus ad eorum nutum ponebantur, & amouebantur, mutationem, nonnulla in spiritualibus, in non modicum eorum animarum damnum patiebantur, *Motu proprio*, in qualibet ipsarum Ecclesiarum huiusmodi singulas Vicarias perpetuas erexit, ac quamlibet ex illis pro tempore obtinentibus, Sexaginta ducatos auri de Camera, ex fructibus cuiuslibet ipsarum Ecclesiarum persoluendos; ac omnia, & singula emolumenta, & obuentiones, quæ ratione exercitij curæ animarum, & administrationis Sacramentorum Ecclesiasticorum, & officiorum funeralium, ac humationum cadauerum, & anniuersariorum pro tempore lucrantur, perpetuò applicauit.

Et aduertendum est, prædictam Constitutionem Pij V. circa dictam portionem, sicut aliàs diximus, esse in suo ro-
33 bore; quicquid nonnulli in contrarium opinati fuerint: cum verum sit, illa non fuisse aliàs reuocatam per *Constitutionem Gregorij XIII.* sub titulo *Relationis litterarum Pij V. pro mendicantibus*, nam vltra quòd procedit tantum, quoad Vicarios Parochialium vnitarum Monasterijs, postea idem Gregorius oretenus reualidauit eandem *Constituationem Pij V.* dummodò cum fratre, seù Religioso Vicario ad nutum amouibili per Monasterium pro subeunda animarum cura assignando, vnus dumtaxat alius Religiosus extrà claustrum maneat, & non plures, sicut Sacra Congregatio Concilij declarauit pro interpretatione *Concilii Triden. cap. 7. sess. 7. de refor.* prout refert *Gonz. ad reg. 8. glos. 5. §. 3. in fin.* quem etiam refert *Quar. ad Summ. bull. tit. Vicarius perpetuus, vers. aduertendum*. Et quòd dicta Constitutio Pii V. non fuerit reuocata, sed vigeat, iam fuit per dict. S. Congreg. declaratum, prout aliàs diximus, & testatur *Rota penes Caualer. de-*
34 *cis. 595. sub num. 5. versic. quòd autem*, vbi, quòd prædicta reuocatio intelligitur quoad Parochiales vnitas prædictis mendicantibus.

53 In Parochiali Ecclesia, Abbatia nuncupata Sancti Michaelis Terræ Procidæ Neapolitan. Diœcesis, ad instantiam bon. mem. Roberti Cardinalis Bellarmini, ex simili causa manualitatis, cum cura animarum exercebatur per Vicarium ad nutum amouibilem, fuit à fel. record. Clemente Papa VIII. erecta Vicaria perpetua tenoris sequentis, videlicet.

CLE-

CLEMENS PAPA VIII.

Neapolitan.

Motu proprio, &c. Cum sicut accepimus, cura animarum dilectorum filiorum Parochianorum nunc, & pro tempore existentium Parochialis Ecclesiæ, Abbatia nuncupatæ S. Michaelis Terræ Procidæ Neapolitan. Diœcesis, quæ forsan olim regularis Ordinis Sancti Benedicti extitit, & hodie sæcularis esse dignoscitur, & quam dilectus filius noster Robertus tituli Sanctæ Mariæ in Via, presbyter Cardinalis Bellarminus nuncupatus, in commendam ad eius vitam, ex concessione, & dispensatione Apostolica obtinet, per Vicarium, ad nutum pro tempore existentis dictæ Ecclesiæ Commendatarij, amouibilem, exerceri consueuit: id verò non sine diuini cultus detrimento, & dictorum Parochianorum incommodo fiat. Quodquè si in dicta Ecclesia vna perpetua Vicaria, pro vno presbytero futuro inibi perpetuo Vicario, qui curam animarum prædictarum exercere, ac eidem Ecclesiæ in diuinis deseruire, necnon omnia alia, quæ ad Parochi officium spectant, facere debeat, perpetuò erigeretur, & institueretur, illiquè sic erectæ, & institutæ pro eius dote, & dicti Vicarij sustentatione, tot proprietates, & bona dictæ Ecclesiæ, præuia illorum dismembratione, ex quibus Centum ducati auri de Camera in redditu annuo commodè percipi possent, vltra incerta emolumenta ratione exercitij curæ animarum huiusmodi dari, & lucri fieri solita, applicarentur, & appropriarentur, ex hoc diuino cultui ibidem cum diligentiori curæ animarum huiusmodi exercitio, ac spirituali Parochianorum prædictorum commoditate plurimum consuleretur. Nos igitur præmissis, vt æquum est, prouidere volentes, Motu simili, & ex certa scientia nostra, dequè Apostolicæ potestatis plenitudine, à Rectore, Abbate nuncupato dictæ Ecclesiæ curam animarum Parochianorum prædictorum omnino abdicamus, & separamus; ac in dicta Ecclesia vnam perpetuam Vicariam, ad quam, dum pro tempore vacauerit, præsentatio personæ idoneæ in ea ad præsentationem huiusmodi, iuxtà formam Concilij Tridentini, per Archiepiscopum Neapolitan. loci Ordinarium instituendæ, ad eiusdem Ecclesiæ Rectorem, seù perpetuum Commendatarium, etiam pro tempore existentem, cessantibus reseruationibus, & affectionibus Apostolicis, etiam hac prima vice, spectare debeat, pro vno presbytero sæculari, ibi perpetuò futuro Vicario, qui inibi personaliter resideat, accurã animarum Parochianorum prædictorum exerceat, administrationemq; Sacramentorum, & diuinorum officiorum celebrationem, aliaquè Parochialia onera subeunda, teneatur, & obligatus existat, authoritate Apostolica, tenore præsentium perpetuò erigimus, & instituimus: necnon tot ex dictæ Ecclesiæ bonis, & proprietatibus, quorum redditus annuis ad Centum ducatos similes, arbitrio dicti Roberti Cardinalis ascendant, etiam perpetuò separamus, & dismembramus, illaquè sic separata, & dismembrata prædictæ Vicariæ, pro eius dote, & futuri illius Vicarij sustentatione; ita quod liceat prædicto Vicario bonorum sic applicatorum, & appropriatorum, per se, vel alium, seù alios eius, & dictæ Vicariæ nomine, possessionem apprehendere, eamquè sic apprehensam retinere, fructus quoquè redditus, prouentus, iura, obuentiones, & emolumenta inde prouenientia quæcunquè percipere, exigere, leuare, recuperare, locareque, & arrendare, ac in suos vsus, & vtilitatem conuertere, Ordinarij loci, vel cuiusuis alterius, quàm dicti Roberti Cardinalis, licentia desuper minimè requisita, ibidem perpetuò applicamus, & appropriamus. Decernentes præsentem nostrum Motum proprium, ac desuper conficiendas litteras, ex quocunquè capite, vel causa, quantumuis legitima, & iuridica, de subreptionis, vel obreptionis, seù nullitatis vitio, aut intentionis nostræ, vel quopiam alio defectu notari, impugnari, retractari, annullari, vel inualidari, seu in ius, aut controuersiam reuocari, aut ad viam, & terminos iuris reduci, aut aduersus illam, quodcunquè iuris, gratiæ, vel facti remedium impetrari nullatenus vnquam posse; sed illas semper perpetuò validas, atquè efficaces esse, & fore, suosquè plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere. Sicquè per quoscunq; Iudices, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, & S.R.E. Cardinales, etiam de latere Legatos, & Vicelegatos iudicari, &c. debere. Irritum, &c. Non obstantibus Constitutio-

tutionibus, & quatenus opus sit, regula nostra de vnionibus committendis ad partes vocatis, &c. exprimendoque vero valore, ac Lateranen. Concilij nouissimè celebrati, vniones perpetuas, nisi in casibus à iure permissis, fieri prohibentis, aliisquè quibusque Apostolicis, necnon in prouincialibus, & synodalibus, vniuersalibusquè Concilijs editis, specialibus, vel generalibus Constitutionibus, & ordinationibus, necnon quibusuis statutis, &c. etiam iuramento, &c. roboratis, priuilegijs quoque indultis, & litteris Apostolicis, quibusuis Superioribus, & personis, sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis clausulis, & decretis in contrarium forsan quomodolibet concessis. Quibus omnibus, &c. etiam si de illis, &c. latissimè derogamus, cæterisquè contrarijs quibuscunquè, cum clausulis opportunis.

Fiat Motu proprio Hi.

Et cum absolutione à censuris ad effectum, &c. & de perpetuis erectione, institutione, dismembratione, separatione, applicatione, appropriatione, decreto, alijsque præmissis, vt supra, in forma gratiosa, perpetuò, & ad perpetuam rei memoriam. Et cum opportuna, si videbitur, Iudicum exequutorum deputatione, qui assistant facultatemquè habeant citandi, & inhibendi etiam sub censuris, & pœnis. Contradictores, &c. aggrauandi, & reaggrauandi. Inuocato, &c. auxilio, &c. Et quod præmissorum omnium, & singulorum, etiam denominationum, qualitatum, nuncupationum, inuocationum, annexorum, fructuum, &c. etiam augendo, vel minuendo, aliorumquè necessariorum maior, & verior specificatio, & expressio fieri possit in litteris, simul, vel ad partem.

Fiat Hi.

Dat. Romæ apud S. Petrum Quinto Id. Iulij Anno Nono.

Quæ quidem præinsertæ formulæ deseruire etiam possunt pro similibus erectionibus, ordinaria authoritate faciendis, mutatis mutandis, ac deletis delendis, secundum facti qualitatem; & Ordinarij, non aliàs, iuxta superius expressa, possunt Ecclesijs, ad locis prædictis prouidere, quàm per viam supradictę erectionis Vicariæ perpetuæ. Nam, cum aliàs Episcopus Nuscan. suppressit quatuor Parochiales Ecclesias dirutas, illarum fructus applicauit Mensæ Capitulari illius Ecclesiæ, ad hoc, vt cura animarum exerceretur per Canonicos eiusdem Ecclesiæ, iuxtà distributionem familiarum; quæ ab antiquo tempore erant assignatæ vnicuiquè ex dictis Parochialibus Ecclesijs, re delata ad Sacram Congregationem Concilij, fuit Episcopo rescriptum, applicationem eorundem fructuum fieri non potuisse dicto Capitulo, sed tantùm alicui Dignitati ipsius Cathedralis Ecclesiæ, deputato Vicario perpetuo pro cura animarum, seruata forma Constitutionis Pij V. super huiusmodi deputatione, ac fructuum assignatione.

Cæterùm verò, causę, propter quas eriguntur huiusmodi Vicariæ perpetuæ, illæ sunt, vt videlicet, prospiciatur animarum saluti; nam plurimùm expedit, sacramenta ecclesiastica Parochianis, per Vicarios non temporales, sed perpetuos ministrari, sicut ex prędictis formulis patet, vt enim ait *Bellam. decis. 701. sub num. 3.* Ecclesię prodest habere talem Vicarium perpetuum; quia talis est pastor, & melius de ouibus curat; eo modo, quo dicendum est de ipsis Parochis, de per se; nam
36 in Parochialibus Ecclesiis difficilè admitti consueuit manualitas, seù ad nutum remotio, pro quo facit *text. in c. vnico, de Capell. Monach.* quatenus ait, quod presbyteri, qui ad curam populi, per monachos in eorum Ecclesiis præsentantur Episcopis, & instituuntur ab ipsis, debent esse perpetui, vbi *glos. in verbo, perpetui*, quod sicut matrimonium carnale ad tempus non contrahitur, sic nec spirituale, *ca. fin. de cond. appos. Io. Andr. in cap. si constiterit, de nupt. Franc. in d. c. vnico, num. 2.* vbi quod regulariter omnia beneficia, quę confe-
37 runtur per inferiores a Papa, siuè ad curam, siuè aliter, debent esse perpetua, & non ad tempus; & perpetuum intelli-
38 gitur ad vitam illius, cui confertur, vt in *l. 1. ff. pro socio*, &
39 quoad Ecclesias Parochiales, illæ debent conferri in perpetuum, non obstante quacunque contraria consuetudine, prout Sacra Congregatio Concilij Tridentini censuit super declaratione *cap. 18. sess. 24. de reform.* vt refert *Gonz. glos. 5. §. 6. num. 60.* vbi, quod hoc idem fuit declaratum in præsentatione Communitatis, quæ allegabat antiquam consuetudinem amouendi Rectorem ad libitum; Vnde, Rota in vna *Toletana Iuris nominandi 29. Nouembris* 1582. *coram Blanchetto*, dubitauit, an laicus fundator Parochialis, possit in fundatione facere, quod Rector sit amouibilis ad nutum patroni, & in partem negatiuam se inclinauit, teste eodem *Gonz. loc. cit num. 61.*

Et aliàs Eminentissimi Domini Cardinales Sacri Concilij Tridentini Interpretes, inter responsa data bon. me. Cardinali Carafæ, Archiepiscopo Neapolitano, qui misit ad visitanda limina Apostolorum, sub die 11. Augusti 1618. ita responderunt, videlicet, *Vt in Parochiali Ecclesia Beatorum Petri, & Pauli, Nationis Gręcorum ab eiusdem Nationis hominibus nominetur Parochus, ad eorum nutum amouibilis, nullatenus esse ab Amplitudine Vestra Illustrissima permittendum; quinimmò debere deinceps huiusmodi Ecclesiam conferre in titulum perpetui beneficij ad eorundem tamen Gręcorum prędsentationem: si modò ipsis ex fundatione, vel dotatione, verè competat facultas nominandi Parochum ad nutum amouibilem; alioquin Ecclesiam esse liberè conferendam, pręuia forma examinis per concursum.*

Et in vna *Camerinen. de Murazzano, penes Seraph. decis.* 950. fuit dictum, non constare, quod Parochialis, de qua agitur, sit beneficium manuale; cum enim de iure communi, status beneficii curati, sit status perpetuitatis, & non manualitatis, vt per *Ægid. decis. 203. Abb. in cap. constitutus, nu. 2. de elect. Castad. decis. 4. & 12. de prabend.* non potuit iste status mutari, nisi 40. annis completis, cum possessione, & statu manualitatis, *cap. cum de beneficio, de prabend. in 6.* vbi *Gemin. Franch. & Prob. Felin. in cap. in nostra, & corol. 40. de rescript.*

In dubium insuper quandoquè reuocatur, numquid huiusmodi Vicariæ perpetuæ Parochialium Ecclesiarum, vacantes
42 in mensibus reseruatis *ex reg.*8. hodie 9. comprehendantur adhuc in supradicta Constitutione Pij V.

Et quidem negatiua est responsio, nempè, illas non esse reseruatas, vt in vna *Tirasonen. Vicaria* 13. *Octobris* 1591. in qua fuit dictum, regulam huiusmodi reseruatoriam mensium non obstare, nec derogare prædictæ *Constitut. Pij V.* idem fuit firmatum in vna *Ergellen. Parochialis de Ossea* 16. *Decembris* 1605. *coram Lugdun. Burat. dec.* 114. *per tot. & dec.* 185. *nu.* 9. quarè dicta Constitutio habet locum, etiam quando dictæ Vicariæ vacant in mense reseruato, seù cadunt sub alia reseruatione, vt in *d. Tirasonen. Vicaria*, prout satis, superquè patet etiam ex contextu eiusdem Constitutionis.

Quod quidem, in tantum procedere certum est, etiam si Vicaria fuerit a Papa impetrata, tanquam Sedi Apostolicæ reseruata, cũ clausulis solitis derogatorijs in ea adiectis; quia, si dictæ clausulæ sint in exequutiuis, non ampliant dispositionem; nam, vt etiam norunt simplices Curiales, parum versati
43 in hac practica, clausula apposita in parte exequutiua gratiæ, vel cuiuslibet actus, numquam auget gratiam, vel actum neque tollit subreptionem: quod satis apertè patet in *Clem.* 1. *de praben. Abb. in c. cum in nostris, nu.* 21. *de concess. prab. Felin. in c. nonnulls, n.* 27. *de rescript.* & licèt declararent dispositionẽ, non tamen illam ampliant, *Bald. in l. eam, quam n.* 2. *C. de fideicom* & in proprijs terminis *Burat. dec.* 130. *n.* 6. vbi, quod per dictas Clausulas non tollitur prædicta Constitutio Pii V. per viam legis emanauit; ex qua competit ius præsentandi, seù nominandi etiam in mensibus reseruatis.

Verùm tamen est, quod si prędicta Vicaria fuerit impetrata tanquam reseruata, vt dictum est, manutenendus est possessor, quousq; disputatur, an intret dicta reseruatio, vel decretum irritans: prout fuit dictum in vna *Virdunen. Vicaria coram eod. Buratto dec.* 185. *n.* 8. vbi, dicitur, non obstare, quod Vicaria vacauerit in mense reseruato; quia possessio non remanet infecta: & donec de hoc dubitatur, possessor est manutenendus; quandoquidem decretum irritans, licèt inficiat ti-
44 tulum, & possessionem, non tamen inficit detentationem, & insistentiam facti, *id. Burat. dec.* 131. *n.* 6.

Videndum modò superest pro hac praxi, An huiusmodi Vicariis perpetuis parochialium Ecclesiarum, debeat, sicut ipsis Parochialibus Ecclesijs de per se, prouideri per concursum, ad præscriptum Sacri *Concil. Trident. sess.* 24. *cap.* 18. *de reformat.* necnon *Constitut. Pij V. super earumdem parochialium Ecclesiarum collatione?*

Et quidem affirmatiuè responderi posse videtur; namq; eo modo de huiusmodi Vicariis dicendum est, quo de parochialibus Ecclesijs de iurepatronatus Ecclesiastici, prout etiam comprobat *Garc. de benef. p.* 9. *c.* 2. *n.* 286. subdens ibi; quod ea, quæ dicuntur de beneficio curato, habent locum in Vicaria perpetua, & *n.* 287. quod in *Concilio Prouinciali Toletano* statuitur, vt in parochialib. Ecclesiis quibuscumq; quæ Dignitatibus, prębendis, Capitulis, Monasterijs, Collegijs, alijsque locis piis vnitæ sunt quocumque modo, Vicarii perpetui, seruata forma, quæ in eligendis, atque statuendis presbyteris parochialibus à Tridentina Synodo, & illo decreto pręscripta extant, deputentur, &c.

His tamen, ac cęteris contrariis non obstantib. contrarium est dicendum: nam illa ratio, quę militat in propriis parochialib. Ecclesiis, non habet locum in Vicariis perpetuis: cum illæ
45 prouideantur ad nominationem, & pręsentationem illorum, quorum Dignitati, vel Ecclesiæ, parochiales Ecclesiæ vnitæ sunt: & dicta nominatio, seù pręsentatio operatur, vt non sit necessarius concursus; quia stante dicta vnione, solum exercitium curæ remanet penes Vicarium, & sola nominatio, aut pręsentatio sufficit, vt talis Vicarius nominatus approbetur ab Episcopo; quod hodie nullam admittit difficultatem; cum iam satis superque declaratum sit per *d. Constitutionem Pij V. in §. volumus, &c.*

Et in hoc casu limitatur dispositio *Conc. Trid. d. sess.* 24. *c.* 8. *de refor.* super forma prouidendi Parochialibus Ecclesiis, vt non sit seruanda forma huiusmodi, sed supradictæ Constitut., quæ est posterior per quatuor annos à publicatione d. Concilij, vt aduertit *Gonz. ad reg.* 8. *Cancel. glos.* 5. *§.* 4. *n.* 53. *Garc. de benef. p.* 9. *c.* 2. *n.* 289. *& n.* 293. nam, quando Ecclesia est, e.g., subiecta Monasterio, aut annexa, vel de eius mensa, tunc non est locus decreto *Conc. Trid. loc. cit.* sed Monasterium nominat, Episcopus verò, sine concursu, approbat iux. tradita *in c.* 1. *de capel. monach. c. in monachis, de prab. in* 6. & fuit dictum in vna *Dertusen. Vicaria* 28. *Nouembr.* 1616. *corã Vbaldo, & in d. Iacen. Vicaria penes Burat. dec.* 150. *n.* 1. dicitur Vicariam, de qua ibi agitur pleno iure, & tam quoad temporalia, quã spiritualia, spectare ad Monasterium S. Iuaonis; ideoq; curam penes ipsum residere, & nudum exercitium penes Vicarium, & sic non cadere sub reseruatione reg. 8. sed fuisse locum Constitutioni fel. rec. Pij V. de Vicariis, & approbationi Ordinarii, pręuio examine, non autem per concursum, iuxtà opinionem à S. Congreg. Concil. Trid. & à Rota approbatam: & quod dicta Constitutio Pii V. comprehendit Vicarias etiam erectas ante Sac. Conc. Trid. & in vna *Barchinonen. Vicaria penes eundem Burat. dec.* 214. dicitur, quod cum vacasset perpetua Vicaria Parochialis Ecclesiæ vnitæ Archidiaconatui, cum Episcopus prætenderet, esse locum concursui, Archidiaconus verò nominationem Vicarii, absquè alio concursu ad se spectare; fuissetque propterea dubitatum, an dicta nominatio spectaret ad Episcopum, vel Archidiaconum, fuit resolutum pro Archidiacono, ex verbis vnionis: per quæ expresse reseruatur dicta nominatio Archidiacono, & institutio Episcopo: quia sic dicitur, videlicet, *Vicario, ad præsentationem illius, qui est, vel pro tempore erit in illa Dignitate, cui vnita est ipsa Ecclesia, &c. per nos præfatum Episcopum, seu successores nostros, instituendo*, ac propterea esse prouidendam sine concursu, prout sępè censuit Sacra Congregatio prædicti Concilii, & fuit ita confirmatum *dec.* 293. penes eundem *Burat.* vt refert etiam *Lotter. de re benef. lib.* 2. *q.* 31. *n.* 21.

Quod quidem procedit, nedum de iure communi, vt videlicet non requiratur supradictus concursus, vt docet *text. in c. extirpanda, §. qui verò*, vbi *Abb. n.* 9. *de preb. Rota decis.* 798. *n.* 1. *p.* 1. *diuers.* verum etiam ex *d. Conc. Trid. loc. cit. & d. Constitutione Pij V. Caualer. dec.* 595. *sub n.* 3. quamuis quoad nominationem Vicarii faciendam, possit Episcopus pręfigere terminum dierum decem, prout alias S. Congreg. declarauit, teste *Garc. d. p.* 9. *c.* 2. *n.* 293. *& eod. Canal. dec.* 559.

Et aliquando obseruaui in Dataria Apostolica, pro maiori declaratione, adiici in deputationibus Vicariorum perpetuorum hæc verba, videlicet, *Etiam nullo desuper habendo concursu*, & signanter in simili erectione, Apostolica authoritate facta ad instantiam bo. me. Alexandri Cardinalis Montalti ex causa vnionis duarum Parochialium Monasterio, Abbatia nuncupato S. Laurentii, & Præpositurae S. Abundii.

Quod quidem, in tantum procedere certum est, vt si prędictus concursus adhibeatur, vbi in prædictis Vicariis adhiben-
46 dus non esset, nulla prorsus erit prouisio Vicariæ inde sequuta, ob decretum irritans appositum in *d. Constitut. Pij V.* super congrua; quia illud inficit titulum, & possessionem, vt in propriis terminis *Caualer. d. dec.* 595. *num.* 6. vbi, quod stante dicto decreto irritante, Vicariæ prędictæ non possunt conferri, nisi ad nominationem eorum, quorum Ecclesiis sunt vnitæ prædictæ Parochiales; super quo, nec potest considerari aliqua contraria obseruantia.

Huius igitur rei praxis, ea est, vt ad dignoscendum, an Vi-
47 caria debeat conferri per concursum, vel ne, inspiciendus sit tenor Vnionis Parochialis Ecclesię, veluti si in Vicariũ transfertur totalis cura, vel illius exercitium tantũ: vt sic deprehendatur, an intrent Concil. & prædicta Constit. Pii V. nã si e.g., vt alias diximus, Vicarius perpetuus percipit fructus, & soluit aliquid illi, cui facta est vnio, tunc dicitur translata totalis cura; aliàs verò exercitium tantummodò, vt dicitur in *Vlixbonen. Concursus, quæ est dec.* 579. *n.* 3. *& dec.* 710. *n.* 2. *p.* 4. *recent.* in qua *n.* 4. subditur, quod cum Parochialis Ecclesia, de cuius vnione ibi agitur, esset de iurepatronatus laicorum, ac propterea nõ requireretur concursus, nihilominus, cum illa fuerit vnita Canonicatui, de consensu patroni, habita ratione ad vnionem, Ecclesia prędicta remanet libera, & non dicitur amplius de iurepatronatus, ita ut non sit amplius faciendus concursus.

Quarè, optima ratione circa hoc, ait *Lotter. d. n.* 21. *cum plurib. seqq.* quod in hac re nihil aliud est quærendum, quã, an in dictum Vicarium sit translata etiã cura habitualis, quod eget clara deductione; ex eo quod repugnat naturæ vnionis: ita si Ecclesiæ non curatæ, vel beneficio simplici vniatur Ecclesia curata, seù aliqua Parochialis, cura in habitu dicitur esse penes eum, cui facta est vnio, vt supra dictum est, licèt quoad exercitium curæ, illam committat.

Finis Libri Tertij.

P R A-

PRAXIS ERECTIONIS BENEFICIORVM ECCLESIASTICORVM

Cum Reſeruatione Iuriſpatronatus, Præſentationis ad illa, & Inſtitutionis in eiſdem.

LIBER QVARTVS.

SVMMARIVM.

1 *Erectione beneficij, per Ordinarium denegata ſine cauſa, recurretur ad Papam.*
2 *Erectioni beneficij faciendę ab Ordinario, cum reſeruatione Iuriſpatronatus, modus, ſiuè ordo.*
3 *Euſdemquè erectionis, formula decreti, proponitur.*
4 *Pręſentationis ad beneſicium iuriſpatronatus formula proponitur.*
5 *Præſentatio ad beneficium, facienda poſt decretum erectionis.*
6 *Patronus beneficij efficitur ſtatim, poſt conſenſum Ordinarij.*
7 *Erectio beneficij in abſtracto, quanam dicatur.*
8 *Tempus, patronis ad pręſentandum ad beneficium nouiter erectum, an currat à die notitia vacationis.*
9 *Et quando currat in erectione facta per Papam.*
10 *Iuriſpatronatus, etiam ex ſola dotatione acquiritur.*
11 *Etiam in Capella, ab alio, aliàs dotata.*
12 *Erigi poſſunt plura beneficia ad vnum, idemquè altare.*
13 *Spiritualia non occupant locum.*
14 *Erectiones beneficiorum, frequentiores ex teſtamento, poſt obitum teſtatoris.*
15 *Quod habet locum, etiam ex teſtamento imperfecto.*
16 *Voluntas in anima conſiſtens, eſt quid facti.*
17 *Voluntas teſtatoris, imperfecta, ratione ſolemnitatis, dicitur perfecta, ratione voluntatis.*
18 *Pia cauſa, quanam intelligatur.*

Praxis Erectionis Beneficij cum Reſeruatione Iuriſpatronatus.

CAPVT I.

NEC quidem diſſonum agnouimus, ſi poſtqoàm de erectionibus beneficiorum, etiam Apoſtolica authoritate factis, egimus, ad eam tranſeamus praxim, quæ circa ſimiles beneficiorum erectiones, ab Ordinarijs locorom, cum reſeruatiooe iuriſpatronatus, ſeruari conſueuit: quandoquidem huiuſmodi erectiones, ſiuè Apoſtolica, ſiuè ordinaria authoritate factæ, ita inter ſe æquiparaotur, vt præter ea, quæ ſolet Papa in ſuis erectionibus supplere, quæ non poteſt ipſe Ordinarius ſua ordinaria authoritate, in reliquis eadem requiſita in vtriſque erectionibus debeant concurrere, etſi erectiones Summi Pootificis pleniores quandoquè, & ampliores contineant clauſulas, quibus Ordinarius vti non poteſt.

Praxis igitur ipſa, præter ea, quæ inferios apparebunt, tutò deſumi etiam poteſt ab ijs, quæ docet *Abb. in cap. ſignificatum, ſub num. 5. ad fin. verſ. ex prædictis, de præb.* vbi ait, fundatorem poſſe ordinare, prout ſibi videtur, & illum ordinem porrigere poſtmodum Epiſcopo: indequè ipſe Epiſcopus poteſt inſtituere beneficium, & apponere illa onera, & modos, qui ſibi legitimi videbuntur; vnde, ſi ille deneget legibus, per fundatorem ſibi porrectis, ſine legitima cauſa conſentire, poterit fundator recurrere ad Superiorem, qui cogat ad conſentiendum, vel ſi contumax ſit, ipſe ſuperior conſentiat, & per *Barboſ. in addit. ad alleg. 69. num. 33. litera D. ex Lambert. de iurepatron. lib. 1. par. 1. 9. q. art. 2. num. 112.*

1 Quinimmò pluries in praxi obſeruauimus, quòd quando proprius Ordinarius ſine legitima cauſa denegauit ſuum cōſenſum, fuit habitus recurſus ad Summum Pontificem, qui deſuper ſuam authoritatem præſtitit, nedum in primęua fundatiooe beneficij iuſpatronatus, ſed etiam io quacunquè illius tranſlatione; tunc etenim authoritas, & conſenſus Papę ſupplet Ordinarij conſenſum, & quaſcumquè aliàs ſolemnitates, prout fuit dictū in vna *Lucan. Iuriſpatronatus 25. Iunij 1602. coram Millino*, quàm refert *Viuian. in ſua prax. iuriſpatr. lib. 4. cap. 4. num. 7.*

2 Communis verò vſus Curialium Epiſcopalium, circa huiuſmodi erectiones, eſt, vt pro parte fundatoris porrigatur ſupplex. libellus Ordinario, in quo narratur, ipſum fundatorem, intendere fundare perpetuum ſimplex beneficium eccleſiaſticum, ſub inuocatione Sancti N. intus Eccleſiam N. onere miſſarum tot io qualibet hebdomada pro anima ipſius fundatoris, eiuſquè hæredum, & ſucceſſorum; ipſumque beneficium dotare in annuis ducatis tot; cum reſeruatione tameo Iuriſpatronatus, & præſentandi ſibi, dictiſquè ſuis hęredibus, & ſucceſſoribus io perpetuum, toties, quoties caſus vacationis occurrerit, adijciendo, etiam conditiones, quas forſan adijcere velit, ab eodem Ordinario approbandas.

Et conſequutiuè, producitur inſtrumentum aſſignationis annuorum introituum pro prædicta dote, cum alijs ſcripturis, ad id facientibus, cum fide perceptionis fructuum, nec non teſtamentum, vel illius particula, aut aliàs, ſecundum teſtato-

testatoris, vel fundatoris voluntatem. Quibus ab Ordinario, seù eius Vicario recognitis, consideratis, & examinatis, fit postmodum decretum erectionis, vel per ipsum Episcopum, vel illius Vicarium generalem, de mandato Episcopi, eo, quo sequitur modo, videlicet.

N. N. Eminentissimi, & Reuerendissimi Domini N. Cardinalis N. Archiepiscopi Neapolitani, &c. Vicarius, & Officialis generalis, &c. Vniuersis, & singulis, præsentes literas inspecturis notum facimus, & testamur, qualiter nuper coram præfato Eminentissimo, & Reuerendissimo D. Cardinali N. Archiepiscopo Neapolitan. per N. N. de Neapoli fuit præsentatum infrascriptum memoriale, tenoris sequentis, videlicet, (Inseritur totus tenor memorialis, Et deinde prosequitur) *Quo quidem memoriali per me viso, visoque etiam instrumento dotationis annuorum ducatorum tot, manu Notarii N. rogato Die, &c. cum onere celebrandi missas tot, qualibet hebdomada pro anima ipsius testatoris, eiusque heredum, & successorum, visisque scripturis omnibus, in actis præsentis causæ præsentatis, omnibusque considerandis, debite consideratis, attento quod prædicta ad diuini cultus augmentum tendunt. Propterea, ordinaria authoritate, & omnibus melioribus modo, via, iure, causa, & forma, quibus melius, & efficacius fieri potest, de expresso mandato præfati Eminentissimi, & Reuerendissimi Domini N. Cardinalis Archiepiscopi prædictam Capellaniam, in titulum perpetui simplicibus beneficij Ecclesiastici, sub inuocatione S. N. intus Ecclesiam N. erigendam duximus; prout tenore præsentium erigimus. Reseruantes eidem N. eiusque hæredibus, & successoribus in perpetuum, iuspatronatus, & præsentandi ad dictam Capellaniam, siue dictum beneficium vacans, tam ex hac primaua erectione, quàm toties, quoties casus vacationis occurrerit, Capellanum, siuè beneficiatum habilem tamen, idoneum, & sufficientem, per hanc Curiam Archiepiscopalem Neapolitanam, approbandum, instituendum, & confirmandum; qui teneatur dictas missas qualibet hebdomada in altare N. dictæ Ecclesiæ, pro anima dicti fundatoris eiusque hæredum, & successorum, celebrare, Super quibus omnibus, de mandato prædicti Eminentissimi, & Reuerendissimi D. Cardinalis N. nostrum, & huius Curiæ Archiepiscopalis Neapolitanæ assensum, consensum, & beneplacitum attentis supradictis omnibus sic narratis, damus, concedimus, & præstamus. Ita quòd liceat, & licitum sit eidem N. eiusque hæredibus, & successoribus in perpetuum vti, potiri, & gaudere omnibus, & singulis priuilegijs, immunitatibus, & prærogatiuis in similibus a iure concessis; ac quibus cæteri patroni, & iuspatronatus habentes, vtuntur, potiuntur, & gaudent, Iuribus tamen Eminentissimi, & Reuerendissimi D. Archiepiscopi semper saluis, & expressè reseruatis. In quorum omnium, & singulorum fidem, præsentes, manu nostra subscriptas, per infrascriptum actorum Magistrum pro Curia fieri, subscribique fecimus.*

Dat. ex Palatio Archiepiscopali Neapolitan. Anno, &c. Die, &c. Pontificatus, &c.

N. Vicarius Generalis.

N. Actorum Magister.

Sequitur præsentatio ad dictum beneficium tenoris sequentis, videlicet.

1 *Fidem facio ego N. publicus, Apostolica authoritate Notarius, qualiter sub die, &c. mensis, &c. anno, &c. Neapoli. Constitutus D. N. patronus, & iuspatronatus habens, ad beneficium, seù Capellaniam sub inuocatione S. N. intus Ecclesiam N. per ipsum fundatam, asserens, illud, seù illam ex primaua illius erectione vacare, ac propterea, ne in diuinis patiatur detrimentum, sponte præsentauit, elegit, & nominauit, ac præsentat, elegit, & nominat, in beneficiatum, seù Capellanum N. eius filium, tamquam habilem, idoneum, & sufficientem ad illius regimen, & gubernium, cum omnibus, & singulis illius iuribus, ac honoribus, & oneribus, instituendum tamen, & confirmandum per Curiam Archiepiscopalem Neapolitan. & non aliter, nec alio modo,* (& si præsentatio fiat per procuratorem; additur) *Necnon fecit, & constituit suum procuratorem N. N. ad comparendum in dicta Curia Archiepiscopali, ac dictam præsentationem per dictum N. factam admitti petendum, & quatenus opus sit, iterum, & de nouo faciendam præsentationem prædictam in personam prædicti N. de beneficio prædicto, non solum præmisso, sed omni alio meliori modo dicto D. Procuratori beneuiso, ac faciendum omnes, & quoscunque actus necessarios, vsque ad expeditionem bullarum in personam prædicti N. faciendam inclusiuè, prout hæc, & alia apparent ex dicto instrumento, dicto die rogato manu mei, &c. cuius, &c.* Si præsentatio fiet simpliciter per procuratorem, prosequitur, vt infra videlicet.

Die, &c. Anno, &c. Constitutus personaliter supradictus D. N. procurator coram Perillustri, & Reuerendissimo D. Vicario generali Neapolitan. in Camera eius solita audientia, qui sponte, &c. vigore facultatis prædictæ, præsentauit in Capellanum, & beneficiatum supradicti beneficij S. N. admodum Reu. D. N. præsentem, & dictam præsentationem acceptantem. De quibus omnibus, &c. Præsentibus N. & N. pro testibus. Et prosequitur, vt infra.

Et præfatus Reuerendissimus D. Vicarius Neapolitanus præsentationem prædictam admisit si, & in quantum de iure fuerit admittenda, & mandauit expediri citationem per edictum, affigendum ad valuas dictæ Ecclesiæ contra interesse prætendentes in forma, &c.

N. N. pro Notario interfui.

Et ex præmissis desumitur praxis, quòd quando præsenta-
tio fit ad beneficium à primæua erectione vacans, illa est fa-
5 cienda non alias, quàm post decretum erectionis, ex eo quòd
tempus ad præsentandum incipit currere à die, quo actus est
perfectus, per *tex. in l. quinquaginta, iuncta glos. de excusat.*
tut. l. tali facta stipulatione de iur. dot. Roman. cons. 409. nu.
1. Lambert. de iurepatr. par. 2. lib. 2. art. 16. 1. quæst. princip.
fol. 704. & Viuian. in prax. iurispatr. lib. 5. cap. 2. nu. 25. & sic
a die præstiti consensus Ordinarij, qui est causa efficiens ad
faciendum quem patronum: namquè illo præstito, statim
6 incipit, quis esse patronus, *idem Lambert. par. 1. lib. 1. art.*
9. 4. quæst. princip. num. 1. fol. 69. qui *num. seq.* ita etiam
intelligendum esse ait de beneficijs Ecclesiasticis in abstracto
7 creatis, consistentibus in certis redditibus, & bonis, in qui-
bus fundator voluit præsentari clericum, seu sacerdotem
pro tot missis celebrandis in tali Ecclesia, vel Capella, in qua
non cadit, nec ædificium, nec consecratio; nam etiam hoc
modo, habito dicto consensu Ordinarij, incontinenti funda-
tor efficitur patronus, habet exercitium iurispatronatus, &
Incipit currere tempus ad præsentandum; quòd intelligitur
tam de sex mensibus, personis Ecclesiasticis, quàm de qua-
tuor, laicis concessis, vt ex pluribus concludit *idem Lambert.*
loco citato.

Et cum simus in vacatione beneficij à primæua erectione,
non potest dici, tempus ad præsentandum currere patronis,
8 ad Ecclesiam, siuè beneficium sic nouiter erectum, à die
scientiæ vacationis, sicut aliàs currere debet, prout suo lo-
co dicetur; cum tunc fuerit adhibitus consensus Episcopi; &
ante illum non currat tempus ad præsentandum, vt per
Roch. de Curt. eodem tract. verbo, honorificum, quæst. 29. numer. 59.

Ita pariter dicendum est, vbi huiusmodi beneficij erectio
facienda esset Apostolica authoritate, & exequutio littera-
rum committeretur Ordinario, qui dicta authoritate erigat,
& conferat: quia idem tempus, prædictis patronis ad præ-
8 sentandum non currit, nisi post decretum eiusdem Ordinarii
continens prædictam erectionem, causa cognita, ac precibus
verificatis: nam cum tunc Papa non faciat erectionem, sed
illam mandet fieri per Exequutorem, non potest dici, quòd
prædictum tempus currat patronis a tempore Datæ supradi-
ctarum literarum.

Nisi tamen essemus in erectione iam ab ipso Papa facta, prout regulariter fieri consueuit; tunc enim ex eo, quòd in prædictis litteris dicitur, *instituimus, & erigimus*, cum iam erectio, seù fundatio sit perfecta, nihil est, qui tempus currere incipit à die Datæ.

Huiusmodi enim erectiones dupliciter à Sede Apostolica emanare consueuerunt; quia non solùm conceduntur in forma commissaria, (& tunc dicitur mandatum de erigendo,) sed etiam in forma gratiosa; cum videlicet ipsa erectio non committitur facienda, sed fit ab ipsomet Papa, prout dictum est, & testatur *Mandos. in praxi Signat. Grat. titul. Erectiones, vers. Non solum,* vbi ponit formulam supplicationis pro erectione in forma commissaria, & sic magnum versatur discrimen inter erectionem, & mandatum de erigendo, eo modo, quo dicimus, quòd mandatum de dispensando, non est dispensatio, & mandatum ad nominandum non est nominatio, *lege quod sæpè, §. si quæ*

amico,

*amic. ff. de contrah. emption. l. aliud est vendere, ff. de verb.
signif. Clement. 1. de renunc. Ancharan. consil.* 28. *numer.* 3.
Boer. decis. 48. *num.* 10. & sic practicatur, tàm in fundatio-
ne, quam in sola dotatione; nam cum ex iuris communis di-
spositione, præsertim *Concil. Tridentin. sess.* 25. *cap.* 9. *de*
9 *reform.* acquiratur iuspatronatus ex fundatione, vel dotatio-
10 ne, de consensu Episcopi, potest, etiam ex sola dotatione
acquiri, absquè eo, quòd ipse dotans fundauerit, vel con-
struxerit, nam communis consuetudo vbiquè recepta, ita
11 se habet, vt in Altare, seù Capella, iam fundata, imò
ab alio aliàs dotata, in quo, vel qua aliud beneficium si-
milis iuspatronatus erectum repeditur cum aliquo onere,
possit quisquè, de consensu Ordinarij aliud, imò pluta si-
12 milia beneficia erigere, cum alijs, & diuersis oneribus, &
sub denominatione eiusdem, seù alterius Sancti; nam ex
13 eo, quòd spiritualia non occupant locum, possunt dicta
beneficia, sic vt prefertur, erigi sub diuersis, inuocationi-
bus, etiam ad vnum Altare, seù Capella, prout *Rota*
pronunciauit in vna *Ipporregien. Capellania Sancti Marci* 22.
May 1609. *coram Penia, teste Lotter. de re benefic. lib.* 1. *quæst.*
2. *num.* 46. & *quæst.* 30. *num.* 40. prout in dies practicati vi-
demus; & talis fundator efficitur patronus ob huiusmodi
fundationem, sic in abstracto factam, vt etiam concludit,
idem Lambert. lib. 1. *par.* 1. *artic.* 15. *quæst. princip. num.* 1.
circa fin. fol. 94. quòd quidem fieri posse ait, nedum in Al-
taribus, seù Capellis inferiorum Ecclesiarum, verùm etiam
Collegiatarum, & Cathedralium: & hoc propter authorita-
tem consensus Ordinarii, qui omnia potest circa illas: & sic
quotidiè creantur ista beneficia, vt beneficiatus teneatur
celebrare tot missas in tali Ecclesia, Capella, vel Altare in
quibus sunt alij beneficiati; siuè ex mera collatione, siuè ex
præsentatione, siuè alia prouisione; & consuetudo talia bene-
ficia admittit, quæ constant etiam ex sola dote, *idem Lam-
bert. loco citato sub dicto num.* 2. *vsq. ad fin.*

Porrò, quòd hic dicitur de fundatore beneficij ipso vi-
uente, vt in casu supradictę erectionis, dicitur etiam si testa-
tor id fieri in testamento mandauerit; quia adhuc eadem pra-
xis, circa hoc seruatur quoad omnia requisita, cum ex parte
14 testatoris, tum etiam pręsentantium, & præsentati: imò
frequentiores huiusmodi erectiones, quæ fiunt ex testamen-
to, post obitum testatoris, quàm ipso viuente: nam hęc vi-
dentur habere tutiorem exequutionem, fundatore defuncto,
quàm ipso viuente; cum postquàm sic ille statuerit, erit om-
ninò illius voluntas seruanda, cuius ipse Episcopus erit exe-
quutor ex dispositione sacrorum canonum: etenim pluries
vidimus fundatores in eorum vita, huiusmodi beneficia fun-
dantes, postmodum pœnitentia ductos, prædictas funda-
tiones reuocasse.

Et quoad illas erectiones, quæ fiunt ex testamento, non
solùm intelligitur de perfecto, verùm etiam imperfecto;
15 nempè, quia testator iussit per hæredes erigi beneficium,
cum reseruatione iurispatronatus, sed tamen quia grauita-
te morbi oppressus, seù aliàs, reliquit testamentum imper-
fectum, decessit, illo non completo, & sic non stipulato.
Nam, cum agatur de voluntate imperfecta, fauore piæ cau-
sæ, testamentum dicitur perfectum, & probat voluntatem
defuncti; quandoquidem illa etiam ex actu nullo declaratur,
l. fin. ff. de reb. cor. qua sunt sub tut. vel curat, leg. 2. *Cod. de
confir. viil. Alex. cons.* 45. *post num.* 2. *lib.* 1. *Ias. in l. Domi-
num, sub num.* 2. *ff. de cond. indeb. Ludouis. decis.* 76. *num.* 3.
Quarè, si de mutatione ipsius voluntatis non appareat, illa
16 videtur durare, *leg. eum, qui, ff. de probat.* quia voluntas in
animo consistens, est quid facti, *l. in bona fidei, ff. de acquir.
rer. domin. l. consilio, in fin. ff. de curat. furios. dan.* & fuit
dictum in vna *Bononien. de Pepulis*, quæ est *decis.* 613. *num.* 7.
p. 1. *diuers. Canal. decis.* 326. *num.* 3. *ex Bart. in l. si in testamen-
to, ff. de fideicomm. libert.*

Et in vna *Romana Hæreditatis, penes Put. decision.* 97. *p.* 3.
fuit dictum, quòd cum testamentum esset scriptum manu
ipsius testatoris, quę fuit recognita, licèt illius voluntas non
fuisset publicata, nec Notarius rogatus, nec testes aliqui in
17 eo appositi, & propterea huiusmodi voluntas esset imperfe-
cta ratione solemnitatis, tamen erat perfecta ratione volun-
tatis, cum in ea appareret de legatis, &c. ita quod nihil vltra
desiderari potuisset ad perficiendam voluntatem alicuius; &
quod sicut prædicta voluntas est valida inter liberos, ita va-
leret ad pias causas, *Rota coram Achill. de Grass. decis.* 1. *de
testam. num.* 1. vbi quod si testamentum ad pias causas, si-
cut inter liberos, sic est scriptum manu testatoris, etiam si
nullus adsit testis, valet, & quod hanc opinionem tenuit
Aretin. qui eam sentit magis communem in *l. si is, qui col.* 2.
de testam. idem tenuit *Rota* in vna *Romana Hæreditatis*, quę
est *decis.* 74. *num.* 13. *par.* 2. *diuers. vbi num.* 12. quod scriptu-
ra testamenti, manu testatoris confecta, non tamen publi-
cata, veluti, quia testator fuerit morte pręuentus, ante-
quam veniret tabellio, vel haberentur testes, satis, valet in-
ter liberos, & ad piam causam; si tamen constet, testamen-
tum fuisse scriptum manu testatoris; quia sufficit constat ex
quibuscunquè indicijs, & in eadem causa *Romana Hæredita-
tis, decision.* 124. *dicta par.* 2. etiam habetur, quod in sche-
dula testamenti ad pias causas, manu propria testatoris con-
scripta, de iure, secundum communiorem, & veriorem opi-
nionem, testes non sunt necessarij, sed de stylo Curię suffi-
cit, testes dicere, se habere notam manum eius, de cuius scri-
ptura tractatur.

Vndè cum agitur de validitate dispositionis testatoris, eo
modo, quo supradictum est, nempè ex testamento illius ma-
nu scripto, prout ad hoc requiritur, debet omnino scriptura
recognosci per testes; quarè in vna *Recanatens. Hæreditatis
coram Caualer. decis.* 553. dum fuisset dubitatum, an ce-
dula testamenti Petri, scripta eius manu ad pias causas, sit
sufficienter recognita, Domini resoluerunt affirmatiuè,
nam considerabant, eos versari in scriptura, in qua non re-
quiruntur testes, nempè in dispositione ad pias causas, quæ
sustinetur etiam sine die, & Consule, & sine alia solemni-
tate; & ideo ad eius recognitionem admitti etiam testes
deponentes, hebere notam manum illius, qui eam scripsit,
etiam quod scripturæ confectioni non interuenerint.

Quare in hoc casu, & ad effectum validitatis huiusmodi di-
spositionis, recognitio manus prædicti testatoris, est omni-
no necessaria, aliàs illud non facit fidem, vt per *Buratt. decis.*
475. *num.* 1. & *ibi Addit. num.* 19.

Et in proprijs terminis subscriptionis testamenti ad pias
causas, latè comprobat *idem Add. ad prædictam decision.*
475. *num.* 23. qui ait, sufficere, quòd schedula testamenti
sit subscripta ab ipso testatore, licet sit scripta aliena manu;
ex quo subscribens, confirmat omnia contenta in scriptura,
quam subscribit, prout in *Romana Testamenti coram Cocci-
no Decano*, in qua fuit etiam dictum, sufficere subscriptio-
nem generalem, scilicet. *Ego N. manu propria*; quia testa-
tor præsumitur, benè prius vidisse, quæ continebantur in
ipsa schedula manu aliena conscripta, subdens *idem Addit.
num.* 24. quod in testamento ad pias causas, quod fieri po-
test sine testibus, sufficit recognitio per testes, dicentes, se
habere notam manum testatoris, prout etiam tenet *Gratian.
discept. foren. cap.* 895. *num.* 31. & 32.

Et in terminis legati facti in beneficium Capellæ ex testa-
mento imperfecto, idem comprobat *Donatus Antonius de
Marinis resolut. quotidian. lib.* 1. *c.* 238. *num.* 8. vbi ait hu-
iusmodi voluntatem ita demum valere, vt præfertur, qua-
tenus non appareat, testatorem illius voluntati aliquid vo-
luisse addere; tunc enim testamentum, ratione ipsius volun-
tatis, dicitur imperfecta; secùs verò si exprefsè constaret,
quod nihil aliud addere volebat; sed morte præuentus, siuè
alio detentus impedimento, non potuit, ex doctrina *Bartoli
in dicta leg. si in testamento de fideicommiss. libert.* ad quam
se remittit etiam *Rocchus de Curte in tract. iurispatron. in ver-
bo, construxit quæst.* 18. *num.* 27. dum quærit, an si testator
mandet construi Ecclesiam in testamento imperfecto, illa
sit seruanda.

Quæ quidem omnia ita veniunt intelligenda, vt nimirum,
18 pia causa, vt hic, illa comprehendatur, quę respicit amo-
rem Dei, & salutem animarum, non autem, quę concernit
pietatem humanam; vndè si testator velit in testamento in-
ter liberos, manu propria conscripto, libertatem seruis re-
linquere, oportet, quod pro solemnitate, saltem coram
duobus testibus, legatum, libertatis, quod scripsit, exprimat,
quarè secùs dicendum est in pia causa, respiciente amorem
Dei, siuè salutem animæ, vt dictum est; quia hæc causa pia,
est omnibus alijs fauorabilior; cum anima cunctis rebus prę-
feratur, *leg. sancimus, in fin. C. de Sacrosan. Eccles.* idem-
què esset legatum relinquatur pro malè ablatis, & sic pro ex-
oneratione conscientiæ, & per consequens pro salute animę,
quia siuè quis relinquat piæ causæ pro malè ablatis, siuè aliaa
simpliciter, semper censetur relinquere in honorem Dei, &
sic pro salute animæ suæ: eum amor, & honor erga Deum,
pariant animæ salutem, *Rot. decis.* 74. *in fin. par.* 2. *diuers.*

SVMMARIVM.

1 Præsentatio ad beneficium Iurispatronatus, quando fieri debeat de præsentato præsente.
2 Et quomodo illa definiatur.
3 Præsentationem ad beneficium de absente factam, non tenetur Ordinarius admittere.
4 Exemplum refertur de præsentato, & instituto non existente in rerum natura.
5 Præsentatus absens, quando instituendus.
6 Præsentatio, quarè facienda ad beneficium de persona præsente.
7 Præsentatio ad beneficium, quando fit coram Papa, non requiritur præsentia præsentati.
8 Consensus præstitus patronorum, quando habeat vim præsentationis.
9 Præsentatio, quomodo fieri possit, cum promissione de rato.
10 Præsentatio ad beneficium legitimè facienda, quot personas requirat.
11 Quando autem duæ personæ sufficiant.
12 Præsentare nemo potest se ipsum ad beneficium, & quare.
13 Prælatura, desiderantibus, neganda, fugientibus offerenda.
14 Præsentare se ipsum ad beneficium, neminem posse, quomodo intelligendum.
15 Præsentatus, quomodo præsentationi de se factæ, possit consentire.
16 Et quomodo augeat numerum, consentiendo præsentationis.
17 Patronus, neque per suum procuratorem ad id constitutum, præsentari potest ad beneficium.
18 Riccij opinio contrarium sentientis, reijcitur.
19 Patronus, nec mediatè, neque immediatè potest se ipsum præsentare.
20 Præsentare potest pater filium, licet ipsi sint una eademque persona.
21 Fictio iuris, non attenditur in spiritualibus.
22 Patronus beneficij, cum sit unicus, quomodo Ordinario supplicet pro collatione.
23 Patronus, etiam non impeditus, potest per procuratorem præsentare.
24 Præsentare quando possit donatarius, donantem iuspatronatus.
25 Et quomodo deprehendatur fraudulenta donatio.
26 Erigere beneficium cum reseruatione iurispatronatus, potest Capitulum Sede vacante.
27 An idem possit Vicarius Apostolicus.
28 Patronus, quod tempus habeat ad præsentandum ad beneficium.
29 Patronus laicus, potest unum præsentare, ac postea alium, accumulatiuè.
30 Non tamen patronus Clericus.
31 Præsentatio patroni Ecclesiastici, habet vim electionis.
32 Electo acquiritur ius in re, sequuta acceptatione.
33 Patronus, potest plures unico contextu præsentare.
34 Et unus post alium, non recedendo tamen à prima præsentatione.
35 Patronus, præsentando, cum iuramento de non præsentando alium, an possit deinde cumulatiuè variare.
36 Variatio facta priuatiuè, præsentando alium, est nulla, & quare.
37 Patronus, variando, non potest ultra duos præsentare.
38 Iuspatronatus laicale, in quo differat ab Ecclesiastico.
39 Iuspatronatus laicale, quomodo efficiatur ecclesiasticum, & è contra, num. 50.
40 Conditione personæ mutata, bonorum conditio mutata videtur.
41 Persona Ecclesiastica, quænam intelligatur in materia iurispatronatus.
42 Collegium, Capitulum, seù Vniuersitas, quare non possit excommunicari.
43 Patroni diuersorum beneficiorum iurispatronatus, possunt inter se permutare.
44 Consensus Ordinarij in qualibet translatione iurispatronatus, adhibendus.
45 Iuspatronatus fundatum a Clerico, quomodo censeatur Ecclesiasticum.
46 Et in dubio præsumitur fundatum ex bonis Ecclesiasticis.
47 Quando verò secus.
48 Beneficium fundatum per Episcopum præsumitur de bonis Ecclesiæ. Quando verò secus.
49 Iuspatronatus, an sit ecclesiasticum, vel laicale, attenditur quasi possessio præsentandi.
51 Iuspatronatus relictum Præfectis Fabricæ, seù Oeconomis Ecclesiæ, an laicale, vel ecclesiasticum.
52 Iuspatronatus, siuè ecclesiasticum, siuè laicale, est de iurisdictione Iudicis ecclesiastici.
53 Extaurarij Ecclesiæ, præsentant ad beneficia, tanquam laici.
54 Iuspatronatus relictum Confraternitati laicorum, quomodo laicale.
55 Iuspatronatus, ratione patrimonij Clerici, non dicitur ecclesiasticum.
56 Iuspatronatus fundatum a Clerico, quando censeatur Ecclesiasticum.
57 Præsentatio, est fructus iurispatronatus.
58 Iuspatronatus quomodo laicale, si illius exercitium sit penes Ecclesiam.
59 Iuspatronatus erigi potest cum conditione, quod illud nunquam efficiatur Ecclesiasticum.
60 Iuspatronatus non dicitur ecclesiasticum, aut mixtum, si patronus præsentet cum consilio Regularis.
61 Tempus, patronis a iure præfixum ad præsentandum, potest in fundatione abbreuiari.
62 Patronus in fundatione beneficij, potest apponere conditiones, extra, vel præter, ac contra ius.
63 Tempus datum patronis ad præsentandum, potest Episcopus abbreuiare.
64 Tempus quatuor mensium non currit Regi ad præsentandum.
65 Nec per illius lapsum deuoluitur collatio.
66 Tempus datum patronis ad præsentandum, potest Episcopus prorogare etiam sine causa.
67 Deuolutum beneficium, dupliciter impetratur a Papa.
68 Tempus datum patronis ad præsentandum, prorogatur quandoque a Papa.
69 Tempore egemus, ut aliquid maturius agamus.
70 Et quomodo excusetur patronus, si non præsentauit intra tempus.
71 Impedimentum non sufficit probari, nisi probetur diligentia in eo remouendo.
72 Restitutio, aduersus lapsum temporis ad præsentandum, non datur.
73 Patronus non potest purgare moram ad præsentandum.
74 Tempus patrono ad præsentandum, currit a die notitiæ vacationis beneficij.
75 Deuolutio collationis ad Superiorem, quomodo allegari non possit, ob lapsum temporis ad præsentandum.
76 Paria sunt, aliquid in tempore non facere, vel minus sufficienter facere.
77 Tempus datum ad præsentandum, an sit continuum, vel utile.
78 Tempus aliud continuum, aliud utile.
79 Præsentatio ad beneficium, fieri potest, etiam in die Natiuitatis, & Paschatis Resurrectionis Domini Nostri.
80 Ac etiam de nocte.
81 Tempus datum ad præsentandum, computatur per menses, & menses per dies.
82 Præsentatio ad beneficium fieri potest etiam ultima die, & ultima hora quadrimestris, seu semestris dati ad præsentandum.
83 Argumentum a matrimonio carnali ad spirituale, validum, & è contra.
84 Institutio in beneficio potest fieri etiam extra Diœcesim habentis instituere.
85 Non tamen in contradictorio iudicio.

Praxis

Praxis Præsentationis ad Beneficium Iurepatronatus, illiusquè Clericalis, & Laicalis existentiæ.

CAPVT II.

PRæsentatio autem prædicta fieri debet de persona, quæ sen-
sibus corporis exhibeatur coram habente instituere, *Seln.*
de benefic. par. 3. quæst. 6. Viuian. in prax. iurispatron. lib. 6.
cap. 8. num. 2. nam ita illa à *DD.* definiuit, nempè, quòd sit
exhibitio personæ per patronum Episcopo, vel alteri, ad
quem spectat institutio, legitimè facta, & ita signanter
Rocch. de iurepatron. in princip. quæst. 3. Rebuff. in prax. tit.
de præsent. num. 3. Tusc. tom. 3. littera P. conclus. 191. Garc.
de benefic. par. 4. cap. 1. num. 16. Barbos. de potestat. Episcop.
allegat. 72. num. 112. qui *num. seqq.* ait non valere præsen-
3 tationem de absente factam, neque Ordinarium teneri tali-
ter præsentatum admittere, *idem Rocch. in verbo, honorifi-*
cum, quæst. 6. num. 27. Zerol. in prax. Episcop. verbo, Iu-
rispatronatus, par. 1. §. Ad septimum, vbi quòd præsenta-
tio fieri debet sensibus corporeis illius, cui fit præsentatio,
adeò, quod præsentatus debet esse personaliter, nec sufficit,
præsentantem patronum, solùm mittere instrumentum
præsentationis Ordinario; aliàs patrono curtit tempus in
cassum: nam Ordinarius debet ad id habere oculum; & ait,
se scire in quodam Archiepiscopatu fictè fuisse quemdam
4 præsentatum, & deinde institutum non existentem in rerum
natura, & patronus vsurpabat fructus beneficij singulis an-
nis contra decretum *Concilij Tridentini sess. 22. cap. 11. de*
refor. & sess. 24. cap. 3. & sess. 25. cap. 9.

Hanc tamen conclusionem ita limitant *DD.* prædicti,
4 vt videlicet non procedat, quando præsentatus absens, est
ita notus habenti instituere, quòd nullum, ante illius in-
stitutionem, requiratur examen; nam etsi Ordinarius, si-
uè alius ius habens instituendi, non teneatur illius præsen-
tationem admittere, qui se personaliter non exhibuit, si ta-
men eam admittet, valebit quidem præsentatio, etiam si ta-
liter præsentatus non esset notus, vt ex pluribus comprobat,
idem Garc. dicta par. 4. cap. 2. num. 18. & 20. dum subdit,
totum id esse in facultate Ordinarij positum, vt tenuit *Rota*
in vna Regien. Prioratus 26. Iunij, & 24. Nouembris 1587.
coram Pamphilio, præsertim verò, quando instituendus est
Diœcesanus instituentis; quia tunc illius idoneitas, & habili-
tas præsumuntur eidem Ordinario notæ, *Buratt. decision. 22.*
num. 30. cum de illo poterit plenam notitiam habere, *Gonz.*
ad regul. 8. Cancell. glos. 4. num. 118. maximè si præsentatus
suscepit ordines ab eodem Episcopo instituenti, prout in *di-*
cta Regien. Prioratus, quòd tamen adhuc remittitur arbitrio
eiusdem Ordinarij, quia nequè sufficit, quod præsentatus
fuerit aliàs ab eodem Ordinario examinatus, & idoneus re-
pertus; nam si ita ipsi Ordinario videbitur, iterum poterit
examinari pro beneficio acquirendo, *glos. in cap. accepimus*,
vbi *Host. Ioan. Andr. Abb. & Butr. de ætat. & qualit.* quos
refert *Marescott. variar. resol. lib. 1. cap. 83. num. 7.* Cæte-
rùm verò, eo ipso quod Ordinarius acceptauit præsentatio-
nem de absente, illamquè admisit, præsumitur habuisse noti-
tiam de prædicto præsentato absente, ac proinde satis est, quod
talem sibi factam præsentationem non reiecerit, *Abb. consil.*
76. num. 3. versic. & præsumo, quem sequitur *Lambert. de*
iurepatron. lib. 2. par. 1. quæst. 11. art. 4. num. 1. Louer. de
re benefic. lib. 2. quæst. 6. num. 42. nam vt ait *Abb. dicto cons.*
76. relatus ab eodem *Lambert. dicta par. 1. lib. 2. art. 2. nu. 1.*
fol. 675. personalis præsentatio, ad alium finem non requiri-
6 tur, nisi, vt Superior, qui habet instituere, possit præsentatū
examinare, ad effectum eum approbandi, vel reprobandi;
vnde si præsentandus est notus ipsi Ordinario, vt dictum est,
non requiritur aliud examen ad finem institutionis faciendæ,
tex. in cap. constitutus, 2. de appell. & in cap. nullus, 24. di-
stinct. quod quidem alia ratione etiam confirmat *Lambert.*
loco citato, nempè, quia Ordinarius potest absenti conferre
beneficium, vt *in cap. si tibi absenti, de præb. in 6. & in*
cap. gratiam, de rescript. eodem lib. quarè si, collatio fieri
potest absenti, ergo de noto, & præsentato, ex *iuribus ibidem*
per eumdem *Lambert. allegatis*.

Hoc autem, quando præsentatio fit coram Ordinario,
ad effectum obtinendi ab eo institutionem; namquè in
nonnullis casibus recurritur ad Summum Pōtificem pro hu-
iusmodi institutione, seù prouisione, etiam beneficij iuris-
patronatus laicalis, vt omnibus Curialibus notum est,
nempe cum præsentatus ob defectum ætatis, aut quia in ali-
quo obstat fundatio, vel ob alias dispensationes, veluti su-
per pluralitate aliorum beneficiorum, siuè quodcumque
canonicum impedimentum, super quo Ordinarius non
potest dispensare, instituendo præsentatum, vel ob reser-
uationes pensionem, seù aliud impedimentum prohibens
ipsius Ordinarij prouisionem; nam in his casibus perinde
est, ac si beneficium esset liberæ collationis; facta tamen
mentione iurispatronatus, prout testatur *Rota in vna Ro-*
mana Præpositura 6. Iunij 1633. impressa penes Rub. decision.
7 *216. num. 22.* Et hoc modo non requiritur illa præcisa, &
formalis præsentatio, quæ fit coram Ordinario; sed loco
prædictæ præsentationis, sufficit consensus patronorum;
quia prouisus, cum sit præsens in Curia, & debeat exa-
minari per Examinatores Vrbis, habebit litteras suæ pro-
uisionis in forma gratiosa, vel in forma *Dignum*, coram
Exequutoribus Apostolicis, & sic cessat ratio, ob quàm
præsentatio fieri debeat de præsenti, scilicet, ad effectum,
vt instituens cognoscat præsentatum, illumquè examinet,
ita dixit *Rota penes Buratt. decis. 481. num. 5. 6. & 7. Lot-*
ter. de re benefic. lib. 2. quæst. 6. num. 49. quia non attenditur
8 ista absentia, quando fit prædicta institutio à Papa: cum
satis sit, constare de consensu patronorum, qui habet vim
præsentationis, & Rota semper tenuit in materia quasi pos-
sessionis præsentandi, & probationis iurispatronatus, con-
sensum per patronos prouisionibus Apostolicis præstitum,
habere vim præsentationis, *idem Buratt. dicta decision. 481.*
num. 8. & dixit aliàs *Rota decision. 534. num. 4. par. prima*
diuersor. & in vna *Seran. Beneficiorum coram Pamphilio 6.*
Iunij 1603. & in vna Colimbrien. Pensionis 15. Nouembris
1614. coram Manzanedo; & sic ad acquirendam quasi pos-
sessionem præsentandi, sufficit idem consensus, sicut ipsa-
met præsentatio, vt per *Viuian. in prax. iurispatron. lib. 14.*
cap. 2. num. 10. & 11.

Eoquè minus requiritur præsentatio, prædicta, quando
de necessitate est petenda institutio, seù prouisio cum dis-
pensatione à Papa super aliquo ex prænarratis impedimen-
tis: quandoquidem Dataria Apostolica, quæ habet ta-
lem præsentationem pro inualida, vbi in supplicatione
narratur, impedimentum, quo non obstante fuit Orator
præsentatus, addunt Domini Reuisores hæc verba, *licèt de*
facto, eum, re vera, talis præsentatio, tanquam facta
de persona inhabili, sit nulla, licèt Ordinarius illam ad-
miserit.

Quamuis negari non possit, quin quandoquè huius-
modi præsentatio fiat coram ipsomet Domino Datario,
si ita casus postulauerit, prout testatur *Rota in vna Lu-*
can. Plebis 14. Martij 1590. coram Gypsio, & in vna Ro-
man. Iurispatronatus 9. Maij 1603. coram Iusto, quas re-
fert *Viuian. in dicta prax. Iurispatron. lib. 5. c. 2. nu. 31.*

Sed redeundo vndè paulisper digressi sumus, dicimus
quòd quando absens potest præsentari, tunc poterit, etiam
pater pro filio, frater pro fratre, consanguineus pro con-
sanguineo, nec non amicus pro amico, cum promissione,
9 & cautione rato, petere præsentatum institui, & causam
institutionis prosequi, & institutionem obtinere, si tamen
præsentatus, vt dictum est, tanquam notus non indiget
examine, vt probat *Viuian. in dicta prax. iurispatron. lib. 11.*
cap. 1. num. 3. 4. & 5.

Alias autem, si præsentatus absens, fuerit ignotus Ordina-
rio, debet sensibus corporis, vt supra præsentari, quia, vt di-
10 catur verè præsentatio, & legitimè facta, tres personæ de
necessitate requiruntur, nempè præsentans, præsentatus, nec
non habens instituere, etsi vna deficit, non dicitur præsenta-
tio, *idem Viuian. lib. 8. cap. 7. num. 5.*

11 Nisi fortasse daretur casus, quo duæ tantùm personæ de
iure sufficerent, veluti, cum Episcopus, de iure speciali, habet
iuspatronatus, eidemquè competit ius instituendi, quia, cum
tunc vtatur duplici potestate, poterit vtramquè vnico actu
expedire, *Felin. in cap. cum venerabilis, num. 38. de except.*
Mar. Antonin. var. resolut. lib. 1. resol. 25. num. 12. vel in
alio simili casu de iure approbato.

Cæterùm verò, cessat nonnullorum *DD.* opinio, quod
pariter duæ personæ sufficiant, cum patronus vellet ad be-
neficium sui iurispatronatus, se ipsum præsentare; prout

scio, nonnullos Doctores, desuper consultos, fieri potuisse, respondisse, toto cœlo aberrantes; cum satis sit apud omes firma conclusio, patronum non posse se ipsum præsentare ad beneficium sui iurispatronatus: nequè hic refert plurimùm immotari, afferendo rationes pro vtraquè parte: cum satis sit, nos habere ad id textum expressum in *cap. per nostras de iurepatron.* vbi Innocentius III. rescripsit Archiepiscopo Rothomagen. consultus, Vtrum Clericus ad vacantem Ecclesia, in qua ius obtinet patronatos,
12 se ipsum, si est idoneus, valeat præsentare, & respondit ipse, quòd nullus se potest ad personarum alicuius Ecclesiæ præsentare, vbi *glos. in verbo, præsentare*, ait, quòd differentia debet adesse inter præsentantem, & præsentatum, sicut inter dantem; & recipientem, ac inter baptizantem, & baptizatum, *cap. debitum de baptis.* facit *tex. in cap. fin. de instit.* vbi quis non potest sibi ipsi conferre beneficium, seu non potest instituere se ipsum, necnon *text. in l. si ita mandanero, §. si tibi centum, ff. de mandat.* vbi, qui iussus est dare cui velit, non potest pro se retinere, sicut non potest quis eligere se ipsum, etiam quòd detur sibi potestas eligendi, imò etiam dato, quòd iurauerit eligere meliorem, & ipse sit melior, *idem Rocc. in verbo honorificam, n.20.*

Quòd quidem non caret ratione, nempè, quia si quis præsentat se ipsum, venit repellendus, tanquam ambitiosus: nam videtur facere iudicium de persona sua, & authorizare sibi ipsi: quæ omnia sunt prohibita, *arg. text. in Clement. 2. de rebus Eccles. non alien. & in cap. qualiter, de election.* Nec refert, vt vulgariter dicitur, quòd prima charitas incipit à se ipso, *cap. qui vult ordinatè, de poenit. distin. 3. leg. Præses, de seruit. & aqu.* quia ista regula tunc procedit, nisi inconuenientia sequantur, veluti, ne quis se ingerat, & authorizet sibi ipsi, vt dictum est, idem *Rocc. loco citato*. Vnde non immeritò Gregorius Papa, sic scripsit Cyriaco Episcopo, *Quia sicut locus regiminis desiderantibus*
13 *negandus est, ita fugientibus offerendus, vt in cap. in scripturis, 8. quæst. 1. circa prime.*
14 Hanc verò conclusionem ità intelligendam esse, certum est, & videlicet, quis non possit se ipsum præsentare, vt non procedat, quando iam esset ab alio compatrono præsenta-
15 tus: quia potest præsentationi iam de se factæ consentire, & ille consensus habebitur pro vna voce, vbi essent alij compatroni, qui discordarent, quia tunc non se ingessit, neque ambitiosus poterit reputari, quòd probat *text. in leg. eos, ff. de Decur. in princip.* vbi quod electus ad aliquam dignitatem, sine sui procuratione, petens se posteà confirmari, non incidit in *leg. Iuliam, de amb. ita Rocc. loco citato dicto nu. 20. vers. limita nunc hanc conclusionem.*

Vndè secùs dicendum est, vbi quis se ipsum vna cum alijs præsentauerit; quarè in vna *Spoletan. Capellania coram Buratto*, quæ est in suis *decis. 7*1a, fuit annullata præsentatio, de quodam in Clerico compatrono, de quo constabat, non fuisse processum per viam adhæsionis præsentationi de se factę per alios compatronos; cum nulla præcesserit aliorum patronorum præsentatio, sed per viam pręsentationis eodem tempore factæ, & fuit dictum in vna *Pergamen. Capellania coram eodem Buratt. decis. 316. num. 2.* quòd non potuit sustineri pręsentatio de se ipso patrono facta per viam scrutinij secreti, quo casu; cum præsentatus ignoret, an alij in eum consenserint, ille non potest in se ipsum consentire, quia hoc modo oriretur à se ipso, & vti ambitiosus erit repellendus.

At propterea, taliter præsentatus, vt in hoc casu faciat valere suam pręsentationem, cui ille, vt supra consensit, non debet dicere, *Eligo, vel pręsento me ipsum*, sed *consentio electioni*, aut *præsentationi de me facta*, ac proinde, oportet quòd præcedat aliorum, compatronorum pręsentatio, non autem, quòd illa fiat eodem tempore, quia si ille consentiat, aut se ipsum cum alijs pręsentet, nulla quidem erit talis pręsentatio, vt in *d. Spoletan. Capellania, num. 3.*

Et sic ex *dicto cap. per nostras, de iurepatron.* notant *DD.* illud habere locum, vbi quis se cum alijs compatronis, eligit, seù præsentat, vt in *d. Pergamen. Capellania num. 2.* Secùs verò, vbi pręsentatio fuerit facta palam, & per vota aperta, quia, cum ipse non possit se eligere, seù præsentare, quin prius sciret, se ab alijs electum, vel præsentatus, dici non po-
16 tuit à se ipso oriri, sed ab alijs vocatus, & consentiendo præsentationi de se factę, auxit numerum, tanquam vnus de habentibus ius pręsentandi, & ita communiter declarant *DD. in cap. cum in iure, de iurepatron. vbi Butr. num. 36. vers. nec obstat*, & alij relati in *d. decis. Pergamen. d. nu. 3.*

Et sic consensus coelecti, vel præsentati à compatronis, facit numerum, illumquè auget; ità quòd si vota sint æqualia diuisa in duos, quia videlicet vna pars accessit ad compatronum, & alia ab alium, consensus compatroni compræsentati augebit numerum, illum præsentantium, ideoquè debet præualere præsentatio in institutione, quòd quidem habet locum, tàm in electione, quàm in præsentatione, *Lambertin. p. 1. lib. 2. art. 8. quæst. 8. princip. num. 3. fol. 612.*

Quinimmò, quòd maius est, si esset processum per scrutinium priuatum, publicato scrutinio, licet in alium in scrutinio ipse consenserit, posset, visa electione de se facta, ab æquali medietate recedere ab eo, in quem scrutinio consensit, & accedere, ac consentire electioni de se factæ, & eius consensum augebit numerum, quia ex eo, quòd non est necessaria forma, *capit. quia propter, de elect.* potest augere numerum per consensum suum, & sic oportet, quòd sua vox, vnà cum alijs, qui eum elegerunt; constituat maiorem partem, nam secus esset, si ad paritatem, dumtaxat, perducat vota aliorum, quia videretur ambitiosus, si consentiret electioni de se factæ: ex quo electio non perducit ad maiorem partem vnà cum suo consensu, *idem Lambert. loco citato num. 2. per text. in cap. quoniam, de iurepatron.* qui loquitur in fortioribus terminis, nempè in electione, quæ plus est, cum ius tribuat: ergò multò magis in pręsentatione, in qua talis forma non requiritur, nec tribuit ius, *idem Lambert. loco citato, num. 3.*

Ratio namquè præmissorum, ea quidem est, quod, cum electio, aut præseruatio non fiat per scrutiniũ secretum, nunquàm illa oritur ab electo, seù præsentato, sed à coeligentibus, seù compræsentantibus: quia videt se electum, seù præsentatum ab alijs: quod secus esset, si fuisset processum per formam scrutinij priuati, nam tùnc non posset à principio consentire in se ipsum, & sic regulariter quando in electione, seu præsentatione, quis videt se vocare ab alijs potest consentire electioni, seù præsentationi de se factæ, & alium non eligere, & vox sua computabitur in numero, & suus huiusmodi consensus debet interuenire infra tempus a iure datum ad præsentandum, ante institutionem, *idem Lambert. dicto num. 3.*

Quod quidem non semel in praxi euenisse scimus, nam, cum vnus ex compatronis, aliàs idoneus, habuerit medietatem vocum compatronorum, & præsentatio fuerit facta palam, & per vota aperta: per quæ præsentatus sciuit, fuisse præsentatum ab alijs, consentiendo pręsentationi de se factę auxit numerum, tanquàm vnus de habentibus ius pręsentandi, & sic vbi prius pręsentati haberent ęquales voces, iste, consentiendo pręsentationi de se factę, addendo suum consensum, qui deseruit pro sua voce, habebit maiorem partem patronorum, prout est casus in supradicta *Pergamen. Capellania.*

Pręmissa quidem diuersimodè possunt practicari, potissimùm verò, vbi licèt patroni, vti singuli, præsentare debeant, & separatim, si tamen adsit consuetudo in contrarium, illa seruari debet, ac proindè quando ius patronatus ad plures pertinet, vt singulos, & patroni pręsentant, vt singuli, non autem vt vniuersi, si tamen vigore statuti, vel consuetudinis ad pręsentandum, soliti sint simul conuenire, debet statutum, seù consuetudo huiusmodi seruari, vndè poterit ad dictam pręsentationem, siuè per scrutinium secretum, & per vota secreta, siuè palam deueniri, vt elicitur etiam ex *d. Pergam. Capellania, num. 3.* quę etiam impressa est penes *Viuian. in calce sua praxis iurispatr. decis. 59. Mant. decis. 268. nu. 4.*

Quod si postmodum non appareat, an ille talis, se ipsum, cum aliis principaliter elegerit, seù pręsentauerit, an verò potiùs, accesserit, consentiendo dictę electioni, seù pręsentationi de se factę, tamen debet præsumi fecisse actum illum eo modo, quo melius, & vtilius sibi de iure permittebatur, ne incidere in vitium ambitionis, *Rota decis. 285. num. 4. par. 2. diuersor.* & sic censendum est, ipsum in suam nominationem, & pręsentationem conspirasse, non principaliter; sed per viam accessionis: quę quidem interpretatio, in dubio sumenda est, cum tendat ad validandum, non autem ad destruendum actum, vt in *Pergamen. Capellania num. 5. cum pluribus sequentib.* vbi *nu.* 10 quòd id maximè suaderi videbatur ex clausula, ac omni meliori modo.

Et licèt nonnulli teneant, pręmissa minimè locum sibi vendicare in beneficijs simplicibus, in quibus videntur cessare causa ambitionis, vt tenuit *Lambert. par. 1. 2. lib. q. 8. art. 2.*

Nihi-

Nihilominus certum eſt, Rotam fuiſſe ſemper, ſequutam *Io: Andr. & Abb.* qui in *d. cap. per noſtras, de iurepatr.* tenent, prædictam concluſionem habera locum, etiam in beneficijs ſimplicibus, prout tenuit *Rota in vna Regien. Iuriſpatronatus 15. Ianuarij 1624. coram Pirouano, & 15. Martij 1625. coram Vbaldo,* quas etiam ſequuta eſt in vna *Barchinon. Beneficij 2. Maij 1625 coram eodem Pirouano, vt per Add. ad Buratt. d. deciſ. 316. litt. A.*

17 Porrò ſicut patronus non poteſt ſe ipſum præſentare, ita neque procuratorem conſtituere ad illud præſentandum, *cap. fin. de inſtit. Lambert. p. 1. lib. 2. q. 8. art. 9.* quòd etiam deſumitur ex *d. c. per noſtras, vbi Abb. num. 5. Caputaq. dec. 400. p. 2. Peregr. deciſ. 100. Buratt. deciſ. 712. num. 1.* vbi plures Rotæ deciſiones, ad hoc refert.

Nec ſtandum eſt *Riccio in ſua praxi for. Eccleſ. deciſ. 197. num. 216.* vbi, quòd cum patronus non poſſit ſe ipſum præſentare, vt dictum eſt, hodie in praxi ſeruatur, vt patronus conſtituat procuratorem cum poteſtate præſentandi, nam talis procurator, virtute præfati mandati poterit Clericum patronum ad beneficium eiuſdem iuſpatronatus præſentare, & quòd ita fuit deciſum in *Rota*, & iuxtà eam quotidie ſeruatur, & teſtatur *Caputaq. deciſ. 138. p. 2.*

18 Quòd quidem (ſalua pace tanti viri) nullo modo ſubſiſtere poteſt; quia eſt etiam contra innumeras Rotæ deciſiones, & omnium *DD.* opiniones, nec praxis hoc vnquàm admiſit, cum id in iure non habeatur, quarè, vulgò dicimus, quòd lege non cauetur, in praxi non habetur, vt per *Bald. in c. nihil, ſub num. 15. de elect. Tiraquell. de pæn. temper. cauſ. 1. num. 87.* quos refert *Gonz. ad reg. 8. gloſ. 9. §. 1. nu. 43.* cum paria ſint, aliqua ſine lege facere, vel contra legem, vt inquit idem *Bald. in cap. in Geneſi, in fin. de elect. Addit. ad Buratt. deciſ. 316. littera A.* Quinimmò, idem *Caputaq.* quem ipſe *Ricc.* allegat, totum contrarium dicit *deciſion. 497. par. 2.* per hæc formalia verba, videlicet, *Procurator conſtitutus à patrono ad præſentandum non poteſt eundem patronum conſtituentem præſentare.* Quàm deciſionem ſemper ſequuta eſt *Rota*, ſignanter penes *Buratt. deciſ. 712. num. 2.*

Nequè huius rei ratio longè abeſt, quia videlicet, ſi præſentatio fiat à procuratore, ad id conſtituto, idem eſſet, ac ſi fuiſſet facta ab ipſo patrono, vt in *dicta deciſ. d. nu. 2.* & ni-

19 hilominus, certum eſt, quòd patronus nec mediatè, nequè immediatè per ſe nequè per procuratorem à ſe conſtitutum, ſe ipſum præſentare poteſt, vt per *DD. in d. cap. per noſtras, & in c. fin. de inſtit. & in c. ex inſinuatione, & iurepatron.* vbi aſſignat etiam rationem, quam nos ſupra adduximus, nempè alteram ambitionis vitandæ, alteram verò, quia debet eſſe differentia inter præſentantem, & præſentatum, *d. cap. fin. de inſtit.*

Nec tamen ex præmiſſis excluditur, quin pater (ſicut nõnulli leuiter opinati ſunt) nequeat ſuum filium ad beneficium præſentare, ex eo, quòd pater, & filius ſint vna eademquè perſona, & propterea idem eſſet, ac ſi filius ſe ipſum præſentaret, nam quicquid ſit, quoad alios effectus, licèt perſona patris, non ſit diuerſa à perſona filij, vt eſt *tex. in l. fin. Cod. de impub. & alijs ſubſtit. Tiraquell. in l. ſi vnquam in præf. num. 15. Cod. de reuoc. donat.* & dixit *Rota in vna Romana Caſalis Turris Vergatæ coram Pirouano,* ac pater, & filius vna, eademquè perſona, carne, & natura reputentur, *leg. nec cum filiusfamil. ff. de furt. c. contradicimus 35. quæſt. 3. & cap. pænitentia, diſt. 3.* aliud enim dicendum eſt in caſu præſentationis, vt hic; cum nullibi id reperiatur prohibitum,

20 imò conceſſum eſt, quòd patroni poſſint ſuos filios præſentare ad beneficia iuriſpatronatus, vt eſt communis opinio, *Lambert. eodem tractat. par. 1. lib. 2. art. 12. quæſt. 8. num. 9. quæſt. 16. nu. 122. Viuian. in dicta praxi lib. 6. cap. 6. num. 23.* vbi, quòd pater poteſt præſentare filium, auus nepotem, ſeù alios conſanguineos, per *gloſ. in c. quia clerici, verbo filij, & in cap. conſuluit verbo propria authoritate, de iurepatron.* quia quamuis, fictione iuris, pater, & filius reputentur vna perſo-

21 na, tamen in ſpiritualibus huiuſmodi fictio non attenditur, prout docet *Paul. de Citad. in d. tract. iuriſpatron. d. q. 11. nu. 95. circa fin.*

Contingere tamen poteſt, quòd ſupradicta concluſio, vt videlicet, nemo poſſit ſe ipſum præſentare, aliquam admittat declarationem, prout eam aliàs admiſiſſe compertum eſt, in *dicta deciſ. 185. par. 2. diuerſ. per tot.* in qua habetur, quòd quidam Andræas, necnon Franciſca, & Eliſabetha eius ſorores conſtituerunt procuratorem Nicolaum eorum fratrem, ad præſentandum dictum Andræam, & perſonam ſibi beneuiſam. Et quamuis Nicolaus viſus fuiſſet explicare actum præſentationis, etiam nomine ipſius Andreæ, quo caſu, ex illius acceptatione, videretur reſultare, idem effectus ambitionis; Tamen dixerunt Domini, id non applicari; quia non ità, de plano procedit, quando præſentatio ſit facta nomine omnium, & ſic, etiam ipſius Andreæ, nam licèt Nicolaus procurator in præſentatione dixerit *omnes dicti proponentes,* tamen poſteà ſubijcit, *& ſeu dictus Nicolaus, tàm ſuo, quàm aliorum compatronorum ſuorum nomine præſentat.* Propterea, cum illa dictio, ſeù ſtare poſſit correctiuè, & de patronis indefinitè fecerit mentionem, in materia odioſa ad faciendum incidere in vitium ambitionis, & ad deſtructionem actus, non videtur dicendum, quòd indefinita æquipollear vniuerſali, *l. 2. ff. de lib. & poſth.* vbi *Dec. Ruin. conſ. 98. nu. 4. lib. 1.* Et licet alij actus poſtea ſubſequuti videantur arguere, quòd idem factum fuerit nomine prædicti Andreæ, tamen in hoc caſu, cum plures, (inter quos eſt ipſe Andræas præſentatus) conſtituiſſent procuratorem ad præſentandum, qui præſentauit non ſolum nomine illius, quem præſentat ſed aliorum patronorum, qui ipſum conſtituerunt procuratorem, præſentatus poteſt acceptare præſentationem de ſe factam, nomine aliorum, non ſuo; quo caſu in nullam incidit ambitionẽ, & ſic adeſt in hoc caſu, differentia inter præſentatũ & præſentantẽ, vndè d. Andræas ſic, vt præfertur præſentatus ſimpliciter acceptando præſentationem, cenſetur illam acceptaſſe eo modo, quo ſibi proficua futura erat præſentatio acceptata, & ſic idem Andræas præſentatus cenſendus eſt, acceptaſſe præſentationem factam nomine aliorum compatronorum, non autem nomine ſuo; quia hoc modo euitat nomen ambitionis, & ſuſtinetur actus; nec videtur elegiſſe viam ad impugnandam ſuam diſpoſitionem; prout ſunt quaſi formalia verba prædictæ deciſionis, quæ tanquàm à ſapientiſſimo viro Hyppolito Aldobrandino tunc Sacræ Rotæ Auditore, poſtea Clemente Papa Octauo facta, ſingularis eſt in hoc caſu, iuxtà quàm de anno 1614. in ſimili caſu præſentationis ad ſine cura Eccleſiam iuriſpatronatus Brettinorum Caſtrenſ. Diœceſis, ego conſultus reſpondi, cum qua lucratus fui duodecim ſcuta, auri in auro; quarè exindè citrà, non immeritò, deciſionem auream, illam appellare conſueui.

Hoc autem, quando ſunt plures compatroni, qui vt aliàs diximus, poſſunt vnum ex eis, ſi habilis ille fuerit præſentare: videndum eſt modo, quid ſeruandum in praxi, quando vnicus tantum adeſt patronus qui eſt clericus, & habilis ad illud beneficium.

Et quidem, omnibus notum eſt, in hoc caſu recurri ad Sedem Apoſtolicam, ab eaquè obtineri tale beneficium, cum narratiua, quòd Orator eſt vnicus patronus, & per Cancellariam expediuntur litteræ prouiſionis huiuſmodi beneficij ſub narratiua infraſcripta, videlicèt, *Cum itaquè ſicut accepimus, &c. Eccleſia, &c. quæ de iurepatronatus laicorum ex fundatione, vel dotatione exiſtit, &c. vacauerit, &c. Nos, &c. prædictum N. &c. aſſerentem, ſe prædictæ Eccleſiæ modernum vnicum patronum exiſtere, apud Nos de vita, &c. Verificato, &c. ac ſi per diligentem, &c. ſuper quo, &c. fructus, &c. 24. &c. Dat. Romæ, &c.*

Nec tamen ex hoc arguitur, ſimilis beneficij collationem ſpectare ad Papam; ad quem ita recurri conſueuit, ob generaliſſimam, & ampliſſimam poteſtatem, quàm habet in beneficialibus, *cap. 2. de præb. in 6.*

Cum certum ſit, in hoc caſu, poſſe patronum, tanquam vnicum, in hoc procedere per viam deprecationis, & ſupplicationis Ordinario faciendæ, qui poteſt illum gratificando, admittere, *Abb. in d. capit. per noſtras,* vbi ait quod in beneficijs ſimplicibus poteſt ſupradictus patronus preces huiuſmodi porrigere, vt ipſe in beneficio iuriſpatronatus inſtituatur, dummodò ſit dignus, & pauper, *Lambert. in dicto tractat. iuriſpatron. d. par. 1. lib. 2. q. 1. fol. mihi 608.* & fuit dictum in vna *Regien. Iuriſpatronatus 15. Ianuarij, coram Pirouano, & 15. Martij 1625. coram Vbaldo,* quas refert *Add. ad Buratt. deciſ. 316. num. 19.* vbi quod poteſt Ordinarius illum gratificando, admittere, quia non obſtat ratio ambitionis, quæ omninò excluditur à neceſſitate, quæ nullis legibus ſubiacet, *capit. quæritur, §. fin. 22. quæſt. 2. Pariſ. conſil. 32. num. 12. & conſil. 33. num. 23. volum. 2.* & licèt *DD.* hic dicant, neminem à ſe ipſo oriri debere hoc tamen fallit, vbi adeſt prædicta neceſſitas; cum per collationem, ſic ab Ordinario factam, ſuccurratur neceſſitati alimentorum ipſius ſupplicantis; quo caſu videmus, quòd

Ecclesia reseruat alimeota patrono; prout patet ex definitione ipsius iurispatronatus, quòd ità definitur, videlicèt, quòd sit ius honorificum onerosum, & vtile, &c. ac propterea satis clarè patet, quòd ista vtilitas coosistit in hoc, quia videlicet, si patronus deueniat ad inopiam, est alendus de bonis Ecclesiæ, *Seraphin. decision. 668. num. 5.* & alij, quos refert *Viuian. in prax. iurispatron. lib. 1. cap. 3. num. 30.* & sic debet eidem patrono supplicanti prouideri de omnibus necessarijs ex redditibus Ecclesiæ; cum appellatione alimentorum, veniant victus, potus, cibaria, vestimeota, calceamenta, domus, cubile, seù stratum, & omnia necessaria pro coosertuatione hominis, quatenus totum id fieri possit *Surd. de aliment. tit. 4.* sicut idem patronus potest aliquid anouatim exigere ab Ecclesia patronata, in recognitionem iurispatronatus, quatenus ità adiectum fuerit in limine fundationis, cum consensu Episcopi, *text. in cap. præsentia, 2.* vbi *Abb. nu, 3. & 4. de iurepatr. idem Viuian, loc. cit. nu. 23.*

Vndè, non mirum, si ita supplicanti succurrendum sit per dictam Episcopi collationem; quia si huiusmodi alimenta debentur, etiam patrono laico, eò magis patrono Clerico, quando ille est habilis: & sic lex non seruatur in casu prædictæ necessitatis, *l. 1. ff. de off. Consul. & ibi glos.* nam cum præsentatio ad beneficium iurispatronatus, sit inducta à lege humana, vt videlicet, debeat patronus alium præsentare, ab ea tamen, vt dictum est, recedere licet propter necessitatem; cum talis iuris humani subtilitas non attendatur, vbi posset sequi magna absurditas, vt in casu huiusmodi alimentorum, *arg. cap. præterea in fin. de appellat.* Prout neque prædictis obstat, quòd institutio fieri non potest ab Episcopo sine præsentatione patroni, vt in *d. cap. decernimus 16. quæst. 7.* quia in huiusmodi casu dicitur interuenire præsentatio, vt optimè deducit *Paul, de Citad. in tract. iurispatron. q. 11. num. 91. cum pluribus seqq.*

Ac propterea, obseruari vidimus moltories in praxi, vt adueniente vacatione talis beneficij, Orator Clericus, vnicus patronus porrigat Episcopo supplicem libellum, eidem sup-
22 plicando, vt atteota vacatione talis beneficij de suo iurepatronatus, cum sit vnico patronus, & pauper, nec ab alio cōpatrono præsentari valeat, prout requiritur, nec habeat, vnde commodè possit se sustentare, idem Episcopus dignetur eidem, prędictum beneficium conferre sine prędiudicio sui iurispatronatus, illi, quoad hoc, gratificando.

Et licèt nonnulli teneant, Episcopum simpliciter posse eidem supplicanti prædictum beneficium conferre, verius tamen, est id fieri posse attenta supplicantis paupertate. Quarè, cum quidam sapientissimus Episcopus requisitus fuisset de hac re, dum vacaret beneficium iurispatronatus supplicantis, qui se pauperem in porrecto libello asserebat, idem Episcopus mandauit capi iosformationem super huiusmodi paupertate: & cum constitisset, quòd supplicans haberet quædam alia beneficia, etiam exigui redditus, respondit, quòd libenter porrectis precibus annuisset; nisi supplicans habuisset prædicta beneficia, ex doctrina eiusdem *Abbatis in dicto cap. per nostras,* vbi apertè docet, ita demum fieri posse, dummodò beoeficium noo sit vltrà quàm sibi sufficiat ad victum. Et sic potest dari casus, quòd necessariò recurratur ad Papam pro collatione, oempè, cum Orator non sit pauper, vel habeat alia beneficia ecclesiastica, qui eidem vnico patrono illud cōferat; cuius collatio habeat etiam vim institutionis absquè alia præsentatione.

Quoniam verò, paulò superius apparet, præsentationem ad beneficium ecclesiasticum iurispatronatus, fieri posse etiam per procuratorem, non videtur omittendum pro hac nostra praxi, quòd in dies circa id seruari vidimus; nam licèt leue videatur, non tameo prorsus erit inutile. Quarè dicendum est, ipsum procuratorem, infra legitimum tempus, teneri ad exhibendum mandatum, quòd à patrono habet ad præsentandum; cum quo etiam Rectorem, siuè beneficiatum, coram iostituere habente præsentet; cum ad vtrumque teneatur, nempè etiam, vt infra dictum tempus fidem faciat de suo mandato in actis Curiæ instituentis, producendo: *Ludouis. decision. 177. num. 7.* vnde sioe dicti mandati exhibitione, vt dictum est, nihil agit *Viuian. in prax. iurispatron. lib. 7. cap. 5. num. 1.* quòd quidem mandatum debet esse speciale, alias non valet, prout fuit dictum io vna *Forolimens. iurispatronatus 25. Octobris 1599. & 15. May 1600. coram Cardinale Lancellott,* vt refert *idem Viuian. loco citato num. 3.* qui *nu. 6.* aduertit, in praxi, quod multi, tanquàm procuratores patronorum absentium, præsentant, occurrente vacatione, ac postea infra legitimum tempus, non exhibent mandatum: vnde lites suscitantur inanes: prout fuit dictum in vna *Lucan. Capellaniæ coram Damasceno, est decis. 443. nu. 3. in fin. par. 4. recent. ex Roch. de Curte in tractat. iurispatr. verbo honorificum, nu. 26. Lamber. eodem tract. lib. 2. quæst. 1. art. 21. nu. 1. Lap. alleg. 22. in princip. & ibi Add. & alleg. 8.* dixit, quod fraude cessante, valida erit præsentatio per procuratorem vigore mandati facta; quia noo reperitur id à iure prohibitum, ergo censetur permissum; cum simus in materia permissiua, per *tex. in l. necnon §. quod eis, ff. ex quibus cau. maior. cap. inter corporalia, de transl. prælat. & idem Lap. alleg. 88.* ait, quòd patronus, potest per procura-
23 torem præsentare, etiam si noo fuerit impeditus, *idem Roch. in d. verbo, honorificum q. 5. nu. 23.* qui *num. 4.* ait, quòd ideo requiritur speciale mandatum, quia prȩsentatio est quædam donatio, & ad donandum requiritur speciale mandatum *c. fi. de off. Vicar. in 6. l. contra ius, §. si filius, ff. de pact. Addit. ad Ludouis. d. decis. 177. num. 7.* vbi quòd procurator iosfra prędictum tempus, vel debet exhibere mandatum, vel patronos coram Ordioario ratificet præsentationem, oam elapso dicto termino, & non sequuta dicti mandati exhibitione, seù saltem patroni ratificatione, qua ratificet præsentationem factam à procuratore, qui non exhibuit mandatum prædictum, præsentatio remanet nulla, & inualida, *idem Viuian. lib. 6. c. 5. num. 5.* & ita ipse est intelligendus, *num. 4.* quatenus ait, quòd potest patroous, infra dictum tempus, ratificare gesta per compatronos, vel procuratores à se constitutos ad præsentandum, videlicet, quando intra dictum tempus non fuerit productum mandatum in actis Curię habeotis instituere, quòd si procurator prȩsentet, est necesse, quòd vel infra quadrimestre mandatum exhibeat, vt foit dictum in vna *Lucan. Capellaniæ 22. May 1613. coram Cardinali Sacrato,* vel patronos coram Ordinario intra quattrimestre ratificet, vt fuit dictum in vna *Taurinen. Beneficij 28. May 1584. coram Orano.*

Verùm est nihilominus, non obstare, si præsentatio fiat per procuratorem, qui mandatum prædictum, iotta dictum tempus non exhibuit: Nam si in termioo fuerit facta productio verbalis, cum clausula, *animo exhibendi,* &c. poterit postmodum productio realis fieri extra terminum, vt ex *Vestr. in praxi, lib. 4. de dol. contum. nu. 6. vers. quod si verbo tantum, Decian, resp. 41, num. 14. cum seqq. lib. 3. Rota in vna Lunensarzen. Beneficij 13. Iunij 1625. coram Durano,* quæ est, *decis. 110. num. 23. impressa penes eundem Viuian. in calce suæ praxis, nu. 24.* habetur etiam, quòd si ipsum mandatum fuerit rogatum per Notarium Actuarium Curię Episcopi, ad quem spectat admittere præsentationem, prædicta productio non est necessaria ex *Fulgos. cons. 195.*

Et vbi præsentatur dictum mandatum, oportet, quòd, parte opponente, illud infra dictum tempus quatuor, vel sex mensium sit recognitum; alias enim ipsa parte minimè opponente, non erit necessaria talis recognitio, quæ postmodum quandocumque fieri potest, vt per *DD. in auth. si quis in aliquo, C. de edin, Capuiaq. decis. 118. num. 4.* & in his terminis teouit *Rota in vna Lucan. Parochialis impressa inter decisiones criminales Farinac. quæ est 195. num. 9.*

Quoniam verò, iouenta lege, inueoitur, & fraus, *vulg. iur.* ad aliam fraudem eos nouimus confugisse, qui cum non possint se ipsos ad beneficium vacans, præsentare eo modo, quo superius dictum est, neque illud ab Ordinario per viam fictæ, aut aliàs minus legitimè donationis ipsius iurispatronatus, sataguot à donatario, ad huiusmodi beneficium præsentari,

24 Quandoquidem, donatio ipsius iurispatronatus, ad effectum, vt donans possit à donatario præsentari, debet esse libera totius iurispatronatus, secundum cautelam, quam hic dat *Paul. de Citad, in tract. iurispatr. quæst. 11. fol. mihi 147.* quatenus ait, posse dari remedium videlicet, vt patronus de consensu Episcopi, donet alteri totum iuspatronatus liberè, & tuoc ille donatarius poterit antiquum patronum præsentare, ex *Io. Andr. in c. ex insinuatione, de iurepatr.*

Quæ quidem cautela, quatenus ipsa donatio, non sit perpetua, & absoluta, est nimis periculosa, propter fraudes, quæ io ea committi possent; quarè debet illa carere omni vitio suspicionis, & fraudis, & sic perpetua, vt dictum est, esse debet, vt proindè donatarius sit effectus verus patronus, & proprio nomine possit præseotare: non aut sic dicendum esset, si donatio prædicta facta esset donatario pro vna vice tantum; quia tunc non poterit ille

præsen-

præſentare donatorem, nam hoc modo non dicitur vera donatio; ac proindè hic cadit hæc diſtinctio, videlicèt, quod aut donatio Iuriſpatronat us fit per patronum alicui, ſeruatis ſeruandis, & antequam Eccleſia patronata vacet, nec adeſt ſuſpicio vacationis, & tunc donatarius poteſt patronum donatorem pręſentare, cum poſtea beneficium vacauerit. Quod ſi donatio fiat per patronum, poſtquam Eccleſia, ſeù beneficium vacauerit, vel cum inſtaret tempus vacationis, & donatio eſſet expreſsè facta à donante ad effectum, vt tunc præſentetur à donatario, & hoc nullo modo fieri poteſt; quia eſſet pactum; ſiuè conditio fraudulenta, & ſimoniaca; nam hoc modo, eſſet recipere temporalia pro ſpiritualibus, ideſt redditus Eccleſiæ, vltra ſpiritualia pro dicto iurepatronatus ſic donato; prout etiam idem eſſet, ſi hoc pactum non eſſet expreſſum in donatione, ſed nihilominus perciperetur ex hoc, factam eſſe talem donationem, vt videlicet donator præſentetur à donatario; quia adhuc militarent rationes fraudum; quod probatur in *cap. fin. de præb. in 6.* ibi, *dummodò de præmiſsis fraude appareat, &c.* qua quidem diſtinctione vritur *Lamber. in d. tract. iuriſpatr. p. 1. lib. 2. art. 11. qu. 8. princip. per tot. fol. 614.*

Quarè, nè huiuſmodi iurepatronatus donatio, nullitatis vitio ſubiaceat; ac vt omni prorſus fraudis ſuſpicione careat, debet in prędicta donatione exprimi, quod illud donatur cum omnibus, & ſingulis iuribus, iuriſdictionibus, authoritatibus, poteſtatibus, prærogatiuis, bonis, cenſibus, introitibus, & corporibus, ac aliis iuribus quibuſcumque ad ſupradictum iuſpatronatus, quouis modo ſpectantibus, ac quoad donatarium pro ſe, ſuiſque hæredibus, & ſucceſſoribus, etiam extraneis: ita tamen, quod per huiuſmodi donationem iuriſpatronatus, omne ius, quod ipſe donans in illo habet, ab ipſo plenè, ac perpetuò tranſlatum, & penitus, ac in totum abdicatum eſſe cenſeatur, ità quod nullum ius, ſiuè cumulatiuè, ſiuè priuatiuè eidem donanti reſeruatum eſſe intelligatur.

Et hoc importat dicta expreſſio de donatione priuatiuè facta, quia ſi patronus donat iuſpatronatus, id intelligitur cumulatiuè, non autem priuatiuè, ex eo, quod in dubio quando lex mortua, aut viua concedit aliquod ius, vel exercitium ipſius, vel aliquis priuatus ſe immiſcet alieni iuri alteri competenti, intelligitur ſe immiſcere cumulatiuè, & non priuatiuè, cum illo, qui iam habet idem ius, *Rota dec. 395. num. 8. par. 1. diuerſ. Gonz. ad reg. 8. §. 2. proem. numero 32. & 33.*

Reaſſumendo autem ſuperiorem ordinem, circa conſenſum præſtandum erectioni beneficij, cum reſeruatione iuriſpatronatus, dicimus, quod ſupplex libellus ſuper hoc porrigendus eſt Epiſcopo; ſiuè eius Vicario, ſi ab Epiſcopo prædicto habeat ipſe ad id ſpeciale mandatum, & nō alias, *Sbroz. de offic. Vicar. Epiſc. lib. 2. qu. 31.* ſicut nec poteſt præſtare aſſenſum donationi, aut cuicumqua tranſlationi iuriſpatronatus, *Selu. tract. de benef. 2. p. q. 6. nu. 1. Garc. eod. tract. par. 5. cap. 9. nu. 75. Viuian. in prax. iuriſpatr. lib. 1. cap. 2. num. 36. Azor. inſtit. moral. p. 2. lib. 3. ca. 25. Barboſ. de poteſt. Epiſc. allegat. 54. nu. 74. & 75.* & dixit *Rota in vna Placent. Parochialis de Mirabel. 19. Ianuary 1594. coram Orano, Rebuff. in praxi, in forma Vicariat. nu. 184. Zercl. in prax. Epiſc. par. 1. verbo Vicarius, §. 11.* aliàs autem deficiente dicta facultate, nihil poterit circa hoc Vicarius, quinimmò neque hæc facultas competit Legato Apoſtolico, idem *Garc. loc. cit. nu. 75. 76. & 77.* Vndè cum porrigitur libellus Epiſcopo, niſi ille vellet procedere ad erectionem, eam eius Vicario delegabit, qui authoritate ſic ſibi attributa, procedet, vt ſæpè fieri ſolet, qui tamen Vicarius de hac facultate ſibi delegata, debet, vt in d. formula ſententiæ erectionis, ac in quouis alio actu, de hoc facere mentionem, cum aliàs id non poſſet ex vi ſui officij Vicariatus, *tex. in cap. nobis, & ibi DD. de iurepatr. Fuſcus de viſit. lib. 2. cap. 10.*

26 Hanc eandem poteſtatem habet, etiàm Capitulum Sede Epiſcopali vacante, quam habet Epiſcopus in concedendo licentiam volenti ædificare Eccleſiam, cum reſeruatione iuriſpatronatus; quia idem Capitulum ſuccedit in iuriſdictione ordinaria, & fungitur vice Epiſcopi, tàm in ſpiritualibus, quam in temporalibus, *cap. penult. de ſuppl. negl. pral. Io. Andr. in ca. vn. de maior. & obed. Pauin. de offic. Vicar. Sed. vacan. q. 10. p. 1. num. 2. id. Garc. d. ca. 9. num 70. Viuian. in d. prax. iuriſpatr. lib. 2. ca. 1. nu. 15.* vbi, quod, Sede Epiſcopali vacante, poteſt Capitulum dare licentiam, & conſenſum præſtare ad fundandam, conſtruendam, & dotandam Eccleſiam, cum dicta reſeruatione iuriſpatronatus, vt eſt communis opinio, & fuit ita ſemper practicatum in hac Curia Archiepiſcopali, illius Sede vacante prout etiam infra dicetur.

Tenent aliqui, huiuſmodi facultatem competere etiam Vicario Apoſtolico, ſeù Adminiſtratori, quem ſolet quandoquè Summus Pontifex deputare ad regendas Eccleſias Cathedrales, & Metropolitanas, donec Epiſcopus perueniat ad ætatem legitimam, vel quando idem Pontifex eundem Vicarium mittit cū litteris in forma Breuis, de conſilio Cardinalium Sacrę Congregationis Epiſcoporum, ad gubernandam Eccleſiam, donec cauſa Epiſcopi terminetur, nam iſte Vicarius dicitur habere ordinariam iuriſdictionem, & verè Ordinarius.

Eſt tamen aduertendum, id non ita ſimpliciter procedere, vti aliqui volunt, per ea, quæ tradit *Bart. in l. 1. §. ab eo, num. 1. verſ. quod poteſt, ff. quis, & à quo appell. Rolan. à Vall. conſ. 46. num. 6. lib. 1. Alex. in rubr. ff. de officio eius, nu. 15. Abb. in cap. ſi quis contra, num. 29. de for. compet.* ſed ita demum intelligendum eſt, quatenus iſte Vicarius, quem Apoſtolicum appellamus, id expreſſum habeat in ſuis facultatibus; prout quandoquè id exprimi conſueuit, & ita practicari teſtatur *Pariſ. de reſign. benef. lib. 7. q. 24. ſub num. 27. verſ. Vicarius enim Apoſtolicus.*

Quo verò ad tempus, intra quod fieri debet præſentatio, ſatis vbiquè patet, eam eſſe faciendam intra legitima tempora, à die erectionis beneficij, ſiuè obitus beneficiati, videlicèt, ſi beneficium fuerit de iurepatronatus laicorum, intra quadrimeſtre, ſi verò Eccleſiaſtici, intrà ſemeſtre, *cap. vn. §. verum, & ibi DD. de iurepatr. in 6.*

Huius autem temporis diuerſitatis ratio eſt, quam omnes *DD.* afferunt, nimirùm, quia laicus poteſt intra quadrimeſtre variare, & alium ſucceſſiuè, cumulando, præſentare; patronus autem Eccleſiaſticus id facere nequit; vt notat *gloſ. in d. cap. vnic.* quia qui grauatur in vno, releuatur in alio,
29 *l. cum qui, ff. de iniur.* & quia laicus poteſt vnum præſentare, & poſtea alium accumulatiuè, & ſic poteſt variare, & Diœceſanę acceptare quem voluerit; & ideò, debet in illo grauari, quod non habet, niſi quatuor menſes ad præſentandum.

30 At verò, Clericus patronus non poteſt variare, & ſic grauatur in hoc, ideòq. debet in alio releuari, quod videlicet habeat ſex menſes ad præſentandum, *cap. quod autem, cap. paſtoralis, & cap. cum autem, extra de iurepatr. Roc. de Curte, cod. tract. verbo, honorificum, q. 9. num. 10. Pariſ. de reſign. benef. lib. 2. q. 23. num. 13. Garc. d. p. 5. cap. 9. num. 211. Barboſ. de pot. Epiſ. allegat. 7. nu. 151.* & alij, quos refert *Viuian. in praxi iuriſpatr. lib. 10. cap. 1. num. 1. & 2.* qui *num. 3. & ſeq.* plures etiam reddit rationes, nimirum, quia præſenta-
31 tio patronorum Eccleſiaſticorum habet vim electionis, in qua non cadit variatio; nam ſtatim electo acquiritur ius in
32 re, ſequuta electionis acceptatione; ſecùs verò in preſentatione laici, per quam præſentato acquiritur tantùm ius ad rem. *Abb. in cap. cum Bertoldus, 2. oppoſ. de re iud.* vbi *Felin. col. 1. numero 2. Marius Antonin. var. reſolut. lib. 1. reſolut. 104. num. 23.* Necnon quia Clerici facilius poſſunt; & melius inuenire Clericos idoneos, quàm laici, qui cum ſint extra clericalem militiam, poſſunt titubare, id. *Viuian. loc. cit. num. 6.*

Sanè, hæc variatio ita demū fieri poteſt per laicū patronū
33 vt videlicet poſſit plures, vnico contextu, præſentare, vt Epiſcopus inſtituat, quem velit. *Clem. plures, §. fin. & ibi gloſ. Card. & alij, de iurepatr.* vel vnum præſentare, & ſuc-
34 ceſſiuè poſtea alium cumulatiuè, non recedendo à prima præſentatione; cum non poſſit priuatiuè ſecundum præſentare, *Rot. dec. 513. nu. 2. p. 3. diuerſ.* vbi orta quæſtione,
33 An patroni laici, qui ſemel aliquem præſentarunt, etiam cum iuramento de non præſentando alium, poſſint deindè cumulatiuè variare, Dominis viſum fuit hoc eis licere; quamuis propterea efficerentur periuri, iuxta *conſ. Alex. 16. vol. 3. Roce. de iurepatr. verbo, honorificum, qu. 12.*

36 Alias enim variatio facta priuatiuè, erit nulla, quia nunquam ita permittitur, vt voluit *Abb. in cap. quod autem nu. 3. & in c. cum autem, num. 2. de iurepatr. Lap. allegat. 75. nu. 6. Pariſ. conſ. 42. num. 7. volum. 4.* nàm aliàs tolleretur Epiſcopo facultas inſtituendi, quem vellet, & ſic per illam variationem cumulatiuam, non dicitur receſſum à prima præſentatione, idem *Marius Anton. de reſol. 104. num. 10.*

Verum

Verum tamen est, quod si patronus præsentauit vnum, & iurauit non variare, vt dictum est, tunc non poterit variare; quicquid supra dictum sit; quia Superior non potest admittere periurum ad præsentandum, ne sit ille author periurij, vt fuit dictum in vna *Pampilonen. Beneficij de Cicur. 26. Maij* 1603. *coram Cardinale Laucelloto, & in vna etiam Pampilonen. Beneficij de Huarte* 13. *Februarij* 1595. *coram Iusto*, vt refert *id. Viuian. in d. prax. iurispatr. cap. 2. num. 6.* quamuis valeat actus, factus contra proprium iuramentum, licèt faciens efficiatur periurus, *glos. in c. vlt. verbo, reuocatus, de procur. in 6. Felin. in c. cum accessissent, col. 5. de procur. Abb. in cap. dilecto, num. 10. de præb.* tamen potest taliter præsentãs absolui, & postmodum variare, *Viuian. loc. cit. n. 6.*

Hanc tamen conclusionem, quod videlicèt patronus laicus possit cumulatiuè præsentare, ita intelligas, vt non vl-
37 tra duos præsentet, idest vnum prima vice, alterum verò secunda vice, vltra quam amplius præsentare non potest, idem *Viuian. lib. 10. c. 2. num. 1.*

Cum autem, hæc sibi locum vendicent in patronis laicis, & sic in beneficio de iurepatronatus laicorum, non autem ecclesiastici, subnectendum duxi, quid discriminis versetur
38 inter iuspatronatus laicale, & iuspatronatus ecclesiasticum; & licèt non desint, qui id satis superquè declarauerint, nihilominus, pro eo quod nostram praxim concernit, cum ex nouissimis Rotæ decisionibus plura soper præmissis dubia elucidata fuerint, summatim hic aliqua duximus adnotare.

Et quidem, regula talis est constituenda, quod vbi beneficium fundatum est de redditibus, vel bonis Ecclesiæ, iuspatronatus dicitur ecclesiasticum; vbi verò fundatum est de bonis patrimonialibus, dicitur laicale, siuè fundator sit persona laica, siuè ecclesiastica, *Rebuff. super concord. tit. de collat. §. præfatique Ordinarij, & in praxi tit. de signat. p. 3. vers. necnon iurispatronatus, num. 7. cum alijs relatis per Cened. canon. quæst. 22. num. 5.*

Sed latius explicando hanc differentiam inter vtrumquè, dicendum est, quod tunc dicitur iuspatronatus ecclesiasticum, quando Clericus illud habet nomine suæ Ecclesiæ, seù quando ipsa Ecclesia, vel aliqua Vniuersitas, vel Collegium Religiosorum, seù Clericorum habet iuspatronatus; vel illud dici potest iuspatronatus ecclesiasticum, quod licèt ortum habuerit à patrimonio laici, tamen fuit donatione, testamento, fundatione, vel alio quouis titulo, translatum in Ecclesiam, Capitulum, seù Collegium ecclesiasticum, Canonicorum sæcularium, vel regularium, seù in aliquam ecclesiasticam personam, ratione Ecclesiæ, Dignitatis, aut beneficij, *Couar. pract. quæst. cap. 36. num. 2. & 5. Paris. de resign. benef. lib. 2. q. 4. n. 39.* In his enim casibus iuspatronatus effici-
39 tur omnino ecclesiasticum *Viuian. in d. prax. iurispatr. lib. 2. cap. 2. num. 9. Garc. de benef. p. 5. cap. 1. n. 554. & seq.* vbi quod in vna *Valentin. Beneficij 26. Martij* 1593. *coram Orano*, fuit resolutum, præsentationem factam per Abbatissam, & Moniales Sanctissimæ Trinitatis, &c. non intrare; quia licèt admittatur, illud esse iuspatronatus ex dotatione, M. nihilominus, cum translatum fuerit in Abbatissam, & Moniales prędictas, dicitur iuspatronatus ecclesiasticum, *c. vn. §. vlt. de iurepatr. in 6.* & sic, cum beneficium vacasset in mense Sedi Apostolicæ reseruato, illius collatio spectauit ad Papam. Sic etiamsi laicus patronus ex fundatione, efficiatur Religiosus, nam tale iuspatronatus efficitur ecclesiasticum; quia per talem ingressum, omnia acquiruntur Monasterio, *Auth. ingressi, C. de Sacros. Eccles.* quod tamen solùm procedet durante vita Monachi, vbi iuspratronatus, iure sanguinis, defertur in posteros, & illi adsunt, *Gambar. de auth. leg. lib. 3. num. 426.* dicens, quod si aliquis Episcopus, ex largitate fidelium, obtinens Comitatum, vel Ducatum, in quo exercet ium temporalis tanquàm Dominus in temporalibus, vt ibi exemplificat in Episcopo Valentino, qui est Comes Perniæ, ac etiam Episcopo Oueten. qui est Comes Noruennæ, habeat ratione huius Comitatus, vel Ducatus, iuspatronatus, illud iudicabitur ecclesiasticum; quia, cum Comitatus sit Ecclesiæ, & iuspatronatus, Comitatus, ergo iuspatronatus est Ecclesiæ; quandoquidem, cum illud habeat causam à Comitatu, vel Ducatu, qui est Ecclesiæ, ergo sine dubitatione ipsum est Ecclesiæ; nam mutata conditione personæ, & bo-
40 norum conditio mutata videtur, vt per *Valasc. de iure emphyt. q. 17. num. 5. col. 2.* relatum per *Barbos. de pot. Episc. alleg. 72. num. 129.* dicens *n. seq.* quod vbi res non priuilegiata, peruenit ad priuilegiatum, amittit naturam antiquam, & efficitur res priuilegiata, *Tiràquell. de primog. in præfat. num. 133.*

Vndè, quandocunque iuspatronatus transit in Ecclesiam, seù Capitulum, aut Collegium ecclesiasticum, seù in personam ecclesiasticam ratione Dignitatis, licèt origo sit laicalis, nihilominus efficitur ecclesiasticum, *tex. est in c. vn. & ibi DD. de iurepatr. in 6. glos. in c. dilectus, verbo, ex donatione Regis, de præb. Couar. d. cap. 36. num. 1. vers. secundò, Rota coram Seraphino decis. 1420. num. 2. & decis. 740. num. 2. p. 2. recent. Anton. Ricciull. lucubrat. Eccles. lib. 4. c. 13. num. 2.* vbi id limitat, nisi fuisset translatum dictum iuspatronatus, sub expressa conditione, quod illud penes ecclesiasticam personam remaneat laicale; quia conditio huiusmodi admittitur, vt fuit resolutum in vna *Romana Iurispatronatus 31. Maij* 1513. *coram Card. Sacrato*, prout etiam infra dicetur, subdens, *id. Ricciull. loc. cit. num. 3.* aliàs secus dicendum esse; prout, etiam, si patronus ingrediatur Religionem; quia sicut per talem ingressum, bona omnia acquiruntur Monasterio, vt supra dictum est, ita transit iuspatronatus; quod proinde efficitur ecclesiasticum, *id. Felin. in tract. quando littera Apost. noc. patr. limit. 5. id. Gamb. d. lib. 3. num. 216. cum plurib. seqq. Ricciull. d. num. 3. Rebuff. in tract. nominat. q. 8. num. 22. Seraph. d. decis. 1420. Rot. decis. 541. n. 4. p. 2. recent.* prout etiam *in vna Leodien. Parochialis* 18. *Decembris* 1623. *coram Merlino.*

Persona autem ecclesiastica, hic intelligitur, non solùm
41 Clericus, in quem ratione suæ Ecclesiæ transfertur iuspatronatus, verùm etiam ipsa Ecclesia, quæ repræsentat personam fictam; vndè quoties dicimus, quod quãdo iuspatronatus pertinet ad personam Ecclesiasticam, seù in illam illud transfertur, censendum sit Ecclesiasticum non contemplatur ipsa persona, quatenus illa vnica est; quandoquidem, licèt persona sit res animata, & rationabilis in indiuidua substantia, repręsentatur illa nihilominus per Ecclesiam, vel Capitulum, aut Collegium, quod in se animãm non habet, sed est quoddam corpus ex multis ad inuicem collectis, vnam tamen personam repræsentans. Vndè dicimus, quod Colle-
42 gium, Capitulum, Vniuersitas, excommunicari non potest; cum excommunicatio sit pœna animæ, & Collegium animam non habet, vt ait *tex. in c. Romana, §. fin. de sent. excom. in 6.* vbi Summus Pontifex prohibet ferri sententiam excommunicationis in Collegium, vel Vniuersitatem, volens animarum periculum vitare, quod exinde sequi posset; cum nonnunquam contingeret innoxios huiusmodi excommunicationis sententia irretiri, idem ait *Viuian. in prax. iurispatr. lib. 8. cap. 4. num. 12. cum plurib. seqq.* Quod quidem in proposito, intelligendum est, nedum de Collegio, & Capitulo, verum etiam cuiusuis alterius corporis, cuius ratione, persona ecclesiastica præsentatur, vt in *c. 1. §. 2. vers. & omnino de iurepatr. in 6. Lotter. de re benef. lib. 2. q. 10. num. 40. & 41.* & quod Capitulum veniat appellatione personæ, dixit *Rota penes Burat. decis. 253. num. 8.* quia personam repræsentatur, ad *tex. in l. mortuo, vbi Bart. & alij. ff. de fideiuss. d. c. Romana, §. 2. Felin. in c. eam te, num. 15. de rescript. Mandos. reg. 34. q. 51. num. 2.*

Sicut etiam, in proposito, res laico ab Ecclesia cessa, non potest amplius dici ecclesiastica, sed laicalis, vt per *Bart. in l. licitatio, §. fin. ff. de public. & in l. Paulus, in fin. ff. de acquir. hered. Carol. de Grass. de eff. cleric. effect. 2. num. 126. Burat. decis. 780. num. 6.* Sicut è contrario, bona à laicis in Ecclesiam translata, efficiuntur ecclesiastica; *Burat. loc. cit. num. 7.*

Ac pariter notandum est, quod licèt, quando iuspatronatus est fundatum ex bonis ecclesiasticis, & à persona ecclesiastica, semper censeri debeat ecclesiasticum, etiam si ad personas laicas transferatur; ex quo qualitas illa videtur inseparabilis; id tamen habet locum, si fuisset à laicis titulo lucratiuo acquisitum; quia tunc retinet suam originalem naturam. Secùs verò, si titulo oneroso, nempè ex causa permutationis; iuspatronatus ecclesiasticum acquireret; quia tunc efficeretur penitus laicale, & illud, quod à laico, in permutatione datum fuit Ecclesiæ, videtur succedere loco illius iurispatronatus eccelesiastici; aliàs in valde exorbitanti lucro versaretur Ecclesia, si vtrumquè, nempè, & quod recipit, & quod illa dat, ecclesiasticum remaneret; quod alienum omnino videtur ab honestate Ecclesiæ, quæ est religiosa cultrix, & nutrix iustitiæ, prout etiam distinguit, *Addit. ad Burat. dec. 769. nu. 23. & 24.*

Et hunc casum, pluries euenisse scimus, & iudicatum ita extitisse in materia huiusmodi permutationis, quandoquidẽ

nul-

nullibi ambigitur, posse patronos diuersorum beneficio-
43 rum iurispatronatus, inter se permutare, & hic est vnus ex modis, quibus iuspatronatus in alium transfertur, *Barbos. de pot. Episc. alleg. 72. n. 31.* videlicet, quod de vno in alium transit permutatione; quodquè si in laicum transfertur, Episcopi consensus requiritur, secùs verò si in Ecclesiam, aut clericum, nomine Ecclesiæ, *Azor. instit. moral. ca. 20. q. 7.* & huiusmodi consensus in hac permutatione, seù donatione ab Episcopo præstandus, potest etiam post obitum permutantis, seù donantis interuenire, & est adeò validus, sic postmodum præstitus, vt presentatus postea à donatario preferatur præsentato ab hærede donantis, id. *Barbos. loc. cit.* quamuis aliud dicendum sit; quando laicus donat laico ius præsentandi, quia, antequam Superior donationem confirmet, donans, & eius hæredes possunt præsentare; cum clarum sit, ius ab ipso donante non esse abdicatum, ante confirmationem ipsius Ordinarii, *Abb. in c. cum saculum, in fin. de iurepatr. Put. dec. 18. per tot. li. 2.* & ita docet etiam praxis.

Et circa præstationem huiusmodi consensus, ex pluribus probat *Lambert. de iurepatr. 2. p. lib. 1. art. 2. q. 3. princip. nu. 1. fol. mihi 344. nu. 32.* ad id requiri consensum Ordinarii, eo modo, quo requiritur, quando iuspatronatus alteri donatur, vt etiam resoluit *Abb. post alios in c. illud eod. tit.* & concludit etiam *Rocch. de Curt. eod. tract.* verbo, *ipse, vel is, nu. 27.* quod iuspatronatus transfertur per viam permutationis, nō tamen cum quacunquè re, sed tantummodo cum alia re spirituali, vt est iuspatronatus erectum, ac spiritualizatum authoritate ordinaria, vt per *Host. in Summ. huius tituli, §. qualiter transferatur, vers. res permutata*, nam aliàs si permutaretur iuspatronatus cum aliqua re temporali, sine dubio committitur simonia, ex iuribus ibi allegatis, & *num. 28.* ait, quod patroni duarum Ecclesiarum possunt inter se pacisci, vt vnus sit patronus vnius, & alter sit patronus alterius, quod quidem fieri potest, etiam sine Superioris authoritate, ex *glos. in Clem. plures in verbo, libere* vbi, quod secundum *d. glos.* hæc permutatio poterit fieri, etiam sine Superioris authoritate, quamuis postea subdat ibidem *id. Rocch.* quod ipse credit dicendum; quod sit requirendus E-
44 piscopi consensus, sicut in qualibet alia translatione iurispatronatus, ad euitandas fraudes, quæ possent inducere fortasse simoniam; quia, posset fingi permutatio, & in veritate fieri venditio; & sic simonia committeretur; quarè non mirum, si Episcopi consensus sit requirendus, & consultus ego ipse ab Episcopo Vmbriaticen. ita respondi, & fuit adhibitus illius consensus in huiusmodi permutatione, & id pluribus *Paul. de Citad. eod. tract. p. 9. tit. quomodo iuspatr. transfer. fol. mihi 161. sub num. 13. circa fin.* vbi ait, quod si laici haberent plura iurapatronatus, possent ad inuicem permutare, interueniente consensu Episcopi, *Viuian. in prax. iurisp. lib. 4. ca. 3. nu. 3.*

Nam licèt possit regulariter Iurispatronatus cedi, legari, fideicommitti, & donari, loco pio, ac quocunquè alio titulo in eum transferri sine licentia Episcopi, *Grat. discept. foren. cap. 177. nu. 3.* nihilominus si in huiusmodi translatione interueniret consensus Episcopi, esset optima cautela ad obuiandum fraudibus; prout adhibendus est, quando transfertur in laicum; licèt cum nonnullis declarationibus, de quibus per eundem *Rocch. loc. cit. q. 16. & 17. num. 28. vsque ad nu. 32,* præsertim, quia vbi requiritur consensus Ordinarii, nempè in erectionibus, ac etiam translationibus iurispatronatus, idem consensus non dicitur requisitus pro libito voluntatis eiusdem Ordinarii sed tanquam Iudicis, vt possit videre, an in præmissis adiiciantur conditiones a iure improbatæ; quo casu, si non sint tales, tenetur illas approbare, cum sit loco Iudicis, vt in *auth. statuimus, vbi Bald. numero 2. de Episc. & cler. Alex. cons. 11. num. 8. lib. 1. Boer. dec. 326. num. 2.*

Ad rem verò redeundo, vnde paulisper sum digressus, idem dicendum esset, si iuspatronatus esset fundatum à Clerico,
45 quem non constat habuisse bona patrimonialia, vel aliundè quæsita; quia tunc censetur Ecclesiasticum, non autem laicale, ex eo quod in dubium præsumitur fundatum ex reddi-
46 tibus, & bonis Ecclesiasticis, & sic esse Ecclesiasticum, ad not. per *Abb. in c. 3. de pecul. cler. & in c. cum Officijs, & in c. cum esset, de test.* nisi fortasse appareat, Clericum, vel alium
47 prohibitum disponere de bonis Ecclesiasticis, vt in *cap. cum in officijs, & in ap. relatum, 2. de testam.* obtinuisse à Papa licentiam disponendi de illis; quia tunc dicuntur bona patrimonialia, & dicendum erit, vt infra.

Quinimmò, idem dicendum est, si beneficium fuerit fun-
48 datum per Episcopum; quia in dubio præsumitur illud fundasse ex redditibus Ecclesiasticis, *glos. in cap. 1. verbo debent, & ibi Innoc. in princip. & Abb. num. 3. de priuil. Felin. in cap. cum venerabilis, vers. & adde, de except. Cassad. dec. 4. num. 1. de iurepatr.*

Aliter verò, & superius dictis, dicendum est, quando laici sunt in quasi possessione præsentandi; tunc enim præsumitur fundatum ex bonis laicalibus, & patrimonialibus nisi contrarium expresè probetur, *Put. decis. 228. lib. 2. & decis. 90. lib. 3.* & alij relati in vna *Viterbiens. Iurispatronatus coram Damasceno impressa penes Farinac. in posthum. decis. 273. nu. 1. & 3.* vbi in duabus Capellanijs fundatis per Episcopum Cervien. fuit dictum, non obstare, quod laici non reperiebantur in quasi possessione præsentandi ad vnam ex dictis Capellanijs, sed tantum ad aliam erectam per eundem Episcopum; quia cum erectio, & dotatio, fuerit facta vnico contextu, existimarunt Domini, possessionem vnius suffragari quoad omnes: attendendu magis causam possidendi, quàm ipsum actum, & subditur, *num. 4.* quod etiam si appareret, illas esse erectas de bonis ecclesiasticis, iuspatronatus diceretur laicale; quia stante amplissima Episcopi facultate testandi, & disponendi de redditibus ecclesiasticis, tàm inter viuos, quàm in vltima voluntate, videbantur isti redditus, Episcopo declarante: prout declarauit ad fauorem hæredum, positi extra naturam reddituum Ecclesiasticorum; prout in simili dicitur, quòd bona aliàs feudalia, habentur pro merè allodialibus, si est data facultas de illis ad libitum disponendi, vt habetur in *d. decis. 273.*

Et præterea, quæ ad id afferuntur in *dicta decis. Viterbien.* hanc etiam rationem reddit *Lotter. de re benefic. lib. 2. q. 10. num. 33.* nempè quia tales redditus, incipiunt haberi pro patrimonialibus: exemplo bonorum emphyteuticorum, vel feudalium, quæ ob facultatem de illis ad libitum disponendi, sortiuntur naturam patrimonialibus, & allodialium, *Anchar. cons. 125. num. 9. Roland. cons. 42. num. 27. vol. 4.* Nec proindè tale iuspatronatus, stante dicta licentia testandi de prædictis bonis Ecclesiæ, reputari potest, ex priuilegio: quia tale priuilegium, seù talis licentia sic testandi, non dirigitur ad acquirendo iuspatronatus, ad remouendum impedimentum iuris positiui, circa liberam dispositionem de redditibus Ecclesiasticis: qui licèt sint sub libera dispositione Prælati, impeditur tamen ille de eis disponere, resistente iure positiuo: ac propterea, disponendo ex licentia Papæ, virtute remotionis prædicti impedimenti, perindè est, ac si illud nunquam emanasset, & sic ipse Prælatus, applicando dicta bona, ex indulto acquisita, fundationi, vel dotationi beneficij, idem est, ac si ipsa bona essent patrimonialia: vndè, indultum, seù licentia Papę, disponendi de illis, cadit super remotione impedimenti, vt dictum est, liberè disponendi de dictis bonis; quo sublato per dictum indultum, beneficium dicitur fundatum, seù dotatum de bonis patrimonialibus, & per consequens dictum iuspatronatus absolutè dicitur laicale, non autem Ecclesiasticum, vt ex pluribus comprobat idem *Lotter. loco cit. num. 34. 35. & 36.*

Idem quoquè in proposito huiusmodi bonorum laicalium, & patrimonialium dicendum est, si constet, clericum, ante fundationem iuspatronatus, habuisse beneficium exigui redditus, ac præter illud, bona patrimonialia, & laicalia sufficientia ad dotandum dictum iuspatronatus: tunc enim cessat præsumptio dotationis ex redditibus prædicti beneficij; sed quod potius dotauerit ex dictis bonis laicalibus, & patrimonialibus.

Quarè in vna *Constantien. Bonorum*, quæ est *decis. 582. p. 3. diuersor.* & facit ad casum, cum esset defunctus Episcopus Constantien. Ecclesia, omnem illius suppellectilem occupauit, ac moderno Episcopo consignauit: quæ tanquam bona Ecclesiæ detinebat, & Episcopi hęredes dicebant, esse bona patrimonialia; & propterea ad illos spectare, prout Rota declarauit; ea ratione, quia cum constaret de paupertate Ecclesiæ, & de bonis, ac diuitijs proprijs Episcopi prædefuncti, bona quæ fuerunt reperta, non habentia signum Ecclesiæ præsumuntur potius quæsita ex bonis Episcopi, quam Ecclesiæ, *Abbas in capit. tertio de pecul. cleric. Cornel. consilio 314. Boer. decision. 20. nume. quarto Couar. in capit. 1. de testamen. num. 7. & sequen.* qui tenent, hanc præsumptionem præualere, etiam quòd Ecclesia reperiatur in possessione dictorum bonorum; eo magis, quia ex dictis bonis,

bonis, nonnulla habebant signum Ecclesiæ; vndè non haben-
tia huiusmodi signum, non censebantur esse Ecclesiæ. De
quo etiam est *tex. in c. relatum, 2. §. ceterum de testam.* ibi
*Ceterum, quæ ex hereditate, vel artificio, aut doctrina proue-
niunt, distribuantur pro arbitrio decedentis*, ac etiam *tex. in
c. quia nos, eod. tit.* Vndè, cum ex præmissis constare, iuspa-
tronatus fuisse fundatum ex bonis extra Ecclesiam positis, &
sic laicalibus, & patrimonialibus, profectò, censendum erat
laicale, non autem Ecclesiasticum,

Et cum, ex antea dictis, attendatur causa possidendi, ad
dignoscendum, an iuspatronatus sit laicale, vel Ecclesiasti-
49 cum, propterea, quando laici sunt in quasi possessione præ-
sentandi, iuspatronatus habetur pro laicale, & è contra si
Clerici sint in eadem quasi possessione, *Mohed. decis. 9. num.
1. & 2. de iurepatr. num. 4.* vbi, quod dicenti contrarium,
quod videlicet iuspatronatus sit fundatum ex bonis Ecclesiæ,
ac proinde Ecclesiasticum, incumbit onus probandi; & sic
regula est, quod tale præsumitur iuspatronatus, qualis est
persona, quæ illud possedit, *id. Mohed. d. decis. 6. num. 4. ex c.
de iurepatr. num. 6.* & cum quasi possideatur à laicis, præsu-
mitur laicorum, *num. 5. Rot. decis. 615. num. 4. p. 1. recent.*

Ex quibus satis, superquè deducitur, quod iuspatronatus
50 à principio laicale, si deinde transeat ad personas Ecclesiasti-
cas efficitur Ecclesiasticum, illiusquè naturam assumit, *c. vn.
§. fin. vbi glos. & DD. de iurepatr. in 6. Rebuff. in tract. de no-
minat. q. 8. n. 22. Seraph. decis. 1420. Rot. decis. 541. num. 4. p. 2.
recent. & in Leodien. Parochialis* 18. *Decembris* 1623. *coram
D. Merlino*, sicut è conuerso, iuspatronatus Ecclesiasticum,
si transit ad laicos per permutationem, vel alio titulo onero-
so, accedente Superioris authoritate, efficitur laicale; quia,
vt supra dictum est attenditur persona, quæ præsentat, & quę
possidet ius præsentandi: sicut enim illa est, sic pariter deter-
minatur natura ipsius iurispatronatus; ita hæc sunt eleganter
disposita per *Addit. ad Burat. decis. 769. num. 23. cum pluribus
seqq.* qui *num. 26.* subdit, quod si laicus, ex iusto titulo, &
cum solemnitate, acquiret bona Ecclesiastica, huiusmodi bo-
na non dicuntur amplius Ecclesiastica, sed assumunt natu-
ram, & qualitatem personarum quibus cohærent; & ideo
sunt penitus laicalia, & patrimonialia, *Surd. cons. 358. num.
3. & seqq.* adeò vt ex illis legitima detrahenda sit, vt fuit di-
ctum in vna *Romana legitimæ* 16. *Decembris* 1616. & 10.
Martij 1617. *coram Cardinali Sacrato*,

Quid autem nunc, de iurepatronatus, relictum Operarijs,
51 idest Præfectis fabricæ Ecclesiæ, seù illius Oeconomis, qui
solent esse laici. An tale iuspatronatus censeatur laicale, vel
ecclesiasticum? Et concludit *Garc. de benef. p. 5. cap. 1. num.
559.* esse ecclesiasticum, ex hac ratione, nimirum; quia licet
sint laici, tamen illud eis competit ratione officij, & admini-
strationis bonorum Ecclesię; namq; tale iuspatronatus non
prouenit ex eorum personis, sed ex ipsa Ecclesia; ac proinde,
quamuis ipsi sint laici, quoad hanc administrationem, ta-
men habentur pro personis Ecclesiasticis, ac repræsentant
personas Ecclesiasticas, quæ de iure habent curam fabricæ, &
administrationis bonorum Ecclesiæ, *Rebuf. in prax. tit. de præ-
sent. & institut. num. 6. fol. mihi* 23. vbi ait, quod iuspatrona-
tus, competens æditiuis, siuè Operarijs Ecclesiarum laicis,
dicitur Ecclesiasticum; quia ratione Ecclesiæ eis competit,
etiam si ipsi sint laici, & idem tenet *Gambar. de auth. leg. à
lib. 3. num.* 390. quod certè satis sustineri potest, nam inhæret
rei sacræ, & bona fabricæ sunt Ecclesiæ; & exindè concludit
idem *Garc. loc. cit.* quod isti, tanquam patroni Ecclesiastici;
habebunt non quadrimestre, sed semestre ad præsentandum,
& ita ait fuisse determinatum in vna *Salamantin. Capellaniæ
del Voto 5. Iuly* 1593. *coram Pamphilio*.

Quare, his sic stantibus, reijcitur prorsus, opinio *Felin.
in tract. quando littera Apostolica, &c. limit. 3.* dum ibi dicit,
tales iuspatronatus esse laicale, quia contraria opinio verior
est, vt tenet idem *Garc. loc. cit. Viuian. in prax. iurispatr. lib.
3. cap. 3. num. 13.*

Eadem pariter ratione, sic dicendum est de quatuor Ca-
pellanis Sanctissimæ Annūciationis Neapolitanę Ciuitatis, à
Summo Pontifice erectis, vt de relictis eidem Ecclesiæ pro
missis celebrandis, quatuor Capellani ad præsentationem
Magistrorum illius Hospitalis constituantur; nam adhuc tale
ius patronatus Ecclesiasticum censendum est, & licèt prædi-
cti Magistri sint laici, nihilominus dubitari non potest, quin
sit fundatum de rebus Ecclesiæ, & illa attendi debent, non
autem persona fundatoris, vt optimè concludit *Ricc. in prax.
fori Eccles. decis. 169. num. 100. & seq.*

Et sic hodie, nulla prorsus, circa hoc remanet dubitatio,
cum satis firmatum sit, tale iuspatronatus esse Ecclesiasti-
cum; quod, præter præmissa, exactissimè etiam examinauit
*Hieronymus Paulus celeberrimus Cancellariæ Apostolicæ Vice-
corrector*, qui re maturè discussa, concludit, tale iuspatrona-
tus esse ecclesiasticum, vt in sua *praxi Cancellariæ, fol. 66.*
idem etiam firmant *id. Garc. d. p. 5. cap. 1. num. 599. & Viuian.
in prax. lib. 2. cap. 3. num. 13.* quamuis non modo iuspatrona-
tus Ecclesiasticum, verùm etiam laicale semper sit de iurisdi-
52 ctione iudicis Ecclesiastici; quia circa hoc nullum aliud ver-
satur discrimen, nisi in hoc, quod Ecclesiasticum cadit sub
reseruationibus Apostolicis, non autem laicale, *id. Garc. d. n.
599. in fine. Ricciullus lucubrat. Ecclesiast. lib. 4. cap. 13. num. 4.*
ex eo quod qualecunquè illud sit, semper est annexum spiri-
tuali; non obstante, quod tale iuspatronatus exerceatur per
Confratres; cum illorum persona consideretur tanquam nu-
dus minister Ecclesiæ, ex traditis per *Lotter. de re benef. lib.
2. q. 10. num. 3.*

At verò, vbi iuspatronatus exercetur per ministros laicos
Ecclesiæ, qui administrant, non vti Oeconomi bonorum Ec-
clesiæ, laicale dicitur; & cum aliàs in hac Curia Archiepisco-
pali in dubium reuocaretur, ac controuerteretur, numquid
quoddam beneficium Ecclesiasticum, Hebdomadæ sextæ fe-
riæ nuncupatum, situm in Ecclesia S. Georgij Maioris, ad
præsentationem Extauritariorum prædictæ Ecclesiæ esset de
iurepatronatus laicorum, vel clericorum, fuit conclusum,
iuspatronatus, & præsentandi ad prædictum beneficium per
53 dictos Extauritarios vti laicos, & laicorum nomine, non
vero vti Oeconomos prædictæ Ecclesiæ, vel bonorum Ec-
clesiæ administratores spectare, cum prędicti Extauritarij,
ab immemorabili tempore, sint in quasi possessione præsen-
tandi ad prædictum beneficium sextæ feriæ, ac proinde de
præsentatione ab eis facta, tanquam de iurepatronatus lai-
cali nullibi est ambigendum, vt non minus eleganter quàm
mirabiliter factum huiusmodi expendit Illustrissimus, & Re-
uerendissimus Dominus meus Carolus Maranta Episcopus
Iuuenacen, Pelagus vtriusquè iuris, *in suis celeberrimis re-
sponsionibus, tom. 3. respons. 15. per tot.* sub cuius defensionis
clypeo, præsentatus ad prædictum beneficium, fuit ab Or-
dinario in illo institutus, quicquid aduersus præfatam præ-
sentationem, per sapientissimos Aduocatos fuisset opposi-
tum.

Porrò, idem dicendum est de iurepatronatus relictos Con-
54 fraternitati laicorum, cuius Confratres, non induuntur, aut
distinguntur aliquo signo Religionis, ac fuit fundatum à lai-
co, de bonis prophanis, quod quidem cum aliàs reuocaretur
in dubium, numquid videlicet Ecclesiasticum, an verò lai-
cale iuspatronatus existeret, causa maturè in Sacro Rotæ
Auditorio discussa, in vna *Romana Beneficiati S. Laurentij in
Damaso 7. Februarij 1628. coram D. Durano*, quæ est *decis.
144. par. 5. in recent.* fuit dictum, tale iuspatronatus esse laica-
le, ex eo quod prædicta Confraternitas est laicorum, & Con-
fratres non induuntur, aut distinguntur aliquo signo Reli-
gionis, & beneficium fuit à laico fundatum, vt in *d. decis.
num. 1. cum plurib. seqq.* & signanter *num. 5.* vbi quod cum
hanc opinionem Rota fuerit sequuta, concurrit, etiam ob-
seruantia Cancellariæ Apostolicæ, vt constitit Dominis ex
notabilibus d. Cancellariæ datis; quod pręsertim fuit consi-
deratum; nam illud iuspatronatus non fuit relictum Con-
fraternitati, sed tantùm Custodibus ipsius Confraternitatis;
ita quod ipsi soli Custodes, sine Confraternitate præsentant;
ac proinde habenda erit ratio Custodum tantùm, qui sunt
laici, non autem Confraternitatis, sicut, nec est habenda ra-
tio loci; quia non locus, sed Custodes principaliter seorsum
fuerunt considerati, eorumquè legalitas contemplata, vt in
d. decis. num. 6. 7. & 8. ac subinde fuit dictum, quod licèt
Confraternitas sit addita pio loco, & quod ille locus esset
contemplatus, vt ex aduerso dicebatur; ac proinde, illius in-
tuitu fuisse iuspatronatus Custodibus relictum, & sic effe-
ctum ecclesiasticum nihilominus, quia iuspatronatus relin-
quitur Prioribus, aut Custodibus Confraternitatum intuitu
officij, aut dignitatis, prout illa laicis conueniunt, & dari so-
lent, cum illud sit fundatum per laicum de bonis sæcularibus,
ac relictum Custodibus, qui sunt laici, tale iuspatronatus cē-
sendum est laicale; prout hæc, & alia circa hoc possunt vi-
deri in *d. decis. à num. 9. ad fin.*

Et alias in vna *Pergamen. Capellania coram Merlino*, in
qua cum fuisset relictum iuspatronatus ad Præsidentes Con-
fraternitatis S. Mariæ de Misericordia, fuit dictum, iuspa-
tro-

tronatus huiusmodi non spectare ad illius Confratres, sed solum ad Præsidentes, qui semper laici sunt, nec à Confraternitate deputantur, sed à laicis, nempè à Communitate loci N. ipsique Præsidentes præsentant ad hanc Capellam, nulla facta participatione cum eadem Confraternitate, quarè, cum spectetur persona ipsorum Præsidentium, & sic laicalitas, non autem locus, cui præsunt, proinde dicitur iuspatronatus laicale, vt dixit *Rota decis.547. num.7.& 8.p.1. diuers.* & in prædicta *Romana Beneficiatus S. Laurentij in Damaso.* Presertim, quia fundator voluit, Rectores eligi debere à personis, & prudentibus; sciretquè Confraternitati per Vniuersitatem deputari Præsidentes viros, integritate, & prudentia insignes, ideò iuspræsentandi mandauit Præsidentibus, non contemplatione illius Dignitatis, & Congregationis, cui præsunt, sed intuitu probitatis, & industriæ; de quorum virtutibus fundator certiorabatur eo ipso, quod ab Vniuersitate eligebantur Præsidentea Confraternitati, vt in *d.decis. Pergamen. Capellania, num.2.*

Et in dubio, iuspatronatus competens Confraternitati, præsumendum est laicale; quia, cum in erectione Confraternitatis soleant Confratres contribuere de proprio; dotatio præsumitur facta de bonis laicorum, *Felin. in tract. quando littera Apostolica, &c. Gambar. de off. leg. à lat. lib.3.num.412. Couar. pract. cap.36.num.8. Fusc. de visit. lib.2.cap.14.num.12.* & alijs quos refert, & sequitur *Antonius Ricciulus d. cap.13. n.5.* qui *n.seq.* ait, hanc conclusionem procedere, etiam si inter Confratres adsint Clarici, dummodò maior para sit laicorum, & in fundatione patronatus non sit, contemplata persona Clericorum, quod extendit, etiam si Confraternitas sit erecta sub nomine alicuius Sancti.

Cæterùm verò, præmissa omnia, sicut, etiam infra dicenda, reducuntur ad definitionem iurispatronatus, nedum Ecclesiastici, quam superius iam adiecimus, verum etiam laicalia, vt est illud, quod nedum laico, sed etiam Clerico competit ratione sui patrimonij, vt per *glos. in Clem. plures, verbo, præsentare, de iurepatr. Hoted. de incompat. benef. cap. vlt. num.113. c. decernimus 16.q.7. Paris. de resign. benef. lib.2.q.4. num.40. Garc. de benef. p.5. cap.1. num.592. Viuian. in praxi iurispatr. lib.1. cap.3. num.11.* vbi, cum Archiepiscopus Pisanus reliquisset, quædam prædia Capellæ sitæ in Ecclesia Pisan. asserens, illa prædia fuisse empta de proprijs pecunijs, relinquens iuspatronatus suis hæredibus, fuit conclusum, iuspatronatus esse laicale ex fundatione, & ait *Mandos. reg.1.q.10. num.7.* quod Clerici, qui fundarunt ex suo patrimonio, vel fundatoribus successerunt, & sic erunt patroni respectu patrimonij, dicuntur habere iuspatronatus laicale.

55 Vndè iuspatronatus, ratione patrimonij clerici non dicitur Ecclesiasticum, *Felin. in tract. quando lit. noceant pareno. num.5.* vbi, quod in patrimonialibus, clericus censetur laicus; & sicut laicus non potest priuari suo patrimonio per Imperatorem sine causa, vt per *Innoc. & alios in c. quæ in Ecclesiarum, de constit.* ita nec clericus patrimonio suo per Papam; loquens ipse *Felin. loc. cit.* in terminis derogationis iurispatronatua laicorum. Idem quoquè dicendum ex, si clerici, fundatoribus laicis successerunt, quia adhuc iuspatronatus erit laicale; *c. cum dilectus, & ibi Abb. num.4. de iurepatr.* & in vna *Placentin. Canonicatus, penes Put. decis. 222. p.22.* in qua Clericua fundauerat beneficium, & reseruauerat sibi iuspatronatus, ac proinde dubitabatur, an illud esset laicale, vel Ecclesiasticum, & fuit dictum, quod quando non constat, quod bona in dotem data sint quæsita ante, vel post promotionem, & laici sunt in possessione, tunc iuspatronatua præsumitur laicale, tanquam ex bonis patrimonialibus dotatum; quanquidem Rota pro constanti tenet, esse Ecclesiasticum, quando bona sunt post clericatum acquisita; aliàs enim Ecclesia nihil potest prætendere, *Addit. ad Buratt. decis. 769. num. 18. & 19.* vbi ita tentum etiam fuisse refert in vna *Gerunden. Beneficij 20. Decembris 1610. coram Attrebaten. & in vna Astoricen. Capellaniæ 2. Februarij 1611. coram Cardinale Pamphilio iuniore,* postea *Innocentio X.*

Præterea in *d. Astoricen. Beneficij* fuit, etiam tentum,
56 quod si iuspatronatus sit fundatum à Clerico beneficiato, quem non constat, habuisse bona patrimonialia, vel aliundè quæsita, censetur Ecclesiasticum, non autem laicale, vt fuit etiam firmatum in vna *Barchinonen. Capellaniæ impressa penes Farinac. decis. 615. num. 4. p. 1.* vbi quod Dominis visum fuit, iuspatronatus esse potius Ecclesiasticum, quàm laicale, vel mixtum; quia Capellania fuit fundata à Clerico Rectore Ecclesiæ; & cum non constaret, eum habuisse bona patrimonialia, vel aliundè quæsita, & constet, cum habuisse beneficia, præsumitur iuspatronatus fundatum fuisse ex redditibus Ecclesiasticis, & proinde esse Ecclesiasticum, & ex alijs, quos allegat *id Addit. ad Burat. d. decis. 769. sub num. 19. vers. Si vera.*

Et subditur in *d. decis. 615. nu. 5.* quod cum illud iuspatronatus, esset etiam expresse reseruatum ad fauorem duorum Beneficiatorum, censeri debet Ecclesiasticum, etiam si esset fundatum ex bonis laicalibus, *Abb. in c. cum autem, num.3. de iurepatr. Rocch. in verbo ius num. 15. eod. tract.* quod quidem procedit, etiam si vigore fundationis, præsentatio, ob negligentiam Ecclesiasticorum deuolueretur ad laicos, *id. Addit. loc. cit. num.22.* quia præsentatio non est ipsum iuspa-
57 tronatus, sed quidam fructus, & effectu ipsius, & stare possunt simul, quod vnus sit patronus, & aliter habeat præsentationem, vt *in c. consultationibus, & ibi glos. & DD. de iurepatr.*

Notandum est hic, quod quandoquè occurrit, vt in ipsa beneficij fundatione, id adijciatur videlicet quod beneficium ipsum, licèt ad Ecclesiam peruenerit, nihilominus per personas Ecclesiasticas, tanquam laicale administretur.

Vndè, pulcherrimum dubium, me Romanam Curiam insequente, fuit in Rota propositum de ordine fel. record. Pauli V. Domino Cardinali Sacrato transmissum. Fuit, enim aliàs in fundatione cuiusdam beneficij iurispatronatua, facta per q. Flaminiam Cæsiam, per eam appositum, quod tale iuspatronatus reseruaretur Patribus Theatinis, tanquam laicale; ac proinde dubitatum fuit, An laicus fundans de proprijs bonis iuspatronatus, possit illud in fundatione Ecclesiæ, & Monasterio reseruare, ea adiecta conditione, vt ad Ecclesiam spectet, tanquam laicale; Et fuit affirmatiuè resolutum; cum patronus possit apponere in fundatione quascunquè conditiones, etiam si sint contra illud, quod ius regulariter disponit in materia iuspatronatus; dummodo tamen conditiones non sint natura impossibiles, vel turpes, seù contra substantiam iuspatronatus, aut alias, à iure improbatæ. Ac propterea, cum discuteretur, an ista conditio, quod Ecclesia, seù Monasterium teneat iuspatronatua, tanquam laicale, dicatur naturam impossibilis, vel turpis contra substantiam iurispatronatus, vel sit à iure improbata, fuit negatiuè conclusum, nempè talem conditionem posse subsistere, nec contrarietatem implicare, quod iuspatronatus esset Ecclesiæ; ex eo quod si est Ecclesiæ, ergo est Ecclesiasticum, nam fuit responsum, importare contrarietatem, & inde impossibilitatem, quod eodem respectu quid sit tale, & non tale, secùs verò diuersis respectibus, *l. si duo, vbi Bart. num.4. ff. vti possid. Oldrad. cons. 252. num. 41. Alex. cons. 99. n.9. lib.5.* ac proinde respectu dominij, sinè pertinentiæ, iuspatronatus, erit Ecclesiasticum, & nullo modo lai-
58 cale, respectu verò modi exercendi, erit laicale, & nullo modo Ecclesiasticum, nam licèt fundator non faciat hanc distinctionem, sed simpliciter dicat, quod iuspatronatus licèt reseruatum Ecclesiæ, sit laicale, attamen illius verba sunt intelligenda secundum verum intellectum, & eo modo, quo verificari possunt, ac proinde fuit dictum, non continere aliquam turpitudinem illud, quod fuit expressum in fundatione prædictæ Flaminiæ, nempè, quod suum iuspatronatus reseruatum Patribus Theatinis, tanquam laicale, minimè cadere debeat sub regulis reseruatorijs. Præterea, quia disponens de re sua, potest adijcere quascunquè conditiones, *vulg. iur.* quod procedit etiam in dispositione facta ad fauorem Ecclesiæ, *c. verum, de cond. appos. Felin. in c. cum Ecclesia S. Mariæ num. 67. de const.* & sic cum fuerit resolutum, prædictum beneficium esse de iurepatronatus laicale, licèt illius exercitium fuerit penes Ecclesiam, proinde non cadere sub dictis regulis reseruatorijs. Hæc decisio fuit tenta tanquam celebris, & circumferebatur per manus omnium ferè Curialium, cuius copiam ego habui, licèt postmodum viderim illam impressam per extensum penes *Viuian. in praxi iurispatr. lib.4. cap.9. num.56.*

Et regula satis trita est, quod iuspatronatus, tam in casu prædictæ decisionis, quam competens Clericis respectu patrimonij, vel quia fundatoribua laicis successerunt, vel quia illud ex suo patrimonio fundarunt, non dicitur Ecclesiasticum, sed laicale, *c. cum dilectus, & ibi Abb. num.4. de iurepatr.*

Nisi tamen huiusmodi iuspatronatus à principio, & in limine fundationis fuisset personis Ecclesiasticis reseruatum;

tunc

tunc enim licèt fuerit fundatum ex bonis laicalibus, ſeù patrimonialibus, cenſetur nihilominus Eccleſiaſticum, & cadit ſub reſeruatione, *id. Abb. in c. cum autem, num. 3. de iurepatr. & in c. eam te, num. 4. eod. tit. Rocc. in eod. tract. in verbo, ius, num. 15. id. Addit. ad Buratt. d. deciſ. 769. num. 22.*

Et ait etiam *Lotter. de re beneſ. lib. 1. q. 32. num. 42.* quod cum non repugnet ius commune, quominus Eccleſia habeat iuſpatronatus, quod exerceat tanquam patronatum laicalem, attendenda erit fundationis lex, id ipſum decernens, ex prædicta deciſione, quæ prænotatur *Romana Iuriſpatronatus 31. Maij 1613. coram d. Cardinale Sacrato.*

Vndè, ex his, etiam ſequitur, quod licèt regulariter eò ipſo, quod iuſpatronatus competit Eccleſiis, ſeù perſonis Eccleſiaſticis ratione Eccleſiæ, cenſeatur Eccleſiaſticum, non obſtante origine, ſcilicet, quod proueniat à laico, & de bonis laicalibus, nihilominus, poteſt dari caſus, quod in actu fundationis contentum ſit, vt tale iuſpatronatus pertineat ad perſonam eccleſiaſticam, puta Archipresbyterum, & Archidiaconum, &c. illud tamen exerceatur non tanquam eccleſiaſticum, ſed tanquam laicale, etiam ad effectum excludi reſeruationem, vt in *d. Romana Iuriſpatronatus*, & in caſu deciſ. *Regien. Beneficij, quæ eſt 157. num. 5. cum ſeqq. impreſſa penes Rub. tom. 2.* cum nullo iure caueatur, quod fundatoe non poſſit ordinare, vt iuſpatronatus reſeruatum Eccleſiæ exerceatur in modum laicalem; nam ſufficit dicere, illud permiſſum cenſeri, quod non reperitur prohibitum, *c. inter corporalia, de translat. præl. Oldrad. conſ. 48. num. 3. in fin. lib. 1.* vt dicitur in *d. Romana Iuriſpatronatus, verſ. deniquè circa illud, & verſ. ſeq.* ſubditur, neque obſtare, illud quod tenet *DD.* nempè, quod eo ipſo, quod iuſpatronatus peruenit ad Eccleſiam, exerceatur per modum iuriſpatronatus eccleſiaſtici, reſultat iuris improbatio; quia lex generaliter loquens, habet tacitam conditionem, niſi, videlicet diſpoſitores de rebus ſuis contrariam legem adiecerint; ex eo quod, iuxtà tritam iuris concluſionem, prouiſio hominis facit ceſſare prouiſionem legis, *l. fin. C. de pact. conn. l. maritus, C. de procurat. Anchar. conſ. 217. num. 2.*

Quarè præmiſſorum ratione, cum Epiſcopi authoritas interueniat, nihil eſt quin in fundatione poſſit ille conſentire grauamini, & conditioni, quod iuſpatronatus ita erigatur,
59 vt illud ſemper ſit laicale, nec quocumquè modo effici poſſit clericale; & ſic alius ſe in illius prouiſione ingerat, prout fuit dictum in vna *Pacen. Capellania penes Caualer. deciſ. 638. num. 5.*

Et eò minus obſtant, quæ habentur in *deciſ. Put. 494. lib. 2.* in qua fuit reſolutum, quod ſi patronus, ex diſpoſitione fundatoris, tenetur præſentare beneficiatum cum conſilio
60 quorundam Superiorum Regularium, non propterea iuſpatronatus erit eccleſiaſticum, ſeù mixtum; quia ex tali requiſitione non alteratur natura iuriſpatronatus; nam licèt quis teneatur requirere conſilium, tamen illud ſequi non tenetur, ad not. per *Bart. in l. 1. §. ſi plures, ff. de exter.*

Præter ſupradictas deciſiones, nonnulla notabilia manuſcripta vidi meo tempore in Vrbe circumferri, quæ idipſum, quod ſupradictæ deciſiones firmant, continebant; ex eo quod Dataria Apoſtolica quandoque habet huiuſmodi iurapatronatus pro eccleſiaſticis, & prætendit intrare reſeruationes Apoſtolicas, niſi illæ per aperta iura excludantur, vt dictum eſt; cum regula reſeruatoria, vt ſupra diximus ſub *num. 52.* non comprehendat iuſpatronatus laicale, ſed tantùm eccleſiaſticum, cui facile per Papam præiudicatur, *c. cum dilectas, de iurepatr. c. dilectus, & ibi Abb. & alij ſcribentes de off. legat. Felin. in tract. quando littera Apoſtolica, &c. 3. limitat.*

Vndè, ex ſupradictis, neque in huiuſmodi iurepatronatus cadit aliqua mixtura, laicalis, ſcilicet & eccleſiaſtici, cum ſit totum laicale; & proinde, quicquid nonnulli, etiam periti Curiales aliàs circa hoc, dixerint, patroni habebunt quadrimeſtre ad præſentandum, vt *in cap. vn. de iurepatr. in 6.* Niſi fortè aliud reperiatur cautum in fundatione; tunc enim (vt obiter hæc pauca dicam, circa tempus à iure patronis præfixum ad præſentandum) attenditur tenor fundationis, prædictæ; nempè, ſi patroni, ſiuè laici fuerint eccleſiaſtici, adiecerint in ipſius fundationis limine, Epiſcopi accedente con-
61 ſenſu, modum, vt ſi erunt eccleſiaſtici præſentent ante, vel poſt ſemeſtre; ſi verò laici, ante, vel poſt quadrimeſtre; quādoquidem tales poſſunt tempus a iure præfixum ad præſentandum, abbreuiare; cum quilibet patronus, cum conſēſu Epiſcopi, poſſit in fundatione apponere modum, vel condi-
62 tionem non ſolum extra, vel præter, ſed etiam contra ius commune *d. cap. cum dilectus, & ibi gloſ. in verbo, conſtitutum. de conſuetud.* Quinimmò, poteſt etiam tempus præfigi per teſtatorem etiam ad vnum ſolum menſem, *Marius Antonin. var. reſol. lib. 1. reſol. 112. caſu 51. verſ. ſecundo, cum tempus ad præſentandum*; licèt ab Epiſcopo poſſit poſtmodū idem tempus prorogari, id. *Marius Anton. loc. cit. verſ. Primè, nam contrariorum eadem eſt diſciplina*, vbi, quod Epiſ-
63 copus poteſt abbreuiare tempus datum a iure ad præſentandum, *c. fin. de elect. in 6.* aliàs enim, niſi id fuerit expreſſum in limine fundationis, attenditur omninò diſpoſitio *d. c. vn. de iurepatr. in 6.* Nempe, vt clericus habeat ſemeſtre, laicus verò, quadrimeſtre, & per huius temporis lapſum deuoluitur collatio ad Superiorem; licèt huiuſmodi tempus quatuor
64 menſium non curat Regi, & per illorum lapſum de non di-
65 citur collatio ad alium deuoluta, etiam ſi quantumcumque ſciuerit vacationem beneficii, vt per *Cabed. de patronat. Regiæ Coronæ cap. 28. nu. 7. & 8.* relatum per *Barboſ. de pot. Epiſcop. gloſ. 72. nu. 137. in fin.*

Poteſt tamen Epiſcopus, prædictum tempus prorogare,
66 *Creſcen. dec. 11. de dilat.* vbi, quod Ordinarius poteſt tempus quatuor, vel ſex menſium conceſſum patronis à iure ad præſentandum, prorogare ad effectum, vt poſſint melius illi pro idoneo præſentando deliberare, nam ex cauſa poteſt iudex terminum à iure ſtatutum abbreuiare, & prorogare, *per DD. in l. 2. de re iud.* & hanc deciſionem vidi plures ad id allegari, & practicari; in ea enim dicitur, quod licèt tempus prædictum videatur à iure limitatum ob publicam vtilitatē, ne videlicet diutius Eccleſia careat paſtore, tamen cum poſt patronos poſſit Ordinarius per ſex menſes prouidere, nec antea ad ſuperiorem conferendi poteſtas deuoluatur, non eſt ratio, cur patronis hoc concedi non poſſit; cum talis prorogatio intelligatur conceſſa ab Epiſcopo in ſui præiudicium, non autem alterius ſuperioris, ad quem poſt lapſum ſex menſium, deuoluitur collatio.

Quarè, ex hac ratione, ego dicerem, prorogationem huiuſmodi fieri poſſe etiam per totum ſemeſtre, quod competit Epiſcopo prorogandi, iure deuolutiuo, illudque integrum concedere patronis; cum exinde nemini iniuria inferatur, & vnuſquiſque ſit rei ſuæ moderator, & arbiter, *l. in re mandata, C. mand.* Nec refert, ſi dicatur, quod hoc modo inducitur diuturna vacatio, quę eccleſiis ſolet eſſe damnoſa; quādo illæ diù remanent in ſuſpenſo, iuxta *tex. in cap. 2. de conceſſ. preb.* ibi. *non diù maneant in ſuſpenſo*; quia licèt eccleſia vacet maiori tempore, ſi iuſpatronatus eſt laicorum, illius cuſtodia ſpectat ad Epiſcopum, ſi verò Clericorum, ſpectat ad eoſdemmet patronos, vt per *Abb. in cap. cum propter, de iurepatr.* ac proinde nullum patitur detrimentum ex tali vacatione, præſertim, cum tales Eccleſiæ in quibus cadit præſentatio, non ſint Cathedrales, nec Collegiatæ, vt in *ca. nobis eod. tit.* & deducit *Lambert. eod. tract. p. 2. lib. 2. art. 7. 1. q. princip. per tot. fol. mihi 686.*

Et hinc hæc deducitur praxis, vt nimirum, ne Romanæ Curiæ Pragmatici, aut etiam ipſi Oratores, decipiantur in eorum impetrationibus de beneficiis iuſpatronatus, ad Sedem Apoſtolicam deuolutis, narrent, quod beneficii vacantis omnimoda diſpoſitio, iuxtà Lateranenſis ſtatuta Concilii ad Sedem Apoſtolicam, eſt legitimè deuoluta, ac etiam, quod tempus patronis prędictis ad pręſentandum a iure præfixum,
67 lapſum exiſtit, vt ſic vtroquè modo allegetur deuolutio, quę iuxtà Concil. Later. accipitur, prout in *c. cum noſtris, & in c. litteras, de conceſſ. preb.* ſed de his loco fuſius dicemus.

Verum, quia non ſemper Epiſcopus hac vrbanitate vti conſueuit, videlicet ad prorogandum tempus patronis, ad
68 præſentandum, tunc peti prorogatio poterit à Summo Pontifice, qui, aliqua iuſta interueniente cauſa, eam concedere ſolet cum clauſula conſueta, *Et citra approbationem iuriſpatronatus, & ad duos menſes, & pro hac vice tantùm.*

Quod ſi cauſa ſe offerat, quæ longiorem prorogationem requirat, conſueuit adhuc illa per ipſum Romanum Pontificem admitti potiſſimum verò, quando cauſa ipſa reſpicit vtilitatem Eccleſiæ vacantis; & ſic quandoquè vidimus prædictam prorogationem concedi ad alios tres, vel quatuor mēſes, vltra tempus à iure patronis ad præſentandum præſcriptum, vt ſic opportunius eidem Eccleſiæ conſulatur, iuxta illud, *tempore egemus, vt aliquid maturius agamus, c. ponderet, 50. diſt. l. ſciendum, ff. de 2 fur. Garz. ad reg. 8. gloſ. 46. num. 41. Viuian. in prax. iuriſpatronatus, lib. 7. cap. 1. num. 16. 17.*

1.num.16.17. & vt supra dictum est.

Quibus quidem remedijs vti poterit patronus, nisi fuerit legitimo detentus impedimento, quominus possit, debitis temporibus præsentare; quod intelligitur, siuè impedimentum fuerit iuris, siuè facti, Vivian. lib.14. cap.6. num. 10. nam ob impedimentum receditur à forma, Bursat.consil. 74.num.153.volum.1. quia impeditus non dicitur negligens, capit.quia diuersitatem,de concess.prabend. dummodo tale impedimentum fuerit probatum, ad text.in l.vltim.§.illud, Cod.de temp.appellat.Abbat.in cap. plerumque, num.6. de rescript. Nec tamen sufficit probare impedimentum simplici-
71 ter, sed probare tenetur suam adhibuisse diligentiam ad illud remouendum, l.qui commeatus ff. de re milit. Vnde, si exempli gratia, patronus fuerit excommunicatus, qui propterea præsentare non potest, text. in cap.intelleximus, & ibi glos.vlt.de iud.Vivian.lib.5.cap.3.num.4. quod tamen intelligitur de excommunicatione maiori, ibidem num.1. debet expectari totum quadrimestre ad presentandum; nam fieri potest, vt infra dictum tempus possit obtinere absolutionem, vt per Lambert.de iurepatron.lib.2.part.1.quæst.2.princip. art. 2.num.9.relatum per Marium Antonin. var.resolut. lib.1. resol.7.num.8.in fin.

Et licèt vt supra dictum est, dari consueuerit prorogatio ad præsentandum, nunquam tamen datur restitutio aduer-
72 sus lapsum temporis, neque alio modò patroni possunt purgare moram, nisi data ignorantia vacationis; quia aliàs vbi
73 tempus præfixum est à iure, non admittitur prædicta moræ purgatio, DD. in cap, mora purgatio, de reg.iur.in 6. præsertim verò, cum illa tendat in præiudicium alterius, ad quem fit collationis deuolutio, ad text. in l.si insulam, & in l.si ita quis, §.Scia, ff. de verb. oblig. l.si post tres, ff.si quis caut.l.si cum dies, §.de arbit. nam in hoc casu exequutio fit à iure, quo statim ad superiorem deuoluitur libera conferendi facultas, id.Vivian.lib.6.cap.6.num.12.

Huiusmodi tempus currebat antiquitus patronis ad præsentandum, à die vacationis beneficij, vt in capit.2. de suppl. negl. præl. & in cap.2.§.cum verò, de concess. præb. Rota decis. 1. de iurepatron.in antiq. in qua habetur, quod patrono currit tempus sibi datum ad præsentandum à tempore, quo incidit vacatio beneficij, non tamen à tempore scientiæ patroni, vt in Clem.cum ei,de concess. præb. quia imputatur patrono, si non dimisit procuratorem, quando se absentauit maximè ex longa absentia per diuersa iura ibi allegata: Attamen aliud hodie dicendum est, namque illud currit à die scitæ va-
74 cationis Caputaqu.decis. 248. part.3. vbi in specie dicitur, quod d.decis.1.de iurepatron. in antiqu. hodie non seruatur, & quod iura ibi adducta probant contrarium, & d.Clement. cum ei, loquitur de vacatione nota vel quando beneficium vacat de iure, & de facto: & sic nulla hodie cadit dubitatio, prout passim in praxi seruatur Rot decis.421. part. 1. diuers. Azor.instit.moral.lib.9. cap.21. qu.12. Marius Anton.var. resolut.d.lib.1.resol.29. num.10. vbi quod computandum est tempus à die scientiæ vacationis, prout hodie computari debet secundum magis communem opinionem, DD.de qua post alios testatur Gabr.cons.185.nu.6. cum seq. vol.2. & dixit Rota in vna Firmana. Altaris 9. Nouembr.1596. coram Litta, & in eadem die 15. Iunij 1612.coram Domino Vbaldo, & in vna Vercellen. Capella, 28. Iunij 1606. coram Lugdunen., & alijs, quæ recensentur per Caualer. decisio.489. numer. 2. & 3. vbi, quod talis scientia debet esse certa, & non præsumpta; quod quidem ampliat id.Gabr. d.consil. 185.nu. 6. etiam si tempus præsentandi esset à testatore præfixum, namquè ipsius voluntas semper intelligitur secundum iuris communis dispositionem, nimirum, quod tempus sit continuum à die scientiæ vacationis, quando beneficium non vacat de iure, & de facto: quod quidem in tantum procedit, etiam si quodcumque breue tempus esset à fundatore, siuè testatore præfixum, etiam vnius mensis, vt in casu Barchinonen.Capellania impressa penes Farin.decis.615. part.1.num. 6.id. Caputaqu.d.dec.248. vbi ait, indubitatum de patrono absente, Rot.decis.421.p.1. num.2. diuers. nam vbicumquè à lege præfigitur certus terminus, necesse est, vt præcedat notitia; cum sine illa non possit dari negligentia, vt per Bart. in l.genero, num.6. ff.de his, qui not.infam. Abb. in ca.nos quidem, de testam.Garc.de benef. part.10. cap.2. num.59. & seq. Vivian.in prax.iurispatron.lib.7.cap.2.num.8. vbi ait ita fuisse decisum in vna Segnina Iurispatronatus 22. Iulij coram Orano, nempè quod si impetretur beneficium iurispatronatus laicorum per deuolutionem ad Sedem Apostolicam ob non factam præsentationem infra tempus à iure statutum, non valet impetratio, nisi probetur scientia certa, & indubitata, & non sufficit præsumpta, & verisimilis.

Quod quidem in tantum procedere certum est, etiam si in fundatione beneficii adiecisset fundator de consensu Ordinarij, quod tempus quatuor mensium debeat currere à die obitus beneficiati; quia, hoc non obstante, prædictum tempus incipiet, currere à die habitæ notitiæ dictæ vacationis, vt per Abb.in cap.nos quidem, de testam. qui allegat tex. in l.statu libero, §.si quis hæredi, ff.de stat.lib.& text.in l.fin. §.si autem dubius, Cod.de iur. deliber. cum alijs adductis per Roch.de Curt. in tract. iurispatron. in verbo honorificum, qu. 27.num.57.idem Garc.loc cit. & ponit exemplum id. Vivian. loc.cit.num.9. nempè si vnus rector decederet Mediolani, seù Romæ, & beneficium esset in Diœcesi Pisana, & ibidem patronus, nam tunc forsitan totum, & integrum quadrimestre posset transire à die vacationis, antequam patronus certam scientiam haberet de morte Rectoris.

Prout etiam dicendum esset de patrono instituto hærede ab absente; quando in hæreditate adest iuspatronatus, & ille ignorabat huiusmodi institutionem, puta, quia testator erat in longinquis partibus, & sic dictus patronus non habuit notitiam illius iurispatronatus; namquè semper in materia quantumcumquè leui, tempus non currit ignoranti, per text.in.2.C.qui admitt.Bald.consil.199.num.3. & seq. vol.1. Seraphin.dec.1173.num.3. cum alijs cumulatis per Rot. decis. 173.num.1. & dec. 186.num.2.par.2. recent. Lapus allegat. 78.num.12. cum alijs relatis per Addit. ad Ludouis. dec. 177. num.9. & Addit. ad Buratt. dec.18.num.10. vbi etiam plures cumulat: quæ quidem ignorantia potius præsumitur, quam scientia, cap. præsumitur, de reg.iur.in 6. Barbos. de potestat. Episc.glos.72.num.135. qui num. seq. pluribus probat; quod præsumptio est pro patrono, vt dicatur præsentasse in tempore, & ignorasse vacationem, nisi sciuisse probatum fuerit; & ideò, si non probetur, patronos habuisse notitiam vacationis, ignorantia semper præsumitur.

Vndè dicimus etiam, quod tempus datum ad conferendum, seù præsentandum, currit Collatori, seù patrono à die scientiæ commissi criminis, ob quod quis priuatur ipso iure, seù ipso facto, probabiliter tamen; & iustè ignoranti non curret, Lambert. de iure patron.lib.2. par.2. qu.1. princ. per tot. fol. mihi 708. Garc. par. 11. cap. 10. num.25. & infrà dicetur.

Verùm, cum paria sint scire, & debere scire, tex.in l.si duo, ff. de acquirend.hæred.l.quod te, ff.si cert.petar. Crescent. decis. 9.num.11. de dol.& contum.Caputaqu. decis.107. num.4. par. 3. Rot. decis.4. num.20. & dec.435. num. 14. diuers.in recent. ideò receptum est, currere tempus collatori à tempore, quo scire debuit, vt fuit dictum in vna Farfen. seù Nullius, Beneficij, impressa penes Farinac.decis.309. num.2. tom.2. in posthum.

Hinc igitur, perperam agunt Exequutores litterarum Apostolicarum super prouisionibus beneficiorum per deuolutionem impetratorum, qui vix litteris ipsis sibi præsentatis, nulla sufficienti cognitione deuolutionis præcedente, procedunt ad illorum collationem contra omnia iura, ad id certam, non autem interpretatiuam scientiam requirentia, iuxta prædictam Lap.allegat.78.ad 4.quæst.d. nu.12. quæ quidem scientia terminari debet per Iudicem delegatum, siuè ordinarium, consideratis qualitate beneficij, modo vacationis, longitudine temporis, locorum distantia, & fama, vt dicit Abb.in cap.ex parte, num.13.de concess. præb. ex his enim ipse Iudex arbitrabitur scientiam, aut ignorantiam, Mascard.de probat.conclus.626.à n.9.Zerol.in praxi Episc. verbo, iuspatronatus, par. 1.§.8.dub.1. & 2.

Alias enim nimis licentiosum esset, si ipse Exequutor, omissis supradictis, ad huiusmodi collationem, ita de facili procederet, enim aduertendo, præmissa omninò requiri, vbi agatur de puniendo negligentiam patronorum, in quo scientia vacationis præsumpta non sufficit, etiam ex eo, quod publicū est, ad not.per Felin.in c.cum contingat, col.2.ver. & dicit Bal.hic de rescrip.glos.in Clem.vn.de concess.præb.nam oportet, quod aliter legitimè probetur, Lotter.de re benef. lib.2. q.6. num.24. Garc.d.p.10. cap.3. num.32. vbi quod quamuis bulla dicat à die vacationis, debet nihilominus intelligi à die notitiæ ipsius vacationis, Rot.dec.481.p.1.diuers.

Et est notandum, quod ius præsentandi potest conseruari in vno ex patronis, qui non habuit scientiam vacationis, alijs patronis propter scientiam exclusis, vt in vna Spoletana

letana Beneficij 28. *May* 1590. *coram Blanchetto*, relata à *Gar-*
cia.d.p. 10.*cap.*2.*num.*41. *Barbos.d.alleg.*72. *sub num.*136. vbi
*nu,seq.*quod huiusmodi tempus non currit absenti, vel impe-
dito, veluti si patronus sit absens Reip.causa, vel iniustè car-
ceratus, vel si non haberet tutum accessum, propter perhor-
rescentiam alicuius inimici; cum Ecclesia sit pia cultrix iusti-
tiæ, *Viuian.lib.*7.*cap.*2.*num.*6.

Quarè, sicut docet nostra praxis, videmus litteras huius-
modi prouisionum per deuolutionem, numquam dari ei-
dem Oratori directas, licèt ipse fidem suæ idoneitatis in Ro-
mana Curia exhibuerit, sed omninò eas expediendas in for-
ma commissaria, vnica tantum bulla, suo Exequutori dire-
ctæ pro verificatione huiusmodi deuolutionis, ac beneficij
collatione; licèt in ipsa bulla fiat mentio de eiusdem Orato-
ris idoneitate; & hoc ad euitandas fraudes, ne videlicet lit-
teræ exequantur minus legitima præcedente deuolutionis
75 verificatione; quæ allegari non potest deuolutio ad Supe-
riorem, quamuis patroni non præsentauerint infra tempus
quatuor, vel sex mensium; nec propterea ipsorum præsen-
tandi facultas expirauit; nisi probetur notitia vacationis.

Quarè, qui impetrat per deuolutionem, tenetur penes di-
ctum Exequutorem probare veram scientiam patronorum,
intra tale tempus, tanquam fundamentum suæ gratiæ; quod
facilè contingere potest, si possessor beneficij, vt supra di-
ctum est, si moriatur in longinquis partibus, non autem
in loco prædicti beneficij, vt potius præsumatur ignorantia,
quam negligentia, *Caualer.decisio.*486.*num.*2.*in fin. Rota in*
vna Forolinien. Iurispatronatus impressa penes Rubeum, *decis.*
221.*num.*8.9. *&* 10.*tom.*2. *Viuian.lib.*7.*cap.*2. *num.*7. Maxi-
mè vero, cum impossibile sit, patronos ius suum neglexisse,
si sciuissent obitum beneficiati, & non præsentassent Recto-
rem, *arg.l.cum de indebito*, *ff. de probat.* & ignorantia sem-
per præsumitur, nisi scientia probetur, *cap.præsumitur*, *de*
reg.iur.in 6.*Gennen.in prax.Cur.Archiep.Neap. cap.* 82. *num.*
1.& sic præsumptio semper est pro patrono, vt dicatur præ-
sentasse in tempore, & ignorasse vacationem; nisi sciuisse
probatum fuerit, vt dictum est.

Ac proindè, licet huiusmodi prouisiones per deuolutio-
nem facillimè in Romana Curia concedantur, nihilominus
plurimum est circa illarum exequutionem inuigilandum,
propter difficultatem illius verificationis, vt alias diximus;
non modò si deuolutio huiusmodi contingat simpliciter tan-
tummodò per obitum beneficiati, verùm etiam, si patronus
adhuc infra legitima tempora præsentauerit indignum scien-
ter; quandoquidem perinde est, ac si infra idem tempus da-
tum ad præsentandum, minimè præsentasset: cum satis trita
sit illa communis conclusio, quod paria sunt aliquid in tem-
76 pore non facere, vel minus sufficienter facere, *text.in l.quo-*
ties, *ff.qui satisd.cog.* vbi, quod paria sunt non satisdare, &
non sufficienter satisdare, *l*, *vbi*, *ff. eod. l.*1.*ff.si quis in ius*,
cap. si quis iusto, *versic. si autem nullus*, *de elect. in* 6. *Lap.al-*
*legat.*22.cum alijs cumulatis per *Mandos.reg.*8. *qu.*3. *num.*2.
Sicut etiam paria sunt, non habere maritum, vel alium ha-
bere inutilem, *glos.in l.vltim.Cod.ad l. Flau. de plag.Roland.*
*consi.*9. Vndè, patronus, qui scienter indignum præsentauit,
sibi imputet, si intra tempus sibi datum, suum non correxe-
rit errorem, alium dignum præsentando; quarè, cum ver-
satus fuerit in dolo, exceptione doli est repellendus, *l.si quis*,
cum aliter. *ff.de verb.oblig. l.si dolo*, *C.de inutil. stipul.* ne ali-
ter ex sua malitia commodum reportet, ex facto, quo mere-
tur pœnam, *cap.cum qui*, *de preb*, *in* 6.

Verùm, cum supra visum sit, quando intret deuolutio ob
lapsum temporis patrono ad præsentandum præfixi, seù quo-
uis alio modo, hic non absonum erit quærere, numquid
tempus istud datum ad præsentandum, sit continuum, vel
77 vtile, sicut pluries licèt leuiter certari vidimus. Et quidem,
præmittendum est, quod tempus, aliud est continuum, aliud
78 vtile, vt dictum est: Tempus continuum illud dicitur, quod
currit diebus feriatis, & non feriatis in præsentia, & in absen-
tia, siuè sit copia Iudicis, siuè non, prout loquitur *text. in l.*
fin.C.de præscript.long. temp. tempus verò vtile, quod non
currit diebus feriatis, nec in absentia partis, nec vbi adest iu-
dicis copia, *glos.in Clem.vnic.de rest.in integr.* At in casu no-
stro *glos.in cap.*3.*de concess. preb*, *verb.infra sex menses*, ait,
hoc esse tempus vtile, quia ignoranti non currit, sed solum à
tempore scientiæ; & aptius in proposito illud appellatur tem-
pus continuum quoad præsentandum ad beneficium vacans,
vt scilicet, etiam currat diebus feriatis, postquam quis sciuit,
beneficium vacare, *Lambert.de iurepatr.p.*2.*lib.*2. *art.*15. *qu.*
*princ. num.*2. *fol. mihi* 704. ex ea ratione, quia consideratur
solum negligentia non præsentantium, quæ imputatur ita die-
bus feriatis, sicut in alijs diebus; ex eo, quod præsentare, est
de actibus voluntarijs, qui etiam possunt expediri diebus fe-
riatis; nec propterea implicat, quod huiusmodi tempus possit
esse continuum vno respectu; quia currit diebus feriatis, &
alio respectu, nam non currit ignoranti, & impedito, est vti-
le, & sequitur *Viuian.lib.*7.*cap.*4. *num.*9. nam tempus prædi-
ctum quadrimestre, seù semestre, semper est continuum, &
quocumque die currit, etiam diebus feriatis, *cap.*3. *de iure-*
patron. ex qua ratione poterit fieri præsentatio, etiam in die
79 Natiuitatis Domini, aut Paschatis Resurrectionis; cum sit
quid spirituale, sapiatquè spiritualitatem, *Gemin. in cap.con-*
certationi, *de appellat. in* 6. sitquè præterea actus volunta-
rius, & extraiudicialis, *Barbos.de potest.Episc.d.alleg.*27.*num.*
144.*& seq.*ac proindè fieri potest quibuscumque diebus, siuè
feriatis, siuè non feriatis, idem *Viuian.lib.*8.*cap.*1.*num.*6.*&* 7.
Bene tamen verum est, quod si super beneficio litigatur in
forma iudicii, tunc certum est, quod talis processus fieri non
potest diebus feriatis in honorem Dei, *glos.in Clem.dispendio-*
sam, *verbo*, *beneficij*, *de iud.Viuian.loc.cit.num.*8. *&* 9. nam
dictum tempus datum ad præsentandum est continuum; &
currit de momento ad momentum, vndè præsentatio fieri
80 potest etiam de nocte: quia idem tempus computatur per
81 menses, & menses computantur per dies 24. horarum, &
sic inclusa nocte in eis, idem *Lambertin.part.*2.*lib.*2.*artic.*4.
2.*quæst. princip. fol. mihi* 735. & ex eadem ratione, quod vi-
delicet currit tempus de momento in momentum, potest
82 etiam ipsa præsentatio fieri in vltima die, & vltima hora
quadrimestris, vt per DD. citatos per *Lambertin. loco cita-*
*to artic.*13.*quæst.princip.num.*7.*fol.mihi* 702. vbi *vers. & pro*
maiori firmitate, quod si Episcopus, iure deuoluto, con-
fert beneficium de iurepatronatus laicorum, vltima die
quadrimestris, & patronus vltra non præsentat, & alter
impetrauit illud à Sede Apostolica, obtinebit impetrans; quia
collatio est ipso iure nulla; nec consensus patroni poterit
illam ratificare; cum fuerit nulla, maximè in præiudicium
impetrantis; quia, etiam vltima dies spectabat ad patronum,
ac si fuisset intra quadrimestre: quod etiam procedit in iure-
patronatus Ecclesiastico, nam poterit etiam præsentare pa-
tronus in fine semestris, quod quidem ait idem *Lambertin.*
notandum; quia omnes DD. loquuntur de vltima die qua-
drimestris, non autem semestris; cum eadem ratio militet,
etiam in iurepatronatus Ecclesiastico, & hoc ex *decis.*528. *de*
iurepatr.in antiqu. quæ vult hoc magis esse in semestri; quia
patroni Ecclesiastici habent maius ius ad beneficia, quàm pa-
troni laici; & quod in tantum patroni possunt præsentare vl-
tima die semestris, & quadrimestris, quod si non præsentant,
Episcopus per hoc, illa die non potest iure deuoluto, Ecclesiæ
prouidere; sed expectabit lapsum vltimi diei, aliter nulla erit
collatio.

In proposito autem temporis ad præsentandum, dici-
mus in simili de matrimonio carnale, quod potest contrahi,
etiam diebus feriatis, & in quacumque hora, *cap. Capella-*
nus, *cum simil. de fer.* quia eadem ratione fieri potest, etiam
præsentatio, quæ est præparatoria ad matrimonium spiri-
tuale, vt per *Abb.& alios in cap. quamo de iud.* cum validum
83 sit argumentum à matrimonio carnali ad spirituale, & è con-
tra, *cap.inter corporalia*, *de transl.Episc.Roch.de Curte de iure-*
patr.verb.honorificum, *qu.*35.*num.*66. vbi ad id monetur, quia
actus pij, & qui tendunt ad honorem Dei, possunt fieri
diebus feriatis; ergo potest etiam fieri præsentatio, per quam
deuenitur ad prouisionem Rectoris, vel Clerici in Ecclesia,
& est actus, qui tendit ad honorem Dei: licèt aliter dicen-
dum sit, quando in causa præsentationis proceditur ex offi-
cio, vt dictum est, cum videlicet Superior vellet illam exa-
minare; & sic, seruata forma iudicij: puta, quia litigatur
super præsentatione, ex vi iurispatronatus, vel super pro-
prietate, vel quasi possessione illius, vt habetur in *cap. cam-*
te, *& in cap.cum propter hoc*, *eod.tit.* quia tunc talis processus
fieri non posset die feriato, & ob id non dicerentur actus ex-
traiudiciarij, sed iudiciarij, ad *glos.in verb.beneficijs*, *in Clem.*
dispendiosam, *de iud.*

Sicut pari modo dicendum est de institutione, cuius
processus, necnon ipsa institutio sunt actus voluntarij, &
84 extraiudiciales, & possunt fieri etiam extra Diœcesim
habentis instituere, quod etiam intelligitur, vt supra dictum
est, contradictore non apparente: & sic non in contradi-
ctorio iudicio; quo casu potest fieri extra territorium,

Franc,

Franc. in cap. fin. num 9. de elect. in 6. nam clarum est, posse Episcopum extra propriam Diœcesim instituere, & electiones confirmare, vel infirmare, contradictore tamen non apparente, vt post *Archid. & Castr.* tradit *Ias. in l. fin. numer. 7. ff. de iurisd. omn. iudic. Genz. ad reg. 8. Cancell. glos. 62. num.* 8.

S V M M A R I V M.

1 *Præsentatio ad beneficium iurispatronatus, admittenda, cum Clausula*, Si, & in quantum.
2 *Et quid ipsa Clausula importet, & n. 4.*
3 *Præsentatio non debet absolutè per Superiorem admitti, & quarè.*
5 *Præsentatione à Superiore non admissa, an teneatur patronus alium præsentare.*
6 *Præsentatus iniustè reiectus, recurret ad Papam pro obtinenda prouisione.*
7 *Et quomodo aliàs possit institui, & numer.* 11. *Et quid sentiat Cancellaria Apostolica, num.* 10.
8 *Appellatio à denegata institutione, requirit trinam interpellationem.*
9 *Negligentia instituentis in beneficio, non præsumitur, nisi probetur.*
12 *Iurisdictio, per negligentiam Episcopi, deuoluitur ad Archiepiscopum.*
13 *Legatus à latere conformat se cum stylo Sedis Apostolicæ.*
14 *Non tamen subijcitur regulis Cancellariæ Apostolicæ, circa expeditiones.*
15 *Præsentatus, nisi acceptet præsentationem, non acquirit ius ad rem.*
16 *Nam acceptatio est pars præsentationis.*
17 *Præsentatus absens, debet acceptare præsentationem infra tempus.*
18 *Nec prodest acceptatio facta per Notarium in instrumento præsentationis.*
19 *Patrono quando currat nouum tempus ad præsentandum.*
20 Cap. fin. de elect. in 6. *procedit etiam in præsentatione.*
21 *Institutionis loco, succedunt prouisiones Apostolicæ.*
22 *Edictum non requiritur, vigore Clausulæ* Verificato iurepatronatus, *apposita in collationibus Apostolicis.*
23 *Neque in collatione Ordinarij ad se deuoluta ob non præsentationem patronorum in tempore.*
24 Cap. fin. de elect. in 6. *non seruatur in beneficijs Vrbis.*
25 *Institutio in beneficio iurispatronatus, quandoquè Papæ reseruatur.*
26 *Non reseruanda inferiori, ex Concilio Trid.*
27 *Edictum, an proponendum in vacatione beneficij iurispatronatus à primæua erectione. Et resoluitur affirmatiuè.*
28 *Præsentatus, & institutus, non propositis edictis, quas pœnas incurrat.*
29 *Et quid, vbi ex consuetudine non proponantur.*
30 *Institutio in beneficio, ante lapsum temporis edicti, nulla.*
31 *Patronus, quomodo possit præsentare post terminum edicti.*
32 *Præsentatio vnius ex patronis, quomodò sufficiat, alijs exclusis.*
33 *Edictales litteræ, ex* cap. fin. de elect. in 6. *vbi affigendæ.*

Praxis Admissionis, & Acceptationis præsentationis ad Beneficium Iurispatronatus.

C A P V T III.

FActa autem Clerici præsentatione coram Superiore habente instituere, debet ista per eum admitti; quatenus legitima causa, eundem ab huiusmodi admissione minimè retrahat; quod quidem ex parte tàm præsentantis, quàm ipsius præsentati, contingere potest. Proindequè, vt tutius, siuè Ordinarius, siuè alius inferior, agat, non quidem præsentationem huiusmodi simpliciter admittet; quamuis, etiam certò sciat, præsentantem, ac præsentatum, necnon ipsum iuspatronatus nullis laborare defectibus, quominus ipsa præsentatio admitti queat; quarè, secundum omnium Ecclesiasticarum Curiarum vsum, non consueuit præsenta-
1 tio ipsa admitti, nisi cum Clausula, *Si, & in quantum*; quæ id in se continet, nimirum, si, & in quantum de iure admit-
2 ti debeat, ac præsentanti ius competat, & præsentato nihil obijci de iure possit; quapropter sequitur citatio particularis, vel generalis; discutiuntur iura præsentantium, ac præsentati idoneitas, siuè præsentatio ipsa fiat in concordia, siuè in discordia; non enim debet Superior ipsam præsenta-
3 tionem absolutè admittere propter illud dictum Apostoli allegatum in *cap. fin. de elect. in 6. Nemini cito manum imponas*; proindèque debet admittere præsentationem factam per patronos, ac per præsentatum acceptatam, qualificatiuè, & cum adiectione, *Si, & in quantum*, ad supradictos defectus (quatenus adsint) detegendos, quod facillimo negocio contingit per appositionem litterarum edictalium; seruata forma prædicti *cap. fin.* nec non supradicta clausula; *Si, & in*
4 *quantum*, importat admissionem in his, quæ veniunt admittenda, cum nihil ponat in esse; & omninò ad iuris dispositionem referatur, vt per *Marant. de ordinat. p. 6. tit. & quandoque appellatur, num.* 211. *Barbos. de clausl. clausula* 88. *num. 2. Menoch. consil. 2. num. 360. cum seq. Campanil. in suo Diuersorio iur. canon. rub. 11. cap. à num.* 403. *Beltram. ad Ludouis. dec. 417. num.* 12. vbi, quod dicta præsentatio censetur admissa, si de iure admitti debeat, & constituit in quasi possessione præsentandi, *Seraphin. dec.* 499. & fuit dictum in vna *Florentina iurispatronatus* 28. *May* 1599. *coram Iusto.*

Quarè, supradicta Clausula, in casu præsentationis, in qua concurrunt omnia requisita; adeò quod nihil illi obijci possit, simusque proindèque in casu, quo debeat admitti, importat admissionem, idem *Seraph. d. dec. 449. num.* 2. & sic non operatur dispositionem conditionalem, *Mart. de clausl. clausl. 245. num. 4. Ioan. Aloysius Ricc. in suis collectan. decis. p. 2. collect. 399. in fin. idem Addit. ad Ludouis. d. num.* 12. dicens, quod Clausula prædicta importat admissionem, quatenus de iure sit locus admissioni, ac reiectionem, quatenus de iure non sit admittenda, idem *Menoch. cons. 174. num.* 31. idem *Mart. p. 1. clausl. 362. num.* 4.

Quid autem, si Superior, coram quo facta est præsentatio, non admisit præsentationem, eam videlicet reijciendo, si dicens, *Non recipio, vel non admitto talem præsentationem*; numquid patroni, stante huiusmodi denegatione admissionis de eo, qui præsentatus est, teneantur alium
5 præsentare? Et quidem *Roch. de Curte de iurepatron. verb. honorificum, quæst.* 46. tenet, quod non; quia si postea constauit coram Iudice appellationis, huiusmodi præsentationem fuisse legitimè factam, ille, qui fuit legitimè præsentatus, institui debebit, per not. *in capit. pastoralis, eodem titulo*, idem *Viuian. in dict. prax. lib.* 10. *cap. 5. per tot. Abbat. consil. 28. par. 2. Barbos. de potest. Episcop. allegat. 72. num.* 167. Cum etenim nulla adsit patronorum culpa, seù negligentia, debet præsentatus, contra Superiorem, qui præsentationem huiusmodi admittere recusauit, agere, vt sibi reficiat damna, & expensas, & talis præsentatus potest
6 recurrere ad Papam pro obtinenda ipsius beneficij prouisione, vt in dicto *cap. Pastoralis, Lambert. de iurepatronat. lib. 2. p. 2. qu. 8. art.* 2.

Modus autem, vt præsentatus, ac sine causa reiectus, possit consequi institutionem, sicut passim practicatur, datur à *Lambert. eod. tract. p. 2. lib. 2. art. 17. fol. mihi* 862. vbi, quod
7 præsentatus per viam querelæ, adeat Superiorem degentis instituere, ac petat, vt illum compellat ad instituendum, per not. *in cap. ex parte, de concess. præb.* per quod Archiepiscopus Superior, non modò potest Episcopum ad id compellere, sed etiam ipse instituere; quia terminus hominis succedit termino iuris.

Hæc autem querela accipitur pro omni remedio, per quod quis recurrit ad Superiorem per viam grauaminis, vt est text. in *l. ab eo*, & ibi *glos. ver. querelam, C. quom. & quand. Iud.* & competit ista querela, vbicumquè Iudex retardaret circa expeditionem causæ; nam tunc ab ista retardatione non potest appellari, sed potest exponi querela Superiori, prout exponit *Bald. in l. fin. §. illud, C. de appell. Marant. in spec. aud. p. 6. tit. & quandoque appellatur, nu.* 114. & 119. & idem dixit *Abb. in cap. cum in iure, de iurepatron. id. Viuian. lib. 11. cap. 3. num. 3.* qui *nu. seq.* ait, ita etiam seruandum esse, quando Capitulum debet instituere, quia si malitiosè spernit, fit recursus ad Episcopum, qui Capitulo terminum præfigat, & eo elapso, ipse Episcopus instituet, & sic gradatim, &c. *Gutier. de iuram. confirm. par. 3. cap. 13. num. 8. Zerol. in prax. Episc. par. 1. §. 6. dub. 3. idem Barb. d. alleg. 72. num.* 195. & alias *Rota in vna Feltren. Canonicatus* 5. *Decembris* 1603. *coram*

Ortembergo, resolnit, quod vt possit appellari à retardata, seù denegata institutione, & negligentia requiritur trina inter-
8 pellatio, & iterum in vna *Caraguritana Iuris ingrediendi 28. Aprilis 1580. coram Seraphino.*

Verum, concludit hic *Garc. in add. ad p. 11. cap. 4. num. 1. sui tract. de benef.* quod non requiritur ad ipsa trina interpellatio, sed vna tantùm sufficit ad constituendum Iudicem in mora, seù negligentia, à qua rectè possit appellari, ex *DD.* ibi per eum allegatis; ex quibus comprobat, quod supradicta trina monitio procedit ex abundanti, & ad cautelam; cum de iure sufficiat semel requirere Iudicem, *l. Titia Seio, §. vsuras, ff. de leg. 2. & l. mora, ff. de vsur. & ad cap. 1. de suppl. neglig. Prael.* verius tamen videtur, ac tutius, vt trina interpellatio præcedat ad effectum prædictum; prout plu-ries seruatum vidimus.

Quarè, perperam quidem Archiepiscopus, ad quem fuerat pro parte præsentati, & ab Episcopo reiecti, appellatum, processit, vigore prædictæ simplicis appellationis ad institutionem; cum ex supradictis debuisset prius præfigere Episcopo competentem terminum ad instituendum eundem præsentatum; cum denegata institutio, seù negligentia, non pre-
9 matur, nisi probetur, *l. 3. §. si ad diem, de re milit. Afflict. dec. 13. num. 28. Bisignet. dec. 1. de del. & contum.* & hoc modo vtitur Rota, quæ admittere consueuit, Iudicem, etiam per trinam interpellationem, constitui in mora, ad effectum, vt possit appellari & negocium deuoluatur ad Superiorem, *Felin. in cap. postulasti, de for. compet. Dec. in cap. ex parte 2.* post *Abba. de appell. Seraph. dec. 145. num. 3. & 4.*

10 Et notat Cancellaria Apostolica, quod si præsentatus à patrono petijt se institui ab Episcopo, seù eius Vicario, & ille noluit ab instituere, ac propterea accessit ad Metropolitanũ, qui instituit eum, quod talis institutio debet infici, quia non potest in Diœcesi suffraganei se interponere, nisi in casu negligentiæ; vndè debuit remittere ad suffraganeum, vt institueret eum, non autem instituere; quia iurisdictionem non habet, nisi in dictum euentum, &c. nisi essemus in casu appellationis ad Metropolitanum; quia tunc posset declarare eum instituendum, vt in *notabilibus eiusdem Cancellariæ, fol. mihi 189. à terg.*

Aut idem præsentatus, attenta sua valida præsentatione, petat, vt supra dictum est, à Summo Pontifice institutio-
11 nem, seù prouisionem, quæ locum obtinet institutionis; prout sæpè fieri consueuit, teste *Mandos. regul. 33. q. 7. num. 10. circa med.* vbi, quod Romanus Pontifex est adeundus, si Episcopus tenuat instituere, iuxtà *tex. in cap. nullus laicus, de iurepatr.* aut recuset præsentationem admittere, *Lotter. de re benef. lib. 2. qu. 13. num. 63.*

Et sic dicendum erit, pro summa huius rei, Archiepiscopum, Episcopo recusante, posse instituere; quippè qui in pluribus casibus potest Episcopi negligentiam supplere, *cap. pastoralis, de offic. ordin. cap. cum simus debitores, 9. q. 3. Paul. de Cittad. in tract. iurispatr. in 6. parte, q. 7. in fin.* quia per ne-
12 gligentiam Episcopi, circa id, quod facere tenetur, deuoluitur iurisdictio ad Archiepiscopum, *§. notoria, de cens. in 6.* namquè institutio præsentatorum ad beneficia est actus meræ iustitiæ, & necessariæ iurisdictionis, vt dixit *Abb. in cap. ex frequentibus, num. 6. de instit.*

Vndè optima est distinctio *Lott. p. 2. q. 23. num. 61.* qui consulit tam præsentato, quam præsentanti, vt eo casu, quo Episcopus differt sine causa instituere præsentatum, aut nolit præsentatum ipsum admittere, vt appellet; sit expresè reijciatur; cum non sit in potestate habentis instituere, tollere iustitiam præsentationis, aut respectu præsentantis, aut respectu præsentati; vel si non expresè reijciatur, sed simplici dilatione frustretur, Superiorem adeat per viam querelæ, vt dictum est, qui eundem compellat ad instituendum, vel obtineat à Papa prouisionem; asserendo, se à patronis præsentatum; quodquè si procedetur per viam querelæ, cui tunc est locus, quando nullum grauamen positiuè supponitur, sed tantùm ex negligentia, & mora, poterit Superior præfigere terminum Episcopo, intra quem, si nolit instituere tunc ipse, loco eius instituet. Quod si procedatur per viam appellationis à grauamine positiuè illato, siuè quia expresè sit denegata institutio, siuè quia ter solemniter requisitus, obstinatè distulerit, tunc dicit, hanc facultatem deuolui in Iudicem, ad quem, cum appellationis effectus, fit, vt negocium, pro quo est appellatum deuoluat, & licèt hæc facultas instituendi videatur concessa Auditoribus Rotæ ex commissione Papæ super negotio principali, qui propter ea possunt instituere iuxta terminos *Clem. Auditor, de rescript.* illa tamen non transit ad alios Delegatos, qui non aliter possunt eorum sententiam concipere, quàm remittendo præsentatum ad Ordinarium, vt ipse eum instituat, & sic loquitur *Mant. decis. 231. num. 3.* in qua non obstare visum fuit, quòd Archiepiscopus Tranen. non potuerat instituere præsentatum, ex eo, quod *Clemen. Auditor, de rescript.* habet tantummodò locum in Auditoribus Rotæ, quia Archiepiscopus præsentatum non instituit, sed solum pronunciauit, præsentatum, fore, & esse instituendum, & inuestiendum; prout institui, & inuestiri mandauit, quod fieri permissum est *cap. super eo, de off. deleg.* vt fuit dictum in vna *Mediolan. Parochialis 16. Martij 1588. coram Cardinale Platto, & in vna Aretin. Capellania, die 4. Iulij 1603.* relatis per eundem *Lott. loc. cit. n. 71.*

Tamen testatur *Garc. de benef. p. 5. cap. 8. nu. 103.* seruari in praxi, quod semper Delegati à Nuncio in causis Capellaniarum, & beneficiorum iuspatronatus, in gradu appellationis, faciunt institutionem, & collationem; quæ praxis potest saluari, & sustineri, ex clausulis commissionem, *cum incidentibus, dependentibus, annexis, & connexis.* & Nuntius Hispaniarum, qui mittitur cum potestate Legati de Latere, *Garc. de benefic. p. 5. cap. 3. num. 81.* dando commissiones, præsertim in gradu appellationis semper adijcit supradicta verba, *cum incidentibus, dependentibus, &c.* sicut facit ipse
13 Papa, cum se debeat conformare stylo Sedis Apostolicæ, videlicèt, stylo, quem seruat Papa, licèt non illi, quem seruat Cancellaria Apostolica in expediendo; quia Legatus non sub-
14 iicitur regulis eiusdem Cancellariæ, quæ concernunt modũ expediendi, sicut nequè subijciuntur expeditiones, quæ transeunt per Cameram, vt notum est omnibus Curialibus, & testatur *Gamb. de auth. Leg. a lat. lib. 6. num. 116. fol. mihi 30.*

Ex hac igitur Romanæ Curiæ obseruantia, nonnulli tenuerunt, quod vigore supradictæ Clausulæ, *cum incidentibus, &c.* Delegatus per Summum Pontificem ad hanc huiusmodi causam, possit etiam procedere ad institutionem præsentati, quod tamen non videtur tutum.

Subsequenter vero, præsentatus pro perfectione suæ præsentationem, cuius, acceptatio est adeò necessaria, sine ea, præsentatus non acquirat ad rem, *Sarnen. reg. de non tol. iur.*
15 *quæs. q. 1. n. 13.* nec sufficit scientia præsentati, sine illius acceptatione; alias enim dici non potest præsentatio, sed potius quædam nominatio, idem *Sarnen. loc. cit. n. 14. Calder. cons. 9. de iurepatr. Gonz. ad reg. 8. Cancell. glos. 15. sub num. 1. vers. necnon requiritur præsentatio*, quod si intra tempus datum ad præsentandum non acceptauerit, poterit patronus alium præsentare, vt infrà dicetur; & non præsentando, beneficij collatio deuoluitur ad Superiorem; quia cum acceptatio sit
16 pars præsentationis, reputantur vnicus actus, *Lamber. de iurepatr. p. 1. lib. 1. art. 21. num. 5. fol. 708.* nec tamen requiritur acceptatio ad partem, si præsens; quia cum se tunc præsentari ferat, intelligitur consentire, & acceptare, nec aliud requiritur, *Lap. allegat. 8. circa med. Card. in cap. fin. col. vlt. eod. tit.* qui ibi etiam dicit, quod eo ipso, quod quis patitur præsentari, intelligitur consentire, & hæc est communis praxis.

De præsentato autem absente, aliud dicendum est, quia non censetur præsentationem de facta acceptasse; nisi infra tempus datum ad præsentandum illam accepter, siue per se, siuè per procuratorem, speciale mandatum habentem ad acceptandum, *Garc. de benef. p. 4. cap. 2. num. 21.*

Nec proindè, si quando præsentatur absens, Notarius conficiendo instrumentum præsentationis, dicat, *coram me Notario, pro eo acceptante, & stipulante, &c.* censetur facta acceptatio præsentationis, quia talis stipulatio nihil prodest, in hac materia, licèt operetur quoad alios actus, veluti etiam in donatione ipsius iurispatronatus, quę valet facta absenti per stipulationem Notarij, & est perfecta, nam Notarius, tanquam seruus publicus, potest stipulari, & acquirere absenti, prout comprobat *Viuin. lib. 4. cap. 4. num. 60. & 63.* & sufficit ratihabitio illius, cui per stipulationem acquiritur, licèt non expressa, & tantummodo tacita, si ex factis conijci posset, nam ex scientia rei fauorabilis inducitur, *Caualer. dec. 12. num. 6. & 7.*

Et sic talis præsentationis acceptatio non sufficit, etiam si fiat à patre pro filio, vel à consanguineo pro consanguineo, cum omnino fieri debeat per ipsum præsentatum, aut eius procuratorem vt supra dictum est. Quod intelligitur, tam de iurepatronatus laicorum, quàm Ecclesiastico, idẽ *Lambert.*

bert. d.p.2.lib.2.art.2.q. 5. princip. fol. 789.

De qua quidem acceptatione debet constare per litteras, vel per procuratorem, quod sufficere dixit *Rota in vna Regien. Prioratus*, quam refert idem *Garc. loc. cit. num.* 23. vbi, quod acceptatio requiritur intra quadrimestre, tanquam pars præsentationis, cum ante illam præsentatio non sit perfecta; & si præsentatus non acceptet suam præsentationem, competit patrono integrum tempus ad præsentandum; eiq; proinde non potest adscribi aliqua culpa, aut negligentia, quæ faciat deuoluere beneficii collationem ad Superiorem, stante priore præsentatione, infra legitima tempora facta, per *tex. in cap. si electio, de elect. in 6. Viuian in prax. lib. 7. cap. 4. nu.* 30. sicut etiam dicimus, quod nouum tempus currit patro-
19 nis ad præsentandum à die obitus præsentati, nondum instituti, idem *Viuian. loc. cit.* quod tempus adeò nouum est, vt nullo modo in eo computetur pars primi semestris, seù quadrimestris; sicut etiam eueniet, si præsentatus, postmodum suæ præsentationi renunciet ante institutionem, vel ante eam, obierit, *Lambert. de iurepatr. li. 2. p. 2. q. 1. ar.* 17. vbi, quod patronis currit nouum tempus à die, quo præsentatus noluit consentire præsentationi de se factæ, vel à die, quo illam, quam acceptauerit, renunciet, *d. cap. si electio*, quod passim seruari vidimus in facti contingentia; Illius enim verba, hæc sunt, *si electio, ex eo non sortitur effectum, quia electus consentire recusat, vel post consensum renunciet iuri suo, aut forte diem claudit extremum, seu propter occultum eius vitium irritatur, electores, qui iam fecerant quod spectabat, ad ipsos infra iuris terminum eligendo, habebunt à dissensu, renunciatione, morte, vel irritatione prædictis, ac si vacatio noua esset, tempus integrum ad electionem aliam celebrandam; dummodò nil fraudulenter egerint in præmissis*, qui quidem tex. licèt loquatur de electione, extenditur tamen ad præsentationem, etiam infrà dicetur.

Post verò factam præsentationem, & præsentati acceptationem, sunt expediendæ literæ edictales, seruata forma *cap. fin. de elect. in 6.* ibi, *Vocationem autem huiusmodi nominatim, vbi est electus, vel apparet oppositor, alias generaliter in Ecclesia, in qua electio facienda est, vt si qui sint, qui se velint opponere, compareant, assignato peremptorio termino competenti, faciendam esse censemus. Qua etiam si electio, in concordia celebrata fuerit, volumus obseruari.*

20 Qui quidem *tex.* vt omnes *DD.* vno ore fatentur, habet locum etiam in præsentatione, quicquid dicant contrarium sentientes, præsertim *Bellam. dec.* 619. vbi, quod *cap. fin. de elect. lib. 6.* quod loquitur in electionis confirmatione, non habet locum in institutione, quæ sequitur præsentationem; Id enim omninò tollitur, etiam ex *glos. in d. cap. fin. in verbo electione*, in qua dicitur, quod etiam ille, cui fit præsentatio, tenetur seruare formam huius decretalis, & quod sic seruatur, tradunt *Gemin. in d. cap. fin. col. 4. in verbo, in eadem glos. Lambert. de iurepatr. p. 2. lib. 2. art. 2. 6. qu. princ. num. 1. fol.* 802.

Quæ quidem omnia, ita demum procedere sciendum est, quatenus, prouisio beneficii iurispatronatus non fiat per Sũmum Pontificem, putà per resignationem ad fauorem, aut per obitum, siuè quocumquè alio modo vacet, quo ipse Pontifex prouidere in suis casibus consueuit, prout dictum est, tunc enim, quia huiusmodi prouisiones Apostolicæ suc-
21 cedunt loco institutionis, cessant profectò causæ consideratæ in *d. cap. fin. de elect. in 6.* vt per eundem *Lambert. d. p. 2. lib. 2. q. 6. art. 3.* quem refert ad id *Lotter. de re benef. lib. 2. q. 13. nu. 41.* & sic videmus, quod in casibus prædictis non habet locum dispositio dicti *ca. fin.* in beneficiis iurispatronatus, tã ipsius Vrbis, quàm extra eã, in prouisionibus Apostolicis.

Quod non modò scimus procedere, quando ipse Pontifex prouidet in forma gratiosa, verùm etiam in forma, *Dignum*, nam in neutro casu requiritur citatio aliqua.

Ratio enim est, quia in prouisionibus Apostolicis de beneficiis iurispatronatus, siuè laicalis, siuè Ecclesiastici, non proceditur per viam confirmationis, quod tantum habet locum in Episcopo, qui præsentationem patronorum debet confirmare, ipsum præsentatum instituendo, vt per *Abb. in cap. nihil, de elect.*

Quarè in proposito ait *Lotter. supradicta quæstione, q. 13. num.* 31. circa appositionem huiusmodi edicti, id nequè requiri in casibus præmissis, etiam si litteræ Apostolicæ fuerint suis Executoribus directis, cum Clausula, *Verificato prius
22 coram Ordinario, iurepatronatus ex fundatione, vel dotatione*; tunc enim sufficit simpliciter verificari iuspatronatus ad præscriptum *Concilii Tridentini, sess. 25. capit. 9. de reform.* omissis requisitis *d. c. fin.* ac proindè non est necessaria appositio edicti, vt fuit dictum in vna *Romana, Capellaniæ coram Cantuctio*, quæ est *dec. 21. num. 3. p. 2. diuers.* vbi habetur, non obstare, quod Exequutor, stante Clausula, *Verificato in primis, & ante omnia, iurepatronatus*, posita in litteris, sibi præsentatis, non seruauerit formam *cap. fin. de elect. in 6.* quæ procedit, etiam in præsentationibus, cum non positis edictis, Capellaniam contulerit, quia fuit responsum, dispositionem *d. cap. fin.* non procedere in eo casu; cum illa locum habeat tantùm in confirmatione electi, vel præsentati.

Quinimo id etiam procedit, cum Ordinarius non ex vi præsentationis confert beneficium iurispatronatus, quando videlicèt illius collatio ad illum deuoluitur, ex eo, quod pa-
23 troni intra legitima tempora non præsentarunt beneficiatum tunc enim neque requiritur appositio edicti. quia non seruatur forma *d. capit. fin. de elect. in 6.* quod pro forma requirit edictum, sed facta ad Ordinarium deuolutione de dicto beneficio, cessat illius dispositio, quia liberè confert, nulla habita ratione iurispatronatus, & sequitur illa communis conclusio, quod dispositio supradicti *tex.* non est seruanda in collatione Ordinarii, quod comprobat idem *Viuian. in d. prax. lib. 9. cap. 1. nu.* 8. nam licèt beneficium fuerit iuspatronatus, si tamen illius collatio deuoluatur ad Ordinarium, ipse illud pro ea vice liberè confert.

Quarè, licèt prouisiones Papæ videantur succedere loco institutionum, vt aliàs diximus, nihilominus potius dicuntur prouisiones, quàm institutiones, præsertim verò, quia ipse Papa habet plenitudinem potestatis, nam licèt id videatur tantummodò procedere in electionibus Dignitatum, in quibus non est necessaria alia citatio, vt in *cap. cupientes, de elect. in 6.* & in aliis casibus relatis à *Lambert. d. par. 2. li. 2. art. 13. fol.* 816. nam licèt illud inducat formam, vt ibi, *viribus omninò carere, ipsasquè decernimus, irritas, & inanes*, nihilominus ista forma, tanquam per Principem inducta, non censetur eidem Principi præscripta, *Gonz. cons. 101. num. 20. vers. ita quia, Menoch. præsumpt. 44. num. 16. Lotter. d. lib. 2. q. 39. num.* 25.

Prout nequè eiusdem *cap. fin.* dispositio afficit ipsum Pa-
24 pam in beneficiis iurispatronatus in Vrbe existentibus, in eorum vacationibus, quandoquidem quomodocumque illa vacent, nunquam seruatur hæc solemnitas apponendi edictũ, sicut apponendum est extra Vrbem; quia facta præsentatione ad beneficium iurispatronatus prædictæ Vrbis, videtur institutio postmodum in ipso beneficio facta à Summo Pontifice, cuius præsentia, & certa scientia purgat omnem suspicionem, qua propter non est necesse, vt seruentur subtilitates iuris, præsertim *d. cap. fin. de elect. in 6. Bald. in l. rescriptum, in 3. col. C. de precib. Imper. offer.* vbi quod in Consistorio Principis non curatur de subtilitatibus iuris; quia ibi attenditur magis veritas, quam iudiciorum ritus, & idcò dicimus, quod coram Principe ordo iuris non seruatur, *cap. ad petitionem, de accusat. id. Bald. in l. fin. C. de legib. Innoc. in cap. in causis, de iud. & in cap. 1. de iu. comest.* cum aliis adductis per *Paris. de resig. benef. lib. 12. q. 3. nu. 44. & 45.*

Et cùm aliàs ego fuissem præsentatus ad simplex beneficiũ iurispatronatus familiæ de Mansinæis in Ecclesia S. Martini de Vrbe, ac petiissem apponi edicta pro seruanda forma prædicti *cap. fin.* dixit mihi bon. me. Cæsar Fidelis Episcopus Salonien. Vicesgerens Eminentissimi Vicarii Vrbis, quod id non requirebatur in Vrbe, subdens, quod ista praxis, maximè pro iunioribus, non erat spernenda; à quo fui in dicto beneficio institutus.

Alia insuper ratio adduci potest; nempè quia cum edictorum affixio sit de solemnitate actus, clarum est, Papam supplere omnem solemnitatem *Rota decis. 235. in nouiss.* nec maior solemnitas adhibenda est, præter præsentiam Papæ: maximè cum ipse non ligetur constitutionibus iuris positiui, ipsasquè solemnitates potest tollere, & supplere, vt per *Rodoan. de reb. Eccl. non alien. q. 45. num. 3. cum pluribus seqq.* & in vna *Romana iurispatronatus* 15. *Martij* 1630. quæ est 362. *num. 18. diuers. p. 5. in recentior.* fuit dictum, quod in casu, de quo agebatur, cessabat obiectum, cum in Vrbe non seruetur hæc solemnitas edictorum, prout asserebatur, etiam à Reuerendissimo D. Vicesgerente in instrumento institutionis cuiusdam Dominici, & Notarij, fori Eminentissimi Vicarij Vrbis, idem deposuerunt.

Insuper, neminem latet Curialium, pluries Summos Pontifices concessisse Ecclesiarum, ac beneficiorum erectio-

nes, etiam ad Oratorum instantiam, cum reseruatione iurispatronatus; conditione in eis adiecta, vt nemini, præter Papam liceat in eorum vacatione, post debitam coram Or-
25 dinario factam præsentationem in illo beneficio præsentatum instituere, sicquè sibimet Pontifex hanc sibi, & non alteri reseruando facultatem; quarè certum est, tunc edicta huiusmodi non requiri, prout etiam inferius patebit; licèt postmodum ipse Papa non per viam institutionis, sed prouisionis, & collationis procedat.

Præterea, etiam in erectionibus, ordinatia authoritate factis, quandoquè vidimus, fundatores cum huiusmodi reseruatione iurispatroonus, disposuisse, vt Summus solum Pontifex possit in eodem beneficio præsentatum instituere. Quandoquè verò, quod illius institutio non debeat ad Episcopum, sed inferiorem Prælatum spectare, tanto igitur magis, quod
26 debeat spectare ad Papam, licèt hodie ipsis Inferioribus non possit instituendi facultas reseruari, refragante, *Conc. Trid. sess. 14. cap. 12. in fin.* ibi, *in causa autem fundationis, aut dotationis, huiusmodi institutio Episcopo, & non alteri inferiori reseruetur*, *& cap. 13. ead. sess.* vbi voluit non licere patrono cuiusuis priuilegij prætextu, aliquem ad beneficia, sui iurispatronatus, nisi Episcopo loci Ordinario, ad quem prouisio, seù institutio ipsius beneficii cessante priuilegio, iure pertinet, quoquomodo præsentare, aliàs præsentatio, & institutio forsan sequutæ nullæ sint, & esse intelligantur.

Vndè, licèt fundator, de consensu Ordinarii possit in limine fundationis apponere quascumquè conditiones, etiam contra ius, attamen post dictum Concilium expresè prohibens reseruati Inferiori hanc instituendi facultatem, non potest, nequè cum dicto consensu Ordinarii illa dicto Inferiori reseruari, nam inferior, non potest actum Superioris destruere, *cap. cum inferior, de maior. & obed. cum simil.* quamuis nonnulli contrarium tenuerint.

Aliæ verò fundationes ante Concilium huiusmodi factæ, cum simili conditione, non sunt per *d. Concil.* sublatæ, idem *Viuian. lib. 9. cap. 5. num. 11. & lib. 12. cap. 3. nu. 14.* & Sacra Congregatio eiusdem Concilii super *d. cap. 13.* alias ita declarauit, *Hoc decretum loqui de iuribus patronatus de nouo erigendis, nam in illis factis ante Concilium, si præsentati ex eorum institutione non Episcopo, sed alteri facienda erit, nihil innouatur. In exemptis Ecclesiis non potest reseruari institutio alteri, quàm Episcopo; nisi Rector illius loci fuerit Ordinarius, ordinariaquè fungatur iurisdictione.*

Tamen post Concilium, non semel visum est, per Summos Pontifices hanc instituendi facultatem Inferioribus Ordinario fuisse reseruatam, cum Papa contra decreta eiusdem Concilij, ad sui libitum disponat, ad fauorem tamen patronorum laicorum, quibus indulgere solet, quantum fieri potest, ne retrahatur à fundatione Ecclesiarum, & beneficiorũ, sed potius inuitentur ad construendas, & dotandas Ecclesias, *Genuen, in praxi Curiæ Archiep. Neap. cap. 82. num. 1. Paris. de resignat. benefic. lib. 11. quæst. 13. num. 11. Viuian. in dicta praxi lib. 7. cap. 2. num. 12.*

27 Hinc autem in proposito propositionis edicti, de quo paulò superius dictum est, cum agitur de beneficio iurispatronatus à primæua illius erectione vacante, videndum est in praxi, an adhuc requirantur prædictæ litteræ edictales, sicut in alijs illius futuris vacationibus, quæ subiacent formæ prædicti *cap. fin. de elect. in 6.*

Et videtur negatiuè respondendum; quia huiusmodi litteræ, ideò requiruntur, vt euitentur fraudes, vt habetur in *d. cap. fin.* ex quo constat tunc præponi debere edictum, quando præsentatio fit in discordia, & postquàm *Lambert. d. p. 2. lib. 2. art. 8. q. 6. princ. fol. 807.* multa adduxit pro contraria sententia, tandem in fine concludit, non procedere in casu præsentia creationis, & nouæ erectionis beneficij; quia, cum viueret fundator, vel illi, quos dict. fundator voluerit esse patronos, & fieret præsentatio de eo quem patronus voluit esse primum beneficium, vel de alio notoriè bono, & idoneo, hoc casu diceret ipse, appositionem edicti omitti posse, cum cessent omnes rationes supradicti *text.* quia in concordia apparet facta præsentatio, & opponi non potest, cum illius habet omnimodam notitiam; Et sic quando sumus in prima præsentatione, quæ fieret per primos patronos, qui in fundatione voluerunt, talem esse præsentandum, quia tunc constat de iuribus præsentantium, & de meritis præsentati, & licet *tex. in d. cap. fin.* dicat apponendum esse edictũ, etiam in concordi præsentatione, tamen in supradicto casu cessat omnis ratio impulsiua, & finalis; quarè, cessante ratione, cessat eius dispositio: & ista citatio per edictum in isto casu non erit de substantia, & forma, vt in *cap. cum cessante, de appellat.* ità ipse *Lambert. d. p. 2. lib. 2. art. 13. fol. 815.*

His tamen non obstantibus, contraria sententia verior est, tanquàm in praxi recepta ex omnium Curiarum Ecclesiasticarum communi obseruantia, nempè, quòd etiam in vacatione à primæua erectione, & institutione beneficij iurispatronatus requirantur literæ edictales; quòd quidem non modo elicitur ex eodem *cap. fin.* verum etiam id ibi expressè habetur, dum Summus Pontifex mandat ibi fieri citationes per edictum, etiam si electio fuerit in concordia celebrata; & dum *Io. Andr. in d. cap. fin.* quærit, cur debeat fieri vocatio, quando electio fit in concordia, respondet, quod licèt sit concors, nihilominus potest habere oppositorem, & ille tunc esset citandus citatione speciali, *cap. indemnitatibus, §. cæterum, eod. tit. & lib.* aliàs si non appareret, fieret citatio generalis per edictum.

Prout dicendum est, si idem beneficium iurispatronatus de proximo vacauit, in illiusquè vacatione, omnes solemnitates ad præscriptum *d. cap. fin.* seruatæ fuerunt, ità quòd iam constat, præsentantes fuisse patronos, & in quasi possessione præsentandi, præsentatum verò idoneum, nullumquè adesse coelectum, seù competitorem, aut compræsentatum, quia nihilominus requiritur edictum; posset enim esse, quod interim aliquis repetisset aliqua iura, vt contradicere posset, & si citaretur, illa produceret, aliàs non, *idem Lambert. d. par. 2. lib. 2. art. 13. num. 1. fol. 814.*

Et quoties in facti contingentia fui de hac re consultus, ita respondi, innixus rationi eiusdem *tex.* cum ex eo satis liqueat requiri huiusmodi edictum quocumque modo vacatio contingat; nec aliquid distinguitur circa huiusmodi edicti propositionem; at proindè, quod lex non distinguit, nec nos distinguere debemus, *vulg. l. si seruum, §. non dixit prætor ff. de acquir. hered. Dec. cons. 298. ante num. 4.* Si etenim *Bonifacius VIII.* qui hanc edidit decretalem, id voluisset, vtiquè expressisset, *cap. ad audientiam, de decim. c. inter corporalia, de transl. præl.*

Et aliàs in erectione perpetui simplicis beneficij iurispatronatus laicorum familiæ de Aosaldis per episcopum Asculanum in Parochiali Ecclesia S. Tryphonis, cum assignatione cuiusdam territorij pro dote eiusdem beneficij, consultus ego ab eodem Episcopo, an ex illa primæua erectione, requireretur appositio edicti pro obseruantia formæ *d. c. fin. de elect. in 6.* respondi, illam requiri; dictoquè edicto affixo, comparuerunt in termino nonnulli, qui produxerunt nonnullas scripturas in publica forma, per quas compertum extitit, prædictum territorium sic pro dote beneficij assignatum, fuisse fideicommisso, nõnullisq; alijs oneribus obnoxiũ; vndè, re per dictum Episcopum examinata, ac diligenter discussa, & cognita, coactus est prædictam erectionẽ denegare.

Quarè, his sic præmissis, etiam in casu primæuæ huiusmodi erectionis ab Ordinario factæ, necessario existimo solemnitates in *d. cap. fin.* circa propositionem prædictarum litterarum edictalium, nè præsentatus, ob non seruatam huiusmodi formam, euentum rei, fortunę demandet; quandoquidem si quis præsentatus, non prępositis litteris edictali-
28 bus, scienter fuerit institutus, non obstante ipsa Superioris institutione, si administret incurrit pœnam, *cap. auaritia, de elect. in 6.* & si est priuatus omni iure, ipsoquè iure; adeò quod nec electio, nec præsentatio de se facta tenebit, quatenus fuerit de Dignitate; si verò de inferioribus beneficiis, saltem erit priuatus omni iure quęsito; quod per extensum videri potest penes eundem *Lambert. d. p. 2. lib. 2. lib. 2. art. 12. fol. 814.* (licèt non propterea annulletur ipsa præsentatio, quę postquam est legitimè facta, semper valida remanet; prout nec minus afficit quasi possessionem præsentandi, *Lap. alleg. 8. col. fin.* vbi id asserit, vbiquè obseruari, & practicari *Abb. in cap. postquam, in 3. not. de elect. Imol. in Clem. 2. verbo. præsentare, de iurepatr.*)

Quinimmò, non modo erit nulla institutio sine prędicti edicti appositione, verùm etiam si illa fuerit facta intra terminum edicti, *Io. Aloys. Ricc. in prax. fori Eccl. dec. 161.* vbi, quod duo requiruntur, vt institutio nulla censeatur, quorum Primum est, quod literę edictales infra terminum competentem, in eis a Iudice pręfixum, fuerint amuræ, Secundum, quod vb. patroni sunt certi, debent nominatim, & in specie, non autem per edictum citari, *Viuian. lib. 10. p. 2. n. 20.*

Verùm, vbi est contrarius vsus, scilicèt non citandi alios certos patronos speciali citatione, sufficit sola citatio generalis

lis per edictum, prout seruatur in aliquibus Hispaniarum partibus, teste *Garc. de benef. p.9. cap. 4. num. 1. & Marius Antonin. var. resol. lib. 1. resol. 55. num. 5.* vbi, quod de stylo Curiæ Episcopalis Papiens. solet affigi litteræ edictales, etiam si exient certi aduersarij, *Caualc. decis. 10. num. 64. par. 3.* & ita etiam de consuetudine seruatur in Curia Archiepiscopali Neapolitan. & in quibusdam alijs locis.

29 Nec propterea omittendum putaui, quòd sæpè in dubium vidimus reuocari, numquid videlicet, valeat supradicta institutio absquè appositione edicti in Ecclesijs, in quibus talis viget consuetudo? Hanc quæstionem mouet idem *Lambert. d.p.2. lib. 2. art. 14. 5. quæst. princ. fol. 817.* (Hunc authorem etiā cum appositione numeri paginalis allegari posse videtur, ne lector, sicut, & ego, in illius locis conquirendis, patientiam amittat, & tempus etat) ibi enim ait, quod si adsit, consuetudo potest electiones, vel præsentationes, non esse in aliquo loco, ponendi edicta, institutio, seù confirmatio valet, ad not. per *DD. in d. cap. fin.* quia cum illius prouisio sit de iure positiuo, non est dubium, circa illud valere consuetudinem per *Aegid. decis. 610.* quæ tamen in meis est 619. & incipit *cap. fin. Io. Aloysius Ricc. in d. prax. decis. 160. nu. 76. Lotter. de re benefic. lib 2. quæst. 13. num. 35.*

Cæterum autem, vbi non adest talis consuetudo apponendi huiusmodi edictum, illius omissio reddet nullam institutionem, prout supra dictum est, *Crescen. dec. vlt. de iurepatronat.* illiusquè appositio debet fieri cum peremptorio, puta nouem dierum, vel alio competenti termino, vt in *dicto cap. fin.* ibi, *compareant assignato peremptorio termine competenti,* vbi *glos. in d. verbo, competenti,* ait, *secundum locorum distantiam personarum, & negotij qualitatem,* ac proindè, idem terminus remittitur arbitrio Iudicis, sicut cætera omnia, quę sub certa lege non sunt definita, iuxtà vulgatam, & communem *l. 1. ff. de iur. delib. Paris. de resign. benefic. lib. 3. quæst. 1. num. 145. Garc. de benefic. par. 9. cap. 4. num. 11.* & oportet, quòd litteræ edictales remaneant affisę per totum terminum in eis contentum, *idem Ricc. d. decis. 161. nu. 77.*

30 Nec ante temporis in edicto præfixi, lapsum, potest ad institutionem, deueniri; cum aliàs illa nulla sit, cuius tamen lapsus excludit non comparentem intra illius terminum, ad not. in *l. si eo tempore, C. de remiss. pign.* & in *dicto capit. fin.* dicitur, assignari peremptorium competens, & ex huiusmodi vocabuli proprietate, apparet, quod post illum terminum, aliquis audiri non potest; quia proindè dicitur peremptorium, nam perimit disceptationem: hoc est, vltra non patitur aduersarium tergiuersari, vt in *l. & tertium, ff. de iud. Viuian. in praxi iurispatr. lib. 9. cap. 3. nu. 1.*

31 Poterit nihilominus Iudex ex officio, si quis infra terminum non comparuit, veluti quia in veritate edictum ignorauit, vel fuit legitimè impeditus, eum admittere, quatenus res sit integra, & institutio sequuta non fuerit; nam quicquid nonnulli dicant, præsertim *Oldrado cons. 3. num. 5. Felin. in cap. cum Bertoldus, num. 13. de re iud. Rocch. de iurepatron. verbo, honorificum, num. 5.* nempè, quod post tempus edicti, non est quis admittendus, etiam re integra, sed solum esse admittendum ignorantem, & impeditum, lapso termino edicti, ante tamen institutionem.

Contrarium tamen seruatur; quia ante institutionem, semper admittitur, qui præsentatur ab alijs patronis, seù ius habere prætendentibus, vt benè comprobat, *idem Garc. dicto cap. 4. num. 14.* qui *num seq.* ait, id non esse contra ius; quia in huiusmodi edicto non dicitur, vel dicendum non est, quòd post terminum illius, non admittentur, sed tantùm, quòd procedetur in causa, & fient acta in absentia; quarè etiam translacto termino edicti, ante tamen institutionem, poterit patronus comparere, & præsentare, *Perez. de Lara de anniuers. lib. 2. cap. 9. num. 43. & 50.*

Institutione tamen validè, & legitimè subsequuta præcluditur via cuicumquè patrono ad præsentandum, aut aliàs quæcumquè iura pro se facientia producendum; quandoquidem id illi suffragari minimè potest, saltem pro illa vice, etiam si nondum sit elapsum quadrimestre, seù semestre, illi ad pręsentandum à iure concessum, quia cum non proponatur edictum, nisi postquam patronus præsentauerit, in eo actu consumitur dilatio illa quadrimestris, seù semestris patronis assignata; vndè, cum in huiusmodi edicto præfigatur terminus contra omnes in genere: ipsi patrono imputabitur, cur in termino edicti non comparuerit, & deduxerit ius suum, vt optimè deducit *Lotter. de re benefic. lib. 2. quæst. 13. num. 53.* Formulam autem huiusmodi edicti habes penes *Viuian. dicto lib. 9. cap. 2. num. 2.*

Hic verò dicendum est, quòd quando ex pluribus patronis, nonnulli eorum præsentarunt, alij verò noluerunt præsentare; nihilominus quasi possessio præsentantium præseruat iura non præsentantium, si tamen appareat eos, qui præsentarunt, fuisse in quasi possessione præsentandi, *Ludouis. decis. 417. num. 9.* Imò, si sunt plures in quasi possessione præsentandi, præsentatio vnius tantùm sine alijs, quæ effectu sortitæ sint, non priuat alios quasi possessione præsentandi; sed magis illam præseruat, vt in vna *Papien. Iurispatronatus 9. May 1594. coram Mellino, Addit. ad eundem Ludouis. dicta decis. 417. nu. 15.* [illegible]què in iuribus communibus, actus vnius socij præseruat [illegible] & possessionem alterius: quod tamen procedit in [illegible] secùs autem, si constaret, quod præsentatio fuit facta animo priuandi alios compatronos; quòd ex eo cognosceretur, si videlicet, præsentans diceret, omnimodam, seù plenariam præsentationem ad se spectare, *idem Add. d. num. 15.* Vndè in d. *Papien. Iurispatronatus* fuit resolutum, quod ad effectum præscribendi iurispatronatus contra patronos, necessarium est, quod præsentationes fuerint factæ animo priuandi illos: quod tamen in dubio non præsumitur, & sine isto animo, præsentationes vnius non præiudicāt compatrono, sed ei præseruant ius: nec admissionem iurispatronatus sufficit non vsus: cum pręsentationes non fuerint factæ animo priuandi compatronum, qui non pręsentauit; quam decisionem affert *Garc. de benef. par. 5. cap. 5. nu. 116.* præterea idem *Add. ad d. decis. 417. num. 15.* addit, hanc conclusionem non procedere, nisi quando cōstaret per prius, alios patronos, fuisse in possessione pręsentandi, quia non potest pręseruari possessio, quæ non est, vt ex alijs decisionibus idem allegatis.

32 Cęterum verò, sicut dictum est, præsentatio vnius ex pluribus patronis infra tempus facta, sufficit pro institutione præsentati: cum iuspatronatus, tamquàm indiuiduum resideat penes quemcumquè ex patronis insolidum quoad omnes eius effectus, etiam quòd cæteri patroni non vtantur iure suo, vt dicitur in vna *Valentin. Beneficij S. Iacobi,* quam refert idem *Garc. d. p. 5. cap. 1. num. 151.* & in vna *Pistoriens. Parochialis 17. Iunij coram Pirouano,* cum alijs relatis per *Addit. ad Buratt. decis. 547. num. 9. & 10.* Sicut etiam dicimus, quod quando collatio beneficij est simultanea Episcopi, & Capituli: quia cum vterquè habeat potestatem conferendi insolidum, tenet collatio facta ab altero tantùm sine alterius contradictione, *Coccin. decis. 122. num. 4.* Quarè in proposito iurispatronatus, lapso postmodum tempore ad præsentandum, non intrat deuolutio: quia alij patroni censentur consensisse, ad notat. per *Card. in Clement. 2. de suppl. negl. Prał. Achil. de Grass. decis. 4. nu. 13. & 14. de præb.*

Hæc autem litteræ edictales, cum requirantur pro substantia, & forma præsentationis, ac iuxta mentem *d. cap. fin. de elect. in 6.* ac debeant palam, & in loco publico proponi; proptereà affigendæ sunt ianuis vacantis Ecclesiæ, seù Eccle-
33 siæ, vbi situm est beneficium, vel Capella, aut altare, & Ecclesiæ Cathedralis, & maioris illius loci, idem *Viuian. lib. 9. cap. 1. num. 5.* nam in *d. cap. fin.* non exprimitur locus, in quo debeant affigi, cum ibi dicitur, in Ecclesia, in qua electio facta est, & hoc modo puto satisfactum formę *d. cap. fin.* cui tamen, vt pinguius satisfiat, vltra Ecclesiam, in qua situm est beneficium, possunt etiam affigi in Cathedrali, vel alia maiori Ecclesia illius loci, nam *glos. in d. cap. fin. in verbo, generaliter,* reddit rationem; quia talia edicta in publico proponi debent; ne fiant fraudes constitutioni *d. cap. fin.* faciendo fieri ipsam vocationem coràm certis amicis: adeò quod nō possit deuenire ad notitiam omnium, vt per eundem *Lambert. d. p. 2. lib. 2. art. 23. num. 2. fol. 822.* qui subdit *nu. sequent.* quod ista vacatio debet fieri publicè: & ideò edictum debet affigi publicè in valuis Ecclesiæ: & quod ita seruatur in praxi; nam in talibus causis edictum apponitur in Episcopali Palatio, vel matrici Ecclesia loci, vbi maior pars populi conuenit, putà in vna ex columnis Ecclesiæ, vt non madesiat, vel à vento laceretur, aut deperdatur, *idem Lambert. loc. citato art. 22. num. 6. circa fin. & art. 23. num. 4.* nam in dictis locis facilè potest ad omnium notitiam peruenire, *Paris. de resignat. benefic. lib. 11. quæst. 6. num. 17.*

S V M M A R I V M.

1 *Iuspatronatus titulus, ad mentem Concil. Trident. quomodo probandus,*

2 *Iuspa-*

2 *Iurispatronatus acquirit, qui dat fundum, vel construit, aut dotet, & sic alternatiuè.*
3 *Semel probatum, quando non sit denuò probandum.*
4 *Iurispatronatus existentia, & pertinentia, probanda ante institutionem præsentati.*
5 *Possessio, seù quasi præsentandi, acquiritur ex vnica præsentatione.*
6 *Et quot requisita concurrant pro validitate quasi possessionis.*
7 *Præsentatus ab existente in quasi possessione præsentandi, præfertur præsentato à proprietario.*
8 *Quando verò secus.*
9 *Patroni existentes in quasi possessione præsentandi, non tenentur probare descendentia à fundatore.*
10 *Iurispatronatus titulus non est necessarius in iudicio summaryssime manutentionis.*
11 *Institutio facta in beneficio ab Inferiore existente in quasi possessione instituendi, valet.*
12 *Clausula,* sinè præiudicio, *quomodo excludat quasi possessionem præsentandi.*
13 *Præsentatio ad beneficium non admissa, neque reiecta, non suffragatur ad acquirendam quasi possessionem præsentandi.*
14 *Neque si illa fiet in vim concordia.*
15 *Aut ex obscuris præsentationibus.*
16 *Præsentandi quasi possessio, an transeat ad heredes, sine illius apprehensione. Distinctio proponitur.*
17 *Et concluditur negatiuè.*
18 *Statutum de continuanda possessione in heredes, non habet locum in spiritualibus.*
19 *Iurispatronatus possessio, quando transferatur, absquè illius apprehensione.*
20 *Illius existentia probanda.*
21 *Beneficia Ecclesiastica præsumuntur libera.*
22 *Beneficij libertatem non potest Ordinarius præscribere, per simplicem non vsum præsentandi patronorum.*
23 *Beneficij libertas, quomodo per Ordinarium acquiratur ex vnica collatione.*
24 *Beneficium esse de iurepatronatus, non sufficit Episcopi confessio.*
25 *Iuspatronatus non acquiritur ex donatione facta Ecclesiæ, Etiam magnæ rei, num. 27.*
26 *Sed ex formali dotatione.*
28 *Liberalitas, quæ fit erga Ecclesiam, intelligitur libera ab omni onere.*
29 *Iurispatronatus acquiritur, etiam non expressè reseruatum, & quare.*
30 *Non acquiritur in Ecclesia Collegiata, seù Conuentuali pro præsentatione Prælati, sine indulto Apostolico.*
31 *Iuspatronatus, quando non acquiratur à dotante.*
32 *Acquisitum ex priuilegio, sublatum per Conc. Trid.*
33 *Etiam cum quasi possessione inde sequuta.*
34 *Non conceditur ex priuilegio Episcopi, Etiam ex declaratione Sacr. Cong.*
35 *Concessum ex causa onerosa, non est sublatum per Concilium.*
36 *Debet tamen per Ordinarium reuideri.*
37 *Iuspatronatus ex fundatione concessum à Papa, non dicitur ex priuilegio.*
38 *Iuspatronatus quomodo probandum, vbi cadit suspicio vsurpationis.*
39 *Non sufficit probari per testes.*
40 *Iuspatronatus vsurpatio, etiam in parua Vniuersitate præsumitur.*
41 *Cessat tamen, vbi datur æqualis concursus potentiæ, & authoritate in Collatoribus.*
42 *Necnon quando Ecclesia est patrochia Castri, in quo adest iuspatronatus.*
43 *Sic etiam quando Vniuersitas, vel Collegium non habent authoritatem, & iurisdictionem in beneficijs.*
44 *Iurispatronatus vsurpatio præsumitur ex potentia, etiam sine iurisdictione.*

Praxis Probationis Existentiæ, & Pertinentiæ Iurispatronatus.

CAPVT IV.

PRæter ea, quæ capite præcedenti dicta sunt, circa praxim admissionis, & acceptationis præsentationis ad beneficium iurispatronatus, sequitur praxis probationis illius existentiæ, & pertinentiæ: & licèt DD. pro valida institutione in beneficio, concludant quatuor requiri, nempè ipsius beneficij vacatio, iurispatronatus existentia, habilitas præsentati, necnon præsentatio à patronis coram Ordinario in tempore facta, per *text. in cap. decernimus, & in cap. monasterium, 16. quæst. 17. cap. cum Bertoldus*, & ibi *Abb. num. 12. de re iud. cap. dilectus, vbi glos. verbo plus iuris, de offic. deleg.* & fuit dictum in vna *Placentin. Iurispatronatus* 23. *May* 1601. quæ est *decis. 327. num. 1. par. 3. recent.*

Nihilominus verù sequentia etiam visum est subnectere; nempè videndum, an præsentantium, iura, adeò aperta, & clara existant, vt nullus, penes Superiorem, remaneat ambi-
1 gendi locus, quin iuspatronatus plena probatio indè resultet: potissimum verò ad Sacri Concilij Tridentini mentem, quo cautum est, vt titulus iurispatronatus sit ex fundatione, vel dotatione, qui ex authentico documento, & alijs à iure requisitis ostendatur, siuè etiam ex multiplicatis præsentationibus, per antiquissimum temporis cursum, qui hominum memoriam excedat, aliasuè secundum iuris dispositionem. In ijs verò personis, seù Communitatibus, vel Vniuersitatibus, in quibus id ius, plerumquè ex vsurpatione potius quæsitũ præsumi solet, plenior, & exactior probatio ad docendũ verũ titulum requiratur; nec immemorabilis temporis probatio aliter eis suffragetur, quàm si præter reliqua ad eam necessaria, præsentationes, etiam continuatæ, non minori saltem, quàm quinquaginta annorum spatio, quæ omnes effectum, sortitæ sint, authenticis scripturis probentur, vt *in sess. 25. cap. 9. de refor.*

Qui quidem modus probandi iuspatronatus; procedit etiam de iure antiquo; nam quoad constructionem Ecclesiæ habemus *tex. in d. cap. monasterium*, quoad dotationem, *cap. filius, eadem causa, & quæst.* quoad territorij ad Ecclesiam fundandam dationem, *cap. Abbatem* 18. *quæst. 2. c. ad audientiam, de Eccles. ædif. & c. 3. de iurepatron. & DD. communiter, Abb. cons. 54. num. 1. & cons. 59. num. 2.* vbi quòd de iure non repetitur alius modus expressus, cum alijs adductis per Dominum *Franciscum Ferentillum in Addit. ad Buratt. decis. 1. num. 13.*

Licet negari non possit, quin omnia disposita in fundatore, construente, & dotante locum etiam habeant in nouum fundum dante, ac reædificante, nec non redotante, accedente tamen Ordinarij consensu, & nequaquam alius admittitur, inuito primo fundante, & perficere volente, vel construente, vel dotante, volente reædificare, ac redotare, vt per *Viuian. lib. 2. cap. 5. num. 13.*

Sicut etiam dicendum est, de ementibus Capellas, ad eundem effectum, prout ait *Garc. de benef. p. 5. cap. 9. num. 134.* vbi, quòd etiam in Hispania solent esse aliquæ personæ nobiles, diuites, & principales, qui ad suam, & suorum sepulturam, emunt Capellas in Ecclesia, factas de licentia Ordinarij, dando Ecclesiæ pretium ędificij, prout conuentum est; quarè tanquàm fundatores, & constructores Capellæ, remanent patroni ipsius, quia ratio eadem militat, ac si à principio fundent, vel construant, maximè stante consuetudine, dummodò dotent illum locum ipse, vel alij, quia dos ædificatio, & fundus faciunt, quem patronum cum consensu Episcopi, & si alterum istorum fieret sine dicto consensu, illi tantùm, qui haberet consensum, essent patroni, *Capitaq. dec.* 290. *alias 2. par. 1.* dicens, Ecclesiam ędificasse dicitur ille, qui dedit domum pro construenda Ecclesia, & qui emit Capellam Ecclesiæ, debet date iustum pretium, & valorem, saltem ędificij, parum plus, vel minus; alias enim, si id non daret re vera, sed minus notabiliter, non posset dici fundator, & constructor in totum, nec tanquam talis acquireret iuspatronatus, & consequenter Capella remaneret libera, & Ecclesia deberet datum restituere, saltem quatenus ex eo factus est locupletior, idem *Garc. d. cap. 9. num. 140.*

Ex quibus verò modis acquirendi iuspatronatus, ita demum declarat *Lamber. p.1. lib.1. q.3. art.1.* quem refert idem *Viuian. lib.2. cap.2. num.2.* vt dicta conclusio procedat alter-
2 natiuè, veluti, si quis dederit fundum, vel construxerit, siuè dotauerit, non autem cumulatiuè; ita vt sufficiat vni fundasse, vel construisse, aut dotasse: quod quidem procedere certum est, etiam si plures simul darent fundum; quia erunt omnes patroni insolidum cum constituente, & dotante, idem *Viuian. loc. cit. num. 3.* & quoties quis prætendit suum iuspatronatus esse ex fundatione, constructione, aut dotatione, tenetur id probare, *Gonzal. ad regul. 8. Cancellar. glos. 18. num. 25.*

Ibi tamen subdit in *versic. si verò*, quod si semel vacatio contigerit, & patronus laicus, seù mixtus præsentauit, & co-
3 ram Ordinario docuit de suo iurepatronatus, iuxtà formam ab eodem Concilio traditam, & præuia causæ cognitione, ac seruatis seruandis, instituit ipse Ordinarius presentatum, tunc quamuis postea multoties idem beneficium vacaret, nõ tenetur amplius de titulo, saltem in possessorio docere, licèt de eodem iurepatronatus controuertatur, sed sufficit patrono quasi possessio, quam habet, prout fuit per Sacram Congregationem declaratum, idem *Viuian. lib. 11. cap. 5. num. 4. & 5.* vbi ait, ita etiam dixisse Rotam in vna *Pisan. Capellania 20. May 1594. coram Blanchetto.*

Proindequè si aliàs in quacumquè vacatione teneretur patronus de suo iurepatronatus de nouo docere, nunquam daretur finem litibus, *Marc. Anton. Genuen. in praxi Curiæ Archiep. Neapol. cap. 63. num. 3.*

4 Necnon ad effectum obtinendi institutionem pro presentato, docere debet ipse patronus de existentia, ac pertinentia dicti iurispatronatus, dequè illius quasi possessione presentandi: quæ acquiritur, & sufficit ex vnica præsentatione,
5 *Rocch. hoc tract. verbo, competens, quæst. 14. Dec. consil. 126. Put. dec. 186. lib. 1.* & in vna *Pergamen. Capellania Veneris 18. May 1629. coram D. Merlino*, quæ est *decis. 290. nu. 8. diuers. par. 5. in recent.* fuit dictum, sufficere quadragenariam, licèt detur vna tantò præsentatio, quia nullo iure cautum est, in patronatu priuatorum, requiri de necessitate multiplicatas præsentationes, sed sufficit iuncta fama, sola quadragenaria, & in his terminis, nempè quod vnica præsentatio sufficiat, si præsentatus possederit per quadraginta annos, nec vnquam euenit casus nouæ præsentationis, allegatur *glos. in cap. cum de beneficio, in verb. vno, vel pluribus, de præb. in 6.* quinimmò, quod sufficiat vna præsentatio, & non requiratur titulus, fuit tentum penes *Achill. de Graff. decis. 5. aliàs 318. num. 1. de iurepatr.* etiam si agatur non tantum inter patronos, verùm etiam si contra Ordinarium *Caualer. decis. 55. num. 4. in fin.* vbi quod sufficit vnica præsentatio, ad effectum, vt patroni dicantur in quasi possessione præsentandi.

Et generaliter omnes fatentur *DD. in cap. consultationibus, de iurepatr.* quod ille dicitur, in quasi possessione iurispatronatus constitutus, qui semel præsentauit cum bona fide, scilicèt credendo, se esse patronum; Quarè secundùm
6 *Cald. cons. 112.* quatuor ad id requiruntur, Primò, quòd præsentatio fuerit facta cum bona fide, vt dictum est. Secundò, quod fuerit admissa confirmata, & sequuta institutio: quia tunc dicitur esse in quasi possessione, & non prius; Secùs enim esset, si ab institutione fuerit appellatum, & in causa appellationis fuisset cassata ipsa institutio; quia hoc modo certum est, quod nullum produceret effectum, quæ perindè esset, ac si nunquam facta fuisset. Tertio, quod institutus habitus fuerit tamquàm Rector, vel Capellanus in Rectoria, vel Capella. Quarto, & vltimo, quod ille, in cuius præiudicium quasi possessio acquiritur, hoc sciat, & patiatur; de quibus videndus est, *Rocc. de Cur. in tract. iurispatro. verbo, competens, a num. 34. ad 38. glos. notab. in cap. cum Ecclesia, verb. trium, de cau. poss. & propr. Paris. de resign. benef. lib. 7. quæst. 23. num. 41.* vbi, quod ex vnica collatione sortita effectum, acquiritur possessio conferendi, & fuit dictum in vna *Illerden. Parochialis 13. Iuny 1558.* in qua fuit resolutum, ex vnico actu acquiri quasi possessionem præsentandi, & ibi constabat de bona fide, quæ præsumitur ex cursu temporis: quia apparebat, quod Rector possedit, & resignauit, & resignatarius etiam resignauit in manibus Papæ, cum mentione, & derogatione iurispatronatus, & testes probabant illum tentum pro Rectore, & possedisse: quàm decisionem refert *Garc. de benef. p. 5. cap. 5. num. 60.* vbi etiam plura in proposito congerit.

Et quod ad effectum acquirendi dictam quasi possessionem, sufficiat vnicus actus, dixit *Rota in d. decis. 290. num. 9.* quod quando actus habet causam successiuam, & permanentem, necnon continuationem temporis requisiti, inducit presumptionem sufficientem, quamuis sit vnicus actus: quod quidem satis constat ex Concilij Tridentini decreto, quo in personis, in quibus non cadit præsumptio vsurpationis, nihil immutatur, & sic probatur eisdem modis, & quibus probatur ante dictum Concilium, nempè non solum ex fundatione, vel dotatione, sed alijs modis, & inter cęteros modos, præcipuus est, probatio centenariæ, vel quadragenariæ, cum fama, vt dicitur in vna *Neapolitana Beneficij, coram Buratt. decis. 552. num. 1.*

7 Quarè etiam modo præmisso præsentatus ab eo, qui est in prædicta quasi possessione præsentandi, prefertur presentato à proprietario idem *Rocc. verb. competens, q. 14. num. 45. Mascard. de probat. conclus. 173. num. 7.* & aliàs coram *Crescent. decis. 5. tit. de iurepatr.* fuit resolutum, quod vnica presentatio facta à laico, licet non deberet operari quasi possessionẽ, cum laico ius resistat, quod talia spiritualia possidere *cap. sacrosancta, & cap. Massana, de election.* nec acquiratur ei quasi possessio sine titulo, ad not. per *Bart. in l. Celsus, de vsucap. & in l. fin. C. vnde vi,* & dixit *Calder. cons. 13. in tit. de iurepatron.* Tamen per Rotam fuit tentum, quod vigore dictæ quasi possessionis, sequens presentatio valeret, vt etiam fuit resolutum in vna *Cremon. Parochialis de anno 1567. coram Orano,* & in vna *Regien. Prieratu 24. May 1585. coram Pamphilio,* quas cum alijs refert idem *Garc. d. p. cap. 5. num. 4.* fuit tamen dictum in vna *Lucan. iurispatronatus,* quæ est *decis. 374. tom. 1. nu. 4. recent.* quod quando cum præsentato à patronis putatiuis, videlicet existentibus in quasi possessione præsentandi, concurrit alius presentatus à vero patrono, de cuius iurepatronatus legitimè constat, vel per confessionem aduersarij, vel per rem iudicatam, aut publicum instrumentum, tunc in concursu, preferendus est præsentatus à vero patrono, prout fuit etiam resolutum per *Rotam in vna Imolen. iurispatronatus coram Cantuccio,* & alijs ibi relatis, & sic cum constet de proprietate iurispatronatus, ad effectum, vt præsentatus à veris patronis obtineat, non est amplius docere de non iure existentium in quasi possessione præsentãdi: cum aliàs si institueretur præsentatus ab habente solam possessionem, proprietarius spoliaretur, & priuaretur fructu sui iurispatronatus, quod nunquam recuperaret: contingere enim posset, quod proprietarius præmoreretur instituto, & nunquàm aliàs præsentaret, vt in *d. decis. 374. nu. 7.* quarè idem presentatus, cum indubitatè, & incontinenti appareat de non iure existentis in qua quasi pacifica possessione, erit omninò instituendus, *Rota decis. 225. num. 5. & 6. diuers. in recent. p. 5. Garc. p. 5. cap. 9. num. 4. cum pluribus seqq.* vbi multa vtilia ad id congesta reperies.

Cæterùm verò, vbi agitur de quasi possessione præsentandi, nec constet de iuribus proprietarii, præferendus est, qui est in dicta quasi possessione, vt supra diximus.

Hinc proindè est, quòd si præsentantes sint in quasi posses-
9 sione præsentandi, non tenentur probare descendentiam, à fundatore, vel ab illis personis, qui in antiquis vacationibus presentarunt, & sic ab antiquioribus patronis, sed tantummodo, quod sint in quasi possessione presentandi, vt fuit dictum in vna *Gerunden. Beneficij, & in vna Tirasonen. Capellaniæ* relatis in vna *Firmana Altaris dec. 224. num. 8. in fin. p. 1. diuers. recent. & in vna Lunensarzanen. Beneficij impressa penes Viuian. in calce operis dec. 106. num. 13.*

10 Quarè in hoc casu, parum refert, si opponatur de non titulo; cum ille non sit necessarius in iudicio summarijssimo manutentionis, quod non modò in profanis, verùm etiam in beneficialibus certum est procedere, *Rota diuersor. dec. 195. num. 8. par. 2. Grat. discept. forens. cap. 310. num. 71, 72.* qui *nu. 76.* ex pluribus etiam probat, quod ad effectum manutentionis sufficit vnicus actus, & vltimus status possessionis, *Dec. cons. 134. vers. puncto, num. 11.* vbi dixit, quod per vnicam præsentationem, sequuta institutione, probatur quasi possessio, *Crescent. decision. 2. in fin. hoc tit. idem Grat. loco citato num. 76. & 77.*

Quarè, ex premissis omninò infertur, presentatum ab eo, qui est in quasi possessione præsentandi, non posset remoueri, vt est casus expressus in *dicto cap. consultationibus*, ibi enim habetur, quod si aliquis clericus ab ordinario Iudice in Ecclesia fuerit institutus ad præsentationem illius, qui eiusdem Ecclesiæ credebatur esse patronus, & postea iuspatronatus

alius

alius euicerit in iudicio, institutus non debet ab ipsa, propter hoc, remoueri, si tẽpore præsentationis suæ, ille, qui eum præsentauit iuspatronatus Ecclesiæ possidebat; cum ex hoc ei, qui de iure debet habere, nullum in posterum preiudicium generetur; si verò non possidebat, sed tantùm credebatur esse patronus, cum non esset, poterit ab eadem Ecclesia remoueri.

Ratio enim huius *tex.* est, quia vbi postea constabit de veritate, vt supra diximus, veritati, quæ ex liquidissimis probationibus deducitur incontinenti, cedit pręsumptio, quę resultat ex quasi possessione, & sic proprietas absorbet causam possessionis, vt fuit dictum in vna *Cracouien. coram D. Merlino*, quæ est *decis. 174. num. 3. p. 5. diuers. in recen.*

Sicuti pari ratione dicendum est, si patronus præsentauit coram eo, quem putabat habere ius instituendi; nam si ille,
11 quamuis inferior Pręlatus, sit in quasi possessione instituendi poterit coram eo fieri præsentatio, & sequuta institutione, erit tutus, sicut electus, vel præsentatus ab existentibus in quasi possessione eligendi, præsentandi, aut conferendi, quia huiusmodi præsentatio, aut electio, sine dubio tenebit; quãuis ille, quem putabat habere huiusmodi ius instituendi, illud minimè habebat, quare sequuta tali institutione tenebit præsentatio, & institutio; quod si illa non fuerit sequuta, etiam tempore dato ad præsentandum lapso, habita notitia, ad quem spectet verè institutio, poterit patronus iterum coram hoc præsentare, ita *Lambert. de iurepatron. 2. par. lib. 2. art. 9. 4. quæst. princ. fol. mihi 785.*

Ex his igitur plures colliguntur conclusiones, quarum Prima est, quod vt per præsentationem acquiratur quasi possessio iurispatronatus, requiritur, quod sit subsequuta institutio, *Rocch. de Curt. in verbo, competens, num. 33. in fin. Abb. in cap. 2. num. 23. de re integr. restit. Selu de benef. 2 par. quæst. 7. num. 5.* & alij quos refert *Gonz. ad reg. 8. glos. 45. §. 2. nu. 36. Addit. ad Buratt. decis. 633. num. 15.* vbi *num. seq.* subdit, quod ad hoc non sufficit præsentatio admissa cum clausula, *Sine præiudicio*, quia etiam præsentatio esset effectuata, non indè acquireretur, quasi possessio præsentandi ob prædictam clausulam, quæ præseruat ius tàm in petitorio, quam in possessorio; itaut compatronis, per patientiam præstitam in illo actu tantùm, non tamen in futuris, sibi præiudicauerit, & ità ait fuisse tentum per Rotam in vna *Maioricen. Iurispatronat. 4. Decemb. 1587. coram Bubalo.*

13 Secunda, si præsentatio, nec fuit admissa, neque reiecta, non suffragatur ad acquirendam quasi possessionem præsentandi, idemquè si apposita sit conditio, de cuius veritate incerti sumus; quia per talem præsentationem non dicitur quis possidere, *Rocch. d. verbo, competens, num. 36.*

14 Tertia, si pręsentatio non esset effectuata, nisi in vim concordiæ; quia itaquè ad acquirendam hanc quasi possessionem suffragatur veluti si concordia huiusmodi subsequuta inter prouisũ, & aduersarium, qui prætendebat, præsentantem nõ esse patronum, quia cum non constet de acquiescentia, imò de contrario, ex illa præsentatione, seù prouisione non potest resultare contrarius vsus, *Rota decis. 301. num. 2. par. 2. diuer.* ibi, *quia vnicus actu, non est habendus in consideratione, cum postea fuerit subsequuta concordia inter litigantes, & vigore compromissi, & laudi postea lati, &c. Garc. de benef. p. 5. num. 108. idem Add. ad Buratt. decis. 1331. n. 18.*

Quarta, Non acquiritur quasi possessio ex obscuris colla-
6 tionibus, electionibus, aut præsentationibus, maximè quando titulus præcedens esset contrarius, vt fuit dictum in vna *Tarmsina Plebis 5. Iuny 1587. coram Bubalo relata per eund. Gonz. d. §. 2. num. 38.* quare fuit tentum in Rota coram *Caputaq. dec. 100. par. 2.* quod mandatum de manutenendo non datur, quando possessio non est clara, sed intricata, & offuscata, &c. quia partes possunt deuenire ad arma, ac propterea, quòd videatur de titulo, & super petitorio, iuxta doctr. *Bart. in l. si duo, ff. vti possid.*

Hic autem cum in proceo, quod ad nostram praxim pertinet, sequitur de eo videre, quòd sæpissimè contigisse scimus,
16 an videlicet ista quasi possessio præsentandi transeat ad hæredes, absque aliqua illius apprehensione?

Et quidem videtur affirmatiuè respondendum, nimirum, quasi possessionem defuncti, seu antecessoris transire ad hæredem, seu successorem, absquè illius noua apprehensione, seu exercitio, quandoquidem quasi possessio patris, seu antecessoris dicitur possessio filij, seu hæredis successoris; quod quidem potissimum suaderi videtur ex ijs iurispatronatus definitione, ex illis verbis, *construxit, & dotauit ipse, vel is, a quo causam habuit, solus, vel alio concurrente, vt per Rocch. hoc tract. fol. 2. sub num. 4.* ac proindè ex prædictis verbis, *ipse, vel is, a quo causam habuit*, concludit *Lambert. eodem tract. par. 1. lib. 2. art. 22. q. 3. num. 2. fol. 477.* quod sicut in hæredes, & quoscumque habiles successores transfertur proprietas iurispatronatus, ita etiam transferri dicitur quasi possessio iurispatronatus, & præsentandi in hæredes legitimos, & habiles successores, & pro hoc adducit *Feder. de Sen. cons. 101.* vbi ponit casum de quatuor fratribus, vno pubere, & tribus pupillis succedentibus Patri, & sic in iurepatronatus patris mortui, & matre tutrice trium filiorum pupillorũ, Ecclesia vacante, præsentatione, & institutione sequuta, fratre pubere, etiam vocato, præsentare nolente, an propter hoc ille amiserit quasi possessionem præsentandi, & concludit, quod non; quia præsentatio tutricis, & sic fratrum, conseruat quasi possessionem puberis non præsentantis; nam licèt hic pubes nunquàm præsentauit post mortem patris, tamen dicitur esse in quasi possessione pręsentandi, eo modo, quo erat pater, illi succedendo, & quamuis in prima vacatione Ecclesię post mortem patris, tutrix fratrum pupillorum pręsentauerit, & non ipse, nihilominus ipse non amisit quasi possessionem, quam habebat à patre, ergo continuatur possessio de patre in filium *Io. Gutierez. cons. 3. num 2.* ex doctrina *Bald. in l. in suis, 4. oppos. ff. de lib. & posth.* vbi quod quasi possessio iurium corporalium transit in hæredem absquè alia illius apprehensione, & exercitio, quos refert idem *Garc. dicta par. 5. num. 33.* qui *num. 36.* ait, quod sæpè Rota conclusit ex *l. cum hæredes, de acquiren. possess.* illam habere locum, etiam in incorporalibus, *Lambert. loc. cit. nu. 4.*

His tamen, & alijs non obstantibus, contraria sententia tanquam in notoria praxi recepta, verior est; quæ suis fulcitur solidis fundamentis, illamq; semper Rotam fuisse sequutam certum est, nempè, quod quasi possessio præsentandi,
17 quæ est apud testatorem, non transit ad hæredes, absquè noua apprehensione, vulg. *l. cum hær. des, de acquir. possess.* quia sicut in corporalibus possessio non transit ad hęredes, etiam suos, sine noua apprehensione, vt per *Alex.* asserentem, hanc esse communem opinionem in *dicta l. cum hæredes, col. 3.* & ibi *glos. verbo, non pertinet*, ità etiam in corporalibus; quia, nec in his transit quasi possessio sine actu facti, vt per *Calder. cons. 12. de iurepatron.* & est communis opinio, de qua idem *Alex. in d. l. in suis, num. 8. de lib. & posth.* ex *Caputaq. decis. 420. par. 2.* cum etenim possessio sit quid facti, non potest transferri de persona in personam, neque dicitur acquisita, nisi corporaliter, apprehendatur, *dicta l. cum hæredes*, quod quidem vendicat sibi locum etiam inter patrem, & filium suum hæredem; quia quamuis filius, in vita patris, quasi Dominus dicatur, vt est *tex. in l. suis, ff. de lib. & posth.* nihilominus non transfertur possessio patris in filium, *Bart. in d. l. in suis, num. 1. Alex. num. 9. Afflict. decis. 167. num. 3. & decis. 325. num. 3.* alia namquè est possessio patris, alia verò filij, idem *Caputaq. decis. 199. num. 2 par. 2.* cum alijs relatis per *Gonz. ad reg. 8. Cancell. glos. 34. numer. 103. cum pluribus seqq.* qui *num. 108.* ait, quod quamuis nonnulli tenuerint, hoc non habere locum in iurepatronatus, & in alijs incorporalibus, nihilominus eorum sententia, tanquam non vera, est a Rota reprobata, & quod a fortiori in incorporalibus est necessaria corporalis apprehensio. Et alias in vna *Cremonen. Capellania de anno 1548.* fuit dictum, quòd licèt pater pręsentauerit, eius tamen quasi possessio non transit in filium sine noua apprehensione, ex *dicta l. cum hæredes*, *Achill. de Graff. decis. vlt. de caus. poss. & propriet.* nam requiritur actus apprehensionis, ac propterea, licet defunctus esset in quasi possessione præsentandi, illa tamen non transit ad hæredem, sine apprehensione, & tenuit etiam *Rota in vna Pampilonen. Parochialis 3. Iuly 1589. & 20. Maij 1591. & coram Orano, Ludouis. decis. 417. num. 7.* vbi, quod ita fuit sæpissime resolutum, & signanter in vna *Albien. Parochialis 27. Iuny 1605. coram eodem Ludouis. Buratt. decis. 312. num. 9.* dicens supradictum *tex. in l. cum hæredes*; procedere, etiam in corporalibus, iuxta oppositionem, quam reprobat *Bald. & Lambert.* tenet Rota, & fuit dictum in vna *Brixien. Prepositurę coram Mell no*; vbi declaratum extitit, reiecta per Rotam distinctionem inter corporalia, & incorporalia in vna *Osten. Beneficijs 15. Ianuary 1596. coram Orano*, & idem tenet, & pluribus probat *Addit. ad eundem Buratt. d. decis. 3 in num. 15.* vbi affert decisione in vna *Ariminen. Census 10. Ianuary 1628. coram D. Merlino*, in qua etiam fuit firmatum, quod possessio, tam in corporalibus, quam in incorporalibus

non

non acquiritur sine noua apprehensione, non solum in heredibus extraneis, sed etiam in suis, ex doct. Bart. in dicta l. in suis, num. 5. ff. de lib. & posth. Bald. in l. fin. Cod. de edicto Diu. Adr. toll.

Quarè, hodie apud omnes certissimum est, & indubitatum, hanc quasi possessionem non transire ad hæredem, sine noua apprehensione, Rota decis. 260. num. 4. & decis. 337. nu. 1. par. 1. recens. id. Addit. ad Buratt. decis. 832. num. 3. & fuit dictum in vna Lunensarzan. Beneficij coram Durane impressa penes Viuian. in calce sua prax. iurispatr. dec. 110. num. 20. vbi, quod licet antea patroni præsentauerint, tamen eorum possessio non fuit translata in eorum filios, & successores, sine noua apprehensione, idest sine nouo vsu, & exercitio iuris presentandi, ex pluribus iuribus in dicta decis. allegatis, & fuit dictum in vna Terdonen. Iurispatronatus coram Coccino, decis. 464. num. 3. vbi quod ille, qui hodie vult presentare, oportet, quòd alias presentauerit: quia Rota tenet, illam opinionem, quòd possessio defuncti non transit in hæredem, sine noua apprehensione. Et ita passim practicatur, reiecta opinione Lambertini, & aliorum contrarium sentientium.

Sicquè ex præmissis satis, superquè liquet, hanc quasi possessionem præsentandi non posse pretendere heredem ex propria persona, cum nunquam præsentauerit, & prædicta quasi possessio non acquiritur absquè actuali præsentatione, vt superius dictum est, presertim ex Bald. consil. 22. in fin. & d. glos. in capit. cum Ecclesia, verbo, eiuum, de caus. possess. & propr.

Nec est nouum, quod tam ad acquirendam, quàm ad retinendam possessionem, requiritur animus, text. est expressus l. quemadmodum, ff. de acquir. possess. l. licet C. eod. & tamen certum est, animum defuncti in successorem, sine illius noua apprehensione minimè transire, tex. in l. sed si ita legatum, §. illi, ff. de leg. 1. & in suum hæredem patris possessio continuatur, accedente tamen noua apprehensione, Bald. in d. l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll. & fuit etiam in vna Florentin. Subdecanatus 27. Martij 1627. num. 1. cum seqq. particulariter declaratum, quod dispositio supradicti tex. in l. cum heredes, indistinctè, & absolutè procedit non solum in rebus corporalibus, sed etiam incorporalibus, quarum quasi possessio acquiri non potest, nisi per actum proprij facti, videlicet per vsum, & exercitium iuris incorporalis, l. quoties, ff. de seruit. lib. 2. vbi DD. ff. de seru. & aqu. & Bart. in l. 1. §. hoc interdicto, in princ. ff. de itin. actuque priuil. Innoc. & alij in cap. bona, 2. de postul. prel. & proindè dicitur in eadem Firman. Subdecanatus num. 12. quod apprehensio possessionis per successorem, non potest dici possessio antecessoris, sed diuersa; ità vt illa, quæ fuit penes defunctum, fuerit extincta, & alia noua in herede producta, ex d. l. cum heredes, §. 1. ibi noua possessione opus sit. l. si, qui pro emptore, §. si quis bona fide, ff. de vsucap.

Que quidem omnia, procedunt etiam stante statuto de continuanda possessione in hæredem; illud enim certum est locum sibi in hoc minimè vendicare.

Nequè decisio Caputaq. decis. decis. 211. par. 3. subsistit, in qua dicitur, quod statuta Mediolanen. & Cremonen. quæ disponunt, quod possessio transeat in successores absquè noua apprehensione habeot locum, etiam in quasi possessione iuris presentandi, & in rebus Ecclesiasticis; ea ratione; quia statutum generaliter loquens, & potest respicere fauorem Clericorum, habet etiam locum in Ecclesiasticis, per Dec. in cap. cum Ecclesia S. Mariæ, num. 27. de const. ista tamen decisio fuerit etiam per Rotam reprobata, etiam in vna Pistoriens. Plebania coram Nauarro, relata per Add. ad Buratt. decis. 832. num. 3. Ludouis. deci. 222. num. 6. & ibi Add. nu. 12. vbi, quod tale statutum non habet locum in quasi possessione præsentandi, prout reprobata etiam d. dec. Caputaq. dixit Rota decis. 260. num. 4. par. 2. in recent. & in vna Terdonens. iurispatronatus 6. April. 1609. coram Coccino, & quod possessio præsentandi authoris non transit ad successorem, dicitur in Lucan. Parochialis 7. February 1620. coram Vbaldo in qua fuit resolutum, quod nec possessio patris transit in filium, & in vna Asculan. iurispatronatus 18. Marty 1622. coram Buratto, quòd licèt alias per legem, consuetudinem, & statutum transferatur dominium, & possessio sine traditione, vt scriptum reliquit, Bald. in l. 1. in 2. not. C. de legibus, & in l. fin. col. 4. C. de sacros. Eccles. & refert Grat. discept. for. cap. 310. num. 10. sicut etiam quando extaret statutum, per quod cessionarius in omnibus, & per omnia succederet loco cedentis; namquè tunc transit, & continuatur possessio quia ex illa dictione geminata in omnibus, & per omnia, sunt translata, & communicata quæcunquè iura competentia ipsi cedenti, in cessionarium, idem Gratian. loc. cit. n. 20.

Et quod pariter militat ratio illa, nimirum quod si per legem, aut statutum potest transferri possessio sine noua illius apprehensione, solo ministerio legis, ita etiam fieri potest voluntate testatoris, iuxtà tex. in authen. de nupt. §. disponat, quia hic non adest eadem ratio, vt indè idem ius constitui debeat, vulg. l. illud ff. ad leg. aquil. l. si à Titio, ff. de verbor. oblig.

Namquè hic respondetur, quòd lex sola fingere potest, quod non est, non autem homo, l. si fortè, ff. de pecul. castr. ac propterea, ipsa potest facere, quod transferatur possessio iam extincta Cassad. decis. 8. num. 18. de caus. poss. & propr. vbi, quod non reperitur cautum, vt transeat possessio sine apprehensione, sine casu leg. raptoris, §. sin autem Diaconissam Cod. de Episcop. & Cleric. ergo stat regula in alijs, à iure non exceptuatis in contrarium; nam sicut ibi dicitur, sola lex est, quæ fingit, dominium, & possessionem quæri absquè traditione, non autem homo, Alexand. consilio 1. volum. 1. ac proindè sola voluntas, & iussus iudicis non sufficit pro transferenda possessione, Ludouis. decis. 546. nu. 10. & dicitur in prædicta Florentin. Subdecanatus num. 22. reliqua circa hanc materiam, videnda sunt apud eundem Cassador. d. decis. 7. quam ego in hoc casu, puto celeberrima.

Namquè, cum quasi possessio iurispatronatus versetur circa spiritualia, meritò non subiicitur similibus statutis, ad tex. in cap. 2. & 3. de iud. quinimmò, nequè Iudex potest facere, vt transferatur possessio, sine actuali apprehensione, vt in dicta decis. Florentina Subdecanatus, vbi plura in proposito habetur, quæ quotidie in praxi occurrunt, & idem Gratian. cap. 577. num. 35. cum sequent. ait, quod tale statutum
18 non habet locum in iurepatronatus, sicut nec in alia re spirituali, vel spirituali annexa, Seraphin. decis. 424. sed solum in rebus prophanis, & temporalibus, cum in bonis ecclesiasticis, & causis fori Ecclesiastici conditor statutorum, seù constitutionum, nullam habet potestatem, Marches. in rubr. de commiss. appell. cap. 1. par. 2. num. 63. sicut etiam dicendum est in donatione iurispatronatus extra compatronos; quia in ea præter consensum Ordinarij, non requiritur alia solemnitas, quarè in vna Asculana Iurispatronatus penes Farin. tom. 2. decis. 707. num. 3. fuit dictum, non obstare solemnitatis defectum, ex eo, quod in donatione iurispatronatus non interuenerat decretum Iudicis, iuxtà Constitutionem Marchię, quia dicta Constitutio non habet locum in iurepatronatus, sicut nequè in alia re spirituali, vel spiritualitati annexa, vt per Lambert. de iurepatron. par. 1. lib. 1. 4. quæst. princip. art. 9. num 7. sicut ex eadem ratione in vna Auximan. Bonorum penes Seraphin. dicta decis. 424. fuit dictum, Ægidianam non habet locum in causis fori Ecclesiastici, Coccin. decision. 464. num. 4. vbi, quod in terminis iurispatronatus non potest intrare statutum laicorum, quod possessio continuetur in heredem, quia licet Verall. annotauerit tale statutum suffragari, vt in dicta decis. 211. p. 3. tamen Rota semper recessit à dicta annotatione, tanquam nitente falso fundamento, & signanter fuit dictum in causa Comen. iurispatronatus 8. Iunij 1601. coram Seraph.

Et sic ex possessione antecessoris, non probatur possessio successoris, sed tantummodò pertinentia iurispatronatus ad fauorem eiusdem successoris, vt tenuit Rota decis. 337. sub num. 3. par. 2. in recent. in qua dicitur, quod non facit, vt patroni, qui præsentarunt, non sint in quasi possessione præsentandi licèt Rota sequatur illam opinionem, quod possessio defuncti non transferatur in hæredem, Ludouis. d. decis. 417. nu. 4. Addit. ad Buratt. d. dec. 832. num. 4.

Quod quidem in tantùm procedit, etiam si fundator, siuè testator heredi, seù legatario legauerit iuspatronatus, ac etiam quasi possessionem præsentandi, quæ ob id videtur in hæredem, seù legatarium translata, ex illa DD. communi conclusione, quod quasi possessio dari, & cedi potest, vt per Bald. cons. 436 nu. 5. vers. 4. præmittendum, vol. 3.

Namquè huic conclusioni aduersatur contraria conclusio, nimirum, quod cessio possessionis facta in vita, & possessionis legatum longè inter se differunt, quia tempore, quo fit cessio, cedens possidet, & sic transfert illud, quod est, & ipse habet: cum autem legatum possessionis, sicut, & testamentum, nec in vita testatoris, nec in puncto mortis effectum habeat; impossibile est, quod possessio per legatum transferri possit,

posſit; quia nec transfertur in vita, seù morte testatoris, & sic dum ipse possidebat, quia eo tempore legatum non poterat habere effectum, nec etiam post mortem; nam morte testatoris possessio extincta fuit, ac proindè non valet legatum de ea factum, vt in *dicta decis. Florem. Subdecanatus, num. 17. cum sequ.* & inter præcipuas rationes in eadem *decis. num. 3.* allatas ea principalior videtur, nempè quia ad acquirendam possessionem requiritur animus, *l. quemadmodum ff. de acquir. poss. & l. licet, C. eod.* animus autem defuncti non transit ad successorem, *l. 4. ff. loc. l. sed ita legatum, § illi, ff. de leg. 2.*

Quàm quidem conclusionem, nedum in hæredem, seù successorem vniuersalem locum sibi vendicare certum est, verùm etiam in successorem singularem, cui neque defuncti possessio suffragatur sine noua illius apprehensione, *glos. in l. cum duobus, §. idem, respondit, in verbo, dominium, ff. pro socio, & Alex. in d. l. cum heredes, vt in d. dec. Florentina Subdecanatus, num. 6.*

Quãuis in nonnullis casibus aliter dicendum sit, præsertim verò in cessionario, qui absquè alia corporali possessionis apprehensione, consequitur dictam possessionem, seù quasi, ac proindè potest experiri interdicto vti possideris, si cessione ab aliqua facta, perturbetur: Cuius quidem rei ratio est, quia in huiusmodi incorporalibus idem operatur cessio, quod traditio: cum cedere sit quasi discedere, & alterum sui loco ponere, *Bald. in l. ex legato, num. 2. vers. sed nostri, C. de leg. Dec. cons. 446. num. 5.* & alij, quos refert *Gratian. discept. forens. cap. 310. nu. 1. & 2. & in pluribus seqq.* elegantissimè agit, quot modis, & quando possessio de vno in aliũ transferatur absquè aliqua illius traditione.

Potissimum verò in præposita materia nostræ praxis, neminem latet quasi possessionem iurispatronatus, seù præsen-
19 tandi, tunc benè transferri absquè aliqua apprehensione, quando erat apud antecessorem ratione Dignitatis, beneficij, Castri, villæ, vel Comitatus, *Achill. de Grass. decis. 5. nu. fin. de caus. poss. & propr.* vbi quod per Castrum, & sic personam fictam, dicta quasi possessio conseruatur, *Garc. de benef. p. 5. cap. 5. num. 37.* ac propterea ait *Felin. in cap. constitutus, ante num. 20. de rescript. ex Specul.* quod inuadens possessionem, vacante Ecclesia, punitur, vt inuasor; nec potest dicere, possessionem fuisse vacuam, qua Ecclesia, & locus dicitur possidere, licèt secùs sit in hærede, qui contra ingredientem possessionem iacentis hæreditatis non potest intentare interdictum nomine proprio; quia tenetur probare possessionem, & spoliationem; vndè, cum non possederit, non potest probare possessionem, & ex *Bart. in d. l. cum heredes, in princip.* vbi ait, quod nouus Prælatus possidet bona Ecclesiæ, *Lambert. par. 3. lib. 2. quæst. 11. art. 9.* & alij quos refert, & sequitur idem *Garc. d. p. 5. c. 5. nu. 38. & 39.* & ita videtur procedere opinio *Bald. in prad. leg. non suis, 4. oppos. ff. de lib. & posth.* dum ait, quod quasi possessio transit in hæredem, videlicet, ratione Dignitatis, Castri, Villæ, &c.

Vndè, pro hac praxi refert aduertere, quod non semel vidimus admissos ad præsentandum hæredes, nondum possessione adepta, & admissa præsentatione, taliter præsentatos, fuisse institutos ab Ordinario ex sola doctrina, seù opinione *Lambert.* supra relata, non aduertentes, seù aliàs non curantes, quòd idem *Lamber.* & allegata per eum nihil faciunt, vt per *Achill. de Grass. decis. 5. de caus. poss. & propr.* & nos supra diximus.

20 Quo verò ad existentiam iurispatronatus, an videlicet illud sit tale, vel liberæ collationis, in primis est illa probanda;
21 quandoquidem omnia beneficia præsumitur libera, præsertim ex sui primæua erectione; *Felin. in tract. quan. littera Apostolica noc. patr. num. 1. circa fin. Innoc. in cap. cum venerabilis, num. 9. & ibi DD. de except.* & fuit dictum in vna *Cæsaraugustan. Parochialis 4. Nouemb. coram Coccino Decano*, quam refert *Viuian. in prax. iurispatr. lib. 4. cap. 10. sub num. 31. vers. vlterius responsum fuit*, vbi, quod hęc conclusio procedit nedum in priuatis, verum etiam in Imperatore, vt probat *Rodulphus Scarden. consil. 30. lib. 2. inter Consilia Io: Barcholsen. col. 22. fol. sibi 453. vers. licet hac prima fronte.*

Vndè Ecclesia libera fundata, constructa, & dotata, & quę semper libera fuit, & permansit, non potest per laicos, seu clericos, vel illius Parochianos præscribi in eadem iuspatronatus, adeo vt non sit amplius libera, *Archid. in cap. hortamur, dist. 1.* & alij, quos refert *idem Viuian. lib. 2. cap. 10. num. 10.* nisi tamen cum præscriptione allegaretur, & concurreret tempus, cuius initij memoria non extet; quia tunc Ecclesia diceretur patronata; dummodò per authentica documenta non constet, eam fuisse ab initio liberam, *id. Viuian. loco citato num. 11. & 12.* etiam si pro acquisitione huiusmodi libertatis allegaretur non vsus, seù negligentia patronorum; quia ad hunc effectum hoc solum non sufficit; sed requiritur voluntas, & potestas conferentis, ad *tex. in leg. hac autem, vbi Ang. nu. 13. vers. requiritur, ff. de seruit. & aqu. Rot. dec. 327. nu. 1. par. 3. diuers. recent.* vbi ita firmatũm dicitur in vna *Papien. Archipresbyteratus 9. Aprilis 1601. coram Cardinale Pamphilio.*

Vndè, etiam si beneficium, fuerit tanquam liberum, Apostolica authoritate collatum, non propterea dici potest; illud acquisiuisse libertatem, quia cum non adsit voluntas Papæ, prouisiones Apostolicę non mutant statum beneficij, vt dicitur in *d. decis. 327. n. 2. ex Achill. de Grass. dec. vlt. de iurep.*

Ex quibus liquidò constat, Ordinarium non posse præ-
22 scribere libertatem aduersus iuspatronatus per simplicem non vsum præsentandi patronorum; sed requiritur factum de Ordinarij directè contrarium seruituti iurispatronatus, hoc est libera collatio *Rota decis. 53. n. 56. part. 5. diuers. in recent.*

23 Verùm, sit Ordinarius contulerit beneficium tanquam liberum, & collatio doceatur effectuata, ex eo quod per obitum tunc prouisi, hodie vacat; iuxta *cons. Oldrad. 229.* sæpius Rota canonizatum, sine dubio per talem collationem, licèt vnicam, videtur acquisiuisse quasi possessionem illud liberè conferendi tanquam liberum, *Put. decis. 192. num. 1. lib. 1. Achill. de Grass. decis. 3. de iurepatr. Rot. decis. 17. num. 1. part. 2. diuers.* & fuit dictum in vna *Lucan. Iurispatronatus impressa penes Farinac. in posth. decis. 389. num. 1. tom. 2.* Maximè concurrente bona fide Episcopi, cuius mala fides excluditur ex iuris assistentia; secundum quod omnia beneficia præsumuntur libera, & iuspatronatus sit seruitus, quæ non debet præsumi, *Caputaq. decis. 130. num. 2. par. 2.* & fuit dictum in vna *Mutinen. Plebis, seù Iurispatronatus 21. Februarij 1625. coram Coccino*, quam habes impressam penes *Viuian. in calce sua prax. quæ est 102. Barbos. de pot. Epis. d. alleg. 72. num. 1.*

24 Quinimmo, nec confessio Episcopi, quòd beneficium sit de iurepatronatus, sufficit; cum illa non possit præiudicare Ecclesiæ; & successoribus, *Bald. cons. 5. de confess.* quia factum Prælati in acquisitis non præiudicat Ecclesiæ *Clem. 1. de reb. Eccles. non alien. Caputaq. decis. 128. num. 3. part. 2.* prout neque idem Episcopus concedere potest iuspatronatus super Ecclesia libera, sine authoritate Summi Pontificis; cum eam non possit redigere in seruitutem: sicut neque Ecclesiam patronatam, liberam effectam propter extinctionem iurispatronatus, iterum reducere in seruitutem, & alteri super eam iuspatronatus concedere sine authoritate ipsius Pontificis, vt probat *Viuian. lib. 2. c. 5. num. 24.* & decisum refert in vna *Nolana Capellania, seù beneficij 19. Ianuarij 1594. coram Cardinale Arrigonio*, in qua fuit resolutum, Episcopum, per suam donationem non posse redigere in seruitutem iurispatronatus Capellam, reuersam ad pristinam libertatem, vt etiam fuit dictum in vna *Albanen. Iurispatronatus 17. Maij 1595. coram Penia, & in vna Lunensarzanen. beneficij 25. Iulij 1599. coram Cardinali Mellino*, quamuis aliàs Ordinarijs multum sit deferendum, cum difficulter admittant, aliquod beneficium esse de iurepatronatus.

Nec tale iuspatronatus prætendi potest, si Ecclesiæ aliquid
25 fuerit donatum; quia licèt ex donatione acquiratur, non tamen acquiritur ex donatione, legato, vel largitate bonorum, nisi hæc fiant pro dote tacitè, vel expressè; quia simpliciter donans, vel legans, videtur potius benefactor, quàm dotator, & acquisitor iurispatronatus; & iura indulgent patrono non benefactori, sed dotanti, *Roch. de iurepatr. verbo, & dotanti, q. 6. Abb. in c. quoniam super 1. glos. eod. tit.*

Namquè satis trita est regula, quod quando agitur de ac-
26 quirendo iurepatronatus ex dotatione, requiritur omnino dotatio formalis, *Innoc. in rubr. de iurepatr. Lambert. eod. tract. lib. 1. part. 1.* & fuit ita dictum in vna *Regien. Iurispatronatus 9. Maij & 13. Iunij 1586. coram Cardinale Pamphilio seniore, & in vna Tirasonen. Iurispræsentandi 5. Maij 1594. coram Litta, & in vna Cæsaraugustan, Parochialis 14. Nouembris 1616. coram Coccino, Viuian. in d. praxi lib. 4. cap. 10. num. 30. vers. quod autem.*

Aliàs autem, si quis daret rem quantumuis magnam Ec-
27 clesiæ, sed non pro dote, non acquireret iuspatronatus; quia, vt dictum est, iura tantummodò indulgent fundatori, constructori, & dotanti, non autem alijs, *id. Roch. d. q. 6. n. 9.* circa

circa mod. vbi quod licèt Cōſtantinus Imperator fecerit ma-
gnam donationem Eccleſiæ, ſeù Papa Syluestro, tamen Im-
peratores non ſunt patroni Eccleſiæ Romanæ, Rot. dec. 167.
num. 3. par. 1. diuerſ. Paul. de Cittad. eodem tract. parte 3.
cauſa 2. quęſt. 13. num. 77. & fuit dictum in vna Aretin. Ca-
pellania, coram Seraphin. dec. 1120. illud iuſpatronatus com-
petere potius Hoſpitali, cui fuerunt donata bona, vt poſſit
habere Capellanum, qui pro ipſius donatoris anima celebra-
ret, ex quibus dotata fuit Capellania, quàm ipſi donatori;
cum non conſtet, donaſſe pro dote, & teſtes deponentes de
auditu, & publica voce, & fama, & patronatu prætenſæ fa-
miliæ donatoris, nihil facere, non concurrente quaſi poſſeſ-
ſione præſentandi: Caſſad. deciſ. 2. de prob. Put. deciſ. 60.
lib. 1. vt per Garc. de beneſ. par. 5. cap. 9. num. 61. & benè de-
clarauit Lambert. par. 1. lib. 1. art. 3. 2. 9. princip. fol. 26. quòd
liberalitas, quæ fit erga Eccleſiam, debet intelligi libera ab
omni onere, & vexatione ſæculari, vt dicitur in cap. cum dile-
cti, in fin. de donat.

Cæterùm verò ſi Eccleſia, ſeù beneficium fundetur, aut
dotetur cum cōſenſu Ordinarij, tritiſſima eſt concluſio, quod
quoties quis aſſignauit fundum, vel conſtruxit, aut dotauit,
etiam abſque eo, quòd ſibi reſeruauerit iuſpatronatus, nec
dixerit, ſe velle eſſe patronum ſine hæſitatione aliqua, reſer-
29 uatum eſſe cenſetur, dommodò tamen huiuſmodi iuſpatro-
natus expreſsè non remiſerit, idem Garcia dicto capite nono
num. 62. Rota deciſ. 5. de iurepatron. in antiq. & fuit dictum
in vna Imolen. iuriſpatronatus 7. Iunij 1577. coram Cantuccio,
idem Viuian. lib. 1. cap. 2. num. 50. vbi ex pluribus comprobat,
receptiſſimam eſſe concluſionem, quòd dotans, vel in lega-
to dotis non reſeruans ſibi expreſsè iuſpatronatus, illud ac-
quirit, etiam ſi forſan ſibi non reſeruauerit; dummodò ta-
men, vt ſupra illud non remiſerit; quia, quoad hoc, non re-
quiritur expreſſa reſeruatio, quæ iam ab ipſo canone conce-
ditur, tex. eſt ſatis apertus in cap. nobis, §. 1. de iurepatron. ibi
quod ſi quis Eccleſiam cum aſſenſu Diœceſani conſtruxit, ex eo
iuſpatronatus acquirit, & fuit firmatum in vna Iacen. Portio-
nis 10. Decembris 1591. coram Pamphilio Seniore, & in vna
Florentina Subdecanatus 22. Maij 1628. coram Durano, pro-
ut in vna Ianuen. Iuris honorifici 7. May 1630. coram Pirona-
no impreſ. inter diuerſ. recent. deciſ. 377. num. 3. p. 5.

Niſi tamen eſſemus in caſibus, in quibus non poſſit præſu-
mi reſeruatum, veluti ſi diceretur, iuſpatronatus eſſe alicuius
familiæ, aut Vniuerſitatis, tunc enim, quia non ita de facili
plures conueniunt ad ædificandum, ſeù conſtruendum Ec-
cleſiam, præſumitur ex vſurpatione, nam regulariter Eccle-
ſiæ ſolent fieri ex eleemoſynis plurium, & ſic non animo re-
ſeruandi ſibi iuſpatronatus, Creſcent. deciſ. 1. in fin. ſub tit.
de iurepatron.

Vel ſi eſſemus in Eccleſia collegiata, ſeù Conuentuali;
nam licet intus eandem Eccleſiam poſſit reſeruari, ac reſer-
uatum cenſeatur abſque ſpeciali reſeruatione, vt dictum eſt,
in alijs beneficijs in illa exiſtentibus, prout ſunt in nonnullis
Monaſterijs, tàm virorum, quàm mulierum in hac Ciuitate
Neapolis, non tamen poteſt dictum iuſpatronatus reſeruari
pro præſentatione Prælati, ſeù alterius Superioris illarum:
vnde, quoad hoc non ſufficit probare fundationem, ſeù do-
30 tationem: ſed debet doceri de priuilegio Apoſtolico, prout
fuit dictum in vna Albanen. Prioratus, quam refert Garc. di-
cto capite nono, num. 99. vbi, quod ex ſola fundatione, & do-
tatione, tale ius non poteſt acquiri, ſed requiritur expreſſa, &
ſpecialis conceſſio Apoſtolica in limine fundationis, & dota-
tionis, vt pluries etiam in praxi obſeruari in Romana Curia,
vidimus, iuxta dicto cap. nobis de iurepatron. Put. deciſ. 356.
num. 2. & 3. & lib. 2. Huius quidem ratio eſt, quia in Eccle-
ſia Conuentuali Prælatus debet eligi, non autem præſentari,
cap. 1. de elect. idem Put. dicta deciſ. 369. num. 3. Præterea
non deſunt, qui nimia pietate ducti erga Eccleſia, illam fun-
darunt, conſtruxerunt, aut dotarunt, & expreſsè in ſua liber-
tate reliquerunt, ſub libera Ordinarij diſpoſitione: & cum
expreſſa conditione, quod neque ſui hæredes, poſt illorum
obitum, reſeruare ſibi poſſint aliquod in Eccleſia iuſpatrona-
tus, aut nominandi, quandoquidem neminem latet, poſſe
hæredes aliàs in exequutionem diſpoſitionis ſuorum maio-
rū, reſeruare ſibi iuſpatronatus; quia teſtator iubendo, quòd
Capella conſtruatur, & dotetur, ſi hæres hoc faciat, poterit
ſibi illud ſine dubio reſeruare, etiam ſi de huiuſmodi reſerua-
tione, nihil ipſe teſtator dixerit; cum certum ſit, quod ſu-
pradictus hæres etiam circa hoc prout in alijs, repræſentat
perſonam defuncti, l. hæredem, ff. de reg. iur. l. cum hæredes, ff.
de acquir. poſſ. & l. hæres, de acqu. hæred.

Ex qua quidem ratione, probat Pariſ. in tract. de confid.
quæſt. 28. ſub num. 230. verſ. dubium autem, cum num. ſeq.
quòd ſi quis probauerit per publica documenta, dotaſſe Ec-
cleſia, non tamen inde appareat ſibi reſeruaſſe iuſpatrona-
tum, cenſetur nihilominus illud ſibi reſeruatum; quia dotans
videtur ſibi, & ſuis hæredibus reſeruaſſe, etiam ſi id non ap-
pareat, DD. in cap. ſignificauit, de teſt. quicquid in contra-
rium ſcripſerit Paul. de Cittad. in tractat. iuriſpatron. cau. 2.
quæſt. 25. num. 5. cum omnes ſcribentes contrarium teneant,
& ita paſſim ſeruatur, Garc. d. par. 5. cap. 8. num. 62. ex gloſ. in
d. cap. piæ mentis 17. quæſt. 7. Canaler. deciſ. 30. nu. 1. vbi, quod
ita colligitur etiam ex Concil. Trident. ſeſſ. 25. cap. 9. & deciſ.
336. num. 2. quod etiam fuit tentum in vna Lucan. Capella-
nia 13. Maij 1602. coram Cardinale Lancellotto Io: Aloyſ.
Ricc. in collect. par. 5. deciſ. 1646. Campanil. in ſuo Diuerſ. iur.
can. rubr. 11. cap. 13. num. 335. Vgol. de pot. Epiſc. capit. 51. in
princip. Viuian. in prax. iuriſpatron. lib. 2. cap. 1. num. 9. Staphil.
de lit. grat. tit. de mod. & form. impetrandi, §. ſequitur videre,
num. 5. & ita fuit per Rotam receptum, prout communiter
ſeruatur, & practicatur, vt dictum eſt, & probat Add. ad Bu-
ratt. dec. 1. num. 14. vbi plures ad id refert Rotæ deciſiones,
Lotter. de re beneſic. lib. 2. quæſt. 8. num. 33. qui ait ita fuiſſe
tentum in vna Valentina Parochialis de Carlet. 4. May 1601.
coram Lancellotto. Hanc tamen concluſionem ita demum
intelligas, prout in vna Cæſarauguſtan. Parochialis de Ma-
iella 6. Nouembris 1617. coram Coccino, vbi ex eo quod iuſpa-
tronatus prætendebatur ex augmento dotis, fuit dictū, eſſe
neceſſariam expreſſam declarationem dotantis, ſiuè augen-
tis, nam quamuis fundans, vel dotans Eccleſiam, abſque
alia declaratione, ſed ſimplici iuris miniſterio acquirat pa-
tronatum, vt dictum eſt, attamen vbi verſamur in acceſſio-
ne dotis per viam augmenti, niſi iuriſpatronatus reſeruatio
31 exprimantur, cenſetur ipſius dotis augmentum factum gra-
tia benefaciendi, ſeu benemerendi ſimpliciter, non autem
acquirendi patronatum, ſtante præexiſtentia beneficii ſemel
dotati Abb. conſil. 59. ſub num. 2. par. 1. ac proinde talis au-
gens dotem, etiam ad medietatem, debet exprimere, ſe velle
acquirere dictum iuſpatronatus; alioquin diceretur benefa-
ctor, vt per Io: Andr. in cap. 1. col. 3. in princ verſ. alias au-
tem de iurepatron. Roch. eodem tract. verbo, & dotauit, quæſt.
29. Viuian. in ſupradicta praxi lib. 4. cap. 10. ſub nu. 23. verſ.
non obſtat, & ita ex concludit etiam idem Lotter. dicto nu-
mero trigeſimo tertio, ac proinde, quod aſſignatio fuerit facta
pro dote, debet omnino, & concludenter probari, iuxta
not. in cap. ſi Papa, de priuileg. in 6. & in Clem. ſi ſummus,
de ſent. excomm. & fuit dictum in vna Cæſarauguſtan. Paro-
chialis 14. Nouembris 1616. quam refert idem Viuian. ſub d.
num. 31. verſ. Quod autem.

Ceterum verò, vbi agitur de integra dotatione, aut con-
ſtructione, &c. non requiritur ſpecialis illius reſeruatio. Vn-
dè in vna Calaguritan. Iuriſpatronatus de Vittoria coram Ca-
naler. deciſ. 378. ſub num. 5. verſ. Verùm contra deciſiones,
licèt fuiſſet oppoſitum, quòd quamuis ex ſola conſtructio-
ne Eccleſiæ acquirantur iuſpatronatus, tamen neceſſe
eſt, vt conſtructores habuerint animum acquirendi iuſ-
patronatus; nam eo deficiente, nulla potuit fieri acqui-
ſitio, cum potuerit eſſe, vt ipſi habuerint tantummodo
animum benefaciendi, & placendi Deo, vt aduerſarii cona-
bantur probare per teſtes examinatos.

Nihilominus fuit reſponſum, quod ad acquirendum iuſ-
patronatus non requiritur expreſſa declaratio, ſed ſufficit
ſola conſtructio cum conſenſu Epiſcopi, ex quibus in-
ſurgit præſumptio acquiſitionis, vt in capit. nobis, de
iurepatron. & dicitur, etiam ibi, ita fuiſſe firmatum in
alia deciſione; qua ſtante, ei, qui dicit, conſtructores
non habuiſſe animum acquirendi, incumbit onus proban-
di, vel quod non habuerint talem animum, vel quod
iuſpatronatus ſemel ex conſtructione acquiſitum, remiſe-
rint, per Card. Abb. Felin. & alijs in dicto cap. ſignifica-
uit, de teſt. & Rocch. de iurepatron. in verbo, Eccleſiam
fundauit, num. 12.

Debent etiam patroni docere, an iuſpatronatus poſſideant
iuſto titulo, iuxtà mentem Concilij Trid. ſeſſ. 25. capit. 9.
de refor. an verò ex priuilegio Summi Pontificis, quod iam
32 per dict. Concil. reuocatum eſt, etiam ſi ille, qui ſe patronum
aſſerit, ſit in quaſi poſſeſſione præſentandi; cum illud in to-
tum arrogauerit, & irritauerit; etiam cum quaſi poſſeſſio-
ne inde ſequuta, ibi, in totum prorſus abrogata, & irrita,

posſiti quia nec transfertur in vita, ſeù morte teſtatoris, & ſic dum ipſe poſſidebat, quia eo tempore legatum non poterat habere effectum, nec etiam poſt mortem; nam morte teſtatoris poſteſſio extincta fuit, ac proindè non valet legatum de ea factum, vt in *dicta decis. Floren. Subdecanatus, num. 17. cum sequ.* & inter præcipuas rationes in eadem *decis. num. 3.* allatas ea principalior videtur, nempè quia ad acquirendam poſſeſſionem requiritur animus, *l. quemadmodum ff. de acquir. poss. & l. licet, C. eod.* animus autem defuncti non tranſit ad ſucceſſorem, *l. 4. ff. loc. l. sed ita legatum, §. illi, ff. de leg. 2.*

Quàm quidem concluſionem, nedum in hæredem, ſeù ſucceſſorem vniuerſalem locum ſibi vendicare certum eſt, verùm etiam in ſucceſſorem ſingularem, cui neque defuncti poſseſſio ſuffragatur ſine noua illius apprehenſione, *glos. in l. cum duobus, §. idem, respondit, in verbo, dominium, ff. pro socio, & Alex. in d. l. cum hæredes, vt in d. dec. Florentina Subdecanatus, num. 6.*

Quãuis in nonnullis caſibus aliter dicendum ſit, præſertim verò in ceſſionario, qui abſquè alia corporali poſſeſſionis apprehenſione, conſequitur dictam poſſeſſionem, ſeù quaſi, ac proindè poteſt experiri interdicto vti poſſidetis, ſi ceſſione ab aliqua facta, perturbetur: Cuius quidem rei ratio eſt, quia in huiuſmodi incorporalibus idem operatur ceſſio, quod traditio: cum cedere ſit quaſi diſcedere, & alterum ſui loco ponere, *Bald. in l. ex legato, num. 2. vers. sed nostri, C. de leg. Dec. cons. 446. num. 5.* & alij, quos refert *Gratian. discept. forens. cap. 310. nu. 1. & 2. & in pluribus seqq.* elegantiſſimè agit, quot modis, & quando poſſeſſio de vno in aliũ transferatur abſquè aliqua illius traditione.

Potiſſimum verò in præpoſita materia noſtræ praxis, neminem latet quaſi poſſeſſionem iuriſpatronatus, ſeù præſen-
19 tandi, tunc benè transferri abſquè aliqua apprehenſione, quando erat apud anteceſſorem ratione Dignitatis, beneficij, Caſtri, villæ, vel Comitatus, *Achill. de Grass. decis. 5. nu. fin. de caus. poss. & propr.* vbi quod per Caſtrum, & ſic perſonam fictam, dicta quaſi poſſeſſio conſeruatur, *Garc. de benef. p. 5. cap. 5. num. 37.* ac propterea ait *Felin. in cap. constitutus, ante num. 20. de rescript. ex Specul.* quod inuadens poſſeſſionem, vacante Eccleſia, punitur, vt inuaſor; nec poteſt dicere, poſſeſſionem fuiſſe vacuam, quia Eccleſia, & locus dicitur poſſidere, licèt ſecùs ſit in hærede, qui contra ingredientem poſſeſſionem iacentis hæreditatis non poteſt intentare interdictum nomine proprio; quia tenetur probare poſſeſſionem, & ſpoliationem; vndè, cum non poſſederit, non poteſt probare poſſeſſionem, & ex *Bart. in d. l. cum hæredes, in princip.* vbi ait, quod nouus Prælatus poſſidet bona Eccleſiæ, *Lambert. par. 3. lib. 2. quæst. 11. art. 9.* & alij quos refert, & ſequitur idem *Garc. d. p. 5. c. 5. nu. 38. & 39.* & ita videtur procedere opinio *Bald. in præd. leg. non suis, 4. oppos. ff. de lib. & posth.* dum ait, quod quaſi poſſeſſio tranſit in hæredem, videlicet, ratione Dignitatis, Caſtri, Villæ, &c.

Vndè, pro hac praxi refert aduertere, quod non ſemel vidimus admiſſos ad præſentandum hæredes, nondum poſſeſſione adepta, & admiſſa præſentatione, taliter præſentatos, fuiſſe inſtitutos ab Ordinario ex ſola doctrina, ſeù opinione *Lambert.* ſupra relata, non aduertentes, ſeù aliàs non curantes, quòd idem *Lamber.* & allegata per eum nihil faciunt; vt per *Achill. de Grass. decis. 5. de caus. poss. & propr.* & nos ſupra diximus.

20 Quo verò ad exiſtentiam iuriſpatronatus, an videlicet illud ſit tale, vel liberæ collationis, in primis eſt illa probanda;
21 quandoquidem omnia beneficia præſumitur libera, præſertim ex ſui primæua erectione; *Felin. in tract. quan. littera Apostolica noc. patr. num. 1. circa fin. Innoc. in cap. cum venerabilis, num. 9. & ibi DD. de except.* & fuit dictum in vna *Cæsaraugustan. Parochialis 4. Nouemb. coram Coccino Decano,* quam refert *Viuian. in prax. iurispatr. lib. 4. cap. 10. sub num. 31. vers. vlterius responsum fuit,* vbi, quod hęc concluſio procedit nedum in priuatis, verum etiam in Imperatore, vt probat *Rodulphus Scarden. consil. 30. lib. 2. inter Consilia Io: Barcholien. col. 22. fol. sibi 453. vers. licèt hac prima fronte.*

Vndè Eccleſia libera fundata, conſtructa, & dotata, & quę ſemper libera fuit, & permanſit, non poteſt per laicos, ſeu clericos, vel illius Parochianos præſcribi in eadem iuſpatronatus, adeo vt non ſit amplius libera, *Archid. in cap. hortamur, dist. 1.* & alij, quos refert *idem Viuian. lib. 2. cap. 10. num. 10.* niſi tamen cum præſcriptione allegaretur, & concurreret tempus, cuius initij memoria non extet; quia tunc Eccleſia diceretur patronata; dummodò per authentica documenta non conſtet, eam fuiſſe ab initio liberam, *id. Viuian. loco citato num. 11. & 12.* etiam ſi pro acquiſitione huiuſmodi libertatis allegaretur non vſus, ſeù negligentia patronorum; quia ad hunc effectum hoc ſolum non ſufficit; ſed requiritur voluntas, & poteſtas conferentis, ad *tex. in leg. hac autem, vbi Ang. nu. 13. vers. requiritur, ff. de seruit. & aqu. Rot. dec. 327. nu. 1. par. 3. diuers. recent.* vbi ita firmatum dicitur in vna *Papien. Archipresbyteratus 9. Aprilis 1601. coram Cardinale Pamphilio.*

Vndè, etiam ſi beneficium, fuerit tanquam liberum, Apoſtolica authoritate collatum, non propterea dici poteſt; illud acquiſiuiſſe libertatem, quia cum non adſit voluntas Papæ, prouiſiones Apoſtolicę non mutant ſtatum beneficij, vt dicitur in *d. decis. 327. n. 2. ex Achill. de Grass. dec. vlt. de iurep.*

Ex quibus liquidò conſtat, Ordinarium non poſſe præ-
22 ſcribere libertatem aduerſus iuſpatronatus per ſimplicem non vſum præſentandi patronorum; ſed requiritur factum d. Ordinarij directè contrarium ſeruituti iuriſpatronatus, hoc eſt libera collatio *Rota decis. 53. n. 56. part. 5. diuers. in recent.*

23 Verùm, ſi Ordinarius contulerit beneficium tanquam liberum, & collatio doceatur effectuata, ex eo quod per obitum tunc prouiſi; hodie vacat; iuxta *cons. Oldrad. 229.* ſæpius Rota canonizatum, ſine dubio per talem collationem, licèt vnicam, videtur acquiſiuiſſe quaſi poſſeſſionem illud liberè conferendi tanquam liberum, *Put. decis. 192. num. 1. lib. 1. Achill. de Grass. decis. 3. de iurepatr. Rot. decis. 17. num. 1. part. 2. diuers.* & fuit dictum in vna *Lucan. Iurispatronatus impressa penes Farinac. in posth. decis. 389. num. 1. tom. 2.* Maximè concurrente bona fide Epiſcopi, cuius mala fides excluditur ex iuris aſſiſtentia; ſecundum quod omnia beneficia præſumuntur libera, & iuſpatronatus ſit ſeruitus, quæ non debet præſumi, *Caputaq. decis. 130. num. 2. par. 2.* & fuit dictum in vna *Mutinen. Plebis, seu Iurispatronatus 21. Februarij 1625. coram Coccino,* quam habes impreſſam penes *Viuian. in calce sua prax. quæ est 102. Barbos. de pot. Episc. d. alleg. 72. num. 1.*

24 Quinimmo, nec confeſſio Epiſcopi, quod beneficium ſit de iurepatronatus, ſufficit; cum illa non poſſit præiudicare Eccleſiæ; & ſucceſſoribus, *Bald. cons. 5. de confess.* quia factum Prælati in acquiſitis non præiudicat Eccleſiæ *Clem. 1. de reb. Eccles. non alien. Caputaq. decis. 128. num. 3. part. 2.* prout neque idem Epiſcopus concedere poteſt iuſpatronatus ſuper Eccleſia libera, ſine authoritate Summi Pontificis; cum eam non poſſit redigere in ſeruitutem: ſicut neque Eccleſiam patronatam, liberam effectam propter extinctionem iuriſpatronatus, iterum reducere in ſeruitutem, & alteri ſuper eam iuſpatronatus concedere ſine authoritate ipſius Pontificis, vt probat *Viuian. lib. 2. c. 5. num. 24.* & deciſum refert in vna *Nolana Capellania seu beneficij 19. Ianuarij 1594. coram Cardinale Arrigonio,* in qua fuit reſolutum, Epiſcopum, per ſuam donationem non poſſe redigere in ſeruitutem iuriſpatronatus Capellam, reuerſam ad priſtinam libertatem, vt etiam fuit dictum in vna *Albanen. Iurispatronatus 17. Maij 1595. coram Penia, & in vna Lunensarzanen. beneficij 25. Iulij 1599. coram Cardinali Mellino,* quamuis aliàs Ordinarijs multum ſit deferendum, cum difficulter admittant, aliquod beneficium eſſe de iurepatronatus.

Nec tale iuſpatronatus prætendi poteſt, ſi Eccleſiæ aliquid
25 fuerit donatum; quia licèt ex donatione acquiratur, non tamen acquiritur ex donatione, legato, vel largitate bonorum, niſi hæc fiant pro dote tacitè, vel expreſsè; quia ſimpliciter donans, vel legans, videtur potius benefactor, quàm dotator, & acquiſitor iuriſpatronatus; & iura indulgent patrono non benefactori, ſed dotanti, *Roch. de iurepatr. verbo, & dotauit, q. 6. Abb. in c. quoniam super 1. glos. eod. tit.*

Namquè ſatis trita eſt regula, quod quando agitur de ac-
26 quirendo iurepatronatus ex dotatione, requiritur omnino dotatio formalis, *Innoc. in rubr. de iurepatr. Lambert. eod. tract. lib. 1. part. 1.* & fuit ita dictum in vna *Region. Iurispatronatus 9. Maij & 13. Iunij 1586. coram Cardinale Pamphilio seniore, & in vna Tirasonen. Iurispræsentandi 5. Maij 1594. coram Litta, & in vna Cæsaraugustan. Parochialis 14. Nouembris 1616. coram Coccino, Viuian. in d. praxi lib. 4. cap. 10. num. 30. vers. quod autem.*

Aliàs autem, ſi quis daret rem quantumuis magnam Ec-
27 cleſiæ, ſed non pro dote, non acquireret iuſpatronatus; quia, vt dictum eſt, iura tantummodò indulgent fundatori, conſtructori, & dotanti, non autem alijs, *id. Roch. d. q. 6. n. 9.*

curca

circa med. vbi quod licèt Cõstantinua Imperator fecerit magnam donationem Ecclesiæ, seù Papa Syluestro, tamen Imperatores non sunt patroni Ecclesiæ Romanæ, *Rot. dec.* 167. *num.* 3. *par.* 1. *diuers. Paul. de Cittad. eodem tract. parte* 3. *causa* 2. *quæst.* 13. *num.* 77. & fuit dictum in vna *Aretin. Capelldnia, coram Seraphin. dec.* 1120. illud iuspatronatus competere potius Hospitali, cui fuerunt donata bona, vt possit habere Capellanum, qui pro ipsius donatoris anima celebraret, ex quibus dotata fuit Capellania, quàm ipsi donatori; cum non constet, donasse pro dote, & testes deponentes de audita, & publica voce, & fama, & patronatu prætensæ familiæ donatoris, nihil facere, non concurrente quasi possessione præsentandi: *Cassad. decis.* 2. *de prob. Put. decis.* 60. *lib.* 1. *vt per Garc. de benef. par.* 5. *cap.* 9. *num.* 61. & benè declarauit *Lambert. par.* 1. *lib.* 1. *art.* 3. 2. 9. *princip. fol.* 26. quòd liberalitaa, quæ fit erga Ecclesiam, debet intelligi libera ab omni onere, & vexatione sæculari, vt dicitur in *cap. cum dilecti, in fin. de donat.*

Cæterùm verò si Ecclesia, seù beneficium fundetur, aut dotetur cum cõsensu Ordinarij, tritissima est conclusio, quod quoties quia assignauit fundum, vel construxit, aut dotauit, etiam absque eo, quòd sibi reseruauerit iuspatronatus, nec dixerit, se velle esse patronum sine hæsitatione aliqua, reser-
29 uatum esse censetur, dummodò tamen huiusmodi iuspatronatus expresè non remiserit, *idem Garcia dicto capite nono num.* 62. *Rota decis.* 5. *de iurepatron. in antiq.* & fuit dictum in vna *Imolen. iurispatronatus* 7. *Iunij* 1577. *coram Cantuccio, idem Viuian. lib.* 1. *cap.* 2. *num.* 50. vbi ex pluribus comprobat, receptissimam esse conclusionem, quòd dotans, vel in legato dotis non reseruans sibi exprçsè iuspatronatus, illud acquitit, etiam si forsan sibi non reseruauerit; dummodò tamen, vt supra illud non remiserit; quia, quoad hoc, non requiritur expressa reseruatio, quæ iam ab ipso canone conceditur, *tex. est satis apertus in cap. nobis,* §. 1. *de iurepatron.* ibi *quod si quis Ecclesiam cum assensu Diacesani construxit, ex eo iuspatronatus acquirit,* & fuit firmatum in vna *Iacen. Portionis* 10. *Decembris* 1591. *coram Pamphilio Seniore,* & in vna *Florentina Subdecanatus* 22. *May* 1628. *coram Durano,* prout in vna *Ianuen. Iuris honorifici* 7. *May* 1630. *coram Pirovano impress. inter diuers. recent. decis.* 377. *num* 3. *p.* 5.

Nisi tamen essemua in casibus, in quidua non possit præsumi reseruatum, veluti si diceretur, iuspatronatus esse alicuius familiæ, aut Vniuersitatis, tunc enim, quia non ita de facili plurea conueniunt ad ædificandum, seù construendum Ecclesiam, præsumitur ex vsurpatione, nam regulariter Ecclesiæ solent fieri ex eleemoíynis plurium, & sic non animo reseruandi sibi iuspatronatus, *Crescent. decis.* 1. *in fin. sub tit. de iurepatron.*

Vel si essemus in Ecclesia collegiata, seù Conuentuali; nam licet intus eandem Ecclesiam possit reseruari, ac reseruatum censeatur absque speciali reseruatione, vt dictum est, in alijs beneficijs in illa existentibus, prout sunt in nonnullia Monasterijs, tàm virorum, quàm mulierum in hac Ciuitate Neapolis, non tamen potest dictum iuspatronatus reseruari pro præsentatione Prælati, seù alterius Superioris illarum: vnde, quoad hoc non sufficit probare fundationem, seù do-
30 tationem: sed debet doceri de priuilegio Apostolico, prout fuit dictum in vna *Albanen. Prioratus,* quam refert *Garc. dicto capite nono, num.* 99. vbi, quod ex sola fundatione, & dotatione, tale ius non potest acquiri, sed requiritur expressa, & specialis concessio Apostolica in limine fundationis, & dotationis, vt pluries etiam in praxi obseruari in Romana Curia, vidimus, iuxta *dicto cap. nobis de iurepatron. Put. decis.* 356. *num.* 2. & 3. & *lib.* 2. Huiua quidem ratio est, quia in Ecclesia Conuentuali Prælatus debet eligi, non autem præsentari, *cap.* 1. *de elect. idem Put. dicta decis.* 369. *num.* 3. Præterea non desunt, qui nimia pietate ducti erga Ecclesia, illam fundarunt, construxerunt, aut dotarunt, & expresè in sua libertate reliquerunt, sub libera Ordinarij dispositione: & cum expressa conditione, quod neque sui hæredes, post illorum obitum, reseruare sibi possint aliquod in Ecclesia iuspatronatus, aut nominandi, quandoquidem neminem later, posse hæredes aliàs in exequutionem dispositionis suorum maiorũ, reseruare sibi iuspatronatus; quia testator iubendo, quòd Capella construatur, & dotetur, si hæres hoc faciat, poterit sibi illud sine dubio reseruare, etiam si de huiusmodi reseruatione, nihil ipse testator dixerit; cum certum sit, quod supradictua hæres etiam circa hoc prout in alijs, repręsentat personam defuncti, *l. hæredem, ff. de reg. iur. l. cum hæredes, ff. de acquir. poss.* & *l. hæres, de acqu. hered.*

Ex qua quidem ratione, probat *Paris. in tract. de confid. quæst.* 28. *sub num.* 230. *vers. dubium autem, cum num. seq.* quòd si quis probauerit per publica documenta, dotasse Ecclesia, non tamen inde appateat sibi reseruasse iuspatronatum, censetur nihilominus illud sibi reseruatum; quia dotans videtur sibi, & suis hæredibus reseruasse, etiam si id non appateat, *DD. in cap. significauit, de test.* quicquid in contrarium scripserit *Paul. de Cittad. in tractat. iurispatron. can.* 2. *quæst.* 25. *num.* 5. cum omnes scribentes contrarium teneant, & ita passim seruatur, *Garc. d. par.* 5. *cap.* 8. *num.* 62. *ex glos. in d. cap. piæ mentis* 17. *quæst.* 7. *Canaler. decis.* 30. *nu.* 1. vbi, quod ita colligitur etiam ex *Concil. Trident. sess.* 25. *cap.* 9. & *decis.* 336. *num.* 2. quod etiam fuit tentum in vna *Lucan. Capellania* 13. *Maii* 1602. *coram Cardinale Lancellotto Io: Aloys. Ricc. in collect. par.* 5. *decis.* 1646. *Campanil. in suo Diuers. iur. can. rubr.* 11. *cap.* 13. *num.* 335. *Vgol. de pot. Episc. caput.* 51. *in princip. Viuian. in prax. iurispatron. lib.* 2. *cap.* 1. *num.* 9. *Staphil. de lit. grat. tit. de mod.* & *form. impetrandi,* §. *sequitur videre, num.* 5. & ita fuit per Rotam receptum, prout communiter seruatur, & practicatur, vt dictum est, & probat *Add. ad Buratt. dec.* 1. *num.* 14. vbi plures ad id refert Rotæ decisiones, *Lotter. de re benefic. lib.* 2. *quæst.* 8. *num.* 33. qui ait ita fuisse tentum in vna *Valentina Parochialis de Carlet.* 4. *May* 1601. *coram Lancellotto.* Hanc tamen conclusionem ita demum intelligas, prout in vna *Cæsaraugustan. Parochialis de Maiella* 6. *Nouembris* 1617. *coram Coccino,* vbi ex eo quod iuspatronatus prætendebatur ex augmento dotis, fuit dictu, esse necessariam expressam declarationem dotantis, siuè augentis, nam quamuia fundans, vel dotans Ecclesiam, absque alia declaratione, sed simplici iuria ministerio acquirat patronatum, vt dictum est, attamen vbi versamur in accessione dotis per viam augmenti, nisi iurispatronatus reseruatio
31 exprimantur, censetur ipsius dotis augmentum factum gratia benefaciendi, seu benemerendi simpliciter, non autem acquirendi patronatum, stante præexistentia beneficii semel dotati *Abb. consil.* 59. *sub num.* 2. *par.* 1. ac proinde talis augens dotem, etiam ad medietatem, debet exprimere, se velle acquirere dictum iuspatronatua; alioquin diceretur benefactor, vt per *Io: Andr. in cap.* 1. *col.* 3. *in princ vers. alias autem de iurepatron. Roch. eodem tract. verbo,* & *dotauit, quæst.* 29. *Viuian. in supradicta praxi lib.* 4. *cap.* 10. *sub nu.* 23. *vers. non obstat,* & ita ex concludit etiam idem *Lotter. dicto numero trigesimo tertio,* ac proinde, quod assignatio fuerit facta pro dote, debet omnino, & concludenter probari, iuxta *not. in cap. si Papa, de priuileg. in* 6. & *in Clem. si summus, de sent. excomm.* & fuit dictum in vna *Cæsaraugustan. Parochialis* 14. *Nouembris* 1616. *quam refert idem Viuian. sub d. num.* 31. *vers. Quod autem.*

Cęterum verò, vbi agitur de integra dotatione, aut constructione, &c. non requiritur specialia illiua reseruatio. Vndè in vna *Calaguritan. Iurispatronatus de Vittoria coram Canaler. decis.* 378. *sub num.* 5. *vers. Verùm contra decisionis,* licèt fuisset oppositum, quòd quamuis ex sola constructione Ecclesiæ acquirantur iuspatronatus, tamen necesse est, vt constructores habuerint animum acquirendi iuspatronatua; nam eo deficiente, nulla potuit fieri acquisitio, cum potuerit esse, vt ipsi habuerint tantummodo animum benefaciendi, & placendi Deo, vt aduersarii conabantur probare per testea examinatos.

Nihilominus fuit responsum, quod ad acquirendum iuspatronatus non requiritur expressa declaratio, sed sufficit sola constructio cum consensu Episcopi, ex quibus insurgit præsumptio acquisitionis, *vt in capit. nobis, de iurepatron.* & dicitur, etiam ibi, ita fuisse firmatum in alia decisione; qua stante, ei, qui dicit, constructores non habuisse animum acquirendi, incumbit onus probandi, vel quod non habuerint talem animum, vel quod iuspatronatus semel ex constructione acquisitum, remiserint, per *Card. Abb. Felin.* & *alijs in dicto cap. significauit, de test.* & *Rocch. de iurepatron. in verbo, Ecclesiam fundauit, num.* 12.

Debent etiam patroni docere, an iuspatronatus possideant iusto titulo, iuxtà mentem *Concilij Trid. sess.* 25. *capit.* 9. *de refor.* an verò ex priuilegio Summi Pontificis, quod iam
32 per dict. Concil. reuocatum est, etiam si ille, qui se patronum asserit, sit in quasi possessione præsentandi; cum illud in totum arrogauerit, & irritauerit; etiam cum quasi possessione inde sequuta, ibi, *in totum prorsus abrogata,* & *irrita,*

cam quasi possessione inde sequuta intelligantur, beneficiaque huiusmodi tanquam libera à suis collatoribus conferantur, ac promisiones huiusmodi plenum effectum consequantur, vt fuit etiam resolutum in vna *Albanen. Iurispatronatus 26. Nouembris* 1588. *coram Orano, & in vna Castanen. Beneficij 4. Iulij* 1575. *coram Bubalo, Seraph. decis.* 1395. *num.* 4. vbi *num. seq.* quo ita fuit resolutum in Sacra Congregatione Concil. & repetitum in vna *Valentin. coram Blanchetto*, & in vna *Auximan. Iurispatronatus* 28. *Maij* 1585. *coram Millino, & in vna Romana Parochialis coram Corduba* 21. *Ianuarij* 1600.

Hinc propterea fit, quod possessio talis iurispatronatus non suffragatur prætenso patrono aduersus prouisum Apostolicum in mensis reseruatis, etiam cum quibusuis pregnantissimis clausulis, quas millies vidimus in Dataria, & Cancellaria Apostolica in litteris erectionis, siue concessionis huiusmodi iurispatronatus adiectas.

Nam, licèt supradictæ erectiones concedantur cum huiusmodi amplissimis Clausulis, ac io litteris Apostolicis dicatur, vt iuspatronatus tale censeatur, & habeatur, ac si concessum fuisset ex fundatione, & dotatione, si nihilominus non appareat de tali dotatione, aut alio modo, per quòd acquiritur verè, & realiter, illud, procul dubio censendum, ac habendum erit tanquam ex priuilegio Apostolico concessum, vt in vna *Compsan. Iuspatronatus decisio*. 88. *num.* 2. *p.* 1. *diuers. recens.* quia ex eisdem Clausulis, & verbis conuincitur, illud non esse ex fundatione, aut dotatione, sed ex priuilegio, & gratia Papæ, qui ita disposuit, vt declarauit Sacra Congregatio Concilij, & habetur in *d. dec.* 88. *nu.* 2. adeo quod dubitari non potest de reseruatione prędicti beneficij vigore regulæ reseruatoriæ; cum verum sit, id procedere ex gratia, & priuilegio Papæ, & iuspatronatus non esse ex fundatione, & dotatione, vt in *d. decis. num.* 3.

Cęterùm verò, certum est, Papam posse concedere, prout passim concedere consueuit iuspatronatus ex priuilegio, vt etiam colligitur ex *Concil. Triden. sess.* 25. *capit.* 9. *de reform.*
34 quod tamen non potest Episcopus *Rocch. hoc tract. verbo, pro eo, quod de Diœcesani consensu, num.* 4. & alij relati per *Garc. par.* 5. *cap.* 9. *num.* 128. vbi refert declarationem *S. Congregationis Concil. super d. c.* 9, quæ sic ait, *Iuspatronatus ex priuilegio Episcopi concessum, in cuius pacifica possessione extiterunt prætensi patroni per* 140. *annos, non prodest: cum enim constet de tit. ex priuilegio inualido, centenaria possessio non prodest, ob malam fidem, ideo per hoc decretum est sublatum.*

Estquè propterea aduertendum circa hoc, quod iuspatronatus ex priuilegio, potest dupliciter concedi; prout concedi solet per ipsum Summum Pontificem, nempe vel ex causa onerosa, vel ex causa lucratiua, seu quod idem est, ex mera gratia, seù ex mero priuilegio: sed ne iuniores per ignotos terminos versentur, etiam in ipsa Romana Curia, vbi frequentes sunt huiusmodi concessiones, eos scite non pigeat, quod tunc iuspatronatus concessum esse dicitur ex causa onerosa, quando illud habet commensurationem ad causam de futuro, vt puta propter augmentum, veluti, si & postquã tot pecunias quis impenderit, vel si fuerit reseruatum ex causa recuperationis bonorum beneficij, aut reædificationis; quare omnibus, probatis, per quæ conceditur dictum priuilegium, modis præmissis, cum dicatur iuspatronatus ex cau-
35 sa onerosa concessum, non comprehenditur decreto *Concilii Tridentini sess.* 25. *cap.* 9. §. *reliqui patronatus*, vbi reuocantur iurapatronatus, quæ non sunt ex causa fundationis, & dotationis, nam, vt fuit dictum in vna *Patauina Iurispatronatus coram Seraphino, decis.* 907. hic non obstat dispositio *Concilii Tridentini*, quia illud non derogat ijs patronatibus qui ex communis dispositione competunt, maximè ratione, æquiparationis istorum casuum, cum casu fundationis, & dotationis.

36 Benè tamen verùm est, illos comprehendi, vt iuxtà eiusdem *Concilij* dispositionem *loc. cit.* reuideri possint ab Ordinario, quatenus iuspatronatus fuerit concessum à 40. annis ante eiusdem Concilij publicationem; quia tunc ex præscripto eiusdem Concilij debent ab ipsis Ordinarius reuideri, si fuerit in damnum Ecclesiæ conce. um; licèt dum interim reuidetur, debeat sortiri effectum suum; & patronus existens id quasi possessione præsentandi, etiam in sua possessione manuteneri; quandoquidem simul stare possunt, & quòd præsentatus sit instituendus, & quòd in iudicio petitorio iuspatronatus veniat declarandum nullum *Rota decis.* 687. *num.* 2. *vers. Neque obstat, p.* 1. *diuers. idem Viuian. lib.* 4. *c.* 10. *n.* 6.

Aliud est iuspatronatus, quod competit ex mero priuilegio, & mera gratia, quando videlicet, Summus Pontifex alicui illud concedit super aliqua Ecclesia ex mero titulo, lucratiuo, non autem ex causa onerosa, vt supra dictum est, prout concedere solet, & hoc iuspatronatus, cum quibusuis verbis narratiuis, ac dispositiuis quantumcunque amplissimis concessum, est sublatum sicut illud ex præscriptione competens; *Seraph. decis.* 1395. *Paris. de consid. qu.* 28. *num.* 239. & 240. *Gonz. ad regul.* 8 *glos.* 18. *num.* 18. *vers. rursus, & num. seq.* & alias Sacra Congregatio eiusdem Concilij ita declarauit, videlicet, *An patronatus ex priuilegio censeri debeant sublati, & Congregatio, die* 14. *Decembris* 1581. & 1586. *censuit esse ablatos patronatus ex priuilegio, non autem ex fundatione, & dotatione*, & in vna *Comen. Iurispatronatus* 8. *Iunij* 1601. *coram eod. Seraphino* fuit resolutum, iuspatronatus ex priuilegio esse reuocatum per *Concil. sess.* 25. *cap.* 9. in totum, etiam cum quasi possessione inde sequuta. *Addit. ad Ludouis. decis.* 397. *num.* 6. vbi probat, id procedere, etiam si iuspatronatus ex priuilegio, spectet ad Duces, Marchiones, & Comites, licèt secùs si sit Regium, seù Principum, iura regia habentium.

Cur autem tale iuspatronatus ex simili priuilegio, & ex causa lucratiua sit sublatum, nec suffragentur clausulæ amplissimæ in priuilegio concessæ, ea quidem est ratio, quæ ab omnibus scribentibus affertur, nimirum quod licet io huiusmodi concessione dicat Summus Pontifex, quod illud non competat ex priuilegio, sed ex vera, & reali fundatione, & dotatione, non ideo desinit illud esse ex priuilegio, prout fuit per Rotam resolutum in vna *Placentina Parochialis de Mirabel coram Orano*, quam decisionem per extensum affert id. *Garc. d. p.* 5. *cap.* 9. *num.* 117. sicut etiam supra dictum est. Quinimo, in tantum id procedit, vt etiam sublatum censeatur per *d. Concil.* si in priuilegio dicatur, quod tale iuspatronatus eiusdem esset prorsus naturæ, & roboris, ac si ex fundatione, & dotatione competeret; cum sit ad instar, non autem propriè ex fundatione, & dotatione, id. *Garc. loc. cit. num.* 118. vbi refert, Sacram Congregationem Concilij declarasse super *d. cap.* 9. his verbis, videlicet. *Patronatus qui fuerint concessi, vt essent eiusdem prorsus natura roboris &c. cuius patronatus laicorum, & nobilium, Regum, ac sic ex fundatione, & dotatione ferent, Congregatio censuit esse sublatos, quia cum sint ad instar, & non propriè Regum, nec ex fundatione, ideo non comprehendi sub exceptuatis, Rota decis.* 88. *num.* 2. & 3. *par.* 1. *in recent.* Quicquid in contrarium dicat *idem Gonz. d. glos.* 8. *num.* 92. & *seq.*

Illud autem pro hac nostra praxi non duximus omittendum, quòd licet Papa frequenter concedat huiusmodi iurapatronatus, siuè ex causa onerosa, siuè ex causa lucratiua, vt supra visum est, non tamen desint casus, in quibus ipsemet Papa patronatus huiusmodi concedit, etiam ex vera, & reali fundatione, & dotatione, & non aliter quàm ad præscriptum eiusdem Concilij, sicut plures in ipsa Curia obserua-
37 uimus, non tamen ex hoc talis patronatus concessio dici potest ex priuilegio Papę, sicut pluries in dubium reuocatum extitit, & signanter in vna *Iannen. Abbatia penes Rubeum decis.* 218. *num.* 35. *tom.* 1. vbi dicitur, non esse necessariam consequentiam, Priuilegium Apostolicum fuit concessum, ergo patronatus non potest esse ex fundatione, aut totali, seù æquali dotatione; nam potuit impetrari priuilegium tempore fundationis pro consensu Papæ, vti Ordinarij Ordinariorum; ad quem non rarò recurritur pro huiusmodi iurepatronatus impetrando, etiam quod illud possit liberè concedi per Ordinarium, ex facultate sibi tradita per *Concil. Triden. d. sess.* 25. *c.* 9. ac insuper in supradicta *decis. nu.* 7. subditur, quòd in illius casu necessarium erat priuilegium Apostolicum, cum versaretur in Ecclesia Regulari, in qua requiritur priuilegiũ Apostolicum in limine fundationis; nec tamen per illud tollitur qualitas fundationis, & dotationis, *Put. dec.* 356. *n.* 2. *lib.* 2.

Et iste est vnus ex casibus, in quibus licèt, iuspatronatus existat ex fundatione, & dotatione, attamen ex causa præmissa necessariò recurrendum est ad Papam pro illius erectione, & concessione, vt optimè ista praxis explicatur in *decis.* 421. *num.* 2. 3. *diuers. recent.* vbi, quòd licèt sola constructio, & dotatio regulariter soleat esse sufficiens ad acquirendum iuspatronatus, absque alia reseruatione *Rota dec.* 167. *num.* 4. *par.* 2. *diuers.* tamen cum simus in beneficio regulari, ad effectum præsentandi Prælatum in dicta Ecclesia non acquiritur iuspatronatus ex sola fundatione, & dotatione sine priuilegio Apostolico, *cap. hic etenim*, 16. *quæst.* 1. *glos.*

gloſ. in cap. nobis in verbo, niſi alter, verſ. vel expone, & ibi DD. de iurepatr. Mohed. dec. 10. *num.* 5. *eod. tit.* vbi fuit dictum, quod cum quidam Prioratus eſſet beneficium Conuentuale, in quo ad habendum iuſpatronatus, non ſufficit dotatio, & fundatio, requiritur priuilegium Apoſtolicum, *d. c. nobis*, & fuit dictum in vna *Regien. Prioratus coram Pāphilio* 24. *Maij* 1585.

Nec tamen, ex eo quod patrono conceditur priuilegium præſentandi Prælatum ad prædictam Eccleſiam Conuentualem, infertur, quod tale iuſpatronatus ſit etiam ex priuilegio, & ideo comprehenſum in *d. Concil. Trid. loc. cit.* quia illud à fundatione, & dotatione dependet, & ei eſt connexum; ac proinde non dicitur merè gratioſum, *Put. deciſ.* 369. *num.* 1. *& deciſ.* 382. vbi, quod in tali caſu non intrat derogatio, quando priuilegium datur ex cauſa fundationis, & dotationis, ex quibus illud originem trahit, & ſic non cenſetur, Papam voluiſſe illi derogare, prout conſueuit, quando iuſpatronatus conceſſum eſt, ex mero priuilegio, & ex mera gratia, vt in caſu prædictarum deciſionum.

Ad hæc non oſcitanter idem inquiret Superior, an iuſpatronatus, de quo agitur, fuerit aliquo modo vſurpatum, quod in perſonis potentibus, ſeù Communitatibus, potiſſimùm præſumitur, vt non raro accidiſſe ſcimus, præſertim in hoc Regno, vbi omnia ferè iura huiuſmodi ita vſurpata noſcuntur, vt Ordinarij ea non ſine maximis ſudoribus è manibus prædictarum, eripere, ac primariæ libertati reſtituere ſatagunt. Vndè non immeritò eodem Concilio *ſeſſ.* 25. *cap.* 9. *de reform.* cautum eſt, vt in ijs perſonis, ſeù Communitatibus, vel vniuerſitatibus, in quibus id ius plerumquè ex vſurpatione potius quæſitum præſumi ſolet, plenior, & exactior probatio ad docendum verum titulum requiratur, nec immemorabilis temporis probatio aliter eis ſuffragetur, quod
38 ſi præter aliqua ad eam neceſſaria, præſentationes, etiam continuatę, non minori ſaltem, quod quinquaginta annorum ſpatio, quare omnes effectum ſortitæ ſint, authenticis ſcripturis, probentur, ac proindè exactiſſima diligentia debet circa id per Superiorem adhiberi circa huiuſmodi probationes, cum in ijs maius amiſſionis periculum per maxime verſetur, ac proinde ità cautè agendum eſt, ad *tex. in cap. vbi periculum de elect. in* 6. Quæ quidem probatio ita pro forma, inducta noſcitur, vt neque per teſtes, neque per aliud æqui-
39 pollens ſuppleri poſſit, prout ex Sacra Congregatione Concilij, plures emanarunt deſuper declarationes; nam ſuper *dicto capit.* 9. ibi *Ex fundatione, vel donatione, &c. ſiue etiam ex multiplicatis præſentationibus, &c. Congregatio cenſuit, & hæc verba accipienda eſſe disiunctiua, nam ſufficit alterutrum probare, ſcilicet, vel titulum ex authentico documento, ſiue multiplicatas præſentationes, vt in Congregatione Die* 4. *Februarii* 1581. Secunda, *Iuſpatronatus, quod probatum eſt ſolo documento fundationis, &c. abſque aliqua præſentatione, non tollitur à Concilio, niſi tantum tempus præſeriſſet, quantum iure requiritur, ad præſcribendum Eccleſiæ libertatem.* Tertia, *An ſatis ſit aſſerenti ſibi competere iuſpatronatus ex fundatione, ſi in vna, aut altera præſentatione de anno* 1554. *&* 1561. *quæ effectum ſortita fuerunt, oſtendatur, Congregatio cenſuit, non eſſe ſatis. Die* 10. *Februarij* 1581. Quarta, *Iuſpatronatus ex ſolis præſentationibus continuis vltra hominum memoriam, probatur ex fundatione, vel dotatione, licèt in eis nulla facta fuerit mentio de fundatione, aut dotatione.* Quinta, *Congregatio cenſuit, Barones, & alios Dominos iuriſdictionem perpetuam habentes, comprehendi hoc decreto verſic. in his verò perſonis.* Sexta, *ibi, authenticis ſcripturis probentur, Congregatio Concilij omnium conſenſu cenſuit, requiri pro forma, vt probatio fiat authenticis ſcripturis, & conſtituendam eſſe regulam, quod probatio per teſtes, non ſufficiat.* Septima, *An cap.* 9. *ſeſſion.* 25. *in ea parte, in qua requirit pleniorem, & exactiorem probationem iuriſpatronatus in ijs perſonis ſeù Communitatibus, in quibus vſurpatio plerumque præſumitur, nec eis immemorialis aliter ſuffragatur, niſi præſentationes, etiam continuatæ non minori, quàm* 50. *annorum ſpatio, quæ omnes effectum ſortita fuerunt, authenticis ſcripturis probentur requirat pro forma, quod probatio fiat per authenticas ſcripturas, ita vt probatio per teſtes regulariter excludatur Hier. Card. Matthaius.* Octaua, *Congregatio Concilij cenſuit, vt ad conficiendum immemorialem, concurrant anni elapſi vſque ad tempus controuerſiæ motæ, & non tempus decurſum vſque ad publicationem Concilij tantùm attendendum ſit.* Nona, *Non poſſunt repelli probationes oblatæ à patronis, vt eorum, patronatus declarent ex Concilio, ſaluis tamen exceptionibus tam huius decreti, quàm iuris communis.* Decima, *Ius præſentandi verbi gratia ad Manſionarias datum Capitulo, cenſendum eſſe ex priuilegio, quando Capitulum non fundauit, nec dotauit, nec habet immemorialem, ideo ſublatum eſt hoc decreto.* Vndecima, *Iulius Papa III. ad ſupplicationem Cardinalis de la Cueua, & Ioannis Comitis de Vuienam, & Domini in temporalibus oppidi de Moren conceſſit iuſpatronatus dicto Comiti ad ſex beneficia ſimplicia conſiſtentia in Eccleſia dicti Oppidi de Moron ad ipſius Comitis vitam, quod iuſpatronatus defuncto dicto Comite, Pius IV. ad ſupplicationem prædicti Cardinalis, & D. Petri Ducis filij, & ſucceſſoris dicti Ioannis Comitis conceſſit dicto D. Petro Duci pro ſe, & eius filio primogenito: modo dubitatur, an iuſpatronatus fuerit reuocatum per Concil. Trident. hoc cap. Congregatio decreuit, hoc iuſpatronatus cenſeri ex priuilegio, & ideò a Concilio ſublatum eſſe, Flam. Pariſ. q.* 28. *de confid. num.* 240. Duodecima, *An ſi quis probauerit, ſe per* 40. *annos præſentaſſe, & in poſſeſſionem, ſeù quaſi fuiſſe, admitti, debeat ad præſentandum, non obſtante decreto Concilij hoc cap. cum alias titulus præſentationis* 40. *annorum eſſe videatur, & prædicto decreto conformis, ibi, aliaſuè ſecundum iuris diſpoſitionem, concluſum eſt, Congregationem cenſuiſſe, non debere admitti: nec obſtant illa verba, aliaſuè ſecundum iuris diſpoſitionem: quia Congregatio intelligit, vt non reſpiciant tempus de quo iam expreſſe ſupra diſpoſuit, & voluit eſſe immemoriale, ſed reſpiciant alias clauſulas, & alios modos, quibus ſecundum ius vetus probari poterat iuſpatronatus: ſed quod ad tempus attinet, illud præcisè, & ſemper debeat eſſe immemoriale, nec ſufficiant* 40. *anni, etiam ſi alias iure veteri ſufficerent, vt in perſona Eccleſiaſtica, ſecundum Lambert. de iurepat.* Decimatertia, *An patronatus in Conuentuali Eccleſia conferę debeant ſublati, verſ. reliqui, Congregatio Die* 4. *Decembris* 1589. *cenſuit, patronatus ex cauſa fundationis, ſeù dotationis in ipſo limine fundationis, ſeù dotationis Apoſtolico priuilegio conceſſos, non eſſe ſublatos: patronatus verò reliquos in Conuentualibus Eccleſijs, quocumque priuilegio conceſſos poſt fundationem, & dotationes, eſſe abrogatos.* Decimaquarta, *An ad probandum priuilegium patronatus in Conuentuali Eccleſia ex cauſa fundationis, &c. & quidem in eius limine fundationis conceſſum fuiſſe, ſufficiat immemorialis, iunctis multiplicatis præſentationibus, quæ ſecundum formam Concilij in præſenti, effectum ſortita fuerint, ſtante derogatione in calce poſita, Congregatio in dicta die* 4. 1586. *cenſuit, non ſufficere ex verbis tam in primo, quàm in ſecundo caſu, niſi probata fama talis priuilegij, alijſuè concurrentibus requiſitis, ſecundum iuris diſpoſitionem, nec obſtare dictam derogationem, cum non referatur ad diſpoſita in prima parte.* Quas quidem declarationes habes etiam penes *Garz. de benef. p.* 5. *cap.* 9. *num.* 141.

Et in terminis probationis iuſpatronatus, quod ex vſurpatione quæſitum præſumitur, in vna *Sabinen. Beneficij de anno* 1582. *coram Felic. record. Clemente VIII. tunc Rotæ Auditore*, vt per *Maroſcott. var. reſol. lib.* 2. *cap.* 52. *num.* 2. fuit dictum, quod cum verſemur in caſu præſumptæ vſurpatio-
40 nis, diſpoſitio ſupradicti Concilij habet locum, etiam ſi Cōmunitas, ſeù Vniuerſitas ſit parua: nam in ea militat eadem ratio præſumptionis; cum generaliter idem Concilium loquatur, & propterea generaliter intelligendum ſit; cum abſque aliqua diſtinctione id ſtatuerit, ad *tex. in l. de pretio, ff. de publiciana in rem act.* & non diſtinguat inter Communitates, & Vniuerſitates paruas, & magnas.

Quàm quidem præſumptionem vſurpationis præcipuè habere locum nouimus in Italia, vbi propter receſſum Curiæ, omnes Domini, & populi, iura Eccleſiæ modo ſuo tractare cæperunt, vt ait *Achill. de Graſs. deciſ.* 4. *de iurepatronat.* præſertim vbi Ordinarij Collatores, ſunt inferiores Epiſcopo, ac minoris authoritatis; quorum qualitate attenta, facilè præſumi poteſt vſurpatio; eo quod non fuerint auſi Vniuerſitatibus, aut Magnatibus contradicere; quòd ſecùs eſt in alijs patronatibus priuatis, vt per *Put. deciſ.* 55. *num.* 2. *lib.* 1. & fuit dictum in vna *Nullius Archipresbyteratus* 2. *Maij* 1558. *coram Cardinale Pamphilio.* licèt aliter dicendum ſit, ſi in Collatoribus ſit æqualis, vel maior authoritas, quam in Vniuerſitate; tunc enim ceſſat diſpoſitio ſupradicti *Concilij ſeſſion.* 25. *cap. nono*, quandoquidem totum illud, quod dicitur, in Magnatibus, ſeù Vniuerſitatibus, præſumi iura Eccleſiæ vſurpata, procedit vbi non datur æqualis concurſus potentiæ, & authoritatis in Collatoribus, ſecùs ſi Col-

41 latorum ſit æqualis vel maior potentia, & authoritas; quia tunc ceſſat prędicta diſpoſitio Concilii, & fuit dictum in vna *Toletan. Iuris decimandi* 10. *Martij* 1582. *coram Card. Blanchetto*, vt per eundem *Mareſcot. loc. cit. nu.* 5. *&c.*

Eſt tamen aduertendum, quod *dicta deciſ. Toletan.* fuit poſtmodum per Rotam reprobata in vna *Sorana Iuriſpatronatus* 1603. *coram Pamphilio*, & in vna *Iacen. Parochialis* 23. *Iunij* 1603. *coram eodem*, vt per *Add. ad Ludouiſ. dec.* 222. *num.* 11. *verſ. & hæc forma*, qui ſubdit ibidem, quod ſi concurreret ſola potentia prætendentium iuſpatronatus abſquè iuriſdictione, tunc non habet locum dicta forma Concilij, *Rot. deciſ.* 374. *par.* 2. *in recent.* & fuit dictum in vna *Lucan. iuſpatronatus* 26. *Iunij* 1619. *coram Dunozette*, & confirmata 2. *Decembris* 1619. *coram eodem*.

Id tamen in gratiam Superiorum facultatem inſtituendi habentium, non omittam quid ſentiendum, quando iuſpatronatus, communi eſt inter Communitatem, & Collegium, aut alium pium locum, vt in caſu deciſionis *Landen. iuriſpatronatus* 28. *Iunij* 1630. *coram D. Pirouano*, *quæ eſt deciſ.* 401. *diuerſ. par.* 5. *in recent.* ibi enim præſentatus per Carthuſiam, & Communitatem, fuit ab Ordinario inſtitutus, cum expreſſa declaratione, quod apparebat de tali communi iurepatronatus, nec obſtabat verſari in perſonis ſuſpectis de vſurpatione tàm reſpectu Cõmunitatis, quàm ipſius Carthuſiæ Dominæ temporalis iuriſdictionis, quo caſu intrat Conciliaris diſpoſitio *ſeſſ.* 25. *cap.* 3. vt non admittantur probationes, niſi probatis præſentationibus per 50. annos, & immemorabili poſſeſſione: quandoquidem, quoad huiuſmodi, Communitate, quamuis ſit de vſurpatione ſuſpecta, nihilominus quando ſuſpectus concurrit cum non ſuſpecto, prout eſt Eccleſia, tunc, quia Ordinarius, remoto ſuſpecto, nihilominus libertatem beneficij non acquirit, ſuſpicio illa non releuat, vt intret forma per *dicto Conc.* præſcripta, ſed ſufficit tantummodo probatio ordinaria, & in vna *Feſulana iuriſpatronatus penes Canaler. deciſion.* 79. *num.* 3. quod cum pro parte perſonæ non ſuſpectę ceſſabat præſumptio vſurpationis, ceſſabat etiam pro parte ſpectante ad Vniuerſitatem Parochianorum; quia, etiam quod parochiani non præſentarent, non propterea Eccleſia remanebat libera, vndè, quando Eccleſia eſt ſub ſeruitute, & agitur de pertinentia, tunc non intrat diſpoſitio Concilij, quia ſi Parochiani vſurparunt, non vſurparunt libertatem Eccleſię, quę nihilominus erat in ſeruitute, & ideo non ſunt neceſſarię probationes iuxta formam *Concilii*, ſed ſufficerent probationes ordinarię, vt fuit dictum in dicta *Soran. iuriſpatronatus*, *& in d. deciſ.* 89. *num.* 3.

Sicut pari modo ceſſare dicimus vſurpationis iuriſpatro-
42 natus præſumptionem, quando ipſa Eccleſia eſt patrona Caſtri, & iuriſdictionis, vt in puncto firmauit Rota in vna *Papien. iuriſpatronatus* 18. *Iunij* 1630. *coram Pirouano*, & declarauit Sacra Congregatio Concilij in vna *Sublacen.* 12. *Septembris* 1621. in iurepatronatus Abbatis, temporalem iuriſdictionem habentis, in quo non requiruntur probationes, ita ampliores, quas Concil. prædictum expoſcit in ijs perſonis, in quibus præſumitur vſurpatio, vt per *Add. ad Buratt. deciſ.* 832. *num.* 5. per rationem ibi ab eo optimè traditam, nempè quia de Eccleſia domina Caſtri non poteſt timeri, ne quis ei contradicere valeat; nam ſemper ſubijcitur ſuo Superiori abſque contradictione aliqua, nec acquirendo iuſpatronatus, bona Eccleſiæ vſurpare præſumitur prout contra laicum ſuſpicari poteſt: quia iuſpatronatus non ſibi, vel hęredibus acquiritur, ſed Eccleſiæ, vt ait *Felin. in cap. cum venerabilis num.* 32. *de except.* docens, regulare eſſe, prouiſionem Eccleſiarum, quæ ſubſunt plebibus, vel alijs Eccleſijs inferioribus, ad Epiſcopum ſpectare, qui de iure communi fundat intentionem ſuam in ſubiectione omnium Eccleſiarum in ſua Diœceſi conſiſtentium: ex quo excluditur vſurpationis præſumptio, *idem Add. ad Buratt. dicta deciſ.* 832. *num.* 5.

Ad hæc, idem dicendum eſſe firmauit pluries Rota de
43 Vniuerſitate, quę nullam habet iuriſdictionem, aut publicam authoritatem, ſeù potentiam in loco beneficij, vel in Collegijs, Capitulis, & perſonis Eccleſiaſticis, iuriſdictione carentibus, aut Confraternitate laicorum, pariter iuriſdictionem non habentium, Aut quando non tota Vniuerſitas, ſed certa illius pars, vel plures familiæ prætenderent iuſpatronatus, ſiue etiam in Vniuerſitate, quę viſitatur, & corrigitur ab Ordinario, vt ſunt Confraternitates laicorum, Aut quando Vniuerſitas habet tertiam, vel quartam partem iuriſpatronatus reliquæ autem partes ſpectant ad patronos diſtinctos, qui non ſunt perſonæ potentes, nam ceſſat etiam tunc ratio vſurpationis, quia, etiam ſi potens excludatur, beneficium propter hoc non remanet liberum, ſed de iurepatronatus; quia habentes alias partes, non tolerarent vſurpationem, vt per *Gonz. ad reg.* 8. *gloſ.* 18. *ſub numer.* 69. *verſ. & ſimiliter Add. ad Buratt. deciſ.* 551. *num.* 16.

Eſt tamen hic aduertendum, quod licèt opus ſit, vt aliquis dicatur perſona potens, in loco beneficij exerceat, vel aliàs exercuerit iuriſdictionem, vt inter præſumptio vſurpationis, iuxrà terminos *d. Concilij Tridentini ſeſſ.* 25. *c.* 9. *Caputaq. dec.* 128. *par.* 2. *Put. dec.* 57. *&* 58. *lib.* 1. & fuit dictum in *d. Soran. Iuſpatronatus*, & in vna *Pampilonen. Iuſpatronatus de Belconte* 16. *Iunij* 1586. *coram Orano*, *& in alia Bononien. Iuriſpatronatus* 16. *Ianuarij* 1608. *coram Sacrato*, impreſſa penes *Farinac. in poſth. deciſ.* 172. *in fin. tom.* 1. vbi dicitur, non ſufficere perſonam eſſe potentem in partibus ad hunc effectum, niſi cum potentia concurrat inſimul exercitium iuriſdictionis in loco beneficij, *& in vna Cracouien. Decanatus*, 10. *Decembris* 1603. *coram Iuſto*, qua ad id refert, & ſequitur *Canaler. d. deciſ.* 89. *num.* 1. & ex pluribus firmauit etiam id *Addit. ad. Buratt. deciſ.* 142. *num.* 13. *&* 14.

Nihilominus verò, Rota, hanc potentiæ, probationem, cum illa probetur ex diuitijs, amicis, numeroſitate perſonarum, & familiarum, ac populari exiſtimatione, vt per *DD. in l.* 1. *C. ne liceat in potentiorem*; & propterea non ſemper eſt certa, ſed Iudicis arbitrio remittitur; ab hac opinione receſſit, in vna *Ferrarien. Archipresbyteratus* 26. *Iunij* 1628. *coram Coccino Decano*, quæ eſt *deciſ.* 197. *par.* 5. *recent.* in qua
44 *num.* 36. fuit dictum, ſufficere potentiam in loco, quamuis non ſit coniuncta, cum iuriſdictione; ex eo quod Sacra Congregatio Concilij ſæpè cenſuerit, ſicut etiam ipſa Rota, quod iuſpatronatus Vniuerſitatis etiam paruæ, & ſine iuriſdictione in loco, ac etiam Parochianorum, præſumitur ex vſurpatione; vnde potens in loco indiget eadem probatione, qua is, qui habet iuriſdictionem; nam idem Concilium habet locum etiam quando præſumptio vſurpationis, ſi Iuſpatronatus prætendatur, à perſona potenti, vel Magnate ſiuè Vniuerſitate, vt per *Addit. ad Buratt. deciſ.* 832. *num.* 6. vbi pluribus comprobat, quod proindè eadem probatio requiritur, quando ad Iuſpatronatus agit familia potens, & magna, prout, quando agit Dominus Caſtri.

Quarè in vna *Oſcen. Parochialis*, *quæ eſt deciſ.* 842. *par.* 3. *diuerſ.* ad hunc effectum, dicitur, fuiſſe tentum in Vrbe in familia Vrſinorum, in qua militat eadem ratio potentiæ, quæ militat in Vniuerſitate; & quod in familia potenti, pluries fuerit tentum in Rota, *Cotta deciſ.* 356. *Peregrin. deciſ.* 5. *lib.* 2. & fuit dictum in vna *Lucan. iuriſpatronatus de Podijs* 20. *Nouembris* 1620. *coram Coccino*, *in Addit. ad Buratt. d. deciſ.* 831. *nu.* 8. Necnon familia Columneſium, ac etiam de Sabellis *idem Addit. ad Buratt. loco citato dicto num.* 6. ac Nobiles Veneti in Statu Venetorum *dicto num.* 6. *verſ. item nobiles Venetos*.

Et in vna *Neapolitana Capellania* 29. *Iulij* 1571. *coram Cardinale Lancellotto ſeniore* familia Caracciolorum fuit ad prædictum effectum, inter potentes reputata, vt in *d. Lucana loco citato d. nu.* 6. *d. Add. ad Buratt. d. num.* 8.

Et ſic ex his ſatis, ſuperq; conſtat, vt intret forma ſupradicti Concilij ad probandum Iuſpatronatus familię potentis abſq; eo, quod illa, vna cum potentia exerceat iuriſdictionē in loco beneficij, quod etiam deducitur ex pluribus deciſionibus factis in *d. Lucan. iuſpatronatus*, conſequutiuè appoſitis penes *Viuian. in calce ſua prax. iuriſpatron.*

Nec longè abeſt experientia, quæ eſt rerum magiſtra *cap. quam ſit, de elect. in* 6. vt etiam ſine maxima, imò cum leui potentia, videamus huiuſmodi iura vſurpari, ex eo, nonnulli Ordinarij (ſalua pace cęterorum) non audent contradicere, vt dicebat D. Marſicanus Rotæ Auditor, quem refert *Put. deciſ.* 55. *in fin. lib.* 1. Non eſt tamen omittendum, quod licèt alias iuſpatronatus fuiſſet in manu alicuius potentis, ac proinde tunc præſumeretur ex vſurpatione, ceſſat tamen iſta pręſumptio per contrariam præſumptionem, quæ oritur, ex eo, quòd iuſpatronatus huiuſmodi eſt translatum in non potentem, vt fuit dictum in vna *Bononienſ. iuriſpatronatus coram Damaſceno*, *penes Farinacc. deciſion.* 191. *num.* 4. *par.* 1. *in poſth.*

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus, quot modis de vno in alium transferatur.*
2 *Transit in vsufructuarium omnium bonorum.*
3 *Non transit in creditorem, cui datum est pignus Vniuersitatis bonorum.*
4 *Transfertur cum hæreditate, sine consensu Episcopi.*
5 *Legari tamen, aut quouis titulo particulari transferri non potest, sine dicto consensu.*
6 *Qui tamen non requiritur, si transferatur in Ecclesiam. Secùs si in laicum.*
7 *Iuspatronatus transfertur donatione, & quomodo id intelligatur.*
8 *Si fiat illa filio, viuente patre, requiritur consensus Ordinarij.*
9 *Iurispatronatus translatio, sine consensu Ordinarij non abdicat ius à donante.*
10 *Donatarius quando possit ad beneficium præsentare.*
11 *Consensus Ordinarij quomodo præsumendus in translatione iurispatronatus.*
12 *Non præsumitur in persona potente.*
13 *Consensus Episcopi in iurepatronatus, potest interuenire, etiam post mortem testatoris.*
14 *Sicut requiritur in donatione iurispatronatus, ita iuris præsentandi.*
15 *Iurispatronatus erectioni, seù translationis, non potest Vicarius Episcopi consentire.*
16 *Patronus donans iuspatronatus, censetur donasse cumulatiuè, non autem priuatiuè cum ipso donante.*
17 *Patroni diuersarum Ecclesiarum, possunt inter se, illas permutare, etiam sine consensu Episcopi, licet posse ad cautelam adhiberi.*
18 *Iuspatronatus, an transferatur de vna Ecclesia ad aliam, sine consensu Episcopi.*
19 *Indulgentia concessa Ecclesiæ, transfertur cum translatione eiusdem Ecclesiæ ad alium locum.*
20 *Iuspatronatus transfertur venditione vera Vniuersitatis, in qua illud adest.*
21 *Iuspatronatus, venit appellatione iurium, & pertinentiarum.*
22 *Non acquiritur ex sola reparatione, seu restauratione Ecclesiæ.*
23 *Neque ex augmento dotis.*
24 *Iuspatronatus ex priuilegio, non conceditur per Episcopum.*
25 *Fundatio beneficij comprehenditur sub verbo, constructionis.*
26 *Iurispatronatus fundatio, consensum, non autem consilium Episcopi requirit.*
27 *Consensus Episcopi in erectione beneficij, facit præsumere omnia requisita.*
28 *Iuspatronatus non amittitur per fructuum beneficij diminutionem.*
29 *Iuspatronatus beneficium, an possit Episcopis ad sui fauorem erigere.*
30 *Et respondetur negatiuè. Et quare.*
31 *Simonia, frequentius committitur in translatione iurispatronatus per venditionem Vniuersitatis, &c.*
32 *Venditio cuiuscunq; rei vniuersalis; quomodo censeatur facta.*
33 *Iuspatronatus, est ius reale, & transit cum Vniuersitate.*
34 *Quod tamen singulariter transferri non potest, cum sit spirituali annexum, num. 35.*
36 *Transit tamen cum Vniuersitate, ad hæredem, etiam vniuersalem.*
37 *Ac etiam in donatione quorumcunque bonorum, &c. iurium, &c.*
38 *Tanquam annexum spiritualitatis, inextimabile est, & sine pretio pretiosum.*
39 *Iurispatronatus quomodo transeat cum Vniuersitate, distinctio proponitur.*
40 *Et quando, vendito palatio, a quo illud dependet.*
41 *Iuspatronatus mentio quomodo facienda in venditione Vniuersitatis.*
42 *Dictio* cum, *quomodo intelligatur in venditione Vniuersitatis, in qua adest iuspatronatus.*
43 *Iuspatronatus quomodo exprimendum in venditione Vniuersitatis, vt illud transeat, & num. 45.*
44 *Domo vendita, quando veniant etiam statua in ea existentes.*
46 *Venditio Vniuersitatis, licet simoniaca, respectu iurispatronatus, an teneat.*
47 *Iuspatronatus venditum æquè principaliter, cum Vniuersitate, amittitur, & Ordinarius confert beneficium tanquam liberæ collationis.*
48 *Patronus potest vendere honorantias, seù alios fructus sui iurispatronatus, si sic sibi in fundatione reseruauit.*
49 *Sepulchra, & Capellæ quomodo vendi, seù concedi possint.*
50 *Sepultura, gratis præstanda defunctis.*
51 *Simonia committitur, tam in accipienda pecunia, quàm in illius promissione.*
52 *Necnon pro remissione alicuius debiti per præsentatum.*
53 *Patroni vnius vox tantum, simoniacè præsentantis, quomodo officit præsentate.*
54 *Præsentatio facta, vt præsentatus aliquid soluat Ecclesiæ, est simoniaca.*
55 *Præsentatus iurat, se non commisisse simoniam in præsentatione, ex Concil. Prouinc. Mediolanen.*
56 *Præsentatio simoniaca, cum impositione oneris beneficio, vt hic.*
57 *Simonia non committitur in Capellanijs erectis sine consensu Ordinarij.*
58 *Simoniaca est renunciatio beneficij, seù litis pro pecunia.*
59 *Vexationem redimere in beneficialibus, quando liceat, sine incursu simoniæ.*
60 *Vexationem redimendi materia, nimis periculosa, sine beneplacito Apostolico.*

Praxis translationis Iurispatronatus.

CAPVT V.

COntingit quandoquè Iuspatronatus patrono competere titulo translatiuo, quod quatuor modis de vno in alium transferri potest, & Primo, successione, quando videlicet cum Vniuersitate bonorum, idest successione hæreditatis, quo casu transfertur iuspatronatus accessoriè, etiam absquè consensu Episcopi, *cap. ex literis, & cap. cum sæculum, de iurepatr. Barbos. de potest. Episc. alleg. 71. num. 2. Viuian. eod. tract. lib. 4. cap. 1. num. 2. Mantic. decis.* 140. *num.* 2. vbi, quod
2 eodem modo transit etiam in vsufructuarium omnium bonorum, ad *tex. in l. quoties, §. vlt. ff. de vsufr. l. vxori meæ, de vsufr. leg.* quandoqoidem vsufructu legato, omnis fructus rei ad vsumfructuarium pertinet, *l. vsufructu legato, ff. de vsufr.* imò, cum in bonis defuncti, iuspatronatus comprehendatur, iuspræsentandi magis ad vsufructuarium, quàm hæredem debet pertinere, vt in *d. decis. Mant. num.* 4. licèt
3 non idem dicendum sit de creditore, cui datum est pignus Vniuersitatis bonorum, in qua existit iuspatronatus; quia is facultatem quidem habet fructus percipiendi, & tamen non potest præsentare, *cap. cum Bertold. & ibi not. glos. vlt. de re iud.* nam creditor percipit fructus nomine debitoris, eosquè soluto debito, tenetur restituere; vel in sortem imputare, seù cum credito compensare, *cap. 1. & 2. de vsur. lib. 1. & 2. Cod. de pign. act.* fructus autem, qui consistunt in præsentatione, nec debitori possunt restitui, neque cum credito compensari, vt dicit *glos. in dicto cap. cum Bertoldus*, & alias rationes ad id adducit *Lambert. de iurepatron. part. 2. lib. 1. art. 2. 9. quæst. prin. per tot. fol. mihi* 388. & sub *num.* 3. *circa finem*, vbi concludit, præmissa in tantùm procedere, quòd creditor præsentare non potest, etiam nomine debitoris, ac proinde non est aliquo modo recedendum à dispositione *d. cap. cum Bertoldus*, vbi *glos. fin.* quamplura ad id singulari methodo congerit, & fuit dictum in eadem *Mant. decis.* 140. *num.* 12. & in *d. c. cum Bertoldus*, satis probatur quòd creditor, cui pignori data est Vniuersitas, in qua est iuspatronatus, non potest præsentare, nec in eum transit iuspatronatus cum Vniuersitate pignorata; quia, sicut dictum est, debet creditor fructus pignoris restituere, vel in sortem computare, seù compensare, & cum fructus iurispatronatus non capiant æstimationem, restitui non possunt, nec in sortem computari, vt per *Garc. de benef. p. 5. cap. 5. num.* 10. & 11. vbi plures allegar. Secundo modo, donatione, *c. ex insinuatione, hoc tit. id. Viuian. loc. cit. num. 2. Barbos. d. alleg. 71. nu.* 1. Tertio modo, permutatione, *idem Lambert. d. art. 2. quæst. 3. princip. num. 1. fol. 344. Viuian. in d. prax. lib. 4. cap. 3. n. 3.* Quarto modo, venditione, cum Vniuersitate bonorũ, in qua sit iuspatronatus, *idem Barbos. loco citato, num. 1. Viuian. d. lib. 4. cap. 1. num. 2.*

Et cum non in omnibus supradictis modis, libera sit tans-
latio sine consensu Episcopi, propterea notandum est, quoad
Primum, scilicet successione, bene transire huiusmodi iuspa-
tronatus sine dicto consensu, sicut iam supra dictum est; vel
si transferatur cum hæreditate, siuè sit hæres suus, siuè ex-
traneus, siuè ex testamento, siuè ab intestato; quia transiti
cum vniuersitate bonorum, *glos. 1. in cap. pia mentis 16. quæst. 7. glos. in d. cap. cum sæculum, & ibi Abb. n. 3. hoc tit. Rocch. de Curte eod. tract. verbo, ipse, vel is, num. 1.* quo casu non
requiritur consensus Diœcesani, *Viuian. d. lib. 4. c. 1. nu. 14.*

Et tamen hic aduertendum, quod quatenus supra dictum
est, iuspatronatus transire cum Vniuersitate bonorum, idest
successione hæreditatis, sine consensu Episcopi, illud tamen
4 legari non potest titulo legati, sine dicto consensu, prout neq;
quouis titulo particulari transferri, vt per *Lamber. d. lib. 1. p.*
5 *2. q. 6. princ. art. 2. & q. 1. princ. art. 2. & 21.* etiam si legata-
rio fuisset legata tertia pars bonorum, & iurium; ex eo quod
verbum *lego*, appositum in testamento, non importat hære-
dis institutionem. *Menoch. de præsumpt. lib. 4. præsumpt. 20. nu. 4. Mant. de coniect. vlt. vol. lib. 9. tit. 13. nu. 9. Couar. var. resol. lib. 2. cap. 18. nu. 10.* cum alijs relatis *per Mar. Antonin. var. resol. lib. 1. resol. 29. num. 16. & 18.*

Quamuis aliter dicendum sit, si iuspatronatus etiam prin-
cipaliter, & de per se transferatur inter viuos ex contractu, in
6 Ecclesiam, vel in alium locum religiosum; quia neque hic re-
quiritur consensus Ordinarij, *Barbos. d. alleg. 71. num. 11.*

7 Quoad secundum, transfertur donatione, quæ si fiat com-
patrono ciusdem Ecclesiæ, etiam sine dict. consensu valet;
quia tunc dicitur vera translatio, cum iuspatronatus non
transfertur in nouam personam, sed in compatronum, qui
iam effectus est capax talis iurispatronatus, *Lambert. d. 2. p. 1. lib. prima 9. princ. art. 12. Caputaq. decis. 131. par. 2. Achill. de Graff. decis. 10. de iurepatr.* & dum idem *Caputaq. d. decis. 131. num. 3.* quærit, quid dicendum sit, si donatio fiat filio,
viuente patre, an requiratur consensus Episcopi, resoluit re-
8 quiri; quia idem filius non est compatronus viuente patre,
Rocch. de Curt. eod. tract. verbo, competens, quæst. 7. in fin. Barbos. d. alleg. 71. nu. 29. Gratian. discept. Forens. cap. 577. nu. 37. idem Viuian. d. lib. 4. cap. 1. n. 32.

Quòd si fiat donatio, seu quæuis alia iurispatronatus trans-
latio, absque Ordinarij requisito consensu, illa erit nulla, &
9 nullum ius abdicatur à donante, seù transferente: quò casu
potest donans, seù aliàs transferens alteri illud ius donare,
non obstante prima donatione iam facta sine dicto consensu,
10 *Addit. ad Ludouis. decis. 420. nu. 7.* sicut etiam ex eadem
ratione donatarius, seù translatarius non poterit ad dictum
iuspatronatus præsentare; sed si donans, seù transferens pre-
sentabit, valebit præsentatio, ob dictam rationem; quod sa-
tis per se patet; ac proinde fuit dictum in vna *Pientina Iurispatronatus*, quod si post factam donationem, ante tamen
Episcopi consensum, vacet beneficium, debet in eo institui,
præsentatus à donante, non autem à donatario; quę quidem
decis. est impressa penes *Farinac. 327. num. 7. p. 3.* in qua
dicitur, non obstare, quod post mortem donantis poterat
Episcopus confirmare donationem *Rot. decis. fin. de iurepatr. in antiq.* quia hoc verum est, sed non interueniente consensu
Episcopi, cum non fuerit abdicatum ius à donante, & eius
hæredibus possunt illi præsentare. Nam quamuis donatio
valeat in præiudicium donantis, & eius hæredum, tamen id
intelligitur accedente dicto consensu, secùs autem eo non
accedente; quia tenet præsentatio facta, cum ante confirma-
tionem huiusmodi donationis, non fuerit abdicatum ius à
donante, eiusque hæredibus, vt dictum est.

Qui quidem consensus Ordinarij, quatenus non appareat,
11 præsumitur tamen ex cursu temporis trigiota annorum iun-
cta obseruantia, vt per *Lambert. cod. tract. 2. p. 1. lib. 1. quæst. princip. art. 9. Rot. decis. 707. nu. 5.*

Est tamen aduertendum, quòd licèt prædictus consensus
præsumatur adhibitus ex diuturnitate temporis, & obser-
uantia, ex *Barbat. cons. 33. num. 2. lib. 2.* sæpè à Rota cano-
nizatum, vt in vna *Forolimens. Capellania 10. May 1589. penes Seraph. decis. 871. num. 3. Lotter. de re benef. lib. 2. q. 14. num. 10.* Ista tamen probatio præsumptiua non admitti-
12 tur in persona potenti: quia ex ijs rationibus, quas alias ad-
duximus, semper vrget præsumptio vsurpationis, & non
probationis factæ ad præscriptum *Concilij Trident. sess. 25. c. 9. de reform.* quod benè fuit declaratum in *Melphien. penes Mant. dec. 157. nu. 4. & 5.* vbi, quod, cum ex potentia Prin-
cipis præsumatur vsurpatio, *Pereg. decis. 5. lib. 2. Achill. de Graffis decis. 156.* propterea forma eiusdem Concilij ad id re-
quisita debet omninò in forma specifica, & concludenter
probari, non autem per coniecturas: quandoquidem non suf-
fragatur dicta præsumptio, quantumuis ortum duxerit ex
longissimi temporis obseruantia, quæ hic non habetur in con-
sideratione, sed debet probari iuxtà theoricam *DD. in leg. 2. C. de iur. emphyt. Alex. cons. 101. in fin. l. 2.* & alij relati in
vna *Compsana iuspatron. impressa penes Farinac. decis. quinquagesima octaua nu. 4. p. 1.*

Cæterùm verò, nulli dubium est, dictam præsumptionem
consensus suffragari, vt supra dictum est, qui potissimum
præsumitur, cum in Ecclesia fuerint celebrata diuina officia,
vel aliquid aliud factum, quod non nisi de consensu, & licen-
tia Ordinarij fieri potest, tam circa erectionem, quàm reser-
uationem iurispatronatus, cum prædictus consensus satis suf-
ficiat pro attestatione iurispatronatus, & in hac materia Ro-
ta solet multum deferre attestationibus Ordinarij, tanquam
attestantis de se ipsi præiudiciali, quia dum canonizat iuspa-
tronatus, priuat se spe vlterius liberè conferendi, *Rota decis. 11. de iurepatron. in nou. Put. decis. 232. in fin. lib. 2.* & fuit
dictum in vna *Tuden. Parochialis 7. Nouembr. 1611. coram Vbaldo*, relata per *Caualer. decis. 378. num. 2. & 3.*

13 Sicut etiam dicendum est, quod talis consensus potest in-
teruenire, etiam post mortem testatoris *Rota in dicta Gerunden. Beneficij, Addit. ad Buratt. decis. 702. nu. 9.* vbi quòd
potest etiam interuenire lite pendente super eo, an beneficiū
sit de iurepatronatus, vbi defectus resultet ex isto consensu,
quando nemini infertur præiudicium. Qui quidem consen-
sus postea ex interuallo præstitus, retrotrahitur ad diem ere-
ctionis, vel translationis, vt in *d. Gerunden. Beneficij*, quòd
procedit, etiam in præiudicium alterius donationis, medio
tempore factæ cum consensu Episcopi, qui sine causa prio-
rem donationem confirmare recusauit; dummodò tamen
confirmatio primæ donationis petita fuerit ab Episcopo, an-
tequam secunda facta fuisset cum eius consensu, & Episcopus
absque iusta causa consentire recusauerit; & dummodo do-
nans, vel donatarius contradictioni Episcopi non consenserit,
sed habuerit recursum ad Superiorem, vt in casu *Mantic. decis. 86. num. 8. & 9.* vbi ex *eod. Lambert.* quod donatarius,
in proprio actu donationis petijt adhiberi consensum Episco-
pi, qui noluit consentire, &c. & elegantissimè, ac eruditissi-
mè ex pluribus præmissa probat idem *Addit. ad Buratt. loco citato num. 10. 11. & 12.*

Et sicut prędictus Ordinarij consensus requiritur in dona-
tione ipsius iurispatronatus facta laico, ad not. communiter
per *DD. in d. cap. cum sæculum, & c. illud, de iurepatr.* ita
14 pariter requiritur, quando donatur ius præsentandi, *Dec. cons. 541. nu. 2. Ludouis. decis. 420. num. 1.* quia eadem ra-
tio est in vtroque; quamuis iuspatronatus, & ius præsentan-
di id discriminis inter se admittant, vt nimirum, possit vni ius-
patronatus reseruari alteri verò ius præsentandi concedi qui
iurispræsentandi tantummodò habeat exercitium, vt ex plu-
ribus nouissimè probat Illustrissimus, & Reuerendissimus
Dominus *Carolus Maranta in suis celeberrimis respons. tom. 3. resp. 43. nu. 12. & 13. & per tot.* hanc materiam, non minus
elegantissimè, quàm more suo eruditissimè discurrit. Quarè,
ex pręmissa ratione, non sequitur, quod si alicui competit ius-
præsentandi, ergo idem habebit iuspatronatus, *Gonz. ad reg. 8. Cancell. glos. 18. num. 92.* & alibi opportunius dicam.

Est præterea aduertendum, quod huiusmodi consensus re-
15 quiritur, vt sit ipsiusmet Episcopi; non enim sufficit, quod
præstetur per suum Vicarium, nisi ipse ad id fortasse speciale
habuerit mandatum ab eodem Episcopo, *Ferret. cons. 327. Sbroz. de off. Vicar. lib. 2. quæst. 31. Zerol. in praxi epis. par. 1.* verbo, *Vicarius*, §. 11. & 13. & fuit dictum in vna *Placentin. Parochialis de Mirabel. 19. & vltim. Ianuary 1594. coram Orano*, quam refert *Garc. de benef. par. 5. c. p. 9. nu. 117.* sicut nec idem Vicarius potest confirmare donationem
iurispatronatus, *Rebuff. in form. Vicar. numer. 184. Ferret. & Sbroz.* vbi supra *idem Garz. loco citato nu. 76. & seq. Addit. ad Ludouis. decision. 420.* vbi hanc conclusionem am-
pliat Primo, vt nec etiam in casu absentiæ Episcopi, Vica-
rius possit præstare huiusmodi consensum; quod quidem
adeo procedere dignoscitur, etiam si ipsius Episcopi habeat
facultatem, quantumuis generalem, vt probat *Azor. instit. moral. par. 2. lib. 3. cap. 45. in princip. Garc. de benef. par. 5. cap. 9. nu. 75. Barbos. de potest. Episc. alleg. 54. nu. 75. Viuian. in prax. iurispat. lib. 4. cap. 1. num. 25. & 26.* etiam si idem Vi-
carius suas litteras patentes habuerit cum clausula generali,
videlicet,

videlicet, *necnon omnia, & quęcumque alia gerendi, & exercendi, quæ idemmet Episcopus facere posset, si personaliter interesset*; namquè talis facultas non sufficit ad præstandum huiusmodi consensum, vt ex pluribus comprobat *Donat. Anton. de Marin. quotid. resolut. cap. 230. num. 5. in 1. editione*. Secundò, quod neque valet consuetudo in contrarium; quoniam esset contra ius; ac proindè deberet esse, vel quadragenatia, vel immemorabilis. Tertiò, vt non præsumatur mandatum in Vicario ex lapsum longi temporis, nisi sit enunciatum; licèt aliud sentiat ibi id. *Add.* cum mandatum speciale regulariter probetur ex lapsu longi temporis, iuncta obseruantia.

Hoc tamen, circa huiusmodi donationem iurispatronatus non omittam, prout in praxi pluries euenisse scimus, nempè, quod si patronus donet iuspatronatus, seù præsen-
16 tandi, intelligitur illud cumulatiuè, non autem priuatiuè donasse, prout fuit resolutum in vna *Cremonen. Iurispatronatus coram Robusterio*, quæ est *decis. 385. num. 8. par. 1. diuers.* ex ea potissimùm ratione, nempè quia si in dubio, quando lex mortua, aut viua coucedit aliquod ius, vel exercitium ipsius, vel priuatus se immiscet alicui iuri, alteri competenti, intelligitur, vt alias diximus, concedere, & se immiscere cumulatiuè, & non priuatiuè cum illo, qui habet idem ius, vt per *Dec. post alios cons. 3. num. 3.* & in patrono donante ius præsentandi, vt intelligatur donasse cumulatiuè, & non priuatiuè, id. *Dec. cons. 541. num. 5. in fin. & cons. 609. num. 4. & seq.* & in pluribus patronis, *Feder. de Sen. cons. 147. versic. quæritur*, *Abb. cons. 54. volum. 2. post med. versic. nam vbicumque lib. 2 Gonz. ad reg. 8. Cancellar. §. 2. proœm. num. 32.* qui id etiam exemplificat, quod si fundator beneficij, vel Ecclesiæ nominet extraneum in patronum, talis nominatio intelligitur accumulatiuè cum ipso, & hæredibus proprijs, & non priuatiuè; nec censetur se ipsum, & proprios hæredes excludere: cum prima charitas incipiat à se ipso, *Ancharan. consil. 81. num. 1. Calderin. cons. 4. de iurepatron. & d. decis. 385. d. num. 8.*

Quoad tertium, transfertur permutatione; namquè cla-
17 rum est, patronos diuersarum Ecclesiarum posse inter se permutare, & quamuis hic in dubium possit reuocari, an in huiusmodi permutatione requiratur consensus Episcopi, ea ratione, quia vtrumq; permutatum est eiusdem naturæ, scilicet annexum spiritualitati, propterea dicitur non requiri ex causa dictæ permutationis prout requiritur, quando donatio iurispatronatus fit sæculari personę: quia, sicut patroni possunt inter se conuenire de pręsentando alternis vicibus sine consensu Episcopi; prout suo loco dicetur, ita in totum permutare, etiam si permutantes essent patroni diuersarum Ecclesiarum ex diuersis causis; & id seruatum fuisse scimus in similibus permutationibus scilicet factis sine consensu Episcopi, per ea, quæ tradit id. *Lambert. 2. part. lib. 1. artic. 2. 3. qu. princip. per tot.* quia cum simus in mera permutatione rei spiritualis cum spirituali, nulla videtur posse cadere suspicio simoniæ: Verùm tenet, id. *Lambert. loc. cit. num. 7.* cautius esse, si dictus consensus adhiberetur, quando permutatio ipsa fieret inter duos laicos de integris, & separatis iuribus patronatus diuersarum Ecclesiarum, non prouenientibus ab vno defuncto; quare adhuc videtur ad cautelam dictum consensum requiri; ne sub colore permutationis, aliquid aliud, quod fortasse simoniam sapiat, interueniat; proindequè superfluum non videtur, vt fraudibus occurratur, si interueniat ad id. Ordinarij consensus, ad text. *in l. cum hi. §. si cum his, ff. de transact. l. magis, §. si pupillus, ff. de reb. eor.*

Sed sicut iuspatronatus non potest regulariter transferri de persona in personam sine consensu Episcopi, numquid,
18 idem dicendum sit, si illud transferatur de vna ad aliam Ecclesiam, ex causa illius demolitionis, seu profanationis? Et datur responsio, negatiua, nempè, quod talis consensus non requiritur, cum sufficiat illum interuenisse in primæua illius erectione, cum reseruatione dicti iurispatronatus; quod quidem ita demum procedere certum est, etiam si dos prædicti beneficij applicaretur pro dote alterius beneficij, vel Dignitatis, aut Canonicatus in Ecclesia; quia etiam si illud beneficium extinguatur per vnionem, vel suppressionem, non tamen extinguitur iuspatronatus, sed illud transfertur ad beneficium, cui fit applicatio; nam iuspatronatus alias de consensu Episcopi fundatum, & concessum, habet perpetuam causam durationis, *Lotter. de re benef. lib. 2. qu. 14. num. 15.* ex qua quidem causa dicimus etiam; quod si Ecclesia iurispatronatus erigitur in Collegiatam, patronus retinet ius præsentandi ad præbendas, *Io. Andr. in cap. postulasti, de iurepatr. num. 10. & ibi Abb. num. 5.* licèt non possit præsentare Abbatem, vel Episcopum: nam priora iura remanent omnino intacta, *Seraph. dec. 1444. num. 11.* quia in vnaquaque dispositione semper censetur reseruatum ius tertij, *text. in c. cum olim, de cens. Innoc. in cap. 2. num. 2. de nou. oper. nunciat.* nec per mutationem extinguitur priuilegium, quod est compatibile cum statu immutato, id. *Seraph. d. decis. 1444. num. 10.* vbi quod secus, si esset incompatibile.

Sicut etiam per præmissa benè infertur ad Ecclesiam, cui per Papam concessa est aliqua indulgentia perpetua, vel ad
19 tempus nondum elapsum, namque translata Ecclesia, vel Capella, cui concessa est dicta indulgentia, de vno ad alium locum, censetur vtique translata ipsa indulgentia, *Suar. lib. 8. de legib. cap. 5. in fin.* vbi quod dicta indulgentia cum eadem Ecclesia transfertur, quando non est concessa ratione situs, sed directè prędictæ Ecclesiæ, seù Capellæ, & sub suo nomine; quia tunc Ecclesia censetur comparari personę, quæ secum defert priuilegium personale; prout tenent DD. citati per *Suar. d. cap. 5.* & ita non semel audiui à bon. mem. Scipione Cobellutio postea Cardinale S. Susannæ, Præfecto Breuium fel. record. Pauli V.

20 Quoad Quartum, Transfertur iuspatronatus venditione verę Vniuersitatis, in qua illud est *cap. ex litteris, de iurepatronatus, Surd. de aliment. tit. 9. quæst. 22. num. 27. & seq. Menoch. de præsumpt. lib. 4. qu. 5. Couar. lib. 1. var. resolut. capit. 13. num. 3. & seq. id. Menoch. cons. 90. num. 118.* & fuit dictum in vna *Toletan. Iurispræsentandi coram D. Manzanedo*, impressa penes *Farinac. decis. 399. num. 3. p. 3.* vbi, quod cum in facultate vendendi exprimuntur iura, & pertinentiæ, illorum ap-
21 pellatione venit etiam iuspatronatus, tanquam annexum, & accessorium, *Abb. in d. cap. ex litteris*, ac etiam, quod stante dicta facultate vendendi, transiuit etiam iuspatronatus cum Vniuersitate; dummodo non fuerit exceptuatum, ex communi omnium sententia, & ex pluribus in *eadem decis. allegatis*, firmatur; nec in tali acquisitione, ex huiusmodi generali rei venditione, requiritur consensus ipsius Ordinarij; quia licitè iuspatronatus transferri potest sub generalitate bonorum; vt dictum est; non tamen de per se; nam aliàs venditor, suo iure priuaretur, & Ecclesia remaneret libera, *text. in cap. quia clerici, & ibi glos. & Abb. num. 6. de iurepatr.* & in *Conc. 1. prou. Mediolanen. p. 1. fol. 14. vers. Episcopi*, voluit gloriosę mem. S. Carolus Borromęus, Episcopi munus esse, cauere, ne propter iurispatronatus occasionem, pluris aliquanto res, cui illud ius annexum est, vendatur, aut transferatur; si qui vero nihilominus ita vendiderint, pœnas contra simoniacos editas, incurrant, prout etiam infra latius dicetur.

Vnde, semper requirendus est Ordinarij consensus, aliàs huiusmodi translationes, præterquam in casibus præmissis, absque prædicto consensu, nullæ erunt; potissimùm verò, ex causa nouæ dotationis, aut nouæ Ecclesię ędificationis; ex quibus sæpe numero vidimus per Ordinarios concessum extitisse iuspatronatus, minus legitimè; namque licèt de eorum præiudicio agatur, circa eorum liberas collationes, nihilominus, iuspatronatus huiusmodi admittunt ex quocunque augmento dotis, ac quacunque restauratione Ecclesiæ; quod postea vidimus per Ordinarios successores reuocatum, seruata forma iuris, ac prędicti *Concilij Trident.* nam licèt iuspatronatus acquiratur, ex noua dotatione, reædificatione, & noua constructione, nihilominus ex sola reparatione, si-
22 ue restauratione, non acquiritur; cum ad hunc effectum opus sit, quod Ecclesia funditus sit destructa; ita vt egeat noua consecratione, vt per *Lambert. de iurepatron. art. 9. 6. princ. 10. parte 1. lib. num. 16. Rocch. eodem tract. verbo, construxerit num. 10.*

23 Prout neque ex augmento dotis idem iuspatronatus acquiritur, sed ex integra dotatione; cum sicut aliàs diximus, potius ita ditare, quàm dotare dicatur: sed necesse est, quod Ecclesia dotem suam antiquam totaliter amiserit, eidemque noua dos esset tradita à volente acquirere iuspatronatus, vt sic sibi possit Ordinarij consensus ad huiusmodi veram, & legitimam acquisitionem suffragari, vt dicitur in vna *Compsana Iurispatronatus* penes *Farinac. decis. 58. num. 5. p. 1.* vbi *nu. seq.* quod si concedatur ex augmento dotis, aut restauratione Ecclesiæ, necesse est fateri, tale iuspatronatus, concessum fuisse ex priuilegio Apostolico; etiam si in tali concessione adesset clausula, *ac si illud ab initio fundaueritis, & dotaueritis*; quia per dicta verba, Papa fingit factum, quod verè factum

factum non est, vt *not. glof. in l. quamuis, ff. de bon. auct. iud. possid.* & aliàs diximus.

Quarè, cum tantummodo Papa possit iuspatronatus ex
24 priuilegio concedere, nullo modo id Episcopo permittitur; quod si aliàs suum consensum super tali acquisitione iurispatronatus præstabit, nihil facit; nam cum iam sit sibi præstituta ad hoc regula per Sacros Canones, præsertim *d. Concil. d. sess. 25. cap. 9. de reform.* videlicet ex dotatione, fundatione, & constructione, id intelligitur in omni sui parte perfectum, nempè ex integra dotatione, aut ædificatione à principio, aut ex integra redotatione, in casu totius dotis amissionis, aut integræ reædificationis, in casu totalis Ecclesiæ destructionis, vt supra dictum est; & tunc bene potest Episcopus consentire perinde ac si nouiter redotans à principio dotasset, nouisquè reædificans ædificasset.

Quod quidem intelligendum est, ita vt licet Concilium prædictum *loc. cit.* velit, dictum iuspatronatus reseruari ex fundatione, vel dotatione, non tamen excluditur concessio ex constructione competens, quæ comprehenditur sub ver-
25 bo, *fundationis*, vt probat *Garc. de benefic. lib. 5. cap. 9. n. 38.*

Et quidem hic notandum, quod dum requiritur expressus consensus Episcopi, non sufficit illius consilium, aut eius-
26 dem consensus petitio tantùm, de quo per *Lambert. lib. 1. p. 1. quæst. 9. art. 2. à num. 131.* quia vbi de dicto consensu constat, omnia præsumuntur ab eo diligenter discussa; & aliàs Rota censuit, quod vbi iuspatronatus fuerit erectum authoritate Episcopi, præsumendum est, omnia necessaria interuenisse,
27 præsertim congruam dotem, quæ est vnum ex necessarijs pro fundatione beneficij, vt dicitur in vna *Firmana iurispatronatus impressa penes Farinac. decis. 521. num. 1. p. 3.* vbi *num. seq.* fuit dictum, quod licèt fructus dotis beneficij fuerint dimi-
28 nuti, non ideo sequitur, quod per huiusmodi diminutionem, iuspatronatus fuerit amissum.

Quid autem in casu, quo ipsemet Episcopus velit beneficium iurispatronatus ad sui fauorem fundare; an videlicet possit ipse in facto proprio, suum præstare consensum? Et
29 certè negatiua est responsio; namque talis consensus est ab alio requirendus, quam ab ipso Episcopo fundatore, de cuius fauore, & interesse agitur, vt conditiones, pacta, & reseruationes in limine fundationis appositæ approbentur tanquam honestæ, possibiles, & compatibiles cum substantia iurispatronatus: quare idem Episcopus sibi in his authorizare
30 non potest; nam partis, & iudicis, ac fundatoris, examinando iustitiam illarum, sustinere nequit, iuxtà *text. in Clement. 2. vbi glos. in verbo, mensa sua, de reb. Eccles. non alien. Seraphin. decis.* 1027. ac propterea ab alio est requirendus talis consensus, vt fuit dictum in vna *Ispalen. Thesaurariæ penes Farinac. in posth. decis. 331. num. 5. tom. 2.* vbi fundator erat Archiepiscopus, & propterea videbatur requirendus consensus à Summo Pontifice.

Verùm, sicut ipsa Romanæ Curiæ praxis docet, vidimus, non modò quando Archiepiscopus est fundator, verùm etiam quando est Episcopus, quod pro assensu huiusmodi debet adire Summum Pontificem, non, autem ad Metropolitanum.

Reassumendo autem quæ paulò superius diximus, circa quartum modum transferendi iuspatronatus, nempè ex venditione Vniuersitatis, in qua maius periculum simoniam committendi versatur; ac propterea ibi procul dubio est plenius consulendum, vt ait *tex. in c. vbi periculum, de elect. in 6.* neminem proinde latet, quantum simoniæ vitium iura abhorrent; quod quidem, in translationibus, aut quibuscunquè alijs dispositionibus iurispatronatus plurimùm, ac frequentius, irrepsisse non ignoramus, potissimum verò in
31 venditione Vniuersitatum, Villarum, Castrorum, aut aliarum rerum, in quib. iuspatronatus huiusmodi inter cætera reperitur. Quarè operæ pretium me facturum existimaui, nonnulla ad hanc praxim pertinentia, subijcere, nempè quoniam modo huiusmodi translationes per venditionem prædictam, secundum regulas iuris, tutò, & absque aliqua suspicione simoniæ fieri valeant.

Præmittamus igitur, quod in quacunquè venditione cuiuscunquè iuris vniuersalis, illius emptor non habet, nequè plus, neque minus, quàm in ipsa Vniuersitate continetur, *tex. est in l. venditor, ff. de heredit. vel act. vend.* namquè intelligitur facta venditio eius, quod est in Vniuersitate, eo
32 modo, quo est veluti, quando venditur Castrum; quia tunc dicitur vendi ius vniuersale; quod si Castrum fuerit venditum cum Vassallitio, omniquè alio iure, quod venditori quouis modo competebat super dictis Vassallis, censetur venditum huiusmodi Vassallitium, cum omnibus iuribus ipsi Vassallitio annexis, *Marescott. var. resol. lib. 2. cap. 55. num. 1. 2. & 3.*

In huiusmodi tamen venditione non veniunt ea, quæ prohibita sunt alienari, veluti bona feudalia, *cap. 1. §. in generali, si de feud. fuer. controu. Mant. de tacit. & ambig. lib. 4. tit. 9. num. 2.*

Quare, hic aliud est, si patronus vendens Vniuersitatem, intelligat, cum ea transire iuspatronatus; quia non propterea incideret in pœnam priuationis ipsius iurispatronatus, sed ipsa venditio valet, & illud transit ad emptorem, *tex. est in c. ex litteris de iurepatron.* cum iuspatronatus huiusmodi sit ius
33 reale, & ideo transit cum Vniuersitate, etiam quod sit iuris sacri, & religiosi; quod singulariter transferri non potest, *l.*
34 *in modis, de contrah. empt. l. quadam, de acquir. rer. domin. id. Mant. loc. cit. num. 4.*

Et quamuis iuspatronatus Ecclesiæ sit ius annexum spiri-
35 tuali, & ideo per contractum laicorum transferri non possit, *cap. de iure, de iurepatron.* tamen cum Vniuersitate transit
36 etiam ad hæredem vniuersalem, *d. l. quadam, de acquir. rer. dom.* vnde transit, etiam ad emptorem, qui nedum emit res corporales, verùm etiam iura; veluti si quis emit Castrum, vel Villam cum iuribus, & pertinentijs, id. *Mant. loc. citato num. 25. Rota penes Seraph. decis. 725. num. 1.* vbi, quod in do-
37 natione omnium, & quorumcumque bonorum mobilium, & immobilium, iurium, & actionum, comprehenditur, etiam iuspatronatus; quicquid dixerit *Innoc. in cap. ex litteris num. 2.* & ibi *Card. qu. 11. de iurepatron.* cum alijs relatis in *d. decis.* 727. nam contrarium censuit Rota: ex eo quod opinio Innocentij non est recepta, vt aduertit *Abb. in d. cap. ex litteris, num. 1a.* & alij pro contraria sententia, in eadem decisione loquuntur in alijs casibus.

Vnde, sequitur, ex his videre, numquid in venditione, seu cessione, quæ fit ex titulo vniuersali, seù verbis generalibus, comprehendatur, etiam iuspatronatus? Et ratio dubitandi, ea quidem est, nam iuspatronatus per se vendi non potest, vt
38 in *d. c. de iure, hoc tit.* nam cum sit annexum spiritualitati, inæstimabile est, & sine pretio pretiosum, vt ait *Cuiac. in explicat. cap. 3. circa med. versic. qua de causa, de iud.* quem refert *Lotter. de re benef. lib. 2. quæst. 8. num. 54. Marescott. loc. citato, num. 6.*

Quarè ita distinguendum videtur, nempe, quod aut fit
39 venditio Castri, hæreditatis, feudi, aut alterius rei similis, cui adhæret iuspatronatus; & tunc, mediante tali venditione, seu cessione, quæ fit ex titulo vniuersali, transit d. iuspatronatus, etiam ad quoscunquè hæredes, mediante titulo vniuersali hæredis. Aut fit venditio, seù cessio omnium bonorum, iurium, & actionum, & tunc est distinguendum; nam si in dictis bonis comprehenditur Castrum, Villa, hæreditas, aut tale quid vniuersale, cui sit annexum iuspatronatus, idem est dicendum; aut non comprehenditur, & tunc, mediante venditione, seù cessione, etiam omnium bonorum, iurium, & actionum, verbis generalibus, & vniuersalibus facta, iuspatronatus non transfertur, idem *Marescot. dict. cap. 55. à num. 7. vsque ad fin.* vbi in proposito plures enumerat DD.

Cur autem huiusmodi iuspatronatus vendi non possit, ratio est, quia si singulariter venderetur, contractus esset simoniacus, cuius vitium profectò cessat, si prædictus contractus sit vniuersalis, quoad sonum verborum, vt infra dicetur, & quoad rem; quarè, cessante vitio simoniæ, iuspatronatus transfertur in emptorem; cum etenim quis vendiderit Castrum, vel Villam, cum qua iuspatronatus potest accessoriè transire, multo magis transit, cum Vniuersitas venditur: quandoquidem illud non exprimitur nominatim, sed tacitè continetur, nec singula res emptæ intelliguntur, iuxta text. *in l. 1. C. de euict.* & in dubio potius debet intelligi, vt iuspatronatus in venditione sit accessoriè comprehensum, non principaliter, *id. Mant. loc. cit. num. 10.* qui *num. 19.* concludit hoc non habere locum, si in hæreditate vendita nihil aliud, quàm iuspatronatus, vel parum plus existat; quia tunc pretium videtur datum pro iurepatronatus, *Cardin. in d. c. ex litteris, qu. 11.* nam etiam generalis dispositio, quæ in vna tantùm specie locum habere potest, specialis censetur, *l. a. ff. de lib. & posth. Natt. cons. 186. num. 4.*

40 Ad hæc, an vendito Palatio, transeat in emptorem iuspatronatus, quando ex ipso Palatio tantùm est aditus ad Ecclesiam, quæ est de iurepatronatus? Et videtur transire: quia licet

licèt de per se vendi non possit, tamen si venditum fuerit Castrum, Villa, aut Palatium, in quibus sit Ecclesia patronata, iuspatronatus, tanquam dependens, & accessorium, venit quidem in venditione, ex doctrina *Bart. in l. mercedem, §. si cum fundum, ff. de act. & vend. & empt.* nisi Capella habeat aditum ex publico id. *Mant. d. lib. 4. num. 35.*

Nunc verò, ad praxim huiusmodi translationis per venditionem descendamus, quæ profectò, cæteris translationibus iurispatronatus, frequentior est, sicut iam diximus; ac proindè innumeras fraudes secum illa multoties afferre visum est. Propterea, hæc quæ sequuntur, subnectere opportunè duximus. In praxi enim Archiepiscopali Neapolitana, *c. 48.* quæritur, prout ibi frequenter occurrit, An vendita Vniuersitate temporalium, in qua est iuspatronatus, si in venditione fiat de eo mentio, illud transire intelligatur: & concluditur,
41 quod in tali venditione possit exprimi dictum iuspatronatus declaratiuè, & hoc modo illud venire; non autem, quando venditur vna cum Vniuersitate coniunctum: veluti si ponatur dictio, *cum*, & hoc modo dicatur, *vendo tibi palatium, Castrum, Territorium cum iurepatronatus*, vel si diceretur, *vendo tibi Castrum, &c. & iuspatronatus*: quia vtroque casu redditur talis venditio nulla, & inualida, reiecta prorsus distinctione, quam alios afferre dicit *Genuen. in d. praxi loc. cit.* veluti, quod si ponatur dictio, *cum*, transeat iuspatronatus, vt si dicatur, *vendo Castrum cum iurepatronatus*: quia dictio *cum*, denotat accessionem quandam, & accessoriè potest vendi iuspatronatus, *c. seculum, c. ex litteris, de iurepatron.* sed si ponatur dictio, *&*, vt *vendo tibi Castrum, & iuspatronatus*, non valeat venditio, vt per *Abb. in capit. querelam de simon.*

At verò *Felin. in d. cap. querelam, num. 4. de simon.* ait sibi videri, quod siuè ponatur dictio, *cum*, siuè, *&*, contractus non tenet: & *Lambert. de iurepatron. par. 2. lib. 1. art. 19. 5. qu. qu. princip. num. 12. fol. mihi* 372. sequitur opinionem *Felin.*
42 *loc. cit.* & ait, quod dictio *cum* licèt denotet accessorium, attamen quantum tum ad prohibitionem, ne vendatur, transit in principale dispositum: quia omnino negari non potest, quin etiam vendatur iuspatronatus: nam sensus est, *vendo Villam, cum iurepatronatus*; & idem est, ac si diceretur, *& iuspatronatus*: quia intelligitur, scilicet *vendo*; vnde, clarè patet, hoc non esse aliud, nisi legem verbis, & non rebus imponere, *Paul. de Citad. hoc tract. par. 9. qu. 3. limit. 3. sub nu.* 11. dicens, quod si partes expresse vendant iuspatronatus, vel posito, quod vendant Villam in genere, tamen exprimunt specialiter iuspatronatus, puta *villam cum iurepatronatus*, quia iuspatronatus tunc non transibit, quod aliàs accessoriè transiuisset; & committeretur simonia, si ex tali venditione deberet iuspatronatus transire, *cap. quæsitum, de rer. permut. c. preterea, de transact.* quod est etiam secundum praxim Curię Archiepiscopalis Neapolitanę, vt id. *Genuen. loc. cit.* ait, qui siuè per dictionem, *&*, siuè, *cum*, concludit, venditionem esse nullam, quandoquidem natura huiusmodi dictionis est, copulare præcedentia cum sequentibus, *Mascard. de probat. conclus. 1265. num. 32. Paris. de resign. benef. lib. 11. qu. 11. num. 25. Gratian. discept. Forens. cap. 147. num.* 16. necnon æqualiter copulare, ita vt idem sit de vno, quod de altero, ad *text. in l. si heredes plures, ff. de cond. instit. Menoch. cons. 56. num. 35. Ludouis. decis. 308. num. 3.* vbi quod ista copula, *&*, qualitatem præcedentis extremi, attribuit sequenti: & ea vniformiter iungit, necnon facit venire copulatum principaliter, non autem accessoriè, *Buratt. decis. 761. num. 3.* quinimmò, non modo copulat vniformiter, vt in *l. si legatarius, §. cum ita, ff. de leg. 3.* verùm etiam magis coniungit, quam dictio, *&*, *l. si quis Titio, ff. de vsufruc. accrescen. Menoch. de præsumpt. lib. 4. qu. 70. num. 10. & 32.*

Vndè, ad euitandum vtrumque modum contrahendi; tàm videlicet, cum dictione, *&*, quàm cum dictione, *cum*, quia vtroque modo nulla redditur illius venditio, & non transit in emptionem, per ea, quæ supra diximus, oportet, quod adiectio iurispatronatus in venditione Castri, Villæ,
43 vel alterius rei: apponatur tantummodo, aliquo modo, quo potius illud declaretur annexum rei venditæ accessoriè, quã æquè principaliter, vt dictum fuit in vna *Toletan. Iurispræsentandi impressa penes Farinac. decis. 399. num. 5. tom. 3.* vbi fuit dictum, talem expressionem nullatenus impedire, quominus iuspatronatus in venditione Vniuersitatis, & Oppidi veneri.; quarè, talis esse debet illius mentio, vt declaratiuè censeatur comprehensum iuspatronatus, nempè, quod venditor declaret animum suum fuisse, vt omnia iura transierint in emptorem, etiam iuspatronatus, vt idem *Genuen. d. cap. 84. num. 2.*

Quod quidem benè exemplificari potest vbi quærendum
44 sit, An in venditione Domus, veniant etiam statuæ in ea existentes; nam licèt videatur negatiuè respondendum, id tamen intelligitur, quando illæ statuæ possunt auferri sine destructione, vel deformatione Domus, per *tex. in l. penult. ff. de verb. signif.* vel quæ sunt appositæ ad voluptatem: quia illæ non veniunt in venditione, ad *tex. in l. in vendendo, & ibi gloss. de contrah. empt. l. fundi ff. de verb. signif.* At verò, secùs, quando statuæ sunt ad ornatum Ciuitatis, vel aliàs Domui affixæ; quia tunc, cum sint partes ædium, veniunt in venditione: prout etiam dicendum est de statuis, in Cortile Domus existentibus in suis Nicchis, vel Cellulis, vel quod statuæ fuerunt confectæ, vt ibi perpetuò remanere debeant: quæ licet non affixę, vt & sunt illæ, quæ colligunt aquam sub fontibus, & euacuant ipsam aquam ex ore, vel membris: tamen cum auferri nequeant sine deformatione, benè veniunt accessoriè in venditione Domus, *Mohed. decis. 1. & 2. sub tit. de empt. & vendit. Rot. decis. 822. p. 3. diuers. & id. Mohed.* ibi quoad hoc, ęquiparat iuspatronatus quod licèt prohibeatur vendi, transit nihilominus accessoriè in venditione, per *tex. in l. in modicis, ff. de contrah. empt. l. quidam, ff. de acqu. rer. dom. c. ex litteris, de iurepatron.*

Quarè, in huiusmodi venditionibus, est adhibenda per Notarium, seù Tabelliones exactissima diligentia, nam eorundem Notariorum imperitia, quamplurimæ lites super hoc in dies suscitantur, indeque mala innumera sequuntur: quapropter, optimi Notarij partes erunt, antequam fuerit rogatus de similibus contractibus, conficere illius minutam, & alicui perito Iurisconsulto reuidendam tradere: nam si fortè quid velit Epistolam familiarem ad amicum scribere, in ea vtitur profectò omni, qua potest, industria; ne ipsius amici aures, aut oculos lędat: ergo multo magis in contractibus, ex quibus potest periculum litis imminere: nam in dubio, verba sunt interpretanda contra illum, qui potuit clarius loqui in contractibus, *l. veteribus, & ibi Bart. num. 1. ff. de pact. Castrens. cons. 169. num. 4. lib. 2. Roman. consil. 136. in princ.* Nec refert, quod imperitia, siue simplicitas Notarij aliàs non debeat obesse partibus, neque vitiare contractum. *Seraph. decis. 1115. num. 5. Buratt. decis. 780. num. 4.* nam verius, est, quod verba prolata in instrumento talis venditionis, sunt verba partis, *Menoch. de præsumpt. l. 2. præsumpt. 68. num. 15. Marius Antonin. var. resol. lib. 1. resolut. 3. num. 3. & resol. 110. num. 7. &* 8.

Ac proinde, non contemnendam esse arbitror, cautelam traditam ab eod. *Lambert. p. 2. lib. 1. art. 19. nu. 9. fol. mihi* 371. quàm à peritissimis viris vidi seruari, ad euitandum vitium simoniæ, & amissionem iurispatronatus: Ait enim ex *Ioan. Andr.* vt in tali venditione Castri, Villæ, &c. non fiat expressio iurispatronatus cum venditione: sed quod in fine
24 instrumenti declaret, etiam iuspatronatus transiuisse &c. vel in ipso instrumento, post initam venditionem, declaret, ipse venditor, sui animi esse, & ita velle, quod omnia iura sibi competentia in dicta Villa, Castro &c. transeant cum ea; nec proinde aliquid iuris sibi reseruare, nec iuspatronatus, quod in Villa, aut Castro esset; sed omne ius, omneque commodum possessionis cum ipsa Villa &c. transisse, nam ista verba, dicuntur apposita magis declaratiuè, quàm dispositiuè, & pręsertim, vt declarent sibi non retinuisse iuspatronatus, vt euitetur dispositio *d. c. litteris*, vbi habetur, venditorem posse illud sibi reseruare.

An autem ex pręmissis, in casu, quo venditio censetur si-
46 moniaca, respectu iurispatronatus expresse deducti principaliter in venditione, teneat venditio, saltem respectu Vniuersitatis, & aliorum sub ea contentorum? Respondet affirmatiuè *Lambert. d. 2. par. lib. 1. art. 21. 5. qu. princip. num. 1. fol.* 373. Ea ratione, quia plura venduntur, & in vno ipsorum venditio non tenet; in reliquis autem, in quibus procedit venditio, benè tenebit, *Abb. in cap. querelam num. 7. de simon. Felin. & DD. in c. super, de off. deleg. Viuian. in praxi iurispatr. lib. 4. cap. 5. num. 22.* quinimmò idem *Lambert. loc. cit. num. 5.* tenet, venditionem omnino valere quoad Vniuersitatem venditam, etiam si venditio esset facta vnico pretio; quia est perfecta: cum nullo iure vendi prohibeatur; expressio autem iurispatronatus, quod vendi non permittitur, reijcitur, ac si appositum non fuisset: cum non habeat aliquid simile, nec aliquam paritatem, cum Vniuersitate, ita ibi idem *Lambert. loc. cit.* vbi id æquiparat conditioni contra ius commune appo-

appositæ in erectiune beneficij, quod petitur erigi, cum reseruatione iurispatronatus: quia si conditio per Episcopum non admittitur, sed reijcitur, remanet tamen valida fundatio beneficij.

Et cum venditio fuerit nulla, quoad iuspatronatus, illud amittitur: quia cum de per se, & principaliter, aut cum alijs bonis adhuc æquè principaliter venditur, eo modo, quo superius dictum est, etiamsi talis venditio fiat de consensu Episcopi, committitur simonia; ac propterea emptor debet eo spoliari, ac venditor illo priuatus est, & Ecclesia efficitur libera, tex. in c. quia clerici, ibi, *eosdem aduocationibus taliter acquisitis, appellatione postposita, spoliando*, vbi *glos. & Abb. de iurepatron.*

Quinimmo hodie ex *Concil. Trid. sess. 25. cap. 9. de reform.* si personæ singulares huiusmodi iuspatronatus vendiderint, debent excommunicari, ibi *Nec dictum iuspatronatus venditionis, aut alio quocumque titulo in alios contra canonicas sanctiones transferre præsumant: si secus fecerint, excommunicationis, & interdicti pœnis subijciantur, & dicto iurepatronatus, ipso iure priuati existant, Viuian. in prax. iurispatr. lib. 4. cap. 5. num. 10. & 11.*

Vndè, cum amittitur iuspatronatus, attenta libertate, ab Ecclesia proinde acquisita, Ordinarius, qui primò habebat
47 instituere, habebit modo liberam collationem, ac si beneficium non fuisset iurispatronatus, prout probat, *Genuen. in praxi Curiæ Archiep. Neapolit. d. c. 84. ante num. 3.* vbi etiam *d. num. 3.* subdit, alias fuisse resolutum in vna *Calaguritana Præeminentiarum* 14. *Aprilis* 1592. *coram Gypsio* donationem iurispatronatus esse simoniacam, propter seruitia, & præmia laborum: ex eo, quod donatarius, per plures annos apud Regem, eiusque Ministros operam dedit, vt donans recuperaret Statum, prout recuperauit.

Est tamen, ex antea dictis, notandum, quod non impedi-
48 tur patronus, quin validè, & legitimè possit vendere honorantias seu fructus ipsius iurispatronatus, quos sibi reseruauit in fundatione cum consensu Episcopi, absque aliqua simoniæ labe, etiam si vendat ius percipiendi fructus: dummodo apud se retineat titulum, vt probat id. *Genuen. d. c. 84. num. 4.* qui *cap. 33. num. 18.* quærit, an sepulchra cum Capellis, vendi possint, & ait quod non, scilicet, ratione iuris funerandi, quod est spiritualitati annexum, nec ratione terræ cœmeteriatæ, quauis consuetudine non obstante, vt constat, *ex c. abolenda, de sepult.*

49 Dicunt tamen DD. quod possunt vendi, seù aliquid accipi ratione situs, & dignioris loci in Ecclesia, & hoc non est vendere sepulturam, sed illum locum honorabiliorem, ex *Sot. de iust. & iur. lib. 9. quæst. 7. art. 1. versic. Nihilominus Emman. Rodriq. quæst. regul. lib. 3. qu. 58. art. 2.* & tenuit Rot. in vna *Calaguritana Sepultura 3. Iulij* 1617. *coram Manzanedo*, vbi dictum fuit, hoc tanto magis procedere, quando venditio fit ob necessitatem Ecclesiæ. Vnde infertur, quod pro sepultura in loco communi, scilicet in Cœmeterio, vbi non cadit consideratio maioris honoris ratione loci dignioris, non licet aliquid recipere, vt in d. *Calaguritana Sepultura*, & in his terminis procedit text. *in c. abolenda, de sepult.* vt per *Addit. ad Ludouis. decis.* 145. *num. fin.* Considerant enim DD. quædam esse necessaria ad sepulturam, nempè terram cœmeteriatam, deputatam authoritate Episcopi, officium, quod circa funus impenditur: & quidem ista vendi non possunt, quædam verò quæ ad sepulturam minimè sunt necessaria, nempè, quod defunctus sepeliatur cum maiori pompa, vel cum meliori cruce, vel non in fouea communi: nam ista non videntur spiritualia, & sic pro eis aliquid accipi potest, maximè ex consuetudine, vt ex *Petro de Aragonia super Diuo Thoma 2. 2. quæst. 100. art. 2. Sot. de iust. & iure lib. 9. quæst.* 1. ait id. *Genuen. loc. cit. num. 19.* ac proinde, tanquam non necessarium ad sepulturam potest permitti, vt aliquid accipiatur: nam licèt *Spin. de testam. glos. 2.* dicat quod sepultura in loco sacro est debita Christianis, & necessaria, neque pro ea peti potest pecunia, aut aliquid dari, tamen si aliquis eligit honorabiliorem locum in Ecclesia, propter huiusmodi preeminentiam potest ille honor pretio æstimari, & vendi: cum hoc casu non vendatur
50 sepultura, quæ gratis est præstanda defunctis per eorum parochos: quasi illa, quę sunt annexa spiritualibus à parte ante, vendi possint: cum remota illa annexione, nihil spiritualitatis remaneat: quod secus est in coniunctis, & annexis à parte post, quæ nullo modo possunt separari à spiritualibus, vt optimè deducit *Grat. discept. for. cap. 110. num. 11.*

Aduertat etiam Superior, an pro huiusmodi presentatione fuerit aliquid datum, vel prouisum, & sic illa fuerit facta per simoniam, quæ committitur ita in promittendo, sicut in donando, vt in *cap. fin. de simon. Put. decis. 80. num. 2. lib. 2.* ac proinde simoniacus, tanquam hæreticus præsentari non potest; quia simonia dicitur hæresis, vt in *c. quoties eod. tit. & Rocch. de Curte de iurepatr. verbo, vtile, q. 3. num. 9.* & non
51 modo committitur ipsa simonia in accipiendo actualiter pecunia, vel quid temporale pro spirituali, sed etiam accipiendo promissionem, vel obligationem pecuniæ, vel temporalitatis; prout idem dicendum est, si pro præsentatione consequenda, remitteretur aliquod debitum, vt est *tex. in c. veniens, eod. tit.* ex eo quod, idem est dare, ac remittere id. *Rocch. verbo, & vtile, num. 12. in fin.* vbi etiam dato, quod plures essent patroni, ita quod vox recipientis pecuniam non sufficeret ad actualem præsentationem, & institutionem, nihilominus ex tali receptione committitur simonia;
53 perinde ac si ipse solus esset patronus, ex iuribus ibi per eum allegatis.

Hic verò sic distinguendum est, nempè vbi plures sunt patroni, qui vt singuli præsentant, clarum est, simoniam per vnum ex illis in præsentatione commissa, non reddere simoniacas aliorum præsentationes; quia quilibet de per se præsentare potest, & tot sunt præsentationes, quot patroni; & sic vna præsentatio vitiosa, non vitiat alias præsentationes, vbi verò patroni præsentat vt vniuersi, & iure Collegij, tunc, quia est vnica tantum præsentatio, simonia per vnum commissa, vitiat reliquorum præsentationes, prout distinguit *Ricc. in prax. for. Eccles. decis.* 225. sicut etiam dicitur de electione; quia simonia commissa per vnum ex eligentibus, totus actus inficitur, vt in vna *Ceruien. Canonicatus* 10. *Maij* 1581. *coram Seraphino*, etiam si eligentes essent aliàs electum electuri. *Paris. de confid. q. 28. num. 272. & seq. Crescent. decis. 5. de simon.* in qua etiam fuit dictum, quod si patronus, etiam laicus præsentet aliquem, cum hoc, quod aliquid soluat, vel eroget etiam in fauorem Ecclesiæ, talis præ-
54 sentatio, vti simoniaca non valebit; quinimmo, secundum iura per eum allegata, etiam quod plures alij patroni similiter eundem, & non simoniacè pręsentauerit, tota tamen; ratione illius simoniacæ præsentationis, vitiabitur præsentatio, ad text. *in dict. capit. nobis, & ibi Abb. 2. not. hoc tit.*

Sanè, ad effugiendam omnem simoniæ suspicionem, quæ in huiusmodi præsentationibus interuenire posset, consueuerunt nonnulli Episcopi exigere propterea, iuramentum a pręsentatis ad beneficia iurispatronatus, antequàm ad actum institutionis deueniatur, prout seruabat etiam gloriosæ memoriæ S. Carolus Borromæus Archiepiscopus Mediolanen. vt habetur in primo *Concilio Prouinc. Act. Eccles. Mediolan. tit. quæ pertinent ad collationem Beneficiorum fol. mihi* 14. ibi. *Neminem autem vel præsentatum, vel nominatum, vel electum, vel ab Inferioribus prouisum, aut instituant Episcopi, quam infrascriptum iusiurandum ab eo exegerint, nempè.*

Ego præsentatus, vel electus &c. ad beneficium N. iuro per Sacrosancta Dei Euangelia quæ meis manibus tango, neque me beneficij obtinendi causa, aut ad id. præsentarer, vel nominarer &c. neque quemquam alium meo nomine, aut consentiente, vel sciente, me quidquam collatori, patrono; seu alij cuiquam ea de causa promisisse, seu dedisse aut compensasse, aut prius datum confirmasse, vel apud quemquam deposuisse. Neque mutuo dedisse, vel locasse, vel prius mutuo datum, commodatum, locatum, aut quocunque modo debitum remisisse, aut relaxasse. Nec de domibus, terris, prædijs, redditibus eius Ecclesiæ fructibusue, decimis, aut oblationibus eiusdem præteritis, præsentibus, ac futuris donationem, remissionem, locationemue fecisse, promisisse, aut iniuisse, alium, mandante, vel consentiente me, promisisse, fecisse, aut iniuisse. Ita me Deus adiuuet, & hæc Sancta Dei Euangelia. Vsus exigendi huiusmodi iusiurandum nimis commendabilis est, per quod huic simoniæ morbo, potissimum circa presentationes ad beneficia iurispatronatus, plurimùm occurritur; cum in omnibus ferè modis, in supradicta formula iuramenti expressis, simoniam ipsam sæpè contractam fuisse, non ignoremus; dum pro opportuno remedio, ad Officium Sacræ Pœnitentiariæ Apostolicæ, me illius Pretorio inseruiente, recursus pro foro tantum conscientiæ, habitus fuerit.

56 Est etiam apprimè notandum, non semel in praxi euènisse, quod habetur in vna *Bononie. S. Thomæ de Braina penes Put. decis. 233. lib. 3.* vbi fuit simoniaca declarata quædam electio, quæ continebat pactum, quod Rector parochialis deberet habere secum duos Clericos Bononienses, & inter alios

vnum

vnum filium vnius ex electoribus; nam licèt Rector parochialis Ecclesiæ debeat habere secum vnum, vel duos Clericos de iure, tamen quando quid exprimitur aliter quam insit de iure, etiam quod simus in spiritualibus, illud inducit simoniam, vt per *Decian. in c. significasti col. 5. num. 17. de electio.* & ista expressio, quod prædictus Rector teneretur secum habere duos Clericos Bononienses, & vnum ex filijs electoris, est exprimere aliter, quam insit de iure; & ideo pactum erit simoniacum, vt in *d. decisione*. Et aliàs penes *Caputaqu. decis. 241. p. 3.* fuit dictum, simoniacam esse collationem factam per Episcopum Titio, cum onere theologali legendi sacram scripturam; quia collatio debet esse libera, & non continere modum, conditionem, vel onus, vt per *glos. & DD. in d. cap. 2. de elect. in 6.* nam licèt onus legendi, & docendi sit pium, tamen non debet adijci in collatione beneficij, quæ debet esse libera, & adiectum reddit collationem nullam, nisi appareat quod onus fuerit appositum in fundatione Prioratus, de quo agitur in *d. decis.* licèt aliter dicendum sit, quando conditio insit de iure, vt dictum est, quia tunc collatio non vitiatur, *Dec. cons. 118. num. 3. in princip.* & prout dicitur, in *d. decis. 241.* hodie tamen ex *Conc. Trid. sess. 5. cap. 1. de reform.* potest conferri cum dicto onere tam prębenda theologalis, quàm Pœnitentialis.

Et quod dicitur de ipso principali beneficio, dicendum est de illius annexis, in quibus etiam committitur simonia, cuius definitio ita ab omnibus traditur, nempe, quod *sit studiosa voluntas emendi, vel vendendi spirituale, vel spirituali annexum*, ita communiter DD. id. *Paris. qu. 41. num. 9.* ac proinde de annexis idem est iudicium; quarè in vna *Maioricen. Præeminentiarum 21. May 1554. coram Vestano*, fuit resolutum, possessionem, traditam Michaeli per Capitulum, de Canonicatu, & prębenda, fuisse vitiosam, & simoniacam; ex quo eam tradidit sub expressa conditione, & pacto, quod Michael non haberet vocem in Capitulo, donec esset legitimæ ætatis, nec domum Canonicalem, quam suus author possidebat, & super qua erat controuersia cum alio Canonico, donec esset cognitum ad quem domus ipsa pertineat; quia huiusmodi possessio est annexa beneficio, & rei spirituali, & non potuit super ea pacisci sine labe simoniæ, ad not. per *Innoc. Io. Andr. & Abb. in c. ad aures, & in c. dilectus, de simon.* Si ergo possessio est spiritualis seù spirituali annexa, eo modo, quo ipsum beneficium, causa possessorij erit spiritualis, quam decisionem refert *Garc. de benef. par. 1. cap. 2. num. 54.*

Cessat verò simonia ex quocunque pacto inito super Capellania, etiam si testator illam appellauerit beneficium presbyterale, si tamen non sit propriè beneficium, prout consuluit *Nauar. cons. 7. num. de preb.* & mox etiam dicetur. Similiter quælibet pactio in se continens id, quod iure communi conceditur, non inducit simoniam, aut confidentiam, vnde, si fiat collatio, aut institutio cum promissione de reparando Ecclesiam, quæ confertur, inde nulla inducitur simonia; quia possidens Ecclesiam, aut beneficium, tenetur de iure communi ad illius reparationem, ad instar vsufructuarij, qui tenetur in bono statu conseruare bona sibi ad vtendum concessa, *l. 1. §. hactenus, ff. de vsufruc. Paris. de resign. benef. lib. 3. qu. 15. num. 2. & 3. & de confid. qu. 45. num. 6. & 7.*

Quod tamen procedit in reparatione proprij beneficij, seù Ecclesiæ, quæ sibi confertur; secùs verò dicendum est, si in ipsa collatione promitteret reparationem alterius Ecclesiæ; seù beneficij; quia cum tunc ad id non tenetur, committeret simoniam id. *Paris. d. q. 45. ex cap. ex multis, 1. q. 3. & Dec. consil. 118. num. 5. vers. non obstat textus*, quia iure non cauetur, vt beneficiatus teneatur alterius beneficium, seù Ecclesiam reparare, sicut tenetur propriam; quia qui de aliqua re sentit emolumentum, debet meritò, & illius onus sentire, *vulg. reg. qui sentit, de reg. iur. in 6. l. secundum naturam, ff. de reg. iur.* & dixit Imperator, non esse audiendum, qui de solo lucro vult esse intentus, onera verò vult recusare, vt in *l. vn. vers. neque enim, C. de cad. toll. l. manifestissimi, §. alia dubitatio, C. de furt. c. fin. de his, quæ fiunt à maior. part. capit. Paul. de Cittad. de iurepatron. art. 5. per tot. fol. mihi 153. id. Paris. d. qu. 45. num. 2.*

Cæterùm, beneficiati non sunt cogendi ad sustinenda onera, quæ non requiruntur in fundatione, vel institutione beneficij, aut ex antiqua consuetudine, prout declarauit Sacra Congregat. Concilij; nec aliud onus, quàm ius commune, & Concilium Tridentinum imponendum censuit, *Seraph. decis. 942. num. 12. & 19.* neque Synodus prouincialis potest immutare statum beneficiorum, & aliàs d. Congregatio. sic censuit, *Non posse ab Episcopo beneficijs simplicibus nouum onus imponi*, vt refert *Garc. in add. ad cap. 2. 3. par. de benef. num. 9.* & aliàs in vna *Calaguritana* sic declarauit, *Episcopus non potest cogere aliquem in beneficio residere*, cum alijs similibus declarationibus relatis ab eodem *Garc. d. par. 3. cap. 2. nu. 8. & 9.*

Sicut etiam non amittam, quod, vt supra dictum, est non cadit vitium simoniæ in ijs, quæ nomen beneficij Ecclesiastici non merentur; veluti cum non habent, omnia sua, requisita in quibus proinde non cadit ipsa simonia nempè si fortasse fuerint Capellaniæ quędam, quæ sæpè numero fun-
57 dati solent sine consensu Ordinarij, aut alterius Superioris authoritate; namquè licèt huiusmodi Capellaniæ fuerint perpetuæ vsque ad obitum beneficati, habeantque cætera requisita, pręter authoritatem, & institutionem Ordinarij, nihilominus beneficia Ecclesiastica adhuc dici non possunt; *Gonzal. ad reg. 8. Cancell. glos. 5. num. 20.* qui proinde *num. 25.* ait, quod pactum factum ratione similis Capellaniæ sine Papæ authoritate, non erit simoniacum, ex eo quod non est quid spirituale, & quod ita sæpè consuluit, & scripsit pro vno, qui accusabatur de simonia, ratione cuiusdam pacti, & concordiæ, propria, non autem Superioris authoritate in simili Capellania præcedente, initæ, & effectuatæ, & fuit ille absolutus ab omni crimine, & labe simoniæ per tres sententias conformes; & quod talis Capellania potest obtineri, etiam à laico, vel fœmina; quia sunt quædam Administrationes, & onera, consistentia principaliter in faciendo celebrare quendam numerum missarum, ex quibusdam redditibus relictis à testatoribus; & si quid superest, conuertitur in vtilitatem Administratorum; ac propterea mulieres, & laici sunt capaces huiusmodi Administrationem, *Rota decis. 264. & seq. part. 2. diuers.*

Pręmissis insuper addo, quod simonia non solum committitur in superius dictis, verùm etiam alijs casibus, veluti vbi, exempli gratia, inter patronum, & beneficiatum fuerit conuentum de renunciando liberè beneficium in manibus Ordinarij, vt ad illud fiat pręsentatio, aut antea aliqua super dicto beneficio lis aderat, & pro præmissis aliquid temporale intercesserit; cum non sit licita renunciatio beneficij, nec litis super beneficio pro pecunia, aut alio temporali, etiam si illud
58 excipiatur nomine expensarum, vt probatur ex *c. cum pridem, de pact.*

Nisi tamen essemus in illis casibus, qui de sui natura, simoniam non inducunt, potissimam autem redimendæ vexatio-
59 nis, nempè, si clericus beneficiatus solueit aliquam pecuniarum quantitatem alicui potentiori, qui occupabat beneficium, ad redimendam ab illo vexationem de facto, cum hic Clericus esset pauper, aut minus potens contra potentiorem plenum ius, & possessionem in dicto beneficio fuerit assequutus; ac postea possessione priuatus: ipse etenim Clericus in hoc casu non incurrit aliquam simoniam, ita docet *glos. penult. & ibi Archid. in c. quæsitum, 1. qu. 3. & glos. in cap. ad aures, verbo absolutionis, de simon. glos. in cap. dilectus, 1. eod. tit. in verbo, restituere*, ibi, *sed verius & æquius videtur, quod cum iniustè vexatur, posse redimere suam vexationem sine peccato*; & est trita conclusio apud omnes, quod si è contra, qui petit pecuniam, habet ius in beneficio, non licet danti, pecunia redimere, ad hoc vt ex solutione consequatur ius aliquod in beneficio; aliàs enim committit simonia; quia dat temporale pro iure spirituali consequendo, vt in *c. Matthæus de simon. Ferret. consil. 235. num. 1.* vbi, quod in isto casu molestatus conuenire debet turbantem coram Superiore, vt discutiantur iura partium, vt in *d. cap. ad aures*, quia si petens pecuniam, nullum ius habet, sed soluentem de facto, iniustè vexat, tunc, licita est redemptio vexationis cum pecunia, vt in *d. cap. dilectus*, & in pluribus casibus potest quis vexationem huiusmodi redimere, quorum Primus est, quando quis habet bonum ius, & certum, & sic nullo modo dubitat de iure suo, quia si dubitaret, committeret simoniam, dando, etiam si vexatio esset de facto, vt in *d. cap. cum dilectus*, 1. & ita id. *Felin. loco citato num. 2.* vbi, quod numquam licitum est, redimere vexationem, nisi vexatio sit omnino de facto, & redimens habeat plenum ius, adeo quod si deficeret possessio, adhuc non liceret, *Rebuf. in prax. tit. de simon. resignat. num. 17.*

Vnde, hinc sequitur, quod, qui caret possessione, seù est spoliatus, non potest redimere vexationem, quantumcunquè ius habeat in beneficio, vt per *Imol.* & alios *d. cap. ad aures*, quem cum alijs refert *Garc. de benef. par. 1. cap. 2. num. 53.* quan-

quandoquidem possessio beneficij est quid spirituale, seu connexum spirituali, propter administrationem ordinis, vel elaulum, quæ inde sequitur; & ideo carenti possessione, seu spoliato non licet redimere vexationem, licèt, vt dictum est, ius habeat in beneficio *Abb. in d. cap. dilectus*, t. *Nauar. in Manuali, cap. 23. num. 101. Silu. in sum. verbo simonia, nu. 5. Sum. Confess. lib. 1. tit. 1. de simon. qu. 46.* & alij, quos refert id. *Garc. d. num. 53. Viuian. in praxi iurispatron. lib. 11. cap. 12. num. 17. Buratt. decis. 307. num. 5.* vbi, licèt fuerit reseruatum beneplacitum Apostolicum in concordia inter partes inita, de soluendo expensas litis super beneficio, quod earum alter prætendebat fuisse de iurepatronatus, fuit dictum, posse ab hac conditione recedi; quia dictum beneplacitum non erat necessarium, cum N. tanquam bonum ius fouens, quod Capellania, de qua agebatur, non erat de iurepatronatus, poterat, ad redimendam vexationem, soluere M. illum iniustè molestanti, pro expensas litis per *gloss. in d. c. dilectus*.

Nec tamen ista vexationis redemptio repugnat iuri canonico, vt supra visum est, neque diuino, vt patet præsertim *prouerb. cap. 16. & 17.* vbi homines exquirentes lites peruersi appellantur, & *Diuus Paulus ad Timoth. 11. seruos Dei non oportet litigare*, & *est text. in cap. sicut, 11. quæst. 7.* & adeò litium execratio honestam causam continet, quod, dicit D. Augustinus in quodam suo sermone, *nil esse simile actib. Demonum, quàm litigare*; quarè habetur *Matth. capit. 5. si quis voluerit tuam tunicam tollere, & iudicio tecum contendere, dimitte ei & pallium, vt in cap. 1. 14. quæst. 1. & in c. suscepimus, de homicid.* nam melius est pati modicum, quàm intrare litium certamina, vt dicit *Abb. in c. 1. de appell. & text. in c. negotiatorem, 87. dist.* admonet, litigiosos fugiendos esse tanquam pestem; vnde si aliquid detur ratione impensarum, vt fiat concordia, & recedatur à lite, non dicitur simoniacum, *Nauar. consil. 64. de simon. Parti. de resign. benef. l. 14. qu. 3. n. 7. id. Buratt. d. decis. 307. num. 5.*

Secundus casus est, si is, cum quo litigatorem, esset persona valdè potens, cum qua vix, aut nunquam possem victoriam reportare, idem *Felin. in d. c. dilectus num. 3.* idemque esset, si talis persona non esset potens in diuitijs, sed in fauore, aut calumniarum plenus; quia, etiam tunc licitum esset redimere vexationem, *gloss. in d. c. dilectus*. Notat tamen *Rebuff. loc. cit. num. 23.* quod licèt dans pecuniam pro redimenda vexatione in casu permisso, non peccet, tamen is, qui recipit, peccat, & est simoniacus; ac proinde tenetur pecuniam, quam sic recepit, restituere, *Felin. in c. dilectus, de simon. ante num. 1.* vbi ait notandum meliorem text. de iure, quod est dare casum, in quo sine aliquo vitio simoniæ, potest quis date pecuniam pro consetuatione iuris spiritualis quæsiti; vbi etiã notat, quod talis pecunia, licèt dicatur turpiter accepta, non tamen est turpiter data, & repeti potest; cum torpitudo, sit solum ex parte vnius; nec obstat, *text. in l. 1. ff. de condict. indeb.* vbi soluens sciente indebitum, non potest repetere; quia fallit, nisi ob necessitatem solueret; quæ quidem necessitas omnino excusat. Et alias Sacra Congregatio Concilij censuit, præsentationem beneficij vendere non intendens, sed exire de carcere, si pecuniam pro præsentatione acceptam restituat, & præsentationem reuocet, non incidit in pœnas priuationis iuris præsentandi alium infra legitima tempora, pront in vna *Nicien. 1. Aprilis 1628.* quam refert *Barbos. in collect. bullar. verbo præsentatio, fol. 568. vers. 2.* & idem *Felin. loc. cit. num. 6.* ait, quod ille, qui recipit propter vexationem facti, turpiter recipit, & siuè desistat, siuè non, tenetur ad restitutionem, etiam in foro contentioso, ita tenet *gloss. in d. c. dilectus*, cum qua ibi pertranseunt omnes DD. ob hanc scilicet rationem, quia turpiter dictam pecuniam recepit; ex quo molestauit minus potentem de facto; quem tenebatur in pace dimittere. *Ferret. d. consil. 235. num. 6.* idem *Viuian. loc. cit. num. 18.* vbi ex *DD. in d. c. Iacebut, de simon.* ita distinguit, vt qui non habet ius in re, non possit, pretio oblato, vexationem redimere ab his, qui solum possunt obesse, siuè vi, siuè fraude obsint, siuè muneribus, siuè precibus apud electores, vel collatorem, & qui habet ius in re per confirmationem, vel liberam collationem, seu institutionem potest pretio redimere vexationem, si fortè ab alio impediatur à possessione capienda, ita *Rucius in praxi fors eccles. dec. 226.* vbi quod potest Iudex, ex sui officio prouidere, vt vna pars cedat liti super spiritualibus, ac pro bono pacis recipiat expensas ab alia parte, & sic præcedente ipsius Iudicis decreto; aliàs non sufficit fieri id inter partes absque dicto decreto: vt infra dicetur; quia hoc posset continere simoniam, ex *Abb. in d. cap. cum pridem, de pact.* necnon ait requiri, quod præsentatus habeat ius in re per confirmationem, vel institutionem; quia poterit tunc aliquid dare aduersario. Ac proinde *Felin.* & cæteri in *d. c. dilectus, primo de simon.* concluduut, quod non est licitum in spiritualibus redimere vexationem, nisi vexatio sit omnino de facto, & redimens habeat plenum ius, & non debeat dubitare de iure suo; quia si dubitat, committit simoniam, ex *Panorm. in c. cum pridem, de pact.* & ille, qui recipit, propter vexationem facti, turpiter recipit, & tenetur restituere, quod accepit, quia præsumitur iniustè accepisse, id. *Felin. in d. c. dilectus, num. 6.* vbi quod qui recipit ob vexationem facti, siue desistat, siue non, tenetur restituere.

Tertius casus, quando quis habet litteras Apostolicas super prouisione certi vacantis beneficij, & dum petit illarum exequutionem coram dato Exequutore, alius iniustè eumdem prouidendum vexat expensis, & turbationibus, quo casu, dum id. *Viuian. loc. cit. num. 15.* quærit, an iste sic vexatus licitè possit, dando prædicto vexanti pecuniam, se ab iniusta vexatione redimere, nempè restituendo vexanti expensas factas concludit, affirmatiuè, dicendo, quod id fieri potest absque peccato, quod ibi pluribus authoritatibus comprobat; & idem dicendum est, quando aliquid modicum daretur, veluti pro bullis, aut expensis factis in illis consequendis, aut pro collatione ab Ordinario facta, idem *Rebuff. loc. cit. num. 22.*

Nihilominus vero, circa hoc est plurimum inuigilandum, nam, vt dicitur in prædicta *Buratti decis. 307.* ista toateria redimendi vexationem est nimis periculosa sine beneplacito A-
60 postolico, & etiam fuit dictum in vna *Vlixbonen. Prioratus 14. Martij 1611. coram Damasceno*, quæ est *decis. 302. num. 5. par. 1. recent.* In ijs verò casibus, in quibus liquidò constat, huiusmodi vexationis redemptionem licitè fieri posse, ad illam nihilominus non nisi de consensu Episcopi deueniendum est. Quare, gloriosæ mem. S. Carolus Borromæus Archiepiscopus Mediolanen., ne redimendæ vexationis specie in causis beneficiornm simoniacæ pactiones, intercedant, nemini licere id voluit, nec in casibus quidem iure permissis pecuniam dare, vel quicquam pacisci, aut transigere; nisi Episcopi consensus accessent; cuius partes erunt perspicere diligenter, an subsit aliqua fraus; & vbi rem, fraude carere, & iure permissam esse cognouerit, non denegare ei, qui petierit facultatem se à vexatione liberandi; & qui contra fecerit, Episcopi arbitrio puniatur, & quod actum fuerit irritum sit, & nullum, vt in *Act. Eccles. Mediol. par. 1. Concil. 1. prouinc. fol. 14. vers. Ne redimenda*.

Et vidi in Curia inter quædam notabilia MM. SS. quæ ab antiquis Curialibus dicebantur esse, prout apparebat, euiusdam Francisci Baccodij Episcopi Gebennen., qui fuit Datarius Pauli IV. quod cum idem Paulus constituisset deputare quandam Congregationem nnnnullorum DD. Cardinalium pro reformandis negotijs Dataríæ Apostolicę, inter cætera intendebat declarare, ne similes redemptiones vexationum, nec aliqua solutio, promissio, siuè pactio in beneficialibus, etiam in casibus licitis fieri posset, nisi Apostolica authoritate, ac causa diligenter discussa, & examinata, fierent præuia illius supplicationis signatura tantum; quandoquidem, licèt præmissa in casibus licitis fieri possint, nihilominus maximum animarum periculum inde posset facillimè exoriri; licèt idem Paulus, morte præuentus tam salutare remedium his adhibere nequiuerit, quod erat ibi adnotatum sub die 28. Octobris 1557.

Nec semel vidimus in Dataria Apostolica huiusmodi confirmationes denegari, quando ex tali vexationum redemptione apparent conditiones, & pacta nimis exorbitantia, simoniamque redolentia; cuius rei praxis nihil à iure communi noscitur deuiare, iuxta text. *in d. c. cum pridem, §. 1. de renunc.* ibi, *Cumque compositionem istam authoritate Apostolica peterent confirmari, Nos eam non duximus admittendam, pro eo quod videbatur prauam illicita pactionis speciem continere*.

Hęc tamen omnia procedunt in beneficialibus, alijsque iuribus spiritualibus; in temporalibus autem aliter dicendum est, cum in his licitum sit quomodocumque redimere vexationem, vt in *l. fin. ff. de cond. ob turp. cau. Felin. in d. c. cum dilectus, num. 4.* & ait *Angel. in l. athletas §. fin. de infam.* relatus ab eodem *Felin. loco cit.* quod redimere vexationem, non est contra bonos mores.

SVM.

SVMMARIVM.

1 *Indignus, à non idoneo ad beneficia distinguitur.*
2 *Præsentatus habilis à minori parte patronorum, præfertur inhabili præsentato a maiori parte.*
3 *Derogatio iurispatronatus pro medietate, non suffragatur inhabili, si taceat, alium habilem fuisse præsentatum ab altera medietate.*
4 *Præsentatio de inhabili, cum conditione obtinendi Apostolicam dispensationem, an sit valida.*
5 *Præsentatus ad beneficium, non indigens dispensatione, præfertur prǣsentato indigenti & num. 54.*
6 *Leges non omnes scire tenentur.*
7 *Dispensatio, cadit aduersus iuris communis dispositionem.*
8 *Non requiritur expressa aduersus decreta Concil. Tridentini.*
9 *Minor 14. annis, est incapax beneficij simplicis, etiam de iurepatronatus.*
10 *Et quomodo ei detur prouisio beneficij vacantis per resignationem.*
11 *Minor nobilis, facilius dispensatur super defectu ætatis ad beneficium, & sub qua formula.*
12 *Fundationi iurispatronatus laicalis qualitati, quomodo Papa deroget.*
13 *Dispensatus super defectu ætatis ad beneficium simplex, an censeatur etiam dispensatus super recitatione horarum canonicarum.*
14 *Beneficium, habens tenues fructus, etiam obligat ad horas canonicas.*
15 *Secus verò, si nullos habeat.*
16 *Fructus beneficiorum deseruiunt pro stipendio Clericorum.*
17 *Chamæleon, nec cibo, nec potu, sed aeris alimento alitur.*
18 *Impedimentis duobus concurrentibus, vno sublato, alterum remanet.*
19 *Ætate quantumuis minor, non dispensatur ad beneficium; nisi narret, se aptum ad horas canonicas recitandas.*
20 *Ætas 14. annorum requiritur ad beneficium simplex.*
21 *Et sufficit 14. annum fuisse inceptum.*
22 *Annus captus, in fauorabilibus, habetur pro completo.*
23 *Ætas, quoad spiritualia, à die baptismi computanda.*
24 *Ætatis minoris ad beneficium simplex, ex fundatione requisita, optima distinctio.*
25 *Testatoris voluntas limitatur per iuris communis dispositionem.*
26 *Præsentatio ad beneficium fieri potest, etiam conditionalis; dummodò conditio purificetur ante institutionem.*
27 *Secus verò dicendum de institutione.*
28 *Prǣsentatus ad beneficium, si aliud incompatibile obtinet, ad Sedem Apostolicam remittendus.*
29 *Collatio beneficij, & institutio in illo, pari passu ambulant.*
30 *Præsentatio, & nominatio ad beneficium, in quo differant.*
31 *Laicus rectè potest ad beneficium præsentari, cum conditione vt statim fiat Clericus.*
32 *Præsentādus ad beneficium, an tempore prǣsentationis debeat incedere in habitu, & tonsura clericalibus.*
33 *Prǣsentatio ad beneficium, non potest fieri, ante obitum beneficiati.*
34 *Mandatum ad prǣsentandum ad beneficium vacaturum, quando validum; hic distinguitur.*
35 *Patronus, potest in limine fundationis conditionem apponere, vt per se, vel per procuratorem possit præsentare ad beneficium antequam vacet.*
36 *Necnon, vt prædecessor eligat sibi successorem in beneficio, sine Ordinarij institutione.*
37 *Præsentatio facta ad beneficium, quod patronus putabat vacare, & tamen non vacabat, an valeat.*
38 *Voluntas, ex actu nullo declaratur.*
39 *Præsentatio seù beneficij collatio, an valeat, nondum tradita sepultura corpore Rectoris defuncti:*
40 *Beneficium potest conferri simul atque beneficiatus mortuus est.*
41 *Institutio in beneficio fieri nequit, nisi cum qualitatibus in fundatione requisitis.*
42 *Præsentatio à superiore admittenda, iuxtà fundationem, etiam cum conditionibus iuri contrariis.*
43 *Iuspatronatus non acquiritur, si hæres cogitur à Iudice ad fundandum.*
44 *Præsentatus a maiori parte patronorum, instituendus.*
45 *Patronus vnus, præsentans præseruat possessionem aliorum non præsentantium. Et quomodo intelligendum, num. 46.*
47 *Patronus, præsentans quomodo testetur, se non habere compatronos.*
48 *Et quomodo præscribat iuspatronatus contra compatronum.*
49 *Pronomen sui, est personalissimum.*
50 *Gratificationi quando sit locus in præsentato ad beneficium, Et quomodo facienda per Episcopum num. 56.*
51 *Instituendus dignior ex æqualiter præsentatis, alias instituens peccat mortaliter.*
52 *Dignior quis censendus ad beneficium.*
53 *Diues, aut pauper, quando præferendus ad beneficium Ecclesiasticum.*
55 *Diœcesanus præfertur extero magis idoneo.*
57 *Gratificatio, inter præsentatos ad beneficium competit etiam Vicario Episcopi.*
58 *Clausulam* Dummodo tempore Datę non sit alteri ius quęsitum, *quomodo procedat.*
59 *Collatio simultanea, facta in discordia non valet.*
60 *Sed beneficium confertur à Papa; non iure deuolutionis, sed præuentionis.*
61 *Collatio, quando est simultanea, quomodo valida, si fiat per vnum tantum ex Collatoribus.*
62 *Institutio in beneficio iurispatronatus non facienda, nisi audito Promotore fiscali Curiæ Episcopalis, & quæ contra eam opponi possint.*

Praxis existentiæ Idoneitatis Præsentati ad Beneficium Iurispatronatus.

CAPVT VI.

INdagandum est subsequenter, an præsentatus ad beneficiū,
sit habilis pro obtinenda in illo, institutione; ne fortè sit in-
dignitate criminosa indignus; veluti aliquo vitio irretitus, aut
1 aliàs alio impedimento, etiam iuris inhabilis, qui differt ab
indigno; prout distinguit *Lambert. de iurepatr. part. 1. lib. 2.
art. 4. 10. quæst. princip. num. 2. fol. 665.* vt inde an valida,
vel inualida dignoscatur præsentatio; ac proinde, in pri-
mis videndum est, quid si duo fuerint æqualiter, vel inæqua-
liter ad idem beneficium præsentati, vnus videlicet habilis, al-
ter verò inhabilis, seù indignus.

Et quidem, vera est conclusio, quod prǣsentatus à minori
3 parte patronorum, quatenus sit habilis, & idoneus præfer-
tur inhabili, prǣsentato à maiori parte, *c. dudum, c. de elect.
vbi Abb. vlt. notab. Roceb. hoc tract. verbo, honorificum, q.
16. num. 34.* quia huius præsentatio perinde habetur, ac si non
fuisset facta; & hanc opinionem sequuta est *Rota in vna
Pampilonen. Parochialis de Munnain 13. Ianuary* 1591. *coram
Bubalo*, quam refert *Garc. de benef. p. 9. cap. 3 num. 88. Caua-
ler. decis. 321. num. 1.* vbi, cum in fundatione requireretur,
quod præsentandus, in ipso actu prǣsentationis, debuisset
esse actu sacerdos, cum irritatione prǣsentationis, & fuisset
quidam, non habens talem qualitatem, prǣsentatus à maiori
parte, fuit dictum, quod prǣsentatio de inhabilli, cum tunc
adesset alius, qui erat sacerdos, perinde haberetur, ac si fa-
cta non fuisset, & sola prǣsentatio de habili, licèt à minori
parte facta, attenderetur; etiam quod esset prǣsentatus ab
vno, vel à minori parte patronum; quia totum ius est illius,
qui prǣsentauit habilem, nec propterea fit deuolutio ad
Superiorem, *ex d. c. dudum, & c. seq. & c. congregato,
de elect.*

Præterea, est in praxi notendum ex *d. decis. Caual. 231. num. 4.* quod licèr inhabilis præsētatus fuerit etiam à medietate patronorum, ac recursum habuerit ad Sedem Apostolicam pro derogatione medietatis vocum patronorum prout in dies in his casibus fieri consueuit, & obtinuerit litteras prouisionis cum dicta derogatione, cum fuerit alius habilis præsentatus ab alia medietate patronorum, qui erat sacerdos, nihilominus cum in prouisione Apostolica Orator non expressérit, fuisse ad idem beneficium præsentatum alium habilem à medietate altera patronorum, talis prouisio fuit nulla declarata; etiam quod idem Orator obtinuerat in prouisione, quod posset infra annum ad presbyteratus ordinem promoueri, quia nihilominus cum præsentatus habilis, fue-

nam satis est quod fuerit narrata supradicta minor ætas, cum consueto exordio, *Laudabilia pueritis ætatis indicia*, vt in formulis infrascriptis patebit; eoq; magis, vigore Clausulæ *Non obstantibus &c.* quæ in litteris Apostolicis adijcitur: nam illa comprehendit etiam derogationem prædicti Concilij Tridentini; quoties appareat de voluntate Papę derogandi, vt supra dictum est, *Caual. decis. 4, 8. num. 3. & 5. Adden. ad Buratt. decis. 463. num. 5.* vbi, quod derogatio Concilij generalis non procedit quoad Concilium Tridentinum, in quo sufficit clausula *Non obstantibus, &c.*

Est tamen notandum, id habere locum, quando constat, Papam, voluisse derogare dicto Concilio, alias verò, secùs dicendum esset, si de contrario appareat, *ex decision. Caualery 601. num. 3.* vbi censuit Rota, non fuisse derogatum prædicto Concilio Tridentino; ex eo quod Papa derogauerit Concilijs Synodalibus, & Prouincialibus tantùm, non autem generalibus; vnde videbatur noluisse illi derogare. Ex qua quidem decisione est notandum, quod Cancellaria Apostolica, tenet, quod sub generali derogatione Conciliorum generalium, comprehenditur Concilium Tridentinum, quando Papa disponit aduersus illius decreta prout in *d. num 3.*

Verùm, quia quandoquè Ordinarij, quibus diriguntur huiusmodi prouisiones beneficiorum, videntes, in litteris fuisse tantùm narratum huiusmodi ætatis defectum, nec tamen concessam expressè dispensationem, proinde earumdem litterarum exequutionem perperam, & incautè recusarunt; quarè visum est, quandoquè, ad instantiam Oratoris petentis desuper expressam dispensationem, illam fuisse concessam: quæ nihilominus nullo modo videtur necessaria.

Nihilominus verò aliter dicendum est, quando Papa ex vrgentissimis causis, aut maximis præcedentibus fauoribus, siuè cum personis qualificatis, septennio minoribus, dispensat ad beneficia simplicia; tunc enim, cum versemur contra iuris communis dispositionem, necessariò requiritur expressa dispensatio, *Ricciul. lucubrat. Ecclesiast. lib. 6. cap. 22. num. 4. in fin. me citato in mea Praxi Dispensat. Apostolic. lib. 7. capit. 1. num. 45.*

Sed antequam vlterius procedamus, monitum volumus Lectorem, quod in materia præsentationis, & institutionis in beneficio iurispatronatus, adest quædam *decis. 482. par. 1. diuers. in vna Gerunden. Beneficij 12. Iunij 1579. coram Lancellotto,* in qua, circa ætatem ad beneficium simplex requisitam ex Conc. Trid. *sess. 23. c. 6. de refor.* dicitur, id non habere locum in simplici beneficio iurispatronatus: quarè in fine *d. decis.* sic habetur, videlicet, *Reseruarunt Domini, an ex quo non probatur, quod Antonius sit constitutus in 14. anno, prout requirit Conc. Trid. sess. 23. cap. 3. sed tantum in 12. anno, ei obstet d. Concil. In qua difficultate Illustrissimi Cardinales Congregationis Sacri Concilij Tridentini censuerunt, non obstare Die 2. Iulij 1579.*

At hodie, nullo modo attenditur prędicta declaratio, sicut praxis, & vsus quotidianus docent: quia prædictum Conci-
9 lium loquitur generaliter de quocunquè beneficio, cuius appellatione venit etiam beneficium iurispatronatus, *Nicol. Delphinat. in tract. iurispatron. lib. 1. num. 26. cum seq. Rebuff. in prax. vers. sæculare beneficium num. 15. Marius Antonin. var. resol. lib. 1. resol. 112. casu 51. vers. quod confirmatur Ric. in praxi for. eccles. 187. n. 186. Viuian. in prax. iurispatr. lib. 6. c. 6. nu. 8.* vbi testatur de prędicta praxi, & de hoc aliàs dixi in *d. mea Prax. lib. 4. c. 2. à n. 1. vsque ad 15.*

Sanè, pro hac eadem praxi, licet facilius concedatur dispensatio super defectu ætatis in beneficijs vacantib. per obitum, quam per resignationem, non tamen illa ex eadem causa resignationis denegatur personis qualificatis, præsertim verò nepotibus Cardinalium: pro cuius quidem praxi maiori elucidatione, sequentis prouisionis formulam hic inserere placuit, tenoris sequentis, videlicet,

10 *Vrbanus &c. Dilectis Filijs Primicerio, & N. Canonico Ecclesiæ Neapolitan., ac Vicario &c. Neapolit. Salutem &c. Laudabilia dilecti Filij Claudij Philamarini clerici Neapolit. puerilis ætatis indicia, ex quibus, prout fide dignorum testimonio accepimus, verisimiliter conijcitur, quod succedentibus sibi annis, se in virum debeat producere virtuosum, Nos inducunt, vt eum apostolici fauoris suffragio prosequentes, sibi reddamur ad gratiam liberales. Dudum siquidem omnia beneficia Ecclesiastica apud Sedem Apostolicam &c. vacantia &c. reseruauimus, Decernentes &c. attentari. Cum itaque postmodum Abbatia nuncupata S. Tryphonis Rauellen. Ciuitatis, vel Diœcesis, ac S. Maria ad Computo, Ecclesia, seu Capella, ac legatum pium, in titulum perpetui simplicis beneficii ecclesiastici, clerico sæculari conferri solitum, in quibusdam terris arbustatis in partibus Villæ Lusciani à Campo Scarsano Auersan. Diœcesis: & quæ sicut accepimus, de iurepatronatus laicorum &c. existit, Rectoria Abbatia, etiam nuncupata Ecclesia parochialis S. Mariæ Maioris similiter nuncupata Neapolitan. per liberam resignationem dilecti filii nostri Ascanij S. R. E. presbyteri Cardinalis Philamarini nuncupati. Ecclesiæ Neapolitan. ex concessione, & dispensatione Apostolica Præsulis, de illis, quæ tunc in titulum, ex simili dispensatione Apostolica obtinebat, in manibus nostris sponte factam &c. & admissam, priores duæ Ecclesiæ, seu Capellæ, videlicet, ac legatum pium huiusmodi apud Sedem eandem vacauerint, & vacent ad præsens, Nullusque de prioribus duabus Ecclesiis, seu Capellis, ac legato pio prædictis, præter Nos &c. Nos eidem Claudio, qui testimonio ipsius Ascanij Cardinalis, de vita, moribus, & idoneitate commendatur, quique, vt asserit, dicti Ascanii Cardinalis, ex fratre germano, nepos, & in octauo suæ ætatis anno constitutus, ac ad recitandum diuinum officium aptus existit; & cum quo alias, vt defectu ætatis huiusmodi non obstante, quæcunq; perpetua simplicia beneficia Ecclesiastica, sacrum ordinem annexum non habentia, ac personalem residentiam non requirentia, si ei aliàs canonicè conferantur, recipere, & quoad viueret retinere liberè, & licitè valeret, authoritate Apostolica dispensatum fuit, præmissorum indiciorum intuitu specialem &c. n quibusuis &c. censentes; ac quoad Rectoriã huiusmodi, dicto iuripatronatus pro medietate &c. patronorum, in ipsum Claudium non consentientiũ, hac vice specialiter & expressè derogantes, Discretioni vestræ &c. mandamus, quatenus vos, vel duo, aut vnus vestrum, Verificato in primis & ante omnia coram Ordinario loci, quod quoad perpetuam Rectoriam, quod dictum iuspatronatus ex fundatione, vel dotatione existit, vt præfertur, per vos, seu alios Ecclesias resignatas, seu Capellas, ac Rectoriam sine cura existentem, & legatum pium huiusmodi, quæ similem residentiam non requirunt, nullumque ordinem sacrum annexum habent, quorum insimul, & illis forsan annexorum fructus &c. Trecentorum ducatorum auri de Camera &c. vt dictus Claudius, etiam asserit, non excedunt, siue præmisso &c. Dummodo &c. ius quæsitum, & alterius medietatis patronorum prædictorum ad hoc accedat assensus, cum annexis &c. eidem Claudio conferre, & assignare authoritate nostra curretis, Inducentes &c. Amotis etc. responderi. Contradictores &c. Non obstantibus &c. Bonifacij Papæ VIII. &c. & alijs &c. Quibus omnibus &c. anteferri &c. Volumus autem, quod si apparuerit super resignatione sine cura Ecclesiarum &c. ac Rectoria; & legati pij prædictorum, antea per dictum Ascanium Cardinalem, aliũm consensum præstitũ, & extensum fuisse, pręsens gratia nulla sit eo ipso. Et insuper &c. attentari. Dat. Romæ apud S. Petrum Anno 1641. Tertiodecimo Kal. Martij Pontificatus nostri Anni Decimonono.*

Gratis pro Nepote Cardinalis.

Anno Incarnationis Dominicæ 1641. Die XVII. Februarij Retroscriptus Eminentissimus, & Reuerendissimus D: Ascanius Cardinalis per sanam liberam cedulam, resignationi, & litterarum expeditioni consensit, Iurauit &c.

Pariter, attentis qualitatibus Oratoris, ac beneficij, super tali ætatis defectu consueuit per Summum Pontificem dispensari, prout fel. recordat. Innocentius Papa X. annis retro elapsis dispensauit cum Oratore in octauo suæ ætatis anno constituto, in prouisione beneficij de iurepatronatus de Gambacurtis; attento quod Orator prædictus, erat filius vnius ex compatronis.

Cum cęteris personis, sicut iam superius diximus, vix super vnius anni defectu dispensari consueuit, his præsertim temporibus: imò antea, post tamen dictum Concilium Tridentinum cum Oratore minore 14. annis non dispensabatur, teste *Paris. de resign. beneficiorum lib. 3. q. 7 n. 66.* licèt viderimus cum nobilibus, etiam vltra annum, dispensari; namque nobilitas, est potissima causa ad dispensandum, & regulariter, etiã de iure communi in conferendis beneficiis Ecclesiasticis consideratur nobilitas, *c. de multa de præb. c. cum adeo, vbi glos. de rescript. Mandos. reg. 34. q. 60. n. 3.*

Huius quidem praxis exemplum ita hic subnectere placuit, videlicet,

Vrbanus &c. Vicario &c. Neapolitan. &c. Laudabilia dilecti filij Horatij Capycis clerici Neapolitan. puerilis ætatis indicia, cum nobilitate coniuncta, ex quibus &c. prosequamur. Cum itaque sicut accepimus, perpetuum simplex beneficium Ecclesiasticum sub inuocatione S. Stephanelli in Ecclesia S. Martinelli à Capoana nuncupati Neapolit. quod de iurepatronatus laico-

rum, familiæ videlicet illorum de Capicijs &c. existit, quod bonæ memoriæ Ioannes Aloysius Riccius Episcopus Vican. in titulum, ex dispensatione Apostolica, dum viueret, obtinebat, per obitum dicti Ioannis Aloysii Episcopi, qui ex extra Romanam Curiam debitum naturæ persoluit, vacauerit, & vacet ad præsens, Nos volentes prædictum Horatium, asserentem se tertium decimum suæ ætatis annum agere, & ad recitandum, &c. aptum, ac de nobili genere procreatum existere, & ad dictum beneficium, vt præfertur vacans, à dilectis filijs modernis illius patronis infra legitimum tempus præsentatum fuisse, licèt de facto, prædictorum indiciorum intuitu &c. Mandamus, quatenus verificato &c. si per diligentem indaginem super prædictis indicijs habendam, dictum Horatium, (circumscripta ætate huiusmodi) aliàs ad hoc idoneum esse repereris: super quo tuam conscientiam oneramus, beneficium prædictum, quod personalem residentiam non requirit, nullumque ordinem sacrum annexum habet, ac cuius &c. xxiiij. &c. Siue præmisso &c. seù per liberam resignationem d. Ioannis Aloysii Episcopi, vel cuiusuis &c. eidem Horatio conferas &c. Inducens &c. Amoto, &c. Dat. Romæ apud S. Petrum Anno &c. 1643. Kal. Aprilis, Anno Vigesimo.

Ad eumdem quoq; Summum Pontificem recurritur, vbi obstat fundatio beneficio pro illius derogatione obtinenda; quæ non conceditur, nisi ex legitima causa, quod potest præsertim exemplificari, cum beneficium sit sacerdotale, & petitur conferri in minoribus ordinibus constituto, super quo datur dispensatio, seù (vt proprios loquar) indultum super dicta fundatione, eo modo, quo sequitur videlicet, *Innocentius &c.*
12 *Vicario &c. Cum sicut accepimus, perpetuum simplex beneficiũ Ecclesiasticum, quod de iurepatronatus laicorum &c. existit, ac in illius fundatione expressè dicitur caueri, quod ad illud, dum pro tempore vacat, presbyter præsentari debeat &c. Nos volentes &c. N. clericum dictæ Diœcesis, asserentem, se in 18. ætatis suæ anno constitutum, ac Seminarij puerorum Ecclesiastici in Ciuitate N. institutum, alumnum, ac dilecti filii N. vnici eiusdem beneficii patroni fratrem germanum existere &c. attento, quod sicut ipse N. similiter asserit, nullus presbyter de familia dicti patroni ad beneficium huiusmodi sic vacans, aspirat &c. recipere, & quoad vixerit retinere &c. valeat, fundatione, cui (illa aliàs in suo robore permansura) hac vice dumtaxat, harũ serie specialiter & expressè derogamus, ac Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrarijs nequaquam obstantibus, Apostolica authoritate &c. de speciali gratia indulgemus. Volumus autem, quod idem N. cum primum ad ætatem legitimam peruenerit, proximis inde futuris temporibus, ordinem ipsum, quem ipsa ætas postulauerit, videlicet Subdiaconatus, Diaconatus, & presbyteratus suscipere: & interim onera eidem beneficio incumbentia, per presbyterum idoneum, à te approbatum supportari facere omnino teneatur: aliàs præsens gratia nulla sit eo ipso, & ad fructuum interim ex beneficio prædicto perceptorum restitutionem, obligatus existat &c.*

Huiusmodi fundationi solet etiã Papa derogare, si in ea caueatur expressè, quod obtinens tale beneficium, teneatur apud illud residere personaliter, & infra annum ad sacerdotiũ promoueri ac quod cum illo non possit aliud beneficium obtineri, teste *Staphil. de liter. grat. tit. de mod. impetr. sub n. 27.* subdens ibi, secùs dicendum esse, quando petitur derogatio fundationis, quoad omnes eius partes, etiam non expressas, vel exprimendas huiusmodi quia derogatio non datur; cum possint esse tales, quod illis Papa non derogaret; nec ego huc vsque vidi similes derogationes.

Et in proposito, quandocunque cum quolibet Oratore Papa dispenset ad beneficia simplicia super defectu ætatis, semper in litteris adijcitur, Oratorem ad diuinum officium recitandum, aptum existere.

Quare, non semel, de hac re euenisse scimus controuersiam: numquid videlicet idem Orator dispensatus ad beneficium super prædicto ætatis defectu, censeatur dispensatus super re-
13 citatione officij, donec perueniat ad ætatem quattuordecim annorum, qua efficitur huiusmodi beneficij capax, iuxta sancita per *Concil. Trid. sess. 23. cap. 6. de reform.*

Et omnibus pro affirmatiua parte, omissis, dicendum est, contrariam opinionem esse veriorem; quandoquidem versamur in materia dispensationis, quæ est stricti iuris *c. 1. §. fin. de fil. presb. in 6. Hosed. de incompat. benef. par. 2. c. 12. num. 67.*

Quinimmo, satis in hac praxi patet, quod Papa dispensando super defectu ætatis cum quouis minore ad obtinenda beneficia, non intendit dispensare super recitatione horarum canonicarum; sed semper in prouisione adijcit clausulam, nempè, quod ad recitandum diuinum officium aptus existit; vt habetur in suprapositis formulis; nam inhabilitas minoris ad beneficium, duo comprehendit impedimenta, Alterum, quod supradictum Concilium statuit d. *sess. 23. cap. 6.* ne quis clericus, ante decimumquartum annum valeat beneficium obtinere.

Alterum verò impedimentum est, quod Clericus beneficiatus, quantumuis minorennis, tenetur quotidie recitare diuinum officium, *c. vlt. dist. 92.* cum beneficium detur propter officium, *cap. fin. de rescrip. in 6.* & hoc sub pœna peccati mortalis, vt in *cap. presbyter, dist. 91.* cum prædicta recitatio sit de præcepto, *d. c. presbyter. Viuian. in praxi iurispatr. lib. 15. cap. 3. n. 35. cum plurib. seqq.* si etenim non recitat dictum officium, post adeptam possessionem, ante sex menses peccat mortaliter, & post sex menses nec facit fructus suos; quos pro rata omissionis diuini officij, & temporis, tenetur restituere fabricæ Ecclesiæ, vel pauperibus ex Constitutione Concilij Lateranensis, relata per *Nauar. de orat. cap. 7. num. 31.* vt in §. *Statuimus*, supradicti Concilij cuius tenorem habes penes *Quaran. in Summa bull. verbo, Hora Canonica.*

Quod quidem vsquè adeo intelligendum est, etiam si bene-
14 ficium sit quantumuis tenue; quia nihilominus obligat ad horas Canonicas, *Zerol. in praxi epis. 1. p. verbo, beneficium, §. 4.* & dixi in d. mea *Prax. Dispensat. Apostol. lib. 4. cap. 1. num. 49.*
15 Si verò beneficium nullos prorsus habet fructus, tunc dicendum est, illud non obligare ad horas canonicas recitandas, prout probaui in *d.* mea *Prax. d. cap. 1. num. 50.* vbi plura circa hoc videri possunt à *d. num. 50. vsque ad num. 57.* cum esset ipsius obligationis ratio, ex eo quod nullum stipendium talis beneficiatus, ab Ecclesia recipiat, & cum be-
16 neficij fructus deseruiant pro stipendio Clericorum, & illud nullos habeat fructus, dicitur beneficium fictum de Pertica, & sic de vento; vndè inconueniens est, quod Clericus recitet diuinum officium, propter quod datur beneficium, & viuat
17 de vento, aut de aere, sicut Chamæleon, qui nec cibo, nec alio alitur, quàm aeris alimento, apud *Plin. lib. 28. cap. 8.* Vnde dispositio loquens de beneficio, debet intelligi de effectuali, quod in perceptione fructuum consistit, *Sarnan. super reg. de annali, quæst. 47. num. 3.*

Quarè in proposito, cum hic duo impedimenta concurrant, sublato vno per dispensationem super defectu ætatis, aliud remanet circa illius fructus percipiendos ratione recitationis horarum Canonicarum; cum satis, superquè dictum sit, quod vbi duo concurrunt impedimenta, illorum
18 vno sublato, aliud remanet, *cap. postulalis, de priuileg.* ac proinde tot requiruntur dispensationes, quot sunt obstacula, *Rot. decis. 233. num. 2. part. 1. diuers. Menoch. de arbitr. iud. lib. 2. centuria 3. casu 203. num. 13. Nauar. cons. 17. de rescript.*

Quarè, Orator sic dispensatus super ætate ad beneficium obtinendum, obnoxius adhuc remanet fructuum restitutioni; quatenus prædicti beneficij ratione, omittat horas canonicas; ex eo quod super hoc Papa non dispensauerit: cum in tantum contulerit beneficium, inquantum sibi explicetur Oratorem, licèt minorem ad beneficium assequendum, nihilominus aptum ad horas Canonicas recitandas, vt dictum
19 est, quicquid seruetur, quando aliàs huiusmodi dispensatio datur ad partem sine prouisione, ac mentione prædictæ habilitatis, ad recitandum &c. nam tunc Papa supponit, Oratorem esse ad huiusmodi recitationem habilem.

At verò, si Pontifex beneficium huiusmodi conferat scienter infanti, ante septennium, siuè antequam sit rationis compos, tunc eo ipso secum dispensare censetur super recitatione horarum prædictarum; ac pari modo si illud conferat puero, quem scit nescire latinè legere, ac proinde non potest horas prædictas recitare. Si verò beneficiũ conferat puero rationis compoti, & post septennium, æsecùs dicendum est; quia non eo ipso, quod dispensat super ætate, censetur etiam secum dispensare super onere recitationis prædictarum horarum *Azor. instit. moral. lib. 10. cap. 3. vers. Duodecimo quæritur, littera B.* qui ibidem concludit, vt talis puer teneatur ad dictas horas; quod si nesciat latinè legere, debet operam, & diligentiam adhibere, vt dicat, vel impetrare à Summo Pontifice dispensationem, vt à dicta recitatione eximatur: aliàs tenetur omnino ad dictas horas ex *Suar. de relig. lib. 4. c. 18. num. 27. Molfes. in sum. tract. 5. cap. 5. num. 13. Reginal. lib. 18. n. 192.* quia debet orare Deum pro ijs, qui sua bona Ecclesiæ dederunt; ex quibus be-

nefi-

ficia fuerunt erecta, idem *Azor. d. cap. 13. verſ. nemò quæritur*, cum ſeptennio plenè abſoluatur integritas loquendi, *Lotter. lib. 2. qu. 49. num. 15.* & 16.

Hic autem non omittam, quod pluries in reſcriptorum Apoſtolicorum exequutione fuit in dubium reuocatum; an videlicet regulariter annus in reſcripto narratus, præſertim in caſu obtentę diſpenſationis ſuper defectu ætatis ad beneficia, vt hic, intelligi debeat de completo, an vero ſufficiat, illum eſſe inceptum. Et quidem pro eo, quod ſpectat ad prędictum *Concilium Trid. d. ſeſſ. 23. ca. 6. de reform.* circa ætatem ad ſimplex beneficium Eccleſiaſticum requiſitam, nullibi ambigen-
20 dum eſt, decimum quartum annum ſufficere inceptum;
21 prout S. Congregatio pluries declarauit; quamuis idem *Concilium loc. cit.* dicat, quod nullus prima tonſura initiatus, aut etiam in minoribus ordinibus conſtitutus, ante decimum quartum annum poſſit beneficium obtinere; nam cum ſimpliciter dicat, decimum quartum annum, ſufficit adhuc illum eſſe inceptum; vndè d. S. Congreg. ſic cenſuit, *Hoc capitulum non prohibere, quin ille, qui iam quartum decimum ſuæ ætatis annum attigit, licèt nondum expleuerit, poſſit beneficium ſimplex obtinere, Gonz. ad reg. 8. Cancell. gloſ. 5. num. 95. Garc. d. p. 7. cap. 4. num. 11.* & dixi in d. mea *lib. 4. cap. 1. num. 10.* cum in
22 fauorabilibus, annus inceptus habeatur pro completo; vt eſt communis regula, per *gloſ. & Bart. & alios in l. 3. §. minor. ff. de minor.* & niſi Clericus attigerit prędictum decimum quartum annum; non poterit ex vi d. Concil. tale beneficium obtinere ſine Apoſtolica diſpenſatione; cum Epiſcopus, licet tale beneficium illi conferre poſſit, tamen ſi ad prædictam legitimam ætatem deſit quantumuis modicum tempus, veluti vnus dies, vel hora, non poterit huiuſmodi beneficium conferre, vt benè comprobat idem *Garc. d. par. 7. cap. 4. num. 84.*

Quomodo autem ſit computanda dicta ętas, an videlicet à die natiuitatis, an verò baptiſmi, videtur illam computari debere à natiuitate; nam natiuitatis primus effectus eſt, vt ab illius initio quis verè, & propriè homo dicatur, & ſit, vt probatur *Ioan. cap. 16.* ibi, *Cum autem peperit puerum, non meminit preſſuræ eius propter gaudium; quia natus eſt homo in mundum*, & ſic computanda à die natiuitatis, vt dictum eſt, non autem baptiſmi *Mandoſ. de ætat. min. capite primo numero primo.*

Sicut pari modo dicimus, ętatem ipſam, à natiuitate prædicta, non autem à die conceptionis connumerandam eſſe, vt per *Couarr. in 4. 2. par. cap. 8. num. 3. Garc. de benef. part. 7. cap. 4. num. 89.* & in *ſuis addit. ad eundem numerum*, vbi allegat *Thom. Sanch. in præcep. Decalog. lib. 4. cap. 35. num. 4.* qui abſolutè docet, ætatem à natiuitate computari, & non conceptione; etiam ſi id vtile ſit ei, de cuius ętate agitur, *Viuian. in prax. iuriſpatron. lib. 6. num. 14.*

At verò, quoad huiuſmodi ſpiritualia, & beneficialia, dicen-
23 dum eſt, ætatem prædictam computandam eſſe à die baptiſmi; qui in his magis attenditur, vt tradit *Gonz. gloſ. 9. §. 1. nu. 108.* cum per illum homo renaſcatur, vt in *c. debitum, de bapt.* & ipſa Veritas dixerit, *Oportet vos naſci denuò, quia niſi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, non intrabit in Regnum Cęlorum*. Et ſic videmus, quod licèt ſtrictè procedatur ad verificandam ætatem, quæ proinde computanda eſſet ab ipſo die natiuitatis, vt ſupra dictum eſt, nihilominus ex communi vſu totius Orbis, in prędictis ſpiritualibus computatur à die baptiſmi, per cuius fidem probatur ętas, *Rota deciſ. 15. num. 2. par. 3. recent.* vbi dum dubitaretur de ſufficienti ætate ad obtinendam inſtitutionem, fuit dictum, quod illius defectus conſtabat ex fide baptiſmi, per quã probatur ætas, *Caputaqu. dec. 314. p. 1. Mandoſ. reg. 18. quæſt. 10.* & in vna *Bellunen. Canonicatus penes Seraph. deciſ. 1138.* dicitur, diſpenſationem ſuper defectu ętatis ad Canonicatum, non ſuffragari, prout conſtabat ex libro baptiſmi, qui probat ætatem, vt per *Io. Maurican. de reſtitut. in integr. capit. 321. Odd. Sfort. eodem tract.* cum alijs in *d. deciſ.* relatis. Et de ætate in Coadiutoria requiſita, quod illa debeat probari per librum baptiſmi, dixit *Pariſ. de reſignat. benef. lib. 10. quæſt. 3. num. 38.* Et quoad ordines ſuſcipiendos, dixit *Rot. deciſ. 481. num. 6. recent. par. 3.* quod ad euitandam malam promotionem ante ętatem, poterat de ea certiorari à proprio parocho, penes quem aderat liber baptiſmi, & ſubditur *num. 4.* non obſtare, quod liber baptiſmi non probet diem natiuitatis; cum potuerit eſſe, quod fuerit baptizatus illinc ad duos menſes; quia Dominis non videbatur veriſimile, illum tam longo temporis interuallo poſt natiuitatem, fuiſſe baptizatum; cum à communiter accidentibus, ſoleant pueri, ad ſummum, poſt ſex, vel octo dies à tempore natiuitatis baptizari.

Et ſic ex his apparet, quod regulariter non conſueuit apponi dies natiuitatis in libro baptiſmi, qui vt plurimum ſolet ſequi poſt multos dies; & nihilominus ipſa ætas computatur à die baptiſmi, vt ſupra dictum eſt.

Illud autem, quod dictum eſt, nè quis, refragante prædicti Concilij decreto *d. ſeſſio. 23. cap. 6. de reform.* poſſit beneficium Eccleſiaſticum ante decimum quartum annum obtinere, certum eſt, procedere non ſolùm per viam liberæ collationis, verùm etiam pręſentationis, electionis, aut alterius cuiuſcunquè prouiſionis, ſtante prohibitione generali prædicti Concilij, prout ſupra dictum eſt *num. 9.*

Verùm tamen eſt, id non procedere in beneficio ſimplici iuriſpatronatus, ad quod patronus in limine fundationis voluit, etiam minorem quatuordecim annorum præſentari, & inſtitui poſſe; quia huiuſmodi conditio, eſſet valida: & propterea ſeruanda; quandoquidem per prædictum Concil. Trident. non eſt derogatum prędictæ fundationi; prout declarauit S. Congregatio eiuſdem Concilij, *Barboſ. de poteſt. Epiſcopi alleg. 60. num. 73.* quia etſi pueris prohibitum ſit beneficia Eccleſiaſtica conferri, *cap. 2. & 3. de ætat. & qual.* nihilominus cum agatur de prohibitione variabili, quæ à iure poſitiuo procedit, iuxta *tex. in d. cap. 2. & 3.* non eſt lex fundationis reſpuenda, qua mandaretur fortaſſe, puerum, quinimmo infantem in beneficio iuriſpatronatus inſtitui; prout fuit dictum in vna *Granat. Capellania 12. Ianuar. 1600. coram Domino Marquemont*, relata per *Barboſ. in addit. ad gloſ. num. 23. verſ. poterit tamen Epiſcopus*, & tradit *Lotter. de re benef. lib. 1. qu. 32. nu. 35.* cum fundator poſſit apponere quaſcunquè leges, & conditiones in limine prædictæ fundationis, *c. præterea, de iurepatronat. cap. quanto, de cenſib. Rota deciſ. 2. teſtamen. in antiquis.*

Eſt tamen aduertendum, idem videri poſſe, ſi fundator id tacitè voluiſſet, nempè, ſi mandauit, præſentari Clericum in minoribus ordinibus conſtitutum; nam tunc etiam poterit præſentari, & inſtitui minor quatuordecim annis: non obſtante diſpoſitione prędicti *Concilij d. ſeſſ. 23. cap. 6. de reform.* vel ſi mandauit pręſentari Clericum primæ tonſuræ; vt fuit reſolutum in vna *Monopolitana Beneficij 6. Iunij 1622. coram D. Merlino.*

24 Quod tamen hanc admittit diſtinctionem, nempè, quod ſi ipſius beneficij fundatio eſſet ante prędictum Concilium Tridentinum, tunc, quia ſecundum iuris communis diſpoſitionem, etiam Clericus primæ tonſuræ, & in ſeptimo anno conſtitutus, erat capax ſimplicis beneficij, vt ſupra dictum eſt, non intrat diſpoſitio Concilij. Si verò fundatio eſſet poſt Cõcilium prędictum, & in ea non reperiretur expreſsè cautum, quod puer, aut minor quatuordecim annis præſentari poſſit, ſed tantùm, quod pręſentetur Clericus primæ tonſuræ, vel in minoribus ordinibus conſtitutus, id intelligeretur, dummodo præſentandus haberet ætatem quatuordecim annorum, requiſitam à Concilio; cuius diſpoſito tunc vigebat, & cum qua cenſetur fundator ſe conformare voluiſſe, *ad text. in l. 2. C. de hæred. inſtit. Cæſar de Graſs. deciſ. 1. num. 6. de iurepat.* prout elegantiſſimè, more ſuo diſtinguit *Addit. ad Burat. dec. 755. ſub n. 16.* & ſecundum dictam diſtinctionem fuit pluries in facti contingentia iudicatum, tanquam nimis iuri conſonam; nempè quia verba debent intelligi in terminis habilibus, & ſecundum diſpoſitionem legalem, & in his terminis loquitur *d. deciſio Monopolitana Beneficij 6. Iunij 1622.* & ita declarauit Rota in *Corduben. Capellania 5. Decembris 1629. coram Durano*, in qua fundator diſpoſuerat, præſentari Clericum, aut qui poſſet eſſe Clericus; & tamen quia fundatio erat poſt Concilium, fuit reſolutum, non potuiſſe præſentari Clericum, minorem quatuordecim annis, idem *Add. ad Burat. loc. citato verſ. At vbi fundatio, circa fin.* Ratio enim eſt, quam ſupra adduximus, nempè, quia voluntas teſtatoris
25 limitatur per iuris communis diſpoſitionem, *Rot. deciſ. 450. num. 6. p. 1. recent.* & dixit *Bald. in l. precibus, num. 44. C. de impub. Mohed. deciſ. 18. de cauſ. poſſ. & propr. Cæſar de Graſs. d. deciſ. 1. num. 3. & deciſ. 2. n. 7. de iurepatr.* cum alijs adductis per *Gonz. gloſ. 5. num. 81. cum plurib. ſeqq.* & regulare eſt, diſpoſitionem hominis, regulari in dubio cum diſpoſitione legis, cui ſe conformare voluiſſe cenſetur, *l. conficiuntur, ff. de iur. Codicill.* & fuit dictum in vna *Mediolanen. Beneficij, penes Seraphin. deciſ. 968. num. 5.*

Et in ſupradicta *Monopolitan. Beneficij ſub nu. 8. verſ. Nec viſum fuit*, habetur, non obſtare, quod fundator expreſ-

sè non disposuerit, quod possit pręsentari minor annis 14. prout erat Franciscus de tempore præsentationis, & consequenter in dubio censendum est, ipsum intellexisse de Clerico primæ tonsuræ, qui tamen esset capax beneficij, & sic constitutus in 14. anno iuxtà dispositionem Sacri Concilij Tridentini *sess.13.cap.6.de reformat.* Nam fuit responsum, satis esse, quod fundator voluerit, sufficere, quod præsentandus ex sua linea masculina, vel fœminina, esset Clericus primæ tonsuræ, quæ etiam septimum dumtaxat ætatis annum agentibus, conferri potest, *c.nullus,& ibi glos.in verbo, infans, de tempor.ordin.in 6.* ex hoc enim satis apertè expressisse videtur quod etiam minor 14.annis præsentari posset, secundum iuris communis dispositionem; quæ de tempore fundationis vigebat; & cum qua presumendum est conformare se voluisse, vt per *Mohed.decis.18. de cau. poss. & propr. & Gonz.* qui alios congerit super *reg.8.glos.5. nu.81.* ex quo Sacrum Concilium Tridentinum de anno 1515. quo fundator ita disposuit, vt in *d.decis.num.3.* nondum erat apertum,

Hic verò, non mirabitur benignus Lector, si nonnulla, ad praxim dispensationis super defectu ætatis ad beneficia Ecclesiastica, pertinentia, forsan antea legerit in mea *Prax. Dispensat. Apostol.lib.4.cap.1.& 2.* quæ hic repetita reperiet; sed potius id consultò factum esse, materia ita ferente, existimabit.

At redeundo ad ea, ex quibus videor, me fortasse digressum fuisse, nimirum in casu nullitet impetratæ, seu denegatæ dispensationis, dico, quod aliquando præsentatur inhabilis sub expressa conditione impetrandi à Sede Apostolica dispensationem, vel super ætate, vel in fundatione beneficij requisitis, iuxta decisionem *Seraph.1173.* aliàs relatam, nam pręsen-
26 tatio, nedum fieri potest alternatiua, sed etiam conditionalis, dubia, & obscura; dummodo infra tempus datum ad pręsentandum, conditio purificetur, incertitudo, & obscuritas certificetur, & fiat clara, *Vivian. in prax. iurispatron.lib.6.cap.6.num.24.* & si conditio, vel incertitudo venit purificanda, vel certificanda per habentem instituere, statim dicitur purificata, & certa pręsentatio, *Garc.de benef.p.8.cap.2.num.3.*

Hæc tamen sibi locum vendicare noscuntur tantummo-
27 do in præsentatione; cum secùs dicendum sit in institutione; quæ nullo modo fieri potest sub conditione, videlicet, dummodo institutus obtineat à Sede Apostolica dispensationem, & non aliter; quod enim ab initio nullum est, tractu temporis non conualescit, *vulg.reg.quod ab initio, ff.de reg iur.* & collatio, seù institutio non recipit conditionem, *Put. decisio.296.par.3.Capulaq decis.298.num.5.par.2. Marius Antonin. var.resol.lib.1.resol.112.casu 60.versic. quia collatio, & institutio.*

Potest namquè dari casus, quod licèt pręsentatio fuerit legitimè facta, necnon per Superiorem admissa, nihilominus non possit pręsentatus institui à dicto Superiore; quod potissimum exemplificatur in *d. decis.60.* vbi præsentato fuit denegata instituto ab Ordinario. ex eo, quod idem præsentatus
28 aliam similem Capellaniam obtinebat sub eodem tecto; nec poterat ipse Ordinarius desuper dispensare; quod tantùm sibi permittitur, quando duæ Capellaniæ sunt dissimiles, non autem similes, & conformes, vt in casu prædicto, ac proinde requiritur dispensatio Summi Pontificis, id. *Garc.par.11.cap.5.num.228.* & sic, idem Superior habens ius instituendi, debet remittere præsentatum ad eundem Pontificem pro vtriusque Capellanię retentione; nec refert quod iura loquantur de collatione, quæ debet esse libera, & sine conditione: quia certum est; illam sibi locum vendicare etiam in institutione,
29 cum collatio, & institutio pari passu ambulent, vt ait *Rocch. de Curte, de iurepatron.in princip.num.10.cum seqq. Rot.decis.530.n.2.par.1.diuers.id. Marius Antonin.loc.cit.versic.& licet.*

Alia insuper inhabilitas, circa præsentatum, est pariter consideranda, veluti, cum ille nondum fuerit clericali charactere insignitus, (quatenus alium ordinem, beneficium ex sui fundatione, aut aliàs non requirat) tunc enim, elatum est, illum non posse ad beneficium pręsentari, & aliàs facta pręsentatio, erit nulla; licet possit tantummodo, etiam adhuc laicus nominari, & valebit nominatio; cum aliud sit nominare,
30 aliud præsentare, Nominatio namquè ea propriè est, quando videlicet patroni tractant de pręsentando N. ad beneficium vacans, & sic iste tractatus, dicitur nominatio, quæ nullum prorsus ius tribuit præsentato, Pręsentatio autem, quando sic nominatus, præsentatur sensibus corporis à patronis coram habente facultatem instituendi.

31 His tamen sic stantibus, non prorsus excluditur laicus; quin possit adhuc ad beneficium vacans, præsentari, cum expressa tamen conditione, quod teneatur quamprimum assumere clericatum; nam licèt laicus sit beneficiorum incapax, *Paris.de resignat.benef.lib.4.qu.2.num.5.* tamen certum est, hanc conclusionem fuisse limitatam per Rotam in vna *Imolen.Iurispatronatus 19.Nouembris 1584.coram Orano*, in qua fuit dictum, id non procedere, quoties fuerit præsentatus, licèt laicus, tamen de proximo clericandus; quia hoc casu, pręsentatus non est penitus indignus; cum ante institutionem fuerit effectus Clericus.

Quarè, vbi taliter pręsentatus sub conditione supradicta suscipiendi primam tonsuram infra tempus datum ad præsentandum, illam non susceperit, aut conditionem, sub qua fuit pręsentatus, non adimpleuerit, si sint patroni laici, vel Clerici ratione patrimonij, possunt intra dictum tempus quadrimestre, alium idoneum præsentare, saltem cumulatiuè, vt aliàs dictum est, iuxta text. *in cap.cum vos, & ibi glos. verbo, minus idoneò, de off.ordin.* dummodo defectus non sit super idoneitate requisita in fundatione, veluti, quia pręsentandus debebat esse actu Sacerdos; vel quid simile: quia tunc, cum ipsi deliquerint, non seruando fundationem, fit deuolutio ad superiorem, *Viuian.d.praxis lib.6.cap.7.num.68.& 69.* & nos aliàs diximus.

Sed cum de pręsentandorum inhabilitate, aliqua dicta sint, non incongruè sequitur videre, numquid Clericus, qui tamen
32 non incedit in habitu, & tonsura Clericalibus, possit ad beneficium iurispatronatus præsentari? Et quicquid nonnulli pro negatiua parte tenuerint, tamen contraria opinio verior est; nam ista exceptio habitus clericalis non obstat; cum nullibi reperiatur prohibitum, Clericum non incedentem in habitu, & tonsura, esse inhabilem ad presentationem obtinendam; prę sertim verò, eum neque per Concil. Trident. sit circa hoc aliquid innouatum *sess.14.c.6. & sess.23. cap. etiam 6. & 17.* & ita fuit tentum in vna *Florentin.Capella, penes Farinac. in posth.dec.592.* in qua fuit conclusum, neque circa hoc habere locum dispositionem Sixti V. cuius contextus est, de institutione, non autem de præsentatione; vnde casus præsentationis tanquam omissus, remanet dispositioni iuris communis, *l.commodissimo, ff.de lib. & posth.*

Porrò, cum inter cętera requisita, quæ aliàs pro valida institutione enumerauimus, illud pręcipuum sit, videlicet bene-
33 ficij vacatio, de illa proinde per fidem obitus beneficiati pręde cessoris constare debet, alias ad institutionem prædictam procedi non potest; ex eo, quod patronus, ante ipsam vacationem, neque per se ipsum, neque per procuratorem pręsentare potest, *c.fin.vbi omnes de concess.preb. Marescott.var.resol.lib.2.cap.33.num.4. Ludouis.420.n.3. Garc.de benef.par.10.cap.1.à num.3. Put.decis.238.num.3.lib.1.* vbi quod sicut collator non potest dare ius ad primam vacationem, ita nec patronus potest dare ius, præsentando, ad primam vacationem, *Barbos.alleg.72.num.3.cum plurib.seqq. Viuian.in d.prax.iurispatr.lib.5.c.5.à num.3.* nam quando beneficium est plenum, patronus dicitur habere potestatem ligatam, *cap.pastoralis, §.1.de rescript.* & sic in habitu, non tamen in actu, *Lotter.de benef.lib.2.quæst.6.num.2.* ne aperiatur via ad vacationes, contra *cap.ne captanda, de concess.preb. in 6.* quinimmò ex *Spino de testam.glos.4.num.102.probat id. Lotter.num.9.* quod si patronus promittit alicui, se eum præsentaturum in casu futuræ vacationis ex eadem ratione non excusabitur à peccato mortali, *Ludouis.decis.420.num.3.* vbi *num.5.* ait, non obstare, quod mandatum sit ad vnum de quinque vacaturis in genere, & non in specie, quo casu videtur valere concessio facultatis, & constitutio procuratoris: quia fuit dictum, hoc procedere tantum, quando datur procurator generalis in omnibus negotiis, præsertim ex iusta causa absentiæ, & quod ita declarauit *Rota in vna Pampilonen. Beneficij*, & ex pluribus comprobat idem *Garc.p.10.cap.1.n.20.& 21.* & antea *Io. Andr.in cap.fin.sub num.3.de concess.preb.* & alij relati per *Addit. ad Buratt.decis.21.num.29.* vbi etiam probat, valere tunc constitutionem procuratoris, etiam si constituens haberet vnicam tantùm præsentationem; dummodo, sicut dictum est, supradictum mandatum fuerit datum ad omnia negotia, & ad præsentandum in genere, vt dixit *Rota in vna Pampilonen, Beneficij de Vgarte 13. Februarij 1595.* coram Iusto. Quare id. Addit. ad eundem *Ludon.in dict.dec.410.* loquitur secundum Rotæ distinctionem passim approbatam, quod videli-
34 cet, aut mandatum datur ad præsentandum certam personam in casu vacationis beneficij, & mandatum ipsum est

est inualidum, quia continet votum captandæ mortis, *ad tex. in cap. 2. & dicto cap. fin. de concess. prab.* & ita fuit conclusum in *Rota in vna Pampilonen. Parochialis 17. May 1495. coram Peregrin.*

Aut patronus dedi mandatum pro præsentanda persona habili, & idonea, succedente beneficij vacatione, non tamen expressa aliqua persona præsentanda, & valebit quidem mãdatum, ac præsentatio sustinetur; vt in *d. Pampilonen. Beneficy* in qua fuit dictum, regulam *d. cap. fin. de concess. prabenda* limitati, vbi patronus dat mandatum generale pro omnibus negotijs, & etiam ad beneficium, succedente vacatione, præsertim si subsit iuxta causa dandi mandatum, puta longæ absentiæ patroni constituentis, vt declaratum extitit in *Rota in vna Aurien. Parochialis Veneris 8. Nouembris coram D. Manzanedo*, quæ est *decis. 521. num. 7. par. 2. in recent.* vbi quod non obstat, patronum dedisse mandatum ante vacationem beneficij, & sic nulliter, ad *tex. in d. cap. fin. & ibi DD.* quia cum fuerit, etiam generale administranda omnia eius bona ex causa magnæ absentiæ, valet mandatum, & tenet, *Abb. in cap. fin. num. 6. de prab. & ibi Butr. num. 9. Lambert. de iurepatr. par. 1. lib. 2. quæst. 4. art. 3. num. 2. & per tot.*

35 Potest tamen fundator adijcere conditionem, de consensu Ordinarij in limine fundationis, quod patronus possit præsentare, vel constituere, procuratorem ad præsentandum antequam beneficium vacet, etiam cessante absentiæ ipsius patroni, *Rota penes Buratt. d. decis. 21. num 2.* cum fundator possit in ipso fundationis limine apponere quascunquè conditiones, etiam contra ius, vt alias dictum est, *text. in capit. præterea 2. de iurepatron. & cap. quanto de cens.* prout etiam
36 infra dicetur circa formam à fundatore traditam in fundatione obseruandam, etiam vt prædecessor eligat sibi successorem in eodem beneficio.

37 Quid autem hic, si patronus ob prædictam absentiam, aut alias ad beneficium, quòd putabat vacare, & tamen re vera non vacabat præsentauit, numquid talis præsentatio, quæ nulla est à principio, superueniente postmodum vacatione, reualidetur?

Hanc quidem dubitationem non inelegauter dilucidat *Marescott. var. resol. lib. 2. cap. 33. a num. 6.* vbi ex pluribus comprobat ipsam præsentationem conualescere à die veræ vacationis, nisi tamen probetur patroni mutata voluntas, quæ
38 ex actu etiam nullo declaratur, *l. fin. ff. de reb. cor.* & ideò si de mutatione non appareat, illa videtur durare, *l. cum, qui ff. de prob.* nec voluntatis mutatio præsumitur, *l. sancimus, C. de test. Paris. de resign. benef. lib. 9. q. 25. num. 16.* ac propterea præsumendum est patroni voluntatem mutatam non fuisse, *ad text. in d. l. cum, qui l. fideicommissa, §. si rem, ff. de leg. 3.*

Quapropter ista patroni voluntas, qui illam non mutauit, declaratur factis potius quam verbis; cum post dictam vacationem noluit ille alium præsentare, quam iam præsentatum.

Hic quæri etiam potest, an præsentatio, institutio, & quæ-
39 libet beneficij prouisio fieri valeat, nondum tradito sepulturæ corpore Rectoris defuncti. Et de affirmatiua responsione nullibi est ambigendum; namquè de necessitate non est expectanda traditio cadaueris defuncti sepulturæ; sed præsentantes possunt procedere ad præsentationem, etiam illo adhuc sepulturæ non tradito; cum totum tempus datum à iure patronis ad præsentandum, sit eorum, & eis currat à die quo ab hora mortis, vt per *DD. in c. bona, de elect. Garc. de benef. par. 19. cap. 10. num. 57.* vbi etiam ex pluribus probat,
40 quod beneficium conferri potest simulatquè beneficiatus mortuus est, vel alias vacat, ab Ordinario, etiam ignorante mortem, seu vacationem.

Quamuis de honestate debeat expectari corpus tradatur sepulturæ, vt in *cap. nullus 79. dist. Ripa lib. 2. respons. 13. n. 4.* & alij relati per eundem *Garc. d. p. 10. cap. 1. num. 36.* licet aliud dicendum sit de electione Prælati, vt in *d. c. nullus, & d. cap. bona*, ex quibus habetur, electionem non potest fieri, antequam mortuus tradatur sepulturæ, vt tenet, etiam *Maiol. de irregul. lib. 4. cap. 35. num. 6. & Emman. Rodrig. quæst. regul. tom. 2. q. 53. art. 13.*

Perscrutari quoquè plurimum interest habentem instituere, vt superius retigimus, an præsentatio fuerit facta seruata forma tradita à testatore, seu fundatore beneficij, cum illius collatio, & institutio fieri non possint nisi cum qualitatibus
41 requisitis, secundum institutionem, & naturam beneficij, vt voluit *Barbatia in cap. cum dilectus, de off. leg.* nempè si præsentandus debeat, esse presbyter, & non sit talis, nam tunc patronus non potest excusari, quia videtur delinquere, non seruando dispositionem testatoris, sed abutendo iure sibi cõcesso, *Caual. decis. 231. num. 3.* & cum teneatur scire qualitatem requisitam in fundatione, vt in *dicto num. 3.* si infra tempus ad præsentandum non correxerit errorem, alium habilem præsentando, deuolutio fiet ad Superiorem, ad quem etiam illa fit cum suis qualitatibus *Achill. de Grass. decis. 13. de iurepatron.* & nos alibi diximus.

42 Qui quidem Superior, *vice versa* tenetur admittere præsentationem cum eisdem qualitatibus, & conditionibus ipsius beneficij limine fundationis adiectis, etiam si illæ sint iuri communi contrariæ; quia nihilominus, accedente consensu Ordinarii, in limine fundationis possunt adiici, *Felin. in tract. quando littera apost. noc. patr. col. 2. vers. corroborantis.* Hoc enim tendit ad diuini cultus augmentum; & proinde vbiquè, & in quibuscunque Ecclesiis possunt beneficia Ecclesiastica erigi; etiam cum reseruatione iurispatronatus, & conditionibus supradicti, etiam si ipsæ Ecclesiæ, & altaria, aut Capellæ in illis existentibus, fuerint de huiusmodi iurepatronatus; quod quidem fieri posse certum est, etiam prædictarum Ecclesiarum Prælatis, seù rectoribus contradicentibus, cum consensu tamen Ordinarij; non autem alterius, ex eo, quòd nullum prædictis Prælatis, seù Rectoribus proindè præiudicium infertur; qui nequè prætextu fundi, quicquã prætendere possunt, vt concludit *Abb. in cap. ad audientiam, 1. de Eccles. aedific.* cum aliis adductis per *Roch. de Curt. in tractat. iurispatr. verbo, & dotauit, num. 23,* hoc etenim de consuetudine ferè per totum receptum est, per quam solus dotans, ex præmissis efficitur patronus, non autem fit compatrona Ecclesia, illiusque Rector ratione fundi, sed solum in ea construentes, & dotantes; quia in prouisione beneficij, consuetudo prædicta plurimum præfertur iuri communi *cap. cum Ecclesia Vulterana, de elect. & cap. fin. de instit.* cum aliis ad id adductis per eundem *Rocc. d. verbo, & dotauit, nu. 2.*

Idem quoquè dicendum sit Ecclesia fuerit de iurepatronatus, siuè singularium personarum, siuè Collegii, aut Vniuersitatis, quia neq; ad hoc requiritur consensus prædictorum patronorum, nam ipsi non habens ius in fundo Ecclesiæ, sed tantum præsentandi in ea Rectorem, seù beneficiatum, & alia sibi de consensu Ordinarii reseruata in fundatione, prout comprobat idem *Rocc. in verbo construxit num. 10. & 11.* & sequitur *Lambert. eodem tract. p. 1. lib. 5. 3. quæst. princ. artic. 16. num. 1. & art. 17. num. etiam 1.* & ita quotidie practicatur, ac proindè huiusmodi erectiones nequeunt modò præmisso impediri, cum beneficia huiusmodi vbiq; vt dictum est, erigi possint, & quacunquè pia loca, & ad libitum fundatoribus prædictis id permittitur, nam licet laici sint incapaces iurispatronatus, nihilominus, ita efficiuntur capaces, quatenus alliciantur ad dotandas Ecclesias, *Add. ad Buratt. decis. 21. num. 26.* quòd tamen, vt ibidem *num. 26.* procedit quando constructio, seù dotatio fit voluntaria, non autem quando ex necessitate, quæ excludit omnem liberalitatem, *l. rem legatam, ff. de adim. leg.* nec beneficium præstat, qui debitum impendit, *l. si seruo, ff. de hared. instit.* iuxtà casum *decis. 157. par. 2. diuers.*

Alias enim nimis aduersaretur intentioni conditoris canonum, si coactè, & non voluntariè fierent dotatio, & fundatio, & nihilominus acquireretur iuspatronatus; cum potius supradicta intentio ità fuerit, vt laici alliciantur ad dotandas Ecclesias, *Ludouis. decis. 397. num. 2. & ibi Additionator num. 5.* & alter *Addit. ad Buratt. dicta decision. 21. num. 26.* Ac proinde videndum erit, si casus ita feret, an spontè, vel coactè hæres adimpleuerit voluntatem testatoris, fundando, seu dotando Ecclesiam quando fuit ab eodem testatore grauatus ad fundandum, seù dotandum, & tamen id non fecit,
43 nisi compulsus à Iudice, nam vt concludit *idem Lambert. lib. 1. art. 7. 4. quæst. princip. num. 1. fol. 1.* hæres sic non acquirit iuspatronatus.

44 Supradictis igitur sic diligenter per Superiorem recognitis, atque examinatis, præsentatum docere oportet, se maioris partis patronorum voces habere, vt veniat instituendus, *iuxta tex. in cap. quoniam, de iurepatr.* ibi, *Præsenti decreto statuimus, vt si forte in plures partes fundatorum se vota diuiserint, ille præficiatur Ecclesiæ, qui maioribus iuuatur meritis, & plurimorum eligitur, & approbatur assensu Mantic. decis. 86. num. 4. Rota decis. 117. par. 2. diuers. & decis. 202. par. 3. recent. Barbos. de potest. Episc. allegation. 72. num. 197.*

sicut

ſicut etiam dicendum de eo, qui habet maiorem partem vocum vnius ſtipitis, nam ille dicitur habere totum ſtipitem, *Addit. ad Ludouiſ. deciſ.* 452. *num.* 23.

Verùm tamen eſt, quòd ſi ex pluribus compatronis, vnus
45 ſolus præſentet, præſeruat nihilominus quaſi poſſeſſionem aliorum patronorum non præſentantium, ſiuè dicta præſentatio fuerit ſortita effectum, ſiuè non; quia non propterea prædicti patroni cenſentur prædicta quaſi poſſeſſione priuati; quinimmò magis illa ipſis præſeruatur, *Caputaq. deciſ.* 292. *par.* 2.

Exemplum affert *Rocc. de Curte de iurepatr. verbo, competens, quæſt.* 17. vbi, quod ſi vnus ex pluribus patronis præſentat, & alij ſunt negligentes, propter hoc non ſunt illi ſua
46 poſſeſſione priuati, & ſi non appareat, eum, qui præſentauit, eam præſentationem feciſſe animo priuandi alios ſua quaſi poſſeſſione, alij ſunt priuati, quinimmo per præſentationem factam per vnum, conſeruatur quaſi poſſeſſio aliorum; quod magis ipſe *Rocc.* exemplificat, quando patronus, qui præſentauit, non dixit, ſe eſſe vnicum patronum, ſed ſe
47 eſſe vnum ex compatronis; tunc enim teſtatur, alios habere compatronos; & eo modo ius illorum conſeruat, per *tex. in l. communis ſeruus, ff. de acquir. poſſeſſ.* vbi, quod ſi vnus poſſideat rem communem, ab omnibus ſociis poſſideri intelligitur, & ibi dixit *Bart.* quod ſi plures ſunt hæredes, qui habebant bona communia, & vnus ſolus adminiſtrat, & fructus percipit, dicuntur alij poſſidere, quia ille, qui adminiſtrat totum, videtur geſſiſſe iure familiaritatis, & communi nomine.

Hæc tamen concluſio, ita demum accipienda eſt, quando videlicet patroni non præſentantes veniunt ex eodem iure; ſecùs verò ſi ex diuerſo iure, maximè quando vnum eſt excluſiuum alterius, *Rota deciſ.* 229. *num.* 1. *par.* 1. *diuerſor.* & propterea requiritur, quod alij compatroni non præſentantes, ſint in quaſi poſſeſſione præſentandi; aliàs enim præſentatio ab vno facta non poteſt dici, quod aliorum quaſi poſſeſſionem præſeruet: quia quod non eſt, præſeruari non poteſt, *Put. deciſ.* 290.

Et quod dicta quaſi poſſeſſio per præſentationem vnius compatroni non cenſeatur præſeruata cęteris patronis in ea non exiſtentibus, tenuit *Rota in vna Viterbien. Capellię* 12. *Iunij* 1606. *coram Manzanedo relata per Ludouiſ. deciſion.* 417. *num.* 10.

Quod ſi patronus ſolus pręſentauerit ad effectum præſcri-
48 bendi iuſpatronatus contra compatronos, neceſſarium eſt, quod præſentatio fuerit facta animo illos priuandi, quod in dubio non pręſumitur, prout tenuit Rota in vna *Papien. iurispatronatus*, relata per *Garc. de benef. par.* 5. *cap.* 5. *nu.* 116. ſubdens *num.* 117. quod tunc diceretur fieri animo priuandi alios, quando diceret omnimodam præſentationem ad ſe ſpectare, ſeù ſe eſſe vnicum compatronum. Vnde ſi conſtet, vnicum præſentantem, pręſentaſſe nomino proprio primariuè quoad compatronos, veluti, ſi etiam dixiſſet, quod præſentabat ad beneficium ſui iuriſpatronatus, ex vi pronominis
49 *ſui*, quod eſt perſonaliſſimum, *Seraph. deciſ.* 1337. *num.* 4. præſentans non dicitur præſeruare ius aliorum compatronorum; ſicut etiam dicendum eſt è contra, quod pręſentatio facta ab vno patrono ſeorſum ab alio, non præiudicat alteri dictam præſentationem ignoranti *Rota deciſ.* 707. *num.* 7. & 9. *par.* 2. *recent.*

Sed hic cum agatur de præſentato à maiori, vel minori parte patronorum, iuxtà *tex. in dicto cap. quoniam, de iurepatr.* non abs re, ſaltem per tranſennam, antequam ad praxim inſtitutionis deueniamus, pauca adijcere de modo præferendi magis idoneos, ac gratificandi æqualiter præſentatis: ac propterea dicendum eſt, quod vbi duo æqualiter fuerint pręſentati, vel cumolatiuè ab eodem patrono, vel vnus videlicet ab vna, alter verò ab altera medietatibus patronorum, quorum quidem præſentatorum æqualia ſint merita, tunc qui-
50 dem, cum ſit locus gratificationi, inſtituet Superior quem voluerit, *cap. cum autem, & ibi DD. de iurepatr. Cæſar. de Graſſ. deciſ.* 1. *num.* 9. *de iurepatr. Barboſ. de poteſt. epiſc. alleg.* 72. *num.* 199. *Viuian. in prax. iuriſpatr. lib.* 12. *capit.* 9. *num.* 1.

Sicut etiam dicendum eſt, quod præſentatus à maiori parte vnius vocis, eſt etiam in pari gradu cum præſentato ab omnibus patronis vnius vocis, & ſic eſt etiam locus gratificationi, *Canaler. deciſ.* 519. *num.* 4. nam qui habet maiorem partem corporis, interpretatiuè dicitur habere conſenſum omnium; & factum à maiori parte, proinde habetur, ac ſi ab omnibus factum eſſet, & maior pars deſcendentium ab vno ſuffocat, & abſorbet minorem, *dicta deciſ.* 519. *num.* 2. & 3. *ex Lambert. de iurepatr. lib.* 2. *par.* 3. *q.* 4. *art.* 7. *num.* 2.

Prout etiam dicitur de patronis habentibus integras voces, quia ſi maior pars præſentauerit, præſentatus erit inſtituendus: nam cum ipſa minor pars non poſſit impedire præſentationem aliorum patronorum, nec eſt neceſſario vocanda *idem Lambert.* 2. *par. lib.* 2. *quæſt.* 2. *princip. art.* 2. *num.* 4.

Vbi tamen ex duobus æqualiter præſentatis, vnus ſit di-
51 gnior, & magis idoneus, debet talis inſtitui, *Barboſ. dicta Alleg.* 72. *num.* 200. & fuit dictum in vna *Aretina Capellania* 1. *Iunij* 1584. *coram Bubalo*; quod ſi aliter Epiſcopus inſtituat dignum, omiſſo digniore peccat mortaliter, *Viuian. d. lib.* 12. *cap.* 9. *num.* 5. *Fratian. Rotæ Marchiæ deciſ.* 97. *num.* 11. nec tamen, vt idem ait, tenetur ad reſtitutionem, niſi tamen tale beneficium deberetur digniori ex aliquo ſtatuto vel lege, reperto in concurſu, tunc enim ſi minus digno conferat, peccat, & tenetur ad reſtitutionem, vt per *Nauarr. in Manuale cap.* 17. *num.* 74. Et in vna *Bergomen. Capellania coram Buratto deciſ.* 316. *num.* 12. fuit reſolutum, quod præſentatus medietate patronorum, eſſet inſtituendus, ex eo, quod erat de familia fundatoris, vti magis qualificatus, quia ætate ſenior, vel quia actu Sacerdos, prout fuit dictum in vna *Foroliuienſ. die* 27. *Maij* 1616. *coram Bubalo, vt in dicto Bergom. Capellanatum.* 13.

Eſt etiam hic aduertendum, quod dignior non ita cenſendus eſt, quia doctior, aut ſanctior, ſed ille, qui iuxtà mu-
52 nus, & rem, cui præficiendus eſt, aptior, *idem Viuian. loco citato num.* 8. vbi probat, quod ſi dignus, omiſſo digniore, quia Superior habens ius inſtituendi, tenetur digniorem inſtituere; ſed quamuis præferendus ſit magis idoneus ante factum, ſi tamen idoneus fuerit inſtitutus, tenebit inſtitutio, etiam omiſſo magis idoneo, eo tamen non appellante, & tenuit Rota in vna *Salamantina Capellania del Voto* 3. *Iunij* 1585. in qua fuit dictum, quod qualitas originis debeat præferri extraneo, per *Abb. in cap. ad decorem, in fin. de inſtit.* item qualitas nobilitatis, iuncta cum paupertate, *Hoſt. in c. tuam*, & ibi *Butr. de ætat. & qualit. Rocals dicto verbo, honorificum, quæſt.* 15. necnon, quando vnus ex præſentatis eſt actu Sacerdos, alter verò non, maximè cum Capellania habeat annexum onus celebrandi miſſam, quia licèt illa non ſit ſacerdotalis ex ſui inſtitutione; ac proindè præſentatus poſſet onus miſſarum per alium presbyterum ſubire, nihilominus Sacerdotium præſentati reddit eum magis dignum, alio non Sacerdote exiſtente; de quibus quidem qualitatibus videnda eſt *Rota dec.* 160. *coram Cæſare de Graſſis*, quam refert *Garc. de Beneficijs par.* 7. *cap.* 9. *num.* 11. *Viuian. dicto lib.* 12. *cap.* 9. *nu.* 9. vbi *nu. ſeq.* ex pluribus probat, quod ſi dignus ſit pauper,
53 & dignior ſit diues, pauper erit præferendus, vt fuit dictum in *dicta Salamantina Capellania*, & in vna *Pampilonen. Beneficij de Huarte* 19. *Decembris* 1597. *coram Lutio*, quas refert *idem Viuian. loco citato num.* 9. *in fine*, vbi *num. ſeq.* ſubdit, quod ſi Eccleſia eſſet debitis onerata, diues eſt inſtituendus, *Barboſ. d. alleg.* 72. *n.* 205. *in fin.*

Quod quidem non, ſine optima ratione dignoſcitur plurimùm ad praxim deductum extitiſſe; quandoquidem vidimus non ſemel beneficiatos diuites; eorum Eccleſiis valde profuiſſe, iuxtà *gloſ. in cap. conſtitutus, verbo, impotentiam, de appellat.* in qua dicitur, quod per manus diuitum Eccleſiæ ſuſtentantur, & augentur, ſed à clericis pauperibus ſpoliantur pro ſubleuandis eorum familiis, & *gloſ. in cap. ex litteris, de pignor.* dicit, quod bona Prælati ſunt hypothecata Eccleſiæ, ſi malè adminiſtrabit, & in Prælato paupere, Eccleſia caret refugio talis hypotheca, quas *gloſ.* ad id refert *Felin. in cap. ad aures, num.* 1. *circa fin. de reſcript.*

Sicut etiam dicendum eſt de eo, qui eſt de linea fundatoris; quia adhuc tanquam dignior eſt inſtituendus, *text. eſt in cap. bona circa fin.* & ibi *Abb. de poſtul. prælat. idem Viuian. loco citato num.* 11. vbi ità fuiſſe deciſum ait in vna *Romana Capellania* 15. *Ianuarij*, & 15. *Martij* 1564. *coram Cotta*.

Necnon ſi duo concurrant æqualiter in præſentatione, quorum vnus; ob aliquod impedimentum indiget diſpenſatione ad illud beneficium obtinendum, ille eſt præferendus,
54 qui non eget tali diſpenſatione; namque cum vnus ex præſentatis prædictis ſit habilis de iure communi, alter verò habilitatus per viam diſpenſationis, & priuilegii, potentius eſt ius commune quàm diſpenſatio, & priuilegium *Rota deciſ.* 16. *num.* 8. *par.* 2. *diuerſ. Viuian. cap.* 9. *nu.* 29. & diximus etiam ſupra, *num.* 5.

Necnon

Necnon præferri debet Diœcesanus, etiam si exterus præsentatus, sit magis idoneus; quia cum sit Diœcesanus, debet haberi in magna consideratione ad *tex. in cap. nullus, & ibi glos. in verbo Ciuitatis, in princ. 61. dist. & in cap. Sacrorum, post princ. 63. dist.* & de repertis idoneis in Diœcesi, illi præferantur; ac proinde præsententur, & instituantur, *Mandos. regul. 16. quæst. 43. num. 3. Marius Antonin. variar. resolut. lib. 1. resol. 104. num. 2. Cæsar. de Graff. decis. 1. num. 22. de iurepatr.* & potius oriundis, quàm extraneis sunt beneficia conferenda, *Couarr. cap. 35. pract. quæst. num. 5. Paris. de resign. benef. lib. 4. quæst. 7. num. 3. Gonz. ad reg. 8. Cancell. glos. 9. §. 1. num. 37. Viuian. dicto cap. 9. num. 16.* vbi quòd præfertur compatronus præsentatus à medietate compatronorum, excluso alio compræsentato ab altera medietate; quia ille est compatronus, & de genere fundatoris; nisi ille, qui non est compatronus, obtineat derogationem pro altera medietate à Summo Pontifice.

Sicut etiam data paritate, debet potens impotenti præferri; quia ille melius potest Ecclesiam conseruare, *glos. in cap. constitutis, verbo, impotentiam,* & ibi *Abb. de appellat.* nisi talis potens esset paruus, *idem Viuian. dicto cap. 9. num. 21.* & inter præsentatos, est non beneficiatus præferendus beneficiato, maximè stante decreto Concilij Tridentini *sess. 24. cap. 17. de refor.* singulis personis, singula sint beneficia conferenda, etiam si præsentatus, sit paratus impetrare à Sede Apostolica dispensationem super pluralitate beneficiorum, quia certum est, illum esse magis, idoneum, qui non indiget dispensatione, vt supra dictum est, ac proinde benè aduertit *Lambert. de iurepatron. 3. par. 2. lib. art. 17. num. 6. fol. mihi* 954. quod Episcopus habens gratificationem, debet præferre præsentationem magis rationabiliter factam, vt in *cap. cum*
56 *olim, post princ. de dol. & cont.* quia gratificatio est facienda cum iudicio rationis, vt not. *in cap. cum autem, & ibi DD. hoc tit.* ac proinde informet habens instituere sui indicij rationem, & cogitet, videndo æqualitatem in præsentatos, meliorem electionem debuisse, & potuisse facere clericum, quam laicum, cum laicus nesciat eligere idoneum, sicut clericus, *idem Lambert. loco citato num. 7. circa fin.* qui tandem *nu.* 8. concludit, qualitates præsentantium non arctare habentem instituere circa gratificationem faciendam, sed informare eius conscientiam, vt potius gratificetur illi, qui fuit præsentatus ab illis, qui habebant iudicium rationis, vel illi qui poterit vtilior esse Ecclesiæ; quarè si instituens hæc considerabit, rectè procedet secundum verum iudicium rationis; quod si secus fecerit, tenebit quidem institutio, cum omnia merita præsentantium sint æqualia: se omnia sua erunt in manica sua, vt per *DD. in dicto cap. cum ante, idem Lambert. dicto num.* 8.

Cæterùm autem, vbi nulla alia ratio suadeat, cur potius vni quàm alteri debeatur gratificatio, Episcopus, siuè Vicarius, aut alius habens ius instituendi, instituet, quem ipse voluerit, & sufficit, quod ita sibi videatur; nisi eius conscientia aliud sibi suadeat: & à tali gratificatione non dabitur appellatio, *Fusc. de visit. lib. 2. cap. 10. num. 3.* quem refert, & sequitur *Viuian. in dicta praxi iurispatr. lib. 10. cap. 4. num. 9.* nam si habens instituere, arbitrium suum legitimè non interponet, solum Deum iudicem habebit; quia Superior, ad quem fortasse appellaretur, non potest animum, & conscientiam inferioris immutare, *Bald. in l. 1. num. 30. vers. scias tamen, Cod. de sent. ex peric. recitan.* & alij quos refert *Barbos. in vot. decis. canon. lib. 1. vot. 4. num. 59. & 60.*

Est tamen notandum contra nonnullos, hanc gratificandi facultatem competere, etiam Vicario Episcopi; quia licet in generali facultate Vicarij non veniat potestas conferendi beneficia, nisi exprimatur, aliud tamen dicendum est de facultate gratificandi; quia non est mera gratia; ex eo quod vni
57 ex præsentatis tenetur Ordinarius gratificari *Rebuff. ad concord. §. statuimus, de collat. verbo, gratificari.*

Est prætereà hic notandum circa modum huiusmodi gratificationis, sæpissimè haberi recursum ad Sedem Apostolicam ex parte illius, qui asserit fuisse præsentatum à medietate patronorum, petendo prouisionem à prædicta Sede, cum derogatione pro altera medietate, cum clausula iuris tertij præseruatiua, scilicet, *dummodo tempore data præsentium non sit in eodem beneficio alteri ius quæsitum.* Quare aduertendum est, verum esse, prædictam clausulam præseruare ius competens ex præsentatione, etiam si non fuerit institutio sequuta,
58 vt per *Add. ad Buratt. decis. 651. num.* 10. qui *num. seq.* optimè declarat, id procedere quando quis est præsentatus à maiori parte patronorum; & sic præsentatio est talis, vt ex illa præsentatus veniat necessariò instituendus; secus autem quando in paritate vocum, plures sunt præsentati; quo casu nulli censetur ius quæsitum, *Mohed. decis. 1. de præb. Garc. de benef. par. 4 cap. 3. num. 14.* vbi adducit decisionem Rotæ in vna *Mediolanen. Capellaniæ 27. Martij* 1602. *coram Corduba,* in qua, quidam Bernardinus impetrauit à Sede Apostolica prouisionem cum prædicta clausula, *dummodo tempore data, &c.* quam fuit dictum, validam esse, quandoquidem non obstat, quod quidam M. fuerit præsentatus à medietate patronorum, & hoc sufficeret, vt posset dici habere ius ad rem, stante quod potuit ab Episcopo institui per gratificationem, vt fuit effectum; nam fuit dictum, neutrum ex præsentatis habere præsentationem: & licèt potuisset Episcopus gratificari, hoc tamen non intrabat; quia gratia Apostolica præcessit institutione Episcopi.

Rationem autem huius rei reddit *idem Add. ad Buratt. dicta decis. 651. num. 11.* nempè, quia, vbi est locus gratificationi, nemini dicitur ius quæsitum; quod si ante obtentam gratiam Apostolicam, alter ex præsentatis à medietate, esset institutus, & gratificatus ab Ordinario, perinde esset, ac si solus fuisset præsentatus, vt fuit resolutum in vna *Fauentina Iurispatronatus 8. February* 1588. *coram Comitulo,* vnde posterior prouisio Apostolica obtenta à præsentato ab altera medietate, non suffragaretur, ex dicta clausula, *dummodo tempore data, &c.* vt fuit dictum in vna *Calagaritan. de Turbano 14. Februarij 1605. coram Penia,* & in vna *Camerinen. Beneficij 16. Februarij 1629. coram D. Merlino.*

Imò *idem Addit.* ex pluribus, ibi adductis, credit, sufficere hoc casu collationem Ordinarij, etiam si ex aliqua causa non esset subsequuta institutio, nec capta possessio ante obtentam ab alio gratiam Apostolicam, ex eo, quod clausula *dummodo, &c.* præseruat collationem etiam imperfectam, *Achill. de Graff. decis. 4. num. 11. & 17. de præb.* & fuit resolutum in vna *Panormitana Archipresbyteratus 6. May 1623. coram Vbaldo seniore.*

Illud tamen pro hac praxi non omittam, nempè, huiusmodi gratificationis negotium, locum sibi vendicare inter duos, à patronis æqualiter ad beneficium præsentatis, non autem in beneficiis liberæ collationis, quando videlicet illa esset simultanea Episcopi, & Capituli, aut inter alios, & detur casus, quod Episcopus vni, Capitulum verò alteri beneficium conferret, tunc enim neutra collatio valet; ex eo, quod ad
59 inuicem se impediunt, *Gonz. ad reg. 8. Cancell. glos. 45. nu.* 58. prout tenuit Rota in vna *Ispalen. Portionis,* in qua dicitur, cessare, quod prætendebatur pro parte Capituli, Papam in hac discordia teneri vni, vel alteri ex nominatis conferre portionem, de qua ibi, & gratificari prouiso ab ipso; vti digniori; quia, quicquid dicendum sit de pluribus præsentatis in discordia patronorum, in materia tamen collationis, cuius termini non sunt confundendi cum præsentatione communis, & vera est conclusio *DD.* quod neutra collatio teneat, *idem Gonz. loco citato num. 63. cum duobus seqq.* Sicut etiam esset nulla collatio Episcopi in supradicto casu, licèt eidem accederet minor pars Capituli; ex eo, quod ista minor pars absorbetur per maiorem partem Capituli alteri conferentem, & sic nullius est considerationis, vt per eundem *Gonz. loco citato num. 59. & 60.*

Licèt aliud dicendum sit, vbi Episcopus, & Capitulum insimul congregantur, & efficiunt vnum corpus: quia tunc statur maiori parti: nam duo corpora confusa in vnum, habent exercitum actus; ita quod non remaneant ambo integra, & sic attenditur maior pars, habito respectu ad totum numerum personarum: ita *Felin. in capit. cum omnes, numer. 18. fall. 8. de constit. & in cap. pastoralis, num. 9. de rescript.* & fuit dictum in vna *Gadicen. Portionis, quæ est decis. 713. part. 1. diuers. Gonz. dicta glos. 45. num. 66.* vbi enim duo corpora coniunguntur in vnum ad actus, expeditionem, non vt diuersæ Vniuersitates, se vnum corpus, computantur voces per capita, *idem Felin. loco citato dicto num. nono vers. Adde etiam.*

Quo verò ad validitatem, seù inualiditatem huiusmodi collationis, scilicet, an fuerit facta in concordia, vel discordia, obseruandum est, quòd aliàs in vna *Ispalen. Portionis 20. Iulij 1594. coram Blancheto* fuit resolutum, quòd licèt Archiepiscopus vni, & Capitulum alteri conferre dictam portionem contenderent, & ex hoc tantùm prætenderetur fuisse factum locum deuolutioni ad Sedem Apostolicam, ab hac tamen decisione fuit postmodum recessum in eadem *Ispalen.* sub die 14. Apri-

14. Aprilis 1595. io qua cum prædicta puttio fuiſſet impetrata à Papa, fuit tentum pro illius validitate, non ex capite
90 deuolutionis, ſed præuentionis, nam cum ipſe Papa contuliſſet ante lapſum ſemeſtris conceſſi Ordinarijs Collatoribus, io neceſſatium antecedens appatuit quod voluetit præuenire iuxtà *tex. in cap. quamuis, de preb. in 6.* non obſtante, quod litteræ continerent tantum narratiuam vacationis ob collationem ſequutam in diſcordia.

Et hęc poſterior deciſio fuit confirmata 17. Maij 1595. vbi quod prędicta gratia viſa fuit poſſe ſuſtineri in vim præuentionis; & hic fuit ſemper huiuſmodi collationi Pontificiæ germanus ſenſus, etiam Datariæ Apoſtolicæ, in qua non ſemel de hac re habetur ſermo, ex eo quod, cum in ſupplicatione Papæ porrecta narretur factum, ex quo non reſultat deuolutio, prout reſultaret, ſi narraretur lapſus ſemeſtris, aut alia cauſa deuolutionis inductiua, & nihilominus Papa contulerit, certum eſt, illum voluiſſe præuenire; prout habetur in alia *Iſpalen. Portionis, impreſſa penes Garc. par. 5. cap. 4. nu. 39.* & repetitom *Iſpalen. Canonicatus penes Buratt. deciſ.* 125. *num.* 1.

His inſuper accedit, quod quando collatio eſt ſimultanea Epiſcopi, & Capituli, vt dictum eſt, ſi illam fieri contingat ab altero illorum tantùm, ſiuè ab Epiſcopo, ſiuè à Capitulo, & ab altero nulla fiet collatio, tenebit talis collatio per vnum
61 illorum facta; ex eo quod ius conferendi competit cuilibet in ſolidum, & ſi vnus non confert, cenſetur conſentire collationi ab altero factæ, videlicet ab Epiſcopo, non contradicẽte Capitulo infra ſex menſes, & è contra; quia poteſt fieri ſeparatim, prout fuit dictum in vna *Toletana Canonicatus, & prabenda penes Buratt. deciſ.* 124. vbi valida fuit habita talis collatio propter patientiam Capituli poſt traditam poſſeſſionem Capitulariter; nam ſi Capitulum voluiſſet alteri conferre, contradixit infra ſex menſes; quarè non contradicendo, videbatur illi collationi acquieſcere, & acquieſcendo, ius ſibi competenti pro illa vice, donate, necooo qoia io collatione non requiritur in alia forma verborum; vndè Capitulum non contradicendo, videbatur conferre. *Mandoſ. reg. 17. qu. 14. Gonz. gloſ. 45. num. 69. Garc. dicta par. 5. cap. 4. num.* 42. & ſic facta collatione per quemlibet prędictorum, ſtatim ius acquiritur prouiſo, cum ſufficiat, alterum non contradicere; nam licèt actus ſit ſimultaneus, eſt tamen inſolidum apud vtrumquè, & ſic diuiduus reſpectu exercitij: vndè parum, aut nihil refert, qood fiat ſeparatim, ab vno, altero non contradicente, *Lotter. de re beneſ. lib. 2. quaſt. 21. num. 24. & 25.* & fuit dictum in vna *Calciaten. & Legionen. coram Coccino inter eius impreſſas deciſ. 122. num. 4.*

Additur etiam hic, quod antequam deueniatur ad iuſtitu-
62 tionem præſentati, in qoolibet actu debet auditi Promotor Fiſcalis Curiæ Epiſcopalis, de cuius intereſſe agitur, qui loco ipſius Ordinarij poteſt opponere, & dicere, quod de iurepatronatus non conſtat ad præſcriptum Sacrorum Canonum, ſeù, quod præſentantes oon ſint verè patroni, neque in quaſi poſſeſſione iuris præſentandi, aut, quod Eccleſia ſit libera, vel de iurepatronatus ex priuilegio, aut pręſcriptione, & ſic non ad mentem Concilij Tridentini, ſed eſt ab ipſo Concilio ſublatum, vel vſurpatum: vel quod præſentatus eſt indignus, nõ idoneus, incognitus, abſens, quod non acceptauerit præſentationem infra tempus datum ad præſentandum, vel non ſeruatis conditionibus io fundatione beneficij appoſitis, aut nec coram legitimo Superiore, aut quod oon conſtat de vera vacatione beneficij, & de alijs inquiret, quę vltra præmiſſa congerit *Viuian. in praxi iuriſpatr. lib. 11. cap. 2. Seraph. deciſ. 1395. nu. 7.* in qua agitur de cauſæ cognitione adhibenda per Ordinarium io iurepatronatus, & dicitur non obſtare, quod præſumatur cauſæ cognitio per Ordinarium adhibita, qui præſentationem admiſit, quia ex deductis apparebat de contrario, nec fuit citatus procurator Curiæ Epiſcopalis, de cuius intereſſe agebatur, *Rota in vna Ferrarien. Archipresbyteratus coram Coccino,* cum non ſtetur aſſertioni Ordinarij, ſed ex actis de probatione neceſſario conſtare debet, & fuit dictum in vna *Triuentin. Monaſtery, impreſſa penes Farin. deciſ. 421. par. 3. num.* 3. vbi non obſtare viſum fuit, aſſertionem Epiſcopi; quia illa non probat iuſpatronatus: nec præfati Epiſcopi aſſertio poteſt præiudicare Eccleſiæ, vel ſucceſſoribus, *Addit. ad Buratt. deciſ.* 832. *num* 9. ſicut etiam alibi diximus.

Hæc autem omnia aduerſus inſtitutionem ab Ordinatio faciendum, opponi poſſunt, nedum ab intereſſe habentibus, verum etiam à quocunque extraneo, ad dictam inſtitutionem impediendam, quod quidem ſatis liqoido conſtat ex conſueta formula litterarum edictalium, cum illæ proponantur, vt ſi qui ſint, qui ſe opponere velint, compareant; ne electus confirmetur, ſeù inſtitutio ſequatur, vt habetur in *cap. fin. de elect. in 6.*

Ac etiam, ſi non obſtante proteſtatione patronorum, quòd volebant gaudere termino illis à iure conceſſo, fiat inſtituto, quæ proinde redditur, nulla prout tenuit Rota in vna *Hieracen. Parochialis coram Buratt. deciſ. 727. num. 7.*

SVMMARIVM.

1 *Præſentatione facta coram Inferiore, non habente facultatem inſtituendi, quomodo patronus poſſit iterum præſentare.*
2 *Inſtituendi ius in beneficio, Inferiori competit ex pręſcriptione, vel priuilegio.*
3 *Diuinare nemo tenetur.*
4 *Iura priuatorum nemo ſcire tenetur.*
5 *Patrono ſcienter præſentante coram non habente facultatem inſtituendi, collatio deuoluitur ad Superiorem.*
6 *Papa non præſumitur habere notitiam iuris ſpecialis alicui competentis.*
7 *Inſtitutionis ſententia, nulla, non pracedentibus edictis.*
8 *Beneficiatus, quomodo poſſit ſibi deſignare ſucceſſorem in beneficio, ſine inſtitutione Ordinary.*
9 *Vt tunc hac deſignatio habeatur loco inſtitutionis.*
10 *Fundans Eccleſiam, non diſponit circa ſpiritualia, ſine conſenſu Epiſcopi.*
11 *Inſtitutio in beneficio, licet non habeat tempus præfinitum, non ideo eſt plurimum protrahenda.*
12 *Ex lege fundationis, quandoque infra triduum facienda.*
13 *Præſentatus ingerens ſe in beneficio, ante inſtitutionem, amittit ius ſibi quaſitum.*
14 *Poſſeſſio beneficy tradita ab habente facultatem conferendi, habet vim collationis.*
15 *Collatio beneficy non requirit certam formam.*
16 Cap. auaritiæ, de præb. in 6. *habet locum etiam in præſentato, ante inſtitutionem.*
17 *Requiritur tamen ad incurrendam illius pœnam adminiſtratio cum fructuum perceptione.*
18 Cap. auaritiæ *pęna habet locum, etiam in prouiſione Papa de beneficio iuriſpatronatus.*
19 *Conſtitutio Iuly III. contra apprehendentes poſſeſſionem, ſinè litteris Apoſtolicis, habet locum etiam in beneficijs iuriſpatronatus laicalis.*
20 *Præſentatio, & inſtitutio in beneficio iuriſpatronatus, ſi ſpectent ad ipſum Epiſcopum ex diuerſis qualitatibus, quomodo facienda.*
21 *Inſtitutionis in beneficio iuriſpatronatus, ſententia formula proponitur.*
22 *Inſtituendi ius in beneficio, poteſt acquirere inferior cumulatiuè ad Ordinarium.*
23 *Inſtitutionis ſententia fertur etiam poſt obitum præſentantium.*
24 *Inſtitutionalium litterarum in beneficio iuriſpatronatus, formula proponitur.*
25 *Iuſpatronatus voluiſſe fundatorem ſibi reſeruare, quomodo agnoſcendum.*
26 *Iuſpatronatus non acquiritur ex eleemoſynis.*
27 *Inſtituendi ius habens Preceptor S. Antonij de Vienna; Necnon Archipresbyter Terra Gragnani, eorumque inſtitutionum formula proponuntur.*
28 *Etiam laico competit ex approbatione Papa huiuſmodi ius.*
29 *Inſtituendi facultas, in beneficio iuriſpatronatus, reſeruatur quandoque Summo Pontifici.*
30 *Et proponitur formula ſupplicationis cum ipſa reſeruatione.*
31 *Inſtituendi facultate Papa reſeruata in beneficio iuriſpatronatus, littera Apoſtolica non concipiuntur ſub verbo inſtitutionis, ſed collationis.*
32 *Collatio cadit in beneficio libero, inſtitutio autem in beneficio iuriſpatronatus.*
33 *Collationis verbum, comprehendit etiam inſtitutionem.*
34 *Præſentatio ad beneficium, licet facienda coram Papa ex fundatione, fit tamen coram Notario Cancellaria, vel Camera.*
35 *Et ſub qua formula fieri conſueuit.*
36 *Præſentationis ad beneficium, factę coram Papa, non requiritur expreſſa acceptatio.*

37 *In-*

Praxis institutionis in beneficio Ecclesiastico faciendæ, etiam per Inferiorem ex priuilegio, &c.

CAPVT VII.

NEC superfluum erit inspicere, an Ordinarius, qui admittit præsentationem, habeat ius instituendi in beneficio, ad quod facta est præsentatio, prout de iure certum est habere, an verò illud alicui competat inferiori ex priuilegio, seù præscriptione.

1 Ac propterea, dicendum est, quod si patronus præsentauit coram non habente facultatem instituendi, ad quem tamen spectare probabiliter credebat, tunc à die scientiæ nullitatis præsentationis, habebit aliud semestre, seù quadrimestre, *Rocch. in tract. iurispatron. verbo, honorificum, quæst. 37. num.* 68. & fuit dictum in vna *Forolinien. iurispatronatus S. Mercurialis* 10. *Iunij* 1587. *coram Bubala*, *Viuian. in praxi iurispatron. lib.* 5. *cap.* 2. *sub num.* 27. *vers. idem est*.

Et est circa hoc, notabilis Lapi *alleg.* 95. quàm tanquam singularem extolli vbiquè obseruaui, & hic summatim subnectere, non grauabor: ibi enim cum patroni præsentassent Rectorem ad Ecclesiam N. non tamen coram Ordinario loci, ad quem spectabat ipsum instituere præsentatum, sed coram alio Prælato, non habente hanc instituendi facultatem, à quo nihilominus fuit institutus, resoluitur, quòd licèt patroni præsentauerint coram eo, qui non habebat hanc facultatem, tamen quia dicebatur, ipsum illam habere, tenuit præsentatio: deinde idem Rector permutauit dictam Ecclesiam cum quadam Ecclesia S. Damiani: quàm possidebat quidam presbyter Vastagius, ipsis ambobus renunciantibus, & Episcopo conferente; prout in permutatione fieri solet; Moritur dictus Vastagius, & patroni dictæ Ecclesiæ volunt præsentare ad illam, tanquam nunc vacantem; aliqui se opposuerunt, dicendo, Ecclesiam esse deuolutam ad Sedem Apostolicam; cum tanto tempore vacauerit: allegantes primam præsentationem fuisse nullam, tanquam factam coram non habente facultatem instituendi, sed in eadem allegatione concluditur, patronos potuisse præsentare; quandoquidem ille inferior habebatur, & credebatur tanquam habens potestatem instituendi, vt euitetur crassa, & supina ignorantia; & ideo non reputantur negligentes; nam præsupponitur, illum Prælatum fuisse in quasi possessione instituendi, & per consequens illius institutionem tenuisse, allegando *cap. consultationibus, de instit. & c. querelam de elect.* Quam quidem allegationem reperies etiam truncatè penes *Lambert.* 2. *par. lib.* 2. *artic.* 24. 1. *quæst. princip. fol.* 712.

Vnde, omnino patronus venit excusandus à deuolutione, quotiescunque præsentauit coram eo, quem, vt dictum est, ex rationabili causa, credebat habere ius instituendi, & aliàs in vna *Mediolanen. Iurispatronatus* 29. *Ianuary* 1596. *coram Blanchette* fuit resolutum N. esse instituendum, & præsentationem factam coram Præposito M. impedire diuolutionem; quia ad hunc effectum sufficit, patronos iustam habuisse causam credendi illum, cui præsentarunt, habere ius instituendi? licèt in veritate non haberet; quam decisionem refert *Garc. de benef. p.* 10. *cap.* 3. *num.* 8. Sicut etiam secùs dicendum est, si præsentatio fuerit facta coram Ordinario, & erat nihilominus facienda coram alio, habente ius instituendi; tunc enim patronus sic præsentando etiam excusatur à deuolutione.

Quod enim Inferior habeat ius instituendi, non procedit
2 de iure communi, sicut in Ordinario; sed ei competere potest ex legitima præscriptione, seù priuilegio, quod quidem facile est, patronum ignorare, *cap. porra, de priuileg. vbi glos. in verbo, inspectione*, quod priuilegia sunt inspicienda, ad hoc, vt sciatur quid in eis contineatur. Aliàs oporteret, patronum, sic præsentantem diuinare, illum Inferiorem ha-
3 buisse ius instituendi; & nihilominus nemo diuinare tenetur *l. si fideiussor, §. si cum debitor, ff. mand. l. si putator, ff. ad l. Aquil.* quod ampliatur nedum in Sapiente, vt ille diuinare non teneatur, verùm etiam in ipso Summo Pontifice, *cap. vn. § porro, ibi, quoniam etsi locum Dei teneamus in terris, non tamen de occultis potuimus diuinare, vt Eccles. benef. sin. dimin. confer. vbi glos. in verbo diuinare*, quod neque Paulus, licèt esset Spiritu Dei plenus, potuit secreta Diuini Concilij agnoscere, *cap. Beatus* 22. *q.* 2. *Mandos. ad reg.* 32. *q.* 3. *num.* 9.

4 Vndè, cum nemo teneatur scire iura priuatorum, *d. cap. porra*, cum alijs allegatis per *Viuian. in praxi iurispatr. lib.* 7. *cap.* 6. *num.* 1. licèt fuerit lapsum tempus ad præsentandum coram habente facultatem instituendi, ex iuxta causa ignorantiæ, poterit patronum iterum præsentare, *Barbos. de pot.*
5 *Episc. alleg.* 72. *num.* 141. Secùs verò, si scienter, & dolosè præsentauit coram non habente potestatem instituendi; quia tunc deuoluitur ad Superiorem beneficij collatio prout fuit dictum in vna *Lunensarnen. Capellania* 5. *Decembris* 1601. *coram Cardinali Sacrata*, *&* in vna *Roman. Iurispatronatus* 9. *Maij* 1603. *coram Iusto*, vt refert *id. Viuian. loc. cit.*

6 Sic etiam, nec Papa præsumitur habere notitiam Iuris ex speciali concessione alicui competentis, sed eius tantùm, quod ex Iuris communis dispositione competit; & sic in priuilegio præsumitur in eodem Papa ignorantia, vt ex pluribus comprobat *Marescott. var. res. lib.* 2. *c.* 40. *num.* 23. 33. *&* 34.

Porrò, præter illa quatuor requisita ad institutionem de quibus per *Abb. in c. cum Bertoldus num.* 12. *de re iud. & in vna Lunensarnen. Beneficij impressa penes Viuian. in calce d. sua prax. quæ est decis.* 110. *num.* 1. plurimum interest seruari formam *cap. fin. de elect. in* 6. circa propositionem edicti cum aliàs institutio esset nulla, potissimùm verò, circa illius terminum, *Put. decis.* 183. *lib.* 1. nam in casu *d. decis.* proponebatur, quod eadem die, qua fuit facta præsentatio, sequuta erat institutio, quæ fieri debuerat propositis edictis, cum interuallo temporis, de quo non apparebat; ac proinde fuit dictum, quod illa erat nulla, vt etiam tenuit *Rota in vna Romana iurispatronatus* 15. *Martij* 1630. *coram D. Merlino*, *quæ est decis.* 362. *num.* 17. *diuers. recent.* in qua habetur,
7 nullam esse institutionem factam, ex eo, quod non præcesserint edicta, & nimis properè actum fuerit, & sic præsentatus ceciderit ab omni beneficio, etiam præsentationis, iuxta *tex. in cap. auaritia, de elect. in* 6. quia ex nimia festinatione, non seruata forma *d. c. fin. de elect. in* 6. præsertim, vbi edicta non præcesserunt, nulla erit institutio, nam dum proceditur per modum insolitum, non arguitur bona fides, imò potiùs fraus, & certum est, quod talis festinantia, & celeritas arguunt nedum fraudem, verum etiam metum, per ea, quæ adducit *Paul. Castr. consil.* 174. *num.* 3. *circa med. vers. est, & hac præsumptio lib.* 1. vt in terminis contracti matrimonij loquitur Rota penes *Ludouis. decis.* 326. *num.* 36. & in vna *Colimbrien. Matrimony coram Buratto impressa penes Farin. decis.* 643. *num.* 20. *tom.* 2. *Barbos. in suis votis decisiuis canonicis impressis post prax. exig. pens. lib.* 1. *vot.* 1. *num.* 64. & in proprijs terminis tenuit Rota in vna *Ferrarien. Archipresbyteratus decis.* 197. *p.* 5. *diuers. recent. num.* 54. *&* 55. vbi eadem die fuerunt apposita edicta, facta præsentatio, & institutio, vnde ex huiusmodi breuitate temporis, satis apparebat, quod non fuit adhibita causæ cognitio, & quamuis in *d. decis. num.* 57. dicatur, ista non procedere, quando temporis breuitate Iudex potuit instrui, quia tunc non vitiatur actus *ex iuribus ibi allegatis* attamen fuit dictum, quod breuitas temporis non sufficiebat, cum requireretur congruum tempus ad docendum de titulo fundationis, & dotationis, aut priuilegio, ac propterea requirebatur congruum tempus ad probandam immemorabilem cum præsentationibus effectum sortitis spatio 50. annorum casu illius decisionis.

Nisi

Nisi tamen essemus in casu, quo ita in fundatione benefi-
cij dispositum fuisset, vt videlicet beneficiatus designet sibi
8 successorem, sicut vidi in pluribus fundationibus, in quibus
disponebatur, vt successor sic designatus, valeat sine Ordi-
narij, aut cuiuscunquè licentia beneficium, absquè aliqua in-
stitutione obtinere, & retinere; quia huiusmodi dispositio est
omnino seruanda, *Lotter. de re benef. lib. 1. quæst.* 32.*n.*40.
vbi probat prædictam dispositionem, seù nominationem ha-
bere vim præsentationis; quatenus inductum est, vt simpli-
citer fiat, & licèt adiectum fuerit, vt alia institutio Ordinarij
non requiratur tamen non censetur exclusa proinde institu-
9 tio; sed ipsa designatio habet vim institutionis, tanquam fa-
cta per Ecclesiasticam personam, quod non est contra natu-
ram beneficij: prout esset, si simpliciter ordinatum foret, vt
sine institutione alicuius, possit beneficium obtineri, *idem*
Lotter. loco citato, & fuit dictum in *Fauentina Beneficij* 20.
Nouembris 1613. quæ est *decis.* 530. *par.* 2. *recent.* valere
conditionem in limine fundationis adiectam, vt prædecessor
eligat sibi successorem, etiam nulla sequuta Ordinarij insti-
tutione, ex *Lambert. de iurepatron. lib.* 1. *par.* 1. *quæst.* 9. *art.* 1.
num. 70. *& art.* 3. *in princ.* vbi refert *cons. Corsetti Rotæ Au-*
ditoris ab Eminentissimis Iurisconsultis subscriptum, & vt in
casu prædictæ decisionis 530. vbi *num.* 2. patronus beneficij
erat etiam illius Rector, & sic persona ecclesiastica, qui ex
præmissis; etiam tanquam talis, potui sibi successorem in be-
neficio designare, & nominare absquè aliqua requirenda in-
stitutione, *idem Lambert. loco citato num.* 70. *fol.* 193. 9. *am-*
pliat. dicens, id procedere, etiam si esset conditio, quod nulla
Superioris requiratur institutio, sed Sacerdos primò benefi-
ciatus, & sic successiuè possit alium sacerdotē, in vltimo vitæ
spiritu, eligere in eius successorem in ipso beneficio, qui au-
thoritate propria possit illud ingredi, electore mortuo; absq;
aliqua Superioris institutione, nam cum hoc fit per eundem
Rectorem beneficiatum, fit per personam capacem Iuris spi-
ritualis: secùs autem, si conditio talis esset, quòd sola præsen-
tatio facta per laicum sufficeret, absquè aliqua institutione
canonica, etiam si talis conditio apponeretur in limine fun-
dationis de consensu Ordinarij, quia ille actus præsentationis
fiet per laicum, & sic per personam incapacem meri iuris spi-
ritualis, *cap. Messana, & cap. Sacrosancta, de elect. cap.* 2. *de*
iudic. idem Lambert. loco citato dicto nu. 70. *fol.* 194. *& art.*
3. 9. *quæst. princip. in princip. fol.* 207. vbi ait, hanc quæstio-
nem in facto habuisse Paduæ, cum quidam Vicarius, non ob-
stante supradicta conditione, adiecta in limine fundationis de
consensu Ordinarij tentaret instituere quosdam beneficiatos,
ad quædam beneficia, quæ de ordine fundatoris, vt dictum
est, incedunt de Sacerdote in Sacerdotem, sine aliqua insti-
tutione, & sic communicato consilio cum aliis peritissimis
iurisconsultis, omnes iuuerunt in eandem sententiam, & ita
fuit obtentum, vt in *dicto fol.* 207. *num.* 14. *circa med.*

Quòd tamen intelligendum, vt prædicta conditio fuerit
apposita in limine fundationis beneficii de consensu Ordina-
rij, non autem post fundationem: quia tunc, si Episcopus id
faceret, alienaret ius instituendi spectans ad Episcopatum,
quod sine causa fieri non debet, *Rocch. de iurepatr. verbo, pro*
eo, quod de Diœcesani consensu, num. 26. *circa med.* cum Præ-
latus in acquirendis, possit Ecclesiæ suæ præiudicare, secùs
verò in quæsitis *Ricc. in praxi fori Eccles. decis.* 96. *num.* 1.
Rota decis. 233. *nu.* 6. *par.* 3. *diuers.*

Quòd eò magis dicendum est de testatore, vel fundatore:
qui non potest immutare dispositionem sacrorum canonum
in Episcopi præiudicium, sine illius consensu, *cap. requisit. de*
testam. & nemo facere potest, quin iura locum habeant in
sua dispositione *l. nemo, ff. de leg.* 1. nec fundans Ecclesiam
10 potest circa spiritualia disponere sine consensu Episcopi,
Abb. in cap. significatum in 1. *not. de præb.* vbi dicit, quòd
patronus non potest apponere modum celebrandi diuina in
Ecclesia patronata, nec restingere aliter instituendum in illo
beneficio, sed hoc spectat ad Superiorem, *Rocch. d. verbo pro*
eo, &c. num. 25. 26. 27. dicens, quod propterea non valebit
dispositio, quod tres, vel quatuor missæ in hebdomada cele-
brentur per instituendum, nisi Episcopi consensus inter-
ueniat.

Sanè, vbi nihil obsistat, quod Superiorem à ferenda insti-
tutionis sententia retrahat, omnibus iam probatis, eam
quamprimum ferre tenetur; quandoquidem, licet non sit
tempus præfixum Superiori ad instituendum, sicut aliàs di-
11 ximus, nec tamen proindè institutionem ipsam longiùs, quā
par est, protrahere debet; quinimmò ex iuribus, quæ patro-
no tempus ad præsentandum statuerunt, nulla alia ratione id
traditum esse conspicitur, nisi quatenus congruo ipse, tem-
pore præstituto valeat maturius de idoneo Rectore prouide-
re. At verò Superior idem, compilato processu, debet sta-
tim præsentatum ipsum instituere.

Quapropter optimè concludit *idem Rocch. verbo honorifi-*
cum quæst. 25. *num.* 55. *per Abb. in cap.* 2. *de concess. præb.* quod
habens instituere non habet tempus prolixum, sicut is, qui
habet conferre, cū institutio fiat de persona præsentata; vnde
nihil superest Superiori faciēdam, nisi præsentatum examina-
re, *Selu. de benef. par.* 3. *q.* 64. *num.* 1. *Paul. de Cittad.* 6. *par.* 3.
num. 103. *Lambert. par.* 1. *lib.* 2. *art.* 23. *quæst.* 1. *lib.* 2. *art.* 23.
quæst. 1. *num.* 2. *fol.* 711. *Garc. de benef. par.* 10. *cap.* 4. *per tot.*
Quinimmò solet quandoquè ipsi fundatores in fundatione,
præfigere terminum, infra quem præsentandum debeat insti-
tui; Nec semel in Dataria Apostolica vidimus, concedi ere-
ctiones beneficiorum, cum reseruatione iurispatronatus,
adiecta temporis etiam parui, præfinitione ad instituendum,
& in erectione cuiusdam Ecclesiæ Collegiatæ insignis, fuit
concessum quod ad illius dignitates, quoties illæ quomodo-
cunquè vacarent, etiam apud Sedem possint personæ idoneæ
ad illas sic vacante præsentari Ordinario loci, qui personas
12 prædictas intra triduum instituat. Ita quod si idem Ordi-
narius illas sic instituere indebitè recusauerit, tunc, & eo ca-
su Ordinarius vicinior, aut altera persona in Dignitate Eccle-
siastica constituta, præsentatas personas huiusmodi, Aposto-
lica authoritate instituere possit.

13 Quamuis autem ipse Superior, quantumlibet institutionem
huiusmodi differat, non tamen licebit præsentato, in benefi-
cio se ingerere ante ipsam institutionem; aliàs enim omne
ius sibi per præsentationem quæsitum, amittit; vnde poterit
tale beneficium impetrari: prout notatur inter *notabilia Can-*
cellariæ Apostolicæ fol. mihi 161. *à ter.* Hoc autem, vbi agitur
de beneficio iurispatronatus; quia ipsa sola præsentatio non
sufficit; vt præsentatus se ingerat in beneficio, vt dictum est,
secùs verò in beneficio liberæ collationis, quia tunc possessio
14 tradita ab illis, qui habent potestatem conferendi, habet
vim collationis, vt tenuit *Rota penes Coccin. decis.* 122. *num.* 5.
vbi fuit dictum non obstare instrumentum, quod dabatur,
continens solam electionem Capitoli; quia cum possessio
fuerit tradita per eosdemmet Canonicos, illa sufficit per col-
15 latione, in qua non requiritur certa forma verborum, prout
dictum fuit in vna *Toletan. Canonicatus penes Puteus decis.*
124. *num.* 2. *par.* 3. à nobis superius in simili allata.

16 Cæterùm verò, prout antea dictum est, si sic præsentatus
se ingesserit, scilicet ante dictam institutionem, non euadet
pœnas contentas, in *cap. auaritia de elect. in* 6. quicquid non-
nulli dixerit in contrarium contra communiorem opinionē,
& praxim, cum non semel Rota tenuerit, quod cum præsen-
tatus ante institutionem acceperit possessionem beneficij, ac
fructus perceperit, intelligitur ipso iure priuatus: quia ratio
prædicti textus satis est generalis, & habet locum in quoli-
bet beneficio, vt in *cap. transmissam, & cap. nostri de elect.* &
quamuis *Gemin. in d. cap. auaritia, & Lambert.* 2. *par. lib.* 2.
quæst. 5. *princ. art.* 11. dicant illum *text.* procedere tantùm in
dignitatibus; non autem in eo, qui ante institutionem se inge-
rit, quia non incurrit illius pœnam, nihilominus contrarium
est verius, nam dispositio *dicto cap.* est fauorabilis, vt dictum
est, & eadem ratio in simplicibus militat, vt per *Marescott.*
var. resol. lib. 2. *cap.* 35. *num.* 47.

Hoc tamen verùm est, quod licèt *dicto cap. auaritia* sit ex-
tendendum ad præsentationem, vt supra dictum est, & infra
dicetur; nihilominus ex eadem ratione, sola possessio, absquè
17 administratione, vel fructuum perceptione non sufficit ad
incurrendam pœnam *d. cap. auaritia*; quia summa in pœnali-
bus, & *text.* loquitur de electo ministrante in temporalibus,
& spiritualibus ante confirmationem, & ita fuit firmatum in
vna *Calaguritan. Abbatissatus coram Put. decis.* 45. *lib.* 3. vbi
tamen, in casu ibi proposito, fuit dictum, ex eo quod omnes
moniales, Abbatissæ ante illius confirmationem, obedientiam
præstiterant, per talem præstationem obedientiæ, dicebatur
administrasse, ac in pœnam, *dicti cap. auaritia* incidisse; prout
regulariter dicendum est nedum de præsentato, sed etiam
nominato à patronis ad beneficium iurispatronatus; nam si
ante præsentationem, aut nominationem administrat, incidit
in pœnas *d. cap. auaritia.*

Quinimmò (quòd magis est) penes *Mant.* fuit dictum
decis. 261. *sub num.* 3. *vers. neque obstat*, non obstate in ca-
su ibi proposito, quòd præsentatus, fuerit inductus in posses-
sionem

ſionem authoritate Archiepiſcopi Tranen. & ideò tacitè potuiſſet intelligi inſtitutus, *arg. lege illud de acquir. heredit. & l. ad rem mobilem, ff. de procur.* quia cum eſſet Iudex delegatus, non potuit eum inſtituere; imò pronunciauit tantùm dictum præſentatum fore, & eſſe inſtituendum, prout eum inſtitui, & inueſtiri mandauit.

Sicut neque inductio in poſſeſſionem, facta authoritate prædicti Archiepiſcopi potuit habere effectum tacitè collationis; quia ſi non potuit eum expreſsè inſtituere multò minus tacitè. *l. cum quid, ff. ſi cert. pet. & l. precibus, ff. de impub. & a l. ſubſtit. idem Mant. loco citato n.4.*

Quòd quidem, tanti eſſe momenti dignoſcitur, vt adhuc vigeat diſpoſitio *dicto capit. auaritia*, vbi inſtitutio ipſa ex defectu iuriſdictionis, nulla prorſus reddatur, quę nullo modo proinde præſentatum excuſat, qui ſupradictæ ſe ingerit adminiſtrationi. *Card. conſil. 31. num. 6. cum ſequent. Roman. conſil. 330. num. 21. cum ſeqq.* quos refert, & ſequitur *Mareſcott. dicto lib. 2. cap. 35. num. 39.* qui tamen aduertit *num. 50.* pœnam dictæ decretalis excuſare præſentatum, ſi contingat, ipſum inſtitui ex errore Iuris ambigui, & oſcuri, vbi talis error ſit probabilis, vt in caſu *Seraphin. deciſion.* 1274. ibi enim, cum quidam eſſet præſentatus ad parochialem Eccleſiam, & fuerat examinatus ab Examinatoribus, à quibus fuit facta relatio quoad ſcientiam tantum, non autem quoad mores, & ætatem, iuxtà ſancita per *Concil. Tridentin. ſeſſion. 24. cap.8.* & Epiſcopus eundem præſentatum inſtituerat, qui poſt dictam inſtitutionem ſe ingeſſit adminiſtrationi, dubitabatur de nullitate inſtitutionis, ob non ſeruatam formam *dicto Concil.* ac proinde, an incidiſſet in pęnam *dicto cap. auaritia*, & fuit reſolutum negatiuè; quia talis inſtitutus potuit credere, ſe fuiſſe ab Examinatoribus approbatum in omnibus; ex quo Ordinarius eum inſtituerat; nam præſumitur fuiſſe informatus de omnibus requiſitis, ad tradita per *Felin. in capit. final. num. 2. de præſumption.* vt dicitur in *Caſalen. Parochialis*, quam etiam refert idem *Mareſcott. dicto num. 50.*

Sanè, docet hæc noſtra praxis, præmiſſa locum ſibi vendicare nedum circa inſtitutionem in beneficio ab Ordinario faciendam, verum etiam vbi illa ſpectaret ad Papam, etiam in beneficio iuriſpatronatus laicalis, prout non rarò euenit, ſed in multis caſibus in quibus illud non poteſt ab ipſo Ordinario obtineri, ſed à Sede Apoſtolica, nempè ob diſpenſationes ſuper pluralitate beneficiorum, ſeù reſeruatione penſionum, aut aliàs quomodocunquè quia prouiſus de tali beneficio non poterit ſe ingerere in illius adminiſtratione, ſeù fructuum perceptione, litteris inſtitutionis, non expeditis; nam non poteſt Orator, conſumpta vacatione per ſupplicationem ſignatam, & regiſtratam, ea omiſſa, adire Ordinarium pro inſtitutione, & burſale commodum Principis fraudare, contra formam Conſtitutionis Iulij III. qua cautum eſt, ne quiſquam Apoſtolica authoritate de beneficio prouiſus, illius poſſeſſionem apprehendere valeat ſine litteris Apoſtolicis ſuper illius prouiſio-
19 ne expeditis, & ſic in ſui ratione, omnia beneficia, etiam iuriſpatronatus laicalis comprehendentis, vt habetur in vna *Romana Præpoſituræ penes Rub. deciſio. 216. per totum*, quòd quidem habet locum, etiam in beneficijs iuriſpatronatus Regum, & Imperatorum, quæ in ſuis caſibus expediuntur cum ſolutione taxarum, & annatarum, prout cætera beneficia, abſquè aliqua exceptione emolumentorum Datariæ, & Cancellariæ Apoſtolicæ; nam dicta conſtitutio Iulij III. ita prohibitoria, & pęnalis generaliter concepta, æqualiter debet determinare omnia, quę ſubiacent ſolutioni emolumentorum; ex quo fraus non minimè cadere poteſt in expeditione beneficiorum de Iurepatronatus, quàm in alijs liberæ collationis, vt in eadem *Romana Præpoſituræ penes eumdem Rub. deciſion. 287. numer. 8. & 9. tom. primo.*

Cum verò iam ſupra diximus, quid agendum eſſet, quando præſentatio, & inſtitutio ex diuerſis qualitatibus ad eundem Epiſcopum ſpectet, propterea ſciendum eſt, quòd hæc praxis fuit pluries obſeruata ſecundum caſus, quos nimis vtiliter congerit *Lambertin. hoc tract. par. 3. lib. 2. artic. 19. per tot. fol. mihi 928.* quorum Primus eſt quando Epiſcopus eſt Abbas alicuius Eccleſiæ, & tanquàm Abbas eſt patronus alterius Eccleſiæ, & ſic vti Epiſcopus haberet ius inſtituendi in dicta Eccleſia patronata; tunc enim
20 præſentatio, & inſtitutio non debent per ipſum Epiſcopum vnico actu expediri, ſed ſeparatim; quia primò debet pręſentare tanquam Abbas; licèt melius eſſet, ſi procurator, ipſius Abbatis nomine præſentaret, & poſtea Epiſcopus inſtitueret, ſecundum *tex. in cap. à collatione. de appell. in 6. in cap. cum olim, & ibi Felin. num. 1. 2. & 3. de ſent. & re iud.* & hunc caſum affert *Barboſ. de poteſt. Epiſc. gloſ. 72. num. 196* & hic etiam debet ſeruari forma *cap. fin. de elect. in 6.* Secundus caſus eſt, quando ad habentem inſtituere ſpectaret iuſpatronatus, ratione ſui patrimonij, licèt inſtitutio ad eum ſpectet ratione ſuæ Prælaturæ; quia cum ſit patronatus laicale, eſt ſeparatum ab Eccleſia, & ſua Prælatura. Tertius caſus eſt, ſi talis habeat compatronos; quia poteſt cum eiſdem patronis præſentare, ac poſtea inſtituere. Quartus caſus eſt, ſi compromittatur ius præſentandi in habentem inſtituere. Quintus caſus eſt, ſi Epiſcopo, tanquam priuatæ perſonæ ſit facta donatio iuriſpatronatus. Sextus caſus eſt, quando integrum iuſpatronatus transfertur à laicis in Epiſcopum, ratione ſuæ Eccleſiæ Epiſcopalis: quia erit in eius arbitrio, an velit prouidere vnico actu. Septimus caſus eſt, ſi fuerit tranſlatum iuſpatronatus cum reſeruatione, quod quis præſentet cum conſilio alicuius, vel præſentet aliquem de tali familia: nam in his caſibus actus præſentationis, & inſtitutionis ſunt, ſeparatim expediendi. Octauus caſus eſt, quando Superior conferret ex deuolutione beneficium: cum tunc in eiuſdem Epiſcopi arbitrio erit vnico, vel duplici actu negotium expedire: licèt melius ſit vnico actu prouidere, ne Eccleſia diutius vacet; quia res de facili reuertitur ad ſuam naturam, & cum prouiſio Eccleſiæ ad illum mero iure ſpectabat tanquàm Ordinarium, ſublato impedimento præſentationis; prouidebit per collationem, vt habeat vnicum tempus, & non plura.

Nonus caſus eſt, quando adhuc eſſemus in iure deuoluto, ſed præſentatio ſit facienda ſub certa forma, quæ obſeruanda veniret per illum, ad quem iure deuoluto venit poteſtas, ne illis præiudicetur, qui in pręſentatione debebant interuenire, & tunc fiet neceſſariò prouiſio duobus actibus, & non erit in optione Epiſcopi.

Decimus caſus eſt, quando eodem iure quis haberet duas poteſtates exercere, & tunc vnico contextu ſe poteſt expedire: quia collatio habet vim electionis, præſentationis, confirmationis, & inſtitutionis; vt notatur *in cap. cum olim, de cau. poſſ. & prop.* Ex quibus caſibus nonnullos etiam notat *Barboſ. de poteſt. Epiſc. alleg. 72. num. 196.* & nos ſupra diximus.

Poſtquàm egimus de ijs omnibus, quæ pertinent ad praxim erectionis beneficiorum Eccleſiaſticorum cum reſeruatione iuriſpatronatus, eorumque requiſitis ad obtinendam legitimam inſtitutionem; legitimando videlicèt perſonas præſentantium, ac præſentatorum, ac quando ipſa præſentatio cadat, Eccleſiaq; vacare dicatur, necnon de actualitate ipſius pręſentationis, ac infra quod tempus, vbi quando, qualiter, & quomodo facienda, ac coram quibus ipſa præſentatio fiet, quod faciendum per præſentatum, quod ius ex præſentatione acquirat; ad quid ille teneatur, & de citatione per edictum, variatione patronorum in pręſentando, de diſcuſſione negotij ex officio habentis inſtituere facienda, ac de contraditionibus, oppoſitionibus, & litibus, quæ in ea ſuccedere poſſunt, dequè toto proceſſu, vſq; ad actum inſtitutionis, ac alijs, quæ per *Lambert. de iurepatr. part. 3. lib. 2. in principio* dicta ſunt, & per nos ad quotidianam praxim redacta; ſequitur nunc neceſſariò eorundem præmiſſorum omnium perfectio; quæ in legitima erectione, & præſentanti inſtitutione conſiſtunt, vnde huiuſmodi inſtitutionis formulam de more ſubijcimus, quæ ſecundum communem vſum Curiarum Eccleſiaſticarum concipi conſueuit, tenoris ſequentis, videlicet.

Fælix Tamburellus V. I. D. Prothonotarius Apoſtolicus, Eminentiſs. & Reuerendisſimi Domini D. Franciſci, miſeratione diuina tituli SS. Quatuor Coronatorum, Presbyteri Cardinalis Boncompagni, Archiepiſcopi Neapolitani Vicarius, & Officialis Generalis.

In cauſa in hac Curia Archiepiſcopali Neapolitana vertente inter ipſius R. Promotorem fiſcalem

ex vna, & R. N. Clericum Neapolitanum ex altera partibus, de & super perpetuò simplici beneficio ecclesiastico, seù Capellania, sub inuocatione Sancti N. intus Ecclesiam N. nouiter erecto, seù erecta, prout ex actis, &c.

Visa præsentatione facta per D. N. procuratorem specialiter constitutum per D. N. iuspatronatū habentem, tam ex primæua erectione, quàm toties, quoties casus vacationis occurrerit, visoq; edicto per nos expedito contra interesse prætendentes, & affixione in dicta Ecclesia, visisq; actis, alijsq; omnibus videndis, consideratisq; omnibus debitè considerandis, factaque relatione in Congregatione, Christi nomine inuocato.

21 *Per hanc nostram diffinitiuam sententiam, quàm in his scriptis, prò tribunali sedentes, ferimus, dicimus, decernimus, & pronunciamus, ac de voto eiusdem Congregationis, diffinitiuè sententiamus, prædictum Reu. D. N. tanquam habilem, & idoneum repertum, approbatum, præuio examine coram Adm. RR. DD. Examinatoribus synodalibus, quoad doctrinam, peracto, instituendum fore, & esse; prout præsenti nostra diffinitiua sententia ipsum instituimus in beneficiatum, & Capellanum beneficij, seu Capellaniæ sub inuocatione Sancti N. intus Ecclesiam S. N. cum omnibus, & singulis illius iuribus, fructibus, redditibus prouentibus, ac honoribus, & oneribus; atq; proinde esse expediendas bullas, seù litteras institutionales in forma, & ita dicimus, decernimus, pronunciamus, & diffinitiuè sententiamus, non solum isto, sed omni alio meliori modo.*

Felix Tamburellus Vicarius Generalis.

Quòd si ius instituendi ad duos pertineat cumulatiuè, prout pertinere potest, ambo, omnes actus subscribant, ipsamq; sententiam ferant, prout in vna *Comen. Capella*, re-
22 *lata per Garc. de benef. par. 5. cap. 9. num. 92. circa fin.* vbi quod Inferior potest acquirere ius instituendi cumulatiuè ad Ordinarium.

Et licèt hic, sola sufficiat sententia institutionis ex præmissa formula, vt tenuit *Rota penes Farin. decis. 521. num. 1. tom. 1.* quia per eam satis declaratur, & pronunciatur, præsentatum esse institutum, consueuerunt nihilominus litteræ institutionales ad partem expediri, quæ etiam sine peculiari sententia probant; quandoquidem bonum est scripturam adhiberi; nam, vt ait *Viuian. in praxi iurispatron. lib. 13. cap. 1. num. 5.* seruatur in praxi de communi stylo, vt institutio semper fiat in scriptis, cum interuentu, & rogitu Notarij in præsentia duorum testium; vt ita semper illa facilius probari possit, idemq; *Viuian. dicto lib. 13. cap. 4. sub num. 2.* aliam formulam adijcit huiusmodi litterarum institutionalium, etiam vim sententiæ habentium.

Ad huiusmodi verò institutionis sententiam ferendam,
23 deueniri potest Superiorem, etiam post obitum præsentantium, quamuis alij patroni successerint, ex *Bartol. in lege si ita, §. si domus, ff de leg. 1. idem Viuian. lib. 12. caput. 5. num. 35.* & ita vidimus pluries practicari: quinimmò patroni succedentes, si sint laici, & adhuc duret tempus datum ad præsentandum, possunt variare; quia dicuntur vna eademquè persona successor cum prædecessore, *idem Viuian. loco citato num. 36.*

Formulam litterarum institutionalium satis amplam ponit, *idem Lambert. d. 3. p. lib. 2. art. 15. q. 11.* ex qua possunt aliæ formulę concipi; secundum casuum diuersitatem; hic verò eam subnectere visum est, quę de more huius Curiæ Archiepiscopalis, concepi consueuit, & est tenoris sequentis, videlicet.

24 *Felix Tamburellus, &c. Vniuersis, & singulis has præsentes nostras institutionis litteras inspecturis, visuris, atq; lecturis, salutem in Domino, Notum facimus, atq; testamur, quod vacante perpetuo simplici beneficio ecclesiastico, aut perpetua sine cura Capellania sub inuocatione S. N. intus Ecclesiā N. Neapolit. nouiter erecto seù erecta, & à primeua illius erectione, (seù per obitum, aut cessionem N.) quod, seù quæ de iurepatronatus laicorum existit familia videlicet N. comparuit coram nobis, & in nostra Curia Reu. N. Clericus Neapolit. asserens se fuisse præsentatum ad dictum beneficium seù Capellaniam ab illius patronis existentibus in pacifica possessione, seù quasi præsentandi Rectorem beneficiatum, seù Capellanum, toties quoties casus vacationis occurrerit, petens à nobis institui, & confirmari in Rectorē beneficiatam, seù Capellanum dicti beneficij, seu Capellæ, cum omnibus honoribus, & oneribus solitis, & consuetis. Quarè Nos volentes in præmissis maturè procedere generale edictū ad instantiam prædicti N. Clerici expediri, & ad valuas dictæ Ecclesiæ, ac prædicti beneficij, seu Capellæ Altare affigi, legi, & dimitti iussimus, per quod citari fecimus, & moneri omnes, & singulas personas; sua quomodolibet interesse putantes, quatenus infra terminum certum, & competentem in eodem edicto præfixum, comparere debuissent coram nobis & in dicta nostra Curia ad dicendum, opponendum, & allegandum quicquid voluissent, tam contra personam præsentatam, quàm præsentantes; quarè dicta institutio fieri non debuisset. Quo quidem edicto affixo, ac postmodum amoto, accusatisque debitis contumacijs; & quia ex scripturis, alijsque iuribus productis, & præsentatis, existentibus penes infrascriptum nostrum Actuarium, clarè constitit, & constat de vacatione,*

& præ-

& præsentatione prædictis, & quod prædicti N. & N. præsentantes fuerunt, & sunt veri patroni prædicti beneficij, & sunt Capellæ, & existunt in pacifica possessione, seù quasi dicti iurispatronatus, & præsentandi prædictum beneficiatum, seu Capellanum. Idcirco eundem N. Clericum sic præsentatum per eiusdem Curiæ Archiepiscopalis Examinatores ad id deputatos examinatum, & approbatum, tanquam habilem, idoneum, & sufficientem, instituendum, & confirmandum duximus; prout ipsum tenore præsentium instituimus, & confirmamus, & de eodem beneficio, seu Capella eundem N. Clericum coram nobis genibus flexis constitutum, & acceptantem per bireti capiti suo impositionem inuestimus. Quo circa vniuersis, & singulis personis ecclesiasticis, Notarijsq; ac tabellionibus publicis huius nostræ Diœcesis, in virtute sanctæ obedientiæ, ac sub pœnis, & censuris contra obedientes Superiorum mandatis à iure inflictis, & arbitrio nostro infligendis, per præsentes præcipimus, & mandamus, vt cum pro parte eiusdem N. Clerici, vigore præsentium requisiti fuerint, vel eorum aliquis requisitus fuerit, ad prædictam Ecclesiam N. accedant, dictumq; N. Clericum, vel procuratorem suum pro eo in corporalem, realem, & actualem possessionem prædicti beneficij, seù Capellæ, ac omnium illi forsan, & annexorum iurium, & pertinentiarum seruatis seruandis, authoritate nostra indicant, & defendant inductum. Amoto exinde quolibet illicito detentore, quem nos harum seriè amouemus, & denunciamus amotum, ac faciant dicto N. Clerico, vel procuratori suo de dicti beneficij, seù Capellæ, ac annexorum prædictorum fructibus redditibus, prouentibus, iuribus, & obuentionibus vniuersis integrè responderi, omniaq; & singula dicant, & faciant, quæ in similibus possessionis tradendis necessaria fuerint, & consueta. Contradictores quoslibet, & rebelles eadem authoritate nostra per censuras Ecclesiasticas compescendo. In quorum omnium, & singulorum fidem præsentes manu nostra signatas, & per infrascriptum Curiæ Archiepiscopalis Notarium subscriptas, sigilliq; nostri appensione munitas fieri iussimus.

Datum in nostro Archiep. Palatio Neapolit. Anno Domini, &c.

Fœlix Tamburellus Vicarius Generalis.

Locus Sigilli.

N. Actuarius.

Hæc est consueta formula litteratum institutionalium pro præsentato; quod vetu ad prouisionem beneficij liberæ collationis, potest modus desumi, ex formulis à nobis suo loco appositis nulla babita mentione iurispatronatus, etiam attenta fundatione, seù dotatione; nam licèt sicut alibi diximus, illud etiam tacitè reseruatum censetur, nihilominus verò quamplurima beneficia ecclasiastica fundantur passim; ex quibus elicitur, fundatores nullum iuspatronatus sibi reseruare voluisse; etiam quod illud expresè non remisetint.

25 Quod quidem deprehenditur, si in fundatione illorum narretur causa; exempli gratia, quod fuerint moti ad fundandum pro eleemosina, intuitu retributionis æternæ, & pro redemptione peccatorum suorum, parentum, & consanguineorum, aut quid simile, vt fuit consideratum in vna *Albanen. Prioratus, relata per Garc.p.5.cap.9.num.99. post med.* & sic excluditur causa, propter quam regulariter acquiritur iuspatronatus, necnon remuneratio temporalis, idest iuspræsentandi; tunc enim dici potest, quod fundator recepit in bac vita mercedem suam, recipiendo fructus præsentationis, ex *Calder.cons.19. in fin. de iurepatr. Viuian. lib.5.cap.2. num.*3. quia aliàs hoc factum pro eleemosyna, & certum est,

26 quod ex eleemosynis non acquiritur iuspatronatus, *Coccin. decis.606 num.12. Caualer. decis.159.num.9.*

Nec omittam, quod huiusmodi institutio præsentati fieri potest, etiam per Vicarium foraneum Episcopi in loco Diœcesi deputatum: si ex vi suæ deputationis, exerceat ibi iurisdictionem, prout tenuit Rota in vna *Agrigentin. Beneficij S. Antonij 12. Nouembris 1601. coram Cordnba* in qua habetur, præsentationem tribuere ius etiam facta coram vicario foraneo; quia cum iurisdictionem baberet in illo loco, ibi facere poterat omnia quæ Vicarius Generalis totius Diœcesis; *Garc.par.6. cap. 2. num.123.circa fin.*.

Et licèt regularitèr, post sententiam erectionis beneficij de iurepatronatus, necnon institutionis, sequantur illico litteræ institutionales; id tamen est in arbitrio Superioris instituentis; aut ipsius præsentati illas petentis; cum certum sit; quod, vt etiam supra dictum est, ad dictam institutionem faciendam non reperitur tempus à iure præfixum, sicut patrono ad præsentandum, qui tenetur intra quatuor, vel sex menses præsentare, *Lambert. de iurepatr. 2. p. 2. lib. art. 23.1. q. princ. num. 1. fol.* 711. nam remanet in arbitrio prædicti Superioris, an velit statim probatis omnibus de iure requisitis, instituere præsentatum, vel ne; cum sibi non sit dictum tempus ad instituendum, & confirmandum, præfixum, *Rota decis. 4. de iurepatr. in nou Abb. in cap. nulla num.12. & 13. de concess. preb. Selua de benef.3.p.q. 64.num. 1. Rocc.de iurepatr. verbo, honorificum, q. 25. num. 55. Paul. de Cittad. de iurepatr.6. part.3.num.203. Zerola in praxi Episc.p. 1. verbo, Iurispatronatus, §. Ad octauum, vers.tertium dubium, Garc. de benef. p. 10.cap.4. num. 1. Viuian. lib.7.cap. 5. num. 9. & lib.12. cap.4. num.7. Lotter. de re benef.lib.2. q. 13. num. 59. Addit.ad Buratt. dec. 567.num.11. Illustriss. D. Carolus Maranta Epispopus Iuuenacen. in suis respons. tom. 3. resp. 47. num. 38.*

Eadem institutionis formula deseruire potest pro Inferioribus, ius instituendi habentibus, postquàm tamen præsentatus, fuerit ab Episcopo examinatus, id. *Viuian. lib. 13. cap.4. sub num.* 3. vbi adijcit institutionis formulam, qua vtitur Capitulum Pisanum, habens huiusmodi ius instituendi.

Verùm, quia potest etiam supradictum ius competere Inferioribus ex consuetudine, præscriptione, seù priuilegio, vt

37 habet Præceptor S. Antonij, Ordinis Viennen. cuius institutiones fieri consueuerunt ab ipso Abbate, qui Præceptor nuncupatur S. Antonij de Vienna, Ciuitatis Neapolis, seù eiusdem Abbatis, Vicario, nam ex priuilegijs *Clementis VII. & Pauli III.* est Ordinarius Prouisor omnium beneficiorum sub inuocatione S. Antonij de Vienna Regni Neapolis, cuiquè de iure communi est tale priuilegium reseruatum, per *text. in cap. porro, ibi, sic enim nos volumus priuilegiorum suorum seruare tenorem, &c. Bald. in cap. cum venissent, num. 4. de iud. Mant. decis.* 320. *num.* 1. & fuit dictum in vna Casertan. Beneficij 17. Martij 1627. coram Durano decis. 71. num. 7.* vbi in terminis eiusdem Præceptatiæ Sancti Antonij de Vienna Neapolitan. eo magis id procedere visum fuit, quia beneficium, de quo in *dicta dec. s. numer.* 8. erat membrum, seù grancia dictæ Abbatiæ, vt constabat ex sententia Nuncij Neapolitan. confirmata de anno 1579. per Vicarium Archiepiscopi eiusdem Ciuitatis, Iudicem Commissarium; ac proinde, quod etiam illius institutio ad id Abbatem spectare debet, ad *tex. in cap. in Lateranensis, §. nos autem, vbi Abb. de præb.* qua propter in dies videmus emanare huiusmodi institutiones ab ipso Abbate, eo quo sequitur modo videlicet.

ALEXANDER MAGALOTTVS.

GEneralis Præceptoriæ S. Antonij de S. Antonio Ordinis Viennen. extra Portã Capuanam Neapolitanæ Ciuitatis, authoritate Apostolica Præceptor Generalis, necnon omnium beneficiorum Ecclesiarum, & Hospitalium sub inuocatione S. Antonij, in vtriusque Siciliæ, tàm vltra, quàm citra Pharum Regno, Generalis Præceptor, & Collator. Et pro eo Lucas Portinarius V.I.D. & Clericus Foroliuien. eiusdem D. Alexandri Procurator ad infrascripta specialiter deputatus. Dilecto nobis in Christo Don Michaeli de Ferdinando de Neap. Vitæ, ac morũ honestas, &c. nos inducunt, vt te specialibus fauoribus, & gratijs prosequamur. Cum itaq; sicut accepimus, Ecclesia, seù Capella S. Antonij, Terræ Sũmæ Nolan. Diœcesis, quæ de iurepatronatus familiæ Filiolæ existit; ad quam tu præsentatus fuisti per Isabellam Iouino filiam, & hæredem Hieronyma Filiolæ, vacaueris, & vacent ad præsens, Illaq; institutioni, & manualitati Præceptoris pro tempore existentis subiacet. Nos, ad quos omniũ Ecclesiarum, beneficiorum, & Hospitalium eiusdem S. Antonij collatio, institutio, & manualitas spectat, et pertinet, prædictæ Ecclesiæ, seù Capellæ indemnitati prouidere, Tibiq; specialem gratiam facere volentes, Te, qui vt supra, nominatus fuisti in dicta Eccles. seù Capella, cui non imminet animarũ curæ, Administratorem, & Gubernatorem, ad nostrum beneplacitum, & nutum amouibilem, creamus, instituimus, & deputamus. Dantes tibi gubernium, regimen, & administrationem, tàm in spiritualibus, quàm in temporalibus d. Ecclesiæ, seù Capellæ, eiusq; iurium annexorum, & bonorum omnium; necnon liberã dispositionem omnium, & quorumcumq; fructuũ, redditnum, & prouentuum prædictæ Ecclesiæ, seù Capellæ quomodolibet obuenientium (Alienatione tamen bonorum immobiliũ, & pretiosorum mobilium tibi penitus interdicta,) ac facultatem eiusdem Ecclesiæ, seù Capellæ, Terras, Domos possessiones, & bona quæcunq; à prædecessoribus tuis, vel aliàs à quacunq; alienata, reintegrandi, recuperandi, & quatenus opus sit, corã quocunq; Iudice, ad hunc effectum cõparendi, aliaq; omnia necessaria, & opportuna faciendi, & exequendi pro integra recuperatione bonorum, & iuriũ prædictorum, & illorũ defensione; necnon quascumq; pecuniarũ, & rerum quantitates, iuraq; alia quæcunq; eidem Eccles. seù Capellæ per quascumq; personas debita, & debenda recipiendi, & de receptis quietãdi, & penitus absoluendi, tibi damnus, & concedimus. Volumus autem, quod de fructibus, redditibus, & prouentibus eiusdem Ecclesiæ, seù Capellæ nobis, & pro tẽpore existentibus dictæ Generalis Præceptoriæ Præceptoribus quolibet anno in festo S. Antonij, soluere, & assignare tenearis carolenos decem monetæ Regni Neapolis in signũ recognitionis, & subiectionis, superioritatis, & dominij dictæ Generalis Præceptoriæ; & ad hoc te obligare debeas per acta Cancellarij dictæ nostræ Generalis Præceptoriæ in Ciuit. Neapolis, seù per acta Dominici Fonthiæ A. C. & d. nostræ Generalis Præceptoriæ in Vrbe Notarij à nobis specialiter cõstituti. Ac etiã infra quatuor menses à Die data præsentiũ, actum possessorium, inuentariumq; omniũ bonorum mobilium, & immobilium d. Ecclesiæ, seù Capellæ conficere, illudq; & illa in actis eiusdẽ Cancelleriæ d. nostræ Generalis Præceptoriæ consignare debeas. Necnon S. Sedis Apostolicæ, & nobis, ac pro tempore existentibus Præceptoribus Generalibus, deuotam obedientiam, & sinceram fidelitatem, medio iuramento promittere, & exhibere tenearis; aliàs præsentes nullæ sint eo ipso. Reliquos autem fructus, redditus, & prouentus tibi pro onere celebrationis missarũ, & manutẽtione cultus Diuini, ac conseruatione eiusdem benefiej Ecclesiæ, seù Capellæ, ac aliorum onerum illius Rectori incumbentiũ supportatione, relaxamus, & gratiosè assignamus. Ita tamen, quod si per biennium continuũ

dictam

dictam annuam solutionem nobis, vt supra faciendam, facere cessaueris, vel malè in huiusmodi administratione te gesseris, eo ipso regimine, & administratione prædicta priuatus existas: præsensq; nostra prouisio nulla sit, & habeatur, prout si facta non fuisset, liceatq; nobis, & Successoribus nostris dictæ Ecclesiæ, seù Capellæ alteri administrandã committere, & illi de alio Administratore, & Gubernatore prouidere, absq; aliqua notificatione tibi personaliter facienda. Hortantes propterea omnes, & singulas personas Ecclesiasticas, Notarios, & tabelliones publicos omnesq; nostros Generalis Præceptoriæ subditos quoscunq; qui desuper fuerint requisiti, seu aliquis eorũ fuerit requisitus, quatenus te, vel procuratorem tuum, tuo nomine in corporalem possessionem dictæ Ecclesiæ, seù Capellæ, ac illius annexorum iurium, & pertinentiarum præfatorum, authoritate nostra inducant, & inductum defendant. Amoto exinde quolibet detentore, quem nos, in quantum possumus, amouemus. & denunciamus amotum. Tibiq; de illius, & annexorum fructibus, redditibus, & obuentionibus vniuersis integrè, donec nostræ placuerit voluntati, respondere faciant. Inuocato, etiam ad hoc si opus fuerit, brachij sæcularis auxilio. Volumus autem, & expressè mandamus, quod nullatenus, te intromittere debeas, nec audeas in perceptione votorum, oblationum, legatorum, & animalium dictæ nostræ Ecclesiæ, seù Capellæ pro tempore offerendorum; quæ omnia expressè per præsentes dictæ Generali Præceptoriæ; & Hospitali reseruamus. In quorum omnium, & singulorum fidem has præsentes litteras, manu nostra subscriptas fieri, & per infrascriptum Secretarium subscribi, sigilliq; dicti Illustriss. & Reuerendissimi Domini Præceptoris, Abbatis, & Commendatarij, quo in talibus vtitur, iussum, & fecimus appensione communiri. Datum extra Portam Flaminiam Almæ Vrbis, Anno à Natiu. D. N. I. Chr. M.DC.XXXXI. Die verò 9. mensis Oct. Pontif. S. D. N. Vrbani Diuina prouidentia Papæ Octaui, anno eius vigesimo.

N. Procurator Generalis Deputatus.

Locus Sigilli.

N. Pro Secretario.

Quinimmò, uedum Prælatis Inferioribus, eo modo, quo superius dictum est, potest competere dictum ius instituendi, seruata tamen forma *d. c. fin. de elect.* 16. verum etiam Laicis; qui etiam absq; præsentatione, instituunt ex consuetudine, seù præscriptione tanti temporis, cuius initij memoria non
28 extet; dummodò fuerit per Papam approbata, cum aliàs ius conferendi, seu instituendi in beneficio Ecclesiastico non possit competere laico, etiam ex antiqua consuetudine, eum laicus non sit capax istorum iurium, *c. si quis deinceps 16. q. 7. Lamb. de iurepatron. 3. par. 2. lib. art. 12. fol. mihi 904. per tot.*

Similem facultatem habet etiam Reuer. D. Archipresbyter Gragnani Litteren. Diœcesis, limitatam in Territorio dictæ Terræ, tum instituendi præsentatos in beneficijs iurispatronatus, tum etiam illa conferendi; dummodo præsentandi, seu prouidendi prius fuerint per loci Ordinarium examinari, & approbati, ac quoad parochiales Ecclesias, præuio concursu, seruata forma Concilij Tridentini *sess. 24. cap. 18. de reform.* Litteræ autem ab ipso D. Archipresbytero super huiusmodi prouisionibus, ita concipi consueuerunt, videlicet.

Ascanius de Medices, Dei gratia Archipresbyter Terræ Gragnani, ad quem beneficiorum omnium Ecclesiarum in territorio d. Terræ sitorum collatio, prouisio institutio, ac omnimoda dispositio ex antiqua, approbata, & præscripta, ac à Sede Apostolica confirmata, & à tanto tempore hactenus obseruata consuetudine, quod hominum memoria in contrarium non existit, spectare, & pertinere dignoscitur. Dilecto nobis in Christo R. D. Octauiano Iuueni eiusdem Terræ Gragnani salutem in Domino. Vitæ, ac morum honestas, &c. nos inducunt, vt tibi reddamur ad gratiam liberales. Quia dignum nobis videtur, illos ad regimina Parochialium Ecclesiarum adhibere, quorum scientia, atq; idoneitas, cæteraquè virtutum merita suffragantur. Proinde, vacante nuper parochiali Ecclesia S. Thomæ loci li Ioueni nuncupati, pertinentiarum d. Terræ Gragnani Litteren. Diœcesis, cui cura imminet animarum, quæq; de iurepatronatus laicorum, ex fundatione, & dotatione existit, & ad nostram institutionẽ spectat, & pertinet, per obitum quondam Lucæ Iuuenis eiusdem Terræ dictæq; parochialis Eccles. S. Thomæ vltimi, & immediati Rectoris, ac possessoris, comparuerunt coram nobis N. N. asserentes, se esse patronos, ac iuspatronatus, & præsentandi ad dictã parochialem Ecclesiam quoties illius vacationis casus occurrerit, habere, & in pacifica possessione, seù quasi præsentandi existere; prout nobis legitimis documentis constare fecerunt. Nos volentes eiusdem Parochialis Ecclesiæ; indemnitati prouidere, ne

eam diutius animarum periculum, vacare contingat, Te prædictum R. D. Octauium, qui coram nobis infra legitima tempora ab eisdem patronis præsentatus fuisti, tanquam idoneum, & sufficientem, ac compatronum eiusdem Parochialis Ecclesiæ, quiq; præsentationem, ac institutionem, & Inuestituram dictæ Parochialis Ecclesiæ in tui fauorem, debita cum instantia petierunt. Nos huiusmodi præsentatione admissa, & recepta sit, & in quantum de iure admitti debuerat, sequi volentes dictum Apostoli dicentis: Nemini citò manum imponas, edictum publicum in valuis eiusdem Paroch. Ecclesiæ S. Thomæ in forma, in similibus consueta, ac termino in eo decem dierum præfixæ, iam elapso, prædictoq; edicto in præsentia nonnullorum testium inde amoto, comparuerunt coram nobis prædicti patroni, vna tecum instantes, quatenus ad infrascriptam institutionem, ac inuestituram procedere deberemus. Proinde nos in Christi nomine Te prædictum R. D. Octauium, tanquam idoneum, & approbatum à Perillustri, & Reuerendiss. D. Io. Leonardo Bottilierio, Episcopo Letteren. præuio examine, per Examinatores in Synodo Diæcesana deputatos ad præscriptum decretorum S. Concil. Tridentini, habito de quo nobis plenè, sufficienterq; constiti per illius fidei exhibitionem nobis præsentatam, instituimus, ordinamus, creamus, facimus, & constituimus Rectorem dictæ Parochialis Ecclesiæ Sancti Thomæ per nostri bireti in tuo capite impositionem; Tradentes, & concedentes tibi prædictam parochialem Ecclesiam cum omnibus, & singulis illius Iuribus, & pertinentijs suis, curamq; regimen, & administrationem pleno iure, tàm in spiritualibus, quàm temporalibus. Mandantes propterea omnibus, & singulis partionarijs, colonis, censuarijs, ac rendentibus eiusdem parochialis Ecclesiæ, quod deinceps Te prædictum R. D. Octauium in Rectorem recognoscant, tibi respondeas, &c. de dictis redditibus. Insuper mandantes R. D. N. quod te ex parte nostra, in actualem, realem, & corporalem possessionem dictæ parochiali Ecclesiæ, illiusq; iurium, & pertinentiarum ponat, & inducat, ac positum, & inductum manuteneat, atq; defendat. Amoto exinde quolibet illicito detentore. Contradictores quoslibet per censuras Ecclesiasticas compescendo. Inuocato etiam si opus fuerit, ad id brachij sæcularis auxilio. In cuius rei testimonium, has nostras litteras fieri iussimus, ac fecimus appensione nostri, quo vtimur, sigilli manuq; nostra subscriptas, muniri. Data in prædicta Terra Gragnani, in Domo nostræ solitæ habitationis, Die sexto mensis Iulij septimæ Indictionis 1594. Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris, & D. N. Clementis Diuina prouidentia Papæ VIII. Anno octauo.

Ascanius de Medicis Archipresbyter Terræ Gragnani.

Locus Sigilli.

N. Actuarius.

Hoc autem quoad praxim institutionis in beneficijs iurispatronatus, siuè laicalis, siuè Ecclesiastici, ab Ordinarijs, siuè aliis inferioribus Collatoribus faciendæ. Aliud verò fer-
29 uatur, cum à fundatore reseruetur Summo Pontifici, facultas instituendi; prout sæpè contingere videmus in similium beneficiorum Ecclesiasticorum iurispatronatus erectionibus, quæ fiunt à Summo Pontifice. Adducimus inter aliàs, exemplum erectionis Abbatiæ della Cæsarea nuncupatæ, Neapolitan. factæ à fel. recordat. Clemente Papa VIII. in qua, de consensu fundatoris fuit Summo Pontifici pro tempore existenti, reseruata institutio ad illius patronorum præsentationem, ac proindè voluit, quòd fundatori, quoad vixerit, & post eius obitum, personis ad id per eum in suo testamento, vel aliàs quomodocunquè declarandis, & nominandis, eorumquè posteris, & successoribus in perpetuum, iuspatronatus honorificum hospitalis, & Ecclesiæ huiusmodi, ac præsentandi Romano Pontifici pro tempore existenti, personam idoneam ad dictam Abbatiam, tàm illa prima vice, ab illius primæua erectione, & institutione huiusmodi, quàm deinceps, quoties eandem Abbatiam per cessum, etiam ex causa permutationis, vel decessum, seù quamuis aliam dimissionem, priuationem, vel amissionem, illam pro tempore obtinentis, vel aliàs quibusuis modis, & ex quorumcumquè personis, etiam eiusdem, aut Romani Pontificis pro tempore existentis, seù cuiusuis S. R. E. Cardinalis, etiam tunc viuentis, familiaribus, continuis commensalibus, seù Romanæ Curiæ Officialibus, aut aliàs quomodolibet reseruationem inducentibus, etiam apud Sedem Apostolicam, vacare contigerit, per ipsum, seù Romanum Pontificem pro tempore existentem ad præsentationem huiusmodi in forma solita instituendum, eisdem authoritate, & tenore, etiam perpetuò reseruauit concessit, & assignauit, &c.

Nec tamen refert, quod in supradictis beneficijs, institutio Summo Pontifici sub forma prædicta reseruatur; quia nec propterea ille tenetur, aut debet, seruata forma Sacrorum Canonum procedere, seù alias seruare formam, *in cap. fin. de elect. in 6.* sicut tenentur Ordinarij, siuè alij Inferiores Collatores, ius instituendi habentes; nam, etsi verum sit, quòd adueniente tempore vacationis, pro ea porrigatur Summo Pontifici supplicatio, quæ iuxtà stylum Datariæ Apostolicæ contineat admissionem præsentationis, ac petitionem institutionis, nihilominus postmodum litteræ Apostolicæ super ea, sub alia formula, quoad institutionem prædictam per Cancellariam Apostolicam expediuntur, vt infra patebit.

Et cum hæc materia sit nimis in Romana Curia frequens, nè prædictæ supplicationis formula careant Tyrones, illam de more hic subnectere visum est, eo quo sequitur modò, videlicèt,

30 *Beatiſsime Pater. Cum Abbatia ſæcularis della Caſarea nuncupata, Eccleſiæ Hoſpitalis de Patientia Caſarea, etiam nuncupatæ per quondam Annibalem Caſareum, laicum Neapolitan. ex ſuis proprijs, & laicalibus bonis fundata, & dotata, quæ de iurepatronatus Laicorum ex huiuſmodi fundatione, vel dotatione exiſtit; & in cuius erectione, Apoſtolica Authoritate facta, cauetur expreſsè, quod ad illam, dum pro tempore vacat, perſona idonea, Romano Pontifici pro tempore exiſtenti, per eundem Pontificem ad præſentationem huiuſmodi in illa inſtituenda, præſentari debeat, per obitum quondam Thomeanelli de Mercato, illius, dum viueret, vltimi poſſeſſoris, extra Romanam Curiam, de menſe Nouembris proximè præterito, defuncti, vel aliàs certo alio modo vacauerit, & vacet ad præſens. Supplicat igitur humiliter S. V. deuotus illius Orator Ioſephus, etiam Cæſareus, Clericus Neapolitan. vnus ex dictæ Abbatiæ compatronis V. I. D. qui ad prædictam Abbatiam, vt præfertur, vacantem, ab aliis illius compatronis Sanctitati Veſtræ infra legitimum tempus præſentatur, quatenus ſpecialem ſibi gratiam faciendo, Abbatiam prædictam, quæ in aliqua Cathedrali, vel Collegiata Eccleſia Dignitas non eſt, & curacaret; ac cuius, & illi forſan annexorum fructus, &c. CLXX. ducat. au. de Cam. ſec. comm. eſt. val. an. non excedunt, ſiue promiſſo, ſiuè alio quouis modo, aut ex alterius cuiuſcunque perſona, ſeù per liberam reſignationem dicti defuncti, vel cuiuſuis alterius de illa in dicta Curia, vel extra eam, etiam coram Notario publico, & teſtibus ſponte factam, aut aſſequutionem, &c. vacet, etiam ſi deuoluta, affecta, ſpecialiter, vel aliàs ex quauis cauſa in litteris etiam diſpoſitiuè exprimenda, generaliter reſeruata, litigioſa, cuius litis ſtatum, &c. exiſtat, eidem Oratori conferre, & de illa etiam prouidere dignemini de gratia ſpeciali; Non obſtantibus Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſque contrariis quibuſcumque cum clauſulis opportunis.* Fiat, vt petitur I. *Et cum abſolutione à cenſuris ad effectum, &c. & committatur Ordinario cum clauſula, ſi per diligentem, &c. Et verificato in primis, & ante omnia coram eo, dicto iurepatronatus ex fundatione, vel dotatione huiuſmodi.* Fiat I. *Dat. Romæ apud Sanctum Petrum, Vndecimo Kal. Ianuarij Anno primo.*

In litteris verò prouiſionis deſuper expediendis, fit tantum mentio præſentationis, non autem inſtitutionis, in eiſque dicitur. *Nos volentes prædictum Ioſephum, qui, vt aſſerit, vnus ex dilectis filiis modernis dictæ Abbatiæ compatronis exiſtit, & ad eandem Abbatiam, vt præfertur vacantem, ab aliis compatronis huiuſmodi nobis infra legitimum tempus præſentatur, præmiſſorum meritorum intuitu, &c.* & Cancellaria Apoſtolica, non loquitur de inſtitutione, ſed de collatione; prout
31 ſeruat, quoties fit adeundus Papa à præſentato ad beneficiũ iuriſpatronatus pro inſtitutione prædicta: quarè, ſi prædictæ litteræ expediantur in forma *Dignum*, ſeù commiſſaria, dicitur *authoritate noſtra conferas, & aſſignes, &c.* ſi verò in forma gratioſa, *conferimus, & prouidemus*, non autem *inſtituas, ſiue inſtituimus*; nam collatio Papæ comprehendit in ſe prouiſionem, electionem, præſentationem, confirmationem, & inſtitutionem, *tot. tit. vt benef. eccleſ. ſine dimin. conf. Clem. vn. iuncta gloſ. in verbo, conferantur, in fin. de rer. permut. Io. Andr. in cap. ex tenore, circa mod. verſ. dic contra, de conceſ. præb. Rebuff. ſuper concord. §. ſtatuimus 2. ſub rubr. de collat. in vlt. gloſ. Mandoſ. ad reg. 33. qu. 4. num. 2. Gonz. ad reg. 8. gloſ. 16. num. 9. Garc. de benef. p. 1. cap. 9 num. 31.* & ſic prouiſio Papæ ſufficit pro inſtitutione, prout fuit etiam dictum in vna *Cortonen. Plebaniæ 1. Iulij 1633. coram Ghislerio, impreſſa penes Rub. deciſ. 228. num. 2.*

Vnde, parum refert, Papam, ſibi reſeruaſſe inſtitutionem, per illa verba, in litteris erectionis adiecta, nempè, *per nos ad præſentationem huiuſmodi, in forma ſolita inſtituendum*; quia nihilominus id non intelligitur de forma Inferioribus à Papa per Canones præſcripta, ſed loquitur de illa forma, qua ipſe vti conſueuit in prouiſionibus, & collationibus benefi-
32 ciorum iuriſpatronatus; nam licèt collatio cadat in beneficio libero, inſtitutio autem in beneficio iuriſpatronatus, *Addit. ad Burat. deciſ. 551. num. 14.* vbi, quod inſtitutio propriè conuenit prouiſioni factæ ad præſentationem patronorum, vt dixit *Rota in vna Piſcien. Capellæ 25. Iunij 1622. coram Domino Merlino*, nihilominus nouum non eſt, neque apud ſcribentes, neque apud ipſos Curiales, etiam mediocriter verſatos
33 ſub verbo, *collationis*, comprehendi, etiam inſtitutionem, quæ eſt quædam collatio beneficij, licèt non libera, facta præſentato per patronum, vt per *Abb. in cap. ex frequentibus, num. 7. de inſtit.*

Sicut neque pari modo refert, quod in erectione beneficij, authoritate Apoſtolica facta, caueatur expreſsè, quod ad illud, dum pro tempore vacat, perſona idonea Romano Pontifici pro tempore exiſtenti, & per eundem ad præſentationem huiuſmodi in illo inſtituenda, præſentari debeat; prout ex ſupradicta formula ſupplicationis patet; ac proinde, tempore illius vacationis in ſupplicatione eidem Pontifici porrigenda, dicatur, *Supplicat N. Orator, qui ad dictum beneficium, &c. ab illius patronis infra legitimum tempus Sanctitati Veſtræ præſentatur*, quia nec proinde huiuſmodi præſentatio facienda eſt coram Papa, qui totius Mundi negotiorum mole preſſus, non poteſt vacare receptioni huiuſmodi præſentationum; nec proinde præſentatus debet ſenſibus corporeis ſe coram eodem Papa præſentare, qui non poteſt ex præmiſſa ratione in ſimilibus actibus ſe exhibere præſentem; qui propterea ſuis Officialibus huiuſmodi negotium demandauit: & ſic ſuccedit regula, qui per alium facit, per ſeipſum facere videtur, *l. 1. §. ſi iuſſerim. ff. de acquir. poſſeſſ.*

Vndè, videmus, quamplures ſupplicationes Papæ directas, atque porrectas ſignari nihilominus per Prælatum habentem ab ipſo Papa facultatem ſignandi prædictas ſupplicationes, etiam in priuata ipſius Prælati domo: qui ita ſignat, *Conceſſum, vt petitur in præſentia D. N. PP. I. B. Coccinus*, licèt dictas ſupplicationes non ſignet in præſentia ipſius Papæ: cum ſic ſufficiat in Vrbe ſignare, vbi adeſt Papa, vel intelligitur de præſentia ficta, circa quam Princeps fingere poteſt, *l. ſi is, qui pro tempore, ff. de vſucap. Pariſ. conſ. 44. num. 8. volum. 4.* cum alijs adductis per *Pariſ. de reſign. benef. lib. 8. quæſt. 7. num. 80. & 81.*

Quarè, in his hic ordo ſeruatur, vt huiuſmodi præſentationes, coram Papa, ex præſcripto fundationis, aut aliàs, non alio modo fiant, niſi, quod ſi patroni ſunt in Romana Curia præſentent, præſtent eorum conſenſum, vel quatenus ab ea abſentes, conſtituant procuratorem ad conſentiendum; præ-
34 ſentando Oratorem coram Notario Cancellariæ, vel Cameræ ad recipiendum conſenſus beneficiales deputato: ac habenti ad id ab eodem Papa facultatem; quæ quidem præſentatio perinde valet, atque ſubſiſtit, ac ſi fuiſſet facta coram eodem met Papa; etiam ſi in mandato, dicatur ad præſentandum coram Papa, vel vt etiam dici ſolet, coram illius D. Datario; imò quandoque additur, vel alio, ad id poteſtatem habente; quare, vt etiam teſtatur *Viuian. in praxi iurispatronat. lib. 6. cap. 8. ſub num. 23. verſic. & ſi fiat*, præſentatio in manibus Papæ fit per inſtrumentum, & ſufficit conſenſum præſtitus in Cancellaria, vel Camera, vt dictum eſt; & tunc valet

let etiam præsentatio de absente; & ita pluties habui in pra-
xi; ac cum huiusmodi præsentatio fieri debeat coram Papa,
vel alio, eo modo, quo supra dictum est, non requiritur ille
ordo, quo vtimur, quando fit coram Inferiore, seruata for-
ma *c.fin.de elect.in 6.* prout alias diximus; quarè consensus sic
in manibus prædicti Notarij præstitus per patronos, habet
vim præsentationis, *Rota decis.532.num.4.p.1. diuers.* & fuit
dictum in vna *Soran. Beneficiorum 6. Iunii 1603. coram bo.me.
Cardinale Pamphilio*, quam ad id refert *Buratt. dec.142. n.5.
& dec.48. num.8.*

Formula autem præstandi huiusmodi consensum, ac præ-
sentandi, necnon admittendi prædictam præsentationem, qui
extendi consueuit à tergo litterarum Apostolicarum, conti-
35 nentium beneficij prædicti collationem, talis est, videlicèt,
*Anno incarnationis Dominicæ 1644. Die 22. Decembris, Do-
mini Annibal, & Scipio, ac Iulius Cæsar, necnon Ioseph Ia-
nnarius, & Dominicus Cæsareo fratres vtrinque coniuncti, ad
quos iuspatronatus, & præsentandi personam idoneam ad re-
troscriptam Abbatiam, vt prætenditur, spectat, & pertinet per
Dominum Henricum Godefridi procuratorem eorum ad Ab-
batiam huiusmodi, vt retrò vacantem, retroscriptum Iosephum,
vnum ex dicta Abbatia compatronis, Sanctissimo præsenta-
runt, præsentationique huiusmodi, ac litterarum expeditioni
consenserunt, &c. Io. Ant. Ghezzius.*

Et hoc modo, licèt præsentatio, & consensus huiusmodi
fuerint recepti per Notarium supradictum, à Papa ad id de-
putatum, non tamen iste actus attribuitur Notario, sed Pa-
pæ, ad *text. in l.1.§.qui mandatam, ff. de off. eius, cui mand. est
iurisd.* & fuit dictum in vna *Florentin. Parochialis coram Co-
mitulo, decis.92. num.12.* vbi, quod coram Papa non fiunt hu-
iusmodi præsentationes personales de stylo Curiæ omnibus
noto; sed consensus præstitus à patronis prouisioni Aposto-
licæ factæ ad eorum præsentationem, habet vim legitimæ
præsentationis; & sic non attenditur hoc modo, absentia Su-
perioris, siuè præsentati, si fiat præsentatio in Romana Cu-
ria pro obtinenda Institutione à Papa; cum satis sit, quod de
consensu, modo præmisso constet; cum is habeat vim præsen-
tationis, prout fuit etiam dictum in vna *Spoletan. Capellania
15. Iunii 1620. coram Buratto, teste Lotter. de re benef. lib.2. qu.
6. num.49.*

Prout, quando præsentatio fit coram Papa, neq; opus est
quod apponatur edictum, iuxtà *text. in d. cap. fin. de elect. in 6.*
cuius dispositioni non subiacet Summus Pontifex, sicut alias
diximus; sed ad illius obseruantiam tenentur omnes Inferio-
res, etiam si fuerit Legatus à latere in Prouincia sibi deman-
data, in qua tanquam Ordinarius reputatur; nam licèt om-
nem potestatem, omneque imperium recipiat pro Prouincia
sibi commissa, ibique gerat vices Sedis Apostolicæ, *cap. man-
data, de præsumpt.* & sic ad similitudinem Summi Pontificis,
vt per *Mandos. reg.19. qu.19. num.8. & 9.* nihilominus, nisi
etiam ipse præmittat edictum, institutio facta de præsentato
coram se, est ipso iure nulla; prout fuit dictum in vna *Valen-
tin. Beneficij 20. Martij 1617. coram Martino Andrea*, relata
per eundem *Lotter. dict. lib.2. q.13. n.42. & 43.*

Sicut etiam neque præsentatio coram Papa, eo modo, quo
36 dictum est, requirit specialem actum acceptationis præsen-
tationi, prout requiritur in præsentatione coram Inferioribus
facta, vt per *Rocc. de Curt. de iurepatron. verbo honorificum,
qu.6. Marescott. var. resolut. lib.1. cap.83. Genuen. in prax. Ar-
chiep. Neapol. cap.82. num.2.* cum alijs relatis per *Viuian. de
iurepatron. lib.6. cap.7. num.15.* quia in ipsa supplicatione Papæ
porrecta, asserit, Orator, se fuisse infra legitimum tempus
præsentatum, & vnico contextu petit sibi beneficium con-
ferri; quæ quidem petitio æquipollet speciali acceptationi;
vnde non refert quid ex æquipollentibus fiat, *l. si mater, &
ibi gloss. Cod. de impub. & alijs substitut. Ias. in l. si quis mihi
bona, §. sed quid si mandauit, in 1. not. ff. de acquirend. hæ-
reditat.*

Sequuta denique præsentati institutione in beneficio iuris-
37 patronatus, possessio bonorum pro dote huiusmodi benefi-
cij assignatorum transit in institutum per solam institutio-
nem, vel adeptionem possessionis beneficij, sine traditione,
ac rerum apprehensione; quandoquidem ipso iure censetur
translata illorum possessio *Ancharan. in reg. beneficium num.
32. de reg. iur. in 6. & latius in reg. sine possessione, num.10. in
fin. & in seq. eod. tit. Aretin. in l. cum hæredes, nu.5. ff. de acquir.
poss.* Ratio enim est, quia Ecclesia non desijt possidere: etiam
quod simus in prouisione Ecclesiæ, quæ vacat ab illius pri-
mæua erectione; quia sic erecta, confertur cum omnibus iu-
ribus eidem Ecclesiæ annexis, *Innoc.* quem DD. sequuntur in
*cap. cum super de caus. poss. & propriet. & in cap. in officijs, de
testam. Afflict. decis.261. num.33. Paris. consil.24. num.5. lib.1.
Rot. decis.19. num.7.8. & 11. p.2. diuers. & decis.322. nu.3. p.1.
recent.* qua quidem possessione sic stante, debet ex præmis-
sis, si opus fuerit, dari Rectori, seù beneficiato, mandato de
manutenendo in possessione omnium Ecclesiæ bonorum;
namque mortuo Prælato, vacat possessio Prælaturæ, non
38 autem bonorum Ecclesiæ; quia ipsa iam possidet, *Lambert.
de iurepatron. par.3. lib.2. qu.11. princip. fol.*1006. vbi, quod ne-
dum possessio bonorum est apud ipsam Ecclesiam cuius sunt
bona, sed etiam apud Ecclesiam vniuersalem; ex qua Christus
dicitur possidere, *Abb. in cap. cum super, de caus. poss. & propr.
col.4. vers. ad secundam quæstionem*, & dixit *Bart. in l. cum hæ-
redes, in prin. ff. de acquir. hered.* quod nouus Prælatus possi-
det bona Ecclesiæ sine noua apprehensione: quia Ecclesia
39 non desijt possidere, etiam mortuo Prælato, & intelligitur
ipso iure, siue aliqua apprehensione, possessionem bonorum
transferri ad beneficiatum: quo mortuo, vacat tantùm pos-
sessio Prælaturæ, & beneficij, non autem bonorum quæ ab
Ecclesia possidentur, idem *Lambert. d. qu.11. art.9. Rot. decis.
19. num.11. p.2. diuers. Garc. de benef. p.5. cap.5. num.*38. nam-
40 que sicut dictum est, de iure, dominium rerum Ecclesiæ, est
penes ipsam Ecclesiam, administratio autem penes Præla-
tum, qui statim ac nanciscitur possessionem beneficij, cense-
tur acquisiuisse possessionem omnium illius bonorum, *Rot. d.
dec.19. num.8.* vbi huius rei redditur ratio, nempe, quia pos-
sessio bonorum beneficij vacantis, est penes Ecclesiam, tan-
quam personam fictam, & repræsentatam: præterea, quia ab-
surdum nimis videretur, quod si ad acquisitionem possessio-
nis singulorum bonorum, & rerum, esset necessaria corpora-
lis apprehensio, difficilis quidem esset huiusmodi possessionis
acquisitio, sicut omnes fundi glebas circumambulare, vt di-
cit *text. in l.3. in princ. ff. de acquir. possess.*

Ad capiendam autem possessionem beneficij, sufficiunt al-
41 taris osculum, & alij actus, qui fiunt in Ecclesia; imò
etiam per tactum annuli, ianuæ Ecclesiæ clauæ, acquiritur
possessio, *Natt. cons.563. num.13. Ludouis. decis.54. num.2.*
quod si neque fieri possit ex aliqua causa, nempè, quia, vt plu-
rimum contingere solet, præsertim in hoc Regno, in quo, si-
uè Barones, siuè alij ægrè ferunt collationes beneficiorum in
personas Rectorum sibi minimè gratorum; proindèque illo-
rum possessionem, etiam cum armis satagunt impedire, tunc
42 enim sufficit ocularis inspectio Ecclesiæ beneficij: quia licèt
iste modus apprehendendi possessionem, sic à iure reproba-
tus, vt per *Bart. in l.1. in princ. vers. sed quid si exequutor, ff.
de acquir. possess. Specul. de primo, & secundo decreto, vers. iam
de effectu post princ.* vt dicitur in vna *Concordien. concursus co-
ram Pirouano 18 Martis 1611. quæ inter decis. crimin. Farin.
est 319. num.2.* nihilominus ibidem *num.*2. dicitur quod stante
impedimento per homines illius Plebis præstito, dum armati
assistebant, explorantes offendere eos, qui ad accipiendam
possessionem se conferebant, de quo attestabatur Notarius
in eodem instrumento, benè poterat idem Notarius per as-
pectum, aut alium modum fictum, eam possessionem trade-
re, per *text. in l. cum vnus, §. vltimo, cum l. sequenti, ff. de bon.
auth. iud. possid. Bart. in l.1.* vbi etiam *Aret. Alex. & Ias. ff. de
acquir. poss. Abb. in cap. cum aliquibus, num.5. versic. & signa
illam limitationem de sent. & re iud.* Vnde, Rota, stante hu-
iusmodi possessione concessit mandatum de manutenendo
pro Rectore cuiusdam parochialis Ecclesiæ, licèt huiusmodi
impedimentum non probaretur, nisi per attestationem eius-
dem Notarij, vt in *d. decis. num.4.* Et iste modus fuit pluries
in praxi seruatus; vbi tamen alius non erat in possessione.
Quod si beneficium non habet Ecclesiam, seù Capellam ma-
43 terialem, nec nomen alicuius Sancti, & narratiua in gratia
impetrationis sit de nuda nuncupatione beneficij, fuit aliàs
per *Rotam* decisum in vna *Neapolitan. coram Cardinale Vir-
li decis.181. num.6. diuers. in recent.* quod dum prouiso Apo-
stolico opponebatur, beneficium non habere Ecclesiam, seù
Capellam: ac proinde possessionem fuisse captam in quadam
massaria dicti beneficij, id sufficere, & fuit dictum in vna
*Montis Regalis Iurisdictionis, impressa penes Marches. par.5.
cap.1. num.38.* vbi, etiam, quod capta possessione Ecclesiæ
principalis, censetur capta possessio Ecclesiæ subiectæ: ac
proinde, cum in casu ibi proposito in erectione Archiepisco-
patus Montis Regalis, facta per Lucium III. Episcopatus
Cathanien. ei fuerit assignatus pro suffraganeo, per adeptio-
nem possessionis Archiepiscopatus, tempore promotionis
Archie-

Archiepiscopi, censetur capta possessio subiectarum, & annexarum, & fuit resolutum in causa *Placentin. Decimarum 19. Februarij 1582. coram Seraphino*. Quia beneficium habetur tanquam principale, & bona tanquam accessoria, quæ sequuntur suum principale, *Rot. decis. 330. num. 32. diuers. in recent.* Secùs verò, si apprehensa fuerit possessio bonorum tantùm; quia si beneficium habet suam Ecclesiam, debet illius
44 capi possessio, non autem dictorum bonorum, quorum capta possessione, non censetur capta possessio Ecclesiæ, vt fuit dictum in vna *Mutinen. Canonicatus 14. Martii coram Cardin. Lancelotto*; quia tunc accessorium non tradit ad se suum principale, idem *Addit. ad Ludouis. dict. decisio. 364. eodem num. 6.*

Hæc tamen conclusio, nempè, quod capta possessione beneficij, censeatur etiam illius bonorum apprehensa possessio, non habet locum, nisi respectu bonorum, & iurium
45 vacantium: non autem quoad bona, & iura per alium possessa, idem *Addition. ad Ludouis. decis. 54. num. 2.* nam, vbi apparet, quod Ecclesia vacante, eius bona fuerint ab alio possessa, tali casu debet illa agere spolio; licèt debeatur Ecclesiæ manutentio ratione ciuilis possessionis, quę tamen solo animo ab illa retinetur, etiam mortuo Prælato, *Caualer. decisio. 209. numer. 2.* prout in vna *Senen. Pontis Arrigi 12. Iunii 1573. & 12. Decembris 1580. coram Seraphino cum aliis decisionibus ibidem allegatis*; & fuit etiam dictum in vna *Bergomen. Prioratus 28. Ianuarii 1594. coram Cardin. Blanchetto. idem Addit. ad Ludouis. decis. 364. num. 6.* vbi, quod supradicta conclusio non procedit respectu bonorum, & iurium, quæ post vacationem, medio tempore, fuerunt ab alio occupata, ante adeptionem possessionis Ecclesiæ; tunc enim cessat prædicta manutentio in bonis à tertio occupatis, *Rota dict. decis. 171. num. 3. par. 2. & decis. 322. num. 3. par. 1. recent.* sed procedit respectu bonorum, & iurium, in quorum possessione constat Ecclesiam fuisse; secùs verò respectu eorum, in quorum possessione non erat, vel possessio erat controuersa, vt fuit dictum in vna *Pistorien. Prioria 13. Martii 1615. Addit. ad Buratt. decis. 80. num. 7. & 8.*

46 Hinc infertur, quod eo ipso, quod mouetur lis super beneficio, censetur mota, etiam super possessione illius bonorum, & fructuum: licèt de ea nihil dicatur, vt probatur in *cap. 2. vt lit. pendent. in 6.* & tradit *Calderin. consil. 5. tit. de praben. Sarnen. super reg. de trienn. quæst. 53. numer. 3.* vbi ait, id adeo verum esse, quod si conuentus super titulo beneficij spoliaretur possessione; ad restitutionem eius agere non posset, tanquam, quod pacificè possedisset.

Pręthereà notandum, quod licèt dominium rerum Ecclesiæ sit penes ipsam Ecclesiam, administratio autem penes Prælatum, seù beneficiatum, vt dictum est, contingere, etiam posset ex voluntate fundatoris, seù testatoris, vt saltem per aliquod tempus huiusmodi administratio possit
47 esse penes alium, vt est casus in vna *Lunensarzanen. impressa penes Fariaac. decisio. 579. num. 1. par. 4.* vbi testator, postquam nominauit beneficiatum, voluit, quod donec ipse beneficiatus assumeret habitum Sacerdotalem, & quod decantaret missam nouellam, Exequutores tenerentur officiari facere, & missam dici semel in hebdomada, sumptibus hæreditatis: & postquam dictus beneficiatus veniret ad habitum Sacerdotalem, suamque missam nouam cantasset, teneretur, & deberet dicere, & celebrari facere duas missas pro anima, &c. & quod donec venisset ad habitum Sacerdotalem, non posset aliquo modo se intromittere in aditione bonorum prædicti beneficij, nisi ad recipiendos illius fructus per manus fideicommissariorum; quo habitu Sacerdotali suscepto, & missa decantata per ipsum beneficiatum, aditio bonorum statim deueniat ad manus illius.

S V M M A R I V M.

1 *Seminarij Ecclesiastici puerorum erectio, non seruata forma Concil. Trident. est nulla.*
2 *Seminario nondum erecto, Papa vnit beneficia Ecclesiastica.*
3 *Seminarij erectio, sub qua formula petitur Papa.*
4 *Seminarium Papa erigit cum vnione beneficiorum vnico contextu.*
5 *Seminario, sub qua formula, fit ab Episcopo vnio beneficiorum.*
6 *Vnionis suspensio non comprehendit factas vigore Concilii Tridentini.*
7 *Vnionis beneficii suspensio, sub qua formula detur in resignationibus, à Cancellaria Apostolica.*
8 *Et quomodo petenda.*
9 *Et quod remedium adhibendum, ne suspensio prædicta locum habeat.*
10 *Seminarij taxa tenentur contribuere, etiam S. R. E. Cardinales.*
11 *Fructuum beneficiorum detractio, & Seminario applicatio, ex forma Concilii, debet pracedere vnionem beneficiorum.*
12 *Seminario tenentur Hospitalia contribuere pro rata fructuum beneficij, illis annexi.*
13 *Necnon pensionarij.*
14 *Etiam de pensionibus reseruatis ante erectionem Seminarii.*
15 *Et quanam ratio, circa hoc, sit ineunda.*
16 *Seminario non soluitur taxa ex distributionibus quotidianis.*
17 *Quinam contribuere non teneantur.*
18 *Seminario, taxam soluere recusantes, quomodo compellantur.*
19 *Vniones beneficiorum, quo tempore fieri possint.*
20 *Et quanam cautela adhibenda pro validitate vnionis.*
21 *Seminario non potest Episcopus vnire Dignitatem, aut Canonicatum.*
22 *Sed à Papa vniri solent, Et afferuntur exempla.*
23 *Seminario vniri non possunt beneficia curata, habitu tantum.*
24 *Vnio beneficii Seminario facienda, non requirit consensum Capituli, sed quatuor Deputatorum, ex Concil. Tridentino.*
25 *Et aliter facta, est nulla. Licèt non teneatur Episcopus sequi illorum consilium, num. 27.*
26 *Episcopo credendum in spectantibus ad eius officium.*
28 *Seminarii quatuor Deputatorum electio fieri potest, etiam extra Synodum.*
29 *Consensus beneficiati non requiritur in vnione beneficii, & quare.*
30 *Consensus patronorum requiritur in vnione beneficij de iurepatronatus, siue clericali, siue laicali.*
31 *Necnon Inferioris Collatoris, seu Electoris.*
32 *Seminario nondum erecto, an fieri possint applicatio taxa, & vnio beneficiorum.*
33 *Et resoluitur negatiuè, cum exemplis, & declarationibus Sacrę Congregationis, & Rota decisionibus.*
34 *Seminarij Collegium dici non potest, ante introductionem puerorum.*
Et refertur optima Rota decisio, num. 36.
35 *Seminarium non dicitur erectum ex emptione domus pro eo, & creatione Deputatorum.*
37 *Seminario legitimè erecto, facta vnio beneficii, an expiret deficientibus postea Scholaribus.*
38 *Seminario quomodo possit Episcopus vnire beneficia reseruata, iuxta mentem Concilii Tridentini.*
39 *Vniri non possunt beneficia reseruata per regulas Cancellarię, neque ab Ordinario, neque ab Inferiore.*
40 *Vnio de beneficio reseruato, tempore vnionis, quomodo sustineatur.*
41 *Vnire non potest Episcopus beneficium deuolutum ad Papam.*
42 *Vnio beneficiorum, non solo verbo, sed scripturis authenticis facienda.*
43 *Vnire, an possit Cardinalis Episcopus beneficia, duplici reseruatione affecta. Et decisio Rota proponitur.*
44 *Et pro nullitate vnionis proponitur Motus proprius Vrbani Papa VIII.*
45 *Seminario, an possint vniri beneficia per Episcopum obtenta ante suam promotionem.*

Praxis

Praxis Erectionis Seminarij Puerorum Ecclesiastici, ad præscriptum Sacri Concilij Tridentini sess. 23. cap. 18. de reform.

CAPVT VIII.

POstquam de Parochialium Ecclesiarum in Seculares, & Collegiatas; necnon ipsarum Parochialium de per se, ac successiuè aliorum beneficiorum Ecclesiasticorum, tum liberæ collationis, tum iurispatronatus, aliorumque piorum locorum erectionibus, egimus, quæ plures circa hanc praxim continent partes, non incongruum, etiam subnectere visum est, quid circa erectionem Seminarij puerorum Ecclesiastici, ex præscripto Sacri Conc. Trid. seruetur, pro illius validitate, & obseruantia illius formæ ex *sess. 23. cap. 18. de reform.*

Et quidem, iam ex eodem *Concil. loc. citato* desumitur
forma illius erectionis; adeò, vt ea non seruata, corruat
erectio; potissimum verò, si illius ordo peruertatur, cir-
1 ca erectionem ipsam, necnon detractionem taxæ Eccle-
siarum, & Capitulorum eorumdem, ac vnionem beneficio-
rum, & alia ad id requisita; tunc enim, cum nihil possit
Episcopus, ad Summum Pontificem est omninò recurren-
dum; qui non ligatur decretis supradicti Concilij, sicut
Episcopus: ipse namque Pontifex prædictam erectionem,
2 ac vnionem facit, prout sibi videbitur; & testatur *Addit.*
ad Ludouis. decis. 258. num. 10. versic. illud autem, vbi, quod
licèt vnio fieri non possit Seminario nondum erecto, hoc
procedit in vnione facienda ab Inferiore, non autem à Pa-
pa; qui potest etiam huic Collegio, licèt nondum erecto,
sed erigendo, vnire beneficia, prout fuit dictum in vna
Portugalen. Vnionis 6. Martij 1598. *coram Orano*, & prius
in eadem coram *Iusto* 17. *Aprilis* 1595. & patet in praxi
ex sequenti formula Supplicationis Papæ, de more Curiæ,
porrigenda pro huiusmodi erectione, tenoris sequentis, videl.

3 *Beatissime Pater. Cum in Ciuitate N. nullum Seminarium puerorum Ecclesiasticum iuxta Sacri Concilij Tridentini decretorum dispositionem, erectum, & institutum existat, adolescentiumque ætas, nisi rectè instituatur, bonisque moribus, & disciplinis imbuatur, ad quascunque mundi voluptates amplectendas prona existat; & nisi à teneris annis ad pietatem, religionemque informetur, antequam vitiorum habitus totus, eos possideat, nunquàm perfectè, ac sine maximo, & singulari propemodum Dei omnipotentis auxilio, in disciplina Ecclesiastica perseueret; & pro eorumdem decretorum complemento, si in dicta Ciuitate vnum Seminarium puerorum Ecclesiasticum, pro vno illius Rectore, & competenti adolescentium numero, qui grammatices, cantus, computus Ecclesiastici, aliarumque bonarum artium disciplinam, sacramque Scripturam, libros Ecclesiasticos, homilias Sanctorum, atque Sacramentorum tradendorum, maximè quæ ad confessiones videbuntur opportuna, ac rituum, et cæremoniarum formas ediscere debeant, & teneantur, perpetuò erigeretur, et institueretur, illique sic erecto, et instituto, pro eius dote, illiusque Rectoris, et Scholarium sustentatione, perpetuum simplex beneficium Ecclesiasticum sub inuocatione Sancti N. in Ecclesia N. prædictæ Ciuitatis, cum primùm illud vacare contingeret, etiam perpetuò vniretur, annecteretur, & incorporaretur, ex hoc profectò ipsi adolescentes ad falsas hæreticorum opiniones, hac maximè tempestate vigentes, refutandas, & reprimendas, ac ad Sacros Ritus, & cæremonias faciendas promptiores redderentur, diuinique cultus augmento, & Reipublicæ Christianæ, dictorumque Rectoris, & Scholarium congruæ sustentationi, ac dictæ Ciuitatis decori, venustati, ac ornatui, etiam cum illius Ciuium, & incolarum spirituali consolatione plurimùm in Domino consuleretur. Supplicat igitur humiliter Sanctitati Vestræ deuota illius Creatura N. modernus prædictæ Ciuitatis Episcopus, quatenus in præmissis opportunè prouidendo, eumque specialis gratiæ fauore prosequendo, in dicta Ciuitate N. vnum Seminarium puerorum Ecclesiasticum, pro vnius illius Rectoris, & competentis numeri adolescentium perpetuis vsu, & habitatione, qui grammatices, cantus, computi Ecclesiastici, aliarumque bonarum artium disciplinam, Sacram Scripturam, necnon libros Ecclesiasticos, atque homilias Sanctorum, atque vt præfertur Sacramentorum tradendorum, maximè quæ ad confessiones audiendas videbuntur opportuna ac Rituum, & cæremoniarum formas ediscant, perpetuò erigere, & instituere; illique sic erecto, & instituto, pro eius dote, illiusque Rectoris, & Scholarium sustentatione, prædictum beneficium, cuius, & illi forsan annexorum fructus, redditus, & prouentus L. ducatos auri de Camera, secundùm communem æstimationem, valorem annuum non excedunt, cum primum illud per cessum, vel decessum, etiam ex causa permutationis, &c.* prout in formula vnionis, & prosequitur, *illiusque fructus, &c. prædicto Seminario; ita quod liceat illius Rectori, & Scholaribus pro tempore existentibus per se, vel alium, seù alios, etiam dicti Seminarij nomine, seù nominibus, propria authoritate, corporalem, realem, & actualem possessionem dicti beneficij, illorumque fructus, &c. libere apprehendere, & apprehensam perpetuò retinere, eosdemque fructus, &c. percipere, exigere, & leuare, ac in suos, & dicti Seminarij vsus, & vtilitatem conuertere; cuiusuis licentia desuper minimè requisita, itidem perpetuò applicare, & appropriare; necnon erectionem, & institutionem applicationem, & appropriationem præfatas, ac desuper conficiendas litteras de subreptionis, vel obreptionis, seù nullitatis vitio, vel quopiam alio defectu notari, vel impugnari, aut alias quomodolibet infringi, vel retractari, seù inualidari, &c. vnquam posse, &c. sicque per quoscunque Iudices, &c. iudicari, &c. irritum, etc. decernere dignemini de gratia speciali. Non obstantibus, etc.*

Et cum absolutione à censuris ad effectum, etc. Et cum clausula, Ad perpetuam rei memoriam.

Quo

Quo verò ad erectionem eandem, ab Ordinario faciendam, ex præinserta formula potest facillimè modus desumi, paucis mutatis, siuè additis, prout facti qualitas suadebit.

Ex eadem insuper satis patet, quod licet dicta erectio Seminarij omninò præcedere debeat, ac subinde, ad taxam, & vnionem beneficiorum Ecclesiasticorum deueniri, nihilomi-
4 nus Papa, vnico contextu, erigit, cum vnione; quandoque verò cum suppressione beneficiorum, & eorundem fructuum eidem Seminario applicatione, prout alias suppressit ex legitima causa duo Monasteria monialium, illorumque fructus &c. Seminario applicauit, &c. & sic de singulis.

Et cum, vt supra dictum est *num.*2. & infra suo loco dicetur, prius debeat erigi Seminarium, subindeque ab Ordinario fieri applicatio taxæ, ac vnio beneficiorum, ex ordine literæ, & præscripto supradicti *Concilij Tridentini loc. cit.* proinde vnionis formula ab ipso Ordinario faciendæ hic subnectere placuit, quæ talis esse potest, videlicet.

N. Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Episcopus N.

Die, &c. in Episcopali Palatio N. & in Camera ipsius Reuerendissimi Domini N. Episcopi N. ac coram eo ibidem insimul conuenientes admodum RR. DD. N. & N. ac N. & N. omnes ad præscrip-
5 *tum Sacri Concilij Tridentini Deputati pro regimine, administratione, ac manutentione rerum, et bonorum Collegij Seminarij puerorum Ecclesiastici supradictæ Ciuitatis, per bonæ memoriæ N. tunc Episcopum prædecessorem suum, ac pro eisdem pueris in eo alendis, eorumque necessitatibus de more subleuandis, necnon pro mercede Magistrorum Grammatices, Cantus, ac Computi Ecclesiastici, aliarumq; bonarum artium disciplinæ, cæterorumque etiam in eo inseruientium, idem Episcopus N. cum consilio eorumdem DD. Deputatorum animaduertens, annuos redditus, & prouentus hactenus per supradictum Episcopum prædecessorem, ex fructibus integris mensæ Episcopalis N. ac illius Capituli pro sustentatione decentis numeri Alumnorum prædicti Collegij, etiam ex vnione quorundam beneficiorum ecclesiasticorum per dictum Episcopum prædecessorem facta, ac pro cæteris expensis in eodem Collegio subministrandis, minimè sufficere, & ob eorundem fructuum tenuitatem, ac diminutionem, prædictum Collegium penè destitutum existere. Proinde vacantibus ad præsens in hac Ciuitate, & Diœcesi tria perpetua simplicia beneficia ecclesiastica, nullibi personalem residentiam requirentia, sub inuocationibus videlicet Sanctorum N. N. & N. idem Reuerendissimus Episcopus præmissorum intuitu illa per obitum illorum vltimorum possessorum extra Romanam Curiam nunc vacantia, necnon alia duo similia beneficia ecclesiastica, nempè Sanctorum N. & N. loci N. huius Diœcesis N. quæ ad præsens N. & N. obtinent, per eorundem cessum, vel decessum, aut aliàs quocunque alio modo vacabunt, etiam si vltimo dicta duo beneficia huiusmodi, tempore illorum vacationis fuerint Sedi Apostolicæ reseruata, seù affecta, iuxtà formam eiusdem Sacri Concilij, ex nunc, prout ex tunc, cum illorum vacationis casus occurret; eorundem beneficiorum omnium fructus, redditus, & prouentus cum omnibus iuribus, & actionibus suis eidem Collegio, authoritate eiusdem Sacri Concilij, ac etiam sua ordinaria, & aliàs omni alio meliori modo vniuit, annexuit, incorporauit, & applicauit, sine tamen, quoad vltimo dicta beneficia, diuini cultus detrimento, ac illa obtinentium præiudicio. Ita ut, tàm supradictorum beneficiorum, nunc vacantium, quàm aliorum duorum vacaturorum eorundemque omnium fructuum, redditu um, prouentuum, ac iurium quorumcumque ijdem Domini Deputati, illico, & immediatè post illorum vacationem, corporalem, realem, & actualem possessionem per se, vel alium, seù alios, vigore præsentis decreti vnionis, annexionis, incorporationis, & applicationis, apprehendere, & apprehensum, nomine dicti Collegij, perpetuo retinere: eorundemque beneficiorum omnium fructus huiusmodi in vtilitatem, commodum, ac necessitates prædicti Collegij, absque vlteriori prædicti Reuerendissimi Episcopi, aut successorum suorum licentia, vel decreto, conuertere liberè, & licitè possint, & valeant, decreuit: præsentibus ibidem N. N. N. pro testibus ad præmissa omnia, & singula adhibitis, atque rogatis.*

Consimilem formulam habes in *primo Concilio Prouinciali Mediolanen. tom.*1. qua vsus est gloriosæ memoriæ S Carolus Borromæus, sub *tit. de Seminario Clericorum fol.*13. *in act. Eccles. Mediolan.*

Præter supradictum decretum vniones, solent quandoque Episcopi super ea conficere etiam litteras patentes, quas non puto simpliciter necessarias, sed sufficere prædictum decretum, adhibitis Notario, & testibus. Si tamen Episcopus voluerit dictas litteras expedire, possent illæ concipi ex ijs, quæ in dicto decreto continentur.

Quo verò ad beneficia Ecclesiastica, quę per Ordinarium, nec conferri, neque vniri possunt, obsistentibus reseruationibus Apostolicis, vt etiam infra dicetur, pro illorum vnione recurritur ad Papam, à quo aliàs petita fuit vnio ad fauorem Seminarij Surrentini, Abbatiæ Monasterij S. Petri, Ordinis S. Benedicti, quod erat commendatum Episcopo Boianen. cuius fructus ad florenos triginta tres cum dimidio vnius tertij similis floreni, in libris Cameræ taxati reperiuntur; prout in litteris dictæ vnionis factæ per fel. record. Sixtum V. de anno 1585. Quinto idus Ianuarij, anno primo.

Post supradictam vnionem sic, vt præfertur factam, idem Episcopus Boianen. supradictum Monasterium resignauit cum pensione ad fauorem Fabij Caraccioli, in manibus Clementis VIII. qui in resignatione suspendit dictam vnionem, prout in his, & similibus casibus sæpè contingere solet; ex eo namque mouetur Papa ad suspendendum dictas vniones in resignationibus ad fauorem, quia inde parum præiudicii resultat, quinimmò tales resignationes magis proficuæ reddi possunt; prout infra dicetur.

Hanc verò nactus occasionem, monitos volo nouos Curiales, in quacumque quantumuis generali suspensione vnionum, quæ per Summum Pontificem dari consueuit in resi-

resignationibus ad fauorem, de beneficijs iam antea vnitis, nunquam venire suspensionem beneficiorum vnitorum in vim decretorum Concilij Tridentini; nisi de illis fiat expressa mentio; prout tenent etiam peritissimi Curiales; ipsa verò suspensio, quando datur, ita per Cancellariam extendi consueuit, videlicet. *Et per nos quascunque speciales, vel generales, etiam mentales, ac perpetuas, & temporales uniones, annexiones, incorporationes, suppressiones, extinctiones, applicationes, expectatiuas, & alias gratias prauentiuas, aetiones absque consensu, Coadiutorum deputationes, & nominationes, ac citra accessus, & regressus, facultates, litteras, concessiones, mandata, & indulta quacunque quomodolibet concessas, & concessa hactenus ad effectum tamen prasentis resignationis dumtaxat, suspendendo, ac in prasenti resignatione huiusmodi, locum sibi vendicare non posse, neque debere decernentes.*

Et in terminis suspensionis vnionis Seminario factæ, praxis ea est, vt aliquo modo de huiusmodi vnione fiat mentio in supplicatione, quàm diuersimodè fieri obseruauimus; vel nimirum, quod resignatarius in dispositiua supplicationis dicat, *supplicat igitur humiliter S.V. dictus Orator, quatenus, &c. specialem gratiam faciendo, unionem de dicto beneficio, Seminario puerorum Ecclesiastico Ciuitatis N. ordinaria, seù Apostolica authoritate factam, illiusque vim, & effectum hac vice suspendendo, ex huiusmodi vacatione effectum huiusmodi sortiri, aut locum sibi vendicare non posse, neque debere decernendo, resignationemque huiusmodi admittendo, &c.* Vel etiam supradicta suspensio petitur in clausulis non obstantiarum in calce primę partis supplicationis, nempè, *Non obstantibus pratensa unione de dicto beneficio, Seminario puerorum ecclesiastico Neapolitan. ordinaria, & seù Apostolica authoritate, vt protenditur, factam, quàm, illiusque effectum, ad effectum prasentis resignationis suspendere placeat, aliisque pramissis, ac quibusuis Constitutionibus, &c.* Aliàs enim si de vnione Seminario facta, non fuerit habita specifica mentio, illa non comprehenditur in generali suspensione. Imò pluries vidi huiusmodi suspensionis petitionem, etiam pro prima vice denegari; ne contingat numquam fere vniones prædictas sortiri eorum effectum; nam si beneficium sic vnitum de vno in alium resignetur, daretur processus in infinitum; cum beneficium iam vnitum, per plures manus ambularet, vt optimè ait *Oldrad. cons. 257. num. 43.* & si semper per resignationem peterentur fieri vniti beneficij collationes, cum dicta suspensione vnionis, prædicta vnio redderetur frustratoria, præter mentem Papæ, qui eatenus concedit dictas suspensiones, quatenus credit, per huiusmodi resignationem citius vnionem sortiri effectum; cum contingere possit, quod resignatarius præmoriatur resignanti, vt sæpè euenire solet.

Vidimus etiam huiusmodi vnionis suspensionem dari sub sequenti forma, videlicet. *Et cum opportuna suspensione, ac derogatione, vel quatenus opus sit, dissolutione, ac reuocatione, cassatione, & annullatione cuiuscunque vnionis, & incorporationis de dicto beneficio, cum primum illud per cessum, vel decessum dicti N. aut aliàs quouis modo vacare contigerit, ex nunc, prout ex tunc ex ea die, & è contra, per tunc existentem Episcopum N. aut quoscunque alios, etiam vigore, seù pratextu decretorum Concilij Tridentini, aut aliàs quomodolibet Seminario puerorum ecclesiastico N. forsan factam, cuius tenor pro expresso habeatur; ita vt in vacatione huiusmodi, effectum sortiri, aut locum sibi vendicare non possit, neque debeat, ac irritum, &c.*

Ad resecandas tot resignationes cum dictis suspensioni-
9 bus, scio aliàs Seminarij Deputatos egisse cum beneficiato, vt beneficium sic vnitum, ad fauorem prędicti Seminarij resignaret, etiam cum reseruatione pensiones, super fructibus prædicti beneficij ęquiualentis, siuè pro ipso resignante, siuè pro alia persona sibi beneuisa, vt sequeretur effectu prædictæ vnionis, & sic fuit ablata occasio tot resignationum ab fauorem, in præiudicium Seminarij.

(Ex formulis verò superius sic insertis, nulla modò veniunt in praxi adnotanda, etiam prædicti Concilij ordinem prosequendo *d. sess. 23. cap. 8.* videlicet, ibi, *Et quia ad Collegij fabricam instituendam, ac ad mercedem praceptoribus, & Ministris soluendam, & ad alendam iuuentutem, & ad alios sumptus, certi redditus erunt necessarij, vltra ea, qua ad instituendos, vel alendos pueros, &c. ex fructibus integris mensa Episcopalis, & Capituli, & quarumcunque Dignitatum, personatuum, officiorum, prabendarum, portionum, Abbatiarum, Prioratuum cuiuscunque ordinis, &c. necnon beneficia aliquos simplicia, &c. applicabunt, etiam si sint reseruata, vel affecta; nec per resignationem ipsorum beneficiorum vniones, & applicationes suspendi, &c.*

Ac proinde dicendum est, quod Episcopus debet primum ex sua, & Capituli mensa contribuere Seminario, ac postea alios cogere, vt exemplo illius contribuant: quod si ille in huiusmodi erectione, negligens fuerit, vel suam portionem denegauerit, supplebit Metropolitanus hanc suam negligentiam, vt in *d. Concil. Trid. d. cap. 18.*

10 Portò, ad huiusmodi contributionem tenentur etiam S. R. E. Cardinales de fructibus beneficiorum, quæ habent in illa Diæcesi, in qua Seminarium erectum est, ac omnes, qui in eodem Concilio nominatim excepti non sunt.

Exigitur namq; pro forma, vt præcedat detractio fructuũ
11 de mensa ipsius Episcopi, & aliorum beneficiorum suæ Diœcesis, ad præscriptum prædicti Concil. vt censuit Rota in vna *Auersan. Beneficiorum 3. Iunii 1666. coram Cardinale Sacrato, & dec. 361. num. 7. p. 2. recent.* nisi fortè loco illius desmembrationis à propria mensa, Episcopus pinguius mentem Concilij adimpleuisset, assignando pecunias, & redditus ex proprio patrimonio, vt fuit responsum per *Sac. Congr.* in vna *Tirasonen. vnionis de anno* 1610. teste *Barbos. in addit. ad alleg. 77. num. 2.* namque omissa detractione fructuum mensę Episcopalis, & Capitularis, ac cunctorum beneficiorum Diœcesis, prout dictum Concil. pro forma requirit, vel aliàs, forma prædicta non seruata, vnio de facto fieret, vt declarauit *Sacra Congregatio Concil. in d. Auersana Beneficij*, vbi fuit resolutum, quod vnio sit nulla, si detractio fructuum non præcessit, vt per *Gonz. glos. 5. §. 7. sub num. 75. versic. Ac etiam*, & in vna *Pisaurien. Beneficiorum penes Caualer. decis. 472. num. 2.* fuit dictum, quod præcedere debent existentia Seminarij ante vnionem, & dismembratio fructuum pro sustentandis pueris Seminarij; quę duo necessariò concurrere debent pro sostentanda vnione facta eidem Seminario, ex alijs decisionibus ibi, etiam allegatis, & prout infra dicetur.

Ita pariter Hospitalia, quę dantur in titulum, vel admini-
12 strationem, si habeant beneficia annexa, vel redditus, aut prouentus ecclesiasticos, etiam tenentur soluere, *Zerol. in praxi Episc. verbo, hospitale, vers. decimum dubium*, vbi ait, ita declarasse Sacram Congregationem, idem *Barbos. d. alleg. 77. num. 6.* qui *num. 9.* ait, hospitale vnius Diœcesis habens beneficium annexum, quod est alterius Diœcesis, teneri contribuere pro rata fructuum beneficij annexi Seminario, quod est in Diœcesi, in qua situm est beneficium.

Similiter Confraternitates, Capellę, & Scholæ habentes redditus Ecclesiasticos, etiam intra regularium Ecclesias existentes, nam tenentur Seminario contribuere, idem *Barbos. loc. cit. num. 10.* qui ita ait fuisse declaratum per dictam Sacram Congregationem.

Necnon pensionarius tenetur contribuere Seminario;
13 cum pensio apponatur super fructibus, & redditibus beneficij pro rata pensionis, eo modo, quo tenetur ad alia onera imposita, respectu fructuum beneficij, *Gigas de pens. quaest. 38. 59. 66. & 90. & cons. 117. Rebuf. de pacific. possess. num. 138. Nauar. consil. 1. de Eccles. adific. Mohed. decis. 4. de locat. Put. decis. 386. lib. 2. Marches. de commis. p. 2. cap. 4. de commiss. appellat.* & alij, quos refert *Garc. de benef. p. 1. cap. 5. num. 171. & in addit. ibid.* vbi, quod Sacra Congregatio declarauit, & censuit, huiusmodi contributionem habere locum, etiam in
14 pensionibus reseruatis ante erectionem Seminarij, & refert aliam declarationem, sic dicentem, *An decretum Concilij ca. 18. sess. 23. vers. Ad hanc autem portionem, habeat locum, siuè Seminaria erecta sint ante reseruationem pensionum, siuè post, Congregatio censuit, habere locum; ideo beneficiatum compellendum esse pro pensione, quàm soluit, quamuis Seminarium erectum fuerit post pensionis reseruationem, sed beneficiatum posse retinere pro rata quicquid occasione pensionis soluerit Seminario. Et 30. Martij 1594. Congregat. Concil. censuit, titularem, occasione contributionis per eum facta Seminario, non posse detrahere ex pensione, quàm soluit, nisi pro rata pensionis, & ad eam rationem, ad quam ipse titularis contribuit.*

Et aliàs eadem Sacra Congregatio declarauit, vt sequitur, *In taxa Seminario pro pensionibus soluenda, ea ineunda est ra-*
15 *tio, vt primum inquiratur quanta sit taxa antiqua vnius decima, cuius taxa partem dimidiam beneficiatus persoluit: ex pensionibus verò retinebitur proportionabiliter, habito respectu ad verum valorem beneficij, & taxam persolutam, hoc modo videlicet, si beneficium in taxa est, pro decima integra, puta scutorum sexaginta, triginta quidem à beneficiato Seminario persoluentur, qua sunt pars dimidia decima. Attendatur postea*

ad

ad valorem beneficij, nempè scutorum nongentorum, pensio fingatur scutorum sexcentorum; atq; ita ex triginta Seminario soluit, Beneficiatus nomine pensionis viginti, reliqua ex portione beneficij præstabit, idem Garc. loco citato, num. 176.

16 De distributione verò quotidianis non soluitur taxa aliquo Seminario, *Mandos. cons. 15. num. 2. & ante num. 5.* vbi quod *Concil. Trident. sess. 23. cap. 18.* de contributione facienda Seminario, non comprehendit huiusmodi distributiones, *Gonz. ad reg. 8. Cancell. §. 7. proœm. num. 171. Barbos. loc. citato num. 13.* Contributio namque supradicta debet fieri de fructibus beneficiorum; vt disponit *dict. Concil. loco citato* distributiones autem non computantur in fructibus beneficij, *Rot. decis. 7. de præb. in nou. Caputaq. decis. 65. nu. 3. par. 1. Zerola in dicta praxi episc. verbo, distributiones, vers. ad quintum*, vbi in terminis huiusmodi contributionis, ita ait, eandem Sacram Congregationem censuisse.

17 Præterea, ab huiusmodi contributione eximuntur Collegia, & Monasteria Mendicantium ex *eodem Concil. d. cap. 18.* quorum nomine veniunt Monasteria Ordinum S. Dominici, S. Francisci, ac Eremitarum S. Augustini, Carmelitarum, ac Seruorum B. Mariæ, ex declaratione Pij V. quæ incipit, *Romanus Pontifex 1. Octobris* 1568. necnon Patres Societatis Iesu, idem Pius V. in sua constitutione, quæ incipit *Indefessa 7. Iulij* 1571. S. Francisci de Paula, ex eodem Pio V. Constitutione, quæ incipit *Apostolica, 9. Nouembris* 1567. Necnon Congreg. Iesuatorum, Clemens VIII. Constitutione, quæ incipit *Romano Pontifici* 20. *Augusti* 1603. & antea idem Pius V. Constitutione, quæ incipit *Romanus* 19. *Nouembris eiusdem anni* 1567. ac Carmelitarum Discalceatorum, vt idem Clemens declarauit, *Barbos. d. alleg. 74. num. 14. cum plurib. seqq.* atquè omnes, & singulæ personæ in beneficiis Sancti Ioannis Hierosolymitani existentes, pariter à Seminarii contributione eximuntur in qualibet Ciuitate, tàm erecti, quàm erigendi, ex eodem Concilio, ac Constitutione Gregorii XIII. quæ incipit, *Quo magis, sub Dat. 23. Martij* 1580. Præterea declarauit *S. Congreg. eiusdem Concilij. A contributione Seminarij nullum esse exemptum, nisi qui nominatum a Concilio exprimuntur 11. Ianuarij 1601. teste Barbos. in collect. Bull. verbo. Qui Seminario contribuere teneantur, fol. 633.* &
18 alia declaratio, sic ait, *Seminario taxam soluere recusantes, potest Episcopus punire, interdicendo, & alia grauamina iuris remedia adhibendo*, prout in vna *Marsicana, idem Barbos. loco citato vers. 4.* Et alia, *Seminario contribuere tenentur Ecclesiæ sæculares, quæ non sunt de mensa Monasteriorum, licet, ad eorum institutionem, & collationem pertineant, in vna Caputaquen. 23. Iunij, & 4. Februarij 1593. idem Barbos. loco citato versic. 5.*

19 Insuper, circa beneficiorum vniones eidem Collegio faciendas, illæ etiam diuersis temporibus fieri possunt, secundum casuum contingentiam, & sic non tantum statim post illius erectionem, verum etiam omni futuro tempore; veluti, si tractu temporis, illius redditus sunt adeo diminuti, vt ad victum Scholarium, aliaq; in eo onera subeunda minimè sufficiant, sicut iam in suprapposita formula vnionis ab Ordinario factæ apparet, vel etiam si idem Collegium, ingentem puerorum numerum habens, egeat maioribus prouentibus, siuè redditibus; illi proinde vniendo alia beneficia, quæ eidem vniri possunt, tàm tempore vnionis vacantia, quàm in futurum vacatura.

Quę quidem vniones non oscitanter fieri debent; quandoquidem, (sicut non semel experientia compertum est) contingere solet, quòd si post vnionem prædictam de beneficiis, pręsertim vacaturis; illa vacabunt in mense reseruato, seù aliàs Sedi Apostolicę affecta reperientur, nisi in Dataria constet de huiusmodi vnionis validitate, ipsa beneficia conferuntur per Summum Pontificem; potissimum verò si appareant, aut aliquo modo deprehendatur, fuisse vnita post illorum vacationem; indequè oriatur aliqua Antidatę suspicio. Quarè in decreto huiusmodi vnionis ad ipsam fraudis suspi-
20 cionem excludendam, optimum erit adbibere testes, prout in formula superius allata, qui non sint ipsius Episcopi familiares, aut domestici; & occurrente eorundem beneficiorum vnitorum vacatione in mense reseruato, Episcopus, qui legitimè vniuit, de huiusmodi vnione, & vacatione, certiorem reddat D. Datarium, ei transmittendo scripturas, prædictam vnionem concernentes; quibus perspectis, atq; examinatis, si ex illis appareat, vnionem fuisse validam, reijcit supplices libellos Summo Pontifici porrectos pro impetratione prædictorum beneficiorum sic vnitorum; si verò aliqua ex scripturis prædictæ vnionis, suspicio dignoscatur exoriri per quam deprehendatur nullitas vnionis, beneficia sic nulliter vnita, conferuntur ab ipso Pontifice. Inter aliàs verò suspiciones nullitatis vnionis, eam pręcipuè obseruant in Dataria Apostolica, quæ ex Antidata litterarum dictę vnionis, potest coniici, quæ cadere potest, ita in vnionibus, sicut in collationibus beneficiorum Inferioris, sicut iam aliàs diximus; nisi decretum, seù instrumentum vnionis fuerit in publica forma confectum, cum subscriptione testium, ad id adhibitorum, ac aliis solemnitatibus; aliàs etenim non benè probat vnionem, etiam si super ea fuerint confectę litteræ patentes Episcopi, cum illius sigillo, ac subscriptione, etiam Secretarii, aut Actuarii, & licèt ex supradicta formula decreti, cùm testibus ibi descriptis, satis consultum validitati prædictæ vnionis dignoscatur, nihilominus vidi per peritissimos Episcopos seruari, quod de prædicta vnione fiat publicum instrumentum cum testibus se subscribentibus; ac subscriptione Episcopi, illiusque Actuarii, ad euitandam fraudis suspicionem, vt ex superiori formula huiusmodi instrumenti appater, & in materia collationis docet *Gonz. ad reg. 8. §. 3. proœm. num. 146. cum pluribus seqq. & Lotter. de re benef. lib. 2. quæst. 23. num. 10. cum pluribus seqq.*

Nec tamen, pro hac praxi prætermittere visum est, circa illud, quod per dictum Concilii decretum, statutum est, nempè, quòd Episcopus, & fructibus mensæ Episcopalis, & Capituli, & quarumcunque Dignitatum, personatuum, Officiorum, & præbendarum, &c. partem aliquam detrahat, &c. huic Collegio applicabit, hęc applicatio non extenditur ad
21 vnionem huiusmodi Dignitatum, ac Canonicatuum dicto Seminario faciendam, quæ nullo modo, Episcopo permitti-
22 tur, prout à Papa vniri solent; sicut etiam eiusdem authoritate legimus fuisse eidem Seminario aliàs vnitos nedum Canonicatos, verùm etiam Dignitates, prout in quibusdam notabilibus Datariæ Apostolicæ adnotatum reperitur; vbi Episcopo Augustan. concessum fuit, vt Seminario vniret Prioratum S. Viti, Vrbis Augustanæ, necnon Episcopo Herbipolensi a Gregorio XIV. Monasterium Monialium desertum; ne in hæreticorum manus veniret: quod contigit de Anno 1582. Ac etiam aliàs fuit Seminario vnitus quidam Prioratus, qui erat Dignitas in sua Ecclesia, nomine titulo, & essentia illius suppressis, & extinctis.

Necnon similis Prioratus, ad effectum huiusmodi vnionis, fuit in manibus Summi Pontificis per Priorem resignatus, & pro parte Seminarii Administratorum eidem Pontifici supplicatum, quatenus Prioratum eundem, cum omnibus suis iuribus eidem Seminario, perpetuò vniretur, præuia illius suppressione, & extinctione, & ita fuerunt litteræ desuper expeditę.

Et aliàs Prioratus, cum Canonicatu Regularibus, eadem Apostolica authoritate fuit Seminario vnitus, cum clausula, *Prouiso, quod Canonicis regularibus in dicto Prioratu, ad præsens legitimè degentibus in eodem, vel alio dicti Ordinis Prioratu, vel Monasterio per modernos, & pro tempore dictorum Seminarij, & Collegij Rectores, & Ministros, seu pro eis agentes, victus, & vestitus ad eorum vitam ministrentur*; prout pariter *in prædictis notabilibus* adnotatum reperitur.

Quòd verò ad beneficia simplicia ex prædicto Concilii decreto, Seminario vnienda, aliàs, *Sacra Congregatio declarauit, Episcopum non posse vigore prędicti decreti applicare, & vnire Seminario beneficia, quæ residentiam requirunt, veluti Canonicatus, &c. nec ea beneficia, quorum collatio ad Inferiorem collatorem pertinet*, prout, neq; hæc facultas vniendi prędicto Seminario ex *eodem Concil. Trid. sess. 23. cap. 18.* beneficia simplicia, extenditur ad beneficia curata habitu tantùm,
23 ex alia declaratione eiusdem S. Congregationis in vna *Meliten. de anno 1621.* & antea in vna *Cathacen.* teste *Lotter. de re benef.* sicut, neq; potest sustineri vnio, seù dismembratio in aliqua minima parte fructuum, vt fuit responsum in vna *Lancianen. idem Lotter. loc. cit.*

Et quatenus supradictum *Concilium Tridentinum, loco citato*, ait, *aliquot beneficia simplicia, &c.* licèt non determinet illorum quantitatem, non tamen potest Ordinarius vnire Seminario omnia beneficia simplicia suæ Dięcesis. Vnde *Sacra Congregatio dicti Concilij super dicto cap. 18. session. 23. de refor. sic censuit, Concilium non decernit, vt omnia simplicia beneficia vniantur Seminario, sed aliquot; ideo vnio facta omnium beneficiorum non valet, teste Barbos. de potest. Episc. alleg. 77. num. 29.*

Prosequendo autem ordinem supradicti *Concilij Trident.*

Dd *d. sess.*

d. sess. 38. *cap.* 18. ibi, *ijdem Episcopi cum consilio duorum de Capitulo, &c.* notandum est, quod licèt in ceteris vnionibus per Episcopum faciendis, requiratur pro forma, consensus Capituli; adeò, vt, eo non adhibito, illæ nullæ reddantur *cap. pastoralis, de donat. Clem. si vna de reb. eccles. non alien. Rebuff. in praxi, reg. de vnion. glos.* 11. *num.* 2. *Rot. decis.* 133. *num.* 2. *par.* 2. *diuers. & alij*, quos citat *Garc. de benef. par.* 12. *cap.* 2. *nu.* 145. cuius Capituli consensus potest interuenire, etiam post factam vnionem.

Arramen in vnione, Seminario facienda, ex eodem *Con-*
24 *cil. Trid.* non requiritur ipsius Capituli consensus; sed eius loco, quod fiat cum consilio quatuor Deputatorum; quorum duo sint de Capitulo, duo verò de Clero, vt ex ipso Concilio habetur; & aliter facta vnio nullius est roboris; vt etiam in vna *Brixien. Beneficij penes Cæsar. de Graff. decis.* 132. *sub tit. de reb. Eccles. non alien.* in qua habetur, quod cum vacasset quoddam beneficium simplex per obitum, Papa illud contulit tanquam reseruatum; quod tamen Episcopus antea vniuerat Collegio Seminarij suæ Ciuitatis; quare, introducta causa in Sacro Rotæ Auditorio, fuit propositum dubium. An fuisset valida prædicta vnio, vel potius prouisio Apostolica. Huius quidem rei dubium inde oriebatur, nempè, quia prouisus Apostolicus prætendebat dictę vnionis nullitatem, tanquam non factam ad præscriptum Sacri Concilij Tridentini *dict. sess.* 23. *cap.* 18. ex eo, quod in ea non apparebat, fuisse adhibitum consilium prædictorum quatuor Deputatorum. Nihilominus tamen, quia Episcopus in scripturis dictæ vnionis asserebat, in ea interuenisse dictum consiliũ, fuit prædicta vnio valida iudicata; quandoquidem in hoc creditur prædictæ assertioni; ex eo, quod in dubio, facienda est interpretatio, vt actus potius valeat, quàm pereat; iuxta *tex. in l. quoties, de reb. dub.* maximè in materia tam pia, & fauorabili, qualis est Seminarij, vt in *d. decis. num.* 1. Alias enim, nisi id saltem per prædictam Episcopi assertionem appareret, prædicta vnio inualida reputaretur; prout pluries vidimus, & audiuimus, etiam in praxi seruatum; namque dictum consilium est pro forma adhibendum; ac propterea illius inobseruantia facit corruere actum, ad not. per *Felin. in cap. ex parte de constit. n.* 4. licet in contrarium aliud, habeatur in *d. decis. num.* 12. *in fin.* Et aliàs *Sacra Congregatio eiusdem Concil. sic censuit, Vniones factas Seminario absque consilio eorum*
25 *quatuor quos iubet Concilium adhiberi, minimè valere*; Et alia sic ait, *Non valent vniones simplicium beneficiorum facta irrequisito Deputatorum consilio.*

Cæterum, vt supra dictum est, vbi non appareret, fuisse tale consilium adhibitum, creditur assertioni Episcopi, *d. decis.* 132. *nu.* 18. in qua etiam dictum fuit, quod cum simus in
26 spectantibus ad officium Episcopi, & in ei per Sacrum Concilium commissis, videtur sibi credendum, vt per *Felin. in cap. post cessionem col.* 4. *vers. fallit septimo, de probat.*

27 Est tamen notandum, quod aliàs eadem Sacra Congregatio decreuit, quod Episcopus non tenetur sequi consilium prędictorum Deputatorum, his verbis, *Episcopus quatuor Deputatos Seminarij debet adhibere in consilium pro tota temporali administratione prædicti Seminarij, excepta exactione quæ solum ad Episcopum spectat, non tamen tenetur eorum sequi consilium*, quàm declarationem affert *idem Garc. d. par.* 12. *cap.* 2. *num.* 291.

Et aliàs, etiam ob non adhibitum consensum prædictorum quatuor Deputatorum, fuit in Rota resolutum pro nullitate vnionis; ac proinde quod dictum beneficium erat deuolutum ad Sedem Apostolicam, vt in vna *Mediolanen. Beneficij* 5. *Iunij* 1596. vbi, quod deuolutio fuit iustificata lapsu temporis à die vacationis, iuxtà *cap.* 2. *de concess. præb.* neque obstabat vnio facta Seminario, quæ sine consensu Capituli est nulla, secundum ius commune, *Clem.* 2. *de reb. eccles. non alien.* & attento Concilio Tridentino, ad eius validitatem requiritur interuentus adiunctorum, vt fuit sæpè à Congregatione declaratum, & consequenter non impedit deuolutionem; nam ignorantia, iuris non præstat iustam causam, ex deductis in causa *Giennen. Pręstimonij*; nec regula de triennali suffragatur Seminario; quia illa defendit titulo possidentem, non autem vti vnitum, vt per eundem *Garc. loco citato num.* 192. subdens ibi, se quandoque audiuisse disputare de validitate, aut inualiditate, supradictarum vnionum Seminario factarum ex defectu præsentiæ Deputatorum; & eas pro nullis reputari; ad quod animaduerteret, debere ait Ordinarios, ad emandam nullitatem vnionum, *Barbos. de potest. Episcop. allegat.* 77. *num.* 33. quarè omninò tale consilium est reqnirendum.

Est tamen circa huiusmodi deputationem faciendam, notandum, quod licet illa vt plurimum fieri consueuerit in Synodo Diœcesana, in qua Capitulum, cum toto Clero congregatum, reperitur; si tamen fieret extrà Synodum, erit vali-
28 da; quia non requiritur necessariò, quod fiat in Synodo; nam hoc non disponit prædictum Concilium, *Leo in thesaur. for. Eccles. cap.* 16. *n.* 24. quamuis, sicut non semel obseruauimus, per sapientissimos, & timoratos Episcopos, id fieri, & determinari in ipsa Synodo viderimus; potissimum, verò electionem huiusmodi Deputatorum; cum ipsi Episcopi nimis in supradicto sibi demandato munere, & in re tam graui prodesse possunt; quod si electio prædictorum Deputatorum fiet in ipsa Synodo, omnibus in ea interuenientibus, & approbantibus talem deputationem, consultius erit ipsi Episcopo super tali deputatione proborum virorum; cum in dicta Synodo reperitur congregatum Capitulum toto Clero; sicut, nec vnio beneficiorum necesse est, quod fiat in ipsa Synodo, nec in generali visitatione, cum supradictum Concilium id nõ requirat.

29 An verò in huiusmodi vnione, & pro illius validitate, requiratur, consensus Rectoris beneficij vniti, negatiua est responsio; quia ille non est vocandus; cum nullum sibi, eius vita durante, præiudicium inferatur; sed post illius obitum, vnio huiusmodi sortitur suum effectum; neq; eius defensor erit vocandus, aut illius consensus requirendus *text. est in cap. consultationibus, de donat. & probat. tex. in Clem. vn. de reb. eccl. non alien.* imò nec prædicto Rectori est insinuanda talis vnio, postquam illi non præiudicat; licèt huiusmodi insinuationem, seu notificationem fieri in praxi viderim; quæ, vt aliqui dicunt, saltem operabitur, vt beneficiatus, seu Rector, nequeat suum beneficium, quod vnitur alteri resignare, seu pro alio beneficio permutare, *arg. text. in cap. ad hoc de postul. præl.* quod tamen puto esse parui momenti; quia licet huiusmodi beneficium fuerit, sic, vt præfertur, vnitum, nihilominus beneficiatus non impeditur, quominus possit illud cum alio beneficio permutare, vel aliàs ad fauorem alterius resignare: cum vtrumq; facere possit cum consueta clausula suspensiua vnionis: prout omnibus notum est, & testatur *Garc. de benef. p.* 11. *cap.* 4. *nu.* 30. nec propterea est necessaria derogatio regulæ *de iure quæs. non toll. Paris. de resig. benef. l.* 2. *q.* 9. *nu.* 8. *in plurib. seqq. Addit. ad Ludouis. decision.* 159. *circa med.* Et quod talis vnio fieri possit irrequisito Rectore, probat etiam *Card. in d. Clem. q.* 1. *n.* 7. *Rota decis.* 133. *num.* 13. *par.* 2. *diuers.* vbi assignat rationem, nempè, quia per vnionem non fit præiudicium Rectori, cum sortiatur effectũ post eius obitum: & ideo eius non interest vocari, & si Rector esset pręsens vnioni, non posset contradicere, vt in *d. dec.* 133.

Quinimmo, fuit dictum in eadem decisione *nu.* 14. non obstare, si effectus vnionis non fuit collatus post mortem Rectoris, sed statim eo viuente, sequutus, namq; adhuc dicitur, Rectorem non esse citandum: quia nullum habebat interesse, *Hoied. de incompat. benef. p.* 2. *cap.* 3. *sub n.* 9. *vers. sed vtrum huiusmodi consensus requiratur circa med.*

Idem quoque procedit, si fiat vnio de aliquo beneficio intra Ecclesiam existente: namquè eiusdem Ecclesiæ Rectoris consensus minimè requiritur, vt in *d. decis.* 133. *nu.* 15. vbi in casu, de quo ibi agitur, fuit responsum, quod etiam si Pręstimoniarius teneretur Ecclesiæ ad aliquod seruitium, nihilominus, ex hac vnione nullum factum fuit præiudicium Rectori: quia per vnionem vnius Ecclesiæ ad aliam, non alteratur status Ecclesię vnitæ, sed debet in ea, more solito, deseruiri, vt per *Abb. in cap. exposuisti, nu.* 7. *de præb.*

30 Consensum autem patronorum in huiusmodi beneficij vnione, certum est requiri, siuè illud sit de iure patronatus
31 Laicorum, siuè Clericorum, necnon Inferioris collatoris, seu electoris. namq; id præter *Clemen. vn. §. ad hęc de statu monach.* cauetur etiam decreto *Concil. Trid. sess.* 25. *cap.* 15. *de refor. Rebuff. in praxi, tit. de vnion. num.* 28. *& in reg. de vnion. glos.* 11. *num.* 61. & ex multis, quæ adduci hic possent, satis abundè constat, vnionem beneficij iurispatronatus fieri non posse, patronis non vocatis, illisq; consentientibus, *Rocch. de Curt. in tract. iurispatr. verbo, honorificum, q.* 3. *circa med. vers. item in quantum, Viuian. in praxi iurisp. lib.* 14. *c.* 5. *n.* 58. *Felin. in tract. quando lit. apost. noc. patr. in* 7. *limit.* vbi, quod talis consensus requiritur, etiam si patronus haberet tantummodo ius honorificum, veluti processionis, aut alimentorum, vt solet esse, pręcertim in Ecclesijs Conuentualibus, iuxta *tex. in c. nobis*, 9. 2. *de surrep.* subdens ibi, quod licèt tale beneficium conferatur à Papa, non facta mentione de patrono collatore,

tores, tenebit nihilominus collatio; quia prędictum ius honorificum semper firmum ramanet, nec dicitur impediri eo modo, quo impediretur, quando quis haberet ius præsentandi, prout sentit *Card. cons. 99.* vbi, quod si fieret vnio de Ecclesia Conuentuali patronata, ad aliam Ecclesiam, per quam dictum ius honorificum amitteretur, non valerent litteræ vnionis obtentæ, tacito de dicto iure; *idem Felin. in cap. cum accessissent, col. 7. de constit. Paris. de resign. benef. lib. 2. q. 4. num. 11.*

Quatenus autem prædictum Concilium Tridentinum *d. sess. 23. cap. 18. de refor.* ait, quod taxæ supradictæ, necnon beneficia, erunt Collegio Seminarij applicanda, ibi, *huic Collegio applicabunt, & incorporabunt*, non abs re, illud quæri potest, quod non semel in controuersiam vidimus vocari nempè, an ad effectum validitatis huiusmodi vnionis, & an-
32 tequam illa fiat, requiratur, quod Seminarium sit actu erectum, actuq; habeat scholares, & magistros?

Et quicquid pro opinione negatiua nonnulli scribentium tenuerint, non est aliquo modo à quotidiana praxi recedendum; quæ satis superq; suis nititur fundamentis, vt infra patebit; nec supradicta opinio habet locum, etiam propter rationes per *DD.* allatas, nec per ea, quę dixit *Bart. consilio quinquagesimo octauo*, vbi dicit, quod rebus fortunæ prouideri potest in præparatione, & præparatio valde conuenit rei gerendæ; nam dum curatur Collegium, expectatur res, quæ statim quod est producta, exigit vnde viuat ex perceptis fructibus, cum percipiendos expectare non possit; quia istud corpus nascitur cum dentibus, & statim quærit cibum, Nam nihilominus hoc, & aliis quibuscunque nequaquam obstantibus, contraria sententia verior est; quandoquidem, hoc mi-
33 nimè fieri posse certum est, nisi prius Seminarium huiusmodi fuerit erectum, & in eo scholares actualiter introducti: quod si fieret talis vnio ante erectionem, & eorundem scholarium introductionem vnio non teneret, vt censuit Sacra Congregatio anno 1588. in vna *Giennen.* his verbis, *Congregatio Concilij censuit, vnionem nullam esse, & inualidam, cum Seminarium non fuerit erectum iuxtà formam Concilij, vtpotè, nec magistris, nec scholaribus verè, & actu in eo existentibus*; quæ declaratio fuit confirmata per Breue Sixti V. in eius exequutionem datum 26. Octobris 1588. prout refert *idem Garc. d. p. 12. cap. 2. nu. 193.*

Et si huic Collegio, prædicti Concilij prætextu, fiet vnio de beneficijs reseruatis, dictumque Collegium non sit verè ad suum esse deductum, dicta vnio minimè subsistit, sed stante illius nullitate exinde resultante, prædicta beneficia conferuntur à Papa; prout cum effectu pluries vidimus; pręsertim de anno 1616. quo duo simplicia in mense Apostolico vacantia, sic perperam per Episcopum Castren. suo Seminario vnita, fuerunt per fel. record. Paulum V. cognita inualiditate prædictæ vnionis, collata. Quod si beneficia sic nulliter vnita, non fuerint reseruata, & tempus sex mensium Ordinario ad conferendum præfixum, lapsum fuerit, fiet deuolutio ad Superiorem, qui iure deuoluto, huiusmodi beneficia conferre potest, sicut aliàs diximus; quandoquidem de prædicta vnione, sicut in alijs casibus circa eam non fuit seruata forma Concilij *Gonz. ad reg. 8. glos. 57. d. num. 13. ad 23 Rot. penes Caual. decis. 472. num. 2.* vbi pro vnione facienda Seminario Pisaurien. de beneficio, illiusque validitate, articulabatur existentia Seminarii in prædicta Ciuitate, ante vnionem, ac dismembratio fructuum pro sustentandis pueris Seminarii; cum hæc duo necessariò concurrere debeant pro vnione facta d. Seminario, vt dicetur in infrascripta *Oxomen. Beneficij*, & aliis decisionibus ibi allegatis.

Et alias Episcopo Caurien. fuit, vt infra rescriptum. *Perillustris, & Reuerendissime Domine vti frater. Cum nomine Capituli istius Ecclesiæ expositum fuerit Congregationi Illustrissimorum Patrum, qui Trid. Concil. decretis interpretandis præfecti sunt, decem ab hinc annis vix extitisse cęptam Seminarij fabricam, illam tamen nunquam perfectam, ac super beneficiis non fuisse certam taxam constitutam, minusque in ipso Seminario magistros, & scholares habitos censuit ipsa Congregatio, beneficia eidem Seminario vnita, atque in mensibus Apostolicis vacata, spectare ad liberam Sanctissimi D. N. dispositionem. Quam Congregationis sententiam Amplitudini tuæ notam esse volumus, &c. Romæ Die 26. Ianuarij 1596. Hier. Card. Matth.* & hanc declarationem affert, idem *Garc. d. cap. 2. num. 164. & seq.*

Et stante nullitate vnionis beneficiorum, vt præfertur reseruatorum, quæ proindè sunt per Papam conferenda, huius rei praxis talis est, vt idem Papa illa non conferat, nisi docto prius coram illius Domino Datario de inualiditate prædictæ vnionis: cum videlicet Episcopus validitatem, impetrans verò Apostolicus inualiditatem dictæ vnionis allegent: prout non semel in Dataria Apostolica obuenisse obseruauimus; quæ vt plurimum petit prædictam inualiditatem declarari, antequam Papa beneficia sic vacantia conferat. Et pro hac praxi alias Sacra Congregatio sic censuit in cę-era, videlicèt, *Vniones vero legitimè facta sortiri debent effectum, non solùm cum vnita contigerit vacare per obitum, sed etiam, cum per resignationem, debetq; Episcopus Dom. Datarium de huiusmodi vnionibus docere.*

Et ex superius dictis in eadem *Oxomen. Beneficij*, quæ est *decis. 361. penes Farinac. tom. 3. diuers. in recent.* non fuit habita consideratio cuiusdam vnionis factæ Seminario; quia non constabat de introductione puerorum; quæ quidem introductio, ad effectum validitatis huiusmodi vnionis, fuit existimata necessaria, vt Seminarium posset dici erectum, & in vna *Corduben. Præstimoniorum, impressa penes Marches. tom. 1. p. 1. cap. 1.* in qua, quia Administratores Seminarij apprehenderunt possessionem beneficij vniti, fuit dictum, id nō obstare; quia cum Seminarium adhuc non esset in rerum natura, nulla possessio potuit considerari tempore illius, & minus tempore prætensorum Administratorum, &c. quia dominium habere non potest res, quæ nondum est in rerum natura, *cap. 1. de Eccl. ædif. Bart. d. cons. 58. circa princ.*

34 Ante etenim huiusmodi puerorum introductionem, non potest dici Collegium, quod necessariò debet constare, ex tot personis, puta decem, &c. nec fabrica tantum siuè muri, constituunt hoc Collegium, sed scholares; in quorum gratiam fit huiusmodi erectio, facit *tex. in cap. ad audientiam 2. cum glos. verbo, non possumus, de eccles. ædif. Gonz. gl. 5. §. 7. n. 73.* Et quatenus probaretur introductio puerorum; oportet tamen probari, quo vnio fuerit facta Seminario post prædictam introductionem; ex eo, quod, quando tempus est de substantia, debet præcisè probari, vt dicitur in supradicta *Oxomen. Beneficij num. 6.*

Quarè, ex supradictis, concludit etiam *Lotter. lib. 1. q. 29. num. 48. cum plurib. seqq.* quod ad effectum validitatis supradictæ vnionis, omninò requiritur, quod præcedat introductio puerorum, ac proinde reijcit contrariam omnium opinionem, præsertim *Gonz. gl. 5. §. 7. ex n. 76. Grat. discept. forens. cap. 248. nu. 71. & cap. 35. n. 5. necnon Addit. ad Ludou. decis. 258. sub n. 10.* & omnia contraria cessant postquam emanarunt supradictæ declarationes, necnon Rotæ decisiones, præsertim in vna *Adiacen. Beneficij* infra inferenda.

35 Et aliàs fuit in Rota resolutum, quòd seminarium non dicitur erectum ex emptione domus pro eo, & creatione Deputatorum; sed dumtaxat ex introductione puerorum; ex qua in esse deducitur, sicut Collegium ex personis, *l. Neratius, de verb. signif. glos. in c. 1. de elect.* & sic antea, non potest fieri vnio; & nulla possessio potest considerari respectu dicti Seminarij, ante prædictam introductionem, nec respectu prætensorum Administratorum, qui eam apprehenderunt: cum ea intentione, & animo non fuerit per eos apprehensa, sed nomine Seminarij, quod non erat in rerum natura, *l. vn. C. vti possid.* vt ex pluribus decis. quas refert *Garc. in addit. ad tract. de benef. p. 12. cap. 2. nu. 196.*

Et cum plurimùm ad præmissa conferat præfata decisio *Coccini in d. Adiacen. Beneficij*, illius tenorem hic per extensum subnectere placuit, qui talis est, videlicet.

R. P. D. Coccino Decano. Adiacen. Beneficij 15. Aprilis 1622.

36 DVbitani, An constaret de existentia Seminarij ad effectum, de quo agitur; effectus autem dubij est, vt videatur, an Seminarium possideat; quia si possidet, non potest dari de attentatis: cum attentata in hoc casu pendeant à possessione iuxtà resolutionem factam in hac causa 21. Maij superioris anni.

Hoc dubium habet tres inspectiones. Prima est, an vnio possit fieri Seminario nondum erecto. Secunda, dato, quod non possit fieri, an possessio capta nomine Seminarij de facto erecti, suffragetur. Tertia, an constet de valida erectione.

Et quantum attinet ad primam difficultatem, Domini fuerunt concordes, quod vnio Seminario nondum erecto, fieri non possit, & quod ad hunc effectum requiritur præparatio Domus conductæ, vel emptæ, & introductio puerorum, vt fuit resolutum in causa *Oxomen. Beneficij 24. Octobris 1611. coram Illustris. Card. Sacrnto in decisione 316.nu.3. & seqq. p.2. in recent.* vbi refert sententiam Congregationis Illustrissimorum Interpretum Concilij Tridentini, & alias decisiones Rotales, & latè prosequitur *Garc. de benef. p. 12. cap.2.n. 193. cum plurib. seqq.* & admittit *Gonz. super reg. 8.glos.5.§. 7.num.68.* qui licet *num.75.* teneat, quod cessante fraude, vnio facta Seminario nondum erecto, valeat, quem sequitur *Moder. discept. for. cap.248.num.91. & cap.358. num. 5.* tamen ista sententia, vt aduertit *Garc. in loc. cit. num. 196. in fin.* est contra declarationes Congregationes Concilij, & contra sententiam Rotæ.

Quantum attinet ad secundam difficultatem, aliqui ex Dominis dicebant, quod ad effectum possessionis, sufficit quod Oeconomi deputati acceperint possessionem, etiam de facto, ad effectum, vt dicantur esse in possessione, seù detentione, *Bald. cons. 135. num. 2. & 3. lib. 2.* vbi loquitur de misso in possessione à Prætore nulliter procedente, contra quem vti possessorem datur actio spolii *DD. in l. iustè possidet, ff. de acq. possess. Aym. cons. 18. num. 8.* & benè *Mohed. decis. 20. de restit. spol.* Ceterùm respondebatur ab alijs Dominis, quod conclusio procederet, si Oeconomi voluissent acquirere possessionem, nedum, nomine Seminarij, sed etiam nomine proprio; quia isto casu falsitas versatur tantum circa causam possessionis; quarè non impediret acquisitionem; quia non deficeret voluntas possidendi, aut nomine proprio, aut nomine Seminarij, *l.2.§. si à pupillo. l. quod vnigo, ff. pro empt.* & facit text. *in l. cum in corpus 36. ff. de acquir. rer. domin.* prout *Bart. & Ias. in l. si is, ad quem num. 2. ff. de acquir. hered.* & fuit in causa *Maceraten. Hereditatis 4. Iunij 1596. coram Cardin. Pamphilio.* Sed in hoc casu, si Seminarium non erat erectum, quia pueri nondum erant introducti, non poterant Oeconomi acquirere quasi possessionem; quia noluerunt acquirere nomine proprio, sed nomine Seminarij; quod cum non sit erectum, possessio est ex falsa causa, circa factum, hoc est circa existentiam Seminarij; & ideo est nullius considerationis, nec producit iuris effectus, *l. 1. §. hac verba, ff. ne vis, fiat ei, Bald. d. cons. 35. n. 2. lib. 2. Port. Imol. consil. 75. n. 11.* & facit *tex. in l. si me in vacuam, ff. de acquir. poss.*

Quantum attinet ad tertiam difficultatem, visum fuit, constare de existentia Seminarij. Constat enim Episcopum elegisse duos Canonicos pro regimine, & gubernio Seminarij, Secundo elegit duos Consultores pro instituendis taxis, & faciendis vnionibus, alterum de Capitulo, & alterum de Clero, & mandauit, quod alij duo eligerentur alter per Capitulum, & alter per Clerum, prout fuerunt electi, & deinde cum consilio prædictorum taxauit Episcopus se ipsum, & mensæ suæ redditus, necnon alios in decima parte fructuum, relasando præceptum de soluendis taxis, & constituti Exactores; necnon in domum Seminarij introduxit pueros, vt patet ex mandatis procuræ datis per ipsos Seminaristas; vnde satis constat de existentia Seminarij legitima de tempore vnionis, ad præscriptum *Concilij cap.18. de refor. sess. 23.* Et ita conclusum.

Ex qua quidem decisione satis liquet, quænam sint necessaria, vt seminarium dicatur legitimè erectum, nempè Primum, paratio domus conductæ, vel emptæ, & introductio puerorum. Secundum, electio duorum Canonicorum pro regimine, & gubernio Seminarij. Tertium electio duorum Consultorum pro instituendis taxis, & faciendis vnionibus, alterius de Capitulo, & alterius de Clero, præter totidem alios per Capitulum, scilicet vnum, & alterum per Clerum; qua quidem forma sic præscripta, nisi ea seruata fuerit, vtique nec in articulo possessorij summarijssimi retinendæ, possunt eius partes sustineri in persona eius, qui possessionem cepisset nomine ipsius Seminarij, eo non præexistente, sicut iam satis dictum, & probatum est, & signanter concludit *Lotter. aicta q.29. num.51.*

Postremò, non incongruè sequitur hic videre, nunquid si
37 semel facta fuerit vnio prędicto seminario, iam erecto, & scholares iam habenti, qui nihilominus postmodum, tractu temporis, seu aliàs desinant, prout aliquando euenisse scimus, quāuis prædicta vnio sit legitimè facta, ac constet, omnia ad id requisita interuenisse; ac proinde redditus insumantur in fabricam, seù reparationem domus ipsius Seminarij, vel alia causa, expiret vnio beneficiorum eidem Seminario facta?

Et quidem negatiuam partem tueri conatur *Garc. d. p. 12. cap. 2. num. 199.* authoritate *Abb. in cap. gratum, de postul. prælat. num. 12.* & aliorum, quod tamen intelligendum est de vnione perfecta, consummata, & effectum sortita per vacationem primi beneficij, nam vnio de beneficio non vacante, videtur expirare, si ante vacationem primi beneficii desinant esse scholares; quia actus non perfectus, & consummatus vitiatur, si deuenit ad casum, à quo non potuit inchoari, *l. pluribus, §. & si placeat, l. inter stipulantem, §. sacram, ff. de verb. oblig.* quod videtur procedere, etiam si tempore vacationis beneficij rediissent scholares; quia cessante causa extinctionis, seù annullationis, non cessat effectus, *d. §. sacram. & ibi Ias. num. 8. & 9. l. qui res, §. aream, de solut. idem Garc. in addit. ad num. 201.*

Mandat subinde prædictum Concilium *d. sess. 23. c. 18. de refor.* eidem Seminario vniri beneficia ecclesiastica simplicia, etiam Sedi Apostolicæ reseruata, ibi, *etiam si beneficia sint reseruata, vel affecta.* Quarè opportunè sequitur hic videre,
38 quonam modo sint suptsdicta verba accipienda. Et certum est, quod non potest Episcopus beneficia, quæ iam vacauerant in mense reseruato, vel quæ aliàs sunt indubitanter reseruata, vnire Seminario vigore dicti Concilij; cum id fiat in præiudicium Apostolicæ reseruationis: prout Sacra Congregatio declarauit; quandoquidem supradictum Concilium in illis verbis, *quod locum habeat etiam si beneficia sint reseruata, vel affecta,* loquitur, & intelligitur de vnione facienda de tempore habili, videlicet, antequam constet de effectuali reseruatione, vel affectione; secùs verò, si iam constaret; vt cesset occasio fraudis: vel potest intelligi, vt teneat dicta vnio, illius tamen effectus suspendatur, donec pro illa vice, reseruationis effectus locum habeat, vt ad verbum tradit *Gonz. ad reg. 8. glos. 5. §. 7. num. 75.*

39 Quarè, hinc fit, quod beneficia reseruata per regulam Cācellariæ, vniri non possunt, neq; ab Ordinario, neq; ab alio quocunq; Inferiore, etiam in casibus permissis, ante vacationem, nec post vacationem, cum Inferiores habeant manus ligatas: nec facere possunt, quin minus reseruationes effectum sortiantur, alias etenim Inferior, facto suo præiudicaret Superiori, quod est omninò, respuendum, *Clem. Ne Romani, de elect.* quia super reseruatis Inferiores se intromittere non possunt, *Paris. de resign. benef. lib. 12. q. 10. nu. 8.* alter *Paris. cons. 36. nu. 13. lib. 4. Gonz. d. §. 7. nu. 136.* vbi quod vnio de
40 beneficio reseruato, non erit propterea nulla, sed valebit à principio, effectus tamen eius suspendetur, donec prouisus à Papa de beneficio in mense reseruato cedat, vel decedat in mense Ordinario, *Mandos. super reg. 12. q. 5. num. 3.*

Et aliàs Sacra Congregatio eiusdem Concilij id declarauit, locum habere in vnionibus factis ante vacationem beneficiorum; aliàs autem non valere vniones de beneficiis reseruatis, factas virtute illorum decretorum *cap. 18. & 19.* vt ex infrascriptis declarationibus, quarum Prima *super dict. cap. 18. Giennen. Congregatio Concilij censuit, vniones beneficiorum validam esse, modò factæ fuerint ante ipsorum vacationem, seruata forma Concilij Tridentini præscripta anno 1589.* Secunda, *super cap. 15. session. 21. de refor. Idem seruandum est hic, quod S. Memoriæ Pius V. & Sanctissimus D.N. Gregorius XIII. decreuerunt in vnionibus factis, & faciendis Seminarijs, quod vniones de beneficijs reseruatis valida sint, si fuerint facta ante ipsorum vacationem facta reperiantur, nulla sint; & prouisi à Sede Apostolica mitti debent in possessionem dictorum beneficiorum,* quas quidem declarationes habeo authenticas penes me, ac etiam affert *idem Garz. p. 12. cap. 2. n. 102. & nu. seq.* vbi etiam refert Concilium Bononiense in titulo, *de Seminario, §. Quæ beneficia Seminario vniri nequeunt,* vbi sic dicitur, *Sicuti nec beneficia reseruata, quando post eorum vacationem vnio fieret; nam si ante vacationem vnita fuissent, vnio obtineret,* & tunc intelligendum est huiusmodi vnionem sibi locum vendicare, etiam si beneficia ipsa vacent quocunq; modo in Curia, vt declarauit dicta Sacra Congregatio, teste *Zerola in praxi Episc. verbo, vnio, §. septimo circa fin.*

Nec quidem immeritò huiusmodi declarationes, ceteraq; ad id remedia adhibita esse noscuntur, ne videlicet fraudibus via pateret; vnde ab eadem Sacra Congregatione emanauit supradicta declaratio in causa Giennen. cuius Episcopus, ita rem se haberi posse existimauerat, vt vbi post factam vnionem, si beneficia vnita vacabant in mense ordinario, Ordinarius illa conferebat suis nepotibus, & familiaribus, dicens, vnionem esse nullam; si verò vacabant in mense reseruato,

decebat

dicebat esse validam, & à Sede Apostolica prouideri, non posse prætendebat, & post dictam declarationem, idem resoluit Rota in eadem causa *Giennen. Præstimonij* 17. *Aprilis* 1594. *coram Blanchetto*, vt refert *idem Gonz. de glos.* 5. §. 7. *num.* 68. *&* 75.

Praxis autem, quæ circa id seruatur, stantibus verbis prædicti Concilij. nempe, *etiam si reseruata, seu affecta*, ea est, videlicet, quod si Episcopus faciat vnionem beneficij non vacantis, & aliquis, succedente vacatione, impetret illud à Papa, certè quoad Seminarium, non irritabitur vnio, nec impeditur quocunque modo vacet beneficium, etiam in Curia, siuè per obitum, siuè per resignationem; quia fauore Seminarij, sequuto obitu obtinentis, vnio habebit locum; & aliàs cum vacasset quoddam beneficium, in Diœcesi Cathacen. per obitum in mense reseruato, fuissetque per fel. record. Paulum V. mihi collatum; certiorato Domino Datario ab Episcopo, quod illud beneficium fuerat vnitum Seminario Cathacen. collatio prædicta fuit inualida reputata; ac loco prædicti beneficij sic vniti, alterum mihi, amplioris redditus collatum extitit.

Hæc verò, non est in praxi respuendum, quod non semel accidisse scimus; vt si Episcopus fuerit negligens in conferendo beneficium, quod proinde deuoluatur ad Papam, non
41 poterit idem Episcopus prædictum beneficium vnire Seminario, vel Parochiæ, aut Cathedralibus, vel Collegiatis; quia satis est, quod sua negligentia Episcopus sit priuatus, vt non possit illud conferre, *Zerol. loc. cit. vers. secundum dubium*, vbi opiniones contrarias reijcit.

Porrò, ex eadem causa vitandi fraudes, fuit etiam aliàs decretum, quod si Episcopus, post erectionem Seminarij, beneficia simplicia vacantia, ei non applicauit, sed suis consanguineis vel familiaribus contulit, assignet tantùm taxæ Seminarij, quantum illa redderent; & id de sua mensa Episcopali assignet d. Seminario, quoad vixerit, vel alia beneficia vacantia, saltem eius redditus, & ad eius collationem spectantia Seminario vniuerit. *Zerola in d. praxi episc. p.* 1. *verbo Seminarium, versic. ad quintum, fol. mihi* 197. *idem Garc. loc. cit. num.* 107.

Hæc autem vnio debet fieri non solo verbo, prout supra,
42 *num.* 20. dictum est, sed autenticis scripturis, vel decretis visitationum; quibus clarè probetur dicta vnio, & quod requiratur scriptura, ait *Mascard. de prob. concl.* 587. *num.* 1. & fuit resolutum in vna *Theane. Beneficij S. Eustachij* 20. *Maij* 1587. *coram Gypsio*, neque ad id sufficiunt testes, vt censuit *Rota dec.* 557. *num.* 4. *lib.* 3. *p.* 3. *diuers. idem Garc. d. p.* 12. *cap.* 2. *num.* 217. quod nisi eo modo, quo dictum est, vnio huiusmodi probaretur, beneficia vnita censerentur iure vacare, si solo verbo, & facto vnirentur; & hoc accidisse in facto ait Beneuenti: vbi quædam beneficia erant vnita Seminario, solo verbo, & facto, sicque per multos annos vnita steterunt, sed Reuerendissimus Nuncius Apostolicus hoc præsentiens, tulit sententiam, qua huiusmodi vniones irritauit; & condemnauit Seminarium Beneuentanum ad multam pecuniarum quantitatem pro fructibus interim malè perceptis; quia cum Pius IV. in Regno Neapolitano fecerit reseruationes Cameræ Apostolicæ de fructibus beneficiorum a die vacationis, quousque de manu eiusdem Nuncij caperetur possessio, hoc non solùm procedit tempore vacationis per obitum, sed etiam si fuerint beneficia malè vnita alicui loco, prout Seminario, &c. vel malè collata, quia tunc censentur vacare; idem *Zerola d. par.* 1. *ver. vnio*, §. *ad nonum, fol. mihi* 242. *à tergo*.

Ad hæc, circa huiusmodi vnionem Seminario faciendam, notandum est, quod vbi Episcopus Cardinalis habet indultum conferendi beneficia reseruata, poterit nedum ille vnire reseruata tempore vacationis, verumetiam tempore vnionis; tunc enim per huiusmodi indultum cessat suspicio fraudis, quæ consideratur in alijs Episcopis, non habentibus prædictum indultum; quod, cum remoueat obstaculum reseruationis, omnes menses remanent Ordinarij de iure communi; necnon ex eadem causa videtur, quod sicut potest Episcopus Cardinalis conferre beneficia duplici reseruatione
43 affecta, ita etiam poterit illa vnire, prout in his terminis tenuit *Rot. penes Caualer. decisio.* 627. quam hic ad verbum transcribere placuit, quæ est tenoris sequentis, videlicet.

Illustrissimus Cardinalis Lantes Episcopus Tudertinus, iuxta dispositionem Concilij Tridentini *sess.* 23. *cap.* 18. *de reformat.* erexerat in Ciuitate Tuderti Seminarium Puerorum, illique inter alia vniuerat beneficium simplex S. Mariæ de Ficu, quod controuertitur, tunc possessum à Hieronymo Ambrusca, quo posteà defuncto, Seminarium dicti beneficii possessionem accepit. Interim autem fuit à Sede Apostolica de illo prouisus Marcellus Carenus, qui illud posteà resignauit ad fauorem Alexandri fratris, non facta mentione dictæ vnionis. Cum autem A.C. præuio voto Illustrissimi Cardinalis Sacrati, & Reuerendissimorum Dominorum meorum Decani, Patriarchæ, & Pamphilij pronunciasset, litteras esse exequendas, & dandam immissionem Alexandro, causa appellationis per Seminarium interpositæ, commissa in Rota. Dubitaui, an sententia A. C. esset confirmanda, vel infirmanda, & Domini responderunt esse infirmandam.

Moti sunt autem ex eo, quia gratia Alexandri fundabatur in vacatione huius beneficij per mortem Hieronymi; quod tamen non subsistebat; cum dictum beneficium iam multo ante fuisset per Cardinalem Episcopum vnitum Seminario, & sic amplius non vacaret, *Oldrad. consil.* 275. *sub num.* 15. *circa fin. Cassad. decis.* 13. *num.* 1. *super reg. Gonzal. ad reg.* 8. *glos.* 5. §. 7. *num.* 2. & dictum fuit coram *Reuerendissimo Lugdunen. decis.* 186. *sub num.* 2. *par.* 2. *in recent. & coram Sanctissimo Domino Nostro decisio.* 77. *numero* 2. & aliàs sæpè.

Neque obstare visum fuit, quod hoc beneficium tanquam obtentum à familiari felic. recordat. Clementis VIII. esset reseruatum, quia *Concil. Tridentin. dict. cap.* 18. *versic. nec non beneficia*, dat facultatem Episcopo vniendi Seminario etiam beneficia reseruata, vt fuit etiam dictum coram me in *Pisauren. Beneficiorum* 4. *Iulij* 1618.

Minus obstare visum fuit, quod beneficium controuersum de tempore factæ vnionis per Cardinalem, esset iam reseruatum per familiaritatem cum Clemente VIII Hieronymi illud obtinentis, Vndè, cum stante declaratione Concilij confirmata per decretum eiusdem Clementis, non posset Episcopus vnire omnia reseruata, sed tantum ea, quæ essent reseruata tempore vacationis, non videbatur vnio de hoc beneficio iam ante vacationem reseruato, posse sustineri.

Nam responsum fuit, sub dicto decreto non comprehendi Cardinales Episcopos, qui habent indultum conferendi non obstantibus quibusuis reseruationibus, quale indultum habebat Illustrissimus Cardinales Lantes, vt postea pluries declarauit Sacra Congregatio Illustrissimorum Cardinalium Concilij Interpretum. Tunc enim cessit omnis suspicio fraudis, propter quam dictum decretum emanauit: & quam possent Episcopi committere vniendo reseruata, & omittendo libera; cum vigore Indulti remoueantur obstacula reseruationum, & Episcopus conferat authoritate propria; perinde ac si reseruationes non emanassent, *Put. decisio.* 163. *lib.* 3. *& decis.* 158. *num.* 3. *lib.* 2. *Caputaq. decis.* 66. *num.* 2. *p.* 1. *Cassad. decis.* 8. *num.* 5 *&* 6. *de praeben. Gonzal. ad reg.* 8. *glos.* 53. *num.* 38. *& glos.* 24. *num.* 24. *&* 25. Vnde, sicuti tunc Episcopus potest liberè conferre, ita etiam potest vnire ex facultate, quam de iure habet, *cap. sicut vnire, de excess. prael. Clem.* 2. *de reb. Eccles. non alien. Oldr. ad. cons.* 257 *num.* 5. *Rot. decisio.* 133. *num.* 5. *p.* 2. *diuers.* & fuit dictum in *Cæsaraugusta. Vicaria* 30. *Maij præteriti coram me*.

Neque effectus indulti cessare videbatur ob duplicem reseruationem huius beneficij, nempè ex familiaritate Papæ, & obitu in Curia; itaut indultum non comprehendat beneficia duplici reseruatione reseruata. *Gonz. ad reg.* 8. *glos.* 13. *numero* 101. *Mandos. in prax. Signat. Grat. verbo, Indultum, vers. An autem Bellam. decis.* 425. *Caputaq. decis.* 85. *p.* 2. quia, vltra quod negabatur, tempore vnionis adfuisse istam duplicem reseruationem, Respondebatur, hoc procedere potuisse, si in indultu non fuisset facta mentio harum reseruationum, vt in dictis iuribus; sed cum facta fuerit mentio reseruationum ex capite familiaritatis cum Papa defuncto, & reseruationis ex capite vacationis apud Sedem, vtique videbantur ad collationem Cardinalis habentis indultum, spectare beneficia, etiam si vtraque reseruatione essent reseruata; cum Cardinalis, sublato obstaculo reseruationum propter indultum, conferat iure proprio, perindè ac si non essent inductæ reseruationis.

Denique non visum fuit obstare, quod alias in supradicto voto contrarium fuerit determinatum, quod s., stante dicto decreto Clementis VIII. Cardinalis habens indultum, non posset vnire reseruata de tempore vnionis, sed tantùm de tempore vacationis; quia licèt antea primæ declarationes

essent

essent in vsu, præsertim tanquam confirmatæ per dictum decretum Clementis VIII. tamen cum posteà superuenerint nouæ declarationes, quas Rota solet reuerenter suscipere, & illis, acquiescere, per quas declaratur, Episcopum habentem indultum, posse vnire etiam reseruata de tempore vnionis, cessare videbatur illa lex prior negatiuè, quatenus, scilicet declaratur: sub illa amplius non comprehendi hunc casum, quem ratio antea comprehendi suadebat, *Caiet. 2. 2. qu. 120. art. 1.*

Ex quibus resolutum fuit pro infirmatione sententiæ A. C.

Verùm, postquam emanauit supradicta Rotæ decisio, quæ plures in se continet partes circa eandem vnionem, anceps fuit de illius obseruantia, quoad vniones beneficiorum, quæ Sedi Apostolica sunt duplici reseruatione affecta, donec auditi in Dataria desuper opportunè prouisum; quandoquidem licèt verum sit, quod Cardinalis Episcopus habens indultum, possit omnia beneficia reseruata, vnire, quæ remoto reseruationis obstaculo, conferre potest; & propterea effectus indulti huiusmodi non videatur cessare ob duplicem reseruationem; nam cum in illo sit facta mentio omnium reseruatioonum videtur dicendum, ad collationem prædicti Cardinalis habentis indultum, spectare beneficia, etiamsi duplici reseruatione essent affecta.

Si tamen verba indulti adamussim considerentur, ex illis liquidò apparebit, non posse Cardinalem Episcopum vnire beneficia duplici reseruatione, reseruata: quia, licèt fiat mentio in indulto de pluribus reseruationibus, quando tamen illę non sunt, sicut regulariter esse non sulent, copulatiuè appositæ per dictionem, &, per quam posset prætendi, illam comprehendere plures reseruationes insimul, ex eo, quod sit coniunctiua, & copulatiua ad *text. in l. Titia textores, §. nihil, ff. de leg. 1. Marius Antonin. var. resol. lib. 1. resol. 7. num. 7. Gonz. ad reg 8. Cancell. §. 7. proœm. num.* 123. ac propterea augeat, & ampliet dispositionem, *l. ea tamen adiectio, ff. de leg. 3. & not. in l. Gallus, §. etiam si parenti, ff. de lib. & posthum. Ludouis. decis. 21. num. 3.* tunc tantum dici posset, quod prædictum indultum comprehenderet omnes sequentes in eo expressas reseruationes; cum supradicta copula, &, qualitatem præcedentis extremi attribuat sequenti, & in ea vniformiter iungat, *idem Ludouis. decis. 308. num. 5.*

Sed quando supradictæ reseruationes sunt in prædicto indulto appositæ, cum disiunctiua, seù, prout regulariter in huiusmodi indultis dici consueuit, quæ de sui natura, est disiungere, per *text. in l. 1. §. sublata, ff. ad Trebell. & l. si quis ita legauerit, ff. de aur. & arg. leg.* nunquam indultum comprehendit duplicem reseruationem, & ita in terminis collationis tenuit *Rota in illa Rauennaten. Canonicatus*, infra, suo loco inserenda.

Vndè, cum aliàs de anno 1632. vacasset quoddam beneficium Ecclesiasticum, quod duplici reseruationi erat obnoxium, quidam Eminentiss. Cardinalis Episcopus, prætextu sui indulti, illud vniuit Seminario puerorum suæ Ecclesiæ; quod tamen fuerat a Papa, ex causa huius duplicis reseruationis, collatum; & cum impetrans expediuisset litteras in forma Breuis de capienda possessione nomine Cameræ, reperit prædicti beneficij possessionem fuisse pro Seminario à suis Agentibus apprehensam, vigore supradictæ vnionis; qui recursum habuerunt ad Sacram Congregationem Concilij pro declaratione validitatis prędictæ vnionis: impetrans verò adiuit Signaturam Gratiæ, in qua Papa ægerrimè tulit huius materię propositionem: qui nihilominus iussit hinc inde scribi per Aduocatos, necnon ipsum Datarium pro Dataria, ac Illustrissimum Dominum Franciscum Paulutium, Secretarium dictæ Congregationis pro ea; sed antequam fuisset quicquam determinatum in vim allegationum pro vtraque parte, ipse Papa, cui visum extitit, hanc reseruationem, tanquam duplicem, non fuisse comprehensam in prædicto indulto; sed beneficij sic vacantis huiusmodi collationem ad Datariam spectare, mandauit bon. mem. Marco Aurelio Maraldo, tunc Breuium Apostolicorum Præfecto, quatenus illicò extenderet Constitutionem in forma Motus proprij, ad fauorem ipsius Datariæ Apostolicæ, pro sustinenda collatione ex capite duplicis reseruationis, non obstante indulto Cardinali Episcopo, concesso conferendi beneficia reseruata, & in eo expressa, & sic emanarunt litteræ prædictæ Constitutionis, tenoris sequentis, videlicet.

VRBANVS PAPA VIII.

44 *AD perpetuam rei memoriam. Quamuis fel. recordat. Clemens Papa Octauus Prædecessor noster, accepto, quod aliqui Ordinarij beneficia Ecclesiastica in suis mensibus vacantia, & aliàs dispositioni Apostolicæ non reseruata, personis sibi beneuisis conferebant; illa verò, quæ reseruata erant, Seminarijs puerorum sæpè vniebant; ad euitandum hoc Sedis Apostolicæ præiudicium, per eius decretum prohibuerit, ne vniones beneficiorum Ecclesiasticorum, dispositioni Sedis Apostolicæ, tempore, quo vniuntur, reseruatorum, vel affectorum, fieri possent, etiam vigore Decretorum Sacri Concilij Tridentini, in fauorem Seminariorum puerorum ad præscriptum eiusdem Concilij erectorum, siuè erigendorum, nihilominus posteà prætextu indultorum Apostolicorum conferendi beneficia reseruata, vel affecta, per Romanos Pontifices prædecessores nostros, ac etiam per nos aliquib. personis, præsertim S.R.E. Cardinalibus concessorum, executio prædicti Decreti Clementis prædecessoris, de facto impedita fuit, & impeditur; quoniam Cardinales indulta conferendi, & disponendi de reseruatis, vel affectis, habentes, asserunt, se non esse in prædicto Decreto comprehensos, tanquam in eo expressim non nominatos; & vlterius, tàm ipsi Cardinales, quàm alij, qui ex prædictis Indultis Apostolicis habent facultatem conferendi reseruata, seù affecta, ac de eis disponendi, nedum prætendunt, Indulta huiusmodi continere facultatem disponendi de eisdem beneficijs, etiam per modum vnionis, & extinctionis, in præiudicium perpetuum Sedis Apostolicæ, quæ illorum prouisione priuata remaneret, sed etiam ex ipsis Indultis esse sublatam, & extinctam reseruationem, & affectionem quamcumquè, ideò etiam authoritate ordinaria potuisse, & posse per eos fieri eorundem beneficiorum, vti non reseruatorum, nec affectorum, vnionem; Decretaque Concilij eis concedere facultatem vniendi, etiam reseruata, eisdem Seminarijs. Quinimmò etiam*

sia

si in Pontificatu recor. mem. Pauli V. etiam prædecessoris nostri, hactenus ex voto duorum Rotæ Auditorum, fuerit in Dataria obseruatum, & obseruetur, beneficia duplici reseruatione personali reseruata, vel affecta non comprehendi in prædictis Indultis, tamen etiam prætendunt hanc reseruationis duplicitatem non impedita eorum prouisionem vigore prædictorum Indultorum faciendam; eisdemque beneficiorum vnionibus non obstare; & propterea diuersimodè, etiam exequutio litterarum Apostolicarum prouisionis eorundem beneficiorum indebitis prætensionibus huiusmodi impedita fuit, & impeditur de facto in diuersis Tribunalibus, & Congregationibus, præsertim Rotæ, & Congregationis Concilij Tridentini; in quibus reperiuntur facta resolutiones, etiam inter se discordantes. Volentes igitur prædicta impedimenta tollere, & nostro Oraculo, prætensas dubitationes dilucidare. Motu proprio, certaque scientia, ac matura deliberatione nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine; hac nostra perpetua Constitutione, prædictum decretum Clementis prædecessoris prædicti super exequutione, seu interpretatione eiusdem Concilij emanatum, confirmamus, inuiolabiliterque de cætero obseruari mandamus per quoscunque Patriarchas, Metropolitanos, Archiepiscopos, Episcopos, etiam S. R. E. Cardinales. Declaramusque prædictum Decretum, etiam eosdem Cardinales comprehendisse; prædictosque Cardinales, & quoscunque alios prædicta Indulta Apostolica conferendi prædicta beneficia reseruata, seu affecta, & de eisdem disponendi, habentes, non potuisse hactenus, post prædictum Decretum Clementis prædecessoris, nec in posterum posse in vim illorum, nec vigore eiusdem Concilij, aut aliàs, etiam authoritate eorum ordinaria, prætextu, quod ex prædictis Indultis extinctæ, & sublatæ sint reseruationes, & affectiones, eadem beneficia quomodolibet, tempore vnionis reseruata, vel affecta vnire etiam Seminarijs prædictis puerorum, nec de eis per viam cuiuscunque vnionis, suppressionis, vel applicationis disponere; nec etiam in vim prædictorum Indultorum reseruata, & affecta conferendi, ac de eis disponendi potuisse, nec posse conferre beneficia duplici reseruatione personali reseruata, vel affecta. Præsentes quoque litteras de subreptionis, ac obreptionis, seu nullitatis vitio, nostræque intentionis defectu, etiam ex eo, quod Seminaria, & quicunque, & cuiuscunque status, conditionis, gradus, qualitatis, ac dignitatis, etiam Ecclesiasticæ desuper interesse habentes, vel habere prætendentes, ad hæc vocati non fuerint, vel præmissis non consenserint, notari impugnari, redargui, aut in ius, vel controuersiam reuocari non posse. Sicque & non aliter per quoscunque Iudices ordinarios, & delegatos, etiam Sacri Palatij Apostolici causarum Auditores, ac S. R. E. Cardinales, eorumque Congregationes, & quoscunque alios, speciali expressione indigentes, iudicari, diffiniri, & interpretari debere. Sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, seu interprrtandi facultate, & authoritate. Ac irritum, & inane, si secus super his à quoquam quauis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, decernimus. Non obstantibus præmissis omnibus, & singulis, ac Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, etiam in Concilijs generalibus editis, Regulis Cancellariæ, & quatenus opus foret, etiam illa de non tollendo iure quæsito, cæterisque contrarijs quibuscunque. Quorum omnium, & singulorum tenores, earumdemque litium, & causarum; etiam hactenus pendentium, statum, & merita, ipsorumque beneficiorum nuncupationes, situationes, & qualitates, partiumque collitigantium, necnon Iudicum nomina, & cognomina, Tribunaliumque, & Congregationum præeminentias, & facultates, cæteraque hic forsan exprimenda, & insereuda pro expressis; ac de verbo ad verbum insertis haberi volumus. Dat. Romæ, apud S. Mariam Maiorem, sub Anno Piscatoris, Die XV. Iulij M. DC. XXXII. Pontificatus Nostri Anno Decimonono.

M. A. Maraldus.

Nec

PRAXIS
RESIGNATIONIS BENEFICIORVM ECCLESIASTICORVM,

Tùm ſimplicis, tùm conditionalis, ſcilicet ad fauorem, cum penſionis annuæ, necnon illius loco, fructuum Reſeruatione.

LIBER QVINTVS.

Nunc Primùm prodit in lucem.

SVMMARIVM.

1 *Reſignationis Beneficij Eccleſiaſtici, cum reſeruatione penſionis annuæ, ſupplicationis formula proponitur.*
2 *Eccleſię appellatione, ſine aliquo adiuncto, intelligitur, de Cathedrali.*
3 *Clauſula* Aliundè valens, &c. *quando apponenda in reſignatione beneficij.*
4 *Verba,* vnà cum infraſcripta penſione annua, *appoſita in reſignatione beneficij, cum reſeruationis penſionis, quomodo intelligenda.*
5 *Verba,* commodè ſuſtentari, *in reſignatione beneficij, reſpiciunt ſubſtantiam gratiæ.*
6 *Clauſula,* certis ex cauſis, &c. *in reſignatione beneficij, in manibus Papę, an ſit neceſſaria.*
7 *Reſignatio beneficij præſumitur facta cum cauſa.*
8 *Beneficiatus, de crimine accuſatus, quomodo poſſit renunciare beneficio.*
9 *Etiam cum reſeruatione penſionis.*
10 *Decretum, quod detentor beneficij non poſſit reſignare, niſi in fauorem impetrantis, quomodo detur per Datariam.*
11 *Tempus poſſeſſionis beneficij reſignandi, quarè exprimendum in reſignatione*
12 *Reſignationis Parochialis Eccl. ad fauorẽ, formula proponitur.*
13 *Et quænam ſint explicanda in ipſa ſupplicatione.*
14 *Temporis poſſeſſionis expreſſio in reſignatione parochialium, quando inceperit.*
15 *Eſt illud verificandum.*
16 *Narratiua, cum ſit indiuidua ratione formæ, debet verificari.*
17 *Tempus poſſeſſionis expreſſio, requiritur, etiam in permutatione Parochialis, ſeù alterius Beneficij, reſidentiam requirentis.*
18 *Parochialis Eccleſia, ſi intra triennium reſignetur, quodnam decretum detur per Datariam.*
19 *Et quarè illud detur.*
20 *Parochialium Eccleſiarum Rectorum continua mutatio, damnoſa.*
21 *Examinetur, quomodo in Dataria detur pro Oratore præſente in Curia.*
22 *Qui tamen ſi reſignet, poſt iuramentum, valet reſignatio; ſed peccat mortaliter.*
23 *Quomodo tamen intelligatur prædictum iuramentum.*
24 *Parocho, qui parochialem intra triennium reſignauit, & aliam in concurſu obtinuit, datur noua prouiſio, attento decreto inhabilitatis.*
25 *Et quomodo indulgeatur aduerſus dictum decretum.*
26 *Et proponitur formula indulti.*
27 *Penſio ſuper fructibus parochialis Eccleſiæ ante Concilium, quomodo reſeruabatur.*
28 *Penſionis reſeruatio ſuper fructibus parochialis Eccleſiæ, cum Clauſula,* Centum pro Rectore, *quomodo hodie in Dataria practicetur.*
29 *Reſignanti parochialem Eccleſiam, cuius fructus, &c. incapaces ſunt penſionis, quomodo ſuccurratur, ſi non habeat aliunde, &c.*
30 *Clauſula,* Dummodò Centum ducati remaneant pro Rectore, *importat conditionem.*
31 *Penſione reſeruata, ſine Clauſula,* Dummodo Centum pro Rectore, *quomodò non ſit grauandus penſionarius duriori probatione.*
32 *Penſio Conſiſtorialiter, ſine conditione reſeruata, non eſt iuſtificanda, & quare.*
33 *Clauſula,* Dummodò Centum pro Rectore, *quandoque à Papa alteratur pro maiori quantitate, vt hic.*
34 *Et quomodo huiuſmodi ducati ſint accipiendi.*
35 *Et quomodo mille pro Epiſcopo.*
36 *Ducati* Centum liberi, *pro reſignatario, quomodo accipiendi.*
37 *Onera ordinaria, & neceſſaria, non autem alia, deducenda ex fructibus beneficij.*
38 *Clauſula,* Dummodò Centum pro Rectore, *non comprehendit domum Rectoralem.*
39 *Ducati centum liberi pro Rectore, & mille pro Epiſcopo, de quo tempore intelligendi.*
40 *Clauſula,* Dummodò Centum pro Rectore, vel mille pro Epiſcopo, *an à penſionario, vel titulari verificanda.*
41 *Obtinere, & poſſidere beneficium, quomodo inter ſe differant.*
42 *Reſignare non poteſt quis beneficium ad fauorem, ad quod habet ius ad rem tantum.*
43 *Reſignari non poteſt beneficium, ad cuius titulum quis promotus fuit ad ſacros ordines.*
44 *Hoc tamen non intelligitur de priuationibus, & renunciationibus à iure inductis.*
45 *Beneficia eccleſiaſtica reſignanda in manibus Superiorum.*
46 *Præſentatus ad beneficium, poteſt ante inſtitutionem reſignare in manibus patronorum.*
47 *Clauſula* Reſeruatis ſibi validè infraſcriptis, *in reſignatione beneficij cum reſeruatione penſionis, quomodo intelligenda.*
48 *Clauſula,* reſignare proponat, *in ſupplicatione pro reſignatione ad quid appoſita.*
49 *Reſignatio beneficij non requirit expreſſionem menſis, quo illa ſit.*
50 *Supplicatio pro reſignatione beneficij ad fauorem, quomodò reformata à tempore Gregorij XIII.*

51 *Clausula*, Siuè præmisso, siuè alio quouis modo, *de quibus modis intelligenda.*
52 *Clausula*, Ex alterius cuiuscunq; persona, *quid operetur in impetratione beneficij.*
53 *Clausula*, etiam coram Notario publico, &c. *quid operetur in resignatione beneficij.*
54 *Resignatio facta coram testibus, etiam sine Notario, admittitur à Papa.*
55 *Clausula*, Etiam si beneficium vacet per assequutionem, *quid operetur.*
56 *Clausula*, Non tamen per obitum, *quid importet in impetratione beneficij vacantis per resignationem.*
57 *Supplicationis formula pro impetratione beneficij per obitum vacantis, proponitur.*
58 *Reseruatio beneficij vacantis apud Sedem, fortior omnibus alijs.*
59 *Beneficij vacatio in Curia, & vacatio apud Sedem, quomodo differant.*
60 *Deuolutio beneficij, quarè inuenta.*
61 *Et quomodo fiat.*
62 *Deuoluta beneficia, etiam ad Inferiores Papa confert.*
63 *Illaq; libentissime conferre solet, & quarè.*
64 *Et deuolutio datur in litteris, dispositiue, & quarè.*
65 *Et quæ sit formula supplicationis impetrandi per deuolutionem.*
66 *Deuoluta beneficia non cadunt sub reseruatione.*
67 *Affectum beneficium, quodnam dicatur.*
68 *Affectio est dispositiuè in litteris exprimenda.*
69 *Quando intret, quando verò, non.*
70 *Reseruatio specialis, quanam dicatur.*
71 *Et quæ generalis.*
72 *Reseruatio, in materia beneficij ecclesiastici, quid sit.*
73 *Clausula*, Etiam si beneficium sit litigiosum, *vnde extracta.*
74 *Clausula*, Cuius litis status, &c. *ad quid, in impetratione beneficij.*
75 *Et quomodo præseruet gratiam a subreptione.*
76 *Litigiosi beneficij impetratio, requirit mentionem litis.*
77 *Collatio beneficij quid sit.*
78 *Commenda dicitur palliata dispensatio.*
79 *Verbum*, prouidere, *quid importet.*

Praxis Supplicationis pro admissione Resignationis Beneficij Ecclesiastici, cum Reseruatione Pensionis, ac nonnullarum Clausularum illius Primæ Partis.

CAPVT I.

DE beneficiorum Ecclesiasticorum resignatione, amplissimum edidit tractatum Flaminius Parisius Cõprouincialis meus; in eoq; quamplurima, circa materiam, accumulauit in praxi, quarè ad ipsum remitto Lectorem: à quo non parum capiet vtilitatis. Ego verò ea tantummodò pro eadem praxi adducam, quæ post dictum Tractatum, successiuis inde temporibus, tàm ex nouo stylo Datariç, & Cancellariæ Apostolicæ, quàm varijs, nouissimisq; Pontificijs Constitutionibus, Sacrarumque Congregationum Declarationibus, Decretis, Sacræ Rotæ Decisionibus, alijsque ad ipsam praxim pertinentibus, per quàm vtilia, atq; necessaria esse duxi. Operæ prætium proinde existimaui, non aliunde exordiri, quàm ex Supplicationis formula, pro huiusmodi resignatione ad fauorem, cum pensionis annuæ reseruatione; quæ tanquam plures, ac generales Clausulas continens, satis abundè in suas diffunditur partes: quandoquidem ipsç Clausulæ, propter disiunctiuas, dicuntur omninò separatæ, & diuersæ, ac principales, non autem ad cęteras accessoriç, & dependentes atq; connexæ, & tot videntur concessiones, quot sunt Clausulæ, & ad omnes illas refertur concessio Papæ, vt optimè tradit *idem Paris. in d. tract. lib.* 8. *q.* 7. *nu.* 138. *& seq.*

Quod quidem intelligendum est, quatenus gratia principalis, quæ continet supradictas Clausulas, valida, ac firma remaneat; nam aliàs ea annullata, annullantur consequenter omnes Clausulæ, in ea contentæ; prout ex pluribus comprobat *Sarnen. in reg. de infir. resign. q.* 34. *num.* 3. vbi, in proposito, quod si annulletur prouisio per resignationem factam resignatario, fortassè in pęnam ipsius, inducentis infirmum ad resignandum; vel propter suspicionem, quæ de eo haberi potest, annullata prouisione, omnes Clausulæ ibi positæ, sunt nullæ. Ipsius igitur supplicationis formula, de more Curiæ concipienda, ac Summo Pontifici porrigenda, talis esse poterit, videlicet.

1 *Beatissime Pater. Cum deuotus S.V. Orator A. Canonicus Maioris Ecclesiæ B. aliundè valens vna cum infrascripta pensione annua, commodè sustentari, certis, ex causis animum summouentibus, Canonicatum, & præbendam, quos in dicta Ecclesia, à viginti annis obtinet; & ad cuius titulum ad Sacros ordines promotus fuit, in manibus eiusdem S.V. reseruatis tamen sibi validè infrascriptis, & non aliàs, aliter, nec alio modo, spontè, & liberè resignare proponat, prout resignat de præsẽti, Supplicat igitur humiliter E.S.V. tàm dictus A. quàm deuotus etiam illius Orator C. Clericus Mediol. in Sacro Diaconatus ordine constitutus, Canon. Sæcularis, & Collegiatæ Eccles. D. eiusdem A. ex fratre germano, nepos, seù aliàs consanguineus, quatenus resignationem huiusmodi admittendo; eisq; specialem gratiam faciendo, primodictos Canonicatum, & præbendam, quorum, & illis forsan annexorum fructus, &c. CL. computatis verò distributionibus quotidianis, CCC. ducatorum auri de Camera, secundum communem æstimationem, valorem annuum non excedunt: Siuè præmisso, siuè alio quouis modo, aut ex alterius cuiuscunq; persona, seù per similem, vel aliã liberam resignationem dicti A. vel cuiusuis alterius de illis in Rom. Curia, vel extrà eam, etiam coram Notario publico, & testibus spontè factam, aut assequutionẽ, &c. præterquàm per obitũ, &c. vacent, etiam si deuoluti, affecti, specialiter, vel aliàs, ex quauis causa in litteris, etiam dispositiuè exprimenda, generaliter reseruati, letigiosi, cuius litis status, &c. existat. C. conferre, & de illis etiam prouidere. A. verè Oratoribus præfatis, ne ex resignatione sua huiusmodi, nimium dispendium patiatur sed, vt commodius sustentari valeat, de alicuius subuentionis auxilio prouidendo, sibi pensionem annuam ab omni decima, quarta, media, & quauis alia fructuum parte, necnon subsidio, etiã charitatiuo, & quouis alio ordinario, & extraordinario onere, quomodolibet nuncupato, etiam pro fabrica Basilicæ Principis Apostolorum de Vrbe, Cruciata sancta, & expeditione contra Turcas, ac infideles, & hæreticos, ac quoscunq; fidei Catholicæ hostes, ac pro Seminario puerorũ ecclesiastico, & quauis alia, etiam vrgenti, vrgentissima, & necessariò exprimenda causa; etiã ad supplicationẽ Imperat. Regum, Reginarum, Ducum, & aliorum Principũ instantiã, canonicè, vel de facto, nunc, & pro tẽpore impositis, & quomodolibet impoñedis, etiamsi impositionib. huiusmodi caueatur expressè, quòd pensionarij quicunq; pro rata pensionum suarum quantumuis exemptarum, præmissis contribuere teneantur; quam ratam dictus C. tàm suo, quàm infrascriptorum successorum nominibus, de suo, & eorum proprio promittit, absq; spe aliquid vnquam postea repetendi,*

sin

seu defalcandi, onusq; ratæ huiusmodi in se: & eosdem successores suscipit: & quidquid propterea soluerit, vel soluerint, quod ipsam ratam concernet, eidem A. irreuocabiliter, etiam donatione, quæ dicitur fieri inter viuos, gratiose donat, & remittit: necnon, belli, pestis, sterilitatis, siccitatis, alluuionis, depredationis, deuastationis, agrorum depopulationis, incursus militum, fructuum non recollectionis, ac cuiusuis alterius fortuiti, & inopinati, & de iure euenire insoliti casus, & euentus pro tempore contingentis, liberam, immunem, & exemptam, ducatorum L. similium super primodictorum Canonicatus, & præbendæ fructibus, redditibus, prouentibus, iuribus, obuentionibus, & emolumentis vniuersis, etiam incertis, necnon distributionibus quotidianis eidem A. quoad vixerit, vel procuratori suo legitimo, per dictum C. cuius ad hoc expressis accedit assensus, & successores suos, primodictos Canonicatum, & præbendam pro tempore quomodolibet obtinentes, annis singulis, in loco, & terminis, in litteris statuendis, ac sub sententijs, censuris, & pœnis in similibus apponi solitis, & consuetis, integrè, vigore tamen litterarum apostolicarum desuper infra sex menses proximos expediendarum, nec aliàs, alioquin præsens reseruatio nulla sit eo ipso, persoluenda, reseruare, constituere, & assignare, Sibiq; quod C. aut aliquo ex successoribus prædictis, in solutione dictæ pensionis annuæ, modo, & forma præmissis facienda, in toto, vel in parte cessante, aut deficiēte, vel illam ad minorem summam reduci petente, instante, vel procurante; seu pensionem ipsam, nullā, & inualidam, seu malè, aut nulliter assignatam esse, dicente, vel allegante, liceat eidem A. ad primodictos Canonicatuum, & præbendam liberos habere regressum, & ingressum, illiusq; corporalem, realem, & actualem possessionem per se, vel alium, seu alios eius nomine, propria authoritate, liberè apprehendere: ac tam sui prioris tituli, quàm super præsentibus conficiendarum litterarum vigore, absq; alia sibi desuper de nouo facienda prouisione, vt prius retinere liberè, & licitè valeat, in omnibus, & per omnia, ac si vnquam resignasset, concedere, & indulgere, Irritumq; etc. decernere dignemini de gratia speciali. Non obstantibus constitutionibus, et ordinationibus apostolicis: necnon primodictæ Ecclesiæ, etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, statutis, et consuetudinibus, etiam de optando maiores, & pinguiores præbendas, priuilegijs quoq; indultis, & litteris apostolicis, illi eiusque Præsuli, Capitulo, Canonici, alijsq; Superioribus, & personis, sub quibuscunq; tenoribus, & formis, ac cum quibusuis clausulis, & decretis, in cōtrarium forsan quomodolibet concessis. Quibus omnibus, etiam si de illis, &c. latissimè hac vice derogare placeat, cæterisq; contrarijs quibuscunq; cum clausulis opportunis.

Fiat, vt petitur F.

Et cum absolutione à censuris ad effectum, &c. & quod dictorum Oratorum dispensationes, verusq; & vltimus primodictorū Canonicatus, & præbendæ vacationis modus, etiam si ex illo quæuis generalis reseruatio, etiam in corpore iuris clausa, resultet, necnon lites, & causæ, si quæ sint status, & merita, nominaq; & cognomina Iudicum, & collitigantium, eorumq; ac dicti A. aliorumq; quorumcunq; concessiones, prouisiones, aliaq; iura, et tituli, etiam proprij tituli, ac lites habeantur pro expressis, seu in toto, vel parte exprimi possint, & cum Clausulas generalem reseruationem importante, ex quauis causa in litteris, etiam dispositiuè exprimenda. Et de admissione resignationis huiusmodi, ac prouisione primodictorum Canonicatus, et præbendæ pro dicto C. vt supra, cum gratificatione opportuna, quatenus illi locus sit; necnon dictæ pensionis annuæ reseruatione pro A. Oratoribus prædictis latissimè extendenda. Ita quod litteræ desuper in forma simplicis prouisionis, gratiosæ subrogationis, etiam quoad possessionem gratiæ si neutri, si nulli, si alteri perinde, ac etiam valere, aut aliàs simul ad partem expediri possint. Et cum derogatione regularum de non subrogandis non collitigantibus, quia non in potentiorem, ac de annali possessore, quoad primam eius partem, necnon iurispatronatus, quatenus de illo existant; quod dispositiuè in litteris si videbitur, regula contraria non obstante, exprimi possit, videlicet, si laicorum tantùm, etiam nobilium, & Illustrium, eisq; ex fundatione, del dotatione competat, pro medietate, seu si ipsorum, & Clericorū mixtim, aut Clericorum tantum, aliàs, seu si litigiosi, vel deuoluti sint, in totum, latissimè extendenda, Et de reseruatione dictæ pensionis annuæ ducatorum L. huiusmodi, quæ transeat ad successores, cum regressu, accessu, & ingressu in non solutionis, & alios euentus præmissos, pro dicto A. pariter latissimè extendenda. Et cum suspensione quarumcunque specialium, vel generalium, etiam mentalium reseruationum, vnionum, suppressionum, mandatorum, etiam de prouidendo, expectatiuarum, aliarumq; gratiarum præuentiuarum, facultatum; & indultorum, quibusuis etiam S.R.E. Cardinalibus, ac eis, etiam in nullius fauorem quomodolibet concessorum: cum decreto desuper opportuno, quod se ad præmissa non extendant in litteris latissimè extendendos: citra tamen accessum, & ingressum, ac de consensu Coadiutorias. Et quod præmissorum omnium, & singulorum, etiam denominatio-

num, qualitatum, nuncupationum, inuocationum, fructuum, etiam augendo, aliorumq; necessariorum maior, & verior specificatio, & expressio fieri possit in literis. Cum expressione quod A. præter dictam pensionem annuam, duo perpetua simplicia beneficia Ecclesiastica in alijs, quàm dictis Ecclesijs, consistentia, quorum fructus, &c. 24. ducatorum auri de camera, valorem annuum insimul non excedunt, C. verò præfati, vnam sub Sancti Andreæ de Mianis, & alteram, sub Sancti Pauli, respectiuè nuncupatorum in Parochiali, seù alia Ecclesia S.N. absq; dispensatione Apostolica ibi obtineri per vnum, & eundem, consuetas, Capellas, quæ sine cura sunt, & personalem residentiam non requirunt, quarum pariter insimul fructus, &c. 40. ducatorum similium valorem annuum non excedunt, respectiuè, obtinent; ac ad perpetuum simplex beneficium Ecclesiasticum sub inuocatione, seù ad altare S. N. in Ecclesia S. N. cui etiam fructus, &c. 20. ducatorum parium valorem annuum itidem non excedunt, ius habet necnon pensionem annuam aliorum ducatorum 50. similium super fructibus sine cura Ecclesiæ S.N. sibi Apostolica authoritate reseruatam, annuatim percipit. Et cum decreto, quod dictus C. intra duos menses, à die habitæ per eum pacificæ possessionis primodictorum Canonicatus, & præbendæ, seù qua per eum steterit, quominus illam assequatur, computandos, secundodictos Canonicatum, & præbendam, in manibus Romani Pontificis, liberè, cum specifica mentione præsentis decreti, dimittere omnino teneatur; alioquin, tàm primò, quàm secundodicti Canonicatus, & præbendæ huiusmodi vacent eo ipso; itaut de illis per Sed. Apostolicam, dumtaxat disponi possit, Irritum, &c. quoq; supradictus C. omnes, & singulas expensas, circa expeditionem litterarum, etiam reseruationis, pensionis huiusmodi, supradictum A. quomodolibet tangentes de suo proprio absq; spe aliquid vnquam postea repetendi, seu defalcandi, suppeditare teneatur, & ad id obligatus existat, ac cogi, & compelli possit; quodq; quoad hoc, sola præsentis supplicationis, signatura sufficiat, & vbiq; in iudicio, & extra fidem faciat, regula contraria non obstante, Et quoad prouisionem, committatur in forma, dignum nouissima; Et citra approbationem iurispatronatus. Fiat F.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Maiorem Quinto Id. Iulij Anno Primo.
Missa xxiij. Iulij. I. Prodat.

Alias consimiles formulas, tàm supplicationum, quam litterarum Apostolicarum, ad hanc materiam pertinentes, reperies penes eundem *Paris. dict. quæst. 7. per tot.*

Et quia prætet ea, quæ ad ipsam nostram materiam pertinent, multæ in ipsa supplicatione adsunt clausulæ, materiam, & praxim beneficiales concernentes; præcipuè circa impetrationes beneficiorum, in quibus semper ferè sunt eædem clausulæ, ob id operæ pretium me facturum existimaui pro iuuenibus, & in Rumana Curia nouis, Clausulas ipsas, ea, qua potui breuitate, declarare; ne saltem ipsi, in conficiendis supplicationibus beneficialibus, efficiantur similes psyttacis, qui cum linguam habeant, præ cæteris auibus expeditiorem, eo facilius verba hominis articulantur patentioribus plectro, & palato, vt refert *Plin. lib. 10. cap. 24.* vocemque humanam miro artificio exprimunt; quid tamen illa sibi velint, ignorant, cui refert illud *Martial. lib. 14. Psyttacus à vobis aliorum nomina disco*; Quarè, ita dicendum est, videlicet.

Beatissime Pater. Vide, quæ diximus in declaratione formulę supplicationis dispensationis super bigamia, in mea *Praxi dispens. Apostol. lib. 2. cap. 2. num. 1.*

Cum deuotus, &c. Vide, etiam supradicto *loco citato. eod. verbo.*

Canonicus Ecclesiæ B. Et cum ita dicatur, sine alio adiuncto, inter-
2 pretatio communiter recepta est, vt intelligatur de Cathedrali, quæ semper venit appellatione Ecclesiarum, *tex. in cap. cum Clerici, in verbo Ecclesia, de verb. sign.* vbi Ecclesia accipitur solùm pro Episcopo, & Canonicis Cathedralis, & in *Clem. in plerisquè, de elect.* Non tamen est necessaria expressio inuocationis Ecclesiæ Cathedralis cum sufficiat simpliciter dicere, *Ecclesia Mediolanen.* absque eo, quod dicatur sub inuocatione N. Quod si Ecclesia Cathedralis, sit etiam Parochialis, seù Curata, vidi pluries hanc qualitatem, ita exprimi, videlicet, *Cum beneficium curatum Ecclesia* B. vt aliàs dixi; quamuis aliter frequentius exprimi viderim, nempè, *Vicaria perpetua Ecclesia B. quæ etiam Parochialis existit, &c.*

Verum est tamen, quod si impetretur aliquod beneficium in ipsa Cathedrali Ecclesia existens, debet exprimi nomen Sancti ipsius beneficij; & ita est communiter receptum, vt docet notorius stylus Curiæ, & Cancellariæ, qui est pro lege seruandus, *Dec. cons. 699. n. 5.* nam licèt *glos. in cap. quamuis, verbo, non extendit, de præb. in 6.* dicat hunc esse stylum Curiæ, vt non sit necessaria expressio Sancti, sub cuius inuocatione est beneficium in ipsa Cathedrali Ecclesia existens, nihilominus ad euitandas controuersias, quæ in dies videntur exoriri ob omissam talem expressionem, consueuit exprimi; quia hæc cautela potius prodest, quam nocet, & ita seruatur.

Aliundè valens, &c. Hæc clausula, tunc tantùm est necessariò in sup-
3 plicatione resignationis apponenda, cum resignans, est in aliquo ex sacris ordinibus constitutus. Vndè, optimè secundum hanc praxim distinguitur, nempè, quod, aut resignans est in minoribus ordinibus constitutus, aut in sacris; nam primo casu, admittitur renunciatio, etiam si non habet aliundè, vnde viuere possit, etiam si renunciatio fiat coram Ordinario in casibus permissis; quia talis renuncians potest etiam tacitè renunciare, contrahendo matrimonium, &c.

Secundo verò casu, quando est in Sacris constitutus; non admittitur supplicatio, nisi dicatur, quod aliundè habeat, &c. iuxta terminos constitutionis Pij V. super modo, & forma faciendi resignationes, illis verbis *Nec horum vllus sacro ordine mancipatus, nisi religionem ingressurus, valeat beneficium vel Officium Ecclesiasticum resignare, nisi aliunde ei sit, quo in vita possit commodè sustentari*; nam licèt Constitutio hæc loquatur de resignationibus coram Ordinarijs, non autem coram Summo Pontifice, attamen, quia militat eadem ratio in vtroque casu, ideo erit idem statuendum, *in l. Illud, ff. ad l. Aquil.* ac propterea, cum resignans sit in minoribus tantummodo constitutus, in principio supplicationis semper dici consueuit, *Cum deuotus vester N. Clericus, in nullo ex sacris ordinibus constitutus, &c.* vel in corpore ipsius supplicationis dicetur, *beneficium prædictum, quod nullum ordinem Sacrum annexum habet, vel requirit*; & sic non apponitur hoc casu dicta clausula *aliundè, &c.* sicut, nec quando resignans fuerit Episcopus, cum iam habeat aliundè, &c.

Quod si resignans fuerit in Sacris Ordinibus constitutus, & velit, ingredi, Religionem, erit in supplicatione id exprimendum, videlicet, *quique aliundè habet, vnde si professione regulari per eum non emissa, è dicto Ordine egrediatur, commodè sustentari possit.* Et quandoque per ipsos Officiales additur decretum in calce ipsius supplicationis, videlicet; *Et dummodo si dictus N. sacris*

sacri initiatus sit, & professionem regularem, non emittat, aliunde, habeat, unde commodè viuere possit.

Et est hic notandum, quod si ipse resignans per ingressum Religionis, inde post emissam in ea professionem, ex aliqua causa exierit, ac secum dispensatum fuerit, vt habitu Clerici sæcularis reassumpto, possit beneficia ecclesiastica obtinere, non tamen potest ad illud beneficium redire, quod ante professionem dimisit, *cap. post translationem, de renunc. Paris. lib. 3. q. 13. 14.*

Hæc Clausula *Aliunde valens*, nedum apponitur in resignationibus, siuè ad fauorem, siuè simplicibus, verùm etiam in quibuscunq; cessionibus beneficiorum, quando resignans asserit, se in aliquo ex sacris ordinibus constitutum; quia in omnibus supradictis casibus militat eadem ratio, ne videlicet, si ordinatus cogatur cum dedecore Clericalis ordinis mendicare; etiam si quælibet cessio, seu dimissio huiusmodi fiat in vim solius supplicationis signatæ, cum Clausula, *quod illius sola signatura sufficiat*; tunc enim tenetur etiam resignans, seu dimittens, coram Ordinario docere, se aliunde commodè sustentari, mediante illius patrimonio illiusq; possessione, ac fructuum perceptione; aliàs resignatio, cessio, aut dimissio erit nulla.

Quarè, si postquàm admissa fuerit resignatio, cum supradicta Clausula *Aliundè, &c.* compertum fuerit, resignantem non habere, vnde commodè viuere possit, recurritur ad Summum Pontificem, qui alicui Iudici per suas litteras in forma Breuis, factum huiusmodi committit sequenti modo, videlicet, *Vrbanus, &c. Venerabilis frater, seu dilecte Fili, &c. Exponi, &c. fecit A. Presbyter, Canonicus Ecclesiæ B. Quod alias ipse Exponens Canonicatum, & prebendam dictæ Ecclesiæ ad fauorem C. eius nepotis in manibus nostris resignauit, cum assertione, quod aliunde commodè viuere valebat. Cum autè, &c. dictus Exponens non habeat aliunde viuere, & propterea dictam resignationem, nullam, via iuris declarari facere intendat. Nobis, &c. quatenus causam, & causas nullitatis, & inualiditatis dictæ resignationis, ac quam, & quas, &c. contra prædictum C. aduersarium, omnesq; alios, &c. cum omnibus suis incidentibus, &c. Nos igitur, &c. fraternitati tuæ committimus, quatenus vocatis, &c. in præmissis omnibus, & singulis, sine præiudicio litterarum Apostolicarum, authoritate nostra facias, prout de iure fuerit faciendum. Dat. Romæ, &c.*

Similis commissio fuit obtenta per Rectorem Parochialis Ecclesiæ Sanctæ Mariæ Rotundæ nuncupatæ, cum expressione. *Quòd alias ipse Exponens Parochialem Ecclesiam, prædictam resignauit absque aliqua pensionis reseruatione, ad fauorem B. in manibus nostris, cuius resignationis vigore dictus B. de dicta Ecclesia, Apostolica sibi authoritate prouideri obtinuit, litterasque Apostolicas desuper in forma gratiosa expeditas, cum Clausula, seu narratiua, quod dictus Exponens aliunde commodè viuere valeret, Iudici Exequutor de facto, absque verificatione, quod dictus Exponens aliunde commodè viuere posset, dictas litteras exequutioni demandauit, prædictum B. in possessionem dictæ Ecclesiæ inmittendo, cumque dictus Exponens aliundè viuere nequeat, à decreto exequutionis litterarum Apostolicarum, & immissionis huiusmodi infra legitima tempora, &c. ad Sedem Apostolicam appellauerit, & æquè principaliter de nullitate dixerit Nobis, &c. Nos igitur, &c. fraternitati vestræ, &c. seu Discretioni tuæ, &c. mandamus, quatenus, &c. vocatis, &c. causam, & causas, &c. cum omnibus incidentibus, &c. totoque negotio principali, sine præiudicio exequutionis prædictarum litterarum Apostolicarum, authoritate nostra audiatis, &c. Nos enim vobis, &c. dictumque Exponentem, &c. restituendi, cæteraq; &c. faciendi, &c. plenam, & liberam authoritate Apostolica, tenore præsentium concedimus facultatem. Non obstantibus, &c. Dat. Romæ, &c. 31. Octobris 1645. Pontificatus nostri Anno secundo.*

Hæc autem Clausula *Aliunde, &c.* verificari debet tempore exequutionis gratiæ dictæ resignationis; namque illa verba apposita in dictis litteris, *si tibi constiterit, &c.* sunt futuri temporis, & qualitas adiecta verbo, debet intelligi iuxtà tempus verbi, *Abb. in cap. cum in cunctis, §. inferiora, num. 10. de elect.* quarè, si tempore exequutionis, resignans esset mortuus, nihil circa hanc Clausulam, debet verificari: quia mortuus non indiget alimentis, *Viuian. in prax. iurispatron. lib. 13. cap. 5. num. 44. cum duobus seqq.*

4 **Vnà cum infrascripta pensione**, *annua, &c.* Attamen notandum est, quod per hæc verba non arctatur resignans ad probandum, se aliunde habere, si pensio, quæ sibi ex causa præsentis resignationis reseruatur, sit sufficiens ad eius vitam sustentandam, nam intentio Papæ est, quod remaneat congrua sustentatio resignanti, siuè expensione tantùm, siuè etiam aliundè. *Garc. de benef. p. 6. cap. 2. num. 293.* vbi refert ita fuisse resolutum in vna *Zamoren. Beneficij 20. Iunij 1594. coram Corduba, & num. seq.* ait, quod verbo, alinndè, ponitur ad exclusionem beneficij resignati, non autem pensionis, prout fuit dictum in vna *Brixien. Parochialis 20. Nouembris 1598.*

5 **Commodè sustentari.** Quia verò, tàm hæc, quàm supradicta verba respiciunt substantiam gratiæ, ex quo aliàs talis resignatio nunquam admitteretur, *idem Garc. p. 2. cap. 5. nu. 201.* proptereà tollendum est dubium, quod posset desuper oriri, ad dignoscendum, quænam dicatur congrua sustentatio, iuxtà dicta verba, *commodè viuere possit.* Et quamuis multi multa dixerunt, attamen semper hoc vidi determinari ab Ordinario; qui inspecta qualitate personarum, locorum, & temporum, iudicarunt (loquor de simplicibus beneficijs) non attendendam esse nobilitatem, seu litteraturam resignantis, sed honestam, congruam, & commodam sustentationem; de quo videndus est *Garc. d. cap. 5. num. 205. cum seqq.* & de titulo promouendorum, dixi in mea *Praxi dispensat. Apost. lib. 4. cap. 7. num. 21. & 22.*

Certis ex causis, *animum suum mouentibus, Canonicatum, & prebendam, &c.* Licèt clausula hæc apponi consueuerit in supplicationibus resignationum ad fauorem, tàm simplicium, quàm conditionalium, attamen ea non puto necessariam; resignationes enim, quæ fiunt in manibus, Papæ
6 non requirunt expressionem causæ, cum renunciatio ex causa, fiat tantùm coram Ordinario, qui sine aliqua ex expressis in *Constitutione Pij Quinti, quæ incipit, Quanta*, non potest illam admittere.

Porrò, quamuis in resignatione beneficij, saltem indistinctè requiratur causa, vt voluit *Imol. in cap. 1. num. 7. de rer.*
7 *perm.* tamen semper in dubio præsumitur facta, & admissa cum causa, *Butr. in cap. super hoc, num. 5. de renunc.* præcipuè cum resignationes admittuntur per Summum Pontificem; in quo præsumitur causa, etiam si adsit præiudicium tertij; talis enim præsumitur Princeps, qualis de iure esse debet, *Dec. cons. 580. num. 2.* Imò hodie in resignationibus, quæ fiunt coram Papa, satis exprimitur causa, cum in supplicatione semper dicatur, habens aliundè, vnde viuere possit; & ex parte resignantis, causa solet, vt plurimùm, esse affectio: quia vult ipse resignans præficere Ecclesiæ consanguineos, & familiares, vt dicunt veteri Curiales.

Et quatenus nulla causa specificetur, sufficit nihilominus expressio supradictorum verborum, videlicet, *ex certis causis;* quæ sunt tanti ponderis, vt beneficium resignatum, reseruata pensione, patiatur defectum tituli; eo quod, de eo, non fuerit facta mentio in resignatione, valeat nihilominus resignatio, ac etiam pensionis reseruatio: quia sub prædictis verbis videtur posse comprehendi defectus tituli, & ità censetur expressus, saltem in genere, *Nauarr. cons. 12. num. 7. de rescript. Garc. par. 11. cap. 3. num. 131.*

Sicut etiam dicendum est ex parte ipsius resignantis: quod licèt fuerit de aliquo crimine accusatus; ex quo veniret pri-
8 uandus beneficio, poterit tamen illud renunciare, per *glos. in cap. 2. vt lit. pend. in 6. in verbo, finita*, quæ ait, quod si accusatus, lite pendente, cedit, non impeditur prouisio propter litem; ex eo quod ipsa lis non fit super beneficio, sed super crimine; ac proptereà tunc beneficium non vacauerit ipso iure, sed beneficiatus veniat priuandus per sententiam, veluti propter homicidium, & alios similes casus, poterit ille resignare beneficium in fauorem alterius, ante priuationem per tres sententias conformes, subsequutam, *Gonz. in glos. 15. n. 147.* vbi refert, ità fuisse resolutum in vna *Legionen. Canonicatus 15. Februarij 1593. coram Arrigonia.*

Et in tantum præmissa procedunt, quod beneficiatus po-
9 terit renunciare in fauorem alterius, etiam cum reseruatione pensionis, *idem Garc. 3. num. 64.* qui id ampliat *num. 84.* vt possit renunciare, siuè simpliciter, sinè ad fauorem, etiam post scientiam impetrationis factæ à tertio de eius beneficio, in euentum priuationis; nam ita renunciando, nullam fraudem committit, nisi ex aliquibus coniecturis, fraus

appareat, vt in *cap. de renunc. lib. 6.*

Quæ quidem procedunt, etiam post conclusum in causa, *Boer. decis.* 206. *num.* 3. siue renunciatio fuerit simplex, siuè ad fauorem, *idem Garc. num.* 90. vbi *num.* 91. etiam ampliat in accusato, qui potest renunciare, etiam lata priuationis sententia, si ab ea fuerit appellatum; manet enim integrum eius ius; quia appellatione pendente, nihil est innouandum, *l. furti, ff. de his, qui not. infam.* & appellatio suspendit sententiam, *tex. in l.* 1. *§. fin. ff. ad Turpill.* & in renunciatione non est opus facere mentionem de appellatione, nec de accusatione, seù inquisitione, aut processu, nec de priuatione, quia iure non cauetur, vt requiratur talis mentio, *id. Garc. d. c.* 3. *num.* 121. prout etiam in praxi seruari videmus.

Hæc autem conclusio limitatur primò, vt non procedat, quando in impetratione facta à tertio, in euentum priuationis, fuerit apposita clausula, cum decreto, quod resignatio illius cedat in fauorem impetrantis, *Garc. dict. par.* 11. *nu.* 122. Quod quidem decretum pro cautela impetrantis, secundum vsum Datariæ ità extendi consueuit in supplicatione, scilicèt, *Cum decreto, quod si contigerit ipsum detentorem post motam desuper, vigore præsentium, seù litterarum exinde expediendarum, litem, & post primam priuationis, seu declarationis sententiam contra eundem ferendam, beneficium prædictum resignare, seu dimittere velit, talis resignatio, seu dimissio in eiusdem Oratoris, & non alterius cuiuscumque fauorem, cedat, latissimè extendendo, & quoad huiusmodi decretum sola præsentis supplicationis signatura sufficiat, &c.*

Vel alio modo poterit dictum decretum obtineri, nempè, *Et cum opportuno decreto, quod dictus N. in fraudem, seu præiudicium futuræ priuationis, vel illius declarationis, dictum beneficium in S. V. seu cuiusuis alterius manibus, aut etiam coram Notario publico, & testibus, vel aliàs quomodolibet in cuiuscunque persona, vel etiam in nullius fauorem, seu etiam ex causa permutationis, aut iuri suo cedere, vel cum aliquo desuper concordare, nullatenus possit, aliàs talis resignatio, seu dimissio, aut cessio, vel concordia, & quæuis alia dispositio in dicti Oratoris, & non alterius fauorem, & commodum facta sit, & esse censeatur eo ipso. Et cum opportuno etiam admissione dictæ resignationis, seu dimissionis, aut cessionis, in, & ad fauorem, & commodum d. Oratoris ex nunc, prout ex tunc, & è contra, aliàs, vt supra latissimè extendendo, Irritum, &c.*

Secundo, limitatur, vt non procedat in criminoso, priuato ipsa iure beneficij; quia ipse non poterit resignare ad fauorem, *Boer. decision.* 205. *num.* 8. *Nauarr. consil.* 1. *de rescript.* *idem Garc. num.* 124.

Modos autem, quibus vacant beneficia Ecclesiastica, ipso iure ponit *Gonz. glos.* 15 *per tot.*

Sed redeundo, vndè digressi sumus, dicendum est, quod, quamuis nulla prorsus appareat causa in resignationibus, quę fiunt in manibus Summi Pontificis, nihilominus validę erũt; cum possit Papa dispensare in his, quæ sunt iuris positiui, etiam sinè causa, vt est communis opinio, *Curt. iun. cons.* 75. eò magis, cum simus in beneficialibus, in quibus ipse habet plenissimam potestatem *Card. in Clement.* 1. *primo not. vt lit. pend. Felin. in c. quę in Ecclesiarum, num.* 40. *Dec. num.* 26. *de constit.* quamuis ille, cum quo est dispensatum sinè causa, non sit tutus quoad Deum, vt est communis opinio, *teste Couar. lib.* 4. *de spons.* 2. *p. §.* 6. *num.* 8.

Quos à viginti annis. Quamuis de iure non requiratur expressio temporis, per quod resignans possederit beneficium, seruat tamen quandoquè Dataria Apostolica, vt quoties resignatur beneficium, quod personalem residentiam requirit. & super illius fructibus reseruatur aliqua pensio, non admittatur resignatio, nisi in supplicatione exprimatur
11 per quod tempus Orator illud possideat; quod si breue est, reijcitur supplicatio, vel in calce ipsius respondetur, *Resignet absque pensione*; sicut etiam vidimus idem practicari in permutationibus similium beneficiorum, cum alijs, nullam residentiam requirentibus.

Et est in praxi notandum, quod tempus possessionis cuiuscunque beneficii Romano Pontifici expressum, parte opponente, debet verificari coram executore; prout est in resignatione, seù permutatione parochialium, seù alterius beneficij residentiæ, quòd resignatur ad fauorem alterius, cum reseruatione pensionis, vt fuit dictum in vna *Colimbrien. Canonicatus penes Farinac. in posthumis, decis.* 355. *num.* 11. *tom.* 2.

Nec alia opportuniore ratione his consultum agnouimus, quàm huiusmodi resignationis ad fauorem factæ, formulam supplicationis de more, subijciamus; quatenus illius subindè essentiales partes, siuè clausulas, secundum currentem Datariæ Apostolicæ stylum, & vsum enucleando, omnes hæsitationes, quas in dies desuper exoriri experti sumus, è medio, pro viribus tollantur. Potissimum verò, vbi ex causa resignationis huiusmodi, aliqua super parochialis Ecclesiæ resignatæ fructibus resignanti pensio reseruatur. Ipsa igitur formula, talis esse potest, videlicèt.

12 *Beatissime Pater. Cum deuotus S. V. Orator Chrysostomus à Valle, Rector Parochialis Ecclesiæ sancti N. Neapolit. aliundè valens, vnà cum infrascripta pensione annua, commodè sustentari, certi ex causis animum suum mouentibus, Ecclesiã prædictam, quam à quinquennio, & vltra obtinet, in manibus S. V. spontè, & liberè resignare proponat, prout resignat de præsenti. Supplicat humiliter E. S. V. tàm dictus Chrysostomus, quàm etiam deuotus Orator vester Hiacynthus Auenia, Presbyter Neapolitanæ Ciuitatis, vel Diæcesis, quatenus resignationem huiusmodi admittendo, eiusque specialem gratiam faciendo, Ecclesiam prædictam, cuius, & illi forsan, annexorum fructus, &c. CL. ducatorum auri de Cam. se. com. æstim. val. an. non excedunt. Siuè præmisso, siuè alio quouis modo, &c. vacet, &c. Hiacyntho conferre, &c. Chrysostomo verò Oratoribus præfatis, ne ex resignatione sua huiusmodi nimium dispendium patiatur, &c. sibi pensionem annuam XXX. ducatorum similium super eiusdem Ecclesiæ fructibus, redditibus, & prouentibus, eidem Chrysostomo, quoad vixerit, &c. vigore tamen litterarum Apostolicarum, &c. Et dummodo ex fructibus dicta Ecclesiæ, illius Rectori pro tempore existenti centum ducati liberi annuatim remaneant, persoluendam, reseruare, &c. Non obstantibus, &c.*

Fiat, vt petitur F.

Et cum absolutione à censuris ad effectum, &c. Et quod Oratoris dispensationes, verusq; & vltimus dicta Parochialis Ecclesiæ vacationis modus, etiam si ex illo quæuis generalis reseruatio, etiam in corpore iuris clausula resultet, &c.

Fiat F.

Cęteras verò clausulas apponi solitas in secunda parte supplicationis, habes in alia secunda parte supplicationis primo loco propositæ.

Ex qua quidem præinserta formula, obiter placuit, essentialia quædam ad resignationes Parochialium Ecclesiarum pertinentia, adnotare; cum reliqua, circa resignationem cęterorum beneficiorum Ecclesiasticorum, etiam ad fauorem, & cum pensionis reseruatione, aptius, abundantiusquè
13 suo loco dicemus; quorum Primum est, vt Papæ, explicetur à quanto tempore resignans obtineat Parochialem Ecclesiam, quàm resignat. Secundò, quanta pensio super fructibus prædictæ Parochialis, tàm ex decreto *Concil. Trid. sess.* 24. *cap.* 13. *de refor.* quàm ex stylo, & consuetudine Datariæ Apostolicæ referuetur. Tertiò, quomodo accipiendi sint centum ducati liberi pro Rectore Parochiali Ecclesiæ sic resignatæ.

Et

Et quoad Primum, monitos volo Romanæ Curiæ Tyrones, vulgatissimum esse, Datariæ Apostolicæ vsum, per quem non absolutè, & indistinctè admittuntur in ea resignationes Parochialium Ecclesiarum, aliorumque beneficiorum, personalem, residentiam requirentium; præsertim cum reseruatione pensionis, sine temporis expressione, quo beneficium resignandum, resignans obtinuerit; nam licèt vnusquisque possit suum beneficium renuociare, vt ex *Io. Andr. in rubr. de renunc. num. 4. Rot. decis. 26. in fin. de procur. in antiq. & decis. 31. num. 4. de re iud. Boer. decis. 205. num. 4. & decis. 308. Bald. in cap. cum omnes, num. 24. de constitut.* & alij relati per *Paris. de resignat. benef. lib. 3. qu. 1. num. 1.* nec tamen aliquo iure cautum sit, de temporis expressione, quo beneficiatus beneficium obtinuerit, seù possiderit.

Nihilominus, supradictus vsus exprimendi huiusmodi tempus, adeo in Dataria Apostolica, præsertim circa beneficia, residentiam requirentia, viget, quod vbi in manib. Summi Pontificis fit dicta resignatio, & super fructibus, &c. pensio siuè resignanti, siuè alteri reseruatur, ipsa Dataria supplicationes pro huiusmodi resignationibus non admittit; nisi in eis exprimatur, per quantum tempus, resignans, tale beneficium possederit; quod si illud breue est, resignatio reijcitur; si autem hoc expresso, Papa admittat talem resignationem, nulli dubium est, illam valere; & ità practicatur, prout testatur idem *Paris. lib. 3. qu. 3. num. 21.*

Qui quidem vsus, seù stylus, præsertim circa Parochiales
14 Ecclesias, exordium duxit à tempore Pontificatus Gregorij XIV. in quo fuit datus iste ordo in Dataria: nec est verum adesse de hac re, Motum proprium prædicti Pontificis, vt quidam antiquissimi Curiales dicebant; nam fuit simplex ordo datus oretenus Datario: & ita legi in quibusdam notabilibus bon. mem. Bernardini Paulini, qui fuit Datarius fel. record. Clementis VIII.

Benè tamen credendum est, prædictum Gregorium XIV. ad id fuisse motum, ex eo quod Innocentius Nonus id antea statuerat, nempè, vt accipiens beneficium curatum, vel simile, non possit illud renunciare antè triennium: quod intelligi debet, ad fauorem, de quo testatur *Isidorus Moscouns in tract. de Maiest. Militan. Eccles. lib. 1. par. 3. cap. 2. rubr. de benef. fol. 451.* quem refert *Prosp. de August. in add. ad Quarant. in Summ. bull. tit. resign. benef. vit. vers.*

Proindeque sicut testatur, etiam *Garc. de benef. par. 11. cap. 3. num. 47.* regulariter requiritur, quod resignans possederit huiusmodi beneficium per quinque annos, vel circa, aut saltem tres: quamuis antea requirerentur septem, vel sex anni.

Verùm, cum huiusmodi tempus, quo resignans obtinue-
15 rit beneficium, debeat omnino verificari, qualecumque fuerit illud expressum; si tali expressioni adijciatur dictio, *vel circa, aut circiter,* veluti, quod possedit a quinque annis, vel circa, sufficit verificare, quod possederit per quatuor annos cum dimidio, sicut dicitur de ætate, *Rebuff. in praxi, tit. de dispensat. ratione ætatis, versic. seu circa, & in concord. form. mand. Apost. verbo, pro expressis, vers. 29.* & fuit dictum in vna *Melsten. Parochialis 2. Iunij 1552. coram Caputaqu.* vt refert idem *Garc. d. par. 11. cap. 3. n. 49. qui n. 50.* ait, quod si diceretur, quod illud possederit per quinque annos, vel quod illud obtinet à quinque annis, debet illud tempus integrè verifica-
16 ri: ex eo quod narratiua sit indiuidua, ratione formæ; sicut dicitur de sententia continente vnam summam: nam si non valet in toto, neque valet pro illa parte, pro qua iustè condemnatio fieri debet, vt inquit *Salyc. in l. 2. C. de re iud.* & dicitur in vna *Salamantin. Pensionis, quæ est dec. 221. num. 1. par. 2. diuers.* idem *Garc. d. p. 6. c. 2. num. 174.*

Quæ quidem temporis expressio, nedum requiritur in re-
17 signationibus, verùm etiam in permutationibus, huiusmodi beneficiorum, cum aliis etiam residentiam non requirentibus, teste eod. *Garc. d. par. 11. cap. 3. num. 46.* Non tamen datur dictum decretum inhabilitatis, si permutetur Parochialis cum alia Parochiali; tunc enim non militat eadem ratio fraudis.

Verùm est tamen, quod si asseratur, resignantem intra triennium resignare dictam Parochialem hodie non reijcitur supplicatio, sed tamen in illius calce adijcitur decretum in
18 prædicta Dataria, quod talis resignans, ad Parochiales Ecclesias in futurum, in concursu obtinendas, omnino inhabilis remaneat: & hoc modo valebit dicta resignatio, seù permutatio.

Quarè opportunè, & non nisi salubriter huic malo per dictum decretum, consultum est, per duas potissimas rationes,
19 Quarum altera est ad coercendas frequentes huiusmodi Parochialium Ecclesiarum resignationes: quandoquidem, ne-
20 minem latet, ex continua mutatione Rectorum, præsertim Parochialium Ecclesiarum, Ecclesias non modicum pati detrimentum; quare benè hic confert, quod in Ecclesijs Parochialibus difficile admittitur remotio illarum Rectorum ad nutum, non obstante quacunque consuetudine in contrarium; prout declarauit Sacra Congregatio Concilij teste *Gonz. gl. 5. §. 6. num. 60.* necnon *Rota in vna Toletan. Iuris nominandi 29. Nouembris 1582. coram Blanchetto* dubitauit, an laicus fundator Parochialis, possit in fundatione adijcere, quod Rector sit amouibilis ad nutum patroni, & in partem negatiuam inclinauit, idem *Gonz. loc. cit. num. 61.* & nos alias diximus.

Hæc tamen nostra praxis accipienda est, vt ex se patet, de resignationibus, quæ fiunt in Curia, in manibus Papæ: sicut iam supra dictum est, non autem coram Ordinarijs.

Altera ratio est, ad repellendas illicitas negotiationes, quæ possent committi à resignantibus; qui propterea tales Ecclesias quandoque assequuntur, vt postmodum alijs illas resignent; & sic in præiudicium aliorum concurrentium: quandoque enim vnus vir doctus, postquam fuit approbatus, ac præelectus in concursu, posset illam Parochialem resignare cum pensione, vel simpliciter: & deindè ad alias Parochiales concurrere: & sic diuersas Parochiales in concursu obtinere, animo resignandi, & in fraudem prædictorum concurrentium: qui quidem animus præsumitur, quando prædicta Parochialis resignatur intra triennium, vt tenet Dataria.

Vndè, optima ratione seruat stylus dictæ Datariæ, iam noto, vt in quocunque beneficio, siuè curato, siuè simplici, cuius collatio spectat ad Papam, & Orator sit præsens in Curia, postquàm signata est supplicatio, si velit expedire litteras in forma gratiosa, ac propterea examinari ab Examinatoribus Vrbis, ab illis, siuè Notario recipiatur iuramentum, quod ipse Orator tale beneficium non assequitur animo illud resignandi: ac proindè in Officio paruæ Datæ traditur Oratori quædam parua schedula huius tenoris, videlicet.
21 *Examinetur à RR. Patribus Examinatoribus Vrbis N. N. presbyter, (seu Clericus) Diœcesis N. ad sine cura, & personalem residentiam non requirentem, Ecclesiam, seu Capellam Sanct. N. Diœcesis N. sed antea præstet iuramentum, quod non eo animo, nec intentione, examini huiusmodi se subijcit, vt si dictam sine curam Ecclesiam consequatur, postea illam dimittat.* E. Dat.

Vndè, stante huiusmodi iuramento, si Orator assequitur beneficium, animo resignandi ad fauorem alterius, & cum effectu resignet, licèt resignatio teneat, nihilominus huiusmodi resignans mortaliter peccat, idem *Paris. lib. 9. quæst. 10. num. 4. & 5.* vbi simpliciter dicit, quod acceptans beneficium, vt illud postea renunciet, peccat vt supra; & sic id intelligitur, etiam si non præstetur tale iuramentum, qui *num. 5.* testatur, etiam de supradicto stylo Datariæ Apostolicæ circa præmissa.

Quod tamen iuramentum ità demum est intelligendum,
23 vt videlicèt prouisus non habeat animum, & intentionem illud beneficium statim postea resignandi, seù infrà paruum tempus: non autem de habentibus animum, & intentionem illud resignandi post aliquot annos, seù longum tempus: quia non tenetur quis habere animum semper tenendi illud beneficium: maximè cui incumbit onus animarum, aut residentiæ personalis, & ità est vsu receptum, teste *Garc. p. 11. cap. 3. sub num. 191.*

Est quidem pro hac praxi sciendum, quod si obsistente huiusmodi decreto, nihilominus quis fuerit Parochialem assequutus, & illam intra dictum triennium resignauerit, postmodum verò aliam Parochialem in concursu obtinuerit, pro illius retentione, debet petere nouam prouisio-
24 nem à Papa, quæ concedi consueuit; si tamen primo dictam Ecclesiam asserat, ex aliqua legitima causa, resignasse, putà ob aeris intemperiem, inimicitias capitales, vel quid simile; nam, vt etiam pluries Sacra Congregatio declarauit, habens Parochialem Ecclesiam, in qua non potest sinè discrimine vitæ residere propter inimicitias, non est cogendus; dum subest inimicitiarum causa; & aliàs fuit Ordinario ab eadem Congregatione rescriptum, vt ille cognoscat, si sint veræ, & graues inimicitiæ, quæ narrantur, & absque eius culpa, &c. Et aliàs, quod habens graues inimicitias in sua Parochiali, illis durantibus, potest de licentia Episcopi, ab ea

per

per annum abesse; & interim Ordinarius debet constituere Vicarium cum mercede congruente ex eius fructibus illi assignata, qui dictæ Parochiali inseruiat. Et regulariter, vt tradit *Parif. lib.3. quæst. 2. num.20.* propter tenuitatem fructuum, aeris intemperiem, vel similem causam, huiusmodi Parochiales Ecclesiæ possunt resignari, ex ibi per eum allegatis.

Quod si ille cui obstat supradictum decretum inhabilitatis, concurrere intendat ad aliam Parochialem, consueuit id sibi 25 quandoque indulgeri; si tamen adfuerit aliqua legitima causa, vt dictum est; quod quidem indultum proponitur in Signatura gratiæ præsertim, vbi pro causa allegantur supradictæ inimicitiæ, & alias vidi illud eo, quo sequitur modo, & forma petitum, & concessum, videlicet.

26 *Beatissime Pater. Aliàs, seu nuper altera ex duabus portionibus Parochialis Ecclesia S. Laurentij Oppidi Ciuitatis nuncupati Drepani Mazarien. Diœcesis per duos Rectores portionarios nuncupatos regi solita per liberam resignationem deuoti S. V. Oratoris A. Clerici, de illa, quam à triennio, vel circa obtinebat, in manibus eiusdem S. V. sponte factam, & per eandem admissam vacante, de illa sic vacante deuoto vestro B. Clerico Oppidi, & Diœcesis prædictorum Apostolica authoritate prouisum fuit; cum decreto, quod dictus Orator, ex tunc deinceps ad Parochiales Ecclesias in concursu obtinendas, inhabilis remaneret, & aliàs, prout in literis Apostolicis desuper expeditis, plenius continetur. Cum autem Pater Sancte, idem Orator dictam portionem occasione inimicitiarum, quas cum particularibus hominibus dicti Oppidi habeat, resignauerit, & propterea, ne per appositionẽ dicti decreti, aliquod præiudicium sibi inferatur, sed vt eius indemnitati opportunè consulatur. Supplicat humiliter S. V. dictus Orator quatenus sibi in præmissis opportunè prouidendo eumque specialis gratiæ fauore prosequendo, sibi, vt dicto decreto non obstante, ad quascunque Parochiales Ecclesias sibi beneuisas, concurrere, easque seruata forma Concilij Tridentini, ac Constitutionis Pij V. eiusdem S. V. prædecessoris super modo, & forma prouidendi de Parochialis Ecclesijs edita, assequi, & obtinere liberè, & licitè possit, & valeat concedere, & indulgere, eumque super præmissis, vel illorum occasione à quoquam directè, vel indirectè quouis quæsito colore, vel ingenio molestari, perturbari, aut inquietari nullatenus vnquam possit, Irritumque, &c. dignemini, &c.*

Ex supradicta igitur praxi satis, superque patet, quod licèt beneficiorum ecclesiasticorum præsertim inferiorum resignationes non deuient à iuris communis dispositione, vt in *tot. tit. de renunciat.* non permittuntur tamen beneficiorum curatorum, nisi Rector Curatus suæ Ecclesiæ per triennium inseruierit; sine decreto inhabilitatis, de quo supra dictum est, & sciunt omnes Curiales.

Vnde, si quis, non obstante dicto decreto inhabilitatis, obtinuerit nihilominus aliud beneficium curatum in concursu, vt supra, *num.24.* certum est, illud non posse retinere, nec Papa dabit illius retentionem; nisi causæ, propter quas resignauit primum curatum, fuerint plusquam legitimæ; quare sic nulliter prouiso succurritur quandoque etiam per viam restitutionis aduersus dictum decretum inhabilitatis; & si iam reperiatur in possessione secundi beneficij curati in concursu obtenti, sine dubio eget alia gratia, in forma nouæ prouisionis, vt dictum est; quod si ex illo perceperit fructus, illos tenetur restituere, vel pro illis componet in Dataria pro duobus tertijs, ex eo, quod, ex dicto decreto inhabilitatis non excusatur, etiam prætextu ignorantiæ.

Quoad secundum, hæc praxis reseruandi pensionem super fructibus, &c. Parochialis Ecclesię vacantis, siuè ex causa resignationis, siuè quocunque alio modo, seruatur, ad præscriptum *Sacri Concilij Tridentini sess. 24. ca. 13. de reform. vt in §. ad hæc*, vbi quod Cathedrales Ecclesiæ, quarum redditus summam ducatorum Mille, & Parochiales, quæ summam ducatorum Centum, secundum verum annuum valorem non excedunt, nullis pensionibus, aut reseruationib. fructuum grauentur.

Quarè, omnibus notum est, quod nunquam super huiusmodi Parochialium fructibus imponitur pensio, si valor non excedat Centum ducatos; quia de iure, Parochialis Ecclesia non debet adeo grauari, quin illius Rector possit viuere ex eius redditibus, ac iura Episcopalia soluere, iuxta text. in *cap. vacante, & cap. cum causam, & cap. de Monachis, & ibi Abb. in 3. & 4. not. de præb.* & alij, quos refert *Parif. de resign. benef. lib.6. qu.2. num.21.*

Quod si Parochialis Ecclesię fructus, &c. excedunt supradictos ducatos Centum, consueuit pensio super illis constitui pro ea quantitate, quæ excedit dictam summam; licèt aliud seruauerit praxis Curiæ ante Concilium; tunc etenim 27 dictæ Parochiales grauabantur, etiam vsque ad tertiam partem fructuum, sicut quæcumque alia beneficia, & in dictis Parochialibus adiiciebatur consueta clausula, quæ in alijs prouisionibus beneficiorum nunc apponitur, quando ita casus suadet, videlicet, *Dummodo tertiam partem non excedat*; licèt hodie de stylo, quoad simplicia reseruetur pensio regulariter, vsque ad medietatem, id. *Parif. loc. cit. nu. 22. cum pluribus seqq.*

28 Est tamen aduertendum, quod non ita passim, & de facili, Dataria Apostolica admittit dictam expressionem; cum in ea possit fraus interuenire; namque si expressero in supplicatione, fructus Parochialis ascendere ad summam ducatorum Centum, & triginta, & petam mihi reseruari pensionem triginta ducatorum, quos assero excedere dictos ducatos Centum, profectò reseruatio hæc non admittitur; quamuis appareat, quod remaneant Centum ducati pro Rectore, iuxta disposita per dictum Concilium: quia re vera huiusmodi expressio, per quam videtur remanere Centum ducati pro Rectore, vt plurimum est dolosa. Ac proindè, vt quoad fieri possit excludatur fraus, pensionis reseruatio non admittitur pro dicta summa triginta ducatorum, nisi narretur fructus Parochialis ascendere ad annuos ducatos Centum quinquaginta, vel Centum quadraginta.

Et sic videmus, quod si fructus Parochialis Ecclesiæ resignatæ appareant tenues, ita vt vix possint remanere Centum ducati pro Rectore, vel reijcitur supplicatio, vel Dataria mandat resignari sine pensione.

Seruat præterea Dataria prædicta, vt licèt ex resignatæ Parochialis Ecclesiæ fructibus debeant Centum ducati pro illius Rectore remanere, nihilominus si super illis aliqua petitur pensio alicui reseruari: præter casum cessionis, vel resignationis, sed ex causa aliqua puta paupertatis, aut studij iam incœpti, siuè etiam (quod rarò admitti consueuit) sine causa, quæ etiam de stylo Curiæ, *pensio de consensu* nuncupari consueuit; tunc cum agatur de imponenda seruitute beneficio, longè minor pensio reseruatur; quamuis prędicto Rectori vltra Centum remaneant; quod etiam seruatum quandoq; vidimus in alijs beneficijs, etiam simplicibus. Cuius quidem rei ratio esse potest, quia id discriminis inter vtramq; reseruationẽ pensionis constituit Summus Pontifex, vt videlicèt ista reseruatio *de consensu*, fit ex mera gratia Sedis Apostolicæ, illa verò constituitur ex contractu, & contrauentione priuatorum in reseruatione, per eandem Sedem reseruatam, & confirmatam, vt considerauit *Marches. de commis. par. 1. §. 2. nu. 30. fol. 584.*

Hoc etiam pluries vidimus in hac praxi seruari, quod vbi Parochialis Ecclesiæ resignandæ fructus adeò sint exiles; ac tenues, vt vix sufficiant ad illius Rectoris congruam sustentationem, proindèque super illis pro resignante non possit pensio reseruari; nec ille habeat vndè commodè viuere possit; hęcque sit causa reseruationis pro resignante, nempè, ne nimium dispendium patiatur, ac, vt commodius valeat se sustentare: quia tunc pensio hæc succedit loco alimentorum, *Gabr. consil. 191. num. 4. volum. 2. Gigas de pension. q. 52. & seq. Mandos. reg. 19. quæst. 11. num. 6. Parif. lib. 6. quæst. 2. numer. 8.* consueuit proindè Summus Pontifex admittere huiusmodi 29 Parochialis Ecclesiæ resignationem; ità vt resignatarius, siuè illius consanguinei subministrent alimenta resignanti; vnde cum totum hoc explicatur in mandato procurationis ad resignandum, additur in calce supplicationis decretum tenoris sequentis, videlicèt. *Et attento quod fructus dictæ Parochialis Ecclesiæ resignatæ pensionis incapaces existunt, & dictus N. resignans non habet vnde commodè viuere possit, nisi de alicuius subuentionis auxilio prouideatur, cum decreto quod dictus N. resignatarius, & N. & N. laici illarum partium, eiusdem resignatarij fideiussores insolidum frumenti, & vini, ac pecuniarum quantitatem eidem resignanti quoad vixerit pro illius victu, & vestitu, gradu, & qualitati presbyteri condecentibus per Ordinarium loci taxandam, annuatim de eorum proprio subministrare, & ad subministrationem huiusmodi, etiam si dicta Ecclesia resignata per cessum, vel decessum, aut aliàs quomodolibet vacauerit, ad vitam eiusdem resignantis faciendam, cautionem bancharium in actis Curiæ Episcopalis N. antequam ad exequutionem litterarum Apostolicarum procedatur, & dictus resignatarius possessionem dictæ Ecclesiæ apprehendat, præstare, & vltra huiusmodi cautionem, se, suaque, & fideiussorum,*

rum, & suorum, ac suorum, & illorum haredum bona in ampliori forma Camera Apostolica pro promissorum obseruatione valide, & efficaciter obligare teneātur. Quod quidem vnquam nemini seruatum fuisse; nisi in Pontificatu Vrb. VIII. & huiusmodi decretum non admittitur in Dignitatibus, aut Canonicatibus, vel alijs beneficijs, sed tantùm in Parochialibus, vt dictum est.

Quoad Tertium, Adijcitur in supplicatione, consueta Clausula, *Dummodo ex fructibus, &c. dicta Parochialis Ecclesia, Centum ducati, &c. pro Rectore, &c.* quam certum est, ex dicta dictione, *Dummodo*, importare conditionem, vt fuit
30 pluries resolutum in pluribus causis, nempè in vna *Paduan. coram Rubeo, & in vna Vercellen. coram Gypsio, Seraph. decis. 1122. n. 2.* vbi quod ad hoc probandum, non sufficit semiplena probatio, sed requiritur plena; prout fuit etiam resolutum, *coram Lancellotte in Clusin. Pension. 9 Decemb. 1573. & in alia Oppiden. 7. Iunij 1585. & in vna Cremon. Pension. 23. Ianuarij 1612. coram Canal. dec. 181. n. 1.* in qua dicitur, onus probandi remanere Centum pro Rectore, incumbere pensionario, ex eo, quod pensio fuit reseruata, cum clausula, *Dummodo*, quæ importat conditionem; & antequam sic iustificata, nihil ponit in esse, vt fuit dictum in vna *Meleuitan. Pensionis 28. Nouemb. 1597. coram Litta, & in Salamant. Pensionis 26. Martij 1596. coram Gypsio*, in qua firmatum fuit, hoc procedere, etiam si agatur contra illum, qui consensit reseruationi: quia eius consensus censetur cum eadem conditione, *Buratt. decis. 261. num. 8.*

Quinnimò, stante huiusmodi conditione, si quantitas in eadem conditione adiecta, non verificatur in totum vsque ad summam expressam, pensio ipsa in nulla parte subsistit; quia, vt dictum est, deficit conditio, sub qua fuit reseruata, & per consequens in totum corruit; & titularis in hoc casu potest petere nullitatem pensionis, etiam in obolo vllam: quia in totum esset nulla, prout fuit dictum in vna *Roma. Grani*, quæ est *dec. 626. p. 1. diuers.* vbi, quod confessio certę summæ continet quoddam integrale, continens certam speciem; quę viciata in aliquo, tota corruit, vt per *DD. in l. 1. §. si stipulatus, ff. de verb. oblig.* ac proinde, nec creditor potest partem petere, nec debitor partem debiti offerre, vt in *d. dec. n. 4. 5. & 6.*

Vnde, bene aduertit eruditissimus, & nunquam satis laudatus, rerumq; Romanæ Curię optimus practicus *Melchior. Lotter. de re benef. p. 1. q. 38. nu. 52. cum plurib. seqq.* pro instructione iuuenum, quod quando imponitur pensio super beneficio, nondum alia pensione grauato, Papa nil aliud attendere consueuit, quàm valorem; qui tunc sibi per titularem exprimitur, & si apponitur clausula *Dummodo tot pro Rectore*, pręndicta clausula continet protestationem Papæ, quod nisi res ita se habeat, nolit gratiam aliquam fecisse; ac propterea, si pensio sit nulla ob defectum vnius oboli, non est locus reductioni, sed in totum corruit, vt per *Gig. de pension. q. 35. num. 2.* quia cum consideretur tanquam vnum integrale; non potest pro parte valere, & pro parte non, vt in *d. dec. 626. n. 5.*

Nec tamen in proposito, *Concil. Trid. loc. cit.* vbi dicit, quod remaneant Centum ducati, excludit huius quantitatis excessum; ac proinde, vbi resignatus Parochialis Ecclesia ampliorum non redditnum, præsertim cum resignatarius sit persona qualificata, consueuit addi clausula videlicet, *Dummodo remaneant ducati* 150. vel vltra.

Verùm est tamen, quòd aliquando super fructib. Parochialis Ecclesiæ vacantis, reseruati, non semel vidimus pēsionem, siue ex causa onerosa, siue lucratiua, etiam sine supradicta Clausula *Dummodo, &c.* quam Concil. Trident. requirit; quo
31 casu, cum literæ reseruationis non contineant dictam conditionem, pensionarius, qui agit ad pensionem, non est grauandus duriori probatione, ex *Mohed. dec. 11. de loc.* vbi, quod d. Clausula, *Dummodo*, nunquam subintelligitur, nisi exprimatur in litteria: pro quo facit optima *dec. 62. Martin. Andr.* in vna *Paduan. Pensionis*, quam hic subnectere placuit, quę talis est, videlicet.

Dubitaui, An D. Serano deberetur pensio; & deberi, fuit vnanimiter resolutum: quia illa reperitur reseruata à Sanctissimo, &c. & cum sit simpliciter, absque aliqua conditione reseruata, nulla est necessaria iustificatio, *Guidob. decis. 141. incip. in vna Florentina, Seraph. decis. 1017. num. 3.* & fuit dictum in *Salamantina Pensionis 26. Martij 1593. coram Gypsio, & in Portugalen. Pensionis 6. Iunij 1606. coram Reuerendiss. D. meo Decano, & in Cremonen. Pensionis 21. Febr. 1614. coram R. P. D. meo Pirouano.*

Non obstat præcipuum fundamentum Iacobi, quod non remaneant Centum pro Rectore, iuxtà formam *Conc. Trident. sess. 24. cap. 13.* quia cum litteræ non contineant aliquam conditionem, per Clausulam *Dummodo, &c.* vel similes, non possunt subintelligi ad onerandum pensionarium duriori probatione, *Mohed. dec. 11. in fin. de locat.* & nihilominus, dum Papa hanc pensionem simpliciter reseruauit cum Clausula *Non obstantibus, &c.* eo ipso censetur, quoad hoc, dispositioni Concilij derogasse, vt tenuit *Rota in causa S. Angeli Pensionis 16. Decembris 1594. coram bo. mem. Card. Pamphilio, & in Forentina Pensionis 23. Ianuarij 1602. coram Reuerendiss. Atrebaten. & in Campanien. Pensionis 27. Iunij 1609. coram Iusto.*

Nec facit, quod Papa reseruauit pensionem, sine Clausula *Dummodo*, motus, vt dicitur, ex narratiua valoris Rectoriæ, quod esset annui redditus ducatorum 202. auri in auro de Camera: qui valor cum non ascendat, vt dicitur, prout fuit narratum, intentio pariter derogandi in ea parte Concilio, videtur cessare; cum in omni gratia semper intelligatur Clausula, *Si preces veritate nitantur, c. 2. de rescrip.* quia vltra quod adest decretum, quod non possit dari de vitio subreptionis, obreptionis, nullitatis, vel defectu intentionis, quod pensionarium liberat ab onere, suam gratiam iustificandi; cum patria sint narrata esse vera, & de eorum falsitate dici non posse, *Dec. cons. 456. num. 1. & cons. 557. num. 13.* & fuit dictum in *Ostien. Canonicatus, seù Officij Penitentiaria 5. Nouemb. 1597. & in Pampilonen. Prioratus de Artassona 10. Ianuar. coram bo. mem. Card. Pamphilio*, non sufficit tacita ista conditio, *Si preces veritate nitantur* ad constituendum pensionarium in obligatione iustificandi, vt fuit resolutum in *d. Cremonen. Pension. 21. Febr. 1614.* & postea confirmatum in eadem *causa 23. Martij 1615. coram R. P. D. meo Pirouano, &c.*

Sicut pari modo dicendum est de pensionibus Consistorialiter super Episcopatibus, reseruatis; quia regulariter fatentur omnes, præsumi pro validitate pensionis; tunc enim non
32 venit iustificanda; quandoquidem præsumitur, Papam voluisse Ecclesiam ita grauare: cum habeat verisimilem notitiā quantitatis sufficientis redditum illius Ecclesiæ grauatæ; ea ratione, nempè, quia in relationib. Ecclesiarum, quæ fiunt in Consistorio, dum illę proponuntur, exactissima diligentia super illarum statu & valore, fieri solet: & etiam quod redditus non sufficerent, censetur nihilominus Papa eam Ecclesiam sic voluisse grauatam remanere; si tamen in huiusmodi reseruatione non est apposita prædicta conditio, *Dummodo remaneant Mille prædicto Episcopo*, vt dixit *Rota in vna Mauriano. Pensionis 18. Aprilis 1622. coram Pirouano, & etiam eodem in vna Alben. Pensionis 20. Martij 1628.* quas decisiones refert *Addit. ad Burat. dec. 261. n. 51.* prout neq; iustificanda est huiusmodi pensio, per pensionarium, prout omnes fatētur, quotiescunq; illa per supradictum, Summum Pontificem, Motu proprio, reseruata existit: quia Papæ semper credendum est circa narratiuam valoris, super quo fundatur pensionis reseruatio: & sic non opus est tunc eam iustificare, *Achil. de Gra. dec. 10. de prob. Put. dec. 101. lib. 3. Rota dec. 154. num.... p. 2. diuers. coram Cantuccio 13. Octobris 1581.* vbi habetur, quod narratiua facta alicui, in qua Papa fundator, probat, si emanauit, Motu proprio, *Garc. de benef. par. 1. c. 5. n. 491* subdens *nu. seq.* quod super Episcopatibus Hispaniæ, imponuntur pensiones cum clausula, *quorum tertia pars omnes pensiones huiusmodi, tàm antiqua, quàm moderna pensiones huiusmodi insimul, vt accepimus, non excedunt*, & non est opus aliqua iustificatione; quia reseruatur Motu proprio, cui statur, etiam quia narretur factum alienum, & in eo sint verbā, *vt accepimus*, id. *Addit. ad Burat. d. dec. 261. n. 16.* vbi ex pluribus etiam probat, id procedere, si reseruatio sit pura, & absq; aliqua conditione: namque si adesset prædicta conditio, videlicet, *Dummodo tot remaneant, &c.* nihil operaretur expeditio facta Motu proprio, vel alio modo: quia aliàs semper gratia esset conditionalis, & veniret per pensionarium iustificanda, vt fuit dictum in vna *Neritonen. Pensionis coram Litta 5. Nouembris 1601. num. 4. impressa penes Marches. de commiss. par. 1. num. 4. fol. mihi 532.* vbi quod nihil refert, quod gratia fuerit expedita Motu proprio, vel aliter: cum semper verum sit dicere, ipsam esse conditionalē, & consequenter nihil tribuere, nisi purificata conditione, idem *Addit. ad Burat. d. n. 16. in fin.*

Cæterùm verò, Datariam Apostolicam, circa quantitatem pensionis reseruandæ, hoc seruare regulariter, certum est, vt videlicèt beneficia curata, præsertim per obitum vacantia, non grauentur pensione, nisi Rectori remaneant Centum Ducati, & aliquid amplius, vt videmus: sicut etiam ser

uatur,

uatui, quando ad instantiam Ordinariorum Collatorum in vacationibus, etiam beneficiorum curatorum in eorum mēsibus ordinarijs, legitimè, illa ex causa reseruationis pensionis, conferuntur per Summum Pontificem; qui etiam magis grauare solet pensionibus Canonicatus Penitentiarios, & Theologales vacantes in mensibus reseruatis, quando illorum fructus pingues sunt, ex eo, quod isti minus pondus sustinent, quàm curati, qui portant pondus diei, & æstus.

33 Quoad Tertium, quomodo huiusmodi ducati accipiendi sint, & intelligantur, id iam non semel Sacra Congregatio Concilij declarauit, videlicet, *Sacra Congregatio Concily Tridentini censuit, valorem Centum ducatorum, de quibus hoc decreto statuitur, vt debeant remanere Rectori Parochialis Ec-*
34 *clesiæ, quæ pensione grauatur, esse intelligendum iuxta morem cuiusque Regionis.* Et alia. *Sacra Congregatio 30. Martij 1594. declarauit his verbis, Congregatio Concily censuit, valorem Centum ducatorum, qui ex decreto ca. 13. sess. 24. de reform. debent remanere Rectori parochialis Ecclesiæ, quæ pensione grauatur, esse intelligendum cuiusque Regionis, vt refert Garc. par. 1. cap. 5. num. 373. & in addit. ad dict. cap. 5. eodem num. 373.* & sic iuxta valorem ducatorum loci, in quo situm est beneficiom.

Prout etiam dicendum est de Clausula, *Dummodo remaneant Mille pro Episcopo*, vt alias dixit *Rota in vna Neritonen. Pensionis, impressa penes Farinac. tom. 3. decisio. 352. num. 5.* vbi, quod congrua Episcopi esse debet ducatorum Mille,
35 monetæ illarum partium, ideò Episcopatus, iuxta dispositionem *Concil. Trident. sess. 24. de reform. cap. 13. vers. ad hæc.* & in vna *Bisignanen. Pensionis coram Buratto dec. 261. nu. 3. in fin.* vbi quoad Mille ducatos pro titulari, fuit adiecta Clausula, *Dummodo scuta Mille moneta Neapolitanę eidem resignatario libera remaneant*, qua quidem Clausula, licèt non adiecta, semper talis reseruatio intelligitur de ducatis illarum partium, idest visualibus Regionis, seu Prouinciæ, in qua est assignata pensio; prout aliàs ex mente Sacræ Congregationis, fuit responsum in vna *Romana Pensionis 20. Maij 1575. coram Blanchetto, teste eodem Lotter. lib. 1. q. 11. num. 27. Ludouis. dec. 507. num. 6.*

Vndè, ex prædictis declarationibus, & praxi vniuersali, parum refert, quod exprestio valoris beneficij, & pensionis, quæ super illius fructibus fit pro resignante, siue alia persona, fiat tam in supplicatione, quàm in litteris, in ducatis: quia nihilominus supradicti ducati Centum pro Rectore, sunt intelligēdi iuxtà prædictas declarationes; & ita vbique practicatur. Quinimmò ita seruari vidi in parochialibus Vrbis, vbi super illarum fructibus imponitur pensio. Quarè non mirum, si ita per totum seruatur; cum Romana Curia sit mater, & magistra aliarum Curiarum, *Gonz. ad reg. 8. Cancel. glos. 13. §. 1. nu. 12.* Et sic, supradicti ducati Centum pro Rectore parochialis Ecclesiæ ipsius Vrbis, intelliguntur Centum scuta monetæ Romanæ, ad rationem decem Iuliorum pro quolibet scuto dictæ monetæ, vt dixit *Rota in vna Romana Pensionum, impressa penes Buratt. dec. 418.* in qua actum fuit, an solutis pensionibus super fructibus parochialis Ecclesiæ S. Mariæ de Tinta, Vrbis, remanerent scuta Centum libera pro Rectore; nam licèt litteræ loquantur de ducatis, nec tamen additur *de Camera*, intelligendum est de illis ducatis, de quibus antiquissimus est in Romana Curia cursus; nā communiter quilibet ducatus constat ex decem Iulijs, qui hodie appellatur scutum monetæ, & de his ducatis videndus est *Sarnen. super reg. de val. exprim. q. 9. n. 28.* vbi quod simplex ducatus, inter Romanos, intelligitur de decem carolenis: nisi auri mentio fiat; sicut etiam dicendum est de ipsa pensione, quæ reseruatur super fructibus, siue parochialis Ecclesiæ, siue alterius beneficij: nam si in illius expressione non fit mentio de ducatis auri de Camera, vel alterius qualitatis exprimi consuetę in litteris beneficialibus Summi Pontificis, attendendus erit valor currens in loco beneficij, vt per *Gig. cons. 58. post Beloncin. de charitat. subsidio*, quos refert *Garc. de benefic. par. 5. cap. 3. numero 151.*

Et cum dicatur, quod supradicti ducati debeant esse liberi, intelliguntur, videlicet, ex fructibus certis, non autem incertis: quia ista merces est congrua, quæ ex sudore seruitij debetur, & sapit naturam alimentorum, quæ non patiuntur dilationem: cum nemo viuat ex vento, *l. si C. de alim. pupil. præst. Cassad. dec. vn. de mut. petit.*

Et sic, incerta non computantur in congruam portionem, *Rot. dec. 5. n. 3. p. 2. diuers. & in vna Pacen. Congruæ coram Dauasceno, quæ est dec. 420. nu. 2. p. 1. recent.* quia venter non debet pendere ab incerto, *Sard. decis. 323. num. 9.* nam ista congrua debetur parochis, ne alias intenti ad quærendum sibi victum, deserant curam animarum; vel alias ipsi, ob nimiam ęgestatem, in illa exercenda, committant, quę non deberent committere, siue etiam ne ob prædictam egestatem, sint ludibrio ipsis Parochianis, quos debet coercere: & à quibus debent revereri: prout fuit consideratum in *d. dec. 420. num. 5.* & licet, quando à principio fuit congrua semel assignata, debeat Rector illa esse contentus: & videatur, quod id sibi imputare debeat, tamen hoc non procedit, quando congrua est ita tenuis, vt Rector non possit se sustentare, & sustinere onera Ecclesiæ: quia tunc non habet locum illa ratio, quod debeat sibi imputare: cum non agatur solum de præiudicio personæ, sed de præiudicio Ecclesię, & ordinis Clericalis, *Addit. ad Ludouis. decis. 429. num. 8.* & ad hoc videas *d. decisio. 420. per tot.* in qua multa, in proposito huius congruæ, tepe-ries.

36 Insuper, supradicti ducati Centum, intelligendi sunt absq; vllo grauamine; & diminutione, vt fuit dictum in vna *Rom. Pensionis coram Blanchetto, quæ est decis. 298. p. 1. diuers. Garc. d. p. 1. cap. 5. nu. 376.* vbi refert declarationem Sacræ Congregationis Concilij, quæ sic ait, *Quando Parocho reseruatur aliqua portio super fructibus Parochiæ alteri reseruatis, libera esse debet ab omnibus oneribus portio prædicta Parocho reseruata*; quare supradicta, *Clausula Dummodo*, est iustificanda, deductis oneribus, *Addit. ad Ludou. dec. 245. n. 12.*

Sicut è contra habetur in eadem decisione, quod fauore
37 pensionarij, omnia onera, quę sunt deducenda, sunt onera ordinaria, & necessaria, & non alia: & quod onera extraordinaria non sunt deducenda, sicut etiam onera incerta, & variabilia, non perpetua, *Rota penes Farinac. decis. 158. nu. 19. p. 1.* vbi, dum allegarentur onera ad diminuendum valorem fructuum, fuit dictum, quod onus celebrationis missæ quotidianæ, spectat ad titularem, nec computatur inter onera, neque ex fructibus est deducendum: quia respicit seruitium, quod à Rectore præstandum est; cum pro eo detur beneficiom, vt fuit resolutum in vna *Romana Pensionis 13. Maij 1602.* sicue neque deducuntur alia onera, quæ non sunt perpetua: velut pro reparatione Ecclesiæ, domorum, & similium, quæ sunt incerta, ac variabilia, & non minuunt valorem beneficij, iuxta *decis. Put. 202. lib. 3. & in Romana Pensionis 6. Nouembris 1619. coram Buratto*, fuit etiam dictum, quod non potest Rector ad libitum imponere onera voluntaria in præiudicium pensionariorum, *id. Addit. ad Ludouis. d. decis. 245. num. 11. circa med.* vbi, quod onus, quod potest per ipsummet titularem subiri, non est detrahendum; sicut etiam onus vnius Coadiutoris, seu Capellani, aut Vicarij, neque est detrahendum, cum regulariter in parochiali Ecclesia, vltra Sacerdotem, sufficit vnus Clericus: & fuit dictum in vna *Vallisoleta. Seruitij coram Andrea*, quod non sufficit probare, quod tempore Quadragesimæ, & Paschatis non sufficiat vnus Rector pro audiendis confessionibus, & ministrando Sanctissimo Eucharistię Sacramento, quia tunc pro illo tempore tantùm, potest Rector vocare in auxilium alios Sacerdotes; nec est necesse toto tempore anni huiusmodi Coadiutores retinere, vt fuit conclusum in *d. Vallisoletana Seruitij.*

Et sic satis hic constat, huiusmodi onera non esse detrahenda, sed tantùm necessaria, vt est salarium vnius Clerici in minoribus constituti, qui missæ inseruiat, cæterisque necessarijs, verum tamen est, quod detrahenda sunt onera expensarum pro cultu diuino: scilicet pro cera, hostiis, vino, oleo pro luminaribus Sanctissimi Sacramenti, & pro musica in festo eiusdem Ecclesiæ, & similibus, prout in vna *Cremonen. Pensionis 1618. coram Caualerio.*

At verò, in proposito fructuum Parochialis pro reseruatione pensionis super illis, & pro eo quod in praxi non semel euenisse scimus placuit subnectere, quod vbi adest præ-
38 dicta Clausula, *Dummodo centum pro Rectore*, ad augendos fructus Parochialis Ecclesiæ, non est habenda ratio domus Ecclesiæ Parochialis pro Parocho, & in qua ipse residet, vt fuit dictum in vna *Romana Pensionum penes Burat. decis. 354. num. 1.* vbi, quod licèt prædicta Domus fuerit æstimata per peritum, annuæ pensionis scutorum 28. tamen ex ea Rector non percipiebat aliquod commodum pecuniarium; quia tenetur in ea habitare, & residere, nec poterat in alia, nisi in defectum Domus Parochialis; & tunc etiam non nisi intra limites Parochiæ, vt declarauit *Congregatio Concily Tridentini*: prout neque obstare dictum fuit, quod licèt prædicta domus non potuisset alteri locari, cum esset coniuncta

Eccle-

Ecclesiæ, nec nisi per eam aditus pateretur; imò super extructum erat in ea Campanile, ac sic videbatur esse pars dictæ Ecclesiæ, & sub Ecclesiæ nomine veniret; sicut etiam nec obstare, quod licèt non potuisset alteri locari, attamen ex ea tantam pensionem percipiebat Rector, quantam esset daturus, si aliam conduceret, ad tradita per *Bald. in l. in summa, §. in frumento*, & ibi *Ias. num. 3. ff. de condict. indeb. Surd. de aliment. tit. 6. quæst. 8. num. 22. vers. & ratio est*. Quia, cum ista non sit habitatio voluntaria, nec ad proprium ipsius Rectoris commodum, sed potius coacta quædam residentia, ad faciliorem officij, & curæ functionem, non potest pro commodo, & fructu æstimari; & multo minus poterat prædicta habitatio in fructu computari; cum decretum reseruationis expressè cantet de ducatis Centum liberis, quod verbum omne onus, & conditionem excludit, *Soccin. consil. 43. n. 13. lib. 4.* sicut iam supra diximus: prout in simili fuit in eadem decisione comprobatum, quod pro congrua Episcopi, cui in hoc æqueparatur Rector, tam S. Congregatio, quàm Rota censuit, assignare Mille absque computatione Palatij residentiæ, vt in d. *Roman. Pensionum, n. 7.*

Benè tamen seruat praxis, quod quando resignatur Parochialis Ecclesia cum pensione pro resignante, cui, etiam cum ipsa pensione aliquid aliud reseruatur; ex. gr. quod non semel contigisse scimus, aliqua pars prædictæ Domus Parochialis, quæ aliàs, vt infra pro resignante, & resignatario capax existat: tunc cum ipsa pars domus succedat, etiam loco pensionis, est omninò connumeranda cum ipsa pensione; ac proindè æstimatio illius annui redditus est Summo Pontifici explicanda: vt sciat, quid in totum sit ipsi resignanti reseruandum ex causa huiusmodi resignationis: & ne ex ea nimium dispendium patiatur. Casus euenit, quod fuit resignata Parochialis Ecclesia S. Mariæ Aduocatæ nuncupatæ Neapolit. reseruatis resignanti pensione annua, ac parte domus Parochialis, quæ pro resignante, & resignatario capax existebat; ac proinde in litteris huiusmodi reseruationis fuit ità expressum, videlicèt. *Tibi pensionem annuam 90. ducatorum moneta Neapolitan. summam 62. ducatorum auri de Camera, vel circa, vt asseris constituentium super fructibus, &c. dicta Ecclesia ad 170. ducatos auri de Camera, &c. persoluendam, Necnon vsum, & habitationem vnius appartamenti, videlicèt trium Camerarum, & ambulachri, seu loggetta domus Parochialis Ecclesia, quàm tu inhabitas, cum illi adiacentibus, lo basso nuncupato, Cortile, stabulo, paleareo, & Cisterna, ac pumariolo eidem domus adiacente, capacitatis quarta partis vnius modij terra in quo tuis expensis pro illius conseruatione, muros extollere, vt etiam asseris, intendis, cum facultate extruendi gradus extra Cortile pro vsu, & commoditate Camerarum huiusmodi. Non possis tamen, nec debeas dictum pumariolum, tua vita durante, cuiquam censuare: cum in eadem domo, vt similiter asseris, satis ampla habitatio pradicto N. Rectore remaneat, ex quibus omnibus, si locarentur, non vltra quinque ducatos auri similes, vt etiam asseris, annuatim perciperentur: dummodò residuum pradicta domus sit capax pro habitatione Rectoris, ipsiusque domus absque incommodo talem diuisionem patiatur, &c. reseruamus, &c.* prout in litteris huiusmodi reseruationis sub Dat. apud S. Mariam Maiorem Pridie Non. Septemb. Pontificatus Vrbani Papæ VIII. Anno II.

Hęc autem reseruatio domus, seù alterius rei pro resignante nunquam apponitur in litteris prouisionis Parochialis Ecclesiæ, sed tantum in litteris reseruationis super illius fructibus, & de hac praxi testatur *Rota in vna Cremonen. Præpositura 27. Iunij 1631. impressa penes Rub. dec. 63. num. 11.* vbi fuit dictum, quod, ob omissam huiusmodi partis domus reseruationem in litteris prouisionis, litteræ huiusmodi non erant subreptitiæ, quia stylus Officialium Curiæ admittit solummodo hanc reseruationem in litteris pensionum.

Cæterùm autem, sicut superius dictum est, nunquam redditus annuus domus Parochialis computatur in summa ducatorum Centum, qui liberè remanere debent pro ipso Rectore; cum talis domus veniat nomine Ecclesiæ, eique cedat, quemadmodum sub legato, vel donatione domus veniunt hortus, stabulum, & horrea contigua, ad quæ per ipsam domum aditus intrinsecus patet, vt per *Castr. in l. Olympico, n. 2. ff. de seruit. rustic. præd. Alex. cons. 223. n. 1. Ias. in l. beneficium, num. 14. ff de const. Princip. Mant. de coniect. vltim. volunt. lib. 9. tit. 2. num. 35. & de tacit. & ambig. lib. 13. tit. 23. num. 32. vt in d. Buratt. dec. 354. num. 2.*

De quo autem tempore ipsi Centum ducati liberi remanere ipsi Rectori intelligantur, siuè etiam Mille pro Episcopo, omnes concludunt, prout pluries Rota pronunciauit,
39 intellig debere de tempore gratiæ, deducta pensione, etiam si contingat postea, aliquibus annis, illos non remanere; quia non ideò minuenda erit pensio; nec poterit Rector opponere pensionario, quod ei relinquat Centum ducatos ex fructibus Parochialis, *Garc. de benef. par. 1 cap. 5. num. 399.* subdens tamen *num. seq.* quod si post huiusmodi reseruationem pensionis, sint ità fructus diminuti, vt Rector non possit se, & onera sibi incumbentia sustentare, soluendo pensionem, tunc potest peti illam reformari, & reduci ad conuenientem quantitatem, *Paul. Roman. de pens. quæst. vltim. num. 5. & seq. Rebuff. de pacif. possess. ante num. 117. Roman. consil. 360. in 5. dub. post num. 4. Paris. de resign. benef. lib. 6. quæst. 2. num. 143.* idem *Garc. loc. cit. num. 400.*

Est tamen notandum, quod vt aduertit *Addit. ad Ludouis. decis. 245. num. 13.* necesse est, quod iustificatio prædictæ clausulæ *Dummodo*, continuo duret, huiusmodi pensio sustineatur; quia dicta clausula semper loquitur, & habet causam successiuam, *Seraph. decis. 951. num. 4.* vbi quod illi non solum verificanda est de tempore gratiæ, sed requiritur, quod continuo duret, ad hoc, vt pensio sustineatur; alioquin ex pensione venit id supplendum, quod Rectori deest, *Garc. in add. ad d. p. 1. cap. 5. num. 399.*

Hæc autem clausula, *Dummodo Centum pro Rectore seu Mille pro Episcopo*, requirit plenam, & concludentem probationem; & ideo, licèt regulariter valor sufficienter probetur per publicam vocem, & famam, tamen id non procedit, quando agitur ad effectum iustificationis clausulæ, *Dummodo*, vt pluries fuit decisum, præsertim *decis. 444. sub num. 1. & 4. par. 2. in recent.* in qua dicitur, quod quando narratiua est causa, vel fundementum concessionis, non sufficit leuis probatio; sed concludens semper requiritur *Rota in vna Marsicana Beneficiorum decis. 268. num. 4. par. 1. diuers. & in vna Casalen. Præpositura 21. Aprilis 1597. coram Gypsio*, ac propterea testes deponentes de valore Parochialis Ecclesiæ, ad effectum sustinendi clausulam *Dummodo Centum, &c.* debent concludere de tempore gratię, vt dictum est, *Caualer. decis. 383. num. 4.*

Porrò, attenta supradicta clausula *Dummodo Centum pro Rectore*, si eum effectu probetur, tempore reseruationis pensionis pro resignante. Parochialis Ecclesiæ fructus incapaces esse pensionis reseruatę, sicut iam dictum est, non poterit propterea ipse resignans, vigore regressus sibi reseruati, in euentum non solutionis, ad ipsam sic resignatam Ecclesiam, eundem habere regressum; licèt in amplissima forma sibi reseruatum; quandoquidem, cum idem resignans nullitati huiusmodi reseruationis consensit sub prædicta Clausula *Dummodo, &c.* cum in resignatione Parochialis specialiter fuerit adhibitus illius consensus sub dicta conditione, seu modo, non potest ad ipsam Ecclesiam regredi; quia iura sua remittentibus, non est ea dandus regressus, *l. quæritur, §. si creditur, ff. de edil. edict. cum alijs adductis per Anchar. cons. 339. n. 10. Soccin. iun. cons. 78. lib. 1. Grauett. cons. 114. num 10. vt vna Senen. Pensionis impressa penes Marchesan. p. 1. §. 1. num. 2. fol. mihi 542.*

Ac propterea, licèt regressus fuerit repertus, vt facilius pensiones soluetur, & in euentum, quod resignatarius recuset, vel differat soluere pensionem annuam impositam super beneficio resignato, vt per *Paris. de resign. benef lib. 6. q. 3. num. 5.* & suo loco, pro hanc praxi dicemus, nihilominus, cum apparet, resignantem tacitè, vel expressè huiusmodi regressui renunciasse, non poterit ad beneficium resignatum regredi, vt supra dictum est.

Nec pro hac praxi omittere libuit, quod vbi fortasse huiusmodi regressum, in euentum non solutionis, resignans minimè reseruauit; ac proinde resignatarius, recuset soluere pensionem sub prętextu, quod non remaneant Centum ducati liberi pro Rectore, aliàs vidi in Romana Curia, ad coercendam renitentiam resignatarij, fuisse pensionario concessum in vim gratiæ Motus proprij, vt d. resignatarius solueret pensionem, vt supra reseruatam pensionario, eidemque teneretur in omnibus, & per omnia, perinde, ac si in litteris reseruationis, Clausula *Dummodo Centum ducati, &c.* minimè apposita fuisset, & ita per quoscunque Iudices, &c. sublata, &c. ac irritum, &c. quamuis similis gratia hodie non concederetur.

Nam, vbi recusat resignatarius sine causa, soluere pensionē, agitur via iuris; cum Papa regulariter se conformare quærat cum dispositione prædict. *Concilij Tridentini Sess. 24. cap. 13. de reform.* volentis debere remanere Centum pro Rectore.

Qua

Quatenus, etiam supradictum *Concilium loc.cit.* decreuit Mille ducatos debere Episcopo remanere, ita intelligendum est, sicut de prædictis ducatis Centum pro Rectore parochialis Ecclesiæ; quod quidem, ita in Cedula Consistoriali explicari consueuit, nempè, *Dummodò ex fructibus, &c. prædictis, Mille ducati liberi pro dicto N. electo, & successoribus prædictis annuatim remaneant, reseruauit, &c.* Vel etiam quando Ecclesia resignatur cum reseruatione fructuum pro cedente: nam tunc in huiusmodi Cedula exprimi hoc modo consueuit. *Demptis ex dictis fructibus scutibus Mille moneta pro eodē N. electo, & successoribus suis dictæ Ecclesiæ N. Præsulibus, seu Administratoribus de manu prædicti N. Cardinalis Reseruatarij recipiendis: Ita vt ipse N. electus, & eius successores prædicti, viuente dicto N. Cardinale vltra prædicta scuta Mille singulis annis quicquam aliud ex dictis fructibus pro N. Cardinali reseruatis, &c. prætendere nullo modo possint.* Quarè supra Clausula *Demptis Mille*, similis est primo dictæ Clausulę, *Dummodo Centum*: quia cum sit concepta per ablatiuum absolutum, etiam importat conditionem, *l. a testatore, ff. de condit. & demonstrat. Ias. in l. 2. num. 12. C. de iur. emphyt. Caputaq. dec. 111. num. 3. p. 1. & l. si debitor, §. 1. ff. quib. mod. pign. vel hypot. solu. Bart. in l. 1. in 3. qu. ff. de condit. & demonstr. Ludou. dec. 492. num. 7.*

Ac proinde, quoties adijcitur prædicta Clausula *Dummodo Mille, &c.* vel *Demptis Mille, &c.* debet omnino illa verificari, eo modo, quo supra dictum est.

Quod si forlassè contingat, prædictam Clausulam *Dummodo Mille* in dicta Cedula Consistoriali minimè fuisse adiectam, non erit discedendum à decisione, quæ aliàs à Rota emanauit in vna *Ferentin. Pensionis, coram Ortembergo 23. Ianuarij* 1602. In qua Domini, pro validitate pensionis resolucrunt: nam verisimile erat, Papam habuisse notitiam tenuitatis fructuum: quia ipsemet propositionem in Consistorio fecit; quo casu, etsi non fiat processus, tamen ex notorio stylo, ante prouisionem, solent informationes capi de statu Ecclesiæ, & valore, qui plerumque extenuatur, ne pensionib. grauetur; & ad probationem scientiæ, & voluntatis Pontificis, magnum pondus afferebat attestatio Cardinalis S. Cęciliæ illius nepotis, cui propter hoc Domini multum tribuendum censebant. Necnon consideratum omissioné Clausulę *Dummodo remaneant Mille pro Episcopo*, solitæ apponi in istis reseruationibus: signum esse euidens, quod Papa sciens, & volens grauauerit Ecclesiam: licèt fructus essent tenues, & eo ipso Decreto Concilij Tridentini derogauit. Nec visum fuit obstare, quod dicebatur, fuisse necessariam derogationem *reg. de iur. quæs. non toll.* siquidem in reseruationibus pensionum, huic regulæ derogari non consueuit, nec est necessaria; cum reseruatio pensionis fiat eodem contextu, cum promotione ad Episcopatum; & sic ante ius quæsitum Episcopo, quam decisionem habes penes *Marches. de commis. par. 1. §. 1. fol. 535.*

Illud autem, quod sępe in controuersiam deductum, obseruauimus, & proinde ob hac nostra praxi deuium non agnouimus, est, materia iustificandi pensionem, sic, vt supra reseruatam, cum prædicta clausula, *Dummodo Centum pro Rectore*,
40 *vel Mille pro Episcopo*, quisnam, an pensionarius, vel titularis teneatur verificare quantitatem sic expressam remanere.

Quapropter à distinctione, quam Rota in his, & similibus adhibet, nunquam recedendum est, tanquam suis validis suffulta fundamentis, Nempè, vel, quod pensionarius agit possessorio, & tunc onus probandi, quod non remaneant Centum pro Rectore, vel Mille pro Episcopo, incumbit titulari; ac proinde non retardatur pensionario solutio, sub prætextu, quod dictam Clausulam, *Dummodo*, non iustificauerit, *Mohed. dec. 9. n. 1. & 2. de caus. possess. & propriet. Cassad. dec. nu. 8. vers. nisi agens, de rescript.* & fuit dictum in vna *Firman. Pensionis 16. Ianuarij 1592. coram Cardinale Blanchetto*; quod etiam procedit contra successorem illius, qui soluit, ex pluribus decisionibus etiam allegatis in vna *Forosempronien. Pensionis, impresso penes Farinac. tom. 2. decis. 547. num. 4.*

Vel titularis agit petitorio, nempè, dicens, se non teneri ad solutionem pensionis, sub prætextu, quod illius reseruatio sit nulla; & tunc ad sustinendam eiusdem pensionis validitatem, prædicta conditio debet omnino per pensionarium iustificari; cui propterea incumbit onus probandi, quod soluta, seù dempta pensione, tot remaneant pro titulari, cui sufficit dicere, pensionem huiusmodi reseruatam, esse nullam, vt fuit dictum in vna *Vercellen. Pensionis 26. Iunij 1592. n. 4. penes Mart. dec. 196.* vbi placuit prædicta distinctio, approbata, etiam in vna *Paduan. Pensionis coram Io. Baptista de Rubeis*; in qua fuit reseruata pensio duorum millium aureorum scutorum Cardinali Sarnano super fructibus Episcopatus Vercellen. cum Clausula, *Dummodo Mille remaneat pro Episcopo* & cum præsupponeretur, dictum Cardinalem esse in quasi possessione exigendi, dubitatum fuit, cui incumberet onus probandi, quod Mille remanerent, vel non remanerent pro Episcopo: & cum Cardinalis ageret iudicio possessorio; Episcopo incumbebat onus probandi, quod sibi Mille non remanerent; ex eo, quod quasi possessio releuat ab onere probandi; cum non teneatur exprimere causam suæ possessionis, vel quasi: & ideo debebat in sua quasi possessione tueri, donec contra eum fuerit in petitorio pronunciatum.

Aut verò, vt in *d. dec. n. 3.* subditur, Episcopus agit contra prædictum Cardinalem petitorio, dicens, se non teneri ad soluendum pensionem: quia reseruatio est nulla, vt supradictum est, & tunc Cardinali incumbit onus probandi, quod remaneant Mille pro Episcopo: ex eo quod, cum agatur super proprietate iuris percipiendi, causa debet exprimi ab eo, qui affert sibi deberi pensionem; nec quasi possessio releuat eū ab onere probandi, ex *iuribus in d. decis. allegatis*, vbi subditur, quod cum intentio Episcopi in iudicio petitorio, ex eo sit fundata tantùm, quia negat, se debere pensionem, vel dicat, pensionem esse nullam, prædictus Cardinalis debet narrata in sua gratia verificare, & quod consequenter Mille remaneant pro Episcopo; ac proinde nihil refert, quod prędicta dictio *Dummodò* inducat modum, vel conditionem: cum clara fuerit intentio Papæ, qui ita demum prędicto Cardinali pensionem reseruauit, quatenus videlicet Mille remanserint pro Episcopo, quę videntur necessaria pro tuenda dignitate Episcopali secundum *Concilium Tridentinum sess. 24. cap. 3. versic. ad hæc in posterum, vt in d. decis. num. 4. Addit. ad Burratt. dec. 261. num. 17.* vbi plures decisiones in propriis terminis allegat, qui *vers. & talis iustificatio*, ait, quod in hoc casu, talis iustificatio facienda est etiam contra illum, qui reseruationi consensit: ex eo quod licèt regulariter pensionarius agens aduersus consentientem pensioni, non tenetur ad aliquam iustificationem, sed titularis volens impugnare, teneatur assumere onus probandi, nec interim retardatur executio literarum Apostolicarum; id tamen ait intelligi, quando reseruatio est pura, & absque aliqua conditione: & fuit dictum in vna *Lunensarzanen. 30. Ianuarij 1612. coram Caualer. decis. 183. num. 2.* quod attenta, pensione reseruata sub conditione, *Dummodo remaneant Centum pro Rectore*; hęc conditio in primis, & ante omnia, est iustificanda: cum conditio ante purificationem, nihil ponat in esse, *l. Titius ancilla, §. Stichus de fideicomm. libert. §. ex conditionali, instit. de verb. obligat.* & fuit dictum in vna *Neritonen. 5. Nouembris 1601. coram Lota.*

Præterea, talis iustificatio est facienda per pensionarium: quamuis reperiatur in quasi possessione exigendi pensionem; quia huiusmodi quasi possessio illi non suffragatur, nisi in possessorio, respectu solutionis, quæ non retardatur, donec fuerit lata tertia sententia, seu causa finita per rem iudicatam, *Mariscott. variar. resolut. lib. 2. cap. 1. num. 73.* dicens, quod secus esset, si de nullitate pensionis in petitorio agatur; nam prædicta quasi possessione non obstante, adhuc debet assumere onus probandi validitatem reseruationis pensionis, vt tenuit Rota in vna *Salamantin. Pensionis 26. Martij 1593. coram Gypsio*; quod tamen ita demum intelligendum est, nisi is, qui pensione fuerat grauatus, dictę pensioni consenserit: quia in hoc casu contra eum poterit, etiam executiuè procedi, sine iustificatione litterarum, maximè si se obligauit in forma Cameræ, idem *Mariscot. loc. cit. num. 94.*

Obtinet, scilicet Canonicatum, & redeam, vnde plusquam satis digressus sum, quærit *Garc. p. 11. cap. 3. num. 51.* An sit differentia inter expressionem, quod possedit beneficium per tantum tempus, vel quod illud obtinet à tanto tempore, & concludit expressionem, quod possedit per
41 tantum tempus, importare, quod illud possedit saltem de facto, vel cum titulo, vel sine illo; vndè, ait sufficere, verificare possessionem de facto; expressionem verò, quod à tanto tempore obtinet, importare, quod à tanto tempore in illo habet ius in re, vel illud de facto possidet, per text. *in cap. si gratiosè de rescriptis*, quia tunc dicitur quis beneficium habere, quando habet ius in beneficio: non autem ille, qui est merus detentor, *cap. 1. de reg. iur. in 6.* vbi canonica institutio, seù titulus consideratur, non autem possessio de facto: vnde non sunt in consideratione beneficia, quæ quis de facto obtinet, *Mandos. reg. 36. qu. 39. num. 2.*

Et ex-

42 Et ex his etiam in praxi notabis, quod non potest quis resignare ad fauorem alicuius, beneficium super quo, habet ius ad rem; quod tantummodò poterit ad nullius fauorem resignare; nam licèt dictum ius sit considerabile, ac propterea vnicuique sit concessum renunciare iuri sibi competenti, attamen non est tantæ potentiæ, vt illud possit in alium transferri; & propterea, oportet, quod ille habeat ius in re; *Paris. lib. 2. q. 23. per tot.* & infra dicetur.

Et ad quorum titulum *ad Sacros ordines promotus fuit*. Aliàs enim
43 non valeret resignatio, non facta mentione, quod ipse resignans fuit promotus ad Sacros ordines, ad titulum eiusdem beneficij, quod resignatur; id enim expressè cauetur *Concil. Trident. sess. 21. cap. 2. de reform.* bis verbis, *Id verò beneficium resignare non possit, nisi facta mentione, quod ad illius beneficij titulum sit promotus, &c. & aliter facta resignatio nulla sit*; vndè, cum verba eiusdem Concilij indicent nullitatem actus, inde inducitur forma; quæ nullo modo omitti potest, *Dec. consil. 90. num. 6.* nam intentio Papæ ea est, ne resignans, non facta hac mentione, ac quod aliundè habeat, vndè comodè viuere possit, mendicare cogatur; & hoc fundamentum induxit etiam formam, *Caputaq. decis. 150. num. 3. part. 3.* ac propterea facienda est omninò mentio supradicta.

Vsus tamen Curiæ admittit, vt si tempore resignationis, ignoretur, an resignans fuerit promotus ad titulum illius beneficij, addatur dictio *forsan*, nempè, *ad cuius titulum ad Sacros ordines forsan promotus fuit*. Quod tamen intelligen-
44 dum non est de priuationibus, & renunciationibus inductis à iure; nam Concilium tollit tantùm renunciationes voluntarias; & sic non procedit in resignatione, seu dimissione ex decreto Papæ apposito in gratia alterius beneficij incompatibilis, vt per *Garc. de benefic. part. 2. cap. 5. num. 219. cum pluribus seqq.* aliàs verò, nisi in resignatione fuerit de hoc facta mentio, ipsa resignatio erit nulla, vt dictum est; adeò vt beneficium postea vacabit per obitum resignaotis; quia forma dicti Concilij est omninò specificè adimplenda; & sic non suffragatur, etiam quod resignans haberet aliundè, vt viuere possit, provt tenuit *Rota in vna Leodien. Canonicatus S. Ioannes, penes Buratt. decis. 856. num. 1. & 2.* Et licèt hoc fuerit dictum procedere, etiam in permutatione beneficiorum, nihilominus, ex sententia S. Congreg. Concilij, tenuit Rota, permutationem tenere, si permutans assequutus fuit possessionem pacificam alterius beneficij, ad sui congruam sustentationem sufficientis, *Ludouis. decis. 441. num. 3.* quod intelligendum, est de beneficio æquiualenti, & tunc permutans, tacendo ordinationem ad titulum, est tutus in foro conscientiæ, *Garc. in add. ad part. 2. cap. 5. num. 218.*

In manibus S. V. Beneficia namque Ecclesiastica debent resignari in manibus
45 Superiorum, quorum interest, ne dimittuntur beneficia, *cap. significasti, de for. compet.* Vndè, aliter facta resignatio, erit nulla, tanquam contra legem, *argum. l. fin. C. de leg.*

Quod tamen intelligendum est de beneficijs acquisitis, non autem de acquirendis; cum in bis cesset ratio vinculi, quæ viget in beneficijs acquisitis, & in illorum renunciatione non adest interesse Superioris, *Paris. lib. 8. quæst. 1. num. 84.* Vnde
46 videmus, quod præsentatus ad aliquod beneficium de iurepatronatus, antequam instituatur ab Ordinario, seu alio Superiore, potest renunciare præsentationi in manibus ipsorum patronorum, absque eo, quod talis renunciatio admittatur à Superiore; quod quidem procedit, vt taliter præsentatus, etiam si steterit post annum, possit sic renunciare; quia renunciat iuri ad rem, non autem in re, cui est renunciandum in manibus Superioris; cum per præsentationem, quæratur tantummodò ius ad rem, non autem in re, *Lambert. de iurepatronat. lib. 3. art. 5. quæst. princip. 3. num. lib. 3.* vbi etiam subdit, idem esse dicendum, quando Episcopus non admisit præsentationem, & posse istum præsentatum, non solum renunciare in manibus patronorum, verùm etiam in manibus cuiuscumque simplicis Notarij; quo casu patroni habebunt integrum tempus ad præsentandum; quia per eos non stetit, quominus prima præsentatio sit consequuta effectum.

Reseruatis sibi tamen validè *infrascriptis*. Quotiescum-
47 que enim reseruatur pensio, semper debet intelligi de reseruatione valida; quia si, exempli gratia super eodem beneficio reperiatur alia pensio antiqua debet fieri mentio de ea, sicut de alio onere; aliàs enim secunda pensio erit nulla; dummodò prima pensio fuerit etiam validè reseruata, *Cassad. decis. 3. de pens.* ex eo quod, nunquam Papa intendit grauare beneficium duplici onere; ac propterea, si illud reperiatur alia pensione grauatum, dicendum est in supplicatione, *cuius fructus, &c. super quibus pensio annua ducatorum tot auri de camera tali, vel cuidam personæ Ecclesiasticæ, illam annuatim percipienti, Apostolica authoritate reseruata reperitur*; Si enim Papa sciat, idem beneficium reperiri alia pensione grauatum, difficilius reseruabit nouam pensionem; quæ ratione subreptionis esset nulla, cum hæc qualitas possit mouere ipsum Papam ad denegandam aliam reseruationem pensionis, *Paris. lib. 6. quæst. 2. num. 43. & 44.*

Qui *num. 74.* id ampliat procedere, etiam si antiqua pensio sit perpetua, & noua, temporalis, quia adhuc est facienda mentio de prima, aliàs erit nulliter reseruata, *Caputaq. decis. 312. part. 2.* quod quidem vendicat sibi locum, etiam si resignans ignoret suum beneficium esse grauatum prima pensione, *Gamb. de authorit. leg. lib. 6. tit. de pens. versic. sed quid dicemus*; Vndè, ex prædictis elicitur, quod si prima pensio reperiatur nulliter reseruata profectò, de ea non erit facienda mentio; provt fusius suo loco dicetur.

Item supradicta verba, *reseruatis sibi validè infrascriptis*, referuntur etiam, ad validitatem ipsius resignationis; quæ si fuerit nulla, erit quoque nulla reseruatio pensionis, veluti, si illa fuerit ex falsa causa, reseruata, *Caputaq. decis. 293. num. 1. part. 2. incip. pensio reseruata, ex falsa causa.*

Resignare proponat. Quæ quidem verba, nihil aliud ostendunt,
48 nisi quod si Orator proponat resignare, etiam si hoc redigat in scriptis, vel constituat procuratorem ad resignandum, potest nihilominus pœnitere, antequam fuerit resignatio admissa per Papam; quia res adhuc dicitur integra; vnde, id discriminis versatur, inter resignationem, & constitutionem procuratoris ad resignandum; illa enim facta, reuocari non potest, quia remittentibus actiones suas amplius non datur regressus, *leg. quæritur, §. si venditor, ff. de ædil. edict.* hæc verò, antequam procurator resignauerit, potest reuocari.

Sicut etiam dicimus, quod proponens donare, potest pœnitere, etiam postquàm donauit, ante tamen acceptationem donatarij, *Paris. lib. 1. quæst. 10. num. 6. cum seqq.* vbi plura in proposito congerit.

Ex nunc resignet, Ac propterea subduntur hæc verba, per quæ inducitur actus de præsenti, etiam quod alias penderet à futuro, dummodò simus in dispositione pura, non autem conditionali, *Alexand. consil. 83. col. 3. ante num. 7. versic. confirmatur, Mandos. reg. 19. quæst. 9. num. 3.* vbi dicit, quod Clausula *ex nunc, provt ex tunc*, operatur perfectionem actus de præsenti, collato effectu in tempus futurum, & vnum tempus, censetur alteri inesse, sicut alias diximus.

Vel dici poterit in supplicatione, *provt resignat de præsenti*, & hoc etiam sufficit; licèt non apponatur mensis, quo fit ipsa resignatio, quia regula de exprimendo mense non habet lo-
49 cum in beneficijs vacantibus per resignationem, *Rot. decis. 614. num. 1. lib. 3. part. 3. diuers.* præcipuè quæ fiunt ad fauorem, vt hic; nam, vt ait *Gonz. glos. 32. num. 45.* præterquàm, quod vacatio est in Curia, & in ea cessat regula supradicta; quia beneficium est ex alio capite reseruatum; iam Papa scit quo mense vacatio contingat, cum sit ea ipsa hora, in qua ipse resignationis gratiam signat.

Supplicat, &c. tàm dictus A. quàm C. debet enim vterque supplicare, resignans scilicet pro reseruatione pensionis, resignatarius verò pro admissione, & prouisione; & sic vnusquisque pro eo, quod ad ipsum spectat, *Paris. lib. 8. quæst. 7. num. 100.* Nec propterea in supplicatione fit aliqua mentio, quod resignatio fit ad fauorem; nam licèt
50 antiquus stylus, id admitteret, attamen à tempore Gregorij XIII. circà, fuit sublatum illud verbum, quod in capite supplicationis apponebatur, *Resignatio ad fauorem Presbyteri, aut Clerici*, & ita etiam in corpore ipsius supplicationis, quia, vt dicebat Cardinalis Contarellus, tunc Prodatarius ipsius Gregorij, dicta verba *ad fauorem*, non solum videbantur non necessaria, verùm etiam suspecta; vnde à præfato tempore consueuit in titulo ipsius supplicationis dici, *Resignatio*, & postmodum, per compositores supplicationum, fuit additum, *simplex*, vel *cum pensione*; nam resignans, simpliciter resignat in manibus Papæ, qui postea ad preces resignatarij, ei dictum beneficium resignatum confert; quia Papa non habet respectum ad mentem resignantis, sed ad supplicationem humili-

ter sibi factam à resignatario, & ab eo dictus, resignatarius habet ius, non autem à resignante. Et quamvis ita dicatur, videtur tamen de stylo facta in fauorem, ita *Paris. dict. quæst. 7. à num. 35. ad 39. Boer. decis. 10. num. 10. de concess. preb.* vbi ait, quod quando fit resignatio in manibus Papæ, quomodocunque sit concepta supplicatio, videtur de stylo facta in fauorem, & hoc propter correspectiuitatem; quia vnus renunciat, alter verò supplicat.

Clericus Mediolanens. Est præterea exprimendus in supplicatione locos, vnde resignatarius, Oriundus, seu ortus est; nam si esset Ciuitatis, seu Diœcesis Capuan. cum sit Ciuitatis, seu Diœcesis Neapolitan. resignatio erit nulla, & subreptitia, *Paris. lib. 10. quæst. 2. num. 66.* Verum est, quod vsus Datariæ Apostolicæ hanc expressionem alternatiuè admittit, videlicet, *supplicat N. Clericus Mediolanens. seu alterius Ciuitatis, vel Diœcesis*, vt omnibus notum est.

Ex Fratre germano nepos. Hæc clausula consueuit apponi in resignationibus, quæ fiunt coram Summo Pontifice ad fauorem consanguinei ipsius resignantis; cum tamen (ni fallor) non videatur necessaria; ex eo, quod Constitutio Pij V. circa modum faciendi, & admittendi resignationes huiusmodi, comprehendit; & ligat tantùm Ordinarios, annullando similes resignationes coram ipsis factas; cum illa prohibeat beneficia vacantia per resignationem in manibus Ordinariorum, consanguineis, affinibus, vel familiaribus ordinaria authoritate conferri; continet insuper dicta Constitutio causas, ex quibus Ordinarij possunt admittere resignationes, ac permutationes beneficiorum Ecclesiasticorum, cęteraque circa hæc necessaria. Et cum prædicta Constitutio, sit admodum notabilis, & maximoperè vigeat, non alienum visum fuit illius tenorem, pro omnium commoditate, hic subnectere, qui talis est videlicet.

Pius Episcopus seruus seruorum Dei, Ad perpetuam rei memoriam. Quanta Ecclesiæ Dei incommoda omni tempore attulerit, & nunc quotidiè magis afferat ministrorum in eam ingressio vitiosa, iam latè perspiciant, & cum mœrore expendant Præsules omnes, & pastores, quando hæc pernicies cæterarum omnium maxima, tam multas orbis Ecclesias impiè violarit. Quia verò hoc malum cum in cæteris frequens, tum maximè in beneficiorum Ecclesiasticorum dimissione admittitur, nemini molestum esse debet, quod pridem de reprimendis quotidianis fraudibus, quæ hac in re frequentiores internoscuntur, certam aliquam rationem tandem inituri, officij nostri partes in prohibenda omnibus interim resignationum huiusmodi receptione paulò seuerius interposuerimus, omnesque beneficiorum interim resignandorum dispositiones, quæ fierent, in irritum reuocauerimus, ac etiam decreuerimus, nullum per eas in illis ius, neque titulum, vel coloratum, tàm in petitorio, quàm in possessorio ipsis prouisis tribuere, quin etiam eos ad illa deinceps obtinenda perpetuò inhabiles fore: Collatores verò alias in illorum dispositione, etiam tanquam deuolutionis iure sese interponere non posse, sed de eis, vt verè vacantibus, siue per Romanos Pontifices, siue alios collatorum eorundem superiores, vti præuentum esset, liberè prouideri. Nunc autem intendentes institutum hoc nostrum, quo sanctuarium Domini cupimus illibatum auctore Domino, persequi, ac simul quantum in nobis est cauere, ne resignationes ipsæ dehinc pro cuiusque arbitrio, nullisque vel certè leuibus causis passim, & temerè admittantur, prohibitionem, & alia prædicta, ac cætera omnia nostris super his litteris contenta eatenus relaxamus, vt posthac Episcopi, & alij facultatem habentes eorum dumtaxat resignationes recipere, & admittere possint, qui aut senio confecti, aut corpore impediti, vel vitiati, aut crimini obnoxij, censurisque Ecclesiasticis irretiti, aut nequeunt, aut non debent Ecclesiæ, vel beneficio inseruire, seu qui vnum aliud, vel plura beneficia obtinuerint, vel quos ad aliud contigerit promoueri, religionem quoque ingressuri, vel matrimonium contracturi, si statim postea id, re ipsa exequantur, denique cum quis ex alijs casibus acciderit, qui constitutione facilis recordationis Innocentij Papæ III. de dimittendis cathedralibus Ecclesijs, edita continentur. Qui etiam ob capitales inimicitias nequeunt, vel non audent in loco beneficij residere securi. Sed nec horum vllus sacros ordini mancipatus, nisi religionem ingressurus, valeat vllo modo beneficium, vel officium Ecclesiasticum resignare, nisi aliundè ei sit, quo in vita possit commodè sustentari. Adhæc beneficiorum, & officiorum permutationes admittere, quæ Canonicis sanctionibus, & Apostolicis constitutionibus permittuntur. Caueat autem Episcopi, & alij prædicti, itemque omnes electores, præsentatores, & patroni, tàm Ecclesiastici, quàm laici quicunque sint, ne verbo quidem, aut nutu, vel signo futuri in huiusmodi beneficijs, & officijs successores, ab ipsis resignantibus, aut alijs eorum significatione, vel hortatu designentur, aut de his assumendis promissio inter eos, vel etiam intentio qualiscunque intercedat. Cæterum, præcipimus, atque interdicimus, ne ipsi Episcopi, aut alij collatores de beneficijs, & officijs resignandis prædictis, aut suis, aut admittentium consanguineis, affinibus, vel familiaribus, etiam per fallacem circuitum multiplicatarum in extraneos collationum audeant prouidere; quod si secus, ac etiam quicquid præter, vel contra formam prædictorum fuerit à quocun-

que

que temerè attentatum, id totum ex nunc vires, & effectum decernimus non habere. Qui verò contrafecerint, vt in eo, quo deliquerint puniantur, à beneficiorum, & officiorum collatione, necnon electione; præsentatione, confirmatione, & institutione; prout cuique competierit, tamdiù suspensi remaneant, donec remissionem à Romano Pontifice meruerint obtinere; & qui talia beneficia, seu officia receperint, eos prædictis pœnis volumus subiacere. Et nihilominus in eos, qui sic suspensi, conferre, eligere, præsentare, confirmare, vel instituere ausi fuerint, excommunicationis, quoad personas, quo verò ad capitula, & conuentus à diuinis suspensionis sententias, ipso facto promulgamus: quibus etiam nullus alius, quàm ipse Romanus Pontifex siue absolutionis, siue relaxationis gratiam (excepto mortis articulo) valeat impertire. Prohibitione, & litteris nostris prædictis nihilominus in cæteris omnibus perpetuò valituris. Non obstantibus quibuscunque priuilegijs, indulgentijs, & litteris Apostolicis generalibus, & specialibus quibuscunque Episcopis, & alijs superioribus, ac inferioribus Ecclesiarum Prælatis, nec non Ecclesijs, Monasterijs, & capitulis, conuentibus, collegijs, & vniuersitatibus, eorumque, & alijs personis etiam Regia, & Imperiali Maiestate præditis sub quacunque verborum forma, & conceptione concessis, per quæ effectus præsentium impediri posset quomodocunque vel differri, etiam si de eis, ipsorumque totis tenoribus ad verbum, ac de proprijs nominibus eorum, necnon Ecclesijs, Monasterijs, locis, ordinibus, & dignitatibus, de quibus, necnon causis propter quas illa concessa sunt, specialem, & expressam præsentibus fieri oportrret mentionem. Cæterum iubemus easdem præsentes ad valuas Basilicæ Principis Apostolorum de Vrbe, & in acie Campi Floræ publicari, & earum exempla affigi, volumusque eas sic publicatas, omnes, & singulos perinde afficere, & obligare, ac si illis ipsis fuissent singulariter intimatæ, exemplis quoque prædictis etiam impressis, manuque Notarij publici, & sigillo Prælati Ecclesiastici, vel eius curiæ obsignatis, eandem prorsus fidem adhiberi, quæ ipsis præsentibus, si forent exhibitæ, vel obstensæ. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostræ relaxationis, præcepti, interdicti, decreti, promulgationis, iussionis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ, millesimo quingentesimo sexagesimo octauo, Kal. Aprilis, Pontificatus nostri Anno Tertio.

Et meritò dixit *Rebuff. in praxi benef. in tit. de resign. expr. pur. & condit. n.* 3. quod hodie causa causarum est affectio carnis, quia omnes volunt suos consanguineos præficere Ecclesijs, quibus fortè malè præfuerunt, vt pessimè illi quoque præsint, *cap. quam graue, de præb.*

Quod quidem, optima ratione in ipsa Constitutione statutum est, ne videlicet consanguinei, & familiares fiant hæredes bonorum Ecclesiæ, quod est prohibitum, *c.* 1. *de præb.* ac etiam, vt tollantur fraudes, & confidentiales renunciationes.

Est tamen hic aduertendum, quod prædicta *Constitutio in §. Cæterum*, non procedit in beneficijs iurispatronatus, ex infrascripta declaratione fel. record. Gregorij XIII. quæ plurimum attenditur, & est tenoris sequentis, videlicet, *Nos Hieronymus tituli S. Pancratij S.R.E. Presbyter Cardinales Mattheius fidem facimus, & attestamur, in libris S. Congreg. Concil. qui apud nos asseruantur, adnotatum esse, quod fel. record. Gregorius XIII. declarauit, beneficia iurispatronatus non comprehendi in §. Cæterum, contento in Constitutione S. mem. Pij V. relaxante prohibitionem de non admittendis resignationibus, quo §. prohibentur Episcopo beneficia in eorum manibus resignata, eorum, aut resignantium affinibus, consanguineis, vel familiaribus conferre. Hier. Card. Mattheius.*

Ratio autem huius declarationis est, quia beneficia iurispatronatus debent conferri præsentatis à patronis, quibus in *d. §. Cæterum*, non interdicitur præsentatio consanguineorum, affinium, vel familiarium, nec de eis loquitur ille §. qui tamen procedit, & loquitur in collatoribus, etiam inferioribus Episcopo, teste *Garc. de benef. p.* 11. *c.* 3. *n.* 268.

Cæterum autem, si Ordinarij, etiam ignorantes hanc Constitutionem contrauenerint, conferendo huiusmodi beneficia sic resignata prædictis personis prohibitis, ligantur pœnis supradictæ Constitutionis, & indigent absolutione à Summo Pontifice *Prosp. de August. in addit. ad Quarant. tit. Benefic. resign. vers. Et quid si Ordinarij, fol.* 123.

Non tamen puniuntur supradicti Ordinarij admittentes resignationem sine aliqua, ex causis in dicta Constitutione contentis, sed tantum resignatio erit nulla ex decreto irritante in eo apposito *id. addit. loc. cit. vers. Quid si Ordinarij.*

An autem possit Episcopus admittere ad concursum parochialium in suis manibus resignatarum, consanguineos, vel affines, aut familiares suos, vel resignantium, stante dicta Constitutione, Negatiua est responsio; nam Sacra Congregatio Concilij, sic censuit, videlicet. *Episcopus non potest admittere in parochialibus, in suis manibus resignatis, consanguineos, vel familiares, tàm suos, quàm resignantium, ex Bulla Pij Quinti anno eius tertio, Kal. Aprilis. Ita S. D. N. Gregorius XIII. ex sententia Congregationis declarauit, & ideò admonendum Episcopum, ne huiusmodi consanguineos, vel familiares admittat ad concursum*, vt videre est penes *Garc. de benef. p.* 9. *c.* 2. *n.* 211.

Qui *num. seq.* testatur, id non procedere, in vacatione per obitum, vel alias, vt fuit resolutum in vna *Ciuitatis Castelli Parochialis 16. Iunij 1589. coram D. Orano, & in vna Fanen. Parochialis 28. Iunij 1596. coram D. Corduba*, quas decisiones affert id. *Garc. loc. cit. n.* 213.

Ex eodem *§. Cæterum* quæri etiam potest, an Episcopus possit talia beneficia conferre alicui ex familiaribus, sui Vicarij; maximè si comedat in tinello eum familiaribus prædicti Episcopi. Et quidem, quod possit, non est dubitandum, quantumvis comederet in tinello cum illius familiaribus; ex eo, quod familiaritas non contrahitur ex sola commensalitate; sed requiritur, vt adsit animus, tàm Superioris, quàm famuli, provt *ex Crescent. decis.* 15. *alias* 106. *de præb.* concludit *Massobr. in prax. hab. concurs. ad part. requis.* 7. *dub.* 3. vbi quod Vicarius prædictus nullatenus potest beneficia prædicta confer-

re familiari Episcopi; quia cum eo censetur eadem persona; nam Episcopus fraudulenter curaret, vt fieret resignatio in manibus Vicarij, vt conferret familiari Episcopi; licet ipse Vicarius possit conferre suo familiari; quia dicta Constitutio prohibet conferri familiaribus collatorum, iure proprio conferentium,

Summus autem Pontifex, sicut quotidiè videmus, & superius dictum est, passim confert per resignationem, beneficia, etiam consanguineis, affinibus, & familiaribus resignantium; cum dicta Constitutio non habeat locum, in prouisionibus Apostolicis, sed tantum ordinaria authoritate factis, ad tollendam suspicionem fraudis, quæ cessat in Papa; cum ipse sit dominus omnium beneficiorum, & de illis arbitrio suo disponere possit, *Franc. Leo in Thesauro for. Eccles. part. 3. cap. 2. num. 19. & 20.* Attamen ex notorio stylo Curiæ Romanæ in resignationibus, quæ fiunt in manibus Papæ ad fauorem supradictorum, explicatur, quod resignatarius, sit nepos, seu aliàs consanguineus, vel affinis resignantis,

Resignationem huiusmodi admittendo,

Oportet, quod resignatio sit prius admissa à Papa, siue ab Ordinario, alias enim nuda voluntate dimittentis, sine Papæ, aut Ordinarij acceptatione, beneficium non amittitur, *Cassad. decis. 2. de renunciat.* quare oportet, quod resignans, supplicet pro admissione resignationis, quæ requiritur ad hoc, vt faciat abdicare ius a resignantes; quia post admissionem, beneficium dicitur vacare, *Bursat. consil. 393. num. 1. volum. 4. Menoch. de arbitr. iud. casu 201. num. 47. & 1. remed. de acquir. possess. num. 303.* relatos per *Paris. lib. 8. quæst. 9. num. 13. & 14.* vbi *num. 16.* ait, quod cum huiusmodi admissio fiat ad instantiam partis, ideò exprimitur, quia aliàs superior non priuat quemcumque beneficio sine causa *dict. num. 16.* licet ibi loquatur de admissione resignationis per Ordinarium de beneficio, quod coram eo resignatur, id etiam intelligendum est de ea resignatione, quæ fit coram Summo Pontifice, propter identitatem rationis, *vulg. iur.*

Cuius fructus, &c.

De expressione fructuum, reddituum, & prouentuum, &c. in impetratione beneficij à Summo Pontificem, vide, quæ dixi supra, *lib. 2. c. 7. vers. cuius fructus, &c. à n. 28.*

Siue præmisso, siue alio quovis modo,

51 Quod tamen intelligendum est de consuetis modis vacationum, non autem de ijs vacationibus, quæ *Certo modo* ex communi stylo Curiæ nuncupantur, qui sunt in duplici differentia, quorum alij sunt minus odibiles, cum simpliciter supponimus intrusum aliquem, qui ob nullitatem, vel defectum tituli sit à possessione amouendus, Alij verò sunt prorsus odibiles; quando videlicet aliquod crimen suggeritur, vnde imminet priuatio, vt per *Achil. de Graff. decis. 397. num. 1. & 2.* & has verè nuncupamus gratias piscatorias, & impetrationes *Certo modo*, cætera autem circa hanc clausulam, vide, quæ dixi *lib. 3. cap. 7. num. 36.*

Hic tantum nota, quod huiusmodi Clausula, *siue præmisso, &c.* si iustificetur modus expressus, de facto, nempè vacandi ex resignatione, potest resignatarius capere quemcumque modum vacandi ex supradicta Clausula, & hæc conclusio habet locum etiam prouisione ex resignatione, provt dicitur in vna *Oueten. Beneficij, quæ est decis. 319. n. 2. p. 3. recent.*

Aut ex alterius cuiuscumque persona,

Maximè operatur itidem hæc Clausulam; nam illius vigore,
52 prouisus poterit capere beneficium vacans etiam ex persona non expressa in supplicatione, seu in litteris, nam licet hæc Clausula comprehendat omnem vacationis modum, non tamen comprehendit ex persona illius, de quo non est facta mentio, *Fel. in c. in nostra, num. 37. 4. fall. de rescript.* ac propterea, quando additur supradicta Clausula, illa complectitur vacationem, etiam ex alia persona, vltra nominatam, *Gennen. in prax. Cur. Archiepisc. Neapol. cap. 99. vers. subiungit, quando additur Clausula*, provt alias dixi.

Seu per similem resignationem

dicti A. vel aliam liberam cuiusvis alterius de illa, &c. Si enim resignans quocumque alio modo, etiam inualidè resignauerit, nihilominus Summus Pontifex, decernendo vacare beneficium, admittit resignationem factam quamuis inualidè, vt sustineatur prouisio facta in fauorem resignatarij, vt docet *Paris. lib. 8. q. 7. n. 66.*

In Romana Curia,

vel extra eam. Hæc etiam verba sunt nimis necessaria pro validitate, huius resignationis; nam siue resignatio fiat in Curia, siue extra eam, valida erit prouisio Papæ ad fauorem resignatarij. Quod ita procedit, etiam si resignatio fuerit facta in manibus Episcopi, in Romana Curia existentis; quia ille beneficia sic resignata conferre non potest; nam illa dicuntur vacare in Curia, & ad solum Papam eorum collatio spectat, vt in *cap. 2. de præb. in 6.* & ita hæc verba interpretata fuerunt in vna *Lodien. Canonicatus coràm Antonio Augustino 24. February* 1548. Ac etiam, quia beneficium resignatum in Curia est affectum Papæ, vt in *Clem. 1. vt lit. pend.* & si supradicta Clausula, non apponeretur, non deberetur beneficium in Romana Curia vacans, vnde ait *Rebuff. in prax. in forma signaturæ versic. siue per liberam resignationem*, quod vtile est hoc adijcere, siue beneficium vacauerit per resignationem, videlicet resignantis in supplicatione nominati, siue alterius habentis ius in beneficio, stantibus alijs verbis in supplicatione positis, scilicet, *vel cuiusvis alterius, &c.*

Etiam coram Notario publico,

Est Clausula hæc
53 magni momenti; nam et si resignatio fuerit facta, tàm coram Notario, quàm quocunque alio, non habente potestatem recipiendi resignationes, valebit; ad quod maximè confert decisio illa 22. *Mohedani sub tit. de renunc.* quæ apud Dominos Abbreuiatores Maioris Præsidentiæ in Cancellaria Apostolica, semper habita fuit in maxima consideratione; provt meo tempore obseruaui, per ea etiam, quæ Rota pluries tenuit, & signanter in casu Nuncij Apostolici in Hispania pro Sede Apostolica, cuius factum hic inserere non displicuit, & tale est, videlicet, quod in manibus Nuncij Apostolici in Hispania residentis, non habentis facultatem recipiendi beneficiorum resignationes, fuit facta resignatio, cuiusdam portionis, &c. tenuit Rota, quod cum Papa prouidens, dicat in prouisione, *etiam coram Notario publico, & testibus*, videtur dicere, quod admittit resignationem factam coram quocunque non habente potestatem, etiam coram Notario, & testibus; quo stante, iam Papa intellexit, quod ius remanserit penes resignantem, & sic cessat subreptio. Nec obstat, quod debet præcedere sententia priuatoria, lata iuris ordine seruato, vt dicit *Innoc. in cap. quod in dubijs de renunc.* quia fuit responsum, quod si resignans non mutauit voluntatem, Papa potuit admittere, & prouidendo, videtur solenniter, & legitimè priuare, vt in *decis. 1. de renunc. in decis. Bisignet.* Et licèt, idem Papa dicat in prouisione, quod vacat, cum intellexerit, quod ius remansit in resignante, vult dicere, quod beneficium vacat propter resignationem factam, & hanc opinionem tenuerunt, &c. provt sine difficultate practicatur.

Et licèt supradicta decisio loquatur de impetratione principaliter facta per obitum, & postmodum ex vi clausularum generalium in supplicatione appositarum, dicatur *etiam coram Notario, &c.* nihilominus præmissa procedunt in proprijs terminis impetrationis per resignationem; in cuius supplicatione semper dici consueuit, *seu per similem resignationem dicti N. vel aliam liberam cuiusvis alterius de illa, &c.* & sic si resignatio fuit facta coram solo Notario, vel coram laico, contra resignantem, & in eius præiudicium, valet, & vacat beneficium; ita quod prouisio facta de illo valeat; quia per supradicta verba, Papa intendit dicere, quod admittit resignationem factam coram quocunque non habente potestatem, ita *Rebuff. in prax. form. nouæ prouisionis, vers. siue vt præmittitur*; & aliàs in vna *Lucan. Abbatiæ* fuit dictum, quod licet facta fuerit resignatio coram non habentes ius admittẽdi, tamen illa valida fuit in præiudicium cedẽtis; ita vt prouisio Papæ postea, vigore dictæ resignationis, subsequuta, valida fuerit; quia Papa conferendo, visus est, ratam habere dictam resignationem, provt videre est penes, *Canaler. decis. 202. n. 2.*

Vndè, nisi apposita fuerit dicta clausula, *Coram Notario, &c.* beneficium nullo modo deberetur Oratori; quia isto casu, nullus Notarius, etiam si fuerit Apostolicus, potest recipere resignationes beneficiorum Ecclesiasticorum, *Nauar. cons. 2. n. 7. de elect.* vbi loquitur, etiam de renunciatione Episcopatus, facta in manibus Capituli; quia licèt nulla sit; tamen Papa potest illam ratam habere, sicut renunciationes factas coram Notario, & testibus, vt supra dictum est. Et docet notorius stylus, circa resignationes, quod si contingat illas fieri coram Notario extra Romanam Curiam, illas semper Papa ratificando dicit in litteris prouisionum beneficiorum, *etiamsi illa vacent extra Curiam per resignationem corã Notario, &c.*

vt fuit dictum in vna *Leodien. Canonicatus coram Ant. August. 2. Februarij* 1543.

Et testibus, Imò, ad effectum supradictum, tenebit resignatio facta coram testibus,
54 nullo existente Notario; nam sufficit, resignationem esse factam; dummodo probari possit; quod iam fieri poterit per testes, cum parem vim habeant probationes testium, & instrumentorum *leg. in exercendis, Cod. de fid. instrument. vt per Rebuff. in praxi form. sign. versic. etiam coram Notario, &c. & seq. vers. item si quis resignat. beneficium, &c.*

Aut assecutionem, &c. Nam vigore huius clausulæ potest capi
55 beneficium vacans per assequtionem alterius, per ea, quæ notantur in *in cap. de multa, de preb.* Et quamvis *Rebuff. in prax. benefic. in form. sign. versic. seu per assequutionem, &c.* dicat, quod debet exprimi, an beneficium fuerit assequutus Apostolica authoritate, vel ne, attamen hæc expressio non videtur necessaria; quia quomodocunque fuerit assequutum primum beneficium, Papa confert nihilominus Oratori, secundum; nam notorius est stylus Cancellariæ Apostolicæ, vt in huiusmodi impetrationibus hæc clausula extendatur, vt sequitur, videlicet, *vel assequutionem alterius beneficij Ecclesiastici quavis authoritate collati, &c.*

Non tamen per obitum; Quæ quidem verba passim adducuntur in supplicationibus resignationum beneficiorum, vt hic, & quandoque in calce ipsius supplicationis additur; *Et citra modum vacandi per obitum*. Quinimmò, hodie reassumpta est antiqua praxis; nam D. Datarius ad submouendum omne dubium, ac fraudes vitandas, retinet quandoque penes se per aliquot dies supplicationes resignationis, vt interim videat, an alius petat idem beneficium, vt vacans per obitum, de qua praxi testatur *Rot. decis. 75. num. 5. lib. 3. part. 3. diuers.*
56 ne fortè quis, cum non speret beneficium obtinere per obitum, confingat, illud vacare per resignationem, & sic per clausulas generales, beneficium ipsum aucupetur; & hoc modo indirectè assequatur, quod via ordinaria non posset consequi, contra *text. in leg. atbetas, §. sed, & qui tunc, ff. de ijs, qui not. infam. vt per Mandos. in praxi sign. grat. verbo, resignationes, versic. in supplicationibus tamen resignationum*; quod si supradicta restrictiua, *non tamen per obitum*, non apponatur, dubitatur, an ex vi Clausulæ generalis, *siue præmisso, siue alio quovis modo vacet, &c.* possit resignatarius capere beneficium resignatum, vacans per obitum legitimi possessoris.

Attamen, etiam parum versati Curiales, sciunt, quod Rota semper contrarium tenuit, nempè, quod ex vi supradictæ Clausulæ, *siue præmisso, &c.* potest resignatarius capere beneficium vacans, etiam per obitum legitimi, & veri domini; quamvis resignans nullum ius habeat; Sed in hoc non benè conueniunt Officiales Datariæ, cum Officialibus Cancellariæ; nam illi tenent quod expresso vno modo vacationis per resignationem, non venit vacatio per obitum, *Butr. consil. 34.* Isti verò, quod resignatarius potest capere beneficium vacans tunc per obitum legitimi, & veri domini, vt fuit resolutum in *Rota coram Cardinale Sancta Crucis die 27. Februarij* 1559. propter rationem communiter à *DD.* allatam, nempè, quia per Clausulam, *siue præmisso, siue alio quovis modo vacet*, includitur omnis modus vacandi, siue directus, siue indirectus, etiam accessorius, ex intentione concedentis; dummodò ex persona expressa, & nominata in gratia vacet; Vndè, si beneficium vacet per òbitum, quia resignans obijsset, potest resignatarius illud capere.

Ac propterea, ad omnem hæsitationem submouendum eiusdem Datariæ Officiales addunt supradicta verba, *non tamen per obitum*, ad melius declarandum, quod dixerunt *DD. in cap. susceptum, de rescrip. in 6.* quod præcipuè introductum esse videmus; ne fiat fraus regulæ de mense, exprimendo, si resignatarius caperet beneficium, etiam per obitum, vigore clausularum generalium in supplicatione appositarum; quod exemplificatur per *Gonz. glos. 32. num. 32.* videlicet, quod vacauit vnum beneficium de mense Augusti reseruato, & A. se intrusit in illo beneficio, deinde lapso anno, illud resignauit in manibus Papæ, in fauorem B.

Postmodum, C. illud impetrauit tanquam reseruatum ratione mensis, & litigabat contra B. resignatarium, dicens, quod gratia illius sit nulla, ex quo A. qui resignauit, fuerat intrusus, & nullum ius habebat, ac consequenter nullum potuit resignare, nec transferre. Respondet B. quod quando resignatio locum non haberet, saltim sua gratia erat sustinenda vigore clausularum generalium, *siue vacet præmisso, siue alio quovis modo, &c.* Replicat C. quod clausulæ supradictæ nihil possunt operari; quia non est facta mentio de mense vacationis, vt in regula disponitur. Duplicat B. quod sua gratia principalis, est gratia resignationis, in qua dicta regula non habet locum, & tandem ait fuisse in Rota resolutum, quod obstabat regula, & sic gratia B. intrare non poterat vigore generalium clausularum; ea præcipuè ratione, ne fraudibus occasio detur, & ne eludatur dicta regula per istos, & alios varios piscationis modos; & ita fuisse affirmatum ab omnibus senioribus Referendariorum, & Abbreuiatorum, qui semper viderunt ita in Rota obseruari, prout in *decis. 700. p. 3. lib. 3. diuers.*

Vndè, licèt in supplicatione multæ adsint clausulæ generales, vt quis pluribus remedijs possit capere beneficium, nihilominus videmus hodiè D. Datarium huiusmodi supplicationibus addere supradictam clausulam, *Non tamen per obitum*, quæ ostendit, quod antea, vigore alterius clausulæ, *seu quovis modo*, poterat quis capere beneficium, etiam per obitum; nam Papa vult exprimi mensem, vt sciatur, an beneficium ad sui, vel alterius pertineat collationem; & sic refrenatur cupiditas inuoltorum, qui tanquàm latrones rugientes, & lupi rapaces, dulcedine beneficiorum, circumeunt, quærentes beneficia, sanguinem pauperum varijs artibus piscari, aucupari, & deglutire, vt ait *Gonz. d. gl. 32. n. 34.*

Quando verò beneficium vacat per obitum simpliciter, oportet, quod porrigatur supplicatio præcisa per sequentem formulam, videlicet.

57 *Beatissime Pater. Cum perpetuum simplex beneficium Ecclesiasticum sub inuocatione S. N. in Parochiali Ecclesia N. loci N. Auersan. diœcesis, per obitum quondam N. illius dum viueret vltimi possessoris de mense Maij proximè præterito, extra Romanam Curiam defuncti, aut alias certò alio modo vacauerit, & vacet ad præsens. Supplicat igitur humiliter S. V. deuotus illius Orator N. Clericus Neapolitan. quatenus specialem sibi gratiam faciendo, beneficium prædictum, cuius, & illi forsan annexorum fructus, &c. XV. ducat. aur. de cam. sec. com. ext. val. ann. non excedunt; siue præmisso, siue alio quovis modo, aut ex alterius cuiuscunque persona, seu per liberam resignationem dicti defuncti, vel cuiusvis alterius de illo in dicta Curia, vel extra eum, etiam coram Notario publico, & testibus, spontè factam, aut assecutionem, &c. vacet, etiam si deuolutum, affectum specialiter, vel aliàs ex quavis causa, in litteris etiam dispositiuè exprimenda, generaliter reseruatum, litigiosum, cuius litis statum, &c. existat eidem Oratoris conferre, & de illo etiam prouidere dignemini de gratia speciali. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrarijs quibuscunque cum clausulis opportunis.* Fiat vt petitur F.

Et cum absolutione à censuris ad effectum, &c. Et quod Oratoris dispensationes, verusque &

vltimus dicti beneficij vacationis modus, etiam si ex illo quævis generalis reseruatio, etiam in corpore iuris clausa, præterquam per obitum apud sedem resultet, necnon lites, & causæ, si quæ sint statum, & merita nominaque, & cognomina Iudicum, & collitigantium, eorumq; ac dicti defuncti, aliorumq; quorumcunq; concessiones, prouisiones, aliaq; iura, & tituli, etiam nulli, & infectiui etiam proprij tituli, ac lites habeantur pro expressis, seu in toto, vel parte exprimi possint in litteris. Et cum clausula generalem, &c. exprimenda. Et de prouisione dicti beneficij pro eodem Oratore, cum gratificatione opportuna, quatenus illi locus sit. Ita quod litteræ desuper in forma simplicis prouisionis, gratiosæ subrogationis, etiam quoad possessionem, gratiæ si neutri, si nulli, si alteri, perinde, & etiam valere, simul, vel ad partem expediri possint. Et cum derogatione regulæ de annali possessore, quoad primam eius partem, necnon iurispatronatus, quatenus de illo existat, quod dispositiuè in litteris, regula contraria non obstante, exprimi possit, videlicet, si laicorum tantùm, etiam nobilium, & Illustrium, eisque ex fundatione, vel dotatione competat, pro medietate, aliàs, seu si litigiosum, vel deuolutum sit in totum, latissimè extendenda. Et quod præmissorum omnium, & singulorum, etiam denominationum, qualitatum, nuncupationum, inuocationum, annexorum, fructuum, etiam augendo, vel minuendo, aliorumque necessariorum maior, & verior specificatio, & expressio fieri possit in litteris. Et committatur in forma, dignum, nouissima, & citra approbationem iurispatronatus. Fiat F.

In supplicationibus similium impetrationum beneficio-
rum per obitum extra Curiam vacantium, semper post illa
verba secundæ partis supplicationis, nempè, *etiam si ex il-
lo quavis generalis reseruatio, etiam in corpore iuris clausa,*
additur per Dominos Officiales Datariæ, *Non tamen per
obitum apud Sedem*; Et ratio est, quia reseruatio vacatio-
58 nis apud Sedem, est fortior, & vehementior, & amplioris
prærogatiuæ omnibus alijs reseruationibus, *Sarnen. super
regul. de trienn. quæst. 31. in princip.* & propterea, nisi de
ea fieret specialis mentio, non censeretur comprehensa in
quacunque dispositione Papæ, vel narratiua, *Gambar. de
amb. leg. lib. 3. num. 22.* Et propterea Summus Pontifex
habet ista beneficia, apud Sedem vacantia, in maiori consi-
deratione; quia de illis intendit prouidere specialibus, & di-
lectis personis, veluti suis familiaribus, & ministris in vinea
Domini laborantibus. *Gonz. glos. 13. num. 39.* Sed de his, op-
portunius suo loco dicetur.

Sed, ne decipiaris tu, qui nouus es in Curia, scire debes,
quod duo sunt termini, circa hoc, nempè vacare in Curia,
& vacare apud Sedem, & vnus ab alio satis differt, Nam
59 beneficia, quæ dicuntur vacare in Curia, ea propriè sunt
quæ resignantur in manibus Papæ per procuratores, vt hic,
vel quando quis priuatur beneficio per sententiam, in ipsa
curia latam; nam quidquid alij in contrarium dixerint, at-
tenditur locus priuationis, non autem vbi est persona, quæ
priuatur si reperiretur extra dictam Curiam, *Mandos. super
regul. 32. quæst. 8. num. 13. ia. Gonz. loc. cit. num. 45.* Sic etiam
beneficia reseruata per *Extrauag. ad Regimen. de præb. &
Extrauag. Execrabilis eodem tit.* & omnia beneficia affe-
cta, seu reseruata dicuntur vacare in Curia id. *Gonz. num.
46. & 47.*

Apud Sedem verò Apostolicam vacatio, ea est, quæ con-
tinetur in *cap. licet, de præb. in 6.* vbi præcipuè disponitur,
vt beneficia vacantia apud Sedem, nemo audeat conferre.
Sunt nihilominus, qui inter vtramque vacationem nullum
constituunt discrimen; sed vnum pro alio capiunt, & sic di-
cunt, quod vacatio apud Sedem capitur impropriè pro qua-
cunq; vacatione in Curia, per *tex. in cap. præsenti, de præb.
eod. lib. vbi glos. in verbo, in Curia.* dicit, quod idem est va-
care in Curia, quod vacare apud Sedem Apostolicam.

Ego tamen re vera non discedendo à notorio stylo, illam
propriè dicerem vacationem apud Sedem, quando benefi-
cium vacat per obitum beneficiati in ipsa Romana Curia;
quod satis constat ea natura vacationis, quam Dataria in
hoc casu semper requirit, & vult, vt in illius supplicatione
dicatur, *Cum perpetuum simplex beneficium Ecclesiasticum,
&c. per obitum N. qui apud Sedem Apostolicam, &c. diem
clausit extremum,* & in capite ipsius supplicationis apponitur
hic titulus, scilicet, *Per obitum apud Sedem*, quod profectò
non seruatur in alijs beneficijs, quę diximus, etiam vacare in
Curia.

Etiam si deuoluti. Pro declaratione huius clau-
60 sulæ, & vt iuniores capiant substantiam huius terminis; præ-
mittendum est, quod deuolutio inuenta est ad publicam vti-
litatem, ac diuinum cultum, ne Ecclesia, seu beneficium
diù in suspenso remaneat, sed vt infrà sex menses quæ dignè
administrare valeant, conferantur, & tunc contingit deuolu-
tio, quando videlicet potestas conferendi, ab inferiore, prop-
61 ter negligentiam, abdicatur, seu transfertur; quæ quidem
deuolutio fit gradatim, exempli gratia, si vacet beneficium
etiam iurispatronatus, & illius institutio, seu collatio perti-
neat ad Capitulum, si ipsum Capitulum, infra sex menses, à
die notæ vacationis, illud non conferat, deuolutio fit ad E-
piscopum; quod si Episcopus infrà alios sex menses non con-
ferat, fit ad Archiepiscopum; & similiter ab eodem ad Pa-
triarcham, & ab ipso Summum Pontificem, *Viuian. de iure-
patron. par. 2. lib. 12. num. 7.* qui omnes habent semestre,
etiam à die scitæ vacationis, *c. 2. de concess. præb.* Et quod di-
ctum est de beneficijs de iurepatronatus, dicendum est, etiam
de beneficijs liberæ collationis; nam cum illa vacauerint in
mensibus Ordinarij, ille habet pariter semestre ad confe-
rendum; & sic de alijs, ad quos deuoluitur collatio, vt su-
pra dictum est.

62 Scias tamen, etiam in praxi, quod Papa conferre solet bene-
ficia non modo ad se deuoluta, verùm etiam ad inferiores;
quia ipse concurrere potest cum Capitulo, Episcopo, Archie-
piscopo, Patriarcha, Legato, & quocunque alio, ad *tex. in
cap. cuncta per mundum 9. q. 3. cap. 2. de præb. in 6.* Vnde,
si cesset ratio deuolutionis, non cessat ratio concursus; cum
ipse habeat vtrunque; quia in his deuolutionibus Summus
Pontifex nunquam ligauit se ipsum, quominus conferre pos-
sit; cum ipse in beneficialibus habeat plenitudinem potesta-
tis, *cap. 2. de præb. in 6.* tum etiam; quia ipse est Ordinarius,
omnium *d. cap. cuncta per mundum*, & sic concurrere potest
cum omni Prælato in potestate, & iurisdictione, *c. si eo tem-
pore de elect. in 6.*

36 Docet super hoc praxis Romanæ Curiæ, quod Summus
Pontifex semper ferè libentissimè confert beneficia vacantia
per deuolutionem, propter duas rationes. Prima est, quia
ipse non patitur Ecclesias diù Rectore carere, ob diuini cul-
tus detrimentum. Secunda; quia quando petitur à Sede
Apostolica beneficium, ad eam deuolutum, Papa credit,
quod antequam fuerit deuolutum ad ipsum, iam Episco-
pus, aut Archiepiscopus, vel Patriarcha illud alteri con-
tulerit. Huius praxis testis est *Mohed. decisio. 17. de præb.*
Secus verò est, quando Orator intendit capere beneficium
alio modo vacans; quia cum ipse Papa videat beneficij colla-
tionem

tionem ad se omniiò spectare, non ita facilè confert supplicanti; cum potius intendat illud conferre familiaribus, vel alijs benemeritis.

Et quia sæpè visum est, Oratores super beneficijs sibi per deuolutionem à Sede Apostolica collatis, pati controuersiam; cum videlicet aduersarius prætendat fuisse sibi beneficium collatum, antequam deuoluatur ad Papam, sed ex aliqua causa non fuit apprehensa possessio, imò, nec publicata ipsius Ordinarij collatio; vndè in istis prouisionibus inferiorum cadere potest suspicio datæ anterioris: ideò bonum erit, si ipsi inferiores faciant suas collationes in forma publici instrumenti, cum testibus, & alijs solemnitatibus, etiam si alias sint in forma litterarum patentium, cum sigillo, & subscriptione Episcopi, vel eius Secretarij *Bellam. decis.* 321. vbi ait, quod licèt literæ Episcoporum sigillis sigillatæ sint, vel authenticæ, hoc tamen sibi locum non vendicat contra apostolicos impetrantes, ne confingantur fraudes, *& id. in decis.* 441. ait quod literæ prouisionis Ordinarij in præiudicium apostolici, cum de Data dubitatur, non probant, *Barbos. in addit. ad alleg.* 55. *p.* 3. *n.* 15. dicens, quod hoc fit propter facilitatem supplantandi prouisiones apostolicas, cuius præsumptio remoueretur ex publico instrumento, in quo essent testes adhibiti *Rebuff. in prax. tit. requis. ad coll. bon. num.* 12. vt etiam alias diximus.

Et nota, quod quamuis in supplicatione dicatur, *etiam si deuolutum*, nihilominus in fine supplicationis additur per
64 Dominos Reuisores Datariæ, quod deuolutio detur dispositiuè: quo casu in literis prouisionis, debet hæc vacatio exprimi omninò dispositiuè, cum per dictam Clausulam in fine positam, sit impetranti sublata facultas expediendi suas litteras, cum Clausula, *etiam si, &c.* quæ ostendit, vt si collatio non sit deuoluta ad Sedem Apostolicam, Papa non intendat prouidere, etiam si dicatur beneficium vacare quocumque alio modo: quia semper coram exequutore Apostolico, debet probari deuolutio; cum Papa non intendat alio modo prouidere, quam per deuolutionem, stante dicta Clausula, *dispositiuè, &c.* cuius virtus est restringere omnes modos vacationis, antea expressos, teste *Mohed. dict. decis.* 17. *per tot.* Tantum enim est dicere, dispositiuè, quantum expressè, limitatè, ac purè, & vere, *Mandos. in praxi signat. grat. tit. Certo modo, vers. in calce supplicationis*, vbi ait, quod dispositiuè etiam aliquid exprimi dicitur, cum quid certo esse affirmamus, non autem dubitatiuè, vel conditionaliter loquimur; & paulò inferius, *versic. Nisi adderetur*, quod hæc Clausula limitatiua arctat impetrantem ad probandam deuolutionem; qua non probata, nullus alius modus veniret, quia limitata est prouisio; vnde limitatus esse debet effectus, *cap. 1. de sepult. & l. non in agris, ff. de acquir. rer. dom.*

Quando verò principaliter petitur beneficium vacans per deuolutionem ad Sedem Apostolicam, supplicatio concipitur modo sequenti, videlicet.

65 *Beatissime Pater. Cum perpetuum simplex beneficium Ecclesiasticum sub inuocat. S. N. in Ecclesia tali Diœcesis N. per obitum quondam N. de mense N. anni Domini, &c. extra Romanam Curiam defuncti vacauerit, & vacet ad præsens, & tanto tempore vacauerit, quod eius collatio omnimodaque dispositio iuxta Lateranensis statuta Conc. ly ad Sedem Apostolicam legitimè deuoluta existit, supplicat humiliter N. &c.* & prosequitur, vt in alijs impetrationibus beneficiorum. & additur, *quod deuolutio detur dispositiuè*, vt supra dictum est.

Cur autem apponantur in supradicta supplicatione illa verba, videlicet, *iuxta Lateranensis statuta Concily, &c.* ratio ea est, nempè, quod huiusmodi deuolutio, fuit inducta per Concilium Lateranense, prout habetur in *cap.* 2. *de concess. preb.* cuius titulus ita ibi præponitur, videlicet. *Ex Concilio Lateranensi, & in §. cum vero*, statutum est, vt sequitur, scilicet. *Cum verò præbendas Ecclesiasticas, seu qualibet officia in aliqua Ecclesia vacare contingerit, non diu maneant in suspensa, sed infra sex menses personis, quæ dignè administrare valeant conferantur, si autem Episcopus, vbi ad eum spectat conferre distulerit, per Capitulum ordinetur; quod si ad Capitulum pertinuerit, & infra præscriptum terminum hoc non fecerit, Episcopus secundum Deum hoc cum religiosorum virorum consilio exequatur; Vel si omnes fortè neglexerint, Metropolitanus de ipsis secundum Deum, absque illorum contradictione disponat.*

Et attentà supradicta petitione per deuolutionem, quæ principaliter narratur in ipsa supplicatione, quamuis in ca apponantur aliæ Clausulæ de stylo apponi consuetæ, nempè, *sine præmisso, sine alio quouis modo*, & alia subindè prosequatur clausula, nempè, *etiam si affectum, vel reseruatum &c.* cum litteræ expediantur absolutè per deuolutionem, si de ea non sit doctuio, etiam si probaretur beneficium esse reseruatum, quia illud non caperet: nam ex quo fuit narratum Papæ id, quod facilius mouit ipsum ad concedendum, cum deuolutum detur cuicumque non autem reseruatum: per Clausulam, *quod deuolutio detur dispositiuè*, restricta est vacatio per deuolutionem: & omnes alii modi censentur sublati, vt supra dictum est, ita *Mandos. in praxi dict. tit. certo modo, vers. amplio etiam*.

Et in exequutione litterarum, debet Orator probare deuolutionem in eis principaliter expressam: vt dictum est, ac propterea scientiam collatoris, à quo tempore currit tempus conferendi vsque ad Sedem Apostolicam; quia Summus Pontifex non intelligitur alias voluisse prouidere, quam per deuolutionem. Ac propterea exequutor dictarum litterarum, debet omninò, & exactè inuestigare deuolutionem: nam vidi alias huiusmodi litteras exequutioni demandari absque eo quod procedatur ad probandam deuolutionem; vndè perperam, & contra formam litterarum procedit, cum semper in illis adsit Clausola. *Et dummodo collatio ad Sedem Apostolicam sit legitime deuoluta, vt præfertur, Garc. de benef. p.* 10. *c.* 3. *num.* 17.

Potest etiam contingere, beneficium, quod impetratur,
66 esse reseruatum, quo casu non valebit impetratio per deuolutionem, quæ non cadit in beneficiis reseruatis: cum in eis non detur negligentia Ordinarij *id. Garc. n.* 18.

Affecti. Quia verò frequens sermo est in Dataria, & Cancellaria Apostolica de beneficijs affectis, & reseruatis, hic sufficiat de affectis tantùm loqui, & quæ illa sint; nam paulo inferius, & suo loco differentiam inter reseruatum, & affectum beneficium explicabimus, vt hoc minimè lateat simplices Curiales.

67 Dicendum igitur est, quod beneficium dicitur affectum per appositionem manus Summi Pontificis, *c. vt nostrum, de appellat.* ac ita potest diffiniri, videlicet, quod affectio sit quoddam vinculum, & impedimentum, à manus Papæ appositione proueniens, cui datum est in prærogatiuam supremæ potestatis, vt in quibus ipse manus apposuerit, alij se intromittere non possint *d. cap. vt nostrum*. Vnde, si Papa manum apposuit, ordinando aliquem ad minores, nullus, præter ipsum ad maiores ordines eundem promouere poterit; vel si à Papa de beneficio prouisus dispensatione indigeat, licèt alias Episcopus cum illo dispensare potuisset; super eodem tamen beneficio, propter manus Papæ appositionem dispensare non poterit, *Abb. in cap. postulasti, super glos. vers. dispensari, de cler. excomm. ministr. Mandos. reg.* 1. *qu. num.* 7. *cum sequ.* propter rationem supradictam; & ex eo, quod per manus Papæ appositionem affectio talis, seù tale vinculum causatur, vt alius à Papa omninò excludatur, nec se intromittere possit, indignumque sit, si Papa ad se prouisionem reuocauit, vel alij delegauit, ad inferiorem reuerti sine ipsius Papæ licentia, idem *Mandos. reg.* 9. *q.* 6. *n.* 6.

Quod quidem ampliatur, etiam si collatio facta per Papam, sit ex aliquo capite nulla; nam adhuc per illius manus appositionem, beneficium remanet affectum, nec ab alio illud conferri potest *d. c. vt nostrum*.

Vndè, in præposito ait *Genz. gl.* 48. *nu.* 15. quod si Papa, iure præuentionis, ac præuenire intendens, contulit alicui beneficium, & collatio non teneat, ex aliquo defectu impetrantis, vel alias sit inutilis, quod minimè poterit Ordinarius, amplius se intromittere in dispositione illius vacationis; quamuis contingerit in suo mense ordinario.

Et propterea, dato, quod beneficium, de quo in supplica-
68 catione, dicitur, *seu affectum, &c.* debet ipsa affectio dispositiuè exprimi in litteris, vt ex infra dicendis, nam si Papa illud conferret, & in dictis litteris non exprimatur dispositiuè, illud esse affectum, prouisio non valeret, tanquam subreptitia; quia affectio habet vim reseruationis; & Papa non intendit talia beneficia, ita facilè conferre, vt per *Rebuff. in praxi, form. signat. in verb. affectum, vers. imò si Papa illud conferret, sub nu.* 8.

Præmissa tamen, ita generaliter, circa affectionem, per manus Pontificis appositionem, expressa, pluribus modis, etiam in praxi receptis limitantur, &

69 Primò, vt non intret ista affectio, quando Papa apposuit manum in beneficio vacante, ad effectum prouisionis, vbi ipse Pa-

se Papa manum apponit in beneficio, quod licet verè vacet, non tamen verè vacat ad effectum prouisionis, veluti, quia collatum est alicui, qui nondum ipsum beneficium acceptauit; nam si interim alteri conferatur à Papa, talis collatio nulla est, & subreptitia: eoque magis; quia ipse Papa in suis litteris semper ferè apponit clausulam præseruatiuam iuris tertij, nempè, *Dummodo tempore data præsentium non sit alicui in eo specialiter ius quæsitum*: quæ etiam non expressa subintelligitur, *Viuian. de surepatr. in decisionibus in calce sui operis, decis. 56. nu. 5.* quia si ille postmodum recuset acceptare beneficium, vel renunciet iuri ad rem, aut interim decedat, poterit Ordinarius illud conferre, non obstante dicta collatione Papæ nulla, qui manum apposuit in ea tanquam liberè vacante, & in quo non erat alteri ius quæsitum, *Franc. in c. si tibi absenti, num. 14. de præb. in 6. Garc. part. 5. cap. 1. numer. 150.*

Secundò, neque præmissa procedunt, quando Papa apposuit manum ad beneficium vacaturum; verbi gratia, per priuationem; mandando alicui de illo prouideri, in euentum priuationis; quia si tale beneficium non vacauit per priuationem, vt quia priuandus antea decessit, non dicitur aliquo modo affectum; cum dispositio Papæ fuerit restricta ad beneficium vacaturum per priuationem, & etiam quia appositio manus Papæ erat conditionalis, scilicet in euentum priuationis, *Rota decisio. vltim. vt lit. penden. in nou. ad. Garc. numer. 152.*

Tertiò, neque procedunt, quando Papa manus apposuit super beneficio, cuius resignatio non tenet ex aliqua causa, veluti, quia non fuit à resignatario expressus verus valor; nam ipse Papa non censetur manum apposuisse super dicto beneficio, nisi ad effectum, vt resignatio sequatur *Achill. de Graff. decis. 119. de restit. spol. ad. Garc. numer. 154. cum pluribus seqq.*

Scias tamen, quod circa præmissa, non potest in praxi certa regula constitui: nam sciunt Curiales, etiam in his parum versati, quod quandoque per simplicem manus Papæ appositionem, quamuis exindè videatur beneficium non remanere affectum, nihilominus consueuit illud per ipsum Papam conferri, & super hoc innumeras altercationes vidi oriri inter Dominos Abbreuiatores Maioris Præsidentiæ, quorum tamen opinionem non vidi super hoc aliqua solida ratione fulciri, nisi diceremus, quod Summus Pontifex, ideò taliter confert, quia in beneficialibus est Dominus absolutus, *Felyn. in cap. quæ in Ecclesiarum, num. 60. de constitut.*

Et denique dicendum est, quod stante hoc verbo, *etiam si affectum, &c.* prouisio beneficii facta per resignationem, valida redditur: etiam si ipsum beneficium fuerit affectum, *Paris. de resign. benef. lib. 8. q. 7. nu 68.*

Specialiter. Et hic scias, quod reseruatio, alia est generalis, alia verò specialis; sed iuxta ordinem verborum supplicationis, videamus, quænam sit ista specialis reseruatio; & dicendum est, quod ea propriè
70 dicitur, quæ fit de certo corpore beneficii, & pro certa persona; necnon quoad certum corpus beneficii, seu beneficiorum, non tamen pro certa persona, *Bellam. decis. 3. nu. 3. sub tit. de reseru.*

Quod quidem ita exemplificari potest, videlicet, cum Papa Motu proprio, ac nulla expressa persona, sibi, & Sedi Apostolicæ reseruauit beneficia vacatura per obitum alicuius certæ personæ, vel certum corpus beneficii, puta Parochialem Ecclesiam S. Francisci talis Ciuitatis, vel Diœcesis, de quo est notabilis, *text. in c. si eo tempore, de elect. in 6. Mandos. ad reg. 11. q. 15. nu. 1. & 2.*

Vel generaliter, &c. Secundum *Garc. par. 5. cap. 1. num. 58.* illæ dicuntur generales reseruationes, quæ non sunt de certis beneficiis in communi, puta de beneficiis, Collectorum, seù Subcollectorum Officialium Curiæ, aut familiarium, vel de Dignitatibus maioribus, etiam si sint inductæ per regulas Cancellariæ, seu alias, dummodo Papa in ipsis non dicat specialiter reseruare.

Sed, vt præmissorum habeas generalem cognitionem, scire oportet, quod omissis omnibus, quæ nonnulli DD. in
71 contrarium dixerunt, generalis reseruatio est illa, quæ continetur in regula reseruatoria Cancellariæ Apostolicæ, ibi, *Dispositioni sua generaliter reseruauit, &c.* nec refert, quod supradicti DD. tenuerint, quod reseruatio inducta per supradictam regulam, sit specialis: quia generales tantummodo illæ dicuntur, quæ insertæ sunt in corpore iuris, vt infra dicetur; & sic reseruationes, quæ non sunt perpetuæ, non sunt generales; cum Summus Pontifex faciat regulas, suo tempore duraturas; quæ post eius obitum expirant; quia omnibus contrariis reiectis, omnique prorsus hæsitatione remota, dicta regula est generalis; cum in illa satis expressè dicatur, quod generaliter reseruat, quæ est ratio, quam affert *Gonz. glos. 30. num. 14.*

Ratio ergo generalitatis, à perpetuitate reseruationis, desumpta, vel quod sit inserta in corpore iuris omninò videtur impertinens.

Et quandocumque beneficium fuerit reseruatum, siue speciali, siuè generali reseruatione, erit de ea in litteris expediendis facienda expressa mentio; nam teste *Rebuf. in prax. in tit. form. signat. vers. etsi in corpore signatura*, si in supplicatione exprimatur vna tantum reseruatio, & addatur conditionalis clausula, sapiens reseruationem generalem, non comprehenduntur aliæ reseruationes, quam expressè; quia Clausulæ, vndè eliciuntur reseruationes, vel elici possunt, debent exprimi; alias non venit reseruatio.

Vndè semper in huiusmodi supplicationibus additur Clausula, *quod dispositiuè exprimi possit reseruatio*; alias enim Cancellaria non expediret litteras, nisi in illis fuerit dispositiuè expressa reseruatio, quæ facit restringi gratiam ad ipsam reseruationem expressam, vt omnes norunt Curiales practici.

72 **Reseruatum.** Est autem reseruatio, secundum præsentem materiam, beneficii Ecclesiastici vacaturi, per habentem potestatem, ad se factam auocatio, vt per *Æneam de Falcon. in tractat. de reseru. q. 1. nu. 1.* quem refert *Mandos. reg. 1. q. 5. sub num. 2.* Et est notandum, quod, cum in supplicatione dicitur *affectum, seu reseruatum*, hæc duo tanquam diuersa apponuntur: nam licèt nonnulli teneant, nullam adesse differentiam inter beneficium affectum, & beneficium reseruatum: moti ex ratione, *text. in Extrauag. ad Romani, inter com. de præb.* dum ibi Papa promiscuè vtitur istis terminis, & concluditur, beneficia a prædecessore Summo Pontifice reseruata, durare, reseruata, seù affecta.

Nihilominus dicendum est, quod, re vera, discrimen inter vtrumque constituitur: nam vt optime tradit *Mandos. d. reg. 1. num. 10.* hæc differentia colligi potest, quæ inter causam, & causatum, ac inter tacitum, & expressum redundat: nam reseruatio erit causa, affectio verò causatum, & hoc modo recepta est ab omnibus ista differentia.

Vel secundũ *Gonz. gl. 52. n. 4.* hæc differẽtia potest constitui inter reseruationem, & affectionẽ, scilicet quod reseruatio respicit actum verbalem, & expressum, veluti si Papa, per suam Constitutionem, aut solo verbo dicit, *reseruamus*, tunc enim dicitur reseruatio. Affectio verò respicit actum realem, & factum, ex quo tacita reseruatio oritur? veluti quando Papa apponit manum super dispositione alicuius beneficij; nam tunc dicitur affectio: ita vt omnes inferiores amplius se intromittere non valeant: & sic siuè beneficium, quod petitur, fuerit affectum, siuè reseruatum, debebitur Oratori.

73 **Litigiosi.** Clausula ista, siuè verbum hoc, habet ortum, præcipuè ex *c. 1. vt lit. pend. in 6.* vbi Bonifacius VIII. statuit, vt si hi, per quos super dignitatibus, personatibus, vel aliis Ecclesiasticis beneficiis, quæ possident, litigatur, lite pendente, cedant, vel fortè decedant: ne propter nouos aduersarios, qui malitiosè interdum peritoribus subrogantur, litigia in Ecclesiarum dispendium protogari contingat, dignitates, personatus, vel beneficia huiusmodi, donec contra superstites lis finita fuerit, aliis nullatenus conferantur, &c. sunt verba ipsius textus; quo stante, inoleuit etiam praxis, vt in supplicationibus beneficialibus, semper petatur beneficium, etiam si fuerit litigiosum, ad hoc, vt Summus Pontifex, derogando dispositioni supradicti text. conferat beneficium litigiosum.

Prout etiam fit, quando beneficium resignatur, vt hic; nam si illud fuerit litigiosum, sed de ipsa lite non fuerit facta mentio, nulla erit resignatio, *Put. decis. 354. lib. 3.* relatus per *Paris. de resign. benefic. lib. x. quæst. 3. num. 1.* qui *num. 2.* reddit rationem, nempè, quia resignatio, quæ fit lite pendente, videtur fieri in fraudem: & ista resignatio, quæ fit in fauorem à solo Papa potest admitti, vt docet notorius stylus.

Et scias, quod status litis non est semper necessè, vt exprimatur in supplicatione, quia sufficit dicere, *etiam si litigiosum.*

ſum, &c. nec Dataria Apoſtolica de facili admittit hanc expreſſionem in ipſa ſupplicatione, cum eam tantum remittit exprimendam diſpoſitiuè in litteris expediendis in Cancellaria Apoſtolica, vt mox dicetur, ac propterea ſequitur immediatè Clauſula hæc videlicet.

74 **Cuius litis ſtatus, &c.** Per hoc enim dicitur facta ſufficiens mentio litis, etiam quod in literis non apponatur per extenſum ſtatus ipſius litis; nam ſufficit conſueta Clauſula, ſcilicet, *Et ſuper ee inter aliquos lis, cuius ſtatum præſentibus haberi volumus pro expreſſo, pendeat indeciſa*, & hoc modo ceſſat ſubreptio, cum fuerit ita facta mentio litis cum ſupradicta Clauſula, *Gemin.conſ.*120.*nu.*6. *Achill.de Graſſ.deciſ.*9.*de reſcript.* quæ operatur ſufficientem mentionem ipſius litis, *Mant. deciſ.*213.*nu.*8.

Si tamen Orator voluerit de illa mentionem facere, & de illius ſtatu per extenſum in dictis literis, id profectò poterit vigore huius clauſulæ, ſic appoſitæ in ſupplicatione, ſi ita caſus exigit, In qua aliquando exprimi conſueuit ad vnguem ipſius litis ſtatus: quod puto fieri ad facilitandam impetrationem, Papa enim libentius confert beneficium, quando ſibi exprimitur à principio, & in ſupplicatione, illud eſſe litigioſum.

75 Scias tamen, quod licèt ſupradicta Clauſula præſeruet gratiam à ſubreptione, ob non factam mentionem litis, non tamen operatur, quod capi poſſit poſſeſſio abſq; vitio attentotum, vt fuit dictum in vna *Terdonenſ. Iuriſpatronatus* 13. *Maij* 1616. *coram Pamphilio*, ſicut nec etiam, præſeruat à ſubreptione; niſi fiat mentio de re iudicata; quia res iudicata requirit ſpecificam, & indiuiduam mentionem; niſi ipſa eſſet iam deducta in controuerſiam; quia tunc ſufficit facere mentionem de lite per Clauſulam ſupradictam, *cuius litis ſtatus, &c. Add. ad Ludouiſ. deciſio.* 2. *numer.* 16. *cum ſeqq.*

Et in praxi etiam habetur, quod etſi vigore dictæ Clauſulæ, poſſit narrari ſupradictus ſtatus litis in literis per extenſum, ſi tamen in ſupplicatione exprimantur nomina collitigantium, non poterunt poſtmodum alij collitigantes in dictis literis narrari, quam expreſſi in ſupplicatione, & hoc ſemper inconcuſsè ſeruant Domini Abbreuiatores Cancellariæ, qui volunt, quod narretur litis ſtatus inter litigantes expreſſos in ſupplicatione, nec debent alii ſuppleri.

Et regulariter, numquam impetratur beneficium litigio-
76 ſum, niſi facta mentione litis, vt ſupra dictum eſt, *Felyn. in cap.in noſtra,num.*17.*de reſcript. Caſſad.deciſ.*8.*nu.*6. *de præb. Menoch.de arbitr.iud.caſu* 201.*nu.*131. quia non licet, lite pendente, ſupplicare Principi, & ab eo reſcriptum impetrare; niſi facta mentione litis; etiam ſi conceſſio fiat Motu proprio. *Ruin.conſ.*80.*num.*4.*libr.*5.*Menoch.de arb.iud. caſu* 201.*num.*122. Quod quidem in tantum procedit, vt illa debeat exprimi in ſpecie, non autem per verba generalia, veluti ſi diceretur, *Non obſtante quacumque litis pendentia*, ſed tantummodo in ſpecie de proceſſu, & ſtatu cauſæ, vt per *Lancellot.de attent.p.*2.*cap.*4.*illat.*7.*nu.*645. quæ quidem ſecundum conſuetum ſtylum Cancellariæ ſupplentur per ſupradictam Clauſulam, *Cuius litis ſtatum, &c.*

77 **Conferre.** Eſt autem collatio, libera tranlatio; ſeu conceſſio iuris in beneficio vacante: quia collator liberè confert cui vult; dummodo idoneo, *DD. in cap.cum in illis*, §.1.*de præb.in* 6.*Gonz. gloſ.*16.*nu.*8. quæ ſemper cadit in prouiſionibus conſuetis ad illorum fauorem, qui beneficiorum ſunt capaces. Aliter enim res ſe habet, circa illorum, qui beneficia huiuſmodi in titulum obtinere non poſſunt: quia tunc non dicitur conferre, ſed commendare. Ponamus exemplum in Epiſcopo, quem clarum eſſe, ſcimus, eſſe incapacem beneficiorum: nam eius beneficia vacant per promotionem ad Epiſcopatum, *vt in cap.cum in cunctis*,§.1. *de elect.* ſicut etiam ceſſat penſio, vt per *Gig. de penſ.qu.*56. quod etiam dicendum eſt de promoto ad Abbatiam, *Garc.de beneſ.p.*1.*cap.*5.*num.*112. Si igitur contingat, eundem Epiſcopum aliquod beneficium a Sede Apoſtolica impetrare, non eſt ſibi de eo prouidendum per viam colla-
78 tionis, ſed Commendæ tantum, quæ dicitur quædam palliata diſpenſatio, vt ait *Gemin.conſ.*38.*num.*11. *Caſſad.deciſ.* 33.*ſuper reg.num.*5. quia licet Epiſcopus in fauorabilibus, veniat appellatione clericorum, *Abb.in cap.bona* 1.*num.*2. *de poſtul.præl.* non tamen poteſt obtinere beneficium aliquod, etiam ad præſentationem patronorum; niſi præuia diſpenſatione Apoſtolica: alias enim collatio, aut inſtitutio non valeret, *Vivian.in praxi iuriſpatron. lib.*6. *cap.*10.*num.*37. & 38. Ac propterea ſtylus circa hoc ſeruatur, & praxis, quod ſi ipſi Epiſcopo reſignaretur beneficium, in ſupplicatione, quæ ſuper hoc porrigenda erit, in ea ita concludit, videlicet, *eidem N. Epiſcopo per eum, quoad vixerit, etiam vna cum Eccleſia N. cui ex conceſſione Apoſtolica præeſſe dignoſcitur, ac ſex ſeu ſeptem ſimplicibus beneficijs eccleſiaſticis perſonalem reſidentiam non requirentibus, quæ in titulum, vel commendam ex conceſſione, & diſpenſatione, Apoſtolica obtinet, ac quorum inſimul fructus, &c. non excedunt, tenendum; Ita quod liceat, &c. alienatione, &c. interdicta, &c.* ſicut dicitur in commendis perpetuis. Et in ſecunda parte ſupplicationis proſequitur, *Ita quod litera deſuper in forma ſimplicis commendæ, gratioſæ ſubrogationis, &c.* reliqua vt in ſupplicatione reſignationis.

Et de illis, etiam prouidere. Non ſolum in ſupplicationib. beneficialibus apponi conſueuit verbum *conferre*, ſed etiam
79 *prouidere*, quod eſt amplius, & generalius, ac latiſſimum continens in ſe omnes modos, per quos Eccleſiæ prouidetur, *gloſ.in Clem fin.verbo,prouiſionis, de elect.Felin.in cap. in noſtra, num.*28.*de reſcript.* necnon denotat prouidentiam, non ſolum Eccleſiæ impetratæ, ſed etiam impetrantis, *Rebuff. in rubr. de collat.* §.*præfatique Ordinarij, fol. mihi* 318. *ſuper concord.Gonzalez.gloſ.*17.*ſub num.*3. *verſ. hinc dixit Bald.*

SVMMARIVM.

1 *Penſio, quomodo reſeruetur etiam ad fauorem tertiæ perſonæ.*
2 *Penſiones Papa non reſeruat regulariter ſine cauſa, & num.*7.
3 *Penſio reſeruatur ex cauſa reſignationis beneficij.*
4 *Penſionis impoſitio, odioſa, & contra ius.*
5 *Penſiones plures reſeruantur ſuper fructibus vnius beneficij.*
6 *Penſio, quomodo odioſa, & fauorabilis.*
8 *Cauſa, vt reſignans valeat ſuſtentari, ex præcipuis eſt, pro reſeruatione penſionis.*
9 *Penſiones reſeruata ex cauſa reſignationis, ſapiunt ſpeciem permutationis.*
10 *Clauſula*, liberam immunem, &c. *quid operetur in reſeruatione penſionis.*
11 *Penſio reſeruata in ducatis de Camera, quando ſoluenda in alia moneta.*
12 *Penſio, varè reſeruatur in quantitate rei, vel moneta alternatiuè.*
13 *Penſionis loco reſeruatur pars fructuum beneficij, præſertim S.R.E.Cardinalibus, & litterarum Apoſtolicarum exemplum proponitur.*
14 *Penſio, ſi tota non capiat in beneficio reſeruato, quomodo ſupplendum.*
15 *Penſio ſuper plurium beneficiorum fructibus reſeruata, quomodo diuidenda.*
16 *Penſionem, an ſoluere teneatur, qui ſuam præbendam prædicta penſione oneratam, cum alia permutauit.*
17 *Quid autem, de eo, qui optat titulum, & præbendam, an teneatur ad dictam penſionem.*
18 *Penſio, an reſeruanda ſuper fructibus certis, vel incertis exprimendum.*
19 *Penſionis poſterioris reſeruatio, requirit prioris mentionem.*
20 *Et quomodo id intelligendum.*

Praxis Reſeruationis penſionis annuæ ſuper fructibus Beneficiorum Eccleſiaſticorum, ex cauſa oneroſa, ſcilicet Reſignationis, &c.

CAPVT II.

HIc autem ſummatim, tantùm, quod ad praxim, & vſum Datariæ Apoſtolicæ pertinet, circa reſeruationes penſionum ſuper beneficiorum eccleſiaſticorum fructibus, &c. Tyronibus Romanæ Curiæ iudicabimus; alijs omni-

omnibus omissis, quæ ad hanc materiam pertinent, de quibus DD. satis superque ac plena manu scripserunt, præsertim *Paris. de resignatione beneficiorum lib. 9. quæst. 2. per tot.* Ac proinde, cum omnibus supradictis DD. ac secundum currentem vsum prædictum dicimus, pensionem, duplici modo reseruari consueuisse; Vno videlicet, ex causa onerosa, nempè resignationis, vt hic, seù cessionis, aut propter extinctionem, litis; & sic ex causa concordiæ, & similibus.

Porrò, ad dignoscendam causam onerosam, videndum est, an resignans dimiserit possessionem beneficij resignati; tunc enim dicitur onerosa, & pensio licitè, & iustè reseruatur resignantis; cum resignatio iustam causam inducat reseruandi pensionem; quia reseruatur causa existente, ne videlicet resignans, ex sua resignatione nimium dispendium patiatur, *Put. decis. 341. 343. & 398. par.* 1. cum aliis relatis per *Paris. d. quæst. 2. num.* 10. & 11. & pro hac praxi habes formulam supplicationis propositum, ibi, *A verò, ne ex resignatione sua huiusmodi nimium dispendium patiatur, &c.*

Altero modo, videlicet, ex causa lucratiua, tunc dicitur pensio reseruari, quando vacante beneficio, vni illud confertur, & alteri super fructibus eiusdem beneficij reseruatur pensio, soluenda per titularem, vt ille, in cuius fauorem reseruatur commodius, etiam sustentari valeat, ex adductis per eundem *Paris. loc. cit. num. 7.* & hoc modo videtur benè posse reseruari, cum causa alimentorum dicatur causa pia, vt ex *Dec. cons. 72. sub num. 2. & cons. 120. num. 4. Gig. de pens. q. 96. Paris. loc. cit. num. 8 & 9.* quod etiam adstruit ipsa Praxis Datariæ Apostolicæ, quæ ex mente Papæ, reducit omnes alias similes pensionum huiusmodi reseruationes, ad supradictam causam lucratiuam, nempè, causa studij, vel vt pensionatius ad titulum reseruatæ pensionis valeat ad sacros Ordines promoueri, vel saltem iam promoto ad prædictos, etiam Presbyteratos Ordines, valeat ille, iuxta sacerdotalis dignitatis exigentiam, commodius sustentari: & sic vt in ipsa Dataria obseruaui, nunquam huiusmodi pensio datur sine aliqua causa.

Prosequendo igitur ordinem Clausularum supradictæ supplicationis de pensione, quæ reseruatur ex causa onerosa, & illius praxi erit agendum; subindè verò de ea, quæ reseruatur ex causa lucratiua, vt infra patebit. Dicamus proinde.

A verò, *ne ex resignatione sua huiusmodi nimium dispendium patiatur, &c.* Et hic est vnus ex præcipuis modis, quibus reseruari solet pensio, vt alias diximus, nempè per resignationem, de consensu resignatarii, in fauorem ipsius resignantis; & hæc licitè reseruatur, vt per *Fel. in c. ad audientiam 2. nu. 3. de rescript.*

1 Solet etiam ipsa pensio reseruari in fauorem tertiæ personæ nominatæ ab ipso resignante, vel quando quis simpliciter consentit, quod pensio reseruetur in fauorem dictæ personæ, puta nepotis, aut alterius; *Leo in Thes. for. eccles. p. 2. c. 7. num. 5.* vbi etiam testatur, quod huiusmodi reseruatio rarò admittitur: quia est sine causa, & regulariter Papa sine
2 causa non reseruat pensiones, quas cum difficultate admittit, etiam ex causa resignationis, & ad fauorem tertiæ personæ; quia ista sapiunt quodammodo dispositionem fructuum beneficiorum ad beneplacitum beneficiatij; quæ cum habeat imaginem hæreditariæ successioois, est odiosa, *cap. ex transmissa, de fil. presb.*

Sed quicquid sit de iure, videmus, quod hodie à Summo Pontifice plures reseruantur pensiones, non solùm, quæ
3 communiter, & de stylo Curiæ vocantur, *de consensu*, verum etiam ex causa resignationis: cum videlicet resignans petit ex dicta causa, reseruari vnam pensionem pro se ipso, & alteram pro tertia persona, vel duabus personis; etiam si ipsi resignanti nulla reseruetur pensio super fructibus sui beneficij resignati.

7 Nam quamuis impositio pensionis sit odiosa, & contra ius dictans beneficia debere conferri sine diminutione, *vulg. iur.* Nihilominus docet nos Romanæ Curiæ praxis, quod ex causa licita, & honesta, possunt plures pensiones super v-
5 nius beneficij fructibus reseruari; nam publicam vtilitatem respicit, quod ex pingui beneficio, plures Clerici alantur, *Bursat. cons. 126. num. 90. Gonz. in § 6. proam. num.* 21. vbi de
6 pensione, ait, quod ante concessionem, quando illa in esse deducitur, dicitur odiosa, & post concessionem, quando iam est in actu deducta dicitur fauorabilis, & ibi allegat *Gigas de pens. quæst. 94. in principio. & per tot. illam quæst.*

Dixi *ex causa licita, & honesta*; nam licèt Papa constituendo pensionem, pro aliquo sine causa, ille sit tutus in foro conscientiæ, cum nulla lex diuina, vel naturalis hoc prohibeat: & Papa in beneficialibus habeat plenitudinem potestatis *Clem. 1. in fin. vt lit. pend.* attamen sciendum est, quod
7 rarò, & vix D. Datarius admittit supplicationes reseruationum pensionis, sine aliqua causa, scilicet, *de consensu*; nam redditus beneficiorum reperti sunt, vt indè alantur ministri altaris, & postea pauperes; ac dignum est, & secundum diuinas institutiones consonum, vt non alligetur os boui trituranti, sed tota area relinquatur libera, *Gamb. de auth. leg. lib. 10. num. 381. qui nu. 136.* apertè tenet, quod in foro conscientiæ, pensio sine causa constituta pro aliquo, quia subtrahitur alimonia pauperum, & Ministrorum, non prosit obtinenti, maximè, quia istæ indiscretæ pensiones sunt causa mille malorum, *id. nu. 387.*

Sed, vt melius. *sustentari valeat.* Quare, ista reseruatio pensionis est vna ex
8 præcipuis causis, etiam quando reseruatur, non ad fauorem resignantis, sed alterius personæ, vt dictum est: & tunc alleganda est causa paupertatis, veluti pro Clerico non habente patrimonium, vt valeat ad sacros Ordines promoueri, vel, vt commodius literarum studiis operam nauare valeat; quæ licet videatur reseruari ex causa, attamen non fine aliqua difficultate admittitur, *id. Leo p. 2. c. 7. nu. 5.*

Pensionem annuam. Huiusmodi enim pensiones reseruatæ resi-
9 gnantibus sapiunt quodammodo speciem permutationis, cum detur beneficium, & reseruetur pensio, *Put. decis. 346. lib. 1.* ex cuius fructibus resignans viuere poterit, cum anno quolibet ei soluatur, *leg. sed si, §. sed si dominus, & §. si quis cum aliis, ff. loc.* & licèt regulariter debeatur ipsa pensio in principio cuiuslibet anni, *argument. text. in leg. si seruus communis, §. fin. ff. de stipul. seru.* fallit tamen, si illa percipietur ex fructibus; quia tunc fructibus perceptis debet solui, *Bart. in leg. si legatarius, §. fin. ff. de leg. 3. Ias. in leg. 1. in princ. col. 3. de iust. & iur.* quod tamen intelligitur, nisi consuetudo aliud disponat, *leg. 1. §. si conueniat, ff. depos. l. semper in stipulationibus, ff. de reg. iur.* sicut fit de stylo in illis pensionibus, in quibus Summus Pontifex, secundum conuentionem partium solet apponere terminos illius solutionis, vt infra dicetur, & ait *Rebuff. in tit. de pacif. poss. nu. 19.*

Liberam, *immunem, & exemptam, &c.* Nam nisi esset apposita hæc Clausula, pensionarius teneretur contribuere pro rata pensionis ad solutionem oneris impositi super fructibus beneficii super quibus est reseruata pensio, *Cacciamp. de pens. q. 17. Gig. in q. 59. num.*
10 1. ac propterea ad submouendam huiusmodi exceptionem, consueuit apponi tam in supplicatione, quam in literis reseruationis dicta Clausula, cuius vigore pensionarius non tenetur ad aliquid onus.

Ducatorum L. super quantitate pensionis reseruandæ, non potest hodie tradi certa regula, quæ tantum firma est super fructibus Cathedralium, & Parochialium Ecclesiarum, cum decreto Concilij Tridentini cautum sit, nè in posterum omnes Cathedrales Ecclesiæ, quarum redditus summam ducatorum mille, & parochiales, quæ summam ducatorum centum, secundum verum annuum valorem non excedunt, nullis pensionibus, aut reseruationibus fructuum grauentur, *sess. 24 c. 13.* vt alias diximus,

Et quamuis pensionis reseruatio sit facta in ducatis auri
11 de Camera, non tamen adstringitur titularis ad illos soluendum, eo modo, quo illi currunt in Romana Curia, scilicet in eadem qualitate; quia cum ducatus auri de Camera consistat in vno scuto auri in auro noui ponderis, & vno iulio, non ita facilè reperiri poterit hæc qualitas monetæ in loco solutionis pensionis.

Vndè, in vna *Acheruntin. Fructuum 20. Februarii 1595. coram Blanchetto*, fuit resolutum, pensione ducatorum auri de Camera reseruata, soluenda Neapoli, solutionem esse faciendam in scuto auri in auro qualis currit in Cancellaria, addito vno iulio: quo scuto deficiente, debere solui eius valorem, prout currit Neapoli, teste *Garc. de benef. p. 5. cap. 1. num. 149. qui num. seq.* ait, ita etiam fuisse resolutum in vna *Aretin. Pensionis 20. Februarii, & 17. Aprilis 1590. coram D. Lutta*, vbi aliæ decisiones allegantur, nempè, pensionem reseruatam de ducatis de Camera, in eisdem ducatis soluendam esse, hoc est vnum scutum aureum, eorum, quæ currunt

runt in Cancellaria, & vnum iulium pro quolibet ducato, vel si solutio fiat in alia moneta, quæ potest fieri, si ducati de Camera in loco faciendæ solutionis non reperiantur, debere solui tantumdem etiam quod solutio sit destinata fieri in partibus, vbi ducati plus, vel minus valuerunt, quam in Curia.

Hoc autem, ait *Sarnens. super reg. de val. qu. 8. in fin.* non procedere, quando pensio esset soluenda in ipsa Romana Curia: quia ibi solent solui in prædictis ducatis auri de Camera prout sonant litteræ Apostolicæ super reseruatione huiusmodi pensionis; licèt in partibus sufficeret soluere pensionem in moneta; dummodò illa tantumdem valeat; nec cogitur debitor soluere pensionem in auro; & ibi refert plures decisiones, per ea, quæ notantur per DD. *in l. Paulus, ff. de solut. & in l. 2. ff. si cert. petat.*

Contingit aliquando, pensionem resignanti reseruari al-
12 ternatiuè, scilicet, vel in quantitate rei, puta frumenti, &c. (quod tamen raro admittitur in Dataria) vel in pecunia, puta in ducatis auri de Camera, & cum super hoc fuisset aliquando dubitatum, fuit resolutum, electionem esse pensionarij, exigere pensionem in pecunia, aut in frumento, & si mallet in tot ducatis, auri de Camera; ita vt ducati succedant loco frumenti, pensionario volente, & eligente, non autem inuito, ita *Ludouis. decis. 431. nu. 1.*

Aliquando visum fuit, Summum Pontificem, loco pen-
13 sionis, reseruasse aliquam partem fructuum beneficii, absq; aliqua alternatiua, puta, medietatem ipsorum fructuum, quod cum vidissem per D. Datarium, nihilominus denegari, sub prætextu, quod hoc modo, esset scindere beneficium, quod est prohibitum in *Concilio Turonens. relatum in cap. maioribus de praeben.* fuit allegata *Extrau. suscepti, §. 1. vers. in illis verò,* ibi, *quod fructus, & obuentiones beneficii, tunc vacantis, &c. per medium diuidantur, de elect.* licèt id non sine maximis fauoribus, & precibus concedantur.

Quod tamen S.R.E. Cardinalibus denegari nunquam consueuit: prout Eminentiss. Cardinali Brancacio per fel. record. Vrbani Papæ VIII. concessum extitit ex membris, & redditibus Ecclesiæ Cauen. in vim litterarum Apostolicarum, tenoris seq. videlicet.

Vrbanus Episcopus seruus seruorum Dei. Dilecto filio Francisco Mariæ SS. duodecim Apostolorum S.R.E. Cardinali Brancaccio nuncupato; Salutem, & Apostolicam benedictionem. Ad personam tuam, quam diuina clementia magnis illustrauit gratiarum muneribus, paternè dirigentes considerationis intuitum, & attentè prospicientes, quo tu Romanam Ecclesiam, cuius honorabile membrum existis, tuorum honoras plenius magnitudine præmiorum, dignum, quin potius debitum reputamus, vt illam tibi reperias in exhibitione gratiarum, munificam, & in tuis opportunitatibus liberalem. Hinc est, quod Nos dudum inter alia voluimus, statuimus, & ordinauimus, quod litteræ reseruationis, vel assignationis, etiam Motu proprio cuiusuis pensionis annuæ super alicuius beneficij fructibus, expediri non possent, nisi de consensu illius, qui dictam pensionem persoluere, tunc haberet; quique hodie Ecclesiæ Cauen. certò tunc expresso modo Pastoris solatio destitutæ, de persona dilecti filij Hieronymi Lanfranchi electi Cauen. nobis, & venerabilibus fratribus nostris S.R.E. Cardinalibus, ob suorum exigentiam meritorum, accepta, de fratrum eorundem consilio, apostolica authoritate prouidimus, ipsumque illi in Episcopum præfecimus, & Pastorem; curam, regimen, & administrationem ipsius Ecclesiæ Cauen. sibi in spiritualibus, & temporalibus plenariè committendo: prout in nostris desuper confectis litteris plenius continetur. Tibi, vt statum tuum, iuxta Cardinalatus sublimitatem decentius tenere, & expensarum onera, quæ tibi iugiter de necessitate subire oportet, facilius perferre valeas, de alicuius subuentionis auxilio prouidere, ac præmissorum meritorum intuitu, specialem gratiam facere volentes, Motu proprio, non ad tuam, vel alterius pro te nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed ex nostra mera liberalitate, Tibi omnes, & singulos Bagliuæ, Zacchæ, Portulaniæ, & Valcheriæ respectiuè nuncupatorum membrorum, ad mensam Episcopalem Cauen. inter cætera illius bona legitimè spectantia, fructus, redditus, & prouentus, per te quoad vixeris, propria authoritate, etiam vna cum SS. Duodecim Apostolorum, quæ titulus tui Cardinalatus existit, ac quibusuis alijs tibi pro simili titulo pro tempore concedendo, ac quibuscumque alijs Ecclesijs, etiam Cathedralibus, & Metropolitanis, necnon quibuscumque Monasterijs, etiam Consistorialibus Præceptorijs, etiam Conuentualibus, Præposituris, Præpositatibus, Dignitatibus, cæterisque beneficijs Ecclesiasticis, cum cura, & sine cura sæcularibus, ac quorumuis Ordinum, & Militiarium regularibus, per te in titulum, commendam, administrationem, aut alias quomodolibet obtentis, ac quibusuis fructibus, redditibus, & prouentibus Ecclesiasticis, etiam loco pensionum annuarum, ac quibusuis pensionibus annuis super similibus, vel dissimilibus fructibus, redditibus, & prouentibus tibi reseruatis, & assignatis, illosque, & illas transferendi, ac testandi, beneficia, & officia conferendi, cæterisque facultatibus, & indultis tibi hactenus concessis, percipiendi, exigendi, & leuandi, ac in tuos vsus, & vtilitatem conuertendos, dicta authoritate, tenore præsentium, reseruamus, concedimus, & assignamus. Quo circa dilectis filijs causarum Cameræ Apostolicæ generali Auditori, ac nostro, & Sedis Apostolicæ Nuntio in Regno Neapolitan. commoranti, ac Vicario Venerabilis fratris nostri Archiepiscopi Neapolitan. in spiritualibus generali, per Apostolica scripta, motu simili, mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut vnus eorum per se, vel alium, seu alios faciant authoritate nostra, te quoad vixeris, libera perceptione fructuum, redituum, & prouentuum huiusmodi, iuxta reseruationis, constitutionis, & assignationis prædictarum tenorem, pacificè frui, & gaudere. Non permittentes te desuper per dictum Hieronymum electum, seu quoscumq; alios quomodolibet indebitè molestari. Contradictores, authoritate nostra, appellatione postposita, compescendo. Non obstantibus

priori-

prioribus voluntate, statuto, & ordinatione nostra prædictis, ac alijs Constitutionibus, & ordinationibus apostolicis: ac dictæ Ecclesiæ Cauen. etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus contrarijs quibuscumque aut si Hieronymo prædicto Electo, & successoribus prædictis, vel quibusuis alijs communiter, aut diuisim ab eadem sit Sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas, non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum, de indulto huiusmodi mentionem. Nulli ergo omninò hominum, &c. Dat. Romæ apud S. Petrum Anno Incarnationis Dominicæ 1636. Pridie Id. Ianuarij Pontificatus nostri Anno Decimoquarto.

Sumptum ex registro originali Bullarum Secretarum S. D. N. Vrbani Papæ VIII. collat. fact. concordat.

Locus ✠ sigilli.

M. A. Maraldus.

Cœtetum, verò nullibi est ambigendum, quod facta resignatione cum reseruatione pensionis, potest inter resignantem, & resignatarium fieri conuentio, vt illi assignentur à resignatario prædicto, certi, & denominati fructus, loco pensionis; prout in facti contingentia, tenuit Rota in vna *Cusentina Præteuse confidentiæ*; nam post cessionem Archiepiscopatus, & reseruationem duorum millium ducatorum pro cedente, fuerunt ei ab Archiepiscopo assignata quædam feuda loco pensionis, ac proindè prætendebatur à fisco, fuisse commissam confidentiam; & nihilominus fuit contrarium resolutum, nempè, prædictam assignationem licitè potuisse fieri, ex iuribus adductis per *Paris. in tract. de confid. q. 43. per tot.* & ita practicatur passim, etiam in beneficiis inferioribus; nam si fructus beneficij possunt assignari pro satisfactione debiti, multò magis pro soluenda pensione: quæ de prædictis fructibus solui debet, ex allegatis per *Paris. loc. cit. num. 13.*

Super dictorum Canonicatus, & præbendæ, &c.

Si tamen beneficium, quod resignatur incapax erit pensionis, vel non totam capiat, reseruari con-
14 fuerit pensio ipsa, etiam super fructibus alterius beneficij, quod obtinet resignatarius; vel saltem vna pars super beneficio resignato, & altera super alio beneficio; & aliquando super beneficio tertij, vt alias diximus; licèt quandoque hoc non admittatur, propter fraudes, quæ desuper committi possunt.

Quod si plura beneficia resignentur cum eadem reseruatione pensionis, cum contingere possit, vt post obitum resignatarii, ipsa beneficia fortè diuersis personis conferantur, propterea, vt vnusquisque impetrantium sciat, quanta pensio erit per eum soluenda resignanti, dicitur tàm in supplicatione, quam in litteris, quod pensio ipsa reseruatur super
15 prædictorum beneficiorum proportionabiliter, fructibus, &c. & sic ratione huius dictionis, *proportionabiliter*, vnusquisque ex prouisis de dictis beneficijs, soluet ratam proportionatam fructibus sui beneficij; ac propterea, bis sic stantibus, pensionarius non poterit agere contra eum pro tota pensione; cum pensio ipsa non sit à principio reseruata insolidum, sed pro rata.

Hinc oritur, quod licèt in commissionibus causarum super nullitatibus, vel moderationibus pensionum, semper apponatur clausula, *Non retardata solutione pensionis*; & hoc propter reuerentiam litterarum Apostolicarum super huiusmodi pensionis reseruatione, attamen in hoc casu, vt ait *Sarnens. in comp. vtriusque signat. circa fin. vers. est, & alius casus*, clausula hæc apponi non debet, quando vnus imposuit pensionem puta centum ducatorum super pluribus suis beneficiis; nam si postea ille moriatur, & beneficia diuidantur in plures, & pensionarius veluit quemlibet possessorem beneficij insolidum ad soluendam pensionem conuenire, sub prætextu, quod pensio habeat exequutionem paratam, & obligatos omnes, sicut obligatio in forma Cameræ, nihilominus non dabitur ei commissio cum clausula, *sine retardatione*: quia possessores beneficiorum non tenetur ad totam pensionem insolidum, sed pro rata; & quosque iudex cognoscat, quæ sit rata pensionis, & discutiat valorem omnium beneficiorum, pensio non potest dici liquida.

Supradicta autem dictio, *proportionabiliter*, videtur potius ad cautelam, & ad tollendas hæsitationes, apposita; imò potius ex quodam introducto stylo, quam de necessitate; quia super hoc habemus textum expressum in *cap. constitutus*, ibi *in solutionem pensionis prædictæ iuxta ratam, quæ contingit Ecclesiam prædictam, &c. de rel. dom.* & in iure ciuili habemus, *textum in l. reus, §. cum talibus, ff. de duo re, & in l. legata, §. fin. ff. de legat. 1.*

Et ex his, pluries fuit inter Dominos Abbreuiatores Maioris Præsidentiæ, me audiente dubitatum, quid si aliquis renunciauit duo beneficia ad fauorem Titii, reseruata pensione annoa Centum ducatorum: posteà verò Titius supradictus resignauit vnum ex dictis duobus beneficiis ad fauorem alterius, vel aliter dimisit: quæritur, à quo solui debeat pensio. Et hanc eandem quæstionem inueni penes *Paris. lib. 6. q. 2. num. 64.* cui respondet, quod si dicta duo beneficia erant æqualis valoris, æqualiter onus diuidi debet per *text. in d. leg. reus*, si verò inæqualis, pro rata fructuum, *per dict. c. constitutus*.

Attamen optimum esset in praxi, vt resignatarius, tam in mandato, si absens, quam in supplicatione, si presens fuerit in Curia faciat distinctè, & separatim exprimi fructus, vniuscuiusque beneficii resignati, ac quantitatem pensionis super quolibet beneficio; nam quamuis *Gamb. de auth. Leg. lib. 6. sub num. 68.* dicat, quod hæc quæstio, hodie non accidet; cum semper exprimatur quantum vnumquodque beneficium grauetur: re tamen vera, ista expressio non semper fit à resignantibus; ac propterea, tempore succedente, multæ desuper oriuntur lites etiam inter resignatarium, & resignantem: nam contingit, vt plurimum, plura beneficia vni resignari, inter quæ nonnulla adsunt tenuissimi valoris, puta vnius ducati, & minus; & cum in actu resignationis, id non specificetur, sed tantum apponatur hæc dictio *proportionabiliter*, adueniente vacatione horum beneficiorum, ridiculum videtur, quod beneficium valoris vnius ducati remaneat pensione grauatum. Hodie tamen video, quod regulariter Dataria requirit expressionem valoris vniuscuiusq; beneficii resignati, ac quantitatis pensionis, quæ super illis petitur reseruari: quod si non capiant pensionem, reijcitur supplicatio.

Fructibus, &c.

Et hic nota, etiam in praxi, quod licet pensio sit onus reale, *Fel. in d. cap. ad audientiam, 2. nu. 5. de rescript.* si tamen contingat, titularem, retentio titulo beneficij, super cuius fructibus, &c. pensio est imposita, permutare, eius bona pro
16 alijs bonis, seù prebendis, quæ subrogatur in locum bonorum dimissorum, tenebitur nihilominus ille titularis ad pensionem, ita ait *Gonz. glos. 34. num. 48.* fuisse resolutum in vna *Vallisoletan. Pensionis die 1. Martij 1602. coram Pamphilio*, vbi, cum esset reseruata certa pensio, super bonis, & fructibus Decanatus, de nouo illi applicatis, quando fuit erectus in primam Dignitatem post pontificalem: quamuis posteà Decanus, authoritate apostolica permutauit dicta bona cum Capitulo pro duabus præbendis, ac prætenderet, non teneri, ad dictam pensionem: ex quo non possidebat, nec dolo desierat possidere dicta bona, super quibus erat reseruata pensio, Rota tenuit teneri ad dictam pensionem: cum semper retineret in titulum Decanatus, & in locum bonorum dimissorum essent subrogatę dictæ duæ prębendę.

17 Quamuis secus dicendum sit de eo, qui cum noua præ-

benda

benda optat, etiam nouum titulum, dimittendo primum; nam hoc casu, ipse optans, qui alias consenserat reseruationi pensionis, ac propterea se obligauerat ad illius solutionem, dando etiam alios fideiussores, stante optione nouæ præbendæ, cum nouo titulo omnes liberati, manent à dicta obligatione; & sic exigenda erit pensio à successore in præbanda pensione grauata. vt per *Gigas. de pens. q. 63. nu. 1. cum seqq. ad Gonzal. sup. nu. 45. & 46.*

Et quoties petitur pensio reseruari; erit exprimendum in
18 supplicatione, an illa reseruetur super fructibus certis, vel incertis, aut certis, & incertis simul; quod si id non fuerit à partibus expressum, quæri solet ab Officialibus Datariæ, vt exprimatur, & ab aliquo ex DD. Reuisionibus, etiam post signatam supplicationem ei adduntur hæc verba, scilicet *non tamen incertis*; quo casu, quia pensio ipsa reseruatur super fructibus certis, nulla pro ipsa pensione soluitur compositio, sicut soluenda est, quando, vt sæpè contingit, reseruatur super incertis, aut certis, & incertis, tunc etiam si fructus incerti consistant in quauis praua quantitate, soluenda erit compositio vnius ducati pro quolibet ducato; perindè, ac si illa reseruetur super omnibus fructus incertis; & iste est inueteratus stylus Datariæ Apostolicæ, *Mandos. in praxi sign. grat. in tit. de pens. vers. pensiones non dantur, Gonz. §. 7. proœm. sub n. 168. vers. rursus pensiones.*

Nec pro hac praxi illud omittendum duxi, quod leue forsasse videtur, sed tamen necessarium esse non negatur, nempè, quid si super eisdem fructibus præter pensionem, quæ nunc reseruatur, alia antiqua pensio reseruata reperiatur, debeat de illa fieri mentio.

Et quidem, omni prorsus hæsitatione remota, affirmati-
19 ua est responsio; satis namque tritum est, quod in secunda pensione debet fieri mentio de prima, *Mohed. decis. 11. de locat. Mandos. in prax. Signat. grat. tit. fructuum reseruationes, vers. Clausula exprimens, Cassad. decis. 3. de pens. Boer. decisio. 163.* alias enim reseruatio secundæ pensionis erit nulla; nam præsumitur Papa noluisse grauare Ecclesiam duplici onere, *Paris. de resign. benef. lib. 6. q. 1. nu. 27. Mant. decis. 93.* Si enim Papa sciuisset dictam primam pensionem, vel non reseruasset secundam, vel saltem difficilius concessisset; quod sufficit ad causandum subreptionem, atque indè nullitatem gratiæ, ex pluribus decisionibus allegatis in vna *Salutiarum Pensionis, quæ est decis. 739. n. 1. p. 4. recent.*

Quod tamen ita intelligendum est, videlicet, si prima
20 pensio reseruata, fuerit valida, alias enim, si ex aliquo defectu, vel causa, illa fuerit inualida, sustinetur vtique secunda pensio; necesse tamen est, probare inualiditatem primæ pensionis; nam alias pensio nouiter reseruata, non potest dici nulla.

Attamen, ad probandum dictam inualiditatem, quando, videlicet, de hoc agitur incidenter, non requiritur illa exacta probatio, quæ requireretur, si ageretur principaliter de illius canonizatione, *Rot. decis. 34. num. 18. part. 2. Seraph. decis. 1287. num. 3.* & fuit dictum in vna *Pampilonen. Beneficij 30. Ianuarij 1615. coram Damasceno*, vt in *d. Salutiarum Pensionis*; in qua *num. 4.* dicitur, quod proindè visa fuit sufficiens probatio, quæ oritur ex litteris reseruationis, cum subsequuta quasi possessione exigendi: quia litteræ dant titulum coloratum; cum sint ab habente potestatem; & quasi possessio facit præsumi iustificationem; cum maximè non agatur principaliter de validitate pensionis, ex aliis decisionibus ibi etiam in eadem causa allegatis.

Nec tamen omittam, quod dum nulla est secunda pensio, non facta mentione de prima, in tantum id locum sibi dignoscitur vendicare, vt dicta secunda pensio, nec conualescat; licèt prima extinguatur, *Cassad. d. decis. 3. Rota in vna Veronen. Pensionis coram Cardinale Platto, Marescott. variar. resol. lib. 2. c. 18. nu. 41.*

Præmissa autem, ita intelligenda esse, certum est, nisi, videlicet, Papa habuerit notitiam de pensione antiqua; namque ratio allegata per *Cassad. d. decis. 3.* nempè, quod sit credendum, Papam noluisse beneficium grauatum, alio onere granare, non militat; & per consequens tollitur subreptio; & talis scientia nedum probari potest per litteras, sed etiam per testes, vt ex *Bellam. decis. 746.* & aliis comprobat id. *Marescot. loc. cit. num. 43.* vbi, quod scientia Papæ probatur ex Clausula *Motu proprio, & de plenitudine potestatis* posita in reseruatione pensionis: ex eo, quod huiusmodi Clausula continet in se Clausulam *ex certa scientia, & Non obstantibus, &c.*

Verùm, circa defectum non factæ mentionis primæ pensionis, & appositionem supradictæ Clausulæ *Non obstantibus*, huiusmodi defectus visus fuit Dominis non posse sanari ex Clausulis litterarum reseruationis secundæ pensionis, nempè, ibi. *Non obstantibus quibuscumq; ordinationibus, & Constitutionibus, & qualibet alia dictæ Sedis indulgentia, per quam effectus præsentium impediri posset*, quia istæ Clausulæ, tanquam executiuæ non tollunt defectum subreptionis, &c. prout in *d. Salutiarum Pensionis, nu. 4.*

S V M M A R I V M.

1 *Pensionis reseruationis* de consensu, *seu ex causa lucratiua, quanam sit praxis. Et proponitur formula supplicationis.*
2 *Item formula litterarum Apostolicarum, super dicta reseruatione.*
3 *Et quomodo ipsa reseruatio detur super fructibus Cathedralis Ecclesiæ.*
4 *Pensiones* de consensu, *quomodo fraudulenta.*
5 *Quandoq; supplicationes pro huiusmodi reseruatione, reijciuntur.*
6 *Et quare.*
7 *Pensionarius in possessorio, non tenetur exhibere titulum.*
8 *Possessio, seu quasi exigendi pensionem, probatur per vnicum actum.*
9 *Pensionarius potest remittere pensionem, etiam in totum, sine licentia Papæ.*
10 *Pensionis remissio, quando non habeat locum.*
11 *Dictio* persoluerit, *ad quid in pensione* de consensu.
12 *Decretum irritans inducit formam.*
13 *Pensionis* de consensu, *solutiones quomodo probandæ.*
Pensionarius de consensu, *quæ debeat probare pro validitate reseruationis.*

Praxis Reseruationis Pensionis annuæ super fructibus Beneficiorum Ecclesiasticorum, de consensu, seu ex causa lucratiua.

CAPVT III.

PRaxis autem Reseruationis Pensionis *de consensu*, seu ex causa lucratiua, ea est, vt videlicet, de consensu Titularis illa reseruetur Apostolica etiam authoritate, consanguineo, affini, vel amico, &c super fructibus beneficii ecclesiastici, sicut iam *c. præced.* dictum est: pro qua quidem reseruatione, Summo Pontificis offertur supplex libellus, tenoris sequentis, videlicet.

1 *Beatissime Pater. Cum deuotus vester Ioseph Minadei Canonicus Ecclesiæ Neapolitan. ex certis causis animum suum mouentibus, reseruationi infrascriptæ pensionis annuæ pro deuoto S. V. Oratore Ioseph Gulielmetto presbytero Caputaquen. Diœcesis in E. S. V. manibus, spontè, et liberè consentire proponat, et ex nunc consentiat, Supplicat igitur humiliter S. V. dictus Orator, quatenus sibi, vt commodius sustentari valeat, de alicuius subuentionis auxilio prouidendo, ac specialem gratiam faciendo, sibi pensionem annuam Decem, et octo ducatorum de auri de Camera, summam Triginta ducatorum monetæ Regni Neapolitan. constituentium super Canonicatus, et præbendæ dictæ Ecclesiæ, quos præfatus Ioseph à Triennio, et vltra obtinet, fructibus, redditibus, et prouentibus ad Quindecim, ac distributionibus quotidianis insimul, cum fructibus huiusmodi ad Centum viginti du-*

catos auri similes annuatim ascendentibus, eidem Oratori, quoad vixerit, vel procuratori suo legitimo, per dictum Ioseph, cuius ad hoc expressus accedit assensus, & successores suos, Canonicatum, & præbendam prædictos, pro tempore quomodolibet obtinentes, annis singulis in duobus terminis, pro vna videlicet in S. Ioannis Euangelistæ, de mense Decembris, & altera medietatibus pensionis huiusmodi in Natiuitatis S. Ioannis Baptistæ de mense Iunij festiuitatibus, incipiendo primam solutionem in festiuitate S. Ioannis Euangelistæ proximè ventura præsentis anni 1643. & sic deindè in antea continuando sub consuetis sententijs, censuris, & pœnis, integrè, vigore tamen litterarum Apostolicarum desuper infra sex menses proximos expediendarum, nec alias, alioquin præsens reseruatio nulla sit, in prædictis ducatis Triginta monetæ, integrè persoluendam, apostolica authoritate reseruare, constituere, & assignare aignemini de gratia speciali. Non obstantibus Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac dictæ Ecclesiæ, etiam iuramento roboratis statutis, et consuetudinibus, cæterisq; contrarijs quibuscumque cum clausulis opportunis. Fiat, vt petitur M.

Et cum absolutione à censuris ad effectum, &c. & de reseruatione dictæ pensionis annuæ pro dicto oratore, quæ transeat ad successores, soluiq; debeat modo, & forma præmissis latissimè extendendis. Et quod præmissorum omnium, & singulorum, etiam denominationum, qualitatum, nuncupationum, inuocationum annexorum, fructuum, &c. aliorumq; necessariorum maior, & verior, specificatio, & expressio fieri possit in litteris. Cum decreto, quod si dictus Ioseph in eius vita, & quandiu dictos Canonicatum, & præbendam obtinuerit, pensionem prædictam verè, realiter, & cum effectu non persoluerit, præsens reseruatio nulla sit eo ipso. (Et additur.) Et dummodo super eisdem fructibus aliqua alia pensio reseruata non sit, nec sub Data præsentium reseruetur. Fiat M.

Formula autem litterarum similis reseruationis pensionis annuæ, secundum Cancellariæ Apostolicæ stylum, hic subiicere, etiam placuit, tenoris sequentis, videlicet.

2 *Innocentius, &c. Felici Thome Scalzo præsbytero Neapolitan. V. I. D. Salutem, &c. Litterarum scientia, &c. conspicimus opportuna. Hinc est, quod nos tibi, asserenti te, infrascripti Francisci antonij ex fratre nepotem existere, vt commodius sustentari valeas, de alicuius subuentioni auxilio prouidere; ac præmissorum meritorum intuitu specialem gratiam facere volentes, Teq; à quibusvis, &c. censentes, Tibi pensionem annuam 24. ducatorum auri de Camera super Canonicatus præbenda carentis, Ecclesiæ Neapolitan. quem, &c. Franciscus antonius Scalzo dictæ Ecclesiæ Canonicus, à decem annis, & vltra obtinet, fructibus, redditibus, prouentibus, & emolumentis incertis, ac distributionibus quotidianis, ad Centum, & decem ducatos similes annuatim ascendentibus, vt etiam asseris, tibi quoad vixeris, vel procuratori tuo legitimo, ad hoc à te speciale mandatum habenti per dictum Franciscum antonium, cuius ad hoc expressus accedit assensus, & successores suos Canonicatum prædictum pro tempore quomodolibet obtinentes, annis singulis, pro vna videlicet in Kalendis Martij, & altera medietatibus pensionis huiusmodi in Kalendis Septembris in Ciuitate Neapolitan. vigore tamen præsentium, nec aliàs, alioquin præsens reseruatio nulla sit ea ipso, integrè persoluendam Apostolica authoritate earundem tenore præsentium reseruamus, constituimus, & assignamus. Decernentes, &c. obligatos, Ac volentes, & eadem authoritate statuentes, quod ille ex Franciscoantonio, & successoribus prædictis, qui in prædictis terminis, vel saltem infra triginta dies, illorum singulos immediatè sequentes, pensionem prædictam, &c. cum effectu, lapsis diebus eisdem, sententiam excommunicationis incurrat, à qua donec tibi, &c. nequeat obtinere, si verò per sex menses dictos triginta dies, &c. indurato, ex tunc effluxis mensibus eisdem, Canonicatu huiusmodi perpetuò priuatus existat, illeque vacare censeatur eo ipso. Non obstantibus, &c. Aut si Franciscoantonio, &c. & successoribus prædictis, &c. minimè teneantur, &c. mentionem. Et qualibet alia, &c. mentio specialis. Volumus autem, quod si dictus Franciscus Antonius, in eius vita, & quamdiù Canonicatum prædictum obtinuerit, pensionem huiusmodi verè, realiter, & cum effectu non persoluerit, præsens reseruatio, nulla sit eo ipso nulli ergo, &c. Dat. Romæ apud S. Petrum 1645. Quarto Id. Martij anno secundo.*

Simi-

Similis gratia concessa extitit per fel. record. Vrbanum VIII. pro reseruatione pensionis annuæ ducatorum 125. auri de Camera, ad fauorem D. Antonij Vincentij Franconi, bon. mem. Hippolyti Franconi Episcopi Nucerin. Paganorum, ex fratre germano Nepotis, in decimo suæ ætatis anno constituti, vt commodius, &c. super Mense Episcopalis Nucerin. Paganorum fructibus, &c. vniuersis, etiam incer-
3 tis, de expresso ipsius Hippolyti Episcopi consensu, cum clausula *Dummodò Mille ducati, &c. remaneant*, cum derogatione consueta Concilii Lateranensis, & cum Clausula *Volumus, quod si dictus Hyppolitus Episcopus in eius vita, & quandiu regimini dictæ Ecclesiæ præfuisset, pensionem prædictam verè, realiter, & cum effectu non persolueret, dicta reseruatio nulla esset eo ipso*. Et voluit etiam, vt quemlibet ex Hippolyto Episcopo, & successoribus suis, quem interdicti, & suspensionis sententias ob non solutionem dictæ pensionis, &c. tandiù dominicicis, & aliis festiuis diebus in Ecclesijs, dum maior ibi populi multitudo ad diuina conuenerit, interdictum, & suspensum Iudices publicè nuncient, &c. donec, &c. prout ex litteris dictæ reseruationis expeditis in forma *Rationi congruit*, per Innocentium X. sub Dat. Romæ apud S. Petrum 1644. 17. Kal. Octobris; Anno Primo.

Illud autem, quod in hac praxi non oscitanter aduertendum duxi, est, quod huiusmodi pensionum reseruationes
4 semper ferè in Dataria Apostolica fuerunt habitæ fraudulentis; vndè non semel in ea, vidimus supplicationes ad
5 id porrectas, reiici, siuè ad fauorem consanguineorum Titularis, siuè aliorum quorumcumque. Ratio autem est,
6 quia, vel causa legitima pro dicta reseruatione minimè proponitur, vel quia, vt plurimum compertum est, quod licèt per Titularem fuerit præstitus ad id consensus, necnon supplicatio iam signata, litteræ tamen Apostolica super dicta reseruatione non expediebantur, nisi mortuo Titulari, qui consenserat, vel quando credebatur ille de proximo moriturus: vndè hoc modo, beneficia repetiebantur pensionibus grauata, quæ ignorabantur à Titulari successore; quare, non mirum, si quandoque seruatur, vt in dicta supplicatione non apponatur data, nisi postquam soluta fuerit compositio.

Ac insuper, tam in supplicatione, quam in litteris supradictis adiicitur Decretum nullitatis reseruationis, in euentum non factæ integræ solutionis pensionis. Quare cum pensionatio, pensio, sic, vt præfertur reseruatur, si ille eandem pensionem non perceperit integrè, sed tantum aliquam paruam partem, non est satisfactum dicto Decreto: & successor in beneficio poterit legitimè denegare solutionem dictæ pensionis, ob causam prædictam; nam licèt ipse pensionarius videatur constitutus in quasi possessione exi-
7 gendi, & in iudicio summatissimo possessorio agens, non tenetur exhibere titulum, vt per *Garc. de benef. part. 1. capit. 5. nu. 446. Rota decis. 525. nu. 2. part. 1. recent.* cum sufficiat sola quasi possessio exigendi, licèt vnicus solus actus ex actionis probetur; cum sæpissimè Rota, ex vnica solutione facta per antecessorem pronunciauerit pro manutentione pensionatii contra successorem in beneficio, *Ludouis. decisio. 275. ex nu. 1. Lotter. de re benef. lib. 1. q. 48. num. 113.* quos refert, & sequitur *Augustinus Barbos. in suis votis decisiuis canonicis lib. 1. voto 5. nu. 4. cum seqq.* vbi agitur de hac materia.

Nihilominus, huiusmodi pensionis reseruatio in præsenti casu, nulla prorsus redditur, ad præscriptum prædicti Decreti: quia etsi illa possit in totum, vel in partem remitti
9 à pensionatio, etiam sine consensu Summi Pontificis; cum quilibet de re sua liberè disponere possit ad *vulgat. leg. in re mandata, Cod. mand.* attamen aliter dicendum est in casu præsentis reseruationis, quod est apprimè notandum; quia in Dataria Apostolica huiusmodi pensiones *de consensu* sunt frequentes, quando allegatur aliqua causa: vt plurimum fiunt in fraudem, & grauamen beneficii, illiusque successoris, vt infra dicetur; namque talea pensiones reseruantur consanguineis, & amicis beneficiatorum: qui libenter huiusmodi reseruationi consentiunt, non tamen, vt in eorum vita soluant pensionem, sed, vt soluant illius in beneficio successores; parum animaduertentes nullitatem reseruationis exindè prouenientem; ex eo, quod remissio
10 pensionis prædictæ facta per pensionarium beneficiato, non habet locum quando adiicitur dictum decretum, propter quod clarum satis, superque est, pensionarium, nec minimam partem prædictæ pensionis dicto titulati remittere posse; sed tenetur integrè eam persoluere; quia prædictum decretum, quod fuit summo studio excogitatum à Dataria, ad occurrendum fraudibus, erit adamussim, & sine alia interpretatione, aut alteratione seruandum, sub pœna nullitatis pensionis ipso iure; quod quidem satis patet ex illo verbo,
11 *persoluerit* in prædicto decreto, adiecto; composito ex verbo, *soluo*, & præpositione, *per*, quo Papa vtitur in dicto decreto, illam namque præpositio *per*, rem integram perfectam, & omnibus numeris absolutam ostendit, *l. 2. in princ. ff. de adul. l. qui procuratorem in princ. ff. de procur. idem Barbos. d. 213. & in d. voto 5. vers. primum fundamentum*, vbi non apparebat fuisse factam solutionem pensionis integræ vnici actus in termino designato, non habita ratione, an fuerint fructus recollecti, prout ait *id. loc. cit. nu. 4.* seruari de stylo Romanæ Curiæ in huiusmodi pensionibus pro tertio reseruatis; ac proindè cum non appareat integer terminus solutus dictæ pensionis, videtur solutionem fuisse diminutam, & debitum pro parte remissum: vndè ex vi prædicti decreti, resul-
12 tat nullitas pensionis; cum illud tanquam irritans inducat formam, quæ est ad vnguem seruanda *id. Garc. de benef. part. 6. cap. 3. num. 40.* quæ si in minimo deficit totus actus corruit, *Menoch. cons. 443. num. 2.* cum aliis relatis per eundem *Barbos. dict. voto 5. num. 15. & seq.* Cum igitur supradictum decretum fuerit introductum ad euitandas fraudes, vt supra diximus, optimo iure stylus Curiæ obtinuit, vt in vim prædicti decreti, huiusmodi solutiones non possint probari,
13 nisi per instrumenta publica, cum subscriptione publici Notarij, & duorum saltem testium, asserentium, se vidisse beneficiatum numerare pecuniam pensionario, qui ad eam traxit, vt sæpissimè tentum fuit per Rotam, & signanter in vna *Bergomen. Pensionis 7. Nouembris 1625. coram Coccino, & in vna Parmen. Pensionis 27. Iannarij 1627. coram Manzanedo, & in vna Cernien. Pensionis 22. Martij 1622. coram Card. Verospio*, Vel saltem requiritur fides Notarii, & præsentia testium, asserentium in eorum præsentia, factam fuisse solutionem, & pecuniam pensionario consignatam, atque traditam: quamuis ipse Notarius non vtatur verbo, *numerauit*: vt in vna *Calaguris. Pensionis 17. Iunij 1624. coram Manzanedo relata per Add. ad Burats. decis. 116. num. 14.* & hoc propter fraudem, vt dictum est, *Rot. decis. 244. n. 2. & 4. p. 2. diuers.* quare tenetur beneficiatus docere de vera, & reali solutione, *Seraph. decis. 802. nu. 2. cum seqq.*

Nec refragatur quæcumque confessio de recepto, propter collusionis suspicionem in hoc casu; quia talis confessio non potest tertio præiudicare, quotiescumq; illa fit inter personas suspectas, vt pluribus probat *id. Barbos. d. vot. 5. sub n. 30. & 34*

Quare pensionatio, cui fuit reseruata dicta pensio, incum-
14 bit onus probandi duo: quorum primum est, valorem beneficii narratum in suis litteris pensionis, quod ascendat ad summam expressam, plenè, & concludenter; alias valore non iustificato, pensio corruit, vt firmauit *Rota in vna Burgen. Pensionis 18. Februarijs 1585. coram Gypsio, & in vna Spoletan. Pensionis 26. January 1622. coram Vbaldo*. Alterum, quod durante vita titularis prædecessoris, qui pensioni consenserat, vel quandiu beneficium obtinuit, pensio fuerit sibi integrè soluta pro omnibus terminis decursis tempore eiusdem prædecessoris, iuxta formam supradicti decreti, vt fuit dictum in vna *Lunensarzanen. Pensionis 26. Februarij 1616. coram Buratto, & in vna Lucan. Pensionis 21. Februarij 1617. coram Pirouano, & in vna Faventin. Pensionis 12. Nouembris 1621. coram Caualerio*; & ad hunc effectum non releuat solutio vnius termini pensionis factæ per N. vice, & nomine M. primi Titularis absentis, ac pro termino, vt in instrumento solutionis asseritur, maturando in festo Sanctiss. Natalis D. N. Iesu Christi proximè venturo, cum quietantia, & confessione de aliis terminis præcedentibus: nam quoad terminos decursos, non potest dici constare de solutione ex sola confessione facta de recepto; quæ solutionem non probat ad fauorem eius, qui tenetur docere de vera numeratione, *Natta consil. 543. nu. 19. lib. 3. Alex. cons. 132. num. 6. lib. 4. Seraphin. decis. 302. num. 2.* maximè, cum dicta confessio fuerit facta inter patruum, & nepotem, & inter personas suspectas: inter quas de facili præsumi potest simulatio, præcipuè, vbi in vtriusque commodum illa redundat, *Rot. decis. 244. nu. 2. & 4. p. 2. diuers. & in d. Lunensarzanen.*

Quo verò ad solutionem vnius termini tantum factam ab N. nomine Titularis, & ipso adhuc viuente, cum sit facta à tertio, de cuius mandato non constat, non est satisfactum

decreto; cum potuerit supponi persona ad soluendum, & Rota non sequitur *decisionem 2. de can. poss. & prop. in antiq.* quod in soluente pensionem pro alio, præsumat mandatum, nisi concurrant adminicula *Seraph.decis.436.nu.8.*

Nec sufficit quietantia facta de omnibus terminis decursis, tam à tempore primi Titularis, quàm tempore ipsius M. vsque ad terminum Sanctiss. Natalis; nam omissis aliis responsionibus, hæc quietantia, vt apparet ex lectura instrumenti, non continet veram, & realem solutionem, prout requirit decretum, sed dumtaxat confessionem de recepto; per quam non dicitur satisfactum decreto.

Præterea, quia à primo Titulari, ante dimissionem beneficij, debebantur quinque termini, quorum vltimus erat Natiuitatis S. Ioannis; pro quo termino nulla datur probatio solutionis; nec vera, nec confessata, &c. Hæc habentur in vna *Permanen. Pensionis 5. Iunij* 1624. *coram Merlino, impressa penes Rub.p.4.tom.3.decis.546.*

Et in dicta *Bergomen. Pensionis 7. Nouemb.* 1623. *coram Coccino*, impressa penes eundem *Rub.decis.620.d.p.4.to.3.* habetur quod cum pensio debuisset solui in duobus terminis, nempè S. Ioannis, & Natiuitatis Domini, de tempore obitus Titularis erant elapsi tres termini; & tamen non ostendebantur quietantiæ, nisi pro duobus vltimis terminis, non autem pro primo, & fuit propterea dictum de nullitate d. pensionis, stante decreto, &c. prout etiam in vna *Lucan. Pensionis* 26. *Nouembr.* 1627. *coram Pirouano*, & cum non doceat de integrali solutione, intrat dictum decretum; cuius verba habent vim decreti irritantis, & irritant, ac annullant actum; & ibi subditur, non esse verum, quod primus terminus fuisset excomputatus in expeditione bullarum; quia hoc non probat pensionarius, prout tenetur probare, &c.

S V M M A R I V M.

1 *Pensio per Papam reseruata, succedit loco beneficij.*
2 *Reseruata pensionario, quoad vixerit differt à temporali.*
3 *Quot modis extinguatur.*
4 *Non potest pecunia, aut pretio extingui, sine licentia Papæ.*
5 *Pensionario non potest solui pecunia pro extinctione pensionis, ante licentiam Papæ.*
6 *Quomodo autem id intelligendum.*
7 *Renuncians beneficio, cum pensione, ea intentione, vt illa extinguatur, non committit simoniam.*
Et refertur Rota decisio.
5 *Cassationis pensionis, absque alterius reseruatione, formula proponitur.*
9 *Pensio, quomodo possit remitti, sine licentia Papæ.*
10 *Pensionis cassatio, est fauorabilis.*
11 *Non requirit expeditionem litterarum.*
12 *Cassatio reseruationis fructuum, loco pensionis, quomodo detur.*
13 *Cassationis pensionis, cum reseruatione alterius, formula.*
14 *Papa, pensionem sibi reseruatam, dum esset Cardinalis, quomodo transferat.*
15 *Pensionis reseruatio, non cessat per assumptionem ad Papatum.*

Praxis cassationis, & extinctionis Pensionis annuæ super fructibus Beneficij Ecclesiastici reseruatæ, etiam cum reseruatione alterius similis.

C A P V T IV.

PRæfato A. quoad vixerit. Nam omnis pensio, quæ reseruatur per Papam alicui Clerico, vt commodius sustentari va-
1 leat, vel ex causa resignationis, vt hic, seù cessionis, ne nimium dispendium patiatur, succedit loco beneficij; quia reseruatur resignanti, quoad ipse vixerit, ad differentiam a-
2 liarum pensionum, quæ reseruantur ad tempus; ex quo dupliciter consideratur pensio; vno modo, quando datur in titulum, vt hic, altero, quando consistit in mera temporalitate, puta pro pulsandis campanis, pro patrocinio, vel aliis seruitiis, *Mandos. reg.19. quæst.11, numer. 1. & 2.*

Quamuis pensio, primo modo reseruata expiret, ac extinguatur morte ipsius pensionarij; cum sit onus temporale, *Par.decis.202. nu.3.lib.3. Garc.p.1.c.5. num.239.* cessabit tamen ipsa solutio pensionis pensionario facienda, si illam extingui, cassari, aut transferri contingat; quod pluribus modis euenire potest, &
3 Primo, morte pensionarij, penes quem sit titulus pensionis, vt dictum est.

Secundò, per contractum matrimonij, nisi fuerit data retentio, vigore indulti apostolici.

Tertiò, per ingressum Religionis, à Sede apostolica approbatæ, ac emissionem in ea professionis.

Quarto, per promotionem ad Ecclesiam Cathedralem, seu Metropolitanam; nisi fuerit data retentio.

Quinto, per translationem ipsius pensionis in aliam personam.

Sexto, quoad resignantem, si resignauerit beneficium, super quo est pensio.

Septimo, si pensionarius non incedat in habitu, & tonsura clericalibus.

Octauo, si perierint fructus beneficij, super quibus reseruata est pensio. Quos quidem, necnon alios modos minus frequentes, congerit *Vinian.in prax.iurisp.lib.13.c.9.à nu.45.* quos hic annettere non curaui.

Et ex supra positis, circa tres tantum modos, tanquam frequenter practicabiles, tàm pro nostris Curialibus, quam ab ipsa Curia absentibus, aliqua dicemus.

Primus enim modus est, quando pensio cassatur de consensu pensionarij, anticipatis, seu anticipandis solutionibus.

Secundus modus, quando pensio prima cassatur, & secunda reseruatur ad fauorem alterius, etiam de consensu.

Tertius modus, quando, nullo requisito alicuius consensu, sed tantum ex priuilegio Summi Pontificis, transfertur, de quo *c.seq.* dicetur.

Sed quia dictum est, quod pensio cassatur de consensu pensionarij anticipatis, seu anticipandis solutionibus.

Clarum est, apud omnes, quod pensio non potest redimi,
4 seù emi pecunia, vel pretio, aut eodem modo transferri, sine authoritate Papæ; alias enim redemptio, emptio, seù translatio erit Simoniaca, & nulla: quamuis non incurratur excommunicatio, *Garc.de benef.part.1. cap.2. à num.20. ad num.28.*

Quibus sic præmissis, dicendum est, quod quando partes sunt extra Romanam Curiam, & ad eam miserunt pro
5 beneplacito apostolico super huiusmodi cassatione non potest solui pensionario pecunia, ante obtentam supplicationem, sed tantum postquam illa fuerit signata, & registrata, & non alias.

6 Quod tamen intelligas, si pecunia fuerit absolutè soluta pro supradicta cassatione: ita quod ipsæ partes intelligant, sibi licere, pecuniam huiusmodi soluere, & respectiuè recipere: alias enim contrarium dicendum est; quia quamvis ante obtentum beneplacitum apostolicum, non possit pensionario solui pecunia, in executionem conuentionis; ita vt statim pensio remaneat extincta, seù partes nequeant resilire, & reuocare mandatum, potest tamen ipsi pensionario dari pecunia in rationem redemptionis pro tempore beneplaciti Apostolici obtenti; idest, vt beneplacito obtento, eam sibi habeat pro redemptione, seu tanquam in depositum, & securitatem; vt sit certus, & securus de solutione, ac sine necessitate exigendi à redimente; sicut posset accipere fideiussorem pecuniæ soluendæ, beneplacito obtento, ita *Garc.de benef.p.1.cap.5.num.38.*

Insuper *id. Garc.p.11.cap.3.num.172.* ex aliis per eum dictis, infert ad casum frequentem, quod renunciantes benefi-
7 cia, reseruata pensione, ea spe, & intentione, vt illa statim redimatur, non committunt confidentiam, etiam si resignatarius id intelligat, & præstet intentionem illam redimendi: nisi pactum interuenerit, ex *Gig.de pens.q.87. ad fin.*

Et de hoc nunquam fuit dubitatum, quia non intentio, seù tractatus, sed pactio firma de extinguenda dicta pensione attenditur; prout fuit in Rota resolutum in vna *Balneoregien. Simoniæ Veneris* 17. *May* 1624. cuius decisionis tenor talis est, videlicet.

Parochialis Ecclesia, de qua agitur, fuit resignata in manibus Summi Pontificis ad fauorem certæ personæ, cum reseruatione pensionis scutorum 40. annuorum, & supplicatio fuit signata Octauo Kal. Martij. Deindè fuit supplicatum pro extinctione dictæ pensionis, & supplicatio signata Nonis

nis Martij, Vndè, quæsitum fuit, an huiusmodi resignatio esset simoniaca; & Domini negatiuè responderunt; Quia, aut prætenditur, simoniaca, ex quo est facta ad fauorem, *glos. in cap. ex parte, verbo, dimittere, vbi DD. de off. deleg. Cassad. decis. 2. nu. 3. & seq. de sim. &c.* & cum renunciatio fuerit facta in manibus Sanctissimi, cessat simonia, vt dicunt omnes DD. Aut, ex quo fuit extincta pensio, & cessat omnis amaritudo; cum versemur in beneficialibus, in quibus simonia committitur ex constitutione Ecclesiæ, *Dec. cons.* 141. *num.* 2. & authoritas Summi Pontificis tale vitiom excludit, *glos. in cap. cum pridem, in verbo, illicitè, de pact. &c.* Aut, ex quod ante resignationem fuit actum de pensione reseruanda, & extinguenda, & minus resultat simonia; quia tractatus de renunciando certo modo, non est prohibitus, sed pactio firma est prohibita, *dict. cap. cum pridem*, vbi communiter DD. &c. Quæ maximè procedunt in hoc casu, ex obseruantia subsequuta; cum fuerit super omnibus obtentum beneplacitum Apostolicum. Vndè inferri potest, omnia fuisse gesta, ea intentione, si Sanctissimo placuerit, & approbatum fuerit; quæ est optima præseruatiua, dum tractatur resignatio, vt aduertit *Felin. in cap. ad audientiam* 2. *col. 3. num. 3. vers. quod autem, de rescript. Nauarr. cons. 48. nu. 3. libr. 5. de Simon. in antiq.* quod est in nouis *cons.* 33. *eod. tit. &c.*

Et quoad Primum, dicendum est, quod cum deueniendum erit ad huiusmodi cassationem pensionis, si pensionarius erit præsens Romana Curia: consentiet per seipsum, si verò absens, constituet procuratorem ad præstandum huiusmodi consensum; & nihilominus, vt omnibus notum est, in calce supplicationis, semper per Dominos Officiales additur, *Et de consensu*; Vndè, si supplicatio non esset porrecta per pensionarium, illiusque consensus non accesserit, frustra, ex illius tantum signatura, prætenderetur extinctio; nisi liquido constaret de speciali mandato in personam illius, qui eam porrexit, ita *Lotter de re benef. lib. 1. q. 42. n. 12. & 13.*

Et quamuis id. *Gig. in fin. sui operis* adijciat formulam supplicationis super cassatione pensionis, nihilomious, quia illa satis deueniat à moderno Romanæ Curiæ stylo, idcircò aliam nos hic secundum eum, subnectere voluimus, & est tenoris sequeotis, videlicet.

Beatissime Pater. Cum deuotus vester Petrus Sauinus Clericus Neapolitanus, cui aliàs pensio annua ducatorum C. super perpetui simplicis beneficij ecclesiastici sub inuocatione S. N. in parochiali Ecclesia N. loci N. diœcesis N. quod deuotus S. V. Orator Ioannes Paganus Clericus ad præsens obtinet, fructibus, &c. eidem Petro quoad viueret, vel procuratori suo legitimo, per dictum Ioannem, cuius ad hoc, tunc expressus accessit assensus, & successores suos, beneficium huiusmodi pro tempore quomodolibet obtinentes, annis singulis, in certis loco, & terminis, tunc expressis, ac sub consuetis sententijs, censuris, & pœnis integrè persoluenda, authoritate Apostolica reseruata, &c. extitit, ex certis causis, animum suum mouentibus, cassationi, extinctioni, & annullationi dictæ pensionis annuæ, illiusque reseruationi huiusmodi in S. V. manibus spontè, & liberè, nonnullis tamen anticipatis, seù anticipandis solutionibus, & non aliàs, nec alio modo, consentire proponat, & ex nunc etiam consentiat, Supplicat igitur humiliter E. S. V. dictus Orator, quatenus in præmissis opportunè prouidendo, eumque specialibus fauoribus, & gratijs prosequendo, pensionem annuam, & illius reseruationem, &c. seu concessionem prædictam, de expresso eiusdem Petri consensu, cassare, penitusque extinguere, & annullare, ac cassatam fore, & esse; necnon eundem Petrum pensionem prædictam, illiusquè terminos hactenus forsan decursos, & non solutos ab eodem Oratore, vel successoribus suis, vllo vnquam tempore de cætero minimè petere, nec Oratorem, minusvè successores prædictos ob illius, seù illorum non solutionem huiusmodi, aliquas censuras, & pœnas, etiam priuationis, de cætero minimè incurrere, ipsumque Petrum ius regrediendi, seu accedendi, vel ingrediendi ad beneficium huiusmodi nullatenus habere posse; necnon Oratori forsan anticipatas, & anticipandas solutiones huiusmodi soluere, ac Petro prædictis illas recipere, & retinere, ac in suos vsus, & vtilitatem conuertere, absque aliquo conscientiæ scrupulo, & simoniæ labe, aut censurarum, & pœnarum incursu, licuisse, & licere. Irritumque, &c. decernere, & declarare dignemini de gratia speciali. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus apostolicis, cæterisq; contrarijs quibuscumq; cum Clausulis opportunis.

Concessum, vt petitur in præsentia D.N.PP.

M. A. Maraldus.

Et cum absolutione à censuris ad effectum, &c. & de cassatione, extinctioni, annullatione, decreto, declaratione, alijsquè præmissis, vt supra. Et quod sola præsentis supplicationis signatura sufficiat, & vbiquè in iudicio, & extra fidem faciat, regula contraria non obstante, Et de consensu.

Concessum.
M.A.Maraldus.

Quod declaratur in vna *Taurinen. Reductionis pensionis coram Burat.dec.528.num.1.* vbi, quod pensio potest remitti sine consensu Apostolico, & procedit non solum in remissione totius pensionis, & perpetuæ, sed etiam in extinctione, seu reductione partis, & temporalis; cum semper vigeat eadem ratio liberationis in totum; vel in partem à grauamine, vel seruitute, *d.decis.loc.cit.*

Et hic nota, quod cassatio pensionis, cum sit fauorabilis.
30 ex eo, quod restituat beneficium ad pristinam libertatem, sicut iam alias diximus, proindè super dicta cassatione, quando illa fit absolutè, nempè absque noua eiusdem pensio-
31 nis reseruatione, non sunt pro cassatione prædicta, expediendæ litteræ: ac sic dicitur, quod sola supplicationis signatura sufficiat, *Rota decis.71.n.12.d.p.1.diuers.Garc. de benef.p.1.c.5.num.36.*

Et quia, quandoque non admittitur in Dataria hæc supplicatio, nisi litteris reseruationis expeditis, propterea, ibi erit docendum de illarum expeditione; & ex hac notoria praxi eo magis cessat prorsus opinio asserentium, pensionem huiusmodi posse extingui anticipatis solutionibus, sine Papæ scientia, absque vitio simoniæ: quod tantum procedere notum est, quando ipsa pensio extinguitur, & cassatur, nulla prorsus annata, seu aliqua ipsius parte soluta, sed tantummodo liberè, & simpliciter, quod fieri potest absque Summi Pontificis, seu alterius licentia; quamuis sine papa illa constitui nequeat, *Rota decis.474.num.7. par.1. diuers.*

Sic etiam concedi consueuit cassatio reseruationis fructuum, siuè illorum partis, seù omnium, solutis tot pecuniis anticipatis, & sicut pro parte fructuum, ita etiam parte, seu medietate pensionis: eo magis, cum dari non possit ratio diuersitatis, cum magis in totum extinctio fieri possit, quam pro parte, *Mandos. in praxi sign. grat. tit. extinctiones, vers. extinctiones prædictæ fieri consueuerunt*; & ita eum effectu videmus etiam seruari; nam post consuetam narratiuam supplicationis, additur *cassationi, extinctioni, & annullationi pensionis prædictæ, quoad illius medietatem, tantum videlicet, ducatorum tot, quò vero ad alteram medietatem aliorum ducatorum tot, ac illius reseruationem, salua, & illæsa remanente, &c.* & idem subsequitur in dispositiua eiusdem supplicationis.

Pro cassatione autem reseruationis fructuum loco pensionis reseruatorum, sic concipienda erit supplicatio, videlicet.

12 *Beatissime Pater, Cum deuotus vester Matthaus Caranita Clericus Neapolitan. cui alias omnia, & singula fructus, &c. ac iura, obuentiones, & emolumenta vniuersa sine cura Ecclesiæ S. N. Neapolit. diœcesis, quam deuotus S. V. Orator Dominicus Serinus ad præsens obtinet, per eum, quoad vixerit propria authoritate, loco pensionis annuæ percipienda Apostolica authoritate reseruata, & assignata fuerunt, ex certis causis, &c. cassationi, &c. reseruationi fructuum huiusmodi nonnullis anticipatis illorum solutionibus in S. V. manibus consentire proponat, &c. supplicat, &c. Orator præfatus quatenus, &c. reseruationem, & assignationem prædictas, ita quod illa ex nunc mediantibus anticipatis fructuum, &c. prædictorum solutionibus, cessent. dictusque Matthæus: nullatenus in illorum perceptione sese intromittere, aut eosdem fructus percipere possit, seu queat, de expresso dicti Matthæi consensu cassare, &c. eundemque Oratorem, seu pro tempore dictæ sine cura Ecclesiæ Rectores ad illorum præstationem deinceps non teneri, aut ob illorum non præstationem aliquas censuras, vel pœnas incurrere, Irritumque, &c. vt in supradicta formula cassationis pensionis.*

Quod secundum extinguitur pensio, per illius cassationem, & reseruationem alterius similis pro alia persona, Et hoc modo, non conceditur secunda reseruatio, nisi etiam, accedente consensu Titularis, de cuius præiudicio agitur, qui ita consentio extinctioni pensionis, vt illa reseruetur ad fauorem N. & non aliter, & patebit in illius formula, quam infra subiiciam: nec non de consensu habentis pensionem; & sic stylus Romanæ Curiæ est, vt prius extinguatur prima, ac postea de nouo alia similis reseruatur; & sic euitatur titulus translationis pensionis, quamvis in effectu dici potest translatio; à quo quidem nomine semper Dataria Apostolica abhorruit; nam si pensionis reseruatio, ex quo per eam imponitur seruitus beneficio, vt per *Gigas. in suo tract. de pens. qu. 96. nu. 1. cum seq.* est odiosa, illius translatio dicitur odiosissima, prout suo loco dicetur; quia seruitus ipsa protogatur, ac propterea meritò prohibita fuit, ne inconuenientia multiplicentur, *Sarnen. super reg. de infirm. q. 16. num. 2. circa med.*

Cum verò contingit hanc fieri cassationem pensionis, cum reseruatione alterius similis, supplicatio, quæ pro ea Summo Pontifici porrigenda erit, ad præscriptum nouissimi Curiæ styli, modo sequenti concipi poterit, videlicet.

13 *Beatissime Pater. Cum deuotus vester Ioannes Amadæus Clericus, cui aliàs pensio annua ducatorum Centum monetæ Neapolitanæ, super fine cura Ecclesiæ Sancti Vincentij loci N. Neapolitan. diœcesis, quam deuotus etiam S. V. Marius de Leua, ad præsens obtinet fructibus, &c. Apostolica authoritate reseruata fuit, ex certis causis, animum suum mouentibus, cassationi, extinctioni, & annullationi dictæ pensionis annuæ, ad effectum tamen reseruationis alterius pensionis similis summæ super eiusdem sine cura Ecclesiæ fructibus, &c. pro deuoto S. V. Oratore Laurentio Caracciolo Clerico Neapol. in manibus E. S. V. sponte, & liberè consentire proponat, & ex nunc etiam consentiat. Supplicat igitur humiliter S. V. Orator præfatus, quatenus in præmissis opportunè prouidendo, eumque specialibus fauoribus, & gratijs prosequendo, pensionem prædictam ipsius Ioannis expresso accedente consensu, authoritate Apostolica cassare, pænitusque extinguere, & annullare; ac cassatam, pænitusque extinctam, & annullatam esse, & fore, ipsumque Ioannem à moderno, & pro tempore existente supradictæ sine cura Ecclesiæ Rectore, pensionem huiusmodi petere, vel exigere non posse, ac eundem Rectorem ad solutionem pensionis huiusmodi præfato Ioanni deinceps faciendam, non teneri, & ob non solutionem illius, aliquas sententias, censuras, & pænas Ecclesiasticas, vel suspensionis minimè incurrere posse, irritumque, &c. decernere. Et nihilominus dicto Laurentio, vt commodius sustentari valeat, de alicuius subuentionis auxilio prouidendo, pensionem annuam centum ducatorum supradictæ monetæ super dictæ sine cura Ecclesiæ fructibus, &c. eidem Laurentio, quoad vixerit, vel procuratori suo legitimo, per modernum, & pro tempore existentem eiusdem sine cura Ecclesiæ Rectorem huiusmodi, cuius ad hoc expressus accedit assensus, & successores suos, annis singulis in loco, & terminis in litteris exprimendis, sub sententijs, censuris, & pænis in similibus apponi solitis Apostolica authoritate reseruare constituere, & assignare; ac pensionem præfatam, vt præfertur reseruatam, ex quauis causa, quantumuis vrgenti, legitima, & iuridica, etiam ad successorum prædictorum instantiam ad minorem summam reduci, annullari, vel inualidari, minusque illius reseruationem huiusmodi, ac præsentes, & desuper conficiendas literas de subreptionis, vel obreptionis vitio, aut intentionis S. V. vel quopiam alio defectu notari, impugnari, vel retractari posse; sed semper validam, &*

offica-

efficacem fore, ipsique Laurentio suffragari, perindè, ac si pensio per præsentes reseruata ex cessionis, aut alia probabili, & iusta causa reseruata fuisset. Sicque per quoscunque Iudices, & etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales iudicari, &c. debere, ac irritum, &c. decernere digneminide gratia speciali. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis cæterisque contrarijs quibuscunque cum clausulis opportunis. Fiat, vt petitur F.

Et cum absolutione à censuris ad effectum, &c. Et quod dicti Oratoris dispensationes, ac primodictæ pensionis reseruatio, & litterarum desuper confectarum tenores etiam veriores habeantur pro expressis, seu in toto, vel parte exprimi possint in litteris. Et de cassatione, extinctione, annullatione, decreto, quoad quæ sola præsentis supplicationis signatura sufficiat, & vbique fidem faciat in iudicio, & extra, regula contraria non obstante. Et de reseruatione dictæ pensionis annuæ ducatorum centum monetæ Neapolitan. super dictæ sine cura Ecclesiæ fructibus, &c. quæ transeat ad successores pro dicto Laurentio, per eum, vt præfertur percipiendæ, ac in suos vsus, & vtilitatem conuertendæ. Cum decreto, quod illa ad successorum prædictorum instantiam ad minorem summam redduci non possit, ac aliàs modo, & forma præmissis, quæ hic pro Fiat F. *sufficienter repetitis ad partem habeantur, latissimè extendendis. Et quod præmissorum omnium, & singulorum, etiam denominationum, qualitatum, nuncupationum, inuocationum, annexorum, fructuum, &c. aliorumque necessariorum maior, & verior specificatio, & expressio fieri possit in litteris simul, vel ad partem expediendis. Et quoad cassationem, de consensu dicti Ioannis; quo vero ad nouam pensionem, iuxta prioris reseruationis tenorem tantum.*

Ex qua quidem praxi habes, quod pensio potest modo præmisso transferri, etiam si reseruata sit sine clausula transferendi, aut super hoc non fuerit concessum peculiare indultum, vt suo loco dicetur; nam vt dicatur translata, sufficit, quod de consensu ipsius pensionatij, & soluentis pensionem, transferatur pensio ipsa in alium, authoritate Summi Pontificis, & hic est vnus ex modis transferendi.

Hac eadem forma vtitur ipse Papa in pensionibus sibi, dum esset Cardinalis, reseruatis, prout vidi tempore Pauli Quinti, qui pensionem cassauit, eandemque reseruauit ad fauorem bon. mem. Scipionis Cardinalis Burghesij eius nepotis eo modo, quo sequitur, videlicet.

14 *Motu proprio, &c. Dudum fel. record. Clemens Papa VIII. prædecessor noster, nobis tunc Cardinalatus honore fulgentibus, pensionem annuam mille ducatorum illarum partum super mensæ Archiepiscopalis Ecclesiæ Burgen. quæ de iurepatronatus Charissimi in Christo filij nostri Philippi Hispaniarum Regis Catholici, ex priuilegio Apostolico, cui non est in aliquo derogatum, esse dignoscitur, fructus, &c. quoad viueremus, vel procuratori nostro legitimo, per tunc, & pro tempore existentem Burgen. Præsulem, seu Administratorem, annis singulis, in certis terminis, modoque, & forma, ac cum Clausulis, & decretis tunc expressis; necnon sub consuetis sententijs, censuris, & pœnis, integrè persoluendam, Motu proprio, Apostolico authoritate, reseruauit, constituit, & assignauit; prout in litteris Apostolicis desuper expeditis plenius continetur, Nos, qui diuina fauente clementia, ad Summi Apostolatus apicem assumpti sumus, pensionem prædictam per assumptionem huiusmodi, non cessasse, nec cessare, harum serie, quatenus opus sit, decernendo, & declarando, eandem pensionem cassamus, extinguimus, & annullamus, ac cassatam, penitusque extinctam, & annullatam esse, & fore, ac venerabilem fratrem nostrum Archiepiscopum Burgen. eiusque successores, dictæ Ecclesiæ Præsules, seu Administratores ad solutionem deinceps Nobis faciendam, non teneri, nec obligatos esse, aut fore decernimus. Et nihilominus, volentes dilecto filio Scipioni tituli S. Chrysogoni S. R. E. Presbytero Cardinali Burghesio nuncupato, nostro secundum carnem ex sorore nepoti, vt statum suum, iuxtà Cardinalatus dignitatem decentius tenere, & expensarum onera, quæ iugiter de necessitate subire oportet, facilius perferre valeat, de alicuius subuentionis auxilio prouidere, Motu simili, & ex certa nostra scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, illi pensionem annuam mille ducatorum monetæ prædictæ super mensæ Archiepiscopalis prædictæ fructibus, prouentibus, iuribus, obuentionibus, & emolumentis vniuersis; etiam si super illis aliæ pensiones annuæ, ad quamcumque summam ascendentes, quas pro expressis haberi volumus, alijs reseruatæ existent, eidem Scipioni Cardinali, quoad vixerit, vel procuratori suo legitimo, per*

moder-

modernum, & pro tempore existentem Burgens. Præsulem, seu Administratorem, annis singulis in terminis, necnon cum omnibus, & singulis libertatibus, immunitatibus, exemptionibus, vinculis, decretis, alijsque clausulis, & cautelis, ac aliàs modo, & forma in priori reseruatione præscriptis, integrè persoluere; ac per ipsum Scipionem Cardinalem, vnà cum dicta S. Chrysogoni, & quibusuis alijs, etiam Cathedralibus, Metropolitanis, alijsque Ecclesijs, necnon Monasterijs, etiam Consistorialibus, Prioratibus, etiam Conuentualibus, Præposituris, Præpositatibus, Præceptorijs, dignitatibus, etiam maioribus, & principalibus, personatibus, Administrationibus, & officijs, etiam curatis, & electiuis, cæterisque beneficijs Ecclesiasticis cum cura, & sine cura sæcularibus, & quorumuis Ordinum, & militiarum, etiam hospitalium, regularibus quomodolibet qualificatis, quæ ex quibusuis concessionibus, & dispensationibus Apostolicis, ad Regum, & Principum nominationibus, in titulum commendam, administrationem, aut alias quomodolibet obtinet, & in posterum obtinebit, quæcunque & qualiacunque fuerint; necnon cum quibusuis fructibus Ecclesiasticis loco pensionum annuarum, & pensionibus ipsis super similibus, vel dissimilibus fructibus sibi reseruatis, & assignatis, ac reseruandis, & assignandis, percipiendam, exigendam, ac in suos vsus, & vtilitatem conuertendam, Apostolica authoritate, tenore præsentium, de consensu dicti Regis reseruamus, constituimus, & assignamus. Decernentes, pensionem per præsentes reseruatam huiusmodi, illiusque reseruationem, etiam contra, & aduersus quascumque impugnationes, firmas, validas, & efficaces existere, minusque illas; & præsentes, ac desuper conficiendas litteras de subreptionis, vel obreptionis, seu nullitatis vitio, vel consensus Archiepiscopi Burgens. aut alios, interesse forsan quomodolibet habentium, seu quopiam alio defectu notari, impugnari, retractari, vel irritari posse, sed semper validas, & efficaces fore, ac Scipioni Cardinali prædicto suffragari, perinde, ac si dicta pensio in Consistorio nostro secreto, & de patrum nostrorum, ac Archiepiscopi Burgens. & aliorum omnium interesse habentium expresso consensu, & ex iusta, & rationabili causa reseruata, & assignata fuisset. Sicque per quoscunque Iudices, &c. Irritum, &c. Non obstantibus præmissis, & quatenus opus sit, de non tollendo iure quæsito, ac de præstando consensu in pensionibus, alijsque quibusuis regulis, ac Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon Lateranensis Concilij, nouissimè celebrati, pensiones annuas, super fructibus mensarum Archiepiscopalium, nisi ex cessionis, aut alia probabili causa reseruari prohibentis, alijsque constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac dictæ Ecclesiæ Burgens. confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia, roboratis statutis, & consuetudinibus, cæterisque contrarijs, quibuscumque, cum Clausulis opportunis.

Fiat Motu proprio C.

Et quod dicti Scipionis Cardinalis obstantiæ beneficiales, &c. pro expressis, & totaliter insertis, seu, &c. Et de cassatione, &c. prædictis, quoad quas sola, &c. signatura, &c. & de reseruatione, &c. quæ transeat ad successores, &c. Et quod præmissorum, &c. fieri possit in litteris, &c.

Dat. Romæ apud S. Marcum Pridie Id. Septembris. Anno Primo.

Sanè, ex hac praxi benè notandum est, pensionem, per
15 assumptionem ad Summum Pontificatum, non cessare; quod quidem in supradicta noua pensionis reseruatione declaratur, ibi, *pensionem prædictam, per assumptionem huiusmodi, non cessasse, nec cessare, harum serie, quatenus opus sit, decernendo, & declarando, &c.* Vnde cessare videtur contraria opinio, præsertim *Gabriel, consil. 200. num. 2. lib. 2.* qui apertè dixit; per assumptionem Cardinalis Pensionarij ad Summum Pontificatum, extingui pensionem; ea ratione, quia sicut pensio extinguitur per promotionem ad Episcopatum, multò magis per Pontificatum; ex eo, quod cessat causa, propter quam fuit Cardinali reseruata, nempè sustentatio, ac vitę subsidium; & ad corroborandum prædictam suam opinionem, refert exemplum Pij Quarti, qui ita tacitè censuit, dum sciuit, & passus fuit, Hospitale sibi liberè percipere fructus Monasterij, ei vniti, quos loco pensionis non controuertebatur eidem Pontifici, dum esset Cardinalis, reseruatos fuisse, vt ex *Lotter. de re benefic. lib. 1. quæst. 41. num. 2. cum pluribus seqq.*

Quare, concludendum est, pensionem prædictam non cessare per assumptionem ad Papatum; quicquid in contrarium senserit, etiam *Hoied. de incompat. benef. part. 1. c. 1. nu. 11.* quem etiam refert, & sequitur *Paris. de resign. benef. lib. 3. q. 1. sub nu. 7. vers. in contrarium, & n. 10.* quia eorum opinio non est in praxi recepta; nec me latet, non semel habitum fuisse, de hac re, sermonem inter Dominos Abbreuiatores Litterarum maioris Præsidentiæ in Cancellaria Apostolica; qui semper tenuerunt, pẽsionem prędictam, ex supradictis, minimè cessare.

Quoad tertium, quando, nullo requisito consensu titularis, pensio transfertur in vim priuilegiorum concessorum per Summos Pontifices aliquibus personis, puta militibus Sanctorum Petri, & Pauli, & nonnullis alijs officialibus Romanæ Curiæ, necnon militibus pijs, ac militibus Sancti Stephani *Paris. lib. 6. quæst. 4. ante num. 8.* de qua quidem translatione, eiusque praxi, dicitur *cap. seq.*

SVM-

S V M M A R I V M.

1 *Pensionis reseruatio super fructibus Beneficij Ecclesiastici, odiosa, & quarè.*
2 *Odiosissima verò illius translatio; & quarè.*
3 *Odiosa magis seruitutis impositio, quam illius prorogatio.*
4 *Pensio translatio, regulariter fit in iuniores ipsis Transferentibus.*
5 *Pensio quandoque etiam secundò, & tertiò transfertur.*
6 *Translatarius, quod possit præmori transferenti, est de futuris contingentibus.*
7 *Translatio pensionis, repræsentat speciem hæreditariæ successionis.*
8 *Transferendi pensionem facultas conceditur Cardinalibus, alijsque pensionis, ex priuilegio.*
9 *Transferendi pensiones licentia dupliciter conceditur.*
10 *Translationis pensionis, litterarum formula proponitur.*
11 *Alia amplior adnectitur.*
12 *Translationis pensionis indulta, conceduntur in forma gratiosa.*
13 *Pensionem transferens, non tenetur coram Iudice producere litteras reseruationis.*
14 *Translatio pensionis, quibus detur, etiam non expeditis litteris reseruationis.*
15 *Requirit mentionem qualitatis Ecclesiæ, super cuius fructibus est reseruata.*
16 *Translatio pensionis, amplior datur personis qualificatis, vt hic.*
17 *Quando datur super fructibus quorumcunque beneficiorum, intelligitur, etiam de Cathedralibus.*
18 *Non requirit derogationem Concilij Lateranensis; & quomodò id intelligatur.*
19 *Translatio pensionis latissimè, & generaliter concessa, comprehendit, etiam pensionem super fructibus beneficiorum iurispatronatus.*
20 *Non requirit mentionem qualitatum expressarum in prima reseruatione.*
21 *Requirit mentionem iurispatronatus Regis.*
22 *Concessa super fructibus vnius beneficij, non extenditur ad aliud.*
23 *Transferendi indultum, validum, etiam si pensio reperiatur diminuta.*
24 *Pensio extinguitur, mortuo pensionario, sicut vsusfructus, mortuo vsufructuario.*
25 *Pensionis translatio à pluribus Summis Pontificibus denegata.*
26 *Constitutio Vrbani VIII. circa translationes pensionum reseruatarum super beneficijs per S. R. E. Cardinalis obtentis, proponitur.*
27 *Pensionis translationi, supplendi per Cancellariam locus, & termini in prima reseruatione non expressi.*
28 *Transferendi facultas quascunque pensiones, quasnam comprehendat.*
29 *Translationem pensionis faciendam esse per quemcunque loci Ordinarium, quomodo intelligendum.*
30 *Canonicus Cathedralis Ecclesiæ, ad effectum transferendi pensiones, dicitur in dignitate Ecclesiastica constitutus.*
31 *Necnon dignitates obtinentes in Collegiata Ecclesia.*
32 *Si verò translatio committitur Canonico, sine expressione Cathedralis, vel Collegiatæ, videtur commissa Canonico Cathedralis.*
33 *Translationes pensionum, quæ fiunt in Romana Curia, committuntur, etiam Canonicis Collegiatarum insignium Vrbis.*
34 *Translatio facta coram Canonico, Sanctæ Mariæ in Transtyberim, valida reputata.*
35 *Fieri potest coram quocunque ex Illustriss. DD. Vtriusque Signaturæ Referendarijs.*
36 *Necnon coram Prothonotario Apostolico.*
37 *Translatio pensionis, commissa personæ in Dignitate Ecclesiastica constitutæ, intelligitur de quacunque siue prima, siue secunda, & quavis alia post Pontificalem.*
38 *Facta coram alijs, quam expressis in indulto, est nulla.*
39 *Et quid, si in loco translationis non reperiatur aliquis ex Executoribus, in indulto contentis.*
40 *Mandatum ad transferendum pensionem, vsquequò validum.*
41 *Pensionis translatio, quando valida corã Notario, & testibus.*
42 *Et quid, si præter Notarium, & testes, adhibeatur, etiam Executor.*
43 *Translatio pensionis fieri potest, nedum pro tota quantitate, sed etiam pro illius parte.*
44 *Translatarius non potest in alium transferre eandem pensionem, sine licentia Papæ.*
45 *Transfertur pensio, etiam in articulo mortis, licèt id in indulto non dicatur.*
46 *Translatio pensionis non comprehenditur* in reg. de infir.
47 *Potest fieri per moribundum, balbutientem, & semimortuum.*
48 *Necnon extorta per blanditias, & persuasiones Translatarij.*
49 *At etiam si transferens, ita titubaret, vt malè loqueretur.*
50 *Necnon nutu, & signis.*
51 *Et quomodo hæc intelligantur.*
52 *Translatio pensionis facta, cum conditione, si Transferens ex illa infirmitate moriatur, nulla est.*
53 *Vel si fiat, vt Transferens quoad vixerit, possit percipere pensionem.*
54 *Et quamvis fieri possit in articulo mortis, & casibus prædictis, intelligendum est, illius forma seruata.*
55 *Transferentis pensionem, consensus debet esse expressus.*
56 *Translatio pensionis non requirit consensum patronorum, neque mentio iurispatronatus.*
57 *Et quarè.*
58 *Pensionis secunda translatio requirit consensum, illam soluere debentis, ex Constitutione Vrbani VIII.*

Praxis Translationis Pensionis annuæ, super fructibus Beneficiorum Ecclesiasticorum reseruatæ, ex Indulto Summi Pontificis.

C A P V T V.

1 PEnsionis reseruationem super fructibus beneficij Ecclesiastici esse odiosam, omnes scribentes testantur; potissimùm, quia illa detracta ex corpore ipsius beneficij, sæpè videmus, tantum illius Titulari non remanere, vt possit, onera dictæ pensionis detracto cætera, ad quæ de iure tenetur, persoluere; prout considerauit *Gig. de pens. quæst. 96. num. 2.* Necnon, quia pensio est quædam seruitus, super beneficijs, non seruientibus concessa; qui nihilominus non laborant in Ecclesia, neque seminant, & tamen metunt, ac fructus sine labòre colligunt, & manducant, contra ordinem naturæ, vt ait, *Sarnen. super reg. de infir. q. 16. n. 2.*

2 Odiosissimam verò eiusdem pensionis translationem; cum non sit de iure, nec de ipsius natura; quinimmò contra naturam; quandoquidem pensio reseruatur ad tempus, & sic extinguitur morte pensionarij; translatio vero, cum sit obligatio eamdem soluendi de vna persona ad aliam, facta authoritate Papæ, prout illam definit *Paris. de resign. benef. lib. 6. quæst. 4. num. 4.* operatur perpetuitatem pensionis, post mortem pensionarij, *Caputaq. decis. 303. num. 14. part. 2.*

Nam licèt contrarium tenuerit Rota; quinimmò, quod
3 magis odiosa reputetur ipsa pensionis impositio, quàm illius translatio; sicut noua impositio seruitutis magis, quam iam impositæ prorogatio; & ideò reputetur modici præiudicij; ex eo, quod contingere potest, vt Translatarius præmoriatur Transferenti; ac proinde in translatione, seu facultate transferendi, non sit facienda mentio, quod beneficium sit alia pensione grauatum, prout facienda est, quando à principio constituitur prædicta pensio, vt dixit *Rota in vna Regien. Pensionis 16. Nouembris 1622. & 17. Iunij 1624. coram Pirouano, & in vna Romana Pensionis 17. Iunij 1622. coram Buratto*, & in vna *Firman. Pensionis*, quæ est *decis. 46. num. 7. part. 5. recent.*

Nihilominus, quod ipsa translatio non possit dici saltem odiosa ob rationem allatam, quod nimirum possit præmori Translatarius ipsi Transferenti, est de rarò contingentibus;
4 quia huiusmodi translatio passim, saltem regulariter fieri consueuit in iuniores ipsis Transferentibus; nec semel visum
5 est, eamdem pensionem fuisse, etiam secundò, & tertiò translatam, vigore facultatis transferendi. Quinimmò sæpius, & sæpissimè, vt est casus *decisionis 9. Mohed.* in qua Clemens VII. super fructibus Mensæ Episcopalis Licien. reseruauit pensionem in fauorem Cardinalis de Spinula, cum

pote-

potestate transferendi; & extincta dicta pensione, fuit translata alia similis in fauorem Cardinalis de Cortona, cum eadem Clausula, *transferendi*, & idem Cardinalis de Cortona eamdem pensionem transtulit in fauorem Iacobi, cum eadem facultate transferendi in allum, & idem Iacobus illam transtulit in fauorem Marci Antonij, prout in principio *dict. decisionis*; vnde, ista ratio cessandæ pensionis, quæ potest contingere per obitum Translatarij, adduci posse videtur ex quadam decentia; qua Papa mouetur ad dictam translationem concedendam; vt proinde dici non possit odiosa; & sic quod

6 Translatarius posset præmori Transferenti, est quid de futuris, quæ saltem possunt esse, & abesse, & non consideranda, *leg. sciendum, §. si fundum. & ibi glos. in verbo, possit, ff. qui satisd. cogant. Bellam. decis. 749. Rota decis. 21. sub num. 5. de preb. in nou. Felin. in cap. in nostra, coroll. 7. de rescript. Put. decis. 97. num. 7. lib. 2.* quare mens Papæ non potest considerari ex futuro euentu, id. *Put. decis. 147. num. 3. lib. 3. Gonz. glos. 5. §. 5. num. 44. & 47.* & negari non potest, quin per huiusmodi translationem, contra iuris communis rationem, constituatur actio personalis in eo, in quo nullo modo esse potest, deficiente consensu Titularis à principio, restricto ad vnius tantum

7 fauorem, & sic repræsentata quadam specie hæreditariæ successionis in eo, in quo, nec datur, nec dari potest, vt optimè deducit *Lotter. de re benef. lib. 1 q. 36. n. 115. & Gamb. de author. leg. lib. 6. num. 579. & Franc. Becc. consil. 130. num. 12.*

Verum est tamen, quod Papa S. R. E. Cardinalibus, cæ-

8 terisque personis, vt infra, etiam ex priuilegio, qualificatis, hanc transferendi facultatem concedere consueuit; licèt idem videamus seruari quandoque etiam cum alijs personis, sibi benè visis, cum maxima tamen difficultate, nec sine maximis fauoribus.

9 Hæc autem transferendi facultas dupliciter emanare consueuit, vno videlicet modo, in actu ipsius pensionis reseruationis, in quo Papa tribuit pensionario facultatem, pensionem transferendi, vt infra fusius dicetur; quam regulariter tribuere consueuit, quando prædicta pensio reseruatur super fructibus beneficiorum Ecclesiasticorum extra Italiam consistentium, teste *Mandos. in prax. Signat. Grat. Tit. Translationes pensionum, versic. Clausula, cum facultate transferendi, fol. mihi 24. à tergo.*

Altero verò modò, transfertur ipsa pensio, postquam fuit pensionario reseruata, nulla facta mentione in litteris Apostolicis super illius reseruatione, de facultate transferendi; sed postmodum ab ipso Papa, suo Motu proprio, tàm ipsis S. R. E. Cardinalibus, quàm alijs personis prædictis, prædicta facultas cōceditur; sicut etiam generaliter in vim facultatum, seu priuilegiorum, nempè Episcopis in Capella Papæ Assistentibus, Lauretanis, Conclauistis, Dapiferis, & alijs qualificatis personis, eidem Papæ gratis, & acceptis, vt supra dictum est; qui vigore earumdem facultatum, nedum tenere possunt pensiones sibi reseruatas, seu reseruandas, sed etiam illas in alios transferre; ex eo, quod nulla, quoad hoc, potest constitui differentia inter pensiones reseruatas, & translatas; cum istæ, etiam dicantur reseruari, & in translatione extinguatur pensio antiqua, & reseruetur noua similis extinctæ, prout tenuit *Rota penes Ludouis. decis. 18. n. 3. & 4.*

Quoniam verò huiusmodi facultas transferendi non rarò conceditur, operæ pretium duxi, illius formulam, iuxta consuetum stylum Curiæ conceptam, hic subnectere, quæ talis est, videlicet.

10 **A tergo:** *Dilecto filio Hieronymo Parauato Presbytero Squillacen. seu alterius Diœcesis.* **Intus verò.** *Vrbanus Papa VIII. Dilecte fili, salutem, &c. Vitæ, ac merum honestas, &c. Nos inducunt, vt ea, tibi libenter concedamus, per quæ erga dilectum filium Saluatorem Parauatum Presbyterum Squillacen. Diœcesis, consanguineum tuum, te beneficum exhibere possis, & liberalem. Volentes igitur te, qui, vt asseris, pensionem annuam Septuaginta ducatorum monetæ Neapolitan. super sine cura Ecclesiæ, seu Capellæ S. Ioannis Chrysostomi Hieracen. fructibus, redditibus, & prouentibus Apostolica tibi authoritate reseruatam, annuatim percepis, fauore prosequi gratiæ specialis, teque à quibusvis, &c. Censentes, &c. Tibi, vt quicunque loci Ordinarius, seu Canonicus Metropolitanæ, vel alterius Cathedralis Ecclesiæ, seu alia persona in dignitate Ecclesiastica constituta, à te quandocunque in Romana Curia, vel extrà eam, vbique locorum eligendus, vel eligenda, simul, vel successiuè, dictam pensionem, pro summa xxiv. ducatorum auri de Camera, eadem pensione, quoad summam non cassandam, aut extinguendam, salua tibi, & illæsa remanente, in vna, vel pluribus vicibus, quandocunque tibi placuerit, etiam in mortis articulo, de tuo consensu cassare, & extinguere; ac postquam cassata, & extincta fuerit, vnam pensionem annuam xxiv. ducatorum huiusmodi, super eisdem fructibus, &c. eidem Saluatori, etiam quæcunque quotcunque, & qualiacunque beneficia Ecclesiastica, cum cura, & sine cura, ac quomodolibet qualificata, etiam ex quibusvis concessionibus, & dispensationibus Apostolicis, in titulum, commendam, administrationem, vel aliàs quomodolibet obtinenda, & expectanda, per te quandocunque etiam in mortis articulo huiusmodi, ac coram Notario, & duobus testibus, etiam laicis nominandis, dicto Saluatori, quoad vixerit, vel eius legitimo procuratori, per dictæ Ecclesiæ, seu Capellæ Rectorem pro tempore existentem, annis singulis, sub sententijs, censuris, & pœnis, ac in loco, & terminis, necnon cum omnibus, & singulis exemptionibus, libertatibus, immunitatibus, obligationibus, renunciationibus, vinculis, clausulis, & decretis, in litteris prioris reseruationis pensionis huiusmodi, contentis, & expressis; ac aliàs iuxtà illarum continentiam, & tenorem, etiam absque Rectoris huiusmodi desuper præstando, vel requirendo consensu, ac etiam ipso inuito, & reclamante, præsentibusque litteris illi minimè intimatis, neque exhibitis, ostensis, vel præsentatis, seruata forma Constitutionis nostræ desuper editæ, Apostolica authoritate reseruare, constituere & assignare, liberè, & licitè valeat, seu si tibi magis placuerit, & tu ita volueris, pensionem primadictam pro summa xxiv. ducatorum huiusmodi, residuo pensionis huiusmodi tibi salua remanente, vt præfertur, in dictum Saluatorem, quandocunque tibi placuerit, etiam in mortis articulo, vt etiam præfertur, nominandum, & coram solis Notario, & testibus, in Roman. Cur. vel extra eam, prout tibi videbitur, seruata forma dictæ Constitutionis, transferre possis, dicta authoritate, tenore præsentium concedimus, & indulgemus; ac tam loci Ordinario, seu Canonico, vel personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ, quàm tibi, præmissa omnia respectiuè faciendi, & exequendi plenam, &*

amplam authoritate, & tenore præmissis, facultatem impartimur. Decernentes easdem præsentes litteras, & illarum vigore faciendam cassationem, & extinctionem, ac nouas reseruationem, constitutionem, & assignationem huiusmodi, ex nunc, prout postquam factæ fuerint, validas, firmas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere; necnon dicto Saluatori in omnibus, & per omnia suffragari, illumque in vniuersis iuribus tuis, in omnibus, & per omnia, quoad pensionem xxiv. ducatorum huiusmodi, etiam quoad quasi possessionem illam exigendi, in qua existis, per viam gratiosæ surrogationis substitutum, & surrogatum, eo ipso censeri. Sicque per quoscunque Iudices, &c. ac irritum, &c. attentari. Quocirca Venerabilibus fratribus Archiepiscopo Neapolitan. & Episcopo Squillacen. ac dilecto filio Curiæ causarum Cameræ Apostolicæ generali Auditori per præsentes committimus, & mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut vnus eorum, per se, vel alium, seu alios, præsentes litteras, & in eis contenta quæcunque vbi, & quando opus fuerit, & quoties pro parte tua, seu dicti Saluatoris fuerint requisiti, solemniter publicantes, tibique ac illum in præmissis, efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant authoritate nostra, te ac illum præmissorum omnium, & singulorum commodo, & effectu pacificè frui, & gaudere. Non permittentes te, ac illum desuper indebitè molestari. Contradictores, &c. compescendo, legitimisque super his habendis seruatis processibus, sententias, censuras, & pœnas ipsas, etiam iteratis vicibus aggrauando. Inuocato, &c. brachij sæcularis auxilio. Non obstantibus fel. record. Bonifacij Papæ VIII. prædecessoris nostri de vna, & in Concilio generali edita de duabus dietis; dummodò vltra tres dietas aliquis authoritate præsentium ad iudicium non trahatur, alijsque, &c. Apostolicis; Necnon regula nostra de præstando consensu in pensionibus, ac quibusuis etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, priuilegijs, quoque indultis, & litteris Apostolicis in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innouatis. Quibus omnibus, & singulis, eorum omnium tenoribus præsentibus pro plenè, & sufficienter expressis habentes; illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter, & expresè derogamus, cæterisque contrarijs quibuscunq; Datum Romæ apud S. Petrum sub Annulo Piscatoris, &c.

V. Theatin.

Hæc est consueta formula litterarum, in forma Breuis, qua expediuntur in Præfectura Breuium literæ huiusmodi translationis pensionis; licèt sub diuersis formulis illæ quandoque concipiantur; proinde aliam formulam hic subijcere non displicuit, illiusque clausulas, secundum currentem stylum explanare; litteræ autem sunt tenoris sequentis, videlicet.

A tergo. *Dilecto filio Ianuario Gallo Presbytero Neapolitano.* Intus verò.

INNOCENTIVS PAPA X.

11 *Dilecte fili, salutem, &c. Sinceræ deuotionis affectus, quem erga Nos, & Sanctam Sedem Apostolicam gerere comprobaris, Nos inducunt, vt tibi reddamur, ad gratiam liberales. Cum itaque sicut nobis nuper exponi fecisti, aliàs tibi pensio annua certo modo, & forma, tunc expressis, libera, immunis, & exempta Centum scutorum; seu ducatorum monetæ Regni Neapolitan. super Monasterij Abbatiæ nuncupati S. Mariæ Montis Viridis, S. Benedicti, vel alterius Ordinis, Thelesin. seu Boianen. Diœcesis, fructibus, redditibus, & prouentibus, quoad vixeris, vel procuratori tuo legitimo per bon. mem. Bartholomæum S. Mariæ in Porticu, dum viueret Diaconum Cardinalem Cæsium nuncupatum, dicti Monasterij Commendatarium, & successores suos, dictum Monasterium, pro tempore quomodolibet obtinentes, annis singulis in loco, & terminis, tunc quoque expressis, sub consuetis sententijs, censuris, & pœnis integrè persoluenda, Apostolica authoritate, reseruata fuerit, & reperiatur. Nos igitur reseruationis prædictæ pensionis, ac litterarum desuper confectarum tenores, & alia inde sequuta, præsentibus pro expressis habentes, teq; specialis gratiæ fauore prosequi volentes, necnon à quibusuis, &c. Censentes, porrectis nobis pro parte tua, super hoc supplicationibus, inclinati, Tibi, vt quicunque loci Ordinarius, seu Canonicus alicuius Cathedralis, etiam Metropolitanæ Ecclesiæ, seu Prælatus Romanæ Curiæ, aut alia persona in dignitate Ecclesiastica constituta, ad id per te eligendus, vel eligenda, dictam pensionem annuam, illiusq; reseruationem huiusmodi in toto, vel in parte, quæ tibi beneuisa, & à te declarata fuerit, simul, vel successiuè, ac diuer-*

diuersis vicibus, & temporibus, in Romana Curia, vel extra eam, ac etiam in mortis articulo, de tuo expresso consensu, Apostolica authoritate, cassare, & extinguere, ac postquam sic cassata, & extincta fuerit, vnam, vel plures pensiones annuas liberas, immunes, & exemptas, vsque ad summam Centum scutorum, seu ducatorum huiusmodi super prædicti Monasterij fructibus, redditibus, & prouentibus; etiam si super illis aliæ pensiones annuæ reseruatæ existant, dilecto filio Petro, etiam Gallo Clerico Neapolitan. tuo ex fratre germano nepoti, per te, quandocunque tibi beneuisum fuerit, etiam in mortis articulo, nominando, sibi quoad vixerit, vel procuratori suo legitimo, per dilectum filium Iacobum Tuscum, modernum dicti Monasterij Abbatem, seu ex concessione Apostolica, perpetuum Commendatarium, & illius successores dicti Monasterij Abbates, seu Commendatarios, annis singulis in loco, seu locis ac termino, seu terminis, ac cum omnibus, & singulis libertatibus, immunitatibus, exemptionibus, clausulis, & decretis, ac aliàs modo, & forma, in priori dictæ pensionis reseruatione huiusmodi, contentis, ac sub similibus sententijs, censuris, & pœnis integrè persoluenda, ac per eumdem Petrum similiter, quoad vixerit percipienda, absque alio dicti Iacobi, & successorum prædictorum, vel quorumcunque aliorum desuper præstando consensu; ac etiam illis reclamantibus, & inuitis, etiam ipso Monasterio vacante, ac legitimo defensore carente, dicta authoritate reseruare, constituere, & assignare liberè, & licitè valeat, concedimus, & indulgemus. Decernentes, omnes, & singulas reseruationes, constitutiones, & assignationes pensionis, vigore præsentium, modo, & forma præmissis faciendas, ex nunc, prout postquam factæ fuerint, validas, & efficaces esse, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac Petro futuro pensionario huiusmodi suffragari in omnibus, & per omnia; ac si per Nos ex probabili, & legitima causa de dicti Iacobi, & successorum prædictorum consensu factæ fuissent. Præsentes quoque nullo vnquam tempore, etiam ex eo, quod dictus Iacobus, & successores prædicti vocati non fuerint, nec præmissis consenserint, de subreptionis, vel obreptionis, nullitatis vitio, aut intentionis nostræ, vel quopiam alio defectu notari, impugnari, retractari, annullari, vel inualidari, seu in ius, vel controuersiam vocari, vel ad viam, & terminos iuris reduci, aut aduersus illas quodcunque iuris, gratiæ, vel facti remedium impetrari, vel concedi nullatenus vnquam posse; neq; sub quibusuis similium, vel dissimilium, aut quarumcunq; aliarum generalium, vel specialium gratiarum reuocationibus, suspensionibus, limitationibus, derogationibus, & alijs contrarijs dispositionibus per Nos, vel successores nostros Romanos Pontifices, ac dictam Sedem, ex quibusuis causis, etiam Motu proprio, scientia, & potestatis plenitudine similibus, etiam Consistorialiter facti pro tempore, vllatenus comprehendi, aut comprehensas censeri, sed semper ab illis exceptas, & quoties illa emanabunt, toties in pristinum, & validissimum statum suum restitutas, & plenariè reintegratas, ac de nouo, etiam sub posteriori Data per te quandocunque eligenda, concessas, & validas, ac efficaces existere; sicque in præmissis omnibus, & singulis per quoscunque Iudices ordinarios, & delegatos Apostolicos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales iudicari, & diffiniri debere; Irritum, &c. attentari decernimus. Quo circa dilectis filijs Curiæ causarum Cameræ nostræ Apostolicæ Auditori Generali, ac Vicarijs Venerabilium fratrum nostrorum Archiepiscopi Theatin. & Episcopi Boianen. in spiritualibus generalibus, & eorum cuilibet per præsentes committimus, & mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut vnus eorum per se, vel alium, seu alios, præsentes nostras litteras, & in eis contenta quæcunque vbi, & quando opus fuerit, & quoties pro parte tua, seu dicti Petri fuerint requisiti, solemniter publicantes, eisque in præmissis, efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant præsentes ab omnibus, quo illæ concernent, inuiolabiliter obseruari; necnon dictum Petrum, illis, ac præmissis omnibus, & singulis pacificè frui, & gaudere. Non permittentes, te, ac dictum Petrum desuper per quoscunque quomodolibet molestari. Contradictores quoslibet, & rebelles, per sententias, censuras, & pœnas, aliaque opportuna iuris, & facti remedia, appellatione postposita, compescendo; legitimisque super his habendis seruatis processibus, sententias, censuras, & pœnas ipsas, etiam iteratis vicibus, ser-

nata

uata forma Concilij Tridentini, aggrauandi; inuocato, etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Non obstantibus nostris, & Cancellariæ nostræ Apostolicæ regulis de præstando consensu in pensionibus, ac iure quæsito non tollendo, necnon fel. recor. Bonifacij Papæ VIII. prædecessoris nostri de vna, & Concilij generalis de duabus dietis; dummodo quis vltra tres dietas, earundem vigore præsentium extra suam Ciuitatem, vel Diœcesim ad iudicium non trahatur, ac alijs Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon Monasterij, & ordinis prædictorum, etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, cæterisque contrarijs quibuscunque. Datum Romæ apud S. Mariam Maiorem, sub Annulo Piscatoris, die sexta Augusti 1646. Pontificatus nostri Anno secundo.

Marius Gabriellius.

Interest modo, pro hac nostra praxi, præcipua verba, necnon Clausulas in præinserta formula litterarum translationis contenta explanare: ad hoc, vt neminem lateat, quid sentiendum sit circa hoc, quod sæpè in praxi versatur; & quomodo per ea omnes difficultates, ac dubia, quæ exoriri solent, diluciden:ur. Dicamus itaque.

Dilecto filio N. Omnia indulta transferendi huiusmodi pensiones, quę non in ipsa reseruatione pensionis, sed ad partem conceduntur, regulariter, vt dictum est, expediuntur per Breue, sub Annulo Pisca-
22 toris: cuius litteræ nemini, nisi ipsimet Transferenti in forma gratiosa diriguntur, cum deputatione, tamen Exequutorum, per ipsum Transferentem eligendorum, ad effectum huiusmodi translationis faciendæ; necnon aliorum, qui pro effectu huiusmodi translationis assistant, quatenus opus sit, vt in dictis litteris ibi, *quo circa, &c.*

Aliàs tibi pensio. *Annua, &c. certis modo, & forma, tunc expressis, reseruata, &c.*

Nec tamen coram Iudice Exequutore, pro huiusmodi trans-
23 latione facienda, tenetur Transferens producere litteras reseruationis pensionis; quia, cum ipse Iudex non recipiat iurisdictionem ex illis, sed tantum ex præinsertis litteris Indulti transferendi, sufficit, quod istæ tantùm producantur: super quibus illius iurisdictio fundatur: nam licèt prima facie videantur exhibendæ dictæ litteræ reseruationis: ex eo, quod Iudex procedit per viam cassationis antiquæ pensionis, & creationis nouæ similis, vt ex prædicta formula litterarum, & Infra patebit, & propterea, nisi ostendatur reseruatio antiquæ pensionis, idem Iudex non possit dici certus de qualitatibus illius: ac propterea debeat videre, an noua pensio, quę creatur, sit similis antiquæ, prout objiciebatur in vna *Recanaten. Pensionis, quæ est decis. 153. n. 8. p. 5. recent.*

Nihilominus fuit ibi sub *num. 18. vers. non obstat*, conclusum, satis esse, quod in creatione nouæ pensionis, reseruetur pensio similis antiquę, absque eo, quod aliter exprimantur qualitates illius, quas sufficit exprimere per relationem ad antiquam, & Iudex, qui est merus Exequutor, discutiat qualis sit pensio antiqua, & quod ita tenuit *Rota in vna Segobien. Translationis Pensionis 12. Decembris 1587. coram Pamphilio*. Quod quidem procedere certum est, siue in facultatibus transferendi sit facta mentio de pensione, siue in indiuiduo, cum illius Data, propter vim relationis prædictæ, siue secùs; cum Iudex ex ipsa sola facultate recipiat iurisdictionem: prout comprobat etiam eruditissimus, & nunquam satis laudatus *Melchior. Lotter. de re benef. lib. 1. qu. 40. num. 44.* ex supradictá *decis. Segobien. Translationis*.

Litterarum tenores, &c. *Pro expressis habentes, &c.* Supponendum est tamen, pensionem huiusmodi fuisse validè reseruatam, litterasq; super illius reseruatione validè expeditas, attento decreto annullatiuo, in dictis litteris adijci consueto: quod apponitur, quando pensio reseruatur ex quacunque causa: dum in eis potissimum dicitur, quod nisi dictæ litteræ expediantur intra tot menses, reseruatio nulla sit, eo ipso, licèt nonnulli circa id contrarium sentiant.

Quod tamen non procedit, vbi supradicta translatio conceditur cum hac clausula, videlicet. *Etiam litteris super dicta*
14 *reseruatione non expeditis*, prout in indultis huiusmodi translationum concessis ad fauorem Patriarcharum Archiepiscoporum, & Episcoporum Capellæ Pontificiæ Assistentium, quibus dantur supradicta indulta transferendi vsque ad summam ducatorum auri de Camera Quingentorum, per hæc verba videlicet. *Etiam litteris Apostolicis super reseruationibus, & assignationibus huiusmodi non confectis*, quod etiam seruatur in Capellanis Papæ, vt possint transferre pensiones ducatorum Trecentorum similium, cum dicta Clausula, *etiam litteris non confectis*, vt apparet ex Constitutione Gregorij XV. Item Cubicularijs, ac familiaribus continuis commensalibus ipsi Papæ inseruientibus tantùm, pro simili summa ducatorum Trecentorum parium; quod etiam vidi concessum, adhuc aliis personis eidem Papę charis, & acceptis, quibus conceditur, vt possint litteras super dicta pensionis reseruatione, gratis expedire: ac proinde Officialibus Cancellariæ Apostolicæ, ac Annatistis nullum paratur præiudicium: cum omnes supradicti expediant gratis litteras Apostolicas.

Cæteris verò personis, quando attributa est facultas transferendi huiusmodi pensiones, non datur prædicta Clausula, *etiam litteris non expeditis*, etiam ratione officii, vt erant Milites S. Petri pro summa Centum quinquaginta ducatorum ex concessione Leonis Decimi in erectione huius Collegij.

Milites S. Pauli, qui habebant etiam eandem facultatem transferendi, vsque ad summam ducatorum ducentorum, ex Constitutione Pauli Secundi in erectione huius Collegii, quę fuit confirmata per Iulium Tertium.

Necnon Milites Pij pro summa ducatorum centum quinquaginta, ex constitutione Pij IV. Sed istæ facultates prædictis, & alijs militibus concessæ, fuerunt reuocatæ per Pium V. teste *Garc. de benef. p. 1. c. 5. n. 253.* Posteà tamen Sixtus V. hanc facultatem concessit Militibus Lauretanis pro summa ducentorum ducatorum ex sua Constitutione in erectione eorum Collegii, vt per *Paris. de resign. benef. lib. 6. cap. 4. num. 11. & Garc. loc. cit. num. 254.*

Et quando hæc facultas transferendi conceditur ratione Officii, vel dignitatis, tunc, vt omnes sciunt, durat, durante Officio, seu dignitate huiusmodi; quibus cessantibus, cessabit quoq; supradicta facultas: prout fuit dictum in vna *Toletan. Pensionis*, quę est *dec. 70. n. 2. p. 1. diuers.* & in vna *Rom. similis*, quæ est *dec. 733. n. 3. & 4. par. 4. recent.* quas citat *Lotter. d. l. 1. q. 36. n. 86.* qui *n. 88.* subdit, quod si huiusmodi Officium esset emptum ex pecuniis alterius, qui sibi reseruasset omnimodã dispositionem, nihilominus istius reseruatarii persona non habetur in consideratione ad effectum gaudendi hanc transferendi facultate, sed solius Officialis, prout firmauit Rota in his terminis ex indulto concesso Militiæ Lauretanæ in vna *Papien. Pensionis 19. Martij 1697. coram D. Orttembergo.*

Super Monasterij, &c. fructibus. Romanæ namquè Curiæ stylus est; vt nedum in reseruationibus; verùm etiam in translationibus pensionum, ac
15 facultatibus illas transferendi, fiat mentio qualitatum Ecclesiæ, super cuius fructibus imposita est pensio; ad hoc, vt Papæ innotescat, an dicta Ecclesia sit Parochialis, Abbatialis, Episcopalis, aut alterius dignitatis, siue qualitatis, non autem personarum prædictas Ecclesias obtinentium, & minus earum, quæ in futurum, vt easdem Ecclesias obtineant, possibile est, vt dicitur in vna *Firmana* Pen-

Pensionis coram Remboldo, impressa penes *Viuian. in calce suę praxis iurispatron. decis. 295. sub num. 10. vers. quod, & vsus, & stylus Curiæ comprobauit*,

Sanè, datur huiusmodi indultum transferendi pensiones
super fructibus, quorumcumque beneficiorum, siuè sæcu-
larium, siuè regularium reseruatas, & pinguius concedi-
16 tur personis valdè qualificatis; prout illud concessum si-
gnanter vidi Nepotibus Summi Pontificis in hac forma,
videlicet, *Omnes, & quascumque pensiones annuas super qua-
rumcumque Cathedralium, & Metropolitanarum, aut alia-
rum Ecclesiarum, & quorumcumque Monasteriorum, etiam
Consistorialium, ac Archiepiscopalium, Episcopalium, Abba-
tialium, & Conuentualium Mensarum, & Prioratuum, Præ-
ceptoriarum, Dignitatum, etiam maiorum, & principalium,
Personatuum, Administrationum, & Officiorum curatorum,
electiuorum, cæterorumquè beneficiorum Ecclesiasticorum quo-
modolibet qualificatorum, fructibus, redditibus, prouentibus,
iuribus, obuentionibus, distributionibus quotidianis, & emolu-
mentis, etiam solis præsentibus, & diuinis officijs actu interes-
sentibus dari, & per eos lucrifieri solitis, cuiuscunque, & quan-
tumcumque maximæ, & notabilissimæ summæ, & quantitatis
sint, vel fuerint in toto, vel in parte, simul, vel successiuè in Ro-
mana Curia, vel extra eam, &c.*

Quando tamen in priuilegio datur facultas transferendi
quascunque pensiones super quibuscunque fructibus quo-
rumcumque beneficiorum Ecclesiasticorum, propter hæc
verba vniuersalia, venient etiam pensiones impositæ super
17 Ecclesijs Cathedralibus; prout fuit conclusum in vna *Ciui-
taten. Pensionis coram fel. recordat. Clemente VIII. & coram
Cardin. Millino in vna Bononien. Translationis pensionis*,
quas ad id refert *idem Gratian. disceptat. forens. cap. 551. nu.*
20. vbi etiam habet, quod valet translatio, quamuis non fue-
18 rit derogatum Concilio Lateranen, cum sufficiat derogatio
facta in prima reseruatione pensionia: nulla habita conside-
ratione, quod eodem tempore fuerit reseruata pensio, &
concessa facultas transferendi: quia non debet attendi istud
tempus, cum sufficiat vnica derogatio.

Quod quidem, non solùm intelligitur de pensionibus re-
seruatis super fructibus beneficiorum liberæ collationis, ve-
19 rùm etiam iurispatronatus laicorum, de quo, nec mentio
est necessario facienda in huiusmodi translatione; quia pen-
sio translata, quoad hunc effectum, non inducit nouum
grauamen; ac proindè sufficit, quod mentio dicti iurispa-
tronatus fuerit facta in illius reseruatione; quæ non requiri-
tur in translatione prædicta, prout tenuit *Rota decis. 105. nu.
4. p. 2. diuers. recent.*

20 Et sic, regulariter in huiusmodi translationibus non re-
quiritur mentio earum qualitatum, quæ fuerunt expressæ
in litteris super reseruatione ipsius pensionis expeditis: & ita
seruatur in praxi, prout tenuit *Rota penes Crescent. decis. 1.
num. 2. & 3. sub tit. de rebus eccles. non alien.* vbi, quod,
quando pensio est reseruata super fructibus Cathedralis Ec-
clesiæ, ac propterea debeat derogari Concilio Lateranensi, si
de hoc fuerit facta mentio in supradictis litteris, cum prædi-
cta derogatione, erit valida secunda assignatio eiusdem pen-
sionis; etiam quod in ea non derogetur prædicto Concilio,
vt supra dictum est; cum supradicta mentio requiratur tan-
tum, vbi in noua pensionis constitutione, nouum grauamen
Ecclesiæ inferretur, vt in *d. decis. num. 3.* namque in illa iden-
titate pensionis reseruatæ, & translatæ conseruatur, etiam
idem effectus necessariæ cuiusuis derogationis à principio:
prout etiam dicendum est, quod si tempore reseruationis, fa-
cta sit sufficiens mentio pensionum antiquarum super eo-
dem beneficio; prout de iure requiritur, non est necesse,
quod in transferendi facultate de hac circumstantia rursus
fiat mentio, vt per *Mandos. in prax. sign. Grat. tit. Extinctio-
nes, vers. dubitatum fuit*, & dicitur in vna *Veronen. Pensionis
14. Iunij 1613. coram Verospio, & in vna Roman. Pensionis,
17. Iunij 1622. coram Buratto, & in vna Regien. similis 9. Fe-
bruarij, & 17. Iunij 1624. coram Pirouano*, quas ad id refert
idem Lotter. d. lib. 1. q. 40. n. 92.

21 Licèt aliud dicendum sit, quando pensio fuit reseruata
super fructibus Cathedralium beneficiorum iurispatrona-
tus Regis, & ad illius nominationem: qui cum ad dictam
pensionem, & in illius prima constitutione, & reseruatione
nominet personas sibi charas, & acceptas, ita nec dicta trans-
latio fieri potest, nisi in similes personas ab ipso Rege nomi-
nandas.

Præterea, notandum est, quod debet specificè exprimi be-
neficium, super cuius fructibus reseruata est pensio, quæ
transfertur; namque cum illa fuerit reseruata super fructi-
22 bus vnius beneficii expressi in indulto transferendi, non po-
test trahi ad fructus alterius beneficii. Vnde, si mihi reser-
uentur duæ pensiones, vna videlicet super Sancti Ioannis, al-
tera verò super Sancti Francisci beneficiorum fructibus, &
petam in indulto, vt possim transferre pensionem super fru-
ctibus Ecclesię S. Ioannis, non possum transferre illam, quæ
reseruata est super fructibus S. Francisci, ex hoc potissimum,
quia pensio est odiosa, *Paris. de resignat. benef. lib. 6. cap. 2. num.*
84. & in odiosis strictissima facienda est interpretatio, *regula,
odia, cum ibi not. de reg. iur. in 6.*

Centum scutorum, *seu ducatorum*. Pro hac eadem quantitate petit O-
rator hic sibi concedi facultatem transferendi pensionem præ-
dictam. Nec tamen inualidum redderetur huiusmodi in-
dultum, siue facultas, si quantitas expressa fuerit antea di-
23 minuta, siue ad quamcumque minorem quantitatem redu-
cta; quia, clarum est, quod si Papa det indultum transfe-
rendi pensionem aliàs reseruatam in certa quantitate, quæ
de tempore indulti sit reducta ad minorem, non ideò vitia-
bitur actus translationis, tanquam de diuersa pensione, ab
ea, de qua loquitur indultum; ex eo, quod pensio reducta
ad minorem quantitatem, semper est eadem cum prima, non
autem noua; nam licèt in ipsa reductione renouetur, tamen
non indè sequitur, quod sit noua, & in consequens diuersa in
substantia, vt dixit *Rota in vna Parmen. Pensionis 17. Iulij
1622. coram Nauarro*, & ex relatis per *Lotter. d. qu. 40. num.
81. cum pluribus seqq.*

Quoad vixeris. Pensio enim, cum sit onus tempo-
rale, & constituatur ad tempus,
extinguitur regulariter, mortuo pensionario, cui soluitur,
24 sicut finitur vsusfructus morte vsufructuarii, *§. finitur, in-
stitut. de vsufruct. Gig. de pension. quæst. 1. num. 5. Put. decisio.
302. num. 3. lib. 3.* & licet consensus titularis fuerit præstitus
reseruationi pensionis, durante vita pensionarii tantùm, ni-
hilominus indubitatum est, quod Papa potest concedere fa-
cultatem transferendi dictam pensionem, *Rota decisio.* 153.
num. 15. par. 5. recent. licèt præter personas superius expressas,
hodie aliis non ita passim huiusmodi indultum transferendi
concedat; quicquid circa hoc antiquitus seruaretur: nam
Summi Pontifices passim illud concedebant, præsertim Leo
X. qui, vt ait idem *Gig. de pension. quæst. 12. num. 12.* pluri-
mum vtebatur Pontificia authoritate, & absoluta potestate
25 in similibus, Clemens verò Septimus difficilius id concede-
bat, propter oneris continuationem: sic etiam Paulus Ter-
tius, & alij successores denegabant prædictum indultum,
prout etiam Gregorius XIII. & Sixtus V. qui nemini illud
concedebant, nisi S.R.E. Cardinalibus, & aliis personis be-
nemeritis de Sede Apostolica, teste *Paris. de resign. benef. lib.
6. qu. 4. num. 24.*

Per Bartholomæum Cardinalem, &c.

qui tempore reseruationis prædictæ pensionis obtinebat
dictum Monasterium in commendam: quod postmodum
deuenit ad Iacobum Tuscum, tempore pensionis transla-
tionis in eo successorem. Sed hic sciendum est, quod circa
facultates transferendi pensiones reseruatas super fructibus
beneficiorum per Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales ob-
tentorum, extat hodie Constitutio felic. recordat. Vrbani
Papæ VIII. quæ in dies practicatur, cum clausulis tamen,
& modificationibus in ea contentis: ac propterea illius te-
norem hic subnectere visum est, tenoris, vt sequitur, vi-
delicet.

S. D. N. D. Vrbani diuina prouidentia Papæ VIII. Constitutio de facultatibus transferendi pensiones reseruatas super beneficijs per S. R. E. Cardinales obtentis.

16 *Vrbanus Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Cum S. R. E. Cardinales, qui circa vniuersalis Ecclesiæ regimen nobis, & Romanis Pontificibus pro tempore existentibus assistentes, & in partem sollicitudinis vocati, graues, & continuos labores, ac non mediocres impensas in obeundo munere suo, sustinere coguntur, speciali prærogatiua, maximè ob eminentiam dignitatis, à Sede Apostolica deceat honorari, plerumq; verò contingat dubitari, an in facultatib., indultis, & priuilegijs transferendi pensiones, quæ à Sede Apostolica personis benemeritis quandoq; concedi solent, intelligantur comprehensi Cardinales, beneficia pensionib. obnoxia obtinentes. Nos omnem ambiguitatis nodum præcidere, & indemnitati eorũdem Cardinalium consulere volentes. Motu proprio, ac ex certa scientia, & matura deliberatione nostris, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine hac nostra perpetua valitura Constitutione decernimus, & declaramus, omnia, & singula indulta, priuilegia, & facultates transferendi, vel mediante cassatione antiquarum, de nouo reseruandi quascunq; pensiones super quibusuis beneficijs ecclesiasticis, etiam speciali nota dignis, quibusuis personis, etiã S. R. E. Cardinalibus antea assignatas, vel pro tempore assignandas per nos, & quoscunquè Romanos Pontifices prædecessores nostros; etiam iteratis vicibus, ac cum quibusuis clausulis, etiam derogatoriarum derogatorijs, ac irritantibus, & alijs decretis hactenus concessa, & in futurum concedenda (non tamẽ executioni, mediante translatione, seù cassatione, & noua reseruatione huiusmodi pro tota quantitate concessa, demandata) pro ea quantitate, pro qua translatio, seù noua reseruatio huiusmodi, tempore Datæ præsentium, actu facta, necdum fuerit, nullo modo se extendere debere ad pensiones reseruatas, seù pro tempore reseruandas super beneficijs, quæ tempore concessionis facultatum, & indultorum, ac priuilegiorum obtinebantur, vel obtineri contigerit per Cardinales, aut alios, qui etsi, tunc temporis tales non essent, posteà ad Cardinalatus, dignitatem assumantur; dummodò tamen tempore translationis, seu cassationis, & nouæ reseruationis pensionum huiusmodi, adhuc per eosdem obtinerentur; nisi in eisdem facultatibus, indultis, & priuilegijs, specialis, & expressa eorundem Cardinalium, beneficia prædicta obtinentium, vel indiuidua de corpore ipsorum beneficiorum mentio facta fuerit, aut eorũ, qui tempore concessionis facultatum, indultorum, & priuilegiorum prædictorum, beneficia obtinerent, expressus ad hoc accesserit assensus. Et insuper statuimus, & ordinamus, indulta, priuilegia, & facultates transferendi, vel cassandi, & de nouo reseruandi pensiones, quæ aliàs vigore quorumcumq; priuilegiorum translatæ, vel de nouo reseruatæ fuerint, etiam si in dictis facultatibus, indultis, & priuilegijs inserta sit clausula, etiam aliàs translatas; non afficere beneficia, quæ prædicti Cardinales tempore iterandæ translationis, seù cassationis, & nouæ reseruationis huiusmodi pensionum obtinebant; licèt tempore concessionis eorundem indultorum, priuilegiorum, & facultatum ab eis, vel alijs Cardinalatus honore minimè fulgentibus, obtinerentur, ad effectum, vt pensiones huiusmodi de cætero vlterius transferri, seù de nouo reseruari queant; nisi illud in facultatibus, indultis, & priuilegijs huiusmodi de prædictis Cardinalibus expresśe disponatur; vel ipsi ad id præstiterint assensum, aut indiuidua, & specialis fiat mentio de corpore beneficij, super quo impositas pensiones transferendi facultates indulta, & priuilegia fuerint concessa; Sicquè, & non aliter in præmissis per quoscunq; Iudices ordinarios, & delegatos, ac etiam Cameræ Apostolicæ Clericos Præsidentes, necnon causarum Palatij Apostolici, & Curiæ eiusdem Cameræ generalem Auditores, ac S. R. E. Camerarium, & alios Cardinales, etiam de latere Legatos iudicari, definiri, & interpretari debere. Sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & authoritate; ac irritum, & inane quicquid secus super his à quoquam quauis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, etiam decernimus. Non obstantibus indultis, priuilegijs, & facultatibus, alijsquè præmissis, necnon Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis cæterisquè contrarijs quibuscunquè. Volumus*

Hh 2 *autem,*

autem, quod præsentium exemplis, etiam impressis manu Notarij publici subscriptis, & sigillo alicuius personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ, munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ eisdem præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergò, &c. Dat. Romæ apud S. Petrus Anno Incarnationis Dominicæ 1631. Kal. Aprilis Pontificatus nostri Anno Octauo.

E. Dat.

Octauianus Raggius.

Visa de Curia A. Hurandus.

Registrata in Secretaria Breuium.

G. Montanus.

Anno à Natiuitate Domini Nostri Iesu Christi 1631. Indictione decimaquarta, Die verò vndecima mensis Aprilis, Pontificatus autem Sanctissimi in Christo Patris, & D. N. D. diuina prouidentia Vrbani Papæ Octaui Anno eius octauo, supradictæ litteræ Apostolicæ affixæ, & publicatæ fuerunt ad Cancellariam Apostolicam, in acie Campi Floræ, ac alijs locis solitis, & consuetis, Vrbis per me Augustinum de Bolis Apostolicum Cursorem.

Matthias Spada Magister Cursorum.

Seclusa verò supradicta Constitutione, certum est, Eminentissimos Dominos Cardinales, in materia pensionum, & quod pensiones per eos debitæ, non possint transferri, non reperiuntur specialiter priuilegiati; ac proindè, quod etiam ipsi in hoc censeantur comprehensi, non est inconueniens: quandoquidem in generali dispositione comprehenduntur, etiam personę priuilegiatę: quando in illa materia nōn sunt specialiter priuilegiati, *l. in fraudem. §. fin.* & ibi *Bald.* & alij *de milit. testam. Rip. in l. 1. n. 60. ff. de vulg. Gabr. cons. 20. n. 2. & seq. lib. 2. Natta cons. 410. num. 20. Dec. cons. 4. ante num. 2.* eoque magis dici potest, comprehendi in dictis facultatibus, etiam S. R. E. Cardinales, cum illi non subeant onera pensionum ratione suarum personarum, quæ propter earum eminentiam, sunt speciali nota digni, sed ratione beneficiorum, quæ obtinent: quare ipsi tenentur, etiam ad subeundum onus prorogatæ seruitutis Ecclesiæ per Papam ex dicta translatione, licèt in facultate transferendi non fuerit facta mentio, quod Titularis fuerit Cardinalis: quod procedit etiam, quando tempore prorogatæ seruitutis, seù facultatis eam prorogandi concessæ, non obtinebatur Ecclesia per Cardinalem, sed fuit posteà ille eam assequutus: quia ex mutatione personæ Titularis, non alteratur qualitas, & substantia facultatis transferendi ex traditis per *Ferret. consil. 314. numero 11. & seq. Mant. de tacit. & ambig. lib. 3. tit. 15. num. 18.* Ac proptereà supradictus Vrbanus VIII. benè id declarauit in dicta sua Constitutione, vbi quod tale indultum transferendi nullo modò se extendere debeat ad pensiones reseruatas, seù pro tempore reseruandas super beneficij, quæ tempore concessionis facultatum, & indultorum, ac priuilegiorum obtinebantur; vel obtineri contigerit per Cardinales, aut alios, qui etsi tunc temporis talis non essent, posteà ad Cardinalatus dignitatem assumantur.

Postmodum verò ad remouendas quascumquè hæsitationes, quæ ex eo insurgere possent; videlicet, an supradicta Constitutio obstet supradictæ pensionis translationi, tum ex eo, quod fuerit reseruata super fructibus Monasterij, tunc per Cardinalem obtenti; tùm etiam si de cætero contingeret, illud alicui ex prędictis S. R. E. Cardinalibus commendari, obtinuit idem pensionatius super validitate dictæ translationis sibi prouideri mediante noua facultate transferendi cōcessa per fel. rec. Innocent. Papam X. cum derogatione eiusdem Constitutionis, vt infra videlicet, *Non obstantib. nostra, & Cancellariæ regulis de præstando consensu in pensionibus. Necnon fel. recordat. Vrbani Papæ VIII. prædecessoris nostri pensiones annuas super Monasteriorum, vel beneficiorum ecclesiasticorum per prædicta S. R. E. Cardinales in commendam, aut aliàs quomodolibet obtentorum, non nisi cum expressa mentione, quod Cardinales huiusmodi Monasterium, seu beneficia prædicta obtineant fructibus, redditibus, & prouentibus vllatenus transferri prohibente sub Dat. Romæ apud S. Mariam Maiorem Anno Incarnationis Dominicæ 1646. Octauo Id. Augusti Pontificatus nostri Anno Secundo.*

In loco, & terminis. *Tunc expressis*, videlicet in litteris super dicta reseruatione pensionis expeditis. Sed hic in praxi videndum est, quid sentiendum sit, si super prædicta reseruatione fuerit supplicatio tantùm signata, non tamen litteræ expeditæ, nec in dicta supplicatione aderit consueta clausula annullatiua si videlicet litteræ prædictæ infra tot tempus fuerint expeditæ; quæ quidem clausula quandoque pro personis priuilegiatis, ac Summo Pontifici gratis, & acceptis, omittitur, vt supra diximus. Et in dicta supplicatione fuerit nihilominus adiecta prædicta clausula, in loco, & terminis in litteris exprimendis, & sic ignorentur termini solutionum huiusmodi pensionis; quinimmò in dicta facultate transferendi dicatur in loco, & terminis in priori reseruatione contentis? Hic casus fuit in Rota discussus in vna *Asten. Pensionis, quæ est decis. 656. num. 6. p. 4. recent.* vbi per aduersarium obijciebatur, fuisse in casu translationis illius pensionis necessariam litterarum expeditionem super illius reseruatione stantibus prædictis verbis in dicta facultate adiectis, nempè in loco, & terminis, &c. & nihilominus dictæ litteræ non erant expeditæ per Cardinalem, ad cuius fauorem fuerat dicta pensio antea reseruata, sed illam transtulit præuia tantùm supplicatione signata, & fuit dictum, quod non expressio loci, & terminorum non obstabat; quia licèt quo tempore, & in quibus terminis esset soluenda pensio, exprimendum esset in litteris eiusdem Cardinalis, & in Motu proprio videlicet in facultate transferendi habeatur solùm relatio ad priorem reseruationem, cum fuisset ibi translata pensio in personam Militis Hierosolymitani; & propterea super dicta translatione fuissent expeditæ litteræ Apostolicæ, fuit dictum, quod cum in illis fuerint expressi locus, & termini, hoc sufficit, quia in supplicatione Cardinalis virtualiter continebantur locus, & termini quos postmodum Can-
27 cellaria declarauit, quod potuit facere, cum sit organum Papæ, *Cassad. decis. 2. num. 9. de vsion.* maximè quia ista habent suum stylum ordinarium, teste *Gig. de pens. q. 3. per tot.* prout in *d. decis. 656. num. 6.* nam quamuis in translatione pensionis, non requirantur litteræ Apostolicæ, vt infra dicetur,

cetur, quando tamen illa transfertur in incapacem requiruntur dictæ litteræ, cum dispensatione, siue expressa, siue tacita, vt in *d.dec.n.7.verſ.neque etiam releuat.*

Reseruata fuerit. Vbi tamen in huiuſmodi facultatibus transferendi, non narratur particularis penſio, penſionario Transferenti reſeruata, sed
28 datur facoltas transferendi quaſcunque penſiones ſibi reſeruatas, iſta reſeruatio non videtur reſtricta ad penſiones tantummodo reſeruatas ante Datam litterarum huiuſmodi facultatis; ſed intelligitur, etiam de penſionibus poſt eamdem Datam reſeruandas; quarè in vna *Romana Penſionis penes Burat.dec.*12.fuit dictum, non obſtare deducta contra facultatem transferendi, nempè, quod illa fuerit reſtricta ad penſiones ante conceſſionem dictæ facultatis, reſeruatas, per illa verba, *aſſignata, & reſeruata,* & proinde trahi non poterat ad poſtea reſeruandas; fuit tamen reſponſum, quod dicta verba reguntur ab illis verbis, *caſſare, & aſſignare*, & ſic ſuffragari, penſiones eſſe reſeruatas tempore dictæ translationis, per *text.in l.Titius, vbi Bart. & Bald. in princ. & Ang. in fin. de milit.teſtam.* & ſic ſufficit, penſiones fuiſſe reſeruatas tempore, quo fit ipſa translatio, quod quidem magis procedit, quando in huiuſmodi facultatibus transferendi accedunt illa verba, nempè, *nunc reſeruatas,* & pro tempore reſeruandas, quæ paſſim adijci ſolent in huiuſmodi indultis conceſſis priuilegiatis, & benemeritis perſonis; namque tunc eadem verba apertius comprehendunt omnes penſiones ante translationem, quamuis poſt facultatem transferendi obtentam, reſeruatas, prout in *d.dec.*12.*num.*4.*cum pluribus ſeqq.* in qua *num.*6. quod ita fuit etiam reſponſum in vna *Lauden. Penſionis 26. Ianuarij 1607.coram Penia.*

Vt quicumque loci Ordinarius. Quod intelligitur, ne-
29 dum de Epiſcopo, ſed etiam de quocunque alio habente iuriſdictionem, quaſi Epiſcopalem, etiam in terminis facultatis transferendi huiuſmodi penſiones; licèt ſecùs eſſet, ſi diceretur *quicunque Diœceſanus*; quia tunc intelligitur tãtùm de Epiſcopo: ſicut etiam ſi ageretur de collatione beneficiorũ: cum adhuc ſolus Epiſcopus, veniat, iuxtà *gloſ.in Clem.*1.*vt lit.pend.verbo Ordinarium, Felin.in c.cum olim, num.*2.*de præſcrip.* At verò, hic, vt dictum eſt, ſecundum ſubiectam materiam, ſub verbo, *Ordinarius,* veniunt omnes habentes iuriſdictionem ordinariam, *Gemin.in c.*2.*de conſt. Abb.in c.cum Eccleſiarum, n.*1.*de off.ordin.ad not.in c.cum Epiſcopus, eod.tit.li.*6.*id.Abb.in c.conquerente, & c.dilectus, extra eod.tit. Pariſ. de reſign.benef.lib.*3.*q.*11.*n.*19. namque nomen *Ordinarius*, eſt admodum generale, complectens omnes habentes iuriſdictionem, cum aliis adductis per eundem *Pariſ. in tract. de confid. qu.*28.*nu.*13. & ſic prædicta facultas transferendi poterit per vnumquemque ex ſupradictis exequi, quos Papa hic voluit comprehendi, cum dixerit, *quicumque loci Ordinarius*, nã hæc dictio, *quicumque,* omnes comprehendit, *l.à procur. C. mand. c.ſolitæ, de maior. & obed. Marcheſ.de commiſſ.p.*1.*fol.*241.*n.*2. *Marius Antonin.var.reſolut.lib.*2.*reſol.*40.*n.*2.

Seù Canonicus Cathedralis *Eccleſiæ*, qui ad effectum, etiam hu-
30 iuſmodi translationis, dicitur in Dignitate eccleſiaſtica conſtitutus, per text.*in c.ſtatutum, de reſcrip.in* 6. quare ſi commiſſio dirigeretur hic perſonæ in dicta dignitate conſtitutæ, abſque eo, quod dicatur, Canonicus Cathedralis Eccleſiæ, vigore talis facultatis ipſe Canonicus intelligitur, ſecundum rationem *d.c.ſtatutum*, licèt prædicti Canonici, etiam Cathedralis Eccleſiæ, ſecundum ſtrictam ſignificationem, tales non ſint, prout in *d.c.ſtatutum,* notant omnes DD. & docet *Felin. in c.paſtoralis, eod.tit. Caputaq.dec.*257.*p.*1.*Zerol.in praxi Epiſcop.par.*1.*verbo, Dignitas,* §.1.*& verbo, Canonicus*, §.3. & ſic penitus, quoad hoc excluditur Canonicus Collegiatæ Eccleſię; quod quidem certum eſt, etiam ſi in ſupradicta facultate adderetur, *vel aliarum Eccleſiarum,* namque hęc verba non poſſunt intelligi de Canonico Collegiatæ, ſed Eccleſiarum, videlicet Patriarchalium, & Primatialium, ex *d.c.ſtatutum,* quia Canonici Collegiatę, non ſunt in Dignitate eccleſiaſtica conſtituti, & ſic non comprehenduntur hic; niſi in ipſa facultate id in ſpecie exprimatur; prout in aliquibus ſimilibus facultatibus vidimus expreſſum, & teſtatur *Garc.de benef.in addit. ad p.*1.*cap.*5.*num.*245. vbi id vidiſſe ait in facultate transferendi penſionem Segobien. Diœceſis per hęc verba, videlicet, *vt quicumque loci Ordinarius, ſeù Canonicus Cathedralis, vel Collegiatæ Eccleſiæ, &c.*

Licèt aliud dicendum ſit de obtinentibus Dignitatem in
31 Eccleſia Collegiata: quia iſti benè comprehenduntur in commiſſione facta perſonæ in Dignitate eccleſiaſtica conſtitutæ: cum illa ſit verè Dignitas, vt comprobat *id.Garc.loc.cit.dict. num.*245. quicquid dicendum ſit quoad alia reſcripta expreſsè directa perſonis obtinentibus Dignitatem in Cathedrali: veluti in exequutione litterarum in forma, *Si in euidentem*, quæ de ſtylo Curiæ ſemper ferè committuntur Ordinario, & Dignitatem in eius Eccleſia obtinenti: quia per illã dictionem eius talis commiſſio non poteſt intelligi de alijs obtinentibus Dignitatem, quàm in ipſa Cathedrali Eccleſia: cum denotet dominium, *l.Quintus, §. Mutius, ff. de aur. & arg.leg. Barboſ.de dict.vſu freq.dict.*87.*n.*1. nam licèt omnes Eccleſiæ in Diœceſi conſiſtentes, dicantur eſſe Epiſcopi Cathedralis tamen eſt propriè ſponſa Epiſcopi, per cuius obitum illa, non tamen Collegiata viduatur; quare non poterit dicta commiſſio exequi per obtinentem Dignitatem in Collegiata prædicta ex ſupradictis.

Quod ſi prędicta facultas transferendi penſiones eſſet Canonico ſimpliciter attributa, abſque eo, quod exprimatur *Ca-*
32 *thedralis, aut Collegiata*, videtur commiſſio facta Canonico Cathedralis, tanquam in Dignitate eccleſiaſtica conſtituto, & capaci commiſſionis cauſatum, id.*Garc.loc.cit.dict.n.*245. ſubdens ibi, quod quamuis *d.c.ſtatutum, de reſcript.* loquatur de commiſſionibus cauſarum, tamen cum translatio penſionis, aut quid aliud committitur Canonicis, non dicendo, etiam Collegiatę Eccleſiæ, commiſſio videtur facta Canonicis Eccleſiæ Cathedralis, vt dictum eſt; maximè quando committitur Canonicis, aut perſonæ in Dignitate eccleſiaſtica conſtitutæ, vt in propoſito: nam ex iſta adiectione, & ampliatione declaratur verbum, *Canonicus*, vt intelligatur de Canonico in tali Dignitate eccleſiaſtica conſtituto.

Et cum aliàs quidam haberet ſimilem facultatem transferendi penſionem, ſimpliciter coram perſona in Dignitate eccleſiaſtica conſtituta, eamque tranſtuliſſet coram Canonico Cathedralis Eccleſiæ, licèt fuerit tentum per *Nauar.* de hac re conſultum *conſil.*11.*de iniur. & damn. dat.* quod translatio prędicta videretur inualida, ex eo, quod non fuit facta coram perſona in Dignitate eccleſiaſtica conſtituta; nam cõſtat inter pleroſq; omnes, Canonicum Eccleſiæ Cathedralis non habere Dignitatem, nec eſſe conſtitutum in Dignitate eccleſiaſtica, per tex.*in d.cap.ſtatutum*, licèt quoad illum caſum ſpecialem, de quo ibi agitur ſcilicet, vt poſſit eſſe Delegatus Papę, æquiparetur habenti Dignitatem eccleſiaſticam: & ſecundum receptam ſententiam, Canonicatus eſt beneficium ſimplex, & non de numero Dignitatum; attamen *in addit. ad d.conſ.in fine* dicitur, quod Canonicus Cathedralis, in hoc caſu eſt Delegatus Apoſtolicus, & quoad dictum actum translationis, reputatur in Dignitate eccleſiaſtica conſtitutus. Eo magis, cum hic ſimus extra dubium, cum Papa dixerit, ſeù Canonicus Cathedralis Eccleſiæ, vel aliàs, prout ſibi placuerit; quandoquidem huiuſmodi Iudices Exequutores harum translationum, varijs modis videmus in dies apponi.

Ac proinde, quandoque inter prædictos Exequutores ſolet in quibuſdam facultatibus transferendi, adiici, vt illæ fiant,
33 etiam coram Canonicis Collegiatarum inſignium Vrbis; prout videmus, præſertim in quibuſdam ſimilibus facultatibus, Conclauiſtis, ac Dapiferis, alijſque qualificatis perſonis, ſub hac forma, videlicet. *Ac eiſdem Conclauiſtis, vt quicunque loci Ordinarij, vel Canonici Metropolitanarum, aut Cathedralium, ſeù duarum inſignium Vrbis Collegiatarum, aut perſona alia quacunque in Dignitate eccleſiaſtica conſtitutę, &c.*

In vna tamen *Bononien. Translationis Penſionis* 10. *Iunij*
34 1602.*coram Card. Millino* fuit valida reputata translatio pẽſionis, quamuis facta coram Canonico Eccleſiæ S.Mariæ in Tranſtyberim, cum in priuilegio, Conclauiſtis per Sixt. V. cõceſſo, hęc facultas tribueretur quibuſcunq; locorum Ordinariis, vel Canonicis Metropolitanarum, aut aliarum Eccleſiarum, prout in ſimili translatione reſoluit *Rota in vna Andrie. Penſionis coram Cardin.Pamph.*20.*Octobr.*1593. licèt alias nõ poſſet fieri coram Canonico Collegiatæ Eccleſię, qui non eſt conſtitutus in Dignitate eccleſiaſtica: ſi hęc qualitas requireretur in facultatibus, vt per *Gratian.diſceptat.foren.cap.*551. *num.*8.

Seu Prælatus Rom. Cur. Quarè etiam quilibet ex vtriuſque Signaturæ Referendariis, poteſt eligi in Exequutorem huius fa-
35 cultatis: quia iſti ſunt in Dignitate Eccleſiaſtica conſtituti; namque eis inter cætera priuilegia à Paulo Tertio

cis concessa in sua Constitutione, hsbentur hæc verba , vide-
licet, *condigni fauoris gratia , & excellentia dignitatem subli-
mare volentes, &c.* vbi eos etiam ereat Prothonotarios ; qui-
nimo, etiamsi electus ad id, esset Prothonorarius tantùm, siue
in Romana Curia, siue extra eam, poterit eligi , ex eo , quod
Prothonotarius, etiam de per se, habet dignitatem , *Sarnen. in
proœm. regul. q. 1. n. 5.* ibi , *hanc Prothonotariorum dignitatem
multum extollunt, &* paulò inferius , *propter quod denomina-
tionem, & dignitatem acceperunt, Rota decis. 70. num. 4. par. 1.
diuers. Barbos. in addit. ad alleg. 106. num. 13.* Vbi quod Vice-
cancellarius Papæ, Camerarius, Summus Pœnitentiarius, Cle-
rici Cameræ Apostolicæ , Auditor Curiæ causarum dictæ
36 Cameræ, Referendarij, & Prothonotarij habent dignitatem,
qui possuot etiam eligi in Conseruatores , ex *Monet. de con-
seruat. cap. 5. à num. 106.* & hanc facultatem sæpè vidi à quo-
libet prædictorum exequutioni demandatam, & sæpius à
Prothonotariis prædictis , etiam extra prędictam Vrbem ;
quia isti, sicut cæteri, habent verè dignitatem ecclesiasticam ,
vt per *Anton. de Prat. in tract. de episc. iurisd. qu. 8. n. 2. relatum
per Lotter. de re benef. lib. 2. q. 28. n. 39.* & in puncto adest *Rota
dec. 153. num. 14. vers. quo verò, p. 5. recent.* ibi , *dictus Prothono-
tarius electus, &c. dictam pensionem , translationem , reserua-
tionem, & consensum, vt supra, authoritate sibi concessa , &c.
recepit , & admisit, &c.*

Aut alia persona in dignitate

Quod præsertim *Ecclesiastica co-
stituta* . Quod præsertim intelligi debet de obtinentibus Di-
gniratem, siue in Cathedrsli, siue in Collegiata Ecclesia, vt su-
pra dictum est; & in vtraque intelligendum est, siue Dignitas
37 sit prima, siue secunda . aut quæuis alia post Pontificalé ma-
ior, siue quęcunque in Collegiata; cuius electio, est in arbitrio
transferentis; sicut seruatur in Romana Curia in commissio-
nibus rescriptorum, *Si in euidentem* , quæ cum committan-
tur, vt supra, Ordinario , & Dignitstem in eius Ecclesia obti-
nenti, quoad commissionem Dignitati faciendam , est in ar-
bitrio partis, siue sollicitatoris petere, cuinam obtinenti in
dicta Ecclesia Dignitatem , huiusmodi rescriptum commit-
tendum sit.

Quarè, omnibus supradictis Exequutoribus sic expressis,
38 dicendum est , huiusmodi translationem fieri , non posse co-
ram alio, quàm in supradicta facultate nominato; quamuis in
loco, vbi illam fieri contingat, nullus reperiatur, neq; reperiri
possit de contentis in ea. & Transferenti instet mors, cum de-
legatio sit stricti iuris, & non extendatur de persoos in perso-
oam, maximè in casu transferendæ pensionis, quæ est, *odiosa*,
vt per *Garc. in addit. ad d. p. 1. num. 245.*
39 Vnde , vbi casus continget , prout illum non semel conti-
gisse scimus , poterit pensionarius constituere procuratorem
ad sic transferendum in loco , in quo adest aliqua persona in
Dignitate ecclesiastica constituta ex nominatis in prædicta
facultate; quamuis in ea dicatur, *Tibi, vt quicunque loci Ordi-
narius, seu Canonicus , &c.* & inferius , *per te eligendus*, *&c*,
cum regula sit , posse quem facere per procuratorem , quod
per seipsum, nisi in specie prohibitum sit, etiam, quod simus in
priuilegio, prout fuit resolutum in vna *Taurinen. Pension. 18.
Aprilis 1561. coram D. Rubeis, teste Garc. d. p. 1. c. 5. num. 246.*
quæ in puncto loquitur de hoc.

Quarè, Notarius ad id per pensionarium rogatus , facta
assertione reserustionis pensionis super fructibus talis bene-
ficij eidem pensionatio , ipse constituet procuratorem N. ad
ipsius constituentis nomine , & pro eo , prædictam annuam
pensionem scutorum Centum , aliàs ipsi constitueoti super
dictis fructibus Apostolica authoritate reseruatam, constitu-
tam, & assignatam , quoad scuta quinquaginta , (vel totam
quantitatem) & non vltra, io vnam, seu plures personas dicto
procuratori beneuisas, vigore facultatis , & clausulæ transfe-
rendi sibi concessæ, seruata tamen illius forma, transferendum
pro dictis scutis quinquaginta consentiendum, eiusq; liberum
consensum , & assensum præstandum , & quod in huiusmodi
translatione non interuenit dolus, fraus, aut simoniæ labes,
&c. in ipsius animam iurandum , &c.

Sicut etiam seruandum esset pro Translatario absente ,
namquè poterit Notarius pro eo stipulare , vt ex consueta
formula, nempè, cum dicit, *Pensionem ipsam cassaunt , &c. ac
illius loco aliam similem summum eidem Domino N. quoad
vixerit, absenti me Notario publico vti persona legitima pro eo
stipulame , &c. reseruauit , &c.* & tunc sufficit dicta stipula-
tio Notarij , si postmodum appareat de acceptatione ipsius
Translatarij veluti per mandatum procuræ ad exigendum ;
prout fuit dictum in vna *Segobien. Pensionis coram Corduba
impressa penes Staril. Pacific. de Saluian. interdict. decis. 129.
in fin.* vbi quod non obstat , Translatarium non fuisse præ-
sentem ; quia sufficit stipulatio facta per Notarium pro illo ,
& apparet de illius acceptatione per mandatum ad exigen-
dum; quam quidem decisionem affert *Garc. d. cap. 5. num. 257.
in fin.* & in alia simili *26. Iunij 1598. coram eodem, Corduba* ,
fuit , etiam resolutum , coostare, validam esse translationem
pensionis ex ipso instrumento Translationis ; non obstante,
quod fuerit facta inscio Translatario: quia satis videtur, quod
Notarius pro eo fuerit stipulatus, & intercessit iuramentum,
quod supplet absentiam ; vltra quod per scientiam subsequu-
tam, censebatur inducta ratificstio , vt per eundem *Garc. loc.
cit. d. n. 257. vers. & 26. Iunij.*

Est tamen hic aduertendum , huiusmodi mandatum ad
40 transferendum esse vslidum tantùm durante vita transfe-
rentis ; oam si ille moriatur ante factam dictam translatio-
nem, prædictum mandatum espitat . Quarè; cum aliàs bon.
me. Princeps Perettus , vigore facultatis sibi concessæ à Sixto
V. transtulisset Pensionen, seù potius illam transferre vellet
pro summa Mille ducatorum auri de Camera , diuidenda in-
ter personss nominandas arbitrio N. & N. & Titularis præ-
tenderet huiusmodi translstionem esse nullam, proposito du-
bio in Rota , fuit dictum , non constare de valida translatio-
ne , sed illam per obitum Principis esse extinctam : quia
mandatum datum prædictis N. & N. per obitum ipsius
Principis expirauit , & censebatur reuocatum : cum non es-
set aliquis , qui repræsentaret personam ipsius Principis : ex
eo, quod non agebatur de transitorijs ad hæredes : vt fuit di-
ctum in vna *Reginen. Pensionis penes Rubeum decis. 38. numero
66. tom. 1.* vbi , post maturam causæ discussionem , pluribus
hinc inde deductis , fuit resolutum pro dicta nullitate : quia
translatio non erat perfecta , nec post obitum Principis pote-
rat perfici ; nam , cum prædictum mandatum fuisse datum
prædictis N. & N, ad perficiendam gratiam , ideò post obi-
tum Principis expirauit.

Cessat tamen io proposito, supradicta Exequutorum, de-
putatio , & electio , vbi in huiusmodi indulti transferendi,
41 conceditur pro qualitate personæ priuilegiatæ , ac Papæ ac-
ceptæ, vt peosionarius possit suam pensionem transferre ,
etiam coram solis Notario, & testibus, etiam laicis; prout sæ-
pè concedi videmus ; nam stantibus huiusmodi verbis, neque
tunc Notarius adhibetur, tanquam Exequutor, vt per *Lotter.
de re benef. li. 1. q. 37. n. 35. & q. 40. n. 51. cum duob. seq.* vbi quod
tunc Notarius adhibetur tanquam simplex Notarius ad pro-
mouendam probationem: namque in hoc casu facultas trans-
ferendi pensionem , est ipsimet Transferenti concessa , & in-
teruentus Notarij sit tantum ad probationem prædictam ,
non autem, vt aliquam iurisdictionem ipse exerceat : vel
quod admittat , & casset , & postea de nouo reseruet : quod
secùs est in Exequutoribus , à quorum facto translatio ipsa
dependet ; vnde , cum Transferens habeat huiusmodi facul-
tatem transferendi, alterius ministerium non requiritur, vt
optimè apud *Put. dec. 334. num. 2. & 3. lib. 2.* quarè , stantibus
supradictis , non requiritur exhibitio priuilegiorum per pri-
uilegiatum, qui habet huiusmodi facultatem sic transferendi,
vt in eadem *dec. num. 3.*

Quod quidem locum sibi dignoscitur vendicare , etiam si
ad huiusmodi translationem faciendam adhibeatur Exe-
quutor , iam fortè alternatiuè nominatus in dicta facultate :
quia cum nihilominus forma , quoad hoc , sit posita in ele-
ctione transferentis , per exhibitionem Exequutoris , non
censetur renunciatum facultati minus solemniter transferen-
di coram Notario, & testibus simul adhibitis : sed potius
Transferentem vtraque potestate voluisse , vti *Lotter. d. lib. 1.
q. 40. n. 53. & 54.* & propterea in *d. Put. dec. 334.* meritò fuit di-
42 ctum, non obstare, quod Transferens licèt potuisset ipsemet
transferre , etiam coram Notario , & testibus , elegerat nihi-
lominus viam Exequutoris , non autem Notarij ; quare dici
poterat, *viam quam elegisti , tibi pateat , & quod potui , nolui,
&c.* quia fuit responsum , quod in ijs , quæ pendent ex volun-
tate nostra , eligendo vnam viam , non videtur quis alteri re-
nunciare, prout est tex. *in l. 3. ff. de testam. milit.* vbi miles, licet
incæperit testari iuxta ius commune, per hoc tamen non vi-
detur renunciare priuilegio militis: prout dicendū est in casu
isto, & habetur in *d. dec. 334. num. 4.* vnde desumpta sunt ferè
supradicta formalia verba: nam videmus , illam sæpè in pro-
posito allegari : & secundum hanc decisionem tenuit alias
Rota in vna Portugalen. Pensionis 15. Decembris 1606. co-

ram

ram Coccino, qui *num. 6. in fin.* ait, eam esse dignam, quod videatur. In qua etiam habetur, quod cum ibi opponebatur etiam, quod non fuerant exhibitæ literæ originales reseruationis pensionis, & facultatis Militis Lauretani, circa facultatem transferendi, fuit tamen responsum, quod translatio fuit valida; quia cum illa vigore priuilegiorum possit fieri, etiam coram solo Notario, vt fuit, etiam dictum in vna *Lucanen. Pensionis coram Orano*, non fuit necessaria exhibitio priuilegiorum; quia interuentus Notarij desideratur ad effectum probationis, non autem, vt tanquam Exequutor antiquam pensionem casset, & nouam reseruet, vt supra dictum est. Præterea, quod non obfuit, pensionatium eligisse viam Exequutoris, non autem Notarij: quia, cum hic, translatio pensionis penderet ex voluntate pensionarij, dicendum est, illam transtulisse omni iure, quo melius facere potuit, *dicta l. 3. ff. de milit. testam.* & vt in *d. Portugalen. Pensionis nu. 6.* quæ facta est in casu translationis pensionis factæ per militem Lauretanum, cuius Collegium habet priuilegium transferendi, etiam coram Notario, & testibus, prout habebat Collegium Militum SS. Petri, & Pauli ante illius reuocationem.

Casus namquè *Put. d. dec. 344.* est, quod quidam Miles S. Petri, cui reseruata erat pensio, illam transtulit in manibus cuiusdam Exequutoris, nempè Archidiaconi, Notario, & testibus ad id rogatis, non tamen exhibitis eidem Exequutori priuilegijs, & propterea cum dubitaretur, an translatio pensionis facta vigore priuilegiorum prædicti Militis S. Petri, illis non exhibitis coram Exequutore per transferentem ad hoc electo, valeat, & fuit resolutum, illam valere ex interuentu Notarij, & testium prædictorum, & coram illis factam fuisse vigore dicti priuilegij, vt dictum est.

In toto, vel parte, Hęc verba passim apponuntur in huiusmodi indultis, potius ad cautelam, quàm de necessitate: cum clarum sit, posse pensionatium, nedum integram pensionem ex indulto
43 Apostolico, transferre, verum etiam, vnam partem transferendo, potest aliam sibi retinere: cum pensio non sit indiuisibilis, sicut beneficium, sed potest in vnam, seù plures personas transferri, vt per *Gigas de pens. quæst. 86. ante nu. 1. Garc. de benef. in addit. ad par. 1. cap. 5. num.* 54. sicut seruatur in illius simplici cassatione, seu cum reseruatione alterius similis pensionis, prout passim in Dataria Apostolica practicatur: cum semper vigeat eadem ratio liberationis in totum, vel partem à grauamine, & seruitute beneficij, vt fuit dictum in vna *Tarwsin. Reductionis, penes Buratt. decis.* 528. *n. 1.*

Simul, vel successiuè, Nec tamen prædicta pensio, siuè illius pars per hanc dictionem, *successiuè*, poterit per pensionarium transferri, nisi pro prima vice, & aliud in prædicta facultate aliter cautum fuerit, *Mandos. in prax. signat. Grat. tit. pensionum translationes, vers. rursus in fin. per tex. in l. bouet, §. hoc sermone, ff. de verb. signif.* & fuit resolutum in *Rota in vna Oxomen. Pensionis, 20. May* 1598. *coram Litta. Gonz. ad reg. 8. Cancell. glos. 11. num. 82. Garc. dicto cap. 5. num. 247. cum*
44 *pluribus seqq. Lotter. dicto lib. 1. quæst. 40. num.* 18. quia satis tritum est, translatarium non posse in alium transferre pensionem, aliàs in ipsum translatam, nisi ostendantur priuilegia comprehendere, etiam pensiones semel translata; nam aliàs nimis protogaretur seruitus beneficij, cum translatio pensionis sit odiosa, & ideò restringenda, *Sarnen. in reg. de infir. q. 16. Capusaq. decis.* 100. *num. 6. par. 3.* & fuit dictum in vna *Florentina Pensionis, penes Farinacc. in posthum. dec.* 485, *num. 4. tom. 2.*

Hæc autem facultas transferendi pensiones semel translatas, ob supradictam rationem, non conceditur per Papam, nisi personis plurimum qualificatis, ac eidem gratis, & acceptis, potissimum verò sibi coniunctis, prout inter cęteras vidi concessam nepotibus ipsius Papæ.

Conclauistis; etiam concedi consueuit per nouum Pontificem, vt quascunquè pensiones annuas super quibuscunque fructibus, &c. quorumcunquè beneficiorum, seù fructus, redditus, & prouentus huiusmodi beneficiorum, reseruatos, seù reseruandos, etiam si alias semel, vel pluries translaræ, seù translati fuerint, vsque ad summam centum ducatorum auri de Camera transferre, &c.

Etiam in articulo mortis. Tenuit aliàs Rota in vna *Gadicen. Pensionis coram Thoma de Tanis* 23. *Martij* 1541. quod pen-
45 sio in articulo mortis transferri poterat, licèt id in facultate non fuisset concessum, dato, quod de stylo, soleret talis clausula apponi, prout tradit *Mandos. in Prax. Signat. Grat. tit. translationis pensionum*. Vt autem tollantur disputationes, quæ si dicta clausula omitteretur, oriri possent, semper illa adijcitur in facultatibus, transferendi.

Et ex hoc patet, quod in huiusmodi facultatibus transferendi pensiones, non intrat *regula de infir. Sarnen. in hac re-*
46 *gula quæst. 16. nu. 2.* quia illa loquitur de renunciatione beneficiorum, sed pensio renunciari non potest, licèt transferatur de licentia Papæ, *idem Sarnen. loco citato.*

Sed quantum attinet ad dictam clausulam *etiam in mortis articulo*, dicendum est, quod quamuis illa videatur potius dati ex abundanti, quàm ex necessitate, cum etiam sine illa, permissa translatio censetur etiam in articulo mortis, prout fuit dictum in citata *Gadicen. Pensionis coram Put. decis.* 133. *lib.* 2. videtur nihilominus in eo prodesse, quod sicut sustinetur testamentum factum à moribundo, balbutiente, & semimortuo, dummodò etiam ad interrogationem Notarij, vel alterius, potuerit exprimere mentem, per simplicem vocem, *sic*, vel *non*, prout ex pluribus comprobat *Lotter. dicto lib. 1. q. 40. num. 55. & 56.* ita pariter sustinetur translatio pensionis
47 per huiusmodi moribundum balbutientem, & semimortuũ
48 facta, aut aliàs fuerit extorta per blanditias, & persuasiones Translatarij, *idem Lotter. loc. citato*, & in vna *Portugallens. Pensionis coram Coccin. decis.* 455. *num.* 3. dum obijceretur,
49 quod Transferens ita titubaret, vt malè loqueretur, fuit responsum, hoc non sufficere ad inualidandam translationem: quia licèt, si non potuisset loqui, quia deficeret, translatio non teneret, per *tex. in l. iubemus, C. de testam.* tamen hoc procederet, si ita Transferens balbutijsset, vt non potuisset intelligi; nam si poterat intelligi, licèt balbutiret, valet translatio, prout etiam valuisset, si haberet linguam grossam, & fuisset semimortuus; dummodò intelligeretur quid diceret, ex notatis per *Alexand. consil. 101. num. 7. vers. etsi qua difficultas lib. 7.*

50 Quinimmò, quatenus transferens esset loquela destitutus, posset adhuc etiam nutu transferre pensionem; quandoquidem nutus est etiam voluntas signis declarata, veluti oculi, capitis, vel manu, vt in *l. nutu, ff. de leg.* 3. vbi, quod etiam nutu relinquitur fideicommissum; dummodò, qui nutu relinquitur fideicommissum; dummodò, qui nutu relinquit, loqui posset; nisi morbus superueniens esset impedimento, vbi *Bart.* quod ita intelligitur nutu, quando ad interrogata consentit, vel facit aliqua signa, per quæ voluntas eius perpenditur, per *tex. in l. seruo inuito, §. si pupillo ad Trebell.* ac proindè Notarius sic debet scribere, nempè, cum talis propter accidens loqui non possit, tamen interrogatus, assensit humeris, oculis, vel capite.

51 Quod tamen intelligitur de eo, qui licèt ex huiusmodi accidenti non possit loqui, tamen non perdidit intellectum, vt in *dicta l. iubemus*, & *idem Bart. in d. l. nutu in fin.* Et cum similis casus euenisset tempore Leonis X. in persona Ioannis de Vrrias Episcopi, & Ferdinandi Hispaniæ Regis Oratoris, qui in articulo mortis nutu magis, quàm verbis in suum nepotem pensionem mille ducatorum transtulit; & tunc post plures disputationes, fuit centum, translationem valuisse, prout referre *Sarnen. super regula de infir. q. 16. sub num. 2. vers. prædictis tamen non obstantibus.*

Notandum verò est pro hac nostra praxi, quod pluries euenisse scimus, nempè huiusmodi pensionum translationes, cum à transferente factæ fuerint; præsertim in articulo mortis constituto, ita ipse, ac translatarius conueniunt, vt
52 videlicet ipsa translatio, ita facta intelligatur, si videlicet transferentem ipsum contingat ex illa infirmitate decedere. Circa quod absolutè tenendum est, huiusmodi translationem non valere; & nihilominus ipsam pensionem, proindè remanere extinctam, iuxtà formam in facultate transferendi traditam, nempè, vt extinguatur pensio antiqua, & noua constituatur per Exequutorem apostolica authoritate deputatum; quæ quidem facultas non potest sibi locum vendicare, nisi in absoluta translatione; quia, translatio facta sub dicta conditione, est nulla, *Garc. de benef. p. 1. cap. 5. num.* 55.

Sicut, neque pensionatius transferens potest ipsam pensionem transferre cum conditione illam exigendi post dictam
53 translationem, quoad ipse vixerit, absquè vitio simoniæ, *Nouar. cons. 65. num. 1. de simon. Loter. d. lib. 1. q. 40. num.* 20.

Et quatenus supra dictum est, hanc trãslationem fieri posse, etiam in articulo mortis, id ita semper intelligendum est,
54 seruata forma tradita in litteris prædictæ facultatis, & non aliàs,

aliàs, cum illa fieri nequeat per testamentum, non obstante decisione *Rotæ in vna Placentin. Pensionis* 17. *Iulij* 1602. *coram Corduba*, vt ait *Garc. d.c.* 5. *num.* 56.

De tuo expresso consensu, De quo constare debet per publicum huiusmodi translationis instrumentum, à Notario confectum; vt ex illius formula infra inserenda patebit; & cum
huiusmodi consensus debeat esse expressus, vt hic, non suf-
55 ficit tacitus, *glos. in c. statutum, §. in nullo, verbo, expressus, de rescript. in* 6. nam consensus expressus dicitur, qui verbis exprimitur, tacitus verò, qui ex verbis resultat, *Viuian. in prax. iurispatr. lib.* 12. *cap.* 5. *num.* 49. *cum pluribus seqq.*

Præter consensum transferentis, tenens nonnulli, etiam peritissimorum Curialium, quod si pensio, quæ transfertur, sit reseruata super fructibus beneficij iurispatronatus, requiratur consensus patroni; quod tamen procul à veritate abest,
56 namque, vt alias diximus, nullo modo talis consensus requiritur; cum neque hic requiratur mentio ipsius iurispatronatus; & cum aliàs in vna *Mediolanen. Pensionis, quæ est decis.* 505. *num.* 4. *p.* 2. *recens.* fuisset oppositum, quod in prædicta facultate transferendi non fuisset facta mentio, quod beneficium erat de iurepatronatus Laicorum, fuit tamen responsum, quod pensio translata, quoad istum effectum, est eadem pensio; nec inducit nouum grauamen, & ideò sufficit, quod mentio iurispatronatus fuerit facta in reseruatione pensionis, quæ transfertur ex *Crescent. decis.* 1. *sub tit. de reb. eccles. non alien. Rota in vna Terulen. Pensionis* 15. *Decembris* 1610. *coram Damasceno, & in vna Carpentoraten. similis* 29. *Maij* 1608. *coram Lancellotto*, & ita in praxi tenuit, tàm Cancellaria, quàm Dataria Apostolica, nempè, quod tam in simplici translatione pensionis, vt hic, quàm in illius cassatione, cum reseruatione alterius similis, non requiratur noua expressio iurispatronatus, quæ iam facta fuit in prima assignatione, ac reseruatione, huiusmodi pensionis, vt patet ex *d. Crescent. decis.* 1. vbi habetur expresse, quod si omnia hæc in prima assignatione facta fuerunt; & demum per pensionatium casseтur, & in eadem supplicatione, in qua illa extinguitur eadem similis pensio alteri assignetur; ex quo Ecclesia non recipit ex hoc aliquod grauamen, & omninò si hæc secunda pensio non valeret, prima remaneret; cum correspectiuè illa eo tempore cassata fuerit, vt altera assignaretur, & in vna *Lucan. Pensionis coram Orano impressa penes Marches. de commiss. p.* 1. *fol.* 559. censuit Rota, pensionis translationem fuisse validam, non obstante, quod in priuilegijs Militum Lauretanorum, quibus concessum est, vt possint transferre certam quantitatem pensionis, vt supra diximus, non fiat mentio de pensionibus reseruatis super fructibus beneficij iurispatronatus, prout erat in casu prædictæ decisionis; cum talis facultas transferendi loqueretur de quibuscunque beneficijs, & sic comprehenduntur etiam beneficia qualificata, maximè, quia in reseruatione pensionis non requiritur consensus patronorum: licet omninò requiratur, quod in prędicta prima pensionis reseruatione, Papæ habeat notitiam, quod tale beneficium, quod dicta pensione grauatum extitit, fuerit de iurepatronatus; & quod huiusmodi priuilegia transferendi pensiones, sit valida sine consensu patronorum, & expressione dicti iurispatronatus, fuit etiam tentum in vna *Placentin. Pensionis* 7. *Iunij* 1607. relata per eundem *Marches. d. tom.* 1. *sub n.* 166. *fol.* 505. & sic sicut huiusmodi expressio non est in his casibus necessaria, ita per consequens non est necessaria derogatio prædicti iurispatronatus; quia, quoad hoc pensio translata, non dicitur noua pensio, prout tenuit *Rota penès Farinacc. in posth. decis.* 307. *num.* 1. *circa fin. tom.* 1.

Sicut etiam, nec huiusmodi facultas transferendi requirit mentionem de alia pensione, qua idem beneficium grauatum reperitur; sicut de prima pensione facienda est mentio in secunda, vt iam diximus, *Paris. de resign. benef. lib.* 6. *quæst.* 4. *num.* 40. *Cassad. decis.* 1. *num.* 2. *&* 3. *de reb. eccl. non alien.* quia pensio translata, non dicitur noua pensio, nec nouum onus, licet obligatio fiat de persona in personam, sed in effectu, & in substantia, est eadem cum antiqua, *idem Paris. d. q.* 4. *num.* 4. *&* 6. & fuit dictum in vna *Veronen. Pensionis penes Farinacc. in posth. decis.* 119. *nu.* 2. *d. tom.* 1.

Quamuis ad maiorem cautelam, & ad quascunque hæsitationes tollendas, consueuerit in litteris huiusmodi facultatis adijci hæc Clausula, videlicet, *Etiam si super eisdem fructibus, aliæ pensiones annuæ reseruatæ existant, &c.*

58 Hic verò non est omittendum, quòd vbi pensio aliàs translata, denuo ex indulto Papæ transferatur, in hac secunda translatione requiritur consensus pensionem soluere debentis, nam Vrbanus Papa VIII. fel. record. animaduertens, quod ex translatione pensionum, illarum onus prorogetur de persona in personam, & sæpè de infirmo ad sanum, & de sene in iuuenem, & propterea difficilius concedatur facultas transferendi illas pensiones, quæ alias translatæ fuerunt; proptereà Motu proprio, &c. declarauit, omnes pensiones, ex quacunque causa, etiam onerosa, concessas, & concedendas facultates transferendi quascunq; pensiones, seù fructus ecclesiasticos earum loco, pro tempore reseruatas, & reseruatos, aut mediante earundem pensionum antiquarum cassatione de nouo illas reseruandi; necnon pensionum, & fructuum translationes, seù nouas reseruationes super quibuscunque Ecclesijs, Monasterijs, &c. cęterisq; beneficijs, etiam iurispatronatus Laicorum, etiam Regum, &c. concessas quibuscunque personis. Etsi Cardinalatus honore præfulgeant; etsi super facultatibus, translationibus, seù nouis reseruationibus huiusmodi lis, seù lites pendeant, non potuisse, nec posse cuiquam suffragari, quoad pensiones, seù fructus aliàs translatos; nisi in eis consensus pensiones, ac fructus soluere debentium, accesserit; aut quod aliàs pensiones, seù fructus huiusmodi translati, seu de nouo reseruati fuerint, expressum sit, seù exprimatur, vel Clausula *Etiam si pensiones, & seù fructus huiusmodi forsan, aliàs translata, seù translati fuerint*, apponatur, vt in sua Constitutione, quæ incipit, *Inter grauissimas* sub Dat. Romæ apud S. Petrum sub Annulo Piscatoris Die 8. Martij 1636. Pontificatus sui Anno Decimo Tertio.

S V M M A R I V M.

1 *Pensio, duobus modis transfertur, vt hic.*
2 *Quarè prius cassanda, & postea de nouo reseruanda.*
3 *Resignatarius habet beneficium absolutè a Papa, non autem ad votum resignantis.*
4 *Translatio pensionis, duos implicat actus.*
5 *Translationis forma, omninò obseruanda, aliàs translatio nulla.*
6 *Pensio semel extincta, non reuiuiscit.*
7 *Pensio cassatio, quomodo correspectiua ad nouam reseruationem.*
8 *Dictio*, postquam, *operatur conditionem.*
9 *Forma non censetur imposita super formalibus verbis translationis pensionis.*
10 *Sed sufficit, quod virtualiter seruetur in facultate transferendi.*
11 *Pensionis cassatio, est actus, qui originatur in consensu transferentis, & perficitur in authoritate Exequutoris.*
12 *Translationis pensionis forma, quomodo implicitè satisfiat.*
13 *Implicitum, æquipollet explicito.*
14 *Forma potest adimpleri per æquipollens.*
15 *Et quomodo id intelligatur in casu translationis pensionis.*
16 *Translatio pensionis, quomodo alternatiuè admittat monetæ qualitatem.*
17 *Non admittitur vltra medietatem valoris fructuum, ex noua Constitutione Vrbani Papę VIII. cuius tenor proponitur.*
18 *Et in excessu redditur nulla.*
19 *Vtile, per inutile non vitiatur.*
20 *Valoris beneficij expressio, habet vim conditionis.*
21 *Pensionis reseruatio, & translatio, non sunt diuersa.*
22 *Sed pari passu ambulant, & num.* 32.
23 *Translatio pensionis non requirit mentionem de alijs grauaminibus beneficij.*
24 *Translatarij capacitas exprimenda in translatione pensionis.*
25 *Illius incapacitati quomodo occurrendum.*
26 *Pensionis capax est laicus, de iure communi, secus de stylo Curiæ.*
27 *Clericatus, non sufficit tempore translationis; nisi ille sit exequibilis.*
28 *Infans dispensatus ad clericatum, non eget alia dispensatione ad pensiones.*
29 *Translatio pensionis fieri nequit, nisi in personas in indulto expressas.*

30 *In*

30 *In laicum fieri non potest, cum clausula*, postquam fuerit clericali charactere insignitus.
31 *Bigamus dispensatus ad pensiones, potest illas habere, etiam per viam translationis.*
33 *Translatio pensionis fit, etiam in Clericorum illegitimum, reiecta Baldi opinione.*
34 *Pensio potest transferri, etiam in filium illegitimum.*
35 Concil. Trident. session. 25. cap. 15. de refor. *quomodo accipiendum.*
36 *Transferendi facultas, intelligitur erga personas capaces pensionis.*
37 *Pensio transferri non potest in Episcopum.*
38 *Transferendi facultas ex Clausula*, cum omnibus, & singulis libertatibus, &c. *quid operetur in ipsa facultate.*
39 *Translatarius, authoritate Papæ, subrogatur ad quasi possessionem exigendi pensionem.*
40 *Et quomodo ei detur via exequutiua agendi ad solutionem pensionis.*
41 *Transferendi pensionem littera facultatis, Exequutori præsentanda.*
42 *Aliàs translatio non tenet.*
43 *Exequutoris iurisdictio, pendet ex productione rescripti.*
44 *Notarij attestationi non est standum, asserentis, se vidisse facultatem transferendi pensionem.*
45 *Pensionis translatio, valida, vigore processus fulminati.*
46 *Rescripti præsentatio probatur per testes.*
47 *Translationis pensionis materia, nimis delicata, & periculosa in illius exequutione.*
48 *Ac proinde, quomodo hic se gerere debeat Notarius, rogatus de translatione.*
49 *Translatio pensionis valida, ex transumpto impresso.*
50 *Transferentibus pensiones extra Curiam, sufficit producere transumptum facultatis impressum.*
51 *Transferendi pensiones indultum, in bullario impressum, sufficit Exequutori.*
52 *Si autem simplex producatur à Notario non facit fidem.*
53 *Translatio pensionis, non requirit litteras Apostolicas, super noua illius reseruationes, & quare.*
54 *Translationis pensionis instrumentum, habet vim reseruationis.*
55 *Translatarius consequitur pensionem immediate à Papa.*
56 *Translatario datur processus exequutiuus pro exequutione translationis pensionis.*
57 *Secus verò, vbi pensio cassatur de consensu Titularis, & pro noua reseruatione expediuntur littera Apostolica.*
58 *Translatio pensionis, an subsistat, vel ne, Exequutor non tenetur inquirere.*
59 *Transferendi pensiones, facultas quandoque concessa coram solis Notario, & testibus, absque Exequutoris ministerio.*
60 *Translationis pensionis formula instrumenti proponitur.*
61 Regulæ de præstando consensu in pensionibus, *an sit derogandam in illarum translationibus.*
62 *Et an* regulæ de iure quæsito non tollendo.
63 *Constitutioni Pij IV.* de registrandis, *quando derogandum in translatione pensionis.*
64 *Pensio, quomodo transferatur in incapacem, ex indulto Papæ.*
65 *Transfertur pensio per eundemmet Summum Pontificem, absque alicuius exequutoris ministerio, & adijcitur formula translationis.*
66 *Necnon vnico contextu, nempè in actu prouisionis beneficij, vt hic.*
67 *Alio item modo, pro palatinis, alijsq; personis qualificatis.*
68 *Necnon in cessione Cathedralium pro cedente.*
69 *Pensionis commoditas quomodo possit cedi sine consensu Papæ.*
70 *Et subijcitur formula instrumenti cessionis.*

Praxis Exequutionis Facultatis transferendi Pensionem super Fructibus Beneficiorum Ecclesiasticorum reseruatam.

CAPVT VI.

CAssare, & extinguere, Huiusmodi autem cassatio, & extinctio non mandatur per Papam Exequutori, sed ipsimet pensionario Transferenti, cui etiam id sine Papæ authoritate permittitur,
1 vt per *Lotter. de re benef. lib.* 1. *quæst.* 40. *num.* 43. Et hic est alter de duobus modis prædictis transferendi pensionem; nempè per specialem facultatem pensionario concessam, postquam fuit ei dicta pensio reseruata; licèt alio item modo dici possit, pensionem ipsam transferri, nempè, quando illa de consensu ipsius pensionarij, & soluentis pensionem transfertur in aliom authoritate Papæ; quæ proinde de stylo Curiæ, non translatio, sed cassatio pensionis nuncupatur, quamuis io substantia sit idem; sed requiritur consensus titularis, de quo per *Garc. de benefic. par.* 1. *cap.* 5. *nu.* 251.

In præsenti tamen casu translationis, illa fit per cassationem, & extinctionem, ac nouam reseruationem, sine consensu titularis. Quæ quidem translatio facienda est omnino, hæc forma seruata, nempè, vt prius illa cassetur, & postea de nouo reseruetur, vt infra.

Ratio autem, cur Romana Curia, ac Dataria, & Cancellaria Apostolica, in huiusmodi pensionum translationibus vtantur hac forma, præter aliàs, quas ab antiquis, & peritis
2 Curialibus audiui, duplex assignatur: quarum altera est, quod quamuis in huiusmodi translationibus procedatur per viam cassationis antiquæ pensionis, ac nouæ illius reseruationis. hoc tamen procedit ad certos effectus, respectu scilicet mutationis personæ, vt vnus solus possit exigere; & vt sciatur, per cuius obitum debet pensio ipsa extingui, prout fuit dictum in vna *Carpentoraten. Pensionis* 29. *Maij* 1612. *coram Cardinale Lancellotto*, quæ est *decis.* 327. *num.* 4. *par.* 1. *recent.* aliàs enim semper actio directo eidem Transferenti competeret, ad *tex. in l. si delegatio. C. de nouat. Castr. in l. facta*, §. *si hæres, num.* 4. *ad Trebell. vt per Lotter. d. lib.* 1. *quæst.* 36. *nu.* 64. cum re vera hic sit pensio eadem in substantia, nec inducitur nouum grauamen beneficio: super cuius fructibus pensio est reseruata: sed solum fit mutatio personæ, & quædam delegatio solutionis alteri faciendæ, *Crescent. d. decis.* 1. *num.* 2. *de rebus eccles. non alien. Rota decis.* 122. *num.* 9. *par.* 1. *recent.* & fuit dictum in vna *Bononien. Translationis Pensioni, coram Cardinale Millino, Ludouis. decis.* 18. *num.* 3. *& ibi Addit. n.* 1. & in vna *Segobien Pensionis* 20. *May* 1598. *coram Corduba*, supra relata, & in vna *Veronen. similis* 14. *Ianuarij* 1613. *coram Verospio, impressa penes Marches. de commiss. par.* 2. *fol.* 555. cum alijs relatis per *Buratt. d. decis.* 638. *num.* 3. quibus sic stantibus, perperam dicebant quidam antiqui, ac etiam alioqui peritissimi Curiales, quod nimirum aliquando huiusmodi translatio fit per viam simplicis translationis, vt verè fit, vt supra diximus, aliquando verò, mediante cassatione, & deinde noua pensionis reseruatione, & quod translatio hoc secundo modo, si quædam cæremonia; nam ex supradictis apertè constat, non esse alias cæremoniam, sed expedit, ita fieri ex supra allegatis.

Altera verò ratio est, quod sicut aliàs diximus, cum pensionis translatio sit odiosissima, non ita libenter Summus Pontifex illam simpliciter concedit: nisi per viam cassationis primæ, & nouæ creationis: vt proinde prorsus excludatur cuiuscunquè hæreditariæ successionis species prout est prohibitum in beneficialibus, ad *tex. in cap. ex transmissa. & ibi glos. in verbo, successionem, de fil. presb.* & *in cap. consuluit, vbi glos. in verbo, hæreditario, de iurepatron.* quare actio, siuè ius illud omne, quod habebat Transferens debet extingui, vt hac ratione ius illud nouum, quod creatur in persona Translatarij, immediatè illi sit, ac dependeat à Papa; quemadmodùm contingit in renunciationibus beneficiorum, etiam ad fauorem factis, in quibus Papa non prius confert, quàm per admissionem resignationis extinguatur ius resignantis, & sic inducat nouam vacationem, quarè fit, vt resignatarius, nullo modo intelligatur nactus ius aliquod à resignante, sed ab ipso Papa duntaxat, *Cassad. deics.* 15. *num.* 1. *sin. de præb.*

Mandos.

Mandos. ad reg. 33. quæst. 7. num. 8. Paris. de resign. benefic. lib. 1. quæst. 1. num. 64. & quæst. 2. num. 13. prout eleganter more suo tradit *Lotter. d. lib.* 1.*q.*40.*n.*13.& 14.

Nam, licèt ex communi, & notorio stylo Datariæ Apostolicæ, antea in supplicatione resignatione beneficij diceretur in capite supplicationis *Resignatio ad fauorem*, quod seruabatur tempore Pauli Tertij, Iulij etiam Tertij, Pauli Quarti, & Pij etiam Quarti, ac Pij Quinti, à tempore tamen Gregorij Decimitertij citrà, mandatum extitit in Dataria Apostolica per Matthæum Contatellum Cardinalem Prodatatium, de eiusdem Gregorij ordine, ne deinceps apponerentur in supplicatione, illa verba *in fauorem*, tanquam non necessaria, & superflua, teste *eod. Paris. loc. cit. num.*36. licèt Papa non consueuerit admittere resignationem in fauorem certæ personæ factam pro alio, quàm pro eo, in cuius fauorem prædicta resignatio facta est, *Cassad. decis. 1. num. 1. de renunciat. Mandos. in praxi Sign. Grat. tit. resignationes, vers. Nec Papa, id. Paris. dict. lib. 1. quæst. 3. num.* 54. prout alias diximus.

Docet enim Cancellariæ Apostolicæ praxis, ac stylus satis vulgatus, quod quando Papa prouidet de beneficio vacante per resignationem; in suis manibus factam, ac per ipsum admissam, declarat, tale beneficium per dictam resignationem vacare, & de illo postmodum prouidendo, dat de reseruato, cum consueto proœmio, videlicet, *Dudum siquidem omnia beneficia Ecclesiastica apud Sedem Apostolicam tunc vacantia, & in antea vacatura collationi, & dispositioni nostræ reseruauimus, Decernentes ex tunc irritum, & inane, si secus super his à quoquam quavis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.* Ac postmodum prosequitur, *Cum itaque postmodum tale beneficium, &c. per liberam resignationem N. &c. in manibus nostris spontè factam, & per Nos admissam apud Sedem eamdem vacauerit, & vacet ad præsens, Nullusque præter Nos hac vice disponere potuerit, siue possit, &c. prædictum beneficium Apostolica tibi authoritate conferimus, &c.*

Ex quibus satis apertè patet, quod resignatarius habet 3 prædictum beneficium absolutè à Papa, non tamen ad votum, seu instantiam resignantis, *id. Paris. dict. lib.* 8. *quæst.* 7. *num.* 37. & 38.

Quare, exemplo huiusmodi resignationis, dicendum est 4 in proposito, quod translatio pensionis, duos implicat actus, vnum videlicet ex parte pensionarij antiqui, idest Transferentis, qui resoluitur in simplicem consensum pro extinctione dictæ pensionis, alterum verò ex parte Translatarij, qui proinde instat, sibi nouam similem pensionem sibi reseruari, & sic creatio istius nouæ pensionis, quæ fit authoritate Papæ, videtur moueri intuitu Translatarij tantummodò non autem personæ transferentis, quem ipse Papa non contemplatur, nisi in eo actu extinctionis, eo modo, quo supra dictum est, nempè in resignationibus ad fauorem per quas satis visum est, quod quamvis resignans ita resignet, vt beneficium conferatur certæ personæ, Papa tamen in litteris prouisionis beneficij vacantis, per huiusmodi resignationem, nullam huius conditionis rationem se habuisse insinuat, sed precum dumtaxat, & meritorum resignatarij, prout sunt ferè verba formalia *Lotter. dict. quæst.* 40. *num.* 15. subdentis ibi ex *Rodoan. de Simon. cap. 25. ad fin. vers. multi sunt, num.* 17. quod notatur inscitia eorum, qui hanc formam non intelligunt, & fortè de huiusmodi resignationibus scandalizantur; nam licèt dicantur fieri ad fauorem, id tamen oportet referri ad vsum, seu stylum Curiæ, ita loquendi, habito respectu ad correspectiuitatem actuum; quia videlicet, Papa non conferret beneficium viuentis, nisi prius qui illud obtinet, resignet.

5 Quo verò ad huiusmodi translationis formæ obseruantiam, quæ omnino pro illius validitate, obseruanda est, plurimum erit inuigilandum, vt illam, ordine in litteris facultatis præscripto, seruet ipse Transferens, nempè, quod ad nouam pensionis reseruationem non procedatur, quam facta sit prius illius cassatio, & extinctio; aliàs enim translatio prædicta esset ipso iure nulla; prout fuit dictum in vna *Ispalen. Pensionis, quæ est decis.* 401. *num.* 1. *par.* 1. *diuers.* idem *Lotter. loco citato num.* 42. vbi, quod cum sit de forma, vt videlicèt præcedat extinctio, in ordine ad nouæ pensionis reseruationem, si prædicta forma non seruetur, nihil dicitur actum, & in terminis formæ litterarum facultatis transferendi, refert prædictam *dec.* 401. & aliam in vna *Maursanen. Pensionis coram Pironano Paris. lib. 6. quæst. 4. sub num. 7. vers. Hoc enim casu*, vbi; quod stylus docet, vt de forma prius extinguatur pésio, & postea de nouo similis reseruetur; vndè si secunda pensio non assignetur validè, tàm respectu obseruantiæ formæ traditæ in litteris facultatis, quàm aliàs quomodocunq; cassatio non tenet; ac proinde, vbi in translatione datur modus, eo non adimpleto, pensio prima non potest dici extincta, neq; à Transferente ius abdicatur, prout ex *Alex. consil. 73. num. 7. lib. 2. & Mohed. decis.* 81. & 83. *concludit idem Paris. loco citato.*

Nam, licèt regula sit, quod pensio semel extincta non reuiuiscit, ad not. *per glos. in Clem. Gratia, de rescript. Ias. in l. qui res, §. aream, ff. de solut.* nihilominus ex eo, quod pensionarius Transferens non intendit aliter cassare pensionem, nisi iuxtà formam, necnon contenta in litteris sibi concessa facultatis, non valebit quidem translatio, si prædicta forma non fuerit seruata, etiam quoad habilitatem Translatarij, & quod ille sit de contentis in dicta facultate, aliàs enim ius non abdicatur à pensionario; prout dixit *Rota in vna Bononien. Translationis pensionis*, quæ est *decis. 446. num. 4. p. 1. diuers.* vbi, quod cum per Rotam iam decisum fuerit, non abdicari ius à resignante, nisi irreuocabiliter beneficium acquiratur resignatio, hoc etiam ratione correspectiuitatis procedit in translatione pensionis, prout sub *dicta nu. 4. & 5. in fin.* nempè, vt fiat cassatio ex parte pensionarij, vt valida sit reseruatio in translatarium, aliàs enim data nullitate vnius ex prædictis, actibus correspectiuis, corruit etiam alter, vt in *dicta decis. eodem num. 4. Paris. lib. 8. quæst. 8. num.* 42. & dixit antea *Socin. cons. 26. num. 3. lib. 3. Aym. cons. 192. num. 12. Rota* 7 *penes Canal. decis. 64. num.* 3. prout est hic, cum ista cassatio sit correspectiua ad reseruationem nouæ pensionis, *Rota decision. 327. num. 5. versic. item quoad viam exequtiuam, par. 1. recent.*

Ac postquàm sic cassata, *& extincta fuerit, &c.* Aliàs enim sicut supra dictum est, nisi pensio fuerit prius cassata, & extincta, nulla erit ipsa translatio, etiam ex supradicta dictione postquàm, quæ operatur conditionem *l. si Titio, ff. quan. dies* 8 *leg. l. 1. C. de his, quæ sub modo, Bart. in l. quibus, §. termilius, num. 5. ff. de cond. & demonstr. l. si ita, ff. de leg. 2. cum aliys adductis per Illustriss. Dom. Cardinalem Maransam controuers. vtriusque iur. resp.* 41. *num.* 20. cum Papa in præinsertis litteris facultatis transferendi, studiosè mandet seruari ordinem scripturæ; ac proindè ille omninò seruandus est *Rota decis. 7. num. 12. in antiquior. Mandos. super reg. 16. quæst. 48. per tot.* vndè optimè tradit *idem Lotter. dicto lib. 1. quæst. 40. num.* 42. quod transferens debet præcauere, vt actus ipse explicetur secundum formam à Papa traditam, nempè, vt præcedat extinctio in ordine ad reseruationem nouæ pensionis, ad euitandam dictam nullitatem ex generali regula *l. vsufructu, cum ibi not. ff. solut. matrim.*

Verum tamen est, quod licet Papa hic pro forma adijciat, vt pensio prius extinguatur, ac posteà alia similis reseruetur; 9 vndè per hoc inducta sit forma supradicta, non tamen censetur illa imposita supra formalibus, ac præcisis verbis, vndè illorum forma non seruata, corruat actus translationis, vt est casus in vna *Recanaten. Pensionis coram Coccino*, quæ est *dec.* 153. *par. 5. diuers. recent.* in qua cum pensionis translatio fuisset facta sub his verbis, prout in instrumento prædictæ translationis dicebatur, nempè *Transferens, pensionibus se spoliauit, illasq; transtulit in* N. proindè cum dubitaretur de validitate dictæ translationis, ex eo quod in dicto instrumento nõ dicebatur, quod pensio fuerat prius extincta, & cassata, ac posteà alia similis reseruata, prout cantant verba litterarum facultatis transferendi, & sic videbatur, prædictam formam non fuisse seruatam.

Nihilominus fuit dictum, non exindè constare, Papam voluisse in translatione exprimi verba formalia dictæ facultatis, concernentia huiusmodi translationem; prout seruandũ esset si ita voluisset; cum tunc non sufficeret expressio generalis, iuxtà *tex. in l. si quis mihi bona, §. iussum, ff. de acquir.* 10 *hæred.* nam cum dicta facultas non det certam formam verborum, sufficit quòd virtualiter sit seruata forma in facultate, seù priuilegio transferendi, licèt superficialiter videatur alius modus ab eo, qui datur in facultate transferendi, ex *Bald. post Iacob. Butrig. in l. fin. nu. 2. & 3.* vbi etiam *Alex. num. 3. & 4. C. de procur.* nam satis patet, quòd nihilominus adimpletur forma data in facultate transferendi circa modum cassandi, & reseruandi, quia cum cassatio sit actus, qui 11 originatur in consensu, & mera voluntate transferentis, &

perfi-

perficitur in authoritate Exequutoris, hæc forma satis adimpletur, si ipse transferens declaret, se velle transferre iuxtà facultatem, consentiens reseruationi faciendæ per Exequutorem, etsi Exequutor dictum consensum, recipit, & admittit; prout fuit factum in casu dictæ decisionis, nam cum sit actus dependens à facto vtriusquè, optimè perficitur in facto, vtriusquè relatiuè ad fac[illegible]tatem.

Quod autem in hoc casu, dicta cassatio resultet quoad personam, & consensum transferentis patet ex illis verbis translationis, *seq; ipsum de pensionibus spoliauit*, & quamuis ante dixisset, *transtulit, & transfert pensiones in N.* & posteà subiungatur, *seq; pensionibus spoliauit*; sensus istorum verborum est, quod cassabat pensiones ad effectum, quod transferrentur per Iudicem electum in N. verba etenim instrumenti translationis, erant sequentia, videlicet, *Et eundem Prothonotarium, sic electum, requisiuit, quatenus pensiones prædictas prædicto N. reseruare, constituere, & assignare, seu translationem per ipsum factam, consensumquè, vt supra præstitum recipere, & admittere vellet, & deberet*; quare sic voluit Prælatum electum, posse reseruare, constituere, & assignare, vtiquè transferens habuit intentionem cassandi, & transferendi, vt patet ex illis verbis, *seu translationem per ipsum factam, &c. consensum, vt supra præstitum, recipere*, & in necessariam consequentiam dat illi facultatem cassandi, & reseruandi: prout sunt ferè formalia verba prædictæ *decisionis ex numer.* 11. *vsque ad versic. quo verò ad formam*.

Quarè, ex prædictis patet, quod supradictæ formæ in
litteris translationis traditæ satisfieri intelligitur, non solum si explicitè extinguatur antiqua pensio, & similis noua
12 reseruetur, prout sonant verba dictæ facultatis, sed etiam
si implicitè: nam facultates non pro forma id exigunt, vt
extinctio, seù cassatio, ac ipsa noua reseruatio fiat explici-
13 tè; ac propterea intrat regula, quod implicitum æquipolleat explicito; ac proindè hæc formula potest adimpleri
14 per æquipollens, *l. si mater, cum ibi not. Cod. de institut. & substitut.* licèt aliter dicendum esset, si etiam pro forma
15 esset positum, vt esplicitè, & verbis expressis fieret ex-
tinctio, & reseruatio, prout optimè comprobat *Lotter. dicto lib. 1. quæst. 40. num. 45.*

Nam licet videatur, formam non posse per æquipollens adimpleri, *vulg. iur.* hoc tamen procedit, quando pro forma ipsa requiritur certa verborum expressio, per *text. in Clementina appellanti*, ibi *nominatim duntaxat expressis, de appellat. Rota decis. 246. num. 10. & 11. par. 1. diuers.* vbi, quod licèt statutum pro forma requirat subscriptionem coram Notario, & testibus, tamen non requirit pro forma, quod exprimatur fuisse subscriptum coram Notario, & testibus. & ex attestatione Notarij constat, formam fuisse adimpletam in forma specifica; nam aliud est formam adimplere, aliud verò probare formam; quare vbi non dubitatur, nisi de solemnitate substantiali, an adhibita illa fuerit, vel nè, sufficit ordinaria probatio: prout dicimus de solemnitate septem testium requisitorum in testamento, quæ probatur per ordinariam probationem duorum testium, iuxtà *not. in l. 2. Cod. de bon. possess. secund. tab.* & quòd si Notarius dicat, quod interfuit testamento vnà cum septem testibus ibidem descriptis, sibi creditur, & valet testamentum: licèt talis solemnitas sit substantialis.

Et proindè, si in proposito translationis, Transferens, coram Exequutore explicet, se velle transferre pensiones, iuxtà facultates sibi concessas, & quę oculis ipsius Exequutoris subijciuntur, & ipse Exequutor, illis visis, dicat, se pariter transferre, iuxtà easdem facultates, dicitur profectò satisfactum formæ: tùm vi relationis, vt dictum est, tum quia vnusquisquè ipsorum hoc agere intelligitur, quod ad se pertinet; cum vterquè hoc vnum intendat, vt translatio fiat: nam cum illa fieri nequeat, nisi per extinctionem primæ pensionis, & nouæ similis reseruationem, hoc ex parte sua implicat Transferens, vt consentiat cassationi, Exequutor verò, vt nouam similem reseruet, ex vi necessarij antecedentis; nam licèt aliud in superficie verborum videatur, tamen ex præmissis satis dicitur seruata forma facultatis; ex eo, quod verba adhibita habent prorsus eamdem vim: prout optimè concludit *idem Lotter. dicta quæst. 40. numer. 47. cum duobus sequent.* ex iuribus ibidem per eum allegatis: nisi, vt dictum est, forma imposita fuerit verbis.

Quòd tamen in litteris huiusmodi facultatis nunquam vidi practicari, sed illam semper concedi sub dicta formula, cum expressis verbis, nempè cassandi antiquam pensionem, & nouam reseruandi, licèt quoad reliqua requisita, aliquando diuersimodè pro qualitate Transferentium eorumquè meritorum, autem aliàs, prout Summo Pontifici visum fuerit, & quocunquè modò concedatur ipsa formula consideranda est, & obseruanda: nè forte actus translationis reddatur inutilis, vt aduertit *idem Lotter. loco citato num. 62. & 63. qui nu.* 138. ait, quod in dimetienda facultate transferendi semper obseruatur tenor illius litterarum.

Vsq; ad summam C. *Scutorum, seù ducatorũ.* Ignoratur quandoquè in
Romana Curia, tempore impetrationis prædictæ facultatis, an pensio, quæ petitur transferri sit in scutis, aut ducatis, siuè in alia specie monetæ reseruata: ac proinde, ad cau-
16 telam fit espressio alternatiua, ad effugiendas difficultates,
quibus, circa id, suscitari possent per Exequutorem electum: prout non semel euenire scimus: licèt viderimus posteà resolutum, non obstare, quod siuè ante, siuè post translationem, & in illius instrumento fuerint apposita dicta verba *scutorum, seù ducatorum*, etsi talis expressio, tanquam alternatiua, videretur excludere causæ cognitionem, & certitudinem iurisdictionis, sed tamen fuit semper tentum, ad hunc effectum, satis esse, vt non ignoretur penitus iurisdictio prædicti Esequutoris, & principale fundamentum ipsius, cum respectu aliorum, notitia non consideretur, putà, qualitatum, modorum, & quantitatis, aut accessorij; nam licet vbi Iudex verè habet iurisdictionem, & credit, se eam habere, & in ea se fundat, si tamen de ea non sit certus, nihil agat, & ille defectus iurisdictionis noceat, vt per *Bart. in l, multum, ff. de cond. & demonstr.* attamen, vt ait, *Bald. in cap. cum ex officij de præscript.* sufficit, tamen quod Iudex sciat principale, licèt ignoret accessoria: & cum simus in beneficialibus, in quibus quis dicitur habere nedum iurisdictionem, verum etiam exercitium, antequam id sciat, ac propterea sufficit, quod opinio habentis iudicare in beneficialibus concordet, cum veritate, licèt ignoret se iudicem, vt in vna *Segobien. Pensionis* 11. *Decembris* 1587. *coram Pamphilio* in qua fuit dictum, hoc maximè procedere, cum simus in mero Exequutore, qui non debet interponere aliquam causæ cogitationem, vt per *Grat. discepiat. forens. c.* 551. *num. 9. & 10.*

Cum verò hic petita fuerit, & concessa facultas transferendi prædictam summam ducatorum C. pensionis, quàm
ipse Transferens asserit sibi reseruatam super fructibus, &c.
17 illa ita demum est accipienda, ne, videlicet, excedat medietatem valoris fructuum eiusdem beneficij, super quibus est pensio ipsa reseruata, ad prescriptum *Constitutionis fel. record. Vrbani Papæ VIIIs. Romę publicata die 24 Ianuarij 1624.* qua nedum reuocantur facultates disponendi de officijs vacabilibus Romanę Curię, verùm etiam moderantur indulta transferendi pensiones: nam per eandem Constitutionem volens ipse Pontifex prospicere exonerationi beneficiorum ecclesiasticorum, omnes, & quascunquè facultates, indulta, & priuilegiata transferendi quascunquè pensiones annuas, quæ tamen per exactionem integrarum huiusmodi ab ipsis Translatarijs factam realem, & actualem effectum sortita non sunt, reduxit ad summam, quæ medietatem veri valoris beneficij non excedat: ita vt sustineatur pensio ipsa circa eam quantitatem. Cuius quidem Constitutionis tenorem hic inserere placuit, qui talis est, videlicet.

Sanctissimus D. N. D. Vrbanus Diuina prouidentia Papa VIII. pro Sedis Apostolicæ indemnitate officiorum quorumcunq; vacabilium Romanæ Curiæ ad collationem, seù concessionis dictæ Sedis quomodolibet pertinentium liberæ dispositioni, & deuolutioni ex personis illa obtinentium prouenire solitæ, & quandoq; imminenti, necnon exonerationi beneficiorum Ecclesiasticorum quorumlibet pro-

spicere,

ſpicere, prout par eſt, intendens; omnes, & quaſcunq; facultates indulta, & priuilegia diſponendi quouis modo de officijs prædictis, ſeù eorum pretio abſq; ſpeciali ſuo, & ſucceſſorum ſuorum Rom. Pontificum pro tempore exiſtentium aſſenſu,& beneplacito de tempore diſpoſitionis huiuſmodi interponendo etiam per viam ſurrogationis, translationis, vel deputationis, etiam prætextu conceſsionis tituli, & officiorum huiuſmodi locis pijs etiam motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, cũ quibuſuis etiam derogatoriarum derogatorijs,& vim contractus importantibus, ac alijs clauſulis, necnon irritantibus, & alijs decretis, quorum tenores haberi voluit pro expreſsis, vel aliàs quouis modo, & ex quauis cauſa facta etiamſi illorum vigore ad deputationem,& reſignationem huiuſmodi, vel aliam quamuis diſpoſitionem proceſſum fuiſſet, ac etiamſi officia ipſa tempore conceſsionis indultorum huiuſmodi actu vacarent in ea parte, qua viuente Rom. Pontifice illorum auctore conſummata, & realem effectum ſortita non ſunt ſalutis tamen remanentibus decretis, & reſeruationibus diſpoſitionum in conceſsione officiorum, tunc actu vacantium particularibus perſonis dumtaxat, non autem Collegijs,Confraternitatibus, Congregationibus, vel Capitulis facta interpoſitis, ipſorumq; decretorũ translationibus; necnon transferendi quaſcunq; penſiones annuas ſuper Patriarchalium, Metropolitan. Cathedralium,& Abbatialium menſarum,& quorumuis Eccleſiaſticorum,tàm ſæcularium, quàm regularium beneficiorum quomodocunq; qualificatorum fructibus, tàm certis,quàm incertis,ac etiam diſtributionibus quotidianis reſeruatas,quæ tamen per exactionem integrarũ penſionum huiuſmodi ab ipſis translatarijs factam realem,& actualem effectum ſimiliter ſortita non ſunt pro ſumma ; quæ medietatem veri annui valoris fructuum menſe, ſeù beneficij, ſuper quibus penſio transferenda, ſeù translata reſeruata reperitur, excedat quibuſuis perſonis, etiam Abbatiali, Epiſcopali, Archiepiſcopali, Patriarchali, vel alia quauis dignitate, etiam Cardinalatus honore fulgentibus, ſiuè etiam ad fauorem quorumcunq; locorum, piorum,& collegiorum quouis intuitu,& conſideratione etiam motu, ſcientia,& poteſtatis plenitudine ſimilibus,necnon clauſulis, & decretis paribus, quorum tenores ſimiliter pro expreſsis haberi voluit, tàm per quoſcũq; Rom. Pontifices prædeceſſores ſuos, quàm S. Suam conceſſa hactenus, reuocauit, caſſauit, & annullauit, ac viribus, & effectu euacuauit; ita tamen, vt facultates transferendi penſiones huiuſmodi pro ea parte, quæ medietatem fructuum, etiam incertorum, vel diſtributionum, quatenus ſuper illis ſint impoſitæ, non excedat firmæ, & illeſæ remaneant. Et inſuper voluit, & ordinauit, eos, qui prætextu exceſſus medietatis fructuum, ſeù diſtributionum huiuſmodi partem penſionum translatarum ſoluere recuſauerint, ad exceptum ipſum probandum teneri; nec interim præſentis diſpoſitionis protexu proceſſum executiuum, aut ſolutionem integræ penſionis, quatenùs aliàs illis locus, ſit impediri, aut recordari debere. Decernens ſic in præmiſsis per quoſcunq; Iudices ordinarios, & delegatos, etiam cauſarum Palatij Apoſt. Auditores, ipſoquemet Cardinales, ſublata eis, & eorum cuilibet qualibet aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, iudicari, & diffiniri debere, necnon irritum, & inane quidquid ſecus ſuper præmiſsis per quoſcunq; etiam prætextu facultatum, indultorum, & priuilegiorum prædictorum ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari, facultatibus, indultis, & priuilegijs alijsq; præmiſsis, necnon ſtatuto, ordinatione, & declaratione Suæ Sanctitatis in craſtinum eius aſſumptionis ad ſummi Apoſtolatus apicem editis,& in Cancell. Apoſt. ſub die xxi. menſis Octobris anni milleſimi ſexcenteſimi vigeſimi tertij publicatis; quodq; dicti S. R. E. Cardinales in Conſtitutionibus, & regulis per Sanctitatem ſuam poſt priorum ſuarum Conſtitutionum,& regularum editionem, & publicationem faciendis non includantur, niſi illæ eorundem Cardinalium fauorem concernant, vel ipſæ Conſtitutiones, & regulæ edendæ ipſorum Cardinalium, vel maioris partis eorum Conſilio, editæ fuerint, alijſq; regulis, Conſtitutionibus,& Ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſq; contrarijs quibuſcunq; nequaquam obſtantibus.

Placet, publicetur, & deſcribatur M.

Lecta,

Lecta, & publicata fuit supradicta Constitutio Romæ in Cancellaria Apostolica, Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo sexcentesimo vigesimo quarto, Die verò Veneris vigesima quarta mensis Ianuarij, Pontificatus Sanctissimi D. N. Vrbani Diuina Prouidentia Papæ Octaui, Anno Secundo.

Marcus Antonius Ascentius Procustos.

Circa quod, etiam pro hac nostra praxi notandum duximus, quod si translatio prædicta excedat huiusmodi valoris medietatem, non ideo reddetur inualida in totum, sed tan-
18 tummodò in excesso, & in reliquo sustinetur, quod nedum habetur ex verbi eiusdē Constitutionis, sed etiam ex pluribus decisionibus; namq; in vna *Valent. Pension. penes Mant. dec. 173. ante n. 1.* conclosum fuit, quod trāslatio pensionis vsq; ad dimidiā valoris beneficij, debet sustineri, quia summa est diui-
19 dua, & ideo vtile per inutile non vitiatur, & io *d. n. 1.* fuit responsum, nō obstare, quod si constitutio pensionis sit nolla in vno obolo, corruat in totum, vt dicitur in vna *Somana Grani de Iustinis die 4. Nouembris* 1573. quia hoc intelligitur in reseruatione pensionis in casu resignationis beneficij, quando videlicet asseritur pensionem, impositam, non excedere dimidiam partem fructuum, & contra obijcitur, pensionem esse nullam, propterea, quod verè dimidiam partem excedat; nam in eo casu, cum expressio valoris babeat vim conditio-
20 nis, si illa non est vera, gratia, tanquàm subreptitia in totum redditur nulla, ex *Felin. in capit. dudum, numer. 5. de præsumpt.*

Ex hac igitur ratione, com pensio fuerit authoritate Papæ reseruata, cum clausula, *Dummodo medietatem, seu tertiam partem fructuum non excedat*, si excesserit, non vitiatur in totum, sed reducitur ad medietatem, vel tertiam partem fructuum. Sic etiam dicendum est in casu illius translatio-
21 nis: cum ratio diuersitatis reddi non possit inter reseruationem, & translationem: quia etiam translatio fit aothoritate Papę, & cum translatio sicut reseruatio sit indiuidua, quia ipse Papa hoc solum voluit, vt pensio dimidiam, vel tertiam partem fructuum non excedat, ideo vsque ad eam partem, quæ non excedit, debet sustineri, nec vtile per inutile vitiari in diuiduis; *cap. vtile, de reg. iur. in 6. Anchar. cons. a 15. num. 5. Bellam. consil. 42. num. 11. l. Sancimus, C. de donat. Roman. cons. 348. num. 4. Bald. in l. grace, §. illud, sub num. 1. ff. de fideiuss.* & fuit etiam dictum in *Vicentin. Pensionis, coram eodem Mant.* vt *in decis. 153. per tot.*

Et quamuis bæc videantur aliquantulum leuia, sunt nihilominus in praxi apprimè notanda; quia freqoenter occorrunt: ac propterea bæc videtur regula constituenda, nempè, quod qoando pensio à Papa reseruatur ex causa lucratiua, & cum Clausula *Dummodò mediatatem, seu tertiam, vel aliam partem fructuum non excedat*, si postmodum excesserit, gratia reseruationi non vitiatur, sed reduci debet, eo modo, quo supra dictum est.

Quod quidem procedere certum est, etiam in casu translationis pensionis: ex eo, quod translatio, sicut reseruatio pensionis, quoad hoc, pari passu ambulant, vt iam dixi-
22 mus. Ratio anim est, quia in bis casibus gratia non fundatur super assertione partis, vt fuit dictum in *dicta Romana Gram coram Robusterio*.

Quando verò pensio reseruatur ex causa onerosa, puta resignationis, permutationis, seu iurium cessionia, &c. vbi fuerit narratum, pensionem reseruatam non excedere dimidiam, vel tertiam partem fructuum, & obijciatur, pensionem esse oullam; ex eo, quod verè dimidiam, vel tertiam partem fructuom excedebat, prædicta reseruatio corruit io totum: cum expressio facta per impetrantem, habeat vim conditionis: qua vera non existente, gratia tanquam subreptitia corruit in totum, vt in *d. Romana Grani*, quàm ad id etiam refert *Marisott. var. resol. lib. 2. cap. 4. num. 3.* subdens *num. 4.* quod hæc ratio cessat, cum reseruatur pensio, aut transferatur, cum supradicta clausula *Dummodo, &c.* quia tunc, cum gratiam non fundetur super narratiua partis, vt dictum est, sed Papa solum velit, quod pensio dimidiam, aut tertiam partem fructuum noo excedat, gratia sustinetur vsq; ad valorem expressum.

Sic igitur intelligendum est in casu præsentis translationis: eo magis, cum idem Vrbanus id declarauerit in prædicta Constitutione; dum voluit, quod huiusmodi facultates transferendi, pro ea parte, quæ medietatem fructuum non excedunt, firmæ remaneant.

Etiam si super illis *Alia pensiones annua reseruata existant.* Hęc clausula, quę quandoq; in similibus facultatibus adijcitur, superflua videtur, cum satis superquè constet, quod in illis non sit facienda mentio, quod beneficium, super cuius fructibus est reseruata pensio, quæ transfertur, sit alia pensione grauatum: quod tantū, requiritur in reseruatione ipsius pensioois à principio: cum sit magis odiosa, tanquam impositio seruitutis, quàm sit facultas transferendi, & sic prorogandi ipsam seruitutem, semel iam impositam, (licèt nonnulli contrarium seotiant, prout alias diximua) & tenuit Rota in vna *Veronen. Pensionis* 14. *Ianuarij* 1624. *coram Verospio*, & in vna *Regien. 26. Nouembris* 1622. *&* 17. *Iulij* 1624. *coram Pironano* relatis in vna *Ferrarien. Pensionis impressa penes Viman. post prax. iurispatr. decis. 92. num. 20. & 21.* & sequuta est *Rota in vna Firman. similis, coram Durano*, quæ est *decis. 46. num. 7. p. 5. recent.* quod quidem non procedit io translatione; si in ea non sit facta mentio de alijs oneribus; prout etiam docet quotidiana praxis, qua babetur, vt in ipso actu translationia, non
23 sit necesse facere mentionem de antiquis beneficij grauaminibus; cùm per talem actum non inferatur nouum grauamen ex pluribus relatis per *Lotter. lib. 1. q. 36. num. 124.*

N. Clerico *Neapolitan.* Hoc autem, qnando in facultate exprimitur qualitas capacitatis
24 Translatarii, nempè, quod sit Clericus, vt hic: quando verò in indolto, seù priuilegio dicitur, quod pensionatius possit transferre in alios, non addita qualitate prædicta, tunc quidem intelligitur de similibus personis ipsi Transferenti, idest Clericus: ex eo, quod terminus, *alius*, implicat similia, & paria, ac infert similitudinem, & idem io qualitate, licèt diuersum in substantia, *l. si fugitiui, cum glos. fin. C. de seru. fugit. cap. cum non ab homine, de iud. cap. Sedes, & ibi omnes, de rescript. Abb. in cap. Sacris, in 3. notab. de sepult. Alex. cons. 34. num. 2. vol. 2. Ias. in l. si vnus, num. 10. de pact. Gonz. ad reg. 8. glos. 3. n. 22. Garc. de benef. p. 1. cap. 5. nu. 140. in fin.* vbi in
25 proprijs termiois, quod facultas transferendi, pensionario Clerico concessa io aliàs personas, intelligitur de similibus Clericis, prout fuit resolutum in voa *Terulen. Pensionis coram Penia 26. Iunij, & 13. Nouembris 1596. & in addit. ad d. num. 140.* subdens, quod fuit stylus Curiæ, iuxtà quem pensiones nunquàm solent reseruari, pro Clericis eodem modo, sicut non reseruantur, nisi ijs, qui sint illius capaces, ita quoque, nec traosferuntur in eosdem, qui proinde capaces debent esse tempore translationis; licèt quandoq; ex eodem indulto, aut alias reseruetur, cum clausula, *si & postquam clericali charactere fuerit insignitus*, vt alias diximus.

Et quia huiusmodi incapacitas potest insurgere, si fortasse Translatariua obtineat beneficia ecclesiastica, quæ propterea incompatibilia sunt cum dicta pensione: proindè in omnibus ferè facultatibus transferendi daior clausula,
25 *Vni, vel pluribus alijs personis, &c. quacumq; quotcumque, & qualsacumquè beneficia ecclesiastica obtinentibus, & expectantibus, &c.* prout inter cęteros concedi consuenit Episcopis io Capella Papæ Assistentibus, & qoandoque additur, etiam Claosula videlicet, *Vni, vel pluribus alijs personis ecclesiasticis, vel etiam si clericali charactere tunc temporis nondum insigniti sint, cum clausula tamen, ex tunc, prout postquam dicto charactere insigniti fuerint, etiam quacumque, &c.* aliàs tamen capacibus, prout etiam concedi solet io facultatibus Conclauistarum, & Dapiferorum, aliarumque personarum qualificatarum. Quare hodie nemini conceditur facultas transferendi pensionem in laicum, præterquã cum dicta clausula, *Ex nunc, prout ex tunc, &c. id. Lott. lib. 1. q. 40. nu. 131.* quæ quandoq; in aliquibus similibus facultatibus, neque datur, sed dicitur, vt translatio prædicta fiat

Ii in-

in eos, qui saltem fuerint clericali charactere insigniti, prout omninò debent esse tempore translationis.

26 Nam licèt de iure communi laicus sit capax pensionis, vt per *Gigas de pension, quæst.* 21. de stylo tamen, & obseruantia Romanæ Curiæ, illa non reseruatur, nisi Clericis, qui sint capaces beneficiorum, sicut aliàs diximus; ita vt si pensionatius, tempore reseruationis, seù Translatarius, tempore translationis, non fuerit Clericus, vel persona Ecclesiastica, aut aliàs dictæ pensionis capax, illius reseruatio, etiam per viam translationis, erit nulla, *Rota dec.* 20. *&* 108. *par.* 3. *diuers.* & fuit resolutum in vna *Papie. fructuum 6. Iuny* 1607. *coram Card. Lancellotto*, & in vna *Abulen. Pensionis* 11. *May eiusdem anni coram Cardin. Sacrato*, cum alijs relatis per *Add. ad Buratt. decis.* 791. *num.* 5. *&* 6.

27 Nec tamen sufficit simpliciter, quem esse Clericum tempore reseruationis, seù translationis pensionis; namquè si ob aliquod impedimentum, seù defectum, clericatus non esset exequibilis, puta si fuerit excommunicatus, suspensus, aut alio modo effectus incapax beneficij ecclesiastici, erit proindè etiam incapax pensionis; nisi fortasse fuerit pensio prædicta à Papa sibi reseruata cum clausula *Teq; a quibusuis, &c. absoluentes*, vel aliàs fuerit ab eodem præsumptiua dispensatione, ad id dispensatus; aliàs prædicta translatio erit nulla, ex traditis per *Lotter. d. q.* 40. *num.* 148. *cum pluribus seqq.*

Quarè, ex his, circa sufficientiam solius Clericatus ad pensionem obtinendam pro patiente defectum natalium, idem quoq; dicendum est respectu ætatis, nam licèt in beneficijs simplicibus sit per *Concil. Trident. sess.* 23. *cap.* 6. *de refor.* prouisum, vt beneficium simplex qui obtinere nequeat, nisi in 14. anno constitutus, eadem ætas non requiritur in obtinenda pensione ecclesiastica, sed sufficit simplex clericatus ritè collatus, nempè post septennium completum, vt in *cap. vlt. de temp. ordin. in* 6. ac etiam exequibilis, & propterea, sicut illegitimus promotus dispensatiuè ad Clericatum est capax pensionis, ita etiam dicendum est, si, Papa dispenset, cum infante ad Clericatum, nam sic dispensatus, efficitur capax dictæ pensionis, in eum, vigore facultatis transfe-
28 rendi in Clericos, translatæ; & sic Papa dispensando ad Clericatum, non opus est, vt dispenset etiam ad pensionem, cuius capacitas est consequutiua ad Clericatum, vt optimè deducit *idem Lotter. loco citato n.* 146.

Benè tamen, pro hac praxi notandum est, quod quando Papa reseruat infanti pensionem, exprimenda est infantilis huiusmodi ætas, absque tamen eo, quod detur dispensatio ad huiusmodi pensionem; in cuius reseruationis litteris Cancellaria Apostolica dat procemium *Infantilis ætatis indicia, &c.* & sine expressione huiusmodi ætatis, reseruatio erit nulla, &c.

Insuper, datur quandoque huiusmodi indultum transferendi, etiam in personas ecclesiasticas, & suot milites, videlicèt Calatrauæ, & S. Iacobi, & Alcantaræ, qui non solum sunt personæ Ecclesiasticę, verum etiam religiosæ, & possunt obtinere pensiones, tùm ex reseruatione, tùm etiam translatione, *Garc. de benef. p.* 1. *cap.* 4. *num.* 15. *& in addit. ad par* 1. *cap.* 5. *num.* 140.

29 Alias enim translatio fieri non potest in aliàs personas, in dicta facultate transferendi minimè comprehensas; neque Transferens, etiam de consensu Exequutoris electi, potest consentire in personam incapacem: quia non seruaretur forma dictæ facultatis: qua non seruata actus corruit *Afflict. decis.* 93. *Menoch. cons.* 72. *num.* 10. & quatenus translatio
30 fieret in laicum, cum clausula tamen, *ex nunc, cum fuerit clericali charactere insignitus*, interim non poterit Translatarius, ante clericatum exigere pensionem, & vsq; in diem initiationis, potest Transferens exigere pensionem, sic vt præfertur translatam, perinde, ac nihil actum foret; ex eo, quod semper ante diem ipsius initiationis, vel conditionis euentum, nihil dicitur actum, vt per *Lotter. de re benef. lib.* 1. *quæst.* 40. *num.* 21. & nos alibi diximus.

Bigamus quoq; dispensatus ad retinendas pensionis, cum ex bigamia remanserit omni priuilegio clericali denudatus,
31 est etiam capax pensionis in illum transferendæ, etiam ex vi facultatis transferendi in personas ecclesiasticas, vt fuit dictum in vna *Firman. Pensionis coram Remboldo*, relata per *Addit. ad Buratt. decis.* 791. *n.* 15. *cum pluribus seqq.* & in aliquibus facultatibus retinendi pensiones pro personis plurimū qualificatis, ita concessum, vidi videlicet. *Tecum vt etiam si contigerit, vel non contigerit, eo qualemcumque militiam cuiusuis Ordinis, & professionis regularem ingredi, habitumque per illius fratres gestari solitum, suscipere, & professionem per eos emitti consuetam, expresse emittere, ac matrimonium, cum quacunque muliere etiam vidua, & successiue, cum diuersis nupta, ac aliter corrupta semel, vel pluries, etiam præter, vel contra formam Stabilimentorum, & priuilegiorum dictæ militia, sub quibuscunque tenoribus, & formis concessorum, etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel alia quacumque firmitate roboratis, contrahere, & ad secundas, ac etiam plura laicalia, seù matrimonialia vota, aut secundas nuptias transire, & carnali copula consummare, ipsoque primo, & quocunque alio constante matrimonio, vel ante, seù post illud, quascunque pensiones annuas, &c.* prout vidimus præsertim in dispensatione concessa per Sixtum Quintum Michaeli Peretto Principi, eius Nepoti, sub *Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub Annulo Piscatoris die* 18. *Nouembris* 1587.

Et licèt præmissa videantur comprendere tantummodò dispensationem ad obtinendas, & consequendas pensiones reseruatas, & reseruandas, non autem casum translationis pensionis, nisi exprimatur: ex eo, quod si reseruatarius non habeat facultatem transferendi, non dicitur concessa retentio, cum facultate supradicta, cum illa non sit quid accessorium ad pensionem, sed quid extrinsecum, nèc est de esse, & natura pensionis, vt ex *Caputaq. decis.* 319. *par.* 2.

Nihilominus, in supradicta dispensatione, sub verbis retinendi, consequendi, ac exigendi pensiones, prout dicitur in litteris dictæ dispensationis, comprehenditur casus, etiam per viam translationis, prout fuit dictum in vna *Esina Pensionis apud Ludouis. decis.* 18. *num.* 3. in qua Domini dixerunt, nullam posse considerari differentiam
32 inter pensiones reseruatas, & translatas, prout etiam nos alibi diximus; quia pensio translata, dicitur, etiam reseruari, cum in translatione extinguatur pensio antiqua, & reseruetur noua similis extinctæ, & apertè dicitur in vna *Romana Pensionis* 17. *Iuny* 1622. *num.* 10. quod pensio translata comprehenditur sub indulto retinendi pensiones reseruandas, quæ est penes *Buratt. decision.* 638. *num.* 10. *Rota decision.* 50. *num.* 30. *par.* 5. *recentior.*

Et quibus satis constat, quod stante huiusmodi facultate transferendi pensiones in quascunque personas ecclesiasticas, vtique translatio fieri potest, etiam in eum, qui talis est, ex dispensatione Apostolica; per ea quæ tradit *Anchar. cons.* 104. quod sequuta est *Rota in vna Veronenes. Pensionis* 10. *Aprilis* 1572. *coram Robusterio*; & in specie de eo, qui transtulit in Clericum effectum bigamum, sed per dispensationem habilitatum, vt per *Lotter. d. lib.* 1. *quæst.* 40. *num.* 168. *& seq.* vbi aliàs ad id, allegat decisiones,

33 Et ex hac eadem ratione, translatio pensionis fieri potest, etiam in Clericum illegitimum, nec refert, quod *Bald. consil.* 202. *lib.* 2. dicat illegitimos non comprehendi, quasi quod de illis Papa non senserit: nam contrarium fuit à Rota firmatū, nempè, facultatem transferendi comprehendere omnes capaces pensionis, vt fuit dictum in vna *Aquilegien. fructuum, penes Fariaac. in posth. dec.* 12. *n.* 3. *tom.* 2. vbi quod translatio pensionis fieri potest, etiam in filium illegitimum; quia ad effectum reseruandi, seù transferendi pensiones attenditur tantùm clericatus: quarè si Translatarius illegitimus, fuerit ad clericatum per Episcopum dispensatus iuxtà *text. in cap.* 1. *de fil. presb. in* 6. poterit pensionem in illum translatam retinere, & exigere, etiam quod de defectu natalium non fuerit facta mentio in reseruatione pensionis, vel in concessione facultatis transferendi, vt ex *Rot. decis.* 3. *de fil. presb.* concludit *idem Lotter. d. quæst.* 40. *num.* 144.

Vnde, habens huiusmodi facultatem transferendi, potest transferre pensionem, etiam in eius filium illegitimum: nec
34 ad hoc refragatur Constitutio Clem. VII. quæ licet loquatur de beneficijs ecclesiasticis, & pensio videatur esse beneficium ecclesiasticum: ex eo quod illa obtineri non possit, nisi à Papa, & reseruetur clerico, ac extrahitur de fructibus beneficij, & pendeat à beneficio, sicut vsusfructus à proprietate, & ideò videatur, quod de ea sit iudicandum, sicut de beneficio ecclesiastico, iuxtà tradita per *Gigan. de pension. quæst.* 86. *num.* 5.

Nihilominus, verius est, prohibitionem in dicta Constitutione contentam, non comprehendere pensiones: namq; illa ad hoc tantùm emanauit, ne detur successio in beneficijs, & ne filius ministret, vbi eius pater ministrauit, vti patris hæres, ex *cap. ex transmissa, in fin. & cap.*

ad

ad extirpandas, vbi *Anton. de Butr. de fil. presb.*
Quòd est ita intelligendum, etiam stante *Concil. Trident.*
sess. 25. cap. 55. de reform. vbi cauetur, ne liceat filijs Cle-
ricorum, qui non ex legitimo matrimonio nati sunt, in Ec-
clesijs, vbi eorum partes beneficium aliquod ecclesiasticum
habent, aut habuerunt quodcunque etiam dissimile benefi-
cium obtinere, nec in dictis Ecclesijs ministrare, nec pen-
siones super fructibus beneficiorum, quæ parentes eorum
obtinent, vel aliàs obtinuerunt, habere. Nam, vt resol-
uit *Paris. de resign. benef. lib. 6. quæst. 4. num. 23.* potuit iste
habere pensionem ex causa, vt melius sustentari valeat: qua-
rè hæc conclusio esset limitanda, quando pater habuisset
35 pensionem ex causa resignationis, ne nimium dispendium
patiatur, cum facultate transferendi; nam tali casu non
posset postea transferre pensionem in filium, ex causa supra-
dicta, & in dicto Concilio contenta, *Genzal. ad reg. 8. glos. 5.*
§. 5. num. 23. dicens, quòd prædictum *Concilium Trident.*
loco cit. prohibet pensionem filio illegitimo reseruari, quan-
do pensio est reseruata super beneficio, quod habuit pater;
quo casu hodie fieri non potest; & sic, vt dictum est, eam
pensionem pater in dictum filium illegitimum transferre
nequit quæ sibi prius fuit reseruata ex causa dictæ resignatio-
nis: quia, cum huiusmodi pensio videatur suffecta in locum
beneficij resignati, intrat vtiquè probibitio prædicti *Con-*
cily Tridentini, loco citato Lotter. lib. 1. quæst. 40. num. 196. si
pensio sit reseruata super fructibus beneficij, quod obtinebat,
ac proinde non potest pater suum beneficium resignare ad
fauorem tertij, cum reseruatione, pensionis ad fauorem illius
filij illegitimi, vt ex *Gamb. de offic. leg. à lat. lib. 6. num. 284.*
ait id. *Lotter. loco citato num. 197.*
Vidi etiam facultatem transferendi concessam, per quam
pensio cassata, & extincta posset de nouo reseruari, etiam S.
R. E. Cardinalibus, siuè Patriarchis, Archiepiscopis, & quam-
uis Militiarum, ac Hospitalium regularibus personis, &c.
aut aliàs similibus de causis incapacibus, prout concessit Six-
tus V. Cardinali de Monte alto sub Datum Romæ apud S.
Petrum 1588. Kal. Martij Anno quarto.
36 Namq; facultas transferendi, nisi aliud in ea exprimatur,
debet intelligi erga personas capaces, & quoad Episcopum,
37 certum est, illum non esse capacem pensionis, qui nec potest
retinere sibi reseruatam ante promotionem ad Episcopatum,
sine speciali dispensatione, vt aliàs diximus *Rot. decis. 233. nu.*
1. p. 1. diuers. Gabr. cons. vlt. num. 1. cum alijs allegatis in
vna *Carthaginen. Translationis pensionis coram Manzanedo*,
prout in vna *Florentina Pensionis penes Farinac. in posthum.*
decis. 485. tom. 2.

Cum omnibus, & singulis *libertatibus, immunitatibus ex-*
emptionibus, clausulis, & decretis, ac aliàs modo, & forma in
38 *priori reseruatione contentis*. Ex quibus quidem verbis vide-
tur datus ordo procedendi pro consequutione pensionis
translatæ: quinimmo datur quandoquè hoc decretum, vi-
delicet, *Decernentes præsentes litteras, &c. dicto Translata-*
rio in omnibus, & per omnia suffragari, & quoad quasi pos-
sessionem prædictam pensionem exigendi, in qua existis, per
viam gratiosæ subrogationis substitutum, & subrogatum, eò
ipso censeri; per quod quidem decretum, ex suppositione
possessionis, seù quasi exigendi in ipso pensionario, Transla-
39 tarius authoritate Papæ subrogatur ad quasi possessionem
huiusmodi. Prætereà in ipsis facultatibus transferendi, ipse
Summus Pontifex decernit quandoq; Titularem teneri erga
Translatarium eodem vinculo obligationis Cameralis, quo
tenebatur erga ipsum pensionarium Transferentem; ac prop-
tereà Translatario prædicto datur via executiua ex pluri-
40 bus, agendi ad solutionem pensionis, de quibus per eundem
Lotter. d. quæst. 40. num. 240. cum pluribus seqq.

Dicta authoritate *reseruare*. Quarè pro validi-
tate, ac perfectione actus hu-
iusmodi translationis, Iudici Exequutori, ad id à pensio-
nario electo, vigore litterarum facultatis, exhibendæ illæ
41 sibi sunt, & præsentandæ, vt ipse possit reddi certus de
sua iurisdictione; ne fortè obiiciatur postmodum de dicta
validitate: quarè illis non exhibitis, & præsentatis, prædicta
42 translatio non tenet, *Ferrete. consil. 85. nu. 1. lib. 1. Crescent.*
decis. 13. de concess. præb. Achill. decis. 7. de pens. & proces-
sus est nullus, etiam si prædictus Iudex Exequutor sciat, se
43 delegatum: cum illius iurisdictio pendeat ex productione
rescripti, vt per *Archid. in cap. si is, cui, de offic. deleg. Fe-*
der. de Sen. consil. 23. Bald. in l. falsus, num. 19. Cod. de furt.
vnde non est standum, assertioni Exequutoris; nisi actus
præsentationis sit extensè scriptus, vt dixit *Rota in vna Tu-*
den. Beneficij del Rosal. 12. Decembris 1594. & nisi litteræ
44 sint originaliter registratæ in actis. Vndè nec est standum
attestationi Notarij asserentis, in instrumento translationis,
se vidisse, & legisse facultatem transferendi sibi exhibitam;
quamuis attestetur de anno, mense, & die concessionis illius
facultatis, nisi sit per eum in instrumento registrata, prout ex
infrascripta formula patebit, & fuit dictum in vna *Bononiens.*
Translationis, Pensionis 1. May 1618. *coram Domino Pa-*
triarcha Antiocheno, Achill. decis. 2. de off. deleg. vbi tamen
habetur, quod licèt prædictus Exequutor non habeat iuris-
dictionem, nisi constito de litteris, & talibus, quibus dari de-
beat indubitata fides, ad *not. in cap. cum in iure peritus, de*
off. deleg. tamen fuit conclusum in vna *Zamoren. Pensionis*
de anno 1549. validam fuisse translationem pensionis factam
45 coram Iudice, vel Exequutore, vigore processus fulminati,
in quo insertæ erant litteræ potestatis translationis pensionis:
dummodò posteà constaret de originalibus litteris, quando
opponebatur contra validitatem dictæ translationis: ex ea
quidem ratione, quia in casu dictæ decisionis prædictus Exe-
quutor non omninò processerat sine aliqua præsentatione;
nam aderat dictus processus, & cum inserto detur fides, par-
te non opponente, & cum fuerit oppositum, satis est, quod
fuerint ostensæ litteræ originales; prout neque poterat oppo-
ni, quod non fuerat citatus Titularis in translatione pensio-
nis, quia non erat citandus; cum satis esset; quod quando ci-
taretur posset opponere, & tunc satisfiet, & processus fulmi-
natus poterat admitti; quia non est ita simpliciter iudicandus
tanquam copia, vel insertum, & Notarijs publicis, qui eos
conficiunt, creditur cum pro illis sit præsumptio, vt in *dict.*
Achill. decis. 2.
Et ad hunc effectum sufficit, etiam reperiri dictam faculta-
tem in actis registratam; vt dicatur Exequutorem vidisse,
& cognouisse, ac secundum tenorem eiusdem facultatis iu-
dicasse: prout tenuit *Rota in vna Segobien. Translationis pen-*
sionis 11. Decembris 1587. coram Cardinale Pamphilio, Grat.
discept. forens. cap. 551. num. 1. tom. 3. vbi ex *ead. decis.* quòd
non potest obiici, Iudicem non inspexisse facultatem sibi præ-
sentatam, quando ipsamet facultas inseritur in instrumento
translationis, ex iuribus ibi allegatis, vbi etiam ait, id esse plu-
rimum notandum, per *tex. in cap. 1. de sent. excomm.*
Vel quatenus præmissa deficerent, nec aliunde de dicta
exhibitione facultatis non constaret, satis esset id probari per
testes, qui deponant, de exhibitione litterarum prædictæ fa-
cultatis coram dicto Exequutore: cum præsentatio rescripti
46 possit probari per testes, *DD. in cap. quoniam contra, vbi Fe-*
lin. num. 56. & Dec. num. 234. & seq. de probat. cum aliàs
non sit credendum, fuisse tale indultum, seù facultatem, aut
priuilegium concessum, nisi illius tenor exhibeatur, aut mo-
do præmisso probetur: nam cum sit quid facti non præsumi-
tur, nisi probetur, *l. in bello, §. capti, ff. de capt. & postlim.*
reuers. & cum talis exhibitio possit probari per dictos testes,
insertio, seù registratio dictæ facultatis, non est præcisè ne-
cessaria, sed duntaxat est necessarius actus prædictæ exhibi-
tionis, vt per *Innoc. in cap. quoniam contra num. 4. de probat.*
cum talis actus possit explicari extraiudicialiter; ex eo, quod
non agitur coram Iudice, sed mero Exequutore, qui non de-
bet interponere aliquam causæ cognitionem, ex pluribus ad-
ductis per *Lott. d. quæst. 40. num. 39.*
Et quoniam, secundum stylum quorumdam Notario-
rum, dicta facultas non consueuit in instrumento ipsius
translationis, & in corpore illius inseri, & propterea videmus
quandoq; hanc eandem facultatem apponi in fine ipsius in-
strumenti translationis, post consuetam Clausulam *Actum,*
&c. licèt per eam denotetur, quod omnia sequentia faciant
diuersum actum, & instrumentum: nihilominus verius est,
quod sufficiat ad id subscriptio Notarij, cum illius fides de ro-
gitu talis instrumenti sit post prædictam registrationem dicta-
rum facultatum, prout in proprijs terminis comprobat *Grat.*
dict. cap. 551. nu. 1. cum pluribus seqq. tom. 3.
47 Verùm, cum hæc materia translationis sit nimis delicata,
& periculosa circa obseruantiam illius formæ, necnon exhi-
bitionem prædictarum litterarum, magis tuta erit praxis,
si in ipso translationis instrumento, & in illius corpore, lit-
teræ inserantur per extensum, nihil penitus omisso; & pluri-
48 mum proderit, si ipse Notarius in dicto instrumento adijciat
Clausulam, *non solum isto, sed etiam alio meliori modo*; prout
in infrascripta formula instrumenti, quæ etiam in casu

huiusmodi translationis comprehendit, alios modos non expressos, vt habetur in vna *Romana Pensionis coram Buratto*, quæ in suis est *decis. 12. num. 13.* per quam quidem Clausulam fuit ibi dictum, non obstare deducta contra translationem, nempè, quia persona electa processerit, vti Iudex, non citatis titularibus, quia, vltra quod processit vigore facultatis, ac cum Clausula, *& alias omni meliori modo*, potuit Exequutor, lato vocabolo, Iudex appellari, neque citandi erant, qui contradicere, & impedire non poterant, ex *Oldrad. cons. 95.* & alijs ibi citatis.

Vsus tamen nonnullorum Notariorum est, vt licèt prædictæ litteræ translationis, non inserantur in dicto instrumento translationis, illorum tamen tenor in illo summatim exprimatur, cum die, & anno, ac mentione dictæ facultatis, & de registratione inferius facienda, quod facit, vt huiusmodi litteræ dicantur virtualiter insertæ, & registratæ in corpore instrumenti, iuxtà *tex. in l. asse toto, ff. de hered. instit.* vbi dicitur, valere institutionem, de eo, qui fuerit factus hæres in Codicillis inferius inserendis, vel in schedula existente apud talem, vel denominando per aliquem; quasi in vna scriptura videatur contineri aliud, quod adest in alia ad quam refertur, *idem Grat. loco citato num. 7. & 8.* subdens numero vndecimo, quod si constet, litteras facultatis non adfuisse, quamuis per Notarium; seù Exequutorem assereretur, se illas vidisse, non erit standum eorum assertionibus, vt per *DD. in auth. si quis in aliquo, C. de eden.*

Licèt aliud dicendum sit, quando adest registratio facultatis in actis; cum ex sola illius existentia, inducitur notitia, absque alia probatione ex *eod. Grat. loco citato d. num. 11.* vbi cum ageretur de translatione pensionis facta per familiares Summi Pontificis ex illorum priuilegijs notorijs, in Curia typis impressis, ac publicatis: quorum notitia habebatur per Exequutores, cum omnibus facultatibus in eis contentis, ait, quod ex hoc dicuntur certi de eorum iurisdictione, vt possint illis habere fidem, absque eo, quod de nullitate dictæ translationis valeat opponi, vt in *d. Segobien. Translationis*, cum stante ista notorietate, valeat processus in similibus causis; si postea de notorio constet, pro vt supra diximus, & per *Afflict. decis. 178. n. 7 in fin. Ias. cons. 86. lib. 3.*

Vnde, transumptum impressum in casu præmisso, sufficit:
49 cum illud faciat fidem ad effectum validitatis huiusmodi translationis tanquam sit actus extraiudicialis: & satis est, inde Iudicem esse certum de sua iurisdictione, vt dictum est: quicquid aliàs in iudicio, parte opponente, ad effectum concludentis probationis requireretur: quia opus esset tunc subscriptione Notarij, & sigillum alicuius personę in Dignitate Ecclesiastica constitutę, prout distinxit Rota in vna *Lucanen. Pensionis 17. Febr. 1592. coram Orano.*

Quarè videmus practicari, quod omnes, qui ex priuilegio impresso in ipsa Curia Romana, volunt transferre suas pensiones, si ipsi, tempore translationis fuerint extra dictam Curiam, exhibeant eorum facultatem idest illatum copiam
50 impressam, cum subscriptione alicuius Notarij, ac sigilli alicuius Prælati in eadem Curiam existentium. Quinimo videmus pariter nonnullis ex prędictis facultatibus, sicut etiam Constitutionibus Apostolicis, id in illarum calce adijci per hæc verba, videlicet, *volumus autem, quod præsentium exemplis, etiam impressis, manu Notarij publici subscriptis, & sigillo alicuius personæ in dignitate ecclesiastica constituta munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ eisdem præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.* Quare cum pensionarius transfert extra Vrbem, parte opponente, tenetur exhibere transumptum impressum, cum sigillo, & subscriptione prædictis, vt dictum est, nempè Notarij, & personæ prædictæ in dicta Vrbe existentium, vbi litteræ originales sunt cognitæ, etiam ipsis Exequutoribus in eadem Vrbe, stante impressione, in ea facta, & in bullario inserta, præsertim ad fauorem Conclauistarum, & militum Lauretanorum, &c.

Et quod hæc copia dictorum priuilegiorum impressa, sufficiat, fuit dictum in vna *Roman. seu Neapolitan. Translationis pensionis coram Canal. decision. 643. num. 9. ex Put. decision. 245. num. 3. lib. 3. & per Rot. decis. 689. in fin. p. 4. diuers.* cum prędicta copia sit subscripta à Notario, & essemus in translatione facta in Curia.

Sicut dicendum est, etiam de Conclauistis, & alijs similibus, quorum priuilegia sunt, etiam notoria in Curia, &
51 stante impressione, & insertione in bullario, non possunt dici, quod sint simplex copia; ac propterea potest etiam Exequutor fidem adhibere simili copiæ impressæ; aut si transumptum facultatis exhiberetur insertum in aliqua scriptura authentica; quia etiam hoc sufficit pro reddendo Exequutore certo de sua iurisdictione, id. *Grat. d. cap. 551. num. 16. & 17. Lotter. de benef. d. q. 40. num. 53.* subdens *num. seq.* id intelligi, si postmodum fiet fides de ipsis originalibus, vt dicitur in *d. decis. Achill. a. sub num. 6.* quod quidem plurimum obseruandum in praxi ait id. *Lotter. loc. cit. num. 34.*

Si autem transumptum simplex factum à Notario produ-
52 ceretur, illud nullam fidem faceret, sed vt dictum est, potest fieri, cum processu fulminato; quia illud habet maiorem vim; nam in eo inseritur facultas transferendi, & Iudex potest dare fidem inserto, & exemplo, parte non opponente, vt dicitur in vna *Zamoren. Pensionis penes Put. dec. 245. lib. 3. per tot.* vbi *num. 4.* quod tanto magis in eo casu procedit, cum non ageretur de nudo exemplo; attento, quod Iudex attestabatur, se vidisse litteras originales, & eas inseruerat, & suum sigillum posuerat, vt merito Iudex transferens adhibuerat fidem ipsis litteris, iuxtà *not. in d. cap. cum in iure peritus, de off. deleg.*

Hoc autem, circa exhibitionem litterarum prædictæ facultatis, regulariter in omnibus translationibus procedit, præterquam, vbi Transferens, vel eximitur ab ista exhibitione litterarum, prout erant olim Milites SS. Petri, & Pauli, & alij, qui hanc facultatem habebant; quæ iam, vt aliàs diximus, fuerunt per Pium V. reuocatæ, quibus vigore similis facultatis transferendi concessum erat, transferre pensiones coram Notario, & testibus; quia tunc isti poterant transferre, etiam non ostensis eorum priuilegijs, *Garc. de benef. p. 6. cap. 2. num. 15.*

Cum autem, sicut in prouisionibus beneficiorum ecclesiasticorum, à Summo Pontifice impetratorum, requiratur litteræ Apostolicæ, ità pariter super reseruatione pensionis annuæ super huiusmodi beneficiorum fructibus debent pariter expediri; cum clarum sit, ex *regula 27. Cancellariæ de non iudicando iuxta formam supplicationum, sed litterarum expeditarum*, ac propterea Iudices in Romana Curia, & extra eam, iuxtà formam super impetrationibus, & concessionibus literarum iudicare debeant, fuit pluries dubitatum, an in pensionis translatione, iuxtà formam facultatis transferendi, traditam, requirantur litteræ Apostolicæ.

53 Et quidem negatiua prorsus est responsio, prout in quotidiano vsu, & practica habetur. Ratio etenim ea, est, quia huiusmodi translatio de Transferente in Translatarium virtute suæ facultatis Iudici electo præsentatæ, habet vim litterarum Apostolicarum super noua pensionis reseruatione per dictum Exequutorem facienda; itaut perinde sit, ac si ab ipsomet Papa facta fuisset huiusmodi translatio, & reseruatio in personam Translatarij; quia ipse Exequutor, quoad hoc, repræsentat personam Papę; vnde intrat ragula, quod *omnia nostra facimus, quibus authoritatem nostram impartimur, vulg. iur.* & sicut quando ipsemet Papa reseruata pensionem, dicit in suis litteris super huiusmodi reseruatione, *Reseruamus, constituimus, & assignamus*, ita pariter concedit pensionario; vt Iudex per eum electus, ipsam pensionem, reseruet, constituat, & assignet Translatario; vt habetur in prędicta formula facultatis transferendi, & patet ex *Put. in Tullen. Parochialis, quæ est decis. 14. lib. 3. Marches. de commiss. p. 1. fol. 505. num. 166.* vbi, quod vbi versamur in translatione valida, licèt sit clarè facta per illum, cui à Papa datur transferendi facultas, perinde censeri debet, ac si ipsemet Papa transtulisset, subdens ibi, quod tales translationes pensionis fiunt ex authoritate data à Papa, ex *Rota coram Lancell. in vna Placentina Pensionis 7. Iunij 1605.* quod etiam clarè patet in principio huius Clausulę, ibi, *dicta authoritate Apostolica, reseruare, constituere, & assignare valeat.*

Ac propterea Translatarius, pręter instrumentum translationis prędictę, quod habet vim validę, & legitimę reserua-
54 tionis, non tenetur ad expeditionem aliarum litterarum super dicta pensionis reseruatione; quia certum est, quod non consequitur pensionem à Transferente, sed immediatè à Pa-
55 pa, qui ius antiquę pensionis extinguit, & ad dictum effectum nouam creat nudo ministerio Transferentis, *Gig. de pension. q. 70. num. 2. Sarnen. reg. de trien. q. 11. num. 14. vers. Secundus casus*, & fuit dictum in vna *Regien. Pensionis penes Rub. decis. 38. num. 23. tom. 1.*

Sicut neque litterę Apostolicę requiruntur, quando pensio de consensu pensionarij cassatur, & extinguitur, etiam

non;

nonnullus anticipatis, seù anticipandis solutionibus; tunc enim sola signatura supplicationis super huiusmodi, cassatione sufficit, cum Clausula, *quod illa, tam in iudicio, quam extra illud fidem faciat, regula contraria non obstante Rota decis.471.num.12.p.1. diuers.* vt aliàs diximus.

In proposito tamen certum est, quod executio litterarum reseruationis non impeditur, sub prætextu, quod non agatur in iudicio exequutionis ex dictis litteris, sed ex instrumento translationis cui de iure non competit via exequutiua, ex doctrina *Angel. in l. ait Prætor. §. si iudex, num.3. & Alex. ibid. etiam num.3.* nam vt concludit *Lotter. lib.1. q.4. num.303.* verius est, agi ex ipsis litteris, simulque ex instrumento translationis; in quo consumitur, & perficitur gratia; quare hæc tria exhibenda necessariò sunt coram Iudice, pro substantia processus exequutiui, videlicet litteræ reseruationis translatæ, facultatis transferendi, necnon instrumentum translationis; quæ omnia non considerantur, tanquam singula, sed tanquam simul vnita ad vnum finem; præterea supradictum instrumentum habet in ventre reseruationem, vigore facultatis transferendi; ita vt hæc tria, non sint distinctim, & de per se consideranda; sed mixtim, & tanquam vnum integrale constituentia, *arg. tex. in l. cum delationis, §. Asinam vers. quod ff. de fund. instr.* prout dictum fuit in alia *Firman. Pensionis impressa penes eumdem Vman. post prax. iurispatr. decis.94. num.11.* & sic Translatario datur via exequutiua; alioquin verò, cum regulariter translationes fiant per instrumentum, non autem per litteras, rarò pensio translata haberet exequutionem paratam, vt in *d. num.11.*

In dicto tamen instrumento translationis habet Translatarius fundatam intentionem, ac propterea locus est exequutioni eiusdem instrumenti; nam datur ipsi Translatario processus exequutiuus pro exequutione suæ translationis sicut
56 datur pensionario; vt dicitur in vna *Bononien. Pensionis relata per Marches. de commiss. p.1. fol.558. num.2.* vbi, quod quando transferens est in quasi possessione exigendi, datur Translatario clausula *sine retardatione solutionis pensionis.*

Et quandoque in litteris facultatis transferendi datur, etiam clausula, videlicet *Decernentes, eadem præsentes litteras, ac etiam illarum vigore faciendam cassationem, & extinctionem, ac nouam reseruationem, &c. huiusmodi ex nunc, prout postquam facta fuerint, validas, &c. necnon dicto N. Translatario in omnibus, & per omnia suffragari, illumque in vniuersis iuribus tuis in omnibus, & per omnia, etiam quoad quasi possessionem illam exigendi, in qua existis, per viam gratiosæ subrogationis substitutum, & subrogatum eo ipso censeri. Sicque per quoscumque Iudices, &c. iudicari, &c.*

Qua quidem Clausula sic stante, datur Translatario immissio absq; alia iustificatione litterarum reseruationis, quando constat de facultate transferendi, & de translatione facta, necnon de quasi possessione exigendi, prout fuit resolutum in vna *S. Marci Pensionis 3. Iunij 1613. coram Damasceno impressa penes Farinac. in posth. decis.642. num.1. tom.1.*

Quinimò, licèt certum sit, ex prædictis, non requiri litteras super dicta noua reseruatione, in vim prędictæ facultatis transferendi, quandoquè Summi Pontifices ad maiorem cautelam, id apertis verbis in ipsa facultate declarare cōsueuerunt, nempè *declarante omnes, & singulas cassationes, extinctiones, reseruationes, constitutiones, & assignationes vigore præsentium, etiam litteris desuper non expeditis, faciendas, ex nunc prout ex tunc, postquàm factæ fuerint, validas, & efficaces fore; suosque integros, & plenarios effectus sortiri, & futuris pensionarijs huiusmodi suffragari in omnibus, & per omnia; ac si per nos ipsos, &c. facta fuerint.*

Quæ quidem Clausula *Declarantes* semper ferè in huiusmodi indultis, seù facultatibus, tam pro personis qualificatis generaliter, quàm pro alijs ad partem adijci consueuit, ad omnem hæsitationem submouendam, an videlicet super dicta noua pensionis reseruatione ad fauorem Translatarij, requirantur litteræ Apostolicæ, & quandoquè decretum, seù Clausula huiusmodi datur pinguioribus, & amplioribus verbis, nempè, *Decernentes, ipsas translationes, & nouas reseruationes, &c. pensionum, seu fructuum, reddituum, & prouentuum huiusmodi plenam roboris firmitatem obtinere, ipsosque, beneficia super quorum fructibus redditus, & prouentibus reseruata fuerunt, obtinentes ad illas persoluendas efficaciter obligatos fore.*

Licèt aliud dicendum sit, quando pensio cassatur, etiam de consensu titularis, quæ de stylo Curiæ vocatur *Cassatio pensionis cum reseruatione alterius*; tunc enim super huius-
75 modi reseruatione expediuntur litteræ; quia talis cassatio non est simplex, sed fit correspectiuè ad effectum alterius reseruationis, *Rota dicta decis.431. num.9.*

Cum igitur sit translatio vigore dictæ facultatis, ac propterea non requirantur ad id litteræ Apostolicæ, neque ipsius Exequutoris electi, sed sufficiat, ipsum translationis instrumentum, vt dictum est, idem Exequutor, pro validitate prædictæ translationis, præter obseruantiam formæ sibi à Papa in dicta facultate præscriptæ, profectò
58 non tenetur in reliquis inquirere, an videlicet ipsa translatio subsistat, vel ne, licèt possit dari casus nullitatis ipsius translationis: quem hic nunc ponimus, prout in facti contingentia, vidimus annis retrò elapsis; nam cum vigore dictę facultatis tanquam Canonicus huius Cathedralis Ecclesiæ, fuissem per transferentem, electus Exequutor, ac propterea cum litteris facultatis transferendi, fuissent, etiam coram me exhibitæ litteræ reseruationis, expeditæ ad fauorem ipsius pensionarij transferentis, reperi in supplicatione consuetam Clausulam quoad dictam reseruationem, nempe *vigore litterarum Apostolicarum desuper infrà sex menses expediendarum, & non aliàs, alioquin præsens reseruatio nulla sit eo ipso*, & translatarius dubitabat de validitate dictæ translationis, quia non erat certus de expeditione dictarum litterarum infra dictum tempus ex prædicta Clausula, immò iam apparebat, quod erat elapsum, nec ipse prorogationem aliquam, aut restitutionem à Papa obtinuerat aduersus lapsum temporis ad expediendas dictas litteras, & per modicum tempus Titularis soluerat pensionem; propterea noluit idem translatarius incassum acceptare dictam translationem inutilem, & inanem; eo magis cum ipsemet Transferens fateretur, neque prorogationem, neque dictam restitutionem a Papa obtinuisse: licet aliud dicendum esset, vbi Clausula, seù decretum prædictum adiectum non esset; cum in iure regulariter non sit præfinitum tempus ad expediendas litteras: prout in terminis reseruationis pensionis tenuit *Rota decis.656. nu.4. tom.4. recent.* sed solùm debeant expediri infrà definitum tempus, quando Papa ita mandet litteras reseruationis sic expediri: cum aliàs certum sit, primam gratiam reseruationis pensionis, ex sola signatura esse perfectam, absq; alia temporis expressione ad expediendas prædictas litteras, vt per *Gigan. de pens. quæst. 24.* Quæ quidem omninò cessant, quando datur a Papa facultas transferendi pensiones, etiam litteris super illarum reseruatione non expeditis, prout contingit cum personis qualificatis, & Papę beneuisis, vt aliàs dictum est.

Quare, in proposito dicendum est, quod supradictus Exequutor electus, coram quo facienda est translatio pensionis, non tenetur scire, an illa rectè fiat, vel nè, neque ad docendum verba, quæ Notarius in ipso translationis instrumento scribere debet, per iura, quæ disponunt de tali translatione: sicut neque testes, coram quibus debet illa fieri, teneatur ad aliquid pariter sciendum circa validitatem, vel inualiditatem dictæ translationis: sed tantum tenentur ad exhibendum præsentiam suam, & intelligendum, id, quod agitur, cum ad partes, quarum interest, scire pertineat, an actus coram eis factus valeat, vel ne, vt per *Nauarr. cons.11. num.3. lib.5. de iniur. & damn. dat.*

Personis autem à Papa plurimùm dilectis, datur hæc transferendi facultas, vt per se ipsos quandoquè transferant, absquè ministerio Exequutoris. Vndè Syxtus V. inter cęteros, postquàm bon. mem. Alexandri Cardinali de Montealto amplissimam facultatem dedisset transferendi pensiones sibi tunc reseruatas, & reseruandas in partibus Italiæ dumtaxat consistentes, cuiuscunquè, & quantumuis maximę, & notabilis summæ, & quantitatis, cum solitis tamen Clausulis, ac sub consueta forma, nempè electionis Exequutoris, ac cassationis, & extinctionis ac nouæ reseruationis pensionum sub Dat. Romæ apud S. Petrum anno 1587. Id. Martij Pontificatus seù anno 3. postmodum sequenti anno 1588. kal. Martij Pontificatus Anno 4. prędictam facultatem ampliauit his verbis, videlicet, *Cum autem in eisdem litteris aliqua ex infrascriptis, quæ superaddi volumus, expressa non fuerint, motu proprio, &c. quod tu curare possis, vt præ-*
59 *missa fiant, etiam per te ipsum absquè alicuius Exequutoris ministerio, etiam coram solutario, & testibus, etiam in mortis articulo, &c. quodquè cassationes, & extinctiones, ac noua reseruationes pensionum, aliorumquè fru-*

ctionum ad simplicem tuam assertionem fieri valeat, etiam si litteræ facultatum huiusmodi tempore cassationis, & extinctionis, ac noua reseruationis huiusmodi præ manibus non fuerint habitæ, ac in translationibus, & nouis reseruationibus non exprimatur, quod in vim earumdem facultatum prædictæ translationem, & nouæ reseruationes per te fiant, Apostolica authoritate, tenore præsentium extendimus, & ampliamus,

Cum igitur, pro exequutione huiusmodi facultatis transferendi, ac illius legitima translatione, requirantur electio, acceptatio, ac præsentia Exequutoris, ac pensionis cassatio, eiusdemque noua reseruatio, de his conficitur per Notarium, publicum instrumentum. Et licèt idem Exequutor iurisdictionem ex litteris dictæ facultatis, recipiat; ac proinde illarum tenor sit omninò in ipso instrumento inserendus, nihilominus quandoquè inseritur etiam tenor litterarum reseruationis eiusdem pensionis, quod vidi etiam seruari in similibus translationibus, quæ fiunt in ipsa Romana Curia, etiam de consilio peritissimorum Aduocatorum: etsi hoc non fiat ex necessitate, sed potius ad cautelam, ac gratia tollendæ omnis dubitationis, & maioris claritatis; quia cum id non noceat, est tolerandum, licet si superfluum, iuxtà, *text. in l. qui mutuam ff. mand. l. quæ intrinsecus, ff. de verbor. obligat. l. qua dubitationis*, vbi *Dec. num. 1. & seqq. de reg. iur. Abb. in cap. solitæ, de maior. & obed. sub nu. 7.* cum alijs adductis per *Gonz. ad reg. 8. glos. 6. num. 36. cum pluribus seqq.*

Formula igitur huiusmodi translationis instrumenti, talis esse potest, videlicet.

60 *In Nomine Domini, Amen. Præsenti publico instrumento cunctis vbiq; pateat euidenter notumq; sit. Quod Anno à Natiuitate Domini Nostri Iesu Christi Millesimo sexcentesimo quinquagesimo sexto, Indictione nona, die verò duodecima mensis Iunij, tempore autem Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris, & D. N. Alexandri, Diuina Prouidentia Papæ VII. Anno primo. In mei Notarij publici, testiumq; infrascriptorum præsentia, præsens, & personaliter constitutus Admodum Reu. Dominus A. Diæcesis N. cui aliàs per fel. record. Vrbanum Papam VIII. pensio annua ducatorum quinquaginta monetæ Regni Neapolis, libera, immunis, & exempta, ac sub certis modo, & forma, tunc expressis, super sine cura Ecclesiæ Sanctæ Euphemiæ, loci de Canitia Asculan. Diæcesis, fructibus redditibus, & prouentibus, eidem A. anno quolibet persoluenda per modernum, ac pro tempore existente dictæ sine cura Ecclesiæ Rectores, seù beneficiatos, in loco, & terminis, ac cum exemptionibus, libertatibus, immunitatibus, obligationibus, vinculis, clausulis, decreti, derogationibus, alijsquè latius in litteris reseruationis, constitutionis, & assignationis, contentis, & expressis, prout ex eisdem litteris sub plumbo expeditis, sub Dat. Romæ apud S. M. Maiorem Anno Incarnationis Dominicæ, &c. Pridie Idus Ianuarij Pontificatus eiusdem Vrbani Papæ VIII. Anno, &c. latius apparet. Quarum quidem reseruationis litterarum tenor, ad effectum illas in præsentis instrumento inserendi, animo tamen easdem, quoties opus fuerit rehabendi, & respectiuè producendi, dimissa penes me infrascripto Notario illarum copia collationata, quam ipse Reu. Dominus A. mihi tradidit, & consignauit, talis est, prout sequitur, videlicet Vrbanus, &c.* inseratur totus tenor litterarum prædictæ reseruationis pensionis, & prosequatur sic.

Insuper supradicto Reu. D. A. Innocentius Papa X. similis record. plenam, liberam authoritatem, potestatem, & facultatem tribuit, & impertitus est, vt quicumq; loci Ordinarius, seù Canonicus Metropolitanæ, vel alterius Cathedralis Ecclesiæ, seù alia persona Dignitate Ecclesiastica constituta, ab eodem A. quandocunq; in Romana Curia, vel extra eam, vbiquè locorum eligendus, vel eligenda simul, vel successiuè dictam pensionem, pro summa ducatorum tot auri de Camera, eadem pensione quoad summam non cassandam, aut extinguendam, salua sibi, & illæsa remanente, & in vna, vel pluribus vicibus, quandocunq; sibi placuerit, etiam in mortis articulo, de suo consensu caßare, & extinguere, ac postquàm illa cassata, & extincta fuerit, vnam pensionem annuam ducatorum tot huiusmodi super fructibus, redditibus, & prouentibus dictæ sine cura Eccles. S. Euphemiæ Reu. Dom. B. Clerico, seu presbytero, etiam quæcumq; quotcumq; & qualicunquè beneficia ecclesiastica cum cura, & sine cura, ac quomodolibet qualificata, etiam ex quibusuis concessionibus, & dispensationibus Apostolicis, in titulum, commendam, administrationem, vel aliàs quomodolibet obtinenti, et expectanti quouis modo, quandocunq; etiam in mortis articulo huiusmodi, ac coram Notario, & duobus testibus, etiam laicis, nominandis, dicto B. quod vixerit. vel eius legitimo procuratori per dictæ sine cura Eccles. Rectorem pro tempore existentem, annis singulis, sub sententijs, censuris, atq; pænis, ac in loco, & terminis, necnon cum omnibus, & singulis exemptionibus, libertatibus, immunitatibus, obligationibus, renunciationibus, vinculis, clausulis, & decretis, in præinsertis litteris dictæ prioris reseruationis pensionis huiusmodi contentis, & expressis; ac aliàs iuxtà earumdem litterarum continentiam, & tenorem, etiam absq; dicti Rectoris præstando, vel requirendo consensu, ac etiam ipso inuito, et reclamante; prædictis litteris facultatis transferendi huiusmodi illi minimè intimatis, neq; exhibitis, ostensis, vel præsentatis, seruata tamen forma Constitutionis dicti Vrbani desuper editæ, Apostolica authoritate, reseruare, constituere, & assignare valeat, concessit; prout in dicti litteris facultatis transferendi plenius continetur; quarum tamen tenor hic de verbo ad verbum, ac per extensum inseritur, qui talis est, videlicet, Innocentio Papa X. &c. Inseratur idem tenor litterarum prædictæ facultatis, & sic prosequatur.

Quibus

Quibus quidem litteris Apostolicis super gratia, indulto, atque facultate prædictis, idem Admod. Reu. Dominus A. vti volens, & vtens, præmissa protestatione, ac expressa declaratione, quod omnia, & singula, vt infrà facienda, gerenda, & exercenda, intelligantur, ac facta sint iuxtà formam litterarum prædictæ facultatis transferendi, vt supra insertæ; & si aliquid, circa præsentem translationem fuerit actum, factum, vel gestum contra illius formam, habeatur penitus pro non facto; ita vt vtile, per inutile non vitietur; & nihilominus si apparuerit, aut factum fuerit etiam præter eandem formam in dictis posterioribus litteris, traditam, ex nunc, prout ex tunc, & è contra, præsens pensionis cassatio, & extinctio, illiusque translatio, seù noua reseruatio prædicta habeatur etiam penitus pro non facta nulliusque sit roboris, vel momenti; ac proindè ius, quod idem A. habet in percipienda pensione huiusmodi vigore priorum litterarum reseruationis præinsertarum, ab eo non abdicetur, neque abdicatum esse censeatur; itaut pensionem sibi, vt præfertur, reseruatam, constitutam, & assignatam, recipere, & exigere, vt prius licitè valeat; perindè, ac si illam nunquam ad fauorem cuiuscunque personæ quoquo modo transtulisset, siuè illa cassata, & de nouo reseruata extitisset, reseruando sibi, idem A. facultatem melius transferendi, seruata forma litterarum prædictæ facultatis, vbi, quando, & quoties sibi visum fuerit.

Ad effectum autem huiusmodi translationis faciendæ, & non aliter, nec vllo alio modo, idem A. coram me infrascripto Notario publico, & testibus infrascriptis, elegit, nominauit, & deputauit Exequutorem præsentis translationis Perillustrem, & admodum R. Dominum N. Canonicum Cathedralis Ecclesiæ Neapolitanæ, ibidem præsentem, & acceptantem, ad cassandum, & extinguendum supradictam pensionem ducatorum tot ad fauorem ipsius Domini A. vt supra reseruatam; ad effectum, vt postquàm illa cassata, & extincta fuerit super eisdem fructibus, redditibus, & prouentibus prædictæ sine cura Ecclesiæ Sanctæ Euphemiæ, quam ad præsens Admodum R. Dominus C. illius modernus Rector obtinet, etiam absque eiusdem consensu desuper præstando, seù requirendo, aliam similem pensionem ducatorum tot reseruandi, constituendi, & assignandi ad fauorem supradicti B. Clerici, seù presbyteri Neapolitan. quoad ipse vixerit sibi, vel eius legitimo procuratori, per dictum C. ad præsens prædictæ sine cura Ecclesiæ Sanctæ Euphemiæ, ac pro tempore illius Rectores existentes, persoluendam modo, & forma in prædictis litteris reseruationis pensionis, ac iuxtà illarum seriem, continentiam, & tenorem expressis.

Qui quidem Perillustris, & Admodum Reuer. Dominus N. Canonicus supradictæ Cathedralis Ecclesiæ Neapolitan. ad id per supradictum A. electus, & nominatus, ac deputatus, visis, lectis, ac diligenter examinatis, atque consideratis secundodictis litteris super transferendi facultate expeditis, ac vt supra insertis, vigore sibi desuper concessæ facultatis huiusmodi, illisque plenè intellectis, ac sui ipsius deputatione, electione, & nominatione supradictis ad supradicta omnia peragenda, & exequenda, in eius persona factis; ipsasque deputationem, & electionem, ac nominationem coram me Notario, & testibus infrascriptis acceptando, ac omnia, & singula, Apostolica sibi authoritate iniuncta, commissa, & delegata, exequutioni demandare, ac ad omnium aliorum in eisdem litteris facultatis prædictæ contentorum exequutionem procedere, necnon iuxtà earumdem litterarum formam, vim, seriem, continentiam, & tenorem, ac eamdem formam plenè, & plenissimè ad vnguem, ac in forma specifica adimplere volens, & intendens, supradictam annuam pensionem ducatorum tot super fructibus, redditibus, & prouentibus dictæ sine cura Ecclesiæ Sanctæ Euphemiæ, authoritate Apostolica prædicta sibi commissa, cassauit, & extinxit, ac cassat, & extinguit; necnon loco cassatæ, & extinctæ pensionis huiusmodi, de consensu ipsius Domini A. pensionarij prædicti, aliam annuam pensionem similis summa ducatorum tot, eadem Apostolica authoritate sibi attributa, & qua in hac parte fungitur, seruata in his, & alijs forma litterarum dictæ facultatis, de consensu prædicti A. tenore præsentium præ-

dicto B. reseruauit, constituit, & assignauit, ac reseruat, constituit, & assignat, me Notario publico infrascripto pro eodem B. acceptante, & stipulante, modo, & forma, tàm in primo, quàm secundo-dictis litteris desuper insertis, expressis, omnibusque alijs melioribus modo, via, iure, causa, & forma, quibus magis validius, & efficacius de iure fieri potest, & debet, seu potuit, & debuit. Super quibus omnibus, & singulis præmissis petitum fuit à me infrascripto Notario, vt vnum, vel plura publicum, seù publica instrumenta conficerem, atquè traderem, prout opus fuerit, requisitus. Acta fuerunt prædicta in domo eiusdem Perillustris, & Admodum Reu. Domini N. Canonici prædictæ Cathedralis Ecclesiæ Neapolitanæ, sub anno, Mense, Die, Indictione, ac Pontificatu, quibus supra. Præsentibus N. & N. testibus ad præmissa omnia, & singula specialiter vocatis, habitis, atquè rogatis.

Non obstantibus *nostris, & Cancellariæ nostræ Apostolicæ regulis de præstando consensu in pensionibus*. In dicta enim regula expresse cauetur, quod litteræ reseruationis, vel assignationis, etiam motu proprio cuiusuis pensionis annuæ, super alicuius beneficij fructibus, expediri nequeant, nisi de consensu illius, qui pensionem persoluere, tunc habebit, prout in *regula* 45. quare, fuit
16 aliàs in Cancellaria Apostolica dubitatum. An deberet huic regulæ derogari in translatione pensionis; & fuit dictum per Dominos Abbreuiatores Litterarum Maioris Præsidentiæ, quod sic; ea quidem ratione, quia pensio antiqua extinguitur, & alia noua imponitur; neque non mirum, si regola locum habet; tempus noua pensio, & noua obligatio, ideò conueniens est, quod ille consentiat, vel derogetur, prout in *notabilibus dictæ Cancellariæ fol. 184. à tergo*.

Nihilominus verò huius regulæ derogatio non videtur hic de necessitate, sed ad cautelam adijci; quandoquidem cum simus in actu, de sui natura præiudiciali, satis est, quod Papa tale præiudicium exprimat in supradicta facultate transferendi; dum pensionario concedit facultatem prædictam, reclamantibus, & inuitis titularibus beneficii; quarè sufficit, quod appareat ex hoc ipsum voluisse illis præiudicare.

Quinimmò, ex rationibus aliàs allatis, neqoè derogatio aliqua requiritur, si pensio, quæ transfertur, fuerit reseruata super fructibus Cathedralium, aut aliarum Ecclesiarum, quæ alias essent speciali nota dignæ, veluti, vt dici consueuit in similibus facultatibus concessis personis eidem Papæ valdè gratis, acceptis, ac illius nepotibus, seù alias consanguineis, cum hac expressione, nempè, *quod omnes, & quascunque pensiones annuas super quarumcumque Cathedralium, etiam Metropolitanarum, aut aliarum, & quorumcumq; Monasteriorum, etiam Consistorialium, & Archiepiscopalium, Abbatialium, & Conuentualium Mensarum, necnon Prioratuum, Præceptoriarum, Dignitatum, etiam Conuentualium, ac maiorum, & principalium, ac personatuum, Administrationum, & officiorum, etiam curatorum, cæterarumque beneficiorum ecclesiasticorum, cum cura, & sine cura secularium, et quorumuis Ordinum, ac S. Ioannis Hierosolymitani, aliorumq; Hospitalium, etiam Militiarum quomodolibet, & qualitercumque qualificatorum, etiam de iure patronatus Ducum, Regum, Imperatoris, aut alia quacumque Dignitate ecclesiastica, vel mundana fungentium, & quibusuis alijs ecclesiasticis fructibus, redditibus, prouentibus, iuribus, obuentionibus, ac distributionibus quotidianis, & emolumentis, etiam solis præsentibus, & diuinis officijs interessentibus dari, & per eos lucrifieri solitis, ac etiam illarum loco, fructus, redditus, & prouentus, iura obuentiones, distributiones, & emolumenta, &c.*

Nam licet præmissis adiici consueuerit generalis derogatio obstantiarum, nempè *Non obstantibus præmissis, ac nostris de non præstando consensu in pensionibus, & de non tollendo iure quæsito, necnon Lateranensis Concilij nouissimè celebrati, pensiones annuas super fructibus, redditibus, & prouentibus Cathedralium, etiam Metropolitanarum, Patriarchalium, Primatialium, seù aliarum Ecclesiarum, vel earum mensarum, nisi ex cessionis, vel alia probabili causa reseruari, alijsque Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon Ecclesiarum, Monasteriorum, Hospitalium, Militiarum locorum, & Ordinum huiusmodi, iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, stabilimentis, vsibus, naturis, & consuetudinibus, priuilegijs quoque indultis, & litteris Apostolicis, eorumque Præsulibus, Capitulis, Conuentibus, Superioribus, & personis sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis etiam derogationibus, alijsque efficacioribus, & insolitis clausulis, necnon irritantibus, & alijs decretis in genere, vel in specie, etiam motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus, ac Consistorialiter, & alias quomodolibet, etiam reiteratis vicibus, concessis, approbatis, & innouatis. Quibus omnibus, etiam si de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per Clausulas generales, idem importantes, mentio, seu quauis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc seruanda esset tenoris huiusmodi, ac si de verbo ad verbum. nihil penitus omisso, & forma in illis tradita obseruata inserta foret; illis autem in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter, & expresse derogamus; necnon omnibus illis, quæ in singulis reseruationibus pensionum, & fructuum huiusmodi concessa sunt, vel fuerunt, non obstare cæterisque contrarijs quibuscunque, &c.* & alias, prout concessum vidimus in facultate huiusmodi per felicis recordat. Sixtum V. bon. mem. Alexandro Cardinali Montalto, eius ex sorore germana nepoti sub *Dat. Romæ apud S. Petrum 1587. Idibus Nouembris Anno Tertio*.

Nihilominus verò, hæc generalis derogatio videtur ad cautelam apposita, cum iam præmissis omnibus fuerit anteà in prædictis pensionum, & fructuum reseruationibus per supradictum Pontificem amplissimè derogatum; quia non sumus in reseruatione pensionis à principio factæ, sed in illius translatione, cuius virtute illa transfertur, eo modo, quo fuit pensionario antea reseruata; namquè translatio pensionis debitæ vni personæ, si in alium transferatur; non dicitur nouum grauamen, quoad debentem soluere, sed est quædam delegatio solutionis alteri faciendæ, vt aliàs diximus, prout esset, si mutaretur res, super qua fuit hypotheca, & census impositus; quia non dicitur census extinctus, si fuerit translatus ad alia bona; quamuis ipsa bona censuata, fuerint liberata; ac propterea perinde est, ac si à principio fuisset factus census in bonis subrogatis; quarè firma remanet prima obligatio, & per consequens non sunt liberati fideiussores; quia solum fuit facta mutatio rei.

Quarè, eodem modo dicendum est in translatione pensionis; nam respectu pensionarij, nihil fuit innouatum; vndè dicimus præsertim, quod in dicta translatione, seù transferendæ pensionis facultate super Ecclesijs Cathedralibus, quorum pensiones comprehenduntur in facultate transferendi quascunque pensiones, super quibusuis fructibus quorumcumque beneficiorum, non est necessaria derogatio Concilij Lateranensis, per ea quæ adducit *Garc. in add. ad tract. de benef. par. 1. cap. 4. num.* 257. & nos etiam alibi diximus: quia clarum est, quod generalis facultas transferendi, comprehendit, etiam pensiones super fructibus dictarum Ecclesiarum, quæ licèt sint speciali nota digne, *cap. 2. & cap. dilectus, de concess. præb.* nihilominus propter dicta verba generalia, veniunt etiam pensiones impositæ super dictis Cathedralib., prout fuit conclusum in vna *Ciuitaten. Pensionis. 14. Aprilis 1578. coram Clement. VIII.* & in vna *Bononien. Translationis Pensionis 20. Iunij 1602. coram Cardinale Millino*, in qua fuit in specie dictum, valere huiusmodi pensionis translationem, quamuis in ea, non fuit derogatum Concilio Lateranensi, id prohibenti, nisi, &c. quia sicut dictum est supra, sufficit, quod eidem fuerit, alias in reseruatione dictæ pensionis derogatum; cum satis sit, quod pensio sit eadem, & pro-

propterea

pterea, non inducat nouum grauamen Ecclesiæ, quarè sic sufficit vnica tantùm derogatio, vt in *d. Bononien. Translationis*, de qua per *Gratian. discept. forens. cap.* 551. *num.* 21. & non requiritur alia *Crescent. decis.* 1. *ferè per tot. de reb. Eccles. non alien.* Ratio enim est, quia in illa in identitate pensionis reseruatæ, & translatæ conseruatur, etiam idem effectus cuiusuis necessariæ derogationis à principio; quarè si tempore reseruationis facta sit mentio antiquarum pensionum super eodem beneficio, non est necesse, vt in translatione fiat noua de hoc mentio, sicut aliàs diximus, & tradit *Lotter. de re benef. Lib.* 1. *qu.* 40. *num.* 98. *cum plurib. seqq.*

Ac de iure quæsito non tollendo. Idem quoquè dicen-
62 dum est de derogatione huius regulæ, vt videlicet non videatur necessaria, licèt ad cautelam quandoquè in facultate transferendi apponatur; quandoquidem per illius omissionem, nequè cadit subreptio; quia cum Papa iam intellexerit præiudicare beneficiato; vt satis patet ex litteris facultatis transferendi, vtique non est opus derogatione prędictæ regulæ: cum iam id non procedat in gratia de sui natura præiudiciali, sicut in omnibus alijs casibus, in quibus non potest dari de ignorantia Papæ, quando ipse intellexit factum; & ideo non potest dici de subreptione; ex quo sequitur per similes actus, alicui semper præiudicati, vt per *Seraph. dec.* 1445. *num.* 5. *&* 6. quod quidem, ita sibi locum dignoscitur vendicare, etiam quod personas, quibus præiudicium infertur, non expresserit; siuè illis, ex iure communi, siuè ex speciali dispositione, ius competeret: quinimmò idem dicendum est, si Papa ius illud ignoraret; quia dum facit actum præiudicialem de sui natura, virtualitèr declarat, afficere omnes personas, ad quas præiudicium spectare potest, vt dicitur in infrascripta *Mantuana Pensionis*, & antea fuit dictum in vna *Pharen. Pensionis, quæ est decis.* 240. *num.* 21. *&* 22. *p.* 1. *diuers.* in qua declaratur, hoc intelligi, etiam quod gratia sit odiosa, & strictè interpretanda: quia contrarium solùm procedit in præiudicio ignorato à Papa, vt in *d. decis. Pharen. num.* 21. *Addit. ad Buratt. dec.* 576. *num.* 13. qui *num. seq.* declarat, id intelligi debere, quando, vt dictum est, gratia esset de sui natura præiudicialis ad hoc, vt non sit prædictæ regulæ derogandum; nam si aliàs gratia fieret præiudicialis ex narratis ab impetrante, non sufficeret scientia Papæ concedentis, circa præiudicium iuris tertij; sed requireretur simul expressa derogatio regulæ prędictæ ex decisionibus, ibi per eum allatis: prout etiam in alijs casibus semper requiritur illius expressa, & indiuidua derogatio, *Sarnen. super d. reg. qu.* 15. *num.* 6. *in fin. Cas. de Grass. decis.* 1. *num.* 10. *de verb. signific. Seraph. decis.* 1082. *num.* 7. *Rot. decis.* 253. *num.* 6. *par.* 2. *recent.* nec pro illius derogatione sufficiunt clausulæ generales, idem *Sarnen. in proem. regul. quæstio.* 6. *in fin. & super dict. reg. quæst.* 19. prout neque sufficeret derogatio dictæ regulæ in genere; quamuis adiecta sit clausula, *quorum tenores*, id. *Addit. ad Burat. dec.* 576. *n.* 10.

Porrò, circa derogationem prędictæ regulæ de iure quęsito non tollendo, in terminis translationis pensionis, euenit aliàs pulcherrimus casus, qui ob illius difficultatem, pluries fuit in Sacro Rotę Auditorio exactissimè, vt infra, discussus; Nam cuidam Bertazzolo reseruatario fructuum cuiusdam Parochialis Ecclesiæ, dempta congrua pro illius Rectore, quondam Stella senior Canonicus Basilicę Lateranensis resignauit suos Canonicatum, & pręebendam ad fauorem dicti Bertazzoli, reseruata sibi pensione annua ducatorum 220. super eisdem fructibus prędictæ Parochialis, cum decreto, & conditione, quod si idem Stella pręmoreretur Bertazzolo, dicta pensio non accresceret Rectori dictæ parochialis, sed ipsi Bertazzolo reseruatario, perinde, ac si nunquam ipsa pensio reseruata fuisset.

Postmodum verò dictus Stella senior obtinuit à Papa facultatem transferendi dictam pensionem in Stellam iuniorem, suum nepotem. Ac proinde dubitatum, fuit de validitate prædictæ translationis; ex eo, quod in ea non fuerit facta mentio huiusmodi decreti, & conditionis in fauorem Bertazzoli, ad cuius vtilitatem pensio extinguebatur, & Papa illius pręiudicium fortè non cogitauerit. Fuit tamen resolutum pro validitate prædictæ translationis.

Ratio autem huius validitatis, ea fuit considerata, & dictum, quod, aut asserimus, dictam facultatem transferendi concessam prædicto Stellæ seniori, esse actum, de sui natura, præiudicialem, aut negamus esse pręiudicialem, saltem præiudicio considerabili, & neutro casu intrat subreptio dictæ facultatis.

In primo casu non intrat, quia si Papa intellexit præiudicare, non cadit subreptio, nec est opus derogatione regulæ *de iure quæsito non tollendo*. Insuper si subreptio eatenus vitiat gratiam, quatenus aliquid fuerit prætermissum in petitione illius gratiæ, quod si fuisset expressum, vel Princeps non concessisset, aut difficilius concessisset, ex causa à iure reprobata, hęc ratio non applicatur huic casui, sed retorquetur; quoniam si fuisset narratum Pontifici, quod extinctio pensionis ob decretum, & conditionem huiusmodi, tendebat in beneficium non Rectoris, sed ipsius reseruatarij, nedum hoc non retraxisset, vel difficiliorem reddidisset ipsum Pontificem, sed imò procliuiorem effecisset: quia dum Papa intellexit pręiudicare Rectori, qui pręest curæ animarum, & sustinet pondus diei, & æstus, illiusque consensui derogauit, multo magis credendum est, præiudicare voluisse cuicunque alteri, & pręsertim reseruatario, qui expectabat extinctionem dictæ pensionis ex titulo lucratiuo suæ reseruationis: cuius ius proueniens ex priuilegio, est longè debilius, quàm sit ius Rectoris competens de iure communi, & ex debito, quod præstat Altari: ac propterea huic iuri reseruatarii facilius fuisset derogatum: eoque magis, cum Papa non penitus ignorabat præiudicium, quod præter Rectorem, alteri inferebatur ex dicta facultate transferendi: cum in illius fine addiderit Clausulam, quod dicta facultas non posset impugnari, ex eo, quod dictam parochialem nunc, & pro tempore obtinentes, nempè Rectores, aut alii quicunque interesse habentes, ad dictam gratiam non fuerint vocati: quæ quidem verba, *& alij quicunque interesse habentes*, rectè referri possunt, & debent ad reseruatarium, & ad euitandam subreptionem, sufficit in genere fuisse cogitatum, *Rot. dec.* 38. *nu.* 3. *& decis.* 210. *num.* 5. *par.* 1. *recent.*

Quòd si negetur, facultatem transferendi, fuisse actum præiudicialem, tum quia Bertazzolus reseruatarius ius non habebat, nisi incertum, & pendens à futuro euentu, nempè a purificatione illius conditionis, quatenus videlicet, Stella senior præmoreretur Bertazzolo, & sic translatio præuenit antequam esset apertum ius ipsi reseruatario, & propterea illius pręiudicium non fuit considerabile; quemadmodum in retentione, quę datur in limine promotionis ad Episcopatum, non requiritur expressio eorum, quæ fuissent exprimenda in ipsa reseruatione pensionis: nam illa retentio præuenit extinctionem pensionis, nec indè infertur pręiudicium considerabile, vt sit necessaria noua expressio, cum translatio huiusmodi, licèt facta in articulo mortis, cum & prius quandocunque fieri potuerit, non sit nouum grauamen, nec noua dicatur pensio, sed solum quædam mutatio personæ, & vitæ transferentis in personam, & vitam translatarij, & delegatio solutionis alteri faciendæ, nec inde resultat præiudicium considerabile, sed euentuale dumtaxat: cum aliquando contingat, translatarios, etiam iuniores præmori ipsis transferentibus, licèt senioribus: vndè semoto hoc præiudicio, non est opus aliqua expressione, nec cadit vitium subreptionis; & de iure incerto, & euentuali, quod potest esse, & abesse, eo quod à purificatione conditionis pendeat, non est facienda mentio.

Sicut etiam dictum fuit, non obstare, quod non solum reseruatario prædicto, in cuius fauorem appositum fuit dictum decretum, quod pensio illi accresceret, pręiudicium videatur inferri, sed etiam Ecclesiæ: quia hoc modò diutius pergrauaretur onere soluendi pensionem, nec libertatem assequeretur, nisi defunctis duabus personis, pensionario scilicet, & reseruatario; quia hoc incommodum, quod, & pensionarii, & reseruatarii mors sit expectanda pro libertate beneficii, non translationi, sed ipsi reseruationi adscribendum est, & idem erat, etiam antequam pensio transferretur, & hoc solum efficit translatio, quod loco obitus Stellæ Senioris, expectandus sit obitus Stellæ iunioris; quia translatio, vt dictum est, solum operatur mutationem personæ, cui pensio sit soluenda, & propter incertum euentum, non est huiusmodi pręiudicium considerabile, licèt translatio fiat in iuniorem. Et ità quinquies examinato articulo, fuit responsum pro validitate dictę translationis. Quam quidem decisionem habes in vna *Mantuana Pensionis, 4. Decembris 1626. & est 24. par. 5. recent.*

Ac pręter derogationes prędictas, vidimus quandoque in facultate transferendi pensiones, derogari, etiam Constitu-
63 tioni Pij IV. de registrando in Camera, per hęc verba, *Non obstantibus præmissis, ac fel. record. Pij Papæ IV. de registrandis in Camera Apostolica gratijs interesse, etiam mini-*

minum

spicere, prout par est, intendens; omnes, & quascunq; facultates indulta, & priuilegia disponendi quouis modo de officijs prædictis, seù eorum pretio absq; speciali suo, & successorum suorum Rom. Pontificum pro tempore existentium assensu,& beneplacito de tempore dispositionis huiusmodi interponendo etiam per viam surrogationis, translationis, vel deputationis, etiam prætextu concessionis tituli, & officiorum huiusmodi locis pijs etiam motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, cũ quibusuis etiam derogatoriarum derogatorijs,& vim contractus importantibus, ac alijs clausulis, necnon irritantibus, & alijs decretis, quorum tenores haberi voluit pro expressis, vel aliàs quouis modo, & ex quauis causa facta etiamsi illorum vigore ad deputationem,& resignationem huiusmodi, vel aliam quamuis dispositionem processum fuisset, ac etiamsi officia ipsa tempore concessionis indultorum huiusmodi actu vacarent in ea parte, qua viuente Rom. Pontifice illorum auctore consummata, & realem effectum sortita non sunt salutis tamen remanentibus decretis, & reseruationibus dispositionum in concessione officiorum, tunc actu vacantium particularibus personis dumtaxat, non autem Collegijs,Confraternitatibus, Congregationibus, vel Capitulis facta interpositis, ipsorumq; decretorũ translationibus; necnon transferendi quascunq; pensiones annuas super Patriarchalium, Metropolitan. Cathedralium,& Abbatialium mensarum,& quorumuis Ecclesiasticorum,tàm secularium, quàm regularium beneficiorum quomodocunq; qualificatorum fructibus, tàm certis,quàm incertis,ac etiam distributionibus quotidianis reseruatas,quæ tamen per exactionem integrarũ pensionum huiusmodi ab ipsis translatarijs factam realem,& actualem effectum similiter sortita non sunt pro summa; quæ medietatem veri annui valoris fructuum mensæ, seù beneficij, super quibus pensio transferenda, seù translata reseruata reperitur, excedat quibusuis personis, etiam Abbatiali,Episcopali, Archiepiscopali, Patriarchali, vel alia quauis dignitate, etiam Cardinalatus honore fulgentibus, siuè etiam ad fauorem quorumcunq; locorum, piorum,& collegiorum quouis intuitu,& consideratione etiam motu, scientia,& potestatis plenitudine similibus,necnon clausulis, & decretis paribus, quorum tenores similiter pro expressis haberi voluit, tàm per quoscũq; Rom. Pontifices prædecessores suos, quàm S. Suam concessa hactenus, reuocauit, cassauit, & annullauit, ac viribus, & effectu euacuauit; ita tamen, vt facultates transferendi pensiones huiusmodi pro ea parte, quæ medietatem fructuum, etiam incertorum, vel distributionum, quatenus super illis sint impositæ, non excedat firmæ, & illesæ remaneant. Et insuper voluit, & ordinauit, eos, qui prætextu excessus medietatis fructuum, seù distributionum huiusmodi partem pensionum translatarum soluere recusauerint, ad exceptum ipsum probandum teneri; nec interim præsentis dispositionis protexu processum executiuum, aut solutionem integræ pensionis, quatenùs aliàs illis locus, sit impediri, aut recordari debere. Decernens sic in præmissis per quoscunq; Iudices ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatij Apost. Auditores, ipsoquemet Cardinales, sublata eis, & eorum cuilibet qualibet aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, iudicari, & diffiniri debere, necnon irritum, & inane quidquid secus super præmissis per quoscunq; etiam prætextu facultatum, indultorum, & priuilegiorum prædictorum scienter, vel ignoranter contigerit attentari, facultatibus, indultis, & priuilegijs alijsq; præmissis, necnon statuto, ordinatione, & declaratione Suæ Sanctitatis in crastinum eius assumptionis ad summi Apostolatus apicem editis,& in Cancell.Apost. sub die xxi. mensis Octobris anni millesimi sexcentesimi vigesimi tertij publicatis; quodq; dicti S. R. E. Cardinales in Constitutionibus, & regulis per Sanctitatem suam post priorum suarum Constitutionum,& regularum editionem, & publicationem faciendis non includantur, nisi illæ eorundem Cardinalium fauorem concernant, vel ipsæ Constitutiones, & regulæ edendæ ipsorum Cardinalium, vel maioris partis eorum Consilio, editæ fuerint, alijsq; regulis, Constitutionibus,& Ordinationibus Apostolicis, cæterisq; contrarijs quibuscunq; nequaquam obstantibus.

Placet, publicetur, & describatur M.

Lecta,

Lecta, & publicata fuit ſupradicta Conſtitutio Romæ in Cancellaria Apoſtolica, Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo ſexcenteſimo vigeſimo quarto, Die verò Veneris vigeſi ma quarta menſis Ianuarij, Pontificatus Sanctiſſimi D. N. Vrbani Diuina Prouidentia Papæ Octaui, Anno Secundo.

Marcus Antonius Aſcentius Procuſtos.

Circa quod, etiam pro hac noſtra praxi notandum duximus, quod ſi translatio prædicta excedat huiuſmodi valoris medietatem, non ideo reddetur inualida in totum, ſed tan-
18 tummodò in exceſſo, & in reliquo ſuſtinetur, quod nedum habetur ex verbi eiuſdẽ Conſtitutionis, ſed etiam ex pluribus deciſionibus; namq; in vna *Valent. Penſion. penes Mant. dec.* 173. *ante n.* 1. concluſum fuit, quod trãslatio penſionis vſq; ad dimidiã valoris beneficij, debet ſuſtineri, quia ſumma eſt diui-
19 dua, & ideo vtile per inutile non vitiatur, & in *d. n.* 1. fuit reſponſum, nõ obſtare, quod ſi conſtitutio penſionis ſit nulla in vno obolo, corruat in totum, vt dicitur in vna *Romana Grani de Iuſtinis die 4. Nouembris* 1573. quia hoc intelligitur in reſeruatione penſionis in caſu reſignationis beneficij, quando videlicet aſſeritur penſionem, impoſitam, non excedere dimidiam partem fructuum, & contra obijcitur, penſionem eſſe nullam, propterea, quod verè dimidiam partem excedat; nam in eo caſu, cum expreſſio valoris habeat vim conditio-
20 nis, ſi illa non eſt vera, gratia, tanquàm ſubreptitia in totum redditur nulla, ex *Felin. in capit. dudum, numer.* 5. *de preſumpt.*

Ex hac igitur ratione, cum penſio fuerit authoritate Papæ reſeruata, cum clauſula, *Dummodo medietatem, ſeu tertiam partem fructuum non excedat*, ſi exceſſerit, non vitiatur in totum, ſed reducitur ad medietatem, vel tertiam partem fructuum. Sic etiam dicendum eſt in caſu illius translatio-
21 nis: cum ratio diuerſitatis reddi non poſſit inter reſeruationem, & translationem: quia etiam translatio fit authoritate Papę, & cum translatio ſicut reſeruatio ſit indiuidua, quia ipſe Papa hoc ſolum voluit, vt penſio dimidiam, vel tertiam partem fructuum non excedat, ideo vſque ad eam partem, quæ non excedit, debet ſuſtineri, nec vtile per inutile vitiari in diuiduis; *cap. vtile, de reg. iur. in 6. Anchar. conſ.* 215. *num.* 5. *Bellam. conſil.* 42. *num.* 11. *l. Sancimus, C. de donat. Roman. conſ.* 348. *num.* 4. *Bald. in l. grace, §. illud, ſub num.* 1. *ff. de fideiuſſ.* & fuit etiam dictum in *Vicenſin. Penſionis, coram eodem Mant. vt in deciſ.* 153. *per tot.*

Et quamuis hæc videantur aliquantulum leuia, ſunt nihilominus in praxi apprimè notanda; quia frequenter occurrunt: ac propterea hæc videtur regula conſtituenda, nempè, quod quando penſio à Papa reſeruatur ex cauſa lucratiua, & cum Clauſula *Dummodò medietatem, ſeu tertiam, vel aliam partem fructuum non excedat*, ſi poſtmodum exceſſerit, gratia reſeruationi non vitiatur, ſed reduci debet, eo modo, quo ſupra dictum eſt.

Quod quidem procedere certum eſt, etiam in caſu translationis penſionis: ex eo, quod translatio, ſicut reſeruatio penſionis, quoad hoc, pari paſſu ambulant, vt iam dixi-
22 mus. Ratio enim eſt, quia in his caſibus gratia non fundatur ſuper aſſertione partis, vt fuit dictum in *dicta Romana Grani coram Robuſterio*.

Quando verò penſio reſeruatur ex cauſa oneroſa, puta reſignationis, permutationis, ſeù iurium ceſſionis, &c. vbi fuerit narratum, penſionem reſeruatam non excedere dimidiam, vel tertiam partem fructuum, & obijciatur, penſionem eſſe nullam; ex eo, quod verè dimidiam, vel tertiam partem fructuum excedebat, prædicta reſeruatio corruit in totum: cum expreſſio facta per impetrantem, habeat vim conditionis: qua vera non exiſtente, gratia tanquam ſubreptitia corruit in totum, vt in *d. Romana Grani*, quàm ad id etiam refert *Mariſcott. var. reſol. lib.* 2. *cap.* 4. *num.* 3. ſubdens *num.* 4. quod hæc ratio ceſſat, cum reſeruatur penſio, aut transferatur, cum ſupradicta clauſula *Dummodo, &c.* quia tunc, cum gratiam non fundetur ſuper narratiua partis, vt dictum eſt, ſed Papa ſolum velit, quod penſio dimidiam, aut tertiam partem fructuum non excedat, gratia ſuſtinetur vſq; ad valorem expreſſum.

Sic igitur intelligendum eſt in caſu præſentis translationis: eo magis, cum idem Vrbanus id declarauerit in prædicta Conſtitutione; dum voluit, quod huiuſmodi facultates transferendi, pro ea parte, quæ medietatem fructuum non excedunt, firmæ remaneant.

Etiam ſi ſuper illis *Aliæ penſiones annuæ reſeruatæ exiſtant.* Hęc clauſula, quę quandoq; in ſimilibus facultatibus adijcitur, ſuperflua videtur, cum ſatis ſuperquè conſtet, quod in illis non ſit facienda mentio, quod beneficium, ſuper cuius fructibus eſt reſeruata penſio, quæ transfertur, ſit alia penſione grauatum: quod tantũ, requiritur in reſeruatione ipſius penſionis à principio: cum ſit magis odioſa, tanquam impoſitio ſeruitutis, quàm ſi facultas transferendi, & ſic prorogandi ipſam ſeruitutem, ſemel iam impoſitam, (licèt nonnulli contrarium ſentiant, prout aliàs diximus) & tenuit Rota in vna *Veronen. Penſionis* 14. *Ianuarij* 1624. *coram Vereſpio*, & in vna *Regien.* 26. *Nouembris* 1622. *&* 17. *Iulij* 1624. *coram Pirouano* relatis in vna *Ferrarien. Penſionis impreſſa penes Viman. poſt prax. iuriſpatr. deciſ.* 92. *num.* 20. *&* 21. & ſequuta eſt *Rota in vna Firman. ſimilis, coram Durano*, quæ eſt *deciſ.* 46. *num.* 7. *p.* 5. *recens.* quod quidem non procedit in translatione; ſi in ea non ſit facta mentio de alijs oneribus; prout etiam docet quotidiana praxis, qua habetur, vt in ipſo actu translationis, non
23 ſit neceſſe facere mentionem de antiquis beneficij grauaminibus; cùm per talem actum non inferatur nouum grauamen ex pluribus relatis per *Lotter. lib.* 1. *q.* 36. *num.* 124.

N. Clerico *Neapolitan.* Hoc autem, quando in facultate exprimitur qualitas capacitaria
24 Translatarii, nempè, quod ſit Clericus, vt hic: quando verò in indulto, ſeù priuilegio dicitur, quod penſionarius poſſit transferre in alios, non addita qualitate prædicta, tunc quidem intelligitur de ſimilibus perſonis ipſi Transferenti, ideſt Clericus: ex eo, quod terminus, *alius*, implicat ſimilia, & paria, ac infert ſimilitudinem, & idem in qualitate, licèt diuerſum in ſubſtantia, *l. ſi fugitiui, cum gloſ. fin. C. de ſeru. fugit. cap. cum non ab homine, de iud. cap. Sedes, & ibi omnes, de reſcript. Abb. in cap. Sacris, in* 3. *notab. de ſepult. Alex. conſ.* 34. *num.* 2. *vol.* 2. *Iaſ. in l. ſi vnus, num.* 10. *de pact. Gonz. ad reg.* 8. *gloſ.* 3. *n.* 22. *Garc. de beneſ. p.* 1. *cap.* 5. *nu.* 140. *in fin.* vbi in
25 proprijs terminis, quod facultas transferendi, penſionario Clerico conceſſa in aliàs perſonas, intelligitur de ſimilibus Clericis, prout fuit reſolutum in vna *Terulen. Penſionis coram Penia* 26. *Iunij*, *&* 13. *Nouembris* 1596. *& in addit. ad d. num.* 140. ſubdens, quod fuit ſtylus Curiæ, iuxtà quem penſiones nunquàm ſolent reſeruari, pro Clericis eodem modo, ſicut non reſeruantur, niſi ijs; qui ſint illius capaces, ita quoque, nec transferuntur in eoſdem, qui proinde capaces debent eſſe tempore translationis; licèt quandoq; ex eodem indulto, aut alias reſeruetur, cum clauſula, *ſi & poſtquam clericali charactere fuerit inſignitus*, vt alias diximus.

Et quia huiuſmodi incapacitas poteſt inſurgere, ſi fortaſſe Translatarius obtineat beneficia eccleſiaſtica, quæ propterea incompatibilia ſunt cum dicta penſione: proindè in omnibus ferè facultatibus transferendi datur clauſula,
25 *Vni, vel pluribus alijs perſonis, &c. quacumq; quotcumque, & qualiacumque beneficia eccleſiaſtica obtinentibus, & expectantibus, &c.* prout inter cęteros concedi conſueuit Epiſcopis in Capella Papæ Aſſiſtentibus, & quandoque additur, etiam Clauſula videlicet, *Vni, vel pluribus alijs perſonis eccleſiaſticis, vel etiam ſi clericali charactere tunc temporis nondum inſigniti ſint, cum clauſula tamen, ex tunc, prout poſtquam dicto charactere inſigniti fuerint, etiam quæcumque, &c.* aliàs tamen capacibus, prout etiam concedi ſolet in facultatibus Conclauiſtarum, & Dapiferorum, aliarumque perſonarum qualificatarum. Quare hodie nemini conceditur facultas transferendi penſionem in laicum, præterquã cum dicta clauſula, *Ex nunc, prout ex tunc, &c. id. Lote. lib.* 1. *q.* 40. *nu.* 131. quæ quandoq; in aliquibus ſimilibus facultatibus, neque datur, ſed dicitur, vt translatio prædicta fiat

in eos, qui saltem fuerint clericali charactere insigniti, prout omninò debent esse tempore translationis.

26 Nam licèt de iure communi laicus sit capax pensionis, vt per *Gigas de pension. quæst.* 21. de stylo tamen, & obseruantia Romanæ Curiæ, illa non reseruatur, nisi Clericis, qui sint capaces beneficiorum, sicut aliàs diximus; ita vt si pensionatius, tempore reseruationis, seù Translatarius, tempore translationis, non fuerit Clericus, vel persona Ecclesiastica, aut aliàs dictæ pensionis capax, illius reseruatio, etiam per viam translationis, erit nulla, *Rota dec.* 20. *&* 108. *par.* 3. *diuers.* & fuit resolutum in vna *Papie. fructuum 6. Iunij* 1607. *coram Card. Lancellotto*, & in vna *Abulen. Pensionis* 11. *Maij eiusdem anni coram Cardin. Sacrato*, cum alijs relatis per *Add. ad Buratt. decis.* 791. *num.* 5. *&* 6.

27 Nec tamen sufficit simpliciter, quem esse Clericum tempore reseruationis, seù translationis pensionis; namquè si ob aliquod impedimentum, seù defectum, clericatus non esset exequibilis, puta si fuerit excommunicatus, suspensus, aut alio modo effectus incapax beneficij ecclesiastici, erit proindè etiam incapax pensionis; nisi fortasse fuerit pensio prædicta à Papa sibi reseruata cum clausula *Teq; a quibusuis, &c. absoluentes*, vel alias fuerit ab eodem præsumptiua dispensatione, ad id dispensatus; aliàs prædicta translatio erit nulla, ex traditis per *Lotter. d. q.* 40. *num.* 148. *cum pluribus seqq.*

Quarè, ex his, circa sufficientiam solius Clericatus ad pensionem obtinendam pro patiente defectum natalium, idem quoq; dicendum est respectu ætatis, nam licèt in beneficijs simplicibus sit per *Concil. Trident. sess.* 23. *cap.* 6. *de refor.* prouisum, vt beneficium simplex qui obtinere nequeat, nisi in 14. anno constitutus, eadem ætas non requiritur in obtinenda pensione ecclesiastica, sed sufficit simplex clericatus ritè collatus, nempè post septennium completum, vt in *cap. vlt. de temp. ordin. in* 6. ac etiam exequibilis, & propterea, sicut illegitimus promotus dispensatiuè ad Clericatum est capax pensionis, ita etiam dicendum est, si, Papa dispenset, cum infante ad Clericatum, nam sic dispensatus, efficitur capax dictæ pensionis, in eum, vigore facultatis transfe-
28 rendi in Clericos, translatæ; & sic Papa dispensando ad Clericatum, non opus est, vt dispenset etiam ad pensionem, cuius capacitas est consequutiua ad Clericatum, vt optimè deducit *idem Lotter. loco citato n.* 146.

Benè tamen, pro hac praxi notandum est, quod quando Papa reseruat infanti pensionem, exprimenda est infantilis huiusmodi ætas, absque tamen eo, quod detur dispensatio ad huiusmodi pensionem; in cuius reseruationis litteris Cancellaria Apostolica dat procemium *Infantilis ætatis indicia, &c.* & sine expressione huiusmodi ætatis, reseruatio erit nulla, &c.

Insuper, datur quandoque huiusmodi indultum transferendi, etiam in personas ecclesiasticas, & sunt milites, videlicèt Calatrauæ, & S. Iacobi, & Alcantaræ, qui non solum sunt personæ Ecclesiasticę, verum etiam religiosæ, & possunt obtinere pensiones, tùm ex reseruatione, tùm etiam translatione, *Garc. de benef. p.* 1. *cap.* 4. *num.* 15. *& in addit. ad par* 1. *cap.* 5. *num.* 140.

29 Alias enim translatio fieri non potest in aliàs personas, in dicta facultate transferendi minimè comprehensas; nequè Transferens, etiam de consensu Exequutoris electi, potest consentire in personam incapacem: quia non seruaretur forma dictæ facultatis; qua non seruata actus corruit *Afflict. decis.* 93. *Menoch. cons.* 72. *num.* 10. & quatenus translatio
30 fieret in laicum, cum clausula tamen, *ex tunc, cum fuerit clericali charactere insignitus*, interim non poterit Translatarius, ante clericatum exigere pensionem, & vsq; in diem initiationis, potest Transferens exigere pensionem, sicvt præfertur translatam, perinde, ac nihil actum foret; ex eo, quod semper ante diem ipsius initiationis, vel conditionis euentum, nihil dicitur actum, vt per *Lotter. de re benef. lib.* 1. *quæst.* 40. *num.* 21. & nos alibi diximus.

Bigamus quoq; dispensatus ad retinendas pensionis, cum ex bigamia remanserit omni priuilegio clericali denudatus,
31 est etiam capax pensionis in illum transferendæ, etiam ex vi facultatis transferendi in personas ecclesiasticas, vt fuit dictum in vna *Firman. Pensionis coram Remboldo*, relata per *Addit. ad Buratt. decis.* 791. *n.* 15. *cum pluribus seqq.* & in aliquibus facultatibus retinendi pensiones pro personis plurimū qualificatis, ita concessum, vidi videlicet. *Tecum vt etiam si contigerit, vel non contigerit, te qualemcumque militiam cuiusuis Ordinis, & professionis regularem ingredi, habitumque per illius fratres gestari solitum, suscipere, & professionem per eos emitti consuetam, expresse emittere, ac matrimonium, cum quacunque muliere etiam vidua, & successiuè, cum diuersis nupta, ac aliter corrupta semel, vel pluries, etiam præter, vel contra formam Stabilimentorum, & priuilegiorum dictæ militiæ, sub quibuscunque tenoribus, & formis concessorum, etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel alia quacumque firmitate roboratis, contrahere, & ad secundas, ac etiam plura laicalia, seù matrimonialia vota, aut secundas nuptias transire, & carnali copula consummare, ipsoque primo, & quocunque alio constante matrimonio, vel ante, seù post illud, quascunque pensiones annuas, &c.* prout vidimus præsertim in dispensatione concessa per Sixtum Quintum Michaeli Peretto Principi, eius Nepoti, sub *Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub Annulo Piscatoris die* 18. *Nouembris* 1587.

Et licèt præmissa videantur comprendere tantummodò dispensationem ad obtinendas, & consequendas pensiones reseruatas, & reseruandas, non autem casum translationis pensionis, nisi exprimatur: ex eo, quod si reseruatarius non habeat facultatem transferendi, non dicitur concessa retentio, cum facultate supradicta, cum illa non sit quid accessorium ad pensionem, sed quid extrinsecum, nec est de esse, & natura pensionis, vt ex *Caputaq. decis.* 319. *par.* 2.

Nihilominus, in supradicta dispensatione, sub verbis retinendi, consequendi, ac exigendi pensiones, prout dicitur in litteris dictæ dispensationis, comprehenditur casus, etiam per viam translationis, prout fuit dictum in vna *Esina Pensionis apud Ludouis. decis.* 18. *num.* 3. in qua Domini dixerunt, nullam posse considerari differentiam
32 inter pensiones reseruatas, & translatas, prout etiam nos alibi diximus; quia pensio translata, dicitur, etiam reseruari, cum in translatione extinguatur pensio antiqua, & reseruetur noua similis extinctæ, & apertè dicitur in vna *Romana Pensionis* 17. *Iunij* 1622. *num.* 10. quod pensio translata comprehenditur sub indulto retinendi pensiones reseruandas, quæ est penes *Buratt. decision.* 638. *num.* 10. *Rota decision.* 50. *num.* 30. *par.* 5. *recentior.*

Et quibus satis constat, quod stante huiusmodi facultate transferendi pensiones in quascunque personas ecclesiasticas, vtique translatio fieri potest, etiam in eum, qui talis est, ex dispensatione Apostolica; per ea quæ tradit *Anchar. cons.* 104. quod sequuta est *Rota in vna Veronens. Pensionis* 10. *Aprilis* 1572. *coram Robusterio*; & in specie de eo, qui transtulit in Clericum effectum bigamum, sed per dispensationem habilitatum, vt per *Lotter. d. lib.* 1. *quæst.* 40. *num.* 168. *& seq.* vbi aliàs ad id, allegat decisiones.

33 Et ex hac eadem ratione, translatio pensionis fieri potest, etiam in Clericum illegitimum, nec refert, quod *Bald. consil.* 202. *lib.* 2. dicat illegitimos non comprehendi, quasi quod de illis Papa non senserit: nam contrarium fuit à Rota firmatū, nempè, facultatem transferendi comprehendere omnes capaces pensionis, vt fuit dictum in vna *Aquilegien. fructuum, penes Farinac. in posth. dec.* 12. *n.* 3. *tom.* 2. vbi quod translatio pensionis fieri potest, etiam in filium illegitimum; quia ad effectum reseruandi, seù transferendi pensiones attenditur tantùm clericatus: quarè si Translatarius illegitimus, fuerit ad clericatum per Episcopum dispensatus iuxtà *text. in cap.* 1. *de fil. presb. in* 6. poterit pensionem in illum translatam retinere, & exigere, etiam quod de defectu natalium non fuerit facta mentio in reseruatione pensionis, vel in concessione facultatis transferendi, vt ex *Rot. decis.* 3. *de fil. presb.* concludit *idem Lotter. d. quæst.* 40. *num.* 144.

Vnde, habens huiusmodi facultatem transferendi, potest transferre pensionem, etiam in eius filium illegitimum: nec
34 ad hoc refragatur Constitutio Clem. VII. quæ licet loquatur de beneficijs ecclesiasticis, & pensio videatur esse beneficium ecclesiasticum: ex eo quod illa obtineri non possit, nisi à Papa, & reseruetur clerico, ac extrahitur de fructibus beneficij, & pendeat à beneficio, sicut vsusfructus à proprietate, & ideò videatur, quod de ea sit iudicandum, sicut de beneficio ecclesiastico, iuxtà tradita per *Gigan. de pension. quæst.* 86. *num.* 5.

Nihilominus, verius est, prohibitionem in dicta Constitutione contentam, non comprehendere pensiones: namq; illa ad hoc tantùm emanauit, ne detur successio in beneficijs, & ne filius ministret, vbi eius pater ministrauit, vti patris hæres, ex *cap. ex transmissa, in fin. & cap.* ad

ad extirpandas, vbi *Anton. de Butr. de fil. præsb.*
Quòd eſt ita intelligendum, etiam ſtante *Concil. Trident.*
ſeſſ. 25. cap. 15. de reform. vbi cauetur, ne liceat filijs Cle-
ricorum, qui non ex legitimo matrimonio nati ſunt, in Ec-
cleſijs, vbi eorum patres beneficium aliquod eccleſiaſticum
habent, aut habuerunt quodcunque etiam diſſimile benefi-
cium obtinere, nec in dictis Eccleſijs miniſtrare, nec pen-
ſiones ſuper fructibus beneficiorum, quæ parentes eorum
obtinent, vel aliàs obtinuerunt, habere. Nam, vt reſol-
uit *Pariſ. de reſign. benef. lib. 6. quæſt. 4. num. 23.* potuit iſte
habere penſionem ex cauſa, vt melius ſuſtentari valeat: qua-
rè hæc concluſio eſſet limitanda, quando pater habuiſſet
35 penſionem ex cauſa reſignationis, ne nimium diſpendium
patiatur, cum facoltate transferendi; nam tali caſu non
poſſet poſtea transferre penſionem in filium, ex cauſa ſupra-
dicta, & in dicto Concilio contenta, *Gonzal. ad reg. 8. gloſ. 5.*
§. 5. num. 23. dicens, quòd prædictum *Concilium Trident.*
loco cit. prohibet penſionem filio illegitimo reſeruari, quan-
do penſio eſt reſeruata ſuper beneficio, quod habuit pater;
quo caſu hodie fieri non poteſt; & ſic, vt dictum eſt, eam
penſionem pater in dictum filium illegitimum transferre
nequit quæ ſibi prius fuit reſeruata ex cauſa dictæ reſignatio-
nis: quia, cum huiuſmodi penſio videatur ſuffecta in locum
beneficij reſignati, intrat vtiquè prohibitio prædicti *Con-*
cily Tridentin. loco citato Lotter. lib. 1. queſt. 40. num. 196. ſi
penſio ſit reſeruata ſuper fructibus beneficij, quod obtinebat,
ac proinde non poteſt pater ſuum beneficium reſignare ad
fauorem tertij, cum reſeruatione penſionis ad fauorem illius
filij illegitimi, vt ex *Gamb. de offic. leg. à lat. lib. 6. num. 284.*
ait *id. Lotter. loco citato num. 197.*
Vidi etiam facultatem transferendi conceſſam, per quam
penſio caſſata, & extincta poſſet de nouo reſeruari, etiam S.
R. E. Cardinalibus, ſiuè Patriarchis, Archiepiſcopis, & quam-
uis Militiarum, ac Hoſpitalium regularibus perſonis, &c.
aut aliàs ſimilibus de cauſis incapacibus, prout conceſſit Six-
tus V. Cardinali de Monte alto ſub Datum Romæ apud S.
Petrum 1588. Kal. Martij Anno quarto.
36 Namq; facultas transferendi, niſi aliud in ea exprimatur,
debet intelligi erga perſonas capaces, & quoad Epiſcopum,
37 certum eſt, illum non eſſe capacem penſionis, qui nec poteſt
retinere ſibi reſeruatam ante promotionem ad Epiſcopatum,
ſine ſpeciali diſpenſatione, vt aliàs diximus *Rot. deciſ. 233. nu.*
2. p. 1. diuerſ. Gabr. conſ. ult. num. 5. cum alijs allegatis in
vna *Carthaginen. Tranſlationis penſionis coram Manzanedo*,
prout in vna *Florentina Penſionis penes Farinac. in poſthum.*
deciſ. 485. tom. 2.

Cum omnibus, & ſingulis *libertatibus, immunitatibus ex-*
emptionibus, clauſulis, & decretis, ac aliàs modo, & forma in
38 *priori reſeruatione contentis*. Ex quibus quidem verbis vide-
tur datus ordo procedendi pro conſequutione penſionis
tranſlatæ: quinimmo datur quandoquè hoc decretum, vi-
delicet, *Decernentes præſentes litteras, &c. dicto Tranſlata-*
rio in omnibus, & per omnia ſuffragari, & quoad quaſi poſ-
ſeſſionem prædictam penſionem exigendi, in qua exiſtis, per
viam gratioſa ſubrogationis ſubſtitutum, & ſubrogatum, eò
ipſo cenſeri; per quod quidem decretum, ex ſuppoſitione
poſſeſſionis, ſeù quaſi exigendi in ipſo penſionario, Tranſla-
39 tarius authoritate Papæ ſubrogatur ad quaſi poſſeſſionem
huiuſmodi. Prætereà in ipſis facultatibus transferendi, ipſe
Summus Pontifex decernit quandoq; Titularem teneri erga
Tranſlatarium eodem vinculo obligationis Cameralis, quo
tenebatur erga ipſum penſionarium Transferentem, ac prop-
tereà Tranſlatario prædicto datur via exequutiua ex pluri-
40 bus, agendi ad ſolutionem penſionis, de quibus per eundem
Lotter. d. quæſt. 40. num. 240. cum pluribus ſeqq.

Dicta authoritate *reſeruare*. Quarè pro validi-
tate, ac perfectione actus hu-
iuſmodi tranſlationis, Iudici Exequutori, ad id à penſio-
nario electo, vigore litterarum facultatis, exhibendæ illæ
41 ſibi ſunt, & præſentandæ, vt ipſe poſſit reddi certus de
ſua iuriſdictione; ne fortè obiiciatur poſtmodum de dicta
validitate: quarè illis non exhibitis, & præſentatis, prædicta
42 tranſlatio non tenet, *Ferrete. conſil. 85. nu. 1. lib. 1. Creſcent.*
deciſ. 13. de conceſſ. præb. Achill. deciſ. 7. de penſ. & proceſ-
ſus eſt nullus, etiam ſi prædictus Iudex Exequutor ſciat, ſe
43 delegatum: cum illius iuriſdictio pendeat ex productione
reſcripti, vt per *Archid. in cap. ſi is, cui, de offic. deleg. Fe-*
der. de Sen. conſil. 23. Bald. in l. falſus, num. 19. Cod. de furt.
vnde non eſt ſtandum, aſſertioni Exequutoris; niſi actus
præſentationis ſit extensè ſcriptus, vt dixit *Rota in vna Tu-*
den. Beneficij del Roſal. 12. Decembris 1594. & niſi litteræ
44 ſint originaliter regiſtratæ in actis. Vndè nec eſt ſtandum
atteſtationi Notarij aſſerentis, in inſtrumento tranſlationis,
ſe vidiſſe, & legiſſe facultatem transferendi ſibi exhibitam;
quamuis atteſtetur de anno, menſe, & die conceſſionis illius
facultatis, niſi ſit per eum in inſtrumento regiſtrata, prout ex
infraſcripta formula patebit, & fuit dictum in vna *Bononienſ.*
Tranſlationis, Penſionis 5. May 1618. *coram Domino Pa-*
triarcha Antiocheno, Achill. deciſ. 2. de off. deleg. vbi tamen
habetur, quod licèt prædictus Exequutor non habeat iuriſ-
dictionem, niſi conſtito de litteris, & talibus, quibus dari de-
beat indubitatas fides, ad *not. in cap. cum in iure peritus, de*
off. deleg. tamen fuit concluſum in vna *Zamoren. Penſionis*
de anno 1549. validam fuiſſe tranſlationem penſionis factam
45 coram Iudice, vel Exequutore, vigore proceſſus fulminati,
in quo inſertæ erant litteræ poteſtatis tranſlationis penſionis:
dummodò poſteà conſtaret de originalibus litteris, quando
opponebatur contra validitatem dictæ tranſlationis: ex ea
quidem ratione, quia in caſo dictæ deciſionis prædictus Exe-
quutor non omninò proceſſerat ſine aliqua præſentatione;
nam aderat dictus proceſſus, & cum inſerto detur fides, par-
te non opponente, & cum fuerit oppoſitum, ſatis eſt, quod
fuerint oſtenſæ litteræ originales; prout neque poterat oppo-
ni, quod non fuerat citatus Titularis in tranſlatione penſio-
nis, quia non erat citandus; cum ſatis eſſet; quod quando ci-
taretur poſſet opponere, & tunc ſatisfiet, & proceſſus fulmi-
natus poterat admitti; quia non eſt ita ſimpliciter iudicandus
tanquam copia, vel inſertum, & Notariis publicis, qui eos
conficiunt, creditur cum pro illis ſit præſumptio, vt in *dict.*
Achill. deciſ. 2.
Et ad hunc effectum ſufficit, etiam reperiri dictam faculta-
tem in actis regiſtratam; vt dicatur Exequutorem vidiſſe,
& cognouiſſe, ac ſecundum tenorem eiuſdem facultatis iu-
dicaſſe: prout tenuit *Rota in vna Segobien. Tranſlationis pen-*
ſionis 21. Decembris 1587. *coram Cardinale Pamphilio, Grat.*
diſcept. forenſ. cap. 551. num. 1. tom. 3. vbi ex *ead. deciſ.* quòd
non poteſt obiici, Iudicem non inſpexiſſe facultatem ſibi præ-
ſentatam, quando ipſamet facultas inſeritur in inſtrumento
tranſlationis, ex iuribus ibi allegatis, vbi etiam ait, id eſſe plu-
rimum notandum, per *tex. in cap. 1. de ſent. excomm.*
Vel quatenus præmiſſa deficerent, nec aliunde de dicta
exhibitione facultatis non conſtaret, ſatis eſſet id probari per
teſtes, qui deponant, de exhibitione litterarum prædictæ fa-
cultatis coram dicto Exequutore: cum præſentatio reſcripti
46 poſſit probari per teſtes, *DD. in cap. quoniam contra, vbi Fe-*
lin. num. 56. & Dec. num. 234. & ſeq. de probat. cum aliàs
non ſit credendum, fuiſſet tale indultum, ſeù facultatem, aut
priuilegium conceſſum, niſi illius tenor exhibeatur, aut mo-
do præmiſſo probetur: nam cum ſit quid facti non præſumi-
tur, niſi probetur, *l. in bello, §. capti, ff. de capt. & poſtlim.*
reuerſ. & cum talis exhibitio poſſit probari per dictos teſtes,
inſertio, ſeù regiſtratio dictæ facultatis, non eſt præcisè ne-
ceſſaria, ſed duntaxat eſt neceſſarius actus prædictæ exhibi-
tionis, vt per *Innoc. in cap. quoniam contra num. 4. de probat.*
cum talis actus poſſit explicari extraiudicialiter; ex eo, quod
non agitur coram Iudice, ſed mero Exequutore, qui non de-
bet interponere aliquam cauſæ cognitionem, ex pluribus ad-
ductis per *Lott. d. quæſt. 40. num. 39.*
Et quoniam, ſecundum ſtylum quorumdam Notario-
rum, dicta facultas non conſueuit in inſtrumento ipſius
tranſlationis, & in corpore illius inſeri, & propterea videmus
quandoq; hanc eandem facultatem apponi in fine ipſius in-
ſtrumenti tranſlationis, poſt conſuetam Clauſulam *Actum,*
&c. licèt per eam denotetur, quod omnia ſequentia faciant
diuerſum actum, & inſtrumentum: nihilominus verius eſt,
quod ſufficiat ad id ſubſcriptio Notarij, cum illius fides de ro-
gitu talis inſtrumenti ſit poſt prædictam regiſtrationem dicta-
rum facultatum, prout in proprijs terminis comprobat *Grat.*
dict. cap. 551. nu. 1. cum pluribus ſeqq. tom. 3.
47 Verum, cum hæc materia tranſlationis ſit nimis delicata,
& periculoſa circa obſeruantiam illius formæ, necnon exhi-
bitionem prædictarum litterarum, magis tuta erit praxis,
ſi in ipſo tranſlationis inſtrumento, & in illius corpore, lit-
teræ inſerantur per extenſum, nihil penitus omiſſo; & pluri-
48 mum proderit, ſi ipſe Notarius in dicto inſtrumento adijciat
Clauſulam, *non ſolum iſto, ſed omni alio meliori modo*; prout
in infraſcripta formula inſtrumenti, quæ etiam in caſu

huiusmodi translationis comprehendit, alios modos non expressos, vt habetur in vna *Romana Pensionis coram Buratto*, quæ in suis est *decis. 12. num. 13.* per quam quidem Clausulam fuit ibi dictum, non obstare deducta contra translationem, nempè, quia persona electa processerit, vti Iudex, non citatis titularibus, quia, vltra quod processit vigore facultatis, ac cum Clausula, *& alias omni meliori modo*, potuit Exequutor, lato vocabulo, Iudex appellari, neque citandi erant, qui contradicere, & impedire non poterant, ex *Oldrad. cons. 95.* & alijs ibi citatis.

Vsus tamen nonnullorum Notariorum est, vt licèt prædictæ litteræ translationis, non inserantur in dicto instrumento translationis, illorum tamen tenor in illo summatim exprimatur, cum die, & anno, ac mentione dictæ facultatis, & de registratione inferius facienda, quod facit, vt huiusmodi litteræ dicantur virtualiter insertæ, & registratæ in corpore instrumenti, iuxtà *tex. in l. asse toto, ff. de hered. instit.* vbi dicitur, valere Institutionem, de eo, qui fuerit factus hæres in Codicillis inferius inserendis, vel in schedula existente apud talem, vel denominando per aliquem; quasi in vna scriptura videatur contineri aliud, quod adest in alia ad quàm refertur, *idem Grat. loco citato num. 7. & 8.* subdens numero vndecimo, quod si constet, litteras facultatis non adfuisse, quamuis per Notarium; seù Exequutorem assereretur, se illas vidisse, non erit standum eorum assertionibus, vt per *DD. in auth. si quis in aliqua, C. de eden.*

Licèt aliud dicendum sit, quando adest registratio facultatis in actis; cum ex sola illius existentia, inducitur notitia, absque alia probatione ex *eod. Grat. loco citato d. num. 11.* vbi cum ageretur de translatione pensionis facta per familiares Summi Pontificis ex illorum priuilegijs notorijs, in Curia typis impressis, ac publicatis: quorum notitia habebatur per Exequutores, cum omnibus facultatibus in eis contentis, ait, quod ex hoc dicuntur certi de eorum iurisdictione, vt possint illis habere fidem, absque eo, quod de nullitate dictæ translationis valeat opponi, vt in *d. Segobien. Translationis*, cum stante ista notorietate, valeat processus in similibus causis; si postea de notorio constet, pro vt supra diximus, & per *Afflict. decis. 178. n. 7 in fin. Ias. cons. 86. lib. 3.*

Vnde, transumptum impressum in casu præmisso, sufficit:
49 cum illud faciat fidem ad effectum validitatis huiusmodi translationis tanquam sit actus extraiudicialis: & satis est, inde Iudicem esse certum de sua iurisdictione, vt dictum est: quicquid aliàs in iudicio, parte opponente, ad effectum concludentis probationis requireretur: quia opus esset tunc subscriptione Notarij, & sigillum alicuius personę in Dignitate Ecclesiastica constitutę, prout distinxit Rota in vna *Lucanen. Pensionis 17. Febr. 1592. coram Orano.*

Quarè videmus practicari, quod omnes, qui ex priuilegio impresso in ipsa Curia Romana, volunt transferre suas pensiones, si ipsi, tempore translationis fuerint extra dictam Curiam, exhibeant eorum facultatem idest illarum copiam
50 impressam, cum subscriptione alicuius Notarij, ac sigillo alicuius Prelati in eadem Curiam existentium. Quinimo videmus pariter nonnullis ex prędictis facultatibus, sicut etiam Constitutionibus Apostolicis, id in illarum calce adijci per hæc verba, videlicet, *volumus autem, quod præsentium exemplis, etiam impressis, manu Notarij publici subscriptis, & sigillo alicuius personæ in dignitate ecclesiastica constituta munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ eisdem præsentibus adhiberetur, si forent exhibita, vel ostensa.* Quare cum pensionarius transfert extra Vrbem, parte opponente, tenetur exhibere transumptum impressum, cum sigillo, & subscriptione prædictis, vt dictum est, nempè Notarij, & personæ prædictæ in dicta Vrbe existentium, vbi litteræ originales sunt cognitæ, etiam ipsis Exequutoribus in eadem Vrbe, stante impressione, in ea facta, & in bullario inserta, præsertim ad fauorem Conclauistarum, & militum Lauretanorum, &c.

Et quod hæc copia dictorum priuilegiorum impressa, sufficiat, fuit dictum in vna *Roman. seu Neapolitan. Translationis pensionis coram Caual. decision. 643. num. 9. ex Put. decision. 245. num. 3. lib. 3. & per Rot. decis. 689. in fin. p. 4. diuers.* cum prędicta copia sit subscripta à Notario, & essemus in translatione facta in Curia.

Sicut dicendum est, etiam de Conclauistis, & alijs similibus, quorum priuilegia sunt, etiam notoria in Curia, &
51 stante impressione, & insertione in bullario, non possunt dici, quod sint simplex copia; ac propterea potest etiam Exequutor fidem adhibere simili copiæ impressæ; aut si transumptum facultatis exhiberetur insertum in aliqua scriptura authentica; quia etiam hoc sufficit pro reddendo Exequutore certo de sua iurisdictione, id. *Grat. d. cap. 551. num. 16. & 17. Letter. de benef. d. q. 40. num. 53.* subdens *num. seq.* id intelligi, si postmodum fiet fides de ipsis originalibus, vt dicitur *in d. decis. Achill. 2. sub num. 6.* quod quidem plurimum obseruandum in praxi ait id. *Letter. loc. cit. num. 34.*

Si autem transumptum simplex factum à Notario produ-
52 ceretur, illud nullam fidem faceret, sed vt dictum est, potest fieri, cum processu fulminato; quia illud habet maiorem vim; nam in eo inseritur facultas transferendi, & Iudex potest dare fidem inserto, & exemplo, parte non opponente, vt dicitur in vna *Zamoren. Pensionis penes Put. dec. 245. lib. 3. per tot.* vbi *num. 4.* quod tanto magis in eo casu procedit, cum non ageretur de nudo exemplo; attento, quod Iudex attestabatur, se vidisse litteras originales, & eas inseruerat, & suum sigillum posuerat, vt merito Iudex transferens adhibuerat fidem ipsis litteris, iuxtà *not. in d. cap. cum in iure peritus, de off. deleg.*

Hoc autem, circa exhibitionem litterarum prædictæ facultatis, regulariter in omnibus translationibus procedit, præterquam, vbi Transferens, vel eximitur ab ista exhibitione litterarum, prout erant olim Milites SS. Petri, & Pauli, & alij, qui hanc facultatem habebant; quæ iam, vt aliàs diximus, fuerunt per Pium V. reuocatæ, quibus vigore similis facultatis transferendi concessum erat, transferre pensiones coram Notario, & testibus; quia tunc isti poterant transferre, etiam non ostensis eorum priuilegijs, *Garc. de benef. p. 6. cap. 2. num. 15.*

Cum autem, sicut in prouisionibus beneficiorum ecclesiasticorum, à Summo Pontifice impetratorum, requiratur litteræ Apostolicæ, itá pariter super reseruatione pensionis annuæ super huiusmodi beneficiorum fructibus debent pariter expediri; cum clarum sit, ex *regula 27. Cancellariæ de non iudicando iuxta formam supplicationum, sed litterarum expeditarum*, ac propterea Iudices in Romana Curia, & extra eam, iuxtà formam super impetrationibus, & concessionibus litterarum iudicare debeant, fuit pluries dubitatum, an in pensionis translatione, iuxtà formam facultatis transferendi, traditam, requirantur litteræ Apostolicæ.

53 Et quidem negatiua prorsus est responsio, prout in quotidiano vsu, & practica habetur. Ratio etenim ea, est, quia huiusmodi translatio de Transferente in Translatarium virtute suæ facultatis Iudici electo præsentatæ, habet vim litterarum Apostolicarum super noua pensionis reseruatione per dictum Exequutorem facienda; itaut perinde sit, ac si ab ipsomet Papa facta fuisset huiusmodi translatio, & reseruatio in personam Translatarij; quia ipse Exequutor, quoad hoc, repræsentat personam Papę; vnde intrat regula, quod *omnia nostra facimus, quibus authoritatem nostram impartimur, vulg. iur.* & sicut quando ipsemet Papa reseruatu pensionem, dicit in suis litteris super huiusmodi reseruatione, *Reseruamus, constituimus, & assignamus*, ita pariter concedit pensionario; vt Iudex per eum electus, ipsam pensionem, reseruet, constituat, & assignet Translatario; vt habetur in prędicta formula facultatis transferendi, & patet ex *Put. in Tullen. Parochialis, quæ est decis. 14. lib. 3. Marches. de commiss. p. 1. fol. 505. num. 166.* vbi, quod vbi versamur in translatione valida, licèt sit clarè facta per illum, cui à Papa datur transferendi facultas, perinde censeri debet, ac si ipsemet Papa transtulisset, subdens ibi, quod tales translationes pensionis fiunt ex authoritate data à Papa, ex *Rota coram Litta in vna Placentina Pensionis 7. Iuny* 1605. quod etiam clarè patet in principio huius Clausulę, ibi, *dicta authoritate Apostolica, reseruare, constituere, & assignare valeat.*

Ac propterea Translatarius, pręter instrumentum translationis prędictę, quod habet vim validę, & legitimę reserua-
54 tionis, non tenetur ad expeditionem aliarum litterarum super dicta pensionis reseruatione; quia certum est, quod non consequitur pensionem à Transferente, sed immediatè à Pa-
55 pa, qui ius antiquę pensionis extinguit, & ad dictum effectum nouam creat nudo ministerio Transferentis, *Gig. de pension. q. 70. num. 2. Sarnen. reg. de trien. q. 11. num. 14. vers. Secundus casus*, & fuit dictum in vna *Regien. Pensionis penes Rub. decis. 38. num. 23. tom. 1.*

Sicut neque litterę Apostolicę requiruntur, quando pensio de consensu pensionarij cassatur, & extinguitur, etiam

non

nonnullus anticipatis, seù anticipandis solutionibus; tunc enim sola signatura supplicationis super huiusmodi, cassatione sufficit, cum Clausula, *quod illa, tam in iudicio, quam extra illud fidem faciat, regula contraria non obstante Rota decis. 471. num. 12. p. 1. diuers.* vt aliàs diximus.

In proposito tamen certum est, quod executio litterarum reseruationis non impeditur, sub prætextu, quod non agatur in iudicio exequutionis ex dictis litteris, sed ex instrumento translationis cui de iure non competit via exequutiua, ex doctrina *Angel. in l. ait Prætor, §. si iudex, num. 3. & Alex. ibid. etiam num. 3.* nam vt concludit *Lotter. lib. 1. q. 4. num. 303.* verius est, agi ex ipsis litteris, simulque ex instrumento translationis; in quo consumitur, & perficitur gratia; quare hæc tria exhibenda necessariò sunt coram Iudice, pro substantia processus exequutiui, videlicet litteræ reseruationis translatæ, facultatis transferendi, necnon instrumentum translationis; quæ omnia non considerantur, tanquam singula, sed tanquam simul vnita ad vnum finem; præterea supradictum instrumentum habet in ventre reseruationem, vigore facultatis transferendi; ita vt hæc tria, non sint distinctim, & de per se consideranda; sed mixtim, & tanquam vnum integrale constituentia, *arg. tex. in l. cum delationis, §. Asinam vers. quod ff. de fund. instr.* prout dictum fuit in alia *Firman. Pensionis impressa penes eumdem Viuian. post prax. iurispatr. decis. 94. num. 11.* & sic Translatario datur via exequutiua; alioquin verò, cum regulariter translationes fiant per instrumentum, non autem per litteras, rarò pensio translata haberet exequutionem paratam, vt in *d. num. 11.*

In dicto tamen instrumento translationis habet Translatarius fundatam intentionem, ac propterea locus est exequutioni eiusdem instrumenti; nam datur ipsi Translatario processus exequutiuus pro exequutione suæ translationis sicut
56 datur pensionario; vt dicitur in vna *Bonouien. Pensionis relata per Marches. de commiss. p. 1. fol. 558. num. 2.* vbi, quod quando transferens est in quasi possessione exigendi, datur Translatario clausula *sine retardatione solutionis pensionis.*

Et quandoque in litteris facultatis transferendi datur, etiam clausula, videlicet *Decernentes, eadem præsentes litteras, ac etiam illarum vigore faciendam cassationem, & extinctionem, ac nouam reseruationem, &c. huiusmodi ex nunc, prout postquam facta fuerint, validas, &c. necnon dicto N. Translatario in omnibus, & per omnia suffragari, illumque in vniuersis iuribus tuis in omnibus, & per omnia, etiam quoad quasi possessionem illam exigendi, in qua existis, per viam gratiosæ subrogationis substitutum, & subrogatum eo ipso censeri. Sicque per quoscumque Iudices, &c. iudicari, &c.*

Qua quidem Clausula sic stante, datur Translatario immissio absq; alia iustificatione litterarum reseruationis, quando constat de facultate transferendi, & de translatione facta, necnon de quasi possessione exigendi, prout fuit resolutum in vna *S. Marci Pensionis 3. Iunij 1613. coram Damasceno impressa penes Farinac. in posth. decis. 642. num. 1. tom. 1.*

Quinimò, licèt certum sit, ex prædictis, non requiri litteras super dicta noua reseruatione, in vim prędictæ facultatis transferendi, quandoquè Summi Pontifices ad maiorem cautelam, id apertis verbis in ipsa facultate declarare cõsueuerunt, nempè *declarantes omnes, & singulas cassationes, extinctiones, reseruationes, constitutiones, & assignationes vigore præsentium, etiam litteris desuper non expeditis, faciendas, ex nunc prout ex tunc, postquàm factæ fuerint, validas, & efficaces fore; suosque integros, & plenarios effectus sortiri, & futuris pensionarijs huiusmodi suffragari in omnibus, & per omnia; ac si per nos ipsos, &c. facta fuerint.*

Quæ quidem Clausula *Declarantes* semper ferè in huiusmodi indultis, seù facultatibus, tam pro personis qualificatis generaliter, quàm pro alijs ad partem adijci consueuit, ad omnem hæsitationem submouendam, an videlicet super dicta noua pensionis reseruatione ad fauorem Translatarij, requirantur litteræ Apostolicæ, & quandoquè decretum, seù Clausula huiusmodi datur pinguioribus, & amplioribus verbis, nempè, *Decernentes, ipsas translationes, & nouas reseruationes, &c. pensionum, seù fructuum, redditum, & prouentuum huiusmodi plenam roboris firmitatem obtinere, ipsosquè, beneficia super quorum fructibus redditus, & prouentibus reseruata fuerunt, obtinentes ad illas persoluendas efficaciter obligatos fore.*

Licèt aliud dicendum sit, quando pensio cassatur, etiam de consensu titularis, quæ de stylo Curiæ vocatur *Cassatio pensionis cum reseruatione alterius*; tunc enim super huius-
73 modi reseruatione expediuntur litteræ; quia talis cassatio non est simplex, sed fit correspectiuè ad effectum alterius reseruationis, *Rota dicta decis. 431. num. 9.*

Cum igitur fit translatio vigore dictæ facultatis, ac propterea non requirantur ad id litteræ Apostolicæ, neque ipsius Exequutoris electi, sed sufficiat, ipsum translationis instrumentum, vt dictum est, idem Exequutor, pro validitate prædictæ translationis, præter obseruantiam formæ sibi à Papa in dicta facultate præscriptæ, profectò
58 non tenetur in reliquis inquirere, an videlicet ipsa translatio subsistat, vel ne, licèt possit dari casus nullitatis ipsius translationis: quem hic tunc ponimus, prout in facti contingentia, vidimus annis retrò elapsis; nam cum vigore dictę facultatis tanquam Canonicus huius Cathedralis Ecclesiæ, fuissem per transferentem, electus Exequutor, ac propterea cum litteris facultatis transferendi, fuissent, etiam coram me exhibitæ litteræ reseruationis, expeditæ ad fauorem ipsius pensionarij transferentis, reperi in supplicatione consuetam Clausulam quoad dictam reseruationem, nempe *vigore litterarum Apostolicarum desuper infrà sex menses expediendarum, & non aliàs, alioquin præsens reseruatio nulla sit eo ipso*, & translatarius dubitabat de validitate dictæ translationis, quia non erat certus de expeditione dictarum litterarum infrà dictum tempus ex prædicta Clausula, imò iam apparebat, quod erat elapsum, nec ipse prorogationem aliquam, aut restitutionem à Papa obtinuerat aduersus lapsum temporis ad expediendas dictas litteras, & per modicum tempus Titularis soluerat pensionem; propterea noluit idem translatarius incassum acceptare dictam translationem inutilem, & inanem; eo magis cum ipsemet Transferens fateretur, nequè prorogationem, nequè dictam restitutionem a Papa obtinuisse: licet aliud dicendum esset, vbi Clausula, seù decretum prædictum adiectum non esset: cum in iure regulariter non sit præfinitum tempus ad expediendas litteras: prout in terminis reseruationis pensionis tenuit *Rota decis. 656. nu. 4. tom. 4. recent.* sed solùm debeant expediri infrà definitum tempus, quando Papa ita mandet litteras reseruationis sic expediri: cum aliàs certum sit, primam gratiam reseruationis pensionis, ex sola signatura esse perfectam, absq; alia temporis expressione ad expediendas prædictas litteras, vt per *Gigan. de pens. quæst. 24.* Quæ quidem omninò cessant, quando datur a Papa facultas transferendi pensiones, etiam litteris super illarum reseruatione non expeditis, prout contingit cum personis qualificatis, & Papę beneuisis, vt aliàs dictum est.

Quare, in proposito dicendum est, quod supradictus Exequutor electus, coram quo facienda est translatio pensionis, non tenetur scire, an illa rectè fiat, vel nè, nequè ad docendum verba, quæ Notarius in ipso translationis instrumento scribere debet, per iura, quæ disponunt de tali translatione: sicut nequè testes, coram quibus debet illa fieri, tenentur ad aliquid pariter sciendum circa validitatem, vel inualiditatem dictæ translationis: sed tantum tenentur ad exhibendum præsentiam suam, & intelligendum, id, quod agitur, cum ad partes, quarum interest, scire pertineat, an actus coram eis factus valeat, vel ne, vt per *Nauarr. cons. 11. num. 3. lib 5. de iniur. & damn. dat.*

Personis autem à Papa plurimùm dilectis, datur hæc transferendi facultas, vt per se ipsos quandoquè transferant, absquè ministerio Exequutoris. Vndè Syxtus V. inter cęteros, postquàm bon. mem. Alexandri Cardinali de Monte alto amplissimam facultatem dedisset transferendi pensiones sibi tunc reseruatas, & reseruandas in partibus Italiæ duntaxat consistentes, cuiuscunquè, & quantumuis maximę, & notabilis summæ, & quantitatis, cum solitis tamen Clausulis, ac sub consueta forma, nempè electionis Exequutoris, ac cassationis, & extinctionis ac nouæ reseruationis pensionum sub Dat. Romæ apud S. Petrum anno 1587. Id. Martij Pontificatus seù anno 3. postmodum sequenti anno 1588. kal. Martij Pontificatus Anno 4. prędictam facultatem ampliauit his verbis, videlicet, *Cum autem in eisdem litteris aliqua ex infrascriptis, quæ superaddi volumus, expressa non fuerint, motu proprio, &c. quod tu curare possis, vt præ-*
59 *missa fiant, etiam per te ipsum absquè alicuius Exequutoris ministerio, etiam coram solitario, & testibus, etiam in mortis articulo, &c. quodquè cassationes, & extinctiones, ac noua reseruationes pensionum, aliorumquè fru-*

ctiuum ad simplicem suam assertionem fieri valeat, etiam si litteræ facultatum huiusmodi tempore cassationis, & extinctionis, ac nouæ reseruationis huiusmodi præ manibus non fuerint habitæ, ac in translationibus, & nouis reseruationibus non exprimatur, quod in vim earumdem facultatum prædicta translationem, & nouæ reseruationes per te fiant, Apostolica authoritate, tenore præsentium extendimus, & ampliamus,

Cum igitur, pro exequutione huiusmodi facultatis transferendi, ac illius legitima translatione, requirantur electio, acceptatio, ac præsentia Exequutoris, ac pensionis cassatio, eiusdemque noua reseruatio, de his conficitur per Notarium, publicum instrumentum. Et licèt idem Exequutor iurisdictionem ex litteris dictæ facultatis, recipiat; ac proinde illarum tenor fit omninò in ipso instrumento inserendus, nihilominus quandoque inseritur etiam tenor litterarum reseruationis eiusdem pensionis, quod vidi etiam seruari in similibus translationibus, quæ fiunt in ipsa Romana Curia, etiam de consilio peritissimorum Aduocatorum: etsi hoc non fiat ex necessitate, sed potius ad cautelam, ac gratia tollendæ omnis dubitationis, & maioris claritatis; quia cum id non noceat, est tolerandum, licet si superfluum, iuxtà, *text. in l. qui mutuam ff. mand. l. quæ intrinsecus, ff. de verbor. obligat. l. quæ dubitationis*, vbi *Dec. num. 1. & seqq. de reg. iur. Abb. in cap. solitæ, de maior. & obed. sub nu. 7.* cum alijs adductis per *Gonz. ad reg. 8. glos. 6. num. 36, cum pluribus seqq.*

Formula igitur huiusmodi translationis instrumenti, talis esse potest, videlicet.

60 *In Nomine Domini, Amen. Præsenti publico instrumento cunctis vbiq; pateat euidenter notumq; sit. Quod Anno à Natiuitate Domini Nostri Iesu Christi Millesimo sexcentesimo quinquagesimo sexto, Indictione nona, die verò duodecima mensis Iunij, tempore autem Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris, & D. N. Alexandri, Diuina Prouidentia Papæ VII. Anno primo. In mei Notarij publici, testiumq; infrascriptorum præsentia, præsens, & personaliter constitutus Admodum Reu. Dominus A. Diœcesis N. cui aliàs per fel. record. Vrbanum Papam VIII. pensio annua ducatorum quinquaginta monetæ Regni Neapolis, libera, immunis, & exempta, ac sub certis modo, & forma, tunc expressis, super fine cura Ecclesiæ Sanctæ Euphemiæ, loci de Canitia Asculan. Diœcesis, fructibus redditibus, & prouentibus, eidem A. anno quolibet persoluenda per modernum, ac pro tempore existente dictæ sine cura Ecclesiæ Rectores, seù beneficiatos, in loco, & terminis, ac cum exemptionibus, libertatibus, immunitatibus, obligationibus, vinculis, clausulis, decreti, derogationibus, alijsque latius in litteris reseruationis, constitutionis, & assignationis, contentis, & expressis, prout ex eisdem litteris sub plumbo expeditis, sub Dat. Romæ apud S. M. Maiorem Anno Incarnationis Dominicæ, &c. Pridie Idus Ianuarij Pontificatus eiusdem Vrbani Papæ VIII. Anno, &c. latius apparet. Quarum quidem reseruationis litterarum tenor, ad effectum illas in præsentis instrumento inserendi, animo tamen easdem, quoties opus fuerit rehabendi, & respectiuè producendi, dimissa penes me infrascripto Notario illarum copia collationata, quam ipse Reu. Dominus A. mihi tradidit, & consignauit, talis est, prout sequitur, videlicet Vrbanus, &c.* inferatur totus tenor litterarum prædictæ reseruationis pensionis, & prosequatur sic.

Insuper supradicto Reu. D. A. Innocentius Papa X. similis record. plenam, liberam authoritatem, potestatem, & facultatem tribuit, & impertitus est, vt quicumq; loci Ordinarius, seù Canonicus Metropolitanæ, vel alterius Cathedralis Ecclesiæ, seù alia persona Dignitate Ecclesiastica constituta, ab eodem A. quandocunq; in Romana Curia, vel extra eam, vbiquè locorum eligendus, vel eligenda simul, vel successiuè dictam pensionem, pro summa ducatorum tot auri de Camera, eadem pensione quoad summam non cassandam, aut extinguendam, salua sibi, & illæsa remanente, & in vna, vel pluribus vicibus, quandocunq; sibi placuerit, etiam in mortis articulo, de suo consensu cassare, & extinguere, ac postquàm illa cassata, & extincta fuerit, vnam pensionem annuam ducatorum tot huiusmodi super fructibus, redditibus, & prouentibus dictæ sine cura Eccles. S. Euphemiæ Reu. Dom. B. Clerico, seu presbytero, etiam quæcumq; quotcumq; & qualicunquè beneficia ecclesiastica cum cura, & sine cura, ac quomodolibet qualificata, etiam ex quibusuis concessionibus, & dispensationibus Apostolicis, in titulum, commendam, administrationem, vel aliàs quomodolibet obtinenti, et expectanti quouis modo, quandocunq; etiam in mortis articulo huiusmodi, ac coram Notario, & duobus testibus, etiam laicis, nominandis, dicto B. quod vixerit, vel eius legitimo procuratori per dictæ sine cura Eccles. Rectorem pro tempore existentem, annis singulis, sub sententijs, censuris, atq; pœnis, ac in loco, & terminis, necnon cum omnibus, & singulis exemptionibus, libertatibus, immunitatibus, obligationibus, renunciationibus, vinculis, clausulis, & decretis, in præinsertis litteris dictæ prioris reseruationis pensionis huiusmodi contentis, & expressis; ac aliàs iuxtà earumdem litterarum continentiam, & tenorem, etiam absq; dicti Rectoris præstando, vel requirendo consensu, ac etiam ipso inuito, et reclamante; prædictis litteris facultatis transferendi huiusmodi illi minimè intimatis, neq; exhibitis, ostensis, vel præsentatis, seruata tamen forma Constitutionis dicti Vrbani desuper editæ, Apostolica authoritate, reseruare, constituere, & assignare valeat, concessit; prout in dictis litteris facultatis transferendi plenius continetur; quarum tamen tenor hic de verbo ad verbum, ac per extensum inseritur, qui talis est, videlicet, Innocentio Papa X. &c. Inferatur idem tenor litterarum prædictæ facultatis, & sic prosequatur.

Quibus

Quibus quidem litteris Apostolicis super gratia, indulto, atque facultate prædictis, idem Admod. Reu. Dominus A. uti volens, & utens, præmissa protestatione, ac expressa declaratione, quod omnia, & singula, ut infrà facienda, gerenda, & exercenda, intelligantur, ac facta sint iuxtà formam litterarum prædictæ facultatis transferendi, ut supra insertæ; & si aliquid, circa præsentem translationem fuerit actum, factum, vel gestum contra illius formam, habeatur penitus pro non facto; ita ut utile, per inutile non vitietur; & nihilominus si apparuerit, aut factum fuerit etiam præter eandem formam in dictis posterioribus litteris, traditam, ex nunc, prout ex tunc, & è contra, præsens pensionis cassatio, & extinctio, illiusque translatio, seù noua reseruatio prædicta habeatur etiam penitus pro non facta nulliusque sit roboris, vel momenti; ac proindè ius, quod idem A. habet in percipienda pensione huiusmodi vigore priorum litterarum reseruationis præinsertarum, ab eo non abdicetur, neque abdicatum esse censeatur; itaut pensionem sibi, ut præfertur, reseruatam, constitutam, & assignatam, recipere, & exigere, ut prius licitè valeat; perindè, ac si illam nunquam ad fauorem cuiuscunque personæ quoquo modo transtulisset, siue illa cassata, & de nouo reseruata extitisset, reseruando sibi, idem A. facultatem melius transferendi, seruata forma litterarum prædictæ facultatis, ubi, quando, & quoties sibi visum fuerit.

Ad effectum autem huiusmodi translationis faciendæ, & non aliter, nec ullo alio modo, idem A. coram me infrascripto Notario publico, & testibus infrascriptis, elegit, nominauit, & deputauit Exequutorem præsentis translationis Perillustrem, & admodum R. Dominum N. Canonicum Cathedralis Ecclesiæ Neapolitanæ, ibidem præsentem, & acceptantem, ad cassandum, & extinguendum supradictam pensionem ducatorum tot ad fauorem ipsius Domini A. ut supra reseruatam; ad effectum, ut postquàm illa cassata, & extincta fuerit super eisdem fructibus, redditibus, & prouentibus prædictæ sine cura Ecclesiæ Sanctæ Euphemiæ, quam ad præsens Admodum R. Dominus C. illius modernus Rector obtinet, etiam absque eiusdem consensu desuper præstando, seù requirendo, aliam similem pensionem ducatorum tot reseruandi, constituendi, & assignandi ad fauorem supradicti B. Clerici, seù presbyteri Neapolitan. quoad ipse vixerit sibi, vel eius legitimo procuratori, per dictum C. ad præsens prædictæ sine cura Ecclesiæ Sanctæ Euphemiæ, ac pro tempore illius Rectores existentes, persoluendam modo, & forma in prædictis litteris reseruationis pensionis, ac iuxtà illarum seriem, continentiam, & tenorem expressis.

Qui quidem Perillustris, & Admodum Reuer. Dominus N. Canonicus supradictæ Cathedralis Ecclesiæ Neapolitan. ad id per supradictum A. electus, & nominatus, ac deputatus, visis, lectis, ac diligenter examinatis, atque consideratis secundodictis litteris super transferendi facultate expeditis, ac ut supra insertis, vigore sibi desuper concessæ facultatis huiusmodi, illisque plenè intellectis, ac sui ipsius deputatione, electione, & nominatione supradictis ad supradicta omnia peragenda, & exequenda, in eius persona factis; ipsasque deputationem, & electionem, ac nominationem coram me Notario, & testibus infrascriptis acceptando, ac omnia, & singula, Apostolica sibi authoritate iniuncta, commissa, & delegata, exequutioni demandare, ac ad omnium aliorum in eisdem litteris facultatis prædictæ contentorum exequutionem procedere, necnon iuxtà earumdem litterarum formam, vim, seriem, continentiam, & tenorem, ac eamdem formam plenè, & plenissimè ad unguem, ac in forma specifica adimplere volens, & intendens, supradictam annuam pensionem ducatorum tot super fructibus, redditibus, & prouentibus dictæ sine cura Ecclesiæ Sanctæ Euphemiæ, authoritate Apostolica prædicta sibi commissa, cassauit, & extinxit, ac cassat, & extinguit; necnon loco cassatæ, & extinctæ pensionis huiusmodi, de consensu ipsius Domini A. pensionarij prædicti, aliam annuam pensionem similis summa ducatorum tot, eadem Apostolica authoritate sibi attributa, & qua in hac parte fungitur, seruata in his, & alijs forma litterarum dictæ facultatis, de consensu prædicti A. tenore præsentium præ-

pterea, non inducat nouum grauamen Ecclesiæ, quarè sic sufficit vnica tantùm derogatio, vt in *d. Bononien. Translationis*, de qua per *Gratian. discept. forens. cap.* 551. *num.* 21. & non requiritur alia *Crescent. decis.* 1. *ferè per tot. de reb. Eccles. non alien.* Ratio enim est, quia in illa in identitate pensionis reseruatæ, & translatæ conseruatur, etiam idem effectus cuiusuis necessariæ derogationis à principio; quarè si tempore reseruationis facta sit mentio antiquarum pensionum super eodem beneficio, non est necesse, vt in translatione fiat noua de hoc mentio, sicut aliàs diximus, & tradit *Lotter. de re benef. lib.* 1. *qu.* 40. *num.* 98. *cum plurib. seqq.*

Ac de iure quæsito non tollendo.

Idem quoquè dicen-
62 dum est de derogatione huius regulæ, vt videlicet non videatur necessaria, licèt ad cautelam quandoquè in facultate transferendi apponatur; quandoquidem per illius omissionem, nequè cadit subreptio; quia cum Papa iam intellexerit præiudicare beneficiato; vt satis patet ex litteris facultatis transferendi, vtique non est opus derogatione prędictæ regulæ: cum iam id non procedat in gratia de sui natura præiudiciali, sicut in omnibus alijs casibus, in quibus non potest dari de ignorantia Papæ, quando ipse intellexit factum; & ideo non potest dici de subreptione; ex quo scit per similes actus, alicui semper præiudicari, vt per *Seraph. dec.* 1445. *num.* 5. & 6. quod quidem, ita sibi locum dignoscitur vendicare, etiam quod personas, quibus præiudicium infertur, non expresserit; siuè illis, ex iure communi, siuè ex speciali dispositione, ius competeret: quinimmò idem dicendum est, si Papa ius illud ignoraret; quia dum facit actum præiudicialem de sui natura, virtualitèr declarat, afficere omnes personas, ad quas præiudicium spectare potest, vt dicitur in infrascripta *Mantuana Pensionis*, & antea fuit dictum in vna *Pharen. Pensionis, quæ est decis.* 240. *num.* 21. & 22. *p.* 1. *diuers.* in qua declaratur, hoc intelligi, etiam quod gratia sit odiosa, & strictè interpretanda: quia contrarium solùm procedit in præiudicio ignorato à Papa, vt in *d. decis. Pharen. num.* 21. *Addit. ad Buratt. dec.* 576. *num.* 13. qui *num. seq.* declarat, id intelligi debere, quando, vt dictum est, gratia esset de sui natura præiudicialis ad hoc, vt non sit prædictæ regulæ derogandum; nam si aliàs gratia fieret præiudicialis ex narratis ab impetrante, non sufficeret scientia Papæ concedentis, circa præiudicium iuris tertij; sed requireretur simul expressa derogatio regulæ prędictæ ex decisionibus, ibi per eum allatis: prout etiam in alijs casibus semper requiritur illius expressa, & indiuidua derogatio, *Sarnen. super d. reg. qu.* 15. *num.* 6. *in fin. Cas. de Grass. decis.* 1. *num.* 10. *de verb. signific. Seraph. decis.* 1082. *num.* 7. *Rot. decis.* 253. *num.* 6. *par.* 2. *recens.* nec pro illius derogatione sufficiunt clausulæ generales, idem *Sarnen. in proem. regul. quæstio.* 6. *in fin.* & *super dict. reg. quæst.* 19. prout neque sufficeret derogatio dictæ regulæ in genere; quamuis adiecta sit clausula, *quorum tenores*, id. *Addit. ad Burat. dec.* 576. *n.* 10.

Porrò, circa derogationem prędictæ regulæ de iure quęsito non tollendo, in terminis translationis pensionis, euenit aliàs pulcherrimus casus, qui ob illius difficultatem, pluries fuit in Sacro Rotę Auditorio exactissimè, vt infra, discussus; Nam cuidam Bertazzolo reseruatario fructuum cuiusdam Parochialis Ecclesiæ, dempta congrua pro illius Rectore, quondam Stella senior Canonicus Basilicę Lateranensis resignauit suos Canonicatum, & prębendam ad fauorem dicti Bertazzoli, reseruata sibi pensione annua ducatorum 220. super eisdem fructibus prędictæ Parochialis, cum decreto, & conditione, quod si idem Stella pręmoreretur Bertazzolo, dicta pensio non accresceret Rectori dictæ parochialis, sed ipsi Bertazzolo reseruatario, perinde, ac si nunquam ipsa pensio reseruata fuisset.

Postmodum verò dictus Stella senior obtinuit à Papa facultatem transferendi dictam pensionem in Stellam iuniorem, suum nepotem. Ac proinde dubitatum, fuit de validitate prædictæ translationis; ex eo, quod in ea non fuerit facta mentio huiusmodi decreti, & conditionis in fauorem Bertazzoli, ad cuius vtilitatem pensio extinguebatur, & Papa illius pręiudicium fortè non cogitauerit. Fuit tamen resolutum pro validitate prædictæ translationis.

Ratio autem huius validitatis, ea fuit considerata, & dictum, quod, aut asserimus, dictam facultatem transferendi concessam prædicto Stellæ seniori, esse actum, de sui natura, præiudicialem, aut negamus esse præiudicialem, saltem præiudicio considerabili, & neutro casu intrat subreptio dictæ facultatis.

In primo casu non intrat, quia si Papa intellexit præiudicare, non cadit subreptio, nec est opus derogatione regulæ *de iure quæsito non tollendo*. Insuper si subreptio eatenus viciat gratiam, quatenus aliquid fuerit prætermissum in petitione illius gratiæ, quod si fuisset expressum, vel Princeps non concessisset, aut difficilius concessisset, ex causa à iure reprobata, hęc ratio non applicatur huic casui, sed retorquetur; quoniam si fuisset narratum Pontifici, quod extinctio pensionis ob decretum, & conditionem huiusmodi, tendebat in beneficium non Rectoris, sed ipsius reseruatarij, nedum hoc non retraxisset, vel difficiliorem reddidisset ipsum Pontificem, sed imò procliuiorem effecisset: quia dum Papa intellexit pręiudicare Rectori, qui pręest curæ animarum, & sustinet pondus diei, & æstus, illiusque consensu derogauit, multo magis credendum est, præiudicare voluisse cuicunque alteri, & pręsertim reseruatario, qui expectabat extinctionem dictæ pensionis ex titulo lucratiuo suæ reseruationis: cuius ius proueniens ex priuilegio, est longè debilius, quàm sit ius Rectoris competens de iure communi, & ex debito, quod præstat Altari: ac propterea huic iuri reseruatarii facilius fuisset derogatum: eoque magis, cum Papa non penitus ignorabat præiudicium, quod præter Rectorem, alteri inferebatur ex dicta facultate transferendi: cum in illius fine addiderit Clausulam, quod dicta facultas non posset impugnari, ex eo, quod dictam parochialem nunc, & pro tempore obtinentes, nempè Rectores, aut alii quicunque interesse habentes, ad dictam gratiam non fuerint vocati: quæ quidem verba, *& alij quicunque interesse habentes*, rectè referri possunt, & debent ad reseruatarium, & ad euitandam subreptionem, sufficit in genere fuisse cogitatum, *Rot. dec.* 38. *nu.* 3. & *decis.* 210. *num.* 5. *par.* 1. *recent.*

Quòd si negetur, facultatem transferendi, fuisse actum præiudicialem, tum quia Bertazzolus reseruatarius ius non habebat, nisi incertum, & pendens à futuro euentu, nempè à purificatione illius conditionis, quatenus videlicet, Stella senior præmoreretur Bertazzolo, & sic translatio præuenit antequam esset apertum ius ipsi reseruatario, & propterea illius pręiudicium non fuit considerabile; quemadmodum in retentione, quę datur in limine promotionis ad Episcopatum, non requiritur expressio eorum, quæ fuissent exprimenda in ipsa reseruatione pensionis: nam illa retentio præuenit extinctionem pensionis, nec indè infertur pręiudicium considerabile, vt sit necessaria noua expressio, cum translatio huiusmodi, licèt facta in articulo mortis, cum & prius quandocunque fieri potuerit, non sit nouum grauamen, nec noua dicatur pensio, sed solum quædam mutatio personæ, & vitæ transferentis in personam, & vitam translatarij, & delegatio solutionis alteri faciendæ, nec inde resultat præiudicium considerabile, sed euentuale dumtaxat: cum aliquando contingat, translatarios, etiam iuniores præmori ipsis transferentibus, licèt senioribus: vndè remoto hoc præiudicio, non est opus aliqua expressione, nec cadit vitium subreptionis; & de iure incerto, & euentuali, quod potest esse, & abesse, eo quod à purificatione conditionis pendeat, non est facienda mentio.

Sicut etiam dictum fuit, non obstare, quod non solum reseruatario prædicto, in cuius fauorem appositum fuit dictum decretum, quod pensio illi accresceret, pręiudicium videatur inferri, sed etiam Ecclesiæ: quia hoc modo diutius pergrauaretur onere soluendi pensionem, nec libertatem assequeretur, nisi defunctis duabus personis, pensionario scilicet, & reseruatario; quia hoc incommodum, quod, & pensionarii, & reseruatarii mors sit expectanda pro libertate beneficii, non translationi, sed ipsi reseruationi adscribendum est, & idem erat, etiam antequam pensio transferretur, & hoc solum efficit translatio, quod loco obitus Stellæ Senioris, expectandus sit obitus Stellæ iunioris; quia translatio, vt dictum est, solum operatur mutationem personæ, cui pensio sit soluenda, & propter incertum euentum, non est huiusmodi pręiudicium considerabile, licèt translatio fiat in iuniorem. Et ità quinquies examinato articulo, fuit responsum pro validitate dictę translationis. Quam quidem decisionem habes in vna *Mantuana Pensionis*, 4. *Decembris* 1626. & *est* 24. *par.* 5. *recent.*

Ac pręter derogationes prędictas, vidimus quandoque in facultate transferendi pensiones, derogari etiam Constitu-
63 tioni Pij IV. de registrando in Camera, per hęc verba, *Non obstantibus præmissis, ac fel. record. Pij Papæ IV. de registrandis in Camera Apostolica gratijs interesse, etiam mini-*

mum

num Camera prædicta concernentibus, aduersus cuius dispositionem dictas litteras à nobis emanatas reualidamus, ac ad illarum, vel præsentium registrationem, aut eius præsentationem, minime teneri statuimus, &c. pront fuit derogatum in superius dicta ampliatione facultatis transferendi per Sixtum Quintum Cardinali de Montealto concessa, & cum alijs amplissimis derogationibus, ac insuper dispensationibus super incapacitate Translatariorum, ex eò, quod in dicta facultate transferendi dicitur, quod prædictus Cardinalis pensionarius possit suas pensiones transferre, etiam in S.R.E. Cardinales, Archiepiscopos, Episcopos, & quarumuis Militiarum, & Hospitalium personas inibi expressè professas, aut aliàs similibus de causis incapaces; ac proinde in supradictis litteris ampliationis facultatum, cum supradictis dispensatur per hæc verba, videlicet, *Personasque prædictas ad effectum exigendi, & percipiendi, ac retinendi pensiones, seù fructuum reseruationes huiusmodi habilitamus, ac cum eis Apostolica authoritate de specialis dono gratia dispensamus.*

Quod quidem requiri existimo, quoties supradicta facultas conceditur, vt per eam transferantur pensiones, etiam in incapaces; cum non possint ipsi illas habere, & retinere, nisi priùs à Papa ad id dispensentur; nec refert, quod ipse exprimendo incapacitatem Traslatariorum, videatur cum eis dispensare; prout volunt communiter *DD.* namq; hoc in Papa omninò cessat, stante *regula Cancellariæ 50. hodie 51.* qua Papa voluit, quod per quamcunque Signaturam in quauis gratia nullatenus dispensatio veniat, nisi dicta gratia, totaliter effectum huiusmodi dispensationis concernat; vel aliàs nihil conferat, aut operetur.

Nec tamen hic, ommittam circa dispensationem cum
64 Translatarijs incapacibus, concedi sæpè facultatem hanc transferendi, tàm in indultis, & priuilegijs generalibus, quàm ad partem ad instantiam pensionariorum, vt suas pensiones transferre possint, etiam in personas ecclesiasticas: quarè, vbi talis facultas concessa est ità dicuntur etiam Milites nonnullorum Ordinum, veluti S. Ioannis Hierosolymitani, Diui Iacobi, Calatrauæ, & Alcantaræ, & similes, in quibus ipsi Milites, non profitentur omnimodam castitatem, sed coniugalem, ex pluribus relatis per *Garc. de benef. par. 1. cap. 4. num. 6.* qui licèt laici sint, ità dicuntur, ad differentiam Clericorum, seù ordinatorum, non autem ex eo, quod non sint personæ ecclesiasticæ, quales re vera sunt, tanquam in ordine à Papa approbato; sicuti sunt Conuersi Monasterij, qui sunt, etiam personæ ecclesiasticæ, & gaudent priuilegio Canonis, *si quis suadente Diabolo, 16. q. 17.* & tamen dicuntur laici ad differentiam Religiosorum Clericorum, sicut etiam Moniales, quæ sunt personæ ecclesiasticæ, & gaudent priuilegio ecclesiastico, vt in *cap. de monialibus, de sent. excom. id. Garc. loc. cit. num. 10. 11. & 12.*

Conceditur quandoque supradicta facultas ad partem; vt supradictum est, etiam motu proprio ipsius Papæ, absque eò, quod illa committatur alicui per transferentem eligendo, iuxta formam consuetam, & frequentiorem, prout ex litteris in forma Breuis, superius appositis; quarè supplicatio consueuit eo, quod sequitur modo, videlicet.

65 *Motu proprio, &c. Cum aliàs, sicut accepimus, dilecto filio Ioanni de Leonardis Clerico Neapolitan. pensio annua ducatorum Quinquaginta auri de Camera, super Canonicatus, & præbendæ Ecclesiæ N. quos dilectus filius Franciscus Gerona Clericus, tunc obtinebat, & dilectus etiam filius Matthæus de Laurentijs de præsenti obtinet, fructibus, &c. & distributionibus quotidianis, eidem Ioanni, quod vixerit, vel procuratori suo legitimo, per dictum Franciscum, cuius ad hoc tunc expressus accessit assensus, & successores suos, Canonicatum, & præbendam prædictos, pro tempore quomodolibet obtinentes, annis singulis in loco, & terminis, modoque & forma, ac cum clausulis, & decretis, tunc expressis; necnon sub consuetis, sententijs, censuris, & pœnis, persoluenda, authoritate apostolica reseruata, seù reseruari concessa fuerit, Nos ex certis causis nobis notis, Motu simili, & ex certa scientia, ac de apostolicæ potestatis plenitudine, pensionem prædictam, illiusque reseruationem, seu reseruationis concessionem huiusmodi, cum omnibus, & singulis decretis, obligationibus, cautionibus, etiam bancharijs, ac de renouando fideiussionibus, alijsque clausulis, & cautelis, aliàs in fauorem dicti Ioannis, factis, & concessis, ac cedulas, & alias scripturas quascunque per Franciscum prædictum pro solutione, & securitate dictæ pensionis annuæ datas, expresso eiusdem Ioannis ad hoc accedente consensu, in dilectum filium Ferdinandum Tomacellum, Clericum, etiam Neapolitan. authoritate prædicta, tenore præsentium transferimus; ipsumque Ferdinandum, in locum dicti Ioannis, quoad pensionem prædictam, illiusque terminos, tàm hactenus decursos, & non solutos, quàm deinceps decurrendos, ac cedulas, & scripturas prædictas in omnibus, & per omnia, perindè, ac si dicta pensio annua, ipsi à principio reseruata fuisset, ac cautiones, fideiussiones, cedulæ, & alia præmissa pro eo emanassent, subrogamus. Et nihilominus dictam pensionem annuam, illiusque reseruationem, seù reseruationis concessionem huiusmodi, quoad personam dicti Ioannis, penitus, & in perpetuum cassamus, extinguimus, & annullamus; ac cassatam, extinctam, & annullatam, ex nunc esse, & fore; nec ipsum Ioannem dictam pensionem à dicto Matthæo, eiusque in Canonicatu, & præbenda prædictis, successoribus, nullatenus petere, vel exigere posse, eosdemque Matthæum, & successores ad vlteriorem dictæ pensionis solutionem prædicto Ioanni, vel alijs pro eo faciendam, nullatenus teneri, neque ob id aliquas censuras, vel pœnas ecclesiasticas incurrere decernimus, & declaramus; ac pro potioris cautelæ suffragio, eidem Ferdinando specialem gratiam facere volentes, illi pensionem annuam ducatorum Quinquaginta auri de Camera huiusmodi super Canonicatus, & præbendæ prædictorum fructibus, &c. & distributionibus quotidianis prædictis, eidem Ferdinando, quoad vixerit, vel procuratori suo legitimo, per Matthæum, eiusque successores prædictos, Canonicatum, & præbendam huiusmodi pro tempore quomodolibet obtinentes, annis singulis, in terminis, ac loco, seù locis, necnon cum omnibus, & singulis libertatibus, immunitatibus, exemptionibus, obligationibus, cautionibus, etiam bancharijs, renunciationibus, vinculis, decretis, facultatibus, etiam transferendi, alijsque clausulis, & cautelis, ac aliàs modo, & forma in priori reseruatione, seù reseruationis concessione huiusmodi pensionis, ac etiam in instrumentis, & scripturis, obligationibus, fideiussionibus, ac cedulis prædictis contentis, & expres-*

expresfis, ac ſub ſententijs, cenſuris, & pœnis in ſimilibus apponi ſolitis, & conſuetis, integrè perſoluendam, etiam abſque vllo dicti Matthæi deſuper requirendo, ſeù præſtando conſenſu; imò illo reclamante, & contradicente, & inuito, motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine ſimilibus, reſeruamus, conſtituimus, & aſſignamus. Volentes etiam, ac eidem Matthæo, diſtrictè præcipiendo, mandantes, quatenus pro ſolutione dictæ penſionis, etiam quoad terminos decurſos, & non ſolutos faciendæ eiſdem modo, & forma, quibus aliàs in fauorem dicti Ioannis prædictus Franciſcus ſe deſuper obligauit, etiam ſe obligare, & ſimiles cautiones præſtare, ac fideiuſſores dare, necnon penſionem ipſam per præſentem reſeruatam, illiuſque ſolutionem ſecuram reddere teneatur. Ità quod ad id iuris, & facti remedijs cogi, & compelli poſſit. Decernentes quoque per præſentes, etiam ex eò, quod prædictus Matthæus ad id vocatus non fuerit, nec præmiſsis conſenſerit, ſeù aliàs ex quouis capite, vel prætextu, de ſubreptionis, ſeù nullitatis vitio, aut intentionis noſtræ, vel alio defectu notari, ſeù impugnari nullatenus poſſe; ſed validas, & efficaces exiſtere, ſuoſq; effectus ſortiri, & obtinere, illaſq; ac etiam omnes obligationes, cautiones, fideiuſsiones, inſtrumenta, ſcripturas, & alia in fauorem dicti Ioannis facta, eidem Ferdinando ſuffragari, perinde, ac ſi illa ad eius fauorem nominatim facta, & conceſſa eſſent, & aliàs in omnibus, & per omnia ſuffragari, Sicque, & non aliàs per quoſcunque Iudices, &c. iudicari, &c. debere; ac irritum, &c. attentari. Non obſtantibus præmiſsis, & quatenus opus ſit, regula noſtra de non tollendo iure quæſito, ac de præſtando conſenſu in penſionibus, alijſque conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, dictæque Eccleſiæ, etiam iuramento, &c. roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus, priuilegijs quoquè indultis, & litteris Apoſtolicis, illiuſque Præſuli, Capitulo, Canonicis, alijſque Superioribus, & perſonis, ſub quibuſcunque tenoribus, & formis, ac cum quibuſuis etiam derogatoriarum derogatorijs, &c. alijsque efficacioribus, efficaciſsimis, & inſolitis clauſulis, irritantibuſquè, & alijs decretis in genere, vel in ſpecie, etiam motu pari, &c. ac Conſiſtorialiter, etiam iteratis vicibus, & aliàs in contrarium forſan quomodolibet conceſsis, &c. Quibus omnibus, etiam ſi de illis, &c. eorum tenoribus, &c. latisſimè, & plenariè hac vice dumtaxat, ſpecialiter, & expreſsè derogamus, cæteriſque contrarijs quibuſcumque cum clauſulis opportunis.

Fiat motu proprio M.

Et cum abſolutione à cenſuris ad effectum, &c. Et quod dicti Ferdinandi diſpenſationes, ac obſtantiæ, etiam beneficiales, necnon cedularum, & ſcripturarum prædictarum tenores, etiam veriores, ac Data, cum omnibus inde ſequendis, habeantur pro expreſſis, ſeù in toto, vel parte exprimi poſſit in litteris. Et de tranſlatione, ſubrogatione, caſſatione, extinctione, annullatione, decretis, declaratione, reſeruatione, conſtitutione, aſſignatione, derogatione, aliſque præmiſſis, vt ſupra latiſſimè extendendis. Et quod præmiſſorum omnium, & ſingulorum, etiam denominationum, qualitatum, nuncupationum, inuocationum, aliorumque neceſſariorum maior, & verior ſpecificatio, & expreſſio fieri poſſit in litteris, ſimul, vel ad partem expediendis, et de conſenſu dicti Ioannis. Fiat M.

Preter ſupradictam clauſulam transferendi, aliæ etiam clauſulæ fauorabiles conceduntur; & vt illæ magis innoteſcant, abſque eo, quod in ſpecie hic enarrentur, placuit etiam hic ſubnectere formulam ſupplicationis pro impetratione beneficij, cum reſeruatione penſionis, ac facultate illam transferendi, ſecundum hodiernum Curiæ ſtylum, quę talis eſſe poteſt, videlicet.

66 *Beatiſſime Pater. Cum Canonicatus, & præbenda Eccleſia Abulen. per obitum quondam Antonij Aluarez illorum dum viueret vltimi poſſeſſoris, extra Romanam Curiam, de menſe Nouembris proximè præterito defuncti, vacauerint, & vacent ad præſens, Supplicant humiliter S. V. deuoti illius Oratores Ioannes de Montemaior Clericus Placentin. Prouinciæ, Compoſtellan. decretorum Doctor, & Franciſcus Hernandez Clericus Giennen. quatenus eis ſpecialem gratiam faciendo, Canonicatum, & præbendam prædictos, quorum, & illis forſan annexorum fructus, &c. XXIV. computatis verò diſtributionibus quotidianis DC. ducatorum auri de cam. ſe. com. extim.*

val. ann. non excedunt; siue præmisso, siue alio quouis modo, &c. Ioanni conferre, & de illis etiam prouidere; Francisco verò Oratoribus prædictis, vt commodius sustentari valeat, de alicuius subuentionis auxilio prouidendo, sibi pensionem annuam, ab omni decima, quarta, media; & quauis alia fructuum parte, necnon subsidio, etiam charitatiuo, & quocunque alio, tam ordinario, quàm extraordinario onere, quomodolibet nuncupato, etiam decimario, seu excusato pro reparatione, & fabrica Basilicæ Principis Apostolorum de Vrbe, Cruciata Sancta, & expeditione contra Turcas, &c. quàm ratam dictus Ioannes, tam suo, quam successorum suorum in dictis Canonicatu, & præbenda, nominibus subire, ac onus ratæ huiusmodi in se ex nunc pro se eidem successoribus integrè suscipere; eosdemque Franciscum, vel eius Translatarium, seu Translatarios indemnes prorsus præstare, & releuare teneantur, absque eo, quod dictus Ioannes, aut vllus successorum prædictorum aliquid vnquam propterea retinere, seu ab illis repetere possit; quinimmò Ioannes, & successores prædicti, quicquid præmissorum causa pro tempore, quomodolibet soluerint, id totum, quantæcunque quantitatis fuerit, dictis Francisco, & eius Translatario, siue Translatarijs, etiam donatione, &c. remittit; necnon belli, pestis, &c. liberam, immunem, & exemptam Centum scutorum auri in auro super dictorum Canonicatus, & præbendæ fructibus, redditibus, prouentibus, iuribus, obuentionibus, & emolumentis vniuersis, necnon distributionibus quotidianis; etiam si super illis aliæ, quàm, vt præfertur, pensiones annuæ, quæ exprimi, seu pro expressis haberi posint, alijs assignatæ existant; dummodò omnes insimul duas ex tribus partibus illorum non excedant; alioquin, si excedant pensio, per præsentes reseruata pro quantitate huiusmodi extinctæ pensionis succedat, & fieri debeat, præfato Francisco, quoad vixerit, vel procuratori suo legitimo, &c. in loco, & terminis, &c. etiam litteris apostolicis eidem Ioanni, &c. minimè intimatis. Ac possessione habita, vel non habita; ac lite quacunque desuper mota, vel mouenda, Ioannis, & successorum prædictorum sumptibus, & expensis, etiam vsque ad tres conformes sententias in causarum Palatij Apostolici Auditorio ferendas, omnino prosequenda, pendente, & non finita, ac quocunque impedimento, etiam legitimo, & de facto pro tempore præstito, non obstante, sub consuetis sententijs, censuris, & pœnis integrè persoluendam. Cum facultate pensionem per præsentes reseruatam in toto, vel in parte, simul, vel successiuè in manibus cuiuscunque personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ, aut Canonici Cathedralis Ecclesiæ, tàm in Romana Curia, quàm extra eam, etiam litteris desuper non expeditis, in vnius, seu duarum, vel plurium personarum, etiam quacunque quotcunque, & qualiacunque beneficia Ecclesiastica obtinentium, & expectantium, fauorem, quandocunque ipsi Francisco videbitur, etiam in mortis articulo, absque aliquo ipsius Ioannis, aut successorum prædictorum desuper habendo consensu, ac etiam cum præsentibus exemptionibus, obligationibus, cautionibus, etiam bancharijs infrascriptis, ac clausulis, & cautelis in forma solita latissimè extendendis, transferendi, reseruare, constituere, & assignare, sibique, quod Ioanni, aut aliquo ex successoribus prædictis in solutione pensionis per præsentes reseruatæ, in toto, vel parte cessante, vel deficiente, &c. liceat idem Francisco, & eius Translatario, seu Translatarijs ad dictos Canonicatum, & præbendam liberos habere accessum, & ingressum, illorumque corporalem possessionem per se, vel alium, &c. apprehendere, &c. concedere, & indulgere, Irritumque, &c. decernere, dignemini de gratia speciali. Non obstantibus præmisis, &c. necnon dictæ Ecclesiæ, etiam iuramento, &c. roboratis, statutis, & consuetudinibus, etiam de optando maiores, & pinguiores præbendas, priuilegijs quoque, &c. Quibus omnibus, &c. latissimè derogare placeat, cæterisque contrarijs quibuscunque, cum clausulis opportunis.

Fiat, vt petitur M.

Et cum absolutione à censuris ad effectum, &c. Et quod Oratorum dispensationes, verusque & vltimus dictorum Canonicatus, & præbendæ vacationis modus, etiam si ex illo quæuis generalis reseruatio, etiam in corpore iuris clausa, præterquàm per obitum apud Sedem, resultet, necnon lites, & causæ, &c. Et cum derogatione regulæ de annali possessori, quoad primam eius partem; Necnon de pra-

præstando consensu in pensione huiusmodi, ac statutorum prædictorum, cæterorumque quomodolibet contrariorum, latissimè extendent. Et de reseruatione pensionis annuæ Centum scutorum auri in auro, &c. quæ transeat ad successores, &c. Et cum decreto, quod si contingat, dictum Ioannem aliquo potiori iure in præmissis quomodolibet euinci, nihilominus dicti Ferdinandus, & eius Translatarius, seu Translatarij ad restitutionem pecuniarum eis ratione pensionis per præsentes reseruatæ illucusque solutarum, quantæcunque fuerint, nullatenus teneantur, nec ad id cogi possint, sed illas tanquam legitimè donatas, retinere valeant. Quodque pensio per præsentes reseruatas, ex quacunque causa quantumuis urgenti, etiam ad Ioannis, & successorum prædictorum instantiam, ad minorem summam reduci, seu reseruatio ipsa inualidari nullatenus vnquam possit; & tàm Ioannes, quàm quicunque alij ex resignationis causa, seu permutationis, aut omninò liberè, siue ex alia quacunque dispositione in dictis Canonicatu, & præbenda quomodolibet succedente, pro solutione pensionis huiusmodi modo, & forma præmissis liberè facienda, ac pro indemnitate, & releuatione ipsius Francisci, & eius Translatarij, seu Translatariorum se se, ac suos hæredes, & successores, suaque & eorum bona quæcunque, ac fructus, & distributiones huiusmodi in ampliori forma Cameræ Apostolicæ, validè, & efficaciter obligare supradicto Ioanni videlicet, etiam ex nunc, successores verò prædicti infra bimestre à Data prouisionis, tàm ordinaria, quàm Apostolica authoritate cuiquam factæ, computandum, etiam obligare, ac cautionem banchariam idoneam, ad arbitrium ipsius Francisci, & eius Translatarij, seu Translatariorum, ad triennium duraturam, tertio quoque anno, & per sex menses ante finem cuiusque triennij, quoad reseruatio pensionis per præsentes reseruata durauerit, renouandam in Romana Curia; & propterea duos, vel plures officiales, siue fideiussores ipsam Curiam actu sequentes, idoneos, qui omni, & cuicunque ipsius Ioannis obligationi huiusmodi prorsus accedentes, uti principales, & insolidum se se, ac suos hæredes, suaque & eorum bona in eadem forma Cameræ Apostolicæ, efficaciter omninò obligent, ac ipsis officialibus, seu fideiussoribus, aut banchario, qui cautionem præstiterint, vel eorum quocunque decedente, aut ab Vrbe discedente, seu officia sua dimittente, vel amittente, aut conditionem deteriorante, alios idoneos bancharium, seu bancharios, & officiales; qui similes obligationes, etiam de renouando insolidum, ac principaliter faciant, hic in Curia, præstare teneantur, & ad id censuris Ecclesiasticis, etiam exequutiuè procedendo, cogi possint. Quodque nec Ioannes, nec omninò vllus successorum prædictorum, Canonicatum, & præbendam prædictos, etiam purè, liberè, & simpliciter in manibus S. V. seu pro tempore existentis Romani Pontificis, aut loci Ordinarij, vel aliàs quomodolibet resignare, seu dimittere, aut iuri sibi in illis, vel ad illos quomodolibet competenti, cedere, seu desuper, cùm aliquo concordare possit; nec etiam de illis cuiquam prouisio, siue Apostolica, siue alia quacunque authoritate, etiam Motu proprio, &c. validè fieri queat, nisi ille, vel illi, quibus de dictis Canonicatu, & præbenda prouisio facta fuerit, similiter, ac se se, suosque, ac sua, eorumque bona, ipsosque fructus, ac distributiones obligauerint, similesque cautiones præstiterint, & renouare fecerint, ac aliàs reliquis præmissis omnibus, & singulis omninò ad voluntatem Francisci, & eius Translatarij, siue Translatariorum eorundem satisfecerint; alioquin semper, tàm Ioannes, & eius successores, etiam præmissa suo tempore legitimè adimplentes, quàm eorum omnium, & singulorum hæredes, cautiones, & officiales, ac fideiussores eousque obligati remaneant, donec per tunc successores præmissis omnibus singulatim, & absolutè satisfactum sit. Quoque nisi ille, cui de eisdem Canonicatu, & præbenda, etiam ex vacatione huiusmodi pro tempore, tàm in Romana Curia, vel extra eam, vt præfertur, prouisio facta fuerit præmissis, vt etiam præfertur, omninò satisfecerit, cum effecta, quævis collationes, prouisiones, & aliæ dispositiones huiusmodi in fauorem Francisci, & Translatarij, seu Translatariorum, eo ipso factæ sint, & esse censeantur, ac Franciscus, & eius Translatarius, seu Fiat M.

Translatarij præfati, tunc eorumdem Canonicatus, & præbendæ possessionem; litterarum super præsentibus conficiendarum vigore, assequi eo ipso, absque alia declaratione, aut Iudicis ministerio, ac Canonicatum, & præbendam prædictos, etiam quoad vixerint retinere liberè, & licitè valeant. Et cum alio indulto, quod pensio per præsentes reseruata huiusmodi loco beneficij Ecclesiastici non cedat, nec in numero beneficiorum, seu pensionum, sub eodem tecto consistentium intret, nec illius taciturnitas in impetratione aliorum beneficiorum, seù pensionum deineeps facienda subreptionem, aut nullitatem aliquam faciat. Et ita per quoscunque Iudices, &c. etiam causam Palatij Apostolici Auditores, ac S.R.E. Cardinales, Sublata, &c. ac irritum, &c. Et quoad huiusmodi decreta, seù indulta, sola præsentis supplicationis signatura sufficiat, & vbique in iudicio, & extra fidem faciat, regula contraria non obstante, seu si eisdem Francisco, & Translatarijs videbitur, literæ desuper, cum derogatione regulæ de præstando consensu in pensionibus latissimè extendendas, simul vel ad partem expediri, & in eis dictorum Francisci, & Translatariorum obstantiæ, etiam beneficiales, ac dispensationes exprimi, seù pro expressis haberi possint. Et quod præmissorum omnium, & singulorum, &c. etiam augendo, vel minuendo, &c.

Reliqua verò, quæ in hac formula desunt, aut cætera sunt, possunt extendi, provt in formula resignationis, cum pensione, quam supra, suo loco proposuimus.
Alia quoque formula reseruationis pensionis vtitur Dataria Apostolica, quæ licèt parum differat à supradicta, nonnullas alias clausulas vltra, continet, & est tenoris sequentis, videlicet.

78 *Et pro deuoto S.V. Oratore Ioanne GonZaleZ Clerico Valentin. Ciuitatis, vel Diæcesis de reseruatione, constitutione, & assignatione pensionis annuæ Vigintiquinq; ducatorum auri de Camera, & super dictorum portionis, & beneficij fructibus redditibus, prouentibus, iuribus, & obuentionibus, & emolumentis vniuersis de certis, & incertis, ac distributionibus quotidianis liberæ, immunis, & exemptæ ab omni decima, quarta media, & quauis alia fructuum parte etiam solutione annatæ in Camera Apostolica, subsidio, etiam charitatiuo, vel alio quocunque ordinario, & extraordinario onere, etiam decimario, seu excusato, vel alias nuncupato, etiam pro fabrica Basilicæ Principis Apostolorum de Vrbe, Cruciata Sancta, & expeditione contra Turcas, Infideles, & Hæreticos, ac quacunque alia causa vrgenti, & vrgentissima, ac necessariò, & de necessitate exprimenda, etiam ad supplicationem Imperatoris, Regum, Reginarum, Ducum, & aliorum quorumcunque Principum instantiam, intuitum, & contemplationem, ac pro eorum, & Sedis Apostolicæ necessitatibus, vel aliàs, etiam Motu proprio, & Consistorialiter, ac etiam de facto pro tempore impositis, & pro tempore imponendis, etiam si in litteris impositionum huiusmodi caueatur expressè, quod pensionarij quicumque, etiam pensiones suas ab oneribus huiusmodi, & alias, quantumuis exemptas habentes, pro rata pensionum suarum, aut aliàs, contribuere teneantur, seù pensiones ipsæ specialitèr, vel principaliter onerentur; quam ratam dictus Franciscus, & singuli successores infrascripti, omni tempore omninò subire, idemque Franeiscus, tàm suo, quam successorum suorum, & infrascriptorum nominibus, ac pro se, & illis in se, & eosdem successores integrè suscipere, dictumque Ioannem GonZaleZ, & omnes eius Translatarios indemnes prorsus seruare, & releuare; ac omne, & quodcumque onus ipsos Ioannem GonZaleZ, & Translatarios tangens, in se suscipere teneantur; absque eo, quod dictus Franciscus, aut vllus successorum prædictorum aliquid vnquam propterea retinere, seù ab illis repetere possint; quinimmo ipsi Franeiscus, & successores, quidquid præmissorum causa pro tempore quomodolibet soluerint, id totum quantæcunque quantitatis fuerit, ipsis Ioanni GonZaleZ, & Translatarijs, etiam donatione irreuocabili, inter viuos donasse intelligatur; provt ex nunc idem Franciscus, tam suo, quam successorum suorum huiusmodi nominibus gratiosè donat, & remittit; necnon belli, pestis, sterilitatis, siccitatis, alluuionis, innundationis, militum incursionis, agrorum deuastationis, fructuum etiam omnium amissionis, & quocumque alio fortuitu, & insolito casu pro tempore contingente, etiam si super fructibus, & alijs rebus prædictis aliæ pensiones annuæ, quæ exprimi, seù pro expressis haberi possint, alijs personis assignatæ*

exstant,

existant, eidem Ioanni, quoad vixerit, vel procuratori suo legitimo, per dictum Franciscum, cuius ad hoc, ad infrascripta omnia expressus accedit assensus, & successores suos prædictos, Portionem, & beneficium huiusmodi pro tempore quomodolibet obtinentes, annis singulis pro vna videlicet in Annunciationis Beatæ Mariæ Virginis proximè incipienda, & altera medietatibus pensionis huiusmodi in Natiuitatis eiusdem Beatæ Mariæ Virginis festiuitatibus hic Romæ, etiam litteris Apostolicis dicto Francisco, & successoribus prædictis minimè intimatis; quas nihilominus dictus Franciscus, etiam omnium successorum huiusmodi nominibus pro sibi legitimè intimatis habet; ac possessione Portionis, & beneficij huiusmodi per eundem Franciscum, & successores suos habita, vel non habita, ac lite quacunque desuper mota, vel monenda Francisci, & successorum prædictorum sumptibus, & expensis, etiam vsque ad tres conformes sententias in causarum Sacri Palatij Apostolici Auditorio ferendas, omnino prosequendas, ac quocunque impedimento, etiam legitimo, ac etiam de facto pro tempore quomodolibet præstito, non obstante, sub consuetis sententijs, censuris, & pœnis Ecclesiasticis integrè persoluenda. Et cum facultate pensionem ipsam in toto, vel parte, simul, vel successiuè in manibus cuiuscunque personæ, in Dignitate Ecclesiastica constitutæ, aut Canonici Cathedralis Ecclesiæ in Romana Curia, vel extra eam, etiam litteris desuper non expeditis, in vnius, seù duarum, vel plurium personarum, etiam quæcunque, quotcunque, & qualiacunque beneficia Ecclesiastica obtinentium, & expectantium, fauorem, quandocunque sibi videbitur, etiam in mortis articulo, absq; aliquo dicti Francisci, aut successorum prædictorum desuper præstando consensu, ac etiam cum præsentibus expresis exemptionibus, obligationibus, cautionibus, vinculis, decretis, cautionibus, & clausuiis omnibus, ac aliàs in forma solita latisimè extendendis. Et cum decreto, quod si contingat, prædictum Franciscum aliquo potiori iure in præmisis quomodolibet euinci, nihilominùs ipse Ioannes Gonzalez, & Translatarij prædicti ad restitutionem pecuniarum eis ratione pensionis huiusmodi illucusque solutarum quantæcunque fuerint, nullatenus teneantur, nec ad id cogi posint; sed dictus Ioannes Gonzalez, & Translatarij prædictis eas tanquam sibi legitimè donatas, retinere valeant: quodque ipsa pensio ex quacunque causa, etiam quantumuis vrgenti, etiam ad Francisci, & successorum prædictorum instantiam, ad minorem summam reduci, seu eius reseruatio inualidari, aut subreptitia censeri, vel intentionis S.V. aut alio quouis defectu notari vnquam posit; quodque, tàm dictus Franciscus, quàm quicunque alij ex resignationis causa, permutationis omninò liberæ, siue ex alia quacunque vacatione, etiam apud Sedem Apostolicam, ac etiam extraordinaria, siue alia quacunque dispositione in dictis Portione, & beneficio quandocunque succedentibus pro solutione pensionis huiusmodi modo, & forma præmisis liberè facienda, ac pro indemnitate, & releuatione dicti Ioannis, & Translatariorum se se, ac suos hæredes, & successores, suaque, & eorum omnium, & singulorum bona quæcunque, ac fructus, &c. in ampliori forma Cameræ Apostolicæ, Franciscus, videlicet, ex nunc, successores verò quilibet prædicti infra bimestre à Data prouisionis, tàm ordinaria, quàm Apostolica authoritatibus facta computandum, validè, & efficaciter obligare. Ac cautionem banchariam idoneam, ad arbitrium dicti Ioannis, & Translatariorum suorum sufficientem, ad triennium duraturam, tertio quoque anno, & per sex menses ante finem cuiusque triennij; quoad pensionis huiusmodi reseruatio durauerit, renouandam in Curia prædicta; & propterea duos, vel plures Romanæ Curiæ Officiales, seù alios fideiussores, & ipsam Curiam actu sequentes idoneos, qui etiam cuicunque dicti Francisci obligationi huiusmodi prorsus accedentes vti principales, & insolidum se se, ac suos hæredes, & successores suaque, & eorum bona quæcunque in eadem forma Cameræ Apostolicæ efficaciter omninò obligare; ac ipsis Officialibus, seu fideiussoribus, aut banchario, qui cautionem præstiterit, vel eorum quocunque decedente, vel ab Vrbe recedente, aut sua officia dimittente, vel amittente, aut conditionem deteriorante, alios idoneos bancharium, seu bancharios, & Officiales, qui similes obligationes, etiam de renouando insolidum, & principaliter faciant, hic in Curia præstare teneantur, & ad id censuris Ecclesiasticis, etiam exequutiuè procedendo, cogi posint. Quodque

nec dictus Franciscus, nec vllus prædictorum successorum, portionem, & beneficium huiusmodi, etiam purè liberè, & simpliciter in manibus S.V. seu alterius pro tempore existentis Romani Pontificis, aut loci Ordinarij aliasue quomodolibet resignare, vel dimittere, aut iuri sibi in illis, vel ad illa competenti, cedere, seu desuper, cum aliquo concordare possit, nec etiam de illis prouisio, seu commenda cuiquam, siue Apostolica, siue ordinaria, aut alia quacunque authoritate, etiam Motu proprio, validè fieri queat, nisi ille, vel illi, cui, seu quibus de illis prouisio, seu commenda facta fuerit, similiter se se, suosque hæredes, & successores, suaque, & eorum bona quæcunque, ac fructus, aliaque huiusmodi obligauerit, similesque cautiones, & Officiales, ac fideiussos præstiterint, & renouare fecerit, & aliàs reliquis præmissis omnibus, & singulis omninò ad voluntatem dicti Ioannis, & Translatariorum satisfecerint cum effectu, alioquin semper, tam Franciscus, & successores prædicti præmissa, etiam suo tempore, legitimè non adimplentes, quàm eorum omnium, & singulorum, & cautiones, Officiales, & fideiussores eousque obligati remaneant, donec per tunc successores, præmissis omnibus singulatim, & absolutè satisfactum erit; quodque nisi ille, cui de portione, & beneficio huiusmodi, etiam ex vacatione pro tempore, tàm in Romana Curia, quàm extra eam, vt præfertur, prouisio, vel commenda, etiam pari motu, ac per S.V. facta fuerit, præmissis, omninò satisfecerit, cum effectu, quæcunq; collationes, prouisiones, commendæ, & aliæ quæuis dispositiones huiusmodi, in fauorem prædicti Ioannis, & Translatariorum suorum, eo ipso factæ sint, & esse censeantur, ac dictus Ioannes, & Translatarij, tunc Portionis, & beneficij huiusmodi possessionem, litterarum super præsentibus conficiendarum, vigore assequi, eo ipso, absque aliqua declaratione, aut Iudicis ministerio portionem, & beneficium prædictum, quoad vixerit retinere liberè, & licitè valeat. Et insuper cum indulto, quod pensio per præsentes reseruata huiusmodi, loco beneficij Ecclesiastici non cedat, nec in numero beneficiorum Ecclesiasticorum, seu pensionum, etiam sub eodem tecto consistentium, intret; nec illius taciturnitas in impetratione aliorum beneficiorum deinceps facienda, subreptionem, aut nullitatem aliquam faciat. Et ita per quoscunque Iudices, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, &c. sublata, &c. iudicari, &c. Et quoad huiusmodi decreta, sola præsentis supplicationis signatura sufficiat, & vbique fidem faciat in iudicio, et extra, regula contraria non obstante; seu si dicto Ioanni videbitur, litteræ desuper, cum derogatione regulæ de præstando consensu in pensionibus latissimè extendendæ simul, vel ad partem expediri possint, et in litteris dicti Ioannis, et Translatariorum prædictorum obstantiæ, etiam beneficiales, et dispensationes exprimi, seù pro expressis habèri possint.

8 In resignatione Cathedralium Ecclesiarum consueuit quandoquè Summus Pontifex pensionem annuam super illarum fructibus, ad fauorem resignantium reseruare, etiam cum facultate transferendi concessa in limine prouisionis, & in Cedula Consistoriali; prout vidi inter cætera, in indulto concesso bo. me. Mario Vrsino, Episcopo Bisignanen. trāslato ad Ecclesiam Tiburtinam per fel. record. Vrbanum Papam VIII. eidem Episcopo sibi in minoribus, amicitia apprimè coniuncto, sub hac forma videlicet, *Et insuper Sanctitas sua eidem Mario Episcopo, vt quicunquè loci Ordinarius, vel Canonicus Metropolitanæ, aut Cathedralis Ecclesiæ, aut alia persona in dignitate ecclesiastica constituta, à dicto Mario Episcopo quandocunque eligendus, seu eligenda, de ipsius Marij Episcopi consensu, vel ipsemet coram Notario, & duobus testibus in Romana Curia, vel extra eam; & vbicunque locorum, ipsum esse contigerit, simul, vel successiuè ex dicta pensione 1580. ducatorum monetæ Regni Neapolitani vsq; ad summam quingentorum ducatorum similium duntaxat, in vna, seu pluribus vicibus, quandocunque sibi placuerit, etiam in mortis articulo, cassare, & extinguere: ac postquam cassata, & extincta fuerit aliam, seu alias plures similis pensiones ad prædictam summam Quingentorum ducatorum ascendentes vni, vel pluribus personis, etiam consanguineis, vel affinibus, seu familiaribus suis, & extraneis, etiam quacunque, quotcunque, & qualiacunque beneficia ecclesiastica sæcularia: vel quorumuis Ordinum regularia, cum cura, & sine cura, ac quomodolibet qualificata, & quocunque nomine nuncupata, ex quibusuis concessionibus, & dispensationibus Apostolicis, in titulum, Commendam, administrationem, aut aliàs quomodolibet obtinentibus, vel expectantibus, aut pensiones similes percipientes, clericali charactere saltem insignitis, seu aliàs pensionum huiusmodi capacibus, per eum quandocunque etiam absque N. Electi, & successorum suorum prædictorum, aut alias pensionem huiusmodi soluere debentium, desuper præstando, aut requirendo consensu, imo, etiam illis inuitis, & renuentibus, seu reclamantibus, eisdem personis, quandiu vixerint, vel eorum procuratoribus, per N. Electum, & successores suos prædictos, annis singulis in loco, & terminis, sub sententijs censuris, & pœnis, ac cum omnibus, & singulis exemptionibus, in litteris super reseruatione pensionis huiusmodi expediendis, continendis, & exprimendis, iuxtà reseruationem huiusmodi continentiam, & tenorem, integrè persoluendam, in forma solita, Apostolica authoritate reseruare, & c. liberè, & licitè valeat, facultatem concessit, & impartita est. Non obstantibus, quod dictus N. Electus in presbyteratus ordine constitutus non sit, vt præfertur, alijsque præmissis, ac Lateranen. Concilij nouissimè celebrati, pensiones annuas, &c. reseruari prohibentis, ac quibusuis alijs constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, &c. Et quod litteræ simul, vel partem expediri possint. Et quoad facultatem transferendi, etiam per Breue Sanctitatis Suæ, seu officium minoris gratiæ, aut Contradictarum, &c. In quorum fidem, &c. Dat. in Aedibus nostris, Die 15. Aprilis Anni Domini 1624. Pontificatus eiusdem Sanctissimi Anno Primo.*

Hæc autem pensio fuit reseruata pędicto Mario translato ad Ecclesiam Tiburtinam, vt illam cum dicta Ecclesia retinere possit, & cum facultate transferendi, vt supra, & prout dicitur in litteris dictę reseruationis, quod si id non exprimatur, dicta facultas nunquam veniret comprehen-

sa in

ſa in dicta reſeruatione: cum ſatis clarum ſit, quod translatio erit inualida, ſi poſtquam penſio fuerit alicui reſeruata, ille ſit promotus ad Epiſcopatum; nam per talem promotionem penſio prædicta ceſſabit, *Abb. in cap. cum in cunctis*, §. *cum verò, de elect. Gig. de penſion. quæſtio. 56. num. 2. Rota diuerſ. deciſ. 233. num. 1. par. 1.* etiam ſi in reſeruatione dictæ penſionis, fuerit conceſſa illius retentio, vt dictum eſt; cum opus ſit, vt in retentione, quæ datur promoto ad Epiſcopatum, apponatur qualitas transferendi; alioquin non poterit transferri, licet poſſet retineri, non obſtante, quod promoueatur ad Epiſcopatum, vt per *Caputaq. deciſ. 315. & 322. p. 2.* & fuit dictum in vna *Carthaginen. Translationis penſionis coram Manzanedo 19. Iunij 1606.* quas ad id refert *Gratian. diſcept. forens. cap. 551. num. 32. & 33.* & nos alibi diximus; quia cum facultas transferendi ſit odioſa, erit ſpecialiter exprimenda: namque in odioſis, omiſſum, habetur pro omiſſo, *l. commodiſſimè, de lib. & poſth. c. odia, de reg. iur. in 6. id. Grat. loc. cit. num. 34.*

Et propterea, quando Summus Pontifex, vult, quod etiam facultas transferendi conceſſa non expiret, id exprimit ſiue in ipſa penſionis reſeruatione, ſiue translatione, ac propterea, cum alias fuiſſet conceſſa facultas transferendi N. qui poſtea fuit promotus ad Eccleſiam Cathedralem, & Titularis prætenderet, penſionem per huiuſmodi promotionem, ceſſaſſe, fuit negatiuè reſponſum: ex eo in prædicta facultate transferendi quaſcunque penſiones, aderat Clauſula. Quod nec etiam per promotiones ad Cathedralem, vel ſtatus, & perſonæ mutationem, gratiæ ab ipſo Papa conceſſæ confundantur, ſed quod cumulatiuè his vti poſſit; prout fuit N. per Gregorium XIV. conceſſum, & dictum in vna *Cremonen. Penſionis penes Caualer. deciſ. 148. ſub num. 6. verſic. Hac difficultas*, de quo alias locuti ſumus. Nam dum allegaretur per titularem, transferendi facultatem, ceſſaſſe per promotionem penſionarij ad Epiſcopatum Interamnen. ex eo, quod licèt ei fuiſſet conceſſa retentio penſionis, non tamen cenſebatur conceſſa facultas transferendi: tamen hæc difficultas ceſſabat ex indulto conceſſo per dictum Gregorium XIV. in quo fuit data facultas transferendi quaſcunque penſiones cum ſupradicta Clauſula. *Quod nec etiam, &c.* Per quæ quidem verba ſic indiſtinctè loquentia, ac continentia hanc transferendi facultatem, Domini cenſebant, ſatis clarè oſtendi, Papam voluiſſe, quod dictus N. poſſet vti hac facultate transferendi, etiam ſi euenisſet caſus, prout euenit, quod ad Epiſcopatum promoueretur, prout in eadem *deciſ. 148. ſub num. 6. d. verſ. Hac difficultas.*

Poſtremò, cum penſionis translatio ſit odioſa, vt ſupra dictum, eſt imò odioſiſſima, vt etiam alibi diximus, proindè fuit, quandoque dubitatum, an per translationem inualidè factam, expiret facultas transferendi, ſed ſemper fuit negatiuè concluſum, namque certum eſt, quod vbicunque conſtat, ad quem effectum fuerit facta conceſſio, ſeu diſpoſitio, intelligitur cum effectu validè ſequuto, *Bald. in l. inuitus, num. 8. de procur. Rota deciſ. 47. num. 6. par. 1. diuerſ.* quæ licèt loquatur de facultate teſtandi à Papa conceſsa, nihilominus ex ea concludit *Garc. de benef. par. 1. cap. 5. nu. 146.* quod per translationem penſionis, inualidam, non eſt conſumpta facultas transferendi, prout deciſum refert in vna *Placentin. Penſionis 17. Iunii 1602. coram Corduba*. Et ita vidimus non ſemel practicatum.

Hoc autem, quoad modum, & formam, ac praxim transferendi prædictas penſiones.

69 Sciendum inſuper eſt, alium adeſſe modum, per quem huiuſmodi penſiones tranſeunt de penſionario in aliam perſonam, abſque authoritate Summi Pontificis, non iam per viam formalis translationis, ſed ſimplicis ceſſionis commoditatis penſionis, quæ tutò, & liberè fieri poteſt, abſque aliquo vitio ſimoniæ, aut conſcientiæ ſcrupulo, etiam ſine ſcientia, & conſenſu Titularis, prout frequenter in praxi ſeruatur; ex eo, quod commoditas, & fructus penſionis licitè vendi poſſunt, *Garc. de benefic. par. 1. cap. 2. num. 29.* & fuit dictum in vna *Iſpalen. Penſionis*, quę eſt *deciſ. 340. numer. 1. p. 1. diuerſ.* vbi, quod dicta commoditas liberè poteſt in alium, cedi, etiam ſine ſcientia, & voluntate beneficiati: quia non reperitur in iure cautum, quod in transferendo vtilitatem terminorum penſionis decurſorum, & decurrendorum, requiratur aliqua ſolemnitas; quæ tamen in iure, & titulo ipſius penſionis requiritur.

Etenim, in hoc caſu non agitur de transferendo formaliter penſionem: quæ ſicut reſeruata eſt authoritate Papæ, ita ſine illo transferri non poteſt; ſicut ſatis iam hactenus viſum eſt, ſed tantum agitur de nuda commoditate illam percipiendi: quia per huiuſmodi ceſſionis commoditatem, quæ fit durante vita ipſius penſionarij, non cenſetur ceſſa ipſa penſio, vt optimè tradit *Lotter. de re benefic. lib. 1. quæſt. 39. num. 91.*

Vndè, remanente iure illo formali penes penſionarium, jus caſuale, ſiue ea commoditas percipiendi, poteſt cedi, & transferri, ſicut quoduis aliud expoſitum libero hominum commercio, prout tenuit *Rota in vna Bouanen. Penſionis penes Ludouiſ. deciſio. 440. num. 7.* in qua fuit dictum, non obſtare, quod dicitur de ceſſione penſionis: quia non fuit ceſſa penſio ipſa, ſed tantum commoditas, & fructus, &c. idem *Lotter. d. lib. 1. quæſt. 42. num. 29.* vbi, ſuppoſito, quod huiuſmodi commoditas ſit ceſſibilis, neceſſariò ſequitur, non tenere caſſationem interim factam, in præiudicium creditoris: quemadmodum non teneret extinctio, vel remiſſio vſusfructus, facta per ipſum vſufructuarium: quæ eo ipſo præſumitur attentata in fraudem creditoris, iuxta text. in *l. 3. ff. qua in fraud. cred.*

Quarè, omnia hæc ſunt declaranda in inſtrumento huiuſmodi ceſſionis; quod ita communiter concipi conſueuit, vt ex ipſius infraſcripta formula patebit, tenoris ſequentis, videlicet,

70 *In nomine Domini Amen, Præſenti publico inſtrumento cunctis vbique pateat euidentes, notumque ſit, quod Anno ab eiuſdem Natiuitate 1637. Die verò nona Nouembris. Pontificatus Sanctiſſimi in Chriſto Patris, & D.N.D. Vrbani Diuina prouidentia Papæ Octaui, In mei Notarij publici, teſtiumque infraſcriptorum, ad hæc vocatorum, & rogatorum, præſentia præſens, & perſonaliter conſtitutus Ill. & Reu. D. Nazarius Medices Romanus, mihi Notario cognitus; aſſerens ſibi fuiſſe Apoſtolica authoritatem, reſeruatam ſuper fructibus, &c. ſine cura Eccleſiæ, ſeù Capellæ Hebdomadæ nuncupatæ S. Mariæ Maioris, etiam nuncupatæ Neapolitan. ſeù in ea perpetui ſimplicis beneficij Eccleſiaſtici ſub inuocatione eiuſdem S. Mariæ, quàm, ſeù quod obtinet R. D. Franciſcus Staianus, penſionem annuam ducatorum viginti, auri de Camera, cum duobus tertijs alterius paris ducati, ſummam ſcutorum Triginta monetæ Romanæ, de Iulijs decem pro quolibet ſcuto huiuſmodi conſtituentium, ſoluendam pro vna in S. Io. Baptiſtæ, & pro altera ratis in D.N. Ieſu Chriſti Natiuitatum feſtiuitatibus, hic in Vrbe; prout ex litteris Apoſtolicis ſub Dat. Romæ apud Sanctam Mariam Maiorem anno 1632. Sexto Kal. Maij; ac reſeruata ſibi infra dicenda facultate recuperandi, & rehabendi, & non aliter, &c. omnem, & quamcunque commoditatem, ac vtilitatem, quam habet, & quomodolibet habere poteſt, & poterit contra dictum R. D. Franciſcum Staianum, & alios quoſcunquè poſſeſſoris dictæ Eccleſiæ; ſeù beneficij ſuper omnibus, & ſingulis terminis dictæ*

pensionis decurrendis à proximè ventura festiuitate Natiuitatis Domini Nostri Iesu Christi in posterum, & in futurum, sua tantùm vita durante, & non vltra, cessit, concessit, &c. Ill. & Excell. D. Petro Francisco Martello Firmano V.I.D. mihi cognito præsenti, &c. ad habendum, &c. sua omnia iura, &c. talia tamen qualia sunt, & habet, & ita vt contra ipsum nequeane retorqueri, & non aliter, &c. nec alio modo, nisi dicto recuperandi iure, ponens, &c. constituens, &c. sua vita durante eundem Petrum Franciscum, suosque procuratores irreuocabiles, vt in rem propriam, &c. etiam mediantibus, &c. ad exigendum, ac habuisse confitendum à dicto R.D. Francisco, & alijs, quibus opus fuerit, omnes, & singulas, ac quascunque vtilitates, commoditates, quas habet super dictis terminis in futurum decurrendis, ac debendis, & maturandis prædictæ annuæ pensionis, ipsamque annuam pensionem, & de exactis, &c. ac habitis, ac habuisse, &c. confessis, soluentes, & quos opus fuerit, quietandi. Et in euentum illius extinctionis, & cassationis faciendæ præstandum suum consensum, ac omnes anticipatas solutiones pro illius cassatione facienda à quibus opus fuerit percipiendum, & de perceptis, &c. quietandum, &c. soluere recusantes cogendum, &c. sequestraque solutiones consentiendum, &c. & cum clausula ad lites, &c. & facultate substituendi, & generaliter, &c. promittens, &c. Releuans, &c. Hanc autem cessionem, &c. fecit prædictus D. Nazarius, eo quia nunc in mei præsentia manualiter, & in contanti habuit, & recepit à prædicto Illust. Domino Petro Francisco Martello præsente, &c. scuta Centum, & viginti monetæ de Iulijs decem pro quolibet scuto, quæ in tot Iulijs, & testonibus argenteis ad se traxit, &c. de quibus quietauit, &c. exceptioni, &c. renunciauit, &c. per pactum, &c. Et vlterius promisit dare, &c. consignare dicto Domino Petro Francisco omnes, & singulas cedulas bancharias sibi de cætero dandas pro exactione dictæ annuæ pensionis terminorum à quibuscunque possessoribus dictæ Ecclesiæ, seu beneficij, ac etiam quoties opus fuerit, tradere eidem instrumentum suæ superuiuentiæ, ad effectum, vt commodius possit consequi futuros terminos dictæ pensionis, sumptibus tamen ipsius Domini Petri Francisci, alias, &c. & ad omnia damna, &c. Conuenerunt autem dicti Domini Contrahentes per pactum expressum, quod dicto Domino Nazario liceat semper, & quandocunque voluerit recuperare, & rehabere dictam commoditatem, & vtilitatem cessam, ad illas redire, ac pensionem ipsam, vt prius exigere, leuare, ac in suos vsus, & vtilitatem conuertere, vigore reseruationis Apostolica authoritate ad sui fauorem factæ, vt prius, & prædictus D. Petrus Franciscus teneatur, prout promisit eam illi retrocedere, restitutis sibi supradictis scutis Centum, & viginti monetæ liberè, &c. Promisitque dict. D. Nazarius dict. D. Petro Francisco præsenti, &c. dictam commoditatem, & vtilitatem cessam nulli alteri cessisse, &c. aut aliàs quomodolibet alienasse, etiam alienationis vocabulo latissimè sumpto, nec quicquam fecisse in præiudicium dict. D. Cessionarij, aliàs in omnes casus, &c. voluit teneri de euictione, &c. & ad omnia damna, de quibus, &c. pro quibus se se, &c. hæredes, &c. & bona, &c. in forma Cameræ cum clausulis, &c. citra, &c. obligantes, &c. renunciantes, &c. Consentientes, &c. Iurarunt, &c. Tactis, &c. super quibus, &c. Actum Romæ in officio mei, &c. Præsentibus Ægidio Lilio q. Vincentij de Ducatu Ferentilli, & Domino Petro Menicocio de eodem; loco testibus, &c.

Et Ego Cæsar Columna Romanus Curiæ Causarum Cameræ Apostolicæ Notarius de præmissis rogatus, præsens instrumentum subscripsi, & publicaui, requisitus.

S V M M A R I V M.

1 *Pensio imposita super distributionibus quotidianis, quando soluenda pensionario per Capitulum Ecclesiæ.*
2 *Et qua ratione.*
3 *Pensionem soluere tenetur pensionario Cameræ Apostolicæ, quando illa percipit fructus beneficij.*
4 *Pensionis solutio, facta pensionario per Capitulum, vel Cameram, non constituit in quasi possessione exigendi contra verum titularem.*
5 *Secus verò dicendum de reseruatario fructuum. Et quarè.*
6 *Pensionis reseruationi consentiens sub conditione, si Papa consenserit, ante illius consensum, est potest pœnitere.*
7 *Refertur ad id optima Rotæ decisio.*
8 *Pensionem soluere tenetur prouisus ab Ordinario, si consensit pensioni per Papam reseruatæ, etiam quod possideat vigore collationis prædicti Ordinarij.*
9 *Pensio est onus reale, cohærens beneficio, illiusque fructibus.*
10 *Fructuum beneficij sola perceptio, non autem titulus consideratur, pro pensione soluenda.*

11 *Pen-*

11 *Pensionarius, pro pensione, potest conuenire, vel fructuum possessorem, vel titularem.*
12 *Pensionem soluere tenentur Capitulum, Oeconomes, & Cameræ; licèt titulo non possideant, sed tamen fructus percipiant.*
13 *Pensio soluenda, etiam per intrusum in beneficio.*
Pensio non soluenda bis in anno, licèt beneficium habeat terras biferas.
14 *Pensionis soluendæ locus, & termini, sufficit, quod exprimantur in litteris reseruationis.*
15 *Pensio, in dubio, soluenda in loco beneficij.*
16 *Creditorem suum sequi, nullus tenetur.*
17 *Pensionis litteras, Cancellaria, aut Camera nunquam permittit transire sine expressione loci, & terminorum solutione.*
17 *Creditor debet esse paruus ad recipiendam pecuniam in loco destinato solutionis.*
19 *Resignans, & resignatarius possunt plures terminos, etiam vltra duos, ad eorum libitum pro soluenda pensione, constituere.*
20 *Pęna non soluentis pensionem, habet locum, volente pensionario.*
21 *Priuatio beneficij, ob non solutionem pensionis, fit in fauorem pensionarij.*
22 *Dictio* integrè *in reseruatione pensionis, quid importet.*
23 *Pensionis nullitatis, seù reditionis commissio sub qua formula detur.*
24 *Pensio soluenda, etiam pro tempore præterito; licèt litteræ præsententur post aliquod tempus.*
25 *Pensio exigi non potest, nisi litteris super illius reseruatione, expeditis.*
26 *Si tamen non adsit Clausula in supplicatione, quod sola signatura sufficiat.*
27 *Etiam stante consensu Titularis, cum obligatione Camerali.*
28 *Et quacunque alia conuentione inter resignantem, & resignatarium, inita.*
29 *Clausula* vigore litterarum *in reseruatione pensionis, apposita est fauore Officialium Cancellariæ Apostolicæ.*
30 *Et iussu Sixti V. fuerint addita verba.* Nec antea, aliàs præsens reseruatio nulla sit eo ipso.
51 *Et huiusmodi litteræ, quando dicantur expeditæ.*
32 *Et de mandato Clementis VIII. fuit præstitutum tempus sex mensium circa montes, vltrà verò, nouem.*
33 *Forma permissiua non seruata, immediatè succedit forma destructiua.*
34 *Moræ purgatio non admittitur contra decretum de expediendo litteras pensionis.*
35 *Consensus partium non operatur vltra consensum Papæ.*
36 *Pensionarius, qui exegit pensionem, non potest allegare ignorantiam decreti de expediendis litteris.*

Praxis Diuisionis terminorum, ac temporis solutionis faciendę Pensionis annuę, super fructibus Beneficij Ecclesiastici, reseruatę.

CAPVT VII.

ET successores suos *Canonicatum, & præbendam prædictos pro tempore quomodolibet obtinentes.* Quod quidem intelligitur nedum de successoribus in titulo, verùm etiam in fructibus eorundem Canonicatus, & præbendæ, namquè quando pensio est Apostolica authoritate reseruata, etiam super distributionibus quotidianis cuiuscunq; beneficij, & propter absentiam excommunicati, vel obitum Canonici, seù beneficiati, Capitulum, iure accrescendi, recipit omnes fructus, vel distributiones
1 quotidianas, in hoc casu Capitulum tenebitur ad soluendum pensionem pensionario; nec aliquo modo se valebit excusare; quamuis dicat, quod nunquam soluerit, prout vnanimiter fuit resolutum in *Rota in vna Romana Pensionis 4. Iun. 1593. coram Litta,* & prius coram *Pamphilio in vna Burgen. Pensionis 29. Octobris 1591.* & licèt *Nauarr. cons. 1. de solut.* contrarium dixerit, tamen *cons. 3. eod. tit. nu. 2. in fin.* recessit ab opinione, quàm prius tenuerat.

2 Cuius quidem rei ratio est, quia pensio fuit imposita à Papa super fructibus, & distributionibus, & non debetur pensionatio propter seruitium Canonici possessoris, sed ex gratia Papæ, & ad illa percipiendam, actio realis sibi competit, *Gig. de pens. quæst. 39. & quæst. 43. Crescent. decisio. 3. nu. 1. de solut.* ac etiam personalis contra quemcumque successorem, qui succedendo, se obligare censetur, *Caputaqu. decis. 13. num. 1. par. 1.* Vndè, persona Canonici, illiusquè seruitium, in hoc casu nullius debet esse considerationis; nec mors, vel absentia illius, potest esse damnosa pensionatio, ad *tex. in l. rem hereditariam, in fin. ff. de euict. & l. 3. ff. de trans.*

Nec refert, quod tempore vacationis, vel absentiæ, omnes fructus, seù distributiones accrescant interessentibus, *cap. 1. de cler. non resid. in 6.* quia, cum non sit dubitandum, quin Papa potuerit pensionem reseruare super dictis distributionibus, non potuit accrescere plus Capitularibus, quàm absens, vel mortuus Canonicus, si interesset, ac viueret, lucrari posset; prout nequè ex tali interpretatione resultat aliqua diminutio diuini cultus; cum talis pensio non absorbebat omnes distributiones dicti Canonicatus, vt Canonicus inseruiens, nihil acquirere possit, *Gig. q. 4. num. 2.* sicut, etiam dicendum est, & seruatur; quod, quando fructus beneficij spectant ad
3 Cameram Apostolicam, tenetur ipsa Camera soluere pensionem pro rata, *id. Gig. q. 65. per tot.* Nam intentio Papæ fuit, ab initio grauare distributiones destinatas titulari, si inseruiret, & ideò in litteris reseruationis pensionis exprimuntur distributiones, ne super illis etiam fuit reseruata pensio, & sic cum illa fuerit reseruata ad fauorem pensionarij, est illi debita, siuè titularis seruiat, siuè non; quia Papa nullum habuit respectum ad seruitium titularis; nam aliàs perceptio pensionis redderetur euentualis, & penderet ex seruitio, vel vita titularis, quod esset contra intentionem Papæ, & stylum obseruatum, quòd omni tempore pensio soluatur, *Rota penes Farinac. dec. 133. nu. 2. p. 3. recent.*

Insuper, quia eo ipso, quod Papa reseruat pensionem super distributionibus certi Canonicatus, afficit illas, & separat, vt durante pensione, Capitulum non possit percipere eas in præiudicium pensionarij, iure proprio, per ius non decrescendi, & licet sit locus iuri accrescendi, tamen transeunt distributiones ad Capitulum, cum suo onere. & talem esse intentionem suam, declarauit Clemens VIII. vt habetur in vna *Colimbrien. Pensionis 28. Ianuarij* 1605. *coram Millino, quæ est dec. 133. par. 3. recent.* in qua *num.* 3. dicitur, Non obstare, quod Ioannes, ea sua culpa, propter suspensionem non perceperit distributiones; quia pensionatius habet duplicem viam; nam potest dirigere actiones suas contra excommunicatum, vel suspensus, qui ex sua culpa, non potuit inseruire, & lucrari distributiones, & similiter cum habeat obligatas, & hipothecatas distributiones quotidianas, potest agere contra Capitulum pro solutione pensionis, vt videre est penes *Gonz. ad reg. 8. Cancell. glos. 5. §. 6. num. 44. cum pluribus seqq.*

Necnon, cũ pensio sit onus reale, per consequens pensionatius potest agere contra Capitulum, quod percipit distributiones: cum super illis fuerit reseruata pensio, sicut competit actio contra titularem, & est in electione pensionarij, conuenire, quem maluerit, *Rota penes eundem Farinacc. decis. 176. nu. 3. d. p. 3.*

Quarè præmissis sic stantibus, contra Capitulum potest Iudex Exequutor procedere ad terminos pensionis decursæ, super cuius fructibus illa fuit reseruata, *Barbos. in prax. exig. pens. q. 7. num.* 20.

Benè tamen verùm est, quod licet supradicti, qui percipiunt fructus, seù distributiones in casibus prædictis, tenen-
4 tur soluere pensionem, non propterea constituunt in quasi possessione exigendi contra verum titularem, quia non habent titulum, *Rota decis. 184. num. 1. & 2. p. 1. diuer. & decis. 508. nu. 4. p. 2. in recent. & decis. 44. nu.* 2. impressa penes *Pacif. de Saluian.* vbi de solutione facta Sede vacante, fuit ita decisum, & in vna *Vicen. pensionis 28. Nouembris* 1614. *coram Andrea, & in vna Meluen. Pensionis 17. Iunij 1617. Grat. discept. foren. cap. 113. nu. 51. & seq. vt per Addit. ad Ludouis.*
5 *decis. 275. n. 22.* qui *num. seq.* ait prędicta non procedere in reseruatario fructuum, cum facultate percipiendi illos, etiam propria authoritate, quia iste, soluendo pensionem, constituit in quasi possessione exigendi contra verum titularem, *Rota d. decis. 508. num. 3.*

Hoc autem semper procedit, quando, videlicet consensus præstitus per titularem reseruationi pensionis annuę authoritate Apostolica reseruandæ, fuit simpliciter, & absolutè,

absquè

abſquè conditione; ſecùs verò, quando ille præſtatur ſub ali-
6 qua conditione, veluti, ſi Papa conſenſerit; quia antequam ille conſentiat, poteſt titularis recedere, & pœnitere ante beneplacitum Papæ; licèt promiſſio fuerit facta cum iuramento, prout fuit dictum in vna *Ripan. Penſionis* 19. *Nouembris* 1612. quæ nonnulla alia, etiam continet ad praxim pertinentia, ac propterea illius tenorem hic ſubnectere placuit, qui talis eſt, videlicet.

7 In concurſu vacantis Parochialis Eccleſiæ Caſtri Marini, antequam Epiſcopus veniret ad examen, notificauit omnibus concurrentibus, ſuper fructibus dictæ parochialis, cum beneplacitus Sanctiſſimi, eſſe imponendam penſionem annuam ducatorum 20. ad fauorem perſonæ, per eundem Epiſcopum nominandæ. Concurrentes acceptarunt, & quilibet eorum conſenſit, & obtulit ſoluere penſionem, in euentum, in quem Eccleſiam obtineret. Porphyrio, & Venantio æque idoneis renunciatis, Epiſcopus Porphyrium prætulit; ſed Venantius appellauit, & obtinuit ſibi prouideri de Parochiali per viam Iudiciariam, & fuit inſtitutus vigore *Clem. Auditor. de reſcript.* Interim Porphyrius expediuit litteras, & conſenſit reſeruationi penſionis ducatorum 20. ad fauorem Cæſaris Lippi, cui, cum Venantius nollet ſoluere penſionem, neque præſtare nouum conſenſum ad fauorem eiuſdem penſionarij. Dubitaui, An Venantius teneatur ad ſolutionem penſionis, vel non expeditionI, ad fauorem eiuſdem penſionarii conſentire, & Domini negatiuè reſponderunt; quia Venantius non dicitur ſucceſſiſſe Porphyrio; cum prouiſio Porphyrij fuerit nulla, & ſemper durauit illa prima vacatio, *cap. conſideramus, & cap. ſuper eo, de elect.* & ideò conſenſus Porphyrij præſtitus expeditioni litterarum, vti non veri Rectoris, non potuit præiudicare Venantio, *Gig. de penſ. q.* 30 *nu.*13. *& q.*34.*nu.*9.

Non obſtat, quod ſi Venantius non tenetur ſoluere, tanquam ſucceſſor Porphyrij, qui penſioni conſenſit, ſaltem teneatur ratione ſui conſenſus præſtiti ante examen; quia cum notificatio Epiſcopi de imponenda penſione, & præſtiti conſenſus habeant vim concordiæ, ſuper eo, de quo Ordinarius non poteſt diſponere; cum penſiones perpetuæ non poſſint reſeruari, niſi authoritate Papæ, *Gig. de penſ. quæſt.*87.*num.* 5. *Mandoſ. in prax. Sign. Grat. de extinct. in principio*, & quæ concordia, in beneficialibus, alias ſaperet ſimoniam; niſi adijceretur, prout fuit adiecta Clauſula, *cum beneplacito Sanctiſſimi, & non aliter, vt in cap. ſuper eo, de tranſact. cap. fin. de pact. Put. decis.* 353. *lib.* 1. fuit dictum licuiſſe, & licere Venantio pœnitere, quia promiſſio, ante obtentum beneplacitum, Apoſtolicum, etiam ſi facta fuerit, cum iuramento, non valet. *Achill. decis.* 2. *de pact. Put. decis.* 347. *lib.* 1. quod etiam firmauit *Rota in Aurien. Archipresbyteratus*, in qua aliæ deciſiones allegantur 17. *Aprilis* 1606. *coram Pena*. Prætereà, viſa eſt Dominis illa promiſſio correſpectiua ad præelectionem; ex qua deindè potuiſſet Venantius obtinere expeditione litterarum Apoſtolicarum, qua caſſante, cum præelectionem habuerit à Rota nõ videtur eſſe locus præſtationi conſenſus, per *reg. ceſſante cauſa, cap. quod ceſſante, de iurepatr. cum vulg.*

E contra, alius occorrit caſus, quod videlicet, vacante beneficio eccleſiaſtico in menſe ordinario, illud contulit Epiſcopus cuidam Antonio; nominando N. ad certam penſionem ſuper fructibus eiuſdem beneficij, Apoſtolica authoritate reſeruandam: pro qua quidem reſeruatione dictus Antonius conſenſit, ac pro ea ſoluenda, etiam in forma Cameræ ſe obligauit: vigore tamen dictæ collationis, adeptus eſt poſſeſſionem dicti beneficij, fructus etiam percipiendo: litteris poſtmodum pro dicta reſeruatione expeditis, nihilominus recuſabat ſoluere dictam penſionem: ex eo, quod beneficium poſſidebat vigore, collationis Ordinarij, nulla penſione grauatum. Re ad Vrbem delata, diſcuſſoque negotio, omnes dixerunt, quod dictus titularis poterat conueniri pro ſolu-
8 tione dictæ penſionis, ſtante dicto conſenſu, per eum dictæ reſeruationi præſtito, etiam ex ſola poſſeſſione ſupradicta, ad tradita in vna *Cuſentina Penſionis* 19. *Ianuary* 1632.

Namquè, ad retardandam penſionem non ſufficiebat allegare, quod titularis poſſidebat beneficium, vigore litterarum collationis, ſibi ab Ordinario factæ, non autem litterarum Apoſtolicarum; ac proindè ſi ille fructus ſuos non faceret, ad Cameram Apoſtolicam ſpectare poſſent t proindeque illum non teneri ad ſolutionem dictæ penſionis,

9 Quia contrarium fuit tentum: nam cum penſio ſit onus reale, cohærens beneficio, iuxta *not. in cap. querelam, de elect.* *Rota deciſ.* 352. *part.* 1. *num.* 1. *recent.* & cohærens ipſius fructibus, *Barboſ. in prax. exig. penſ. quæſt.* 10. *num.* 13. ſatis erat, quod A. eſſet in poſſeſſione beneficij, illiuſquè fru-
10 ctus perciperet; licèt ſola perceptio fructuum, non autem titulus conſideretur; ac proindè penſionarius poteſt conue-
11 nire quem maluerit vel fructuum poſſeſſorem, vel titularem, eo modo quo dictum eſt in ſupradicta *deciſ.* 176. *num.* 3. & in *dicta Colimbrien. Penſionis, Rota in dicta deciſio.* 133. *num.* 3. *par.* 3.

Quod ſatis habetur in praxi, de Capitulo, vt ſupra dictum eſt, necnon de Oeconomo, & Camera, qui licèt titulo non
12 poſſideant beneficium, cum tamen fructus percipiant, tenentur omninò ad ſolutionem penſionis, per allegatos à *Rota deciſ.*291.*par.* 2. *recent.*

Inſuper, quamuis dictus titularis poſſet dici ante, etiam expeditionem litterarum Apoſtolicarum pro reſeruatione dictæ penſionis, ac ipſiuſmet prouiſionis Ordinarij, confir-
14 matoriarum, merus intruſus in beneficio, adhuc euitare non potuit debitam penſionis ſolutionem; cum ad hunc effectum conſideretur fructuum beneficii perceptio, id. *Barboſ. in d. prax. exig. penſ. d. q.* 10. *n.* 13. *cum ſeqq.*

Alia etiam ratio fuit adducta, nempè, quia cum prædictus titularis potuiſſet, vel curare expeditionem à Papa ſuper dicta penſionis reſeruatione, vel litteras iam expeditas accipere, & ſic poſſeſſionem, iam vigore ſibi ab Epiſcopo factæ collationis, legitimè continuare, ſibi debuit imputare, ſi fuit negligens reducere vſurpationem fructuum beneficij, ad titulum legitimæ perceptionis; & negligentia illius nequit præiudicium inferre penſionario, qui litteras prædictas expediendas curauit, iuxta pactionem initam inter ipſum, & titularem, &c.

Annis ſingulis, Orta fuit olim contentio inter reſignantem, & reſignatarium; ex eo, quod, ſtante penſione, ſingulis annis ſoluenda de fructibus, & redditibus beneficij, ipſum beneficium habebat terras biferas, quæ ſingulo ſemeſtri reddebant fructus; ac propterea ipſe penſionarius petebat duas penſiones quolibet anno; cum duæ viderentur eſſe, ſtante, quod dicebantur eſſe duo anni, quoad fructus.

Sicuti, verſa vice dicimus de rerum Eccleſiæ alienatione, quæ intelligitur de rebus, quæ quotannis coluntur; nam ſi res ſint eius conditionis, vt ex eis quolibet triennio vnicus tantum fructus percipiatur, poterunt in nouem annos locari, cum vnum triennium æquiualeat vnico anno. *Quaranta in verbo alienatio*, *num.* 18. & nos alibi diximus; ſed de hoc ſuperfluum eſſet diſputare; cum ſatis deuiet, ac diſtet, etiam à notorio ſtylo, qui declarat, penſionem reſeruari ſuper annuis fructibus beneficij, quo caſu veniunt omnes fructus per circuitum anni naturalis, quotquot ſint; & verba ſunt intelligenda in ſenſu naturali, *l.* 3. *ff. de excuſ. tut.* & ſecundum mentem proferentis, quæ non fuit grauare bis in anno Eccleſiam penſione, *Gamb. de auth. leg. lib.* 6. *num.* 681. *cum duob. ſeq.*

In loco, & terminis, *in literis ſtatuendis.* Non enim eſt neceſſe, quod in ſupplica-
14 tionis faciendæ; cum ſufficiat, illos exprimi in litteris deſuper expediendis; & iſte eſt notorius ſtylus Curiæ, vt omnes ſciunt, cum ſemper ferè videamus, locum, & terminos huiuſmodi referri ad expeditionem litterarum, & de hoc ſtylo teſtatur etiam *Caſſad. deciſ.* 1. *ſub num.* 1. *de penſion.*

Quod ſi fortè contingat, omitti locum, & terminos ſupradictos, ac propterea dubitari, in quo loco facienda ſit ſo-
15 lutio penſionis, tunc procul dubio erit ſoluenda in loco beneficij, ſuper cuius fructibus penſio aſſignata reperitur, cum totum id concernat commodum penſionarij, *ad tex. in l. quod autem, ff. de oper. lib.* quia nullus tenetur ſequi ſuum creditorem, *Bald. in l. acceptam, q.* 13. *C. de vſur. Gamb. d. lib.* 6. *num.* 612. *cum ſeq.* quamuis ibi ſubdat, audiuiſſe inter Dominos Abbreuiatores, rem fuiſſe habitam pro dubia, volentibus multis, penſionem præſtari debere in loco, vbi eſt præſtitus conſenſus, quaſi ibi contractum ſit.

17 At quia nunquam, aut rarò Cancellaria, aut Camera Apoſtolica permittit, litteras reſeruationis penſionis tranſire ſine deſtinatione loci ſolutionis faciendæ, ſemper illius expreſſio fit, vbi partes volunt, quia, vt ait id. *Gamb. d. num.* 612. *in fin.* omni caſu præſtabitur ipſa ſolutio, vbi partes conuenerunt.

Et ex hoc ſequitur videre, quid ſi penſionarius, aut eius legitimus procurator non eſſet in loco deſtinatæ ſolutionis,

tem

tempore præstituto, nunquid propterea titularis incurret pœnam priuationis beneficij appositam in litteris reseruationis? Negatiua prorsus est responsio; nam cum pensionarius non fuerit præsens in d. loco, nec ibi habuit procuratorem ad recipiendum, debitor, non soluendo, nullam pœnam incurrit; imò nec est obligatus ad aliquod depositum faciendum, nisi ad cautelam, & hoc per doctr. *Bart. in l. item illa, ff. de constit. pecun.* quæ communiter approbatur per *DD.* vt dicit *Alex. in l. si filius, §. fin. ff. de verb. obligat.* vbi ait, credito-
18 rem, debere esse paratum ad recipiendam pecuniam in loco solutionis destinato; ad hoc, vt debitor pœnam incurrat. Neque obstat, quod dicit id. *Bart. in l. si reus paratus, ff. de procur.* quem sequitur *Felin. in cap. cum te, col. 2. vers. vbi, de re iud.* nimirum in loco destinatæ solutionis, teneri depositum facere pecuniæ debitæ, aliàs non faciens, incurrit pœnam; quia fuit responsum, *Bart.* loqui in casibus, vbi ius expresse vult, talem consignationem fieri, vt puta ad impediendum cursum vsurarum, vt in *l. creditricem, C. de vsur.* Nec est necessaria protestatio debitoris; quia ius præsumit, debitorem velle soluere, id. *Bart. in l. si creditori, ff. de leg. 3. Alex. & Iason. in l. ad diem, ff. de verb. oblig. Dec. cons. 566. & Pau. in d. l. item illa,* dicit, quod non nocet debitoris mora, si non sit, qui recipiat, siuè accesserit debitor ad locum destinatum, siuè sit paratus soluere, siuè non, facit *tex. in l. si fundus, §. fin. de leg. com.* & fuit dictum per Dominos, quod aliàs hoc fuit iudicatum in Rota in eisdem terminis, de anno 1529. in vna *Cremon. coram Panigarola, &c.* sic *Mohed. decis. 15. de locato, & conducto.*

Et, vt dictum est, si termini solutionis pensionis, non fuerint expressi in supplicatione, poterunt suppleri in litteris, in quibus duo termini constitui solent: quorum vnus est in Natiuitate D. N. I. Christi, alter verò à Natiu. S. Io: Baptistæ, secundum notorium, & vulgarem stylum, vt tradit *Gig. de pens. q. 93. n. 4. Seraph. dec. 31.* Et quia hæc diuisio terminorũ fit causa commodioris solutionis, non prohibentur resignans,
19 & resignatarius plures terminos, etiam vltra duos cõstituere ad eorum libitum, prout in dies practicari videmus.

Sub sententijs, censuris, & pœnis. Hæc quidẽ clausula, sic in litteris pensionis extendi conseruit, videlicèt, *Volentes, & eadẽ authoritate statuentes, quod ille ex N. & successoribus prædictis, qui in dictis festiuitatibus, vel saltem infra triginta dies illarum singulas immediatè sequentes, pensionem prædictam per eum, tunc debitam, non persoluerit, cum effectu lapsis diebus eisdem, sententiam excommunicationis incurrat à qua donec tibi, vel procuratori tuo legitimo de pensione huiusmodi tunc debita, integrè satisfactum, aut alias tecum, vel cum dicto procuratore super hoc amicabiliter concordatum fuerit, præterquàm in mortis articulo constitutus, absolutionis beneficiũ nequeat obtinere. Si verò per sex menses dictos triginta dies immediatè sequentes, sententiam ipsam, animo, quod absit sustinuerit indurato, ex tunc ex fluxis mensibus ipsis, dicto beneficio perpetuo priuatus existat;* Quàm quidem clausulam apponit, & discurrit *Pars. de resign. benef. lib. 6. q. 2. nu. 138.*

Quod tamen notandum, etiam in praxi putauimus, illud est, quod tradit *Cassad. dec. 2. n. 3. de loc.* nimirum, quod cum solutio facienda sit in gratiam pensionarij, pœna censetur sic
20 apposita, vt in ipso tacente, non sit cessans excommunicatus, nec priuationem incurrat: quod patet, quia si postea simpliciter, absq; protestatione creditor pensionem decursam accipiat, ostendit, noluisse, pœnam, & debitor non cadit, nisi volente creditore, secundum notata, *in l. 2. C. de iur. emphyt.* nec ante incurritur, nisi postquàm ille, cuius gratia apposita est, id declaret: ex quo, si aliter diceremus, sequerentur multa inconuenientia, præsertim, quia excommunicati, non soluentes, & mille animæ in infinito numero, essent illaqueatæ, & vltra, si essent priuati, indigerent noua prouisione beneficij, & tamen, etiam in praxi videmus, quod si creditor tacet, & pensionem acceptat, vt supra dictum est, nolens caducitatem nullus reputatur excommunicatus, nullus priuatus, & ita patientia, quando est necessaria, sufficeret, & excusaret, idem *Cassad. ad decis. 3. n. 4. eod. tit.*

Data tamen priuatione propter præmissa, videtur, quòd possit beneficium ab alio impetrari, cum narratiua. *Ex eo, quod littera reseruationis pensionis M. legitimè intimatæ ipsoq; M. pro parte N. vt sibi pensionem prædictam persolueret, debitè requisitus fuerit, tamen ipse M. pensionem huiusmodi eidem N. vel procuratori suo, eius nomine soluere recusauit, & recusat, excommunicationis, & deinde priuationis pœnã damnabiliter incurrendo, cumq; supradictum beneficiũ propterea per priuationem huiusmodi vacauerit, & vacet ad præsens, supplicat, &c.*

Ista tamen impetratio per hanc priuationem, tarò vidimus admitti, & quatenus admitteretur, prouisio beneficij ita va-
21 cantis, non esset regulariter facienda alteri, quàm cui pensio erat soluenda, id. *Cassad. d. dec. 2. n. 4.* quod etiam docet *Sarn. super reg. de subrog. colitig.* vbi etiam ait quod ista priuatio non conceditur, nisi pro ipso pensionario, cuius interest *arg. c. cum inter de elect.* vbi subdit, quod Rota, ex quadam æquitate, excusat debitorem pensionis à priuatione, quando offert pensionario omnes solutiones temporis præteriti, & reficit expensas: quod tamen verùm esse ait, nisi magna fuerit debitoris proteruia, & dolosa contumacia; quia tunc Rota procedit ad priuatiooem; quo casu nunquam signatur impetratio, per priuationem, nisi cum clausula *in forma iuris*, idest, si ille de iure veniat priuandus.

22 **Integrè.** Hæc dictio refertur ad exemptionem pensionis: quia non diceretur integrè soluere, si ex ipsa pensione deducerentur decimæ, & alia onera.

Hinc quæritur, quid si inter resignaorem, & resignatariũ, seù aliàs inter partes conuentum sit de pensione integrè soluenda, absque eo, quod dicatur, quod sit exempta à decimis, &c. an soluens possit deducere decimas, & etiam onera necessaria pro fructibus colligendis?

Huic quæstioni respondet *Gamb. de auth. leg. lib. 6. n. 208.* vbi ait, quod nulla onera sunt deducenda; quoniam pensionarius habet actionem personalem aduersus possessorem beneficij, & consequenter, onera etiam necessaria pro re, non sunt deducenda, eum spectent ad ipsum possessorem, *l. patrimonij, & l. defuncta, ff. de vsufr.* quæ ratio concludit, siuè dicatur *integrè*, siuè non; tanto magis, quando exprimitur, quod *integrè*, cum sit de natura pensionis, quod sit sine onere.

Quòd si Titularis prætendit pensionis diminutionem, aut nullitatem, recurrit ad Papam, qui causam huiusmodi reductionis, seù nullitatis committit alicui in partibus, & litteræ huiusmodi commissionis damnetur eo, quo sequitur modo, videlicèt.

A tergo. *Venerabili Fratri Episcopo N. seù dilecto filio eius Vicario in spiritualibs generali.*

Intus verò. *Innocentius Papa X.*

23 *Venerabilis Frater, seu dilecte fili salutem, &c. Exponi nobis nuper fecit dilectus filius N. modernus Rector parochialis Ecclesiæ N. Loci N. Diæcesis N. Quod diuersæ reperiuntur, Apostolica authoritate, pensiones annuæ super fructibus, &c. d. Ecclesiæ, quarum vna ducatorum 200. monetæ Neapolit. ad fauorem dilecti filij N. & altera duc. 50. ad fauorem dilecti filij N. aduersariorum, quæ ob tenuitatem d. Ecclesiæ, qui hodie, vt ipse exponens asserit, non sufficiunt pro oneribus, & congrua, ipsi Rectori ex forma Concil. Trident. debita, & sicut eadem expositio subiungebat, dictæ pensionis sint nullæ, & annullandæ, aut saltem reducibiles, ex præmissis, & alijs in iudicio deducendis, Ideò exponens prædictus nobis humiliter supplicari fecit, quatenus causam, & causas nullitatis, & inualiditatis, necnon reductionis pensionum huiusmodi, ac quàm, & quas ipse super præmissis, contra prædictos aduersarios habet, & mouet, habereq; & mouere, vult, & intendit, cum omnibus, & singulis suis incidentibus, &c. totoq; negotio principali, tibi audiendas, cognoscendas, decidendas, fineq; debito terminandas, cum potestate, etiam per edictum publicum, constito de non tuto accessu, dictos aduersarios, omnesq; alios, & singulos quos opus fuerit, citandi,*

illisq;

illisq; & quibus videbitur, sub sententijs, censuris, & pœnis inhibendi, & inobedientes in illas incidisse, seruata forma Concil. Trident. declarandi, aggrauandi, &c. auxiliumq; brachij sæcularis inuocandi, cæteraq; in præmissis necessaria, & opportuna faciendi, etc. præmissis, ac constitutionibus Apostolicis, cæterisq; contrarijs nequaquam obstantibus, cõmittere, aliasq; ei in præmissis opportunè prouidere, etc. dignaremur. Nos igitur statũ, et merita causa, etc. præsentibus pro expressis habentes ipsumq; exponentẽ à quibusuis, etc. censentes, fraternitati tuæ, frater Episcope, seù discretioni tuæ, fili Vicarie, etc. mandamus, quatenus Vocatis, etc. in præmissis omnibus, et singulis, sine præiudicio litterarum Apostolicarũ, et non retardata solutione pensionis huiusmodi, authoritate nostra facias, prout de iure fuerit faciendũ. Dat. Romæ, etc.

Cuius quidem commissionis vigore, verificatis narratis, deuenitur per Iudicem delegatum ad sententiam nullitatis, seù reductionis supradictæ pensionis.

24 Quoverò ad integram solutionem pensionis, etiã si litteræ non præsentarentur, nisi post suos, aut tres annos post reseruationem pensionis, nihilominus debet pensio solui integrè pro tempore præterito, etiam in foro conscientiæ; quia illa conditio, seù clausula in litteris pensionis apponi consueta, videlicèt. *Postquam tibi prædictæ litteræ præsentatæ fuerint*, non suspendit obligationem, sed tantũ modò solutionem, & exactionem; quod quidẽ notandum esse ait, in practica. *Hier. Paul. in lib. Prouinciali nuncupato, fo. mihi 145. vers. & quod materiam.*

Nam ille, qui consensit reseruationi pensionis, tenetur soluere, post tamen validam expeditionem litterarum: imò priuationi beneficij, ob illius non solutionem, contra ipsum consentientem, locus erit, inspectis consensu personali, & certitudine; sicut, & dicendum est de pensione ex causa concordię initæ, exempli gratia de anno *1602.* super pensione, & litteræ non sint expeditæ, nisi de anno 1603. tamen pensio soluenda erit pro terminis, etiam præteritis, prout censuit Rota in vna *Assisien. Pensionis coram Sacrato 22. Iunij 1607. teste Marches. de commiss. p. 1. §. 2. n. 40. fol.* 585.

Vigore tamen litterarum *apostolicarum desuper, &c.* Ex his
25 apparet, quod pensio non potest exigi, litteris non expeditis;
nam, quicquid antea obseruaretur, certum est, hodie, illam
26 exigi non posse, quando non adest clausula, quod sola supplicationis signatura sufficiat, quæ apponi consueuit in pensionibus pro Palatinis, teste *Garc. p. 4. c. 2. n.* 34. Et omnia contraria cessant, stante d. clausula, in supplicatione posita, quæ cępit apponi tempore Gregorij XIII. vt per *Salustium Tiberium in practica Audit. Cam. lib. 3. c. 4.* qua stante, dicendum est, ante litterarum expeditionem illam non posse exigi, nec etiam sol-
27 ui; imò, nec ad eius exequutione procedi, etiam stante consensu titularis, ac obligatione in forma Cameræ; quò quidem adeò strictè seruatur, vt prorsus reijciendus sit, qui contrarium dixerit, seù senserit, ac propterea, vt ait *Lotter. de re ben. lib. 1. q. 37. n. 5.* cessat omninò cautela, quam se iactat inuenisse
28 *glos. antiq.* videlicet, vt ille, qui consentit, faciat instrumentũ ad partem de soluenda pensione, etiam litteris non expeditis; renunciando expresse regulæ cõtrariæ, & hęc regula ideò inualuit, vt formalem stylum enixa sit: ita quod desierit inseri inter alias, quædam regula antiqua, ne pensiones soluerentur, litteris non expeditis, quià iam videtur frustatoria, vt ait *Sarn. super reg. de non iud. iux. form. sup. q. 6. sub n. 2. vers. 5. reg.* Vndè hodie dicta clausula, videlicèt, *vigore litterarum*, non est apposita fauore partium; ita vt possint eidem renunciare, *Ar-*
29 *chidiac. c. quam periculosum n. 4. 7. q. 1.* Sed fauore publico Officialium Cancell. Apost. & ita refert *id. Salust. d. c. 4.* fuisse decisum in Signatura Iustitiæ, ex relatione D. Ferratini, & aliorum Abbreuiatorum, nomine Cancellariæ; cũ antea, in fraudem ipsorum Officialiũ, partes parum curabant litteras ipsas expedire; cum sibi sufficeret habere solam supplicationis signaturam, cum qua erant tuti etiam in foro conscientiæ.

Et cum nihilominus putarent aliqui, subtiliter indagantes, quod cum partes haberent in animo, dictas litteras expediendi, vigore litterarum expediendarum huiusmodi, potuissent ante illarum expeditionem, soluere pensionem, propterea
30 Sixtus V. iussit hic addi illa verba, videlicèt, *Nec antea, alias præsens reseruatio nulla sit eo ipso*.
31 Quando autem litteræ intelligantur expeditæ, dicendum est, sufficere quod illæ fuerint plumbatæ, licet nondum peruenerint ad manus pensionarij; quod intelligitur, tàm si expeditio fiat per Cancellariam, quam per viam secretam, prout tenuit *Rota in vna Bisunt. Pension. coram Damasc. 4. Iulij 1603. penes Farin. in posth. tom. 1. dec. 68. n. 4.* vbi non fuit admissa exceptio partis aduersæ, & differentia inter expeditionem per Cancellariam, & per viam secretam, supponendo, quod per viam secretam, licèt bullæ sint plumbatæ, possunt nihilominus corrigi, & lacerari.

Infra sex menses *expediendarum.* Quinimmò, etiam adhuc fraudes, circa hoc vigerent, postquàm idem Sixtus clausulam ipsam ita extendit
32 nouissimè voluit Clemens Papa VIII. quod tempus huiusmodi ad ipsas litteras expediendas, fuisset aliquo modo limitatum. Vndè citrà montes sex mensium, vltra verò mõtes, nouem statuit, & voluit obseruari; prout hodie tenacissimè seruatur, teste *eodem Lotter. d. lib. 1. q. 37. n. 6. cum seqq.* aliàs enim pensio supradicta nulla, & inualida prorsus redditur, tanquàm contra formam dicti decreti, per illa verba, *alias*
33 *pensio huiusmodi nulla sit eo ipso*; vndè, non seruata forma permissiua, immediatè succedit forma destructiua, *Bald. in l. prætor ait, §. siuè autem num. 2. in fin. de nou. oper. nunc.* & pensio nulla remanet, nisi illius nullitati occurratur per illa remedia, quæ inferius proponuntur.

Quarè, attentis prædictis verbis, nulla erit pensio, ante expeditionem litterarum Apostolicarum, & extrà tempus, vt supra præscriptum contra formam decreti irritantis appositi in supplicatione: nec sufficit, quod litteræ fuerint expeditæ, antequàm fuerit oppositum de nullitate pensionis: quia hoc decretum requirit expeditionem litterarum ante exactionẽ, & inducit formam præcisam, annullando ipso iure; ideò non suffragatur expeditio post exactionem; etiam quod hoc decretum apponatur solum fauore prædictæ Cancellariæ, & nullitas non possit ab alio allegari: quia illud fuit inuentum, vt timore nullitatis, litteræ expediantur statim; sed postquàm factus ex locus nullitati, non concernit amplius fauorem Cancellariæ, quę ex ista nullitate non sentit commodum, imò potius damnum, cum post exactionem, non seruiat expeditio litterarum; & ideò ista nullitas potest allegari à titulari, cuius interest, vt fuit resolutum in vna *Bonon. Bonorum de Gambarinis 27. Ianuary 1578.* aliàs enim hoc decretum esset elusorium, si titularis non posset allegare istam nullitatem; cum Cancellaria admittat semper ad expeditionem litterarum, & eius non intersit declarare hanc nullitatem.
34 Prout, neq; in hoc admittitur purgatio moræ; quia post extinctionem pensionis, non est locus purgationi moræ, *Caputaq. dec. 234. p. 2.* nam consensus partium non potest opera-
35 ri vltra consensum Papæ, qui vult, quod ad perfectionem gratiæ, litteræ expediantur. Nec pensionarius, qui ante litterarum expeditionem exegit pensionem, maximè longum
36 tempus, poterit allegare ignorantiam dicti decreti, cum non sit verisimile, quod non habuerit scientiam huius decreti, tam notabilis, in reseruatione appositi.

Huius quintæ partis opus proculdubio est mancum, cũm in hac materia ab Authore certò diffusè prodita sint varia, cognitu, & explicatu necessaria; Ast vel temporis edacitas, vel hæredum incuria, causauit defectum satis validum, & exitiosum; Quo fieri potuit modo selectum est quidquid reliquum, & typis mandata hæc pars non inferior cæteris multis ab hinc annis impressis, quas non associauit, euolato prœmaturè ad Superos, ex contagiosa labe crassante Neapoli, Authore, nunquam satis commendabili.

FINIS.

INDEX RERVM
ET SENTENTIARVM.

A

Et sub

C

Con-

Con-

D

Diœce-

Distri-

F

Emit-

Funda-

G

H

I

Non

L

Que

Peni-

Q

R

Re-

S

Et

T

Vni-

F I N I S.